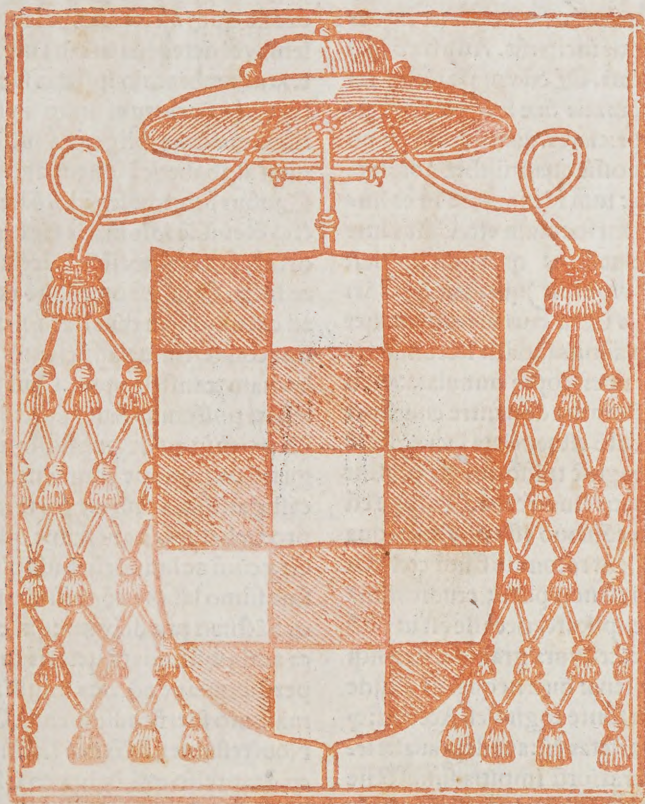

GAUDEO

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud
Hospitium petri ꝛ pauli ter quinqꝫ dierum.
Namqꝫ instrumētum vetus hebdoas innuit: octo
Lex noua signatur. ter quinqꝫ receptat vtrunqꝫ.

Quarta pars Veteris testamenti He-
braico Grecoqꝫ idiomate nunc
primum impressa: adiun
cta vtriqꝫ sua latina
interpreta-
tione.

Ad sanctissimum ac clementissimum dominum nostrū .D. Leonem Decimum diuina prouidentia Pontificem maximum Reuerendissimi in Christo patris ac dn̄i. D.F. Francisci Simenii de Cisneros Sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ tituli. S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis Hispaniæ Archiepiscopiqꝫ Toletani ac regnorū Castellæ Archicācellarii &c. In libros veteris ac noui testa. multiplici lingua impressos.

Prologus.

Ulta sunt beatissime Pater: quæ ad excudendas imꝓssoriis formis originales sacræ scripturæ līguas nos incitarūt. Atqꝫ hæc īprimis. Qꝛ cū vniuscuiusqꝫ idiomatis suæ sint verborū ꝓprietates: quarū totā vim nō possit quantūlibet absoluta traductio prorsus exprimere: tum id maxime in ea lingua accidit: ꝑ quam os domini locutum est. Cuius littera ꝙuis ex se mortua sit & uelut caro: quæ non prodest quicq̄ꝫ (Nam spiritus est qui uiuificat) quia tamen Christus uerborum figuris uelatus intra eius uterum manet inclusus: nō dubiū: quin tam admiranda sit fœcunditate repleta: tā exuberanti mysteriorū copia cumulata: ut cū plena semꝑ sit & redundās: flumina de uentre eius fluāt aquæ uiuæ: unde hi quibus datū est reuelata facie gloriā dn̄i speculari: ut in eandē imaginē trāsformētur possint assidue haurire mira diuinitatis eius arcana. Quippe cū nulla dictio nulla litterarum cōnexio esse possit: ex qua non emergāt & ueluti pullulent reconditissimi cœlestis sapientiæ sensus. Ex quibus cū non possit eruditissimꝰ quisqꝫ interpres nisi unicū explicare: necesse est ut post interꝑtationē maneat adhuc scriptura grauida: uariisqꝫ ac sublimibus intelligētiis plena: quæ nequeant aliūde q̄ꝫ ex ipso archetypæ linguæ fonte cognosci. Accedit: ꝙ ubicunqꝫ latinorū codicū uarietas est: aut deprauatæ lectionis suspitio (id quod librariorū impitia simul & negligentia frequentissime accidere uidimus) ad primaꝫ scripturæ originē recurrēdum est: sicut beatus Hieronymꝰ & Augustinꝰ ac cæteri ecclesiastici tractatores admonēt: ita ut librorū veteris testamēti synceritas ex Hebraica ueritate: Noui aūt ex Græcis exemplaribus examinetur. Vt ipsa igitur originalia in prōptu haberet quicūqꝫ diuinarū litterarū studiosus: possetqꝫ nō solis riuulis eē contētus: sed ex ipso fonte salietis aquæ in uitā æternam sitim pectoris extinguere: iussimꝰ archetypas sacræ scripturæ linguas cuꝫ adiunctis variarū linguarū translationibus impressioni mādari Sāctitatis tuæ nomini dedicādas. Atqꝫ imprimis nouū testamentum GræcoLatinoqꝫ sermone excudendū curauimus simul cum Lexico græcarum omniū dictionum: quæ possunt in eo legentibus occurrere: ut his quoqꝫ qui nō integrā linguæ cognitionem adepti sunt ꝓ uiribus consuleremus. Deinde uero anteq̄ꝫ Vetus testamentum aggrederemur: Dictionariū ꝓmisimus Hebraicorum Chaldaicorūqꝫ totius Veteris instrumēti vocabulorū. Vbi nō tantum multiplex significatio cuiusqꝫ dictiōis exprimitur: sed (quod studiosis vtilissimū fore credimꝰ) locus scripturæ in cuiusqꝫ significati testimoniū citatur. Rursus: cū nō solus litteræ occidentis cortex: sed introrsus latitans spūs viuificantis nucleus maxīe sit a studioso diuinæ scripturæ requirēdus: atqꝫ huius præcipua pars ex propriorū noīm interpretatione depēdeat: quorū ab æterno ꝓuisa impositio īcredibilē opeꝫ affert ad ꝓpalandos spirituales abstrusosqꝫ sensus & detegēda arcana mysteria: q̄ sub ipso litteralis textus vmbraculo spiritus sanctꝰ velauit. Idcirco interꝑtationes ꝓpriorum noīm a viris linguarum ꝑitia ꝓcellētibus maxima diligentia iussimus elucubrari: & secundum alphabeticā seriem dispositas Dictionario adiūgi. Quibus succedit legēdorū hebræorū characterū instructio & eiusdē idiomatis Grāmatica ex pluribꝰ receptæ fidei Hebræis autoribꝰ collecta & ad latini artificii normā reducta. Quibus omnibus ueluti pro ꝓludio ita pactis: ad excussionem diuersarum ueteris testamēti linguarū nos conuertimus: adiicientes etiā singulis earum suam latinam translationem. Qua ī re aperte Beatitudini tuæ testari possumus Pater sanctissime: maximā laboris nostri partē in eo ꝓcipue fuisse uersatā: ut & uiroruꝫ in linguarū cognitione eminentissimorū opera uteremur & castigatissima om̄i ex parte uetustissimaqꝫ exemplaria pro archetypis haberemꝰ: quorūquidē tā Hebræorū q̄ꝫ Græcorū ac latinorū multiplicē copiā uariis ex locis nō sine sūmo labore cōquisiuimus. Atqꝫ ex ipsis quidē græca Sāctitati tuæ debemꝰ: qui ex ista apostolica bibliotheca antiquissimos tū ueteris tum noui testamēti codices perq̄ꝫ humane ad nos misisti: qui nobis in hoc negocio maximo fuerūt adiumento. Cōsumata itaqꝫ excussione Noui testamenti Græce Latineqꝫ impressi cum suo Lexico. Impresso etiā hebraico Chaldaicoqꝫ dictionario: cui adiuncta est Grāmatica cum nominum propriorū interpretationibus. Absolutis præterea annotationibus differentiarum Veteris testamenti: quas cum Nicolaus de Lyra non omnino absolutas edidisset: eas nos ꝑ uiros linguarum peritissimos multis in locis addi fecimꝰ. Tandē diuino auxilio Vetus testamentum multiplici lingua excudi fecimus. Quæ omnia nunc ad Sanctitatē tuā mittimus. Nā cui potius vniuersæ uigiliæ nostræ dicādæ sūt q̄ꝫ apostolicæ isti sedi: cui om̄ia debemus? Aut quis libētius sacros Christianæ religionis libros suscipere & amplecti debet: q̄ꝫ sacer Christi uicarius? Accipiat igitur Sāctitas tua læta frōte munusculum: quod in domini gazophylacium offerimus: ut incipiant diuinarum litterarū studia hactenus intermortua nunc tandem reuiuiscere. Obsecramus aūt beatitudinē tuam enixissime: vt libros hosce: qui nūc se sacris istis uestigiis supplices aduoluūt examines: & ad seuerissimi iudicii tui cēsurā reuoces: vt si Christianæ reip. vtiles fore videbūtur: editionis beneficium a sanctitate tua recipiāt. Nam eos nos hucusqꝫ cōtinuimus: sacrū istum apostolici fastigii oraculum cōsulturi. Sed iam hæc ad Beatitudinem tuam satis. Nunc ad instruendum de operis artificio lectorem cōuertimur.

Prologus.

Ad lectorem de his que ad lectionem Ueteris testamenti diuersis linguis nunc primũ impressi: sunt prænotanda.

Ut intelligas studiose lector modũ & ordinẽ: quẽ in hac veteris testamẽti ĩpressiõe seruauim⁹: ac inde possis hoc libro facile uti: nõnullorũ te admonitũ prius eẽ oportet. Imprimis igitur id est ꝑmittendũ: ꝙ cũ uetus testamentũ a sacris doctoribus trifariã diuidatur: hoc est in legẽ: quã Pentateuchũ appellãt: & ĩ libros deinde agiographos: ac demũ in eos qui dicuntur ꝓphetales: in his oĩbus non est idẽ numerus linguarũ. Sed Pentateuchus quidẽ triplicẽ linguã habet: Hebraicã videlicet Chaldaicã & Græcã: qs imprimẽdas iussimus cũ aliis tribus latinis interꝑtatiõibus iuxta correspõdentibus: ita ut Hebraicæ ueritati respondeat latina beati Hieronymi translatio: Chaldaicæ uero alia latina fere de uerbo ad uerbũ a uiris ei⁹ linguæ peritissimis elaborata. Græcæ ãt septuaginta interꝑtũ editioni: interlinearis latina traductio. Agiographi deinde libri simul & Prophetales duplici lingua excudũtur: hoc est Hebræa & Græca cũ aliis duab⁹ latinis trãslatiõibus illis correspondentibus. Nã Chaldaica in cæteris libris ꝑterꝙ in Pẽtateucho corrupta est aliquibus in locis & fabulis merisꝙ Thalmudistarũ nugis cõspersa: ĩdigna prorsus quæ sacris codicibus inseratur. Verum quia quibusdam in locis ubi integra est littera & ĩcorrupta: mirũ in modũ fauet Christianæ religioni: idcirco reliquos libros toti⁹ ueteris testamẽti e Chaldaica lingua in latinã uerti fecimus: & diligẽtissime cũ sua latina traductiõe cõscriptos in publica Complutẽsis nostræ vniuersitatis Bibliotheca reponi. At uero libri extra canonẽ: quos ecclesia potius ad edificationẽ populi: ꝙ ad auctoritatẽ ecclesiasticorũ dogmatũ confirmandã recipit: Græcã tm̃ hñt scripturã: sed cũ duplici latina interꝑtatione: altera beati Hieronymi: altera ĩterlineari de verbo ad verbũ: eo modo quo in cæteris. Hæc autẽ de numero linguarum huius libri oportuit in uniuersum ꝑlibasse. Nunc de modo quo linguas in libro ipso disposuimus: breuib⁹ agendũ est. Primum itaꝙ aperto codice duæ se tibi chartarũ facies hinc & inde offerẽt: quarũ unaquæꝙ tres columnas habet. Ex quibus ea quæ ad marginẽ exteriorez sita est: Hebraicam continet veritatem. Quæ vero interiori margini adhæret Græca est septuaginta interꝑtum editio: cui supponitur latina interlinearis traductio de uerbo ad uerbum. Mediam aũt inter has latinã beati Hieronymi translationẽ uelut inter synagogam & Orientalẽ ecclesiam posuim⁹: tanꝙ duos hĩc & inde latrões mediũ aũt Iesuz hoc est Romanã siue latinã Ecclesiã collocãtes. Hæc enim sola supra firmã petrã ædificata (reliquis a recta scripturæ intelligẽtia qñꝙ deuiãtibus) imobilis semper in veritate ꝑmansit. Disponuntur vero colũnæ ipsæ hoc modo: ut singulis lineis Hebraicis correspõdeãt binæ lineæ latinæ e regiõe: hoc tamen semꝑ obseruato, ut omnes colũnæ tã in principio ꝙ in fine cõsentiant: nisi ubi loci angustia non patitur: quod rarissime deꝑhẽdes.

Deinde quia institutũ nr̃m est: non solũ his cõsulere: qui absolutã linguarũ peritiã sunt assecuti: sed his etiaz opem ferre qui parũ in eis ꝓfecerunt: utrisꝙ enim debitores sumus: nemineꝙ esse cupimus: quẽ ꝑegrinorum idiomatum difficultas absterreat a diuinorũ librorum penetralibus adeundis. Idcirco vt Hebraicas dictiões facile possit quicũꝙ distinguere: & suã latinã interꝑtatione cuiꝙ assignare: inter singulas dictiões Hebraicas superponũtur minutæ litterulæ latinæ alphabetico ordine ꝓcedẽtes: quibus cõsimiles aliæ in latina ꝓxima colũna correspõdent: ut ꝑ similitudinem litterulæ cognoscatur: quæ dictio latina ad quã Hebraicã sit referẽda. Quãdo uero interpres ꝑ circũlocutionem pluribus dictionibus unicam interꝑtatur: aut e diuerso unica dictiõe plures amplectitur: tũc una litterula toti circũlocutioni uel etiã compendio deseruiet. Ex his ꝑterea litterulis nõnullas repies: quib⁹ tenue punctũ subscribitur hoc modo. ª Quod quidẽ punctũ designat: uel dictionẽ hebraicã subiacentẽ multiplicẽ esse & æquiuocã: ac ꝓinde reconditũ aliquod secretæ intelligẽtiæ mysterium claudere: quod possit facile cõsulto Dictionario a ꝑspicacibus mẽtibus ĩuestigari: uel denotat saltẽ: ipsam eius significationez in latina colũna positã potius translatitiã esse & soli sensui subseruientẽ: ꝙ ꝓpriã omnino & litteralez. Rursus quia inuenire primitiua siue radices dictionum Hebraicaruz & Chaldaicarum a prima origine deuiantium res est ꝑquam necessaria ad reperiẽda in Dictionario uocabula: sed tantæ difficultatis: ut hoĩes eius linguæ peritissimi frequẽter in ea titubent: ac nõnunꝙ etiã labantur: artificium excogitauimus ꝙ vtilissimum: quo possit quispiã uel primis dũtaxat Hebraicis rudimẽtis imbutus radicẽ cuiusꝙ dictionis in promptu habere: ut iã his adminiculis adiuti: Hebræorũ (ut ait beatus Hieronymus) nauseam & ructum fastidiẽtes: ꝑceptores eorum consulere nõ egeamus. Aduertendũ itaꝙ est: ꝙ cũ dictioni Hebraicæ siue Chaldaicæ correspondet alia in margine (quod dignosces ex simili litterula utriꝙ dictiõi imposita) tunc dictio ipsa sicut est in margine notata: querẽda est in vocabulario. Ille enim sunt primæ litteræ substãtiales primitiui. Reliquæ uero dictiões Hebraici text⁹: quib⁹ nulla dictio primitiua respõdet in margine: ex primis earũ tribus aut qñꝙ etiã solis duabus litteris sunt in dictionario requirendæ. Præterꝙ ubi ꝑcesserit aliqua ex his quiꝙ litteris beth: he: caph: lamed: mem: quocunꝙ apice subiecto: dum modo sit apice desuper notata hoc modo ב֫ ה֫ כ֫ ל֫ מ֫ Tunc enim talis littera ꝓ articulo seu ꝑpositio ne sumitur: ac proinde cum non sit littera substantialis auferẽda est: & proximæ tres uel quãdoꝙ etiã solæ duæ litteræ sequentes erũt primæ litteræ primitiui: ex quib⁹ dictio ipsa in uocabulario repietur. Quod eodẽ modo intelligendũ est de ו vau littera etiaz si nunꝙ tali signo notetur. Vbicunꝙ enim alicui dictioni ꝑponitur: semꝑ pro coniunctione copulatiua vsurpatur: quare tollere eã oportebit. Atꝙ hæc quidẽ succincte dicta sunt: ut legentibus Hebraicã litterã statim absꝙ arte seu consideratiõe vlla pateat dictionis primitiuũ. Quod si curiosus lector non solo vsu contentus artẽ reperiendarũ radicũ nosse desiderat: legat vltimum capitulum nostræ Hebraicæ Grãmaticæ in fine Hebraici dictionarii: quod tamen ut absꝙ librorum reuolutiõe facile occurreret: in pricipio

Pētateuchi duxim9 apponendū. Illud ē etiā cōſiderādū
ꝙ in hebraicis characterib9 ſciēter omiſim9 apices illos
quibus nunc vtuntur Hebræi pro accentibus. Nā hi cu3
ad nullam vel ſignificati vel ꝓnunciationis differentia3
ptineant: ſed ad ſolam cantus ipſorum modulationem:
merito a veteribus Hebreis reiecti ſunt: quos in hoc imi
tari maluimus. Verum ne locus accentus cuiuſq3 dictio
nis ignoraretur: hoc modo ꝓuidimus: vt quoniam dicti
ones Hebraicæ vt plurimum in vltima habent accentū:
oēs huiuſmōi dictiōes nullo prorſus apice notarētur: re
liquæ vero non habentes accentum in vltima (quæ ra-
riſſime occurrunt) ſuper ſyllabam vbi prædominatur
accentus: apice ſignarentur hoc modo אָרֶץ . Cæterum
in diſtinctione clauſularum colo etiam vtuntur Hebræi
& commate: ſed ita: vt colum ſit duplex punctum: ſicut
cōma apud latinos: hoc modo: Comma vero tale ſignū ‸
Quod autem ad Græcam ſcripturam attinet: illud te nō
latere volumus: non vulgaria ſeu temere oblata exem-
plaria fuiſſe huic noſtræ impreſſioni archetypa: ſed ve-
tuſtiſſima ſimul & emenda tiſſima: quæ ſanctiſſim9 dñs
noſter Leo Decimus Pontifex maximus ceptis noſtris
aſpirans ex ipſa apoſtolica Bibliotheca ad nos miſit: tan
tæ integritatis: vt niſi eis plena fides adhibeatur: nulli re
liqui eſſe videantur: quibus merito ſit adhibenda. Qui
bus etiam adiunximus alia non pauca: quorum partem
ex Beſſarionis caſtigatiſſimo codice ſumma diligentia
tranſcriptam Illuſtris Venetorum Senatus ad nos mi-
ſit: partem ipſi magnis laboribus & expenſis vndiq3 cō
quiſiuimus: vt copia emendatorum codicum abunde
ſupereſſet. Latinam itidem Beati Hieroymi tranſlatio-
nem contulimus cum ꝗ plurimis exemplaribus venerā
dæ vetuſtatis: ſed his maxime: quæ in publica Complu
teñ. noſtræ vniuerſitatis Bibliotheca reconduntur: quæ
ſupra octingenteſimum ab hinc annum litteris Gotthi-
cis cōſcripta ea ſunt ſynceritate: vt nec apicis lapſus poſ-
ſit deprehendi. Aliqua tamen nomina ꝓpria vitio ſcri
ptorum aliter ſcripta ꝗ in originalibus vtriuſq3 teſtamē
ti habentur intacta dimiſimus: atq3 id quidem conſulto.
Nam ſi nunc in eis litteram aliquam mutaſſem9: nequa-
ꝗ poſſent reperiri in tractatu interpretationum: quem
iuxta vulgatam horum nominum ſcripturam alphabe
tico ordine pridem confeceramus. Adnotauimus tamē
in ipſis interpretationibus eadem nomina ꝓpria non
ſolum ponentes ea ſicut communiter ſcribuntur: ſed eti
am ꝑut habentur ad litteram in ſuis originalibus. De-
mum in libro pſalmorum illud eſt admonendum: com
munem tranſlationem latinam: qua vtimur: poſitam
eſſe ꝑ interlineari ſupra græcam ſeptuaginta interp̄tū
editionē: quia ei de verbo ad verbum fere correſpōdet.
Eam autem quam beatus Hieronymus iuxta hebraicā
tranſtulit veritatem in medio duarum columnarum fu
iſſe locatam. Vale.

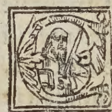
Incipit ꝓlogus in Eſaiam ꝓphetam.

EMO CVM ꝓphetas verſibus viderit
eſſe deſcriptos: metro eos eſtimet apud
hebreos ligari. & aliquid ſimile habere
de pſalmis uel operib9 Salomonis. Sed
quod in demoſthene & tullio ſolet fieri
ut p cola ſcribantur & cōmata: qui vtiq3
ꝓſa & non uerſibus conſcripſeruut. Nos quoq3 utilitati
legentium ꝓuidentes: interpretationem nouam nouo
ſcribendi gñe diſtinximus. At primum de eſaia ſciendū
ꝙ in ſermone ſuo diſertus ſit: quippe ut uir nobilis & ur
banæ elegantiæ: nec habens quicꝗ in eloquio ruſticita-
tis admixtum. Vñ accidit ut p̄ cæteris florem ſermo-
nis eius: trāſlatio non potuerit conſeruare. Deinde etiā
hoc adiiciendum ꝙ nō tam ꝓpheta dicendus ſit ꝗ euan
geliſta. Ita enī vniuerſa xp̄i eccleſiæq3 myſteria ad liqui
dum ꝓſecutus eſt: ut non putes eum de futuro uaticinari
ſed de p̄teritis hiſtoriā texere. Vñ coniicio noluiſſe tunc
tp̄is ſeptuaginta interp̄tes fidei ſuæ ſacramenta pſpicue
ethnicis ꝓdere: ne ſanctu3 canibus & margaritas porcis
darent. quæ cū hanc editionem legeritis ab illis aīaduer
tetis abſcondita. Nec ignoro quanti laboris ſit ꝓphetas
intelligere: nec facile quēpiam poſſe iudicare de interp̄
tatione: niſi intellexerit ante q̄ legerit. Nos quoq3 pate
re morſibus plurimorum: q ſtimulante inuidia quod cō
ſequi non ualent deſpiciunt. Sciens ergo & prudens in
flammam mitto manū. & nihilominus hoc a faſtidioſis
lectoribus p̄cor: vt quō græci poſt ſeptuaginta tranſlato
res: aquilā & ſymmachū & theodotionē legūt: uel ob ſtu
diū doctrinæ ſuæ: uel ut ſeptuagita magis ex collatione
eorum intelligant: ſic & iſti ſaltem vnum poſt priores
habere dignentur interp̄tem. Legant prius & poſtea de
ſpiciant: ne uideantur non ex iudicio ſed ex odii p̄ſum-
ptione ignorata damnare. Prophetauit autem Eſaias in
hieruſalem & in iudæa: necdū decem tribubus in capti-
uitatem ductis: ac de utroq3 regno nunc cōmixtim nūc
ſeparatim texit oraculum. Et cum interdum ad p̄ſente3
reſpiciat hiſtoriam & poſt babyloniæ captiuitatem redi
tum populi ſignificet in iudæam: tamen oīs eius cura de
uocatione gentiū & de aduentu xp̄i eſt. Quem quanto
plus amatis o paula & euſtochium tāto magis ab eo pe-
tite: ut ꝓ obtrectatiōe p̄ſenti qua me indeſinēter æmuli
laniāt: ipſe mihi mercedē reſtituat in futuro: qui ſcit me
ob hoc in peregrinæ linguæ eruditiōe ſudaſſe: ne iudei
de falſitate ſcripturarum eccleſiis eius diuti9 inſultarēt.

Explicit ꝓlogus.

Incipit argumentum.

SAIAS in hieruſalem nobili genere ortus ē:
ibiq3 ꝓphetauit. Sub manaſſe rege ſectus in
duas partes: occubuit. Sepultuſq3 eſt ſub quer
cu rogel: iuxta tranſitum aquarum quas oli3
e3echias rex iacto obſtruxerat puluere.

ESAIAS.
ΗΣΑΙΑΣ.

Uiſio quā vidit eſaias filiꝰ amos: quā vi
Ὅρασις ἣν εἶδεν ἡσαΐας υἱὸς ἀμώς, ἣν εἶ
dit contra iudeam et cōtra ieruſalē
δεν κατὰ τῆς ἰουδαίας καὶ κατὰ ἱερουσαλήμ
in regno ozie et ioatham achaz
ἐν βασιλείᾳ ὀζίου καὶ ἰωάθαμ καὶ ἄχαζ
et ezecie: q̄ regnauerūt in iudea. audi celū et auri
καὶ ἐζεκίου, οἳ ἐβασίλευσαν τῆς ἰουδαίας. ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνω
bꝰ pcipe terra: q̄ dn̄s locutꝰ eſt. filios genui et exaltaui: ip=
τίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐ
ſi aūt me ſpreuerūt. cognouit bos poſſeſſorē: et aſinꝰ
τοὶ δέ με ἠθέτησαν. ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον, καὶ ὄνος τὴν
preſepe dn̄i ſui: iſrael aūt me nō cognouit: et pplꝰs
φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός
meꝰ nō itellexit. ve gēs peccatrix: pple plene pctis:
με οὐ συνῆκεν. οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλόν, λαὸς πλήρης ἁμαρτι
ſemē nequā: filii iniq̄ dereliquiſtis dn̄m:
ῶν, σπέρμα πονηρόν, υἱοὶ ἄνομοι ἐγκατελίπετε τὸν κύριον,
et ad iracūdiā cōcitaſtis ſcm̄ iſrael: alienati ſunt
καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ, ἀπηλλοτριώθησαν
in retro. q̄d vltra pcutiemini addētes iniq̄tatē? om
εἰς τὰ ὀπίσω. τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἀνομίαν; πᾶ
ne caput in laborē: et omne cor in triſticiā a
σα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην ἀπὸ
pedibꝰ vſq̄ ad caput nō eſt in eo ſanitas: vulnus
ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία, τραῦμα
liuor plaga tumens: nō eſt malagma iponē
μώλωψ πληγὴ φλεγμαίνουσα, οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖ
re neq̄ oleum neq̄ alligaturas. fra veſtra deſerta
ναι οὔτε ἔλαιον οὔτε καταδέσμους. ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος αἱ
ciuitates vr̄e ſuccenſe igni: regionē vr̄am corā vobis
πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι, τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν
alieni deuorant eam. et deſolata ē ſubuerſa
ἀλλότριοι κατεσθίουσιν αὐτήν. καὶ ἠρήμωται κατεστραμμέ
a pplis alienis. derelinquetur filia ſi
νη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτρίων. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ σι
on ſicut tētoriū i vinea: et ſicut pomorū cuſtodia in cu=
ὼν ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σι=
cumerario: ſicut ciuitas obſeſſa. et niſi dn̄s ſa=
κυηράτῳ, ὡς πόλις πολιορκουμένη. καὶ εἰ μὴ κύριος σα
baoth reliquiſſet nobis ſemen: q̄ſi ſodoma vtiq̄ facti
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενή
fuiſſemꝰ: et q̄ſi gomorra vtiq̄ aſſimilati eēmꝰ. audite verbū
θημεν, καὶ ὡς γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν. ἀκούσατε λόγον
dn̄i principes ſodomorū: attendite legē dei nr̄i
κυρίου ἄρχοντες σοδόμων, προσέχετε νόμον θεοῦ ἡμῶν
pplꝰs gomorre. q̄d mihi mltitudo victimaꝝ vr̄aꝝ dicit
λαὸς γομόρρας. τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν λέγει
dn̄s? plenus ſum holocauſtis arietū: et adipē
κύριος; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ
agnorū: et ſanguinē taurorū et hircoꝝ nō volo: ne=
ἀρνῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐ
q̄ veneritis apparere mihi. q̄s eni quēſiuit hec de
δ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι. τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ
manibꝰ vr̄is: calcare atriū meū: nō appone=
τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου, οὐ προσθή=
tis. ſi obtuleritis ſiliginē: vanū: incenſum
σετε. ἐὰν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον, θυμίαμα
abominatio mihi eſt. neomenias vr̄as et ſab=
βδέλυγμά μοί ἐστι. τὰς νουμηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάβ=
bata et diem magnū nō feram. ieiuniū et o=
βατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέξομαι. νηστείαν καὶ ἀρ
cium et neomenias et feſtiuitates vr̄as odio hz
γίαν καὶ τὰς νουμηνίας καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ
aīa mea: facti eſtis mihi i ſatietatē. nō aplꝰ remit
ἡ ψυχή μου, ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν. οὐκέτι ἀνή=
tam pctā vr̄a. cū extēderitis
σω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. ὅταν ἐκτείνητε

Incipit Eſaias propheta.

VISIO ESAIE filii amos: quam vidit ſuper iudam & hie
ruſalem: in diebus
ozie ioatham: achaz:
& ezechie regum
iuda. Audite celi: & au
ribus percipe terra:
qm̄ dn̄s locutus eſt. Fi=
lios enutriui & exaltaui:
ipſi aūt ſpreuerunt me.
Cognouit bos poſſeſſo
rem ſuū: & aſinꝰ preſepe
dn̄i ſui: iſrael autē me
non cognouit & pplꝰs
meus nō intellexit. Ve
genti peccatrici: poplo
graui iniq̄tate: ſemini
neq̄: filiis ſceleratis.
Dereliquerunt dominū:
blaſphemauerūt ſanctū
iſrael: abalienati ſunt
retrorſuꝫ. Sup quo p=
cutiā vos vltra addētes p̄
uaricationē? Om̄e caput
languidū & oē cor me=
rens. A plāta pedis vſq̄
ad verticē nō eſt in eo ſa
nitas. Vulnꝰ & liuor &
plaga tumēs: nō ē circū
ligata nec curata medi=
camine neq̄ fota oleo.
Terra vr̄a deſerta: ciuita
tes vr̄e ſuccēſe igni: re=
gionē veſtrā corā vobis
alieni deuorāt: & deſola=
bitur ſicut i vaſtitate ho=
ſtili. Et derelinq̄tur filia
ſion vt vmbraculū in vi
nea: & ſicut tuguriū in cu
cumerario: ſicut ciuitas
q̄ vaſtatur. Niſi dn̄s ex=
ercituum reliquiſſet no
bis ſemen: quaſi ſodoma
fuiſſemꝰ & q̄ſi gomorra
ſiles eſſemꝰ. Audite ver
bū dn̄i principes ſodo
morū: pcipite auribꝰ le
gē dei nr̄i pplꝰs gomor
re. Quo mihi multitudi
nē victimarū vr̄arū dicit
dn̄s? Plenꝰ ſum. Holo=
cauſta arietū & adipē pin
guiū & ſanguinē vitulo=
rum & agnorum & hir=
corum nolui. Cum
veneritis ante cōſpectū
meū: quis queſiuit hec
de manibꝰ vr̄is vt ambu
laretis in atriis meis? Ne
offeratis vltra ſacrificiū
fruſtra. Incēſum abomi
natio eſt mihi. Neome=
niā & ſabbatū & feſtiuita
tes alias nō ferā. Iniqui
ſūt cetꝰ vr̄i. Calēdas vr̄as
& ſolēnitates vr̄as odiuit
aīa mea. Facta ſūt mihi
moleſta. Laboraui ſuſti
nens. Et cū extenderitis

Cap. j.

חזון ישעיהו בן אמוץ אשר | חזה יום
חזה על יהודה וירושלם בימי |
עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי |
יהודה: שמעו שמים והאזיני ארץ | שמע אזן
כי יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי |
והם פשעו בי: ידע שור קנהו |
וחמור אבוס בעליו ישראל | חמר אבס
לא ידע עמי לא התבונן: הוי גוי | בין
חטא עם כבד עון זרע מרעים | רוע
בנים משחיתים עזבו את יהוה | שחת
נאצו את קדוש ישראל נזרו | קדש
אחור: על מה תכו עוד תוסיפו סרה | אחר נכה
כל ראש לחלי וכל לבב דוי: מכף | יסף סור
רגל ועד ראש אין בו מתם פצע | חלה דוה
וחבורה ומכה טריה לא זרו ולא | חבר נכה
חבשו ולא רככה בשמן: ארצכם | טרה זור
שממה עריכם שרפות אש אדמתכם | שרף
לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה |
כמהפכת זרים: ונותרה בת ציון | הפך יתר
כסכה בכרם כמלונה במקשה | סכך לון
כעיר נצורה: לולי יהוה צבאות | קשא נצר
הותיר לנו שריד כמעט כסדם | יתר שרד
היינו לעמרה דמינו: שמעו דבר | היה דמה
יהוה קציני סדם האזינו תורת | קצן אזן
אלהינו עם עמרה: למה לי רב | ירה
זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות | אמר עלה
אילים וחלב מריאים ודם פרים | מרא
וכבשים ועתודים לא חפצתי: כי | עתד
תבאו לראות פני מי בקש זאת | בוא ראה
מידכם רמס חצרי: לא תוסיפו | פנה יסף
הביא מנחת שוא קטרת תועבה | בוא שוא
היא לי חדש ושבת קרא מקרא | תעב
לא אוכל און ועצרה: חדשיכם | קרא
ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי | יכל
לטרח נלאיתי נשא: ובפרשכם | יעד היה
| לאה

כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם
כִּי תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ
יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ׃ רַחֲצוּ הִזַּכּוּ
הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי
חִדְלוּ הָרֵעַ׃ לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ
מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ יָתוֹם
רִיבוּ אַלְמָנָה׃ לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר
יְהוָה אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים
כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע
כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃ אִם תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם
טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ׃ וְאִם תְּמָאֲנוּ
וּמְרִיתֶם חֶרֶב תְּאֻכְּלוּ כִּי פִּי יְהוָה
דִּבֵּר׃ אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה
נֶאֱמָנָה מְלֵאֲתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין
בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים׃ כַּסְפֵּךְ הָיָה
לְסִיגִים סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם׃ שָׂרַיִךְ
סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ אֹהֵב
שֹׁחַד וְרֹדֵף שַׁלְמֹנִים יָתוֹם לֹא
יִשְׁפֹּטוּ וְרִיב אַלְמָנָה לֹא יָבוֹא
אֲלֵיהֶם׃ לָכֵן נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה
צְבָאוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוֹי אֶנָּחֵם
מִצָּרַי וְאִנָּקְמָה מֵאוֹיְבָי׃ וְאָשִׁיבָה
יָדִי עָלַיִךְ וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִיגָיִךְ
וְאָסִירָה כָּל בְּדִילָיִךְ׃ וְאָשִׁיבָה
שֹׁפְטַיִךְ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיֹעֲצַיִךְ
כְּבַתְּחִלָּה אַחֲרֵי כֵן יִקָּרֵא לָךְ עִיר
הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה׃ צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט
תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה׃ וְשֶׁבֶר
פֹּשְׁעִים וְחַטָּאִים יַחְדָּו וְעֹזְבֵי יְהוָה
יִכְלוּ׃ כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר
חֲמַדְתֶּם וְתַחְפְּרוּ מֵהַגַּנּוֹת אֲשֶׁר
בְּחַרְתֶּם׃ כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה נֹבֶלֶת
עָלֶהָ וּכְגַנָּה אֲשֶׁר מַיִם אֵין
לָהּ׃ וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וּפֹעֲלוֹ
לְנִיצוֹץ וּבָעֲרוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו
וְאֵין מְכַבֶּה׃

עָלַם
רָבָה פָּלַל
זָכָה
סוּר רוּעַ
עָלַל יָטַב
שָׁפַט חָמֵץ
יָתַם רוּב
הָלַךְ יָכַח
אָמַר הָיָה
שָׁנָה לָבַן
אָדַם תָּלַע
הָיָה אָבָה
אָכַל מָאַן
מָרָה פֶּה
הָיָה זָנָה
קָרָה אָמַן
לוּן רָצַח
סִיג מָהַל
שׂוּר
סָרַר
שָׁפַט רוּב
בּוֹא אָדַן
אָבַר נָחַם
צוּר נָקַם
אָיַב שׁוּב
צָרַף סוּר
בָּדַל
חָלַל קָרָא
קָרָה אָמַן
שָׁפַט פָּדָה
שׁוּב
כָּלָה בּוֹשׁ
חָפַר גָּנַן
הָיָה
נוּץ שָׁנָה
כָּבָה

manus vestras: auertam oculos meos a vobis: & cũ multiplicaueritis orationem: non exaudiã. Manꝰ enĩ vr̃e sanguine plene sunt. Lauamini: mũdi estote: auferte malũ cogitationũ vr̃arũ ab oculis meis. Quiescite agere peruerse: discite benefacere. Querite iudiciũ. Subuenite oppresso iudicate pupillo: defendite viduã: & venite & arguite me dicit dñs. Si fuerint pctã vr̃a vt coccinũ: q̃si nix dealbabũtur: & si fuerint rubra q̃si vermiculus: velut lana erũt. Si volueritis & audieritis: bona terre comedetis. Quod si nolueritis & me ad iracũdiã puocaueritis: gladiꝰ deuorabit vos: q̃a os dñi locutũ ẽ. Quõ facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicii? Iusticia habitauit in ea: nunc aũt homicide. Argentũ tuũ versum est in scoriam: vinũ tuũ mixtum est aqua. Principes tui infideles: socii furũ. Omnes diligunt munera: sequũtur retributiones. Pupillo non iudicant: & causa vidue non ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus deus exercituũ fortis israel. Heu ego consolabor sup hostibꝰ meis: & vindicabor de inimicis meis. Et cõuertã manũ meã ad te & excoquã ad purũ scoriam tuã: & auferã omne stannum tuũ: & restituã iudices tuos vt fuerũt prius: & consiliarios tuos sicut antiquitus. Post hec vocaberis ciuitas iusti: vrbs fidelis. Sion in iudicio redimetur: & reducẽt eã in iusticia. Et conteret scelestos & peccatores simul & q dereliq̃rũt dñm cõsumentur. Confundẽtur enim ab idolis q̃bus sacrificauerũt. Et erubescetis super hortis quos elegeratis cũ fueritis velut quercus defluentibꝰ foliis: & velut hortus absq; aqua. Et erit fortitudo vr̃a vt fauilla stuppe: & opus vestrum quasi scintilla & accendetur vtrunq; simul & non erit qui extinguat. 2.

manus: auertã oculos meos a vobis.
τὰς χεῖρας, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ᾽ ὑμῶν.
& si multiplicaueritis oratione: nõ exaudiã vos:
καὶ ἐὰν πληθύνετε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν,
nã manus vr̃e sanguine plene. lauamini: mũdi — Infra. 59.a.
αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. λούσασθε, καθα
estote: auferte nequitias ab aĩabus
ροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν
vr̃is: corã oculis meis. cessate a — B
ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου. παύσασθε ἀπὸ
nequitiis vr̃is: discite bonũ facere: querite
τῶν πονηριῶν ὑμῶν, μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσατε
iudiciũ: liberate iniuria oppressũ. iudicate pupillo: & iu-
κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον. κρίνατε ὀρφανῷ, καὶ δι
stificate viduã. & venite & disceptemꝰ dicit do
καιώσατε χήραν. καὶ δεῦτε καὶ διελεγχθῶμεν λέγει κύ
minus. & si fuerint peccata vr̃a sicut rubeũ: q̃si
ριος. καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς
niuẽ dealbabo. si ãt fuerit sicut coccinũ: velut lanã deal
χιόνα λευκανῶ. ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡσεὶ ἔριον λευ
babo. & si volueritis & exaudieritis me: bona
κανῶ. καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ
terre comedetis. si ãt nõ volueritis neq; audieritis
τῆς γῆς φάγεσθε. ἐὰν δὲ μὴ θέλητε μηδὲ εἰσακούσητέ
me: gladius vos deuorabit: nã os dñi lo
μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται, τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐ-
cutũ est ista. quomõ facta ẽ meretrix ciuitas fidelis siõ — E
λάλησεν ταῦτα. πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ σιών
plena iudicio? in q̃ iusticia dormiuit in ea: nũc ãt
πλήρης κρίσεως; ἐν ᾗ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν δὲ
homicide. argentũ vr̃m reprobũ: caupones tui mi
φονευταί. τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον, οἱ κάπηλοί σου μίσ
scẽt vinũ aque: pncipes tui nõ obediũt: pticipes
γουσι τὸν οἶνον ὕδατι, οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ
furũ: diligẽtes munera: sequentes retributionẽ. pu
κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα. ὀρ
pillis nõ iudicãtes: & iudiciũ viduarũ nõ attendẽtes. ppt hoc
φανοῖς οὐ κρίνοντες, καὶ κρίσιν χηρῶν οὐ προσέχοντες. διὰ τοῦ — Hiere. 5.g.
hec dicit dñator dñs sabaoth ve fortes is
το τάδε λέγει ὁ δεσπότης κς σαβαώθ. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ἰσ
rael nõ cessabit enĩ meꝰ furor ꝯtra aduersarios:
ραήλ, οὐ παύσεται γάρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ὑπεναντίοις,
& iudiciũ de inimicis meis faciã: & inducã ma
καὶ κρίσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖ-
nũ meã in te: & igne examinabo te ad purũ: at inobediẽ
ρά μου ἐπὶ σέ, καὶ πυρώσω σε εἰς καθαρόν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦν
tes pdam. & auferã oẽs iniquos a te et oẽs
τας ἀπολέσω. καὶ ἀφελῶ πάντας ἀνόμους ἀπὸ σοῦ καὶ πάν
superbos. & instituã iudices tuos sicut prius
τας ὑπερηφάνους. καὶ ἐπιστήσω τοὺς κριτάς σου ὡς τὸ πρότερον
& cõsiliarios tuos sicut abinitio. & post hec — G
καὶ τοὺς συμβούλους σου ὡς τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς. καὶ μετὰ ταῦτα
vocaueris ciuitas iusticie metropolis fidelis siõ. cũ
κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης μητρόπολις πιστὴ σιών. μετὰ
enĩ iudicio saluabiẽ captiuitas eius & cũ ele-
γὰρ κρίματος σωθήσεται ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς καὶ μετὰ ἐλεη
mosyna: & cõterentẽ iniqui & peccatores simul
μοσύνης, καὶ συντριβήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα
& q̃ dereliquerũt dñm cõsumentẽ: quia con- — Ro. 6. d.
καὶ οἱ ἐγκαταλιπόντες τὸν κν συντελεσθήσονται, διότι αἰσχυν
fundentẽ ab idolis suis q̃ ipsi voluerũt: &
θήσονται ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἃ αὐτοὶ ἠβούλοντο, καὶ
erubuerũt in hortis que desiderauerũt. erũt enĩ sicut te
ἐπησχύνθησαν ἐν κήποις ἃ ἐπεθύμησαν. ἔσονται γὰρ ὡς τε
rebinthꝰ q̃ deposuit folia: & sicut hortus
ρέβινθος ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα, καὶ ὡς παράδεισος
aquã nõ hẽns. & erit fortitudo eorũ sicut stipula stuppe:
ὕδωρ μὴ ἔχων. καὶ ἔσται ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ὡς καλάμη στιππύου,
et opa eorũ q̃si scintille ignis. & succẽden
καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ὡς σπινθῆρες πυρός. καὶ κατακαυθή
tur iniqui & peccatores simul: & nõ erit q̃ extiguet
σονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων

A Verbū qđ factū est ad esaiā filiū amos de
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἡσαΐαν υἱὸν ἀμὼς περὶ τῆς
iudea ⁊ de hierl̄m. q2 erit in nouissimis die
ἰουδαίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέ
Mich. a. b9 manifest9 mons dn̄i. ⁊ dom9 dei in sū=
ραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου. καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐπ᾽ ἄ
mitatib9 mōtiū. ⁊ eleuabit̄ sup colles. ⁊
κρων τῶν ὀρέων. καὶ ὑψωθήσεται ἐπάνω τῶν βουνῶν. καὶ
veniēt ad eū oēs gētes ⁊ ibūt gētes:
ἥξουσιν ἐπ᾽ αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη. καὶ πορεύσονται ἔθνη,
multe ⁊ dicēt: venite ⁊ ascēdam9 ad montē dn̄i:
πολλὰ καὶ ἐροῦσι, δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου,
⁊ ad domū dei iacob. ⁊ annūciabit nobis
καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἰακώβ. καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν
viā suā: ⁊ ābulabimus in ea. ex eñi siō exi
ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. ἐκ γὰρ σιὼν ἐξελεύ
bit lex: ⁊ verbū dn̄i de hierl̄m. ⁊ iudicabit
σεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ
inter gētes. ⁊ arguet ppl̄m multū. ⁊ cōtū=
ἀναμέσον τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. καὶ συγκό
B dent gladios suos in aratra ⁊ lanceas
ψουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας
suas in falces. ⁊ nō accipiet gēs cōtra gētē gla
Mich. b. αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ οὐ λήψεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος μάχαι
diū: ⁊ nō discēt vltra pliari. ⁊ nūc dom9
ραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. καὶ νῦν ὁ οἶκος τοῦ
iacob venite ⁊ ambulem9 in lumine dn̄i. dereliq̄t
ἰακώβ δεῦτε καὶ πορευθῶμεν τῷ φωτὶ κυρίου. ἀνῆκεν
eñi ppl̄m suū domū iacob. quia repleta
γὰρ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ ἰακώβ. ὅτι ἐνεπλή
est vt abinitio regio eoꝝ augurijs: vt
σθη ὡς τὸ ἀπαρχῆς ἡ χώρα αὐτῶν κληδονισμῶν, ὡς ἡ τῶν
alienigenaꝝ: ⁊ filij multi alienigene nati sunt eis.
ἀλλοφύλων, καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγεννήθη αὐτοῖς.
repleta est eñi regio eoꝝ argēto ⁊ auro. ⁊
ἐνεπλήσθη γὰρ ἡ χώρα αὐτῶν ἀργυρίου καὶ χρυσίου. καὶ
nō fuit nūer9 thesauroꝝ eoꝝ. ⁊ repleta est terra e=
οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν θησαυρῶν αὐτῶν. καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ ἵπ
quis: ⁊ nō fuit nūer9 curruū eoꝝ. ⁊ repleta
πων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν ἁρμάτων αὐτῶν. καὶ ἐνεπλή=
est terra abominationib9 opeꝝ manuū eoꝝ. ⁊
σθη ἡ γῆ βδελυγμάτων τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ
C adorauerūt quos fecerūt digiti eoꝝ. ⁊ icuruauit se
προσεκύνησαν οἷς ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν. καὶ ἔκυψεν
homo: ⁊ humiliat9 est vir. ⁊ nō dimittā eos. ⁊
ἄνθρωπος, καὶ ἐταπεινώθη ἀνήρ. καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς. καὶ
nūc ingredimini in petras ⁊ abscōdimini in terrā:
νῦν εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας καὶ κρύπτεσθε εἰς τὴν γῆν,
a facie timoris dn̄i: ⁊ a glīa fortitudinis
ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος
ei9: qn̄ surrexerit frāgere terrā. nā oculi dn̄i
αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ κυρίου
sublimes: at homo humilis. ⁊ humiliabit̄ altitudo
ὑψηλοί, ὁ δὲ ἄνθρωπος ταπεινός. καὶ ταπεινωθήσεται τὸ ὕψος
hoīm. ⁊ exaltabit̄ dn̄s sol9 in die illa.
τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
dies eñi dn̄i sabaoth: sup oēm arrogātē ⁊ sup=
ἡμέρα γὰρ κυρίου σαβαώθ, ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ ὑπε
bum: ⁊ sup oēm excelsu3 ⁊ sublimē. ⁊ hūilia
ρήφανον, καὶ ἐπὶ πάντα ὑψηλὸν καὶ μετέωρον. καὶ ταπει
bunt̄. ⁊ sup oēm cedrū libani excel
νωθήσονται. καὶ ἐπὶ πᾶσαν κέδρον τοῦ λιβάνου τῶν ὑψη
saꝝ ⁊ sublimiū. ⁊ sup oēm arborē glādis basan.
λῶν καὶ μετεώρων. καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου βασάν.
⁊ sup mōtē excelsū: ⁊ sup oēm collē excelsū: ⁊
καὶ ἐπὶ ὄρος ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ
sup oēm turrim excelsā: ⁊ sup oēm muꝝ excelsū.
ἐπὶ πάντα πύργον ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑψηλόν.
⁊ sup oē nauigiū maris. ⁊ sup oēm aspectū naui
καὶ ἐπὶ πᾶν πλοῖον θαλάσσης. καὶ ἐπὶ πᾶσαν θέαν πλοί
D um pulchritudinis. ⁊ hūiliabit̄ oīs homo
ων κάλλους, καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρωπος

Verbum quod vidit esaias filius amos super iudeam & hierusalem. Et erit in nouissimis dieb9 preparatus mons domus dn̄i in vertice montiū: & eleuabitur sup colles. Et fluēt ad eū oēs gentes: & ibunt populi multi & dicent. Venite ascendamus ad montē domini: & ad domum dei iacob & docebit nos vias suas & ambulabim9 in semitis eius: quia de siō exibit lex: & verbum domini de hierusalem. Et iudicabit gentes: & arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres: & lanceas suas in falces. Non leuabit gēs cōtra gentē gladiū: nec exercebuntur vltra ad preliū. Domus iacob venite & ambulem9 in lumine dn̄i. Proiecisti ei ppl̄m tuū domū iacob: qa repleti sunt vt olim: & augures hūerūt vt philistiim: & pueris alienis adheserūt. Repleta ē terra eius argento & auro: et nō est finis thesaurorū ei9. Et repleta ē terra eius equis & innumerabiles quadrige eius. Et repleta est terra eius idolis. Opus manuū suaꝝ adorauerūt: qđ fecerūt digiti eorū. Et incuruauit se homo & hūiliat9 ē vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrā & abscōdere in fossa humo a facie timoris dn̄i: & a gloria maiestatis ei9. Oculi sublimis hoīs hūiliati sunt: & incuruabitur altitudo virorū. Exaltabitur aūt dn̄s solus in die illa: quia dies dn̄i exercituum super oēm supbū & excelsum: & sup oēm arrogātem: & humiliabitur: & sup oēs cedros libani sublimes & erectas: & super omnes quercus basan: & super omnes mōtes excelsos: & super omēs colles eleuatos: & super omnem turrem excelsam: & sup oēm murum munitū: & sup omnes naues tharsis: & super omē quod visu pulchrū est. Et icuruabitur oīs sublimitas hoīm:

Cap. ij.

הדבר אשר חזה ישעיהו בן
אמוץ על יהודה וירושלם: והיה
באחרית הימים נכון יהיה הר בית | יום כון
יהוה בראש ההרים ונשא מגבעות | היה
ונהרו אליו כל הגוים: והלכו עמים
רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר | רבב הלך
יהוה אל בית אלהי יעקב ויורנו | עלה ירה
מדרכיו ונלכה בארחתיו כי
מציון תצא תורה ודבר יהוה | יצא ירה
מירושלם: ושפט בין הגוים
והוכיח לעמים רבים וכתתו | יכח
חרבותם לאתים וחניתתיהם | את חנה
למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב | זמר נשא
ולא ילמדו עוד מלחמה: בית יעקב | למד לחם
לכו ונלכה באור יהוה: כי נטשתה
עמך בית יעקב כי מלאו מקדם
ועננים כפלשתים ובילדי נכרים | עון
ישפיקו: ותמלא ארצו כסף וזהב | שפק מלא
ואין קצה לאצרתיו ותמלא ארצו
סוסים ואין קצה למרכבתיו: | רכב
ותמלא ארצו אלילים למעשה | עשה
ידיו ישתחוו לאשר עשו אצבעתיו: | שחה עשה
וישח אדם וישפל איש ואל תשא | צבע שחח
להם: בוא בצור והטמן בעפר | שפל נשא
מפני פחד יהוה ומהדר גאונו: עיני | טמן
גבהות אדם שפל ושח רום | פנה נאה
אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום | שוח
ההוא: כי יום ליהוה צבאות על | שגב
כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל: | רום
ועל כל ארזי הלבנון הרמים
והנשאים ועל כל אלוני הבשן: | אלן
ועל כל ההרים הרמים ועל כל
הגבעות הנשאות: ועל כל מגדל | גדל
גבה ועל כל חומה בצורה: ועל | חמה בצר
כל אניות תרשיש ועל כל שכיות | אנה שכה
החמדה: ושח גבהות האדם

Primitiua.heb.	Tex.heb.Esa.iij.
שָׁגַב	וְשָׁפֵל רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׂגַּב יְהוָה
בָּדַד כָּלַל	לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְהָאֱלִילִים כָּלִיל
חָלַף בּוֹא צוּר חָלַל	יַחֲלֹף׃ וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת
פָּנָה	עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר
גָּאָה	גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃ בַּיּוֹם
שָׁלַךְ	הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֵת אֱלִילֵי
	כַסְפּוֹ וְאֵת אֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה שָׁחָה	עָשׂוּ לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחְפֹּר פֵּרוֹת
	וְלָעֲטַלֵּפִים׃ לָבוֹא בְּנִקְרוֹת הַצֻּרִים
	וּבִסְעִפֵי הַסְּלָעִים מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה
	וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ
	הָאָרֶץ׃ חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר
חָשַׁב	נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא׃
Cap.iij.	כִּי הִנֵּה הָאָדוֹן
סוּר	יְהוָה צְבָאוֹת מֵסִיר מִירוּשָׁלַםִ
שָׁעַן	וּמִיהוּדָה מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה כֹּל
גָּבַר	מִשְׁעַן לֶחֶם וְכֹל מִשְׁעַן מָיִם׃ גִּבּוֹר
לָחַם שָׁפַט קָסַם	וְאִישׁ מִלְחָמָה שׁוֹפֵט וְנָבִיא וְקֹסֵם
נָבָא שׂוּר	וְזָקֵן׃ שַׂר חֲמִשִּׁים וּנְשׂוּא פָנִים
נָשָׂא פָּנָה יָעַץ בִּין	וְיוֹעֵץ וַחֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לָחַשׁ׃
עָלַל	וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים
מָשַׁל	יִמְשְׁלוּ בָם׃ וְנִגַּשׂ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ
רָהַב	וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן
קָלָה כָּבַד	וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד׃ כִּי יִתְפֹּשׂ אִישׁ
תָּפַשׂ קָצַן	בְּאָחִיו בֵּית אָבִיו שִׂמְלָה לְכָה קָצִין
הָיָה כָּשַׁל	תִּהְיֶה לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת
נָשָׂא	יָדֶךָ׃ יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לֹא
הָיָה	אֶהְיֶה חֹבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין
שׂוּם	שִׂמְלָה לֹא תְשִׂימֻנִי קְצִין עָם׃ כִּי
	כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה נָפָל כִּי
לָשׁוֹן עָלַל	לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל יְהוָה
מָרָה כָּבַד	לַמְרוֹת עֵנֵי כְבוֹדוֹ׃ הַכָּרַת פְּנֵיהֶם
נָכַר פָּנָה	עָנְתָה בָּם וְחַטָּאתָם כִּסְדֹם הִגִּידוּ
עָנָה נָגַד	לֹא כִחֵדוּ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָמְלוּ
רָעַע צָדַק	לָהֶם רָעָה׃ אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב
פָּרָה אָכַל	כִּי פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃ אוֹי

Trāsla.B.Hie.

et humiliabitur altitudo virorū. et eleuabitur dñs solus in die illa: & idola penitus cōterētur. Et introibūt in spelūcas petrarū & in voragines terre a facie formidinis dñi: & a glīa maiestatis eius: cum surrexerit percutere terrā. In die illa proiiciet homo idola argenti sui & simulachra auri sui que fecerat sibi: vt adoraret talpas & vespertiliones. Et ingredietur scissuras petrarū & in cauernas saxorū a facie formidinis dñi: & a gloria maiestatis ei⁹ cū surrexerit percutere terrā. Quiescite ergo ab homine cuius spūs in narib⁹ eius ē: qa excelsus reputat⁹ ē ipse.

3.

Ecce enim dñator dñs exercituū auferet ab hierusalem & ab iuda validum & fortem: omne robur panis & omne robur aque: & fortem & virū bellatorē & iudicem & pphetā & ariolū & senē principē sup qnquaginta: & honorabilē vultu: & cōsiliariū: & sapientē de architectis: & prudentē eloquii mystici. Et dabo pueros principes eorū: & effeminati dñabūtur eis. Et corruet pplus vir ad virū: & vnusqsq3 ad pximū suū. Tumultuabitur puer cōtra senē & ignobilis cōtra nobilē. Apprehēdet enī vir fratrē suū domesticū pris sui & dicet. Vestimētū tibi est: priceps esto nr: ruina autē hec sub manu tua. Rñdebit q3 ī die illa dicēs. Nō sū medic⁹: & in domo mea nō est panis neq3 vestimētū. Nolite cōstituere me principē ppli. Ruit enī hierlm & iudas cōcidit: qa lingua eorū & adinuētiones eorū cōtra dñm vt puocarēt oclos maiestatis ei⁹. Agnitio vultus eorū rñdebit eis: & peccatū suū q̄si sodoma pdicauerūt: nec absconderūt. Ve aīe eorū: qm̄ reddita sunt eis mala. Dicito iusto qm̄ bene: quoniā fructū adinuētionū suarū comedet. Ve

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

τ cadet altitudo hoīm. τ exaltabit dom
καὶ πεσεῖται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὑψωθήσεται κύρ
n⁹ solus in die illa. τ manufacta oīa
ιος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ τὰ χειροποίητα πάντα
abscōdent inferētes in speluncas τ in
κατακρύψουσιν εἰσενέγκαντες εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς
scissuras petrarū τ in foramina terre: a fa Lu.23
χισμὰς τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰς τρώγλας τῆς γῆς, ἀπὸ προ
cie timoris dñi: τ a glīa fortitudinis e=
σώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐ
ius: cū surrexerit cōfringere terrā. nā die illa eij
τοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ
ciet homo abominatiōes suas argēteas τ
βαλεῖ ἄνθρωπος τὰ βδελύγματα αὐτοῦ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ
aureas q̄s fecerūt adorare vana τ ves
χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν προσκυνεῖν τοῖς ματαίοις καὶ ταῖς νυ
pertiliones. ingredi in foramina durissime petre
κτερίσι. τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὰς τρώγλας τῆς στερεᾶς πέτρας
τ scissuras petrarū a facie timo
καὶ τὰς χισμὰς τῶν πετρῶν ἀπὸ προσώπου τοῦ φό=
ris dñi τ a glīa fortitudinis ei⁹: cū surre
βου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀνα=
xerit cōterere terrā. desinite vobis ab hoīe: cui res
στῇ θραῦσαι τὴν γῆν. παύσασθε ὑμεῖς ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὧν ἡ ἀνα
piratio in narib⁹ eius qm̄ in quo reputat⁹ est.
πνοὴ ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη. Ca.3.

Ecce iā dñator dñs sabaoth auferet de
Ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος σαβαὼθ ἀφελεῖ ἀπὸ
hierusalē τ de iudea validū τ validā.
ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν.
robur panis τ robur aque: gigātē τ fortē τ ho
ἰσχὺν ἄρτου καὶ ἰσχὺν ὕδατος, γίγαντα καὶ ἰσχύοντα καὶ ἄν
minē bellatorē τ iudicē τ pphetā: τ cōiecto
θρωπον πολεμιστὴν καὶ δικαστὴν καὶ προφήτην, καὶ στοχα=
rē τ pꝛsbyterū: τ pricipē sup q̄nquagita: τ admirabilē
στὴν καὶ πρεσβύτην, καὶ πεντηκόνταρχον, καὶ θαυμαστὸν
cōsiliariū: τ sapiētē architectū: τ prudentē audito
σύμβουλον, καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ συνετὸν ἀκροα=
rē. τ instituā iuuenes pncipes eoꝝ: τ illuso=
τήν. καὶ ἐπιστήσω νεανίσκους ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαῖ
res dñabunt eis: τ corruet ppl̄s:
κται κατακυριεύσουσιν αὐτῶν. καὶ συμπεσεῖται ὁ λαός,
homo ad hoiēꝫ: τ homo ad pximū
ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον, καὶ ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον
suū. offendet puer cōtra senē: igno
αὐτοῦ. προσκόψει τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτην, ὁ ἄ
bilis cōtra nobilē: qꝛ apprehēdet homo fra=
τιμος πρὸς τὸν ἔντιμον, ὅτι ἐπιλήψεται ἄνθρωπος τοῦ ἀδελ
trē suū: vel domesticū patris sui dicēs: vesti
φοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ οἰκείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λέγων, ἱμά
mētū habes pnceps esto nr: τ cibus me⁹ sub
τιον ἔχεις ἀρχηγὸς γενοῦ ἡμῶν, καὶ τὸ βρῶμα τὸ ἐμὸν ὑπὸ
te sit. τ respōdēs in die illa dicet: nō ero
σὲ ἔστω. καὶ ἀποκριθεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐρεῖ, οὐκ ἔσομαί
tu⁹ pnceps: nō enī in domo mea est panis neq3 vestimētū:
σου ἀρχηγός, οὐ γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ μου ἔστιν ἄρτος οὐδὲ ἱμάτιον,
nō ero pnceps populi hui⁹: qꝛ corruit hierusa
οὐκ ἔσομαι ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι ἀνεῖται ἱερουσα
lē: τ iudea cōcidit: τ lingue eoꝝ cū
λήμ, καὶ ἰουδαία συμπέπτωκε, καὶ αἱ γλῶσσαι αὐτῶν με
iniquitate q̄ erga dñm nō credentes. quare nūc humilia
τὰ ἀνομίας τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες. διότι νῦν ἐταπει
ta est gloria eoꝝ: τ cōfusio vult⁹ eoꝝ restitit
νώθη ἡ δόξα αὐτῶν, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέστη
eis. at peccatū suū quasi sodomoꝝ ānūciauerūt
αὐτοῖς. τὴν δὲ ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς σοδόμων ἀνήγγειλαν
τ manifestauerūt. ve anime eoꝝ: qm̄ cōsuluerūt cōsi
καὶ ἐνεφάνισαν. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βου
liū malū cōtra se dicētes: alligem⁹ iustū: qm̄
λὴν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν εἰπόντες, δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι
inutilis nobis ē. igit fruct⁹ opeꝝ suoꝝ co
δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι. τοίνυν τὰ γενήματα τῶν ἔργων αὐτῶν φά

medēt. ve iniquo mala ſcđm opera manuū eiꝰ
γονται. οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ
accidēt ei. ppl'ſ meꝰ: exactores veſtri ꝺeuorant
συμβήσεται αὐτῷ. λαός μου, οἱ πράκτορες ὑμῶν καταμῶν=
vos: ⁊ exactores ꝺn̄antur vr̄i. ppl'ſ meꝰ:
ται ὑμᾶς, καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες κυριεύουσιν ὑμῶν. λαός μου,
Luce. 2.d. beatificātes vos ꝺecipiunt vos. ⁊ ſemitas
οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς. καὶ τὰς τρίβους
pedū vr̄oꝝ conturbant. ſed nūc cōſtituetur
τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐκταράσσουσιν. ἀλλὰ νῦν καταστήσεται
ad iudiciū ꝺn̄ꝰ. ⁊ ſtatuet ad iudiciū pplm̄ ſuū. ipſe ꝺn̄s ad
εἰς κρίσιν κ̄ς. καὶ στήσει εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐτοῦ. αὐτὸς κ̄ς εἰς
iudiciū veniet cū ſenioribus ppl'i ⁊ cū pri
κρίσιν ἥξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρ
cipibus ſuis. vos āt qđ incēdiſtis vineā meā: ⁊
χόντων αὐτοῦ. ὑμεῖς δὲ τί ἐνεπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ
rapina pauperis ī ꝺomibꝰ vr̄is: qđ vos iīuria afficitis
ἡ ἁρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν; τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε
pplm̄ meū: ⁊ faciem mēdicoꝝ cōfunditis:
τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε;
ꝺicit ꝺn̄ator ꝺn̄s exercituū. hec ꝺicit ꝺn̄s: ꝓ eo qđ exaltate ſūt
φησὶν κύριος κ̄ς στρατιῶν. τάδε λέγει κ̄ς, ἀνθ' ὧν ὑψώθησαν
filie ſion ⁊ ambulauerūt excelſo collo ⁊ in
αἱ θυγατέρες σιὼν καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῷ τραχήλῳ καὶ ἐν
nutibꝰ oculoꝝ ⁊ itinere pedū ſimł trahē=
νεύμασιν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα σύρου
tes tunicas ⁊ pedibꝰ ſimł ludentes. ⁊ hu
σαι τοὺς χιτῶνας καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι. καὶ τα
miliabit ꝺn̄s ꝺn̄atrices filias ſion. ⁊ ꝺn̄s nudabit
πεινώσει κ̄ς ἀρχούσας θυγατέρας σιών. καὶ κ̄ς ἀνακαλύψει
turpitudinē ipaꝝ in ꝺie illa: ⁊ auferet ꝺn̄s
τὸ αἰσχύνωμα αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀφελεῖ κ̄ς τὴν
gloriā veſtimēti earū. ⁊ tunicas ſtoriatas: ⁊ tor=
δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν. καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τοὺς μη
ques: ⁊ bullam: ⁊ ornatū faciei earum.
νίσκους, καὶ τὸ κάθεμα, καὶ τὸν κόσμον τοῦ προσώπου αὐτῶν.
⁊ cōpoſitionē ornatus glie. ⁊ olfactoriola ⁊
καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ κόσμου τῆς δόξης. καὶ τοὺς χλιδῶνας καὶ
armillas ⁊ ꝺiſcriminalia ⁊ ānulos ⁊ ꝺextra
τὰ ψέλια καὶ τὰ ἐμπλόκια καὶ τοὺς δακτυλίους καὶ τὰ περιδέ
lia ⁊ inaures: ⁊ circūpurpurea ⁊ clauatā purpurā:
ξια καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ τὰ περιπόρφυρα καὶ τὰ μεσοπόρφυρα,
⁊ veſtimenta per ꝺomū: ⁊ ꝑſpicua laconica: ⁊
καὶ τὰ ἐπιβλήματα κατὰ τὴν οἰκίαν, καὶ διαφανῆ λακωνικά, καὶ τὰ
byſſina ⁊ hyacīthina ⁊ coccinea: ⁊ byſſum cū auro ⁊
βύσσινα καὶ τὰ ὑακίνθινα καὶ κόκκινα, καὶ τὴν βύσσον σὺν χρυσίῳ καὶ
hyacintho contextam: ⁊ palliola clauſa. ⁊ erit ꝓ
ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένην, καὶ θέριστρα κατάκλειστα. καὶ ἔσται ἀντὶ
odore ſuaui puluis: ⁊ ꝓ zona: funiculo cīgeris: ⁊ ꝓ ornatu
ὀσμῆς ἡδείας κονιορτός, καὶ ἀντὶ ζώνης, σχοινίῳ ζώσῃ, καὶ ἀντὶ τοῦ κόσμου
capitis aureo: caluiciū hēbis ꝓpť opera tua. ⁊ ꝓ
τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσίου, φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου. καὶ ἀντὶ
tunica clauate purpure: ꝑcingeris cilicio. ⁊ filius tuꝰ pul=
τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου, περιζώσῃ σάκκον. καὶ ὁ υἱός σου ὁ καλ
cherrimꝰ quē ꝺiligis: gladio cadet. ⁊ fortes vr̄i gladio
λιστος ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖται. καὶ οἱ ἰσχυροὶ ὑμῶν μαχαίρᾳ
cadent. ⁊ humiliabuntur. ⁊ lugebūt thece ornatus
πεσοῦνται. καὶ ταπεινωθήσονται. καὶ πενθήσουσιν αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου
veſtri. ⁊ ꝺerelinqueris ſola ⁊ ad terrā ꝓſterneris.
ὑμῶν. καὶ καταλειφθήσῃ μόνη καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ. Ca. 4.
ET apprehēdēt ſeptē mulieres hoīem vnū. in illa die
Καὶ ἐπιλήψονται ἑπτὰ γυναῖκες ἀνθρώπου ἑνός. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ
ꝺicentes: panē nr̄m comedemꝰ ⁊ veſtimēta nr̄a induc
ρᾳ λέγουσαι, τὸν ἄρτον ἡμῶν φαγόμεθα καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν περιβα
mur: verūtn̄ nomē tuū vocetur ſup nos. aufer oppro
λούμεθα, πλὴν τὸ ὄνομά σου κεκλήσθω ἐφ' ἡμᾶς. ἄφελε τὸν ὀνει
briū nr̄m. in ꝺie illa illucebit ꝺeꝰ in cōſilio cū
δισμὸν ἡμῶν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπιλάμψει ὁ θεὸς ἐν βουλῇ με
gloria ſup terrā vt exaltet ⁊ glorificet qđ reliquum
τὰ δόξης ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ὑψῶσαι καὶ δοξάσαι τὸ καταλειφ=
eſt iſrael. ⁊ erit quod relictū eſt
θὲν τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἔσται τὸ ὑπολειφθὲν

impio in malū. Retribu
tio eni manuū eius fiet
ei. Populū meū exacto
res sui ſpoliauerūt: & mu
lieres dn̄ate ſunt eis. Po
pule meꝰ q te btm̄ dicunt
ipſi te decipiūt: & viam
greſſuū tuoꝝ diſſipant.
Stat ad iudicādū dn̄s: &
ſtat ad iudicādos ppl'os.
Dn̄s ad iudicium veniet
cum ſenibus ppl'i ſui &
principibꝰ eius. Vos enī
depaſti eſtis vineā: & ra
pina pauperis in domo
vr̄a. Quare atteritis po
pulū meū & facies pau=
peꝝ cōmolitis: dicit dn̄s
exercituū. Et dixit dn̄s
deus. Pro eo ꝙ eleuate
ſunt filie ſion & ambula
uerūt extēto collo: & nu
tibus oculorū ibant: &
plaudebāt & ambulabāt
& pedibus ſuis cōpoſito
gradu īcedebāt: decalca
bit dn̄s verticē filiarum
ſion: & dn̄s crinē earū
nudabit. In die illa au=
feret dominus
ornamentū calciamen
torum & lunulas
& torques & monilia &
armillas
& mitras & diſcriminalia
& periſcelides
& murenulas & olfacto
riola & inaures &
ānulos & gēmas in frō
te pendētes & mutatoria
& palliola & linteami=
na & acus
& ſpecula & ſyndones &
vittas
et theriſtra. Et erit pro
ſuaui odore fetor
& pro zona funiculus
& pro
criſpanti crine caluiciū
& pro faſcia pectorali
cilicium. Pulcherrimi
quoqꝫ viri tui
gladio cadent & fortes
tui in prelio.
Et merebunt atqꝫ luge
bunt porte eius: et deſo
lata in terra ſedebit.

4.

ET apprehēdēt ſeptē
mulieres virū vnū
in die illa dicentes.
Panē nr̄m comedemus
& veſtimētis nr̄is operie
mur: tm̄modo inuocetur
nomē tuū ſup nos: aufer
opprobriū nr̄m. In die
illa erit germē dn̄i i ma
gnificētia et gloria fructꝰ
tre ſublimis: & exultatio
his q ſaluati fuerit đ iſrl'.
Et erit oīs q relictꝰ fuerit

לרשע רע כי גמול ידיו יעשה
לו: עמי נגשיו מעולל ונשים משלו
בו עמי מאשריך מתעים ודרך
ארחתיך בלעו: נצב לריב יהוה
ועמד לדין עמים: יהוה במשפט
יבוא עם זקני עמו ושריו ואתם
בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם:
מלכם תדכאו עמי ופני עניים
תטחנו נאם אדני יהוה צבאות:
ויאמר יהוה יען כי גבהו בנות ציון
ותלכנה נטיות גרון ומשקרות
עינים הלוך וטפף תלכנה
וברגליהם תעכסנה: ושפח אדני
קדקד בנות ציון ויהוה פתהן
יערה: ביום ההוא יסיר אדני את
תפארת העכסים והשביסים
והשהרנים: הנטפות והשרות
והרעלות: הפארים והצעדות
והקשרים ובתי הנפש והלחשים:
הטבעות ונזמי האף: המחלצות
והמעטפות והמטפחות והחריטים:
הגליונים והסדינים והצניפות
והרדידים: והיה תחת בשם מק
יהיה ותחת חגרה נקפה ותחת
מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל
מחגרת שק כי תחת יפי: מתיך
בחרב יפלו וגבורתך במלחמה:
ואנו ואבלו פתחיה ונקתה
לארץ תשב:
והחזיקו שבע נשים באיש אחד
ביום ההוא לאמר לחמנו נאכל
ושמלתנו נלבש רק יקרא שמך
עלינו אסף חרפתנו: ביום ההוא
יהיה צמח יהוה לצבי ולכבוד
ופרי הארץ לגאון ולתפארת
לפליטת ישראל: והיה הנשאר

גמל עשה
עלל נשה
אשר תעה
נצב רוב
דון שפט
בוא שור
ענה בית
מה דכא
פנה טחן
אמר גבה
הלך נטה
גרן שקר
הלך
עכס
בנה פות
ערה סור
פאר
בית
חלץ עטף
טפח גלה
סדן צנף
רדד
היה
עשה קשה
פתגל חגר
כוה יפה
מתה נפל
גבר לחם
אנה נקה
ישב
Cap. iiij.
חזק נשה
אכל לבש
קרא
היה צמח
כבד פרה
גאה פאר
פלט שאר

בציון והנותר בירושלם קדוש
יאמר לו כל הכתוב לחיים
בירושלם: אם רחץ אדני את
צואת בנות ציון ואת דמי ירושלם
ידיח מקרבה ברוח משפט וברוח
בער: וברא יהוה על כל מכון הר
ציון ועל מקראה ענן יומם ועשן
ונגה אש להבה לילה כי על כל
כבוד חפה: וסכה תהיה לצל יומם
מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם
וממטר:

Cap. v.

אשירה נא לידידי שירת דודי
לכרמו כרם היה לידידי בקרן בן
שמן: ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו
שרק ויבן מגדל בתוכו וגם יקב
חצב בו ויקו לעשות ענבים ויעש
באשים: ועתה יושב ירושלם
ואיש יהודה שפטו נא ביני ובין
כרמי: מה לעשות עוד לכרמי ולא
עשיתי בו מדוע קויתי לעשות
ענבים ויעש באשים: ועתה
אודיעה נא אתכם את אשר אני
עשה לכרמי הסר משוכתו והיה
לבער פרץ גדרו והיה למרמס:
ואשיתהו בתה לא יזמר ולא יעדר
ועלה שמיר ושית ועל העבים
אצוה מהמטיר עליו מטר: כי כרם
יהוה צבאות בית ישראל ואיש
יהודה נטע שעשועיו ויקו למשפט
והנה משפח לצדקה והנה צעקה:
הוי מגיעי בית בבית שדה בשדה
יקריבו עד אפס מקום והושבתם
לבדכם בקרב הארץ: באזני יהוה
צבאות אם לא בתים רבים
לשמה יהיו גדלים וטובים מאין
יושב: כי עשרת צמדי כרם יעשו

יתר קדש
אמר כתב
חיה
בנה
רוח שפט
כון
קרא
כבד סכך
היה חסה
סתר
שור ידד
עזק סקל
נטע בנה
גדל קוה
עשה
עשה מדע
קוה
ידע
סור שוך
רמס
שוה בת
זמר עדר
שמר
צוה מטר
שעשע קוה
שפט ספח
נגע קרב
קום ישב
בדד
בית רבב
היה
עשה

in sion & residuus in
hierusalem sanctus
vocabitur oīs qui scri=
ptus est in vita
in hierusalem. Si ablue
rit dominus
sordem filiarum sion:
& sanguinem hierusalē
lauerit de medio eius in
spiritu iudicii & spiritu
ardoris. Et creabit dn̄s
sup omnē locū montis
sion & vbi inuocatus est
nubē per diem & fumū
et splēdorē ignis flāmā
tis in nocte. Sup ocm ei
gloriā p̄tectio: & taber
naculū erit ī vmbraculū
diei ab estu: & ī securita
tem & absconsionē a tur
bine & a pluuia. 5.

Cantabo dilecto meo
canticum patruelis
mei: vinee sue. Vinea fa
cta ē dilecto meo: in cor
nu filio olei. Et sepiuit
eā & lapides elegit ex ea:
& plantauit vineā electā.
Et edificauit turrim in
medio ei⁹: & torcular ex
truxit ī ea. Et expectauit
vt faceret vuas: & fecit
labruscas. Nūc ergo ha
bitatores hierusalē & viri
iuda iudicate iter me &
vineā meā. Quid est q̄d
debui vltra facere vinee
mee & non feci ei? an q̄
expectaui vt faceret v=
uas & fecit labruscas? Et
nunc
ostendam vobis quid
ego
faciam vinee mee. Au=
feram sepem eius & erit
in direptionē. diruā ma
ceriā ei⁹ & erit in cōculca
tionē: & ponā eā desertā.
Non putabitur & nō fo
dietur: & ascendēt sup eā
vepres & spine & nubi=
bus mādabo ne pluāt su
per eā imbrē. Vinea aūt
domini exercituum do
mus israel est: & viri
iuda germē eius delecta
bile Et expectauit vt face
ret iudiciū: et ecce iniq=
tas: & iusticiā: et ecce cla
mor. Ve q̄ cōiungitis do
mum ad domū et agrū
agro copulatis vsqɜ ad
terminū loci. Nunq̄d ha
bitabitis vos soli ī medio
terre? In aurib⁹ meis sūt
hec dicit dn̄s exercituū.
Nisi domus multe
deserte fuerint grandes
& pulchre absqɜ
habitatore. Decē enim
iugera vinearū facient

in sion ⁊ quod residuū ē hierusalē. sancti vocabun=
ἐν σιὼν καὶ τὸ καταλειφθὲν ἱερουσαλήμ· ἅγιοι κληθήσον=
tur oēs q̄ scripti sunt in vitā in hierusalē. q̄ɜ
ται πάντες οἱ γραφέντες εἰς ζωὴν ἐν ἱερουσαλήμ· ὅτι ἐκ
abluet dn̄s sordē filiorū ⁊ filiarum si=
πλυνεῖ κύριος τὸν ῥύπον τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων σι=
on. ⁊ sanguinē hierl'm emundabit de medio eius.
ὼν· καὶ τὸ αἷμα ἱερουσαλὴμ ἐκκαθαριεῖ ἐκ μέσου αὐτῆς·
in spiritu iudicii: ⁊ spū ardoris. ⁊ veniet
ἐν πνεύματι κρίσεως, καὶ πνεύματι καύσεως· καὶ ἥξει
⁊ erit oīs loc⁹ mōtis sion. ⁊ oīa q̄ in
καὶ ἔσται πᾶς τόπος τοῦ ὄρους σιὼν· καὶ πάντα τὰ πε
circuitu eius obūbrabit nubes p̄ diē ⁊ sicut fumi
ρικύκλῳ αὐτῆς σκιάσει νεφέλη ἡμέρας καὶ ὡς καπνοῦ
⁊ lucis ignis ardentis nocte: omni glīa p̄te
καὶ φωτὸς πυρὸς καιομένου νυκτός, πάσῃ τῇ δόξῃ σκε=
getur. ⁊ erit in vmbrā ab estu ⁊ in
πασθήσεται· καὶ ἔσται εἰς σκιὰν ἀπὸ καύματος καὶ ἐν
p̄tectiōe ⁊ in abscondito a duricie ⁊ pluuia.
σκέπῃ καὶ ἐν ἀποκρύφῳ ἀπὸ σκληρότητος καὶ ὑετοῦ. Ca. 5.
Cantabo iā dilecto meo cātičū dilecti mei
Ἄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ μου ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου
vinee sue. vinea facta ē dilecto:
τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ,
in cornu in loco pingui. ⁊ maceriā circūposui ⁊ vallū
ἐν κέρατι ἐν τόπῳ πίονι. καὶ φραγμὸν περιέθηκα καὶ ἐχα
feci: ⁊ plantaui vineā electā. ⁊ edifica=
ράκωσα καὶ ἐφύτευσα ἄμπελον σωρήχ. καὶ ᾠκοδόμη=
ui turrī in medio eius: ⁊ torcular fodi in eo:
σα πύργον ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ προλήνιον ὤρυξα ἐν αὐτῷ, Mat
⁊ expectaui vt faceret vuam. ⁊ fecit spi= 12.c.
καὶ ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν· καὶ ἐποίησεν ἀκάν=
nas. ⁊ nūc ihabitātes hierusalē ⁊ homo
θας. καὶ νῦν οἱ ἐνοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ ἄνθρωπος τοῦ
iuda: iudicate iā in me ⁊ inter vine=
ἰούδα, κρίνατε δὴ ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμπελῶ=
am meā: q̄d faciā vltra vinee mee: ⁊ nō
νός μου, τί ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐ=
feci ei. qm̄ expectaui vt faceret vuas: fe
ποίησα αὐτῷ· διότι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλήν, ἐποί
cit aūt spinas. nūc ergo nūciabo iā vobis: q̄d ego faci=
ησε δὲ ἀκάνθας. νῦν οὖν ἀγγελῶ δὴ ὑμῖν, τί ἐγὼ ποιή
am vinee mee. auferā maceriā eius ⁊
σω τῷ ἀμπελῶνί μου· ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ καὶ
erit in direptionē. ⁊ destruā murū eius ⁊
ἔσται εἰς διαρπαγήν· καὶ καθελῶ τὸν τεῖχον αὐτοῦ καὶ
erit in conculcationē. ⁊ dimittā vineā meā:
ἔσται εἰς καταπάτημα. καὶ ἀνήσω τὸν ἀμπελῶνά μου,
⁊ nō putabit̄ neqɜ fodietur. ⁊ ascendet in
καὶ οὐ μὴ τμηθῇ οὐδὲ μὴ σκαφῇ· καὶ ἀναβήσεται εἰς αὐ
eā sicut ī icultā trā vepres. ⁊ nubib⁹ manda=
τὸν ὡς εἰς χέρσον ἄκανθα. καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντελοῦ=
bo ne pluāt in eā imbrē. nā vinea
μαι τοῦ μὴ βρέξαι εἰς αὐτὸν ὑετόν· ὁ γὰρ ἀμπελὼν κυ
dn̄i sabaoth: dom⁹ israel est ⁊ homo iu=
ρίου σαβαώθ, οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος τοῦ ἰού
da nouella plātatio dilecta. expectaui vt faceret iudiciū:
δα νεόφυτον ἠγαπημένον. ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν,
fecit aūt iniq̄tatē ⁊ nō iusticiā: sed clamorē.
ἐποίησε δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν.
ve q̄ cōiūgitis domū ad domū: ⁊ agrū ad agrū
οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν
ap.p̄piquātes: vt p̄ximo auferant aliq̄d. nūq̄d hitabi
ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι. μὴ οἰκήσε=
tis soli sup terrā: audita sūt. n. in aures dn̄i saba
τε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; ἠκούσθη γὰρ εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβα
oth hec. si eni fuerint dom⁹ multe: in desertū
ὼθ ταῦτα· ἐὰν γὰρ γένωνται οἰκίαι πολλαί, εἰς ἔρημον
erunt magne ⁊ pulchre: ⁊ nō erunt q̄ habitēt
ἔσονται μεγάλαι καὶ καλαί, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦν=
in eis. vbi eni operātur decē iuga boū: facient
τες ἐν αὐταῖς. οὗ γὰρ ἐργῶνται δέκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει

lagunculā vnā. ⁊ q̄ ſeminat artabas ſex: faciet mēſuras
κεράμιον ἕν. καὶ ὁ σπείρων ἀρτάβας ἕξ, ποιήσει μέτρα
tres. ve q̄ ſurgitis mane ⁊ ſicerā ſeq̄n=
τρία. οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωῒ καὶ τὸ σίκερα διώκον=
tes: expectantes veſperā. nā vinū īccendet eos:
τες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ. ὁ γὰρ οἶνος συγκαύσει αὐτούς,
cū eñi cithara ⁊ pſalterio ⁊ tympanis ⁊ ti=
μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐ
biis vinū bibunt. at opa dñi nō reſpi=
λῶν τὸν οἶνον πίνουσι. τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέ=
D
ciunt: ⁊ opa manuū eius nō conſiderāt.
πουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσι.
igitur captiuus ppl'ſ me⁹ fact⁹ eſt. q2 nō cognouerīt
τοίνυν αἰχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι
ipſi dñm: ⁊ multitudo facta ē moꝛtuoꝝ: pp̄t fa
αὐτοὺς τὸν κύριον, καὶ πλῆθος ἐγενήθη νεκρῶν, διὰ λι=
mē ⁊ ſitim aque. ⁊ dilatauit īfern⁹ ani
μὸν καὶ δίψαν ὕδατος. καὶ ἐπλάτυνεν ὁ ᾅδης τὴν ψυ
mā ſuā: ⁊ aperuit os ſuū vt nō ceſ=
χὴν αὐτοῦ, καὶ διήνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλι
ſet. ⁊ deſcēdent inclyti ⁊ magni ⁊
πεῖν. καὶ καταβήσονται οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ μεγάλοι καὶ
diuites ⁊ exultans in ea ⁊ humilia
οἱ πλούσιοι καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ καὶ ταπεινω
bitur homo ⁊ inhonoꝛabitur vir: ⁊ ocu=
θήσεται ἄνθρωπος καὶ ἀτιμασθήσεται ἀνήρ, καὶ ὀφθαλ=
li ſublimes humiliabūtur: ⁊ exaltabit dñs
E
μοὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται, καὶ ὑψωθήσεται κύρι=
ſabaoth in iudicio: ⁊ de⁹ ſctūs glificabit
ος σαβαὼθ ἐν κρίματι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος δοξασθήσεται
in iuſticia ⁊ paſcētur direpti q̄ſi tau
ἐν δικαιοσύνῃ καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦ
ri. ⁊ deſerta eoꝝ q̄ capti ſunt agni comedēt.
ροι. καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται.
ve q̄ trahitis pctā q̄ſi funiculo lōgo: ⁊ q̄ſi
οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς
iugi coꝛrigia vitule iniq̄tates: q̄ dicitis ci=
ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας, οἱ λέγοντες τὸ τά=
to appropiquēt q̄ faciet vt videam⁹. ⁊ veniat cōſiliū
χος ἐγγισάτω ἃ ποιήσει ἵνα ἴδωμεν. καὶ ἐλθέτω ἡ βουλὴ
ſancti iſrael vt ſciam⁹. ve q̄ dicitis malū bo=
τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ ἵνα γνῶμεν. οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν κα
nū: ⁊ bonū: malū ponētes tenebras lucē: ⁊
λόν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ
lucē tenebras: ponētes amarū dulce: ⁊ dulce
τὸ φῶς σκότος, οἱ τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκύ, καὶ τὸ γλυκὺ
amarū. ve ſapiētes ī ſpis ⁊ corā ſeipſis ſcien=
πικρόν. οὐαὶ οἱ σοφοὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἐπιστή
Hiero. 17.c. tes. ve potētes veſtrū: bibētes vinū: ⁊ po
μονες. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ὑμῶν, οἱ πίνοντες τὸν οἶνον, καὶ οἱ δυ
tentes miſcentes ſicerā: iuſtificātes impiū
νάσται οἱ κεραννύντες τὸ σίκερα, οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ
F
pp̄ter munera ⁊ iuſtū iuſti tollētes. pp̄ter hoc
ἕνεκεν δώρων καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου αἴροντες. διὰ τοῦτο
quēadmodū cōburetur ſtipula a carbone ignis ⁊
ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ ἄνθρακος πυρὸς καὶ
cōburetur a flāma reſoluta: radix eoꝝ q̄ſi
συγκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς ἀνειμένης, ἡ ῥίζα αὐτῶν ὡς
puluis erit: ⁊ flos eoꝝ ſicut puluis aſcendet. nō
χνοῦς ἔσαι, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται. οὐ
eñi voluerūt legē dñi ſabaoth: ſed oꝛaculū ſancti
γὰρ ἠθέλησαν τὸν νόμον κυ σαβαώθ, ἀλλὰ τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου
iſrael exacerbauerūt. ⁊ irat⁹ eſt furoꝛe dñ⁹ ſabaoth cōtra
ἰσραὴλ παρώξυναν. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κς σαβαὼθ ἐπὶ τὸν
ppl'm ſuū. ⁊ iniecit manū ſuā ſup eos:
λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐπέβαλεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς,
⁊ percuſſit eos ⁊ exacerbati ſūt mōtes: ⁊ facta ſūt
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη, καὶ ἐγενήθη τὰ
moꝛticinia eoꝝ q̄ſi ſterc⁹ in medio vie: ⁊ in oīb⁹ his
θνησιμαῖα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ, καὶ ἐν πᾶσι τού
Iſra.9. nō eſt auerſus furoꝛ eius: ſed adhuc man⁹ eius
τοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ

lagūculā vnā & triginta modii ſementis facient modios treſ. Ve q cōſurgitis mane ad ebrietatē ſectandā & potādū vſq3 ad veſpā vt vino eſtuetis. Cithara et lyra & tympanū et tibia & vinū in cōuiuiis vrīs: et op⁹ dñi nō reſpicitis: nec opa manuū ei⁹ cōſideratis. Propterea captiu⁹ duct⁹ eſt ppl'us me⁹: qa nō habuit ſcientiā: & nobiles eius interierūt fame: et multitudo eius ſiti exaruit. Propterea dilatauit īfern⁹ aīam ſuā: et apuit os ſuū abſq3 vllo termino. Et deſcēdēt fortes ei⁹ et ppl's eius & ſublimes glioſiq3 ei⁹ ad eū. Et incuruabitur hō & hūiliabitur vir: et oculi ſublimiū deprimētur. Et exaltabitur dñs exercituū in iudicio: et deus ſctūs ſctificabitur in iuſticia. Et paſcētur agni iuxta ordinē ſuū: et deſerta in vbertatē verſa aduene comedēt. Ve q trahitis iniq̄tatē in funiculis vanitatis: et q̄ſi vinculū plauſtri peccatū. Qui dicitis feſtinet: et cito veniat opus eius vt videam⁹: & appropiet et veniat conſilium ſancti iſrael: et ſciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum: & bonū malum: ponentes tenebras lucem & lucem tenebras. ponentes amarum in dulce & dulce in amarū. Ve q ſapiētes eſtis ī oculis vrīs: & corā vobiſmet ipſis prudētes. Ve q potētes eſtis ad bibendū vinū: & viri fortes ad miſcendā ebrietatē. Qui iuſtificatis īpiū p munerībus & iuſticiā iuſti aufertis ab eo. Propter hoc ſicut deuorat ſtipulam lingua ignis & calor flāme exurit: ſic radix eorū ſicut fauilla erit: et germen eoꝝ vt puluis aſcendet. Abiecerūt eni legē dñi exercituum: et eloquiū ſcti iſrael blaſphemauerūt. Ideo irat⁹ eſt furor dñi in ppl'm ſuū: & extēdit manū ſuā ſup eum: & pcuſſit eū. Et cōturbati ſūt mōtes et facta ſūt morticinia eoꝝ q̄ſi ſtercus ī medio plateaꝝ. In his oīb⁹ nō eſt auerſus furor ei⁹: ſed adhuc manus eius

בַּת אֶחָת וְזֶרַע חֹמֶר יַעֲשֶׂה אֵיפָה׃
הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ
מְאַחֲרֵי בַנֶּשֶׁף יַיִן יַדְלִיקֵם׃ וְהָיָה
כִנּוֹר וָנֶבֶל תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם
וְאֵת פֹּעַל יְהוָה לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו לֹא רָאוּ׃ לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי
דָעַת וּכְבוֹדוֹ מְתֵי רָעָב וַהֲמוֹנוֹ
צִחֵה צָמָא׃ לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל
נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה פִיהָ לִבְלִי חֹק
וְיָרַד הֲדָרָהּ וַהֲמוֹנָהּ וּשְׁאוֹנָהּ וְעָלֵז
בָּהּ׃ וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל אִישׁ
וְעֵינֵי גְבוֹהִים תִּשְׁפַּלְנָה׃ וַיִּגְבַּהּ
יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל
הַקָּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בִּצְדָקָה׃ וְרָעוּ
כְבָשִׂים כְּדָבְרָם וְחָרְבוֹת מֵחִים
גָּרִים יֹאכֵלוּ׃ הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן
בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חַטָּאָה׃ הָאֹמְרִים יְמַהֵר יָחִישָׁה
מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה
עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃ הוֹי
הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע
שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ
שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר׃
הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם
נְבֹנִים׃ הוֹי גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן
וְאַנְשֵׁי חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃ מַצְדִּיקֵי
רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים
יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃ לָכֵן כֶּאֱכֹל קַשׁ
לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה
שָׁרְשָׁם כַּמָּק יִהְיֶה וּפִרְחָם כָּאָבָק
יַעֲלֶה כִּי מָאֲסוּ אֵת תּוֹרַת יְהוָה
צְבָאוֹת וְאֵת אִמְרַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
נִאֵצוּ׃ עַל כֵּן חָרָה אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ
וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים
וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסּוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת
בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ

שכם רדף
אחר דלק
כנר חלל
נבט עשה
ראה גלה
ידע כבד
מתה המן
רחב שאל
פה
שאן
שחח שפל
גבה
גבה שפט
קדש רעה
מחה
גור אכל
עבת
מהר חוש
עשה ראה
קרב בוא
יעץ קדש
ידע רוע
שום
מרר מתק
פנה
בין
שתה צדק
סור
רפה
היה
עלה רבה
קדש
נטה נכה
רגז היה
כסח חוץ
שוב

Pritiua.heb.	Tex.heb.Esa.vj.
נטה רחק	נטויה: ונשא נס לגוים מרחוק
	ושרק לו מקצה הארץ והנה
מהר קלל בוא	מהרה קל יבוא: אין עיף ואין
כשל נום	כושל בו לא ינום ולא יישן ולא
ישן פתח	נפתח אזור חלציו ולא נתק שרוך
אזר שרך	נעליו: אשר חציו שנונים וכל
שנן	קשתתיו דרכות פרסות סוסיו
צור חשב	כצר נחשבו וגלגליו כסופה:
גלל	
שאג כפר	שאגה לו כלביא ישאג כפירים
נהם אחז	וינהם ויאחז טרף ויפליט ואין
פלט נצל	מציל: וינהם עליו ביום ההוא
	כנהמת ים ונבט לארץ והנה
צור ערף	חשך צר ואור חשך בעריפיה:
Cap.vi.	בשנת מות המלך
שנה ראה	עזיהו ואראה את אדני ישב
רום	על כסא רם ונשא ושוליו מלאים
	את ההיכל: שרפים עמדים
עלה	ממעל לו שש כנפים שש כנפים
כסה פנה	לאחד בשתים יכסה פניו
	ובשתים יכסה רגליו ובשתים
עוף	יעופף: וקרא זה אל זה ואמר
קדש	קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות
נוע אמה	מלא כל הארץ כבודו: וינעו אמות
קרא	הספים מקול הקורא והבית
מלא	ימלא עשן: ואמר אוי לי כי
דמה שפה	נדמיתי כי איש טמא שפתים
	אנכי ובתוך עם טמא שפתים
ישב	אנכי יושב כי את המלך יהוה
ראה עוף	צבאות ראו עיני: ויעף אלי אחד
לקח	מן השרפים ובידו רצפה במלקחים
זבח נגע	לקח מעל המזבח: ויגע על פי
כה	ויאמר הנה נגע זה על שפתיך
סור כפר	וסר עונך וחטאתך תכפר: ואשמע
שמע שלח	את קול אדני אמר את מי אשלח
	ומי ילך לנו ואמר הנני שלחני:
אמר ילך	ויאמר לך ואמרת לעם הזה

Trāſla.B.Hie.

extenta. Et eleuabit ſignū in nationibus ꝓcul: & ſibilabit ad eum de finibus terre: & ecce festinus velociter veniet. Non eſt deficiēs neqꝫ laborās in eo: nō dormitabit neqꝫ dormiet neqꝫ ſoluetur cingulū renū eius: neqꝫ rūpetur corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: & omēs arcus eius extenti. Vngule equorum eius vt ſilex: & rote eius q̄ſi impetus tempeſtatis. Rugitus eius vt leonis: rugiet vt catuli leonum. Et frendet & tenebit predā & āplexabitur: & non erit qui eruat: & ſonabit ſuper eum in die illa ſicut ſonitꝰ maris. Aſpiciemus in terrā: et ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata ē in caligine eius. 6.

IN anno qͦ mortuꝰ eſt rex ozias vidi dominum ſedentem ſup ſoliū excelſū et eleuatū: & ea q̄ ſub ipo erāt replebant templum. Seraphim ſtabant ſuper illud: ſex ale vni: et ſex ale alteri. Duabus velabant faciē eius: et duabus velabant pedes eius: & duabus volābāt. Et clamabant alter ad alterū & dicebant. Sanctus ſctūs ſcſs dominꝰ deus exercituū: plena ē oīs terra gloria eius. Et cōmota ſūt ſup liminaria cardinū a voce clamantis: & domus repleta ē fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui: quia vir pollutus labiis ego ſuꝫ: et in medio populi polluta labia hn̄tis ego habito: et regem dominum exercituū vidi oculis meis. Et volauit ad me vnꝰ de ſeraphim & ī manu eius calculꝰ quē forcipe tulerat de altari: & tetigit os meum et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua: et auferetur iniq̄tas tua: & pc̄tm tuū mūdabitur. Et audiui vocem dn̄i dicentis. Quem mittam et quis ibit nobis? & dixi. Ecce ego: mitte me: et dixit. Vade & dices populo huic.

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

excelſa. ergo eleuabit ſignū in gētibꝰ ꝓ=
ὑψηλή. τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς μα
cul: ⁊ ſibilabit eos ab extremo terre. ⁊ ecce
κρόθεν, καὶ συριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἄκρου τῆς γῆς. καὶ ἰδοὺ
cito leuiter veniunt. nō eſurient neqꝫ labora=
ταχὺ κούφως ἔρχονται. οὐ πεινάσουσιν οὐδὲ κοπιάσου
būt neqꝫ dormitabūt neqꝫ dormient neqꝫ ſoluent
σιν οὐδὲ νυστάξουσιν οὐδὲ κοιμηθήσονται οὐδὲ λύσουσι τὰς
cīgula eorū a lumbis ſuis: neqꝫ rumpē
ζώνας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀσφύων αὐτῶν, οὐδ᾽ οὐμὴ ῥαγῶ=
tur corrigie calciamentoꝝ eoꝝ: quoꝝ ſagitte
σιν οἱ ἱμάντες τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν, ὧν τὰ βέλη ὀ=
acute ſūt: ⁊ arcus eorū extenti. pedes
ξειά ἐστι, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν ἐντεταμένα. οἱ πόδες τῶν
equorū eoꝝ vt ſolida petra reputati ſūt. rote
ἵππων αὐτῶν ὡς στερεὰ πέτρα ἐλογίσθησαν. οἱ τροχοὶ
currū eoꝝ q̄ſi tēpeſtas īpetū faciūt vt leones ⁊
τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ὡς καταιγὶς ὁρμῶσιν ὡς λέοντες καὶ
aſtiterūt ſicut catuli leonis. ⁊ apprehēdet ⁊ clama
παρέστησαν ὡς σκύμνοι λέοντος. καὶ ἐπιλήψεται καὶ βοή
bit q̄ſi fera ⁊ eiiciet: ⁊ nō erit liberans e=
σει ὡς θηρίον καὶ ἐκβαλεῖ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ῥυόμενος αὐ=
os. ⁊ clamabit ꝑpt̄ ipos die illa: ſicut vox
τούς. καὶ βοήσει δι᾽ αὐτοὺς τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς φωνὴ
maris inundantis. ⁊ inſpicient in ce=
θαλάσσης κυμαινούσης. καὶ ἐμβλέψονται εἰς τὸν οὐρα=
lū ſupra ⁊ infra. ⁊ ecce tenebre dure in indi=
νὸν ἄνω καὶ κάτω. καὶ ἰδοὺ σκότος σκληρὸν ἐν τῇ ἀπο=
gētia eorū.
ρίᾳ αὐτῶν. Ca.6.

ET factū eſt anno quo mortuꝰ eſt rex
Καὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς
ozias: vidi dn̄m ſedentē ſup ſoliū excelſum ⁊
ὀζίας, εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ
eleuatū: ⁊ plena domꝰ gloria eius: ⁊ ſe=
ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ σε=
raphim ſtabant ī circuitu eius: ſex ale vni
ραφεὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ, ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ
⁊ ſex ale vni: ⁊ quidē duabꝰ velabant
καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυ
faciem: at duabꝰ velabant
πτον τὸ πρόσωπον, ταῖς δὲ δυσὶ κατεκάλυπτον τοὺς
pedes: ⁊ duabꝰ volabant. ⁊ clamabāt
πόδας, καὶ ταῖς δυσὶν ἐπέταντο. καὶ ἐκέκραγον ἕ=
alter ad alterū: ⁊ dicebāt: ſctūs ſctūs ſctūs
τερον πρὸς τὸ ἕτερον, καὶ ἔλεγον, ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύ
dn̄s ſabaoth: plena oīs terra gloria eius. ⁊ eleuatū
ριος σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἐπήρ
eſt ſupliminare a voce qua clamauerāt. ⁊ domꝰ ī
θη τὸ ὑπέρθυρον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἧς ἐκέκραγον. καὶ ὁ οἶκος ἐνε
plera eſt fumo ⁊ dixi: o miſer ego q2 cōpunctus
πλήσθη καπνοῦ. καὶ εἶπον, ὦ τάλας ἐγὼ ὅτι κατανένυγ
ſum. q2 hō exiſtēs ⁊ īmūda labia hn̄s: in medio ppl̄i
μαι. ὅτι ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ
polluta labia hn̄tis ego habito: ⁊ regē dn̄m ſa
ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ, καὶ τὸν βασιλέα κύριον σα=
baoth vidi oculis meis. ⁊ miſſus eſt ad me
βαὼθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. καὶ ἀπεστάλη πρός με
vnꝰ ex ſeraphim: ⁊ in manu hēbat carbūculū: quē forci
ἓν τῶν σεραφεὶμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβί
pe tulit de altari: ⁊ tetigit os meū:
δι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου,
⁊ ait: ecce tetigit hoc labia tua: ⁊ auferet
καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς
iniq̄tates tuas: pctā tua mūdabit. ⁊ audi
ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. καὶ ἤκου
ui vocē dn̄i dicētis: quē mittā: ⁊ q̄s ibit
σα τῆς φωνῆς κυρίου λέγοντος, τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύ
ad ppl̄m iſtū: ⁊ dixi: ecce ego ſum: mit
σεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ εἶπον, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ἀπόστει
te me. ⁊ dixit: vade: ⁊ dic pplo huic:
λόν με. καὶ εἶπεν, πορεύθητι, καὶ εἶπον τῷ λαῷ τούτῳ,

auditu audietis: ⁊ nō itelligetis. ⁊ vidētes
Mat. 13.b. ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνεῖτε. καὶ βλέποντες
Marci 4.d. videbitis: ⁊ nō videbitis. icraſſatū eſt eñi cor
βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία
Luce. 8.b. ppli hui⁹: ⁊ aurib⁹ ſuis grauiter audie
τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκου
Actuū. 24.f. rūt: ⁊ oculos ſuos clauſerūt: ne for=
Ro.11. b. σαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήπο=
te videāt oculis ⁊ aurib⁹ audiāt
D τε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι
⁊ corde itelligāt: ⁊ cōuertāt ſe ⁊ ſanē
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσωμαι
eos. ⁊ dixi vſq3 quo dñe: ⁊ ait: donec
αὐτούς. καὶ εἶπα ἕως πότε κύριε; καὶ εἶπεν, ἕως ἂν
deſolētur ciuitates vt nō habitent: ⁊
ἐρημωθῶσι πόλεις παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι, καὶ
dom⁹ vt nō ſint hoies: ⁊ terra relin
οἶκοι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους, καὶ ἡ γῆ κατα=
quetur deſerta. ⁊ poſt hec lōge faciet de=
λειφθήσεται ἔρημος. καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θε
us hoies: ⁊ multiplicabūt dere=
ὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πληθυνθήσονται οἱ ἐγκατα=
licti ſup terrā. ⁊ adhuc in ea eſt
λειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔτι ἐπ᾽ αὐτῆς ἐστὶ τὸ
decimatio. ⁊ rurſum erit in dep̄datione: ſicut terebī
Luce. 1.a. ἐπιδέκατον. καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομήν, ὡς τερέβιν
thus ⁊ ſicut glās qū exciderit ex theca ſua.
θος καὶ ὡς βάλανος ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς.
ſemē ſctm̄ colūna fundatiōis ei⁹.
σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς. Ca.7.

Et factū eſt in dieb⁹ achaz filii ioa
A Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἄχαζ υἱοῦ ἰωά=
4.Re. 16.a. thā filii ozie regis iuda: aſcēdit raſin
θαμ τοῦ υἱοῦ ὀζίου βασιλέως ἰούδα, ἀνέβη ῥασὶν
rex arā: ⁊ phacee fili⁹ romelie rex
βασιλεὺς ἀράμ, καὶ φακεὲ υἱὸς ῥωμελίου βασιλεὺς
iſrael in hierl̄m ad bellādū cōtra eā: ⁊ nō
ἰσραὴλ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ πολεμῆσαι αὐτήν, καὶ οὐκ
potuerūt debellare eā: ⁊ nūciatū ē in
ἠδυνήθησαν πολιορκῆσαι αὐτήν, καὶ ἀνηγγέλη εἰς τὸν
domū dauid a dicentib⁹. cōſenſit arā ad ephra=
οἶκον δαυὶδ λεγόντων. συνεφώνησεν ἀρὰμ πρὸς τὸν ἐφρα
im: ⁊ cōmota eſt aīa ei⁹ ⁊ aīa ppli ei⁹:
ΐμ, καὶ ἐξέστη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐ
queādmodū in ſylua lignū a vēto mo=
τοῦ, ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σα
uetur. ⁊ dixit dñs ad eſaiam: egredere iā in occur
λευθῇ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἡσαΐαν, ἔξελθε δὴ εἰς συνάν
ſum achaz tu ⁊ relictus iaſub fili⁹ tu⁹: ad
τησιν ἄχαζ σὺ καὶ ὁ καταλειφθεὶς ἰασοὺβ ὁ υἱός σου, πρὸς
natatoriā ſupioris vie agri fullonis:
τὴν κολυμβήθραν τῆς ἄνω ὁδοῦ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως,
⁊ dices ei: obſerua vt ſileas ⁊ ne timeas: neq3
καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ
aīa tua cōſternet a duob⁹ lignis titionū
ἡ ψυχή σου ἀσθενείτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν
fumigātiū iſtor̄. qū eñi ira furoris mei
τῶν καπνιζομένων τούτων. ὅταν γὰρ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ μου
fuerit: iterū ſanabo. ⁊ fili⁹ arā ⁊ fili⁹
γένηται, πάλιν ἰάσομαι. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀρὰμ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
romelie q2 cōſuluerūt conſiliū malū: ephraim
ῥωμελίου ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηράν, ἐφραΐμ
⁊ fili⁹ romelie de te dicētes: aſcendam⁹ ad
B καὶ ὁ υἱὸς ῥωμελίου περὶ σοῦ λέγοντες, ἀναβησώμεθα εἰς
iudeā. ⁊ colloquētes eis reducam⁹
τὴν ἰουδαίαν. καὶ συλλαλήσαντες αὐτοῖς ἀποστρέψωμεν
eos ad nos: ⁊ regnare faciam⁹ eis fili
αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, καὶ βασιλεύσωμεν αὐτοῖς τὸν υἱ=
um tabel. hec dicit dñs ſabaoth: nō manebit
ὸν ταβεέλ. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, οὐ μὴ μείνῃ
cōſiliū hoc neq3 erit:
ἡ βουλὴ αὕτη οὐδ᾽ οὐ μὴ ἔσται, ooooooooooooooooo

Audite audientes & nolite intelligere: & videte viſionē & nolite cognoſcere. Exceca cor ppl'i huius & aures eius aggraua & oculos eius claude: ne forte videat oculis ſuis & auribus ſuis audiat: & corde ſuo intelligat & conuertatur & ſanem eū. Et dixi. Vſquequo dñe? Et dixit. Donec oooooo deſolētur ciuitates abſq3 habitatore: oooooooo & domus ſine homine: et terra oooooooooooooo relinquetur deſerta: & longe faciet dominus oo hoies: et multiplicabitur q̄ derelicta fuerat in medio terre: & adhuc in ea decimatio. Et cōuertetur & erit in oſtēſionē ſicut terebinthus & ſicut quercus que expandit ramos ſuos. Semen oooooooooo ſanctum erit id quod ſteterit in ea. 7.

Et factum eſt in diebus achaz ooooooo filii ioathā filii ozie regis iuda oooooooooooooo aſcendit raſin rex ſyrie: & facee filius oooooo romelie rex iſrael in hieruſalem oooooooooooooooo ad p̄liandū cōtra eā: & non potuerūt debellare eam. Et nūciauerūt domui dauid dicentes. ooo Requieuit ſyria ſup effraim: & commotum eſt cor eius & cor populi eius ſicut mouētur ligna ſiluarū a facie venti. Et dixit dominus ad eſaiā. Egredere in occurſum achaz tu & q derelictus eſt iaſub filius tuus: ad extremum aqueductus piſcine ſuperioris in via agri oooooooooooooo fullonis: & dices ad eū. Vide vt ſileas. ooooooo Noli timere & cor tuū ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium iſtorum ooooo in ira furoris raſin regis ſyrie & filii romelie: oo eo q' cōſiliū inierit contra te ſyria in malum & effraim & filius romelie dicentes. ooooooooooo Aſcēdam⁹ ad iudā & ſuſcitemus eū & auellamus eum ad nos: & ponam⁹ regem in medio eius oo filium tabeel. Hec dicit dominus deus. oooo Non ſtabit & non erit iſtud: ſed caput ooooooo

שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל תָּבִינוּ וּרְאוּ
רָאוֹ וְאַל תֵּדָעוּ׃ הַשְׁמֵן לֵב הָעָם
הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע
פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע
וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ׃
וָאֹמַר עַד מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד
אֲשֶׁר אִם שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב
וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה
תִּשָּׁאֶה שְׁמָמָה׃ וְרִחַק יְהוָה אֶת
הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ׃ וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂירִיָּה וְשָׁבָה
וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן
אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם זֶרַע
קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ׃

וַיְהִי בִּימֵי אָחָז
בֶּן יוֹתָם בֶּן עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
עָלָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּפֶקַח בֶּן
רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַםִ
לַמִּלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכֹל לְהִלָּחֵם
עָלֶיהָ׃ וַיֻּגַּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר
נָחָה אֲרָם עַל אֶפְרָיִם וַיָּנַע
לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ כְּנוֹעַ עֲצֵי יַעַר
מִפְּנֵי רוּחַ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְשַׁעְיָהוּ
צֵא נָא לִקְרַאת אָחָז אַתָּה וּשְׁאָר
יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל קְצֵה תְּעָלַת
הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֶל מְסִלַּת שְׂדֵה
כוֹבֵס׃ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִשָּׁמֵר וְהַשְׁקֵט
אַל תִּירָא וּלְבָבְךָ אַל יֵרַךְ מִשְּׁנֵי
זַנְבוֹת הָאוּדִים הָעֲשֵׁנִים הָאֵלֶּה
בָּחֳרִי אַף רְצִין וַאֲרָם וּבֶן רְמַלְיָהוּ׃
יַעַן כִּי יָעַץ עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה
אֶפְרַיִם וּבֶן רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר׃
נַעֲלֶה בִיהוּדָה וּנְקִיצֶנָּה וְנַבְקִעֶנָּה
אֵלֵינוּ וְנַמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ
אֵת בֶּן טָבְאַל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֹא תָקוּם וְלֹא תִהְיֶה׃ כִּי רֹאשׁ

בין ראה
ידע שמן
כבד שעה
ראה
כין שוב
שאה עיר
ישב בית
עזב
עשר שוב
היה אלן
יצב
Cap. vij.
היה יום
לחם לחם
נגד
נוח
פנה אמר
יצא
עלה
עלה סלל
כבס שמר
שקט ירא
רכך שנה
חרה
רוע
עלה קוץ
בקע מלך
קום היה

Text.he.Esa.vij.

אֲרָם דַּמֶּשֶׂק, וְרֹאשׁ דַּמֶּשֶׂק
רְצִין, וּבְעוֹד שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
חָתַת — יֵחַת אֶפְרַיִם מֵעָם: וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם
שֹׁמְרוֹן, וְרֹאשׁ שֹׁמְרוֹן בֶּן
אָמַן — רְמַלְיָהוּ, אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא
יָסַף — תֵאָמֵנוּ: וַיּוֹסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֶל
אָחָז לֵאמֹר: שְׁאַל לְךָ אוֹת מֵעִם
עָמַק — יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, הַעְמֵק שְׁאָלָה, אוֹ
גָּבַהּ עָלָה — הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה: וַיֹּאמֶר אָחָז, לֹא
אָמַר שָׁאַל — אֶשְׁאַל וְלֹא אֲנַסֶּה אֶת יְהוָה:
נָסָה — וַיֹּאמֶר, שִׁמְעוּ נָא בֵּית דָּוִד, הַמְעַט
לָאָה — מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ
גַּם אֶת אֱלֹהָי: לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא
לָכֶם אוֹת, הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה
וְיֹלֶדֶת בֵּן, וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל:
אָכַל יָדַע — חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל, לְדַעְתּוֹ
מָאַס רוּעַ — מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב: כִּי
בָּחַר — בְּטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאֹס בָּרָע
עָזַב — וּבָחוֹר בַּטּוֹב, תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
קוּץ פָּנָה — אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ: יָבִיא
שָׁנָה בּוֹא — יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל עַמְּךָ וְעַל בֵּית
יוֹם בּוֹא — אָבִיךָ, יָמִים אֲשֶׁר לֹא בָאוּ,
לְמִיּוֹם סוּר אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה,
אֵת מֶלֶךְ אַשּׁוּר: וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
שָׁרַק זָבַב — יִשְׁרֹק יְהוָה לַזְּבוּב אֲשֶׁר בִּקְצֵה
דָּבַר — יְאֹרֵי מִצְרָיִם, וְלַדְּבוֹרָה אֲשֶׁר
בּוֹא נוּחַ — בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר: וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם
בָּתַת נָקַק — בְּנַחֲלֵי הַבַּתּוֹת וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים,
וּבְכֹל הַנַּעֲצוּצִים וּבְכֹל הַנַּהֲלֹלִים:
גָּלַח — בַּיּוֹם הַהוּא יְגַלַּח אֲדֹנָי בְּתַעַר
שָׂכַר — הַשְּׂכִירָה בְּעֶבְרֵי נָהָר בְּמֶלֶךְ
אַשּׁוּר, אֶת הָרֹאשׁ וְשַׂעַר הָרַגְלָיִם,
סָפָה — וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה: וְהָיָה
חָיָה — בַּיּוֹם הַהוּא, יְחַיֶּה אִישׁ עֶגְלַת
בָּקָר וּשְׁתֵּי צֹאן: וְהָיָה מֵרֹב
עָשָׂה — עֲשׂוֹת חָלָב יֹאכַל חֶמְאָה,

Trāsla.B.Hie.

syrie damascus & caput
damasci
rasin. Et adhuc sexagin
ta & quinqꝫ anni &
desinet effraim esse po-
pulus: & caput effraim
samaria: & caput sama-
rie filius
romelie. Si non credi-
deritis non
permanebitis. Et adie-
cit dominus loqui ad
achaz dicens. Pete tibi
signum a
domino deo tuo in p̄-
fundum inferni siue
in excelsum supra. Et
dixit achaz. Non
petam: & non tentabo
dominum.
et dixit. Audite ergo do
mus dauid. Nunqd parū
vobis est molestos esse
hoībus: qa molesti estis
et deo meo? Propter
hoc dabit dominus ipse
vobis signum. Ecce vir
go concipiet
& pariet filiū & vocabi-
tur nomen ei9 emanuel.
Butyrum & mel come-
det: vt sciat
reprobare malum & eli
gere bonum. Quia
anteq̄ sciat puer repro
bare malum
et eligere bonum: dere
linquetur terra quam
tu detestaris a facie duo
rū regū suorū. Adducet
dn̄s super te & sup po-
pulum tuū & sup domū
patris tui: dies qui nō
venerunt
a diebus separationis
effraim a iuda
cum rege assyriorum.
Et erit in die illa:
sibilabit domin9 musce
que est in extremo
fluminum egypti: &
api que est
in terra assur: & veniēt
& requiescent omnes
in torrētibus valliū: &
in cauernis petrarum
& in oībus fruiectis & in
vniuersis foraminibus.
In die illa radet domi-
nus in nouacula
cōducta in his qui trans
flumen sunt in rege
assyriorum caput & pi-
los pedum:
& barbam vniuersam.
Et erit
in die illa. Nutriet ho-
mo vaccam
boum & duas oues: &
pre vbertate
lactis comedet butyrū.

Trās.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

sed caput arā damasc9: & caput dama
ἀλλὰ κεφαλὴ ἀρὰμ δαμασκός, καὶ ἡ κεφαλὴ δαμα
sci rasin. sed in sexagīta & quinqꝫ ānis deficiet
σκοῦ ῥασίν. ἀλλ' ἔφ' ἑξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐκλείψει
regnū ephraim a pp̄lo: & caput ephraim:
βασιλεία ἐφραὶμ ἀπὸ λαοῦ, καὶ ἡ κεφαλὴ ἐφραΐμ,
samarie. & caput samarie: fili9 rome
σομόρων. καὶ ἡ κεφαλὴ σομόρων, υἱὸς τοῦ ῥωμε-
lie. & si nō credideritis: neqꝫ ītelligitis. & ad-
λίου, καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνεῖτε. καὶ προ-
iecit dn̄s loqui achaz: dicēs: pete ti
σέθετο κύριος λαλῆσαι τῷ ἄχαζ, λέγων, αἴτησαι σε-
bi signū a dn̄o deo tuo: in p̄fundū aut ī
αυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, εἰς βάθος ἢ εἰς
excelsū. & dixit achaz: nō petā neqꝫ tenta-
ὕψος. καὶ εἶπεν ἄχαζ, οὐ μὴ αἰτήσω οὐδὲ μὴ πειρά-
bo dn̄m. & dixit: audite iā dom9 iuda.
σω κύριον. καὶ εἶπεν, ἀκούσατε δὴ ὁ οἶκος ἰούδα.
nūqd parū vobis agonē exhibere hoib9: & quomō
μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς
dn̄o exhibetis agonē: p̄pter hoc dabit dn̄s ip-
κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐ-
se vobis signū. ecce virgo in vtero accipi
τὸς ὑμῖν σημεῖον. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψε-
et & pariet filiū. & vocabis nomē eius
ται καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ
emmanuel. butyrū & mel comedet: anteq̄ sciat
ἐμμανουήλ. βούτυρον καὶ μέλι φάγεται, πρὶν ἢ γνῶναι
ipse preponere mala vel eligere bonū. ideo
αὐτὸν προελέσθαι πονηρὰ ἢ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. διότι
anteq̄ sciat puer bonū aut malū: dissuadet ma
πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἀπειθεῖ πο-
licia eligere bonū. & derelinquet
νηρίᾳ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. καὶ καταλειφθήσεται ἡ
terra q̄ tu times a facie duoꝝ regū.
γῆ ἣν σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων.
sed adducet sup te de9 & sup pp̄lm tuū
ἀλλὰ ἐπάξει ἐπὶ σὲ ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου
& sup domū patris tui dies: q̄ nōdū
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἡμέρας, αἳ οὔπω
venerūt ex qua die abstulit ephraī a iuda
ἥκασιν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφεῖλεν ἐφραὶμ ἀπὸ ἰούδα τὸν
regē assyrioꝝ. & erit in die illa sibi-
βασιλέα τῶν ἀσσυρίων. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συ-
labit dn̄s muscis: q̄ dn̄abūt parti fluminis egyp
ριεῖ κύριος μυίαις, αἳ κυριεύσουσι μέρος ποταμοῦ αἰγύ-
ti: & api q̄ est in regiōe assyrioꝝ: & veni
πτου, καὶ τῇ μελίσσῃ ἥ ἐστιν ἐν χώρᾳ ἀσσυρίων, καὶ ἐλεύ-
ent & requiescent oēs in vallib9
σονται καὶ ἀναπαύσονται πάντες ἐν ταῖς φάραγξι τῆς
regiōis & in foraminib9 petraꝝ & in
χώρας καὶ ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰ
speluncas & in omnē scissurā & in oī ligno.
σπήλαια καὶ εἰς πᾶσαν ῥαγάδα καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ.
in die illa radet dn̄s in nouacula iebria
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυρήσει κύριος ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμε-
ta trans flumē regis assyrioꝝ:
θυσμένῳ πέραν τοῦ ποταμοῦ βασιλέως ἀσσυρίων,
caput & pilos pedū &
τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας τῶν ποδῶν καὶ τὸν
barbā auferet. & erit in die illa nu-
πώγωνα ἀφελεῖ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θρέ-
triet homo vitulā boū & duas oues &
ψει ἄνθρωπος δάμαλιν βοῶν καὶ δύο πρόβατα καὶ
erit a multū facere lac: comedet butyrū:
ἔσται ἀπὸ τοῦ πλεῖστον ποιεῖν γάλα, φάγεται βούτυρον,

mat.i d. Lu.i.

qꝛ butyrũ ⁊ lac comedet oĩs relict⁹
ὅτι βούτυρον καὶ γάλα φάγεται πᾶς ὁ καταλειφθεὶς
sup terrã. ⁊ erit in die illa erit oĩs loc⁹
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς τόπος
vbicũqꝫ fuerit mille vites mille siclis: ĩ solitudinẽ
οὗ ἐὰν ὦσι χίλιαι ἄμπελοι χιλίων σικλῶν, εἰς χέρσον
erunt ⁊ ĩ spinã. cũ sagitta ⁊ arcu
ἔσονται καὶ εἰς ἄκανθαν. μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος
ingredientur illuc: qꝛ terra ĩculta ⁊ vepres erit vni=
εἰσελεύσονται ἐκεῖ, ὅτι χέρσος καὶ ἄκανθα ἔσται πᾶ
uersa terra. ⁊ oĩs mõs aratus arabit: nõ
σα ἡ γῆ. καὶ πᾶν ὄρος ἀροτριώμενον ἀροτριωθήσεται, οὐ
veniet illuc terror. erit em̃ a solitudine ⁊
μὴ ἐπέλθῃ ἐκεῖ φόβος. ἔσται γὰρ ἀπὸ τῆς χέρσου καὶ
spina in pascua ouis ⁊ cõculcationẽ bouis.
ἀκάνθης εἰς βόσκημα προβάτου καὶ καταπάτημα βοός.

Ca.8. ET dixit dñs ad me: sume tibi librũ
Καὶ εἶπε κύριος πρός με, λάβε σεαυτῷ τόμον
nouũ magnũ: ⁊ scribe in eo stilo hoĩs:
A καινὸν μέγαν, καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου,
vt velociter dep̃dationẽ faciat spolior̃. adest em̃
τοῦ ὀξέως προνομὴν ποιῆσαι σκύλων. πάρεστι γὰρ
⁊ testes mihi fac fideles hoĩes:
καὶ μάρτυράς μοι ποίησον πιστοὺς ἀνθρώπους, τὸν οὐ
vriã sacerdotẽ ⁊ zachariã filiũ barachie. ⁊ acces=
ρίαν τὸν ἱερέα καὶ ζαχαρίαν υἱὸν βαραχίου. καὶ προσῆλ
si ad p̃phetissam: ⁊ in vtero accepit: ⁊ pepe
θον πρὸς τὴν προφῆτιν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβε, καὶ ἔτε
rit filiũ: ⁊ dixit dñs mihi: voca nomẽ ei⁹.
κεν υἱόν, καὶ εἶπεν κύριός μοι, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
cito spolia: velociter p̃dare. qꝛ anteq̃
ταχέως σκύλευσον, ὀξέως προνόμευσον. διότι πρὶν
sciat puer vocare patrẽ vel matrẽ acci
ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λή=
piet fortitudinẽ damasci ⁊ spolia samarie
ψεται δύναμιν δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα σαμαρείας
corã rege assyrior̃. ⁊ adiecit dñs loqui
ἔναντι βασιλέως ἀσσυρίων. καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαί
mihi adhuc dicẽs: eo q̃ nõ vult pp̃ls iste
B μοι ἔτι λέγων, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ
aquã siloã q̃ vadit quiete: sed vult
ὕδωρ τοῦ σιλωὰμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῆ, ἀλλὰ βούλε
habere raasin ⁊ filiũ romelie regẽ
σθαι ἔχειν τὸν ῥαασὶν καὶ τὸν υἱὸν ῥωμελίου βασιλέα
sup vos: pp̃t hoc ecce dñs adducit sup vos aquã
ἐφ᾽ ὑμῶν, διὰ τοῦτο ἰδοὺ κύριος ἀνάγει ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ ὕδωρ
fluminis fortẽ ⁊ multã: regẽ
τοῦ ποταμοῦ τὸ ἰσχυρὸν καὶ πολύ, τὸν βασιλέα τῶν
assyrior̃ ⁊ gloriã ei⁹. ⁊ ascendet sup om
ἀσσυρίων καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ πᾶ
nẽ vallẽ vestrã: ⁊ deãbulabit sup oẽm murũ
σαν φάραγγα ὑμῶν, καὶ περιπατήσει ἐπὶ πᾶν τεῖχος
vestrũ: ⁊ auferet a iudea hoĩem: q̃ po=
ὑμῶν, καὶ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἄνθρωπον, ὃς δυ=
terit caput leuare. aut fortẽ p̃ficere aliq̃d.
νήσεται κεφαλὴν ἆραι. ἢ δυνατὸν συντελέσασθαί τι.
⁊ erũt castra ei⁹: vt ĩpleãt
καὶ ἔσται ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὥστε πληρῶσαι τὸ
latitudinẽ regionis tue. nobiscũ de⁹: scitote gẽtes
πλάτος τῆς χώρας σου. μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός, γνῶτε ἔθνη
vincimini: exaudite vsqꝫ ad extremũ terre: potẽtes
ἡττᾶσθε, καὶ ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυκότες
vicimini. si em̃ iterũ p̃ualueritis: iterũ vincemi=
C ἡττᾶσθε. ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἡττηθήσε=
ni. ⁊ q̃dcũqꝫ cõsiliũ cõsultaueritis: dissipabit do=
σθε. καὶ ἣν ἂν βουλὴν βουλεύσησθε, διασκεδάσει κύ
min⁹. ⁊ verbũ q̃dcũqꝫ locuti fueritis: nõ manebit in
ριος. καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείνῃ ἐν
vobis: qꝛ nobiscũ de⁹. sic dicit dñs forti manu:
ὑμῖν, ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός. οὕτως λέγει κς τῇ ἰσχυρᾷ χειρί,

Butyrũ enĩ & mel man
ducabit omnis q relictus
fuerit in medio terre. Et
erit in die illa:
omnis locus vbi fue=
rint
mille vites: mille argen
teis: in spinas
et in vepres erũt. Cum
sagittis & arcu
ingredientur illuc. Ve=
pres enĩ & spine erũt in
vniuersa terra. Et om̃es
montes qui
in sarculo sarrietur nõ
veniet illuc
terror spinarum & ve=
prium: & erit in pascua
bouis & in conculcatio=
nem pecoris. 8.
ET dixit dñs ad me.
Sume tibi
librũ grandẽ: & scribe
in eo stilo
homĩs: velociter spo
lia detrahe cito: preda=
re. Et adhibui mihi te=
stes fideles vriam
sacerdotem & zachariã
filium barachie.
Et accessi ad p̃phetissã
& cõcepit & pep̃it filiũ.
Et dixit dñs ad me. Vo
ca nomẽ eius: accelera.
spolia detrahe: festina p̃
dari: qa ãteq̃ sciat puer
vocare patrẽ suũ & ma=
trẽ suã: auferetur fortitu
do damasci & spolia sa=
marie coram rege
assyriorum. Et adiecit
dñs loqui ad me adhuc
dicens. Pro eo q̃ abie=
cit populus iste
aquas syloe que vadunt
cum silentio
& assumpsit magis rasin
et filium romelie:
propter hoc ecce domi
nus adducet super eos
aquas fluminis fortes
& multas:
regem assyriorũ & oẽm
gloriã eius. Et ascendet
super omnes riuos eius
& fluet super vniuersas
ripas eius: & ibit per iu
dam inundãs & trãsiens
vsqꝫ ad collum veniet.
Et erit extẽsio alarũ ei⁹
implens latitudinem ter
re tue o Emanuel.
Cõgregamini popl̃i &
vincemini & audite vni=
uerse p̃cul terre. Cõfor=
tamini & vincemini: ac
cingite vos & vincemini:
inite cõsiliũ & dissipabi=
tur: loquimini verbũ &
nõ fiet: qa nobiscũ de⁹.
Hec enim ait dñs ad
me. Sicut in manu forti

כי חמאה ודבש יאכל כל הנותר
בקרב הארץ: והיה ביום ההוא
יהיה כל מקום אשר יהיה שם
אלף גפן באלף כסף לשמיר
ולשית יהיה: בחצים ובקשת
יבא שמה כי שמיר ושית תהיה
כל הארץ: וכל ההרים אשר
במעדר יעדרון לא תבוא שמה
יראת שמיר ושית והיה למשלח
שור ולמרמס שה:
ויאמר יהוה אלי קח לך
גליון גדול וכתב עליו בחרט
אנוש למהר שלל חש בז: ואעידה
לי עדים נאמנים את אוריה
הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו:
ואקרב אל הנביאה ותהר ותלד בן
ויאמר יהוה אלי קרא שמו מהר
שלל חש בז: כי בטרם ידע הנער
קרא אבי ואמי ישא את חיל
דמשק ואת שלל שמרון לפני מלך
אשור: ויסף יהוה דבר אלי עוד
לאמר: יען כי מאס העם הזה
את מי השלח ההלכים לאט
ומשוש את רצין ובן רמליהו:
ולכן הנה אדני מעלה עליהם את
מי הנהר העצומים והרבים את
מלך אשור ואת כל כבודו ועלה
על כל אפיקיו והלך על כל
גדותיו: וחלף ביהודה שטף ועבר
עד צואר יגיע והיה מטות כנפיו
מלא רחב ארצך עמנואל:
רעו עמים וחתו והאזינו כל מרחקי
ארץ התאזרו וחתו התאזרו
וחתו: עצו עצה ותפר דברו דבר
ולא יקום כי עמנו אל: כי
כה אמר יהוה אלי כחזקת היד

יתר
היה קום
שמר
בוא
עדר בוא
שלח
רמס
Cap. viij.
אמר לקח
גלה גדל
אנש חוש
בזז עוד
אמן
קרב נבא
הרה ילד
אמר
נשא
כנה
אט
שוש
עלה
עצם רבב
אפק
גדה
צור נגע
נטה
רוע חתת
אזן רחק
אזר יעץ
פור
קום

ויסרני מלכת בדרך העם הזה ילך
לאמר לא תאמרון קשר לכל אמר
אשר יאמר העם הזה קשר
ואת מוראו לא תיראו ולא
תעריצו את יהוה צבאות אתו ערץ
תקדישו והוא מוראכם והוא קדש ירא
מעריצכם והיה למקדש ולאבן קדש
נגף ולצור מכשול לשני בתי כשל שנה
ישראל לפח ולמוקש ליושב בית פוח
ירושלם וכשלו בם רבים יקש ישב
ונפלו ונשברו ונוקשו ונלכדו רבב
צור תעודה חתום תורה בלמדי שבר יקש
וחכיתי ליהוה המסתיר פניו עוד חתם
מבית יעקב וקויתי לו הנה ירה חכה
אנכי והילדים אשר נתן לי יהוה סתר פנה קוה
לאתות ולמופתים בישראל אות יפת
מעם יהוה צבאות השכן בהר ציון
וכי יאמרו אליכם דרשו אל אמר
האבות ואל הידענים המצפצפים און צפף
והמהגים הלא עם אל אלהיו ידרש הגה דרש
בעד החיים אל המתים לתורה מות ירה
ולתעודה אם לא יאמרו כדבר
הזה אשר אין לו שחר ועבר בה
נקשה ורעב והיה כי ירעב והתקצף קשה רעב
וקלל במלכו ובאלהיו ופנה קצף
למעלה ואל ארץ יביט והנה נבט
צרה וחשכה מעוף צוקה ואפלה צור עוף
מנדח כי לא מועף לאשר נדח
מוצק לה
צוק

Cap.ix.

כעת הראשון הקל ארצה
זבלון וארצה נפתלי והאחרון קלל
הכביד דרך הים עבר הירדן גליל כבד גלל
הגוים העם ההלכים בחשך
ראו אור גדול ישבי בארץ צלמות ראה גדל
אור נגה עליהם הרבית הגוי רבה
לא הגדלת השמחה שמחו לפניך גדל פנה

erudiuit me ne irem in via populi huius dicens. Non dicatis cõiuratio. Omnia enim que loquitur populus iste: coniuratio est: & timore eius ne timeatis neqȝ paueatis. Dominum exercituum ipsum sanctificate: ipse pauor vester & ipse terror vr̃: & erit vobis i sanctificationẽ: in lapidẽ autẽ offensionis & petrã scandali duabus domib⁹ israel: & in laqueum & in ruinam habitantibus hierusalem. Et offendẽt ex eis plurimi: et cadent & conterẽtur & irretiẽtur & capiẽtur. Liga testimoniũ: signa legẽ in discipulis meis: expectabo dominũ qui abscondit faciem suam a domo iacob & presto labor eum. Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi dominus in signum & in portentum israel a dño exercituum qui habitat in monte sion. Et cum dixerint ad vos: querite a phytonibus & a diuinis qui strident in incãtationib⁹ suis: nũqd nõ ppl's a deo suo reqret visionẽ ꝓ viuis ac mortuis? Ad legem magis & ad testimoniũ. Quod si nõ dixerint iuxta verbũ hoc: nõ erit eis matutina lux. Et trãsibit ꝑ eam & corruet & esuriet: & cũ esurierit irascetur: et maledicet regi suo & deo suo. Et suspiciet sursum: & ad terram intuebitur: & ecce tribulatio & tenebre & dissolutio & angustia & caligo persequens: & nõ poterit auolare de angustia sua. 9.

PRimo tempore alleuiata est terra zabulon & terra neptalim: & nouissimo aggrauata est via maris trans iordanẽ galilee gentium. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã: habitãtib⁹ in regione vmbre mortis: lux orta est eis. Multiplicasti gentem & non magnificasti leticiã. Letabuntur coram te

recesserũt ab itinere vie populi hui⁹ di-
ἀπειθοῦσι τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου λέ-
centes: ne forte dicãt durũ: oẽ enĩ qđcũqȝ dixerit
γοντες, μήποτε εἴπωσι σκληρόν, πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ
ppl's hic durũ est. at timorẽ ei⁹ ne timu
λαὸς οὗτος σκληρόν ἐστι. τὸν δὲ φόβον αὐτοῦ οὐ μὴ φο-
eritis: neqȝ cõturbemini. dñm virtu-
βηθῆτε, οὐδ' οὐ μὴ ταραχθῆτε. τὸν κύριον τῶν δυνάμε-
tũ ipm sctificate: ⁊ ipe erit tu⁹ timor: ⁊ si in ipo
ων αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος, κἂν ἐπ' αὐ-
cõfisus fueris: erit tibi in sctificationẽ: ⁊ nõ vt lapi
τῷ πεποιθὼς ᾖς, ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐχ ὡς λί-
dis offensioni occurretis: neqȝ vt petre rui-
θου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδ' ὡς πέτρας πτώ-
ne. at dom⁹ iacob in laqueo ⁊ in cõualle
ματι. οἱ δὲ οἶκοι ἰακὼβ ἐν παγίδι καὶ ἐν κοιλώματι
sedẽtes in hierusalẽ. ꝓpter hoc ipotẽtes erũt
ἐγκαθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ. διὰ τοῦτο ἀδυνατήσουσιν
in ipis multi: ⁊ ruent ⁊ cõterentur
ἐν αὐτοῖς πολλοί, καὶ πεσοῦνται καὶ συντριβήσονται
⁊ appropĩqbũt: ⁊ capient hoĩes in securitate existẽ
καὶ ἐγγιοῦσι, καὶ ἁλώσονται ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ ὄν-
tes. tũc manifesti erũt sigillãtes legẽ
τες. τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ heb.
ne discant. ⁊ dicet expectabo deũ q̃ auertit
μὴ μαθεῖν. καὶ ἐρεῖ μενῶ τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα
faciẽ suã a domo iacob: ⁊ cõfi
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰακώβ, καὶ πε-
dens ero in eo. ecce ego ⁊ pueri
ποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία
quos dedit mihi de⁹: ⁊ erũt signa ⁊ portẽta i
ἅ ἔδωκέ μοι ὁ θεός, καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν
domo israel a dño sabaoth. q̃ habi
τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαώθ, ὃς κατοι-
tat in mõte sion. ⁊ si dixerint ad vos: que
κεῖ ἐν τῷ ὄρει σιών. καὶ ἐὰν εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς, ζη-
rite vates ⁊ de terra
τήσατε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς
loq̃ntes ⁊ vana loq̃ntes: q̃ de ventre lo-
φωνοῦντας καὶ τοὺς κενολογοῦντας, οἳ ἐκ τῆς κοιλίας φω-
quentur: nõne gẽs ad deũ suũ requiret: q̃d re
νήσουσιν, οὐκ ἔθνος πρὸς θεὸν αὐτοῦ ἐκζητήσουσι; τί ἐκ-
quirent de viuis mortuos: legẽ enĩ in adiu
ζητήσουσι περὶ τῶν ζώντων τοὺς νεκρούς; νόμον γὰρ εἰς βοή-
toriũ dedit: vt dicãt nõ sicut verbũ hoc:
θειαν ἔδωκεν, ἵνα εἴπωσιν οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο,
pro quo nõ est munera dare de ipo. ⁊ veniet sup
περὶ οὗ οὐκ ἔστι δῶρα δοῦναι περὶ αὐτοῦ. καὶ ἥξει ἐφ' ὑ-
vos fortis fames: ⁊ erit vt esurieritis: cõtristabi
μᾶς σκληρὰ λιμός, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσε-
mini ⁊ male dicetis principi ⁊ q̃ patrie:
σθε καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα καὶ τὰ πατρια.
⁊ suspiciẽt in celũ sursum ⁊ in
καὶ ἀναβλέψονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ εἰς τὴν
terrã deorsũ inspicient. ⁊ ecce tenebre tribulatio ⁊
γῆν κάτω ἐμβλέψονται. καὶ ἰδοὺ σκότος θλίψις καὶ
angustia ⁊ tenebre vt nõ videre. vsqȝ ad tps.
στενοχωρία καὶ σκότος ὥστε μὴ βλέπειν. ἕως καιροῦ.

Hoc primũ velociter bibe: velociter fac. regio
Τοῦτο πρῶτον ταχὺ πίε, ταχὺ ποίει. χώρα
zabulon: terra neptalim ⁊ reliqui maritimã
ζαβουλών, ἡ γῆ νεφθαλείμ καὶ οἱ λοιποὶ τὴν παραλίαν Ma 5.c.
⁊ trans iordanẽ galilea gẽtiũ ppl's
καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου γαλιλαία τῶν ἐθνῶν ὁ λαὸς
sedẽs in tenebris: vidit lucẽ magnã: q̃ habitat
ὁ καθήμενος ἐν σκότει, ἴδε φῶς μέγα, οἱ κατοικοῦντες
in regione ⁊ vmbra mortis: lux orietᷓ sup vos.
ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς. τὸ
plurimã pte ppli deduxisti in letitia: ⁊
πλεῖστον τοῦ λαοῦ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ
letabũtur in cõspectu tuo:
εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου,

sicut q̃ letãtur in messe. ⁊ queadmodũ diuidẽtes
ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ. καὶ ὃν τρόπον οἱ διαιρούμενοι
spolia: q̃ꝛ ablatũ est iugũ qd̃ supra ipos positũ: ⁊
σκῦλα, διότι ἀφῄρηται ὁ ζυγὸς ὁ ἐπ' αὐτῶν κείμενος, καὶ ἡ
virga q̃ sup collũ eoꝝ. nã virgã
ῥάβδος ἡ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτῶν. τὴν γὰρ ῥάβδον τῶν
exactorũ dissipauit sicut ĩ die madiam: q̃ꝛ
B ἀπαιτούντων διεσκέδασεν ὡς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐπὶ μαδιάμ, ὅτι
oẽm stolã cõgregatã dolo: ⁊ vestimẽtũ cũ cõ
πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μετὰ κα
mutatiõe restituẽt. ⁊ volent eẽ igne cõbusti
ταλλαγῆς ἀποτίσουσι. καὶ θελήσουσιν εἶναι πυρίκαυστοι,
q̃ꝛ puer natꝰ est nobis: filiꝰ datꝰ ẽ nobis. cuiꝰ p̃ncipatꝰ fa
ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν. οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενή
ctꝰ est sup hũero eiꝰ: ⁊ vocat̃ nomẽ eiꝰ ma
θη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ. καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ με
gni cõsilii nũciꝰ: admirabilis cõsiliariꝰ: deꝰ fortis:
γάλης βουλῆς, ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρός,
potẽs: p̃ceps pacis: pater futuri seculi.
ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.
adducã.n. pacẽ sup p̃cipes ⁊ sanitatẽ eiꝰ: ⁊
ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ ὑγείαν αὐτοῦ, καὶ
magnꝰ p̃cipatꝰ illiꝰ: ⁊ pacis eiꝰ nõ erit finis
μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος
sup thronũ dauid ⁊ regnũ eiꝰ vt corri=
ἐπὶ τὸν θρόνον δαυὶδ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατορθῶ=
gat illud ⁊ auxiliet̃ in iudicio ⁊ in iusticia
σαι αὐτὴν καὶ ἀντιλαβέσθαι ἐν κρίματι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ
ex nũc ⁊ in seculũ: zelus dñi sabaoth faci=
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ ποιή
et hec. mortẽ misit dñs sup iacob: ⁊ venit
σει ταῦτα. θάνατον ἀπέστειλε κύριος ἐπὶ ἰακώβ, καὶ ἦλθεν
sup israel: ⁊ scient oĩs ppl̃s ephraim: ⁊
C ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἐφραΐμ, καὶ οἱ
sedẽtes in samaria in sup̃bia ⁊ excelso corde dicen
καθήμενοι ἐν σαμαρείᾳ ἐφ' ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ λέγον=
tes: lateres ceciderũt: sed venite poliamꝰ lapides
τες, πλίνθοι πεπτώκασιν, ἀλλὰ δεῦτε λαξεύσωμεν λίθους
⁊ icidamꝰ sycomoros ⁊ cedros: ⁊ edificabimꝰ:
καὶ κόψωμεν συκαμίνους καὶ κέδρους, καὶ οἰκοδομήσωμεν
nobis turrĩ. ⁊ allidet deꝰ insurgẽtes cõtra
ἑαυτοῖς πύργον. καὶ ῥήξει ὁ θεὸς τοὺς ἐπανισταμένους ἐπὶ
mõtẽ siõ sup eũ: ⁊ iĩmicos eiꝰ dissipabit.
ὄρος σιὼν ἐπ' αὐτόν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ διασκεδάσει.
syriam a solis ortu ⁊ grecos a solis oc
συρίαν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ τοὺς ἕλληνας ἀφ' ἡλίου δυ
casu: deuorãtes israel toto ore. in
σμῶν, τοὺς κατεσθίοντας τὸν ἰσραὴλ ὅλῳ τῷ στόματι. ἐπὶ
oibꝰ his nõ est auersus furor meꝰ: sed est manꝰ excel
πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμός μου, ἀλλ' ἔστιν ἡ χεὶρ ὑψη
sa: ⁊ ppl̃s nõ est cõuersus: donec p̃cussꝰ ẽ. ⁊ dñm
λή. καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐπεστράφη, ἕως ἐπλήγη. καὶ τὸν κύριον
exercituũ nõ q̃siuit. ⁊ abstulit dñs ab
τῶν δυνάμεων οὐκ ἐζήτησεν. καὶ ἀφεῖλε κύριος ἀπὸ
israel caput ⁊ caudã: magnũ ⁊ paruuz in vna
ἰσραὴλ κεφαλὴν καὶ οὐράν, μέγαν καὶ μικρὸν ἐν μιᾷ ἡ=
die: senem ⁊ eos q̃ facies admirant̃:
μέρᾳ, πρεσβύτην καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας,
hoc caput. ⁊ p̃phetã docentẽ iniqua: hic
αὕτη ἡ ἀρχή. καὶ προφήτην διδάσκοντα ἄνομα, οὗτος
cauda. ⁊ erũt btĩficãtes ppl̃m istũ
ἡ οὐρά. καὶ ἔσονται οἱ μακαρίζοντες τὸν λαὸν τοῦτον
seducẽtes: ⁊ seducũt: vt absorbeãt eos.
πλανῶντες, καὶ πλανῶσιν, ὅπως καταπίωσιν αὐτούς.
D p̃pt̃ hoc sup adolescẽtulis eoꝝ nõ letabit̃ dñs.
διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται κς.
⁊ pupilloꝝ eoꝝ ⁊ viduaꝝ eoꝝ nõ miserebit̃: q̃ꝛ
καὶ τῶν ὀρφανοὺς αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει, ὅτι
oẽs iniqui ⁊ praui ⁊ oẽ os loquit̃ iiusta. in
πάντες ἄνομοι καὶ πονηροὶ καὶ πᾶν στόμα λαλεῖ ἄδικα. ἐπὶ
oibꝰ his nõ est auersus furor eiꝰ: sed adhuc manꝰ eiꝰ excelsa.
πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή.

[m]sicut q letãtur[n]in messe:
[o]sicut [p]exultãt victores ca
pta[r]p̃da[q]qñ diuidũt[r]spo=
lia.[s]Iugũ[s]enĩ[x]oneris eius
[r]&[?]virgã[a]humeri eius: &
[b]sceptrũ[c]exactoris[d]eius
[e]superasti[f]sicut in die[g]ma
dian.[h]Quia[i]oĩs[k]violenta
[l]predatio[m]cum tumultu:
[n]& vestimentum[o]mixtũ
[p]sanguine[q]erit[r]in cõbu=
stionem &[s]cibus
[t]ignis.[x]Paruulꝰ[u]enĩ[y]natꝰ
est[z]nobis &[a]filius[b]datus ẽ
[c]nobis:[d]& factꝰ est[e]princi
patus[f]sup[g]humerũ eiꝰ:[h]&
vocabitur[i]nomẽ eius[k]ad
mirabilis[l]cõsiliariꝰ:[m]deus
[n]fortis:[o]p̃r[p]futuri seculi:
[q]p̃ceps[r]pacis.[s]Multipli
cabitur eiꝰ[t]ĩperiũ:[u]& pa=
cis[x]nõ erit[y]finis[z]sup[a]soliũ
[b]dauid[c]& sup[d]regnũ eius:
[e]vt cõfirmet[f]illud[g]& cor=
roboret[h]in iudicio[i]& iu=
sticia[k]ammodo[l]& vsq̧ in
[m]sempiternũ.[n]Zelus[o]do
mini[p]exercituum[q]faciet
[r]hoc.[s]Verbum[t]misit[u]do
minus[x]iacob:
[y]et cecidit[z]in israel.[a]Et
sciet[c]omnis[b]populus
[d]effraim[e]& habitãtes[f]sa=
mariam[g]in superbia
[h]et magnitudine[i]cordis
[k]dicentes.[l]Lateres
[m]ceciderũt:[n]sed q̃dris lapi
dibꝰ[o]edificabimus:[p]syco
moros[q]succiderũt[r]sed ce
dros[s]ĩmutabimꝰ.[t]Et ele
uabit[u]dñs[y]hostes[z]rasin
[a]sup eũ:[b]&[c]inimicos eius
[d]in tumultũ vertet:[e]syriã
[f]ab oriente[g]& philistiim
[h]ab occidente:[i]& deuora=
bant[l]israel
[m]toto[n]ore.[o]In omnibus
[p]his[q]non[r]est auersus
[s]furor eiꝰ:[t]sed adhuc[u]ma
nus eiꝰ[x]extẽta:[y]& ppl̃s[z]nõ
[a]est reuersus[b]ad[c]p̃cutien=
tem se:[d]&[e]dñm[f]exercituũ
[g]non[h]inquisierunt.[i]Et
disperdet[k]dñs[l]ab israel
[m]caput[n]& caudã[o]incuruã
tem[p]& deprauantem[q]die
[r]vna.[s]Longeuus[t]& ho=
norabilis[u]ipse est
[y]caput:[z]& propheta[a]do=
cens[b]mendacium:[c]ipse est
[d]cauda.[e]Et erunt[f]qui bea
tificent[g]populum[h]istum
[i]seducẽtes[k]& qui beatificã
tur[l]precipitati.[m]Propter
[n]hoc[o]super[p]adolescẽtulis
eius[q]nõ[r]letabitur[s]dñs:[t]&
[u]pupillorũ eiꝰ[x]&[y]viduarũ
[z]non[a]miserebitur.[b]Quia
[c]oĩs[d]hypocrita ẽ[e]& neq̃:
[f]et vniuersũ[g]os[h]locutũ est
[i]stulticiã.[k]In oĩbꝰ[l]his[m]nõ
[n]ẽ auersus[o]furor eiꝰ:[p]sed
adhuc[q]manꝰ eius[r]extẽta.

כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ
בְּחַלְּקָם שָׁלָל׃ כִּי אֶת עֹל סֻבֳּלוֹ
וְאֵת מַטֵּה שִׁכְמוֹ שֵׁבֶט הַנֹּגֵשׂ בּוֹ
הַחִתֹּתָ כְּיוֹם מִדְיָן׃ כִּי כָל סְאוֹן
סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה
בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת
אֵשׁ׃ כִּי יֶלֶד יֻלַּד לָנוּ בֵּן נִתַּן לָנוּ
וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא
שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד
שַׂר שָׁלוֹם׃ לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה
וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל
מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ
בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה
זֹּאת׃ דָּבָר שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב
וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְיָדְעוּ הָעָם
כֻּלּוֹ אֶפְרַיִם וְיוֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן בְּגַאֲוָה
וּבְגֹדֶל לֵבָב לֵאמֹר׃ לְבֵנִים
נָפָלוּ וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גֻּדָּעוּ
וַאֲרָזִים נַחֲלִיף׃ וַיְשַׂגֵּב יְהוָה
אֶת צָרֵי רְצִין עָלָיו וְאֶת אֹיְבָיו
יְסַכְסֵךְ׃ אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים
מֵאָחוֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּכָל פֶּה בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב
אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ וְהָעָם לֹא
שָׁב עַד הַמַּכֵּהוּ וְאֶת יְהוָה צְבָאוֹת
לֹא דָרָשׁוּ׃ וַיַּכְרֵת יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל
רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמוֹן יוֹם
אֶחָד׃ זָקֵן וּנְשׂוּא פָנִים הוּא
הָרֹאשׁ וְנָבִיא מוֹרֶה שֶּׁקֶר הוּא
הַזָּנָב׃ וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי הָעָם הַזֶּה
מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים׃ עַל כֵּן עַל
בַּחוּרָיו לֹא יִשְׂמַח אֲדֹנָי וְאֶת יְתֹמָיו
וְאֶת אַלְמְנֹתָיו לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ
חָנֵף וּמֵרַע וְכָל פֶּה דֹּבֵר נְבָלָה בְּכָל
זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

קָצַר גול
נָטָה
חָתַת סָאַן
גָּלַל
הָיָה אָכַל
הָיָה שָׂרַה
קָרָא יָעַץ
שׁוּר שָׁלַם
רָבָה
מָלַךְ כּוּן
שָׁפַט
עָלַם עָשָׂה
יָשַׁב גָּאָה
גָּזַז בָּנָה
חָלַף שָׂגַב
צוּר
סִכְסֵךְ
אָחַר אָכַל
שׁוּב
נָטָה
נָכָה
כָּרַת
כָּפַף
נָשָׂא פָּנָה
נָבָא יָרָה
הָיָה אָשַׁר
תָּעָה בָּלַע
בָּחַר שָׂמַח
רָחַם
רוּעַ

Primitiua.heb.	Tex.he.Esa.x.	Trāsla.B.Hie.	Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

Tex.he.Esa.x.

כִּי בָעֲרָה כָאֵשׁ רִשְׁעָה ,שָׁמִיר
וָשַׁיִת תֹּאכֵל ,וַתִּצַּת בְּסִבְכֵי הַיַּעַר
וַיִּתְאַבְּכוּ גֵּאוּת עָשָׁן ׃ בְּעֶבְרַת
יְהוָה צְבָאוֹת נֶעְתַּם אָרֶץ ,וַיְהִי
הָעָם כְּמַאֲכֹלֶת אֵשׁ ,אִישׁ אֶל
אָחִיו לֹא יַחְמֹלוּ ׃ וַיִּגְזֹר עַל יָמִין
וְרָעֵב ,וַיֹּאכַל עַל שְׂמֹאול וְלֹא
שָׂבֵעוּ ,אִישׁ בְּשַׂר זְרֹעוֹ יֹאכֵלוּ ׃
מְנַשֶּׁה אֶת אֶפְרַיִם ,וְאֶפְרַיִם אֶת
מְנַשֶּׁה ,יַחְדָּו הֵמָּה עַל יְהוּדָה ,
בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ ,וְעוֹד יָדוֹ
נְטוּיָה׃

Cap .x.

הוֹי הַחֹקְקִים חִקְקֵי אָוֶן ,וּמְכַתְּבִים
עָמָל כִּתֵּבוּ׃ לְהַטּוֹת מִדִּין דַּלִּים ,
וְלִגְזֹל מִשְׁפַּט עֲנִיֵּי עַמִּי ,לִהְיוֹת
אַלְמָנוֹת שְׁלָלָם ,וְאֶת יְתוֹמִים
יָבֹזּוּ׃ וּמַה תַּעֲשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה ,
וּלְשׁוֹאָה מִמֶּרְחָק תָּבוֹא ,עַל מִי
תָּנוּסוּ לְעֶזְרָה ,וְאָנָה תַעַזְבוּ
כְּבוֹדְכֶם׃ בִּלְתִּי כָרַע תַּחַת אַסִּיר
וְתַחַת הֲרוּגִים יִפֹּלוּ ,בְּכָל זֹאת
לֹא שָׁב אַפּוֹ ,וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ הוֹי
אַשּׁוּר שֵׁבֶט אַפִּי ,וּמַטֶּה הוּא בְיָדָם
זַעְמִי׃ בְּגוֹי חָנֵף אֲשַׁלְּחֶנּוּ ,וְעַל
עַם עֶבְרָתִי אֲצַוֶּנּוּ ,לִשְׁלֹל שָׁלָל
וְלָבֹז בַּז ,וּלְשׂוּמוֹ מִרְמָס כְּחֹמֶר
חוּצוֹת׃ וְהוּא לֹא כֵן יְדַמֶּה ,וּלְבָבוֹ
לֹא כֵן יַחְשֹׁב ,כִּי לְהַשְׁמִיד בִּלְבָבוֹ
וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מְעָט׃ כִּי יֹאמַר ,
הֲלֹא שָׂרַי יַחְדָּו מְלָכִים ׃ הֲלֹא
כְּכַרְכְּמִישׁ כַּלְנוֹ ,אִם לֹא כְאַרְפַּד
חֲמָת ,אִם לֹא כְדַמֶּשֶׂק שֹׁמְרוֹן ׃
כַּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלְכֹת
הָאֱלִיל ,וּפְסִילֵיהֶם מִירוּשָׁלִַם
וּמִשֹּׁמְרוֹן׃ הֲלֹא כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי
לְשֹׁמְרוֹן וְלֶאֱלִילֶיהָ ,כֵּן אֶעֱשֶׂה

Primitiua.heb.

שָׁמַר
אָכַל צִית
אָבַךְ גָּאָה
עָתַם הָיָה
אָכַל
חָמַל גָּזַר
יָמַן אָכַל
שָׂמַל אָכַל
שׁוּב
נָטָה
כָּתַב נָטָה
דּוּן שָׁפַט
עָנָה
בָּזַז פָּקַד
שָׁאָה
רָחַק בּוֹא
נוּס עָזַב
כָּבַד אָסַר
הָרַג נָפַל
זָעַם
שָׁלַח
צָוָה
בָּזַז שׂוּם
רָמַס חוּץ
דָּמָה חָשַׁב
שָׁמַד כָּרַת
אָמַר שׂוּר
מָלַךְ
פָּסַל
עָשָׂה

Trāsla.B.Hie.

Succenſa eſt enim quaſi
ignis impietas: veprem
& ſpinā vorabit. Et ſuc
cēdetur in dēſitate ſalt⁹:
et conuoluetur in ſuper
bia fumi. In ira
domini exercituū con=
turbata eſt terra: et erit
popul⁹ quaſi eſca ignis.
Vir
fratri ſuo nō parcet: &
declinabit ad dexteram
et eſuriet: & comedet
ad ſiniſtram & non
ſaturabitur. Vnuſqſq3
carnem brachii ſui vora
bit: manaſſes effrai: &
effraim
manaſſen: & ſimul ipſi
contra iudam.
In oībus his nō eſt auer
ſus furor eius: ſed adhuc
manus eius extenta.

10.

VE qui cōdunt leges
iniqs: & ſcribentes
iniuſtitiā ſcripſerunt: vt
opprimerēt i iudicio pau
peres: & vim facerēt cau
ſe humiliū popli mei: vt
eſſent vidue preda eorū
& pupillos
diriperent. Quid facie
tis in die viſitationis
& calamitatis de longe
venientis: ad cuius
confugietis auxilium et
vbi derelinquetis
gloriam veſtram: ne in
curuemini ſub vinculo:
et cum interfectis cada=
tis. Super omnibus his
nō eſt auerſus furor ei⁹:
ſed adhuc man⁹ eius ex
tēta. Ve aſſur. Virga fu
roris mei & bacul⁹ ipſe ē.
In manu ei⁹ indignatio
mea. Ad gentē fallacē
mittā eū: & cōtra pplm
furoris mei mādabo illi:
vt auferat ſpolia & diri=
piat predā & ponat illū in
cōculcatione qſi lutū pla
tearū. Ipſe aūt nō ſic ar
bitrabitur: & cor ei⁹ nō
ita eſtimabit: ſed ad cō
terendū erit cor ei⁹ & ad
internitionē gentiū nō
paucarū. Dicit enī. Nū
qd nō pricipes mei ſimul
reges ſūt? Nunqd nō vt
carchamis: ſic calāno: &
vt arphat: ſic emath? Nū
qd nō vt damaſc⁹: ſic ſa
maria? Quomodo inue
nit manus mea regna
idoli: ſic & ſimulachra eo
rum de hieruſalem
& de ſamaria. Nunquid
non ſicut feci
ſamarie & idolis eius:
ſic faciam

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

τ ſuccēdet ſicut ignis iniqtas: τ ſicut gramē aridū deuora
καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ἀνομία, καὶ ὡς ἄγρωστις ξηρὰ βρω
bitur ab igne. τ ſuccēdetur in dēſitatib⁹
θήσεται ὑπὸ πυρός. καὶ καυθήσεται ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ
ſylue. τ deuorabit que i circuitu colliū
δρυμοῦ. καὶ συγκαταφάγεται τὰ κύκλῳ τῶν βουνῶν
oīa. in ira furoris dñi ſuccenſa eſt tra oīs:
πάντα. διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου συγκέκαυται ἡ γῆ ὅλη,
τ erit ppls qſi ſuccenſus ab igne. homo
καὶ ἔσαι ὁ λαὸς ὡς κατακεκαυμένος ὑπὸ πυρός. ἄνθρωπος
fratris ſui nō miſerebit: ſed declinabit ad de
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλεήσει, ἀλλ᾽ ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δε
xterā: qr eſuriet. τ comedet ad ſiniſtrā: τ nō
ξιά, ὅτι πεινάσει. καὶ φάγεται ἐκ τῶν ἀριστερῶν, καὶ οὐ
ſaturabit homo comedēs carnes bra=
μὴ ἐμπλησθήσεται ἄνθρωπος ἐσθίων τὰς σάρκας τοῦ βρα
chii ſui. comedet enī manaſſes ephrai: τ
χίονος αὐτοῦ. φάγεται γὰρ μανασσῆς τοῦ ἐφραίμ, καὶ
ephrai manaſſe: qr ſimul obſidebunt iu=
ἐφραίμ τοῦ μανασσῆ, ὅτι ἅμα πολιορκήσουσι τὸν ἰου
dam. in his oībus nō eſt auerſus furor:
δαν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμός,
ſed adhuc man⁹ ei⁹ excelſa.
ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή.

Ca.10.

VE ſcribētib⁹ iniqtatē: ſcribētes enī: ini
Οὐαὶ τοῖς γράφουσι πονηρίαν, γράφοντες γὰρ, πο
qtatē ſcribunt. declinātes iudiciū mēdicoꝝ: rapiē
νηρίαν γράφουσιν. ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, ἁρπά
tes iudiciū paupeꝝ ppli mei: vt eēt ipis vi
ζοντες κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χή
dua in direptionē: τ pupill⁹ in predā. τ qd fa
ραν εἰς διαρπαγὴν καὶ ὀρφανὸν εἰς προνομήν. καὶ τί ποι
cient in die viſitatōis: nā tribulatio
ήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς, ἡ γὰρ θλίψις
vſa de longe veniet. τ ad quā confugient
ὑμῶν πόρρωθεν ἥξει. καὶ πρὸς τίνα καταφεύξονται τοῦ
vt adiuuētur: τ vbi derelinquetis gloriā veſtrā: vt nō
βοηθῆναι, καὶ ποῦ καταλείψετε τὴν δόξαν ὑμῶν; τοῦ μὴ
corruatis in deductionē: τ ſub interfectis ca
ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγήν, καὶ ὑποκάτω ἀνῃρημένων πε=
dent. τ ſup oib⁹ his nō eſt auerſus furor eius: s.s.f. et.9.a
σοῦνται. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ἡ ὀργὴ αὐτοῦ,
ſed adhuc man⁹ ei⁹ excelſa. ve aſſyriis virga
ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή. οὐαὶ ἀσσυρίοις ἡ ῥάβδος τοῦ
furoris mei: τ ira eſt in manib⁹ eoꝝ. irā meā
θυμοῦ μου, καὶ ὀργή ἐστιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. τὴν ὀργήν μου
in gentē iniquā mittā: τ meo pplo precipiā
εἰς ἔθνος ἄνομον ἀποστελῶ, καὶ τῷ ἐμῷ λαῷ συντάξω
vt faciat ſpolia τ predā: τ cōculcet ciui=
ποιῆσαι σκῦλα καὶ προνομήν, καὶ καταπατεῖν τὰς πό=
tates: τ ponat eas in puluerē. ipe aūt nō ſic co=
λεις, καὶ θεῖναι αὐτὰς εἰς κονιορτόν. αὐτὸς δὲ οὐχ οὕτως ἐνε
gitauit: τ aio nō ſic arbitrat⁹ eſt: ſed diſcedet
θυμήθη, καὶ τῇ ψυχῇ οὐχ οὕτω λελόγισται, ἀλλὰ ἀπαλλά
mens ei⁹: τ vt diſperdat gētes nō paucas. τ
ξει ὁ νοῦς αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἔθνη οὐκ ὀλίγα. καὶ
ſi dixerint ei: tu ſol⁹ es pṙiceps. τ dicet: nō tu
ἐὰν εἴπωσιν αὐτῷ, σὺ μόνος εἶ ἄρχων. καὶ ἐρεῖ, οὐκ ἔλα
li regionē que ſupra babylonē τ chalanē: vbi
βον τὴν χώραν τὴν ἐπάνω βαβυλῶνος καὶ χαλάνης, οὗ
turris edificata eſt. τ tuli arabiā τ damaſcū
ὁ πύργος ᾠκοδομήθη. καὶ ἔλαβον ἀραβίαν καὶ δαμασκὸν
τ ſamariā. ſicut tuli has: oēs
καὶ σαμάρειαν. ὃν τρόπον ἔλαβον ταύτας, πάσας τὰς
pṙicipat⁹ capiā. vlulate ſculptilia in hieruſa
ἀρχὰς λήψομαι. ὀλολύξατε τὰ γλυπτὰ ἐν ἱερουσα=
lem τ in ſamaria. quēadmodū.n. feci ſama=
λὴμ καὶ ἐν σαμαρείᾳ. ὃν τρόπον γὰρ ἐποίησα σαμα=
rie τ manufactis eius: ſic faciam
ρείᾳ καὶ τοῖς χειροποιήτοις αὐτῆς, οὕτως ποιήσω

τ hierusalē τ simulachris ei⁹ : τ erit
καὶ τῇ ἱερουσαλὴμ καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῆς. καὶ ἔσαι
cū ipleuerit dn̄s cūcta faciēs in mōte sion
ὅταν συντελέσῃ κύριος πάντα ποιῶν ἐν τῷ ὄρει σιὼν
τ hierl'm: τ inducet sup mētē magnā sup
καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπάξει ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέγαν ἐπὶ τὸν
principē assyrioꝝ τ sup celsitudinē glīe o=
ἄρχοντα τῶν ἀσυρίων καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς δόξης τῶν ὀφ
culorū ei⁹. dixit eīn in fortitudīe faciā: τ sa
θαλμῶν αὐτοῦ. εἶπε γὰρ ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ τῇ σο
piētia intellect⁹ auferā terios gētiū: τ fortitudinē eoꝝ
φίᾳ τῆς συνέσεως ἀφελῶ ὅρια ἐθνῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν

D depredabor. τ psuadebo ciuitates habitatas: τ
προνομεύσω. καὶ πείσω πόλεις κατοικουμένας, καὶ τὴν
orbē hītatū totū cōprehendā manu vt nidū: τ
οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ ὡς νοσσιάν, καὶ
sicut derelicta oua tollā. τ nō est q fugi=
ὡς καταλελειμμένα ὠὰ ἀρῶ. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς διαφεύξε=
et me aut resistat mihi τ aperiēs os garriēs. nūqd
ταί με ἢ ἀντείπῃ μοι καὶ ἀνοίγων στόμα καὶ στρουθίζων. μὴ
gloriabitur securis sine incidēte cū ea: aut exalta=
δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ, ἢ ὑψωθή=
bitur serra sine trahēte eā: similiter si quis
σεται πρίων ἄνευ τοῦ ἕλκοντος αὐτόν; ὡσαύτως ἐάν τις
leuauerit virgā vel lignū exaltabit lignū. τ nō sic: sed
ἄρῃ ῥάβδον ἢ ξύλον ὑψωθήσεται ξύλον. καὶ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ
mittet dn̄s sabaoth in tuū honorē ignominiā: in
ἀποστελεῖ κύριος σαβαὼθ εἰς τὴν σὴν τιμὴν ἀτιμίαν, καὶ εἰς τὴν
tuā gloriā ignē ardentē incēdet. τ erit lumē
σὴν δόξαν πῦρ καιόμενον καυθήσεται. καὶ ἔσαι τὸ φῶς τοῦ
isrl' in ignē: τ sctificabit eā in igne ardēti: τ come=
ἰσραὴλ εἰς πῦρ, καὶ ἁγιάσει αὐτὴν ἐν πυρὶ καιομένῳ, καὶ φάγε
det sicut fenū siluā. die illa. extinguētur
ται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἀποσβεσθήσεται
mōtes τ colles τ saltus: τ deuorabit
τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ καὶ οἱ δρυμοί, καὶ καταφάγεται
ab aīa vsq ad carnes. τ erit fugiens qsi fugi=
ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν. καὶ ἔσαι ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύ=
ens a flāma ardēte. τ relicti
γων ἀπὸ φλογὸς καιομένης. καὶ οἱ καταλειφθέντες
coꝝ numer⁹ erunt: τ puer paru⁹ scribet e=
αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον μικρὸν γράψει αὐ=
os. τ erit in die illa nō ãpli⁹ adiiciet
τούς. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκέτι προστεθήσεται

E residuū israel. τ hi q saluati fuerūt de iacob
τὸ καταλειφθὲν ἰσραήλ. καὶ οἱ σωθέντες τοῦ ἰακὼβ
nō ãpli⁹ cōfidentes est sup iuriātes
οὐκέτι μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας
eos: sed erūt cōfidētes sup deū sctm̄
αὐτούς, ἀλλ' ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ
israel in veritate. τ erit residuū ia=
ἰσραὴλ τῇ ἀληθείᾳ. καὶ ἔσαι τὸ καταλειφθὲν τοῦ ἰα=
cob sup deū fortē. τ si fuerit ppl's israel
κὼβ ἐπὶ θεὸν ἰσχύοντα. καὶ ἐὰν γένηται ὁ λαὸς ἰσραὴλ

Ro.9.f sicut arena maris: reliquie coꝝ sal=
F ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα αὐτῶν σω
Infra. uabūtur. verbū eīn cōsumēs τ abbreuiās in iusti
8.f. θήσεται. λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιο
cia. qr verbū abbreuiatū dn̄ator dn̄s exerci=
σύνῃ. ὅτι λόγον συντετμημένον κύριος κύριος δυνάμε=
tuū faciet in orbe tre vniuerso. ppt hoc hec di=
ων ποιήσει ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ. διὰ τοῦτο τάδε λέ=
cit dn̄s sabaoth: ne timeas ppl's me⁹ habitan
γει κύριος σαβαώθ, μὴ φοβοῦ λαός μου οἱ κατοικοῦν=
tes in sion ab assyriis: qr ī virga pcutiet te.
τες ἐν σιὼν ἀπὸ ἀσυρίων, ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε.

hierusalē & simulachris eius? Et erit cum impleuerit domin⁹ cūcta opera sua in monte sion & in hierusalem: visitabo super fructum magnifici cordis regis assur: & super gloriam altitudinis oculorum eius. Dixit enim. In fortitudine manus mee feci: & ī sapiētia mea intellexi. Et abstuli terminos populorum et principes eorum depredatus sum: & detraxi qsi potēs in sublimi residētes. Et īuenit qsi nidū manus mea fortitudinē populoꝝ: & sicut colligūtur oua q derelicta sūt: sic vniuersam terrā ego cōgregaui: & nō fuit q moueret pennā & apiret os & gānīret. Nunquid glīabitur securis cōtra eum qui secat in ea: aut exaltabitur serra cōtra eū a quo trahitur? Quō si eleuetur virga cōtra eleuātē se: & exaltetur bacul⁹ q vtiq lignū est. Propter hoc mittet dn̄ator dn̄s exercituū in pinguib⁹ eius tenuitatē: & subt⁹ gloriā ei⁹ succēsa ardebit qsi cōbustio ignis: & erit lumē israel in ignē & sctūs ei⁹ in flāmā: & succēdetur & deuorabitur spina eius & vepres ī die vna: & glīa saltus eius & carmeli ei⁹ ab anīa vsq ad carnem cōsumetur. Et erit terrore profugus: & reliqe ligni salt⁹ eius pre paucitate numerabūtur: & puer scribet eos. Et erit in die illa: non adiiciet residuū israel: & hi qui fugerint de domo iacob inniti sup eo qui percutit eos: sed īnitetur super dominū sanctum israel in veritate. Reliquie cōuertētur: reliqe inquā iacob ad deū fortem. Si enim fuerit populus tuus israel quasi arena maris: reliqe cōuertētur ex eo. Cōsumatio abbreuiata inūdabit iusticiā. Consumationē enī & abbreuiationē dn̄s de⁹ exercituū faciet in medio oīs terre. Propter hoc: hec dicit dn̄s deus exercituū. Noli timere ppl's meus habitor sion ab assur. In virga enim percutiet te

לירושלם ולעצביה: והיה כי | בצע עשה
יבצע אדני את כל מעשהו בהר | פקד
ציון ובירושלם אפקד על | פרה
פרי גדל לבב מלך אשור ועל | פאר
תפארת רום עיניו: כי אמר | כוח
בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי | בין סור
נבנותי ואסיר גבולת עמים | גבל עתד
ועתודתיהם שושתי ואוריד | שסה ירד
כאביר יושבים: ותמצא כקן ידי | אבר מצא
לחיל העמים ובאסף ביצים | קנן
עזבות כל הארץ אני אספתי | עזב
ולא היה נודד כנף ופצה פה | נדד
ומצפצף: היתפאר הגרזן על | צפצף פאר
החצב בו אם יתגדל המשור | גדל נשד
על מניפו כהניף שבט ואת מרימיו | נוף רום
כהרים מטה לא עץ: לכן ישלח | רום נטה
האדון אדני צבאות במשמניו | שלח אדן
רזון ותחת כבדו יקד יקד כיקוד | שמן רזה
אש: והיה אור ישראל לאש
וקדושו ללהבה ובערה ואכלה | קדש
שיתו ושמירו ביום אחד: וכבוד | שמר כבד
יערו וכרמלו מנפש ועד בשר
יכלה והיה כמסס נסס: ושאר | כלה נסס
עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם: | ספר כתב
והיה ביום ההוא לא יוסיף עוד | יסף
שאר ישראל ופליטת בית | פלט
יעקב להשען על מכהו ונשען | שען נכה
על יהוה קדוש ישראל באמת: | קדש
שאר ישוב שאר יעקב אל אל | שוב
גבור: כי אם יהיה עמך ישראל | גבר היה
כחול הים שאר ישוב בו כליון | כלה
חרוץ שוטף צדקה: כי כלה ונחרצה | חרץ שטף
אדני יהוה צבאות עשה בקרב
כל הארץ: לכן כה אמר אדני
יהוה צבאות אל תירא עמי ישב | ירא
ציון מאשור בשבט יככה | נכה

ומטהו ישא עליך בדרך מצרים׃ נטה נשא
כי עוד מעט מזער וכלה זעם זער
ואפי על תבליתם׃ ועורר עליו כלה
יהוה צבאות שוט כמכת מדין נכה
בצור עורב ומטהו על הים
ונשאו בדרך מצרים׃ והיה ביום
ההוא יסור סבלו מעל שכמך סור
ועלו מעל צוארך וחבל על עלל צור
מפני שמן׃ בא על עית עבר פנה בוא
במגרון למכמש יפקיד כליו׃ עברו פקד כלה
מעברה גבע מלון לנו חרדה עבר לון
הרמה גבעת שאול נסה׃ צהלי
קולך בת גלים הקשיבי לישה קשב
עניה ענתות׃ נדדה מדמנה ישבי ענה
הגבים העיזו׃ עוד היום בנב עזז
לעמד ינפף ידו הר בית ציון נוף
גבעת ירושלם׃ הנה האדון יהוה
צבאות מסעף פארה במערצה סעף ערץ
ורמי הקומה גדועים והגבהים רום גדע
ישפלו׃ ונקף סבכי היער בברזל שפל
והלבנון באדיר יפול׃ אדר נפל

Cap. xi. ויצא חטר מגזע ישי
ונצר משרשיו יפרה׃ ונחה עליו פרה נוח
רוח יהוה רוח חכמה ובינה
רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יעץ גבר
יהוה׃ והריחו ביראת יהוה ולא ידע רוח
למראה עיניו ישפוט ולא ראה שפט
למשמע אזניו יוכיח׃ ושפט שמע יכח
בצדק דלים והוכיח במישור ישר
לענוי ארץ והכה ארץ בשבט ענה נכה
פיו וברוח שפתיו ימית רשע׃ פה שפה
והיה צדק אזור מתניו והאמונה מות אזר
אזור חלציו׃ וגר זאב עם כבש אמן גור
ונמר עם גדי ירבץ ועגל וכפיר רבץ כפר
ומריא יחדו ונער קטן נהג בם׃ מרא
ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו דוב רעה

et baculū suum leuabit super te in via egypti. Adhuc enī paululū modicūq & consumabitur indignatio mea & furor me⁹ sup scelus eoꝝ. Et suscitabit sup eū dñs exercituū flagellū iuxta plagā madian in petra oreb & virgā suam sup mare: & leuabit eam in via egypti. Et erit in die illa: auferetur onus ei⁹ de humero tuo: & iugum eius de collo tuo: & cōputrescet iugū a facie olei. Veniet in aioth: transibit in magrō: apd̄ magmas commēdabit vasa sua. Transierūt cursim: gabaa sedes nr̄a. Obstupuit rama: gabaa saulis fugit. Hinni voce tua filia gallim: attende laisa paupcula anathot. Migrauit medemena habitatores gabin cōfortamini. Adhuc dies ē vt in nobe stetur. Agitabit manū suā sup montē filie siō & collem hierusalem. Ecce dominator dominus exercituum confringet lagunculam in terrore & excelsi stature succidētur: & sublimes hūiliabuntur. Et subuertētur cōdensa saltus eius ferro: & libanus cū excelsis cadet. 11.

Et egredietur virga de radice iesse: & flos de radice ei⁹ ascēdet. Et requiescet sup eū spiritus domini: spirit⁹ sapientie & intellectus: spiritus cōsilii & fortitudinis: spūs scientie & pietatis. Et replebit eū spūs timoris domini. Non secūdum visionem oculorum iudicabit: neq secundū auditum auriū arguet. Sed iudicabit in iusticia pauperes & arguet in equitate pro māsuetis terre. Et percutiet terram virga oris sui & spiritu labioꝝ suorū interficiet impiū. Et erit iusticia cingulū lumborū eius: & fides cinctoriū renū eius. Habitabit lupus cū agno: & pardus cum hedo accubabit. Vitulus & leo et ouis simul morabuntur: & puer paruulus minabit eos. Vitulus & vrsus pascētur: sil reqescēt

plagā eni inducit sup te: vt videas viā egypti.
πληγὴν γὰρ ἐπάγει ἐπὶ σέ, τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν αἰγύπτου.
adhuc.n.parū: & cessabit ira: & suscitabit sup
ἔτι γὰρ μικρόν, καὶ παύσεται ἡ ὀργή. καὶ ἐγερεῖ ἐπ᾽ αὐ
eos dñs de⁹ exercituū scdm plagā ma
τοὺς κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων κατὰ τὴν πληγὴν μα
diam in loco tribulatōis. & furor ei⁹ in via q̄ p
διὰμ ἐν τόπῳ θλίψεως. καὶ ὁ θυμὸς αὐτοῦ τῇ ὁδῷ τῇ κα
mare in viā q̄ ad egyptū. & erit in
τὰ θάλασσαν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατ᾽ αἴγυπτον. καὶ ἔσαι ἐν τῇ
die illa auferet iugū ei⁹ a te: & cor
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀφαιρεθήσεται ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ κα
rūpetur iugū ab hūeris vr̄is. veniet.n.i
ταφθαρήσεται ὁ ζυγὸς ἀπὸ τῶν ὤμων ὑμῶν. ἥξει γὰρ εἰς τὴν
ciuitatē aggai: & transibit i magedo: & in mach
πόλιν ἀγγαΐ, καὶ παρελεύσεται εἰς μαγγεδώ, καὶ ἐν μαχ
mas ponet vasa sua: & ptransibit vallē
μὰς θήσει τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ παρελεύσεται φάραγγα
& veniet in aggai: timor apphēdet rama: ciuitatē saul
καὶ ἥξει εἰς ἀγγαΐ, φόβος λήψεται ῥαμά, πόλιν σαοὺλ
fugiet: hinī vocē tuā filia gallim: au
φεύξεται. χρεμέτισον φωνήν σου θύγατερ γαλλίμ, ἐπα
di laissa audiet i anathoth. obstupuit medebena &
κουε λαϊσά, ἐπακούσεται ἐν ἀναθώθ. ἐξέστη μαδεβηνὰ καὶ
habitātes gebi. cōsolamini hodie in via
οἱ κατοικοῦντες γεβίμ. παρακαλεῖτε σήμερον ἐν ὁδῷ
vt maneat. cōsolamini i mōte filiā sion:
τοῦ μεῖναι. παρακαλεῖτε ἐν τῷ ὄρει τὴν θυγατέρα σιών,
& colles in hierl̄m. ecce dn̄ator dn̄s sabaoth
καὶ οἱ βουνοὶ ἐν ἱλημ. ἰδοὺ ὁ δεσπότης κύριος σαβαὼθ
cōturbat gloriosos cū fortitudine: & excelsi
συνταράσσει τοὺς ἐνδόξους μετὰ ἰσχύος, καὶ οἱ ὑψηλοὶ τῇ
supbia cōterētur: & sublimes humiliabūtur.
ὕβρει συντριβήσονται, καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται.
& cadent excelsi gladio: at liban⁹ cū
καὶ πεσοῦνται ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ, ὁ δὲ λίβανος σὺν τοῖς
excelsis cadet.
ὑψηλοῖς πεσεῖται.

Ca. 11.

Et egrediet virga de radice iesse: &
Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης ἰεσσαί, καὶ
flos de radice ei⁹ ascendet: & requiescet
ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ἀναβήσεται, καὶ ἀναπαύσεται
sup eū spūs dn̄i: spūs sapiētie & intelle
ἐπ᾽ αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσε
ctus: spūs cōsilii & fortitudinis: spūs sciētie
ως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως
& pietatis replebit eū. spūs timoris dei
καὶ εὐσεβείας ἐμπλήσει αὐτόν. πνεῦμα φόβου θεοῦ
nō secūdū gloriā iudicabit: neq iuxta sermonē
οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν
arguet: sed iudicabit humili iudiciū: & arguet
ἐλέγξει, ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρίσιν, καὶ ἐλέγξει
humiles terre: & pcutiet terra verbo
τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς, καὶ πατάξει γῆν τῷ λό
bo oris sui. & in spū p labia
γῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ἐν πνεύματι διὰ χει
bia ipsiū īterficiet. & erit iusticia cinctus
λέων ἀσεβῆ ἀνελεῖ. καὶ ἔσαι δικαιοσύνῃ ἐζωσμένος
lūbos suos: & veritate īuolut⁹ late
τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀληθείᾳ εἰλειμμένος τὰς πλευ
ra sua. & simul pascet lup⁹ cū agno: .2.th 2.1
ρὰς αὐτοῦ. καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνοῦ,
& pardus simul accubabit cū hedo: & vitu
καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ μοσχάρι
lus & leo & taur⁹ simul pascētur. & pu Infr
ον καὶ λέων καὶ ταῦρος ἅμα βοσκηθήσονται. καὶ παι 65.b
er paru⁹ ducet eos. & bos & vrsus pas
δίον μικρὸν ἄξει αὐτούς. καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βο
centur simul: & simul erūt.
σκηθήσονται ἅμα, καὶ ἅμα ἔσονται

catuli eorū. ⁊ leo sicut bos comedet paleas:
τὰ παιδία αὐτῶν. καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα,
⁊ puer paruul⁹ in foramē aspidū. ⁊ in cubi=
καὶ παιδίον νήπιον ἐπὶ τρώγλην ἀσπίδων. καὶ ἐπὶ κοί=
le ꝑpagationū aspidū manū imittet. ⁊ nō ma=
την ἐγγόνων ἀσπίδων τὴν χεῖρα ἐπιβαλεῖ. καὶ οὐ μὴ κα
lefacient: neq; poterūt perdere ullū in
κοποιήσωσιν, οὐδ' οὐ μὴ δύνωνται ἀπολέσαι οὐδένα ἐπὶ
C mōte sctō meo. qꝛ repleta est oīs terra
τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα γῆ τοῦ
cognoscēdi dn̄m sicut aqua multa operiet ma
γνῶναι τὸν κύριον ὡς ὕδωρ πολὺ κατακαλύψει θαλάσ=
Ro.15. ria. ⁊ erit in die illa radix iesse: ⁊
σας. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσσαί, καὶ
q̄ cōsurgit vt pꝛīceps sit gētiū. in ipo gētes sperabūt. ⁊
ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν. ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι. καὶ
erit requies ei⁹ honoꝛ. ⁊ erit in die il=
ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμή. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
la apponet dn̄s ondere manū suā: vt zelet
νῃ προσθήσει κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶ
reliquū populi: qđ derelinquet̄ ab
σαι τὸ καταλειφθὲν τοῦ λαοῦ, ὃ ἐὰν καταλειφθῇ ἀπὸ
assyriis ⁊ ab egypto ⁊ a babylone ⁊
τῶν ἀσσυρίων καὶ ἀπὸ αἰγύπτου καὶ ἀπὸ βαβυλῶνος καὶ
ab ethiopia ⁊ ab elamitis ⁊ a solis oꝛ=
ἀπὸ αἰθιοπίας καὶ ἀπὸ ἐλαμιτῶν καὶ ἀπὸ ἡλίου ἀνατο=
tu: ⁊ ex arabia. ⁊ leuabit signū in gētes. ⁊ cōgrega
λῶν, καὶ ἐξ ἀραβίας. καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη. καὶ συνά
D bit q̄ perierāt ex israel. ⁊ dispersos iu
ξει τοὺς ἀπολομένους ἰσραήλ. καὶ τοὺς διεσπαρμένους ἰού
da cōgregabit ex quattuoꝛ alis terre. ⁊ aufere
δα συνάξει ἐκ τῶν τεσσάρων πτερύγων τῆς γῆς. καὶ ἀφαιρε
tur zelus ephꝛaī. ⁊ inimici iuda peribūt.
θήσεται ὁ ζῆλος ἐφραΐμ, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἰούδα ἀπολοῦνται.
ephꝛaim nō emulabit̄ iudā: ⁊ iudas nō tribulabit
ἐφραῒμ οὐ ζηλώσει τὸν ἰούδαν, καὶ ἰούδας οὐ θλίψει τὸν
ephꝛaim. ⁊ volabūt in nauib⁹ philistiī. ma
ἐφραΐμ. καὶ πετασθήσονται ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων. θάλασ
re simul ꝑdabūtur: ⁊ eos q̄ a solis oꝛtu ⁊
σαν ἅμα προνομεύσουσι, καὶ τοὺς ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ
idumeā: ⁊ in moab pꝛimū man⁹ inici=
ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦ
ent. at filii ammō pꝛimū obediēt. ⁊ desola=
σιν. οἱ δὲ υἱοὶ ἀμμὼν πρῶτον ὑπακούσονται. καὶ ἐρημώ=
bit dn̄s mare egypti: ⁊ iniiciet
σει κύριος τὴν θάλασσαν αἰγύπτου, καὶ ἐπιβαλεῖ τὴν
manū suā sup flumen spū violēto: ⁊
χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν πνεύματι βιαίῳ, καὶ
ꝑcutiet septē valles: ita vt trāsire eū
πατάξει ἑπτὰ φάραγγας. ὥστε πορεύεσθαι αὐτὸν
in calciamētis. ⁊ erit via residuo
ἐν ὑποδήμασι. καὶ ἔσται δίοδος τῷ καταλειφθέντι
ppl̄o meo q̄ derelict⁹ est ab assyriis. ⁊
λαῷ μου τῷ καταλειφθέντι ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων. καὶ
erit israel sicut i die q̄n egressus ē de terra
ἔσται τῷ ἰσραὴλ ὡς τῇ ἡμέρᾳ ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ γῆς
A egypti.
αἰγύπτου.

Ca.12.

Et dicet in die illa: bn̄dicā tibi dn̄e:
Καὶ ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, εὐλογήσω σε κύριε,
q̄m iratus es: ⁊ auertisti furoꝛē tuū ⁊
Exo. 15.a. διότι ὠργίσθης, καὶ ἀπέστρεψας τὸν θυμόν σου καὶ ἠ=
misert⁹ es mei. ecce de⁹ me⁹ saluatoꝛ me⁹ cōfidēs e=
ps.117 λέησάς με. ἰδοὺ ὁ θεός μου σωτήρ μου πεποιθὼς ἔσο
ro in eo ⁊ nō timebo. q̄m glĩa mea
μαι ἐπ' αὐτῷ καὶ οὐ φοβηθήσομαι. διότι ἡ δόξα μου
⁊ laus mea dn̄s: ⁊ fact⁹ ē mihi in salutē.
καὶ ἡ αἴνεσίς μου κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
⁊ haurite aquā cū gaudio de fontib⁹
καὶ ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν
saluationis. ⁊ dices
τοῦ σωτηρίου. καὶ ἐρεῖς

---

catuli eorū: & leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab vbere sup foramina aspidis: & in cauerna reguli q ablactat⁹ fuerit manū suā mittet. Non nocebūt & nō occidēt in vniuerso monte sctō meo: qa repleta est terra sciā domini sicut aque maris operientes. In die illa radix iesse q stat in signū populorū: ipm gētes depcabūtur: & erit sepulchrum eius gloriosum. Et erit ī die illa: adiiciet dominus secundo manum suam ad possidendum residuū populi sui: quod relinq̄tur ab assyriis et ab egypto & a phetros & ab ethiopia & ab elam & a sennaar & ab emath & ab insulis maris. Et leuabit signū in nationes: & cōgregabit profugos israel. Et dispersos iuda colliget a quattuor plagis terre: & auferetur zelus effraim & hostes iuda peribunt. Effraim non emulabitur iudam: & iudas non pugnabit contra effraim. Et volabūt in humeros philistiim per mare simul predabuntur filios orientis. Idumea & moab preceptum manus eorū & filii ammon obediētes erūt. Et desolabit dominus linguam maris egypti: & leuabit manū suam sup flumē in fortitudine spirit⁹ sui: & pcutiet eum in septē riuis ita vt transeant per eum calciati. Et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab assyriis: sicut fuit israeli in die illa qua ascendit de terra egypti.

12.

Et dices in die illa. Cōfitebor tibi dn̄e qm̄ irat⁹ es mihi: cōuersus est furor tu⁹ & cōsolatus es me. Ecce de⁹ saluator meus: fiducialiter agā & nō timebo. Quia fortitudo mea & la⁹ mea dn̄s de⁹: & fact⁹ es mihi in salutē. Haurietis aq̄s in gaudio de fontibus saluatoris: & dicetis

---

ילדיהן וארית כבקר יאכל תבן :
ושעשע יונק על חור פתן ועל
מאורת צפעוני גמול ידו הדה:
לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר
קדשי כי מלאה הארץ דעה את
יהוה כמים לים מכסים: והיה
ביום ההוא שרש ישי אשר
עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו
והיתה מנחתו כבוד : והיה ביום
ההוא יוסיף אדני שנית ידו
לקנות את שאר עמו אשר
ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס
ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת
ומאיי הים: ונשא נס לגוים
ואסף נדחי ישראל ונפצות
יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ:
וסרה קנאת אפרים וצררי
יהודה יכרתו אפרים לא יקנא
את יהודה ויהודה לא יצר את
אפרים : ועפו בכתף פלשתים
ימה יחדו יבזו את בני קדם
אדום ומואב משלוח ידם ובני
עמון משמעתם : והחרים יהוה
את לשון ים מצרים והניף
ידו על הנהר בעים רוחו
והכהו לשבעה נחלים והדריך
בנעלים: והיתה מסלה לשאר
עמו אשר ישאר מאשור כאשר
היתה לישראל ביום עלתו מארץ
מצרים:

Cap.xij.

ואמרת ביום ההוא אודך יהוה
כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני:
הנה אל ישועתי אבטח ולא
אפחד כי עזי וזמרת יה יהוה
ויהי לי לישועה: ושאבתם מים
בששון ממעיני הישועה: ואמרתם

ארה אכל
ינק
אור גמל
רועע שחת
ידע
כסה
דרש
היה נוח
כבד יסף
שנה
קנה
שאר
אי
דחה
קבץ
סור צור
כרת קנא
צור
עוף
בזז
שלח
שמע חרם
לשון נוף
נכה דרך
סלל
שאר
היה עלה
ידה שוב
נחם ישע
בטח
פחד עזז
היה
שוש עין

Tex.heb.	Pritiua.heb.
בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ	יָדָה
בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו	יָדַע עָלַל
הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃ זַמְּרוּ יְהוָה	זָכַר שָׂגַב
כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל	גָּאָה יָדַע
הָאָרֶץ׃ צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן	רָנַן
כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃	גָּדַל קָדַשׁ
Cap. xiij. מַשָּׂא בָּבֶל אֲשֶׁר	
חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן אָמוֹץ׃ עַל הַר	
נִשְׁפֶּה שְׂאוּ נֵס הָרִימוּ קוֹל לָהֶם	שָׁפָה נָשָׂא
הָנִיפוּ יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי נְדִיבִים׃	רוּם נוּף
אֲנִי צִוֵּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי גַּם קָרָאתִי	בּוֹא נָדַב
גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזֵי גַּאֲוָתִי׃ קוֹל	צָוָה קָדַשׁ
הָמוֹן בֶּהָרִים דְּמוּת עַם רָב קוֹל	גָּבַר עָלַז
שְׁאוֹן מַמְלְכוֹת גּוֹיִם נֶאֱסָפִים	גָּאָה הָמַן
יְהוָה צְבָאוֹת מְפַקֵּד צְבָא מִלְחָמָה׃	דָּמָה שָׁאָה
בָּאִים מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מִקְצֵה	מָלַךְ אָסַף
הַשָּׁמָיִם יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ לְחַבֵּל	פָּקַד לָחַם
	בּוֹא רָחַק
כָּל הָאָרֶץ׃ הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם	כָּלָה
יְהוָה כְּשֹׁד מִשַּׁדַּי יָבוֹא׃ עַל	יָלַל קָרַב
כֵּן כָּל יָדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל לְבַב	שָׁדַד בּוֹא
אֱנוֹשׁ יִמָּס׃ וְנִבְהָלוּ צִירִים וַחֲבָלִים	רָפָה
יֹאחֵזוּן כַּיּוֹלֵדָה יְחִילוּן אִישׁ	אָנַשׁ מָסַס
אֶל רֵעֵהוּ יִתְמָהוּ פְּנֵי לְהָבִים	בָּהַל צוּר
פְּנֵיהֶם׃ הִנֵּה יוֹם יְהוָה בָּא אַכְזָרִי	אָחַז יָלַד
וְעֶבְרָה וַחֲרוֹן אָף לָשׂוּם הָאָרֶץ	חוּל תָּמַהּ
לְשַׁמָּה וְחַטָּאֶיהָ יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה׃	פָּנָה בּוֹא
כִּי כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְסִילֵיהֶם לֹא	כָּזַר חָרָה
יָהֵלּוּ אוֹרָם חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ	שָׁמַם שָׁמַד
וְיָרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ׃ וּפָקַדְתִּי	כּוֹכָב כָּסַל
עַל תֵּבֵל רָעָה וְעַל רְשָׁעִים	הָלַל יָצָא
עֲוֹנָם וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן זֵדִים וְגַאֲוַת	נָגַהּ
עָרִיצִים אַשְׁפִּיל׃ אוֹקִיר אֱנוֹשׁ	רוּעַ
מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר׃ עַל	שָׁבַת גָּאָה
כֵּן שָׁמַיִם אַרְגִּיז וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ	זוּד גָּאָה
מִמְּקוֹמָהּ בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת	עָרַץ שָׁפֵל
וּבְיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ׃ וְהָיָה כִּצְבִי מֻדָּח	יָקַר אָנַשׁ
	פָּזַז אֹפִר
	רָגַז רָעַשׁ
	קוּם חָרָה
	צָבָה נָדַח

in die illa. Confitemini domino & inuocate nomē eius. Notas facite in pplis adinuētiōes ei9: memētote qm̄ excelsū est nomē eius. Cantate dn̄o qm̄ magnifice fecit: annūciate hoc in vniuersa terra. Exulta & lauda habitatio sion: quia magn9 in medio tui sanctus israel. 13.

ONus babylonis: qd̄ vidit esaias filius amos. Super montem caliginosum leuate signum: exaltate vocem leuate manū: & ingrediantur portas duces. Ego mandaui sanctificatis meis: & vocaui fortes meos in ira mea exultātes in gloria mea. Vox multitudis in montibus q̄si pplor̄ frequētiū: vox sonitus regum gentium congregatarū. Dominus exercituum precepit militie belli venietibus de terra procul. A summitate celi dominus & vasa furoris eius vt disperdat omnem terram. Vlulate quia prope est dies domini: quasi vastitas a domino veniet. Propter hoc omnes manus dissoluentur: & omne cor hoīs tabescet & conteretur. Torsiōes & dolores tenebunt: quasi parturiens dolebūt. Vnusqsq3 ad proximū suum stupebit: facies combuste vultus eorū. Ecce dies domini veniet crudelis & indignatōis plenus & ire furorisq3 ad ponendā terrā in solitudinem: & pctōres eius cōterendos de ea: quoniā stelle celi & splendor earum non expādēt lumē suū. Obtenebrat9 est sol in ortu suo: & luna nō splēdebit in lumie suo. Et visitabo super orbis mala: & cōtra impios iniqtatē eor̄. Et reqescere faciā supbiā infideliū: & arrogantiā fortiū humiliabo. Preciosior erit vir auro: & homo mundo obrizo. Super hoc celum turbabo: & mouebitur terra de loco suo: ppter indignationē dn̄i exercituū: & ppt diē ire furoris ei9. Et erit q̄si damula fugiēs

in die illa: cōfitemini dn̄o: clamate no B
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, βοᾶτε τὸ ὄνο ps. 14.
men ei9: ānūciate in gētib9 gl̄iosa ei9: me 1. para.
μα αὐτοῦ, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ, μι- 16. l.
mētote: q2 exaltatū ē nomē ei9: laudate nomē do
μνήσκεσθε, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὑμνήσατε τὸ ὄνομα κυ
mini: qm̄ excelsa fecit. ānūciate hec in omni
ρίου, ὅτι ὑψηλὰ ἐποίησεν. ἀναγγείλατε ταῦτα ἐν πάσῃ
terra. exultate τ letamini habitātes sion q2
τῇ γῇ. ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε οἱ κατοικοῦντες σιὼν ὅτι
exaltat9 ē sctūs israel in medio ei9.
ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραὴλ ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ca. 13.
Visio cōtra babylonē quā vidit esaias fili9 amos
Ὅρασις κατὰ βαβυλῶνος ἣν εἶδεν ἠσαΐας υἱὸς ἀμώς
sup mōtē cāpestrē. exaltate signū: eleuate vocē e- A
ἐπ᾽ ὄρους πεδινοῦ. ἄρατε σημεῖον, ὑψώσατε τὴν φωνὴν αὐ
is: ne timeatis: applaudite manu: aperite
τοῖς, μὴ φοβεῖσθε, παρακαλεῖτε τῇ χειρί, ἀνοίξατε οἱ
principes: ego precipio: τ ego adduco eos. gigātes
ἄρχοντες, ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. γίγαντες
veniūt iplere furorē meū: gaudētes simul τ sup-
ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου, χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρί
biētes. vox gētiū multarū sup mōtes: similis gētiū
ζοντες. φωνὴ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὁμοία ἐθνῶν
multarū: vox regū τ gētiū cōgregatarū dn̄s saba-
πολλῶν, φωνὴ βασιλέων καὶ ἐθνῶν συνηγμένων κς σαβα
oth pcepit gēti bellicose. venite de terra pcul:
ὼθ ἐντέταλται ἔθνει ὁπλομάχῳ. ἔρχεσθε ἐκ γῆς πόρρωθεν,
a sūmitate fūdamēti celi: dn̄s τ pliatores e-
ἀπ᾽ ἄκρου θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ, κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐ
ius vt disperdat totū orbē terre. vlulate: ppe
τοῦ καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ὀλολύζετε, ἐγγὺς
em̄ dies dn̄i: τ cōtritio a deo veniet. ppt hoc
γὰρ ἡμέρα κυρίου, καὶ συντριβὴ παρὰ θεοῦ ἥξει. διὰ τοῦτο
oīs man9 dissoluet τ oīs aīa hoīs ti-
πᾶσα χεὶρ ἐκλυθήσεται καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου δει-
mebit: τ turbabūtur legati: τ dolores ip
λιάσει, καὶ ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις, καὶ ὠδῖνες αὐ- B
sos hēbūt sicut mulieris pariētis. τ cōdolebūt naū. 2. c.
τοὺς ἕξουσιν ὡς γυναικὸς τικτούσης. καὶ συμφοράσουσιν
alter ad alterū: τ stupebūt: τ faciē
ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἐκστήσονται, καὶ τὸ πρόσωπον
eor̄ sicut flāma mutabūt. ecce em̄ dies dn̄i
αὐτῶν ὡς φλὸξ μεταβαλοῦσιν. ἰδοὺ γὰρ ἡμέρα κυρίου
venit insanabilis τ idignatōis furoris τ ire ad ponēdū orbē
ἔρχεται ἀνίατος καὶ μήνιδος θυμοῦ καὶ ὀργῆς θεῖναι τὴν οἰκου
terre desertū τ pctōres pdere ex eo.
μένην ἔρημον καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς. οἱ
nā stelle celi τ orion τ oīs ornat9
γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ὠρίων καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ
celi lumē suū nō dabūt. τ obtenebrabit
οὐρανοῦ τὸ φῶς αὐτῶν οὐ δώσουσιν. καὶ σκοτασθήσεται τοῦ
sole oriēte: τ luna nō dabit lumē suū.
ἡλίου ἀνατέλλοντος, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς. Eze. 3
τ mādabo orbi t̄re vniuerso mala: τ ipiis c.
καὶ ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ κακά, καὶ τοῖς ἀσεβέσι
ipietates eor̄: τ pdā supbiā iniquor̄. τ iiuriā
τὰς ἀσεβείας αὐτῶν, καὶ ἀπολῶ ὕβριν ἀνόμων. καὶ ὕβριν
superborū humiliabo: τ erūt re-
ὑπερηφάνων ταπεινώσω, καὶ ἔσονται οἱ ἐγκαταλε-
licti honorati magis quā aurū obrizū. τ
λειμμένοι ἔντιμοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον. καὶ
homo magis honorabilis erit q̄ lapis q ex ophir.
ἄνθρωπος μᾶλλον ἔντιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ ἐκ σουφείρ.
nā celū irascet τ terra mouebit a
ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται καὶ ἡ γῆ σεισθήσεται ἐκ τῶν
fundamētis ei9: ppter furorē ire dn̄i sabaoth: in
θεμελίων αὐτῆς, διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου σαβαώθ, ἐν τῇ
die qua venerit furor eius. τ erūt re-
ἡμέρᾳ ἧ ἂν ἐπέλθῃ ὁ θυμὸς αὐτοῦ. καὶ ἔσονται κατα
licti quasi damula fugiens:
λελειμμένοι ὡς δορκάδιον φεῦγον, C

τ quaſi ouis errās: τ nō eſt cōgregās:ita
καὶ ὡς πρόβατον πλανώμενον, καὶ οὐκ ἔςιν ὁ συνάγων, ὥς
vt hō in pplm ſuū cōuertat: τ ho
τε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποςραφῆναι, καὶ ἄνθρω
mo in regionē ſuā ipellet. q̄ em̄ capt⁹ fuerit erit
πος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διώξεται. ὃς γὰρ ἂν ἁλῷ ἡττηθή=
victus:τ q̄cūq̧ cōgregati ſūt cadēt in gladio.
σεται, καὶ οἵ τινες συνηγμένοι εἰσὶ πεσοῦνται ἐν μαχαίρα.
τ filios eoꝝ allidēt corā eis: τ do
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ῥήξουσιν ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὰς οἰκί
mos eoꝝ diripiēt: τ vxores eoꝝ habe
ας αὐτῶν προνομεύσουσι, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἕξου=
būt.ecce ſuſcitabo vobis medos: q̄ argentū nō repu
σι. ἰδοὺ ἐπεγερῶ ὑμῖν τοὺς μήδους, οἳ ἀργύριον οὐ λογί
tant: neq̧ auri indigētiā habent: arc⁹ adoleſ
ζονται, οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι, τοξεύματα νεανί=
cētiū cōterēt: τ filioꝝ vroꝝ nō miſerebūt:
σκων συντρίψουσι, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν οὐ μὴ ἐλεήσωσιν,
neq̧ ſup filiis tuis parcēt oculi eoꝝ.
οὐδὲ ἐπὶ τοῖς τέκνοις σου φείσονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.
τ erit babylon q̄ vocat inclyta a regib⁹
καὶ ἔσαι βαβυλὼν ἣ καλεῖται ἔνδοξος ἀπὸ βασιλέων
chaldeoꝝ queād modū ſubuertit de⁹ ſodomā τ go=
χαλδαίων ὃν τρόπον κατέςρεψεν ὁ θεὸς σόδομα καὶ γό=
ēn.19 morrā:nō habitabitur in eternū neq̧ igrediē
μορρα, οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα οὐδ᾽ οὐ μὴ εἰσέλθω
tur in eā p multas gñatiōes: neq̧ igrediētur
σιν εἰς αὐτὴν διὰ πολλῶν γενεῶν, οὐδ᾽ οὐ μὴ εἰσέλθωσιν
in eā arabes: neq̧ paſtores requieſcēt in
εἰς αὐτὴν ἄραβες, οὐδὲ ποιμένες οὐ μὴ ἀναπαύσονται ἐν
ea: τ requieſcent in ea beſtie: τ iplebū
αὐτῇ, καὶ ἀναπαύσονται ἐν αὐτῇ θηρία, καὶ ἐμπλησθή=
tur dom⁹ ſonitu. τ accubabūt ibi ſirenes
σονται αἱ οἰκίαι ἤχου. καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ σειρῆνες
τ demones ſaltabūt ibi: τ onocentauri illic habita
καὶ δαιμόνια ὀρχήσονται ἐκεῖ, καὶ ὀνοκένταυροι ἐκεῖ κατοι
bunt. τ nidificabūt ericii in domib⁹ eoꝝ.
κήσουσι. καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν.
Cito venit τ nō tardabit :τ dies eoꝝ nō
Ταχὺ ἔρχεται καὶ οὐ χρονιεῖ, καὶ ἡμέραι αὐτῶν οὐ μὴ
ꝓtrahētur: τ miſerebit dn̄s iacob: τ eliget
ἐφελκυσθῶσι, καὶ ἐλεήσει κύριος τὸν ἰακώβ, καὶ ἐκλέξεται
adhuc iſrael: τ requieſcet ſup terrā eoꝝ τ
ἔτι τὸν ἰσραήλ, καὶ ἀναπαύσεται ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ
aduena apponet ad eos: τ adiūget
ὁ γειώρας προστεθήσεται πρὸς αὐτούς, καὶ προστεθήσεται
ad domū iacob: τ accipiēt eos gētes: τ indu
πρὸς τὸν οἶκον ἰακώβ, καὶ λήψονται αὐτοὺς ἔθνη, καὶ εἰσά=
cent in locū eoꝝ τ poſſidebūt: τ
ξουσιν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν καὶ κατακληρονομήσουσι, καὶ
multiplicabunt ſup terrā dei in ſeruos τ ancil
πληθυνθήσονται ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ θεοῦ εἰς δούλους καὶ δού
las: τ erūt captiui captiuātes e=
λας, καὶ ἔσονται αἰχμάλωτοι οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐ
os: τ ſubiiciētur dn̄antes eis. τ erit
τούς, καὶ κυριευθήσονται οἱ κυριεύσαντες αὐτούς. καὶ ἔσαι
die illa releuabit dn̄s te a dolore τ
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναπαύσει κύριός σε ἀπὸ τῆς ὀδύνης καὶ
ira tua τ ſeruitute tua dura qua ſer=
τοῦ θυμοῦ σου καὶ τῆς δουλείας σου τῆς σκληρᾶς ἧ ἐδού
uiuiſti eis. τ ſumes plāctū hūc ſup regē
λευσας αὐτοῖς. καὶ λήψῃ τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ βασιλέα
babylonis. τ dices,in die illa: quomō ceſſa
βαβυλῶνος. καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πῶς ἀναπέ=
uit exactor τ ceſſauit ſollicita
παυται ὁ ἀπαιτῶν καὶ ἀναπέπαυται ὁ ἐπισπουδα=
tor. cōtriuit dn̄s iugū peccatorū:
στής. συνέτριψε κύριος τὸν ζυγὸν τῶν ἁμαρτωλῶν, τὸν
iugū principū: ꝑcutiēs gētē furore:plaga iſanabili
ζυγὸν τῶν ἀρχόντων, πατάξας ἔθνος θυμῷ πληγῇ ἀνιάτω

et q̄ſi ouis :& nō erit q
cōgreget. Vnuſqſq̧ ad
populū ſuū cōuertetur:
& ſinguli ad terrā ſuā fu
giēt: oīs q inuētus fuerit
occidetur: & oīs q ſup=
uenerit cadet in gladio.
Infantes eorū allidētur
in oculis eoꝝ: diripiētur
domus eorū : & vxores
eorū violabuntur. Ecce
ego ſuſcitabo ſuper eos
medos qui argentum
non querant
nec aurum velint : ſed
ſagittis
paruulos interficiēt : &
lactantibus vteris non
miſerebūtur: & ſup fili=
os nō parcat ocul⁹ eoꝝ.
Et erit babylon illa ciui
tas gl̄ioſa in regnis īcly=
ta in ſuperbia chaldeo=
rum: ſicut ſubuertit deus
ſodomam & gomorrā.
Non habitabitur vſq̧
in finē: & nō fundabitur
vſq̧ ad gñationē & ge=
nerationem. Nec ponet
ibi tentoria arabs : nec
paſtores reqeſcent ibi:
ſed reqeſcent ibi beſtie:
& replebūtur dom⁹ eoꝝ
draconib⁹. Et habitabūt
ibi ſtruthiōes : & piloſi
ſaltabunt ibi :
& reſpondebūt ibi vlule
in edibus eius & ſirenes
in delubris voluptatis.

14.

Prope eſt vt veniat
tēpus ei⁹: & dies ei⁹
non elongabuntur. Mi
ſerebitur enim dominus
iacob & eliget adhuc
de iſrl̄: & reqeſcere eos
faciet ſup humū ſuā. Ad
iungetur aduena ad eos:
& adherebit domui ia=
cob. Et tenebunt eos
populi & adducent eos
in locum ſuum.
Et poſſidebit eos dom⁹
iſrael ſuper terram
domini in ſeruos &
ancillas: & erunt
capiētes eos q ſe ceperāt
& ſubiicient exactores
ſuos. Et erit in die illa cū
requiē dederit tibi dn̄s
a labore tuo & a cōfuſio
ne tua & a ſuitute dura
qua ante ſeruiſti: ſumes
parabolam
iſtam contra regē ba=
bylonis & dices . Quō
ceſſauit exactor : quie=
uit tributum. Contriuit
dominus baculū impio
rum: virgā dominātium
cedentē populos īdigna
tione : plaga inſanabili ;

וּכְצֹאן וְאֵין מְקַבֵּץ אִישׁ אֶל עַמּוֹ
יִפְנוּ וְאִישׁ אֶל אַרְצוֹ יָנוּסוּ׃ כָּל
הַנִּמְצָא יִדָּקֵר וְכָל הַנִּסְפֶּה
יִפּוֹל בֶּחָרֶב׃ וְעֹלְלֵיהֶם יְרֻטְּשׁוּ
לְעֵינֵיהֶם יִשַּׁסּוּ בָּתֵּיהֶם וּנְשֵׁיהֶם
תִּשָּׁכַבְנָה׃ הִנְנִי מֵעִיר עֲלֵיהֶם
אֶת מָדָי אֲשֶׁר כֶּסֶף לֹא יַחְשֹׁבוּ
וְזָהָב לֹא יַחְפְּצוּ בוֹ׃ וּקְשָׁתוֹת
נְעָרִים תְּרַטַּשְׁנָה וּפְרִי בֶטֶן לֹא
יְרַחֵמוּ עַל בָּנִים לֹא תָחוּס עֵינָם׃
וְהָיְתָה בָבֶל צְבִי מַמְלָכוֹת תִּפְאֶרֶת
גְּאוֹן כַּשְׂדִּים כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים
אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה׃ לֹא תֵשֵׁב
לָנֶצַח וְלֹא תִשְׁכֹּן עַד דּוֹר וָדוֹר
וְלֹא יַהֵל שָׁם עֲרָבִי וְרֹעִים לֹא
יַרְבִּצוּ שָׁם׃ וְרָבְצוּ שָׁם צִיִּים
וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים וְשָׁכְנוּ שָׁם
בְּנוֹת יַעֲנָה וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם׃
וְעָנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו וְתַנִּים
בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג׃

Cap. xiiij

וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ
לֹא יִמָּשֵׁכוּ׃ כִּי יְרַחֵם יְהוָה אֶת
יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחָם
עַל אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם
וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב׃ וּלְקָחוּם
עַמִּים וֶהֱבִיאוּם אֶל מְקוֹמָם
וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמַת
יְהוָה לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְהָיוּ
שֹׁבִים לְשֹׁבֵיהֶם וְרָדוּ בְּנֹגְשֵׂיהֶם׃
וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ יְהוָה לְךָ מֵעָצְבְּךָ
וּמֵרָגְזֶךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה
אֲשֶׁר עֻבַּד בָּךְ׃ וְנָשָׂאתָ הַמָּשָׁל
הַזֶּה עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמָרְתָּ אֵיךְ
שָׁבַת נֹגֵשׂ שָׁבְתָה מַדְהֵבָה׃ שָׁבַר
יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים׃
מַכֶּה עַמִּים בְּעֶבְרָה מַכַּת בִּלְתִּי

קָבַץ
בָּנָה נוּס
מָצָא דָּקַר
סָפָה נָפַל
עָלַל רָטַשׁ
שָׁסַס בָּיִת
שָׁכַב עוּר
חָשַׁב
חָפֵץ
רָטַשׁ בָּרָה
רָחַם חוּס
הָיָה צָבָה
מָלַךְ פָּאַר
גָּאָה הָפַךְ
יָשַׁב
שָׁכַן
אָהַל רָעָה
רָבַץ צָיָה
בָּיִת אוֹחַ
בָּנָה עָנָה
שָׂעַר רָקַד
אִי תָּנַן
הֵיכַל
Cap. xiiij
קָרַב עֵת
יוֹם מָשַׁךְ
רָחַם נוּחַ
לָוָה גּוּר
סָפַח
בּוֹא קוּם
נָחַל
הָיָה
שָׁבָה רָדָה
נָגַשׂ נוּחַ
דָּהַב
נָטָה
נָכָה

Privatiua.heb. Tex.heb.Esa.xiiij. Trāſla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

Tex.heb.Esa.xiiij.

סרה רדה באף גוים מרדף בלי
חשך נחה שקטה כל הארץ
פצחו רנה גם ברושים שמחו
לך ארזי לבנון מאז שכבת לא
יעלה הכרת עלינו שאול מתחת
רגזה לך לקראת בואך עורר
לך רפאים כל עתודי ארץ
הקים מכסאותם כל מלכי גוים
כלם יענו ויאמרו אליך גם אתה
חלית כמונו אלינו נמשלת
הורד שאול גאונך המית נבליך
תחתיך יצע רמה ומכסך תולעה
איך נפלת משמים הילל בן
שחר נגדעת לארץ חולש על
גוים ואתה אמרת בלבבך
השמים אעלה ממעל לכוכבי
אל ארים כסאי ואשב בהר
מועד בירכתי צפון אעלה על
במתי עב אדמה לעליון אך
אל שאול תורד אל ירכתי בור
ראיך אליך ישגיחו אליך יתבוננו
הזה האיש מרגיז הארץ
מרעיש ממלכות שם תבל כמדבר
ועריו הרס אסיריו לא פתח
ביתה כל מלכי גוים כלם שכבו
בכבוד איש בביתו ואתה
השלכת מקברך כנצר נתעב
לבש הרגים מטעני חרב יורדי
אל אבני בור כפגר מובס
לא תחד אתם בקבורה כי ארצך
שחת עמך הרגת לא יקרא
לעולם זרע מרעים הכינו לבניו
מטבח בעון אבותם בל יקומו
וירשו ארץ ומלאו פני תבל
ערים וקמתי עליהם נאם יהוה
צבאות והכרתי לבבל שם

Privatiua.heb.

סור רדף
נוח
ברש
עלה שאל
עתד
קום
ענה אמר
חלה
משל ירד
שאל המה
כסה תלע
הלל
גדע חלש
עלה עלה
כוכב רום
ישב יעד
צפן
במה דמה
עלה ירד
ראה שנח
בין רגז
רעש מלך
שום דבר
עיר אסר
כבד
שלך תעב
טען ירד
בוס
יחד קבר
קרא
עלם רוע
טבח קום
פנה
עיר קום
כרת

Trāſla.B.Hie.

ſubiicientē in furore gētes: perſequentē crudeliter. Conquieuit & ſiluit omnis terra: gauiſa eſt & exultauit: abietes quoq; letate ſūt ſuper te: & cedri libani. Ex quo dormiſti non aſcēdit qui ſuccidat nos. Infernus ſubter te cōturbatus eſt in occurſum aduētus tui: ſuſcitauit tibi gigantes. Omnes principes terre ſurrexerūt de ſoliis ſuis: oēs principes nationū. Vniuerſi reſpondebunt & dicent tibi. Et tu vulneratus es ſicut & nos: nrī ſiliis effectus es. Detracta eſt ad inferos ſupbia tua: cōcidit cadauer tuū. Subter te ſternetur tinea: & opimētū tuū erunt vermes. Quō cecidiſti de celo lucifer qui mane oriebaris. Corruiſti in terrā q vulnerabas gentes: qui dicebas in corde tuo: in celum aſcendam: ſupra aſtra dei exaltabo ſolium meum: & ſedebo in monte teſtamēti i lateribꝰ aquilonis: aſcendam ſuper altitudinē nubiū: ſimilis ero altiſſimo. Veruntñ ad infernum detraheris in profundum laci. Qui te viderint ad te inclinabūtur teq; pſpiciēt. Nunquid iſte eſt vir qui turbauit terram: qui concuſſit regna: qui poſuit orbem deſertum & vrbes eius deſtruxit: vinctis eius nō aperuit carcerē. Oēs reges gētiū vniuerſi dormierunt in gloria vir ī domo ſua: tu autem piectus es de ſepulchro tuo quaſi ſtirps inutilis pollutꝰ & obuolutus cū his q īterfecti ſūt gladio & deſcēderūt ad fūdamēta laci. Quaſi cadauer putridū nō hēbis cōſortiū neq; cū eis in ſepultura. Tu enī terrā tuā diſperdiſti: tu pplm tuū occidiſti. Nō vocabitur in eternū ſemē peſſimorū. Preparate filios eiꝰ occiſioni in iniqtate patrū eoꝝ. Nō cōſurgent nec hereditabūt terrā: neq; īplebūt faciē orbis ciuitatū. Et cōſurgā ſup eos dicit dñs exercituum: & perdam babylonis nomen

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

pcutiēs gentē plaga furoris q̄ nō pepercit: requie-
παίων ἔθνος πληγῇ θυμοῦ ἣ οὐκ ἐφείσατο, ἀνεπαύσα
uit cōfidēs. oīs terra clamat cū leticia: ⁊
το πεποιθώς. πᾶσα ἡ γῆ βοᾷ μετ' εὐφροσύνης, καὶ τὰ
ligna libani gauiſa ſunt ſup te: ⁊ cedrꝰ
ξύλα τοῦ λιβάνου εὐφράνθησαν ἐπὶ σοί, καὶ ἡ κέδρος τοῦ
libani ex quo tu dormiuiſti: nō aſcēdit q ſuccidat nos.
λιβάνου ἀφοῦ σὺ κεκοίμησαι, οὐκ ἀνέβη ὁ κόπτων ἡμᾶς.
iſernꝰ ſubter irricatꝰ eſt occurrēs tibi: cōſurrexe
ὁ ἄδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι, συνηγέρθη-
rūt tibi oēs gigātes q dñati ſunt terre: q ſuſcita
σάν σοι πάντες οἱ γίγαντες οἱ ἄρξαντες τῆς γῆς, οἱ ἐγεί-
uerūt de ſedibꝰ ſuis oēs reges gentiū.
ραντες ἐκ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντας βασιλεῖς ἐθνῶν.
vniuerſi rñdebūt ⁊ dicēt tibi: ⁊ tu ca
πάντες ἀποκριθήσονται καὶ ἐροῦσί σοι, καὶ σὺ ἑά-
ptus es ſicut ⁊ nos. in nobis aūt reputatꝰ es: deſ
λως ὥσπερ καὶ ἡμεῖς. ἐν ἡμῖν δὲ κατελογίσθης, κα-
cendit aūt ad iſeros glīa tua: multa leticia tua.
τέβη δὲ εἰς ἅδου ἡ δόξα σου, ἡ πολλὴ εὐφροσύνη σου.
ſubter te ſternēt tineā. ⁊ opimentū tuū
ὑποκάτω σου στρώσουσι σῆψιν. καὶ τὸ κατάλυμμά σου
vermis. quomō cecidit de celo lucifer mane
σκώληξ. πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωῒ
exoriens. cōtritꝰ es in terrā q mittebas
ἀνατέλλων. συνετρίβης εἰς τὴν γῆν ὁ ἀποστέλλων
ad oēs gētes. tu aūt dixiſti in corde tuo:
πρὸς πάντα τὰ ἔθνη. σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
in celū aſcendā: ſup aſtra
εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν ἄστρων τοῦ
celi ponā ſoliū meū. ſedebo in mōte ſublimi ſup
οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου. καθιῶ ἐν ὄρει ὑψηλῷ ἐπὶ
mōtes excelſos qui ad aqlonē. aſcendā ſu
τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς βορρᾶν. ἀναβήσομαι ἐπά-
per nubes: ero ſimilis altiſſimo. nūc
νω τῶν νεφελῶν, ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ. νῦν
aūt in īfernū deſcēdes ⁊ in fundamēta terre.
δὲ εἰς ἅδην καταβήσῃ καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
vidētes te admirabunt ſup te: ⁊ dicēt. hic
οἱ ἰδόντες σε θαυμάσουσιν ἐπὶ σοί, καὶ ἐροῦσιν. οὗτος
hō q cōturbabat terrā: q cōcuſſit reges:
ὁ ἄνθρωπος ὁ παροξύνων τὴν γῆν, ὁ σείων βασιλεῖς,
q poſuit orbē terre deſertū ⁊ ciuitates eiꝰ de-
ὁ θεὶς τὴν οἰκουμένην ἔρημον καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ κα-
ſtruxit. exītes ī viculo nō ſoluit. oēs re-
θεῖλεν. τοὺς ἐν ἀπαγωγῇ οὐκ ἔλυσεν. πάντες οἱ βα-
ges gētiū dormierūt in honore: hō in
σιλεῖς τῶν ἐθνῶν ἐκοιμήθησαν ἐν τιμῇ, ἄνθρωπος ἐν
domo ſua. tu aūt piectꝰ eris in mōtibꝰ ſicut
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. σὺ δὲ ῥιφήσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νε-
mortuꝰ abominabilis cū multis mortuis con
κρὸς ἐβδελυγμένος μετὰ πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεκεν-
foſſis gladio deſcēdētiū ad iſeros. queadmodū
τημένων μαχαίρᾳ καταβαινόντων εἰς ἅδου. ὃν τρόπον
veſtimētū ī ſanguie mixtū nō erit mūdū: ſic
ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρόν, οὕ-
neq; tu eris mūdus. qz terrā meā pdidi
τως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. διότι τὴν γῆν μου ἀπώλε-
ſti ⁊ pplm meū occidiſti. nō manebis in
σας καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας. οὐ μὴ μείνῃς εἰς τὸν
eternū tps: ſemē malū ppara filios
αἰῶνα χρόνον, σπέρμα πονηρόν ἑτοίμασον τὰ τέκνα
tuos vt occidātur p pctis pris eoꝝ: vt
σου σφαγῆναι ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἵνα
nō reſurgāt ⁊ hereditēt terrā: ⁊ īple-
μὴ ἀναστῶσι καὶ κληρονομήσωσι τὴν γῆν, καὶ ἐμπλή-
ant terrā bellis. ⁊ inſurgā eis
σωσι τὴν γῆν πολέμων. καὶ ἐπαναστήσομαι αὐτοῖς
dicit dñs ſabaoth: ⁊ pdā eoꝝ nomē
λέγει κύριος σαβαώθ, καὶ ἀπολέσω αὐτῶν ὄνομα

ꝛ reliquias ꝛ semē hec dicit dñs: ꝛ po
καὶ κατάλειμμα καὶ σπέρμα τάδε λέγει κύριος, καὶ θή
nam babylonē desertā: ita vt habitent erinacii
σομαι τὴν βαβυλῶνα ἔρημον, ὥστε κατοικεῖν ἐχίνους,
ꝛ erit in nihilū. ꝛ ponā eā luti barathꝛū in
καὶ ἔσαι εἰς οὐδέν. καὶ θήσω αὐτὴν πηλοῦ βάραθρον εἰς
ꝑditionē. hec dicit dñs sabaoth. quēadmodū dixi:
ἀπώλειαν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. ὃν τρόπον εἴρηκα,
sic erit. ꝛ quēadmodū deliberaui sic manebit vt
οὕτως ἔσαι. καὶ ὃν τρόπον βεβούλευμαι οὕτως μενεῖ τοῦ
perdā assyrios sup terrā meā ꝛ sup
ἀπολέσαι τοὺς ἀσυρίους ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς καὶ ἐπὶ
mōtes meos: ꝛ erūt in cōculcationē: ꝛ aufe
τῶν ὀρέων μου, καὶ ἔσονται εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαι
retur ab eis iugū eoꝝ: ꝛ gloria eoꝝ
ρεθήσεται ἀπ' αὐτῶν ὁ ζυγὸς αὐτῶν, καὶ τὸ κῦδος αὐτῶν
ab humeris eoꝝ auferet. hoc cōsiliū qđ
ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτῶν ἀφαιρεθήσεται. αὕτη ἡ βουλὴ ἣν
cogitauit dñs sup vniuersū orbē. ꝛ hec
βεβούλευται κύριος ἐπὶ ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ αὕτη
man⁹ excelsa sup oēs gētes. q̄ enī de⁹ sctūs
ἡ χεὶρ ἡ ὑψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. ἃ γὰρ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος
decreuit: q̄s dissipabit? ꝛ manū ei⁹
βεβούλευται, τίς διασκεδάσει; καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ
excelsam q̄s auertet? āno quo mortu⁹ est
τὴν ὑψηλὴν τίς ἀποστρέψει; τοῦ ἔτους οὗ ἀπέθανεν
achaz rex: factū est verbū hoc. ne lete
ἄχαζ ὁ βασιλεύς, ἐγενήθη τὸ ῥῆμα τοῦτο. μὴ εὐφραν-
mini philistiim oēs: cōtritū est enī iugū
θείητε οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, συνετρίβη γὰρ ὁ ζυγὸς
ꝑcutiētis vos. ex enī semine serpētū egre
τοῦ παίοντος ὑμᾶς. ἐκ γὰρ σπέρματος ὄφεων ἐξελεύ-
dietur genimina aspidū. ꝛ genimina eoꝝ egre
σονται ἔκγονα ἀσπίδων. καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξε-
dietur serpētes pēnati: ꝛ pascētur mēdi
λεύσονται ὄφεις πετώμενοι, καὶ βοσκηθήσονται πτω
ci ꝑ ipm. mēdici aūt hoīes in pace requi
χοὶ δι' αὐτοῦ. πτωχοὶ δὲ ἄνθρωποι ἐπ' εἰρήνης ἀνα-
escent. interficiet aūt in fame semē tuū: ꝛ
παύσονται. ἀνελεῖ δὲ ἐν λιμῷ τὸ σπέρμα σου, καὶ
reliq̄as tuas iterficiet. vlulate porte ciuitatū
τὸ κατάλειμμά σου ἀνελεῖ. ὀλολύξατε πύλαι πόλεων.
clament ciuitates cōturbate philistiī om-
κεκραγέτωσαν πόλεις τεταραγμέναι οἱ ἀλλόφυλοι πάν
nes: qꝛ ab aq̄lone fumus venit: ꝛ nō est vt sit.
τες, ὅτι ἀπὸ βορρᾶ καπνὸς ἔρχεται, καὶ οὐκ ἔστι τοῦ εἶναι.
ꝛ q̄d rñdebūt reges gētiū: qꝛ dñs fūda
καὶ τί ἀποκριθήσονται βασιλεῖς ἐθνῶν; ὅτι κς ἐθεμελίω
uit sion. ꝛ ꝑ ipm saluabunt ppli multi.
σε σιών. καὶ δι' αὐτοῦ σωθήσονται λαοὶ πολλοί. Ca. 15.

VErbū cōtra moab. nocte peribit moa
Ῥῆμα κατὰ τοῦ μωάβ. νυκτὸς ἀπολεῖται ἡ μωα
bites: nocte enī vastabit mur⁹ moabi
Iere. 48.f. βίτις, νυκτὸς γὰρ ἀπολεῖται τὸ τεῖχος τῆς μωαβί
Eze. 7. tidis. cōtristamini in nobissipis. peribit enī ꝛ debon: vbi
τιδος. λυπεῖσθε ἐφ' αὐτοῖς. ἀπολεῖται γὰρ καὶ δηβών, οὗ
ara vr̄a. illuc ascēdetis ad plorādū: sup nabau mo-
ὁ βωμὸς ὑμῶν. ἐκεῖ ἀναβήσεσθε κλαίειν, ἐπὶ ναβαῦ τῆς μω
abitidis vlulate: sup oē caput caluiciū
αβίτιδος ὀλολύξατε, ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρωμα
oia brachia cōcisa: in plateis
πάντες βραχίονες κατατετμημένοι, ἐν ταῖς πλατείαις
eoꝝ ꝑcingite saccos: ꝛ plāgite sup te
αὐτῶν περιζώσατε σάκκους, καὶ κόπτεσθε ἐπὶ τῶν δωμά
ctis ei⁹: ꝛ in vicis eius oēs vlulate cū
των αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς πάντες ὀλολύζετε μετὰ
fletu. qꝛ clamauit esebon. ꝛ eleale vsq; iassa audita
κλαυθμοῦ. ὅτι κέκραγεν ἐσεβών. καὶ ἐλεαλὴ ἕως ἰασὰ ἠκού
est vox eoꝝ. ꝓpter hoc lumbi moabitidis
σθη ἡ φωνὴ αὐτῶν. διὰ τοῦτο ἡ ὀσφὺς τῆς μωαβίτιδος
clamāt: aīa ei⁹ cognoscet. cor moabitidis
βοᾷ, ἡ ψυχὴ αὐτῆς γνώσεται. ἡ καρδία τῆς μωαβίτιδος

& reliquias & germen & progeniem dicit dñs. Et ponā eā in possessionem ericii: & in paludes aquarum: & scopabo eam in scopa terens: dicit dominus exercituum. Iurauit dominus exercituum dicens. Si non vt putaui ita erit: & quomodo mente tractaui: sic eueniet: vt conterā assyrium in terra mea: & in montibus meis cōculcē eū: et auferetur ab eis iugū ei⁹: & onus illi⁹ ab humero eorū tolletur. Hoc cōsiliū qđ cogitaui sup oēm terrā: & hec est manus extenta super vniuersas gentes. Dñs exercituum decreuit: & qs poterit infirmare? Et man⁹ eius extēte: & qs auertet eā? In anno q̄ mortuus est rex achaz: factū est onus istud. Ne leteris philistea omis tu: qm̄ cōminuta est virga ꝑcussoris tui. De radice enī colubri egredietur regulus: & semē eius ab sorbēs volucrē. Et pascētur ꝑiogenita pauperū: & paupes fiducialiter requiescent: & interire faciā in fame radicē tuā & reliq̄as tuas iterficiā. Vlula porta: clama ciuitas ꝓstrata est philistea oīs. Ab aq̄lone enī fum⁹ veniet: & nō est q effugiat agmen eius. Et quid respōdebitur nūciis gētis? Quia domin⁹ fundauit sion: & in ipsa sperabūt pauperes populi eius.

15.

ONus moab. Quia nocte vastata est ar moab conticuit: quia nocte vastatus est murus moab: cōticuit. Ascēdit domus & dybon ad excelsa in planctū sup nabo & sup medaba moab vlulabit. In cūctis capitibus eius caluiciū: & ois barba radetur. In triuiis ei⁹ accincti sunt sacco: sup tecta eius & in plateis ei⁹ omnis vlulatus descendet in fletum. Clamabit esebon & eleale: vsq; iasa audita est vox eorū. Sup hoc expediti moab vlulabunt anima eius vlulabit sibi. Cor meum ad moab

ושאר ונין ונכד נאם יהוה׃
ושמתיה למורש קפד ואגמי
מים וטאטאתיה במטאטא השמד
נאם יהוה צבאות׃ נשבע יהוה
צבאות לאמר אם לא כאשר
דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי
היא תקום׃ לשבר אשור
בארצי ועל הרי אבוסנו וסר
מעליהם עלו וסבלו מעל שכמו
יסור׃ זאת העצה היעוצה על כל
הארץ וזאת היד הנטויה על
כל הגוים׃ כי יהוה צבאות יעץ
ומי יפר וידו הנטויה ומי ישיבנה׃
בשנת מות המלך אחז היה המשא
הזה׃ אל תשמחי פלשת כלך
כי נשבר שבט מכך כי משרש
נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף׃
ורעו בכורי דלים ואביונים לבטח
ירבצו והמתי ברעב שרשך
ושאריתך יהרג׃ הילילי שער
זעקי עיר נמוג פלשת כלך כי
מצפון עשן בא ואין בודד
במועדיו׃ ומה יענה מלאכי גוי
כי יהוה יסד ציון ובה יחסו
עניי עמו׃

משא מואב כי בליל
שדד ער מואב נדמה כי בליל
שדד קיר מואב נדמה׃ עלה הבית
ודיבון הבמות לבכי על נבו ועל
מידבא מואב ייליל בכל ראשיו
קרחה כל זקן גרועה׃ בחוצתיו
חגרו שק על גגתיה וברחבתיה
כלה ייליל ירד בבכי׃ ותזעק
חשבון ואלעלה עד יהץ נשמע
קולם על כן חלצי מואב יריעו
נפשו ירעה לו׃ לבי למואב

שום ירש
טאטא
שמד שבע
דמה היה
קום
בוס סור
עלל
סור יעץ
נטה
פור שוב
שנה נשא
שמח
שבר נכה
פרה עוף
רעה בכר
אבה רבץ
מות הרג
ילל
מוג
צפן בוא
בדד יעד
ענה לאך
חסה
ענה
Cap. xv.
נשא
דמה
במה בכה
ילל
גרע
גג
זעק
שמע
ירע

יזעק ברחיה עד צער עגלת — זעק ברח
שלשיה כי מעלה הלוחית בבכי — שלש עלה
יעלה בו כי דרך חרנים זעקת — בכה עלה
שבר יעערו: כי מי נמרים משמות — עור שמם
יהיו כי יבש חציר כלה דשא — היה חצר
ירק לא היה: על כן יתרה
עשה ופקדתם על נחל הערבים
ישאום: כי הקיפה הזעקה את — נשא נקף
גבול מואב עד אגלים יללתה — גבל
ובאר אילים יללתה: כי מי דימון
מלאו דם כי אשית על דימון — שית יסף
נוספות לפליטת מואב אריה — פלט ארה
ולשארית אדמה:

Cap. xvj.

שלחו כר מושל ארץ
מסלע מדברה אל הר בת ציון: — משל דבר
והיה כעוף נודד קן משלח — נדד קנן
תהיינה בנות מואב מעברת — שלח היה
לארנון: הביאי עצה עשי פלילה — בנה עבר
שיתי כליל צלך בתוך צהרים — בוא יעץ
סתרי נדחים נודד אל תגלי: — עשה פלל
יגורו בך נדחי מואב הוי סתר — שות צלל
למו מפני שודד כי אפס המץ — גלה
כלה שד תמו רמס מן הארץ: — גור היה
והוכן בחסד כסא וישב עליו — פנה שדד
באמת באהל דוד שופט ודרש — מיץ תמם
משפט ומהר צדק: שמענו גאון — כון
מואב גא מאד גאותו וגאונו — שפט
ועברתו לא כן בדיו: לכן ייליל — גאה
מואב למואב כלה ייליל — בר ילל
לאשישי קיר חרשת תהגו אך
נכאים: כי שדמות חשבון אמלל — אשש הגה
גפן שבמה בעלי גוים הלמו — נכה
שרוקיה עד יעזר נגעו תעו
מדבר שלוחתיה נטשו עברו ים: — שרק תעה
על כן אבכה בבכי יעזר גפן שבמה — דבר שלח
אריוך דמעתי חשבון ואלעלה — בכה רוה

clamabit: vectes eiꝰ vſq; ſegor vitulam conſternantē: per aſcenſum enim luith flens aſcendet: & in via oronaim clamorem cōtritionis leuabūt. Aq̄ enim nemrim deſerte erunt: quia aruit herba: defecit germen: viror omnis interiit. Secundum magnitudinem operis & viſitatio eorū. Ad torrentem ſalicum ducent eos: quoniā circuibit clamor terminū moab. Vſq; ad gallim vlulatus eius: & vſq; ad puteū helim clamor eiuſ: qa aque dybon replete ſunt ſanguine. Ponā enī ſup dybon additamenta: his qui fugerint de moab leonē: & reliquiis terre. 16.

Mitte agnum domine: dñatorem terre de petra deſerti ad mōtem filie ſion. Et erit ſicut auis fugiēs: & pulli de nido euolātes: ſic erunt filie moab in tranſcenſu arnon. Ini conſilium: coge concilium: pone quaſi noctem vmbram tuam in meridie. Abſconde fugientes: & vagos ne prodas. Habitabūt apud te pfugi mei. Moab eſto latibulū eorū a facie vaſtatoris. Finitꝰ eſt enī puluis: cōſumatus eſt miſer: defecit q cōculcabat terrā. Et preparabitur in mīa ſoliū: & ſedebit ſup eum in veritate in tabernaculo dauid iudicās & q̄rens iudiciū & velociter reddēs qd̄ iuſtū eſt. Audiuimus ſupbiā moab: ſupbus eſt valde. Supbia eiꝰ & arrogātia eiꝰ & īdignatio eius: pluſq; fortitudo eiꝰ. Idcirco vlulabit moab ad moab: vniuerſus vlulabit. His q letātur ſup muros cocti lateris loq̄mini plagas ſuas: q̄m ſuburbana eſebon deſerta ſunt. Et vineā ſabama dñi gentiū exciderunt. Flagella eiꝰ vſq; ad iazer puenerūt: errauerūt in deſto: ppagines eiꝰ relicte ſunt trāſierūt mare. Sup hoc plorabis in fletu iazer: & vineā ſabama. Inebriabo te lachryma mea eſebon & eleale:

clamat in ipa vſq; ſegor: vitula em̄ eſt trima:
βοᾷ ἐν ἑαυτῇ ἕως σηγώρ, δάμαλις γάρ ἐςι τριετής,
ſup aūt requiē luith. ad te flen
ἐπὶ δὲ τῆς ἀναπαύσεως τῆς λουὴθ. πρὸς σὲ κλαίον
tes aſcēdēt via oronaim. clamat cōtritio ꝛ
τες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ ἀρωνιίμ. βοᾷ σύντριμμα καὶ
cōcuſſio: aqua nebrim deſerta erit: ꝛ her
σεισμός, τὸ ὕδωρ τῆς νεβρίμ ἔρημον ἔςαι, καὶ ὁ χόρ
ba eiꝰ deficiet. herba em̄ viridis nō erit. nūqd
τος αὐτῆς ἐκλείψει. χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔςαι. μὴ
ꝛ ſic debet ſaluari? īducā em̄ ſup val
καὶ οὕτως μέλλει σωθῆναι; ἐπάξω γὰρ ἐπὶ τὴν φά
lem arabes: ꝛ capient eā. attigit em̄
ραγγα ἄραβας, καὶ λήψονται αὐτήν. συνῆψε γὰρ ἡ
clamor terminū moabitidis. agallim: ꝛ
βοὴ τὸ ὅριον τῆς μωαβίτιδος. τῆς ἀγαλλείμ, καὶ
vlulatus eiꝰ vſq; ad puteū elim: vlula
ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τοῦ φρέατος τοῦ ἐλείμ, ὀλο
tus eiꝰ. nā aqua dibon replebit
λυγμὸς αὐτῆς. τὸ γὰρ ὕδωρ τὸ διβὼν πλησθήσεται
ſanguine. inducā em̄ ſup dibon additamēta. ꝛ tollā ſe
αἵματος. ἐπάξω γὰρ ἐπὶ διβὼν προσθήκας. καὶ ἀρῶ τὸ σπέρ
mē moab ꝛ ariel ꝛ reliquū adama.
μα μωὰβ καὶ ἀριὴλ καὶ τὸ κατάλοιπον ἄδαμα. Ca.16.

Mittam agnū dn̄antem ſup terrā. nūqd pe
Ἀποστελῶ ἀμνὸν κυριεύοντα ἐπὶ τὴν γῆν. μὴ πέ
tra deſerta eſt mōs filie ſion? eris em̄
τρα ἔρημός ἐςι τὸ ὄρος τῆς θυγατρὸς σιών; ἔσῃ γὰρ
ſicut auis volātis pullus ablatꝰ filia
ὡς πετεινοῦ ἀναπταμένου νεοσσὸς ἀφῃρημένος θύγατερ
moab. deide aūt arnon plura cōſule. facite
μωάβ. ἔπειτα δὲ ἀρνῶν πλείονα βουλεύου. ποιεῖ
tegmē plāctus ipi ſemp. in meridianis
τε σκέπην πένθους αὐτῇ διαπαντός. ἐν μεσημβρινῇ
tenebris fugiūt obſtupuerūt. ne ducaris: hītabūt iuxta
σκοτίᾳ φεύγουσιν ἐξέστησαν. μὴ ἀχθῇς, παροικήσου
te fugitiui moab. erūt ptectio vobis a
σί σοι οἱ φυγάδες μωάβ. ἔσονται σκέπη ὑμῖν ἀπὸ
facie pſequētis. qꝛ ſublatū eſt auxiliū tuū ꝛ
προσώπου διώκοντος. ὅτι ἤρθη ἡ συμμαχία σου καὶ
pūceps periit cōculcās a terra. ꝛ
ὁ ἄρχων ἀπώλετο ὁ καταπατῶν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ
dirigeī cū mīa ſoliū. ꝛ ſedebit ſup illō
διορθωθήσεται μετ᾽ ἐλέους θρόνος. καὶ καθιεῖται ἐπ᾽ αὐτ
cū veritate in tabernaculo dauid: iudicās ꝛ reqrēs iudiciū
μετὰ ἀληθείας ἐν σκηνῇ δαυίδ, κρίνων καὶ ἐκζητῶν κρίμα
ꝛ feſtinās iuſticiā. audiuimꝰ īiuriā moab.
καὶ σπεύδων δικαιοσύνην. ἠκούσαμεν τὴν ὕβριν μωάβ.
cōtumelioſā valde ſuperbiā. ꝛ īiuriā e
ὑβριστὴν σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν, καὶ τὴν ὕβριν αὐ
ius ꝛ īdignatio eiꝰ nō ſic. diuinatio tua. vlu
τοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ οὐχ οὕτως. μαντεία σου. ὀλο
labit moab: in em̄ moabitide oēs vlula
λύξει μωάβ, ἐν γὰρ τῇ μωαβίτιδι πάντες ὀλολύ
būt. in habitātibꝰ aūt ſeth: meditaberis: ꝛ
ξουσι. ἐν τοῖς κατοικοῦσι δὲ σὲθ, μελετήσεις, καὶ
nō cōfunderis. cāpi eſebon lugebūt: vi
οὐκ ἐντραπήσῃ. τὰ πεδία ἡσεβὼν πενθήσει, ἄμ
nea ſabama. abſorbētes gētes: cōcul
πελος σεβαμά. καταπίνοντες τὰ ἔθνη, καταπατή
cātes vites eius: vſq; iazer nō cōti
σαντες τὰς ἀμπέλους αὐτῆς, ἕως ἰαζὴρ οὐ μὴ συνά
gatis: errate p deſertū: miſſi ab ea
ψητε. πλανήθητε τὴν ἔρημον, οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπ᾽ αὐτῆς
relicti ſunt. trāſierūt em̄ mare. ppter hoc
κατελείφθησαν. διέβησαν γὰρ τὴν θάλασσαν. διὰ τοῦτο
plorabo in fletu iazer vineā ſabama.
κλαύσομαι ἐν τῷ κλαυθμῷ ἰαζὴρ ἄμπελον σεβαμά.
arbores tuas deiecit eſebō ꝛ eleale
τὰ δένδρα σου κατέβαλεν ἐσεβὼν καὶ ἐλεάλε

qꝛ ſup meſſe ⁊ ſup videmia tua con
ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ καὶ ἐπὶ τῷ τρυγητῷ σου κατα-
culcabo ⁊ oia cadēt. ⁊ auferet letitia
πατήσω καὶ πάντα πεσοῦνται. καὶ ἀρθήσεται εὐφροσύ
e.48 ⁊ exultatio de vineis ⁊ in vi-
νη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ τῶν ἀμπέλων καὶ ἐν τοῖς ἀμπε
neis tuis nō letabunt: ⁊ nō calcabūt
λῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται, καὶ οὐ μὴ πατήσωσιν
vinū in torcularib⁹: ceſſauit em̄. ꝓpter hoc vē
οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια, πέπαυται γάρ. διὰ τοῦτο ἡ κοι-
ter me⁹ ad moab ſicut cithara ſonabit: ⁊ iteriora mea
λία μου ἐπὶ μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου
ſicut murū renouaſti: ⁊ erit vt cōfundaris tu.
ὡσεὶ τεῖχος ἐνεκαίνισας, καὶ ἔσται εἰς τὸ ἐντραπῆναί σε,
qꝛ laborauit moab ſup altarib⁹. ⁊ igredie-
ὅτι ἐκοπίασε μωὰβ ἐπὶ τοῖς βωμοῖς. καὶ εἰσελεύσε
tur ad manufacta ſua: vt oret ⁊
ται εἰς τὰ χειροποίητα αὐτῆς, ὥστε προσεύχεσθαι καὶ
nō valebit liberare eā. hoc verbū locut⁹
οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτήν. τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐλάλη-
eſt dn̄s ad moab. ⁊ nūc locut⁹ eſt dn̄s dicēs:
σε κύριος ἐπὶ μωάβ. καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων,
in trib⁹ annis annoꝝ mercenarii ignominia afficiet glīa
ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα
moab: in oib⁹ diuitiis multis. ⁊ relin
μωάβ, ἐν παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. καὶ κατα-
quetur paucissim⁹ ⁊ nō honorabilis.
λειφθήσεται ὀλιγοστὸς καὶ οὐκ ἔντιμος. Ca.17.

A Verbū hoc cōtra damaſcū. ecce damaſcus
Τὸ ῥῆμα τοῦτο κατὰ δαμασκοῦ. ἰδοὺ δαμασκὸς
auferet a ciuitatib⁹: ⁊ erit in ruinā dereli-
ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων, καὶ ἔσται εἰς πτῶσιν καταλε-
cta in ſeculū. in cubile gregū ⁊ requi-
λειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα. εἰς κοίτην ποιμνίων καὶ ἀνάπαυ
em: ⁊ nō erit pſequēs. ⁊ nō ā pli⁹ erit munita
σιν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ διώκων. καὶ οὐκέτι ἔσται ὀχυρὰ τοῦ
ad cōfugiendū illuc ephraim. ⁊ nō ā pli⁹ erit re-
καταφυγεῖν ἐκεῖ τὸν ἐφραΐμ. καὶ οὐκέτι ἔσται βασι-
gnū in damaſco ⁊ reliquū ſyroꝝ. nō
λεία ἐν δαμασκῷ καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν συρίων. οὐ
enī tu melior es filiis iſrael ⁊ glīa e-
γὰρ σὺ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ τῆς δόξης αὐ-
orū. hec dicit dn̄s ſabaoth: erit in die il-
τῶν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
la defectio glīe iacob: ⁊ pīguia glīe
νῃ ἔκλειψις τῆς δόξης ἰακώβ, καὶ τὰ πίονα τῆς δόξης
eius cōmouebūt. ⁊ erit quēadmodū ſi qs cōgregaue
αὐτοῦ σεισθήσεται. καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγά-
B rit meſſem q̄ ſtetit ⁊ ſemē ſpicaꝝ metet: ⁊ erit quē
γῃ ἀμητὸν ἑστηκότα καὶ σπέρμα σταχύων ἀμήσῃ, καὶ ἔσται ὃν
admodū ſi qs cōgregauerit ſpicā in valle dura ⁊ relicta
τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ στάχυν ἐν φάραγγι στερεᾷ καὶ κατα
fuerit in ea ſtipula. aut ſicut grana oliue duo vel tria
λειφθῇ ἐν αὐτῇ καλάμη. ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς
in ſūmitate ſublimi: vel q̄ttuor aut quinq̧ in ramis
ἐπ' ἄκρου μετεώρου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ τῶν κλάδων
eoꝝ derelinquent. hec dicit dn̄s de⁹ iſrael:
αὐτῶν καταλειφθῶσι. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
die illa cōfidens erit hō ſup eo
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πεποιθὼς ἔσται ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ ποι
q̄ fecit eū. at oculi eius in ſanctū
ήσαντι αὐτόν. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ
iſrael reſpiciēt: ⁊ nō cōfidētes erūt in
C ἰσραὴλ ἐμβλέψονται, καὶ οὐ μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ
altarib⁹: neq̧ in operib⁹ manuū eo
τοῖς βωμοῖς, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ
rū q̄ fecerūt digiti eoꝝ: ⁊ nō vide
τῶν ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν, καὶ οὐκ ὄψον
būt arbores: neq̧ abominatiōes eoꝝ.
ται τὰ δένδρα, οὐδὲ τὰ βδελύγματα αὐτῶν. τῇ
die illa erūt ciuitates
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται αἱ πόλεις

qm̄ ſup videmiā tuā & ſup meſſem tuā vox calcantiū irruit. Et auferetur leticia & exultatio de carmelo: & in vineis non exultabit neq̧ iubilabit. Vinum in torculari non calcabit qui calcare cōſueuerat: vocē calcantiū abſtuli. Sup hoc venter me⁹ ad moab q̄ſi cithara ſonabit: & viſcera mea ad murum cocti lateris. Et erit cū apparuerit qđ laborauit moab ſup excelſis ſuis: ingredietur ad ſctā ſua vt obſecret: & nō valebit. Hoc verbū quod locutus eſt dominus ad moab ex tunc: & nunc locutus eſt dicens. In tribus annis quaſi anni mercennarii auferetur gloria moab ſup omni populo multo: & relinquetur in eo paru⁹ & modicus nequaq̄ multus.

17.

Onus damaſci. Ecce damaſcus deſinet eſſe ciuitas: & erit ſicut aceru⁹ lapidum in ruina. Derelicte ciuitates aroer gregibus erunt: & requieſcent ibi & non erit qui exterreat. Et ceſſabit adiutoriū ab effraim & regnum a damaſco: & reliquie ſyrie ſicut gloria filioꝝ iſrael erunt dicit dominus exercituum. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob: & pingue do carnis ei⁹ emarſceſcet & erit ſicut cōgregās in meſſe qđ reſtiterit & brachium eius ſpicas leget. Et erit ſicut querens ſpicas in valle raphaim: & reliquetur in eo ſicut racem⁹: & ſicut excuſſio olee duarum vel trium oliuarum in ſummitate rami: ſiue quattuor aut quinq̧. In cacuminib⁹ eius fructus ei⁹ dicit dn̄s deus iſrael. In die illa inclinabitur homo ad factorem ſuū: & oculi eius ad ſanctum iſrael reſpicient: & non inclinabitur ad altaria que fecerunt manus eius: & que operati ſunt digiti eius: non reſpicient lucos & delubra. In die illa: erunt ciuitates

כִּי עַל קֵיצֵךְ וְעַל קְצִירֵךְ הֵידָד
נָפָל׃ וְנֶאֱסַף שִׂמְחָה וָגִיל מִן
הַכַּרְמֶל וּבַכְּרָמִים לֹא יְרֻנָּן לֹא
יְרֹעָע יַיִן בַּיְקָבִים לֹא יִדְרֹךְ
הַדֹּרֵךְ הֵידָד הִשְׁבַּתִּי׃ עַל כֵּן
מֵעַי לְמוֹאָב כַּכִּנּוֹר יֶהֱמוּ וְקִרְבִּי
לְקִיר חָרֶשׂ׃ וְהָיָה כִי נִרְאָה כִּי
נִלְאָה מוֹאָב עַל הַבָּמָה וּבָא
אֶל מִקְדָּשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא יוּכָל׃
זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל מוֹאָב מֵאָז׃ וְעַתָּה דִּבֶּר
יְהוָה לֵאמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כִּשְׁנֵי
שָׂכִיר וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכֹל
הֶהָמוֹן הָרָב וּשְׁאָר מְעַט מִזְעָר
לוֹא כַבִּיר׃

מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק הִנֵּה
דַמֶּשֶׂק מוּסָר מֵעִיר וְהָיְתָה מְעִי
מַפָּלָה׃ עֲזֻבוֹת עָרֵי עֲרֹעֵר
לַעֲדָרִים תִּהְיֶינָה וְרָבְצוּ וְאֵין
מַחֲרִיד׃ וְנִשְׁבַּת מִבְצָר מֵאֶפְרַיִם
וּמַמְלָכָה מִדַּמֶּשֶׂק וּשְׁאָר אֲרָם
כִּכְבוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִדַּל
כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמַן בְּשָׂרוֹ יֵרָזֶה׃
וְהָיָה כֶּאֱסֹף קָצִיר קָמָה וּזְרֹעוֹ
שִׁבֳּלִים יִקְצוֹר וְהָיָה כִּמְלַקֵּט
שִׁבֳּלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ וְנִשְׁאַר בּוֹ
עוֹלֵלוֹת כְּנֹקֶף זַיִת שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה
גַּרְגְּרִים בְּרֹאשׁ אָמִיר אַרְבָּעָה
חֲמִשָּׁה בִּסְעִפֶיהָ פֹּרִיָּה נְאֻם יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעֶה
הָאָדָם אֶל עֹשֵׂהוּ וְעֵינָיו אֶל קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל תִּרְאֶינָה׃ וְלֹא יִשְׁעֶה אֶל
הַמִּזְבְּחוֹת מַעֲשֵׂה יָדָיו וַאֲשֶׁר
עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו לֹא יִרְאֶה וְהָאֲשֵׁרִים
וְהָחַמָּנִים׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ עָרֵי

קוּץ קָצַר
הֵדַד אָסַף
גּוּל רָנַן
רוּעַ דָּרַךְ
שָׁבַת
מֵעָה כִּנֹּר
הָמָה רָאָה
לָאָה בּוֹא
קָדַשׁ פָּלַל
יָכֹל
שָׁנָה
שָׂכַר קָלָה
כָּבַד הָמַן
רָבַב זָעַר
כָּבַר
Cap.xvij.
נָשָׂא סוּר
הָיָה עָוָה
נָפַל
עִיר הָיָה
חָרַד שָׁבַת
בָּצַר מָלַךְ
כָּבַד הָיָה
דָּלַל
שָׁמַן רָזָה
אָסַף קָצַר
קוּם לָקַט
שָׁאַר
עָלַל שָׁנָה
אָמַר רָבַע
סָעַף פָּרָה
שָׁעָה
קָדַשׁ
רָאָה
זָבַח עָשָׂה
צָבַע רָאָה
עִיר

מָעֻזּוֹ כַּעֲזוּבַת הַחֹרֶשׁ וְהָאָמִיר עזז עזב
אֲשֶׁר עָזְבוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אמר פנה
וְהָיְתָה שְׁמָמָה׃ כִּי שָׁכַחַתְּ אֱלֹהֵי היה
יִשְׁעֵךְ וְצוּר מָעֻזֵּךְ לֹא זָכָרְתְּ עַל
כֵּן תִּטְּעִי נִטְעֵי נַעֲמָנִים וּזְמֹרַת נטע
זָר תִּזְרָעֶנּוּ׃ בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשֵׂגִי זרע שגשג
וּבַבֹּקֶר זַרְעֵךְ תַּפְרִיחִי נֵד קָצִיר פרח
בְּיוֹם נַחֲלָה וּכְאֵב אָנוּשׁ׃ הוֹי אנש
הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים כַּהֲמוֹת יַמִּים המן המה
יֶהֱמָיוּן וּשְׁאוֹן לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן שאה
מַיִם כַּבִּירִים יִשָּׁאוּן׃ לְאֻמִּים כבר שאה
כִּשְׁאוֹן מַיִם רַבִּים יִשָּׁאוּן וְגָעַר רבב
בּוֹ וְנָס מִמֶּרְחָק וְרֻדַּף כְּמֹץ הָרִים נוס רחק
לִפְנֵי רוּחַ וּכְגַלְגַּל לִפְנֵי סוּפָה׃ מוץ פנה
לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה בַלָּהָה בְּטֶרֶם גלל
בֹּקֶר אֵינֶנּוּ זֶה חֵלֶק שׁוֹסֵינוּ שסה
וְגוֹרָל לְבֹזְזֵינוּ׃ גרל

Cap.xviij
הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל צלל
כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי כוּשׁ׃
הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבִכְלֵי גֹמֶא צור כלה
עַל פְּנֵי מַיִם לְכוּ מַלְאָכִים פנה ילך
קַלִּים אֶל גּוֹי מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט לאך קלל
אֶל עַם נוֹרָא מִן הוּא וָהָלְאָה משך מרט
גּוֹי קַו קָו וּמְבוּסָה אֲשֶׁר בָּזְאוּ ירא
נְהָרִים אַרְצוֹ׃ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל קוה בוס
וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים
תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ׃ כִּי ראה שפר
כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי אֶשְׁקוֹטָה שמע שקט
וְאַבִּיטָה בִמְכוֹנִי כְּחֹם צַח עֲלֵי נבט כון
אוֹר כְּעָב טַל בְּחֹם קָצִיר׃ כִּי חמם צחח
לִפְנֵי קָצִיר כְּתָם פֶּרַח וּבֹסֶר קצר פנה
גֹּמֵל יִהְיֶה נִצָּה וְכָרַת הַזַּלְזַלִּים תמם היה נוץ
בַּמַּזְמֵרוֹת וְאֶת הַנְּטִישׁוֹת הֵסִיר זמר נטש
הֵתַז׃ יֵעָזְבוּ יַחְדָּו לְעֵיט הָרִים סור תזז
וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְקָץ עָלָיו הָעַיִט וְכָל עזב
בֶּהֱמַת הָאָרֶץ עָלָיו תֶּחֱרָף׃ בָּעֵת קוץ חרף

fortitudinis ei⁹ derelicte ficut aratra. & fegetes que derelicte funt a facie filiorum ifrael: et erit deferta. qa oblita es dei faluatoris tui & fortis adiutoris tui nō es recordata. Propterea plantabis plātationē fidelē: & germē alienū feminabis. In die plātationis tue labrufca: & māe femē tuū florebit. Ablata eft meffis in die hereditatis: & dolebit grauiter. Ve multitudini pplo℞ multorū vt multitudo maris fonātis: & tumultus turbarum ficut fonitus aquarum multarū. Sonabunt populi ficut fonitus aqua℞ inundātium: & increpabit eū & fugiet pcul. Et rapietur ficut puluis montiū a facie venti: & ficut turbo coram tēpeftate. In tempore vefpere: & ecce turbatio: in matutino & non fubfiftet. Hec eft pars eorum qui vaftauerunt nos: & fors diripientiū nos. 18.

VE terre cymbalo alar℞: que eft trans flumina ethiopie: qui mittit in mare legatos & in vafis papiri fuper aquas. Ite angeli veloces ad gentem conuulfam & dilaceratam: ad populū terribilem poft quē nō eft alius: ad gentē expectantē & cōculcatā cui⁹ diripuerūt flumina terram eius. Oēs habitatores orbis qui moramini in terra: cū eleuatū fuerit fignū in mōtibus videbitis: & clangorē tube audietis: quia hec dicit dn̄s ad me. Ego quiefcam & confiderabo in loco meo ficut meridiana lux clara eft: & ficut nubes roris in die meffis. Ante meffem enī totus effloruit: & immatura pfectio germinauit: & p̄fcindētur ramufculi eius falcibus: & que derelicta fuerint abfcindentur: excutiētur & relinquētur fimul auib⁹ montiū & beftiis tre: & eftate pꝑpetua erūt fup eum volucres: & oēs beftie tre fup illam hyemabūt. In tpe

tue derelicte quēadmodū reliq̄rūt amor
σου ἐγκαταλελειμμέναι ὃν τρόπον κατέλιπον οἱ ἀμορ
rei ⁊ euei a facie filio℞ ifrael: ⁊
ῥαῖοι καὶ οἱ εὐαῖοι ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ
erūt deferte: q₂ dereliquifti deū faluatorē
ἔσονται ἔρημοι, διότι κατέλιπες τὸν θεὸν τὸν σωτῆρά
tuū: ⁊ dn̄i dei tui nō es recordata. ꝓpter hoc plā
σου, καὶ κυρίου θεοῦ σου οὐκ ἐμνήσθης. διὰ τοῦτο φυ
tabis plātatione ifidelē ⁊ femē ifidele. at
τεύσεις φύτευμα ἄπιστον καὶ σπέρμα ἄπιστον. τῇ δὲ
die qua plātaueris errabis. at mane fi feminaueris
ἡμέρᾳ ᾗ ἂν φυτεύσῃς πλανηθήσῃ. τὸ δὲ πρωῒ ἐὰν σπείρῃς
florebit in meffem in die hereditatis. ⁊ ficut pa
ἀνθήσει εἰς ἀμητὸν ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας, καὶ ὡς πα
ter hoīs hereditabit filios tuos. ve mltitudini gē
τὴρ ἀνθρώπου κληρώσῃ τοὺς υἱούς σου. οὐαὶ πλῆθος ἐθ
tiū multarū: ficut mare inundās fic cōturba
νῶν πολλῶν, ὡς θάλασσα κυμαίνουσα οὕτως ταραχ
bitur. ⁊ fonit⁹ gētiū mltarū q̄fi aqua fonabit ficut a
θήσεται. καὶ ἦχος ἐθνῶν πολλῶν ὡς ὕδωρ ἠχήσει ὡς ὕ
qua multa gētes multe: q̄fi aque multe vi im
δωρ πολὺ ἔθνη πολλά, ὡς ὕδατος πολλοῦ βίᾳ φε
pulfe. ⁊ exterminabit eos: ⁊ pcul e
ρομένου. καὶ ἀποσκορακιεῖ αὐτούς, καὶ πόρρω αὐ
os ꝓfequet: ficut puluerē mōtiū ventilatū a fa
τοὺς διώξεται, ὡς χοῦν ὀρέων λελικμωμένον ἀπέναν
cie vēti: ⁊ ficut puluerē rote tēpeftatis im
τι ἀνέμου, καὶ ὡς κονιορτὸν τροχοῦ καταιγίδος φε
pellētis. ad vefperā erit luct⁹ priufq̄ mane ⁊ nō
ρούσης. πρὸς ἑσπέραν ἔσαι πένθος πρὶν ἢ πρωῒ καὶ οὐκ
erit. hec pars predantiū nos. here
ἔσαι. αὕτη ἡ μερὶς τῶν προνομευσάντων ἡμᾶς. κλη
ditas hereditātib⁹ nos.
ρονομία τοῖς κληρονομήσασιν ἡμᾶς. Ca.18.

VE terre nauiū alarū trans flumī
Οὐαὶ γῆς πλοίων πτερύγων ἐπέκεινα ποτα
na ethiopie. q̄ mittit in mari obfides ⁊
μῶν αἰθιοπίας. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὅμηρα καὶ
epiftolas papyraceas fup aquā. ibunt
ἐπιστολὰς βιβλίνας ἐπάνω τοῦ ὕδατος. πορεύσον
enī nūcii leues ad gētē excelfam. ⁊ pere
ται γὰρ ἄγγελοι κοῦφοι πρὸς ἔθνος μετέωρον. καὶ ξέ
grinū ppl̄m ⁊ durū. q̄s eft vltra? gens fine
νον λαὸν καὶ χαλεπόν. τίς ἐστὶν ἐπέκεινα; ἔθνος ἀνέλ
fpe ⁊ cōculcata. nūc flumina terre
πιστον καὶ καταπεπατημένον. νῦν οἱ ποταμοὶ τῆς γῆς
oīa ficut regio habitata habitabit. re
πάντες ὡς χώρα κατοικουμένη κατοικηθήσεται. ἡ χώ
gio eo℞ q̄fi in fignū a mōte leuabit ficut tu
ρα αὐτῶν ὡς εἰς σημεῖον ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀρθῇ ὡς σάλ
be vox audibile. q₂ fic dixit dn̄s mihi.
πιγγος φωνὴ ἀκουστόν. διότι οὕτως εἶπε κύριος μοι.
fecuritas erit in mea ciuitate. ficut lux ardo
ἀσφάλεια ἔσαι ἐν τῇ ἐμῇ πόλει. ὡς φῶς καύμα
ris in meridie: ⁊ ficut nubes roris diei mef
τος μεσημβρίας, καὶ ὡς νεφέλη δρόσου ἡμέρας ἀμη
fis erit. ante meffē q̄n cōfumat⁹ fuerit flos
τοῦ ἔσαι πρὸ τοῦ θερισμοῦ ὅταν συντελεσθῇ ἄνθος
⁊ acrefta floruerit florē germinās. ⁊ auferet ra
καὶ ὄμφαξ ἀνθήσῃ ἄνθος ἐμφανίζουσα. καὶ ἀφελεῖ τὰ βο
cemulos paruos falcib⁹. ⁊ farmen
τρύδια τὰ μικρὰ τοῖς δρεπάνοις. καὶ τὰς κληματί
ta auferet ⁊ abfcīdet. ⁊ reliquet fimul
δας ἀφελεῖ καὶ ἀποκόψει. καὶ καταλείψει ἅμα
auibus celi ⁊ beftiis terre.
τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
⁊ cōgregabūt fup eos volatilia ce
καὶ συναχθήσεται ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα
li: ⁊ oēs beftie terre fup eā venient.
νοῦ, καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς ἐπ᾽ αὐτὴν ἥξει.
in tp̄e
ἐν τῷ καιρῷ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

illo deferētur mūera dño sabaoth de pplo tri
ἐκείνω ἀνενεχθήσεται δῶρα κυρίω σαβαὼθ ἐκ λαοῦ τε
bulato ⁊ diuulſo. ⁊ a pplo magno: ex
θλιμμένου καὶ τετιλμένου. καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου, ἀπὸ
nūc ⁊ in eternū tpṡ. gēs ſperās ⁊ cōcul
τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον. ἔθνος ἐλπίζον καὶ κατα
cata: q̄ eſt in parte fluminis regiōis: in
πεπατημένον, ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς χώρας, εἰς
locū vbi nomē dñi sabaoth: in mōtē ſctm̄.
τὸν τόπον οὗ τὸ ὄνομα κυρίου σαβαώθ, εἰς ὄρος ἅγιον.

Ca.19 Viſio egypti. Ecce dñs ſedet ſup nu=
Ὅρασις αἰγύπτου. ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέ
bē leuē ⁊ veniet in egyptū: ⁊ mouebūtur ma=
λης κούφης καὶ ἥξει εἰς αἴγυπτον, καὶ σεισθήσεται τὰ χει
nufacta egypti a facie ei⁹. ⁊ cor
ροποίητα αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἡ καρδία
eorū deficiet in ipis: ⁊ inſurgent egy=
αὐτῶν ἡττηθήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐπεγερθήσονται αἰγύ=
ptii in egyptios: ⁊ debellabit hō fra
πτιοι ἐπ' αἰγυπτίους, καὶ πολεμήσει ἄνθρωπος τὸν ἀδελ
trē ſuū: ⁊ hō ꝓximū ſuū. ciuitas in
φὸν αὐτοῦ, καὶ ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. πόλις ἐπὶ
ciuitatē: ⁊ lex in legē. ⁊ cōturbabit ſpūs
πόλιν, καὶ νόμος ἐπὶ νόμον. καὶ ταραχθήσεται τὸ πνεῦμα
egyptioꝝ in ipis. ⁊ cōſiliū eoꝝ diſſipa
τῶν αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς. καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν διασκε=
bo. ⁊ iterrogabūt deos eoꝝ ⁊ ſimu
δάσω. καὶ ἐπερωτήσουσι τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἀγάλ
lachra eoꝝ ⁊ de terra loqn̄tes ⁊ ven=
ματα αὐτῶν καὶ τοὺς ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντας καὶ τοὺς ἐγ
triloquos. ⁊ tradā egyptū in man⁹ ho
γαστριμύθους. καὶ παραδώσω τὴν αἴγυπτον εἰς χεῖρας ἀν
minū dñoꝝ duroꝝ. ⁊ reges duri dñabū=
θρώπων κυρίων σκληρῶν. καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύ=
tur eis. hec dicit dñs ſabaoth. ⁊ bibēt
σουσιν αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. καὶ πίονται
aquā qꝺ iuxta mare egyptii. at fluui⁹ defi=
ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν οἱ αἰγύπτιοι. ὁ δὲ ποταμὸς ἐκλεί
ciet ⁊ ſiccabit. ⁊ deficiēt flumina ⁊
ψει καὶ ξηρανθήσεται. καὶ ἐκλείψουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ
foſſe fluminis. ⁊ ſiccabit oīs cōgrega
διώρυγες τοῦ ποταμοῦ. καὶ ξηρανθήσεται πᾶσα συναγω
tio aque: ⁊ in oī palude calami ⁊ papyri. ⁊
γὴ ὕδατος, καὶ ἐν παντὶ ἕλει καλάμου καὶ παπύρου. καὶ
viride oē qꝺ circū flumē. ⁊ oē ſemina
τὸ χλωρὸν πᾶν τὸ κύκλω τοῦ ποταμοῦ. καὶ πᾶν τὸ σπειρό=
tū ꝑ flumē ſiccabit a vētis. ⁊ ge=
μενον διὰ τοῦ ποταμοῦ ξηρανθήσεται ἀνεμόφθορον. καὶ στε
ment piſcatores: ⁊ gemēt oēs mittētes ha
νάξουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ στενάξουσι πάντες οἱ βάλλοντες ἄγ
mū in flumen. ⁊ mittētes ſagenas ⁊ ex
κιστρον εἰς τὸν ποταμόν. καὶ οἱ βάλλοντες σαγήνας καὶ οἱ ἀμ
pādētes retia lugebūt. ⁊ cōfuſio accipiet operātes
φιβολεῖς πενθήσουσι. καὶ αἰσχύνη λήψεται τοὺς ἐργαζομένους
ꝉ linū depuratū: ⁊ operātes byſſum. ⁊ e=
τὸ λινὸν τὸ σχιστόν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν βύσσον. καὶ ἔσον
rūt operātes ea in dolore. oēs faciētes
ται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ. καὶ πάντες οἱ ποιοῦντες
ceruiciā ad decipiēdū: cōtriſtabūt ⁊ aīas dolebūt. ⁊ ſtul
τὸν ζῦθον, λυπηθήσονται καὶ τὰς ψυχὰς πονέσουσι. καὶ μω
ti erūt pꝛīcipes taneos. ſapiētes cōſiliarii re
ροὶ ἔσονται οἱ ἄρχοντες τάνεως. οἱ σοφοὶ σύμβουλοι τοῦ βα
gis. cōſiliū eoꝝ euaneſcet. quomō dicetis re
σιλέως, ἡ βουλὴ αὐτῶν μωρανθήσεται. πῶς ἐρεῖτε τῷ βασι
gi filii prudētiū. nos filii regū q̄ ab initio. vbi
λεῖ υἱοὶ συνετῶν. ἡμεῖς υἱοὶ βασιλέων τῶν ἐξ ἀρχῆς. ποῦ
ſunt nūc ſapiētes tui ⁊ āñūcient tibi. ⁊ di=
εἰσι νῦν οἱ σοφοί σου καὶ ἀναγγειλάτωσάν σοι. καὶ εἰπάτω
cant qꝺ cogitauit dñs ſabaoth ſup egyptū. defecerūt pꝛī=
σαν, τί βεβούλευται κύριος σαβαὼθ ἐπ' αἴγυπτον. ἐξέλιπον οἱ ἄρ
cipes taneos. ⁊ exaltati ſūt pꝛīcipes mēpheos. ⁊ decipiēt
χοντες τάνεως. καὶ ὑψώθησαν οἱ ἄρχοντες μέμφεως. καὶ πλανήσουσι

Trāſla.B.Hie.

illo deferetur mun⁹ domino exercituū a populo diuulſo & dilacerato: a populo terribili post quē nō fuit alius: a gente expectante & cōculcata: cui⁹ diripuerūt flumina terrā eius ad locum nominis dñi exercituū montem ſion.

19

ONus egypti. Ecce dñs aſcēdet ſup nubem leuē: & ingredietur egyptū & cōmouebūtur ſimulachra egypti a facie ei⁹: & cor egypti tabeſcet in medio ei⁹. Et concurrere faciā egyptios aduerſus egyptios: & pugnabit vir cōtra fratrē ſuū: & vir cōtra amicū ſuū: ciuitas aduerſus ciuitatē regnū aduerſus regnū: & dirūpetur ſpūs egypti in viſcerib⁹ eius: & cōſiliū eius ꝓcipitabo: & iterrogabūt ſimulachra ſua & diuinos ſuos: & phytones & ariolos: et tradam egyptum in manu dominorum crudelium: & rex fortis dominabitur eorum ait dominus exercituum. Et areſcet aqua de mari: & fluui⁹ deſolabitur atq; ſiccabitur: & deficiēt flumina. Attenuabūtur & ſiccabūtur riui aggerū. Calam⁹ & iuncus marceſcet: nudabitur alue⁹ riui a fonte ſuo. Et omnis ſemētis irrigua ſiccabitur: areſcet & non erit. Et merebunt piſcatores: & lugebunt omnes mittentes in flumen hamū: & expandentes rete ſuper faciē aquaꝝ emarceſcēt. Cōfundētur q opabātur linum: plectentes & texentes ſubtilia. Et erunt irrigua eius flectentia: omnes qui faciebāt lacunas ad capiendos piſces. Stulti pricipes taneos: ſapientes cōſiliarii pharaonis dederūt cōſiliū inſipiēs. Quō dicetis pharaoni. Filius ſapiētiū ego: filius regum antiquorū. Vbi nunc ſunt ſapientes tui? Annuncient tibi & indicent quid cogitauerit dñs exercituū ſup egyptū. Stulti facti ſunt principes taneos: emarcuerūt principes mempheos: deceperūt

Tex.he.Eſa.xix.

הַהִיא יוּבַל שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת עַם
מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט וּמֵעַם נוֹרָא מִן
הוּא וָהָלְאָה גּוֹי קַו קָו וּמְבוּסָה
אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל מְקוֹם
שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת הַר צִיּוֹן׃
מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה
יְהוָה רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם
וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו וּלְבַב
מִצְרַיִם יִמַּס בְּקִרְבּוֹ׃ וְסִכְסַכְתִּי
מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ
בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר
מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה׃ וְנָבְקָה רוּחַ
מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ וַעֲצָתוֹ אֲבַלֵּעַ
וְדָרְשׁוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֶל הָאִטִּים
וְאֶל הָאֹבוֹת וְאֶל הַיִּדְּעֹנִים׃
וְסִכַּרְתִּי אֶת מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים
קָשֶׁה וּמֶלֶךְ עַז יִמְשָׁל בָּם נְאֻם
הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְנִשְּׁתוּ
מַיִם מֵהַיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃
וְהֶאֶזְנִיחוּ נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי
מָצוֹר קָנֶה וָסוּף קָמֵלוּ׃ עָרוֹת עַל
יְאוֹר עַל פִּי יְאוֹר וְכֹל מִזְרַע
יְאוֹר יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ׃ וְאָנוּ
הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל מַשְׁלִיכֵי
בַיְאוֹר חַכָּה וּפֹרְשֵׂי מִכְמֹרֶת עַל
פְּנֵי מַיִם אֻמְלָלוּ׃ וּבֹשׁוּ עֹבְדֵי
פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְאֹרְגִים חוֹרָי׃
וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל
עֹשֵׂי שֶׂכֶר אַגְמֵי נָפֶשׁ׃ אַךְ אֱוִלִים
שָׂרֵי צֹעַן חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה עֵצָה
נִבְעָרָה אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה
בֶּן חֲכָמִים אֲנִי בֶּן מַלְכֵי קֶדֶם׃
אַיָּם אֵפוֹא חֲכָמֶיךָ וְיַגִּידוּ
נָא לָךְ וְיֵדְעוּ מַה יָּעַץ יְהוָה
צְבָאוֹת עַל מִצְרָיִם׃ נוֹאֲלוּ שָׂרֵי
צֹעַן נִשְּׁאוּ שָׂרֵי נֹף הִתְעוּ אֶת

Pꝛiitiua.heb.

יָבַל
מָשַׁךְ מָרַט
יָרֵא קָוָה
בּוּס
קוּם
Cap.xix.
נָשָׂא
קָלַל בּוֹא
נוּעַ פָּנָה
מָסַס
לָחַם
מָלַךְ בָּקַק
יָעַץ בָּלַע
אִטּ
עָזַז מָשַׁל
אָדַן
חָרַב
זָנַח
צוּר עָרָה
יְאֹר פָּה
זָרַע יָבֵשׁ
אָנָה דָּגָה
שָׁלַךְ
כָּמַר
פָּנָה בּוֹשׁ
שָׂרַק
הָיָה שׁוּת
דָּכָא עָשָׂה
שׁוּר יָעַץ
בָּעַר אָמַר
אֵיפֹה נָגַד
יָאַל
תָּעָה

Primitiua.heb.	Tex.he.Esa.xix.
פנה	מצרים פנת שבטיה׃ יהוה מסך
עוה תעה	בקרבה רוח עועים והתעו את
עשה	מצרים בכל מעשהו כהתעות
שכר קאה	שכור בקיאו׃ ולא יהיה למצרים
היה עשה	מעשה אשר יעשה ראש וזנב
כפף	כפה ואגמון׃ ביום ההוא יהיה
נשה פנה	מצרים כנשים וחרד ופחד מפני
נוף	תנופת יד יהוה צבאות אשר
	הוא מניף עליו׃ והיתה אדמת
חגג	יהודה למצרים לחגא כל אשר
זכר פחד	יזכיר אתה אליו יפחד מפני
פנה יעץ	עצת יהוה צבאות אשר הוא
היה	יועץ עליו׃ ביום ההוא יהיו חמש
עיר דבר	ערים בארץ מצרים מדברות
שפה שבע	שפת כנען ונשבעות ליהוה
אמר	צבאות עיר ההרס יאמר לאחת׃
היה זבח	ביום ההוא יהיה מזבח ליהוה
יצב	בתוך ארץ מצרים ומצבה
גבל	אצל גבולה ליהוה׃ והיה לאות
עוד	ולעד ליהוה צבאות בארץ מצרים
צעק פנה	כי יצעקו אל יהוה מפני לחצים
שלח ישע	וישלח להם מושיע ורב והצילם׃
נצל ידע	ונודע יהוה למצרים וידעו
	מצרים את יהוה ביום ההוא
	ועבדו זבח ומנחה ונדרו נדר
	ליהוה ושלמו׃ ונגף יהוה את
רפא	מצרים נגף ורפוא ושבו עד
שוב עתר	יהוה ונעתר להם ורפאם׃ ביום
היה סלל	ההוא תהיה מסלה ממצרים
בוא	אשורה ובא אשור במצרים
	ומצרים באשור ועבדו מצרים
היה	את אשור׃ ביום ההוא יהיה ישראל
שלש	שלישיה למצרים ולאשור ברכה
	בקרב הארץ׃ אשר ברכו יהוה
ברך	צבאות לאמר ברוך עמי מצרים
עשה	ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל׃

egyptū angulū populorū eius. Dñs miscuit ī medio eiꝰ spiritū vertiginis. Et errare fecerunt egyptum in omni opere suo: sicut errat ebrius & vomens. Et non erit egypto opus quod faciat: caput & caudam incuruantem & refrenātem. In die illa erit egyptus q̄si mulieres & stupebūt & timebūt a facie cōmotionis manus domini exercituū quaꝫ ipse mouebit super eaꝫ. Et erit terra iuda egypto in pauorē. Omnis qui illius fuerit recordatus: pauebit a facie consilii domini exercituum: quod ipse cogitauit super eam. In die illa erunt quinq̄ ciuitates in terra egypti loquentes lingua chanaan & iurātes per dominum exercituum. Ciuitas solis vocabitur vna. In die illa erit altare domini in medio terre egypti et titulus domini iuxta terminum eius: & erit in signum & in testimoniū dño exercituū in terra egypti. Clamabūt enim ad dominum a facie tribulātis & mittet eis saluatorem & ꝓpugnatorē qui liberet eos. Et cognoscetur dñs ab egypto: & cognoscēt egyptii dñm in die illa: & colent eū in hostiis & in muneribꝰ: & vota vouebunt domino & soluent. Et percutiet dñs egyptū plaga: & sanabit eam & reuertentur ad dñm: & placabitur eis & sanabit eos. In die illa erit via de egypto in assyrios: & intrabit assyrius egyptum & egyptius in assyrios & seruient egyptii assur. In die illa erit israel tertius egyptio & assyrio: benedictio in medio terre: cui benedixit dñs exercituum dicens. Benedictꝰ populus meus egypti: & opus manuū meaꝝ assyriꝰ: hereditas aūt mea israel. 20.

egyptū ⁊ tribꝰ. dñs em̄ miscuit e=
τὴν αἴγυπτον καὶ τὰς φυλάς. κύριος γὰρ ἐκέρασεν αὐ=
is spm̄ erroris. ⁊ errare fecerūt egyptū
τοῖς πνεῦμα πλανήσεως. καὶ ἐπλάνησαν τὴν αἴγυπτον
in oībꝰ operibꝰ eius: sicut errat ebriꝰ ⁊
ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς, ὡς πλανᾶται ὁ μεθύων καὶ
vomēs simul. ⁊ nō erit egyptiis opus qđ fa=
ὁ ἐμῶν ἅμα. καὶ οὐκ ἔσται τοῖς αἰγυπτίοις ἔργον ὃ ποι
ciet caput ⁊ caudā: pricipiū ⁊ finē. die
ήσει κεφαλὴν καὶ οὐρὰν, ἀρχὴν καὶ τέλος. τῇ ἡμέρᾳ
illa erūt egyptii sicut mulieres in tremore ⁊ in
ἐκείνῃ ἔσονται αἰγύπτιοι ὡς γυναῖκες ἐν τρόμῳ καὶ ἐν
timore a facie manꝰ dñi sabaoth: quā
φόβῳ ἀπὸ προσώπου τῆς χειρὸς κυρίου σαβαώθ, ἣν
ipse iniiciet eis. ⁊ erit regio egyp
αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς. καὶ ἔσται ἡ χώρα τῶν αἰγυ=
tioꝝ iudeis in terrorē. oīs q̄ noiaue=
πτίων τοῖς ἰουδαίοις εἰς φόβητρον. πᾶς ὃς ἐὰν ὀνομά
rit eā ipsis: timebūt ꝑ cōsiliū qđ
σῃ αὐτὴν αὐτοῖς, φοβηθήσονται διὰ τὴν βουλὴν ἣν
dñs sabaoth decreuit sup illā. die il=
κύριος σαβαὼθ βεβούλευται ἐπ᾽ αὐτήν. τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί=
la erūt quinq̄ ciuitates in terra egypti: loquētes
νῃ ἔσονται πέντε πόλεις ἐν γῇ αἰγύπτῳ, λαλοῦσαι
lingua chananitide. ⁊ iurātes noie
τῇ γλώσσῃ τῇ χαναανίτιδι. καὶ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι
dñi sabaoth ciuitas solis vocabit vna ciuitas.
κυρίου σαβαὼθ πόλις ἀχερὲς κληθήσεται μία πόλις.
die illa erit altare dño in regiōe
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν χώρᾳ
egyptioꝝ. ⁊ titulꝰ ad terminū eiꝰ dño.
αἰγυπτίων. καὶ στήλη πρὸς τὸ ὅριον αὐτῆς τῷ κυρίῳ.
⁊ erit in signū in seculū dño in regiōe e=
καὶ ἔσται εἰς σημεῖον εἰς τὸν αἰῶνα κυρίῳ ἐν χώρᾳ αἰ
gypti. q2 clamabūt ad dñm ꝓpter tribu
γύπτου. ὅτι κεκράξονται πρὸς κύριον διὰ τοὺς θλίβον
lātes eos. ⁊ mittet eis hoiem: q̄ sal
τας αὐτούς. καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς ἄνθρωπον, ὃς σώ=
uabit eos. iudicās saluabit eos. ⁊ notꝰ erit do=
σει αὐτούς. κρίνων σώσει αὐτούς. καὶ γνωστὸς ἔσται κύ=
minꝰ egyptiis. ⁊ cognoscēt egyptii do=
ριος τοῖς αἰγυπτίοις. καὶ γνώσονται οἱ αἰγύπτιοι τὸν κύ=
minū in die illa. ⁊ faciēt sacrificiū ⁊ do
ριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ποιήσουσι θυσίαν καὶ δῶ
nū: ⁊ vouebūt vota dño: ⁊ reddent.
ρον, καὶ εὔξονται εὐχὰς τῷ κυρίῳ, καὶ ἀποδώσουσιν.
⁊ ꝑcutiet dñs egyptios plaga. ⁊ sanabit e=
καὶ πατάξει κς τοὺς αἰγυπτίους πληγῇ. καὶ ἰάσεται αὐ=
os. ⁊ cōuertentur ad dñm: ⁊ exaudiet e=
τούς. καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς κν, καὶ εἰσακούσεται αὐ
os. ⁊ sanabit eos sanitate. die illa erit
τῶν. καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται
via egypti ad assyrios. ⁊ igrediētur assy
ὁδὸς αἰγύπτου πρὸς ἀσσυρίους. καὶ εἰσελεύσονται ἀσσύ
rii in egyptū: ⁊ egyptii ibūt ad assy
ριοι εἰς αἴγυπτον, καὶ αἰγύπτιοι πορεύσονται πρὸς ἀσσυ
rios. ⁊ seruiēt egyptii assyriis.
ρίους. καὶ δουλεύσουσιν οἱ αἰγύπτιοι τοῖς ἀσσυρίοις. τῇ
die illa erit israel tertiꝰ inter egypti=
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται ἰσραὴλ τρίτος ἐν τοῖς αἰγυπτί=
os ⁊ inter assyrios benedictꝰ in terra: cui be
οις καὶ ἐν τοῖς ἀσσυρίοις εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ, ἣν εὐ=
nedixit dñs sabaoth dicēs. bñdictꝰ ppls
λόγησε κύριος σαβαὼθ λέγων. εὐλογημένος ὁ λαός
meꝰ q̄ i egypto ⁊ q̄ in assyriis. ⁊ hereditas
μου ὁ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ὁ ἐν ἀσσυρίοις. καὶ ἡ κληρονομία
mea israel.
μου ἰσραήλ.

Ca. 20.

A Nno quo īgressus est tarthan in azotū qn
Τοῦ ἔτους οὗ εἰσῆλθε ταναθὰν εἰς ἄζωτον ἡνί
missus ē a sargon rege assyrioꝝ: ⁊ debel
κα ἀπεςάλη ὑπὸ ναρνᾶ βασιλέως ἀσυρίων, καὶ ἐπο
lauit azotū ⁊ cepit eā. tūc locu
λέμησε τὴν ἄζωτον καὶ κατελάβετο αὐτήν. τότε ἐλά
tus est dñs ad esaiam dicēs. vade ⁊ aufer
λησε κύριος πρὸς ἡσαΐαν λέγων. πορεύου καὶ ἄφελε
saccū de lūbis tuis: ⁊ calciamēta
τὸν σάκκον ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου, καὶ τὰ σανδάλιά
tua solue a pedib⁹ tuis. ⁊ fecit sic:
σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου. καὶ ἐποίησεν οὕ
vadens nudus ⁊ discalciat⁹. ⁊ dixit
τως, πορευόμενος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος. καὶ εἶπεν
dñs quēadmodū ābulauit esaias seru⁹ me⁹ nu
κύριος ὃν τρόπον πεπόρευται ἡσαΐας ὁ παῖς μου γυμ
dus ⁊ discalciat⁹. trib⁹ ānis erūt signa ⁊
νὸς καὶ ἀνυπόδετος. τρία ἔτη ἔσαι σημεῖα καὶ
portēta egyptiis ⁊ ethiopib⁹: q: sic
τέρατα τοῖς αἰγυπτίοις καὶ αἰθίοψιν, ὅτι οὕτως
aget rex assyrioꝝ captiuitatē egyp
ἄξει βασιλεὺς ἀσυρίων τὴν αἰχμαλωσίαν αἰγυ=
ti ⁊ ethiopū. iuuenes ⁊ senes: nu
πτίου καὶ αἰθιόπων. νεανίσκους καὶ πρεσβύτας, γυμ=
dos ⁊ discalciatos discoopertos cōfusio
νοὺς καὶ ἀνυποδέτους ἀνακεκαλυμμένους τὴν αἰσχύ=
nē egypti. ⁊ cōfundent victi egyptii
νην αἰγύπτου. καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες οἱ αἰγύπτιοι
in ethiopib⁹: in qb⁹ fuerāt cōfisi egy
ἐπὶ τοῖς αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ αἰγύ
ptii: erāt em̄ eis gl̃ia. ⁊ dicēt habi
πτιοι, ἦσαν γὰρ αὐτοῖς δόξα. καὶ ἐροῦσιν οἱ κατοι=
tātes in īsula hac. ecce nos fuim⁹ confi
κοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. ἰδοὺ ἡμεῖς ἦμεν πεποι
si in eis in auxiliū: q̄ nō potuerūt sal=
θότες εἰς αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, οἳ οὐκ ἠδύναντο σω=
uari a regib⁹ assyrioꝝ ⁊ quomō nos sal=
θῆναι ἀπὸ βασιλέων ἀσυρίων καὶ πῶς ἡμεῖς σωθη
uabimur? Uisio deserti.
σόμεθα; ὅραμα τῆς ἐρήμου. Ca. 21.

A S Icut tēpestas p desertū trāseat de deserto veni
Abac.2 Ὡς καταιγὶς δι' ἐρήμου διέλθοι ἐξ ἐρήμου ἐρχο
Joh.5. ens de terra. horribilis visio ⁊ dura āñūciata est
μένη ἐκ γῆς. φοβερὸν τὸ ὅραμα καὶ σκληρὸν ἀνηγγέλη
mihi: p̄uaricās p̄uaricatur. iniqu⁹ iniq̄ agit. cōtra me ela=
μοι, ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ. ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. ἐπ' ἐμοὶ οἱ ἐλα=
mite ⁊ legati persarū cōtra me veniūt. nūc
μῖται καὶ πρέσβεις τῶν περσῶν ἐπ' ἐμὲ ἔρχονται. νῦν
īgemiscā ⁊ cōsolabor meipm̄. p̄pter hoc repleti sūt
σενάξω καὶ παρακαλέσω ἐμαυτόν. διὰ τοῦτο ἐνεπλήσθη
B lūbi mei āgustia: ⁊ dolores app̄hēderūt me sicut
ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως, καὶ ὠδῖνες ἔλαβόν με ὡς τὴν
parientē. iniq̄ egi ne audirē. festinaui
τίκτουσαν. ἠδίκησα τοῦ μὴ ἀκοῦσαι. ἐσπούδασα τὸ
ne viderē. cor meū aberrat. ⁊ iniq̄tas
μὴ βλέπειν. ἡ καρδία μου πλανᾶται· καὶ ἡ ἀνομία
me inundat. aīa mea institit in timorē. pa
με βαπτίζει. ἡ ψυχή μου ἐφέστηκεν εἰς φόβον. ἑτοι=
rate mensam. bibite comedite. surgētes
μάσατε τὴν τράπεζαν. πίετε φάγετε. ἀναστάντες οἱ
p̄ricipes arripite clypeos. q: sic dixit domi=
ἄρχοντες ἀναπάσατε θυρεούς. ὅτι οὕτως εἶπε κύρι
nus ad me. vadens tibi statue speculatorē. ⁊ q̄d
ος πρός με. βαδίσας σεαυτῷ στῆσον σκοπόν. καὶ ὃ
cūq̄ videris āñūcia. ⁊ vidi ascēsores eq̄tes duos.
ἐὰν ἴδῃς ἀνάγγειλον. καὶ εἶδον ἀναβάτας ἱππεῖς δύο.
ascēsorē asini: ⁊ ascēsorē cameli. audi auditio
C ἀναβάτην ὄνου, καὶ ἀναβάτην καμήλου. ἀκρόασαι ἀκρό
nē multā. ⁊ voca vriā in
ασιν πολλήν. καὶ κάλεσον οὐρίαν εἰς

IN anno quo ingressus ē thartā in azotū cum misisset eum sargō rex assyriorum & pugnasset contra azotum & cepisset eā: in tpe illo locutus est domin⁹ in manu esaie filii amos dicens. Vade & solue saccum de lumbis tuis: & calciamenta tua tolle de pedibus tuis. & fecit sic: vadēs nud⁹ & discalciat⁹. Et dixit dñs. Sicut ambulauit seruus meus esaias nudus & discalciatus: trium annorum signū & portētū erit sup egyptū & sup ethiopiā: sic minabit rex assyriorum captiuitatem egypti & trāsmigrationem ethiopie: iuuenē & senē: nudā & discalciatam discoopertis natib⁹ ad ignominiā egypti. Et timebūt & cōfundentur ab ethiopia spe sua: & ab egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Heccine erat spes nostra: ad quos cōfugimus in auxiliū vt liberarent nos a facie regis assyriorū. Et quō effugere poterimus nos? 21.

ONus deserti maris. Sicut turbines ab africo veniūt: de deserto vēit: de tra horribili. Visio dura nunciata est mihi. Qui incredulus ē infideliter agit: & qui depopulator ē vastat. Ascēde elam: obside mede oēm gemitū ei⁹ cessare feci. p̄pterea repleti sunt lūbi mei dolore: & angustia possedit me sicut angustia parturiētis. Corrui cū audirē: cōturbat⁹ sum cū viderē. Emarcuit cor meū: tenebre stupefecerūt me. Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculū. Pone mensa: cōtēplare in specula. Comedētes & bibētes: surgite p̄ricipes arripite clypeum. Hec enim dicit mihi dñs. Vade & pone speculatorē: & q̄dcunq̄ viderit annunciet. Et vidit currū duorum equitum: ascensorem asini & ascensorē cameli & contēplat⁹ est diligēter multo intuitu. Et clamauit leo. Super

Cap. xx.
בִּשְׁנַת בֹּא תַרְתָּן אַשְׁדּוֹדָה
בִּשְׁלֹחַ אֹתוֹ סַרְגוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וַיִּלָּחֶם בְּאַשְׁדּוֹד וַיִּלְכְּדָהּ׃ בָּעֵת
הַהִיא דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד יְשַׁעְיָהוּ
בֶן אָמוֹץ לֵאמֹר לֵךְ וּפִתַּחְתָּ הַשַּׂק
מֵעַל מָתְנֶיךָ וְנַעַלְךָ תַחֲלֹץ מֵעַל
רַגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הָלֹךְ עָרוֹם וְיָחֵף׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הָלַךְ עַבְדִּי
יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים
אוֹת וּמוֹפֵת עַל מִצְרַיִם וְעַל כּוּשׁ׃
כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת שְׁבִי
מִצְרַיִם וְאֶת גָּלוּת כּוּשׁ נְעָרִים
וּזְקֵנִים עָרוֹם וְיָחֵף וַחֲשׂוּפַי שֵׁת
עֶרְוַת מִצְרָיִם׃ וְחַתּוּ וָבֹשׁוּ מִכּוּשׁ
מַבָּטָם וּמִן מִצְרַיִם תִּפְאַרְתָּם׃ וְאָמַר
יֹשֵׁב הָאִי הַזֶּה בַּיּוֹם הַהוּא
הִנֵּה כֹה מַבָּטֵנוּ אֲשֶׁר נַסְנוּ שָׁם
לְעֶזְרָה לְהִנָּצֵל מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וְאֵיךְ נִמָּלֵט אֲנָחְנוּ׃

Cap. xxj.
מַשָּׂא מִדְבַּר יָם
כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב לַחֲלוֹף מִמִּדְבָּר בָּא
מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה׃ חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד
לִי הַבּוֹגֵד בּוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד
עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדַי כָּל אַנְחָתָה
הִשְׁבַּתִּי׃ עַל כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי חַלְחָלָה
צִירִים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה
נַעֲוֵיתִי מִשְּׁמֹעַ נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת׃
תָּעָה לְבָבִי פַּלָּצוּת בִּעֲתָתְנִי אֵת
נֶשֶׁף חִשְׁקִי שָׂם לִי לַחֲרָדָה׃
עָרֹךְ הַשֻּׁלְחָן צָפֹה הַצָּפִית אָכוֹל
שָׁתֹה קוּמוּ הַשָּׂרִים מִשְׁחוּ
מָגֵן׃ כִּי כֹה אָמַר אֵלַי אֲדֹנָי לֵךְ
הַעֲמֵד הַמְצַפֶּה אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד׃
וְרָאָה רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים רֶכֶב
חֲמוֹר רֶכֶב גָּמָל וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב
רַב קָשֶׁב׃ וַיִּקְרָא אַרְיֵה עַל

שָׁנָה · בּוֹא · לָחַם לָכַד · יָלַךְ · חָלַץ · עָשָׂה עָרַם · אָמַר · שָׁנָה · יָפַת · נָהַג שָׁבָה · גָּלָה · חָשַׂף שׁוּת · עָרָה חָתַת · בּוּשׁ נָבַט · פָּאַר · נוּס · נָצַל פָּנָה · מָלַט
נָשָׂא דָּבַר · חָלַף בּוֹא · יָרֵא חָזָה · נָגַר שָׁדַד · עָלָה · שָׁבַת חוּל · צוּר יָלַד · עָוָה · בָּהַל רָאָה · שׂוּם · צָפָה אָכַל · שׁוּר · יָלַךְ · עָמַד צָפָה · רָאָה נָגַד · חָמַר קָשַׁב · קָרָא אָרָה

Pritiua.heb. Tex.heb.Esa.xxij. | Trãsla.B.Hie. | Trãs.Gre.lxx.cũ iter.latina.

Pritiua.heb.	Tex.heb.Esa.xxij.
תָּמַד	מִצְפֶּה אֲדֹנָי אָנֹכִי עֹמֵד תָּמִיד יוֹמָם
שָׁמַר יָצַב	וְעַל מִשְׁמַרְתִּי אָנֹכִי נִצָּב כָּל
בּוֹא	הַלֵּילוֹת׃ וְהִנֵּה זֶה בָא רֶכֶב אִישׁ
עָנָה אָמַר	צֶמֶד פָּרָשִׁים וַיַּעַן וַיֹּאמֶר נָפְלָה
פָּסַל	נָפְלָה בָּבֶל וְכָל פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ
דּוּשׁ	שִׁבַּר לָאָרֶץ׃ מְדֻשָׁתִי וּבֶן גָּרְנִי
	אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת
נָגַד	אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם׃
נָשָׂא	מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר
	שֹׁמֵר מַה מִלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִלֵּיל׃
	אָמַר שֹׁמֵר אָתָה בֹקֶר וְגַם לָיְלָה
בָּעָה שׁוּב	אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ׃
אָתָה לוּן	מַשָּׂא בַּעְרָב בַּיַּעַר בַּעְרַב תָּלִינוּ
	אֹרְחוֹת דְּדָנִים׃ לִקְרַאת צָמֵא
יָמַן	הֵתָיוּ מָיִם יֹשְׁבֵי אֶרֶץ תֵּימָא
פָּנָה	בְּלַחְמוֹ קִדְּמוּ נֹדֵד׃ כִּי מִפְּנֵי
נָטַשׁ	חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי חֶרֶב נְטוּשָׁה
דָּרַךְ	וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד
לָחַם	מִלְחָמָה׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֵלָי
שָׁנָה שָׂכַר	בְּעוֹד שָׁנָה כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה
כָּבַד סָפַר	כָּל כְּבוֹד קֵדָר׃ וּשְׁאָר מִסְפַּר קֶשֶׁת
גָּבַר מָעַט	גִּבּוֹרֵי בְנֵי קֵדָר יִמְעָטוּ כִּי יְהוָה
	אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר׃
Cap.xxij.	מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה
נָשָׂא חָזָה	לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת׃
אֵיכָה עָלָה גָּג שׁוֹא	תְּשֻׁאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה
הָמָה קָרָה	עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי חֶרֶב
עָלַז מוּת	וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה׃ כָּל קְצִינַיִךְ
לָחַם קָצַן	נָדְדוּ יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ כָּל
מָצָא	נִמְצָאַיִךְ אֻסְּרוּ יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ׃
שָׁעָה מָרַר	עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר
בָּכָה אוּץ	בַּבֶּכִי אַל תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל
שָׁדַד הָמַם	שֹׁד בַּת עַמִּי׃ כִּי יוֹם מְהוּמָה
בּוּס בּוּךְ	וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת
חָזָה	בְּגֵיא חִזָּיוֹן מְקַרְקַר קִר וְשׁוֹעַ
קָרַר	אֶל הָהָר׃ וְעֵילָם נָשָׂא אַשְׁפָּה

speculam dñi ego sum
stans iugiter per diem:
& super custodiam meã
ego sum stans totis
noctibus. Ecce iste ve-
nit ascensor vir
bige equitum: & respõ
dit & dixit. Cecidit
cecidit babylon & oĩa
sculptilia deorum eius
cõtrita sunt i terra. Tri-
tura mea & filii aree mee
que audiui a domino
exercituum
deo israel annũciaui vo
bis.
Onus duma. Ad me
clamat ex seyr.
Custos quid de nocte?
custos quid de nocte?
Dixit custos. Venit ma
ne & nox.
Si queritis querite: cõ-
uertimini & venite.
Onus in arabia. In sal-
tu ad vesperã dormietis:
in semitis dodanim. Oc
currentes sitienti
ferte aquam qui habita
tis terram austri
cum panibus occurrite
fugienti. A facie enim
gladiorũ fugerũt a facie
gladii imminẽtis:
a facie arcus extenti: a
facie grauis
prelii: quoniam hec di
cit dominus ad me.
Adhuc in vno anno q̃si
in anno mercenarii: &
auferetur oĩs gloria ce-
dar: & reliquie numeri
sagittariorum fortiũ de
filiis cedar iminuẽtur.
Dñs enim deus israel
locutus est. 22.

ONus vallis visionis.
Quidnam
quoqꝫ tibi est: qa ascen
disti & tu omnis in tecta
clamoris plena: vrbs
frequens ciuitas
exultans. Interfecti tui
non interfecti gladio:
nec mortui in bello.
Cuncti principes tui
fugerunt simul: du-
reqꝫ ligati sunt. Omnes
qui inuẽti sunt vincti pa
riter: procul fugerunt.
Propterea dixi. Recedi
te a me: amare
flebo. Nolite incũbere
vt cõsolemini me super
vastitate filie poplĩ mei.
Dies enĩ interfectionis
& cõculcationis & fletuũ
domino deo exercituũ
in valle visionis. Scru-
tans murũ: & magnific⁹
super montẽ. Et elam
sumpsit pharetram: &

speculã dñi. ꝛ dixit: steti ꝑ totũ di- Abac
τὴν σκοπιὰν κυρίου. καὶ εἶπεν, ἔστην διὰ παντὸς ἡμέ 2.a.
ei: ꝛ sup castra steti tota nocte. hie.5
ρας, καὶ ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἔστην ὅλην τὴν νύκτα. Apo.
ꝛ ecce ipe venit ascẽsoꝛ bige. ꝛ re 4.b.
καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἔρχεται ἀναβάτης ξυνωρίδος. καὶ ἀπο
spõdẽs ait: cecidit cecidit babylon ꝛ om
κριθεὶς εἶπεν, πέπτωκε πέπτωκε βαβυλὼν καὶ πάν
nia simulachꝛa ei⁹: ꝛ manufacta e-
τα τὰ ἀγάλματα αὐτῆς, καὶ τὰ χειροποίητα αὐ-
ius cõtrita sunt in terra. audite dere
τῆς συνετρίβησαν εἰς τὴν γῆν. ἀκούσατε οἱ κατα-
licti ꝛ dolẽtes audite q̃ audiui a
λελειμμένοι καὶ ὀδυνώμενοι ἀκούσατε ἃ ἤκουσα πα
dño sabaoth: de⁹ israel ãnũciauit vobis.
ρὰ κυρίου σαβαώθ, ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ ἀνήγγειλεν ὑμῖν.
Uerbũ idumee. ad me clama
Τὸ ῥῆμα τῆς ἰδουμαίας. πρὸς ἐμὲ καλεῖ
de seyr. custodite ꝓpugnacula custo-
παρὰ σουσιείρ. φυλάσσετε ἐπάλξεις φυλάσ-
dio mane ꝛ nocte. si q̃sierís q̃re. ꝛ
σω τὸ πρωῒ καὶ τὴν νύκτα. ἐὰν ζητῇς ζήτει. καὶ
apud me habita in saltu vespe doꝛmies in
παρ' ἐμοὶ οἴκει ἐν τῷ δρυμῷ ἑσπέρας κοιμηθήσῃ ἐν
via dedan. in occursum sitiẽti aquã ferte
τῇ ὁδῷ δαιδάν. εἰς συνάντησιν διψῶντι ὕδωρ φέρετε
habitãtes in regiõe theman panib⁹ occurrite fugiẽ
οἱ ἐνοικοῦντες ἐν χώρᾳ θεμὰν ἄρτοις συναντᾶτε φεύ
tibus ꝓpter multitudinẽ occisoꝝ: ꝛ ꝓpter
γουσι διὰ τὸ πλῆθος τῶν κτεινομένων, καὶ διὰ τὸ
multitudinẽ errantiũ: ꝛ ꝓpter multitudinẽ glã
πλῆθος τῶν πλανωμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῆς μα
dii: ꝛ ꝓpter multitudinẽ arcuũ ex-
χαίρας, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοξευμάτων τῶν δια
tentoꝝ: ꝛ ꝓpter multitudinẽ eoꝝ q̃ cecideꝛt in
τεταμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πεπτωκότων ἐν
bello. q꞉ sic dixit mihi dñs. adhuc ãnus
τῷ πολέμῳ. ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος. ἔτι ἐνιαυτὸς
q̃si ãnus mercenarii deficiet gl̃ia cedar: ꝛ
ὡς ἐνιαυτὸς μισθωτοῦ ἐκλείψει ἡ δόξα κηδάρ, καὶ τὸ
reliquũ sagitationũ fortiũ filioꝝ cedar
κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων τῶν ἰσχυρῶν υἱῶν κηδὰρ
erit parũ. q꞉ dñs locut⁹ est de⁹ israel.
ἔσαι ὀλίγον. διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἰσραήλ. C.22.

UErbũ vallis visiõis. q̃d factũ ẽ tibi nũc
Τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος σιών. τί ἐγένετό σοι νῦν
q꞉ ascẽdistis oẽs in tecta vana. ĩpleta
ὅτι ἀνέβητε πάντες εἰς δώματα μάταια. ἐνεπλή-
est ciuitas clamãtiũ. vulnerati tui nõ vul-
σθη ἡ πόλις βοώντων. οἱ τραυματίαι σου οὐ τραυ
nerati gladio. neqꝫ moꝛtui tui moꝛtui bello.
ματίαι μαχαίρας. οὐδ' οἱ νεκροί σου νεκροὶ πολέμου.
oẽs pꝛimates tui migrauerũt. simul ab
πάντες οἱ ἄρχοντές σου πεφεύγασι. ἅμα ἀπὸ τοῦ
arcu ligati sunt. ꝛ foꝛtes in te lõge
τόξου δεδεμένοι εἰσί. καὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν σοὶ πόρρω
fugerũt. ꝓpter hoc dixi dimittite me. amare fle
πεφεύγασι. διὰ τοῦτο εἶπα ἄφετέ με. πικρῶς κλαύ
bo. nolite cõtendere cõsolari me sup cõ-
σομαι. μὴ κατισχύσητε παρακαλεῖν με ἐπὶ τὸ σύν
tritione filie populi mei. q꞉ dies tu-
τριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου. ὅτι ἡμέρα τα
mult⁹ ꝛ ꝑditiõis ꝛ cõculcatiõis. ꝛ er-
ραχῆς καὶ ἀπωλείας καὶ καταπατήματος καὶ πλά
roꝛ a dño sabaoth in valle visionis er
νησις παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐν φάραγγι σιὼν πλα
rant. a paruo vsqꝫ ad magnũ errãt sup
νῶνται. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πλανῶνται ἐπὶ τὰ
mõtes. at elamite tulerũt pharetras:
ὄρη. οἱ δὲ ἐλαμῖται ἔλαβον φαρέτρας,

Trãsla.gre.lxx.cũ iter.latina.

τ ascẽsores hoies sup equos τ cõgregatio pu=
καὶ ἀναβάται ἄνθρωποι ἐφ᾽ ἵππους καὶ συναγωγὴ παρα-
gne. τ erũt electe valles tue replebũ
τάξεως· καὶ ἔσονται αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σου πλησθή=
tur q̃drigis. at eq̃tes stipabũt portas tuas
σονται ἁρμάτων· οἱ δὲ ἱππεῖς ἐμφράξουσι τὰς πύλας σου
τ reuelabũt portas iuda: τ ĩspiciẽt
καὶ ἀνακαλύψουσι τὰς πύλας ἰούδα, καὶ ἐμβλέψονται τῇ
die illa in electas domos ciuitatis. τ reue
ἡμέρα ἐκείνη εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς οἴκους τῆς πόλεως· καὶ ἀνα
labũt abscõdita domoꝝ arcis dauid. τ vide
καλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων τῆς ἄκρας δαυίδ· καὶ ἴδο
rũt q̃m plures sunt. τ auertẽt aquã anti
σαν ὅτι πλείους εἰσί· καὶ ἀπέστρεψαν τὸ ὕδωρ τῆς ἀρχαί
que piscine in ciuitatẽ. τ q̃m destruxẽt do
ας κολυμβήθρας εἰς τὴν πόλιν· καὶ ὅτι καθήλωσαν τοὺς οἴ
mos hierlm ad firmãdos muros ciuitati. τ feci=
κους ἱερουσαλὴμ εἰς ὀχύρωμα τείχους τῇ πόλει· καὶ ἐποι
stis vobis aquã ĩter duos muros. in=
ήσατε ἑαυτοῖς ὕδωρ ἀναμέσον τῶν δύο τειχέων· ἐσώτε
tra piscinã antiquã. τ nõ ĩspexistis i
ρον τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας· καὶ οὐκ ἐνεβλέψατε εἰς
eũ q̃ a pricipio fecit eã. τ q̃ creauit illã
τὸν ἀπαρχῆς ποιήσαντα αὐτήν· καὶ τὸν κτίσαντα αὐτὴν
nõ vidistis. τ vocauit dñs sabaoth in die illa
οὐκ εἴδετε· καὶ ἐκάλεσε κύριος σαβαὼθ ἐν τῇ ἡμέρα ἐκείνη
fletũ τ plãctũ τ rasurã τ cicturã saccoꝝ. ipi
κλαυθμὸν καὶ κοπετὸν καὶ ξύρησιν καὶ ζῶσιν σάκκων. αὐτοὶ
aũt fecerũt gaudiũ τ leticiã: iugulãtes vi
δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα, σφάζοντες μό
tulos τ sacrificãtes oues: ita vt cõederẽt carnes τ bi
Cor. d. χους καὶ θύοντες πρόβατα, ὥστε φαγεῖν κρέατα καὶ πι=
bãt vinũ dicẽtes. comedam⁹ τ bibam⁹: cras eñi mori
εῖν οἶνον λέγοντες· φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀπο
mur. τ reuelata hec sũt in aurib⁹ do
θνήσκομεν· καὶ ἀνακεκαλυμμένα ταῦτά ἐστιν ἐν τοῖς ὠσὶ κυ
mini sabaoth: q̃m nõ dimittet vobis hoc pctm̃ donec
ρίου σαβαώθ, ὅτι οὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν αὕτη ἡ ἁμαρτία ἕως
moriamini. hec dicit dñs sabaoth. vade in
ἂν ἀποθάνητε. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ· πορεύου εἰς τὸ
pastophoriũ ad somnã q̃store τ dic ei: q̃d
παστοφόριον πρὸς σομνὰν τὸν ταμίαν καὶ εἶπον αὐτῷ, τί
tu hic? τ q̃d tibi est hic? q̃m excidisti tibi hic
σὺ ὧδε; καὶ τί σοί ἐστιν ὧδε; ὅτι ἐλατόμησας σεαυτῷ ὧδε
sepulchrũ: τ fecisti tibi in excelso sepulchrũ: τ
μνημεῖον, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ἐν ὑψηλῷ μνημεῖον, καὶ
scripsisti tibi in petra tabernaculũ: ecce iã dñs saba
ἔγραψας σεαυτῷ ἐν πέτρα σκηνήν; ἰδοὺ δὴ κύριος σαβα
oth eiiciet τ cõteret virũ. τ auferet stolã
ὼθ ἐκβαλεῖ καὶ ἐκτρίψει ἄνδρα. καὶ ἀφελεῖ τὴν στολήν
tuã τ coronã tuã gl'iosam. τ pĩciet te in regionẽ
σου καὶ τὸν στέφανόν σου τὸν ἔνδοξον. καὶ ῥίψει σε εἰς χώραν
magnã τ absq̃ mẽsura: τ ibi morieris. τ ponet
μεγάλην καὶ ἀμέτρητον, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖς· καὶ θήσει τὸ
currũ tuũ pulchrũ ignominiã. τ domũ pricipis
ἅρμα σου τὸ καλὸν ἀτιμίαν· καὶ τὸν οἶκον τοῦ ἄρχοντός
tui in cõculcationẽ: τ aufereris a dispẽsatiõe
σου εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας
tua τ de gradu tuo. τ erit in die illa.
σου καὶ ἐκ τῆς στάσεώς σου. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρα ἐκείνῃ·
vocabo pueꝝ meũ eliachim filiũ helchie: τ
καλέσω τὸν παῖδά μου ἐλιακεὶμ τὸν τοῦ χελκίου, καὶ
induã illũ stolã tuã. τ coronã tuã dabo
ἐνδύσω αὐτὸν τὴν στολήν σου· καὶ τὸν στέφανόν σου δώσω
illi. τ potẽtiã τ dispẽsationẽ tuã dabo in
αὐτῷ· καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν οἰκονομίαν σου δώσω εἰς
man⁹ ei⁹. τ erit q̃si pr̃ habitãtib⁹
τὰς χεῖρας αὐτοῦ· καὶ ἔσται ὡς πατὴρ τοῖς ἐνοικοῦσιν
hierlm: τ habitantib⁹ iuda. τ dabo
ἱερουσαλήμ, καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἰούδα. καὶ δώσω
ei clauẽ dom⁹
αὐτῷ τὴν κλεῖδα οἴκου

Trãsla.B.Hie.

currum hominis equitis: & parietem nudauit clypeus. Et erunt electe valles tue plene q̃drigarum: & equites ponent sedes suas in porta: & reuelabitur operimẽtũ iude. Et videbitis in die illa armamẽtariũ domus saltus: & scissuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicate sunt. Et cõgregastis aq̃s piscine inferioris: & domos hierusalẽ numerastis: & destruxistis domos ad muniendum murum. Et lacum fecistis inter duos muros: ad aquam piscine veteris: & non suspexistis ad eũ qui fecerat eã: & opatorẽ eius de longe nõ vidistis. Et vocauit dominus deus exercituum in die illa ad fletum: & ad planctũ ad caluiciũ: & ad cingulũ sacci: & ecce gaudiũ & leticia: occidere vitulos & iugulare arietes: comedere carnes & bibere vinũ. Comedam⁹ & bibamus: cras eñi moriemur. Et reuelata est ĩ aurib⁹ meis vox dñi exercituũ: si dimittetur iniq̃tas hec vobis: donec moriamini: dicit dominus exercituum. Hec dicit dominus deus exercituum. Vade ingredere ad eũ q habitat in tabernaculo ad sobnã p̃positũ templi: & dices ad eum. Quid tu hic: aut q̃si q̃s hic. Quia excidisti tibi hic sepulchrũ: excidisti in excelso memoriale: diligẽter in petra tabernaculum tibi. Ecce dñs asportari te faciet: sicut asportatur gallus gallinace⁹: & q̃si amictũ sic sublevabit te. Coronãs coronabit te tribulatiõe: q̃si pilã mittet te ĩ terrã latã & spaciosam. Ibi morieris & ibi erit currus glĩe tue: & ignominia dom⁹ dñi tui. Et expellã te de statiõe tua: & de mĩsterio tuo deponã te. Et erit in die illa: vocabo seruum meũ eliachĩ filiũ helchie: & induã illũ tunica tua: & cĩgulo tuo cõfortabo eũ & potestatẽ tuã dabo in manu eius: & erit q̃si pater habitãtib⁹ hierlm & domui iuda. Et dabo clauem domus

Tex.heb.Esa.xxij. Pritiua.heb.

Tex.heb.	Pritiua.heb.
ברכב אדם פרשים וקיר ערה	
מגן: ויהי מבחר עמקיך מלאו רכב	היה בחר
והפרשים שת שתו השערה:	ישות
ויגל את מסך יהודה ותבט ביום	גלה נבט
ההוא אל נשק בית היער: ואת	
בקיעי עיר דוד ראיתם כי רבו	בקע ראה
ותקבצו את מי הברכה התחתונה:	רבה קבץ
ואת בתי ירושלם ספרתם ותתצו	בית נתץ
הבתים לבצר החומה: ומקוה	חמה קוה
עשיתם בין החמתים למי הברכה	עשה
הישנה ולא הבטתם אל עשיה	נבט
ויצרה מרחוק לא ראיתם: ויקרא	רחק
אדני יהוה צבאות ביום ההוא	ראה קרא
לבכי ולמספד ולקרחה ולחגר	בכה ספד
שק: והנה ששון ושמחה הרג בקר	שוש
ושחט צאן אכל בשר ושתות	אכל
יין אכול ושתו כי מחר נמות:	שתה מות
ונגלה באזני יהוה צבאות אם	גלה
יכפר העון הזה לכם עד תמתון	כפר
אמר אדני יהוה צבאות: כה אמר	
אדני יהוה צבאות לך בא אל	ילך בוא
הסכן הזה על שבנא אשר על	
הבית: מה לך פה ומי לך פה כי	
חצבת לך פה קבר חצבי מרום	רום
קברו חקקי בסלע משכן לו: הנה	שכן
יהוה מטלטלך טלטלה גבר	טיל
ועטך עטה: צנוף יצנפך צנפה	עטה
כדור אל ארץ רחבת ידים שמה	
תמות ושמה מרכבות כבודך	מות רכב
קלון בית אדניך: והדפתיך ממצבך	כבד קלה
וממעמדך יהרסך: והיה ביום	יצב עמד
ההוא וקראתי לעבדי לאליקים	הרס
בן חלקיהו: והלבשתיו כתנתך	לבש
ואבנטך אחזקנו וממשלתך אתן	חזק משל
בידו והיה לאב ליושב ירושלם	נתן
ולבית יהודה: ונתתי מפתח בית	ישב
	נתן פתח

דוד על שכמו ופתח ואין סגר
וסגר ואין פתח: ותקעתיו יתד
במקום נאמן והיה לכסא כבוד — קום אמן
לבית אביו: ותלו עליו כל כבוד — כבד תלה
בית אביו הצאצאים והצפעות — יצא
כל כלי הקטן מכלי האגנות ועד — כלה
כל כלי הנבלים: ביום ההוא
נאם יהוה צבאות תמוש היתד — מוש
התקועה במקום נאמן ונגדעה — תקע
ונפלה ונכרת המשא אשר עליה — גדע כרת
כי יהוה דבר: — נשא

Cap.xxiij

משא צר הילילו
אניות תרשיש כי שדד מבית — ילל אנה
מבוא מארץ כתים נגלה למו: — גלה
דמו ישבי אי סחר צידון עבר — דמם
ים מלאוך: ובמים רבים זרע שחר
קציר יאור תבואתה ותהי סחר — קצר יאר
גוים: בושי צידון כי אמר ים — בוא היה
מעוז הים לאמר לא חלתי — בוש עזז חול
ולא ילדתי ולא גדלתי בחורים — בחר
רוממתי בתולות: כאשר שמע — בתל
למצרים יחילו כשמע צר: עברו — חול
תרשישה הילילו ישבי אי:
הזאת לכם עליזה מימי קדם — עלז יום
קדמתה יבלוה רגליה מרחוק — יבל
לגור: מי יעץ זאת על צר
המעטירה אשר סחריה שרים — עטר שור
כנעניה נכבדי ארץ: יהוה צבאות — כבד
יעצה לחלל גאון כל צבי להקל — גאה צבה
כל נכבדי ארץ: עברי ארצך — קלל
כיאר בת תרשיש אין מזח
עוד: ידו נטה על הים הרגיז — רגז
ממלכות יהוה צוה אל כנען — מלך
לשמד מעזניה: ויאמר לא תוסיפי — עזז אמר
עוד לעלוז המעשקה בתולת — יסף עשק
בת צידון כתיים קומי עברי

dauid ſup humerū ei⁹: & apiet & nō erit q claudat. Et claudet: & nō erit qui apiat. Et figā illū paxillum in loco fideli: & erit in ſolium glorie domui patris ſui: & ſuſpendā ſup eū oēm gloriā domus patris eius: vaſorum diuerſa genera omne vas paruulum a vaſis craterarum vſq ad omne vas muſicorū. In die illa dicit dominus exercituum: auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli: & frangetur & cadet: & peribit quod pependerat in eo: quia dñs locutus eſt.

23.

ONus tyri. Vlulate naues maris: qa vaſtata eſt dom⁹ vñ venire cōſueuerant: de terra cethim reuelatū eſt eis. Tacete q habitatis in inſula: negociatio ſidonis. Tranſfretātes mare repleuerūt te in aqs multiſ: ſemē nili meſſis flumis fruges ei⁹: & facta eſt negociatio gentiū. Erubeſce ſidon ait mare fortitudo maris dicēs. Non parturiui & non peperi: & non enutriui iuuenes: nec ad incrementū perduxi virgines. Cū auditū fuerit in egypto: dolebūt cum audierint de tyro. Tranſite maria: vlulate qui habitatis in inſula. Nunqd nō hec vrā eſt q gl̃iabatur a dieb⁹ priſtinis in antiqtate ſua? Ducent eā pedes ſui longe ad pegrinandum. Quis cogitauit hoc ſup tyrū quondā coronatā. Cui⁹ negociatores principes: inſtitores ei⁹ inclyti terre. Dominus exercituū cogitauit hoc: vt detraheret ſupbiā oīs gl̃ie: & ad ignominiā deduceret vniuerſos iclytos terre. Tranſi terrā tuā q̃ſi fluuiū filia maris: nō ē cingulū vltra tibi. Manū ſuā extēdit ſup mare cōturbauit regna. Dñs mādauit aduerſus chanaan: vt cōtereret fortes eius: & dixit. Non adiicies vultra vt glorieris calūniam ſuſtinens virgo filia ſidonis. In cethim conſurgens tranſfreta:

dauid ſup humerū ei⁹ ⁊ aperiet. ⁊ nō erit
δαυίδ ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ καὶ ἀνοίξει. καὶ οὐκ ἔσται — Joh. c. Apo 3.b
claudens. ⁊ caudet: ⁊ nō eſt aperiens. ⁊ dabo
ὁ ἀποκλείων. καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνοίγων. καὶ δώσω
gl̃iam dauid ei. ⁊ iperabit: ⁊ nō erit cōtradicēs.
τὴν δόξαν δαδ αὐτῷ. καὶ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων.
⁊ cōſtituā eū principē in loco fideli: ⁊ erit in ſo
καὶ στήσω αὐτὸν ἄρχοντα ἐν τόπῳ πιστῷ, καὶ ἔσται εἰς θρό
liū glorie dom⁹ pr̃is ei⁹. ⁊ erit cō=
νον δόξης τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἔσται πε
fidēs ſup eū oīs gl̃ioſus in domo pr̃is
ποιθὼς ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶς ἔνδοξος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς
ſui a paruo vſq ad magnū. oē vas par
αὐτοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. πᾶν τὸ σκεῦος τὸ μι=
uum: a vaſe craterarū. ⁊ pēdebūt
κρόν, ἀπὸ σκεύους τῶν ἀγανῶθ. καὶ ἔσονται ἐπικρεμά
ei in die illa. hec dicit dñs ſa=
μενοι αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. τάδε λέγει κύριος σα=
baoth: mouebit hō ſtabilit⁹ in loco
βαώθ, κινηθήσεται ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐστηριγμένος ἐν τόπῳ
fideli: ⁊ auferet ⁊ corruet ⁊ diſſoluet glo
πιστῷ, καὶ ἀφαιρεθήσεται καὶ πεσεῖται καὶ ἀπολύσεται ἡ δό
ria in eū: q2 dñs locut⁹ eſt.
ξα ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι κύριος ἐλάλησεν.

Ca.23

Viſio tyri. Vlulate naues carthagi
Τὸ ὅραμα τύρου. ὀλολύξατε πλοῖα καρχηδῶ=
nis: q2 periit: ⁊ nō vltra veniūt de terra citio=
νος, ὅτι ἀπώλετο, καὶ οὐκέτι ἔρχονται ἐκ γῆς κιτιαί
rū ducta eſt captiua: cui ſimiles facti ſunt habi=
ων ἦκται αἰχμάλωτος, τίνι ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ κατοι
tātes in inſula. negociatores phenicie trāſfretātes
κοῦντες ἐν τῇ νήσῳ. μεταβόλοι φοινίκης διαπερῶντες
mare in aqua multa ſemē negociatoꝝ q̃ſi
τὴν θάλασσαν ἐν ὕδατι πολλῷ σπέρμα μεταβόλων ὡς
meſſiū illatarū negociatores gētiū. erube
ἀμητῶν εἰσφερομένων οἱ μεταβόλοι τῶν ἐθνῶν. αἰσχύνθη=
ſce ſidon dixit mare. at fortitudo maris ait
τι σιδὼν εἶπεν ἡ θάλασσα. ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς θαλάσσης εἶ=
nō parturiui neq peperi: neq enutriui iuuenes
πεν, οὐκ ὤδινον οὐδὲ ἔτεκον, οὐδὲ ἐξέθρεψα νεανίσκους
neq exaltaui virgines. cū aūt auditū fuerit in
οὐδὲ ὕψωσα παρθένους. ὅταν δὲ ἀκουστὸν γένηται ἐν
egypto: apphēdet eos dolor de tyro. abi=
αἰγύπτῳ, λήψεται αὐτοὺς ὀδύνη περὶ τύρου. ἀπέλ
te in carthaginē. vlulate habitātes in inſu
θετε εἰς καρχηδόνα. ὀλολύξατε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νή
la hac. nō hec erat cōtumelia vr̃a q̃ ab initio:
σῳ ταύτῃ. οὐχ αὕτη ἦν ἡ ὕβρις ὑμῶν ἡ ἀπ᾽ ἀρχῆς,
anteq̃ traderet ipſa. qs hec cogita=
πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν. τίς ταῦτα ἐβούλευ=
uit ſup tyrū. nūqd minor eſt aut nō ꝓualet? negoci
σεν ἐπὶ τύρον. μὴ ἥσσων ἐστὶν ἢ οὐκ ἰσχύει; οἱ ἔμ=
atores ei⁹ chanaan principes iclyti terre. do
ποροι αὐτῆς χαναὰν ἄρχοντες οἱ ἔνδοξοι τῆς γῆς. κύ
min⁹ ſabaoth cogitauit diſſoluere oēm in
ριος σαβαὼθ ἐβουλεύσατο παραλῦσαι πᾶσαν τὴν ὕ
iuriam gl̃ioſorū: ⁊ ignominia afficere oē inclytū ſup
βριν τῶν ἐνδόξων, καὶ ἀτιμάσαι πᾶν ἔνδοξον ἐπὶ
terrā. opare terrā tuā. ⁊ eñ naues nō vltra
τῆς γῆς. ἐργάζου τὴν γῆν σου. καὶ γὰρ πλοῖα οὐκέτι
veniūt de carthagine. at man⁹ tua nō vltra ꝓualet
ἔρχεται ἐκ καρχηδόνος. ἡ δὲ χείρ σου οὐκέτι ἰσχύει
per mare q̃ ꝓuocat reges. dñs ſa
κατὰ θάλασσαν ἡ παροξύνουσα βασιλεῖς. κύριος σα
baoth ꝓcepit de chanaan perdere ei⁹ fortitudinē:
βαὼθ ἐνετείλατο περὶ χαναὰν ἀπολέσαι αὐτῆς τὴν ἰσχύν,
⁊ dicent nō vltra adiicietis iiuriari ⁊
καὶ ἐροῦσιν οὐκέτι οὐ μὴ προσθῆτε τοῦ ὑβρίζειν καὶ
iiuria afficere filiā ſion. ⁊ ſi abieris in cithim:
ἀδικεῖν τὴν θυγατέρα σιών. καὶ ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς κιτιεῖς,

neq̧ illic tibi requies erit. ⁊ in terrā chaldeo
ὀυδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσαι· καὶ ἐις γῆν χαλδαί
rū. ⁊ ipa deſolata ē ab aſſyriis. neq̧ illic tibi re
ων. καὶ ἀυτὴ ἠρήμωται ἀπὸ τῶν ἀσυρίων. ὀυδὲ ἐκεῖ σοι ἀνά
quies erit: qꝛ paries ipſius cecidit. vlula=
παυσις ἔσαι, ὅτι ὁ τοῖχος ἀυτῆς πέπτωκεν. ὀλολύ=
te naues carthaginis. qꝛ periit munitio ve
ζετε πλοῖα καρχηδόνος. ὅτι ἀπόλωλε τὸ ὀχύρωμα ὑ=
ſtra. ⁊ erit in die illa: derelinquet ty
μῶν. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καταλειφθήσεται τύ=
rus ānis ſeptuagīta ſicut tpꝰ regis vni⁹: q̄ſi tem
ρος ἔτη ἑβδομήκοντα ὡς χρόνος βασιλέως ἑνός, ὡς χρό
pus hoīs. ⁊ poſt ſeptuaginta ānos erit tyrus
νος ἀνθρώπου. καὶ μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἔσαι τύρος
q̄ſi cāticū meretricis. ſume citharā. circue ciuitatē mere
ὡς ᾆσμα πόρνης. λάβε κιθάραν. ῥέμβευσον πόλιν πόρ
trix obliuioni tradita. bn̄ cithariza. plurimū cāta. vt
νη ἐπιλελησμένη. καλῶς κιθάρισον. πολλὰ ᾆσον. ἵνα
tui mēoria ſit. ⁊ erit poſt ſeptuagīta ānos
σου μνεία γένηται. καὶ ἔσαι μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη
viſitationē faciet de⁹ tyri. ⁊ iteꝝ reſti
ἐπισκοπὴν ποιήσει ὁ θεὸς τύρου. καὶ πάλιν ἀποκα
tuetur in priſtinū: ⁊ erit emporiū omni
τασαθήσεται ἐις τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἔσαι ἐμπόριον πά=
bus regnis orbis terre. ⁊ erit eius
σαις ταῖς βασιλείαις τῆς ὀικουμένης. καὶ ἔσαι ἀυτῆς ἡ
negociatio ⁊ merces ſctā dn̄o. nō ipis cō
ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιος τῷ κυρίῳ. ὀυκ ἀυτοῖς συ
gregabit: ſed habitātib⁹ corā dn̄o. om
ναχθήσεται, ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου. πᾶ
nis negociatio ei⁹: comedere ⁊ bibere ⁊ ipleri
σα ἡ ἐμπορία ἀυτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆ
in ſymbolū: memoria corā dn̄o.
ναι ἐις συμβολήν, μνημόσυνον ἔναντι κυρίου. C.24.
ECce dn̄s diſſipat orbē terre totū ⁊
Ἰδοὺ κύριος καταφθείρει τὴν ὀικουμένην ὅλην καὶ
deſolabit eū: ⁊ reuelabit faciē eius.
ἐρημώσει ἀυτήν, καὶ ἀνακαλύψει τὸ πρόσωπον ἀυτῆς.
⁊ diſſemiābit habitātes in eo. ⁊ erit ppl's
καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν ἀυτῇ. καὶ ἔσαι ὁ λαὸς
ſicut ſacerdos. ⁊ ſeru⁹ ſicut dn̄s. ⁊ ancilla
ὡς ὁ ἱερεύς. καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος. καὶ ἡ θεράπαινα
ſicut dn̄a. erit emēs ſicut vendēs. ⁊ fene
ὡς ἡ κυρία. ἔσαι ὁ ἀγοράζων ὡς ὁ πωλῶν. καὶ ὁ δανεί
rans ſicut fenus accipiēs. ⁊ debens ſicut cui debet.
ζων ὡς ὁ δανειζόμενος. καὶ ὁ ὀφείλων ὡς ᾧ ὀφείλει.
diſſipatiōe diſſipabit terra. ⁊ direptiōe depdabitur
φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ. καὶ προνομῇ προνομευθήσεται
terra. nā os dn̄i locutū eſt hec. luxit
ἡ γῆ. τὸ γὰρ ςόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα. ἐπένθησεν
terra ⁊ corrupt⁹ eſt orbis. luxerūt excelſi
ἡ γῆ καὶ ἐφθάρη ἡ ὀικουμένη. ἐπένθησαν ὁι ὑψηλοὶ τῆς
terre. ⁊ terra iniq̄ egit ꝑpter habitātes eā.
γῆς. καὶ ἡ γῆ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας ἀυτήν.
qꝛ trāſgreſſi ſunt legē dn̄i: ⁊ diſſipaue
διότι παρέβησαν τὸν νόμον κυρίου, καὶ διεσκέδα=
runt. mutauerūt ꝓcepta teſtamētū eternū. ꝑpter hoc maledictio
σαν. ἤλλαξαν τὰ προςάγματα διαθήκην ἀιώνιον. διὰ τοῦτο ἀρὰ
vorabit terrā. qꝛ peccauerūt habitātes e=
ἔδεται τὴν γῆν. ὅτι ἡμάρτοσαν ὁι κατοικοῦντες ἀυ
am. ꝑpter hoc paupes erūt habitātes in
τήν. διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται ὁι κατοικοῦντες ἐν
terra. ⁊ dimittētur hoīes pauci. lu
τῇ γῇ. καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι. πεν
gebit vinū. lugebit vitis. gemēt oēs
θήσει ὀῖνος. πενθήσει ἄμπελος. ςενάξουσι πάντες
leti aīa: ceſſauit letitia
ὁι ἐυφραινόμενοι τὴν ψυχήν, πέπαυται ἐυφροσύνη
tympanorū. ceſſauit cōtumacia ⁊ diuitie ipi
τυμπάνων. πέπαυται ἀυθάδεια καὶ πλοῦτος ἀσε
orū. ceſſauit
βῶν. πέπαυται ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

ibi quoq̧ non erit re=
quies tibi. Ecce terra
chaldeorum talis popu
lus non fuit: aſſur ∞∞
fundauit eā. In captiui=
tatē traduxerūt robuſtos
eius: ſuffoderūt domos
ei⁹: poſuerūt eā in ruinā.
vlulate naues maris: qa
deuaſtata eſt fortitudo
veſtra. Et erit in die illa:
in obliuione eris o tyre
ſeptuaginta annis: ſi=
cut dies regis vnius. ∞
Poſt ſeptuagīta annos
erit tyro ∞∞∞∞∞∞∞
quaſi canticū meretricis.
Sume tibi citharā: circu
e ciuitatē meretrix ob=
liuioni tradita. Bn̄ cane:
frequenta canticum vt
memoria tui ſit. Et erit
poſt ſeptuaginta annos:
viſitabit dominus ∞∞
tyrū & reducet eam ad
merces ſuas: & rurſum
fornicabitur cuꝫ vniuer
ſis regnis ſuper faciem
terre: & erunt negotia=
tiones ei⁹: & merces eius
ſanctificate dn̄o. Non
cōdētur neq̧ reponētur
quia his qui habitaue=
runt corā domino erit
negociatio eius vt man=
ducent in ſaturitatem &
veſtiantur vſq̧ ad vetu=
ſtatem. 24.
ECce dn̄s diſſipabit
terrā & nudabit eā:
& affliget faciē ei⁹ & diſ=
perget habitatores eius.
Et erit ſicut ppl's: ſic ſa
cerdos: & ſicut ſeruus ſic
dn̄s ei⁹ & ſicut ancilla ſic
dn̄a eius. Sicut emēs: ſic
ille q vēdit. Sicut fenera=
tor: ſic is qui mutuū acci
pit. Sicut q repetit: ſic q
debet. Diſſipatione diſſi
pabitur t̄ra: & direptiōe
ꝑdabitur. Dn̄s eñ locut⁹
eſt verbū hoc. Luxit &
defluxit terra et īfirma
ta ē: defluxit orbis & īfir
mata eſt altitudo populi
terre: & terra infecta eſt
ab habitatoribus ſuis:
qa trāſgreſſi ſunt leges:
mutauerūt ius: diſſipa=
uerūt fedus ſempiternū.
Propter hoc maledi=
ctio vorabit terrā: & pec
cabūt habitatores eius:
ideoq̧ inſaniēt cultores
ei⁹: & relinquētur hoīes
pauci. Luxit vīdemia:
infirmata eſt vitis: ∞∞∞
ingemuerūt oēs q letabā
tur corde. Ceſſauit gau
diū tympanorū: quieuit
ſonitus letātiū: cōticuit

גם שם לא ינוח לך : הן ארץ
כשדים זה העם לא היה , אשור
יסדה לציים הקימו בחוניו עררו
ארמנותיה שמה למפלה : הילילו
אניות תרשיש , כי שדד מעזכן :
והיה ביום ההוא , ונשכחת צר
שבעים שנה כימי מלך אחד ,
מקץ שבעים שנה יהיה לצר
כשירת הזונה : קחי כנור סבי
עיר זונה נשכחה , היטיבי נגן
הרבי שיר , למען תזכרי : והיה
מקץ שבעים שנה יפקד יהוה
את צר ושבה לאתננה , וזנתה
את כל ממלכות הארץ על פני
האדמה : והיה סחרה ואתננה
קדש ליהוה , לא יאצר ולא יחסן ,
כי לישבים לפני יהוה יהיה
סחרה , לאכל לשבעה ולמכסה
עתיק :
הנה יהוה בוקק הארץ ובולקה ,
ועוה פניה והפיץ ישביה : והיה
כעם ככהן כעבד כאדניו , כשפחה
כגברתה , כקונה כמוכר , כמלוה
כלוה , כנשה כאשר נשה בו :
הבוק תבוק הארץ והבוז תבז ,
כי יהוה דבר את הדבר הזה :
אבלה נבלה הארץ , אמללה
נבלה תבל , אמללו מרום עם
הארץ : והארץ חנפה תחת ישביה ,
כי עברו תורת חלפו חק , הפרו
ברית עולם : על כן אלה אכלה
ארץ , ויאשמו ישבי בה , על כן
חרו ישבי ארץ , ונשאר אנוש
מזער : אבל תירוש אמללה גפן ,
נאנחו כל שמחי לב : שבת משוש
תפים , חדל שאון עליזים , שבת

נוח
ציה קום
בחן עור
שום נפל
ילל אנה
עזז שכח
יום
היה
שור זנה
לקח כנר
סבב שכח
יטב רבה
זכר פקד
שוב תנה
זנה מלך
פנה
אצר חסן
היה
כסה
עתק
Ca. xxiiij
בקק בלק
פנה פוץ
קנה מכר
לוה
בקק בזז
רום
ירה
פור ברית
עלם
אשם
חרה שאר
אנש זער
ירש אנח
שוש תפף
שאה עלז

Tex.heb.	Prĩtiua.heb.
מְשׂוֹשׂ כִּנּוֹר׃ בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ יָיִן	כִּנֹּר שׁוּר
יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו׃ נִשְׁבְּרָה קִרְיַת	שָׁתָה מָרַר
תֹּהוּ סֻגַּר כָּל בַּיִת מִבּוֹא׃ צְוָחָה	שָׁתָה שָׁבַר
עַל הַיַּיִן בַּחוּצוֹת עָרְבָה כָּל	קָרָה תָּהָה
שִׂמְחָה גָּלָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ׃ נִשְׁאַר	שָׁאַר
בָּעִיר שַׁמָּה וּשְׁאִיָּה יֻכַּת שָׁעַר׃	שָׁמַם שָׁאָה
כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ	כָּתַת הָיָה
הָעַמִּים כְּנֹקֶף זַיִת כְּעוֹלֵלֹת אִם	עָלַל
כָּלָה בָצִיר׃ הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יָרֹנּוּ	בָּצַר נָשָׂא
בִּגְאוֹן יְהוָה צָהֲלוּ מִיָּם׃ עַל כֵּן	רָנַן גָּאָה
בָּאֻרִים כַּבְּדוּ יְהוָה בְּאִיֵּי הַיָּם	אוֹר אִי
שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ מִכְּנַף	
הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק	צָבָה צָדַק
וָאֹמַר רָזִי לִי רָזִי לִי אוֹי לִי	רָזָה
בֹּגְדִים בָּגָדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ׃	
פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃	פּוּחַ
וְהָיָה הַנָּס מִקּוֹל הַפַּחַד יִפּוֹל	נוּס נָפַל
אֶל הַפַּחַת וְהָעוֹלֶה מִתּוֹךְ הַפַּחַת	עָלָה
יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי אֲרֻבּוֹת מִמָּרוֹם	לָכַד רוּם
נִפְתָּחוּ וַיִּרְעֲשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃	פָּתַח רָעַשׁ
רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר	יָסַד רוּעַ
הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ מוֹט הִתְמוֹטְטָה	פּוּר מוּט
אֶרֶץ׃ נוֹעַ תָּנוּעַ אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר	שָׁכַר
וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה וְכָבַד עָלֶיהָ	נוּד לוּן
פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם׃	יָסַף
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה	פָּקַד
עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל	
מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה׃ וְאֻסְּפוּ	
אֲסֵפָה אַסִּיר עַל בּוֹר וְסֻגְּרוּ עַל	אָסַר
מַסְגֵּר וּמֵרֹב יָמִים יִפָּקֵדוּ׃ וְחָפְרָה	סָגַר יוֹם
הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ	
יְהוָה צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַםִ	
וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד׃	כָּבַד
יְהוָה אֱלֹהַי אַתָּה	Cap.xxv
אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ	רוּם יָדָה
פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן׃	עָשָׂה יָעַץ אָמַן

Trãsla.B.Hie.

dulcedo cithare. Cum cantico non bibēt vinū: amara erit potio bibētibus illā. Attrita ē ciuitas vanitatis: clausa est ōis domus nullo introeūte. Clamor erit sup vino in plateis: deserta ē ōis leticia: translatū est gaudium terre. Relicta est in vrbe solitudo: & calamitas opprimet portas. Quia hec erunt in medio terre: in medio populorū. Quō si pauce oliue q̄ remāserūt excutiātur ex olea & racemi cū fuerit finita vīdemia. Hi leuabūt vocē suā atq̧ laudabūt: cū glificatus fuerit dn̄s hinniēt de mari. ppter hoc in doctrinis glificate dn̄m: in īsulis maris nomē dn̄i dei israel. A finibus terre laudes audiuimus gloriā iusti. et dixi. Secretū meū mihi: secretū meū mihi. Ve mihi. Preuaricātes preuaricati sunt: & preuaricatōe transgressorū p̄uaricati sunt. Formido et fouea & laq̄us sup te: q habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foueā: & qui se explicauerit de fouea. tenebitur laqueo: qa cataracte de excelsis apte sūt & cōcutiētur fundamēta t̄re. Cōfractiōe cōfringetur t̄ra. cōtritiōe cōteretur t̄ra. Cōmotione cōmouebitur terra: agitatione agitabitur terra sicut ebrius: & auferetur q̄si tabernaculū vnius noctis. Et grauabit eam iniq̄tas sua & corruet: & nō adiiciet vt resurgat. Et erit in die illa. Visitabit dominus super militiam celi in excelso: & super reges terre qui sunt sup terra. Et cōgregabūtur in cōgregatione vnius fascis in lacū: & claudētur ibi ī carcere: & post multos dies visitabūtur. Et erubescet luna & cōfundetur sol: cū regnauerit dn̄s exercituū in monte sion & in hierusalem: & in cōspectu senū suorum fuerit glorificatus. 25.

Domine deus meus es tu & exaltabo te: confitebor nomini tuo: qm̄ fecisti mirabilia: cogitationes antiquas fideles amen.

Trãs.Gre.lxx.cũ iter.latina.

vox cithare. erubuerūt nō biberūt vinū. amara facta
φωνὴ κιθάρας. ἠσχύνθησαν οὐκ ἔπιον οἶνον. πικρὸν ἐγένε
est sicera bibētibus. deserta est ōis ciuitas.
το τὸ σίκερα τοῖς πίνουσιν. ἠρημώθη πᾶσα πό=
tas. claudet domū ne igrediātur. vlulate p
λις. κλείσει οἰκίαν τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. ὀλολύζετε περὶ
vino vbiq̧. cessauit ōis letitia.
τοῦ οἴνου πανταχῆ. πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη.
abiit ōē gaudiū terre. & derelinq̄n=
ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς. καὶ καταλειφθή=
tur ciuitates deserte. & domus derelicte
σονται πόλεις ἔρημοι. καὶ οἶκοι ἐγκαταλελειμμένοι
peribūt. hec oīa erūt in terra in medio
ἀπολοῦνται. ταῦτα πάντα ἔσται ἐν τῇ γῇ ἐν μέσῳ
gētiū. queadmodū si q̄s excutiat oliuā:
τῶν ἐθνῶν. ὃν τρόπον ἐάν τις καλαμήσηται ἐλαίαν,
sic excutient eos: & si quieuerit vindemia.
οὕτως καλαμήσονται αὐτούς, καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυ
mia. & isti voce clamabūt. at derelicti
γητός. καὶ οὗτοι φωνῇ βοήσονται. οἱ δὲ καταλειφθέν
cti sup terrā: letabunt simul cū glia domini.
τες ἐπὶ τῆς γῆς, εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυ=
mini. cōturbabit aqua maris. ppt hoc
ρίου. ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. διὰ τοῦ
glia dn̄i in īsulis erit maris.
το ἡ δόξα κυρίου ἐν ταῖς νήσοις ἔσται τῆς θαλάσσης.
nomē dn̄i gliosum erit dn̄i dei israel.
τὸ ὄνομα κυρίου ἔνδοξον ἔσται κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
ab alis terre portēta audiuimus. spes
ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν. ἐλ
iusto. & dicēt: ve p̄uaricantibus
πὶς τῷ εὐσεβεῖ. καὶ ἐροῦσιν, οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν hie.
p̄uaricātes legē. timor & fouea & laqueus g.
οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον. φόβος καὶ βόθυνος καὶ πα=
sup vos habitātes in terra. & erit
γὶς ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔσται
fugiens timorē cadet in foueā. at e=
ὁ φεύγων τὸν φόβον ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον. ὁ δὲ ἐκ
grediēs de fouea: capiet a laqueo.
βαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, ἁλώσεται ὑπὸ τῆς παγίδος.
q2 fenestre de celo aperte sunt. & cōcutient
ὅτι θυρίδες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεῴχθησαν. καὶ σεισθή=
tur fundamēta terre. turbatiōe cōturbabit
σεται τὰ θεμέλια τῆς γῆς. ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ
terra. & depauperatōe depaupabit terra. declinauit: & cō
γῆ. καὶ ἀπορίᾳ ἀπορηθήσεται ἡ γῆ. ἔκλινεν, καὶ σει
mouebit sicut tuguriū pomorū terra. q̄si ebrius & cra
σθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ. ὡς ὁ μεθύων καὶ κραι
pulatus. & cadet & nō poterit surgere. in
παλῶν. καὶ πεσεῖται καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι. κα
ualuit eni sup eā iniq̄tas. & erit in die
τίσχυσε γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς ἡ ἀνομία. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ
illa īducet deus sup ornatū celi manū:
ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ τὴν χεῖρα,
& sup reges terre. & cōgregabūt & con
καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς. καὶ συνάξουσι καὶ ἀπο
cludent in munitionē & in carcerē. p mul
κλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα καὶ εἰς δεσμωτήριον. διὰ πολ=
tas gn̄atiōes visitatio erit eorū. & liq̄fiet la
λῶν γενεῶν ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν. καὶ τακήσεται ἡ πλίν
ter: & cadet murus: & cōfundet
θος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος, καὶ ἐντραπήσεται ἡ
luna: & erubescet sol. q2 regnabit
σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος. ὅτι βασιλεύσει
dn̄s in sion: & in hierl̄m: & ī cōspectu
κύριος ἐν σιών, καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνώπιον τῶν
seniorū glificabit.
πρεσβυτέρων δοξασθήσεται. Ca.25.

Domine deus meus glificabo te laudabo nomē tuū: q2
Κύριε ὁ θεός μου δοξάσω σε ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, ὅτι
fecisti admirabiles res: cōsiliū antiquū verū
ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα, βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινήν

fiat. q: poſuiſti ciuitates in tumulū: ciuitates muni
γένοιτο. ὅτι ἔθηκας πόλεις εἰς χῶμα. πόλεις ὀχυ-
tas vt caderēt eoꝝ fundamēta impioꝝ ci-
ρὰς τοῦ πεσεῖν αὐτῶν τὰ θεμέλια τῶν ἀσεβῶν πό-
uitates: ī eternū nō edificabit. ꝑpter hoc bn̄dicet
λεις, τὸν αἰῶνα οὐ μὴ οἰκοδομηθῇ. διὰ τοῦτο εὐλογήσει
tibi ppl's mendic⁹. ⁊ ciuitates hoīm īiqtatē ſuſtinē
σε ὁ λαὸς ὁ πτωχός. καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμέ-
tiū bn̄dicent tibi. fuiſti em̄ oī ciuitati hūili
νων εὐλογήσουσί σε. ἐγένου γὰρ πάσῃ πόλει ταπεινῇ
auxiliator. triſtib⁹ ꝑpter īopiā ꝓtectio: ab ho-
βοηθός. τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη, ἀπὸ ἀν-
minib⁹ malis liberabis eos: vmbraculū ſitientiū. ⁊
θρώπων πονηρῶν ῥύσῃ αὐτούς, σκέπη διψώντων. καὶ
ſpūs hoīm īiuriā patiētiū bn̄dicēt tibi. q̄ſi ho-
πνεῦμα ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε. ὡς ἄν-
mines puſillanimes ſitiētes in ſion. q: liberabis eos
θρωποι ὀλιγόψυχοι διψῶντες ἐν σιών. ὅτι ῥύσῃ αὐτοὺς
ab hoīb⁹ īpiis: qb⁹ nos tradidiſti. ⁊
ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδωκας. καὶ
faciet dn̄s ſabaoth oīb⁹ gētib⁹. ſup
ποιήσει κύριος σαβαὼθ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. ἐπὶ τὸ
mōtē iſtū bibēt in letitia bibēt vinū. vn-
ὄρος τοῦτο πίονται ἐν εὐφροσύνῃ πίονται οἶνον. χρί-
gētur vnguēto in mōte hoc. trade hec
σονται μύρον ἐν τῷ ὄρει τούτῳ. παράδος ταῦτα
oīa gentib⁹. nā cōſiliū hoc ſup oēs
πάντα τοῖς ἔθνεσιν. ἡ γὰρ βουλὴ αὕτη ἐπὶ πάντα τὰ
gētes. deuorauit mors ꝓualens. ⁊ rurſum abſtu-
ἔθνη. κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας. καὶ πάλιν ἀφεῖ-
lit de⁹ oēm lachrymā ab oī facie.
λεν ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου. τὸ
opprobriū ppl'i abſtulit ab oī terra. nā os
ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς. τὸ γὰρ στό-
dn̄i locutū eſt: ⁊ dicēt die illa: ecce
μα κυρίου ἐλάλησεν, καὶ ἐροῦσι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἰδοὺ
de⁹ nr̄ ī quo ſperabam⁹ ⁊ exultabam⁹ ſup
ὁ θεὸς ἡμῶν ἐφ' ᾧ ἠλπίζομεν καὶ ἠγαλλιώμεθα ἐπὶ τῇ
ſalute nr̄a. ⁊ letabimur q: requiē
σωτηρίᾳ ἡμῶν. καὶ εὐφρανθησόμεθα ὅτι ἀνάπαυσιν
faciet de⁹ ſup mōtē hūc. ⁊ cōculcabi-
ποιήσει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο. καὶ καταπατηθή-
tur moabitis: quēadmodū calcāt areā in
σεται ἡ μωαβῖτις, ὃν τρόπον πατοῦσιν ἅλωνα ἐν ἁ-
currib⁹. ⁊ remittet man⁹ ſuas: quēadmodū
μάξαις. καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὃν τρόπον
⁊ ipſe humiliauit vt ꝑderet. ⁊ humi-
καὶ αὐτὸς ἐταπείνωσε τοῦ ἀπολέσαι. καὶ ταπει-
liabit ſuperbiā ei⁹: ſup q̄ man⁹ īiecit.
νώσει τὴν ὕβριν αὐτοῦ, ἐφ' ἃ τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν.
⁊ altitudinē refugii dom⁹ tue humiliabit
καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ οἴκου σου ταπεινώσει
⁊ deſcendet vſq; ad pauimētū.
καὶ καταβήσεται ἕως τοῦ ἐδάφους. Ca.26.

Die illa cātabūt canticū iſtud in
Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσονται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐπὶ τῆς
terra iuda dicētes: ecce ciuitas fortis ⁊ ſalu-
γῆς ἰούδα λέγοντες, ἰδοὺ πόλις ὀχυρὰ καὶ σωτή-
tare nr̄m. ponet murū ⁊ circūmurale. aperite
ριον ἡμῶν. θήσει τεῖχος καὶ περίτειχος. ἀνοίξατε
portas īgrediat' ppl's cuſtodiēs iuſticiā ⁊ cu-
πύλας εἰσελθέτω λαὸς φυλάσσων δικαιοσύνην καὶ φυ-
ſtodiēs veritatē. apphendens veritatē ⁊ cu-
λάσσων ἀλήθειαν, ἀντιλαμβανόμενος ἀληθείας καὶ φυ-
ſtodiens pacē. q: in te ſperauim⁹ dn̄e vſq; ī
λάσσων εἰρήνην. ὅτι ἐπὶ σοὶ ἠλπίσαμεν κύριε ἕως
ſempiternū. de⁹ magn⁹ eternus:
τοῦ αἰῶνος. ὁ θεὸς ὁ μέγας ὁ αἰώνιος, ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Quia poſuiſti ciuitatem in tumulū: vrbē fortem in ruinam domum alienorū vt non ſit ciuitas: & in ſempiternū nō edificetur. Sup hoc laudabit te ppl'us fortis: ciuitas gentiū robuſtarū timebit te. Quia fact⁹ es fortitudo paupi: fortitudo egeno ī tribulatiōe ſua: ſpes a turbine vmbraculū ab eſtu. Spūs eni roburſtorū q̄ſi turbo īpellēs parietē. Sicut eſt⁹ in ſiti: tumultū alienorū hūiliabis: & q̄ſi calore ſub nube torrēte ꝓpaginē fortiū marceſcere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte iſto conuiuiū pinguiū: cōuiuiū vindemie: conuiuium pinguium medullatorum: vindemie defecate. Et precipitabit in monte iſto faciem vinculi colligati ſuper omēs populos: & telam quā orditus eſt ſup oēs nationes. Precipitabit mortē in ſempiternū. Et auferet dn̄s deus lachrymā ab omī facie: & opprobriū popl'i ſui auferet de vniuerſa t̄ra: qa dominus locutus eſt. Et dicent in die illa. Ecce deus noſter iſte: expectauim⁹ eū: & ſaluabit nos. Iſte dn̄s: ſuſtinuim⁹ eū: exultabimus & letabimur in ſalutari eius: qa requieſcet manus dn̄i in monte iſto. Et triturabitur moab ſub eo: ſicuti teruntur palee in plauſtro. ∞∞∞∞∞∞∞ Et extēdet manus ſuas ſub eo: ſicut extendit ∞ natans ad natādum: & humiliabit gloriam eius cū alliſione manuū ei⁹. & munimenta ſublimiū murorum tuorū concident. & humiliabūtur: & detrahentur in terram vſq; ad puluerem. 26.

IN die illa cantabitur cāticū iſtud in terra iuda. Vrbs fortitudinis nr̄e: ſaluator ponetur in ea murus & antemurale. Aperite portas & ingredietur gens iuſta: cuſtodiēs veritatē. Vet⁹ error abiit: ſeruabis pacē: pacē quia in te ſperauimus. Sperastis in dn̄o in ſeculis eternis: ī dn̄o deo forti in perpetuū.

כִּי שַׂמְתָּ מֵעִיר לַגָּל קִרְיָה בְצוּרָה
לְמַפֵּלָה אַרְמוֹן זָרִים מֵעִיר
לְעוֹלָם לֹא יִבָּנֶה׃ עַל כֵּן יְכַבְּדוּךָ
עַם עָז קִרְיַת גּוֹיִם עָרִיצִים יִירָאוּךָ׃
כִּי הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז לָאֶבְיוֹן
בַּצַּר לוֹ מַחְסֶה מִזֶּרֶם צֵל מֵחֹרֶב
כִּי רוּחַ עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃
כְּחֹרֶב בְּצָיוֹן שְׁאוֹן זָרִים תַּכְנִיעַ
חֹרֶב בְּצֵל עָב זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה׃
וְעָשָׂה יְהוָה צְבָאוֹת לְכָל הָעַמִּים
בָּהָר הַזֶּה מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה
שְׁמָרִים שְׁמָנִים מְמֻחָיִם שְׁמָרִים
מְזֻקָּקִים׃ וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי
הַלּוֹט הַלּוֹט עַל כָּל הָעַמִּים
וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל כָּל הַגּוֹיִם׃
בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי
יְהוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת
עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי
יְהוָה דִּבֵּר׃ וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה
אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ
זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה
בִּישׁוּעָתוֹ׃ כִּי תָנוּחַ יַד יְהוָה
בָּהָר הַזֶּה וְנָדוֹשׁ מוֹאָב תַּחְתָּיו
כְּהִדּוֹשׁ מַתְבֵּן בְּמוֹ מַדְמֵנָה׃
וּפֵרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יְפָרֵשׂ
הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת וְהִשְׁפִּיל גַּאֲוָתוֹ
עִם אָרְבּוֹת יָדָיו׃ וּמִבְצַר מִשְׂגַּב
חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח הִשְׁפִּיל הִגִּיעַ
לָאָרֶץ עַד עָפָר׃

בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר
הַשִּׁיר הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה עִיר עָז
לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וָחֵל׃ פִּתְחוּ
שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר
אֱמוּנִים׃ יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם
שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָּטוּחַ׃ בִּטְחוּ בַיהוָה
עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים׃

שׂוּם קָרָה
בָּצַר נָפַל
עָלַם בָּנָה
כָּבַד
עָזַז עָרַץ
הָיָה
עָזַז אָבָה
צוּר חָסָה
צִיָּה שָׁאָה
כָּנַע עָנָה
שָׁתָה
מוֹחַ
זָקַק פָּנָה
נָסַךְ נָסַךְ
פָּנָה
סוּר
קָוָה יָשַׁע
גּוּל שָׂמַח
יָשַׁע נוּחַ
דּוּשׁ
תֶּבֶן דֹּמֶן
פָּרַשׂ
שָׁפַל גָּאָה
בָּצַר שָׂגַב
חָמָה שָׁחַח

Cap.xxvj
שׁוּר עָזַז
יָשַׁע שִׁית
חִיל בּוֹא
צָדַק אָמַן
סָמַךְ נָצַר
שָׁלַם בָּטַח
עָלַם

Prĩtiua.heb. Tex.he.Esa.xxvj. Trãſla.B.Hie. Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

Tex.he.Esa.xxvj.	Prĩtiua.heb.
כִּי הֵשַׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה	שָׁחַח רוּם
יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ עַד אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה	קָרָה שָׂגַב
עַד עָפָר׃ תִּרְמְסֶנָּה רָגֶל רַגְלֵי	נָגַע רָמַס
עָנִי פַּעֲמֵי דַלִּים׃ אֹרַח לַצַּדִּיק	עָנָה דָּלַל
מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק	צָדַק
תְּפַלֵּס׃ אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה	יָשַׁר עָגַל
קִוִּינוּךָ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת	פָּלַס שָׁפַט
נָפֶשׁ׃ נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה	קָוָה אָוָה
אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי	שָׁחַר
כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק	
לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ יֻחַן רָשָׁע בַּל	חָנַן
לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל	עָוַל
וּבַל יִרְאֶה גֵּאוּת יְהוָה׃ יְהוָה	רָאָה גָּאָה
רָמָה יָדְךָ בַּל יֶחֱזָיוּן יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ	רוּם חָזָה
קִנְאַת עָם אַף אֵשׁ צָרֶיךָ	בּוֹשׁ צוּר
תֹאכְלֵם׃ יְהוָה תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם	אָכַל שָׁפַת
לָנוּ כִּי גַּם כָּל מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ	שָׁלַם
לָּנוּ׃ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ	עָשָׂה
אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר	זָלַת בָּדַד
שְׁמֶךָ׃ מֵתִים בַּל יִחְיוּ רְפָאִים בַּל	זָכַר מוּת
יָקֻמוּ לָכֵן פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם	חָיָה קוּם
וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ׃ יָסַפְתָּ לַגּוֹי	שָׁמַד
יְהוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבָּדְתָּ רִחַקְתָּ	אָבַד כָּבַד
כָּל קַצְוֵי אָרֶץ׃ יְהוָה בַּצַּר פְּקָדוּךָ	קָצָה צוּר
צָקוּן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ׃ כְּמוֹ	צוּק יָסַר
הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק	קָרַב יָלַד
בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה׃	חוּל זָעַק
הָרִינוּ חַלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ	הָיָה כָּנָה
יְשׁוּעֹת בַּל נַעֲשֶׂה אֶרֶץ וּבַל יִפְּלוּ	הָרָה חוּל
יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי	יָשַׁע עָשָׂה
יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי	נָפַל חָיָה
טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים	מוּת קוּם
תַּפִּיל׃ לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר	קוּץ
דְּלָתֶיךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע	נָפַל יָלַךְ
עַד יַעֲבָר זָעַם׃ כִּי הִנֵּה יְהוָה	בּוֹא חָבָה
יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד עֲוֹן יֹשֵׁב	עָבַר קוּם

Quia incuruabit habitãtes in excelſo: ciuitatẽ ſublimẽ humiliabit: humiliabit eã vſq; ad terrã: detrahet eã vſq; ad puluerẽ. Cõculcabit eã pes: pes paupis greſſus egenorum. Semita iuſti recta eſt: rectus callis iuſti ad ambulandũ: & in ſemita iudiciorum tuoꝝ dñe ſuſtinuimus te: nomen tuũ & memoriale tuũ in deſiderio aĩe. Aĩa mea deſiderauit te in nocte: ſed in ſpũ meo in p̃cordiis meis de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: iuſticiã diſcẽt hĩtatores orbis. Miſereamur ĩpio: & nõ diſcet iuſticiã facere. In terra ſctõꝝ iniqua geſſit: & non videbit gloriam domini. Domine exaltetur manus tua vt nõ videãt: videãt & cõfundantur zelãtes populi: & ignis hoſtes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: oĩa enim opera tus es nobis. Dñe deus noſter poſſederunt nos domini abſq; te: tantum in te recordemur nominis tui. Moriẽtes non viuãt: gigãtes nõ reſurgãt. Propterea viſitaſti & contriuiſti eos & p̃didiſti oẽꝫ memoriã eorum. Indulſiſti genti dñe: indulſiſti genti. Nũ qd glorificat⁹ es? Elõgaſti oẽs terminos terre. Dñe in anguſtia reqſierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut q̃ cõcepit cũ appropinquerit ad partũ: dolens clamat in doloribꝰ ſuis: ſic facti ſumꝰ a facie tua dñe. Cõcepimus: & q̃ſi parturiumꝰ & peperimꝰ ſpm̃. Salutes non fecimus in terra: ideo nõ ceciderũt habitatores terre. Viuent mortui tui: ĩterfecti mei reſurgẽt. Exp̃giſcimini & laudate q hĩtatis ĩ puluere: quia ros lucis ros tuꝰ & terrã gigantiũ detrahes in ruinã. Vade populus meꝰ: intra in cubicula tua: claude oſtia tua ſup te: abſcõdere modicũ ad momẽtũ: donec p̃traſeat indignatio. Ecce enĩ dñs egredietur de loco ſuo: vt viſitet iniqtatem habitatoris

q̃ humiliãs deduxit habitãtes in excel
ὃς ταπεινώσας κατήγαγεν τοὺς κατοικοῦντας ἐν ὑψη
ſis. ciuitates munitas deſtrues ⁊ deduces vſq; ad
λοῖς. πόλεις ὀχυρὰς καταβαλεῖς καὶ κατάξεις ἕως
pauimẽtũ. ⁊ cõculcabũt eas pedes mãſuetoꝝ
ἐδάφους. καὶ πατήσουσιν αὐτὰς πόδες πραέων
⁊ humiliũ greſſus. via iuſtoꝝ recta fctã eſt.
καὶ ταπεινῶν βήματα. ὁδὸς εὐσεβῶν εὐθεῖα ἐγένετο.
⁊ p̃parata via iuſtoꝝ. nã ſvia
καὶ παρεσκευασμένη ἡ ὁδὸς τῶν εὐσεβῶν. ἡ γὰρ ὁδὸς
dñi iudiciũ. ſperauimꝰ in noĩe tuo ⁊ in
κυρίου κρίσις. ἠλπίσαμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐπὶ
mẽoria quã deſiderabat aĩa mea. de nocte cõſurgit
τῇ μνείᾳ ἧ ἐπεθύμει ἡ ψυχή μου. ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ
ſpũs meꝰ ad te deꝰ. qꝛ lux p̃cepta
πνεῦμά μου πρὸς σὲ ὁ θεός. διότι φῶς τὰ προστάγματά
tua ſup terra. iuſticiã diſcite habitãtes in
σου ἐπὶ τῆς γῆς. δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ
terra. ceſſauit eñi iplꝰ. nõ diſcet iuſtici
τῆς γῆς. πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής. οὐ μὴ μάθῃ δικαιοσύ-
am ſup terra. veritatẽ nõ faciat. auferat ĩpi
νην ἐπὶ τῆς γῆς. ἀλήθειαν οὐ μὴ ποιήσῃ. ἀρθήτω ὁ ἀσε
us vt nõ videat gloriã dñi. dñe excelſum tuũ
βὴς ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου. κύριε ὑψηλός σου
brachiũ ⁊ nõ ſcierũt. ſciẽtes aũt cõfunden
ὁ βραχίων καὶ οὐκ ἤδεισαν. γνόντες δὲ αἰσχυνθήσον-
tur. zelus app̃hẽdet poplm̃ ĩeruditũ. ⁊ nũc ignis
ται. ζῆλος λήψεται λαὸν ἀπαίδευτον. καὶ νῦν πῦρ τοὺς
aduerſarios cõedet. dñe deus nr̃ pacem da nobis.
ὑπεναντίους ἔδεται. κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν εἰρήνην δὸς ἡμῖν.
oĩa .n. reddidiſti nobis. dñe deus nr̃ poſſide
πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν κτῆσαι
nos dñe extra te aliũ non ſcimus. nomen
ἡμᾶς κύριε ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν. τὸ ὄνομά
tuũ vocamꝰ. at mortui vitã nõ videbũt. neq;
σου ὀνομάζομεν. οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν. οὐδὲ
medici nõ ſuſcitabũt. p̃pt hoc ĩduxiſti ⁊
ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσωσι. διὰ τοῦτο ἐπήγαγες καὶ
p̃didiſti ⁊ tuliſti oẽ maſculinũ eoꝝ. adde eis
ἀπώλεσας καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν. πρόσθες αὐτοῖς
mala dñe. adde mala glioſis terre. domie ĩ tribulatiõe recordati ſumꝰ tui: ĩ tribulatõe parua doctri
κακὰ κύριε. πρόσθες κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς. κύ
ριε ἐν θλίψει ἐμνήσθημέν σου, ἐν θλίψει μικρᾷ ἡ παι
na tua nobis. ⁊ ſicut parturiẽs cũ ap̃pinq̃t ad pa
δεία σου ἡμῖν. καὶ ὡσεὶ ὠδίνουσα ἐγγίζειν τοῦ τε
riendũ ⁊ in dolore ſuo clamat: ſic fcti ſu-
κεῖν καὶ ἐπὶ τῇ ὠδῖνι αὐτῆς κράζει, οὕτως ἐγενήθη-
mus dilecto tuo. p̃pter timorẽ tuũ dñe in
μεν τῷ ἀγαπητῷ σου. διὰ τὸν φόβον σου κύριε ἐν
vtero accepimꝰ ⁊ parturiuimꝰ ⁊ pep̃imꝰ: ſpi
γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν καὶ ἐτέκομεν, πνεῦ
ritũ ſalutis tue quẽ feciſti ſup terrã. nõ] cade
μα σωτηρίας σου ὃ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς. οὐ πε
mus: ſed cadẽt habitãtes in
σούμεθα, ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς
terra. ſurgẽt mortui ⁊ reſurgent q̃ in
γῆς. ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς
monumẽtis. ⁊ letabunt q̃ in terra. nã ros
μνημείοις. καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ. ἡ γὰρ δρό
q̃ a te ſanitas ĩpis eſt. at terra ĩpio
σος ἡ παρὰ σοῦ ἴαμα αὐτοῖς ἐστιν. ἡ δὲ γῆ τῶν ἀσε
rũ cadet. vade pp̃ls meꝰ: ĩgredere in cubicu
βῶν πεσεῖται. βάδιζε λαός μου, εἴσελθε εἰς τὰ ταμ
la tua: claude hoſtiũ tuũ. abſcõdere
μεῖά σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου. ἀποκρύβηθι
modicũ quãtulũcũq;: donec p̃tranſeat ira dñi.
μικρὸν ὅσον ὅσον, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου.
ecce eñi dñs a ſctõ ĩducit irã
ἰδοὺ γὰρ κύριος ἀπὸ τοῦ ἁγίου ἐπάγει τὴν ὀργὴν
ſup hĩtantes
ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας

Trāsla.gre.lxx.cū inter.lati.

sup terrā. ⁊ reuelabit terra sanguinē suū. ⁊
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀνακαλύψει ἡ γῆ τὸ αἷμα αὐτῆς. καὶ
nō abscōdet iterfectos vltra.
οὐ κατακαλύψει τοὺς ἀνῃρημένους ἔτι. Ca.27.
In die illa iducet de⁹ gladiū
Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς τὴν μάχαιραν
sctm̄ ⁊ magnū ⁊ forte sup
τὴν ἁγίαν καὶ τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπὶ τὸν
dracone colubrū fugientē sup dracone colubrū tor
δράκοντα ὄφιν φεύγοντα ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκο
tuosū.⁊ occidet dracone q̄ in mari.
λιόν. καὶ ἀνελεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ. τῇ ἡ
die illa vinea bona desideriū cātare scōm
μέρᾳ ἐκείνῃ ἀμπελὼν καλὸς ἐπιθύμημα ἐξάρχειν κα
eū. ego ciuitas munita: ciuitas oppugnata fru
τ' αὐτῆς. ἐγὼ πόλις ὀχυρά, πόλις πολιορκουμένη μά
stra potū dabo illi. capiet enī nocte. die aūt ca
την ποτιῶ αὐτήν. ἁλώσεται γὰρ νυκτός. ἡμέρας δὲ πε
det mur⁹ ei⁹. nō est q̄ nō apphendit e
σεῖται τὸ τεῖχος αὐτῆς. οὐκ ἔστιν ἣ οὐκ ἐπελάβετο αὐ
am. igit̄ ꝑpter hoc fecit dn̄s de⁹ oia q̄cūq̄
τῆς. τοίνυν διὰ τοῦτο ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς πάντα ὅσα
cōstituit. cōbustus sum. clamabūt oēs habitā
συνέταξεν. κατακέκαυμαι. βοήσονται πάντες οἱ ἐνοι
tes in ea. faciam⁹ pacē illi: faciam⁹
κοῦντες ἐν αὐτῇ. ποιήσωμεν εἰρήνην αὐτῷ, ποιήσωμεν
pacē q̄ veniūt filii iacob.germiabit ⁊ florebit
εἰρήνην οἱ ἐρχόμενοι τέκνα ἰακώβ. βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει
israel ⁊ iplebit orbis terre fructus ei⁹.
ἰσραὴλ καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ οἰκουμένη τοῦ καρποῦ αὐτοῦ.
nūqd sicut ipe pcussit ⁊ ipe sic pcutiet? ⁊
μὴ ὡς αὐτὸς ἐπάταξε καὶ αὐτὸς οὕτως πληγήσεται; καὶ
sicut ipe occidit ⁊ ipe sic occidet? ri
ὡς αὐτὸς ἀνεῖλεν καὶ αὐτὸς οὕτως ἀναιρεθήσεται; μαχί
xans ⁊ exprobās emittet eos. nōne tu eras q̄
μενος καὶ ὀνειδίζων ἐξαποστελεῖ αὐτούς. οὐ σὺ ἦσθα ὁ
meditabaris spū duro iterficere eos
μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ ἀνελεῖν αὐτοὺς
spū furoris? ꝓpterea auferet iniq̄tas ia
πνεύματι θυμοῦ; διὰ τοῦτο ἀφαιρεθήσεται ἡ ἀνομία ἰα
cob. ⁊ hoc est bn̄dictio ei⁹. cū abstulero
κώβ. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ εὐλογία αὐτοῦ. ὅταν ἀφέλωμαι
ei⁹ pctm̄: q̄n posuerit oēs lapides
αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, ὅταν θῶσι πάντας τοὺς λίθους τῶν
altariū cōcisos vt puluerē minutū. ⁊ nō mane
βωμῶν κατακεκομμένους ὡς κονίαν λεπτήν. καὶ οὐ μὴ μέ
būt arbores eoꝝ ⁊ idola eoꝝ succensa
νῃ τὰ δένδρα αὐτῶν καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐκκεκαυμένα
q̄si luc⁹ lōge habitās. grex remi
ὥσπερ δρυμὸς μακράν. τὸ κατοικούμενον. ποίμνιον ἀνει
ssus erit sicut grex derelict⁹. ⁊ erit mul
μένον ἔσται ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον. καὶ ἔσται πο
to tpe in pascua. ⁊ ibi redescent: ⁊ post
λὺν χρόνον εἰς βόσκημα. καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται, καὶ μετὰ
multū tps nō erit in ea oē viride: q̄
πολὺν χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρόν, διὰ τὸ
exsiccatū eē.mulieres venietes ab spectaculo venite.nō enī po
ξηρανθῆναι. γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε. οὐ γὰρ λα
pul⁹ est hn̄s itellectū.ꝓpterea nō miserebit̄ q̄ fe
ός ἐστιν ἔχων σύνεσιν. διὰ τοῦτο οὐ μὴ οἰκτειρήσῃ ὁ ποιή
cit eos: neq̄ q̄ plasmauit eos nō miserebit̄. ⁊
σας αὐτούς, οὐδὲ ὁ πλάσας αὐτοὺς οὐ μὴ ἐλεήσῃ. καὶ
erit in die illa: cōcludet dn̄s a fos
ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συμφράξει κύριος ἀπὸ τῆς διώ
sa fluminis vsq̄ ad torrentē egypti. vos aūt cōgregate
ρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως ῥινοκούρων. ὑμεῖς δὲ συνάγετε
filios israel p vnū vnū. ⁊ erit in die il
τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ κατὰ ἕνα ἕνα. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
la clangēt tuba magna ⁊ veniēt q̄ peri
νῃ σαλπιοῦσι τῇ σάλπιγγι τῇ μεγάλῃ καὶ ἥξουσιν οἱ ἀπο
erāt in regiōe assyrioꝝ: ⁊ q̄ perierāt in
λόμενοι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀσσυρίων, καὶ οἱ ἀπολόμενοι ἐν

Trāsla.B.Hie.

terre contra eum: & reuelabit terra sanguinem suum. & nō operiet vltra interfectos suos. 27.

In die illa visitabit dominus in gladio suo duro & grandi & forti: super leuiathan serpentē vectem: & super leuiathā serpentē tortuosum: & occidet cetum qui in mari est. In die illa vinea meri cantabit ei. Ego dominus qui seruo eam: repente propinabo ei: ne forte visitetur contra eam. Nocte & die seruo eam: indignatio nō est mihi. Quis dabit me spinā & veprem in prelio? gradiar super eam: succendā eā pariter. An potius tenebit fortitudinem meā? Faciet pacem mihi: pacē faciet mihi. Qui egrediētur ipetu a iacob: florebit & germinabit israel et implebunt faciem orbis semine. Nunqd iuxta plagā pcutiētis se pcussit eū? Aut sicut occidit interfectos ei⁹: sic occisus est? In mēsura cōtra mensurā cum abiecta fuerit iudicabit eā meditatus est in spū suo duro p diē est⁹. Idcirco sup hoc dimittetur iniqtas domui iacob: & iste oīs fructus vt auferatur pctm eius. Cū posuerit oēs lapides altaris sicut lapides cineris allisos: non stabūt luci & delubra. Ciuitas enī munita desolata erit: speciosa relinqtur: & dimittetur qsi desertū. Ibi pascetur vitulus & ibi accubabit: & consumet sūmitates eius. In siccitate messis illius cōterētur mulieres veniētes & docētes eā. Nō est enī pplīs sapiēs: ꝓpterea nō miserebitur eius qui fecit eū & qui formauit eū nō pcet ei. Et erit ī die illa excutiet dn̄s ab alueo fluminis vsq̄ ad torrentē egypti: & vos cōgregabimini vn⁹ & vn⁹ filii israel. Et erit in die illa: clāgetur ī tuba magna: & veniēt qui pditi fuerāt de terra assyriorum: & qui eiecti erant de terra

Tex.he.Esa.xxvij. Priitiua.heb.

הארץ עליו וגלתה הארץ | גלה
את דמיה ולא תכסה עוד על | כסה
הרוגיה׃
Ca.xxvij
ביום ההוא יפקד | פקד
יהוה בחרבו הקשה והגדולה
והחזקה על לויתן נחש ברח | לוה
ועל לויתן נחש עקלתון והרג את
התנין אשר בים׃ ביום ההוא | תנן
כרם חמר ענו לה׃ אני יהוה | ענה
נצרה לרגעים אשקנה פן | שקה
יפקד עליה לילה ויום אצרנה׃ | פקד נצר
חמה אין לי מי יתנני שמיר | יחם נתן
שית במלחמה אפשעה בה | שמר לחם
אציתנה יחד׃ או יחזק במעזי | פשע צית
יעשה שלום לי שלום יעשה לי׃ | חזק עזז
הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח | עשה שלם
ישראל ומלאו פני תבל תנובה׃ | בוא שרש
הכמכת מכהו הכהו אם כהרג הרגיו | ציץ פרח / נוב נבה
הרג׃ בסאסאה בשלחה תריבנה | סאה רוב
הגה ברוחו הקשה ביום קדים׃ | קדם
לכן בזאת יכפר עון יעקב וזה | כפר
כל פרי הסר חטאתו בשומו כל | פרה סור
אבני מזבח כאבני גר מנפצות | זבח גיר
לא יקמו אשרים וחמנים׃ כי | נפץ קום
עיר בצורה בדד נוה משלח ונעזב | בצר
כמדבר שם ירעה עגל ושם | שלח עזב
ירבץ וכלה סעפיה׃ ביבש קצירה | דבר רעה
תשברנה נשים באות מאירות | רבץ קצר
אותה כי לא עם בינות הוא על | שבר נשה
כן לא ירחמנו עשהו ויצרו לא | בוא אור
יחננו׃ והיה ביום ההוא יחבט | את / רחם
יהוה משבלת הנהר עד נחל | חנן חבט
מצרים ואתם תלקטו לאחד | לקט
אחד בני ישראל׃ והיה ביום ההוא | בנה
יתקע בשופר גדול ובאו האבדים | תקע שפר
בארץ אשור והנדחים בארץ | גדל בוא

מצרים והשתחוו ליהוה בהר — שחה
הקדש בירושלם:
Ca.xxviij הוי עטרת גאות שכרי אפרים — גאה צבה
וציץ נבל צבי תפארתו אשר — פאר
על ראש גיא שמנים הלומי יין: — הלם
הנה חזק ואמץ לאדני כזרם
ברד שער קטב כזרם מים כבירים
שטפים הניח לארץ ביד: ברגלים — נוח
תרמסנה עטרת גאות שכורי — רמס גאה
אפרים: והיתה ציצת נבל צבי — שכר היה
תפארתו אשר על ראש גיא שמנים — פאר
כבכורה בטרם קיץ אשר יראה — בכר קוץ
הראה אותה בעודה בכפו יבלענה: — ראה כפף
ביום ההוא יהיה יהוה צבאות — בלע היה
לעטרת צבי ולצפירת תפארה — צפר
לשאר עמו: ולרוח משפט ליושב — שפט ישב
על המשפט ולגבורה משיבי — גבר שוב
מלחמה שערה: וגם אלה ביין — לחם
שגו ובשכר תעו כהן ונביא — שגה תעה
שגו בשכר נבלעו מן היין תעו — נבא בלע
מן השכר שגו בראה פקו — פוק
פליליה: כי כל שלחנות מלאו — פלל
קיא צואה בלי מקום: את מי — בל קום
יורה דעה ואת מי יבין שמועה — ירה ידע
גמולי מחלב עתיקי משדים: כי — בין שמע
צו לצו צו לצו קו לקו קו — גמל עתק
לקו זעיר שם זעיר שם: כי בלעגי — שדד צוה
שפה ובלשון אחרת ידבר אל — קוה זער
העם הזה: אשר אמר אליהם — לשן דבר
זאת המנוחה הניחו לעיף וזאת — נוח נוח
המרגעה ולא אבוא שמוע: והיה — רגע אבה
להם דבר יהוה צו לצו צו לצו — שמע
קו לקו קו לקו זעיר שם זעיר
שם למען ילכו וכשלו אחור — אחר
ונשברו ונוקשו ונלכדו: לכן — שבר יקש
שמעו דבר יהוה אנשי לצון משלי — לכד ליץ

egypti: & adorabūt dominum in monte ꝏꝏꝏ sancto in hierusalem.

28.

VE corone superbie ebriis effraim: ꝏ & flori decidenti glorie exultatiōis eius qui erāt in vertice vallis pīguissime errantes a vino: ꝏ Ecce validus & fortis dominus sicut impetus ꝏ grandinis turbo cōfringēs: sicut īpetus aquarū multarū inundantiū & emissarum sup terrā spaciosā. Pedibus cōculcabitur corona supbie ebriorum effraim & erit flos decidens glorie ꝏꝏꝏ exultatiōis eius: qui est sup verticē vallis pinguium: q̄si tēporaneū ante maturitatē autūni. Q̄d cū aspexerit vidēs statim vt māu tenuerit deuorabit illud. In die illa erit dominus exercituum ꝏ corona glorie: & sertū exultationis ꝏꝏꝏꝏꝏ residuo populi sui: & spiritus iudicii sedenti ꝏ super iudiciū & fortitudo reuertentibus de ꝏꝏ bello ad portam. Verū hi quoq; pre vino ꝏꝏꝏ nescierūt: & pre ebrietate errauerūt. Sacerdos & ꝓpheta nescierūt pre ebrietate: absorpti sunt a vino: errauerūt ī ebrietate: nescierūt videntē ignorauerūt iudicium. Oēs eni mense replete sūt vomitu sordiūq;: ita vt nō esset vltra locus. Quē docebit sciētiā? & quē intelligere faciet auditū? Ablactatos a lacte: auulsos ab vberibus: qa māda remanda: manda remāda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicū ibi modicū ibi. In loquela enī labii & lingua altera loq̄tur ad populum istum: cui dixit. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ Hec est reqes mea: reficite lassū: & hoc est meū refrigerium: & noluerūt audire. Et erit ꝏꝏꝏ eis verbū dñi māda re manda: māda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicū ibi modicum ibi: vt vadāt & cadant retrorsum: & cōterātur & illaqueētur & capiātur. Propter hoc audite ꝟbū dñi viri illusores q dñamini sup

egypto. ꝛ adorabūt dn̄m sup montē
αἰγύπτῳ. καὶ προσκυνήσουσι τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ
sctm̄ in hierl̄m.
ἅγιον ἐν ἱερουσαλήμ.

Ca.28.

VE corone iiurie mercenarii ephra
Οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως οἱ μισθωτοὶ ἐφρα-
im flos cadēs de gloria sup verticē
ίμ. τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς δόξης ἐπὶ τῆς κορυφῆς
mōtis pinguis. ebrii sine vino. ecce
τοῦ ὄρους τοῦ παχέος. οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου. ἰδοὺ
fortis ꝛ dur⁹ furor dn̄i sicut grādo q̄ defer
ἰσχυρὸς καὶ σκληρὸς ὁ θυμὸς κυρίου ὡς χάλαζα κατα-
tur nō hn̄s vmbraculū violētta decidēs. sicut
φερομένη οὐκ ἔχουσα σκέπην βίᾳ καταφερομένη. ὡς
aque multa multitudo trahēs regionē in terra faci
ὕδατος πολὺ πλῆθος σῦρον χώραν. ἐν τῇ γῇ ποιή-
et requiē manib⁹. ꝛ pedib⁹ cōcul
σει ἀνάπαυσιν ταῖς χερσί. καὶ τοῖς ποσὶ κατα-
cabitur corona iiurie. mercenarii
πατηθήσεται ὁ στέφανος τῆς ὕβρεως. οἱ μισθωτοὶ τοῦ
ephraim ꝛ erit flos cadēs de spe
ἐφραίμ. καὶ ἔσαι τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς ἐλπίδος
glie in sūmitate mōtis excelsi. sicut p̄
τῆς δόξης ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους τοῦ ὑψηλοῦ. ὡς πρό-
cox ficus: vidēs eā: priusq̄ in manū eā
δρομος σύκου, ὁ ἰδὼν αὐτό, πρὶν εἰς τὴν χεῖρα αὐτὸ
capiat: volet illā deuorare. die illa
λαβεῖν, θελήσει αὐτὸ καταπιεῖν. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
erit dn̄s sabaoth corona spei orna-
ἔσαι κύριος σαβαὼθ ὁ στέφανος τῆς ἐλπίδος ὁ πλα
ta glia: relicto meo pplo ꝛ de
κεὶς τῆς δόξης, τῷ καταλειφθέντι μου λαῷ καὶ κα-
relinquet in spū iudicii sup iudiciū. ꝛ
ταλειφθήσεται ἐν πνεύματι κρίσεως ἐπὶ κρίσιν. καὶ
fortitudinē ꝓhibētiū īterficere. hi eīn vino decepti
ἰσχὺν κωλυόντων ἀνελεῖν. οὗτοι γὰρ οἴνῳ πεπλανη-
sunt. errauerūt ꝓpter sicerā sacerdos ꝛ ꝓ-
μένοι εἰσίν. ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σίκερα. ἱερεὺς καὶ προ
pheta excidet mēte ꝓpter vinū. vacillauerūt ab
φήτης ἐξέστησαν διὰ τὸν οἶνον. ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆς
ebrietate sicere: errauerūt. hoc est phasma.
μέθης τοῦ σίκερα, ἐπλανήθησαν. τοῦτό ἐστι φάσμα.
maledictio comedet hoc cōsiliū. hoc eīn cōsiliū ꝓ
ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν. αὕτη γὰρ ἡ βουλὴ ἕνε
pter auariciā. cui āñūciauim⁹ mala. ꝛ cui
κεν πλεονεξίας. τίνι ἀνηγγείλαμεν κακά. καὶ τίνι
āñūciauim⁹ nūciū. ablactati a
ἀνηγγείλαμεν ἀγγελίαν. οἱ ἀπογεγαλακτισμένοι ἀπὸ
lacte. ꝛ abstracti ab ubere. tribulatio
γάλακτος. καὶ οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ μαστοῦ. θλί-
nē sup tribulationē. expecta spē sup spē
ψιν ἐπὶ θλίψιν. προσδέχου ἐλπίδα ἐπ' ἐλπί-
adhuc parū adhuc parū: ꝓpt irrisionē labio
δι ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν, διὰ φαυλισμὸν χειλέ-
rū. ꝓpt linguā alterā qr loq̄nt pplo
ων. διὰ γλώσσης ἑτέρας ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τού 14
huic dicētes ei. hec requies esurien
τῳ λέγοντες αὐτῷ. τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶν
ti ꝛ hec cōtritio: ꝛ nō voluerūt audire. ꝛ
τι καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἀκούειν. καὶ
erit eis sermo dei: tribulatio sup tribulationē: spes
ἔσαι αὐτοῖς τὸ λόγιον τοῦ θεοῦ, θλίψις ἐπὶ θλίψιν, ἐλπὶς
sup spē: adhuc parū adhuc parū. vt vadāt ꝛ
ἐπ' ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν. ἵνα πορευθῶσι καὶ
cadāt in retro: ꝛ periclitent ꝛ cōte
πέσωσιν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ κινδυνεύσωσι καὶ συντρι
rantur ꝛ capiātur: ꝓpter hoc audite ver
βήσονται καὶ ἁλώσονται, διὰ τοῦτο ἀκούσατε λό-
bū dn̄i viri tribulati. ꝛ pricipes
γον κυρίου ἄνδρες τεθλιμμένοι. καὶ οἱ ἄρχοντες ꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ppl̄i hui9 in hierl̄m. qr dixistis feci
τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ἱερουσαλήμ. ὅτι εἴπατε ἐποιή=
mus testamētū cū īferno: ꝛ cū morte
σαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου, καὶ μετὰ τοῦ θανάτου
pactū. tēpestas irruēs si ptrāsierit: nō veniet
συνθήκην καταιγὶς φερομένη ἐὰν παρέλθῃ, οὐ μὴ ἔλθῃ
Amos 9.c. nobis. posuim9 mēdaciū spē nostrā: ꝛ mēda
ἡμῖν. ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν, καὶ τῷ ψεύ
cio ptegemur. ppt hoc sic dicit dn̄s:
δει σκεπασθησόμεθα. διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος,
ecce ego īmittā in fundamēta siō lapidē p̄ciosum
ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια σιὼν λίθον πολυτελῆ
electū angularē p̄ciosum in fundamēta ei9.
ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον ἔντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς.
Ro. 9.g ꝛ credēs in eo nō cōfundet. ꝛ ponā
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. καὶ θήσω
iudiciū in spem. at mīa mea in stateras:
κρίσιν εἰς ἐλπίδα. ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς,
E ꝛ q̄ credūt frustra mēdacio. qr nō ptrāsi=
καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει. ὅτι οὐ μὴ παρέλ
bit vos tēpestas ꝛ nō auferet vobis testamētū
θῃ ὑμᾶς καταιγὶς καὶ μὴ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην τοῦ
mortis ꝛ spes vr̄a q̄ ad īfernū nō per=
θανάτου καὶ ἡ ἐλπὶς ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν ᾅδην οὐ μὴ ἐμ
manebit. tēpestas veniēs si ptrāsierit: eritis ei
μείνῃ. καταιγὶς φερομένη ἐὰν παρέλθῃ, ἔσεσθε αὐτῇ
in cōculcationē. cū ptransierit: tollet vos mane
εἰς καταπάτημα. ὅταν παρέλθῃ, λήψεται ὑμᾶς πρωῒ
mane ptransibit vos: ꝛ in nocte erit spes
πρωῒ παρελεύσεται ὑμᾶς, καὶ ἐν νυκτὶ ἔσται ἐλπὶς
mala. discite audire āgustiati. nō possum9
πονηρά. μάθετε ἀκούειν στενοχωρούμενοι. οὐ δυνάμεθα
pugnare. ipi aūt infirmamur vt nos cōgregemur. sicut
μάχεσθαι. αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ἡμᾶς συναχθῆναι. ὡς
mōs ipiorꝫ cōsurget. ꝛ erit in valle
περ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται. καὶ ἔσται ἐν τῇ φάραγγι
gabaon. cū furore faciet opa sua ama
γαβαών. μετὰ θυμοῦ ποιήσει τὰ ἔργα αὐτοῦ πι=
F ritudis op9. at furor ei9 aliene utet. ꝛ
κρίας ἔργον. ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτρίως χρήσεται. καὶ
amaritudo ei9 aliena. ꝛ vos ne letemi
ἡ πικρία αὐτοῦ ἀλλοτρία. καὶ ὑμεῖς μὴ εὐφρανθεί=
ni: neq; cōfortētur vobis vincula. qr cōsu
ητε, μηδὲ ἰσχυσάτωσαν ὑμῖν οἱ δεσμοί. διότι συντετε
matas ꝛ abbreuiatas res audiui a
λεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα ἤκουσα παρὰ
dn̄o deo sabaoth q̄ faciet sup oēm terrā.
κυρίου θεοῦ σαβαὼθ ἃ ποιήσει ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
aurib9 pcipite ꝛ audite vocē meā: attēdite ꝛ
ē.10.f. ἐνωτίζεσθε καὶ ἀκούετε τῆς φωνῆς μου, προσέχετε καὶ
audite sermōes meos. nūqd tota die debet
ἀκούετε τῶν λόγων μου. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν μέλλει
arans arare? aut semē p̄parare anteq̄ ppa
ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν; ἢ σπόρον προετοιμάσαι πρὶν ἐργά
ret terrā? nōne cū cōplanauerit ei9 faci=
σασθαι τὴν γῆν; οὐχ ὅταν ὁμαλίσῃ αὐτῆς τὸ πρόσω
G em tūc semiat paruū git aut cyminū. ꝛ rur
πον τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον ἢ κύμινον. καὶ πά
sum semiat triticū ꝛ ordeū ꝛ far in finib9
λιν σπείρει πυρὸν καὶ κριθὴν καὶ ζέαν ἐν τοῖς ὁρίοις
tuis. ꝛ erudieris iudicio dei tui ꝛ letabe
σου. καὶ παιδευθήσῃ κρίματι θεοῦ σου καὶ εὐφραν
ris. nō eīn cū duricia mūdatur git
θήσῃ. οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται μελάνθιον
neq; rota plaustri circuet sup cyminū: s3
οὐδὲ τροχὸς ἁμάξης περιάξει ἐπὶ τὸ κύμινον, ἀλλὰ
virga excutit git. at cyminū cū
ῥάβδῳ ἐκτινάσσεται τὸ μελάνθιον. τὸ δὲ κύμινον μετὰ
pane comedet. nō eīn in eternū ego ira
ἄρτου βρωθήσεται. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ ὀργι=
scar vobis.
σθήσομαι ὑμῖν. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

[x]populum meum[y]qui est
[z]in hierusalem. ∞∞∞∞∞∞∞
[c]Dixistis[d]enim:[e] percussi
mus[e] fedus[f]cum[g]morte:
[h]& cum[i]inferno[k]fecimus
[l]pactum.[m] Flagellum ∞
[n]inundās[o]cum[p]transierit:
[q]nō[r]veniet sup nos:[s] quia
[t]posuim9[u]mēdaciū[x]spem
nostrā:[y]& mēdacio[z]ptecti
sumus.[a] Idcirco[b]hec[c] di=
cit[d] dn̄s[e]deus.[f] Ecce ego
[g]mittā[h]in fundamētis[h]siō
[i]lapidē:[k]lapidē[l] probatū:
[m]angularē[n] p̄ciosum: in
[o]fūdamēto[p]fūdatū.[q]Qui
crediderit[r] non[s] festinet.
[t]Et ponā[z]in pondere[u]iudi
ciū:[y]& iusticiā[x] in mēsura.
[a]Et subuertet[b]grādo[c] spē
[d]mēdacii:[e] & ptectionem
[f]aque[g]inūdabūt:[h] & dele
bitur[i]fedus vr̄m[k]cū[l]mor=
te:[m]& pactū vr̄m[n] cū[o] ifer
no[p]nō[q]stabit.[r] Flagellum
[s]inundās[t]cum[u]transierit:
[x]eritis[y]ei[z]in cōculcationē.
[a]Quñcunq;[b] pertrāsierit:
[c]tollet[d]vos:[e]quoniā[f] ma=
ne[g]diluculo[h] pertransibit
[i]in die[k]& in nocte:[l]&[m]tan
tummodo sola[n] vexatio
[o]intellectū dabit[p]auditui.
[r]Coangustatū est[q]enī[s]stra
tū: ita[t]vt alter decidat:[u]&
palliū[x] breue vtrūq;[y]ope
rire non pōt.[a]Sicut[z]enī in
[a]monte[b] diuisionū[c] stabit
[d]dn̄s:[e] sic in valle q̄ est[f] in
gabaō[g]irascetur[h]vt faciat
[i]opus suum:[k]alienum est
[l] opus eius:[m] vt operetur
[n]opus suū.[o]Peregrinū est
[p]opus ei9 ab eo.[q]Et nunc
[r]nolite[s] illudere[t] ne forte
[u]cōstringātur[x] vicula vr̄a.
[z]Consumationē[y] enim[a]&
abbreuiationē[b]audiui[c] a
[d]domino[e]deo[f] exercituū
[g]sup[h] vniuersam[i] terram.
[k]Auribus pcipite[l]& audi=
te[m]vocē meā:[n] attendite
[o]& audite[p]eloquiū meū.
[q]Nunqd tota[r] die[s] arabit
[t]arans[u] vt serat:[x]proscin
det[y]& sartiet[z] humū suā?
[a]Nonne[b]cum[c] adequaue
rit[d]faciem eius:[e]seret ∞
[f]git[g] & cyminū[h] sparget:
[i]& ponet[k]triticū[l]p ordinē
[m] & ordeum &[n] milium
[o]& viciam in[p]finibus suis.
[q]Et erudiet illū[r]in iudicio:
[s]deus su9[t] docebit illum.
[x]Non[u]enim[y]in ferris[z] tri=
turabitur[a]git:[b]nec[c] rota
plaustri[d]sr[e]cyminū[f]circui
bit:[g]s3[h]i virga[i]excutietur
[k]git:[l]& cyminū[m]i baculo:
[n]panis aūt[o] cōminuetur.
[p] Verū[q]non[r]in perpetuū
[s]triturās[t] triturabit illū:

הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ כִּי
אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת מָוֶת
וְעִם שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה שׁוֹט — שָׁאַל עָשָׂה
שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר לֹא יְבוֹאֵנוּ כִּי — שָׁטַף עָבַר
שַׂמְנוּ כָזָב מַחְסֵנוּ וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ׃ — בוֹא שׂוּם
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי — חָסָה סָתַר
יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֶן אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת — פָּנָה
יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא — יָסַד אָמַן
יָחִישׁ׃ וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה — חוּשׁ שׂוּם
לְמִשְׁקָלֶת וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב — שָׁפַט שָׁקַל
וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ׃ וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם — שָׁטַף כָּרַת
אֶת מָוֶת וְחָזוּתְכֶם אֶת שְׁאוֹל — חָזָה שָׁאַל
לֹא תָקוּם שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר — קוּם
וִהְיִיתֶם לוֹ לְמִרְמָס׃ מִדֵּי עָבְרוֹ — הָיָה רָמַס
יִקַּח אֶתְכֶם כִּי בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יַעֲבֹר — לָקַח עָבַר
בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה וְהָיָה רַק זְוָעָה
הָבִין שְׁמוּעָה׃ כִּי קָצַר הַמַּצָּע — בִּין שָׁמַע
מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס׃ — יָצַע שָׂרַע
כִּי כְהַר פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה — נָסַךְ צוּר
כְּעֵמֶק בְּגִבְעוֹן יִרְגָּז לַעֲשׂוֹת — כָּנַס קוּם
מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ וְלַעֲבֹד — רָגַז עָשָׂה
עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ׃ וְעַתָּה אַל — עָשָׂה
תִּתְלוֹצָצוּ פֶּן יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם — לוּץ חָזַק
כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת — יָסַר חָרַץ
אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עַל כָּל הָאָרֶץ׃
הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ — אָזַן קָשַׁב
וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי׃ הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ — חָרַשׁ
הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ׃ — פָּתַח שָׂדַד
הֲלֹא אִם שִׁוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ — פָּנָה פּוּץ
קֶצַח וְכַמֹּן יִזְרֹק וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה — זָרַק
וּשְׂעוֹרָה נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ׃ — סָמַן
וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ׃ כִּי — שָׁפַט יָרָה
לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח וְאוֹפַן — חָרַץ דּוּשׁ
עֲגָלָה עַל כַּמֹּן יוּסָּב כִּי בַמַּטֶּה — אָפַן סָבַב
יֵחָבֶט קֶצַח וְכַמֹּן בַּשֵּׁבֶט׃ לֶחֶם — נָטָה חָבַט
יוּדָק כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ — דָּקַק דּוּשׁ

והמם גלגל עגלתו ופרשיו לא — גלל
ידוקנו׃ גם זאת מעם יהוה צבאות — דקק
יצאה הפליא עצה הגדיל תושיה׃ — פלא יעץ
הוי אריאל אריאל — ישה
Cap. xxix
קרית חנה דוד ספו שנה על — קרה ספה
שנה חגים ינקפו׃ והציקותי — חגג נקף
לאריאל והיתה תאניה ואניה — צוק היה
והיתה לי כאריאל׃ וחניתי כדור — אנה חנה
עליך וצרתי עליך מצב והקימתי — צור יצב
עליך מצרות׃ ושפלת מארץ — קום צור
תדברי ומעפר תשח אמרתך — דבר
והיה כאוב מארץ קולך ומעפר — שחח
אמרתך תצפצף׃ והיה כאבק — צפצף
דק המון זריך וכמץ עבר המון — המן זרה
עריצים והיה לפתע פתאם׃ — מוץ
מעם יהוה צבאות תפקד ברעם — פקד
וברעש וקול גדול סופה וסערה — גדל
ולהב אש אוכלה׃ והיה כחלום — חלם
חזון לילה המון כל הגוים הצבאים — חזה
על אריאל וכל צביה ומצדתה — צבא צוד
והמציקים לה׃ והיה כאשר — צוק
יחלם הרעב והנה אוכל והקיץ — חלם אכל
וריקה נפשו וכאשר יחלם הצמא — קוץ
והנה שותה והקיץ והנה עיף — שתה
ונפשו שוקקה כן יהיה המון — היה
כל הגוים הצבאים על הר ציון׃
התמהמהו ותמהו השתעשעו — מהמה
ושעו שכרו ולא יין נעו ולא — שעשע
שכר׃ כי נסך עליכם יהוה רוח — שוע נוע
תרדמה ויעצם את עיניכם — רדם עצם
את הנביאים ואת ראשיכם — נבא
החזים כסה׃ ותהי לכם חזות — חזה היה
הכל כדברי הספר החתום אשר — חזה חתם
יתנו אתו אל יודע הספר לאמר — נתן ידע
קרא נא זה ואמר לא אוכל — יכל
כי חתום הוא׃ ונתן הספר על

neq; vexabit eum rota plaustri nec vngulis suis cōminuet eum. Et hoc a domino deo exercituū exiuit vt mirabile faceret consiliū: & magnificaret iusticiam. 29.

Ve ariel ariel ciuitas quam expugnauit dauid. Addit? est annus ad annū: solemnitates euolute sunt. Et circūuallabo ariel: & erit tristis & merens et erit mihi quasi ariel. Et circūdabo q̄si spherā in circuitu tuo: & iaciā cōtra te aggerē & munimēta ponā in obsidionē tuā. Hūiliaberis: de terra loqueris: & de humo audietur eloquiū tuū. Et erit q̄si phytonis de terra vox tua: & de humo eloquium tuum musitabit: & erit sicut puluis tenuis multitudo vētilātiū te: & sicut fauilla ptrāsiēs multitudo corū q cōtra te p̄ualuerūt. Eritq; repēte: cōfestim: a dño exercituū visitabitur in tonitruo & cōmotione terre: & voce magna turbinis & tēpestatis: & flāma ignis deuorātis. Et erit sicut somniū visionis nocturne m̄ltitudo oīm gētiū q̄ dimicauerūt cōtra ariel: & oēs q militauerūt & obsederūt & p̄ualuerūt aduersus eā. Et sicut somniat esuriēs & comedit: cū aūt fuerit expgefactus vacua ē aīa ei?. Et sicut somniat sitiens & bibit: & postq̄ fuerit expgefactus adhuc sitit: & anima eius vacua est: sic erit multitudo oīm gentiū q̄ dimicauerunt cōtra montē sion. Obstupescite & ammiramini: fluctuate & vacillate: inebriamini & nō a vino: mouemini & nō ab ebrietate: qm̄ miscuit vobis dñs spm̄ soporis. Claudet oculos vestros: prophetas & principes vestros qui vident visiones operiet. Et erit vobis visio omniū sicut verba libri signati: quem cum dederint scienti litteras: dicent: lege istum: & respondebit nō possū: signat? est enī. Et dabitur liber

nec vox amaritudinis mee cōculcabit vos. ⁊
οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς. καὶ
hec a dño sabaoth egressa sūt portēta.
ταῦτα παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐξῆλθεν τὰ τέρατα.
inite cōsiliū. exaltate vanā cōsolationē.
βουλεύσασθε. ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν. Ca. 29
Ve ciuitas ariel. quā dauid expugnauit: cō
Οὐαὶ πόλις ἀριήλ. ἣν δαυὶδ ἐπολέμησεν, συν-
gregate germina ānū sup annū. comedetis em̄
αγάγετε γεννήματα ἐνιαυτὸν ἐπ' ἐνιαυτόν. φάγεσθε γὰρ
cū moab. tribulabo em̄ ariel. ⁊ erit eius
σὺν μωάβ. ἐκθλίψω γὰρ ἀριήλ. καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ
fortitudo ⁊ diuitie mihi. ⁊ circūdabo sicut dauid
ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμοί. καὶ κυκλώσω ὡς δαυὶδ
sup te. ⁊ circūdabo in te vallū. ⁊ edifica
ἐπὶ σέ. καὶ κυκλώσω εἰς σὲ χάρακα. καὶ οἰκοδομή-
bo. ponā circa te turres ⁊ humiliabunt
σω. θήσω περὶ σὲ πύργους καὶ ταπεινωθήσονται οἱ
sermões tui in terrā. ⁊ in terrā verba tua oc-
λόγοι σου εἰς τὴν γῆν. καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύ-
cidēt. ⁊ erit sicut loquētes de terra vox
σονται. καὶ ἔσται ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή
tua. ⁊ vsq; ad pauimētū vox tua īfirmabit. ⁊
σου. καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει. καὶ
erūt sicut puluis de rota diuitie ipso
ἔσται ὡς κονιορτὸς ἀπὸ τροχοῦ ὁ πλοῦτος τῶν ἀσε-
rū: ⁊ sicut fauilla q̄ rapit multitudo eoꝝ q̄ oppsserūt
βῶν, καὶ ὡς χνοῦς φερόμενος πλῆθος τῶν θλιψάντων
te: ⁊ erit sicut pūct? repēte a dño sa
σε, καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ παραχρῆμα παρὰ κυρίου σα-
baoth. visitatio em̄ erit cū tonitru ⁊ cōmotiōe
βαώθ. ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται μετὰ βροντῆς καὶ σεισμοῦ
⁊ voce magna. tēpestas valida ⁊ flāma i-
καὶ φωνῆς μεγάλης. καταιγὶς φερομένη καὶ φλὸξ πυ-
gnis deuorās. ⁊ erūt sicut īsomniās in som
ρὸς κατεσθίουσα. καὶ ἔσται ὡς ὁ ἐνυπνιαζόμενος ἐν ὕπ-
nio diuitie gētiū oīm. q̄cūq; militauerūt
νῳ ὁ πλοῦτος τῶν ἐθνῶν πάντων. ὅσοι ἐπεστράτευσαν
cōtra ariel. ⁊ oēs q̄ pugnauerūt cōtra hie
ἐπὶ ἀριήλ. καὶ πάντες οἱ στρατευσάμενοι ἐπὶ ἱε-
rusalē ⁊ oēs cōgregati sup eā ⁊ tri-
ρουσαλὴμ καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐπ' αὐτὴν καὶ οἱ θλί-
bulātes eā. ⁊ erūt sicut in somno bibētes ⁊
βοντες αὐτήν. καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ πίνοντες καὶ
comedētes. ⁊ cū surrexerit: vanū eoꝝ insomniū.
ἔσθοντες. καὶ ἐξαναστάντων, μάταιον αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον.
⁊ quēadmodū īsomniat sitiēs ⁊ bibēs: ⁊ cū sur
καὶ ὃν τρόπον ἐνυπνιάζεται ὁ διψῶν καὶ πίνων, καὶ ἐξα-
rexerit adhuc sitit. at aīa ei? frustra sperauit: sic
ναστὰς ἔτι διψᾷ. ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν, οὕ-
erūt diuitie oīm gētiū: quotquot mili-
τως ἔσται ὁ πλοῦτος πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ἐπεστρά-
tauerūt cōtra mōtē sion. deficite. obstupescite ⁊ ine-
τευσαν ἐπὶ τὸ ὄρος σιών. ἐκλύθητε. ἔκστητε καὶ κραι-
briamini nō a sicera neq; a vino. q? pota-
πάλησατε οὐκ ἀπὸ σίκερα οὐδὲ ἀπὸ οἴνου. ὅτι πεπό-
uit vos dñs spū cōpūctionis. ⁊ claudet
τικεν ὑμᾶς κύριος πνεύματι κατανύξεως. καὶ καμμύσει
oculos eoꝝ ⁊ pphetaꝝ suoꝝ ⁊
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ τῶν προφητῶν αὐτῶν καὶ τῶν
principū suoꝝ vidētes abscōdita. ⁊ erūt vobis
ἀρχόντων αὐτῶν οἱ ὁρῶντες τὰ κρυπτά. καὶ ἔσονται ὑμῖν
oia verba hec sicut verba libri
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου
signati hui? cuicūq; dederit illū homi
τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου ὃ ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνθρώ-
ni scienti lr̄as dicētes: lege ista.
πῳ ἐπισταμένῳ γράμματα λέγοντες, ἀνάγνωθι ταῦτα.
⁊ dicet. nō possum legere signat? est em̄. ⁊
καὶ ἐρεῖ. οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι ἐσφράγισται γάρ. καὶ
dabitur liber iste in manus hoīs
δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀνθρώπου.

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

nō sciētis lr̄as: ⁊ dicet ei. lege hoc.
μὴ ἐπιστάμενου γράμματα, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἀνάγνωθι τοῦτο.
⁊ dicet nō scio lr̄as. ⁊ ait dn̄s. appropī
καὶ ἐρεῖ οὐκ ἐπίσταμαι γράμματα. καὶ εἶπε κύριος. ἐγγί-
qt mihi pp̄ls iste ore suo: labiis honorāt
ζει μοι ὁ λαὸς οὗτος στόματι αὐτοῦ, τοῖς χείλεσι τιμῶσί
me. at cor eoꝝ lōge abest a me. frustra aūt
με. ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. μάτην δὲ
colūt me: docētes p̄cepta hoim ⁊
σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ δι-
doctrinas. ꝓpterea ecce ego addā vt trāsferā
δασκαλίας. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ προσθήσω τοῦ μεταθεῖ-
pp̄lm istū. ⁊ trāsferā eos. ⁊ pdā
ναι τὸν λαὸν τοῦτον. καὶ μεταθήσω αὐτούς. καὶ ἀπολῶ
sapiētiā sapiētū ⁊ ītellectū prudētiū abscō
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν κρύ-
dā. ve ꝓfundū cōsiliū faciētes ⁊ nō p dn̄m. ve
ψω. οὐαὶ βαθεῖαν βουλὴν ποιοῦντες καὶ οὐ διὰ κυρίου. οὐ-
in abscōdito cōsiliū faciētes ⁊ erūt ī tenebris ope
αὶ οἱ ἐν κρυφῇ βουλὴν ποιοῦντες καὶ ἔσται ἐν σκότει τὰ ἔρ-
ra eoꝝ. ⁊ dicēt qs nos vidit? ⁊ qs nos
γα αὐτῶν. καὶ ἐροῦσι τίς ἡμᾶς ἑώρακεν; καὶ τίς ἡμᾶς
cognoscet: aut q̄ nos facim⁹. nōne vt lutū
γνώσεται; ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν. οὐχ ὡς ὁ πηλὸς τοῦ
figuli reputabimini? nūqd dicet figmentū ficto-
κεραμέως λογισθήσεσθε; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλά-
ri nō tu me plasmasti? aut factura factori
σαντι οὐ σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα τῷ ποιήσαν-
nō sapiēter me fecisti? nō adhuc parū ⁊ transfe-
τι οὐ συνετῶς με ἐποίησας; οὐκέτι μικρὸν καὶ μετα-
retur liban⁹ q̄si mōs chermel. ⁊ mōs
τεθήσεται ὁ λίβανος ὡς τὸ ὄρος τὸ χερμέλ. καὶ τὸ ὄρος
chermel in syluā reputabit? ⁊ audiēt
τὸ χερμὲλ εἰς δρυμὸν λογισθήσεται; καὶ ἀκούσονται
in die illa surdi verba libri. ⁊ q̄ in
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κωφοὶ λόγους βιβλίου. καὶ οἱ ἐν τῷ
tenebris ⁊ q̄ in nebula. oculi cecoꝝ vidēbūt
σκότει καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ. ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται
⁊ exultabūt medici ꝓpter dn̄m in letitia. ⁊
καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ διὰ κύριον ἐν εὐφροσύνῃ. καὶ
spe destituti hoies iplebunt leti-
ἀπηλπισμένοι τῶν ἀνθρώπων ἐμπλησθήσονται εὐφροσύ-
tia. defecit iniqu⁹ ⁊ periit superb⁹. ⁊ exter-
νης. ἐξέλιπεν ἄνομος καὶ ἀπώλετο ὑπερήφανος. καὶ ἐξω-
minati sunt iniq̄ agētes p malitia ⁊ faciētes
λοθρεύθησαν οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ καὶ οἱ ποιοῦντες
peccare hoies ī verbo. oēs aūt arguen-
ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ. πάντας δὲ τοὺς ἐλέγχον-
tes in portis offensionē ponēt. ⁊ obliquauerūt
τας ἐν πύλαις πρόσκομμα θήσουσι. καὶ ἐπλαγίασαν
in iniqs iustū. ꝓpter hoc hec dicit dn̄s sup
ἐπ᾽ ἀδίκοις δίκαιον. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ
domū iacob quā separauit ex abraam. nō mō cōfun-
τὸν οἶκον ἰακὼβ ὃν ἀφώρισεν ἐξ ἀβραάμ. οὐ νῦν αἰσχυν-
detur iacob: neq̄ nūc faciē mutabit is-
θήσεται ἰακώβ, οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ ἰσ-
rael. sed cū viderit filios suos opa mea:
ραήλ. ἀλλ᾽ ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου,
ꝓpt me sctificabūt nomē meū. ⁊ sctificabūt san-
δι᾽ ἐμὲ ἁγιάσουσι τὸ ὄνομά μου. καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγι-
ctū iacob. ⁊ deū israel timebūt. ⁊
ον ἰακώβ. καὶ τὸν θεὸν τοῦ ἰσραὴλ φοβηθήσονται. καὶ
scient spū errātes ītelligētiā. at
γνώσονται οἱ τῷ πνεύματι πλανώμενοι σύνεσιν. οἱ δὲ
mussitatores discent obedire. ⁊ lingue
γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν. καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ
balbutiētes discēt loqui pacē.
ψελλίζουσαι μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνην. Ca. 30.

VE filii apostate hec dicit dn̄s. ⁊ feci-
ΟΥαὶ τέκνα ἀποστάται τάδε λέγει κς. καὶ ἐποιήσα-
stis cōsiliū nō p me ⁊ pactū nō p spm̄ meū.
τε βουλὴν οὐ δι᾽ ἐμοῦ καὶ συνθήκην οὐ διὰ τοῦ πνεύματός μου.

Mat.
.a.
Marci
a.

Cor.

cr.
b.

fra.
c.

Trāsla.B.Hie.

nescienti litteras: diceturq̄ ei: lege: & respondebit: nescio litteras. Et dixit dominus. Eo q̄ appropinquat pp̄lus iste ore suo: & labiis suis glorificat me: cor aūt ei⁹ longe est a me: & timuerunt me mandato hominum & doctrinis: ideo ecce ego addam vt ammirationē faciam populo huic miraculo grādi & stupēdo. Peribit enī sapiā a sapiētib⁹ eius: & ītellect⁹ prudētiū ei⁹ abscōdetur. Ve q ꝓfundi estis corde vt a dn̄o abscondatis cōsiliū quorum sunt in tenebris opera: & dicunt. Quis videt nos & quis nouit nos? Peruersa est hec vr̄a cogitatio: q̄si si lutū cōtra figulū cogitet & dicat op⁹ factori suo: nō fecisti me: & figmentū dicat fictori suo: non intelligis. Nōne adhuc in modico & in breui cōuertetur liban⁹ in chermel: & chermel in saltū reputabitur. Et audient in die illa surdi verba libri: & de tenebris & caligine oculi cecorum videbunt. Et addent mites in domino leticiā: & pauperes homines in sancto israel exultabūt: qm̄ defecit qui p̄ualebat cō sumatus ē illusor: & succisi sunt oēs q vigilabāt sup iniq̄tatē q peccare faciebāt hoies in verbo: & arguentē in porta supplātabāt: & declinauerūt frustra a iusto. Propter hoc hec dicit dn̄s ad domū iacob q redemit abraā. Nō modo cōfundetur iacob: nec modo vult⁹ eius erubescet: sed cū viderit filios suos opa manuū meaꝝ in medio sui sanctificantes nomē meū: & sctificabunt sanctum iacob & deum israel predicabunt & scient errantes spiritu intellectum: & mussitatores discent legem.

30.

VE filii desertores dicit dominus vt faceretis consilium & non ex me: & ordiremini telā & non per spiritū meū:

Tex.heb.Esa.xxx.

אֲשֶׁר לֹא יָדַע סֵפֶר לֵאמֹר קְרָא
נָא זֶה וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי סֵפֶר׃
וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם
הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ
רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי
מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃ לָכֵן הִנְנִי
יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה
הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו
וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר׃ הוֹי
הַמַּעֲמִיקִים מֵיְהוָה לַסְתִּר עֵצָה
וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ
מִי רֹאֵנוּ וּמִי יֹדְעֵנוּ׃ הַפְכְּכֶם אִם
כְּחֹמֶר הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב כִּי יֹאמַר
מַעֲשֶׂה לְעֹשֵׂהוּ לֹא עָשָׂנִי וְיֵצֶר
אָמַר לְיֹצְרוֹ לֹא הֵבִין׃ הֲלוֹא עוֹד
מְעַט מִזְעָר וְשָׁב לְבָנוֹן לַכַּרְמֶל
וְהַכַּרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃ וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם
הַהוּא הַחֵרְשִׁים דִּבְרֵי סֵפֶר
וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים
תִּרְאֶינָה׃ וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּיהוָה
שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בִּקְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ׃ כִּי אָפֵס עָרִיץ וְכָלָה
לֵץ וְנִכְרְתוּ כָּל שֹׁקְדֵי אָוֶן׃ מַחֲטִיאֵי
אָדָם בְּדָבָר וְלַמּוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר
יְקֹשׁוּן וַיַּטּוּ בַתֹּהוּ צַדִּיק׃ לָכֵן כֹּה
אָמַר יְהוָה אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ
יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ׃ כִּי
בִרְאֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ
יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ
יַעֲקֹב וְאֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ׃
וְיָדְעוּ תֹעֵי רוּחַ בִּינָה וְרוֹגְנִים
יִלְמְדוּ לֶקַח׃
הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים
נְאֻם יְהוָה לַעֲשׂוֹת עֵצָה וְלֹא
מִנִּי וְלִנְסֹךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי

Pritiua.heb.

אָמַר
כֶּה שָׂפָה
הָיָה
צִוָּה לָמַד
יָסַף פָּלָא
סָתַר
עָמַק יָעַץ
חָשַׁךְ עָשָׂה
אָמַר רָאָה
חָשַׁב
עָשָׂה
בִּין
זָעַר שׁוּב
רָאָה עָנָה
אָנָה קָדַשׁ
גִּיל עָרַץ
לוּץ כָּרַת
חָטָא יָכַח
קוּשׁ נָטָה
תֹּהוּ צָדַק
בּוּשׁ
פָּנָה חָוַר
רָאָה עָשָׂה
קָדַשׁ
עָרַץ
תָּעָה בִּין
לָמַד
Cap. xxx.
עָשָׂה יָעַץ
נָסַךְ

Pritiua.heb. Tex.heb. Esa.xxx.

למען ספות חטאת על חטאת׃ — ספה
ההלכים לרדת מצרים ופי לא — ירד פה
שאלו לעוז במעוז פרעה ולחסות — עזז חסה
בצל מצרים׃ והיה לכם מעוז
פרעה לבשת והחסות בצל מצרים — בוש חסה
לכלמה׃ כי היו בצען שריו — היה שור
ומלאכיו חנס יגיעו׃ כל הבאיש — לאך נגע
על עם לא יועילו למו לא לעזר — בוש
ולא להועיל כי לבשת וגם — יעל
לחרפה׃ משא בהמות נגב בארץ — נשא
צרה וצוקה לביא וליש מהם — צור לבא
אפעה ושרף מעופף ישאו על — פעה עוף
כתף עירים חיליהם ועל דבשת — נשא עיר
גמלים אוצרתם על עם לא יועילו׃ — אצר יעל
ומצרים הבל וריק יעזרו לכן — עזר
קראתי לזאת רהב הם שבת׃
עתה בוא כתבה על לוח אתם ועל
ספר חקה ותהי ליום אחרון — חקק היה
לעד עד עולם׃ כי עם מרי הוא — עלם מרה
בנים כחשים בנים לא אבו שמוע — אבה שמע
תורת יהוה׃ אשר אמרו לראים — ירה ראה
לא תראו ולחזים לא תחזו לנו — חזה
נכחות דברו לנו חלקות חזו
מהתלות׃ סורו מני דרך הטו מני — התל נטה
ארח השביתו מפנינו את קדוש — שבת פנה
ישראל׃ לכן כה אמר קדוש — קדש
ישראל יען מאסכם בדבר הזה
ותבטחו בעשק ונלוז ותשענו — בטח לוז
עליו׃ לכן יהיה לכם העון הזה — שען היה
כפרץ נפל נבעה בחומה נשגבה — בעה חמה
אשר פתאם לפתע יבוא שברה׃ — שגב פתה
ושברה כשבר נבל יוצרים כתות — בוא
לא יחמל ולא ימצא במכתתו — יצר כתת
חרש לחתות אש מיקוד ולחשף — חמל מצא
מים מגבא׃ כי כה אמר אדני — חתה יקד
יהוה קדוש ישראל בשובה

Trãsla. B. Hie.

vt adderetis peccatum super peccatum. ∞∞∞ Qui ambulatis vt descẽdatis ĩ egyptũ: & os meũ nõ interrogastis: sperãtes auxiliũ in fortitudine pharaonis & hñtes fiduciã in vmbra egypti: & erit vobis fortitudo pharaonis in cõfusione: & fiducia vmbre egypti in ignominiã. Erãt eni in taphnis principes tui & nuncii tui vsq͡ꝫ ad thanes puenerũt. Oẽs confusi sunt sup pplo q eis prodesse nõ potuit. Nõ fuerũt in auxiliũ & in aliquã vtilitatẽ: sed in cõfusionẽ & ĩ opprobriũ. Onꝰ iumẽtorũ austri. In tra tribulatiõis & angustie: leena & leo ex eis vipera: & regulus volãs: portãtes sup humeros iumẽtorũ diuitias suas: & sup gibbum camelorũ thesauros suos ad populũ q eis pdesse non poterit. Egyptꝰ eni frustra & vane auxiliabitur. Ideo clamaui sup hoc: supbia tm̃ est: qesce. Nunc ingressus scribe ei sup buxũ: & in libro diligẽter exara illud: & erit ĩ die nouissimo in testimoniũ vsq͡ꝫ in eternũ. Populus eni ad iracũdiã pUocãs est: & filii mẽdaces: filii nolẽtes audire legem domini. Qui dicunt videntibus nolite videre: & aspiciẽtibꝰ: nolite aspicere nobis ea q̃ recta sunt. Loquimini nobis placẽtia: videte nobis errores: auferte a me viã: declinate a me semitam: cesset a facie nostra sanctus ∞∞ israel. Propterea hec dicit sanctus ∞∞∞∞∞∞ isrl. Pro eo ꝙ reprobastis verbum hoc ∞∞∞∞∞ & sperastis in calũnia & in tumultu: & innixi estis super eo: ppterea erit vobis iniquitas hec ∞ sicut interruptio cadẽs & reqsita in muro excelso. Qm̃ subito dum non speratur veniet cõtritio eius: & cõminuetur sicut conteritur lagena figuli cõtritione perualida & nõ inuenietur de fragmẽtis eiꝰ testa in q̃ portetur igniculꝰ de incẽdio: aut hauriatur parũ aque de fouea: quia hec dicit ∞ dñs deus sanctus israel. Si reuertamini ∞∞∞∞∞

Trãs. Gre. lxx. cũ iter. latina.

addere pctã sup pctã euntes desf
προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ᾽ ἁμαρτίαις. οἱ πορευόμενοι κα
cendere in egyptũ. me aũt nõ iterrogauerũt vt auxiliũ
ταβῆναι εἰς αἴγυπτον. ἐμὲ δὲ οὐκ ἐπηρώτησαν τοῦ βοη
acciperẽt a pharaone: & vt ptegerẽtur ab egyptiis.
θῆναι ὑπὸ φαραώ, καὶ σκεπασθῆναι ὑπὸ αἰγυπτίων.
erit eñi vobis ptectio pharaõis in cõfusionẽ: & cõfi
ἔσται γὰρ ὑμῖν ἡ σκέπη φαραὼ εἰς αἰσχύνην, καὶ τοῖς πε
dẽtibꝰ in egypto opprobriũ. qꝛ sunt in tãis pri
ποιθόσι ἐπ᾽ αἴγυπτον ὄνειδος. ὅτι εἰσὶν ἐν τάνει ἀρ
cipes nũcii mali. frustra laborabũt ad pplm:
χηγοὶ ἄγγελοι πονηροί. μάτην κοπιάσουσι πρὸς λαόν,
q̃ nõ pderit eis: neq͡ꝫ in auxiliũ neq͡ꝫ in
ὃς οὐκ ὠφελήσει αὐτούς, οὔτε εἰς βοήθειαν οὔτε εἰς
vtilitatẽ: sed in cõfusionẽ & opprobriũ. Visio
ὠφέλειαν, ἀλλ᾽ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος. Ορασις
quadrupedũ q̃ in deserto. In tribula
τῶν τετραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Εν τῇ θλί
tiõe & ãgustia leo & catulꝰ leonis i=
ψει καὶ τῇ στενοχωρίᾳ λέων καὶ σκύμνος λέοντος ἐκεῖ
de & aspides & genimina aspidũ volantiũ: q̃
θεν καὶ ἀσπίδες καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων, οἳ
ferebãt sup asinos & camelos diuitias suas ad
ἔφερον ἐπὶ ὄνων καὶ καμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν πρὸς
gentẽ. q̃ nõ pderit eis in auxiliũ sed in
ἔθνος. ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτοὺς εἰς βοήθειαν ἀλλ᾽ εἰς
cõfusionẽ & opprobriũ. egyptii inania & vana p=
αἰσχύνην καὶ ὄνειδος. αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ ὠφε
derũt vobis. ãnũcia eis qꝛ vana cõso
λήσουσιν ὑμᾶς. ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅτι ματαία ἡ πα
latio vr̃a hec. nũc ergo sedẽs scribe in
ράκλησις ὑμῶν αὕτη. νῦν οὖν καθίσας γράψον ἐπὶ
buxo hec & in librũ. qñ erit in diei
πυξίου ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον. ὅτε ἔσται εἰς ἡμέρας
tpẽ ista & vsq͡ꝫ in eternũ. qꝛ pplȷ̃s icre=
καιρὸν ταῦτα καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα. ὅτι λαὸς ἀπει
dulꝰ est filii mẽdaces. q̃ nõ voluerũt audire le
θής ἐστιν υἱοὶ ψευδεῖς. οἳ οὐκ ἠβούλοντο ἀκούειν τὸν νό
gem dei. dicẽtes pphetis ne ãnũ=
μον τοῦ θεοῦ. οἱ λέγοντες τοῖς προφήταις μὴ ἀναγ=
cietis nobis. & visiones vidẽtibꝰ ne loq̃
γέλλετε ἡμῖν. καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι μὴ λα
mini nobis. alia nobis loq̃mini: & ãnũciate
λεῖτε ἡμῖν. ἄλλα ἡμῖν λαλεῖτε, καὶ ἀναγγέλλετε
nobis alterũ errorẽ: & auertite nos a
ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν, καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ
via hac. auferte a nobis semitã hãc
τῆς ὁδοῦ ταύτης. ἀφέλετε ἀφ᾽ ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον,
& auferte a nobis verbũ israel. ppter hoc
καὶ ἀφέλετε ἀφ᾽ ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ ἰσραήλ. διὰ τοῦ=
hec dicit dñs sctũs israel: qꝛ nõ obedi=
το τάδε λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ, ὅτι ἠπειθήσα
stis verbis istis & sperastis in mẽdacio:
τε τοῖς λόγοις τούτοις καὶ ἠλπίσατε ἐπὶ ψεύδει,
& qꝛ murmurasti & cõfisus fuisti sup ver=
καὶ ὅτι ἐγόγγυσας καὶ πεποιθὼς ἐγένου ἐπὶ τῷ λό
bo isto: ppter hoc erit vobis pctm̃ hoc q̃si
γῳ τούτῳ, διὰ τοῦτο ἔσται ὑμῖν ἡ ἁμαρτία αὕτη ὡς
murꝰ icadẽs subito ciuitate munita ca=
τεῖχος πίπτον παραχρῆμα πόλεως ὀχυρᾶς ἑαλωκυί
pta: cuiꝰ subito adest ruina. & rui=
ας, ἧς παραχρῆμα πάρεστι τὸ πτῶμα. καὶ τὸ πτῶ
na eiꝰ erit q̃si cõtritio vasis testacei ex fi
μα αὐτῆς ἔσται ὡς σύντριμμα ἀγγείου ὀστρακίνου ἐκ κε
guli officina cõminuti: ita vt nõ iueniatᷣ in eis testa: in
ραμίου λεπτοῦ, ὥστε μὴ εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς ὄστρακον, ἐν
q̃ ignẽ tollas: & in q̃ abstrahas aq̃ parũ.
ᾧ πῦρ ἀρεῖς, καὶ ἐν ᾧ ἀποσυρεῖς ὕδωρ μικρόν.
hec dicit dñs sctũs israel. cũ cõ=
ταῦτα λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. ὅταν ἀπο
uersus
στραφεὶς ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

īgemueris:tūc ſaluaberis.ꝛ ſcies vbi fuiſti qñ cōfi
ϛενάξης, τότε σωθήσῃ. καὶ γνώσεις ποῦ ἦσθα ὅτε ἐπε
ſus es in vanis. vana fortitudo vr̄a facta
ποίθεις ἐπὶ τοῖς ματαίοις. ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενή
eſt. ꝛ nō voluiſtis audire. ſed dixiſtis ſup equos
θη. καὶ οὐκ ἐβούλεσθε ἀκούειν. ἀλλ' εἴπατε ἐφ' ἵππων
fugiemus. ꝑpter hoc fugietis. ꝛ dixiſtis ſup leui
φευξόμεθα. διὰ τοῦτο φεύξεσθε. καὶ εἴπατε ἐπὶ κού
bus aſcēſorib⁹ fugiem⁹. ꝑpter hoc leues erūt
φοις ἀναβάταις φευξόμεθα. διὰ τοῦτο κοῦφοι ἔσονται οἱ
ꝑſequētes vos. per vocē vni⁹ fugiēt mille ꝛ ꝑ
διώκοντες ὑμᾶς. διὰ φωνῆς ἑνὸς φεύξονται χίλιοι καὶ διὰ
vocē qnīq; fugiēt multi. donec relinquamini
φωνὴν πέντε φεύξονται πολλοί. ἕως ἂν καταλειφθῆτε
q̄ſi mal⁹ nauis ſup mōtē:ꝛ q̄ſi ſignū ferēs ſup collē.
ὡς ἱϛὸς ἐπ' ὄρους, καὶ ὡς σημεῖον φέρων ἐπὶ βουνοῦ.
ꝛ rurſum expectat de⁹ vt miſereaṫ vr̄i. ꝛ ꝑpt
καὶ πάλιν μενεῖ ὁ θεὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς. καὶ διὰ
hoc exaltabiṫ vt miſereaṫ vr̄i. q̄ꝛ iudex do
τοῦτο ὑψωθήσεται τοῦ ἐλεῆσαι ὑμᾶς. διότι κριτὴς κύ
min⁹ de⁹ vr̄ eſt. btī oēs ꝑſeuerātes in
ριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐϛι. μακάριοι πάντες οἱ ἐμμένοντες ἐν
eo. q̄ꝛ ppl̄s ſctūs in ſion hītabit. ꝛ hieru
αὐτῷ. διότι λαὸς ἅγιος ἐν σιὼν οἰκήσει. καὶ ἱερουσα-
ſalē fletu plāxit: miſerere mei :miſerebiṫ tui. vo
λὴμ κλαυθμῷ ἔκλαυσεν, ἐλέησόν με, ἐλεήσει σε. τὴν φω
cē clamoris tui qñ vidit exaudiuit te. dabit
νὴν τῆς κραυγῆς σου ἡνίκα εἶδεν ἐπήκουσέν σε. δώσει
dñs vobis panē tribulatōis ꝛ aquā āguſtā. ꝛ neq̄q̄ vltra
κύριος ὑμῖν ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ ϛενόν. καὶ οὐκέτι
appropiq̄būt tibi decipiētes te. q̄ꝛ oculi
μὴ ἐγγίσωσί σοι οἱ πλανῶντές σε. ὅτι οἱ ὀφθαλμοί
tui videbūt ſeducētes te: ꝛ aures tue
σου ὄψονται τοὺς πλανῶντάς σε, καὶ τὰ ὦτά σου
audiēt verba poſt te decipientiū
ἀκούσονται τοὺς λόγους τῶν ὀπίσω σε πλανησάντων
dicētes hec via: ābulem⁹ in ea: ſiue ad dexterā
οἱ λέγοντες αὕτη ἡ ὁδὸς, πορευθῶμεν ἐν αὐτῇ, εἴτε δεξιὰ
ſiue ad ſiniſtrā.ꝛ auferes idola deargētata
εἴτε ἀριϛερά. καὶ ἐξαρεῖς τὰ εἴδωλα τὰ περιηργυρωμένα
ꝛ deaurata minuta facies. ꝛ diſper
καὶ τὰ περικεχρυσωμένα λεπτὰ ποιήσεις. καὶ λικμή
ges ſicut aquā a mēſtruata. ꝛ ſicut ſterc⁹ abiicies
σεις ὡς ὕδωρ ἀπὸ καθημένης. καὶ ὡς κόπρον ὤσεις
ea. tūc erit pluuia ſemini terre tue. ꝛ
αὐτά. τότε ἔϛαι ὁ ὑετὸς τῷ σπέρματι τῆς γῆς σου. καὶ
panis germinis tui erit abūdātia ꝛ pin-
ὁ ἄρτος τοῦ γεννήματός σου ἔϛαι πλησμονὴ καὶ λιπα
guis.ꝛ paſcēṫ tua iumēta in die il
ρός. καὶ βοσκηθήσονταί σου τὰ κτήνη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
la loca pinguē ꝛ ſpacioſum. tauri vr̄i ꝛ
νῃ τόπον πίονα καὶ εὐρύχωρον. οἱ ταῦροι ὑμῶν καὶ οἱ
boues operātes terrā comedēt paleas cōmix
βόες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν γῆν φάγονται ἄχυρα ἀναπεποι
tas in ordeo vētilato. ꝛ erit ſup oī mōte
ημένα ἐν κριθῇ λελικμημένῃ. καὶ ἔϛαι ἐπὶ παντὸς ὄρους
excelſo ꝛ ſup oī colle eleuato aqua ꝑ-
ὑψηλοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ δια
tranſiens ī die illa: qñ perierit mul-
πορευόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολ
ti ꝛ qñ ceciderīt turres. ꝛ erit lumē
λοὶ καὶ ὅταν πέσωσι πύργοι. καὶ ἔϛαι τὸ φῶς τῆς
lune ſicut lumē ſolis. ꝛ lumē ſo
σελήνης ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλί-
lis erit ſeptupliū: in die qñ ſanauerit do
ου ἔϛαι ἑπταπλάσιον, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἰάσηται κύ
min⁹ cōtritionē ppl̄i ſui: ꝛ dolorē
ριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀδύνην
plage ſue curauerit.ecce nomē dñi
τῆς πληγῆς σου ἰάσηται. ἰδοὺ τὸ ὄνομα κυρίου

et quieſcatis ſalui eritis. In ſilentio & in ſpe erit fortitudo veſtra. Et noluiſtis: & dixiſtis. Nequaq̄: ſed ad equos fugiem⁹. Ideo fugietis. Et ſup veloces aſcendemus. Ideo velociores erūt qui ꝑſequētur vos. Mille hoīes a facie terroris vnius: & a facie terroris quinq; fugietis: donec relinquamini q̄ſi malus nauis in vertice montis & quaſi ſignū ſup collē. Propterea expectat dñs vt miſereatur veſtri & ideo exaltabitur parcens vobis: quia de⁹ iudicii dominus. Beati omnes qui expectant eum. Populus enim ſiō habitabit in hieruſalē. Plorās nequaq̄ plorabis miſerās miſerebitur tui. Ad vocē clamoris tui ſtatiꝫ vt audierit: rn̄debit tibi. Et dabit vobis dñs panē arctū & aq̄ꝫ breuē & nō faciet auolare a te vltra doctorē tuū: & erūt oculi tui videntes p̄ceptorē tuū: & aures tue audient verbū poſt tergū monētis. Hec eſt via: ambulate in ea: & nō declinetis neq; ad dexterā neq; ad ſiniſtrā. Et contamiābis lamīas ſculptiliū argenti tui & veſtimētū cōflatilis auri tui: & diſperges ea ſicut imūdiciā mēſtruate. Egredere dices ei: & dabitur pluuia ſemini tuo vbicūq; ſeminaueris in terra: & panis frugum terre erit vberrim⁹ & pīguis. Paſcetur in poſſeſſione tua in die illo agnus ſpacioſe: & tauri tui & pulli aſinorū qui operantur terram: cōmixtū migma comedent ſicut in area ventilatum eſt. Et erunt ſuper omnem montem excelſum: & omnem collem eleuatum riui currentiū aquarū in die interfectionis multorū cū ceciderint turres. Et erit lux lune ſicut lux ſolis: & lux ſolis erit ſeptempliciter: ſicut lux ſeptem dierū in die qua alligauerit domin⁹ vulnus populi ſui: & pcuſſurā plage eius ſanauerit. Ecce nomē dñi

וְנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה
תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם וְלֹא אֲבִיתֶם׃
וַתֹּאמְרוּ לֹא כִּי עַל סוּס נָנוּס עַל
כֵּן תְּנוּסוּן וְעַל קַל נִרְכָּב עַל
כֵּן יִקַּלּוּ רֹדְפֵיכֶם׃ אֶלֶף אֶחָד
מִפְּנֵי גַּעֲרַת אֶחָד מִפְּנֵי גַּעֲרַת
חֲמִשָּׁה תָּנֻסוּ עַד אִם נוֹתַרְתֶּם
כַּתֹּרֶן עַל רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל
הַגִּבְעָה׃ וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם
וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם כִּי אֱלֹהֵי
מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי
לוֹ׃ כִּי עַם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב בִּירוּשָׁלָם
בָּכוֹ לֹא תִבְכֶּה חָנוֹן יָחְנְךָ לְקוֹל
זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ׃ וְנָתַן לָכֶם
יְהוָה לֶחֶם צָר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא
יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ
רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ׃ וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה
דָבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ
לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃
וְטִמֵּאתֶם אֶת צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ
וְאֶת אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זְהָבֶךָ תִּזְרֵם
כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹּאמַר לוֹ׃ וְנָתַן
מְטַר זַרְעֲךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת
הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה
וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה מִקְנֶךָ
בַּיּוֹם הַהוּא כַּר נִרְחָב׃ וְהָאֲלָפִים
וְהָעֲיָרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל
חָמִיץ יֹאכֵלוּ אֲשֶׁר זֹרֶה בָרַחַת
וּבַמִּזְרֶה׃ וְהָיָה עַל כָּל הַר גָּבֹהַּ
וְעַל כָּל גִּבְעָה נִשָּׂאָה פְּלָגִים
יִבְלֵי מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל
מִגְדָּלִים׃ וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר
הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם
כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים בְּיוֹם
חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת שֶׁבֶר עַמּוֹ
וּמַחַץ מַכָּתוֹ יִרְפָּא׃ הִנֵּה שֵׁם יְהוָה

נוח ישע
שקט היה
גבר אבה
אמר נוס
קלל רכב
קלל
פנה
נוס יתר
חכה
רום
שפט חכה
בכה חנן
ענה
צור
כנף ירה
היה ראה
שמע
הלך אמן
שמל צפה
פסל נסך
זרה
יצא אמר
זרע
בוא
רעה קנה
רחב
בלל
חמץ אכל
רוח זרה
גדל
חמם היה
יום
נכה רפא

בא ממרחק בער אפו וכבד משאה רחק נשא
שפתיו מלאו זעם ולשונו כאש שבה
אכלת׃ ורוחו כנחל שוטף עד שטף צור
צואר יחצה להנפה גוים בנפת חצה נוף
שוא ורסן מתעה על לחיי עמים׃ תעה לחה
השיר יהיה לכם כליל התקדש שור היה
חג ושמחת לבב כהולך בחליל קדש הלך
לבוא בהר יהוה אל צור חלל
ישראל׃ והשמיע יהוה את הוד שמע
קולו ונחת זרועו יראה בזעף ראה
אף ולהב אש אוכלה נפץ וזרם
ואבן ברד׃ כי מקול יהוה יחת חתת
אשור בשבט יכה׃ והיה כל נכה
מעבר מטה מוסדה אשר יניח עבר נוח
יהוה עליו בתפים ובכנרות יסד נוח
ובמלחמות תנופה נלחם בם׃ כי לחם נוף
ערוך מאתמול תפתה גם היא לחם
למלך הוכן העמיק הרחב מדרתה ערך תמל
אש ועצים הרבה נשמת יהוה פתה כון
כנחל גפרית בערה בה׃ דור רבה

Cap. xxxi הוי הירדים מצרים
לעזרה ועל סוסים ישענו שען בטח
ויבטחו על רכב כי רב ועל
פרשים כי עצמו מאד ולא שעו שעה
על קדוש ישראל ואת יהוה קדש
לא דרשו׃ וגם הוא חכם ויבא בוא
רע ואת דבריו לא הסיר וקם רוע סור
על בית מרעים ועל עזרת פעלי קום רוע
און׃ ומצרים אדם ולא אל
וסוסיהם בשר ולא רוח ויהוה
יטה ידו וכשל עוזר ונפל עזר נטה עזר
ויחדו כלם יכליון׃ כי כה אמר כלה
יהוה אלי כאשר יהגה האריה הגה ארה
והכפיר על טרפו אשר יקרא כפר קרא
עליו מלא רעים מקולם לא רעה חתת
יחת ומהמונם לא יענה כן ירד המן ענה

---

venit de longinquo ardēs furor ei⁹ & grauis ad portandū. Labia ei⁹ repleta sūt īdignatōe: & lingua ei⁹ q̄ſi ignis deuorās. Spūs eius velut torrēs inundās vſq; ad mediū colli: ad pdendas gentes in nihilū & frenū erroris qd̄ erat ī maxillis populorū. Canticū erit vobis ſicut nox ſanctificate ſolēnitatis: & leticia cordis ſicut qui pgit cū tibia vt intret in montem domini ad fortem israel. Et auditam faciet dominus gloriam vocis sue: & terrorē brachii sui oñdet in cōminatione furoris: & flamma ignis deuorātis. Allidet in turbine & ī lapide grādinis. A voce eni dñi pauebit aſſur virga percuſſus: & erit trāſitus virge fundatus quam requieſcere faciet dominus ſuper eum in tympanis & citharis: & in bellis precipuis expugnabit eos. Preparata eſt enī ab heri tophet a rege p̄parata pfunda & dilatata. Nutrimēta ei⁹ ignis & ligna multa flatus domini ſicut torrens ſulphuris ſuccendens eam. 31.

Ve qui deſcendunt in egyptum ad auxiliū in equis ſperantes: & hn̄tes fiduciā ſup quadrigis: qa multe ſunt: & ſup eqtibus: qa p̄ualidi nimis: & nō ſunt cōfiſi ſuper ſanctum iſrael: & dominum non requiſierunt. Ipſe autem ſapiens adduxit malum: & verba ſua nō abſtulit. Et conſurget cōtra domū peſſimorū & cōtra auxiliū operātiū iniquitatē. Egyptus homo & non deus: & equi eorum caro & non ſpiritus. Et domin⁹ inclinabit manū ſuā: & corruet auxiliator: & cadet cui preſtatur auxiliū: ſimulq; oēs cōſumētur qa hec dicit dñs ad me. Quomodo ſi rugiet leo & catulus leonis ſup predam ſuā cum occurrerit ei multitudo paſtorū: a voce eorū non formidabit: & a multudine eorū nō pauebit: ſic deſcēdet

---

venit poſt tp̄s multū. ardēs furor cū glia.
ἔρχεται διὰ χρόνου πολλοῦ. καιόμενος ὁ θυμὸς μετὰ δόξης.
eloquium labiorum ei⁹ eloquiū ire plenū. et
τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, τὸ λόγιον ὀργῆς πλῆρες. καὶ
ira furoris ei⁹ q̄ſi ignis deuorat. et ſpūs ei⁹
ἡ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ ὡς πῦρ ἔδεται. καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
ſicut aqua ī valle trahēs veniet vſq; ad collū: et diuidet.
ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι σύρον ἥξει ἕως τραχήλου καὶ διαιρεθήσεται.
cōturbabit gētes in errore vano et pſequetur
ταράξει ἔθνη ἐπὶ πλανήσει ματαίᾳ καὶ διώξεται
eos error. et aſſumet eos in cōſpectu
αὐτοὺς πλάνησις. καὶ λήψεται αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
eorum. nūqd ſemp opʒ vos letari et igredi
αὐτῶν. μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι
ad ſctā mea iugiter q̄ſi feſta celebrātes et
εἰς τὰ ἅγιά μου διαπαντὸς ὡσεὶ ἑορτάζοντας καὶ
q̄ſi gaudētes vt igrediamini cū tibia ad mōtē
ὡσεὶ εὐφραινομένους εἰσελθεῖν μετὰ αὐλοῦ εἰς τὸ ὄρος τοῦ
dei ad deū iſrael. et auditā faciet de⁹
θεοῦ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἀκουστὴν ποιήσει ὁ θεὸς
gloriā vocis ſue. et furorē brachii
τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ. καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονος
ſui oñdet cū furore et ira et flāma deuorāte
αὐτοῦ δείξει μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ φλογὸς κατεσθιούσης
fulminabit vehemēter. et ſicut aqua et grādo deſcēdēs
κεραυνώσει βιαίως. καὶ ὡς ὕδωρ καὶ χάλαζα συγκαταφερομένη
vehemētia. pe enī vocē dñi vicentur
βίᾳ. διὰ γὰρ φωνῆς κυρίου ἡττηθήσονται
aſſyrii plaga pcutiet eos. et erit ei p
ἀσσύριοι τῇ πληγῇ ἂν πατάξῃ αὐτούς. καὶ ἔσται αὐτῷ κυ
circuitū: vñ erat ei ſpes auxilii: in quā ipſe
κλόθεν, ὅθεν ἦν αὐτῷ ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας, ἐφ᾽ ᾗ αὐτὸς
cōfidebat. ipſi cū tympanis et cithara pugnabūt cōtra eū ex cōmutatiōe.
ἐπεποίθει. αὐτοὶ μετὰ τυμπάνων καὶ κιθάρας πολεμήσουσιν αὐτὸν ἐκ μεταβολῆς.
tu enī añ dies decipieris. nūqd et tibi paratū eſt regnare: vallē pfundū:
σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπατηθήσῃ. μὴ καὶ σοὶ ἡτοιμάσθη βασιλεύειν, φάραγγα βαθεῖαν,
ligna poſita: ignē et ligna multa. furor dñi q̄ſi vallis a ſulphure ſuccēſa.
ξύλα κείμενα, πῦρ καὶ ξύλα πολλά. ὁ θυμὸς κυρίου ὡς φάραγξ ὑπὸ θείου καιομένη.

Ca.31.

Ve q deſcēdūt in egyptū ad auxiliū:
Οὐαὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ βοήθειαν,
in eqs cōfidētes ſūt et in currib⁹. ſūt enī multi
οἱ ἐφ᾽ ἵπποις πεποιθότες καὶ ἐφ᾽ ἅρμασιν. ἔστι γὰρ πολλὰ
et ſup eqs multitudo valde. et nō audierūt cōfidētes ſup ſctm̄ iſrael: et deū nō exqſierūt.
καὶ ἐφ᾽ ἵπποις πλῆθος σφόδρα. καὶ οὐκ ἤκουσαν πεποιθότες ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ, καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἐξεζήτησαν.
et ipſe ſapiēter adduxit ſup eos mala. et verbū ei⁹
καὶ αὐτὸς σοφῶς ἤγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς κακά. καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ
nō fruſtrabit et iſurget ſup domos hoim malorū.
οὐ μὴ ἀθετηθῇ καὶ ἐπαναστήσεται ἐπ᾽ οἴκους ἀνθρώπων πονηρῶν.
et ſuper ſpē eorum vanā egypti⁹
καὶ ἐπὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τὴν ματαίαν Αἰγύπτιος
hō et nō deus. equi eorum carnes et nō auxilium:
ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός. ἵπποι αὐτῶν σάρκας καὶ οὐ βοήθειαν.
at dñs iducet manū ſuā ſuper eos. et laborabūt
ὁ δὲ κύριος ἐπάξει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ κοπιάσουσιν
auxiliātes et ſimul oēs peribūt.
οἱ βοηθοῦντες καὶ ἅμα πάντες ἀπολοῦνται.
qꝛ ſic dixit mihi dñs. quēadmodū cū rugierit leo
ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος. ὃν τρόπον ὅταν βοήσῃ ὁ λέων
vel catul⁹ leonis ſup preda quā cepit et clamauerit ſup eum
ἢ ὁ σκύμνος ἐπὶ τῇ θήρᾳ ᾗ ἔλαβεν καὶ κράξωσιν ἐπ᾽ αὐτὸν
donec ipleant mōtes voce ei⁹ et victi
ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἡττήθησαν
ſunt et p multitudinē furoris terrefacti ſunt. ſic
καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθησαν. οὕτως
deſcendet
καταβήσεται

dñs ſabaoth vt ꝑlietur ſup mōtē ſion. ſup
κύριος σαβαὼθ ἐπιστρατεῦσαι ἐπὶ τὸ ὄρος σιών. ἐπὶ τὰ
mōtes ei⁹. ſicut aues volantes: ſic ꝓteget
ὄρη αὐτῆς. ὡς ὄρνεα πετόμενα, οὕτως ὑπερασπιεῖ
dñs hierl̄m ⁊ liberabit ⁊ fouebit ⁊
κύριος ἱερουσαλὴμ καὶ ἐξελεῖται καὶ περιποιήσεται καὶ
ſaluabit. cōuertimini ꝓfundū cōſiliū cōſultātes
σώσει. ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν βουλευόμενοι
⁊ iniquū filii iſrael. q̄ꝛ die illa negabūt
καὶ ἄνομον υἱοὶ ἰηλ'. ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπαρνήσον
hoīes manufacta ſua argentea ⁊
ται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα αὐτῶν τὰ ἀργύρεα καὶ τὰ
aurea q̄ fecerͭ man⁹ eoꝝ. ⁊ cadet aſſur.
χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν. καὶ πεσεῖται ἀσσούρ.
nō gladi⁹ viri: neqꝫ gladi⁹ hoīs vora
οὐ μάχαιρα ἀνδρός, οὐδὲ μάχαιρα ἀνθρώπου καταφά
bit eū. ⁊ fugiet nō a facie gladii.
γεται αὐτόν. καὶ φεύξεται οὐκ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας.
at iuuenes erunt victi. petra eñi circūdabū=
οἱ δὲ νεανίσκοι ἔσονται ἥττημα. πέτρα γὰρ περιληφθήσον
tur q̄ſi vallo ⁊ vincenͭ: at fugiens capieͭ.
ται ὡς χάρακι καὶ ἡττηθήσονται, ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται.
hec dicit dñs: beat⁹ q̄ hꝫ in ſion ſemē
τάδε λέγει κύριος, μακάριος ὃς ἔχει ἐν σιὼν σπέρμα
⁊ domeſticos in hierl̄m.
καὶ οἰκείους ἐν ἱερουσαλήμ. Ca.32.

Ecce eñi rex iuſtus regnabit. ⁊ pri
Ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει. καὶ ἄρ
cipes cū iudicio iꝑabūt. ⁊ erit hō
χοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι. καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος
occultās sermōes ſuos ⁊ abſcōdeͭ vt ab aqua
κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ' ὕδα
q̄ ferͭ. ⁊ apparebit in ſion ſicut flumē cur
τος φερομένου. καὶ φανήσεται ἐν σιὼν ὡς ποταμὸς φε
rens iclytū in terra ſitiēti. ⁊ nequaq̄ erūt cōfiden
ρόμενος ἔνδοξος ἐν γῇ διψώσῃ. καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποι
tes in hoīb⁹: ſed aures dabūt ad audiendū
θότες ἐπ' ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὰ ὦτα δώσουσιν ἀκούειν
⁊ coꝛ infirmoꝝ attēdet audire. ⁊
καὶ ἡ καρδία ἀσθενούντων προσέξει τοῦ ἀκούειν. καὶ αἱ
lingue balbutiētes: cito diſcent loqui pa=
γλῶσσαι ψελλίζουσαι, ταχὺ μαθήσονται λαλεῖν εἰρή
cē. ⁊ nō vltra dicēt ſtulto vt pꝛīceps ſit. ⁊ nō vltra
νην. καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν. καὶ οὐκέτι
dicēt miniſtri tui tace. nā fatu⁹ fatua lo=
μὴ εἴπωσι οἱ ὑπηρέται σου σίγα. ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λα
queͭ. ⁊ coꝛ ei⁹ vana itelliget: ad ꝑfici
λήσει. καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει, τοῦ συντε
endū iniq̄ ⁊ loquēdū ad dñm erroꝛē: vt diſp=
λεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνησιν, τοῦ διασπ
gat aīas eſurientes ⁊ aīas ſitiētes
εῖραι ψυχὰς πεινώσας καὶ τὰς ψυχὰς τὰς διψώσας
vacuas faciat. nā cōſiliū maloꝝ iniqua cogi
κενὰς ποιῆσαι. ἡ γὰρ βουλὴ τῶν πονηρῶν ἄνομα βουλεύσ
tat: iterficere hūiles in ſermonib⁹ iniq̄s: ⁊ diſſi
ει, καταφθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις ἀδίκοις, καὶ δια
pare verba humiliū in iudicio. at pii
σκεδάσαι λόγους ταπεινῶν ἐν κρίσει. οἱ δὲ εὐσεβεῖς
ſapientia cogitauerūt. mulieres diuites ſurgite ⁊
συνετὰ ἐβουλεύσαντο. γυναῖκες πλούσιαι ἀνάστητε καὶ
audite vocē meā. filie in ſpe audi
ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου. θυγατέρες ἐπ' ἐλπίδι ἀκού=
te verba mea. dieb⁹ anni memoꝛiā fa
σατε τοὺς λόγους μου. ἡμέρας ἐνιαυτοῦ μνείαν ποι
cite in doloꝛe cū ſpe: cōſumata eſt vindemia: ceſ
ήσασθε ἐν ὀδύνῃ μετ' ἐλπίδος, ἀνήλωται ὁ τρυγητός, πέ
ſauit ſemen ⁊ nō vltra veniet. obſtupeſcite. cōtriſta
παυται ὁ σπόρος καὶ οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. ἔκστητε λυπήθη=
mini cōfidētes: exuite vos
τε αἱ πεποιθυῖαι, ἐκδύσασθε

dñs exercituū vt prelie
tur ſuper montem ſion
& ſuper collem eius. Si=
cut aues volantes ſic
proteget dominus exer
cituum hieruſalem:
ꝓtegēs & liberās: tran
ſiens & ſaluās. Cōuerti=
mini ſicut in ꝓfundū re
ceſſeratis filii iſrael.
In die enim illa abiiciet
vir idola
argenti ſui: & idola auri
ſui que fecerunt
vobis manus veſtre in
peccatū: & cadet aſſur
in gladio non viri: &
gladius non hominis
vorabit eū: & fugiet nō
a facie gladii: & iuuenes
eius vectigales erunt: &
fortitudo ei⁹ a terrore trā
ſibit: & pauebūt fugiētes
principes ei⁹. Dixit dñs
cuius ignis eſt in ſion &
caminus eius
in hieruſalem. 32.

Ecce in iuſticia re=
gnabit rex: & pricī=
pes in iudicio ꝑerūt. Et
erit vir ſicut q abſcondi=
tur a vento & celat ſe a
tēpeſtate ſicut riui aqua
rum in ſiti: & vmbra pe
tre prominentis in terra
deſerta. Non caligabūt
oculi videntium:
& aures audientiū diligē
ter auſcultabunt: & cor
ſtultorū intelliget ſcien
tiam: & lingua balborū
velociter loquetur &
plane. Non vocabitur
vltra is q inſipiēs eſt prī
ceps: neqꝫ fraudulētus
appellabitur maior. ſtul
tus enim fatua loq̄tur:
& cor ei⁹ faciet iniq̄tatē
vt perficiat ſimulationē
& loq̄tur ad dñm frau=
dulenter & vacuam faciat
animā eſurientis: & po
tum ſitienti auferat.
Fraudulēti vaſa peſſima
ſunt. Ipſe eī cogitatiōes
cōcinnabit ad perdēdos
mites in ſermone mēda
cii cū loq̄retur paup iudi
ciū. Princeps vero ea q̄
digna ſunt principi cogi
tabit: & ipſe ſup duces
ſtabit. Mulieres opulē
te ſurgite: & audite
vocē meā: filie cōfidētes
ꝑcipite auribus eloquiū
meū. Poſt dies & annos
& vos cōturbabimini cō
fidētes. Cōſumata eſt eī
vindemia: collectio vltra
nō vēiet. Obſtupeſcite
opulente: cōturbamini
confidentes: exuite vos

יְהוָה צְבָאוֹת לִצְבֹּא עַל הַר צִיּוֹן
וְעַל גִּבְעָתָהּ׃ כְּצִפֳּרִים עָפוֹת כֵּן
יָגֵן יְהוָה צְבָאוֹת עַל יְרוּשָׁלָםִ
גָּנוֹן וְהִצִּיל פָּסֹחַ וְהִמְלִיט׃ שׁוּבוּ
לַאֲשֶׁר הֶעְמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
כִּי בַּיּוֹם הַהוּא יִמְאָסוּן אִישׁ אֱלִילֵי
כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר עָשׂוּ
לָכֶם יְדֵיכֶם חֵטְא׃ וְנָפַל אַשּׁוּר
בְּחֶרֶב לֹא אִישׁ וְחֶרֶב לֹא אָדָם
תֹּאכְלֶנּוּ וְנָס לוֹ מִפְּנֵי חֶרֶב וּבַחוּרָיו
לָמַס יִהְיוּ׃ וְסַלְעוֹ מִמָּגוֹר יַעֲבוֹר
וְחַתּוּ מִנֵּס שָׂרָיו נְאֻם יְהוָה
אֲשֶׁר אוּר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ
בִּירוּשָׁלָםִ׃

הֵן לְצֶדֶק יִמְלָךְ מֶלֶךְ וּלְשָׂרִים
לְמִשְׁפָּט יָשֹׂרוּ׃ וְהָיָה אִישׁ כְּמַחֲבֵא
רוּחַ וְסֵתֶר זָרֶם כְּפַלְגֵי מַיִם
בְּצָיוֹן כְּצֵל סֶלַע כָּבֵד בְּאֶרֶץ
עֲיֵפָה׃ וְלֹא תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים
וְאָזְנֵי שֹׁמְעִים תִּקְשַׁבְנָה׃ וּלְבַב
נִמְהָרִים יָבִין לָדַעַת וּלְשׁוֹן עִלְּגִים
תְּמַהֵר לְדַבֵּר צָחוֹת׃ לֹא יִקָּרֵא
עוֹד לְנָבָל נָדִיב וּלְכִילַי לֹא
יֵאָמֵר שׁוֹעַ׃ כִּי נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר
וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה אָוֶן לַעֲשׂוֹת חֹנֶף
וּלְדַבֵּר אֶל יְהוָה תּוֹעָה לְהָרִיק
נֶפֶשׁ רָעֵב וּמַשְׁקֶה צָמֵא יַחְסִיר׃
וְכֵלַי כֵּלָיו רָעִים הוּא זִמּוֹת יָעָץ
לְחַבֵּל עֲנָיִים בְּאִמְרֵי שֶׁקֶר
וּבְדַבֵּר אֶבְיוֹן מִשְׁפָּט׃ וְנָדִיב נְדִיבוֹת
יָעָץ וְהוּא עַל נְדִיבוֹת יָקוּם׃
נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת קֹמְנָה שְׁמַעְנָה
קוֹלִי בָּנוֹת בֹּטְחוֹת הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי׃
יָמִים עַל שָׁנָה תִּרְגַּזְנָה בֹּטְחוֹת
כִּי כָּלָה בָצִיר אֹסֶף בְּלִי יָבוֹא׃
חִרְדוּ שַׁאֲנַנּוֹת רְגָזָה בֹּטְחוֹת פְּשֹׁטָה

עוף
גָּנַן
גָּנַן נָצַל
מָלַט
עָמַק סָרַר
מָאַס
עָשָׂה
אָכַל נוּס
בָּחַר הָיָה
גּוּר עָבַר
חָתַת שׂוּר
תָּנַר

Ca.xxxij.
מָלַךְ שָׁפַט
שׂוּר חָבָא
צִיָּה
שָׁעָה
קָשַׁב
מָהַר בִּין
יָדַע לָשַׁן
מָהַר צָחַח
קָרָא נָדַב
כָּלָה אָמַר
דָּבַר עָשָׂה
רִיק
שָׁקָה חָסַר
כָּלָה זָמַם
עָנָה
אָבָה שָׁפַט
קוּם
נָשָׁה קוּם
בָּנָה אֹזֶן
יוֹם רָגַז
בָּצַר בָּל
בּוֹא

Pritiua.heb. Tex.heb.Esa.xxxij.

וערה וחגרה על חלצים׃ על שדים — עור שדד
ספדים על שדי חמד על גפן — שדה
פריה׃ על אדמת עמי קוץ שמיר — פרה שמר
תעלה כי על כל בתי משוש — עלה בית
קריה עליזה׃ כי ארמון נטש — שוש קרה
המון עיר עזב עפל ובחן היה — עלז המן
בעד מערות עד עולם משוש — עלם
פראים מרעה עדרים׃ עד יערה — רעה ערה
עלינו רוח ממרום והיה מדבר — רום דבר
לכרמל וכרמל ליער יחשב׃ — חשב
ושכן במדבר משפט וצדקה — שפט
בכרמל תשב׃ והיה מעשה הצדקה — ישב עשה
שלום ועבדת הצדקה השקט — שלם שקט
ובטח עד עולם׃ וישב עמי בנוה
שלום ובמשכנות מבטחים — שכן בטח
ובמנוחות שאננות׃ וברד ברדת — נוח ירד
היער ובשפלה תשפל העיר׃ — שפל
אשריכם זרעי על כל מים
משלחי רגל השור והחמור׃ — שלח חמר

Ca.xxxiij — הוי שודד ואתה
לא שדוד ובוגד ולא בגדו בו
כהתמך שודד תושד כנלתך — תמם שדד
לבגד יבגדו בך׃ יהוה חננו לך — נלה בגד
קוינו היה זרעם לבקרים אף — קוה
ישועתנו בעת צרה׃ מקול — ישע צור
המון נדדו עמים מרוממתך — רמם
נפצו גוים׃ ואסף שללכם אסף
החסיל כמשק גבים שוקק בו׃ — חסל שקק
נשגב יהוה כי שכן מרום מלא — שגב רום
ציון משפט וצדקה׃ והיה אמונת — שפט אמן
עתיך חסן ישועת חכמת ודעת — ידע
יראת יהוה היא אוצרו׃ הן — אצר
אראלם צעקו חוצה מלאכי — לאך שלם
שלום מר יבכיון׃ נשמו מסלות — מרר בכה
שבת עבר ארח הפר ברית מאס — שמם סלל
ערים לא חשב אנוש׃ אבל — פור ברת
עיר אנש

Trãsla.B.Hie.

& cõfundemini: accigite lũbos vr̃os. Sup vbera plangite: sup regione desiderabili: super vinea fertili. Super humũ populi mei spine & vepres ascendent: quãtomagis sup oẽs domos gaudii ciuitatis exultantis. Domus enim dimissa est: multitudo vrbis relicta est: tenebre & palpatio facte sunt sup spelũcas vsq; in eternũ. Gaudiũ onagrorũ pascua gregum: donec effundatur super nos spiritus de excelso. Et erit desertum in chermel: & chermel in saltum reputabitur: & habitabit in solitudine iudicium: & iusticia in chermel sedebit. Et erit opus iusticie pax: & cultus iusticie silentium & securitas vsq; in sempiternũ. Et sedebit populꝰ meꝰ in pulchritudine pacis: & in tabernaculis fiducie: & in reqe opulẽta. Grando aũt in descẽsiõe saltus: & humilitate humiliabitur ciuitas. Beati qui seminatis super omnes aquas: immittẽtes pedem bouis & asini. 33.

VE qui predaris. Nõne & ipse predaberis? Et q spernis: nõne & ipse sperneris? Cũ cõsumaueris depdationẽ: depdaberis: cum fatigatus desieris cõtẽnere: cõtẽneris. Dñe miserere nr̃i: te enĩ expectamus: esto brachiũ nr̃m in mane: & salus nr̃a in tpe tribulatiõis. A voce angeli fugerũt populi & ab exaltatiõe tua disperse sunt gẽtes. Et congregabũtur spolia vr̃a sicut colligitur brucꝰ velut cũ fosse plene fuerit de eo. Magnificatus est dñs qm̃ habitauit in excelso: ipleuit siõ iudicio & iusticia: & erit fides in tpibus suis. Diuitie salutis sapiã & sciẽtia timor domini ipse est thesaurus eius. Ecce videntes clamabunt foris: angeli pacis amare flebũt. Dissipate sunt vie: cessauit trãsiens p semitã: irritũ factũ est pactũ: piecit ciuitates nõ reputauit homines. Luxit &

Trãs.Gre.lxx.cũ iter.latina.

nude estote. accingimini saccis lũbos vr̃os. &
γυμναὶ γένεσθε. περιζώσασθε σάκκους ὀσφύας ὑμῶν. καὶ
sup vbera plangite: de agro cõcupiscẽtie &
ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε, περὶ ἀγροῦ ἐπιθυμήματος καὶ
vite geniminis. in terra ppl̃i mei spina & herba
ἀμπέλου γεννήματος. ἐν γῇ τοῦ λαοῦ μου ἄκανθα καὶ χόρτος
ascendet & ex oi domo letitia auferet. dom
ἀναβήσεται καὶ ἐκ πάσης οἰκίας εὐφροσύνη ἀρθήσεται. οἶκοι
derelicte diuitias ciuitatis dimittẽt & domos
ἐγκαταλελειμμένοι πλοῦτον πόλεως ἀφήσουσιν καὶ οἴκους
desiderabiles. & erũt ville spelũce vsq; in eter
ἐπιθυμητούς. καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι σπήλαια ἕως τοῦ αἰῶ
nũ gaudiũ onagrorũ. pascua pastorũ: donec — D
νος εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων. βοσκήματα ποιμένων, ἕως ἂν
adueniat sup vos spũs de excelso. & erit desertũ cher — 3.19.c.
ἐπέλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πνεῦμα ἀφ᾽ ὑψηλοῦ. καὶ ἔσται ἔρημος ὁ χερ
mel & chermel in syluã reputabit. & requiescet
μὲλ καὶ ὁ χερμὲλ εἰς δρυμὸν λογισθήσεται. καὶ ἀναπαύσε
in deserto iudiciũ: & iusticia ĩ carmelo ha
ται ἐν τῇ ἐρήμῳ κρίμα, καὶ δικαιοσύνη ἐν τῷ καρμήλῳ κατοι
bitabit. & erũt opa iusticie pax. &
κήσει. καὶ ἔσται τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης εἰρήνη. καὶ
obtinebit iusticia requiẽ. & cõfiden
κρατήσει ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν. καὶ πεποιθό-
tes erũt vsq; in eternũ: & habitabit ppl̃s e-
τες ἔσονται ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ κατοικήσει ὁ λαὸς αὐ-
ius in ciuitate pacis. & hitabit cõfidẽs: & re-
τοῦ ἐν πόλει εἰρήνης. καὶ ἐνοικήσει πεποιθώς, καὶ ἀνα-
qescent cũ diuitiis. at grando si descenderit: nõ
παύσονται μετὰ πλούτου. ἡ δὲ χάλαζα ἐὰν καταβῇ, οὐκ
sup vos veniet. & erũt inhabitãtes in syluis cõfi
ἐφ᾽ ὑμᾶς ἥξει. καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πε
dẽtes sicut q in cãpestri. beati seminãtes sup
ποιθότες ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. μακάριοι οἱ σπείροντες ἐπὶ
oẽm aquã: vbi bos & asinꝰ calcat.
πᾶν ὕδωρ, οὗ βοῦς καὶ ὄνος πατεῖ. Ca.33.

VE q miseros faciũt vos. vos aũt nemo fa- — A
Οὐαὶ τοῖς ταλαιπωροῦσιν ὑμᾶς. ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποι
cit miseros. & reprobãs vos: nõ reprobat. capient
εῖ ταλαιπώρους. καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, οὐκ ἀθετεῖ. ἁλώσονται
reprobãtes & tradent. & qsi tinea in vestimẽ
οἱ ἀθετοῦντες καὶ παραδοθήσονται. καὶ ὡς σὴς ἐπὶ ἱματί
to: sic superabunt. dñe miserere nr̃i: in te eñ cõ-
ου, οὕτως ἡττηθήσονται. κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γὰρ πε
fidimꝰ. factũ est semẽ incredulorũ in pditionẽ.
ποίθαμεν. ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν.
at salus nr̃a in tpe tribulatõis. ppt vocẽ timoris tui
ἡ δὲ σωτηρία ἡμῶν ἐν καιρῷ θλίψεως. διὰ φωνὴν τοῦ φόβου σου
obstupuerũt ppl̃i a timore tuo & disperse sunt gẽtes.
ἐξέστησαν λαοὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.
nũc aũt cõgregabunt spolia vr̃a parui & magni.
νῦν δὲ συναχθήσεται τὰ σκῦλα ὑμῶν μικροῦ καὶ μεγάλου.
quẽadmodũ si qs cõgregauerit locustas: sic illudẽt
ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀκρίδας, οὕτως ἐμπαίξουσιν
vobis. sanctꝰ deꝰ q habitat in celis. repleta est siõ
ὑμῖν. ἅγιος ὁ θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς. ἐνεπλήσθη σιὼν
iudicio & iusticia in lege tradent. in thesau
κρίσεως καὶ δικαιοσύνης ἐν νόμῳ παραδοθήσονται. ἐν θησαυ
ris salus nr̃a. illic sapia & scientia & pietas
ροῖς ἡ σωτηρία ἡμῶν. ἐκεῖ σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια
ad dñm hi sũt thesauri iusticie. ecce iã in timo
πρὸς τὸν κύριον. οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης. ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φό
re vr̃o ipi timebunt. qs timuistis: timebunt
βῳ ὑμῶν αὐτοὶ φοβηθήσονται. οὓς ἐφοβεῖσθε, φοβηθήσονται
a vobis. angeli .n. mittentur loquentes pacem.
ἀφ᾽ ὑμῶν. ἄγγελοι γὰρ ἀποσταλήσονται λαλοῦντες εἰρήνην.
amare flentes aduocantes pacem. desolabuntur
πικρῶς κλαίοντες παρακαλοῦντες εἰρήνην. ἐρημωθήσονται
eni horũ vie. cessauit timor gẽtiũ. & testa
γὰρ αἱ τούτων ὁδοί. πέπαυται ὁ φόβος τῶν ἐθνῶν. καὶ ἡ διαθή
mẽtũ tollit. & nõ reputauit ipos hoies. luxit
κη αἴρεται. καὶ οὐ μὴ λογίσησθε αὐτοὺς ἀνθρώπους. ἐπένθησε

terra.cōfuſus ē liban⁹.paludes fact⁹ ē ſarō.manifeſta erit
ἡ γῆ. ᾐσχύνθη ὁ λίβανος. ἕλη ἐγένετο ὁ σαρών. φανερὰ ἔσαι
galilea ꝛ carmelus. nūc cōſurgā dicit dñs.
ἡ γαλιλαία καὶ κάρμηλος. νῦν ἀνασήσομαι λέγει κύριος.
nūc gl'iabor: nūc exaltabor: nūc videbitis: nūc eru
νῦν δοξασθήσομαι, νῦν ὑψωθήσομαι, νῦν ὄψεσθε, νῦν αἰ=
beſcetis: vana erit fortitudo ſpūs vr̄i. ignis
σχυνθήσεσθε, ματαία ἔσαι ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν. πῦρ
vos deuorabit. ꝛ erūt gētes cōbuſte ſicut ſpi=
ὑμᾶς κατέδεται. καὶ ἔσονται ἔθνη κατακεκαυμένα ὡς ἄκαν
na in agro ꝓiecta ꝛ cōbuſta. audiēt q̄
θα ἐν ἀγρῷ ἐρριμμένη καὶ κατακεκαυμένη. ἀκούσονται οἱ
lōge ſunt q̄ feci: ꝛ ſciēt q̄ appropiquāt fortitudinē
πόρρωθεν ἃ ἐποίησα, καὶ γνώσονται οἱ ἐγγίζοντες τὴν ἰσχύν
meā. receſſerūt q̄ in ſion iniq̄. apphēdet tremor
μου. ἀπέσησαν οἱ ἐν σιὼν ἄνομοι. λήψεται τρόμος τοὺς
iniquos. q̄s āñūciabit vobis: q: ignis ardet: q̄s āñūcia
ἀσεβεῖς. τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίεται; τίς ἀναγ
bit vobis locū eternū: ābulans in iuſticia:
γελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον αἰώνιον; πορευόμενος ἐν δικαιοσύνῃ,
loq̄uēs rectā viā: q̄ odit iniq̄tatē ꝛ iniuſticiā: ꝛ
λαλῶν εὐθεῖαν ὁδόν; μισῶν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς
man⁹ excutiēs a munerib⁹.obturās aures: vt
χεῖρας ἀποσειόμενος ἀπὸ δώρων. βαρύνων τὰ ὦτα, ἵνα
nō audiat iudiciū ſanguinis: claudēs oculos:
μὴ ἀκούσῃ κρίσιν αἵματος, καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς,
vt nō videat iīq̄tatē. hic hītabit in excelſa ſpelūca pe
ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν. οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέ
tre fortis. panis ei dabit̄ ꝛ aqua ei⁹ fi=
τρας ἰσχυρᾶς. ἄρτος αὐτῷ δοθήσεται καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ πι
delis. regē cū gl'ia videbitis. ꝛ oculi vr̄i
σόν. βασιλέα μετὰ δόξης ὄψεσθε. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν
videbūt terrā de lōge. aīa vr̄a meditabit̄ timorē.
ὄψονται γῆν πόρρωθεν. ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσει φόβον.
vbi ſunt litterati? vbi ſūt cōſiliatores?
ποῦ εἰσὶν οἱ γραμματικοί; ποῦ εἰσὶν οἱ συμβουλεύοντες;
vbi eſt numerās nutrientes paruū ꝛ magnū
ποῦ ἐσὶν ὁ ἀριθμῶν τοὺς συντρεφομένους μικρὸν καὶ μέγαν
ppl'm: cui nō dederūt cōſiliū: neq̄ ſciebat ꝓfūdā vocē. ita vt
2. λαόν; ᾧ οὐ συνεβουλεύσαντο, οὐδὲ ᾔδει βαθύφωνον. ὥστε
nō audiret ppl's cōtēptibilis. ꝛ nō eſt audiē=
μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφαυλισμένος. καὶ οὐκ ἔσι τῷ ἀκούον
ti itelligētia. ecce ſion ciuitas ſalutare nr̄m ocu
τι σύνεσις. ἰδοὺ σιὼν ἡ πόλις τὸ σωτήριον ἡμῶν οἱ ὀφθαλ
li tui videbūt hierl'm ciuitas diues. tabernacula q̄ nō ꝯmo
μοί σου ὄψονται ἱλὴμ πόλις πλουσία. σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σει
uebunt: neq̄ mouebunt̄ paxilli tabernaculi ei⁹ in
σθῶσιν οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν οἱ πάσσαλοι τῆς σκηνῆς αὐτῆς εἰς
eternū tp̄s. neq̄ funiculi ei⁹ nō dirūpent̄.
τὸν αἰῶνα χρόνον. οὐδὲ τὰ σχοινία αὐτῆς οὐ μὴ διαρραγῶσιν.
q: nomē dñi magnū vobis erit. flumia ꝛ foſſe
ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα ὑμῖν ἔσαι. ποταμοὶ καὶ διώρυγες
late ꝛ ſpacioſe. nō āmbulabis hāc viā.
πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι. οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδόν.
neq̄ trāſibit nauis agitata remigio. nā de⁹ me⁹ magn⁹
οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαῦνον. ὁ γὰρ θεός μου μέγας
eſt. nō ꝑtrāſibit me dñs. dñs iudex nr̄:
ἐσίν. οὐ παρελεύσεταί με κύριος. κύριος κριτὴς ἡμῶν,
dñs pīceps nr̄: dñs rex nr̄: dñs ip
κύριος ἄρχων ἡμῶν, κύριος βασιλεὺς ἡμῶν, κύριος αὐ=
ſe nos ſaluabit. dirupti ſūt funiculi tui: q: nō ꝑua
τὸς ἡμᾶς σώσει. ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ ἐνί
luerūt. mal⁹ tu⁹ iclinat⁹ ē. nō demittet vela. nō
σχυσεν. ὁ ἱσός σου ἔκλινεν. οὐ χαλάσει τὰ ἱςία. οὐκ
eleuabit ſignū: donec tradat̄ in vaſtationē. igit̄
ἀρεῖ σημεῖον, ἕως οὗ παραδοθῇ εἰς προνομήν. τοίνυν
multi claudi ꝑdā faciēt. ꝛ nō dicat
πολλοὶ χωλοὶ προνομὴν ποιήσουσιν. καὶ οὐ μὴ εἴπῃ ὁ
ppl's ihabitās ī ea: laborabo. dimiſſū ē eñi eis
λαὸς ὁ ἐνοικῶν ἐν αὐτῇ, κοπιῶ. ἀφέθη γὰρ αὐτοῖς ἡ
delictū.
ἁμαρτία.

Ca.34.

elanguit terra: cōfuſus eſt libanus & obſorduit. Et factus eſt ſaron ſicut deſertū: & cōcuſſa eſt baſan & carmelus. Nunc cōſurgā dicit dominus: nunc exaltabor: & nunc ſublimabor. Cōcipietis ardorē & parietis ſtipulam: ſpūs veſter vt ignis vorabit vos: & erunt populi quaſi de incendio cinis: ſpine congregate igni cōburentur. Audite qui longe eſtis que fecerī: & cognoſcite vicini fortitudinē meā. Conterriti ſunt in ſion peccatores: poſſedit timor hypocritas. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorāte: aut qs habitabit ex vobis cū ardoribus ſempiternis? Qui ambulat in iuſticiis & loq̄tur veritatē: q ꝓiicit auariciā & calūniā: & excutit manus ſuas ab om̄i munere. Qui obturat aures ſuas ne audiat ſanguinē: & claudit oculos ſuos ne videat malū. Iſte in excelſis hītabit: munimēta ſaxorū ſublimitas eius. Panis ei dat⁹ eſt: aque ei⁹ fideles ſunt. Regē in decore ſuo videbūt oculi ei⁹: cernēt terrā de longe. Cor tuū meditabitur timorē. Vbi eſt litterat⁹: vbi legis verba ꝑōderās: vbi eſt doctor paruulorū? Populū ipudentē nō videbis ppl'm alti ſermonis: ita vt nō poſſis ītelligere diſertitudinē ligue ei⁹ in q̄ nulla ē ſapiā. Reſpice ſiō ciuitatē ſolēnitatis nr̄e. Oculi tui videbūt hierl'm hītationē opulentā tabernacl'z qd̄ nequaq̄ trāſferri poterit: nec auferētur claui eius in ſempiternū & oēs funiculi ei⁹ nō rūpētur: qa ſolūmodo ibi magnificus eſt dñs nr̄. Loc⁹ fluuiorū riui latiſſimi & patentes: nō trāſibit ſup eū nauis remigū neq̄ triremis magna trāſgredietur eū. Dñs ei iudex nr̄: dñs legifer nr̄: dñs rex nr̄. Ipē ſaluabit nos. Laxati ſunt funiculi tui: ſed nō preualebūt. Sic erit malus tu⁹: vt dilatare ſi gnū nō q̄as. Tūc diuidētur ſpolia ꝑdarꝫ multarꝫ: claudi diripiēt rapinā: nec dicet vicin⁹ elāgui. Ppl's q hītat in ea auferetur ab eo iniq̄tas. 34.

אמללה ארץ החפיר לבנון קמל
והיה השרון כערבה ונער בשן
וכרמל: עתה אקום יאמר יהוה
עתה ארומם עתה אנשא: תהרו
חשש תלדו קש רוחכם אש
תאכלכם: והיו עמים משרפות
שיד קוצים כסוחים באש יצתו:
שמעו רחוקים אשר עשיתי ודעו
קרובים גברתי: פחדו בציון
חטאים אחזה רעדה חנפים מי
יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו
מוקדי עולם: הלך צדקות ודבר
מישרים מואס בבצע מעשקות
נער כפיו מתמוך בשחד אטם
אזנו משמע דמים ועצם עיניו
מראות ברע: הוא מרומים ישכן
מצדות סלעים משגבו לחמו נתן
מימיו נאמנים: מלך ביפיו תחזינה
עיניך תראינה ארץ מרחקים:
לבך יהגה אימה איה סופר איה
שוקל איה סופר את המגדלים: את
עם נועז לא תראה עם עמקי שפה
משמע נלעג לשון אין בינה: חזה
ציון קרית מועדינו עיניך תראינה
ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען
בל יסע יתדתיו לנצח וכל חבליו
בל ינתקו: כי אם שם אדיר יהוה
לנו מקום נהרים יארים רחבי
ידים בל תלך בו אני שיט וצי
אדיר לא יעברנו: כי יהוה שפטנו
יהוה מחקקנו יהוה מלכנו הוא
יושיענו: נטשו חבליך בל יחזקו
כן תרנם בל פרשו נס אז חלק
עד שלל מרבה פסחים בזזו
בז: ובל יאמר שכן חליתי העם
היושב בה נשא עון:

חפר
שרב
קום אמר
רום נשא
הרה ילד
אכל היה
שרף שוד
כסח רחק
עשה ידע
קרב
גור
יקד עלם
ישר מאס
עשק נער
תמך
ראה רוע
רום שכן
צור שגב
אמן יפה
חזה ראה
רחק הגה
ספר שקל
גדל עזז
ראה
לעג לשון
קרה יעד
ראה צען
נסע
נתק אדר
קום
הלך אנה
שוט ציה
עבר חקק
ישע חזק
נסס
רבה
אמר חלה
ישב

Pritiua.heb. Tex.he.Esa.xxxiiij. Trāsla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

C.xxxiiij. קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ
תִּשְׁמַע הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל — קָשַׁב
צֶאֱצָאֶיהָ׃ כִּי קֶצֶף לַיהוָה עַל כָּל — שָׁמַע
הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל כָּל צְבָאָם הֶחֱרִימָם — יָצָא
נְתָנָם לַטָּבַח׃ וְחַלְלֵיהֶם יֻשְׁלָכוּ — חָרַם
וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם וְנָמַסּוּ הָרִים — שָׁלַךְ
מִדָּמָם׃ וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם — עָלָה מָסַס
וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם וְכָל צְבָאָם — מָקַק
יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת — גָּלַל
מִתְּאֵנָה׃ כִּי רִוְּתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי — נָבַל
הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל עַם חֶרְמִי — רָוָה
לְמִשְׁפָּט׃ חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם — יָרַד
הֻדַּשְׁנָה מֵחֵלֶב מִדַּם כָּרִים — שָׁפַט
וְעַתּוּדִים מֵחֵלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי — דּוּשׁ כָּר
זֶבַח לַיהוָה בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל — עָתַד כָּלָה
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃ וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם — גָּדַל
וּפָרִים עִם אַבִּירִים וְרִוְּתָה אַרְצָם — אָבַר רָוָה
מִדָּם וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁן׃ כִּי יוֹם — דָּשַׁן
נָקָם לַיהוָה שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב — שָׁנָה שָׁלַם
צִיּוֹן׃ וְנֶהֶפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ — רוּב הָפַךְ
לְגָפְרִית וְהָיְתָה אַרְצָהּ לְזֶפֶת — הָיָה
בֹּעֵרָה׃ לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה — כָּבָה
לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ מִדּוֹר לָדוֹר — עָלַם עָלָה
תֶּחֱרָב לְנֵצַח נְצָחִים אֵין עֹבֵר — חָרַב
בָּהּ׃ וִירֵשׁוּהָ קָאַת וְקִפּוֹד וְיַנְשׁוֹף — קָפַד נָשַׁף
וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ בָהּ וְנָטָה עָלֶיהָ קַו — שָׁכַן
תֹהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ׃ חֹרֶיהָ וְאֵין שָׁם — תָּהָה בָּהָה
מְלוּכָה יִקְרָאוּ וְכָל שָׂרֶיהָ יִהְיוּ — חָרַר מָלַךְ
אָפֶס׃ וְעָלְתָה אַרְמְנֹתֶיהָ סִירִים — קָרָא שׂוּר
קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה נְוֵה — הָיָה עָלָה
תַנִּים חָצִיר לִבְנוֹת יַעֲנָה׃ וּפָגְשׁוּ — קָמַשׂ הָיָה
צִיִּים אֶת אִיִּים וְשָׂעִיר עַל רֵעֵהוּ — תָּנַן חָצַר
יִקְרָא אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית — בָּנָה צִיָּה
וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ׃ שָׁמָּה קִנְּנָה — שָׂעַר קָרָא
קִפּוֹז וַתְּמַלֵּט וּבָקְעָה וְדָגְרָה — רָגַע נוּחַ
בְצִלָּהּ אַךְ שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת — קִפֹּז מָלַט
צָלַל קָבַץ דָּיָה

Accedite gētes & audite: & ppl'i attēdite: audiat terra & plenitudo eius orbis & omne germen eius: quia indignatio dn̄i super omnes gentes: & furor sup vniuersam militiā eorū. Interfecit eos & dedit eos in occisionē. Interfecti eorū pijcictur: & de cadaueribus eoꝝ ascēdet fetor. Tabescent mōtes a sanguine eorū & tabescet oīs militia celorū: & cōplicabūtur sicut liber celi: & oīs militia eorū deflu et sicut defluit foliū de vinea & de ficu: qm̄ inebriatus est in celo gladi⁹ meus. Ecce super idumeā descendet & sup populū interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dn̄i replet⁹ est sanguine. incrassatus est adipe de sanguine agnorū & hircoꝝ & de sanguine medullatorū arietū. Victima eī dn̄i in bosra: & interfectio magna in terra edom. Et descendēt vnicornes cū eis: & tauri cū potētibus. Inebriabitur terra eorū sanguine: & hum⁹ eorū adipe pinguiū: qa dies vltionis domini annus retributionū iudicii sion. Et cōuertētur torrētes eius ī picē: & hum⁹ eius in sulphur: & erit terra eius in picem ardentem nocte & die: non extinguetur in sempiternū ascendet fum⁹ eius: a gn̄atione in gn̄ationē desolabitur in secula seculoꝝ. Non erit transiēs p eam: & possidebūt illā onocrotalus & erici⁹ & ibis & coru⁹ habitabūt in ea. Et extēdetur sup eā mensura vt redigatur ad nihilū: & perpendiculū in desolationē. Nobiles ei⁹ nō erūt ibi: regē poti⁹ īuocabūt & oēs principes ei⁹ erūt in nihilū. Et orietur in domib⁹ eius spine & vrtice & paliur⁹ ī munitionib⁹ ei⁹: & erit cubile draconū & pascua struthionū & occurrēt demōia onocētauris: & pillosus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia: & īuenit sibi requiē. Ibi habuit foueā erici⁹: & enutriuit catulos: & circūfodit: & fouit in vmbra ei⁹. Illuc congregati sunt milui

Accedite gētes ⁊ audite pricipes. au-
Προσάγετε ἔθνη καὶ ἀκούσατε ἄρχοντες. ἀκου-
diat terra ⁊ in ea habitātes. orbis terre ⁊ pp̄ls q̄
σάτω ἡ γῆ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες. ἡ οἰκουμένη καὶ ὁ λαὸς ὁ
in ea. qꝛ furoꝛ dn̄i sup oēs gētes. ⁊ ira
ἐν αὐτῇ. διότι ὁ θυμὸς κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ὀργὴ
sup numerū eoꝝ vt pdat eos ⁊ tra
ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τοῦ ἀπολέσαι αὐτοὺς καὶ παραδοῦ
dat eos in occisionē. at vulnerati eoꝝ pticient
ναι αὐτοὺς εἰς σφαγήν. οἱ δὲ τραυματίαι αὐτῶν ῥιφήσονται
⁊ mortui. ⁊ ascēdet eoꝝ fetoꝛ ⁊ rigabunt
καὶ οἱ νεκροί. καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμὴ καὶ βραχήσεται
mōtes a sanguine eoꝝ. ⁊ cōtabescet celū sicut
τὰ ὄρη ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν. καὶ ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς
liber ⁊ oēs stelle cadēt sicut folia ex vi
βιβλίον καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέ
te: ⁊ sicut cadūt folia ex ficu. qm̄ iebriat⁹ est gla
λου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. ὅτι ἐμεθύσθη ἡ μά
dius me⁹ in celo. ecce sup idumeā descē
χαιρά μου ἐν τῷ οὐρανῷ. ἰδοὺ ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν κατα
det: ⁊ sup pp̄lm pditiōis cū iudicio.
βήσεται, καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσεως.
gladi⁹ dn̄i replet⁹ ē sanguie icrassat⁹ est a pigue
ἡ μάχαιρα κυρίου ἐνεπλήσθη αἵματος ἐπαχύνθη ἀπὸ στέα
dine agnoꝝ: ⁊ ab adipe hircoꝝ ⁊ arietū: qꝛ sacrificiū
τος ἀρνῶν, καὶ ἀπὸ στέατος τράγων καὶ κριῶν, ὅτι θυσία
deo in bosoꝛ. ⁊ occisio magna in idumea.
τῷ θεῷ ἐν Βοσόρ. καὶ σφαγὴ μεγάλη ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.
⁊ simul cadēt robusti cū eis ⁊ arietes ⁊
καὶ συμπεσοῦνται οἱ ἁδροὶ μετ' αὐτῶν καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ
tauri: ⁊ iebriabit terra a sanguie: ⁊
ταῦροι, καὶ μεθυσθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ τὸ
puluis eoꝝ. ⁊ ab adipe eoꝝ iplebi-
χῶμα αὐτῶν. καὶ ἀπὸ τοῦ στέατος αὐτῶν ἐμπλησθήσε
tur. dies eni iudicii dn̄i ⁊ ānus retributio-
ται. ἡμέρα γὰρ κρίσεως κυρίου καὶ ἐνιαυτὸς ἀνταποδό
nis iudicii sion adest. ⁊ cōuertētur torren
σεως κρίσεως σιὼν πάρεστιν. καὶ στραφήσονται αἱ φάραγ
tes ei⁹ in picē: ⁊ terra ei⁹ in sulphur. ⁊ erit
γες αὐτῆς εἰς πίσσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτῆς εἰς θεῖον. καὶ ἔσται
terra ei⁹ in picē ardentē. nocte ⁊ die: ⁊
ἡ γῆ αὐτῆς εἰς πίσσαν καιομένην. νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ
nō extinguet in eternū tp̄s. ⁊ ascēdet
οὐ σβεσθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον. καὶ ἀναβήσεται ὁ
fum⁹ ei⁹ sursum. in gn̄atiōes desolabit. ⁊ in tē-
καπνὸς αὐτῆς ἄνω. εἰς γενεὰς ἐρημωθήσεται καὶ εἰς χρό-
pus multū desolabit. ⁊ habitabūt ī ea aues
νον πολὺν ἐρημωθήσεται. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ ὄρνεα
⁊ ericii ⁊ ibides ⁊ corui. ⁊ inicietur
καὶ ἐχῖνοι καὶ ἴβεις καὶ κόρακες. καὶ ἐπιβληθήσεται
sup eā funicul⁹ geometrie deserti. ⁊ onocētauri
ἐπ' αὐτὴν σπαρτίον γεωμετρίας ἐρήμου. καὶ ὀνοκένταυροι
habitabūt in ea. pricipes ei⁹ nō erūt.
οἰκήσουσιν ἐν αὐτῇ. οἱ ἄρχοντες αὐτῆς οὐκ ἔσονται. οἱ
nā reges ei⁹ ⁊ pricipes ⁊ magnates e-
γὰρ βασιλεῖς αὐτῆς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐ
ius erūt in pditionē. ⁊ renascet in ciuitatib⁹
τῆς ἔσονται εἰς ἀπώλειαν. καὶ ἀναφύσει εἰς τὰς πόλεις
eoꝝ spinea ligna ⁊ in munitionib⁹ ei⁹. ⁊ e-
αὐτῶν ἀκάνθινα ξύλα καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς. καὶ ἔ-
rūt cubilia sirenū ⁊ aula struthionū: ⁊ occur
σονται ἐπαύλεις σειρήνων καὶ αὐλὴ στρουθῶν, καὶ συναντή
rēt demonia onocētauris: ⁊ clamabūt alter ad
σουσι δαιμόνια ὀνοκενταύροις, καὶ βοήσονται ἕτερος πρὸς
alterū. illic reqescēt onocētauri. inuenerūt enim si
τὸν ἕτερον. ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκένταυροι. εὗρον γὰρ αὐ
bi requiē. illic nidificauit eriti⁹: ⁊ saluauit terra
τοῖς ἀνάπαυσιν. ἐκεῖ ἐνόσσευσεν ἐχῖνος, καὶ ἔσωσεν ἡ γῆ
filios ei⁹ cū securitate. illic cerui occurrerūt
τὰ παιδία αὐτῆς μετὰ ἀσφαλείας. ἐκεῖ ἔλαφοι συνήντησαν

⁊ viderūt facies adinuicē. nūero trāsierūt:
καὶ εἶδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων. ἀριθμῷ παρῆλθον,
⁊ vna ex eis nō periit: altera alterā nō q̃sie
καὶ μία αὐτῶν οὐκ ἀπώλετο, ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζή
runt: q: dn̄s ipsis p̄cepit: ⁊ spūs
τησαν, ὅτι ὁ κύριος αὐταῖς ἐνετείλατο, καὶ τὸ πνεῦμα
eiꝰ cōgregauit eas. ⁊ ipe imittet eis
αὐτοῦ συνήγαγεν αὐτάς. καὶ αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς
sortes. ⁊ manꝰ eiꝰ diuisit eis vt pascerent.
κλήρους. καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ διεμέρισεν αὐτοῖς βόσκεσθαι.
in eternū tp̄s hereditabitis. in gn̄atōes gn̄ationū
εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον κληρονομήσετε. εἰς γενεὰς γενεῶν
requiescēt in ea.
ἀναπαύσονται ἐπ᾽ αὐτῆς. Ca.35.

Letare desertū sitiēs. exultet solitudo ⁊
Εὐφράνθητι ἔρημος διψῶσα. ἀγαλλιάσθω ἔρημος καὶ
floreat q̃si liliū. ⁊ florebūt ⁊ exultabūt deser
ἀνθείτω ὡς κρίνον. καὶ ἐξανθήσῃ καὶ ἀγαλλιάσεται τὰ ἔρη
ta iordanis. ⁊ glia libani data est ei:
μα τοῦ Ἰορδάνου. καὶ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου ἐδόθη αὐτῇ,
⁊ honor carmeli. ⁊ ppl̄s meꝰ videbit glo
καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου. καὶ ὁ λαός μου ὄψεται τὴν δό
riā dn̄i: ⁊ altitudinē dei. cōfortate manꝰ re
ξαν κυρίου, καὶ τὸ ὕψος τοῦ θεοῦ. ἰσχύσατε χεῖρες ἀνει
misse ⁊ genua dissoluta cōsolamini
μέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα παρακαλέσατε. οἱ
pusillanimes mente: cōfortate ne timeatis. ecce
ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ἰσχύσατε μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ ὁ
deꝰ nr̄ iudiciū retribuit ⁊ retribuet. ip=
θεὸς ἡμῶν κρίσιν ἀνταποδίδωσι καὶ ἀνταποδώσει. αὐ
se veniet ⁊ saluabit nos. tūc aperient oculi ce
τὸς ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς. τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυ
corū ⁊ aures surdoꝝ audiēt. tūc saltabit sicut cerꝰ
φλῶν καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος
claudꝰ: ⁊ expedita erit lingua mutoꝝ aperta:
ὁ χωλός, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων ἀνεῳγμένη,
q: rupta ē in deserto aqua: ⁊ torrēs in terra sitiēte. ⁊
ὅτι ἐρράγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ φάραγξ ἐν γῇ διψώσῃ. καὶ
erit iaquosa in paludes: ⁊ in sitientē terrā fons aque
ἔσται ἡ ἄνυδρος εἰς ἕλη, καὶ εἰς τὴν διψῶσαν γῆν πηγὴ ὕδα
erit. illic letitia auiū. caula gregis arū
τος ἔσται. ἐκεῖ εὐφροσύνη ὀρνέων. ἔπαυλις ποιμνίου κα=
dinis ⁊ paludes. erit illic via pura ⁊ via sctā vo=
λάμου καὶ ἕλη. ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς καθαρὰ καὶ ὁδὸς ἁγία κλη
cabit: ⁊ nō ptransibit illac imūdus: neq; erit illic
θήσεται, καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος, οὐδὲ ἔσται ἐκεῖ
via imūda. at dispersi ābulabūt sup eā
ὁδὸς ἀκάθαρτος. οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ᾽ αὐτῆς
⁊ nō errabūt. ⁊ nō erit illic leo: neq; vlla
καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν. καὶ οὐκ ἔσται ἐκεῖ λέων, οὐδὲν τῶν
malarū bestiaꝝ nō ascēdet sup eā: neq; iuenief il
πονηρῶν θηρίων οὐ μὴ ἀναβῇ ἐπ᾽ αὐτήν, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ ἐ=
lic. sed ābulabūt in ea redēpti ⁊ cōgre
κεῖ. ἀλλὰ πορεύσονται ἐν αὐτῇ λελυτρωμένοι καὶ συνη
gati ꝑ dn̄m. ⁊ cōuertent ⁊ veniēt in siō
μένοι διὰ κύριον. καὶ ἀποστραφήσονται καὶ ἥξουσιν ἐν Σιὼν
cū letitia. ⁊ letitia sempiterna sup caput
μετ᾽ εὐφροσύνης. καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς
eoꝝ. sup em̄ caput eoꝝ laus ⁊ exulta=
αὐτῶν. ἐπὶ γὰρ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ ἀγαλλί
tio. ⁊ gaudiū cōp̄hēdet eos. fugit
αμα. καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς. ἀπέδρα
dolor ⁊ tristicia ⁊ gemitus.
ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός. Ca.36.

Et factū est quartodecimo anno re
Καὶ ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους βα=
gnante ezechia ascēdit senacherim rex as=
σιλεύοντος Ἐζεκίου ἀνέβη Σενναχηρεὶμ βασιλεὺς Ἀσ
syrioꝝ sup ciuitates
συρίων ἐπὶ τὰς πόλεις

alter ad alterū. Requirite diligenter in libro domini & legite: vnum ex eis non defuit: alter alterū nō quesiuit: quia quod ex ore meo ꝓcedit: ille mādauit: & spūs eiꝰ ipse cōgregauit ea: & ipse misit eis sortē: & manꝰ eiꝰ diuisit eā illis ī mēsurā. Vsq; in eternū possidebūt eā: in gn̄atione & gn̄atione habitabūt in ea. 35.

Letabitur deserta & inuia: & exultabit solitudo & florebit q̃si liliū. Germinans germinabit & exultabit letabūda & laudās. Gloria libani data est ei decor carmeli & saron. Ipsi videbunt gloriam dn̄i & decorem dei nostri. Confortate manus dissolutas & genua debilia roborate. Dicite pusillanimis confortamini & nolite timere: ecce deꝰ vester vltionem adducet retributionis: deus ipse veniet & saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorū: & aures surdorum patebūt. Tūc saliet sicͨ cervꝰ claudus: & aperta erit ligua mutorum: quia scisse sunt in deserto aque & torrentes in solitudine: & que erat arida in stagnū: & sitiēs in fontes aquaꝝ. In cubilibus in qbus priꝰ dracones hītabāt: orietur viror calami & iunci: & erit ibi semita: & via sancta vocabitur. Non transibit per eam pollutus: & hec erit vobis directa via: ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi leo: & mala bestia non ascēdet per eam: nec iuenietur ibi. Et ambulabūt q liberati fuerint & redēpti a dn̄o: cōuertentur & veniēt in sion cum laude & leticia sēpiterna super caput eorum. Gaudium & leticiam obtinebunt: & fugiet dolor & gemitus. 36.

Et factū est in quartodecimo anno regis ezechie: ascendit sennacherib rex assyriorum super oēs ciuitates

אִשָּׁה רְעוּתָהּ: דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר
יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא
נֶעְדָּרָה אִשָּׁה רְעוּתָהּ לֹא פָקָדוּ כִּי
פִי הוּא צִוָּה וְרוּחוֹ הוּא קִבְּצָן: וְהוּא
הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל וְיָדוֹ חִלְּקַתָּה לָהֶם
בַּקָּו עַד עוֹלָם יִירָשׁוּהָ לְדוֹר
וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ בָהּ:

Ca.xxxv.

יְשֻׂשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה
וְתִפְרַח כַּחֲבַצָּלֶת: פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֵל
אַף גִּילַת וְרַנֵּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן
לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה
יִרְאוּ כְבוֹד יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ:
חַזְּקוּ יָדַיִם רָפוֹת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת
אַמֵּצוּ: אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי לֵב חִזְקוּ
אַל תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם
יָבוֹא גְּמוּל אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא
וְיֹשַׁעֲכֶם: אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי
עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה:
אָז יְדַלֵּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן
אִלֵּם כִּי נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם
וּנְחָלִים בָּעֲרָבָה: וְהָיָה הַשָּׁרָב
לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם בִּנְוֵה
תַנִּים רִבְצָהּ חָצִיר לְקָנֶה וָגֹמֶא:
וְהָיָה שָׁם מַסְלוּל וָדֶרֶךְ וְדֶרֶךְ
הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ לֹא יַעַבְרֶנּוּ
טָמֵא וְהוּא לָמוֹ הֹלֵךְ דֶּרֶךְ וֶאֱוִילִים
לֹא יִתְעוּ: לֹא יִהְיֶה שָׁם אַרְיֵה
וּפְרִיץ חַיּוֹת בַּל יַעֲלֶנָּה לֹא
תִמָּצֵא שָׁם וְהָלְכוּ גְּאוּלִים: וּפְדוּיֵי
יְהוָה יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ
יָגוֹן וַאֲנָחָה:

C.xxxvi.

וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה
שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל כָּל עָרֵי

איש רעה
עדד
פה
נפל גרל
עלם ירש
שכן
Ca.xxxv.
שוש דבר
גול פרח
כבד
שרה
ראה
רפה
מהר
ירא
בוא גמל
ישע פקח
פתח
דלג רנן
לשן בקע
נבע
תנן חצר
סלל
קרא עבר
אול
תעה היה
ארה פרץ
חיה עלה
מצא גאל
פדה שוב
בוא רנן
עלם שוש
נשג נוס
יגה
C.xxxvi.
היה רבע
עיר

Pritiua.heb. Tex.he.Esa.xxxvj. Trāsla.B.Hie. Trās.Gre.lxx.cū interp.latina.

יהודה הבצרות ויתפשם: וישלח   תפש שלח
מלך אשור את רבשקה מלכיש
ירושלימה אל המלך חזקיהו
בחיל כבד ויעמד בתעלת הברכה   עמד עלה
העליונה במסלת שדה כובס: ויצא   עלה סלל
אליו אליקים בן חלקיהו אשר   כבס
על הבית ושבנא הספר ויואח
בן אסף המזכיר: ויאמר אליהם   זכר אמר
רבשקה אמרו נא אל חזקיהו כה
אמר המלך הגדול מלך אשור מה   גדל
הבטחון הזה אשר בטחת: אמרתי
אך דבר שפתים עצה וגבורה   שפה יעץ
למלחמה עתה על מי בטחת כי   גבר לחם
מרדת בי: הנה בטחת על משענת   שען
הקנה הרצוץ הזה על מצרים   רצץ
אשר יסמך איש עליו ובא בכפו   סמך בוא
ונקבה כן פרעה מלך מצרים לכל
הבטחים עליו: וכי תאמר אלי   אמר
אל יהוה אלהינו בטחנו הלא הוא
אשר הסיר חזקיהו את במתיו ואת   סור במה
מזבחתיו ויאמר ליהודה ולירושלם   זבח
לפני המזבח הזה תשתחוו: פנה שחה
ועתה התערב נא את אדני המלך   ערב
אשור ואתנה לך אלפים סוסים   נתן
אם תוכל לתת לך רכבים   יכל נתן
עליהם: ואיך תשיב את פני   שוב פנה
פחת אחד עבדי אדני הקטנים
ותבטח לך על מצרים לרכב   בטח
ולפרשים: ועתה המבלעדי   בל
יהוה עליתי על הארץ הזאת   עלה
להשחיתה יהוה אמר אלי עלה   שחת
אל הארץ הזאת והשחיתה:
ויאמר אליקים ושבנא ויואח אל
רבשקה דבר נא אל עבדיך
ארמית כי שמעים אנחנו ואל
תדבר אלינו יהודית באזני העם   דבר ידה

iuda munitas & cepit eas. Et misit rex assyriorū rapsacen de lachis in hierusalem ad regem ezechiam in manu graui: & stetit in aqueductu piscine superioris in via agri fullonis. Et egressus est ad eum eliachim filius helchie qui erat super domū: & sobna scriba: & ioahe filius asaph a commentariis. Et dixit ad eos rapsaces: dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyriorū. Que est ista fiducia qua confidis: aut quo cōsilio vel fortitudine rebellare disponis? Super quem habes fiduciam: quia recessisti a me? Ecce cōfidis super baculum arundineum confractū istum sup egyptū: cui si innixus fuerit homo: intrabit in manum eius: & perforabit eā: sic pharao rex egypti omnib⁹ qui cōfidunt in eo. Q đ si responderis mihi: in dño deo nostro confidimus: nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa & altaria: & dixit iude & hierusalem: coram altari isto adorabitis: & nunc trade te domino meo regi assyriorum & dabo tibi duo milia equorum: nec poteris ex te prebere ascensores eorum: & quomodo sustinebis faciem iudicis vnius loci ex seruis dñi mei minoribus? Quod si cōfidis in egypto in quadriga & in equitibus: & nunc nunquid sine domino ascendi ad terram istam vt disperderē eam? Dñs dixit ad me. Ascende super terram istam: & disperde eam. Et dixit eliachim & sobna & ioahe ad rapsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua: intelligim⁹ enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi

munitas: ⁊ cepit eas. ⁊ misit rex
τὰς ὀχυράς, καὶ ἔλαβεν αὐτάς. καὶ ἀπέστειλεν βασι-
assyrior rapsacē ex lachis in hierl'm ad
λεὺς ἀσσυρίων τὸν ῥαψάκην ἐκ λάχης εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς
regē ezechiā cū virtute multa. ⁊ stetit in
τὸν βασιλέα ἐζεκίαν μετὰ δυνάμεως πολλῆς. καὶ ἔστη ἐν
aq̄ductu piscine superioris ī via
τῷ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ
agri fullonis. ⁊ egressus ē ad eū eliachim fi
ἀγροῦ τοῦ κναφέως. καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτὸν ἐλιακεὶμ ὁ
lius helchie magr aule ⁊ somnas scriba:
τοῦ χελκίου ὁ οἰκονόμος καὶ σομνᾶς ὁ γραμματεύς,
⁊ ioath fili⁹ asaph a cōmentariis: ⁊ dixit
καὶ ἰωὰχ ὁ τοῦ ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος, καὶ εἶπεν
eis rapsaces: dicite ad ezechiā: hec dicit
αὐτοῖς ῥαψάκης, εἴπατε δὴ πρὸς ἐζεκίαν, τάδε λέγει
rex magn⁹: rex assyrior. q̄d cōfi
ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, βασιλεὺς ἀσσυρίων. τί πεποι-
dens es: nūq̄d in cōsilio aut in sermonib⁹ labior prelīū
θὼς εἶ; μὴ ἐν βουλῇ ἢ ἐν λόγοις χειλέων παράταξις
fit? ⁊ nūc in quē cōfidis: q̄ recedis
γίνεται; καὶ νῦν ἐπὶ τίνα πέποιθας, ὅτι ἀπειθεῖς
a me? ecce cōfidens es. ⁊ sup virgā
μοι; ἰδοὺ πεποιθὼς εἶ. καὶ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν
arundineā cōfractā hanc sup egyptū cui si
καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ' αἴγυπτον ἣν ἂν
innixus fuerit vir sup eā. intrabit in ma
ἐπιστηριχθῇ ἀνὴρ ἐπ' αὐτήν. εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖ-
nū eius ⁊ pforabit eā. sic est pharao
ρα αὐτοῦ καὶ τρήσει αὐτήν. οὕτως ἐστὶ φαραὼ βα-
rex egypti: ⁊ oēs cōfidētes in eo.
σιλεὺς αἰγύπτου, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐ-
si aūt dicitis in dño deo nr̄o confi
τῷ. εἰ δὲ λέγετε ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποί-
dim⁹. nōne ip̄e est cui abstulit ezechias excelsa
θαμεν. οὐκ αὐτός ἐστιν οὗ ἀφεῖλεν ἐζεκίας τὰ ὑψηλὰ
ei⁹ ⁊ altaria ei⁹: ⁊ dixit iude ⁊
αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ ἰούδα καὶ
hierusalē corā facie altaris hu
τῇ ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τού-
ius adorabitis nūc: tradite vos dño meo
του προσκυνήσετε νῦν, μίχθητε δὴ τῷ κυρίῳ μου τῷ
regi assyrior: ⁊ dabo vobis duo millia equor
βασιλεῖ ἀσσυρίων, καὶ δώσω ὑμῖν δισχιλίαν ἵππον
si poteritis dare ascensores sup eos: ⁊ quomō
εἰ δυνήσεσθε δοῦναι ἀναβάτας ἐπ' αὐτούς. καὶ πῶς δύ-
potestis stare in faciē ducū loci vni⁹ serui
νασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν οἰκέ-
sūt q̄ cōfidūt in egyptiis in equū ⁊
ται εἰσὶν οἱ πεποιθότες ἐπ' αἰγυπτίοις εἰς ἵππον καὶ
ascensorē. ⁊ nūc nō sine dño ascēdim⁹ ad
ἀναβάτην. καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν
regionē hāc oppugnare eā. dñs dixit ad
χώραν ταύτην πολεμῆσαι αὐτήν. κύριος εἶπεν πρός
me ascēde sup eā: ⁊ disperde eā. ⁊ dixit
με ἀνάβηθι ἐπ' αὐτήν, καὶ διάφθειρον αὐτήν. καὶ εἶπεν
ad eū eliachim ⁊ somna ⁊ ioas ad ra
πρὸς αὐτὸν ἐλιακεὶμ καὶ σομνὰς καὶ ἰωὰς πρὸς ῥα-
psacē. loq̄re iā ad seruos tuos syria
ψάκην. λάλησον δὴ πρὸς τοὺς παῖδάς σου συρι-
ce. audim⁹ enī nos: ⁊ nō loq̄ris ad nos iu
στί. ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς, καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς ἰου-
daice: ⁊ quare loq̄ris in aures hoīm
δαϊστί, καὶ ἱνατί λαλεῖς εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀνθρώπων

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

ſtantiū ſup murū. ⁊ ait ad e=
τῶν ἑϛηκότων ἐπὶ τῷ τείχει. καὶ εἶπεν πρὸς αὐ=
eos rapſaces: nūqd ad dñm tuū an ad vos
τοὺς ῥαψάκης, μὴ πρὸς τὸν κύριόν σου ἢ πρὸς ὑμᾶς
miſit me dñs me⁹ verba hec lo
ἀπέϛειλέ με ὁ κύριός μου τοὺς λόγους τούτους λα
qui: nōne ad hoīes ſedētes
λῆσαι, οὐχὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθημένους
ſup murū vt comedāt ſtercus ſuū ⁊
ἐπὶ τῷ τείχει ἵνα φάγωσι τὴν κόπρον αὐτῶν καὶ
bibāt vrinā ſuā vobiſcū ſimul? ⁊ ſtetit rapſa
πίωσι τὸ οὖρον αὐτῶν μεθ' ὑμῶν ἅμα; καὶ ἔϛη ῥαψά-
ces ⁊ clamauit voce magna iudaice: ⁊ ait
κης καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊϛί, καὶ εἶπεν
audite iā verba regis aſſyrioꝝ.
ἀκούσατε δὴ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως ἀσυρίων.
hec dicit rex: nō decipiat vos ezechias
τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας
verbis: qb⁹ nō poterit liberare vos: ⁊ nō di
λόγοις, οἷς οὐ μὴ δύνηται ῥύσασθαι ὑμᾶς, καὶ μὴ λε
cat vobis ezechias qꝛ liberabit vos de⁹ ⁊ nō
γέτω ὑμῖν ἐζεκίας ὅτι ῥύσεται ὑμᾶς ὁ θεὸς καὶ οὐ μὴ
tradet ciuitas iſta in manu regis aſſyrioꝝ.
παραδοθῇ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσυρίων.
nō audiatis ezechiā hec dicit rex aſſyrioꝝ.
μὴ ἀκούετε ἐζεκίου τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσυρίων.
ſi vultis bñdici: egredimini ad me: ⁊ co=
εἰ βούλεσθε εὐλογηθῆναι, ἐκπορεύεσθε πρός με, καὶ φά
medite vnuſqſqꝫ vitē ſuā ⁊ ficus: ⁊
γεσθε ἕκαϛος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὰς συκάς, καὶ
bibite aquā ciſterne ſue. donec veniā ⁊ acci
πίεσθε ὕδωρ τοῦ λάκκου αὐτοῦ. ἕως ἂν ἔλθω καὶ λά
piā vos in terrā: ſicut terra vr̃a terra frumēti ⁊ vi=
βω ὑμᾶς εἰς γῆν, ὡς ἡ γῆ ὑμῶν γῆ σίτου καὶ οἴ=
ni ⁊ panū ⁊ vinearū. nō ſeducat vos
νου καὶ ἄρτων καὶ ἀμπελώνων. μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς
ezechias dicēs: de⁹ liberabit nos. nūqd liberauerūt
ἐζεκίας λέγων, ὁ θεὸς ῥύσεται ἡμᾶς. μὴ ἐρρύσαντο οἱ
dii gentiū vnuſqſqꝫ ſuā regionē de manu
θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαϛος τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐκ χειρὸς
regis aſſyrioꝝ? vbi eſt de⁹ emath ⁊ arphath?
βασιλέως ἀσυρίων; ποῦ ἐϛιν ὁ θεὸς ἐμὰθ καὶ ἀρφάθ;
⁊ vbi de⁹ ciuitatis ſepharuaim? nūqd potueſt
καὶ ποῦ ὁ θεὸς τῆς πόλεως σεπφαρουέμ; μὴ ἐδύναν
liberare ſamariā de manu mea? qs
το ῥύσασθαι τὴν σαμάρειαν ἐκ χειρός μου; τίς τῶν
deoꝝ oīm gentiū haꝝ: q̄ libe
θεῶν πάντων τῶν ἐθνῶν τούτων, ὅϛτις ἐρρύ=
rauit terrā ſuā de manu mea: vt liberet dñs
σατο τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ χειρός μου, ἵνα ῥύσῃ κύριος
hierl̄m de manu mea? ⁊ ſiluerūt ⁊ nemo
ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρός μου; καὶ ἐσιώπησαν καὶ οὐδεὶς
ei rñdit verbū: qꝛ p̄ceperat rex
αὐτῷ ἀπεκρίθη λόγον, διὰ τὸ προϛάξαι τὸν βασιλέα
nihil rñderi. ⁊ ingreſſus ē eliachim fili⁹ hel=
μηδὲν ἀποκριθῆναι. καὶ εἰσῆλθεν ἐλιακεὶμ ὁ τοῦ χελ
chie magiſter aule ⁊ ſomna ſcriba ⁊ ioas fili⁹
κίου ὁ οἰκονόμος καὶ ὁ σαμνᾶ γραμματεὺς καὶ ἰωὰς ὁ τοῦ
aſaph a cōmentariis ad ezechiā ſciſſi
ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος πρὸς ἐζεκίαν περιεσχισμένοι
tunicas: ⁊ nūciauerūt ei verba
τοὺς χιτῶνας, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους
rapſacis.
ῥαψάκου.

Ca.37.

Trāſla.B.Hie.

qui eſt ſup murū. Et dixit ad eos rapſaces. Nunqd ad dñm tuū & ad te miſit me dñs meus: vt loquerer omnia verba iſta: & non potius ad viros qui ſedent in muro vt comedāt ſtercora ſua: & bibant vrinam pedum ſuorum vobiſcū? Et ſtetit rapſaces: & clamauit voce magna iudaice: & dixit. Audite verba regis magni regis aſſyriorum. Hec dicit rex. Non vos ſeducat ezechias: quia non poterit eruere vos: & non vobis tribuat fiduciam ezechias ſuper domino dicens. Eruens liberabit nos dominus: non dabitur ciuitas iſta in manu regis aſſyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex aſſyriorum. Facite mecum benedictionem: & egredimini ad me: & comedite vnuſqſqꝫ vineā ſuā: & vnuſqſqꝫ ficū ſuā: & bibite vnuſquiſqꝫ aquā ciſterne ſue: donec veniam & tollā vos ad terram: que eſt vt terra veſtra: terrā frumenti & vini terram panū & vinearum. Nec conturbet vos ezechias: dicens. Domin⁹ liberabit nos. Nunquid liberauerunt dii gentiū vnuſquiſqꝫ terrā ſuā de manu regis aſſyriorū? Vbi eſt deus emath & arphat? Vbi eſt deus ſepharuaim? Nūqd liberauerūt ſamariā de manu mea? Quis eſt ex omnibus diis terrarum iſtarum qui eruerit terram ſuam de manu mea: vt eruat dominus hieruſalē de manu mea? Et ſiluerunt: & non rñderunt ei verbum. Mandauerat enim rex dicens: ne reſpondeatis ei. Et īgreſſus eſt eliachim filius helchie qui erat ſuper domum & ſobna ſcriba & ioahe filius aſaph a commentariis: ad ezechiam ſciſſis veſtibus: & nunciauerunt ei verbum rapſacis. 37.

Tex.he.Eſa.xxxvj.

אֲשֶׁר עַל הַחוֹמָה: וַיֹּאמֶר רַבְשָׁקֵה
הַאֶל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי
לְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הֲלֹא
עַל הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל הַחוֹמָה
לֶאֱכֹל אֶת חֹרָאֵיהֶם וְלִשְׁתּוֹת אֶת
שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם: וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה
וַיִּקְרָא בְקוֹל גָּדוֹל יְהוּדִית, וַיֹּאמֶר
שִׁמְעוּ אֶת דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
מֶלֶךְ אַשּׁוּר: כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל
יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ, כִּי לֹא יוּכַל
לְהַצִּיל אֶתְכֶם: וְאַל יַבְטַח אֶתְכֶם
חִזְקִיָּהוּ אֶל יְהוָה לֵאמֹר, הַצֵּל
יַצִּילֵנוּ יְהוָה, לֹא תִנָּתֵן הָעִיר
הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר: אַל
תִּשְׁמְעוּ אֶל חִזְקִיָּהוּ, כִּי כֹה אָמַר
הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר, עֲשׂוּ אִתִּי בְרָכָה
וּצְאוּ אֵלַי, וְאִכְלוּ אִישׁ גַּפְנוֹ
וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ, וּשְׁתוּ אִישׁ מֵי
בוֹרוֹ: עַד בֹּאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל
אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם, אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ
אֶרֶץ לֶחֶם וּכְרָמִים: פֶּן יַסִּית
אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר יְהוָה יַצִּילֵנוּ,
הַהִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ אֶת
אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר: אַיֵּה אֱלֹהֵי
חֲמָת וְאַרְפָּד, אַיֵּה אֱלֹהֵי סְפַרְוָיִם,
וְכִי הִצִּילוּ אֶת שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי: מִי
בְּכָל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
הִצִּילוּ אֶת אַרְצָם מִיָּדִי, כִּי יַצִּיל
יְהוָה אֶת יְרוּשָׁלַםִ מִיָּדִי: וַיַּחֲרִישׁוּ
וְלֹא עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר, כִּי מִצְוַת
הַמֶּלֶךְ הִיא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ:
וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר
עַל הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסּוֹפֵר וְיוֹאָח
בֶּן אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל חִזְקִיָּהוּ
קְרוּעֵי בְגָדִים, וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת
דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה:

Priitiua.heb.

חָמָה
שָׁתָה
עָמַד
קָרָא
גָּדַל
נָשָׁא יָכֹל
נָצַל בָּטַח
נָתַן
שָׁמַע
עָשָׂה
יָצָא
שָׁתָה
בּוֹא
יָרַשׁ
סוּת
נָצַל
חָרַשׁ
עָנָה צָוָה
בּוֹא
זָכַר
קָרַע נָגַד

C.xxxvij. הָיָה קָרַע וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע
כָּסָה בּוֹא אֶת בְּגָדָיו וַיִּתְכַּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית
שָׁלַח יְהוָה: וַיִּשְׁלַח אֶת אֶלְיָקִים אֲשֶׁר
עַל הַבַּיִת וְאֵת שֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְאֵת
שַׂק זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מִתְכַּסִּים בַּשַּׂקִּים
נָבָא אֶל יְשַׁעְיָהוּ בֶן אָמוֹץ הַנָּבִיא:
אָמַר וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ
צוּר יָכַח יוֹם צָרָה וְתוֹכֵחָה וּנְאָצָה הַיּוֹם
בּוֹא בָּנָה הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים עַד מַשְׁבֵּר וְכֹחַ
שָׁבַר כּוֹחַ אַיִן לְלֵדָה: אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה
יָלַד שָׁמַע אֱלֹהֶיךָ אֵת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה אֲשֶׁר
שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֲדֹנָיו לְחָרֵף
חָיָה יָכַח אֱלֹהִים חַי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר
פָּלַל שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה
מָצָא בּוֹא בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה: וַיָּבֹאוּ
עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ:
אָמַר וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן
אֶל אֲדֹנֵיכֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אַל
יָרֵא פָּנָה תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ
אֵת אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר אוֹתִי:
נָתַן שָׁמַע הִנְנִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה
שׁוּב נָפַל וְשָׁב אֶל אַרְצוֹ וְהִפַּלְתִּיו בַּחֶרֶב
מָצָא בְּאַרְצוֹ: וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא
לָחַם אֶת מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם עַל לִבְנָה
כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ: וַיִּשְׁמַע
עַל תִּרְהָקָה מֶלֶךְ כּוּשׁ לֵאמֹר יָצָא
לָחַם שָׁלַח לְהִלָּחֵם אִתָּךְ וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח
לָאַז מַלְאָכִים אֶל חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר: כֹּה
אָמַר תֹאמְרוּן אֶל חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
נָשָׁא לֵאמֹר אַל יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
נָתַן אַתָּה בֹּטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן
יְרוּשָׁלַם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר: הִנֵּה
עָשָׂה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי
חָרַם אַשּׁוּר לְכָל הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם
נָצַל וְאַתָּה תִּנָּצֵל: הַהִצִּילוּ אוֹתָם אֱלֹהֵי
שָׁחַת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ אֲבוֹתַי אֶת

Et factū est cum audiſſet rex ezechias ſcidit veſtimenta ſua: & obuolut9 eſt ſacco: & intrauit in domū dn̄i. Et miſit eliachim qui erat ſuper domum: & ſobnā ſcribam: & ꝏꝏꝏ ſeniores de ſacerdotib9 opertos ſaccis: ꝏꝏ ad eſaiam filium amos prophetam: ꝏꝏ & dixerunt ad eū. Hec dicit ezechias. ꝏꝏ Dies tribulatiōis & correptionis & blaſphemie dies hec: quia venerūt filii vſq ad partū: & virtus non eſt pariendi. Si quomodo audiat dn̄s deus tuus verba rapſacis quem ꝏꝏ miſit rex aſſyriorū dn̄s ſuus ad blaſphemādum deū viuentē: & exprobrandū ſermonib9 quos audiuit dn̄s deus tuus. Leua ergo orationem pro reliquiis que reperte ſunt. Et venerunt ꝏ ſerui regis ezechie ad eſaiam: ꝏꝏ & dixit ad eos eſaias. Hec dicetis ꝏꝏ domino veſtro. Hec dicit dominus. Ne ꝏꝏ timeas a facie verborū que audiſti: ꝏꝏ quibus blaſphemauerūt pueri regis aſſyriorum me. Ecce ego dabo ei ſpiritū & audiet nūciū: & reuertetur ad terram ſuā: & corruere eū faciā gladio in terra ſua. Reuerſus eſt aūt rapſaces: & inuenit regem aſſyriorū preliantē aduerſus lobnam. Audierat enim qa profectus eſſet de lachis: & audiuit de taracha rege ethiopie dicentes: egreſſus eſt vt pugnet cōtra te. Quod cū audiſſet miſſit nuncios ad ezechiam: dicens. Hec ꝏ dicetis ezechie regi iude ꝏꝏꝏ loquentes. Non te decipiat deus tuus in quo ꝏ tu confidis dicens: nō dabitur ꝏꝏꝏ ieruſalem in manu regis aſſyriorum. Ecce ꝏ tu audiſti omnia que fecerunt reges ꝏꝏ aſſyriorū omnibus terris quas ſubuerterunt: & tu poteris liberari? Nunqd eruerūt eos dii gentium: quos ſubuerterunt patres mei ꝏꝏ

Et factū eſt cū audiret rex ezechias.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα ἐζεκίαν.
ſcidit veſtimenta ſua τ idutus eſt ſacco τ
ἔσχισεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ 4.Re. 19.d.
aſcēdit in domū dn̄i. τ miſit eliachim magiſtrū
ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἀπέστειλε τὸν ἐλιακεὶμ τὸν οἰ
aule τ ſomnā ſcribā τ ſenio
κονόμον καὶ σομνᾶν τὸν γραμματέα καὶ τοὺς πρεσβυ
res ſacerdotū idutos ſaccis ad Eſai
τέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκους πρὸς ἠσαΐ
am filiū amos pphetā: τ dixerūt ei. hec di
αν υἱὸν ἀμὼς τὸν προφήτην, καὶ εἶπαν αὐτῷ. τάδε λέ
cit ezechias. dies tribulatōis τ opprobrii τ redargu
γει ἐζεκίας. ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ ἐλεγ
tiōis τ ire hodierna dies. qz venit dolor parien
μοῦ καὶ ὀργῆς ἡ σήμερον ἡμέρα. ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτού
ti. virtutē aūt nō hʒ ad pariēdū. ſi quo mō audiat
σῃ. ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ τεκεῖν. εἴπως εἰσακούσαι
dn̄s de9 tu9 verba rapſaci q̄ mi
κύριος ὁ θεός σου τοὺς λόγους ῥαψάκου οὓς ἀπέστει
ſit rex aſſyrioꝝ dn̄s eius ad exprobrādū deo vi
λε βασιλεὺς ἀσυρίων ὁ κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶν
uēti: iproperat verba q̄ audiuit dn̄s de9 tu9. τ
τα, ὀνειδίζει λόγους οὓς ἤκουσε κύριος ὁ θεός σου. καὶ
depcaberis ad dn̄m deū tuū p derelic
δεηθήσῃ πρὸς κύριον τὸν θεόν σου περὶ τῶν καταλελειμ
tis his. τ venerūt ſerui ezechie ad eſaiā.
μένων τούτων. καὶ ἦλθον οἱ παῖδες ἐζεκίου πρὸς ἠσαΐαν.
τ ait illis eſaias: ſic dicetis ad domi
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἠσαΐας, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύρι
nū vr̄m. hec dicit dn̄s ne timueris a
ον ὑμῶν. τάδε λέγει κύριος μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν
verbis q̄ audiſti: qb9 iproperauerūt me legati re
λόγων ὧν ἤκουσας, οὓς ὠνείδισάν με οἱ πρέσβεις βα
gis aſſyrioꝝ. ecce ego imittā ſup eū ſpm̄: τ
σιλέως ἀσυρίων. ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα, καὶ
audiēs nunciū reuertet̄ in regionē ſuā τ
ἀκούσας ἀγγελίαν ἀποστρέψει εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ
cadet gladio in terra ſua. τ reuerſus ē ra
πεσεῖται μαχαίρᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. καὶ ἐπέστρεψε ῥα
pſaces τ iuenit regē aſſyrioꝝ ob
ψάκης καὶ κατέλαβε τὸν βασιλέα ἀσυρίων πο
ſidentē lobnā. τ audiuit qz diſceſſit a la
λιορκοῦντα λόβναν. καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ λα
chis. τ egreſſus ē tharra rex ethiopū: vt obſide
χὴς. καὶ ἐξῆλθεν θαρρὰ βασιλεὺς αἰθιόπων, τοῦ πολιορ
ret eū. τ audiēs reuerſus eſt τ mi
κῆσαι αὐτόν. καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε καὶ ἀπέστει
ſit nūcios ad ezechiā dicēs. ſic dicetis eze
λεν ἀγγέλους πρὸς ἐζεκίαν λέγων. οὕτως ἐρεῖτε ἐζε
chie regi iudee. nō decipiat te de9
κίᾳ βασιλεῖ τῆς ἰουδαίας. μὴ ἀπατάτω σε ὁ θεός
tu9 in quo tu cōfiſus es in eo dicēs: nō trade
σου ἐφ' ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτῷ λέγων, οὐ μὴ παρα
tur hierl̄m in manu regis aſſyrioꝝ. ecce
δοθῇ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσυρίων. ἰδοὺ
tu nō audiſti q̄ fecerūt reges aſſyrioꝝ om
σὺ οὐκ ἤκουσας ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσυρίων πᾶ
ni terre quā deſtruxerūt τ tu liberaberis? nūqd
σαν τὴν γῆν ὡς ἀπώλεσαν καὶ σὺ ῥυσθήσῃ; μὴ ἐρ
liberauerūt eos dii gētiū quos pdiderūt
ρύσαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς ἀπώλεσαν οἱ
patres mei. τ
πατέρες μου. τήν τε ꝏꝏꝏ

A

B

C

gozan ⁊ charran ⁊ raſe in regiōe theemath:
γῶζαν καὶ χαρρὰν καὶ ῥασεμαιησὶν ἐν χώρα θεεμάθ,
vbi ſunt reges emath: ⁊ vbi arphath: ⁊ vbi
ποῦ εἰσὶν οἱ βασιλεῖς ἐμάθ, καὶ ποῦ ἀρφάθ, καὶ ποῦ
ciuitatis sepharnaim: ana ⁊ aua: ⁊ accepit eze
πόλεως σεφφαρουέμ, ἀνανεοῦ καὶ γαυσαά; καὶ ἔλαβεν ἐζε
chias librū a nūciis: ⁊ legit il=
κίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐ=
lū. ⁊ aſcēdit in domū dn̄i ⁊ aperuit illū: corā
τό. καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ, ἐναντίον
dn̄o: ⁊ orauit ezechias ad dn̄m dicēs. do
κυρίου, καὶ προσηύξατο ἐζεκίας πρὸς κύριον λέγων. κύ
mie ſabaoth de⁹ iſrael q̄ ſedes ſup cheru
ριε σαβαὼθ ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερου=
bim: tu es de⁹ ſol⁹ oīs regni orbis
βείμ, σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος πάσης βασιλείας τῆς οἰκου=
terre. tu feciſti celū ⁊ terrā. iclina
μένης. σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. κλῖνον
dn̄e aurē tuā. exaudi dn̄e. aperi dn̄e
κύριε τὸ οὖς σου. εἰσάκουσον κύριε. ἄνοιξον κύριε
oculos tuos. inſpice dn̄e ⁊ vide. ⁊
τοὺς ὀφθαλμούς σου. εἴσβλεψον κύριε καὶ ἴδε. καὶ
audi oīa verba ſenacherib: q̄ mi=
ἄκουσον πάντας τοὺς λόγους σεναχειρήμ, οὓς ἀπέ=
ſit ad exprobādū deū viuētē. in veritate eñi dn̄e:
στειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα. ἐπ' ἀληθείας γὰρ κύριε,
deſolauerūt reges aſſyrioꝝ orbē terre totū ⁊
ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ
regionē eoꝝ. ⁊ iiecerūt idola eoꝝ
τὴν χώραν αὐτῶν. καὶ ἐνέβαλον τὰ εἴδωλα αὐτῶν
in ignē. nō eñi dii erāt: ſed opa manuū ho
εἰς τὸ πῦρ. οὐ γὰρ θεοὶ ἦσαν, ἀλλ' ἔργα χειρῶν ἀν=
minū: ligna ⁊ lapides ⁊ deſtruxerūt eos. tu
θρώπων, ξύλα καὶ λίθοι καὶ ἀπώλεσαν αὐτούς. σὺ
dn̄e de⁹ nr̄ ſalua nos de manu eoꝝ. vt cogno
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν. ἵνα
ſcat oē regnū terre: q2 tu es de⁹ ſo=
γνῷ πᾶσα βασιλεία τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς μό=
lus. ⁊ miſſus ē eſaias fili⁹ amos ad ezechiā ⁊ dixit
νος. καὶ ἀπεστάλη ἡσαΐας υἱὸς ἀμὼς πρὸς ἐζεκίαν καὶ εἶπεν
ei. hec dicit dn̄s de⁹ iſrael. audiui q̄ ora
αὐτῷ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἤκουσα ἃ προ
ſti ad me de ſenacherib rege aſſyrioꝝ.
σηύξω πρός με περὶ σεναχειρὴμ βασιλέως ἀσσυρίων.
hoc verbū qđ locut⁹ eſt de eo de⁹. deſpe
οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὁ θεός. ἐφαύλι=
xit te ⁊ ſubſannauit te virgo filia ſion
σέν σε καὶ ἐξεμυκτήρισέ σε παρθένος θυγάτηρ σιὼν
ſup te caput mouit filia hierl̄m cui
ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε θυγάτηρ ἱερουσαλήμ. τίνα
exprobraſti ⁊ irritaſti. aut ad quē exaltaſti
ὠνείδισας καὶ παρώξυνας. ἢ πρὸς τίνα ὕψωσας τὴν
vocē tuā ⁊ leuaſti in excelſum oculos tuos in
φωνήν σου καὶ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς
ſanctū iſrael. q2 ꝑ nūcios exprobraſti
τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ. ὅτι δι' ἀγγέλων ὠνείδισας
dn̄o. tu eñi dixiſti multitudinē curruū ego
κύριον. σὺ γὰρ εἶπας τῷ πλήθει τῶν ἁρμάτων ἐγὼ
aſcēdi in altitudinē mōtiū ⁊ in extrema liba=
ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέων καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ λιβά=
ni: ⁊ ſuccidi altitudinē cedri ei⁹ ⁊ pulchri
νου, καὶ ἔκοψα τὸ ὕψος κέδρου αὐτοῦ καὶ τὸ κάλ=
tudinē cupreſſi. ⁊ itraui ī altitudinē ptis
λος τῆς κυπαρίσσου. καὶ εἰσῆλθον εἰς ὕψος μέρους
ſylue
τοῦ δρυμοῦ

[c]gozan [d]& [e]aran: [f]& re=
ſeph [g]& filios [h]eden [i]q erāt
[k]in thalaſſar. [l]Vbi eſt [m]rex
[n]emath [o]& rex
[p]arfath [q]& rex [r]vrbis [s]ſe=
pharuaim [t]ana
[u]& aua? [x]Et tulit [y]ezechias
[a]libros
[b]de manu [c]nunciorū: [d]&
legit eos [e]& aſcendit in
[f]domum [g]domini: [h]& ex=
pandit eos [k]coram
[l]domino. [m]Et orauit [o]ad
[p]dominum.
[q]dicens. [r]Domine [s]exerci
tuum [t]deus
[u]iſrael [x]qui ſedes ſup [y]che=
rubim: [z]tu [a]es
[b]deus [c]ſolus [d]omnium [e]re
gnorum
[f]terre: [g]tu [h]feciſti [k]celum
[l]& [m]terram. [n]Inclina [o]do=
mine [p]aurem tuam
[q]& audi [r]aperi [s]dn̄e [t]oculos
tuos [u]& vide:
[x]& audi [z]oīa [a]verba [b]ſen=
nacherib [c]que
[d]miſit [e]ad blaſphemandū
[f]deū [g]viuentē. [h]Vere enim
[i]domine [k]deſertas fecerūt
[l]reges [m]aſſyriorum
[p]terras: [q]& [r]regiones eaꝝ:
[s]& dederunt
[u]deos earum [x]igni [z]non
[y]enim [b]erant [a]dii:
[c]ſed [e]opera [f]manuum [g]ho
minum: [h]lignum [i]& lapis:
[k]& cōminuerunt eos. [l]Et
nunc [m]dn̄e [n]deus noſter
[o]ſalua nos [p]de manu eius
[q]& cognoſcāt [r]oīa [s]regna
[t]terre: [u]quia [x]tu es [y]domi=
nus [z]ſolus. [a]Et miſit
[b]eſaias [c]filius [d]amos [e]ad
[f]ezechiam
[g]dicens. [h]Hec [i]dicit [k]domi
nus [l]deus
[m]iſrael. Pro [n]quibus [o]ro=
gaſti [p]me [q]de
[r]ſennacherib [s]rege [t]aſſy=
riorum: [u]hoc eſt [x]verbum
[y]qđ [z]locutus eſt [a]dn̄s [b]ſu=
per eum. [c]Deſpexit [d]te &
[e]ſubſannauit [f]te [g]virgo [h]fi=
lia [i]ſion: [k]poſt te [l]caput
[m]mouit [n]filia [o]hieruſalē.
[q]Cui [r]exprobraſti: [s]& quē
[s]blaſphemaſti: [t]& ſuper
[u]quē [x]exaltaſti [y]vocē: [z]& le
uaſti [a]altitudinē [b]oculorū
tuorū [c]ad [d]ſanctū [e]iſrael.
[f]In manu [g]ſeruorū tuorū
[h]exprobraſti [i]dn̄o: [k]& dixi
ſti. [l]In multitudine [m]q̄drī
garū mearū [n]ego [o]aſcendi
in [p]altitudinē [q]montiū [r]iu
ga [s]libani [t]& ſuccidam [u]ex
celſa [x]cedrorū ei⁹: [y]electas
[z]abietes illius: [a]& introibo
[b]altitudinē [c]ſūmitatis ei⁹:
[d]ſaltū [e]carmeli eius: [f]ego

גּוֹזָן וְאֶת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֶדֶן אֲשֶׁר
בִּתְלַשָּׂר׃ אַיֵּה מֶלֶךְ חֲמָת וּמֶלֶךְ
אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לָעִיר סְפַרְוָיִם הֵנַע — נוע
וְעִוָּה׃ וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת הַסְּפָרִים — לקח
מִיַּד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל — לאך קרא
בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי — עלה פרש
יְהוָה׃ וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ אֶל יְהוָה — פנה פלל
לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה הוּא
הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת — בדד מלך
הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם — עשה
וְאֶת הָאָרֶץ׃ הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ — נטה
וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶךָ וּרְאֵה
וּשְׁמַע אֵת כָּל דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר
שָׁלַח לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃ אָמְנָם
יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת — חרב
כָּל הָאֲרָצוֹת וְאֶת אַרְצָם׃ וְנָתֹן אֶת
אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה
כִּי אִם מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן — עשה
וַיְאַבְּדוּם׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ — אבד
הוֹשִׁיעֵנוּ מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָּל מַמְלְכוֹת — ישע מלך
הָאָרֶץ כִּי אַתָּה יְהוָה לְבַדֶּךָ׃ וַיִּשְׁלַח — שלח
יְשַׁעְיָהוּ בֶן אָמוֹץ אֶל חִזְקִיָּהוּ
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל — פלל
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ זֶה הַדָּבָר
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ — בוז
לָעֲגָה לְךָ בְּתוּלַת בַּת צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ — בתל
רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלָםִ׃ אֶת — נוע
מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל מִי הֲרִימוֹתָה — רום
קּוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ אֶל קְדוֹשׁ — נשא רום
יִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד עֲבָדֶיךָ חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי — קדש
וַתֹּאמֶר בְּרֹב רִכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי — אמר רבב
מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת — כרת
קוֹמַת אֲרָזָיו מִבְחַר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹא — בחר בוא
מְרוֹם קִצּוֹ יַעַר כַּרְמִלּוֹ׃ אֲנִי

Texto hebreo	Raíces
קרתי ושתיתי מים ואחרב בכף	קרה שתה
פעמי כל יארי מצור: הלוא שמעת	חרב צור
למרחוק אותה עשיתי מימי קדם	רחק את
ויצרתיה עתה הבאתיה ותהי	עשה יום
להשאות גלים נצים ערים	בוא היה
בצרות: וישביהן קצרי יד חתו	שאה גלל
ובשו היו עשב שדה וירק דשא	נצה עיר
חציר גגות ושדמה לפני קמה:	חתת בוש
ושבתך וצאתך ובאך ידעתי	גג פנה
ואת התרגזך אלי: יען התרגזך	קום ישב
אלי ושאננך עלה באזני ושמתי	יצא בוא / רגז
חחי באפך ומתגי בשפתיך	שום
והשבתיך בדרך אשר באת בה:	חח שפה
וזה לך האות אכול השנה ספיח	שוב בוא
ובשנה השנית שחיס ובשנה	אכל ספח
השלישית זרעו וקצרו ונטעו	שנה שחס
כרמים ואכול פרים: ויספה פליטת	שלש
בית יהודה הנשארה שרש למטה	פרה פלט
ועשה פרי למעלה: כי מירושלם	שאר
תצא שארית ופליטה מהר	פרה עלה
ציון קנאת יהוה צבאות תעשה	יצא
זאת: לכן כה אמר יהוה אל מלך	עשה
אשור לא יבוא אל העיר הזאת	
ולא יורה שם חץ ולא יקדמנה	בוא
מגן ולא ישפך עליה סללה:	ירה קדם
בדרך אשר בא בה ישוב	שפך
ואל העיר הזאת לא יבוא נאם	בוא שוב
יהוה: וגנותי על העיר הזאת	
להושיעה למעני ולמען דוד	גנן
עבדי: ויצא מלאך יהוה ויכה	ישע
במחנה אשור מאה ושמנים	לאך נכה
וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה	חנה
כלם פגרים מתים: ויסע וילך וישב	שכם
סנחריב מלך אשור וישב בנינוה:	כלל מות
ויהי הוא משתחוה בית נסרך	נסע שוב
אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו	היה שחה
	בנה

fodi & bibi aquam: & ſiccaui veſtigio pedis mei omnes riuos aggerū. Nūquid nō audiſti que olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plaſmaui illud: & nunc adduxi: & factum eſt in erradicatione colliū cōpugnantiū & ciuitatū munitarū. Habitatores earū breuiata manu cōtremuerūt: & cōfuſi ſunt: facti ſunt ſicut fenū agri & gramen paſcue & herba tectorū que exaruit antequā matureſceret. Habitationē tuā & egreſſum tuū: & introitū tuū ego cognoui: & inſaniā tuā cōtra me. Cum fureres aduerſum me ſuperbia tua aſcendit in aures meas. Ponā ergo circulū in naribus tuis: & frenū in labiis tuis: & reducā te in via per quā veniſti. Tibi aūt hoc erit ſignū. Comede hoc anno que ſponte naſcūtur: & in āno ſecūdo pomis veſcere. In anno autē tertio ſeminate & metite: & plātate vineas: & comedite fructū earū. Et emittet id quod ſaluatū fuerit de domo iuda & quod reliquū eſt radicē deorſum: & faciet fructum ſurſum: quia de hieruſalē exibūt reliquie: & ſaluatio de monte ſion. Zelus domini exercituū faciet iſtud. Propterea hec dicit dominus de rege aſſyriorū. Non intrabit ciuitatem hanc & non iaciet ibi ſagittā: & non occupabit eam clypeus: & non mittet in circuitu eius aggerē. In via qua venit: per eā reuertetur: & ciuitatem hanc non ingredietur dicit dominus. Et protegam ciuitatem iſtam vt ſaluem eam propter me & propter dauid ſeruū meū. Egreſſus eſt autē angelus dñi: & percuſſit in caſtris aſſyriorum centum octoginta quinque milia. Et ſurrexerunt mane: & ecce oēs cadauera mortuorū. Et egreſſus eſt & abiit: et reuerſus ē ſenacherib rex aſſyriorū: & habitauit in niniue. Et factū eſt cum adoraret in templo neſrach deum ſuum: adramelech & ſaraſar filii eius

τ poſui pontē: τ deſolaui aquas τ oēs
καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν
cōgregationē aque. nō hec audiſti olim q̄ ego
συναγωγὴν ὕδατος. οὐ ταῦτα ἤκουσας πάλαι ἃ ἐγὼ
feci: a dieb⁹ antiq̄s decreui. nūc aūt oſtē
ἐποίησα; ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων συνέταξα. νῦν δὲ ἐπέ-
di: vt deſolarē gētes ī munitiōib⁹: τ habitātes in ci-
δειξα, ἐξερημῶσαι ἔθνη ἐν ὀχυροῖς, καὶ οἰκοῦντας ἐν πό-
uitatib⁹ munitis. remiſi man⁹ τ exarueruīt τ
λεσιν ὀχυραῖς. ἀνῆκα τὰς χεῖρας καὶ ἐξηράνθησαν καὶ
fuerūt q̄ſi fenū aridū in tectis τ vt gramē.
ἐγίνοντο ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων καὶ ὡς ἄγρωστις.
nūc aūt ociū tuū τ exitū tuū τ
νῦν δὲ τὴν ἀνάπαυσίν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου καὶ τὴν
introitū tuū ego ſcio. at furor tu⁹ q̄ iratus es
εἴσοδόν σου ἐγὼ ἐπίσταμαι. ὁ δὲ θυμός σου ὃν ἐθυμώθης
τ amaritudo tua aſcēdit ad me. τ īponā circulū
καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρός με. καὶ ἐμβαλῶ φιμὸν
in naſum tuū τ frenū in labia tua. τ
εἰς τὴν ῥῖνά σου καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χείλη σου. καὶ
reuerti faciā te via q̄ veniſti in ea. hoc aūt tibi
ἀποστρέψω σε τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ. τοῦτο δέ σοι τὸ
ſignū. comede hoc āno q̄ ſeminaſti: at
σημεῖον. φάγε τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἃ ἔσπαρκας, τῷ δὲ
anno ſecūdo reliq̄as. at tertio
ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ τὸ κατάλειμμα. τῷ δὲ τρίτῳ
ſeminātes metite τ plātate vineā τ
σπείραντες ἀμήσατε καὶ φυτεύσατε ἀμπελῶνα καὶ
comedite fructū eorū. τ erūt dereli
φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν. καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμ-
cti in iudea: mittēt radicē deorſum τ faci-
μένοι ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, φυήσουσι ῥίζαν κάτω καὶ ποιήσου-
ent ſemē ſurſū. q̄r de hier̄lm exibūt reli
σι σπέρμα ἄνω. ὅτι ἐξ ἱλη̄μ ἐξελεύσονται οἱ καταλελειμ-
cti: τ ſaluati de mōte ſion. zelus dñi ſabaoth
μένοι, καὶ οἱ σωζόμενοι ἐξ ὄρους σιών. ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ
fecit hec. ꝓpterea ſic dicit dñs ad regē
ἐποίησε ταῦτα. διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κς̄ ἐπὶ βασιλέα
aſſyriorū: nō ītrabit in ciuitatē hāc neq̄
ἀσσυρίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐδὲ μὴ
mittet in eā ſagittā: neq̄ mittet in eā ſcutū.
βάλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος, οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεόν,
neq̄ circūdabit ſup eā vallū. ſed via q̄
οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρακα. ἀλλὰ τῇ ὁδῷ ᾗ
venit in ea reuertet: τ in ciuitatē hāc
ἦλθεν ἐπ' αὐτῇ ἀποστραφήσεται, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύ-
nō ītrabit. hec dicit dñs: ꝓtegā
την οὐ μὴ εἰσέλθῃ. τάδε λέγει κύριος, ὑπερασπιῶ
ſup ciuitatē iſtā vt ſaluē eā: ꝓpter
ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτήν, δι' ἐ-
me τ ꝓpter dauid ſeruū meū. τ egreſſus ē ange-
μὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου. καὶ ἐξῆλθεν ἄγγε-
lus dñi τ occidit de caſtris aſſy
λος κυρίου καὶ ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀσσυ-
riorū centū octogita τ quinq̄ milia. τ
ρίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε χιλιάδας. καὶ
ſurgētes mane īuenerūt corpora mortua. τ
ἀναστάντες τὸ πρωῒ εὗρον τὰ σώματα νεκρά. καὶ
abiit reuerſus. τ reuerſus eſt ſennacherim
ἀπῆλθεν ἀποστραφείς. καὶ ἀπέστρεψεν σενναχηρεὶμ
rex aſſyriorū: τ habitauit in niniue. τ cū
βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ᾤκησεν ἐν νινευῇ. καὶ ἐν τῷ
ipe adoraret in domo aſſarach dei ſui: adra
αὐτὸν προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ ἀσαρὰχ θεοῦ αὐτοῦ, ἀδρα-
melech τ naraſar filii ei⁹:
μελὲχ καὶ νασαρὰρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ,

4.R 19.d Eccl. 48.g

pcuſſerūt eū gladiis. ipi aūt ſaluati ſūt in
ἐπάταξαν αὐτὸν μαχαίραις. αὐτοὶ δὲ διεσώθησαν εἰς
armeniā. ⁊ regnauit aſaradan fili⁹ eius
ἀρμενίαν. καὶ ἐβασίλευσεν ἀσορδὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ
p eo.
ἀντ' αὐτοῦ.

Ca.38.

Factū eſt aūt in tpe illo egrotauit ezechias
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμαλακίσθη ἐζεκίας
vſq; ad mortē. ⁊ venit ad eū eſaias fili⁹ amos
ἕως θανάτου. καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν ἠσαΐας υἱὸς ἀμὼς ὁ
ppheta ⁊ dixit ad eū. hec dicit dñs: diſpone
προφήτης καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν. τάδε λέγει κύριος, τάξαι
de domo tua. morieris eīn tu ⁊ nō viues. ⁊
περὶ τοῦ οἴκου σου. ἀποθνήσκεις γὰρ σὺ καὶ οὐ ζήσῃ. καὶ
cōuertit ezechiā faciē ſuā ad parietē.
ἀπέστρεψεν ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον,
⁊ orauit ad dñm dicēs. o dñe: memēto do=
καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον λέγων. ὦ δὴ κύριε, μνήσθητι κύ
mine quomō ābulaui ī cōſpectu tuo cū veritate in corde
ριε ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας ἐν καρδίᾳ
vero ⁊ placita in cōſpectu tuo feci. ⁊ fle
ἀληθινῇ καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα. καὶ ἔκλαυ
uit ezechias fletu magno. ⁊ factū eſt verbū dñi
σεν ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
ad eſaiam dicēs. vade ⁊ dic ezechie. hec
πρὸς ἠσαΐαν λέγων. πορεύθητι καὶ εἰπὸν ἐζεκίᾳ. τάδε
dicit dñs de⁹ dauid patris tui: audiui
λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πατρός σου, ἤκουσα τῆς
orationē tuā ⁊ vidi lachrymas tuas. ecce adiicio
προσευχῆς σου καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου. ἰδοὺ προστίθημι
ad tps tuū quindecī ānos. ⁊ de manu re
πρὸς τὸν χρόνον σου πεντεκαίδεκα ἔτη. καὶ ἐκ χειρὸς βα
gis aſſyrioꝝ liberabo te ⁊ ciuitatē hāc: ⁊
σιλέως ἀσσυρίων ῥύσομαί σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ
ptegā ſup ciuitatē hāc. hoc aūt tibi
ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης. τοῦτο δέ σοι τὸ
ſignū a dño qꝛ faciet de⁹ verbū hoc
σημεῖον παρὰ κυρίου ὅτι ποιήσει ὁ θεὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο
qd locut⁹ eſt. ecce ego verto vmbrā graduū
ὃ ἐλάλησεν. ἰδοὺ ἐγὼ στρέφω τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν
quos deſcēdit decē gradus dom⁹ pa
οὓς κατέβη τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πα=
tris tui ſol. auertā ſolē decē gra=
τρός σου ὁ ἥλιος. ἀποστρέψω τὸν ἥλιον τοὺς δέκα ἀνα=
dus quos deſcēdit vmbra. oratio ezechie re
βαθμοὺς οὓς κατέβη ἡ σκιά. προσευχὴ ἐζεκίου βα=
gis iudee qn̄ elanguit ⁊ ſurrexit de
σιλέως τῆς ἰουδαίας ἡνίκα ἐμαλακίσθη καὶ ἀνέστη ἐκ
īfirmitate ſua. Ego dixi in excelſo
τῆς μαλακίας αὐτοῦ. Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει τῶν
dieꝝ meoꝝ vadā ad portas īferi. relin=
ἡμερῶν μου πορεύσομαι ἐν πύλαις ᾅδου. καταλεί=
quā ānos reſiduos: dixi nō vltra videbo
ψω τὰ ἔτη τὰ ἐπίλοιπα, εἶπα οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἴδω
ſalutare dei in terra viuentiū. nec vltra
τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἐπὶ γῆς ζώντων. οὐκ ἔτι οὐ μὴ
videbo hoīem cū habitantib⁹: defeci a cognatio
ἴδω ἄνθρωπον μετὰ κατοικούντων, ἐξέλιπον συγγενεί
ne mea: dereliqui reliquū vite mee. exiuit ⁊
ας μου, κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου. ἐξῆλθεν καὶ
receſſit a me ſicut diuertēs tabernaculū q̄ fixerat
ἀπῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ ὥσπερ ὁ καταλύων σκηνὴν πήξας.
ſpūs me⁹ apud me fact⁹ eſt ſicut tela texētis ap=
τὸ πνεῦμα μου παρ' ἐμοὶ ἐγένετο ὡς ἱστὸς ἐρίθου ἐγγι
ppinquātis ad ſuccidēdū. in die illa tradit⁹ ſum. vſq;
ζούσης ἐκτεμεῖν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθην. ἕως
mane q̄ſi leo ſic cōtriuit oia
πρωῒ ὡς λέων οὕτως συνέτριψε πάντα τὰ

[b]percuſſerūt eum[c]gladio: [e]fugeruntq; in[f]terram [g]ararath[h]& regnauit[i]aſa=raddon[k]filius ei⁹[l]pro eo.

38.

IN diebus[b]illis[c]egrotauit[d]ezechias vſq; [e]ad mortē:[f]& introiuit[g]ad eum[h]eſaias[i]filius[k]amos [l]propheta[m]& dixit[n]ei. [o]Hec[p]dicit[q]dñs.[r]Diſpone[s]domui tue[t]qa[u]morieris[x]tu[y]& non[z]viues.[a]Et conuertit[b]ezechias [c]faciem ſuā[d]ad[e]parietē: [f]& orauit[g]ad[h]dominum [i]& dixit.[k]Obſecro[l]dñe [m]memento[n]queſo[o]quō [q]ambulauerim[r]coram te [s]in veritate: [t]& in corde[u]perfecto:[x]& quod bonū eſt[y]in oculis tuis[z]fecerim.[a]Et fleuit [b]ezechias[c]fletu[d]magno. [e]Et factum eſt[f]verbum [g]domini[h]ad[i]eſaiam:[k]dicens.[l]Vade[m]& dic[o]ezechie.[p]Hec[q]dicit [r]domin⁹[s]deus[t]dauid[u]patris tuis.[x]Audiui [z]orationem tuam:[a]vidi [c]lachrymas tuas. [d]Ecce ego[e]adiiciā[f]ſuper [g]dies tuos[h]quindecim [k]annos:[l]& de manu[m]regis[n]aſſyriorū[o]eruam te: [p]&[q]ciuitatē[r]iſtam[s]& protegam [x]eam.[y]Hoc autē[z]tibi erit [a]ſignum [b]a[c]domino:[d]quia[e]faciet [f]dominus [h]verbum[i]hoc quod[k]locutus eſt.[k]Ecce ego [l]reuerti faciam[n]vmbram [o]linearum per[p]quas [q]deſcēderat[r]in horologio [s]achaz[t]in ſole[u]retrorſum [x]decem[y]lineis.[z]Et reuerſus eſt[a]ſol[b]decem [c]lineis[d]per gradus[e]quos [f]deſcenderat. [g]Scriptura[h]ezechie[i]regis [k]iuda[l]cum egrotaſſet [m]& cōualuiſſet[n]de infirmitate ſua.[o]Ego[p]dixi[q]in dimidio[r]dierū meorū[s]vadā [t]ad portas[u]īferi.[x]Queſiui [y]reſiduum[z]annorū meorum.[a]Dixi[b]non[c]videbo [d]dominū[e]deum[f]in terra [g]viuentium:[h]non[i]aſpiciā [k]hominē[l]vltra[m]&[n]habitatorē[o]qetis.[p]Gñatio mea [q]ablata eſt:[r]& cōuoluta eſt [s]a me[t]q̄ſi tabernaculū[u]paſtoꝝ.[x]Precīſa ē[y]velut a texēte[z]vita mea:[a]dū adhuc ordirer[b]ſuccidit me.[c]De māe[d]vſq; ad[e]veſpā[f]finies me:[g]ſperabā[h]vſq;[i]mane. [k]q̄ſi leo:[l]ſic[m]cōtriuit[n]oia

הִכֻּהוּ בַחֶרֶב, וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ
אֲרָרָט, וַיִּמְלֹךְ אֵסַרְחַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה
חִזְקִיָּהוּ לָמוּת, וַיָּבוֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ
בֶּן אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו,
כֹּה אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ, כִּי מֵת
אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃ וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ
פָּנָיו אֶל הַקִּיר, וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה׃
וַיֹּאמַר, אָנָּה יְהוָה זְכָר נָא אֵת
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת
וּבְלֵב שָׁלֵם, וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי,
וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ וַיְהִי דְּבַר
יְהוָה אֶל יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃ הָלוֹךְ
וְאָמַרְתָּ אֶל חִזְקִיָּהוּ, כֹּה אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ, שָׁמַעְתִּי
אֶת תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת דִּמְעָתֶךָ,
הִנְנִי יוֹסִף עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה׃ וּמִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר אַצִּילְךָ
וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת, וְגַנּוֹתִי עַל
הָעִיר הַזֹּאת׃ וְזֶה לְּךָ הָאוֹת
מֵאֵת יְהוָה, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ הִנְנִי
מֵשִׁיב אֶת צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר
יָרְדָה בְמַעֲלוֹת אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אֲחֹרַנִּית
עֶשֶׂר מַעֲלוֹת, וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר
מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרָדָה׃
מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, בַּחֲלֹתוֹ
וַיְחִי מֵחָלְיוֹ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בִּדְמִי
יָמַי אֵלֵכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל, פֻּקַּדְתִּי
יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃ אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה
יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים, לֹא אַבִּיט
אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדֶל׃ דּוֹרִי
נִסַּע וְנִגְלָה מִנִּי כְּאֹהֶל רֹעִי, קִפַּדְתִּי
כָאֹרֵג חַיַּי מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי, מִיּוֹם
עַד לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃ שִׁוִּיתִי
עַד בֹּקֶר כָּאֲרִי, כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל

נָכָה מָלַט
מָלַךְ בָּנָה
C.xxxviij
יוֹם
בּוֹא
נָבָא, אָמַר
צָוָה מוּת
חָיָה סָבַב
פָּנָה פָּלַל
הָלַךְ פָּנָה
עָשָׂה
בָּכָה
גָּדַל הָיָה
הָלַךְ
פָּלַל רָאָה
יָסַף יוֹם
גָּנַן
עָשָׂה
שׁוּב עָלָה
שׁוּב
כָּתַב חָלָה
חָיָה חָלָה
דָּמָה יוֹם
יָלַךְ שָׁאַל
שָׁנָה רָאָה
נָבַט
יָשַׁב
גָּלָה מִן
רָעָה חָיָה
בָּצַע
שָׁלַם שָׁוָה
אָרָה שָׁאַר

Pritiua.heb. Ter.heb.Esa.xxxix.

עַצְמוֹתָי מִיּוֹם עַד לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃
כְּסוּס עָגוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה עגר צפצף
דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם אֲדֹנָי עָשְׁקָה הגה דלל
לִּי עָרְבֵנִי׃ מָה אֲדַבֵּר וְאָמַר לִי רום דבר
וְהוּא עָשָׂה אֶדַּדֶּה כָל שְׁנוֹתַי עַל דדה שנה
מַר נַפְשִׁי׃ אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ מרר חיה
וּלְכָל בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי חלם
וְהַחֲיֵינִי׃ הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר חיה שלם
וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי בלה
כִּי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גֵוְךָ כָּל חֲטָאָי׃ שלך גוה
כִּי לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ שאל ידה
לֹא יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי בוֹר אֶל אֲמִתֶּךָ׃ הלל שבר ירד
חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב ידה
לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶת אֲמִתֶּךָ׃ יְהוָה ידע
לְהוֹשִׁיעֵנִי וּנְגִנוֹתַי נְנַגֵּן כָּל יְמֵי ישע נגן
חַיֵּינוּ עַל בֵּית יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ יום חיה
יִשְׂאוּ דְּבֶלֶת תְּאֵנִים וְיִמְרְחוּ נשא מרח
עַל הַשְּׁחִין וְיֶחִי׃ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ שחן חיה
מָה אוֹת כִּי אֶעֱלֶה בֵּית יְהוָה׃ עלה

Ca. xxxix בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח
מְרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ
בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָּהוּ
וַיִּשְׁמַע כִּי חָלָה וַיֶּחֱזָק׃ וַיִּשְׂמַח שמע חזק
עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת בֵּית שמח ראה
נְכֹתֹה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת
הַבְּשָׂמִים וְאֵת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת
כָּל בֵּית כֵּלָיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא כלה מצא
בְּאֹצְרֹתָיו לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר
לֹא הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל ראה
מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל משל
הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה
אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ בוא
אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה אמר רחק
בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בוא ראה
בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל
אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא הָיָה דָבָר

Trãsla.B.Hie.

offa mea. De mane vſq; ad veſperã finies me. Sicut pullus hirundinis ſic clamabo meditabor vt colũba. Attenuati ſũt oculi mei ſuſpiciẽtes in excelſũ. Dñe vim patior: rñſpõde ꝓ me. Quid dicã aut qd rñdebit mihi: cũ ipſe fecerit. Recogitabo omnes annos meos in amaritudine anĩe mee. Dñe ſi ſic viuitur: & in talib9 vita ſpũs mei. Corripies me & viuificabis me ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Tu ãt eruiſti aĩam meã vt nõ periret: ꝓieciſti poſt tergum tuũ oĩa pctã mea. Quia nõ infern9 cõfitebitur tibi neq; mors laudabit te: nõ expectabũt qui deſcendũt in lacũ veritatẽ tuã. Viuens viuẽs ipſe cõfitebitur tibi ſicut & ego hodie. Pater filiis notã faciet veritatẽ tuã. Dñe ſalnũ me fac & pſalmos nr̃os cãtabimus cũctis dieb9 vite nr̃e in domo dñi. Et iuſſit eſaias vt tollerent maſſam de ficis & cataplaſmarẽt ꝏ ſup vuln9: & ſanaretur. Et dixit ezechias. ꝏꝏ Quod erit ſignũ: quia aſcendam in domũ dñi?

39.

IN tempore illo miſit merodach baladan filius baladan rex ꝏꝏꝏ babylonis libros & munera ad ezechiam. ꝏꝏ Audierat enĩ ꝙ egrotaſſet & cõualuiſſet. Letat9 eſt aũt ſup eis ezechias: & oſtẽdit eis cellam ꝏꝏ aromatum: & argenti & auri & ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ odoramentorum & vnguenti optimi: & ꝏꝏꝏꝏ oẽs apothecas ſupellectilis ſue & vniuerſa q̃ inuẽta ſunt in theſauris eius. Non fuit verbũ qđ non oñderet eis ezechias in domo ſua: & in oĩ poteſtate ſua Introiuit ãt eſaias ꝓpheta ad ezechiam regẽ: & dixit ei. Quid ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ dixerunt viri iſti: & vnde venerunt ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ad te? Et dixit ezechias. De terra longinqua ꝏ venerũt ad me de babylone. Et dixit. Quid viderũt in domo tua? Et dixit ezechias. Omnia ꝏꝏ que in domo mea ſunt viderũt. Non fuit res

Trãs.Gre.lxx.cũiter.latina.

offa mea. ab em die vſq; ad noctẽ tradit9 ſum. q̃ſi
ὀστᾶ μου. ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμέρας ἕως τῆς νυκτὸς παρεδόθην. ὡς Jo. 4
hirũdo ſic clamabo. ⁊ q̃ſi colũba ſic medita d.
χελιδὼν οὕτως φωνήσω. καὶ ὡς περιστερὰ οὕτως μελετή
boꝛ. defecerũt em̃ mei oculi vt aſpicerẽ ego in
σω. ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν με εἰς
excelſum celi ad dñm: q̃ eruit me ⁊ abſtu
τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὃς ἐξείλετό με καὶ ἀφεί
lit a me doloꝛẽ aĩe ⁊ ipẽ fecit. do
λετό μου τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὸς ἐποίησε. κύ
mine de ipa em̃ ãnũciatũ ẽ tibi. ⁊ ſuſcitaſti meũ
ριε περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοι. καὶ ἐξήγειράς μου τὴν
ſpm̃ ⁊ cõſolat9 vixi. ecce in pace amaritudo mea.
πνοὴν καὶ παρακληθεὶς ἔζησα. ἰδοὺ ἐν εἰρήνῃ πικρία μου.
liberaſtis em̃ meã aĩam vt nõ pereat. ⁊ ꝓieciſti
ἐρρύσω γάρ μου τὴν ψυχὴν ἵνα μὴ ἀπόληται. καὶ ἀπέρ
poſt me oĩa pctã mea. nõ em̃
ριψας ὀπίσω μου πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. οὐ γὰρ
q̃ in ĩferno laudabũt te: neq; moꝛiẽtes be
οἱ ἐν ᾅδου αἰνέσουσί σε, οὐδὲ οἱ ἀποθνήσκοντες εὐλο
nedicẽt tibi: neq; ſperabũt q̃ in ĩferno miſericoꝛ
γήσουσί σε, οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ ἐν ᾅδου τὴν ἐλεημοσύ
diã tuã: viuẽtes bñdicẽt tibi queãdmodũ ⁊ ego.
νην σου, οἱ ζῶντες εὐλογήσουσί σε ὃν τρόπον κἀγώ.
ab em̃ hodierno die filios faciã: q̃ ãnũciabũt
ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦ
bũt iuſticiã tuã dñe ſalutis mee. ⁊
σι τὴν δικαιοσύνην σου κύριε τῆς σωτηρίας μου. καὶ
nõ requieſcã bñdicẽs tibi cũ pſalterio oib9
οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου πάσας τὰς
dieb9 vite mee in cõſpectu dom9 dei.
ἡμέρας τῆς ζωῆς μου κατέναντι τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ.
⁊ dixit eſaias ad ezechiã: accipe maſſam ficuũ
καὶ εἶπεν ἡσαΐας πρὸς ἐζεκίαν, λάβε παλάθην σύκων
⁊ tere ⁊ cataſplama ⁊ ſan9 eris. ⁊ dixit
καὶ τρίψον καὶ κατάπλασαι καὶ ὑγιὴς ἔσῃ. καὶ εἶ
ezechias. qđ ſignũ q̃ꝛ aſcendã in domũ dei?
πεν ἐζεκίας, τί τὸ σημεῖον ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον
τοῦ θεοῦ;

Ca. 39.

IN tpe illo miſit meodoch fili9 bala
Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε μαιωδὰχ υἱὸς λαα 4. Re.
adan rex babylonie epiſtolas ⁊ lega 20. d.
δὰν ὁ βασιλεὺς τῆς βαβυλωνίας ἐπιστολὰς καὶ πρέσ
tos ⁊ munera ezechie. audiuit em̃ q̃ꝛ egrotauit vſq; ad
βεις καὶ δῶρα ἐζεκίᾳ. ἤκουσε γὰρ ὅτι ἐμαλακίσθη ἕως
moꝛtẽ: ⁊ ſurrexit ⁊ gauiſus ẽ ſup eis ezechias gau
θανάτου, καὶ ἀνέστη καὶ ἐχάρη ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐζεκίας χα
dio magno. ⁊ oſtẽdit eis domũ aroma
ρὰν μεγάλην. καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν οἶκον τοῦ νεχω
tũ ⁊ ſtactes ⁊ thymiamatũ ⁊ vnguẽ
θᾶ καὶ τῆς στακτῆς καὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τοῦ μύ
ti ⁊ argẽti ⁊ auri: ⁊ oẽs
ρου καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ πάντας
domos vaſoꝝ gaze: ⁊ oĩa q̃cũq; erãt
τοὺς οἴκους τῶν σκευῶν τῆς γάζης, καὶ πάντα ὅσα ἦν
in theſauris ei9: ⁊ nõ fuit aliq̃d qđ nõ oñdit
ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν οὐθὲν ὃ οὐκ ἔδει
eis ezechias in domo ſua. ⁊ venit eſaias
ξεν αὐτοῖς ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ ἦλθεν ἡσαΐας
ꝓpheta ad ezechiã: ⁊ ait ad eũ: qđ di
ὁ προφήτης πρὸς ἐζεκίαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τί λέ
cunt hoĩes iſti: ⁊ vnde venerũt ad te.
γουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, καὶ πόθεν ἥκασι πρὸς σέ.
⁊ ait ezechias: de terra de longe venerũt de baby
καὶ εἶπεν ἐζεκίας, ἐκ γῆς πόρρωθεν ἥκασιν ἐκ βαβυ
lone ad me. ⁊ dixit eſaias: qđ viderũt in
λῶνος πρός με. καὶ εἶπεν ἡσαΐας, τί ἴδοσαν ἐν τῷ
domo tua? ⁊ ait ezechias: oĩa q̃ in do
οἴκῳ σου, καὶ εἶπεν ἐζεκίας, πάντα τὰ ἐν τῷ οἴ
mo mea viderũt: ⁊ nõ eſt in domo mea
κῳ μου ἴδοσαν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ꝏ

qȝ nō viderūt sed ⁊ q̄ in thesauris meis. ⁊
ὃ οὐκ ἴδοσαν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου. καὶ
ait illi esaias: audi verbū dñi sabaoth.
εἶπεν αὐτῷ ἠσαΐας, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σαβαώθ.
ecce dies veniūt dicit dñs ⁊ auferent om
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ λήψονται πάν=
nia q̄ ī domo tua ⁊ q̄cūq̧ cōgregauerūt pa=
τα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ ὅσα συνήγαγον οἱ πατέ=
tres tui vsq̧ ad diē hāc in babylonē venient. ⁊
ρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς βαβυλῶνα ἥξει. καὶ
nihil relinquēt. dixit aūt de⁹ qȝ ⁊ a
οὐδὲν οὐ μὴ καταλείψωσιν. εἶπε δὲ ὁ θεὸς ὅτι καὶ ἀπὸ
filiis tuis q̄s genuisti accipiēt ⁊ faciēt
τῶν τέκνων σου ὧν ἐγέννησας λήψονται καὶ ποιήσουσι
eunuchos in domo regis babyloni
σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνί=
orū. ⁊ ait esaie ezechias: bonū verbū dñi qd̄
ων. καὶ εἶπεν ἠσαΐᾳ ἐζεκίας, ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου ὃν
locut⁹ es: fiat pax ⁊ iusticia in die
ἐλάλησας, γενέσθω δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡμέ
bus meis.
ραις μου.

Ca. 40.

CONsolamini cōsolamini ppl̄s me⁹ dicit
Παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε λαός μου λέγει ὁ
de⁹ vr̄. sacerdotes loq̄mini ad cor hierusa
θεὸς ὑμῶν. ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν ἱερουσα=
lem cōsolamini eā. qȝ repleta est humili
λὴμ παρακαλέσατε αὐτήν. ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπείνω
tas ei⁹. solutū est ei⁹ pctm̄. q̄d aūt recepit
σις αὐτῆς. λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία. ὅτι δὲ ἐδέξατο
de manu dñi duplicia pctā sua. vox
ἐκ χειρὸς κυρίου διπλᾶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς. φωνὴ
clamātis in deserto parate viā dñi: re
βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθεί
ctas facite semitas ei⁹. oīs vallis īple
ας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. πᾶσα φάραγξ πλη=
bitur ⁊ oīs mōs ⁊ collis humiliabit. ⁊
ρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται. καὶ
erūt praua in directa ⁊ aspera in cāpos planos:
ἔσαι τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖα καὶ ἡ τραχεῖα εἰς πεδία λεῖα,
⁊ apparebit glīa dñi ⁊ videbit: oīs caro
καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
salutare dei: qȝ dñs locut⁹ est. vox dicē=
σωτήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. φωνὴ λέγον=
tis: clama. ⁊ dixi: q̄d clamabo: oīs caro fenū
τος; βόησον. καὶ εἶπα, τί βοήσω; πᾶσα σὰρξ χόρτος
⁊ oīs glīa hoīs q̄si flos feni: aruit fe
καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου, ἐξηράνθη ὁ χόρ
nū ⁊ flos cecidit qȝ sp̄s dei īsufflauit
τος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἐνεφύσησεν
in eo vere fenū est ppl̄s: exsiccatū est fenū
ἐν αὐτῷ ἀληθῶς ὁ χόρτος ἐστὶν ὁ λαὸς, ἐξηράνθη ὁ χόρτος
flos cecidit: at verbū dei nr̄i manet in eter
ἄνθος ἐξέπεσεν, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰ
nū. sup mōtē excelsū ascēde q̄ euangelizas sion.
ῶνα. ἐπ᾽ ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος σιών.
exalta in fortitudīe vocē tuā q̄ euāgelizas
ὕψωσον ἐν τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος
hierl̄m exalta noli timere. dic ciuitatib⁹
ἱερουσαλὴμ ὑψώσαι μὴ φοβοῦ. εἶπον ταῖς πόλεσιν
iuda. ecce de⁹ vr̄ ecce dñs cū virtute ve
ἰούδα. ἰδοὺ ὁ θεὸς ὑμῶν ἰδοὺ κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχε=
nit: ⁊ brachiū cū dn̄atiōe. ecce merces ei⁹
ται, καὶ ὁ βραχίων μετὰ κυρίας. ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ
cū eo ⁊ opus in cōspectu illi⁹ sicut pastor
μετ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον ἐναντίον αὐτοῦ ὡς ποιμὴν
pascet gregē suū ⁊ brachio suo
ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ
cōgregabit agnos.
συνάξει ἄρνας ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

quam non ostenderim eis in thesauris meis. ∞
Et dixit esaias ad ezechiam. Audi ∞∞∞∞ verbum domini exercituum. Ecce dies venient: & auferētur oīa que in domo tua sunt: & que thesaurizauerūt pres tui vsq̧ ad diē hanc in babylone. Non relinquetur q̄cq̄: dicit dn̄s. Et de filiis tuis qui exibunt de te quos genueris ∞∞∞∞ tollent: & erunt eunuchi in palatio regis ∞∞ babylonis. Et dixit ezechias ad esaiam. ∞∞∞ Bonum verbū domini quod locut⁹ es. Et dixit. Fiat tantū pax & veritas in diebus meis.

40.

COnsolamini consolamini popule me⁹: dicit deus vester. Loquimini ad cor ∞∞∞∞∞ hierusalem & aduocate eam: quoniā cōpleta ē malitia eius dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu dn̄i duplicia p̄ omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto. Parate viam ∞∞∞ domini: rectas facite in solitudine semitas ∞∞ dei nostri. Oīs vallis exaltabitur: & omnis mons & collis humiliabitur: & erunt praua ∞ in directa & aspera ī vias planas. Et reuelabitur gloria domini: & videbit omnis caro pariter q̄ os dn̄i locutum est. Vox dicentis. Clama: & dixi Quid clamabo? Omnis caro fenum: & omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatū est fenum & cecidit flos: quia spiritus domini ∞ sufflauit in eo. Vere fenū est ppl̄s. Exsiccatū ē fenū & cecidit flos verbum autē dei nr̄i manet in eternū. Super montem excelsum ascēde tu qui euāgelizas sion: exalta in fortitudine vocē tuā qui euangelizas hierusalem. Exalta: noli ∞ timere. Dic ciuitatibus iude. Ecce deus vester. Ecce dominus deus in fortitudine veniet: & brachiū eius dn̄abitur. Ecce merces eius cum eo: & opus illi⁹ corā illo. Sicut pastor gregē suū pascet in brachio suo congregabit agnos; in sinu suo

אֲשֶׁר לֹא הִרְאִיתִים בְּאֹצְרֹתָי׃
וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע
דְּבַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים
וְנִשָּׂא כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר
אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶל
לֹא יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה׃ וּמִבָּנֶיךָ
אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד
יִקָּחוּ וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ
בָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ
טוֹב דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר
כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי׃
נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי
יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם׃ דַּבְּרוּ עַל לֵב
יְרוּשָׁלַםִ וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה
צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה
מִיַּד יְהוָה כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ׃
קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ
יְהוָה יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה
לֵאלֹהֵינוּ׃ כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא וְכָל
הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב
לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה׃ וְנִגְלָה
כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו
כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ קוֹל אֹמֵר קְרָא
וְאָמַר מָה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר
וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה׃ יָבֵשׁ
חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה
נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם׃ יָבֵשׁ
חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם
לְעוֹלָם׃ עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ
מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ
מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָםִ הָרִימִי אַל
תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה
אֱלֹהֵיכֶם׃ הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִה בְּחָזָק
יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ
אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ
יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ

רָאָה
יוֹם בּוֹא
יָתַר בָּנָה
מִן יָלַד
לָקַח הָיָה
סָרִס הֵיכָל
הָיָה שָׁלַם
יוֹם
Cap. xl.
אָמַר
רָצָה
קָרָא דָּבַר
פָּנָה סָלַל
נָשָׂא
שָׁפֵל
יָשַׁר גָּלָה
כָּבַד רָאָה
פֶּה
קָרָא חָצַר
קוּם
עָלַם
עָלָה בָּשַׂר
רוּם כֹּחַ
יָרֵא עִיר
בּוֹא
פָּנָה
רָעָה קָבַץ

Pritiua.heb.	Tex.heb.Esa.xl.	Trāsla.B.Hie.	Trāſ.Gre.lxx.cũ iter.latina.

Tex.heb.Esa.xl.

ישא עלות ינהל׃ מי מדד בשעלו
מים ושמים בזרת תכן וכל
בשליש עפר הארץ ושקל בפלס
הרים וגבעות במאזנים׃ מי תכן
את רוח יהוה ואיש עצתו יודיענו׃
את מי נועץ ויבינהו וילמדהו בארח
משפט וילמדהו דעת ודרך
תבונות יודיענו׃ הן גוים כמר
מדלי וכשחק מאזנים נחשבו
הן איים כדק יטול׃ ולבנון אין
די בער וחיתו אין די עולה׃ כל
הגוים כאין נגדו מאפס ותהו
נחשבו לו׃ ואל מי תדמיון אל
ומה דמות תערכו לו׃ הפסל נסך
חרש וצרף בזהב ירקענו ורתקות
כסף צרף׃ המסכן תרומה עץ לא
ירקב יבחר חרש חכם יבקש
לו להכין פסל לא ימוט׃ הלוא
תדעו הלוא תשמעו הלוא הגד
מראש לכם הלוא הבינתם מוסדות
הארץ׃ הישב על חוג הארץ
וישביה כחגבים הנוטה כדק
שמים וימתחם כאהל לשבת׃
הנתן רוזנים לאין שפטי ארץ
כתהו עשה׃ אף בל נטעו אף בל
זרעו אף בל שרש בארץ גזעם
וגם נשף בהם ויבשו וסערה כקש
תשאם׃ ואל מי תדמיוני ואשוה
יאמר קדוש׃ שאו מרום עיניכם
וראו מי ברא אלה המוציא
במספר צבאם לכלם בשם יקרא
מרב אונים ואמיץ כח איש לא
נעדר׃ למה תאמר יעקב ותדבר
ישראל נסתרה דרכי מיהוה
ומאלהי משפטי יעבור׃ הלוא
ידעת אם לא שמעת אלהי עולם

Pritiua.heb.

נשא נהל
כול
שלש
אזן
יעץ ידע
יעץ בין
למד שפט
ידע
בין
דלה חשב
אי נטל
חיה עלה
תהה
חשב דמה
דמה ערך
רקע
סכן רום
רקב בחר
בקש כון
מוט ידע
שמע נגד
בין יסד
נטה דקק
מתח ישב
תהה
נשא דמה
שוה אמר
קדש נשא
רום ראה
יצא ספר
קרא
אמץ כוח
עדר אמר
דבר סתר
שפט עבר
עלם

Trāsla.B.Hie.

leuabit: fetas ipſe porta
bit. Quis mēſus eſt pu
gillo aq̃s: & celos palmo
ponderauit? Quis appē
dit tribus digitis molem
t̃re: & librauit in põdere
montes & colles in ſtate
tera? Quis adiuuit
ſpm̃ dñi: aut q̃s cõſilia
rius eius fuit: & oñdit illi?
Cū quo iniit cõſiliū: &
inſtruxit eū & docuit eū
ſemitā iuſticie: & erudi
uit eum ſcientia & viam
prudentie oſtendit illi?
Ecce gentes quaſi ſtilla
ſitule: & quaſi momen
tū ſtatere reputate ſunt.
Ecce iſule quaſi puluis
exiguus: & libanus non
ſufficiet ad ſuccēdendū:
& aĩalia ei⁹ nõ ſufficiēt
ad holocauſtū. Oēs gen
tes q̃ſi nõ ſint: ſic ſunt co
rā eo: & q̃ſi nihilū & ina
ne reputate ſunt ei. Cui
ergo ſimilē feciſtis deum
aut quā imaginē pone
tis ei? Nūq̃d ſculptile cõ
flabit faber: aut aurifex
auro figurabit illud & la
minis argēteis argētari⁹.
Forte lignū & ĩputribi
le elegit artifex ſapiēs:
q̃rit quõ ſtatuat ſimula
chrū q̃ non moueatur.
Nunq̃d nõ ſcietis? Nun
q̃d nõ audietis? Nūq̃d nõ
annūciatū eſt vobis ab
initio? Nūq̃d nõ intellexi
ſtis fundamēta t̃re? Qui
ſedet ſuper gyrū terre:
& hitatores eius ſunt q̃ſi
locuſte. Qui extēdit ve
lut nihili celos: & expan
dit eos ſicut tabernaculū
ad inhabitādū. Qui dat
ſecretorū ſcrutatores q̃ſi
nõ ſint: iudices terre ve
lut inane fecit. Et quidē
neq̧ plātato neq̧ ſato
neq̧ radicato in terra
trūco eorū. Repente fla
uit in eos: & aruerūt: &
turbo q̃ſi ſtipulā auferet
eos. Et cui aſſimilaſtis
me & adequaſtis dicit ſā
ctus. Leuate in excelſū
oculos vr̃os: & videte q̃s
creauit hec. Qui edu
cit in numero militiā eo
rū: & oēs ex noĩe vocat.
Pre multitudĩe fortitudi
nis & roboris virtutiſq̧
eius: neq̧ vnū reliquum
fuit. Quare dicis iacob:
& loq̃ris iſrael? abſcon
dita eſt via mea a domĩo:
& a deo meo iudicium
meū tranſibit? Nūquid
neſcis: aut non audiſti?
Deus ſempiternus

Trāſ.Gre.lxx.cũ iter.latina.

⁊ pregnātes cõſolabiť. q̃s menſus eſt
καὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσας παρακαλέσει. τίς ἐμέτρησε
manu aquā ⁊ celū palmo ⁊ oēm
τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ καὶ πᾶσαν
terrā pugillo: q̃s ſtatuit mõtes põdere ⁊ rupes ſtate
τὴν γῆν δρακί; τίς ἔστησε τὰ ὄρη σταθμῷ καὶ τὰς νάπας ζυ
ra: q̃s cognouit mētē dñi: aut q̃s cõſiliari⁹ ei⁹ fu
γῷ; τίς ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένε
it: q̃ inſtruet eū: aut quē cõſuluit ⁊ Sa. c. Ro.1 d.
το; ὃς συμβιβάσει αὐτόν, ἢ τίνα συνεβουλεύσατο καὶ
inſtruxit eū: aut q̃s oſtēdit ei iudiciū: aut viā
συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν
itelligētie: q̃s oſtēdit ei ſi oēs gētes ſicut ſtil
συνέσεως; τίς ἔδειξεν αὐτῷ εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς στα
la a ſitula ⁊ ſicut momētū ſtatere reputate ſūt ⁊ q̃ſi
γὼν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν καὶ ὡς
ſaliua reputabunť: at liban⁹ nõ ſufficit ad cõburēdū
σίελος ἐλογισθήσονται; ὁ δὲ λίβανος οὐχ ἱκανὸς εἰς καῦσιν
⁊ oĩa q̃drupedia nõ ſufficiūt ad holocau
καὶ πάντα τὰ τετράποδα οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπω
ſtū: ⁊ oēs gētes q̃ſi nihil ſūt ⁊ in nihilū
σιν, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὡς οὐδέν εἰσι καὶ εἰς οὐδὲν
reputate ſūt ei. cui aſſimilaſtis dñm: ⁊ cui
ἐλογίσθησαν αὐτῷ. τίνι ὡμοιώσατε κύριον, καὶ τίνι
imagini aſſimilaſtis eū: nūq̃d imaginē fecit fa
ὁμοιώματι ὡμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέ
ber aurifex cõflās aurū circūdeaura
κτων ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσω
uit eū: imaginē fabricauit eū: lignū enī ipu
σεν αὐτόν, ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτόν; ξύλον γὰρ ἄση
tribile eligit faber ⁊ ſapiēter q̃rit quomõ ſtatuet e
πτον ἐκλέγεται τέκτων καὶ σοφῶς ζητεῖ πῶς στήσει αὐ
ius ſimulachrū vt nõ moueať. nõne ſcietis: nõne audi
τοῦ εἰκόνα ἵνα μὴ σαλεύηται. οὐ γνώσεσθε; οὐκ ἀκού
etis nõ ānūciatū eſt a pricipio vobis: nõ cognouiſtis
σεσθε; οὐκ ἀνηγγέλη ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν; οὐκ ἔγνωτε τὰ
fundamēta terre: q̃ tenet gyrū terre: ⁊
θεμέλια τῆς γῆς; ὁ κατέχων τὸν γῦρον τῆς γῆς, καὶ οἱ
inhabitātes in ea q̃ſi locuſte q̃ ſtatuit q̃ſi camerā
ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ ὡς ἀκρίδες ὁ στήσας ὡς καμάραν
celū ⁊ extendit q̃ſi tabernaculū ad hitandū: q̃
τὸν οὐρανὸν καὶ διατείνας ὡς σκηνὴν κατοικεῖν, ὁ δι
dat principes in nihilū regere: at terrā q̃ſi nihil
δοὺς ἄρχοντας εἰς οὐδὲν ἄρχειν, τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν
fecit. nõ enī plantabunť neq̧ ſerent: neq̧
ἐποίησεν. οὐ γὰρ μὴ φυτεύσονται οὐδὲ σπαρῶσι, οὐδὲ μὴ
radicabiť in terra radix eo᷑: flauit ſup eos ⁊ are
ῥιζωθῇ εἰς τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν· ἔπνευσεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐξη
facti ſūt ⁊ tēpeſtas q̃ſi ſtipulas aſſumet eos.
ράνθησαν καὶ καταιγὶς ὡς φρύγανα ἀναλήψεται αὐτούς.
nūc ergo cui me aſſimilaſtis ⁊ exequabor eis
νῦν οὖν τίνι με ὡμοιώσατε καὶ ὁμοιωθήσομαι αὐτοῖς
dixit ſanct⁹. eleuate ſurſū oculos
εἶπεν ἅγιος. ἀναβλέψατε τὸ ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς
vr̃os ⁊ videte: q̃s oſtēdit hec oĩa q̃ edu
ὑμῶν καὶ ἴδετε, τίς κατέδειξε ταῦτα πάντα ὁ ἐκ
cit iuxta nūerū ornatū ſuū oēs in no
φέρων κατὰ ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ πάντας ἐπ' ὀνό
mine vocabit a multa gl̃ia ⁊ ĩ robore fortitudinis Inf 48. mat b.
ματι καλέσει ἀπὸ πολλῆς δόξης καὶ ἐν κράτει ἰσχύος οὐ
nihil a te abſcõditū ē. nõ enī dicas iacob ⁊ q̃d locut⁹ es iſ
δέν σε ἔλαθεν. μὴ γὰρ εἴπῃς Ἰακὼβ καὶ τί ἐλάλησας Ἰσ
rael: abſcõdita eſt via mea a deo ⁊ de⁹
ραήλ. ἀπεκρύβη ἡ ὁδός μου ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ θεός
me⁹ iudiciū abſtulit ⁊ receſſit. ⁊ nūc nõ no
μου τὴν κρίσιν ἀφεῖλε καὶ ἀπέστη. καὶ νῦν οὐκ ἔγ
ſti niſi audiſti de⁹ etern⁹
νως εἰ μὴ ἤκουσας θεὸς αἰώνιος

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

deus q̄ fabricauit terios terre: nō eſuriet ne=
θεὸς ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς, οὐ πεινάσει οὐ
q̄ laborabit: neq̄ eſt iuētio prudētie ei⁹
δὲ κοπιάσει, οὐδὲ ἔστιν ἐξεύρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ,
q̄ dat eſuriētib⁹ fortitudinē: ⁊ nō dolentib⁹
διδοὺς τοῖς πεινῶσιν ἰσχύν, καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις
merorē. eſurient eñi iuniores ⁊ laborabūt ado=
λύπην. πεινάσουσι γὰρ νεώτεροι καὶ κοπιάσουσι νεα
leſcētes: ⁊ electi īfirmi erūt. at expectātes
νίσκοι, καὶ ἐκλεκτοὶ ἀνίσχυες ἔσονται. οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν
deū mutabūt fortitudinē: aſſumēt alas q̄ſi aq̄le: cur
θεὸν ἀλλάξουσιν ἰσχύν, πτεροφυήσουσιν ὡς ἀετοί, δραμοῦν
rēt: ⁊ nō laborabūt. gradient ⁊ nō eſuriēt.
ται, καὶ οὐ κοπιάσουσι. βαδιοῦνται, καὶ οὐ πεινάσουσι.

Innouamini ad me iſule: nā pricipes mu
Ἐγκαινίζεσθε πρός με νῆσοι, οἱ γὰρ ἄρχοντες ἀλ
tant fortitudinē: appropinquēt ⁊ loquant ſimul.
λάττουσι ἰσχύν, ἐγγισάτωσαν καὶ λαλησάτωσαν ἅμα.
tunc iudiciū ānūcient. q̄s ſuſcitauit de ori
τότε κρίσιν ἀπαγγειλάτωσαν. τίς ἐξήγειρεν ἀπ' ἀνα
ente iuſticiā: vocauit eā ad pedes ſuos:
τολῶν δικαιοσύνην, ἐκάλεσεν αὐτὴν κατὰ πόδας αὐτοῦ,
⁊ vadet. dabit ī cōſpectu gētiū: ⁊ reges īſtu=
καὶ πορεύσεται. δώσει ἐναντίον ἐθνῶν, καὶ βασιλεῖς ἐκ
porē mittet: ⁊ dabit in terra gladios eoꝝ: ⁊ ſicut
στήσει καὶ δώσει εἰς γῆν τὰς μαχαίρας αὐτῶν, καὶ ὡς
ſtipulas pꝛiectas arc⁹ eoꝝ. ⁊ pſequet e=
φρύγανα ἐξωσμένα τὰ τόξα αὐτῶν. καὶ διώξεται αὐ
os: ⁊ ptrāſibit in pace viā pedū e=
τούς, καὶ διελεύσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ὁδὸν τῶν ποδῶν αὐ
ius: q̄s operat⁹ ē ⁊ fecit hec? vocauit e=
τοῦ, τίς ἐνήργησε καὶ ἐποίησε ταῦτα; ἐκάλεσεν αὐ
a q̄ vocat ea a gn̄ationū pricipio. ego de⁹ prim⁹:
τὴν ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. ἐγὼ ὁ θεὸς πρῶτος,
⁊ in vētura ego ſū. viderūt gētes ⁊ timu
καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα ἐγώ εἰμι. ἴδοσαν ἔθνη καὶ ἐφο
erūt termini terre obſtupueſt. appropīqueſt ⁊ vene
βήθησαν τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἐξέστησαν. ἤγγισαν καὶ ἦλθο=
rūt ſimul iudicās vnuſq̄ſq̄ pximo.: ⁊ fratri
σαν ἅμα κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον, καὶ τῷ ἀδελφῷ
auxiliatur⁹. ⁊ dicet: pualuit vir faber lignari⁹ ⁊ erarius
βοηθήσων. καὶ ἐρεῖ, ἴσχυσεν ἀνὴρ τέκτων καὶ χαλκεὺς
pcutiēs malleo ſimul pducēs. aliq̄n q̄dē dicet ſolida
τύπτων σφύρα ἅμα ἐλαύνων. ποτὲ μὲν ἐρεῖ ἄμβλυ=
tio bona eſt: cōfortauerūt eā ī clauis ponēt e=
μα καλόν ἐστιν, ἰσχύρωσαν αὐτὰ ἐν ἥλοις θήσουσιν αὐ=
am ⁊ nō mouebit. tu aūt iſrael puer me⁹ iacob
τά, καὶ οὐ κινηθήσεται. σὺ δὲ ἰσραὴλ παῖς μου ἰακὼβ
quē elegi ſemē abraam quē dilexi: quē aſſum=
ὃν ἐξελεξάμην σπέρμα ἀβραὰμ ὃν ἠγάπησα, οὗ ἀντελα=
pſi ab extremo terre ⁊ a ſūmitatib⁹ ei⁹ vo
βόμην ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς ἐκά
caui te: ⁊ dixi tibi puer me⁹ es: elegi te ⁊
λεσά σε, καὶ εἶπά σοι παῖς μου εἶ, ἐξελεξάμην σε καὶ
nō dereliqui te: ne timeas: tecū eñi ſum.
οὐκ ἐγκατέλιπόν σε, μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι.
ne erres: ego eñi ſum de⁹ tu⁹ q̄ cōfortaui te: ⁊
μὴ πλανῶ, ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ θεός σου ὁ ἐνισχύσας σοι, καὶ
auxiliat⁹ ſū tibi: ⁊ roboraui te dextera iuſta
ἐβοήθησά σοι, καὶ ἠσφαλισάμην σε τῇ δεξιᾷ τῇ δικαίᾳ
mea. ecce cōfundent ⁊ erubeſcent oēs
μου. ἰδοὺ αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες
aduerſantes tibi. erūt eñi q̄ſi nō exiſtentes
οἱ ἀντικείμενοί σοι. ἔσονται γὰρ ὡς οὐχ ὑπάρχοντες.
⁊ peribūt oēs aduerſarii tui. q̄res e=
καὶ ἀπολοῦνται πάντες οἱ ἀντίδικοί σου. ζητήσεις αὐ
os: ⁊ nō iuenies hoīes q̄ inſanient
τούς, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς τοὺς ἀνθρώπους οἳ παροινήσουσιν
in te. erūt eñi q̄ſi nō exñtes: ⁊ nō erūt
εἰς σέ. ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ
pugnātes cōtra te: q꞉ ego
ἀντιπολεμοῦντές σε, ὅτι ἐγὼ ὁ

Trāſla.B.Hie.

dominus qui creauit ter
minos terre & non
deficiet neq̄ laborabit:
nec eſt inueſtigatio ſapie
eius: q dat laſſo virtutē:
& his q nō ſunt fortitu=
dinē & robur multipli=
cat. Deficient pueri
& laborabunt: & iuue=
nes in īfirmitate cadent.
Qui aūt ſperant in dn̄o
mutabūt fortitudinem:
aſſumēt pēnas ſicut aq=
le: currēt & non labora=
bunt: ambulabūt & nō
deficient. 41.

Taceant ad me inſu=
le: & gentes
mutent fortitudinē. Ac
cedant & tunc loquētur:
ſimul ad iudiciū ppinq̄
mus. Quis ſuſcitauit ab
oriente iuſtū: vocauit eū
vt ſeq̄retur ſe. Dabit in
cōſpectu ei⁹ gentes: & re
ges obtinebit. Dabit q̄ſi
puluerē gladio ei⁹: ſicut
ſtipulā vento raptā arcui
ei⁹. Perſeq̄tur eos trāſi=
bit in pace: ſemita ī pedi
b⁹ ei⁹ nō appebit. Quis
hec opatus eſt & fecit vo
cans gn̄ationes ab exor
dio. Ego dn̄s primus &
nouiſſim⁹ ego ſum. Vi
derūt inſule & timuerūt:
extrema terre obſtupue
rūt: appropinq̄uerūt &
acceſſerūt. Vnuſq̄ſq̄ p
ximo ſuo auxiliatur: &
fratri ſuo dicet cōfortare.
Cōfortauit faber erari⁹
percutiens malleo eum
qui cudebat tunc tpis:
dicens glutino bonum
eſt: & confortauit eum
clauis vt non mouea=
tur. Et tu iſrael
ſerue meus iacob quē
elegi: ſemen
abraā amici mei: in quo
apprehendi te:
ab extremis terre & a
longinquis ei⁹ vocaui te:
& dixi tibi. Seruus meus
es tu: elegi te & non
abieci te. Ne timeas q̄a
ego tecū ſum: ne decli
nes quia ego deus tuus.
Confortaui te & auxilia
tus ſum tibi: & ſuſcepi
te dextera iuſti mei. Ecce
cōfundētur & erubeſcēt
oēs q pugnāt aduerſum
te. Erunt q̄ſi nō ſint: &
peribūt viri q cōtradicūt
tibi. Queres eos & non
inuenies viros rebelles
tuos & erunt q̄ſi nō ſint
& veluti conſūptio hoīes
bellantes aduerſum te:
quia ego dominus

Tex.he.Eſa.xlj.

יְהוָה בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא
יִיעַף וְלֹא יִיגָע אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ׃
נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים
עָצְמָה יַרְבֶּה׃ וְיִעֲפוּ נְעָרִים
וְיִגָעוּ וּבַחוּרִים כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ׃
וְקוֹיֵ יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר
כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ
וְלֹא יִיעָפוּ׃

הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים וּלְאֻמִּים
יַחֲלִיפוּ כֹחַ יִגְּשׁוּ אָז יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו
לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה׃ מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח
צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ יִתֵּן לְפָנָיו
גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדְּ יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ
כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ׃ יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר
שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבֹא׃ מִי
פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ
אֲנִי יְהוָה רִאשׁוֹן וְאֶת אַחֲרֹנִים
אֲנִי הוּא׃ רָאוּ אִיִּים וְיִירָאוּ
קְצוֹת הָאָרֶץ יֶחֱרָדוּ קָרְבוּ וַיֶּאֱתָיוּן׃
אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו
יֹאמַר חֲזָק׃ וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת צֹרֵף
מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת הוֹלֶם פָּעַם
אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא וַיְחַזְּקֵהוּ
בְמַסְמְרִים לֹא יִמּוֹט׃ וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל
עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ זֶרַע
אַבְרָהָם אֹהֲבִי׃ אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ
מִקְצוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ
וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי אַתָּה בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא
מְאַסְתִּיךָ׃ אַל תִּירָא כִּי עִמְּךָ
אָנִי אַל תִּשְׁתָּע כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ
אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף תְּמַכְתִּיךָ
בִּימִין צִדְקִי׃ הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כֹּל
הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ
אַנְשֵׁי רִיבֶךָ׃ תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם
אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס
אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ׃ כִּי אֲנִי יְהוָה

Priтiua.heb.

בָּרָא קָצָה
יָעַף יָגַע
בִּין כּוֹחַ
רָבָה
בָּחַר כָּשַׁל
קָוָה חָלַף
עָלָה רוּץ

Cap. xlj.

חָרַשׁ אִי
נָגַשׁ דָּבַר
שָׁפַט קָרַב
עוּר זָרַח
קָרָא נָתַן
פָּנָה רָדָה
הָדַף רָדַף
שָׁלַם בּוֹא
רָאָה יָרֵא
קָצָה חָרַד
אָתָה עָזַר
אָמַר חָזַק
חָלַק פָּטַשׁ
הָלַם
סָמַר מוֹט
קָצָה אָצַל
יָרֵא
שָׁעָה
יָמַן בּוֹשׁ
כָּלַם חָרָה
הָיָה אָבַד
רוּב בָּקַשׁ
מָצָא נָצָה
לָחַם

Tex.he.	Pritiua.heb.
אלהיך מחזיק ימינך האמר לך	חזק ימן
אל תירא אני עזרתיך ׃ אל	ירא
תיראי תולעת יעקב מתי ישראל	תלע מתה
אני עזרתיך נאם יהוה וגאלך	
קדוש ישראל ׃ הנה שמתיך	קדש שום
למורג חרוץ חדש בעל פיפיות	מרג חרץ
תדוש הרים ותדק וגבעות כמוץ	כהה דוש
	דקק
תשים ׃ תזרם ורוח תשאם וסערה	שום זרה
תפיץ אתם ואתה תגיל ביהוה	נשא פוץ
בקדוש ישראל תתהלל ׃ העניים	גול
והאביונים מבקשים מים ואין	הלל ענה
לשונם בצמא נשתה אני יהוה	אבה בקש
	לשן
אענם אלהי ישראל לא אעזבם ׃	ענה עזב
אפתח על שפיים נהרות ובתוך	פתח שפה
בקעות מעינות אשים מדבר	ען שום
לאגם מים וארץ ציה למוצאי	דבר יצא
מים ׃ אתן במדבר ארז שטה והדס	נתן שוט
ועץ שמן אשים בערבה ברוש	ברש
תדהר ותאשור יחדו ׃ למען	דהר אשר
יראו וידעו וישימו וישכילו יחדו	שום שכל
כי יד יהוה עשתה זאת וקדוש	עשה
ישראל בראה ׃ קרבו ריבכם יאמר	רוב אמר
יהוה הגישו עצמותיכם יאמר	נגש
מלך יעקב ׃ יגישו ויגידו לנו את	נגד
אשר תקרינה הראשנות מה	קרה
הנה הגידו ונשימה לבנו ונדעה	שום ידע
אחריתן או הבאות השמיענו ׃	בוא שמע
הגידו האותיות לאחור ונדעה כי	נגד אחר
אלהים אתם אף תיטיבו ותרעו	יטב רוע
ונשתעה ונראה יחדו ׃ הן אתם מאין	שעה ראה
ופעלכם מאפע תועבה יבחר בכם ׃	תעב בחר
העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש	עור צפן
יקרא בשמי ויבא סגנים כמו	אתה זרח
חמר וכמו יוצר ירמס טיט ׃ מי	קרא בוא
	יצר רמס
הגיד מראש ונדעה ומלפנים	נגד ידע
ונאמר צדיק אף אין מגיד אף אין	כנה אמר
	צדק

deus tuus apprehēdens manū tuā: dicensq; tibi. Ne timeas: ego adiuui te. Noli timere vermis iacob: qui mortui estis ex israel. Ego auxiliatus sum tibi dicit dn̄s: & redemptor tuus sanctus israel. Ego posui te quasi plaustrū triturans nouū: habēs rostra serrantia. Triturabis montes & cōminues: & colles quasi puluerē pones. Ventilabis eos: & vētus tollet: & turbo disperget eos: & tu exultabis in domino: in sancto israel letaberis. Egeni & pauperes querunt aquas & non sunt: lingua eorum siti aruit. Ego dominus exaudiam eos: deus israel: non derelinquā eos. Aperiā in supinis collibus flumina & in medio camporum fontes. Ponam desertum in stagna aquarū & terram inuiam in riuos aquarū. Dabo in solitudine cedrū & spinam & myrtū & lignū oliue. Ponam in deserto abietem vlmum & buxum simul vt videant & sciant & recogitent & intelligant pariter: quia manus dn̄i fecit hec: & sanctus israel creauit illud. Prope facite iudiciū vr̄m dicit dominus: afferte si qd forte habetis dixit rex iacob. Accedant & nuncient nobis quecunq; ventura sunt. priora que fuerūt nūciate: & ponemus cor nr̄m: & sciem⁹ nouissima eorū: & que vētura sunt indicate nobis. Annūciate que ventura sunt in futurū: & sciem⁹ quia dii estis vos. Bene quoq; aut male si potestis facite & loq̄mur & videam⁹ simul. Ecce vos estis ex nihilo: & opus vestrū ex eo qđ nō est. Abominatio est q elegit vos. Suscitaui ab aquilone & veniet ab ortu solis. Vocabit nomē meū: & adducet magistratus q̄si lutū: & velut plastes cōculcās humū. Quis ānūciauit ab exordio vt sciam⁹: & a pricipio vt dicam⁹ iust⁹ es. Nō est annūciās neq;

deus tu⁹ tenēs dexterā tuā: dicēs tibi ne ti
θεός σου ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων σοι μὴ φο
meas iacob paruule israel: ego auxiliat⁹ sū tibi: dicit
βοῦ ἰακώβ ὀλιγοστὸς ἰσραήλ, ἐγὼ ἐβοήθησά σοι, λέγει
deus tu⁹ redimēs te israel: ecce feci te q̄si
ὁ θεός σου λυτρούμενός σε ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐποίησά σε ὡς
rotas plaustri nouas īserrarū modū. ꝛ triturabis
τροχοὺς ἁμάξης καινοὺς πριστηροειδεῖς. καὶ ἀλοήσεις
mōtes: ꝛ cōminues colles: ꝛ q̄si puluerē pones: ꝛ
ὄρη, καὶ λεπτυνεῖς βουνούς, καὶ ὡς χοῦν θήσεις, καὶ
vētilabis ꝛ ventus auferet eos: ꝛ tēpestas disp
λικμήσεις καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς, καὶ καταιγὶς δια
get illos. tu aūt letaberis in sanctis
σπερεῖ αὐτούς. σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς ἁγίοις
israel: ꝛ exultabūt pauperes ꝛ ino
ἰσραήλ, καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐν
pes. querēt eñ aquā ꝛ nō erit: lingua e-
δεεῖς. ζητήσει γὰρ ὕδωρ καὶ οὐκ ἔσται, ἡ γλῶσσα αὐ
orū pre siti exaruit. ego dn̄s exaudi
τῶν ἀπὸ τῆς δίψης ἐξηράνθη. ἐγὼ κύριος ἐπακούσο-
am de⁹ israel: ꝛ nō derelinquā eos: sed
μαι ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς, ἀλ
aperiā in mōtib⁹ flumina: ꝛ in medio cā
λ᾽ ἀνοίξω ἐπὶ τῶν ὀρέων ποταμούς, καὶ ἐν μέσῳ πε
porū fontes: ꝛ faciā desertū in paludes: ꝛ
δίων πηγάς, καὶ ποιήσω τὴν ἔρημον εἰς ἕλη, καὶ τὴν
sitientē terrā in aq̄ductib⁹. ponā in inaquosā terrā
διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς. θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν
cedrū ꝛ buxū ꝛ myrtū ꝛ cupressum ꝛ
κέδρον καὶ πύξον καὶ μυρσίνην καὶ κυπάρισσον καὶ
populū. vt videāt ꝛ cognoscāt ꝛ cogitēt ꝛ noue
λεύκην. ἵνα ἴδωσι καὶ γνῶσι καὶ ἐννοηθῶσι καὶ ἐπιστῶν
rint simul: q͞r man⁹ dn̄i fecit hec: ꝛ sanct⁹
ται ἅμα, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα, καὶ ὁ ἅγιος
israel ostēdit appropiquat iudiciū vr̄m. dicit
τοῦ ἰσραὴλ κατέδειξεν. ἐγγίζει ἡ κρίσις ὑμῶν. λέγει
dn̄s de⁹ appropiquauerūt cōsilia vr̄a dicit rex iacob
κς ὁ θεὸς ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν λέγει ὁ βασιλεὺς ἰακώβ.
appropinquēt ꝛ annūcient vobis q̄ vētura
ἐγγισάτωσαν καὶ ἀναγγειλάτωσαν ὑμῖν ἃ συμβήσε
sunt: aut priora q̄ erāt dicite. ꝛ appone
ται, ἢ τὰ πρότερα τίνα ἦν εἴπατε. καὶ ἐπιστήσο
mus sensū: ꝛ sciemus q̄ nouissima: ꝛ vētu
μεν τὸν νοῦν, καὶ γνωσόμεθα τὰ ἔσχατα, καὶ ἐπερ
ra dicite nobis: ānūciate futura
χόμενα εἴπατε ἡμῖν, ἀναγγείλατε τὰ ἐπερχόμενα
in nouissimo: ꝛ sciemus q̄m dii estis. bn̄fa
ἐπ᾽ ἐσχάτου, καὶ γνωσόμεθα ὅτι θεοί ἐστε. εὖ ποιή
cite ꝛ malefacite admirabimur ꝛ videbim⁹ si
σατε καὶ κακώσατε θαυμασόμεθα καὶ ὀψόμεθα ἅ
mul: q͞r vnde estis vos. ꝛ vn̄ opus
μα, ὅτι πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς, καὶ πόθεν ἡ ἐργασία
vr̄m: de terra abominationū elegerūt vos. ego
ὑμῶν, ἐκ γῆς βδελυγμάτων ἐξελέξαντο ὑμᾶς. ἐγὼ
aūt suscitaui eū q̄ ab aq̄lone ꝛ q̄ a solis or-
δὲ ἤγειρα τὸν ἀπὸ βορρᾶ καὶ τὸν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατο-
tu: vocabunt nomine meo. veniāt princi
λῶν, κληθήσονται τῷ ὀνόματί μου. ἐρχέσθωσαν ἄρχον
pes: ꝛ sicut lutū figuli ꝛ sicut figul⁹ cō
τες, καὶ ὡς πηλὸς κεραμέως καὶ ὡς κεραμεὺς κα-
culcans lutū: sic cōculcabimini. q̄s
ταπατῶν τὸν πηλόν, οὕτω καταπατηθήσεσθε. τίς
enī ānūciabit q̄ a principio: vt cognoscam⁹ ꝛ q̄ an
γὰρ ἀναγγελεῖ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἵνα γνῶμεν καὶ τὰ ἔμ-
tea. dicem⁹ q͞r vera sunt. nō est
προσθεν. ἐροῦμεν ὅτι ἀληθῆ ἐστιν. οὐκ ἔστιν

p̄dicēs: neq̧ audiēs vr̃os ſermones.pricipiū ſion
ὁ προλέγων, οὐδὲ ὁ ἀκούων ὑμῶν τοὺς λόγους. ἀρχὴν σιὼν
dabo: ⁊ hierl̃m cōſolabor in via. de enī
δώσω, καὶ ἱερουσαλὴμ παρακαλέσω εἰς ὁδόν. ἀπὸ γὰρ
gētib⁹ ecce nulla. ⁊ a ſimulachris eoꝝ nō
τῶν ἐθνῶν ἰδοὺ οὐθέν. καὶ ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν οὐκ
erat q̄ ānūciaret. ⁊ ſi īterrogauero eos vnde eſtis: nō
ἦν ὁ ἀναγγέλων. καὶ ἐὰν ἐρωτήσω αὐτοὺς πόθεν ἐστέ; οὐ μὴ
r̄ndebūt mihi. ſunt enī q̄ faciūt vos ⁊ fruſtra
ἀποκριθῶσί μοι. εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς καὶ μάτην
seducētes vos.
πλανῶντες ὑμᾶς.

Ca.42.

Iacob puer me⁹ aſſumā eū. iſrael
Ἰακὼβ ὁ παῖς μου ἀντιλήψομαι αὐτοῦ. ἰσραὴλ ὁ
elect⁹ me⁹ ſuſcepit eū aīa mea. dedi
ἐκλεκτός μου προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου. δέδωκα τὸ
ſpm̄ meū ſup eū. iudiciū gētib⁹ educet. nō
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν. κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει. οὐ
clamabit: neq̧ dimittet: neq̧ audiet foras vox e=
κεκράξεται, οὐδὲ ἀνήσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἔξω ἡ φωνὴ αὐ
ius. calamū fractū nō cōteret: ⁊ linū
τοῦ. κάλαμον συντεθλασμένον οὐ συντρίψει, καὶ λίνον
fumigans nō extiguet: ſed in veritate educet iudi
καπνιζόμενον οὐ σβέσει, ἀλλὰ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρί=
ciū. ſplēdebit ⁊ nō cōteret donec ponat ſup
σιν. ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς
terrā iudiciū. ⁊ in noīe ei⁹ gētes ſperabūt. ſic
γῆς κρίσιν. καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. οὕ
dicit dn̄s de⁹ q̄ fecit celū ⁊ defixit
τως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ πήξας
illud q̄ firmauit terrā ⁊ q̄ in ea: ⁊ q̄ dedit flatū
αὐτὸν στερεώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ διδοὺς πνοὴν
pplo q̄ ſup eā: ⁊ ſpm̄ calcantib⁹ eā.
τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς, καὶ πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτήν.
ego dn̄s de⁹ vocaui te in iuſticia ⁊ app̄hēdā
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρατήσω
manū tuā: ⁊ cōfortabo te: ⁊ dedi te in fe
τῆς χειρός σου, καὶ ἐνισχύσω σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθή
dus generis iſrael in lucē gētiū: vt aptres oculos ce=
κην γένους ἰσραὴλ εἰς φῶς ἐθνῶν, ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυ=
corū: ⁊ educeres de vīculos ligatos: de domo car
φλῶν, καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν δεδεμένους, ἐκ οἴκου φυ
ceris ſedētes in tenebris. ego dn̄s de⁹ hoc meū
λακῆς καθημένους ἐν σκότει. ἐγὼ κς̄ ὁ θεὸς τοῦτό μου
eſt nomē. gloriā meā alteri nō dabo: neq̧
ἐστὶ τὸ ὄνομα. τὴν δόξαν μου ἑτέρῳ οὐ δώσω, οὔτε τὰς
virtutes meas ſimulachris. q̄ a pricipio ecce venerūt: ⁊
ἀρετάς μου τοῖς γλυπτοῖς. τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἥκασι, καὶ
noua q̄ ego ānūciabo. ⁊ anteq̄ ānūcient manifeſta
καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγελῶ. καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐδηλώ=
ſūt vobis. cātate dn̄o cāticū nouū: glificate no
θη ὑμῖν. ὑμνήσατε τῷ κυρίῳ ὕμνον καινόν, δοξάζετε τὸ ὄνο
mē ei⁹ ī terminis terre. q̄ deſcendūt in
μα αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν
mare ⁊ nauigāt in eo ⁊ īſule ⁊ hītantes
θάλασσαν καὶ πλέοντες αὐτήν καὶ νῆσοι καὶ κατοικοῦντες
eas. letare deſertū ⁊ vici ei⁹: vil=
αὐτάς. εὐφράνθητι ἔρημος καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, ἐπαύ=
le ⁊ q̄ hītant cedar. letabunt ha
λεις καὶ οἱ κατοικοῦντες κηδάρ. εὐφρανθήσονται οἱ κα
bitātes petrā. de ſūmitate mōtiū clamabūt
τοικοῦντες πέτραν. ἀπ' ἄκρου τῶν ὀρέων βοήσουσι
dabūt deo gloriā. virtutes ei⁹ in inſulis
δώσουσι τῷ θεῷ δόξαν. τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις
nūciabūt. dn̄s de⁹ virtutū egredie
ἀπαγγελοῦσιν. κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύ=
tur ⁊ cōteret bellū: ſuſcitabit zelū ⁊
σεται καὶ συντρίψει πόλεμον, ἐπεγερεῖ ζῆλον καὶ
clamabit ſup inimicos ſuos cū fortitudine. ta
βοήσεται ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ μετὰ ἰσχύος. ἐσιώ
cui a ſeculo
πησα ἀπ' αἰῶνος

predicens neq̧ audiens
ſermones veſtros.
Primus ad ſion dicet: ec
ce adſunt: & hieruſalem
euāgeliſtam dabo. Et
vidi & non erat
exiſtis quiſq̧ qui iniret
cōſiliū: & īterrogat⁹ r̄nde
ret verbū. Ecce oēs in=
iuſti & vana opera eorū
ventus & inane ſimula=
chra eorum.

42.

Ecce ſeruus meus:
ſuſcipiam
eum electus me⁹ cōpla
cuit ſibi in illo anīa mea.
Dedi ſpm̄ meū ſup eum
iudiciū gentib⁹ p̄feret.
Non clamabit neq̧ ac=
cipiet perſonam: nec
audietur vox eius foris.
Calamum quaſſatum
non conteret: & linum
fumigans non
extinguet. In veritate
educet iudicium: non
erit triſtis neq̧ turbulē
tus donec ponat in terra
iudiciū: & legē eius in=
ſule expectabunt. Hec
dicit dominus deus cre
ans celos
& extendēs eos: firmās
terrā & que germināt ex
ea: dans flatum populo
qui eſt ſup terrā: & ſpm̄
calcantibus eam. Ego
dominus vocaui te
in iuſticia: & apprehendi
manū tuā: & ſeruaui te.
Et dedi te in fedus po=
puli in lucem gentiū: vt
aperires oclos cecorū &
educeres de concluſione
vinctū: de domo carce=
ris ſedentes in tenebris.
Ego dn̄s: hoc eſt nomē
meum. Gloriā meā alteri
non dabo: & laudē meā
ſculptilib⁹: q̄ prima fue=
runt ecce venerunt: no
ua quoq̧ ego annuncio:
anteq̄ oriantur audita
vobis faciam.
Cantate domino canti
cum nouum: laus eius
ab extremis terre. Qui
deſcēditis in mare & ple=
nitudo eius: inſule & ha=
bitatores earū. Letetur
deſertū & ciuitates eius
in domibus habitabit ce
dar. Laudate hitatores
petre: de vertice mōtiū
clamabūt. Ponēt dn̄o
gloriā & laudē ei⁹ in in=
ſulis nūciabūt. Dn̄s ſicut
fortis egredietur ſicut vir
preliator ſuſcitabit zelū.
Vociferabitur & clama
bit ſup inimicos ſuos cō
fortabitur. Tacui: ſemp

מַשְׁמִיעַ אַף אֵין שֹׁמֵעַ אִמְרֵיכֶם׃
רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַ͏ִם
מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃ וְאֵרֶא וְאֵין אִישׁ
וּמֵאֵלֶּה וְאֵין יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם וְיָשִׁיבוּ
דָבָר׃ הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם
רוּחַ וָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם׃

הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ
בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי
רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃
לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא
יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃ קָנֶה רָצוּץ
לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא
יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט׃ לֹא
יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד יָשִׂים בָּאָרֶץ
מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃ כֹּה
אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם
וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ
נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ
לַהֹלְכִים בָּהּ׃ אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ
בְצֶדֶק וְאַחְזֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ
לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ
עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר
אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ׃ אֲנִי
יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא
אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים׃ הָרִאשֹׁנוֹת
הִנֵּה בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד
בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ
מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ
אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃ יִשְׂאוּ מִדְבָּר
וְעָרָיו חֲצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי
סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יִצְוָחוּ׃ יָשִׂימוּ
לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃
יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת
יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ
עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃ הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם

שָׁמַע
הִנֵּה
בָּשַׂר נָתַן
רָאָה יָעַץ
שָׁאַל שׁוּב
עָשָׂה
תֹּהוּ
Cap. xlij.
תָּמַךְ בָּחַר
רָצָה נָתַן
שָׁפַט יָצָא
צָעַק נָשָׂא
שָׁמַע רָצַץ
שָׁבַר
כָּבָה
כָּהָה רוּץ
שׂוּם יָרָה
אִי יָחַל
נָטָה
יָצָא
חָזַק נָצַר
נָתַן בְּרִית
סָגַר
אָסַר
כָּבַד
הָלַל פָּסַל
בּוֹא נָגַד
צָמַח
שִׁיר
יָרַד
דָּבַר
עִיר יָשַׁב
רָנַן צָוַח
שׂוּם
נָגַד
גָּבַר לָחַם
עוּר רָעַע
צָרַח חָשָׁה
עָלַם

אחריש אתאפק כיולדה אפעה — חרש אפק
אשם ואשאף יחד: אחריב — ילד פעה
הרים וגבעות וכל עשבם אוביש — שמם שאף
ושמתי נהרות לאיים ואגמים — חרב יבש
אוביש: והולכתי עורים בדרך לא — שום
ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכם — הלך
אשים מחשך לפניהם לאור — נתב דרך
ומעקשים למישור אלה הדברים — שום חשך
עשיתם ולא עזבתים: נסגו אחור — פנה עקש
יבשו בשת הבטחים בפסל — ישר עשה
האמרים למסכה אתם אלהינו: — אחר בוש
החרשים שמעו והעורים הביטו — נסך
לראות: מי עור כי אם עבדי וחרש — נבט
כמלאכי אשלח מי עור כמשלם — ראה
ועור כעבד יהוה: ראות רבות — לאך שלח
ולא תשמר פקוח אזנים ולא — שלם ראה
ישמעו: יהוה חפץ למען צדקו — רבב שמר
יגדיל תורה ויאדיר: והוא עם בזוז — שמע
ושסוי הפח בחורים כלם ובבתי — גדל ירה
כלאים החבאו היו לבז ואין — אדר בזז
מציל משסה ואין אמר השב: — שסה פוח
מי בכם יאזין זאת יקשב וישמע — בחר בית
לאחור: מי נתן למשסה יעקב — חבא בזז
וישראל לבוזזים הלוא יהוה זו — נצל שסס
חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך — שוב אזן
ולא שמעו בתורתו: וישפך עליו — קשב אחר
חמה אפו ועזוז מלחמה ותלהטהו — אבה הלך
מסביב ולא ידע ותבער בו ולא — ירה שפך
ישים על לב: — יחם עזז / להם להט / סבב בער / שום

Cap. xliij. ועתה כה
אמר יהוה בראך יעקב ויצרך
ישראל אל תירא כי גאלתיך — ירא
קראתי בשמך לי אתה: כי
תעבר במים אתך אני ובנהרות — עבר
לא ישטפוך כי תלך במו אש — שטף ילך
לא תכוה ולהבה לא תבער בך: — כוה

silui: patiens fui: sicut parturiens loquar. Dissipabo & absorbebo simul: desertos faciam montes & colles & omne germen eorum exiccabo. Ponam flumina in insulas & stagna arefaciam. Et ducam cecos in viam quam nesciūt: & in semitis quas ignorauerunt ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem & praua in recta. Hec verba feci eis: & nō dereliqui eos. Cōuersi sunt retrorsum. Cōfundātur cōfusione qui cōfidūt in sculptili: qui dicunt conflatili vos dii nostri. Surdi audite: & ceci intuemini ad videndū: quis cecus nisi seruus meus: & surdus nisi ad quē nūcios meos misi? Quis cecus nisi qui venūdatus est? Et quis cecus nisi seruus dñi? Qui vides multa: nōne custodies? Qui aptas habes aures: nōne audies. Et dñs voluit vt sanctificaret eum: magnificaret legē & extolleret: ipse aūt populus direptus & vastatus. Laqueus iuuenū oēs: & in domibus carcerū abscon diti sunt. Facti sunt in rapinā: nec est qui eruat: in direptionē: nec est qui dicat: redde. Quis est in vobis qui audiat hoc: attēdat & auscultet futura? Quis dedit in direptionē iacob & israel vastantibus. Nōne dñs ipse cui peccauimus? Et noluerūt in viis eius ambulare: & non audierunt legem eius. Et effudit sup eum indignationē furoris sui & forte bellū: & cōbussit eum in circuitu & non cognouit & succendit eum: & non intellexit.

43.

Et nunc hec dicit dñs creans te iacob & formans te israel. Noli timere: quia redemi te: & vocaui te nomine tuo. Meus es tu. Cum transieris per aquas tecum ero & flumina non operient te. Cum ambulaueris in igne non cōbureris: & flamma non ardebit in te

nūquid & semp tacebo & sustinebo, sicut pariēs
μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι καὶ ἀνέξομαι. ὡς ἡ τίκτουσα
patiēter egi erūpā & arefaciā simul: vastabo mōtes: &
ἐκαρτέρησα ἐκστήσω καὶ ξηρανῶ ἅμα, ἐρημώσω ὄρη, καὶ
colles: & oē fenū eorum arefaciā: & ponā
βουνούς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ, καὶ θήσω
flumina in insulas: & paludes siccabo: & adducā cecos
ποταμοὺς εἰς νήσους, καὶ ἕλη ξηρανῶ, καὶ ἄξω τυφλοὺς
p viā quā nescierunt: & semitas quas ignorauerūt fa-
ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ τρίβους ἃς οὐκ ᾔδεισαν πα-
ciā calcare eos: faciā eis tenebras in lucē:
τῆσαι αὐτούς, ποιήσω αὐτοῖς σκότος εἰς φῶς,
& praua in directa. hec verba faciā il-
καὶ σκολιὰ εἰς εὐθεῖα. ταῦτα τὰ ῥήματα ποιήσω αὐ-
lis & nō derelinquā eos: ipsi aūt cōuersi
τοῖς καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς, αὐτοὶ δὲ ἀπεστράφη-
sunt retrorsū: cōfundimini cōfusione qui cōfiditis in
σαν εἰς τὰ ὀπίσω, αἰσχύνθητε αἰσχύνην οἱ πεποιθότες ἐπὶ
sculptilibus dicētes cōflatilibus. vos estis
τοῖς γλυπτοῖς οἱ λέγοντες τοῖς χωνευτοῖς. ὑμεῖς ἐστὲ
dii nři. surdi audite: & ceci respici-
θεοὶ ἡμῶν. οἱ κωφοὶ ἀκούσατε, καὶ οἱ τυφλοὶ ἀναβλέ-
te vt videatis. & quis cecus nisi pueri mei: &
ψατε ἰδεῖν. καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ' ἢ παῖδές μου, καὶ
surdi nisi dñantes eorum? quis cecus sicut qui re-
κωφοὶ ἀλλ' ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπε-
cessit & excecati sunt serui dei. vidistis
χηκώς. καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. ἴδετε
sepe & nō custodistis: aperte aures &
πλεονάκις. καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε, ἀνεωγμένα τὰ ὦτα καὶ
nō audistis. dñs deus voluit vt iustificaret &
οὐκ ἠκούσατε. κύριος ὁ θεὸς ἐβούλετο ἵνα δικαιωθῇ καὶ
magnificaret laudē: & vidi: & fuit pplſ va-
μεγαλύνῃ αἴνεσιν, καὶ εἶδον, καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς πε-
status & direptus: nā laqueus in
προνομευμένος καὶ διηρπασμένος, ἡ γὰρ παγὶς ἐν τοῖς
cubilibus vbiqꝫ & in domibus simul vbi abscōderūt
ταμείοις πανταχοῦ καὶ ἐν οἴκοις ἅμα ὅπου ἔκρυψαν
eos facti sūt in direptionē: & nō erat qui erue-
αὐτούς. ἐγένοντο εἰς προνομήν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμε-
ret predā: & nō erat dicēs. redde. quis in vobis
νος ἅρπαγμα, καὶ οὐκ ἦν ὁ λέγων. ἀπόδος. τίς ἐν ὑμῖν
qui hec exaudiet: & in futura cognoscat:
ὃς ταῦτα εἰσακούσεται, καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα γνώσῃ,
quis dedit in depdationē iacob & israel vastā-
τίς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ τοῖς προ-
tibus? nōne deus cui peccauerūt? & nō volu-
νομεύουσιν; οὐχὶ ὁ θεὸς ᾧ ἡμάρτοσαν; καὶ οὐκ ἠβού-
erūt in viis eius ābulare: neqꝫ audire
λοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι, οὐδὲ ἀκούειν
legē eius: & induxit sup eos irā fu-
τοῦ νόμου αὐτοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴν θυ-
roris sui: & pualuit cōtra eū bellū: &
μοῦ αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν κατ' αὐτοῦ πόλεμος, καὶ
cōburētes eos p circuitū: & nō cognouerūt vnus-
οἱ συμφλέγοντες αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕκα-
quisqꝫ eorum: neqꝫ posuerūt sup aiam.
στος αὐτῶν, οὐ δὲ ἔθεντο ἐπὶ ψυχήν. Ca. 43.

Et nūc sic dicit dñs deus qui fecit te
Καὶ νῦν οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε
iacob: & qui plasmauit te israel. ne timeas qm̄
ἰακώβ, καὶ ὁ πλάσας σε ἰσραήλ. μὴ φοβοῦ ὅτι
redemi te: vocaui te noīe tuo. meus
ἐλυτρωσάμην σε, ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου. ἐμὸς
es tu. & si trāsieris p aquā tecū sū:
εἶ σύ. καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι' ὕδατος μετὰ σοῦ εἰμί,
& flumina nō cooperiēt te. & si trāsieris p i-
καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλείσουσί σε. καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυ-
gnē nō cōbureris. flāma nō exuret te:
ρὸς οὐ μὴ κατακαυθῇς. φλὸξ οὐ κατακαύσει σε,

qꝛ ego dn̄s deꝰ tuꝰ sanctꝰ israel saluās te
ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου ὁ ἅγιος ἰσραὴλ ὁ σώζων σε
feci cōmutationē tuā egyptū ꝛ ethiopiā ꝛ sye=
ἐποίησα ἄλλαγμά σου αἴγυπτον καὶ αἰθιοπίαν καὶ σου
nē ꝓ te. ex quo honorabilis factꝰ es ī cōspectu meo. glī
ήνην ὑπὲρ σοῦ, ἀφ᾽ οὗ ἔντιμος ἐγένου ἐναντίον μου. ἐδο
ficatꝰ es ꝛ ego dilexi te. ꝛ dabo hoīes
ξάσθης καὶ ἐγὼ ἠγάπησά σε. καὶ δώσω ἀνθρώπους ὑ
ꝓ te: ꝛ pricipes ꝓ capite tuo. ne time
πὲρ σοῦ, καὶ ἄρχοντας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς σου. μὴ φο
as: qꝛ tecū sum. ab oriēte adducā semē
βοῦ, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι. ἀπὸ ἀνατολῶν ἄξω τὸ σπέρμα
tuū ꝛ ab occidēte cōgregabo te. dicā aqloni adduc:
σου καὶ ἀπὸ δυσμῶν συνάξω σε. ἐρῶ τῷ βοῤῥᾷ ἄγε,
ꝛ africo: ne ꝓhibeas. adduc filios meos a terra
καὶ τῷ λιβί, μὴ κώλυε. ἄγε τοὺς υἱούς μου ἀπὸ γῆς
de lōge: ꝛ filias meas a termīo terre:
πόῤῥωθεν, καὶ τὰς θυγατέρας μου ἀπ᾽ ἄκρου τῆς γῆς,
oēs q̄ iuocāt nomē meū: in em̄ glīa
πάντες οἱ ἐπικαλοῦσι τῷ ὀνόματί μου, ἐν γὰρ τῇ δόξῃ
mea creaui illū ꝛ plasmaui eū ꝛ fe
μου κατεσκεύασα αὐτὸν καὶ ἔπλασα αὐτὸν καὶ ἐποίη
ci illū. ꝛ eduxi ppl̄m cecū: ꝛ oculi
σα αὐτόν. καὶ ἐξήγαγον λαὸν τυφλόν, καὶ ὀφθαλμοί
sūt similr̄ ceci: ꝛ surdas aures hn̄tes. om
εἰσιν ὡσαύτως τυφλοί, καὶ κωφὰ τὰ ὦτα ἔχοντες. πάν=
nes gētes cōgregate sūt simul: ꝛ cōueneſt pricipes
τα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα, καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες
ex eis. qs cōicabit hec: aut q̄ a pricipio qs ānūcia
ἐξ αὐτῶν. τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς ἀναγγε=
bit? adducāt testes suos ꝛ iustificent
λεῖ; ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν καὶ δικαιωθήτωσαν
ꝛ dicāt vera. estote mihi testes ꝛ ego te
καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ. γίνεσθέ μοι μάρτυρες κἀγὼ μάρ
stis dicit dn̄s deꝰ: ꝛ seruus meꝰ quē elegi
τυς λέγει κύριος ὁ θεός, καὶ ὁ παῖς μου ὃν ἐξελεξάμην
vt sciatis ꝛ credatis ꝛ ītelligatis: qꝛ ego sū.
ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε καὶ συνῆτε, ὅτι ἐγώ εἰμι.
ante me nō fuit alius deꝰ: ꝛ post me nō
ἔμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος θεός, καὶ μετ᾽ ἐμὲ οὐκ
erit: ego deꝰ. ꝛ nō est pter me saluās. ego
ἔσαι, ἐγὼ θεός. καὶ οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ σώζων. ἐγὼ
ānūciaui ꝛ saluaui ꝛ nō erat in vobis alienꝰ.
ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος.
vos mihi testes ꝛ ego dn̄s deꝰ ab initio: ꝛ
ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ
nō est q de manibꝰ meis eruat: faciā ꝛ
οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαιρούμενος, ποιήσω καὶ
qs auertet illud? sic dicit dn̄s deꝰ redi
τίς ἀποστρέψει αὐτό; οὕτως λέγει κς ὁ θεὸς ὁ λυτρού
mēs vos sanctꝰ israel. ꝓpter vos mittā
μενος ὑμᾶς ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. ἕνεκεν ὑμῶν ἀποστελῶ
in babylonē ꝛ suscitabo fugiētes vniuersos: ꝛ chal
εἰς βαβυλῶνα καὶ ἐπεγερῶ φεύγοντας πάντας, καὶ χαλ
dei in nauibꝰ vincient: ego dn̄s deꝰ sctūs vr̄ q ostē
δαῖοι ἐν πλοίοις δεθήσονται, ἐγὼ κς ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν ὁ κα
di israel regē vr̄m. qꝛ hec dicit do
ταδείξας ἰσραὴλ βασιλέα ὑμῶν, ὅτι τάδε λέγει κύ=
minꝰ: q dat in mari viā ꝛ in aqua vehemēti se
ριος, ὁ διδοὺς ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρί
mitā: q educit currꝰ ꝛ equū ꝛ multitudinē robustā
βον, ὁ ἐξαγαγὼν ἅρματα καὶ ἵππον καὶ ὄχλον ἰσχυρόν.
sed dormierūt ꝛ nō resurgent. extincti sūt q̄si
ἀλλ᾽ ἐκοιμήθησαν καὶ οὐκ ἀναστήσονται, ἐσβέσθησαν ὡς
linū extinctū. ne memineritis prioꝝ ꝛ
λίνον ἐσβεσμένον. μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα καὶ
ātiqua
τὰ ἀρχαῖα

quia ego dominus deꝰ tuus sanctus israel saluator tuus. Dedi propiciationē tuā egyptū & ethiopiā & saba pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis & gloriosus: ego dilexi te. Et dabo hoīes pro te: & pp̄los pro aīa tua. Noli timere quia ego tecum sum. Ab oriente adducā semen tuū: & ab occidēte congregabo te. Dicā aquiloni da: & austro noli prohibere. Affer filios meos de lōginquo: & filias meas: ab extremis terre. Et oēm qui inuocat nomen meū: in gloriā meā creaui eum: formaui eum & feci euȝ. Educ foras populū cecum & oculos habentē: surdum & aures ei sunt. Omnes gentes cōgregate sunt simul: & collecte sunt tribus: quis in vobis annūciet istud: & q̄ prima sunt audire nos faciet? Dēt testes eoꝝ & iustificētur: & audiāt & dicant. Vere vos testes mei dicit dominus: & seruus meꝰ quem elegi vt sciatis & credatis mihi: & intelligatis: quia ego ipse sum. Ante me non est formatus deus: & post me nō erit. Ego sum: ego suȝ dominus: & non est absq̧ me saluator. Ego annūciaui & saluaui: auditum feci: & non fuit in vobis alienus. Vos testes mei dicit dominꝰ & ego deus. Et ab initio ego ipse: & nō est q de manu mea eruat. Operabor & qs auertet illud? Hec dicit dn̄s redemptor vester sanctus israel. Propter vos emisi babylonem: & detraxi vectes vniuersos & chaldeos in nauibꝰ suis gloriātes. Ego dominꝰ sanctus vester: creans israel: rex vester. Hec dicit dominus qui dedit in mari viam: & in aqs torrētibꝰ semitam. Qui eduxit q̄drigā & equū: agmen & robustum. Simul obdormierunt nec resurgēt: & contriti sunt quasi linū & extincti sunt. Ne memineritis priorum & antiqua

כי אני יהוה אלהיך קדוש ישראל
מושיעך נתתי כפרך מצרים כוש
וסבא תחתיך: מאשר יקרת בעיני
נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם
תחתיך ולאמים תחת נפשך: אל
תירא כי אתך אני ממזרח אביא
זרעך וממערב אקבצך: אמר
לצפון תני ולתימן אל תכלאי
הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה
הארץ: כל הנקרא בשמי ולכבודי
בראתיו יצרתיו אף עשיתיו:
הוציא עם עור ועינים יש
וחרשים ואזנים למו: כל הגוים
נקבצו יחדו ויאספו לאמים מי
בהם יגיד זאת וראשנות ישמיענו
יתנו עדיהם ויצדקו וישמעו
ויאמרו אמת: אתם עדי נאם
יהוה ועבדי אשר בחרתי למען
תדעו ותאמינו לי ותבינו כי
אני הוא לפני לא נוצר אל
ואחרי לא יהיה: אנכי אנכי יהוה
ואין מבלעדי מושיע: אנכי
הגדתי והושעתי והשמעתי ואין
בכם זר ואתם עדי נאם יהוה
ואני אל: גם מיום אני הוא
ואין מידי מציל אפעל ומי
ישיבנה: כה אמר יהוה גאלכם
קדוש ישראל למענכם שלחתי
בבלה והורדתי בריחים כלם
וכשדים באניות רנתם: אני יהוה
קדושכם בורא ישראל מלככם:
כה אמר יהוה הנותן בים דרך
ובמים עזים נתיבה: המוציא רכב
וסוס חיל ועזוז יחדו ישכבו
בל יקומו דעכו כפשתה כבו:
אל תזכרו ראשנות וקדמניות

קדש
ישע
כבד נתן
ירא זרח
בוא ערב
קבץ צפן
נתן ימן
כלא בוא
רחק בנה
ברא כבד
עשה יצא
קבץ אסף
נגד שמע
נתן עוד
צדק שמע
אמר
ידע אמן
בין פנה
יצר
היה
בל ישע
נגד שמע
זרה
נצל פעל
שוב
קדש
ירד ברח
אנה רנן
קדש ברא
נתן
עזז נתב
יצא עזז
שכב קום
כבה
זכר

אַל תִּתְבֹּנָנוּ׃ הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה — בין
עַתָּה תִצְמָח הֲלוֹא תֵדָעוּהָ אַף אָשִׂים — צמח ידע
בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישִׁימוֹן נְהָרוֹת׃ — שום דרך
תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת — כבד חיה
יַעֲנָה כִּי נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת — תנן בנה
בִּישִׁימוֹן לְהַשְׁקוֹת עַמִּי בְחִירִי׃ — נתן שקה
עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ׃ — בחר הלל
וְלֹא אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי יָגַעְתָּ — ספר
בִּי יִשְׂרָאֵל׃ לֹא הֵבֵיאתָ לִּי שֵׂה — בוא
עֹלֹתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא — עלה
הֶעֱבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ — עבד יגע
בִּלְבוֹנָה׃ לֹא קָנִיתָ לִּי בַכֶּסֶף קָנֶה — לבן קנה
וְחֵלֶב זְבָחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אַךְ — רוה
הֶעֱבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאותֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי — עבד
בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃ אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה
פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא
אֶזְכֹּר׃ הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה יָחַד סַפֵּר — זכר זכר
אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃ אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן — שפט צדק
חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי׃ וַאֲחַלֵּל — מלץ חלל
שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתְּנָה לַחֵרֶם יַעֲקֹב — שור נתן
וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים׃
נדף

Ca. xliiij. וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב
עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בוֹ׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה עֹשֶׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָּ — עשה עזר
אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן — ירא
בָּחַרְתִּי בוֹ׃ כִּי אֶצָּק מַיִם עַל צָמֵא — יצק
וְנֹזְלִים עַל יַבָּשָׁה אֶצֹּק רוּחִי עַל
זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל צֶאֱצָאֶיךָ׃ — יצא
וְצָמְחוּ בְּבֵין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל — חצר
יִבְלֵי מָיִם׃ זֶה יֹאמַר לַיהוָה אָנִי — אמר
וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב — קרא כתב
יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה׃ — כנה
כֹּה אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי
אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים׃ וּמִי — בל
כָמוֹנִי יִקְרָא וְיַגִּידֶהָ וְיַעְרְכֶהָ לִי מִשּׂוּמִי — קרא נגד
ערך

ne ītueamini. Ecce ego facio noua & nunc orientur: vtiq; cognoſcetis ea. Ponam in deſerto viam: & in inuio flumina. Et glĩficabit me beſtia agri: dracones & ſtruthiões: quia dedi in deſerto aquas: & flumina in inuio: vt darem potũ poplo meo electo meo. Populũ iſtum formaui mihi: laudẽ meã narrabit. Non me inuocaſti iacob: nec laboraſti in me iſrael. Non obtuliſti mihi arietem holocauſti tui: & victis tuis non glorificaſti me. Non te ſeruire feci ĩ oblatione: nec laborẽ tibi p̃bui in thure. Non emiſti mihi argẽto calamũ: & adipe victimarũ tuarũ nõ inebriaſti me. Verũ tñ ſeruire me feciſti ĩ pctĩs tuis: p̃buiſti mihi laborẽ in iniqtatibus tuis. Ego ſum ego ſum ipſe qui deleo iniqtates tuas ꝑpter me: & pctõrũ tuorũ nõ recordabor. Reduc me in mẽoriã: & iudicemur ſimul: narra ſi qd hẽs vt iuſtificeris. Pater tu⁹ primus peccauit: & interp̃tes tui p̃uaricati ſunt in me. Et cõtaminaui principes ſctõs: & dedi ad internitionẽ iacob & iſrael in blaſphemiam. 44.

Et nunc audi iacob ſerue me⁹: & iſrael quem elegi. Hec dicit dñs faciẽs & formans te ab vtero auxiliator tu⁹. Noli timere ſerue me⁹ iacob: & rectiſſime quẽ elegi. Effundam enim aquas ſuper ſitientem: & fluenta ſuper aridam. Effundã ſpiritũ meũ ſup ſemẽ tuũ: & benedictionem meã ſup ſtirpẽ tuã & germinabũt ĩter herbas quaſi ſalices iuxta preterfluentes aquas. Iſte dicet dñi ego ſum: & ille vocabit in nomine iacob. Et hic ſcribet manu ſua dño & in nomine iſrl' aſſimilabitur. Hec dicit dñs rex iſrael & redemptor eius dñs exercituũ. Ego primus & ego nouiſſim⁹: & abſq; me non eſt de⁹. Quis ſimilis mei. Vocet & annũciet: & ordinẽ exponat mihi. Exq̃ cõſtitui mihi

ne recogitetis. ecce ego facio noua q̃ nũc ori
μὴ συλλογίζεσθε. ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ καινὰ ἃ νῦν ἀνατε- 2. Co. 5.b.
ētur ꝛ cognoſcetis ea ꝛ faciã in deſerto viã Apo. 21.
λεῖ καὶ γνώσεσθε αὐτὰ καὶ ποιήσω ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν
ꝛ in iaquoſo flumina: bñdicẽt mihi beſtie
καὶ ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποταμούς. εὐλογήσει με τὰ θηρία τοῦ
agri: ſirenes ꝛ filie ſtruthionũ: q2 dedi in
ἀγροῦ, σειρῆνες καὶ θυγατέρες στρουθῶν, ὅτι ἔδωκα ἐν
deſerto aquã ꝛ flumina in iaquoſo vt bibere faciã
τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ καὶ ποταμοὺς ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποτίσαι
gen⁹ meũ electũ ppl̃m meũ quẽ acq̃ſiui
τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτὸν λαόν μου ὃν περιεποιησάμην
virtutes meas vt narret nõ mõ vocaui te iacob:
τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι οὐ νῦν ἐκάλεσά σε ἰακώβ,
neq; laborare te feci iſrael. nõ obtuliſti mihi o-
οὐδὲ κοπιάσαι σε ἐποίησα ἰσραήλ. οὐκ ἤνεγκάς μοι πρό-
ues holocauſti tui: neq; in victi
βατα τῆς ὁλοκαρπώσεώς σου, οὐδὲ ἐν ταῖς θυσί-
mis tuis glĩficaſti me: nõ ſeruiuiſti in hoſtiis: ne
αις σου ἐδόξασάς με, οὐκ ἐδούλωσας ἐν θυσίαις, οὐ-
q; laborẽ feciſti in thure: neq; emiſti mihi thy
δὲ ἔγκοπον ἐποίησας ἐν λιβάνῳ, οὐδὲ ἐκτήσω μοι θυ-
miama argẽto: neq; adipẽ hoſtiarũ tuarꝫ cõ-
μίαμα ἀργυρίῳ, οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύ-
cupiui. ſed in pctĩs tuis defendi te: ꝛ in
μησα. ἀλλ' ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ὑπερήσπισά σε, καὶ ἐν
iniq̃tatib⁹ tuis. ego ſum. ego ſum ipſe q̃ deleo
ταῖς ἀδικίαις σου. ἐγώ εἰμι. ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ ἐξαλείφων
iniq̃tates tuas ꝑpter me ꝛ pctõꝝ tuoꝝ nõ
τὰς ἀνομίας σου ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τὰς ἁμαρτίας σου οὐ
recordabor. tu aũt memẽto ꝛ iudicemur ſimul dic
μνησθήσομαι. σὺ δὲ μνήσθητι καὶ κριθῶμεν ἅμα λέγε
tu iniq̃tates tuas prim⁹ vt iuſtificeris. p̃res
σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος ἵνα δικαιωθῇς. οἱ πατέρες
vr̃i primi peccauerũt: ꝛ p̃ncipes vr̃i iniq̃ egerũt
ὑμῶν πρῶτοι ἥμαρτον, καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν ἠνόμησαν
in me. ꝛ cõtaminauerũt p̃ncipes ſctã mea: ꝛ de
εἰς ἐμέ. καὶ ἐμίαναν οἱ ἄρχοντες τὰ ἅγιά μου, καὶ ἔδω-
di vt ꝑderẽ iacob ꝛ iſrael in opprobriũ.
κα ἀπολέσαι ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ εἰς ὀνειδισμόν. Ca. 44.
Nunc aũt audi iacob puer me⁹ ꝛ iſrael
Νῦν δὲ ἄκουσον ἰακὼβ ὁ παῖς μου καὶ ἰσραὴλ
quẽ elegi ſic dicit dñs de⁹ q̃ creauit te ꝛ Hier.
ὃν ἐξελεξάμην οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ κτίσας σε καὶ 30.
plaſmauit te de ventre. adhuc hẽbis auxiliũ. ne timeas puer 46.
πλάσας σε ἐκ κοιλίας. ἔτι βοηθήσῃ. μὴ φοβοῦ παῖς
me⁹ iacob ꝛ dilect⁹ iſrael quẽ elegi.
μου ἰακὼβ καὶ ὁ ἠγαπημένος ἰσραὴλ ὃν ἐξελεξάμην.
q2 ego dabo aquã in ſiti ãbulãtib⁹ in iaq̃-
ὅτι ἐγὼ δώσω ὕδωρ ἐν δίψῃ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύ-
ſo. ponã ſpm̃ meũ ſup ſemẽ tuũ ꝛ
δρῳ. ἐπιθήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου καὶ
bñdictiões meas ſup filios tuos: ꝛ orienĩ
τὰς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ ἀνατελοῦσιν
vt ĩ medio aque fenũ ꝛ ſicut ſalix iuxta oẽꝫ flu
ὡς ἀναμέσον ὕδατος χόρτος καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ παραρρέ-
entẽ aquã. hic dicet dei ſum ꝛ iſte clamabit
ον ὕδωρ. οὗτος ἐρεῖ τοῦ θεοῦ εἰμι καὶ οὗτος βοήσεται
in noĩe iacob. ꝛ ali⁹ ſcribet manu
ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰακώβ. καὶ ἕτερος ἐπιγράψει χειρὶ
ſua: dei ſum ꝛ in noĩe iſrael clama
αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ εἰμι καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰσραὴλ βοήσε-
bit. ſic dicit dñs de⁹ rex iſrael ꝛ q̃ re
ται. οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ὁ ῥυ-
demit eũ de⁹ ſabaoth. ego prim⁹ ꝛ ego
σάμενος αὐτὸν θεὸς σαβαώθ. ἐγὼ πρῶτος καὶ ἐγὼ
poſt hec p̃ter me nõ eſt de⁹ q̃s ſicut ego
μετὰ ταῦτα πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστιν θεός τίς ὥσπερ ἐγὼ
ſtet vocet ꝛ ãnũciet ꝛ paret
στήτω καλεσάτω καὶ ἀναγγειλάτω καὶ ἑτοιμασάτω
mihi ex quo feci hoĩem 48.
μοι ἀφ' οὗ ἐποίησα ἄνθρωπον

in seculū: ⁊ vētura anteꝙ veniāt āñūci
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀπαγγειλά
ent vobis. ne formidetis neq; cōturbemini nō ab
τωσαν ὑμῖν. μὴ παρακαλύπτεσθε μηδὲ πλανᾶσθε. οὐκ ἀπ᾽
initio aurib⁹ pcepistis ⁊ āñūciaui vobis: testes vos
ἀρχῆς ἠνωτίσασθε καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν; μάρτυρες ὑμεῖς
estis: si est de⁹ pter me: ⁊ nō erāt tūc plasmātes:
ἐστέ, εἰ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ; καὶ οὐκ ἦσαν τότε οἱ πλάσσοντες
⁊ sculpētes oēs vani faciētes desideria
καὶ οἱ γλύφοντες πάντες μάταιοι οἱ ποιοῦντες τὰ καταθύμια
eoꝝ q̄ nō pderūt eis. ⁊ testes eoꝝ nō vi
αὐτῶν ἃ οὐκ ὠφελήσει αὐτοῖς. καὶ μάρτυρες αὐτῶν οὐκ ὄ=
debūt ⁊ nō cognoscēt vt cōfundant. q̄s formabit for
ψονται καὶ οὐ γνώσονται ἵνα αἰσχυνθῶσι, τίς πλάσει ἰσχυ
tem: ⁊ sculptile cōflabit ad nihil vtile: ecce oēs parti
ρόν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελῆ; ἰδοὺ πάντες οἱ κοι
cipes ei⁹ cōfundent plasmātes deū ⁊ scul
νωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται οἱ πλάσσοντες θεὸν καὶ γλύ
pētes oēs inutilia ⁊ oia vñ facta sūt arue
φοντες πάντες ἀνωφελῆ καὶ πάντα ὅθεν ἐγένοντο ἐξηράνθη
rūt ⁊ surdi ex hoib⁹ cōgregent oēs
σαν καὶ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων συναχθήτωσαν πάντες
⁊ stent simul cōfundant ⁊ reuereant simul:
καὶ στήτωσαν ἅμα ἐντραπήτωσαν καὶ αἰσχυνθήτωσαν ἅμα,
q2 acuit faber ferrū: ascia opat⁹ est illud in
ὅτι ὤξυνε τέκτων σίδηρον, σκεπάρνῳ εἰργάσατο αὐτὸ ἐν
prunis ⁊ in terebro statuit illud. ⁊ opat⁹ est in bra=
ἄνθραξι καὶ ἐν τερέτρῳ ἔστησεν αὐτό. καὶ εἰργάσατο ἐν τῷ βρα
chio fortitudis sue ⁊ esuriet ⁊ ifirmabit ⁊ nō
χίονι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ πεινάσει καὶ ἀσθενήσει καὶ οὐ
bibet aquā. eligens faber lignū: statuit illud
μὴ πίῃ ὕδωρ. ἐκλεξάμενος τέκτων ξύλον, ἔστησεν αὐτὸ
in mēsura ⁊ formauit illud in runcina. fecit
ἐν μέτρῳ καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸ ἐν παραγραφίδι. ἐποίησεν
illud in angularib⁹ ⁊ in circino regulauit illud. ⁊
αὐτὸ ἐν παραγωνίσκοις καὶ ἐν κόλλει ἐρύθμισεν αὐτό. καὶ
fecit illud q̄si imaginē viri ⁊ q̄si pulchritudinē hois
ἐποίησεν αὐτὸ ὡς μορφὴν ἀνδρὸς καὶ ὡς ὡραιότητα ἀνθρώ
vt statueret illud in domo q̄ succidit sibi cedros ⁊
που στῆσαι αὐτὸ ἐν οἰκίσκῳ ὃ ἔκοψεν ἑαυτῷ κέδρους καὶ
tulit ilicē ⁊ quercū. ⁊ cōfortauit sibi
ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ δρῦν. καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ
lignū de sylua: qd̄ plātauit dñs pinū ⁊
ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ, ὃ ἐφύτευσε κύριος πίτυν καὶ
pluuia nutriuit vt sit hoib⁹ ī cōbustionē. ⁊ sumēs
ὑετὸς ἐμήκυνεν ἵνα ᾖ ἀνθρώποις εἰς καῦσιν. καὶ λαβὼν
ex eo calefact⁹ est. ⁊ succēdētes coxert panes in eo:
ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐθερμάνθη. καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ᾽ αὐ=
at reliquū opati sūt deos ⁊ adorāt e=
τῶν, τὸ δὲ λοιπὸν εἰργάσαντο θεοὺς καὶ προσκυνοῦσιν αὐ=
os. fecerūt illud sculptile ⁊ incuruant eis: cui⁹
τοῖς. ἐποίησαν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ κάμπτει αὐτοῖς, οὗ τὸ
dimidiū ei⁹ cōbusit in igne ⁊ sup medio ei⁹
ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ
carnes comedit coquēs assauit coctū: ⁊ replet⁹ est ⁊
κρέας ἔφαγεν ἑψήσας ὤπτησεν ὀπτόν, καὶ ἐνεπλήσθη καὶ
calefact⁹ dixit. dulce mihi q2 calefact⁹ sū ⁊ vidi focū.
θερμανθεὶς εἶπεν. ἡδύ μοι ὅτι ἐθερμάνθην καὶ εἶδον πῦρ. τὸ
at reliquū fecit in deū ⁊ sculptile icuruat illi ⁊
δὲ λοιπὸν ἐποίησεν εἰς θεὸν καὶ γλυπτὸν κάμπτει αὐτῷ καὶ
adorat ⁊ orat dicēs. libera me q2 de⁹ me⁹ es
προσκυνεῖ καὶ προσεύχεται λέγων, ἐξελοῦ με ὅτι θεός μου εἶ
nō cognouerūt vt saperēt. q̄m obtenebrati sūt ne viderēt
οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι. ὅτι ἀπημαυρώθησαν τοῦ βλέπειν τοῖς
is suis ⁊ itelligerēt corde suo. ⁊ nō recogitauit
λμοῖς αὐτῶν καὶ τοῦ νοῆσαι τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐλογίσατο
ei⁹: neq; cognouit prudētia q̄m dimidiū ei⁹ cōbuse=
χῇ αὐτοῦ, οὐδὲ ἔγνω τῇ φρονήσει ὅτι τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυ=
in igne ⁊ coxit sup carbones panes: ⁊ assans
ἐν πυρὶ καὶ ἔπεψεν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων ἄρτους, καὶ ὀπτήσας
comedit ⁊ reliquū ei⁹ in abominationē fecit
ς ἔφαγεν καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ εἰς βδέλυγμα ἐποίησε

[m]populū [n]antiquū.[o] Ventura[p] & q̄[q] futura sunt[r] annūciēt[s] eis.[t] Nolite[u] timere:[x] neq;[y] conturbemini. [a]Ex tūc[b] audire te feci:[c] & annunciaui. ∞∞∞∞ [d]Vos estis[e] testes mei.[f] Nūquid est[g] deus[h] absq; me: [i]&[k] formator quē ego[l] nō [m]nouerim?[n] Plaste[o] idoli [p]oēs[q] nihil sunt:[r] & amantissima eorū[s] nō[t] pderunt eis.[x] Ipsi sunt[u] testes eoꝝ: qa[y] nō[z] vidēt[a] neq;[b] intelligunt:[c] vt[d] confundantur. [e]Quis[f] formauit[g] deū:[h] & sculptile[i] cōflauit:[k] ad nihil[l] vtile?[m] Ecce[n] oēs[o] participes eius[p] cōfundentur. [q]Fabri eñi[r] sunt[s] ex hoib⁹. [t]Conueniēt enī[u] oēs:[x] stabūt &[y] pauebūt: &[z] cōfundentur[a] simul.[b] Faber[c] ferrarius[d] lima[e] operatus est: [f]in prunis[g] & in malleis [h]formauit illud:[i] & opat⁹ est[k] ī brachio[l] fortitudinis sue.[n] Esuriet[o] & deficiet: [q]nō[r] bibet[s] aquā[t] & lassescet.[u] Artifex[x] lignari⁹[y] extendit[z] normā:[a] formauit illud[b] in runcina.[c] Fecit illud[d] in angularib⁹:[e] & in circino[f] tornauit illud: ∞ [g]& fecit[h] imaginem[i] viri [k]quāsi speciosum ∞∞∞ [l]hominē[m] habitantē[n] in domo.[o] Succidit[q] cedros: [r]tulit[s] ilicem[t] & quercum que[u] steterat[y] inter ligna [z]salt⁹.[a] Plātauit[b] pinū quā [c]pluuia[d] nutriuit[e] & facta ē [f]hoibus[g] in focū.[h] Sūpsit [i]ex eis[k] & calefactus est: [l]&[m] succendit[n] & coxit[o] panes: de reliquo aūt[q] opat⁹ est[r] deū[s] & adorauit:[t] fecit [u]sculptile:[x] & curuatus est [y]ante illud.[z] Mediū ei⁹[a] cōbussit[c] igni: &[d] de[e] medio eius[f] carnes coxit &[g] comedit:[h] coxit[i] pulmentū[k] & saturat⁹ est:[l] &[m] calefact⁹ est: [n]& dixit.[o] Vah:[p] calefact⁹ sum:[q] vidi[r] focū.[s] Reliquū autē eius[t] deū[u] fecit &[x] sculptile sibi.[y] Curuatur[z] ante illud:[a] & adorat illud[b] & obsecrat:[d] dicēs.[e] Libera me: [f]qa[g] de⁹ me⁹ es[h] tu.[i] Nescierunt[l] neq;[m] intellexerūt. [o]Obliti[n] enī sūt[p] ne videāt [q]oculi eorum:[r] ne intelligant in[s] corde suo.[t] Non [u]recogitāt[x] in[y] mente sua: [z]neq;[a] cognoscūt[b] neq;[c] cōsentiūt[d] vt dicāt.[e] Medietatem eius[f] cōbusi[h] igni: [i]&[k] coxi[l] super[m] carbones eius[n] panes:[o] coxi ∞∞∞ [p]carnes[q] & comedi:[r] & de [r]reliquo eius[s] idolū[t] faciā.

Tex. heb.	Pritiua. heb.
עַם עוֹלָם וְאֹתִיּוֹת וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה	עלם בוא
יַגִּידוּ לָמוֹ: אַל תִּפְחֲדוּ וְאַל תִּרְהוּ	נגד פחד
הֲלֹא מֵאָז הִשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי	רהה שמע
וְאַתֶּם עֵדָי הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדַי	נגד עוד
וְאֵין צוּר בַּל יָדָעְתִּי: יֹצְרֵי פֶסֶל	בל
כֻּלָּם תֹּהוּ וַחֲמוּדֵיהֶם בַּל יוֹעִילוּ	תהה חמד
וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל יִרְאוּ וּבַל יֵדְעוּ	יעל עוד
לְמַעַן יֵבֹשׁוּ: מִי יָצַר אֵל וּפֶסֶל	ראה
נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל: הֵן כָּל חֲבֵרָיו	בוש
יֵבֹשׁוּ וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם	
יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם יַעֲמֹדוּ יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ	קבץ עמד
יָחַד: חָרַשׁ בַּרְזֶל מַעֲצָד וּפָעַל	פחד בוש
בַּפֶּחָם וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ וַיִּפְעָלֵהוּ	עצד נקב
בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ גַּם רָעֵב וְאֵין כֹּחַ לֹא	פעל זרע
שָׁתָה מַיִם וַיִּיעָף: חָרַשׁ עֵצִים נָטָה	כחח
קָו יְתָאֲרֵהוּ בַשֶּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ	תאר עשה
בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה יְתָאֳרֵהוּ	קצע חוג
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת	בנה פאר
אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת: לִכְרָת לוֹ אֲרָזִים	ישב
וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ לוֹ בַּעֲצֵי	לקח אלן
יָעַר נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל: וְהָיָה	אמץ גדל
לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיָּחָם	לקח
אַף יַשִּׂיק וְאָפָה לָחֶם אַף יִפְעַל	נשק פעל
אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגָּד	שחה סגד
לָמוֹ: חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ אֵשׁ עַל חֶצְיוֹ	חצה
בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע אַף	אכל צלה
יָחֹם וְיֹאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי רָאִיתִי	שבע אח
אוּר: וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה לְפִסְלוֹ	חמם ראה
יִסְגָּד לוֹ וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו	סגד פלל
וְיֹאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה: לֹא	אמר נצל
יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מֵרְאוֹת	בין טוח
עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לִבֹּתָם: וְלֹא	ראה שכל
יָשִׁיב אֶל לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא תְבוּנָה	שוב ידע
לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ אֵשׁ	בין חצה
וְאַף אָפִיתִי עַל גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה	אפה צלה
בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה	תעב עשה

לבול עץ אסגוד: רעה אפר לב סגד
הותל הטהו ולא יציל את נפשו התל נטה נצל
ולא יאמר הלוא שקר בימיני: אמר ימן
זכר אלה יעקב וישראל כי
עבדי אתה יצרתיך עבד לי אתה
ישראל לא תנשני: מחיתי כעב נשה מחה
פשעיך וכענן חטאתיך שובה
אלי כי גאלתיך: רנו שמים כי רנן
עשה יהוה הריעו תחתיות ארץ רוע
פצחו הרים רנה יער וכל עץ בו
כי גאל יהוה יעקב ובישראל
יתפאר: כה אמר יהוה גאלך פאר
ויצרך מבטן אנכי יהוה עשה כל
נטה שמים לבדי רקע הארץ בדד
מאתי: מפר אותות בדים וקסמים פור בדד
יהולל משיב חכמים אחור הלל שוב
ודעתם יסכל: מקים דבר עבדו אחר סכל
ועצת מלאכיו ישלים האמר קום יעץ
לירושלם תושב ולערי יהודה לאך שלם
תבנינה וחרבותיה אקומם: האמר ישב עיר
לצולה חרבי ונהרתיך אוביש: בנה קום
האמר לכורש רעי וכל חפצי יבש
ישלים ולאמר לירושלם תבנה רעה
והיכל תוסד: שלם בנה היכל יסד

Cap. xlv.

כה אמר יהוה למשיחו
לכורש אשר החזקתי בימינו לרד משח חזק
לפניו גוים ומתני מלכים אפתח ימן רדה
לפתח לפניו דלתים ושערים פנה פתח
לא יסגרו: אני לפניך אלך סגר
והדורים אישר דלתות נחושה ילך הדר
אשבר ובריחי ברזל אגדע ונתתי ישר נחש
לך אוצרות חשך ומטמני מסתרים שבר ברח
למען תדע כי אני יהוה הקורא גדע נתן
בשמך אלהי ישראל: למען אצר טמן
עבדי יעקב וישראל בחירי ואקרא סתר ידע
לך בשמך אכנך ולא ידעתני: בחר קרא כנה

Ante truncū ligni pcidam? Pars eius cinis est. Cor insipiēs adorabit illud: & nō liberabit animā suā: neqꝫ dicet: forte mendaciū est in dextera mea. Memento horum iacob & israel: quoniā seru⁹ me⁹ es tu. Formaui te: seruus meus es tu israel: non obliuiscaris mei. Deleui vt nubem ∞ iniqtates tuas: & q̄si nebulā pctā tua. Reuertere ad me qm̄ redemi te. Laudate celi quoniam fecit dn̄s: iubilate extrema terre. ∞∞∞∞ Resonate montes laudatione: saltus & oē lignū eius. Quoniā redemit dominus iacob: & israel gloriabitur. Hec dicit dn̄s redemptor tuus: ∞ & formator tu⁹ ex vtero. Ego sum dn̄s faciēs oīa: extendens celos solus: stabiliens terram & ∞∞ nullus mecū. Irrita faciens signa diuinoꝝ: & ariolos in furorē vertēs. Conuertēs sapiētes retrorsum: & scientiā eorū stultā faciens. Suscitans verbū serui sui: & cōsiliū nūciorū suoꝝ cōplens. Qui dico hierl'm habitaberis: & ciuitatibus iude edificabimini: & deserta ei⁹ suscitabo. Qui dico profundo desolare: & flumina tua arefaciam. Qui dico cyro pastor me⁹ es: & oēm volūtatē meam cōplebis. Qui dico hierusalem edificaberis: & templo fundaberis. 45.

Hec dicit dominus christo meo ∞∞∞ cyro: cuius apprehendi dexteram vt subiiciam ante faciem eius gentes: & dorsa regū vertam. Et aperiā corā eo ianuas: & porte ∞∞∞∞ non claudentur. Ego ante te ibo: ∞∞∞∞ & gloriosos terre humiliabo. Portas ereas ∞∞ cōteram: & vectes ferreos cōfringam. Et dabo tibi thesauros abscōditos: & arcana secretoꝝ: vt scias quia ego dominus qui voco ∞∞∞∞ nomen tuū deus israel: propter ∞∞∞∞∞ seruū meū iacob: & isrl' electū meū. Et vocaui te noīe tuo: assimilaui te: & nō cognouisti me.

ꝛ adorāt ei. scito qꝛ cinis cor eo
καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ. γνῶθι ὅτι σποδὸς ἡ καρδία αὐ
rū ꝛ errant ꝛ nemo pōt liberare
τῶν καὶ πλανῶνται καὶ οὐδεὶς δύναται ἐξελέσθαι τὴν
aīam suā. videte nō dicetis qꝛ mēdaciū in dex
ψυχὴν αὐτοῦ. ἴδετε οὐκ ἐρεῖτε ὅτι ψεῦδος ἐν τῇ δε
tera mea: memēto hoꝝ iacob ꝛ israel: qꝛ
ξιᾷ μου, μνήσθητι ταῦτα ἰακὼβ καὶ ἰσραήλ, ὅτι
puer me⁹ es tu. formaui te puerū meū ꝛ tu
παῖς μου εἶ σύ. ἔπλασά σε παῖδά μου καὶ σὺ
israel ne obliuiscaris mei. ecce deleui sicut nu
ἰσραὴλ μὴ ἐπιλανθάνου μου. ἰδοὺ ἀπήλειψα ὡς νεφέ
bē iniqtates tuas: ꝛ sicut caliginē pctā tua.
λην τὰς ἀνομίας σου, καὶ ὡς γνόφον τὰς ἁμαρτίας σου.
reuertere ad me ꝛ redimā te. letamini
ἐπιστράφηθι πρός με καὶ λυτρώσομαί σε. εὐφράνθητε
celi qm̄ misert⁹ est de⁹ israelis: canite tuba
οὐρανοὶ ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν ἰσραήλ, σαλπίσατε τὰ
fundamēta terre. clamate mōtes letitiā colles ꝛ
θεμέλια τῆς γῆς. βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην οἱ βουνοὶ καὶ
oīa ligna q̄ in eis: qꝛ redemit dn̄s
πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος
iacob ꝛ israel glorificabit. sic dicit dn̄s
τὸν ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ δοξασθήσεται. οὕτως λέγει κύριος
q̄ redimit te ꝛ formās te ex vtero. ego sum
ὁ λυτρούμενός σε καὶ πλάσσων σε ἐκ κοιλίας. ἐγώ εἰμι
dn̄s q̄ cōpleo oīa extendi celū solus:
κύριος ὁ συντελῶν πάντα ἐξέτεινα τὸν οὐρανὸν μόνος,
ꝛ firmaui terrā. q̄s ali⁹ dissipabit signa
καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν. τίς ἕτερος διασκεδάσει σημεῖα
phytonū ꝛ diuinatōes de corde: cōuertēs
ἐγγαστριμύθων, καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας, ἀποστρέφων
prudētes retrorsum: ꝛ consiliū eoꝝ stultū fa
φρονίμους εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν μωραί
ens: ꝛ statuēs verbū pueri ei⁹: ꝛ cōsiliū
νων, καὶ ἱστῶν ῥῆμα παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν βουλὴν
angeloꝝ ei⁹ verificās: dicens hierl'm
τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἀληθεύων, ὁ λέγων τῇ ἱερουσαλὴμ
habitaberis: ꝛ ciuitatib⁹ iudee edifi
κατοικηθήσῃ, καὶ ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας οἰκοδομη=
cabimini: ꝛ deserta ei⁹ suscitabo. dicēs abys=
θήσεσθε, καὶ τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀναστήσω. ὁ λέγων τῇ ἀβύσ
so desolaberis ꝛ flumīa tua arefaciā: di
σῳ ἐρημωθήσῃ καὶ τοὺς ποταμούς σου ξηρανῶ, ὁ λέ
cēs cyro vt sapiat ꝛ oēs volūtates meas faci
γων κύρῳ φρονεῖν καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιή=
at. dicēs hierl'm edificaberis: ꝛ domū
σει. ὁ λέγων ἱερουσαλὴμ οἰκοδομηθήσῃ, καὶ τὸν οἶκον τὸν
sanctā meā fundabo.
ἅγιόν μου θεμελιώσω. Ca. 45.

Sic dicit dn̄s de⁹ christo meo cyro cui⁹
Οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου κύρῳ οὗ
apprehēdi dexterā: vt subiiciā ante eū gētes
ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη
ꝛ fortitudinē regū dirūpā. aperiā ante eū
καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαῤῥήξω. ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ
ianuas ꝛ porte nō claudent. ego an
θύρας καὶ πύλαι οὐ συγκλεισθήσονται. ἐγὼ ἔμπρο
te te ibo ꝛ mōtes cōplanabo: portas eneas
σθέν σου πορεύσομαι καὶ ὄρη ὁμαλιῶ, θύρας χαλκᾶς
cōterā ꝛ vectes ferreos cōfringā: ꝛ dabo
συντρίψω καὶ μοχλοὺς σιδηροὺς συγκλάσω καὶ δώσω
tibi thesauros tenebrosos abscōditos inuisibiles ape
σοι θησαυροὺς σκοτεινοὺς ἀποκρύφους ἀοράτους ἀνοί
riā tibi: vt scias: qꝛ ego dn̄s de⁹ tu⁹ vocās
ξω σοι, ἵνα γνῷς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου ὁ καλῶν τὸ
nomē tuū de⁹ israel. ꝓpter seruū meū ia
ὄνομά σου ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἕνεκεν τοῦ παιδός μου ἰα=
cob ꝛ israel electū meū ego vocabo te
κὼβ καὶ ἰσραὴλ τοῦ ἐκλεκτοῦ μου ἐγὼ καλέσω σε τῷ
noīe tuo: ꝛ suscipiā te. tu aūt nō cognouisti me
ὀνόματί σου, καὶ προσδέξομαί σε. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως με

qꝛ ego dn̄s deꝰ ⁊ nō eſt ãpliꝰ: extra me nō eſt
ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι
deꝰ. cōfortaui te ⁊ nō cognouiſti me: vt ſciãt q̄ ab
θεός. ἐνίσχυσά σε καὶ οὐκ ᾔδεις με, ἵνα γνῶσιν οἱ ἀπὸ
ortu ſolis ⁊ q̄ ab occaſu: qm̄ nō eſt p̄ter
ἀνατολῶν ἡλίου καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν πλὴν
me. ego dn̄s deꝰ ⁊ nō eſt ãpliꝰ. ego q̄ fa=
ἐμοῦ. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. ἐγὼ ὁ κατα
bricaui lucē: ⁊ q̄ feci tenebras: faciēs pacē
σκευάσας φῶς, καὶ ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην
⁊ creans mala. ego dn̄s deꝰ faciēs oīa. le=
καὶ κτίζων κακά. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιῶν πάντα. εὐ=
tetur celū deſup: ⁊ nubes ſpargãt
φρανθήτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, καὶ αἱ νεφέλαι ῥανάτωσαν
iuſticiã: germinet terra: ⁊ oriatur mīa: ⁊
δικαιοσύνην, βλαστησάτω ἡ γῆ καὶ ἀνατειλάτω ἔλεος, καὶ
iuſticiã. germinet ſimul. ego ſū dn̄s q̄ creaui
δικαιοσύνην βλαστησάτω ἅμα. ἐγώ εἰμι κύριος ὁ κτίσας
te: q̄d feci melioꝛ lutū figuli? nūq̄d arãs
σε, τί ἐποίησα βελτίων πηλὸν κεραμέως; μὴ ὁ ἀροτριῶν
tota die arabit terrã: nūq̄d dicet lu=
ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει τὴν γῆν; μὴ ἐρεῖ ὁ πη=
tū figulo: q̄d facis qꝛ nō oparis: neq3 habes
λὸς τῷ κεραμεῖ; τί ποιεῖς ὅτι οὐκ ἐργάζῃ; οὐδὲ ἔχεις
manus? ve dicēs patri q̄d generabis ⁊
χεῖρας; οὐαὶ ὁ λέγων τῷ πατρί τί γεννήσεις καὶ τῇ
matri q̄d parturis: qꝛ ſic dicit dn̄s deꝰ
μητρί τί ὠδίνεις; ὅτι οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ
ſctūs iſrael q̄ fecit ventura: interrogate
ἅγιος ἰσραὴλ ὁ ποιήσας τὰ ἐπερχόμενα, ἐρωτήσατέ
me de filiis meis: ⁊ de operibꝰ ma
με περὶ τῶν υἱῶν μου, καὶ περὶ τῶν ἔργων τῶν χει
nuū mearū mãdate mihi. ego feci terrã ⁊ hoīez
ρῶν μου ἐντείλασθέ μοι, ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρω
ſup ea. ego manu mea firmaui ce
πον ἐπ' αὐτῆς. ἐγὼ τῇ χειρί μου ἐστερέωσα τὸν οὐρα
lū. ego oībus ſtellis mãdaui. ego ſuſcitabo
νόν. ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐνετειλάμην. ἐγὼ ἐγείρω
eū cū iuſticia: regē ⁊ oēs vie
αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης, βασιλέα, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ
eius recte. ipē edificabit ciuitatē meã: ⁊
αὐτοῦ εὐθεῖαι. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ
captiuitatē pplī mei cōuertet. nō cū pre
τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει. οὐ μετὰ λύ
cio: neq3 cū muneribus. dixit dn̄s ſabaoth. ſic
τρων, οὐδὲ μετὰ δώρων. εἶπεν κύριος σαβαώθ. οὕ=
dicit dn̄s ſabaoth: laborauit egyptus:
τως λέγει κύριος σαβαώθ, ἐκοπίασεν αἴγυπτος, καὶ
negociatio ethiopū: ⁊ ſabain viri excelſi ad
ἐμπορία αἰθιόπων, καὶ οἱ σαβαεὶν ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ
te trãſibūt: ⁊ tibi erūt ſerui: ⁊ poſt
σὲ διαβήσονται, καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι, καὶ ὀπίσω
te ſequentur vincti manicis: ⁊ trãſi
σου ἀκολουθήσουσι δεδεμένοι χειροπέδαις, καὶ διαβή=
bunt ad te: ⁊ adorabūt te: ⁊ in te ora=
σονται πρὸς σέ, καὶ προσκυνήσουσί σοι, καὶ ἐν σοὶ προ
bunt: qꝛ in te deus eſt: ⁊ nō eſt deus p̄ter
σεύξονται, ὅτι ἐν σοὶ θεός ἐστιν, καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν
te. tu em̄ es deus ⁊ neſciuimus. deus iſrael
σοῦ. σὺ γὰρ εἶ θεὸς καὶ οὐκ ᾔδειμεν. θεὸς τοῦ ἰσραὴλ
ſaluatoꝛ. cōfundent ⁊ erubeſcēt oēs ad
σωτήρ. αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀν=
uerſãtes ei: ⁊ ãbulabūt in cōfuſione. inouamini
τικείμενοι αὐτῷ, καὶ πορεύσονται ἐν αἰσχύνῃ. ἐγκαινίζεσθε
ad me iſule iſrael: ſaluamini a dn̄o ſalute eter
πρός με νῆσοι ἰσραήλ, σώζεσθε ὑπὸ κῡ σωτηρίαν αἰώνι=
na. nō cōfundent neq3 erubeſcēt vſq3 in
ον. οὐκ αἰσχυνθήσονται οὐδ' οὐ μὴ ἐντραπῶσιν ἕως τοῦ
eternū vltra: qꝛ ſic dicit dn̄s q̄ fecit ce=
αἰῶνος ἔτι, ὅτι οὕτως λέγει κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρα
lū: iſte deus q̄ oſtēdit terrã:
νόν, οὗτος ὁ θεὸς ὁ καταδείξας τὴν γῆν,

Ego dn̄s: non eſt am=
plius: extra me non eſt
deus. Accinxi te: & nō
cognouiſti me:
vt ſciant hi qui ab ortu
ſolis & qui ab occidente:
quoniã abſq3 me nō eſt
deus. Ego dn̄s & non eſt
alter: formans lucē &
creans tenebras: faciēs
pacem & creans malū.
Ego dominus faciens
omnia hec. Rorate celi
deſuper:
& nubes pluant iuſtum:
aperiatur terra
& germinet ſaluatorem
& iuſticia oriatur ſimul.
Ego dn̄s creaui eum.
Ve qui contradicit
fictori ſuo: teſta de ſa=
miis terre.
Nunquid dicet lutū fi=
gulo ſuo: quid facis: &
opus tuum abſq3 mani=
bus eſt? Ve qui dicit
patri quid generas; &
mulieri quid
parturis? Hec dicit do=
minus ſanctus
iſrael plaſtes eius. Ven=
tura interrogate me:
ſup filios meos & ſuper
opus manuū mearū mã
date mihi. Ego feci ter=
ram: & hoīem ſup eam
creaui. Ego et manus
mee tetēderūt celos: et
oī militie eorū mãdaui.
Ego ſuſcitaui eū ad iuſti
ciã: et oēs vias eiꝰ dirigã.
Ipſe edificabit ciuitatē
meã: & captiuitatē meã
dimittet: nō in p̄cio ne
q3 ī muneribꝰ: dicit do=
minus exercituū. Hec
dicit dn̄s. Labor egy=
pti et negociatio ethio=
pie & ſabaim viri ſubli=
mes ad te tranſibunt:
et tui erunt. Poſt te am
bulabūt: vincti manicis
pergent: et adorabūt:
teq3
deprecabūtur. Tantū in
te eſt deus: & non eſt
deus abſq3 te. Vere tu
es deus
abſconditus: deus iſrael
ſaluator.
Confuſi ſunt et erubue
runt oēs ſimul abierūt:
in confuſione fabricato
res errorum. Iſrael
ſaluatus eſt in domino
ſalute eterna.
Non cōfundemini & nō
erubeſcetis vſq3 ī ſeculū
ſeculi: quia hec dicit do
minus creans celos.
Ipſe deus formans ter
ram:

אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד, זוּלָתִי אֵין
אֱלֹהִים, אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי:
לְמַעַן יֵדְעוּ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָבָה
כִּי אֶפֶס בִּלְעָדָי, אֲנִי יְהוָה וְאֵין
עוֹד: יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, עֹשֶׂה
שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע, אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
כָל אֵלֶּה: הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל
וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק, תִּפְתַּח אֶרֶץ
וְיִפְרוּ יֶשַׁע, וּצְדָקָה תַצְמִיחַ יַחַד
אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו: הוֹי רָב אֶת
יוֹצְרוֹ, חֶרֶשׂ אֶת חַרְשֵׂי אֲדָמָה,
הֲיֹאמַר חֹמֶר לְיוֹצְרוֹ מַה תַּעֲשֶׂה,
וּפָעָלְךָ אֵין יָדַיִם לוֹ: הוֹי אֹמֵר
לְאָב מַה תּוֹלִיד, וּלְאִשָּׁה מַה
תְּחִילִין: כֹּה אָמַר יְהוָה קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ, הָאֹתִיּוֹת שְׁאָלוּנִי,
עַל בָּנַי וְעַל פֹּעַל יָדַי תְּצַוֻּנִי: אָנֹכִי
עָשִׂיתִי אֶרֶץ, וְאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי,
אֲנִי יָדַי נָטוּ שָׁמַיִם, וְכָל צְבָאָם
צִוֵּיתִי: אָנֹכִי הַעִירֹתִהוּ בְצֶדֶק,
וְכָל דְּרָכָיו אֲיַשֵּׁר, הוּא יִבְנֶה עִירִי
וְגָלוּתִי יְשַׁלֵּחַ, לֹא בִמְחִיר וְלֹא
בְשֹׁחַד, אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: כֹּה
אָמַר יְהוָה, יְגִיעַ מִצְרַיִם וּסְחַר כּוּשׁ
וּסְבָאִים אַנְשֵׁי מִדָּה, עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ
וְלָךְ יִהְיוּ, אַחֲרַיִךְ יֵלֵכוּ בַּזִּקִּים
יַעֲבֹרוּ, וְאֵלַיִךְ יִשְׁתַּחֲווּ וְאֵלַיִךְ
יִתְפַּלָּלוּ, אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד
אֶפֶס אֱלֹהִים: אָכֵן אַתָּה אֵל
מִסְתַּתֵּר, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ:
בּוֹשׁוּ וְגַם נִכְלְמוּ כֻּלָּם, יַחְדָּו הָלְכוּ
בַכְּלִמָּה חָרָשֵׁי צִירִים: יִשְׂרָאֵל
נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים,
לֹא תֵבֹשׁוּ וְלֹא תִכָּלְמוּ עַד עוֹלְמֵי
עַד: כִּי כֹה אָמַר יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם
הוּא הָאֱלֹהִים, יֹצֵר הָאָרֶץ

זָלַת
אָזַר
זָרַח עָרַב
יָצַר בָּרָא
שָׁלַם
רוּעַ רָעַף
עָלָה נָזַל
פָּתַח
פָּרָה צָמַח
רָבַב
יָצַר
אָמַר עָשָׂה
יָלַד
חוּל קָדַשׁ
צָוָה
עָשָׂה
נָטָה
צָוָה עוּר
יָשַׁר בָּנָה
גָּלָה שָׁלַח
מָחַר
יָגַע
מָדַד עָבַר
הָיָה זָקַק
שָׁחָה
פָּלַל
סָתַר יָשַׁע
כָּלַם
יָשַׁע עָלַם
בּוֹשׁ
בָּרָא

ועשה הוא כוננה לא תהו בראה — תהה
לשבת יצרה אני יהוה ואין עוד: — ישב
לא בסתר דברתי במקום ארץ — קום
חשך לא אמרתי לזרע יעקב
תהו בקשוני אני יהוה דבר
צדק מגיד מישרים: הקבצו ובאו — נגד ישר
התנגשו יחדו פליטי הגוים — קבץ בוא
לא ידעו הנשאים את עץ פסלם — נגש פלט
ומתפללים אל אל לא יושיע: — פלל ישע
הגידו והגישו אף יועצו יחדו — נגד יעץ
מי השמיע זאת מקדם מאז — שמע
הגידה הלוא אני יהוה ואין עוד
אלהים מבלעדי אל צדיק — צדק
ומושיע אין זולתי: פנו אלי — ישע זלת
והושעו כל אפסי ארץ כי אני — פנה
אל ואין עוד: בי נשבעתי יצא — שבע
מפי צדקה דבר ולא ישוב כי — פה שוב
לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון: — כרע שבע
אך ביהוה לי אמר צדקות ועז — לשון עזז
עדיו יבוא ויבשו כל הנחרים בו: — עד בוא
ביהוה יצדקו ויתהללו כל — בוש חרה
זרע ישראל: — צדק הלל

Cap. xlvi

כרע בל קרס נבו
היו עצביהם לחיה ולבהמה — חיה
נשאתיכם עמוסות משא לעיפה: — נשא
קרסו כרעו יחדו לא יכלו מלט
משא ונפשם בשבי הלכה: — שבה
שמעו אלי בית יעקב וכל שארית
בית ישראל העמסים מני בטן — מן
הנשאים מני רחם: ועד זקנה
אני הוא ועד שיבה אני אסבל — שוב סבל
אני עשיתי ואני אשא ואני — עשה נשא
אסבל ואמלט: למי תדמיוני — מלט דמה
ותשוו ותמשלוני ונדמה: הזלים — שוה משל
זהב מכיס וכסף בקנה ישקלו — דמה זול
ישכרו צורף ויעשהו אל יסגדו — שקל שכר
צרף עשה
סגד

& faciens eã: ipe plastes ei9. Non in vanũ creauit eã vt habitetur formauit eam. Ego dñs & non est alius. Non in abscõdito locut9 sum: in loco terre tenebroso. Non dixi semini iacob ∞∞∞∞∞∞ frustra querite me. Ego dominus loquens iusticiã: annũciãs recta. Cõgregamini & venite & accedite simul qui saluati estis ex gentibus. ∞ Nescierunt qui leuant lignum sculpture sue: ∞∞ & rogant deum non saluantem. ∞∞∞∞∞ Annũciate & venite: & consiliamini simul. ∞∞ Quis auditum fecit hoc ab initio: ex tunc ∞∞∞ predixit illud: Nũqd nõ ego dñs: & non est vltra deus absq me. Deus iustus ∞∞∞∞∞∞∞∞ & saluãs nõ ẽ preter me. Conuertimini ad me ∞ & salui eritis omnes fines terre: quia ego ∞∞ deus & nõ est alius. In memetipso iuraui: egredietur de ore meo iusticie verbũ: & nõ reuertetur: qa mihi curuabitur oẽ genu: & iurabit oĩs lingua. Ergo in dño dicet. Mee sunt iusticie & ĩperiũ. Ad eũ veniẽt: & cõfundentur oẽs qui repugnãt ei. In dño iustificabitur & laudabitur oẽ semen israel. 46.

Confractus est bel: contritus est nabo: facta sunt simulachra eorum bestiis & iumentis. Onera vestra graui pondere vsq ad lassitudinẽ cõtabuerũt & cõtrita sũt simul: Non potuerunt saluare portantẽ: & aĩa eorũ in captiuitatẽ ibit. Audite me domus iacob: & omne residuum domus israel. Qui portamini a meo vtero ∞∞ qui gestamini a mea vulua. Vsq ad senectã ego ipse: & vsq ad canos ego portabo. ∞∞∞ Ego feci & ego feram: ego ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ portabo & saluabo. Cui assimilastis me & adeqstis: & cõparastis me: & fecistis similẽ: Qui cõfertis aurũ de sacculo: & argentũ ĩ statera põderatis. Cõducẽtes artificem vt faciat deũ: & pcidunt

ꝛ q̃ fecit eã: ipe diuisit eã. nõ in va
καὶ ποιήσας αὐτήν, αὐτὸς διώρισεν αὐτήν. οὐκ εἰς κε
nũ fecit eã: sed vt habitaret plasmauit e
νὸν ἐποίησεν αὐτήν, ἀλλὰ κατοικεῖσθαι ἔπλασεν αὐ
am. ego sũ dñs: ꝛ nõ est vltra. nõ in abscõ
τήν. ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. οὐκ ἐν κρυ
dito locut9 sum: neq in loco terre tenebroso: nõ di
φῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῷ, οὐκ εἶ
xi semini iacob ĩ vanũ q̃rite: ego sũ
πα τῷ σπέρματι ἰακὼβ μάταιον ζητήσατε, ἐγώ εἰ
dñs loq̃ns iusticiã: ãnũcians veritatẽ.
μι κύριος λαλῶν δικαιοσύνην, ἀναγγέλλων ἀλήθειαν.
cõgregamini ꝛ venite. cõsulite simul q̃ saluamini
συνάχθητε καὶ ἥκετε. βουλεύσασθε ἅμα οἱ σωζόμενοι
de gẽtib9. nõ cognouerũt q̃ portãt lignũ
ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. οὐκ ἔγνωσαν οἱ αἴροντες τὸ ξύλον
sculpturã suã: ꝛ orãtes ad deos q̃ nõ
γλύμμα αὐτῶν, καὶ προσευχόμενοι πρὸς θεοὺς οἳ οὐ
saluant: si ãnũcient appropiquẽt vt sciãt
σώζουσιν, εἰ ἀναγγέλλουσιν ἐγγισάτωσαν ἵνα γνῶσιν
simul: qs audibilia fecit hec. ab initio ex tũc
ἅμα, τίς ἀκουστὰ ἐποίησεν ταῦτα. ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐκ τό-
ãnũciabit vobis. nõne ego dñs de9 nõ est a-
τε ἀναγγελεῖ ὑμῖν. οὐχὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς οὐκ ἔστιν ἄλ
lius p̃ter me: iustus ꝛ saluator nõ est p̃ter
λος πλὴν ἐμοῦ, δίκαιος καὶ σωτὴρ οὐκ ἔστιν παρὲξ
me. cõuertimini ad me ꝛ salui eritis q̃ ĩ extre-
ἐμοῦ. ἐπιστράφητε ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ σωθήσεσθε οἱ ἐπ᾽ ἐσχά
mo terre. ego sũ de9 ꝛ nõ est ali9. p
του τῆς γῆς. ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. κα Ro. d.
memetipm iuro nisi egrediet de ore meo iusti
τ᾽ ἐμαυτοῦ ὀμνύω εἰ μὴ ἐξελεύσεται ἐκ στόματός μου δικαι
cia: sermões mei nõ auertent. qꝛ mihi curuabit
οσύνη, οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται. ὅτι ἐμοὶ κάμψει
oẽ genu: ꝛ iurabit oĩs ligua deũ: dicẽs iu
πᾶν γόνυ, καὶ ὀμεῖται πᾶσα γλῶσσα τὸν θεόν, λέγων δι
sticia ꝛ gl̃ia ad eũ veniet: ꝛ cõfundent
καιοσύνη καὶ δόξα πρὸς αὐτὸν ἥξει, καὶ αἰσχυνθήσονται
oẽs separãtes seipos: a dño iustificabũ-
πάντες οἱ διορίζοντες αὐτούς, ἀπὸ κυρίου δικαιωθήσον-
tur. ꝛ in deo gl̃iabitur oẽ semen
ται. καὶ ἐν τῷ θεῷ δοξασθήσεται πᾶν τὸ σπέρμα
filiorũ israel.
τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

Ca. 46.

Cecidit bel cõtrit9 est dagõ. facta sunt
Ἔπεσεν βὴλ συνετρίβη δαγών. ἐγένετο τὰ
sculptilia eorũ in bestias: ꝛ iumẽta portatis ea col
γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία, καὶ κτήνη αἴρετε αὐτὰ κα
ligata quasi onus laborãti deficiẽti ꝛ esu
ταδεδεμένα ὡς φορτίον κοπιῶντι ἐκλελυμένῳ καὶ πει
rienti nõ p̃ualẽti simul. q̃ nõ poterũt saluari de bel
νῶντι οὐκ ἰσχύοντι ἅμα. οἳ οὐ δυνήσονται σωθῆναι ἀπὸ πο
lo: ipi aũt captiui ductisũt. audite me
λέμου, αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι ἤχθησαν. ἀκούσατέ μου
dom9 iacob: ꝛ oẽs reliquie israel. q̃ portamini
οἶκος ἰακώβ, καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ ἰσλ᾽. οἱ αἰρόμενοι
de vtero: ꝛ eruditi ab infantia vsq ad senectutẽ.
ἐκ κοιλίας, καὶ παιδευόμενοι ἐκ παιδίας ἕως γήρως.
ego sum ꝛ donec senescatis ego sum: ego susti
ἐγώ εἰμι καὶ ὡς ἂν καταγηράσητε ἐγώ εἰμι, ἐγὼ ἀνέ
neo vos ego feci: ꝛ ego dimittã: ego
χομαι ὑμᾶς ἐγὼ ἐποίησα, καὶ ἐγὼ ἀνήσω, ἐγὼ
suscipiã ꝛ saluabo vos. cui me assimilastis
ἀναλήψομαι, καὶ σώσω ὑμᾶς. τίνι με ὡμοιώσατε
videte excogitate q̃ erratis: ꝛ q̃ cõfer-
ἴδετε τεχνάσασθε οἱ πλανώμενοι, καὶ οἱ συμβαλ- S.4 Ba 6.c
tis aurũ de sacculo: argentũ in statera
λόμενοι χρυσίον ἐκ μαρσυππίου, ἀργύριον ἐν ζυγῷ στα
appẽditis. mercede cõducẽtes aurificez fecerũt manu
θμίζετε. μισθωσάμενοι χρυσοφόρον ἐποίησαν χειρο-
facta: ꝛ ĩcuruati
ποίητα, καὶ κύψαντες ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

adorant illud: portāt illud in humero: &
προσκυνοῦσιν αὐτῷ, ἄρουσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ
vadunt. ſi aūt poſuerit illud in loco: ibi
πορεύονται. ἐὰν δὲ θῶσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τόπου, αὐτοῦ
manet nō mouebit. & q̄cūq; clamauerit ad illud nō
μένει οὐ μὴ κινηθῇ. καὶ ὃς ἐὰν βοήσῃ πρὸς αὐτὸ οὐ μὴ
exaudiet: de malo nō ſaluabit eū. memētote ho
εἰσακούσῃ, ἀπὸ κακοῦ οὐ μὴ σώσῃ αὐτόν. μνήσθητε ταῦ
rū & igemiſcite. penitentiā agite. reuertimini cor
τα καὶ στενάξετε. μετανοήσατε. ἐπιστρέψατε τῇ καρ
de: memētote priorū a ſeculo: qr
δίᾳ, μνήσθητε τὰ πρότερα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. ὅτι
ego ſū de9: & nō eſt ali9 p̄ter me: ānū
ἐγώ εἰμι ὁ θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ, ἀναγ
cians pri9 nouiſſima: anteq̄ ipa fiant: & cō
γέλλων πρότερον τὰ ἔσχατα, πρὶν αὐτὰ γενέσθαι, καὶ συ
pleta ſūt. & dixi oē cōſiliū meū ſtabit &
ντετέλεσθη. καὶ εἶπα πᾶσα ἡ βουλή μου στήσεται καὶ
cūcta q̄cunq; cogitaui faciā q̄ voco ab oriē
πάντα ὅσα βεβούλευμαι ποιήσω καλῶν ἀπὸ ἀνα=
te auē: & de terra a lōge de q̄b9 co
τολῶν πετεινόν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βε
gitaui. & q̄dē locut9 ſum: & adduxi creaui
βούλευμαι. καί γε ἐλάλησα, καί γε ἤγαγον ἔκτισα
& feci. audite me q̄ pdidiſtis
καὶ ἐποίησα. ἀκούσατέ μου οἱ ἀπολωλεκότες
cor: q̄ longe a iuſticia eſtis: ppe duxi
τὴν καρδίαν, οἱ μακρὰν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἤγγισα
iuſticiā meā: nō elongabit: & ſalutē
τὴν δικαιοσύνην μου, οὐ μὴ μακρυνθῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν
q̄ ex me nō tardabo. dedi in ſion ſalutē
τὴν παρ᾽ ἐμοῦ οὐ βραδυνῶ. δέδωκα ἐν σιὼν σωτηρίαν
iſraeli in gloriā.
τῷ ἰσραὴλ εἰς δόξασμα. Ca.47.

DEſcende ſede ſup terrā. virgo fi=
Κατάβηθι κάθισον ἐπὶ τὴν γῆν. παρθένος θυ=
lia babylonis ſede in terrrā. nō eſt ſo
γατερ βαβυλῶνος κάθισον εἰς τὴν γῆν. οὐκ ἔστι θρό=
liū filia chaldeoꝝ: qr nō vltra addes voca=
νος θύγατερ χαλδαίων, ὅτι οὐκ ἔτι προσθήσῃ κληθῆ=
ri mollis & tenera. tolle molā: mole farinā.
ναι ἁπαλὴ καὶ τρυφερά. λάβε μύλον, ἄλησον ἄλευρον.
reuela opertimētū tuū: denuda canos:
ἀποκάλυψαι τὸ κάλυμμά σου, ἀνάσυρε τὰς πολιάς,
diſcooperi tibias: trāſi flumina. reue
ἀποκάλυψαι τὰς κνήμας. διάβηθι ποταμούς. ἀνακα=
labitur ignominia tua. apparebūt opprobria tua:
λυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου. ὀφθήσονται οἱ ὀνειδισμοί σου.
qđ iuſtū eſt de te auferā: nō vltra tradā ho=
τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκ ἔτι μὴ παραδῶ ἀν
minib9. q̄ eruit te dn̄s ſabaoth: nomē illi
θρώποις. ὁ ῥυσάμενός σε κύριος σαβαώθ, ὄνομα αὐτῷ
ſanct9 iſrael: ſede cōpūcta: īgredere in
ἅγιος ἰσραήλ, κάθισον κατανενυγμένη, εἴσελθε εἰς τὸ
tenebras filia chaldeoꝝ. nō vltra vocaberis fortitudo
σκότος θύγατερ χαλδαίων. οὐκ ἔτι μὴ κληθῇς ἰσχὺς
regni: irat9 ſum cōtra pplm meū: cōtaminaui
βασιλείας, παρωξύνθην ἐπὶ τῷ λαῷ μου, ἐμίανα τὴν
hereditatē meā. ego dedi eos in manu
κληρονομίαν μου. ἐγὼ ἔδωκα αὐτοὺς εἰς τὴν χεῖρα
tua: tu aūt nō dediſti eis miām. ſe
σου, σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεος. τοῦ πρεσβύ
nis aggrauaſti iugū valde: & dixiſti in
του ἐβάρυνας τὸν ζυγὸν σφόδρα, καὶ εἶπας εἰς τὸν
eternū ero dn̄a. nō itellexiſti hec in
αἰῶνα ἔσομαι ἄρχουσα. οὐκ ἐνόησας ταῦτα ἐν τῇ
corde tuo: neq; recordata es nouiſſimoꝝ. nūc aūt audi
καρδίᾳ σου, οὐδὲ ἐμνήσθης τὰ ἔσχατα. νῦν δὲ ἄκουε
hec delicata: ſedēs: cōfidēs: dicens.
ταῦτα τρυφερά, ἡ καθημένη, ἡ πεποιθυῖα, ἡ λέγουσα.

&adorant. Portant illū in humeris gestantes: & ponentes in loco ſuo: & ſtabit: ac de loco ſuo nō mouebitur. Sed & cū clamauerit ad eū nō audiet: de tribulatiōe nō ſaluabit eos. Mementote iſtud & cōfundamini: redite preuaricatores ad cor. Recordamini prioris ſeculi: quoniā ego ſum deus: & non eſt vltra deus: nec eſt ſimilis mei annuncians ab exordio nouiſſimū: & ab initio que necdū facta ſunt: dicēs. Cōſilium meū ſtabit: & omnis volūtas mea fiet. Vocās ab oriente auē: & de terra longinqua virū voluntatis mee. Et locutus ſum & adducā illud: creaui & faciam illud. Audite me duri corde: qui longe eſtis a iuſticia. Prope feci iuſticiā meā non elongabitur: & ſalus mea non morabitur. Dabo in ſion ſalutē: & in iſrael gloriam meam. 47.

DEſcēde: ſede in puluere virgo filia babylō: ſede in terra. Non eſt ſolium filie chaldeorum: quia vltra non vocaberis mollis & tenera. Tolle molā & mole farinā: denuda turpitudinē tuā. Diſcooperi humerū: reuela crura: tranſi flumina. Reuelabitur ignominia tua: & videbitur opprobriū tuum. Vltionē capiā: & nō reſiſtet mihi hō. Redēptor noſter dn̄s exercituū: nomen illius ſanctus iſrael. Sede tacens & intra in tenebras filia chaldeorū: quia non vocaberis vltra domina regnoꝝ. Iratus ſum ſup populū meū: cōtaminaui hereditatē meā: & dedi eos in manu tua. Nō poſuiſti eis miſericordias. Sup ſenē aggrauaſti iugum tuū valde: & dixiſti. In ſempiternū ero dn̄a. Non poſuiſti hec ſuper cor tuum: neq; recordata es nouiſſimi tui. Et nunc audi hec delicata: & habitans cōfidenter: que dicis

אַף יִשְׁתַּחֲווּ׃ יִשָּׂאֻהוּ עַל כָּתֵף
יִסְבְּלֻהוּ וְיַנִּיחֻהוּ תַחְתָּיו וְיַעֲמֹד
מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ אַף יִצְעַק אֵלָיו
וְלֹא יַעֲנֶה מִצָּרָתוֹ לֹא יוֹשִׁיעֶנּוּ׃
זִכְרוּ זֹאת וְהִתְאֹשָׁשׁוּ הָשִׁיבוּ
פוֹשְׁעִים עַל לֵב׃ זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת
מֵעוֹלָם כִּי אָנֹכִי אֵל וְאֵין עוֹד
אֱלֹהִים וְאֶפֶס כָּמוֹנִי׃ מַגִּיד
מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר
לֹא נַעֲשׂוּ אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל
חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃ קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט
מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתוֹ אַף
דִּבַּרְתִּי אַף אֲבִיאֶנָּה יָצַרְתִּי אַף
אֶעֱשֶׂנָּה׃ שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב
הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה׃ קֵרַבְתִּי צִדְקָתִי
לֹא תִרְחָק וּתְשׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר
וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל
תִּפְאַרְתִּי׃

Ca.xlvij.

רְדִי וּשְׁבִי עַל עָפָר בְּתוּלַת
בַּת בָּבֶל שְׁבִי לָאָרֶץ אֵין כִּסֵּא
בַּת כַּשְׂדִּים כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקְרְאוּ
לָךְ רַכָּה וַעֲנֻגָּה׃ קְחִי רֵחַיִם וְטַחֲנִי
קָמַח גַּלִּי צַמָּתֵךְ חֶשְׂפִּי שֹׁבֶל
גַּלִּי שׁוֹק עִבְרִי נְהָרוֹת׃ תִּגָּל עֶרְוָתֵךְ
גַּם תֵּרָאֶה חֶרְפָּתֵךְ נָקָם אֶקָּח
וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם׃ גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ שְׁבִי
דוּמָם וּבֹאִי בַחֹשֶׁךְ בַּת כַּשְׂדִּים
כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקְרְאוּ לָךְ גְּבֶרֶת
מַמְלָכוֹת׃ קָצַפְתִּי עַל עַמִּי חִלַּלְתִּי
נַחֲלָתִי וָאֶתְּנֵם בְּיָדֵךְ לֹא שַׂמְתְּ
לָהֶם רַחֲמִים עַל זָקֵן הִכְבַּדְתְּ עֻלֵּךְ
מְאֹד׃ וַתֹּאמְרִי לְעוֹלָם אֶהְיֶה גְבֶרֶת
עַד לֹא שַׂמְתְּ אֵלֶּה עַל לִבֵּךְ לֹא
זָכַרְתְּ אַחֲרִיתָהּ׃ וְעַתָּה שִׁמְעִי זֹאת
עֲדִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח הָאֹמְרָה

שָׁחָה נָשָׂא
סָבַל נוּחַ
עָמַד קוּם
מוּשׁ צָעַק
עָנָה צוּר
יָשַׁע אָשַׁשׁ
שׁוּב
עָלַם
נָגַד
עָשָׂה יָעַץ
קוּם עָשָׂה
זָרַח רָחַק
בּוֹא
עָשָׂה אָבַר
רָחַק
רָחַק יָשַׁע
אָחַר נָתַן
יָשַׁע פָּאַר
Ca.xlvij.
יָרַד יָשַׁב
בָּתַל
יָסַף קָרָא
רָכַךְ לָקַח
רִיחַ
גָּלָה
עָרָה
רָאָה לָקַח
פָּגַע
קָדַשׁ יָשַׁב
יָסַף קָרָא
מָלַךְ
נָתַן שׂוּם
כָּבַד עָלַל
אָמַר עָלַם
עָדַן

בְּלִבָבָהּ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד לֹא אֵשֵׁב — יָשַׁב
אַלְמָנָה וְלֹא אֵדַע שְׁכוֹל׃ וְתָבֹאנָה — יָדַע שָׁכַל
לָּךְ שְׁתֵּי אֵלֶּה רֶגַע בְּיוֹם אֶחָד שְׁכוֹל — בּוֹא
וְאַלְמֹן כְּתֻמָּם בָּאוּ עָלַיִךְ בְּרֹב — בּוֹא
כְּשָׁפַיִךְ בְּעָצְמַת חֲבָרַיִךְ מְאֹד׃
וַתִּבְטְחִי בְרָעָתֵךְ אָמַרְתְּ אֵין רֹאָנִי — בָּטַח רוּעַ
חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֶךְ — רָאָה יָדַע
וַתֹּאמְרִי בְלִבֵּךְ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד׃ — אָמַר לֵבָב
וּבָא עָלַיִךְ רָעָה לֹא תֵדְעִי שַׁחְרָהּ — בּוֹא יָדַע
וְתִפֹּל עָלַיִךְ הֹוָה לֹא תוּכְלִי כַּפְּרָהּ — נָפַל יָכֹל
וְתָבֹא עָלַיִךְ פִּתְאֹם שׁוֹאָה לֹא — בּוֹא שָׁאָה
תֵדָעִי׃ עִמְדִי נָא בַחֲבָרַיִךְ וּבְרֹב
כְּשָׁפַיִךְ בַּאֲשֶׁר יָגַעַתְּ מִנְּעוּרָיִךְ — נָעַר יָעַל
אוּלַי תּוּכְלִי הוֹעִיל אוּלַי תַּעֲרוֹצִי׃ — עָרַץ לָאָה
נִלְאֵית בְּרֹב עֲצָתָיִךְ יַעַמְדוּ נָא — יָעַץ עָמַד
וְיוֹשִׁיעֻךְ הֹבְרֵו שָׁמַיִם הַחֹזִים — יָשַׁע חָזָה
בַּכּוֹכָבִים מוֹדִיעִים לֶחֳדָשִׁים — כָּכַב יָדַע
מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עָלָיִךְ׃ הִנֵּה הָיוּ כְקַשׁ — בּוֹא הָיָה
אֵשׁ שְׂרָפָתַם לֹא יַצִּילוּ אֶת נַפְשָׁם — נָצַל
מִיַּד לֶהָבָה אֵין גַּחֶלֶת לַחְמָם אוּר — חָמַם
לָשֶׁבֶת נֶגְדּוֹ׃ כֵּן הָיוּ לָךְ אֲשֶׁר יָגָעַתְּ — יָשַׁב הָיָה
סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרַיִךְ אִישׁ לְעֶבְרוֹ
תָּעוּ אֵין מוֹשִׁיעֵךְ׃ — תָּעָה יָשַׁע

Ca. xlviij שִׁמְעוּ זֹאת בֵּית
יַעֲקֹב הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל — קָרָא
וּמִמֵּי יְהוּדָה יָצָאוּ הַנִּשְׁבָּעִים — שָׁבַע
בְּשֵׁם יְהוָה וּבֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יַזְכִּירוּ לֹא בֶאֱמֶת וְלֹא בִצְדָקָה׃ — זָכַר
כִּי מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאוּ וְעַל אֱלֹהֵי — קָרָא
יִשְׂרָאֵל נִסְמָכוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ — סָמַךְ
הָרִאשֹׁנוֹת מֵאָז הִגַּדְתִּי וּמִפִּי — נָגַד פֶּה
יָצְאוּ וְאַשְׁמִיעֵם פִּתְאֹם עָשִׂיתִי — שָׁמַע עָשָׂה
וַתָּבֹאנָה׃ מִדַּעְתִּי כִּי קָשֶׁה אָתָּה — יָדַע
וְגִיד בַּרְזֶל עָרְפֶּךָ וּמִצְחֲךָ נְחוּשָׁה׃ — נָחַשׁ
וָאַגִּיד לְךָ מֵאָז בְּטֶרֶם תָּבוֹא — נָגַד בּוֹא
הִשְׁמַעְתִּיךָ פֶּן תֹּאמַר עָצְבִּי עָשָׂם — שָׁמַע אָמַר

in corde tuo: ego sum: & nō est ꝑter me amplius. Non sedebo vidua & ignorabo sterilitatē. Veniēt tibi duo hec subito in die vna sterilitas ꝏꝏ & viduitas. Vniuersa venerūt sup te ꝑpter multitudinē maleficiorū tuorū vehementē. Et fiduciā habuisti in malicia tua: & dixisti. Non est q videat me. Sapiētia tua & sciētia tua hec decepit te. Et dixisti in corde tuo. Ego sum & ꝑter me nō est altera. Veniet sup te malū: & nescies ortum eius: & irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Veniet sup te repēte miseria quā nescies. Sta cum incantatoribus tuis: & cum multitudine maleficiorū tuorꝝ in quibus laborasti ab adolescētia tua: si forte qd profit tibi: aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorū tuorꝝ. Stent & saluent te augures celi qui contemplabantur sidera: & supputabāt mēses vt ex eis annūciarent ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula: ꝏꝏꝏ ignis cōbussit eos. Non liberabunt animā suam de manu flāme: nō sūt prune qbus calefiāt: nec focus vt sedeant ad eū. Sic facta sunt tibi: in quibuscūqꝫ laboraueras. Negociatores tui ab adolescentia tua: vnusqsqꝫ in via sua errauerunt. Non est q saluet te.

48.

Audite hec domus iacob qui vocamini nomine israel: ꝏꝏꝏ & de aquis iuda existis: qui iuratis ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ in nomine domini: & dei israel ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ recordamini: non in veritate neqꝫ in iusticia. ꝏ De ciuitate enim sancta vocati sunt: & sup deū israel constabiliti sunt. Dñs exercituū nomen eius. Priora extunc annunciaui: & ex ore meo exierūt & audita feci ea: repente operatus sum & venerunt. Sciui enim quia durus es tu: ꝏꝏ et neruus ferreus ceruix tua: & frons tua erea. Predixi tibi extunc: antequam venirent indicaui tibi: ne forte diceres. Idola mea fecerūt hec:

in corde tuo: ego sū: & nō est alia. nō
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα. οὐ
sedebo vidua: neqꝫ sciā sterilitatē. nūc aūt veniēt
καθίσω χήρα, οὐδὲ γνώσομαι ὀρφανίαν. νῦν δὲ ἥξει
sup te duo hec subito in die vna: sterilitas
ἐπὶ σὲ τὰ δύο ταῦτα ἐξαίφνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἀτεκνία
& viduitas veniet subito sup te. in veneficio tuo
καὶ χηρεία ἥξει ἐξαίφνης ἐπὶ σέ. ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου
in fortitudie īcantatorꝝ tuorꝝ vehemēter in spe
ἐν τῇ ἰσχύϊ τῶν ἐπαοιδῶν σου σφόδρα ἐπὶ ἐλπίδι τῆς
neqtie tue. tu eñi dixisti: ego sum: & nō est a-
πονηρίας σου. σὺ γὰρ εἶπας, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλ-
lia. scias qm prudētia horꝝ & fornicatio tua tibi
λη. γνῶθι ὅτι ἡ σύνεσις τούτων καὶ ἡ πορνεία σου σοὶ
erit opprobriū. & dixisti in corde tuo: ego sum: &
ἔσται αἰσχύνη. καὶ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐγώ εἰμι, καὶ Hie
nō est alia. & veniet sup te ꝑditio & nescies 49.
οὐκ ἔστιν ἑτέρα. καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἀπώλεια καὶ οὐ μὴ γνῷς
foueā & incides in eā. & veniet sup te calami-
βόθυνον καὶ ἐμπεσεῖς εἰς αὐτόν. καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ταλαιπω-
tas & nō poteris mūda fieri. & veniet sup
ρία καὶ οὐ δυνήσῃ καθαρὰ γενέσθαι. καὶ ἥξει ἐπὶ
te de repēte ꝑditio: & nō cognosces. sta nūc in
σὲ ἐξαπίνης ἀπώλεια, καὶ οὐ γνώσῃ. στῆθι νῦν ἐν ταῖς
īcātatōib⁹ tuis & multis veneficiis tuis: q didici-
ἐπαοιδαῖς σου καὶ τῇ πολλῇ φαρμακείᾳ σου, ἃ ἐμάν-
sti ab adolescētia tua: si poteris iuuari: labora-
θανες ἐκ νεότητός σου, εἰ δυνήσῃ ὠφεληθῆναι, κεκοπία-
sti in cōsiliis tuis. stent iā & saluēt te
κας ἐν ταῖς βουλαῖς σου. στήτωσαν δὴ καὶ σωσάτωσάν σε
astrologi celi: q cōtēplant stellas: an-
οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας, ἀναγ-
nūcient tibi: qd venturū sit sup te. ecce oēs
γειλάτωσάν σοι, τί μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ. ἰδοὺ πάν-
qsi stipule in igne cōburent: & nō
τες ὡς φρύγανα ἐπὶ πυρὶ κατακαυθήσονται, καὶ οὐ μὴ
eruēt aīam suā de flāma: qꝛ habes car-
ἐξέλωνται τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐκ φλογός, ὅτι ἔχεις ἄν-
bones ignis: sedebis sup eos. hi erūt tibi
θρακας πυρός, καθήσεις ἐπ᾽ αὐτούς. οὗτοι ἔσονταί σοι
adiutoriū. laborasti in cōmutatiōe tua: ab ado-
βοήθεια. ἐκοπίασας ἐν τῇ ἐναλλαγῇ σου, ἀπὸ τῆς νεό-
lescētia tua hō in semetipso errauit: tibi aūt
τητός σου ἄνθρωπος καθ᾽ ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ
nō erit salus.
οὐκ ἔσται σωτηρία.

Ca.48.

Audite hec dom⁹ iacob: vocati in
Ἀκούσατε ταῦτα οἶκος ἰακώβ, οἱ κεκλημένοι ἐπὶ
noie israel: & de aq̄ iuda exeūtes
τῷ ὀνόματι ἰσραήλ, καὶ ἐξ ὕδατος ἰούδα ἐξελθόντες
iurātes ī noie dñi dei israel recen-
οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ μιμνησκό-
sentes: nō cū veritate neqꝫ cū iusticia: & adhe-
μενοι, οὐ μετὰ ἀληθείας οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης, καὶ ἀν-
rētes nomini ciuitatis sctē: &
τεχόμενοι τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ
in deo israel cōtra stabiliti. dñs sabaoth no-
ἐπὶ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἀντιστηριζόμενοι. κύριος σαβαὼθ ὄνο-
mē ei. priora adhuc ānūciaui & de o-
μα αὐτῷ. τὰ πρότερα ἔτι ἀνήγγειλα καὶ ἐκ τοῦ στό-
re meo egressa sūt: & auditū factū est. subito
ματός μου ἐξῆλθεν, καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο. ἐξάπινα
feci & venerūt. scio qꝛ durus es &
ἐποίησα καὶ ἐπῆλθεν. γινώσκω ὅτι σκληρὸς εἶ καὶ
neruus ferre⁹ collū tuū: & frons
νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ μέτωπόν
tua enea. & ānūciaui tibi olim anteqꝫ venirēt
σου χαλκοῦν. καὶ ἀνήγγειλά σοι πάλαι πρὶν ἐλθεῖν
sup te. auditū tibi feci ne forte diceres: qꝛ
ἐπὶ σέ. ἀκουστόν σοι ἐποίησα μήποτε εἴπῃς, ὅτι
idola mea fecerūt:
τὰ εἴδωλά μου ἐποίησε, ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

⁊ dices: q: ſculptilia ⁊ cōflatilia mādauerūt mihi.
καὶ εἴπῃς, ὅτι τὰ γλυπτὰ καὶ τὰ χωνευτὰ ἐνετείλατό μοι.
audiſtis oīa: ⁊ vos nō cognouiſtis: ſed ⁊ audi
ἠκούσατε πάντα, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἔγνωτε, ἀλλὰ καὶ ἀκου
ta tibi feci noua ex nūc q̄ futura ſunt:
στά σοι ἐποίησα τὰ καινὰ ἀπὸ τοῦ νῦν ἃ μέλλει γίνεσθαι,
⁊ nō dixi nūc fiūt: ⁊ nō olim: ⁊ nō priorib⁹
καὶ οὐκ εἶπα νῦν γίνεται, καὶ οὐ πάλαι, καὶ οὐ προτέραις
dieb⁹: ⁊ nō audiſti ea. ne dicas: certe noui
ἡμέραις, καὶ οὐκ ἤκουσας αὐτά. μὴ εἴπῃς, ναὶ γινώσκω
ea: neq̧ noſti: neq̧ ſciuiſti: neq̧ a pricipio ape
αὐτά, οὔτε ἔγνως, οὔτε ἠπίστασο, οὔτε ἀπ᾽ ἀρχῆς ἤνοι
rui tuas aures. noui em̄ q̧ p̄uaricās p̄uaricaberis: ⁊
ξά σου τὰ ὦτα. ἔγνων γὰρ ὅτι ἀθετῶν ἀθετήσεις, καὶ
iniqu⁹ adhuc ex vtero vocaberis. ꝑpter meū nomē
ἄνομος ἔτι ἐκ κοιλίας κληθήσῃ. ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος
oſtēdā tibi furorē meū: ⁊ glioſa mea īducā ſup
δείξω σοι τὸν θυμόν μου, καὶ τὰ ἔνδοξά μου ἐπάξω ἐπὶ
te: vt nō deſtruā te. ecce vēdidi te nō ꝑpter
σέ, ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσω σε. ἰδοὺ πέπρακά σε οὐχ ἕνεκεν
argentū: erui te de fornace paup̄tatis. ꝑpter me
ἀργυρίου, ἐξειλόμην σε ἐκ καμίνου πτωχείας. ἕνεκεν ἐμοῦ
faciā: q: meū nomē polluit: ⁊ gliam
ποιήσω, ὅτι τὸ ἐμὸν ὄνομα βεβηλοῦται, καὶ τὴν δόξαν
meā alteri nō dabo. audi me iacob ⁊ iſrael: quē ego voco:
μου ἑτέρῳ οὐ δώσω. ἄκουέ μου ἰακὼβ καὶ ἰσραήλ, ὃν ἐγὼ καλῶ,
ego ſum prim⁹ ⁊ ego in ſempiternū: ⁊ man⁹ mea
ἐγώ εἰμι πρῶτος καὶ ἐγώ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἡ χείρ μου
fundauit terrā ⁊ dextera mea firmauit ce
ἐθεμελίωσε τὴν γῆν καὶ ἡ δεξιά μου ἐστερέωσε τὸν οὐρα=
lū. vocabo ego eos: ⁊ ſtabūt ſimul: ⁊ cōgre=
νόν. καλέσω ἐγὼ αὐτούς, καὶ στήσονται ἅμα, καὶ συναχ
gabunt oēs ⁊ audiēt: qs eis āñūciauit
θήσονται πάντες καὶ ἀκούσονται, τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε
hec. diligēs te feci voluntatē tuā ſup baby
ταῦτα. ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου ἐπὶ βαβυ
lonē vt auferrē ſemē chaldeoꝝ: ego locut⁹ ſum: ⁊ ego
λῶνα ἆραι σπέρμα χαλδαίων, ἐγὼ ἐλάλησα, καὶ ἐγὼ
vocaui: adduxi eū ⁊ ꝓſperauit viā ei⁹.
ἐκάλεσα, ἤγαγον αὐτὸν καὶ εὐώδωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
adducite ad me: ⁊ audite hec: nō a prici
προσαγάγετε πρός με, καὶ ἀκούσατε ταῦτα, οὐκ ἀπ᾽ ἀρ
pio in abſcōdito locut⁹ ſū: qn̄ fiebat ibi erā. ⁊
χῆς ἐν κρυφῇ λελάληκα, ἡνίκα ἐγίνετο ἐκεῖ ἤμην. καὶ
nūc dn̄s de⁹ miſit me: ⁊ ſpūs ei⁹.
νῦν κύριος ὁ θεὸς ἀπέστειλέν με, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.
ſic dicit dn̄s dn̄s q̄ liberauit te ſctūs iſra=
οὕτως λέγει κύριος κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ὁ ἅγιος ἰσρα=
el: ego dn̄s de⁹ tu⁹ docui te vt īuenires tu
ήλ, ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου δέδειχά σοι τοῦ εὑρεῖν σε τὴν ὁ
viā: in q̄ ābulabis in ea: ⁊ ſi audiſſes mādata
δόν, ἐν ᾗ πορεύσῃ ἐν αὐτῇ, καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν
mea: fctā fuiſſet vtiq̧ ſicut flumē pax tua: ⁊ iuſti
μου, ἐγένετο ἂν ὡς ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου, καὶ ἡ δικαιο=
cia tua q̄ſi vnda maris. ⁊ fuiſſet vtiq̧ q̄ſi are
σύνη σου ὡς κῦμα θαλάσσης. καὶ ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ἄμ
na ſemē tuū: ⁊ ſtirpes vteri tui vt
μος τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς
puluis terre: neq̧ nūc exterminaberis: neq̧ peri=
χοῦς τῆς γῆς, οὐδὲ νῦν οὐ μὴ ἐξολοθρευθῇς, οὐδὲ ἀπο=
bit nomē tuū ī cōſpectu meo. exi de baby=
λεῖται τὸ ὄνομά σου ἐνώπιον ἐμοῦ. ἔξελθε ἐκ βαβυ=
lone fugiēs a chaldeis: vocē exultati
λῶνος φεύγων ἀπὸ τῶν χαλδαίων, φωνὴν εὐφροσύ
onis āñūciate: ⁊ auditū fiat hoc. āñūcia
νης ἀναγγείλατε, καὶ ἀκουστὸν γενέσθω τοῦτο. ἀπαγγεί
te vſq̧ ad extremū terre. dicite: redemit do
λατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. λέγετε, ἐρρύσατο κύ=
min⁹ ſeruū ſuū iacob:
ριος τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἰακώβ.

et ſculptilia mea & cōfla
tilia mādauerūt iſta. Que
audiſti vide oīa. Vos
aūt nō annūciaſtis. Audi
ta tibi feci noua extunc:
& cōſeruata ſunt q̄ ne=
ſcis. Nunc creata ſunt &
non ex tunc & ante diem
& nō audiſti ea: ne for
te dicas. Ecce cogno=
ui ea. Neq̧ audiſti neq̧
cognouiſti
neq̧ extunc aperta eſt
auris tua. Scio enī quia
preuaricās p̄uaricaberiſ:
& trāſgreſſorē ex vtero
vocaui te. Propter no
men meū longe faciā fu=
rorē meū: & laude mea
infrenabo te ne īteréas.
Ecce excoxi te ſed non
quaſi argentū: elegi te
in camino paupertatis.
Propter me ꝑpter me
faciā: vt nō blaſphemer
& gloriā meā alteri nō
dabo. Audi me iacob:
& iſrael quem ego
voco. Ego ipſe: ego
primus &
ego nouiſſim⁹. Manus
quoq̧ mea fundauit ter
ram: & dextera mea mē=
ſa ē celos. Ego vocabo
eos: & ſtabunt ſimul.
Cōgregamini oēs vos:
& audite. Quis de eis
annunciauit hec. Dn̄s
dilexit eū: faciet volūta
tē ſuā in babylone: & bra
chiū ſuū in chaldeis. Ego
locutus ſum &
vocaui eum: adduxi eū
& directa eſt via eius.
Accedite ad me: & audi
te hec. Non a principio
in abſcōdito locut⁹ ſuꝫ.
Ex tp̄e anteq̄ fierent ibi
eram: & nunc dominus
deus miſit me
& ſpiritus eius. Hec di=
cit dn̄s redemptor tuus
ſanctus iſrael. Ego dn̄s
deus tu⁹ docēs te vtilia:
gubernans te in via qua
ambulas. Vtinā atten=
diſſes madata mea. Facta
fuiſſet ſicut flumen pax
tua: & iuſticia tua ſicut
gurgites maris. Et fuiſ=
ſet q̄ſi arena ſemen tuū:
& ſtirps vteri tui vt lapil
li eius. Non interiſſet: &
nō fuiſſet attritū nomen
eius a facie mea. Egredi
mini de babylone fugite
a chaldeis: ī voce exulta
tionis annūciate: auditū
facite hoc: & afferte illud
vſq̧ ad extrema terre.
Dicite. Redemit domi=
nus ſeruū ſuum iacob.

וּפִסְלִי וְנִסְכִּי צִוָּם׃ שָׁמַעְתָּ חֲזֵה כֻּלָּהּ
וְאַתֶּם הֲלוֹא תַגִּידוּ הִשְׁמַעְתִּיךָ
חֲדָשׁוֹת מֵעַתָּה וּנְצֻרוֹת וְלֹא יְדַעְתָּם׃
עַתָּה נִבְרְאוּ וְלֹא מֵאָז וְלִפְנֵי יוֹם
וְלֹא שְׁמַעְתָּם פֶּן תֹּאמַר הִנֵּה יְדַעְתִּין׃
גַּם לֹא שָׁמַעְתָּ גַּם לֹא יָדַעְתָּ גַּם
מֵאָז לֹא פִתְּחָה אָזְנֶךָ כִּי יָדַעְתִּי
בָּגוֹד תִּבְגּוֹד וּפֹשֵׁעַ מִבֶּטֶן קֹרָא לָךְ׃
לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי
אֶחֱטָם לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ׃ הִנֵּה
צְרַפְתִּיךָ וְלֹא בְכָסֶף בְּחַרְתִּיךָ
בְּכוּר עֹנִי׃ לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה
כִּי אֵיךְ יֵחָל וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא
אֶתֵּן׃ שְׁמַע אֵלַי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל
מְקֹרָאִי אֲנִי הוּא אֲנִי רִאשׁוֹן אַף
אֲנִי אַחֲרוֹן׃ אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ
וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קֹרֵא אֲנִי
אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו׃ הִקָּבְצוּ כֻלְּכֶם
וּשְׁמָעוּ מִי בָהֶם הִגִּיד אֶת אֵלֶּה יְהֹוָה
אֲהֵבוֹ יַעֲשֶׂה חֶפְצוֹ בְּבָבֶל וּזְרֹעוֹ
כַּשְׂדִּים׃ אֲנִי אֲנִי דִּבַּרְתִּי אַף
קְרָאתִיו הֲבִיאֹתִיו וְהִצְלִיחַ דַּרְכּוֹ׃
קִרְבוּ אֵלַי שִׁמְעוּ זֹאת לֹא מֵרֹאשׁ
בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי מֵעֵת הֱיוֹתָהּ שָׁם
אָנִי וְעַתָּה אֲדֹנָי יְהֹוִה שְׁלָחַנִי
וְרוּחוֹ׃ כֹּה אָמַר יְהֹוָה גֹּאַלְךָ
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ
מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל מַדְרִיכֲךָ בְּדֶרֶךְ
תֵּלֵךְ׃ לוּא הִקְשַׁבְתָּ לְמִצְוֹתָי וַיְהִי
כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ כְּגַלֵּי
הַיָּם׃ וַיְהִי כַחוֹל זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֵי
מֵעֶיךָ כִּמְעֹתָיו לֹא יִכָּרֵת וְלֹא
יִשָּׁמֵד שְׁמוֹ מִלְּפָנָי׃ צְאוּ מִבָּבֶל
בִּרְחוּ מִכַּשְׂדִּים בְּקוֹל רִנָּה הַגִּידוּ
הַשְׁמִיעוּ זֹאת הוֹצִיאוּהָ עַד קְצֵה
הָאָרֶץ אִמְרוּ גָּאַל יְהֹוָה עַבְדּוֹ יַעֲקֹב׃

צוה
נגד שמע
ברא פנה
אמר
בגד
ארך הלל
חטם כרת
ענה עשה
חלל כבד
נתן
קרא
ימן
עמד קבץ
נגד
עשה
בוא צלח
היה
קדש
למד יעל
דרך ילך
קשב צוה
היה שלם
גלל יצא
מעה כרת
שמד פנה
יצא רנן
נגד שמע
יצא

ולא צמאו בחרבות הוליכם מים
מצור הזיל למו ויבקע צור
ויזבו מים: אין שלום אמר יהוה
לרשעים:

Cap.xlix.

שמעו איים אלי והקשיבו
לאמים מרחוק יהוה מבטן קראני
ממעי אמי הזכיר שמי: וישם פי
כחרב חדה בצל ידו החביאני
וישימני לחץ ברור באשפתו
הסתירני: ויאמר לי עבדי אתה
ישראל אשר בך אתפאר: ואני
אמרתי לריק יגעתי לתהו והבל
כחי כליתי אכן משפטי את יהוה
ופעלתי את אלהי: ועתה אמר יהוה
יצרי מבטן לעבד לו לשובב
יעקב אליו וישראל לא יאסף
ואכבד בעיני יהוה ואלהי היה עזי:
ויאמר נקל מהיותך לי עבד להקים
את שבטי יעקב ונצורי ישראל
להשיב ונתתיך לאור גוים
להיות ישועתי עד קצה הארץ:
כה אמר יהוה גאל ישראל קדושו
לבזה נפש למתעב גוי לעבד
משלים מלכים יראו וקמו שרים
וישתחוו למען יהוה אשר נאמן
קדוש ישראל ויבחרך: כה אמר
יהוה בעת רצון עניתיך וביום
ישועה עזרתיך ואצרך ואתנך
לברית עם להקים ארץ להנחיל
נחלות שממות: לאמר לאסורים
צאו לאשר בחשך הגלו על
דרכים ירעו ובכל שפיים
מרעיתם: לא ירעבו ולא יצמאו
ולא יכם שרב ושמש כי מרחמם
ינהגם ועל מבועי מים ינהלם:
ושמתי כל הרי לדרך ומסלתי

נזל בקע
זוב
איי קשב
רחק
מעה זכר
שם שום
פה חדד
חבא שום
ברר סתר
אמר פאר
תהה
כחח כלה
שפט
אסף
כבד עזז
קלל היה
קום נצר
שוב נתן
היה ישע
קדש
תעב
ראה קום
שור
שחה אמן
בחר
רצה ענה
ישע נצר
נתן ברת
קום נחל
אסר
יצא גלה
רעה שפה
רעה רעב
צמא נכה
רחם נהג
נבע נהל
שום סלל

Non ſitierūt in deſerto
cum educeret eos. Aquā
de petra produxit eis:
& ſcidit petram
& fluxerunt aque. Non
eſt pax
impiis dicit dominus.

49.

Vdite inſule & attē
dite
populi de longe. Domi
nus ab vtero vocauit me:
de ventre mr̄is mee re-
cordat⁹ eſt nōis mei. Et
poſuit os meū q̄ſi gladiū
acutū: in vmbra manus
ſue ꝓtexit me: & poſuit
me ſicut ſagittā electam.
In pharetra ſua abſcon
dit me: & dixit mihi. Ser
uus me⁹ es tu iſrael: q̄a
ī te glorificabor. Et ego
dixi. In vacuum labora
ui: ſine cauſa & vane
fortitudinē meā cōſum
pſi. Ergo iudiciū meū cū
dn̄o: & opus meū cum
deo meo. Et nūc hec di
cit dn̄s formās me ex vte
ro ſeruū ſibi vt reducam
iacob ad eum: & iſrael
non congregabitur.
Et glorificat⁹ ſum in ocu
lis dn̄i: & deus me⁹ fact⁹
eſt fortitudo mea. Et di-
xit. Parū eſt vt ſis mihi
ſeru⁹ ad ſuſcitandas tri-
bus iacob: & feces iſrael
conuertendas. Dedi te
in lucem gentium
vt ſis ſalus mea vſq; ad
extremum terre.
Hec dicit domin⁹ redē
ptor iſrael: ſanctus eius:
ad contēptibilē aīam ad
abominatā gētē ad ſeruū
dn̄orū. Reges videbunt
& cōſurgent principes:
& adorabunt propter
dn̄m: quia fidelis eſt: &
ſanctum iſrael qui elegit
te. Hec dicit
dominus. In tēpore pla
cito exaudiui te & in die
ſalutis auxiliat⁹ ſum tui.
Et ſeruaui te & dedi te
in fedus populi vt ſuſci-
tares terrā: & poſſideres
hereditates diſſipatas:
vt diceres his q̄ vincti ſūt
exite: & his qui in tene
bris reuelamini. Super
vias paſcentur: & in oī-
bus planis
paſcue eorum. Non eſu
rient neq; ſitient:
& non ꝑcutiet eos eſtus
& ſol: q̄a miſerator eoꝝ
reget eos & ad fontes
aquarum portabit eos.
Et ponam oēs montes
meos ī viā: & ſemite mee

τ ſi ſitierit ꝑ deſertū ducet eos: aquā de petra
καὶ ἐὰν διψήσωσι δι᾽ ἐρήμου ἄξει αὐτοὺς, ὕδωρ ἐκ πέτρας
educet eis. ſcīdetur petra τ fluet aqua τ bi
ἐξάξει αὐτοῖς· σχισθήσεται πέτρα καὶ ῥυήσεται ὕδωρ καὶ πί
bet ppl̄s me⁹. nō eſt gaudere dicit dn̄s impiis. Inf 57.
εται ὁ λαός μου. οὐκ ἔστιν χαίρειν λέγει κς̄ τοῖς ἀσεβέσιν.
Audite inſule τ āttēdite gētes: poſt tp̄s
Ἀκούσατε νῆσοι καὶ προσέχετε ἔθνη, διὰ χρόνου
multū ſtabit dicit dn̄s. de ventre mr̄is mee
πολλοῦ στήσεται λέγει κύριος. ἐκ κοιλίας μητρός μου
vocauit nomē meū: τ poſuit os meū q̄ſi gla
ἐκάλεσεν τὸ ὄνομά μου, καὶ ἔθηκεν τὸ στόμα μου ὡς μά
diū acutū: τ ſub ꝓtectiōe man⁹ ſue
χαιραν ὀξεῖαν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ
abſcōdit me: poſuit me q̄ſi ſagittā electā: τ in pha
ἔκρυψέ με, ἔθηκέ με ὡσεὶ βέλος ἐκλεκτόν, καὶ ἐν τῇ φα
retra tua abſcōdit me. τ dixit mihi: ſeru⁹ me⁹ es
ρέτρᾳ σου ἔκρυψέ με. καὶ εἶπέ μοι, δοῦλός μου εἶ
tu iſrael: τ in te gl̄abor. τ ego dixi:
σὺ ἰσραήλ, καὶ ἐν σοὶ δοξασθήσομαι. καὶ ἐγὼ εἶπα,
vane laboraui. in vanū: in nihilū dedi
κενῶς ἐκοπίασα. εἰς μάταιον, καὶ εἰς οὐδὲν ἔδωκα τὴν
fortitudinē meā. ꝓpter hoc iudiciū meū apud dn̄m: τ
ἰσχύν μου. διὰ τοῦτο ἡ κρίσις μου παρὰ κύριον, καὶ ὁ
labor me⁹ corā deo meo. τ nūc ſic di-
πόνος μου ἐναντίον τοῦ θεοῦ μου. καὶ νῦν οὕτως λέ-
cit dn̄s q̄ formauit me ex vtero ſeruū ſibi:
γει κύριος ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ, τοῦ
vt cōgregarē iacob ad eū. τ iſrael cōgre
συναγαγεῖν τὸν ἰακὼβ πρὸς αὐτόν. καὶ ἰσραὴλ συναχ
gabor: τ gl̄ificabor corā dn̄o: τ de⁹
θήσομαι, καὶ δοξασθήσομαι ἐναντίον κυρίου, καὶ ὁ θεός
me⁹ erit fortitudo mea: τ dixit: magnū tibi eſt vt voce
μου ἔσται ἰσχύς μου. καὶ εἶπεν, μέγα σοί ἐστι τοῦ κληθῆ
ris puer me⁹: vt ſuſcites trib⁹ iacob: τ diſper S. Ac 13.
ναι παῖδά μου, τοῦ στῆσαι φυλὰς ἰακώβ, καὶ τὴν δια
ſionē iſrael cōuertas. ecce poſui te in
σπορὰν τοῦ ἰσραὴλ ἐπιστρέψαι. ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς
teſtamētū gn̄is in lucē gētiū: vt ſis tu in ſalu-
διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρί
tē vſq; ad extremū terre. ſic dicit dn̄s q̄ eru
αν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. οὕτως λέγει κύριος ὁ ῥυσά
it te de⁹ iſrael: ſc̄tificate eū q̄ deſpicit
μενός σε ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἁγιάσατε τὸν φαυλίζοντα τὴν
aīam ſuā q̄ abominat̄ a gētib⁹ ſeru⁹
ψυχὴν αὐτοῦ τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ὁ δοῦ
principū. reges videbūt eū: τ cōſur
λος τῶν ἀρχόντων. βασιλεῖς ὄψονται αὐτόν, καὶ ἀνα
gent principes τ adorabūt eū ꝓpter do
στήσονται ἄρχοντες καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕνεκεν κυ
minū: q̄ꝛ fidelis eſt ſanct⁹ iſrael: τ elegi
ρίου, ὅτι πιστός ἐστιν ὁ ἅγιος ἰσραήλ, καὶ ἐξελεξάμην
te. ſic dicit dn̄s: tp̄e oportuno exaudiui te: τ in die 2.
σε. οὕτως λέγει κύριος, καιρῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέ 6.
ſalutis adiuuaui te: τ plaſmaui te: τ dedi
ρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι, καὶ ἔπλασά σε, καὶ ἔδωκά
te in teſtamētū gētiū: vt cōſtitueres terrā: poſſide
σε εἰς διαθήκην ἐθνῶν, τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, κληρονομῆ
res hereditates deſertas: dicentē his q̄ in vinculis: exi
σαι κληρονομίας ἐρήμους, λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλ
te τ his q̄ in tenebris: reuelari. in oībus
θετε καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει, ἀνακαλυφθῆναι. ἐν πάσαις ταῖς
viis paſcent̄: τ in oībus ſemitis paſcua
ὁδοῖς βοσκηθήσονται, καὶ ἐν πάσαις ταῖς τρίβοις ἡ νομὴ Ep d.
eoꝝ. nō eſurient: neq; ſitiēt: neq; ꝑcutiet
αὐτῶν. οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ διψήσουσιν, οὐδὲ πατάξει
eos eſtus neq; ſol: ſed q̄ miſerat⁹ fuerit eos cōſo
αὐτοὺς καύσων οὐδὲ ἥλιος, ἀλλ᾽ ὁ ἐλεῶν αὐτοὺς παρα
labitur eos: τ ꝑ fontes aquaꝝ ducet illos: τ
καλέσει αὐτούς, καὶ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς, καὶ
ponā oēm mōtē in viā: τ oēm ſemitā
θήσω πᾶν ὄρος εἰς ὁδόν, καὶ πᾶσαν τρίβον

in pascua eis. ecce isti de lōge veniēt: isti
εἰς βόσκημα αὐτοῖς. ἰδοὺ οὗτοι πόρρωθεν ἥξουσιν, οὗτοι
ab aqlone ꝛ mari: alii aūt de terra psarū. letami
ἀπὸ βορρᾶ καὶ θαλάσσης, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς περσῶν. εὐφραί
ni celi: ꝛ exultet terra: erūpāt mōtes leti=
νεσθε οὐρανοί, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ῥηξάτω τὰ ὄρη εὐφρο
ciā: qꝛ misert⁹ est de⁹ ppli sui: ꝛ humiles
σύνην, ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τοῦ
ppli sui cōsolat⁹ est. dixit sion: dereliqt me dn̄s: ꝛ
λαοῦ αὐτοῦ παρεκάλεσεν. εἶπε δὲ σιών, ἐγκατέλιπέ με κς, καὶ
dn̄s oblit⁹ est mei. nūqd obliuiscet mulier filii sui:
ὁ κς ἐπελάθετό μου. μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδὸς αὐτῆς,
vel nō misereri part⁹ vteri sui? si aūt ꝛ hoꝝ
ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; εἰ δὲ καὶ ταῦτα
oblita fuerit mulier: sed ego nō obliuiscar tui dicit dn̄s.
ἐπιλάθοιτο γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου λέγει κς.
ecce sup manus meas depinxi tuos muros: ꝛ corā
ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφησά σου τὰ τείχη, καὶ ἐνώ
me es semp. ꝛ cito edificata es a qb⁹ destructa
πιόν μου εἶ διαπαντός. καὶ ταχὺ οἰκοδομηθήσῃ ὑφ' ὧν καθῃρέ
fuisti: ꝛ q desolauerūt te ex te egredient. leua in
θης, καὶ οἱ ἐρημώσαντές σε ἐκ σοῦ ἐξελεύσονται. ἆρον κύ
circuitu oculos tuos ꝛ vide oēs. ecce con=
κλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε πάντας. ἰδοὺ συ=
gregati sunt: ꝛ venerūt ad te. viuo ego dicit dn̄s:
νήχθησαν, καὶ ἤλθοσαν πρός σε. ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος,
qꝛ oīb⁹ his qsi ornamēto vestieris: ꝛ circūdaberis
ὅτι πάντας αὐτοὺς ὡς κόσμον ἐνδύσῃ, καὶ περιθήσῃ
eis qsi ornamēto spōsa: qꝛ deserta tua ꝛ dissi
αὐτοὺς ὡς κόσμον νύμφη, ὅτι τὰ ἔρημά σου καὶ τὰ διεφ
pata ꝛ q corruerūt: qm̄ nūc āgustiaberis ab
θαρμένα καὶ τὰ πεπτωκότα, ὅτι νῦν στενοχωρήσῃ ἀπὸ
hītantib⁹: ꝛ elongabūt a te absor
τῶν κατοικούντων, καὶ μακρυνθήσονται ἀπὸ σοῦ οἱ κα=
bētes. dicēt eñ in aurib⁹ tuis filii tui: quos
ταπίνοντες. ἐροῦσι γὰρ εἰς τὰ ὦτά σου οἱ υἱοί σου, οὓς
pdidisti: angust⁹ mihi loc⁹: fac mihi locū vt ha
ἀπώλεσας, στενός μοι ὁ τόπος, ποίησόν μοι τόπον ἵνα κα
bitē. ꝛ dices in corde tuo: qs genuit mihi istos?
τοικήσω. καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἐγέννησέν μοι τού
ego aūt sine filiis ꝛ vidua: aduena ꝛ inclu
τους; ἐγὼ δὲ ἄτεκνος καὶ χήρα, πάροικος καὶ ἐγκεκλει
sa: hos aūt qs enutriuit mihi? ego aūt derelicta
σμένη, τούτους δὲ τίς ἐξέθρεψέ μοι; ἐγὼ δὲ κατελείφ=
sum sola: isti aūt mihi vbi erāt. sic dicit dn̄s:
θην μόνη, οὗτοι δέ μοι ποῦ ἦσαν. οὕτως λέγει κύριος,
ecce leuo sup gētes manū meā: ꝛ sup īsulas leuabo
ἰδοὺ αἴρω εἰς τὰ ἔθνη τὴν χεῖρά μου, καὶ εἰς τὰς νήσους ἀρῶ
signū meū. ꝛ adducēt filios tuos in sinu:
σύσσημόν μου. καὶ ἄξουσι τοὺς υἱούς σου ἐν κόλπῳ, τὰς
at filias tuas in hūeris portabūt. ꝛ erūt reges
δὲ θυγατέρας σου ἐπ' ὤμων ἀροῦσι. καὶ ἔσονται βασιλεῖς
nutritii tui. at pricipes femie eoꝝ nutrices tue. sup fa=
τιθηνοί σου. αἱ δὲ ἄρχουσαι αὐτῶν τροφοί σοι. ἐπὶ πρό=
ciē terre adorabūt te: ꝛ puluerē pe=
σωπον τῆς γῆς προσκυνήσουσί σοι, καὶ τὸν χοῦν τῶν πο
dū tuoꝝ lingēt. ꝛ scies: qꝛ ego dn̄s ꝛ nō cōfun
δῶν σου λείξουσι. καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος καὶ οὐκ αἰσχυν
dent expectātes eū: nūqd accipiet qs a gi=
θήσονται οἱ ὑπομένοντες αὐτόν, μὴ λήψεταί τις παρὰ γί=
gante spolia? ꝛ si captiuauerit qs iniuste sal
γαντος σκῦλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως σω
nabit? qꝛ sic dicit dn̄s: si qs captiuauerit
θήσεται; ὅτι οὕτως λέγει κύριος, ἐάν τις αἰχμαλωτεύ
gigantē: accipiet spolia. accipiens aūt a for
σῃ γίγαντα, λήψεται σκῦλα. λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύον=
te saluabit. ego aūt iudiciū tuū iudicabo: ꝛ ego
τος σωθήσεται. ἐγὼ δὲ τὴν κρίσιν σου κρινῶ, καὶ ἐγὼ τοὺς
filios meos eruā. ꝛ comedēt q tribulauerūt te car=
υἱούς μου ῥύσομαι. καὶ φάγονται οἱ θλίψαντές σε τὰς σάρ=
nes suas: ꝛ bibēt qsi vinū nouū sanguinē suū
κας αὐτῶν, καὶ πίονται ὡς οἶνον νέον τὸ αἷμα αὐτῶν

exaltabuntur. Ecce isti
de longe venient: ∞∞
& ecce illi ab aquilone
& mari: & isti ∞∞∞∞
de terra australi. Lau=
date celi: & exulta ∞∞
terra: iubilate montes
laude: qa consolatus est
dn̄s populū suū & pau
perū suorū miserebitur.
Et dixit sion: dereliqt
me dn̄s: & dn̄s oblitus ē
mei. Nunqd obliuisci pōt
mulier infantē suū: vt
nō misereatur filio vteri
sui. Et si illa oblita fuerit:
ego tn̄ nō obliuiscar tui.
Ecce in manibus meis
descripsi te: muri tui co
rā oculis meis semp. Ve
nerūt structores tui: de=
struentes te & dissipantes
a te exibūt. Leua in cir
cuitu oculos tuos & vide
oēs isti cōgregati sunt:
venerūt tibi. Viuo ego
dicit dn̄s: qa oībus his
velut ornamento vestie
ris: & circūdabis tibi eos
qsi spōsa. Quia deserta
tua & solitudines tue &
terra ruine tue nūc an=
gusta erunt pre hītatori
bus: & longe fugabūtur
qui absorbebāt te. Ad=
huc dicent in aurib⁹ tuis
filii sterilitatis tue. An=
gustus est mihi locus: fac
spaciū mihi vt habitem.
Et dices in corde tuo.
Quis genuit mihi istos.
Ego sterilis & nō pariēs
trāsmigrata & captiua:
& istos qs enutriuit. ego
destituta & sola: & isti
vbi hic erant? Hec dicit
dn̄s deus. Ecce leuabo
ad gētes manū meā: &
ad populos exaltabo si=
gnū meum. Et afferent
filios tuos in vlnis: & fi=
lias tuas super humeros
portabunt. Et erunt re
ges nutricii tui: & regi=
ne nutrices tue. Vultu in
terra demisso adorabūt
te: & puluerē pedū tuoꝝ
lingēt. Et scies qa ego
dn̄s sup quo nō cōfun=
dētur q expectāt eū. Nū
qd tolletur a forti preda:
aut qd captū fuerit a ro
busto saluū esse poterit?
Quia hec dicit dn̄s. Eq
dem & captiuitas a forti
tolletur: & qd ablatum
fuerit a robusto saluabi=
tur. eos vero q iudicaue
rūt te: ego iudicabo: &
filios tuos ego saluabo.
Et cibabo hostes tuos
carnibus suis: & quasi
musto sanguine suo ∞∞

ירמון: הנה אלה מרחק יבאו
והנה אלה מצפון ומים ואלה
מארץ סינים: רנו שמים וגילי
ארץ ופצחו הרים רנה כי נחם
יהוה עמו ועניו ירחם: ותאמר ציון
עזבני יהוה ואדני שכחני: התשכח
אשה עולה מרחם בן בטנה גם
אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך:
הן על כפים חקותיך חומתיך
נגדי תמיד: מהרו בניך מהרסיך
ומחריביך ממך יצאו: שאי סביב
עיניך וראי כלם נקבצו באו
לך חי אני נאם יהוה כי כלם
כעדי תלבשי ותקשרים ככלה: כי
חרבתיך ושממתיך וארץ הריסתך
כי עתה תצרי מיושב ורחקו
מבלעיך: עוד יאמרו באזניך בני
שכליך צר לי המקום גשה
לי ואשבה: ואמרת בלבבך
מי ילדלי את אלה ואני שכולה
וגלמודה גולה וסורה ואלה מי
גדל הן אני נשארתי לבדי אלה
איפה הם: כה אמר אדני יהוה
הנה אשא אל גוים ידי ואל
עמים ארים נסי והביאו
בניך בחצן ובנתיך על כתף
תנשאנה: והיו מלכים אמניך
ושרותיהם מיניקתיך אפים
ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך
ילחכו וידעת כי אני יהוה אשר
לא יבשו קוי: היקח מגבור מלקוח
ואם שבי צדיק ימלט: כי כה אמר
יהוה גם שבי גבור יקח ומלקוח
עריץ ימלט ואת יריבך אנכי אריב
ואת בניך אנכי אושיע: והאכלתי
את מוניך את בשרם וכעסים דמם

רום בוא
צפן
רנן גול
רנן
ענה רחם
אמר שכח
חקק חמה
תמד בנה
הרס חרב
נשא סבב
ראה קבץ
בוא חיה
עדה לבש
קשר כלל
צור ישב
בלע אמר
צור קום
נגש ישב
שכל
גלמד גלה
שאר בדד
נשא
רום נסס
בוא
נשא היה
שור ינק
שחה
לחך
בוש קוה
לקח גבר
לקח שבה
צדק מלט
גבר
ערץ ריב
ישע אכל
ינה עסס

יִשְׁכָּרוּן וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי
אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר
יַעֲקֹב׃

Cap. l.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר
כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ
אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר מָכַרְתִּי אֶתְכֶם
לוֹ הֵן בַּעֲוֺנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם
וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם׃ מַדּוּעַ
בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין
עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת
וְאִם אֵין בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי
אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר
תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וְתָמֹת
בַּצָּמָא׃ אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת
וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם׃ אֲדֹנָי יְהוִה
נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת
אֶת יָעֵף דָּבָר יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ כַּלִּמּוּדִים׃
אֲדֹנָי יְהוִה פָּתַח לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי
לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נְסֻגוֹתִי׃ גֵּוִי
נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים פָּנַי
לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃ וַאדֹנָי
יְהוִה יַעֲזָר לִי עַל כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי
עַל כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ
וָאֵדַע כִּי לֹא אֵבוֹשׁ׃ קָרוֹב מַצְדִּיקִי
מִי יָרִיב אִתִּי נַעַמְדָה יָּחַד מִי
בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי׃ הֵן אֲדֹנָי
יְהוִה יַעֲזָר לִי מִי הוּא יַרְשִׁיעֵנִי
הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃
מִי בָכֶם יְרֵא יְהוָה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל
עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין
נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן
בֵּאלֹהָיו׃ הֵן כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי
זִיקוֹת לְכוּ בְּאוּר אֶשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת
בִּעַרְתֶּם מִיָּדִי הָיְתָה זֹּאת לָכֶם
לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן׃

שָׁכַר
נָשַׁע אָבַר
כָּרַת אֵם
נָשָׁה
מָכַר
מָדַע
קָצַר
פָּדָה כּוּחַ
נָצַל חָרַב
שׂוּם דָּבַר
בָּאַשׁ מוּת
לָבַשׁ
כָּסָה
לָשׁוֹן לָמַד
יָדַע
מָרָה אָחַר
נָתַן נָכָה
לָחָה פָּנָה
סָתַר יָרַק
עָזַר כָּלַם
שׂוּם יָדַע
בּוּשׁ קָרַב
צָדַק רוּב
עָמַד שָׁפַט
נָגַשׁ
רָשַׁע
בָּלָה אָכַל
בָּטַח שָׁעַן
אָזַר
יָלַךְ
הָיָה
עָצַב שָׁכַב

inebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego dominus saluans te: & redemptor tuus fortis iacob. 50.

Hec dicit dn̄s. Quis est hic liber repudii matris vestre: quo dimisi eam? aut quis est creditor meus: cui vendidi vos? Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis: & in sceleribus vestris dimisi matrem vestrā: quia veni & non erat vir: vocaui & non erat qui audiret. Nunqd abbreuiata & paruula facta est manus mea vt nō possim redimere: aut nō est in me virtus ad liberandū? Ecce increpatione mea desertū faciā mare: ponā flumina in siccū. Cōputrescēt pisces sine aq̄: & morientur i siti. Induā celos tenebris: & saccū ponā opimentū eorū. Dn̄s dedit mihi linguā eruditā vt sciā sustētare eum qui lassus est verbo. Erigit mane: mane erigit mihi aurem: vt audiam quasi magistrū. Dominus deus aperuit mihi aurem ego autē nō cōtradico: retrorsū nō abii. Corpus meum dedi percutientibus: & genas meas vellētibus. Faciē meā nō auerti ab increpātibus & cōspuētibus in me. Dn̄s deus auxiliator meus: & ideo nō sum confusus. Ideo posui faciem meā vt petrā durissimā: & scio q̄m nō cōfundar. Iuxta est q iustificat me. Quis cōtradicet mihi? Stemus simul. Quis est aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce dn̄s deus auxiliator meus. Quis est q cōdēnet me? Ecce oēs q̄si vestimentū cōterētur: tinea comedet eos. Quis ex vobis timēs dn̄m: audiēs vocē serui sui. Quis ambulauit in tenebris: & nō est lumen ei. Speret in nomine dn̄i: & innitatur sup deū suū. Ecce vos oēs accendētes ignē accincti flāmis. Ambulate in lumine ignis vr̄i: & in flāmis q̄s succendistis. de manu mea factū est hoc vobis. In doloribus dormietis. 51.

τ inebriabunt: τ sentiet oīs caro: qꝛ
καὶ μεθυσθήσονται, καὶ αἰσθανθήσεται πᾶσα σάρξ, ὅτι
ego dn̄s q̄ eruit te: τ adiutor fortitudis
ἐγὼ κύριος ὁ ῥυσάμενός σε, καὶ ἀντιλαμβανόμενος ἰσχύ
iacob.
ος ἰακώβ. Ca.50.
Sic dicit dn̄s: qualis hic liber
Οὕτως λέγει κύριος, ποῖον τοῦτο βιβλίον τοῦ
repudii mr̄is vr̄e: quo dimisi eā: aut ose
ἀποστασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν, ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτήν; ἢ
cui creditori exactor meor vēdidi vos ei:
τίνι ὑπόχρεῳ τῶν πρασσόντων με πέπρακα ὑμᾶς αὐ
ecce pctis vr̄is venūdati estis: τ
τῷ; ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε, καὶ ταῖς
iniq̄tatibus vr̄is dimisi matrē vr̄am: qꝛ
ἀνομίαις ὑμῶν ἐξαπέστειλα τὴν μητέρα ὑμῶν, διότι
veni τ nō erat hō: vocaui τ nō erat
ἦλθον καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἐκάλεσα καὶ οὐκ ἦν ὁ
audiēs. nūq̄d nō poterit manus mea liberare: aut Inf 59.
ὑπακούων. μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χείρ μου τοῦ ῥύσασθαι, ἢ
nō possum eruere? ecce cōminatiōe mea desertū fa
οὐκ ἰσχύω τοῦ ἐξελέσθαι; ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώ-
ciā mare: τ ponā flumia deserta: τ are
σω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους, καὶ ξη
fient pisces eor: eo q̄d nō sit aqua:
ρανθήσονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ,
τ morient in siti. induā celū tenebris:
καὶ ἀποθανοῦνται ἐν δίψῃ. ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν σκότος,
τ q̄si ciliciū ponā opcrimētū eius. dn̄s
καὶ ὡς σάκκον θήσω τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. κύριος
dn̄s dat mihi linguā discipline: vt sciā
κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι ἡ
qn̄ opꝫ loqui verbū. posuit mihi mane: mane: addi
νίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. ἔθηκέ μοι πρωΐ, πρωΐ, προσέ
dit mihi aurē ad audiendū. τ disciplina dn̄i aperit
θηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν. καὶ ἡ παιδεία κυρίου ἀνοίγει
meas aures: ego aūt nō renuā nō cōtradico.
μου τὰ ὦτα, ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ οὐκ ἀντιλέγω.
dorsum meū dedi in flagella: at ge
τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγό-
nas meas ad alapas. at faciē meā nō
νας μου εἰς ῥαπίσματα. τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ Mt
auerti a cōfusione sputor: τ dn̄s do- 26
ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων, καὶ κύριος κύ
minus auxiliator meus factus ē. ppter hoc nō sū cōfusus: sed
ριος βοηθός μου ἐγενήθη. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ'
posui faciē meā sicut firmā petrā: τ cognoui
ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνων
qꝛ nō cōfundar: qꝛ iuxta ē q̄ iustificat me. q̄s q̄ li
ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαιώσας με. τίς ὁ κρι
tigat mecū: resistat mihi simul: τ q̄s q̄ litigat mecū:
νόμενός μοι; ἀντιστήτω μοι ἅμα; καὶ τίς ὁ κρινόμενός μοι;
appropinq̄t mihi: ecce dn̄s auxiliabit mihi. τ affliget
ἐγγισάτω μοι, ἰδοὺ κύριος βοηθήσει μοι. καὶ κακώσει
me? ecce oēs vos q̄si vestimētū veterascetis:
με; ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε,
τ quasi tinea comedet vos. exaudiat vo
καὶ ὡς σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. ὑπακουσάτω τῆς φω
cē pueri eius. ābulantes in tenebris: τ
νῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. οἱ πορευόμενοι ἐν σκότει, καὶ
nō est illis lux: cōfidite in noīe do
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς, πεποίθατε ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυ
mini τ innitimini sup deo. ecce oēs
ρίου καὶ ἀντιστηρίξασθε ἐπὶ τῷ θεῷ. ἰδοὺ πάντες
vos ignē accēditis: τ cōfortatis flāmā. ābulate ps.
ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ κατισχύετε φλόγα. πορεύεσθε
in luce ignis vr̄i τ in flāma q̄ succē
τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ἣ ἐξεκαύ-
distis. p me facta sūt hec vobis: in merore dor
σατε. δι' ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοιμη-
mietis.
θήσεσθε. C.a.51.

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

Audite me ſeq̄ntes q̄d iuſtū eſt: & q̄rē
Ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον, καὶ ζητοῦν
tes dñm. inſpicite in ſolidā petrā: quā
τες τὸν κύριον. ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν
excidiſtis: & in foueā laci: quā fodi
ἐλατομήσατε, καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξα
ſtis. inſpicite in abraam patrē vr̄m: & in
τε. ἐμβλέψατε εἰς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς
ſarrā q̄ peperit vos: q2 vn⁹ erat. & vocaui e=
σάρραν τὴν ὠδίνουσαν ὑμᾶς, ὅτι εἷς ἦν. καὶ ἐκάλεσα αὐ
um: & bñdixi ei: & dilexi eū: & multi=
τόν, καὶ εὐλόγησα αὐτόν, καὶ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἐπλή
plicaui eū. & te nūc cōſolabor ſiō: & cōſolat⁹
θυνα αὐτόν. καὶ σὲ νῦν παρακαλέσω σιών, καὶ παρεκά
ſum oīa deſerta ei⁹: & ponā deſerta ei⁹
λεσα πάντα τὰ ἔρημα αὐτῆς, καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς
q̄ſi paradiſum: & q̄ ad occidentē ei⁹ q̄ſi para=
ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμαῖς αὐτῆς ὡς παρά
diſum dñi. exultationē & leticiā iuenient
δεισον κυρίου. ἀγαλλίαμα καὶ εὐφροσύνην εὑρήσουσιν
in ea: cōfeſſionē & vocē laudis. audite
ἐν αὐτῇ, ἐξομολόγησιν καὶ φωνὴν αἰνέσεως. ἀκούσατέ
me audite me ppl̄s me⁹: & reges ad me attē
μου ἀκούσατέ μου λαός μου, καὶ οἱ βασιλεῖς πρός με ἐνω
dite: q2 lex a me egredieť: & iudiciū
τίσασθε, ὅτι νόμος παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ ἡ κρίσις
meū in lucē gētiū. appꝓīq̄t cito iuſticia mea: & egre
μου εἰς φῶς ἐθνῶν. ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ ἐξελεύ
dieť q̄ſi lumē ſalutare meū: & in brachiū meū
σεται ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου
ſperabūt. leuate in celū oculos vr̄os:
ἐλπιοῦσιν. ἄρατε εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν,
& inſpicite in terrā deorſū: q̄m celū ſicut fum⁹
καὶ ἐμβλέψατε εἰς τὴν γῆν κάτω, ὅτι ὁ οὐρανὸς ὡς καπνὸς
firmatū eſt: at t̄ra ſicut veſtimētū veteraſcet: at hita
ἐστερεώθη, ἡ δὲ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται, οἱ δὲ κατοι=
tātes ſicut hec morienť. at ſalutare
κοῦντες ὥσπερ ταῦτα ἀποθανοῦνται. τὸ δὲ σωτήριόν
meū in ſempiťnū erit: at iuſticia mea nō
μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, ἡ δὲ δικαιοσύνη μου οὐ μὴ
deficiet. audite me q̄ ſcitis iudiciū: ppl̄s
ἐκλείπῃ. ἀκούσατέ μου οἱ εἰδότες κρίσιν, λαὸς
cui⁹ lex mea in corde eoꝝ. nō timeatis oppro
οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. μὴ φοβεῖσθε ὀνει
briū hoīm: & cōtēptu eoꝝ ne vicamini. ſicut
δισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττᾶσθε. ὡς
eīn veſtimētū cōſumeť a tpe. & ſicut lana comede
γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου. καὶ ὡς ἔρια βρωθήσε
tur a tinea. at iuſticia mea in eternū erit:
ται ὑπὸ σητός. ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ
at ſalutare meū ī gñatōes gñationū. exurge exurge hierl'z:
δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν. ἐξεγείρου ἐξεγείρου ἱλήμ,
& induere fortitudinē brachii tui. exurge ſicut ī
καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. ἐξεγείρου ὡς ἐν
pricipio diei: ſicut gñatio ſeculi. nōne tu es q̄ excidiſti latitu=
ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα πλά
dinē: q̄ dirupiſti dracone? nōne tu es q̄ deſolas mare:
τος, διαρρήξασα δράκοντα; οὐ σὺ εἶ ἡ ἐρημοῦσα θάλασσαν,
aquā abyſſi multā: q̄ poſuiſti ꝓfunditates maris
ὕδωρ ἀβύσσου πλῆθος, ἡ θεῖσα τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ὁ=
viā: trāſitus liberatis & redēptis. ab eīn dño
δόν; διαβάσεως ῥυομένοις καὶ λελυτρωμένοις. ὑπὸ γὰρ κυ
reducenť & veniēt in ſion cū letitia
ρίου ἀποστραφήσονται καὶ ἥξουσιν εἰς σιὼν μετ' εὐφροσύνης
& exultatiōe eterna. in capite eīn eoꝝ
καὶ ἀγαλλιάματος αἰωνίου. ἐπὶ κεφαλῆς γὰρ αὐτῶν αἴ
laus & leticia apphendet eos. fugit
νεσις καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς. ἀπέδρα
dolor & meror & gemit⁹: ego ſum ego ſum ipe
ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός, ἐγώ εἰμι ἐγώ εἰμι αὐτὸς
cōſolans te. ſcito q̄
ὁ παρακαλῶν σε. γνῶθι τίς

Trāſla.B.Hie.

Audite[b] me[c] qui ſequi
mini quod
[d]iuſtū eſt: & [e]queritis[f] do=
minum.[g] Attendite[h] ad
[i]petrā vnde[k] exciſi eſtis[l] &
ad [m]cauernā[n] laci: de qua
[o]preciſi eſtis.[p] Attendite
[q]ad[r] abraā[s] patrem veſtrū:
[t]& ad[u] ſaram que[x] peperit
vos.[y] Quia[z] vnum
[a]vocaui eum:[b] & benedixi
ei:[c] & multiplicaui eum.
[d]Conſolabitur[e] ergo[f] dñs
[g]ſion: &[h] cōſolabitur[i] oēs
[k]ruinas ei⁹.[l] Et ponet[m] de
ſertū ei⁹[n] q̄ſi delitias:[o] & ſo
litudinē eius[p] q̄ſi hortum
[q]dñi.[r] Gaudium[s] & leticia
[t]inuenietur[u] ī ea:[x] gratiarū
actio[y] & vox[z] laudis.[a] Attē
dite[b] ad me[c] popule me⁹:
[d]& trib⁹ mea[e] me[f] audite.
[g]Quia[h] lex[i] a me[k] exiet:[l] &
iudicium meum
[m]in lucem[n] populorum
[o]requieſcet.[p] Prope eſt
[q]iuſtus me⁹:[r] egreſſus eſt
[s]ſaluator me⁹:[t] & brachia
mea[u] populos[x] iudicabūt.
[y]Me[z] inſule[a] expectabūt:
[b]&[c] brachium meū[d] ſuſti=
nebūt.[e] Leuate[f] in celum
[g]oculos vr̄os:[h] & videte
[i]ſub[k] terra[l] deorſum:[m] qa
[n]celi[o] ſicut fumus[p] lique=
ſcent:[q] & terra
[r]ſicut veſtimentū[s] attere=
tur:[t] & hītatores ei⁹[u] ſicut
[x]hec[y] interibūt.[z] Salus aūt
mea[a] in ſempiternū[b] erit:
[c]& iuſticia mea[d] non[e] defi
ciet.[f] Audite[g] me[h] q ſcitis
[i]iuſtū:[k] ppl̄s me⁹[l] lex mea
[m]in corde eorū.[n] Nolite
[o]timere[p] opprobriū[q] ho=
minū:[r] & blaſphemias eo
rū[s] ne[t] metuatis.[x] Sicut[u] eī
[x]veſtimentū ſic[y] comedet
eos[z] vermis:[a] & ſicut lanā:
ſic[b] deuorabit eos[c] tinea.
[d]Salus aūt mea[e] in ſempi
ternū[f] erit:[g] & iuſticia mea
[h]in gñationes[i] gñationū.
[k]Cōſurge[l] cōſurge:[m] īdue
re[n] fortitudinē[o] brachiū
[p]dñi.[q] Cōſurge[r] ſicut ī die
bus[s] antiqs: ī[t] gñationib⁹
[u]ſeculorū.[x] Nunqd nō[y] tu
[z]pcuſſiſti[b] ſupbū:[c] vulne=
raſti[d] dracone?[e] Nunqd nō
[f]tu[h] ſiccaſti[i] mare:[k] aquam
[l]abyſſi[m] vehemētis?[n] Qui
poſuiſti[o] profundū[p] maris
[q]viā:[r] vt tranſirēt[s] liberati.
[t]Et nunc q[t] redēpti ſunt a
[u]dño[x] reuertētur[y] & veniēt
in[z] ſiō[a] laudātes:[b] & leticia
[c]ſempiterna[d] ſup[e] capita
eorū.[f] Gaudiū[g] & leticiam
[h]tenebūt:[i] fugiet[k] dolor[l] &
gemitus.[m] Ego[n] ego[o] ipſe
[p]conſolabor vos:[q] quis

Tex.he.Eſa.lj.

שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי
צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ אֶל
צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר
נֻקַּרְתֶּם׃ הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם
וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלֶלְכֶם כִּי אֶחָד
קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ׃ כִּי
נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ
וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ
כְּגַן יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא
בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה׃ הַקְשִׁיבוּ
אֵלַי עַמִּי וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ
כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵצֵא וּמִשְׁפָּטִי
לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ׃ קָרוֹב
צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים
יִשְׁפֹּטוּ אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל
זְרֹעִי יְיַחֵלוּן׃ שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם
וְהַבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ מִתַּחַת כִּי
שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ
כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ כְּמוֹ כֵן יְמוּתוּן
וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי
לֹא תֵחָת׃ שִׁמְעוּ אֵלַי יֹדְעֵי צֶדֶק
עַם תּוֹרָתִי בְלִבָּם אַל תִּירְאוּ חֶרְפַּת
אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפֹתָם אַל תֵּחָתּוּ׃ כִּי
כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר יֹאכְלֵם
סָס וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי
לְדוֹר דּוֹרִים׃ עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֹז
זְרוֹעַ יְהוָה עוּרִי כִּימֵי קֶדֶם
דֹּרוֹת עוֹלָמִים הֲלוֹא אַתְּ הִיא
הַמַּחְצֶבֶת רַהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃
הֲלוֹא אַתְּ הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי
תְּהוֹם רַבָּה הַשָּׂמָה מַעֲמַקֵּי
יָם דֶּרֶךְ לַעֲבֹר גְּאוּלִים׃ וּפְדוּיֵי
יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן
וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה׃
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי

Pritiua.heb.

Cap. lj.

בקשׁ נבט
נקב
חול
ברך רבה
שׂום דבר
שׂושׂ מצא
ידה קשׁב
לאם אזן
ירה יצא
שׁפט רגע
קרב
שׁפט אי
קוה יחל
נשׂא
נבט
מלח
בלה מות
ישׁע עלם
היה חתת
ידע ירא
אנשׁ
אכל
עלם היה
עזז
זרע יום
דור
חצב חול
תנן חרב
תהם רבב
שׂום עמק
גאל פדה
שׁוב בוא
רנן עלם
שׂושׂ נשׂג
נוס ינה
נחם

Priuatiua.heb.	Text.he.Esa.lij.
ירא אנש	את ותיראי מאנוש ימות ומבן
מות חצר	אדם חציר ינתן ׃ ותשכח יהוה
נתן שכח	עשך נטה שמים ויסד ארץ ותפחד
עשה פחד	תמיד כל היום מפני חמת המציק
תמד פנה	כאשר כונן להשחית ואיה חמת
צוק שחת	המציק׃ מהר צעה להפתח ולא
פתח	ימות לשחת ולא יחסר לחמו ׃
חסר	ואנכי יהוה אלהיך רגע הים
	ויהמו גליו יהוה צבאות שמו ׃
המה	ואשם דברי בפיך ובצל ידי
שום פה	כסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ
כסה	ולאמר לציון עמי אתה׃ התעוררי
עור	התעוררי קומי ירושלם אשר
שתה	שתית מיד יהוה את כוס חמתו
רעל	את קבעת כוס התרעלה שתית
מצה נהל	מצית׃ אין מנהל לה מכל בנים
חזק	ילדה ואין מחזיק בידה מכל
	בנים גדלה׃ שתים הנה קראתיך
נוד	מי ינוד לך השוד והשבר והרעב
נחם	והחרב מי אנחמך ׃ בניך עלפו
חוץ תאה	שכבו בראש כל חוצות כתוא
כמר	מכמר המלאים חמת יהוה גערת
ענה	אלהיך׃ לכן שמעי נא זאת עניה
	ושכרת ולא מיין׃ כה אמר אדניך
רוב	יהוה ואלהיך יריב עמו הנה
	לקחתי מידך את כוס התרעלה
יסף	את קבעת כוס חמתי לא תוסיפי
שתה שום	לשתותה עוד ׃ ושמתיה ביד
יגה שחה	מוגיך אשר אמרו לנפשך שחי
עבר שום	ונעברה ותשימי כארץ גוך וכחוץ
גו	לעברים׃
Cap.lij.	
עזז	עורי עורי לבשי עזך
פאר	ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם
יסף	עיר הקדש כי לא יוסיף
בוא נער	יבא בך עוד ערל וטמא׃ התנערי
ישב פתח	מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי

tu vt timeas ab homine
mortali: & a filio ∞∞∞
hoīs: qui quasi fenū ita
arescet: & oblitus es dn̄i
factoris tui q tetendit ce
los & fundauit terrā: &
formidaſti iugiter tota
die a facie furoris eius
qui te tribulabat: & pa-
rauerat ad ꝑdendū. Vbi
nunc eſt furor tribulātis?
Cito veniet gradiens ad
apiendū & nō interficiet
vſq̄ ad internitionē: nec
deficiet panis eius. Ego
autē ſum dn̄s deus tu⁹ q
cōturbo mare: & intu-
meſcunt fluctus ei⁹: dn̄s
exercituū nomen meū.
Poſui verba mea in ore
tuo: & in vmbra manus
mee protexi te: vt plātes
celos & fundes terrā &
dicas ad ſion ppl'us meus
es tu. Eleuare: eleuare:
cōſurge hieruſalem: q̄
bibiſti de manu domini
calicem ire eius. Vſq̄ ad
fundum calicis ſoporis
bibiſti: & ∞∞∞∞∞∞∞
potaſti vſq̄ ad feces. Nō
eſt q ſuſtētet eā ex oībus
filiis q̄s genuit: & nō eſt
q appr̄hendat manū eius
ex oībus filiis q̄s enutri
uit. Duo ſunt q̄ occurre
rūt tibi. Quis cōtriſtabi
tur ſup te? Vaſtitas & cō
tritio & fames & gladius.
Quis cōſolabitur te. Fi
lii tui ꝓiecti ſunt: dormie
runt in capite oīm viarū
ſicut orix illaq̄atus. ple
ni īdignatiōe dn̄i: increpatione dei tui. Idcirco
audi hec paupcula: &
ebria non a vino. Hec
dicit dominator tuus ∞
dn̄s: & deus tu⁹ qui pu-
gnauit ꝓ ppl'o ſuo. Ecce
tuli de manu tua calicē
ſoporis: ∞∞∞∞∞∞∞
fundū calicis indignatio
nis mee. Non adiicies
vt bibas illum vltra. Et
ponam illū in manu eoꝝ
qui te humiliauerunt &
dixerūt aīe tue incurua
re vt tranſeamus: & po-
ſuiſti vt terrā corpus tuū:
& quaſi viam tranſeun
tibus. 52.
Conſurge cōſurge:
induere fortitudine
tua ſion. Induere veſti-
mētis glorie tue hierl'm
ciuitas ſancti: quia nō
adiiciet vltra vt ∞∞∞
pertranſeat per te incir
cūciſus & imūdus. Excu
tere de puluere: cōſurge
ſede hieruſalem. Solue

fueris vt timeas ab hoīe mortali: ⁊ a filio
οὖσα ἵνα φοβηθῆς ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ, καὶ ἀπὸ υἱοῦ
hoīs: q̄ q̄ſi fenū arefacti ſūt. ⁊ oblita es dei
ἀνθρώπου, οἳ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθησαν. καὶ ἐπελάθου θεὸν
q̄ fecit te: q̄ fecit celū: ⁊ fun-
τὸν ποιήσαντά σε, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν, καὶ θεμε-
dauit terrā: ⁊ time cūctis dieb⁹ fa-
λιώσαντα τὴν γῆν, καὶ φοβοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τὸ πρό-
ciē furoris tribulātis te: queadmodū cogitauit
σωπον τοῦ θυμοῦ τοῦ θλίβοντός σε, ὃν τρόπον ἐβουλεύσατο
auferre te. ⁊ nūc vbi furor tribulātis te: cū em̄
τοῦ ἆραι σε. καὶ νῦν ποῦ ὁ θυμὸς τοῦ θλίβοντός σε; ἐν γὰρ τῷ
ſaluat⁹ fueris tu nō ſtabit: neq̄ ꝑmanebit: ⁊ nō occidet
σώζεσθαί σε οὐ στήσεται, οὐδὲ χρονιεῖ, καὶ οὐ θανατώσει
in corruptionē ⁊ nō deficiet panis ei⁹: qꝛ ego de⁹
εἰς διαφθορὰν καὶ οὐ μὴ ὑστερήσει ὁ ἄρτος αὐτοῦ, ὅτι ἐγὼ ὁ θεός
tu⁹ cōturbās mare: ⁊ ſonare faciēs fluct⁹ e-
σου ὁ ταράσσων τὴν θάλασσαν, καὶ ἠχῶν τὰ κύματα αὐ-
ius: dn̄s dn̄s ſabaoth nomē mihi. ponā verba
τῆς, κύριος κύριος σαβαὼθ ὄνομά μοι. θήσω τοὺς λόγους
mea in ore tuo ⁊ ſub vmbra man⁹ mee ꝓte
μου εἰς τὸ στόμα σου καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν χειρός μου σκεπά-
gā te: in q̄ ſtatui celū: ⁊ fundaui terrā. ⁊
σω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν. καὶ
dicet ſion ppl's me⁹ es tu: exurge exurge: eleuare
ἐρεῖ σιὼν λαός μου εἶ σύ, ἐξεγείρου ἐξεγείρου, ἀνάστηθι
hierl'm: q̄ bibiſti de manu dn̄i calicē
ἱερουσαλήμ, ἡ πιοῦσα ἐκ χειρὸς κυρίου τὸ ποτήριον
furoris ei⁹. calicē em̄ ruine calicē
τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ. τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως τὸ κόνδυ τοῦ
furoris ebibiſti ⁊ euacuaſti: ⁊ nō erat cōſolans te
θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας, καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε
ex oīb⁹ filiis tuis q̄s genuiſti: ⁊ nō erat ap
ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων σου ὧν ἔτεκες, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀν-
prehendens manū tuā: neq̄ ex oīb⁹
τιλαμβανόμενος τῆς χειρός σου, οὐδὲ ἀπὸ πάντων τῶν
filiis tuis: quos exaltaſti: duo hec cōtraria tibi:
υἱῶν σου, ὧν ὕψωσας, δύο ταῦτα ἀντικείμενά σοι,
q̄s cōtriſtabit. ruina ⁊ cōtritio: fames
τίς συλλυπηθήσεται. πτῶμα καὶ σύντριμμα, λιμὸς
⁊ gladi⁹ q̄s cōſolabit te filii tui idi-
καὶ μάχαιρα, τίς παρακαλέσει σε οἱ υἱοί σου οἱ ἀπο-
gētes: dormiētes in capite oīm viarū:
ρούμενοι, οἱ καθεύδοντες ἐπ' ἄκρου πασῶν ἐξόδων,
ſicut beta ſemicocta: pleni furoris dn̄i deficiē
ὡς σευτλίον ἡμίεφθον, οἱ πλήρεις θυμοῦ κυρίου ἐκλελυ-
tes a dn̄o deo. ꝓpter hoc audi humilia
μένοι ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο ἄκουε τεταπεινω-
ta ⁊ ebria nō a vino: ſic dicit dn̄s de
μένη καὶ μεθύουσα οὐκ ἀπὸ οἴνου, οὕτως λέγει κύριος ὁ θε-
us: de⁹ iudicās pplm ſuū: ecce tuli de ma
ός, ὁ θεὸς ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἰδοὺ εἴληφα ἐκ τῆς χει-
nu tua calicē ruine: calicē furoris mei ⁊ nō
ρός σου ποτήριον τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου καὶ οὐ
adiicies bibere illud vltra: ⁊ dabo eū in manus
προσθήσῃ πιεῖν αὐτὸ ἔτι, καὶ δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας
eoꝝ q̄ iniq̄ oppſſerūt te: ⁊ humiliauerūt te: q̄ di
τῶν ἀδικησάντων σε, καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε, οἳ εἶ-
xerūt aīe tue īclinare: vt tranſeam⁹. ⁊ poſuiſti
παν τῇ ψυχῇ σου κύψον, ἵνα παρέλθωμεν. καὶ ἔθηκας
eq̄lia terre media tua foris tranſeūtib⁹.
ἴσα τῇ γῇ τὰ μέσα σου ἔξω τοῖς παραπορευομένοις, C.
Exurge exurge ſion: induere fortitudinē tuā
Ἐξεγείρου ἐξεγείρου σιὼν, ἔνδυσαι τὴν ἰσχύν σου
ſion: ⁊ tu induere gl'iam tuā hierl'm ci
σιὼν, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὴν δόξαν σου ἱερουσαλὴμ πό-
uitas ſcā: nō vltra adiiciet vt ꝑtrāſeat ꝑ te icircū
λις ἡ ἁγία, οὐκ ἔτι προστεθήσεται διελθεῖν διὰ σοῦ ἀπερί-
ciſus ⁊ imund⁹. excute puluerē ⁊ ſur-
τμητος καὶ ἀκάθαρτος. ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ ἀνά-
ge: ſede hierl'm: ſolue
στηθι, κάθισον ἱερουσαλήμ, ἔνδυσαι ∞∞∞∞∞∞∞

vinculū colli tui captiua filia si
τὸν δεσμὸν τοῦ τραχήλου σου ἡ αἰχμάλωτος θυγάτηρ σι
on: qꝛ hec dicit dñs: gratis venūdati estis ⁊ nō cū
ών, ὅτι τάδε λέγει κύριος, δωρεὰν ἐπράθητε καὶ οὐ με
argēto redimemini. qꝛ sic dicit dñs do=
τὰ ἀργυρίου λυτρωθήσεσθε. ὅτι οὕτως λέγει κύριος κύ
min⁹ de⁹: in egyptū descendit ppl̄s me⁹ prius
ριος ὁ θεός, εἰς αἴγυπτον κατέβη ὁ λαός μου τὸ πρότερον
vt pegrinaret̄ ibi. ⁊ in assyrios violēter adducti sūt. ⁊
παροικῆσαι ἐκεῖ. καὶ εἰς ἀσσυρίους βίᾳ ἤχθησαν. καὶ
nūc qd erit hic. hec dicit dñs: qꝛ captus est ppl̄s
νῦν τί ἔσαι ὧδε. τάδε λέγει κύριος, ὅτι ἐλήφθη ὁ λαός
me⁹ gratis admiramini ⁊ vlulate. hec dicit dñs:
μου δωρεὰν θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε. τάδε λέγει κύριος,
ꝓpter vos semp nomē meū blasphemat̄ in
δι᾽ ὑμᾶς διαπαντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς
gētib⁹. ꝓpter hoc sciet ppl̄s me⁹ nomē meū ꝓpt
ἔθνεσι. διὰ τοῦτο γνώσεται ὁ λαός μου τὸ ὄνομά μου διὰ
hoc in die illa: qꝛ ego sum ip̄e q̄ loq̄bar ad
τοῦτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ λαλῶν. πά
sum sicut hora sup mōtes: sic pedes ānūciātes auditū
ρειμι ὡς ὥρα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν
pacis: sic euāgelizātis bona: qꝛ auditā faciā
εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθά, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω
salutē tuā dicēs: sion regnabit de⁹ tu⁹: vox
τὴν σωτηρίαν σου λέγων, σιὼν βασιλεύσει ὁ θεός σου, φωνὴ
custodientiū te exaltata ē: ⁊ voce simul letabunt̄:
τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσον
qꝛ oculi ad oculos videbūt: qn̄ misert⁹ fue
ται, ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται, ἡνίκα ἂν ἐλεή
rit dñs sion. erūpāt letitiā simul deserta
σῃ κύριος τὴν σιών. ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα
hierl̄m: qꝛ misert⁹ est dñs ei⁹: ⁊ eruit hie
ἱερουσαλήμ, ὅτι ἠλέησε κύριος αὐτήν, καὶ ἐρρύσατο ἱε
rusalē. reuelabit dñs brachiū sctm̄
ρουσαλήμ. ἀποκαλύψει κύριος τὸν βραχίονα τὸν ἅγιον
suū i cōspectu cūctarū gentiū: ⁊ videbūt om
αὐτοῦ ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄψονται πάν=
nes fines terre salutare qd̄ a deo
τα τὰ ἄκρα τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ
nr̄o. recedite recedite egredimini inde: ⁊ imundū
ἡμῶν. ἀπόστητε ἀπόστητε ἐξέλθετε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτου
ne tāgite: exite de medio ei⁹ separamini: portā
μὴ ἅπτεσθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, ἀφορίσθητε οἱ φέρον
tes vasa dñi: qꝛ nō cū tumultu exi
τες τὰ σκεύη τοῦ κυρίου, ὅτι οὐ μετὰ ταραχῆς ἐξε
bitis: neqꝫ cū fuga ibitis: p̄cedet em̄ pri
λεύσεσθε, οὐδὲ φυγῇ πορεύσεσθε, προπορεύσεται γὰρ πρό
or vos dñs: ⁊ cōgregās vos deus israel.
τερος ὑμῶν κύριος, καὶ ἐπισυνάγων ὑμᾶς ὁ θεὸς ἰσλ̄.
ecce itelliget puer me⁹ ⁊ exaltabit̄ ⁊ gl̄ificabi
ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου καὶ ὑψωθήσεται καὶ δοξασθήσε
tur: ⁊ sublimis erit valde: quēadmodū stupe
ται, καὶ μετεωρισθήσεται σφόδρα, ὃν τρόπον ἐκστήσον
būt sup te multi. sic ingl̄ia erit ab homi=
ται ἐπὶ σὲ πολλοί. οὕτως ἀδοξήσει ἀπὸ τῶν ἀνθρώ
nib⁹ spēs tua: ⁊ gl̄ia tua a filis hoim. sic mira
πων τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα σου ἀπὸ υἱῶν ἀνῶν. οὕτω θαυ
buntur gētes multe sup eū: ⁊ cōtinebūt reges
μάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ συνέξουσι βασιλεῖς τὸ
os suū. qꝛ qb⁹ nō est annūciatū de eis videbūt: ⁊
στόμα αὐτῶν. ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ
q̄ nō audierūt itelligent.
οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσιν. Ca.53.
Domine q̄s credidit auditui nr̄o: ⁊ bra
Κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ βρα
chiū dñi cui reuelatū est: annūciauim⁹ q̄si puer
χίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ἀνηγγείλαμεν ὡς παι
in cōspectu eius: sicut radix in terra sitiente nō
δίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ οὐκ
est spēs ei neqꝫ gl̄ia. ⁊ vidim⁹ eū
ἔστιν εἶδος αὐτῷ οὐδὲ δόξα. καὶ ἴδομεν αὐτὸν ∞∞

vincula colli tui captiua filia sion: quia ∞∞∞∞ hec dicit dñs. Gratis venundati estis & sine argento redimemini. Quia hec dicit domin⁹ deus. In egyptū descēdit ppl̄us me⁹ in principio vt colonus esset ibi: & assur absqꝫ vlla causa calūniatus ē eū. Et nūc qd mihi est hic: dicit dñs: Qm̄ ablat⁹ est ppl̄s meus gratis. Dñatores ei⁹ iniq̄ agunt dicit dñs: & iugiter tota die nomen meū blasphematur. propter hoc sciet ppl̄s meus nomen meū in illa die: qa ego ipse qui loq̄bar ecce adsum. Quā pulchri super mōtes pedes annunciantis & predicantis pacē: annūciantis bonum: predicātis salutem: dicentis sion ∞∞ regnauit deus tu⁹. Vox speculatorū tuoꝝ. Leuauerūt vocē: simul laudabūt: qa oculo ad oculū videbūt cū cōuerterit dñs siō. Gaudete & laudate simul deserta hierusalē: qa cōsolatus est dñs populū suum: redemit hierusalem. Parauit dñs brachiū sanctū suū in oculis oīm gentiū: & videbunt omnes fines terre salutare dei nostri. ∞ Recedite recedite: exite inde: pollutum nolite tangere. Exite de medio eius: mūdamini q fertis vasa dñi. Quoniā non in tumultu exibitis: nec in fuga ꝑperabitis. Precedet enim vos ∞∞∞∞ dominus: & congregabit vos deus israel. ∞∞ Ecce intelliget seru⁹ meus: exaltabitur & eleuabitur: & sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt sup te multi: sic inglorius erit inter viros aspectus ei⁹: & forma ei⁹ iter filios hoim. Iste aspget gentes multas: sup ip̄m cōtinebūt reges os suū. Quia qbus nō est narratum de eo viderūt: & q̄ non audierunt contemplati sunt. 53.

Quis credidit auditui nostro? ∞∞∞∞∞ & brachium dñi cui reuelatum est? Et ascendet sicut virgultū coram eo: & sicut radix de terra sitiēti. Nō est spēs ei neqꝫ decor. Et vidimus eū

מוסרי צוארך שביה בת ציון: כי
כה אמר יהוה חנם נמכרתם ולא
בכסף תגאלו: כי כה אמר אדני
יהוה מצרים ירד עמי בראשנה
לגור שם ואשור באפס עשקו:
ועתה מה לי פה נאם יהוה כי
לקח עמי חנם משלו יהילילו
נאם יהוה ותמיד כל היום שמי
מנאץ: לכן ידע עמי שמי לכן
ביום ההוא כי אני הוא המדבר
הנני: מה נאוו על ההרים רגלי
מבשר משמיע שלום מבשר
טוב משמיע ישועה אמר לציון
מלך אלהיך: קול צפיך נשאו קול
יחדו ירננו כי עין בעין יראו
בשוב יהוה ציון: פצחו רננו יחדו
חרבות ירושלם כי נחם יהוה
עמו גאל ירושלם: חשף יהוה את
זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו
כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו:
סורו סורו צאו משם טמא אל
תגעו צאו מתוכה הברו נשאי
כלי יהוה: כי לא בחפזון תצאו
ובמנוסה לא תלכון כי הלך לפניכם
יהוה ומאספכם אלהי ישראל:
הנה ישכיל עבדי ירום ונשא
וגבה מאד: כאשר שממו עליך
רבים כן משחת מאיש מראהו
ותארו מבני אדם: כן יזה גוים
רבים עליו יקפצו מלכים פיהם
כי אשר לא ספר להם ראו ואשר
לא שמעו התבוננו:
מי האמין לשמעתנו
וזרוע יהוה על מי נגלתה: ויעל
כיונק לפניו וכשרש מארץ
ציה לא תאר לו ולא הדר ונראהו

אסר צור
שבה
מכר גאל
ילל
תמד
נאץ
דבר
אוה
בשר שלם
שמע ישע
צפה
רנן ראה
זרע
יצא
נגע ברר
כלה יצא
נוס ילך
פנה אסף
שכל רום
שחת ראה
נזה
רבב קפץ
פה ראה
בין
Cap. liij.
אמן זרע
גלה עלה
ינק פנה
ראה

Primitiua.heb.	Text.heb.Esa.liiij.
חָמַד בָּזָה	וְלֹא מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ נִבְזֶה וַחֲדַל
כָּאַב יָדַע	אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת וִידוּעַ חֹלִי
חָלָה סָתַר	וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא
פָּנָה חָלָה	חֲשַׁבְנֻהוּ׃ אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא
	וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ
נָגַע נָכָה	נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה׃ וְהוּא
עָנָה חוּל	מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ
דָּכָא יָסַר	מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ
שָׁלַם חָבַר	נִרְפָּא לָנוּ׃ כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ
רָפָא	אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנִינוּ וַיהוָה הִפְגִּיעַ
תָּעָה פָּנָה	בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ׃ נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה
פָּגַע עָנָה	וְלֹא יִפְתַּח פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל
פָּתַח פֶּה	וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא
יָבַל פָּנָה	יִפְתַּח פִּיו׃ מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח
אָלַם שָׁפַט	וְאֶת דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר
שׂוּחַ גָּזַר	מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃
חָיָה	וַיִּתֵּן אֶת רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת עָשִׁיר
נָתַן עָשַׁר	בְּמֹתָיו עַל לֹא חָמָס עָשָׂה וְלֹא
מוּת	מִרְמָה בְּפִיו׃ וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ
רָמָה	הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ
חָלָה שׂוּם	יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ
רָאָה אָרַךְ	יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃ מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ
יוֹם צָלַח	יִרְאֶה יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק
שָׂבַע יָדַע	עַבְדִּי לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃
צָדַק רָבַב	לָכֵן אֲחַלֶּק לוֹ בָרַבִּים וְאֶת עֲצוּמִים
סָבַל חָלַק	יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה
עָצַם	לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת פֹּשְׁעִים נִמְנָה
עָרָה	וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים
מָנָה	יַפְגִּיעַ׃
פָּגַע	
Cap.liiij.	רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה
רָנַן	וְצַהֲלִי לֹא חָלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי
שָׁמֵם בָּעַל	שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר יְהוָה׃
רָחַב קוּם	הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת
יָרַע שָׁכַן	מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ אַל תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי
נָטָה חָשַׂךְ	מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי׃ כִּי יָמִין
אָרַךְ יָתַר	וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם
יָמִין שְׂמֹאל	
פָּרַץ	

Trāsla.B.Hie.

& nõ erat aspectꝰ: & desiderauimus eũ despectũ et nouissimũ virorũ: vi rũ dolorũ & sciẽtẽ infirmitatẽ. Et q̃si abscondituꝰ vultus eius & despectꝰ: vnde nec reputauimus eũ. Vere lãguores nr̃os ipse tulit: & dolores nostros ipse portauit. Et nos putauimꝰ eum q̃si leprosum: & ꝑcussũ a deo & hũiliatũ. Ipse aũt vulneratꝰ est ꝓpter iniq̃tates nr̃as: attritꝰ est ꝓpter scelera nr̃a. Disciplina pacis nr̃e sup eũ: & liuore eius sanati sumꝰ. Oẽs nos q̃si oues errauimꝰ: vnusquisq; in viã suã declinauit: & posuit dñs in eo iniq̃tatẽ oĩm nr̃m. Oblatꝰ est q̃a ipse voluit: & nõ aperuit os suũ. Sicut ouis ad occisionẽ ducetur: & q̃si agnꝰ corã tondẽte se obmutescet: & nõ aꝑiet os suũ. De angustia & de iudicio sublatus ẽ. Generationẽ eius qs enarrabit? Quia abscisus est de terra viuẽtiũ. Propter scelus populi mei ꝑcussi eũ. Et dabit ĩpios ꝓ sepultura & diuitem ꝓ morte sua: eo q̄ iniq̃tatẽ nõ fecerit: neq; dolus fuerit in ore eiꝰ & dñs voluit cõterere eũ in ĩfirmitate. Si posuerit pro peccato aĩam suã: videbit semen longeuum: & voluntas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo q̄ laborauit aĩa eius: videbit & saturabitur sciẽtia sua iustificabit ipse iustus seruos meos mł̃tos: & iniq̃tates eorꝝ ipse portabit. Ideo dispartiam ei plurimos: & fortium diuidet spolia: pro eo q̄ tradidit in mortẽ animã suã: & cũ sceleratis reputatꝰ est. Et ipse peccata multorum tulit: & pro transgressoribus rogauit.

54.

Lauda sterilis que nõ paris: decãta laudẽ & hynni: que nõ pariebas quoniam multi filii deserte magis q̄ eius q̄ habebat virũ dicit dñs. Dilata locũ tentorii tui: & pelles tabernaculorũ tuorꝝ extẽde: ne parcas. Longos fac funiculos tuos: & clauos tuos consolida. Ad dexterã enim & ad leuam penetrabis: & semen tuum gentes

Trãs.Gre.lxx.cũ iter.latina.

⁊ nõ hẽbat spẽm neq; decorẽ: sed spẽs eiꝰ ĩhono
καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτι-
rata ⁊ deficiẽs p̄re filios hoĩm: hõ in
μον καὶ ἐκλεῖπον παρὰ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἄνθρωπος ἐν
plaga exñs ⁊ sciẽs ferre ĩfirmitatẽ: q̃ꝛ auersa est
πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ
facies eiꝰ: despecta ẽ ⁊ nõ est reputata. iste
πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. οὗτος τὰς ἁ-
pctã nr̃a portat: ⁊ ꝓ nobis dolet: ⁊ nos pu
μαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλο-
tauimꝰ eẽ eũ in dolore ⁊ in plaga a deo ⁊ in
γισάμεθα εἶναι αὐτὸν ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ θεοῦ καὶ ἐν
afflictiõe. ip̃e aũt vulneratꝰ est ꝓpter pctã nr̃a:
κακώσει. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
⁊ ĩfirmatꝰ est ꝓpter iniq̃tates nr̃as: disciplina pacis
καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης
nobis sup eũ. liuore eiꝰ nos sanati sumꝰ. oẽs
ἡμῖν ἐπ' αὐτόν. τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. πάντες
q̃si oues errauimꝰ. hõ via sua erra
ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν. ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλα-
uit: ⁊ dñs tradidit eũ iniq̃tatibꝰ nr̃is. ⁊
νήθη, καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. καὶ
ip̃e ꝓpter afflictionẽ nõ aꝑuit os suũ: sicut ouis
αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ, ὡς πρόβατον
ad occisionẽ ductꝰ ẽ: ⁊ q̃si agnꝰ corã tõdente mu
ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἔμπροσθεν τοῦ κείροντος ἄφω-
tus: sic nõ aꝑuit os suũ. in humilitate iudi-
νος, οὕτως οὐκ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν ταπεινώσει ἡ κρί-
ciũ eiꝰ sublatũ ẽ. gñationẽ eiꝰ q̃s enarrabit: q̃ꝛ tollit̃ de
σις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται, ὅτι αἴρεται ἀπὸ
terra vita eiꝰ. ab iniq̃tatibꝰ pp̃li mei ductꝰ ẽ ad
τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς
mortẽ: ⁊ dabo ĩpios ꝓ sepultura eiꝰ:
θάνατον, καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ,
⁊ diuites ꝓ morte eiꝰ. q̃ꝛ iniq̃tatẽ nõ fe
καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποί-
cit: neq; dolꝰ in ore eiꝰ: ⁊ dñs vult mũda
ησεν, οὐδὲ δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ κύριος βούλεται καθαρί-
re eũ a plaga. si dederitis ꝓ pctõ aĩa
σαι αὐτὸν τῆς πληγῆς. ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυ-
mã vr̃a: videbit semẽ lõgeuũ. ⁊ vult dñs
χὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρμα μακρόβιον. καὶ βούλεται κύριος
in manu eiꝰ auferre dolorẽ aĩe eiꝰ oñdere ei
ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀφελεῖν πόνον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐ-
lucẽ ⁊ formare ĩtelligẽtia: iustificare iustũ bñ ser
τῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εὖ δου-
uientẽ multis: ⁊ pctã eorꝝ ip̃e por-
λεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοί-
tabit. ꝓpter hoc ip̃e possidebit multos: ⁊ fortiũ
σει. διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλούς, καὶ τῶν ἰσχυρῶν
diuidet spolia: ꝓ eo q̄ tradita est in mortẽ aĩa e-
μεριεῖ σκῦλα, ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐ-
ius. ⁊ inter iniquos reputatꝰ est: ⁊ ip̃e pecca-
τοῦ. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἁμαρ-
ta multorꝝ tulit: ⁊ ꝓpter iniq̃tates eorꝝ
τίας πολλῶν ἀνήνεγκεν, καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν
traditus est.
παρεδόθη.

Ca.54.

Letare sterilis q̃ nõ paris: erũpe ⁊ clama
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον
q̃ nõ parturis: q̃ꝛ multi filii deserte ma-
ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλ-
gis q̄ habẽtis virũ. dixit enĩ dñs: dila
λον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. εἶπεν γὰρ κύριος, πλά-
ta locũ tẽtorii tui ⁊ pelles
τυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου καὶ τὰς δέρρεις τῶν
tabernaculorꝝ tuorꝝ fige: ne parcas. ꝓtende funicu
αὐλαιῶν σου πῆξον, μὴ φείσῃ. μάκρυνον τὰ σχοινίσμα-
los tuos ⁊ clauos cõforta adhuc in dextris
τά σου καὶ τοὺς πασσάλους κατίσχυσον ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ
⁊ sinistris dilata: ⁊ semẽ tuũ gẽtes
καὶ τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον. καὶ τὸ σπέρμα σου ἔθνη

possidebit: ꝛ ciuitates desertas hītare facies. ne
κληρονομήσει, καὶ πόλεις ἠρημωμένας κατοικιεῖς. μὴ
timeas: qꝛ cōfusa es: neqꝫ cōfūdaris: qꝛ exꝓbratū tibi ē:
φοβοῦ, ὅτι κατῃσχύνθης, μηδὲ ἐντραπῇς, ὅτι ὠνειδίσθης,
qꝛ cōfusionis eterne obliuisceris: ꝛ opprobrii viduitatis tue
ὅτι αἰσχύνην αἰώνιον ἐπιλήσῃ, καὶ ὄνειδος τῆς χηρείας σου
nō recordaberis āpli⁹: qꝛ dn̄s faciēs te dn̄s saba
οὐ μὴ μνησθήσῃ ἔτι, ὅτι κύριος ὁ ποιῶν σε κύριος σαβα-
oth nomē ei: ꝛ q̄ eruit te ip̄e de⁹ israel
ὼθ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὁ ῥυσάμενός σε αὐτὸς ὁ θεὸς ἰσραὴλ
de⁹ oīs terre vocabit̄. nō vt mulierē de-
θεὸς πάσης τῆς γῆς κληθήσεται. οὐχ ὡς γυναῖκα κατα-
relictā ꝛ pusillanimē vocauit te dn̄s: nō vt
λελειμμένην καὶ ὀλιγόψυχον κέκληκέν σε κύριος, οὐχ ὡς
mulierē q̄ ab adolescētia odiosa est dixit de⁹ tu⁹ tp̄e
γυναῖκα ἐκ νεότητος μεμισημένην εἶπεν ὁ θεός σου χρόνον
modico reliqui te: ꝛ cū mia magna miserebor tui.
μικρὸν κατέλιπόν σε, καὶ μετ᾽ ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω σε.
in furore paruo auerti faciē meā a te:
ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ σοῦ,
ꝛ in mia sēpiterna miserebor tui: dixit q̄ eruit te do
καὶ ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἐλεήσω σε, εἶπεν ὁ ῥυσάμενός σε κύ-
min⁹: ab aqua q̄ i tp̄e noe hoc mihi erit . si
ριος, ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ νῶε τοῦτό μοι ἔσαι. κα-
cut iuraui ei in tp̄e illo terre: nō ira
θότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ τῇ γῇ, μὴ θυμω-
tū iri sup te vltra: neqꝫ in cōminatōe tua mōtes trās-
θήσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου τὰ ὄρη μετα-
laturū ee: neqꝫ colles tui transferent̄. sic neqꝫ
στήσεσθαι, οὐδὲ βουνοί σου μετακινηθήσονται. οὕτως οὐδὲ
q̄ a me tibi mia deficiet: neqꝫ testamētū
τὸ παρ᾽ ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς
pacis mee auferet̄. dixit em̄ ꝓpici⁹ tibi do-
εἰρήνης μου οὐ μὴ μετασῇ. εἶπεν γὰρ ἵλεώς σοι κύ-
min⁹ humilis ꝛ instabilis nō cōsolata es. ecce
ριος ταπεινὴ καὶ ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθης. ἰδοὺ
ego p̄paro tibi carbūculū lapidē tuū: ꝛ fūda-
ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου, καὶ τὰ θε-
mēta tua sapphirū: ꝛ ponā ꝓpugnacula tua
μέλιά σου σάπφειρον, καὶ θήσω τὰς ἐπάλξεις σου
iaspidē: ꝛ portas tuas lapides crystalli: ꝛ
ἴασπιν, καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλους, καὶ
muros tuos lapides electos: ꝛ oēs
τὸν περίβολόν σου λίθους ἐκλεκτούς, καὶ πάντας τοὺς
filios tuos discipulos dei: ꝛ multa pax
υἱούς σου διδακτοὺς θεοῦ, καὶ πολλὴ εἰρήνη τοῖς
filiis tuis: ꝛ in iusticia edificaberis: rece-
τέκνοις σου, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθήσῃ, ἀπέ-
de ab iniquo ꝛ nō timebis ꝛ tremor nō
χου ἀπὸ ἀδίκου καὶ οὐ φοβηθήσῃ καὶ τρόμος οὐκ
appropīqbit tibi: ecce ꝓselyti accedēt tibi ꝑ
ἐγγιεῖ σοι, ἰδοὺ προσήλυτοι προσελεύσονταί σοι δι᾽ ἐ-
me: ꝛ coloni erūt tui: ꝛ ad te cōfugi-
μοῦ, καὶ παροικήσουσί σοι, καὶ ἐπὶ σὲ καταφεύ-
ent. ecce ego creaui te: nō vt erari⁹ suf-
ξονται. ἰδοὺ ἐγὼ ἔκτισά σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς φυ-
flans in igne prunas ꝛ ꝓferēs vas in op⁹.
σῶν ἐν πυρὶ ἄνθρακας καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον.
ego aūt creaui te. nō in ꝑditionē iterficere oē vas
ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε. οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι πᾶν σκεῦ-
factū cōtra te: nō ꝓsperabit̄: ꝛ oīs vox
ος σκευαστὸν ἐπὶ σέ, οὐκ εὐωδώσεται, καὶ πᾶς φω-
surget cōtra te in iudiciū: oēs eos vi-
νὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ εἰς κρίσιν, πάντας αὐτοὺς ἡττή-
ces: at obnoxii tui erūt in ea. est heredi-
σεις, οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ. ἔστι κληρονο-
tas seruientib⁹ dn̄o: ꝛ vos eritis mihi
μία τοῖς θεραπεύουσι κύριον, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι
iusti dicit dn̄s.
δίκαιοι λέγει κύριος. Ca.55.

---

hereditabit: & ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere: quia non confūderis neqꝫ erubesces. Non enim te pudebit: quia cōfusionis adolescentie tue obliuisceris: & opprobrii viduitatis tue nō recordaberis amplius. Quia dn̄abitur tui q fecit te dn̄s exercituū nomē eius: & redēptor tu⁹ sctūs israel: de⁹ omnis terre vocabitur. Quia vt mulierē derelictam & merentē spiritu vocauit te dominus & vxorem ab adolescentia abiectā. Dixit deus tu⁹. Ad pūctum in modico dereliqui te: & in miserationib⁹ magnis cōgregabo te. In momēto indignationis abscondi faciē meā parūper a te: & in mīa sempiterna misertus sum tui. Dixit redēptor tuus dn̄s. Sicut in dieb⁹ noe istud mihi est: cui iuraui ne inducerē aq̄s noe vltra supra terram: sic iuraui vt nō irascar tibi: & nō increpem te. Montes enim cōmouebūtur: & colles cōtremiscēt. misericordia autē mea non recedet a te: & fedus pacis mee non mouebitur. Dixit miserator tu⁹ dn̄s. Paupcula tēpestate cōuulsa absqꝫ vlla cōsolatione: ecce ego sternā p ordinē lapides tuos: & fundabo te ī sapphiris. Et ponā iaspidē ꝓpugnacula tua: & portas tuas in lapides sculptos: & oēs terminos tuos in lapides desiderabiles: vniuersos filios tuos doctos a dn̄o: & multitudinē pacis filiis tuis: & in iusticia fundaberis. Recede ꝓcul a calūnia: qa nō timebis: & a pauore: qa nō appropinq̄bit tibi. Ecce accola veniet: q nō erat mecū: aduena quondā tuus adiungetur tibi. Ecce ego creaui fabrum sufflantē in igne prunas: & ꝓferentē vas in opus suū: & ego creaui interfectorem ad disperdendū. Omne vas qd̄ fictū est cōtra te nō dirigetur: & oēm linguā resistentē tibi: in iudicio cōdēnabis. Hec est hereditas seruorū dn̄i: & iusticia eorū apud me dicit dominus. 55.

ירש וערים נשמות יושיבו׃	ירש עיר
אל תיראי כי לא תבושי ואל	שמם ישב
תכלמי כי לא תחפירי כי בשת	ירא בוש
עלומיך תשכחי וחרפת אלמנותיך	כלם חפר
לא תזכרי עוד׃ כי בעליך עשיך	עלם שכח
יהוה צבאות שמו וגאלך קדוש	זכר עשה
ישראל אלהי כל הארץ יקרא׃	קדש
כי כאשה עזובה ועצובת רוח	קרא
קראך יהוה ואשת נעורים כי	איש עזב
תמאס אמר אלהיך׃ ברגע קטן	עצב נער
עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך׃	מאס
בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך	גדל קבץ
ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך	סתר פנה
יהוה׃ כי מי נח זאת לי אשר	מן עלם
נשבעתי מעבר מי נח עוד על	שבע
הארץ כן נשבעתי מקצף עליך	
ומגער בך׃ כי ההרים ימושו	מוש
והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך	מוט
לא ימוש וברית שלומי לא	ברת שלם
תמוט אמר מרחמך יהוה׃ עניה	רחם ענה
סערה לא נחמה הנה אנכי מרביץ	רבץ
בפוך אבניך ויסדתיך בספירים׃	ספר
ושמתי כדכד שמשתיך ושעריך	
לאבני אקדח וכל גבולך לאבני	קדח גבל
חפץ׃ וכל בניך למודי יהוה	למד
ורב שלום בניך׃ בצדקה תכונני	כון
רחקי מעשק כי לא תיראי	ירא
וממחתה כי לא תקרב אליך׃ הן	חתת קרב
גור יגור אפס מאותי מי גר	את גור
אתך עליך יפול׃ הנה אנכי בראתי	נפל
חרש נפח באש פחם ומוציא כלי	יצא כלה
למעשהו ואנכי בראתי משחית	עשה שחת
לחבל׃ כל כלי יוצר עליך לא יצלח	יצר צלח
וכל לשון תקום אתך למשפט	לשן קום
תרשיעי זאת נחלת עבדי יהוה	שפט רשע
וצדקתם מאתי נאם יהוה׃	

Cap.lv.

Tex. heb.	Priũtiua heb.
הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ	
לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין לוֹ כָּסֶף לְכוּ	יָלַךְ
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא	
כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב׃ לָמָּה	מָחַר
תִשְׁקְלוּ כֶסֶף בְּלוֹא לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם	שָׁקַל יָגַע
בְּלוֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי	
וְאִכְלוּ טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃	עָנַג
הַטּוּ אָזְנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי שִׁמְעוּ	נָטָה יָלַךְ
וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית	חָיָה כָּרַת
עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃ הֵן	בְּרִית עָלַם
עֵד לְאוּמִּים נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֵּה	אָמַן לְאֹם
לְאֻמִּים׃ הֵן גּוֹי לֹא תֵדַע תִּקְרָא	נָתַן נָגַד
וְגוֹי לֹא יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ יָרוּצוּ לְמַעַן	צָוָה יָדַע
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי	קָרָא רוּץ
פֵאֲרָךְ׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ	קָדַשׁ
קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ יַעֲזֹב רָשָׁע	מָצָא הָיָה
דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב	קָרַב עָזַב
אֶל יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ	חָשַׁב שׁוּב
כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי	רָחַם
מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי	רָבָה
נְאֻם יְהוָה׃ כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ	
כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי	
מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד	
הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה	
לֹא יָשׁוּב כִּי אִם הִרְוָה אֶת	רָוָה
הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן	יָלַד צָמַח
זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ כֵּן יִהְיֶה	הָיָה
דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא יָשׁוּב	פֶּה
אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם עָשָׂה אֶת אֲשֶׁר	
חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו׃	צָלַח
כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן	יָצָא שָׁלַם
הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם	יָבַל פָּצַח
רִנָּה וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף׃	פָּנָה רָנַן
תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת	מָחָה עָלָה
הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה	בְּרוֹשׁ
לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃	
	כָּרַת

Omnes sitientes venite ad aquas: & qui non habetis argentũ properate emite & comedite. Venite emite absq argento & absq vlla cõmutatione vinum & lac. Quare appenditis argẽtũ nõ in panib⁹: & laborẽ vr̃m nõ in saturitatẽ? Audite audientes me & comedite bonũ & delectabitur in crassitudĩe ania vr̃a. Inclinate aurẽ vestram & venite ad me: audite & viuet aĩa vr̃a: & feriã vobiscũ pactum sempiternũ: misericordias dauid fideles. Ecce testẽ populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus. Ecce gentẽ quã nesciebas vocabis: & gentes q̃ nõ cognouerunt te: ad te current propter dominũ deum tuũ & sanctum israel: quia glorificauit te. Querite dñm dum inueniri põt: inuocate eũ dum prope est. Derelinquat impi⁹ viã suã: & vir iniqu⁹ cogitatiões suas: & reuertatur ad dñm & miserebitur eius: & ad deũ nostrũ qm̃ multus est ad ignoscendũ. Non enĩ cogitationes mee cogitationes vr̃e: neq vie vr̃e vie mee: dicit dñs. Quia sicut exaltantur celi a terra: sic exaltate sunt vie mee a viis vr̃is & cogitatiões mee a cogitationibus vestris. Et quõ descendit imber & nix de celo: & illuc vltra nõ reuertetur: sed inebriat terrã & ĩfundit eã: & germinare eam facit: & dat semen serenti: & panẽ comedenti: sic erit verbũ meũ qđ egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuũ: sed faciet quecunq volui: & ꝓsperabitur in his ad que misi illud. Quia in leticia egrediemini: & ĩ pace ducemini. Montes & colles cantabunt coram vobis laudem: & omnia ligna regionis plaudẽt manu. Pro saliuncula ascendet abies: & pro vrtica crescet myrtus. Et erit dominus nominatus in signũ eternum qđ non auferetur. 56.

q̃ sititis ite ad aquã: ⁊ q̃tquot
Ὦ οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ᾽ ὕδωρ, καὶ ὅσοι
nõ habetis argẽtũ: euntes emite ⁊ comedite
μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε καὶ φάγετε
⁊ ãbulate: ⁊ emite absq argẽto ⁊ p̃cio vinũ
καὶ πορεύεσθε, καὶ ἀγοράσατε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἶνον
⁊ adipẽ: q̃re emitis argẽto nõ in panib⁹: ⁊
καὶ στέαρ, ἵνα τί τιμᾶσθε ἀργυρίου οὐκ ἐν ἄρτοις, καὶ τὸν
laborẽ vr̃m nõ in saturitatẽ? audite me ⁊ co
μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; ἀκούσατέ μου καὶ φά
medetis bona: ⁊ delectabit̃ in bonis aĩa vr̃a: at=
γεσθε ἀγαθά, καὶ ἐντρυφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν, προσ=
tẽdite aurib⁹ vr̃is: ⁊ seq̃mini vias
έχετε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, καὶ ἐπακολουθήσατε ταῖς ὁδοῖς
meas. audite me: ⁊ viuet in bonis aĩa vr̃a:
μου. εἰσακούσατέ μου, καὶ ζήσεται ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν,
⁊ disponã vobis testamẽtũ eternũ. sctã dauid fidelia
καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον. τὰ ὅσια δᾱδ τὰ πιστά
ecce testimoniũ gẽtib⁹: dedi eũ pricipẽ ⁊ p̃ci
ἰδοὺ μαρτύριον ἔθνεσιν, ἔδωκα αὐτὸν ἄρχοντα καὶ προσ=
pientẽ gẽtib⁹. ecce gẽtes q̃ nõ sciũt te inuoca
τάσσοντα ἔθνεσιν. ἰδοὺ ἔθνη ἃ οὐκ οἴδασί σε ἐπικαλέ=
bunt te: ⁊ ppl̃i q̃ nõ cognouerũt te: ad te
σονταί σε, καὶ λαοὶ οἳ οὐκ ἐπίστανταί σε, ἐπὶ σὲ
cõfugient: ꝑpter dñm deũ tuũ ⁊ sctm̃
καταφεύξονται, ἕνεκεν κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τοῦ ἁγίου
israel: q2 glĩficauit te. q̃rite dñm ⁊
Ἰσραήλ, ὅτι ἐδόξασέν σε. ζητήσατε τὸν κύριον καὶ
cũ ĩueneritis eũ ĩuocate. qñ aũt appropĩquerit
ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν ἐπικαλέσασθε. ἡνίκα δ᾽ ἂν ἐγγίζῃ
vobis relinquat ipius vias suas: ⁊ vir
ὑμῖν ἀπολειπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ
iniqu⁹ cogitatiões suas. ⁊ cõuertat̃ ad dñm: ⁊
ἄνομος τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστραφήτω πρὸς κύριον, καὶ
miam cõseq̃t. ⁊ ad deũ nr̃m: q2 multũ dimittet
ἐλεηθήσεται. καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐπιπολὺ ἀφήσει
pctã vr̃a. nõ eñ sũt cogitatiões mee sicut cogitati
τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. οὐ γάρ εἰσιν αἱ βουλαί μου ὥσπερ αἱ βου
ones vr̃e: neq sicut vie vr̃e vie mee: dicit dñs:
λαὶ ὑμῶν, οὐδὲ ὥσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει κς̄,
sed sicut distat celũ a terra: sic distat
ἀλλ᾽ ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ
via mea a viis vr̃is: ⁊ cogitatiões vr̃e a
ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ
cogitatiõe mea. sicut eñ si descẽdat pluuia aut nix de
τῆς διανοίας μου. ὡς γὰρ ἂν καταβῇ ὁ ὑετὸς ἢ χιὼν ἐκ τοῦ
celo: ⁊ nõ reuertat̃ donec ĩebriet terrã: ⁊
οὐρανοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἕως ἂν μεθύσῃ τὴν γῆν, καὶ
generet ⁊ germinet ⁊ det semẽ seminãti
ἐκτέκῃ καὶ ἐκβλαστήσῃ καὶ δῷ σπέρμα τῷ σπείροντι
⁊ panẽ ad comedẽdũ: sic erit verbũ meũ:
καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου,
qđcũq exierit de ore meo: nõ reuertet̃ ad
ὃ ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, οὐ μὴ ἀποστραφῇ πρὸς
me vacuũ donec cõpleat̃ q̃cũq volui ⁊ ꝓspe
με κενὸν ἕως ἂν συντελεσθῇ ὅσα ἠθέλησα καὶ εὐοδώ=
rabo vias tuas ⁊ p̃cepta mea. in eñ leticia
σω τὰς ὁδούς σου καὶ τὰ ἐντάλματά μου. ἐν γὰρ εὐφροσύ
egrediemini: ⁊ in gaudio deducemini. nã mõtes ⁊
νῃ ἐξελεύσεσθε, καὶ ἐν χαρᾷ ἀχθήσεσθε. τὰ γὰρ ὄρη καὶ
colles exiliẽt expectãtes vos in gaudio ⁊
οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ καὶ
oĩa ligna agri applaudẽt ramis
πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐπικροτήσει τοῖς κλάδοις
⁊ ꝓ stipite vili ascẽdet cyparissus: ꝓ aũt
καὶ ἀντὶ στοιβῆς ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς
conyza ascendet myrt⁹. ⁊ erit dñs in nomẽ
κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. καὶ ἔσται κύριος εἰς ὄνομα
⁊ in signũ sempit̃nũ ⁊ nõ deficiet.
καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον καὶ οὐκ ἐκλείψει. Ca.56.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

Hec dicit dñs: cuſtodite iudiciū: ⁊ fa
Τάδε λέγει κύριος, φυλάσσεσθε κρίσιν, καὶ ποι
cite iuſticiā. appropīquit ſalutare meū vt veni
ήσατε δικαιοσύνην. ἤγγικεν τὸ σωτήριόν μου παραγίνε
at: ⁊ mia mea vt reuelet. beat⁹ vir
σθαι, καὶ τὸ ἔλεός μου ἀποκαλυφθῆναι. μακάριος ἀνὴρ
faciēs hec: ⁊ hō retinēs iſta: ⁊
ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντεχόμενος αὐτῶν, καὶ
cuſtodiēs ſabbata nō pfanare ea: ⁊ ſer
φυλάσσων τὰ σάββατα μὴ βεβηλοῦν αὐτά, καὶ διατη
uās man⁹ ſuas ne faciat iniqua. nō dicat alie
ρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικα. μὴ λεγέτω ὁ ἀλ
nigena q̄ apposit⁹ eſt ad dñm dicēs: ſepatiōe ſepa
λογενὴς ὁ προσκείμενος πρὸς κύριον λέγων, ἀφορισμῷ ἀφο
bit me vtiq₃ dñs a pplo ſuo: ⁊ nō dicat
ριεῖ με ἄρα κύριος ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ μὴ λεγέτω ὁ
eunuch⁹: q₂ ego ſum lignū aridū: q₂ hec dicit do
εὐνοῦχος, ὅτι ἐγώ εἰμι ξύλον ξηρόν, ὅτι τάδε λέγει κύ-
min⁹ eunuchis: q̄ cuſtodierit ſabbata
ριος τοῖς εὐνούχοις, ὅσοι ἂν φυλάξωνται τὰ σάββατά
mea: ⁊ elegerit q̄ ego volo: ⁊ tenuerint teſta
μου, καὶ ἐκλέξωνται ἃ ἐγὼ θέλω, καὶ ἀντέχωνται τῆς δια
mētū meū: dabo eis in domo mea ⁊ in mu
θήκης μου, δώσω αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῷ τεί-
ro meo locū noiatū meliorē filiis ⁊ filiab⁹:
χει μου τόπον ὀνομαστὸν κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων,
nomē ſempiternū dabo eis: ⁊ nō deficiet ⁊
ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει καὶ τοῖς
alienigenis additis dño ſeruire ei:
ἀλλογενέσι τοῖς προσκειμένοις κυρίῳ δουλεύειν αὐτῷ,
⁊ diligere nomē ei⁹ vt ſint ei in ſeruos
καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ εἶναι αὐτῷ εἰς δούλους
⁊ ācillas: ⁊ oēs cuſtodiētes ſab
καὶ δούλας, καὶ πάντας τοὺς φυλασσομένους τὰ σάβ
bata mea vt nō violent ea: ⁊ tenētes teſta
βατά μου μὴ βεβηλοῦν αὐτά, καὶ ἀντεχομένους τῆς δια
mētū meū iducā illos in mōtē ſcīm meū:
θήκης μου εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου,
⁊ letificabo eos in domo orationis mee
καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευχῆς μου
holocauſta eoꝝ ⁊ victime eoꝝ e-
τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν ἔσον
rūt acceptabiles ſup altare meū. nā dom⁹ mea
ται δεκταὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου. ὁ γὰρ οἶκός μου οἶ
dom⁹ orōnis vocabit̄ cūctis gētib⁹ dixit
κος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν εἶπεν
dñs dñs cōgregās diſperſos iſrael
κύριος κύριος ὁ συνάγων τοὺς διεσπαρμένους ἰσραήλ,
q₂ cōgregabo ad eū cōgregationē. oēs beſtie
ὅτι συνάξω ἐπ᾽ αὐτὸν συναγωγήν. πάντα τὰ θηρία τὰ
agreſtes venite comedite oēs beſtie ſylue
ἄγρια δεῦτε φάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ
videte qm̄ excecati ſūt oēs nō cognouerūt
ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται πάντες οὐκ ἔγνωσαν.
vniuerſi canes muti nō poterūt latrare: ſomnian
πάντες κύνες ἐνεοί οὐ δυνήσονται ὑλακτεῖν, ἐνυπνια
tes lectū amātes ad dormitādū: ⁊ canes ipudē
ζόμενοι κοίτην φιλοῦντες νυστάξαι, καὶ οἱ κύνες ἀναι-
tes aīa nō ſciētes ſaturitatē: ⁊ ſūt mali
δεῖς τῇ ψυχῇ οὐκ εἰδότες πλησμονήν, καί εἰσι πονηροὶ
nō ſciētes ītelligētiā oēs vias ſuas ſecu
οὐκ εἰδότες σύνεσιν. πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξη
ti ſunt vn⁹qſq₃ ſcd̄m ſuā auariciā ſi-
κολούθησαν ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ πλεονέκτημα ἅ
mul a ſūmitate ei⁹ venite ſumam⁹ vinū ⁊ ine-
μα ἀπ᾽ ἄκρου αὐτοῦ δεῦτε λάβωμεν οἶνον καὶ οἰνο-
briemur ebrietate: ⁊ erit talis dies craſtina
φλυγήσωμεν μέθη, καὶ ἔσαι τοιαύτη ἡμέρα αὔριον
magna āplius nimis.
μεγάλη μᾶλλον σφόδρα. Ca.57.

Trāſla.B.Hie.

Hec dicit dominus. Cuſtodite
iudicium & facite iuſti-
ciam: quia iuxta eſt
ſalus mea vt veniat & iu
ſticia mea vt reueletur.
Beat⁹ vir qui facit hoc:
& filius hominis qui
apphendet iſtud. Cuſto
diens ſabbatū ne polluat
illud: cuſtodiēs man⁹ ſu-
as: ne faciat oē malū. Et
non dicat filius aduene
qui adheret domino:
dicens. Separatione di
uidet me dominus a
populo ſuo. Et non di-
cat eunuchus: ecce ego
lignum aridum. Quia
hec dicit dominus
eunuchis: qui cuſto-
dierint
ſabbata mea: & elege-
rint que ego volui
& tenuerint fedus meū:
dabo eis
in domo mea & in muris
meis locū & nomē me-
lius filiis & filiabus. No
men ſēpiternū dabo eis:
quod nō peribit. Et fi-
lios aduene qui adherēt
domino vt colant eum:
et diligant nomen eius:
vt ſint ei in ſeruos: oēm
custodientē ſabbatū ne
polluat illud: & tenētem
fedus meū: adducā eos
in montē ſanctū meū:
& letificabo eos ī domo
orōnis mee. Holocauſta
& victime eoꝝ placebūt
mihi ſup altari meo: qa
domus mea dom⁹ orō-
nis vocabitur cūctis po
pulis ait domin⁹ deus
qui cōgregat diſperſos
iſrael. Adhuc cōgrega-
bo ad eū cōgregatos ei⁹.
Omēs beſtie agri veni
te ad deuorandū vniuer
ſe beſtie ſaltus. Specula
tores eius ceci
omnes: neſcierunt vni-
uerſi canes
muti non valentes la-
trare: videntes vana:
dormientes & amantes
ſomnia: & canes
impudentiſſimi neſcie
runt ſaturitatem. Ipſi
paſtores ignorauerunt
intelligentiam. Omnes
in viā ſuā declinauerūt:
vnuſqſq₃ ad auariciā ſuā:
a ſummo vſq₃ ad nouiſſi
mū. Venite ſumamus
vinū: & īpleamur ebrie
tate: & erit ſicut hodie:
ſic & cras & multo am-
plius. 57.

Tex.heb.Eſa.lvj.

כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ
מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה, כִּי קְרוֹבָה
יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃
אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹּאת, וּבֶן אָדָם
יַחֲזִיק בָּהּ, שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ
וְשֹׁמֵר, יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע׃ וְאַל
יֹאמַר בֶּן הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל יְהוָה
לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל
עַמּוֹ, וְאַל יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי
עֵץ יָבֵשׁ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת
שַׁבְּתוֹתַי, וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי,
וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וְנָתַתִּי לָהֶם
בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם, טוֹב מִבָּנִים
וּמִבָּנוֹת, שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ אֲשֶׁר
לֹא יִכָּרֵת׃ וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל
יְהוָה לְשָׁרְתוֹ, וּלְאַהֲבָה אֶת שֵׁם
יְהוָה, לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים, כָּל
שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ, וּמַחֲזִיקִים
בִּבְרִיתִי׃ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי
וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי, עוֹלֹתֵיהֶם
וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי, כִּי
בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים׃
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו׃
כֹּל חַיְתוֹ שָׂדָי, אֵתָיוּ לֶאֱכֹל
כָּל חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃ צֹפָו עִוְרִים
כֻּלָּם לֹא יָדָעוּ, כֻּלָּם כְּלָבִים
אִלְּמִים, לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ, הֹזִים
שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם׃ וְהַכְּלָבִים
עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, וְהֵמָּה
רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין, כֻּלָּם
לְדַרְכָּם פָּנוּ, אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ׃
אֵתָיוּ אֶקְחָה יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר,
וְהָיָה כָזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל
יֶתֶר מְאֹד׃

Pritiua.heb.

Cap.lvj.

שָׁפַט עָשָׂה
קָרַב יָשַׁע
גָּלָה
אָנַשׁ עָשָׂה
חָזַק
עָשָׂה רוּעַ
אָמַר לָוָה
בָּדַל
סָרַס
שָׁמַר
חָזַק בְּרִית
חָמָה בָּנָה
עָלַם נָתַן
כָּרַת
הָיָה
חָזַק
הָלַל עָלָה
רָצָה זָבַח
קָרָא
קָבַץ דָּחָה
חָיָה שָׂדֶה
אָתָה צָפָה
יָכֹל הָזָה
עָזַז
רָעָה בִּין
פָּנָה
לָקַח סָבָא
גָּדַל

Cap. lvij.

צָדַק שׂוּם
אָסַף בִּין
פָּנָה רוּעַ
בּוֹא נוּחַ
שָׁכַב
עָוֹן נָאַף
זָנָה עָנַג
רָחַב אָרַךְ
לָשׁוֹן
חָמַם
אַיִל
עָלָה נָחַם
שׂוּם שָׁכַב
עָלָה
זוּד
גָּלָה עָלָה
כָּרַת
שָׁכַב חָזָה
שׁוּר רָבָה
רָקַח שָׁלַח
צִיר שָׁפַל
שָׁאַל
יָאַשׁ חָיָה
חָלָה יָרֵא
כָּזַב אֵת
שׂוּם חָשָׁה
יָרֵא
נָגַד עָשָׂה
יָעַל נָצַל
קָבַץ נָשָׂא
לָקַח חָסָה
נָחַל יָרַשׁ
סָלַל פָּנָה
רוּם כָּשַׁל
רוּם קָדַשׁ
רוּם שָׁכַן

הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם
עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין
מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף
הַצַּדִּיק׃ יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃ וְאַתֶּם קִרְבוּ
הֵנָּה בְּנֵי עֹנְנָה זֶרַע מְנָאֵף וַתִּזְנֶה׃
עַל מִי תִּתְעַנָּגוּ עַל מִי תַּרְחִיבוּ
פֶה תַּאֲרִיכוּ לָשׁוֹן הֲלוֹא אַתֶּם
יִלְדֵי פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃ הַנֵּחָמִים
בָּאֵלִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי
הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים תַּחַת סְעִפֵי
הַסְּלָעִים׃ בְּחַלְּקֵי נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם
הֵם גּוֹרָלֵךְ גַּם לָהֶם שָׁפַכְתְּ נֶסֶךְ
הֶעֱלִית מִנְחָה הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם׃
עַל הַר גָּבֹהַּ וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ
גַּם שָׁם עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח׃ וְאַחַר
הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתְּ זִכְרוֹנֵךְ
כִּי מֵאִתִּי גִּלִּית וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתְּ
מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת לָךְ מֵהֶם אָהַבְתְּ
מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית׃ וַתָּשֻׁרִי לַמֶּלֶךְ
בַּשֶּׁמֶן וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי
צִרַיִךְ עַד מֵרָחֹק וַתַּשְׁפִּילִי עַד
שְׁאוֹל׃ בְּרֹב דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ
נוֹאָשׁ חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת עַל כֵּן
לֹא חָלִית׃ וְאֶת מִי דָּאַגְתְּ וַתִּירְאִי
כִּי תְכַזֵּבִי וְאוֹתִי לֹא זָכַרְתְּ לֹא
שַׂמְתְּ עַל לִבֵּךְ הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה
וּמֵעֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי׃ אֲנִי
אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא
יוֹעִילוּךְ׃ בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ
וְאֶת כֻּלָּם יִשָּׂא רוּחַ יִקַּח הָבֶל
וְהַחוֹסֶה בִי יִנְחַל אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר
קָדְשִׁי׃ וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דָרֶךְ
הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי׃ כִּי כֹה
אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ
שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת

Iustus perit: & non est qui recogitet in corde suo: & viri misericordie colligūtur: qa nō est q intelligat. A facie enī malicie collectus est iustus. Veniat pax: requiescat in cubili suo: q ambulauit in directiōe sua. Vos aūt accedite huc filii augu-ratricis: semē adulteri & fornicarie. Sup quē lusistis? Sup quē dilatastis os: & eiecistis linguam? Nunquid non vos filii scelesti: semen mendax? Qui consolamini in diis subter oē lignū frondosum immolātes paruulos in torrētibus subter eminentes petras. In partibus torrentis pars tua: hec est sors tua. Et ipsis effudisti libamen: obtulisti sacrificiū. Nūqd sup his nō īdignabor? Sup montē excelsum & sublimē posuisti cubile tuū: & illuc ascendisti vt īmolares hostias. Et post ostium & retro postem posuisti memoriale tuū: qa iuxta me discoopuisti & suscepisti adulterū. Dilatasti cubile tuū: & pepigisti cū eis fedus. Dilexisti stratum eorum manu apta: & ornasti te regi vnguento: & multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul & humiliata es vsq; ad inferos. In multitudine vie tue laborasti: nec dixisti: quiescā. Vitā manus tue inuenisti. Propterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti: quia mentita es: & mei non es recordata: neq; cogitasti in corde tuo: quia ego tacens & quasi non videns: & mei oblita es. Ego autē annunciabo iusticiam tuam: & opera tua non ꝓderūt tibi: cū clamaueris liberent te cōgregati tui. Et omnes eos auferet ventus: tollet aura. Qui aūt fiduciā hēt mei: hereditabit terrā & possidebit montē sctm meū: & dicā. Viā facite: pbete iter: declinate de semita: auferte offendicula de via ppli mei. Quia hec dicit excelsus & sublimis hītās eternitatē: & sctm nomē eius in excelso & in sancto habitās: & cuȝ

Videte quomō iustus periit: ꝛ null⁹ vir su-
Ἴδετε ὡς ὁ δίκαιος ἀπώλετο, καὶ οὐδεὶς ἀνὴρ ἐκ-
scipit corde: ꝛ viri iusti tollunt: ꝛ nemo
δέχεται τῇ καρδίᾳ, καὶ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς
cōsiderat. ab eni facie iniqtatis ablat⁹ ē iustus. erit
κατανοεῖ. ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος. ἔσαι
in pace sepultura ei⁹: ablata ē de medio. vos aūt ac-
ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ μέσου. ὑμεῖς δὲ προσα-
cedite huc filii iniq̄ semē adulterorū ꝛ meretricis. in
γάγετε ὧδε υἱοὶ ἄνομοι σπέρμα μοιχῶν καὶ πόρνης. ἐν
quo insultastis? ꝛ sup quē apuistis os vrm?
τίνι ἐνετρυφήσατε; καὶ ἐπὶ τίνα ἠνοίξατε τὸ στόμα ὑμῶν;
ꝛ sup quē eiecistis linguā vrām? nōne vos
καὶ ἐπὶ τίνα ἐχαλάσατε τὴν γλῶσσαν ὑμῶν; οὐχὶ ὑμεῖς
estis filii pditiōis? semē vile? aduocantes
ἐστὲ τέκνα ἀπωλείας; σπέρμα ἄτιμον; οἱ παρακαλοῦντες
ad idola subter arbores frōdosas: iugulātes filios vrōs in vallib⁹: p mediū petrarū. illa
ἐπὶ τὰ εἴδωλα ὑπὸ δένδρα δασέα, σφάζοντες τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν ταῖς φάραγξιν; ἀναμέσον τῶν πετρῶν. ἐκείνη
tua pars: hec tua sors: ꝛ illis effudisti libamina: ꝛ his obtulisti hostias. sup his nō
σου ἡ μερίς, οὗτός σου ὁ κλῆρος, κἀκείνοις ἐξέχεας σπονδάς, καὶ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. ἐπὶ τούτοις οὐκ
irascar dicit dñs. sup mōtē excelsum ꝛ sublimē illic tuū cubile ꝛ illic ascēdisti vt īmolares hostias
ὀργισθήσομαι λέγει κύριος. ἐπ᾽ ὄρος ὑψηλὸν καὶ μετέωρον ἐκεῖ σου ἡ κοίτη καὶ ἐκεῖ ἀνεβίβασας θύσαι θυσίας
tuas: ꝛ post postes hostii tui posuisti memoriā tuā. putabas: qm̄ si recesseris a me plus aliqd
σου, καὶ ὀπίσω τῶν σαθμῶν τῆς θύρας σου ἔθηκας μνημόσυνά σου. ἐλογίσθης, ὅτι ἐὰν ἀποστῆς ἀπ᾽ ἐμοῦ πλεῖόν τι
hitur⁹. dilexisti dormiētes tecū: ꝛ multiplicasti fornicationē tuā cū eis: ꝛ multos fecisti eos q̄ pcul a te: ꝛ misisti legatos
ἕξειν. ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ, καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου μετ᾽ αὐτῶν, καὶ πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις
vltra terios tuos: ꝛ humiliata es vsq; ad īferos multis itinerib⁹ tuis. laborasti ꝛ nō dixisti desinā:
ὑπὲρ τὰ ὅριά σου, καὶ ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου ταῖς πολυοδίαις σου. ἐκοπίασας καὶ οὐκ εἶπας παύσομαι,
cōfortata qz fecisti hec: ppter hoc nō rogasti me tu: quē timēs pterrita es. ꝛ mētita es
ἐνισχύουσα ὅτι ἔπραξας ταῦτα, διὰ τοῦτο οὐ κατεδεήθης μου σύ, τίνα εὐλαβηθεῖσα ἐφοβήθης. καὶ ἐψεύσω
mihi: ꝛ nō recordata es mei: neq; cepisti me in mē-
με, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, οὐδὲ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν
te tua: neq; in corde tuo. ꝛ ego te vidēs despi-
σου, οὐδὲ εἰς τὴν καρδίαν σου. καὶ ἐγώ σε ἰδὼν παρορῶ,
cio: ꝛ me nō timuisti: ꝛ ego ānūciabo iu-
καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης, καὶ ἐγὼ ἀπαγγελῶ τὴν δι-
sticiā tuā: ꝛ mala tua nō pderūt tibi: cū
καιοσύνην σου, καὶ τὰ κακά σου οὐχ ὠφελήσουσί σοι, ὅτ᾽ ἂν
clamaueris eruāt te in tribulatiōe tua. istos
ἀναβοήσῃς ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου. τούτους
eni oēs vēt⁹ tollet ꝛ auferet tēpestas. at
γὰρ πάντας ἄνεμος λήψεται καὶ ἀποίσει καταιγίς. οἱ δὲ
sperātes in me: possidebūt terrā ꝛ hereditabūt
ἀντεχόμενοι ἐν ἐμοί, κτήσονται γῆν καὶ κληρονομήσουσι
mōtē sctm̄ meū. ꝛ dicēt: mūdate a facie
τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. καὶ ἐροῦσι, καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου
ei⁹ vias: ꝛ auferte offendicula de via
αὐτοῦ ὁδούς, καὶ ἄρατε σκῶλα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ
ppli mei. hec dicit dñs excelsus q̄ in excelsis habitat in eternū: sanct⁹ in sctis nomē illi: dñs excelsus in sctis requiescens: ꝛ
τοῦ λαοῦ μου. τάδε λέγει κς ὁ ὕψιστος ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ἅγιος ἐν ἁγίοις ὄνομα αὐτῷ, κύριος ὕψιστος ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, καὶ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

pusillanimis dās patientiā: ⁊ dās vitā
ὀλιγοψύχοις διδοὺς μακροθυμίαν, καὶ διδοὺς ζωὴν τοῖς
cōtritis corde. nō in eternū vlciſ
συντετριμμένοις τὴν καρδίαν. οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδι=
car vos:neqꝫ ſemp̄ iraſcar vobis.ſpiri
κήσω ὑμᾶς, οὐδὲ διαπαντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν. πνεῦ
tus em̄ a me egrediet̄: ⁊ flatū oēm ego fe
μα γὰρ παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποί
ci. ppt̄ pctm̄ modicū q̄d triſtitia affeci eū:⁊ pcuſ
ησα. διὰ ἁμαρτίαν βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν, καὶ ἐπά
ſi eū. ⁊ auerti faciē meā ab eo:
ταξα αὐτόν. καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτοῦ,
⁊ cōtriſtat⁹ ſū:⁊ abiit triſtis in viis ſuis.
καὶ ἐλυπήθη, καὶ ἐπορεύθη στυγνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
vias ei⁹ vidi: ⁊ ſanaui eū: ⁊ cōſolat⁹
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἑώρακα, καὶ ἰασάμην αὐτόν, καὶ παρε
ſum eū: ⁊ dedi ei cōſolationē verā
κάλεσα αὐτόν, καὶ ἔδωκα αὐτῷ παράκλησιν ἀληθινὴν
pacē ſup̄ pacē his q̄ lōge ⁊ his q̄ ppe ſūt. ⁊
εἰρήνην ἐπ' εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς οὖσιν. καὶ
dixit dn̄s: ſanabo eos: at iniq̄ ſic fluctu
εἶπεν κύριος, ἰάσομαι αὐτούς, οἱ δὲ ἄδικοι οὕτως κλυ=
abunt: ⁊ q̄ſcere nō poterūt. nō
δωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται. οὐκ
eſt gaudere īpiis dixit dn̄s de⁹.
ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν εἶπεν κύριος ὁ θεός. Ca.58.

Clama in fortitudīe ⁊ ne parcas q̄ſi tubā
Ἀναβόησον ἐν ἰσχύϊ καὶ μὴ φείσῃ ὡς σάλπιγγα
exalta vocē tuā: ⁊ ānūcia pplō meo
ὕψωσον τὴν φωνήν σου, καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ
pctā eoꝝ: ⁊ domui iacob iniq̄tates
ἁμαρτήματα αὐτῶν, καὶ τῷ οἴκῳ ἰακὼβ τὰς ἀνομίας
eoꝝ. me die de die q̄rēt: ⁊ ſcire meas
αὐτῶν. ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητήσουσι, καὶ γνῶναί μου
vias deſiderāt: q̄ſi ppl̄s iuſticiā faciēs:
τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκώς,
⁊ iudiciū dei ſui nō dereliquēs. petūt me
καὶ κρίσιν θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς. αἰτοῦσί με
nūc iudiciū iuſtū: ⁊ appꝛopiquare deo cupiūt dicen
νῦν κρίσιν δικαίαν, καὶ ἐγγίζειν θεῷ ἐπιθυμοῦσι λέγον=
tes: q̄re ieiunauim⁹ ⁊ nō vidiſti: humiliaui
τες, τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ εἶδες, ἐταπεινώσα=
m⁹ aīas nr̄as ⁊ nō cognouiſti.in em̄ die
μεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔγνως. ἐν γὰρ ταῖς ἡμέ=
bus ieiunioꝝ vr̄oꝝ īuenitis volūtates vr̄as: ⁊
ραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὑρίσκετε τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ
oēs ſubiectos vr̄os affligitis in iudiciū ⁊
πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν ὑπονύσσετε εἰς κρίσιν καὶ
pugnas:ieiunatis ⁊ pcutitis pugnis humilē. q̄
μάχας, νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν. ἵνα=
re mihi ieiunatis ſicut hodie vt audiat̄ in clamore
τί μοι νηστεύετε ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν
vox vr̄a. nō hoc ieiuniū elegi: ⁊ di
φωνὴν ὑμῶν. οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, καὶ ἡμέ
em humiliare hoīem aīam ſuā: neqꝫ ſi īcurua
ραν ταπεινοῦν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, οὐδ' ἂν κάμ=
ueris q̄ſi circulū collū tuū ⁊ cilictū ⁊ cine
ψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου καὶ σάκκον καὶ σπο=
rem ſubſtraueris. neqꝫ ſic vocabitis ieiuniū acceptabile:
δὸν ὑποστρώσῃ. οὐδ' οὕτως καλέσετε νηστείαν δεκτήν,
nō tale ego elegi ieiuniū: dicit dn̄s: ſed
οὐχὶ τοιαύτην ἐγὼ ἐξελεξάμην νηστείαν, λέγει κύριος, ἀλ
ſolue oēm colligaturā iniq̄tatis diſſolue: obligatiōes
λὰ λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς
violētaꝝ cautionū: dimitte cōfractos in remiſſi
βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέ
one: ⁊ oēm ſcripturā iniquā cōſcide. frāge
σει, καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα. διάθρυπτε
eſuriēti panē tuū ⁊ pauperes ſine tecto induc
πεινῶντι τὸν ἄρτον σου καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε
in domū tuā. ſi videris nudū
εἰς τὸν οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν

Trāſla.B.Hie.

contrito & humili ſpiritu: vt viuificet ſpiritū humiliū & viuificet cor contritorum. Non enī in ſempiternū litigabo: neqꝫ vſqꝫ ad finem iraſcar: qa ſpiritus a facie mea egredietur: & flatus ego faciā. Propter iniq̄tatē auaricie ei⁹ iratus ſum: & pcuſſi eū. Abſcondi & indignatus ſum. Et abiit vagus in via cordis ſui. Vias eius vidi & ſanaui eum: & reduxi eum & reddidi cōſolationes ipſi & lugētibus eius. Creaui fructū labiorum pacem: pacē ei qui longe eſt: & qui prope dixit dominus & ſanaui eum. Impii autē quaſi mare feruens quod quieſcere nō poteſt: & redundant fluctus eius in conculcationē & lutum. Non eſt pax impiis: dicit deus meus.

58.

Clama ne ceſſes: q̄ſi tuba exalta vocē tuā: & annūcia pplō meo ſcelera eorū: & domui iacob pctā eorū. Me etenim de die in diē q̄rūt & ſcire vias meas volūt quaſi gēs que iuſticiam fecerit & que iudicium dei ſui non dereliq̄rit. Rogant me iudicia iuſticie: & appropinquare deo volūt. Quare ieiunauim⁹ & nō aſpexiſti: humiliauim⁹ aīas nr̄as & neſciſti. Ecce in die ieiunii veſtri inuenitur volūtas vr̄a & oēs debitores vr̄os repetitis. Ecce ad lites & ad cōtentiōes ieiunatis: & percutitis pugno impie. Nolite ieiunare ſicut vſqꝫ ad hāc diē vt audiatur in excelſo clamor veſter. Nunq̄d tale eſt ieiuniū q̄d elegi per diē affligere hominē animā ſuā. Nū q̄d contorq̄re q̄ſi circulū caput ſuū: & ſaccū & cinerem ſternere: Nunq̄d iſtud vocabis ieiuniū: & diē acceptabilē dn̄o: Nōne hoc eſt magis ieiuniū q̄d elegi. Diſſolue colligatiōes īpietatis ſolue faſciculos deprimētes. Dimitte eos q̄ cōfracti ſunt liberos: & oē onus dirūpe. Frange eſuriēti panē tuū: & egenos vagoſqꝫ induc in domum tuam. Cum videris nudum

Tex.he.Eſa.lviij.

דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ
שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים׃ כִּי
לֹא לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לָנֶצַח
אֶקְצוֹף כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף
וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי׃ בַּעֲוֹן בִּצְעוֹ
קָצַפְתִּי וְאַכֵּהוּ הַסְתֵּר וְאֶקְצֹף
וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ׃ דְּרָכָיו
רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם
נִחוּמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו׃ בּוֹרֵא נִיב
שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק
וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו׃
וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט
לֹא יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ
וָטִיט׃ אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי
לָרְשָׁעִים׃

Cap. lviij

קְרָא בְגָרוֹן אַל תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר
הָרֵם קוֹלֶךָ וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם
וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם׃ וְאוֹתִי יוֹם יוֹם
יִדְרֹשׁוּן וְדַעַת דְּרָכַי יֶחְפָּצוּן כְּגוֹי
אֲשֶׁר צְדָקָה עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו
לֹא עָזָב יִשְׁאָלוּנִי מִשְׁפְּטֵי צֶדֶק
קִרְבַת אֱלֹהִים יֶחְפָּצוּן׃ לָמָּה צַּמְנוּ
וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תֵדָע
הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ חֵפֶץ וְכָל
עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ׃ הֵן לְרִיב וּמַצָּה
תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע לֹא
תָצוּמוּ כַיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם
קוֹלְכֶם׃ הֲכָזֶה יִהְיֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם
עַנּוֹת אָדָם נַפְשׁוֹ הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן
רֹאשׁוֹ וְשַׂק וָאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה תִּקְרָא
צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַיהוָה׃ הֲלוֹא זֶה
צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע
הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים
חָפְשִׁים וְכָל מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ׃ הֲלוֹא
פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים
מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי תִרְאֶה עָרֹם

Pmitiua.heb.

חָיָה
דָּכָא
עָלַם רוּב
קָצַף כָּנָה
עָטַף עָשָׂה
נָכָה סָתַר
קָצַף שׁוּב
רָאָה רָפָא
נָחָה שָׁלַם
נָחַם בָּרָא
נוּב שָׂפָה
שָׁלַם רָחַק
קָרַב גָּרַשׁ
שָׁקַט יָכֹל
גָּרַשׁ

נָחַר חָשַׂךְ
שָׁפַר רוּם
נָגַד אֵת
דָּרַשׁ יָדַע
חָפֵץ
שָׁפַט
שָׁאַל
צוּם
רָאָה עָנָה
יָדַע צוּם
מָצָא
נָגַשׂ רוּב
נָכָה גָּרַף
שָׁמַע רוּם
הָיָה בָּחַר
עָנָה כָּפַף
יָצַע קָרָא
רָצָה
נָתַר רָצַץ
נָתַק
עָנָה
מָרַד בּוֹא
רָאָה

Tex.he.Esa.lix. (Pritiua.heb.)

וְכִסִּיתוֹ, וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם׃ — כסה עלם
אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ, וַאֲרֻכָתְךָ — בקע
מְהֵרָה תִצְמָח, וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ, — צמח פנה
כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃ אָז תִּקְרָא — כבד אסף
וַיהוָה יַעֲנֶה, תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי, — קרא ענה
אִם תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה, שְׁלַח — שוע אמר סור
אֶצְבַּע וְדַבֶּר אָוֶן׃ וְתָפֵק לָרָעֵב — צבע פוק
נַפְשֶׁךָ, וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ, וְזָרַח — ענה שבע
בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ, וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃
וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד, וְהִשְׂבִּיעַ — נחה תמד
בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, — צחח
וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה, וּכְמוֹצָא מַיִם — חלץ היה
אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו׃ וּבָנוּ — יצא כזב
מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם, מוֹסְדֵי דוֹר — מי בנה
וָדוֹר תְּקוֹמֵם, וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר — מן עלם
פֶּרֶץ, מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת׃ אִם — יסד קום
תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ, עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ — שוב נתב
בְּיוֹם קָדְשִׁי, וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, — ישב שוב עשה
לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד, וְכִבַּדְתּוֹ — קדש כבד
מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ — מצא
וְדַבֵּר דָּבָר׃ אָז תִּתְעַנַּג עַל יְהוָה, — ענג
וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ, — רכב במה
וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, כִּי פִּי — אכל פה
יְהוָה דִּבֵּר׃

Cap. lix.

הֵן לֹא
קָצְרָה יַד יְהוָה מֵהוֹשִׁיעַ, וְלֹא כָבְדָה
אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ׃ כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם — ישע
הָיוּ מַבְדִּלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם, — שמע
וְחַטֹּאותֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָנִים מִכֶּם — היה בדל
מִשְּׁמוֹעַ׃ כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ בַדָּם, — סתר פנה
וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בֶּעָוֹן, שִׂפְתוֹתֵיכֶם — כפף גאל
דִּבְּרוּ שֶׁקֶר, לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה תֶהְגֶּה׃ — צבע שפה
אֵין קֹרֵא בְצֶדֶק, וְאֵין נִשְׁפָּט — לשן הגה
בֶּאֱמוּנָה, בָּטוֹחַ עַל תֹּהוּ וְדַבֶּר שָׁוְא, — שפט
הָרוֹ עָמָל וְהוֹלִיד אָוֶן׃ בֵּיצֵי — אמן בטח
צִפְעוֹנִי בִּקֵּעוּ, וְקוּרֵי עַכָּבִישׁ יֶאֱרֹגוּ — תהה הרה ילד
הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת, וְהַזּוּרֶה — ארג מות זרה

Trāsla. B. Hie.

operi eum: & carnem tuam ne despexeris. Tunc erūpet q̄si mane lumen tuū & sanitas tua citi⁹ orietur. Et anteibit faciem tuā iusticia tua & gloria domini colliget te. Tunc inuocabis: & dn̄s exaudiet: clamabis & dicet ecce adsum. Si abstuleris de medio tui cathenā: & desieris extēdere digitū: & loqui q̄d nō ꝓdest. Cū effuderis esurienti animā tuā: & animam afflictā repleueris: orietur in tenebris lux tua: & tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiē tibi dabit dn̄s semp: & īplebit splēdoribus aīam tuā: & ossa tua liberabit. Et eris q̄si hortus irriguus: & sicut fons aquarū cui⁹ nō deficient aque. Et edificabuntur in te deserta seculorum fundamenta gn̄ationis & generatiōis suscitabis. Et vocaberis edificator sepiū: auertēs semitas in quietem. Si auerteris a sabbato pedem tuū facere volūtatē tuā in die scto meo: & vocaueris sabbatū delicatū & sanctū domini gloriosum: & glorificaueris eū dum nō facis vias tuas: & nō inuenitur volūtas tua vt loq̄ris ſmonē: tūc delectaberis super dn̄o: & sustollam te super altitudines terre: & cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enī dn̄i locutū est.

59.

Ecce non est abbreuiata manus dn̄i vt saluare neq̄at: neq; aggrauata ē auris eius vt nō exaudiat: sed iniq̄tates vr̄e diuiserunt inter vos & deū vestrū: & peccata vr̄a absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret. Manus enī vr̄e pollute sunt sanguine: & digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sunt mendaciū: & līgua vr̄a iniq̄tatē fatur. Non est qui inuocet iusticiā: neq; est qui iudicet vere: sed cōfidūt in nihili: & loquūtur vanitates. Conceperunt laborē & peperunt iniq̄tatē. Oua aspidū ruperūt: & telas aranee texuerunt. Qui comederit de ouis eorū morietur: & q̄d cōfotū

Trās. Gre. lxx. cū interp̄. latina

operi: ⁊ a domesticis seminis tui ne
περίβαλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ
despexeris. tūc erūpet matutinū lumē tuū: ⁊
ὑπερόψει. τότε ῥαγήσεται τὸ πρώϊμον τὸ φῶς σου, καὶ
sanitates tue cito orient. ⁊ preibit an
τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ. καὶ προπορεύσεται ἔμ
te te iusticia tua ⁊ gl'ia dei circūda
προσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ περιστε
bit te. tūc clamabis: ⁊ dn̄s exaudiet te: adhuc lo
λεῖ σε. τότε βοήσῃ, καὶ ὁ κύριος εἰσακούσεταί σου, ἔτι λα
quēte te dicet: ecce adsum. si abstuleris a te
λοῦντός σου ἐρεῖ, ἰδοὺ πάρειμι. ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ
colligationē ⁊ ordinationē ⁊ verbū murmuratiōis: ⁊
σύνδεσμον καὶ χειροτονίαν καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ, καὶ
dederis esurienti panē: ex aīa tua: ⁊ aīam humilia
δῷς πεινῶντι τὸν ἄρτον, ἐκ ψυχῆς σου, καὶ ψυχὴν τεταπει
tā saturaueris: tūc orietꝛ in tenebris lumē
νωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν σκότει τὸ φῶς
tuū: ⁊ tenebre tue sicut meridies: ⁊ erit de⁹
σου, καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία, καὶ ἔσται ὁ θεός
tu⁹ tecū semp. ⁊ ipleberis sicut
σου μετὰ σοῦ διαπαντός. καὶ ἐμπλησθήσῃ καθάπερ
desiderat aīa tua: ⁊ ossa tua pinguescēt.
ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ τὰ ὀστᾶ σου πιανθήσεται.
⁊ erūt sicut hortus irrigu⁹. ⁊ sicut fons: quē nō defe
καὶ ἔσται ὡς κῆπος μεθύων. καὶ ὡς πηγή, ἣν μὴ ἐξέλι
ruit aqua ⁊ edificabunt tibi deserta secula:
πεν ὕδωρ καὶ οἰκοδομηθήσονταί σοι αἱ ἔρημοι αἰώνιοι,
⁊ erūt fūdamēta tua sēpitna ī gn̄atiōib⁹ gn̄ationū. ⁊ voca
καὶ ἔσται τὰ θεμέλιά σου αἰώνια ἐν γενεαῖς γενεῶν. καὶ κλη
beris edificator maceriaꝝ: ⁊ lapides q̄ ī me-
θήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν, καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἀναμέ-
dio semitaꝝ qescere facies. si auerteris pedē
σον τῶν τρίβων παύσεις. ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα
tuū a sabbatis vt nō facias volūtates
σου ἀπὸ τῶν σαββάτων τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά
tuas in die sctā: ⁊ vocabis sabbata deli
σου ἐν ἡμέρᾳ τῇ ἁγίᾳ, καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυ
cata sctā deo tuo: nō tolles pedē tuū ad o-
φερὰ ἅγια τῷ θεῷ σου, οὐκ ἀρεῖς τὸν πόδα σου ἐπ' ἔρ
pus: neq; loq̄ris verbū in ira de ore tuo:
γῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὀργῇ ἐκ τοῦ στόματός σου,
⁊ eris cōfidens sup dn̄m: ⁊ eleuabit te sup
καὶ ἔσῃ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον, καὶ ἀναβιβάσει σε ἐπὶ τὰ
bona terre: ⁊ cibabit te hereditate iacob
ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν ἰακὼβ τοῦ
pr̄is tui. nā os dn̄i locutū est hec.
πατρός σου. τὸ γὰρ στόμα τοῦ κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.

C.

Nūqd nō pōt man⁹ dn̄i saluos facere: aut aggra
Μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου τοῦ σῶσαι, ἢ ἐβάρυ
uata ē auris ei⁹ vt nō exaudiat? sed pctā
νεν τὸ οὖς αὐτοῦ μὴ εἰσακοῦσαι; ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματα
vr̄a separāt īter vos ⁊ deū: ⁊ ꝓpter pecca
ὑμῶν διϊστῶσιν ἀναμέσον ὑμῶν καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἁμαρ
ta vr̄a auertit faciē suā a vobis: vt nō
τίας ὑμῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν, τοῦ μὴ
misereatꝛ. nā man⁹ vr̄e pollute sanguine: ⁊
ἐλεῆσαι. αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν μεμολυσμέναι αἵματι, καὶ
digiti vr̄i pctīs: at labia vr̄a loquuta
οἱ δάκτυλοι ὑμῶν ἁμαρτίαις, τὰ δὲ χείλη ὑμῶν ἐλάλη-
sūt iniq̄tatē: ⁊ lingua vr̄a iīusticiā meditabatꝛ. null⁹
σαν ἀνομίαν, καὶ ἡ γλῶσσα ὑμῶν ἀδικίαν ἐμελέτα. οὐθεὶς
loquitꝛ iusta: neq; est iudiciū verū. cōfidūt in
λαλεῖ δίκαια, οὐδὲ ἔστιν κρίσις ἀληθινή. πεποίθασιν ἐπὶ
vanis ⁊ loquūtꝛ vana: q2 parturiūt dolorē ⁊ gene-
ματαίοις καὶ λαλοῦσι κενά, ὅτι κύουσι πόνον καὶ τίκτου
rāt iniq̄tatē. oua aspidū fregerūt ⁊ telā aranee te-
σιν ἀνομίαν. ὠὰ ἀσπίδων ἔρρηξαν καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαί-
xunt. ⁊ q̄ voluerit de ouis eoꝝ comedere: frangēs
νουσιν. καὶ ὁ μέλλων τῶν ὠῶν αὐτῶν φαγεῖν, συντρίψας

Trāsla.gre.lxx.cūinter.lati.

vētilatū:repperit ⁊ in ipo regulū. tela eoꝝ nō
οὔριον, εὗρεν καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον. ἱστὸς αὐτῶν οὐκ
erit in vestimētū: neq operient ab operi=
ἔσται εἰς ἱμάτιον, οὐδὲ μὴ περιβάλωνται ἀπὸ τῶν ἔρ=
bus suis. nā opa eoꝝ opa iniqtatis: at pe=
γων αὐτῶν. τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἔργα ἀνομίας, οἱ δὲ πό=
des eoꝝ ad maliciā currūt veloces ad effūdēdū
δες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσι ταχινοὶ ἐκχέαι
sanguinē:⁊ cogitatiōes eoꝝ cogitatiōes stultoꝝ.
αἷμα, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν διαλογισμοὶ ἀφρόνων.
cōtritio ⁊ miseria in viis eoꝝ: ⁊
σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ
viā pacis nō cognouerūt:⁊ nō est iudiciū in
ὁδὸν εἰρήνης οὐκ οἴδασιν, καὶ οὐκ ἔστι κρίσις ἐν ταῖς
viis eoꝝ. nā semite eoꝝ pverse: q̄s tran
ὁδοῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμέναι, ἃς διοδεύ
seūt: ⁊ nesciūt pacē. ppter hoc recessit iudi
ουσι, καὶ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην. διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρί=
ciū ab eis: ⁊ nō apphēdit eos iusticia.
σις ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη.
expectantib⁹ illis lucē facta est eis tenebra: psto=
ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐτοῖς σκότος, μεί=
lātes lucē in tenebris ābulauerūt. palpa=
ναντες αὐγὴν ἐν σκότει περιεπάτησαν. ψηλαφήσου=
būt sicut ceci parietē:⁊ q̄si nō exītib⁹ oculis
σιν ὡς τυφλοὶ τοῖχον, καὶ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν
attrectabūt. cadēt in meridie: q̄si in nocte media
ψηλαφήσουσι. πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ, ὡς ἐν μεσονυκτίῳ
q̄si morietes gemēt: q̄si vrsus ⁊ q̄si colūba parit
ὡς ἀποθνήσκοντες στενάξουσιν, ὡς ἄρκος καὶ ὡς περιστερὰ ἅμα
ābulabūt. expectauim⁹ iudiciū ⁊ nō erit salus. longe
πορεύσονται. ἀνεμείναμεν κρίσιν, καὶ οὐκ ἔστι σωτηρία. μακρὰν
recessit a nobis:multa em̄ nr̄a iniqtas ī cōspectu tuo:
ἀφέστηκεν ἀφ᾽ ἡμῶν, πολλὴ γὰρ ἡμῶν ἡ ἀνομία ἐναντίον σου,
⁊ pctā nr̄a restiterūt nobis. nā iniqtates
καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν. αἱ γὰρ ἀνομίαι
nr̄e in nobis:⁊ iiusticias nr̄as cognouim⁹. ipie
ἡμῶν ἐν ἡμῖν, καὶ τὰ ἀδικήματα ἡμῶν ἔγνωμεν. ἠσεβή=
egim⁹ ⁊ mētiti sum⁹ ⁊ recessim⁹ a deo no
σαμεν καὶ ἐψευσάμεθα καὶ ἀπέστημεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡ=
stro: loquuti sum⁹ iniqua: ⁊ iobediētes fuim⁹:pepim⁹:
μῶν, ἐλαλήσαμεν ἄδικα, καὶ ἠπειθήσαμεν, ἐκύομεν,
⁊ meditati sum⁹ de corde nr̄o verba iniqua:
καὶ ἐμελετήσαμεν ἀπὸ καρδίας ἡμῶν λόγους ἀδίκους,
⁊ recessim⁹ a iudicio:⁊ iusticia lōge
καὶ ἀπεστήσαμεν ἀπὸ τῆς κρίσεως, καὶ ἡ δικαιοσύνη μακρὰν
stetit: q̄ꝛ cōsumpta ē in viis eoꝝ veri
ἀφέστηκεν, ὅτι κατηναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλή=
tas: ⁊ p rectū iter nō potuerūt trāsire ⁊ veritas
θεια, καὶ δι᾽ εὐθείας οὐκ ἠδύναντο διελθεῖν καὶ ἡ ἀλήθεια
sublata ē: ⁊ trāstulerūt mentē suā vt ītelligerēt.
ἦρται, καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν αὐτῶν τοῦ συνιέναι.
⁊ vidit dn̄s: ⁊ nō placuit ei: qm̄ nō erat iudiciū.
καὶ εἶδε κύριος, καὶ οὐκ ἤρεσεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἦν κρίσις.
⁊ vidit: ⁊ nō erat vir: ⁊ cōsiderauit ⁊ nō erat
καὶ εἶδεν, καὶ οὐκ ἦν ἀνήρ, καὶ κατενόησεν καὶ οὐκ ἦν
defensor: ⁊ vltus est eos brachio suo:
ὁ ἀντιληψόμενος, καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ,
⁊ mia sustētauit. ⁊ indut⁹ est iusti
καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίξατο. καὶ ἐνεδύσατο δικαιο=
ciā q̄si loricā: ⁊ circūposuit galeā salu
σύνην ὡς θώρακα, καὶ περιέθετο περικεφαλαίαν σω=
tis in capite: ⁊ circūdat⁹ est vestimēto vi=
τηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκ=
dicte: ⁊ pallio q̄si redditur⁹ retri
δικήσεως, καὶ τὸ περιβόλαιον ὡς ἀνταποδώσων ἀντα=
butionē opprobriū aduersariis. ⁊ time
πόδοσιν ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις. καὶ φοβηθήσον=
būt q̄ ab occidēte nomē
ται οἱ ἀπὸ δυσμῶν τὸ ὄνομα ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāsla.B.Hie.

erumpet in regulum.
Tele eorum non erunt
in vestimentum: neq
operientur operib⁹ suis.
Opera eorū opera inu
tilia: & opus iniquitatis
in manibus eorū. Pedes
corum ad malū currunt
& festināt vt effundāt sā
guinē inocentē. Cogita
tiones eorū cogitatiōes
inutiles. Vastitas & cō=
tritio in viis eorū. Viam
pacis nescierūt: & nō est
iudiciū in gressib⁹ eorū.
Semite eorū incuruate
sunt eis: omnis qui cal=
cat in eis ignorat pacē.
Propter hoc elongatū
est iudiciū a nobis: & nō
apprehēdet nos iusticia.
Expectauimus lucem ꝏ
& ecce tenebre: splendo
rem: & in tenebris ꝏꝏ
ambulauimus. Palpaui
mus sicut ceci parietē: &
q̄si absq oculis attrecta=
uimus. Impegim⁹ meri
die q̄si in tenebris: in ca=
liginosis q̄si mortui. Ru
giem⁹ q̄si vrsi oēs: & q̄si
colūbe meditātes geme
mus. Expectauim⁹ iudi
cium: & nō est: salutē: &
elōgata est a nobis. Mul
tiplicate sunt enī iniqta=
tes nr̄e corā te & pctā nr̄a
rn̄derunt nobis. Quia
scelera nr̄a nobiscum &
iniqtates nr̄as cognoui=
mus: peccare & mentiri
cōtra dn̄m: & auersi su=
mus ne irem⁹ post tergū
dei nr̄i vt loq̄remur calū
niā & trāsgressionē. Cō=
cepim⁹ & locuti sum⁹ de
corde verba mēdacii: &
cōuersum ē retrorsū iu=
diciū: & iusticia lōge ste
tit. Quia corruit in pla=
tea veritas: & eqtas non
potuit ingredi. Et facta
est veritas in obliuione:
& q recessit a malo: p̄de
patuit. Et vidit dn̄s: &
malū apparuit in oculis
ei⁹ qa nō est iudiciū. Et
vidit quia non est vir: &
aporiat⁹ est: qa nō est q
occurrat. Et saluauit sibi
brachiū suū: & iusticia ei⁹
ipsa cōfirmauit eū. In=
dut⁹ est iusticia vt lorica:
& galea salutis in capite
eius. Indut⁹ ē vestimētis
vltiōis: & opt⁹ ē q̄si pal
lio zeli: sicut ad vindictā
q̄si ad retributionē indi
gnatōis hostib⁹ suis: & vi
cissitudinē inimicis suis. in
sulis vicē reddet. Et time
būt q̄ ab occidēte nomē

Tex.he.Esa.lix.

תְּבַקַּע אֶפְעֶה׃ קוּרֵיהֶם לֹא יִהְיוּ
לְבֶגֶד וְלֹא יִתְכַּסּוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי אָוֶן וּפֹעַל חָמָס
בְּכַפֵּיהֶם׃ רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרֻצוּ
וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם
מַחְשְׁבוֹת אָוֶן שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּמְסִלּוֹתָם׃
דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ וְאֵין מִשְׁפָּט
בְּמַעְגְּלוֹתָם נְתִיבוֹתֵיהֶם עִקְּשׁוּ
לָהֶם כֹּל דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם׃
עַל כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ וְלֹא
תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה נְקַוֶּה לָאוֹר
וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ לִנְגֹהוֹת בָּאֲפֵלוֹת
נְהַלֵּךְ׃ נְגַשְׁשָׁה כַעִוְרִים קִיר וּכְאֵין
עֵינַיִם נְגַשֵּׁשָׁה כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם
כַּנֶּשֶׁף בָּאַשְׁמַנִּים כַּמֵּתִים׃ נֶהֱמֶה
כַדֻּבִּים כֻּלָּנוּ וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה
נְקַוֶּה לַמִּשְׁפָּט וָאַיִן לִישׁוּעָה
רָחֲקָה מִמֶּנּוּ׃ כִּי רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ
וְחַטֹּאותֵינוּ עָנְתָה בָּנוּ כִּי פְשָׁעֵינוּ
אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ יְדַעֲנוּם׃ פָּשֹׁעַ
וְכַחֵשׁ בַּיהוָה וְנָסוֹג מֵאַחַר אֱלֹהֵינוּ
דַּבֶּר עֹשֶׁק וְסָרָה הֹרוֹ וְהֹגוֹ מִלֵּב
דִּבְרֵי שָׁקֶר׃ וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד כִּי כָשְׁלָה
בָרְחוֹב אֱמֶת וּנְכֹחָה לֹא תוּכַל לָבוֹא׃
וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע
מִשְׁתּוֹלֵל וַיַּרְא יְהוָה וַיֵּרַע בְּעֵינָיו
כִּי אֵין מִשְׁפָּט׃ וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ
וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי אֵין מַפְגִּיעַ וַתּוֹשַׁע
לוֹ זְרֹעוֹ וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ׃
וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן וְכוֹבַע
יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם
תִּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה׃
כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה
לְצָרָיו גְּמוּל לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוּל
יְשַׁלֵּם׃ וְיִירְאוּ מִמַּעֲרָב אֶת שֵׁם

Pritiua.heb.

בָּקַע פָּעָה
הָיָה כָּסָה
עָשָׂה
רוּץ
נָקָה חָשַׁב
שָׁדַד סָלַל
שָׁלַם שָׁפַט
עָגַל נָתַב
שָׁפַט
נָשַׂג קָוָה
הָלַךְ גָּשַׁשׁ
שָׁמַן מוּת
הָמָה דּוּב
הָגָה קָוָה
שָׁפַט יָשַׁע
רָבָה
עָנָה
נָסַג
סָרַר הָרָה
הָגָה נָסַג
אָחַר שָׁפַט
רָחַק עָמַד
רָחַב יָכַל
בּוֹא הָיָה
עָדַר סוּר
רוּעַ שָׁלַל
רָאָה רוּעַ
שָׁפַט
שָׁמַם פָּגַע
יָשַׁע לָבַשׁ
שָׁרָה כָּבַע
יָשַׁע לָבַשׁ
מָעַל
שָׁלַם יָחַם
צוּר גָּמַל
יָרֵא עָרַב

זרח כבד יהוה ומזרח שמש את כבודו
בוא צור כי יבא כנהר צר רוח יהוה נססה
נסס גאל בו: ובא לציון גואל ולשבי פשע
שוב ביעקב נאם יהוה: ואני זאת
בריתי אותם אמר יהוה רוחי אשר
ברת את עליך ודברי אשר שמתי בפיך
שום פה לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי
מוש זרע זרעך אמר יהוה מעתה ועד
Cap. lx. עולם: קומי אורי
כי בא אורך וכבוד יהוה עליך
כבד זרח: כי הנה החשך יכסה ארץ
כסה וערפל לאמים ועליך יזרח יהוה
זרח וכבודו עליך יראה: והלכו גוים
כבד ראה לאורך ומלכים לנגה זרחך:
שאי סביב עיניך וראי כלם
נשא סבב נקבצו באו לך בניך מרחוק יבאו
ראה קבץ ובנתיך על צד תאמנה: אז תראי
בוא רחק ונהרת ופחד ורחב לבבך כי
בוא בנה יהפך עליך המון ים חיל גוים
צדד אמן יבאו לך: שפעת גמלים תכסך
ראה הפך בכרי מדין ועיפה כלם משבא
המן כסה יבאו זהב ולבונה ישאו ותהלת
בוא לבן יהוה יבשרו: כל צאן קדר יקבצו
נשא הלל לך אילי נביות ישרתונך יעלו
בשר קבץ על רצון מזבחי ובית תפארתי
שרת אפאר: מי אלה כעב תעופינה
עלה רצה וכיונים אל ארבתיהם: כי לי איים
זבח פאר יקוו ואניות תרשיש בראשנה
עוף אי להביא בניך מרחוק כספם וזהבם
קוה אנה אתם לשם יהוה אלהיך ולקדוש
בוא רחק ישראל כי פארך: ובנו בני נכר
קדש חמתיך ומלכיהם ישרתונך כי
בנה בקצפי הכיתיך וברצוני רחמתיך:
חמה ופתחו שעריך תמיד יומם ולילה
נכה רצה לא יסגרו להביא אליך חיל
תמד גוים ומלכיהם נהוגים: כי הגוי
סגר בוא
נהג

domini: & qui ab ortu solis gloriam eius. Cum venerit q̄si fluuius violentus quē spūs dn̄i cogit: & venerit sion redēptor: & eis q redeūt ab iniquitate in iacob dicit dominus. Hoc fedus meū cum eis dicit dn̄s. Spūs meus qui est in te: & verba mea que posui in ore tuo non recedēt de ore tuo: & de ore seminis tui & de ore semīs seminis tui: dicit dn̄s amodo & vsq in sempiternum. 60.

Surge illuminare qa venit lumen tuū: & gloria dn̄i super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram: & caligo populos: sup te autē orietur dominus: & gloria eius in te videbitur. Et ambulabūt gētes in lumine tuo: & reges in splendore ortus tui. Leua ī circuitu oculos tuos & vide: omnes isti cōgregati sunt venerūt tibi. Filii tui de lōge veniēt: & filie tue in latere surgent. Tunc videbis et afflues & mirabitur & dilatabitur cor tuum qn̄ cōuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gētiū venerit tibi. Inūdatio camelorū operiet te: dromedarii madian & effa. Omnes de saba venient: aurum & thus deferentes: & laudem dn̄o annūciantes. Oē pecus cedar cōgregabitur tibi: arietes nabaioth ministrabūt tibi. Offerētur sup placabili altari meo: & domū maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti q vt nubes volāt: & quasi colūbe ad fenestras suas? Me enī insule expectabūt & naues maris in pricipio: vt adducā filios tuos de lōge. Argentū eorū & aurū eorum cum eis nomini dn̄i dei tui & sancto israel: qa glorificauit te. Et edificabūt filii peregrinorum muros tuos: & reges eorū ministrabūt tibi. In indignatione enī mea pcussi te: & in recōciliatōe mea misertus sū tui. Et aperiētur porte tue iugiter: die ac nocte nō claudētur vt afferatur ad te fortitudo gentiū: & reges earū adducātur. Gens enī

dn̄i: τ q̄ ab ortu solis nomē inclytū. veniet
κυρίου, καὶ οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου τὸ ὄνομα τὸ ἔνδοξον. ἥξει
enī q̄si fluuius violentus ira a dn̄o: veniet cū furo
γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ κυρίου, ἥξει μετὰ θυ
re: τ veniet de sion liberās: τ auertet īpietates
μοῦ, καὶ ἥξει ἀπὸ σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας
a iacob. τ hoc eis a me testamētū dixit do
ἀπὸ ἰακώβ. καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ᾽ ἐμοῦ διαθήκη εἶπεν κύ
minus. spūs meus: q̄ est in te: τ verba mea:
ριος. τὸ πνεῦμα τὸ ἐμόν, ὅ ἐστιν ἐπὶ σοί, καὶ τὰ ῥήματά μου,
q̄ dedi in ore tuo: nō deficiēt de ore
ἃ ἔδωκα εἰς τὸ στόμα σου, οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἐκ τοῦ στόματός
tuo: τ ex ore seminis tui: dixit
σου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματός σου, εἶπεν
dn̄s ex nūc τ in eternū.
κύριος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Ca. 60.

Illuminare illumiare hierl̄m: venit enī tuū lumē
Φωτίζου φωτίζου ἱερουσαλήμ, ἥκει γάρ σου τὸ φῶς
τ gl̄ia dn̄i sup te orta est. ecce tenebre operi-
καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν. ἰδοὺ σκότος καλύ
ent terrā τ caligo sup gētes: sup te aūt apparebit dn̄s.
ψει γῆν καὶ γνόφος ἐπ᾽ ἔθνη, ἐπὶ σὲ δὲ φανήσεται κύριος.
τ gl̄ia eius in te videbit. τ āmbulabūt gētes
καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται. καὶ πορεύσονται ἔθνη τῷ
ī luie tuo: τ reges in splēdore tuo. leua in
φωτί σου, καὶ βασιλεῖς ἐν τῇ λαμπρότητί σου. ἆρον κύ
circuitu oculos tuos τ vide cōgregatos oēs
κλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε συνηγμένα πάντα τὰ
filios tuos: ecce venerūt oēs filii tui de lōge: τ
τέκνα σου, ἰδοὺ ἥκασι πάντες οἱ υἱοί σου μακρόθεν, καὶ
filie tue sup humeris portabūt. tūc videbis τ ti
αἱ θυγατέρες σου ἐπ᾽ ὤμων ἀρθήσονται. τότε ὄψει καὶ φο
mebis τ stupebis corde: qm̄ transferent in te
βηθήσῃ καὶ ἐκστήσῃ τῇ καρδίᾳ, ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ
diuitie maris τ gētiū τ ppl'orum. τ veniēt tibi
πλοῦτος θαλάσσης καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν. καὶ ἥξουσί σοι
greges camelorum: τ operiēt te cameli madiam
ἀγέλαι καμήλων, καὶ καλύψουσί σε κάμηλοι μαδιὰμ
τ gephath: oēs de saba veniēt ferētes aurū
καὶ γαιφάρ, πάντες ἐκ σαβᾶ ἥξουσι φέροντες χρυσίον
τ thus: τ salutare dn̄i ānūciabūt. τ
καὶ λίβανον, καὶ τὸ σωτήριον κυρίου εὐαγγελιοῦνται. καὶ
oēs oues cedar cōgregabunt tibi: τ arietes
πάντα τὰ πρόβατα κηδὰρ συναχθήσονταί σοι, καὶ κριοὶ
nabaioth veniēt tibi: τ offerent acceptabilia sup al-
ναβαιὼθ ἥξουσί σοι, καὶ ἀνενεχθήσεται δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυ
tare meū: τ domus orōnis mee glorifica
σιαστήριόν μου, καὶ ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς μου δοξασθή
bitur. q̄ isti vt nubes volāt τ q̄si colū
σεται. τίνες οἵδε ὡς νεφέλαι πέτανται καὶ ὡσεὶ περιστε
be cū pullis? me insule expectauerūt τ naues thar-
ραὶ σὺν νεοσσοῖς; ἐμὲ νῆσοι ὑπέμειναν καὶ πλοῖα θαρ-
sis in primis vt adducāt filios tuos de lōge: τ
σεὶς ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν τὰ τέκνα σου μακρόθεν, καὶ τὸν
argentū τ aurū eorum cū eis: pp̄ter no-
ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν αὐτῶν μετ᾽ αὐτῶν, διὰ τὸ ὄνο
mē dn̄i sctm̄ τ pp̄ter sctm̄ israel vt glo
μα κυρίου τὸ ἅγιον καὶ διὰ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ ἔνδο
rificet. τ edificabūt alienigene muros
ξον εἶναι. καὶ οἰκοδομήσουσιν ἀλλογενεῖς τὰ τείχη
tuos: τ reges eorum assistent tibi. pp̄t
σου, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν παραστήσονταί σοι. διὰ
enī irā meā pcussi te: τ pp̄ter miam dilexi
γὰρ ὀργήν μου ἐπάταξά σε, καὶ διὰ ἔλεον ἠγάπησά
te: τ aperient porte tue semp die
σε, καὶ ἀνοιχθήσονται αἱ πύλαι σου διαπαντὸς ἡμέ-
τ nocte nō claudent vt itroducāt ad te po-
ρας καὶ νυκτὸς οὐ κλεισθήσονται εἰσαγαγεῖν πρὸς σὲ δύ-
tētiā gētiū: τ reges q̄ ducunt eorum enī gētes
ναμιν ἐθνῶν, καὶ βασιλεῖς ἀγομένους, τὰ αὐτῶν γὰρ ἔθνη

τ reges q̄ nō ſeruiēt tibi: peri=
καὶ οἱ βασιλεῖς οἵτινες οὐ δουλεύσουσί σοι, ἀπολοῦν
būt: τ gētes ſolitudīe deſolabunt: τ glīa liba
ται, καὶ τὰ ἔθνη ἐρημίᾳ ἐρημωθήσονται, καὶ ἡ δόξα τοῦ λιβά
ni ad te veniet. in cypariſſo τ pino τ cedro
νου πρός σε ἥξει. ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ
ſimul vt glīficēt locū ſctm̄ meū τ locū pedū eo=
ἅμα δοξάσαι τὸν τόπον τὸν ἅγιόν μου καὶ τόπον ποδῶν αὐ
rū glīficabo. τ ibūt ad te timētes filii
τῶν δοξάσω. καὶ πορεύσονται πρός σε δεδοικότες υἱοὶ
eoꝝ q̄ humiliauerūt te: τ adorant veſtigia
τῶν ταπεινωσάντων σε, καὶ προσκυνοῦσι τὰ ἴχνη τῶν
pedū tuoꝝ oēs q̄ irritauerūt te: τ vocaberis ci
ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντές σε, καὶ κληθήσῃ πό
uitas dn̄i ſion ſctī iſrael: ꝓ eo q̄ō fuiſti tu de=
λις κυρίου σιὼν ἁγίου ἰσραήλ, διὰ τὸ γεγενῆσθαι σε ἐγ
relicta τ odio habita: τ nō erat auxiliās:
καταλελειμμένην καὶ μεμισημένην, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν.
τ ponā te exultationē eternā gaudiū gñationū ī gña
καὶ θήσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον εὐφροσύνην γενεῶν ἐν γενε
tiōib⁹. ſugges lac gētiū: τ diuitias regū co=
αῖς. καὶ θηλάσεις γάλα ἐθνῶν, καὶ πλοῦτον βασιλέων φά
medes: τ ſcies: q2 ego dn̄s ſaluās te τ eru
γεσαι, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ σώζων σε καὶ ἐξαι=
ens te de⁹ iacob. τ ꝓ ere afferā tibi au
ρούμενός σε θεὸς ἰακώβ. καὶ ἀντὶ χαλκοῦ οἴσω σοι χρυ
rū. ꝓ aūt ferro: ferā tibi argētū. ꝓ aūt lignis fe
σίον. ἀντὶ δὲ σιδήρου, οἴσω σοι ἀργύριον. ἀντὶ δὲ ξύλων οἴ
rā tibi es: ꝓ aūt lapidib⁹ ferrū. τ dabo princi
σω σοι χαλκόν, ἀντὶ δὲ λίθων σίδηρον. καὶ δώσω τοὺς ἄρχον
pes tuos in pace: τ epiſcopos tuos in iuſti
τάς σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ τοὺς ἐπισκόπους σου ἐν δικαιο=
cia τ nō audiet vltra iniqtas in terra tua: ne
σύνῃ, καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἔτι ἀδικία ἐν τῇ γῇ σου, οὐ
q3 cōtritio neq3 miſeria in finib⁹ tuis ſed
δὲ σύντριμμα οὐδὲ ταλαιπωρία ἐν τοῖς ὁρίοις σου ἀλ
vocabunt ſalutare muri tui: τ porte
λὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τείχη σου, καὶ αἱ πύλαι
tue ſculptura. τ nō erit tibi āpli⁹ ſol in lucē
σου γλύμμα. καὶ οὐκ ἔσαι σοι ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς
diei: neq3 ortus lune illumiabit tibi noctē
ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα,
ſed erit tibi dn̄s lux eterna: τ de⁹ glīa tua.
ἀλλ᾽ ἔσαι σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου.
nō em̄ occidet ſol tibi: τ luna tibi nō defi
οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλεί
ciet. erit em̄ tibi dn̄s lux ſēpiterna. τ cōple
ψει. ἔσαι γάρ σοι κύριος φῶς αἰώνιον. καὶ ἀναπλη
buntur dies luct⁹ tui: τ ppl's
ρωθήσονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους σου, καὶ ὁ λαός
tu⁹ oīs iuſtus: τ ī ꝑpetuū hereditabūt
σου πᾶς δίκαιος, καὶ δι᾽ αἰῶνος κληρονομήσουσι τὴν
terrā: cuſtodiēs plātationē opa manuū ſuaꝝ in
γῆν, φυλάσσων τὸ φύτευμα ἔργα χειρῶν αὐτοῦ εἰς
glīam. pauciſſim⁹ erit in milia: τ minim⁹
δόξαν. ὁ ὀλιγοστὸς ἔσαι εἰς χιλιάδας, καὶ ὁ ἐλάχιστος
in gentē magnā: ego dn̄s in tp̄e cōgregabo
εἰς ἔθνος μέγα, ἐγὼ κύριος κατὰ καιρὸν συνάξω
eos.
αὐτούς. Ca.61.

Spiritus dn̄i ſup me: cui⁹ cā vnxit me
Πνεῦμα κυρίου ἐπ᾽ ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με
euangelizare pauperib⁹: miſit me: ſanare
εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι
cōtritos corde: p̄dicare capti
τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ, κηρύξαι αἰχμαλώ
uis remiſſionē τ cecis viſus aptionē: τ vocare
τοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καὶ καλέσαι
annū dn̄i acceptabilē:
ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν, ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

& regnum quod nō ſeruierit tibi peribit: ꝏꝏ & gentes ſolitudine vaſtabuntur. Gloria ꝏꝏ libani ad te veniet: abies & buxus ꝏꝏꝏꝏ & pinus ſimul ad ornandum locum ꝏꝏꝏꝏ ſctificatiōis mee: & locū pedū meoꝝ glorificabo & veniēt ad te curui filii eorū q hūiliauerūt te: & adorabūt veſtigia pedum tuorū oēs q detrahebāt tibi: & vocabunt te ciuitatē domini ſion ſancti iſrael. Pro eo ꝙ fuiſti derelicta & odio habita ꝏ & nō erat q per te tranſiret: ponā te in ſupbiā ſeculorū gaudiū in gñatione & gñationē. et ſugges lac gentiū: & mamilla regū lactaberis. Et ſcies quia ego dn̄s ſaluās te: & redēptor tuus fortis iacob. Pro ere afferam aurum: ꝏꝏꝏꝏꝏ & pro ferro afferam argentum: & pro ꝏꝏꝏ lignis es: & pro lapidibus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ferrū. Et ponā viſitationē tuā pacē & ꝓpoſitos tuos iuſticiā. Non audietur vltra ī t̄ra tua iniqtas vaſtitas & cōtritio in terminis tuis: & occupabit ſalus muros tuos: & portas tuas laudatio. ꝏꝏꝏ Non erit tibi amplius ſol ad lucendum per ꝏ diem: nec ſplendor lune illuminabit te: ꝏꝏꝏ ſed erit tibi dn̄s in lucē ſempiternā & deus tuus in gloriam tuam. Non occidet vltra ſol tuus ꝏ & luna tua non minuetur: quia dominus ꝏꝏ erit tibi in lucē ſempiternā: & cōplebūtur dies luctus tui. Popul⁹ aūt tuus oēs iuſti: in perpetuū hereditabūt terram germen plātatōis mee opus manus mee ad glorificādum. Minimus erit ꝏꝏ in mille: & paruulus in gentem fortiſſimā. Ego dn̄s in tp̄e eius ſubito faciam iſtud. 61.

Spiritus domini ꝏꝏ ſup me: eo ꝙ vnxerit me. Ad annūciādum manſuetis miſit me: vt mederer cōtritis corde: & predicarē captiuis indulgentiam: & clauſis ꝏ apertionem: vt predicarem annum placabilem

והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו
והגוים חרב יחרבו : כבוד
הלבנון אליך יבוא ברוש תדהר
ותאשור יחדו לפאר מקום
מקדשי ומקום רגלי אכבד: והלכו
אליך שחוח בני מעניך והשתחוו
על כפות רגליך כל מנאציך
וקראו לך עיר יהוה ציון קדוש
ישראל: תחת היותך עזובה ושנואה
ואין עובר ושמתיך לגאון עולם
משוש דור ודור: וינקת חלב גוים
ושד מלכים תינקי וידעת כי
אני יהוה מושיעך וגאלך אביר
יעקב: תחת הנחשת אביא זהב
ותחת הברזל אביא כסף ותחת
העצים נחשת ותחת האבנים
ברזל ושמתי פקדתך שלום ונגשיך
צדקה: לא ישמע עוד חמס בארצך
שד ושבר בגבוליך וקראת
ישועה חומתיך ושעריך תהלה :
לא יהיה לך עוד השמש לאור
יומם ולנגה הירח לא יאיר לך
והיה לך יהוה לאור עולם ואלהיך
לתפארתך: לא יבוא עוד שמשך
וירחך לא יאסף כי יהוה
יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי
אבלך: ועמך כלם צדיקים לעולם
יירשו ארץ נצר מטעי מעשה
ידי להתפאר : הקטן יהיה
לאלף והצעיר לגוי עצום אני
יהוה בעתה אחישנה:
רוח אדני יהוה
עלי יען משח יהוה אותי לבשר
ענוים שלחני לחבש לנשברי לב
לקרא לשבוים דרור ולאסורים
פקח קוח : לקרא שנת רצון

מלך עבד
אבד חרב
כבד בוא
ברש הדר
אשר קום
קדש כבד
שחח ענה
שחה כפף
נאץ
קדש
היה עזב
שנא עבר
שום גאה
עלם שוש
שדד ינק
ישע אבר
בוא
שלם
שמע
גבל
ישע חמה
הלל חיה
אור
עלם
פאר בוא
אסף
היה יום
צדק
ירש נטע
עשה פאר
היה
צער עצם
עות חוש
Cap.lxj.
את
ענה שבר
שבה דרר
אסר שנה
רצה

לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ לְנַחֵם
כָּל אֲבֵלִים: לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן
לָתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר שֶׁמֶן — נָתַן
שָׂשׂוֹן תַּחַת אֵבֶל מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת — שׂוּשׂ עָטָה
רוּחַ כֵּהָה וְקֹרָא לָהֶם אֵילֵי הַצֶּדֶק — הָלַל
מַטַּע יְהוָה לְהִתְפָּאֵר: וּבָנוּ חָרְבוֹת — נָטַע פָּאַר
עוֹלָם שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יְקוֹמֵמוּ — בָּנָה עָלַם
וְחִדְּשׁוּ עָרֵי חֹרֶב שֹׁמְמוֹת דּוֹר וָדוֹר: — קוּם עִיר
וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי — זָרָה רָעָה
נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם: וְאַתֶּם
כֹּהֲנֵי יְהוָה תִּקָּרֵאוּ מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ — קָרָא שָׁרַת
יֵאָמֵר לָכֶם חֵיל גּוֹיִם תֹּאכֵלוּ — אָמַר אָכַל
וּבִכְבוֹדָם תִּתְיַמָּרוּ: תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם — כָּבַד יָמַר
מִשְׁנֶה וּכְלִמָּה יָרֹנּוּ חֶלְקָם לָכֵן — בּוֹשׁ שָׁנָה
בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ שִׂמְחַת — רָנַן
עוֹלָם תִּהְיֶה לָהֶם: כִּי אֲנִי יְהוָה — יָרַשׁ
אֹהֵב מִשְׁפָּט שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה — עָלַם הָיָה
וְנָתַתִּי פְעֻלָּתָם בֶּאֱמֶת וּבְרִית — שָׁפַט
עוֹלָם אֶכְרוֹת לָהֶם: וְנוֹדַע בַּגּוֹיִם — נָתַן פָּעַל
זַרְעָם וְצֶאֱצָאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים — כָּרַת כָּרַת
כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע — יָדַע
בֵּרַךְ יְהוָה: שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה — יָצָא
תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי הִלְבִּישַׁנִי — רָאָה נָכַר
בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי — שׂוּשׂ
כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה — גּוּל לָבַשׁ
כֵלֶיהָ: כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ — מָעַל עָטָה
וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ כֵּן אֲדֹנָי — כָּהַן כָּלָה
יְהוִה יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נֶגֶד — עָדָה כָּלָה
כָּל הַגּוֹיִם: — יָצָא זָרַע
— צָמַח הָלַל

Cap.lxij. לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה
וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַ͏ִם לֹא אֶשְׁקוֹט עַד — חָשָׁה
יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ — שָׁקַט
כְּלַפִּיד יִבְעָר: וְרָאוּ גוֹיִם צִדְקֵךְ וְכָל — יָשַׁע
מְלָכִים כְּבוֹדֵךְ וְקֹרָא לָךְ שֵׁם — לָפַד בָּעַר
חָדָשׁ אֲשֶׁר פִּי יְהוָה יִקֳּבֶנּוּ: וְהָיִית — רָאָה כָּבַד
עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד יְהוָה וּצְנוּף — פֶּה נָקַב
— הָיָה פָּאַר
— צָנַף

domino: & diẽ vltionis
deo nostro: vt cõsolarer
oẽs lugẽtes: vt ponerẽ
fortitudinẽ lugẽtib9 siõ:
& darem eis coronam
pro cinere: oleum ꝏ
gaudii pro luctu: palliũ
laudis pro ꝏꝏꝏꝏꝏ
spũ meroris. Et voca=
bũtur i ea fortes iusticie:
plãtatio dñi ad glorificã
dũ. Et edificabũt deserta
a seculo: & ruinas anti=
quas erigent: ꝏꝏꝏꝏ
& instaurabũt ciuitates
desertas & dissipatas in
generatiõe & gñatiõnẽ.
Et stabũt alieni & pascẽt
pecora vr̃a: & filii pegri
norũ agricole & vinito=
res vestri erũt. Vos aũt sa
cerdotes dñi vocabimini
ministri dei nr̃i dicetur
vobis. Fortitudinẽ gen
tiũ comedetis: & in glo=
ria eorũ supbietis. Pro
cõfusione vr̃a duplici &
rubore laudabũt partem
eorũ. Propter hoc in tra
sua duplicia possidebunt:
leticia sempiterna erit
eis. Quia ego dñs dili
gens iudiciũ: & odio ha=
bens rapinã in holocau
stum. Et dabo opus eoꝝ
in veritate: & fedus ꝏ
perpetuum feriam eis.
Et scietur in gentibus
semen eorũ: & germen
eorũ in medio populoꝝ.
Oẽs qui viderint eos co
gnoscẽt illos: qa isti sunt
semen cui bñdixit dñs.
Gaudẽs gaudebo in dño
& exultabit aĩa mea in
deo meo. Quia induit
me vestimẽtis salutis: &
indumẽto iusticie circũ
dedit me: q̃si sponsũ de
coratũ corona: & quasi
spõsam ornatã monilib9
suis. Sicut eni terra p=
fert germẽ suũ: & sicut
hortus semen suũ germi
nat: sic dñs deus germi
nabit iusticiam & laudem
coram vniuersis genti=
bus. 62.

PRopter sion non ta
cebo ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& propter hierusalẽ nõ
quiescam: donec ꝏꝏꝏ
egrediatur vt splendor
iustus ei9: & saluator ei9
vt lãpas accendatur. Et
videbũt gẽtes iustũ tuũ:
& cuncti reges inclytũ
tuum. Et vocabitur tibi
nomen nouũ qđ os do
mini nominabit. Et eris
corona glorie in manu
domini; & diadema ꝏ

ꝛ diẽ retributiõis. cõsolari oẽs
καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως. παρακαλέσαι πάντας
lugentes dari lugentib9 sion gl'iam
τοὺς πενθοῦντας δοθῆναι τοῖς πενθοῦσι σιὼν δόξαν
p cinere. vnctionẽ leticie lugentib9: ha
ἀντὶ σποδοῦ. ἄλειμμα εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσι, κα
bitũ gl'ie p spũ meroris. ꝛ vocabun
ταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. καὶ κληθήσον
tur gñatiões iusticie plãtatio dñi in gl'iam ꝛ edi
ται γενεαὶ δικαιοσύνης φύτευμα κυρίου εἰς δόξαν καὶ οἰ=
ficabũt deserta sẽpiterna desolata pri9
κοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας ἐξηρημωμένας πρότερον
excitabũt. ꝛ inouabũt ciuitates desertas desola
ἐξαναστήσουσι. καὶ καινιοῦσι πόλεις ἐρήμους ἐξηρημω=
tas in gñatiões: ꝛ venient alienigene pascẽtes
μένας εἰς γενεάς. καὶ ἥξουσιν ἀλλογενεῖς ποιμαίνοντες τὰ
oues tuas: ꝛ aliaꝝ gẽtiũ aratores ꝛ vinito
πρόβατά σου, καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες καὶ ἀμπελουρ=
res: vos aũt sacerdotes dñi vocabimini: ministri dei nr̃i
γοί, ὑμεῖς δὲ ἱερεῖς κυ̃ κληθήσεσθε, λειτουργοὶ θεοῦ ἡμῶν
dicet vobis. fortitudinẽ gẽtiũ comedetis: ꝛ in diui
ῥηθήσεται ὑμῖν. ἰσχὺν ἐθνῶν κατέδεσθε, καὶ ἐν τῷ πλού
tiis eoꝝ eritis admirabiles sic secũdo posside
τῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονο=
bunt terrã: ꝛ leticia sempitna sup caput
μήσουσι τὴν γῆν, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς
eoꝝ. ego eñi sũ dñs diligens iusticiã
αὐτῶν. ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην
ꝛ odio hñs rapinã ex iniqtate. ꝛ dabo labo=
καὶ μισῶν ἁρπάγματα ἐξ ἀδικίας. καὶ δώσω τὸν μόχ
rẽ eoꝝ iustis: ꝛ testamentũ eternũ ponã e=
θον αὐτῶν δικαίοις, καὶ διαθήκην αἰώνιον διαθήσομαι αὐ
is: ꝛ sciet in gẽtib9 semẽ eoꝝ:
τοῖς, καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸ σπέρμα αὐτῶν,
ꝛ nepotes eoꝝ in medio pploꝝ. oĩs vidẽs eos
καὶ τὰ ἔγγονα αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. πᾶς ὁρῶν αὐτοὺς
cognoscet illos: qꝛ isti sunt semẽ bñdi
ἐπιγνώσεται αὐτούς, ὅτι οὗτοί εἰσι σπέρμα εὐλογημέ
ctũ a deo: ꝛ gaudio letabunt in do
νον ὑπὸ θεοῦ, καὶ εὐφροσύνῃ εὐφρανθήσονται ἐπὶ κύ=
mino: exultet aĩa mea in dño: idu=
ριον, ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ, ἐνέδυ=
it eñi me vestimẽtũ salutis ꝛ tunicã leticie:
σεν γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης,
sicut spõso circũdedit mihi mitran: ꝛ q̃si spõsaꝫ or
ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κα
nauit me mũdo: ꝛ sicut terrã afferentẽ florẽ
τεκόσμησέ με κόσμῳ, καὶ ὡς γῆν αὔξουσαν τὸ ἄνθος
suũ ꝛ sicut hort9 semina sua germinat:
αὐτῆς καὶ ὡς κῆπος τὰ σπέρματα αὐτοῦ ἐκβλαστάνει,
sic pferet dñs iusticiã ꝛ laudẽ corã
οὕτως ἀνατελεῖ κύριος δικαιοσύνην καὶ ἀγαλλίαμα ἐναν
oibus gẽtibus.
τίον πάντων τῶν ἐθνῶν. Ca.26.

PRopter siõ nõ tacebo: ꝛ pp̃ter hier'lm
Διὰ σιὼν οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ
nõ relinquã: donec egrediat sicut lumẽ iusticia mea: at
οὐκ ἀνήσω, ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου, ὁ δὲ
saluator illi9 sicut lãpas accendet. ꝛ videbũt gẽtes
σωτήρ ἐκείνου ὡς λαμπὰς καυθήσεται. καὶ ὄψονται ἔθνη
iusticiã tuã: ꝛ oẽs reges glo
τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ πάντες βασιλεῖς τὴν δό
riã tuã: ꝛ vocabit te nomẽ tuũ nouũ qđ
ξαν σου, καὶ καλέσει σε τὸ ὄνομά σου τὸ καινὸν ὃ
os dñi noĩabit illud: ꝛ eris corona deco
τὸ στόμα κυρίου ὀνομάσει αὐτό. καὶ ἔσῃ στέφανος κάλ
ris in manu dñi ꝛ diadema
λους ἐν χειρὶ κυρίου καὶ διάδημα ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

regni in manu dei tui: ꝛ nō vltra vocaberis de
βασιλείας ἐν χειρὶ θεοῦ σου. καὶ οὐκ ἔτι κληθήσῃ κα
relicta ꝛ terra tua nō vocabit deſerta. tibi
ταλελειμμένη, καὶ ἡ γῆ σου οὐ κληθήσεται ἔρημος. σοὶ
eni vocabit volūtas mea ꝛ terra tua hitata: qꝛ
γὰρ κληθήσεται θέλημα ἐμὸν καὶ ἡ γῆ σου οἰκουμένη, ὅτι
cōplacuit dn̄s in te ꝛ terra tua hitabit. ꝛ ſicut
ηὐδόκησε κύριος ἐν σοὶ καὶ ἡ γῆ σου οἰκηθήσεται. καὶ ὡς
habitās iuuenis cū virgine: ſic habitabūt
συνοικῶν νεανίσκος παρθένῳ, οὕτω κατοικήσουσιν οἱ
filii tui tecū. ꝛ erit quēadmodū letabi
υἱοί σου μετὰ σοῦ. καὶ ἔσαι ὃν τρόπον εὐφρανθή
tur ſpōſus ſup ſpōſa: ſic letabi=
σεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ, οὕτως εὐφρανθήσε=
tur dn̄s ſup te. ꝛ ſup muros tuos hieru
ται κύριος ἐπὶ σοί. καὶ ἐπὶ τῶν τειχέων σου ἱερου
ſalē cōſtitui cuſtodes tota die ꝛ
σαλὴμ κατέστησα φύλακας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ
tota nocte: q̄ nūq̄ tacebūt re
ὅλην τὴν νύκτα, οἳ διὰ τέλους οὐ σιωπήσονται μι=
cordātes dn̄i. nō eſt em̄ vobis ſimilis: ſi corre=
μνησκόμενοι κυρίου. οὐκ ἔσι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος, ἐὰν διορ=
xerit hierl̄m ꝛ facies gaudiū ſup terrā.
θώσῃ ἱερουσαλὴμ καὶ ποιήσεις ἀγαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς
iurauit dn̄s ꝑ dexterā ſuā ꝛ ꝑ fortitudi
ὤμοσε κύριος κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς ἰσχύ
nē brachii ſui: ſi vltra dedero triticū tuū
ος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, εἰ ἔτι δώσω τὸν σῖτόν σου
ꝛ cibos tuos inimicis tuis: ꝛ ſi vltra bi
καὶ τὰ βρώματά σου τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ εἰ ἔτι πί
bent filii alieni vinū tuū ī quo laboraſti: ſed
ονται υἱοὶ ἀλλότριοι τὸν οἶνόν σου ἐφ᾽ ᾧ ἐμόχθησας, ἀλ
cōgregātes cōedent ea ꝛ laudabūt domi
λ᾽ ἢ οἱ συνάγοντες φάγονται αὐτὰ καὶ αἰνέσουσι τὸν κύρι
nū: ꝛ cōgregantes bibent ea in atriis
ον, καὶ οἱ συνάγοντες πίονται αὐτὰ ἐν ταῖς ἐπαύλεσι
ſanctis meis. ite ꝑ portas meas ꝛ vi=
ταῖς ἁγίαις μου. πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου καὶ ὁδο=
am facite ppl̄o meo: ꝛ lapides de via
ποιήσατε τῷ λαῷ μου, καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ
proiicite: leuate ſignū in gētes. ecce. n. domi
διαρρίψατε, ἐξάρατε σύσσημον εἰς τὰ ἔθνη. ἰδοὺ γὰρ κύ
nus fecit auditū vſq; ad extremū terre. dicite
ριος ἐποίησεν ἀκουστὸν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. εἴπατε
filie ſion: ecce tibi ſaluator aduenit hn̄s
τῇ θυγατρὶ σιών, ἰδού σοι σωτὴρ παραγίνεται ἔχων
ſuam mercedē ſecum ꝛ opus ſuum an̄
τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν μετ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸ
faciem ſuam. ꝛ vocabit eū ppl̄m ſcm̄ re=
προσώπου αὐτοῦ. καὶ καλέσει αὐτὸν λαὸν ἅγιον λελυ
demptū a dn̄o. tu aūt vocaberis requiſita ci=
τρωμένον ὑπὸ κυρίου. σὺ δὲ κληθήσῃ ἐπιζητουμένη πό
uitas ꝛ nō derelicta.
λις καὶ οὐκ ἐγκαταλελειμμένη. Ca. 63.

Quis iſte q̄ venit de edō: fuluor veſti
Τίς οὗτος ὁ παραγινόμενος ἐξ ἐδώμ, ἐρύθημα ἱμα
um de boſra ſic formoſus in ſtola ſua violētia cū
τίων ἐκ βοσὸρ οὕτως ὡραῖος ἐν στολῇ αὐτοῦ βίᾳ με
fortitudine: ego loquor iuſticiā ꝛ iudiciū ſa=
τὰ ἰσχύος; ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σω
lutaris. q̄re tua rubra veſtimēta: ꝛ idumē
τηρίου. διατί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια; καὶ τὰ ἐνδύμα
ta tua ſicut calcati torcularis pleni cōcul
τά σου ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ πλήρους καταπεπατη
cati: ꝛ gentiū nō eſt vir mecū: ꝛ cōculca
μένης; καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔσιν ἀνὴρ μετ᾽ ἐμοῦ; καὶ κατεπάτη
ui eos in furore meo ꝛ cōfregi eos q̄ſi terrā: ꝛ dedu
σα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου καὶ κατέθλασα αὐτοὺς ὡς γῆν, καὶ κατή
xi ſanguinē eoꝝ in terrā. ꝛ oīa veſtimēta mea iqui
γαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. καὶ πάντα τὰ ἱμάτιά μου ἐμία
naui. dies em̄ retributiōis venit eis: ꝛ annus
να. ἡμέρα γὰρ ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς, καὶ ἐνιαυτὸς

Trāſla.B.Hie.

regni in manu dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: & terra tua nō vocabitur āplius deſolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: & terra tua inhabitata. Quia cōplacuit dn̄o in te: & terra tua inhabitabitur. Habitabit enī iuuenis cū virgine: & habitabūt ī te filii tui. Et gaudebit ſponſus ſup ſponſam: & gaudebit ſuper te deus tuus. Sup muros tuos hieruſalem cōſtitui cuſtodes: tota die & tota nocte in perpetuū non tacebūt. Qui remiſcimini dn̄i: ne taceatis & ne detis ſilentium ei: donec ſtabiliat & donec ponat hieruſalem laudem in terra. Iurauit dn̄s in dextera ſua: & ī brachio fortitudinis ſue. Si dedero triticū tuū vltra cibum inimicis tuis: & ſi biberint filii alieni vinum tuū in quo laboraſti. Quia qui cōgregabūt illud comedēt & laudabūt dominū: & qui cōportant illud bibent in atriis ſanctis meis. Tranſite: trāſite ꝑ portas prepate viam populo. Planum facite iter: & elegite lapides: & eleuate ſignū ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terre. Dicite filie ſion. Ecce ſaluator tuus venit: ecce merces eius cum eo: & opus eiꝰ corā illo. Et vocabūt eos populꝰ ſanctus: redēpti a dn̄o. Tu autē vocaberis queſita ciuitas: & non relicta.

63.

Quis eſt iſte qui venit de edom tinctis veſtibus de boſra? Iſte formoſus ī ſtola ſua: gradiēs in multitudine fortitudinis ſue. Ego qui loquor iuſticiā: & ꝓpugnator ſū ad ſaluādū. Quare ergo rubrū eſt īdumentū tuū & veſtimēta tua ſicut calcantiū in torculari? Torcular calcaui ſolus: & de gentibꝰ nō eſt vir mecū. Calcaui eos in furore meo: & cōculcaui eos in ira mea. Et aſpſus eſt ſanguis eorū ſup veſtimēta mea & omnia indumēta mea inqnaui. Dies enī vltiōis in corde meo: annꝰ

Tex.heb.Eſa.lxiij.

מלוכה בכף אלהיך: לא יאמר לך
עוד עזובה ולארצך לא יאמר עוד
שממה כי לך יקרא חפצי בה
ולארצך בעולה כי חפץ יהוה בך
וארצך תבעל: כי יבעל בחור
בתולה יבעלוך בניך ומשוש חתן
על כלה ישיש עליך אלהיך: על
חומתיך ירושלם הפקדתי
שמרים כל היום וכל הלילה
תמיד לא יחשו המזכירים את יהוה
אל דמי לכם: ואל תתנו דמי לו
עד יכונן ועד ישים את ירושלם
תהלה בארץ: נשבע יהוה בימינו
ובזרוע עזו אם אתן את דגנך
עוד מאכל לאיביך ואם ישתו
בני נכר תירושך אשר יגעת בו:
כי מאספיו יאכלהו והללו את
יהוה ומקבציו ישתהו בחצרות
קדשי: עברו עברו בשערים פנו
דרך העם סלו סלו המסלה סקלו
מאבן הרימו נס על העמים: הנה
יהוה השמיע אל קצה הארץ
אמרו לבת ציון הנה ישעך בא
הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו:
וקראו להם עם הקדש גאולי יהוה
ולך יקרא דרושה עיר לא
נעזבה:

מי זה בא מאדום חמוץ בגדים
מבצרה זה הדור בלבושו צעה
ברב כחו אני מדבר בצדקה
רב להושיע: מדוע אדום ללבושך
ובגדיך כדרך בגת: פורה דרכתי
לבדי ומעמים אין איש אתי
ואדרכם באפי וארמסם בחמתי
ויז נצחם על בגדי וכל מלבושי
אגאלתי: כי יום נקם בלבי ושנת

Priītiua.heb.

מלך כפף
אמר עזב
קרא
בעל
בחר
בתל בעל
כלל שוש
חמה פקד
תמד חשה
זכר דמה
נתן כון
שום הלל
שבע ימן
זרע עזז
נתן אכל
שתה יגע
אסף אכל
קבץ שתה
פנה
סלל סלל
רום
שמע
בוא
פעל פנה
גאל
קרא דרש
עזב

Cap. lxiij.

בוא חמץ
הדר
כוח דבר
ישע מדע
אדם לבש
בדד
דרך אף
רמס יחם
נזה לבש
גאל שנה

Pritiua.heb. Tex.heb.Esa.lxiij. Trāsla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

גְּאוּלַי בָּאָה: וְאַבִּיט וְאֵין עֹזֵר
וְאֶשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי
זְרֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכָתְנִי: וְאָבוּס
עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי
וְאוֹרִיד לָאָרֶץ נִצְחָם: חַסְדֵי יְהוָה
אַזְכִּיר תְּהִלֹּת יְהוָה כְּעַל כֹּל
אֲשֶׁר גְּמָלָנוּ יְהוָה וְרַב טוּב לְבֵית
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר גְּמָלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב
חֲסָדָיו: וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה בָּנִים
לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ:
בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו
הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא
גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי
עוֹלָם: וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת רוּחַ
קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב וְהוּא
נִלְחַם בָּם: וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה
עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֵת רֹעֵי
צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת
רוּחַ קָדְשׁוֹ: מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה
זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם
לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם: מוֹלִיכָם
בַּתְּהֹמוֹת כַּסּוּס בַּמִּדְבָּר לֹא
יִכָּשֵׁלוּ: כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵרֵד רוּחַ
יְהוָה תְּנִיחֶנּוּ כֵּן נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת
לְךָ שֵׁם תִּפְאָרֶת: הַבֵּט מִשָּׁמַיִם
וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ
אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ הֲמוֹן
מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ: כִּי
אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ
וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירָנוּ אַתָּה
יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם
שְׁמֶךָ: לָמָּה תַתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ
תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאָתֶךָ שׁוּב
לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ:
לַמִּצְעָר יָרְשׁוּ עַם קָדְשֶׁךָ צָרֵינוּ
בּוֹסְסוּ מִקְדָּשֶׁךָ: הָיִינוּ מֵעוֹלָם

גָּאַל בּוֹא
נָבַט
שָׁמַם סָמַךְ
יָשַׁע זָרַע
בּוּס שָׁכַר
יָרַד
זָכַר הָלַל
אָמַר
שָׁקַר הָיָה
יָשַׁע צוּר
לָאַךְ פָּנָה
נָטַל נָשָׂא
יוֹם
עָלַם מָרָה
הָפַךְ אָיַב
לָחַם זָכַר
עָלָה
שׂוּם
יָלַךְ יָמַן
זָרַע בָּאַר
בָּקַע פָּנָה
עָשָׂה יָלַךְ
דָּבַר כָּשַׁל
יָרַד
נוּחַ עָשָׂה
בָּאַר נָבַט
גָּבַר הָמַן
מֵעָה אָפַק
נָכַר
גָּאַל עָלַם
תָּעָה
קָשַׁח
צָעַר צוּר
קָדַשׁ הָיָה

redemptiōis mee venit. Circūſpexi & non erat auxiliator: q̄ſiui & nō fuit q adiuuaret. Et ſaluauit mihi brachiū meū: & īdignatio mea ipſa auxiliata ē mihi: & cōculcaui pplos in furore meo: & inebriaui eos in īdignatione mea: & detraxi in terrā virtutē eorū. Miſerationū dn̄i recordabor: laudē dn̄i ſup oībus q̄ reddidit nobis dn̄s: & ſuper multitudinē bonoꝝ domui iſrael q̄ largitus eſt eis ſm̄ indulgētiā ſuā: & ſm̄ multitudinē miſericordiarū ſuaꝝ. Et dixit. Verūtn̄ ppl̄s me⁹ eſt: filii nō negātes. Et factus eſt eis ſaluator in oī tribulatione eorū. Non eſt tribulat⁹: & angelus faciei eius ſaluauit eos. In dilectiōe ſua & īdulgētia ſua ipſe redemit eos: & portauit eos: & eleuauit eos cūctis dieb⁹ ſcl̄i. Ipſi aūt ad iracūdiā ꝓuocauerūt: & afflixerūt ſpm̄ ſcti ei⁹. Et cōuerſus ē eis in inimicū: & ip̄e debellauit eos. Et recordat⁹ eſt dierū ſecl̄i moyſi & ppl̄i ſui. Vbi ē qui eduxit eos de mari cū paſtorib⁹ gregis ſui? Vbi eſt q poſuit ī medio ei⁹ ſpm̄ ſcti ſui? Qui duxit ad dexterā moyſen brachio maieſtatis ſue: q ſcidit aq̄s ante eos vt faceret ſibi nomē ſēpiternū: q eduxit eos ꝑ abyſſos q̄ſi equū in deſerto nō īpingentē: q̄ſi aīal in cāpo. Deſcēdēs ſpūs dn̄i ductor ei⁹ fuit. Sic adduxiſti ppl̄m tuū vt faceres tibi nomē glorie. Attende de celo: & vide de hītaculo ſctō tuo & glīe tue. Vbi ē zelus tu⁹ & fortitudo tua: multitudo viſcerū tuorū & miſerationū tuaꝝ. Sup me cōtinuerūt ſe. Tu ei pater nr̄: & abraā neſciuit noſ: & iſrael ignorauit nos. Tu dn̄e pater noſter: redemptor noſter: a ſeculo nomē tuū. Quare errare nos feciſti dn̄e de viis tuis: induraſti cor noſtrū ne timeremus te? Cōuertere ꝓpter ſeruos tuos tribus hereditatis tue. Quaſi nihilū poſſederūt ppl̄m ſanctū tuū: hoſtes nr̄i cōculcauerūt ſctificationē tuā. Facti ſum⁹ q̄ſi in principio cū

redēptionis adeſt:: ⁊ inſpexi ⁊ nō erat auxiliator:
λυτρώσεως πάρεστιν, καὶ ἐπέβλεψα καὶ οὐκ ἦν βοηθός,
⁊ cōſideraui ⁊ nullus q̄ ꝓberet auxiliū. ⁊ libera
καὶ προσενόησα καὶ οὐδεὶς ἀντελαμβάνετο. καὶ ἐῤῥύσα
uit eos brachiū meū: ⁊ furor me⁹ aduenit. ⁊
το αὐτοὺς ὁ βραχίων μου, καὶ ὁ θυμός μου ἐπέστη. καὶ
cōculcaui eos ira mea: ⁊ deduxi ſangui
κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου, καὶ κατήγαγον τὸ αἷ
nē eoꝝ in terrā. mie dn̄i recordat⁹ ſū. virtu
μα αὐτῶν εἰς γῆν. τὸ ἔλεος κυρίου ἐμνήσθην. τὰς ἀρε
tes dn̄i in oīb⁹ q̄ nobis reddit. dn̄s
τὰς κυρίου ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσιν. κύριος
iudex bon⁹ domui iſrael īducit nobis ſcd̄m miaꝫ
κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἐπάγει ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλε
ſuā ⁊ ſcd̄m multitudinē iuſticie ſue. ⁊
ος αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ. καὶ
dixit ppl̄s me⁹: filii nequaq̄ reꝓbrabūt. ⁊ fact⁹ eſt eis
εἶπεν ὁ λαός μου, τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι. καὶ ἐγένετο αὐ
in ſalutē ex omni tribulatiōe eoꝝ. nō lega
τοῖς εἰς σωτηρίαν ἐκ πάσης θλίψεως αὐτῶν. οὐ πρέσ
tus neq̄ āgelus ſed ip̄e dn̄s ſaluauit eos:
βυς οὐδὲ ἄγγελος ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος ἔσωσεν αὐτούς,
eo q̄d diligeret eos ⁊ parceret eis. ip̄e
διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ φείδεσθαι αὐτῶν. αὐτὸς
redemit eos ⁊ ſuſcepit eos: ⁊ exaltauit eos oīb⁹ dieb⁹ ſeculi. ipi aūt
ἐλυτρώσατο αὐτοὺς καὶ ἀνέλαβεν αὐτούς, καὶ ὕψω
σεν αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος. αὐτοὶ δὲ
nō crediderūt ⁊ exacerbauerūt ſpm̄ ſctm̄ ei⁹.
ἠπείθησαν καὶ παρώξυναν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
⁊ cōuerſus ē eis dn̄s in inimicicīā: ⁊ ip̄e expugna
καὶ ἐστράφη αὐτοῖς κύριος εἰς ἔχθραν, καὶ αὐτὸς ἐπολέ
uit eos. ⁊ recordat⁹ ē dieꝝ ātiquoꝝ q̄ eduxit de
μησεν αὐτούς. καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων ὁ ἀναβιβάσας ἐκ
terra paſtorē ouiū. vbi eſt q̄ poſuit in eis
γῆς τὸν ποιμένα τῶν προβάτων. ποῦ ἐστιν ὁ θεὶς ἐν αὐτοῖς
ſpm̄ ſctm̄: q̄ eduxit dextera moyſen brachi
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ ἀγαγὼν τῇ δεξιᾷ μωυσῆν ὁ βραχί
um glīe ſue: ſic adduxit ppl̄m ſuū ꝑ
ων τῆς δόξης αὐτοῦ; οὕτως ἤγαγεν τὸν λαὸν αὐτοῦ κατί
validā aquā a facie ei⁹ vt faceret illi nomē
σχυρὸν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ποιῆσαι αὐτῷ ὄνομα
ſēpiternū. adduxit eos ꝑ abyſſum ſicut equū ꝑ ſoli
αἰώνιον. ἤγαγεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἀβύσσου ὡς ἵππον δι' ἐρή
tudinē: ⁊ nō laborauerūt. ⁊ ſicut iumēta ꝑ cāpū deſcē
μου, καὶ οὐκ ἐκοπίασαν. καὶ ὡς κτήνη διὰ πεδίου κα
dit ſpūs a dn̄o: ⁊ duxit eos. ſic
τέβη πνεῦμα παρὰ κυρίου, καὶ ὡδήγησεν αὐτούς. οὕ
adduxiſti ppl̄m tuū vt faceres tibi nomē
τως ἤγαγες τὸν λαόν σου ποιῆσαι σεαυτῷ ὄνομα
glīe. cōuertere de celo ⁊ vide de domo ſctā
δόξης. ἐπίστρεψον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἴδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου
tua ⁊ glīa tua: vbi eſt zelus tu⁹ ⁊ fortitudo tua:
σου καὶ δόξης σου, ποῦ ἐστιν ὁ ζῆλός σου καὶ ἡ ἰσχύς σου,
vbi eſt multitudo mie tue ⁊ miſerationū tuaꝝ?
ποῦ ἐστι τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σου;
q̄r ſuſtinuiſti nos: tu eīm es pr̄ nr̄ q̄r abraam nō cogno
ὅτι ἀνέσχου ἡμῶν, σὺ γὰρ εἶ πατὴρ ἡμῶν ὅτι Ἀβραὰμ οὐκ ἔγ
uit nos ⁊ iſrael nō cognouit nos: ſed tu dn̄e pa
νω ἡμᾶς καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπέγνω ἡμᾶς, ἀλλὰ σὺ κύριε πα
ter nr̄ libera nos: a pricipio nomē tuū ſup nos erit.
τὴρ ἡμῶν ῥῦσαι ὑμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς ἐστι.
q̄re ſeduxiſti no dn̄e de via tua? induraſti
τί ἐπλάνησας ἡμᾶς κύριε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου; ἐσκλήρυνας
corda nr̄a ne timerem⁹ te. cōuertere ꝑpt ſer
τὰς καρδίας ἡμῶν τοῦ μὴ φοβεῖσθαί σε. ἐπίστρεψον διὰ τοὺς δού
uos tuos: ꝓpter trib⁹ hereditatis tue: vt modicū
λους σου, διὰ τὰς φυλὰς τῆς κληρονομίας σου, ἵνα μικρὸν
poſſideam⁹ mōtis ſcti tui: aduerſarii nr̄i
κληρονομήσωμεν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου σου, οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν
cōculcauerūt ſanctuariū tuū. facti ſum⁹ q̄ſi a pricipio
κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου. ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς

qn̄ nō dn̄areris nr̄i: neq̨ īuocatū eſt nomē tuū ſup
ὅτε οὐκ ἦρξας ἡμῶν, οὐδὲ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ'
nos.
ἡμᾶς.

Ca.64.

Sy apperueris celū tremor apphēdet: ⁊ mōtes li
Ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν τρόμος λήψεται, καὶ ὄρη τα
qfiēt: ſicut cera ab igne liqſit: ⁊ cōbu
κήσονται, ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύ
ret ignis aduerſarios: ⁊ manifeſtū erit nomē
σει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, καὶ φανερὸν ἔσαι τὸ ὄνομά
tuū in aduerſariis. a facie tua gētes tur
σου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις. ἀπὸ προσώπου σου ἔθνη τα
babunt: cū feceris glioſa: tremor apphēdet mōtes.
ραχθήσονται, ὅταν ποιῇς τὰ ἔνδοξα, τρόμος λήψεται ὄρη.
a ſeculo nō audiuim⁹: neq̨ oculi nr̄i
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσαμεν, οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
viderūt deū p̄ter te: ⁊ opa tua q̄ facies
εἶδον θεὸν πλὴν σου, καὶ τὰ ἔργά σου ἃ ποιήσεις τοῖς
expectātib⁹ miam. occurret em̄ ſuſtinētib⁹
ὑπομένουσιν ἔλεον. συναντήσεται γὰρ τοῖς ὑπομένουσι
iuſticiā: ⁊ viaꝝ tuaꝝ recordabūt. ecce tu ira
τὸ δίκαιον, καὶ τῶν ὁδῶν σου μνησθήσονται. ἰδοὺ σὺ ὠργί
tus es: ⁊ nos peccauim⁹. iccirco errauim⁹ ⁊
σθης, καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν. διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν καὶ
facti ſum⁹ q̄ſi imūdi oēs nos: vt pān⁹ ſedē
ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς, ὡς ῥάκος ἀποκα
tis oīs iuſticia nr̄a. ⁊ defluxim⁹ q̄ſi
θημένης πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν. καὶ ἐξερρύημεν ὡς
folia ꝓpter iniq̄tates nr̄as. ſic ventus auferet nos.
φύλλα διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. οὕτως ἄνεμος οἴσει ἡμᾶς.
⁊ nō eſt q̄ īuocet nomē tuū: ⁊ recordat⁹
καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομά σου, καὶ ὁ μνησθεὶς
vt apphendat te: q̄r auertiſti faciē tuā
ἀντιλαβέσθαι σου, ὅτι ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου
a nobis: ⁊ tradidiſti nos ꝓpter pctā no
ἀφ' ἡμῶν, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡ
ſtra. ⁊ nūc dn̄e pr̄ nr̄ tu: nos aūt lutū: ope
μῶν. καὶ νῦν κύριε πατὴρ ἡμῶν σύ, ἡμεῖς δὲ πηλός, ἔρ
ra manuū tuaꝝ oēs nos. ne iraſcaris nobis ni
γα τῶν χειρῶν σου πάντες ἡμεῖς. μὴ ὀργίζου ἡμῖν σφό
mis: ⁊ ne in tp̄e memineris pctōꝝ nr̄oꝝ. ⁊ nūc
δρα, καὶ μὴ ἐν καιρῷ μνησθῇς ἁμαρτιῶν ἡμῶν. καὶ νῦν
reſpice dn̄e: qm̄ ppl's tu⁹ oēs nos. ciuitas
ἐπίβλεψον κύριε, ὅτι λαός σου πάντες ἡμεῖς. πόλις τοῦ
ſcti tui facta eſt deſerta. ſion q̄ſi ſolitudo. facta eſt hieruſa
ἁγίου σου ἐγενήθη ἔρημος σιὼν ὡς ἔρημος. ἐγενήθη ἱερουσα
lem in maledictionē: dom⁹ ſctificatio nr̄a ⁊ glia cui be
λὴμ εἰς κατάραν, ὁ οἶκος τὸ ἅγιον ἡμῶν καὶ ἡ δόξα ἣν ηὐ
nedixerūt pr̄es nr̄i: facta eſt igne cōbuſta: ⁊ om
λόγησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐγενήθη πυρίκαυστος, καὶ πάν
nia glioſa nr̄a cōciderūt. ⁊ ſup oīb⁹ his
τα τὰ ἔνδοξα ἡμῶν συνέπεσεν. καὶ ἐπὶ πᾶσι τού
ſuſtinebim⁹ dn̄e: ⁊ tacuiſti ⁊ humiliaſti
τοις ἀνέχομεν κύριε, καὶ ἐσιώπησας καὶ ἐταπείνωσας
nos valde.
ἡμᾶς σφόδρα.

Ca.65.

Apparui me nō q̄rentib⁹: īuent⁹ ſū
Ἐμφανὴς ἐγενήθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, εὑρέθην
me nō interrogātib⁹. dixi: ecce ego gēti q̄
τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. εἶπα, ἰδοὺ ἐγὼ τῷ ἔθνει οἳ
nō vocauerūt meū nomē expandi man⁹ meas
οὐκ ἐκάλεσάν μου τὸ ὄνομα ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου
tota die: ad ppl'm icredulū ⁊ cōtradicē
ὅλην τὴν ἡμέραν, πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγον
tē q̄ nō ābulauerūt via bona: ſed poſt
τα οἳ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀγαθῇ, ἀλλ' ὀπίσω τῶν
pctā ſua ppl's hic exacerbās me ī cōſpectu
ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὁ λαὸς οὗτος ὁ παροξύνων με ἐναντίον
meo ſemp: ipi īmolant in hortis
ἐμοῦ διαπαντός, αὐτοὶ θυσιάζουσιν ἐν τοῖς κήποις ∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

nō dominareris noſtri: neq̨ inuocaretur nomē tuum ſuper nos. 64.

Utinā dirūperes celos & deſcēderes. A facie tua mōtes defluerēt ſicut exuſtio ignis tabeſcerēt: aque arderēt igni vt notū fieret nomē tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. ∞ Cū feceris mirabilia nō ſuſtinebim⁹. Deſcēdiſti: & a facie tua mōtes defluxerunt. A ſeculo non audierūt nec auribus pcepe rūt. Oculus nō vidit deus abſq̨ te que prepa raſti expectantibus te. Occurriſti letanti & facienti iuſticiā: in viis tuis recordabūtur tui. Ecce tu iratus es & peccauimus in ipſis fuimus ſemp & ſaluabimur. Et facti ſum⁹ vt īmūd⁹ oēs nos: & q̄ſi pānus mēſtruate vniuerſe iuſticie nr̄e. Et cecidimus q̄ſi foliū vniuerſi: & iniq̄tates nr̄e q̄ſi ventus abſtulerūt nos. Nō eſt q inuocet nomē tuū q conſurgat & teneat te. Abſcōdiſti faciē tuā a nobis: & alliſiſti nos ī māu iniq tatis nr̄e. Et nunc dn̄e pater nr̄ es tu: nos vero lutū: & fictor noſter tu: & opera manuū tuarū omnes nos. Ne iraſcaris domine ſatis: ∞∞∞ & ne vltra memineris iniq̄tatis nr̄e. Ecce reſpice: ppl's tuus oēs nos. Ciuitas ſancti tui facta ē deſerta: ſion deſerta facta eſt: hieruſalem ∞∞∞ deſolata: domus ſctificatiōis noſtre & glorie nr̄e: vbi laudauerūt te pr̄es nr̄i: facta eſt in exuſtionē ignis: & oīa deſiderabilia nr̄a verſa ſūt in ruinas. Nunquid ſuper his continebis te dn̄e: tacebis & affliges nos vehemēter? 65.

Queſierūt me qui ante non interrogabāt: inuenerūt qui non que ſierunt me. Dixi. ∞∞∞ Ecce ego ecce ego ad gētem q̄ neſciebat me: & q̄ non inuocabat nomē meū. Expādi man⁹ meas tota die ad ppl'm incredulū: q graditur ī via nō bōa poſt cogitatōes ſuas. Ppl's q ad iracūdiā puocat me an̄ faciē meā ſemp: q īmolāt ī hortis

לֹא מָשַׁלְתָּ בָּם לֹא נִקְרָא שִׁמְךָ
עֲלֵיהֶם

Cap. lxiiij

לוּא קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ
הָרִים נָזֹלּוּ׃ כִּקְדֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים
מַיִם תִּבְעֶה אֵשׁ לְהוֹדִיעַ שִׁמְךָ
לְצָרֶיךָ מִפָּנֶיךָ גּוֹיִם יִרְגָּזוּ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לֹא נְקַוֶּה יָרַדְתָּ
מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ׃ וּמֵעוֹלָם לֹא
שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ עַיִן לֹא רָאָתָה
אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ׃
פָּגַעְתָּ אֶת שָׂשׂ וְעֹשֵׂה צֶדֶק בִּדְרָכֶיךָ
יִזְכְּרוּךָ הֵן אַתָּה קָצַפְתָּ וַנֶּחֱטָא
בָּהֶם עוֹלָם וְנִוָּשֵׁעַ׃ וַנְּהִי כַטָּמֵא
כֻּלָּנוּ וּכְבֶגֶד עִדִּים כָּל צִדְקֹתֵינוּ
וַנָּבֶל כֶּעָלֶה כֻּלָּנוּ וַעֲוֹנֵנוּ כָּרוּחַ
יִשָּׂאֻנוּ׃ וְאֵין קוֹרֵא בְשִׁמְךָ
מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בָּךְ כִּי הִסְתַּרְתָּ
פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ וַתְּמוּגֵנוּ בְּיַד עֲוֹנֵנוּ׃
וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ
הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ
כֻּלָּנוּ׃ אַל תִּקְצֹף יְהוָה עַד מְאֹד
וְאַל לָעַד תִּזְכֹּר עָוֹן הֵן הַבֶּט נָא
עַמְּךָ כֻלָּנוּ׃ עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר
צִיּוֹן מִדְבָּר הָיָתָה יְרוּשָׁלִַם
שְׁמָמָה׃ בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ
אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ הָיָה לִשְׂרֵפַת
אֵשׁ וְכָל מַחֲמַדֵּינוּ הָיָה לְחָרְבָּה׃
הַעַל אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה
וּתְעַנֵּנוּ עַד מְאֹד׃

Cap. lxv.

נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ
נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי אָמַרְתִּי
הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל גּוֹי לֹא קֹרָא בִשְׁמִי׃
פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל הַיּוֹם אֶל עַם
סוֹרֵר הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא טוֹב
אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃ הָעָם הַמַּכְעִיסִים
אוֹתִי עַל פָּנַי תָּמִיד זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת

קרא
פנה מסס
בעה ידע
צור פנה
בנז עשה
ירא קוה
עלם
אזן ראה
זלת כאה
שוש
זכר חטא
עלם ישע
היה עד
נשא קרא
עור חזק
סתר פנה
מוג
עשה
קצף
זכר נבט
עיר היה
דבר היה
פאר
חמד
אפק חשה
ענה
דרש מצא
סרר
חשב כעס
פנה תמד
גנן

Tex. heb. Esa. lxv.	Primitiua heb.
ומקטרים על הלבנים׃ הישבים	קטר
בקברים ובנצורים ילינו האכלים	נצר לון
בשר החזיר ומרק פגולים כליהם׃	חזר
האמרים קרב אליך אל תגש	פגל כלה
בי כי קדשתיך אלה עשן באפי	נגש
אש יקדת כל היום׃ הנה כתובה	כתב
לפני לא אחשה כי אם שלמתי	פנה חשה
ושלמתי על חיקם׃ עונתיכם	
ועונות אבתיכם יחדו אמר יהוה	
אשר קטרו על ההרים ועל	
הגבעות חרפוני ומדתי פעלתם	מדד
ראשנה על חיקם׃ כה אמר יהוה	
כאשר ימצא התירוש באשכול	מצא ירש
ואמר אל תשחיתהו כי ברכה בו	שכל שחת
כן אעשה למען עבדי לבלתי	עשה
השחית הכל׃ והוצאתי מיעקב	יצא
זרע ומיהודה יורש הרי וירשוה	ירש
בחירי ועבדי ישכנו שמה׃ והיה	בחר שכן
השרון לנוה צאן ועמק עכור	שרה
לרבץ בקר לעמי אשר דרשוני׃	
ואתם עזבי יהוה השכחים את	
הר קדשי הערכים לגד שלחן	
והממלאים למני ממסך׃ ומניתי	מלא מנה
אתכם לחרב וכלכם לטבח תכרעו	נסך מנה
יען קראתי ולא עניתם דברתי	כרע ענה
ולא שמעתם ותעשו הרע בעיני	עשה רוע
ובאשר לא חפצתי בחרתם׃	
לכן כה אמר אדני יהוה הנה	
עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה	אכל רעב
עבדי ישתו ואתם תצמאו הנה	שתה צמא
עבדי ישמחו ואתם תבשו׃ הנה	שמח
עבדי ירנו מטוב לב ואתם	בוש רנן
תצעקו מכאב לב ומשבר רוח	צעק
תילילו׃ והנחתם שמכם לשבועה	ילל ינח
לבחירי והמיתך אדני יהוה	שבע בחר
ולעבדיו יקרא שם אחר׃ אשר	מות קרא

Trāsla. B. Hie.

& sacrificant super lateres: qui habitant in sepulchris & in delubris idolorū dormiūt: q comedūt carnē suillam: & ius pphanū in vasis eorū: qui dicūt recede a me: non appropinques mihi: quia imundus es. Isti fumus erūt in furore meo: ignis ardens tota die. Ecce scriptum est coram me. Non tacebo: sed reddam & retribuam in sinu eorum iniquitates vestras: & iniquitates patrū vestrorum simul dicit dn̄s qui sacrificauerunt super montes & super colles exprobrauerunt mihi: & remetiar opus eorum primum in sinu eoꝝ. Hec dicit domin⁹. Quomodo si inueniatur granum in botro: & dicatur: ne dissipes illud: qm̄ benedictio est: sic faciam propter seruos meos vt non disperdam totum. Et educam de iacob semen: & de iuda possidentē montes meos. Et hereditabūt eā electi mei & serui mei hītabūt ibi: & erūt cāpestria ī caulas gregū: & vallis achor in cubile armētorū populo meo: q requisierūt me. Et vos qui dereliquistis dn̄m: qui obliti estis montē sanctū meū: qui ponitis fortune mēsam & libatis super eam: numerabo vos in gladio & omnes in cede corruetis: pro eo q vocaui & non respōdistis: locutus sum et non audistis: & faciebatis malū ī oculis meis: & que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit dominus deus. Ecce serui mei comedent: & vos esurietis. Ecce serui mei bibent: & vos sitietis. Ecce serui mei letabuntur: & vos cōfundemini. Ecce serui mei laudabūt pre exultatiōe cordis: & vos clamabitis p̄ dolore cordis: & pre cōtritiōe spūs vlulabitis: & dimittetis nomē vr̄m in iuramentū electis meis. Et interficiet te dominus deus: & seruos suos vocabit nomine alio. In quo

Trāſ. Gre. lxx. cū iter. latina.

τ incensant sup laterib⁹ demonis q̄ nō
καὶ θυμιῶσιν ἐπὶ ταῖς πλίνθοις τοῖς δαιμονίοις ἃ οὐκ
sunt. τ ī sepulchris in specub⁹ dormiūt ppt
ἔστι. καὶ ἐν τοῖς μνήμασι ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται δι᾽
somnia: comedētes carnes suillas τ ius hostiaꝝ pfa
ἐνύπνια, οἱ ἔσθοντες κρέα ὕϊα καὶ ζωμὸν θυσιῶν, μεμολυσ
nata oīa vasa eoꝝ. dicētes lōge a
μένα πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν. οἱ λέγοντες πόῤῥω ἀπ᾽ ἐ
me ne appropīqs mihi: qm̄ mūd⁹ sum. iste fumus
μοῦ μὴ ἐγγίσῃς μοι, ὅτι καθαρός εἰμι. οὗτος καπνὸς τ
furoris mei. ignis ardet in eo cūctis dieb⁹.
θυμοῦ μου. πῦρ καίεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας.
ecce scriptū est in cōspectu meo: nō tacebo donec reddā
ἰδοὺ γέγραπται ἐνώπιόν μου, οὐ σιωπήσω ἕως ἂν ἀποδῶ
τ retribuā in sinu eoꝝ pctā
καὶ ἀνταποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας
eoꝝ τ patrū suoꝝ dicit dn̄s. q̄ adolebāt icē
αὐτῶν καὶ τῶν πατέρων αὐτῶν λέγει κύριος. οἳ ἐθυμία
sum sup mōtes: τ sup colles expbrauerūt mihi:
σαν ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν ὠνείδισάν με,
reddā opa eoꝝ in sinū suū: sic
ἀποδώσω τὰ ἔργα αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν, οὕτως
dicit dn̄s: queādmodū iuenieť acin⁹ in botro:
λέγει κύριος, ὃν τρόπον εὑρεθήσεται ὁ ῥὼξ ἐν τῷ βότρυϊ,
τ dicať ne dissipes illud qꝛ bn̄dictio est in eo:
καὶ εἰρήσεται μὴ λυμήνῃ αὐτὸν ὅτι εὐλογία ἐστὶν ἐν αὐτῷ,
sic faciā ppter seruiētē mihi: hui⁹ cau-
οὕτως ποιήσω ἕνεκεν τοῦ δουλεύοντός μοι, τούτου ἕνε-
sa nō perdā oēs: τ educā qd̄ de iacob se
κεν οὐ μὴ ἀπολέσω πάντας, καὶ ἐξάξω τὸ ἐξ ἰακὼβ σπέρ
mē τ ex iuda: τ hereditabit mōtē scm̄ meū.
μα καὶ τὸ ἐξ ἰούδα, καὶ κληρονομήσει τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου.
τ hereditabūt electi mei τ serui mei:
καὶ κληρονομήσουσιν οἱ ἐκλεκτοί μου καὶ οἱ δοῦλοί μου,
τ habitabūt ibi. τ erūt in sylua oui-
καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ. καὶ ἔσονται ἐν τῷ δρυμῷ ἐπαύ
lia gregū τ vallis achor in requiē armētoꝝ
λεις ποιμνίων καὶ φάραγξ ἀχὼρ εἰς ἀνάπαυσιν βουκολίων
pplo meo: q̄ reqsierūt me. vos aūt relinqn
τῷ λαῷ μου, οἳ ἐζήτησάν με. ὑμεῖς δὲ οἱ ἐγκαταλιπόν
tes me: τ obliti mōtis scti mei: τ
τές με, καὶ ἐπιλανθανόμενοι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ
parātes demoni mensam: τ īplētes
ἑτοιμάζοντες τῷ δαίμονι τράπεζαν, καὶ πληροῦντες
fortune potionē ego tradā vos in gladiū.
τῇ τύχῃ κέρασμα, ἐγὼ παραδώσω ὑμᾶς εἰς μάχαιραν.
oēs incede cadetis: qꝛ vocaui vos: τ
πάντες ἐν σφαγῇ πεσεῖσθε, ὅτι ἐκάλεσα ὑμᾶς, καὶ
nō audistis: locut⁹ sū τ cōtēpsistis: τ
οὐχ ὑπηκούσατε, ἐλάλησα καὶ παρηκούσατε, καὶ
fecistis malū in cōspectu meo: τ q̄ nō vole
ἐποιήσατε τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου, καὶ ἃ οὐκ ἐβου-
bā elegistis: ppter hoc hec dicit dn̄s: ecce
λόμην ἐξελέξασθε, διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
seruiētes mihi comedēt: vos aūt esurietis. ecce
οἱ δουλεύοντές μοι φάγονται, ὑμεῖς δὲ πεινάσετε. ἰδοὺ
seruiētes mihi bibēt: vos aūt sitietis. ecce
οἱ δουλεύοντές μοι πίονται, ὑμεῖς δὲ διψήσετε. ἰδοὺ
seruiētes mihi gaudebūt: vos aūt cōfūde
οἱ δουλεύοντές μοι εὐφρανθήσονται, ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθή
mini. ecce seruiētes mihi exultabūt in gau
σεσθε. ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφρο
dio: vos aūt clamabitis ppter dolorē cordis
σύνῃ, ὑμεῖς δὲ κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας
vr̄i τ a cōtritione spūs vr̄i vlulabi-
ὑμῶν καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὑμῶν ὀλολύξε-
tis. relinquetis eīm nomē vr̄m in saturitatē
τε. καταλείψετε γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν
electis meis. vos aūt iterficiet dn̄s: at
τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ κύριος, τοῖς δὲ
seruientib⁹ mihi vocabiť nomē nouū:
δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν,

qd bñdicet ſup terrā. bñdicēt em̄ deū
ὁ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν
verū ꝛ iurātes ſup terrā: iurabūt deū ve=
ἀληθινὸν καὶ οἱ ὀμνύοντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὀμοῦνται τὸν θεὸν τὸν ἀλη
rū. obliuiſcent em̄ tribulationis ſue prime: ꝛ nō
θινόν, ἐπιλήσονται γὰρ τὴν θλῖψιν αὐτῶν τὴν πρώτην, καὶ οὐκ
aſcēdet ſup coꝛ eoꝝ. erit em̄ celū no
ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν. ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καὶ
uum ꝛ terra noua: ꝛ nō recoꝛdabunt prioꝝ: neqꝫ
νέος καὶ ἡ γῆ καινή, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν προτέρων, οὐδ' οὐ
veniet ſup coꝛ eoꝝ: ſed gaudiū ꝛ
μὴ ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν, ἀλλ' εὐφροσύνην καὶ
exultationē inuenient in ea. qꝛ ecce ego facio exulta
ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἀγαλ
tionē hierlm. ꝛ ſup pplm meū leticiā.
λίαμα ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου εὐφροσύνην.
ꝛ exultabo ſup hierlm: ꝛ letaboꝛ ſup
καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ
pplo meo. ꝛ nō vltra audiet in ea vox fle
τῷ λαῷ μου. καὶ οὐκ ἔτι μὴ ἀκουσθῇ ἐν αὐτῇ φωνὴ κλαυ
tus: neqꝫ vox clamoris: neqꝫ fiet vltra immaturꝰ
θμοῦ, οὐδὲ φωνὴ κραυγῆς, οὐδ' οὐ μὴ γένηται ἔτι ἄωρος
ꝛ ſenex q̄ nō impleat tps ſuū. erit
καὶ πρεσβύτης ὃς οὐκ ἐμπλήσει τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἔσται
em̄ infās cētū ānoꝛū: at moriens pctoꝛ cen
γὰρ ὁ νέος ἑκατὸν ἐτῶν, ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκα
tū ānoꝛū: ꝛ maledictꝰ erit. ꝛ edifica
τὸν ἐτῶν, καὶ ἐπικατάρατος ἔσται. καὶ οἰκοδομήσου=
būt domos: ꝛ ipſi inhabitabūt ꝛ plāta
σιν οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἐνοικήσουσι καὶ καταφυτεύσου=
būt vineas: ꝛ ipſi comedēt fructus eaꝝ:
σιν ἀμπελῶνας, καὶ αὐτοὶ φάγονται τὰ γεννήματα αὐτῶν,
ꝛ vinū bibēt: ꝛ nō edificabūt. ꝛ alii
καὶ τὸν οἶνον πίονται, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσουσι. καὶ ἄλλοι
habitabūt: ꝛ nō plantabūt: ꝛ alii comedēt
ἐνοικήσουσι, καὶ οὐ μὴ φυτεύσωσι, καὶ ἄλλοι φάγονται.
ſcdm em̄ dies ligni vite erūt di
κατὰ γὰρ τὰς ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἔσονται αἱ ἡμέ
es ppli mei. opa manuū ſuarū inuetera=
ραι τοῦ λαοῦ μου. ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν παλαιώσου
ſcēt: at electi mei nō laboꝛabūt in vanū: neqꝫ
σιν, οἱ δὲ ἐκλεκτοί μου οὐ κοπιάσουσιν εἰς κενόν, οὐδὲ
filios gñabūt in maledictionē. qꝛ ſemē bñdictū
τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν. ὅτι σπέρμα εὐλογημένον
a deo eſt: ꝛ nepotes eoꝝ cū eis. ꝛ erit
ὑπὸ θεοῦ ἐστι, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν. καὶ ἔσται
añq̄ clamēt ipſi: ego exaudiā eos: adhuc
πρὶν ἢ κεκράξαι αὐτούς, ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτῶν, ἔτι
loq̄ntibꝰ illis dicā: qd eſt? tūc lupi ꝛ agni
λαλούντων αὐτῶν ἐρῶ, τί ἐστι; τότε λύκοι καὶ ἄρνες
paſcent ſimul: ꝛ leo q̄ſi bos comedet paleas
βοσκηθήσονται ἅμα, καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα
ꝛ ſerpēs terrā q̄ſi panē nō nocebūt: neqꝫ coꝛrū
καὶ ὄφις γῆν ὡς ἄρτον οὐκ ἀδικήσουσιν, οὐδὲ λυμανοῦν=
pēt in mōte ſctō meo: dicit dñs.
ται ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ μου, λέγει κύριος. Ca.66.

Sic dicit dñs celū mihi ſedes: at terra
Οὕτως λέγει κύριος ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ
ſcabellū pedū meoꝝ. q̄lē domū edificabitis
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
mihi: aut q̄lis locꝰ requiei mee? oīa em̄
μοι, ἢ ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; πάντα γὰρ
hec fecit manꝰ mea: ꝛ ſunt mea oīa iſta
ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου, καὶ ἔστιν ἐμὰ πάντα ταῦ
dicit dñs. ꝛ ſup quē reſpiciā: niſi
τα λέγει κύριος. καὶ ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ
ſup humilē q̄etū ꝛ trementē ſer=
ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα τοὺς λό
mones meos? at iniqꝰ immolās mihi vitulū q̄ſi pcutiēs virū
γους μου; ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μόσχον ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα
ꝛ ſacrificās de grege: q̄ſi occidēs canē.
καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου, ὡς ἀποκτείνων κύνα.

qui bñdictus eſt ſup ter= ram benedicetur in deo: amen. Et qui iurat in terra: iurabit in deo amen. Quia obliuioni tradite ſūt anguſtie prio res: & qa abſcōdite ſunt ab oculis meis. Ecce ei ego creo celos nouos & terrā nouam: & non erunt in memoria prio ra: & non aſcendent ſup corde: ſed gaude= bitis & exultabitis vſqꝫ ī ſempiternum in his que ego creo: qa ecce ego creo hieruſalem exulta tionem: & populū eius gaudiū: & exultabo in hieruſalem: & gaudebo in populo meo: & nō au dietur in ea vltra vox fletus & vox clamoris. Non erit ibi amplius infans dierum & ſenex qui non impleat dies ſuos: quo niam puer centum annorum morietur: & peccator centū annorū maledictꝰ erit. Et edifica būt domos & habitabūt: & plātabūt vineas & co medēt fructꝰ earū. Non edificabūt: & alius hita bit: nō plātabūt: & alius comedet. Scdm enim dies ligni erūt dies ppli mei: & opa manuū eoꝝ inue terabūt. Electi mei nō laborabūt fruſtra: neqꝫ gñabūt in cōturbatiōe: qa ſemen bñdictoꝝ dñi eſt: & nepotes eorū cū eis. Eritqꝫ āteq̄ꝫ clamēt ego exaudiam: adhuc illis loquētibus ego au diam. Lupus & agnus paſcentur ſi= mul: & leo vt bos comedet paleas: & ſer= penti puluis panis eius. Non nocebūt neqꝫ occi dent in omī monte ſan cto meo: dicit dominꝰ.

66.

Hec dicit dominus: Celum ſedes mea: terra aūt ſca bellū pedū meorū. Que eſt iſta domus quā edifi= cabitis mihi: & quis iſte locus requietionis mee? Omīa hec manus mea fecit: & facta ſūt vniuer ſa iſta dicit dñs. Ad quē autē reſpiciā niſi ad paup culum & cōtritū ſpū: & trementē ſmones meos? Qui imolat bouē q̄ſi q interficiat virum. Qui mactat pecus: quaſi qui excerebret canem.

הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי
אָמֵן וְהַנִּשְׁבָּע בָּאָרֶץ יִשָּׁבַע בֵּאלֹהֵי
אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת
וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃ כִּי הִנְנִי בוֹרֵא
שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא
תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה
עַל לֵב׃ כִּי אִם שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי
עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא כִּי הִנְנִי
בוֹרֵא אֶת יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּהּ
מָשׂוֹשׂ׃ וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַם וְשַׂשְׂתִּי
בְעַמִּי לֹא יִשָּׁמַע בָּהּ עוֹד קוֹל
בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה׃ לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם
עוֹד עוּל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא
יְמַלֵּא אֶת יָמָיו כִּי הַנַּעַר בֶּן מֵאָה
שָׁנָה יָמוּת וְהַחוֹטֵא בֶּן מֵאָה שָׁנָה
יְקֻלָּל׃ וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ
כְרָמִים וְאָכְלוּ פִּרְיָם׃ לֹא יִבְנוּ וְאַחֵר
יֵשֵׁב לֹא יִטְּעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי
כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וּמַעֲשֵׂה
יְדֵיהֶם יְבַלּוּ בְחִירָי׃ לֹא יִיגְעוּ לָרִיק
וְלֹא יֵלְדוּ לַבֶּהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי
יְהוָה הֵמָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם׃
וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד
הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע׃ זְאֵב
וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר
יֹאכַל תֶּבֶן וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא
יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי
אָמַר יְהוָה׃

Cap. lxvi.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם
כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵי
זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה
מָקוֹם מְנוּחָתִי׃ וְאֶת כָּל אֵלֶּה יָדִי
עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ כָל אֵלֶּה נְאֻם יְהוָה
וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ
וְחָרֵד עַל דְּבָרִי׃ שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר
מַכֵּה אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֶּלֶב

בָּרַךְ
שָׁבַע
שָׁכַח צוּר
סָתַר בָּרָא
זָכַר עָלָה
שׂוּשׂ גִּיל
בָּרָא
גִּיל שׂוּשׂ
שָׁמַע
בָּכָה הָיָה
יוֹם
מָלֵא יוֹם
מוּת חָטָא
קָלַל בָּנָה
בַּיִת פָּרָה
בָּנָה נָטַע
אָכַל
יוֹם עָשָׂה
בָּלָה בָּחַר
בָּרַךְ
יָצָא
קָרָא עָנָה
דָּבַר שָׁמַע
רָעָה אָרָה
אָכַל
רוּעַ שָׁחַת
הָדַם
קוּם נוּחַ
עָשָׂה הָיָה
נָבַט עָנָה
שָׁחַט
נָכָה זָבַח

Pritiua.heb. Tex.heb.Esa.lxvj. Trāſla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cũiter.latina.

מַעֲלֵה מִנְחָה דַּם חֲזִיר מַזְכִּיר לְבוֹנָה   עָלָה חָזַר
מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם   זָכַר לָבַן
וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה׃ גַּם   בָּרַךְ שָׁקַץ
אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלֻלֵיהֶם וּמְגוּרֹתָם   בָּחַר עָלַל
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה   גּוּר בּוֹא
דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע   עָשָׂה רוּעַ
בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי בָּחָרוּ׃
שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל
דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם
מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה   נָדָה כָּבַד
וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ׃   רָאָה בּוֹשׁ
קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל   שָׁאָה הֵכַל
קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו׃   שָׁלַם גָּמַל
בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה בְּטֶרֶם יָבוֹא   חוּל בּוֹא
חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר׃ מִי שָׁמַע   מָלַט
כָּזֹאת מִי רָאָה כָּאֵלֶּה הֲיוּחַל   חוּל
אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם יִוָּלֵד גּוֹי   יָלַד
פַּעַם אֶחָת כִּי חָלָה גַּם יָלְדָה צִיּוֹן
אֶת בָּנֶיהָ׃ הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא   שָׁבַר
אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה אִם אֲנִי הַמּוֹלִיד   יָלַד אָמַר
וְעָצַרְתִּי אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ שִׂמְחוּ אֶת
יְרוּשָׁלַםִ וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ   גִּיל
שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים   שׂוּשׂ אָבַל
עָלֶיהָ׃ לְמַעַן תִּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם   יָנַק
מִשֹּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן תָּמֹצּוּ   שָׁדַד נָחַם
וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ׃ כִּי כֹה אָמַר   מָצַץ עָנַג
יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם   כָּבַד נָטָה
וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וִינַקְתֶּם   שָׁטַף
עַל צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל בִּרְכַּיִם   צָדַד נָשָׂא
תְּשָׁעֳשָׁעוּ׃ כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ   שָׁעַע
תְּנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם   נָחַם
וּבִירוּשָׁלַםִ תְּנֻחָמוּ׃ וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ   רָאָה שׂוּשׂ
לִבְּכֶם וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִפְרַחְנָה   פָּרַח
וְנוֹדְעָה יַד יְהוָה אֶת עֲבָדָיו וְזָעַם   יָדַע
אֶת אֹיְבָיו׃ כִּי הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ
יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו לְהָשִׁיב   בּוֹא רָכַב
שׁוּב

Qui offert oblationē q̃ſi qui ſanguinē ſuillū offerat. Qui recordatur thuris: q̃ſi q bñdicat idolo. Hec oia elegerūt in viis ſuis: & in abomiationib⁹ ſuis aia eorū delectata ē. Vnde & ego eligā illuſiones eorū: & q̃ timebāt adducā eis: quia vocaui & nō erat q rñderet: locutus ſuʒ & nō audierūt. Fecerūtq̃ʒ malū in oclis meis: & q̃ nolui elegerūt. Audite verbuʒ domini qui tremitis ad ꝏꝏꝏ verbū eius. Dixerūt fratres veſtri odientes vos & abiicictes ꝑpter nomē meum. Glorificetur dñs et videbim⁹ in leticia veſtra: ipi aūt cōfundētur. Vox populi de ciuitate: vox de templo: ꝏꝏꝏ vox dñi reddentis retributionem inimicis ſuis. Anteq̃ʒ parturiret peperit: anteq̃ʒ veniret ꝏꝏ partus eius peperit maſculū. Quis audiuit vnq̃ʒ tale: et q̃s vidit huic ſimile? Nunqd parturiet terra in die vna: aut parietur gens ꝏꝏꝏ ſimul: quia parturiuit et peperit ſion ꝏꝏꝏ filios ſuos. Nunqd ego q alios parere facio: ipſe non pariā dicit dñs? Si ego q gñationē ceteris tribuo ſterilis ero? ait dñs deus tuus. Letamini cū hieruſalē: & exultate in ea oēs qui diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio vniuerſi qui lugetis ꝏ ſuper eam: vt ſuggatis & repleamini ꝏꝏꝏꝏ ab vbere conſolationis eius: vt mulgeatis ꝏꝏ & delitiis affluatis ab oī moda gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo ſup eā q̃ſi fluuiū pacis: & q̃ſi torrentē inūdantē gloriā gentiū ſuggetis. Ad vbera portabimini: & ſup genua blādictur vobis. Quo modo ſi cui mater ꝏꝏ blandiatur: ita ego conſolabor vos: ꝏꝏꝏꝏꝏ & in hieruſalē cōſolabimini. Videbitis: & gaudebit cor veſtrū: & oſſa vr̃a q̃ſi herba germiabūt: & cognoſcetur manus dñi ſeruis ei⁹: & indignabitur inimicis ſuis. Quia ecce dominus in igne veniet: & quaſi turbo quadrige eius: reddere

at offerens ſimilā q̃ſi ſanguinē ſuillū dās thus
ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν ὡς αἷμα ὕειον ὁ διδοὺς λίβανον
in memoriale: q̃ſi blaſphem⁹. ⁊ ipi elegerūt
εἰς μνημόσυνον, ὡς βλάσφημος. καὶ αὐτοὶ ἐξελέξαντο
vias ſuas ⁊ abominatiōes ſuas: q̃ aia ipſo
τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ἃ ἡ ψυχὴ αὐ
rū voluit. ⁊ ego eligā illuſiones eoꝝ:
τῶν ἠθέλησεν. καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι ἐμπαίγματα αὐτῶν,
⁊ pctā eoꝝ retribuā eis: qꝛ vo
καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἀνταποδώσω αὐτοῖς, ὅτι ἐκά
caui eos ⁊ nō audierūt me: locut⁹ ſum ⁊ nō
λεσα αὐτοὺς καὶ οὐχ ὑπήκουσάν μου, ἐλάλησα καὶ οὐκ
audierūt: ⁊ fecerūt malū ī cōſpectu meo: ⁊ q̃
ἤκουσαν, καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου, καὶ ἃ
nō volebā elegerūt. audite verbū dñi tre
οὐκ ἐβουλόμην ἐξελέξαντο. ἀκούσατε λόγον κυρίου οἱ τρέ
mētes ſermonē ei⁹. dicite fratrib⁹ vr̃is
μοντες τὸν λόγον αὐτοῦ. εἴπατε ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῖς
odientib⁹ vos ⁊ abominātib⁹: vt nomē dñi
μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσσομένοις, ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου
glificet ⁊ appareat in leticia eoꝝ: ⁊ illi
δοξασθῇ καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν, καὶ ἐκεῖνοι αἰ
cōfundent. vox clamoris de ciuitate: vox de tēplo:
σχυνθήσονται. φωνὴ κραυγῆς ἐκ πόλεως, φωνὴ ἐκ ναοῦ,
vox dñi retribuētis aduerſariis: anq̃
φωνὴ κυρίου ἀνταποδιδόντος τοῖς ἀντικειμένοις, πρὶν
parturiēs pariat: anteq̃ veniat dolor parturiē
ἢ τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδί
tiū: effugit ⁊ pepit maſculū. q̃s audiuit tale ⁊
νων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. τίς ἤκουσε τοιοῦτο καὶ
q̃s vidit ſic: ſi parturiuit t̃ra in vna die: ſi ⁊
τίς ἑώρακεν οὕτως, εἰ ὤδινεν γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, εἰ καὶ
nata eſt gēs ſimul: qꝛ parturiuit ⁊ pepit ſion
ἐτέχθη ἔθνος εἰς ἅπαξ, ὅτι ὤδινεν καὶ ἔτεκεν σιὼν τὰ D
paruulos ſuos? ego aūt dedi expectationē hāc 18
παιδία αὐτῆς; ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύ
⁊ nō recordat⁹ es mei: dixit dñs. ⁊ ecce
την, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπεν κύριος. καὶ ἰδοὺ
ego generātē ⁊ ſterilē feci: dixit tu⁹ de⁹ le
ἐγὼ γεννῶσαν καὶ στεῖραν ἐποίησα, εἶπέ σου ὁ θεὸς εὐ
tare hierl'm: ⁊ exultate in ea
φράνθητι ἱερουσαλήμ, καὶ πανηγυρίσατε ἐν αὐτῇ οἱ
diligētes eā ⁊ habitātes eā. gaudete
ἀγαπῶντες αὐτὴν καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. χάρητε
gaudio oēs q̃cūq̃ lugetis ſup eā: vt ſuggatis
χαρᾷ πάντες ὅσοι πενθεῖτε ἐπ' αὐτήν, ἵνα θηλάσητε
⁊ ipleamini de vbere cōſolationis ei⁹: vt
καὶ ἐμπλησθῆτε ἀπὸ μαστοῦ παρακλήσεως αὐτῆς, ἵνα
poſtq̃ ſuxeritis delectemini ab īntroitu glīe ei⁹.
ἐκθηλάσαντες τρυφήσητε ἀπὸ εἰσόδου δόξης αὐτῆς.
qꝛ hec dicit dñs: ecce ego declinabo ad eos
ὅτι τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκκλινῶ ἐπ' αὐτοὺς
q̃ſi fluui⁹ pacis: ⁊ q̃ſi torrēs inundās
ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χειμάρρους ἐπικλύζων
glīam gentiū. paruuli eoꝝ in humeris portabunt:
δόξαν ἐθνῶν. τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται,
⁊ ſup genua cōſolabunt. quomō ſi quē ma
καὶ ἐπὶ γονάτων παρακληθήσονται. ὡς εἴ τινα μή
ter cōſolabit: ita ⁊ ego cōſolabor vos.
τηρ παρακαλέσει, οὕτως καὶ ἐγὼ παρακαλέσω ὑμᾶς.
⁊ in hierl'm cōſolabimini ⁊ videbitis: ⁊
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ παρακληθήσεσθε καὶ ὄψεσθε, καὶ
gaudebit vr̃m cor: ⁊ oſſa vr̃a ſicut her
χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν ὡς βο
ba germinabūt. ⁊ cognita erit man⁹ dñi co
τάνη ἀνατελεῖ. καὶ γνωσθήσεται ἡ χεὶρ κυρίου τοῖς σε
lentib⁹ eū: ⁊ minabit incredulis. ecce
βομένοις αὐτόν, καὶ ἀπειλήσει τοῖς ἀπειθοῦσιν. ἰδοὺ
eñi dñs q̃ſi ignis veniet ⁊ q̃ſi tēpeſtas curr⁹
γὰρ κύριος ὡς πῦρ ἥξει καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα
eius: reddere
αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

in furore vltionē τ icrepationē in flāma i=
ἐν θυμῷ ἐκδικήσιν καὶ ἀποσκορακισμὸν ἐν φλογὶ πυ=
gnis. in eñi igne dñi iudicabit oīs terra: τ in
ρός. ἐν γὰρ τῷ πυρὶ κυρίου κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν τῇ
gladio illi⁹ vniuerſa caro. multi vulnerati eſt
ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πᾶσα σάρξ. πολλοὶ τραυματίαι ἔσον
a dño: ſctificati τ purificati in
ται ὑπὸ κυρίου, οἱ ἁγνιζόμενοι καὶ καθαιρόμενοι εἰς τοὺς
hortis τ in liminib⁹: comedētes carnē porcinā τ
κήπους καὶ ἐν τοῖς προθύροις, ἔσθοντες κρέας ὕειον καὶ
abominationes τ murē: ſimul cōſumen=
τὰ βδελύγματα καὶ τὸν μῦν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναλωθήσον
tur: dixit dñs. τ ego opa eoꝝ τ cogitatio
ται, εἶπεν κύριος. κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισ
nē eoꝝ ſcio: τ ego venio cōgregare
μὸν αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἐγὼ ἔρχομαι συναγαγεῖν
oēs gētes τ linguas. τ veniēt τ vide
πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς γλώσσας. καὶ ἥξουσι καὶ ὄψον
būt gl̃iam meā: τ dimittā ſup eos ſignū.
ται τὴν δόξαν μου, καὶ καταλείψω ἐπ' αὐτῶν σημεῖον.
τ emittā ex eis ſaluatos in gētes thar
καὶ ἐξαποστελῶ ἐξ αὐτῶν σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη θαρ=
ſis τ phud τ lud τ moſoch τ thobel τ
σεὶς καὶ φοὺδ καὶ λοὺδ καὶ μοσὸχ καὶ φοβὲλ καὶ
in greciā τ in iſulas lōge: q̄ nō
εἰς τὴν ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς νήσους τὰς πόρρω, οἳ οὐκ
audierūt meū nomē: neq̧ viderūt gl̃iam meā.
ἀκηκόασί μου τὸ ὄνομα, οὔτε ἑωράκασι τὴν δόξαν μου.
τ ānūciabūt gl̃iam meā in gētib⁹: τ
καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δόξαν μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ
adducēt fratres vr̃os de cūctis gētib⁹: do=
ἄξουσι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, δῶ
nū dño cū equis τ rhedis in currib⁹
ρον κυρίῳ μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων ἐν λαμπήναις ἡ=
muloꝝ cū vmbraculis in ſanctā ciuitatē hieruſa
μιόνων μετὰ σκιαδίων εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἱερουσα=
lem. τ dixit dñs: quomō ſi offerāt filii
λήμ. καὶ εἶπεν κύριος, ὡς ἂν ἐνέγκαισαν οἱ υἱοὶ τοῦ
iſrael victimas ſuas mihi cū pſalmis in
ἰσραὴλ τὰς θυσίας αὐτῶν ἐμοὶ μετὰ ψαλμῶν εἰς τὸν
domū dñi: τ ex eis ſumā mihi ſacerdotes τ
οἶκον κυρίου, καὶ ἀπ' αὐτῶν λήψομαι ἐμοὶ ἱερεῖς καὶ
leuitas dixit dñs. ſicut eñi celū nouū
λευίτας εἶπεν κύριος. ὃν τρόπον γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς
τ terra noua: q̄ ego facio ꝑmanere i cōſpectu meo di
καὶ ἡ γῆ καινή, ἃ ἐγὼ ποιῶ μένειν ἐνώπιόν μου λέ
cit dñs: ſic ſtabit ſemen vr̃m τ no
γει κύριος, οὕτως στήσεται τὸ σπέρμα ὑμῶν καὶ τὸ ὄνο
mē vr̃m: τ erit mēſis ex mēſe τ ſabbatū ex
μα ὑμῶν, καὶ ἔσται μὴν ἐκ μηνὸς καὶ σάββατον ἐκ
ſabbato. τ veniet oīs caro vt adoret i cōſpectu
σαββάτου. καὶ ἥξει πᾶσα σὰρξ προσκυνῆσαι ἐνώπιόν
meo in hierl̃m: dixit dñs. τ egredient: τ
μου ἐν ἱερουσαλήμ, εἶπεν κύριος. καὶ ἐξελεύσονται, καὶ
videbūt cadauera hoim q̄ trāſgreſſi ſūt
ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκό=
in me. nā vermis eoꝝ nō extinguet: τ
των ἐν ἐμοί. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ
ignis eoꝝ nō extinguet: τ erūt in viſionē
πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν
oi carni.
πάσῃ σαρκί.

Trāſla.B.Hie.

in indignatione furorē
ſuū: & increpationē ſuā
in flāma ignis: quia in
igne dñs diiudicabit & in
gladio ſuo ad oēm car=
nem: & multiplicabūtur
interfecti a dño. Qui
ſctificabātur & mūdos ſe
putabāt in hortis poſt
ianuā ītrinſecus q come
debāt carnē ſuillā & abo
minationem & murem:
ſimul cōſumentur dicit
dominus. Ego autem
opera eorum & cogita=
tiones eorum venio
vt congregem cum oi=
bus gentibus & linguis:
et venient & videbunt
gloriam meā. Et ponā
in eis ſignū: & mittam
ex eis qui ſaluati fuerint
ad gentes in mare: in
africam: in lydiam
tenētes ſagittā: in italiā
& greciam ad inſulas
longe: ad eos qui non
audierunt de
me & non viderunt glo
riam meā.
Et annūciabūt gloriam
meā gētibus: & adducēt
oēs fratres veſtros de
cunctis gentibus
donū domino in equis
& in quadrigis
& in lecticis & in mulis
& in carrucis: ad
montem ſanctum meū
hieruſalē dicit domin⁹:
quomodo ſi inferant fi=
lii iſrael
munus in vaſe mundo
in domum domini.
Et aſſumam ex eis in
ſacerdotes & leuitas
dicit dominus: quia ſi=
cut celi
noui & terra noua que
ego facio ſtare coram
me dicit
dñs deus: ſic ſtabit ſemē
veſtrum & nomē veſtrū.
Et erit menſis ex men=
ſe: &
ſabbatum ex ſabbato:
veniet omnis caro:
vt adoret corā facie mea
dicit dominus.
Et egredientur & vide=
bunt cadauera virorum
qui ꝑuaricati ſunt ī me.
Vermis eorum non
morietur: & ignis eorū
nō extinguetur: & erūt
vſq; ad ſatietatē viſionis
omni carni.

Explicit Eſaias.

Tex.he.Eſa.lxvj. Pritiua.heb.

Tex.he.	Pritiua.heb.
בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ ׃	יָחַם
כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ	שָׁפַט
אֶת כָּל בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה ׃	רָבַה
הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל	קָדַשׁ טָהַר
הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי	גַּן
בְּשַׂר הַחֲזִיר הַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר	חָזִיר
יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם יְהוָה ׃ וְאָנֹכִי	סוּף
מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה	עָשָׂה חָשַׁב
לְקַבֵּץ אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת	בּוֹא לָשׁוֹן
וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי ׃ וְשַׂמְתִּי	בּוֹא רָאָה
בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלֵיטִים	כָּבַד שׂוּם
אֶל הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד	
מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תּוּבַל וְיָוָן הָאִיִּים	אִי
הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֶת	רָחַק
שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ אֶת כְּבוֹדִי	רָאָה
וְהִגִּידוּ אֶת כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם ׃ וְהֵבִיאוּ	נָגַד בּוֹא
אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם	
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב	
וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכִּרְכָּרוֹת עַל	צָב
הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלִַם אָמַר יְהוָה	
כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת	בּוֹא
הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְהוָה ׃	כָּלָה טָהַר
וְגַם מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם	לָקַח
אָמַר יְהוָה ׃ כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם	
הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר	
אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם	פָּנָה
יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם ׃	עָמַד שֵׁם
וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי	
שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבֹא כָל בָּשָׂר	בּוֹא
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה ׃	שָׁחָה פָּנָה
וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים	רָאָה
הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא	תּוֹלַעְמוֹת
תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ	אֵשׁ כָּבָה
דֵרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר ׃	הָיָה

Incipit prefatio in hieremiam prophetam

Ec interpretatio hieronymi est. Si quid ĩ ea noui erit: secū dum hebræos codices exploretur. Alia est septuaginta interpretū ecclesiis vsitata. Quæ quamuis nonnulli aliter habeat q̄ in hebræis codicibus inuenitur: tamen vtraq; idest secundum septuaginta: & secū dum hebræam apostolica autoritate firmata est: non errore neq; reprehensione superiori: sed certo cōsilio Septuaginta nonnulli aliter dixisse vel contexuisse intelliguntur. Quod ideo præmonemus: ne quisq̄ alteram ex altera velit emendare. Quod singulorum in suo genere veritas obseruanda est.

Incipit prologus in eundem.

Ieremias propheta cui hic prologus scribitur sermone quidē apud hebræos esaie & osee & quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior: sed sensibus par est: quippe qui eodem spiritu prophetauerit Porro simplicitas eloquii de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim anathotites qui est vsq; hodie viculus tribus ab hierosolymis distans milibus: sacerdos ex sacerdotibus & in matris vtero sanctificatus virginitate sua euangelicum virū christi ecclesie dedicans. Hic vaticinari exorsus est puer: & captiuitatē vrbis atq; iudææ non solum spiritu: sed & oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus israel assyrii in medos trāstulerant: iam terras earum coloni gentium possidebant. Vnde in iuda tantum & in beniamin prophetauit: & ciuitatis sue ruinas quadruplici planxit alphabeto: qđ nos mensure metri versibusq; reddidimus. Preterea ordinē visionū qui apud græcos & latinos oĩno confusus est: ad pristinā fidē correximus. Librum autē baruch notarii eius qui apud hebræos nec legitur nec habetur p̄termisimus. pro his oĩbus maledicta ab emulis p̄stolantes: qbus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior: quia vos cogitis. Cæterum ad compendium mali rectius fuerat modum furori eorum silētio meo ponere: q̄ quotidie noui aliquid scriptitātē iuidorum insaniam prouocare.

Oachim filius iosie: cui9 tertiodecimo anno p̄phetare orsus est hieremias sub quo & olda mulier prophetauit ipse ē qui alio nomine appellatur eliachin & regnauit sup tribū iuda & hierusalem annis vndecĩ Cui successit in regnū filius ioachim cognomento iechonias qui tertio mense regni eius die decima captus a ducibus nabuchodonosor ductus est in babylonē: & in loco eius constitutus est sedechias filius iosie patruus ei9. Cuius anno vndecimo hierusalem capta atq; subuersa est. Nemo igitur putet eundem in danielis prĩcipio ioachin qui ĩ ezechielis exordio ioachim scribitur. Iste extremam syllabam chim habet: ille chin. Et ob hāc causam in euangelium secundū matheum vna videtur deesse gn̄atio: quia secunda thesseredecas in ioachim desinit filium iosie: & tertia incipit a ioachin filio ioachim. Quod ignorans porphyrius calūniam instruit ecclesie: suam ostendēs imperitiā: dū euangelistā mattheū arguere nititur falsitatis. Quodq; traditū scribitur ioachim mōstrat: nō aduersariorū fortitudinis fuisse victoriā: sed dn̄i voluntatis.

Incipit argumentum in eundem.

Ieremias anathothites: qui est viculus tribus a hierosolymis distās milib9 apud taphnas in ægypto a populo lapidib9 obrutus occubuit. Iacet vero in eo loco sepult9 quo dudum pharao rex habitauerat. Et q̄m postulatiōe sua defugatis ab eodem loco serpentibus ægyptios a tactu aspidum facit esse securos: magna eum ibi religione ægyptii venerantur.

Explicit argumentum.

Pritiua.heb.	Tex.he.Hiere.j.
	דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הכהנים Cap.j.
	אשר בענתות בארץ בנימן: אשר
יום	היה דבר יהוה אליו בימי יאשיהו
	בן אמון מלך יהודה בשלש עשרה
היה	שנה למלכו: ויהי בימי יהויקים
תמם	בן יאשיהו מלך יהודה עד תם
	עשתי עשרה שנה לצדקיהו
בנה גלה	בן יאשיהו מלך יהודה עד גלות
חמש	ירושלם בחדש החמישי: ויהי
	דבר יהוה אלי לאמר: בטרם
יצר יצא	אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא
קדש נבא	מרחם הקדשתיך נביא לגוים

Trāsla.B.Hie.

Incipit Hieremias propheta. Cap̄.1.

VERBA HIEREmie filii helchie: de sacerdotibus qui fuerunt in anathot in terra beniamin. Quod factū est verbū dn̄i ad eū in diebus Iosie filii amon regis iuda in tertiodecimo anno regni ei9: & factū est in diebus ioachim filii iosie regis iuda vsq; ad consūmationem vndecimi anni sedechie filii iosie regis iuda: vsq; ad transmigrationem hierusalē in mense quinto. Et factum est verbum domini ad me dicens. Priusq̄ te formarē in vtero noui te: & anteq̄ exires de vulua sanctificaui te: prophetam in gētibus

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina

HIEREMIAS.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ. Ca.1.

Verbū dei qđ factū est ad hieremiā
Τ Ὁ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο ἐπὶ ἱερεμίαν
filiū helchie ex sacerdotib9: q̄ ha-
τὸν τοῦ χελκίου ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς κα-
bitabat in anathoth ĩ terra bẽiamin. qđ factū est verbū
τῴκει ἐν ἀναθὼθ ἐν γῇ βενιαμείν. ὃς ἐγενήθη λόγος τοῦ
dei ad eū in dieb9 iosie filii amō re-
θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωσίου υἱοῦ ἀμὼν βασι-
gis iuda: āno tertiodecimo in regno e-
λέως ἰούδα, ἔτους τρισκαιδεκάτου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐ-
ius. & factū est in dieb9 ioachim filii iosie
τοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου
regis iuda: vsq; ad vndecimū annū sedechie filii io-
βασιλέως ἰούδα, ἕως ἑνδεκαέτους σεδεκίου υἱοῦ ἰω-
sie regis iuda: vsq; ad captiuitatē hierl'm
σίου βασιλέως ἰούδα, ἕως τῆς αἰχμαλωσίας ἱερουσαλὴμ
in q̄nto mēse. & factū est verbū dn̄i ad me di-
ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέ-
cēs: anteq̄ formarē te in vtero noui te
γων, πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε
& anteq̄ tu exires de vulua sctificaui te: pro-
καὶ πρὸ τοῦ σε ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας ἡγίακά σε, προ-
phetā in gētes
φήτην εἰς ἔθνη

Trāsla.gre.lxx.cū inter.lati.

posui te. τ dixi q̄ es dn̄ator: dn̄e ecce nō scio
τέθηκά σε. καὶ εἶπα ὁ ὢν δέσποτα κύριε ἰδοὺ οὐκ ἐπί
loqui: q̄ꝛ iuuenis sum ego. τ dixit dn̄s
σαμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ. καὶ εἶπεν κύριος
ad me: ne dicas q̄ꝛ iuuenis sum ego: q̄ꝛ ad om=
πρός με, μὴ λέγε ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ, ὅτι πρὸς πάν
nes quos mittā te ibis: τ scd̄m oia
τας οὓς ἐὰν ἐξαποστείλω σε πορεύσῃ, καὶ κατὰ πάντα
q̄cūq; p̄cepero tibi loq̄ris. ne timueris a fa=
ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαί σοι λαλήσεις. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προ
cie eoꝝ: q̄ꝛ tecū sum vt liberē te
σώπου αὐτῶν, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε
dicit dn̄s. Et extēdit dn̄s manū suā ad
λέγει κύριος. Καὶ ἐξέτεινεν κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρός
me: τ tetigit os meū. τ dixit dn̄s ad
με, καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου. καὶ εἶπεν κύριος πρός
me: ecce dedi verba mea in os tuū. ecce cō=
με, ἰδοὺ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου. ἰδοὺ κα
stitui te hodie sup gētes τ sup regna: era=
θέστηκά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ ἐπὶ βασιλείας, ἐκρι=
dicare τ destruere τ p̄dere τ reedifica
ζοῦν καὶ κατασκάπτειν καὶ ἀπολλύειν καὶ ἀνοικοδο=
re τ plantare. τ factū est verbū dn̄i ad
μεῖν καὶ καταφυτεύειν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
me dicēs: q̄d tu vides hieremia? τ dixi: bacu
με λέγων, τί σὺ ὁρᾷς ἱερεμία; καὶ εἶπα, βακτηρί=
lū nuceū. τ dixit dn̄s ad me: bn̄ vidisti:
αν καρυΐνην. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, καλῶς ἑώρακας,
q̄ꝛ vigilaui ego sup verba mea facere
διότι ἐγρήγορα ἐγὼ ἐπὶ τοὺς λόγους μου τοῦ ποιῆσαι
ea. τ factū ē verbū dn̄i ex scd̄o ad me
αὐτούς. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρός με
dicēs: q̄d tu vides? τ dixi: ollam succensam:
λέγων, τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπα, λέβητα ὑποκαιόμενον,
τ faciē ei⁹ a facie aq̄lonis. τ di
καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου βορρᾶ. καὶ εἶ
xit dn̄s ad me. a facie aq̄lonis exardes
πεν κύριος πρός με. ἀπὸ προσώπου βορρᾶ ἐκκαυθήσε=
cēt mala sup oēs habitātes terrā:
ται τὰ κακὰ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν,
q̄ꝛ ecce ego cōuocabo oia regna ab
διότι ἰδοὺ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας ἀπὸ
aq̄lone dicit dn̄s. τ veniēt τ ponēt vnusq̄sq;
βορρᾶ λέγει κύριος. καὶ ἥξουσιν καὶ θήσουσιν ἕκαστος
thronū suū sup vestibula portaꝝ hierusa=
τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν ἱερουσα=
lem: τ sup oēs muros q̄ in circuitu eius: τ
λήμ, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ τείχη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ
sup oēs ciuitates iuda. τ loquar ad illos
ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις ἰούδα. καὶ λαλήσω πρὸς αὐτοὺς
cū iudicio de oī malicia eoꝝ: quomō dere
μετὰ κρίσεως περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν, ὡς ἐγκα
liquerūt me: τ sacrificauerūt diis alienis. τ adoraue
τέλιπόν με, καὶ ἔθυσαν θεοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ προσεκύ
runt opera manuū suarū. τ tu p̄cinge
νησαν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ σὺ περίζω
re lūbos tuos τ surge: τ dic ad e=
σαι τὴν ὀσφύν σου καὶ ἀνάστηθι, καὶ εἶπον πρὸς αὐ=
eos oia q̄cūq; p̄cipero tibi. ne timueris a
τοὺς πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ
facie eoꝝ neq; terreri te faciā corā e=
προσώπου αὐτῶν μηδὲ πτοηθῆναί σε ποιήσω ἐναντίον αὐ
is: q̄ꝛ tecū ego sum vt liberē te dicit
τῶν, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε λέγει
dn̄s. τ factū est verbū dn̄i ad me dicēs: vade
κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, πορεύθητι
τ lege in aurib⁹ filioꝝ isrl̄: ecce posui te in hodi
καὶ ἀνάγνωθι ἐν τοῖς ὠσὶν υἱῶν ἰηλ, ἰδοὺ τέθηκά σε ἐν τῇ σή
erna die sicut ciuitatē munitā τ sicut murū ereū muni
μερον ἡμέρᾳ ὡς πόλιν ὀχυρὰν καὶ ὡς τεῖχος χαλκοῦν ὀχυ
tū oib⁹ regib⁹ iuda τ principib⁹ eoꝝ:
ρὸν ἅπασι τοῖς βασιλεῦσιν ἰούδα καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν,

Trāsla.B.Hie.

dedi te. Et dixi. A.a.a.
domine deus.
Ecce nescio loqui: quia
puer ego sum.
Et dixit dominus ad me.
Noli dicere quia puer
sum: quoniam ad oia
que mittam te
ibis: & vniuersa q̄cūq;
mandauero tibi: loq̄ris.
Ne timeas a facie eorū:
quia tecum ego sum
vt eruam te dicit domi=
nus. Et misit dominus
manum suam & tetigit
os meum: & dixit
ad me. Ecce dedi verba
mea in ore tuo: ecce
constitui te hodie super
gentes
& sup regna: vt euellas
& destruas
& disperdas & dissipes:
& edifices & plantes.
Et factū est verbum dn̄i
ad me dicens. Quid tu
vides hieremia? Et dixi.
Virgam vigilantē ego
video. Et dixit domin⁹
ad me. Bene
vidisti: q̄a vigilabo ego
super verbo meo
vt faciam illud. Et factū
est verbum domini
secundo ad me dicens.
Quid tu vides?
Et dixi. Ollam succen=
sam ego video: & faciem
eius a facie aquilonis. Et
dixit dominus ad me.
Ab aquilone pandetur
malū sup oēs hītatores
terre. Quia ecce ego cō
uocabo omnes
cognationes regnorum
aquilonis: ait
dn̄s: & veniēt & ponēt
vnusquisq; soliū suū in
introitu portarum hie=
rusalem & super omnes
muros eius in circuitu:
& sup vniuersas vrbes
iuda. Et loquar iudicia
mea cum eis super
oēm maliciā eoꝝ qui de
reliquerunt me & libaue
runt diis alienis: & ado=
rauerunt opus
manuū suarū. Tu ergo
accinge lumbos tuos
& surge: & loquere ad
eos omnia que
ego precipio tibi. Ne
formides a facie eorum:
nec enī timere te faciam
vultū eorū. Ego quippe
dedi te hodie in ciuitatē
munitā & in colūnam
ferream: & in murum
ereum super oēm terrā
regibus iuda: principi=
bus eius & sacerdotibus:

Tex.he.hiere.ij.

נְתַתִּיךָ׃ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה
הִנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דַּבֵּר כִּי נַעַר אָנֹכִי׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל תֹּאמַר נַעַר
אָנֹכִי כִּי עַל כָּל אֲשֶׁר אֶשְׁלָחֲךָ
תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוְּךָ תְּדַבֵּר׃
אַל תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי אִתְּךָ אֲנִי
לְהַצִּלֶךָ נְאֻם יְהוָה׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה
אֶת יָדוֹ וַיַּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ׃ רְאֵה
הִפְקַדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל הַגּוֹיִם
וְעַל הַמַּמְלָכוֹת לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ
וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה אַתָּה
רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי
רֹאֶה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֵיטַבְתָּ
לִרְאוֹת כִּי שֹׁקֵד אֲנִי עַל דְּבָרִי
לַעֲשֹׂתוֹ׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
שֵׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה
וָאֹמַר סִיר נָפוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפָנָיו
מִפְּנֵי צָפוֹנָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי
מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ׃ כִּי הִנְנִי קֹרֵא לְכָל
מִשְׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת צָפוֹנָה נְאֻם
יְהוָה וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ
פֶּתַח שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל
חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל עָרֵי
יְהוּדָה׃ וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטַי אוֹתָם עַל
כָּל רָעָתָם אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי
יְדֵיהֶם׃ וְאַתָּה תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ
וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר
אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ אַל תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם
פֶּן אֲחִתְּךָ לִפְנֵיהֶם׃ וַאֲנִי הִנֵּה
נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וּלְעַמּוּד
בַּרְזֶל וּלְחֹמוֹת נְחֹשֶׁת עַל כָּל הָאָרֶץ
לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ לְכֹהֲנֶיהָ

Pritiua.heb.

נָתַן
אָמַר
שָׁלַח
יָלַךְ צָוָה
דָּבַר יָרֵא
פָּנָה
נָצַל שָׁלַח
נָגַע פֶּה
נָתַן
פָּקַד
מָלַךְ נָתַשׁ
נָתַץ אָבַד
הָרַס בָּנָה
נָטַע הָיָה
יָטַב
רָאָה
עָשָׂה הָיָה
שָׁנָה
נָפַח פָּנָה
צָפַן
פָּתַח רוּעַ
שָׁפַח מָלַךְ
בּוֹא
חָמָה סָבַב
עִיר שָׁפַט
קָטַר
שָׁחָה עָשָׂה
אָזַר
קוּם
צָוָה חָתַת
פָּנָה
נָתַן בָּצַר
עָמַד חָמָה
שׁוּר

וּלְעַם הָאָרֶץ׃ וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא לָחַם
יוּכְלוּ לָךְ כִּי אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם יְהוָה יָכֹל
לְהַצִּילֶךָ׃ וַיְהִי דְבַר נָצַל
Cap. ij.
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הָלֹךְ וְקָרָאתָ הָיָה הָלַךְ
בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת נַעַר
כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר כָּלַל יָלַךְ
בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה׃ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל דָּבַר זָרַע
לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה כָּל אֹכְלָיו בּוֹא
יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם אָשַׁם רוּעַ
יְהוָה׃ שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב בּוֹא
וְכָל מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה שִׁפְחָה
אָמַר יְהוָה מַה מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם
בִּי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלָי וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ׃ וְלֹא אָמְרוּ הָבַל
אַיֵּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ מֵאֶרֶץ עָלָה
מִצְרָיִם הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר יָלַךְ
בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה
וְצַלְמָוֶת בְּאֶרֶץ לֹא עָבַר בָּהּ אִישׁ
וְלֹא יָשַׁב אָדָם שָׁם׃ וָאָבִיא אֶתְכֶם בּוֹא
אֶל אֶרֶץ הַכַּרְמֶל לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ פָּרָה
וְטוּבָהּ וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי בּוֹא טָמֵא
וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה׃ הַכֹּהֲנִים שׂוּם תָּעַב
לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה וְתֹפְשֵׂי
הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים יָרַע רָעָה
פָּשְׁעוּ בִי וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַבַּעַל נָבָא
וְאַחֲרֵי לֹא יוֹעִלוּ הָלָכוּ׃ לָכֵן עֹד יָעַל עוּד
אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם יְהוָה וְאֶת בְּנֵי רוּב בָּנָה
בְנֵיכֶם אָרִיב׃ כִּי עִבְרוּ אִיֵּי כִתִּיִּים
וּרְאוּ וְקֵדָר שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ רָאָה בִּין
מְאֹד וּרְאוּ הֵן הָיְתָה כָּזֹאת׃ הַהֵימִיר הָיָה מִיר
גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים
וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל׃ כָּבַד
שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ שָׁמַם
מְאֹד נְאֻם יְהוָה׃ כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת רוּעַ
עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר קוּר

& populo terre. Et bellabũt aduersum te & nõ preualebunt: quia ego tecum sum ait dominus vt liberem te.

2.

ET factum est verbũ dñi ad me dicens. Vade & clama in auribus hierusalem: dicens. Hec dicit dñs. Recordat⁹ sum tui miserãs adolescentiã tuã & charitatẽ despõsatiõis tue: qñ secuta es me in deserto: in terra q̃ nõ seminatur. Sanctus israel dño primitie frugũ ei⁹. Oẽs qui deuorant eum delinquũt: mala veniẽt super eos dicit dominus. Audite verbum dñi domus iacob: & omnes cognationes domus israel. Hec dicit domin⁹. Quid inuenerunt patres vestri in me iniq̃tatis: q̃a elongauerũt a me: & ambulauerũt post vanitatẽ: & vani facti sunt. Et nõ dixerunt: vbi est dñs qui ascẽdere nos fecit de tra egypti qui traduxit nos per desertum: per terrã inhabitabilem & inuiam per terrã sitis: & imaginẽ mortis: & per terrã in q̃ nõ ambulauit vir neq̃ habitauit homo. Et induxi vos in terrã carmeli: vt comederetis fructum eius & bona illi⁹. Et ingressi cõtaminastis terrã meã: & hereditatẽ meã posuistis in abomĩatione. Sacerdotes non dixerunt vbi est dñs: & tenentes legem nescierunt me: & pastores p̃uaricati sunt in me. Et prophete pphetarũt in baal: & idola secuti sunt. Propterea adhuc iudicio cõtendam vobiscũ: ait dñs & cum filiis patris disceptabo. Transite ad insulas cethim & videte: & in cedar mittite & considerate vehemẽter: & videte si factũ est huiuscemodi: si mutauit gens deos suos: & certe ipsi non sunt dii. Populus vero me⁹ mutauit gloriã suã in idolũ. Obstupescite celi super hoc: & porte ei⁹ desolamini vehemẽter dicit dominus. Duo enim mala fecit populus meus. Me dereliquerunt fontem

ꝛ pplo terre: ꝛ debellabũt te: ꝛ nõ
καὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς, καὶ πολεμήσουσί σε, καὶ οὐ
poterũt aduersus te: q: tecũ sum ego libe
μὴ δύνωνται πρός σε, διότι μετὰ σοῦ εἰμι ἐγὼ ἐξαιρεῖ-
rare te: dicit dñs.
σθαί σε, εἶπεν κύριος.
C. 2.
ET factũ est verbũ dñi ad me dicẽs: vade A
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με λέγον, πορεύου
ꝛ clama in aures hierlm dicẽs: hec dicit dominus:
καὶ βόα εἰς τὰ ὦτα ἱερουσαλὴμ λέγων, τάδε λέγει κύριος,
recordat⁹ sũ miẽ adolescẽtie tue ꝛ dilectiõis pfectionis
ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου,
tue: vt sequereris tu sctm̃ israel.
τοῦ ἐξακολουθῆσαί σε τῷ ἁγίῳ ἰσραὴλ
dicit dñs. sctũs israel dño. pmitie frugũ ei⁹
λέγει κύριος. ἅγιος ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ. ἀρχὴ γεννημάτων αὐτοῦ
oẽs comedẽtes eũ delinquent:
πάντες οἱ ἔσθοντες αὐτὸν πλημμελήσουσιν,
mala veniẽt sup eos dicit dñs. audite verbũ
κακά ἥξει ἐπ᾽ αὐτοὺς φησὶν κύριος. ἀκούσατε λόγον
dñi dom⁹ iacob ꝛ oĩs familia dom⁹ israel
κυρίου οἶκος ἰακὼβ καὶ πᾶσα πατριὰ οἴκου ἰσραήλ.
hec dicit dñs: q̃d inuenerũt pr̃es vr̃i in
τάδε λέγει κύριος, τί εὕροσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν
me delictũ: q: recesserũt lõge a me:
ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ᾽ ἐμοῦ,
ꝛ ãbulauerũt post vanitates: ꝛ vani facti
καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώ-
sunt. ꝛ nõ dixerũt vbi est dñs q̃ eduxit nos
θησαν. καὶ οὐκ εἶπον ποῦ ἐστιν κύριος ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς B
de terra egypti: q̃ duxit nos in deserto
ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ
in terra ĩexpta ꝛ inuia ꝛ in terra sine aqua ꝛ in-
ἐν γῇ ἀπείρῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἐν γῇ ἀνύδρῳ καὶ ἀ-
fructuosa: in terra in q̃ nõ ãbulauit in ea vir: ꝛ
κάρπῳ, ἐν γῇ ἐν ᾗ οὐ διώδευσεν ἐν αὐτῇ ἀνήρ, καὶ
nõ habitauit illic fili⁹ hoĩs. ꝛ ĩtroduxi vos
οὐ κατῴκησεν ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. καὶ εἰσήγαγον ὑμᾶς
in carmelũ: vt mãducaretis fruct⁹ ei⁹ ꝛ
εἰς τὸν κάρμηλον, τοῦ φαγεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ καὶ
bona ei⁹. ꝛ ĩgressi estis ꝛ cõtaminastis terrã
τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. καὶ εἰσήλθετε καὶ ἐμιάνατε τὴν γῆν
meã: ꝛ hereditatẽ meã posuistis in abominationẽ.
μου, καὶ τὴν κληρονομίαν μου ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα.
sacerdotes nõ dixerũt vbi est dñs: ꝛ pstitẽtes
οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπον ποῦ ἐστιν κύριος, καὶ οἱ ἀντεχόμενοι
legẽ nõ cognouerũt me: ꝛ pastores ĩpie agebãt
τοῦ νόμου οὐκ ἠπίσταντό με, καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν
in me: ꝛ pphete pphetabãt baal: ꝛ
εἰς ἐμέ, καὶ οἱ προφῆται προεφήτευον τῇ βάαλ, καὶ
post inutile abierũt. ppt hoc adhuc cõtẽdam
ὀπίσω ἀνωφελοῦς ἐπορεύθησαν. διὰ τοῦτο ἔτι κριθή-
vobiscũ ait dñs. ꝛ cũ filiis
σομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος. καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς
filiox vrox disceptabo. q: trãsite insulas cethim
τῶν υἱῶν ὑμῶν κριθήσομαι. ὅτι διέλθετε νήσους χεττιείμ C
ꝛ videte ꝛ in cedar mittite: ꝛ cõsiderate vehemẽter:
καὶ ἴδετε καὶ εἰς κηδὰρ ἀποστείλατε, καὶ νοήσατε σφόδρα,
ꝛ videte si facta sũt talia: si mutabũt
καὶ ἴδετε εἰ γέγονεν τοιαῦτα, εἰ ἀλλάξωνται
gẽtes deos suos: ꝛ hi nõ sũt dii.
ἔθνη θεοὺς αὐτῶν, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶν θεοί. ὁ
at ppls me⁹ mutauit gliam eox: de q̃ nõ pderit eis.
δὲ λαός μου ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτῶν, ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται.
obstupuit celũ sup hoc: ꝛ ĩhorruit extra modũ
ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον
vehemẽter dicit dñs. q: duo mala fecit
σφόδρα λέγει κύριος. ὅτι δύο πονηρὰ ἐποίησεν
ppls me⁹. me dereliquerũt fontẽ
ὁ λαός μου. ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

aque viuētis: ⁊ foderūt ſibi lacus contri=
ὕδατος ζῶντος, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμ
tos q̄ nō poteſt aquā cōtinere. nūq̄d ſeru⁹ eſt
μένους οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν. μὴ δοῦλός ἐστιν
iſrael: aut verna eſt: q̄re in direptionē fact⁹ eſt: ſup
ἰσραήλ, ἢ οἰκογενής ἐστιν; διατί εἰς προνομὴν ἐγένετο; ἐπ᾽
eū rugierūt leones: ⁊ dederūt vocē ſuā q̄
αὐτὸν ὠρύοντο λέοντες, καὶ ἔδωκαν τὴν φωνὴν αὐτῶν οἳ
ordinauerūt terrā ei⁹ in deſtructiōem: ⁊ ciuitates
ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἀφανισμόν, καὶ πόλεις
fra. eius deſtructe ſūt vt nō habitent. ⁊
c. αὐτοῦ κατεσκάφησαν παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. καὶ
filii mēpheos ⁊ taphneos agnouerūt te ⁊ illuſerūt
υἱοὶ μέμφεως καὶ τάφνης ἔγνωσάν σε καὶ κατέπαιζόν
te. nōne iſta fecerūt tibi q̄ dereliq̄ſti tu me
σου. οὐχὶ ταῦτα ἐποίησάν σοι τοῦ καταλιπεῖν σε ἐμὲ
dicit dn̄s de⁹ tu⁹: ⁊ nūc q̄d tibi ⁊ vie egy=
λέγει κύριος ὁ θεός σου; καὶ νῦν τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ αἰγύ
pti vt bibas aquā geon: ⁊ q̄d tibi cū via aſſyri
πτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ γηῶν; καὶ τί σοι τῇ ὁδῷ ἀσσυρί=
oꝝ vt bibas aquā fluminū: corripiet te auer
ων τοῦ πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν; παιδεύσει σε ἡ ἀποστα
ſio tua: ⁊ malicia tua arguet te: ⁊ ſcito ⁊ vide
σία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε, καὶ γνῶθι καὶ ἴδε
q̄ amarū tibi relinq̄re te me dicit dn̄s de=
ὅτι πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ λέγει κύριος ὁ θε
us tu⁹. ⁊ nō cōplacui in te dicit dn̄s de⁹ tu⁹:
ός σου. καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐν σοὶ λέγει κύριος ὁ θεός σου,
q̄ a ſeculo cōfregiſti iugū tuū: ⁊ dirupiſti
ὅτι ἀπ᾽ αἰῶνος συνέτριψας τὸν ζυγόν σου, καὶ διέρρηξας
vīcula tua: ⁊ dixiſti: nō ſeruiā: ſed i=
τοὺς δεσμούς σου, καὶ εἶπας, οὐ δουλεύσω, ἀλλὰ πο=
bo in oēm collē ſublimē: ⁊ ſub om=
ρεύσομαι ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ὑποκάτω παν
al. ni ligno vmbroſo illic diffundar in fornicatiōe
i. τὸς ξύλου κατασκίου ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ
mea. ego aūt plātaui te vitē fructiferā oēm
μου. ἐγὼ δὲ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν
verā. quomō cōuerſa es ī amaritudinē vitis aliena.
ἀληθινήν. πῶς ἐστράφης εἰς πικρίαν ἡ ἄμπελος ἡ ἀλλοτρία.
ſi laueris in nitro: ⁊ multiplicaueris tibi herbā:
ἐὰν ἀποπλύνῃς ἐν νίτρῳ, καὶ πληθύνῃς σεαυτῇ πόαν,
maculata es i iniq̄tatib⁹ tuis corā me dicit
κεκηλίδωσαι ἐν ταῖς ἀνομίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ λέγει
dn̄s. quomō dices nō ſū polluta: ⁊ poſt baal
κύριος. πῶς ἐρεῖς οὐκ ἐμιάνθην, καὶ ὀπίσω τῆς βαὰλ
nō āmbulaui: vide vias tuas in ſepulchro multitudīs:
οὐκ ἐπορεύθην; ἴδε τὰς ὁδούς σου ἐν τῷ πολυανδρίῳ,
⁊ ſcito q̄d feceris. ad veſperū vox vlulauit: vias
καὶ γνῶθι τί ἐποίησας. ὀψὲ φωνὴ ὠλόλυξε, τὰς ὁδοὺς
ſuas dilatauit ſup aquas ſolitudinis. in deſideriis ani
αὐτῆς ἐπλάτυνεν ἐφ᾽ ὕδατα ἐρήμου. ἐν ἐπιθυμίαις ψυ
me ſue ſpū̄s portabat. tradita eſt: q̄s cōuer
χῆς αὐτῆς ἐπνευματοφορεῖτο. παρεδόθη, τίς ἐπιστρέ=
tet eā. oēs q̄rentes eā nō laborabūt.
ψει αὐτήν. πάντες οἱ ζητοῦντες αὐτὴν οὐ κοπιάσουσιν.
in humilitate illius reperiēt eā. auer=
ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὑρήσουσιν αὐτήν. ἀπόστρε=
te pedē tuū a via aſpera: ⁊ gut
ψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας, καὶ τὸν φά
tur tuū a ſiti. illa aūt dixit viriliter agā q̄
ρυγγά σου ἀπὸ δίψους. ἡ δὲ εἶπεν ἀνδρειοῦμαι ὅτι
dilexi alienos ⁊ poſt eos ābulabat.
ἠγάπησα ἀλλοτρίους καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἐπορεύετο.
ſicut cōfuſio furis cū capt⁹ fuerit: ſic cōfundent fi
ὡς αἰσχύνη κλέπτου ὅταν ἁλῷ, οὕτως αἰσχυνθήσονται υἱ=
lii iſrael ipi ⁊ reges eoꝝ ⁊ princi
οἱ ἰσραὴλ αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχον
pes eoꝝ
τες αὐτῶν

Trāſla.B.Hie.

[p]aque [o]viue: & [p]foderunt [q]ſibi [r]ciſternas: [s]ciſternas [t]diſſipatas [u]que [v]continere [x]non [y]valent [z]aquas. [a]Nunquid ſeruus eſt [b]iſrael [c]aut [d]vernacul⁹? [e]Quare ergo [h]factus eſt [i]in predam? [k]Super eum [l]rugierunt [m]leones & [n]dederunt [o]vocem ſuam: [p]poſuerūt [q]terrā ei⁹ [r]in ſolitudinē. [s]Ciuitates ei⁹ [t]exuſte ſunt: & [u]nō eſt [x]q habitet in eis. [z]Filii [y]quoq; [a]mēpheos [b]& taphneos [c]cōſtuprauerūt te vſq; ad [d]verticē. [e]Nunq̄d nō [f]iſtud [g]factū eſt [h]tibi: quia [i]dereliq̄ſti [l]dn̄m [m]deū tuū eo [n]tpe quo [o]ducebat te [p]p viā. [q]Et nūc [r]q̄d [s]tibi vis [t]in via [u]egypti: [x]vt bibas [y]aquam [z]turbidam? [a]Et quid [b]tibi [c]cū via [d]aſſyriorum [e]vt bibas [f]aquā [g]fluminis. [h]Arguet te [i]malicia tua: [k]& auerſio tua [l]increpabit te. [m]Scito [n]& vide [o]quia [p]malum [q]& amarū eſt [r]reliquiſſe te [t]dn̄m [u]deū tuū: [x]& nō eſſe [y]timorem eius [z]apud te [a]dicit [b]dn̄s [c]deus [d]exercituū. [f]A ſeculo [g]cōfregiſti [h]iugum meum [i]rupiſti [k]vincula mea [l]& dixiſti. [m]Non [n]ſeruiam. [p]In [q]omni [o]enī [r]colle [s]ſublimi: [t]& ſub [u]omī [x]ligno [y]frondoſo [z]tu [a]pſternebaris [b]meretrix. [c]Ego aūt [d]plantaui te [e]vineā electā: [f]omē [g]ſemē [h]verū. [i]Quō ergo [k]cōuerſa es [l]mihi in [m]prauū [n]vinea [o]aliena? [q]Si [r]laueris te [s]nitro [t]& multiplicaueris [u]tibi herbā [x]borith: [y]maculata es in [z]iniq̄tate tua [a]coram me [b]dicit [c]dn̄s [d]de⁹. [e]Quō [f]dicis: [g]non [h]ſum polluta: [i]poſt [k]baalim [l]non [m]ambulaui? [n]Vide [o]vias tuas [p]in cōualle: [q]ſcito [r]quid [s]feceris. [t]Curſor [u]leuis [x]explicans [y]vias ſuas: [z]onager [a]aſſuet⁹ in [b]ſolitudine: [c]in deſiderio [d]aīe ſue [e]attraxit [f]ventum [g]amoris ſui. [h]Nullus [i]auertet eam. [k]Oēs [l]qui q̄runt eā [m]non [n]deficiēt: [o]in mēſtruis ei⁹ [p]inueniēt eā. [q]Prohibe [r]pedē tuū [s]a nuditate: [t]& guttur tuū [u]a ſiti. [x]Et dixiſti. [y]Deſpaui: [z]nequaq̄ faciā. [b]Adamaui [a]qppe [c]alienos: [d]& poſt eos [e]ambulabo. [f]Quō cōfunditur [g]fur [h]q̄n [i]deprehēditur: [k]ſic [l]cōfuſi ſunt [m]domus [n]iſrael [o]ipſi & [p]reges eoꝝ [q]principes &

Tex.he.hiere.ij.

מים חיים לחצב להם בארות
בארת נשברים אשר לא יכלו
המים: העבד ישראל אם יליד
בית הוא מדוע היה לבז: עליו
ישאגו כפירים נתנו קולם
וישיתו ארצו לשמה עריו נצתה
מבלי יושב: גם בני נף ותחפנחס
ירעוך קדקד: הלוא זאת תעשה
לך עזבך את יהוה אלהיך בעת
מוליכך בדרך: ועתה מה לך
לדרך מצרים לשתות מי שחור
ומה לך לדרך אשור לשתות
מי נהר: תיסרך רעתך ומשבותיך
תוכחך ודעי וראי כי רע
ומר עזבך את יהוה אלהיך ולא
פחדתי אליך נאם אדני יהוה
צבאות: כי מעולם שברתי עלך
נתקתי מוסרותיך ותאמרי לא
אעבור כי על כל גבעה גבהה
ותחת כל עץ רענן את צעה זנה:
ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע
אמת ואיך נהפכת לי סורי הגפן
נכריה: כי אם תכבסי בנתר
ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני
נאם אדני יהוה: איך תאמרי
לא נטמאתי אחרי הבעלים לא
הלכתי ראי דרכך בגיא דעי מה
עשית בכרה קלה משרכת דרכיה:
פרה למד מדבר באות נפשה
שאפה רוח תאנתה מי ישיבנה
כל מבקשיה לא ייעפו בחדשה
ימצאונה: מנעי רגלך מיחף וגורנך
מצמאה ותאמרי נואש לוא
כי אהבתי זרים ואחריהם אלך:
כבשת גנב כי ימצא כן הבישו
בית ישראל המה מלכיהם שריהם

Priitiua.heb.

שבר כול
ילד
מדע בזז
שאג כפר
שות שמם
יצת ישב
רוע עשה
ילך
שתה שחר
יסר רוע
שוב יכח
ידע ראה
מרר
עלם עלל
יסר אמר
עבר
שרק
הפך
כבס
רבה ברר
כתם פנה
אמר טמא
ראה ידע
עשה קלל
שרך דבר
אוה
אנה שוב
בקש יעף
אמר יאש
ילך
בוש מצא
שור

כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם׃ אֹמְרִים לָעֵץ   נבא
אָבִי אַתָּה וְלָאֶבֶן אַתְּ יְלִדְתָּנוּ כִּי
פָנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וּבְעֵת   פנה בנה
רָעָתָם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ וְאַיֵּה   רוע אמר
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּךְ יָקוּמוּ אִם   ישע עשה
יוֹשִׁיעוּךָ בְּעֵת רָעָתֶךָ כִּי מִסְפַּר   קום ישע רוע ספר
עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה׃ לָמָּה   עיר היה
תָרִיבוּ אֵלָי כֻּלְּכֶם פְּשַׁעְתֶּם בִּי נְאֻם   רוב
יְהוָה׃ לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם   נכה
מוּסָר לֹא לָקָחוּ אָכְלָה חַרְבְּכֶם
נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית׃ הַדּוֹר   נבא ארה
אַתֶּם רְאוּ דְבַר יְהוָה הֲמִדְבָּר הָיִיתִי   שחת ראה
לְיִשְׂרָאֵל אִם אֶרֶץ מַאְפֵּלְיָה   דבר היה
מַדּוּעַ אָמְרוּ עַמִּי רַדְנוּ לוֹא נָבוֹא   אפל ידע
עוֹד אֵלֶיךָ׃ הֲתִשְׁכַּח בְּתוּלָה עֶדְיָהּ   רוד בוא
כַּלָּה קִשֻּׁרֶיהָ וְעַמִּי שְׁכֵחוּנִי יָמִים   שכח בתל
אֵין מִסְפָּר׃ מַה תֵּיטִבִי דַּרְכֵּךְ   עדה יום
לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה לָכֵן גַּם אֶת הָרָעוֹת   ספר יטב רוע
לִמַּדְתִּי אֶת דְּרָכָיִךְ׃ גַּם בִּכְנָפַיִךְ
נִמְצְאוּ דַּם נַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים נְקִיִּים   מצא אבה
לֹא בַמַּחְתֶּרֶת מְצָאתִים כִּי עַל   נקה חתר
כָּל אֵלֶּה׃ וַתֹּאמְרִי כִּי נִקֵּיתִי אַךְ   אמר נקה
שָׁב אַפּוֹ מִמֶּנִּי הִנְנִי נִשְׁפָּט   שוב שפט
אוֹתָךְ עַל אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי׃ מַה   את
תֵּזְלִי מְאֹד לְשַׁנּוֹת אֶת דַּרְכֵּךְ   אזל שנה
גַּם מִמִּצְרַיִם תֵּבוֹשִׁי כַּאֲשֶׁר בֹּשְׁתְּ   בוש
מֵאַשּׁוּר׃ גַּם מֵאֵת זֶה תֵּצְאִי וְיָדַיִךְ   יצא
עַל רֹאשֵׁךְ כִּי מָאַס יְהוָה בְּמִבְטַחַיִךְ   בטח
וְלֹא תַצְלִיחִי לָהֶם׃   צלח

Cap.iij.

לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח   שלח
אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָלְכָה מֵאִתּוֹ   איש
וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר הֲיָשׁוּב אֵלֶיהָ   היה שוב
עוֹד הֲלוֹא חָנוֹף תֶּחֱנַף הָאָרֶץ   חנף
הַהִיא וְאַתְּ זָנִית רֵעִים רַבִּים   זנה רעה
וְשׁוֹב אֵלַי נְאֻם יְהוָה׃ שְׂאִי עֵינַיִךְ   רבב נשא
עַל שְׁפָיִם וּרְאִי אֵיפֹה לֹא שֻׁגַּלְתְּ   שפה ראה

sacerdotes & prophete eorum: dicentes ligno: pater meus es tu: & lapidi tu me genuisti. Verterunt ad me tergū & non faciē: & in tēpore afflictiōis sue: dicēt: surge & libera nos. Vbi sūt dii tui quos fecisti tibi? Surgant & liberēt te: in tp̄e afflictionis tue. Scd̄m nūerū qppe ciuitatū tuarū erant dii tui iuda. Quid vultis mecū iudicio cōtendere? Oēs dereliqstis me dicit dominus. Frustra percussi filios vestros: disciplinā nō receperūt. Deuorauit gladius vester pphetas vr̄os: quasi leo vastator generatio vr̄a. Videte verbū dn̄i. Nunqd solitudo factus sum israeli: aut terra serotina? Quare ergo dixit pp̄ls meus recessimus: nō veniemus vltra ad te? Nunqd obliuiscetur virgo ornamēti sui: aut sponsa fascie pectoralis sue? Pp̄ls vero meus oblitus est mei diebus īnumeris. Quid niteris bonā ostēdere viā tuā: ad q̄rendā dilectionē: q insup & malicias tuas docuisti vias tuas: & in alis tuis inuētus est sanguis animarū pauperū & innocētum. Non in fossis inueni eos: sed in oībus q̄ supra memoraui. Et dixisti. Absq̧ pctō & innocēs ego sum: & pterea auertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio cōtendā tecū: eo q dixeris: non peccaui. quā vilis facta es nimis: iterans vias tuas. Et ab egypto cōfunderis: sicut cōfusa es ab assur. Nā & ab ista egredieris: & manus tue erūt sup caput tuū: qm̄ obtriuit dn̄s cōfidentiā tuā: & nihil habebis prosperum. 3.

Vulgo dicitur. Si dimiserit vir vxorem suam & recedens ab eo duxerit virū alterū: nūquid reuertetur ad eam vltra. Nunqd nō polluta erit & cōtaminata mulier illa? Tu aūt fornicata es cū amatoribus multis: tn̄ reuertere ad me dicit dn̄s. Leua oculos tuos in directum: & vide vbi non prostrata sis?

& pphete eoꝝ ligno dixerūt: q2 pr̄ meus
καὶ οἱ προφῆται αὐτῶν τῷ ξύλῳ εἶπον, ὅτι πατήρ μου
es tu: & lapidi tu genuisti me. & verterūt ad me
εἶ σύ, καὶ τῷ λίθῳ σὺ ἐγέννησάς με. καὶ ἔστρεψαν ἐπ' ἐμὲ
terga & nō facies eoꝝ. & in tp̄e malo
νῶτα καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν. καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν κα-   F
rū eoꝝ dicēt: surge: & salua nos. & vbi
κῶν αὐτῶν ἐροῦσιν, ἀνάστα, καὶ σῶσον ἡμᾶς. καὶ ποῦ
sunt dii tui q̄s fecisti tibi? si surgēt:
εἰσὶν οἱ θεοί σου οὓς ἐποίησας σεαυτῷ; εἰ ἀναστήσονται   Infra. 32.f.
& saluabūt te in tp̄e afflictiōis tue. q2 scd̄m   Deut. 32.c.
καὶ σώσουσί σε ἐν καιρῷ τῆς κακώσεώς σου. ὅτι κατὰ
numerū ciuitatū tuaꝝ erāt dii tui iuda: & secū
ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου ἰούδα, καὶ κα-
dū numerū viarū hierl̄m īmolabāt baal. vt qd
τὰ ἀριθμὸν διόδων τῆς ἱερουσαλὴμ ἔθυον τῇ βάαλ. ἱνατί
loqmini ad me? oēs vos ipie egistis: & oēs
λαλεῖτε πρός με; πάντες ὑμεῖς ἠσεβήσατε, καὶ πάντες
vos ipie egistis in me dicit dn̄s deus. frustra
ὑμεῖς ἠσεβήσατε εἰς ἐμὲ λέγει κύριος ὁ θεός. μάτην
pcussi filios vr̄os. disciplinā nō recepistis. gla
ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν. παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε. μά-
dius deuorauit pphetas vr̄os q̄si leo va-
χαιρα κατέφαγε τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς λέων ὀλο-
stator & nō timuistis. audite verbū dn̄i hec
θρεύων καὶ οὐκ ἐφοβήθητε. ἀκούσατε λόγον κυρίου τά-
dicit dn̄s: nūqd solitudo factus sū israel aut terra
δε λέγει κύριος, μὴ ἔρημος ἐγενόμην τῷ ἰσραὴλ ἢ γῆ
plena sentiū. q2 dixit pp̄ls meus: nō seruie-
κεχερσωμένη. διότι εἶπεν ὁ λαός μου, οὐ κυριευθησό-   G
mus: & nō veniemus ad te āplius. nūqd obliuiscetur
μεθα, καὶ οὐχ ἥξομεν πρὸς σὲ ἔτι. μὴ ἐπιλήσεται
sponsa ornamēti sui & virgo fascie pectora
νύμφη τὸν κόσμον αὐτῆς καὶ παρθένος τὴν στηθοδεσ-
lis sue? at pp̄ls meus oblitus est mei dies quoꝝ
μίδα αὐτῆς; ὁ δὲ λαός μου ἐπελάθετό μου ἡμέρας ὧν
nō est numerus. qd adhuc bonū exercebis in
οὐκ ἔστιν ἀριθμός. τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς
viis tuis vt q̄ras dilectionē? nō sic: sed &
ὁδοῖς σου τοῦ ζητεῖν ἀγάπησιν; οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ
tu iniq̧ egisti vt pollueres vias tuas: & in
σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μιᾶναι τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐν ταῖς
manibus tuis īuēti sūt sanguines aīarū inocētiū nō in
χερσί σου εὑρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθώων οὐκ ἐν
fossis īueni eos: sed in oī quercu. &
διορύγμασιν εὗρον αὐτούς, ἀλλ' ἐπὶ πάσῃ δρυΐ. καὶ
dixisti inocēs sum: sed auertat furor eius
εἶπας ἀθῷός εἰμι, ἀλλὰ ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς αὐτοῦ
a me. ecce ego litigo tecū: in eo qd̄ dicis
ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σέ, ἐν τῷ λέγειν
tu nō peccaui. q2 despexisti vehemēter vt
σε, οὐχ ἥμαρτον. ὅτι κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ
iterares vias tuas. & ab egypto con
δευτερῶσαι τὰς ὁδούς σου. καὶ ἀπὸ αἰγύπτου κα-
funderis: sicut ab assur. q2 & hinc egredieris. &
ταισχυνθήσῃ, ὡς ἀπὸ ἀσούρ. ὅτι καὶ ἐντεῦθεν ἐξελεύσῃ. καὶ
manus tue sup caput tuū: q2 repulit dn̄s
αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ὅτι ἀπώσατο κς
spē tuā & nō psperaberis in ea.
τὴν ἐλπίδα σου καὶ οὐκ εὐοδωθήσῃ ἐν αὐτῇ. Ca.3.
Si dimiserit vir vxorē suā: & recesse-   A
Ἐὰν ἐξαποστείλῃ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀπέλ-
rit ab eo: & fuerit viro alteri: nūqd reuer
θῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μὴ ἀνακάμπτου-
tēs reuertet ad eā vltra? nōne cōtaminata cōtaminabitur
σα ἀνακάμψῃ πρὸς αὐτὸν ἔτι; οὐ μιαινομένη μιανθήσεται
mulier illa: & fornicata es in pastoribus mul-
ἡ γυνὴ ἐκείνη, καὶ συνεξεπόρνευσας ἐν ποιμέσι πολ-
tis: & reuertebaris ad me: dicit dn̄s. leua
λοῖς; καὶ ἀνέκαμπτες πρός με, λέγει κύριος. ἆρον τοὺς
oculos tuos in directū: & vide vbi nō postrata sis
ὀφθαλμούς σου εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἴδε ποῦ οὐχὶ ἐξεφύρθης

in viis ſediſti ei⁹ q̄ſi cornix deſerꝫ
ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη ἠρημω=
ta: ⁊ polluiſti terrā in fornicationib⁹ tuis
μένη, καὶ ἐμίανας τὴν γῆν ἐν ταῖς πορνείαις σου
⁊ in maliciis tuis. ⁊ habuiſti paſtores mul=
καὶ ἐν ταῖς κακίαις σου. καὶ ἔσχες ποιμένας πολ
tos in offenſionē tuā. facies meretricis fctā eſt tibi:
λοὺς εἰς πρόσκομμά σου. ὄψις πόρνης ἐγένετό σοι,
ſine rubore facta es ad oēs: nōne vſq̄ nūc me voca
ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας οὐχ ἕως νῦν με ἐκά
ſti ⁊ patrē ⁊ ducē virginitatis tue:
λεσας καὶ πατέρα καὶ ἀρχηγὸν τῆς παρθενίας σου;
nūqd ꝑmanebit in ſeculū: aut cuſtodiet in victo
μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα, ἢ διαφυλαχθήσεται εἰς νῖ=
riā: ecce loquuta es ⁊ feciſti mala hec
κος; ἰδοὺ ἐλάλησας καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦ
⁊ potuiſti. ⁊ dixit dn̄s ad me in
τα καὶ ἠδυνάσθης. καὶ εἶπεν κύριος πρός με ἐν ταῖς
dieb⁹ regis ioſie vidiſti q̄ fecit mihi
ἡμέραις τοῦ βασιλέως ἰωσίου ἴδες ἃ ἐποίησεν μοι ἡ
.b. habitatio iſrael: abiit ſuꝑ oēm mōtē excelſum ⁊
κατοικία τοῦ ἰσραήλ; ἐπορεύθη ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλὸν καὶ
ſub oī ligno frōdoſo ⁊ fornicata eſt ibi
ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους καὶ ἐπόρνευσεν ἐκεῖ
⁊ dixi poſtq̄ꝫ fornicata eſt ipa hec oia:
καὶ εἶπα μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν ταῦτα πάντα,
ad me cōuertere ⁊ nō eſt reuerſus. ⁊ vidit
πρός με ἀνάστρεψον καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν. καὶ εἶδεν τὴν
deformitatē ei⁹ p̄uaricatrix iuda: ⁊ vidi qꝛ
ἀσυνθεσίαν αὐτῆς ἡ ἀσύνθετος ἰούδα καὶ εἶδον διότι
ꝑ oibus ꝑ qb⁹ relicta eſt in his mechata ē
περὶ πάντων ἀνθ' ὧν κατελείφθη ἐν αὐτοῖς ἐμοιχᾶτο
habitatio iſrael. ⁊ dimiſi eā: ⁊
ἡ κατοικία τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτήν, καὶ
dedi ei libellū repudii in man⁹ e=
ἔδωκα αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐ=
ius: ⁊ nō timuit p̄uaricatrix iuda. ⁊ abiit
τῆς, καὶ οὐκ ἐφοβήθη ἡ ἀσύνθετος ἰούδα. καὶ ἐπορεύθη
⁊ fornicata eſt ⁊ ipa ⁊ fctā eſt in nihilū forni
καὶ ἐπόρνευσεν καὶ αὐτὴ καὶ ἐγένετο εἰς οὐδὲν ἡ πο
catio ei⁹: ⁊ mechata eſt in lignū ⁊ lapi
ρνεία αὐτῆς, καὶ ἐμοίχευσεν εἰς τὸ ξύλον καὶ τὸν λί
dē. ⁊ in oibus his nō reuerſa eſt ad me
θον. καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπεστράφη πρός με ἡ
p̄uaricatrix iuda ex toto corde ſuo ſed in
ἀσύνθετος ἰούδα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῆς ἀλλ' ἐπὶ
mēdacio. ⁊ dixit dn̄s ad me: iuſtificauit ani
ψεύδει. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἐδικαίωσεν τὴν ψυ=
mā ſuā iſrael ab p̄uaricatrice iuda. vade
χὴν αὐτῆς ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἀσυνθέτου ἰούδα. πορεύου
⁊ lege ſermones iſtos ad aqlonē: ⁊ dices:
καὶ ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους πρὸς βορρᾶν, καὶ ἐρεῖς,
cōuertere ad me hītatio iſrael ait do=
ἐπιστράφητι πρός με ἡ κατοικία τοῦ ἰσραὴλ λέγει κύ=
min⁹: ⁊ nō firmabo faciē meā ſuꝑ vos:
ριος, καὶ οὐ μὴ στηρίσω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς,
qꝛ miſericors ego ſū dicit dn̄s: ⁊ nō iraſcar vobis
ὅτι ἐλεήμων ἐγώ εἰμι λέγει κύριος, καὶ οὐ μηνιῶ ὑμῖν
in ſeculū. verūtn̄ ſcito iniq̄tatē tuā: qꝛ in do
εἰς τὸν αἰῶνα. πλὴν γνῶθι τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς κύ
minū deū tuū ipie egiſti: ⁊ effudiſti vias
ριον τὸν θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχεας τὰς ὁδούς
tuas in alienos ſub oī ligno frōdoſo:
σου εἰς ἀλλοτρίους ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους,
at vocē meā nō audiſti dicit dn̄s. cō
τῆς δὲ φωνῆς μου οὐχ ὑπήκουσας λέγει κύριος. ἐπι
uertimini filii apoſtate dicit dn̄s: qꝛ
στράφητε υἱοὶ ἀφεστηκότες λέγει κύριος, διότι

In viis ſedebas expe=
ctans eos quaſi latro
in ſolitudine: & polluiſti
terrā in fornicationibus
tuis & maliciis tuis. Quā
obrē ꝓhibite ſunt ſtille
pluuiarū: & ſerotin⁹ īber
nō fuit. Frons mulieris
meretricis facta eſt tibi:
noluiſti erubeſcere. Er
go ſaltem amodo voca
me pr̄ meus: dux virgi
nitatis mee tu es. Nūqd
iraſceris in ꝑpetuū aut ꝑ
ſeuerabis in finē? Ecce
locuta es & feciſti mala:
& potuiſti. Et dixit dn̄s
ad me: in diebus ioſie
regis. Nunquid vidiſti
que fecerit
auerſatrix iſrael? Abiit
ſibimet ſuper
omnē montem excel=
ſum: & ſub omni ligno
frondoſo: & fornicata eſt
ibi. Et dixi: cum
feciſſet hec omnia: ad
me reuertere:
& nō eſt reuerſa. Et vidit
preuaricatrix ſoror eius
iuda: quia pro eo

q̄ mechata eſſet auerſa
trix iſrael
dimiſiſſem eam: & dediſ
ſem ei libellum repudii:
& non timuit preuarica
trix iuda
ſoror eius: ſed abiit &
fornicata eſt etiā ipſa: &
facilitate fornicationis
ſue cōtaminauit terram:
& mechata eſt cum lapi
de & ligno. Et
in oībus his non eſt re
uerſa ad me p̄uaricatrix
ſoror eius iuda in toto
corde ſuo: ſed
in mendacio ait domi=
nus: & dixit
dn̄s ad me. Iuſtificauit
animā ſuam auerſatrix
iſrael comparatione pre
uaricatricis iuda. Vade
& clama ſermones iſtos
contra aquilonem:
& dices. Reuertere auer
ſatrix iſrael:
ait dn̄s: & non auertam
faciem meam a vobis:
quia ſanctus ego ſum
dicit dn̄s: & nō iraſcar
in perpetuū. Verūtamē
ſcito iniqtatē tuā: qa in
dn̄m deū tuū p̄uaricata
es. Et diſperſiſti vias tuas
alienis ſub omni ligno
frondoſo: & vocē meam
non audiſti: ait domi=
nus. Conuertimini
filii reuertentes dicit
dominus: quia

עַל דְּרָכִים יָשַׁבְתְּ לָהֶם כַּעֲרָבִי
בַּמִּדְבָּר וַתַּחֲנִיפִי אֶרֶץ בִּזְנוּתַיִךְ
וּבְרָעָתֵךְ׃ וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים וּמַלְקוֹשׁ
לוֹא הָיָה וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה
לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם׃ הֲלוֹא מֵעַתָּה
קָרָאתִי לִי אָבִי אַלּוּף נְעוּרַי אָתָּה׃
הֲיִנְטֹר לְעוֹלָם אִם יִשְׁמֹר לָנֶצַח
הִנֵּה דִבַּרְתְּ וַתַּעֲשִׂי הָרָעוֹת וַתּוּכָל׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ
הַמֶּלֶךְ הֲרָאִיתָ אֲשֶׁר עָשְׂתָה
מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל הֹלְכָה הִיא עַל
כָּל הַר גָּבֹהַּ וְאֶל תַּחַת כָּל עֵץ
רַעֲנָן וַתִּזְנִי שָׁם׃ וָאֹמַר אַחֲרֵי
עֲשׂוֹתָהּ אֶת כָּל אֵלֶּה אֵלַי תָּשׁוּב
וְלֹא שָׁבָה וַתֵּרֶא בָּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ
יְהוּדָה׃ וָאֵרֶא כִּי עַל כָּל אֹדוֹת
אֲשֶׁר נִאֲפָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל
שִׁלַּחְתִּיהָ וָאֶתֵּן אֶת סֵפֶר כְּרִיתֻתֶיהָ
אֵלֶיהָ וְלֹא יָרְאָה בֹּגֵדָה יְהוּדָה
אֲחוֹתָהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּזֶן גַּם הִיא׃ וְהָיָה
מִקֹּל זְנוּתָהּ וַתֶּחֱנַף אֶת הָאָרֶץ
וַתִּנְאַף אֶת הָאֶבֶן וְאֶת הָעֵץ׃ וְגַם
בְּכָל זֹאת לֹא שָׁבָה אֵלַי בָּגוֹדָה
אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה בְּכָל לִבָּהּ כִּי
אִם בְּשֶׁקֶר נְאֻם יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלַי צִדְּקָה נַפְשָׁהּ מְשֻׁבָה
יִשְׂרָאֵל מִבֹּגֵדָה יְהוּדָה׃ הָלֹךְ
וְקָרָאתָ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צָפֹנָה
וְאָמַרְתָּ שׁוּבָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל
נְאֻם יְהוָה לוֹא אַפִּיל פָּנַי בָּכֶם
כִּי חָסִיד אֲנִי נְאֻם יְהוָה לֹא אֶטּוֹר
לְעוֹלָם׃ אַךְ דְּעִי עֲוֹנֵךְ כִּי בַּיהוָה
אֱלֹהַיִךְ פָּשָׁעַתְּ וַתְּפַזְּרִי אֶת דְּרָכַיִךְ
לַזָּרִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן וּבְקוֹלִי
לֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם יְהוָה׃ שׁוּבוּ
בָנִים שׁוֹבָבִים נְאֻם יְהוָה כִּי

דבר חנף
זנה רוע
מנע לקש
איש כלם
אלף נער
נטר עלם
שמר עשה
יכל
אמר יום
ראה
שוב
גבה
זנה
שוב
ראה בגד
נתן כרת
אח ילך
זנה קול
זנה חנף
נאף
שוב
לבב
אמר
נבל פנה
חסד נטר
ידע
פזר

אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם
אחד מעיר ושנים ממשפחה — שנה שפחה
והבאתי אתכם ציון: ונתתי לכם — בוא נתן
רעים כלבי ורעו אתכם דעה — רעה ידע
והשכיל: והיה כי תרבו ופריתם — שכל רבה
בארץ בימים ההמה נאם יהוה — פרה יום
לא יאמרו עוד ארון ברית יהוה — אמר ארן
ולא יעלה על לב ולא יזכרו בו — ברת עלה
ולא יפקדו ולא יעשה עוד: בעת — זכר פקד
ההיא יקראו לירושלם כסא — עשה
יהוה ונקוו אליה כל הגוים לשם — קרא
יהוה לירושלם ולא ילכו עוד — קנה
אחרי שררות לבם הרע: בימים — רוע יום
ההמה ילכו בית יהודה על בית
ישראל ויבאו יחדו מארץ צפון — בוא צפן
על הארץ אשר הנחלתי את — נחל
אבותיכם: ואנכי אמרתי איך
אשיתך בבנים ואתן לך ארץ — שות נתן
חמדה נחלת צבי צבאות גוים — צבה
ואמר אבי תקראו לי ומאחרי — קרא
לא תשובי: אכן בגדה אשה מרעה — שוב איש
כן בגדתם בי בית ישראל נאם
יהוה: קול על שפיים נשמע — שפה שמע
בכי תחנוני בני ישראל כי העוו — בכה חנן
את דרכם שכחו את יהוה — עוה
אלהיהם: שובו בנים שובבים
ארפה משובתיכם הננו אתנו — רפא שוב
לך כי אתה יהוה אלהינו: אכן — אתה
לשקר מגבעות המון הרים אכן — המן
ביהוה אלהינו תשועת ישראל: — ישע
והבשת אכלה את יגיע אבותינו — בוש יגע
מנעורינו את צאנם ואת בקרם — נער
את בניהם ואת בנותיהם: נשכבה — בנה שכב
בבשתנו ותכסנו כלמתנו כי — בוש כסה
ליהוה אלהינו חטאנו אנחנו
ואבותינו מנעורינו ועד היום

ego vir vester. Et assumam vos: vnum de ciuitate: & duos de cognatione & introducam vos in sion. Et dabo vobis pastores iuxta cor meū: & pascent vos scientia & doctrina. Cūq multiplicati fueritis & creueritis in terra in diebus illis ait dominus: non dicent vltra arca testamenti domini: neq ascendet sup cor neq recordabūtur illi9 nec visitabitur: neq fiet vltra. In tempore illo vocabunt hierusalē solium dñi: & cōgregabūtur ad eam oēs gentes in noīe domini in hierusalē: & non ambulabunt post prauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domum israel: & venient simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris. Ego autem dixi. Quomodo ponam te in filios & tribuam tibi terram desiderabilē hereditatē p̄clarā exercituū gētiū? Et dixi. Patrem vocabis me & post me ingredi nō cessabis. Sed quō si contēnat mulier amatorē suū: sic contēpsisti me dom9 israel dicit domin9. Vox in viis audita est: ploratus & vlulatus filiorum israel: qm̄ iniquā fecerunt viam suam: obliti sunt domini dei sui. Conuertimini filii reuertentes: & sanabo auersiones vestras. Ecce nos venimus ad te. Tu enim es dñs deus noster. Vere mēdaces erant colles & multitudo montiū. Vere in domino deo nostro salus israel. Confusio comedit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra: greges eorū & armenta eorum: filios eorū & filias eorum. Dormiemus in cōfusione nr̄a: & operiet nos ignominia nr̄a: quoniā domino deo nostro peccauimus nos & patres nostri ab adolescentia nr̄a vsq ad diem

ego dn̄abor vobis τ assumā vos vnū de ciuitate
ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῖν καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἕνα ἐκ πόλεως
τ duos de cognatione: τ itroducā vos in sion τ
καὶ δύο ἐκ πατριᾶς, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς σιὼν καὶ
dabo vobis pastores scdm cor meū
δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου
τ pascent vos pastores cū scientia. τ
καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης. καὶ
erit si multiplicati fueritis τ creueritis sup terrā dicit do
ἔσαι ἐὰν πληθυνθῆτε καὶ αὐξηθῆτε ἐπὶ τῆς γῆς λέγει κύ
min9. in diebus illis nō dicēt vltra: arca
ριος. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, κιβωτὸς
testamēti sctī israel nō ascēdet in cor: ne
διαθήκης ἁγίου ἰσραὴλ οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρδίαν, οὐ
q3 noiabit neq visitabit: τ nō fiet
δὲ ὀνομασθήσεται οὐ δὲ ἐπισκεφθήσεται, καὶ οὐ ποιηθήσεται
vltra. in dieb9 illis τ in tpē illo vo
ἔτι. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κα
cabūt hierlm thron9 dn̄i: τ cōgregabū
λέσουσιν τὴν ἱερουσαλὴμ θρόνος κυρίου, καὶ συναχθήσον
tur ad eā oēs gētes: τ nō āmbulabūt vltra
ται εἰς αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οὐ πορεύσονται ἔτι
post cogitatiōes cordis sui mali.
ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
in dieb9 illis cōuenient dom9 iuda
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνελεύσονται ὁ οἶκος ἰούδα
in domū israel: τ venient simul a terra
ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ, καὶ ἥξουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπὸ γῆς
aqlonis τ ab oīb9 regionib9 ad terrā quā he
βορρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἣν κα
reditare feci pr̄es eoꝝ. τ ego dixi: fiat
τεκληρονόμησα τοὺς πατέρας αὐτῶν. κἀγὼ εἶπα, γένοιτο
dn̄e: q2 ordiabo te in filios: τ dabo tibi terrā
κύριε, ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν
electā hereditatē dei oīpotētis gētiū: τ
ἐκλεκτὴν κληρονομίαν θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν, καὶ
si patrē iuocatis me τ a me nō auerte
εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθέ με καὶ ἀπ' ἐμοῦ οὐκ ἀποστρα
mini: verūtū sicut cōtēnit mulier i amatorē suū:
φήσεσθε, πλὴν ὡς ἀθετεῖ γυνὴ εἰς τὸν συνόντα αὐτῇ,
sic cōtēpsit in me dom9 israel dicit dn̄s. vox
οὕτως ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος. φω
ex labiis audita ē plorat9 τ dep̄catiōis filioꝝ
νὴ ἐκ χειλέων ἠκούσθη κλαυθμοῦ καὶ δεήσεως υἱῶν
israel. q2 iniq egeft in viis eoꝝ: obliti sūt
ἰσραήλ. ὅτι ἠδίκησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ἐπελάθοντο — Infra. 31.b.
dei sctī eoꝝ. cōuertimini filii reuertētes: τ — Mat.
θεοῦ ἁγίου αὐτῶν. ἐπιστράφητε υἱοὶ ἐπιστρέφοντες, καὶ — 2.c.
sanabo cōtritiones vr̄as. ecce hi nos eri
ἰάσομαι τὰ συντρίμματα ὑμῶν. ἰδοὺ οἵδε ἡμεῖς ἐσό
mus tibi: q2 tu dn̄s de9 nr̄ es. vere in mēda
μεθά σοι, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἶ. ὄντως εἰς ψεῦ
ciū erāt colles τ fortitudo mōtiū: verūtū p
δος ἦσαν οἱ βουνοὶ καὶ ἡ δύναμις τῶν ὀρέων, πλὴν διὰ
dn̄m deū nr̄m sal9 israel. at cōfu
κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ σωτηρία τοῦ ἰσραήλ. ἡ δὲ αἰσχύ
sio cōsūpsit labores pr̄m nr̄oꝝ ab
νη κατηνάλωσεν τοὺς μόχθους τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπὸ
adolescētia eoꝝ: oues eoꝝ τ vitulos
νεότητος αὐτῶν, τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς μόσχους
eoꝝ: filios eoꝝ τ filias eoꝝ.
αὐτῶν, τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν.
dormiuim9 in cōfusione nr̄a: τ cooperuit nos
ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ αἰσχύνῃ ἡμῶν, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς
ignominia nr̄a: q2 corā deo nr̄o pecca
ἡ ἀτιμία ἡμῶν, διότι ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμάρ
uimus nos τ pr̄es nr̄i ab adolescētia no
τομεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ νεότητος ἡ
stra vsq ad diē
μῶν ἕως τῆς ἡμέρας

F

G

hanc: ꝛ nō audiuim⁹ vocē dñi
ταύτης, καὶ οὐχ ὑπηκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ
dei nr̄i.
θεοῦ ἡμῶν.

Ca.4.

SI cōuersus fuerit israel dicit dñs ad me: con=
Ἐὰν ἐπιστραφῇ ἰσραὴλ λέγει κύριος πρός με, ἐπι
uertetur ꝛ si abstulerit abominatiōes ei⁹ ab
στραφήσεται. καὶ ἐὰν περιέλῃ τὰ βδελύγματα αὐτοῦ ἀπὸ
ore eius: ꝛ a facie mea timue
τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου εὐλα
rit ꝛ iurauerit: viuit dñs cū veritate: ꝛ in iudicio
βηθῇ καὶ ὀμόσῃ, ζῇ κύριος μετὰ ἀληθείας, καὶ ἐν κρίσει
ꝛ in iusticia: ꝛ bñdicēt in ipo gētes: ꝛ
καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ εὐλογήσουσιν ἐν αὐτῷ ἔθνη, καὶ
in ipo laudabūt deū in hierlm. qꝛ hec di=
ἐν αὐτῷ αἰνέσουσιν τῷ θεῷ ἐν ἱερουσαλήμ. ὅτι τάδε λέ
cit dñs viris iuda ꝛ hītatorib⁹ hie
γει κύριος τοῖς ἀνδράσιν ἰούδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱε
rusalē: inouate vobis noualia: ꝛ nō semine
ρουσαλήμ, νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπείρε=
tis sup spinas. circūcidimini deo vr̄o: ꝛ circūci
τε ἐπ᾽ ἀκάνθαις. περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ περιτέ
dite duriciā cordis vr̄i viri iuda ꝛ ha
μνετε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ κα
bitātes in hierlm: ne egrediaṫ q̄si ignis furor me⁹:
τοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, μὴ ἐξέλθῃ ὡς πῦρ ὁ θυμός μου,
ꝛ succendeṫ: ꝛ nō erit q̄ extinguat a fa
καὶ ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων ἀπὸ προσώ=
cie malicie adinuentionū vr̄aꝝ. ānūciate in
που πονηρίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν. ἀναγγείλατε ἐν
iuda ꝛ audiaṫ in hierlm. dicite cani
τῷ ἰούδα καὶ ἀκουσθήτω ἐν ἱερουσαλήμ. εἴπατε σημά
te tuba in terra: ꝛ clamate fortiter. dicite
νατε σάλπιγγι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κεκράξατε μέγα. εἴπατε
cōgregamini: ꝛ ingrediamur in ciuitates mura
συνάχθητε, καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς τειχή
tas. assumētes fugite in siō: festinate: nō ste
ρεις. ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς σιών, σπεύσατε, μὴ στῆ
tis: qꝛ mala ego adduco ab aq̄lone ꝛ cōtritiōem ma
τε, ὅτι κακὰ ἐγὼ ἐπάγω ἀπὸ βορρᾶ καὶ συντριβὴν με
gnā. ascēdit leo de cubili suo: ꝛ va
γάλην. ἀνέβη λέων ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύ
stās gētes se leuauit. ꝛ egressus ē de loco suo: vt po=
ων ἔθνη ἐξῆρεν, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, τοῦ θεῖ
nat terrā tuā in solitudinē. ꝛ ciuitates tue va
ναι τὴν γῆν σου εἰς ἐρήμωσιν. καὶ αἱ πόλεις σου κα=
stabunṫ: vt nō habiteṫ ipē. sup
θαιρεθήσονται, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτάς. ἐπὶ
hec accingimini ciliciis: ꝛ plangite ꝛ vlu=
τούτοις περιζώσασθε σάκκους, καὶ κόπτεσθε καὶ ὀλο=
late: qꝛ nō est auersa ira furoris dñi a no=
λύζετε, διότι οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ὀργῆς κυρίου ἀφ᾽ ἡ=
bis. ꝛ erit in illa die dicit dñs: peribit
μῶν. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος, ἀπολεῖται
cor regis ꝛ cor principū:
ἡ καρδία τοῦ βασιλέως καὶ ἡ καρδία τῶν ἀρχόντων,
ꝛ sacerdotes extra se fiēt: ꝛ pphete admirabunṫ.
καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκστήσονται, καὶ οἱ προφῆται θαυμάσονται.
ꝛ dixi o dn̄ator dñs ergo decipiēs decepisti
καὶ εἶπα ὦ δέσποτα κύριε ἄρα γε ἀπατῶν ἠπάτησας τὸν
ppl̄m hūc ꝛ hierlm dicēs: pax erit vobis:
λαὸν τοῦτον καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ λέγων, εἰρήνη ἔσται ὑμῖν,
ꝛ pueniet gladi⁹ vsq3 ad aīam eoꝝ. in tēpo
καὶ ἅψεται ἡ μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν. ἐν τῷ και=
re illo dicēt pplo huic ꝛ hierlm. spū
ρῷ ἐκείνῳ ἐροῦσιν τῷ λαῷ τούτῳ καὶ τῇ ἱλῆμ. πνεύματι
erroris: in solitudie via filie ppl̄i mei nō
πλανήσεως, ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου οὐκ
ad purū neq3 ad sctm̄. spūs plenitudinis veniet mihi. nūc
εἰς καθαρὸν οὐδὲ εἰς ἅγιον. πνεῦμα πληρώσεως ἥξει μοι. νῦν
aūt ego loquar iudicia mea ad illos: ecce q̄si nubes
δὲ ἐγὼ λαλήσω κρίματά μου πρὸς αὐτούς, ἰδοὺ ὡς νεφέλη

[o]hanc[p] & non[q]audiuimus
[r]vocem[s] domini
[t]dei nostri.

4.

SI[b]reuerteris[c]israel[d]ait
[e]dñs:[f] ad me[g]conuertere.
[h]Si[i]abstuleris
[k]offendicla tua[l]a facie mea
[m]nō[n]cōmoueberis.[o]Et iu
rabis[p]viuit[q]dñs[r] in verita
te &[s]in iudicio[t]& in iusti=
cia[u]& bñdicent[x] eum[y]gen
tes:[z]ipsumq3[a]laudabunt.
[b]Hec[c]enim[d]dicit[e]domin⁹
[f]viro[g]iuda
[h]& hierusalē.[i]Nouate[k]vo
bis[l]nouale:[m] & nolite
[n]serere[o]sup[p]spinas.[q]Cir=
cuncidimini[r]domino:
[s]& auferte[t] preputia[u]cor
dium vestrorū[x] viri[y] iuda
[z]& habitatores[a]hierusalē:
[b]ne forte[c] egrediatur[d] vt
ignis[e]indignatio mea[f] &
succēdatur:[g]& nō sit[h]q ex
tinguat:[i]ppter[k]maliciam
[l]cogitationū vr̄arū.[m] An
nūciate[n]in iuda[o]& in hie=
rusalē:[p]auditū facite:[q]loq
mini[r]& canite[s]tuba[t]ī ter
ra:[u]clamate[x]fortiter:[y]& di
cite.[z] Cōgregamini[a] & in
grediamur[c]ciuitates[d] mu
nitas:[e]leuate[f] signum[g]in
sion.[h]Cōfortamini:[i]noli
te[k]stare:[l]qa[m]malum[n] ego
[o]adduco[p] ab aquilone[q]&
cōtritionē[r]magnā.[s] Ascē
dit[t] leo[u]de cubili suo:[x] &
predo[y]gentiū[z] se leuauit.
[a]Egressus est[b]de loco suo
[c]vt ponat[d]terrā tuā[e] in so
litudinē.[f]Ciuitates tue[g]va
stabūtur remanētes[h] abs=
q3[i]habitatore.[k] Sup[l] hoc
[m]accīgite vos[n]ciliciis:[o]plā
gite[p]& vlulate:[q]qa[r]nō[s]est
auersa[t] ira[u] furoris[x] dñi[y]a
nobis.[z] Et erit[a] in die[b]illa
[c]dicit[d] dominus:[e] peribit
[f]cor[g]regis[h]& cor[i]pricipū:
[k]& obstupescent[l]sacerdo
tes[m]& pphete[n]consterna
būtur:[o]& dixi.[p]Heu: heu:
heu[q]dñe[r]deus.[s] Ergo ne
[u]decepisti[x] populum[y] istū
[z]& hierusalem:
[a]dicens:[b]pax[c]erit[d] vobis.
Ecce[e] peruenit
[f]gladius[g] vsq3 ad[h] animā.
[i]In tempore[k] illo[l]dicetur
[m]populo[n]huic[o]& hierusa
lem[p]ventus[q]vrens in
[r]viis que sunt[s] in deserto
[t]vie[u]filie[x]populi mei[y]non
[z]ad vētilandū[a]&[b]ad purgā
duꝫ.[c]Spūs[d]plenus[e]ex his
[f]vēiet[g]mihi.[i] Et[h]nūc[k]ego
[l]loquar
[m]iudicia mea[n] cum eis.
[o]Ecce[p] quasi nubes

הַזֶּה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ׃

Cap. iiij.

אִם תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם
יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם תָּסִיר
שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תָנוּד׃ וְנִשְׁבַּעְתָּ
חַי יְהוָה בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה
וְהִתְבָּרְכוּ בוֹ גּוֹיִם וּבוֹ יִתְהַלָּלוּ׃
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לְאִישׁ יְהוּדָה
וְלִירוּשָׁלַם נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל
תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים׃ הִמֹּלוּ לַיהוָה
וְהָסִרוּ עָרְלוֹת לְבַבְכֶם אִישׁ יְהוּדָה
וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם פֶּן תֵּצֵא כָאֵשׁ
חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי
רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם׃ הַגִּידוּ בִיהוּדָה
וּבִירוּשָׁלַם הַשְׁמִיעוּ וְאִמְרוּ וְתִקְעוּ
שׁוֹפָר בָּאָרֶץ קִרְאוּ מַלְאוּ וְאִמְרוּ
הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה אֶל עָרֵי הַמִּבְצָר׃
שְׂאוּ נֵס צִיּוֹנָה הָעִיזוּ אַל תַּעֲמֹדוּ
כִּי רָעָה אָנֹכִי מֵבִיא מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר
גָּדוֹל׃ עָלָה אַרְיֵה מִסֻּבְּכוֹ וּמַשְׁחִית
גּוֹיִם נָסַע יָצָא מִמְּקֹמוֹ לָשׂוּם
אַרְצֵךְ לְשַׁמָּה עָרַיִךְ תִּצֶּינָה מֵאֵין
יוֹשֵׁב׃ עַל זֹאת חִגְרוּ שַׂקִּים סִפְדוּ
וְהֵילִילוּ כִּי לֹא שָׁב חֲרוֹן אַף
יְהוָה מִמֶּנּוּ׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם
יְהוָה יֹאבַד לֵב הַמֶּלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים
וְנָשַׁמּוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים יִתְמָהוּ׃
וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה אָכֵן הַשֵּׁא
הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַם
לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְנָגְעָה
חֶרֶב עַד הַנָּפֶשׁ׃ בָּעֵת הַהִיא יֵאָמֵר
לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַם רוּחַ צַח
שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בַּת עַמִּי לוֹא
לִזְרוֹת וְלוֹא לְהָבַר׃ רוּחַ מָלֵא מֵאֵלֶּה
יָבוֹא לִי עַתָּה גַּם אֲנִי אֲדַבֵּר
מִשְׁפָּטִים אוֹתָם׃ הִנֵּה כַּעֲנָנִים

שׁוּב
סוּר
שָׁקַץ פָּנָה
נוּד שָׁבַע
שָׁפַט בָּרַךְ
הָלַל
נוּר
זָרַע קוֹץ
מוּל סוּר
יָצָא
יָחַם כָּבָה
פָּנָה רָעַע
נָגַד שָׁמַע
שָׁפַר
אָסַף בּוֹא
עִיר בָּצַר
נָשָׂא עָזַז
עָמַד רָעַע
בּוֹא צָפַן
גָּדַל אָרָה
שָׁחַת קוּם
שָׁמַם יָצַת
יָשַׁב יָלַל
שׁוּב חָרָה
אָבַד שׂוּר
שָׁמַם נָבָא
תָּמַה
נָשָׂא
שָׁלַם הָיָה
אָמַר
צָחַח
שָׁפָה דָּבַר
זָרָה בָּרַר
בּוֹא דָּבַר
שָׁפַט אֵת

Primitiua.heb.	Tex.heb.hiere.iiij.
עָלָה רָכַב	יַעֲלֶה וְכַסּוּפָה מַרְכְּבוֹתָיו קַלּוּ
קָלַל	מִנְּשָׁרִים סוּסָיו אוֹי לָנוּ כִּי שֻׁדָּדְנוּ׃
רוּעַ	כַּבְּסִי מֵרָעָה לִבֵּךְ יְרוּשָׁלַםִ לְמַעַן
יָשַׁע לוּן	תִּוָּשֵׁעִי עַד מָתַי תָּלִין בְּקִרְבֵּךְ
חָשַׁב נָגַד	מַחְשְׁבוֹת אוֹנֵךְ׃ כִּי קוֹל מַגִּיד מִדָּן
שָׁמַע זָכַר	וּמַשְׁמִיעַ אָוֶן מֵהַר אֶפְרָיִם׃ הַזְכִּירוּ
שָׁמַע	לַגּוֹיִם הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל יְרוּשָׁלַםִ
בּוֹא רָחַק	נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק
נָתַן עִיר	וַיִּתְּנוּ עַל עָרֵי יְהוּדָה קוֹלָם׃
שָׂדֶה הָיָה	כְּשֹׁמְרֵי שָׂדַי הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב
סָבַב מָרָה	כִּי אֹתִי מָרָתָה נְאֻם יְהוָה׃ דַּרְכֵּךְ
עָלַל עָשָׂה	וּמַעֲלָלַיִךְ עָשׂוּ אֵלֶּה לָךְ זֹאת רָעָתֵךְ
רוּעַ מָרַר	כִּי מָר כִּי נָגַע עַד לִבֵּךְ׃ מֵעַי מֵעַי
מָעָה יָחַל	אָחוּלָה קִירוֹת לִבִּי הֹמֶה לִּי לִבִּי
הָמָה חָרַשׁ	לֹא אַחֲרִישׁ כִּי קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַעַתְּ
שָׁפַר רוּעַ לָחַם	נַפְשִׁי תְּרוּעַת מִלְחָמָה׃ שֶׁבֶר עַל
קָרָא	שֶׁבֶר נִקְרָא כִּי שֻׁדְּדָה כָּל הָאָרֶץ
יָרַע	פִּתְאֹם שֻׁדְּדוּ אֹהָלַי רֶגַע יְרִיעֹתָי׃
רָאָה שָׁמַע	עַד מָתַי אֶרְאֶה נֵּס אֶשְׁמְעָה
אָוַל אֵת	קוֹל שׁוֹפָר׃ כִּי אֱוִיל עַמִּי אוֹתִי
	לֹא יָדָעוּ בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא
בִּין רוּעַ	נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע
יָטַב רָאָה	וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ׃ רָאִיתִי אֶת
תָּהָה בָּהָה	הָאָרֶץ וְהִנֵּה תֹהוּ וָבֹהוּ וְאֶל
	הַשָּׁמַיִם וְאֵין אוֹרָם׃ רָאִיתִי הֶהָרִים
	וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים וְכָל הַגְּבָעוֹת
קָלַל רָאָה	הִתְקַלְקָלוּ׃ רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם
	וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם נָדָדוּ׃ רָאִיתִי
דָּבַר עִיר	וְהִנֵּה הַכַּרְמֶל הַמִּדְבָּר וְכָל עָרָיו
	נִתְּצוּ מִפְּנֵי יְהוָה מִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃
הָיָה	כִּי כֹה אָמַר יְהוָה שְׁמָמָה תִהְיֶה כָּל
עָשָׂה	הָאָרֶץ וְכָלָה לֹא אֶעֱשֶׂה׃ עַל זֹאת
אָבַל	תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם
עָלָה זָמַם	מִמָּעַל עַל כִּי דִבַּרְתִּי זַמֹּתִי וְלֹא
שׁוּב	נִחַמְתִּי וְלֹא אָשׁוּב מִמֶּנָּה׃ מִקּוֹל
	פָּרָשׁ וְרֹמֵה קֶשֶׁת בֹּרַחַת כָּל הָעִיר

Trāſla. B. Hie.

ascendet: & q̃ſi tēpeſtas currus eius. Velociores aquilis equi illi⁹. Ve nobis quoniā vaſtati ſum⁹. Laua a malicia cor tuū hieruſalem: vt ſalua fias. Vſquequo morabuntur in te cogitatiões noxie? Vox enim annūciantis a dan: & notū faciētis idolū de monte effraim. Dicite gētibus. Ecce auditum eſt in hieruſalem cuſtodes venire de terra longinqua: et dare ſuper ciuitates iuda vocem ſuam. Quaſi cuſtodes agrorū facti ſunt ſup eā in gyro: quia me ad iracundiā ꝓuocauit dicit dñs. Vie tue & cogitatões tue fecerūt hec tibi. Iſta malicia tua: quia amara: qa tetigit cor tuū. Ventrē meū vētrē meū doleo: ſenſuſ cordis mei turbati ſunt in me. Nō tacebo. Q m̄ vocem buccine audiuit anima mea: clamorem prelii. Contritio ſuper contritionē vocata eſt: & vaſtata eſt oīs terra. Repente vaſtata ſunt tabernacula mea: ſubito pelles mee. Vſquequo videbo fugientē: audiā vocem buccine? Quia ſtultus populus me⁹ me non cognouit. Filii inſipientes ſunt & vecordeſ. Sapientes ſunt vt faciant mala: bene autem facere neſcierunt. Aſpexi terrā & ecce vacua erat & nihil: & celos & non erat lux in eis. Vidi montes: & ecce mouebantur & omnes colles conturbati ſunt. Intuitus ſum & non erat hō: & omne volatile celi receſſit. Aſpexi: et ecce carmelus deſertus: & omnes vrbes eius deſtructe ſunt: a facie domini: & a facie furoris eius. Hec enī dicit dñs. Deſerta erit omnis terra: ſed tamen conſumationem non faciam. Lugebit terra: & merebunt celi deſuper: eo ꝙ locutus ſum. Cogitaui & non penituit me: nec auerſus ſum ab eo. A voce equitis & mittentis ſagittam fugit omnis ciuitas.

Trāſ. Gre. lxx. cū iter. latina.

aſcendet: ⁊ ſicut tēpeſtas currus ei⁹. veloci
ἀναβήσεται, καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα αὐτοῦ. κουφό
ores aq̃lis equi ei⁹. ve nobis qm̄ miſeri facti ſu
τεροι ἀετῶν ἵπποι αὐτοῦ. οὐαὶ ἡμῖν ὅτι ταλαιπωροῦ=
mus. laua a malicia cor tuū hieruſa 8.1.a.
μεν. ἀπόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου ἱερουσα
lem: vt ſalueris. vſq; quo erūt in te cogitatio
λήμ, ἵνα σωθῇς. ἕως πότε ὑπάρξουσιν ἐν σοὶ διαλογι=
nes doloꝝ tuoꝝ? q꞉ vox ānūciantis ex dan veniet
σμοὶ πόνων σου; διότι φωνὴ ἀναγγέλλοντος ἐκ δὰν ἥξει
⁊ audieť dolor de mōte ephraim. recordamini gētes
καὶ ἀκουσθήσεται πόνος ἐξ ὄρους ἐφραΐμ. ἀναμνήσατε ἔθνη
ecce ānūciate in hierl̄m: cuſtodes venīūt de
ἰδοὺ ἀναγγείλατε ἐν ἱερουσαλήμ, συστροφαὶ ἔρχονται ἐκ
terra a lōge: ⁊ dedeřt ſup ciuitates iuda vo
γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις ἰούδα φω
ces ſuas. q̃ſi cuſtodiētes agrū facti ſūt ſup eā ī cir=
νὰς αὐτῶν. ὡς φυλάσσοντες ἀγρὸν ἐγένοντο ἐπ᾽ αὐτὴν κύ=
cuitu. q꞉ me neglexiſti dicit dn̄s: vie tue ⁊
κλῳ. ὅτι ἐμοῦ ἠμέλησας λέγει κύριος, αἱ ὁδοί σου καὶ
adinuētiões tue fecerūt hec tibi. iſta mna=
τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησαν ταῦτά σοι. αὕτη ἡ κα E
licia tua: q꞉ amara: q꞉ tetigit vſq; ad cor tuū.
κία σου, ὅτι πικρά, ὅτι ἥψατο ἕως τῆς καρδίας σου. τὴν
ventrē meū vētrē meū doleo: ⁊ ſenſus
κοιλίαν μου τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς
cordis mei. me ꝑmit aīa mea: lacerabiť ⁊ cor
καρδίας μου. μαιμάσσει ἡ ψυχή μου, σπαράσσεται καὶ ἡ καρ
meū: nō tacebo q꞉ vocē tube audiuit
δία μου, οὐ σιωπήσομαι ὅτι φωνὴν σάλπιγγος ἤκουσεν ἡ
aīa mea: clamorē ꝓlii ⁊ miſerie cōtritionē
ψυχή μου, κραυγὴν πολέμου καὶ ταλαιπωρίας συντριμμὸν
inuocat: qm̄ fatigata eſt oīs terra repēte: va
ἐπικαλεῖται, ὅτι τεταλαιπώρηκεν πᾶσα ἡ γῆ ἄφνω, τε
ſtatū eſt tabernaculū: dilaniate ſūt pelles mee. vſq;
ταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή, διεσπάσθησαν αἱ δέρρεις μου. ἕως
quo videbo fugientes? audio vocē tubarū: q꞉
πότε ὄψομαι φεύγοντας; ἀκούω φωνὴν σαλπίγγων, διό
pricipes ppl̄i mei me nō cognouerūt. filii
τι οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μου ἐμὲ οὐκ ᾔδεισαν. υἱοὶ ἄ
īſipiētes ſunt ⁊ nō ītelligētes: ſapiētes ſūt vt male faciāt:
φρονές εἰσιν καὶ οὐ συνετοί, σοφοί εἰσιν τοῦ κακοποιῆσαι,
at bn̄ facere nō ſcierūt. aſpexi ad
τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἐπέγνωσαν. ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν
terrā: ⁊ ecce nihil: ⁊ in celū: ⁊ nō erāt F
γῆν, καὶ ἰδοὺ οὐθέν, καὶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐκ ἦν τὰ
lumina ei⁹. vidi mōtes: ⁊ erāt tremētes: ⁊ om
φῶτα αὐτοῦ. ἴδον τὰ ὄρη, καὶ ἦν τρέμοντα, καὶ πάν=
nes colles cōturbatos. aſpexi: ⁊ ec
τας τοὺς βουνοὺς ταρασσομένους. ἐπέβλεψα, καὶ ἰ=
ce nō erat hō ⁊ oīa volatilia
δοὺ οὐχ ὑπῆρχεν ἄνθρωπος καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ
celi terrefacta ſūt. vidi ⁊ ecce carmel⁹ deſert⁹ ⁊ om
οὐρανοῦ ἐπτόηντο. ἴδον καὶ ἰδοὺ ὁ κάρμηλος ἔρημος καὶ πᾶ
nes ciuitates incenſe igni: a fa=
σαι αἱ πόλεις ἐμπεπυρισμέναι πυρί, ἀπὸ προσώ=
cie dn̄i ⁊ a facie ire furoris ei⁹ deſtructe
που κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἠφανί
ſunt. hec dicit dn̄s: deſerta erit oīs terra:
σθησαν. τάδε λέγει κύριος, ἔρημος ἔσται πᾶσα ἡ γῆ,
cōſumationē aūt nō faciā. ſup his lugeat
συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω. ἐπὶ τούτοις πενθήτω ἡ
terra: ⁊ cōtenebreſcat celū deſup: eo q᷑ locut⁹ ſū:
γῆ, καὶ συσκοτασάτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, διότι ἐλάλησα,
⁊ nō penitebit me: aggreſſus ſū: ⁊ nō auertar ab e=
καὶ οὐ μετανοήσω, ὥρμησα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω ἀπ᾽ αὐ
a. a voce eq̃tis ⁊ extēſi arc⁹ receſ=
τῆς. ἀπὸ φωνῆς ἱππέως καὶ ἐντεταμένου τόξου ἀνεχώ
ſit oīs regio
ρησεν πᾶσα ἡ χώρα G

ingreſſi ſūt in ſpelūcas: τ in nemora abſcōſi ſunt:
εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν,
τ ſup petras aſcenderūt. vniuerſe vrbes de=
καὶ ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν. πᾶσαι πόλεις ἐγ
relicte ſūt: nō habitat in eis hō. τ tu qd
κατελείφθησαν, οὐ κατοικεῖ ἐν αὐταῖς ἄνθρωπος. καὶ σὺ τί
facies ſi veſtieris coccina τ ornata fueris ornamēto au
ποιήσεις ἐὰν περιβάλῃ κόκκινον καὶ κοσμήσῃ κόσμῳ χρυ
reo τ ſi vnxeris ſtibio oculos tuos: in va=
σῷ καὶ ἐὰν ἐγχρίσῃς στιμῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἰς μά
nū pulchritudo tua. ꝓiecerūt te amatores tui ani
την ὁ ὡραϊσμός σου. ἀπώσαντό σε οἱ ἐρασταί σου τὴν ψυ
mā tuā q̄runt. q: vocē q̄ſi parturiētis audiui
χήν σου ζητοῦσιν. ὅτι φωνὴν ὡς ὠδινούσης ἤκουσα τοῦ
gemit⁹ tui. vt primipere vox filie ſion
στεναγμοῦ σου. ὡς πρωτοτοκούσης φωνὴ θυγατρὸς σιὼν
deficiet τ dimittet man⁹ ſuas. heu me
ἐκλυθήσεται καὶ παρήσει τὰς χεῖρας αὐτῆς. οἴμοι ἐγὼ
q: deficit aīa mea ſup īterfectos.
ὅτι ἐκλείπει ἡ ψυχή μου ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις. Ca. 5.

Circūcurrite in viis hierl'm τ vide=
Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλὴμ καὶ ἴδε
te τ cognoſcite τ q̄rite in plateis eius
τε καὶ γνῶτε καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς
ſi īueniatis virū ſi eſt faciēs iudiciū τ q̄rens fi=
ἐὰν εὕρητε ἄνδρα εἰ ἔστιν ποιῶν κρίμα καὶ ζητῶν πί=
dē τ ꝓpici⁹ ero eis dicit dñs. viuit dñs di
στιν καὶ ἵλεως ἔσομαι αὐτοῖς λέγει κύριος. ζῇ κύριος λέ
cunt: ꝓpter hoc nihilomin⁹ ī mēdaciis iurāt.
γουσιν, διὰ τοῦτο οὐκ ἐπὶ ψεύδεσιν ὀμνύουσιν.
dñe oculi tui in fidē. flagellaſti e=
κύριε οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς πίστιν. ἐμαστίγωσας αὐ=
os τ nō doluerūt. cōſumpſiſti eos τ nō
τοὺς καὶ οὐκ ἐπόνεσαν. συνετέλεσας αὐτοὺς καὶ οὐκ
voluerūt accipere diſciplinā. firmauerūt facies
ἠθέλησαν δέξασθαι παιδείαν. ἐστερέωσαν τὰ πρόσωπα
ſuas ſup petrā τ nō voluerūt cōuerti.
αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἐπιστραφῆναι.
τ ego dixi: forſitā paupes ſūt qđ nō valuerūt
καὶ ἐγὼ εἶπα, ἴσως πτωχοί εἰσιν διότι οὐκ ἠδυνήθησαν
q: nō cognouerūt viā dñi τ iudiciū dei. ibo
ὅτι οὐκ ἔγνωσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ. πορεύσο
ad optimates τ loquar eis q: ipi cogno=
μαι πρὸς τοὺς ἁδροὺς καὶ λαλήσω αὐτοῖς ὅτι αὐτοὶ ἐπέ
uerūt viā dñi τ iudiciū dei: τ ecce vnanimiter cōfre
γνωσαν ὁδὸν κυ καὶ κρίσιν θεοῦ, καὶ ἰδοὺ ὁμοθυμαδὸν συνέ
gerūt iugū diruperūt vīcula. idcirco ꝑcuſſit
τριψαν ζυγὸν διέρρηξαν δεσμούς. διὰ τοῦτο ἔπαισεν
eos leo de ſylua τ lupus vſq; ad domos
αὐτοὺς λέων ἐκ τοῦ δρυμοῦ καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν
vaſtauit eos: τ pard⁹ vigilauit ſup
ὠλόθρευσεν αὐτούς, καὶ πάρδαλις ἐγρηγόρησεν ἐπὶ τὰς
ciuitates eoꝝ. oēs egrediētes ex eis ca
πόλεις αὐτῶν. πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι ἀπ' αὐτῶν θη
pientur q: multiplicauerūt ipietates eoꝝ. cōfortati ſūt
ρεύσονται ὅτι ἐπλήθυναν ἀσεβείας αὐτῶν. ἴσχυσαν
in auerſionib⁹ ſuis. q̄ hoꝝ ꝓpici⁹ ero
ἐν ταῖς ἀποστροφαῖς αὐτῶν. ποίῳ τούτων ἵλεως γένωμαί
tibi. filii tui dereliquerūt me τ iurāt in his q̄ nō
σοι. υἱοί σου ἐγκατέλιπόν με καὶ ὤμνυον ἐν τοῖς οὐκ
ſunt dii τ ſaturaui eos τ mechati ſūt τ in
οὖσιν θεοῖς καὶ ἐχόρτασα αὐτοὺς καὶ ἐμοιχῶντο καὶ ἐν
domib⁹ meretricū cōuerſati ſūt. eq̄ amatores facti
οἴκοις πορνῶν κατελύοσαν. ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενήθη
ſūt vnuſq̄ſq; ad vxorē ꝓximi ſui hinni
σαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρε
ebat. nūqđ ſup his nō viſitabo dicit do=
μέτιζεν. μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύ
min⁹ aut i gēte tali nō vlciſcet aīa mea? aſcen
ριος, ἢ ἔθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου; ἀνά=
dite ſup ꝓpugnacula ei⁹ τ diſſipate
βητε ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας αὐτῆς καὶ κατασκάψατε

Ingreſſi ſunt ardua: & aſcenderūt rupes. Vniuerſe vrbes derelicte ſūt: & nō habitat in eis hō. Tu aūt vaſtata qd facies? Cum veſtieris te coccino: cum ornata fueris monili aureo & pinxeris ſtibio oculos tuos fruſtra cōponeris. Cōtēpſerūt te amatores tui: animā tuā q̄rent. Vocē enī quaſi parturiētis audiui anguſtias vt puerpere. Vox filie ſion inter morientes expandētiſq; manus ſuas. Ve mihi quia deficit anima mea propter interfectos. 5.

Circuite vias hieruſalē & aſpicite & conſiderate & querite in plateis eius an inueniatis virum facientem iudicium & querentem fidem: & ꝓpicius ero ei. Qđ ſi etiam viuit dñs dixerint: & hoc falſo iurabūt. Domine oculi tui reſpiciunt fidē. Percuſſiſti eos & nō doluerūt attriuiſti eos & renuerūt accipere diſciplinā. Indurauerūt facies ſuas ſupra petrā: noluerūt reuerti. Ego autē dixi. Forſitan pauperes ſunt & ſtulti: ignorantes viā dñi & iudiciū dei ſui. Ibo ergo ad optimates & loquar eis. Ipſi enī cognouerunt viam dñi & iudiciū dei ſui. Et ecce magis hi ſimul cōfregerūt iugum: ruperūt vincula. Idcirco percuſſit eos leo de ſilua: lupus ad veſperam vaſtauit eos: pardus vigilans ſuper ciuitates eorū. Oīs qui egreſſus fuerit ex eis capietur: quia multe ſunt ꝓuaricatōes eoꝝ: cōfortate ſunt auerſiones eoꝝ. Sup quo ꝓpici⁹ tibi eſſe potero? Filii tui dereliq̄rūt me: & iurant in his q non ſunt dii. Saturaui eos & mechati ſunt: & in domo meretricis luxuriabātur. Equi amatores in feminas & emiſſarii facti ſunt: vnuſquiſq; ad vxorē ꝓximi ſui hinniebat. Nunqd ſup his non viſitabo dicit dñs: & in gente tali nō vlciſcetur aīa mea? Aſcendite muros eius & diſſipate

בָּאוּ בֶּעָבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ, כָּל הָעִיר
עֲזוּבָה וְאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן אִישׁ׃ וְאַתְּ
שָׁדוּד מַה תַּעֲשִׂי, כִּי תִלְבְּשִׁי שָׁנִי
כִּי תַעְדִּי עֲדִי זָהָב כִּי תִקְרְעִי בַפּוּךְ
עֵינַיִךְ, לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי, מָאֲסוּ בָךְ
עֹגְבִים נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ׃ כִּי קוֹל
כְּחוֹלָה שָׁמַעְתִּי צָרָה כְּמַבְכִּירָה, קוֹל
בַּת צִיּוֹן תִּתְיַפֵּחַ תְּפָרֵשׂ כַּפֶּיהָ, אוֹי
נָא לִי כִּי עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים׃
שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת
יְרוּשָׁלַםִ, וּרְאוּ נָא וּדְעוּ וּבַקְשׁוּ
בִרְחוֹבוֹתֶיהָ, אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ
אִם יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה
וְאֶסְלַח לָהּ׃ וְאִם חַי יְהוָה יֹאמֵרוּ,
לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ׃ יְהוָה עֵינֶיךָ
הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה, הִכִּיתָה אוֹתָם
וְלֹא חָלוּ, כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר,
חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃
וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ דַּלִּים הֵם, נוֹאֲלוּ
כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט
אֱלֹהֵיהֶם׃ אֵלְכָה לִּי אֶל הַגְּדֹלִים
וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם, כִּי הֵמָּה יָדְעוּ
דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם, אַךְ
הֵמָּה יַחְדָּו שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת׃
עַל כֵּן הִכָּם אַרְיֵה מִיַּעַר זְאֵב
עֲרָבוֹת יְשָׁדְדֵם, נָמֵר שֹׁקֵד עַל
עָרֵיהֶם, כָּל הַיּוֹצֵא מֵהֵנָּה יִטָּרֵף,
כִּי רַבּוּ פִּשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשֻׁבוֹתֵיהֶם׃
אֵי לָזֹאת אֶסְלוֹח לָךְ, בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי
וַיִּשָּׁבְעוּ בְּלֹא אֱלֹהִים, וָאַשְׂבִּעַ
אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ, וּבֵית זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ׃
סוּסִים מְיוּזָנִים מַשְׁכִּים הָיוּ
אִישׁ אֶל אֵשֶׁת רֵעֵהוּ יִצְהָלוּ׃
הַעַל אֵלֶּה לוֹא אֶפְקֹד נְאֻם יְהוָה,
וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם
נַפְשִׁי׃ עֲלוּ בְשָׁרוֹתֶיהָ וְשַׁחֵתוּ,

בוא כיף
עלה עזב
ישב שדד
עשה לבש
שנה עדה
קרע יפה
בקש
צור
נבר יפח
פרש כפף
Cap. v.
חוץ
ראה ידע
רחב מצא
שפט בקש
אמן סלח
אמר שבע
נכה את
חלה כלה
לקח יסר
פנה
יאל
שפט
ילך
דבר
עלל יסר
נכה ארה
שדד
עיר יצא
טרף רבה
שוב
סלח
שבע
את נאף
זנה גדד
יזן שכם
היה איש
צהל פקד
נקם
עלה שור

Pritiua.heb. | Tex.heb.hiere.v. | Trāsla.B.Hie. | Trās.Gre.lxx.cū iter.latina.

Tex.heb.hiere.v. (Primitiua heb.)

Tex.heb.	Pritiua.heb.
וכלה אל תעשו הסירו נטישותיה	עשה סור
כי לוא ליהוה המה: כי בגוד בגדו	נטש
בי בית ישראל ובית יהודה נאם	
יהוה: כחשו ביהוה ויאמרו לוא	אמר
הוא ולא תבוא עלינו רעה וחרב	בוא רוע
ורעב לוא נראה: והנביאים יהיו	ראה נבא
לרוח והדבר אין בהם כה יעשה	היה עשה
להם: לכן כה אמר יהוה אלהי	
צבאות יען דברכם את הדבר	
הזה הנני נתן דברי בפיך לאש	פה
והעם הזה עצים ואכלתם: הנני	
מביא עליכם גוי ממרחק בית	בוא רחק
ישראל נאם יהוה גוי איתן הוא	
גוי מעולם הוא גוי לא תדע	עלם ידע
לשונו ולא תשמע מה ידבר:	לשון שמע
אשפתו כקבר פתוח כלם גבורים:	דבר
ואכל קצירך ולחמך יאכלו בניך	פתח קצר
ובנותיך יאכל צאנך ובקרך	אכל בנה
יאכל גפנך ותאנתך ירשש ערי	רוש
מבצריך אשר אתה בוטח בהנה	עיר בצר
בחרב: וגם בימים ההמה נאם	יום
יהוה לא אעשה אתכם כלה: והיה	עשה
כי תאמרו תחת מה עשה יהוה	אמר
אלהינו לנו את כל אלה ואמרת	
אלהם כאשר עזבתם אותי	את
ותעבדו אלהי נכר בארצכם כן	עבד
תעבדו זרים בארץ לא לכם: הגידו	נגד
זאת בבית יעקב והשמיעוה	שמע
ביהודה לאמר: שמעו נא זאת	
עם סכל ואין לב עינים להם ולא	
יראו אזנים להם ולא ישמעו:	ראה
האותי לא תיראו נאם יהוה אם	ירא
מפני לא תחילו אשר שמתי	פנה חול
חול גבול לים חק עולם ולא	שום
יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו	גבל
גליו ולא יעברנהו ולעם הזה היה	עבר געש
	יכל המה
	גלל

Trāsla.B.Hie.

consumationē aūt noli te facere. Auferte ppagines ei9: qa nō sunt dñi. Preuaricatiōe eñi puaricata est in me domus israel & domus iuda: ait dñs. Negauerunt dominum & dixerūt. Non est ipse: neqꝫ veniet super nos malum gladium: & famem nō videbim9. Prophete fuerunt in ventū locuti: & respōsum nō fuit in eis. Hec ergo euenient illis. Hec dicit dominus deus exercituum. Quia locuti estis verbum istđ. Ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem & populū istū in ligna: & vorabit eos. Ecce ego adducā super vos gentem de longinquo dom9 israel: ait dominus: gentem robustam: gentem antiquam: gentem cuius ignorabis linguam nec intelliges quid loquatur. Pharetra eius qsi sepulchrū patēs vniuersi fortes. Et comedet segetes tuas: & panē tuū deuorabit: filios tuos & filias tuas comedet: gregē tuū & armenta tua: & comedet vineā tuā & ficū tuā: & cōteret vrbes munitas tuas in qbus tu habes fiduciam gladio. Veruntamen in diebus illis: ait dñs: non faciam vos in cōsumationem. Quod si dixeritis quare fecit dominus deus noster nobis hec omnia: dices ad eos. Sicut dereliquistis me & seruistis deo alieno in terra vestra: sic seruietis diis alienis in terra nō vr̃a. Annūciate hec domui iacob: & auditum facite in iuda dicentes. Audi popule stulte qui nō habes cor: q habētes oculos non videtis: & aures & non auditis. Me ergo non timebitis ait dñs: & a facie mea nō dolebitis: qui posui arenam terminū mari: preceptū sempiternū qđ nō pteribit: & cōmouebūtur & nō poterūt: & intumescēt fluct9 ei9: & nō transibūt illud. Populo autem huic factum est

Trās.Gre.lxx.cū iter.latina.

cōsumationē aūt ne feceritis. auferetis sustenta
συντέλειαν δὲ μὴ ποιήσητε. ἀπολέσετε τὰ ὑπεστηρίγ
cula eius: qz dñi nō sūt: qz puaricās puari
ματα αὐτῆς, ὅτι τοῦ κυρίου οὐκ εἰσίν, ὅτι ἀθετῶν ἠθέτη
cata est in me dom9 israel ⁊ dom9 iuda mētite sūt
σεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ὁ οἶκος ἰούδα. ἐψεύσαν
dño suo: ⁊ dixerūt: nō sūt hec: nō veniēt
το τῷ κυρίῳ αὐτῶν, καὶ εἶπον, οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐχ ἥξει
sup nos mala: ⁊ gladiū ⁊ famē nō videbim9.
ἐφ' ἡμᾶς κακά, καὶ μάχαιραν καὶ λιμὸν οὐκ ὀψόμεθα. οἱ
pphete nr̃i fuerūt in vētū ⁊ sermo dñi nō
προφῆται ἡμῶν ἦσαν εἰς ἄνεμον καὶ λόγος κυρίου οὐχ
fuit in eis sic erit illis. ppterea hec
ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς οὕτως ἔσται αὐτοῖς. διὰ τοῦτο τάδε
dicit dñs oīpotens: qz locuti estis verbū
λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἀνθ' ὧν ἐλαλήσατε τὸ ῥῆμα
istud: ecce ego dedi verba mea in os
τοῦτο, ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στό
tuū ignē ⁊ pplm istū ligna ⁊ deuorabit eos. ecce adducā sup vos gētē de lōgiquo. dom9 D
μά σου πῦρ καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ξύλα καὶ καταφάγεται αὐτούς. ἰδοὺ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ἔθνος πόρρωθεν οἶκος
israel dicit dñs: gētē robustā: gētē a seculo: gētē
ἰσραὴλ λέγει κύριος, ἔθνος ἰσχυρόν, ἔθνος ἀπ' αἰῶνος ἔθνος
cui9 nō audies vocē ei9. oēs fortes: pharetra ei9 vt sepulchrū apertū ⁊ comedēt
οὗ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ. πάντες ἰσχυροί, φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεῳγμένος καὶ κατέδονται τὸν
messem vr̃am ⁊ panes vr̃os. ⁊ comedēt
θερισμὸν ὑμῶν καὶ τοὺς ἄρτους ὑμῶν. καὶ κατέδονται
filios vr̃os ⁊ filias vr̃as: ⁊ comedent
τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν, καὶ κατέδονται
vitulos vr̃os ⁊ oues vr̃as: ⁊ comedent
τοὺς μόσχους ὑμῶν καὶ τὰ πρόβατα ὑμῶν, καὶ
vineas vr̃as ⁊ ficeta vr̃a ⁊ oliueta vr̃a. ⁊ capiēt ciuitates
κατέδονται τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς συκῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν. καὶ ἀλώσουσι τὰς πόλεις
munitas vr̃as in qb9 vos cōfidebatis in eis in gladio. E
τὰς ὀχυρὰς ὑμῶν ἐφ' αἷς ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ' αὐταῖς ἐν ῥομφαίᾳ.
⁊ erit in dieb9 illis dicit dñs de9 tu9 nō faciā vos in cōsumationē.
καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέγει κύριος ὁ θεός σου οὐ μὴ ποιήσω ὑμᾶς εἰς συντέλειαν.
⁊ erit qñ dixeritis: ppter qđ fecit dñs de9 nr̃ nobis oīa hec? ⁊ dices eis: qz
καὶ ἔσται ὅταν εἴπητε, ἕνεκεν τίνος ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν ἅπαντα ταῦτα; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ἀνθ' ὧν Infra. 19.b.
reliqstis me ⁊ seruiuistis diis alienis
ἐγκατελίπετέ με καὶ ἐδουλεύσατε θεοῖς ἀλλοτρίοις
in terra vr̃a. sic seruite alienis in terra nō vestra.
ἐν τῇ γῇ ὑμῶν. οὕτως δουλεύσατε ἀλλοτρίοις ἐν γῇ οὐχ ὑμῶν.
ãnūciate hec in domū iacob ⁊ audiatur in iuda. audite iā hec popule stulte ⁊ sine corde.
ἀναγγείλατε ταῦτα εἰς τὸν οἶκον ἰακὼβ καὶ ἀκουσθήτω ἐν τῷ ἰούδα. ἀκούσατε δὴ ταῦτα λαὸς μωρὸς καὶ ἀκάρδιος.
oculi eis ⁊ nō vident: aures eis ⁊ nō audiūt. nūqđ me nō timebitis dicit dñs? aut a facie mea
ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς καὶ οὐ βλέπουσιν. ὦτα αὐτοῖς καὶ οὐκ ἀκούουσι. μὴ ἐμὲ οὐ φοβηθήσεσθε λέγει κύριος; ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου
nō formidabitis q disposuit arenā terminū mari
οὐκ εὐλαβηθήσεσθε τὸν τάξαντα ἄμμον ὅριον τῇ θαλάσσῃ
pceptū sēpiternū ⁊ nō trāsgrediet illō ⁊ turbabit ⁊ nō poterit. ⁊ sonabūt fluctus ei9
πρόσταγμα αἰώνιον καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτὸ καὶ ταραχθήσεται καὶ οὐ δυνήσεται. καὶ ἠχήσουσι τὰ κύματα αὐτῆς F
⁊ nō trāsgrediet illud. at pplo huic factū est
καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτό. τῷ δὲ λαῷ τούτῳ ἐγενήθη

Trāſla.gre.lxx.cū̄ inter.lati.

cor nō audiēs ⁊ icredulū. declinauerūt ⁊ abierūt:
καρδία ἀνήκοος καὶ ἀπειθής. ἐξέκλιναν καὶ ἀπήλθοσαν,
⁊ nō dixerūt in corde ſuo: timeam⁹ iā dn̄m
καὶ οὐκ εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, φοβηθῶμεν δὴ κύριον
deū vr̄m q̄ dat nobis pluuiā matutinā ⁊ ſero=
τὸν θεὸν ὑμῶν τὸν διδόντα ἡμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψι
tinā ſcd̄m tp̄s plenitudis p̄cepti meſſis ⁊
μον κατὰ καιρὸν πληρώσεως προςάγματος θερισμοῦ καὶ
cuſtodiuit nobis. iniq̄tates vr̄e declinauerūt hec ⁊
ἐφύλαξεν ἡμῖν. αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα καὶ αἱ
pctā vr̄a recedere fecerūt bona a vobis: q̄ʒ īuēti
ἁμαρτίαι ὑμῶν ἀπέςησαν τὰ ἀγαθὰ ἀφ᾽ ὑμῶν, ὅτι εὑρέ=
ſunt in pplo meo ipii: ⁊ laqueū ſtatuerūt
θησαν ἐν τῷ λαῷ μου ἀσεβεῖς, καὶ παγίδα ἔςησαν
vt corrūpat viros ⁊ ceperūt q̄ſi decipula ex
διαφθεῖραι ἄνδρας. καὶ συνελαμβάνοσαν ὡς παγὶς ἐφε
tenſa plena volatiliū. ſic dom⁹ eoꝝ plene
ςαμένη πλήρης πετεινῶν. οὕτως οἱ οἶκοι αὐτῶν πλήρεις
dolo. ideo magnificati ſūt ⁊ ditati ſunt: īcraſ
δόλου. διὰ τοῦτο ἐμεγαλύνθησαν καὶ ἐπλούτησαν, ἐπα
ſati ſunt ⁊ traſgreſſi ſūt iudiciū. nō iudicauerūt iudiciū
χύνθησαν καὶ παρέβησαν κρίσιν. οὐκ ἔκριναν κρίσιν
pupilli ⁊ iudiciū vidue nō iudicauerūt. nūq̄d ſup his
ὀρφανοῦ καὶ κρίσιν χήρας οὐκ ἐκρίνοσαν. μὴ ἐπὶ τοῦ
nō viſitabo dicit dn̄s: aut ī gēte hmōi
τοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύριος, ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ
nō vlciſcet aīa mea? ſtupor ⁊ horribilia fctā ſūt
οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου; ἔκςασις καὶ φρικτὰ ἐγενήθη
in terra. p̄phete p̄phetant iniqua: ⁊
ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ προφῆται προφητεύουσιν ἄδικα, καὶ οἱ
ſacerdotes plauſerūt manib⁹ ſuis. pplꝰ me⁹
ἱερεῖς ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ὁ λαός μου ἠ
dilexit ſic: ⁊ q̄d faciet poſt hec.
γάπησεν οὕτως, καὶ τί ποιήσεται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα.

Onfortamini filii bēiamin de medio hieruſa=
6. ΕΝισχύσατε υἱοὶ βενιαμεὶν ἐκ μέσου τῆς ἱερουσα=
lem ⁊ de thecue ſignificate tuba. ⁊ ſup be
λὴμ καὶ ἐκ θεκουὲ σημάνατε σάλπιγγι. καὶ ὑπὲρ βη
thacharē leuate ſignū: q̄ʒ mala īminēt ab aq̄lo
θαχάρμα ἄρατε σημεῖον, ὅτι κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βορ
ne: ⁊ cōtritio magna erit: ⁊ auferet
ρᾶ, καὶ συντριβὴ μεγάλη ἔςαι. καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ
celſitudo tua filia ſion. ad eā veniēt paſtores
ὕψος σου θύγατερ σιών. εἰς αὐτὴν ἥξουσιν ποιμένες
⁊ greges eoꝝ: ⁊ figent in ea tento
καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ πήξουσιν ἐπ᾽ αὐτὴν σκη=
ria ī circuitu: ⁊ paſcent vnuſq̄ſq; manu ſua.
νὰς κύκλῳ, καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαςος τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
p̄parate ſup eā bellū. cōſurgite ⁊ aſcē
παρασκευάσασθε ἐπ᾽ αὐτὴν πόλεμον. ἀνάςητε καὶ ἀνα
dam⁹ ad eā ī meridie. ve vobis q̄ʒ declinauit
βῶμεν ἐπ᾽ αὐτὴν μεσημβρίας. οὐαὶ ὑμῖν ὅτι κέκλικεν ἡ
dies q̄ʒ deficiunt vmbre veſperi: ſurgite
ἡμέρα ὅτι ἐκλείπουσιν αἱ σκιαὶ τῆς ἑσπέρας, ἀνάςητε
⁊ aſcendam⁹ in nocte ⁊ diſſipemus fundamēta
καὶ ἀναβῶμεν ἐν νυκτὶ καὶ διαφθείρωμεν τὰ θεμέλια
eius. q̄ʒ hec dicit dn̄s virtutum: excidi=
αὐτῆς. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἐκκόψα
te fūdamēta eius effunde ſup hieruſalem exercitū.
τε θεμέλια αὐτῆς ἔκχεον ἐπὶ ἱερουσαλὴμ δύναμιν.
o ciuitas mendax tota calumnia in ea. ſicut īfri=
ὦ πόλις ψευδὴς ὅλη καταδυναςεία ἐν αὐτῇ. ὡς ψύ=
gidat ciſterna aquā ſuam: ſic īfrigidat malitia e=
χει λάκκος ὕδωρ αὐτοῦ, οὕτως ψύχει κακία αὐ=
ius. impietas ⁊ miſeria audietur in e=
τῆς. ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐ=
a cōtra faciem ei⁹ ſemp. dolore ⁊ flagello
τῇ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς διαπαντός. πόνῳ καὶ μάςιγι

Trāſla.B.Hie.

cor incredulū & exaſpe
rans. Receſſerūt & abie=
rūt: & nō dixerūt in cor
de ſuo. Metuamus dn̄m
deū nr̄m: qui dat nobis
pluuiā tēporaneā & ſero
tinā in tp̄e ſuo: plenitudi
nē annue meſſis cuſtodiē
tem nobis. Iniq̄tates no
ſtre declinauerunt hec:
& peccata nr̄a prohibue
runt bonū a nobis: quia
inuēti ſunt in pplo meo
ipii: īſidiātes quaſi aucu
pes: laqueos ponētes &
pedicas ad
capiēdos viros. Sicut de
cipula plena auibus: ſic
dom⁹ eorū plene dolo.
Ideo magnificati ſūt &
ditati: incraſſati ſunt &
īpinguati: & preterierūt
ſermões meos peſſime.
Cauſam nō iudicaue=
rūt: cām pupilli nō dire
xerūt: & iudiciū pauperꝝ
nō iudicauerūt. Nunq̄d
ſup his nō viſitabo di=
cit dn̄s: aut ſup gentē hu
iuſcemodi nō vlciſcetur
aīa mea? Stupor & mira
bilia facta ſunt in terra.
Prophete p̄phetabant
mendaciū: & ſacerdotes
applaudebāt manib⁹ ſu
is: & populus meus dile
xit talia: quid igitur fiet
in nouiſſimo eius? 6.

Onfortamini filii
beniamin
in medio hieruſalem: &
in thecua clangite
buccina: & ſuper betha
carem leuate
vexillum: quia malū vi
ſum eſt ab aquilone
& cōtritio magna. Spe
cioſe & delicate aſſimila=
ui filiā ſion: ad eam ve=
nient paſtores
& greges eorum. Fixe=
runt in ea tentoria
i circuitu: paſcet vnuſq̄ſ
q; eos qui ſub manu ſua
ſunt. Sanctificate ſup eā
bellū: cōſurgite: & aſcē
dam⁹ in meridie. Ve no
bis q̄a declinauit dies: q̄a
lōgiores facte ſunt vm=
bre veſpi. Surgite & aſcē
damus in nocte: & diſſi=
pem⁹ domus ei⁹: q̄a hec
dicit dn̄s exercituū. Ce
dite lignū ei⁹. Et fundite
circa hieruſalē aggerē.
Hec ē ciuitas viſitatiōis:
oīs calūnia in medio ei⁹.
Sic frigidā facit ciſterna
aquā ſuā: ſic frigidā fecit
maliciā ſuā. Iniq̄tas & va
ſtitas audietur ī ea corā
me ſp: īfirmitas & plaga

Tex.he.biere.vj.

לֵב סוֹרֵר וּמוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ׃ וְלֹא
אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירָא נָא אֶת יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וְיוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ
בְּעִתּוֹ שְׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר
לָנוּ׃ עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ אֵלֶּה
וְחַטֹּאותֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם׃ כִּי
נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים יָשׁוּר כְּשַׁךְ
יְקוּשִׁים הִצִּיבוּ מַשְׁחִית אֲנָשִׁים
יִלְכֹּדוּ׃ כִּכְלוּב מָלֵא עוֹף כֵּן בָּתֵּיהֶם
מְלֵאִים מִרְמָה עַל כֵּן גָּדְלוּ וַיַּעֲשִׁירוּ׃
שָׁמְנוּ עָשְׁתוּ גַּם עָבְרוּ דִבְרֵי רָע
דִּין לֹא דָנוּ דִּין יָתוֹם וְיַצְלִיחוּ
וּמִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים לֹא שָׁפָטוּ׃ הַעַל
אֵלֶּה לֹא אֶפְקֹד נְאֻם יְהוָה אִם
בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃
שַׁמָּה וְשַׁעֲרוּרָה נִהְיְתָה בָּאָרֶץ׃
הַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַשֶּׁקֶר וְהַכֹּהֲנִים
יִרְדּוּ עַל יְדֵיהֶם וְעַמִּי אָהֲבוּ כֵן וּמַה
תַּעֲשׂוּ לְאַחֲרִיתָהּ׃

הָעִזוּ בְּנֵי בִנְיָמִן
מִקֶּרֶב יְרוּשָׁלַםִ וּבִתְקוֹעַ תִּקְעוּ
שׁוֹפָר וְעַל בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ
מַשְׂאֵת כִּי רָעָה נִשְׁקְפָה מִצָּפוֹן
וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ הַנָּוָה וְהַמְּעֻנָּגָה דָּמִיתִי
בַּת צִיּוֹן׃ אֵלֶיהָ יָבֹאוּ רֹעִים
וְעֶדְרֵיהֶם תָּקְעוּ עָלֶיהָ אֹהָלִים
סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת יָדוֹ׃ קַדְּשׁוּ
עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוּמוּ וְנַעֲלֶה
בַצָּהֳרָיִם אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי
יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב׃ קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַלַּיְלָה
וְנַשְׁחִיתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת כִּרְתוּ עֵצָה וְשִׁפְכוּ עַל
יְרוּשָׁלַםִ סֹלְלָה הִיא הָעִיר הָפְקַד
כֻּלָּהּ עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ׃ כְּהָקִיר בַּיִר
מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ חָמָס וָשֹׁד
יִשָּׁמַע בָּהּ עַל פָּנַי תָּמִיד חֳלִי וּמַכָּה׃

Pritiua.heb.

סָרַר מָרָה
סוּר יָרֵא
יָרָה לָקַשׁ
חָקַק קָצַר
שָׁמַר נָטָה
מָצָא שׁוּר
שָׁכַךְ יָקַשׁ
יָצַב שָׁחַת
לָכַד כָּלַב
בַּיִת רָמָה
עָשַׁר רוּעַ
דּוּן יָתַם
צָלַח שָׁפַט
אָבָה פָּקַד
נָקַם
שָׁמַם הָיָה
רָדָה
עָשָׂה

Cap. vi.

עָזַז תָּקַע
נָשָׂא
נָשָׂא רוּעַ
שָׁקַף צָפַן
גָּדַל עָנַג
דָּמָה בּוֹא
רָעָה
סָבַב
לָחַם עָלָה
נָטָה
שָׁחַת
יָעַץ
פָּקַד
קוּר
רוּעַ שָׁדַד
שָׁמַע פָּנָה
תָּמַד חָלָה
נָכָה

Tex.he.Hiere.vj.	Pritiua.heb.
הִוָּסְרִי יְרוּשָׁלַםִ פֶּן תֵּקַע נַפְשִׁי	יָסַר יָקַע
מִמֵּךְ פֶּן אֲשִׂימֵךְ שְׁמָמָה אֶרֶץ לוֹא	מִן שׂוּם
נוֹשָׁבָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת	יָשַׁב
עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ כַגֶּפֶן שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל	עָלַל
הָשֵׁב יָדְךָ כְּבוֹצֵר עַל סַלְסִלּוֹת׃	שׁוּב בָּצַר
עַל מִי אֲדַבְּרָה וְאָעִידָה וְיִשְׁמָעוּ	סָלַל דָּבַר
הִנֵּה עֲרֵלָה אָזְנָם וְלֹא יוּכְלוּ	עוּד שָׁמַע
לְהַקְשִׁיב הִנֵּה דְבַר יְהוָה הָיָה לָהֶם	יָכֹל קָשַׁב
לְחֶרְפָּה לֹא יַחְפְּצוּ בוֹ׃ וְאֵת	חָפֵץ
חֲמַת יְהוָה מָלֵאתִי נִלְאֵיתִי הָכִיל	יָחַם לָאָה
שְׁפֹךְ עַל עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד	כּוּל עָלַל
בַּחוּרִים יַחְדָּו כִּי גַם אִישׁ עִם אִשָּׁה	בָּחַר
יִלָּכֵדוּ זָקֵן עִם מְלֵא יָמִים׃ וְנָסַבּוּ	לָכַד יוֹם
בָתֵּיהֶם לַאֲחֵרִים שָׂדוֹת וְנָשִׁים	סָבַב בַּיִת
יַחְדָּו כִּי אַטֶּה אֶת יָדִי עַל יֹשְׁבֵי	שָׂדֶה נָשָׁה נָטָה
הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָה׃ כִּי מִקְּטַנָּם וְעַד	
גְּדוֹלָם כֻּלּוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וּמִנָּבִיא	גָּדַל בָּצַע
וְעַד כֹּהֵן כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָּׁקֶר׃ וַיְרַפְּאוּ	נָבָא רָפָא
אֶת שֶׁבֶר עַמִּי עַל נְקַלָּה לֵאמֹר	קָלַל
שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃ הֹבִישׁוּ	שָׁלַם בּוֹשׁ
כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם בּוֹשׁ לֹא יֵבוֹשׁוּ	תָּעַב עָשָׂה
גַּם הַכְלִים לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ	כָּלַם נָפַל
בַנֹּפְלִים בְּעֵת פְּקַדְתִּים יִכָּשְׁלוּ	כָּשַׁל
אָמַר יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עִמְדוּ	
עַל דְּרָכִים וּרְאוּ וְשַׁאֲלוּ לִנְתִבוֹת	רָאָה
עוֹלָם אֵי זֶה דֶרֶךְ הַטּוֹב וּלְכוּ	עָלַם יָלַךְ
בָהּ וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁכֶם	רָגַע
וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵלֵךְ׃ וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם	אָמַר קוּם
צֹפִים הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפָר	צָפָה קָשַׁב
וַיֹּאמְרוּ לֹא נַקְשִׁיב׃ לָכֵן שִׁמְעוּ	שָׁפַר
הַגּוֹיִם וּדְעִי עֵדָה אֶת אֲשֶׁר בָּם׃	יָדַע יָעַד
שִׁמְעִי הָאָרֶץ הִנֵּה אָנֹכִי מֵבִיא רָעָה	בּוֹא רוּעַ
אֶל הָעָם הַזֶּה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי	פָּרָה חָשַׁב
עַל דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ וְתוֹרָתִי	קָשַׁב יָרָה
וַיִּמְאֲסוּ בָהּ׃ לָמָּה זֶּה לִי לְבוֹנָה מִשְּׁבָא	מָאַס
תָבוֹא וְקָנֶה הַטּוֹב מֵאֶרֶץ מֶרְחָק	לָבַן בּוֹא רָחַק

Trāſla.B.Hie.

Erudire hieruſalem ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponā te deſertā: terrā inhabitabilem. Hec dicit dn̄s exercituū. Vſq; ad racemum colligent quaſi in vinea reliquias iſrael. Cōuerte manū tuā q̄ſi vindemiator ad cartallū. Cui loquar: & quē cōteſtabor vt audiat. Ecce incircunciſe aures eorum & audire nō poſſunt. Ecce verbū dn̄i factū eſt eis in opprobrium: & non ſuſcipient illud. Idcirco furore dn̄i plenus ſum: laboraui ſuſtinens. Effunde ſuper paruulū foris & ſuper concilium iuuenun ſimul. Vir enī cum muliere capietur: ſenex cū pleno dierum. Et tranſibūt domus eorum ad alteros agri & vxores pariter: qa extendā manum meā ſup habitātes terram dicit dn̄s. A minore quippe vſq; ad maiorē omnes auaricie ſtudent: & a propheta vſq; ad ſacerdotē cuncti faciunt dolum. Et curabant cōtritionē filie ppl'i mei cū ignominia dicentes: pax pax: & nō erat pax. Confuſi ſunt qa abomīationē fecerūt: qn potius cōfuſione nō ſūt cōfuſi: & erubeſcere neſcierūt. Quaobrē cadent inter ruētes: in tpe viſitationis ſue corruet: dicit dominus. Hec dicit dn̄s. State ſuper vias & videte: & interrogate de ſemitis antiquis que ſit via bona: & ambulate in ea: & inuenietis refrigerium animabus vr̄is. Et dixerūt. Nō ambulabim9. Et cōſtitui ſup vos ſpeculatores. Audite vocem tube. Et dixerūt. Non audiemus. Ideo audite gentes & cognoſcite cōgregatio: quāta ego faciā eis. Audi terra. Ecce ego adducam mala ſup populū iſtū: fructū cogitationū eius: quia verba mea non audierunt: & legem meam proiecerunt. Vt quid mihi thus de ſaba affertis: & calamū ſuaue olentē de terra logīqua.

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

erudieris hierl'm ne recedat aīa mea a
παιδευθήσῃ ἱερουσαλὴμ μὴ ἀποστῇ ἡ ψυχή μου ἀπὸ
te ne faciā te iuiā terrā q̄ nō hītabitur.
σοῦ. μὴ ποιήσω σε ἄβατον γῆν ἥτις οὐ κατοικηθήσεται.
qz hec dicit dn̄s virtutū: racemate race-
ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καλαμᾶσθε καλα-
mate q̄ſi vineā reliqas iſrael. reuer-
μᾶσθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ ἰσραήλ. ἐπι-
timini q̄ſi videmiās in cartallū ſuū. ad quē
στρέψατε ὡς τρυγῶν ἐπὶ τὸν κάρταλον αὐτοῦ. πρὸς τί-
loquar τ cōteſtoꝛ τ audiet? ecce īcir- C
να λαλήσω καὶ διαμαρτύρομαι καὶ ἀκούσεται; ἰδοὺ ἀπε-
cūciſe aures eoꝝ τ nō poſſunt audire. ecce
ρίτμητα τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ οὐ δύνανται ἀκούειν. ἰδοὺ
verbū dn̄i factū eſt eis ī oppbriū: nō vo-
τὸ ῥῆμα κυρίου ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμόν, οὐ μὴ βου-
lent illd' audire τ furoꝛē meū īpleui τ
ληθῶσιν αὐτὸ ἀκοῦσαι καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα καὶ
ſuſtinui τ nō cōſumpſi eos. effundā ſup paruulos
ἐπέσχον καὶ οὐ συνετέλεσα αὐτούς. ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια Eſai.
deforis τ ſup cōgregationē iuuenū ſimul: qz vir τ 1.d.
ἔξωθεν καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων ἅμα, ὅτι ἀνὴρ καὶ
mulier capient. ſenex cū pleno die-
γυνὴ συλληφθήσονται. πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμε-
rū. τ transferent dom9 eoꝝ ad alteros.
ρῶν. καὶ μεταστραφήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰς ἑτέρους.
agri τ vxoꝛes eoꝝ pariter: qz extēdā
ἀγροὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπιτοαυτό, ὅτι ἐκτενῶ
manū meā ſup hītantes terrā hāc
τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύ-
dicit dn̄s: qz a paruo eoꝝ τ vſq; ad magnū
την λέγει κύριος, ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγά-
oēs cōſumauerūt iniqua a ſacerdote τ vſq; ad
λου πάντες συνετελέσαντο ἄνομα ἀπὸ ἱερέως καὶ ἕως
pſeudo ꝓphetā oēs fecerūt mēdacia. τ curabāt
ψευδοπροφήτου πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. καὶ ἰῶντο τὸ Eſai.
cōtritionē ppl'i mei paruipēdētes τ dicētes: 55.d.
σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου ἐξουθενοῦντες καὶ λέγοντες,
pax τ vbi eſt pax. cōfuſi ſunt qz defecerūt D
εἰρήνη καὶ ποῦ ἐστιν εἰρήνη. κατῃσχύνθησαν ὅτι ἐξελίπο-
τ neq; ſicut cōfuſi erubuerūt: τ ignominiā
σαν καὶ οὐδ᾽ ὡς καταισχυνόμενοι ᾐσχύνθησαν, καὶ τὴν ἀτιμίαν
ſuā nō cognouerūt. ꝓpter hoc cadent in ruina
αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν. διὰ τοῦτο πεσοῦνται ἐν τῇ πτώσει
ſua: τ in tp̄e viſitatiōis ſue peribūt di-
αὐτῶν, καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται εἶ-
xit dn̄s. hec dicit dn̄s: ſtate ſup vias
πεν κύριος. τάδε λέγει κύριος, στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς
τ videte: τ īterrogate ſemitas dn̄i eternas.
καὶ ἴδετε, καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου αἰωνίους. Mat.
τ videte q̄lis eſt via bona: τ ābulate 11.d.
καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθή, καὶ βαδίζετε
in ea: τ īuenietis purificationē aīab9 vr̄is.
ἐν αὐτῇ, καὶ εὑρήσετε ἁγνισμὸν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.
τ dixerūt: nō ibim9. cōſtitui ſup vos ſpeculatoꝛes:
καὶ εἶπαν, οὐ πορευσόμεθα. καθέστακα ἐφ᾽ ὑμᾶς σκοπούς,
audite vocē tube. τ dixerūt: nō E
ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος. καὶ εἶπαν, οὐκ
audiem9. ꝓpter hoc audierūt gētes τ paſcē-
ἀκουσόμεθα. διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη καὶ οἱ ποιμαίνον-
tes greges ſuos. audi terra: ecce ego īduco
τες τὰ ποίμνια αὐτῶν. ἄκουε γῆ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ſup ppl'm hūc mala: fructū auerſionis
ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακά, τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς
eoꝝ: qz verbo meo nō attēderūt τ legē
αὐτῶν, ὅτι τῷ λόγῳ μου οὐ προσέσχον καὶ τὸν νόμον
meā ꝓiecerūt. vt qd mihi thus de ſaba affertis
μου ἀπώσαντο. ἵνα τί μοι λίβανον ἐκ σαβὰ φέρετε Eſai.1.
τ cinnamomū de terra de lōge d.
καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

holocauſta vr̄a nō ſūt accepta: ⁊ victime
τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι
vr̄e nō placuerūt mihi. ꝓpter hoc hec dicit dn̄s: ecce
ὑμῶν οὐχ ἥδυνάν μοι. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
ego do in ꝑplm̄ iſtū infirmitatē: ⁊ infir-
ἐγὼ δίδωμι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον ἀσθένειαν, καὶ ἀσθε-
mabunt in ea p̄res ⁊ filii ſimul: vicin⁹ ⁊
νήσουσιν ἐν αὐτῇ πατέρες καὶ υἱοὶ ἅμα, γείτων καὶ ὁ
ꝓxim⁹ ei⁹ peribūt. hec dicit dn̄s: ecce
πλησίον αὐτοῦ ἀπολοῦνται. τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
ppl̄s venit ab aqlone ⁊ gētes cōſurgēt ab ex
λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔθνη ἐξεγερθήσονται ἀπ' ἐσχά-
tremo terre. arcū ⁊ zibynā tenebūt. ipudēs
του τῆς γῆς. τόξον καὶ ζιβύνην κρατήσουσιν. ἰταμός
eſt ⁊ nō miſerebit: vox ei⁹ ſicut mare inun
ἐστι καὶ οὐκ ἐλεήσει, φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαί-
dans. ſup equos ⁊ currus ꝑparabit: qſi ignis
νουσα. ἐφ' ἵπποις καὶ ἅρμασι παρατάξεται, ὡς πῦρ
ad ꝑliū aduerſū te filia ſion. audiuim⁹ fa-
εἰς πόλεμον πρὸς σὲ θυγάτηρ σιών. ἠκούσαμεν τὴν ἀ-
mā eoꝝ: diſſolute ſūt man⁹ nr̄e. tribulatiōes ap
κοὴν αὐτῶν, παρελύθησαν αἱ χεῖρες ἡμῶν. θλίψεις κα-
ꝑhēdert nos: dolores qſi parturiētis: ne exieritis
τέσχον ἡμᾶς, ὠδῖνες ὡς τικτούσης. μὴ ἐκπορεύεσθε
ad agrū ⁊ in viis ne ābuletis: qꝛ gladi
εἰς ἀγρὸν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίζετε, ὅτι ῥομ-
us inimicoꝝ hītat in circuitu. filia ppl̄i
φαία τῶν ἐχθρῶν παροικεῖ κυκλόθεν. θυγάτηρ λαοῦ
mei accingere cilicio: ⁊ cōſpergere cinere.
μου περίζωσαι σάκκον, καὶ κατάπασαι σποδόν.
luctū dilecti fac tibi plāctū miſerabilē:
πένθος ἀγαπητοῦ ποίησαι σεαυτῇ κοπετὸν οἰκτρόν,
qꝛ repēte veniet miſeria ſup vos. ꝓbatorē
ὅτι ἐξαίφνης ἥξει ταλαιπωρία ἐφ' ὑμᾶς. δοκιμαστὴν
dedi te in ppl̄is ꝓbatis. ⁊ ſcies cū
δέδωκά σε ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις. καὶ γνώσῃ ἐν
ꝓbauero ego viā eoꝝ oēs iobediētes
τῷ δοκιμάσαι με τὴν ὁδὸν αὐτῶν πάντες ἀνήκοοι
ābulantes praue: es ⁊ ferrū oēs
πορευόμενοι σκολιῶς, χαλκὸς καὶ σίδηρος πάντες
corrupti ſūt. defecit ſufflatoriū ab igne: defe
διεφθαρμένοι εἰσίν. ἐξέλιπεν φυσητὴρ ἀπὸ πυρός, ἐξέ-
cit plūbū. fruſtra argētari⁹ argētū cōflat.
λιπεν μόλυβδος. εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ.
malicie eoꝝ nō ſūt liqfacte: argentū repro
πονηρίαι αὐτῶν οὐκ ἐτάκησαν, ἀργύριον ἀποδεδοκι-
batum vocate eos: qꝛ reprobauit
μασμένον καλέσατε αὐτούς, ὅτι ἀπεδοκίμασεν
eos dn̄s.
αὐτοὺς κύριος,

Ca.7.

Verbū qđ factū ē ad hieremiā a dn̄o di
Ρῆμα ὃ ἐγένετο πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου λέ-
cēs: ſta in porta dom⁹ dn̄i: ⁊ le-
γων, ἵστα ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ ἀνά-
ge illic verbū hoc. ⁊ dic: audite ver
γνωθι ἐκεῖ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ εἰπέ, ἀκούσατε λό-
bū dn̄i oīs iudea: hec dicit dn̄s
γον κυρίου πᾶσα ἰουδαία, τάδε λέγει κύριος τῶν
virtutū de⁹ iſrael: dirigite vias vr̄as
δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, διορθώσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν
⁊ adinuētiones vr̄as: ⁊ hītare faciā vos
καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς
in loco iſto. nō cōfidite vobis in
ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. μὴ πεποίθατε ἑαυτοῖς ἐπὶ
verbis mēdacib⁹: qꝛ oīno nō ꝓde
λόγοις ψευδέσιν, ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσου-
rūt vobis dicētes:
σιν ὑμᾶς λέγοντες,

fra.
d.

Trāſla.B.Hie.

Holocauſtomata vr̄a nō ſunt accepta: & victime vr̄e nō placuerūt mihi. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego dabo in populū iſtum ruinas: & ruent in eis patres & filii ſimul: vicinus & ꝓximus peribunt. Hec dicit dn̄s. Ecce populus venit de terra aquilonis: & gens magna conſurget a finibus terre. Sagittam & ſcūtum arripiet: crudelis eſt & non miſerebitur. Vox ei⁹ qſi mare ſonabit: & ſuper equos aſcendent: preparati quaſi vir ad preliū aduerſum te filia ſion. Audiuimus famā eius: diſſolute ſunt manus nr̄e. Tribulatio apꝑhēdit nos: dolores vt parturientem. Nolite exire ad agros & in via ne ambuletis: quoniā gladius inimici pauor in circuitu. Filia populi mei accingere cilitio: & cōſpgere cinere. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum: quia repente veniet vaſtator ſuper nos. Probatorē dedi te ī populo meo robuſtum: & ſcies & ꝓbabis vias eorū. Oēs iſti principes declinātes ambulātes fraudulēter. Es & ferrū vniuerſi corrupti ſunt. Defecit ſufflatorium: in igne conſumptū eſt plumbū. Fruſtra cōflauit cōflator: malicie eni eorū nō ſunt cōſumpte. Argentū reprobum vocate eos: quia dn̄s proiecit illos.

7.

Verbum quod factum eſt ad hieremiam a domino: dicens. Sta in porta domus domini & predica ibi verbum iſtud: et dic. Audite verbum domini omnis iuda qui īgredimini per portas has: vt adoretis dn̄m. Hec dicit dominus exercituū deus iſrael. Bonas facite vias vr̄as & ſtudia vr̄a: & habitabo vobiſcum in loco iſto. Nolite confidere in verbis mendacii: dicentes

Tex.he.hiere.vij. / Pritiua.heb.

Tex.he.	Pritiua.heb.
עלותיכם לא לרצון וזבחיכם	עלה רצה
לא ערבו לי: לכן כה אמר יהוה	
הנני נתן אל העם הזה מכשלים	כשל
וכשלו בם אבות ובנים יחדו	
שכן ורעו ואבדו: כה אמר יהוה	רעה
הנה עם בא מארץ צפון וגוי	בוא צפן
גדול יעור מירכתי ארץ: קשת	גדל עור
וכידון יחזיקו אכזרי הוא ולא	חזק
ירחמו קולם כים יהמה ועל	רחם המה
סוסים ירכבו ערוך כאיש	רכב ערך
למלחמה עליך בת ציון: שמענו	לחם
את שמעו רפו ידינו צרה	רפה צור
החזקתנו חיל כיולדה: אל	חזק חול
תצאו השדה ובדרך אל תלכו	ילד יצא
כי חרב לאויב מגור מסביב: בת	ילך איב
עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל	גור סבב
יחיד עשי לך מספד תמרורים	פלש
כי פתאם יבא השדד עלינו:	יחד עשה
בחון נתתיך בעמי מבצר ותדע	ספד מרר
ובחנת את דרכם: כלם סרי סוררים	בוא בחן
הלכי רכיל נחשת וברזל כלם	נתן בצר
משחיתם המה: נחר מפח מאש	ידע שור
תם עפרת לשוא צרף צרוף	סרר רכל
ורעים לא נתקו: כסף נמאס קראו	שחת חבר
להם כי מאס יהוה בהם:	כפח תמם / רוע מאס
הדבר אשר	Cap.vij.
היה אל ירמיהו מאת יהוה	
לאמר: עמד בשער בית יהוה	
וקראת שם את הדבר הזה	
ואמרת שמעו דבר יהוה כל	
יהודה הבאים בשערים האלה	בוא
להשתחות ליהוה: כה אמר	שחה
יהוה צבאות אלהי ישראל	
היטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכנה	יטב עלל
אתכם במקום הזה: אל תבטחו	שכן קום
לכם אל דברי השקר לאמר	בטח

היכל יהוה היכל יהוה היכל יהוה — הכל
המה: כי אם היטיב תיטיבו את — יטב
דרכיכם ואת מעלליכם אם עשו — עשה
תעשו משפט בין איש ובין רעהו: — שפט
גר יתום ואלמנה לא תעשקו — גור יתם
ודם נקי אל תשפכו במקום — עשק נקה
הזה ואחרי אלהים אחרים לא — שפך קום
תלכו לרע לכם: ושכנתי אתכם — ילך רוע
במקום הזה בארץ אשר נתתי — נתן
לאבותיכם למן עולם ועד עולם: — עלם
הנה אתם בטחים לכם על דברי
השקר לבלתי הועיל: הגנב — יעל
רצח ונאף והשבע לשקר וקטר — שבע
לבעל והלך אחרי אלהים אחרים
אשר לא ידעתם: ובאתם ועמדתם — בוא
לפני בבית הזה אשר נקרא — פנה קרא
שמי עליו ואמרתם נצלנו למען
עשות את כל התועבת האלה: — עשה תעב
המערת פרצים היה הבית הזה
אשר נקרא שמי עליו בעיניכם — קרא
גם אנכי הנה ראיתי נאם יהוה: כי — ראה
לכו נא אל מקומי אשר בשילו — ילך קום
אשר שכנתי שמי שם בראשונה — שלל
וראו את אשר עשיתי לו מפני — ראה עשה
רעת עמי ישראל: ועתה יען — פנה רוע
עשותכם את כל המעשים האלה — עשה
נאם יהוה ואדבר אליכם השכם — דבר שכם
ודבר ולא שמעתם ואקרא אתכם — קרא
ולא עניתם: ועשיתי לבית אשר — ענה
נקרא שמי עליו אשר אתם
בטחים בו ולמקום אשר נתתי — נתן
לכם ולאבותיכם כאשר עשיתי
לשלו: והשלכתי אתכם מעל פני — שלך
כאשר השלכתי את כל אחיכם — פנה
את כל זרע אפרים: ואתה אל
תתפלל בעד העם הזה ואל תשא — פלל נשא

templum dñi: templuz dñi: templum domini est. Quoniam si bene direxeritis vias vestras & studia vestra: si feceritis iudiciū inter virum & proximum eius: aduene & pupillo & vidue non feceritis calumniam nec sanguinē innocentē effuderitis in loco hoc: & post deos alienos non ambulaueritis in malū vobismetipsis: habitabo vobiscū in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a seculo vsq; in seculum. Ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non p̄derunt vobis: furari: occidere: adulterari: iurare mendaciter: libare baalim: & ire post deos alienos quos ignoratis. Et venistis & stetistis corā me in domo hac in qua inuocatum est nomen meū: & dixistis: liberati sumus: eo q̄ fecerimus omnes abominationes istas. Nunqd ergo spelūca latronū facta est dom⁹ ista in qua inuocatū est nomen meū in oculis vr̄is? Ego ego sum: ego vidi dicit dominus. Ite ad locum meum in sylo vbi habitauit nomē meum a principio: & videte que fecerim ei propter maliciam populi mei israel. Et nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dñs: & locut⁹ sum ad vos mane cōsurgens & loquens: & non audistis: et vocaui vos & non respondistis: faciam domui huic in qua inuocatū est nomen meū: & in qua vos habetis fiduciam: & in loco quem dedi vobis & patrib⁹ vestris: sicut feci sylo. Et proiiciam vos a facie mea: sicut proieci omnes fratres vestros vniuersum semen effraim. Tu ergo noli orare pro populo hoc nec assumas

tēplū dñi est. qm̄ si dirigētes direxeritis
ναὸς κυρίου ἐστίν. ὅτι ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε τὰς
vias vr̄as τ studia vr̄a: τ faciē
ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ ποιοῦν-
tes feceritis iudiciū iter virū τ iter
τες ποιήσητε κρίμα ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἀναμέσον
p̄ximū suū: τ aduenā τ pupillū τ
τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ
viduā nō opp̄sseritis: τ sanguinē inocētē nō effu
χήραν μὴ καταδυναστεύσητε, καὶ αἷμα ἀθῶον μὴ ἐκ
deritis in loco isto: τ post deos alienos
χέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων
nō ābulaueritis i malū vobis: τ h̄itare faciā vos in
μὴ πορεύησθε εἰς κακὸν ὑμῖν, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ
loco vr̄o in terra: q̄ dedi patrib⁹ vr̄is
τόπῳ ὑμῶν ἐν τῇ γῇ, ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν
a seculo τ vsq; in seculū: si aūt vos cōfiditis in ver-
ἐξ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος, εἰ δὲ ὑμεῖς πεποίθετε ἐπὶ λό-
bis mēdacib⁹: ex qb⁹ nulla vtilitas: τ occiditis
γοις ψευδέσιν, ὅθεν οὐκ ὠφεληθήσεσθε, καὶ φονεύετε,
τ adulteratis: τ furamini: τ iuratis iniq;:
καὶ μοιχᾶσθε, καὶ κλέπτετε, καὶ ὀμνύετε ἐπ' ἀδίκῳ,
τ icēsatis baal: τ ābulatis post deos ali
καὶ θυμιᾶτε τῇ Βαάλ, καὶ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλ-
enos: q̄s nō nostis vt male sit vobis: τ
λοτρίων, ὧν οὐκ οἴδατε τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν, καὶ
venistis τ stetistis corā me in domo: vbi
ἤλθετε καὶ ἔστητε ἐνώπιόν μου ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ
iuocatū est nomē meū in ea: τ dixistis
ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἴπατε
abstinuim⁹ a faciendo oēs abominatiōes
ἀπεσχήμεθα τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα
istas. nūqd spelūca latronū dom⁹ mea: vbi iuocatū
ταῦτα. μὴ σπήλαιον λῃστῶν ὁ οἶκός μου, οὗ ἐπικέκλη-
est nomē meū in ea illic corā vobis: τ ec
ται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐκεῖ ἐνώπιον ὑμῶν, καὶ ἰ-
ce ego vidi dicit dñs: qm̄ ite in
δοὺ ἐγὼ ἑώρακα λέγει κύριος, ὅτι πορεύθητε εἰς τὸν
locū meū q̄ in silo: vbi h̄itare feci nomē
τόπον μου τὸν ἐν σιλῶν, οὗ κατεσκήνωσα τὸ ὄνομά
meū in eo illic a p̄cipio. τ videte q̄ feci
μου ἐπ' αὐτῷ ἐκεῖ ἔμπροσθεν. καὶ ἴδετε ἃ ἐποίησα
ei a facie malicie pp̄li mei israel. τ
αὐτῷ ἀπὸ προσώπου κακίας λαοῦ μου ἰσραήλ. καὶ
nūc p̄ eo q̄d fecistis oīa opa hec: τ
νῦν ἀνθ' ὧν ἐποιήσατε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, καὶ
loquut⁹ sū ad vos: τ nō audistis me. τ voca
ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου. καὶ ἐκά-
ui vos: τ nō r̄ndistis. τ ego faciā
λεσα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθητε. κἀγὼ ποιήσω τῷ
domui huic: vbi iuocatū est nomē meū in ea
οἴκῳ τούτῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ
in q̄ vos cōfiditis in ea. τ loco quē de
ἐφ' ᾧ ὑμεῖς πεποίθετε ἐπ' αὐτῷ. καὶ τῷ τόπῳ ᾧ ἔ-
di vobis τ patrib⁹ vr̄is: sicut fe
δωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καθὼς ἐποίη-
ci silō. τ p̄iiciam vos a fa-
σα τὴν σιλώμ. καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ προσώ-
cie mea: sicut p̄ieci fratres vr̄os om-
που μου, καθὼς ἀπέρριψα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν πᾶν
ne semē ephraim. τ tu ne ores p̄
τὸ σπέρμα ἐφραΐμ. καὶ σὺ μὴ προσεύχου περὶ τοῦ
pp̄lo hoc: τ ne roges
λαοῦ τούτου, καὶ μὴ ἀξίου

B

Esai. 56.c. Mat. 21.b. Infra. 32.f.

C

Pro.1 c. Esai. 65.d.

D

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

vt miſa ꝫ cōſeqūt ipſi: ꝛ ne ores: ꝛ ne accedas
τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτούς, καὶ μὴ εὔχου, καὶ μὴ προσέλθῃς
mihi ꝑ eis: qꝛ nō exaudiā. aut nō vides: qd
μοι περὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι. ἢ οὐχ ὁρᾷς, τί
ipſi faciūt in ciuitatib⁹ iuda: ꝛ in vi
αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐν ταῖς ὁ=
is hierl̄m? filii eoꝝ colligūt ligna: ꝛ
δοῖς ἱερουσαλήμ; υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσιν ξύλα, καὶ οἱ
pr̄es eoꝝ ſuccēdūt ignē: ꝛ mulieres eoꝝ
πατέρες αὐτῶν καίουσι πῦρ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν
cōmiſcēt ſimilaginē: vt faciāt placētas militie celi.
τρίβουσι σταῖς, τοῦ ποιῆσαι χαυῶνας τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ.
ꝛ libauerūt libamia diis alienis: vt ad iracūdiā
καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις, ἵνα παροργί=
ꝓuocarēt me. nūqd me ipſi ad iracūdiā ꝓuocāt dicit dn̄s?
σωσίν με. μὴ ἐμὲ αὐτοὶ παροργίζουσιν λέγει κύριος;
nōne ſemetipſos: vt cōfundant facies eoꝝ?
οὐχὶ ἑαυτούς, ὅπως καταισχυνθῇ τὰ πρόσωπα αὐτῶν;
Fra. c. ꝓpter hoc hec dicit dn̄s: ecce ira ꝛ furor me⁹
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ὀργὴ καὶ θυμός μου
fūdit ſuꝑ locū iſtū ꝛ ſuꝑ hoīes:
χεῖται ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους,
ꝛ ſuꝑ iumēta: ꝛ ſuꝑ oē lignū agri: ꝛ
καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πᾶν ξύλον τοῦ ἀγροῦ, καὶ
ſuꝑ oēs fruges terre: ꝛ ſuccendet ꝛ
ἐπὶ πάντα τὰ γεννήματα τῆς γῆς, καὶ ἐκκαυθήσεται καὶ
nō extinguet. hec dicit dn̄s: holocauſto
οὐ σβεσθήσεται. τάδε λέγει κύριος, τὰ ὁλοκαυ=
E mata vr̄a cōgregate cū ſacrificiis vr̄is: ꝛ
τώματα ὑμῶν συναγάγετε μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ
comedite carnes: qꝛ nō ſū locut⁹ ad pr̄es
φάγετε κρέα, ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας
vr̄os: ꝛ nō p̄cepi eis in q̄ die eduxi
ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς ἐν ᾗ ἡμέρα ἀνήγαγον
eos de terra egypti de holocauſtomatib⁹ ꝛ victimis:
αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου περὶ ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν,
ſed verbū hoc p̄cepi eis dicēs: au
ἀλλ' ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς λέγων, ἀκού
dite vocē meā ꝛ ero vobis in deū: ꝛ vos
σατε τῆς φωνῆς μου καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν, καὶ ὑμεῖς
eritis mihi in ppl̄m: ꝛ ābulate in oībus
ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς
viis meis: q̄s mandauero vobis: vt bn̄ ſit vobis.
ὁδοῖς μου, αἷς ἂν ἐντείλωμαι ὑμῖν, ὅπως ἂν εὖ ᾖ ὑμῖν.
ꝛ nō audierūt me: neq̧ attēderūt aure ſua:
καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου, οὐδὲ προσέσχον τὸ οὖς αὐτῶν,
ſed abierūt in deſideriis cordis eo
ἀλλὰ ἐπορεύθησαν τοῖς ἐνθυμήμασιν τῆς καρδίας αὐ
rū mali: ꝛ facti ſūt i retrorſuꝫ: ꝛ non
τῶν τῆς κακῆς, καὶ ἐγενήθησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκ
in ante: ex q̄ die egreſſi ſūt pr̄es
εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήλθοσαν οἱ πατέρες
eoꝝ de terra egypti: ꝛ vſq̧ ad diē hāc.
αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
ꝛ miſi ad vos oēs ſeruos meos
καὶ ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς δούλους μου
ꝓphetas die ꝛ diluculo: ꝛ miſi ꝛ
τοὺς προφήτας ἡμέρας καὶ ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα καὶ
nō exaudierūt me: ꝛ nō attēdit auris eoꝝ:
οὐκ εἰσήκουσάν μου, καὶ οὐ προσέσχεν τὸ οὖς αὐτῶν,
ꝛ idurauerūt ceruicē ſuā ſuꝑ pa
καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πα
tres eoꝝ. ꝛ dices eis verbū hoc:
τέρας αὐτῶν. καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦτον,
ꝛ nō audiēt te. ꝛ vocabis
καὶ οὐκ ἀκούσονταί σε. καὶ καλέσεις

Fra. c.

Trāſla.B.Hie.

pro eis laudē & orationē
& non obſiſtas mihi:
quia non exaudiā te.
Nonne vides
quid iſti faciunt in ciui=
tatibus iuda
& in plateis hieruſalem?
Filii colligunt
ligna: & patres ſuccen=
dunt ignem:
& mulieres conſpergūt
adipem: vt faciant
placentas regine celi: &
libent
diis alienis: &

me ad iracūdiā ꝓuocēt.
Nunqd me ad iracundiā
ꝓuocāt? dicit dn̄s. Non
ne ſemetipſos in cōfuſio
nē vultus ſui? Ideo hec
dicit dominus deus.
Ecce furor me⁹ & indi=
gnatio mea cōflatur ſuꝑ
locū iſtum: ſuꝑ viros &
ſuper iumenta: & ſuper
lignum regionis & ſuꝑ
fruges terre:
& ſuccēdetur & nō extin
guetur. Hec dicit dn̄s
exercituum deus iſrael.
Holocauſtomata veſtra
addite victimis veſtris:
& comedite carnes:
quia nō ſum locutus cū
patribus veſtris: & non
precepi eis in die qua
eduxi eos de terra
egypti de verbo holo=
cauſtomatū & victimaꝝ.
ſed hoc verbum prece=
pi eis:
dicens. Audite vocem
meam: & ero vobis
deus: & vos eritis mihi
populus:
& ambulate in omi via
quam mandaui
vobiſ: vt bene ſit vobiſ.
Et non
audierūt nec inclinaue=
runt aurē ſuā: ſed abierūt
in voluptatib⁹ & in pra=
uitate cordis ſui mali:
factiq̧ ſunt retrorſum
& non in ante: a
die qua egreſſi ſunt pa
tres eorum de terra
egypti vſq̧ ad diē hanc.
Et miſi
ad vos omēs ſeruos me
os prophetas per
diē: cōſurgens diluculo:
& mittēs: & nō audierūt
me nec inclinauerūt au
rem ſuā: ſed indurauerūt
ceruicē ſuā: & peius ope
rati ſunt q̄ꝫ patres eorū.
Et loqueris ad eos omīa
verba hec
& non audient te: & vo
cabis

Tex.he.hiere.vij. — Pritiua.heb.

בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי — רנן פגע
כי אינני שמע אתך׃ האינך ראה
מה המה עשים בערי יהודה — עשה עיר
ובחוצות ירושלם׃ הבנים מלקטים — בנה לקט
עצים והאבות מבערים את האש — בער
והנשים לשות בצק לעשות — נשה לוש
כונים למלכת השמים והסך — עשה לאך
נסכים לאלהים אחרים למען — נסך
הכעסני׃ האתי הם מכעסים — כעס
נאם יהוה הלוא אתם למען בשת — בוש
פניהם׃ לכן כה אמר אדני יהוה — פנה
הנה אפי וחמתי נתכת אל המקום — קום
הזה על האדם ועל הבהמה ועל
עץ השדה ועל פרי האדמה — פרה
ובערה ולא תכבה׃ כה אמר יהוה — כבה
צבאות אלהי ישראל עלתיכם — עלה
ספו על זבחיכם ואכלו בשר׃ — יסף
כי לא דברתי את אבותיכם ולא
צויתים ביום הוציא אתם מארץ — צוה יצא
מצרים על דברי עולה וזבח׃ כי — עלה
אם את הדבר הזה צויתי אתם
לאמר שמעו בקולי והייתי לכם — היה
לאלהים ואתם תהיו לי לעם
והלכתם בכל הדרך אשר אצוה
אתכם למען ייטב לכם׃ ולא — יטב
שמעו ולא הטו את אזנם וילכו — נטה
במעצות בשררות לבם הרע — יעץ שרר
ויהיו לאחור ולא לפנים׃ למן — רוע היה
היום אשר יצאו אבותיכם מארץ — אחר פנה
מצרים עד היום הזה ואשלח — שלח
אליכם את כל עבדי הנביאים — נבא
יום השכם ושלח׃ ולוא שמעו — שכם
אלי ולא הטו את אזנם ויקשו — נטה
את ערפם הרעו מאבותם׃ ודברת — רוע
אלהם את כל הדברים האלה
ולא ישמעו אליך וקראת — שמע

אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם עָנָה
זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל
יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה יָסַר
הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם׃ גָּזִּי אָמַן כָּרַת
נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל שְׁפָיִם פֶּה גָּזַז
קִינָה כִּי מָאַס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת דּוֹר שָׁלַךְ נָשָׂא
עֶבְרָתוֹ׃ כִּי עָשׂוּ בְנֵי יְהוּדָה הָרַע שָׁפָה קוּן
בְּעֵינַי נְאֻם יְהוָה שָׂמוּ שִׁקּוּצֵיהֶם נָטַשׁ עָשָׂה
בַּבַּיִת אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו רוּעַ שׂוּם
לְטַמְּאוֹ׃ וּבָנוּ בָּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר שָׁקַץ קָרָא
בְּגֵיא בֶן הִנֹּם לִשְׂרֹף אֶת בְּנֵיהֶם בָּנָה בָּמָה
וְאֶת בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא
צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל לִבִּי׃ לָכֵן צָוָה עָלָה
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְלֹא לֵבָב יוֹם
יֵאָמֵר עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן הִנֹּם כִּי בּוֹא
אִם גֵּיא הַהֲרֵגָה וְקָבְרוּ בְתֹפֶת אָמַר
מֵאֵין מָקוֹם׃ וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם
הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת קוּם הָיָה
הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃ וְהִשְׁבַּתִּי אָכַל
מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמֵחוּצוֹת יְרוּשָׁלִַם חָרַד שָׁבַת
קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן עִיר
וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָּה תִּהְיֶה הָאָרֶץ׃ שׂוּשׂ
כָּלַל הָיָה

Cap. viij. בָּעֵת הַהִיא נְאֻם
יְהוָה וְיוֹצִיאוּ אֶת עַצְמוֹת מַלְכֵי יָצָא
יְהוּדָה וְאֶת עַצְמוֹת שָׂרָיו וְאֶת שׂוּר
עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֵת עַצְמוֹת
הַנְּבִיאִים וְאֵת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִַם מִקִּבְרֵיהֶם׃ וּשְׁטָחוּם
לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם
אֲשֶׁר אֲהֵבוּם וַאֲשֶׁר עֲבָדוּם וַאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וַאֲשֶׁר דְּרָשׁוּם
וַאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ שָׁחָה אָסַף
וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה קָבַר פָּנָה
יִהְיוּ׃ וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים לְכֹל הָיָה בָּחַר
הַשְּׁאֵרִית הַנִּשְׁאָרִים מִן הַמִּשְׁפָּחָה שָׁאַר
הָרָעָה הַזֹּאת בְּכָל הַמְּקֹמוֹת שָׁפַח רוּעַ
קוּם

eos & non respondebũt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens que non audiuit vocem domini dei sui: nec recepit disciplinam. Periit fides & ablata est de ore eorũ. Tonde capillũ tuũ & proiice & sume in directum planctũ: qa piecit dñs & reliquit generationẽ furoris sui: quia fecerũt filii iuda malum in oculis meis dicit dñs. Posuerũt offẽdicula sua in domo in qua inuocatum est nomen meum vt pollueręt eã: & edificauerũt excelsa tophet: q̃ est in valle filii ennõ: vt incenderent filios suos: & filias suas igni: que non precepi nec cogitaui in corde meo. Ideo ecce dies venient dicit dominus: & non dicetur amplius tophet & vallis filii ennon: sed vallis interfectionis: & sepelientur in tophet eo q̄ non sit locus. Et erit morticiniũ populi huius in cibos volucrib9 celi & bestiis terre & non erit qui abigat. Et quiescere faciam de vrbibus iuda & de plateis hierusalem vocem gaudii & vocem leticie vocem sponsi & vocẽ sponse. In desolatione enĩ erit terra. 8.

IN illo tempore ait domin9: eiicient ossa regum iuda & ossa principum eius: & ossa sacerdotũ: & ossa prophetarũ: & ossa eorum qui habitauerunt hierusalẽ de sepulchris suis: & expandent ea ad solem & lunã & omnem miliciam celi que dilexerũt & quibus seruierunt: & post que ambulauerunt: & que quesierunt & adorauerunt. Non colligentur & nõ sepelientur in sterquiliniũ sup faciẽ terre erunt. Et eligent magis mortem q̄ vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima: in vniuersis locis

eos: ꝛ nõ rñdebũt tibi. ꝛ dices ad e
αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποκρινοῦσί σοι. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ-
os: hec gẽs q̃ nõ audiuit vocẽ dñi
τούς, τοῦτο τὸ ἔθνος ὃ οὐκ ἤκουσεν τῆς φωνῆς κυρίου
dei eoꝝ: neq; recepit disciplinã. defecit
τοῦ θεοῦ αὐτῶν, οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν. ἐξέλιπεν ἡ
fides de ore eoꝝ. tõde caput tuũ: ꝛ
πίστις ἐκ στόματος αὐτῶν. κεῖραι τὴν κεφαλήν σου, καὶ
ꝓiice: ꝛ sume in labiis planctũ. q2 rep
ἀπόρριπτε, καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρῆνον. ὅτι ἀπε-
bauit dñs: ꝛ repulit gñationẽ q̃ fe-
δοκίμασεν κύριος, καὶ ἀπώσατο τὴν γενεὰν τὴν ποιή-
cit hec. q2 fecerũt filii iuda malũ
σασαν ταῦτα. ὅτι ἐποίησαν υἱοὶ ἰούδα τὸ πονηρὸν
corã me dicit dñs. posuerũt abominatio-
ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος. ἔταξαν τὰ βδελύγμα-
nes sua in domo: vbi inuocatũ est nomẽ meũ
τα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου
sup eã vt polluerẽt eã. ꝛ edificauerũt arã
ἐπ' αὐτὸν τοῦ μιᾶναι αὐτόν. καὶ ᾠκοδόμησαν βωμὸν τοῦ
tapheth: q̃ est in valle filii ennõ: vt icẽde-
ταφέθ, ὅς ἐστιν ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ κατακαί-
rẽt filios suos ꝛ filias suas in igne:
ειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρί,
qđ nõ ꝓcepi eis ꝛ nõ cogitaui in corde
ὃ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς καὶ οὐ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ
meo. ideo ecce dies veniũt dicit dñs. ꝛ
μου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ
nõ dicẽt ãpli9: ara taphet ꝛ vallis filii
οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, βωμὸς τοῦ ταφὲθ καὶ φάραγξ υἱοῦ
ennõ: sed vallis iterfectoꝝ. ꝛ sepeliẽt
ἐννόμ, ἀλλ' ἡ φάραγξ τῶν ἀνῃρημένων. καὶ θάψουσιν
in tapheth: eo qđ nõ sit loc9. ꝛ erũt
ἐν τῷ ταφέθ, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον. καὶ ἔσον-
mortui ppl̃i hui9 i cibũ volucri-
ται οἱ νεκροὶ τοῦ λαοῦ τούτου εἰς βρῶσιν τοῖς πετει-
bus celi ꝛ bestiis terre: ꝛ nõ erit
νοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔσαι
abigẽs. ꝛ cessare faciã de ciuitatib9 iuda ꝛ de
ὁ ἀποσοβῶν. καὶ καταλύσω ἐκ πόλεων ἰούδα καὶ ἐκ
viis hierl̃m vocẽ letantiũ ꝛ vocẽ gau- Eze.26
διόδων ἱερουσαλὴμ φωνὴν εὐφραινομένων καὶ φωνὴν χαι- c.
dentiũ: vocẽ sponsi ꝛ vocẽ spõse: q2 in deso-
ρόντων, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, ὅτι εἰς ἐρή-
lationẽ erit oĩs terra.
μωσιν ἔσαι πᾶσα ἡ γῆ. Ca. 8.

IN tpe illo dicit dñs: educẽt
ΕΝ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει κύριος, ἐξοίσουσιν τὰ A
ossa regũ iuda: ꝛ ossa principũ
ὀστᾶ τῶν βασιλέων ἰούδα, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχόντων
eoꝝ: ꝛ ossa sacerdotũ: ꝛ ossa ꝓphe-
αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν προφη-
tarũ eoꝝ: ꝛ ossa habitantiũ hierl̃m
τῶν αὐτῶν, καὶ ὀστᾶ τὰ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλὴμ
de sepulchris suis: ꝛ extẽdẽt ea ad
ἐκ τῶν τάφων αὐτῶν, καὶ ἐκψυγοῦσιν αὐτὰ πρὸς
solẽ ꝛ ad lunã: ꝛ ad oẽs
τὸν ἥλιον καὶ πρὸς τὴν σελήνην, καὶ πρὸς πάντας τοὺς
stellas: ꝛ ad oẽm miliciã celi: q̃ dilexe-
ἀστέρας, καὶ πρὸς πᾶσαν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ἠγάπη-
runt ꝛ qb9 seruierũt: ꝛ q̃ ãbulauerũt post
σαν, καὶ οἷς ἐδούλευσαν, καὶ ὧν ἐπορεύθησαν ὀπίσω
ea: ꝛ q̃ q̃sierũt ꝛ q̃ adorauerũt ea.
αὐτῶν, καὶ ὧν ἀντείχοντο, καὶ οἷς προσεκύνησαν αὐ-
nõ videbunt neq; sepelient in exẽ-
τοῖς. οὐκ ὀπήσονται οὐ δὲ ταφήσονται εἰς παράδειγ-
plũ. sup faciẽ terre erũt: q2 elegerũt mõ-
μα. ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται, ὅτι εἵλαντο τὸν θά-
rtẽ magis q̄ vitã. ꝛ oĩbus reliquis re-
νατον ἢ τὴν ζωήν. καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις τοῖς κατα-
lictis de gñatiõe illa in oĩ loco
λειφθεῖσιν ἀπὸ τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἐν παντὶ τόπῳ

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

quo expellā eos illuc. q: hec dicit dn̄s: nūqd
οὗ ἂν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ. ὅτι τάδε λέγει κύριος, μὴ
cadēs nō reſurgit: aut auertēs nō reuertet: q̄re
ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφῃ; διὰ
auerſus ē pplš iſte auerſione īpudēti: ⁊ cōfoꝛ
τί ἀπέστρεψεν ὁ λαὸς οὗτος ἀποστροφὴν ἀναιδῆ, καὶ κατε
tati ſūt electōe ſua ⁊ nō voluerūt
κρατήθησαν τῇ προαιρέσει αὐτῶν καὶ οὐκ ἠθέλησαν τοῦ
reuerti? aurib⁹ pcipite: iā ⁊ audite: nō recte
ἐπιστρέψαι; ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε, οὐκ ὀρθῶς
loquent. nō eſt hō penitētiā agēs de ma=
λαλήσουσιν. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος μετανοῶν ἀπὸ τῆς κα
licia ſua dicēs: qd feci? defecit currēs de
κίας αὐτοῦ λέγων, τί ἐποίησα; διέλιπεν ὁ τρέχων ἐκ
curſu ſuo q̄ſi equ⁹ feruidus in hinnitu
τοῦ δρόμου αὐτοῦ ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρεμετισμῷ
ſuo ⁊ erodius in celo cognouit tp̄s ſuū.
αὐτοῦ καὶ ἀσιδὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτῆς.
turtur ⁊ hirūdo agri: paſſeres cuſtodierūt tp̄a
τρυγὼν καὶ χελιδὼν ἀγροῦ, στρουθία ἐφύλαξαν καιροὺς
aduētus ſui. at pplš me⁹ nō cognouit iudicia ſua.
εἰσόδων αὐτῶν. ὁ δὲ λαός μου οὐκ ἔγνω τὰ κρίματα αὐ=
quomō dicetis q: ſapiētes ſum⁹ nos: ⁊ lex do
τοῦ. πῶς ἐρεῖτε ὅτι σοφοί ἐσμεν ἡμεῖς, καὶ νόμος κυ
mini nobiſcū eſt. fruſtra fact⁹ eſt iūcus mēdax ſcri=
ρίου μεθ' ἡμῶν ἐστίν. εἰς μάτην ἐγενήθη σχοῖνος ψευδὴς γραμ
bis. erubuerūt ſapiētes: pterriti ſūt ⁊ capti ſunt:
ματεῦσιν. ᾐσχύνθησαν σοφοί, ἐπτοήθησαν καὶ ἑάλωσαν,
q: verbū dn̄i reprobauerūt: ſapiā q̄ eſt in
ὅτι τὸν λόγον κυρίου ἀπεδοκίμασαν, σοφία τίς ἐστιν ἐν
ipis? ppter hoc dabo vxores eoꝝ aliis:
αὐτοῖς; διὰ τοῦτο δώσω τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἑτέροις,
⁊ agros eoꝝ heredib⁹: qm̄ a minimo
καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν τοῖς κληρονόμοις, ὅτι ἀπὸ μικροῦ
vſq; ad magnū oēs auariciā ſequunt. ⁊ a
ἕως μεγάλου πάντες φιλαργυρίαν ἀποδιώκουσι. καὶ ἐκ
ppheta vſq; ad ſacerdotē vniuerſi faciūt mēdaciū. ⁊ me
6.c. Iſai. 6.d. προφήτου ἕως ἱερέως πάντες ποιοῦσι ψεῦδος. καὶ ἰα=
dicabant cōtritionē filie ppl̄i mei ad igno=
τρεύοντο σύντριμμα θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου πρὸς ἀτι
miniā dicētes: pax pax: ⁊ nō erat pax. cōfuſi
μίαν λέγοντες, εἰρήνη εἰρήνη, καὶ οὐκ ἦν εἰρήνη. ᾐσχύνθη=
ſūt: qm̄ abominationē fecerūt: ⁊ cōfuſione nō ſunt cōfu
σαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν, καὶ αἰσχύνῃ οὐκ ᾐσχύν=
ſi: ⁊ erubeſcere neſcierūt. ideo cadēt
θησαν, καὶ αἰσχυνθῆναι οὐκ οἴδασι. διὰ τοῦτο πεσοῦν
in medio cadētes: in tp̄e viſitatiōis ſue
ται ἀναμέσον πιπτόντες, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτοῦ
corruēt: dicit dn̄s: ⁊ cōgregabūt fruges
πεσοῦνται, λέγει κύριος, καὶ συνάξουσι τὰ γενήματα
ſuas dicit dn̄s. nō eſt vua in vine
αὐτῶν λέγει κύριος. οὐκ ἔστιν σταφυλὴ ἐν ταῖς ἀμπέ=
is: ⁊ nō ſūt fic⁹ in ficis: ⁊ fo
λοις, καὶ οὐκ ἔστι σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς, καὶ τὰ φύλ
lia defluxerūt. q̄re nos ſedem⁹? cōgregamini ⁊
λα κατερρύηκεν. ἐπὶ τί ἡμεῖς καθήμεθα; συνάχθητε καὶ
intrem⁹ in ciuitates munitas: ⁊ pijci
εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς, καὶ ἀπορ=
amur ibi: q: de⁹ abiecit nos: ⁊ pota
ριφῶμεν ἐκεῖ, ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς, καὶ ἐπό=
uit nos aqua fellis: q: peccauim⁹ ī cōſpe
τισεν ἡμᾶς ὕδωρ χολῆς, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντί=
tu ei⁹. cōgregati ſum⁹ in pace: ⁊ nō fuerūt bona.
ον αὐτοῦ. συνήχθημεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθά.
in tp̄s medele: ⁊ ecce feſtinatio. a dan audie
εἰς καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ σπουδή. ἐκ Δὰν ἀκου=
mus vocē fremitus
σόμεθα φωνὴν ὀξύτητος ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.B.Hie.

que derelicta ſunt: ad q̄ eieci eos ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ dicit dominus exercituum. Et dices ad eos. ꝏꝏ Hec dicit dn̄s. Nunqd qui cadit non reſurget? & q auerſus ē nō reuertetur? q̄re ergo auerſus eſt ppl̄s iſte in hieruſalē auerſione contentioſa. Apprehenderūt mēdaciū: & noluerunt reuerti. Attēdi & auſcultaui: nemo qd bonū eſt loqtur. Nullus ē q agat penitētiā ſup peccato ſuo dicens: quid feci? Oēs cōuerſi ſunt ad curſum ſuū ꝏꝏ quaſi equus impetu vadens in prelium: miluus in celo cognouit tēpus ſuum: turtur & hirundo & ciconia cuſtodierūt tp̄s aduētus ſui: ppl̄s aūt me⁹ nō cognouit iudicium domini: quomodo ꝏ dicitis ſapientes nos ſumus & lex domini ꝏꝏ nobiſcū eſt. Vere mendaciū operatus eſt ſtilus mēdax ſcribarū. Cōfuſi ſunt ſapiētes: perterriti & capti ſunt. Verbū eni domini proiecerunt: & ſapientia nulla eſt in eis. Propterea dabo ꝏꝏ mulieres eoꝝ exteris: agros eorum ꝏꝏꝏꝏꝏ heredib⁹. Quia a minimo vſq; ad maximum oēs auariciā ſequūtur: a ppheta vſq; ad ſacerdotē cuncti faciūt mendaciū. Et ſanabāt cōtritiōes filie populi mei ad ignominiā: dicētes pax: pax: cum nō eſſet pax. Confuſi ſunt: quia ꝏꝏ abomiatiōe fecerūt: q nīmo cōfuſione nō ſunt cōfuſi & erubeſcere neſcierūt. Idcirco cadēt inter corruētes: in tp̄e viſitationis ſue corruēt dicit dn̄s. Cōgregās cōgregabo eos: ait dn̄s. Non eſt vua in vitibus: & nō ſunt ficus in ficulnea: ꝏꝏꝏ foliū defluxit: & dedi eis que pretergreſſa ſunt. Quare ſedemus? Conuenite ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ & ingrediamur ciuitatē munitā: & ſileamus ibi: qa dn̄s de⁹ nr̄ ſilere nos fecit: & potū dedit nobis aquā fellis. Peccauimus eni dn̄o. Expectauim⁹ pacem: & non erat bonum: tempus medele: & ecce formido. A dan auditus eſt fremitus ꝏꝏ

Tex.heb.hiere.viij. Pritiua.heb.

הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם שְׁאַר דָּחָה
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה אָמַר יְהוָה הֲיִפְּלוּ וְלֹא יָקוּמוּ נָפַל קוּם
אִם יָשׁוּב וְלֹא יָשׁוּב׃ מַדּוּעַ שׁוֹבְבָה שׁוּב מַדָּע
הָעָם הַזֶּה יְרוּשָׁלַם מְשׁוּבָה נִצַּחַת שׁוּב
הֶחֱזִיקוּ בַּתַּרְמִת מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃ חָזַק רָמָה
הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע לוֹא כֵן יְדַבֵּרוּ קָשַׁב שָׁמַע
אֵין אִישׁ נִחָם עַל רָעָתוֹ לֵאמֹר דָּבַר רוּעַ
מֶה עָשִׂיתִי כֻּלֹּה שָׁב בִּמְרֻצוֹתָם עָשָׂה שׁוּב
כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה׃ גַּם חֲסִידָה רוּץ שָׁטַף
בַשָּׁמַיִם יָדְעָה מוֹעֲדֶיהָ וְתֹר וְסוּס לָחַם חָסֶד
וְעָגוּר שָׁמְרוּ אֶת עֵת בֹּאָנָה וְעַמִּי יָעַד
לֹא יָדְעוּ אֵת מִשְׁפַּט יְהוָה׃ אֵיכָה עָגַר בּוֹא
תֹאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְהוָה שָׁפַט
אִתָּנוּ אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט אָמַר יָרָה
שֶׁקֶר סֹפְרִים׃ הוֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ בּוֹשׁ חָתַת
וַיִּלָּכֵדוּ הִנֵּה בִדְבַר יְהוָה מָאָסוּ לָכַד
וְחָכְמַת מֶה לָהֶם׃ לָכֵן אֶתֵּן אֶת
נְשֵׁיהֶם לַאֲחֵרִים שְׂדוֹתֵיהֶם נָשָׁה שָׂדֶה
לְיוֹרְשִׁים כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל יָרַשׁ
כֻּלּוֹ בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד כֹּהֵן גָּדַל נָבָא
כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָּׁקֶר׃ וַיְרַפּוּ אֶת שֶׁבֶר רָפָה
בַּת עַמִּי עַל נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם קָלַל שָׁלַם
שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃ הֹבִשׁוּ כִּי
תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם בּוֹשׁ לֹא יֵבֹשׁוּ תָּעַב עָשָׂה
וְהִכָּלֵם לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים כָּלַם נָפַל
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃ כָּשַׁל
אָסֹף אֲסִיפֵם נְאֻם יְהוָה אֵין סוּף
עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה
וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם׃ נָתַן עָבַר
עַל מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ אָסַף בּוֹא
וְנָבוֹא אֶל עָרֵי הַמִּבְצָר וְנִדְּמָה שָׁם עִיר בָּצַר
כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הֲדִמָּנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ דָּמַם
מֵי רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהוָה׃ קַוֵּה דָּמַם שָׁקָה
לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה שָׁלַם רָפָא
וְהִנֵּה בְעָתָה׃ מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת שָׁמַע

סוּסָיו מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו רָעֲשָׁה כָּל הָאָרֶץ וַיָּבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ — צָהַל אָבַר
וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי הִנְנִי — בּוֹא אָכַל
מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צִפְעֹנִים אֲשֶׁר — מָלֵא
אֵין לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם — שָׁלַח
יְהוָה׃ מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי — בָּלַג יָגָה
דַוָּי׃ הִנֵּה קוֹל שַׁוְעַת בַּת עַמִּי — דָּוָה
מֵאֶרֶץ מַרְחַקִּים הַיהוָה אֵין בְּצִיּוֹן — רָחַק
אִם מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי — מָדַע כָּעַס
בִּפְסִלֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר׃ עָבַר קָצִיר — פָּסַל קָצַר
כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לוֹא נוֹשָׁעְנוּ׃ עַל — יָשַׁע
שֶׁבֶר בַּת עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי קָדַרְתִּי — שָׁבַר שָׁמַם
שַׁמָּה הֶחֱזִקָתְנִי׃ הַצֳרִי אֵין בְּגִלְעָד — חָזַק צָרָה
אִם רֹפֵא אֵין שָׁם כִּי מַדּוּעַ לֹא — מָדַע
עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת עַמִּי׃ — עָלָה אָרַךְ

Cap. ix.

מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם — נָתַן
וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה יוֹמָם — קוּר בָּכָה
וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַת עַמִּי׃ מִי יִתְּנֵנִי — נָתַן
בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת — דָּבַר לוּן
עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים — עָזַב יָלַךְ
עֲצֶרֶת בֹּגְדִים׃ וַיַּדְרְכוּ אֶת לְשׁוֹנָם — נָאַף דָּרַךְ
קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ — לָשׁוֹן
בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה אֶל רָעָה יָצָאוּ — אָמַן
וְאֹתִי לֹא יָדָעוּ נְאֻם יְהוָה׃ אִישׁ — רוּעַ
מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל כָּל אָח אַל — אֵת
תִּבְטָחוּ כִּי כָל אָח עָקוֹב יַעְקֹב — שָׁמַר
וְכָל רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ׃ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ — בָּטַח
יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ — רָעָה רָכַל
לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ׃ — הָלַךְ הָתַל
שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ — דָּבַר לָשׁוֹן
דַעַת אוֹתִי נְאֻם יְהוָה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר — עָוָה לָאָה
יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים — יָשַׁב רָמָה
כִּי אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת עַמִּי׃ חֵץ — יָדַע
שׁוֹחֵט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִבֵּר בְּפִיו — עָשָׂה פָּנָה
שָׁלוֹם אֶת רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ — פֶּה
יָשִׂים אָרְבּוֹ׃ הַעַל אֵלֶּה לֹא אֶפְקָד — שָׁלַם
— שׂוּם פָּקַד

equorū eius: a voce hinnituū pugnatorū ei⁹ cōmota est ois terra. Et venerūt & deuorauerūt terram: & plenitudinē eius vrbē & habitatores ei⁹. Quia ecce ego mittā vobis ſerpētes regulos quibus non est incantatio: & mordebunt vos: ait dn̄s. Dolor meus ſuper dolorē: in me cor meū merens. Ecce vox clamoris filie populi mei de terra longinqua. Nūquid dn̄s nō est in ſion: aut rex eius nō est in ea? Quare ergo me ad iracūdiā cōcitauerūt in ſculptilibus ſuis & in vanitatib⁹ alienis? Tranſiit meſſis: finita est eſtas: & nos ſaluati nō ſumus. Sup cōtritione filie ppl̄i mei cōtritus ſum & cōtriſtatus: ſtupor obtinuit me. Nūqd reſina nō est i galaad: aut medicus nō est ibi? Quare igitur nō est obducta cicatrix filie populi mei.

9.

Quis dabit capiti meo aquā: & oclis meis fontem lachrymarū. Et plorabo die ac nocte interfectos filie popl̄i mei. Quis dabit me in ſolitudie diuerſoriū viato℞. Et dereliquā ppl̄m meū & recedā ab eis: qa ocs adulteri ſunt & cetus p̄uaricato℞: & extenderūt linguā ſuā q̄ſi arcū mendacii & nō veritatis. Cōfortati ſunt in terra: qa de malo ad malū egreſſi ſunt: & me nō cognouerūt: dicit dn̄s. Vnuſqſqꝫ ſe a pximo ſuo cuſtodiat: & in omi fratre ſuo nō habeat fiduciā: quia ois fr̄ ſupplātans ſupplantabit: & ois amicus fraudulēter incedet: & vir fratrē ſuū deridebit: & veritatē nō loquētur. Docuerūt eni linguā ſuā loq mēdaciū: vt iniq agerent laborauerūt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerūt ſcire me dicit dn̄s. Propterea hec dicit dn̄s exercituū. Ecce ego conflabo & pbabo eos. Quid ei alid faciā a facie filie ppl̄i mei? Sagitta vulnerās lingua eo℞ dolū locuta eſt. In ore ſuo pacē cū amico ſuo loqtur: & occulte ponit ei inſidias. Nunqd ſup his non viſitabo

equo℞ ei⁹: a voce hinnitus eqtatus
ἵππων αὐτοῦ, ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας
equo℞ ei⁹: mota eſt ois terra. ꝛ veniet ꝛ deuo-
ἵππων αὐτοῦ, ἐσείσθη πᾶσα ἡ γῆ. καὶ ἥξει καὶ κατα
rabit terrā ꝛ plenitudinē ei⁹: vrbē ꝛ ha
φάγεται γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πόλιν καὶ τοὺς κα
bitātes in ea. qꝛ ecce ego īmitto in vos
τοικοῦντας ἐν αὐτῇ. διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω εἰς ὑμᾶς
ſerpētes mortiferos: aqb⁹ nō eſt euellere: ꝛ mordebūt
ὄφεις θανατοῦντας, οἷς οὐκ ἔστιν ἐκπάσαι, καὶ δήξονται
vos īſanabilit cū dolore cordis vr̄i deficiētis.
ὑμᾶς ἀνίατα μετ᾽ ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης.
ecce vox clamoris filie ppl̄i mei a terra de lon
ἰδοὺ φωνὴ κραυγῆς θυγατρὸς λαοῦ μου ἀπὸ γῆς μα-
ge. nūqd dn̄s nō eſt in ſion: aut medic⁹ nō eſt ibi?
κρόθεν. μὴ κύριος οὐκ ἔστιν ἐν σιών, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ;
qꝛ ad iracūdiā puocauerūt me in ſculptilib⁹ ſuis ꝛ in va
διότι παρώργισάν με ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν καὶ ἐν μα
nitatib⁹ alienis. trāſiit eſtas: p̄teriit meſſis:
ταίοις ἀλλοτρίοις. διῆλθε θέρος, παρῆλθεν ἀμητός,
ꝛ nos nō ſum⁹ ſaluati. ſup cōtritionē filie
καὶ ἡμεῖς οὐ διεσώθημεν. ἐπὶ συντρίμματι θυγατρὸς
ppl̄i mei cōtenebrat⁹ ſū afflictiōe. obtinuerūt me dolores q̄ſi
λαοῦ μου ἐσκοτώθην ἀπορία. κατίσχυσάν με ὠδῖνες ὡς
parientis. nūqd reſina nō eſt in galaad: aut medic⁹
τικτούσης. μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν γαλαάδ, ἢ ἰατρὸς
nō eſt ibi? q̄re nō aucta ē ſanitas filie ppl̄i mei?
οὐκ ἔστιν ἐκεῖ; διατί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου; Ca. 9.

Quis dabit capiti meo aquā ꝛ oculis meis A
Τίς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ ὀφθαλμοῖς μου
fontē lachrymaꝝ: ꝛ plorabo ppl̄m hūc die
πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύσομαι τὸν λαὸν τοῦτον ἡμέρας
ꝛ nocte vulneratos filie ppl̄i mei.
καὶ νυκτὸς τοὺς τετραυματισμένους θυγατρὸς λαοῦ μου.
qs dabit mihi ſolitudine mānſionē nouiſſimā: ꝛ derelinquā
τίς δώσει μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον, καὶ καταλείψω
ppl̄m meū: ꝛ recedā ab eis. qꝛ oēs
τὸν λαόν μου, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπ᾽ αὐτῶν. ὅτι πάντες
adulterant: cet⁹ p̄uaricātiū: ꝛ extēderūt liguā
μοιχῶνται, σύνοδος ἀθετούντων, καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσ-
ſuā q̄ſi arcū. mēdaciū ꝛ nō fides p̄ualuit i
σαν αὐτῶν ὡς τόξον. ψεῦδος καὶ οὐ πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ
terra: qꝛ de malis in mala egreſſi ſūt ꝛ me nō
τῆς γῆς, ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν καὶ ἐμὲ οὐκ
cognouerūt dicit dn̄s. vnuſqſqꝫ a pximo ſuo B
ἔγνωσαν φησὶν κύριος. ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ
cuſtodimini. ꝛ ſup fratrib⁹ vr̄is nō cōfidatis: qꝛ
φυλάξασθε. καὶ ἐπ᾽ ἀδελφοῖς αὐτῶν μὴ πεποίθετε, ὅτι
ois frater ſupplātiōe ſupplātabit: ꝛ ois amic⁹ doloſe
πᾶς ἀδελφὸς πτέρνῃ πτερνιεῖ, καὶ πᾶς φίλος δολίως
ābulabit. vnuſqſqꝫ cōtra amicū ſuū illu-
πορεύσεται. ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαί-
det: veritatē nō loquent: didicit lingua
ξεται, ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσωσιν, μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα
eo℞ loqui mēdacia. iniqꝫ egerūt ꝛ nō defecerūt
αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ. ἠδίκησαν καὶ οὐ διέλιπον τοῦ
vt cōuerterent. vſura ſup vſurā: dolus ſup dolū: nō
ἐπιστρέψαι. τόκος ἐπὶ τόκῳ, δόλος ἐπὶ δόλῳ, οὐκ
voluerūt ſcire me dicit dn̄s. ppter hoc hec
ἠθέλησαν εἰδέναι με φησὶν κύριος. διὰ τοῦτο τάδε
dicit dn̄s virtutū: ecce ego igne examiābo
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ ἐγὼ πυρώσω αὐ-
eos ꝛ pbabo eos. qd faciā a fa
τοὺς καὶ δοκιμάσω αὐτούς. τί ποιήσω ἀπὸ προσώ-
cie malicie filie ppl̄i mei? ſagitta vulnerās C
που πονηρίας θυγατρὸς λαοῦ μου; βολὶς τιτρώσκουσα
lingua eo℞: doloſa verba oris eo-
ἡ γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐ- ps. 12.
rū. pximo ſuo loqtur pacifica: ꝛ in ſeipſo hꝫ ē. 5. c.
τῶν. τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρηνικά, καὶ ἐν αὐτῷ ἔχει
inimicitiā. nūqd ſup his nō viſitabo
τὴν ἔχθραν. μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.	Trāſla.B.Hie.	Tex.heb.hiere.ix.	Pͥmitiua.heb.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

dicit dñs: aut in pplo tali nō vlciſceť aīa
λέγει κύριος, ἢ ἐν λαῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσῃ ἡ ψυχή
mea: ſup mōtes aſſumite plāctū: ⁊ ſup ſemi=
μου; ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετόν, καὶ ἐπὶ τὰς τρί=
tas deſerti lamētū: qm̄ defecerūt eo ꝙ nō ſint
βους τῆς ἐρήμου θρῆνον, ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι
hoies. nō audieꝛt vocē ſubſtātie a volucri
ἀνθρώπους. οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ὑπάρξεως ἀπὸ πετη=
bus celi ⁊ vſq; ad iumēta: obſtupueꝛt: defeceꝛt. ⁊
νῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕως κτηνῶν, ἐξέστησαν, ᾤχοντο. καὶ
dabo hierl̄m in trāſgreſſionē ⁊ in habita
δώσω τὴν ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν καὶ εἰς κατοικη=
culū draconū ⁊ ciuitates iuda in deſolationē
τήριον δρακόντων καὶ τὰς πόλεις ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν
ponā: vt nō habiteť. qs hō ſa
θήσομαι, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ σο
piēs ⁊ itelligat hoc: ⁊ verbū oris dñi ad e=
φὸς καὶ συνήτω τοῦτο, καὶ ὁ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐ
um ānūciet vobis: q̄re periit terra: ex=
τὸν ἀναγγειλάτω ὑμῖν, ἕνεκεν τίνος ἀπώλετο ἡ γῆ, ἀ=
uſta ē q̄ſi deſertū: eo ꝙ nō ſit q̄ ptrāſeat eā. ⁊
νήφθη ὡς ἔρημος, παρὰ τὸ μὴ διοδεύεσθαι αὐτήν. καὶ
dixit dñs ad me: q: dereliqueꝛt ipi
εἶπεν κύριος πρός με, διὰ τὸ ἐγκαταλιπεῖν αὐτοὺς τὸν
legē meā quā dedi an̄ faciē eoꝝ: ⁊ nō audie
νόμον μου ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκου
rūt vocē meā: ſed ābulauerūt poſt deſi
σαν τῆς φωνῆς μου, ἀλλὰ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ἀ
deria cordis eoꝝ mali: ⁊ poſt
ρετῶν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ὀπίσω τῶν
idola: q̄ docuerūt pr̄es eoꝝ eos: ppter=
εἰδώλων, ἃ ἐδίδαξαν οἱ πατέρες αὐτῶν αὐτούς, διὰ
hoc hec dicit dñs virtutū de⁹ iſrael:
τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ecce ego cibo eos āguſtiis ⁊ poto eos
ἰδοὺ ἐγὼ ψωμίζω αὐτοὺς ἀνάγκας καὶ ποτίζω αὐτοὺς
aqua fellis: ⁊ diſpergā eos in gētib⁹
ὕδωρ χολῆς, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
q̄s nō cognoueꝛt ipi ⁊ pr̄es eoꝝ: ⁊ imit
οὓς οὐκ ἐγίνωσκον αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ ἐπαπο
tā in eos gladiū donec cōſumā e=
στελῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὴν μάχαιραν ἕως οὗ ἐξαναλώσω αὐ
os in ea. hec dicit dñs: vocate lamē
τοὺς ἐν αὐτῇ. τάδε λέγει κύριος, καλέσατε τὰς θρη=
tatrices ⁊ veniāt: ⁊ ad eas q̄ ſapiētes ſūt mitti
νούσας καὶ ἐλθέτωσαν, καὶ πρὸς τὰς σοφὰς ἀποστεί=
te: ⁊ loquanť: ⁊ aſſumāt ſup vos
λατε, καὶ φθεγξάσθωσαν, καὶ λαβέτωσαν ἐφ᾽ ὑμᾶς
lamētū. ⁊ deducāt oculi vr̄i la=
θρῆνον. καὶ καταγαγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δά
chrymas: ⁊ palpebre vr̄e fluāt aquā. q: vox
κρυα, καὶ τὰ βλέφαρα ὑμῶν ῥείτω ὕδωρ. ὅτι φω
miſeric audita eſt in ſion. quomō vaſtati ſum⁹
νὴ οἴκτου ἠκούσθη ἐν σιών. πῶς ἐταλαιπωρήσαμεν
cōfuſi ſum⁹ valde: q: dereliquim⁹ terrā:
κατῃσχύνθημεν σφόδρα, ὅτι ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν,
⁊ abiecim⁹ tabernacula nr̄a. audite iā
καὶ ἀπερρίψαμεν τὰ σκηνώματα ἡμῶν. ἀκούσατε δὴ
mulieres verbū dei: ⁊ ſuſcipiāt aures vr̄e verba
γυναῖκες λόγον θεοῦ, καὶ δεξάσθω τὰ ὦτα ὑμῶν λόγους
oris ei⁹: ⁊ docete filias vr̄as
στόματος αὐτοῦ, καὶ διδάξατε τὰς θυγατέρας ὑμῶν
miam: ⁊ mulier pximā ſuā lamētū: q: aſcen
οἶκτον, καὶ γυνὴ τὴν πλησίον αὐτῆς θρῆνον, ὅτι ἀνέ=
dit mors p feneſtras vr̄as: ⁊ igreſſa eſt in
βη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς
terrā vr̄am diſperdere paruulos de foris ⁊ iuuenes
τὴν γῆν ὑμῶν τοῦ ἐκτρίψαι νήπια ἔξωθεν καὶ νεανίσκους

Trāſla.B.Hie.

dicit dominus: aut in gente huiuſcemodi nō vlciſcetur aīa mea? Sup mōtes aſſumā fletū ac lamentū: & ſup ſpecioſa deſerti planctū: qm̄ incenſa ſūt eo ꝙ nō ſit vir ptranſiēs & non audierunt vocem poſſidentis. A volucre celi vſq; ad pecora tranſmigrauerūt & receſſerūt, Et dabo hieruſalem in aceruos arene: & cubilia draconum: & ciuitates iuda dabo ī deſolationē eo ꝙ non ſit habitator. Quis eſt vir ſapiēs qui intelligat hoc: & ad quē verbum oris domini fiat vt annūciet iſtud: quare perierit terra & exuſta ſit q̄ſi deſertū: eo ꝙ nō ſit q ptranſeat? Et dixit dñs. Quia dereliquerūt legē meā quam dedi eis: & non audierunt vocē meā: & nō ambulauerūt in ea: & abierūt poſt prauitatem cordis ſui: & poſt baalim quod didicerunt a patribus ſuis: idcirco hec dicit dñs exercituū deus iſrael. Ecce ego cibabo populum iſtum abſinthio: & potum dabo eis aquā fellis. Et diſpergā eos in gentibus quas non nouerunt ipſi & patres eorum: & mittam poſt eos gladium donec cōſumātur. Hec dicit dominus exercituum. Contemplamini & vocate lamentatrices vt veniant: & ad eas que ſapientes ſunt mittite & properent: & feſtinent & aſſumāt ſup nos lamētum. deducant oculi nr̄i lachrymas: & palpebre nr̄e defluant aquis: quia vox lamētatiōis audita eſt de ſion. Quō vaſtati ſumus & cōfuſi vehemēter? Quia dereliqm⁹ terrā: qm̄ deiecta ſūt tabernacula nr̄a. Audite ergo mulieres verbū dñi & aſſumant aures veſtre ſermonē oris ei⁹: & docete filias vr̄as lamētum: & vnaqueq; pximā ſuā planctū: quia aſcendit mors p feneſtras veſtras: ingreſſa eſt domos vr̄as: diſperdere paruulos de foris: iuuenes

Tex.heb.hiere.ix.

בָּם נְאֻם יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר
כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ עַל הֶהָרִים
אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר
קִינָה כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי אִישׁ עֹבֵר
וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה מֵעוֹף
הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃
וְנָתַתִּי אֶת יְרוּשָׁלַםִ לְגַלִּים מְעוֹן
תַּנִּים וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה
מִבְּלִי יוֹשֵׁב׃ מִי הָאִישׁ הֶחָכָם
וְיָבֵן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי
יְהוָה אֵלָיו וְיַגִּדָהּ עַל מָה אָבְדָה
הָאָרֶץ נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ
בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ׃ וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי
הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם׃
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַאֲכִילָם אֶת הָעָם
הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִים מֵי רֹאשׁ׃
וַהֲפִצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ
הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם
אֶת הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ
וְקִרְאוּ לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבוֹאֶינָה וְאֶל
הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ וְתָבוֹאנָה׃ וּתְמַהֵרְנָה
וְתִשֶּׂנָה עָלֵינוּ נֶהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ
דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יִזְּלוּ מָיִם׃ כִּי
קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שֻׁדָּדְנוּ
בֹּשְׁנוּ מְאֹד כִּי עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי
הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ׃ כִּי שְׁמַעְנָה
נָשִׁים דְּבַר יְהוָה וְתִקַּח אָזְנְכֶם
דְּבַר פִּיו וְלַמֵּדְנָה בְנֹתֵיכֶם נֶהִי
וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה׃ כִּי עָלָה
מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ
לְהַכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בַּחוּרִים

Pͥmitiua.heb.

נָקַם
נָשָׂא בָּכָה
נָהָה נָוָה
דָּבַר קוּן
יָצַת קָנָה
נָתַן גָּלַל
עוּן תָּנַן
עִיר נָתַן
יָשַׁב בִּין
בָּלָה פֶּה
נָגַד
יָצַת דָּבַר
אָמַר
יָרָה נָתַן
פָּנָה
לֵבָב
אָכַל
שָׁקָה רוּשׁ
פּוּץ
כָּלָה
בִּין
קוּן בּוֹא
מָהַר
נָשָׂא נָהָה
יָרַד נָזַל
שָׁמַע
בּוּשׁ
שָׁלַךְ שָׁכַן
נָשָׁה לָקַח
פֶּה בָּנָה
אִישׁ רָעָה
קוּן חָלַל
בּוֹא כָּרַת
עָלַל בָּחַר

מרחבות׃ דבר כה נאם יהוה ונפלה
נבלת האדם כדמן על פני השדה — פנה
וכעמיר מאחרי הקוצר ואין — עמר קצר
מאסף׃ כה אמר יהוה אל יתהלל — אסף הלל
חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור — גבר
בגבורתו ואל יתהלל עשיר — עשר
בעשרו׃ כי אם בזאת יתהלל — הלל
המתהלל השכל וידע אותי כי — שכל את
אני יהוה עשה חסד משפט וצדקה — שפט
בארץ כי באלה חפצתי נאם
יהוה׃ הנה ימים באים נאם יהוה — יום בוא
ופקדתי על כל מול בערלה׃ על
מצרים ועל יהודה ועל אדום ועל
בני עמון ועל מואב ועל כל קצוצי — קצץ
פאה הישבים במדבר כי כל — דבר
הגוים ערלים וכל בית ישראל
ערלי לב׃

Cap. x.

שמעו את הדבר אשר דבר
יהוה עליכם בית ישראל׃ כה אמר
יהוה אל דרך הגוים אל תלמדו — למד
ומאתות השמים אל תחתו כי — אות חתת
יחתו הגוים מהמה׃ כי חקות — חקק
העמים הבל הוא כי עץ מיער
כרתו מעשה ידי חרש במעצד׃ — עשה עצד
בכסף ובזהב ייפהו במסמרות — יפה סמר
ובמקבות יחזקום ולא יפיק׃ כתמר — נקב חזק
מקשה המה ולא ידברו נשוא — פוק קשה
ינשוא כי לא יצעדו אל תיראו — דבר נשא
מהם כי לא ירעו וגם היטב אין — צעד ירא
אותם׃ מאין כמוך יהוה גדול אתה — רוע יטב
וגדול שמך בגבורה׃ מי לא יראך — את גדל
מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל — גבר
חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין
כמוך׃ ובאחת יבערו ויכסלו מוסר — אחד בער
הבלים עץ הוא׃ כסף מרקע — כסל יסר
מתרשיש יובא וזהב מאופז — רקע בוא

de plateis: loquere hec dicit dominus: & cadet morticinū hoīs quasi stercus sup faciē regiōis & quasi fenū post tergū metentis & non est qui colligat. Hec dicit dñs. Non glorietur sapiens in sapientia sua: & non glorietur fortis in fortitudine sua: & nō glorietur diues in diuitiis suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur: scire & nosse me: quia ego sum dñs q facio misericordiā & iudiciū & iusticiā in terra. Hec enī placent mihi: ait dominus. Ecce dies venient dicit dominus: et visitabo sup oēm qui incircūcisum habet p̄puciū: sup egyptū & sup iudam: & sup edom: & sup filios āmon: sup moab: & sup oēs q attonsi sunt in comam habitātes in deserto: quia omnes gentes habēt preputiū: omnis aūt domus israel incircuncisi sunt corde.

10.

Audite verbū quod locutus est dominus super vos domus israel. Hec dicit dominus. Iuxta vias gentium nolite discere: et a signis celi nolite metuere que timēt gentes: quia leges populorum vane sunt. Quia lignū de saltu precidit opus manus artificis in ascia. Argento & auro decorauit illud: clauis & malleis cōpegit vt nō dissoluatur. In similitudinē palme fabricate sūt: & nō loquētur: portata tollētur: qa īcedere nō valēt. Nolite ergo timere ea: qa nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui dñe: magnus es tu: & magnū nomē tuū in fortitudine. Quis nō timebit te o rex gentium? tuū est ei decus. Inter cūctos sapiētes gētiū & in vniuersis regnis eorū null9 est silis tui. Pariter insipiētes & fatui pbabūtur doctrīa vanitatis eorū lignū ē. Argentū iuolutum de tharsis affertur: & aurum de ophir

de plateis: & erūt mortui homi
ἀπὸ τῶν πλατειῶν, καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῶν ἀνθρώ
nū in exēplū sup faciē cāpi
πων εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου
terre vr̄e. & q̄si fenū post metentē: &
τῆς γῆς ὑμῶν. καὶ ὡς χόρτος ὀπίσω θερίζοντος, καὶ
nō erit q colligat. hec dicit dñs: ne glietur
οὐκ ἔσται ὁ συνάγων. τάδε λέγει κύριος, μὴ καυχάσθω
sapiēs in sapia sua: & ne glietur for- 1. Cor.
ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυ- 1.g.
tis in fortitudie sua: & ne glorieŧ diues in 2. Cor.
ρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ 10.d.
diuitiis suis: sed in hoc glorieŧ q gloria- G
πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμε-
atur: itelligere & cognoscere me: qꝛ ego sū dñs faci
νος, συνιεῖν καὶ γινώσκειν με, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ποι-
ens miam & iudiciū & iusticiā in terra: qꝛ
ῶν ἔλεος καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι
in istis volūtas mea dicit dñs. ecce dies
ἐν τούτοις τὸ θέλημά μου λέγει κύριος. ἰδοὺ ἡμέραι
veniūt dicit dñs. & visitabo sup oēs cir-
ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας περι-
cūcisos p̄putia eoꝝ sup egyptū & sup
τετμημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν ἐπ᾽ αἴγυπτον καὶ ἐπὶ
iudā: & sup edom: & sup filios ammon:
τὴν ἰουδαίαν, καὶ ἐπὶ ἐδώμ, καὶ ἐπὶ υἱοὺς ἀμμῶν,
& sup filios moab: & sup oē attonsum cir
καὶ ἐπὶ υἱοὺς μωὰβ, καὶ ἐπὶ πᾶν περικειρόμενον κα-
ca faciē suā hītantes in deserto:
τὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ,
qꝛ oēs gētes icircūcise carne: & ois dom9
ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα σαρκί, καὶ πᾶς οἶκος
israel icircūcisi corde suo.
ἰσραὴλ ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν. Ca. 10.

Audite verbū dñi: qd loquut9 ē dñs sup
Ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽ A
vos dom9 israel. hec dicit dñs: scdm vias
ὑμᾶς οἶκος ἰσραήλ. τάδε λέγει κύριος, κατὰ τὰς ὁδοὺς
gētiū ne discatis: & a signis
τῶν ἐθνῶν μὴ μανθάνετε, καὶ ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ
celi ne timeatis: qꝛ timēt ea gētes: qꝛ
οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε, ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ ἔθνη, ὅτι
legitima gētiū vana. lignū est de syl
τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν μάταια. ξύλον ἐστὶν ἐκ τοῦ δρυ-
ua excisum op9 fabri lignarii: & cōflatio argē
μοῦ ἐκκεκομμένον ἔργον τέκτονος, καὶ χώνευμα ἀργυ-
to & auro decorata sunt. in malleis
ρίῳ καὶ χρυσίῳ κεκαλλωπισμένα ἐστίν. ἐν σφύραις
& clauis firmauerūt ea & nō mouebunŧ: argentū
καὶ ἥλοις ἐστερέωσαν αὐτὰ καὶ οὐ κινηθήσονται, ἀργύριον
tornatile sūt: nō loquūŧ: portata tollunŧ: qꝛ nō
τορευτόν ἐστιν, οὐ λαλοῦσιν, αἰρόμενα ἀρθήσονται, ὅτι οὐκ
inscendēt. ne timeatis ea: qꝛ nō male-
ἐπιβήσονται. μὴ φοβηθῆτε αὐτά, ὅτι οὐ μὴ κακο-
facient: & bonū nō est in eis. nō est
ποιήσουσι, καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. οὐκ ἔστιν
similis tui dñe: magn9 es tu: & magnū nomē tuū
ὅμοιός σοι κύριε, μέγας εἶ σύ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου
in fortitudie: qs nō timebit te rex gētiū: tibi em
ἐν τῇ ἰσχύϊ, τίς οὐ φοβηθήσεταί σε βασιλεῦ ἐθνῶν; σοὶ γὰρ
decet: qm in oib9 sapientib9 gētiū: & i
πρέπει, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν
vniuersis regnis eoꝝ nō est similis tibi. Apo.
πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι. 15.b.
pariter isipiētes & fatui sunt: doctrina vanitatū
ἅμα ἄφρονες καὶ ἀνόητοί εἰσι, διδασκαλία ματαίων
eoꝝ lignū est: argentū pductū ex tharsis:
αὐτῶν ξύλον ἐστίν, ἀργύριον προσβλητὸν ἀπὸ θαρσεῖς,
veniet aurū mophas:
ἥξει χρυσίον μωφάς,

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

τ man⁹ aurificū. opa artificū oīa. hyacin=
κὰι χεὶρ χρυσοχόων. ἔργα τεχνιτῶν πάντα. ὑάκιν=
thū τ purpurā induēt ea. ſic dice=
θον κὰι πορφύραν ἐνδύσουσιν ἀυτά. ὅυτως ἐρεῖ=
tis eis: dii q̄ celū τ terrā nō fecerūt
τε ἀυτοῖς, θεοὶ ὅι ὀυρανὸν κὰι τὴν γῆν ὀυκ ἐποίησαν
diſperdanť de terra: τ de ſub ce
ἀπολέσθωσαν ἀπὸ τῆς γῆς, κὰι ὑποκάτωθεν τοῦ ὀυ
lo iſto. dn̄s q̄ fecit terrā fortitudīe ſua.
ρανοῦ τούτου. κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν τῇ ἰσχύϊ ἀυτοῦ.
q̄ direxit orbē terre in ſapīa ſua. τ in
ἀνορθώσας τὴν ὀικουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ ἀυτοῦ. κὰι ἐν τῇ
prudētia ſua extēdit celū τ multitudinē a=
φρονήσει ἀυτοῦ ἐξέτεινεν τὸν ὀυρανὸν κὰι πλῆθος ὕδα
que in celo. τ eduxit nebulas ab extremo
τος ἐν ὀυρανῷ. κὰι ἀνήγαγεν νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς
terre. fulgura in pluuiā fecit. τ eduxit ven
fra. b. γῆς. ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν. κὰι ἐξήγαγεν ἀνέ=
tos de theſauris ſuis: τ ſtult⁹ fact⁹ ē oīs hō
μους ἐκ θησαυρῶν ἀυτοῦ, κὰι ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος
a ſciētia. cōfuſus eſt oīs aurifex in
ἀπὸ γνώσεως. κατῃσχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἐπὶ τοῖς
ſculptilib⁹ ſuis: qꝛ falſa cōflauerūt: nō eſt ſpi
γλυπτοῖς ἀυτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσαν, ὀυκ ἔστιν πνεῦ
143 rit⁹ in eis. vana ſūt opa īplicata. in tēpo
μα ἐν ἀυτοῖς. μάταιά ἐστιν ἔργα ἐμπεπλεγμένα. ἐν καιῷ
re viſitatiōis eoꝝ peribūt: nō eſt talis pars
ρῷ ἐπισκοπῆς ἀυτῶν ἀπολοῦνται, ὀυκ ἔστιν τοιαύτη ἡ με
iacob: qꝛ q̄ plaſmauit oīa ipē eſt: τ
ρὶς τῷ ἰακώβ, ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα ἀυτός ἐστιν, κὰι
iſrael virga hereditas ei⁹ dn̄s exercituū no
ἰσραὴλ ῥάβδος κληρονομίας ἀυτοῦ κύριος δυνάμεων ὄνο=
mē illi. cōgregauit de foris ſubſtantiā ſuā q̄ ha
μα ἀυτῷ. συνήγαγεν ἔξωθεν τὴν ὑπόστασιν ἀυτοῦ κατοι
bitat in munitiōe: qꝛ hec dicit dn̄s. ecce
κοῦσα ἐν τειχίσματι, ὅτι τάδε λέγει κύριος. ἰδοὺ
ego ſupplātabo hītantes terrā hāc. τ
ἐγὼ σκελίσω τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην. κὰι
tribulabo eos vt īueniant. ve ſup cōtritione
ἐκθλίψω ἀυτοὺς ὅπως εὑρεθῇ. ὀυαὶ ἐπὶ συντρίμματί
tua: doloroſa plaga tua. τ ego dixi: vere
σου, ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου. κὰι ἐγὼ εἶπα, ὄντως
hoc vulnus meū: τ apphēdit me. tabernaculū meū
τοῦτο τὸ τραῦμά μου, κὰι κατέλαβέν με. ἡ σκηνή μου
miſeria affectū ē: periit. τ oēs pelles mee diſ=
ἐταλαιπώρησεν, ὤλετο. κὰι πᾶσαι ἁι δέρρεις μου διε
ſipate ſūt. filii mei τ pecora mea nō ſunt.
σπάσθησαν. ὁι ὑιοί μου κὰι τὰ πρόβατά μου ὀυκ ἐισίν.
nō eſt vltra loc⁹ tētorii mei: loc⁹ pel
ὀυκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου, τόπος τῶν δέρ
liū meaꝝ. qꝛ paſtores ſtulte egerūt: τ do
ῥεών μου. ὅτι ὁι ποιμένες ἠφρονεύσαντο, κὰι τὸν κύ
minū nō q̄ſierūt. ꝓpter hoc nō ītellexit oīs grex:
ριον ὀυκ ἐξήτησαν. διατοῦτο ὀυκ ἐνόησεν πᾶσα ἡ νο
τ diſperſi ſūt. vox auditiōis ecce venit:
μή, κὰι διεσκορπίσθησαν. φωνὴ ἀκοῆς ἰδοὺ ἔρχεται,
τ terremot⁹ magn⁹ de terra aq̄lonis: ponētis
κὰι σεισμὸς μέγας ἐκ γῆς βορρᾶ, τοῦ τάξαι τὰς
ciuitates iuda in ſolitudinē τ cubile paſſerū. ſcio
πόλεις ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν κὰι κοίτην στρουθῶν. ὁῖ=
dn̄e qꝛ nō hoīs via eius: ne
δα κύριε ὅτι ὀυχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς ἀυτοῦ, ὀυ
q̄ꝫ vir ābulabit τ diriget greſſum ſuū.
δὲ ἀνὴρ πορεύσεται κὰι κατορθώσει πορείαν ἀυτοῦ.
corripe nos dn̄e: verūtn̄ in iudicio τ nō in fu
παίδευσον ἡμᾶς κύριε, πλὴν ἐν κρίσει κὰι μὴ ἐν θυ
rore: vt nō
μῷ, ἵνα μὴ

r.

Trāſla.B.Hie.

opus artificis & manus erarii: hyacinthus & purpura indumentū eorum. Opus artificum vniuerſa hec: dn̄s autem deus verus eſt. Ipſe deus viuēs & rex ſempiternꝰ. Ab indignatiōe eiꝰ cōmouebitur terra: & non ſuſtinebunt gentes cōminationem eius. Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos & terram nō fecerunt: pereant de terra & de his q̄ ſub celo ſunt. Qui fecit terrā in fortitudine ſua: ꝑparat orbē in ſapīa ſua: & prudētia ſua extēdit celos: ad vocem ſuā dat multitudinē aquaꝝ in celo: & eleuat nebulas ab extremitatibus terre. Fulgura ī pluuiā facit: & eduxit ventū de theſauris ſuis. Stultꝰ factus eſt oīs hō a ſciētia ſua: cōfuſus ē artifex oīs in ſculptili: qm̄ falſum eſt q̄d cōflauit: & nō eſt ſpūs in eis. Vana ſunt & opus riſu dignum. In tp̄e viſitatiōis ſue peribūt. Non eſt his ſimilis pars iacob. Qui enī formauit omnia: ipſe eſt: & iſrael virga hereditatis eius: dn̄s exercituum nomē illi. Cōgrega de terra cōfuſionē tuā q̄ habitas in obſidione: quia hec dicit dn̄s. Ecce ego longe proiiciam habitatores terre in hac vice: & tribulabo eos: ita vt inueniantur. Ve mihi ſup cōtritione mea pеſſima plaga mea. Ego aūt dixi: plane hec infirmitas mea ē: & portabo illam. Tabernaculū meū vaſtatū eſt: oēs funiculi mei dirupti ſūt. Filii mei exierūt a me: & nō ſubſiſtūt. Nō eſt q extēdat vltra tētoriū meū: & erigat pelles meas: quia ſtulte egerūt paſtores: & dn̄m nō q̄ſierunt: ꝓpterea nō ītellexerūt: & oīs grex eorū diſperſus eſt. Vox auditiōis ecce venit & cōmotio magna de fra aq̄lonis: vt ponat ciuitates iuda ſolitudinē & habitacula draconū. Scio dn̄e q̄a nō eſt hoīs via eius: nec viri eſt vt ābulet & dirigat greſſus ſuos. Corripe me dn̄e: verūtn̄ in iudicio & nō in furore tuo: ne forte

Tex.heb.biere.x.

מעשה חרש וידי צורף תכלת
וארגמן לבושם מעשה חכמים
כלם׃ ויהוה אלהים אמת הוא
אלהים חיים ומלך עולם מקצפו
תרעש הארץ ולא יכלו גוים
זעמו׃ כדנה תאמרון להום אלהיא
די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו
מארעא ומן תחות שמיא אלה׃
עשה ארץ בכחו מכין תבל בחכמתו
ובתבונתו נטה שמים׃ לקול תתו
המון מים בשמים ויעלה נשאים
מקצה הארץ ברקים למטר עשה
ויוצא רוח מאוצרתיו׃ נבער כל
אדם מדעת הביש כל צורף
מפסל כי שקר נסכו ולא רוח
בם׃ הבל המה מעשה תעתעים
בעת פקדתם יאבדו׃ לא כאלה
חלק יעקב כי יוצר הכל הוא
וישראל שבט נחלתו יהוה צבאות
שמו׃ אספי מארץ כנעתך יושבתי
במצור׃ כי כה אמר יהוה הנני
קולע את יושבי הארץ בפעם
הזאת והצרתי להם למען ימצאו׃
אוי לי על שברי נחלה מכתי
ואני אמרתי אך זה חלי ואשאנו׃
אהלי שדד וכל מיתרי נתקו בני
יצאני ואינם אין נטה עוד אהלי
ומקים יריעותי׃ כי נבערו הרעים
ואת יהוה לא דרשו על כן לא
השכילו וכל מרעיתם נפוצה׃
קול שמועה הנה באה ורעש גדול
מארץ צפון לשום את ערי יהודה
שממה מעון תנים׃ ידעתי יהוה
כי לא לאדם דרכו לא לאיש
הלך והכין את צעדו׃ יסרני
יהוה אך במשפט אל באפך פן

Pritiua.heb.

עשה צרף
לבש עשה
עלם
רעש כול
אמר להם
אבד
כוח כון
בין נתן
המן עלה
נשא
יצא אצר
בער ידע
בוש צרף
עשה
אבד
יצר
צור
קלע
צור מצא
חלה נכה
חלה נשא
יתר
קום ירע
בער רעה
שכל רעה
נפץ שמע
בוא גדל
צפן עיר
עון תנן
כון
שפט

תמעטני׃ שפך חמתך על הגוים — מעט
אשר לא ידעוך ועל משפחות — שפחה
אשר בשמך לא קראו כי אכלו
את יעקב ואכלהו ויכלהו ואת — כלה
נוהו השמו׃ — שמם

Cap.xi. הדבר אשר היה אל
ירמיהו מאת יהוה לאמר׃ שמעו
את דברי הברית הזאת ודברתם — כרת
אל איש יהודה ועל יושבי
ירושלם׃ ואמרת אליהם כה אמר
יהוה אלהי ישראל ארור האיש — ארר
אשר לא ישמע את דברי הברית — שמע
הזאת׃ אשר צויתי את אבותיכם — צוה
ביום הוציאי אתם מארץ מצרים — יצא
מכור הברזל לאמר שמעו
בקולי ועשיתם אתם ככל אשר — עשה
אצוה אתכם והייתם לי לעם — היה
ואנכי אהיה לכם לאלהים׃ למען
הקים את השבועה אשר נשבעתי — קום שבע
לאבותיכם לתת להם ארץ זבת — נתן זוב
חלב ודבש כיום הזה ואען ואמר — ענה
אמן יהוה׃ ויאמר יהוה אלי
קרא את כל הדברים האלה בערי — עיר
יהודה ובחצות ירושלם לאמר — חוץ
שמעו את דברי הברית הזאת
ועשיתם אתם׃ כי העד העדתי — עוד
באבתיכם ביום העלותי אותם — עלה
מארץ מצרים ועד היום הזה
השכם והעד לאמר שמעו בקולי׃ — שכם
ולא שמעו ולא הטו את אזנם — נטה
וילכו איש בשרירות לבם הרע — שרר רוע
ואביא עליהם את כל דברי הברית — בוא
הזאת אשר צויתי לעשות ולא — צוה עשה
עשו׃ ויאמר יהוה אלי נמצא — אמר מצא
קשר באיש יהודה וביושבי
ירושלם׃ שבו על עונות אבותם — שוב

ad nihilum redigas me. Effunde idignatione tuã sup gentes q nõ cognouerũt te: & sup puincias que nomen tuũ nõ inuocauerũt: quia comederunt iacob: & deuorauerũt eũ & cõsumpserũt illum: & decus eius dissipauerunt.

11.
Verbum quod factũ est a domino ad hieremiam: dicens. Audite verba pacti huius: & loquimini ad viros iuda & ad habitatores hierusalem: & dices ad eos. Hec dicit dominus deus israel. Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius: quod precepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egypti de fornace ferrea dicẽs. Audite vocem meam: & facite omnia que precepi vobis: & eritis mihi in populum: & ego ero vobis in deũ: vt suscitem iuramentum quod iuraui patribus vestris daturũ me eis terram fluentem lacte & melle sicut est dies hec. Et rñdi & dixi. Amen domine. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia verba hec in ciuitatibus iuda & foris hierusalez: dicens. Audite verba pacti huius et facite illa: quia contestans contestatus sum patres vestros in die q eduxi eos de terra egypti vsq ad diem hanc. Mane cõsurgẽs cõtestatus sum: & dixi. Audite vocẽ meã. Et nõ audierũt nec inclinauerũt aurẽ suã: sed abierũt vnusqsq in prauitate cordis sui mali. Et induxi sup eos omnia verba pacti huius: quod precepi vt facerent & non fecerũt. Et dixit dominus ad me. Inuenta est coniuratio in viris iuda & in habitatoribus hierlm. Reuersi sunt ad iniqtates patrũ suorum

paucos nos facias. effunde irã tuã sup gẽtes q
ὀλίγους ἡμᾶς ποιήσῃς. ἔκχεον τὸν θυμόν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ ps.78.
nõ cognouerũt te: ⁊ sup regna q nomẽ tuũ
μὴ εἰδότα σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας αἳ τὸ ὄνομά σου
non inuocauerũt. qr deuorauerũt iacob:
οὐκ ἐπεκαλέσαντο. ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακώβ,
⁊ cõsumpserũt israel: ⁊ pascua eius
καὶ ἐξανήλωσαν τὸν ἰσραήλ, καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ
desolauerũt.
ἠρήμωσαν.

Ca.11.

Verbũ qd factũ est ad hieremiã a dño
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
dicẽs: audite verba testamẽti hui⁹: ⁊
λέγων, ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ
loqris ad viros iude ⁊ hitantes hie
λαλήσεις πρὸς ἄνδρας ἰούδα καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱε
rusalẽ: ⁊ dices ad eos: hec dicit dñs
ρουσαλήμ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος
de⁹ israel. maledictus hõ q nõ audiet
ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἀκού-
verba testamẽti hui⁹: qd mãdaui
σεται τῶν λόγων τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετειλά-
pribus vris: in q die eduxi eos
μην τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτοὺς
de terra egypti de fornace ferrea dicẽs: audite
ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ τῆς καμίνου τῆς σιδηρᾶς λέγων, ἀ
vocẽ meã: ⁊ facite oia q̃cũq ego mãdo vobis. ⁊ eritis mihi in pplm: ⁊
κούσατε τῆς φωνῆς μου, καὶ ποιήσατε πάντα ὅσα
ἂν ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ
ego ero vobis in deũ: vt statuã iuramẽtũ meũ qd
ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν, ὅπως στήσω τὸν ὅρκον μου ὃν
iuraui pribus vris: dare illis terrã
ὤμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, τοῦ δοῦναι αὐτοῖς γῆν
fluentẽ lacte ⁊ melle: sicut dies hec. ⁊ respõdi
ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ ἀπε-
⁊ dixi: fiat dñe. ⁊ dixit dñs ad me: lege oia verba hec in ciuitatib⁹
κρίθην καὶ εἶπα, γένοιτο κύριε. καὶ εἶπεν κύριος πρός
με, ἀνάγνωθι πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν πό-
iuda ⁊ foris hierlm dicẽs: audite
λεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλὴμ λέγων, ἀκούσατε
verba testamẽti hui⁹. ⁊ facite ea:
τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ ποιήσατε αὐ-
qm cõtestãs cõtestat⁹ sum patres vros in die q eduxi eos de terra egypti
τούς, ὅτι συμμαρτυρόμενος συνεμαρτυρόμην τοῖς πα-
τράσι ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύ-
vsq in diẽ hãc. mane cõsurgẽs cõtestat⁹ sũ
πτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ὀρθρίζων συνεμαρτυρόμην
dicẽs: audite vocẽ meã. ⁊ nõ audierũt: neq iclinauerũt aurẽ suã: sed abierũt vnusqsq in
λέγων, ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου. καὶ οὐκ ἤκουσαν, οὐ
δὲ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν, ἀλλ' ἐπορεύοντο ἕκαστος ἐν
prauitate cordis sui mali. ⁊ in
σκολιότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. καὶ ἐ-
duxi sup eos oia verba pacti
πήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης
huius qd pcepi vt facerẽt: ⁊ nõ fecerunt.
ταύτης ἧς ἐνετειλάμην τοῦ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἐποί-
⁊ dixit dñs ad me: inuẽta est colligatio
ησαν. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, εὑρέθη σύνδεσμος
in viris iuda ⁊ in habitantib⁹ hierusalem.
ἐν ἀνδράσιν ἰούδα καὶ ἐν τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσα-
reuersi sũt ad iniqtates patrũ suorũ
λήμ. ἐπεστράφησαν ἐπὶ τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων
αὐτῶν τῶν

priorū: q̄ nō voluerūt exaudire verba mea.
προτέρων, οἳ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου.
ꝛ ecce vadūt poſt deos alienos: vt ſerui=
καὶ ἰδοὺ βαδίζουσιν ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, τοῦ δου=
ant eis. ꝛ diſſipauerūt dom⁹ iſrael ꝛ do=
λεύειν αὐτοῖς. καὶ διεσκέδασαν ὁ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ὁ οἶ
mus iuda teſtamētū meū qđ pepigi cū patri
κος ἰούδα τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς τοὺς πα=
bus eoꝝ. ꝑpter hoc hec dicit dn̄s: ecce idu=
τέρας αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐπά
co ſuꝑ eos mala de qb⁹ nō poterūt exire ex eis.
γω ἐπ᾽ αὐτοὺς κακὰ ἐξ ὧν οὐ δυνήσονται ἐξελθεῖν ἐξ αὐτῶν.
ꝛ clamabūt ad me: ꝛ nō exaudiā eos.
καὶ κεκράξονται πρός με, καὶ οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν.
ꝛ ibūt ciuitates iuda ꝛ hītantes hie
f. καὶ πορεύσονται πόλεις ἰούδα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱε=
ruſalē: ꝛ clamabūt ad deos ſuos: qb⁹
ρουσαλήμ, καὶ κεκράξονται πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῶν, οἷς
ipſi adolēt eis. nō ſaluabūt eos in tpe
αὐτοὶ θυμιῶσιν αὐτοῖς. οὐ μὴ σώσουσιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ
malo ſuoꝝ. q: ſcđm numerū ciuitatū tuaꝝ erāt
τῶν κακῶν αὐτῶν. ὅτι κατὰ ἀριθμὸν πόλεών σου ἦσαν
dii tui iuda: ꝛ ſcđm nūerū viarū hieruſa=
θεοί σου ἰούδα, καὶ κατὰ ἀριθμὸν ἐξόδων τῆς ἱερουσα=
lem poſuiſtis aras ad adolēdū baal. ꝛ tu ne
λὴμ ἐτάξατε βωμοὺς τοῦ θυμιᾶν τῇ βαάλ. καὶ σὺ μὴ
ores ꝓ ꝓplo iſto: ꝛ ne petas ꝓ
προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ μὴ ἀξίου περὶ
eis in deꝓcatiōe ꝛ oꝛone: q: nō exaudiā
αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι
in tpe q̄ iuocant me in tpe afflictiōis eo
ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐπικαλοῦνταί με ἐν καιρῷ κακώσεως αὐ
rū. qđ dilecta in domo mea fecit abomina
τῶν. τί ἡ ἠγαπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησεν βδέλυγ
tionē: nūqđ oꝛones ꝛ carnes ſctē auferēt a te
μα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς
malicias tuas aut his fugies? oliuā vmbroſā pulchrā
κακίας σου ἢ τούτοις διαφεύξῃ; ἐλαίαν εὔσκιον ὡραίαν
ſpecie vocauit dn̄s nomē tuū: ī vocē circūciſio
τῷ εἴδει ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου, εἰς φωνὴν περιτο
nis ei⁹. incēſus ē ignis in eā: īutiles facti ſūt
μῆς αὐτῆς. ἀνήφθη πῦρ ἐπ᾽ αὐτήν, ἠχρειώθησαν οἱ
rami ei⁹. ꝛ dn̄s exercituū q̄ planta
κλάδοι αὐτῆς. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων ὁ καταφυ
uit te: loquut⁹ eſt ſuꝑ te mala ꝓ ma=
τεύσας σε, ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ ἀντὶ τῆς κα=
litia dom⁹ iſrael ꝛ dom⁹ iuda. q: fecerūt
κίας οἴκου ἰσραὴλ καὶ οἴκου ἰούδα. ὅτι ἐποίησαν
ſibi ad irritandū me cū icēſū offerūt ipſi
ἑαυτοῖς τοῦ παροργίσαί με ἐν τῷ θυμιᾶν αὐτοὺς τῇ
baal. dn̄e notū fac mihi: ꝛ cognoſcā. tūc vidi
βαάλ. κύριε γνώρισόν μοι, καὶ γνώσομαι. τότε εἶδον
ſtudia eoꝝ. ego q̄ſi agn⁹ inocēs addu
τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. ἐγὼ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγό
ctus vt ſacrificet: nō cognoui. ſuꝑ me cogitauerūt cogi=
μενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνων. ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλογίσαντο λο
tationē dicētes: venite ꝛ īmittam⁹ lignū in
γισμὸν λέγοντες, δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν
panē ei⁹: ꝛ cōteram⁹ eū de terra viuē=
ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζών=
tiū: ꝛ nomē ei⁹ nō memoreť vltra. dn̄e
των, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι. κύριε τῶν
exercituū iudicās iuſta: pꝛobās renes ꝛ corda:
δυνάμεων κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας,
videā a te vltionē in eis: q: ad te
εἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς, ὅτι πρὸς σὲ
reuelaui iuſtificationē meā.
ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου.

priores: qui noluerunt
audire
verba mea. Et hi ergo
abierunt poſt deos
alienos vt ſeruirent eis.
Irritū fecerūt dom⁹ iſrl
& domus iuda pactum
meum: quod pepigi
cū patribus eorū. Quā
obrē hec dicit dominus.
Ecce ego inducā ſup eos
mala:
de qbus exire nō pote
runt: & clamabūt ad me
et non exaudiam eos.
Et ibunt ciuitates
iuda & habitatores hie
ruſalē: & clamabunt ad
deos quibus libant:
& nō ſaluabūt eos in tē
pore afflictionis eorū. Se
cundū numerū enī ciui=
tatū tuarū erāt dii tui iu
da: & ſm numerū viarū
tuarū hieruſalē poſuiſti
aras cōfuſiōis: aras ad
libandum
baalim. Tu ergo noli
orare pro populo
hoc: & ne aſſumas pro
eis laudem & oratione:
quia non exaudiam in
tēpore clamoris eorum
ad me: in tpe afflictiōis
eorū. Quid eſt ꝙ dilect⁹
meus in domo mea fecit
ſcelera multa? Nunquid
carnes ſancte auferent
a te
malicias tuas in quibus
gloriata es? Oliuā vberē
pulchrā: fructiferā: ſpe
cioſam vocauit dn̄s no=
men tuū. Ad vocē loque
le grandis exarſit ignis
in ea: & combuſta ſunt
fructeta eius. Et dn̄s
exercituum qui planta=
uit te: locutus eſt ſup
te malū: pro malis do
mus iſrael
& domus iuda que fece
runt ſibi
ad irritandum me: libā=
tes baalim. Tu autē dn̄e
demonſtraſti mihi: & co
gnoui. tūc oſtēdiſti mihi
ſtudia eorū: & ego q̄ſi
agnus māſuetus q portā
tur ad victimā. Et nō co
gnoui ꝗa cogitauerūt ſup
me cōſilia: dicētes. mitta
mus lignū in panē eius:
& eradamus eū de terra
viuentiū: & nomē ei⁹ nō
mēoretur ampli⁹. Tu aūt
dn̄e ſabaoth q iudicas iu
ſte: & ꝓbas renes & cor=
da: videā vltionē tuam
ex eis. Tibi enim reue
laui cauſam meam.

הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר מֵאֲנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת
דְּבָרַי וְהֵמָּה הָלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים
אֲחֵרִים לְעָבְדָם הֵפֵרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל — פור
וּבֵית יְהוּדָה אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי — כרת
אֶת אֲבוֹתָם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה
הִנְנִי מֵבִיא אֲלֵיהֶם רָעָה אֲשֶׁר לֹא — בוא רוע
יוּכְלוּ לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזָעֲקוּ אֵלַי — יכל יצא
וְלֹא אֶשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃ וְהָלְכוּ עָרֵי — שמע עיר
יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ וְזָעֲקוּ אֶל
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֵם מְקַטְּרִים לָהֶם — קטר
וְהוֹשֵׁעַ לֹא יוֹשִׁיעוּ לָהֶם בְּעֵת רָעָתָם׃ — ישע
כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה — ספר עיר
וּמִסְפַּר חֻצוֹת יְרוּשָׁלַםִ שַׂמְתֶּם — היה חוץ
מִזְבְּחוֹת לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת לְקַטֵּר — שום זבח
לַבָּעַל׃ וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד — בוש
הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה — פלל
וּתְפִלָּה כִּי אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ בְּעֵת קָרְאָם — נשא רנן
אֵלַי בְּעַד רָעָתָם׃ מֶה לִידִידִי — רוע ידד
בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמָּתָה הָרַבִּים — עשה זמם
וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ כִּי — רבב עבר
רָעָתֵכִי אָז תַּעֲלֹזִי׃ זַיִת רַעֲנָן — רוע עלז
יְפֵה פְרִי תֹאַר קָרָא יְהוָה שְׁמֵךְ — פרה
לְקוֹל הֲמוּלָּה גְדוֹלָה הִצִּית אֵשׁ — המל גדל
עָלֶיהָ וְרָעוּ דָּלִיּוֹתָיו׃ וַיהוָה — יצת רעה דלה
צְבָאוֹת הַנּוֹטֵעַ אוֹתָךְ דִּבֶּר עָלַיִךְ — נטע
רָעָה בִּגְלַל רָעַת בֵּית יִשְׂרָאֵל — רוע
וּבֵית יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם
לְהַכְעִסֵנִי לְקַטֵּר לַבָּעַל׃ וַיהוָה — עשה כעס
הוֹדִיעַנִי וָאֵדָעָה אָז הִרְאִיתַנִי — ידע ראה
מַעַלְלֵיהֶם׃ וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל — עלל אלף
לִטְבוֹחַ וְלֹא יָדַעְתִּי כִּי עָלַי חָשְׁבוּ — יבל טבח
מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ — חשב שחת
וְנִכְרְתֶנּוּ מֵאֶרֶץ חַיִּים וּשְׁמוֹ לֹא — כרת
יִזָּכֵר עוֹד׃ וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק — זכר
בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ — כלה ראה
מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת רִיבִי׃ — גלה רוב

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה עַל אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת
הַמְבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ לֵאמֹר בקש
לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא נבא
תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה מות
צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבַּחוּרִים בחר
יָמֻתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם
יָמֻתוּ בָּרָעָב׃ וּשְׁאֵרִית לֹא תִהְיֶה היה
לָהֶם כִּי אָבִיא רָעָה אֶל אַנְשֵׁי בוא רוע
עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָם׃ שנה

Cap. xij.

צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ צדק ריב
אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתָךְ מַדּוּעַ שפט דבר
דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלֵחָה שָׁלוּ כָּל בֹּגְדֵי מדע שלה
בָגֶד׃ נְטַעְתָּם גַּם שֹׁרָשׁוּ יֵלְכוּ גַּם
עָשׂוּ פֶרִי קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק עשה פרה
מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃ וְאַתָּה יְהוָה יְדַעְתָּנִי קרב פה
תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתִּקֵם רחק כלה
כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם ראה נתק
הֲרֵגָה׃ עַד מָתַי תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב קדש
כָּל הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ אבל
סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא רוע
יִרְאֶה אֶת אַחֲרִיתֵנוּ׃ כִּי אֶת רַגְלִים ספה
רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת ראה
הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ רצה לאה
וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כִּי גַם חרה שלם
אַחֶיךָ וּבֵית אָבִיךָ גַּם הֵמָּה בָּגְדוּ בטח עשה
בָךְ גַּם הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא נאה
אַל תַּאֲמֵן בָּם כִּי יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ אמן דבר
טוֹבוֹת׃ עָזַבְתִּי אֶת בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי
אֶת נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת יְדִדוּת נתן
נַפְשִׁי בְּכַף אֹיְבֶיהָ׃ הָיְתָה לִּי היה
נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר נָתְנָה עָלַי ארה
בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃ הַעַיִט
צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי הַעַיִט סָבִיב צבע סבב
עָלֶיהָ לְכוּ אִסְפוּ כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה הלך חיה
הֵתָיוּ לְאָכְלָה׃ רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ אתה רעה
כַרְמִי בֹּסְסוּ אֶת חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת רבב בוס

Propterea hec dicit dñs ad viros anathot: qui querunt animam tuam: & dicunt. Non prophetabis in nomine domini: & non morieris ĩ manib⁹ nr̃is. Propterea hec dicit dñs exercituũ. Ecce ego visitabo sup eos. Iuuenes morientur in gladio: filii eorum & filie eorum morientur in fame: & reliquie non erunt ex eis. Inducam enim malum super viros anathot: annum visitationis eorum. 12.

Iustus quidẽ tu es domine si disputẽ tecũ: veruntñ iudicia loquar ad te. Quare via ipioꝝ ꝓſpatur: bñ eſt oĩbus q̃ p̃uaricãtur & iniq̃ agunt? Plantaſti eos & radicẽ miſerũt: profi ciũt & faciũt fructũ: ꝓpe es tu ori eoꝝ: & lõge a renibus eorũ. & tu domine noſti me: vidiſti me: & ꝓbaſti cor meũ tecũ. Cõgrega eos quaſi gregẽ ad victimã: & ſanctifica eos in diẽ occiſionis. Vſq₃quo lugebit terra: & herba oĩs regionis ſiccabitur ꝓpter maliciã habitantiũ in ea. Cõſumptũ eſt aĩal & volucre: qm̃ dixerũt non videbit nouiſſima noſtra. Si cũ peditibus currens laboraſti: quõ cõtendere poteris cum equis? Cum aũt in terra pacis ſecurus fueris: quid facies in ſuperbia iordanis? Nam & fr̃es tui & domus p̃ris tui: etiã ipſi pugnauerũt aduerſum te: & clamauerũt poſt te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona. Reliqui domum meam: dimiſi hereditatem meam. Dedi dilectam animã meã in man⁹ inimicorũ eius: facta ẽ mihi hereditas mea quaſi leo in ſilua. Dedit cõtra me vocem: ideo odiui eam. Nunquid auis diſcolor hereditas mea mihi? Nunqd auis tincta per totũ? Venite cõgregamini oẽs beſtie terre: ꝓperate ad deuorandũ. Paſtores multi demoliti ſunt vineã meã: cõculcauerũt partẽ meã. Dederũt

ꝓpter hoc hec dicit dñs ad viros anathoth | Jn 20
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἀναθὼθ τοὺς
q̃rentes aĩam meã: dicẽtes: nõ ꝓphe
ζητοῦντας τὴν ψυχήν μου, τοὺς λέγοντας, ἵνα μὴ προφη
tabis in noĩe dñi. alioquin morieris in
τεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου· εἰ δὲ μὴ ἀποθάνῃ ἐν ταῖς
manib⁹ nr̃is. ꝓpter hoc hec dicit dñs exerci
χερσὶν ἡμῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνά
tuũ: ecce ego viſitabo ſup eos. iuuenes
μεων, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ᾽ αὐτούς. οἱ νεανίσκοι
eoꝝ in gladio morient̃: filii eoꝝ ⁊ fi
αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται, υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυ
lie eoꝝ morient̃ in fame: ⁊ re
γατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν λιμῷ, καὶ ἐγκατά
liquie nõ erũt eoꝝ: q₂ inducã mala ſup ha
λειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν. ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κα
bitantes in anathoth in ãno viſitationis eoꝝ.
τοικοῦντας ἐν ἀναθὼθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.

Iuſtus es dñe: q₂ rñdebo ad te | Ca.
Δίκαιος εἶ κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σὲ
verũtñ iudicia loquar ad te: q₂ via ipioꝝ
πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ, ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν | Aba 1.a.
ꝓſperat̃: abũdãtes fcã ſũt oẽs p̃uaricãtes p̃uaricatões.
εὐοδοῦται, εὐθήνησαν πάντες οἱ ἀθετοῦντες ἀθετήματα.
plantaſti eos: ⁊ radicẽ fecerũt. filios gñauerũt:
ἐφύτευσας αὐτούς, καὶ ἐρριζώθησαν. ἐτεκνοποίησαν,
⁊ fecerũt fructũ. ꝓpe es tu oris e
καὶ ἐποίησαν καρπόν. ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐ
orũ: ⁊ lõge a renib⁹ eoꝝ: ⁊ tu dñe co
τῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν, καὶ σὺ κύριε γι
gnoſcis me: ꝓbaſti cor meũ corã te.
νώσκεις με, δεδοκίμακας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον σου.
cõgrega eos vt gregẽ ad victimã: ⁊ ſctifi
συνάγαγε αὐτοὺς ὡς ποίμνιον εἰς θυσίαν, καὶ ἄγνι
ca eos in diẽ occiſionis. vſq₃quo lugebit
σον αὐτοὺς εἰς ἡμέραν σφαγῆς. ἕως πότε πενθήσει ἡ
terra: ⁊ oĩs herba agri ſiccabit̃ a
γῆ, καὶ πᾶς ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ ξηρανθήσεται ἀπὸ
malicia habitantiũ ĩ ea: ad nihilũ redacta ſũt iumẽta
κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ, ἠφανίσθησαν κτήνη
⁊ volatilia: q₂ dixerũt: nõ videbit de⁹ vias nr̃as.
καὶ πετεινά, ὅτι εἶπαν, οὐκ ὄψεται ὁ θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν.
tui pedes currũt: ⁊ diſſoluũt te. quomõ p̃pa
σοῦ οἱ πόδες τρέχουσιν, καὶ ἐκλύουσίν σε. πῶς πα
raris in eq̃s: ⁊ in terra pacis tu cõfidi
ρασκευάσῃ ἐφ᾽ ἵπποις, καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σὺ πέποι
ſti. quomõ facies in fremitu iordanis: q₂ ⁊
θας. πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ ἰορδάνου, ὅτι καὶ
fratres tui ⁊ dom⁹ p̃ris tui ⁊ ipſi ĩobedi
οἱ ἀδελφοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου καὶ αὐτοὶ ἠθέ
ẽtes fuerũt tibi. ⁊ ipſi clamauerũt: ex poſteriorib⁹ tuis cõgre
τησάν σε. καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυ
gati ſũt. ne credas in eis: qñ loquent̃ ad
νήχθησαν. μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτε λαλήσουσιν πρὸς
te bona. dereliqui domũ meã: dimiſi here
σὲ καλά. ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν μου, ἀφῆκα τὴν κλη
ditatẽ meã: dedi dilectã aĩam meã in man⁹
ρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου εἰς χεῖρας
ĩimicoꝝ ei⁹. facta eſt hereditas mea mihi q̃ſi leo in ſyl
ἐχθρῶν αὐτῆς. ἐγενήθη ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυ
ua. dedit cõtra me vocẽ ſuã: ideo odiui
μῷ. ἔδωκεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, διὰ τοῦτο ἐμίση
eã. nũqd ſpelũca hyene hereditas mea mihi.
σα αὐτήν. μὴ σπήλαιον ὑαίνης ἡ κληρονομία μου ἐμοί,
aut ſpelũca ĩ circuitu ei⁹ ſup eã? pergite cõgre
ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς ἐπ᾽ αὐτήν; βαδίσατε συνα
gate oẽs beſtias agri ⁊ veniãt ad
γάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ ἐλθέτωσαν τοῦ
deuorãdũ eã. paſtores multi corruperũt vine
φαγεῖν αὐτήν. ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπε
am meã: ⁊ polluerũt partẽ meã: dederũt
λῶνά μου, καὶ ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου, ἔδωκαν

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

partē deſiderabilē meā in deſertū inuiū. facta eſt in
μερίδα ἐπιθυμητήν μου εἰς ἔρημον ἄβατον. ἐγενήθη εἰς
diſſipatiōez pditiōis. ꝑpter me diſſipatiōe diſſipata ē om
ἀφανισμὸν ἀπωλείας. δι᾽ ἐμὲ ἀφανισμῷ ἠφανίσθη πᾶ
nis terra: qꝛ nō eſt vir ponēs in corde. ſup
σα ἡ γῆ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνὴρ τιθέμενος ἐν καρδίᾳ. ἐπὶ
oēm exiliū in deſerto venerūt vaſtantes:
πᾶσαν διεκβολὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἦλθον ταλαιπωροῦντες,
qꝛ gladius dñi deuorabit ab extremo
ὅτι μάχαιρα τοῦ κυρίου καταφάγεται ἀπὸ ἄκρου τῆς
terre vſq; ad extremū terre. nō eſt pax oī car
γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς. οὐκ ἔστιν εἰρήνη πάσῃ σαρ=
ni. ſeminaſtis triticū ⁊ ſpinas meſſuiſtis. ſor
κί. ἐσπείρατε πυροὺς καὶ ἀκάνθας ἐθερίσατε. οἱ κλῆ
tes eoꝝ nō ꝓderūt eis. cōfundimini a
ροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς. αἰσχύνθητε ἀπὸ
gl̄iatiōe vr̄a ab opprobrio ī cōſpectu dñi.
καυχήσεως ὑμῶν ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἐναντίον κυρίου.
qꝛ hec dicit dñs de oīb⁹ vicinis
ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ πάντων τῶν γειτόνων
malis tāgentib⁹ hereditatē meā: quā
τῶν πονηρῶν τῶν ἁπτομένων τῆς κληρονομίας μου, ἧς
diuiſi ppl̄o meo iſrael. ecce ego euello e=
ἐμέρισα τῷ λαῷ μου ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασπῶ αὐ=
os a terra eoꝝ: ⁊ iudā eiciā
τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ τὸν ἰούδαν ἐκβαλῶ
de medio eoꝝ. ⁊ erit poſtq̄ eiecero ego
ἐκ μέσου αὐτῶν. καὶ ἔσται μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με αὐ
eos cōuertar: ⁊ miſerebor eoꝝ: ⁊ hītare faciā
τοὺς ἐπιστρέψω, καὶ ἐλεήσω αὐτούς, καὶ κατοικιῶ
eos vnūquēq; in hereditatē ſuā: ⁊ vnūquēq;
αὐτοὺς ἕκαστον εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον
in terrā ſuā. ⁊ erit ſi diſcētes didicerint
εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ ἔσται ἐὰν μαθόντες μάθωσιν
viā ppl̄i mei: vt iurēt in noīe
τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου, τοῦ ὀμνύειν ἐν τῷ ὀνόματί
meo. viuit dñs: ſicut docuerūt ppl̄m meū iurare
μου. ζῇ κύριος, καθὼς ἐδίδαξαν τὸν λαόν μου ὀμνύειν
in baal: ⁊ edificabūt in medio ppl̄i
ἐν τῇ βαάλ, καὶ οἰκοδομηθήσονται ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
mei. ſi aūt nō cōuerſi fuerit: ⁊ euellā gētē illā
μου. ἐὰν δὲ μὴ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἐξαρῶ ἔθνος ἐκεῖνο
euulſione ⁊ pditione dicit dñs.
ἐξάρσει καὶ ἀπωλείᾳ λέγει κύριος. Ca.13.
Hec dicit dñs: vade: ⁊ poſſide tibi
Τάδε λέγει κύριος, βάδισαι, καὶ κτῆσαι σεαυτῷ
cinctoriū lineū: ⁊ pone circū lūbos tuos: ⁊
περίζωμα λινοῦν, καὶ περίθου περὶ ὀσφύν σου, καὶ
in aqua nō ptrāſibit. ⁊ poſſedi cinctoriū
ἐν ὕδατι οὐ διελεύσεται. καὶ ἐκτησάμην τὸ περίζωμα
ſcdm verbū dñi: ⁊ circūpoſui circū lūbos meos.
κατὰ τὸν λόγον κυρίου. καὶ περιέθηκα περὶ τὴν ὀσφύν μου.
⁊ factū ē verbū dñi ad me ſcdo dicēs: accipe
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με ἐκ δευτέρου λέγων, λάβε τὸ
cinctoriū qđ circa lūbos tuos: ⁊ ſurge ⁊ vade ad
περίζωμα τὸ περὶ τὴν ὀσφύν σου, καὶ ἀνάστηθι καὶ βάδισον ἐπὶ
euphratem: ⁊ abſcōde illud illic in foramie
τὸν εὐφράτην, καὶ κατάκρυψον αὐτὸ ἐκεῖ ἐν τῇ τρυμαλιᾷ
petre. ⁊ abii ⁊ abſcōdi illud in
τῆς πέτρας. καὶ ἐπορεύθην καὶ ἔκρυψα αὐτὸ ἐν τῷ
euphrate ſicut ꝑcepit mihi dñs. ⁊ factū eſt poſt
εὐφράτῃ καθὼς ἐνετείλατό μοι κύριος. καὶ ἐγένετο μεθ᾽
dies multos: ⁊ dixit dñs ad me: ſur
τὰς ἡμέρας πολλάς, καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἀνάστη
ge vade ad euphratē ⁊ accipe illinc cin
θι βάδισον ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ λάβε ἐκεῖθεν τὸ πε
ctoriū qđ ꝑcepi tibi vt abſcōderes illud ibi.
ρίζωμα ὃ ἐνετειλάμην σοι τοῦ κατακρύψαι αὐτὸ ἐκεῖ.
⁊ abii ad euphratē ⁊ fodi ⁊ accepi
καὶ ἐπορεύθην ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ ὤρυξα καὶ ἔλαβον
cinctoriū de
τὸ περίζωμα ἐκ τοῦ

Trāſla.B.Hie.

portionē meā deſiderabilē in deſertū ſolitudīs: poſuerūt eā in diſſipatione: luxitq; ſup me. Deſolatiōe deſolata ē oīs tra: qa nullus eſt q recogitet corde. Super omnes vias deſerti venerunt oēs vaſtatores terre: qa gladius domini deuorabit ab extremo terre vſq; ad extremū eius. Nō eſt pax vniuerſe carni. Seminauerunt triticum: & ſpinas meſſuerūt: hereditatē acceperūt: & nō eis ꝓderit. Cōfundemini a fructibus vr̄is ꝓpter irā furoris dñi. Hec dicit dñs aduerſum oēs vicinos meos peſſimos: q tangūt hereditatē quam diſtribui populo meo iſrael. Ecce ego euellā eos de terra ſua: & domum iuda euellam de medio eorum. Et cū euulſero eos cōuertar & miſerebor eorum: & reducā eos: virum ad hereditatē ſuam: & virū in terram ſuam. Et erit ſi eruditi didicerint vias populi mei vt iurent nomine meo: viuit dñs: ſicut docuerunt populum meum iurare in baal: edificabūtur ī medio populi mei. Quod ſi non audierint: euellam gentē illā euulſione & pditione ait dñs. 13.

Hec dicit dominus ad me. Vade & poſſide tibi lūbare lineum: & pones illud ſup lūbos tuos: & in aquam non inferes illud. Et poſſedi lumbare iuxta verbum dñi: & poſui circa lūbos meos. Et fact⁹ eſt ſermo domini ad me ſecundo dicens. Tolle lumbare quod poſſediſti: quod eſt circa lūbos tuos: & ſurgens vade ad euphratē: & abſcōde ibi illud in foramine petre. Et abii & abſcōdi illud in euphrate ſicut preceperat mihi dñs. Et factum eſt poſt dies plurimos: dixit domin⁹ ad me. Surge & vade ad euphratē & tolle īde lūbare qđ precepi tibi: vt abſconderes illud ibi. Et abii ad euphratē & fodi & tuli

Tex.he.hiere.xiij. Pritiua.heb.

חלקת חמדתי למדבר שממה: שמה — דבר שום
לשממה אבלה עלי שממה נשמה — שמם
כל הארץ כי אין איש שם על — שום
לב: על כל שפים במדבר באו — שפה בוא
שדדים כי חרב ליהוה אכלה
מקצה ארץ ועד קצה הארץ אין
שלום לכל בשר: זרעו חטים — שלם חטה
וקצים קצרו נחלו לא יועלו — קוץ חלה
ובשו מתבואתיכם מחרון אף — יעל בוש
יהוה: כה אמר יהוה על כל שכני — בוא חרה
הרעים הנגעים בנחלה אשר — רוע
הנחלתי את עמי את ישראל — נחל
הנני נתשם מעל אדמתם ואת
בית יהודה אתוש מתוכם: והיה — נתש
אחרי נתשי אותם אשוב ורחמתים — שוב
והשבתים איש לנחלתו ואיש
לארצו: והיה אם למד ילמדו
את דרכי עמי להשבע בשמי — שבע
חי יהוה כאשר למדו את עמי
להשבע בבעל ונבנו בתוך עמי: — בנה
ואם לא ישמעו ונתשתי את — שמע
הגוי ההוא נתוש ואבד נאם יהוה: — נתש
כה אמר יהוה — Cap.xiij.
אלי הלוך וקנית לך אזור פשתים — הלך קנה
ושמתו על מתניך ובמים לא — אזר שום
תבאהו: ואקנה את האזור כדבר — בוא
יהוה ואשם על מתני: ויהי דבר — שום היה
יהוה אלי שנית לאמר: קח את — שנה לקח
האזור אשר קנית אשר על
מתניך וקום לך פרתה וטמנהו שם
בנקיק הסלע: ואלך ואטמנהו — נקק ילך
בפרת כאשר צוה יהוה אותי: — טמן את
ויהי מקץ ימים רבים ויאמר יהוה — היה יום
אלי קום לך פרתה וקח משם את — רבב אמר
האזור אשר צויתך לטמנו שם: — ילך לקח
ואלך פרתה ואחפר ואקח את — צוה ילך חפר לקח

Primitiua heb.	Tex. he. Hiere. xiij.
קוּם	הָאֵזוֹר מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר טְמַנְתִּיו
שָׁחַת	שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר לֹא
צָלַח הָיָה	יִצְלַח לַכֹּל: וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
שָׁחַת	לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית
גָּאָה	אֶת גְּאוֹן יְהוּדָה וְאֶת גְּאוֹן יְרוּשָׁלִַם
רוּעַ	הָרָב: הָעָם הַזֶּה הָרָע הַמֵּאֲנִים
	לִשְׁמוֹעַ אֶת דְּבָרַי הַהֹלְכִים
שָׁרַר	בִּשְׁרִירוּת לִבָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
שָׁחָה	אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת
הָיָה	לָהֶם וִיהִי כָּאֵזוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא
דָּבַק	יִצְלַח לַכֹּל: כִּי כַּאֲשֶׁר יִדְבַּק
אָזַר	הָאֵזוֹר אֶל מָתְנֵי אִישׁ כֵּן הִדְבַּקְתִּי
	אֵלַי אֶת כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל
הָיָה	בֵּית יְהוּדָה נְאֻם יְהוָה לִהְיוֹת לִי
הָלַל פָּאַר	לְעָם וּלְשֵׁם וְלִתְהִלָּה וּלְתִפְאָרֶת
	וְלֹא שָׁמֵעוּ: וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת
	הַדָּבָר הַזֶּה כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
מָלֵא	יִשְׂרָאֵל כָּל נֵבֶל יִמָּלֵא יָיִן וְאָמְרוּ
יָדַע	אֵלֶיךָ הֲיָדֹעַ לֹא נֵדַע כִּי כָל נֵבֶל
	יִמָּלֵא יָיִן: וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
מָלֵא	יְהוָה הִנְנִי מְמַלֵּא אֶת כָּל יֹשְׁבֵי
	הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת הַמְּלָכִים הַיֹּשְׁבִים
	לְדָוִד עַל כִּסְאוֹ וְאֶת הַכֹּהֲנִים וְאֶת
נָבָא	הַנְּבִיאִים וְאֵת כָּל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם
	שִׁכָּרוֹן: וְנִפַּצְתִּים אִישׁ אֶל אָחִיו
בָּנָה	וְהָאָבוֹת וְהַבָּנִים יַחְדָּו נְאֻם
חָמַל חוּס	יְהוָה לֹא אֶחְמוֹל וְלֹא אָחוּס וְלֹא
רָחַם שָׁחַת	אֲרַחֵם מֵהַשְׁחִיתָם: שִׁמְעוּ וְהַאֲזִינוּ
אָזַן גָּבַהּ	אַל תִּגְבָּהוּ כִּי יְהוָה דִּבֵּר: תְּנוּ
נָתַן	לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד בְּטֶרֶם
כָּבַד חָשַׁךְ נָגַף	יַחְשִׁךְ וּבְטֶרֶם יִתְנַגְּפוּ רַגְלֵיכֶם עַל
קָוָה שׂוּם	הָרֵי נָשֶׁף וְקִוִּיתֶם לְאוֹר וְשָׂמָהּ
שִׁית	לְצַלְמָוֶת וְשִׁית לַעֲרָפֶל: וְאִם
שָׁמַע סָתַר	לֹא תִשְׁמָעוּהָ בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה
בָּכָה פָּנָה	נַפְשִׁי מִפְּנֵי גֵוָה וְדָמֹעַ תִּדְמַע וְתֵרַד
דָּמַע יָרַד	עֵינִי דִּמְעָה כִּי נִשְׁבָּה עֵדֶר יְהוָה:
שָׁבָה	

Trāsla. B. Hie.

lumbare de loco vbi ab
sconderam illud. ∞∞∞
Et ecce cōputruerat lū
bare: ita vt nulli vsui ∞∞
aptum esset. Et factum
est verbum dñi ad me ∞
dicens. Hec dicit dñs.
Sic putrescere faciam ∞
superbiam iuda & sup=
biam hierusalem ∞∞∞
multam: populum istū
pessimum qui nolunt
audire verba mea: & am
bulant ∞∞∞∞∞∞∞∞∞
in prauitate cordis sui:
abieruntq; post ∞∞∞
deos alienos vt seruirēt
eis et adorarent ∞∞∞∞
eos. Et erunt sicut lūba
re istud quod nulli vsui
aptum est. Sicut enim
adheret ∞∞∞∞∞∞∞∞
lumbare ad lumbos vi=
ri: sic agglutinaui ∞∞∞
mihi omnem domum
israel: & omnem ∞∞∞
domum iuda dicit do=
minus: vt essent mihi ∞
in populū & in nomen
& in laudē & in gloriā:
& non audierūt. Dices
ergo ad eos ∞∞∞∞∞∞
sermonem istum. Hec
dicit dominus deus ∞
israel. Oīs lagūcula im
plebitur vino. Et dicent
ad te. Nunquid ignora=
mus: quia oīs lagūcula
implebitur vino? Et di=
ces ad eos. Hec dicit ∞
dominus. Ecce ego im
plebo omnes habitatores
terre huius: & reges
qui sedent ∞∞∞∞∞∞∞
de stirpe dauid sup thro
nū eius & sacerdotes &
prophetas: & omnes ha
bitatores hierusalem ∞
ebrietate: & dispergam
eos virum a fratre suo:
& patres & filios pari=
ter ait ∞∞∞∞∞∞∞∞∞
dominus. Non parcam
& non concedam: neq;
miserebor vt nō disper=
dā eos. Audite & aurib9
percipite: nolite eleuari
qa dñs locutus est. Date
domino deo vestro glo
riam anteq̄ ∞∞∞∞∞∞
cōtenebrescat: & anteq̄
offendāt pedes vestri ad
mōtes caliginosos. Ex
pectabitis lucē: & ponet
eam in vmbrā mortis &
in caliginem. Qd' si hoc
non audieritis: in abscō
dito plorabit ∞∞∞∞∞
aīa mea a facie supbie.
Plorās plorabit & dedu
cet oculus me9 lachrymā:
qa captus est grex dñi.

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

loco vbi abscōdi illud ibi. ꝛ ecce corruptū
τόπου οὗ ἔκρυψα αὐτὸ ἐκεῖ. καὶ ἰδοὺ διεφθαρμένον
erat qđ nō esset vsui in nihil. ꝛ factū est verbū dñi
ἦν ὃ οὐ μὴ χρησθῇ εἰς οὐθέν. καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου
ad me dicēs: hec dicit dñs. sic corrūpā
πρός με λέγων, τάδε λέγει κύριος. οὕτως φθερῶ
iniuriā iuda ꝛ iniuriā hierlm: mul
τὴν ὕβριν ἰούδα καὶ τὴν ὕβριν ἱερουσαλήμ, τὴν πολ
tā hāc iniuriā: nō volentes audire
λὴν ταύτην ὕβριν, τοὺς μὴ βουλομένους ὑπακούειν
verba mea ābulantes in directiōe cordis
τῶν λόγων μου πορευθέντας ἐν εὐθύτητι τῆς καρδίας
eoꝝ praui: ꝛ ābulātes post deos
αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν
alienos vt seruiāt ꝛ adorēt eos.
ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς.
ꝛ erūt sicut cinctoriū istud: qđ nō erit vsui
καὶ ἔσονται ὥσπερ τὸ περίζωμα τοῦτο, ὃ οὐ χρησθήσε=
vltra in nihil. sicut enī adheret cinctoriū
ται ἔτι εἰς οὐδέν. καθάπερ γὰρ κολλᾶται τὸ περίζωμα
circa lūbos hoīs: sic agglutinaui ad
περὶ τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἐκόλλησα πρὸς
meipm domū israel: ꝛ oēm domū
ἐμαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, καὶ πάντα τὸν οἶκον
iuda dicit dñs vt sit mihi in pplm noīa
ἰούδα λέγει κύριος τοῦ γενέσθαι μοι εἰς λαὸν ὀνομα
tū: ꝛ in laudē ꝛ in gl'iam: ꝛ nō audie
στὸν, καὶ εἰς καύχημα καὶ εἰς δόξαν, καὶ οὐκ εἰσήκου
rūt me. ꝛ dices ad pplm sermonē istū: hec
σάν μου. καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τὸν λόγον τοῦτον, τά
dicit dñs de9 israel: oīs vter īplebi
δε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσε=
tur vino. ꝛ erit si dixerīt ad te: nūqd cognoscētes nō
ται οἴνου. καὶ ἔσαι ἐὰν εἴπωσι πρὸς σέ, μὴ γνῶντες οὐ
cognoscem9: qꝛ oīs vter īplebit vino? ꝛ
γνωσόμεθα, ὅτι πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσεται οἴνου; καὶ
dices ad eos: hec dicit dñs: ecce ego īple=
ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πλη
o oēs hītantes terrā hāc: ꝛ
ρῶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην, καὶ
reges eoꝝ sedētes filios dauid
τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν τοὺς καθημένους υἱοὺς δαυὶδ
sup thronos ei9: ꝛ sacerdotes ꝛ pphetas
ἐπὶ θρόνους αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς προφήτας
ꝛ iudā: ꝛ oēs hītantes hie
καὶ τὸν ἰούδαν, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱε=
rusalē ebrietate. ꝛ dispergā illos virū
ρουσαλὴμ μεθύσματι. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἄνδρα
ꝛ fratrē ei9 ꝛ prēs eoꝝ ꝛ
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς πατέρας αὐτῶν καὶ
filios eoꝝ in idipm. nō desiderabo di=
τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ. οὐκ ἐπιποθήσω λέ=
cit dñs ꝛ nō parcā ꝛ nō miserebor a
γει κύριος καὶ οὐ φείσομαι καὶ οὐκ οἰκτειρήσω ἀπὸ
corruptiōe eoꝝ. audite ꝛ aurib9 pcipite ꝛ nō
διαφθορᾶς αὐτῶν. ἀκούσατε καὶ ἐνωτίσασθε καὶ μὴ
eleuamini: qꝛ dñs loquut9 est. date dño deo
ἐπαίρεσθε, ὅτι κύριος ἐλάλησε. δότε τῷ κυρίῳ θεῷ
vrē gl'iam anq̄ cōtenebrescāt ꝛ anq̄ offen=
ὑμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι καὶ πρὸ τοῦ προσκό
dant pedes vrī in mōtes tenebrosos. ꝛ expecta
ψαι τοὺς πόδας ὑμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινά. καὶ ἀναμε=
bitis in lucē ꝛ illic vmbra mortis ꝛ ponent
νεῖτε εἰς φῶς καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου καὶ τεθήσονται
in tenebras si nō audieritis: abscōdite plorabit
εἰς σκότος ἐὰν μὴ ἀκούσητε, κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ
aīa vrā a facie superbie. ꝛ deducēt Infra. 31.c.
ψυχὴ ὑμῶν ἀπὸ προσώπου ὕβρεως. καὶ κατάξουσι Threñ
oculi vrī lachrymas: qꝛ cōtrit9 est grex 1.a.
οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, ὅτι συνετρίβη τὸ ποί=
dñi.
μνιον κυρίου. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

B

C

Trāsla.gre.lxx.cū inter.lati.

dicite regi ꝛ potentib⁹: humilia
εἴπατε τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς δυναστεύουσιν, ταπει-
mini ꝛ sedete: q: sublata ē a capite
νώθητε καὶ καθίσατε, ὅτι καθηρέθη ἀπὸ τῆς κεφαλῆς
vr̃o corona glie vr̃e. ciuitates q̄ ad austrū: con
ὑμῶν στέφανος δόξης ὑμῶν. πόλεις αἱ πρὸς νότον, συ-
cluse sunt: ꝛ nō fuit aperiēs. trāsmigrat⁹ ē iudas
νεκλείσθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων. ἀπῳκίσθη ἰούδας
cōpleta est in ea transmigratio pfecta. leua
συνετέλεσεν ἐν αὐτῇ ἀποικία τελεία. ἀνάλαβε τοὺς
oculos tuos hierl̃m: ꝛ vide venientes
ὀφθαλμούς σου ἱερουσαλήμ, καὶ ἴδε τοὺς ἐρχομένους
ab aqlone. vbi est grex: q̄ dat⁹ est tibi oues
ἀπὸ βορρᾶ. ποῦ ἐστιν τὸ ποίμνιον, ὃ ἐδόθη σοι πρόβατα
glie tue: qd dices qñ visitauerint te: ꝛ tu
δόξης σου; τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ
docuisti eos cōtra te disciplinas in pñcipatū. nōne do
ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχήν. οὐχὶ ὠ-
lores apphendēt te sicut mulierē parturientē: ꝛ si
δῖνες καθέξουσίν σε καθὼς γυναῖκα τίκτουσαν; καὶ ἐὰν
dixeris in corde tuo: q̄re obuiauerūt mihi hec:
εἴπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου, διατί ἀπήντησέν μοι ταῦτα;
accidert ꝑpter multitudinē iniq̄tatis tue reuelata sūt
συνέβη διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδικίας σου ἀνεκαλύφθη τὰ
posteriora tua dehonestata sunt calcanea tua. si
ὀπίσθιά σου παρεδειγματίσθησαν αἱ πτέρναί σου. εἰ
mutabit ethiops pellē suā ꝛ pardus
ἀλλάξεται αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ πάρδαλις τὰ
varietates suas: ꝛ vos poteritis bñfacere
ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὖ ποιῆσαι
cū didiceritis mala. ꝛ disseminaui eos q̄si stipu
μεμαθηκότες τὰ κακά. καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς φρύγα-
las q̄ ferunt a vēto in desertū. sic sors tua
να φερόμενα ἀπὸ ἀνέμου εἰς ἔρημον. οὕτως ὁ κλῆρός σου
pars iobediētie vr̃e aduersū me dicit dñs. sicut obli
ἡ μερὶς τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοὶ λέγει κύριος. ὡς ἐπε-
ta es mei ꝛ sperasti in mēdaciis: ꝛ ego reue
λάθου μου καὶ ἤλπισας ἐπὶ ψεύδεσι, κἀγὼ ἀποκα-
labo posteriora tua cōtra faciē tuā: ꝛ videbi
λύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ πρόσωπόν σου, καὶ ὀφθή-
tur ignominia tua. adulteriū tuū ꝛ hinnitus
σεται ἡ ἀτιμία σου. μοιχεία σου καὶ ὁ χρεμετισμός
tu⁹: ꝛ alienatio fornicatiōis tue: in
σου, καὶ ἡ ἀπαλλοτρίωσις πορνείας σου, ἐπὶ τῶν
collib⁹ ꝛ in agris vidi abominatiōes
βουνῶν καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρακα τὰ βδελύγματά
tuas. ve tibi hierl̃m: q: nō mūdata es post
σου. οὐαί σοι ἱερουσαλήμ, ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω
me vsq; quo adhuc.
μου ἕως τίνος ἔτι.

Ca.14.

Et factū ē verbū dñi ad hieremiā de
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν περὶ τῆς
siccitate. luxit iudea: ꝛ porte ei⁹ vacue
ἀβροχίας. ἐπένθησεν ἰουδαία, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκε-
facte sūt: ꝛ cōtenebrate sūt in terra: ꝛ clamor
νώθησαν, καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ κραυγὴ
hierl̃m ascēdit. ꝛ magnates ei⁹ mise-
τῆς ἱερουσαλὴμ ἀνέβη. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστει-
rūt iuniores suos ad aquā: venerūt ad
λαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν ἐφ' ὕδωρ, ἤλθοσαν ἐπὶ τὰ
puteos ꝛ nō iuenerūt aquā. reportauerūt vasa
φρέατα καὶ οὐχ εὕροσαν ὕδωρ. ἀπέστρεψαν τὰ ἀγγεῖα
sua vacua. cōfusi sūt ꝛ erubuerūt: ꝛ operuerūt
αὐτῶν κενά. ᾐσχύνθησαν καὶ ἠρυθρίασαν, καὶ ἐκάλυψαν τὰς
capita sua. ꝛ opa terre defecerūt: q: nō
κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπεν, ὅτι οὐκ
erat pluuia: cōfusi sūt agricole: cooperuerūt caput
ἦν ὑετός, ᾐσχύνθησαν γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν
suū. ꝛ cerue i agro pepererūt ꝛ reliquerūt: q: nō
αὐτῶν. καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ
erat herba. onagri steterūt in rupib⁹: traxerūt ventū
ἦν βοτάνη. ὄνοι ἄγριοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας, εἵλκυσαν ἄνεμον

Trāsla.B.Hie.

[m]Dic[n]regi[o]& dominatrici. [p]Humiliamini ∞∞∞ [q]sedete in terra[r]qm̃[s]descē det[t]de capite vr̃o[u]corona [x]glorie vr̃e.[y]Ciuitates[z]au stri[a]clause sunt[b] & non est [c]qui aperiat.[d]Trāslata est [e]oĩs[f]iuda[g]transmigratiōe [h]perfecta.[i] Leuate[k] ocu- los vestros[l]& videte: ∞ [m]q uivenitis[n]ab aquilōe. [o]Vbi est[p]grex qui[q]datus ē [r]tibi:[s] pecus[t] inclytum tu um?[u]Quid[x]dices ∞∞ [y]cum[z]visitauerit[a]te?[b] Tu enim[c]docuisti[d]eos ∞ [e]aduersum te: &[f] erudisti [g]in caput tuū.[h]Nunqd nō [i]dolores[k]apprehendēt te [l]q̄si[m] mulierē[n] pturientē? [o]Quod si[p]dixeris[q] in cor de tuo:[r]q̄re[s]venerūt mihi [t]hec?[u] Propt multitudinē [x]iniq̄tatis tue[y]reuelata sūt [z]verecūdiora tua:[a]pollu- te sunt[b]plāte tue.[c]Si muta re pōt[d]ethiops[e]pellē suā [f]aut pard⁹[g]varietates suas [h]&[i]vos[k]poteritis[l]bñface- re cū[m]didisceritis[n]malū. [o]Et disseminabo eos[p] q̄si stipulā[q] q̄[r]vento[q]raptatur in[s]deserto.[t]Hec[u]sors tua [x]parsq;[y]mēsure tue[z]a me: [a]dicit[b]domin⁹:[c]quia[d]obli ta es[e]mei[f]& confisa es ∞ [g]in mēdacio. Vnde[h]&[i]ego [k]nudaui[l]femora tua ∞ [m]cōtra[n]faciē tuā:[o] & appa ruit[p]ignominia tua[q]adul- teria tua:[r]& hinnitus tu⁹: [s]scelus[t]fornicationis tue. [u]Super[x]colles[y]in agro[z] vi di[a] abominationes tuas. [b]Ve[c]tibi[d]hierusalē.[e] Non [f]mundaberis ∞∞∞ [g]post me.[h] Vsquequo[i]ad huc.

14.

[a]Q Vod[b]factū est[c]verbū [d]dñi[e]ad[f] hieremiam [g]de[h] sermonibus[i] siccita- tis.[k]Luxit[l]iudea ∞∞ [m]& porte eius[n]corruerūt [o]et obscurate sunt[p]ī terra: [q]& clamor[r]hierusalē[s]ascē dit.[t] Maiores ∞∞∞ [u]miserunt[x] minores suos [y]ad aquā:[z]venerūt[a]ad hau riendū.[c] Non[d]inuenerūt [e]aquā:[f]reportauerūt[g]vasa sua[h]vacua.[i] Confusi sunt [k]& afflicti:[l] & opuerūt[m]ca pita sua[n] ꝑpter[p] vastitatē [o]terre:[q]quia[r]non[s] venit [t]pluuia[u]in terrā.[x]Confusi sunt[y]agricole:[z]operuerūt [a]capita sua.[b]Nam[c]&[d]cer- ua[e]in agro[f]peperit ∞ [g]& reliquit:[h]quia[i]nō[k]erat [l]herba.[m] Et onagri ∞ [n]steterunt[o] in[p] rupibus: [q]traxerunt[r]ventum ∞

Tex.he.hiere.xiiij. Pritiua.heb.

אמר למלך ולגבירה השפילו — גבר שפל
שבו כי ירד מראשותיכם עטרת — ישב
תפארתכם: ערי הנגב סגרו ואין — פאר עיר
פתח הגלת יהודה כלה הגלת — גלה
שלומים: שאו עיניכם וראו — שלם נשא
הבאים מצפון איה העדר נתן — ראה בוא
לך צאן תפארתך: מה תאמרי — צאן
כי יפקד עליך ואת למדת אתם — אמר פקד
עליך אלפים לראש הלא
חבלים יאחזוך כמו אשת לדה: — אחז איש
וכי תאמרי בלבבך מדוע קראני — ילד אמר
אלה ברב עונך נגלו שוליך — מדע גלה
נחמסו עקביך: היהפך כושי — חמס הפך
עורו ונמר חברברתיו גם אתם
תוכלו להיטיב למדי הרע: — יכל יטב
ואפיצם כקש עובר לרוח מדבר: — רעע פוץ
זה גורלך מנת מדיך מאתי נאם — עבר דבר
יהוה אשר שכחת אותי ותבטחי — גרל מנה
בשקר: וגם אני חשפתי שוליך — מדד בטח
על פניך ונראה קלונך: נאפיך — פנה ראה
ומצהלותיך זמת זנותך על — קלל צהל
גבעות בשדה ראיתי שקוציך — זמם
אוי לך ירושלם לא תטהרי — זנה ראה
אחרי מתי עוד: — שקץ טהר

Cap. xiiij.

אשר היה דבר יהוה אל ירמיהו
על דברי הבצרות: אבלה יהודה
ושעריה אמללו קדרו לארץ
וצוחת ירושלם עלתה: ואדיריהם — עלה
שלחו צעוריהם למים באו על — צער בוא
גבים לא מצאו מים שבו כליהם — שוב כלה
ריקם בשו והכלמו וחפו ראשם: — בוש כלם
בעבור האדמה חתה כי לא היה — חפה עבר
גשם בארץ בשו אכרים חפו — חתת בוש
ראשם: כי גם אילת בשדה ילדה
ועזוב כי לא היה דשא: ופראים — עזב
עמדו על שפים שאפו רוח — שפה

כַּתַּנִּים כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי אֵין עֵשֶׂב׃ תָּנַן כָּלָה
אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְהוָה עֲשֵׂה עָנָה עָנָה
לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ רָבַב שׁוּב
חָטָאנוּ׃ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ קָוָה יָשַׁע
בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ צוּר הָיָה
וּכְאֹרֵחַ נָטָה לָלוּן׃ לָמָּה תִהְיֶה גוּר
כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל דָּהַם גָּבַר
לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהוָה יָכֹל יָשַׁע
וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל תַּנִּחֵנוּ׃ קָרָא יָנַח
כֹּה אָמַר יְהוָה לָעָם הַזֶּה כֵּן אָהֲבוּ
לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם לֹא חָשָׂכוּ וַיהוָה
לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד רָצָה זָכַר
חַטֹּאתָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל פָּקַד אָמַר
תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה׃ פָּלַל
כִּי יָצֻמוּ אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֶל רִנָּתָם צוּם רָנַן
וְכִי יַעֲלוּ עֹלָה וּמִנְחָה אֵינֶנִּי רֹצָם עָלָה רָצָה
כִּי בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אָנֹכִי מְכַלֶּה כָּלָה
אוֹתָם׃ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה
הַנְּבִאִים אֹמְרִים לָהֶם לֹא תִרְאוּ רָאָה
חֶרֶב וְרָעָב לֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי שְׁלוֹם הָיָה שָׁלַם
אֱמֶת אֶתֵּן לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ נָתַן קוּם
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שֶׁקֶר הַנְּבִאִים אָמַר נָבָא
נִבְּאִים בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא
צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן צָוָה חָזָה
שֶׁקֶר וְקֶסֶם וֶאֱלוּל וְתַרְמִית לִבָּם רָמָה
הֵמָּה מִתְנַבְּאִים לָכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר נָבָא
יְהוָה עַל הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים בִּשְׁמִי
וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֹמְרִים
חֶרֶב וְרָעָב לֹא יִהְיֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת הָיָה
בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יִתַּמּוּ הַנְּבִאִים תָּמַם נָבָא
הָהֵמָּה׃ וְהָעָם אֲשֶׁר הֵמָּה נִבְּאִים
לָהֶם יִהְיוּ מֻשְׁלָכִים בְּחֻצוֹת הָיָה שָׁלַךְ
יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי הָרָעָב וְהַחֶרֶב וְאֵין חוּץ פָּנָה
מְקַבֵּר לָהֵמָּה הֵמָּה נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם קָבַר נָשָׁה
וּבְנֹתֵיהֶם וְשָׁפַכְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת
רָעָתָם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת הַדָּבָר רוּעַ

quaſi dracones: defecerūt oculi eorū qa nō erat herba. Si iniqtates nr̄e rñderint nobis: dñe fac ꝓpter nomen tuū: qm̄ multe ſūt auerſiōes nr̄e. Tibi peccauim⁹ expectatio iſrael: ſaluator nr̄ in tpe tribulationis. Quare q̄ſi colonus futurus es in terra & q̄ſi viator declināſ ad manēdum? Quare futurus es velut vir vagus: & fortis q non poteſt ſaluare? Tu autē in nobis es domine ꝏ & nomē tuū inuocatū ē ſup nos: ne dereliquas nos. Hec dicit dñs populo huic qui dilexit ꝏ mouere pedes ſuos & non quieuit: & domino nō placuit. Nunc recordabitur iniquitatū eorū: & viſitabit pctā eorū. Et dixit dñs ad me. Noli orare pro populo iſto in bonum. ꝏꝏꝏ Cum ieiunauerint non exaudiam preces eorū: & ſi obtulerint holocauſtomata & victimas non ſuſcipiā ea: qm̄ gladio & fame & peſte ego cōſumam eos. Et dixi. A. a.a. domine deus. ꝏꝏ Prophete dicunt eis. Non videbitis ꝏꝏꝏ gladium: & fames non erit in vobis: ſed pacē veram dabit vobis in loco iſto. ꝏꝏꝏ Et dixit domin⁹ ad me: falſo prophete ꝏꝏꝏ vaticinātur in nomine meo. Nō miſi eos: & nō precepi eis: neqꝫ locut⁹ ſum ad eos. Viſionem ꝏ mendacē & diuinationē fraudulentā & ſeductionē cordis ſui ꝓphetant vobis. Idcirco hec dicit dñs de ꝓphetis qui prophetant in nomine meo quos ego non miſi: dicentes: ꝏꝏꝏ gladius & fames nō erit in terra hac. ꝏꝏꝏ In gladio & fame conſumentur prophete ꝏꝏ illi: & populi quibus ꝓphetant ꝏꝏꝏ erunt proiecti in viis ꝏꝏꝏ hieruſalem pre fame & gladio: & non erit ꝏꝏ qui ſepeliat eos ipſi & vxores eorum: filii ꝏꝏ & filie eorum: & effundam ſuper eos ꝏꝏ malum ſuum. Et dices ad eos verbum ꝏꝏ

q̄ſi dracones. defecerūt oculi eoꝝ: q: nō erat
ὡς δράκοντες. ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν
herba ſi pctā nr̄a reſtiterūt nobis: dñe fac
χόρτος. εἰ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν, κύριε ποί
nobis ꝓpter nomē tuū: qm̄ multa
ησον ἡμῖν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου, ὅτι πολλαὶ αἱ ἁ-
pctā nr̄a ī cōſpectu tuo: tibi peccauim⁹: expectatio
μαρτίαι ἡμῶν ἐνώπιόν σου, σοὶ ἡμάρτομεν, ὑπομονὴ
iſrael dñe: ꝛ ſaluās in tp̄e maloꝝ. q̄re fact⁹
ἰσραὴλ κύριε, καὶ σῴζων ἐν καιρῷ κακῶν. ἱνατί ἐγενή-
es ſicut aduena in terra: ꝛ q̄ſi īdigena di-
θης ὡσεὶ πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς αὐτόχθων ἐκ-
uertēs ad diuerſoriū. nūqd eris q̄ſi hō dormiēs
κλίνων εἰς κατάλυμα. μὴ ἔσῃ ὥσπερ ἄνθρωπος ὑπνῶν
aut q̄ſi vir q nō pōt ſaluari. ꝛ tu in nobis es do
ἢ ὡς ἀνὴρ ὁ μὴ δυνάμενος σῴζεσθαι. καὶ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύ
mine: ꝛ nomē tuū īuocatū eſt ſup nos: ne obliuiſca
ριε, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς, μὴ ἐπιλά
ris nr̄i. ſic dicit dñs pplo huic. dilexe
θῃ ἡμῶν. οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ. ἠγάπη-
runt mouere pedes ſuos ꝛ nō pepcerūt: ꝛ de⁹
σαν κινεῖν πόδας αὐτῶν καὶ οὐκ ἐφείσαντο, καὶ ὁ θεὸς
nō cōplacuit ſibi in eis. nūc recordabit̄ iniqta
οὐκ εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς. νῦν μνησθήσεται τῶν ἀδι
tatū eoꝝ: ꝛ viſitauit pctā eoꝝ. ꝛ 3.7.a.
κιῶν αὐτῶν, καὶ ἐπεσκέψατο τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ
dixit dñs ad me: ne ores p pplo
εἶπεν κύριος πρός με, μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ
iſto in bonū: q: ſi ieiunauerit: nō exau
τούτου εἰς ἀγαθόν, ὅτι ἐὰν νηστεύσωσιν, οὐκ εἰσα-
diam dep̄cationē eoꝝ. ꝛ ſi obtulerint
κούσομαι τῆς δεήσεως αὐτῶν. καὶ ἐὰν προσενέγκωσιν
holocauſta ꝛ ſacrificia: nō cōplacebo in eis: qm̄
ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας, οὐκ εὐδοκῶ ἐν αὐτοῖς, ὅτι
in gladio ꝛ in fame ꝛ in morte ego cōſumabo 3.1.b.
ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω
eos: ꝛ dixi. q es dñe: ecce ꝓphete ꝓphe
αὐτούς, καὶ εἶπα. ὢν κύριε, ἰδοὺ οἱ προφῆται προφη- C
tant ꝛ dicūt: nō videbitis gladiū:
τεύουσιν καὶ λέγουσιν, οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν,
ꝛ fames nō erit in vobis: q: veritatē ꝛ pa
καὶ λιμὸς οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρή
cē dabo in terra ꝛ in loco iſto. ꝛ di- Infra.
νην δώσω ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ εἶ 23.d.
xit dñs ad me: falſa ꝓphete ꝓphetizāt
πεν κύριος πρός με, ψευδῆ οἱ προφῆται προφητεύουσιν
in noīe meo: nō miſi eos: ꝛ nō p̄ce
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνε
pi eis: nō loquut⁹ ſū ad eos. q: viſi
τειλάμην αὐτοῖς, οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς. ὅτι ὁρά
ones mēdaces ꝛ diuinatōes ꝛ auguria ſeductio
σεις ψευδεῖς καὶ μαντείας καὶ οἰωνίσματα καὶ προαιρέ
nes cordis ſui ipſi ꝓphetizant vobis. ꝓpter
σεις καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. διὰ
hoc hec dicit dñs de ꝓphetis ꝓ-
τοῦτο τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν προφητῶν τῶν προ
phetantib⁹ in noīe meo falſa: ꝛ ego nō
φητευόντων ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ, καὶ ἐγὼ οὐκ
miſi eos: q dicūt gladi⁹ ꝛ fames nō
ἀπέστειλα αὐτούς, οἳ λέγουσιν μάχαιρα καὶ λιμὸς οὐκ
erit in terra hac. in morte morboſa morient̄
ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται
ꝛ in fame cōſumabunt̄ ꝓphete ꝛ ppl̄s qb⁹ ip
καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται οἱ προφῆται καὶ ὁ λαὸς οἷς αὐ-
ſi ꝓphetant eis. ꝛ erūt ꝓiecti in
τοὶ προφητεύουσιν αὐτοῖς. καὶ ἔσονται ἐρριμμένοι ἐν ταῖς ὁ
viis hierl̄m a facie gladii ꝛ famis: ꝛ
δοῖς ἱλῆμ ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας καὶ τοῦ λιμοῦ, καὶ
nō erit q ſepeliat eos: ꝛ vxores eoꝝ ꝛ filii eoꝝ
οὐκ ἔσται ὁ θάπτων αὐτούς, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ υἱοὶ αὐτῶν
ꝛ filie eoꝝ: ꝛ effundā ſup eos mala eoꝝ.
καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν, καὶ ἐκχεῶ ἐπ' αὐτοὺς τὰ κακὰ αὐτῶν.

B

τ dices ad eos verbū hoc: deducite in
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦτον, καταγάγετε εἰς
oculos vr̄os lachymas die τ nocte: τ
τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ
nō cessent. qꝛ cōtritiōe magna cōtri=
μὴ διαλειπέτωσαν. ὅτι συντρίμματι μεγάλῳ συνε=
ta est filia ppl̄i mei τ plaga dolorosa vehemēter.
τρίβη θυγάτηρ λαοῦ μου καὶ πληγὴ ὀδυνηρὰ σφόδρα.
si egress⁹ fuero ad agrū: τ ecce vulnerati gla
ἐὰν ἐξέλθω εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἰδοὺ τραυματίαι μαχαί
dio: τ si igressus fuero ī ciuitatē: τ ecce laboꝛ fa=
ρας, καὶ ἐὰν εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ πόνος λι
mis: qꝛ sacerdos τ ꝓpheta abierūt in terrā quā
μοῦ, ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐπορεύθησαν εἰς γῆν ἣν
nō scierūt. nūqd reprobās reprobasti iu=
οὐκ ᾔδεισαν. μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν ἰού
dā? τ a sion discessit aīa tua? q̄re ꝑcussi
δαν; καὶ ἀπὸ σιὼν ἀπέστη ἡ ψυχή σου; ἵνα τί ἔπαι=
sti nos τ nō est nobis sanitas? expectauim⁹ in pa
σας ἡμᾶς καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἴασις; ὑπεμείναμεν εἰς εἰρή
cē: τ nō erat bonū tp̄s sanitatis: τ ecce turba
νην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθόν. καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ ταρα
tio. cognouim⁹ dn̄e pctā nr̄a: iniq̄tates patrū
χή. ἔγνωμεν κύριε ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀδικίας πατέρων
nr̄orū: qꝛ peccauim⁹ corā te. cessa ꝓpter no
ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον σου. κόπασον διὰ τὸ ὄνο
mē tuū: ne ꝑdas thronū glīe tue: memēto ne dissi
μά σου, μὴ ἀπολέσῃς θρόνον δόξης σου, μνήσθητι μὴ δια
pes testamētū tuū qđ nobiscū. nūqd est in ido
σκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου τὴν μεθ' ἡμῶν. μὴ ἔστιν ἐν εἰ
lis gentiū pluēs? τ si celū dabit satie=
δώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων; καὶ εἰ οὐρανὸς δώσει πλησμο
tatē suā: nōne tu es ipe dn̄e de⁹ nr̄? τ expe
νὴν αὐτοῦ, οὐχὶ σὺ εἶ αὐτὸς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν; καὶ ὑπο
ctabim⁹ te: qꝛ tu fecisti hec oīa.
μενοῦμέν σε, ὅτι σὺ ἐποίησας ταῦτα πάντα. Cα.15.

ET dixit dn̄s ad me. si steterit moyses τ sa=
Καὶ εἶπεν κύριος πρός με. ἐὰν στῇ μωυσῆς καὶ σα
muel an̄ faciē meā: nō est aīa mea cū
μουὴλ πρὸ προσώπου μου, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς
eis. eiice ppl̄m istū a facie
αὐτούς. ἐξαπόστειλον τὸν λαὸν τοῦτον ἀπὸ προσώπου
mea: τ egrediant. τ erit si dixerint ad te:
μου, καὶ ἐξελθέτωσαν. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσιν πρὸς σέ,
quo egrediemur? τ dices ad eos: hec di=
ποῦ ἐξελευσόμεθα; καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέ
cit dn̄s. q̄cūq3 ad mortē: ad mortē. τ q̄cūq3 ad
γει κύριος. ὅσοι εἰς θάνατον, εἰς θάνατον. καὶ ὅσοι εἰς
gladiū: ad gladiū. τ q̄cūq3 ad famē: ad fa
μάχαιραν, εἰς μάχαιραν. καὶ ὅσοι εἰς λιμόν, εἰς λι=
mē. τ q̄cūq3 ad captiuitatē: ad captiuitatē. τ
μόν. καὶ ὅσοι εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν. καὶ
vīdicabo sup eos quattuoꝛ sp̄es dicit dn̄s: gla
ἐκδικήσω ἐπ' αὐτοὺς τέσσαρα εἴδη λέγει κύριος, τὴν μά
diū ad occisionē: τ canes ad laccrationē:
χαιραν εἰς σφαγήν, καὶ τοὺς κύνας εἰς διασπασμόν,
τ bestias terre τ volucres celi: in
καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, εἰς
cibū τ coꝛruptionē. τ tradā eos in an
βρῶσιν καὶ διαφθοράν. καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς ἀ
gustias oībus regnis terre ꝓpt manas=
νάγκας πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς διὰ μανασ
sen filiū ezechie regis iuda ꝓ oib⁹ q̄ fe
σῆ υἱὸν ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα περὶ πάντων ὧν ἐποί
cit in hierl'm. q̄s parcet sup te hierl'm?
ησεν ἐν ἱερουσαλήμ. τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ ἱερουσαλήμ;
τ q̄s miserebit sup te? aut q̄s flectet genua
καὶ τίς ἐλεήσει ἐπὶ σοί; ἢ τίς ἀνακάμψει

[a]istud. [b]Deducant [c]oculi mei [d]lachrymā per [e]noctē [f]& diem [g]& non [h]taceant: [i]qm̄ [k]contritione [l]magna [m]contrita est [n]virgo [o]filia [p]ppl̄i mei: [q]plaga [r]pessima [s]vehemēter. [t]Si [u]egressus fuero ad [x]agros: [y]ecce [z]occisi [a]gladio. [b]Et si [c]introiero in [d]ciuitatē [e]ecce [f]attenuati [g]fame. [h]Propheta [i]quoq3 [l]& [m]sacerdos [n]abierūt [o]in [p]terram quā [q]ignorabant. [s]Nunqd ꝓiiciens [t]abiecisti [x]iudā [y]aut [z]sion [a]abominata est [b]aīa tua? [c]Quare ergo [d]ꝑcussisti nos ita [e]vt nulla sit [g]sanitas? [h]Expectauimus [i]pacē [k]& non est [l]bonū: & [m]tēpus [n]curatiōis: [o]& ecce [p]turbatio. [q]Cognouimus [r]dn̄e [s]impietates nr̄as: [t]iniqtates [u]patrū nr̄orū: [x]qa [y]peccauim⁹ [z]tibi. [a]Ne [b]des nos in opprobriū [c]ꝓpter [d]nomen tuū: [e]neq3 [f]facias nobis cōtumeliam. [g]Solii [h]glīe tue [i]recordare: [k]ne [l]irritū facias [m]fedus tuum [n]nobiscū. [o]Nūqd sunt [p]in sculptilib⁹ [q]gētiū [r]q pluāt [s]aut [t]celi possūt [u]dare [x]imbres? [y]Nonne [z]tu [a]es [b]dn̄s [c]deus noster [e]quē [d]expectauimus? [g]Tu [f]enim [h]fecisti [k]omia [l]hec. 15.

ET dixit [b]dominus [c]ad me. [d]Si [e]steterint [f]moyses [g]& samuel [h]coram me: [i]non est [k]aīa mea [l]ad [m]populum [n]istum. [o]Eiice illos [p]a [q]facie mea [r]& egrediantur. [t]Quod si [u]dixerint [x]ad te: [y]quo [z]egrediemur? [a]dices [b]ad eos. [c]Hec [d]dicit [e]dn̄s. [f]Qui [g]ad mortē: [h]ad mortem: [i]& qui [k]ad gladium [l]ad gladium: [m]& qui [n]ad famen [o]ad famē: [p]& qui [q]ad captiuitatem [r]ad captiuitatem. [s]Et visitabo [t]super eos [u]quattuor [x]species [y]dicit [z]dn̄s. [b]Gladium [c]ad occisionem: [d]& [e]canes [f]ad lacerandum: [g]& [h]volatilia [i]celi [k]& [l]bestias [m]terre [n]ad deuorandum [o]& dissipandum: [p]et dabo eos [q]in feruorem [r]vniuersis [s]regnis [t]terre [u]propter [x]manassen [y]filium [z]ezechie [a]regis [b]iuda [c]super omnibus [d]que [e]fecit [f]in hierusalē. [h]Quis [g]enī [i]miserebitur [k]tui [l]hierl'm? [m]Aut qs [n]cōtristabitur [o]ꝓ te. [p]Aut qs [q]ibit

הזה תרדנה עיני דמעה לילה	ירד
ויומם ואל תדמינה כי שבר גדול	דמם גדל
נשברה בתולת בת עמי מכה נחלה	שבר נחל
מאד: אם יצאתי השדה והנה	נכה
חללי חרב ואם באתי העיר והנה	בוא
תחלואי רעב כי גם נביא גם כהן	חלה נבא
סחרו אל ארץ ולא ידעו: המאס	
מאסת את יהודה אם בציון געלה	
נפשך מדוע הכיתנו ואין לנו	מדע נכה
מרפא קוה לשלום ואין טוב	רפא שלם
ולעת מרפא והנה בעתה: ידענו	
יהוה רשענו עון אבותינו כי	
חטאנו לך: אל תנאץ למען שמך	נאץ
אל תנבל כסא כבודך זכר אל	נבל כבד
תפר בריתך אתנו: היש בהבלי	פור ברת
הגוים מגשמים ואם השמים	גשם
יתנו רבבים הלא אתה הוא	נתן רבב
יהוה אלהינו ונקוה לך כי אתה	קוה
עשית את כל אלה:	
ויאמר יהוה אלי	Cap. xv.
	אמר
אם יעמד משה ושמואל לפני	עמד פנה
אין נפשי אל העם הזה שלח	
מעל פני ויצאו: והיה כי יאמרו	אמר
אליך אנה נצא ואמרת אליהם	יצא
כה אמר יהוה אשר למות למות	
ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב	
לרעב ואשר לשבי לשבי:	שבה
ופקדתי עליהם ארבע משפחות	רבע שפחה
נאם יהוה את החרב להרג ואת	
הכלבים לסחב ואת עוף השמים	
ואת בהמת הארץ לאכל ולהשחית:	שחת
ונתתים לזועה לכל ממלכות	נתן מלך
הארץ בגלל מנשה בן יחזקיהו	
מלך יהודה על אשר עשה	
בירושלם: כי מי יחמל עליך	חמל
ירושלם ומי ינוד לך ומי יסור	נוד סור

Prīitiua. heb.	Tex. heb. hiere. xv.
	לִשְׁאֹל לְשָׁלֹם לָךְ׃ אַתְּ נָטַשְׁתְּ
אָחַר יָלַךְ	אֹתִי נְאֻם יְהוָה אָחוֹר תֵּלֵכִי וְאַט
נָטָה שָׁחַת	אֶת יָדִי עָלַיִךְ וָאַשְׁחִיתֵךְ נִלְאֵיתִי
לָאָה נָחַם	הִנָּחֵם׃ וָאֶזְרֵם בְּמִזְרֶה בְּשַׁעֲרֵי
זָרָה	הָאָרֶץ שִׁכַּלְתִּי אִבַּדְתִּי אֶת עַמִּי
שׁוּב	מִדַּרְכֵיהֶם לוֹא שָׁבוּ׃ עָצְמוּ לִי
בּוֹא	אַלְמְנוֹתָו מֵחוֹל יַמִּים הֵבֵאתִי לָהֶם
בָּחַר	עַל אֵם בָּחוּר שֹׁדֵד בַּצָּהֳרָיִם
נָפַל	הִפַּלְתִּי עָלֶיהָ פִּתְאֹם עִיר וּבֶהָלוֹת׃
	אֻמְלְלָה יֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה נָפְחָה
בּוֹא עָוַד	נַפְשָׁהּ בָּאָה שִׁמְשָׁהּ בְּעֹד יוֹמָם
	בּוֹשָׁה וְחָפֵרָה וּשְׁאֵרִיתָם לַחֶרֶב
נָתַן פָּנָה	אֶתֵּן לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם נְאֻם יְהוָה׃ אוֹי
רוּב	לִי אִמִּי כִּי יְלִדְתִּנִי אִישׁ רִיב
דּוּן נָשָׁה	וְאִישׁ מָדוֹן לְכָל הָאָרֶץ לֹא נָשִׁיתִי
קָלַל	וְלֹא נָשׁוּ בִי כֻּלֹּה מְקַלְלַוְנִי׃ אָמַר
שָׁרָה	יְהוָה אִם לֹא שֵׁרוֹתִךָ לְטוֹב אִם
פָּגַע רוּעַ	לוֹא הִפְגַּעְתִּי בְךָ בְּעֵת רָעָה וּבְעֵת
צוּר רוּעַ	צָרָה אֶת הָאֹיֵב׃ הֲיָרֹעַ בַּרְזֶל בַּרְזֶל
צָפַן אָצַר	מִצָּפוֹן וּנְחֹשֶׁת׃ חֵילְךָ וְאוֹצְרוֹתֶיךָ
בָּזַז נָתַן	לָבַז אֶתֵּן לֹא בִמְחִיר וּבְכָל
מָחַר גָּבַל	חַטֹּאותֶיךָ וּבְכָל גְּבוּלֶיךָ׃ וְהַעֲבַרְתִּי
עָבַר	אֶת אֹיְבֶיךָ בְּאֶרֶץ לֹא יָדָעְתָּ כִּי
	אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי עֲלֵיכֶם תּוּקָד׃
	אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה זָכְרֵנִי וּפָקְדֵנִי
נָקַם	וְהִנָּקֶם לִי מֵרֹדְפַי אַל לְאֶרֶךְ
לָקַח יָדַע	אַפְּךָ תִּקָּחֵנִי דַּע שְׂאֵתִי עָלֶיךָ
נָשָׂא מָצָא	חֶרְפָּה׃ נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי
הָיָה שׂוּשׂ	דְבָרְיךָ לִי לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחַת לְבָבִי
קָרָא	כִּי נִקְרָא שִׁמְךָ עָלַי יְהוָה אֱלֹהֵי
שָׂחַק	צְבָאוֹת׃ לֹא יָשַׁבְתִּי בְסוֹד מְשַׂחֲקִים
עָלַז פָּנָה	וָאֶעְלֹז מִפְּנֵי יָדְךָ בָּדָד יָשַׁבְתִּי
	כִּי זַעַם מִלֵּאתָנִי׃ לָמָּה הָיָה כְאֵבִי
נָכָה אָנַשׁ	נֶצַח וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה מֵאֲנָה הֵרָפֵא
רָפָא הָיָה	הָיוֹ תִהְיֶה לִי כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם לֹא
כָּזַב	נֶאֱמָנוּ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אִם
אָמַן	

Trāsla. B. Hie.

ad rogandum pro pace tua. Tu reliquisti me dicit domin9: retrorsum abisti. Et extendam manum meā sup te: & interficiam te. Laboraui rogans. Et dispergā eos ventilabro in portis terre. Interfeci & disperdidi populū meū: & tamē a viis suis nō sunt reuersi. Multiplicate sūt mihi vidue eius sup arenam maris. Induxi eis super matrē adolescentis vastatorem meridie: misi super ciuitates repente terrorem. Infirmata est que peperit septem: defecit anima eius. Occidit ei sol cum adhuc esset dies: cōfusa est & erubuit. Et residuos eius in gladium dabo in cōspectu inimicorum eorū: ait dn̄s. Ve mihi mater mea. Quare genuisti me virū rixe: virū discordie in vniuersa terra. Non feneraui: nec fenerauit mihi qsq̄. Oēs maledicūt mihi dicit dn̄s. Si non reliquie tue in bonum: si non occurri tibi in tpe afflictionis & in tēpore tribulationis aduersum inimicū. Nunqd federabitur ferrū ferro ab aqlone & es? Diuitias tuas & thesauros tuos in direptionē dabo gratis in oībus pctīs tuis: & in oīb9 terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quam nescis: quia ignis succēsus est in furore meo & sup vos ardebit. Tu scis dn̄e: recordare mei & visita me: tuere me ab his qui psequūtur me. Noli ī patiētia tua suscipe me. Scito quoniam sustinui pro te opprobriū. Inuēti sunt sermones tui & comedi eos: & factū est mihi verbum tuū in gaudiū & in leticiā cordis mei: qm̄ inuocatū est nomen tuū sup me: dn̄e de9 exercituū. Non sedi in cōcilio ludētiū: & gloriatus sū a facie man9 tue. Solus sedebā: qm̄ amaritudie replesti me. Quare factus ē dolor me9 ppetu9 & plaga mea despabilis renuit curari? Facta est mihi q̄si mēdaciū aq̄rū infideliū. Propter hoc hec dicit dominus. Si

Trās. Gre. lxx. cū iter. latina.

in pacē tibi? tu dereliqsti me dicit dn̄s. retrorsum abibis τ extendā manū meā τ iterficiā te τ nō vltra dimittā eos. τ dispergā eos in dispersiōe in portis ppli mei. sine liberis fcti sūt pdiderūt ppl'z meū ppter malicias suas: multiplicate sūt vidue eoꝝ magisq̄ arena maris. induxi sup matrem iuuenis miseriā in meridie. iiecit sup eā repētē tremorē τ festinationē vacua fctā ē q̄ pepit septē. defecit aīa ei9: occidit sol ei adhuc mediata die cōfusa est τ iproperata est. residuos eoꝝ in gladiū dabo ī cōspectu inimicoꝝ suoꝝ dicit dn̄s. ve mihi mr̄ ad que me genuisti virū rixantē τ discordias mouētē in oī terra. nō pfui neq̄ pfuit mihi q̄squā. fortitudo mea defecit in maledicētib9 mihi. fiat dn̄e dn̄ator dirigentib9 eis τ in tp̄e tribulationis eoꝝ in bona erga inimicū. si cognoscet ferrū τ operimentū ereū fortitudo tua: τ thesauros tuos dabo cōmutationē: ppt oīa peccata tua. τ in oīb9 teris tuis seruire faciā te i circuitu inimicis tuis in terra quā nō scis. qm̄ ignis icensus est de furore meo sup vos ardebit. dn̄e memēto mei τ visita me: τ purifica me a psequentib9 me nō in patientiā. scito q9 accepi p te oppbriū a reprobantib9 sermones tuos: cōsume eos. τ erit verbū tuū mihi in leticiam τ gaudiū cordis mei. qm̄ inuocatū est nomē tuū sup me. dn̄e oīpotens nō sedi in cōcilio ludentiū: sedi timui a facie man9 tue seorsum sedebā: qz amaritudine replet9 sū. q̄re cōtristātes me preualent ī me: plaga mea fortis: vn̄ curabor? facta facta ē mihi q̄si aqua mēdax nō hn̄s fidē. ppter hoc hec dicit dn̄s: si

εἰς εἰρήνην σοι; σὺ ἀπεστράφης με λέγει κύριος· ὀπίσω πορεύσῃ καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου καὶ διαφθερῶ σε καὶ οὐκ ἔτι ἀνήσω αὐτούς· καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν B
διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ μου. ἠτεκνώθησαν ἀπώλεσαν 3.6.c.
τὸν λαόν μου διὰ τὰς κακίας αὐτῶν, ἐπληθύνθησαν αἱ χῆραι αὐτῶν ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· ἐπήγαγον ἐπὶ μητέρα νεανίσκου ταλαιπωρίαν ἐν μεσημβρίᾳ· ἐπέρριψα ἐπ' αὐτὴν ἐξαίφνης τρόμον καὶ σπουδήν· ἐκενώθη ἡ τίκτουσα ἑπτά· ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς, ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ ἔτι μεσούσης τῆς ἡμέρας· κατῃσχύνθη καὶ ὠνειδίσθη· τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς μάχαιραν δώσω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν φησὶν κύριος· οἴμοι μῆτερ ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ διακρινόμενον ἐν πάσῃ τῇ γῇ· οὐκ ὠφέλησα οὔτε ὠφέλησέν με οὐδείς· ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με· γένοιτο C
κύριε δέσποτα κατευθυνόντων αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν εἰς ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐχθρόν· εἰ γνωσθήσεται σίδηρος καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν ἡ ἰσχύς σου, καὶ τοὺς θησαυρούς σου δώσω ἀντάλλαγμα, διὰ πάσας τὰς ἁμαρτίας σου· καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου καταδουλώσω σε κύκλῳ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῇ ᾗ οὐκ εἴδεις· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου ἐφ' ὑμᾶς καυθήσεται· κύριε μνήσθητί μου καὶ ἐπίσκεψαί με, καὶ ἀθῴωσόν με ἀπὸ τῶν καταδιωκόντων με μὴ εἰς μακροθυμίαν· γνῶθι ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὀνειδισμὸν ὑπὸ τῶν ἀθετούντων Deut. 32.c.
τοὺς λόγους σου, συντέλεσον αὐτούς· καὶ ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καρδίας μου· D
ὅτι ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' ἐμέ· κύριε παντοκράτωρ οὐκ ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ παιζόντων· ἀλλ' εὐλαβούμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου, καταμόνας ἐκαθήμην, ὅτι πικρίας ἐνεπλήσθην· ἵνα τί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσίν μου, ἡ πληγή μου στερεά, πόθεν ἰαθήσομαι; γινομένη ἐγενήθη μοι ὡς ὕδωρ ψευδὲς οὐκ ἔχον πίστιν· διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐὰν

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

cōuerteris ⁊ reſtituā te: añ faciē meā ſtabis
ἐπιστρέψῃς καὶ ἀποκαταστήσω σε, πρὸ προσώπου μου στήσῃ
⁊ ſi eduxeris pcioſū a vili: q̄ſi os meū eris.
καὶ ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔσῃ.
⁊ cōuertent̄ ipi ad te. ⁊ tu nō cōuer
καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ. καὶ σὺ οὐκ ἀναστρέ
teris ad eos: ⁊ dabo te pplo huic q̄ſi
ψεις πρὸς αὐτούς, καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ ὡς
murū munitū ereū: ⁊ bellabūt aduerſū te ⁊
τεῖχος ὀχυρὸν χαλκοῦν, καὶ πολεμήσουσιν πρὸς σὲ καὶ
nō poterūt cōtra te: q̄ꝫ tecū ſū vt ſal
οὐ μὴ δύνωνται πρὸς σέ, διότι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ σώ
uē te: ⁊ liberē te dicit dn̄s: ⁊ liberabo te
ζειν σε, καὶ ἐξαιρεῖσθαί σε λέγει κύριος, καὶ σώσω σε
de manu maloꝝ: ⁊ eruā te de manu
ἐκ χειρὸς πονηρῶν, καὶ λυτρώσομαί σε ἐκ χειρὸς
peſtilētiū.
λοιμῶν.

Ca.16.

ET factū ē verbū dn̄i ad me dicēs: nō acci
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με λέγων, μὴ λά
pias vxorē ⁊ nō naſcet̄ tibi filii neqꝫ filia
βῃς γυναῖκα καὶ οὐ γεννηθήσεταί σοι υἱὸς οὐδὲ θυγάτηρ
in loco iſto. q̄ꝫ hec dicit dn̄s de
ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν
filiis ⁊ filiab' genitis in loco i
υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων τῶν γεννωμένων ἐν τῷ τόπῳ τού
ſto: ⁊ de matrib' eoꝝ q̄ pepererūt
τῳ, καὶ περὶ τῶν μητέρων αὐτῶν τῶν τετοκυιῶν
eos ⁊ de prib' eoꝝ q̄ genue
αὐτούς καὶ περὶ τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν γεγεννηκό
rūt eos in terra hac: in morte morboſa mo
των αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀπο
rietur. nō plāgent̄ ⁊ nō ſepelient̄ in exem
θανοῦνται. οὐ κοπήσονται καὶ οὐ ταφήσονται εἰς παρά
plū ſup faciē terre erūt in gladio
δειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται ἐν μαχαίρᾳ
⁊ fame cōſument̄: ⁊ erūt cadaue
καὶ λιμῷ συντελεσθήσονται, καὶ ἔσονται τὰ πτώμα
ra eoꝝ in eſcā beſtiis terre ⁊
τα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ τοῖς
volatilib' celi. hec dicit dn̄s: ne
πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. τάδε λέγει κύριος, μὴ
īgrediaris in choros eoꝝ: ⁊ nō vadas
εἰσέλθῃς εἰς θίασον αὐτῶν, καὶ μὴ πορευθῇς
ad plāgendū: ⁊ ne lugeas eos: q̄ꝫ abſtu
τοῦ κόψασθαι, καὶ μὴ πενθήσῃς αὐτούς, ὅτι ἀφέστη
li pacē meā a pplo hoc dicit dn̄s:
κα τὴν εἰρήνην μου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου φησὶν κύριος,
miam ⁊ miſerationes: ⁊ morient̄ magni
ἔλεος καὶ ἐλεημοσύνας, καὶ ἀποθανοῦνται μεγάλοι
⁊ parui in terra iſta: nō ſepelient̄ ⁊ nō plā
καὶ μικροὶ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, οὐ ταφήσονται καὶ οὐ θρη
gentur: nō īcidēt ſe neqꝫ īciſiones faci
νηθήσονται, οὐ κόψονται αὐτοὺς οὐδὲ ἐντομίδας ποι
ent: ⁊ nō radent̄ ⁊ nō franget̄ panis in
ήσουσιν καὶ οὐ ξυρήσονται καὶ οὐ μὴ κλασθῇ ἄρτος ἐν
luctu eoꝝ in cōſolationē ſup mortuo. nō pota
πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι. οὐ πο
būt eos poculo ī cōſolationē ſup prē ſuo
τιοῦσιν αὐτοὺς ποτήριον εἰς παράκλησιν ἐπὶ πατρὶ αὐ
aut ſup mrē ſua. in domū cōuiuii nō īgredi
τοῦ ἢ ἐπὶ μητρὶ αὐτοῦ. εἰς οἰκίαν πότου οὐκ εἰσε
eris vt ſedeas cū eis ad comedēdū ⁊ bibēdū.
λεύσῃ συγκαθῆσαι μετ᾽ αὐτῶν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν.
ꝓpter hoc hec dicit dn̄s de' iſrael: ecce ego
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ
diſſoluo de loco iſto corā ocu
καταλύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐναντίον τῶν ὀφθαλ
lis vr̄is in dieb' vr̄is. vocē gaudii ⁊ vo
μῶν ὑμῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν. φωνὴν χαρᾶς καὶ φω
cē leticie: vocē ſpōſi
νὴν εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου

Trāſla.B.Hie.

cōuerteris cōuertā te & ante faciē meā ſtabis: & ſi ſeparaueris p̄cioſum a vili: quaſi os meū eris. Conuertētur ipſi ad te: & tu non conuerteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum ereum fortē: & bellabunt aduerſum te: & nō p̄ualebunt: qa ego tecū ſum vt ſaluem te: & eruaꝫ te dicit dominus. Et liberabo te de manu peſſimorū: & redimā te de manu fortium. 16.

ET factum eſt verbū domini ad me dicēs. Non accipies vxorem: & non erunt tibi filii & filie in loco iſto. Quia hec dicit domin' ſuper filios & filias qui generantur in loco iſto: & ſuper matres eorū q genuerūt eos: & ſup p̄res eorū de quorū ſtirpe ſunt nati in terra hac. Mortibus egrotationū morietur: nō plangētur & nō ſepeliētur: in ſterquilinium ſup faciem terre erunt. Et gladio & fame conſumentur: & erit cadauer eorū in eſcam volatilibus celi & beſtiis terre. Hec dicit dominus. Ne ingrediaris domum conuiuii: neqꝫ vadas ad plangendū neqꝫ conſoleris eos: quia abſtuli pacem meam a populo iſto dicit dominus miſericordiā & miſerationes. Et morientur grandes & parui in terra iſta: non ſepelientur neqꝫ plangentur: & non ſe incidēt: neqꝫ caluitiū fiet p eis. Et nō frangent inter eos lugēti panē ad cōſolandū ſup mortuo: & non dabūt eis potum calicis ad conſolandum ſuper patre ſuo & matre. Et domum conuiuii non ingrediaris vt ſedeas cum eis & comedas & bibas: quia hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Ecce ego auferam de loco iſto in oculis vr̄is & in diebus veſtris vocem gaudii & vocem leticie vocem ſponſi

Tex.heb.hiere.xvj.

תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמֹד וְאִם
תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי תִהְיֶה
יָשֻׁבוּ הֵמָּה אֵלֶיךָ וְאַתָּה לֹא
תָשׁוּב אֲלֵיהֶם׃ וּנְתַתִּיךָ לָעָם הַזֶּה
לְחוֹמַת נְחֹשֶׁת בְּצוּרָה וְנִלְחֲמוּ
אֵלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ כִּי אִתְּךָ אֲנִי
לְהוֹשִׁיעֲךָ וּלְהַצִּילֶךָ נְאֻם יְהוָה׃
וְהִצַּלְתִּיךָ מִיַּד רָעִים וּפְדִתִיךָ
מִכַּף עָרִצִים׃

Cap. xvj.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר׃ לֹא תִקַּח לְךָ אִשָּׁה וְלֹא
יִהְיוּ לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה עַל הַבָּנִים וְעַל
הַבָּנוֹת הַיִּלּוֹדִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל
אִמֹּתָם הַיֹּלְדוֹת אוֹתָם וְעַל אֲבוֹתָם
הַמּוֹלִדִים אוֹתָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃
מְמֹתֵי תַחֲלֻאִים יָמֻתוּ לֹא יִסָּפְדוּ
וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
יִהְיוּ וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב יִכְלוּ וְהָיְתָה
נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אַל תָּבוֹא בֵּית מַרְזֵחַ וְאַל תֵּלֵךְ
לִסְפּוֹד וְאַל תָּנֹד לָהֶם כִּי אָסַפְתִּי
אֶת שְׁלוֹמִי מֵאֵת הָעָם הַזֶּה נְאֻם
יְהוָה אֶת הַחֶסֶד וְאֶת הָרַחֲמִים׃
וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת
לֹא יִקָּבֵרוּ וְלֹא יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא
יִתְגֹּדַד וְלֹא יִקָּרֵחַ לָהֶם׃ וְלֹא יִפְרְסוּ
לָהֶם עַל אֵבֶל לְנַחֲמוֹ עַל מֵת
וְלֹא יַשְׁקוּ אוֹתָם כּוֹס תַּנְחוּמִים
עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ׃ וּבֵית מִשְׁתֶּה
לֹא תָבוֹא לָשֶׁבֶת אוֹתָם לֶאֱכֹל
וְלִשְׁתּוֹת׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַשְׁבִּית מִן
הַמָּקוֹם הַזֶּה לְעֵינֵיכֶם וּבִימֵיכֶם
קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן

Pꝛitiua.heb.

שׁוּב פָּנָה
עָמַד יָצָא
זָלַל פֶּה
הָיָה
נָתַן
חָמָה בָּצַר
לָחַם יָכֹל
יָשַׁע נָצַל
רוּעַ
פָּדָה עָרַץ

Cap. xvj.

הָיָה
לָקַח אִישׁ
הָיָה בָּנָה
קוּם
יָלַד
אֵת
מוּת חָלַל
סָפַד קָבַר
פָּנָה הָיָה
כָּלָה הָיָה
בּוֹא רָזַח
יָלַךְ סָפַד
נוּד שָׁלַם
מוּת
קָבַר סָפַד
גָּדַד קָרַח
פָּרַס מוּת
שָׁקָה נָחַם
שָׁתָה
בּוֹא יָשַׁב
שָׁתָה
שָׁבַת
קוּם יוֹם
שׂוּשׂ

Primitiua.heb.	Tex.heb.hiere.xvj.
כלל נגד	וְקוֹל כַּלָּה: וְהָיָה כִּי תַגִּיד לָעָם
	הַזֶּה אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
	וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ עַל מֶה דִבֶּר יְהוָה
רוע גדל	עָלֵינוּ אֵת כָּל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
	וּמֶה עֲוֹנֵנוּ וּמֶה חַטָּאתֵנוּ אֲשֶׁר
	חָטָאנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: וְאָמַרְתָּ
	אֲלֵיהֶם עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
	אוֹתִי נְאֻם יְהוָה וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
עבד שחה	אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם וַיִּשְׁתַּחֲווּ
ירה	לָהֶם וְאֹתִי עָזָבוּ וְאֶת תּוֹרָתִי לֹא
רוע עשה	שָׁמָרוּ: וְאַתֶּם הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת
הנה	מֵאֲבוֹתֵיכֶם וְהִנְּכֶם הֹלְכִים אִישׁ
שבר רוע	אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבּוֹ הָרָע לְבִלְתִּי
טיל	שְׁמֹעַ אֵלָי: וְהֵטַלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל
	הָאָרֶץ הַזֹּאת עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
	לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם וַעֲבַדְתֶּם
	שָׁם אֶת אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם
נתן חנן	וָלַיְלָה אֲשֶׁר לֹא אֶתֵּן לָכֶם חֲנִינָה:
יום בוא	לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה
אמר עלה	וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה
	אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
	כִּי אִם חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת
צפן	בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכֹּל
דחה	הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדִּיחָם שָׁמָּה
שוב נתן	וַהֲשִׁיבֹתִים עַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי
רבב	לַאֲבוֹתָם: הִנְנִי שֹׁלֵחַ לְדַיָּגִים רַבִּים
דגה שלח	נְאֻם יְהוָה וְדִיגוּם וְאַחֲרֵי כֵן אֶשְׁלַח
צוד	לְרַבִּים צַיָּדִים וְצָדוּם מֵעַל כָּל
נקק	הַר וּמֵעַל כָּל גִּבְעָה וּמִנְּקִיקֵי
	הַסְּלָעִים: כִּי עֵינַי עַל כָּל דַּרְכֵיהֶם
סתר פנה	לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי וְלֹא נִצְפַּן עֲוֹנָם
צפן עוה	מִנֶּגֶד עֵינָי: וְשִׁלַּמְתִּי רִאשׁוֹנָה
שנה	מִשְׁנֵה עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם עַל חַלְּלָם
שקץ	אֶת אַרְצִי בְּנִבְלַת שִׁקּוּצֵיהֶם
תעב	וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם מָלְאוּ אֶת נַחֲלָתִי:
עזז נוס	יְהוָה עֻזִּי וּמָעֻזִּי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
צור	

Trāſla.B.Hie.

& vocem ſponſe. Et cū annunciaueris populo huic omnia verba hec & dixerint tibi: quare locutus eſt dominus ſuper nos omne maluȝ grande iſtud? Que iniquitas nr̄a aut quod peccatū nr̄m quod peccauimus dn̄o deo noſtro? & dices ad eos. Quia reliquerunt me patres veſtri ait dominus: & abierūt poſt deos alienos: & ſeruierunt eis: & adorauerunt eos: & me dereliquerūt & legem meam non cuſtodierūt. Sed & vos peius operati eſtis quam patres veſtri. Ecce enī ambulat vnuſquiſqȝ poſt prauitatem cordis ſui mali: vt me non audiat. Et eiiciam vos de terra hac in terrā quā ignoratis vos & patres veſtri: & ſeruietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabūt vobis requiem. Propterea ecce dies venient dicit dominus: & non dicetur vltra: viuit dominus qui eduxit filios iſrael de terra egypti. Sed viuit dominus qui eduxit filios iſrael de terra aquilonis: & de vniuerſis terris ad quas eieci eos: & reducam eos in terrā ſuam quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittā piſcatores multos dicit dn̄s: & piſcabūtur eos. Et poſt hec mittam eis multos venatores & venabūtur eos de omni monte & de omni colle & de cauernis petrarū: quia oculi mei ſuper omnes vias eorū. Non ſunt abſcondite a facie mea: & nō fuit occultata iniqtas eorū ab oculis meis. Et reddam primū duplices iniqtates & pctā eorū: quia cōtaminauerūt terrā meā in morticiniis idolorum ſuorum: & abomīatiōib⁹ ſuis impleuerūt hereditatē meā. Dn̄e fortitudo mea & robur meū & refugium meū in die tribulationis.

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

τ vocē ſpōſe. τ erit cū ānūciaueris pplo
ου καὶ φωνὴν νύμφης. καὶ ἔσαι ὅταν ἀναγγέλης τῷ λαῷ
huic oīa verba hec: τ dixerint ad
τούτῳ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ εἴπωσιν πρός
te: q̄re loquut⁹ eſt dn̄s ſup nos oīa mala hec:
σέ, διατί ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦ
q̄ iniqtas nr̄a τ qd̄ pctm̄ nr̄m qd̄ s.5.c.
τα, τίς ἡ ἀδικία ἡμῶν καὶ τίς ἡ ἁμαρτία ἡμῶν ἣν ἥ
peccauim⁹ corā dn̄o deo nr̄o? τ dices il
μάρτομεν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν; καὶ ἐρεῖς αὐ
lis: eo qd̄ dereliq̄rūt me pr̄es vr̄i dicit
τοῖς, ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπόν με οἱ πατέρες ὑμῶν λέγει
dn̄s: τ abiert poſt deos alienos: τ ſerui
κύριος, καὶ ᾤχοντο ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἐδού- C
erūt eis: τ adorauerūt eos. τ me de
λευσαν αὐτοῖς, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς. καὶ ἐμὲ ἐγ
reliquerūt τ legē meā nō cuſtodierūt. τ
κατέλιπον καὶ τὸν νόμον μου οὐκ ἐφυλάξαντο. καὶ ὑ-
vos ipſi egiſtis magiſq̄ pr̄es vr̄i. τ
μεῖς ἐπονηρεύσασθε ὑπὲρ τοὺς πατέρας ὑμῶν. καὶ
ecce vos ābulatis vnuſq̄ſq̄ poſt placita
ἰδοὺ ὑμεῖς πορεύεσθε ἕκαστος ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς
cordis vr̄i mali ne obediatis mihi.
καρδίας ὑμῶν τῆς πονηρᾶς τοῦ μὴ ὑπακούειν μου.
τ pijciā vos a terra hac in terrā quā
καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης εἰς γῆν ἣν
nō ſciuiſtis vos τ pr̄es vr̄i. τ ſerui-
οὐκ εἴδειτε ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν. καὶ δουλεύ-
tis illic diis alienis die τ nocte: q̄ nō
σετε ἐκεῖ θεοῖς ἀλλοτρίοις ἡμέρας καὶ νυκτός, οἳ οὐ
dabūt vobis miam. ppter hoc ecce dies veni
δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχον-
unt dicit dn̄s. τ nō dicēt vltra viuit dn̄s q̄ edu
ται λέγει κύριος. καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι ζῇ κύριος ὁ ἀνα
xit filios iſrael de terra egypti: ſed viuit
γαγὼν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ ζῇ
dn̄s q̄ eduxit domū iſrael de terra aq̄lonis
κύριος ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ s.25.d.
τ ab oīb⁹ regionib⁹ q̄ eiecti fuerāt illuc. τ
καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ. καὶ
reſtituā eos in terrā eorum quā dedi
ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἣν ἔδωκα
patrib⁹ eorum. ecce ego mitto piſcatores
τοῖς πατράσιν αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ἁλιεῖς
multos dicit dn̄s. τ piſcabunt eos. τ
πολλοὺς λέγει κύριος. καὶ ἁλιεύσουσιν αὐτούς. καὶ
poſt hec mittā multos venatores τ venabū-
μετὰ ταῦτα ἀποστελῶ πολλοὺς θηρευτὰς καὶ θηρεύ-
tur eos ſup oēm mōtē τ ſup oēm
σουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους καὶ ἐπάνω παν
collē: τ de foraminib⁹ petrarū. q2
τὸς βουνοῦ, καὶ ἐκ τῶν τρυμαλιῶν τῶν πετρῶν. ὅτι
oculi mei ſup oēs vias eorum τ D
οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ
nō ſūt abſcōdite iniqtates eorum ab ocu-
οὐκ ἐκρύβη τὰ ἀδικήματα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ὀφ-
lis meis. τ reddā duplices iniqta
θαλμῶν μου. καὶ ἀνταποδώσω διπλᾶς τὰς ἀδικί
tes eorum τ pctā eorum in qb⁹ pphanaue-
ας αὐτῶν καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐφ᾽ αἷς ἐβεβήλω
rūt terrā meā in morticiniis abominatio
σαν τὴν γῆν μου ἐν τοῖς θνησιμαίοις τῶν βδελυγμά
nū eorum. τ in iniqtatib⁹ eorum in qb⁹ impleue
των αὐτῶν. καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν ἐν αἷς ἔπλη
rūt hereditatē meā. dn̄e fortitudo mea τ auxi-
σαν τὴν κληρονομίαν μου. κύριε ἰσχύς μου καὶ βοή
liū meū τ refugiū meū in die malorum
θειά μου καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ κακῶν

ad te gẽtes veniẽt ab extremis terre: ⁊ dicẽt:
πρὸς σὲ ἔθνη ἥξουσιν ἀπ᾽ ἐσχάτων τῆς γῆς, καὶ ἐροῦσιν,
quō falſa poſſederũt prẽs nr̃i idola ⁊ nō
ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα καὶ οὐκ
eſt in eis vtilitas ſi faciet ſibi hō
ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὠφέλημα εἰ ποιήσει ἑαυτῷ ἄνθρωπος
deos ⁊ hi nō ſũt dii. ꝓpter hoc ecce ego ma-
θεούς καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶν θεοί. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δη-
nifeſtabo eis in tp̃e hoc ⁊ notã faciã eis ma
λώσω αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ γνωριῶ αὐτοῖς τὴν χεῖ-
nũ meã ⁊ virtutẽ meã ⁊ ſcient q̃ ego dñs.
ρά μου καὶ τὴν δύναμίν μου καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

7. Hec dicit dñs: pctm̃ iuda ſcriptũ
Τάδε λέγει κύριος, ἁμαρτία ἰούδα γεγραμμένη
eſt in ſtilo ferreo: ĩ vngue adamãtino ſculptũ
ἐστὶν ἐν γραφίδι σιδηρᾷ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ γεγλυμμένη
ſup tabula cordis eoꝝ: ⁊ ſup cornibus
ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων
ararũ eoꝝ. cũ recordati fuerit filii eo-
τῶν βωμῶν αὐτῶν. ἐν τῷ μνημονεύειν τοὺς υἱοὺς αὐ-
rũ ararũ eoꝝ ⁊ lucorũ eoꝝ ſup li-
τῶν τῶν βωμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀλσῶν αὐτῶν ἐπὶ ξύ-
gno frōdoſo: ſup collib⁹ excelſis. o mōtane in
λῳ ἀλσώδει, ἐπὶ τῶν βουνῶν τῶν ὑψηλῶν. ὀρεινὲ ἐν τῷ
cãpo: diuitias tuas ⁊ oẽs theſauros
πεδίῳ, τὸν πλοῦτόν σου καὶ πάντας τοὺς θησαυρούς
tuos direptiõi dabo. excelſa tua in pctō in
σου τῇ προνομῇ δώσω. τὰ ὑψηλά σου ἐν ἁμαρτίᾳ ἐν
oib⁹ terĩs tuis. ⁊ relinq̃ris ab here-
πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου. καὶ καταλειφθήσῃ ἀπὸ τῆς κλη-
ditate tua: quã dedi tibi. ⁊ ſeruire te faci-
ρονομίας σου, ἣν ἔδωκά σοι. καὶ δουλεύειν σε ποιή-
am ĩimicis tuis in terra quã nō ſcis: qm̃ ignẽ
σω τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῇ ἣν οὐκ οἶδας, ὅτι πῦρ
ſuccẽdiſtis ĩ furore meo: vſq; in ſeculũ ardebit. hec
ἀνήψατε ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως τοῦ αἰῶνος φλέξει. τάδε
dicit dñs: maledict⁹ hō q̃ ſpẽ hꝫ in ho
λέγει κς, ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ᾽ ἄν-
mine ⁊ firmabit carnẽ brachii ſui ⁊ a
θρωπον καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ
dño receſſerit coꝛ eius. ⁊ erit q̃ſi ſilueſtris
κυρίου ἀποστῇ ἡ καρδία αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς ἡ ἀγριο-
miryca q̃ in deſerto: nō videbit cũ venerit bona.
μυρίκη ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐκ ὄψεται ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθά.
⁊ hitabit in ſalſuginib⁹ in deſerto terra ſalſa q̃
καὶ κατασκηνώσει ἐν ἁλίμοις ἐν τῇ ἐρήμῳ γῇ ἁλμυρᾷ ἥτις
nō habitat. ⁊ bñdictus hō q̃ cõfi-
οὐ κατοικεῖται. καὶ εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ὃς πέποι-
dit in dño: ⁊ erit dñs ſpes ei⁹: ⁊ erit q̃ſi
θεν ἐπὶ τῷ κυρίῳ. καὶ ἔσται κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς
lignũ abũdãs iuxta aq̃s ⁊ ſup humorẽ mittit radices ſuas.
ξύλον εὐθηνοῦν παρ᾽ ὕδατα καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ ῥίζας αὐτοῦ
⁊ nō timebit cũ venerit eſt⁹: ⁊ erũt in eo ra-
καὶ οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καῦμα, καὶ ἔσται ἐπ᾽ αὐτῷ στε-
mi frōdoſi. in ãno ſiccitatis nō timebit ⁊ nō
λέχη ἀλσώδη. ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας οὐ φοβηθήσεται καὶ οὐ
deſinet faciẽs fructũ. ꝓfundũ coꝛ ſup om-
διαλείψει ποιοῦν καρπόν. βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάν-
nia. ⁊ hō eſt: q̃s cognoſcet eũ: ego dñs ſcru
τα. καὶ ἄνθρωπός ἐστιν, ὅστις γνώσεται αὐτόν; ἐγὼ κύριος ἐτά-
tãs corda: ꝓbãs renes: vt dẽ vnicuiq; ſcd̃ꝫ
ζων καρδίας; δοκιμάζων νεφρούς, τοῦ δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ
vias ſuas: ⁊ ſcd̃m fruct⁹ adinuentionũ
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων
ſuarũ. clamauit perdix cõgregauit q̃ nō peperit faciẽs
αὐτῶν. ἐφώνησεν πέρδιξ συνήγαγεν ἃ οὐκ ἔτεκεν ποιῶν
diuitias ſuas nō cũ iudicio in dimidio dierũ ſuoꝝ relin
πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγ-
quent eũ. ⁊ in nouiſſimis ſuis erit inſipiẽs.
καταλείψουσιν αὐτόν. καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων αὐτοῦ ἔσται ἄφρων.
ſoliũ glĩe exaltatũ a principio
θρόνος δόξης ὑψωμένος ἀπ᾽ ἀρχῆς

Ad te gentes venient ab extremis terre: & dicent. Vere mendaciũ poſſederũt patres nr̃i vanitatẽ que eis nō profuit. Nunquid faciet ſibi homo deos? Et ipſi nō ſunt dii. Idcirco ecce ego oſtendã eis per vicẽ hãc: oſtendã eis manũ meam & virtutem meam & ſcient quia nomẽ mihi dominus.

17.
Peccatum iuda ſcriptum eſt ſtilo ferreo in vngue adamantino: exaratum ſup latitudinẽ cordis eorũ: & in cornibus ararũ eorũ. Cum recordati fuerint filii eorũ ararũ ſuaꝝ & lucorũ ſuoꝝ: lignorũ q; frondentiũ in mōtib⁹ excelſis: ſacrificantes in agro: fortitudinẽ tuã & oẽs theſauros tuos in direptionẽ dabo: excelſa tua ꝓpter pctã in vniuerſis finib⁹ tuis. Et relinq̃ris ſola ab hereditate tua quã dedi tibi: & ſeruire te faciam inimicis tuis in terra quã ignoras. Q̃m ignẽ ſuccẽdiſti in furore meo vſq; in eternũ ardebit. Hec dicit dñs. Maledictus homo qui cõfidit in hoĩe & ponit carnẽ brachiũ ſuũ: & a dño recedit cor eius. Erit enim quaſi miryce in deſerto & nō videbit cum venerit bonum ſed hitabit in ſiccitate in deſerto in terra ſalſuginis & inhabitabili. Benedictus vir qui cõfidit in domino & erit dñs fiducia eius. Et erit q̃ſi lignũ qḋ transplãtatur ſup aquas qḋ ad humorẽ mittit radices ſuas: & nō timebit cũ venerit eſtus. Et erit foliũ eius viride & in tp̃e ſiccitatis nō erit ſollicitũ nec aliq̃n deſinet facere fructũ. Prauum eſt cor hominis & inſcrutabile. Quis cognoſcet illḋ? Ego dñs ſcrutans cor & ꝓbans renes qui do vnicuiq; iuxta viã ſuã: & iuxta fructũ adinuẽtionũ ſuarũ. Perdix fouit q̃ nō pepit. Fecit diuitias & nō in iudicio. In dimidio dierũ ſuorũ derelinq̃t eas: & in nouiſſimo ſuo erit ĩſipiens. Soliũ glorie altitudinis a principio: locus

אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי אָרֶץ | בּוֹא
וְיֹאמְרוּ אַךְ שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ | אָמַר
הֶבֶל וְאֵין בָּם מוֹעִיל: הֲיַעֲשֶׂה לּוֹ | יָעַל עָשָׂה
אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים:
לָכֵן הִנְנִי מוֹדִיעָם בַּפַּעַם הַזֹּאת | יָדַע
אוֹדִיעֵם אֶת יָדִי וְאֶת גְּבוּרָתִי | גָּבַר
וְיָדְעוּ כִּי שְׁמִי יְהוָה:

Cap. xvij.

חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה | כָּתַב
בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה | שָׁמַר חָרַשׁ
עַל לוּחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם: | זָבַח
כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם
עַל עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבֹהוֹת:
הֲרָרִי בַּשָּׂדֶה חֵילְךָ כָּל אוֹצְרוֹתֶיךָ
לָבַז אֶתֵּן בָּמֹתֶיךָ בְּחַטָּאת בְּכָל | בָּזַז נָתַן
גְּבוּלֶיךָ וְשָׁמַטְתָּה וּבְךָ מִנַּחֲלָתְךָ | בָּמָה גָּבַל
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת | נָתַן עָבַד
אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יָדָעְתָּ כִּי
אֵשׁ קְדַחְתֶּם בְּאַפִּי עַד עוֹלָם תּוּקָד: | עָלַם יָקַד
כֹּה אָמַר יְהוָה אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר | אָרַר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ וּמִן | בָּטַח
יְהוָה יָסוּר לִבּוֹ: וְהָיָה כְּעַרְעָר | סוּר לָבַב
בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב | בּוֹא
וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה | דָּבַר
וְלֹא תֵשֵׁב: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח | יָשַׁב בָּרַךְ
בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְטַחוֹ: וְהָיָה | בָּטַח
כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל | שָׁתַל יָבַל
יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא | שָׁלַח רָאָה
חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת | בּוֹא חָמַם
לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי: | שָׁנָה
עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי | דָּאַג מוּשׁ
יֵדָעֶנּוּ: אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּחֵן | עָשָׂה פָּרָה
כְּלָיוֹת וְלָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָו כִּפְרִי | לָבַב
מַעֲלָלָיו: קֹרֵא דָגַר וְלֹא יָלָד עֹשֶׂה | כָּלָה נָתַן
עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָו | פָּרָה עָלַל
יַעַזְבֶנּוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל: כִּסֵּא | שָׁפַט חָצָה
כָּבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם | יוֹם עָזַב
| הָיָה
| כָּבֵד רוּם
| קוּם

Pritiua.heb. | Tex.heb.hiere.xvij. | Trāſla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū iter latina.

Pritiua.heb.

קדש קוה
בוש סור
כתב
קור
רפא ישע
הלל
בוא אוץ
אנש אוה
יצא שפה
פנה היה
חתת חסה
רוע בוש
חתת חתת
בוא שנה
בוא
בוא
שמר
נשא נשא
בוא
יצא בית
לאך עשה
צוה
נטה קשה
שמע לקח
יסר
בוא
עשה
בוא שור

Tex.heb.hiere.xvij.

מקדשנו׃ מקוה ישראל יהוה כל
עזביך יבשו וסורי בארץ יכתבו
כי עזבו מקור מים חיים את יהוה׃
רפאני יהוה וארפא הושיעני
ואושעה כי תהלתי אתה׃ הנה
המה אמרים אלי איה דבר יהוה
יבוא נא׃ ואני לא אצתי מרעה
אחריך ויום אנוש לא התאויתי
אתה ידעת מוצא שפתי נכח פניך
היה׃ אל תהיה לי למחתה מחסי
אתה ביום רעה׃ יבשו רדפי ואל
אבשה אני יחתו המה ואל אחתה
אני הביא עליהם יום רעה ומשנה
שברון שברם׃ כה אמר יהוה אלי
הלך ועמדת בשער בני העם אשר
יבאו בו מלכי יהודה ואשר יצאו
בו ובכל שערי ירושלם׃ ואמרת
אליהם שמעו דבר יהוה מלכי
יהודה וכל יהודה וכל ישבי
ירושלם הבאים בשערים האלה׃
כה אמר יהוה השמרו בנפשותיכם
ואל תשאו משא ביום השבת
והבאתם בשערי ירושלם׃ ולא
תוציאו משא מבתיכם ביום
השבת וכל מלאכה לא תעשו
וקדשתם את יום השבת כאשר
צויתי את אבותיכם׃ ולא שמעו
ולא הטו את אזנם ויקשו את
ערפם לבלתי שומע ולבלתי קחת
מוסר׃ והיה אם שמע תשמעון
אלי נאם יהוה לבלתי הביא משא
בשערי העיר הזאת ביום השבת
ולקדש את יום השבת לבלתי
עשות בה כל מלאכה׃ ובאו בשערי
העיר הזאת מלכים ושרים ישבים
על כסא דוד רכבים ברכב ובסוסים

Trāſla.B.Hie.

ſanctificationis nr̄e expectatio iſrael. Dn̄e om̄es qui te derelinquūt cōfūdentur: recedētes a te in terra ſcribētur: qm̄ dereliq̄runt venā aquaꝝ viuentium dn̄m. Sana me dn̄e & ſanabor: ſaluū me fac & ſaluus ero: qm̄ laus mea tu es. Ecce ipſi dicunt ad me. Vbi eſt verbum domini? Veniat. Et ego nō ſum turbatus te paſtorem ſequens: & diem hominis non deſideraui: tu ſcis. Quod egreſſum eſt de labiis meis: rectū in conſpectu tuo fuit. Non ſis mihi tu formidini ſpes mea tu in die afflictionis. Cōfundātur qui me ꝑſequūtur & nō cōfundar ego: paueant illi & nō paueam ego. Induc ſuꝑ eos diē afflictionis & duplici cōtritione cōtere eos. Hec dicit dn̄s ad me. Vade & ſta in porta filiorū populi per quā ingrediūtur reges iuda & egrediūtur: & in cunctis portis hieruſalem: & dices ad eos. Audite verbum domini reges iuda: & omnis iuda: cūctiqꝫ habitatores hieruſalem qui ingredimini per portas iſtas. Hec dicit domin⁹. Cuſtodite animas veſtras: & nolite portare pondera in die ſabbati nec inferatis per portas hieruſalem: & nolite eiicere onera de domibus veſtris in die ſabbati: & omne opus non facietis. Sanctificate diem ſabbati ſicut precepi patribus veſtris. Et non audierunt nec inclinauerunt aurem ſuā: ſed indurauerūt ceruicem ſuam ne audirent me & ne acciperent diſciplinam. Et erit: ſi audieritis me dicit dominus: vt non inferatis onera per portas ciuitatis huius in die ſabbati & ſi ſanctificaueritis diē ſabbati: ne faciatis in eo oē opus: ingredietur per portas ciuitatis huius reges & principes ſedentes ſuꝑ ſoliū dauid: & aſcendētes in currib⁹ & equis

Trāſ.Gre.lxx.cū iter latina.

ſctificatio nr̄a expectatio iſrael. dn̄e oēs q̄ dereli=
ἁγίασμα ἡμῶν ὑπομονὴ ἰσραήλ. κύριε πάντες οἱ κατα
querūt te cōfundant. recedētes in
λιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν. ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς
terra ſcribant q2 dereliq̄rūt fontē vite do=
γῆς γραφήτωσαν ὅτι ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς τὸν κύ
minū. ſana me dn̄e ꝛ ſanaboꝛ. ſalua me ꝛ ſalua=
ριον. ἴασαί με κύριε καὶ ἰαθήσομαι. σῶσόν με καὶ σωθήσο
boꝛ: q2 gl'iatio mea tu es. ecce ipſi dicūt ad
μαι, ὅτι καύχημά μου σὺ εἶ. ἰδοὺ αὐτοὶ λέγουσιν πρός
me: vbi eſt verbū dn̄i? veniat: ego aūt nō labora=
με, ποῦ ἐστιν ὁ λόγος κυρίου; ἐλθέτω, ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκοπία
ui ſequens poſt te. ꝛ diē hoīs
σα κατακολουθῶν ὀπίσω σου. καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου
nō deſideraui. tu ſcis q̄ egreſſa ſūt ꝑ
οὐκ ἐπεθύμησα. σὺ ἐπίστασαι τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν
labia mea añ faciē tuā ſunt. ne fias mihi
χειλέων μου πρὸ προσώπου σου ἐστίν. μὴ γενηθῇς μοι
in alienationē parcēs mihi in die mala. con=
εἰς ἀλλοτρίωσιν φειδόμενός μου ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. κα
fundant ꝑſeq̄ntes me: ꝛ nō cōfundar ego.
ταισχυνθείησαν οἱ διώκοντές με, καὶ μὴ καταισχυνθείην ἐγώ.
paueant ipſi: ꝛ nō paueā ego. induc
πτοηθείησαν αὐτοί, καὶ μὴ πτοηθείην ἐγώ. ἐπάγαγε
ſuꝑ eos diē malā: duplici cōtritione cōte=
ἐπ' αὐτοὺς ἡμέραν πονηράν, διπλοῦν σύντριμμα σύντρι
re eos. hec dicit dn̄s ad me: vade ꝛ
ψον αὐτούς. τάδε λέγει κύριος πρός με, βάδισον καὶ
ſta in poꝛtis filioꝝ ppl'i in qb⁹ ingrediunt re=
στῆθι ἐν πύλαις υἱῶν λαοῦ ἐν αἷς εἰσπορεύονται βασι
ges iuda ꝛ in qb⁹ egrediunt in eis. ꝛ in
λεῖς ἰούδα καὶ ἐν αἷς ἐκπορεύονται ἐν αὐταῖς. καὶ ἐν
oībus poꝛtis hierl'm: ꝛ dices ad e=
πάσαις ταῖς πύλαις ἱερουσαλήμ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ
os: audite verbū dn̄i reges iuda ꝛ
τούς, ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰούδα καὶ
oīs iudea ꝛ oīs hierl'm īgredietes in
πᾶσα ἰουδαία καὶ πᾶσα ἱερουσαλὴμ οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν
poꝛtis his: hec dicit dn̄s: cuſtodi
ταῖς πύλαις ταύταις, τάδε λέγει κύριος, φυλάσσε
te aīas vr̄as. ꝛ ne poꝛtetis onera in
σθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. καὶ μὴ αἴρετε βαστάγματα ἐν
die ſabbatoꝝ. ꝛ ne inducatis ꝑ
τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. καὶ μὴ εἰσφέρητε διὰ τῶν
poꝛtas hierl'm. ꝛ ne efferatis onera de
πυλῶν ἱερουσαλήμ. καὶ μὴ ἐκφέρετε βαστάγματα ἐξ
domib⁹ vr̄is in die ſabbatoꝝ: ꝛ oē op⁹
οἰκιῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ πᾶν ἔργον
nō facietis. ſctificate diē ſabbatoꝝ ſi=
οὐ ποιήσετε. ἁγιάσατε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων κα
cut ꝑcepi patrib⁹ vr̄is: ꝛ nō audi
θὼς ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἤκου
erūt ꝛ nō iclinauerūt aurē ſuā. ꝛ īdurauerūt
σαν καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν. καὶ ἐσκλήρυναν τὸν
ceruicē ſuā ſuꝑ p̄res ſuos ne
τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν τοῦ μὴ
audirēt me: ꝛ ne acciperēt diſciplinā. ꝛ erit
ἀκοῦσαί μου, καὶ τοῦ μὴ δέξασθαι παιδείαν. καὶ ἔσται
ſi auditu audieritis me dicit dn̄s: ne inferatis
ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητέ μου λέγει κύριος, τοῦ μὴ εἰσφέρειν
onera ꝑ poꝛtas ciuitatis hui⁹ ī
βαστάγματα διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης ἐν
die ſabbatoꝝ: ꝛ ſctificaueritis diē
τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν
ſabbatoꝝ: ne faciatis in ea oē opus: ꝛ in=
σαββάτων, τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, καὶ εἰ
gredient ꝑ poꝛtas ciuitatis hui⁹ re
σελεύσονται διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης βασι
ges ꝛ pꝛīcipes ſedētes ſuꝑ ſoliū dauid ꝛ aſcē
λεῖς καὶ ἄρχοντες καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυίδ καὶ ἐπι
dentes in currib⁹ ꝛ equis ſuis
βεβηκότες ἐφ' ἅρμασιν καὶ ἵπποις αὐτῶν

ipi: ⁊ pricipes eoꝝ: viri iuda ⁊
αὐτοὶ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ
habitantes in hierusalem: ⁊ hitabitur ciui
κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ κατοικηθήσεται ἡ πό
tas hec in etnũ: ⁊ veniẽt de ciuitatibꝰ
λις αὕτη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἥξουσιν ἐκ τῶν πόλεων
iuda: ⁊ de circuitu hierusalem: ⁊ de tra benia=
ἰούδα, καὶ κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκ γῆς βενια=
min: ⁊ de cãpestri: ⁊ de mõte: ⁊ de
μεῖν, καὶ ἐκ τῆς πεδινῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἐκ
ea q̃ ad austrũ: ferentes holocausta ⁊ sacrificia
τῆς πρὸς νότον, φέροντες ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας
⁊ thymiamata ⁊ munꝰ ⁊ thus: ferentes lau
καὶ θυμιάματα καὶ μαννὰ καὶ λίβανον, φέροντες αἴ
dem in domũ dñi. ⁊ erit si nõ audieritis
νεσιν εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εἰσακούσητέ
me vt sctificetis diem sabbatoꝝ: ne
μου τοῦ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ μὴ
portetis onera ⁊ igrediamini p portas
αἴρειν βαστάγματα καὶ εἰσπορεύεσθαι διὰ τῶν πυλῶν
hierusalem in die sabbatoꝝ: ⁊ incẽ=
ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἀνά=
dã ignẽ in portis eius: ⁊ deuorabit
ψω πῦρ ἐν ταῖς πύλαις αὐτῆς, καὶ καταφάγεται
turritas domos hierłm.
ἄμφοδα ἱερουσαλήμ. Ca.18.

VErbum qđ factũ est ad hieremiã a dño
Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
dicens: surge ⁊ descende in domũ figuli:
λέγων, ἀνάστηθι καὶ κατάβηθι εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως,
⁊ illic audies verba mea. ⁊ descendi in
καὶ ἐκεῖ ἀκούσῃ τοὺς λόγους μου. καὶ κατέβην εἰς
domũ figuli: ⁊ ecce ipe faciebat opus
τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον
sup lapides: ⁊ dissipatũ ẽ vas qđ ipe facie
ἐπὶ τῶν λίθων, καὶ διέπεσεν τὸ ἀγγεῖον ὃ αὐτὸς ἐποί
bat ĩ manibꝰ suis: ⁊ rursũ fecit illud
ει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐποίησεν αὐτὸ
vas alterum sicut placuit ĩ cõspectu eius vt faceret.
ἀγγεῖον ἕτερον καθὼς ἤρεσεν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι.
⁊ factũ ẽ verbũ dñi ad me dicẽs: si sicut figu
9.c καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, εἰ καθὼς ὁ κερα
lus iste nõ potero facere vos domꝰ is=
μεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι τοῦ ποιῆσαι ὑμᾶς οἶκος ἰσ
rael dicit dñs. ecce sicut lutum in manu
ραὴλ λέγει κύριος. ἰδοὺ ὡς ὁ πηλὸς ἐν τῇ χειρὶ τοῦ
figuli vos estis in manibꝰ meis domꝰ is
κεραμέως ὑμεῖς ἐστὲ ἐν ταῖς χερσίν μου οἶκος ἰσ
rael. ad sũmã loquar aduersꝰ gẽtẽ: aduersus regnũ
ραήλ. πέρας λαλήσω ἐπ᾽ ἔθνος, ἐπὶ βασιλείαν τοῦ
vt auferã eos: ⁊ disperdam: si reuersa fuerit
ἐξάραι αὐτούς, καὶ τοῦ ἀπολλύειν, εἰ ἐπιστρέψῃ τὸ
gens illa a malis suis: ⁊ penitẽtiã agã
ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν, καὶ μετανοήσω
super malis q̃ cogitaui facere illis:
περὶ τῶν κακῶν ὧν ἐλογισάμην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς,
⁊ ad sũmã loquar sup gẽtẽ ⁊ sup regnum
καὶ πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος καὶ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ
vt reedificetur ⁊ plantetur: ⁊ faci=
ἀνοικοδομεῖσθαι καὶ τοῦ καταφυτεύεσθαι, καὶ ποιή=
ent mala corã me ne audiãt vo=
σωσιν τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φω
cẽ meã: ⁊ pniam agã sup bonis q̃ locutꝰ sum
νῆς μου, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν ἐλάλησα τοῦ
vt facerẽ eis. ⁊ nũc dic ad viros iuda: ⁊
ποιῆσαι αὐτοῖς. καὶ νῦν εἶπον πρὸς ἄνδρας ἰούδα, καὶ
ad hitantes hierusalem sic dicit do
πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ οὕτως λέγει κύ
minꝰ: ecce ego fingo sup uos mala
fra b.⁊ a.35 ριος, ἰδοὺ ἐγὼ πλάσσω ἐφ᾽ ὑμᾶς κακά, ꝏꝏꝏꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ipsi: & principes eorum viri iuda & habitores ꝏ hierusalem: & habitabi= tur ciuitas hec ꝏꝏꝏꝏ in sempiternum. Et ve nient de ciuitatibus iuda & de circuitu hierusalẽ & de terra beniamin ꝏ & de campestribus & de montuosis & ab austro portantes holocaustũ & victimam & sacrificiũ & thus: & inferent oblatio nẽ in domũ dñi. Si autẽ nõ audieritis me vt san ctificetis diem sabbati: & ne portetis onus: & ne inferatis per portas ꝏ hierusalem in die sabba ti: succendam ignem ꝏ in portis eius & deuora bit domos hierusalem: & non extinguetur. 18.

VErbum quod factũ est ad hieremiam a dño dicens. Surge & de scende in domum ꝏꝏ figuli & ibi audies ver= ba mea. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ Et descendi in domũ fi= guli: & ecce ipe faciebat opus super rotam: & dissipatum est vas ꝏꝏꝏ quod ipse faciebat e lu= to manibus suis. ꝏꝏꝏ Conuersusq; fecit illud vas alterum: sicut ꝏꝏ placuerat in oculis eius vt faceret. Et factum est verbũ dñi ad me dicẽs. Nũquid sicut figulus ꝏ iste non potero vobis facere domus ꝏꝏꝏꝏ israel: ait dominꝰ? Ecce sicut lutum in manu ꝏ figuli: sic vos domus is rael in manu mea. ꝏꝏ Repente loq̃r aduersum gentẽ & aduersus regnũ vt eradicẽ & destruã & disperdã illud. Si pniam egerit gens illa a malo suo quod ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ locutꝰ sum aduersus eã: agã & ego penitẽtiã sup malo quod cogitaui vt facerem ei. Et subito ꝏ loquar de gente & re= gno vt edificem ꝏꝏꝏ & plantem illud. Si fece= rit malum in oculis meis vt nõ audiat vocẽ meã: & penitentiã agam sup bono quod locutꝰ sum vt facerem ei. ꝏꝏꝏ Nunc ergo dic viro iu= da & ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ habitatori hierusalẽ di cens. Hec dicit ꝏꝏꝏꝏ dominus. Ecce ego fin go contra vos malum:

המה ושריהם איש יהודה וישבי
ירושלם וישבה העיר הזאת
לעולם׃ ובאו מערי יהודה — עלם בוא
ומסביבות ירושלם ומארץ בנימן — עיר סבב
ומן השפלה ומן ההר ומן הנגב
מבאים עולה וזבח ומנחה ולבונה — בוא עלה
ומביאי תודה בית יהוה׃ ואם לא — לבן ידה
תשמעו אלי לקדש את יום השבת — שמע
ולבלתי שאת משא ובא בשערי — נשא נשא
ירושלם ביום השבת והצתי אש — בוא יצת
בשעריה ואכלה ארמנות ירושלם
ולא תכבה׃ — כבה

Cap.xviij
הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת
יהוה לאמר׃ קום וירדת בית
היוצר ושמה אשמיעך את דברי׃ — יצר שמע
וארד בית היוצר והנהו עשה — ירד
מלאכה על האבנים׃ ונשחת הכלי — יצר שחת
אשר הוא עשה בחמר ביד היוצר — כלה
ושב ויעשהו כלי אחר כאשר — שוב עשה
ישר בעיני היוצר לעשות׃ ויהי — היה
דבר יהוה אלי לאמור׃ הכיוצר
הזה לא אוכל לעשות לכם בית — יכל עשה
ישראל נאם יהוה הנה כחמר ביד
היוצר כן אתם בידי בית ישראל׃
רגע אדבר על גוי ועל ממלכה — דבר מלך
לנתוש ולנתוץ ולהאביד׃ — נתש נתץ
ושב הגוי ההוא מרעתו אשר — אבד
דברתי עליו ונחמתי על הרעה — רוע
אשר חשבתי לעשות לו׃ ורגע
אדבר על גוי ועל ממלכה לבנות — בנה
ולנטוע׃ ועשה הרעה בעיני — נטע רוע
לבלתי שמע בקולי ונחמתי על
הטובה אשר אמרתי להיטיב אותו׃ — יטב
ועתה אמר נא אל איש יהודה ועל
יושבי ירושלם לאמר כה אמר
יהוה הנה אנכי יוצר עליכם רעה — יצר רוע

וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא
אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ
דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃ וְאָמְרוּ נוֹאָשׁ
כִּי אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נֵלֵךְ וְאִישׁ
שְׁרִרוּת לִבּוֹ הָרָע נַעֲשֶׂה׃ לָכֵן כֹּה
אָמַר יְהוָה שַׁאֲלוּ נָא בַּגּוֹיִם מִי
שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרֻרִת עָשְׂתָה מְאֹד
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל׃ הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי
שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים
קָרִים נוֹזְלִים׃ כִּי שְׁכֵחֻנִי עַמִּי לַשָּׁוְא
יְקַטֵּרוּ וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי
עוֹלָם לָלֶכֶת נְתִיבוֹת דֶּרֶךְ לֹא
סְלוּלָה׃ לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה
שְׁרוּקֹת עוֹלָם כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם
וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃ כְּרוּחַ קָדִים אֲפִיצֵם
לִפְנֵי אוֹיֵב עֹרֶף וְלֹא פָנִים אֶרְאֵם
בְּיוֹם אֵידָם׃ וַיֹּאמְרוּ לְכוּ וְנַחְשְׁבָה
עַל יִרְמְיָהוּ מַחֲשָׁבוֹת כִּי לֹא תֹאבַד
תּוֹרָה מִכֹּהֵן וְעֵצָה מֵחָכָם וְדָבָר
מִנָּבִיא לְכוּ וְנַכֵּהוּ בַלָּשׁוֹן וְאַל
נַקְשִׁיבָה אֶל כָּל דְּבָרָיו׃ הַקְשִׁיבָה
יְהוָה אֵלָי וּשְׁמַע לְקוֹל יְרִיבָי׃
הַיְשֻׁלַּם תַּחַת טוֹבָה רָעָה כִּי כָרוּ
שׁוּחָה לְנַפְשִׁי זְכֹר עָמְדִי לְפָנֶיךָ
לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם טוֹבָה לְהָשִׁיב אֶת
חֲמָתְךָ מֵהֶם׃ לָכֵן תֵּן אֶת בְּנֵיהֶם
לָרָעָב וְהַגִּרֵם עַל יְדֵי חֶרֶב
וְתִהְיֶנָה נְשֵׁיהֶם שַׁכֻּלוֹת וְאַלְמָנוֹת
וְאַנְשֵׁיהֶם יִהְיוּ הֲרֻגֵי מָוֶת בַּחוּרֵיהֶם
מֻכֵּי חֶרֶב בַּמִּלְחָמָה׃ תִּשָּׁמַע זְעָקָה
מִבָּתֵּיהֶם כִּי תָבִיא עֲלֵיהֶם גְּדוּד
פִּתְאֹם כִּי כָרוּ שׁוּחָה לְלָכְדֵנִי
וּפַחִים טָמְנוּ לְרַגְלָי׃ וְאַתָּה יְהוָה
יָדַעְתָּ אֶת כָּל עֲצָתָם עָלַי
לַמָּוֶת אַל תְּכַפֵּר עַל עֲוֹנָם
וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל תֶּמְחִי וְיִהְיוּ

חָשַׁב
יָטַב
עָלַל יָאַשׁ
חָשַׁב יָלַךְ
רוּעַ עָשָׂה
עָשָׂה
בָּתַל עָזַב
שָׂדֶה נָתַשׁ
קָרַר
קָטַר כָּשַׁל
שָׁבַל עָלַם
יָלַךְ נָתַב
סָלַל שָׁמַם
שָׁרַק עָבַר
שָׁמַם נוּד
קָדַם פּוּץ
פָּנָה אָיַב
פָּנָה רָאָה
אָמַר חָשַׁב
אָבַד יָרָה
יָעַץ נָבָא
יָלַךְ לָשׁוֹן
קָשַׁב
רוּב
שָׁלַם רוּעַ
כָּרָה פָּנָה
שׁוּב
נָתַן בָּנָה
נָגַר
הָיָה נָשָׁה
הָיָה בָּחַר
נָכָה לָחַם
שָׁמַע בַּיִת
בּוֹא גָּדַד
כָּרָה פּוּחַ
יָעַץ
כָּפַר
פָּנָה מָחָה
הָיָה

& cogito contra vos cogitationem. Reuertatur vnusquisq; a via sua mala: & dirigite vias vestras & studia vra. Qui dixerūt. Desperauimus. Post cogitationes enī nras ibim⁹: & vnusquisq; prauitatē cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit dñs. Interrogate gentes. Quis audiuit talia horribilia: que fecit nimis virgo israel? Nunquid deficiet de petra agri nix libani: aut euelli possunt aque erumpentes frigide & defluentes? Quia oblit⁹ est mei popul⁹ me⁹: frustra libātes & īpingētes in viis suis & in semitis seculi: vt ambularēt per eas in itinere nō trito: vt fieret terra eorum in desolationē & ī sibilū sempiternū. Oīs qui ꝑterierit per eā: obstupescet: & mouebit caput suū. Sicut vētus vrēs dispergā eos corā inimico: dorsum & nō faciem ostendā eis in die ꝑditionis eorū. Et dixerūt. Venite & cogitemus cōtra hieremiam cogitatiões. Non enī peribit lex a sacerdote: neq; cōsiliū a sapiēte nec sermo a propheta. Venite & ꝑcutiamus eū lingua: & nō attēdamus ad vniuersos sermones ei⁹. Attende dñe ad me: & audi vocē aduersariorū meorū. Nūqd reddetur pro bono malū: qa foderūt foueā aīe mee? Recordare ꝙ steterim in cōspectu tuo vt loquerer pro eis bonū & auerterē indignationē tuā ab eis. Propterea da filios eorū in famē: & deduc eos in man⁹ gladii. Fiant vxores eorū absq; liberis: & vidue: & viri earum interficiantur morte. Iuuenes eoꝝ cōfodiantur gladio in prelio: audiatur clamor de domibus eoꝝ. Adduces enī sup eos latronē repente: quia foderūt foueam vt caperent me: & laqueos absconderūt pedib⁹ meis. Tu aūt dñe scis omne consilium eorum aduersum me in mortem. Ne propitieris iniquitati eorum: & peccatū eorum a facie tua non deleatur. Fiant

τ cogito cogitationē. reuertatur iā vnusqsq; a
καὶ λογίζομαι λογισμόν. ἀποστραφήτω δὴ ἕκαστος ἀπὸ
via sua mala: τ meliora facite stu-
ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ καλλίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτη-
dia vra: τ vias vras. τ dixerūt cōfor-
δεύματα ὑμῶν, καὶ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. καὶ εἶπαν ἀνδρι-
tamur qꝛ post auersiones nras ibimus
ούμεθα, ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν πορευσόμεθα
τ vnusqsq; placita cordis sui mali fa-
καὶ ἕκαστος τὰ ἀρεστὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ποι-
ciem⁹. ꝑpt̄ hoc hec dicit dñs: interrogate iā
ήσομεν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐρωτήσατε δὴ
in gētib⁹: qs audiuit talia horribilia q̄ fecit ni-
ἐν ἔθνεσιν, τίς ἤκουσεν τοιαῦτα φρικτὰ ἃ ἐποίησεν σφό-
mis virgo israel? nūqd deficient de petra
δρα παρθένος ἰσραήλ; μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας Esa. 66.
vbera vl̄ nix de libano? vl̄ declinabit aq̄ violen
μαστοὶ ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ λιβάνου; ἢ ἐκκλίνῃ ὕδωρ βιαί-
ter vento sublata? qꝛ obliti sunt mei ppl̄s me⁹ in
ως ἀνέμῳ φερόμενον; ὅτι ἐπελάθοντο μου ὁ λαός μου εἰς
vanū adoleuerūt τ infirmabunt in viis suis semi
κενὸν ἐθυμίασαν καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν τρί-
tis sēpiternis aut ascēdant semitas nō hn̄tes viā
βοις αἰωνίοις τοῦ ἐπιβῆναι τρίβους οὐκ ἔχοντας ὁδὸν
ad iter vt ponat trā eoꝝ in dsolatiōem τ
εἰς πορείαν τοῦ τάξαι τὴν γῆν αὐτῶν εἰς ἀφανισμὸν καὶ
sybillū sempitnū. oēs ꝑtereuntes ꝑ eā:
σύριγμα τὸ αἰώνιον. πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς,
stupebūt τ mouebūt capita sua: sicut vē Infra 19.
ἐκστήσονται καὶ κινήσουσιν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ὡς ἄνε-
tū vrentē. dispgam eos corā facie inimicoꝝ
μον καύσωνα. διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν
suoꝝ dorsū τ nō faciē ondam illis in die
αὐτῶν νῶτον καὶ μὴ πρόσωπον δείξω αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ
ꝑditionis eoꝝ. τ dixerūt: venite cogitemus cōtra ie
ἀπωλείας αὐτῶν. καὶ εἶπαν, δεῦτε λογισώμεθα ἐπὶ ἱε-
remiā cogitationē qꝛ nō peribit lex sacerdotis: τ
ρεμίαν λογισμὸν ὅτι οὐκ ἀπολεῖται νόμος ἱερέως, καὶ
cōsiliū a prudente: τ sermo a ꝓpheta. veni
βουλὴ ἀπὸ συνετοῦ, καὶ λόγος ἀπὸ προφήτου. δεῦ-
te τ ꝑcutiam⁹ eū in lingua τ nō audiem⁹
τε καὶ πατάξωμεν αὐτὸν ἐν γλώσσῃ καὶ οὐκ ἀκουσόμε-
oēs ꝫmōes eius. exaudi me dñe:
θα πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. εἰσάκουσόν μου κύριε,
τ exaudi vocē iustificatiōis mee: si re
καὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαιώματός μου, εἰ ἀν-
tribuuntur ꝓ bonis mala. qꝛ collocuti sunt ver
ταποδίδοται ἀντὶ ἀγαθῶν κακά. ὅτι συνελάλησαν ῥή-
ba cōtra aīam meā. recordare ꝙ steteri ego an
ματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου. μνήσθητι ἑστηκότος μου κα-
te faciem tuā vt loquerer ꝓ eis bona:
τὰ πρόσωπόν σου τοῦ λαλῆσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαθά, τοῦ
vt auerterē idignationē tuā ab eis. ꝓpterea da
ἀποστρέψαι τὸν θυμόν σου ἀπ' αὐτῶν. διὰ τοῦτο δὸς τοὺς
filios eoꝝ in famē: τ cōgrega eos in man⁹ gla-
υἱοὺς αὐτῶν εἰς λιμόν, καὶ ἄθροισον αὐτοὺς εἰς χεῖρας μα-
dii. fiant vxores eoꝝ sine filiis τ vidue
χαίρας. γενέσθωσαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄτεκνοι καὶ χῆραι,
τ viri eoꝝ sint interfecti morte: τ
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν γενέσθωσαν ἀνῃρημένοι θανάτῳ, καὶ οἱ
iuuenes eoꝝ cadentes gladio ī prelio. fiat
νεανίσκοι αὐτῶν πεπτωκότες μαχαίρᾳ ἐν πολέμῳ. γενηθή-
clamor in domib⁹ eoꝝ: induces sup eos latrōes
τω κραυγὴ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, ἐπάξεις ἐπ' αὐτοὺς λῃστὰς
repēte qꝛ acceperūt verbū in captionē mei: τ laque
ἄφνω ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου, καὶ παγί-
os abscōderūt ꝯ me τ tu dñe scis omne cōsiliū eoꝝ
δας ἔκρυψαν ἐπ' ἐμέ. καὶ σὺ κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλὴν αὐτῶν
aduersū me ī mortē: ne mundes iiqtates eoꝝ: τ peccata
ἐπ' ἐμὲ εἰς θάνατον, μὴ ἀθῳώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας
prm̄ eoꝝ a facie tua ne deleas. fiat
τῶν πατέρων αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλείψῃς. γενέσ-

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

infirmitas eoꝝ coram te in tp̄e furoris tui fac
ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου ἐν καιρῷ θυμοῦ σου ποίη
in eis.
σον ἐν αὐτοῖς.

Ca.19.

Hec dixit dn̄s ad me: vade ⁊ poſſide
Τάδε εἶπεν κύριος πρός με, βάδισον καὶ κτῆσαι
doliū fictile teſteum a ſenioribus
βικὸν πεπλασμένον ὀστράκινον ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
ppl̄i ⁊ a ſacerdotib⁹: ⁊ egredieris i po
τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς τὸ πο
lyandriō filioꝝ ennō qđ eſt in veſtibulis porte
λυάνδριον υἱῶν ἐννὼν ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν προθύρων πύλης
fictilis. ⁊ lege illic omnia verba
τῆς χαρσεί. καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ πάντας τοὺς λόγους
q̄cūq; locut⁹ fuero ad te. ⁊ dices eis. audite
οὓς ἂν λαλήσω πρὸς σέ. καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς. ἀκούσατε τὸν
verbū dn̄i reges iuda ⁊ habitantes hieru=
λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερου
ſalem. hec dicit dn̄s exercituū deus iſrael:
σαλήμ. τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ecce īduco ſup locū iſtum mala itaq; oīs
.c. ἰδοὺ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακὰ ὥστε παντὸς
audientis ea: tinniēt ambe aures eius. p eo qđ
ἀκούοντος αὐτά, ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. ἀνθ᾽ ὧν
dereliquerūt me: ⁊ abalienauerunt locum i=
ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἀπηλλοτρίωσαν τὸν τόπον τοῦ=
ſtū: ⁊ adoleuerūt in eo diјs alienis q̄s nō ſcie
τον, καὶ ἐθυμίασαν ἐν αὐτῷ θεοῖς ἀλλοτρίοις οἷς οὐκ εἴ
runt ipi ⁊ pr̄es eoꝝ. ⁊ reges
δεισαν αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν. καὶ οἱ βασιλεῖς
iuda repleuerūt locū iſtū ſāguinib⁹ inocētiū. ⁊
ἰούδα ἔπλησαν τὸν τόπον τοῦτον αἱμάτων ἀθῴων. καὶ
edificauerūt excelſa baal ad cōburendū fili
ᾠκοδόμησαν ὑψηλὰ τῇ βαὰλ τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱ
os ſuos in igne. q̄ nō precepi neq; locut⁹ ſuꝫ ⁊
οὺς αὐτῶν ἐν πυρί. ἃ οὐκ ἐνετειλάμην οὐδὲ ἐλάλησα καὶ
nō cogitaui ī corde meo: ppterea dies veniunt dicit
οὐ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου, διὰ τοῦτο ἡμέραι ἔρχονται λέγει
dn̄s. ⁊ non vocabit̄ loco huic vltra ruina ⁊
κς. καὶ οὐ κληθήσεται τῷ τόπῳ τούτῳ ἔτι διάπτωσις καὶ
polyandriō filii ennō: ſed polyandriō occiſionis.
πολυάνδριον υἱοῦ ἐννώμ, ἀλλ᾽ ἢ πολυάνδριον τῆς σφαγῆς.
⁊ diſſipabo cōſiliū iuda ⁊ cōſiliū hie
καὶ κατασφάξω τὴν βουλὴν ἰούδα καὶ τὴν βουλὴν ἱε=
ruſalem in loco iſto: ⁊ deſtruam eos
ρουσαλὴμ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς
in gladio ī cōſpectu iīmicoꝝ ſuoꝝ ⁊ in manibus
ἐν μαχαίρᾳ ἔναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ ἐν χερσὶν τῶν
q̄rentium aīas eoꝝ. ⁊ dabo mortuos
ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς
eoꝝ ī eſcam volatilib⁹ celi ⁊
αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς
beſtiis tre: ⁊ ponā ciuitatē hanc ī demoli=
θηρίοις τῆς γῆς, καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανι
tionē ⁊ in ſibilum. oīs q̄ p̄terierit in ea cō=
σμὸν καὶ εἰς συρισμόν. πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπ᾽ αὐτῇ σκυ
triſtabit̄ ⁊ ſibilabit ſup omni plaga eius:
θρωπάσει καὶ συριεῖ ὑπὲρ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς,
⁊ cōedēt carnes filioꝝ ſuoꝝ ⁊ car=
καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ τὰς σάρ=
nes filiaꝝ ſuaꝝ: ⁊ vnuſq̄ſq; carnes
s.c. fra. .c. κας τῶν θυγατέρων αὐτῶν, καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ
pximi ſui cōedēt in munitiōe ⁊ in obſi
πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολι
dione q̄ obſidebunt eos īimici eoꝝ: ⁊
ορκίᾳ ᾗ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ
q̄ querunt aīam eoꝝ: ⁊ cōteres do=
οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ συντρίψεις τὸν βι
liū in oculis viroꝝ
κὸν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ καὶ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.B.Hie.

corruentes in cōſpectu
tuo: in tempore furoris
tui abutere eis. 19.

Hec dicit dn̄s. Va=
de ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& accipe lagunculā figu
li teſteam a ſenioribus ꝏ
populi & a ſeniorib⁹ ſa=
cerdotū: & egredere ad
vallē filiorū ennon que
eſt iuxta introitū porte
fictilis: & predicabis ibi
verba ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
que ego loquor ad te:
& dices. Audite ꝏꝏꝏꝏ
verbum domini reges
iuda & habitatores ꝏꝏ
hieruſalem. Hec dicit
dominus exercituum ꝏ
deus iſrael. Ecce ego in
ducam afflictionē ſuper
locū iſtum ita vt oīs qui
audierit illam: tinniant
aures eius: eo q͏ dereliq̄
rint me: & alienū fecerint
locum iſtum: & libaue=
rint in eo diis ꝏꝏꝏꝏꝏ
alienis quos neſcierunt
ipſi ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& patres eorū & reges
iuda: & repleuerunt ꝏꝏ
locū iſtū ſanguine inno
centum: & edificauerunt
excelſa baalim ad com
burendos ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
filios ſuos in holocau=
ſtum baalim: que non
precepi: nec locut⁹ ſum:
nec aſcenderunt in ꝏꝏ
cor meum. Propterea
ecce dies venient dicit
dominus: & non voca=
bitur amplius locus iſte
tophet & vallis filii en=
non: ſed vallis ꝏꝏꝏꝏ
occiſionis. Et diſſipabo
conſilium iuda ꝏꝏꝏꝏ
& hieruſalē in loco iſto
& ſubuertam eos ꝏꝏꝏ
gladio in cōſpectu inimi
corum ſuoꝝ & in manu
q̄rentiū aīas eorū: & da
bo cadauera eorū eſcam
volatilibus celi & beſtiis
terre. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& ponam ciuitatē hanc
in ſtuporem ꝏꝏꝏꝏꝏ
& in ſibilū. Oīs qui pre
terierit per eam obſtupe
ſcet: & ſibilabit ſup vni=
uerſa plaga eius. Et ciba
bo eos carnibus filiorū
ſuorum: & carnibus ꝏ
filiarū ſuarū: & vnuſq̄ſq;
carnes amici ſui come=
det in obſidione & in an
guſtia in qua concludēt
eos inimici eorū & qui
querunt animas eorum.
Et conteres lagunculā
in oculis virorum ꝏꝏ

Tex.he.hiere.xix. Pritiua.heb.

מַכְשָׁלִים לְפָנֶיךָ בְּעֵת אַפְּךָ | כָּשַׁל
עֲשֵׂה בָהֶם׃

Cap.xix.

כֹּה אָמַר יְהוָה הָלוֹךְ | הָלַךְ קָנָה
וְקָנִיתָ בַקְבֻּק יוֹצֵר חָרֶשׂ וּמִזִּקְנֵי | יָצַר
הָעָם וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים׃ וְיָצָאתָ אֶל
גֵּיא בֶן הִנֹּם אֲשֶׁר פֶּתַח שַׁעַר
הַחַרְסוּת וְקָרָאתָ שָּׁם אֶת הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ׃ וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ | דָּבַר
דְבַר יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִָם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל | בּוֹא רוּעַ
הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל שֹׁמְעָהּ תִּצַּלְנָה | קוּם צָלַל
אָזְנָיו׃ יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי וַיְנַכְּרוּ אֶת | נָכַר
הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְקַטְּרוּ בוֹ לֵאלֹהִים | קָטַר
אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם הֵמָּה
וַאֲבוֹתֵיהֶם וּמַלְכֵי יְהוּדָה וּמָלְאוּ
אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה דַּם נְקִיִּם׃ וּבָנוּ | נָקָה בָּנָה
אֶת בָּמוֹת הַבַּעַל לִשְׂרֹף אֶת | בָּמָה
בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ עֹלוֹת לַבָּעַל אֲשֶׁר לֹא | עָלָה
צִוִּיתִי וְלֹא דִבַּרְתִּי וְלֹא עָלְתָה עַל | צִוָּה עָלָה
לִבִּי׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם | לֵבָב יוֹם
יְהוָה וְלֹא יִקָּרֵא לַמָּקוֹם הַזֶּה עוֹד | בּוֹא קָרָא
הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן הִנֹּם כִּי אִם גֵּיא
הַהֲרֵגָה׃ וּבַקֹּתִי אֶת עֲצַת יְהוּדָה | בָּקַק יָעַץ
וִירוּשָׁלִַם בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִפַּלְתִּים | קוּם
בַּחֶרֶב לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי | נָפַל פָּנָה
נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת נִבְלָתָם לְמַאֲכָל | בִּקֵּשׁ נָתַן
לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃ | אָכַל
וְשַׂמְתִּי אֶת הָעִיר הַזֹּאת לְשַׁמָּה | שׂוּם שָׁמַם
וְלִשְׁרֵקָה כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם | שָׁמַם
וְיִשְׁרֹק עַל כָּל מַכֹּתֶהָ׃ וְהַאֲכַלְתִּים | שָׁרַק נָכָה
אֶת בְּשַׂר בְּנֵיהֶם וְאֵת בְּשַׂר | אָכַל
בְּנֹתֵיהֶם וְאִישׁ בְּשַׂר רֵעֵהוּ יֹאכֵלוּ | אָכַל
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיקוּ לָהֶם | צוּר צוּק
אֹיְבֵיהֶם וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם׃ וְשָׁבַרְתָּ
הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים

ההלכים אותך ׃ ואמרת אליהם
כה אמר יהוה צבאות ככה אשבר
את העם הזה ואת העיר הזאת
כאשר ישבר את כלי היוצר אשר
לא יוכל להרפא עוד ובתפת
יקברו מאין מקום לקבור ׃ כן אעשה
למקום הזה נאם יהוה וליושביו
ולתת את העיר הזאת כתפת ׃
והיו בתי ירושלם ובתי מלכי
יהודה כמקום התפת הטמאים
לכל הבתים אשר קטרו על גגתיהם
לכל צבא השמים והסך נסכים
לאלהים אחרים ׃ ויבא ירמיהו
מהתפת אשר שלחו יהוה שם
להנבא ויעמד בחצר בית יהוה
ויאמר אל כל העם ׃ כה אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל הנני מבי
אל העיר הזאת ועל כל עריה
את כל הרעה אשר דברתי עליה
כי הקשו את ערפם לבלתי שמוע
את דברי ׃

Cap. xx. וישמע פשחור
בן אמר הכהן והוא פקיד נגיד
בבית יהוה את ירמיהו נבא את
הדברים האלה ׃ ויכה פשחור
את ירמיהו הנביא ויתן אתו
על המהפכת אשר בשער בנימן
העליון אשר בבית יהוה ׃ ויהי
ממחרת ויצא פשחור את ירמיהו
מן המהפכת ויאמר אליו ירמיהו
לא פשחור קרא יהוה שמך כי
אם מגור מסביב ׃ כי כה אמר יהוה
הנני נתנך למגור לך ולכל
אהביך ונפלו בחרב איביהם
ועיניך ראות ואת כל יהודה אתן
ביד מלך בבל והגלם בבלה והכם

שבר
כלה יצר
יכל
רפא
קום עשה
ישב
נתן
היה בית
קום
גג
נסך
בוא
נבא עמד
אמר
בוא
עיר
רוע
קשה
שמע פקד
נגד
נכה נבא
נתן הפך
עלה היה
גור סבב
ראה נתן
גלה נכה

qui ibunt tecum: & dices ad eos. Hec dicit dñs exercituum. Sic conteram populum istum & ciuitatem istam: sicut cōteritur vas figuli quod non poteſt vltra inſtaurari. Et in tophet ſepelictur: eo ꝙ non ſit aliꝰ locus ad ſepeliendū. Sic faciā loco huic: ait dñs: & hitatoribus eius: & ponam ciuitatē iſtam ſicut tophet. Et erunt domus hieruſalem & domus regum iuda ſicut locus tophet immunde: oēs domus in quaꝝ domatibus ſacrificauerunt omni militie celi: & libauerunt libamina diis alienis. Venit autē hieremias de tophet quo miſerat eum dominus ad ꝑphetandū & ſtetit in atrio domus domini: & dixit ad omnē populum. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Ecce ego inducam ſuper ciuitatē hanc & ſuper vrbes oēs eius vniuerſa mala que locutus ſum aduerſum eā quoniam indurauerunt ceruicem ſuam vt non audirent ſermones meos. 20.

ET audiuit phaſſur filius emmer ſacerdos qui cōſtitutꝰ erat prīceps in domo dñi hieremiam prophetantem ſermones iſtos. Et percuſſit phaſſur hieremiam prophetaꝫ: & miſit eum in neruū quod erat in porta beniamin ſuperiori in domo domini. Cumqꝫ illuxiſſet in craſtinū eduxit phaſſur hieremiam de neruo: & dixit ad eū hieremias. Non phaſſur vocauit dñs nomen tuum: ſed pauorem vndiqꝫ: quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pauorem & omnes amicos tuos: & corruēt gladio inimicoꝝ ſuoꝝ & oculi tui videbūt. Et oēm iudā dabo ī manu regis babylōis: & traducet eos ī babylōeꝫ & ꝑcutiet eos

egredientiū tecū: ⁊ dices ad eos.
τῶν ἐκπορευομένων μετὰ σοῦ. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.
hec dicit dñs: ſic conterā pplm iſtū ⁊
τάδε λέγει κύριος, οὕτως συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ
ciuitatē hāc: ſicut cōfringit vas teſtaceū
τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον
qḋ nō poterit ſanari vltra: ⁊ in ruina ſepeliēt
ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι, καὶ ἐν τῷ τωφεθ θάψουσι
eo ꝙ nō eſt locus vt ſepeliant. ſic faciā dicit
ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι. οὕτως ποιήσω λέγει
dñs loco huic ⁊ habitātibꝰ in eo:
κύριος τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ,
vt dē ciuitatē iſtā ſicut q̄ ruinā patit.
τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν.
⁊ erūt domꝰ hierl'm ⁊ domꝰ regū iuda ſicut
καὶ ἔσονται οἱ οἶκοι ἱλῆμ καὶ οἱ οἶκοι βασιλέων ἰούδα καθὼς
locus q ruit imūdiciaꝝ in oībus domi-
ὁ τόπος ὁ διαπίπτων τῶν ἀκαθαρσιῶν ἐν πάσαις ταῖς οἰκί-
bus in qbꝰ adoleuerūt in tectis oī milicie
αις ἐν αἷς ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δομάτων πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ
celi: ⁊ libauerūt libamina diis alienis. ⁊
οὐρανοῦ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ
venit hieremias de ruina quo miſit e-
ἦλθεν ἱερεμίας ἀπὸ τῆς διαπτώσεως οὗ ἀπέστειλεν αὐ-
um dñs illuc ꝑphetare. ⁊ ſtetit in atrio
τὸν κύριος ἐκεῖ τοῦ προφητεῦσαι. καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ
dñi: ⁊ dixit ad oēm pplm. hec dicit
κυρίου, καὶ εἶπεν πρὸς πάντα τὸν λαόν. τάδε λέγει
dñs: exercituū deꝰ iſrael. ecce ego īduco
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ſuꝑ hierl'm: ⁊ ſuꝑ oēs ciuitates ⁊ ſuꝑ
ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις καὶ ἐπὶ
vicos eiꝰ oīa mala q̄ loquutꝰ ſū ſuꝑ e-
τὰς κώμας αὐτῆς ἅπαντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐ-
am ⁊ ſuꝑ ciuitates eius. qm̄ īdurauerūt ceruicē
τὴν καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῆς. ὅτι ἐσκλήρυναν αὐχένα
ſuā ne audirēt verba mea.
αὐτῶν τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου. Ca.20. D

ET audiuit paſchoꝛ filiꝰ emmoꝛ ſacerdos ⁊ hic
Καὶ ἤκουσεν πασχὼρ ὁ υἱὸς ἐμμὴρ ὁ ἱερεὺς καὶ οὗ-
erat cōſtitutus pꝛinceps domꝰ dñi hieremia
τος ἦν καθεστάμενος ἡγούμενος οἴκου κυρίου τοῦ ἱερεμίου
ꝑphetāte ſermones iſtos. ⁊ ꝑcuſſit e- A
προφητεύοντος τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐπάταξεν αὐ-
um ⁊ miſerūt eū in carcerē q̄ erat in poꝛ Infra.
τὸν καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν καταράκτην ὃς ἦν ἐν πύ- 37.6.
ta domꝰ bēiamin ſuperioꝛis q̄ erat in domo dñi. ⁊
λῃ οἴκου βενιαμὶν ὑπερῴου ὃς ἦν ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ
factū eſt in craſtino ⁊ eduxit paſchoꝛ hieremiā
ἐγένετο τῇ αὔριον καὶ ἐξήγαγεν πασχὼρ τὸν ἱερεμίαν
de carcere: ⁊ ait illi hieremias: nō
ἐκ τοῦ καταράκτου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἱερεμίας, οὐ
paſchar vocauit dñs nomē tuū ſed mi-
πασχὼρ ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου ἀλλ' ἢ μέ-
grantē. qꝛ hec dicit dñs. ecce ego do
τοικον. διότι τάδε λέγει κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ δίδω-
tibi in trāſmigrationē cū oībꝰ amicis tuis.
μί σοι εἰς μετοικεσίαν σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου.
⁊ cadēt in gladio īimicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ oculi
καὶ πεσοῦνται ἐν μαχαίρᾳ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί
tui videbūt: ⁊ te ⁊ oēm iudā dabo in ma-
σου ὄψονται, καὶ σὲ καὶ πάντα ἰούδα δώσω εἰς χεῖ-
nus regis babylonis: ⁊ trāſmigrare faciēt eos:
ρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ μετοικιοῦσιν αὐτοὺς
⁊ ꝑcutient eos
καὶ κατακολούσουσιν αὐτούς

Trãſla.gre.lxx.cũ inter.lati.

in gladiis. ⁊ dabo oẽm fortitudinẽ ciui=
ἐν μαχαίραις. καὶ δώσω τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῆς πό=
tatis huiꝰ ⁊ oẽs labores eiꝰ ⁊ om
λεως ταύτης καὶ πάντας τοὺς πόνους αὐτῆς καὶ πάν
nes theſauros regis iuda in manꝰ ini=
τας τοὺς θησαυροὺς βασιλέως ἰούδα εἰς χεῖρας ἐχ
micoꝶ eiꝰ: ⁊ ducẽt eos in babylonẽ. ⁊ tu
θρῶν αὐτοῦ, καὶ ἄξουσιν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα. καὶ σὺ
⁊ oẽs habitãtes in domo tua ibi=
καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου πορεύσε
tis in captiuitate: ⁊ in babylone morieris: ⁊
σθε ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν βαβυλῶνι ἀποθανῇ, καὶ
ibi ſepelieris tu ⁊ oẽs amici tui qbꝰ ꝓphe=
ἐκεῖ ταφήσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ φίλοι σου οἷς προεφή
taſti illis mendacia. decepiſti me dñe: ⁊ deceptꝰ
τευσας αὐτοῖς ψευδῆ. ἠπάτησάς με κύριε, καὶ ἠπατή
ſũ. obtinuiſti ⁊ potuiſti. factꝰ ſũ in riſum
θην. ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης. ἐγενόμην εἰς γέλωτα
tota die pſeueraui ſubſannatꝰ: qꝛ amaro
πᾶσαν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος, ὅτι πικρῷ
verbo meo ridebor: ꝑuaricationẽ ⁊ miſeriã inuo
λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπι
cabo. qꝛ factũ eſt verbũ dñi in opprobriũ mihi
καλέσομαι. ὅτι ἐγενήθη ὁ λόγος κυρίου εἰς ὀνειδισμὸν ἐμοὶ
⁊ in deriſum tota die. ⁊ dixi nõ no=
καὶ εἰς χλευασμὸν πᾶσαν ἡμέραν. καὶ εἶπα οὐ μὴ ὀνο
minabo vltra nomẽ dñi: ⁊ nõ loquar vltra
μάσω ἔτι τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι
in noĩe eiꝰ. ⁊ factꝰ eſt q̃ſi ignis ardẽs
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον
cõburẽs in oſſibꝰ meis ⁊ diſſolutꝰ ſũ vndiq; ⁊ nõ
φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου καὶ παρεῖμαι πάντοθεν καὶ οὐ
poſſum ferre: qꝛ audiui vituperiũ multoꝝ cõgregato
δύναμαι φέρειν, ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροιζο
30. rũ vndiq;. reſiſtite: ⁊ reſiſtamꝰ ei
μένων κυκλόθεν. ἐπισυνστῆτε, καὶ ἐπισυνστῶμεν αὐτῷ
oẽs viri amici eiꝰ: cuſtodite opinionẽ
πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν
eius ſi decipiet: ⁊ ꝑualebimꝰ ei ⁊ ſu
αὐτοῦ εἰ ἀπατηθήσεται, καὶ δυνησόμεθα αὐτὸν καὶ λη
memus vltionẽ nr̃az ex eo. ⁊ dñs mecũ
ψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ. καὶ κύριος μετ' ἐ
ſicut bellator fortis: ꝓpter hoc pſequuti ſũt ⁊ ĩtelli
μοῦ καθὼς μαχητὴς ἰσχύων, διὰ τοῦτο ἐδίωξαν καὶ νοῆ
gere nõ potuerũt. cõfuſi ſũt valde: qꝛ nõ cognouerũt
σαι οὐκ ἠδύναντο. ᾐσχύνθησαν σφόδρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν
ignominias ſuas q̃ ĩeternũ nõ tradent obliuioni. dñe
ἀτιμίας αὐτῶν αἳ δι' αἰῶνος οὐκ ἐπιλησθήσονται. κύριε
ꝓbans iuſta ĩtelligẽs renes ⁊ corda: vide
δοκιμάζων δίκαια συνιῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοι
am q̃ a te vltionẽ ex eis: qm̃ ad te
1.d μι τὴν παρά σου ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ
reuelaui cauſam meã. cãtate dño. lau=
ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου. ᾄσατε τῷ κυρίῳ. αἰ=
date eũ: qꝛ liberauit aĩam pauperis de ma
νέσατε αὐτῷ, ὅτι ἐξείλετο ψυχὴν πένητος ἐκ χει
nu fortiũ eo. maledictus dies ĩq̃ na
b.3. ρὸς πονηρευομένων αὐτοῦ. ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐ=
tus ſũ in ea: dies in q̃ pepit me mr̃ mea
τέχθην ἐν αὐτῇ, ἡμέρα ἐν ᾗ ἔτεκέν με ἡ μήτηρ μου
nõ ſit deſiderabilis: maledictꝰ hõ q̃ ãnũ=
μὴ ἔστω ἐπευκτή, ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐαγ
ciauit pr̃i meo dicẽs: natꝰ eſt tibi maſcu=
γελισάμενος τῷ πατρί μου λέγων, ἐτέχθη σοι ἄρ=
lus: letificatꝰ eſt. ſit hõ ille vt
σεν, εὐφραινόμενος εἰσίν. ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὡς αἱ
ciuitates q̃s ſubuertit dñs in furore ⁊ nõ penituit
πόλεις ἃς κατέστρεψεν κύριος ἐν θυμῷ καὶ οὐ μετεμε
eũ. audiat clamorẽ mane: ⁊ vlulatũ
λήθη. ἀκουσάτω κραυγῆς τὸ πρωΐ, καὶ ἀλαλαγμοῦ
meridie:
μεσημβρίας,

Trãſla.B.Hie.

gladio. Et dabo vniuerſam ſubſtantiã ciuitatis huius: & omnem laborem eius omneq; preciũ & cunctos theſauros regum iuda dabo in manu inimicoꝝ eorũ & diripiẽt eos & tollent: & ducent in babylonem. Tu aũt phaſſur & oẽs habitatores domus tue ibitis in captiuitatẽ: & in babylonẽ venies & ibi morieris ibiq; ſepelieris tu & omnes amici tui quibus prophetaſti mendaciũ. Seduxiſti me domine: & ſeductus ſum fortior me fuiſti & inualuiſti. Factus ſum in deriſum tota die. Oẽs ſubſannãt me: qa iam olim loquor vociferãs iniqtatem & vaſtitatẽ clamito. Et factꝰ eſt mihi ſermo dñi in opprobriũ: & in deriſuꝫ tota die. Et dixi. Non recordabor eiꝰ neq; loquar vltra in noĩe illius. Et factꝰ eſt in corde meo quaſi ignis exeſtuãs clauſuſq; ĩ oſſibus meis: & defeci: ferre non ſuſtinens. Audiui enĩ cõtumelias multorũ & terrorem in circuitu: pſeqmini & pſequamur eũ: ab oĩbus viris q erant pacifici mei & cuſtodiẽtes latus meũ: ſiquõ decipiatur & ꝑualeamus aduerſus eum: & cõſeq̃mur vltionẽ ex eo. Dñs aũt mecũ eſt tanq̃ bellator fortis: idcirco q pſequũtur me cadent & infirmi erũt & cõfundẽtur vehemẽter: qa nõ intellexerũt: opprobriũ ſempiternũ qđ nunq̃ delebitur. Et tu dñe exercituũ ꝓbator iuſti q vides renes & cor: videã q̃ſo vltionẽ tuã ex eis. Tibi enim reuelaui cãm meã. Cantate dño: laudate dñm: qa liberauit aĩam pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus ſum: dies in qua peperit me mater mea non ſit benedicta. Maledictus vir qui annunciauit patri meo: dicẽs. natus ẽ tibi puer maſculus: & q̃ſi gaudio letificauit eũ. Sit homo ille vt ſunt ciuitates quas ſubuertit dñs & nõ penituit eũ. Audiat clamorẽ mane: & vlulatũ in tẽpore meridiano:

Tex.he.hiere.xx. Pritiua.heb.

Tex.he.hiere.xx.	Pritiua.heb.
מחרב׃ ונתתי את כל חסן העיר	נתן
הזאת ואת כל יגיעה ואת כל	יגע
יקרה ואת כל אצרות מלכי יהודה	
אתן ביד איביהם ובזזום ולקחום	נתן
והביאום בבלה׃ ואתה פשחור וכל	בוא
ישבי ביתך תלכו בשבי ובבל	ילך שבה
תבוא ושם תמות ושם תקבר	בוא מות
אתה וכל אהביך אשר נבאת	קבר
להם בשקר׃ פתיתני יהוה ואפת	פתה
חזקתני ותוכל הייתי לשחוק כל	יכל היה
היום כלה לעג לי׃ כי מדי אדבר	שחק דבר
אזעק חמס ושד אקרא כי היה	זעק שדד
דבר יהוה לי לחרפה ולקלס כל	קרא
היום׃ ואמרתי לא אזכרנו ולא	זכר
אדבר עוד בשמו והיה בלבי	לבב
כאש בערת עצר בעצמתי	
ונלאיתי כלכל ולא אוכל׃ כי	לאה יכל
שמעתי דבת רבים מגור מסביב	דבב גור
הגידו ונגידנו כל אנוש שלמי	סבב נגד
שמרי צלעי אולי יפתה ונוכלה	אנש
לו ונקחה נקמתנו ממנו׃ ויהוה	פתה יכל לקח
אתי כגבור עריץ על כן רדפי	גבר ערץ
יכשלו ולא יוכלו בשו מאד	כשל יכל
כי לא השכילו כלמת עולם לא	בוש שכל עלם
תשכח׃ ויהוה צבאות בחן צדיק	שכח צדק
ראה כליות ולב אראה נקמתך	כלה ראה
מהם כי אליך גליתי את ריבי׃	גלה רוב
שירו ליהוה הללו את יהוה כי	שור
הציל את נפש אביון מיד מרעים׃	נצל אבה
ארור היום אשר ילדתי בו יום	רוע ארר
אשר ילדתני אמי אל יהי ברוך׃	היה ברך
ארור האיש אשר בשר את אבי	
לאמר ילד לך בן זכר שמח	
שמחהו׃ והיה האיש ההוא כערים	עיר
אשר הפך יהוה ולא נחם ושמע	
זעקה בבקר ותרועה בעת צהרים׃	רוע

היה	אשר לא מותתני מרחם ותהי לי
הרה עלם	אמי קברי ורחמה הרת עולם: למה
ראה	זה מרחם יצאתי לראות עמל
יגה כלה	ויגון ויכלו בבשת ימי:
בוש יום	הדבר אשר היה
Cap. xxi.	אל ירמיהו מאת יהוה בשלח אליו
	המלך צדקיהו את פשחור בן
	מלכיה ואת צפניה בן מעשיה
	הכהן לאמר: דרש נא בעדנו את
	יהוה כי נבוכדראצר מלך בבל
לחם עלה	נלחם עלינו אולי יעשה יהוה
אלי עשה	אותנו ככל נפלאתיו ויעלה
את פלא	מעלינו: ויאמר ירמיהו אליהם
עלה אמר	כה תאמרן אל צדקיהו: כה אמר
סבב	יהוה אלהי ישראל הנני מסב את
כלה לחם	כלי המלחמה אשר בידכם אשר
	אתם נלחמים בם את מלך בבל
צור	ואת הכשדים הצרים עליכם
חמה	מחוץ לחומה ואספתי אתם אל
לחם	תוך העיר הזאת: ונלחמתי אני
נטה זרע	אתכם ביד נטויה ובזרוע חזקה
יחם גדל	ובאף ובחמה ובקצף גדול: והכיתי
נכה	את יושבי העיר הזאת ואת האדם
מות	ואת הבהמה בדבר גדול ימתו:
נתן	ואחרי כן נאם יהוה אתן את
	צדקיהו מלך יהודה ואת עבדיו
שאר	ואת העם ואת הנשארים בעיר
	הזאת מן הדבר מן החרב ומן הרעב
	ביד נבוכדראצר מלך בבל וביד
בקש	איביהם וביד מבקשי נפשם
נכה פה	והכם לפי חרב לא יחוס עליהם
חוס חמל	ולא יחמל ולא ירחם: ואל העם
רחם אמר	הזה תאמר כה אמר יהוה הנני
הנה	נתן לפניכם את דרך החיים ואת
פנה	דרך המות: היושב בעיר הזאת
יצא	ימות בחרב וברעב ובדבר והיוצא

quia non me interfecit a vulua vt fieret mihi mater mea sepulchrũ: & vulua eius cõceptus eternus. Quare de vulua egressus sũ vt viderē laborē & dolorē & cõsumerētur in cõfusiõe dies mei.

21.

VErbum qđ factũ est ad hieremiam a domino qñ misit ad eum rex sedechias phassur filium melchie & sophoniam filium maasie sacerdotem: dicens. Interroga pro nobis dñm quia nabuchodonosor rex babylonis preliatur aduersuȝ nos: si forte faciat dominus nobiscum ſ̃m omĩa mirabilia sua & recedat a nobis. Et dixit hieremias ad eos. Sic dicetis sedechie. hec dicit dominus deus israel. Ecce ego conuertam vasa belli que in manibus vestris sunt & quib⁹ vos pugnatis aduersum regem babylonis & chaldeos qui obsidēt vos in circuitu murorum: & congregabo ea in medio ciuitatis huius: & debellabo ego vos in manu extenta & in brachio forti & in furore & indignatione & in ira grandi: & percutiam habitatores ciuitatis huius. Homines & bestie pestilentia magna morientur. Et post hoc ait domin⁹: dabo sedechiam regem iuda & seruos eius & populũ eius & qui de relicti sunt in ciuitate hac a peste & gladio & fame in manu nabuchodonosor regis babylonis & in manu inimicorũ eorum & ĩ manu q̃rentiũ aĩam eorũ: & percutiet eos in ore gladii & nõ flectetur neq; parcet nec miserebitur. Et ad populum hunc dices. Hec dicit dominus. Ecce ego do coram vobis viam vite & viam mortis. Qui hitauerit in vrbe hac: morietur gladio & fame & peste: q autē egressus fuerit

q: nõ interfecit me in vulua mr̃is: ⁊ fuit
ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέν με ἐν μήτρᾳ μητρός, καὶ ἐγένετό Job.3.
mihi mr̃ mea sepulchrũ mihi ⁊ vulua cõceptiõis b.
μοι ἡ μήτηρ μου τάφος μοι καὶ μήτρα συλλήψεως
eterne. q̃re ad hoc egressus sũ de vulua vt viderē la
αἰωνίας. ἵνα τί τοῦτο ἐξῆλθον ἐκ μήτρας τοῦ βλέπειν κό
bores ⁊ erũnas: ⁊ cõsumpti sũt in cõfusione dies
πους καὶ πόνους, καὶ διετέλεσαν ἐν αἰσχύνῃ αἱ ἡμέραι
mei.
μου.

Ca. 21.

A

VErbũ qđ factũ est ad hieremiã a dño
Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
qñ misit ad cũ rex sedechias pa
ὅτε ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν πα
schur filiũ melchie ⁊ sophoniaȝ filiũ maasei
σχὼρ υἱὸν μελχίου καὶ τὸν σοφονίαν υἱὸν μαασαίου τὸν
sacerdotē dicēs. ĩterroga p̄ nobis dñm: q:
ἱερέα λέγων. ἐπερώτησον περὶ ὑμῶν τὸν κύριον, ὅτι βα
rex babylonis ĩsurrexit cõtra nos: ſi faciat dñs
σιλεὺς βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ᾽ ἡμᾶς, εἰ ποιήσῃ κύριος
ſcd̃m oĩa mirabilia sua: ⁊ recedet
κατὰ πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσεται
a nobis. ⁊ dixit ad eos hieremias: sic dice
ἀφ᾽ ἡμῶν. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἱερεμίας, οὕτως ἐρεῖ
tis ad sedechiã. hec dicit dñs de⁹ israel:
τε πρὸς σεδεκίαν. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ecce ego cõuerto arma bellica q̃ in
ἰδοὺ ἐγὼ μεταστρέφω τὰ ὅπλα τὰ πολεμικὰ ἃ ἐν
manib⁹ v̄ris: ⁊ in q̃b⁹ vos pugnatis in e
ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καὶ ἐν οἷς ὑμεῖς πολεμεῖτε ἐν αὐ
is: aduersũ chaldeos q̃ obsederũt
τοῖς, πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικότας ὑ B
vos extra murũ. ⁊ cõgregabo eos in
μᾶς ἔξωθεν τοῦ τείχους. καὶ συνάξω αὐτοὺς εἰς τὸ
mediũ ciuitatis hui⁹. ⁊ debellabo vos ego
μέσον τῆς πόλεως ταύτης. καὶ πολεμήσω ὑμᾶς ἐγὼ
in manu mea extenta ⁊ in brachio forti cũ
ἐν χειρί μου ἐκτεταμένῃ καὶ ἐν βραχίονι κραταιῷ με
furore ⁊ ira ⁊ idignatiõe magna. ⁊ per
τὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ παροργισμοῦ μεγάλου. καὶ πα
cutiã oẽs habitãtes in ciuitate ista
τάξω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
hoĩes ⁊ iumẽta in morte magna ⁊ mo
ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ἐν θανάτῳ μεγάλῳ καὶ ἀπο
rientur. ⁊ post hec sic dicit dñs: tra
θανοῦνται. καὶ μετὰ ταῦτα οὕτως λέγει κύριος, παρα
dã sedechiã regē iuda ⁊ ser
δώσω τὸν σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ τοὺς παῖ
uos ei⁹ ⁊ pplm q̃ derelictus est in ciui
δας αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν τῇ πό
tate hac a morte ⁊ a fame
λει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ ἀπὸ τοῦ λιμοῦ C
⁊ a gladio: in manus ĩimicoꝝ suoꝝ
καὶ ἀπὸ τῆς μαχαίρας, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν
q̃rentiũ aĩas eoꝝ. ⁊ trucidabũt e
ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν. καὶ κατακόψουσιν αὐ
os in ore gladii. nõ parcã in eis ⁊
τοὺς ἐν στόματι μαχαίρας. οὐ φείσομαι ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ
nõ miserebor eoꝝ. ⁊ ad pplm hũc
οὐ μὴ οἰκτειρήσω αὐτούς. καὶ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον
dices: hec dicit dñs: ecce ego dedi ãte faci
ἐρεῖς, τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώ
em v̄ram viam vite ⁊ viã mor
που ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θα
tis. q̃ habitat ĩ ciuitate hac: morief in
νάτου. ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀποθανεῖται ἐν Infra.
fame ⁊ in gladio: ⁊ q̃ egredietur 38.a.
λιμῷ καὶ ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ὁ ἐκπορευόμενος

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

vt tranſeat ad chaldeos q̄ obſede=
προχωρῆσαι πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικό=
rūt vos. viuet ⁊ erit aīa eius in ſpolia.
τας ὑμᾶς. ζήσεται καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σκῦλα.
viuet: qꝛ firmaui faciem meā ſup ciui=
ζήσεται, διότι ἐστήριξα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πό=
tatē iſtam in mala ⁊ nō in bona dicit dn̄s: in
λιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθὰ λέγει κύριος, εἰς
manus regis babylonis tradetur: ⁊ cō
χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος παραδοθήσεται, καὶ κα
buret eam in igne. dom⁹ regis iuda
τακαύσει αὐτὴν ἐν πυρί. ὁ οἶκος βασιλέως ἰούδα
audite verbū dn̄i dom⁹ dauid. hec dicit do
ἀκούσατε λόγον κυρίου οἶκος δαυίδ. τάδε λέγει κύ
min⁹. iudicate mane iudiciū ⁊ dirigite ⁊ libe
ριος. κρίνατε τὸ πρωῒ κρίμα καὶ κατευθύνατε καὶ ἐξε
rate direptum de manu calūniātis eum. vt
λέσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. ὅπως
nō accēdat ſicut ignis ira mea ⁊ ſuccendetur: ⁊ nō
μὴ ἀναφθῇ ὡς πῦρ ἡ ὀργή μου καὶ καυθήσεται, καὶ οὐκ
erit q̄ extīgat. ecce ego ad te hitantem val
ἔσται ὁ σβέσων. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ τὸν κατοικοῦντα τὴν κοι
lem ſoꝛ cāpeſtrē dicentes; q̄s terrebit
λάδα σὸρ τὴν πεδινὴν τοὺς λέγοντας, τίς πτοήσει
nos: aut q̄s ingredietur in habitaculū nr̄m:
ἡμᾶς; ἢ τίς εἰσελεύσεται εἰς τὸ κατοικητήριον ἡμῶν;
⁊ viſitabo ſup vos ⁊ ſuccendā ignem in ſil=
καὶ σκέψομαι ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυ=
ua eius. ⁊ deuoꝛabit oīa q̄ ī circuitu eius.
μῷ αὐτῆς. καὶ ἔδεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς. Ca.22

Hec dicit dn̄s: vade ⁊ deſcende in
Τάδε λέγει κύριος, πορεύου καὶ κατάβηθι εἰς
domū regis iuda: ⁊ loq̄ris illic ver
οἶκον τοῦ βασιλέως ἰούδα, καὶ λαλήσεις ἐκεῖ τὸν λό
bum hoc ⁊ dices. audi verbū dn̄i rex
γον τοῦτον καὶ ἐρεῖς. ἄκουε τὸν λόγον κυρίου βα=
iuda q̄ ſedes ſup thronū dauid tu ⁊
σιλεὺς ἰούδα ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυίδ σὺ καὶ οἱ
ſerui tui ⁊ ppl's tu⁹ ⁊ q̄ ingrediuntur
παῖδές σου καὶ ὁ λαός σου καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι ταῖς
d. ꝑ poꝛtas has. hec dicit dn̄s. facite iudiciū
πύλαις ταύταις. τάδε λέγει κύριος. ποιεῖτε κρίμα
⁊ iuſticiam. ⁊ liberate direptum de ma=
καὶ δικαιοσύνην. καὶ ἐξαιρεῖσθε διηρπασμένον ἐκ χει
nu calumniātis eum. ⁊ aduenam ⁊ pupillū ⁊
ρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ
viduā ne vi oppꝛimatis ⁊ ne īpie agatis. ⁊ ſā=
χήραν μὴ καταδυναστεύητε καὶ μὴ ἀσεβεῖτε. καὶ αἷ
guinē inocētē ne effūdatis ī loco iſto: qꝛ ſi
μα ἀθῷον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, διότι ἐὰν
facientes feceritis verbū iſtud: ⁊ ingredi=
ποιοῦντες ποιήσητε τὸν λόγον τοῦτον, καὶ εἰσελεύ=
entur ꝑ poꝛtas dom⁹ huius reges
σονται ἐν ταῖς πύλαις τοῦ οἴκου τούτου βασιλεῖς
ſedentes ſup thronū dauid ⁊ aſcendentes ī currib⁹
καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυίδ καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ᾽ ἁρμά
⁊ equis ipſi ⁊ ſerui eoꝝ ⁊
των καὶ ἵππων αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν καὶ ὁ
ppl's eoꝝ. ſi āt nō feceritis verba hec:
λαὸς αὐτῶν. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε τοὺς λόγους τούτους,
ꝑ memetipm̄ iuraui dicit dn̄s. qꝛ in ſolitudinē
κατ᾽ ἐμαυτοῦ ὤμοσα λέγει κύριος. ὅτι εἰς ἐρήμωσιν
erit dom⁹ hec. qꝛ hec dicit dn̄s cōtra
ἔσται ὁ οἶκος οὗτος. ὅτι τάδε λέγει κύριος κατὰ τοῦ
domū regis iuda. galaad tu mihi ꝑncipiū li=
οἴκου βασιλέως ἰούδα. γαλαὰδ σύ μοι ἀρχὴ τοῦ λι
bani. ſi nō poſuero te deſtū ciuitates nō habitā
βάνου. ἐὰν μὴ θῶ σε ἔρημον πόλεις μὴ κατοικηθησομέ
das: ⁊ iducā ſup te viꝝ interficientē
νας, καὶ ἐπάξω ἐπὶ σὲ ἄνδρα ὀλοθρεύοντα

Trāſla.B.Hie.

& tranſfugerit ad chaldeos qui obſident vos: viuet: & erit ei anima ſua quaſi ſpolium. Poſui enī faciē meā ſup ciuitatē hanc in malum & nō in bonum: ait dominus. In manu regis babylonis dabitur: & exuret eā igni. Et domui regis iuda. Audite verbum domini domus dauid. Hec dicit dn̄s. Iudicate mane iudiciū: & eruite vi oppreſſū de manu calūniātis: ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea & ſuccēdatur: & nō ſit q extinguat ꝑpter maliciā ſtudiorū vroꝝ. Ecce ego ad te hitatricē vallis ſolide atqꝫ cāpeſtris: ait dominꝰ: q dicitis qs ꝑcutiet nos & qs ingredietur domus noſtras? Et viſitabo ſup vos iuxta fructū ſtudiorū vrorum: dicit dn̄s: & ſuccendam ignem in ſaltu eiꝰ & deuorabit oīa in circuitu eius. 22.

Hec dicit dn̄s. Deſcē de in domum regis iuda: & loqueris ibi verbum hoc & dices. Audi verbum domini rex iuda qui ſedes ſup ſolium dauid tu & ſerui tui & popl's tuus qui ingredimini per portas iſtas. Hec dicit dn̄s. Facite iudicium & iuſticiam & liberate vi oppreſſū de manu calūniatoris & aduenā & pupillū & viduā nolite contriſtare neqꝫ opprimatis iniq̄ & ſāguinē inocentē ne effundatis in loco iſto. Si enī faciētes feceritis verbū iſtd̄ ingrediētur per portas domus huius reges ſedētes de genere dauid ſup thronū eius & aſcēdentes currus & equos ipſi & ſerui & ppl's eoꝝ. Quod ſi non audieritis verba hec in memetipſo iuraui dicit dn̄s: quia in ſolitudinem erit domus hec. Quia hec dicit dominus ſuper domum regis iuda. Galaad tu mihi caput libani. Si nō poſuero te ſolitudinē: vrbes inhabitabiles. Et ſanctificabo ſuper te interficientem

Tex.heb.hiere.xxij. Pꝛitiua.heb.

וְנָפַל עַל הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם
וְחָיָה וְהָיְתָה לוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל׃ כִּי
שַׂמְתִּי פָנַי בָּעִיר הַזֹּאת לְרָעָה
וְלֹא לְטוֹבָה נְאֻם יְהוָה בְּיַד מֶלֶךְ
בָּבֶל תִּנָּתֵן וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ׃ וּלְבֵית
מֶלֶךְ יְהוּדָה שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ בֵּית
דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה דִּינוּ לַבֹּקֶר
מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עוֹשֵׁק
פֶּן תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין
מְכַבֶּה מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם׃ הִנְנִי
אֵלַיִךְ יֹשֶׁבֶת הָעֵמֶק צוּר הַמִּישֹׁר
נְאֻם יְהוָה הָאֹמְרִים מִי יֵחַת עָלֵינוּ
וּמִי יָבוֹא בִּמְעוֹנוֹתֵינוּ׃ וּפָקַדְתִּי
עֲלֵיכֶם כִּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם יְהוָה
וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּיַעְרָהּ וְאָכְלָה כָּל
סְבִיבֶיהָ׃

Cap. xxij.

כֹּה אָמַר יְהוָה רֵד בֵּית מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ שָׁם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה׃
וְאָמַרְתָּ שְׁמַע דְּבַר יְהוָה מֶלֶךְ יְהוּדָה
הַיֹּשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד אַתָּה וַעֲבָדֶיךָ
וְעַמְּךָ הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה׃
כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עָשׁוֹק וְגֵר יָתוֹם
וְאַלְמָנָה אַל תֹּנוּ אַל תַּחְמֹסוּ וְדָם
נָקִי אַל תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי
אִם עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה
וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים
יֹשְׁבִים לְדָוִד עַל כִּסְאוֹ רֹכְבִים
בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים הוּא וַעֲבָדָו וְעַמּוֹ׃
וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְהוָה כִּי
לְחָרְבָּה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה׃ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה עַל בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה
גִּלְעָד אַתָּה לִי רֹאשׁ הַלְּבָנוֹן אִם
לֹא אֲשִׁיתְךָ מִדְבָּר עָרִים לֹא
נוֹשָׁבָה׃ וְקִדַּשְׁתִּי עָלֶיךָ מַשְׁחִתִים

צור · היה · שום פנה · רעע · נתן · דון · שפט נצל · גזל עשק · יצא יחם · כבה פנה · רעע עלל · ישר נחת · בוא עון · פרה עלל · יצת · סבב · ירד · בוא · עשה שפט · נצל גזל · עשק גור · יתם ינה · חמס נקה · שפך קום · עשה בוא · שמע · שבע · היה · שית דבר · ערר ישב · שחת

Priuatiua.heb.	Tex.heb.hiere.xxij.
כלה בחר	איש וכליו וכרתו מבחר ארזיך
נפל רבב	והפילו על האש: ועברו גוים רבים
	על העיר הזאת ואמרו איש אל
	רעהו על מה עשה יהוה ככה
גדל	לעיר הגדולה הזאת: ואמרו על
ברת	אשר עזבו את ברית יהוה אלהיהם
שחה עבד	וישתחוו לאלהים אחרים ויעבדום:
בכה מות	אל תבכו למת ואל תנדו לו בכו
נוד שוב	בכו להלך כי לא ישוב עוד וראה
ילד	את ארץ מולדתו: כי כה אמר יהוה
	אל שלם בן יאשיהו מלך יהודה
	המלך תחת יאשיהו אביו אשר
קום	יצא מן המקום הזה לא ישוב
גלה	שם עוד: כי במקום אשר הגלו
מות	אתו שם ימות ואת הארץ הזאת
ראה	לא יראה עוד: הוי בנה ביתו בלא
עלה שפט	צדק ועליותיו בלא משפט ברעהו
עבד נתן	יעבד חנם ופעלו לא יתן לו:
בנה מדד	האמר אבנה לי בית מדות ועליות
רוח חלל	מרוחים וקרע לו חלוני וספון
ספן משח	בארז ומשוח בששר: התמלך
מלך	כי אתה מתחרה בארז אביך
תחר	הלוא אכל ושתה ועשה משפט
שפט	וצדקה אז טוב לו: דן דין עני
דון ענה	ואביון אז טוב הלוא היא הדעת
אבה ידע	אתי נאם יהוה: כי אין עיניך
	ולבך כי אם על בצעך ועל דם
נקה שפך	הנקי לשפוך ועל העשק ועל
רוץ עשה	המרוצה לעשות: לכן כה אמר יהוה
	אל יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה
ספד	לא יספדו לו הוי אחי והוי אחות
אדן הוד	לא יספדו לו הוי אדון והוי הדה:
קבר חמר	קבורת חמור יקבר סחוב והשלך
קבר סחב	מהלאה לשערי ירושלם: עלי
שלך עלה	הלבנון וצעקי ובבשן תני קולך
נתן שבר	וצעקי מעברים כי נשברו כל

virū & arma eius: & ſuccidēt electas cedros tuas: & precipitabūt in ignē: & ptranſibūt gētes multe per ciuitatem hāc: & dicet vnuſquiſq; proximo ſuo. Quare fecit dominus ſic ciuitati huic grandi? Et reſpondebunt. Eo q̄ dereliquerint pactum domini dei ſui: & adorauerint deos alienos: & ſeruierint eis. Nolite flere mortuum neq; lugeatis ſup eū fletu. Plangite eū q egreditur. qa nō reuertetur vltra: nec videbit terrā natiuitatis ſue. qa hec dicit dñs ad ſellū filiū ioſie regem iuda qui regnauit pro ioſia patre ſuo: qui egreſſus eſt de loco iſto. Non reuertetur huc amplius: ſed in loco ad quem tranſtuli eum ibi morietur: & terram iſtam non videbit amplius. Ve q edificat domū ſuā in iniuſticia: & cenacula ſua nō ī iudicio. Amicū ſuū opprimet fruſtra: & mercedem nō reddet ei. Qui dicit: edificabo mihi domū latā & cenacula ſpacioſa: q aperit ſibi feneſtras: & facit laq̄aria cedrina: pingitq; ſinopide. Nunquid regnabis quoniam confers te cedro? Pater tuus nunquid non comedit & bibit & fecit iudiciū & iuſticiā: tunc cū bene erat ei. Iudicauit cauſaʒ paupis & egeni in bonū ſuū. Nunqd nō ideo qa cognouit me dicit dñs? Tui vero oculi & cor ad auaritiam & ad ſanguinem innocētem fundendum & ad calumniam & ad curſuʒ mali operis. Propterea hec dicit domin⁹ ad ioachim filium ioſie regem iuda. Non plangent eum ve frater & ve ſoror: non cōcrepabunt ei ve domine & ve inclyte. Sepultura aſini ſepelietur: putrefactus & proiectus extra portas hieruſalem. Aſcende libanum & clama: & in baſan da vocem tuam: & clama ad tranſeūtes: quia cōtriti ſunt omnes

τ ſecurim eius. τ ſuccidēt electas
καὶ τὸν πέλεκυν αὐτοῦ. καὶ ἐκκόψουσιν τὰς ἐκλεκτὰς
cedros tuas τ iniiciēt in ignē: τ ptranſi
κέδρους σου καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς τὸ πῦρ, καὶ διελεύσον
būt gētes multe p ciuitatē hāc: τ dicēt vn⁹
ται ἔθνη πολλὰ διὰ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἐροῦσιν ἕ
quiſq; ad pximū ſuū: quare fecit do= (C)
καστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, διατί ἐποίησεν κύ=
min⁹ ſic ciuitati huic magne? τ dicēt: Deut.
ριος οὕτως τῇ πόλει ταύτῃ τῇ μεγάλῃ; καὶ ἐροῦσιν, 29.d.
eo q̄ reliqueſt teſtamētū dñi dei ſui 3.Re.
ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν 9.a.
τ adorauerūt deos alienos τ ſeruierūt e=
καὶ προσεκύνησαν θεοῖς ἀλλοτρίοις καὶ ἐδούλευσαν αὐ
is. ne fleatis mortuū: neq; lugeatis eū.
τοῖς. μὴ κλαίετε τὸν τεθνηκότα, μὴ δὲ θρηνεῖτε αὐτόν.
plangite fletu egredientē: q2 nō reuerte
κλαύσατε κλαυθμῷ τὸν ἐκπορευόμενον, ὅτι οὐκ ἐπιστρέ
tur vltra τ nō videbit terrā patrie ſue: q2
ψει ἔτι καὶ οὐ μὴ ἴδῃ τὴν γῆν πατρίδος αὐτοῦ, διότι
hec dicit dñs ad ſellū filiū ioſie regē
τάδε λέγει κύριος ἐπὶ σελλὴμ υἱὸν ἰωσία βασιλέα τῆς
iuda: q̄ regnauit p ioſia pr̄e e=
ἰουδαίας, ὃς ἐβασίλευσε ὑπὲρ ἰωσία τοῦ πατρὸς αὐ=
ius: q̄ egreſſus ē de loco iſto. nō reuertet
τοῦ, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου τούτου. οὐκ ἀναστρέψει
illuc vltra: ſed in loco vbi trāſmigrare fecit eū D
ἐκεῖ ἔτι, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ τόπῳ οὗ μετῴκισαν αὐτὸν
illic morieť. τ terrā iſtā nō videbit āplius.
ἐκεῖ ἀποθανεῖται. καὶ τὴν γῆν ταύτην οὐκ ὄψεται ἔτι.
o q̄ edificas domū tuā nō cū iuſticia τ
ὢ ὁ οἰκοδομῶν οἰκίαν σου οὐ μετὰ δικαιοσύνης καὶ τὰ
cenacula tua nō in iudicio: apud eū pxim⁹ opa
ὑπερῷά σου οὐκ ἐν κρίματι, παρ' αὐτῷ ὁ πλησίον ἐρ=
tur gratis τ mercedē ei⁹ nō reddet ei:
γᾶται δωρεὰν καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσῃ αὐ=
edificaſti tibi domū paruulā. cenacula pfla
τῷ, ᾠκοδόμησας σεαυτῷ οἶκον σύμμετρον. ὑπερῷα ῥι
tilia diſtincta feneſtris: τ cōtignata in cedro τ
πιστὰ διεσταλμένα θυρίσιν, καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρῳ καὶ
linita ſinopide. nūqd regnabis: q2 tu cōcitat⁹ es
κεχρισμένα μίλτῳ. μὴ βασιλεύσῃς, ὅτι σὺ παροξύν
in achaʒ pr̄em tuū? nō comedēt τ nō bibēt.
θῃς ἐν ἀχὰζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίονται.
melius erat te facere iudiciū τ iuſticiā bonā. nō
βέλτιον ἦν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην καλήν. οὐκ
cognoueř nō iudicaueř iudiciū humili: neq; iudi=
ἔγνωσαν οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῷ, οὐ δὲ κρί=
ciū pauperis. nōne hoc eſt ignorare te me dicit
σιν πένητος. οὐ τοῦτό ἐστιν τὸ μὴ γνῶναί σε ἐμὲ λέγει
dñs? ecce nō ſunt oculi tui recti: neq; cor
κύριος; ἰδοὺ οὐκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί σου εὐθεῖς, οὐ δὲ ἡ καρ
tuū bonū. ſed ad auaritiā tuā τ vt ſāgui E
δία σου καλή. ἀλλ' εἰς τὴν πλεονεξίαν σου καὶ ὡς αἷ=
nē īnocētē effundas τ ad iniqtates τ ad homicidiū:
μα τὸ ἀθῷον τοῦ ἐκχέαι καὶ εἰς ἀδικήματα καὶ εἰς φόνον, τοῦ
vt facias ea. ppter hoc hec dicit dñs ad ioachim filiū io
ποιεῖν ταῦτα. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ἰωακεὶμ υἱὸν ἰω
ſie regē iuda: ve ſup hoīem hūc. nō
σία βασιλέα ἰούδα, οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ
plāgent eū o frater. neq; flebunt
μὴ κόψονται αὐτὸν ὦ ἀδελφέ, οὐ δὲ μὴ κλαύσονται
eū: ve mihi dñe τ ve mihi frater ſepultura aſini ſepe=
αὐτόν, οἴμοι κύριε καὶ οἴμοι ἀδελφὲ ταφὴν ὄνου ταφή
lieť: putrefact⁹ pliciet vltra portā hieruſa
σεται, συμψηθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης ἱερου=
lem. aſcēde in libanū τ clama. τ in
σαλήμ. ἀνάβηθι εἰς τὸν λίβανον καὶ κέκραξον. καὶ εἰς
baſan da vocē tuā τ clama trans
τὴν βασὰν δὸς τὴν φωνήν σου καὶ βόησον εἰς τὸ πέραν
mare: q2 cōtriti ſunt oēs
τῆς θαλάσσης, ὅτι συνετρίβησαν πάντες

amatores tui loquuti sūt ad te in ruina
οἱ ἐρασταί σου ἐλάλησαν πρὸς σὲ ἐν τῇ παραπτώσει
tua: ꝛ dixisti: nō audiā. hec via tua ab ado
σου, καὶ εἶπας, οὐκ ἀκούσομαι. αὕτη ἡ ὁδός σου ἐκ νεό
lescētia tua. nō audiuisti vocē meā. oēs
τητός σου. οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς μου. πάντας τοὺς
pastores tuos pascet vētus: ꝛ amatores tui in cap
ποιμένας σου ποιμανεῖ ἄνεμος. καὶ οἱ ἐρασταί σου ἐν αἰχ
tiuitatē egredienť. qꝛ tūc cōfunderis ꝛ ihonora
μαλωσίᾳ ἐξελεύσονται. ὅτι τότε αἰσχυνθήσῃ καὶ ἀτιμω
beris ab oibus amātibꝰ te: q̄ hitas in
θήσῃ ἀπὸ πάντων τῶν φιλούντων σε, κατοικοῦσα ἐν τῷ
libano nidificās in cedris. igemisces cū
λιβάνῳ ἐννοσσεύουσα ἐν ταῖς κέδροις. καταστενάξεις ἐν
venerint tibi dolores: dolores q̄si parturiētis. viuo ego di
τῷ ἐλθεῖν σοι ὀδύνας, ὠδῖνας ὡς τικτούσης. ζῶ ἐγὼ λέ
cit dn̄s. si exn̄s fuerit iechonias filiꝰ ioachim
γει κύριος. ἐὰν γινόμενος γένηται ἰεχονίας υἱὸς ἰωακὶμ
rex iuda sigillū in manu dex=
βασιλεὺς ἰούδα ἀποσφράγισμα ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δε
tera mea. inde euellā te ꝛ tradā te in
ξιᾶς μου. ἐκεῖθεν ἐκσπάσω σε καὶ παραδώσω σε εἰς
manꝰ q̄rentiū aiam tuā quos tu times a
χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχήν σου ὧν σὺ εὐλαβῇ ἀπὸ
facie eoꝝ: ꝛ in manus nabuchodonosor re
προσώπου αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας ναβουχοδονοσὸρ βα
gis babylonie: ꝛ in manꝰ chaldeoꝝ.
σιλέως τῆς βαβυλῶνος, καὶ εἰς χεῖρας τῶν χαλδαίων.
ꝛ piciam te ꝛ matrē tuā q̄ peperit
καὶ ἀπορρίψω σε καὶ τὴν μητέρα σου τὴν τεκοῦσάν
te in terrā vbi nō natꝰ es ibi. ibi moriemini. in
σε εἰς γῆν οὗ οὐκ ἐτέχθης ἐκεῖ. ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε. εἰς
aūt terrā quā ipi desiderāt aiabus suis illic
δὲ τὴν γῆν ἣν αὐτοὶ εὔχονται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐκεῖ
nō reuertenť. ihonoratus ē iechonias q̄si vas cuiꝰ
οὐ μὴ ἀποστρέψουσιν. ἠτιμώθη ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ
nō est vsus eius: qꝛ piectꝰ est ꝛ eiectus est in terrā
οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ, ὅτι ἐξερρίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν
quā nesciebat. terra tra tra audi verbū dn̄i. hec di=
ἣν οὐκ εἴδει. γῆ γῆ γῆ ἄκουε λόγον κυρίου. τάδε λέ=
cit dn̄s: scribe virū istū abdicatū ho=
γει κύριος, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄν=
minē: qꝛ nō crescet de semine eiꝰ
θρωπον, ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ
vir sedēs sup thronū dauid iperās vltra in
ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυὶδ ἄρχων ἔτι ἐν τῷ
iuda.
ἰούδα.

Ca.23.

O pastores dispergētes ꝛ disperdē=
Ὦ οἱ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύν=
tes oues pascue mee. ppter hoc hec dicit
τες πρόβατα τῆς νομῆς μου. διὰ τοῦτο τάδε λέγει
dn̄s deꝰ israel ad pastores pascē
κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοὺς ποιμαί
tes pplm meū. ecce dispersistis oues
νοντας τὸν λαόν μου. ἰδοὺ διεσκορπίσατε τὰ πρόβα
meas ꝛ expulistis eas ꝛ nō visitastis e=
τά μου καὶ ἐξώσατε αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐ
as: ecce ego vidicabo sup vos scd̄m mala stu
τά, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπι=
dia vr̄a. ꝛ ego suscipiā reli=
τηδεύματα ὑμῶν. καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοί
ctos ppl̄i mei ab oī
πους τοῦ λαοῦ μου ἀπὸ πάσης ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

---

[n]amatores tui.[x]Locutꝰ sū [y]ad te [z]in abundantia tua: [a]dixisti [b]non [c]audiā. [d]Hec est [e]via tua ꝏꝏꝏꝏ [f]ab adolescētia tua: [g]quia [h]non [i]audisti [k]vocē meam. [l]Oēs [m]pastores tuos [n]pa=scet [o]ventus: [p]& amatores tui [q]in captiuitatē [r]ibunt. [s]Et [t]tunc [u]confunderis [x]& erubesces [y]ab oī [z]malicia tua [a]q̄ sedes [b]in libano [c]& nidificas [d]in cedris. [e]Quō [f]cōgemuisti [g]cū venissent [h]tibi [i]dolores [l]q̄si [k]dolores [l]parturiētis. [m]Viuo [n]ego [o]dicit [p]dn̄s [q]qa [r]si [s]fuerit [t]ie=chonias [u]filius [x]ioachim [y]regis [z]iuda [a]annulus [b]in [c]manu [d]dextera mea: ꝏꝏ [f]inde [g]euellam eum. [h]Et dabo te [i]in manum ꝏꝏ [k]querentium [l]animā tuā: [m]& in manu [q]quorum [o]tu [p]formidas [q]faciem: [r]& in manu [s]nabuchodonosor [t]regis [u]babylōis: [x]& in ma nu [y]chaldeorū. [z]Et mittā [a]te [b]& [c]matrem tuam [d]que [e]genuit te [f]in ꝏꝏꝏꝏ [g]terram [h]alienam [m]in qua [l]nati [k]non [l]estis: ꝏꝏꝏ [n]ibiq̄ [o]moriemini. [p]Et in [q]terram ꝏꝏꝏꝏ [r]ad quam [s]ipsi [t]leuant [x]ani mam suam ꝏꝏꝏꝏ [y]vt reuertātur [z]illuc: [b]non [c]reuertētur. [d]Nunqd vas fictile atq̄ [f]cōtritū [g]vir [h]iste [i]iechonias. [k]Nunquid ꝏ [l]vas [m]absq̄ oī [n]voluptate. [p]Quare [q]abiecti sunt [r]ipsi [s]& semen eius [t]& proiecti [u]in [x]terram [y]quam ꝏꝏ [z]ignorauerūt. [b]Terra [c]ter ra [d]terra [e]audi ꝏꝏꝏꝏ [f]sermonē [g]domini. [h]Hec [i]dicit [k]dominus. [l]Scribe [n]virum [o]istū [p]sterilē [q]virū q [t]in diebus suis [r]nō [s]prospe rabitur. [x]Nec [u]enim [y]erit [z]de semine eius [a]vir ꝏꝏ [b]qui sedeat [c]super [d]solium [e]dauid: [f]& potestatem ha beat [g]vltra [h]in iuda. 23.

UE [b]pastoribus [c]qui di sperdūt [d]& dilacerant [f]gregem [g]pascue mee [h]di=cit [i]dominus. [k]Ideo ꝏꝏ [l]hec [m]dicit [n]dominus [o]deꝰ [p]israel [q]ad ꝏꝏꝏꝏ [r]pastores [s]qui pascūt [u]po populum meum. [x]Vos ꝏ [y]dispersistis [a]gregem meū [b]& eiecistis eos [c]& non ꝏ [d]visitastis [e]eos. [f]Ecce ego [g]visitabo [h]super vos ꝏꝏ [k]maliciam [l]studioꝝ vestro rū: [m]ait [n]dominꝰ. [o]Et ego [p]congregabo [r]reliquias [s]gregis mei [t]de omnibus

---

מְאַהֲבָיִךְ׃ דִּבַּרְתִּי אֵלַיִךְ בְּשַׁלְוֹתַיִךְ — אהב שלה
אָמַרְתְּ לֹא אֶשְׁמָע זֶה דַרְכֵּךְ — שמע
מִנְּעוּרַיִךְ כִּי לֹא שָׁמַעַתְּ בְּקוֹלִי׃ כָּל — נער
רֹעַיִךְ תִּרְעֶה רוּחַ וּמְאַהֲבַיִךְ בַּשְּׁבִי — רעה אהב
יֵלֵכוּ כִּי אָז תֵּבֹשִׁי וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל — שבה בוש
רָעָתֵךְ׃ יֹשַׁבְתִּי בַּלְּבָנוֹן מְקֻנַּנְתִּי — כלם רוע
בָּאֲרָזִים מַה נֵּחַנְתְּ בְּבֹא לָךְ — חנן
חֲבָלִים חִיל כַּיֹּלֵדָה׃ חַי אָנִי נְאֻם — חול ילד
יְהוָה כִּי אִם יִהְיֶה כָּנְיָהוּ בֶּן יְהוֹיָקִים
מֶלֶךְ יְהוּדָה חוֹתָם עַל יַד יְמִינִי כִּי — חתם ימן
מִשָּׁם אֶתְּקֶנְךָּ׃ וּנְתַתִּיךָ בְּיַד — נתק נתן
מְבַקְשֵׁי נַפְשֶׁךָ וּבְיַד אֲשֶׁר אַתָּה — בקש
יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר — גור פנה
מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד הַכַּשְׂדִּים׃ וְהֵטַלְתִּי — טול
אֹתְךָ וְאֶת אִמְּךָ אֲשֶׁר יְלָדַתְךָ עַל
הָאָרֶץ אַחֶרֶת אֲשֶׁר לֹא יֻלַּדְתֶּם
שָׁם וְשָׁם תָּמוּתוּ׃ וְעַל הָאָרֶץ — מות
אֲשֶׁר הֵם מְנַשְּׂאִים אֶת נַפְשָׁם — נשא
לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ׃ הַעֶצֶב — שוב
נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ אִם — בזה נפץ
כְּלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ מַדּוּעַ הוּטְלוּ הוּא — כלה מדע
וְזַרְעוֹ וְהֻשְׁלְכוּ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר — טול שלך
לֹא יָדָעוּ׃ אֶרֶץ אֶרֶץ אָרֶץ שִׁמְעִי
דְּבַר יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת
הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא יִצְלַח — ערר צלח
בְּיָמָיו כִּי לֹא יִצְלַח מִזַּרְעוֹ אִישׁ — יום
יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד וּמֹשֵׁל עוֹד
בִּיהוּדָה׃

Cap. xxiij

הוֹי רֹעִים מְאַבְּדִים וּמְפִצִים — רעה אבד
אֶת צֹאן מַרְעִיתִי נְאֻם יְהוָה׃ לָכֵן — פוץ רעה
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל
הָרֹעִים הָרֹעִים אֶת עַמִּי אַתֶּם
הֲפִצֹתֶם אֶת צֹאנִי וַתַּדִּחוּם וְלֹא — דחה
פְקַדְתֶּם אֹתָם הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיכֶם
אֶת רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם יְהוָה׃ וַאֲנִי — רוע עלל
אֲקַבֵּץ אֶת שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל — קבץ

הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם
וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְהֶן עַל נְוֵהֶן וּפָרוּ וְרָבוּ — שוב פרה
וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא — רבה קום
יִירְאוּ עוֹד וְלֹא יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקֵדוּ — רעה ירא
נְאֻם יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם — חתת פקד
יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק — בוא
וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט — צדק
וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה — שכל שפט
וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה שְׁמוֹ — יום ישע
אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃ לָכֵן הִנֵּה — שכן
יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְלֹא יֹאמְרוּ — קרא
עוֹד חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי — יום בוא
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ כִּי אִם חַי — אמר עלה
יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת — בוא
זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה — צפן
וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים — דחה
שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמָתָם׃ לַנְּבִאִים
נִשְׁבַּר לִבִּי בְקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל עַצְמוֹתַי — שבר
הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁכּוֹר וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ — היה שכר
יַיִן מִפְּנֵי יְהוָה וּמִפְּנֵי דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ׃ — פנה
כִּי מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי מִפְּנֵי — נאף
אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת — נוה
מִדְבָּר וַתְּהִי מְרוּצָתָם רָעָה — דבר היה
וּגְבוּרָתָם לֹא כֵן׃ כִּי גַם נָבִיא גַם — רוץ רוע
כֹּהֵן חָנֵפוּ גַּם בְּבֵיתִי מָצָאתִי רָעָתָם — גבר נבא
נְאֻם יְהוָה׃ לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם — היה
כַּחֲלַקְלַקּוֹת בָּאֲפֵלָה יִדַּחוּ וְנָפְלוּ — דחה
בָהּ כִּי אָבִיא עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת — בוא שנה
פְּקֻדָּתָם נְאֻם יְהוָה׃ וּבִנְבִיאֵי — נבא
שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִפְלָה הִנַּבְּאוּ בַבַּעַל — ראה
וַיַּתְעוּ אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל׃ וּבִנְבִאֵי — תעה
יְרוּשָׁלַם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה נָאוֹף — נאף
וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים — רוע
לְבִלְתִּי שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ הָיוּ — שוב היה
לִי כֻלָּם כִּסְדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה׃
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַל

terris ad aquas eiecero eos illuc: & conuertā eos ad rura sua: & crescēt & multiplicabūtur: & suscitabo sup eos pastores: & pascent eos. Non formidabunt vltra: & non pauebūt: & nullus q̄retur ex numero dicit dn̄s. Ecce dies veniūt dicit dn̄s: & suscitabo dauid germē iustum: & regnabit rex: & sapiens erit: & faciet iudiciū & iusticiā in terra. In dieb9 illis saluabitur iuda: & israel hītabit cōfidenter. Et hoc est nomē qđ vocabūt eū: dn̄s iustus nr̄. Propter hoc ecce dies veniunt dicit dominus: & non dicent vltra viuit domin9 qui eduxit filios israel de terra egypti: sed viuit dominus qui eduxit & adduxit semen domus israel de terra aquilonis: & de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc: & habitabūt in terra sua. Ad prophetas Contritū est cor meū in medio mei: cōtremuerūt oīa ossa mea. Factus sū quasi vir ebri9: & q̄si hō madidus a vino: a facie dn̄i & a facie verborum sanctorū eius: qa adulteris repleta est terra: qa a facie maledictionis luxit terra: arefacta sunt arua deserti. Factus est cursus eorum malus: & fortitudo eorum dissimilis. Propheta nāq3 & sacerdos polluti sūt: & in domo mea īueni malū eorū: ait dn̄s. Idcirco via eorum erit q̄si lubricū in tenebris: impellētur eī & corruēt in ea. Afferā enim sup eos mala: annum visitationis eorū ait dominus. Et in prophetis samarie vidi fatuitatē: & prophetabāt in baalim & decipiebāt ppl'm meū israel. Et in prophetis hierusalem vidi similitudinem adulterantium & iter mēdacii. Et cōfortauerūt manus pessimorū: vt non cōuerteretur vnusq̄sq3 a malicia sua. Facti sūt mihi oēs vt sodoma: & hītatores ei9 q̄si gomorra. Proptea hec dicit dn̄s exercituum ad

terra q̄ expuli eos illuc: ⁊ restituam eos in
τῆς γῆς οὗ ἐξῶσα αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ καταστήσω αὐτοὺς εἰς
pascua sua. ⁊ crescent ⁊ multiplicabunt:
τὴν νομὴν αὐτῶν. καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται,
⁊ suscitabo eis pastores q̄ pascent eos:
καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς ποιμένας οἳ ποιμανοῦσιν αὐτούς,
⁊ nō formidabunt vltra neq3 pauebunt neq3 requi
καὶ οὐ φοβηθήσονται ἔτι οὐδὲ πτοηθήσονται οὐδὲ ἐκζητη
rent dicit dn̄s. ecce dies veniunt dicit do=
θήσονται λέγει κύριος. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύ=
min9: ⁊ suscitabo dauid orientem iustū: ⁊ re=
ριος, καὶ ἀναστήσω τῷ δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, καὶ βα
gnabit rex ⁊ intelliget ⁊ faciet iudiciū ⁊
σιλεύσει βασιλεὺς καὶ συνήσει καὶ ποιήσει κρίμα καὶ
iusticiam in t̄ra. in diebus eius salua=
δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ σωθή=
bitur iuda: ⁊ israel hītabit cōfidēter: ⁊ ē.16.
σεται ἰούδας, καὶ ἰσραὴλ κατασκηνώσει πεποιθώς, καὶ
hoc nomē eius q̄ vocabit eum dn̄s iosedech.
τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὃ καλέσει αὐτὸν κύριος ἰωσεδέκ.
ppt hoc ecce dies veniūt dicit dn̄s: ⁊ nō
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ οὐκ
dicent vltra viuit dn̄s: q̄ eduxit domū israel de t̄ra
ἐροῦσιν ἔτι ζῇ κύριος, ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἐκ γῆς
egypti. sed viuit dn̄s q̄ adduxit ⁊ cōgregauit
αἰγύπτου. ἀλλὰ ζῇ κύριος ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν
omne semen israel de t̄ra aq̄lonis: ⁊ de cun=
ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πα
ctis regionib9 q̄ expulsi sunt illuc: ⁊ restituit
σῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν
eos in locum suum. in pphetis cōtritu3
αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. ἐν τοῖς προφήταις συνετρί
est cor meū: in me cōmota sūt oīa ossa mea:
βη ἡ καρδία μου, ἐν ἐμοὶ ἐσαλεύθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου,
fact9 su3 q̄si vir cōtritus ⁊ q̄si homo ca
ἐγενήθην ὡς ἀνὴρ συντετριμμένος καὶ ὡσεὶ ἄνθρωπος συ
ptus ⁊ vino a facie dn̄i ⁊ a fa=
νεχόμενος ἀπὸ οἴνου ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προ
cie decoris glīe eius: q2 adulteris repleta ē
σώπου εὐπρεπείας δόξης αὐτοῦ, ὅτι μοιχῶν ἐπλήσθη
terra: q2 a facie hop luxit terra: arefacta
ἡ γῆ, ὅτι ἀπὸ προσώπου τούτων ἐπένθησεν ἡ γῆ, ἐξηράνθη
sunt pascua deserti: ⁊ fact9 ē cursus eop ma
σαν αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου, καὶ ἐγένετο ὁ δρόμος αὐτῶν πο
lus: ⁊ fortitudo eop nō sic: q2 sacerdos ⁊ pphe
νηρός, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν οὐχ οὕτως, ὅτι ἱερεὺς καὶ προφή
ta polluti sunt: ⁊ in domo mea vidi malitias eo=
της ἐμολύνθησαν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδον πονηρίας αὐ=
rū dicit dn̄s. pptea fiat via illop ipsis
τῶν λέγει κύριος. διὰ τοῦτο γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν αὐτοῖς
in lubricū in caligie: ⁊ supplantabūtur ⁊ cor=
εἰς ὀλίσθημα ἐν γνόφῳ, καὶ ὑποσκελισθήσονται καὶ πε=
ruent in ea: q2 īferam sup eos mala in anno
σοῦνται ἐν αὐτῇ, διότι ἐπάξω ἐπ᾽ αὐτοὺς κακὰ ἐν ἐνιαυ
visitatiōis eop dicit dn̄s. ⁊ in pphe=
τῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν λέγει κύριος, καὶ ἐν τοῖς προφή=
tis samarie vidi iniq̄tates pphetauerunt in ba=
ταις σαμαρείας εἶδον ἀνομήματα προεφήτευσαν ἐπὶ βα
al: ⁊ deceperunt ppl'm meū israel. ⁊ in
άλ, καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐν τοῖς
pphetis hierusalem vidi horribilia adulterātes ⁊
προφήταις ἱερουσαλὴμ ἑώρακα φρικτὰ μοιχωμένους καὶ
ambulantes in mēdaciis: ⁊ apphendentes ma=
πορευομένους ἐν ψεύδεσιν, καὶ ἀντιλαμβανομένους χει
nus malop: ne cōuerteretur vnusq̄sq3 a vi=
ρῶν πονηρῶν, τοῦ μὴ ἀποστραφῆναι ἕκαστον ἀπὸ τῆς ὁ=
a sua mala. facti sunt mihi oēs q̄si so=
δοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. ἐγενήθησάν μοι πάντες ὡς σό
doma ⁊ hītantes eam q̄si gomorra. ppte=
δομα καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ὥσπερ γόμορρα. διὰ τοῦ
rea hec dicit dn̄s exercituu3 ad ē.9.
το τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων πρός

Trãſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

pphetas ecce ego cibo eos dolorib⁹: τ
τοὺς προφήτας· ἰδοὺ ἐγὼ ψωμίζω αὐτοὺς ὀδύνας, καὶ
potabo eos aq̃ amara: q: a pphetis ie
ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ πικρόν, ὅτι ἀπὸ τῶν προφητῶν ἱε
rufalẽ egreſſa ẽ pollutio oĩ terre. ſic dicit
ρουσαλὴμ ἐξῆλθεν μολυσμὸς πάσῃ τῇ γῇ. οὕτως λέγει
dñs omp̃s: ne audiatis verba p=
κύριος ὁ παντοκράτωρ, μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν προ
phetaꝝ pphetantiũ vobis. q: vanã faciũt ipĩ
φητῶν τῶν προφητευόντων ὑμῖν. ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοὶ
uiſionẽ a corde coꝝ. loquũt τ nõ de ore
ὅρασιν. ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. λαλοῦσιν καὶ οὐκ ἀπὸ στόμα
dñi dicũt abiicientib⁹ verbũ
τος κυρίου λέγουσιν τοῖς ἀπωθουμένοις τὸν λόγον
dñi. pax erit vobis: τ oibus ãbulanti=
κυρίου. εἰρήνη ἔσται ὑμῖν, καὶ πᾶσι τοῖς πορευομέ
bus volũtatib⁹ ſuis. omni ãbulanti in erro=
νοις τοῖς θελήμασιν αὐτῶν. παντὶ πορευομένῳ ἐν πλά=
re cordis ſui nõ veniẽt ſup te mala: qm̃ q̃s ſtetit
νῃ καρδίας αὐτοῦ οὐχ ἥξει ἐπὶ σὲ κακά, ὅτι τίς ἔστη
in ſubſiſtẽtia dñi τ vidit τ audiuit ſmonẽ e=
ἐν ὑποστήματι κυρίου καὶ ἴδεν καὶ ἤκουσεν τὸν λόγον αὐ
ius: q̃s aurib⁹ pcepit τ audiuit: ecce cõmotio a
τοῦ; τίς ἐνωτίσατο καὶ ἤκουσεν; ἰδοὺ σεισμὸς παρὰ
dño τ ira egreditur in cõmotionẽ. cõuer=
κυρίου καὶ ὀργὴ ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμόν. συστρεφο=
ſa in impios veniet: τ nõ reuertetur fu
μένη ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἥξει, καὶ οὐκ ἀποστρέψει ὁ θυ=
ror dñi donec faciat illud τ donec ſuſcitet il=
μὸς κυρίου ἕως ἂν ποιήσῃ αὐτὸ καὶ ἕως ἂν ἀναστήσῃ αὐ
lud a conatu cordis ſui. ĩ nouiſſimis
τὸ ἀπὸ ἐγχειρήματος καρδίας αὐτοῦ. ἐπ' ἐσχάτων
dieb⁹ ĩtelligẽt ea. nõ mittebam
τῶν ἡμερῶν νοήσουσιν αὐτά. οὐκ ἀπέστελλον τοὺς
pphetas: τ ipĩ currebant. nõ loquut⁹ ſũ ad
προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον. οὐκ ἐλάλησα πρὸς
eos: τ ipĩ pphetabant. τ ſi ſtetiſ
αὐτούς, καὶ αὐτοὶ προεφήτευον. καὶ εἰ ἔστη
ſent in ſubſiſtẽtia mea τ audiſſent verba mea: τ
σαν ἐν ὑποστάσει μου καὶ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, καὶ
ppl'm meũ auertiſſent a malis ſtudi=
τὸν λαόν μου ἂν ἀπέστρεφον ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτη=
is ſuis. deus appropĩq̃ns ego ſum dicit dñs:
δευμάτων αὐτῶν. θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι λέγει κύριος,
τ nõ de⁹ de longe. ſi abſcondet homo in ab=
καὶ οὐχὶ θεὸς πόρρωθεν. εἰ κρυβήσεται ἄνθρωπος ἐν κρυ
ſcõditis τ ego nõ videbo eum: dicit dñs. nũqd nõ
φαίοις καὶ ἐγὼ οὐκ ὄψομαι αὐτόν, λέγει κύριος. μὴ οὐ=
celum τ trã ego ĩpleo: dicit dñs.
χὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει κύριος.
audiui q̃ loquũtur pphete q̃ pphetant in
ἤκουσα ἃ λαλοῦσιν οἱ προφῆται ἃ προφητεύουσιν ἐπὶ
noĩe meo mẽdacia dicẽtes: ſomniaui ſom=
τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ λέγοντες, ἐνυπνιασάμην ἐνύ
niũ: vſq; quo erit in corde pphetaꝝ
πνιον, ἕως πότε ἔσται ἐν καρδίᾳ τῶν προφητῶν τῶν
pphetantiũ mẽdacia: τ cũ pphetant ip̃=
προφητευόντων ψευδῆ, καὶ ἐν τῷ προφητεύειν αὐ=
ſi voluntates cordis eoꝝ cogi=
τοὺς τὰ θελήματα τῆς καρδίας αὐτῶν τῶν λογιζο=
tantiũ vt obliuiſcãt nominis mei in
μένων τοῦ ἐπιλαθέσθαι τοῦ ὀνόματός μου ἐν τοῖς
ſomniis ſuis q̃ narrabant vnuſq̃ſq; ad pxi=
ἐνυπνίοις αὐτῶν ἃ διηγοῦντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλη=
mũ ſuũ: ſicut obliti ſunt p̃res eoꝝ
σίον αὐτοῦ. καθάπερ ἐπελάθοντο οἱ πατέρες αὐτῶν
noĩs mei in baal. ppheta in quo
τοῦ ὀνόματός μου ἐν τῇ βαάλ. ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ
ſomniũ eſt: narret ſomniũ ſuũ: τ in q̃
ἐνύπνιόν ἐστιν, διηγησάσθω τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ

Trãſla.B.Hie.

prophetas. Ecce ego cibabo eos abſintio: & potabo eos felle. A pphetis enĩ hieruſalem egreſſa eſt pollutio ſup oẽm terram. Hec dicit dñs exercituũ. Nolite audire verba pphetarũ qui prophetant vobis & decipiunt vos. Viſionem cordis ſui loquũtur nõ de ore dñi. Dicunt his qui blaſphemãt me: locutus eſt dñs: pax erit vobis: & oĩbus qui ambulant in prauitate cordis ſui dixerunt: nõ veniet ſuper vos malũ. Quis enim affuit in cõſilio domini & vidit & audiuit ſermonẽ eius? Quis cõſiderauit verbũ illius & audiuit? Ecce turbo dñice indignationis egredietur & tempeſtas erumpens ſuper caput impiorũ veniet. Non reuertetur furor dñi vſq; dum faciat & vſq; duz cõpleat cogitationẽ cordis ſui. In nouiſſimis dieb⁹ intelligetis cõſilium eius. Non mittebam prophetas & ipſi currebant: non loquebar ad eos: & ipſi pphetabãt. Si ſtetiſſent in cõſilio meo & nota feciſſent verba mea poplo meo auertiſſent vtiq; eos a via ſua mala & cogitationib⁹ ſuis peſſimis. Putas ne de⁹ e vicino ego ſum dicit dñs: & nõ de⁹ de longe? Si occultabitur vir in abſconditis: & ego non videbo eum dicit dñs? Nunquid non celum & terrã ego implebo dicit dominus? Audiui que dixerunt prophete prophetantes in nomĩe meo mẽdaciũ atq; dicentes. Sõniaui ſomniaui. Vſq; quo iſtud eſt in corde pphetarum vaticinantiũ mendaciũ & pphetantiũ ſeductiones cordis ſui? Qui volunt facere vt obliuiſcatur ppl's me⁹ nois mei ppter ſomnia corũ que narrãt vnuſquiſq; ad proximũ ſuum ſicut obliti ſunt patres eorũ nois mei propter baal. Propheta qui habet ſomnium narret ſomnium: & qui

Tex.heb.hiere.xxiij. Pritiua.heb.

הנביאים הנני מאכיל אתם לענה
והשקתים מי ראש כי מאת
נביאי ירושלם יצאה חנפה לכל
הארץ׃ כה אמר יהוה צבאות אל
תשמעו על דברי הנבאים הנבאים
לכם מהבלים המה אתכם חזון
לבם ידברו לא מפי יהוה׃ אמרים
אמור למנאצי דבר יהוה שלום
יהיה לכם וכל הלך בשררות
לבו אמרו לא תבוא עליכם רעה׃
כי מי עמד בסוד יהוה וירא
וישמע את דברו מי הקשיב דברו
וישמע׃ הנה סערת יהוה חמה
יצאה וסער מתחולל על ראש
רשעים יחול׃ לא ישוב אף יהוה
עד עשתו ועד הקימו מזמות לבו
באחרית הימים תתבוננו בה בינה׃
לא שלחתי את הנביאים והם
רצו לא דברתי אליהם והם
נבאו׃ ואם עמדו בסודי וישמעו
דברי את עמי וישבום מדרכם
הרע ומרע מעלליהם׃ האלהי
מקרב אני נאם יהוה ולא אלהי
מרחק׃ אם יסתר איש במסתרים
ואני לא אראנו נאם יהוה הלוא
את השמים ואת הארץ אני מלא
נאם יהוה׃ שמעתי את אשר
אמרו הנבאים הנבאים בשמי
שקר לאמר חלמתי חלמתי׃ עד
מתי היש בלב הנבאים נבאי
השקר ונביאי תרמת לבם׃
החשבים להשכיח את עמי שמי
בחלומתם אשר יספרו איש
לרעהו כאשר שכחו אבותם את
שמי בבעל׃ הנביא אשר אתו
חלום יספר חלום ואשר דברי

נבא אכל
שקה ראש
שמע
הבל חזה
דבר פה
נאץ שלם
היה
בוא רוע
ראה
שמע קשב
חול
חול שוב
עשה קום
זמם יום
בין נבא
רוץ
שוב
רוע עלל
סתר
ראה
נבא
רמה
שכח
ספר
חלם

אתו ידבר דברי אמת מה לתבן | דבר
את הבר נאם יהוה הלוא כה דברי
כאש נאם יהוה וכפטיש יפצץ | פטש פוץ
סלע לכן הנני על הנביאם נאם
יהוה מגנבי דברי איש מאת | גנב
רעהו הנני על הנביאים נאם
יהוה הלקחים לשונם וינאמו נאם | לשן נאם
הנני על נבאי חלמות שקר נאם
יהוה ויספרום ויתעו את עמי | ספר תעה
בשקריהם ובפחזותם ואנכי לא
שלחתים ולא צויתים והועיל לא | צוה יעל
יועילו לעם הזה נאם יהוה וכי
ישאלך העם הזה או הנביא או | שאל נבא
כהן לאמר מה משא יהוה ואמרת | נשא
אליהם את מה משא ונטשתי
אתכם נאם יהוה והנביא והכהן
והעם אשר יאמר משא יהוה
ופקדתי על האיש ההוא ועל
ביתו כה תאמרו איש על | אמר
רעהו ואיש אל אחיו מה ענה
יהוה ומה דבר יהוה ומשא
יהוה לא תזכרו עוד כי המשא | זכר
יהיה לאיש דברו והפכתם את
דברי אלהים חיים יהוה צבאות
אלהינו כה תאמר אל הנביא
מה ענך יהוה ומה דבר יהוה | ענה
ואם משא יהוה תאמרו לכן
כה אמר יהוה יען אמרכם את
הדבר הזה משא יהוה ואשלח | שלח
אליכם לאמר לא תאמרו
משא יהוה לכן הנני ונשיתי | נשה
אתכם נשא ונטשתי אתכם
ואת העיר אשר נתתי לכם
ולאבותיכם מעל פני ונתתי עליכם | פנה נתן
חרפת עולם וכלמות עולם אשר | עלם כלם
לא תשכח
שכח

habet sermonē meū: loq̄tur sermonē meū vere. Quid paleis ad triticū dicit dn̄s? Nūqd nō verba mea sunt q̄si ignis dicit dn̄s? et q̄si malleus cōterens petrā? Propterea ecce ego ad prophetas ait domin⁹ qui furantur verba mea vnusquisq; proximo suo. Ecce ego ad prophetas ait dn̄s q assumunt linguas suas & aiunt dicit dn̄s. Ecce ego ad prophetas somniātes mēdaciū dicit dn̄s: qui narrauerunt ea & seduxerūt ppl'm meū in mēdacio suo & in miraculis suis: cū ego non misissem eos: nec mandassem eis qui nihil profuerunt populo dicit dominus. Si igitur interrogauerit te pplus iste: vel propheta aut sacerdos dicens: quod est onus domini? dices ad eos. Vos estis onus. Proiiciam quippe vos dicit dominus. Et propheta & sacerdos & populus qui dicit onus domini visitabo super virum illum & super domum eius. Hec dicetis vnusquisq; ad proximū & ad fratrem suum. Quid respondit dominus: & quid locutus est dn̄s? Et onus dn̄i vltra non memorabitur: quia onus erit vnicuiq; sermo su⁹. Et peruertistis verba dei viuentis domini exercituum dei nostri. Hec dices ad prophetam. Quid respōdit tibi dn̄s: & quid locutus est dn̄s? Si autem onus dn̄i dixeritis: propter hoc hec dicit domin⁹. Quia dixistis sermonem istum onus dn̄i: & misi ad vos dicens: nolite dicere onus domini: propterea ecce ego tollam vos portans: & derelinquam vos & ciuitatem quam dedi vobis & patribus vestris a facie mea: & dabo vos in opprobriū sempiternū & in ignominiā eternā que nunq̄ obliuione delebitur. 24.

sermo me⁹ ad eū: narret ſmonē meū
ὁ λόγος μου πρὸς αὐτόν, διηγησάσθω τὸν λόγον μου
in veritate. q̄d palea ad triticū? sic
ἐπ' ἀληθείας. τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον; οὕτως οἱ
verba mea. nōne verba mea sicut ignis cōburēs dicit
λόγοι μου. οὐχ οἱ λόγοι μου ὥσπερ πῦρ φλέγον λέγει
dn̄s: et sicut securis icidēs petram? ꝓpterea ecce
κύριος, καὶ ὡς πέλεκυς κόπτων πέτραν; διὰ τοῦτο ἰδοὺ
ego ad ꝓphetas dicit dn̄s de⁹ q̄ furātur verba mea vnusq̄sq; a ꝓximo
ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας λέγει κύριος ὁ θεὸς τοὺς κλέπτοντας τοὺς λόγους μου ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον
suo. ecce ego ad ꝓphetas dicit dn̄s:
αὐτοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας λέγει κύριος,
emittentes ꝓphetias lingue: et dormitātes dormitationē suā. ecce ego ad ꝓphetas
τοὺς ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης, καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας
ꝓphetantes somnia mēdacia: et enarrabāt ea:
τοὺς προφητεύοντας ἐνύπνια ψευδῆ, καὶ διηγοῦντο αὐτά,
et seduxerunt ppl'm meū in mēdatiis suis:
καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν,
et in erroribus suis: et ego nō misi eos: et nō mandaui eis: et vtilitate nō
καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτούς, καὶ ὠφέλειαν οὐκ
ꝓderunt pplo huic dicit dn̄s: et si
ὠφελήσουσιν τὸν λαὸν τοῦτον λέγει κύριος, καὶ ἐὰν
ĩterrogauerit te ppl's iste: vel sacerdos aut ꝓpheta dicens: q̄ assumptio dn̄i? et dices eis: vos
ἐρωτήσῃ σε ὁ λαὸς οὗτος, ἢ ἱερεὺς ἢ προφήτης λέγων, τί τὸ λῆμμα κυρίου; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ὑμεῖς
estis assumptio: et allidā vos dicit dn̄s: et
ἐστὲ τὸ λῆμμα, καὶ ῥάξω ὑμᾶς λέγει κύριος, καὶ ὁ
ꝓpheta et sacerdos et ppl's q̄ dixerit assumptio dn̄i: et vlciscar hoiem illum et
προφήτης καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς οἳ ἂν εἴπωσιν λῆμμα κυρίου, καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ
domū eius. q: sic dicetis vnusq̄sq; ad
τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὅτι οὕτως ἐρεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν
ꝓximū suū: et vnusq̄sq; ad fratrē suū. q̄d r̄ñdit dn̄s: et q̄d locut⁹ est dn̄s: et assumptio dn̄i
πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. τί ἀπεκρίθη κύριος, καὶ τί ἐλάλησεν κύριος, καὶ λῆμμα κυρίου
non nominabit vltra: q: assūptio dn̄i erit
οὐ μὴ ὀνομάσητε ἔτι, ὅτι τὸ λῆμμα κυρίου ἔσται τῷ
homini sermo eius: et puertistis verba dei
ἀνθρώπῳ ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ ἐξεστρέψατε τοὺς λόγους θεοῦ
viuētis. sic dicetis ad ꝓphetam: q̄d locutus
ζῶντος. οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην, τί ἐλάλησεν
est dn̄s deus nr̄? ꝓpterea hec dicit dn̄s:
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν; διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος,
eo q̄ dixistis ſmonē istum assumptio dn̄i: et
ἀνθ' ὧν εἴπατε τὸν λόγον τοῦτον λῆμμα κυρίου, καὶ
misi ad vos dicēs: nō dicetis assūptio domini. ꝓpterea ecce ego assumo et allido
ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς λέγων, οὐκ ἐρεῖτε λῆμμα κυρίου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσσω
vos: et ciuitatē quā dedi vobis et patribus vr̄is et dabo sup vos opprobriū sēpitnū:
ὑμᾶς, καὶ τὴν πόλιν ἣν δέδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον,
et ignominiā eternā: q̄ non obliuioni tradet.
καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται. Ca.24.

Oſtendit mihi dn̄s duos calathos ficuū po=
Ἔδειξέν μοι κύριος δύο καλάθους σύκων κει=
ſitos ante faciem tēpli dn̄i: poſtq̄ trāſmi=
μένους κατὰ πρόσωπον ναοῦ κυρίου, μετὰ τὸ ἀποι
grē fecit nabuchodonoſor rex babylonis ie
κίσαι ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος τὸν ἰε
choniā filiū ioachī regem iuda: ⁊ prī
χονίαν υἱὸν ἰωακεὶμ βασιλέα ἰούδα, καὶ τοὺς ἄρ
cipes ⁊ artifices ⁊ vinctos
χοντας καὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς δεσμώτας
de hieruſalem. ⁊ adduxeſt eos in babylonem:
ἐξ ἱερουσαλὴμ. καὶ ἤγαγον αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα,
calathus vnus ficuū bonaꝝ valde: ſicut fi=
ὁ κάλαθος ὁ εἷς σύκων χρηστῶν σφόδρα, ὡς τὰ σῦ
cus tꝑanee: ⁊ calathus alter ficuum
κα τὰ πρώϊμα, καὶ ὁ κάλαθος ὁ ἕτερος σύκων
malaꝝ valde: q̄ non comedētur pre malitia
πονηρῶν σφόδρα, ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πονηρίας
I.a. earum. ⁊ dixit dn̄s ad me: q̄d tu vides hiere
αὐτῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, τί σὺ ὁρᾷς ἱερε
mia? ⁊ dixi: ficus: ficus bonas bonas
μία; καὶ εἶπα, σῦκα, τὰ σῦκα τὰ χρηστὰ χρηστὰ
valde. ⁊ malas: malas valde: q̄ nō comedē=
λίαν. καὶ τὰ πονηρά, πονηρὰ λίαν, ἃ οὐ βρωθήσε
tur pre malitia eaꝝ. ⁊ factū ē verbū dn̄i
ται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
ad me dicens: hec dicit dn̄s de⁹ iſrael:
πρός με λέγων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ſicut ficus bone iſte: ſic cognoſcam
ὡς τὰ σῦκα τὰ χρηστὰ ταῦτα, οὕτως ἐπιγνώσομαι
trāſmigratos iudeos: q̄s emiſi de
τοὺς ἀποικισθέντας ἰουδαίους, οὓς ἐξαπέσταλκα ἐκ
loco iſto in trā chaldeoꝝ in bona.
τοῦ τόπου τούτου εἰς γῆν χαλδαίων εἰς ἀγαθά.
⁊ firmabo oculos meos ſuꝑ eos in bo=
καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς ἀγα=
na: ⁊ reducam eos in trā hanc.
θά, καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην.
⁊ reedificabo eos ⁊ non deſtruā ⁊ planta=
καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ καθελῶ καὶ καταφυ
bo eos ⁊ nō euellaꝫ. ⁊ dabo eis coꝛ
τεύσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω. καὶ δώσω αὐτοῖς καρδί
C vt ſciant ipi me: qꝛ ego ſum dn̄s. ⁊ e=
αν τοῦ εἰδέναι αὐτοὺς ἐμέ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ ἔσον
Infra. rūt mihi in pplm: ⁊ ego ero illis in deū. qꝛ
31.b. ταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. ὅτι
cōuertentur ad me ex toto coꝛde ſuo. ⁊
ἐπιστραφήσονται ἐπ᾽ ἐμὲ ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν. καὶ
ſicut ficus male q̄ nō comedent p̄ ma
ὡς τὰ σῦκα τὰ πονηρὰ ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πο
litia eaꝝ: hec dicit dn̄s: ſic tradam
νηρίας αὐτῶν, τάδε λέγει κύριος, οὕτω παραδώ
ſedechiā regē iuda ⁊ pnci=
σω τὸν σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ τοὺς μεγι=
pes eius ⁊ reliquū hieruſalem
στᾶνας αὐτοῦ καὶ τὸ κατάλοιπον ἱερουσαλὴμ τοὺς
q̄ derelicti ſunt in tra iſta ⁊ habitā=
ὑπολελειμμένους ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τοὺς κατοι=
tes in egypto: ⁊ dabo eos in diſperſio=
κοῦντας ἐν αἰγύπτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπι
nem oībus regnis tre. ⁊ erunt
σμὸν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς. καὶ ἔσον=
in opprobriū ⁊ in parabolam ⁊ in odiuꝫ
ται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς παραβολὴν καὶ εἰς μῖσος
D ⁊ in maledictionē ī omni loco q̄ expellā eos
καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐξώσω αὐτοὺς
illuc. ⁊ mittam in eos famē ⁊
ἐκεῖ. καὶ ἀποστελῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸν λιμὸν καὶ τὸν
Infra. moꝛtē ⁊ gladium
29.d. θάνατον καὶ τὴν μάχαιραν

Oſtendit mihi [b]dominus:[c]& ecce [d]duo[e]calathi plēi[f]ficis[g]poſiti[h]ante [i]templū[k]dn̄i:[l]poſtq̄[m]trāſtulit[n]nabuchodonoſor [o]rex[p]babylonis[r]iechoniā [s]filium[t]ioachim [u]regem[x]iuda[y]&[z]principes eius[b]& [c]fabrum[d]&[e]incluſorē[f]de hieruſalem: [g]& adduxit eos[h]in babylonē.[i]Calathus[k]vn⁹[l]ficus [m]bonas habebat[n]nimis: [o]vt ſolēt[o]ficus eſſe[p]primi tēporis.[q]Et calathus[r]vn⁹ [s]ficus hēbat[t]malas[u]nimis [x]que[y]comedi[z]nō poterāt [a]eo ꝙ eſſent male.[b]Et dixit[c]dn̄s[d]ad me.[e]Quid[f]tu [g]vides[h]hieremia? [i]Et dixi.[k]Ficus:[l]ficus[m]bonas: [n]bonas[o]valde:[p]& malas: [q]malas[r]valde: [s]que[u]comedi[t]nō poſſunt [x]eo ꝙ ſint male.[y]Et factū eſt[z]verbum[a]dn̄i[b]ad me[c]dicens.[d]Hec[e]dicit [f]dn̄s[g]deus[h]iſrael.[i]Sicut ficus[l]he [k]bone:[m]ſic[n]cognoſcam [p]tranſmigrationem [q]iuda[r]que[s]emiſi[t]de[u]loco [x]iſto in[y]terram[z]chaldeoꝝ [a]in bonum: [b]& ponam[c]oculos meos [d]ſuper eos[e]ad placandū.[f]Et reducam eos[g]in[h]terrā [i]hanc: [k]& edificabo eos[l]& non [m]deſtruā:[n]& plātabo eos [o]& non[p]euellam:[q]& dabo [r]eis[s]cor[t]vt ſciant [u]me:[x]quia[y]ego ſum[z]dn̄s.[a]Et erunt[b]mihi[c]in pplm: [d]& ego[e]ero[f]eis[g]in deum: [h]quia [i]reuertētur[k]ad me[l]in toto [m]corde ſuo.[n]Et ſicut ficus [o]peſſime[p]que[r]comedi[q]nō poſſunt[s]eo ꝙ ſint male: [u]hec[x]dicit[y]dominus:[z]ſic [a]dabo [c]ſedechiam[d]regem[e]iuda [f]&[g]principes eius [h]&[i]reliquos de[k]hieruſalē [l]qui remāſerunt [m]in vrbe[n]hac:[o]& qui habitant[p]in terra [q]egypti[r]Et dabo eos[s]ī vexationē[t]afflictionēq̄[u]oībus[x]regnis[y]terre:[z]in opprobriū:[a]& in parabolā: [b]& in prouerbiū[c]& in maledictionē[d]in vniuerſis[e]locis[h]ad[f]que[g]eieci eos:[i]& mittam[k]in eis [m]gladium[n]& [o]famem[p]& [q]peſtem:

Ca.xxiiij.
הִרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה — רָאָה שָׁנָה
שְׁנֵי דוּדָאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים לִפְנֵי — יָעַד פָּנָה
הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר — הֵכַל גָּלָה
מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת יְכָנְיָה בֶּן יְהוֹיָקִים
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת שָׂרֵי יְהוּדָה וְאֶת — שׂוּר
הֶחָרָשׁ וְאֶת הַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִַם — סָגַר
וַיְבִאֵם בָּבֶל׃ הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים — בּוֹא
טוֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבַּכֻּרוֹת — בָּכַר
וְהַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד — רוּעַ
אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וַיֹּאמֶר — אָכַל
יְהוָה אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ
וָאֹמַר תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת
טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד
אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וַיְהִי — הָיָה
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים
הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן אַכִּיר אֶת גָּלוּת — טוֹב נָכַר
יְהוּדָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן הַמָּקוֹם — גָּלָה קוּם
הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה׃
וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה — שׂוּם
וַהֲשִׁבֹתִים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת — שׁוּב
וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֱרֹס וּנְטַעְתִּים — בָּנָה הָרַס
וְלֹא אֶתּוֹשׁ׃ וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת — נָתַשׁ נָתַן
אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ לִי לְעָם — יָדַע הָיָה
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי
יָשֻׁבוּ אֵלַי בְּכָל לִבָּם׃ וְכַתְּאֵנִים — שׁוּב לֵבַב
הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ — רוּעַ אָכַל
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת — נָתַן
צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת שָׂרָיו — שׂוּר
וְאֵת שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלִַם הַנִּשְׁאָרִים — שָׁאַר
בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ וּנְתַתִּים לְזַעֲוָה לְרָעָה לְכֹל — רוּעַ
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְחֶרְפָּה וּלְמָשָׁל — מָלַךְ
לִשְׁנִינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל הַמְּקֹמוֹת — שָׁנַן קוּם
אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם׃ וְשִׁלַּחְתִּי בָם — דָּחָה
אֶת הַחֶרֶב וְאֶת הָרָעָב וְאֶת הַדָּבֶר

עַד תֻּמָּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי נָתַן
לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃
Cap.xxv. הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה עַל יִרְמְיָהוּ עַל
כָּל עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית רָבַע
לִיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל׃ אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ
הַנָּבִיא עַל כָּל עַם יְהוּדָה וְאֶל כָּל נָבָא
יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר׃ מִן שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן אָמוֹן
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלָי
וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכֵּים וְדַבֵּר דָּבַר שָׁכַם
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם׃ וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם
אֶת כָּל עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם
וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא הִטִּיתֶם נָטָה
אֶת אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ׃ לֵאמֹר שֻׁבוּ שׁוּב
נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרֹעַ רוּעַ
מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל הָאֲדָמָה עָלַל יָשַׁב
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם
לְמִן עוֹלָם וְעַד עוֹלָם׃ וְאַל תֵּלְכוּ עָלַם יָלַךְ
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
וּלְהִשְׁתַּחֲוֺת לָהֶם וְלֹא תַכְעִיסוּ שָׁחָה כָּעַס
אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע עָשָׂה רוּעַ
לָכֶם׃ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם יְהוָה
לְמַעַן הַכְעִסֵנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם
לְרַע לָכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה רוּעַ
צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר לֹא שְׁמַעְתֶּם
אֶת דְּבָרָי׃ הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי
אֶת כָּל מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן נְאֻם יְהוָה שָׁפַח צָפַן
וְאֶל נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי
וַהֲבִאֹתִים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת בּוֹא
וְעַל יֹשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים סָבַב חָרַם
לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחָרְבוֹת עוֹלָם׃ שׂוּם שָׁמַם
וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל עָלַם אָבַד
שׂוּשׂ

donec consumantur de
terra quam dedi
eis & patribus eorum.
25.
Verbum quod factū
est ad hieremiam de
omni populo iude in an
no quarto
ioachim filii iosie regis
iuda:
ipse est annus primus
nabuchodonosor
regis babylonis. Et locu
tus est hieremias
propheta ad omnē po-
pulum iuda & ad vniuer-
sos habitatores hierusa-
lem: dicens. A tertio
decimo anno iosie filii
ammon
regis iuda vsq ad diem
hanc: ipse est tertius
& vicesimus annus: fa-
ctū est verbū dn̄i ad me
& locutus sum ad vos de
nocte consurgens & lo-
quēs: & nō audistis. Et
misit dn̄s ad vos
oēs seruos suos prophe
tas consurgens diluculo
mittēsq: & nō audistis
neq inclinastis
aures vr̄as: vt audiretis:
cum diceret. Reuertimi-
ni vnusquisq a via sua
mala: & a pessimis
cogitationibus vestris: &
habitabitis in terra
quā dedit dominus vo
bis & patribus vestris
a seculo & vsq in secu-
lum. Et nolite ire
post deos alienos vt ser
uiatis eis:
adoretisq eos: neq
me ad iracundiā prouo-
cetis in operibus manuū
vestrarū: & non affligam
vos. Et nō audistis me
dicit dominus:
vt me ad iracūdiā ꝓuoca
retis in opibus manuum
vestrarū in malū vestrū.
Propterea hec dicit dn̄s
exercituum. Pro eo ꝙ
non audistis
verba mea ecce ego mit
tam & assumam
vniuersas cognationes
aquilonis: ait dominꝰ:
& nabuchodonosor re-
gē babylonis seruū meū:
et adducam eos super
terram istam
& sup habitatores eius:
& sup oēs nationes q̄ in
circuitu illius sunt: & in-
terficiā eos: & ponā eos
in stuporē & in sibilū &
& in solitudines sempi-
ternas. Perdāq ex eis vo
cem gaudii & vocem

donec deficiant de t̄ra quā dedi e-
ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἀπὸ τῆς γῆς ἣν ἔδωκα αὐ-
is: ꝛ p̄ribus eoꝝ.
τοῖς, καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Ca.25.
Verbum ꝙ factū est ad hieremiā sup om- A
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν ἐπὶ πάν-
nē pp̄lm iude in āno quarto
τα τὸν λαὸν ἰούδα ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ
ioachim filij iosie regis iuda. ipe an-
ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσία βασιλέως ἰούδα. αὐτὸς ἐνιαυ-
nus p̄mus nabuchodonosor regi baby-
τὸς πρῶτος τῷ ναβουχοδονόσωρ βασιλεῖ βαβυ-
lonis quē locutꝰ est hieremias ꝓpheta ad om-
λῶνος ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς πάν-
nē pp̄lm iuda ꝛ ad hītantes
τα τὸν λαὸν ἰούδα καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας
hierusalem dicens: in tertiodecimo āno io-
ἱερουσαλὴμ λέγων, ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἔτει ἰω-
sie filij ammos regis iuda ꝛ vsq ad di
σία υἱοῦ ἀμμῶς βασιλέως ἰούδα καὶ ἕως τῆς ἡμέ-
em hanc: vigīti ꝛ tres āni: ꝛ factū ē ver
ρας ταύτης, εἴκοσι καὶ τρία ἔτη. καὶ ἐγένετο ῥῆ-
bū dn̄i ad me ꝛ loquutꝰ sū ad vos mānī
μα κυρίου πρός με καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὀρθρί-
cās ꝛ loquēs ꝛ nō audistis: mittens
ζων καὶ λέγων καὶ οὐκ ἠκούσατε, ἀποςέλλων
ad vos seruos meos ꝓphetas di-
πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ὄρ-
luculo mittens ꝛ nō audistis: ꝛ nō
θρου ἀποςέλλων καὶ οὐκ εἰσηκούσατε, καὶ οὐ
attēdistis aurībꝰ vr̄is dicens: reuertimini
προσέχετε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν λέγων, ἀποςράφητε
iā vnusq̄sq a via sua mala
δὴ ἕκαςος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς
ꝛ a malis studijs vr̄is: B
καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν,
ꝛ habitate in t̄ra quā dedi vobis ꝛ S.18.b
καὶ κατοικήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ Infra
p̄ribus vr̄is a seculo ꝛ vsq ī sclm. ne am 35.c.
τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἀπ᾽ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος. μὴ πο- 4.Re.
buletis post deos alienos vt seruiatis eis ꝛ 17.b.
ρεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς καὶ
adoretis eos: ut nō ad iracūdiā ꝓuocetis me in
προσκυνεῖν αὐτοῖς, ὅπως μὴ παροργίσητέ με ἐν
operibꝰ manuū vr̄aꝝ ut affligā vos
τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς
ꝛ nō audistis me. ꝓpterea hec dicit do-
καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύ-
minꝰ: qm̄ non credidistis verbis meis:
ριος, ἐπειδὴ οὐκ ἐπιςεύσατε τοῖς λόγοις μου,
ecce ego mitto ꝛ assumā cognationē
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποςέλλω καὶ λήψομαι τὴν πατριὰν
aq̄lonis: ꝛ adducā eos sup t̄rā istam ꝛ
τοῦ βοῤῥᾶ, καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ
sup hītantes eā ꝛ sup omnes
ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ
gētes q̄ ī circuitu eius: ꝛ desolabo eos:
ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ἐξερημώσω αὐτούς,
ꝛ dabo eos in desolationē: ꝛ in si-
καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ εἰς συ-
bilum ꝛ in opprobriū sēpit̄nū: ꝛ perdā ex
ρισμὸν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ ἀπολῶ ἀπ᾽
eis vocē gaudij ꝛ vocē
αὐτῶν φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν

C

leticie: vocē ſponſi τ vocem ſponſe odorē
εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης ὀσμὴν
vnguēti τ lumē lucerne. τ erit vniuerſa tra in deſo=
μύρου καὶ φῶς λύχνου. καὶ ἔσαι πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφα=
lationē τ ſeruient gētes iſte regi
νισμὸν καὶ δουλεύσουσιν τὰ ἔθνη ταῦτα τῷ βασιλεῖ
babylonis ſeptuaginta ānis. τ cū cōple
τῆς βαβυλῶνος ἑβδομήκοντα ἔτη. καὶ ἐν τῷ συμ=
ti fuerit ſeptuaginta āni: vindicabo ſup
πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν
regem babylonis τ ſup gentē illam iniq
βασιλέα βαβυλῶνος καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο τὴν ἀδι
tatē eoꝝ dicit dn̄s: τ ſup trā chaldeoꝝ:
κίαν αὐτῶν φησὶν ὁ κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν χαλδαίων
τ ponam eos in deſolationē ſēpiternā. τ adducā
καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν αἰώνιον. καὶ ἐπάξω
ſup trā illam oīa verba mea q̄ locu
ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην πάντας τοὺς λόγους μου οὓς ἐλά
tꝰ ſum cō eam: omnia q̄ ſcripta ſunt in libro
λησα κατ᾽ αὐτῆς πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ
iſto. q̄cūq̄ ꝑphetauit hieremias cō oēs gen
τούτῳ. ὅσα προεφήτευσεν ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθ
tes: qm̄ ſeruierunt eis cū eſſent gētes multe τ
νη, ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς ὅτε ἦσαν ἔθνη πολλὰ καὶ
reges magni. τ reddam eis ſcd̄m ope
βασιλεῖς μεγάλοι. καὶ ἀποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔρ
ra ſua τ ſcd̄m facta manuū ſuaꝝ.
γα αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν αὐτῶν.
ſic dixit dn̄s deꝰ iſrael: ſume calicem
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, λάβε τὸ ποτήριον
vini meri huius de manu mea: τ po
τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου τούτου ἐκ χειρός μου, καὶ πο
tabis oēs gētes ad q̄s mittam te ad eos:
τιεῖς πάντα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἐξαποστελῶ σε ἐπ᾽ αὐτούς,
τ bibent τ voment τ inſanient a fa=
καὶ πίονται καὶ ἐξεμοῦνται καὶ ἐκμανήσονται ἀπὸ προ
cie gladij quē ego mitto inter eos.
σώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀναμέσον αὐτῶν.
τ accepi calicem de manu dn̄i τ potaui om
καὶ ἔλαβον τὸ ποτήριον ἐκ χειρὸς κυρίου καὶ ἐπότισα πάν
nes gētes ad q̄s miſit me dn̄s ad eas: hieru
τα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἀπέστειλέν με ὁ κύριος ἐπ᾽ αὐτά, τὴν ἱερου
ſalem: τ ciuitates iuda τ reges iuda
σαλήμ, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα καὶ βασιλεῖς ἰούδα
τ ꝑncipes eius: vt ponerē eas in ſolitudinē
καὶ ἄρχοντας αὐτοῦ, τοῦ θεῖναι αὐτὰς εἰς ἐρήμωσιν
τ in deſolationē τ in ſibilum τ in maledictionē
καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συριγμὸν καὶ εἰς κατάραν
ſicut dies iſta: τ pharaonē regē egypti
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ τὸν φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου
τ ſeruos eius: τ ꝑncipes eius
καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ
τ oēz pplm̄ eius: τ omnes mixti=
καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς συμ=
cios eius: τ omnes reges terre
μίκτους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς
hus: τ omnes reges philiſtinoꝝ aſca=
ὂυς, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἀλλοφύλων τὴν ἀσκα
lonē τ gazam: τ accarōem τ reli=
λῶνα καὶ τὴν γάζαν, καὶ τὴν ἀκκαρῶνα καὶ τὸ ἐπίλοι=
quū azoti τ idumeam τ moabitem τ
πον ἀζώτου καὶ τὴν ἰδουμαίαν καὶ τὴν μωαβίτην καὶ
filios ammon: τ oēs reges tyri: τ
τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πάντας βασιλεῖς τύρου, καὶ
reges ſidonis τ reges q̄ in
βασιλεῖς σιδῶνος καὶ βασιλεῖς τοὺς ἐν τῷ ooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

leticie: vocem ſponſi: & vocem ſponſe: vocē mole & lumen lucerne. Et erit vniuerſa terra oo hec in ſolitudinem: & in ſtuporem: & ſeruiēt oēs gentes iſte regi babylonis ſeptuaginta ooooooo annis. Cumq̄ impleti fuerint ſeptuaginta ooooo anni: viſitabo ſuper regem babylonis: & ſuper gentem illam dicit dominus iniquitatem eorū & ſuper terram chaldeorum: & ponam illam oo in ſolitudines ſempiternas. Et adducam ſuper terram illam omīa verba mea que oooooooooo locutus ſum cōtra eā oē quod ſcriptū eſt in libro iſto quecūq̄ ꝑphetauit hieremias aduerſuz oēs gentes: quia ſeruierunt eis cum eſſent ooooooo gentes multe & reges magni. ooooooooooooooo Et reddam eis ſecundū opera eorum & ſcd̄m factū manuū ſuarū. Quia ſic dicit dn̄s exercituū deus iſrael. Sume calicē vini oooooooooooooooooooooo furoris huius de manu mea & propinabis de oo illo cunctis gentibus ad quas ego ooooooooooooo mittam te: & bibent & turbabuntur oooooooooo & inſanient a facie gladii quem ego oooooooo mittam inter eos. Et accepi calicem oooooooooo de manu domini: & ꝑpinaui cunctis gentibus ad quas miſit me dn̄s: oooooooooooooooooooooo hieruſalē & ciuitatibus iuda & regibus eius oo & principibus eius: vt darē eos in ſolitudinē & in ſtuporē & in ſibilū & in maledictionē ſicut eſt dies iſta. Pharaoni regi egypti & oooooooooooooo ſeruis eius & principibꝰ eius & omī populo eiꝰ: & vniuerſis generaliter cunctis regibus terre oo auſitidis & cunctis regibus terre oooooooooooooo philiſtiim & aſcalonis & gaze ooooooooooooooo & accaroni & reliquiis azoti ooooooooooooooo & idumee & moab et filiis oooooooooooooooooo ammon & cunctis regibus tyri & vniuerſis oo regibus ſydonis: & regibꝰ terre inſulaꝝ q ſunt

שמחה קול חתן וקול כלה קול
רחים ואור נר: והיתה כל הארץ
הזאת לחרבה לשמה ועבדו
הגוים האלה את מלך בבל שבעים
שנה: והיה כמלאות שבעים
שנה אפקד על מלך בבל ועל
הגוי ההוא נאם יהוה את עונם
ועל ארץ כשדים ושמתי אתו
לשממות עולם: והבאותי על
הארץ ההיא את כל דברי אשר
דברתי עליה את כל הכתוב בספר
הזה אשר נבא ירמיהו על כל
הגוים: כי עבדו בם גם המה
גוים רבים ומלכים גדולים
ושלמתי להם כפעלם וכמעשה
ידיהם: כי כה אמר יהוה אלהי
ישראל אלי קח את כוס היין
החמה הזאת מידי והשקיתה
אתו את כל הגוים אשר אנכי
שלח אתך אליהם: ושתו והתגעשו
והתהללו מפני החרב אשר אנכי
שלח בינתם: ואקח את הכוס
מיד יהוה ואשקה את כל הגוים
אשר שלחני יהוה אליהם: את
ירושלם ואת ערי יהודה ואת מלכיה
את שריה לתת אתם לחרבה
לשמה לשרקה ולקללה כיום
הזה: את פרעה מלך מצרים ואת
עבדיו ואת שריו ואת כל עמו:
ואת כל הערב ואת כל מלכי ארץ
העוץ ואת כל מלכי ארץ
פלשתים ואת אשקלון ואת עזה
ואת עקרון ואת שארית אשדוד:
את אדום ואת מואב ואת בני
עמון: ואת כל מלכי צר ואת כל
מלכי צידון ואת מלכי האי אשר

כלל
ריח נור
היה
פקד
ענה
שום
עלם בוא
כתב
רבב גדל
עשה
לקח
שקה
שתה געש
הלל פנה
לקח
עיר
שור נתן
שמם

בעבר הים: ואת דדן ואת תימא ואת
בוז ואת כל קצוצי פאה: ואת קצץ
כל מלכי ערב ואת כל מלכי הערב
השכנים במדבר: ואת כל מלכי דבר
זמרי ואת כל מלכי עילם ואת כל
מלכי מדי: ואת כל מלכי הצפון צפן
הקרבים והרחקים איש אל אחיו
ואת כל הממלכות הארץ אשר על מלך
פני האדמה ומלך ששך ישתה פנה שתה
אחריהם: ואמרת אליהם כה אמר
יהוה צבאות אלהי ישראל שתו
ושכרו וקיו ונפלו ולא תקומו מפני קאה קום
החרב אשר אנכי שלח ביניכם: בנה
והיה כי ימאנו לקחת הכוס מידך מאן
לשתות ואמרת אליהם כה
אמר יהוה צבאות שתו תשתו: כי
הנה בעיר אשר נקרא שמי עליה קרא
אנכי מחל להרע ואתם הנקה חלל רוע
תנקו לא תנקו כי חרב אני קרא נקה
על כל ישבי הארץ נאם יהוה
צבאות: ואתה תנבא אליהם את נבא
כל הדברים האלה ואמרת אליהם
יהוה ממרום ישאג וממעון קדשו רום שאג
יתן קולו שאג ישאג על נוהו עון נתן
הידד כדרכים יענה אל כל ישבי הדד ענה
הארץ: בא שאון עד קצה הארץ בוא שאה
כי ריב ליהוה בגוים נשפט ריב שפט
הוא לכל בשר הרשעים נתנם
לחרב נאם יהוה: כה אמר יהוה
צבאות הנה רעה יצאת מגוי רוע
אל גוי וסער גדול יעור מירכתי גדל עור
ארץ: והיו חללי יהוה ביום ההוא היה
מקצה הארץ ועד קצה הארץ ספד אסף
לא יספדו ולא יאספו ולא יקברו קבר
לדמן על פני האדמה יהיו: הילילו פנה היה
הרעים וזעקו והתפלשו אדירי ילל רעה
פלש אדר

trans mare: & dedan &
theman &
buz & vniuersis qui at=
tonsi sunt in comam &
cunctis regibus arabie:
& cunctis regib9 occidẽ
tis qui habitant in deser
to: & cunctis regibus
zambri: & cunctis regi
bus elam: & cunctis
regibus medorũ: cun=
ctis quoq3 regibus aqui
lonis de prope & de lon
ge: vnicuiq3 cõtra fratrẽ
suũ & omnibus regnis
terre que super
faciem eius sunt. Et rex
sesach bibet
post eos. Et dices ad eos
hec dicit
dominus exercituũ de9
israel. Bibite
& inebriamini & vomite
& cadite: neq3 surgatis
a facie gladii quem ego
mittam inter vos.
Cunq3 noluerint accipe
re calicem de manu tua
vt bibant: dices ad eos.
Hec
dicit dñs exercituũ. Bi
bentes bibetis. Quia
ecce in ciuitate in qua in
uocatũ est nomẽ meum
ego incipio affligere: &
vos quasi innocentes &
imunes eritis? Non eri=
tis imunes. Gladiũ eni
ego voco sup oẽs habi
tatores terre dicit dñs
exercituum. Et tu pro=
phetabis ad eos
omnia verba hec: & di=
ces ad illos.
Dñs de excelso rugiet:
& de habitaculo sancto
suo dabit vocẽ suã. Ru=
giens rugiet sup decorẽ
suũ. Celeuma qsi calcan
tiũ concinetur aduersus
oẽs hĩtatores terre. Per
uenit sonitus vsq3 ad ex=
trema terre: quia iudi=
cium dño cũ gentibus.
Iudicatur ipse cũ omni
carne. Impios tradidi
gladio dicit dñs. Hec di
cit dominus
exercituũ. Ecce afflictio
egredietur de gente
in gentem & turbo ma
gnus egredietur a sũmi=
tatibus terre: & erũt in
terfecti dñi in die illa
a summo terre vsq3 ad
summum eius.
Nõ plangẽtur & nõ col
ligentur: neq3 sepeliẽtur
in sterquilinio sup faciẽ
tre iacebũt. Vlulate pa
stores & clamate: & asp=
gite vos cinere optimates

trans mare τ didam τ themã τ
πέραν τῆς θαλάσσης καὶ τὴν δαιδὰν καὶ θαιμὰν καὶ
buz τ oẽm circũtonsum in facie
τὴν βοὺζ καὶ πάντα περικεκαρμένον κατὰ πρόσωπον
sua: τ omnes reges arabie τ
αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς βασιλέας τῆς ἀραβίας, καὶ
omnes mixticios hĩtantes in
πάντας τοὺς συμμίκτους τοὺς καταλύοντας ἐν τῇ
deserto: τ omnes reges zamri: τ om=
ἐρήμῳ, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ζαμβρί, καὶ πάν
nes reges helã: τ omnes reges medoꝝ:
τας βασιλεῖς ἡλάμ, καὶ πάντας βασιλεῖς μήδων
τ oẽs reges a subsolano eos q̃ longe
καὶ πάντας βασιλεῖς ἀπὸ ἀπηλιώτου τοὺς πόῤῥω,
τ q̃ ꝓpe vnũquẽq3 aduers9 fratrem suum: τ
καὶ τοὺς ἐγγὺς ἕκαστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
omnia regna q̃ sup faciem terre:
πάσας τὰς βασιλείας τὰς ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς·
τ rex sesach bibet post eos: τ dices
καὶ βασιλεὺς σησὰχ πίεται μετ᾽ αὐτούς, καὶ ἐρεῖς Can.
eis sic dixit dñs omps: bibite a.
αὐτοῖς οὕτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ, πίετε
τ inebriamini τ euomite τ cadetis τ nõ
καὶ μεθύσθητε καὶ ἐξεμέσατε καὶ πεσεῖσθε καὶ οὐ
surgatis a facie gladij quẽ ego
μὴ ἀναστῆτε ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ
mitto inter vos: τ erit qñ nõ volue=
ἀποστέλλω ἀναμέσον ὑμῶν, καὶ ἔσται ὅταν μὴ βούλων
rint accipere poculum de manu tua vt bi=
ται δέξασθαι τὸ ποτήριον ἐκ τῆς χειρός σου ὥστε πι
bãt τ dices: sic dixit dñs exercituũ: bi=
εῖν καὶ ἐρεῖς, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων, πι
bẽtes bibetis qꝛ in ciuitate in q̃ uocatũ est nomẽ
όντες πίεσθε ὅτι ἐν πόλει ἐφ᾽ ἣ ὠνομάσθη τὸ ὄνομά
meũ sup eam ego incipio affligere: τ vos mũ
μου ἐπ᾽ αὐτὴν ἐγὼ ἄρχομαι κακῶσαι, καὶ ὑμεῖς κα
dicia nõ mũdabimini nõ mũdabimini qꝛ gladi=
θαρισμῷ οὐ μὴ καθαρισθῆτε οὐ καθαρισθήσεσθε ὅτι μάχαι
um ego voco sup oẽs sedẽtes sup trã di=
ραν ἐγὼ καλῶ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς λέ=
cit dñs exercituũ. τ tu ꝓphetabis ad eos
γει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ σὺ προφητεύσεις ἐπ᾽ αὐτοὺς
omnia verba hec: τ dices dñs ab=
πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐρεῖς κύριος ἀφ᾽
excelso rñsũ dabit a loco sctõ suo
ὑψηλοῦ χρηματιεῖ ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Johe.
dabit vocem suam verbũ rñdebit sup locum 3.c.
δώσει φωνὴν αὐτοῦ λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου Amos
suum: τ illi q̃si vindemiãtes respondebũt 1.a.
αὐτοῦ, καὶ οἱ δὲ ὥσπερ τρυγοῦντες ἀποκριθήσονται
τ sup hĩtantes in trã veniet iterit9 sup
καὶ ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τὴν γῆν ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ
ptem tre: qꝛ iudiciũ dño in gentib9.
μέρος τῆς γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
iudicat ipe aduers9 oẽm carnẽ: at impii dati
κρίνεται αὐτὸς πρὸς πᾶσαν σάρκα, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐδό
sunt in gladiũ dicit dñs. sic dixit domi
θησαν εἰς μάχαιραν λέγει κύριος. οὕτως εἶπεν κύρι
nus exercituũ: ecce mala igrediũt a gente
ος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ κακὰ ἔρχεται ἀπὸ ἔθνους
in gentẽ: τ turbo magnus egreditur ab extremo
εἰς ἔθνος, καὶ λαῖλαψ μεγάλη ἐκπορεύεται ἀπ᾽ ἐσχάτου
tre: τ erũt vulnerati a dño in die
τῆς γῆς, καὶ ἔσονται τραυματίαι ὑπὸ κυρίου ἐν ἡμέ
illa ex pte tre: τ vsq3 ad ptem
ρᾳ ἐκείνῃ ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς
tre non plangentur τ non cõgregabunt τ non
γῆς οὐ μὴ θρηνηθήσονται καὶ οὐ μὴ συναχθήσονται καὶ οὐ μὴ
sepelientur in sterqliniũ sup faciem tre erunt:
κατορυγῶσιν εἰς κόπρια ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται·
iubilate pastores τ clamate τ plãgite arietes
ἀλαλάξατε ποιμένες καὶ κεκράξατε καὶ κόψασθε οἱ κριοὶ

ouium: qꝛ completi ſunt dies vrī in
τῶν προβάτων, ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ὑμῶν εἰς
occiſionē: ⁊ cadetis ſicut arietes electi: ⁊
σφαγὴν, καὶ πεσεῖσθε ὥσπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοί, καὶ
peribit fuga a paſtoribus: ⁊ ſalus ab
ἀπολεῖται φυγὴ ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ σωτηρία ἀπὸ
arietib⁹ ouium. vox clamoris paſto=
τῶν κριῶν τῶν προβάτων. φωνὴ κραυγῆς τῶν ποιμέ=
rum ⁊ iubilum arietū: qꝛ deuaſtauit dn̄s
νων καὶ ἀλαλαγμὸς τῶν κριῶν, ὅτι ὠλόθρευσεν κύριος
paſcua eoꝝ: ⁊ qeſcent ſpecioſa
τὰ βοσκήματα αὐτῶν, καὶ παύσεται τὰ καλὰ τῆς
pacis a facie ire furoris dn̄i. dereli=
εἰρήνης ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ κυρίου. ἐγκατέλι=
quit q̄ſi leo cubile ſuum: qꝛ facta eſt tra
πεν ὥσπερ λέων κατάλυμα αὐτοῦ, ὅτι ἐγενήθη ἡ γῆ
eoꝝ in inuiū a facie gladij
αὐτῶν εἰς ἄβατον ἀπὸ προσώπου μαχαίρας τῆς
magni.
μεγάλης. Ca.26.

IN p̄ncipio regis ioachim filij ioſie: factū
Ἐν ἀρχῇ βασιλέως ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου, ἐγενή
eſt verbū iſtud a dn̄o. ſic dixit dn̄s:
θη λόγος οὗτος παρὰ κυρίου. οὕτως εἶπεν κύριος,
ſta in atrio dom⁹ dn̄i ⁊ rn̄ſum dabis oī iu=
στῆθι ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου καὶ χρηματιεῖς παντὶ ἰου=
da venientib⁹ adorare in domo dn̄i: vni
δα τοῖς ἐρχομένοις προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου, ἅ=
uerſos ſmones q̄s p̄cepi tibi ꝑ rn̄ſo da
παντας τοὺς λόγους οὓς συνέταξά σοι χρηματίσαι
eis: ne auferas verbū: forte audient: ⁊ con=
αὐτοῖς, μὴ ἀφελῇς ῥῆμα, ἴσως ἀκούσονται, καὶ ἀπο
uertentur vnuſq̄ſq; a via ſua ma=
στραφήσονται ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονη=
la: ⁊ quieſcam a malis q̄ ego cogi=
ρᾶς, καὶ παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ λογίζο
to facere eis ꝓpter mala ſtu=
μαι τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἕνεκεν τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευ
dia eoꝝ. ⁊ dices: ſic dixit dn̄s: ſi nō
μάτων αὐτῶν. καὶ ἐρεῖς, οὕτως εἶπεν κύριος, ἐὰν μὴ
audieritis me vt āmbuletis in legitimis meis q̄
ἀκούσητέ μου τοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς νομίμοις μου οἷς
dedi āte faciem vr̄am: vt audiatis ſmōes
ἔδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν, εἰσακούειν τῶν λόγων
ſeruoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ q̄s ego mitto
τῶν παίδων μου τῶν προφητῶν οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω
ad vos diluculo: ⁊ miſi ⁊ nō audiſtis
πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα καὶ οὐκ εἰσηκούσα
me: dabo domū iſtam ſicut ſilo: ⁊
τέ μου, δώσω τὸν οἶκον τοῦτον ὥσπερ σιλώ, καὶ τὴν
vrbē hanc dabo in maledictionē oib⁹ gentib⁹
πόλιν ταύτην δώσω εἰς κατάραν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσι
terre: ⁊ audierūt ſacerdotes ⁊ pſeudoꝓphete
τῆς γῆς, καὶ ἤκουσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται
⁊ ois ppl's hieremiā loquentem verba
καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἱερεμίου λαλοῦντος τοὺς λόγους
hec in domo dn̄i. ⁊ factū eſt hieremia ceſſan=
τούτους ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἐγένετο ἱερεμίου παύσα
te loqui omnia q̄cūq; p̄cepit ei dn̄s
μένου λαλοῦντος πάντα ὅσα συνέταξεν αὐτῷ κύριος
loqui omni pplo: app̄henderūt eū ſacer=
λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ, συνέλαβον αὐτὸν οἱ ἱε=
dotes ⁊ pſeudoꝓphete ⁊ ois ppl's dicēs: mor
ρεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς λέγων, θα
te moriaris: qꝛ ꝓphetaſti
νάτῳ ἀποθάνῃ, ὅτι προεφήτευσας

gregis: quia cōpleti ſūt dies vr̄i vt īterficiamini: & diſſipationes vr̄e: & cadetis quaſi vaſa precioſa. Et peribit fuga a paſtoribus & ſaluatio ab optimatibus gregis. Vox clamoris paſtorū & vlulatus optimatum gregis: quia vaſtauit dominus paſcua eorū: & conticuerunt arua pacis a facie ire furoris domini. Dereliquit quaſi leo tabernaculū ſuū: facta eſt terra eorum in deſolationem: a facie ire columbe: & a facie ire furoris dn̄i. 26.

IN principio regni ioachim filii ioſie regis iuda: factum eſt verbum iſtud a domino: dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus dn̄i: & loqueris ad oēs ciuitates iuda: de quib⁹ veniunt vt adorent in domo domini vniuerſos ſermones q̄s ego mandaui tibi vt loquaris ad eos. Noli ſubtrahere verbum: ſi forte audiant & cōuertantur vnuſq̄ſq; a via ſua mala: & peniteat me mali qd̄ cogitaui facere eis propter maliciam ſtudiorum eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis me vt ambuletis in lege mea quam dedi vobis vt audiatis ſermonē ſeruorū meoꝝ ꝓphetarum quos ego miſi ad vos de nocte cōſurgens & dirigēs & nō audiſtis: dabo domum iſtam ſicut ſilo: & vrbem hāc dabo in maledictionē cunctis gētibus terre. Et audierunt ſacerdotes & ꝓphete & omnis populus hieremiam loquetē verba hec in domo dn̄i. Cunq; cōpleſſet hieremias loquēs omnia que preceperat ei dominus vt loqueretur ad vniuerſum populū apprehēderūt eum ſacerdotes & ꝓphete & om̄is populus dicens. Morte moriatur. Quare prophetauit

הַצֹּאן כִּי מָלְאוּ יְמֵיכֶם לִטְבוֹחַ
וּתְפוֹצוֹתִיכֶם וּנְפַלְתֶּם כִּכְלִי חֶמְדָּה׃
וְאָבַד מָנוֹס מִן הָרֹעִים וּפְלֵיטָה
מֵאַדִּירֵי הַצֹּאן׃ קוֹל צַעֲקַת הָרֹעִים
וִילְלַת אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי שֹׁדֵד
יְהוָה אֶת מַרְעִיתָם׃ וְנָדַמּוּ נְאוֹת
הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי חֲרוֹן אַף יְהוָה׃
עָזַב כַּכְּפִיר סֻכּוֹ כִּי הָיְתָה אַרְצָם
לְשַׁמָּה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי
חֲרוֹן אַפּוֹ׃

Ca. xxvj.

בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוּת
יְהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה עֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית
יְהוָה וְדִבַּרְתָּ עַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה
הַבָּאִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת בֵּית יְהוָה אֵת
כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם אַל תִּגְרַע דָּבָר׃ אוּלַי
יִשְׁמְעוּ וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
וְנִחַמְתִּי אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב
לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה
אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם׃ לִשְׁמֹעַ עַל
דִּבְרֵי עֲבָדַי הַנְּבִאִים אֲשֶׁר אָנֹכִי
שֹׁלֵחַ אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא
שְׁמַעְתֶּם׃ וְנָתַתִּי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה
כְּשִׁלֹה וְאֶת הָעִיר הַזֹּאתָה אֶתֵּן
לִקְלָלָה לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ וַיִּשְׁמְעוּ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל הָעָם אֶת
יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
בְּבֵית יְהוָה׃ וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ
לְדַבֵּר אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
לְדַבֵּר אֶל כָּל הָעָם וַיִּתְפְּשׂוּ אֹתוֹ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל הָעָם
לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת׃ מַדּוּעַ נִבֵּיתָ

יום טבח
פוץ כלה
נוס
שדד
רעה דמם
נוה פנה
חרה כפר
סכך היה
שמם
מלך
עיר
בוא שחה
צוה
גרע
שמע רוע
עשה פנה
עלל
שמע הלך
ירה נתן
פנה נבא
שכם
נתן
שמע
נבא
דבר
היה כלה
תפש
מדע

בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר כְּשִׁלוֹ יִהְיֶה   הָיָה
הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב   חָרַב
מֵאֵין יוֹשֵׁב וַיִּקָּהֵל כָּל הָעָם אֶל   יָשַׁב קָהַל
יִרְמְיָהוּ בְּבֵית יְהוָה׃ וַיִּשְׁמְעוּ שָׂרֵי   שָׁמַע שׂור
יְהוּדָה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ   עָלָה
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ
בְּפֶתַח שַׁעַר יְהוָה הֶחָדָשׁ׃ וַיֹּאמְרוּ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים אֶל הַשָּׂרִים   נָבָא
וְאֶל כָּל הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט מָוֶת   שָׁפַט
לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל הָעִיר
הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם׃
וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל כָּל הַשָּׂרִים וְאֶל   אָמַר
כָּל הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי
לְהִנָּבֵא אֶל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל הָעִיר   נָבָא
הַזֹּאת אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
שְׁמַעְתֶּם׃ וְעַתָּה הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם   יָטַב
וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה   עָלַל
אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֵם יְהוָה אֶל הָרָעָה   נָחַם רוּעַ
אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃ וַאֲנִי הִנְנִי   עָשָׂה
בְיֶדְכֶם עֲשׂוּ לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר   יָשַׁר
בְּעֵינֵיכֶם׃ אַךְ יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם   יָדַע
מְמִתִים אַתֶּם אֹתִי כִּי דָם נָקִי   מוּת נָקָה
אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל הָעִיר
הַזֹּאת וְאֶל יֹשְׁבֶיהָ כִּי בֶאֱמֶת
שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם
אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמְרוּ
הַשָּׂרִים וְכָל הָעָם אֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל
הַנְּבִיאִים אֵין לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט   שָׁפַט
מָוֶת כִּי בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר
אֵלֵינוּ׃ וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ   קוּם
וַיֹּאמְרוּ אֶל כָּל קְהַל הָעָם לֵאמֹר׃
מִיכָיָה הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא בִּימֵי   יוֹם
חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל כָּל
עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַיִם   חָרַשׁ
עִיִּים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃   עָיָה הָיָה
  בָּמָה

in nomine domini di=
cens: sicut silo erit
domus hec: & vrbs ista
desolabitur
eo q non sit habitator.
Et cōgregatꝰ est ois po
pulus aduersus heremiā
in domo dñi. Et audie=
runt principes iuda ver
ba hec: & ascenderunt
de domo regis in domū
domini & sederunt
in introitu porte domꝰ
dñi noue. Et locuti sunt
sacerdotes & prophete
ad principes
& ad oēm populū dicē
tes. Iudicium mortis est
viro huic: quia prophe
tauit aduersus ciuitatem
istam sicut audistis auri
bus vestris.
Et ait hieremias ad om
nes principes & ad
vniuersum populū di=
cens. Dñs misit me
vt prophetarē ad domū
istam & ad ciuitatem
hanc omnia verba que
audistis. Nunc ergo bo
nas facite vias vestras:
& studia vestra: & audite
vocem domini
dei vestri: & penitebit
dominum mali
quod locutus est aduer
sum vos. Ego autem
ecce in manibꝰ vřis sum
facite mihi qđ bonū &
rectum est in oculis vřis.
Verūtñ scitote & cogno
scite: quia si occideritis
me: sanguinē innocentē
tradetis cōtra vosmetip
sos & contra ciuitatem
istam & habitatores eiꝰ.
In veritate enim
misit me dñs ad vos: vt
loquerer in auribus vřis
omnia verba hec. Et
dixerunt
principes & omnis po=
pulus ad sacerdotes & ad
prophetas. Non est viro
huic iudicium
mortis quia in noīe dñi
dei nostri locutus est
ad nos. Surrexerūt ergo
viri de senioribꝰ terre:
& dixerunt ad omnem
cetum populi loquētes.
Micheas de morasti fu=
it propheta in diebus
ezechie regis iuda & ait
ad omnem
populū iude: dicēs. Hec
dicit dñs exercituū. Si
on quasi ager arabitur:
& hierusalem in aceruū
lapidū erit: & mons do=
mus in excelsa siluarū.

noīe dñi dicens: sicut silo erit domꝰ i=
τῷ ὀνόματι κυρίου λέγων, ὥσπερ σιλὼ ἔσαι ὁ οἶκος οὗ
sta: & vrbs ista desolabitur ab habitantibus.
τος, καὶ ἡ πόλις αὕτη ἐρημωθήσεται ἀπὸ κατοικούντων.
& cōgregatus est ois ppl's ad hieremiā in domo do
καὶ ἐξεκκλησιάσθη πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ ἱερεμίαν ἐν οἴκῳ κυ=
mini. & audierūt pricipes iuda verba hec:
ρίου. καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες ἰούδα τῶν λόγων τού=
& ascenderūt de domo regis in domū
των, καὶ ἀνέβησαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως εἰς οἶκον
dñi & sederunt in vestibulis porte dñi no
κυρίου καὶ ἐκάθησαν ἐν προθύροις πύλης κυρίου τῆς και=
ue: & dixerūt sacerdotes & pseudoprophete ad
νῆς, καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται πρὸς
pricipes & omni pplo: iudiciū mortis
τοὺς ἄρχοντας καὶ παντὶ τῷ λαῷ, κρίσις θανάτου τῷ
homini huic: q2 pphetauit aduersus ciuitatē
ἀνθρώπῳ τούτῳ, ὅτι προεφήτευσεν κατὰ τῆς πόλεως
istam sicut audistis in aurībꝰ vřis: & ait
ταύτης καθὼς ἠκούσατε ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, καὶ εἶπεν
hieremias ad omnes pricipes & omni pplo
ἱερεμίας πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ παντὶ τῷ λαῷ D
dicens: dñs misit me pphetare sup domū
λέγων, κύριος ἀπέστειλέ με προφητεῦσαι ἐπὶ τὸν οἶκον
istam & super ciuitatē hanc omnia ver
τοῦτον καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην πάντας τοὺς λό=
ba q̄ audistis. & nūc meliores facite vi=
γους οὓς ἠκούσατε. καὶ νῦν βελτίους ποιήσατε τὰς ὁ=
as vřas & opera vřa: & audite vocē
δοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς
dñi dei vři: & cessabit dñs a   s.7.a.
κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ τῶν
malis q̄ locutus est ꝯ vos: & ecce ego in manibꝰ
κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐν χερσὶν
vřis: facite mihi vt expedit vobis: & vt meli=
ὑμῶν, ποιήσατέ μοι ὡς συμφέρει ὑμῖν, καὶ ὡς βέλ=
us vobis: verūtñ scientes scietis: q2 si occiditis me.
τιον ὑμῖν, ἀλλ' ἢ γινῶντες γνώσεσθε, ὅτι εἰ ἀναιρεῖτέ με.
sāguinē inocētē vos traditis ꝯ vos: & ꝯ ciuitatē E
αἷμα ἀθῷον ὑμεῖς δίδοτε ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν
istam: & cōtra habitantes ī ea: q2 in veritate
ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ
misit me dñs ad vos vt loq̄rer in auribꝰ
ἀπέσταλκέ με κύριος πρὸς ὑμᾶς λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα
vřis oīa verba hec: & dixerūt
ὑμῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ εἶπαν οἱ
pricipes & ois ppl's ad sacerdotes & ad
ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς
pseudopphetas: nō est homini huic
τοὺς ψευδοπροφήτας, οὐκ ἔστιν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ
iudiciū mortis: q2 in noīe dñi dei
κρίσις θανάτου, ὅτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θε
nři locutꝰ est ad nos: & surrexerūt viri
οῦ ἡμῶν ἐλάλησεν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες
de senioribꝰ tre & dixerūt omni ce=
τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς καὶ εἶπαν πάσῃ τῇ συνα
tui ppli dicentes. micheas marasthites fuit
γωγῇ τοῦ λαοῦ λέγοντες. μιχαίας ὁ μωραθίτης ἦν
ppheta in diebus ezechie regis iuda:
προφήτης ἐν ταῖς ἡμέραις ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα,
& dixit omni pplo iuda dicens: sic dixit
καὶ εἶπεν παντὶ τῷ λαῷ ἰούδα λέγων, οὕτως εἶπεν
dñs exercituum sion: q̄si ager arabitur
κύριος τῶν δυνάμεων σιών, ὡς ἀγρὸς ἀροτριωθήσεται
& hierusalem in pomoꝝ custodiā erit: & mons
καὶ ἱερουσαλὴμ εἰς ὀπωροφυλάκιον ἔσαι, καὶ τὸ ὄρος F
domꝰ erit in nemꝰ silue.
τοῦ οἴκου ἔσαι εἰς ἄλσος δρυμοῦ.

Mich. 3.d.

nūqd iterficiēs iterfecit eū ezechias rex iuda ⁊
μὴ ἀναναιρῶν ἀνεῖλεν αὐτὸν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα καὶ
oīs iuda: nūqd nō timuerūt dñm: ⁊ depcati sunt
πᾶς ἰούδα, οὐχὶ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον, καὶ ἐδεήθησαν
faciem dñi: ⁊ cessauit dñs ia
τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ τῶν
malis q̄ locut⁹ eſt cōtra eos: ⁊ nos fecimus ma=
κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν κα
la magna p̄ aīas nr̄as: ⁊ homo fuit pro
κὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχὰς ἡμῶν, καὶ ἄνθρωπος ἦν προ=
phetans in noīe dñi vrias fili⁹ ſamaie de caria
φητεύων ὀνόματι κυρίου οὐρίας υἱὸς σαμαίου ἐκ καρια
thiarī: ⁊ pphetauit de ciuitate iſta:
θιαρείμ, καὶ προεφήτευσεν περὶ τῆς πόλεως ταύτης,
⁊ de tr̄a iſta iuxta oīa verba
καὶ περὶ τῆς γῆς ταύτης κατὰ πάντας τοὺς λόγους
hieremie. ⁊ audiuit rex ioachim ⁊ oēs
ἱερεμίου. καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακείμ καὶ πάντες
pricipes oīa verba ei⁹ ⁊ queſie=
οἱ ἄρχοντες πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ἐζήτη=
runt interficere eum: ⁊ audiuit vrias ⁊ ti=
σαν ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ ἤκουσεν οὐρίας καὶ ἐφο=
muit ⁊ fugit ⁊ intrauit in egyptū: ⁊ mi=
βήθη καὶ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐξαπέ=
ſit rex viros in egyptū eliachim filiū
στειλεν ὁ βασιλεὺς ἄνδρας εἰς αἴγυπτον ἐλιακίμ υἱὸν
achobor ⁊ viros cū eo in egyptum: ⁊
ἀχοβώρ καὶ ἄνδρας μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸν αἴγυπτον, καὶ
eduxerūt eū inde: ⁊ adduxerūt eū ad
ἐξήγαγον αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν
regem ⁊ pcuſſit eum in gladio: ⁊ piecit
βασιλέα καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ἔρριψεν
eum in monumētū filioꝝ ppl̄i ei⁹. verūtñ man⁹ achi
αὐτὸν εἰς τὸ μνῆμα υἱῶν λαοῦ αὐτοῦ. πλὴν χεὶρ ἀχι
cam filii ſaphan erat cū hieremia ne traderent ipm
κὰμ υἱοῦ σαφὰν ἦν μετὰ ἱερεμίου τοῦ μὴ παραδοῦναι αὐτὸν
in manus ppl̄i ne iterficerēt eum.
εἰς χεῖρας λαοῦ τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτόν. Ca.27.

In pncipio regni ioachim filij ioſie re=
Ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας ἰωακίμ υἱοῦ ἰωσίου βα=
gis iuda factū ē verbum hoc ad hieremiā
σιλέως ἰούδα ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς ἱερεμίαν
a dño dicens: ſic dixit dñs: fac ti=
παρὰ κυρίου λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, ποίησον σε
bi vincula ⁊ torques: et circūpone circū col=
αυτῷ δεσμοὺς καὶ κλοιούς, καὶ περίθες περὶ τὸν τρά
lum tuū: ⁊ mittes eos ad regem
χηλόν σου, καὶ ἀποστελεῖς αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα
idumee: ⁊ ad regem moab: ⁊ ad
ἰδουμαίας, καὶ πρὸς βασιλέα μωάβ, καὶ πρὸς τὸν
regem filioꝝ āmon: ⁊ ad regem tyri: ⁊
βασιλέα υἱῶν ἀμμών, καὶ πρὸς βασιλέα τύρου, καὶ
ad regē ſidonis in manib⁹ nūcioꝝ ſuoꝝ
πρὸς τὸν βασιλέα σιδῶνος ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν
q̄ venerunt in hieruſalem ad ſedechiam re=
τῶν ἐρχομένων ἐν ἱερουσαλὴμ πρὸς σεδεκίαν βασι=
gem iuda: ⁊ pcipies eis ad dños
λέα ἰούδα, καὶ συντάξεις αὐτοῖς πρὸς τοὺς κυρίους
ſuos dicere. ſic dixit dñs exercituū
αὐτῶν εἰπεῖν. οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ
deus iſrael: ſic dicetis ad dños vr̄os.
θεὸς ἰσραήλ, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τοὺς κυρίους ὑμῶν.
ego feci terrā ⁊ hoīes ⁊ iumē=
ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτή
ta q̄ ſup faciem tr̄e in fortitudīe mea
νη τὰ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τῇ ἰσχύϊ μου

Nunqd morte condēnauit eum ezechias rex iuda & omnis iuda? Nunquid nō timuerūt dñm & deprecati sunt faciem dñi: & penituit dominū mali qđ locutus fuerat aduersum eos. Itaqȝ nos facim⁹ malū grande cō tra aīas nr̄as. Fuit quoqȝ vir prophetans in nomine domini vrias fili⁹ semei de chariathiarim: & prophetauit aduersus ciuitatē iſtā & aduersus terrā hanc iuxta oīa verba hieremie. Et audiuit rex ioachim & omnes potentes & principes ei⁹ verba hec: & quesiuit rex interficere eum. Et audiuit vrias & timuit fugitqȝ & īgressus eſt egyptū. Et misit rex ioachim viros in egyptum helnathan filium achobor & viros cum eo in egyptum. Et eduxerūt vriam de egypto: & adduxerūt eū ad regē ioachim & percussit eū gladio: & proiecit cadauer eius in ſepulchris vulgi ignobilis. Igitur manus aicham filii ſaphan fuit cum hieremia vt non traderetur in manus populi & interficerent eum. 26.

IN principio regni ioachim filii ioſie regis iuda factum eſt verbum iſtud ad hieremiam a domino dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula & cathenas: & pones eas in collo tuo: & mittes eas ad regem edom: & ad regem moab: & ad regem filiorum ammon: & ad regem tyri: & ad regem ſidonis in manu nunciorum qui venerunt hieruſalem ad ſedechiā regem iuda: & precipies eis vt ad dominos ſuos loquantur. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Hec dicetis ad domios veſtros. Ego feci terram & homines & iumēta q̄ ſunt ſup faciē terre in fortitudine mea

הֶהָמֵת הֱמִתֻהוּ חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה — מות
וְכָל יְהוּדָה, הֲלֹא יָרֵא אֶת יְהוָה,
וַיְחַל אֶת פְּנֵי יְהוָה, וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל — חָלָה פָּנָה
הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיהֶם, וַאֲנַחְנוּ — נָחַם רוּעַ
עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ׃ — עָשָׂה גָּדַל
וְגַם אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם יְהוָה, — נָבָא
אוּרִיָּהוּ בֶּן שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת הַיְּעָרִים
וַיִּנָּבֵא עַל הָעִיר הַזֹּאת וְעַל הָאָרֶץ
הַזֹּאת כְּכֹל דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃ וַיִּשְׁמַע — שָׁמַע
הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וְכָל גִּבּוֹרָיו וְכָל
הַשָּׂרִים אֶת דְּבָרָיו, וַיְבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ — שׂוּר בָּקַשׁ
הֲמִיתוֹ, וַיִּשְׁמַע אוּרִיָּהוּ וַיִּרָא, וַיִּבְרַח — מות שָׁמַע
וַיָּבֹא מִצְרָיִם׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ — יָרֵא בָּרַח
יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרָיִם אֵת אֶלְנָתָן — בּוֹא שָׁלַח
בֶּן עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל מִצְרָיִם׃
וַיּוֹצִיאוּ אֶת אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם, — יָצָא
וַיְבִאֻהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ — בּוֹא נָכָה
בֶּחָרֶב, וַיַּשְׁלֵךְ אֶת נִבְלָתוֹ אֶל קִבְרֵי — שָׁלַךְ
בְּנֵי הָעָם׃ אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן
הָיְתָה אֶת יִרְמְיָהוּ, לְבִלְתִּי תֵּת — הָיָה נָתַן
אֹתוֹ בְיַד הָעָם לַהֲמִיתוֹ׃ — מות

Ca.xxvij.

בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת
יְהוֹיָקִם בֶּן יֹאושִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה,
הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל יִרְמְיָה מֵאֵת
יְהוָה לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי,
עֲשֵׂה לְךָ מוֹסֵרוֹת וּמֹטוֹת, וּנְתַתָּם — אָסַר מוט
עַל צַוָּארֶךָ׃ וְשִׁלַּחְתָּם אֶל מֶלֶךְ — נָתַן צוּר
אֱדוֹם וְאֶל מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל מֶלֶךְ
בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל מֶלֶךְ צֹר וְאֶל מֶלֶךְ
צִידוֹן, בְּיַד מַלְאָכִים הַבָּאִים — לָאַךְ בּוֹא
יְרוּשָׁלַם אֶל צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
וְצִוִּיתָ אֹתָם אֶל אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר, — צָוָה
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
כֹּה תֹאמְרוּ אֶל אֲדֹנֵיכֶם׃ אָנֹכִי — אָמַר
עָשִׂיתִי אֶת הָאָרֶץ אֶת הָאָדָם וְאֶת — עָשָׂה
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, בְּכֹחִי — כֹּחַ

הגדול ובזרועי הנטויה ונתתיה גדל זרע
לאשר ישר בעיני ועתה אנכי נטה נתן
נתתי את כל הארצות האלה ביד
נבוכדנצר מלך בבל עבדי וגם
את חית השדה נתתי לו לעבדו חיה
ועבדו אתו כל הגוים ואת בנו ואת
בן בנו עד בא עת ארצו גם הוא בוא
ועבדו בו גוים רבים ומלכים רבב
גדלים והיה הגוי והממלכה אשר מלך
לא יעבדו אתו את נבוכדנאצר עבד
מלך בבל ואת אשר לא יתן את נתן
צוארו בעל מלך בבל בחרב וברעב צור עלל
ובדבר אפקד על הגוי ההוא נאם פקד
יהוה עד תמי אתם בידו ואתם אל תמם
תשמעו אל נביאיכם ואל קסמיכם שמע
ואל חלמתיכם ואל ענניכם ואל ענן
כשפיכם אשר הם אמרים אליכם
לאמר לא תעבדו את מלך בבל
כי שקר הם נבאים לכם למען
הרחיק אתכם מעל אדמתכם רחק
והדחתי אתכם ואבדתם והגוי דחה
אשר יביא את צוארו בעל מלך בוא צור
בבל ועבדו והנחתיו על אדמתו ינח
נאם יהוה ועבדה וישב בה ואל
צדקיה מלך יהודה דברתי ככל
הדברים האלה לאמר הביאו בוא
את צואריכם בעל מלך בבל ועבדו
אתו ועמו וחיו למה תמותו אתה חיה מות
ועמך בחרב ברעב ובדבר כאשר
דבר יהוה אל הגוי אשר לא יעבד עבד
את מלך בבל ואל תשמעו אל דברי שמע
הנביאים האמרים אליכם לאמר נבא
לא תעבדו את מלך בבל כי שקר עבד
הם נבאים לכם כי לא שלחתים
נאם יהוה והם נבאים בשמי
לשקר למען הדיחי אתכם דחה

magna: & in brachio meo exteto: & dedi eā ei qui placuit in oculis meis. Et nunc itaq; ego dedi omnes terras istas in manu nabuchodonosor regis babylonis serui mei. Insup & bestias agri dedi ei: vt seruiant illi. Et seruient ei oēs gentes: & filio eius & filio filii eius donec veniat tēpus terre eius & ipsius. Et seruiēt ei gentes multe & reges magni. Gens autem & regnum quod non seruierit nabuchodonosor regi babylonis & quicūq; non curuauerit collū suū sub iugo regis babylonis: in gladio & in fame & in peste visitabo sup gentē illam: ait dñs: donec cōsumā eos in manu eius. Vos ergo nolite audire prophetas vestros & diuinos & somniatores & augures & maleficos qui dicūt vobis: non seruietis regi babylonis: quia mendaciū prophetant vobis vt longe faciant vos de terra vestra: & eiiciant vos & pereatis. Porro gens que subiecerit ceruicē suam sub iugo regis babylonis & seruierit ei: dimittā eam in terra sua dicit dñs: & colet eam & habitabit in ea. Et ad sedechiam regem iuda locutus sum omnia verba hec: dicens. Subiicite colla vestra sub iugo regis babylonis: & seruite ei & populo eius & viuetis. Quare moriemini tu & populus tu⁹ gladio & fame & peste: sicut locutus est dñs ad gentē que seruire noluerit regi babylonis. Nolite audire verba prophetarum dicentiū vobis: non seruietis regi babylonis: quia mendacium ipsi loquuntur vobis. Quia non misi eos ait dñs: & ipsi prophetant in nomine meo mendaciter: vt eiiciant vos

magna ⁊ brachio meo excelso: ⁊ dabo
τῇ μεγάλῃ καὶ τῷ βραχίονί μου τῷ ὑψηλῷ, καὶ δώσω
eam cui placuerit ī oculis meis. ⁊ nūc ego dedi
αὐτὴν ᾧ ἂν δόξῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου. καὶ νῦν ἐγὼ ἔδωκα
omnē terrā regi nabuchodonosor regi babylonis vt seruiat ei: ⁊ bestias
πᾶσαν τὴν γῆν τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονόσωρ βασιλεῖ βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ
agri vt seruiant illi ⁊ filio eius ⁊ filio
ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ υἱῷ
filii eius donec veniat tēpus terre eius:
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἕως τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν τῆς γῆς αὐτοῦ,
etiam ipsius. ⁊ seruient ei gētes multe ⁊
καί γε αὐτοῦ. καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ ἔθνη πολλὰ καὶ
reges magni. ⁊ gēs ⁊ regnū q̄cūq;
βασιλεῖς μεγάλοι. καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία ὅσοι
nō seruierunt nabuchodonosor regi babylonis ⁊ q̄cūq; non submiserint collum eorum sub iugo regis babylonis: in gladio ⁊ in peste ⁊ fame visitabo eos ait
ἂν μὴ ἐδούλευσαν ναβουχοδονόσωρ βασιλεῖ τῆς βαβυλῶνος καὶ ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσιν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λοιμῷ καὶ λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτοὺς εἶπεν
dñs: donec cōsumant in manu eius. ⁊ vos
κύριος, ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς
ne audiati pseudoprophetas vr̃os ⁊ diuinantes vobis: ⁊ somniantes vobis: ⁊ augures vr̃os: ⁊ maleficos vr̃os dicentes: nō
μὴ ἀκούετε τῶν ψευδοπροφητῶν ὑμῶν καὶ τῶν μαντευομένων ὑμῖν, καὶ τῶν ἐνυπνιαζομένων ὑμῖν, καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακέων ὑμῶν λεγόντων, οὐ μὴ
seruietis regi babylonis: q2 mēdacia ipsi pphetant vobis vt lōge faciāt vos de
ἐργάσεσθε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ὅτι ψευδῆ αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν πρὸς τὸ μακρῦναι ὑμᾶς ἀπὸ
t̃ra vr̃a: ⁊ vt eiiciam vos: ⁊ peribitis.
τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ ἵνα ἐκβάλω ὑμᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε.
⁊ gentē q̄ induxerit ceruicem suā sub
καὶ τὸ ἔθνος ὃ ἂν εἰσαγάγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὑπὸ
iugo regis babylonis: ⁊ seruierit ei:
τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐργάσηται αὐτῷ,
relinquā eam in t̃ra sua dicit dñs:
καταλείψω αὐτὸ ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ λέγει κύριος,
⁊ opabit eā ⁊ inhitabit in ea. ⁊ ad sedechiam regem iuda locut⁹ sū scđm omnia
καὶ ἐργᾶται αὐτὴν καὶ ἐνοικήσει ἐν αὐτῇ. καὶ πρὸς σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα ἐλάλησα κατὰ πάντας τοὺς
verba hec dicēs: inducite collum
λόγους τούτους λέγων, εἰσαγάγετε τὸν τράχηλον
vr̃m sub iugo regis babylonis: ⁊ seruietis ei ⁊ pplo eius: ⁊ viuite: vt q̄d
ὑμῶν ὑπὸ ζυγοῦ τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐργάσεσθε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζῆτε, ἵνα τί
mouemini tu ⁊ ppl's tu⁹ in gladio ⁊ in fame ⁊ in peste: sicut locut⁹ est dñs cōtra gentem:
ἀποθνήξεσθε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοιμῷ, ὡς ἐλάλησε κύριος κατὰ ἔθνους,
q̄ nō seruiuit regi babylonis. ne audiatis
ὃ οὐκ ἐδούλευσεν τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος. μὴ ἀκούσητε
verba pphetar: dicētiū vobis: ne seruiatis regi babylonis: q2 iniusta ipsi pphetant vobis. nō misi eos dicit dñs:
τὰ ῥήματα τῶν προφητῶν, λεγόντων ὑμῖν, μὴ δουλεύητε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς φησιν κύριος, s̃.14.
⁊ pphetant in noīe meo iniuste vt Infra
καὶ προφητεύουσιν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ πρὸς τὸ 29.b.
perdant vos:
ἀπολέσαι ὑμᾶς,

τ peribitis vos τ pphete vri pphe=
καὶ ἀπολεῖσθε ὑμεῖς καὶ οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφη
tantes vobis iniuste mēdacia. τ ſacerdotib⁹ τ
τεύοντες ὑμῖν ἐπ᾽ ἀδίκω ψευδῆ. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ
pplo huic locut⁹ ſuʒ dicēs: ſic dixit dn̄s: ne
τῷ λαῷ τούτῳ ἐλάλησα λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, μὴ
audiatis verba pphetaꝝ pphetāti=
ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν προφητευόν=
um nobis dicentiū: ecce vaſa dn̄i reuertent̄ de
των ὑμῖν λεγόντων, ἰδοὺ σκεύη κυρίου ἐπιστρέφῃ ἐκ
babylone nūc cito: q₂ iniuſta ipi pphe=
Βαβυλῶνος νῦν ταχέως, ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύ
tant vobis. ne audiatis eos ſed ſeruite re
ουσιν ὑμῖν. μὴ ἀκούετε αὐτῶν ἀλλὰ δουλεύετε τῷ βα
gi babylonis τ viuite. quare erit hec
σιλεῖ τῆς Βαβυλῶνος καὶ ζῆτε. ἵνα τί ἔσαι αὕτη ἡ
ciuitas in ſolitudinē? ſi pphete ſunt τ ſi eſt ver
πόλις εἰς ἐρήμωσιν; εἰ προφῆται εἰσὶν καὶ εἰ ἔστιν λό=
bū dn̄i in eis: occurant mihi: vt nō
γος κυρίου ἐν αὐτοῖς, ἀπαντησάτωσάν μοι, ἵνα μὴ
inferantur vaſa relicta in domo
εἰσενεχθήσωνται τὰ σκεύη τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ
dn̄i τ in domo regis iuda τ hieruſalem
κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ
in babylonē: q₂ ſic dixit dn̄s: de colūnis
εἰς Βαβυλῶνα, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, περὶ τῶν στήλων
τ de mari τ de baſib⁹: τ ad
καὶ περὶ τῆς θαλάσσης καὶ περὶ τῶν μεχωνώθ, καὶ πρὸς τὰ
reliqua vaſa relicta in ciuitate hac
ἐπίλοιπα σκευῶν τὰ καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
q̄ nō tulit rex babylonis: qn̄ trāſmigrare fecit
ὧν οὐκ ἔλαβεν βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισεν τὸν
iechoniā filiū ioachī regis iuda de hieruſalem in
ἰεχονίαν υἱὸν ἰωακὶμ βασιλέως ἰούδα ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς
babylonem: τ omnes pcipes iuda τ
c. Βαβυλῶνα, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰούδα καὶ
hieruſalem. qm̄ hec dicit dn̄s exercituū
ἱερουσαλήμ. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων
deus iſrael: de vaſis relictis
ὁ θεὸς ἰσραήλ, περὶ τῶν σκευῶν τῶν καταλειφθέντων
in domo dn̄i τ in domo regis iuda τ hier
ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως ἰούδα καὶ ἱερου
ſalem: in babylonē inferentur τ ibi erunt
σαλήμ, εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσονται καὶ ἐκεῖ ἔσον=
vſq₃ in diem viſitationis eoꝝ: τ fre=
ται ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν, καὶ ἀνά=
ducā ea τ cōuertam ea in locum hunc.
ξω αὐτὰ καὶ ἀναστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

ET factū eſt in quarto anno regnan=
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει βασιλεύον=
te ſedechia rege iuda. in mēſe quin=
τος σεδεκίου βασιλέως ἰούδα. ἐν μηνὶ τῷ πέμ=
te. dixit mihi ananias fili⁹ azor pſeudopropheta
πτῳ. εἶπέν μοι ἀνανίας υἱὸς ἀζὼρ ὁ ψευδοπροφήτης
q̄ de gabaon in domo dn̄i ante oculos
ὁ ἀπὸ γαβαὼν ἐν οἴκῳ κυρίου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν
ſacerdotū τ totius ppli dicens: ſic dixit
ἱερέων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων, οὕτως εἶπεν
dn̄s exercituū deus iſrael: τ contriui
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ συνέτριψα
iugū regis babylonis. adhuc duo ān̄i die
τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος. ἔτι δύο ἔτη ἡμε=
rum ego reuerti faciā
ρῶν ἐγὼ ἀποστρέψω

et pereatis tam vos q̄₃ prophete q vaticinātur vobis. Et ad ſacerdotes & ad populū iſtum locutus ſum dicens: hec dicit domin⁹. Nolite audire verba pphetarum veſtrorum qui prophetant vobis dicētes: ecce vaſa dom⁹ domini reuertentur de babylone nunc cito. Mendaciū enim pphetant vobis. Nolite ergo audire eos: ſed ſeruite regi babylonis vt viuatis. Quare datur hec ciuitas in ſolitudinem? Et ſi prophete ſunt: & eſt verbum domini in eis: occurrant domino exercituum vt non veniant vaſa que derelicta fuerant in domo dn̄i & in domo regis iuda & in hieruſalē: in babylonē. Quia hec dicit dominus exercituum ad columnas & ad mare: & ad baſes: & ad reliqua vaſorum que remanſerunt in ciuitate hac: que non tulit nabuchodonoſor rex babylonis cū trāſferret iechoniam filiū ioachim regem iuda de hieruſalem in babylonem & oēs optimates iuda & hieruſalē. Quia hec dicit dominus exercituum deus iſrael ad vaſa que derelicta ſunt in domo dn̄i & ī domo regis iuda & hieruſalē. In babylonem transferentur: & ibi erūt vſq₃ ad diem viſitationis ſue dicit dn̄s. Et afferri faciā ea & reſtitui in loco iſto. 28.

ET factum eſt in anno illo in principio regni ſedechie regis iuda: in anno quarto in menſe quīto: dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo domini coram ſacerdotibus & omni populo dicens. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Contriui iugum regis babylonis. Adhuc duo anni dierū: & ego referri faciam

וַאֲבַדְתֶּם אַתֶּם וְהַנְּבִיאִים הַנִּבְּאִים — נָבָא
לָכֶם׃ וְאֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל כָּל הָעָם
הַזֶּה דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה,
אַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי נְבִיאֵיכֶם — שָׁמַע
הַנִּבְּאִים לָכֶם לֵאמֹר, הִנֵּה כְלֵי בֵית
יְהוָה מוּשָׁבִים מִבָּבֶלָה עַתָּה מְהֵרָה, — שׁוּב
כִּי שֶׁקֶר הֵמָּה נִבְּאִים לָכֶם׃ אַל
תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל
וִחְיוּ, לָמָּה תִהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת — חָיָה הָיָה
חָרְבָּה׃ וְאִם נְבִאִים הֵם וְאִם יֵשׁ
דְּבַר יְהוָה אִתָּם, יִפְגְּעוּ נָא בַּיהוָה — פָּגַע
צְבָאוֹת, לְבִלְתִּי בֹאוּ הַכֵּלִים — בּוא כָּלָה
הַנּוֹתָרִים בְּבֵית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ — יָתַר
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה׃ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֶל הָעַמֻּדִים וְעַל — עָמַד
הַיָּם וְעַל הַמְּכֹנוֹת, וְעַל יֶתֶר הַכֵּלִים — כּוּן
הַנּוֹתָרִים בָּעִיר הַזֹּאת׃ אֲשֶׁר לֹא
לְקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ — גָּלָה
אֶת יְכָנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה
מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה, וְאֵת כָּל חֹרֵי — חָרַר
יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, עַל הַכֵּלִים
הַנּוֹתָרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ
יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ׃ בָּבֶלָה יוּבָאוּ — בּוא
וְשָׁמָּה יִהְיוּ, עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם — הָיָה אֵת
נְאֻם יְהוָה, וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁבֹתִים — עָלָה שׁוּב
אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ — קוּם

Ca.xxviij

וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַהִיא
בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ — מָלַךְ
יְהוּדָה, בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית בַּחֹדֶשׁ — שָׁנָה רָבַע
הַחֲמִישִׁי, אָמַר אֵלַי חֲנַנְיָה בֶן עַזּוּר
הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגִּבְעוֹן בְּבֵית יְהוָה — נָבָא
לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר, שָׁבַרְתִּי אֶת עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃ — עָלַל
בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מֵשִׁיב — שָׁנָה יוֹם
שׁוּב

אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת כָּל כְּלֵי בֵּית כָּלָה
יְהוָה אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בָּבֶל׃ קוּם בוא
וְאֶת יְכָנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְאֶת כָּל גָּלוּת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה גָּלָה בוא
אֲנִי מֵשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם
יְהוָה כִּי אֶשְׁבֹּר אֶת עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃ שָׁבַר עָלַל
וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל חֲנַנְיָה אָמַר
הַנָּבִיא לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָּל
הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר
יִרְמְיָה הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה עָשָׂה
יָקֵם יְהוָה אֶת דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבֵּאתָ קוּם
לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית יְהוָה וְכָל הַגּוֹלָה שׁוּב
מִבָּבֶל אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ אַךְ שְׁמַע גָּלָה
נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
דֹּבֵר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָּל הָעָם׃
הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ הָיָה פָּנָה
מִן הָעוֹלָם וַיִּנָּבְאוּ אֶל אֲרָצוֹת עָלַם נָבָא
רַבּוֹת וְעַל מַמְלָכוֹת גְּדֹלוֹת לְמִלְחָמָה רָבַב מָלַךְ
וּלְרָעָב וּלְדָבֶר׃ הַנָּבִיא אֲשֶׁר יִנָּבֵא לָחַם רוּעַ
לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְּבַר הַנָּבִיא יִוָּדַע שָׁלַם בוא
הַנָּבִיא אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה בֶּאֱמֶת׃ יָדַע
וַיִּקַּח חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת הַמּוֹטָה מֵעַל לָקַח
צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא וַיִּשְׁבְּרֵהוּ׃ צוּר שָׁבַר
וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל הָעָם
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אֶשְׁבֹּר
אֶת עֹל נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בְּעוֹד
שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר כָּל הַגּוֹיִם שָׁנָה יוֹם
וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ׃ וַיְהִי
דְבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָה אַחֲרֵי שְׁבוֹר
חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת הַמּוֹטָה מֵעַל
צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ הָלוֹךְ הָלַךְ
וְאָמַרְתָּ אֶל חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה מוֹטֹת עֵץ שָׁבָרְתָּ וְעָשִׂיתָ עָשָׂה
תַחְתֵּיהֶן מֹטוֹת בַּרְזֶל׃ כִּי כֹה אָמַר מוּט
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹל עָלַל

ad locum istum omnia vasa domus domini que tulit nabuchodonosor rex babylonis de loco isto & trāstulit ea in babylonem. Et iechoniā filium ioachim regem iuda & oēm trāsmigrationē iude qui ingressi sunt in babylonē ego cōuertam ad locum istum ait dn̄s. Conteram enim iugum regis babylonis. Et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam in oculis sacerdotū & in oculis oīs populi qui stabat in domo domini: & ait hieremias propheta. Amen. Sic faciat dn̄s. Suscitet dn̄s verba tua qui prophetasti vt referantur vasa in domū dn̄i: & oīs trāsmigratio de babylone ad locū istum. Verūtamen audi verbum hoc quod ego loquor in aurib⁹ tuis: & in auribus vniuersi ppl̄i. Prophete qui fuerunt ante me & ante te ab initio: & ꝓphetauerunt super terras multas & super regna magna de prelio & de afflictione: & de fame: ꝓpheta q vaticinat⁹ est pacem: cum venerit verbum eius tūc scietur propheta quem misit dominus in veritate. Et tulit ananias ꝓpheta cathenam de collo hieremie prophete: & confregit eam. Et ait ananias in cōspectu omnis populi dicens. Hec dicit dominus. Sic confringam iugū nabuchodonosor regis babylonis post duos annos dierum de collo omnium gentiū. Et abiit hieremias propheta in viā suā. Et factū est verbum dn̄i ad hieremiam postq̄ confregit ananias propheta catenam de collo hieremie prophete dicens. Vade dices ananie. Hec dicit dn̄s. Catenas ligneas contriuisti: & facies pro eis catenas ferreas: quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Iugum

in locum istum oīa vasa dom⁹ dn̄i ⁊
εἰς τὸν τόπον τοῦτον πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου καὶ
iechoniā ⁊ trāsmigratione iuda: q꞉ cōteram
ἐχονίαν καὶ τὴν ἀποικίαν ἰούδα, ὅτι συντρίψω τὸν
iugū regis babylonis. ⁊ dixit hieremias pro
ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος. καὶ εἶπεν ἱερεμίας ὁ προ
pheta ad ananiā añ oculos sacerdotū ⁊ an
φήτης πρὸς ἀνανίαν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων καὶ κα
te oculos totius ppl̄i stantiū in do
τ᾽ ὀφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν ἑστηκότων ἐν οἴ
mo dn̄i: ⁊ ait hieremias: vere sic faci
κῳ κυρίου, καὶ εἶπεν ἱερεμίας, ἀληθῶς οὕτως ποιή
at dn̄s suscitet dn̄s verbū tuū qd̄ tu pro
σαι κύριος στήσαι κύριος τὸν λόγον σου ὃν σὺ προ
phetas vt referantur vasa dom⁹ dn̄i
φητεύεις τοῦ ἀποστρέψαι τὰ σκεύη οἴκου κυρίου
⁊ oīs trāsmigratio babylonis in locum
καὶ πᾶσαν τὴν ἀποικίαν βαβυλῶνος εἰς τὸν τόπον
istum. verūtn̄ audite verbū hoc qd̄ ego dico
τοῦτον. πλὴν ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐγὼ λέγω
in aurib⁹ vr̄is: ⁊ in aurib⁹ totius ppl̄i: ꝓphe
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν, καὶ εἰς τὰ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ, οἱ προ
te q̄ fuerunt priores me ⁊ ꝓores vobis a
φῆται οἱ γεγονότες πρότεροί μου καὶ οἱ πρότεροι ὑμῶν ἀπὸ
seculo: ⁊ ꝓphetauerunt sup t̄ras multas ⁊
τοῦ αἰῶνος, καὶ προεφήτευσαν ἐπὶ γῆς πολλῆς καὶ
sup regna magna de prelio ⁊ de afflictiōe
ἐπὶ βασιλείας μεγάλας περὶ πολέμου καὶ περὶ θλίψεως
⁊ de peste. ꝓpheta q̄ vaticinat⁹ est in pacem:
καὶ περὶ λοιμοῦ. ὁ προφήτης ὁ προφητεύσας εἰς εἰρήνην,
veniente verbo eius: cognoscent ꝓphetā
ἐλθόντος τοῦ λόγου αὐτοῦ, γνώσονται τὸν προφήτην
quē misit eis dn̄s in fide. ⁊ tulit
ὃν ἀπέστειλεν αὐτοῖς κύριος ἐν πίστει. καὶ ἔλαβεν
ananias catenas de collo hieremie
ἀνανίας τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἱερεμίου
⁊ contriuit eos. ⁊ ait ananias añ ocu
καὶ συνέτριψεν αὐτούς. καὶ εἶπεν ἀνανίας κατ᾽ ὀφ
los totius ppl̄i dicens: sic dixit do
θαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων, οὕτως εἶπεν κύ
min⁹: sic cōteram iugū regis babylo
ριος, οὕτως συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυ
nis duob⁹ ānis dieꝝ a ceruicib⁹ oīm
λῶνος δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπὸ τῶν τραχήλων πάντων
gētiū: ⁊ abijt hieremias in viam suam.
τῶν ἐθνῶν, καὶ ᾤχετο ἱερεμίας εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
⁊ factū est verbū dn̄i ad hieremiā postq̄ con
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν μετὰ τὸ συν
fregit ananias catenas de collo
τρίψαι ἀνανίαν τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου
eius dicēs: vade ⁊ dic ad ananiam di
αὐτοῦ λέγων, βάδιζε καὶ εἶπον πρὸς ἀνανίαν λέ
cēs: sic dixit dn̄s: catenas ligneas con
γων, οὕτως εἶπεν κύριος, κλοιοὺς ξυλίνους συνέ
triuisti: ⁊ faciam ꝓ his catenas fer
τριψας, καὶ ποιήσω ἀντὶ τούτων κλοιοὺς σι
reas: q꞉ sic dixit dn̄s exercituū de
δηροῦς, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θε
us israel: iugū
ὸς ἰσραήλ, ζυγὸν

ferreum posui sup collum cūctaꝝ
σιδηροῦν τέθεικα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν
gētiū vt seruiant regi babylonis ut ser=
ἐθνῶν ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος τοῦ δου
uiant ei. ⁊ iumēta tre dedi e=
λεύειν αὐτῷ. καί γε τὰ κτήνη τῆς γῆς ἔδωκα αὐ=
i. ⁊ dixit hieremias ananie audi anania.
τῷ. καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ ἀνανίᾳ ἄκουε ἀνανία.
nō misit te dn̄s: ⁊ tu cōfidere feci=
οὐκ ἀπέσταλκέν σε κύριος, καὶ σὺ πεποιθέναι ἐποί
sti pplm istū in iniqtate. iccirco sic
ησας τὸν λαὸν τοῦτον ἐπ᾽ ἀδίκῳ. διὰ τοῦτο οὕτως
dixit dn̄s: ecce ego eijcio te a fa
εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω σε ἀπὸ προ
cie terre: hoc āno morieris qm̄ cō=
σώπου τῆς γῆς, τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῇ ὅτι κα
tra dn̄m locut⁹ es. ⁊ mortu⁹ est mēse
τὰ τοῦ κυρίου ἐλάλησας. καὶ ἀπέθανεν τῷ μηνὶ
septimo.
τῷ ἑβδόμῳ. Ca.29.

Et hec verba libri que misit
Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι τῆς βίβλου οὓς ἀπέστει
hieremias pphēta de hierusalem ad
λεν ἱερεμίας προφήτης ἐξ ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς
seniores trāsmigtiōis ⁊ ad sacerdotes
πρεσβυτέρους τῆς ἀποικίας καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς
⁊ ad pseudoprophetas ⁊ ad omnē
καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ πρὸς πάντα τὸν
pplꝫ quē traduxit nabuchodonosor de hierusalem
λαὸν ὃν ἀπῴκισε ναβουχοδονόσωρ ἐξ ἱερουσαλὴμ
in babylonem. postq̄ egressus ē iechonia rex
εἰς βαβυλῶνα. ὕστερον ἐξελθόντος ἰεχονίου τοῦ βα
⁊ regina ⁊ eunuchi
σιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν εὐνούχων
⁊ omnis liber ⁊ artifex ⁊ ligator
καὶ παντὸς ἐλευθέρου καὶ τεχνίτου καὶ δεσμώ
ex hierusalem in manu eleasa filii saphan ⁊ ga
του ἐξ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ ἐλεάσα υἱοῦ σαφὰν καὶ γα
marie filii helchie quē misit sedechias rex
μαρίου υἱοῦ χελκίου ὃν ἀπέστειλεν σεδεκίας βασι
iuda ad regem babylonis in baby=
λεὺς ἰούδα πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος εἰς βαβυ=
lonē dicens: sic dixit dn̄s exercituum
λῶνα λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ
deus israel ad trāsmigtionē quā trāstulit de
θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀποικίαν ἣν ἀπῴκισεν ἀπὸ
hierusalem in babylonē. edificate domos
ἱερουσαλὴμ εἰς βαβυλῶνα. οἰκοδομήσατε οἰκίας
⁊ habitate ⁊ plantate hortos ⁊
καὶ κατοικήσατε καὶ φυτεύσατε παραδείσους καὶ
comedite fructus eoꝝ. ⁊ accipite vxo=
φάγεσθε τοὺς καρποὺς αὐτῶν. καὶ λάβετε γυναῖ
res ⁊ generate filios ⁊ filias. ⁊
κας καὶ τεκνοποιήσατε υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ
accipite filiis vr̄is vxores. ⁊ fili=
λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν γυναῖκας. καὶ τὰς θυγα
as vr̄as date viris ⁊ pariēt filios ⁊
τέρας ὑμῶν δότε ἀνδράσιν καὶ τέξονται υἱοὺς καὶ
filias. ⁊ mltiplicamini ⁊ nō pauci sitis:
θυγατέρας. καὶ πληθύνεσθε καὶ μὴ σμικρυνθῆτε,
⁊ querite pacē tre in q̄m trāstuli vos
καὶ ζητήσατε εἰρήνην τῆς γῆς εἰς ἣν ἀπῴκισα ὑμᾶς
illuc. ⁊ orate pro eis ad dn̄m: qꝛ
ἐκεῖ. καὶ προσεύξασθε περὶ αὐτῶν πρὸς κύριον, ὅτι
in pace eoꝝ erit pax vobis. qꝛ sic
ἐν τῇ εἰρήνῃ αὐτῶν ἔσται εἰρήνη ὑμῖν. ὅτι οὕτως
dixit dn̄s exercituū deus israel: ne se=
εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, μὴ ἀνα
ducant vos pseudoprophete q̄ in vobis.
πειθέτωσαν ὑμᾶς ψευδοπροφῆται οἱ ἐν ὑμῖν.

ferreū posui super collum cunctarum gentiū istarum vt seruiant nabuchodonosor regi babylonis: & seruient ei: insup & bestias terre dedi ei. Et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam. Audi anania. Non misit te dominus: & tu cōfidere fecisti populum istū in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego mittam te a facie terre. Hoc anno morieris: aduersum enī dominū locutus es. Et mortuus est ananias propheta in anno illo: mense septimo. 29.

Et hec sunt verba libri que misit hieremias propheta de hierusalē ad reliquias seniorū transmigratiōis & ad sacerdotes & ad pphetas & ad oēm populū quē traduxerat nabuchodonosor de hierusalē in babylonē postq̄ egressus ē iechonias rex & domina & eunuchi & principes iuda & hierusalem: & faber & inclusor de hierusalem in manu elasa filii saphan & gamalie filii helchie quos misit Sedechias rex iuda ad nabuchodonosor regem babylonis in babylonē dicens. Hec dicit dominus exercituū deus israel omni transmigrationi quam transtuli de hierusalem in babylonē. Edificate domos & habitate: & plātate hortos & comedite fructū eorum. Accipite vxores & generate filios & filias: & date filiis vr̄is vxores & filias vestras date viris: & pariant filios & filias: & multiplicabimini ibi: & nolite eē pauci numero: & querite pacē ciuitatis ad quā trāsmigrare vos feci: & orate p ea ad dominū: quia in pace illius erit vobis pax. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Non vos seducāt pphete vr̄i qui sunt in medio vestrū

Tex.heb.hiere.xxix.	Pritiua.heb.
בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל צַוַּאר כָּל הַגּוֹיִם	נָתַן צוּר
הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת נְבוּכַדְנֶאצַּר	
מֶלֶךְ בָּבֶל וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת חַיַּת	חָיָה
הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה	נָתַן
הַנָּבִיא אֶל חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע נָא	
חֲנַנְיָה לֹא שְׁלָחֲךָ יְהוָה וְאַתָּה	
הִבְטַחְתָּ אֶת הָעָם הַזֶּה עַל שָׁקֶר׃ לָכֵן	בָּטַח
כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל	שָׁלַח
פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת כִּי	פָּנָה מוּת
סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל יְהוָה׃ וַיָּמָת חֲנַנְיָה	סוּר
הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃	נָבָא שָׁבַע
וְאֵלֶּה דִּבְרֵי	Cap.xxix
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא	
מִירוּשָׁלַםִ אֶל יֶתֶר זִקְנֵי הַגּוֹלָה	גָּלָה
וְאֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל הַנְּבִיאִים וְאֶל	
כָּל הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר	
מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה׃ אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה	יָצָא
הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים וְשָׂרֵי	גָּבַר סָרַס
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר	שׁוּר סָגַר
מִירוּשָׁלָםִ׃ בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶּן שָׁפָן	
וּגְמַרְיָה בֶּן חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח	
צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶל נְבוּכַדְנֶאצַּר	
מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר	
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל	
הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי מִירוּשָׁלַםִ	
בָּבֶלָה׃ בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַנּוֹת	בָּנָה בַּיִת
וְאִכְלוּ אֶת פִּרְיָן׃ קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ	יָשַׁב פָּרָה
בָּנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים	לָקַח נָשָׁה
וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים וְתֵלַדְנָה	יָלַד בָּנָה
בָּנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ שָׁם וְאַל תִּמְעָטוּ׃	נָתַן יָלַד
וְדִרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר	רָבָה מָעַט
הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ	שָׁלַם
בַעֲדָהּ אֶל יְהוָה כִּי בִשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה	גָּלָה פָּלַל
לָכֶם שָׁלוֹם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה	הָיָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַל יַשִּׁיאוּ	נָשָׁא
לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם	

Primitiua.heb. Tex.heb.hiere.xxix.

וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל   שָׁמַע
חֲלֹמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מַחְלְמִים׃ כִּי   חָלַם
בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי לֹא
שְׁלַחְתִּים נְאֻם יְהוָה׃ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים   פֶּה
שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם   פָּקַד קוּם
אֶת דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל   שׁוּב
הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת   קוּם
הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם   חָשַׁב
נְאֻם יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא   שָׁלַם
לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃   רוּעַ נָתַן
וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם   קָוָה פָּלַל
אֵלָי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם׃ וּבִקַּשְׁתֶּם
אֹתִי וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֻׁנִי בְּכָל   דָּרַשׁ
לְבַבְכֶם׃ וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם יְהוָה   מָצָא
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם   שׁוּב שָׁבָה
מִכָּל הַגּוֹיִם וּמִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר   קוּם
הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם יְהוָה   דָּחָה
וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר   שׁוּב
הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם׃ כִּי אֲמַרְתֶּם   גָּלָה
הֵקִים לָנוּ יְהוָה נְבִאִים בָּבֶלָה׃ כִּי   קוּם
כֹה אָמַר יְהוָה אֶל הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל   יָשַׁב
כִּסֵּא דָוִד וְאֶל כָּל הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר
הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא יָצְאוּ
אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת   גָּלָה
הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת הַחֶרֶב אֶת   שָׁלַח
הָרָעָב וְאֶת הַדָּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם   נָתַן
כַּתְּאֵנִים הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא
תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם   אָכַל רוּעַ
בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וּנְתַתִּים לְזַעֲוָה   נָתַן
לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה   מָלַךְ שָׁמַם
וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הִדַּחְתִּים שָׁם׃ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא   דָּחָה
שָׁמְעוּ אֶל דְּבָרַי נְאֻם יְהוָה אֲשֶׁר
שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת עֲבָדַי הַנְּבִאִים
הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם   שָׁכַם

Trāſla.B.Hie.

& diuini veſtri: & ne attē
datis ad
ſomnia veſtra que vos
ſomniatis: quia
falſo ipſi prophetāt vo
bis in nomine meo: non
miſi eos dicit dominus.
Quia hec dicit
domin9. Cum ceperint
impleri in babylone ſe
ptuaginta anni: viſitabo
vos & ſuſcitabo ſup vos
verbum meū bonum:
vt reducam vos ad
locum iſtum. Ego eniꝫ
ſcio
cogitationes quas co
gito ſuper vos
dicit dominus: cogita
tiones pacis & non
afflictionis: vt dem vo
bis finem & patientiam:
& inuocabitis me: & ibi
tis: & orabitis
me & ego exaudiā vos:
queretis
me & inuenietis. Cum
queſieritis me in toto
corde veſtro: inueniar
a vobis ait dominus.
Et reducam captiuitatē
veſtrā: & cōgregabo vos
de vniuerſis gentibus &
de cunctis locis ad que
expuli vos dicit dñs.
Et reuerti vos faciā de
loco ad quem
tranſmigrare vos feci:
quia dixiſtis:
ſuſcitabit nobis dñs ꝓ
phetas in babylōe. Quia
hec dicit domin9 ad re
gem qui ſedet ſuper
ſoliū dauid: & ad omnē
pplm habitatorē vrbis
huius: ad fratres veſtros
qui non ſunt egreſſi
vobiſcū in trāſmigratio
nē. Hec dicit dñs exerci
tuum. Ecce mittam in
eos gladium &
famē & peſtem: & po
nam eos
quaſi ficus malas que
comedi non poſſunt
eo ꝙ peſſime ſint: & per
ſequar eos
in gladio: & in fame: &
in peſtilētia. Et dabo eos
in vexationeꝫ vniuerſis
regnis terre: in maledi
ctionē & in ſtuporē & in
ſibilū & in opprobriū cū
ctis gentib9 ad quas ego
eieci eos: eo ꝙ non
audierint verba mea di
cit dñs: que
miſi ad eos per ſeruos
meos ꝓphetas de nocte
conſurgens & mittens:
& non audiſtis dicit

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

ꝛ ne ſeducant vos diuini vr̄i: ꝛ
καὶ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ μάντεις ὑμῶν, καὶ
ne attēdite in ſomnia vr̄a q̄ vos ſomnia-
μὴ ἀκούετε εἰς τὰ ἐνύπνια ὑμῶν ἃ ὑμεῖς ἐνυπνιάζε
tis. q2 iniqua ipi ꝓphetant vobis in
σθε. ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῷ
nomine meo: ꝛ nō miſi eos dicit dñs:
ὀνόματί μου, καὶ οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς λέγει κύριος,
q2 ſic dixit dñs: cū fuerit impleri
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι
ī babylone ſeptuaginta āni: viſitabo vos   ē.14.c.
ἐν Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς   1.pa.
ꝛ ſuſcitabo verba mea ſup vos: vt re-   36.d.
καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου ἐφ᾽ ὑμᾶς, τοῦ ἐπι-   1.Eſdr.
ducam pplm meū in locum iſtum. ꝛ co   1.a.
στρέψαι τὸν λαόν μου εἰς τὸν τόπον τοῦτον. καὶ λο   ē.25.c.
gitabo ſup vos cogitationē pacis: ꝛ nō mala: vt
γιοῦμαι ἐφ᾽ ὑμᾶς λογισμὸν εἰρήνης, καὶ οὐ κακά, τοῦ
dem vobis hec. ꝛ orate ad me: ꝛ
δοῦναι ὑμῖν ταῦτα. καὶ προσεύξασθε πρός με, καὶ
exaudiam vos. ꝛ queretis me: ꝛ inuenie
εἰσακούσομαι ὑμῶν. καὶ ἐκζητήσετέ με, καὶ εὑρήσε
tis me. q2 qñ q̄ſieritis me in toto corde
τέ με. ὅτι ὅταν ἐκζητήσητέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
vr̄o: ꝛ apparebo vobis. q2 dixiſtis cō-
ὑμῶν, καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν. ὅτι εἴπατε κα-
ſtituit dñs ſup vos ꝓphetas in babylone.
τέστησεν κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς προφήτας ἐν Βαβυλῶνι.
ſic dicit dñs ad regē ſedentem
οὕτω λέγει κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον
in throno dauid: ꝛ ad oēm pplm habi-
ἐπὶ θρόνου Δαυίδ, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοι
tantem in ciuitate hac: ꝛ ad fratres   D
κοῦντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
vr̄os: q̄ nō egreſſi ſunt vobiſcū in capti-
ὑμῶν, οἱ οὐκ ἐξεπορεύθησαν μεθ᾽ ὑμῶν εἰς αἰχμα
uitatem. ſic dicit dñs exercituū: ecce
λωσίαν. οὕτω λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ
ego mittam in eos gladium ꝛ famē ꝛ
ἐγὼ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς μάχαιραν καὶ λιμὸν καὶ
peſtē: ꝛ ponā eos q̄ſi ficus malas q̄ nō
λοιμόν, καὶ θήσω αὐτοὺς ὡς σῦκα πονηρὰ ἃ οὐκ
comedi poſſunt p̄ malitia. ꝛ pſeq̄r
ἔδεσθαι δύνανται ὑπὸ τῆς πονηρίας. καὶ διώξω
eos in gladio ꝛ fame ꝛ peſte: ꝛ
αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ καὶ λιμῷ καὶ λοιμῷ, καὶ
dabo eos in ꝯmotionē in omnib9 re-
δώσω αὐτοὺς εἰς κίνησιν ἐν πάσαις ταῖς βα-
gnis tre: ꝛ in maledictionē ꝛ in penuri-
σιλείαις τῆς γῆς, καὶ εἰς κατάραν καὶ εἰς ἀπορί
am ꝛ in ſibilum ꝛ in opprobriū oib9
αν καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν πᾶσι τοῖς
gētibus: ad q̄s ego eijcio eos: qm̄ nō
ἔθνεσι, πρὸς οὓς ἐγὼ ἐκβάλλω αὐτούς, διότι οὐκ
audierūt verba mea dicit dñs: q̄ miſi
ἤκουσαν τὰ ῥήματά μου λέγει κύριος, ἃ ἀπέσταλ
ad eos ꝑ ſeruos meos pro
κα πρὸς αὐτοὺς διὰ τοὺς δούλους μου τοὺς προ
phetas: mane ſurgēs ꝛ mittens: ꝛ nō audi-
φήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἠκού-
ſtis dicit
σατε λέγει   ē.24.d

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

dñs: vos ergo audite verba dñi oīs
κύριος, ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τῶν λόγων κυρίου πᾶσα
trāſmigratio: quā miſi a hierlm in ba=
ἡ μετοικεσία, ἣν ἀπέσταλκα ἀπὸ ἱερουσαλὴμ εἰς βα=
bylonē. ſic dixit dñs ad achab filiū colia:
βυλῶνα. οὕτως εἶπεν κύριος ἐπὶ ἀχαὰβ υἱὸν κωλιά,
τ ad ſedechiam filiū maaſia q̄ pphetant vo
καὶ ἐπὶ σεδεκίαν υἱὸν μαασία τοὺς προφητεύοντας ὑ=
bis in nomine meo mēdacit. ecce ego do e=
μῖν ἐν ὀνόματί μου ψευδῶς. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐ=
os in manus regis babylonis: τ percutiet
τοὺς εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ πατάξει
eos ante oculos vr̄os: τ accipient ab eis
αὐτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ λήψονται ἀπ' αὐτῶν
maledictionē i oī trāſmigratiōe iuda in babylone di=
κατάραν ἐν πάσῃ τῇ ἀποικίᾳ ἰούδα ἐν βαβυλῶνι λέ
centes. faciat tibi dñs vt ſedechie fecit τ
γοντες. ποιήσαι σε κύριος ὡς σεδεκίαν ἐποίησεν καὶ
vt achab q̄s frixit rex babylonis in
ὡς ἀχαὰβ οὓς ἀπετηγάνισεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν
igne pp̄ q̄ fecerunt iniq̄tatē in hieruſalem τ mechati
πυρὶ δι' ἣν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐμοι
ſunt vxores ciuiū ſuoꝝ: τ v̄bū
χῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον
locuti ſunt in noīe meo qđ nō mandaui
ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ὃν οὐ συνέταξα
eis: τ ego teſtis dicit dñs. τ ad ſa=
αὐτοῖς, καὶ ἐγὼ μάρτυς φησὶν κύριος. καὶ πρὸς σα=
maiam neelamitē dices ſic dicit dñs de⁹
μαίαν τὸν νεελαμίτην ἐρεῖς οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς
exercituū deus iſrael: eo q̄ miſiſti in no
τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἀνθ' ὧν ἀπέστειλας ἐν ὀνό
mine tuo libros ad omnē pplm q̄ i hieru
ματί σου βιβλία πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν ἱερου
ſalem non miſi te in nomine meo. τ ad
σαλὴμ οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου. καὶ πρὸς
ſophoniā filiū maaſie ſacerdotē dicere. dñs de=
σοφονίαν υἱὸν μαασαίου τὸν ἱερέα εἰπεῖν. κύριος ἔδω
dit te ſacerdotē p ioiade ſacerdote vt ſis prefe=
κέν σε ἱερέα ἀντὶ ἰωδάε τοῦ ἱερέως γενέσθαι ἐπιστά=
ct⁹ in domo dñi omni hoī pphetanti τ
την ἐν οἴκῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ προφητεύοντι καὶ
omni hoī inſanienti: τ dabis eū in car=
παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ, καὶ δώσεις αὐτὸν εἰς ἀπό
cerem τ in cataractē. τ nūc q̄re nō
κλεισμα καὶ εἰς τὸν καταράκτην. καὶ νῦν διατί οὐκ
increpaſtis hieremiā q̄ ex anathoth pphetantem
ἐπετιμήσατε ἱερεμίᾳ τῷ ἐξ ἀναθὼθ τῷ προφητεύοντι
vobis. q: ppterea miſit ad nos in babylo
ὑμῖν. ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν πρὸς ἡμᾶς ἐν βαβυ=
lonē dicēs longe eſt: edificate domos τ ha
λῶνι λέγων μακράν ἐστιν, οἰκοδομήσατε οἰκίας καὶ κα
bitate: τ plantate hortos τ comedite
τοικήσατε, καὶ φυτεύσατε κήπους καὶ φάγεσθε τῶν
de fructib⁹ eoꝝ. τ legit ſophonias librū in
καρπῶν αὐτῶν. καὶ ἀνέγνω σοφονίας τὸ βιβλίον εἰς
aures hieremie pphete. τ factū eſt verbū do
τὰ ὦτα ἱερεμίου τοῦ προφήτου. καὶ ἐγένετο λόγος κυ=
mini ad hieremiā dicēs: mitte ad oēm
ρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, ἀπόστειλον πρὸς πᾶσαν τὴν
trāſmigrōnē dicēs: q̄m dixit dñs ad ſamaiam
ἀποικίαν λέγων, ὅτι εἶπεν κύριος ἐπὶ σαμαίαν τὸν
neelamitem: q̄m pphetauit vobis ſamaias:
νεελαμίτην, ἐπειδὴ προεφήτευσεν ὑμῖν σαμαίας,
τ ego nō miſi eū
καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτὸν ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Trāſla.B.Hie.

dominus. Vos ergo audite verbum domini ∞∞ oīs transmigratio quā emiſi de hieruſalem ∞∞ in babylonem. Hec dicit dominus exercituū deus iſrael ad achab filium ∞∞∞∞∞∞∞∞ chullie & ad ſedechiam filium maaſie ∞∞∞∞ qui prophetāt vobis in nomine meo mēdaciter. Ecce ego tradam eos in manu nabuchodonoſor regis babylonis: & percutiet eos in oculis vr̄is. Et aſſumetur ex eis maledictio omni trāſmigrationi iude q̄ eſt in babylone dicentiū. Ponat te dñs ſicut ſedechiā & ſicut achab q̄s frixit rex babylonis in igne: pro eo q̄ fecerint ſtultitiam ∞∞ in iſrael: & mechati ſunt in vxores amicoꝝ ſuoꝝ: & locuti ſunt verbū in nomie meo mēdaciter: qđ nō mādaui eis. Ego ſum iudex & teſtis dicit dominus. Et ad ſemeiā neelamitem dices. ∞∞ Hec dicit dominus exercituum ∞∞∞∞∞∞ deus iſrael. Pro eo q̄ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ miſiſti in nomine tuo libros ad ∞∞∞∞∞∞∞ omnem populum qui eſt in hieruſalem & ad ∞ ſophoniā filium maaſie ſacerdotē: & ad vniuerſos ſacerdotes dicēs: dominus dedit te ſacerdotē pro ioiade ſacerdote vt ſis dux ∞∞∞∞∞∞∞ in domo domini ſuper oēm virum arrepticium & prophetantem vt mittas eum in neruum ∞∞ & in carcerem. Et nunc quare non increpaſti ∞ hieremiam anathotitē qui prophetat vobis. ∞ Quia ſup hoc miſit in babylonē ad nos dicēs. Longū eſt: edificate domos & habitate: & plantate hortos & comedite fructus eoꝝ. Legit ergo ſophonias ſacerdos librum iſtum ∞∞∞∞∞ in aurib⁹ hieremie prophete. Et factū eſt verbū domini ad hieremiam dicens. Mitte ad ∞∞∞ omnē transmigrationē dicens. Hec dicit dñs ad ſemeiam neelamitē. Pro eo q̄ prophetauit vobis ſemeias: & ego non miſi eum: ∞∞∞∞

Tex.he.hiere.xxix. / Pritiua.heb.

Tex.he.	Pritiua.heb.
יהוה׃ ואתם שמעו דבר יהוה	
כל הגולה אשר שלחתי מירושלם	גלה
בבלה׃ כה אמר יהוה צבאות	
אלהי ישראל אל אחאב בן	
קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה	
הנבאים לכם בשמי שקר הנני	שם
נתן אתם ביד נבוכדראצר מלך	
בבל והכם לעיניכם׃ ולקח מהם	נכה
קללה לכל גלות יהודה אשר	גלה
בבבל לאמר ישמך יהוה כצדקיהו	שום
וכאחב אשר קלם מלך בבל	קלה
באש׃ יען אשר עשו נבלה	עשה
בישראל וינאפו את נשי רעיהם	נאף נשה
וידברו דבר בשמי שקר אשר	רעה דבר
לא צויתים ואנכי הוידע ועד נאם	צוה עוד
יהוה׃ ואל שמעיהו הנחלמי תאמר	אמר
לאמר׃ כה אמר יהוה צבאות	
אלהי ישראל לאמר יען אשר	
אתה שלחת בשמכה ספרים אל	שם
כל העם אשר בירושלם ואל	
צפניה בן מעשיה הכהן ואל כל	
הכהנים לאמר׃ יהוה נתנך כהן	
תחת יהוידע הכהן להיות פקדים	היה
בית יהוה לכל איש משגע	שגע
ומתנבא ונתתה אתו אל המהפכת	נבא נתן
ואל הצינק׃ ועתה למה לא גערת	הפך צנק
בירמיהו הענתתי המתנבא לכם׃	
כי על כן שלח אלינו בבל לאמר	
ארכה היא בנו בתים ושבו ונטעו	בנה בית
גנות ואכלו את פריהן׃ ויקרא	ישב פרה
צפניה הכהן את הספר הזה	קרא
באזני ירמיהו הנביא׃ ויהי דבר	נבא היה
יהוה אל ירמיהו לאמר׃ שלח על	
כל הגולה לאמר כה אמר יהוה	גלה
אל שמעיה הנחלמי יען אשר נבא	
לכם שמעיה ואני לא שלחתיו	

ויבטח אתכם על שקר: לכן כה — בטח
אמר יהוה הנני פקד על שמעיה
הנחלמי ועל זרעו לא יהיה לו — היה
איש יושב בתוך העם הזה ולא
יראה בטוב אשר אני עשה לעמי — ראה
נאם יהוה כי סרה דבר על יהוה: — סור

Cap. xxx. הדבר אשר היה
אל ירמיהו מאת יהוה לאמר:
כה אמר יהוה אלהי ישראל
לאמר כתב לך את כל הדברים
אשר דברתי אליך אל ספר: כי
הנה ימים באים נאם יהוה ושבתי — יום בוא
את שבות עמי ישראל ויהודה — שוב שבה
אמר יהוה והשבתים אל הארץ
אשר נתתי לאבותם וירשוה: ואלה — נתן
הדברים אשר דבר יהוה אל
ישראל ואל יהודה: כי כה אמר יהוה
קול חרדה שמענו פחד ואין
שלום: שאלו נא וראו אם ילד — שלם ראה
זכר מדוע ראיתי כל גבר ידיו על — ילד מדע
חלציו כיולדה ונהפכו כל פנים — ראה ילד
לירקון: הוי כי גדול היום ההוא — הפך פנה
מאין כמהו ועת צרה היא ליעקב — גדל כמו
וממנה יושע: והיה ביום ההוא — צור
נאם יהוה צבאות אשבר עלו — ישע
מעל צוארך ומוסרותיך אנתק — שבר עלל
ולא יעבדו בו עוד זרים: ועבדו — צור יסר
את יהוה אלהיהם ואת דוד — נתק עבד
מלכם אשר אקים להם: ואתה — זרה
אל תירא עבדי יעקב נאם יהוה — קום
ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך — ירא
מרחוק ואת זרעך מארץ שבים — חתת ישע
ושב יעקב ושקט ושאנן ואין — רחק שבה
מחריד: כי אתך אני נאם יהוה — שוב
להושיעך כי אעשה כלה בכל — חרד
הגוים אשר הפצותיך שם אך אתך — עשה
— פוץ

Trāſla. B. Hie.

& fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs. Ecce ego viſitabo ſuper ſemeiam neelamitem & ſuper ſemen eius. Non erit ei vir ſedens in medio populi huius: & non videbit bonū quod ego faciam populo meo ait dñs: quia preuaricationē locut⁹ eſt aduerſus dominum. 30.

Hoc verbū qđ factū eſt ad hieremiam a domino: dicens. Hec dicit dominus deus iſrael: dicens. Scribe tibi oīa verba que locutus ſum ad te in libro. Ecce enim dies veniūt dicit dñs: & conuertam conuerſionē populi mei iſrael & iuda ait dominus: & cōuertā eos ad terram quā dedi patribus eorū & poſſidebunt eā. Et hec verba que locut⁹ eſt dominus ad iſrael & ad iudam. Quoniam hec dicit dominus. Vocem terroris audiuimus formido: & nō eſt pax. Interrogate & videte ſi generat maſculus. Quare ergo vidi oīs viri manū ſup lumbū ſuū q̄ſi parturientis: & cōuerſe ſūt vniuerſe facies in auruginem. Ve qa magna dies illa: nec eſt ſimilis ei⁹: tēpuſq; tribulatiōis eſt iacob: & ex ipſa ſaluabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituū: conteram iugum eius de collo tuo: & vincula eius dirumpam. Et non dominabūtur ei ampli⁹ alieni: ſed ſeuiēt domino deo ſuo: & dauid regi ſuo quē ſuſcitabo eis. Tu ergo ne timeas ſerue me⁹ iacob ait dominus: neq; paueas iſrael: qa ecce ego ſaluabo te de terra lōginq̄ & ſemē tuū de terra captiuitatis eoꝝ. Et reuertetur iacob & qeſcet: & cūctis affluet bonis: & nō erit quē formidet: qm̄ tecū ego ſuꝫ ait dñs vt saluē te. Faciā eni cōſumationē in cūctis gentibus in quibus diſperſi te: te autem

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

ꝛ cōfidere fecit vos ſup iniquo. ꝓpterea
καὶ πεποιθέναι ἐποίησεν ὑμᾶς ἐπ' ἀδίκῳ. διὰ τοῦτο
ſic dixit dñs: ecce ego viſitabo ſup ſa-
οὕτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπὶ σα
maiam ꝛ ſup genus ei⁹: ꝛ nō erit ei homo
μαίαν καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ ἄνθρωπος
in medio vrī ut videat bona q̄ ego faciā vobis
ἐν μέσῳ ὑμῶν τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ ποιήσω ὑμῖν
ait dñs. qꝛ p̄uaricat locut⁹ eſt aduerſ⁹ dñm.
λέγει κύριος. ὅτι ἀποστασίαν ἐλάλησεν κατὰ τοῦ κυρίου.
Verbum qđ factū eſt ad hieremiā a dño vt C.30.
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου εἰ
diceret. ſic dixit dñs de⁹ iſrael dicēs: ſcribe
πεῖν. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ λέγων. γράψον
oīa verba q̄ loquutus ſum ad te
πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σὲ
in libro qꝛ ecce dies veniunt dicit dñs:
ἐπὶ βιβλίῳ, ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος,
ꝛ reuerti faciā trāſmigtionē ppli mei iſrael ꝛ iu-
καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν λαοῦ μου ἰσραὴλ καὶ ἰου
da ait dñs: ꝛ reuerti faciā eos in trā
δα εἶπεν κύριος, καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν
quā dedi pr̄ibus eoꝝ ꝛ dñabuntur e-
ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ κυριεύσουσιν αὐ
ius: ꝛ hec verba q̄ locut⁹ eſt dñs ſup iſ-
τῆς, καὶ οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ ἰσ
rael ꝛ iudam. ſic dixit dñs: vocē timoris
ραὴλ καὶ ἰούδαν. οὕτως εἶπεν κύριος, φωνὴν φόβου
audietis. formido ꝛ nō eſt pax. interrogate
ἀκούσεσθε. φόβος καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη. ἐρωτήσατε
ꝛ videte ſi pepit maſcul⁹: qꝛ vidi oēm ho
καὶ ἴδετε εἰ ἔτεκεν ἄρσεν; διότι ἑώρακα πάντα ἄν-
minem ꝛ manus eius ſup lumbū eius
θρωπον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ
tāq̄ parientis: ꝛ cōuerſe ſunt. facies in aurigīnē
ὡς τικτούσης; καὶ ἐστράφησαν. πρόσωπα εἰς ἴκτερον
veh qꝛ magna dies illa ꝛ nō eſt talis
οὐαὶ ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ οὐκ ἔστιν τοιαύ-
ꝛ tēpus anguſtū eſt iacob: ꝛ ex iſto
τη καὶ χρόνος στενός ἐστιν τῷ ἰακώβ, καὶ ἀπὸ τούτου
ſaluabitur. in die illa ait dñs ex-
σωθήσεται. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἶπεν κύριος τῶν δυ
ercituū cōteram iugū de collo eoꝝ: ꝛ
νάμεων συντρίψω ζυγὸν ἀπὸ τραχήλου αὐτῶν, καὶ
vincula eoꝝ diſrūpã: ꝛ nō opabūt ip
τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διαρρήξω, καὶ οὐκ ἐργῶνται αὐ B
ſi vltra alienis: ꝛ opabūt dño deo ſu-
τοὶ ἔτι ἀλλοτρίοις, καὶ ἐργῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐ-
o: ꝛ dauid regem ſuum ſuſcitabo eis:
τῶν, καὶ τὸν δαυὶδ βασιλέα αὐτῶν ἀναστήσω αὐτοῖς,
tu āt ne timeas ſerue me⁹ iacob ait dñs: ne
σὺ δὲ μὴ φοβοῦ δοῦλέ μου ἰακὼβ λέγει κύριος, οὐ
q̄ paueas iſrael. qm̄ ecce ego ſaluabo te de tra
δὲ μὴ πτοηθῇς ἰσραήλ. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώσω σε ἐκ γῆς Infra 46.g.
lōginqua ꝛ ſemē tuū de tra captiuitatis eo- Eſai.
μακρόθεν καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ γῆς τῆς αἰχμαλωσίας αὐ 44.a.
rū. ꝛ reuertetur iacob: ꝛ requieſcet
τῶν. καὶ ἀποστραφήσεται ἰακώβ, καὶ ἀναπαύσει
ꝛ affluet oībus bonis. ꝛ nō erit q̄
καὶ [illegible] πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς. καὶ οὐκ ἔσται ὁ
timeat: qm̄ tecū ſū dicit dñs vt ſal
φοβούμενος, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμὶ λέγει κύριος τοῦ σώ
uem te. faciam .n. cōſumationē in oīb⁹ gētib⁹
ζειν σε. ποιήσω γὰρ συντέλειαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνε
bꝫ in qb⁹ diſpſi te: te aūt
σι ἐν οἷς διέσπειρά σε, σὲ δὲ

nō faciā in cōsumationē: sed erudiā te in
ὀυ μὴ ποιήσω ἐις συντέλειαν, ἀλλὰ παιδεύσω σε ἐν
iudicio: ⁊ mūdans nō mūdabo te. sic dixit do=
κρίσει, κὰι καθαρίζων ὀυ καθαριῶ σε. ὅυτως ἔιπεν κύ
min⁹: suscitaui cōtritionē: dolorosa plaga tua: nō est
ριος, ἀνέστησα σύντριμμα, ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου, ὀυκ ἔστιν
iudicās iudiciū tuū in dolorē. curata es: vtilitas nō
κρίνων κρίσιν σου ἐις ἀλγηρόν. ἰατρεύθης, ὠφέλεια ὀυκ
est tibi. oēs amici tui obliti sūt tui te nō
ἔστι σοι. πάντες οἱ φίλοι σου ἐπελάθοντό σου σὲ ὀυ μὴ
īterrogabūt: qꝛ plaga inimici pcussi te castiga
1. ἐπερωτήσουσιν, ὅτι πληγὴν ἐχθροῦ ἔπαισά σε παι=
tione forti sup oēm iniqtatē tuā: multiplicata
δείαν στερεὰν ἐπὶ πᾶσαν ἀδικίαν σου, ἐπεπλήθυνθη
sunt pctā tua. qd clamas in cōtritione
σαν αἱ ἁμαρτίαι σου. τί βοᾷς ἐπὶ συντρίμματί
tua: īsanabilis dolor tu⁹ ppter multitudinē iniqtatis
σου; ἀνίατος ὁ πόνος σου διὰ τοῦ πλήθους τῆς ἀδικίας
tue: ⁊ ppter peccata tua dura feci
σου, κὰι διὰ τῶν ἁμαρτιῶν σου τῶν σκληρῶν ἐποίησά
tibi hec. ppterea oēs comedētes te deuora
σοι ταῦτα. διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἐσθίοντές σε βρω=
bunt: ⁊ oēs hostes tui: in captiuita=
θήσονται, κὰι πάντες οἱ ἐχθροί σου, ἐις αἰχμαλω=
tem venient. ⁊ erūt q irridēt te in deri
σίαν ἥξουσιν. κὰι ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε ἐις διαφό
sionē: ⁊ oēs depredantes te dabo in pre
ρημα, κὰι πάντας τοὺς προνομεύοντάς σε δώσω ἐις προ
dam: qꝛ obducā sanitatē tuā a plaga doloro
νομήν, ὅτι ἀνάξω τὸ ἴαμά σου ἀπὸ πληγῆς ὀδυνη=
sa: sanabo te dicit dn̄s: qꝛ dispersa vocata
ρᾶς, ἰατρεύσω σε φησὶν κύριος, ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλή
es sion: qꝛ q̄reqrat nō est eam. sic dixit do=
θης σιών, ὅτι ζητῶν ὀυκ ἔστιν αὐτήν. ὅυτως ἔιπεν κύ=
min⁹: ecce ego cōuerto trāsmigrtionē iacob: ⁊
ριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστρέφω τὴν ἀποικίαν ἰακώβ, κὰι
captiuitatis eius miserebor: ⁊ edificabitur
τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω, κὰι οἰκοδομηθήσεται
ciuitas in excelso suo: ⁊ templū scōm iudiciū
πόλις ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς, κὰι ὁ ναὸς κατὰ τὸ κρῖμα
suum sedebit: ⁊ egredientur ab eis canē
αὐτοῦ καθεδεῖται, κὰι ἐξελεύσονται ἀπ' αὐτῶν ᾄδον
tes: ⁊ vox ludentiū. ⁊ multiplicabo eos: ⁊
τες, κὰι φωνὴ παιζόντων. κὰι πλεονάσω αὐτούς, κὰι
non minuentur. ⁊ ingredientur filii eius sicut
ὀυ μὴ ἐλαττωθῶσιν. κὰι εἰσελεύσονται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὡς
prius: ⁊ testimonia eoꝝ aū faciem
τὸ πρότεροι, κὰι τὰ μαρτύρια αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν
meā dirigētur: ⁊ visitabo sup oēs
μου ὀρθωθήσεται, κὰι ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας τοὺς
tribulātes eos: ⁊ erunt fortiores eis. sup
θλίβοντας αὐτούς, κὰι ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτῶν. ἐπ' αὐ
eos ⁊ pnceps eius ex eo egredietur. ⁊ cōgre
τοὺς κὰι ὁ ἄρχων αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. κὰι συ
gabo eos: ⁊ cōuertentur ad me: qꝛ qs est
νάξω αὐτούς, κὰι ἐπιστρέψουσιν πρός με, ὅτι τίς ἐστὶν
iste q dedit cor suum vt ꝯuertat ad
ὅυτος ὃς ἔδωκεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπιστρέψαι πρός
me dicit dn̄s: ⁊ eritis mihi in pplm: ⁊ ego ero
με λέγει κύριος; κὰι ἔσεσθέ μοι ἐις λαόν, κἀγὼ ἔσομαι
vobis ī dn̄z: qꝛ ira dn̄i egressa ē cū furore egressa ē ira
ὑμῖν ἐις κν̄, ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθεν θυμώδης. ἐξῆλθεν ὀργὴ
ruens ad impios veniet. nō auertetur ira furoris
στρεφομένη ἐπὶ ἀσεβεῖς ἥξει. ὀυ μὴ ἀποστραφῇ ὀργὴ θυμοῦ
dn̄i: donec faciat ⁊ donec ꝯstituat conatum cordis
κυρίου, ἕως ποιήσῃ κὰι ἕως καταστήσῃ ἐγχείρημα καρδί
sui. in nouissimo dieꝝ cognoscetis ea.
ας αὐτοῦ. ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν γνώσεσθε αὐτά. Ca.31.

In tpe illo ait dn̄s: ero in
Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔιπεν κύριος, ἔσομαι ἐις
deū generi israel: ⁊ ipi erunt mihi in pplz.
θεὸν τῷ γένει ἰσραήλ, κὰι αὐτοὶ ἔσονταί μοι ἐις λαόν

[a]non[b]faciam in[c]cōsumatione:[d]sed castigabo te[e]in iudicio[f]vt[h]tibi[g]nō[h]videaris innoxius:[i]qa[k]hec[l]dicit[m]dn̄s.[n] Insanabilis[o]fractura tua:[p]pessima[q]plaga tua[r]Nō est[s]q iudicet[t]iudiciū tuū:[u]ad alligādā[x]curatione tuā[y]vtilitas[z]nō est[a]tibi.[b]Oēs[c]amatores tui[d]obliti sūt tui:[e]teq3[f]nō[g]q̄rrunt.[i]Plaga[h]ei[k]inimici[l]pcussit te:[m]castigatione[n]crudeli.[o]ppter[p]multitudinē[q]iniqtatis tue[r]dura facta sunt[s]pctā tua.[t]Quid[u]clamas[x]sup[y]cōtritione tua?[z]Insanabilis est[a]dolor tuus:[b]ppter[c]multitudinē[d]iniquitatis tue & propter[e]dura[f]peccata tua[g]feci[h]hec[i]tibi.[k]Propterea[l]oēs[m]q comedūt te[n]deuorabūtur:[o]& vniuersi[p]hostes tui[r]ī captiuitatē[s]ducētur.[t]Et oēs[u]q te vastāt[x]vastabūtur:[y]cunctosq3[z]pdatores tuos[a]dabo[b]in predā.[d]Obducā[c]eī[e]cicatricē[f]tibi:[g]& a vulneribus tuis[h]sanabo te[i]dicit[k]dn̄s:[l]Quia[m]eiectā[n]vocauerūt[o]te[p]sion[q]hec est que[s]non[t]habebat[r]reqrentē.[u]Hec[x]dicit[y]dn̄s.[z]ecce ego[a]cōuertā[b]cōuersionē[c]tabernaculorū[d]iacob:[e]& tectis eius[f]miserebor.[g]Et edificabitur[h]ciuitas[i]ī[k]excelso suo:[l]& tēplū[m]iuxta[n]ordinē suū[o]fundabitur.[p]Et egredietur[q]de eis[r]lau[s]voxq3[t]ludentiū:[u]& multiplicabo eos[x]& nō[y]minuentur:[z]& glorificabo eos[a]& nō[b]attenuabūtur:[c]& erūt[d]filii ei⁹[e]sicut a principio:[f]& cetus eius[g]corā me[h]permanebit.[i]Et visitabo[k]aduersum[l]oēs[m]q tribulāt eū:[n]& erit[o]dux ei⁹[p]ex eo:[q]& pricipes[r]de medio ei⁹[s]pducētur.[t]Et applicabo eum[u]& accedet[x]ad me.[z]Quis[y]ei[b]iste[a]est q[c]applicet[e]cor suū[f]vt appropinquet[g]mihi:[h]ait[i]dn̄s.[k]Et eritis[l]mihi[m]in pplm:[n]& ego[o]ero[p]vobis[q]in deū.[r]Ecce[s]turbo[t]dn̄i:[u]furor[x]egrediēs[y]pcella[z]ruēs:[a]in[b]capite[c]impiorum[d]cōquiescet.[e]Non[f]auertet[g]iram[h]indignationis[i]dominus:[k]donec[l]faciat[m]&[n]cōpleat[o]cogitationē[p]cordis sui.[q]In nouissimo[r]dierum[s]intelligetis[t]ea. 31.

In[b]illo[a]tempore[c]dicit[d]dn̄s.[e]Ero[f]deus[g]vniuersis[h]cognationib⁹[i]israel:[k]& ipsi[l]erūt[m]mihi[n]in pplm.

לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט
ונקה לא אנקך: כי כה אמר יהוה
אנוש לשברך נחלה מכתך: אין
דן דינך למזור רפאות תעלה
אין לך: כל מאהביך שכחוך אותך
לא ידרשו כי מכת אויב הכיתיך
מוסר אכזרי על רב עונך עצמו
חטאתיך: מה תזעק על שברך
אנוש מכאבך על רב עונך
עצמו חטאתיך עשיתי אלה
לך: לכן כל אכליך יאכלו וכל
צריך כלם בשבי ילכו והיו שסיך
למשסה וכל בזזיך אתן לבז:
כי אעלה ארוכה לך וממכותיך
ארפאך נאם יהוה כי נדחה קראו
לך ציון היא דרש אין לה: כה
אמר יהוה הנני שב שבות אהלי
יעקוב ומשכנותיו ארחם ונבנתה
עיר על תלה וארמון על משפטו
ישב: ויצא מהם תודה וקול
משחקים והרביתם ולא ימעטו
והכבדתים ולא יצערו: והיו בניו
כקדם ועדתו לפני תכון ופקדתי
על כל לחציו: והיה אדירו ממנו
ומשלו מקרבו יצא והקרבתיו
ונגש אלי כי מי הוא זה ערב
את לבו לגשת אלי נאם יהוה:
והייתם לי לעם ואנכי אהיה
לכם לאלהים: הנה סערת יהוה
חמה יצאה סער מתגורר על ראש
רשעים יחול: לא ישוב חרון
אף יהוה עד עשתו ועד הקימו
מזמות לבו באחרית הימים
תתבוננו בה: בעת ההיא
נאם יהוה אהיה לאלהים לכל
משפחות ישראל והמה יהיו לי לעם:

עשה שפט
נקה
אנש חלה
נכה דון
זור עלה
אהב דרש
נכה איב
נכה יסר
כזר זעק
כאב
עשה
אכל
צור שבה
היה שסה
נתן בזז
עלה ארך
נכה רפא
דחה
שוב שבה
שכן רחם
בנה תלל
שפט
ידה
שחק רבה
מעט כבד
צער היה
יעד פנה
כון אדר
קרב
נגש
היה
יחם גרר
חול שוב
חרה עשה
קום זמם
יום בין
Ca. xxxj.
היה
שפחה היה

Prĩtiua.heb. Tex.he. Hiere.xxxj.

כֹּה אָמַר יְהֹוָה מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר   דָּבַר
עַם שְׂרִידֵי חָרֶב הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ   שָׂרַד רָגַע
יִשְׂרָאֵל׃ מֵרָחוֹק יְהֹוָה נִרְאָה לִי   רָחַק רָאָה
וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן   עָלַם
מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד׃ עוֹד אֶבְנֵךְ וְנִבְנֵית   בָּנָה
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ   בָּתַל עָדָה
וְיָצָאת בִּמְחוֹל מְשַׂחֲקִים׃ עוֹד   תָּפַף חָלַל
תִּטְּעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן נָטְעוּ   שָׂחַק נָטַע
נֹטְעִים וְחִלֵּלוּ׃ כִּי יֶשׁ יוֹם קָרְאוּ
נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרָיִם קוּמוּ וְנַעֲלֶה   עָלָה
צִיּוֹן אֶל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ׃ כִּי כֹה
אָמַר יְהֹוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה   רָנַן
וְצַהֲלוּ בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ   שָׁמַע
הַלְלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְהֹוָה אֶת   יָשַׁע
עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ הִנְנִי
מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים   בּוֹא צָפַן
מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה
וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ   גָּדַל שׁוּב
הֵנָּה׃ בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם   בָּכָה בּוֹא
אוֹלִיכֵם אֶל נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר   חָנַן יָבַל
לֹא יִכָּשְׁלוּ בָּהּ כִּי הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל   יָלַךְ כָּשַׁל
לְאָב וְאֶפְרַיִם בְּכֹרִי הוּא׃ שִׁמְעוּ   הָיָה
דְבַר יְהֹוָה גּוֹיִם וְהַגִּידוּ בָאִיִּים   נָגַד אִי
מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל   רָחַק זָרָה
יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ׃ כִּי   קָבַץ
פָדָה יְהֹוָה אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק
מִמֶּנּוּ׃ וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִמְרוֹם צִיּוֹן   בּוֹא רוּם
וְנָהֲרוּ אֶל טוּב יְהֹוָה עַל דָּגָן וְעַל
תִּירֹשׁ וְעַל יִצְהָר וְעַל בְּנֵי צֹאן   יָרַשׁ צָהַר
וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה   הָיָה
וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד׃ אָז תִּשְׂמַח   יָסַף שָׂמַח
בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים   בָּתַל חָלַל
יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן   שׂוּשׂ
וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם׃   יָגָה
וְרִוֵּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דֶּשֶׁן וְעַמִּי אֶת   רָוָה
טוּבִי יִשְׂבָּעוּ נְאֻם יְהֹוָה׃ כֹּה אָמַר   שָׂבַע

Trāsla. B. Hie.

Hec dicit dñs. Inuenit gratiam in deserto populus qui remāserat gladio. Vadet ad requiē suam israel. Longe dñs apparuit mihi. Et in charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miserās. Rursumq; edificabo te: & edificaberis virgo israel. Adhuc ornaberis tympanis tuis & egredieris in choro ludentiū. Adhuc plantabis vineas in mōtibus samarie. Plantabūt plantātes: & donec tpus veniat non vindemiabūt: qa erit dies in qua clamabūt custodes in mōte effraim. Surgite & ascēdam9 in siō ad dñm deū nostrū: qa hec dicit dñs. Exultate in leticia iacob & hinnite contra caput gentium: personate & canite & dicite. Salua domine populū tuum reliquias israel. Ecce ego adducā eos de terra aquilonis: & congregabo eos ab extremis terre: inter quos erunt cecus & claudus & pregnās & pariēs simul cetus magnus reuertentiū huc. In fletu venient & in misericordia reducā eos. Et adducam eos per torrētes aquarū in via recta & nō impingent in ea: qa fact9 sum israeli pater: & effraim primogenitus meus est. Audite verbū dñi gentes: & annūciate in insulis que procul sunt: & dicite. Qui dispersit israel cōgregabit eū: & custodiet eū sicut pastor gregē suū. Redemit enim dñs iacob & liberauit eū de manu potētioris. Et venient & laudabūt in mōte sion & confluent ad bona dñi sup frumēto: vino & oleo & fetu pecorum & armentorū: eritq; aīa eorū q̄si hortus irriguus: & vltra non esurient. Tunc letabitur virgo in choro: iuuenes & senes simul. Et conuertam luctum eorum in gaudium & consolabor eos: & letificabo a dolore suo. Et inebriabo aīam sacerdotū pinguedine: & ppls meus bonis adimplebitur ait dñs. Hec dicit

Trās. Gre. lxx. cū interp. latina.

sic dixit dñs: inueni calidū in deserto cū his q̄ perie
οὕτως εἶπε κύριος, εὗρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλό-
rāt in gladio. ite ⁊ nō pdatis is-
των ἐν μαχαίρᾳ. βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσητε τὸν ἰσ-
rael: dñs de longe apparebit ei dilectiōe ppe-
ραήλ, κύριος πόρρωθεν ὀφθήσεται αὐτῷ ἀγάπην αἰωνί-
tua dilexi te: ideo attraxi te in miseratione
αν ἠγάπησά σε. διὰ τοῦτο εἵλκυσά σε εἰς οἰκτείρημα.
adhuc edificabo te: ⁊ edificaberis virgo isra-
ἔτι οἰκοδομήσω σε, καὶ οἰκοδομηθήσῃ παρθένος ἰσρα-
el: adhuc assumes tympanū tuū: ⁊ egredieris cū ce-
ήλ, ἔτι λήψῃ τύμπανόν σου, καὶ ἐξελεύσῃ μετὰ συ-
tu ludentium. adhuc plantate vineas i mō-
ναγωγῆς παιζόντων. ἔτι φυτεύσατε ἀμπελῶνας ἐν ὄρε-
tib9 samarie: plantantes plantate: ⁊ lau-
σιν σαμαρείας, φυτεύσαντες φυτεύσατε, καὶ αἰνέ-
dantes laudate: qz est dies vocatiōis responden-
σαντες αἰνέσατε, ὅτι ἔστιν ἡμέρα κλήσεως ἀπολογου-
tium in mōtib9 effraim. surgite ⁊ ascendite in sion
μένων ἐν ὄρεσιν ἐφραίμ. ἀνάστητε καὶ ἀνάβητε ἐν σιὼν
ad dñm deū vrm: qz sic dixit dñs ia-
πρὸς κύριον θεὸν ὑμῶν, ὅτι οὕτως εἶπε κύριος τῷ ἰα-
cob: exultate ⁊ hinnite in caput
κώβ, εὐφράνθητε καὶ χρεμετίσατε ἐπὶ κεφαλὴν
gētiū: audita facite ⁊ laudate dicite saluum
ἐθνῶν, ἀκουστὰ ποιήσατε καὶ αἰνέσατε εἴπατε ἔσωσε
dñs pplm suum reliqas israel. ecce
κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸ κατάλοιπον ἰσραήλ. ἰδοὺ
ego adduco eos ab aqlone ⁊ ɔgregabo eos ab
ἐγὼ ἄγω αὐτοὺς ἀπὸ βορρᾶ καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπ' ἐ-
extremo tre in solēnitate pasche. ⁊ generabit fi-
σχάτου τῆς γῆς ἐν ἑορτῇ φασέκ. καὶ τεκνοποιήσει τέ-
lios multos ⁊ reuertentur huc. in fletu egressi
κνα πολλὰ καὶ ἀποστρέψουσιν ὧδε. ἐν κλαυθμῷ ἐξῆλ-
sunt ⁊ in cōsolatione adducā eos. ducēs ad fos-
θον, καὶ ἐν παρακλήσει ἄξω αὐτούς. αὐλίζων ἐπὶ διώ-
sas aquarū in via recta. ⁊ nō errabunt in
ρυγας ὑδάτων ἐν ὁδῷ ὀρθῇ. καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν ἐν
ea: qz factus sum israel in prem: ⁊ ephraim
αὐτῇ, ὅτι ἐγενόμην τῷ ἰσραὴλ εἰς πατέρα, καὶ ἐφραὶμ
pmogenit9 meus est. audite verbū dñi gētes: ⁊
πρωτότοκός μου ἐστίν. ἀκούσατε λόγον κυρίου ἔθνη, καὶ
ānunciate in insulas q̄ pcul sunt. dicite q̄ ventila-
ἀναγγείλατε εἰς νήσους τὰς μακράν. εἴπατε ὁ λικμή-
uit israel ɔgregabit eū: ⁊ custodiet eū q̄si
σας τὸν ἰσραὴλ συνάξει αὐτόν, καὶ φυλάξει αὐτὸν ὡς
pascens gregem suum: qz redemit dñs
ὁ βόσκων τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος
iacob ⁊ liberauit eum de manu fortiorū
τὸν ἰακὼβ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων
eo: ⁊ venient ⁊ letabuntur in mōte si-
αὐτοῦ, καὶ ἥξουσι καὶ εὐφρανθήσονται ἐν τῷ ὄρει σι-
on: ⁊ venient ad bona dñi ad terram frumēti ⁊
ών, καὶ ἥξουσιν ἐπ' ἀγαθὰ κυρίου ἐπὶ γῆν σίτου καὶ
vini ⁊ olei ⁊ fructuū ⁊ pecorū ⁊ oui-
οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ καρπῶν καὶ κτηνῶν καὶ προβά-
um: ⁊ erit aīa eorū quasi lignū fructife-
των, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ὥσπερ ξύλον ἔγκαρ-
rū: ⁊ nō esurient vltra. tūc letabuntur virgi-
πον, καὶ οὐ πεινάσουσιν ἔτι. τότε χαρήσονται παρ-
nes in ɔgregatiōe iuuenū: ⁊ senes gaude-
θένοι ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβῦται χαρήσον-
būt: ⁊ ɔuertā luctū eorū in gaudium ⁊
ται, καὶ στρέψω τὸ πένθος αὐτῶν εἰς χαρμοσύνην καὶ
consolabor eos: ⁊ faciam eos letan-
παρακληθήσομαι αὐτούς, καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραι-
tes. magnificabo ⁊ inebriabo aīam
νομένους. μεγαλυνῶ καὶ μεθύσω τὴν ψυχὴν τῶν
sacerdotū filiorū leui: ppls me9 bonis meis im-
ἱερέων υἱῶν λευί, ὁ λαός μου τῶν ἀγαθῶν μου ἐμ-
plebitur sic dixit
πλησθήσεται οὕτως εἶπε

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

dñs vox in rama audita ē lamētatio & fletus &
κύριος φωνὴ ἐν ῥαμᾷ ἠκούσθη θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ
luctus rachel plorans filios ſuos: &
ὀδυρμὸς ῥαχὴλ ἀποκλαιομένη τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, καὶ
nō voluit cōſolari: qꝛ nō ſunt: ſic di=
οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν, οὕτως εἶ=
xit dñs: deſinat vox tua a ploratu
πεν κύριος, διαλειπέτω ἡ φωνή σου ἀπὸ κλαυθμοῦ
& oculi tui a lachrymis: qꝛ eſt merces
καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ δακρύων, ὅτι ἔστιν μισθὸς
tuis opib⁹ dicit dñs: & reuertentur de
τοῖς σοῖς ἔργοις λέγει κύριος, καὶ ἐπιστρέψουσιν ἐκ
tra inimicoꝝ & erit ſpes nouiſſimis tuis: di=
γῆς ἐχθρῶν καὶ ἔσται ἐλπὶς τοῖς ἐσχάτοις σου, λέ=
cit dñs. & reuertentur filij ad terminos ſu
γει κύριος. καὶ ἐπιστρέψονται οἱ υἱοὶ εἰς τὰ ὅρια αὐ=
os. audiēs audiui ephraim lamētantē: caſtigaſti
τῶν. ἀκούων ἤκουσα ἐφραὶμ ὀδυρομένου, ἐπαίδευσάς
me & erudit⁹ ſū. ego q̄ſi vitul⁹ nō didi
με καὶ ἐπαιδεύθην. ἐγὼ ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχ
ci. cōuerte me & cōuertar: qꝛ tu dñs
θην. ἐπίστρεψόν με καὶ ἐπιστρέψω, ὅτι σὺ κύριος ὁ
de⁹ me⁹: qꝛ poſt captiuitatē meā egi pniam:
θεός μου, ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα,
& poſtq̄ cognoui ego īgemui in dieb⁹ cōfuſiōis.
καὶ ὕστερον τοῦ γνῶναί με ἐστέναξα ἐφ᾽ ἡμέραις αἰσχύνης.
& oſtendi te qm̄ accepi opꝓbriū ex adoleſcētia mea.
καὶ ὑπέδειξά σε ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου.
fili⁹ dilect⁹ mihi ephraim puer delicatus: qꝛ
υἱὸς ἀγαπητὸς ἐμοὶ ἐφραὶμ παιδίον ἐντρυφόν, ὅτι
ꝓ eo qđ verba mea in eo memoria recordabor e=
ἀνθ᾽ ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ μνείᾳ μνησθήσομαι αὐ=
ius: idcirco feſtinaui ſup eo miſerās miſebor eius
τοῦ, διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτὸν
ait dñs: ſtatue tibi ipi ſpeculatores fac pe=
φησὶν κύριος, στῆσον σεαυτῇ ἐπισκόπους ποίησον τι=
nam: da cor tuū in hūeros tuos. via
μωρίαν, δὸς καρδίαν σου εἰς τοὺς ὤμους σου. ὁδὸν
in q̄ ambulaſti reuertere virgo iſrael: re=
ἐν ᾗ πεπόρευσαι ἀποστράφηθι παρθένος ἰσραήλ, ἀπο
uertere in ciuitates tuas lugens: vſq; quo ꝯuer
στράφηθι εἰς τὰς πόλεις σου πενθοῦσα, ἕως πότε ἀπο
teris filia deſperata? qꝛ creauit dñs ſa=
στρέψεις θυγάτηρ ἀπεγνωσμένη; ὅτι ἔκτισεν κύριος σω
lutem in plantationem nouā in ſalute tua cir
τηρίαν εἰς καταφύτευσιν καινήν, ἐν σωτηρίᾳ σου πε
cuibunt hoīes: ſic dixit dñs vir
ριελεύσονται ἄνθρωποι, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυ=
tutum deus iſrael: adhuc dicēt ſmonē i=
νάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἔτι ἐροῦσιν τὸν λόγον τοῦ
ſtū in tra iuda & in vrbibus eius: qñ
τον ἐν γῇ ἰούδα καὶ ἐν πόλεσιν αὐτοῦ, ὅταν
reduxero trāſmigrtionē eius: benedictus do=
ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ, εὐλογημένος κύ=
min⁹ ſup iuſtum mōtē ſanctū eius. & q̄ inhabi=
ριος ἐπὶ δίκαιον ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ. καὶ οἱ ἐνοικοῦν=
tāt in tra iudea & in oī ciuitate eius ſimul cū
τες ἐν γῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἐν πάσῃ πόλει αὐτοῦ ἅμα
agricola: & eleuabit in grege: qꝛ īebriaui ani
γεωργῷ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ, ὅτι ἐμέθυσα ψυ
mā laſſam: & oēm aīam eſurientē
χὴν διψῶσαν, καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν
impleui. ꝓpterea ſuſcitat⁹ ſū & vidi: & ſomnus
ἐνέπλησα. διὰ τοῦτο ἐξηγέρθην καὶ ἴδον, καὶ ὁ ὕπνος
me⁹ dulcis mihi fact⁹ ē. ecce dies veniunt dicit do
μου ἡδύς μοι ἐγενήθη. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύ=
min⁹: & ſeminabo iſrael & iudā ſemine
ριος, καὶ σπερῶ τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰούδαν σπέρμα
hominis & ſemine iumēti: & erit ſicut vigilaui
ἀνθρώπου καὶ σπέρμα κτήνους, καὶ ἔσται ὥσπερ ἐγρηγόρων

Trāſla.B.Hie.

dñs. Vox in excelſo au
dita eſt lamētationis lu=
ctus & fletus: rachel plo
rantis filios ſuos: &
nolentis conſolari ſup
eis: quia non ſunt.
Hec dicit dñs. Quie=
ſcat vox tua a ploratu
& oculi tui a lachrymis:
quia eſt merces
operi tuo: ait dñs. Et
reuertentur de terra
inimici: & eſt ſpes no=
uiſſimis tuis: ait
dñs. et reuertentur filii
tui ad terminos ſuos.
Audiens audiui effraim
trāſmigrantē Caſtigaſti
me dñe: & eruditus ſum
q̄ſi iuuēculus indomit⁹.
Cōuerte me & cōuertar:
quia tu dñs deus meus.
Poſtq̄ eni cōuertiſti me
egi penitētiam: & poſtq̄
oſtēdiſti mihi ꝑcuſſi fe=
mur meū. Cōfuſus ſum
& erubui: quoniam ſu
ſtinui opprobrium
adoleſcentie mee. Si fili⁹
honorabilis mihi effraī
ſi puer delicatus qa ex
quo locutus ſum de eo
adhuc recordabor eius.
Idcirco cōturbata ſunt
viſcera mea ſup eū miſe
rans miſerebor eius ait
dñs. Statue tibi ſpecu=
lam pone tibi amaritu=
dines. Dirige cor tuū in
viā rectā in q̄ ambulaſti.
Reuertere virgo iſrael:
reuertere ad
ciuitates tuas iſtas. Vſ=
q̄quo delitiis diſſolueris fi
lia vaga. Quia creauit
dominus nouum
ſup terrā: femina circū=
dabit virū. Hec dicit dñs
exercituum deus iſrael.
Adhuc
dicent verbum iſtud
in terra
iuda & in vrbib⁹ eius cū
cōuertero captiuitatē eo
rū. Bñdicat tibi dñs pul
chritudo iuſticie: mons
ſanct⁹. Et habitabūt in
eo iudas & oēs ciuitates
eius ſimul agricole & mi
nātes greges: qa inebri
aui aīam laſſam: & oēm
aīam eſurientē ſaturaui.
Ideo q̄ſi de ſomno ſuſci
tat⁹ ſum: & vidi: & ſōnus
meus dulcis mihi. Ecce
dies veniunt
dicit dominus: & ſemi=
nabo domum
iſrael & domum iuda ſe
mine hominum
& ſemine iumentorum.
Et ſicut vigilaui

Tex.he.hiere.xxxj.

יְהוָה׃ קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי
תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ
מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ׃
כֹּה אָמַר יְהוָה מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי
וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר
לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם יְהוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ
אוֹיֵב׃ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם
יְהוָה וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם׃ שָׁמוֹעַ
שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד יִסַּרְתַּנִי
וָאִוָּסֵר כְּעֵגֶל לֹא לֻמָּד הֲשִׁיבֵנִי
וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי׃
כִּי אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי
הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל יָרֵךְ בֹּשְׁתִּי
וְגַם נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת
נְעוּרָי׃ הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם
יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ
זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי
לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְהוָה׃ הַצִּיבִי
לָךְ צִיֻּנִים שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים
שִׁתִי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה דֶּרֶךְ הָלָכְתִּי
שׁוּבִי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שֻׁבִי אֶל
עָרַיִךְ אֵלֶּה׃ עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת
הַשּׁוֹבֵבָה כִּי בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה
בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד
יֹאמְרוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה וּבְעָרָיו בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתָם
יְבָרֶכְךָ יְהוָה נְוֵה צֶדֶק הַר הַקֹּדֶשׁ׃
וְיָשְׁבוּ בָהּ יְהוּדָה וְכָל עָרָיו יַחְדָּו
אִכָּרִים וְנָסְעוּ בַּעֵדֶר׃ כִּי הִרְוֵיתִי
נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכָל נֶפֶשׁ דָּאֲבָה מִלֵּאתִי׃
עַל זֹאת הֱקִיצֹתִי וָאֶרְאֶה וּשְׁנָתִי
עָרְבָה לִּי׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים
נְאֻם יְהוָה וְזָרַעְתִּי אֶת בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה זֶרַע אָדָם
וְזֶרַע בְּהֵמָה׃ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי

Priitiua.heb.

רום שמע
נהה בכה
מרר נחם
שוב
איב קוה
בנה גבל
נדד
יסר שוב
ידע בוש
כלם
נער יקר
שעשע
זכר
המה מעה
רחם יצב
שום מרר
שית הלך
בתל
עיר חמק
סבב
אמר
עיר שבה
ברך
עיר
רוה
קוץ ראה
שנה יום
בוא

Prītiua.heb.Tex.he.Hiere.xxxj. | Trāsla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס   נתש נתץ
ולהאביד ולהרע כן אשקד עליהם   הרס אבד
לבנות ולנטע נאם יהוה: בימים   רעע שקד
ההם לא יאמרו עוד אבות אכלו   בנה יום
בסר ושני בנים תקהינה: כי אם   אמר אכל
איש בעונו ימות כל האדם האכל   שן קהה
הבסר תקהינה שניו: הנה ימים   מות
באים נאם יהוה וכרתי את בית   בוא
ישראל ואת בית יהודה ברית   כרת
חדשה: לא כברית אשר כרתי את
אבותם ביום החזיקי בידם   חזק
להוציאם מארץ מצרים אשר   יצא
המה הפרו את בריתי ואנכי בעלתי   פור
בם נאם יהוה: כי זאת הברית אשר
אכרת את בית ישראל אחרי הימים   כרת יום
ההם נאם יהוה נתתי את תורתי   נתן ירה
בקרבם ועל לבם אכתבנה והייתי   כתב היה
להם לאלהים והמה יהיו לי לעם:
ולא ילמדו עוד איש את רעהו   למד
ואיש את אחיו לאמר דעו את   ידע
יהוה כי כולם ידעו אותי למקטנם
ועד גדולם נאם יהוה כי אסלח   גדל סלח
לעונם ולחטאתם לא אזכר עוד: עוה זכר
כה אמר יהוה נתן שמש לאור
יומם חקת ירח וכוכבים לאור   חקק כבב
לילה רגע הים ויהמו גליו יהוה   המה גלל
צבאות שמו: אם ימושו החקים   מוש חקק
האלה מלפני נאם יהוה גם זרע   פנה
ישראל ישבתו מהיות גוי לפני כל   שבת היה
הימים: כה אמר יהוה אם ימדו   יום מדד
שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי   עלה חקר
ארץ למטה גם אני אמאס בכל   יסד מאס
זרע ישראל על כל אשר עשו נאם   עשה
יהוה: הנה ימים באים נאם יהוה   יום
ונבנתה העיר ליהוה ממגדל חננאל   בנה גדל
עד שער הפנה: ויצא עוד קוה

super eos vt euellerē: & demolirer & diſſiparem: & diſperderē & affligerē: ſic vigilabo ſuper eos ꝏ vt edificem & plantem: ait dominus. In diebus illis non dicēt vltra: pa tres comederunt ꝏꝏ vuam acerbā: & dentes filiorū obſtupuerūt: ſed vnuſquiſqꝫ in iniqtate ſua morietur. Oīs hō qui comederit vuā acerbam obſtupeſcent dentes ei⁹. Ecce dies venient dicit dn̄s: & feriam domui ꝏ iſrael & domui iuda fe dus ꝏꝏꝏꝏ nouum. Non ſ̄m pactū quod pepigi cum ꝏꝏ patrib⁹ veſtris in die qua apprehendi manū eorū vt educerem eos de ter ra egypti: pactum quod irritum fecerunt: & ego dominatus ſum ꝏꝏꝏ eoꝝ dicit dominus: ſed hoc erit pactum quod feriam cū domo iſrael. Poſt dies ꝏꝏꝏꝏ illos dicit dominus: da bo legem meam ꝏꝏꝏ in viſceribus eorū & in corde eorū ſcribā eam: & ero eis in deū: & ipſi erunt mihi in populū. Et non docebit vltra vir proximum ſuum: ꝏꝏ & vir fratrem ſuum: di cens cognoſce ꝏꝏꝏꝏ dn̄m. Oēs enim cogno ſcent me a minimo eorū vſqꝫ ad maximum: ait dn̄s: quia propiciabor iniqtati eorū: & pctī eoꝝ nō memorabor ampli⁹. Hec dicit dominus qui dat ſolem in lumine ꝏꝏ diei: ordinē lune & ſtel larum in lumine ꝏꝏꝏꝏ noctis: qui turbat mare & ſonāt fluctus eius dn̄s exercituum nomen illi. Si defecerint leges ꝏꝏ iſte corā me dicit dn̄s: tunc & ſemen ꝏꝏꝏꝏ iſrael deficiet vt non ſit gens coram me cunctis diebus. Hec dicit dn̄s. Si menſurari poterunt celi ſurſum & inueſtiga ri fundamenta ꝏꝏꝏꝏ terre deorſum: & ego abiiciam vniuerſum ꝏꝏ ſemen iſrael ꝓpter oīa que fecerunt dicit ꝏꝏ dominus. Ecce dies ve nient dicit dominus ꝏꝏ & edificabitur ciuitas do mino, a turre ananehel vſqꝫ ad portam anguli. Et exibit vltra normā

ſup eos τ deſtruerē τ affligerē: ſic vigi
ἐπ' αὐτοὺς καὶ καθαιρεῖν καὶ κακοῦν, οὕτως γρηγο
labo ſup eos vt edificē τ plantem a
ρήσω ἐπ' αὐτοὺς τοῦ οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν φη
it dn̄s. in diebus illis nō dicent vltra:
σὶν κύριος. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐ μὴ εἴπωσιν ἔτι,
pr̄es comederūt vuā acerbā: τ dentes filioꝝ
οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων
obſtupuerūt: ſed vnuſquiſqꝫ ſuo peccato morie
ἡμωδίασαν, ἀλλ' ἢ ἕκαστος τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ ἀποθα
tur: τ comedētis vuā acerbā obſtupeſcent
νεῖται, καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αἱμωδιάσουσιν οἱ   Ez a.
dentes. ecce dies veniunt dicit dn̄s: τ diſ
ὀδόντες. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ δια
ponā domui iſrael τ domui iuda teſtamētū   He
θήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ καὶ τῷ οἴκῳ ἰούδα διαθήκην   c.
nouū: nō ſcd̄m teſtamentū qd̄ feci pr̄i
καινήν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατρά
bus eoꝝ in die in q̄ apprehendi manū eoꝝ
σιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐπιλαβομένου τῆς χειρὸς αὐτῶν
vt educerē eos de t̄ra egypti: q2 ipſi nō mā
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ
ſerūt in teſtamēto meo. τ ego neglexi eos di
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν φη
cit dn̄s: q2 hoc teſtamētū qd̄ diſponā domui
σὶν κύριος, ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
iſrael poſt dies illas dicit dn̄s: dans
ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας φησὶν κύριος, διδοὺς
leges meas in mentem eoꝝ: τ in corda
νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας
eoꝝ inſcribam eos: τ ero eis in deū:
αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν,
τ ipſi erunt mihi in pp̄lm: τ nō docebunt
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν   He
vltra vnuſquiſqꝫ p̄ximū ſuum τ vnuſquiſqꝫ fra   c.
ἔτι ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελ
trē ſuum dicēs: cognoſce dn̄m: q2 om
φὸν αὐτοῦ λέγων, γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάν
nes ſcient me a p̄uo vſqꝫ ad magnū eoꝝ
τες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν
dicit dn̄s: q2 p̄pici⁹ ero iniqtatib⁹ eoꝝ:
λέγει κύριος, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
τ peccatoꝝ eoꝝ nō ero memor āpli⁹. ſic di
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. οὕτως εἶ
xit dn̄s q̄ dat ſolem in lucem diei: lu
πεν κύριος ὁ δοὺς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, σε
naꝫ: τ aſtra in lucem noctis: τ clamorē in
λήνην, καὶ ἄστρα εἰς φῶς τῆς νυκτός, καὶ κραυγὴν ἐν
mari: τ reſonuerūt fluctus ei⁹ dn̄s om
θαλάσσῃ, καὶ ἐβόμβησαν τὰ κύματα αὐτῆς κύριος παν
nipotens nomē illi: ſi ceſſauerint leges ei⁹
τοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ, ἐὰν παύσωνται οἱ νόμοι αὐτοῦ
a facie mea dicit dn̄s: τ gen⁹ iſ
ἀπὸ προσώπου μου φησὶν κύριος, καὶ τὸ γένος ἰσ
rael ceſſabit eſſe gens ante faciem meaꝫ
ραὴλ παύσεται γενέσθαι ἔθνος κατὰ πρόσωπόν μου
oībus diebus: hec dicit dn̄s: ſi eleuatū fuerit
πάσας τὰς ἡμέρας, τάδε λέγει κύριος, ἐὰν ὑψωθῇ
celum ī ſublime: τ ſi hūiliatū fuerit pauimētū
ὁ οὐρανὸς εἰς μετέωρον, καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος
t̄re deorſū: τ ego nō reprobabo gēteꝫ iſ
τῆς γῆς κάτω, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀποδοκιμῶ τὸ γένος ἰσ
rael dicit dn̄s. pro oībus q̄ fecerunt.
ραὴλ λέγει κύριος. περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν.
ecce dies veniunt dicit dn̄s: τ edifica
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος, καὶ οἰκοδομη
bitur ciuitas dn̄o a turre ananeel: vſqꝫ ad
θήσεται πόλις τῷ κυρίῳ ἀπὸ πύργου ἀναμεήλ, ἕως
portā anguli τ exibit
πύλης τῆς γωνίας καὶ ἐξελεύσεται ꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trãsla. gre. lxx. cũ iter. latina.

norma eius coram ea vsq; ad colles ga-
ἡ διαμέτρησις αὐτῆς ἀπέναντι αὐτῆς ἕως βουνῶν γα-
reb ⁊ circundabitur ĩ circuitu de electis lapidibꝰ:
ρείβ καὶ περικυκλωθήσεται κύκλῳ ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων,
⁊ oẽm vallem cadaueꝝ ⁊ cineris: ⁊ om
καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρὶμ καὶ σποδοῦ, καὶ πᾶ
nem assaremoth: vsq; ad torrentem cedron vsq; ad angu
σαν ἀσαρημώθ, ἕως χειμάῤῥου κεδρὼν ἕως γωνί-
lũ equoꝝ porte orientis sanctum dño: ⁊
ας ἵππων πύλης ἀνατολῆς ἁγίασμα τῷ κυρίῳ, καὶ
non vltra euelletur: ⁊ non destruet vsq; in eternũ.
32. οὐκ ἔτι ἐκτίλῃ, καὶ οὐ μὴ καθαιρεθῇ ἕως τοῦ αἰῶνος.

VErbum qd factũ est ad hieremiã a dño
ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
in anno decimo sedechie regi iuda
ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ δεκάτῳ σεδεκίᾳ βασιλεῖ ἰούδα
iste ãnus octauus decimus nabuchodonosor re-
οὗτος ἐνιαυτὸς ὀκτωκαιδέκατος ναβουχοδονόσωρ βα-
gi babylonis ⁊ exercitus regis baby-
σιλεῖ βαβυλῶνος καὶ δύναμις βασιλέως βα-
lonis obsedit in hierusalem: ⁊ hiere-
βυλῶνος ἐχαράκωσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἱερε-
mias custodiebat in atrio carceris qd est
μίας ἐφυλάσσετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς ἥ ἐστιν
in domo regis iuda: in q clauserat e-
ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἰούδα, ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐ-
um rex sedechias dicens. qre tu vaticinaris
τὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας λέγων, διατί σὺ προφητεύεις
dicens: sic dixit dñs: ecce ego do ciui-
λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πό
tatẽ istam in manu regis babylonis: ⁊ ca-
λιν ταύτην ἐν χειρὶ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λή-
piet eam: ⁊ sedechias nõ saluabit de manu
ψεται αὐτήν, καὶ σεδεκίας οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς τῶν
chaldeoꝝ: qȝ traditione tradetur in ma-
χαλδαίων, ὅτι παραδόσει παραδοθήσεται εἰς χεῖ
nus regis babylonis: ⁊ loquet os eiꝰ
ρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λαλήσει στόμα αὐτοῦ
ad os illius: ⁊ oculi eius ocu-
πρὸς στόμα αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλ
los illius videbũt: ⁊ in babylonẽ ĩgredietur
μοὺς αὐτοῦ ὄψονται, καὶ εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσεται
sedechias: ⁊ ibi sedebit donec visitem eum:
σεδεκίας, καὶ ἐκεῖ καθιεῖται ἕως οὗ σκέψωμαι αὐτόν,
dicit dñs. si vo pugnaueritis ꝯ chalde-
λέγει κύριος. ἐὰν δὲ πολεμήσητε κατὰ τῶν χαλδαί-
os nõ pſperabimini. ⁊ dixit hiremias: ⁊ factũ
ων, οὐκ εὐοδωθήσεσθε. καὶ εἶπεν ἱερεμίας, καὶ ἐγένε
est verbũ dñi ad hieremiã dicẽs: ecce anameel fi
το λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, ἰδοὺ ἀναμεὴλ υἱ-
liꝰ salmon fratris pr̃is tui: venit ad te
ὸς σαλμὼν ἀδελφοῦ πατρός σου, ἔρχεται πρὸς σὲ
dicens: posside tibi agrũ meũ q in anathoth qȝ
λέγων, κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ἐν ἀναθὼθ ὅτι
tibi iudiciũ vt assumas in possessiões: ⁊ venit ad me
σοὶ κρίμα παραλαβεῖν εἰς κτῆσιν, καὶ ἦλθεν πρός με
anameel filius salom fratris pr̃is mei iuxta
ἀναμεὴλ υἱὸς σαλὼμ ἀδελφοῦ πατρός μου κατὰ τὸν
verbũ dñi: in atriũ carceris. ⁊ ait
λόγον κυρίου, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς. καὶ εἶπέν
mihi: posside tibi agrũ meũ q in anathoth in
μοι, κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ἐν ἀναθὼθ ἐν
tra beniamin: qȝ tibi iudiciũ vt possideas: ⁊ tu
γῇ βενιαμείν, ὅτι σοὶ κρίσις κτήσασθαι, καὶ σὺ
senior: ⁊ cognoui qȝ verbũ dñi est: ⁊
πρεσβύτερος, καὶ ἔγνων ὅτι λόγος κυρίου ἐστίν, καὶ
possedi agrũ anameel filii fratris patris
ἐκτησάμην τὸν ἀγρὸν ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός
mei q in anathoth ⁊ statui ei septẽ siclos
μου τὸν ἐν ἀναθὼθ καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ σίκλους

Trãsla. B. Hie.

[q]mensure [r]in cõspectu eiꝰ
[s]sup [t]collem [u]gareb: [x]& cir
cuibit [y]goatha [z]& oẽm [a]val
lem [b]cadauerũ [c]& cineres
[d]et vniuersam [e]regionem
mortis [f]ad [g]torrentem [h]ce
dron & [i]vsq; ad [k]angulũ
[l]porte [m]equorũ [n]orienta-
lis. [o]Sanctũ [p]dñi [q]nõ [r]euel-
letur: [s]& non [t]destruetur
[u]vltra [x]in perpetuum.
32.
VErbum [b]quod [c]factũ
est [d]ad [e]hieremiam [f]a
[g]domino [h]in anno [i]deci-
mo [k]sedechie
[l]regis [m]iuda: [n]ipse est [o]an-
nus [p]octauus
[q]decimus [s]nabuchodono
sor. [u]Tunc
[x]exercitus [y]regis [z]babylo-
nis [a]obsidebat [c]hierusalẽ:
[d]et hieremias [e]propheta
[f]erat [g]clausus [h]in atrio
[i]carceris [k]q erat in [l]domo
[m]regis [n]iuda. [p]Clauserat
[o]enim [p]eũ [q]sedechias [r]rex
[s]iuda
[t]dicens. [x]Quare [y]vaticina
ris [a]dicens: [b]hec
[c]dicit [d]dñs: [e]ecce ego [f]dabo
[g]ciuitatem
[h]istam [i]in manus [k]regis [l]ba
bylonis [m]& capiet eam:
[n]& sedechias [o]rex [p]iuda
[q]non [r]effugiet [s]de manu
[t]chaldeorũ: [u]sed [x]tradetur
[y]in manus [a]regis
[b]babylonis: [c]& loqtur [d]os
eius [e]cũ [f]ore illius [g]& oculi
eius [i]oculos illius [k]videbũt:
[l]& in babylonem [m]ducet
[o]sedechiã: [p]& ibi [q]erit [r]do-
nec [s]visitem [t]eum:
[u]ait [x]dñs. [y]Si aũt [z]dimicaue
ritis [a]aduersum [b]chaldeos
[c]nihil [d]prosperũ hẽbitis.
[e]Et dixit [f]hieremias. [g]Fa-
ctũ est [h]verbũ [i]dñi [k]ad me
[l]dicẽs. [m]Ecce [n]anamehel
[o]filius [p]sellũ [q]patruelis tuꝰ
[r]veniet [s]ad te [t]dicens.
[u]Eme [x]tibi [y]agrum meum
[a]qui est [b]in anathoth.
[d]Tibi [e]enĩ [e]cõpetit ex [f]pro
pinqtate [g]vt emas. [h]Et ve
nit [i]ad me [k]anamehel [l]filiꝰ
[m]patrui mei [n]ẽm verbum
[o]dñi [p]ad [q]vestibulũ [r]carce-
ris: [s]& ait [t]ad me. [u]Posside
[y]agrum meum [a]qui est [b]in
anathoth
[d]in terra [e]beniamin: [f]quia
[g]tibi [h]competit [i]hereditas
[k]& tu [l]ppinquꝰ es vt [m]pos
sideas. [o]Intellexi autẽ [p]q
[q]verbum [r]domini [s]esset.
[t]Et emi [x]agrum [y]ab
[z]anamehel [a]filio [b]patrui
mei [c]qui est [d]ĩ anathoth.
[e]Et appendi [f]ei [h]argentũ
[i]septem [k]stateras:

Tex. heb. hiere. xxxij. Pritiua. heb.

הַמִּדָּה נֶגְדּוֹ עַל גִּבְעַת גָּרֵב וְנָסַב — מָדַד סָבַב
גֹּעָתָה׃ וְכָל הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדֶּשֶׁן
וְכָל הַשְּׁדֵמוֹת עַד נַחַל קִדְרוֹן עַד
פִּנַּת שַׁעַר הַסּוּסִים מִזְרָחָה קֹדֶשׁ — פָּנָה זָרַח
לַיהוָה לֹא יִנָּתֵשׁ וְלֹא יֵהָרֵס עוֹד — נָתַשׁ הָרַס
לְעוֹלָם׃ — עָלַם

Ca. xxxij. הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְהוָה בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית לְצִדְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר׃ וְאָז
חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל צָרִים עַל יְרוּשָׁלִָם — צוּר
וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא בַּחֲצַר — נָבָא כָּלָא
הַמַּטָּרָה אֲשֶׁר בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ — נָטַר
אֲשֶׁר כְּלָאוֹ צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
לֵאמֹר מַדּוּעַ אַתָּה נִבָּא לֵאמֹר כֹּה — מַדָּע
אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת הָעִיר
הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃
וְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִמָּלֵט מִיַּד — מָלַט
הַכַּשְׂדִּים כִּי הִנָּתֹן יִנָּתֵן בְּיַד מֶלֶךְ — נָתַן
בָּבֶל וְדִבֶּר פִּיו עִם פִּיו וְעֵינָו אֶת — פֶּה
עֵינָיו תִּרְאֶינָה׃ וּבָבֶל יוֹלִךְ אֶת — רָאָה יָלַךְ
צִדְקִיָּהוּ וְשָׁם יִהְיֶה עַד פָּקְדִי אֹתוֹ — הָיָה
נְאֻם יְהוָה כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת הַכַּשְׂדִּים — לָחַם
לֹא תַצְלִיחוּ׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה — צָלַח אָמַר
דְּבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הִנֵּה חֲנַמְאֵל
בֶּן שַׁלֻּם דֹּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר — דּוּד בּוֹא
קְנֵה לְךָ אֶת שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי — שָׂדֶה
לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לִקְנוֹת׃ וַיָּבֹא — שָׁפַט קָנָה
אֵלַי חֲנַמְאֵל בֶּן דֹּדִי כִּדְבַר יְהוָה — בּוֹא
אֶל חֲצַר הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה — נָטַר
נָא אֶת שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִין כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה
וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קְנֵה לָךְ וָאֵדַע כִּי דְבַר — יָדַע
יְהוָה הוּא׃ וָאֶקְנֶה אֶת הַשָּׂדֶה מֵאֵת
חֲנַמְאֵל בֶּן דֹּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת
וָאֶשְׁקֲלָה לּוֹ אֶת הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים — שָׁקַל

וַעֲשָׂרָה הַכָּסֶף׃ וָאֶכְתֹּב בַּסֵּפֶר כָּתַב
וָאֶחְתֹּם וָאָעֵד עֵדִים וָאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף חָתַם עוּד
בְּמֹאזְנָיִם׃ וָאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אָזַן לָקַח
אֶת הֶחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת קָנָה צָוָה
הַגָּלוּי׃ וָאֶתֵּן אֶת הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל חָקַק גָּלָה
בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה בֶּן מַחְסֵיָה לְעֵינֵי נָתַן
חֲנַמְאֵל דֹּדִי וּלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים
בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָּל הַיְּהוּדִים
הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃ וָאֲצַוֶּה צָוָה
אֶת בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָקוֹחַ לָקַח
אֶת הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הֶחָתוּם וְאֵת סֵפֶר
הַגָּלוּי הַזֶּה וּנְתַתָּם בִּכְלִי חָרֶשׂ נָתַן כָּלָה
לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים׃ כִּי כֹה עָמַד יוֹם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל רָבַב
עוֹד יִקָּנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים קָנָה בַּיִת
בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ וָאֶתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה שָׂדֶה פָּלַל
אַחֲרֵי תִתִּי אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל נָתַן
בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה לֵאמֹר׃ אֲהָהּ אֲדֹנָי
יְהוִה הִנֵּה אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם עָשָׂה
וְאֶת הָאָרֶץ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ כּוֹחַ
הַנְּטוּיָה לֹא יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל דָּבָר׃ נָטָה פָּלָא
עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן מִן שָׁלַם
אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם עָוָה
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת גָּבַר
שְׁמוֹ׃ גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר יָעַץ עָלַל
עֵינֶיךָ פְקֻחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם
לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי נָתַן פָּרָה
מַעֲלָלָיו׃ אֲשֶׁר שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמֹפְתִים עָלַל שׂוּם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה אוֹת יָפַת
וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה לְּךָ שֵׁם עָשָׂה
כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וַתֹּצֵא אֶת עַמְּךָ אֶת יָצָא
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּאֹתוֹת
וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֶזְרוֹעַ זָרַע
נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל׃ וַתִּתֵּן לָהֶם נָטָה יָרֵא
גָּדַל נָתַן

& decem argenteos: & ſcripſi in libro ∞∞∞∞ & ſignaui: & adhibui teſtes. Et appēdi argentū in ſtatere: & accepi librꝝ poſſeſſionis ∞∞∞∞ ſignatum & ſtipulationes & rata & ſigna ∞∞ forinſecus. Et dedi librum poſſeſſionis ∞∞ baruch filio neri filii maaſie in oculis ∞∞∞ anamehel patruelis mei & in oculis teſtiū q ſcripti erant in libro emptionis & in oculis oīm iudeorū qui ſedebāt in atrio carceris. Et precepi ∞ baruch coram eis: dicens. Hec dicit ∞∞∞ dominus exercituū deꝰ iſrael. Sume ∞∞∞∞ libros iſtos librum ∞∞ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ emptionis hunc ſignatum & librum ∞∞∞ hunc qui apertus eſt: & pones illos ī vaſe fictili: vt ꝑmanere poſſint diebus multis. Hec enim dicit dominus exercituum deus iſrael. ∞∞∞ Adhuc poſſidebuntur domus & agri & vinee in terra iſta. Et oraui ad dominum ∞∞∞∞∞ poſtquā tradidi librum poſſeſſionis ∞∞∞∞ baruch filio neri: dicens. Heu heu heu dn̄e deus. Ecce tu feciſti celum ∞∞∞∞∞∞∞∞ & terram in fortitudine tua magna & in brachio tuo extento. Non erit tibi difficile oē verbū: qui facis miſericordiā in millibus: et reddis iniquitatem patrum in ſinum filiorū eorum poſt eos. Fortiſſime magne & potens: dn̄s exercituum ∞ nomē tibi magnus cōſilio & incōprehenſibilis cogitatu: cuius oculi aperti ſunt ſup oēs vias filiorꝝ adā: vt reddas vnicuiqꝫ ſm vias ſuas: & ſm fructū adinuētionū eius. Qui poſuiſti ſigna & portenta in terra egypti vſqꝫ ad diem hanc: ∞∞ & in iſrael & in hoībus & tibi feciſti nomen ∞ ſicut ē dies hec. Et eduxiſti populum tuum ∞∞ iſrael de terra egypti in ſignis ∞∞∞∞∞∞∞∞ & portentis & in manu robuſta & in brachio ∞ extento & in terrore magno: & dediſti eis ∞∞∞

τ decē argenti: τ ſcripſi in libro τ ſigilla
καὶ δέκα ἀργυρίου, καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον καὶ ἐσφρα
ui: τ adhibui teſtes: τ ſtatui
γισάμην, καὶ διεμαρτυράμην μάρτυρας, καὶ ἔστησα
argentū in ſtatera: τ accepi librū poſ-
τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ, καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κτή
ſeſſionis q̄ lectus fuerat τ ſigillatus: τ de-
σεως τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ ἐσφραγισμένον, καὶ ἔ-
di illū baruch filio nerie filij maaſei an
δωκα αὐτὸ τῷ βαρούχ υἱῷ νηρίου υἱοῦ μαασαίου κα
te oculos anameel filij fratris pr̄is mei: τ
τ᾽ ὀφθαλμοὺς ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου, καὶ
ante oculos ſtantium teſtium: τ q̄ ſcri
κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἑστηκότων μαρτύρων, καὶ γρα-
pſerunt in libro poſſeſſionis: τ ante ocu-
ψάντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κτήσεως, καὶ κατ᾽ ὀφθαλ-
los oīm iudeorꝝ q̄ ſedebāt in a-
μοὺς πάντων τῶν ἰουδαίων τῶν καθημένων ἐν τῇ αὐ
trio carceris: τ precepi baruch ante
λῇ τῆς φυλακῆς, καὶ συνέταξα τῷ βαρούχ κατ᾽-
oculos eorꝝ dicēs: ſic dixit dn̄s omni
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος παν-
potens deus iſrael: accipe librum poſſeſ
τοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, λάβε τὸ βιβλίον τῆς κτή-
ſionis hunc: τ librū q̄ ſigillatus eſt le
σεως τοῦτο· καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον καὶ
lectus eſt: τ pones in vas teſteū: vt
ἀνεγνωσμένον, καὶ θήσεις εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἵνα
ꝑmaneat diebus pluribus: q2 ſic dixit dn̄s
διαμείνῃ ἡμέρας πλείονας, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος
exercituū deus iſrael: adhuc poſſidebūt domꝰ
τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἔτι κτηθήσονται οἰκίαι
τ agri τ vinee in t̄ra iſta. τ ora-
καὶ ἀγροὶ καὶ ἀμπελῶνες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. καὶ προ
ui ad dn̄m poſtq̄ dedi ego librum
σηυξάμην πρὸς κύριον μετὰ τὸ δοῦναί με τὸ βιβλίον
poſſeſſiōis baruch filio nerie dicēs: q̄ es dn̄e de
τῆς κτήσεως βαρούχ υἱῷ νηρίου λέγων, ὁ ὢν κύριε θε
us tu feciſti celū τ t̄rā fortitudīe tua
ὸς σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῇ ἰσχύϊ σου
magna: τ brachio tuo excelſo τ
τῇ μεγάλῃ, καὶ τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ καὶ
ſublimi: non abſcondet a te q̄cq̄ q̄ facis miāz
μετεώρῳ, οὐ μὴ ἀποκρυβῇ ἀπὸ σοῦ οὐδὲν ποιῶν ἔλεος
in milibus: τ q̄ reddis peccata pr̄m Ex
εἰς χιλιάδας, καὶ ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων 54.
in ſinum filiorꝝ ſuorꝝ poſt eos. deus magnꝰ
εἰς κόλπον τέκνων αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς. ὁ θεὸς ὁ μέγας
τ fortis: dn̄s virtutū nomē ei magnꝰ
καὶ ἰσχυρός, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ μέγας
ꝯſilio τ potens opibꝰ. oculi tui ap
βουλῇ καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις. οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνε
ti ſunt ſuꝑ oēs vias filiorꝝ homi
ῳχθησαν ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώ
nuꝫ vt des vnicuiqꝫ ſcd̄m viam ſuam: τ ſcd̄m
πων δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατὰ
fructū adinuentionū ſuaꝝ: q̄ feciſti
τὸν καρπὸν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ, ὃς ἐποίησας
ſigna τ portēta in t̄ra egypti vſqꝫ ad diem
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν γῇ αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας
hanc: τ in iſrael: τ in terrigenis: τ
ταύτης, καὶ ἐν ἰσραήλ, καὶ ἐν τοῖς γηγενέσιν, καὶ
feciſti tibi nomē ſicut dies hec: τ eduxi
ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἐξήγα
ſti pp̄lm tuū iſrael de t̄ra egypti in ſi-
γες τὸν λαόν σου ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν σημεί
gnis τ in portētis τ in manu forti τ in bra-
οις καὶ ἐν τέρασιν καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βρα-
chio excelſo: τ in viſionibꝰ magnis: τ
χίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν ὁράμασιν μεγάλοις, καὶ
dediſti eis
ἔδωκας αὐτοῖς ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

fram hanc q̄m iuraſti   pr̄ibus   eoꝝ: frā
τὴν γῆν ταύτην ἣν ὤμοσας τοῖς πατράσιν ἀυτῶν, γῆν
fluentem lac   ꝛ   mel: ꝛ igreſſi ſūt ꝛ ceperūt e=
ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, καὶ ἐισῆλθον καὶ ἔλαβον ἀυ
am ꝛ nō audierūt   vocē tuā: ꝛ in   pre
τὴν καὶ ὀυκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐν τοῖς προ
ceptis   tuis nō ambulauerūt omnia q̄ mādaſti e=
ϛάγμασὶν σου ὀυκ ἐπορεύθησαν πάντα ἃ ἐνετείλω ἀυ
is   nō fecerūt: ꝛ   fecerūt   vt euenirēt   eis
τοῖς ὀυκ ἐποίησαν, καὶ ἐποίησαν συμβῆναι ἀυτοῖς
vniuerſa   mala hec.   ecce turba   venit ſup
ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα. ἰδοὺ ὄχλος ἥκει ἐπὶ τὴν
ciuitatē hanc   vt caperet   eam: ꝛ   vrbs data eſt
πόλιν ταύτην συλλαβεῖν ἀυτήν, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη
in manus   chaldeoꝝ   debellantiū   eam   a
ἐις χεῖρας χαλδαίων τῶν πολεμούντων ἀυτὴν ἀπὸ
facie   gladij   ꝛ famis ꝛ peſtilētie: ſicut locut⁹ es
προσώπου μαχαίρας καὶ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ, ὡς ἐλάλησας
ſic   factū eſt. ꝛ ecce tu vides   ꝛ tu   dicis
ὅυτως ἐγένετο. καὶ ἰδοὺ σὺ βλέπεις καὶ σὺ λέγεις
ad me: poſſide tibi   agrū argenti: ꝛ   teſtifi=
πρός με, κτῆσαι σεαυτῷ ἀγρὸν ἀργυρίου, καὶ ἐπιμαρ
care   teſtes: ꝛ   ciuitas data ē in manus chal
τύρισαι μάρτυρας, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη ἐις χεῖρας χαλ
deoꝝ.   ꝛ factū eſt verbū dn̄i   ad me dicēs: ego
δαίων. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, ἐγὼ
dn̄s deus vniuerſe carnis nūqd a me   abſcōdet aliqd?
κύριος ὁ θεὸς πάσης σαρκὸς μὴ ἀπ᾽ ἐμοῦ κρυβήσεταί τι;
ppterea   ſic   dixit   dn̄s: tradita   trade=
διὰ τοῦτο ὅυτως ἔιπεν κύριος, δοθεῖσα παραδοθή=
tur   ciuitas iſta in manus   chaldeoꝝ   ꝛ in ma=
σεται ἡ πόλις ἄυτη ἐις χεῖρας χαλδαίων καὶ ἐις χεῖ
nus regis   babylonis ꝛ capiet eā: ꝛ venient
ρας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ λήψεται ἀυτήν, καὶ ἥξουσιν
chaldei   pliantes   ꝯ̄   ciuitatē hanc: ꝛ
ὁι χαλδαῖοι πολεμοῦντες ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ
ſuccendent   in igne.   ꝛ comburent   do=
καύσουσιν ἐν πυρί. καὶ κατακαύσουσιν τὰς ὀι=
mos iqb⁹ adolerūt   in   domatib⁹ eoꝝ   ba=
κίας ἐις ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δωμάτων ἀυτῶν τῇ βα
al: ꝛ   libauerūt libamina dijs alijs   ad   irritā=
άλ, καὶ ἔσπενδον σπονδὰς θεοῖς ἑτέροις πρὸς τὸ παρα
dum   me q: erant filij iſrael   ꝛ   filij iuda ſo=
πικρᾶναί με ὅτι ἦσαν ὑιοὶ ἰσραὴλ καὶ ὑιοὶ ἰούδα μό
li facientes   malū   añ oculos   meos ab adoleſ=
νοι ποιοῦντες τὸ πονηρὸν κατ᾽ ὀφθαλμούς μου ἐκ νεότη=
cētia ſua: filij iſrael   q̄   exacerbant   me in
τος ἀυτῶν, ὑιοὶ ἰσραὴλ ὁι παραπικραίνουσί με ἐν τοῖς
opib⁹   manuū ſuaꝝ dicit dn̄s.   q: in   i=
ἔργοις τῶν χειρῶν ἀυτοῦ λέγει κύριος. ὅτι ἐπὶ ὀρ=
ra mea   ꝛ in   furore meo erat ciuitas hec ex qua die
γήν μου καὶ ἐπὶ θυμόν μου ἦν ἡ πόλις ἄυτη ἀφ᾽ ἧς ἡμέ
edificauerūt eam: ꝛ   vſq; ad   diem   iſtam
ρας ᾠκοδόμησαν ἀυτήν, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
vt auferam   eam   a   facie   mea: ppt   oēs
ἀπαλλάξαι ἀυτὴν ἀπὸ προσώπου μου, διὰ πάσας
malitias filioꝝ iſrael   ꝛ   iuda: q: fecerunt
τὰς πονηρίας ὑιῶν ἰσραὴλ καὶ ἰούδα, ὅτι ἐποίησαν
ad irritādū me ipi   ꝛ   reges   eoꝝ   ꝛ   pn
πικρᾶναί με ἀυτοὶ καὶ ὁι βασιλεῖς ἀυτῶν καὶ ὁι ἄρ
cipes   eoꝝ   ꝛ ſacerdotes eoꝝ   ꝛ   pphete   eo=
χοντες ἀυτῶν καὶ ὁι ἱερεῖς ἀυτῶν καὶ ὁι προφῆται ἀυ
rum: viri   iuda   ꝛ   habitantes   hieruſa
τῶν, ἄνδρες ἰούδα καὶ ὁι κατοικοῦντες ἱερουσα=
lem: ꝛ verterūt ad me terga ꝛ nō facies   ſuas:
λήμ, καὶ ἔστρεψαν πρός με νῶτα καὶ ὀυ πρόσωπα ἀυτῶν,

Trāſla.B.Hie.

terram hanc quam iu=
raſti
patribus eorū: vt dares
eis terrā fluentē lacte
& melle: & ingreſſi ſunt
& poſſederūt eā. Et nō
obedierūt voci tue: & in
lege tua non ambulaue=
runt: omnia que man=
daſti eis vt facerent:
non fecerunt: & euene=
runt eis omnia
mala hec. Ecce munitio
nes extructe ſunt aduer=
ſum ciuitatē: vt capiatur
et vrbs data eſt in man⁹
chaldeorū qui prelian=
tur aduerſus eam a facie
gladii & famis & peſtilē
tie: & quecūq; locut⁹ es
acciderunt vt tu ipſe cer
nis. Et tu dicis mihi
domine deus eme agrū
argento
& adhibe teſtes: cū vrbs
data ſit in manus
chaldeorū? Et factū eſt
verbum domini ad
hieremiam dicēs. Ecce
ego dominus deus
vniuerſe carnis. Nunqd
mihi difficile erit omne
verbū? Propterea hec
dicit dn̄s. Ecce ego tra
dam ciuitatē iſtā in ma=
nus chaldeorū & in ma=
nus regis babylonis &
capient eam: & venient
chaldei preliātes aduer=
ſum vrbem
hanc: & ſuccendent eā
igni: & comburēt eam:
& domos
in quarū domatibus ſa
crificabāt baal: & libabāt
dijs alienis libamina ad
irritandum me. Erant
enim filii iſrael & filii
iuda iugiter faciētes ma
lum in oculis meis
ab adoleſcentia ſua filii
iſrael qui vſq; nunc
exacerbāt me in opere
manuū ſuarum dicit
dn̄s: qa in furore & in
indignatione mea facta
eſt mihi ciuitas hec a die
qua edificauerunt
eam vſq; ad diem iſtam
qua auferetur de
conſpectu meo propter
maliciā filiorū iſrael & fi
lioꝝ iuda quā fecerūt ad
iracūdiā me puocātes ipſi
& reges eorū & pricipes
eorū & ſacerdotes & pro
phete eorū viri iuda &
hitatores hierl'm. Et ver
terūt ad me terga & nō
facies cu3 docerem eos

Tex.heb.hiere.xxxij. Pritiua.heb.

אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	שָׁבַע
לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב	נָתַן זוּב
וּדְבָשׁ׃ וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא	בּוֹא
שָׁמְעוּ בְקוֹלֶךָ וּבְתוֹרָתְךָ לֹא הָלָכוּ	יָרַה
אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת	צָוָה עָשָׂה
וְלֹא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת כָּל	קָרָא
הָרָעָה הַזֹּאת׃ הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ	רוּעַ בּוֹא
הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד	
הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי	לָחַם פָּנָה
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבֶר וַאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ	
הָיָה וְהִנְּךָ רֹאֶה׃ וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי	הִנֵּה
אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה לְךָ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף	
וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד	עוּד
הַכַּשְׂדִּים׃ וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל	הָיָה
יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי	
כָּל בָּשָׂר הֲמִמֶּנִּי יִפָּלֵא כָּל דָּבָר׃	פָּלָא
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת	
הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד	
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃ וּבָאוּ	בּוֹא
הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עַל הָעִיר	לָחַם
הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת הָעִיר הַזֹּאת	צִית
בָּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ וְאֵת הַבָּתִּים אֲשֶׁר	בַּיִת
קִטְּרוּ עַל גַּגּוֹתֵיהֶם לַבַּעַל וְהִסִּכוּ	גָּג נָסַךְ
נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן	
הַכְעִסֵנִי׃ כִּי הָיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי	כָּעַס הָיָה
יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים הָרַע בְּעֵינַי	עָשָׂה רוּעַ
מִנְּעֻרֹתֵיהֶם כִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אַךְ	
מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם	כָּעַס
יְהוָה׃ כִּי עַל אַפִּי וְעַל חֲמָתִי הָיְתָה	יָחַם הָיָה
לִּי הָעִיר הַזֹּאת לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ	בָּנָה
אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה לַהֲסִירָהּ מֵעַל	סוּר
פָּנָי׃ עַל כָּל רָעַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי	פָּנָה רוּעַ
יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִסֵנִי הֵמָּה	
מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם	שׂוּר נָבָא
וְאִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ׃ וַיִּפְנוּ	פָּנָה
אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְלַמֵּד אֹתָם	פָּנָה

הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת שָׁכַם
מוּסָר׃ וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת יָסַר שׂוּם
אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ שָׁקַץ קָרָא שֵׁם
וַיִּבְנוּ אֶת בָּמוֹת הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בָּנָה בָּמָה
בֶן הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת בְּנֵיהֶם עָבַר
וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא
צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה עַל לִבִּי צָוָה עָלָה
לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן עָשָׂה תָּעַב
הַחֲטִי אֶת יְהוּדָה׃ וְעַתָּה לָכֵן כֹּה חָטָא
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים
נִתְּנָה בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב בָּרָעָב
וּבַדָּבֶר׃ הִנְנִי מְקַבְּצָם מִכָּל הָאֲרָצוֹת קָבַץ
אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי דָּחָה יָחַם
וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַהֲשִׁבֹתִים אֶל הַמָּקוֹם גָּדַל שׁוּב
הַזֶּה וְהֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃ וְהָיוּ לִי קוּם יָשַׁב
לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ הָיָה
וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד נָתַן
לְיִרְאָה אוֹתִי כָּל הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם יוֹם
וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃ וְכָרַתִּי לָהֶם
בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא אָשׁוּב כָּרַת עָלַם
מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבִי אוֹתָם וְאֶת שׁוּב יָטַב
יִרְאָתִי אֶתֵּן בִּלְבָבָם לְבִלְתִּי סוּר נָתַן
מֵעָלָי׃ וְשַׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם לְהֵטִיב אוֹתָם שׂוּשׂ
וּנְטַעְתִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל
לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי אֶל הָעָם הַזֶּה אֵת בּוֹא
כָּל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אָנֹכִי רוּעַ
מֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בּוֹא
אָנֹכִי דֹּבֵר עֲלֵיהֶם׃ וְנִקְנָה הַשָּׂדֶה קָנָה
בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים
שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃ שָׂדוֹת שָׂדֶה
בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם כָּתַב חָתַם
וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֵי סָבַב
יְרוּשָׁלַםִ וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר עִיר

et erudirem diluculo & nollent audire vt acciperent disciplinā. Et posuerunt idola sua in domo in qua inuocatū est nomen meū vt pollueret eam: & edificauerūt excelsa baal que sunt in valle filii ennom: vt initiarent filios suos & filias suas moloch qđ non mandaui eis: nec ascendit in cor meum vt facerent abominationem hanc: & in peccatū deducerēt iudam. Et nunc ppter ista hec dicit dominus deus israel ad ciuitatem hanc: de qua vos dicitis ꝙ tradatur in manus regis babylonis in gladio & in fame & in peste. Ecce ego congregabo eos de vniuersis terris ad quas eieci eos in furore meo: & in ira mea & in īdignatione grandi: & reducā eos ad locū istū: & habitare eos faciā cōfidēter: & erūt mihi in populum: & ego ero eis in deum. Et dabo eis cor vnum & viam vnam vt timeant me vniuersis diebus & bene sit eis & filiis eorum post eos. Et feriam eis pactum sempiternū: & non desinam eis benefacere: & timorē meū dabo in corde eorū: vt non recedant a me: & letabor sup eis cum bene eis fecero. Et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo & in tota aīa mea: quia hec dicit dn̄s Sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grāde: sic adducam sup eos omne bonum quod ego loquor ad eos. Et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis ꝙ deserta sit: eo ꝙ non remanserit hō & iumentū: & data sit in manus chaldeorum. Agri ementur pecunia & scribētur in libro: & īprimetur signū & testis adhibebitur in fra bēiamin: & ī circuitu hierl̄m in ciuitatibꝰ iuda & in ciuitatibꝰ mōtanis

ꝛ vocui eos diluculo ꝛ erudiui ꝛ nō audie
καὶ ἐδίδαξα αὐτοῖς ὄρθρου καὶ ἐδίδαξα καὶ οὐκ ἤκου-
rūt vt acciperēt disciplinā: ꝛ posuert feditates su-
σαν ἐκλαβεῖν παιδείαν, καὶ ἔθηκαν τὰ μιάσματα αὐ
as in domo vbi inuocatū ē nomē meū in ea in
τῶν ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐν
imunditijs suis: ꝛ edificauerūt aras
ἀκαθαρσίαις αὐτῶν, καὶ ᾠκοδόμησαν τοὺς βωμοὺς τῇ
baal q̄ in valle filij ennon: vt offerrent
βαὰλ τοὺς ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ ἀναφέρειν τοὺς
filios suos ꝛ filias suas moloch q̄ nō
υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τῷ μολὸχ ἃ οὐ
mandaui eis: ꝛ nō ascēdit in cor meū
συνέταξα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν μου τοῦ
vt facerent abominationē hanc vt peccare facerēt
ποιῆσαι τὸ βδέλυγμα τοῦτο πρὸς τὸ ἐφαμαρτεῖν τὸν
iudam. ꝛ nūc sic dixit dn̄s deꝰ israel ad
ἰούδαν. καὶ νῦν οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ
ciuitatē hanc quā tu dicis tradetur in ma-
τὴν πόλιν ταύτην ἣν σὺ λέγεις παραδοθήσεται εἰς χεῖ-
nus regis babylonis in gladio ꝛ in fame ꝛ
ρας βασιλέως βαβυλῶνος ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ
in peste. ecce ego ꝯgrego eos ex omni tra
ἐν λοιμῷ. ἰδοὺ ἐγὼ συνάγω αὐτοὺς ἐκ πάσης τῆς γῆς
vbi dispersi eos illic in ira mea ꝛ in furore
οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ
meo ꝛ irritatiōe grandi: ꝛ reducaꝫ e-
μου καὶ παροξυσμῷ μεγάλῳ, καὶ ἐπιστρέψω αὐ-
os in locum istū ꝛ sedere faciā eos confi-
τοὺς εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ καθιῶ αὐτοὺς πεποι-
dentes: ꝛ erunt mihi in ppl̄m ꝛ ego ero e-
θότας, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐ-
is in deū. ꝛ dabo eis viā aliam ꝛ cor
τοῖς εἰς θεόν. καὶ δώσω αὐτοῖς ὁδὸν ἑτέραν καὶ καρ-
aliud vt timeāt me oībus diebus: ꝛ
δίαν ἑτέραν φοβηθῆναί με πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ
in bonū eis ꝛ filijs eoꝝ post e-
εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν μετ' αὐ-
os: ꝛ disponā eis testamētū eternū qđ
τούς, καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην αἰώνιον ἣν
non auertam post eos: ꝛ timorē meū da
οὐ μὴ ἀποστρέψω ὄπισθεν αὐτῶν, καὶ τὸν φόβον μου δώ-
bo in corde eoꝝ vt nō recedant ip-
σω εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν πρὸς τὸ μὴ ἀποστῆναι αὐ-
si a me. ꝛ visitabo eos vt bn̄faciā
τοὺς ἀπ' ἐμοῦ. καὶ ἐπισκέψομαι αὐτοὺς ἀγαθῶσαι
eis: ꝛ plantabo eos in tra ista in fi-
αὐτούς. καὶ φυτεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐν πί-
de ꝛ in toto corde meo: ꝛ in tota aīa
στει καὶ ἐν πάσῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ
mea: qꝛ sic dixit dn̄s: sicut induxi sup
μου, ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, καθὰ ἐπήγαγον ἐπὶ τὸν
ppl̄m istū oīa mala grandia ista:
λαὸν τοῦτον πάντα τὰ κακὰ τὰ μεγάλα ταῦτα,
sic ego inducā sup eos oīa bona q̄ ego
οὕτως ἐγὼ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ
loquutꝰ sū ad eos. ꝛ possidebunt adhuc agri in
ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς. καὶ κτηθήσονται ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ
tra q̄m tu dicis inuia est ad homine ꝛ iumē-
γῇ ἣ σὺ λέγεις ἄβατός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ κτή-
to: ꝛ traditi sunt in manus chaldeoꝝ: ꝛ
νους, καὶ παρεδόθησαν εἰς χεῖρας χαλδαίων, καὶ
possidebūt agros in argento. ꝛ scribes in libro
κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ. καὶ γράψεις εἰς βιβλίον
ꝛ signabis ꝛ testificaberis testes in tra beniamim
καὶ σφραγιῇ καὶ διαμαρτύρῃ μάρτυρας ἐν γῇ βενιαμεὶν
ꝛ ī circuitu hierusalem: ꝛ in ciuitatibꝰ iuda: ꝛ
καὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ
in ciuitatibꝰ mōtis:
ἐν πόλεσι τοῦ ὄρους,

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.	Trāſla.B.Hie.	Tex.heb.hiere.xxxiij. Pꝛitiua.heb.

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

τ in ciuitatib⁹ ſephela: τ in ciuitatib⁹ nageb:
καὶ ἐν πόλεσιν τῆς σεφηλά, καὶ ἐν πόλεσιν τῆς ναγέβ,
q: cōuertam trāſmigrtiones eoꝝ dicit dñs.
ὅτι ἀποστρέψω τὰς ἀποικίας αὐτῶν λέγει κς. Ca.33.
ET factū eſt ꝟbū dñi ad hieremiā ſecun
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ἐκδευτέ
do: τ ipſe erat adhuc ligatus in atrio carceris
ρου, καὶ αὐτὸς ἦν ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς
dicens: ſic dixit dñs: faciēs terrā τ plaſmans
λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, ποιῶν γῆν καὶ πλάσσων
eam vt dirigat eam: dñs nomē illi. cla
αὐτὴν τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν, κύριος ὄνομα αὐτῷ. κέ-
ma ad me τ reſpondebo tibi τ annūciabo
κραξον πρός με καὶ ἀποκριθήσομαί σοι καὶ ἀπαγγελῶ
tibi grādia τ firma q̄ nō cognouiſti ea: q: ſic
σοι μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ἃ οὐκ ἔγνως αὐτά ὅτι οὕτως
dixit dñs de⁹ iſrael de domib⁹ vrbis hu-
εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ περὶ οἰκιῶν τῆς πόλεως ταύ
ius: τ de domo regis iuda q̄ deſtructe ſūt
της, καὶ περὶ οἰκίας βασιλέως ἰούδα τῶν καθῃρημένων
in vallum: τ ꝓpugnacula vt pugnēt ꝯ
εἰς χάρακα, καὶ προμαχῶνας τοῦ μάχεσθαι πρὸς τοὺς
chaldeos: τ impleant eam cadauerib⁹ homi-
χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν νεκρῶν τῶν ἀνθρώ
nū q̄s ꝑcuſſi in ira mea τ in furore meo: τ
πων οὓς ἐπάταξα ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν θυμῷ μου, καὶ
auerti faciem meā a ciuitate hāc
ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς πόλεως ταύ
pro oibus malitijs eoꝝ. ecce ego ob
της περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνά
ducā ei cicatricem τ ſanitatē τ curabo e-
γω αὐτῇ συνούλωσιν καὶ ἴαμα καὶ ἰατρεύσω αὐ-
os: τ reuelabo eis vt exaudiā. τ faci-
τούς, καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰσακούειν. καὶ ποιή-
am illis pacē τ fidem: τ cōuertam trāmigrā-
σω αὐτοῖς εἰρήνην καὶ πίστιν, καὶ ἐπιστρέψω τὴν ἀποι
tionē iuda: τ trāſmigrtionē hieruſalem: τ edi-
κίαν ἰούδα, καὶ τὴν ἀποικίαν ἱερουσαλήμ, καὶ οἰ-
ficabo eos vt prius: τ emūdabo il-
κοδομήσω αὐτοὺς ὡς τὸ πρότερον, καὶ καθαριῶ αὐ-
los ab oibus iniq̄tatib⁹ eoꝝ q̄ peccauerūt mihi:
τοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν μοι,
τ non recordabor pctōꝝ eoꝝ q̄ peccauerūt
καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν
mihi τ receſſerūt a me: τ erit mihi in nomē in
μοι καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα εἰς
gaudium τ in laudē τ in magnificētiā omni
εὐφροσύνην καὶ εἰς αἴνεσιν καὶ εἰς μεγαλειότητα παντὶ
ꝑplo terre. q̄ audient oīa bona
τῷ λαῷ τῆς γῆς. οἵτινες ἀκούσονται πάντα τὰ ἀγαθὰ
q̄ ego facio eis. τ pauebunt τ ꝯtriſtabun-
ἃ ἐγὼ ποιῶ αὐτοῖς. καὶ φοβηθήσονται καὶ πικρανθήσον
tur ꝑ oibus bonis τ pro oī pa-
ται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ περὶ πάσης τῆς εἰ
ce quā ego facio eis. ſic dixit dñs: adhuc
ρήνης ἧς ἐγὼ ποιῶ αὐτοῖς. οὕτως εἶπεν κύριος, ἔτι
audietur in loco iſto quē vos dicitis deſer
ἀκουσθήσεται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὃ ὑμεῖς λέγετε ἔρη
tus eſt ab hoibus τ iumētis in ciuitatib⁹ iuda:
μός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν ἐν πόλεσιν ἰούδα,
τ foris hieruſalem q̄ deſolate ſunt vt nō ſit
καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλὴμ ταῖς ἠρημωμέναις παρὰ τὸ μὴ εἶναι
homo τ iumētū. vox gaudij τ vox leti-
ἄνθρωπον καὶ κτῆνος. φωνὴ εὐφροσύνης καὶ φωνὴ χαρ
cie: vox ſponſi τ vox ſponſe: vox dicē
μοσύνης, φωνὴ νυμφίου καὶ φωνὴ νύμφης, φωνὴ λε
tiū cōfitemini dño oīpotenti: qm̄ bon⁹
γόντων ἐξομολογεῖσθε κυρίῳ παντοκράτορι, ὅτι χρηστὸς
dñs qm̄ in eternū mīa eius: τ portabunt
κύριος ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ εἰσοίσουσιν

Trāſla.B.Hie.

& in ciuitatib⁹ cāpeſtrib⁹ & ī ciuitatib⁹ q̄ ad auſtrū ſunt: q2 cōuertā captiuitatē eoꝝ ait dñs. 33.

ET factum eſt verbū domini ad hieremiam ſecundo: cū adhuc clauſus eſſet in atrio carceris dicens. Hec dicit dñs: q factur us eſt & for matur⁹ illud & paraturus: dñs nomē eius. Clama ad me & exaudiam te: & annūciabo tibi grandia & firma que neſcis. Quia hec dicit dominus deus iſrael ad domos vrbis huius & ad domos regis iude que deſtructe ſunt ad munitiōes & ad gladiū venientium vt dimicent cū chaldeis & impleāt eas cadaueribus hoīm quos percuſſi in furore meo: & in indignatione mea abſcondēs faciē meā a ciuitate hac ꝓpter oēm maliciā eoꝝ. Ecce ego obducā eis cicatricē & ſanitatē & curabo eos: & reuelabo eis deprecationem pacis & veritatis. Et conuertam conuerſionem iuda & conuerſionem iſrael: & edificabo eos ſicut a principio: & emundabo illos ab omī iniq̄tate ſua in qua peccauerūt mihi. & ꝓpitius ero cūctis iniquitatib⁹ eoꝝ in q̄bus deliq̄runt mihi & ſpreuerūt me. Et erit mihi in nomē & in gaudiū & in laudē & ī exultationē cūctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus ſum eis & pauebūt & turbabūtur in vniuerſis bonis & in omni pace: quam ego faciam eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur in loco iſto quem vos dicitis eſſe deſertum eo ꝙ non ſit homo nec iumētum in ciuitatibus iuda & foris hieruſalem que deſolate ſunt abſq3 homine & abſq3 habitatore & abſq3 pecore: vox gaudii & vox leticie: vox ſponſi & vox ſpōſe: vox dicentiū. Confitemini dño exercituum: qm̄ bonus dñs: qm̄ in eternū mīa eius: & portantiū

Tex.heb.hiere.xxxiij.

ובערי השפלה ובערי הנגב כי
אשיב את שבותם נאם יהוה ׃
ויהי דבר יהוה אל
ירמיהו שנית והוא עודנו עצור
בחצר המטרה לאמר ׃ כה אמר
יהוה עשה יהוה יוצר אתה להכינה
יהוה שמו ׃ קרא אלי ואענך
ואגידה לך גדלות ובצרות לא
ידעתם ׃ כי כה אמר יהוה אלהי
ישראל על בתי העיר הזאת ועל
בתי מלכי יהודה הנתצים אל
הסללות ואל החרב ׃ באים להלחם
את הכשדים ולמלאם את פגרי
האדם אשר הכיתי באפי ובחמתי
ואשר הסתרתי פני מהעיר הזאת
על כל רעתם ׃ הנני מעלה לה ארוכה
ומרפא ורפאתים וגליתי להם
עתרת שלום ואמת ׃ והשבתי את
שבות יהודה ואת שבות ישראל
ובנתים כבראשנה ׃ וטהרתים
מכל עונם אשר חטאו לי וסלחתי
לכול עונותיהם אשר חטאו לי
ואשר פשעו בי ׃ והיתה לי לשם
ששון לתהלה ולתפארת לכל גויי
הארץ אשר ישמעו את כל הטובה
אשר אנכי עשה אתם ופחדו ורגזו
על כל הטובה ועל כל השלום
אשר אנכי עשה לה ׃ כה אמר יהוה
עוד ישמע במקום הזה אשר אתם
אמרים חרב הוא מאין אדם ומאין
בהמה בערי יהודה ובחצות
ירושלם הנשמות מאין אדם
ומאין יושב ומאין בהמה ׃ קול ששון
וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול
אמרים הודו את יהוה צבאות כי
טוב יהוה כי לעולם חסדו מביאים

Pꝛitiua.heb.

שוב שבה
Ca.xxxiij.
היה
שנה עצר
נטר
יצר כון
ענה
נגד
בית
בוא לחם
נכה יחם
סתר פנה
רוע עלה
ארך רפא
גלה
שלם שוב
שבה
בנה
עוה
היה
שוש הלל
פאר שמע
קום
עיר חוץ
שמם
ישב
כלל
ידה
עלם בוא

תּוֹדָה בֵּית יְהוָה כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת יָדָה שׁוּב
הָאָרֶץ כְּבָרִאשֹׁנָה אָמַר יְהוָה: כֹּה שָׁבָה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד יִהְיֶה בַּמָּקוֹם הָיָה קוּם
הַזֶּה הֶחָרֵב מֵאֵין אָדָם וְעַד בְּהֵמָה
וּבְכָל עָרָיו נְוֵה רֹעִים מַרְבִּצִים צֹאן: עִיר רָעָה
בְּעָרֵי הָהָר בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי רָבַץ
הַנֶּגֶב וּבְאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֵי סָבַב
יְרוּשָׁלַםִ וּבְעָרֵי יְהוּדָה עֹד עָוַד
תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֶה אָמַר עָבַר מָנָה
יְהוָה: הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה יוֹם בּוֹא
וַהֲקִמֹתִי אֶת הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר קוּם
דִּבַּרְתִּי אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל בֵּית
יְהוּדָה: בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא
אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעָשָׂה צָמַח
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ: בַּיָּמִים הָהֵם שָׁפַט
תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ תִּשְׁכּוֹן יָשַׁע שָׁכַן
לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר יִקְרָא לָהּ יְהוָה קָרָא
צִדְקֵנוּ: כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לֹא יִכָּרֵת כָּרַת
לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בֵית
יִשְׂרָאֵל: וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא יִכָּרֵת
אִישׁ מִלְּפָנַי מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְטִיר פָּנָה עָלָה
מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶּבַח כָּל הַיָּמִים: וַיְהִי קָטַר הָיָה
דְּבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמוֹר: כֹּה
אָמַר יְהוָה אִם תָּפֵרוּ אֶת בְּרִיתִי פּוּר
הַיּוֹם וְאֶת בְּרִיתִי הַלָּיְלָה וּלְבִלְתִּי בָּרַת
הֱיוֹת יוֹמָם וָלַיְלָה בְּעִתָּם: גַּם בְּרִיתִי הָיָה עָוַת
תֻּפַר אֶת דָּוִד עַבְדִּי מִהְיוֹת לוֹ בֵן מֹלֵךְ הָיָה
עַל כִּסְאוֹ וְאֶת הַלְוִיִּם הַכֹּהֲנִים
מְשָׁרְתָי: אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר צְבָא שָׁרַת סָפַר
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִמַּד חוֹל הַיָּם כֵּן מָדַד
אַרְבֶּה אֶת זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי וְאֶת רָבָה
הַלְוִיִּם מְשָׁרְתֵי אֹתִי: וַיְהִי דְּבַר הָיָה
יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: הֲלוֹא רָאִיתָ
מָה הָעָם הַזֶּה דִּבְּרוּ לֵאמֹר שְׁתֵּי רָאָה
הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה בָּהֶם שָׁפַח
וַיִּמְאָסֵם וְאֶת עַמִּי יִנְאָצוּן מִהְיוֹת מָאַס נָאַץ

vota in domo dñi. Reducam enim cõuerſionẽ terre ſicut a pricipio dicit dominus. Hec dicit domin9 exercituū. Adhuc erit in loco iſto deſerto abſq3 homine & abſq3 iumento & in cunctis ciuitatibus eius: habitaculū paſtorū accubātiū greges in ciuitatibus mõtuoſis & in ciuitatib9 cāpeſtribus: & in ciuitatibus q̄ ad auſtrū ſunt & in terra beniamin & in circuitu hieruſalē: & ĩ cĩtatib9 iuda: adhuc trāſibūt greges ad manū numerantis: ait dñs. Ecce dies venient dicit dñs: & ſuſcitabo verbū bonum quod locutus ſum ad domum iſrael & ad domum iuda. In diebus illis & in tempore illo germinare faciam dauid germē iuſticie: & faciet iudiciū & iuſticiā in terra. In diebus illis ſaluabitur iuda: & hieruſalem habitabit cõfidẽter. Et hoc eſt nomẽ qđ vocabūt eū: dñs iuſtus nř. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid vir qui ſedeat ſup thronum domus iſrael: & de ſacerdotibus & de leuitis nõ interibit vir a facie mea qui offerat holocauſtõata & incẽdat ſacrificiū & cedat victimas oĩbus diebus. Et factū eſt verbum dñi ad hieremiam dicens. Hec dicit dñs. Si irritū poteſt fieri pactū meū cum die & pactum meū cū nocte vt non ſit dies & nox in tempore ſuo: & pactum meum irritū eſſe poterit cū dauid ſuo meo vt nõ ſit ex eo fili9 q regnet in throno ei9 & leuite & ſacerdotes miſtri mei. Sic enumerari nõ poſſunt ſtelle celi & metiri harene maris: ſic multiplicabo ſemen dauid ſerui mei: & leuitas miniſtros meos. Et factū eſt verbum dñi ad hieremiam dicens. Nūquid nõ vidiſti quid populus hic locutus ſit dicens: due cognationes quas elegerat dominus abiecte ſūt: & pplm meū deſpexerūt: eo φ nõ ſit

dona in domū dñi: qꝛ cõuerti faciā oẽm trāſmig
δῶρα εἰς οἶκον κυρίου, ὅτι ἀποστρέψω πᾶσαν τὴν ἀποι
tiones fre illi9 ſicut prius dixit dñs:
κίαν τῆς γῆς ἐκείνης κατὰ τὸ πρότερον εἶπεν κύριος,
ſic dicit dñs exercituū: adhuc erit in loco
οὕτως λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι ἔσται ἐν τῷ τόπῳ
deſerto iſto vt nõ ſit homo ꝛ iumẽta:
τῷ ἐρήμῳ τούτῳ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτήνη,
ꝛ in omnib9 ciuitatib9 ei9 habitacula pa-
καὶ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ καταλύματα ποι
ſtoꝝ accubantiū greges in ciuitatib9 mõtane ꝛ
μένων κοιταζόντων ποίμνια ἐν πόλεσι τῆς ὀρεινῆς καὶ
in ciuitatib9 cāpeſtrib9 ꝛ in ciuitatib9 auſtri: ꝛ in
ἐν πόλεσι τῆς σεφηλὰ καὶ ἐν πόλεσι τῆς ναγέβ, καὶ ἐν
ťra beniamin ꝛ in his q̄ ĩ circuitu hieruſalem: ꝛ in ci-
γῇ βενιαμεὶν καὶ ἐν ταῖς κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πό
uitatib9 iuda. adhuc trāſibūt oues ad manū
λεσιν ἰούδα. ἔτι παρελεύσεται πρόβατα ἐπὶ χεῖρα
numerātis ait dñs: ecce dies veniūt dicit
ἀριθμοῦντος εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει
dñs: ꝛ ſuſcitabo verbū bonū: qđ locut9 ſum ſup
κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸ ῥῆμα τὸ ἀγαθόν, ὃ ἐλάλησα ἐπὶ τὸν
domū iſrael ꝛ ſup domū iuda. in illis
οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα. ἐν ἐκείναις ταῖς
dieb9 ꝛ in tpe illo: germinare faciā
ἡμέραις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, βλαστῆσαι ποιήσω τῷ
dauid germẽ iuſticie. ꝛ regnabit rex:
δαυὶδ βλαστὸν δικαιοσύνης. καὶ βασιλεύσει βασιλεύς,
ꝛ ĩtelliget ꝛ faciet iudiciū ꝛ iuſticiā in
καὶ συνήσεται καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ
terra. in dieb9 illis ſaluabiť iudas: ꝛ hic
γῇ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἰούδας, καὶ ἱε-
ruſalẽ hitabit cõfidẽter. ꝛ hoc eſt
ρουσαλὴμ κατοικήσει πεποιθότως. καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ
nomẽ qđ vocabūt ei: dñs iuſtus nř. qm̄ ſic
ὄνομα ὃ καλέσουσιν αὐτῷ, κύριος δίκαιος ἡμῶν. ὅτι οὕ-
dicit dñs: nõ deficiet dauid vir ſe-
τω λέγει κύριος, οὐκ ἐπιλείψει τῷ δαυὶδ ἀνὴρ καθήμε
dẽs ſup thronū iſrael: ꝛ ex ſacerdotib9 ꝛ leui
νος ἐπὶ τοῦ θρόνου ἰσραήλ, καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ λευι
tis nõ deficiet vir ĩ cõſpectu meo: offerens holocau
τῶν οὐκ ἐπιλείψει ἀνὴρ ἐνώπιόν μου, προσφέρων ὁλοκαύ
ſtum ꝛ ĩcẽdens mun9 ꝛ faciẽs hoſtiā oĩbus
τωμα καὶ θυμιῶν δῶρον, καὶ ποιῶν θυσίαν πάσας τὰς
diebus. ꝛ factū eſt verbū dñi ad hieremiā dicẽs:
ἡμέρας. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων,
ſic dicit dñs: ſi irritū feceritis pa-
οὕτω λέγει κύριος, ἐὰν ἀθετηθῇ ἡ ποιήσητε τὴν διαθή-
ctū meū cum die ꝛ pactū meū
κην μου τὴν μετὰ τῆς ἡμέρας καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν
cum nocte: vt nõ ſit dies ꝛ nox in
μετὰ τῆς νυκτός, ὥστε μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν τῷ
tpe ipoꝝ: ꝛ pactū meū irritum erit cū
καιρῷ αὐτῶν, καὶ ἡ διαθήκη μου ἀθετηθήσεται μετὰ τοῦ
dauid ſeruo meo: vt nõ ſit ex ipo fili9
δαυὶδ τοῦ δούλου μου, ὥστε μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ υἱὸς
regnans ſup thronū ei9: ꝛ cū leuitis
βασιλεύων ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν λευιτῶν
ꝛ ſacerdotib9 miniſtris meis. ſicut nõ numerabi-
καὶ ἱερέων τῶν λειτουργῶν μου. ὥσπερ οὐκ ἀριθμηθήσε-
tur militia celi ꝛ nõ menſurabiť arena ma-
ται ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐ μετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θα
ris: ſic multiplicabo ſemen dauid ſerui mei:
λάσσης, οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα τοῦ δαυὶδ τοῦ δούλου μου,
ꝛ leuitas miniſtros meos. ꝛ factū eſt vbū dñi
καὶ τοὺς λευίτας τοὺς λειτουργούς μου. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου
ad hieremiā dicẽs: nõ vidiſti qđ ppľs iſte locut9 eſt
πρὸς ἱερεμίαν λέγων, οὐκ εἶδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησε
dicẽs? duo cognatiões elegit dñs expulit e-
λέγων; δύο συγγενείας ἃς ἐξελέξατο ὁ κύριος ἐξῶσεν αὐ
as. ꝛ pplm meū irritauerūt: vt non ſit
τάς, καὶ τὸν λαόν μου παρώξυναν, ἵνα μὴ ᾖ

gēs in cōſpectu ipoꝝ. ſic dicit dñs: ſi nō eſſet
ἔθνος ἐνώπιον αὐτῶν. οὕτω λέγει κύριος, ἐὰν μὴ εἴη
pactū meū die ⁊ nocte: ⁊ leges ce-
ἡ διαθήκη μου τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῇ νυκτί, καὶ νόμους τοῦ οὐ
li ⁊ tre nō poſuiſſē: ſic ſemen
ρανοῦ καὶ τῆς γῆς μὴ ἐθέμην, οὕτως τὸ σπέρμα τοῦ
iacob ⁊ dauid ſerui mei expuliſſem: vt
ἰακὼβ καὶ δαυὶδ τοῦ δούλου μου ἔξωσα ἄν, ὥστε
nō acciperē ego a ſemine eius principes
μὴ λαβεῖν ἐμὲ ἀπὸ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντας
in ſemine habraā ⁊ iſaac ⁊
ἐν τῷ σπέρματι τοῦ ἀβραὰμ καὶ τοῦ ἰσαὰκ καὶ τοῦ
iacob: qm̄ ꝯuertam captiuitatem eoꝝ:
ἰακώβ, ὅτι ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν,
⁊ miſerebor eoꝝ.
καὶ ἐλεήσω αὐτούς. Ca.34.

VErbum qđ factū eſt ad hieremiā a dño:
Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου,
⁊ nabuchodonoſor rex babylonis ⁊ oīs
καὶ ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ πᾶν τὸ
exercitus ei⁹ ⁊ vniuerſa regna tre
στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς
q̄ ſub ptāte man⁹ eius: omnes po
αἱ ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πάντες οἱ λα
pli bellabāt ꝯ hieruſalem ⁊ ꝯ oēs vr
οἱ ἐπολέμουν ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πό
bes iuda. ſic dixit dñs de⁹ iſrael: va-
λεις ἰούδα. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, βά-
de ad ſedechiam regem iuda ⁊ dices ei:
διζον πρὸς σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ ἐρεῖς αὐτῷ,
ſic dixit dñs: traditiōe tradetur ciui-
οὕτως εἶπεν κύριος, παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πό
tas iſta in manus regis babylonis: ⁊ capi-
λις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ συλλή
et eam ⁊ incēdet eam in igne. ⁊ tu non
ψεται αὐτὴν καὶ καύσει αὐτὴν ἐν πυρί. καὶ σὺ οὐ μὴ
ſaluaberis de manu eius: ⁊ ꝯphēſione capieris:
σωθῇς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ συλλήψει συλληφθήσῃ,
⁊ in manus eius traderis. ⁊ oculi tui
καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ δοθήσῃ. καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου
oculos eius videbūt: ⁊ os eius cum
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ
ore tuo loquet: ⁊ in babylonē introibis.
στόματός σου λαλήσει, καὶ εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσῃ.
ſed audi verbum dñi ſedechia rex iu-
ἀλλὰ ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σεδεκία βασιλεῦ ἰού-
da: ſic dicit dñs ad te: nō morieris in gla
δα, οὕτως λέγει κύριος πρὸς σέ, οὐκ ἀποθανῇ ἐν ῥομ
dio: in pace morieris. ⁊ ſicut cōbuſſerūt pa-
φαίᾳ, ἐν εἰρήνῃ ἀποθανῇ. καὶ ὡς ἔκαυσαν τοὺς πατέ-
tres tuos q̄ regnauerunt ante te: cōbu-
ρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, καύσου
rēt ⁊ te o dñe ⁊ plangent te: qꝛ verbū locut⁹
ται καὶ σέ ὦ κύριε καὶ κόψονταί σε, ὅτι λόγον ἐλάλη-
ſuꝫ dixit dñs. ⁊ locut⁹ eſt hieremias ad regem ſede-
σα εἶπε κύριος. καὶ ἐλάλησεν ἱερεμίας πρὸς βασιλέα σεδε
chiā vniuerſa verba hec ī hieruſalem: ⁊
κίαν πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ
exercitus regis babylonis pugnabat ꝯ hieru
ἡ δύναμις βασιλέως βαβυλῶνος ἐπολέμει ἐπὶ ἱερου-
ſalem ⁊ ꝯ ciuitates iuda q̄ relicte erant
σαλὴμ καὶ ἐπὶ πόλεις ἰούδα τὰς καταλελειμμένας
ꝯ lachis ⁊ ꝯ azecha: qꝛ iſte relicte ſunt
ἐπὶ λαχεὶς καὶ ἐπὶ ἀζηκά, ὅτι αὗται κατελείφθησαν
in ciuitatib⁹ iuda ciuitates munite. verbū qđ factū
ἐν πόλεσιν ἰούδα πόλεις ὀχυραί. ὁ λόγος ὁ γενόμε-
eſt ad hieremiā a dño poſtq̄ ꝑfecit
νος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου μετὰ τὸ συντελέσαι
rex ſedechias fedus ad oēm pplm
τὸν βασιλέα σεδεκίαν διαθήκην πρὸς πάντα τὸν λαὸν
q̄ in hieruſalem:
τὸν ἐν ἱερουσαλήμ,

vltra gens coram eis.
Hec dicit dominus. Si
pactum meū inter diem
& noctem & leges celi
& terre nō poſui: equi-
dem & ſemem iacob
& dauid ſerui mei proii-
ciā vt nō aſſumā de ſemi
ne eius principes ſemi-
nis abraam iſaac
& iacob. Reducam enī
conuerſionē eorum
& miſerebor eis. 34.

VErbum qđ factū eſt
ad hieremiā a dño
quādo nabuchodonoſor
rex babylonis & oīs ex
ercitus ei⁹ vniuerſaqꝫ re
gna terre q̄ erant ſub po
teſtate manus eius & oēs
populi bellabant cōtra
hieruſalē & cōtra oēs
vrbes eius: dicens. Hec
dicit dominus deus
iſrael. Vade & loquere
ad ſedechiam
regem iuda: & dices ad
eum. Hec dicit
dominus. Ecce ego tra
dam ciuitatem hanc
in manu regis babylo-
nis: & ſuccendet eā igni.
Et tu nō effugies de ma
nu eius: ſed cōprehēſio
ne capieris & ī manu ei⁹
traderis & oculi tui ocu
los regis babylonis vide
būt: & os eius cū ore tuo
loq̄tur & babylonē in-
troibis. Attñ audi verbū
domini ſedechia rex iu-
da. Hec
dicit dñs ad te. Non
morieris in gladio: ſed
in pace morieris: & ſm
cōbuſtiones patrū tuorū
regum priorum qui fue
runt
ante te ſic comburēt te:
& ve domine
plangēt te: quia verbū
hoc ego locutus ſum
dicit dñs. Et locutus eſt
hieremias propheta
ad ſedechiam regem iu
da vniuerſa
verba hec in hieruſalē:
& exercitus
regis babylonis pugna
bat contra hieruſalem:
& cōtra oēs ciuitates iu
da que reliq̄ erant cōtra
lachis & contra azecha.
He enim ſupererant
de ciuitatibus iuda vrbes
munite. Verbum
quod factum eſt ad hie-
remiam a domino
poſtq̄ percuſſit rex ſe
dechias fedus
cum omni populo in
hieruſalem;

עוד גוי לפניהם: כה אמר יהוה אם — פנה
לא בריתי יומם ולילה חקות שמים — ברת חקק
וארץ לא שמתי: גם זרע יעקוב — שום
ודוד עבדי אמאס מקחת מזרעו — לקח
משלים אל זרע אברהם ישחק
ויעקב כי אשוב את שבותם — שוב שבה
ורחמתים: הדבר אשר היה — Ca.xxxiiij
אל ירמיהו מאת יהוה ונבוכדנצר
מלך בבל וכל חילו וכל ממלכות — מלך
ארץ ממשלת ידו וכל העמים — משל
נלחמים על ירושלם ועל כל — לחם
עריה לאמר: כה אמר יהוה אלהי — עיר
ישראל הלוך ואמרת אל צדקיהו — הלך
מלך יהודה ואמרת אליו כה אמר
יהוה הנני נתן את העיר הזאת
ביד מלך בבל ושרפה באש: ואתה
לא תמלט מידו כי תפש תתפש — מלט תפש
ובידו תנתן ועיניך את עיני מלך — נתן
בבל תראינה ופיהו את פיך — ראה פה
ידבר ובבל תבוא: אך שמע דבר — דבר בוא
יהוה צדקיהו מלך יהודה כה
אמר יהוה עליך לא תמות בחרב: — מות
בשלום תמות וכמשרפות אבותיך — שלם שרף
המלכים הראשנים אשר היו — היה
לפניך כן ישרפו לך והוי אדון — פנה אדן
יספדו לך כי דבר אני דברתי — ספד
נאם יהוה: וידבר ירמיהו הנביא — נבא
אל צדקיהו מלך יהודה את כל
הדברים האלה בירושלם: וחיל
מלך בבל נלחמים על ירושלם — לחם
ועל כל ערי יהודה הנותרות אל — עיר יתר
לכיש ואל עזקה כי הנה נשארו — שאר
בערי יהודה ערי מבצר: הדבר — בצר
אשר היה אל ירמיהו מאת יהוה
אחרי כרת המלך צדקיהו ברית — כרת
את כל העם אשר בירושלם

Prĩtiua.heb. Tex.he.Hiere.xxxiiij.

לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר׃ לְשַׁלַּח אִישׁ דרר
אֶת עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי
וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד
בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ׃ וַיִּשְׁמְעוּ שָׁמַע
כָל הַשָּׂרִים וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בָּאוּ שׂוּר בּוֹא
בַבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת עַבְדּוֹ
וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ חָפְשִׁים לְבִלְתִּי
עֲבָד בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃ שָׁמַע שָׁלַח
וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיָּשִׁיבוּ אֶת הָעֲבָדִים שׁוּב
וְאֶת הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים
וַיִּכְבְּשׁוּם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ וַיְהִי כָּבַשׁ הָיָה
דְבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי כָּרַתִּי בְרִית אֶת
אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִאִי אוֹתָם יָצָא
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר׃
מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ שָׁנָה שָׁלַח
אֶת אָחִיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר יִמָּכֵר מָכַר
לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ וְלֹא שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם
אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם׃ וַתָּשֻׁבוּ נָטָה שׁוּב
אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת הַיָּשָׁר
בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ דרר
וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר כָּרַת בַּיִת
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו׃ וַתָּשֻׁבוּ וַתְּחַלְּלוּ פָּנָה קָרָא
אֶת שְׁמִי וַתָּשִׁבוּ אִישׁ אֶת עַבְדּוֹ חָלַל שׁוּב
וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר שִׁלַּחְתֶּם
חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם כָּבַשׁ
לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ הָיָה
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא
שְׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ
לְאָחִיו וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא
לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם יְהוָה אֶל הַחֶרֶב אֶל
הַדֶּבֶר וְאֶל הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם נָתַן
לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃ וְנָתַתִּי מָלַךְ
אֶת הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת בְּרִתִי

Trãſla.B.Hie.

predicans vt dimitteret
vnuſquiſq;
ſeruũ ſuũ: & vnuſquiſq;
ancillam ſuã hebreum
& hebream liberos: &
nequaq̃ dominarentur
eis: id eſt in iudeo & fra-
tre ſuo. Audierunt ergo
oẽs principes & vniuer
ſus populus qui inierãt
pactum vt dimitteret
vnuſquiſq; ſeruũ ſuum
& ancillam ſuã liberos:
& vltra non
dominarẽtur eis. Audi
erunt igitur & dimiſerũt.
Et conuerſi ſunt dein-
ceps: & retraxerũt ſeruos
ſuos & ancillas ſuas q̃s
dimiſerunt liberos
& ſubiugauerũt in famu
los & famulas. Et factũ
eſt verbum domini ad
hieremiam a domino:
dicens. Hec dicit domi
nus deus
iſrael. Ego percuſſi fe-
dus cum
patribus veſtris: in die
qua eduxi eos
de terra egypti de domo
ſeruitutis: dicens.
Cum cõpleti fuerint ſe
ptẽ anni: dimittat vnuſ
quiſq; fratrem ſuum he
breum qui venditus eſt
ei & ſeruiet tibi ſex an-
nis: & dimittes eum
a te liberum. Et non au
dierunt patres veſtri
me nec inclinauerũt au
rem ſuã. Et conuerſi eſtis
vos hodie & feciſtis q̃d
rectum eſt
in oculis meis vt p̃dica-
retis libertatẽ vnuſq̃ſq;
ad amicũ ſuũ: & iniſtis
pactũ in cõſpectu meo
in domo in qua inuoca
tũ eſt nomẽ meũ ſup eã.
Et reuerſi eſtis & cõma-
culaſtis nomen meũ: &
reduxiſtis vnuſq̃ſq; ſeruũ
ſuũ & vnuſq̃ſq; ancillam
ſuã quos dimiſeratis vt
eſſent liberi & ſue ptãtis
& ſubiugaſtis eos: vt ſint
vobis ſerui & ancille.
Propterea hec dicit do
minus. Vos non
audiſtis me vt predica-
retis libertatẽ vnuſq̃ſq;
fratri ſuo & vnuſquiſq;
amico ſuo. Et ego p̃dico
libertatẽ vobis ait dñs
ad gladium: ad
peſtem & ad famẽ: & da
bo vos
in cõmotionem cunctis
regnis terre. Et dabo
viros qui preuaricantur
fedus meum:

Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

vt vocarẽt iã remiſſionẽ vt emitteret vnuſq̃ſq;
τοῦ καλέσαι δὴ ἄφεσιν τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν
ſuum ſuum ⁊ vnuſq̃ſq; ancillam ſuam.
παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ. τὸν
hebreũ ⁊ hebream liberos vt nõ ſerui
ἑβραῖον καὶ τὴν ἑβραίαν ἐλευθέρους πρὸς τοῦ μὴ δου
ret vir ex iſrael. ⁊ audierũt oẽs
λεύειν ἄνδρα ἐξ ἰσραήλ. καὶ ἐπήκουσαν πάντες οἱ
optimates. ⁊ oĩs pp̃ls q̃ ingreſſi ſunt in fe-
μεγιστᾶνες, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν δια
dus vt dimitteret vnuſq̃ſq; ſeruũ ſuum ⁊
θήκην τοῦ ἀποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ
vnuſq̃ſq; ancillam ſuam liberos vt nõ ſer-
ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ ἐλευθέρους τοῦ μὴ δου
uiat vltra int̃ eos: ⁊ audierũt ⁊ dimiſerũt. ⁊
λεύειν ἔτι ἐν αὐτοῖς, καὶ ἤκουσαν καὶ ἀφῆκαν. καὶ
cõuerſi ſunt poſt hec ⁊ reduxerũt ſer-
ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα καὶ ἀνήγαγον τοὺς δού-
uos ⁊ ancillas q̃s dimiſerunt liberos
λους καὶ τὰς παιδίσκας οὓς ἀπέστειλαν ἐλευθέρους
⁊ ſubiugauerũt eos in ſeruos ⁊ ancillas.
καὶ ὑπέταξαν αὐτοὺς εἰς δούλους καὶ παιδίσκας.
⁊ factũ eſt verbũ dñi ad hieremiã dicẽs: ſic
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, οὕτως
dixit dñs deus iſrael: ego diſpoſui fedus ad
εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐγὼ διεθέμην διαθήκην πρὸς
patres vr̃os in die q̃ eduxi eos
τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξειλάμην αὐτοὺς
de t̃ra egypti de domo ſeruitutis dicens. cum
ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας λέγων, ὅταν
cõpleti fuerit ſex ãni. mittes fratrẽ tuũ hebreum q̃
πληρωθῇ ἓξ ἔτη. ἀποστελεῖς τὸν ἀδελφόν σου τὸν ἑβραῖον ὃς
vendetur tibi ⁊ opabit̃ tibi ſex ãnis ⁊ emittes
πραθήσεταί σοι καὶ ἐργάσεταί σοι ἓξ ἔτη καὶ ἐξαποστελεῖς
eum liberum: ⁊ nõ audierũt me: ⁊ nõ iclinauerũt
αὐτὸν ἐλεύθερον, καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ
aurẽ ſuã: ⁊ cõuerſi ſunt hodie vt facerẽt rectũ añ
οὖς αὐτῶν, καὶ ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι τὸ εὐθὲς πρὸ
oculos meos vt vocaret remiſſionẽ vnuſq̃ſq; pxi-
ὀφθαλμῶν μου τοῦ καλέσαι ἄφεσιν ἕκαστον τοῦ πλη
mũ ſuũ. ⁊ pfecerunt pactũ ante faci-
σίον αὐτοῦ, καὶ συνετέλεσαν διαθήκην κατὰ πρόσω
em meã in domo vbi inuocatũ eſt nomẽ meũ
πόν μου ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου
in ea: ⁊ reuerſi eſtis ⁊ pphanaſtis pa-
ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἐπεστρέψατε καὶ ἐβεβηλώσατε τὴν δια
ctum meũ vt reduceret vnuſq̃ſq; ſeruũ ſuum:
θήκην μου τοῦ ἐπιστρέψαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ,
⁊ vnuſq̃ſq; ancillam ſuã q̃s emiſiſtis libe-
καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὓς ἐξαπεστείλατε ἐλευθέ
ros aĩa eoꝝ: ⁊ ſubieciſtis eos: vt eſſent
ρους τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ ὑπετάξατε αὐτούς, τοῦ εἶναι
vobis in ſeruos ⁊ ancillas. ppterea ſic
ὑμῖν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας. διὰ τοῦτο οὕτως
dixit dñs: vos nõ audiſtis me vt reuocaretis remiſ
εἶπεν κύριος, ὑμεῖς οὐκ ἠκούσατέ μου καλέσαι ἄφε
ſionẽ vnuſq̃ſq; ad fratrẽ ſuũ: ⁊ vnuſq̃ſq; ad
σιν ἕκαστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον πρὸς
pximum ſuũ. ecce ego voco remiſſionẽ vobis in
τὸν πλησίον αὐτοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ καλῶ ἄφεσιν ὑμῖν εἰς
gladium ⁊ in mortem ⁊ in famẽ: ⁊
μάχαιραν καὶ εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὸν λιμόν, καὶ
dabo vos in diſpſionẽ oĩbus regnis
δώσω ὑμᾶς εἰς διασπορὰν πάσαις ταῖς βασιλείαις
t̃re. ⁊ dabo viros q̃ trãſgreſſi
τῆς γῆς, καὶ δώσω τοὺς ἄνδρας τοὺς παρεληλυθό
ſũt teſtamentũ meũ:
τας τὴν διαθήκην μου,

eosq̄ nō ſtatuerunt pactū meū qd̄ fecerūt an
τοὺς μὴ ϛήσαντας τὴν διαθήκην μου ἣν ἐποίησαν κα
te faciem meā vitulū quē ɔciderūt in duas ptes :
τὰ πρόσωπόν μου τὸν μόσχον ὃν ἔκοψαν εἰς δύο μέρη,
τ trāſieſt in medio ptiū ipius pncipes
καὶ διῆλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν αὐτοῦ ἄρχοντες
iuda τ pncipes hieruſalem τ potentes τ
ἰούδα καὶ ἄρχοντες ἱερουσαλὴμ καὶ δυνάϛαι καὶ
ſacdotes: τ oīs ppl̄s tre: τ dabo eos
ἱερεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ δώσω αὐτοὺς
inimicis eoꝝ: τ in manū q̄rentiū aīam eo=
τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐ
rum: τ erūt morticinia eoꝝ eſce
τῶν, καὶ ἔϛαι τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βρώματα τοῖς
volatilib⁹ celi τ beſtijs tre: τ
πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ
ſedechiā regem iudee: τ pnci=
τὸν σεδεκίαν βασιλέα τῆς ἰουδαίας, καὶ τοὺς ἄρχον
pes ei⁹ dabo in man⁹ inimicoꝝ ſuoꝝ: τ in
τας αὐτοῦ δώσω εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ εἰς
manus q̄rentium aīam eoꝝ: τ in manus
χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας
exercitus regis babylonis q̄ recedunt
δυνάμεως βασιλέως βαβυλῶνος τοῖς ἀποτρέχουσιν
ab eis. ecce ego precipio dicit dn̄s: redu
ἀπ' αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ συντάσσω φησὶν κύριος, ἐπι=
cam eos in ciuitatē hanc: τ p̄liabuntur
ϛρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πολεμήσου
ɔtra eam τ capient eam τ incēdent
σιν ἐπ' αὐτὴν καὶ λήψονται αὐτὴν καὶ κατακαύσουσιν
eam in igne: τ ciuitates iuda dabo eas
αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα δώσω αὐτὰς
in inuiū ab habitantibus:
εἰς ἄβατον ἀπὸ κατοικούντων.

C.35.

Verbum qd̄ factū eſt ad hieremiā a dn̄o
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
in diebus ioachim filij ioſie regis iuda di=
ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα λέ=
cēs: vade in domū rachabin τ voca e=
γων, βάδισον εἰς οἰκίαν ῥαχαβεὶν καὶ κάλεσον αὐ=
os: τ adduces eos in domū dn̄i in vnū
τούς, καὶ ἄξεις αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς μίαν τῶν
atrioꝝ: τ potabis eos vino: τ adduxi iezoniā filiū
αὐλῶν, καὶ ποτιεῖς αὐτοὺς οἶνον, καὶ ἤγαγον τὸν ἰεζονίαν υἱὸν
hieremie filiū chabaſin τ fratres eius: τ
ἱερεμίου υἱὸν χαβασεὶν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ
filios eius: τ vniuerſā domū rachabin: τ
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν ῥαχαβείν, καὶ
introduxi eos in domū dn̄i in paſtophoriū
εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς τὸ παϛοφόριον
filioꝝ ananie filij godolie hoīs dei: qd̄ eſt
υἱῶν ἀνανίου υἱοῦ γοδολίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὅ ἐϛιν
ppe domū pncipum ſuper domū maaſie
ἐγγὺς οἴκου τῶν ἀρχόντων ἐπάνω τοῦ οἴκου μαασίου
filij ſelom cuſtodientis viam. τ poſui
υἱοῦ σελῶμ τοῦ φυλάσσοντος τὴν ὁδόν. καὶ ἔϛησα
ante faciem eoꝝ laguculā vini τ pocula.
κατὰ πρόσωπον αὐτῶν κεράμιον οἴνου καὶ ποτήρια.
τ dixi: bibite vinū. τ dixerūt: nō bibem⁹
καὶ εἶπα, πίετε οἶνον. καὶ εἶπαν, οὐ μὴ πίωμεν
vinū: q2 ionadab fili⁹ rechab pater nr̄ prece=
οἶνον, ὅτι ἰωναδὰβ υἱὸς ῥηχὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐνετεί=
pit nobis dicens: nō bibatis vinū vos τ filij
λατο ἡμῖν λέγων, οὐ μὴ πίνητε οἶνον ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ
vr̄i vſq₃ in ſempiternū: τ domos non edificabitis:
ὑμῶν ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ οἰκίας οὐ μὴ οἰκοδομήσητε,
τ ſementē nō ſemiabitis: τ vinea nō
καὶ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε, καὶ ἀμπελὼν οὐκ

Et non obſeruauerūt ver
ba federis
quib⁹ aſſenſi ſunt in cō=
ſpectu meo: vitulū quē
cōciderūt in duas ptes:
& trāſierūt inter diuiſio
nes eius: principes iuda
& principes hieruſalem
eunuchi & ſacerdotes:
& oīs ppl̄us terre q trā=
ſierūt inter diuiſiones vi
tuli: & dabo eos in ma=
nus inimicorū ſuoꝝ & in
manus q̄rentiū aīam eo
rū: & erit morticiniū eo
rū in eſcam volatilibus
celi & beſtiis terre. Et
ſedechiam regem
iuda: & principes ei⁹ da
bo in manus inimicorū
ſuorū: & in manus q̄ren
tiū aīas eorū: & in man⁹
exercituū regis babylo
nis q receſſerūt a vobis.
Ecce ego precipio dicit
dn̄s: & reducam eos in
ciuitatē hanc: & p̄liabū
tur aduerſum eam & ca=
pient eā: & incēdent igni.
Et ciuitates iuda
dabo in ſolitudinē eo ꝙ
non ſit habitator. 35.
Verbum quod factū
eſt ad
hieremiā a domino in
diebus ioachim
filii ioſie regis iuda: di
cens. Vade
ad domum rechabitarū
& loquere eis
& introduces eos in do=
mum domini in vnam
exedram theſaurorum:
& dabis eis bibere vinū.
Et aſſumpſi iechoniam
filiū hieremie filii abſa
nie & fratres eius & oēs
filios eius & vniuerſam
domū rechabitarū & in
troduxi eos ī domū dn̄i
ad gazophylaciū filio=
rum anan filii iezedelie
hominis dei quod erat
iuxta gazophylacium
principum ſuper the=
ſaurum
maaſie filii ſellū qui erat
cuſtos veſtibuli. Et po=
ſui coram filiis domus
rechabitarum ſcyphos
plenos vino & calices:
& dixi ad eos.
Bibite vinū. Qui rñde
rūt. Non bibemus vinū:
qa ionadab fili⁹ rechab
pater nr̄ precepit nobis
dicens. Non bibetis vi
num vos & filii veſtri
vſq₃ in ſempiternū. Et
domū nō edificabitis: &
ſementē nō ſeretis: & vi
neas non plātabitis nec

אֲשֶׁר לֹא הֵקִימוּ אֶת דִּבְרֵי הַבְּרִית — קוּם
אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְפָנָי הָעֵגֶל אֲשֶׁר — פָּנָה
כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו: שָׂרֵי — שָׁנָה עָבַר
יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסָּרִסִים — שׂוּר סָרַס
וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים
בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל: וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד — אֵת נָתַן
אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהָיְתָה — בִּקֵּשׁ הָיָה
נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם — אָכַל
וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ: וְאֶת צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְאֶת שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם — נָתַן
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל
מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם: הִנְנִי — עָלָה
מְצַוֶּה נְאֻם יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל — צָוָה שׁוּב
הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדֻהָ — לָחַם
וּשְׂרָפֻהָ בָאֵשׁ וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה — עִיר
אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֹשֵׁב:

Ca.xxxv. הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל

יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בִּימֵי יְהוֹיָקִים — יוֹם
בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר: הָלוֹךְ
אֶל בֵּית הָרֵכָבִים וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם
וַהֲבֵאוֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל אַחַת — בּוֹא
הַלְּשָׁכוֹת וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם יָיִן: וָאֶקַּח — שָׁכָה לָקַח
אֶת יַאֲזַנְיָה בֶן יִרְמְיָהוּ בֶּן חֲבַצִּנְיָה
וְאֶת אֶחָיו וְאֶת כָּל בָּנָיו וְאֵת כָּל
בֵּית הָרֵכָבִים: וָאָבִא אֹתָם בֵּית יְהוָה
אֶל לִשְׁכַּת בְּנֵי חָנָן בֶּן יִגְדַּלְיָהוּ
אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אֵצֶל לִשְׁכַּת
הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְלִשְׁכַּת — שׂוּר עָלָה
מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן שַׁלֻּם שֹׁמֵר הַסַּף: וָאֶתֵּן
לִפְנֵי בְּנֵי בֵית הָרֵכָבִים גְּבִעִים — פָּנָה
מְלֵאִים יַיִן וְכֹסוֹת וָאֹמַר אֲלֵיהֶם — כּוֹס
שְׁתוּ יָיִן: וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֶּה יַיִן כִּי — שָׁתָה אָמַר
יוֹנָדָב בֶּן רֵכָב אָבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ
לֵאמֹר לֹא תִשְׁתּוּ יַיִן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם
עַד עוֹלָם: וּבַיִת לֹא תִבְנוּ וְזֶרַע — עָלַם בָּנָה
לֹא תִזְרָעוּ וְכֶרֶם לֹא תִטָּעוּ וְלֹא — זָרַע נָטַע

יהיה לכם כי באהלים תשבו כל — היה ישב
ימיכם למען תחיו ימים רבים — יום חיה
על פני האדמה אשר אתם גרים — רבב פנה גור
שם: ונשמע בקול יהונדב בן רכב — שמע
אבינו לכל אשר צונו לבלתי — צוה
שתות יין כל ימינו אנחנו נשינו — שתה יום
בנינו ובנתינו: ולבלתי בנות — נשה בנה בנה
בתים לשבתנו וכרם ושדה וזרע — בית ישב
לא יהיה לנו: ונשב באהלים — היה ישב
ונשמע ונעש ככל אשר צונו יונדב — שמע עשה
אבינו: ויהי בעלות נבוכדראצר — צוה היה
מלך בבל אל הארץ ונאמר באו — עלה אמר בוא
ונבוא ירושלם מפני חיל הכשדים — פנה
ומפני חיל ארם ונשב בירושלם:
ויהי דבר יהוה אל ירמיהו לאמר:
כה אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל הלך ואמרת לאיש יהודה
ולישבי ירושלם הלוא תקחו — לקח
מוסר לשמע אל דברי נאם יהוה: — יסר
הוקם את דברי יהונדב בן רכב — קום
אשר צוה את בניו לבלתי שתות — שתה
יין ולא שתו עד היום הזה
כי שמעו את מצות אביהם — צוה
ואנכי דברתי אליכם השכם — שכם
ודבר ולא שמעתם אלי: ואשלח — שלח
אליכם את כל עבדי הנביאים — נבא
השכם ושלח לאמר שבו נא איש — שוב
מדרכו הרעה והיטיבו מעלליכם — רוע יטב
ואל תלכו אחרי אלהים אחרים — עלל ילך
לעבדם ושבו אל האדמה אשר — ישב
נתתי לכם ולאבתיכם ולא הטיתם — נתן נטה
את אזנכם ולא שמעתם אלי:
כי הקימו בני יהונדב בן רכב את — קום
מצות אביהם אשר צום והעם — צוה
הזה לא שמעו אלי: לכן כה אמר
יהוה אלהי צבאות אלהי ישראל

habetis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris: vt viuatis diebus multis super faciē terre in qua vos peregrinamini. Obediuimus ergo voci ionadab filii rechab patris nostri in omnibus que p̄cepit nobis vt nō biberemus vinū cūctis dieb⁹ nr̄is nos & mulieres nostre filii & filie nostre: & non edificaremus domos ad habitandū: & vineā & agrū & semētē non habuimus sed habitauim⁹ in tabernaculis & obediētes fuimus iuxta oīa q̄ precepit nobis ionadab pr̄ nr̄. Cū autē ascēdisset nabuchodonosor rex babylōis ad terram nostrā: diximus. Venite & ingrediamur ī hierusalem a facie exercitus chaldeorū & a facie exercitus syrie & māsimus in hierl'm. Et factū est verbum dn̄i ad hieremiā dicens. Hec dicit dn̄s exercituum deus israel. Vade & dic viris iuda & habitatorib⁹ hierl'm. Nunquid nō recipietis disciplinam vt obediatis verbis meis dicit dn̄s? Preualuerūt sermones ionadab filii rechab quos precepit filiis suis vt non biberent vinum: & non biberunt vsq̄ ad diem hanc: quia obedierunt precepto patris sui. Ego aūt locutus sum ad vos de mane cōsurgens & loquens & non obedistis mihi. Misiq̄ ad vos oēs seruos meos prophetas cōsurgens diluculo mittensq̄ & dicens. Cōuertimini vnusq̄sq̄ a via sua pessima: & bona facite studia vestra: & nolite sequi deos alienos neq̄ colatis eos: & habitabitis in terra quam dedi vobis & patribus vestris. Et nō inclinastis aurem vestrā neq̄ audistis me. Firmauerunt igitur filii ionadab filii rechab preceptū patris sui qd̄ preceperat eis: popul⁹ autē iste non obediuit mihi. Idcirco hec dicit domin⁹ deus exercituū deus israel.

erit vobis: q̄ in tabernacul' h̄itabitis oībus die-
ἔσαι ὑμῖν, ὅτι ἐν σκηναῖς κατοικήσετε πάσας τὰς ἡ-
bus vr̄is vt viuatis diebus multis sup trā
μέρας ὑμῶν ὅπως ἂν ζῆτε ἡμέρας πολλὰς ἐπὶ τῆς γῆς
in q̄ ɔmorāmini vos in ea: ⁊ audiuimus
ἐφ' ἧς διατρίβετε ὑμεῖς ἐπ' αὐτῆς, καὶ εἰσηκούσαμεν
vocē ionadab filij rachab pr̄is nr̄i in
τῆς φωνῆς ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥαχὰβ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐν
cūctis q̄ p̄cepit nobis vt nō biberem⁹ vinū om
πᾶσιν οἷς ἐνετείλατο ἡμῖν πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον πά-
nib⁹ diebus vite nr̄e: nos ⁊ vxo-
σας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἡμεῖς καὶ αἱ γυναῖ-
res nr̄e: ⁊ filij nr̄i: ⁊ filie nr̄e: vt
κες ἡμῶν, καὶ υἱοὶ ἡμῶν, καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν, πρὸς τὸ
nō edificarem⁹ domus ad h̄itandū ibi: ⁊ vinea
μὴ οἰκοδομεῖν οἰκίας τοῦ κατοικεῖν ἐκεῖ, καὶ ἀμπε-
⁊ ager ⁊ semētis nō fuit nobis: ⁊ hi-
λὼν καὶ ἀγρὸς καὶ σπέρμα οὐκ ἐγένετο ἡμῖν, καὶ ᾠκή-
tauim⁹ ī tabernaclīs ⁊ obediuim⁹ ⁊ fecimus scd̄m
σαμεν ἐν σκηναῖς καὶ ἠκούσαμεν καὶ ἐποιήσαμεν κατὰ
oīa q̄ p̄cepit nobis ionadab pr̄ nr̄.
πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν ἰωναδὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν.
⁊ factū est qn̄ ascēdit nabuchodonosor rex
καὶ ἐγενήθη ὅτε ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς τῆς
babylonis ad trā: ⁊ diximus ascendētes in
βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἴπαμεν ἀναβάντες εἰ-
grediemur in hierusalem a facie chal
σελευσόμεθα εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῶν χαλ-
deoꝝ: ⁊ a facie exercitus assy
δαίων, καὶ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως τῶν ἀσσυ-
rioꝝ ⁊ h̄itauim⁹ illic. ⁊ factū est verbū dn̄i ad me
ρίων καὶ ᾠκήσαμεν ἐκεῖ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicēs: sic dicit dn̄s exercituum deus isra-
λέγων, οὕτως λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσρα-
el vade ⁊ dic hoi iuda ⁊ hi-
ήλ, πορεύου καὶ εἶπον ἀνθρώπῳ ἰούδα καὶ τοῖς κα-
tantibus hierusalem: non accipietis disciplinā vt au
τοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, οὐ μὴ λάβητε παιδείαν ἀκού-
diatis verba mea dicit dn̄s: statuerūt v̄bū filij
ειν τοὺς λόγους μου λέγει κύριος, ἔστησαν ῥῆμα υἱοὶ
ionadab filij rechab qd̄ p̄cepit filijs su-
ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ ὃ ἐνετείλατο τοῖς τέκνοις αὐ-
is vt nō biberēt vinū: ⁊ nō biberūt vsq̄
τοῦ πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον, καὶ οὐκ ἔπιον ἕως τῆς
ad diē hanc: q̄ audiert p̄ceptū pa
ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ πα-
tris sui. ⁊ ego locut⁹ sum ad vos mane: ⁊
τρὸς αὐτῶν. καὶ ἐγὼ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου, καὶ
locut⁹ sum ⁊ nō audistis: ⁊ misi ad vos
ἐλάλησα καὶ οὐκ ἠκούσατε, καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς
seruos meos p̄phetas manicās diluculo ⁊
τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ὀρθρίζων τὸ πρωῒ καὶ
mittens dicēs: ɔuertimini vnusq̄sq̄ a
ἀποστέλλων λέγων, ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ
via sua mala: ⁊ meliora facite
τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ βελτίονα ποιήσα-
studia vr̄a: ⁊ nō āmbulabitis
τε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ οὐ πορεύσεσθε
post deos alteros vt seruiatis illis: ⁊ h̄ita
ὀπίσω θεῶν ἑτέρων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ οἰκήσα-
te in trā quā dedi vobis ⁊ pr̄ibus
τε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν
vr̄is: ⁊ nō inclinastis aures vr̄as ⁊ nō audi
ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκλίνατε τὰ ὦτα ὑμῶν καὶ οὐκ ἠκού-
stis: ⁊ statuerūt filij ionadab filii rechab mā
σατε, καὶ ἔστησαν υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ τὴν ἐν-
datū pr̄is sui qd̄ precepit eis: at
τολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἣν ἐνετείλατο αὐτοῖς, ὁ δὲ
pp̄ls iste nō audiuert me. p̄pterea sic dixit
λαὸς οὗτος οὐκ ἤκουσάν μου. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν
dn̄s exercituū deus israel
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ

Trãſla.gre.lxx.cũ inter.lati.

ecce ego adduco ſup iudã τ ſup hĩtan=
ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοι=
tes hieruſalem: vniuerſa mala q̃ locut⁹ ſuꝫ
κοῦντας ἱερουσαλὴμ, πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα
aduerſuꝫ illos: eo ꝙ locut⁹ ſum eis: τ nõ audierũt
ἐπ᾽ αὐτούς, διότι ἐλάλησα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν
τ vocaui illos τ nõ reſponderũt. τ
καὶ ἐκάλεσα αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. καὶ τῷ
domui rachabitaꝝ dixit hieremias: ſic dixit do
οἴκῳ τῶν ῥαχαβὶμ εἶπεν ἱερεμίας, οὕτως εἶπεν κύ
min⁹. qm̃ audieꝛt filij ionadab filij rechab
ριος. ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ τὴν
mãdatũ pr̃is eoꝝ vt facerẽt ſicut p̃cepit
ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ποιεῖν καθότι ἐνετείλα
eis pater eoꝝ: ꝑpterea ſic dicit
το αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν, διὰ τοῦτο οὕτως λέγει
dñs exercituũ de⁹ iſrael: nõ deficiet
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὐ μὴ ἐκλείπῃ
vir filioꝝ ionadab filij rechab aſtans an=
ἀνὴρ τῶν υἱῶν ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ παρεστηκὼς κα=
te faciem meã cunctis diebus.
τὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας. Ca.36.

ET in anno quarto ioachim fi=
Καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ ἰωακεὶμ υἱ=
lij ioſie regis iuda factũ eſt verbũ dñi ad
οῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς
me dicẽs: tolle tibi volumen libri: τ ſcri
με λέγων, λάβε σεαυτῷ χάρτην βιβλίου, καὶ γρά
be in eo oĩa verba q̃ locut⁹ ſũ ad
ψον ἐπ᾽ αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησα πρὸς
te ſup iſrael τ ſup iudam τ ſup omnes
σὲ ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ
gẽtes ex q̃ die locut⁹ ſuꝫ ad te: a diebus io=
ἔθνη ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐλάλησα πρὸς σέ, ἀφ᾽ ἡμερῶν ἰω=
ſie regis iuda: τ vſq; ad diẽ hanc.
σίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύ=
fortaſſe audient dom⁹ iuda vniuerſa ma=
της. ἴσως ἀκούσονται οἶκος ἰούδα πάντα τὰ κα=
la q̃ ego cogito facere eis: vt auertan=
κὰ ἃ ἐγὼ λογίζομαι ποιῆσαι αὐτοῖς, ἵνα ἀποστρα=
tur a via ſua mala: τ ꝓpici⁹ ero
φῶσιν ἀπὸ ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἵλεως ἔσο
iniq̃tatib⁹ eoꝝ: τ pctis
μαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ταῖς ἁμαρτίαις
eoꝝ. τ vocauit hieremias baruch filiũ
αὐτῶν. καὶ ἐκάλεσεν ἱερεμίας τὸν βαροὺχ υἱὸν
nerie: τ ſcripſit baruch ex ore hieremie
νηρίου, καὶ ἔγραψεν βαροὺχ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου
omnes ſmones dñi quos locut⁹ eſt ad e=
πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐχρημάτισε πρὸς αὐ
um in volumine libri. τ precepit hieremias
τὸν εἰς χαρτίον βιβλίου. καὶ ἐνετείλατο ἱερεμίας
baruch dicẽs: ego cuſtodior τ nõ poſ=
τῷ βαροὺχ λέγων, ἐγὼ φυλάσσομαι καὶ οὐ δύνα
ſum ingredi in domũ dñi: τ tu ingredieris τ
μαι εἰσελθεῖν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ σὺ εἰσελεύσῃ καὶ
leges in volumine iſto in aures po
ἀναγνώσῃ ἐν τῷ χάρτῃ τούτῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λα
puli in domo dñi in die ieiunii: τ in aures
οῦ ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ νηστείας, καὶ εἰς τὰ ὦτα
vniuerſi iuda q̃ veniunt de ciuitatib⁹ ſuis
παντὸς ἰούδα τῶν ἐρχομένων ἐκ πόλεων αὐτῶν
leges eis. fortaſſe cadet miã eoꝝ an=
ἀναγνώσῃ αὐτοῖς. ἴσως πεσεῖται ἔλεος αὐτῶν κα=
te faciem dñi:
τὰ πρόσωπον κυρίου,

Trãſla.B.Hie.

Ecce ego adducam ſup iudã: & ſup oẽs habita=
tores hieruſalem vniuer
ſam afflictionem quam
locut⁹ ſum aduerſum il=
los: eo ꝙ locut⁹ ſum ad
illos: & nõ audierũt: vo
caui illos: & nõ rñderũt
mihi. Domui aũt recha
bitarum dixit hieremias.
Hec dicit dominus ex=
ercituum deus iſrael.
Pro eo ꝙ obediſtis pre
cepto
ionadab patris veſtri: &
cuſtodiſtis omnia
mandata eius & feciſtis
vniuerſa que precepit
vobis. Propterea hec di
cit dñs exercituum
deus iſrael. Non defi=
ciet vir de ſtirpe
ionadab filii rechab
ſtans in conſpectu meo
cunctis diebus. 36.

ET factũ eſt in anno
quarto ioachim
filii ioſie regis iuda: fa=
ctum eſt verbum
hoc ad hieremiã a do=
mino:
dicens. Tolle volumen
libri: & ſcribes
in eo omnia verba que
locutus ſum tibi aduer=
ſum iſrael &
iudã: & aduerſum om̃es
gentes a die qua locut⁹
ſum ad te ex diebus ioſie
vſq; ad diem
hanc: ſi forte audiente
domo iuda
vniuerſa mala que ego
cogito
facere eis: reuertatur
vnuſquiſq;
a via ſua peſſima: & ꝓ=
pitius ero iniquitati
& peccato eorum. Voca
uit ergo hieremias
baruch filium nerie: &
ſcripſit baruch ex ore
hieremie omnes ſermo
nes domini quos
locutus eſt ad eum in vo
lumine libri. Et precepit
hieremias baruch di=
cens. Ego clauſus ſum:
nec valeo ingredi do=
mũ dñi. Ingredere ergo
tu & lege de volumine
in quo ſcripſiſti
ex ore meo verba domi
ni audiente populo in
domo domini in die ie
iunii: inſuper & audiente
vniuerſo iuda q venĩunt
de ciuitatib⁹ ſuis. Leges
eis: ſi forte cadat oratio
eorum in cõſpectu dñi:

Tex.he.hiere.xxxvj. Priꝛtiua.heb.

הִנְנִי מֵבִיא אֶל יְהוּדָה וְאֶל כָּל יֹשְׁבֵי | בוא
יְרוּשָׁלַ͏ִם אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר | רוע
דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם יַעַן דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם
וְלֹא שָׁמֵעוּ וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ | קרא ענה
וּלְבֵית הָרֵכָבִים אָמַר יִרְמְיָהוּ כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם עַל מִצְוַת | צוה
יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם וַתִּשְׁמְרוּ אֶת כָּל | שמר
מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה | עשה
אֶתְכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּרֵת אִישׁ | כרת
לְיוֹנָדָב בֶּן רֵכָב עֹמֵד לְפָנַי כָּל | פנה
הַיָּמִים׃ | יום

Ca.xxxvj

וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִת לִיהוֹיָקִים | היה רבע
בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר
הַזֶּה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
לֵאמֹר׃ קַח לְךָ מְגִלַּת סֵפֶר וְכָתַבְתָּ | לקח גלל
אֵלֶיהָ אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל
יְהוּדָה וְעַל כָּל הַגּוֹיִם מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי
אֵלֶיךָ מִימֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְעַד הַיּוֹם | יום
הַזֶּה׃ אוּלַי יִשְׁמְעוּ בֵּית יְהוּדָה אֵת | שמע
כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב | רוע
לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ | עשה שוב
מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְסָלַחְתִּי לַעֲוֹנָם
וּלְחַטָּאתָם׃ וַיִּקְרָא יִרְמְיָהוּ אֶל | קרא
בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה וַיִּכְתֹּב בָּרוּךְ מִפִּי | כתב פה
יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר אֵלָיו עַל מְגִלַּת סֵפֶר׃ וַיְצַוֶּה | צוה
יִרְמְיָהוּ אֶל בָּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עָצוּר | עצר
לֹא אוּכַל לָבוֹא בֵּית יְהוָה׃ וּבָאתָ | יכל בוא
אַתָּה וְקָרָאתָ בַמְּגִלָּה אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ
מִפִּי אֶת דִּבְרֵי יְהוָה בְּאָזְנֵי הָעָם
בֵּית יְהוָה בְּיוֹם צוֹם וְגַם בְּאָזְנֵי
כָּל יְהוּדָה הַבָּאִים מֵעָרֵיהֶם תִּקְרָאֵם׃ | בוא עיר
אוּלַי תִּפֹּל תְּחִנָּתָם לִפְנֵי יְהוָה | קרא נפל
| חנן פנה

Pritiua.heb. Tex.he. Hiere.xxxvj.

וישבו איש מדרכו הרעה כי גדול שוב גדל
האף והחמה אשר דבר יהוה אל יחם
העם הזה: ויעש ברוך בן נריה ככל עשה
אשר צוהו ירמיהו הנביא לקרא נבא
בספר דברי יהוה בית יהוה: ויהי היה
בשנה החמשית ליהויקים בן
יאשיהו מלך יהודה בחדש
התשעי קראו צום לפני יהוה כל תשע פנה
העם בירושלם וכל העם הבאים בוא
מערי יהודה בירושלם: ויקרא קרא
ברוך בספר את דברי ירמיהו בית
יהוה בלשכת גמריהו בן שפן הספר
בחצר העליון פתח שער בית יהוה
החדש באזני כל העם: וישמע עלה
מכיהו בן גמריהו בן שפן את כל שמע
דברי יהוה מעל הספר: וירד בית
המלך על לשכת הספר והנה שם
כל השרים יושבים אלישמע הספר
ודליהו בן שמעיהו ואלנתן בן עכבור שור
וגמריהו בן שפן וצדקיהו בן חנניהו
וכל השרים: ויגד להם מיכיהו את
כל הדברים אשר שמע בקרא נגד
ברוך בספר באזני העם: וישלחו
כל השרים אל ברוך את יהודי בן שלח
נתניהו בן שלמיהו בן כושי לאמר
המגלה אשר קראת בה באזני
העם קחנה בידך ולך ויקח ברוך בן גלל
נריהו את המגלה בידו ויבא אליהם: לקח ילך
ויאמרו אליו שב נא וקראנה בוא
באזנינו ויקרא ברוך באזניהם: אמר ישב
ויהי כשמעם את כל הדברים קרא
פחדו איש אל רעהו ויאמרו אל היה
ברוך הגיד נגיד למלך את כל
הדברים האלה: ואת ברוך שאלו
לאמר הגד נא לנו איך כתבת את
כל הדברים האלה מפיו: ויאמר פה

Trāsla. B. Hie.

et reuertatur vnusquisq3 a via sua pessima: qm̄ magnus furor & īdignatio est quā locutus est dn̄s aduersus populū hunc. et fecit baruch filius nerie iuxta oīa q̄ precepat ei hieremias ppheta: legens ex volumie sermones dn̄i ī domo dn̄i. Factum est autem in anno quinto ioachim filii ꝏ iosie regis iuda in mēse ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ nono predicauerūt ieiuniū in cōspectu dn̄i omi pplo in hierusalē & vniuerse multitudini q̄ confluxerat de ciuitatibus iuda in hierusalē. Legitq3 baruch ex volumīe sermones hieremie in domo dn̄i in gazophylacio gamarie filii saphan scribe in vestibulo superiori in introitu porte noue domus dn̄i: audiēte omi populo. Cumq3 audisset micheas filius gamarie filii saphan omnes ꝏꝏ sermones dn̄i ex libro: descendit in domum ꝏꝏ regis ad gazophylaciū scribe. Et ecce ibi ꝏꝏ omnes principes sedebant elisama scriba ꝏꝏ & dalaias filius semeie: & helnathan filius achabor & gamarias filius saphan: & sedechias filius ananie & vniuersi principes. Et nūciauit eis micheas omnia verba que audiuit legentem ꝏꝏ baruch ex volumine in auribus populi. Miserūt itaq3 omnes principes ad baruch iudi filium nathanie filii selemie filii chusi dicentes. ꝏꝏꝏ Volumen ex quo legisti audiente ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ populo: sume in manu tua & veni. Tulit ergo baruch filius nerie volumē in manu sua: & venit ad eos. Et dixerunt ad eū. Sede & lege hec ꝏꝏꝏꝏ in auribus nr̄is. Et legit baruch in auribus eorū. Igitur cum audissent oīa verba ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ obstupuerūt vnusquisq3 ad proximū suū: & dixerunt ad baruch. Nunciare debemus regi omnes sermones istos. Et interrogauerunt eum ꝏꝏꝏꝏ dicentes. Indica nobis quomodo scripsisti ꝏꝏ omnes sermones istos ex ore eius. Dixit autē

Trās. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

τ reuertent a via sua mala:
καὶ ἀποστρέψουσιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς,
q2 magn9 furor τ ira dn̄i q̄ locut9 est sup
ὅτι μέγας ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ κυρίου ἣν ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν
ppl'm istū. τ fecit baruch filius nerie iuxta
λαὸν τοῦτον. καὶ ἐποίησεν βαρούχ υἱὸς νερίου κατὰ
oīa q̄ p̄cepit illi hieremias: vt legeret in
πάντα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ ἱερεμίας, τοῦ ἀναγνῶναι ἐν
volumine verba dn̄i in domo dn̄i. τ
τῷ βιβλίῳ τοὺς λόγους κυρίου ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ
factū ē in anno quīto ioachim filij iosie re=
ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει πέμπτῳ ἰωακὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασι=
gis iuda in mēse nono: p̄dicauerunt ie=
λέως ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ, ἐξεκλησίασαν νη=
iuniū oīs ppl's hier'lm ante faciem dn̄i
στείαν πᾶς ὁ λαὸς ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον κυρίου
τ dom9 iuda: τ legebat baruch in volu
καὶ οἶκος ἰούδα, καὶ ἀνεγίνωσκεν βαρούχ ἐν τῷ βι=
mine s̄mōes hieremie in domo dn̄i in domo gamarie
βλίῳ λόγους ἱερεμίου ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν οἴκῳ γαμαρίου
filii saphan scribe in atrio supiori in
υἱοῦ σαφὰν τοῦ γραμματέως ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐπάνω ἐν
vestibulis porte dom9 dn̄i noue in aurib9 om=
προθύροις πύλης οἴκου κυρίου τῆς καινῆς ἐν ὠσὶν παν=
nis ppl'i: τ audiuit micheas fili9 gamarie
τὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ἤκουσεν μιχαίας υἱὸς γαμαρίου
filij saphan oēs s̄mones dn̄i ex libro:
υἱοῦ σαφὰν πάντας τοὺς λόγους κυρίου ἐκ τοῦ βιβλί
τ descendit in domū regis in domū
ου, καὶ κατέβη εἰς οἶκον τοῦ βασιλέως εἰς τὸν οἶκον
scribe. τ ecce ibi oēs p̄ncipes
τοῦ γραμματέως. καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ πάντες οἱ ἄρχοντες
sedebant: elisama scriba: τ daleas filius
ἐκάθηντο, ἐλισαμὰ ὁ γραμματεύς, καὶ δαλαίας υἱὸς
semeie: τ nathan filius c hobor: τ gamarias fili9
σεμείου, καὶ νάθαν υἱὸς χοβὰρ, καὶ γαμαρίας υἱὸς
saphan: τ sedechias filius ananie: τ vniuersi
σαφάν, καὶ σεδεκίας υἱὸς ἀνανίου, καὶ πάντες οἱ
principes: τ nunciauit eis micheas oīa
ἄρχοντες, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς μιχαίας πάντας τοὺς
verba q̄ audiuit legente baruch in li=
λόγους οὓς ἤκουσεν ἀναγινώσκοντος τοῦ βαρούχ ἐν βι
bro in aures ppl'i. τ miserūt omnes
βλίῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ. καὶ ἀπέστειλαν πάντες
p̄ncipes ad baruch filiū nerie iudin filiū na
οἱ ἄρχοντες πρὸς βαρούχ υἱὸν νηρίου τὸν ἰουδεὶν υἱὸν να
thanie filii selemie filij chusi dicentes: volumen ī q̄
θανίου υἱοῦ σελεμίου υἱοῦ χουσὶ λέγοντες, τὸ βιβλίον ἐν ᾧ
legis in eo in aures ppl'i: sume il=
ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, λάβε αὐ
lud in manu tua τ veni. τ tulit baruch
τὸ εἰς τὴν χεῖρά σου καὶ ἧκε. καὶ ἔλαβεν βαρούχ
fili9 nerii volumen in manu sua: τ descē
υἱὸς νηρίου τὸ βιβλίον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ κατέ
dit ad eos: τ dixerūt ei. iterū le=
βη πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπαν αὐτῷ: πάλιν ἀνά=
ge in aures nr̄as. τ legit baruch in
γνωθι εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν. καὶ ἀνέγνω βαρούχ εἰς τὰ
aures eorū. τ factū est vt audierūt oīa ver
ὦτα αὐτῶν. καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσαν πάντας τοὺς λό
ba consuluerūt vnusquisq3 ad proximū su=
γους συνεβουλεύσαντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐ
um: τ dixerūt ad baruch nūciantes nun=
τοῦ, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν βαρούχ ἀναγγέλλοντες ἀναγ
ciemus regi oēs s̄mones istos. τ
γείλωμεν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς λόγους τούτους. καὶ τὸν
baruch iterrogauerūt dicētes:] vnde scripsistis omne
βαρούχ ἠρώτησαν λέγοντες, πόθεν ἔγραψας πάντας
s̄mones istos: τ dixit
τοὺς λόγους τούτους, καὶ εἶπε ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

baruch ex ore hieremie: ānunciauit mihi oēs
βαρούχ ἀπὸ σόματος ἱερεμίου, ἀνήγγειλέν μοι πάντας
ſmones iſtos: ꝛ ego ſcripſi in libro: ꝛ
τοὺς λόγους τούτους, κἀγὼ ἔγραφον ἐπὶ βιβλίου, καὶ
dixerūt pricipes baruch: vadēs abſconde
εἶπαν οἱ ἄρχοντες τῷ βαρούχ, βαδίσας κατακρύ
re tu ꝛ hieremias: homo nō ſciat vbi vos.
βηθι σὺ καὶ ἱερεμίας, ἄνθρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς.
ꝛ ingreſſi ſūt ad regē in atriū: ꝛ
καὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τὸ
librū dederūt vt cuſtodirēt in domo eliſama ſcri=
βιβλίον ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ ἐλισαμὰ τοῦ γραμ=
be. ꝛ nunciauerūt regi oēs
ματέως. καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς
ſmones. ꝛ miſit rex iudi: vt ſumeret
λόγους. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἰουδί, λαβεῖν
librum: ꝛ tulit illū de domo eliſama
τὸ βιβλίον, καὶ ἔλαβεν αὐτὸ ἐκ τοῦ οἴκου ἐλισαμὰ
ſcribe: ꝛ legit iudi in aures
τοῦ γραμματέως, καὶ ἀνέγνω ἰουδὶ εἰς τὰ ὦτα τοῦ
regis: ꝛ in aures oīm principū
βασιλέως, καὶ εἰς τὰ ὦτα πάντων τῶν ἀρχόντων
q̄ ſtabant circa regem: ꝛ rex ſe=
τῶν ἑστηκότων περὶ τὸν βασιλέα, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκά
debet ī domo hyemali in mēſe nono ꝛ arula i=
θητο ἐν οἴκῳ χειμερινῷ ἐν μηνὶ ἐννάτῳ καὶ ἐσχάρα πυ=
gnis añ faciem eius. ꝛ factū eſt legente
ρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἐγενήθη ἀναγινώσκοντος
iudi tres paginas ꝛ q̄ttuor abſcīdebat illas
ἰουδὶ τρεῖς σελίδας καὶ τέσσαρας ἀπέτεμνεν αὐτὰς
nouacula ſcribe: ꝓiciebat in igneꝫ qđ ſup
τῷ ξυρῷ τοῦ γραμματέως, ἔρριπτεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ
arula: donec deficeret oē volumen in igne
τῆς ἐσχάρας, ἕως ἐξέλιπεν πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ
qđ in arula. ꝛ nō obſtupuerūt ꝛ nō dirupe
τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας. καὶ οὐκ ἐξέστησαν καὶ οὐ διέῤῥη=
rūt veſtimēta ſua rex: ꝛ oēs
ξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὁ βασιλεύς, καὶ πάντες οἱ
ſerui eius q̄ audierūt vniuerſos ſmōes
παῖδες αὐτοῦ οἱ ἀκούσαντες πάντας τοὺς λόγους
iſtos. ꝛ elnathan ꝛ dalaias ꝛ gamarias ꝯdixe
τούτους. καὶ ἐλναθὰν καὶ δαλαΐας καὶ γαμαρίας ἀντεῖ
rūt regi vt nō cōbureret volumen: ꝛ
παν τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον, καὶ
nō audiuit eos. ꝛ precepit rex hiere
οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν. καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἱερε
meel filio regis ꝛ ſaraie filio eſriel ꝛ
μεὴλ υἱῷ τοῦ βασιλέως καὶ τῷ σαραίᾳ υἱῷ ἐσριὴλ καὶ
ſelelie filio abdeel: vt cōphēderēt baruch ſcri
σελελίᾳ υἱῷ ἀβδεήλ, συλλαβεῖν τὸν βαρούχ τὸν γρα
bam ꝛ hieremiā ꝓphetam ꝛ abſconſi
μματέα καὶ τὸν ἱερεμίαν τὸν προφήτην καὶ κατεκρύβη
ſunt. ꝛ factū eſt verbū dñi ad hieremiā poſtq̄
σαν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν μετὰ τὸ
combuſit rex volumen omnia
κατακαῦσαι τὸν βασιλέα τὸ χαρτίον πάντας τοὺς
verba q̄ ſcripſit baruch ex ore hieremie.
λόγους οὓς ἔγραψεν βαρούχ ἀπὸ σόματος ἱερεμίου.
dicēs: rurſum tolle tu volumen aliud: ꝛ ſcribe
λέγων, πάλιν λάβε σὺ χαρτίον ἕτερον, καὶ γράψον
omnes ſmōes exñtes in volumine
ἅπαντας τοὺς λόγους τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῦ χαρτίου
qđ cōbuſit rex ioachim: ꝛ ad ioachim
οὗ κατέκαυσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακείμ, καὶ πρὸς ἰωακίμ
regem iuda
τὸν βασιλέα ἰούδα

eis baruch. Ex ore ſuo
loquebatur quaſi legens
ad me omēs ſermones
iſtos: & ego ſcribebā in
volumine atramento.
Et dixerūt principes ad
baruch. Vade & abſcon
dere tu & hieremias: et
nemo ſciat vbi ſitis. Et
ingreſſi ſunt ad
regem in atriū. Porro
volumē cōmendauerūt
ī gazophylacio eliſame
ſcribe & nunciauerunt
audiente rege omnes
ſermones.
Miſitq; rex iudi vt ſu=
meret
volumen: qui tollens il=
lud de gazophylacio eli
ſame ſcribe legit audien
te rege
& vniuerſis principib9
qui ſtabant circa
regem. Rex autem ſede
bat in domo hiemali
in mēſe nono: & poſita
erat arula corā eo plena
prunis. Cumq; legiſſet
iudi tres
pagellas vel quattuor:
ſcidit illud ſcalpello
ſcribe & ꝓiecit in ignē
qui erat
ſup arulam donec cōſu
meretur omne volumen
igni qui erat in arula.
Et non timuerunt
neq; ſciderunt veſtimen
ta ſua rex & omnes
ſerui eius qui audierunt
vniuerſos ſermones
iſtos. Verūtamen helna
than & dalaias & gama=
rias contradixerunt regi
ne combureret
librum: & non audiuit
eos. Et precepit
rex hieremiel filio ame
lech &
ſaraie filio ezriel & ſele
mie filio
abdehel vt comprehen=
derēt baruch ſcribam &
hieremiā ꝓphetā. Ab=
ſcondit aūt eos dñs. Et fa
ctū eſt verbū dñi ad hie
remiā poſtq̄ cōbuſerat
rex volumen & ſermo=
nes
quos ſcripſerat baruch
ex ore hieremie
dicens. Rurſum tolle vo
lumen aliud:
& ſcribe in eo omnes
ſermones
priores qui erant in
primo volumine quod
combuſit ioachim rex
iuda. Et ad ioachim re=
gem iuda:

להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל — קרא
הדברים האלה ואני כתב על
הספר בדיו: ויאמרו השרים אל — שור
ברוך לך הסתר אתה וירמיהו ואיש — סתר
אל ידע איפה אתם: ויבאו אל — בוא
המלך חצרה ואת המגלה הפקדו — פקד
בלשכת אלישמע הספר ויגידו — נגד
באזני המלך את כל הדברים:
וישלח המלך את יהודי לקחת את — שלח
המגלה ויקחה מלשכת אלישמע — לקח
הספר ויקראה יהודי באזני המלך — קרא
ובאזני כל השרים העמדים מעל
המלך: והמלך יושב בית החרף
בחדש התשיעי ואת האח לפניו — תשע פנה
מבערת: ויהי כקרא יהודי שלש — בער היה
דלתות וארבעה יקרעה בתער — רבע
הספר והשלך אל האש אשר — קרע
אל האח עד תם כל המגלה על — שלך
האש אשר על האח: ולא פחדו — תמם
ולא קרעו את בגדיהם המלך וכל
עבדיו השמעים את כל הדברים
האלה: וגם אלנתן ודליהו וגמריהו
הפגעו במלך לבלתי שרף את — פגע
המגלה ולא שמע אליהם: ויצוה — גלל צוה
המלך את ירחמאל בן המלך ואת
שריהו בן עזריאל ואת שלמיהו בן
עבדאל לקחת את ברוך הספר ואת
ירמיהו הנביא ויסתרם יהוה: ויהי — נבא סתר
דבר יהוה אל ירמיהו אחרי שרף — היה
המלך את המגלה ואת הדברים
אשר כתב ברוך מפי ירמיהו — פה
לאמר: שוב קח לך מגלה אחרת — לקח
וכתב עליה את כל הדברים
הראשנים אשר היו על המגלה — היה
הראשנה אשר שרף יהויקים מלך
יהודה: ועל יהויקים מלך יהודה

תאמר כה אמר יהוה אתה שרפת אמר
את המגלה הזאת לאמר מדוע מדע
כתבת עליה לאמר בוא יבוא מלך בוא
בבל והשחית את הארץ הזאת שחת
והשבית ממנה אדם ובהמה: לכן שבת
כה אמר יהוה על יהויקים מלך
יהודה לא יהיה לו יושב על כסא היה ישב
דוד ונבלתו תהיה משלכת לחרב שלך
ביום ולקרח בלילה: ופקדתי עליו
ועל זרעו ועל עבדיו את עונם
והבאתי עליהם ועל ישבי ירושלם בוא
ואל איש יהודה את כל הרעה רוע
אשר דברתי אליהם ולא שמעו:
וירמיהו לקח מגלה אחרת ויתנה גלל נתן
אל ברוך בן נריהו הספר ויכתב כתב
עליה מפי ירמיהו את כל דברי פה
הספר אשר שרף יהויקים מלך
יהודה באש ועוד נוסף עליהם יסף
דברים רבים כהמה: רבב
C.xxxvij. וימלך מלך צדקיהו בן מלך
יאשיהו תחת כניהו בן יהויקים
אשר המליך נבוכדראצר מלך בבל
בארץ יהודה: ולא שמע הוא ועבדיו
ועם הארץ אל דברי יהוה אשר
דבר ביד ירמיהו הנביא: וישלח נבא שלח
המלך צדקיהו את יהוכל בן שלמיה
ואת צפניהו בן מעשיה הכהן אל
ירמיהו הנביא לאמר התפלל נא פלל
בעדנו אל יהוה אלהינו: וירמיהו
בא ויצא בתוך העם ולא נתנו בוא
אתו בית הכלוא: וחיל פרעה יצא כלא
ממצרים וישמעו הכשדים הצרים שמע צור
על ירושלם את שמעם ויעלו עלה
מעל ירושלם: ויהי דבר יהוה אל היה
ירמיהו הנביא לאמר: כה אמר
יהוה אלהי ישראל כה תאמרו אל אמר

dices. Hec dicit dominus. Tu combussisti volumen istud: dicens. Quare scripsisti in eo annuncians: festinus veniet rex babylōis et vastabit terram hanc: & cessare faciet ex illa hoīem & iumentū. Propterea hec dicit dn̄s de9 contra ioachim regem iuda. Nō erit ex eo qui sedeat super solium dauid: & cadauer eius ꝓiicietur ad estum per diē & ad gelu p noctē. Et visitabo cōtra eū & cōtra semen eius: & cōtra seruos eius iniqtates suas: & adducā super eos & super habitatores hierusalem & super viros iuda omne malum quod locut9 sum ad eos & non audierunt. Hieremias autē tulit volumē aliud & dedit illud baruch filio nerie scribe qui scripsit in eo ex ore hieremie omnes sermones libri quem combusserat ioachim rex iuda igni: & insuper additi sunt sermones multo plures q̄ antea fuerant. 37.

ET regnauit rex sedechias filius iosie pro iechonia filio ioachim: quē cōstituit regem nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda: & nō obediuit ipse & serui ei9 & populus terre verbis domini que locutus est in manu hieremie ꝓphete. Et misit rex sedechias iuchal filium selemie & sophoniā filium maasie sacerdotem ad hieremiam prophetam dicens. Ora pro nobis dn̄m deū nostrū. Hieremias āt libere ambulabat ī medio populi. Non enim miserāt eū in custodiā carceris. Igitur exercitus pharaonis egressus ē de egypto: & audiētes chaldei q obsidebāt hierusalē huiuscemodi nunciū recesserūt ab hierusalem. Et factū est verbum domini ad hieremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic dicetis

dices: sic dixit dn̄s: tu combussisti li=
ἐρεῖς, οὕτως εἶπεν κύριος, σὺ κατέκαυσας τὸ βι=
brū hunc dicens: q̄re scripsisti in eo dicens:
βλίον τοῦτο λέγων, διατί ἔγραψας ἐπ' αὐτῷ λέγων,
intrans intrabit rex babylonis ⁊
εἰσπορευόμενος εἰσελεύσεται βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ
uastabit trā hanc: ⁊ delebit ab illa
ἐξολοθρεύσει τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἐκτρίψει ἀπ' αὐτῆς
hominē ⁊ iumēta. ꝓpterea sic dixit dn̄s
ἄνθρωπον καὶ κτήνη. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος
ad ioachim regem iuda: nō erit ei se=
ἐπὶ ἰωακὶμ βασιλέα ἰούδα, οὐκ ἔσαι αὐτῷ καθήμε
dēs sup soliū dauid: ⁊ erit cadauer eius
νος ἐπὶ θρόνου δαυίδ, καὶ ἔσαι τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ
ꝓiectum in estu diei ⁊ in gelu
ἐρριμμένον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας καὶ ἐν τῷ πάγε
noctis: ⁊ visitabo sup eū ⁊ sup
τῷ τῆς νυκτός, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὸ
gen9 eius ⁊ sup seruos eius iniq̄tates
γένος αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὰς ἀνομίας
eoꝝ: ⁊ inducā sup eos ⁊ sup hītan=
αὐτῶν, καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦν
tes hierusalem ⁊ sup trā iuda: oīa mala
τας ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἰούδα, πάντα τὰ κακὰ
q̄ locut9 sū ad eos: ⁊ nō audierūt. ⁊ tulit hie
ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ ἤκουσαν. καὶ ἔλαβεν ἱε
remias volumē aliud ⁊ dedit illud baruch
ρεμίας χαρτίον ἕτερον καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ βαρούχ
filio nerie scribe: ⁊ scripsit in eo
υἱῷ νερίου τοῦ γραμματέως, καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ
ex ore hieremie omnes s̄mones li=
ἀπὸ στόματος ἱερεμίου ἅπαντας τοὺς λόγους τοῦ βι
bri quē cōbussit ioachim rex iuda igne: ⁊
βλίου οὗ κατέκαυσεν ἰωακὶμ βασιλεὺς ἰούδα πυρί, καὶ
adhuc additi sunt ei s̄mōes plures vt isti.
ἔτι προσετέθησαν αὐτῷ λόγοι πλείονες ὡς οὗτοι. Ca. 37

ET regnauit sedechias fili9 iosie pro ie
Καὶ ἐβασίλευσεν σεδεκίας υἱὸς ἰωσίου ἀντὶ ἰε
chonia filio ioachim: quē regnare fecit nabuchodono=
χονίου υἱοῦ ἰωακείμ, ὃν ἐβασίλευσεν ναβουχοδονό=
sor rex babylonis vt regnaret in trā iuda:
σορ βασιλεὺς βαβυλῶνος βασιλεύειν ἐν γῇ ἰούδα,
⁊ nō audiuit ipse: ⁊ serui eius: ⁊ po=
καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτός, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ὁ λα=
pulus tre verba dn̄i q̄ locut9 est in ma=
ὸς τῆς γῆς τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐλάλησεν ἐν χει=
nu hieremie. ⁊ misit rex sedechias
ρὶ ἱερεμίου. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν
ioachal filiū selemie: ⁊ sophoniā filiū maasie
ἰωαχὰλ υἱὸν σελεμίου, καὶ τὸν σοφονίαν υἱὸν μαασαί
sacerdotē ad hieremiā dicēs: ora pro
ου τὸν ἱερέα πρὸς ἱερεμίαν λέγων, πρόσευξαι περὶ
nobis ad dn̄m deū nr̄m. ⁊ hieremias trāsiit
ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. καὶ ἱερεμίας διῆλθεν
⁊ venit ī medio ciuitatis: ⁊ nō dedure=
καὶ ἦλθεν ἀναμέσον τῆς πόλεως, καὶ οὐ κατήγα=
rūt eum in carcerem. ⁊ exercit9 pharaōis egress9
γον αὐτὸν εἰς φυλακήν. καὶ δύναμις φαραὼ ἐξῆλ=
est ex egypto: ⁊ audierūt chaldei famā
θεν ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἤκουσαν οἱ χαλδαῖοι τὴν ἀκοὴν
eoꝝ: ⁊ ascenderūt a hierusalem. ⁊ factū ē ver
αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ ἱερουσαλήμ. καὶ ἐγένετο λό
bū dn̄i ad hieremiā dicēs: sic dixit dn̄s
γος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος
de9 israel: sic dices ad
ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὕτως ἐρεῖς πρὸς τὸν

regem iuda q̃ misit ad te vt requi
βασιλέα ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σὲ τοῦ ἐκζη=
rerent me. ecce exercit⁹ pharaõis q̃ egressus ẽ vobis in au
τῆσαί με. ἰδοὺ δύναμις φαραὼ ἡ ἐξελθοῦσα ὑμῖν εἰς βο
xiliũ reuertentur in trã egypti: ⁊ reuertentur
ήθειαν ἀποστρέψουσιν εἰς γῆν αἰγύπτου, καὶ ἀναστρέψου
ipsi chaldei: ⁊ bellabunt ꝯ͞ ciui
σιν αὐτοὶ οἱ χαλδαῖοι, καὶ πολεμήσουσιν ἐπὶ τὴν πό
tatẽ hanc: ⁊ capient eam: ⁊ succendent
λιν ταύτην, καὶ συλλήψονται αὐτήν, καὶ κατακαύσου
eam in igne: q̃ sic dixit dñs: ne existi=
σιν αὐτὴν ἐν πυρί, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, μὴ ὑπολά
metis in aĩbus vr̃is dicentes: recedentes
βητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν λέγοντες, ἀποτρέχοντες
abibunt a nobis chaldei: q̃ non abi=
ἀπελεύσονται ἀφ᾽ ἡμῶν οἱ χαλδαῖοι, ὅτι οὐ μὴ ἀπέλ=
bunt. ⁊ si ꝑcusseritis oẽm exercitũ
θωσιν. καὶ ἐὰν πατάξητε πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν
chaldeoꝝ debellantes vos: ⁊ derelicti fuerĩt
χαλδαίων τοὺς πολεμοῦντας ὑμᾶς, καὶ καταλειφθῶ
aliqui vulnerati vnusq̃sq; in loco suo:
σίν τινες ἐκκεκεντημένοι ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ,
isti ꝯsurgent ⁊ incendent ciuitatẽ hãc
οὗτοι ἀναστήσονται καὶ κατακαύσουσιν τὴν πόλιν ταύ
in igne. ⁊ factũ est cũ ascẽdisset exercitus chal
την ἐν πυρί. καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβη ἡ δύναμις τῶν χαλ
deoꝝ ab hierusalem a facie exerci=
δαίων ἀπὸ ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμε
t⁹ pharaõis: egress⁹ ẽ hieremias de hierusalem vt i=
ως φαραῶ, ἐξῆλθεν ἱερεμίας ἀπὸ ἱερουσαλὴμ πορεύ=
ret in trã beniamin vt emeret inde in medio
θῆναι εἰς γῆν βενιαμεὶν τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν ἐν μέσῳ
ppli: ⁊ fuit ipe in porta beniamin: ⁊
τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο αὐτὸς ἐν πύλῃ βενιαμείν, καὶ
ibi homo apud quẽ diuertit iaruias filius se=
ἐκεῖ ἄνθρωπος παρ᾽ ᾧ κατέλυσεν ἰαρουΐας υἱὸς σε=
lemie filij ananie: ⁊ cõphendit hieremias di=
λεμίου υἱοῦ ἀνανίου, καὶ συνέλαβε τὸν ἱερεμίαν λέ=
cens: ad chaldeos tu fugis: ⁊ dixit:
γων, πρὸς τοὺς χαλδαίους σὺ φεύγεις; καὶ εἶπεν,
mẽdaciũ nõ ad chaldeos ego fugio: ⁊
ψεῦδος οὐχὶ πρὸς τοὺς χαλδαίους ἐγὼ φεύγω, καὶ
nõ audiuit eum. ⁊ ꝯphendit iaruias hiere
οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ. καὶ συνέλαβεν ἰαρουΐας τὸν ἱερε
miã: ⁊ introduxit eũ ad pncipes: ⁊ idi=
μίαν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐπι
gnati sunt pncipes ꝯ͞ hieremiam: ⁊ ꝑcusserũt e=
κράνθησαν οἱ ἄρχοντες ἐπὶ ἱερεμίαν, καὶ ἐπάταξαν αὐ
um: ⁊ miserunt eũ in domũ carceris ionathã
τόν, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον φυλακῆς ἰωνάθαν
scribe: q̃ hanc fecerunt in domũ
τοῦ γραμματέως, ὅτι ταύτην ἐποίησαν εἰς οἰκίαν
carceris. ⁊ venit hieremias in domũ laci ⁊
φυλακῆς. καὶ ἦλθεν ἱερεμίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ
ad vincula ⁊ sedit ibi dies multos.
εἰς τὸν συγκλεισμὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς.
⁊ misit sedechias ⁊ vocauit eum: ⁊ itrogabat e
καὶ ἀπέστειλεν σεδεκίας καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν, καὶ ἠρώτα αὐ
um rex absconditẽ: si est ꝟmo a dño: ⁊
τὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως, εἰ ἔστιν λόγος παρὰ κυρίου, καὶ
dixit ei: est: in manus regis babylonis tra
εἶπεν αὐτῷ, ἔστιν, εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος πα
deris. ⁊ dixit hieremias regi: in q̃ iiu
ραδοθήσῃ. καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ, τί ἠδί
ria affeci te ⁊ ꝟuos tuos ⁊ pplm hũc:
κησά σε καὶ τοὺς παῖδάς σου καὶ τὸν λαὸν τοῦ
q̃ tu das me in domũ carceris: ⁊ vbi sũt
τον, ὅτι σὺ δίδως με εἰς οἰκίαν φυλακῆς; καὶ ποῦ εἰ
ꝑphete vr̃i q̃ ꝑphetauerunt vobis dicentes:
σὶν οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφητεύσαντες ὑμῖν λέγοντες,

regi iuda qui misit vos ad me interrogandũ. Ecce exercit⁹ pharaonis q egressus est vobis in auxilium reuertetur in terrã suã in egyptũ: & rediẽt chaldei: & bellabunt contra ciuitatẽ hanc: & capiẽt eam & succendent igni. Hec dicit dñs. Nolite decipere animas vestras dicẽtes. Euntes abibũt & recedent a nobis chaldei: quia non abibunt. Sed & si ꝑcusseritis oẽs exercitũ chaldeorũ qui preliãtur aduersum vos: & derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli de tẽtorio suo cõsurgẽt: & incendent ciuitatẽ hãc igni. Ergo cũ recessis=set exercitus chaldeorũ ab hierusalem propter exercitum pharaonis egressus ẽ hieremias de hierusalẽ: vt iret in terrã bẽiamin & diuideret ibi possessionẽ in cõspectu ciuiũ. Cũq; peruenisset ad portã beniamin erat ibi custos porte ꝑ vices noĩe hierias filius sele=mie filii ananie: & apprehendit hieremiã ꝓphetã dicens. Ad chaldeos ꝓfugis. Et rñdit hieremias. Falsum est: non fugio ad chaldeos. Et non audiuit eum sed cõprehendit hierias hieremiam: & adduxit eum ad principes. Quãobrem irati principes contra hieremiam: cesum eũ miserunt in carcerẽ qui erat ĩ domo ionathã scribe. Ipse enĩ prepositus erat sup carcerẽ. Itaq; ingressus est hieremias in domũ laci & in ergastulũ: & sedit ibi hieremias dieb⁹ multis. Mittens autem sedechias rex tulit eum: & interrogauit eum in domo sua abscõdite: & dixit. Putas ne est sermo a dño? Et dixit hieremias. Est. Et ait. In manus regis babylõis traderis. Et dixit hieremias ad regem sedechiam. Quid peccaui tibi & seruis tuis & populo tuo: quia misisti me in domum carceris? Vbi sunt ꝓphete vestri qui ꝓphetabant vobis: & dicebãt:

מלך יהודה השלח אתכם אלי	
לדרשני הנה חיל פרעה היצא	
לכם לעזרה שב לארצו מצרים:	שוב
ושבו הכשדים ונלחמו על העיר	לחם
הזאת ולכדה ושרפה באש: כה	
אמר יהוה אל תשאו נפשתיכם	נשא
לאמר הלך ילכו מעלינו הכשדים	
כי לא ילכו: כי אם הכיתם כל חיל	נכה
כשדים הנלחמים אתכם ונשארו	לחם שאר
בם אנשים מדקרים איש באהלו	דקר
יקמו ושרפו את העיר הזאת	
באש: והיה בהעלות חיל הכשדים	עלה
מעל ירושלם מפני חיל פרעה:	פנה
ויצא ירמיהו מירושלם ללכת ארץ	הלך
בנימן לחלק משם בתוך העם:	
ויהי הוא בשער בנימן ושם בעל	היה
פקדת ושמו יראיה בן שלמיה בן	
חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא	תפש נבא
לאמר אל הכשדים אתה נפל:	
ויאמר ירמיהו שקר אינני נפל על	אמר
הכשדים ולא שמע אליו ויתפש	
יראיה בירמיהו ויבאהו אל	בוא
השרים: ויקצפו השרים על	שור קצף
ירמיהו והכו אתו ונתנו אתו בית	נכה
האסור בית יהונתן הספר כי אתו	אסר
עשו לבית הכלא: כי בא ירמיהו	עשה בוא
אל בית הבור ואל החנות וישב	חנה
שם ירמיהו ימים רבים: וישלח	יום רבב
המלך צדקיהו ויקחהו וישאלהו	שלח לקח
המלך בביתו בסתר ויאמר היש	שאל
דבר מאת יהוה ויאמר ירמיהו	
יש ויאמר ביד מלך בבל תנתן:	נתן
ויאמר ירמיהו אל המלך צדקיהו	
מה חטאתי לך ולעבדיך ולעם הזה	
כי נתתם אתי אל בית הכלא: ואיה	נתן
נביאיכם אשר נבאו לכם לאמר	נבא בוא

לא יבא מלך בבל עליכם ועל
הארץ הזאת: ועתה שמע נא אדני
המלך תפל נא תחנתי לפניך — נפל חנן
ואל תשבני בית יהונתן הספר ולא — פנה שוב
אמות שם: ויצוה המלך צדקיהו — מות צוה
ויפקדו את ירמיהו בחצר המטרה — פקד נטר
ונתן לו ככר לחם ליום מחוץ
האפים עד תם כל הלחם מן העיר — אפה תמם
וישב ירמיהו בחצר המטרה: — שמע

C.xxxviij. וישמע שפטיה בן מתן
וגדליהו בן פשחור ויוכל בן שלמיהו
ופשחור בן מלכיה את הדברים
אשר ירמיהו מדבר אל כל העם — דבר
לאמר: כה אמר יהוה היושב בעיר
הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר
והיצא אל הכשדים וחיה והיתה — היה
לו נפשו לשלל וחי: כה אמר יהוה — חיה נתן
הנתן תנתן העיר הזאת ביד חיל
מלך בבל ולכדה: ויאמרו השרים — אמר שור
אל המלך יומת נא את האיש — מות
הזה כי על כן הוא מרפא את ידי — רפה
אנשי המלחמה הנשארים בעיר — לחם שאר
הזאת ואת ידי כל העם לדבר
אליהם כדברים האלה כי האיש
הזה איננו דרש לשלום לעם הזה — שלם
כי אם לרעה: ויאמר המלך צדקיהו — רוע
הנה הוא בידכם כי אין המלך
יוכל אתכם דבר: ויקחו את ירמיהו — יכל לקח
וישלכו אתו אל הבור מלכיהו בן — שלך
המלך אשר בחצר המטרה וישלחו — נטר שלח
את ירמיהו בחבלים ובבור אין
מים כי אם טיט ויטבע ירמיהו — טבע
בטיט: וישמע עבד מלך הכושי — שמע
איש סריס והוא בבית המלך כי — סרס
נתנו את ירמיהו אל הבור והמלך
יושב בשער בנימן: ויצא עבד מלך

non veniet rex babylonis super vos & super terram hanc. Nunc ergo audi obsecro dñe mi rex. Valeat deprecatio mea in cõspectu tuo: & ne me remittas in domum ionathe scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias vt traderetur hieremias in vestibulum carceris: & daretur ei torta quotidie panis: excepto pulmento: donec cõsumerẽtur oẽs panes de ciuitate: & mãsit hieremias in vestibulo carceris. 38.

Audiuit autẽ saphatias filius mathan & gedelias filiꝰ phassur & iuchal filius selemie & phassur filiꝰ melchie sermones quos hieremias loquebatur ad omnẽ populũ: dicens. Hec dicit dñs. Quicũqꝫ mãserit in ciuitate hac morietur gladio & fame & peste: qui autẽ profugerit ad chaldeos viuet: & erit anima eius sospes & viuens. Hec dicit dominꝰ. Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exercitꝰ regis babylonis & capiet eam. Et dixerũt principes regi. Rogamus vt occidatur homo iste. De industria enim dissoluit manus virorum bellantiũ qui remanserunt in ciuitate hac: & manus vniuersi populi loquens ad eos vniuersa verba hec. Siquidem homo iste non querit pacem populo huic: sed malum. Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est. Nec enim fas est vobis quicꝗ̃ negare. Tulerũt ergo hieremiam & proiecerũt eum in lacum helchie filii amelech qui erat in vestibulo carceris & submiserũt hieremiã in funibꝰ in lacũ in quo non erat aqua sed lutũ. Descẽdit itaqꝫ hieremias in cenum. Audiuit autẽ abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis: ꝙ misissent hieremiam in lacũ. Porro rex sedebat in porta beniamin. Et egressus est abdemelech

non veniet rex babylonis sup trã hanc.
ὀυ μὴ ἔλθη βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.
ꝛ nũc audi iã dñe rex: cadat mia mea
καὶ νῦν ἄκουσον δὴ κύριε βασιλεῦ, πεσέτω τὸ ἔλεός μου
ante faciem tuã: ꝛ non auertas me in do
κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ ὀυ μὴ ἀποστρέφης με εἰς οἰ-
mũ ionathan scribe: ꝛ non moriar
κίαν ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, καὶ ὀυ μὴ ἀποθάνω
ibi: ꝛ precepit rex: ꝛ iniecerũt e-
ἐκεῖ, καὶ συνέταξεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἐνεβάλοσαν αὐ-
um in domũ carceris. ꝛ dederũt ei panẽ
τὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς. καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ἄρτον
vnũ in die deforis vbi panes faciũt: donec defecerũt
ἕνα τῆς ἡμέρας ἔξωθεν ὃυ πέσσουσιν, ἕως ἐξέλιπον οἱ
panes de ciuitate: ꝛ sedit hieremias in atrio
ἄρτοι ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐκάθησεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ
carceris.
τῆς φυλακῆς. Ca.38.

Et audiuit saphan filiꝰ mathã: ꝛ godolias filius paschor: ꝛ ioachal filiꝰ selemie ꝛ paschor filiꝰ
Καὶ ἤκουσεν σαφὰν υἱὸς μαθάν, καὶ γοδολίας υἱὸς πασχώρ, καὶ ἰωχὰλ υἱὸς σελεμίου καὶ πασχὼρ υἱὸς
melchie ſmões qs hieremias loqbat ad pplꝫ
μελχίου τοὺς λόγους ὃυς ἱερεμίας ἐλάλει ἐπὶ τὸν λαὸν
dicens: sic dixit dñs: sedens in ciuitate
λέγων, ὅυτως εἶπεν κύριος, ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει
ista morietur in gladio: ꝛ in fame ꝛ in pe
ταύτῃ ἀποθανεῖται ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοι
ste. ꝛ egrediens ad chaldeos: vi-
μῷ. καὶ ὁ ἐκπορευόμενος πρὸς τοὺς χαλδαίους, ζή-
uet. ꝛ erit aĩa eius in lucrũ ꝛ viuet:
σεται. καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς εὕρεμα καὶ ζήσεται,
qꝛ sic dixit dñs: tradita trade-
ὅτι ὅυτως εἶπεν κύριος, παραδιδομένη παραδοθήσε
tur ciuitas hec in manus exercitus regis ba-
ται ἡ πόλις ἄυτη εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως βα-
bylonis: ꝛ capiet eam. ꝛ dixerũt pricipes
βυλῶνος, καὶ συλλήψεται αὐτήν. καὶ εἶπαν οἱ ἄρχον
pes regi: occidatur iaꝫ homo ille:
τες τῷ βασιλεῖ, ἀναιρεθήτω δὴ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος,
qꝛ ipe dissoluit manus hoĩm bellã-
ὅτι αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν πολε
tium q̃ remanserunt in ciuitate hac:
μούντων τῶν καταλειπομένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
ꝛ manus vniuersi pplĩ loquẽs ad e-
καὶ τὰς χεῖρας παντὸς τοῦ λαοῦ λαλῶν πρὸς αὐ-
os scdm verba ista: qꝛ homo i-
τοὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀυ
ste nõ diuinat pacem pplo huic: sed mala.
χρησμολογεῖ εἰρήνην τῷ λαῷ τούτῳ, ἀλλ' ἢ πονηρά.
ꝛ dixit rex sedechias: ecce ipe in manibꝰ
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας, ἰδοὺ αὐτὸς ἐν χερσὶν
vrĩs: qꝛ nõ potuit rex ꝓ eos: ꝛ
ὑμῶν, ὅτι ὀυκ ἐδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς, καὶ
tulerũt hieremiaꝫ: ꝛ piecerũt eum in la-
ἔλαβον τὸν ἱερεμίαν, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκ
cũ melchie filij regis q̃ erat in atrio
κον μελχίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως ὃς ἦν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς
carceris: ꝛ demiserũt eũ in funibꝰ in la-
φυλακῆς, καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν ἐν σχοινίοις εἰς τὸν λάκ
cum: ꝛ in lacu nõ erat aq̃ sed cenum:
κον, καὶ ἐν τῷ λάκκῳ ὀυκ ἦν ὕδωρ ἀλλ' ἢ βόρβορος,
ꝛ erat in ceno. ꝛ audiuit abdemelech e-
καὶ ἦν ἐν τῷ βορβόρῳ. καὶ ἤκουσεν ἀβδεμέλεχ ὁ αἰ
thiops vir eunuchus: ꝛ erat ipe in atrio
θίοψ ἀνὴρ ἐυνοῦχος, καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ
regis: qꝛ iniecerũt hieremiã in la-
βασιλέως, ὅτι ἐνέβαλον τὸν ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκ-
cũ. ꝛ rex sedebat in porta beniamin:
κον. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν τῇ πύλῃ βενιαμείν.
ꝛ egressꝰ ẽ abdemalech
καὶ ἐξῆλθεν ἀβδεμέλεχ

de domo regis: τ locut⁹ eſt ad re=
ἐκ τῆς οἰκίας βασιλέως, καὶ ἐλάλησεν πρὸς τὸν βα=
gem τ dixit: dn̄e mi rex male fecerūt
σιλέα καὶ εἶπεν, κύριέ μου βασιλεῦ ἐπονήρευσαν οἱ
viri illi oīa q̄ fecerunt cōtra hieremi
ἄνδρες ἐκεῖνοι πάντα ἃ ἐποίησαν κατὰ τοῦ ἱερεμί
am ꝓphetam ꝓijcientes eū in lacum ut
ου τοῦ προφήτου ῥίψαντες αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον ἵνα
moriatur in eo a facie famis: qꝛ
ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ ἀπὸ προσώπου τοῦ λιμοῦ, ὅτι
nō ſunt vltra panes ī ciuitate. τ precepit
οὐκ εἰσὶν ἔτι ἄρτοι ἐν τῇ πόλει. καὶ ἐνετείλατο ὁ
rex abdemelech dicēs: tolle tecū
βασιλεὺς τῷ ἀβδεμέλεχ λέγων, λάβε μετὰ σεαυ=
hinc triginta viros τ educ e=
τοῦ ἐντεῦθεν τριάκοντα ἄνδρας καὶ ἀνάγαγε αὐ=
um de lacu: vt nō moriat̄. τ accepit
τὸν ἐκ τοῦ λάκκου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. καὶ ἔλαβεν
abdemelech homines τ īrauit in do=
ἀβδεμέλεχ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰ
mū regis ad ſubterraneā: τ tulit inde ve=
κίαν βασιλέως ὡς τὴν ὑπόγαιον, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν πα
tera rudia veſtimēta τ ātiq̄s funiculos τ ꝓiecit ea ad
λαιὰ ῥάκη καὶ παλαιὰ χοινία, καὶ ἔρριψεν αὐτὰ πρὸς
hieremiā in lacum: τ dixit ad eum:
ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν,
pone hec ſub funiculis: τ fecit hie
θὲς ταῦτα ὑποκάτω τῶν χοινίων, καὶ ἐποίησεν ἱε
remias ſic. τ traxerūt eū in funi=
ρεμίας οὕτως. καὶ εἵλκυσαν αὐτὸν ἐν τοῖς χοινί=
culis: τ eduxerūt eū de lacu: τ ſe=
οις, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ ἐκά=
dit hieremias in atrio carceris. τ
θησεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. καὶ
miſit rex τ vocauit eū
ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν
ad ſe in domū tertiam q̄ in domo do=
πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἰκίαν ἀσαλισιηλ τὴν ἐν οἴκῳ κυ=
mini: τ dixit ei rex: īterrogabo te ver=
ρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ἐρωτήσω σε λό=
bum: τ ne abſcōdas a me verbū. τ dixit hiere
γον, καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα. καὶ εἶπεν ἱερε=
mias regi: ſi ānūciauero tibi nō morte
μίας τῷ βασιλεῖ, ἐὰν ἀναγγείλω σοι οὐχὶ θανάτῳ
me interficies? τ ſi ꝯſiliū dedero tibi: nō
με θανατώσῃς; καὶ ἐὰν συμβουλεύσω σοι, οὐ
audies me. τ iurauit rex ei clā
μὴ ἀκούσῃς μου. καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ κρυ
dicēs: viuit dn̄s q̄ fecit nobis aīam
φῇ λέγων, ζῇ κύριος ὃς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν
hanc: ſi occidero te τ ſi tradidero te
ταύτην, εἰ ἀποκτενῶ σε καὶ εἰ παραδώσω σε
in manus hoim iſtoꝝ q̄ q̄runt
εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τούτων τῶν ζητούντων
aīam tuā. τ dixit ei hieremias: ſic
τὴν ψυχήν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἱερεμίας, οὕτως
dixit dn̄s exercituū de⁹ iſrael: ſi egre
εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐὰν ἐξελ
diēs egreſſ⁹ fuerīs ad duces regis babylonis: vi
θὼν ἐξέλθῃς πρὸς ἡγεμόνας βασιλέως βαβυλῶνος, ζή
uet aīa tua. τ ciuitas hec nō
σεται ἡ ψυχή σου. καὶ ἡ πόλις αὕτη οὐ μὴ

de domo regis: & locutus eſt ad regem dicens. Domine mi rex male fecerunt viri iſti oīa quecūq; perpetrarunt contra hieremiā prophetam: mittentes eum in lacum vt moriatur ibi fame. Non ſunt enī panes vltra in ciuitate. Precepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc triginta viros: & leua hieremiam prophetam de lacu antequā moriatur. Aſſūptis ergo abdemelech ſecū viris ingreſſus eſt domum regis que erat ſub cellario & tulit īde veteres pannos & antiq̄ veſtimēta q̄ cōputruerāt: & ſubmiſit ea ad hieremiam in lacum per funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad hieremiā prophetā. Pone veteres pannos & hec ſciſſa & putrida ſub cubito manuum tuarum & ſuper funes. Fecit ergo hieremias ſic. Et extraxerūt hieremiā funibus: & eduxerūt eū de lacu. Manſit autem hieremias in veſtibulo carceris. Et miſit rex ſedechias & tulit ad ſe hieremiam prophetam ad oſtium tertium quod erat in domo dn̄i. Et dixit rex ad hieremiam. Interrogo ego te ſermonem ne abſcōdas a me aliquid. Dixit aūt hieremias ad ſedechiam. Si annunciauero tibi: nunquid non interficies me? Et ſi conſiliū dedero tibi: non me audies. Iurauit ergo rex ſedechias hieremie clam dicens. Viuit dominus qui fecit nobis aīam hanc: ſi occidero te & ſi tradidero te in manus virorum iſtorum qui querūt animam tuam. Et dixit hieremias ad ſedechiam. Hec dicit dominus exercituū deus iſrael. Si profectus exieris ad principes regis babylonis: viuet anima tua & ciuitas hec non

מבית המלך וידבר אל המלך
לאמר׃ אדני המלך הרעו האנשים
האלה את כל אשר עשו לירמיהו
הנביא את אשר השליכו אל
הבור וימת תחתיו מפני הרעב
כי אין הלחם עוד בעיר׃ ויצוה
המלך את עבד מלך הכושי לאמר
קח בידך מזה שלשים אנשים
והעלית את ירמיהו הנביא מן הבור
בטרם ימות׃ ויקח עבד מלך את
האנשים בידו ויבא בית המלך
אל תחת האוצר ויקח משם בלוי
הסחבות ובלוי מלחים וישלחם
אל ירמיהו אל הבור בחבלים׃
ויאמר עבד מלך הכושי אל ירמיהו
שים נא בלואי הסחבות והמלחים
תחת אצלות ידיך מתחת לחבלים
ויעש ירמיהו כן׃ וימשכו את ירמיהו
בחבלים ויעלו אתו מן הבור וישב
ירמיהו בחצר המטרה׃ וישלח
המלך צדקיהו ויקח את ירמיהו
הנביא אליו אל מבוא השלישי
אשר בבית יהוה ויאמר המלך אל
ירמיהו שאל אני אתך דבר אל
תכחד ממני דבר׃ ויאמר ירמיהו אל
צדקיהו כי אגיד לך הלוא המת
תמיתני וכי איעצך לא תשמע
אלי׃ וישבע המלך צדקיהו אל
ירמיהו בסתר לאמר חי יהוה אשר
עשה לנו את הנפש הזאת אם
אמיתך ואם אתנך ביד האנשים
האלה אשר מבקשים את נפשך׃
ויאמר ירמיהו אל צדקיהו כה אמר
יהוה אלהי צבאות אלהי ישראל
אם יצא תצא אל שרי מלך בבל
וחיתה נפשך והעיר הזאת לא

דבר
רוע
עשה
נבא
מות פנה
צוה
לקח
עלה
לקח
בוא
אצר בלה
שלח
שום
עשה משך
עלה
נטר שלח
בוא שלש
כחד אמר
נגד מות
יעץ שמע
שבע
נתן
בקש
אמר
יצא שור
חיה

תִּשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחָיִתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ שָׂרַף
וְאִם לֹא תֵצֵא אֶל שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל יָצָא
וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים
וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מָלַט
מִיָּדָם׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל
יִרְמְיָהוּ אֲנִי דֹאֵג אֶת הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל הַכַּשְׂדִּים פֶּן יִתְּנוּ יָדָה
אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ בִי׃ וַיֹּאמֶר נָתַן
יִרְמְיָהוּ לֹא יִתֵּנוּ שְׁמַע נָא בְּקוֹל עָלַל
יְהוָה לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ וְיִיטַב
לְךָ וּתְחִי נַפְשֶׁךָ׃ וְאִם מָאֵן אַתָּה חָיָה
לָצֵאת זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר הִרְאַנִי יְהוָה׃ יָצָא רָאָה
וְהִנֵּה כָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ בְּבֵית נָשָׁה שָׁאַר
מֶלֶךְ יְהוּדָה מוּצָאוֹת אֶל שָׂרֵי מֶלֶךְ יָצָא שׁוּר
בָּבֶל וְהֵנָּה אֹמְרוֹת הִסִּיתוּךָ וְיָכְלוּ סִית
לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ הָטְבְּעוּ בַבֹּץ טָבַע
רַגְלֶךָ נָסֹגוּ אָחוֹר׃ וְאֶת כָּל נָשֶׁיךָ אָחַר
וְאֶת בָּנֶיךָ מוֹצִאִים אֶל הַכַּשְׂדִּים נָשָׁה יָצָא
וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדָם כִּי בְיַד מֶלֶךְ מָלַט
בָּבֶל תִּתָּפֵשׂ וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת תָּפַשׂ
תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל שָׂרַף אָמַר
יִרְמְיָהוּ אִישׁ אַל יֵדַע בַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא תָמוּת׃ וְכִי יִשְׁמְעוּ מוּת שָׁמַע
הַשָּׂרִים כִּי דִבַּרְתִּי אִתָּךְ וּבָאוּ אֵלֶיךָ שׁוּר בּוֹא
וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הַגִּידָה נָּא לָנוּ מַה נָגַד
דִּבַּרְתָּ אֶל הַמֶּלֶךְ אַל תְּכַחֵד מִמֶּנּוּ כָּחַד
וְלֹא נְמִיתֶךָ וּמַה דִּבֶּר אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ׃ מוּת
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם מַפִּיל אֲנִי תְחִנָּתִי נָפַל חָנַן
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי הֲשִׁיבֵנִי בֵּית פָּנָה שׁוּב
יְהוֹנָתָן לָמוּת שָׁם׃ וַיָּבֹאוּ כָל הַשָּׂרִים בּוֹא
אֶל יִרְמְיָהוּ וַיִּשְׁאֲלוּ אֹתוֹ וַיַּגֵּד לָהֶם שָׁאַל נָגַד
כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה
הַמֶּלֶךְ וַיַּחֲרִשׁוּ מִמֶּנּוּ כִּי לֹא נִשְׁמַע חָרַשׁ שָׁמַע
הַדָּבָר׃ וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה נָטַר
עַד יוֹם אֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלָ͏ִם וְהָיָה
כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
לָכַד

succendetur igni & saluus eris tu & domus tua. Si autē non exieris ad principes regis babylonis: tradetur ciuitas hec in manus chaldeorum: & succendent eam igni: & tu non effugies de manu eorū. Et dixit rex ſedechias ad hieremiam. Sollicitus ſum propter iudeos qui trāſfugerūt ad chaldeos: ne forte tradar in manus eorum: & illudant mihi. Reſpondit aūt hieremias & dixit ei: Nō te tradent. Audi queſo vocem dñi quam ego loquor ad te: & bene tibi erit: & viuet aīa tua: q̄ ſi nolueris egredi: iſte eſt ſermo quē oſtendit mihi dñs. Ecce oēs mulieres que remanſerunt in domo regis iuda: educentur ad principes regis babylonis & ipſe dicent. Seduxerunt te: & preualuerūt aduerſum te viri pacifici tui: demerſerūt in ceno & in lubrico pedes tuos: & receſſerūt a te. Et oēs vxores tue & filii tui educētur ad chaldeos: & nō effugies manus eoꝝ: ſed in manu regis babylonis capieris: & ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo ſedechias ad hieremiā. Nullus ſciet verba hec: & non morieris. Si autem audierint principes q̄ᵃ locutꝰ ſum tecū: & venerint ad te: & dixerint tibi: indica nobis quid locutus ſis cum rege ne celes & non te interficiemus: & qd locutꝰ eſt tecū rex: dices ad eos. Proſtraui ego preces meas coram rege ne me reduci iuberet in domum ionathā & ibi morerer. Venerūt ergo oēs principes ad hieremiā & interrogauerūt eū. Et locutꝰ eſt eis iuxta omnia verba que preceperat ei rex. Et ceſſauerunt ab eo. Nihil enī fuerat auditū. Manſit vero hieremias in veſtibulo carceris vſq͡ʒ ad diem quo capta eſt hieruſalē. Et factū eſt vt caperetur hieruſalē.

39.

succendetur in igne: ⁊ viues tu ⁊ domꝰ tua. ⁊
κατακαυθῇ ἐν πυρί, καὶ ζήσῃ σὺ καὶ ἡ οἰκία σου. καὶ
ſi nō exieris: tradetur ciuitas hec in manus
ἐὰν μὴ ἐξέλθῃς, δοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας τῶν
chaldeoꝝ: ⁊ ſuccendent eam in igne: ⁊ tu nō
χαλδαίων, καὶ καύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ σὺ οὐ
ſaluaberis de manibus eoꝝ. ⁊ dixit rex
μὴ σωθῇς ἀπὸ χειρῶν αὐτῶν. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς
hieremie: ego ſollicitudinē hēo iudeoꝝ q̄ fuge-
τῷ ἱερεμίᾳ, ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν ἰουδαίων τῶν πεφευ-
runt ad chaldeos ne dent me in manus
γότων πρὸς τοὺς χαλδαίους μὴ δώσειν με εἰς χεῖρας
eoꝝ ⁊ illudant mihi. ⁊ ait hieremias:
αὐτῶν καὶ καταμωκήσονταί μου. καὶ εἶπεν ἱερεμίας,
non tradent te: audi xbū dñi qd ego
οὐ μὴ παραδῶσίν σε, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ
dico ad te: ⁊ melius erit tibi ⁊ viuet ani-
λέγω πρὸς σέ, καὶ βέλτιον ἔσαι σοι καὶ ζήσεται ἡ ψυ-
ma tua: ⁊ ſi nō voluerꝭ tu egredi: iſte ſmo quē
χή σου, καὶ εἰ μὴ θέλῃς σὺ ἐξελθεῖν, οὗτος ὁ λόγος ὃν
oñdit mihi dñs. ecce oēs mulieres q̄ relicte
ἔδειξέν μοι κύριος. ἰδοὺ πᾶσαι γυναῖκες αἱ καταλειφ-
ſunt in domo regis iuda: educte ſunt ad re-
θεῖσαι ἐν οἰκίᾳ βασιλέως ἰούδα, ἐξήγοντο πρὸς βα-
gem babylonis. ⁊ iſte dixerūt: ſeduxerūt te: ⁊
σιλέα βαβυλῶνος. καὶ αὗται ἔλεγον, ἠπάτησάν σε, καὶ
p̄ualuerunt aduerſū te viri pacifici tui: ⁊ p̄ualebunt
ἠδυνάσθησάν σοι ἄνδρες εἰρηνικοί σου, καὶ κατισχύσου-
in lubricis ꝯ pedes tuos: receſſeꝛt a te:
σιν ἐν ὀλισθήμασιν πόδας σου, ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ,
⁊ vxores tuas ⁊ filios tuos educent
καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου ἐξάξουσιν
ad chaldeos: ⁊ tu nō ſaluaberis: qꝛ in ma-
πρὸς τοὺς χαλδαίους, καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῇς, ὅτι ἐν χει-
nu regis babylonis capieris: ⁊ ciuitas hec
ρὶ βασιλέως βαβυλῶνος συλληφθήσῃ, καὶ ἡ πόλις αὕτη
comburetur. ⁊ dixit ſedechias ad hiere-
κατακαυθήσεται. καὶ εἶπεν ὁ σεδεκίας πρὸς τὸν ἱερε-
miā: homo nō ſciat de verbis iſtis:
μίαν, ἄνθρωπος μὴ γνώτω ἐκ τῶν λόγων τούτων,
⁊ tu non morieris. ⁊ ſi audierit p̄ncipes
καὶ σὺ οὐ μὴ ἀποθάνῃς. καὶ ἐὰν ἀκούσωσιν οἱ ἄρχοντες
qꝛ loquutꝰ ſū tibi: ⁊ venerit ad te: ⁊ dixerint
ὅτι ἐλάλησά σοι, καὶ ἔλθωσιν πρὸς σέ, καὶ εἴπωσίν
tibi: nuncia nobis qd locutꝰ es ad regem:
σοι, ἀνάγγειλον ἡμῖν τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα,
ne celes a nobis ⁊ non interficiemꝰ te: ⁊ qd locu-
μὴ κρύψῃς ἀφ᾽ ἡμῶν καὶ οὐ μὴ ἀνέλωμέν σε, καὶ τί ἐλά-
tus ē ad te rex. ⁊ dices illis: p̄iicio
λησεν πρὸς σὲ ὁ βασιλεύς. καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ῥίπτω
ego miam meā ante oculos regis vt
ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως πρὸς
non reducat me in domū ionathan vt moriar
τὸ μὴ ἀποστρέψαι με εἰς οἰκίαν ἰωνάθαν ἀποθανεῖν
illic. ⁊ veneꝛt oēs p̄ncipes ad hieremiā ⁊
ἐκεῖ. καὶ ἦλθον πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς ἱερεμίαν καὶ
ītrogaueꝛt eum. ⁊ nūciauit eis ſcdm om-
ἠρώτησαν αὐτόν. καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς κατὰ πάν-
nia verba iſta q̄ p̄cepit illi rex.
τας τοὺς λόγους τούτους οὓς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βα-
⁊ tacuerūt: qꝛ nō auditū ē verbū.
σιλεύς. καὶ ἀπεσιώπησαν, ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος.
⁊ ſedit hieremias in atrio carceris vſq͡ʒ ad
καὶ ἐκάθισε ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς ἕως
tp̄s q̄ capta eſt hieruſalem.
χρόνου οὗ συνελήφθη ἱερουσαλήμ. Ca.39.

Trāsla.gre.lxx.cū inter.lati.

Infra .a. .Re. .a.

Et factū est in āno nono sede=
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐννάτῳ τοῦ σεδε
chie regis iuda in mēse decimo: ve=
κίου βασιλέως ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, πα
nit nabuchodonosor rex babylonis ⁊
ρεγένετο ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ
oīs exercitus eius ꝯ hierusalem: ⁊ obsi=
πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολι
debāt eā. ⁊ in vndecimo anno sede
όρκουν αὐτήν. καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ σεδε
chie in mēse quarto nona mēsis: diru=
κίου ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἐννάτῃ τοῦ μηνός, ἐῤῥά
ta ē ciuitas. ⁊ ingressi sūt oēs duces re
γη ἡ πόλις. καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες βα
gis babylonis ⁊ sederūt in porta me
σιλέως βαβυλῶνος καὶ ἐκάθισαν ἐν τῇ πύλῃ τῇ μέ
dia nergel sarasar samagar ⁊ nabusarsa
σῃ νήργελ σαρασὰρ σαμαγὰρ καὶ ναβουσαρσα=
chi ⁊ nabusares ⁊ nergel: sarasar raba=
χὶμ καὶ ναβουσάρης καὶ νηργέλ, σαρασὰρ ῥαβα=
mag: ⁊ reliqui duces regis ba=
μάγ, καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως βα=
bylonis. ⁊ factū ē vt vidit eos sedechias rex
βυλῶνος. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν αὐτοὺς σεδεκίας βα
iuda: ⁊ oēs viri bellatores: ⁊
σιλεὺς ἰούδα, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες πολεμισταί, καὶ
fugerūt ⁊ exierūt nocte de ciuitate per
ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τὴν
viam horti regis ꝑ portā ꝑ medium
ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως διὰ τὴν πύλην ἀναμέσον
muri ⁊ antemuralis. ⁊ exierūt
τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος. καὶ ἐξῆλθον
per viā cāpestrē: ⁊ ꝑsecut⁹ est exercitus chal=
διὰ τὴν ὁδὸν ἀραβά, καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χαλ
deoꝝ post eos: ⁊ ꝯphenderūt sedechiam in
δαίων ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συνέλαβον τὸν σεδεκίαν ἐν τῷ
trās hierichū ⁊ duxerūt eū ad nabuchodonosor
πέραν ἱεριχὼ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς ναβουχοδονόσωρ
regem babylonis q̄ in reblatha q̄ in t̄ra emath. ⁊
βασιλέα βαβυλῶνος εἰς ῥεβλάθα τὴν ἐν τῇ γῇ αἰμάθ. καὶ
locut⁹ ē ipi cū iudicio. ⁊ iugulauit rex
ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως. καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς
babylonis filios sedechie in reblatha ante ocu
βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς σεδεκίου ἐν ῥεβλάθα κατ᾽ ὀφ=
los ei⁹: ⁊ oēs ꝑncipes iuda iugulauit:
θαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰούδα ἔσφαξεν,
⁊ oculos sedechie excecauit. ⁊ vinxit
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλωσεν. καὶ ἔδησεν
eum in cōpedib⁹: ⁊ duxit eū in babylonē. ⁊
αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα. καὶ
domū regis ⁊ domos ppl̄i cōbusse
τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τὰς οἰκίας τοῦ λαοῦ ἐνέπρη
rūt chaldei in igne: ⁊ murū hierusalē subuer
σαν οἱ χαλδαῖοι ἐν πυρί, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καθεῖ
tert ⁊ residuū ppl̄i ⁊ relictos in
λαν καὶ τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν
ciuitate ⁊ cadentes q̄ ceciderūt ad
τῇ πόλει καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας οἳ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν
regem babylonis. ⁊ reliquū ppl̄i ⁊
βασιλέα βαβυλῶνος. καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς
relictos trāstulit nabuzardan ꝑnceps coqꝝ
καταλειφθέντας μετῆρεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος
in babylonem. ⁊ ex paupibus ppl̄i qb⁹ nō erat q̄d
εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐκ τῶν πτωχῶν τοῦ λαοῦ οἷς οὐκ ἦν οὐ
quā: reliquit nabuzardan ꝑnceps coqꝝ in t̄ra iu
θέν, κατέλιπεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῇ ἰού
da: ⁊ dedit eis vineas ⁊ agros in die
δα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελῶνας καὶ ἀγροὺς ἐν τῇ ἡμέ
illa. ⁊ ꝑcepit nabuchodonosor rex
ρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἐνετείλατο ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς
babylonis pro hieremia i manu nabuzardan
βαβυλῶνος ὑπὲρ τοῦ ἱερεμίου ἐν χειρὶ ναβουζαρδὰν τοῦ

Trāsla.B.Hie.

Anno nono sedechie regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babylonis & oīs exercitus eius ad hierusalē & obsidebāt eā. Vndecimo autē anno sedechie mense quarto nona mensis: aperta est ciuitas: & ingressi sunt oēs principes regis babylonis & sederūt in porta media: neregel serefer semegar nabusar sachim rapsaces neregel serefer rebmag et omnes reliqui principes regis babylonis. Cumqꝫ vidisset eos sedechias rex iuda & omnes viri bellatores: fugerūt et egressi sunt nocte de ciuitate ꝑ viā horti regis et per portā que erat inter duos muros: & egressi sunt ad viā deserti. Persecut⁹ est aūt eos exercit⁹ chaldeoꝝ: et cōprehenderūt sedechiā in cāpo solitudinis hierichontine: & captū adduxerūt ad nabuchodonosor regē babylonis in reblata q̄ est in terra emath: & locutus est ad eum iudicia. Et occidit rex babylonis filios sedechie in reblata in oculis eius et omnes nobiles iuda occidit rex babylonis. Oculos quoqꝫ sedechie eruit: & vinxit eum cōpedibus vt duceretur in babylonē. Domum quoqꝫ regis et domum vulgi succenderunt chaldei igni: et murū hierusalē subuerterunt. Et reliquias populi que remanserāt in ciuitate: et profugos qui transfugerant ad eum et supfluos vulgi qui remāserāt trāstulit nabuzardā magister militū in babylonē: & de plebe pauperum qui nihil penitus habebant: dimisit nabuzardā magister militie in terra iuda: et dedit eis vineas & cisternas in die illa. Preceperat autem nabuchodonosor rex babylonis de hieremia: nabuzardan

Tex.he.biere.xxxix. Pritiua.heb.

Ca.xxxix.

בשנה התשיעית לצדקיהו | תשע
מלך יהודה בחדש העשירי בא | עשר בוא
נבוכדראצר מלך בבל וכל חילו
אל ירושלם ויצרו עליה: בעשתי | צור
עשרה שנה לצדקיהו בחדש
הרביעי בתשעה לחדש הבקעה | רבע בקע
העיר: ויבאו כל שרי מלך בבל | בוא שור
וישבו בשער התוך נרגל שראצר
סמגר נבו שר סכים רב סריס
נרגל שראצר רב מג וכל שארית
שרי מלך בבל: ויהי כאשר | היה
ראם צדקיהו מלך יהודה וכל | ראה
אנשי המלחמה ויברחו ויצאו | לחם ברח
לילה מן העיר דרך גן המלך בשער
בין החמתים ויצא דרך הערבה: | חמה
וירדפו חיל כשדים אחריהם | רדף
וישגו את צדקיהו בערבות ירחו | נשג
ויקחו אתו ויעלהו אל נבוכדראצר | לקח עלה
מלך בבל רבלתה בארץ חמת
וידבר אתו משפטים: וישחט | דבר שפט
מלך בבל את בני צדקיהו ברבלה | שחט
לעיניו ואת כל חרי יהודה | חרר
שחט מלך בבל: ואת עיני צדקיהו
עור ויאסרהו בנחשתים לביא | אסר בוא
אתו בבלה: ואת בית המלך ואת
בית העם שרפו הכשדים באש
ואת חמות ירושלם נתצו: ואת | חמה
יתר העם הנשארים בעיר ואת | שאר
הנפלים אשר נפלו עליו ואת
יתר העם הנשארים הגלה נבוזראדן | גלה
רב טבחים בבל: ומן העם הדלים
אשר אין להם מאומה השאיר | מאם שאר
נבוזראדן רב טבחים בארץ יהודה
ויתן להם כרמים ויגבים ביום | נתן
ההוא: ויצו נבוכדראצר מלך | צוה
בבל על ירמיהו ביד נבוזראדן

רב טבחים לאמר: קחנו ועיניך — לקח
שים עליו ואל תעש לו מאומה — שום עשה
רע כי אם כאשר ידבר אליך — רוע דבר
כן עשה עמו: וישלח נבוזראדן רב — שלח
טבחים ונבושזבן רב סריס ונרגל — סרס
שראצר רב מג וכל רבי מלך בבל:
וישלחו ויקחו את ירמיהו מחצר — לקח
המטרה ויתנו אתו אל גדליהו — נטר נתן
בן אחיקם בן שפן להוציאהו — יצא
אל הבית וישב בתוך העם: ואל
ירמיהו היה דבר יהוה בהיותו עצור — היה עצר
בחצר המטרה לאמר: הלוך — הלך
ואמרת לעבד מלך הכושי לאמר
כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
הנני מבי את דברי אל העיר הזאת — בוא
לרעה ולא לטובה והיו לפניך — רוע היה
ביום ההוא: והצלתיך ביום ההוא — פנה
נאם יהוה ולא תנתן ביד האנשים — נצל
אשר אתה יגור מפניהם: כי מלט — נתן גור מלט
אמלטך ובחרב לא תפל והיתה — נפל היה
לך נפשך לשלל כי בטחת בי
נאם יהוה:

Cap. xl.

הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת
יהוה אחר שלח אתו נבוזראדן
רב טבחים מן הרמה בקחתו אתו — לקח
והוא אסור באזקים בתוך כל — אסר זקק
גלות ירושלם ויהודה המגלים — גלה
בבלה: ויקח רב טבחים לירמיהו — לקח
ויאמר אליו יהוה אלהיך דבר את
הרעה הזאת אל המקום הזה: ויבא — רוע קום
ויעש יהוה כאשר דבר כי חטאתם — בוא עשה
ליהוה ולא שמעתם בקולו והיה
לכם הדבר הזה: ועתה הנה
פתחתיך היום מן האזקים אשר על
ידיך אם טוב בעיניך לבוא אתי
בבל בא ואשים את עיני עליך ואם — שום

magiſtro militū dicens. Tolle illum: & pone ſuper eum oculos tuos: nihilq̧ ei mali facias: ſed vt voluerit ſic facias ei. Miſit quoq̧ nabuzardan princeps militie & nabu et ſeſban et rapſaces & neregel & ſereſer & rebmag: et oēs optimates regis babylonis miſerunt & tulerunt hieremiā de veſtibulo carceris: & tradiderūt eum godolie filio aicham filii ſaphā: vt intraret in domum & habitaret in populo. Ad hieremiā aūt factus fuerat ſermo dñi cū clauſus eſſet in veſtibulo carceris dicens. Vade et dic abdemelech ethiopi: dicens. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Ecce ego inducā ſermones meos ſup ciuitatem hanc in malū et non in bonū: & erunt in cōſpectu tuo in die illa: & liberabo te in die illa: ait dominus. Et nō traderis in manus virorum quos tu formidas: ſed eruens liberabo te & gladio nō cades: ſed erit tibi anima tua in ſalutē: quia in me habuiſti fiduciam: ait dñs. 40.

Sermo qui factus eſt ad hieremiam a domino poſtq̄ dimiſſus eſt a nabuzardan magiſtro militie de rama: quando tulit eum vinctum cathenis in medio omnium qui migrabant de hieruſalē et iuda: & ducebantur in babylonē. Tollens ergo princeps militie hieremiā dixit ad eum. Dñs deus tuus locutus eſt malū ſuper locum iſtū: & adduxit & fecit dñs ſicut locutus eſt quia peccaſtis domino & non audiſtis vocem eius: & factus eſt vobis ſermo hic. Nunc ergo ecce ſolui te hodie de cathenis que ſunt in manibus tuis. Si placet tibi vt venias mecum in babylonē: veni & ponā oculos meos ſup te. Si āt

p̄ncipis coq̄ꝝ dicēs: accipe eū ⁊ pone ocu
ἀρχιμαγείρου λέγων, λάβε αὐτὸν καὶ θὲς τοὺς ὀφ
los tuos ſup ip̄m: ⁊ ne facias ei q̄cquā
θαλμούς σου ἐπ' αὐτόν, καὶ μὴ ποιήσῃς αὐτῷ οὐθὲν
malū: ſed ſicut locut⁹ fuerit ad te ſic facies
κακόν, ἀλλὰ καθὼς λαλήσῃ πρὸς σὲ οὕτω ποιήσεις
ei. ⁊ miſit nabuzardam p̄nceps coq̄rū
αὐτῷ. καὶ ἀπέστειλε ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος
⁊ nabuſezban ⁊ rapſares ⁊ nergel ⁊ ſaraſar ⁊ rabmag ⁊ oēs duces regis
καὶ ναβουσεζβὰν καὶ ῥαψαρὴς καὶ νηργὲλ καὶ σαρασὰρ καὶ ῥαβμὰγ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλέ
babylonis. ⁊ miſerunt ⁊ accepert hieremiā de atrio carceris: ⁊ dederūt eum
ως βαβυλῶνος. καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἔλαβον τὸν ἱερεμίαν ἐξ αὐλῆς τῆς φυλακῆς, καὶ ἔδωκαν αὐτὸν
ad godoliā filiū achicā filiū ſaphan: ⁊ eduxerūt eū ⁊ ſedere fecert in medio ppl̄i.
πρὸς γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν, καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν καὶ ἐκάθισαν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.
⁊ ad hieremiā fact⁹ eſt ſermo dn̄i in atrio carceris dicens: vade ⁊ dic ad abdemelech ethiopē dicens: ſic dixit dn̄s
καὶ πρὸς ἱερεμίαν ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς λέγων, πορεύου καὶ εἶπον πρὸς ἀβδεμέλεχ τὸν αἰθίοπα, λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος ὁ
de⁹ iſrael: ecce ego iduco ſmōes meos ſup ciuitatē hanc in mala ⁊ nō in bona:
θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ φέρω τοὺς λόγους μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά,
⁊ erūt coram te in die illa: ⁊ ſaluabo te in die illa ait dn̄s ⁊ nō dabo
καὶ ἔσονται ἐνώπιόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ σώσω σε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κς, καὶ οὐ δώσω
te in manus hoim q̄s tu times a facie eoꝝ. q: ſaluans ſaluabo te ⁊ in gladio nō cades. ⁊ erit aīa tua in lucrum q: cōfidiſti in me ait dn̄s.
σε εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. ὅτι σώζων σώσω σε καὶ ἐν ῥομφαίᾳ οὐ μὴ πέσῃς. καὶ ἔσται ἡ ψυχή σου εἰς εὕρεμα ὅτι ἐπεποίθεις ἐπ' ἐμοί φησὶν κύριος. Ca. 40.

Sermo q̄ factus eſt ad hieremiā a domino poſtea poſtq̄ miſit eū nabuzardan p̄nceps coq̄ꝝ de rama q̄n cepit eū in cōpedibus in medio trāſmigrātiōis iuda ductoꝝ in babylonem. ⁊ tulit eum p̄nceps coq̄ꝝ: ⁊ ait illi: dn̄s deus tuus locut⁹ eſt mala iſta ſup locum iſtum ⁊ fecit dn̄s ſicut locutus eſt: q: peccaſtis ei ⁊ nō audiſtis eius vocē. ⁊ factū eſt vobis ſmo hic: nūc āt ecce ſolui te a manicis q̄ in manus tuas. ſi bonū coram te venire mecum in babylonē: veni ⁊ ponā oculos meos ſup te. — Infra. 43.b.
Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου ὕστερον μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν ναβουζαρδὰν τὸν ἀρχιμάγειρον ἐκ ῥαμᾶ ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ἐν χειροπέδαις ἐν μέσῳ ἀποικίας ἰούδα τῶν ἀγομένων εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, κύριος ὁ θεός σου ἐλάλησεν τὰ κακὰ ταῦτα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐποίησεν κύριος καθὼς ἐλάλησεν, ὅτι ἡμάρτετε αὐτῷ καὶ οὐκ ἠκούσατε αὐτοῦ τῆς φωνῆς. καὶ ἐγένετο ὑμῖν ὁ λόγος οὗτος. νῦν δὲ ἰδοὺ ἔλυσά σε ἀπὸ τῶν χειροπεδῶν τῶν ἐπὶ τὰς χεῖράς σου. εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ εἰς βαβυλῶνα, ἧκε καὶ θήσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ σοί.

ſtāt nō recede. ecce oīs tra in ɔſpectu tuo ad
ἐι δὲ μὴ ἀπότρεχε. ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐνώπιόν σου ἐις
bonū ⁊ ad placitū in oculis tuis vt vadas:
καλὸν καὶ ἐις ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορευθῆναι,
illuc perge: ⁊ reuertere ad godoliam filiū achi
ἐκεῖ πορεύου, καὶ ἀνάστρεψον πρὸς γοδολίαν ὑιὸν ἀχι
cā filij ſaphan q̄m cōſtituit rex babylonis
κὰμ ὑιοῦ σαφὰν ὃν κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶ-
in tra iuda: ⁊ habita cum eo in medio
νος ἐν γῆ ἰούδα, καὶ ὄικησον μετ᾽ αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ
ppli in oia bona ⁊ placita in oculis
λαοῦ ἐις πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀρεστὰ ἐν ὀφθαλμοῖς
tuis ut vadas vade. ⁊ dedit illi pn-
σου τοῦ πορευθῆναι πορεύου. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ ἀρ
ceps cocoꝝ cibaria ⁊ munera: ⁊ miſit e-
χιμάγειρος ἐσιατορίαν καὶ δῶρα, καὶ ἀπέστειλεν ἀυ
um. ⁊ venit ad godoliam in maſſephath: ⁊
τόν. καὶ ἦλθεν πρὸς γοδολίαν ἐις μασσηφὰθ, καὶ
ſedit in medio ppli q̄ relictus eſt in
ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τοῦ καταλειφθέντος ἐν
tra. ⁊ audiert oēs duces exer-
τῇ γῇ. καὶ ἤκουσαν πάντες ὁι ἡγεμόνες τῆς δυνά
citus q̄ in agro ipſi ⁊ exercit⁹ eoꝝ: q: cō
μεως τῆς ἐν ἀγρῷ αὐτοὶ καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν, ὅτι κα
ſtituit rex babylonis godoliam in
τέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν γοδολίαν ἐν τῇ
tra: ⁊ q: cōmendauit ei viros ⁊ mulie-
γῇ, καὶ ὅτι παρακατέθετο αὐτῷ ἄνδρας καὶ γυναῖ
res eoꝝ ⁊ puulos: ⁊ de pauperib⁹
κας αὐτῶν καὶ τὰ νήπια, καὶ περὶ τῶν πενήτων
tre: q̄s nō migrare fecit in babylonē. ⁊ vene
τῆς γῆς, ὄυς ὀυκ ἀπῴκισεν ἐις βαβυλῶνα. καὶ ἦλ
rūt ad godoliam in maſſephath. ⁊ iſmael filius
θον πρὸς γοδολίαν ἐις μασσηφὰθ. καὶ ἰσμαὴλ ὑιὸς
nathanie: ⁊ ioanā filius carie ⁊ ionathan: ⁊
ναθανίου, καὶ ἰωάναν ὑιὸς καρεὲ καὶ ἰωναθάν, καὶ
ſaraias fili⁹ thanaemeth: ⁊ filij ophi netophati:
σαραΐας ὑιὸς θαναεμὲθ, καὶ ὑιοὶ ὀφεὶ τοῦ νετοφατί,
⁊ iezonias fili⁹ maachathi: ipi ⁊ viri eo-
καὶ ἰεζωνίας ὑιὸς τοῦ μααχαθί, αὐτοὶ καὶ ὁι ἄνδρες αὐ
rū. ⁊ iurauit eis godolias ⁊ viris
τῶν. καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς γοδολίας καὶ τοῖς ἀνδρά
eoꝝ dicēs: ne timueritis a facie
σιν αὐτῶν λέγων, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τῶν
ſeruoꝝ chaldeoꝝ. habitate in tra ⁊
παίδων τῶν χαλδαίων. κατοικήσατε ἐν τῇ γῇ καὶ
opamini regi babylonis ⁊ melius erit
ἐργάζεσθε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος καὶ βέλτιον ἔσαι
vobis: ⁊ ecce ego ſedeo in maſſephath vt ſtē an
ὑμῖν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κάθημαι ἐν μασσηφὰθ στῆναι κα
te faciem chaldeoꝝ q̄ venerit ad
τὰ πρόσωπον τῶν χαλδαίων ὁι ἂν ἔλθωσιν ἐφ᾽ ἡ-
nos. ⁊ vos colligite vinū ⁊ fruct⁹: ⁊
μᾶς. καὶ ὑμεῖς συναγάγετε ὄινον καὶ ὀπώραν, καὶ
colligite oleū ⁊ mittite in vaſa vra
συναγάγετε ἔλαιον καὶ βάλλετε ἐις τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν
⁊ hitate ī ciuitatib⁹ q̄s tenuiſtis:
καὶ ὀικήσατε ἐν ταῖς πόλεσιν ἃις κατεκρατήσατε.
⁊ oēs iudei q̄ in tra moab ⁊ in filijs
καὶ πάντες ὁι ἰουδαῖοι ὁι ἐν γῇ μωὰβ καὶ ἐν ὑιοῖς
āmon: ⁊ q̄ in idumea: ⁊ q̄ in vniuerſa
ἀμμών, καὶ ὁι ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ, καὶ ὁι ἐν πάσῃ τῇ
tra: audierūt: φ dediſſet rex babylonis reli-
γῇ, ἤκουσαν, ὅτι ἔδωκεν βασιλεὺς βαβυλῶνος κατά
quias iudee: ⁊ φ cōſtituiſſet ſup eos
λειμμα τῷ ἰούδα, καὶ ὅτι κατέστησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸν
godoliam filiū achicā: ⁊ reuerſi ſunt oēs
γοδολίαν ὑιὸν ἀχικάμ, καὶ ἐστράφησαν πάντες ὁι
iudei
ἰουδαῖοι

displicet tibi venire me
cū in babylonē: reſide.
Ecce oīs terra in cōſpe
ctu tuo eſt. Quod elege
ris & quo placuerit tibi
vt vadas: illuc
perge: & mecū noli ve-
nire: ſed habita apud
godoliam filium aicham
filii ſaphan quem
prepoſuit rex babylōis
ciuitatibus iude.
Habita ergo cum eo in
medio populi: vel quo-
cūq; placuerit tibi vt va
das: vade. Dedit quoq;
ei magiſter militie ciba
ria & munuſcula: & dimi
ſit eum. Venit aūt hiere
mias ad godoliā filiū ai-
chā in maſphat: & habita
uit cū eo in medio ppli
qui relictus fuerat in ter
ra. Cunq; audiſſent oēs
principes exercitus qui
diſperſi fuerāt p regiones
ipſi & ſocii eorū φ pre-
feciſſet rex babylonis
godoliam filium aichā
terre: & commendaſſet
ei viros & mulieres &
paruulos & de paupibus
terre qui nō fuerāt trāſ-
lati in babylonē: venerūt
ad godoliā in maſphat:
& hiſmael
filius nathanie: & iohānā
filius caree & ionathan
& ſareas filius thenoc-
meth & filii offi
qui erāt de nethophati
& iechonias fili⁹ macha
ti ipſi & viri eorū. Et iu-
rauit eis godolias
filius aichā filii ſaphan
& comitibus eorum
dicens. Nolite timere
ſeruire chaldeis.
Habitate in terra & ſer
uite regi babylonis: & be
ne erit vobis. Ecce ego
habito
in maſphat vt reſpon-
deā precepto chaldeorū
qui mittuntur ad nos.
Vos aūt colligite vinde
miā & meſſem & oleū &
cōdite in vaſis vrīs: & ma
nete in vrbibus veſtris
quas tenetis. Sed & oēs
iudei qui erant in moab
& in finibus
ammon & in idumea &
in vniuerſis regionibus:
audito φ dediſſet rex
babylonis reliquias
in iudea: et φ prepoſuiſ
ſet ſuper eos
godoliā filiū aichā filii
ſaphā reuerſi ſunt inquā
omes iudei de vniuerſis
locis ad q̄ profugerāt:

רע בעיניך לבוא אתי בבל חדל | רוע
ראה כל הארץ לפניך אל טוב | פנה
ואל הישר בעיניך ללכת שמה | הלך
לך: ועודנו לא ישוב ושבה אל | שוב
גדליה בן אחיקם בן שפן אשר
הפקיד מלך בבל בערי יהודה | פקד עיר
ושב אתו בתוך העם או אל כל | ישב
הישר בעיניך ללכת לך ויתן לו רב | הלך נתן
טבחים ארחה ומשאת וישלחהו: | נשא שלח
ויבא ירמיהו אל גדליה בן אחיקם | בוא
המצפתה וישב אתו בתוך העם | צפה
הנשארים בארץ: וישמעו כל | שאר שמע
שרי החילים אשר בשדה המה | שור
ואנשיהם כי הפקיד מלך בבל את | פקד
גדליהו בן אחיקם בארץ וכי הפקיד
אתו אנשים ונשים וטף ומדלת | נשה דלל
הארץ מאשר לא הגלו בבלה: ויבאו | גלה בוא
אל גדליה המצפתה וישמעאל
בן נתניהו ויוחנן ויונתן בני קרח
ושריה בן תנחמת ובני עופי
הנטפתי ויזניהו בן המעכתי המה
ואנשיהם: וישבע להם גדליהו | שבע
בן אחיקם בן שפן ולאנשיהם
לאמר אל תיראו מעבוד הכשדים | ירא עבד
שבו בארץ ועבדו את מלך בבל | ישב
וייטב לכם: ואני הנני ישב | יטב
במצפה לעמד לפני הכשדים | צפה פנה
אשר יבאו אלינו ואתם אספו יין | בוא
וקיץ ושמן ושמו בכליכם ושבו | קוץ שום
בעריכם אשר תפשתם: וגם כל | כלה ישב
היהודים אשר במואב ובבני | ידה
עמון ובאדום ואשר בכל הארצות
שמעו כי נתן מלך בבל שארית
ליהודה וכי הפקיד עליהם את | פקד
גדליהו בן אחיקם בן שפן: וישבו כל | שוב
היהודים מכל המקמות אשר נדחו | קום דחה

שָׁם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ יְהוּדָה אֶל גְּדַלְיָהוּ בּוֹא
הַמִּצְפָּתָה וַיַּאַסְפוּ יַיִן וָקַיִץ הַרְבֵּה אָסַף רָבָה
מְאֹד׃ וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי שׂוּר
הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בָּאוּ אֶל בּוֹא
גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אָמַר
הֲיָדֹעַ תֵּדַע כִּי בַּעֲלִיס מֶלֶךְ בְּנֵי
עַמּוֹן שָׁלַח אֶל יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה
לְהַכֹּתְךָ נָפֶשׁ וְלֹא הֶאֱמִין לָהֶם נָכָה אָמַן
גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם׃ וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ
אָמַר אֶל גְּדַלְיָהוּ בַסֵּתֶר בַּמִּצְפָּה צָפָה
לֵאמֹר אֵלְכָה נָּא וְאַכֶּה אֶת יָלַךְ נָכָה
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וְאִישׁ לֹא יֵדָע
לָמָּה יַכֶּכָּה נֶּפֶשׁ וְנָפֹצוּ כָּל יְהוּדָה
הַנִּקְבָּצִים אֵלֶיךָ וְאָבְדָה שְׁאֵרִית קָבַץ
יְהוּדָה׃ וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם אֶל אָמַר
יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ אַל תַּעַשׂ אֶת הַדָּבָר עָשָׂה
הַזֶּה כִּי שֶׁקֶר אַתָּה דֹבֵר אֶל
יִשְׁמָעֵאל׃

Cap.xlj.

וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל
בֶּן נְתַנְיָה בֶּן אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה הָיָה שָׁבַע
וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל בּוֹא
גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֹּאכְלוּ אָכַל
שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה׃ וַיָּקָם קוּם
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת גְּדַלְיָהוּ הָיָה נָכָה
בֶּן אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת אֹתוֹ מוּת
אֲשֶׁר הִפְקִיד מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאָרֶץ׃ וְאֵת פָּקַד
כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר הָיוּ אִתּוֹ אֶת יָדָה הָיָה
גְּדַלְיָהוּ בַּמִּצְפָּה וְאֶת הַכַּשְׂדִּים
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁם אֵת אַנְשֵׁי מָצָא
הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל׃ וַיְהִי בַּיּוֹם לָחַם נָכָה
הַשֵּׁנִי לְהָמִית אֶת גְּדַלְיָהוּ וְאִישׁ שָׁנָה
לֹא יָדָע׃ וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם בּוֹא
מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ
מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים גָּלַח גָּדַד
וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה בְּיָדָם לְהָבִיא לָבַן בּוֹא

et venerunt in terram iuda ad godoliam in masphat: & collegerũt vinũ & messem multã nimis. Iohãnan autẽ filius caree & oẽs principes exercitꝰ qui dispersi fuerãt in regionibus: venerunt ad godoliam in masphat: et dixerunt ei. Scito ꝙ baalis rex filiorum ammon misit hismael filium nathanie percutere animã tuam. Et non credidit eis godolias filius aicham. Iohãnan aũt filius caree dixit ad godoliam seorsum in masphat loquens. Ibo & percutiam hismael filium nathanie nullo sciente: ne interficiat aĩam tuã & dissipentur oẽs iudei qui congregati sunt ad te: & peribunt reliquie iuda. Et ait godolias filius aicham ad iohannan filium caree. Noli facere verbum hoc. Falsum enim tu loqueris de hismael. 41.

ET factũ est in mense septimo: venit hismael filius nathanie filii elisama de semine regali & optimates regis: & decem viri cum eo ad godoliã filiũ aicham in masphat: & comederunt ibi panes simul in masphat. Surrexit autem hismael filius nathanie & decem viri qui cum eo erant & percusserunt godoliam filiũ aicham filii saphan gladio & interfecerũt eũ quẽ prefecerat rex babylonis terre. Omnes quoqꝫ iudeos qui erant cum godolia in masphat & chaldeos qui reperti sunt ibi & viros bellatores percussit hismael. Secundo autẽ die postꝗ occiderat godoliam nullo adhuc sciente: venerunt viri de sichem & de sylo & de samaria & octoginta viri rasi barba & scissis vestibꝰ & squallẽtes & munera & thus habebãt in manu vt offerrent in

de loco ad quẽ dispsi sunt: ꝛ vene
ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν, καὶ ἦλ-
rũt ad godoliã in trã iuda in massephath: ꝛ
θον πρὸς γοδολίαν εἰς γῆν ἰούδα εἰς μασσηφὰθ, καὶ
collegerũt vinũ ꝛ fructus multos valde: ꝛ
συνήγαγον οἶνον καὶ ὀπώραν πολλὴν σφόδρα, καὶ
oleum. ꝛ ioanam filius carie ꝛ oẽs du
ἔλαιον. καὶ ἰωανὰν υἱὸς καριὲ καὶ πάντες οἱ ἡγε-
ces exercitus q̃ in agris: venerũt ad
μόνες τῆς δυνάμεως οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἦλθον πρὸς
godoliam in massephath ꝛ dixerũt ei: si cognitiõe
γοδολίαν εἰς μασσηφὰθ καὶ εἶπαν αὐτῷ, εἰ γνώσει
scis qꝛ regina regis filioꝝ amon:
γινώσκεις ὅτι βασίλισσα βασιλέως υἱῶν ἀμμῶν,
misit ad te ismael filiũ nathanie ut ꝑcu
ἀπέστειλεν πρὸς σὲ τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ναθανία πατά-
tiat aĩam tuã: ꝛ nõ credidit eis godoli
ξαι ψυχήν σου, καὶ οὐκ ἐπίστευσεν αὐτοῖς γοδολί-
as filius achicam: ꝛ ioanã filius carie dixit
ας υἱὸς ἀχικάμ, καὶ ἰωανὰν υἱὸς καριὲ εἶπεν τῷ
godolie latenter in massephath: ibo iã
γοδολίᾳ κρυφαίως ἐν μασσηφὰθ, πορεύσομαι δὴ
ꝛ ꝑcutiam ismael filiũ nathanie ꝛ nullus
καὶ πατάξω τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ναθανία καὶ μηδεὶς
sciat: ne forte iterficiat tuã aĩam: ꝛ dispga
γνώτω, μήποτε πατάξῃ σου ψυχήν, καὶ διασπα-
tur oĩs iudas q̃ cõgregati sũt ad te: ꝛ peri
ρῇ πᾶς ἰούδας οἱ συνηγμένοι πρὸς σέ, καὶ ἀπο-
bunt reliqui iuda. ꝛ ait godolias
λοῦνται οἱ ἐπίλοιποι ἰούδα. καὶ εἶπεν γοδολίας
ad ioanã filiũ carie: ne feceris rem hãc
πρὸς ἰωάναν υἱὸν καριέ, μὴ ποιήσῃς τὸ πρᾶγμα τοῦ-
qꝛ mendacia tu dicis super ismael.
το ὅτι ψευδῆ σὺ λέγεις ὑπὲρ ἰσμαήλ. Ca.41.
ET factũ est mense septimo venit is-
Καὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἦλθεν ἰσ-
mael filiꝰ nathanie filij elisama de genere
μαὴλ υἱὸς ναθανίου υἱοῦ ἐλισαμὰ ἀπὸ γένους τοῦ
regis: ꝛ duces regis ꝛ decẽ
βασιλέως, καὶ ἡγούμενοι τοῦ βασιλέως καὶ δέκα
viri cum eo: ad godoliam in massephath ꝛ
ἄνδρες μετ᾽ αὐτοῦ, πρὸς γοδολίαν εἰς μασσηφὰθ καὶ
cõederũt illic panẽ simul. ꝛ surrexit ismael ꝛ
ἔφαγον ἐκεῖ ἄρτον ἅμα. καὶ ἀνέστη ἰσμαὴλ καὶ οἱ
decẽ viri q̃ erant cum eo: ꝛ ꝑcusserunt
δέκα ἄνδρες οἳ ἦσαν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν
godoliam gladio ꝛ interfecerũt eũ: quẽ
τὸν γοδολίαν μαχαίρᾳ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν, ὃν
cõstituit rex babylonis sup trã:
κατέστησεν ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τῆς γῆς.
ꝛ oẽs iudeos exñtes cum eo
καὶ πάντας τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας μετ᾽ αὐτοῦ
in massephath: ꝛ oẽs chaldeos
εἰς μασσηφάθ, καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους τοὺς
q̃ repti sũt ibi. ꝛ viros bellatores ꝑcus-
εὑρεθέντας ἐκεῖ. καὶ τοὺς ἄνδρας πολεμιστὰς ἐπά-
sit ismael. ꝛ factũ est die secunda
ταξεν ἰσμαήλ. καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ
postq̃ ꝑcussit ipe godoliam: ꝛ homo
πατάξαντος αὐτοῦ τὸν γοδολίαν, καὶ ἄνθρωπος
nõ sciuit: ꝛ venerũt viri de sychem de
οὐκ ἔγνω, καὶ ἤλθοσαν ἄνδρες ἀπὸ συχὲμ ἀπὸ
sylom ꝛ de samaria octuaginta viri ra
συλὼμ καὶ ἀπὸ σαμαρείας ὀγδοήκοντα ἄνδρες ἐξυ-
si barba ꝛ scissis vestibus ꝛ
ρημένοι πώγωνας καὶ διερρηχότες τὰ ἱμάτια καὶ
plangẽtes ꝛ munꝰ ꝛ thus in
κοπτόμενοι, καὶ δῶρον καὶ λίβανος ἐν ταῖς
manibꝰ suis vt offerrent
χερσὶν αὐτῶν τοῦ εἰσενέγκαι

in domũ dñi. ꝛ egressꝰ ẽ in occursum eis
εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς
ismael filius nathanie de masipha: ipi ibant
ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου ἀπὸ μασιφά, αὐτοὶ ἐπορεύ
ꝛ flebant. ꝛ ait: igredimini ad go
οντο καὶ ἔκλαιον. καὶ εἶπεν, εἰσέλθετε πρὸς γο=
doliam. ꝛ factũ ẽ: cũ intrassent illi in mediũ
δολίαν. καὶ ἐγένετο, εἰσελθόντων αὐτῶν εἰς μέσον
ciuitatis: iugulauit eos in puteo ipe
τῆς πόλεως, ἔσφαξεν αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ αὐτὸς
ꝛ viri q̃ cum eo. ꝛ decẽ viri iuẽ=
καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ δέκα ἄνδρες εὑρέ
ti sunt illic: ꝛ dixerũt ismaeli: nõ occidas nos:
θησαν ἐκεῖ, καὶ εἶπαν τῷ ἰσμαὴλ, μὴ ἀνέλῃς ἡμᾶς,
q꞉ sunt nobis thesauri in agro triticũ ꝛ ordeũ
ὅτι εἰσὶν ἡμῖν θησαυροὶ ἐν ἀγρῷ πυροὶ καὶ κριθαὶ
ꝛ mel ꝛ oleũ. ꝛ pteriit ꝛ nõ interfecit e=
καὶ μέλι καὶ ἔλαιον. καὶ παρῆλθεν καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐ
os in medio fratrũ suoꝝ: ꝛ pute=
τοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ φρέ
us in quẽ pꝛoiecit ismael oẽs q̃s interfecit:
αρ εἰς ὃ ἔρριψεν ἰσμαὴλ πάντας οὓς ἀπέκτεινεν,
puteus magnꝰ. hic est quẽ fecit rex a=
φρέαρ μέγα. τοῦτό ἐστιν ὃ ἐποίησεν βασιλεὺς ἀ=
sa a facie baasa regis israel. ip
σὰ ἀπὸ προσώπου βαασᾶ βασιλέως ἰσραὴλ, τοῦ
suꝫ repleuit ismael filius nathanie vulneratis
το ἔπλησεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου τραυματιῶν.
ꝛ reduxit ismael oẽm pplm̃ q̃ re=
καὶ ἀπέστρεψεν ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν κατα
lictus est in masphate ꝛ filias re=
λειφθέντα ἐν μασιφὰθ καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βα
gis q̃s cõmendauit pꝛinceps coquoꝝ go=
σιλέως ἃς παρακατέθετο ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ γο=
dolie filio achicaꝫ: ꝛ abijt vt transiret ad fi
δολίᾳ υἱῷ ἀχικάμ, καὶ ᾤχετο εἰς τὸν πέραν υἱ=
lios ãmon. ꝛ audiuit ioanã filiꝰ carie ꝛ om=
ῶν ἀμμῶν. καὶ ἤκουσεν ἰωάναν υἱὸς καρηὲ καὶ πάν
nes duces exercitus q̃ cum eo: om=
τες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, πάν
nia mala q̃ fecit ismael filius nathanie
τα τὰ κακὰ ἃ ἐποίησεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου
ꝛ adduxerũt oẽm exercitũ eoꝝ ꝛ
καὶ ἤγαγον ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν καὶ ᾤ
pfecti sũt vt debellarẽt eũ: ꝛ iuenerũt eũ ad aq̃ꝫ
χοντο πολεμεῖν αὐτόν, καὶ εὗρον αὐτὸν ἐπὶ ὕδα
multam in gabaon. ꝛ factũ est qñ viderũt
τος πολλοῦ ἐν γαβαῶν. καὶ ἐγένετο ὅτε εἶδον
oĩs ppl̃s q̃ cum ismael ioanam filiũ ca
πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ ἰσμαὴλ τὸν ἰωάναν υἱὸν κα
rie ꝛ vniuersos duces exercitus q̃
ρηὲ καὶ πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς
cum eo: letati sunt ꝛ reuersi sunt ad
μετ᾽ αὐτοῦ, ηὐφράνθησαν καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς

domo dñi. Egressus ergo hismael filius nathanie in occursum eorum de masphat: incedens & plorans ibat. Cũ aũt occurrisset eis: dixit ad eos. Venite ad godoliam filiũ aicham. Qui cum venissent ad medium ciuitatis: interfecit eos hismael filius nathanie circa medium laci: ipse & viri qui erant cum eo. Decẽ autem viri reperti sunt inter eos: qui dixerunt ad hismael. Noli occidere nos: quia habemꝰ thesauros in agro frumenti & ordei & olei & mellis. Et cessauit et non interfecit eos cũ fratribꝰ suis. Lacus aũt in quem proiecerat hismael omnia cadauera virorũ quos percussit propter godoliam: ipse est quem fecit rex asa propter baasa regem israel. Ipsum repleuit hismael filius nathanie occisis. Et captiuas duxit hismael omnes reliquias populi qui erant in masphat filias regis et vniuersum populũ qui remãserant in masphat: quos cõmẽdauerat nabuzardan princeps militie godolie filio aicham. Et cepit eos hismael filius nathanie: & abiit vt transiret ad filios ammon. Audiuit autem iohãnan filius caree & omnes principes bellatorũ qui erant cum eo omne malum quod fecerat hismael filius nathanie: & assumptis vniuersis viris profecti sunt vt bellarent aduersũ hismaelem filiũ nathanie: & inuenerunt eum ad aquas multas que sunt in gabaon. Cunq꞉ vidisset ois populus qui erat cũ hismael iohãnan filium caree & vniuersos principes bellatorũ q erant cũ eo letati sunt. Et reuersus est omnis populus quẽ ceperat hismael in masphat: reuersusq꞉ abiit ad

בֵּית יְהוָה׃ וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל בֶּן
נְתַנְיָה לִקְרָאתָם מִן הַמִּצְפָּה הֹלֵךְ
הָלוֹךְ וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגֹשׁ אֹתָם הָלַךְ הָיָה
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל גְּדַלְיָהוּ בּוא
בֶּן אֲחִיקָם׃ וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל תּוֹךְ
הָעִיר וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה שָׁחַט
אֶל תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ מָצָא
בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל יִשְׁמָעֵאל אַל אָמַר
תְּמִתֵנוּ כִּי יֶשׁ לָנוּ מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֶה מוּת טָמַן
חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל חִטָּה חָדַל
וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ וְהַבּוֹר
אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת שָׁלַךְ
כָּל פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה נָכָה
בְּיַד גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה
הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא מֶלֶךְ פָּנָה
יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מִלֵּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן
נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים׃ וַיִּשְׁבְּ יִשְׁמָעֵאל שָׁבָה
אֶת כָּל שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר
בַּמִּצְפָּה אֶת בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֶת צָפָה בָּנָה
כָּל הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה שָׁאַר
אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים פָּקַד
אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵּם
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר
אֶל בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיִּשְׁמַע יוֹחָנָן בֶּן שָׁמַע
קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר שׂוּר
אִתּוֹ אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה רוּעַ
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה׃ וַיִּקְחוּ אֶת לָקַח
כָּל הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם עִם לָחַם
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַיִּמְצְאוּ אֹתוֹ מָצָא
אֶל מַיִם רַבִּים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ וַיְהִי רָבַב הָיָה
כִּרְאוֹת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אֶת יִשְׁמָעֵאל רָאָה
אֶת יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְאֵת כָּל שָׂרֵי
הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשְׂמָחוּ׃ וַיָּסֹבּוּ שָׂמַח סָבַב
כָּל הָעָם אֲשֶׁר שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל
מִן הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל שׁוּב

יוחנן בן קרח: וישמעאל בן נתניה
נמלט בשמנה אנשים מפני יוחנן, מלט פנה
וילך אל בני עמון: ויקח יוחנן בן לקח
קרח וכל שרי החילים אשר אתו
את כל שארית העם אשר השיב שוב
מאת ישמעאל בן נתניה מן
המצפה, אחר הכה את גדליה בן נכה
אחיקם, גברים אנשי המלחמה לחם
ונשים וטף וסריסים, אשר השיב נשה
מגבעון: וילכו וישבו בגרות כמוהם
אשר אצל בית לחם, ללכת לבוא ילך
מצרים: מפני הכשדים כי יראו
מפניהם, כי הכה ישמעאל בן נתניה
את גדליהו בן אחיקם, אשר הפקיד פקד
מלך בבל בארץ:

Cap. xlij.

ויגשו כל שרי החילים ויוחנן
בן קרח ויזניהו בן הושעיה, וכל נגש שור
העם מקטן ועד גדול: ויאמרו אל גדל אמר
ירמיהו הנביא, תפל נא תחנתנו נבא נפל
לפניך, והתפלל בעדנו אל יהוה חנן פנה
אלהיך בעד כל השארית הזאת, פלל
כי נשארנו מעט מהרבה, כאשר שאר רבה
עיניך ראות אתנו: ויגד לנו יהוה ראה את
אלהיך את הדרך אשר נלך בה, נגד ילך
ואת הדבר אשר נעשה: ויאמר עשה
אליהם ירמיהו הנביא שמעתי,
הנני מתפלל אל יהוה אלהיכם
כדבריכם, והיה כל הדבר אשר
יענה יהוה אתכם אגיד לכם לא ענה נגד
אמנע מכם דבר: והמה אמרו אל מנע
ירמיהו, יהי יהוה בנו לעד אמת היה עוד
ונאמן, אם לא ככל הדבר אשר
ישלחך יהוה אלהיך אלינו כן שלח
נעשה: אם טוב ואם רע בקול יהוה עשה רוע
אלהינו אשר אנחנו שלחים אתך
אליו נשמע, למען אשר ייטב לנו, שמע יטב

iohãnan filiũ caree. Hismael aũt filius nathanie fugit cum octo viris a facie iohannan: & abiit ad filios ammõ. Tulit ergo iohãnan filiꝰ caree & omẽs principes bellatorũ qui erãt cũ eo vniuersas reliquias vulgi quas reduxerant ab hismael filio nathanie de masphat: postq̃ percussit godoliam filium aicham fortes viros ad prelium: & mulieres & pueros & eunuchos q̃s reduxerat de gabaon: & abierũt & sederunt peregrinãtes in chamaam que est iuxta bethleem vt pergerẽt & introirẽt egyptũ a facie chaldeorũ. Timebãt eĩ eos: quia pcusserat hismael filius nathanie godoliam filium aichan quem preposuerat rex babylonis in terra iuda.

42.

ET accesserũt omẽs principes bellatorꝝ & iohãnan filiꝰ caree & iechonias filiꝰ ozie: & reliquũ vulgus a paruo vsq; ad magnũ: dixerũtq; ad hieremiã pphetam. Cadat oratio nostra in conspectu tuo: & ora pro nobis ad dominũ deum tuum pro vniuersis reliquiis istis: quia derelicti sumꝰ pauci de pluribus: sicut oculi tui nos intuentur & annunciet nobis dñs deus tuus viam per quã pergamus: & verbum quod faciamus. Dixit autem ad eos hieremias ppheta. Audiui. Ecce ego oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra omne verbum quodcũq; rñderit mihi indicabo vobis: nec celabo vos quicq̃. Et illi dixerunt ad hieremiam. Sit dñs inter nos testis veritatis & fidei: si non iuxta omne verbum in quo miserit te dñs deus tuus ad nos: sic faciemus siue bonũ est siue malum. Voci dñi dei nostri ad quem mittimus te obediemus: vt bene sit nobis:

ioanã. at ismael saluatꝰ ẽ cũ octo hominibus: D
ἰωάναν. ὁ δὲ ἰσμαὴλ ἐσώθη σὺν ὀκτὼ ἀνθρώποις,
z abijt ad filios ammõ. z tulit ioa
καὶ ᾤχετο πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών. καὶ ἔλαβεν ἰω
nam z oẽs duces exercitus q̃ cum
άναν καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ᾽ αὐ
eo vniuersos reliquos ppl̃i q̃s redu
τοῦ πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ οὓς ἀπέ
xit ab ismael filio nathanie de masipha post
στρεψεν ἀπὸ ἰσμαὴλ υἱοῦ ναθανίου ἀπὸ μασιφὰ με
q̃ pcussit ipse godoliam filiũ achicã: poten
τὰ τὸ πατάξαι αὐτὸν γοδολίαν υἱὸν ἀχικάμ, δυνα
tes viros in bello: z mulieres: z
τοὺς ἄνδρας ἐν πολέμῳ, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ
reliqua: z eunuchos q̃s reduxerat de
κατάλοιπα, καὶ τοὺς εὐνούχους οὓς ἀπέστρεψεν ἀπὸ
gabaon. z abierũt z sederũt in fra baroth cha
γαβαών. καὶ ᾤχοντο καὶ ἐκάθισαν ἐν γῇ βαρὼθ χα
maam q̃ iuxta bethleem vt irent ad intrãdũ in
μαὰμ τὴν πρὸς βηθλεὲμ τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν εἰς
egyptũ a facie chaldeorꝝ. qz timue
αἴγυπτον ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων. ὅτι ἐφο
runt a facie: qz percussit ismael
βήθησαν ἀπὸ προσώπου, ὅτι ἐπάταξεν ἰσμαὴλ
godoliã quẽ cõstituit rex babylonis
τὸν γοδολίαν ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος
in terra.
ἐν τῇ γῇ.

Ca.42.

ET accesserũt omnes duces exer A
Καὶ προσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνά
citus z ioanã filiꝰ carie: z iezonias filiꝰ osei §.21.a.
μεως καὶ ἰωάναν υἱὸς καριέ, καὶ ἰεζονίας υἱὸς ὠσαίου 227.d.
z oẽs ppl̃s a paruo z vsq; ad magnũ z dixerũt in eo.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου καὶ εἶπον
ad hieremiã pphetã: cadat iã mĩa nr̃a
πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφήτην, πεσέτω δὴ τὸ ἔλεος ἡμῶν
ante faciem tuã z ora ad dñm deũ
κατὰ πρόσωπόν σου καὶ πρόσευξαι πρὸς κύριον τὸν θεόν
tuũ pro reliquijs istis: qz relicti su
σου περὶ τῶν καταλοίπων τούτων, ὅτι κατελείφθη
mꝰ pauci de multis sicut oculi tui in
μεν ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν καθότι οἱ ὀφθαλμοί σου βλέ
tuent. z annũciet nobis dñs deꝰ tuus
πουσιν. καὶ ἀναγγειλάτω ἡμῖν κύριος ὁ θεός σου τὴν
viam in q̃ ambulabimꝰ in ea z v̄bũ q̃d facie
ὁδὸν ἐν ᾗ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ καὶ λόγον ὃν ποιή
mus. z dixit eis hieremias ppheta audi
σομεν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἱερεμίας ὁ προφήτης ἤκου
ui ecce orabo ad dñm deũ nr̃m
σα ἰδοὺ προσεύξομαι πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν
scd̃m verba vr̃a. z erit verbũ q̃d rñ
κατὰ τοὺς λόγους ὑμῶν. καὶ ἔσαι ὁ λόγος ὃν ἀπο
debit dñs ãnũciabo vobis: nõ abscõdã
κριθήσεται κύριος ἀναγγελῶ ὑμῖν, οὐ μὴ κρύψω
a vobis verbũ: z illi dixerũt hieremie. sit
ἀφ᾽ ὑμῶν ῥῆμα. καὶ αὐτοὶ εἶπαν τῷ ἱερεμίᾳ. ἔσω
dñs in nobis in testem iustum z fidelẽ: si
κύριος ἐν ἡμῖν εἰς μάρτυρα δίκαιον καὶ πιστόν, εἰ
nõ scd̃m oẽ verbũ q̃ miserit te do
μὴ κατὰ πάντα τὸν λόγον ὃν ἂν ἀποστείλῃ σε κύ
minꝰ deꝰ tuꝰ ad nos: sic faciamus.
ριος ὁ θεός σου πρὸς ἡμᾶς, οὕτως ποιήσωμεν.
siue bonũ siue malum: vocẽ dñi
καὶ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν κακόν, τῆς φωνῆς κυρίου
dei nr̃i cui nos mittimus te ad
τοῦ θεοῦ ἡμῶν οὗ ἡμεῖς ἀποστέλλομέν σε πρὸς
eum audiemus vt melius nobis sit:
αὐτὸν ἀκουσόμεθα ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται,

qꝛ audiemus vocẽ dñi dei
ὅτι ἀκουσόμεθα τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ
nr̃i. ⁊ factũ ẽ post decẽ dies: factũ ẽ ver=
ἡμῶν. καὶ ἐγενήθη μετὰ δέκα ἡμέρας, ἐγένετο λό=
bũ dñi ad hieremiã. ⁊ vocauit ioanam
γος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν. καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἰωάναν
filiũ carie ⁊ duces exercitus ⁊
υἱὸν καρηὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ
oẽm pp̃lm a paruo vsq̃ ad magnũ: ⁊ a=
πάντα τὸν λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ εἶ
it illis: sic dixit dñs de⁹ israel:
πεν αὐτοῖς, οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
q̃ misistis me ad eum: vt caderet depcatio
ὃν ἀπεστάλκατέ με πρὸς αὐτόν, ἵνα πέσῃ ἡ δέησις
vr̃a in cõspectu eius. si sedentes sederitis
ὑμῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ἐὰν καθίσαντες καθίσητε
in tr̃a ista ⁊ edificabo vos ⁊ non
ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ οἰκοδομήσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ
destruam: ⁊ plantabo vos ⁊ nõ euellam:
καθελῶ, καὶ φυτεύσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω.
qꝛ placatus sum sup malis: q̃ dixi fa=
ὅτι ἀναπέπαυμαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς, οἷς εἶπα ποι
cere vobis. ne timueritis a facie
ῆσαι ὑμῖν. μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τοῦ
regis babylonis. quẽ vos formidatis a
βασιλέως βαβυλῶνος. ὃν ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ
facie eius non timueritis ait dñs:
προσώπου αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε φησὶν κύριος,
qꝛ vobiscũ ego sũ vt liberem vos ⁊
ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς καὶ
saluos faciã vos de manu eius. ⁊ dabo vobis
σώζειν ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. καὶ δώσω ὑμῖν
miam ⁊ misebor vr̃i ⁊ reducam vos in
ἔλεος καὶ ἐλεήσω ὑμᾶς καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς
tr̃a vr̃am. ⁊ si dicitis vos non sedebi=
τὴν γῆν ὑμῶν. καὶ εἰ λέγετε ὑμεῖς οὐ μὴ καθίσω
m⁹ in tr̃a ista ut non audiam⁹ vo
μεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ πρὸς τὸ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φω
cẽ dñi dei vr̃i: dicẽtes: minime.
νῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, λέγοντες, μηδαμῶς.
qꝛ in terrã egypti ingrediemur ⁊ non
ὅτι εἰς γῆν αἰγύπτου εἰσελευσόμεθα καὶ οὐ μὴ
videbim⁹ bellum: ⁊ vocẽ tube nõ
εἴδωμεν πόλεμον, καὶ φωνὴν σάλπιγγος οὐ μὴ
audiemus. ⁊ in panib⁹ non esuriemus: ⁊
ἀκούσομεν. καὶ ἐν ἄρτοις οὐ μὴ πεινάσωμεν, καὶ
illic habitabim⁹. ꝑpter hoc audite xbũ dñi.
ἐκεῖ οἰκήσωμεν. διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου.
reliqui iuda sic dixit dñs exer=
κατάλοιποι ἰούδα οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνά
cituũ deus israel: si vos dederitis faci=
μεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἐὰν ὑμεῖς δῶτε τὸ πρόσω=
em vr̃az in egyptum ⁊ igressi fueritꝫ illuc vt hĩte=
πον ὑμῶν εἰς αἴγυπτον καὶ εἰσέλθητε ἐκεῖ κατοι
tis ⁊ erit gladius quã vos formidatis a
κεῖν καὶ ἔσται ἡ ῥομφαία ἣν ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ
facie eius: ĩueniet vos in egypto. ⁊
προσώπου αὐτῆς, εὑρήσει ὑμᾶς ἐν αἰγύπτῳ. καὶ
fames cui⁹ vos curã habetis a facie e=
ὁ λιμὸς οὗ ὑμεῖς λόγον ἔχετε ἀπὸ προσώπου αὐ=
ius: apphendet vos in egypto: ⁊ ibi mo=
τοῦ, καταλήψεται ὑμᾶς ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἐκεῖ ἀπο
riemini. ⁊ erunt oẽs viri q̃ posuerũt
θανεῖσθε. καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἄνδρες οἱ θέντες
faciem suam vt igrediãt in tr̃a egypti
τὸ πρόσωπον αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς γῆν αἰγύπτου
vt hĩtẽt ibi deficient in gladio ⁊ in fame
ἐνοικεῖν ἐκεῖ ἐκλείψουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ
⁊ peste: ⁊ nõ erit illoꝝ vllus saluatus
καὶ λοιμῷ, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν οὐδεὶς σωζόμενος
a malis q̃ ego
ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ

cum audierimus vocem dñi dei nostri. Cum aũt cõpleti essent decẽ dies: factũ est verbũ domini ad hieremiã. Vocauit q̃ iohannan filium caree & oẽs principes bellatorum qui erant cũ eo & vniuersum populum a minimo vsq̃ ad magnũ & dixit ad eos. Hec dicit dñs deus israel ad quem misistis me vt psternerẽ preces vr̃as in cõspectu ei⁹. Si quiescentes mãseritis in terra hac: edificabo vos & non destruam: plantabo & non euellam. Iam enim placatus sum sup malo qđ feci vobis. Nolite timere a facie regis babylonis quẽ vos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit dñs: quia vobiscum sum ego vt saluos vos faciã & eruam de manu ei⁹: & dabo vobis misericordias & misebor vestri: & habitare vos faciã in terra vestra. Si aũt dixeritis vos nõ habitabimus in terra ista: nec audiemus vocem domini dei nostri dicentes: nequaq̃: sed ad terram egypti pergemus vbi non videbimus bellum & clangorem tube non audiemus & famem non sustinebimus: & ibi habitabim⁹. propter hoc nunc audite verbũ dñi reliquie iuda. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Si posueritis faciẽ vestrã vt ingrediamini egyptũ: & intraueritis vt ibi habitetis: gladi⁹ quem vos formidatis: ibi comprehendet vos in terra egypti: & fames pro qua estis solliciti adherebit vobis in egypto & ibi moriemini. Omnesq̃ viri qui posuerunt faciem suã vt ingrediatur egyptum vt habitẽt ibi: moriẽtur gladio & fame & peste: nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali quod ego

כִּי נִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ וַיְהִי — הָיָה
מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת יָמִים וַיְהִי דְּבַר יְהוָה — יוֹם
אֶל יִרְמְיָהוּ׃ וַיִּקְרָא אֶל יוֹחָנָן בֶּן — קָרָא
קָרֵחַ וְאֶל כָּל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר — שׂוּר
אִתּוֹ וּלְכָל הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל׃ — גָּדַל
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֵלָיו
לְהַפִּיל תְּחִנַּתְכֶם לְפָנָיו׃ אִם שׁוֹב — נָפַל חָנַן
תֵּשְׁבוּ בָּאָרֶץ הַזֹּאת וּבָנִיתִי אֶתְכֶם — פָּנָה יָשַׁב
וְלֹא אֶהֱרֹס וְנָטַעְתִּי אֶתְכֶם וְלֹא — בָּנָה
אֶתּוֹשׁ כִּי נִחַמְתִּי אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר — הָרַס
עָשִׂיתִי לָכֶם׃ אַל תִּירְאוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ — נָתַשׁ רוּעַ
בָּבֶל אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵאִים מִפָּנָיו אַל — עָשָׂה יָרֵא
תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ נְאֻם יְהוָה כִּי אִתְּכֶם — פָּנָה
אֲנִי לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם — יָשַׁע
מִיָּדוֹ׃ וְאֶתֵּן לָכֶם רַחֲמִים וְרִחַם — נָצַל נָתַן
אֶתְכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל אַדְמַתְכֶם׃ — שׁוּב
וְאִם אֹמְרִים אַתֶּם לֹא נֵשֵׁב בָּאָרֶץ — יָשַׁב
הַזֹּאת לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ לֵאמֹר לֹא כִּי אֶרֶץ
מִצְרַיִם נָבוֹא אֲשֶׁר לֹא נִרְאֶה — בּוֹא רָאָה
מִלְחָמָה וְקוֹל שׁוֹפָר לֹא נִשְׁמָע — לָחַם שָׁפַר
וְלַלֶּחֶם לֹא נִרְעָב וְשָׁם נֵשֵׁב׃ וְעַתָּה — שָׁמַע רָעֵב
לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה שְׁאֵרִית
יְהוּדָה כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אִם אַתֶּם שׂוֹם תְּשִׂמוּן — שׂוּם
פְּנֵיכֶם לָבֹא מִצְרַיִם וּבָאתֶם לָגוּר — פָּנָה בּוֹא
שָׁם׃ וְהָיְתָה הַחֶרֶב אֲשֶׁר אַתֶּם — הָיָה
יְרֵאִים מִמֶּנָּה שָׁם תַּשִּׂיג אֶתְכֶם — נָשַׂג
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָרָעָב אֲשֶׁר אַתֶּם
דֹּאֲגִים מִמֶּנּוּ שָׁם יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם — דָּבַק
מִצְרַיִם וְשָׁם תָּמֻתוּ׃ וְיִהְיוּ כָל — מוּת
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׂמוּ אֶת פְּנֵיהֶם
לָבוֹא מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם יָמוּתוּ בַּחֶרֶב
בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם שָׂרִיד — הָיָה שָׂרַד
וּפָלִיט מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי — פָּלַט פָּנָה
רוּעַ

מֵבִיא עֲלֵיהֶם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה ‏| בוא
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר נִתַּךְ
אַפִּי וַחֲמָתִי עַל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ כֵּן ‏| יחם
תִּתַּךְ חֲמָתִי עֲלֵיכֶם בְּבֹאֲכֶם מִצְרָיִם ‏| נתך בוא
וִהְיִיתֶם לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה ‏| היה שמם
וּלְחֶרְפָּה וְלֹא תִרְאוּ עוֹד אֶת הַמָּקוֹם ‏| ראה קום
הַזֶּה׃ דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם שְׁאֵרִית
יְהוּדָה אַל תָּבֹאוּ מִצְרָיִם יָדֹעַ תֵּדְעוּ ‏| בוא ידע
כִּי הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם׃ כִּי הִתְעֵיתֶם ‏| עוד תעה
בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם כִּי אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי
אֶל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֵאמֹר הִתְפַּלֵּל ‏| פלל
בַּעֲדֵנוּ אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּכְכֹל אֲשֶׁר
יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֵּן הַגֶּד לָנוּ ‏| אמר נגד
וְעָשִׂינוּ׃ וָאַגִּד לָכֶם הַיּוֹם וְלֹא ‏| עשה
שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְכֹל
אֲשֶׁר שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ וְעַתָּה יָדֹעַ
תֵּדְעוּ כִּי בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר תָּמוּתוּ ‏| מות
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר חֲפַצְתֶּם לָבוֹא לָגוּר
שָׁם׃ וַיְהִי כְּכַלּוֹת ‏| Cap.xliij.
יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶל כָּל הָעָם אֶת כָּל ‏| היה כלה
דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲלֵיהֶם אֵת כָּל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר עֲזַרְיָה בֶן ‏| אמר
הוֹשַׁעְיָה וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְכָל הָאֲנָשִׁים
הַזֵּדִים אֹמְרִים אֶל יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר ‏| זוד
אַתָּה מְדַבֵּר לֹא שְׁלָחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ‏| דבר
לֵאמֹר לֹא תָבֹאוּ מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם׃ ‏| בוא
כִּי בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה מַסִּית אֹתְךָ בָּנוּ ‏| סית
לְמַעַן תֵּת אֹתָנוּ בְיַד הַכַּשְׂדִּים ‏| נתן
לְהָמִית אֹתָנוּ וּלְהַגְלוֹת אֹתָנוּ בָּבֶל׃ ‏| מות גלה
וְלֹא שָׁמַע יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי ‏| שור
הַחֲיָלִים וְכָל הָעָם בְּקוֹל יְהוָה
לָשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן ‏| ישב לקח
קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֶת כָּל
שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר שָׁבוּ מִכָּל ‏| שוב
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נִדְּחוּ שָׁם לָגוּר בְּאֶרֶץ ‏| דחה

afferam super eos: quia
hec dicit dominus
exercituum deus israel.
Sicut conflatus est
furor meus & indignatio
mea sup habitatores hie
rusalẽ: sic cõflabitur in=
dignatio mea sup vos cũ
ingressi fueritis egyptũ:
& eritis in iusiurandũ &
in stuporẽ & in maledi=
ctũ & in opprobriũ: &
nequaq̃ vltra videbitis
locũ istũ. Verbũ dñi su
per vos reliqe iuda. Noli
te intrare egyptũ. Scien
tes scietis qa obtestatus
sum vobis hodie: qa de
cepistis aĩas vr̃as. Vos
enim misistis me
ad dominum deum ve=
strum: dicentes. Ora
pro nobis ad dñm deũ
nr̃m: & iuxta oĩa q̃cunq̃
dixerit tibi dñs deus no
ster: sic annuncia nobis
& faciemus. Et annun
ciaui vobis hodie: & nõ
audistis vocem dñi dei
vestri super vniuersis pro
quibus misit me ad vos.
nunc ergo scientes
scietis: quia gladio & fa
me & peste moriemini
in loco ad quem volui=
stis intrare vt habitare=
tis ibi. 43.
Factum est aũt cũ cõ
plesset hieremias lo
quẽs ad populũ vniuer=
sos sermones dñi dei eo
rũ: pro qbus miserat eũ
dominus deus eorũ ad
illos omnia
verba hec dixit azarias
filius
osie & iohannan filius
caree & omnes viri
superbi: dicentes ad hie
remiam. Mendacium
tu loqueris. Non misit
te dñs deus noster
dicẽs: ne ingrediamini
egyptũ vt habitetis illic:
sed baruch filius nerie
incitat te aduersum nos
vt tradat nos in manus
chaldeorum: &
interficiat nos & tradu=
ci faciat in babylonem.
Et nõ audiuit iohannã
filius caree & oẽs princi
pes bellatorũ: & vniuer=
sus populus vocem dñi:
vt manerẽt in terra iuda
sed tollẽs iohãnan filius
caree & vniuersi princi
pes bellatorũ vniuersos
reliquiarum iuda qui re
uersi fuerant de cunctis
gentibus ad q̃s fuerãt ãte
dispsi: vt hitarẽt in tra

induco sup eos. qr sic dixit dñs exercituũ D
ἐπάγω ἐπ᾽ αὐτούς. ὅτι οὕτως εἶπεν κς τῶν δυνάμεων
deus israel: sicut stillauit furor meus sup
ὁ θεὸς ἰσραήλ, καθὰς ἔσαξεν ὁ θυμός μου ἐπὶ τοὺς
hitantes hierusalem: sic stillabit furor meus
κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, οὕτως σάξει ὁ θυμός μου
sup vos: intrãtibus vobis in egyptum. & erit=
ἐφ᾽ ὑμᾶς, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς αἴγυπτον. καὶ ἔσε
tis in desolationẽ & subiecti: & in maledictionẽ: & i
σθε εἰς ἄβατον καὶ ὑποχείριοι, καὶ εἰς ἀρὰν καὶ εἰς
opprobriũ: & non videbitis vltra locum istum:
ὀνειδισμόν, καὶ οὐ μὴ ἴδητε οὐκέτι τὸν τόπον τοῦτον,
q̃ locutus ẽ dñs sup vos reliquos iuda ne
ἃ ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς καταλοίπους ἰούδα μὴ
igrediamini ĩ egyptuz. & nũc scientes scietis
εἰσέλθητε εἰς αἴγυπτον. καὶ νῦν γνόντες γνώσεσθε
qr contestatus sum vobis hodie: qr male fecistis
ὅτι ἐμαρτυρησάμην ὑμῖν σήμερον, ὅτι ἐπονηρεύσα
in aĩbus vr̃is mittentes me ad dñm
σθε ἐν ψυχαῖς ὑμῶν ἀποστείλαντές με πρὸς κύριον
deũ vr̃m: dicentes: ora pro nobis ad
τὸν θεὸν ὑμῶν, λέγοντες, πρόσευξαι περὶ ἡμῶν πρὸς
dñm: & scdm omnia q̃ loq̃tur tibi dñs
κύριον, καὶ κατὰ πάντα ἃ ἂν λαλήσῃ σοι κύριος
deus nr̃: sic annuncia nobis & faciemus.
ὁ θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπάγγειλον ἡμῖν καὶ ποιήσομεν.
& annunciaui vobis: & nõ audistis
καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς
vocẽ dñi dei vr̃i scdm oĩa q̃ mi=
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα ἀπέ
sit ad vos: & nũc in gladio & in fa
στειλεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ νῦν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λι=
me & in peste deficietis in loco q̃ vos
μῷ καὶ ἐν λοιμῷ ἐκλείψετε ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ὑμεῖς
vultis ĩtrare vt hitetis ibi.
βούλεσθε εἰσελθεῖν κατοικεῖν ἐκεῖ. Ca.43
Et factũ est vt cessauit hieremias loquẽs ad
Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἱερεμίας λαλῶν πρὸς A
ppl̃m oĩa verba dñi dei eo=
τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους κυρίου τοῦ θεοῦ αὐ=
rũ q̃ misit dñs deus eoꝝ ad illos:
τῶν οὓς ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς,
& dixit azarias filius osee: & ioanã filius ca
καὶ εἶπεν ἀζαρίας υἱὸς ὠσαίου, καὶ ἰωάναν υἱὸς κα
rie: & oẽs viri superbi dicen=
ρηέ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ὑπερήφανοι οἱ εἰπόν=
tes hieremie mẽdacia tu loq̃ris nõ misit
τες τῷ ἱερεμίᾳ ψευδῆ σὺ λαλεῖς οὐκ ἀπέστειλέν
te dñs deus nr̃ ad nos dicere nõ igredia
σε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς εἰπεῖν μὴ εἰσέλθη
mini ĩ egyptũ vt hitetis illic: sed baruch filius nerie
τε εἰς αἴγυπτον οἰκεῖν ἐκεῖ, ἀλλὰ βαροὺχ υἱὸς νηρίου
incitat te contra nos ut des nos in ma=
συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς ἵνα δῷς ἡμᾶς εἰς χεῖ=
nus chaldeoꝝ vt interficiat nos &
ρας τῶν χαλδαίων τοῦ θανατῶσαι ἡμᾶς καὶ
trãsmigrare faciat nos in babylonem. & ioanã filius
ἀποικίσαι ἡμᾶς εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἰωάναν υἱὸς
carie & oẽs duces exercitus &
καρηὲ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως καὶ
oĩs ppl̃s nõ audierunt vocem dñi vt hi=
πᾶς ὁ λαὸς οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου κατοι B
tarent in t̃ra iuda: & tulit ioanã & om
κῆσαι ἐν γῇ ἰούδα. καὶ ἔλαβεν ἰωάναν καὶ πάν
nes duces exercitus omnes reli
τες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως ἅπαντας τοὺς κα=
quos iuda q̃ reuersi fuerant ex oĩbus
ταλοίπους ἰούδα τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάντων τῶν
gẽtibus q̃ dispsi sunt illic vt hitarẽt in t̃ra
ἐθνῶν ἃ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ

iuda: potētes viros ꝛ mulieres
ἰούδα, τοὺς δυνατοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας
ꝛ puulos reliq̄s ꝛ filias re=
καὶ νήπια λοιπὰ καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασι=
40.a gis: ꝛ aīas q̄s reliquerat nabuzardan
λέως, καὶ τὰς ψυχὰς ἃς κατέλιπεν ναβουζαρδὰν
princeps cocoꝝ cum godolia filio achicam: ꝛ hieremi
ὁ ἀρχιμάγειρος μετὰ γοδολίου υἱοῦ ἀχικάμ, καὶ ἱερεμί
am ꝑphetam: ꝛ baruch filiū nerie. ꝛ in=
αν τὸν προφήτην, καὶ βαροὺχ υἱὸν νηρίου. καὶ εἰ=
gressi sūt in egyptū: qꝛ nō audierūt vocē
σῆλθον εἰς αἴγυπτον, ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς
dn̄i ꝛ igressi sunt in taphnas. ꝛ factū est ver=
κυρίου καὶ εἰσῆλθον εἰς τάφνας. καὶ ἐγένετο λό=
bū dn̄i ad hieremiā in taphnis dicens: su=
γος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ἐν τάφναις λέγων, λά=
me tibi lapides grādes ꝛ absconde e=
βε σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κατάκρυψον αὐ
os in vestibulis in porta domus pharao in taph
τοὺς ἐν προθύροις ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας φαραὼ ἐν τάφ
nis ante oculos viroꝝ iuda. ꝛ dices: sic
ναις κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν ἰούδα. καὶ ἐρεῖς, οὕ
dixit dn̄s exercituū deus israel: ecce
τως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ
ego mitto ꝛ adducā nabuchodonosor regem
ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ ἄξω ναβουχοδονόσωρ βασιλέα
babylonis seruū meū ꝛ ponet thronū
βαβυλῶνος τὸν δοῦλόν μου καὶ θήσει τὸν θρόνον
suum super lapides istos q̄s abscondisti.
αὐτοῦ ἐπάνω τῶν λίθων τούτων ὧν κατέκρυψας.
ꝛ eleuabit arma sua sup eos: ꝛ intra=
καὶ ἀρεῖ τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ εἰσελεύ
bit ꝛ ꝑcutiet trā egypti: q̄s in mor=
σεται καὶ πατάξει γῆν αἰγύπτου, οὓς εἰς θάνα
tem: in mortem. ꝛ quos in trāsmigrā=
τον, εἰς θάνατον. καὶ οὓς εἰς ἀποικι=
tionē: in trāsmigrationē. ꝛ q̄s in gladium:
σμόν, εἰς ἀποικισμόν. καὶ οὓς εἰς ῥομφαίαν,
in gladium: ꝛ accēdet ignē in domib⁹ deoꝝ coꝝ
εἰς ῥομφαίαν, καὶ καύσει πῦρ ἐν οἰκίαις θεῶν αὐτῶν
ꝛ cōburet eas: ꝛ trāsmigre faciet eos ꝛ scrutabit
καὶ ἐμπυριεῖ αὐτάς, καὶ ἀποικιεῖ αὐτοὺς καὶ φθειριεῖ
trā egypti sicut pedicul' purgat pastor vestimētū su=
γῆν αἰγύπτου ὡς φθειρίζει ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐ=
um. ꝛ egredietur in pace ꝛ conteret
τοῦ. καὶ ἐξελεύσεται ἐν εἰρήνῃ καὶ συντρίψει τοὺς
statuas heliopolis q̄ in egypto: ꝛ do
στύλους ἡλιουπόλεως τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τὰς οἰ
mos deoꝝ egypti cōburet in igne.
κίας τῶν θεῶν αἰγύπτου κατακαύσει ἐν πυρί. Ca. 44

Uerbum qđ factū est ad hieremiā oib⁹
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν πᾶσι τοῖς
iudeis hītantibus in tra egypti ꝛ
ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γῇ αἰγύπτου καὶ τοῖς
sedentibus in magdalo ꝛ in taphnis ꝛ in
καθημένοις ἐν μαγδαλῷ καὶ ἐν τάφναις καὶ ἐν
mēphis ꝛ in tra pathure dicēs: sic dixit
μέμφοις καὶ ἐν γῇ παθουρῆς λέγων, οὕτως εἶπεν
dn̄s exercituū deus israel: vos vidistis
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὑμεῖς ἑωράκα
oīa mala q̄ induxi sup hierusa=
τε πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱερουσα=
lem ꝛ sup ciuitates iuda. ꝛ ecce sunt des=
λὴμ καὶ ἐπὶ πόλεις ἰούδα. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔρη=
te hodie ab inhītantib⁹ a facie ma
μοι σήμερον ἀπὸ ἐνοικούντων ἀπὸ προσώπου πο
litie coꝝ quā fecerunt vt ad iracūdiā ꝓuocarēt me
νηρίας αὐτῶν ἧς ἐποίησαν παραπικρᾶναι με
euntes vt adolerēt
πορευθέντες θυμιᾶν

iuda: viros & mulieres
& paruulos & filias
regis & omnem animā
quam reliquerat
nabuzardan priceps mi
litie cum godolia filio
aicham filii saphan: &
hieremiam prophetam
& baruch filium nerie:
& ingressi sunt in terram
egypti: quia non obe=
dierunt voci domini.
Et venerūt vsq; ad taph
nis. Et fact⁹ est ꝫmo dn̄i
ad hieremiā in taphnis
dicens. Sume tibi
lapides grandes in ma=
nu tua & abscōdes eos in
crypta que est sub muro
latericio in porta dom⁹
pharaonis in taphnis
cernētibus viris iudeis:
& dices ad eos. Hec di=
cit dn̄s exercituum
deus israel. Ecce ego
mittam & assumam
nabuchodonosor regē
babylonis seruum meū:
& ponam thronum eius
super lapides istos
quos abscōdi: & statuet
solium suum
sup eos. Veniensq; per
cutiet terram egypti
quos in morte in mor=
te: & quos in captiuitate
in captiuitate: & quos
in gladio in gladio. Et
succēdet ignē in delubris
deorū egypti: & cōbu=
ret ea & captiuos ducet
illos: & amicietur tra egy
pti sicut amicitur pastor
pallio suo & egredietur
inde in pace. Et cōteret
statuas domus
solis que sunt in terra
egypti: & delubra
deorum egypti combu=
ret igni. 44.

Uerbum qđ factū est
ad hieremiam &
ad omnes iudeos qui ha
bitabant in terra
egypti habitantes in
magdalo & in taphnis
& in mēphis & in terra
phatures: dicens. Hec
dicit domin⁹ exercituū
deus israel.
Vos vidistis omne ma
lum istud quod
adduxi super hierusalē
& super omnes vrbes
iuda: & ecce deserte sūt
hodie & nō est in eis ha
bitator propter maliciā
quā fecerūt: vt me ad ira
cūdiā ꝓuocarēt: & irent &
sacrificarent & colerent

יְהוּדָה׃ אֶת הַגְּבָרִים וְאֶת הַנָּשִׁים — נָשָׁה
וְאֶת הַטַּף וְאֶת בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֵת — בָּנָה
כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִנִּיחַ נְבוּזַרְאֲדָן — יָנַח
רַב טַבָּחִים אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם
בֶּן שָׁפָן וְאֵת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא — נָבָא
וְאֶת בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּהוּ׃ וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ — בּוֹא
מִצְרַיִם כִּי לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה
וַיָּבֹאוּ עַד תַּחְפַּנְחֵס׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה — הָיָה
אֶל יִרְמְיָהוּ בְּתַחְפַּנְחֵס לֵאמֹר׃ קַח — לָקַח
בְּיָדְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וּטְמַנְתָּם בַּמֶּלֶט
בַּמַּלְבֵּן אֲשֶׁר בְּפֶתַח בֵּית פַּרְעֹה — לָבַן
בְּתַחְפַּנְחֵס לְעֵינֵי אֲנָשִׁים יְהוּדִים׃
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי
אֶת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי
וְשַׂמְתִּי כִסְאוֹ מִמַּעַל לָאֲבָנִים הָאֵלֶּה — שׂוּם עָלָה
אֲשֶׁר טָמָנְתִּי וְנָטָה אֶת שַׁפְרוּרוֹ
עֲלֵיהֶם׃ וּבָאָה וְהִכָּה אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם — בּוֹא נָכָה
אֲשֶׁר לַמָּוֶת לַמָּוֶת וַאֲשֶׁר לַשְּׁבִי — שָׁבָה
לַשְּׁבִי וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לֶחָרֶב׃ וְהִצַּתִּי — יָצַת
אֵשׁ בְּבָתֵּי אֱלֹהֵי מִצְרַיִם וּשְׂרָפָם — בַּיִת
וְשָׁבָם וְעָטָה אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר — שָׁבָה
יַעְטֶה הָרֹעֶה אֶת בִּגְדוֹ וְיָצָא מִשָּׁם — עָטָה
בְּשָׁלוֹם׃ וְשִׁבַּר אֶת מַצְּבוֹת בֵּית — שָׁלַם יָצַב
שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְאֶת בָּתֵּי
אֱלֹהֵי מִצְרַיִם יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ — שָׂרַף
הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ — Ca. xliiij.
אֶל כָּל הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם הַיֹּשְׁבִים בְּמִגְדֹּל וּבְתַחְפַּנְחֵס
וּבְנֹף וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס לֵאמֹר׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר — רָאָה
הֵבֵאתִי עַל יְרוּשָׁלַםִ וְעַל כָּל עָרֵי — בּוֹא עִיר
יְהוּדָה וְהִנָּם חָרְבָּה הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין — הָיָה
בָּהֶם יוֹשֵׁב׃ מִפְּנֵי רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ — יָשַׁב פָּנָה
לְהַכְעִסֵנִי לָלֶכֶת לְקַטֵּר לַעֲבֹד — רוּעַ עָשָׂה
כָּעַס הָלַךְ

Pritiua.heb. Tex.heb.hiere.xliiij.

לאלהים אחרים אשר לא ידעום
המה אתם ואבתיכם: ואשלח שלח
אליכם את כל עבדי הנביאים נבא
השכים ושלח לאמר אל נא תעשו שכם עשה
את דבר התעבה הזאת אשר
שנאתי: ולא שמעו ולא הטו את נטה
אזנם לשוב מרעתם לבלתי קטר
לאלהים אחרים: ותתך חמתי נתך יחם
ואפי ותבער בערי יהודה ובחצות בער חוץ
ירושלם ותהיינה לחרבה לשממה היה
כיום הזה: ועתה כה אמר יהוה
אלהי צבאות אלהי ישראל למה
אתם עשים רעה גדולה אל עשה גדל
נפשתכם להכרית לכם איש ואשה כרת איש
עולל ויונק מתוך יהודה לבלתי עלל ינק
הותיר לכם שארית: להכעסני יתר כעס
במעשי ידיכם לקטר לאלהים עשה
אחרים בארץ מצרים אשר אתם
באים לגור שם למען הכרית בוא כרת
לכם ולמען היותכם לקללה ולחרפה היה
לכל גויי הארץ: השכחתם את
רעות אבתיכם ואת רעות מלכי רוע
יהודה ואת רעות נשיו ואת רעתכם נשה
ואת רעת נשיכם אשר עשו בארץ עשה
יהודה ובחצות ירושלם: לא
דכאו עד היום הזה ולא יראו ולא
הלכו בתורתי ובחקתי אשר נתתי חקק נתן
לפניכם ולפני אבותיכם: לכן כה פנה
אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
הנני שם פני בכם לרעה ולהכרית שום כרת
את כל יהודה: ולקחתי את שארית
יהודה אשר שמו פניהם לבוא
ארץ מצרים לגור שם ותמו כל תמם
בארץ מצרים יפלו בחרב וברעב נפל
יתמו מקטן ועד גדול בחרב וברעב גדל
ימתו והיו לאלה לשמה ולקללה מות היה
שמם

Trāsla.B.Hie.

deos alienos quos ne-
sciebant &
illi & vos & patres ve-
stri. Et misi
ad vos oēs seruos meos
prophetas de nocte
consurgens mittensq; &
dicens. Nolite facere
verbum abominationis
huiuscemodi quam
odiui. Et non audierunt
nec inclinauerunt
aurē suā vt cōuerterētur
a malis suis & nō sacrifi-
carent diis alienis. Et
cōflata est idignatio mea
& furor meus: & succen
sa est in ciuitatib9 iuda &
in plateis hierusalem: &
verse sunt in solitudinē
& vastitatē ſm diem hāc.
Et nunc hec dicit dñs
exercituum deus israel.
Quare
vos facitis malum gran
de hoc contra
aīas vestras: vt intereat
ex vobis vir & mulier:
paruulus & lactens de
medio iude nec
relinquatur vobis quic-
q̄ residuū ꝓuocātes me
in operibus manuū ve-
strarum sacrificando diis
alienis in terra egypti in
quam
ingressi estis vt habite-
tis ibi: & dispereatis:
& sitis in maledictionē
& in opprobrium
cunctis gentibus terre.
Nunquid obliti estis
mala patrum vestrorū
& mala regum
iuda & mala vxorū eo-
rum & mala vestra
& mala vxorum vestraꝶ
que fecerunt in terra
iuda & in regionib9 hie
rusalem? Non
sunt mūdati vsq; ad diē
hanc & nō timuerūt &
nō ambulauerūt in lege
mea & in ꝑceptis meis q̄
dedi corā vobis & corā
patribus vr̄is. Ideo hec
dicit dominus exercitu
um deus israel.
Ecce ego ponam faciē
meā in vobis in malū &
disperdā oēm iudam. Et
assumam reliquias
iude: qui posuerunt fa-
cies suas vt ingrederētur
terrā egypti: & habitarēt
ibi & consumentur oēs
in terra egypti: & cadēt
in gladio & in fame. Cō
sumētur a minimo vsq;
ad maximū: ī fame & in
gladio morietur: & erūt
in iusiurādū & in miracu
lum & in maledictionem

Trāſ.Gre.lxx.cū inter.latina.

diis aliis: q̄s nō cognouerūt ipſi ⁊ vos ⁊ pa D
θεοῖς ἑτέροις, οἷς οὐκ ἔγνω αὐτοὶ καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ πα
tres vr̄i. ⁊ misi ad vos seruos
τέρες ὑμῶν. καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς παῖδάς
meos ꝓphetas diluculo: ⁊ misi dicens:
μου τοὺς προφήτας ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα λέγων,
ne faciatis rem inq̄nationis huius quā
μὴ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολύνσεως ταύτης ἧς
odi. ⁊ nō audierūt me: ⁊ nō inclinauerūt
ἐμίσησα. καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ
aurē suā vt ꝯuerterēt a malis suis vt
οὖς αὐτῶν ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν πρὸς
nō adolerēt diis alienis. ⁊ istillauit furor me9
τὸ μὴ θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις. καὶ ἔσταξεν ὁ θυμός μου
⁊ ira mea succēsa ē in ciuitatib9 iuda ⁊ ex-
καὶ ἡ ὀργή μου ἐξεκαύθη ἐν πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξω-
tra hierusalem. ⁊ facte sunt in solitudinē ⁊ in
θεν ἱερουσαλήμ. καὶ ἐγενήθησαν εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς
inuiū sicut dies hec. ⁊ nūc sic dixit domi
ἄβατον ὡς ἡμέρα αὕτη. καὶ νῦν οὕτως εἶπεν κύρι
nus omīps de9 israel: q̄re vos faci-
ος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἱνατί ὑμεῖς ποι-
tis mala magna in aīabus vr̄is vt succidāt ex
εῖτε κακὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχαῖς ὑμῶν ἐκκόψαι ὑ-
vobis vir ⁊ mulier ꝑuulus ⁊ lactens de me
μῶν ἄνδρα καὶ γυναῖκα νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐκ μέ
dio iuda: vt nō derelinquatur vr̄m vllus B
σου ἰούδα, πρὸς τὸ μὴ καταλειφθῆναι ὑμῶν μηδέ
vt irritetis me in opibus manuū
να παραπικρᾶναι με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
vr̄aꝝ adolēdo diis alienis in trā egypti in quā in-
ὑμῶν θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις ἐν γῇ αἰγύπτου εἰς ἣν εἰ-
gressi estis vt hītetis ibi: vt excidamini ⁊ ut sitis
σήλθετε οἰκεῖν ἐκεῖ, ἵνα ἐκκοπῆτε καὶ ἵνα γένησθε
in maledictionē ⁊ in opprobriū in gētibus
εἰς κατάραν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν τῆς
trē. nūq̄d obliti estis vos maloꝝ pa-
γῆς. μὴ ἐπιλέλησθε ὑμεῖς τῶν κακῶν τῶν πα-
trum vr̄oꝝ: ⁊ maloꝝ regum iu-
τέρων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν βασιλέων ἰού
da: ⁊ maloꝝ principum vr̄oꝝ: ⁊
δα, καὶ τῶν κακῶν τῶν ἀρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν
maloꝝ vxoꝝ vr̄aꝝ: q̄ fecerūt in trā
κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν; ὧν ἐποίησαν ἐν γῇ
iuda ⁊ de foris hierusalem: ⁊ nō cessauerūt
ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐπαύσαν-
vsq; ī diem hanc. ⁊ nō timuerunt
το ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν
⁊ nō āplexati sunt ꝑcepta mea q̄ dedi
καὶ οὐκ ἀντείχοντο τῶν προσταγμάτων μου ὧν ἔδω
ante faciem eoꝝ ⁊ ante faciem
κα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν καὶ κατὰ πρόσωπον τῶν
patrum suoꝝ. ideo sic dixit dñs
πατέρων αὐτῶν. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος
exercituū deus israel: ecce ego pono
τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐφίστημι τὸ
faciem meā in vobis in malū vt disperdam
πρόσωπόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς κακὸν τοῦ ἀπολέσαι
oēm iuda: ⁊ assumā reliquos
πάντα ἰούδα, καὶ λήψομαι τοὺς καταλοίπους Amos.
iude q̄ posuerūt faciem suam vt ingrede 9.
ἰούδα οἳ ἔθεντο τὸ πρόσωπον αὐτῶν τοῦ εἰσελ-
rent in trā egypti vt hītarent ibi: ⁊
θεῖν εἰς γῆν αἰγύπτου τοῦ κατοικῆσαι ἐκεῖ, καὶ
ꝯsumētur oēs ī trā egypti: ⁊ cadent in
ἐκλείψουσι πάντες ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ πεσοῦνται ἐν
gladio: ⁊ in fame deficient a ꝑuo
ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ ἐκλείψουσιν ἀπὸ μικροῦ
vsq; ad magnū ⁊ erunt in opprobriū ⁊ in
ἕως μεγάλου, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς
ꝑditionē ⁊ in maledictionē.
ἀπώλειαν καὶ εἰς κατάραν.

& visitabo sup sedentes in fra egy=
καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐν γῇ αἰγύ=
pti: sicut visitaui sup hierusalem in gladio
πτου, ὡς ἐπεσκεψάμην ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ῥομφαίᾳ
& in fame & in morte. & nō erit salua=
καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμέ=
tus vllus de reliquis iuda peregrinātib⁹
νος οὐδεὶς τῶν ἐπιλοίπων ἰούδα τῶν παροικούντων
in fra egypti vt reuertāt in frā iuda ad quā ip
ἐν γῇ αἰγύπτου ἐπιστρέψαι εἰς γῆν ἰούδα ἐφ᾿ ἣν αὐ
si sperant aiabus suis reuerti
τοὶ ἐλπίζουσιν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι
illuc. non reuertentur nisi saluati.
ἐκεῖ. οὐ μὴ ἐπιστρέψουσιν εἰ μὴ οἱ ἀνασωζόμενοι.
& responderūt hieremie oēs viri
καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἱερεμίᾳ ἅπαντες οἱ ἄνδρες
scientes φ adolerēt vxores eox di=
οἱ γνόντες ὅτι θυμιῶσιν αἱ γυναῖκες αὐτῶν θε=
is alienis: & oēs mulieres cōgregatio ma
οῖς ἑτέροις, καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες συναγωγὴ με
gna: & oīs ppl's sedentes in fra egypti
γάλη, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ καθήμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου
in fra pathures dicentes: fmonē quē loquu
ἐν γῇ παθούρης λέγοντες, τὸν λόγον ὃν ἐλά=
tus es ad nos in noīe dñi: nō audie
λησας πρὸς ἡμᾶς τῷ ὀνόματι κυρίου, οὐκ ἀκου=
mus a te. qr facientes faciemus omne
σόμεθά σου. ὅτι ποιοῦσαι ποιήσωμεν πάντα
xbū qd egredietur de ore nfo ut a
τὸν λόγον ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν θυ
doleam⁹ regine celi & libemus illi
μιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ
libamina: sicut fecimus nos & patres
σπονδάς, καθὰ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέ
nři & reges nři & principes no
ρες ἡμῶν καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡ=
stri in ciuitatib⁹ iuda & de foris hierusalem. &
μῶν ἐν πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ. καὶ
saturati sum⁹ panib⁹: & facti sum⁹ boni: & ma
ἐπλήσθημεν ἄρτων, καὶ ἐγινόμεθα χρηστοί, καὶ κα
la nō vidim⁹ & vt cessauimus adolentes
κὰ οὐκ ἴδομεν καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες
regine celi & libantes ei
τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδοντες αὐτῇ
libamina indiguimus oēs nos. & in gla
σπονδὰς ἠλαττώθημεν πάντες ἡμεῖς. καὶ ἐν ῥομ
dio & in fame defecimus: & qr adolem⁹
φαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐξελίπομεν, καὶ ὅτι θυμιῶμεν
nos regine celi: & libauimus ei
.d. ἡμεῖς τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐσπείσαμεν αὐτῇ
libamina: nō sine viris nřis fecimus
σπονδάς, μὴ ἄνευ τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν ἐποιήσαμεν
ei placentas & libauimus libamina ei: &
αὐτῇ χαυῶνας καὶ ἐσπείσαμεν σπονδὰς αὐτῇ, καὶ
dixit hieremias oī pplo potentib⁹ &
εἶπεν ἱερεμίας παντὶ τῷ λαῷ τοῖς δυνατοῖς καὶ
mulierib⁹ & omni pplo q̄ responde
ταῖς γυναιξὶν καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀποκρι=
runt ei verba dicēs. nōne incensi
θεῖσιν αὐτῷ λόγους λέγων, οὐχὶ τοῦ θυμιάματος
qd adoleuistis in ciuitatibus iuda & defori
οὗ ἐθυμιάσατε ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν
hierusalem: vos & pres vři &
ἱερουσαλήμ, ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ
reges vři & pncipes vři & ppl's
βασιλεῖς ὑμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν καὶ ὁ λαὸς τῆς
tre recordat⁹ ē dñs: & ascendit sup cor eius &
γῆς ἐμνήσθη κύριος, καὶ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ καὶ
nō potuit dñs vltra ferre a facie mali
οὐκ ἠδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ προσώπου πονη
tie rerum vřax: & ab abominationib⁹
ρίας πραγμάτων ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν βδελυγμάτων

& in opprobrium: & visi
tabo super habitatores
terre egypti: sicut visi
taui super
hierusalem in gladio &
fame & peste: & non
erit q effugiat: & sit re=
sidu⁹ de reliquiis iudeox
qui vadunt vt peregrinē
tur in terra egypti
& reuertātur in terram
iuda ad quam ipsi
eleuant animas suas vt
reuertantur & habitent
ibi: non reuertentur ni
si qui fugerint.
Responderunt autē hie
remie omnes viri
scientes φ sacrificarent
vxores eorum
diis alienis & vniuerse
mulieres quarum
stabat multitudo gran=
dis: & omnis populus
habitātium in terra egy
pti in phatures
dicentes. Sermonem
quem locutus es ad nos
in nomine domini non
audiemus ex te:
sed facientes faciemus
omne verbum quod
egredietur de ore nřo vt
sacrificemus regine celi
et libemus ei libamina:
sicut fecimus
nos & patres nři reges
nostri & principes nostri
in vrbibus iuda & in pla
teis hierusalem
et saturati sum⁹ panib⁹
& bene nobis erat: ma
lūq; nō vidimus. Ex eo
autē tpe quo cessauimus
sacrificare regine celi &
libare ei libamina idigui
mus oībus: & gladio &
fame consumpti sumus.
Quod si nos sacrifica=
mus regine celi: & liba
mus ei libamina: nunqd
sine viris nostris
faciemus ei placētas ad
colendum eam &
libamina ad libandū? Et
dixit hieremias ad omnē
ppl'm: aduersum viros
& aduersu3 mulieres &
aduersum vniuersam ple
bē qui rñderāt ei verbū
dicens. Nunqd non sa=
crificium qd sacrificastis
in ciuitatibus iuda & in
plateis hierusalem
vos & patres vři reges
vestri & principes vestri
et ppl's terre: horū re
cordatus ē dñs & ascēdit
sup cor eius. Et nō po=
terat dñs vltra portare
ppter maliciā studiorū
vřox: & pp abomiatiões

וּלְחֶרְפָּה׃ וּפָקַדְתִּי עַל הַיּוֹשְׁבִים
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עַל
יְרוּשָׁלִָם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר׃ וְלֹא
יִהְיֶה פָלִיט וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית יְהוּדָה
הַבָּאִים לָגוּר שָׁם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְלָשׁוּב אֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הֵמָּה
מְנַשְּׂאִים אֶת נַפְשָׁם לָשׁוּב לָשֶׁבֶת
שָׁם כִּי לֹא יָשׁוּבוּ כִּי אִם פְּלֵטִים׃
וַיַּעֲנוּ אֶת יִרְמְיָהוּ כָּל הָאֲנָשִׁים
הַיֹּדְעִים כִּי מְקַטְּרוֹת נְשֵׁיהֶם
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וְכָל הַנָּשִׁים
הָעֹמְדוֹת קָהָל גָּדוֹל וְכָל הָעָם
הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּפַתְרוֹס
לֵאמֹר׃ הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלֵינוּ
בְּשֵׁם יְהוָה אֵינֶנּוּ שֹׁמְעִים אֵלֶיךָ׃
כִּי עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת כָּל הַדָּבָר אֲשֶׁר
יָצָא מִפִּינוּ לְקַטֵּר לִמְלֶאכֶת הַשָּׁמַיִם
וְהַסֵּיךְ לָהּ נְסָכִים כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ
אֲנַחְנוּ וַאֲבֹתֵינוּ מְלָכֵינוּ וְשָׂרֵינוּ
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם
וַנִּשְׂבַּע לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים וְרָעָה לֹא
רָאִינוּ׃ וּמִן אָז חָדַלְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת
הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים חָסַרְנוּ כֹל
וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב תָּמְנוּ׃ וְכִי אֲנַחְנוּ
מְקַטְּרִים לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּךְ
לָהּ נְסָכִים הֲמִבַּלְעָדֵי אֲנָשֵׁינוּ
עָשִׂינוּ לָהּ כַּוָּנִים לְהַעֲצִבָהּ וְהַסֵּךְ
לָהּ נְסָכִים׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל כָּל
הָעָם עַל הַגְּבָרִים וְעַל הַנָּשִׁים וְאֶל
כָּל הָעָם הָעֹנִים אֹתוֹ דָּבָר לֵאמֹר׃
הֲלוֹא אֶת הַקִּטֵּר אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם
אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם מַלְכֵיכֶם וְשָׂרֵיכֶם
וְעַם הָאָרֶץ אֹתָם זָכַר יְהוָה וַתַּעֲלֶה
עַל לִבּוֹ׃ וְלֹא יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת
מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִפְּנֵי הַתּוֹעֵבֹת

יָשַׁב
פָּלַט שָׂרַד
בּוֹא
נָשָׂא יָשַׁב
שׁוּב
עָנָה
קָטַר נָשָׁה
גָּדַל
עָשָׂה
פֶּה יָצָא
נָסַךְ עָשָׂה
שׂוּר
חוּץ
שָׂבַע הָיָה
רוּעַ רָאָה
לָאַךְ
תָּמַם
קָטַר
עָשָׂה עָצַב
אָמַר
נָשָׁה
עָנָה
עִיר חוּץ
עָלָה
יָכֹל נָשָׂא
פָּנָה רוּעַ
עָלַל תָּעַב

אשר עשיתם ותהי ארצכם לחרבה | עשה היה
ולשמה ולקללה מאין יושב כהיום | שמם ישב
הזה: מפני אשר קטרתם ואשר
חטאתם ליהוה ולא שמעתם בקול
יהוה ובתורתו ובחקתיו ובעדותיו | ירה חקק
לא הלכתם על כן קראת אתכם | עוד
הרעה הזאת כיום הזה: ויאמר | רוע
ירמיהו אל כל העם ואל כל הנשים | נשה
שמעו דבר יהוה כל יהודה אשר
בארץ מצרים: כה אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל לאמר אתם
ונשיכם ותדברנה בפיכם ובידכם | דבר פה
מלאתם לאמר עשה נעשה את | עשה
נדרינו אשר נדרנו לקטר למלכת | לאך
השמים ולהסך לה נסכים הקים | נסך קום
תקימנה את נדריכם ועשה
תעשינה את נדריכם: לכן שמעו | עשה
דבר יהוה כל יהודה הישבים בארץ
מצרים הנני נשבעתי בשמי | שבע
הגדול אמר יהוה אם יהיה עוד | גדל היה
שמי נקרא בפי כל איש יהודה אמר | פה
חי אדני יהוה בכל ארץ מצרים:
הנני שקד עליהם לרעה ולא | רוע
לטובה ותמו כל איש יהודה אשר | תמם
בארץ מצרים בחרב וברעב עד
כלותם: ופליטי חרב ישבון מן ארץ | כלה פלט
מצרים ארץ יהודה מתי מספר | שוב מתה
וידעו כל שארית יהודה הבאים | ספר בוא
לארץ מצרים לגור שם דבר מי
יקום ממני ומהם: וזאת לכם האות | קום
נאם יהוה כי פקד אני עליכם
במקום הזה למען תדעו כי קום | קום ידע
יקומו דברי עליכם לרעה: כה אמר | רוע
יהוה הנני נתן את פרעה חפרע מלך
מצרים ביד איביו וביד מבקשי | בקש
נפשו כאשר נתתי את צדקיהו | נתן

quas feciſtis & facta eſt terra vr̄a in deſolationē et in ſtuporē & in maledictū eo ꝙ nō ſit habitator: ſicͨ ē dies hec. Propterea ꝙ ſacrificaueritis idolis & peccaueritis dn̄o & nō audieritis vocem dn̄i: & in lege & in p̄ceptis & in teſtimoniis eius non ambulaueritis: idcirco euenerunt vobis mala hec ſicut eſt dies hec. Dixit autem hieremias ad omnē populum: & ad vniuerſas mulieres. Audite verbū dn̄i omīs iuda qui eſtis in terra egypti. Hec inquit dominus exercituum deus iſrael: dicens. Vos et vxores vr̄e locuti eſtis ore veſtro & manib⁹ veſtris impleſtis: dicentes. Faciamus vota noſtra que vouim⁹ vt ſacrificemus regine celi & libemus ei libamina. Impleſtis vota veſtra: et opere perpetraſtis ea. Ideo audite verbum dn̄i omnis iuda qui habitatis in terra egypti. Ecce ego iuraui in nomine meo magno: ait dominus: quia nequaq̄ vltra vocabitur nomen meū ex ore oīs viri iudei dicentis: viuit dn̄s deus in omni terra egypti. Ecce ego vigilabo ſup eos in malum & non in bonū: et conſumētur om̄es viri iuda qui ſunt in terra egypti gladio et fame donec penitus cōſumātur. Et qui fugerint gladiū: reuertentur de terra egypti in terrā iuda viri pauci: et ſcient om̄es reliquie iuda ingredientium terram egypti vt habitent ibi: cuius ſermo cōpleatur: meus an illorū. Et hoc vobis ſignū ait dn̄s ꝙ viſitem ego ſuper vos in loco iſto: vt ſciatis quia vere cōplebūtur ſmōes mei cōtra vos in malū. Hec dicit dn̄s. Ecce ego tradam pharaonē ephree regē egypti in manu inimicorū ei⁹: & in manu q̄rentiū animā illius: ſicut tradidi ſedechiam

quas feciſtis. ⁊ facta eſt t̄ra vr̄a in deſolationē
ὧν ἐποιήσατε. καὶ ἐγενήθη ἡ γῆ ὑμῶν εἰς ἐρήμωσιν
⁊ in inuium ⁊ in maledictionē ſicͨ dies hec a fa-
καὶ εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀρὰν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἀπὸ προ-
cie eo꞉ q̄b⁹ adolebatis ⁊ q̄b⁹ peccaſtis do-
σώπου αὐτῶν ὧν ἐθυμιᾶτε καὶ ὧν ἡμάρτετε τῷ κυ-
mino. ⁊ non audiſtis vocē dn̄i ⁊
ρίῳ. καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου καὶ
in p̄ceptis eius ⁊ in lege e-
ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐ-
ius ⁊ in teſtimoniis eius non ābulaſtis
τοῦ καὶ ἐν τοῖς μαρτυρίοις αὐτοῦ οὐκ ἐπορεύθητε.
⁊ app̄henderūt vos mala hec ſicut dies
καὶ ἐπελάβετο ὑμῶν τὰ κακὰ ταῦτα ὡς ἡ ἡμέρα
hec. ⁊ dixit hieremias pp̄lo ⁊ mu-
αὕτη. καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ λαῷ καὶ ταῖς γυ-
lierib⁹: audite verbū dn̄i oīs iuda q̄
ναιξίν, ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου πᾶσα ἰούδα οἱ
in t̄ra egypti: ſic dixit dn̄s de⁹ iſrael:
ἐν γῇ αἰγύπτου. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
vos ⁊ vxores vr̄e ore vr̄o locu-
ὑμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν τῷ στόματι ὑμῶν ἐλα-
ti eſtis: ⁊ manibus vr̄is impleuiſtis di-
λήσατε, καὶ ταῖς χερσὶν ὑμῶν ἐπληρώσατε λέ-
centes: facientes faciemus vota nr̄a
γουσαι, ποιοῦσαι ποιήσομεν τὰς ὁμολογίας ἡμῶν
q̄ vouimus vt adoleam⁹ regine celi
ἃς ὡμολογήσαμεν θυμιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ
⁊ libemus ei libamina: manentes māſiſtis
καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς, ἐμμείνασαι ἐνεμείνα-
in votis vr̄is: ⁊ facientes feciſtis.
τε ταῖς ὁμολογίαις ὑμῶν, καὶ ποιοῦσαι ἐποιήσατε.
ideo audite v̄bū dn̄i oīs iuda ſe-
διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶς ἰούδα οἱ κα-
dentes in t̄ra egypti. ecce iuraui in noīe meo
θήμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου. ἰδοὺ ὤμοσα τῷ ὀνόματί μου Gen. 22.c.
magno dixit dn̄s: ſi fuerit vltra nomē
τῷ μεγάλῳ εἶπεν κύριος, ἐὰν γένηται ἔτι ὄνομά
meū in ore oīs iuda dicere viuit dn̄s do-
μου ἐν στόματι παντὸς ἰούδα εἰπεῖν ζῇ κύριος κύ-
min⁹ i oī t̄ra egypti. q꞉ ecce ego vigilaui
ριος ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγρήγορα
ſup eos vt malefacerē eis ⁊ nō bn̄facerem
ἐπ᾽ αὐτοὺς τοῦ κακῶσαι αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀγαθῶσαι.
⁊ deficient oīs iuda habitantes in t̄ra
καὶ ἐκλείψουσιν πᾶς ἰούδα οἱ κατοικοῦντες ἐν γῇ
egypti: in gladio ⁊ in fame donec defici-
αἰγύπτου, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἕως ἂν ἐγκλείπω-
ant. ⁊ ſaluati a gladio: reuertē-
σιν. καὶ οἱ σεσωσμένοι ἀπὸ ῥομφαίας, ἐπιστρέ-
tur in t̄rā iuda pauci nūero. ⁊ ſcient
ψουσιν εἰς γῆν ἰούδα ὀλίγοι ἀριθμῷ. καὶ γνώσον-
oēs reliqui iuda peregrinantes
ται πάντες οἱ κατάλοιποι ἰούδα οἱ παροικοῦντες
in t̄ra egypti vt habitent ibi: ſmo cui⁹ ma-
ἐν γῇ αἰγύπτου παροικῆσαι ἐκεῖ, λόγος τίνος ἐμ-
net meus an illo꞉. ⁊ hoc vobis ſi-
μενεῖ ὁ ἐμὸς ἢ ὁ αὐτῶν. καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ ση-
gnū dicit dn̄s: q꞉ viſitabo ego ſup vos
μεῖον λέγει κύριος, ὅτι ἐπισκέψομαι ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς
in loco iſto: vt ſciatis ꝙ manebūt ſmo-
ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐμμενοῦσιν οἱ λό-
nes mei ſup vos in mala. ſic dixit dn̄s:
γοι μου ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς κακά. οὕτως εἶπεν κύριος,
ecce ego trado pharaonē vephre regem
ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν φαραὼ οὐαφρῆ βασιλέα αἰ-
egypti in manus inimici eius: ⁊ in manus
γύπτου εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας
q̄rentis aīam ei⁹: ſicut dedi ſedechiā
ζητοῦντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καθὰ δέδωκα τὸν σεδεκίαν

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

regem iuda in manus nabuchodonosoꝛ regis
βασιλέα ἰούδα εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσωρ βασιλέως
babylonis inimici eius ⁊ q̄rentis
βαβυλῶνος ἐχθροῦ αὐτοῦ καὶ ζητοῦντος τὴν
aīam eius.
ψυχὴν αὐτοῦ. Ca.45.
Verbum q̄d locut⁹ est hieremias ꝓpheta ad ba
Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς βα-
ruch filiū nerie: qn̄ scripsit verba hec in li
ροὺχ υἱὸν νηρίου, ὅτε ἔγραψεν τοὺς λόγους τούτους ἐν βι
bro ex ore hieremie in anno quar-
βλίῳ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρ-
to ioachim filij iosie regis iuda: dicēs: sic
τῳ τοῦ ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσία βασιλέως ἰούδα, λέγων, οὕ
dixit dn̄s de⁹ israel: in te baruch: qꝛ
τως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐπὶ σοὶ βαρούχ, ὅτι
dixisti ve mihi: qꝛ addidit dn̄s doloꝛē sup doloꝛē
εἶπας οἴμοι, ὅτι προσέθηκεν κύριος κόπον ἐπὶ πόνον
meū. doꝛmiui in gemitibus meis: requiem nō inuēi.
μου. ἐκοιμήθην ἐν στεναγμοῖς μου, ἀνάπαυσιν οὐχ εὗρον.
dic ei: sic dixit dn̄s: ecce q̄s ego edifica
εἰπὸν αὐτῷ, οὕτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ οὓς ἐγὼ ᾠκοδό
ui ego destruo: ⁊ q̄s plantaui ego euello: ⁊
μησα ἐγὼ καθαιρῶ, καὶ οὓς ἐφύτευσα ἐγὼ ἐκτίλλω, καὶ
oēm frā meā: ⁊ tu q̄ris tibi grandia:
πᾶσαν γῆν τὴν ἐμοῦ, καὶ σὺ ζητεῖς σεαυτῷ μεγάλα;
ne queras: qꝛ ecce ego induco mala sup oēm
μὴ ζητήσῃς, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ πᾶσαν
carnē: ait dn̄s. ⁊ dabo tibi aīam tuā
σάρκα, λέγει κύριος. καὶ δώσω σοι τὴν ψυχήν σου
lucrū in omni loco quo vades illuc.
εὕρεμα ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐὰν βαδίσῃς ἐκεῖ. Ca.46
Et factū ē verbū dn̄i ad hieremiam ꝓphe-
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφή-
tam sup oēs gētes: in egyptū aduersū exercitū pharaōis
την ἐπὶ πάντα ἔθνη, εἰς αἴγυπτον ἐπὶ δυνάμει φαραὼ
nechao regis egypti: q̄ erat sup flumen euphra
νεχαὼ βασιλέως αἰγύπτου, ὃς ἦν ἐπὶ τῷ ποταμῷ εὐφρά
tē in carchamis quē ꝑcussit nabuchodonosoꝛ rex
τῃ ἐν καρχαμὶς ὃν ἐπάταξεν ναβουχοδονόσωρ βασι-
babylonis q̄ in anno quarto ioa-
λεὺς βαβυλῶνος ὁ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ ἰωα-
chī filii iosie regis iuda. assumite arma
κεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα. ἀναλάβετε ὅπλα
⁊ scuta adducite in ꝑlium. sternite
καὶ ἀσπίδας προσαγάγετε εἰς πόλεμον. ἐπισάξατε
equos ascendite equites ⁊ state in
τοὺς ἵππους ἐπίβητε οἱ ἱππεῖς καὶ καταστῆτε ἐν ταῖς
galeis vr̄is. ꝓijcite lanceas ⁊
περικεφαλαίαις ὑμῶν. προβάλλετε τὰ δόρατα καὶ
induimini loꝛicis vr̄is. cur ipi pa-
ἐνδύσασθε τοὺς θώρακας ὑμῶν. τί ὅτι αὐτοὶ πτο
uent ⁊ recedunt retro? qꝛ foꝛtes eo-
οῦνται καὶ ἀποχωροῦσιν ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐ-
rum cedentur: fuga fugerūt ⁊ nō sūt reuersi
τῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν
obsessi in circuitu ait dn̄s. ne fugiat le-
περιεχόμενοι κυκλόθεν λέγει κύριος. μὴ φευγέτω ὁ κοῦ
uis ⁊ nō saluetur foꝛtis ad aq̄lonē: q̄ iux-
φος καὶ μὴ ἀνασωζέσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐπὶ βορρᾶν, τὰ πα
ta flumen euphratē īfirmata sūt: ceciderunt.
ρὰ τὸν ποταμὸν εὐφράτην ἠσθένησαν, πεπτώκασιν.
q̄d iste q̄si flumen ascendet
τί οὗτος ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται

regem iuda in manu nabuchodonosor regis babylonis inimici sui: & querētis animā eius. 45.

Verbum quod locutus est hieremias propheta ad baruch filium nerie cū scripsisset verba hec in libro ex ore hieremie anno quarto ioachim filii iosie regis iuda dicens. Hec dicit dominus deus israel: ad te baruch. Dixisti. Ve misero mihi: qm̄ addidit dn̄s doloꝛē dolori meo. Laboraui ī gemitu meo & requiem non inueni. Hec dicit dn̄s. Sic dices ad eum. Ecce quos edificaui ego destruo: & quos plantaui ego euello: & vniuersā terram hanc. Et tu queris tibi grandia? Noli querere: quia ecce ego adducam malū sup oem carnem: ait dominus: & dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quecunq; perrexeris. 46.

Quod factū est verbū dn̄i ad hieremiā ꝓphetam contra gētes: ad egyptū aduersum exercitū pharaonis nechao regis egypti: q erat iuxta fluuium euphraten in charchamis quē ꝑcussit nabuchodonosor rex babylonis in quarto anno ioachim filii iosie regis iuda. Preparate scutū & clypeū & procedite ad bellum. Iungite equos: & ascendite equites: state in galeis: polite lanceas: induite vos loricis. Quid igitur? Vidi ipsos pauidos & terga vertentes: fortes eoꝝ cesos. Fugerūt cōciti: nec respexerunt. Terror vndiq;: ait dn̄s. Non fugiet velox: nec saluari se putet fortis. Ad aquilonē iuxta flumen euphratē victi sunt & ruerunt. Quis est iste qui q̄si flumē ascendit: & veluti fluuioꝝ ītumescūt gurgites eius? Egyptus fluminis instar ascendit:

מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל אֹיְבוֹ וּמְבַקֵּשׁ נַפְשׁוֹ׃
הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ Cap. xlv.
הַנָּבִיא אֶל בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה בְּכָתְבוֹ אֶת נָבָא
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל סֵפֶר מִפִּי פֶּה
יִרְמְיָהוּ בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים רָבַע
בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ
בָּרוּךְ׃ אָמַרְתָּ אוֹי נָא לִי כִּי יָסַף
יְהוָה יָגוֹן עַל מַכְאֹבִי יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי יָגָה כָּאַב
וּמְנוּחָה לֹא מָצָאתִי׃ כֹּה תֹאמַר נוּחַ אָמַר
אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר
בָּנִיתִי אֲנִי הֹרֵס וְאֵת אֲשֶׁר נָטַעְתִּי בָּנָה
אֲנִי נֹתֵשׁ וְאֶת כָּל הָאָרֶץ הִיא׃
וְאַתָּה תְּבַקֶּשׁ לְךָ גְדֹלוֹת אַל תְּבַקֵּשׁ בִּקֵּשׁ
כִּי הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל כָּל בָּשָׂר בּוֹא רוּעַ
נְאֻם יְהוָה וְנָתַתִּי לְךָ אֶת נַפְשְׁךָ נָתַן
לְשָׁלָל עַל כָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר קוּם
תֵּלֶךְ שָׁם׃ אֲשֶׁר הָיָה יָלַךְ
דְבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל Cap. xlvj
הַגּוֹיִם׃ לְמִצְרַיִם עַל חֵיל פַּרְעֹה
נְכוֹ מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר הָיָה עַל
נְהַר פְּרָת בְּכַרְכְּמִשׁ אֲשֶׁר הִכָּה נָכָה
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת שָׁנָה
הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ רָבַע
מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה וּגְשׁוּ צָנַן נָגַשׁ
לַמִּלְחָמָה׃ אִסְרוּ הַסּוּסִים וַעֲלוּ לָחַם עָלָה
הַפָּרָשִׁים וְהִתְיַצְּבוּ בְּכוֹבָעִים מִרְקוּ יָצַב כּוֹבַע
הָרְמָחִים לִבְשׁוּ הַסִּרְיֹנוֹת׃ מַדּוּעַ סָרָה מָדַע
רָאִיתִי הֵמָּה חַתִּים נְסֹגִים אָחוֹר רָאָה חָתַת
וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא אָחַר כָּתַת
הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב נְאֻם יְהוָה׃ אַל נוּס פָּנָה
יָנוּס הַקַּל וְאַל יִמָּלֵט הַגִּבּוֹר צָפוֹנָה גּוּר סָבַב
עַל יַד נְהַר פְּרָת כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃ קָלַל מָלַט
מִי זֶה כַּיְאֹר יַעֲלֶה כַּנְּהָרוֹת גָּבַר צָפַן
יִתְגָּעֲשׁוּ מֵימָיו׃ מִצְרַיִם כַּיְאֹר יַעֲלֶה עָלָה גָּעַשׁ

Pritiua.heb. Tex.he. Hiere.xlvj.

וְכַנְּהָרוֹת יִתְגֹּעֲשׁוּ מָיִם וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אָמַר עָלָה
אֲכַסֶּה אֶרֶץ אֹבִידָה עִיר וְיֹשְׁבֵי כָּסָה אָבַד
בָהּ׃ עֲלוּ הַסּוּסִים וְהִתְהוֹלְלוּ הָלַל
הָרֶכֶב וְיֵצְאוּ הַגִּבּוֹרִים כּוּשׁ וּפוּט
תֹּפְשֵׂי מָגֵן וְלוּדִים תֹּפְשֵׂי דֹּרְכֵי
קָשֶׁת׃ וְהַיּוֹם הַהוּא לַאדֹנָי יְהוָה
צְבָאוֹת יוֹם נְקָמָה לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו נָקַם צוּר
וְאָכְלָה חֶרֶב וְשָׂבְעָה וְרָוְתָה מִדָּמָם רָוָה
כִּי זֶבַח לַאדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ
צָפוֹן אֶל נְהַר פְּרָת׃ עֲלִי גִלְעָד וּקְחִי עָלָה לָקַח
צֳרִי בְּתוּלַת בַּת מִצְרָיִם לַשָּׁוְא הִרְבֵּיתִי צָרָה רָבָה
רְפֻאוֹת תְּעָלָה אֵין לָךְ׃ שָׁמְעוּ גוֹיִם עָלָה
קְלוֹנֵךְ וְצִוְחָתֵךְ מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי קָלַל
גִבּוֹר בְּגִבּוֹר כָּשָׁלוּ יַחְדָּיו נָפְלוּ גָּבַר
שְׁנֵיהֶם׃ הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה שָׁנָה
אֶל יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר נָבָא
מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ נָכָה
הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל נָגַד שָׁמַע
וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס אִמְרוּ
הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ כִּי אָכְלָה חֶרֶב יָצַב כּוּן
סְבִיבֶיךָ׃ מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ לֹא סָבַב סָחַף
עָמַד כִּי יְהוָה הֲדָפוֹ׃ הִרְבָּה כּוֹשֵׁל אָבַר רָבָה
גַּם נָפַל אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ כָּשַׁל אָמַר
קוּמָה וְנָשֻׁבָה אֶל עַמֵּנוּ וְאֶל אֶרֶץ שׁוּב
מוֹלַדְתֵּנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה׃ קָרְאוּ יָלַד פָּנָה
שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם שָׁאוֹן
הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד׃ חַי אָנִי נְאֻם שָׁאָה
הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ כִּי עָבַר יָעַד
כְּתָבוֹר בֶּהָרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יָבוֹא׃ בּוֹא
כְּלֵי גוֹלָה עֲשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת כָּלָה גָּלָה
מִצְרָיִם כִּי נֹף לְשַׁמָּה תִהְיֶה עָשָׂה יָשַׁב
וְנִצְּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ עֶגְלָה יְפֵהפִיָּה שָׁמַם הָיָה יָצַת
מִצְרָיִם קֶרֶץ מִצָּפוֹן בָּא בָא׃ גַּם צָפַן בּוֹא
שְׂכִרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק כִּי רָבַק
גַם הֵמָּה הִפְנוּ נָסוּ יַחְדָּיו לֹא פָּנָה נוּס
עָמָדוּ כִּי יוֹם אֵידָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת בּוֹא

Trāsla. B. Hie.

et velut flumina moue
būtur fluctus ei⁹ & dicet.
Ascendēs operiā terrā:
perdā ciuitatē & habita
tores eius . Ascendite
equos & exultate in ꝏ
curribus : & procedant
fortes ethiopie & lybie
tenētes scutum: & lydii
arripientes & iacientes
sagittas. Dies autem ille
domini dei ꝏꝏꝏꝏꝏ
exercituū dies vltionis:
vt sumat vīdictā de inimi
cis suis. Deuorabit gla-
dius & saturabitur: & ine
briabitur sanguine eorū.
Victima em̄ dn̄i exerci
tuū in terra aquilōis iux
ta flumē euphratē. Ascē
de in galaad & tolle resi-
nam virgo filia egypti.
Frustra multiplicas me
dicamina: sanitas nō erit
tibi. Audierūt gentes
ignominiā tuā: & vlulat⁹
tu⁹ repleuit terrā: quia
fortis impegit ī fortē:
ambo pariter cōciderūt.
Verbū qd̄ locut⁹ est dn̄s
ad hieremiā ꝓphetā sup
eo ꝙ vēturus esset nabu-
chodonosor rex babylo
nis & percussurus terrā
egypti. Annūciate egy
pto & auditū facite ī mag
dalo & resonet in mēphis
& in taphnis dicite. ꝏꝏ
Sta & prepara te: quia
deuorabit gladius ꝏꝏꝏ
ea q̄ per circuitū tuū sūt.
Quare cōputruit fortis
tu⁹. Non stetit q̄m dn̄s
subuertit eū. Multipli-
cauit ruentes : ceciditq̄ꝫ
vir ad ꝓximū suū. Et di
cent. Surge: & reuerta-
mur ad populū nr̄m &
ad terrā natiuitatis nr̄e a
facie gladii colūbe. Vo-
cate nomen pharaonis
regis egypti : tumultū
adduxit tempus. Viuo
ego inquit ꝏꝏꝏꝏꝏ
rex dn̄s exercituum no
men eius quoniam ꝏꝏ
sicut thabor in montib⁹:
& sicut carmelus ī mari
veniet. Vasa transmigra
tionis fac tibi habitatrix
filia egypti : qa mēphis
in solitudine erit & dese
retur et ihabitabilis erit.
Vitula elegans atq̄ꝫ for-
mosa egypt⁹: stimulator
ab aqlone vēiet ei. Mer
cenarii q̄ꝫ ei⁹ q versabā-
tur in medio eius q̄si vitu
li saginati versi sunt et fu
gerūt simul nec stare po-
tuerūt: qa dies īterfectiōis
eorū venit sup eos: tp̄us

Trās. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

ꝛ q̄si flumina inundant aqua. aque egypti q̄si
καὶ ὡσεὶ ποταμοὶ κυμαίνουσιν ὕδωρ. ὕδατα αἰγύπτου ὡς
flumen ascendet. ꝛ dixit ascendam ꝛ cooperi-
ποταμὸς ἀναβήσεται. καὶ εἶπεν ἀναβήσομαι καὶ κατακα-
am trā ꝛ disp̄dā ciuitatē ꝛ habitantes in
λύψω τὴν γῆν καὶ ἀπολῶ πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν
ea. ascendite sup equos ꝛ p̄parate cur-
αὐτῇ. ἐπίβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ παρασκευάσατε ἅρμα
r⁹ egredimini pugnatores ethiopū ꝛ libye arma
τα. ἐξέλθετε οἱ μαχηταὶ αἰθιόπων καὶ λίβυας καθωπλισ
ti armis. ꝛ lydi ascendite: itendite arcū. ꝛ dies
μένοι ὅπλοις. καὶ λυδοὶ ἀνάβητε, ἐντείνατε τόξον. καὶ ἡ ἡμέ
illa dn̄o deo exercituū. dies vindicte vt vl-
ρα ἐκείνη τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων. ἡμέρα ἐκδικήσεως τοῦ ἐκδι
ciscat inimicos suos ꝛ deuorabit gladius ꝛ sa-
κῆσαι τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ καταφάγεται ἡ μάχαιρα καὶ ἐμ
turabitur ꝛ inebriabit a sanguine eoꝝ. qꝛ
πλησθήσεται καὶ μεθυσθήσεται ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν. ὅτι
sacrificiū dn̄o exercituū ad trā aqlonis sup flumē euphratē. as
θυσία κυρίῳ σαβαὼθ ἐπὶ γῆν βορρᾶ ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ. ἀνά
cēde galaad: ꝛ tolle resinam virgini filie egypti.
βηθι γαλαάδ, καὶ λάβε ῥητίνην παρθένῳ θυγατρὶ αἰγύπτου.
in vanū mltiplicauit medicamīa tua. vtilitas nō est tibi. audie
εἰς κενὸν ἐπλήθυνεν ἰάματά σου. ὠφέλεια οὐκ ἔστιν σοι. ἤκου
rūt gētes vocē tuā. ꝛ clamore tuo repleta ē trā. qꝛ
σαν ἔθνη φωνήν σου. καὶ τῆς κραυγῆς σου ἐπλήσθη ἡ γῆ. ὅτι
pugnatoꝛ aduers⁹ pugnatorē ifirmat⁹ ē ī idip̄m ceciderūt vtri
μαχητὴς πρὸς μαχητὴν ἠσθένησεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔπεσον ἀμ-
q̄ꝫ. q̄ locut⁹ est dn̄s in manu hieremie p̄phe-
φότεροι. ἃ ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ ἱερεμίου τοῦ προφή-
te vti veniret nabuchodonosor rex babylonis vt
του τοῦ ἐλθεῖν ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος τοῦ
p̄cuteret trā egypti. annunciate in egyptū: ꝛ
κόψαι τὴν γῆν αἰγύπτου. ἀναγγείλατε εἰς αἴγυπτον, καὶ
auditū facite in magdalo: ꝛ ānunciate in
ἀκουστὸν ποιήσατε εἰς μαγδωλόν, καὶ παραγγείλατε εἰς
mēphi: ꝛ in taphnis dicite sta ꝛ p̄para
μεμφίν, καὶ ἐν τάφναις εἴπατε ἐπίστηθι καὶ ἑτοίμασον
qꝛ deuorauit gladius germē tuū: qꝛ fugit
ὅτι κατέφαγεν μάχαιρα τὴν σμίλακά σου, διότι ἔφυγεν
retro vitulus electus tuus. nō expectauit qꝛ dn̄s dis
ὀπίσω ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου. οὐκ ἔμεινεν ὅτι κύριος πα
soluit eum. ꝛ multitudo tua ifirmata ē ꝛ cecidit
ρέλυσεν αὐτόν. καὶ τὸ πλῆθός σου. ἠσθένησεν καὶ ἔπεσεν
ꝛ vnusq̄sq̄ꝫ proximo suo loq̄bant surgam⁹ ꝛ re-
καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐλάλουν ἀναστῶμεν καὶ ἀνα
uertamur ad pp̄lm nr̄m: ꝛ in p̄triam nr̄aꝫ
στρέψωμεν πρὸς λαὸν ἡμῶν, καὶ εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν
a facie gladij greci. vocate no-
ἀπὸ προσώπου μαχαίρας ἑλληνικῆς. καλέσατε τὸ ὄνο-
mē pharaōis nechao regis egypti: tumultū traduxit tē-
μα φαραὼ νεχαὼ βασιλέως αἰγύπτου, σαὼν ἐσβιὲρ μω
p⁹. viuo ego dicit rex dn̄s exercituū. q̄m
ηδ. ζῶ ἐγὼ λέγει ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων. ὅτι
sicut thaboꝛ in mōtib⁹ ꝛ sicut carmelus in ma
ὡς τὸ θαβὼρ ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ὡς ὁ κάρμηλος ἐν τῇ θα-
re veniet. vasa trāsmigr̄tiōis fac tibi habita
λάσσῃ ἥξει. σκεύη ἀποικισμοῦ ποίησον σεαυτῇ κατοι-
trix filia egypti. qꝛ mēphis in solitudinē erit
κοῦσα θυγάτηρ αἰγύπτου. ὅτι μεμφὶς εἰς ἀφανισμὸν ἔσται
ꝛ vocabitur ve eo q̄d nō sint habitan-
καὶ κληθήσεται οὐαὶ παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν κατοικοῦν-
tes in ea. vitula oꝛnata egyptus. euul
τας ἐν αὐτῇ. δάμαλις κεκαλλωπισμένη αἴγυπτος. ἀπο
sio ab aq̄lone venit sup eā. ꝛ mercenarij eius
σπασμα ἀπὸ βορρᾶ ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς
in ea q̄si vituli saginati nutriti in ea. qꝛ ꝛ ip
ἐν αὐτῇ ὡς μόσχοι σιτευτοὶ τρεφόμενοι ἐν αὐτῇ. διότι καὶ αὐ
si auersi sunt ꝛ fugerūt vnanimiter: nō steterūt.
τοὶ ἀπεστράφησαν καὶ ἔφυγον ὁμοθυμαδόν, οὐκ ἔστησαν.
qꝛ dies p̄ditionis venit sup eos ꝛ tēpus
ὅτι ἡμέρα ἀπωλείας ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ καιρὸς ꝏꝏ

vindicte eoꝝ. vox eius q̄ſi ſerpentis ſibilātis:
ἐκδικήσεως αὐτῶν. φωνὴ αὐτῆς ὡς ὄφεως συρίζοντος,
q2 in arena ābulabūt. in ſecurib9 venient ꝯ eam q̄ſi ce
ὅτι ἐν ἄμμῳ πορεύσονται. ἐν ἀξίναις ἥξουσιν ἐπ' αὐτὴν ὡς κό
dentes ligna: excidite ſaltū eius dicit do=
πτοντες ξύλα. ἐκκόψατε τὸν δρυμὸν αὐτῆς λέγει κύ=
min9 de9: q2 nō ſupputabit: q2 mltiplicabit ſup locuſtaꝫ
ριος ὁ θεός, ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῇ, ὅτι πληθυνεῖ ὑπὲρ ἀκρίδα
ꝛ nō eſt eis nūerus. ꝯfuſa eſt filia egy=
καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀριθμός. κατῃσχύνθη θυγάτηρ αἰγύ=
pti tradita eſt in manus ppl'i ab aqlone: dicit do=
πτου παρεδόθη εἰς χεῖρας λαοῦ ἀπὸ βορρᾶ, λέγει κύ
min9 exercituū de9 iſrael. ecce ego vlciſcor
ριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ τὸν
ammō filiū eius ſup egyptū: ꝛ ſup deos e=
ἀμμὼν υἱὸν αὐτῆς ἐπὶ αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐ
ius: ꝛ ſup reges ei9: ꝛ ſup pharaonē ꝛ
τῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ φαραὼ καὶ
ſup cōfiſos in eo. ꝛ dabo eos in
ἐπὶ τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐτῷ. καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς
manū q̄rentiū aīam eoꝝ: ꝛ in manuꝫ
χεῖρα τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα
nabuchodonoſor regis babylonis: ꝛ in manuꝫ
ναβουχοδονόσορ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ εἰς χεῖρα
ſuoꝝ eius. ꝛ poſt hec habitabitur
τῶν δούλων αὐτοῦ. καὶ μετὰ ταῦτα κατοικηθήσεται,
ſicut in diebus priſtinis: ait dn̄s: tu
ὥσπερ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς ἀρχαίαις, λέγει κύριος, σὺ
b. āt ne timueris ſerue meus iacob neq̄ paueas iſrael:
δὲ μὴ φοβηθῇς δοῦλός μου ἰακὼβ μηδὲ πτοηθῇς ἰσραήλ,
q2 ecce ſaluo te de longe: ꝛ ſemen tuū de
ὅτι ἰδοὺ σώζω σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ τῆς
captiuitate eoꝝ. ꝛ reuertet iacob ꝛ requie=
αἰχμαλωσίας αὐτῶν. καὶ ἀναστρέψει ἰακὼβ καὶ ἡσυχά
ſcet ꝛ dormiet ꝛ nō erit q̄ pturbet eū. ꝛ
σει καὶ ὑπνώσει καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρενοχλῶν αὐτόν. καὶ
tu ne timeas ſerue me9 iacob dicit dn̄s: q2 te=
σὺ μὴ φοβηθῇς παῖς μου ἰακὼβ λέγει κύριος, ὅτι μετὰ
cum ſum ego. q2 faciā ꝯſumationē in oī gēte
σοῦ εἰμὶ ἐγώ. ὅτι ποιήσω συντέλειαν ἐν παντὶ ἔθνει
in q̄s expuli te illuc: te āt non faciam deficere.
εἰς οὓς ἐξῶσά σε ἐκεῖ, σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω ἐκλείπειν.
ꝛ caſtigabo te in iudiciū ꝛ inocētē faciēs nō inocētē faciā te.
καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίμα καὶ ἀθῷον οὐκ ἀθῳώσω σε.

7 Et factū eſt v̄bū dn̄i ad hieremiā pphetā
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφήτην
ſup philiſtiim: anteq̄ pcuteret pharao gazan.
ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, πρὸ τοῦ πατάξαι φαραὼ τὴν γάζαν.
hec dicit dn̄s: ecce aque aſcendūt ab aqlone: ꝛ
τάδε λέγει κς', ἰδοὺ ὕδατα ἀναβαίνει ἀπὸ βορρᾶ, καὶ
erūt in torrentem inundantem. ꝛ inundabit trā ꝛ
ἔσται εἰς χειμάρρουν κατακλύζοντα. καὶ κατακλύσει γῆν καὶ
plenitudinē ei9 vrbem ꝛ hītantes ī ea: ꝛ
τὸ πλήρωμα αὐτῆς πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, καὶ
clamabunt hoīes ꝛ vlulabūt omnes habi=
κεκράξονται οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀλαλάξουσιν ἅπαντες οἱ κατοι
tantes trā a voce impet9 eius: ab armis
κοῦντες τὴν γῆν ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὅπλων
multis eoꝝ: ꝛ a ꝯmotiōe curruū ei9 ſo
τῶν πολλῶν αὐτῶν, καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ ἤ
nitu rotaꝝ ei9. nō reuerſi ſunt pſes ſup filios eoꝝ.
χου τροχῶν αὐτοῦ. οὐκ ἐπέστρεψαν πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν.
a diſſolutiōe manuū ſuaꝝ in die ventura
ἀπὸ ἐκλύσεως χειρῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐρχομένῃ τοῦ
vt pdat oēs philiſtiim. ꝛ deſolabo ty=
ἀπολέσαι πάντας τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἀφανιῶ τὴν τύ
rū ꝛ ſidonē ꝛ oēs reliquos auxilij
ρον καὶ σιδῶνα καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους τῆς βοηθεί
eoꝝ: q2 exterminauit dn̄s philiſtiim reliquos
ας αὐτῶν, ὅτι ἐξωλόθρευσεν κς' τοὺς ἀλλοφύλους τοὺς καταλοί
iſulaꝝ cappadocie. venit caluicium ſup gazā.
πους τῶν νήσων τῆς καππαδοκίας. ἥκει φαλάκρωμα ἐπὶ γάζαν

---

viſitatiōis eorū. Vox ei9
quaſi eris ſonabit: q̄m
cum exercitu pperabūt
& cū ſecurib9 veniēt ei:
quaſi cedētes ligna ſuc
ciderunt ſaltum eius: ait
dn̄s q ſupputari nō pōt.
Multiplicati ſunt ſup lo
cuſtas: & non eſt eis nu
merus. Confuſa eſt filia
egypti: & tradita in ma=
nu ppl'i aquilonis: dicit
dominus exercituum
deus iſrael. Ecce ego
viſitabo ſuper tumul=
tum alexandrie & ſuper
egyptum & ſuper deos
eius: & ſuper reges eius:
et ſup pharaonē: & ſup
omnes qui cōfidūt in eo.
Et dabo eos in manus
q̄rentiū aīam eoꝝ: & in
man9 nabuchodonoſor
regis babylonis: & in
man9 ſuorū eius. Et poſt
hec hītabitur ſicut dieb9
priſtinis: ait dn̄s. Et tu
ne timeas ſerue me9 ia=
cob & ne paueas iſrael.
Quia ecce ego saluū te
faciā de longinquo & ſe
men tuū de terra captiui
tatis ſue. Et reuertetur
iacob & reqeſcet & pſpe
rabitur: & nō erit q exter
reat eū. Et tu noli timere
ſerue me9 iacob ait dn̄s:
qa tecū ego ſum: quia
ego conſumam cunctas
gentes ad quas eieci te.
Te vero nō cōſumam:
ſed caſtigabo te in iudi=
cio: nec quaſi innocenti
parcam tibi. 47.

Quod factum eſt ver
bum domini ad
hieremian prophetam
cōtra paleſtinos: anteq̄
percuteret pharao ga=
zam. Hec dicit
dn̄s. Ecce aque deſcen
dent ab aquilōe: & erūt
quaſi torrēs inūdans: &
operiēt terrā & plenitu=
dinē eius: vrbē & habita
tores ei9. Clamabūt ho
mines & vlulabunt oēs
habitatores terre a ſtre
pitu pōpe armorū & bel
latorū eius a cōmotione
q̄drigaꝝ eius: & multitu
dine rotaꝝ illi9. Non reſ
pexerūt pr̄es filios manī
bus diſſolutis: p aduētu
diei in quo vaſtabūtur
oēs philiſtiim: & diſſipa
bitur tyrus & ſidon cum
oīb9 reliqs auxiliis ſuis.
Depopulatus eſt enim
dn̄s paleſtinos: reliqas
iſule cappadocie. Venit
caluitium ſuper gazam:

פקדתם׃ קולה כנחש ילך כי
בחיל ילכו ובקרדמות באו לה
כחטבי עצים׃ כרתו יערה נאם
חקר רבה — יהוה כי לא יחקר כי רבו מארבה
רבה ספר — ואין להם מספר׃ הבישה בת
בוש — מצרים נתנה ביד עם צפון׃ אמר
צפן — יהוה צבאות אלהי ישראל הנני
פוקד אל אמון מנא ועל פרעה ועל
מצרים ועל אלהיה ועל מלכיה
ועל פרעה ועל הבטחים בו׃
נתן בקש — ונתתים ביד מבקשי נפשם וביד
נבוכדראצר מלך בבל וביד עבדיו
שכן יום — ואחרי כן תשכן כימי קדם נאם
ירא — יהוה׃ ואתה אל תירא עבדי יעקב
ישע — ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך
רחק שבה — מרחוק ואת זרעך מארץ שבים
שוב — ושב יעקוב ושקט ושאנן ואין
חרד — מחריד׃ אתה אל תירא עבדי יעקב
עשה — נאם יהוה כי אתך אני כי אעשה
דחה — כלה בכל הגוים אשר הדחתיך
שמה ואתך לא אעשה כלה
שפט נקה — ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקך׃

Ca.xlvij.
אשר היה דבר יהוה אל
נבא — ירמיהו הנביא אל פלשתים בטרם
נכה — יכה פרעה את עזה׃ כה אמר
עלה צפן — יהוה הנה מים עלים מצפון והיו
היה שטף — לנחל שוטף וישטפו ארץ ומלואה
ילל — עיר וישבי בה וזעקו האדם והילל
כל ישבי הארץ׃ מקול שעטת
אבר המן — פרסות אביריו מרעש לרכבו המון
גלל פנה — גלגליו לא הפנו אבות אל בנים
רפה בוא — מרפיון ידים׃ על היום הבא
שדד כרת — לשדוד את כל פלשתים להכרית
שרד — לצור ולצידון כל שריד עזר כי
שדד יהוה את פלשתים שארית
בוא — אי כפתור׃ באה קרחה אל עזה

נִדְמְתָה אַשְׁקְלוֹן שְׁאֵרִית עִמְקָם עַד   דָּמָה
מָתַי תִּתְגּוֹדָדִי׃ הוֹי חֶרֶב לַיהוָה עַד   גָּדַד
אָנָה לֹא תִשְׁקֹטִי הֵאָסְפִי אֶל   שָׁקַט אָסַף
תַּעְרֵךְ הֵרָגְעִי וָדֹמִּי׃ אֵיךְ תִּשְׁקֹטִי   רָגַע דָּמַם
וַיהוָה צִוָּה לָהּ אֶל אַשְׁקְלוֹן וְאֶל
חוֹף הַיָּם שָׁם יְעָדָהּ׃

Ca. xlviij
לְמוֹאָב כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹי אֶל
נְבוֹ כִּי שֻׁדָּדָה הֹבִישָׁה נִלְכְּדָה   בּוֹשׁ לָכַד
קִרְיָתָיִם הֹבִישָׁה הַמִּשְׂגָּב וָחָתָּה׃   שָׂגַב חָתַת
אֵין עוֹד תְּהִלַּת מוֹאָב בְּחֶשְׁבּוֹן   הָלַל
חָשְׁבוּ עָלֶיהָ רָעָה לְכוּ וְנַכְרִיתֶנָּה   רוּעַ כָּרַת
מִגּוֹי גַּם מַדְמֵן תִּדֹּמִּי אַחֲרַיִךְ תֵּלֵךְ   דָּמַן דָּמַם
חָרֶב׃ קוֹל צְעָקָה מֵחֹרוֹנָיִם שֹׁד   יָלַךְ שָׁדַד
וָשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ נִשְׁבְּרָה מוֹאָב הִשְׁמִיעוּ   גָּדַל שָׁבַר
זְעָקָה צְעוּרֶיהָ׃ כִּי מַעֲלֵה הַלּוּחִית   שָׁמַע צָעַר
בִּבְכִי יַעֲלֶה בֶּכִי כִּי בְּמוֹרַד חוֹרֹנַיִם   עָלָה בָּכָה
צָרֵי צַעֲקַת שֶׁבֶר שָׁמֵעוּ׃ נֻסוּ   עָלָה יָרַד
מַלְּטוּ נַפְשְׁכֶם וְתִהְיֶינָה כַּעֲרוֹעֵר   צוּר נוּס
הָיָה
בַּמִּדְבָּר׃ כִּי יַעַן בִּטְחֵךְ בְּמַעֲשַׂיִךְ   דָּבַר עָשָׂה
וּבְאוֹצְרוֹתַיִךְ גַּם אַתְּ תִּלָּכֵדִי וְיָצָא   לָכַד
כְּמוֹשׁ בַּגּוֹלָה כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחְדָּו׃   גָּלָה שׂוּר
וְיָבֹא שֹׁדֵד אֶל כָּל עִיר וְעִיר לֹא   בּוֹא
תִמָּלֵט וְאָבַד הָעֵמֶק וְנִשְׁמַד הַמִּישֹׁר   מָלַט שָׁמַד
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה׃ תְּנוּ צִיץ לְמוֹאָב כִּי   יָשַׁר נָתַן
נָצֹא תֵּצֵא וְעָרֶיהָ לְשַׁמָּה תִהְיֶינָה   נָצָה עִיר
מֵאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן׃ אָרוּר עֹשֶׂה מְלֶאכֶת   שָׁמַם הָיָה
יְהוָה רְמִיָּה וְאָרוּר מֹנֵעַ חַרְבּוֹ מִדָּם׃   יָשַׁב אָרַר
שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְשֹׁקֵט הוּא   לָאַךְ רָמָה
נָעַר
אֶל שְׁמָרָיו וְלֹא הוּרַק מִכְּלִי אֶל כֶּלִי   רִיק כָּלָה
וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ עַל כֵּן עָמַד טַעְמוֹ   גָּלָה
בּוֹ וְרֵיחוֹ לֹא נָמָר׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים   מָרַר יוֹם
בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי לוֹ צֹעִים   בּוֹא צָעָה
וְצֵעֻהוּ וְכֵלָיו יָרִיקוּ וְנִבְלֵיהֶם יְנַפֵּצוּ׃
וּבֹשׁ מוֹאָב מִכְּמוֹשׁ כַּאֲשֶׁר בֹּשׁוּ   בּוֹשׁ
בֵּית יִשְׂרָאֵל מִבֵּית אֵל מִבְטֶחָם׃   בָּטַח

conticuit ascalon: & reliquie vallis earum. Vsq quo concideris? O mucro domini vsquequo non requiesces? Ingredere in vaginã tuam refrigerare & sile. Quõ quiescet cũ dñs p̃cepit ei: aduersus ascalon & aduersum maritimas eiꝰ regiones: ibiq̃ cõdixerit illi. 48.

AD moab. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ve super nabo quoniã vastata est & confusa. Capta est cariathaim: confusa est fortis & tremuit. Non est vltra exultatio in moab: contra esebon cogitauerunt malũ. Venite & disperdamus eam de gente. Ergo silens cõticesces sequeturq̃ te gladius. Vox clamoris de oronaim vastitas & cõtritio magna. Contrita ẽ moab: annũciate clamorẽ paruulis eius. Per ascensum enim luith plorãs ascendet in fletu qm̃ in descẽsu oronaim hostes vlulatũ cõtritiõis audiert. Fugite saluate aĩas vr̃as: & eritis q̃si mirice in deserto. Pro eo enim q̃ habuisti fiduciã ĩ munitionibus tuis & in thesauris tuis: tu q̃q̃ capieris. Et ibit chamos in transmigrationẽ: sacerdotes eiꝰ & principes eiꝰ simul. Et veniet p̃do ad oẽm vrbẽ: & vrbs nulla saluabitur. Et peribũt valles: & dissipabũtur cãpestria qm̃ dixit dñs. Date florẽ moab qa flores egredietur: & ciuitates eiꝰ deserte erũt & inhĩtabiles. Maledictꝰ q facit opus dñi fraudulẽter: & maledictus qui p̃hibet gladiũ suũ a sãguie. Fertilis fuit moab ab adolescẽtia sua: & reqeuit in fecibꝰ suis. Nec trãsfusus est de vase in vas: & in transmigrationẽ nõ abiit. Idcirco p̃mansit gustus eiꝰ in eo & odor eiꝰ nõ ẽ ĩmutatꝰ. Propterea ecce dies veniũt dicit dñs & mittã eis ordlatores & stratores lagũcularũ & sternẽt eũ & vasa eiꝰ exhauriẽt & lagũculas eoꝝ collidẽt. Et cõfũdetur moab a chamos sicut cõfusa ẽ domus isrl' a bethel in q̃ hẽbat fiduciã.

p̃plecta est ascalon ⁊ reliqui vallis eaꝝ: vsq̃ q̃
ἀπερρίφη ἀσκαλὼν καὶ οἱ κατάλοιποι ἐμακείμ, ἕως τί-
incides gladius dñi: vsq̃ quo nõ q̃esces:
νος κόψεις μάχαιρα τοῦ κυρίου; ἕως τίνος οὐκ ἡσυχά-
restituere in vaginã tuã. quiesce
σεις ἀποκατάστηθι εἰς τὸν κουλεόν σου. ἀνάπαυσαι
⁊ tolle te: quõ q̃escet: ⁊ dñs p̃cepit
καὶ ἐπάρθητι; πῶς ἡσυχάσει, καὶ κύριος ἐνετείλατο
ei aduersũ ascalonẽ ⁊ aduersũ maritimas
αὐτῇ ἐπὶ τὴν ἀσκαλῶνα καὶ ἐπὶ τὰς παραθαλασσίους
aduersũ reliquas vt insurgat.
ἐπὶ τὰς καταλοίπους ἐπεγερθῆναι. C.48.
Moab sic dixit dñs exercituũ deꝰ
Τῇ μωὰβ οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς
israel: ve sup̃ nabo qm̃ periit: capta ẽ cariathaim
ἰσραήλ, οὐαὶ ἐπὶ ναβὼ ὅτι ὤλετο, ἐλήφθη καριαθαΐμ
ꝯfusa ẽ fortitudo victa ẽ nõ est vltra exultatio mo
ᾐσχύνθη τὸ κραταίωμα ἡττήθη οὐκ ἔστιν ἔτι γαυρίαμα μω-
ab in esebon: cogitauerũt sup̃ eam mala. venite ⁊
ὰβ ἐν ἐσεβών, ἐλογίσαντο ἐπ' αὐτὴν κακά. δεῦτε καὶ
excidamus eam de gente: ⁊ q̃etem q̃escet.
ἐκκόψωμεν αὐτὴν ἀπὸ ἔθνους, καὶ παῦσιν παύσεται.
post te ibit gladius: q: vox clamanti
ὄπισθέν σου βαδιεῖται μάχαιρα, ὅτι φωνὴ κεκραγό-
um de oromaĩ vastitas ⁊ cõtritio magna cõtritio
των ἐξ ὀρωναΐμ ὄλεθρος καὶ σύντριμμα μέγα συνετρίβη
moab annunciate ad p̃uulos q: repleta ẽ aluth in
μωάβ ἀναγγείλατε εἰς ζόγορα ὅτι ἐπλήσθη ἀλοὺθ ἐν
fletu. ascendet plorãs in via oromaim clamorẽ
κλαυθμῷ. ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὁδῷ ὀρωναΐμ κραυγὴν
cõtritionis audiui: fugite ⁊ saluate animas vr̃as ⁊ eritis q̃si asinꝰ agrestis ĩ deserto, qm̃
συντρίμματος ἤκουσα, φεύγετε καὶ σώσατε τὰς ψυ-
χὰς ὑμῶν καὶ ἔσεσθε ὥσπερ ὄνος ἄγριος ἐν ἐρήμῳ. ἐπει- 8.
ꝯfidisti in munitionibꝰ tuis ⁊ in thesauris tuis ⁊ tu capieris. ⁊ egredietur chamos in
δὴ ἐπεποίθεις ἐν ὀχυρώμασίν σου καὶ ἐν τοῖς θησαυ-
ροῖς σου καὶ σὺ ληφθήσῃ. καὶ ἐξελεύσεται χαμὼς ἐν
trãsmigrõe sacerdotes eius ⁊ p̃ncipes eius simul ⁊
ἀποικίᾳ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα καὶ
veniet vastitas sup̃ oẽm ciuitatẽ. ⁊ ciuitas non saluabit. ⁊ peribit vallis ⁊ deuastabitur cãpestris sic̃ dixit dñs. date signa moab: q:
ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ πᾶσαν πόλιν. καὶ πόλις οὐ μὴ σω-
θῇ. καὶ ἀπολεῖται ὁ αὐλὼν καὶ ἐξολοθρευθήσεται ἡ πε-
δινὴ καθὼς εἶπεν κύριος. δότε σημεῖα τῇ μωάβ, ὅτι
plaga succendet ⁊ oẽs ciuitates eiꝰ in inuiũ erũt eo q̃d nõ sit hitans in ea. maledictus q̃ facit opus dñi negligẽt: ⁊ maledictus q̃ aufert gladium suũ a sanguine. quieuit moab a puero: ⁊ cõfisus ẽ in gloria sua. nõ infudit de vase in vas: ⁊ in trãsmigrõne nõ abierũt. iccirco stetit gustꝰ eius in eo ⁊ odor eius nõ defecit: p̃pterea ecce dies veniũt dicit dñs. ⁊ mittam ei stratores ⁊ sternunt eum ⁊ vasa eiꝰ cõminuunt ⁊ cornua eius cõterent. ⁊ cõfundetur moab a chamos sicut cõfusa est domus israel a bethel spe eoꝝ cõfisi in se ipsis.
ἁφὴ ἀναφθήσεται καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἄβα-
τον ἔσονται παρὰ τὸ μὴ εἶναι οἰκοῦντα ἐν αὐτῇ. ἐπικα-
τάρατος ὁ ποιῶν τὸ ἔργον κυρίου ἀμελῶς, καὶ ἐπικατά-
ρατος ὁ ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ ἀφ' αἵματος. ἀνεπαύ-
σατο μωὰβ ἐκ παιδαρίου, καὶ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ δό-
ξῃ αὐτοῦ. οὐκ ἐνέχεεν ἐξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον, καὶ εἰς ἀποι-
κισμὸν οὐκ ᾤχοντο. διὰ τοῦτο ἔστη γεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐ-
τῷ καὶ ὀσμὴ αὐτοῦ οὐκ ἐξέλιπεν, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέ-
ραι ἔρχονται φησὶν κύριος. καὶ ἀποστελῶ αὐτῷ κλί-
νοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτὸν καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ λεπτυνοῦσιν
καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ συντρίψουσιν. καὶ καταισχυνθήσε-
ται μωὰβ ἀπὸ χαμὼς ὥσπερ κατῃσχύνθη ὁ οἶκος ἰσραὴλ
ἀπὸ βεθὴλ ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐφ' ἑαυτοῖς.

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

quō dicetis fortes ſum⁹: ⁊ homo potēs in pre
πῶς ἐρεῖτε ἰσχυροί ἐσμεν, καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων εἰς πό
liū? periit moab ciuitas eius: ⁊ electi iuuenes
λεμον; ὤλετο μωὰβ πόλις αὐτοῦ, καὶ ἐκλεκτοὶ νεανίσκοι
eius deſcenderūt in occiſionē ait rex: domi
αὐτοῦ κατέβησαν εἰς σφαγὴν λέγει βασιλεύς, κύρι
n⁹ exercituū nomē ei: ꝓpe dies moab vt ve
ος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ, ἐγγὺς ἡ ἡμέρα μωὰβ ἐλ
niat ⁊ malitia eius velox valde. mouete eū
θεῖν καὶ πονηρία αὐτοῦ ταχεῖα σφόδρα. κινήσατε αὐτὸν
oēs in circuitu eius vniuerſi q̄ ſcitis nomē eius.
πάντες κυκλόθεν αὐτοῦ πάντες εἰδότες ὄνομα αὐτοῦ.
dicite quō ꝯfracta ē virga glioſa baculus ma
εἴπατε πῶς συνετρίβη βακτηρία εὐκλεὴς ῥάβδος με
gnificētie. deſcende de glia ⁊ ſede i humi
γαλειώματος. κατάβηθι ἀπὸ δόξης καὶ κάθισον ἐν ὑγρα
ditate ſedens filia debon: q̄z periit moab aſcē-
σίᾳ καθημένη θυγάτηρ δεβῶν, ὅτι ὤλετο μωὰβ ἀνέ-
dit in te deuaſtans munitionē tuā. in via ſta ⁊
βη εἰς σὲ λυμαινόμενος ὀχύρωμά σου. ἐφ᾽ ὁδοῦ στῆθι καὶ
ꝓſpice ſedens in aroer ⁊ interroga fugientē ⁊ ſal-
ἔπιδε καθημένη ἐν ἀροὴρ καὶ ἐρώτησον φεύγοντα καὶ ἀνα
uatum. ⁊ dic qd factū ē ꝯfuſus eſt moab: qm̄
σωζόμενον. καὶ εἶπον τί ἐγένετο κατῃσχύνθη μωὰβ, ὅτι
cōtritus ē. vlula ⁊ clama ānūcia in arnō.
συνετρίβη. ὀλόλυξαι καὶ κέκραξον ἀνάγγειλον ἐν ἀρνῶν.
q̄z periit moab ⁊ iudiciū venit ad t̄rā cāpeſtrē
ὅτι ὤλετο μωὰβ καὶ κρίσις ἔρχεται εἰς τὴν γῆν τοῦ μισὼρ
ſup chelon: ⁊ ſup iaſſa: ⁊ ſup mophath: ⁊ ſup
ἐπὶ χαιλῶν, καὶ ἐπὶ ἰασσά, καὶ ἐπὶ μωφάθ, καὶ ἐπὶ
dibon: ⁊ ſup nabo: ⁊ ſup domū deblathaī: ⁊
δεβῶν, καὶ ἐπὶ ναβαῦ, καὶ ἐπὶ οἶκον δεβλαθαΐμ, καὶ
ſup cariathaim: ⁊ ſup domū gamol ⁊ ſup domū maon: ⁊
ἐπὶ καριαθαΐμ, καὶ ἐπὶ οἶκον γαμὼλ καὶ ἐπὶ οἶκον μαών, καὶ
ſup carioth: ⁊ ſup boſor: ⁊ ſup oēs ciuitates mo-
ἐπὶ καριώθ, καὶ ἐπὶ βοσόρ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις μω
ab q̄ longe ⁊ q̄ ꝓpe. fractū eſt cornu moab
ὰβ τὰς πόρρω καὶ τὰς ἐγγύς. κατεάχθη κέρας μωὰβ
⁊ brachiū eius cōtritū eſt: dicit dn̄s. iebri-
καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ συνετρίβη, λέγει κύριος. μεθύ
ate eum qm̄ ꝯ dn̄m magnificat⁹ ē. ⁊ applau-
σατε αὐτὸν ὅτι ἐπὶ κύριον ἐμεγαλύνθη. καὶ ἐπικροτή-
det moab in manu ſua: ⁊ erit in riſum ⁊ ipſe
σει μωὰβ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ αὐτὸς
⁊ nobis in deriſum fuit tibi iſrael: ſi in furtis
καὶ ἡμῖν εἰς γελοιασμὸν ἦν σοι ἰσραήλ. εἰ ἐν κλοπαῖς
tuis inuēti ſūt q̄z debellaſti eū. reliq̄runt
σου εὑρέθησαν ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν. κατέλιπον τὰς
ciuitates ⁊ hitauerūt in petris habitantes mo
πόλεις καὶ ᾤκησαν ἐν πέτραις οἱ κατοικοῦντες μω
ab. facti ſunt q̄ſi columbe nidificātes in petris
ὰβ. ἐγενήθησαν ὡς περιστεραὶ νοσσεύουσαι ἐν πέτραις
ore fouee. audiui ſupbiā moab ſupbiit val
στόματι βοθύνου. ἤκουσα ὕβριν μωὰβ ὕβρισεν λί-
de: ⁊ ſupbiā eius ⁊ arrogantiā eius: ⁊
αν, καὶ ὕβριν αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ
exaltatū ē cor eius. ego aūt cognoui dicit dn̄s
ὑψώθη καρδία αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔγνων λέγει κύριος
opa eius: nōne ſufficiēs eius nō ſic
ἔργα αὐτοῦ, οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ οὐχ οὕτως
fecit? ꝓpterea ſup moab vlulate vndi
ἐποίησεν; διὰ τοῦτο ἐπὶ μωὰβ ὀλολύξατε πάντο-
q̄ȝ. clamate ad viros muri fictilis ſiccitatis. q̄ſi
θεν. βοήσατε ἐπ᾽ ἄνδρας κεὶρ ἀρὰς αὐχμοῦ. ὡς
planctum iazer plorabo tibi vinea ſabama
κλαυθμὸν ἰαζὴρ ἀποκλαύσομαί σοι ἄμπελος σαβαμά

Trāſla.B.Hie.

Quomodo dicitis: fortes ſumus & viri robuſti ad p̄liandū? Vaſtata ē moab & ciuitates illi⁹ aſcenderūt: & electi iuuenes ei⁹ deſcenderūt in occiſionem: ait rex dn̄s exercituū nomē ei⁹. Prope eſt interit⁹ moab vt veniat & malum eius velociter accurret nimis. Cōſolamini eū oēs qui eſtis in circuitu ei⁹: & vniuerſi q̄ ſcitis nomen eius dicite. Quō cōfracta eſt virga fortis: bacul⁹ glorioſus? Deſcēde de gloria & ſede in ſiti hītatio filie dibō: qm̄ vaſtator moab aſcēdet ad te: diſſipabit munitiones tuas. In via ſta & proſpice hītatio aroer. Interroga fugientē & ei q̄ euaſit dic: quid accidit? Confuſus eſt moab: quoniam victus eſt. Vlulate & clamate: annūciate i arnō: quoniā vaſtata eſt moab. Et iudicium venit ad terram campeſtrem ſuper elon & ſuper iaſa & ſuper mephat. & ſuper dibon & ſuper nabo et ſuper domum deblathaim. & ſup cariathaim & ſup bethgamul & ſuper bethmaon. & ſuper carioth & ſuper boſra: et ſuper om̄es ciuitates terre moab que longe & prope ſunt. Abſciſſuȝ eſt cornu moab: & brachiū ei⁹ cōtritū eſt ait dn̄s. Inebriate eū: quoniā contra dominū erectus ē. Et allidet manū moab in vomitu ſuo & erit in deriſū etiā ip̄e. Fuit enī in deriſum tibi iſrael: quaſi inter fures repiſſes eū. Propter verba ergo tua q̄ aduerſum illū locut⁹ es: captiu⁹ duceris. Relinq̄te ciuitates & habitate in petra habitatores moab: & eſtote quaſi colūba nidificās in ſūmo ore foraminis. Audiuim⁹ ſupbiā moab: ſupbus ē valde. Sublimitatē ei⁹ & arrogātiā & ſupbiā & altitudinē cordis ei⁹ ego ſcio: ait dn̄s. Iactātiā ei⁹ eo ꝙ nō ſit iuxta eā virt⁹ eius nec iuxta qd̄ poterat conata ſit facere. Ideo ſup moab eiulabo & ad moab vniuerſā clamabo: ad viros muri fictilis lamētantes. De plāctu iazer plorabo tibi vinea ſabama.

Tex.he.hiere.xlviij.

איך תאמרו גבורים אנחנו ואנשי
חיל למלחמה: שדד מואב ועריה
עלה ומבחר בחוריו ירדו לטבח
נאם המלך יהוה צבאות שמו:
קרוב איד מואב לבוא ורעתו
מהרה מאד: נדו לו כל סביביו וכל
ידעי שמו אמרו איכה נשבר
מטה עז מקל תפארה: רדי מכבוד
ושבי בצמא ישבת בת דיבון
כי שדד מואב עלה בך שחת
מבצריך: אל דרך עמדי וצפי
יושבת ערוער שאלי נס ונמלטה
אמרי מה נהיתה: הביש מואב כי
חתה הילילו וזעקו הגידו בארנון
כי שדד מואב: ומשפט בא אל
ארץ המישור אל חלון ואל יהצה
ועל מופעת: ועל דיבון ועל נבו
ועל בית דבלתים: ועל קריתים
ועל בית גמול ועל בית מעון: ועל
קריות ועל בצרה ועל כל ערי
ארץ מואב הרחקות והקרבות:
נגדעה קרן מואב וזרעו נשברה
נאם יהוה: השכירהו כי על יהוה
הגדיל וספק מואב בקיאו והיה
לשחק גם הוא: ואם לוא השחק
היה לך ישראל אם בגנבים
נמצאה כי מדי דבריך בו תתנודד:
עזבו ערים ושכנו בסלע ישבי
מואב והיו כיונה תקנן בעברי פי
פחת: שמענו גאון מואב גאה מאד
גבהו וגאונו וגאותו ורם לבו: אני
ידעתי נאם יהוה עברתו ולא כן
בדיו לא כן עשו: על כן על
מואב איליל ולמואב כלה אזעק
אל אנשי קיר חרש יהגה: מבכי
יעזר אבכה לך הגפן שבמה

Priitiua.heb.

אמר גבר
לחם עיר
בחר בחר
קרב רוע
נוד סבב
שבר
נטה עזז
פאר ירד
כבד ישב
בצר צפה
נוס מלט
היה בוש
חתת ילל
נגד שפט
בוא
ישר
עיר
גדע שבר
שכר
גדל קאה
מצא נוד
עיר
היה קנן
פה נאה
רום
כון
בדד עשה
ילל זעק
הגה בכה

נְטִישׁוֹתַיִךְ עָבְרוּ יָם עַד יָם יַעְזֵר | נטשׁ
נָגָעוּ עַל קֵיצֵךְ וְעַל בְּצִירֵךְ שֹׁדֵד | קוץ בצר
נָפָל׃ וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה וָגִיל מִכַּרְמֶל | אסף
וּמֵאֶרֶץ מוֹאָב וְיַיִן מִיקָבִים הִשְׁבַּתִּי | שׁבת
לֹא יִדְרֹךְ הֵידָד הֵידָד לֹא הֵידָד׃ | דרך
מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן עַד אֶלְעָלֵה עַד יַהַץ
נָתְנוּ קוֹלָם מִצֹּעַר עַד חֹרֹנַיִם עֶגְלַת
שְׁלִשִׁיָּה כִּי גַּם מֵי נִמְרִים לִמְשַׁמּוֹת | שׁמם
יִהְיוּ׃ וְהִשְׁבַּתִּי לְמוֹאָב נְאֻם יְהוָה | היה
מַעֲלֶה בָמָה וּמַקְטִיר לֵאלֹהָיו׃ עַל כֵּן | עלה קטר
לִבִּי לְמוֹאָב כַּחֲלִלִים יֶהֱמֶה וְלִבִּי | המה
אֶל אַנְשֵׁי קִיר חֶרֶשׂ כַּחֲלִילִים
יֶהֱמֶה עַל כֵּן יִתְרַת עָשָׂה אָבָדוּ׃ כִּי
כָל רֹאשׁ קָרְחָה וְכָל זָקָן גְּרֻעָה
עַל כָּל יָדַיִם גְּדֻדֹת וְעַל מָתְנַיִם | גדד
שָׂק׃ עַל כָּל גַּגּוֹת מוֹאָב וּבִרְחֹבֹתֶיהָ
כֻּלֹּה מִסְפֵּד כִּי שָׁבַרְתִּי אֶת מוֹאָב | ספד
כִּכְלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ נְאֻם יְהוָה׃ אֵיךְ | כלה
חַתָּה הֵילִילוּ אֵיךְ הִפְנָה עֹרֶף מוֹאָב | חתת ילל
בּוֹשׁ וְהָיָה מוֹאָב לִשְׂחֹק וְלִמְחִתָּה | פנה שׂחק
לְכָל סְבִיבָיו׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה | חתת
כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפָרַשׂ כְּנָפָיו אֶל מוֹאָב׃ | סבב
נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת וְהַמְּצָדוֹת נִתְפָּשָׂה | דאה
וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא | לכד צוד
כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה׃ וְנִשְׁמַד מוֹאָב | תפשׂ גבר
מֵעָם כִּי עַל יְהוָה הִגְדִּיל׃ פַּחַד וָפַחַת | אישׁ צור
וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב מוֹאָב נְאֻם יְהוָה׃ | שׁמד גדל
הַנָּיס מִפְּנֵי הַפַּחַד יִפֹּל אֶל הַפַּחַת | פוח ישׁב
וְהָעֹלֶה מִן הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי אָבִיא | נוס פנה
אֵלֶיהָ אֶל מוֹאָב שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם | נפל לכד
יְהוָה׃ בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִכֹּחַ נָסִים | בוא
כִּי אֵשׁ יָצָא מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין | שׁנה
סִיחוֹן וַתֹּאכַל פְּאַת מוֹאָב וְקָדְקֹד | כוח נוס
בְּנֵי שָׁאוֹן׃ אוֹי לְךָ מוֹאָב אָבַד עַם | אכל פאה
כְּמוֹשׁ כִּי לֻקְּחוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתֶיךָ | שׁאה
בַּשִּׁבְיָה׃ וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת מוֹאָב | שׁבה בנה
| שׁוב

Propagines tue trãsierũt mare: vsq; ad mare iazer peruenerũt. Super messem tuã et vindemiã tuã predo irruit. Ablata est leticia & exultatio de carmelo & de terra moab: & vinũ de torcularibus sustuli. Nequaq̃ calcator vue solitũ celeuma cãtabit. De clamore esebon vsq; eleale & iasa dederũt vocẽ suã a segor vsq; ad oronaim vitulã conternantẽ: aque vero nemrim pessime erũt. Et auferam de moab: ait dominus offerentẽ in excelsis: & sacrificantẽ diis ei⁹. Propterea cor meũ ad moab quasi tibia resonabit: et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitũ tibiarũ: qa plus fecit q̃ potuit idcirco perierũt. Om̃e enim caput caluiciũ & oĩs barba rasa erit. In cunctis manib⁹ colligatio: & super om̃e dorsum ciliciũ. Et sup oĩa tecta moab & in plateis eius oĩs plãctus: qm̃ cõtriui moab sicut vas inutile: ait dominus. Quomodo victa est & vlulauerunt? Quõ deiecit ceruicem moab et confusus est? Eritq; moab in derisũ: et in exemplũ oĩbus in circuitu suo. Hec dicit dñs Ecce q̃si aquila volabit & extẽdet alas suas ad moab. Capta est carioth & munitiones cõprehẽse sũt. Et erit cor fortiũ moab in die illa: sicut cor mulieris parturientis. Et cessabit moab esse populus: qm̃ cõtra dñm glificatus ẽ. Pauor et fouea & laque⁹ super te o habitator moab: ait dñs: qui fugerit a facie pauoris cadet in foueã: et qui cõscenderit de fouea capietur laq̃o. Adducã enim sup moab annũ visitationis eorũ: ait dñs. In vmbra esebon steterũt de laq̃o fugiẽtes: qa ignis egressus est de esebõ & flãma de medio seõ: & deuorauit partem moab & verticem filiorũ tumultus. Ve tibi moab Periisti pupule chamos: qa cõprehẽsi sunt filii tui & filie tue in captiuitatẽ. Et cõuertam captiuitatem moab

palmites tui ptrãsiert mare. ciuitas iazer attigerũt.
κλήματά σου διῆλθεν θάλασσαν. πόλις ἰαζὴρ ἥψαντο.
sup fructũ tuũ & sup vindemias tuas strages cecidit: cõgregatũ ẽ gaudiũ & leticia de carmelo
ἐπὶ ὀπώραν σου καὶ ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος ἔπε=σεν, συνελήφθη χαρμονὴ καὶ εὐφροσύνη ἐκ καρμήλου
& de tra moabitide: & vinũ i torcularib⁹ tuis mane
καὶ ἐκ γῆς μωαβίτιδος, καὶ οἶνον ἐπὶ ληνοῖς σου. πρωῒ Esa 16.
nõ calcauerũt. neq; vespe fecerunt celeuma a
οὐκ ἐπάτησαν. οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν αἰδὲδ ἀπὸ
clamore esebon vsq; ad eleale & vsq; iassa. dederũt vocem suam a segor vsq; ad oronai & vitulam tri=
κραυγῆς ἐσεβὼν ἕως ἐλεαλὴ καὶ ἕως ἰασὰ. ἔδωκαν φω=νὴν αὐτῶν ἀπὸ σηγὼρ ἕως ὀρωναῒμ καὶ ἐγγελά σελι=
mã. qr & aqua nembrim in cõbustionẽ erit. &
σία. ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ νεμβρεὶμ εἰς κατάκαυμα ἔσαι. καὶ
pdam moab ait dñs ascendentẽ sup altare
ἀπολῶ τὸν μωὰβ φησὶν κύριος ἀναβαίνοντα ἐπὶ βωμὸν
& sacrificantẽ diis eius. ppterea cor mo=
καὶ θυσιάζοντα θεοῖς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καρδία τοῦ μω=
ab: q̃si tibie resonabunt: & cor meũ ad ho
άβ, ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσουσιν, καὶ καρδία μου ἐπ᾽ ἀν=
mines muri fictilis q̃si tibia resonabit. ideo
θρώπους κεὶρ ἀράς ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει. διὰ τοῦτο
q̃ acquisiuit perierũt ab homine oẽ ca
ἃ περιεποιήσατο ἀπώλετο ἀπὸ ἀνθρώπου πᾶσαν κεφα= Esa 15.
put i oĩ loco radent & oĩs barba rade=
λὴν ἐν παντὶ τόπῳ ξυρήσονται καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσε=
tur. & oẽs manus incidẽtur: & sup oĩ lumbo
ται. καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται, καὶ ἐπὶ πάσης ὀσφύ=
cilitiũ: & sup oĩa tecta moab & sup
ος σάκκος, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δομάτων μωὰβ καὶ ἐπὶ
plateis eius. qr cõtriui moab di=
ταῖς πλατείαις αὐτῆς. ὅτι συνέτριψα τὸν μωὰβ φη=
cit dñs q̃si vas cui⁹ nõ est vsus eius. quõ p=
σὶν κύριος ὡς ἀγγεῖον οὗ οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ. πῶς κα=
mutauit quõ vertit dorsum moab ɔfusa ẽ & facta ẽ
τήλλαξεν πῶς ἔστρεψεν νῶτον μωὰβ ᾐσχύνθη καὶ ἐγένετο
moab in risum & odium oĩbus q̃ i circuitu
μωὰβ εἰς γέλωτα καὶ ἐγκοτήματα πᾶσι τοῖς κύκλῳ
eius. qr sic dixit dñs vt aq̃la volabit: &
αὐτῆς. ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος ὡς ἀετὸς πετάσεται, καὶ
extẽdet alas suas in moab. capta ẽ carioth
ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ εἰς μωάβ. ἐλήφθη καριὼθ
& munitiones capte sunt. & erit cor
καὶ τὰ ὀχυρώματα συνελήφθη. καὶ ἔσαι ἡ καρδία τῶν
fortium moab in die illa sicut cor mu=
δυνατῶν μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡσεὶ καρδία γυ=
lieris pturientis & peribit moab a tur
ναικὸς ὠδυνούσης καὶ ἀπολεῖται μωὰβ ἀπὸ ὄ=
ba qr ɔ dñm magnificata ẽ. laq̃us & pauor
χλου ὅτι ἐπὶ τὸν κύριον ἐμεγαλύνθη. παγὶς καὶ φόβος
& fouea sup te habitantẽ moab dicit dñs q̃ fuge
καὶ βόθυνος ἐπὶ σὲ καθήμενον μωὰβ λέγει κύριος ὁ φεύ= Esa 24.
rit a facie pauoris. incidet in fo=
γων ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου. ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βό=
ueã. & cõscẽderit de fouea. & cõprehende=
θυνον. καὶ ὁ ἀναβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου. καὶ συλληφθήσε=
tur in laqueo. qr inducã hec sup moab. in ãno
ται ἐν τῇ παγίδι. ὅτι ἐπάξω ταῦτα ἐπὶ μωάβ. ἐν ἐνι=
visitatiõis eius dicit dñs: in ũbra hoseb stete=
αυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῆς λέγει κς, ἐν σκιᾷ ἑσεβὼν ἔστησαν
rũt ab exercitu fugientes: qr ignis egress⁹ ẽ ab he=
ἀπὸ δυνάμεως φυγόντες, ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἀπὸ ἑσε=
sebõ. & flãma de medio sion: & deuorauit angulũ
βών. καὶ φλὸξ ἀπὸ μέσου σηὼν, καὶ κατέφαγεν τὸ κλίτος
moab: & verticẽ filiorũ tumult⁹ veh tibi moab: periit
μωάβ, καὶ τὴν κορυφὴν υἱῶν σαών. οὐαί σοι μωάβ, ἀπώλε=
ppl's camos: qr ceperũt filios tuos & filias
το ὁ λαὸς καμώς, ὅτι ἔλαβον τοὺς υἱούς σου καὶ τὰς θυγατέρας
tuas i captiuitatẽ. & cõuertã captiuitatẽ moab
σου εἰς αἰχμαλωσίαν. καὶ ἐπιστρέψω αἰχμαλωσίαν τῆς μωάβ

in nouissimis diebus: dicit dñs: huc vsq
ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει κύριος. ἕως τούτου τὸ
iudiciū moab.
κρῖμα τοῦ μωάβ.
Ca.49,
Filijs āmon sic dixit dñs: nūqd filij nō
Τοῖς υἱοῖς ἀμμῶν οὕτως εἶπεν κύριος, μὴ υἱοὶ οὐκ
sicut in israel aut q̄ possideat non est ex eis. q̄=
εἰσὶν ἐν ἰσραὴλ ἢ παραληψόμενος οὐκ ἔστιν αὐτῶν. διὰ
re assumpsit molchom gad. & ppl's eoꝝ in
τί παρέλαβεν μολχὸμ τὸν γάδ. καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἐν
ciuitatibꝰ eoꝝ ihitat: ppterea ecce dies veni=
πόλεσιν αὐτῶν ἐνοικεῖ, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχον
unt dicit dñs: & auditū faciā sup rabbath filioꝝ āmon
ται λέγει κύριος. καὶ ἀκουτιῶ ἐπὶ ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμὼν
tumultū belli. & erunt in inuiū & in pditio=
θόρυβον πολέμου. καὶ ἔσονται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώ=
nem: & altaria eius in igne succendētur &
λειαν, καὶ οἱ βωμοὶ αὐτῆς ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται καὶ
assumet israel pncipatū suum dicit dñs: vlu
παραλήψεται ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ λέγει κύριος, ἀ
la essebon qꝛ perijt gai. clamate filie
λάλαξον ἐσεβὼν ὅτι ὤλετο γαί. κεκράξατε θυγατέρες
rabbath accingite cilicijs: & cōtristamini &
ῥαββὰθ περιζώσασθε σάκκους, καὶ ἐπιλησθεύεσθε καὶ
plangite sup molchō: qꝛ in trāsmigtione ibūt sacer
κόψασθε ἐπὶ μολχόμ, ὅτι ἐν ἀποικίᾳ βαδιοῦνται οἱ ἱε
dotes eiꝰ & pncipes eiꝰ simł. qm̄ exultabis
ρεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα. ὅτι ἀγαλλιάσῃ
in vallibus filia temeritati q̄ cōfidebat in
ἐν ἐμακεὶμ θυγάτηρ τῆς ἰταμίας ἡ πεποιθυῖα ἐπὶ τοῖς
thesauris suis: q̄ dicebat in corde suo: qs
θησαυροῖς αὐτῆς, ἡ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, τίς
veniet ad me: ecce ego iducā sup te tiorē ait
ἐλεύσεται εἰς ἐμέ, ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ σὲ φόβον εἶπεν
dñs exercituū ab oī circuitu tuo &
κύριος τῶν δυνάμεων ἀπὸ πάσης τῆς περιοίκου σου καὶ
dispgemini vnusqsq in faciem suam. & nō
διασπαρήσεσθε ἕκαστος εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ
erit q̄ ꝯgreget aberrātes: & post hec cō=
ἔσαι ὁ συνάγων τοὺς ἀλωμένους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπι
uertā captiuitatem filioꝝ āmon: dicit dñs.
στρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἱῶν ἀμμών, λέγει κύριος.
idumee hec dicit dñs: nō est vltra
τῇ ἰδουμαίᾳ τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἔστιν ἔτι
sapiētia in themā. perijt ꝯsiliū a prudentibꝰ abijt
σοφία ἐν θαιμάν. ἀπώλετο βουλὴ ἐκ συνετῶν ᾤχετο
sapiētia eoꝝ. ꝯculcatꝰ ē locus eoꝝ pfūdū facite vo
σοφία αὐτῶν. ἠπατήθη ὁ τόπος αὐτῶν βαθύνατε ἑαυ
bis in sessionē habitantes in dedan. qꝛ dura
τοῖς εἰς κάθησιν οἱ κατοικοῦντες ἐν δαιδάν. ὅτι δύσκολα
fecit adduxi eū in tpē q̄ visitaui sup e=
ἐποίησεν ἤγαγον αὐτὸν ἐν χρόνῳ ᾧ ἐπεσκεψάμην ἐπ᾽ αὐ
uz::qm̄ videmiatores venerūt tibi.nō relinquēt tibi reli
τόν, ὅτι τρυγηταὶ ἦλθόν σοι. οὐ καταλείψουσίν σοι κατα
quias. q̄si fures ī nocte imponent manus
λείμματα. ὡσεὶ κλέπται ἐν νυκτὶ ἐπιθήσουσιν χεῖρας
suas: qꝛ ego attraxi esau reuelaui abs=
αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ κατέσυρα τὸν ἠσαῦ ἀνεκάλυψα τὰ κρυ
cōdita eoꝝ. abscōdi non poterūt pierūt p ma=
πτὰ αὐτῶν. κρυβῆναι οὐ μὴ δύνωνται ὤλοντο διὰ χεῖ
nū fratris eius & vicini eius: & nō est reli
ρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπο
qui pupillū tuū: vt viuat: & ego viuam
λειπέσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσεται, καὶ ἐγὼ ζήσομαι
& vidue tue in me sperabunt. qꝛ hec dicit do=
καὶ χῆραί σου ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλπιοῦσιν. ὅτι τάδε λέγει κύ=
minꝰ. ecce qbꝰ nō est lex bibere calicem: bibe
ριος, ἰδοὺ οἷς οὐκ ἔστιν νόμος πιεῖν τὸ ποτήριον, ἔπι
rūt. & tu inocens non inocēs eris: qꝛ bibēs bi
ον. καὶ σὺ ἀθωουμένη οὐ μὴ ἀθωωθήσῃ, ὅτι πιὼν πί
bes qꝛ p memetipm̄ iuraui
εσαι ὅτι κατ᾽ ἐμαυτοῦ ὤμοσα

in nouissimis diebꝰ: ait dominus. Hucusq iudicia moab.
49.
Ad filios āmon. Hec dicit dñs. Nūquid non filii sunt israel: aut heres non est ei. Cur igitur hereditate possedit melchō gad & populus eiꝰ in vrbibꝰ eius hītauit: Ideo ecce dies veniūt dicit dñs: & auditū faciā sup rabbath filiorum ammon fremitum prelii. Et erit in tumulū dissipata: filieq eius igne succendentur: & possidebit israel possessores suos: ait dominus. Vlula esebon quoniam vastata est hai. Clamate filie rabba: accīgite vos ciliciis. Plangite & circuite per sepes: quoniam melchom in trāsmigratione ducetur: sacerdotes eiꝰ & prīcipes eius simul. Quid gloriaris in vallibꝰ? Defluxit vallis tua filia delicata: q̄ cōfidebas ī thesauris tuis & dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego iducā sup te terrorē: ait dñs deus exercituū ab oībus qui sunt in circuitu tuo: & dispergemini singuli a cōspectu vr̄o: nec erit q cōgreget fugiētes. Et post hec reuerti faciā captiuos filioꝝ ammon: ait dñs. Ad idumeā. hec dicit dñs exercituum. Nunqd nō vltra ē sapiā in themā? Periit cōsiliū a filiis? Inutilis facta ē sapiētia eorū. Fugite & terga vertite: descendite in voraginē hītatores dedā: qm̄ pditionē esau adduxi sup eū tp̄s visitatiōis eiꝰ. Si vindemiatores venissent sup te: nō reliqssent racemū? si fures in nocte rapuissent qđ sufficeret sibi. Ego vero discooperui esau: reuelaui abscondita eius & celari nō poterit: Vastatū est semē eius & frēs eius & vicini eius & nō erit. Relinque pupillos tuos: & ego faciā eos viuere & vidue tue in me spabunt: qa hec dicit dñs? Ecce qbus nō erat iudiciū vt biberēt calicē: bibētes bibent: & tu quasi innocens relinqris? Non eris innocēs sed bibēs bibes. qa p memetipm̄ iuraui

בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם יְהוָה עַד
הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב׃
לִבְנֵי עַמּוֹן כֹּה אָמַר יְהוָה הֲבָנִים
אֵין לְיִשְׂרָאֵל אִם יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ
מַדּוּעַ יָרַשׁ מַלְכָּם אֶת גָּד וְעַמּוֹ
בְּעָרָיו יָשָׁב׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים
נְאֻם יְהוָה וְהִשְׁמַעְתִּי אֶל רַבַּת בְּנֵי
עַמּוֹן תְּרוּעַת מִלְחָמָה וְהָיְתָה לְתֵל
שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ בָּאֵשׁ תִּצַּתְנָה
וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת יֹרְשָׁיו אָמַר יְהוָה׃
הֵילִילִי חֶשְׁבּוֹן כִּי שֻׁדְּדָה עַי צְעַקְנָה
בְּנוֹת רַבָּה חֲגֹרְנָה שַׂקִּים סְפֹדְנָה
וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת כִּי מַלְכָּם
בַּגּוֹלָה יֵלֵךְ כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחְדָּיו׃ מַה
תִּתְהַלְלִי בָּעֲמָקִים זָב עִמְקֵךְ הַבַּת
הַשּׁוֹבֵבָה הַבֹּטְחָה בְּאֹצְרֹתֶיהָ מִי
יָבוֹא אֵלָי׃ הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ פַּחַד
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת מִכָּל
סְבִיבָיִךְ וְנִדַּחְתֶּם אִישׁ לְפָנָיו וְאֵין
מְקַבֵּץ לַנֹּדֵד׃ וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת
שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן נְאֻם יְהוָה׃ לֶאֱדוֹם
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הַאֵין עוֹד
חָכְמָה בְּתֵימָן אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים
נִסְרְחָה חָכְמָתָם׃ נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִיקוּ
לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי דְּדָן כִּי אֵיד עֵשָׂו
הֵבֵאתִי עָלָיו עֵת פְּקַדְתִּיו׃ אִם
בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִרוּ עוֹלֵלוֹת
אִם גַּנָּבִים בַּלַּיְלָה הִשְׁחִיתוּ דַיָּם׃ כִּי
אֲנִי חָשַׂפְתִּי אֶת עֵשָׂו גִּלֵּיתִי אֶת
מִסְתָּרָיו וְנֶחְבָּה לֹא יוּכָל שֻׁדַּד
זַרְעוֹ וְאֶחָיו וּשְׁכֵנָיו וְאֵינֶנּוּ׃ עָזְבָה
יְתֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנֹתֶיךָ עָלַי
תִּבְטָחוּ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר
אֵין מִשְׁפָּטָם לִשְׁתּוֹת הַכּוֹס שָׁתוֹ
יִשְׁתּוּ וְאַתָּה הוּא נָקֹה תִּנָּקֶה לֹא
תִנָּקֶה כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה׃ כִּי בִי נִשְׁבַּעְתִּי

יוֹם
שָׁפַט
Cap. xlix.
יָרַשׁ
מָדַע
עִיר בּוֹא
שָׁמַע
רוּעַ לָחַם
הָיָה תָּלַל
יָצַת
יָלַל
רָבַב
שׁוּט
גָּלָה שׁוּר
הָלַל זוּב
בּוֹא
סָבַב דָּחָה
קָבַץ נוּד
שָׁבָה
יָמַן יָעַץ
סָרַח נוּס
פָּנָה עָמַק
בּוֹא
בּוֹא שָׁאַר
צָלַל שָׁחַת
דַּי
גָּלָה
סָתַר חָבָה
יָכֹל
חָיָה
בָּטַח
שָׁפַט שָׁתָה
שָׁבַע

Prītiua.heb. Tex.heb.hiere.xlix.

נְאֻם יְהוָה כִּי לְשַׁמָּה לְחֶרְפָּה לְחֹרֶב	שָׁמַם
וְלִקְלָלָה תִּהְיֶה בָּצְרָה וְכָל עָרֶיהָ	הָיָה עִיר
תִּהְיֶינָה לְחָרְבוֹת עוֹלָם׃ שְׁמוּעָה	הָיָה עָלַם
שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם	שָׁמַע
שָׁלוּחַ הִתְקַבְּצוּ וּבֹאוּ עָלֶיהָ וְקוּמוּ	שָׁלַח קָבַץ
לַמִּלְחָמָה׃ כִּי הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם	בּוֹא לָחַם
בָּזוּי בָּאָדָם׃ תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ	נָתַן בָּזָה
זְדוֹן לִבֶּךָ שֹׁכְנִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע תֹּפְשִׂי	פָּלַץ נָשָׂא זוּד
מְרוֹם גִּבְעָה כִּי תַגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר קִנֶּךָ	חָנָה רוּם
מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם יְהוָה׃ וְהָיְתָה	גָּבַהּ קָנַן
אֱדוֹם לְשַׁמָּה כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם	יָרַד הָיָה
וְיִשְׁרֹק עַל כָּל מַכּוֹתֶהָ׃ כְּמַהְפֵּכַת	שָׁמַם
סְדֹם וַעֲמֹרָה וּשְׁכֵנֶיהָ אָמַר יְהוָה לֹא	שָׁרַק נָכָה הָפַךְ
יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא יָגוּר בָּהּ בֶּן	גּוּר
אָדָם׃ הִנֵּה כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן	אָרָה עָלָה
הַיַּרְדֵּן אֶל נְוֵה אֵיתָן כִּי אַרְגִּיעָה	גָּאָה רָגַע
אֲרִיצֶנּוּ מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ	רוּץ בָּחַר
אֶפְקֹד כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יֹעִידֶנִּי וּמִי	פָּקַד יָעַד
זֶה רֹעֶה אֲשֶׁר יַעֲמֹד לְפָנָי׃ לָכֵן	עָמַד פָּנָה
שִׁמְעוּ עֲצַת יְהוָה אֲשֶׁר יָעַץ אֶל	יָעַץ
אֱדוֹם וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל	חָשַׁב
יֹשְׁבֵי תֵימָן אִם לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי	סָחַב צָעַר
הַצֹּאן אִם לֹא יַשִּׁים עֲלֵיהֶם	יָשַׁם
נְוֵהֶם׃ מִקּוֹל נִפְלָם רָעֲשָׁה הָאָרֶץ	נָוָה
צְעָקָה בְּיַם סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ׃ הִנֵּה	שָׁמַע
כַּנֶּשֶׁר יַעֲלֶה וְיִדְאֶה וְיִפְרֹשׂ כְּנָפָיו	עָלָה דָּאָה
עַל בָּצְרָה וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי אֱדוֹם	פָּרַשׂ גָּבַר
בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה׃	אִישׁ צוּר
לְדַמֶּשֶׂק בּוֹשָׁה חֲמָת וְאַרְפָּד כִּי שְׁמֻעָה	
רָעָה שָׁמְעוּ נָמֹגוּ בַּיָּם דְּאָגָה הַשְׁקֵט	רוּעַ מוּג
לֹא יוּכָל׃ רָפְתָה דַמֶּשֶׂק הִפְנְתָה	שָׁקַט יָכֹל
לָנוּס וְרֶטֶט הֶחֱזִיקָה צָרָה וַחֲבָלִים	רָפָה פָּנָה
אֲחָזַתָּה כַּיּוֹלֵדָה׃ אֵיךְ לֹא עֻזְּבָה עִיר	חָזַק צוּר
תְּהִלָּה קִרְיַת מְשׂוֹשִׂי׃ לָכֵן יִפְּלוּ	יָלַד הָלַל
בַחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל אַנְשֵׁי	קָרָה שׂוּשׂ
	נָפַל בָּחַר
הַמִּלְחָמָה יִדַּמּוּ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם	לָחַם דָּמַם

Trāsla.B.Hie.

dicit dn̄s: q̄ꝑ i solitudinē et in opprobriū & in desertū & in maledictionē erit bosra: & oēs ciuitates eius erunt in solitudines sempiternas. Auditum audiui a domino & legatus ad gentes missus ē. Cōgregamini & venite cōtra eam: & cōsurgam⁹ in p̄liū. Ecce enī paruulū dedi te in gētib⁹: cōtēptibilē iter homines. Arrogātia tua decepit te & sup̄bia cordis tui: qui habitas in cauernis petre & apprehēdere niteris altitudinē collis. Cū exaltaueris q̄si aquila nidū tuū: īde detrahā te: dicit dn̄s. Et erit idumea deserta. Oīs q trāsibit p eā stupebit & sibilabit sup oēs plagas eius: sicut subuersa ē sodoma & gomorra & vicine ei⁹ ait dn̄s. Non habitabit ibi vir: & nō incolet eā filius hois. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinē robustā: quia subito currere faciā eum ad illā. Et quis erit electus quē p̄ponā ei? Quis enī similis mei? Et qs sustinebit me? Et qs iste pastor qui resistat vultui meo? ꝑpterea audite cōsiliū domini quod init de edom & cogitationes ei⁹ quas cogitauit de habitatoribus theman. Si nō deiecerint eos paruuli gregis nisi dissipauerint cum eis habitaculū eoꝝ. A voce ruine eorum cōmota est terra: clamor in mari rubro auditus est vocis ei⁹. Ecce q̄si aquila ascendet & euolabit: & expandet alas suas sup bosrā. Et erit cor fortium idumee in die illa quasi cor mulieris parturientis. Ad damascū. Confusa ē emath & arphat: q̄a auditū pessimū audierunt. Turbati sunt i mari pre sollicitudīe quiescere nō potuit. Dissoluta est damascus versa est in fugā: tremor apph̄endit eam. Angustia & dolores tenuerūt eā q̄si pturientē. Quō dereliq̄runt ciuitatē laudabilē: vrbē leticie? Ideo cadent iuuenes ei⁹ in plateis ei⁹: & oēs viri prelii cōticescent in die illa: ait

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

dicit dn̄s: q̄ in inuiū & in opprobriū & in
λέγει κύριος, ὅτι εἰς ἄβατον καὶ εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς
maledictionē eris i medio ei⁹. & oēs ciuitates eius
κατάραν ἔσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς
erunt deserte in eternū. auditū audiui a domi
ἔσονται ἔρημοι εἰς τὸν αἰῶνα. ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυ-
no: & nuncios in gētes misit: ꝯgregamini
ρίου, καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέστειλεν, συνάχθητε
& venite ꝯ eam: surgite in p̄lium.
καὶ παραγένεσθε εἰς αὐτὴν, ἀνάστητε εἰς πόλεμον.
ecce puū dedi te in gētibus: cōtemptibilem in
ἰδοὺ μικρὸν δέδωκά σε ἐν ἔθνεσιν, εὐκαταφρόνητον ἐν
hoibus. illusio tua agressa est te temeritas cor
ἀνθρώποις. ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέν σοι ἰταμία καρ-
dis tui habitauit foramina petraꝝ. apph̄edit
δίας σου κατέλυσεν τρυμαλιὰς πετρῶν. συνέλαβεν
fortitudinē collis excelsi: qm̄ si exaltaueri q̄si aqla ni-
ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ, ὅτι ἐὰν ὑψώσῃς ὥσπερ ἀετὸς νοσ-
dū tuū dicit dn̄s: inde detrahā te & erit idu-
σιάν σου λέγει κύριος, ἐκεῖθεν καθελῶ σε καὶ ἔσται ἡ ἰδου-
mea in inuiū. oīs ptransiens in eam
μαία εἰς ἄβατον. πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπ᾽ αὐτὴν
stupebit & sibilabit sup oēm plagā eius. si-
ἐκστήσεται καὶ συριεῖ ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς. ὥσ-
cut subuersa est sodoma & gomorra & vicine
περ κατεστράφη σόδομα καὶ γόμορρα καὶ αἱ πάροι-
ei⁹ ait dn̄s: non sedebit illic homo &
κοι αὐτῆς εἶπεν κύριος, οὐ μὴ καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος καὶ
non ihabitabit illic fili⁹ hois. ecce sicut leo ascē-
οὐ μὴ ἐνοικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀνα-
det de medio iordanis in locū robustū: q̄
βήσεται ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου εἰς τόπον αἰθάμ, ὅτι
cito ꝑsequar eos ab ea & iuuenes in ea
ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτῆς καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ᾽ αὐτῆς
instituite. q̄ q̄s sicut ego? & q̄s resistet mihi? &
ἐπιστήσατε. ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; καὶ
q̄s iste pastor q̄ stabit ante faciem meā? ꝑpte-
τίς οὗτος ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου; διὰ τοῦ-
rea audite consiliū dn̄i qd̄ cōsuluit sup idume-
το ἀκούσατε βουλὴν κυρίου ἣν ἐβουλεύσατο ἐπὶ τὴν ἰδουμαί-
am: & cogitationē eius quā cogitauit sup habi-
αν, καὶ λογισμὸν αὐτοῦ ὃν ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς κατοι-
tantes themā: si nō comesta fuerit minima
κοῦντας θαιμάν, ἐὰν μὴ συμψηθῶσιν τὰ ἐλάχιστα τῶν
ouium: si nō spinis sit plēa sup eos habitatio eo-
προβάτων, ἐὰν μὴ βατωθῇ ἐπ᾽ αὐτοὺς κατάλυσις αὐ-
rū: a voce ruine eoꝝ cōmota ē t̄ra: clamor
τῶν, ἀπὸ φωνῆς πτώσεως αὐτῶν ἐσείσθη ἡ γῆ, κραυγὴ
tu⁹ in mari audit⁹ ē. ecce sicut aq̄la ascendet
σου ἐν θαλάσσῃ ἠκούσθη. ἰδοὺ ὥσπερ ἀετὸς ἀναβήσεται
& videbit & expandet alas sup munitiōes e-
καὶ ὄψεται καὶ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας ἐπ᾽ ὀχυρώματα αὐ-
ius: & erit cor fortiū idumee in
τῆς, καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἰδουμαίας ἐν τῇ
die illa q̄si cor mulieris parturiēti. dama-
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης. τῇ δαμα-
sco cōfusa est emath & arphad: q̄ auditū malū
σκῷ κατῃσχύνθη ἡμὰθ καὶ ἡ ἀρφάδ, ὅτι ἀκοὴν πονηρὰν ἤ-
audierūt. obstupuerūt: irati sunt: quiescere non po-
κουσαν. ἐξέστησαν, ἐθυμώθησαν, ἀναπαύσασθαι οὐ μὴ δύ-
terūt. dissoluta ē damasc⁹. versa est in fugā. tremor
νωνται. ἐξελύθη δαμασκός. ἀπεστράφη εἰς φυγήν. τρόμος
apprehēdit eam. āgustia & dolores tenuerūt eam
ἐπελάβετο αὐτῆς. στένωσις καὶ ὠδῖναι κατεῖχον αὐτὴν
q̄si ꝑturientē: quō nō dereliquit ciuitatē laudabilē
ὡσεὶ ὠδίνουσαν. πῶς οὐχὶ ἐγκατέλιπεν πόλιν αἰνητήν
villā dilectā? ꝑpterea cadent iuuenes in
κώμην ἠγαπημένην; διὰ τοῦτο πεσοῦνται νεανίσκοι ἐν
plateis tuis. & oēs viri bellatores
πλατείαις σου. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί
tui cadent in die illa ait
σου πεσοῦνται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ φησὶν κύριος

ons exercituū: ꝛ ſuccendā ignē in muro da=
κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ καύσω πῦρ ἐν τείχει δα=
maſci: ꝛ deuorabit biuia filij ader. ce=
μασκοῦ, καὶ καταφάγεται ἄμφοδα υἱοῦ ἄδερ. τῇ κη=
dar ꝛ regine aule quā pcuſſit nabu=
δὰρ καὶ τῇ βασιλίσσῃ τῆς αὐλῆς ἣν ἐπάταξεν ναβου=
chodonoſoꝛ rex babylonis. ſic dixit dn̄s:
χοδονόσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος. οὕτως εἶπεν κύριος,
ſurgite ad cedar: ꝛ pcutite filios orientis.
ἀνάβητε ἐπὶ κηδάρ, καὶ πλήξατε τοὺς υἱοὺς κεδέμ.
tabernacla eoꝝ: ꝛ oues eoꝝ capient. veſtimēta
σκηνὰς αὐτῶν, καὶ πρόβατα αὐτῶν λήψονται. ἱμάτια
eoꝝ ꝛ oia vaſa eoꝝ ꝛ camelos eoꝝ
αὐτῶν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν καὶ καμήλους αὐτῶν
tollent ſibi. ꝛ vocate ſup eos pditio=
λήψονται ἑαυτοῖς. καὶ καλέσατε ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀπώλει=
nē in circuitu. fugite valde pfūde hitaſti in ſeſſionē ſe
αν κυκλόθεν. φεύγετε λίαν ἐβαθύνατε εἰς κάθησιν κα=
dentes in aula dicit dn̄s: qꝛ cōſuluit ꝯ
θήμενοι ἐν τῇ αὐλῇ λέγει κύριος, ὅτι ἐβουλεύσατο ἐφ᾽
vos nabuchodonoſoꝛ rex babylonis ꝯſilium
ὑμᾶς ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος βουλὴν
ꝛ cogitauit ꝯ vos cogitationē. ꝯſurge aſcende ad
καὶ ἐλογίσατο ἐφ᾽ ὑμᾶς λογισμόν. ἀνάστηθι ἀνάβηθι ἐπὶ
gentē qetam ſedentem in refrigeriū qb⁹ nō ſunt poꝛ
ἔθνος ἡσυχάζον καθήμενον εἰς ἀναψυχὴν οἷς οὐκ εἰσὶν θύ=
te: nō vectes ſoli hitabunt. ꝛ erūt
ραι, οὐ μοχλοὶ μόνοι καταλύσουσιν. καὶ ἔσονται οἱ
cameli eoꝝ in direptionē. ꝛ mltitudo pecoꝝ eoꝝ
κάμηλοι αὐτῶν εἰς προνομήν. καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν
in pditionē. ꝛ vētilabo eos oī vento
εἰς ἀπώλειαν. καὶ λικμήσω αὐτοὺς παντὶ πνεύμα=
attonſos añ faciem eoꝝ ex omni parte
τι κεκαρμένους πρὸ προσώπου αὐτῶν ἐκ παντὸς πέραν
eoꝝ afferā interitū eoꝝ ait dn̄s: ꝛ erit
αὐτῶν οἴσω τὴν τροπὴν αὐτῶν εἶπεν κύριος, καὶ ἔσαι
aula ꝯmoratio ſtruthionū ꝛ inuia vſq; in etnū non
ἡ αὐλὴ διατριβὴ στρουθῶν καὶ ἄβατος ἕως αἰῶνος οὐ μὴ
ſedebit ibi homo: ꝛ non hitabit ibi fili⁹
καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ κατοικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς
hoīnis. ꝛ factū eſt verbū dn̄i ad hieremiā p=
ἀνθρώπου. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προ=
phetā aduerſū elam: in pncipio regni ſedechie re=
φήτην κατὰ τῆς αἰλάμ, ἐν ἀρχῇ βασιλείας σεδεκίας βα=
gis iuda dicēs: hec dicit dn̄s exercituū:
σιλέως ἰούδα λέγων, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
ecce ego cōfringā arcū elam pncipiū potētie eoꝝ
ἰδοὺ ἐγὼ συντρίψω τὸ τόξον αἰλὰμ ἀρχὴ δυναστείας αὐτῶν
īducā ſup elam quattuoꝛ ventos a qttuoꝛ
ἐπάξω ἐπὶ αἰλὰμ τέσσαρας ἀνέμους ἐκ τῶν τεσσάρων
ſūmitatib⁹ celi: ꝛ diſpgam in oīb⁹ ventis
ἄκρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διασπερῶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέμοις
iſtis ꝛ nō erit gens q̄ nō veniet illic expulſi e=
τούτοις καὶ οὐκ ἔσαι ἔθνος ὃ οὐκ ἥξει οἱ ἐξωσμένοι αἰ=
lam. ꝛ terrebo eos in ꝯſpectu īimicoꝝ ſuoꝝ
λάμ. καὶ πτοήσω αὐτοὺς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
querentiū aīam eoꝝ. ꝛ īducā ſup e=
τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν. καὶ ἐπάξω ἐπ᾽ αὐ=
os malū ſcd̄m iram furoris mei. dicit
τοὺς κακὸν κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου. λέγει
dn̄s ꝛ immittam poſt eos gladiū
κύριος καὶ ἐπαποστελῶ ὀπίσω αὐτῶν τὴν μάχαιράν
meū. donec conſumā eos: ꝛ ponā thro=
μου. ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς, καὶ θήσω τὸν θρό=
nū meū in elam ꝛ emittam inde regem
νον μου ἐν αἰλὰμ καὶ ἐξαποστελῶ ἐκεῖθεν βασιλέα
ꝛ pncipes dicit dn̄s: ꝛ erit in vltimis
καὶ μεγιστᾶνας λέγει κύριος, καὶ ἔσαι ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν

dn̄s exercituum. Et ſuccendam ignem in muro
damaſci & deuorabit mnia benadab.
Ad cedar & ad regna
aſor: que percuſſit
nabuchodonoſor rex babylonis. Hec dicit
dn̄s. Surgite & aſcendite ad cedar: & vaſtate
filios orientis. Tabernacula eorū & greges eorū
capiēt: pelles eoꝝ & oia
vaſa eorū & camelos eorum tollent ſibi: & vocabunt ſup eos formidinē
in circuitu eius. Fugite
abite vehemēter: in voraginibus ſedete qui habitatis aſor ait dn̄s. Iniit
enī cōtra vos nabuchodonoſor rex babylonis
conſiliū: & cogitauit aduerſus vos cogitationes.
Cōſurgite & aſcendite
ad gentē quietā & habitantē cōfidēter ait dn̄s.
Nō oſtia nec vectes eis
ſoli habitāt. Et erūt cameli eorū in direptionē
et multitudo iumētorū
in pdā: & diſpergā eos
in oēm vētū q ſūt attōſi
i comā: & ex oī cōfinio
eoꝝ adducā interitū ſup
eos ait dn̄s. Et erit aſor
in habitaculū draconū
deſerta vſq; in eternū.
Non manebit ibi vir:
nec incolet eam filius
hominis. Quod factū
eſt verbum domini ad
hieremiā prophetā aduerſus elam in principio
regni ſedechie regis iuda dicens.
Hec dicit dn̄s exercituum. Ecce ego confringā
arcum elam & ſummā
fortitudinem eorum.
Et inducam ſuper elam
quattuor ventos
a quattuor plagis celi
& ventilabo eos
in omnes ventos iſtos:
& non erit
gens ad quam non perueniant profugi
elam. Et pauere faciam
elam coram
inimicis ſuis: & in cōſpectu q̄rentiū animā eorū:
& adducā ſuper eos malum: iram furoris mei
dicit dominus: & mittā
poſt eos
gladium: donec conſumam eos: & ponam
ſolium meum in elam:
& perdam inde reges
& principes: ait dominus. In nouiſſimis autē

יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת
דַּמֶּשֶׂק וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בֶּן הֲדָד׃
לְקֵדָר וּלְמַמְלְכוֹת חָצוֹר אֲשֶׁר הִכָּה
נְבוּכַדְרֶאצּוֹר מֶלֶךְ בָּבֶל כֹּה אָמַר
יְהוָה קוּמוּ עֲלוּ אֶל קֵדָר וְשָׁדְדוּ אֶת
בְּנֵי קֶדֶם׃ אָהֳלֵיהֶם וְצֹאנָם יִקָּחוּ
יְרִיעוֹתֵיהֶם וְכָל כְּלֵיהֶם וּגְמַלֵּיהֶם
יִשְׂאוּ לָהֶם וְקָרְאוּ עֲלֵיהֶם מָגוֹר
מִסָּבִיב׃ נֻסוּ נֻּדוּ מְאֹד הֶעְמִיקוּ
לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי חָצוֹר נְאֻם יְהוָה כִּי
יָעַץ עֲלֵיכֶם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
עֵצָה וְחָשַׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה׃ קוּמוּ
עֲלוּ אֶל גּוֹי שְׁלֵיו יוֹשֵׁב לָבֶטַח נְאֻם
יְהוָה לֹא דְלָתַיִם וְלֹא בְרִיחַ לוֹ בָּדָד
יִשְׁכֹּנוּ׃ וְהָיוּ גְמַלֵּיהֶם לָבַז וַהֲמוֹן
מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל וְזֵרִתִים לְכָל רוּחַ
קְצוּצֵי פֵאָה וּמִכָּל עֲבָרָיו אָבִיא
אֶת אֵידָם נְאֻם יְהוָה׃ וְהָיְתָה חָצוֹר
לִמְעוֹן תַּנִּים שְׁמָמָה עַד עוֹלָם לֹא
יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא יָגוּר בָּהּ בֶּן
אָדָם׃ אֲשֶׁר הָיָה דְבַר יְהוָה אֶל
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל עֵילָם בְּרֵאשִׁית
מַלְכוּת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת
קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם׃
וְהֵבֵאתִי אֶל עֵילָם אַרְבַּע רוּחוֹת
מֵאַרְבַּע קְצוֹת הַשָּׁמַיִם וְזֵרִתִים
לְכֹל הָרוּחוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִהְיֶה
הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא שָׁם נִדְחֵי
עוֹלָם׃ וְהַחְתַּתִּי אֶת עֵילָם לִפְנֵי
אֹיְבֵיהֶם וְלִפְנֵי מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם רָעָה אֶת חֲרוֹן אַפִּי
נְאֻם יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת
הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃ וְשַׂמְתִּי
כִסְאִי בְּעֵילָם וְהַאֲבַדְתִּי מִשָּׁם מֶלֶךְ
וְשָׂרִים נְאֻם יְהוָה׃ וְהָיָה בְּאַחֲרִית

יצת תמה
נכה
עלה
לקח
ירע כלה
נשא גור
סבב נוס
נוד עמק
ישב
יעץ חשב
עלה שלה
ברח
שכן היה
בזז המן
קנה זרה
קצץ בוא
היה
עון תנן
עלם גור
נבא
גבר
בוא
קצה
היה
בוא דחה
חתת פנה
בקש
בוא רוע
חרה
כלה שום
אבד
שור

יוֹם שׁוּב הַיָּמִים אָשׁוּב אֶת שְׁבוּת עֵילָם נְאֻם
שָׁבָה יְהוָה׃ הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר
Cap. l. יְהוָה אֶל בָּבֶל אֶל אֶרֶץ כַּשְׂדִּים
נָבָא נָגַד בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃ הַגִּידוּ בַגּוֹיִם
שָׁמַע נָשָׂא וְהַשְׁמִיעוּ וּשְׂאוּ נֵס הַשְׁמִיעוּ אַל
כָּחַד לָכַד תְּכַחֵדוּ אִמְרוּ נִלְכְּדָה בָבֶל הֹבִישׁ בֵּל
בּוֹשׁ חָתַת חַת מְרֹדָךְ הֹבִישׁוּ עֲצַבֶּיהָ חַתּוּ
בּוֹשׁ גָּלַל גִלּוּלֶיהָ׃ כִּי עָלָה עָלֶיהָ גּוֹי מִצָּפוֹן
צָפַן שׁוּת הוּא יָשִׁית אֶת אַרְצָהּ לְשַׁמָּה וְלֹא
שָׁמַם יִהְיֶה יוֹשֵׁב בָּהּ מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה נָדוּ
הָיָה נוּד הָלָכוּ׃ בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא
יוֹם נְאֻם יְהוָה יָבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה
בּוֹא וּבְנֵי יְהוּדָה יַחְדָּו הָלוֹךְ וּבָכוֹ יֵלֵכוּ
הָלַךְ בָּכָה וְאֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם יְבַקֵּשׁוּ׃ צִיּוֹן
בָּקַשׁ יִשְׁאָלוּ דֶּרֶךְ הֵנָּה פְנֵיהֶם בֹּאוּ וְנִלְווּ
שָׁאַל פָּנָה אֶל יְהוָה בְּרִית עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ׃
לָוָה בָּרַת צֹאן אֹבְדוֹת הָיָה עַמִּי רֹעֵיהֶם הִתְעוּם
עָלַם שָׁכַח הָרִים שׁוֹבְבוּם מֵהַר אֶל גִּבְעָה הָלָכוּ
רָעָה תָּעָה שָׁכְחוּ רִבְצָם׃ כָּל מוֹצְאֵיהֶם אֲכָלוּם
שׁוּב וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ לֹא נֶאְשָׁם תַּחַת
מָצָא אֲשֶׁר חָטְאוּ לַיהוָה נְוֵה צֶדֶק וּמִקְוֵה
צוּר אָשַׁם אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָה׃ נֻדוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל
קָוָה וּמֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים יֵצֵאוּ וִהְיוּ כְּעַתּוּדִים
נוּד לִפְנֵי צֹאן׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיר
הָיָה וּמַעֲלֶה עַל בָּבֶל קְהַל גּוֹיִם גְּדֹלִים
עָתַד פָּנָה מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְעָרְכוּ לָהּ מִשָּׁם תִּלָּכֵד
עוּר עָלָה חִצָּיו כְּגִבּוֹר מַשְׁכִּיל לֹא יָשׁוּב
צָפַן לָכַד רֵיקָם׃ וְהָיְתָה כַשְׂדִּים לְשָׁלָל כָּל
גָּבַר שָׂכַל שֹׁלְלֶיהָ יִשְׂבָּעוּ נְאֻם יְהוָה׃ כִּי
שׁוּב הָיָה תִשְׂמְחוּ כִּי תַעַלְזוּ שֹׁסֵי נַחֲלָתִי כִּי
שָׂבַע תָפוּשׁוּ כְּעֶגְלָה דָשָׁה וְתִצְהֲלוּ
שָׂמַח עָלַז כָּאַבִּרִים׃ בּוֹשָׁה אִמְּכֶם מְאֹד חָפְרָה
שָׁסָה פּוּשׁ יוֹלַדְתְּכֶם הִנֵּה אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר
דּוּשׁ צָהַל צִיָּה וַעֲרָבָה׃ מִקֶּצֶף יְהוָה לֹא תֵשֵׁב
יָלַד דָּבַר וְהָיְתָה שְׁמָמָה כֻּלָּהּ כֹּל עֹבֵר עַל בָּבֶל
יָשַׁב יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל כָּל מַכּוֹתֶיהָ׃ עִרְכוּ
שָׁמַם שָׁרַק נָכָה

dieb⁹ reuerti faciā capti uos elam dicit dñs. 50.
Uerbum quod locutus est dñs de babylone & de terra chaldeorū in manu hieremie ꝓphete. Annūciate in gētib⁹ & auditū facite. Leuate signū: predicate: & nolite celare dicite. Capta est babylon: cōfusus est bel: victus est marodach. Cōfusa sūt oia sculptilia eorū: supata sunt idola eorū. Quoniam ascēdet cōtra eā gens ab aquilone: q̄ ponet terrā ei⁹ in solitudinē: & nō erit qui habitet in ea ab hoīe vsq; ad pecus: moti sunt et abierūt. In dieb⁹ illis & in tēpore illo ait dñs: venient filii israel ipsi & filii iuda simul. Ambulantes & flentes ꝓperabunt & dominū deum suum querent. In sion interrogabūt viā: huc facies eorū veniēt & apponētur ad dñm federe sempiterno: qd nulla obliuione delebitur. Grex pditus factus est ppl'us me⁹: pastores eorū seduxerūt eos: fecerūtq; vagari in mōtibus. De mōte in collē transierūt: obliti sūt cubilis sui. Oēs qui inuenerūt comederūt eos & hostes eorū dixerunt. Nō peccauim⁹ ꝓ eo q̄ peccauerūt dño decori iusticie & expectatōi patrū eoꝝ a dño. Recedite d̄ medio babylōis & d̄ terra chaldeoꝝ egredimini & estote q̄si hedi añ greges. Quoniam ecce ego suscitabo & adducā in babylonē cōgregationē gentiū magnarū de terra aquilonis & ꝓpabūtur aduersus eā: et inde capietur. Sagitta ei⁹ q̄si viri fortis interfectoris nō reuertetur vacua. Et erit chaldea in ꝑdā: oēs vastātes eā replebūtur: ait dñs. Quoniam exultatis & magna loquimini diripiētes hereditatē meā: quoniam effusi estis sicut vituli sup herbā & mugistis sicut tauri. Cōfusa est mr̄ vr̄a nimis & adeq̄ta pulueri q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in gētib⁹: & deserta inuia & arens. Ab ira dñi nō habitabitur sed redigetur tota in solitudinē. Oīs q trāsibit ꝑ babylonē stupebit & sibilabit sup vniuersis plagis eius. Preparamini

diebus ꝯuertā captiuitatē elam dicit dñs.
ἡμερῶν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αἰλὰμ λέγει κύριος.
Uerbum qđ locut⁹ ē dñs sup babylonē ⁊ sup
Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ βαβυλῶνα καὶ ἐπὶ
trā chaldeoꝝ in manu hieremie ꝓphete: annunciate
γῆν χαλδαίων ἐν χειρὶ ἱερεμίου τοῦ προφήτου, ἀναγγείλατε
in gētib⁹ ⁊ audita facite: leuate signū ⁊ audi
ἐν τοῖς ἔθνεσιν. καὶ ἀκουστὰ ποιήσατε, ἄρατε σημεῖον καὶ ἀκου
tū facite ⁊ nō abscōdatis: dicite capta est babylon:
στὸν ποιήσατε καὶ μὴ κρύψητε, εἴπατε ἑάλωκεν βαβυλών,
cōfusus est bel: tradita est merodach: cōfusa sunt sculp
κατῃσχύνθη βήλ, παρεδόθη μαιροδάχ, ᾐσχύνθησαν τὰ γλυ
tilia eoꝝ. tradita sunt idola eoꝝ qz ascēdit ꝯ e
πτὰ αὐτῶν, παρεδόθη τὰ εἴδωλα αὐτῶν ὅτι ἀνέβη ἐπ' αὐ
am gēs ab aqlone. sic ponet trā ei⁹ in solitu
τὴν ἔθνος ἀπὸ βορρᾶ. οὕτως θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανι
dinē ⁊ nō erit habitans in ea ab homine vsq; ad iu
σμὸν καὶ οὐκ ἔσται ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτή
mētū: moti sunt ⁊ abierunt: in diebus illis
νους. ἐσαλεύθησαν καὶ ἐπορεύθησαν, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
⁊ in tpe illo ait dñs venient filij israel ipi ⁊
καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει κς ἥξουσιν οἱ υἱοὶ ἰηλ αὐτοὶ καὶ
filij iuda in idipsum ābulantes ⁊ flentes ibunt
υἱοὶ ἰούδα ἐπὶ τὸ αὐτὸ βαδίζοντες καὶ κλαίοντες πορεύσον
dñm deū suū q̄rentes vsq; ad sion interrogabūt
ται κν τὸν θεὸν αὐτῶν ζητοῦντες ἕως σιὼν ἐρωτήσουσιν τὴν
viā. sic .n. faciem suā dabūt ⁊ venient
ὁδόν. ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσιν καὶ ἥξου
ēt ⁊ fugient ad dñm. testamētū n. sēpitnū
σιν καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον. διαθήκη γὰρ αἰώνιος
nō obliuioni dabit. oues q̄ perierūt fact⁹ ē popu
οὐκ ἐπιλησθήσεται. πρόβατα ἀπολωλότα ἐγενήθη ὁ λα
lus me⁹ pastores eoꝝ expulerūt eos: in mōtib⁹
ός μου οἱ ποιμένες αὐτῶν ἔξωσαν αὐτούς, ἐπὶ τὰ ὄρη
errare fecerūt eos. de mōte in collem abierūt:
ἀπεπλάνησαν αὐτούς. ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ᾤχοντο,
obliti sunt cubilis sui. oēs inueniētes eos
ἐπελάθοντο κοίτης αὐτῶν. πάντες οἱ εὑρίσκοντες αὐτοὺς
cōsumunt eos. hostes eoꝝ dixerūt: nō ma
καταναλίσκονται αὐτούς. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπον, οὐ μια
culabim⁹ eos ꝓ eo qđ peccauerūt dño. pascua iusti
νῶμεν αὐτοὺς ἀνθ' ὧν ἥμαρτοσαν τῷ κυρίῳ. νομὴ δικαιο
cie ei q̄ cōgregauit pres eoꝝ dñs.
σύνης τῷ συναγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν ὁ κύριος.
abalienamini de medio babylonis ⁊ de trā chal
ἀπαλλοτριώθητε ἐκ μέσου βαβυλῶνος καὶ ἀπὸ γῆς χαλ
deoꝝ. ⁊ egredimini ⁊ estote q̄si dracones ante fa
δαίων. καὶ ἐξέλθετε καὶ γένεσθε ὥσπερ δράκοντες κατὰ πρό
ciem ouium. qm̄ ecce ego suscito sup babylonē
σωπον προβάτων. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω ἐπὶ βαβυλῶνα
ꝯgregatiōes gētiū magnaꝝ de trā aqlonis: ⁊ dirigent
συναγωγὰς ἐθνῶν μεγάλων ἐκ γῆς βορρᾶ, καὶ παρατά
aciē ei: inde capietur q̄si iaculū pugnatoꝝ prudētꝫ nō
ξονται αὐτῇ, ἐκεῖθεν ἁλώσεται ὡς βολὶς μαχητοῦ συνετοῦ οὐκ
reuertetur vacuū. ⁊ erit chaldea in ꝑdam: ⁊ om
ἐπιστρέψει κενή. καὶ ἔσται ἡ χαλδαία εἰς προνομήν, καὶ πάν
nes vastantes eam replebuntur ait dñs: qm̄
τες οἱ προνομεύοντες αὐτὴν ἐμπλησθήσονται λέγει κύριος, ὅτι
exultatis ⁊ gl'iamini diripientes heredi
εὐφραίνεσθε καὶ κατεκαυχᾶσθε διαρπάζοντες τὴν κληρονο
tatē meā qm̄ lasciuitis sicut vituli in herba ⁊ cornu
μίαν μου. διότι σκιρτᾶτε ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ καὶ ἐκερα
petistis sicut tauri. cōfusa ē mr̄ vr̄a nimis erubuit
τίζετε ὡς ταῦροι. ᾐσχύνθη ἡ μήτηρ ὑμῶν σφόδρα ἐνετρά
q̄ peperit vos: ecce nouissima gētiū deserta ⁊ inuia
πη ἡ τεκοῦσα ὑμᾶς, ἰδοὺ ἐσχάτη ἐθνῶν ἔρημος καὶ ἄβατος
ab ira dñi nō habitabitur. ⁊ erit in desolationē
ἀπὸ ὀργῆς κυρίου οὐ κατοικηθήσεται. καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν
oīs. ⁊ oīs ptrāsiēs ꝑ babylonē stupebit
πᾶσα. καὶ πᾶς ὁ διοδεύων διὰ βαβυλῶνος σκυθρωπάσει
⁊ sibilabit sup oēm plagam eius. ꝑparate aciē
καὶ συριεῖ ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς. παρατάξασθε

ꝯ babylonem ĩcircuitu. oēs tendētes arcū ſagitta
ἐπὶ βαβυλῶνα κυκλόθεν, πάντες τείνοντες τόξον τοξεύ
te in eam. ne parcatis ſup iaculis vr̃is.
σατε ἐπ᾽ αὐτήν. μὴ φείσησθε ἐπὶ τοῖς τοξεύμασιν ὑμῶν.
q͛ dño peccauit ꝛ plaudite ſup eam.
ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτεν καὶ κατακροτήσατε ἐπ᾽ αὐτήν.
diſſolute ſunt manus eius: ceciderũt ꝓpugnacula ei⁹:
παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς, ἔπεσον αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς
deſtruct⁹ eſt murus eius: qm̃ vltio a deo
κατεσκάφη τὸ τεῖχος αὐτῆς, ὅτι ἐκδίκησις παρὰ τοῦ θεοῦ
eſt. vlciſcimini ſup eā ſicut fecit facite il
ἐστιν. ἐκδικήσατε ἐπ᾽ αὐτὴν καθὼς ἐποίησεν ποιήσατε αὐ
li. diſperdite ſemen ex babylone tenentes
τῇ. ἐξολοθρεύσατε σπέρμα ἐκ βαβυλῶνος κατέχοντες
falcem in tpe meſſis a facie gladij
δρέπανον ἐν καιρῷ θερισμοῦ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας
greci: vnuſqſq; in pplm ſuum reuertentur ꝛ
ἑλληνικῆς, ἕκαστος εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστρέψουσιν καὶ
vnuſqſq; ad trā ſuam fugiet. ouis errans
ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ φεύξεται. πρόβατον πλανώμενον
iſrael leones eiecerũt eũ. pmus comedit eũ rex
ἰσραὴλ λέοντες ἔξωσαν αὐτόν. ὁ πρῶτος ἔφαγεν αὐτὸν βα
aſſur: ꝛ ſic poſtea oſſa eius rex
σιλεὺς ἀσσούρ, καὶ οὕτως ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ βασιλεὺς
babylonis. ꝓpterea hec dicit dñs exercituũ
βαβυλῶνος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων
deus iſrael. ecce ego vlciſcor ſup regem baby=
ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυ=
lonis ꝛ trā eius ſicut vltus ſum ſup re=
λῶνος καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ καθὼς ἐξεδίκησα ἐπὶ τὸν βασι
gē aſſur: ꝛ reſtituam iſrael in paſcua ſu
λέα ἀσσούρ, καὶ ἀποκαταστήσω τὸν ἰσραὴλ εἰς τὴν νομὴν αὐ
a: ꝛ paſcentur in carmelo ꝛ in baſan ꝛ in mōte ephra
τοῦ, καὶ νεμήσονται ἐν τῷ καρμήλῳ καὶ ἐν βασὰν καὶ ἐν ὄρει ἐφρα
im ꝛ in galaad ꝛ replebitur aīa eius. in
ὶμ καὶ ἐν τῷ γαλαὰδ καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. ἐν
diebus illis ꝛ in tpe illo ait dñs:
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ φησὶν κύριος,
querent iniqtatē iſrl̃ ꝛ nō erit, ꝛ pecca
ζητήσουσιν τὴν ἀδικίαν ἰηλ καὶ οὐχ ὑπάρξει. καὶ τὰς ἁμαρ
ta iuda ꝛ nō inuenient. qm̃ ꝓpici⁹ ero
τίας ἰούδα καὶ οὐ μὴ εὑρεθῶσιν. ὅτι ἵλεως ἔσομαι τοῖς
relictiſ. ſup trā amare aſcende ſup eam
ὑπολελειμμένοις. ἐπὶ τῆς γῆς πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ᾽ αὐτὴν
ꝛ ſup habitātes in ea vlciſcere gladio
καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἐκδίκησον μαχαίρᾳ
ꝛ perde dicit dñs: ꝛ fac ſcdm oīa q̄cūq;
καὶ ἀφάνισον λέγει κύριος, καὶ ποίει κατὰ πάντα ὅσα
precipio tibi. vox belli ꝛ cōtritio magna
ἐντέλλομαί σοι. φωνὴ πολέμου καὶ συντριβὴ μεγάλη
in tra chaldeoꝝ. quō ꝯfractus eſt ꝛ cōtritus ē malleus
ἐν γῇ χαλδαίων. πῶς συνεκλάσθη καὶ συνετρίβη ἡ σφῦρα
vniuerſe tre: quō facta ē in ꝑditionē babylon
πάσης τῆς γῆς, πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμὸν βαβυλὼν
in gētibus. inuehent ĩ te: ꝛ capieris babylon: ꝛ nō
ἐν ἔθνεσιν. ἐπιθήσονταί σοι, καὶ ἁλώσῃ βαβυλών, καὶ οὐ
cognoſcerj. inuēta es ꝛ capta es q͛ dño reſtitiſti. ape
γνώσῃ. εὑρέθης καὶ ἐλήφθης ὅτι τῷ κυρίῳ ἀντέστης. ἤνοι
ruit dñs theſaurũ ſuũ: ꝛ ꝓtulit vaſa
ξεν κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξήνεγκεν τὰ σκεύη τῆς
ire ſue. q͛ opus dño deo exercituũ in
ὀργῆς αὐτοῦ. ὅτι ἔργον τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων ἐν
tra chaldeoꝝ: qm̃ venerunt tpa eius. aperi=
γῇ χαλδαίων, ὅτι ἐληλύθασιν οἱ καιροὶ αὐτῆς. ἀνοίξα=
te apothecas eius: ſcrutamini eam q̄ſi ſpelun=
τε τὰς ἀποθήκας αὐτῆς, ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαι=
cā ꝛ exterminate eam. nō ſit ei⁹ reliquum:
ον καὶ ἐξολοθρεύσατε αὐτήν. μὴ γενέσθω αὐτῆς κατάλειμ
exſiccate oēs fructus eius: ꝛ de=
μα, ἀναξηράνατε πάντας τοὺς καρποὺς αὐτῆς, καὶ κα=
ſcendant in occiſionē.
ταβήτωσαν εἰς σφαγήν.

cōtra babylonē p circuitũ. Oēs qui tēditis arcũ debellate eam: & non parcatis iaculis: qa dño peccauit. Clamate aduerſus eam. Vbiq; dedit manũ: Ceciderũt fundamenta eius: deſtructi ſũt muri eius: qm̃ vltio dñi eſt. Vltionem accipite de ea. Sicut fecit facite ei. Diſperdite ſatorē de babylone: & tenentē falcē in tpe meſſis a facie gladii columbe. Vnuſqſq; ad populũ ſuũ cōuertetur: & ſinguli ad terrā ſuā fugient. Grex diſperſus iſrael: leones eiecerunt eum. Primus comedit eum rex aſſur: iſte nouiſſimus exoſſauit eũ nabuchodonoſor rex babylonis. Propterea hec dicit dñs exercituũ deus iſrael. Ecce ego viſitabo regem babylonis & terrā eius: ſicut viſitaui regē aſſur: & reducam iſrael ad habitaculũ ſuũ. Et paſcetur carmelus & baſan: & in mōte effraim & in galaad ſaturabitur aīa eius. In diebus illis & in tēpore illo ait dominus: queretur iniquitas iſrael: & non erit: & peccatũ iuda & non inuenietur: quoniam ꝓpitius ero eis quos reliquero. Super terram dñantiũ aſcende: & ſup habitatores eius viſita. Diſſipa & interfice que poſt eos ſunt: ait dñs: et fac iuxta omnia que precepi tibi. Vox belli in terra: & cōtritio magna. Quō cōfract⁹ ē & cōtritus malle⁹ vniuerſe terre. Quō verſa ē in deſertũ babylō in gentib⁹. Illaqueaui te & capta es babylon & neſciebas: inuenta es & apprehenſa: qm̃ dñm prouocaſti. Aperuit dñs theſaurũ ſuũ: & protulit vaſa ire ſue: qm̃ opus eſt dño deo exercituũ in terra chaldeoꝝ. Venite ad eā ab extremis finib⁹: aperite vt exeāt qui cōculcēt eā. Tollite de via lapides & redigite in aceruos: & interficite eā: nec ſit qcq̄ reliquũ. diſſipate vniuerſos fortes eius: deſcēdēt in occiſionem.

עַל בָּבֶל סָבִיב כָּל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת יְדוּ
אֵלֶיהָ אַל תַּחְמְלוּ אֶל חֵץ כִּי לַיהוָה
חָטָאָה: הָרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב נָתְנָה
יָדָהּ נָפְלוּ אָשְׁוֹיֹתֶיהָ נֶהֶרְסוּ
חוֹמוֹתֶיהָ כִּי נִקְמַת יְהוָה הִיא הִנָּקְמוּ
בָהּ כַּאֲשֶׁר עָשְׂתָה עֲשׂוּ לָהּ: כִּרְתוּ
זוֹרֵעַ מִבָּבֶל וְתֹפֵשׂ מַגָּל בְּעֵת קָצִיר
מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה אִישׁ אֶל עַמּוֹ
יִפְנוּ וְאִישׁ אֶל אַרְצוֹ יָנוּסוּ: שֶׂה
פְזוּרָה יִשְׂרָאֵל אֲרָיוֹת הִדִּיחוּ
הָרִאשׁוֹן אֲכָלוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְזֶה
הָאַחֲרוֹן עִצְּמוֹ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל: לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פֹקֵד אֶל מֶלֶךְ
בָּבֶל וְאֶל אַרְצוֹ כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי אֶל
מֶלֶךְ אַשּׁוּר: וְשֹׁבַבְתִּי אֶת יִשְׂרָאֵל
אֶל נָוֵהוּ וְרָעָה הַכַּרְמֶל וְהַבָּשָׁן וּבְהַר
אֶפְרַיִם וְהַגִּלְעָד תִּשְׂבַּע נַפְשׁוֹ:
בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם יְהוָה
יְבֻקַּשׁ אֶת עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְאֶת
חַטֹּאת יְהוּדָה וְלֹא תִמָּצֶאינָה כִּי
אֶסְלַח לַאֲשֶׁר אַשְׁאִיר: עַל הָאָרֶץ
מְרָתַיִם עֲלֵה עָלֶיהָ וְאֶל יוֹשְׁבֵי פְּקוֹד
חֲרֹב וְהַחֲרֵם אַחֲרֵיהֶם נְאֻם יְהוָה
וַעֲשֵׂה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ: קוֹל
מִלְחָמָה בָּאָרֶץ וְשֶׁבֶר גָּדוֹל: אֵיךְ
נִגְדַּע וַיִּשָּׁבֵר פַּטִּישׁ כָּל הָאָרֶץ אֵיךְ
הָיְתָה לְשַׁמָּה בָּבֶל בַּגּוֹיִם: יָקֹשְׁתִּי
לָךְ וְגַם נִלְכַּדְתְּ בָּבֶל וְאַתְּ לֹא יָדָעַתְּ
נִמְצֵאת וְגַם נִתְפַּשְׂתְּ כִּי בַיהוָה
הִתְגָּרִית: פָּתַח יְהוָה אֶת אוֹצָרוֹ
וַיּוֹצֵא אֶת כְּלֵי זַעְמוֹ כִּי מְלָאכָה הִיא
לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים:
בֹּאוּ לָהּ מִקֵּץ פִּתְחוּ מַאֲבֻסֶיהָ סָלּוּהָ
כְמוֹ עֲרֵמִים וְהַחֲרִימוּהָ אַל תְּהִי לָהּ
שְׁאֵרִית: חִרְבוּ כָּל פָּרֶיהָ יֵרְדוּ לַטָּבַח

סבב ידה
חמל
רוע
אשיה
הרס חמה
נקם
עשה
קצר
פנה נוס
פזר אבה
שוב
שבע
יום
בקש
מצא
סלח שאר
מרה
חרם
צוה
לחם גדל
גדע שבר
פטש היה
שמם
לכד
מצא תפש
גרה אצר
יצא כלה
לאך
בוא בוס
סלל
היה
פרה

Tex.heb.hiere.l. (with Prītiua.heb.)

הוי עליהם כי בא יומם עת פקדתם׃ — בוא
קול נסים ופלטים מארץ בבל — נוס
להגיד בציון את נקמת יהוה — נגד
אלהינו נקמת היכלו׃ השמיעו אל — היכל שמע
בבל רבים כל דרכי קשת חנו עליה — רבב חנה
סביב אל יהי לה פליטה שלמו לה — סבב היה
כפעלה ככל אשר עשתה עשו — פלט עשה
לה כי אל יהוה זדה אל קדוש — זוד קדש
ישראל׃ לכן יפלו בחוריה ברחבתיה — נפל בחר
וכל אנשי מלחמתה ידמו ביום — לחם דמם
ההוא נאם יהוה׃ הנני אליך זדון — זוד
נאם אדני יהוה צבאות כי בא יומך — בוא
עת פקדתיך׃ וכשל זדון ונפל ואין
לו מקים והצתי אש בעריו — קום יצת
ואכלה כל סביבתיו׃ כה אמר יהוה — עיר סבב
צבאות עשוקים בני ישראל ובני — עשק
יהודה יחדו וכל שביהם החזיקו — שבה חזק
בם מאנו שלחם׃ גאלם חזק יהוה
צבאות שמו ריב יריב את ריבם — רוב
למען הרגיע את הארץ והרגיז — רגע רגז
לישבי בבל׃ חרב על כשדים נאם
יהוה ואל ישבי בבל ואל שריה
ואל חכמיה׃ חרב אל הבדים ונאלו — יאל
חרב אל גבוריה וחתו׃ חרב אל — גבר חתת
סוסיו ואל רכבו ואל כל הערב
אשר בתוכה והיו לנשים חרב אל — היה נשה
אצרתיה ובזזו׃ חרב אל מימיה
ויבשו כי ארץ פסלים היא — פסל
ובאימים יתהללו׃ לכן ישבו ציים — אים הלל
את איים וישבו בה בנות יענה ולא — ציה אי
תשב עוד לנצח ולא תשכון עד — ישב שכן
דור ודור׃ כמהפכת אלהים את סדם — הפך
ואת עמרה ואת שכניה נאם יהוה
לא ישב שם איש ולא יגור בה — גור
בן אדם׃ הנה עם בא מצפון וגוי — בוא צפן
גדול ומלכים רבים יערו מירכתי — גדל רבב
עור

Trāsla.B.Hie.

Ve eis quia venit dies eorū: tp̄s visitatiōis eoꝝ. Vox fugiētiū eoꝝ q euaserūt de terra babylonis: vt annunciēt in sion vltionem domini dei nostri vltionē tēpli eius. Annunciate in babylonē plurimis oīb⁹ q tendūt arcū. Cōsistite aduersus eā p gyrū: & null⁹ euadat. Reddite ei ꝑm opus suū iuxta omnia que fecit facite illi: qa contra dn̄m erecta est aduersum sanctū israel. Idcirco cadēt iuuenes eius in plateis eius et om̄es viri bellatores eius conticescent in die illa: ait dominus. Ecce ego ad te superbe dicit dn̄s deus exercituum: quia veniet dies tu⁹ tēpus visitatiōis tue. Et cadet supbus: & corruet: & nō erit qui suscitet eū. Et succendā ignē in vrbibus eius & deuorabit oīa in circuitu ei⁹. Hec dicit dn̄s exercituū. Calūniā sustinent filii israel & filii iuda simul. Oēs qui ceperunt eos tenent: nolūt dimittere eos. Redemptor eorū fortis dn̄s exercituū nomen eius. Iudicio defendet causā eorū: vt exterreat terrā: & cōmoueat habitatores babylonis. Gladius ad chaldeos: ait dn̄s: & ad hītatores babylonis: & ad principes & ad sapiētes eius. Gladius ad diuinos eius qui stulti erūt. Gladi⁹ ad fortes illius q timebūt. Gladius ad equos eius & ad currus ei⁹: & ad oē vulgus qđ est in medio eius & erūt q̄si mulieres. Gladius ad thesauros eius q diripiētur. Siccitas sup aq̄s eius erit & arescent: quia terra sculptiliū est & in portētis gloriātur. Propterea hītabūt dracones cū fatuis sicariis & habitabūt ī ea struthiones. Et nō inhabitabitur vltra vsq; in sepiternū: nec extruetur vsq; ad generatiōe & gn̄atione. Sicut subuertit de⁹ sodomam & gomorrā & vicinas eius: ait dn̄s. Nō habitabit ibi vir & nō incolet eā filius hois. Ecce ppl̄s veniet ab aqlone & gens magna: & reges multi cōsurgēt a finibus

Trās.Gre.lxx.cū iter.latina.

ve eis qꝛ venit dies eoꝝ: ⁊ tp̄s vltionis
οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα αὐτῶν, καὶ καιρὸς ἐκδικήσεως
eoꝝ. vox fugientiū ⁊ eoꝝ q̄ saluant̄ de t̄ra babylo-
αὐτῶν. φωνὴ φευγόντων καὶ ἀνασωζομένων ἐκ γῆς Βαβυλῶ-
nis vt annūcient ī sion vltionē a dn̄o deo nr̄o
νος τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν Σιὼν τὴν ἐκδίκησιν παρὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν
vltionē tēpli eius. ānunciate sup babylonē pluri
ἐκδίκησιν ναοῦ αὐτοῦ. παραγγείλατε ἐπὶ Βαβυλῶνα πολ-
mis omni tendenti arcū: castrametamini ꝯ eam in
λοῖς παντὶ ἐντείνοντι τόξον, παρεμβάλλετε ἐπ᾽ αὐτὴν κυ-
circuitu. nō sit in ea saluatus. reddite ei
κλόθεν. μὴ ἔστω ἐπ᾽ αὐτῆς ἀνασωζόμενος. ἀνταπόδοτε αὐ-
scdm̄ opa sua. scdm̄ oia q̄cūq; fecit faci-
τῇ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς. κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ποιή-
te illi: qꝛ ꝯ dn̄m restitit deū sctm̄ isrl'. ꝓpterea
σατε αὐτῇ, ὅτι πρὸς τὸν κύριον ἀντέστη θεὸν ἅγιον ἰσραήλ. διὰ τοῦτο
cadent iuuenes ei⁹ in plateis ei⁹. ⁊
πεσοῦνται οἱ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς. καὶ
omnes viri bellatores eius ꝓiicientur in die
πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ αὐτῆς ῥιφήσονται ἐν τῇ ἡμέ-
illa dicit dn̄s: ecce ego ad te supbe dicit
ρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ ὑπερήφανε λέγει
dn̄s de⁹ exercituū. qꝛ venit dies tu⁹ ⁊ tem-
κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων. ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα σου καὶ ὁ και-
p⁹ vltionis tue. ⁊ īfirmabit̄ supbia tua ⁊ cadet
ρὸς ἐκδικήσεώς σου. καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου καὶ πεσεῖ-
⁊ nō erit suscitās eam. ⁊ incendā ignē in sylua
ται καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνιστῶν αὐτήν. καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυμῷ
eius: ⁊ deuorabit oia q̄ ī circuitu eius. hec di-
αὐτῆς, καὶ καταφάγεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς. τάδε λέ-
cit dn̄s exercituū: vim passi sunt filij israel
γει κύριος τῶν δυνάμεων, καταδεδυνάστευνται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
⁊ filij iuda simul oēs captiuantes eos vi
καὶ υἱοὶ ἰούδα ἅμα πάντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες αὐτοὺς κατε-
tenuerūt eos: qꝛ nō voluerūt dimittere eos: ⁊
δυνάστευσαν αὐτούς, ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς, καὶ
q̄ redimit eos fortis: dn̄s omp̄s nomē ei.
ὁ λυτρούμενος αὐτοὺς ἰσχυρός, κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.
iudiciū iudicabit ꝯ aduersarios ei⁹: vt liberet t̄rā
κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ, ὅπως ἐξάρῃ τὴν γῆν
⁊ cōmoueat hītantib⁹ babylonem. gladium sup
καὶ παροξύνῃ τοῖς κατοικοῦσιν Βαβυλῶνα. μάχαιραν ἐπὶ
chaldeos dicit dn̄s: ⁊ sup habitantes ba
τοὺς χαλδαίους λέγει κύριος, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Βα-
bylonem: ⁊ sup principes eius: ⁊ sup sapien
βυλῶνα, καὶ ἐπὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς συνε-
tes eius. gladiū sup diuinos: ⁊ stulti erūt.
τοὺς αὐτῆς. μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μάντεις, καὶ ἄφρονες ἔσον-
gladiū sup pugnatores ei⁹. ⁊ dissoluentur.
ται. μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητὰς αὐτῆς, καὶ παραλυθήσονται. μ
um sup equos eoꝝ ⁊ sup currus eoꝝ: ⁊
ραν ἐπὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν, καὶ ἐ
vulgus qđ in medio eius: ⁊ erunt sicut mulieres. gl
σύμμικτον τὸν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἔσονται ὡς γυναῖκες. μάχ
sup thesauros eius ⁊ diripientur sup aqua
ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς καὶ διαρπαγήσονται ἐπὶ τῷ ὕδατ
cōfidebat. ⁊ ꝯfundentur: qꝛ t̄ra sculptiliū est:
ἐπεποίθει. καὶ καταισχυνθήσονται, ὅτι γῆ τῶν γλυπτῶν ἐστιν,
insulis gloriabantur. ꝓpterea habitabunt phāt
ταῖς νήσοις κατεκαυχῶντο. διὰ τοῦτο κατοικήσουσιν ἰνδάλ
in insulis ⁊ habitabunt in eis filie sir
ἐν ταῖς νήσοις καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐταῖς θυγατέρες σει
nō habitabit̄ vltra in sēpiternū neq; habitabitur
οὐ μὴ κατοικηθῇ οὐκ ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ δὲ μὴ κατασκηνωθήσετ
gn̄ationē ⁊ gn̄ationē: sic subuertit de⁹ sodomā ⁊ gomor
γενεὰς καὶ γενεάς, καθὼς κατέστρεψεν ὁ θεὸς σόδομα καὶ γόμορ
vicinas eis ait dn̄s: non hītabit illic hō: ⁊
τὰς ὁμορούσας αὐταῖς εἶπε κύριος, οὐ μὴ κατοικήσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ
incolet illic fili⁹ hois. ecce ppl̄s venit ab aqlone ⁊
παροικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ καὶ
magna ⁊ reges multi cōsurgent ab extremo
μέγα καὶ βασιλεῖς πολλοὶ ἐξεγερθήσονται ἀπ᾽ ἐσχάτου

Trāſla. gre. lxx. cū inter. lati.

fre arcum ⁊ iaculū hñtes: crudelis eſt ⁊ nō
τῆς γῆς τόξον καὶ ἐγχειρίδιον ἔχοντες, ἰταμός ἐστιν καὶ οὐ
miſerebit. vox eoꝝ q̃ſi mare ſonabit ſup equos equi
μὴ ἐλεήσῃ. φωνὴ αὐτῶν ὡς θάλασσα ἠχήσει ἐφ᾽ ἵπποις ἱπ
tabunt p̄parati q̃ſi ignis ad p̄liū ꝯ
πάσονται παρεσκευασμένοι ὥσπερ πῦρ εἰς πόλεμον πρὸς
te filia babylonis. audiuit rex babylonis
σὲ θύγατερ Βαβυλῶνος. ἤκουσεν βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὴν
famā eoꝝ ⁊ diſſolute ſunt man⁹ ei⁹. tribulatiōes ob
ἀκοὴν αὐτῶν καὶ παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. θλίψεις κα
tinuerunt eos dolores q̃ſi parturientis. ecce q̃ſi le
τεκράτησαν αὐτοὺς ὠδῖνες ὡς τικτούσης. ἰδοὺ ὥσπερ λέ
o aſcendet a iordane in locū robuſtū. q꞉ cito
ων ἀναβήσεται ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς τόπον αἰθάν. ὅτι ταχέ
eijciam eos ab illa: ⁊ oēm iuuenem ꝯ e=
ως ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ πάντα νεανίσκον ἐπ᾽ αὐ=
am ſtatuā: qm̄ q̃s ſicut ego: ⁊ q̃s reſiſtet mihi:
τὴν ἐπιστήσω, ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι;
⁊ q̃s iſte paſtor q̃ ſtabit cōtra faciem meā:
καὶ τίς οὗτος ὁ ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου;
ꝓpterea audite cōſiliū dñi qd̄ cōſuluit ſup
διὰ τοῦτο ἀκούσατε τὴν βουλὴν κυρίου ἣν βεβούλευται ἐπὶ
babylonem: ⁊ cogitatiōes eius q̃s excogitauit cōtra
Βαβυλῶνα, καὶ λογισμοὺς αὐτοῦ οὓς ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς
habitantes t̄rā chaldeoꝝ. ſi non corrūpant a=
κατοικοῦντας γῆν τῶν Χαλδαίων. ἐὰν μὴ διαφθαρῇ τὰ ἀρ
gni ouium eoꝝ: ſi nō deſolata fuerit ab ipſis paſ
νία τῶν προβάτων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἀφανισθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν νο
cua. q꞉ a voce captionis babylonis ꝯmouebitur
μή. διότι ἀπὸ φωνῆς ἁλώσεως Βαβυλῶνος σεισθήσεται ἡ
t̄ra: ⁊ clamor eius in gētibus audietur.
γῆ, καὶ κραυγὴ αὐτῆς ἐν ἔθνεσιν ἀκουσθήσεται. Ca. 51.

Hec dicit dñs: ecce ego ſuſcitabo ſup baby=
Τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ ἐπὶ Βαβυ
lonē ⁊ ſup hitantes chaldeos ventū
λῶνα καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους ἄνεμον
vrentem corrumpentē: ⁊ mittam ſup ba=
καύσωνα διαφθείροντα, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ Βα=
bylonē ſupbos ⁊ iniuria afficient eam ⁊ de=
βυλῶνα ὑβριστὰς καὶ καθυβρίσουσιν αὐτὴν καὶ λυ
uaſtabunt terrā eius. ve ſup babylonē in=
μανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς. οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυ=
circuitu i die afflictionis eius: ſup eā extendat
κλόθεν ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως αὐτῆς, ἐπ᾽ αὐτὴν τεινέτω ὁ
extendēs arcū ſuū: ⁊ circūponat cui ſūt arma ſua.
τείνων τόξον αὐτοῦ, καὶ περιθέσθω ᾧ ἐστιν ὅπλα αὐτοῦ.
ne parcatis ſup iuuenes eius ⁊ demolimini
μὴ φείσησθε ἐπὶ τοὺς νεανίσκους αὐτῆς καὶ ἀφανίσατε
omnem potentiā eius. ⁊ cadent vulnerati
πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς. καὶ πεσοῦνται τραυματίαι
in t̄ra chaldeoꝝ ⁊ confoſſi deforis eius. qm̄
ἐν γῇ Χαλδαίων καὶ κατακεκεντημένοι ἔξωθεν αὐτῆς. διότι
nō fuit viduat⁹ iſrael ⁊ iudas a deo ſuo a
οὐκ ἐχήρευσεν Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδας ἀπὸ θεοῦ αὐτῶν ἀπὸ
dño omnipotente: q꞉ t̄ra eoꝝ repleta ē iniq̃ta
κυρίου παντοκράτορος, ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν ἐπλήσθη ἀδικί=
te a ſanctis iſrael. fugite de medio babylo=
ας ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἰσραήλ. φεύγετε ἐκ μέσου Βαβυλῶ
nis ⁊ ſaluate vnuſq̃ſq; aīam ſuam. ne ꝓijci
νος καὶ ἀνασώζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. μὴ ἀπο
amini in iniq̃tate eius. q꞉ tp̄s vltionis eius
ρριφῆτε ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς. ὅτι καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῆς
eſt a dño: retributionē ipē retribuit
ἐστὶν παρὰ κυρίου, ἀνταπόδομα αὐτὸς ἀνταποδίδωσιν
ei. calix aureus babylon in manu dñi ine
αὐτῇ. ποτήριον χρυσοῦν Βαβυλὼν ἐν χειρὶ κυρίου με=
brians oēm terrā. de vino eius biberūt
θύσκον πᾶσαν τὴν γῆν. ἀπὸ τοῦ οἴνου αὐτῆς ἐπίοσαν
gētes: ideo cōmote ſunt: ⁊ ſubito cecidit baby=
ἔθνη, διὰ τοῦτο ἐσαλεύθησαν, καὶ ἄφνω ἔπεσεν Βαβυ
lon ⁊ contrita eſt. vlulate eam: ſumite reſinam
λὼν καὶ συνετρίβη. θρηνεῖτε αὐτήν, λάβετε ῥητίνην

Trāſla. B. Hie.

terre. Arcum & ſcutum apprehendēt: crudeles ſunt & immiſericordes. Vox eoꝝ q̃ſi mare ſonabit: & ſup equos aſcendent ſicut vir paratus ad prelium cōtra te filia babylon. Audiuit rex babylonis famā eoꝝ: & diſſolute ſunt manus ei⁹. Anguſtia app̄hendit eū: dolor quaſi parturientē. Ecce q̃ſi leo aſcēdet de ſuperbia iordanis ad pulchritudinē robuſtā: q̄a ſubito currere faciā eum ad illā. Et quis erit electus quē p̄ponā ei? Quis enim ſimilis mei? & q̃s ſuſtinebit me? Et quis eſt iſte paſtor q̄ reſiſtat vultui meo? Propterea audite cōſiliū dñi qd̄ mēte cōcepit aduerſum babylonē & cogitatiōes eius q̃s cogitauit ſup terram chaldeorū. Niſi detraxerint eos paruuli gregū: niſi diſſipatū fuerit cū ipſis habitaculū eorū. A voce captiuitatis babylonis cōmota eſt terra: & clamor inter gentes auditus eſt.

51.

Hec dicit dominus. Ecce ego ſuſcitabo ſup babylonē & ſup habitatores eius q cor ſuū leuauerūt cōtra me: q̃ſi ventū peſtilentē: & mittā in babylonē ventilatores & vētilabūt eā. Et demolientur terrā eius: qm̄ venerūt ſup eā vndiq; in die afflictiōis eius. Non tēdat qui tēdit arcū ſuū: & nō aſcendet loricat⁹. Nolite parcere iuuenib⁹ eius: interficite oēm militiā ei⁹. Et cadēt interfecti in terra chaldeorū: & vulnerati in regionib⁹ eius. Q̄m nō fuit viduatus iſrael: & iuda a deo ſuo domino exercituum. Terra autē eorū repleta eſt delicto a ſancto iſrael. Fugite de medio babylonis vt ſaluet vnuſq̃ſq; aīam ſuā. Nolite tacere ſup iniq̃tatem eius: qm̄ tp̄s vltiōis eius eſt a dño: viciſſitudinem ipſe retribuet ei. Calix aureus babylon in manu dñi inebrians oēm terrā. De vino eius biberunt gentes & ideo commote ſunt. Subito cecidit babylon & contrita eſt. Vlulate ſup eam; tollite reſinā

Tex. he. hiere. lj.

אֶרֶץ׃ קֶשֶׁת וְכִידֹן יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי
הֵמָּה וְלֹא יְרַחֵמוּ קוֹלָם כַּיָּם יֶהֱמֶה
וְעַל סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כְּאִישׁ
לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ בַּת בָּבֶל׃ שָׁמַע מֶלֶךְ
בָּבֶל אֶת שִׁמְעָם וְרָפוּ יָדָיו צָרָה
הֶחֱזִיקַתְהוּ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ הִנֵּה
כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן אֶל
נְוֵה אֵיתָן כִּי אַרְגִּיעָה אֲרוּצֵם
מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ אֶפְקֹד כִּי
מִי כָמוֹנִי וּמִי יוֹעִידֶנִּי וּמִי זֶה רֹעֶה
אֲשֶׁר יַעֲמֹד לְפָנָי׃ לָכֵן שִׁמְעוּ
עֲצַת יְהוָה אֲשֶׁר יָעַץ אֶל בָּבֶל
וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל אֶרֶץ
כַּשְׂדִּים אִם לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי
הַצֹּאן אִם לֹא יַשִּׁים עֲלֵיהֶם נָוֶה׃
מִקּוֹל נִתְפְּשָׂה בָבֶל נִרְעֲשָׁה
הָאָרֶץ וּזְעָקָה בַּגּוֹיִם נִשְׁמָע׃

כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
מֵעִיר עַל בָּבֶל וְאֶל יֹשְׁבֵי לֵב קָמָי
רוּחַ מַשְׁחִית׃ וְשִׁלַּחְתִּי לְבָבֶל זָרִים
וְזֵרוּהָ וִיבֹקְקוּ אֶת אַרְצָהּ כִּי
הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב בְּיוֹם רָעָה׃ אֶל
יִדְרֹךְ יִדְרֹךְ הַדֹּרֵךְ קַשְׁתּוֹ וְאֶל יִתְעַל
בְּסִרְיֹנוֹ וְאַל תַּחְמְלוּ אֶל בַּחֻרֶיהָ
הַחֲרִימוּ כָּל צְבָאָהּ׃ וְנָפְלוּ חֲלָלִים
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים וּמְדֻקָּרִים בְּחוּצוֹתֶיהָ׃
כִּי לֹא אַלְמָן יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה
מֵאֱלֹהָיו מֵיְהוָה צְבָאוֹת כִּי אַרְצָם
מָלְאָה אָשָׁם מִקְּדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ נֻסוּ
מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמַלְּטוּ אִישׁ נַפְשׁוֹ אַל
תִּדַּמּוּ בַּעֲוֺנָהּ כִּי עֵת נְקָמָה הִיא
לַיהוָה גְּמוּל הוּא מְשַׁלֵּם לָהּ׃ כּוֹס
זָהָב בָּבֶל בְּיַד יְהוָה מְשַׁכֶּרֶת כָּל
הָאָרֶץ מִיֵּינָהּ שָׁתוּ גוֹיִם עַל כֵּן
יִתְהֹלְלוּ גוֹיִם׃ פִּתְאֹם נָפְלָה בָבֶל
וַתִּשָּׁבֵר הֵילִילוּ עָלֶיהָ קְחוּ צֳרִי

Pritiua. heb.

חָזַק כָּזַר
רָחַם הָמָה
רָכַב עָרַךְ
לָחַם
רָפָה צוּר
חָזַק חוּל
יָלַד אָרָה
עָלָה גָּאָה
רָגַע רוּץ
בָּחַר פָּקַד
יָעַד
עָמַד פָּנָה
יָעַץ
חָשַׁב
סָחַב צָעַר
יָשַׁם
תָּפַשׂ רָעַשׁ
שָׁמַע
Cap. lj.
עוּר קוּם
שָׁחַת
בָּקַק
הָיָה סָבַב
רוּעַ דָּרַךְ
עָלָה
סָרָה חָמַל
חָרַם
דָּקַר
קָדַשׁ נוּס
דָּמַם
גָּמַל שָׁלַם
שָׁכַר
שָׁתָה
הָלַל
שָׁבַר יָלַל
לָקַח צָרָה

Tex. he. Hiere. lj.	Pritiua. heb.
לְמַכְאוֹבָהּ אוּלַי תֵּרָפֵא׃ רִפִּאנוּ	כָּאַב
אֶת בָּבֶל וְלֹא נִרְפָּתָה עִזְבוּהָ	רָפָא
וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ כִּי נָגַע אֶל	יָלַךְ
הַשָּׁמַיִם מִשְׁפָּטָהּ וְנִשָּׂא עַד	שָׁפַט
שְׁחָקִים׃ הוֹצִיא יְהוָה אֶת צִדְקֹתֵינוּ	יָצָא
בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה בְצִיּוֹן אֶת מַעֲשֵׂה	בּוֹא סָפַר
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ הָבֵרוּ הַחִצִּים מִלְאוּ	עָשָׂה בָּרַר
הַשְּׁלָטִים הֵעִיר יְהוָה אֶת רוּחַ	עוּר
מַלְכֵי מָדַי כִּי עַל בָּבֶל מְזִמָּתוֹ	זָמַם
לְהַשְׁחִיתָהּ כִּי נִקְמַת יְהוָה הִיא	שָׁחַת
נִקְמַת הֵיכָלוֹ׃ אֶל חוֹמֹת בָּבֶל שְׂאוּ	הֵיכָל חָמָה
נֵס הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר הָקִימוּ שֹׁמְרִים	נָשָׂא חָזַק
הָכִינוּ הָאֹרְבִים כִּי גַם זָמַם יְהוָה	שָׁמַר קוּם
גַּם עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל יֹשְׁבֵי	כּוּן
בָבֶל׃ שֹׁכַנְתְּ עַל מַיִם רַבִּים רַבַּת	רָבַב
אוֹצָרֹת בָּא קִצֵּךְ אַמַּת בִּצְעֵךְ׃	אָצַר קָצַץ
נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ כִּי אִם	אָמַה
מִלֵּאתִיךְ אָדָם כַּיֶּלֶק וְעָנוּ עָלַיִךְ	שָׁבַע עָנָה
הֵידָד׃ עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל	הֵדַד כּוֹחַ
בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם׃	כּוּן בִּין
לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעַל	נָתַן הָמַן
נְשִׂאִים מִקְצֵה אָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר	עָלָה
עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו׃	יָצָא
נִבְעַר כָּל אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל	בָּעַר יָדַע
צוֹרֵף מִפָּסֶל כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא	בּוֹשׁ
רוּחַ בָּם׃ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים	תָּעָה
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא כְאֵלֶּה	אָבַד
חֵלֶק יַעֲקוֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא	יָצַר
וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃	
מַפֵּץ אַתָּה לִי כְּלֵי מִלְחָמָה וְנִפַּצְתִּי	נָפַץ
בְךָ גוֹיִם וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת׃	כָּלָה לָחַם
וְנִפַּצְתִּי בְךָ סוּס וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי	שָׁחַת מָלַךְ
בְךָ רֶכֶב וְרֹכְבוֹ׃ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ	
וְאִשָּׁה וְנִפַּצְתִּי בְךָ זָקֵן וָנָעַר	
וְנִפַּצְתִּי בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה׃ וְנִפַּצְתִּי	בָּחַר בָּתַל
בְךָ רֹעֶה וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר	

Trāſla. B. Hie.

ad dolorem eius ſi forte ſanetur. Curauimus babylonē: & non eſt ſanata. Derelinq̄mus eam: & eamꝰ vnuſquiſq; in terrā ſuā. Q̄m̄ puenit vſq; ad celos iudicium eius: & eleuatum eſt vſq; ad nubes. Protulit dominus iuſticias noſtras: venite & narremus in ſion opus domini dei noſtri. Acuite ſagittas & implete pharetras. Suſcitauit dominus ſpiritum regū medorū: & cōtra babylonē mens eius eſt vt perdat eam. Quoniā vltio domini eſt: vltio templi ſui. Super muros babylōis leuate ſignū: augete cuſtodiā. Leuate cuſtodes: preparate inſidias: quia cogitauit dominus & fecit quecunq; locutus eſt contra hītatores babylōis. Que habitas ſup aquas multas locuples in theſauris venit finis tuꝰ pedalis p̄ciſionis tue. Iurauit dn̄s exercituū per aīam ſuā quoniā replebo te hominibus quaſi brucho: & ſup te celeuma cantabitur. Qui fecit terrā in fortitudīe ſua: & prepauit orbē in ſapīa ſua: & prudētia ſua extēdit celos. Dāte eo vocē multiplicātur aque in celo. Qui leuat nubes ab extremo t̄re: fulgura in pluuiā fecit: & pducit ventos de theſauris ſuis. Stultus factus eſt oīs hō a ſciētia: cōfuſus ē oīs cōflator in ſculptili: qa mēdax eſt cōflatio eiꝰ nec eſt ſpūs in eis. Vana ſunt opa & riſu digna: in tpe viſitationis ſue peribūt. Non ſicut hec pars iacob: quia q fecit omnia ipſe eſt: & iſrael ſceptrū hereditatis eiꝰ dn̄s exercituū nomē eiꝰ. Collidis tu mihi vaſa belli: & ego collidā in te gentes & diſperdā in te regna. Et collidā in te equū & equitem eius: & collidam in te currū & aſcenſorē eius. & collidā in te virū & mulierē. Et collidam in te ſenem & puerum: & collidā in te iuuenem & virginē. Et collidam ī te paſtorē & gregē eiꝰ: & collidā in te agricolā

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

corruptioni eius ſi forte ſanabit. curauimus ba-
τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς εἴπως ἰαθήσεται. ἰατρεύσαμεν τὴν βα
bylonē ꝛ nō ē ſanata. derelinquamus eam ꝛ ea-
βυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη. ἐγκαταλείπωμεν αὐτὴν καὶ ἀπέλ
mus vnuſquiſq; in t̄rā ſuam: qꝛ appropiq̄uit ad celum
θωμεν ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ὅτι ἤγγικεν εἰς οὐρανὸν
iudiciū eius. eleuatū ē vſq; ad aſtra. ptulit dn̄s
τὸ κρίμα αὐτῆς. ἐξῆρεν ἕως τῶν ἄστρων. ἐξήνεγκεν κύριος
iudiciū eius. venite ꝛ annunciemus in ſion ope
τὸ κρίμα αὐτοῦ. δεῦτε καὶ ἀναγγείλωμεν ἐν σιὼν τὰ ἔρ
ra dn̄i dei nr̄i: preparate arcus:
γα κυρίου θεοῦ ἡμῶν. παρασκευάζετε τὰ τοξεύματα,
implete pharetras. ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ re-
πληροῦτε τὰς φαρέτρας. ἤγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα βα-
gis medorꝫ: qꝛ ꝯ babylonem ira eius vt per-
σιλέως μήδων, ὅτι εἰς βαβυλῶνα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἐξολοθρεῦ
dat eam: qꝛ vltio a dn̄o eſt vltio
σαι αὐτήν, ὅτι ἐκδίκησις παρὰ κυρίου ἐστὶν ἐκδίκησις
ppl̄i eius. ſup muros babylonis leuate ſignum
λαοῦ αὐτοῦ. ἐπὶ τειχέων βαβυλῶνος ἄρατε σημεῖον
p̄ficite cuſtodes. parate arma: qꝛ aggreſſus
ἐπιστήσατε φύλακας. ἑτοιμάσατε ὅπλα, ὅτι ἐνεχεί-
eſt ꝛ faciet dn̄s q̄cūq; locutꝰ ē ſup habi
ρησεν καὶ ποιήσει κύριος ὅσα ἐλάλησεν ἐπὶ τοὺς κατοι
tantes babylonem. habitās ſup aquas multas
κοῦντας βαβυλῶνα. κατασκηνοῦσα ἐφ᾽ ὕδασιν πολλοῖς
ꝛ ſup m̄ltitudinē theſaurorꝫ eiꝰ. venit finis tuꝰ ve-
καὶ ἐπὶ πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς. ἥκει τὸ πέρας σου ἀλη
re in viſcera tua: qꝛ iurauit dn̄s per
θῶς εἰς τὰ σπλάγχνα σου, ὅτι ὤμοσεν κύριος κατὰ τοῦ
brachium ſuū: q̄m̄ replebo te hoībus q̄ſi
βραχίονος αὐτοῦ, διότι πληρώσω σε ἀνθρώπων ὡσεὶ
locuſtis: ꝛ loquētur ſup te deſcendentes. faciēs
ἀκρίδων, καὶ φθέγξονται ἐπὶ σὲ οἱ καταβαίνοντες. ὁ ποι
t̄rā in fortitudīe eiꝰ: p̄parans orbem t̄re ſapia
ῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἑτοιμάζων οἰκουμένην τῇ σοφίᾳ
ſua: in prudentia ſua extendit celum in vo
αὐτοῦ, ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐξέτεινεν τὸν οὐρανὸν εἰς φω
cē poſuit m̄ltitudinē ſonitꝰ aque in celo. ꝛ addu-
νὴν ἔθετο πλῆθος ἤχους ὕδατος ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἀνήγα
xit nubes ab extremo t̄re fulgura in pluuiā fecit
γεν νεφέλας ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίη-
ꝛ eduxit lumē de theſauris ſuis. ſtultꝰ factꝰ ē oīs
σεν, καὶ ἐξήγαγεν φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. ἐμωράνθη πᾶς
homo a ſcientia. confuſus eſt oīs aurifex
ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. κατῃσχύνθη πᾶς χρυσοχόος
ab ſculptilibꝰ ſuis: qꝛ mēdacia cōflauerūt: nō
ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσαν, οὐκ
eſt ſpūs in eis: vana ſunt opa riſu digna.
ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. μάταιά ἐστιν ἔργα μεμωκημένα.
in tp̄e viſitationis eius peribunt. nō talis ps
ἐν καιρῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν ἀπολοῦνται. οὐ τοιαύτη με
iacob qꝛ q̄ fecit omnia: ip̄e eſt he-
ρὶς τῷ ἰακὼβ ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτός ἐστιν κλη
reditas eius dn̄s exercituū nomē illi. diſ-
ρονομία αὐτοῦ κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ. δια-
pergis tu mihi vaſa belli: ꝛ diſpergam in
σκορπίζεις σύ μοι σκεύη πολέμου, καὶ διασκορπιῶ ἐν
te gētes ꝛ cōcitabo in te reges. ꝛ diſper-
σοὶ ἔθνη καὶ ἐξαρῶ ἐν σοὶ βασιλεῖς. καὶ διασκορ-
gam in te equū ꝛ aſcenſorē eius: ꝛ diſper-
πιῶ ἐν σοὶ ἵππον καὶ ἀναβάτην αὐτοῦ, καὶ διασκορ
gam in te currus ꝛ aſcenſores eorꝫ: ꝛ diſ-
πιῶ ἐν σοὶ ἅρματα καὶ ἀναβάτας αὐτῶν, καὶ δια-
pergam in te virū ꝛ mulierē: ꝛ diſpgam
σκορπιῶ ἐν σοὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ διασκορπιῶ
in te ſenem ꝛ puerum. ꝛ diſpergam in
ἐν σοὶ πρεσβύτην καὶ παιδίον. καὶ διασκορπιῶ ἐν
te iuuenem ꝛ virginem. ꝛ diſpgam in te agricolā
σοὶ νεανίσκον καὶ παρθένον. καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ γεωργὸν

Trãsla.gre.lxx.cũ inter.lati.

ꝛ agriculturã ei⁹: ꝛ dispgam in te duces ꝛ ipe-
καὶ τὸ γεώργιον αὐτοῦ, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἡγεμόνας καὶ στρα
ratores tuos. ꝛ retribuam babyloni ꝛ hitanti
τηγούς σου. καὶ ἀνταποδώσω τῇ βαβυλῶνι καὶ τοῖς κατοι
bus chaldeis oĩa mala eoꝝ q̃ fecerunt
κοῦσι χαλδαίοις πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἃς ἐποίησαν
in sion in oculis vr̃is dicit dñs. ecce ego ad
ἐπὶ σιὼν κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν λέγει κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς
te mõs corruptũ corrũpens oẽm trã: ꝛ
σὲ τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον τὸ διαφθεῖρον πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ
extẽdã manũ meã in te ꝛ euoluo te de
ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ καὶ κατακυλίω σε ἀπὸ τῶν
petris: ꝛ dabo te q̃si mõtẽ cõbustum: ꝛ non
πετρῶν, καὶ δώσω σε ὡς ὄρος ἐμπεπυρισμένον, καὶ οὐ μὴ
tollent de te lapidẽ i ãgulũ ꝛ lapidẽ i fũdamẽtũ. qꝛ
λάβωσιν ἀπὸ σοῦ λίθον εἰς γωνίαν καὶ λίθον εἰς θεμέλιον. ὅτι
in desolatione eternã eris ait dñs. leuate signũ sup
εἰς ἀφανισμὸν αἰώνιον ἔσῃ λέγει κύριος. ἄρατε σημεῖον ἐπὶ τῆς
trã clãgite in gẽtib⁹ tuba. sctificate sup eam
γῆς σαλπίσατε ἐν ἔθνεσιν σάλπιγγι. ἁγιάσατε ἐπ' αὐτὴν
gẽtes annunciate ꝯ illam regnis ararat a
ἔθνη παραγγείλατε ἐπ' αὐτὴν βασιλείαις ἀραρὰτ παρ'
me ꝛ ascanazeis. cõstituite cõtra eã iaculatio
ἐμοῦ καὶ τοῖς ἀσκαναζαίοις. ἐπιστήσατε ἐπ' αὐτὴν βελοστά
nes: ascẽdere facite ꝯ eam eqꝝ q̃si locustaꝝ mltitudinẽ:
σεις, ἀναβιβάσατε ἐπ' αὐτὴν ἵππων ὡς ἀκρίδων πλῆθος,
ascẽdere facite ꝯ eam gẽtes regem medoꝝ ꝛ
ἀναβιβάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη τὸν βασιλέα τῶν μήδων καὶ
ois tre: duces ei⁹: ꝛ oẽs magistra
πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς στρατη
tus ei⁹. ꝯmota ẽ tra ꝛ laborauit qꝛ ꝯsurrexit ꝯ baby-
γοὺς αὐτοῦ. ἐσείσθη ἡ γῆ καὶ ἐπόνεσεν διότι ἐξανέστη ἐπὶ βαβυ
lonẽ cogitatio dñi: ut ponat trã babylonis i desolatio
λῶνα λογισμὸς κυρίου, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν βαβυλῶνος εἰς ἀφανισ
nẽ ꝛ ne hitetur ipa. defecit pugnator babylo
μὸν καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν. ἐξέλιπεν μαχητὴς βαβυλῶ
nis a p̃lio: sedebunt illic in munitiõe. ꝯfracta est
νος τοῦ πολεμεῖν, καθήσονται ἐκεῖ ἐν περιοχῇ. ἐθραύσθη ἡ
potentia eoꝝ. facti sunt q̃si mulieres: icensa sunt
δυναστεία αὐτῶν. ἐγενήθησαν ὡσεὶ γυναῖκες, ἐνεπυρίσθη
tabernacula eius ꝯtriti sunt vectes eius: ipse-
τὰ σκηνώματα αὐτῆς συνετρίβησαν οἱ μοχλοὶ αὐτῆς, διώ-
quẽs i occursum psequẽtis psequet. ꝛ annũcians
κων εἰς ἀπάντησιν διώκοντος διώξεται. καὶ ἀναγγέλλων
in occursum ãnũciantis vt annũciet regi
εἰς ἀπάντησιν ἀναγγέλλοντος τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ
babylonis: qꝛ capta est ciuitas ei⁹ ab extremo
βαβυλῶνος ὅτι ἑάλωκεν ἡ πόλις αὐτοῦ ἀπ' ἐσχάτου τῶν
trãsituum eius capti sunt ꝛ paludes eius icẽ
διαβάσεων αὐτοῦ ἐλήφθησαν καὶ τὰ συστέματα αὐτῶν ἐνε
se sunt in igne. ꝛ viri ei⁹ bellatores
πυρίσθησαν ἐν πυρί. καὶ ἄνδρες αὐτοῦ οἱ πολεμισταὶ
egrediunt. qꝛ hec dicit dñs exercituum de-
ἐξέρχονται. διότι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θε
us israel. dom⁹ regis babylonis q̃si area matura
ὸς ἰσραήλ. οἶκοι βασιλέως βαβυλῶνος ὡς ἅλων ὥριμος
triturabit. adhuc modicũ ꝛ veniet messis eius. come
ἀλωηθήσεται. ἔτι μικρὸν καὶ ἥξει ὁ ἀμητὸς αὐτῆς. κατέ
dit me diuisit me nabuchodonosoꝛ rex
φαγέν με ἐμερίσατό με ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς τῆς
babylonis: cõp̃henderũt me tenebre tenues: nabuchodo-
βαβυλῶνος, κατέλαβέν με σκότος λεπτόν, ναβουχοδο
nosoꝛ rex babylonis absoꝛbuit me q̃si draco.
νόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος κατέπιέν με ὡς δράκων.
ĩpleuit ventrẽ suum a delitijs meis. expu
ἔπλησεν τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τρυφῆς μου. ἔξω
lest me laboꝛes mei ꝛ miserie mee in baby
σάν με οἱ μόχθοι μου καὶ αἱ ταλαιπωρίαι μου εἰς βαβυ
lonẽ dicet hitans sion: ꝛ sanguis me⁹ sup
λῶνα ἐρεῖ κατοικοῦσα σιών, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπὶ τοὺς
habitantes chaldeos dicet hierusalem.
κατοικοῦντας χαλδαίους ἐρεῖ ἱερουσαλήμ.

Trãsla.B.Hie.

& iugales ei⁹. Et collidã in te duces & magistrat⁹. Et reddã babyloni & cũctis habitatorib⁹ chaldee omne malum suum qđ fecerunt in sion in oculis vestris ait dominus. Ecce ego ad te mons pestifer ait dominus: qui corrumpis vniuersam terrã. Et extendã manũ meã sup te: & euoluam te de petris: & dabo te in montem cõbustionis. Et nõ tollent de te lapidẽ in angulũ: & lapidẽ in fundamẽto: sed pditus in eternũ eris ait dñs. Leuate signum in terra: clãgite buccina in gentibus. Sãctificate sup eam gentes: annunciate cõtra illam regibus ararath menni & ascenez: numerate cõtra eã taphar. Adducite equũ quasi bruchũ aculeatũ. Sanctificate cõtra eam gentes: reges medie: duces eius: & vniuersos magistratus eius cũctãq; terrã potestatis eius. Et cõmouebitur terra & cõturbabitur: qa euigilabit cõtra babylonẽ cogitatio dñi vt ponat terrã babylonis desertã et inhabitabilẽ. Cessauerunt fortes babylonis a prelio: habitauerũt in presidiis. Deuoratum est robur eorum: facti sunt q̃si mulieres. Incẽsa sũt tabernacula eius: cõtriti sunt vectes eius. Currẽs obuiam currẽti veniet: & nuncius obuius nunciãti vt annũciet regi babylonis qa capta est ciuitas eius a sũmo vsq; ad sũmũ: & vada p̃occupata sunt & paludes incense sunt igni: & viri bellatores conturbati sunt. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Filia babylonis quasi area: tp̃us triture eius. Adhuc modicũ & veniet tp̃s messionis ei⁹. Comedit me deuorauit me nabuchodonosor rex babylonis. Reddidit me q̃si vas inane. Absorbuit me q̃si draco repleuit vẽtrẽ suũ teneritudine mea: & eiecit me. Iniqtas aduersũ me & caro mea sup babylonẽ dicit hĩtatio siõ: & sãguis me⁹ sr̃ hĩtatores chaldee dic̃ hierl'z.

Tex.he.hiere.lj.

וצמדו ונפצתי בך פחות וסגנים:
ושלמתי לבבל ולכל יושבי כשדים
את כל רעתם אשר עשו בציון
לעיניכם נאם יהוה: הנני אליך
הר המשחית נאם יהוה המשחית
את כל הארץ ונטיתי את ידי עליך
וגלגלתיך מן הסלעים ונתתיך להר
שרפה: ולא יקחו ממך אבן לפנה
ואבן למוסדות כי שממות עולם
תהיה נאם יהוה: שאו נס בארץ
תקעו שופר בגוים קדשו עליה
גוים השמיעו עליה ממלכות
אררט מני ואשכנז פקדו עליה
טפסר העלו סוס כילק סמר: קדשו
עליה גוים את מלכי מדי את
פחותיה ואת כל סגניה ואת כל
ארץ ממשלתו: ותרעש הארץ
ותחל כי קמה על בבל מחשבות
יהוה לשום את ארץ בבל לשמה
מאין יושב: חדלו גבורי בבל
להלחם ישבו במצודות נשתה
גבורתם היו לנשים הציתו
משכנתיה נשברו בריחיה: רץ
לקראת רץ ירוץ ומגיד לקראת
מגיד להגיד למלך בבל כי נלכדה
עירו מקצה: והמעברות נתפשו
ואת האגמים שרפו באש ואנשי
המלחמה נבהלו: כי כה אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל בת בבל
כגרן עת הדריכה עוד מעט ובאה
עת הקציר לה: אכלנו הממנו
נבוכדראצר מלך בבל הציגנו
כלי ריק בלענו כתנין מלא כרשו
מעדני הדיחנו: חמסי ושארי על
בבל תאמר ישבת ציון ודמי אל
ישבי כשדים תאמר ירושלם:

Priitiua.heb.

פחה
רוץ עשה
שחת
נטה
גלל נתן
לקח מן
יסד עלם
היה נשא
שפר
שמע מלך
עלה
משל רעש
חול קום
חשב
שמם
ישב גבר
לחם צור
גבר היה
נשה יצת
שכן שבר
ברח רוץ
נגד לכד
עבר
בהל
דרך בוא
קצר
יצג
תנן
דוח
אמר

לכן כה אמר יהוה הנני רב את — רוב
ריבך ונקמתי את נקמתך והחרבתי — חרב
את ימה והובשתי את מקורה׃ — יבש קור
והיתה בבל לגלים מעון תנים — היה גל
שמה ושרקה מאין יושב׃ יחדו — עון שמם
ככפרים ישאגו נערו כגורי — ישב שאג
אריות׃ בחמם אשית את משתיהם — ארה שות
והשכרתים למען יעלזו וישנו — שתה שכר
שנת עולם ולא יקיצו נאם יהוה׃ — עלז ישנה
אורידם ככרים לטבוח כאילים — עלם קוץ
עם עתודים׃ איך נלכדה ששך — ירד טבח עתד לכד
ותתפש תהלת כל הארץ איך — תפש הלל
היתה לשמה בבל בגוים׃ עלה על
בבל הים בהמון גליו נכסתה׃ — המן גלל
היו עריה לשמה ארץ ציה וערבה — כסה היה
ארץ לא ישב בהן כל איש ולא — עיר
יעבר בהן בן אדם׃ ופקדתי על — עבר
בל בבבל והצאתי את בלעו מפיו — יצא פה
ולא ינהרו אליו עוד גוים גם — נהר
חומת בבל נפלה׃ צאו מתוכה — חמה יצא
עמי ומלטו איש את נפשו מחרון — חרה
אף יהוה׃ ופן ירך לבבכם ותיראו — רכך ירא
בשמועה הנשמעת בארץ ובא — שמע בוא
בשנה השמועה ואחריו בשנה
השמועה וחמס בארץ ומשל
על משל׃ לכן הנה ימים באים — יום בוא
ופקדתי על פסילי בבל וכל ארצה — פסל
תבוש וכל חלליה יפלו בתוכה׃ — בוש נפל
ורננו על בבל שמים וארץ וכל
אשר בהם כי מצפון יבוא לה — צפן בוא
השודדים נאם יהוה׃ גם בבל לנפל — שדד
חללי ישראל גם לבבל נפלו
חללי כל הארץ׃ פלטים מחרב
הלכו אל תעמדו זכרו מרחוק את — עמד רחק
יהוה וירושלם תעלה על לבבכם׃ — עלה
בשנו כי שמענו חרפה כסתה כלמה — בוש כסה

Propterea hec dicit domin⁹. Ecce ego iudicabo causam tuã: & vlciscar vltionẽ tuã. Et desertũ faciam mare eius: & siccabo venam eius. Et erit babylon in tumulos habitatio draconum stupor & sibilus eo q̃ nõ sit habitator. Simul vt leones rugient: excutient comas veluti catuli leonum. In calore eorũ ponam potus eorum: & inebriabo eos vt sopiantur & dormiant somnũ sempiternũ: & nõ cõsurgant: dicit dñs. Deducã eos q̃si agnos ad victimam: quasi arietes cum hedis. Quomodo capta est sesach: & cõprehensa est inclyta vniuerse terre? Quõ facta est in stuporẽ babylon inter gẽtes. Ascẽdit sup babylonẽ mare: multitudine fluctuũ eius opta ẽ. Facte sũt ciuitates eius in stuporẽ: terra inhabitabilis & deserta: terra in qua nullus habitet: nec trãsiet p eam filius hoĩs. Et visitabo sup bel in babylone & eiciã q̃d obsorbuerat de ore eius: & nõ cõfluẽt ad eã vltra gentes. Siquidẽ & mur⁹ babylõis corruet. Egredimini de medio eius ppl's meus vt saluet vnusq̃sq; aĩam suã ab ira furoris dñi. Et ne forte mollescat cor vr̃m: & timeatis auditũ qui audietur in terra. Et veniet in anno auditio & post hunc annum auditio & iniquitas in terra: & dominator super dñatorem. Propterea ecce dies veniũt & visitabo sup sculptilia babylonis: & oĩs terra eius cõfundetur: & vniuersi interfecti eius cadẽt in medio eius. Et laudabunt sup babylonẽ celi & terra & oĩa que in eis sũt: q̃a ab aq̃lone veniẽt ei p̄dones: ait dñs. Et quõ fecit babylõ vt caderent occisi in israel: sic de babylone cadent occisi in vniuersa terra. Qui fugistis gladium venite: nolite stare. Recordamini procul dñi: & hierusalẽ ascẽdat sup cor vestrũ. Confusi sumus q̃m audiuim⁹ opprobriũ. Opuit ignomia

pp̄terea hec dicit dñs: ecce ego iudicabo aduer=
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ κρινῶ τὴν ἀντίδι
sariã tuã. ⁊ vlciscar vltionẽ tuã: ⁊ desertũ faciã
κόν σου. καὶ ἐκδικήσω τὴν ἐκδίκησίν σου, καὶ ἐρημώσω
mare eius: ⁊ siccabo fontẽ eius: ⁊
τὴν θάλασσαν αὐτῆς, καὶ ξηρανῶ τὴν πηγὴν αὐτῆς, καὶ
erit babylon in desolationẽ hitatio draconũ deso=
ἔσται βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν κατοίκησις δρακόντων ἀφανι
latio sibilus ⁊ nõ hitabitur. q̃si leones excita
σμὸς συριγμὸς καὶ οὐκ κατοικηθήσεται. ὡς λέοντες ἐξη=
ti sunt simul ⁊ q̃si catuli leonum in calore eo
γέρθησαν ἅμα καὶ ὡς σκύμνοι λεόντων ἐν τῇ θερμασίᾳ αὐ
rum dabo potum eis ⁊ ĩebriabo eos vt p̄=
τῶν δώσω πότημα αὐτοῖς καὶ μεθύσω αὐτοὺς ὅπως κα
turbent ⁊ dormiant somnũ sempit̃nũ: ⁊ non cõsur=
ρωθῶσιν καὶ ὑπνώσωσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐγερθῶ=
gẽt dicit dñs. deduc eos q̃si agnos ad victi
σιν λέγει κύριος. καταβίβασον αὐτοὺς ὡς ἄρνας εἰς σφα
mã: ⁊ q̃si arietes cũ hedis: quõ capta ẽ sesac ⁊ uenata
γὴν, καὶ ὡς κριοὺς μετ' ἐρίφων, πῶς ἑάλω σεσὰκ καὶ ἐθηρεύ
est gloria ois t̃re. quõ facta est babylon in
θη τὸ καύχημα πάσης τῆς γῆς. πῶς ἐγένετο βαβυλὼν εἰς
desolationẽ in oib⁹ gentib⁹. ascendit sup babylonẽ
ἀφανισμὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. ἀνέβη ἐπὶ βαβυλῶνα ἡ
mare in sonitu fluctuũ eius cooperta est. facte sũt
θάλασσα ἐν ἤχῳ κυμάτων αὐτῆς κατεκαλύφθη, ἐγενήθησαν
ciuitates eius in desolationẽ. t̃ra sine aq̃ ⁊ inuia:
αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν. γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος,
nõ hitabit in ea vllus: neq; nõ hitabit in e=
οὐ κατοικήσει ἐν αὐτῇ οὐδείς, οὐδὲ μὴ καταλύσῃ ἐν αὐ
a fili⁹ hoĩs: ⁊ vlciscar sup babylonẽ ⁊ eiĩci
τῇ υἱὸς ἀνθρώπου. καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ βαβυλῶνα καὶ ἐξοί
am q̃ absorbuit de ore eius: ⁊ non cõgre=
σω ἃ κατέπιεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς. καὶ οὐ μὴ συναχ
gabũt vltra ad eam gẽtes. etenĩ murus babylonis
θῶσιν ἔτι πρὸς αὐτὴν τὰ ἔθνη. καί γε τεῖχος βαβυλῶνος
corruet: exite de medio eius ppl's me⁹: ⁊ sal=
πεσεῖται, ἐξέλθετε ἀπὸ μέσου αὐτοῦ λαὸς ἐμός, καὶ σώ
uate vnusq̃sq; suam aĩam ab ira furoris dñi.
σατε ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.
ne forte emollescat cor vr̃m: ⁊ timeatis p̄pter au
μήποτε ἀπαλωθῇ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε διὰ τὴν ἀ
ditionẽ q̃ audietur in t̃ra. ⁊ veniet in ipso anno auditio. ⁊
κοὴν ἣ ἀκουσθήσεται ἐν τῇ γῇ. καὶ ἥξει ἐν ἐνιαυτῷ ἀκοή. καὶ
post ipm annũ auditio miseria ⁊ iiusticia in
μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀκοὴ ταλαιπωρία καὶ ἀδικία ἐπὶ τῆς
t̃ra: ⁊ dominãs sup dominãtẽ. p̄pter hoc ecce di
γῆς, καὶ κυριεύων ἐπὶ κυριεύοντα. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέ=
es veniunt: ⁊ vlciscar sup sculptilia babylonis.
ραι ἔρχονται, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ βαβυλῶνος.
⁊ ois t̃ra eoꝝ cõfundetur: oẽs vulnera,
καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῶν αἰσχυνθήσεται, πάντες τραυμα=
ti eius cadent in medio eius. ⁊ exultabunt
τίαι αὐτῆς πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ εὐφρανθήσονται
sup babylonem celi ⁊ t̃ra ⁊ omnia q̃ in eis.
ἐπὶ βαβυλῶνα οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς.
qm̃ ab aquilõe veniũt ad eã disp̄dentes: di=
ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἐξολοθρεύοντες, λέ
cit dñs: etenĩ babylon cadere fecit vulne=
γει κύριος, καί γε βαβυλὼν πεσεῖν ἐποίησε τοὺς τραυ
ratos israel: ⁊ in babylone cadent vulnerati
ματίας ἰσραήλ, καὶ ἐν βαβυλῶνι πεσοῦνται τραυματί
ois t̃re. saluati a gladio: am=
αι πάσης τῆς γῆς. ἀνασωζόμενοι ἀπὸ ῥομφαίας, πο
bulate ⁊ non stetis. memẽtote q̃ de longe do=
ρεύεσθε καὶ μὴ ἵστασθε. μνήσθητε οἱ μακρόθεν τοῦ κυ=
mini ⁊ hierusalem ascendat in cor vr̃m. cõ=
ρίου καὶ ἱερουσαλὴμ ἀναβήτω ἐπὶ καρδίαν ὑμῶν. ἠ=
fusi sum⁹ qm̃ audiuimus ĩproperiũ vr̃m: cooperu=
σχύνθημεν ὅτι ἠκούσαμεν ὀνειδισμὸν ὑμῶν. κατεκά=
it ignominia
λυψεν ἀτιμία τὸ

Trãſla.gre.lxx.cũ inter.lati.

faciem nr̃am: qm̃ igreſſi ſũt alienigene in ſancta
πρόσωπον ἡμῶν, ὅτι εἰσῆλθον ἀλλογενεῖς εἰς τὰ ἅγια
nr̃a in domũ dñi. ꝓpterea ecce dies veniunt
ἡμῶν εἰς οἶκον κυρίου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται
dicit dñs: ⁊ vlciſcar ſup ſculptilia eius. ⁊
λέγει κύριος, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ αὐτῆς. καὶ
in oĩ t̃ra ei⁹ cadent vulnerati: qꝛ ſi
ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτῆς πεσοῦνται τραυματίαι, ὅτι ἐὰν
aſcẽderit babylõ q̃ſi celũ ⁊ qꝛ ſi muniuerit al=
ἀναβῇ Βαβυλὼν ὡς ὁ οὐρανὸς καὶ ὅτι ἐὰν ὀχυρώσῃ ὕ=
titudinẽ fortitudis ei⁹: a me veniẽt vaſtãtes e=
ψος ἰσχύος αὐτῆς, παρ' ἐμοῦ ἥξουσιν ἐξολοθρεύοντες αὐ=
am dicit dñs. vox clamoris in babylone: ⁊ ꝯtri
τὴν λέγει κύριος. φωνὴ κραυγῆς ἐν Βαβυλῶνι, καὶ συν
tio magna in t̃ra chaldeoꝝ. qꝛ vaſtauit do=
τριβὴ μεγάλη ἐν γῇ χαλδαίων. ὅτι ἐξωλόθρευσεν κύ=
min⁹ babylonẽ ⁊ perdidit ab ea vocẽ ma
ριος τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἀπώλεσεν ἀπ' αὐτῆς φωνὴν με
gnã ſonantẽ q̃ſi aque multe. dedit in ꝑditiões
γάλην ἠχοῦσαν ὡς ὕδατα πολλά. ἔδωκεν εἰς ὄλεθρον
vocẽ ei⁹: qꝛ venit ſup babylonẽ miſeria.
φωνὴν αὐτῆς, ὅτι ἦλθεν ἐπὶ Βαβυλῶνα ταλαιπωρία.
capti ſũt pugnatores ei⁹: ꝑtimuit arcus eoꝝ: qꝛ
ἑάλωσαν οἱ μαχηταὶ αὐτῆς, ἐπτόηται τόξον αὐτῶν, ὅτι
deus retribuẽs eis. dñs retribuit ei
θεὸς ἀνταποδιδῶν αὐτοῖς. κύριος ἀνταποδίδωσιν αὐ
retributionẽ: ⁊ iebriabit ebrietate du
τῇ τὴν ἀνταπόδοσιν, καὶ μεθύσει μέθῃ τοὺς ἡγουμέ=
ces eius ⁊ ſapiẽtes ei⁹ ⁊ magiſtrat⁹
νους αὐτῆς καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς καὶ τοὺς στρατηγοὺς
eius: dicit rex dñs oĩpotens nomẽ
αὐτῆς, λέγει ὁ βασιλεὺς κύριος παντοκράτωρ ὄνομα
illi. hec dicit dñs oĩpotens: mur⁹ baby=
αὐτῷ. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, τεῖχος Βαβυ
lonis dilatat⁹ eſt: effoſus effodietur:
λῶνος ἐπλατύνθη, κατασκαπτόμενον κατασκαφήσεται,
⁊ porte ei⁹ excelſe in igne cõburẽ=
καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς αἱ ὑψηλαὶ ἐν πυρὶ ἐμπυρισθήσον
tur ⁊ laborabũt ꝑpl̃i in vanũ: ⁊ gẽtes ĩ ꝑncipio
ται καὶ κοπιάσουσιν λαοὶ εἰς κενόν, καὶ ἔθνη ἐν ἀρχῇ
deficient. verbũ qđ ꝑcepit dñs hieremie
ἐκλείψουσιν. ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο κύριος ἱερεμίᾳ τῷ
ꝓphete vt diceret saraie filio nerie filij maaſie qñ
προφήτῃ εἰπεῖν τῷ σαραίᾳ υἱῷ νηρίου υἱοῦ μαασαίου ὅ=
iuit a ſedechia rege iuda in ba
τε ἐπορεύετο παρὰ σεδεκίου βασιλέως ἰούδα εἰς Βα
bylonẽ in anno quarto regni eius.
βυλῶνα ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
⁊ saraias ꝑnceps donoꝝ: ⁊ ſcripſit hieremias om
καὶ σαραίας ἄρχων δώρων, καὶ ἔγραψεν ἱερεμίας πάν
nia mala q̃ veniẽt ſup babylonẽ in libro vno om=
τα τὰ κακὰ ἃ ἥξει ἐπὶ Βαβυλῶνα ἐν βιβλίῳ ἑνὶ πάν
nia verba iſta q̃ ſcripta ſunt ꝯ ba=
τας τοὺς λόγους τούτους τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ Βα
bylonem. ⁊ dixit hieremias ad saraiam: cum vene
βυλῶνα. καὶ εἶπεν ἱερεμίας πρὸς σαραίαν, ὅταν ἔλ=
ris in babylonẽ: ⁊ videris ⁊ legeris omnia
θῃς εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὄψῃ καὶ ἀναγνώσῃ πάντας τοὺς
verba hec ⁊ dices: dñe tu locut⁹ es ꝯ
λόγους τούτους καὶ ἐρεῖς, κύριε σὺ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν
locum iſtum vt diſꝑderes eum ⁊ ne ſit
τόπον τοῦτον τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν καὶ τοῦ μὴ εἶ
in eo habitans ab hoĩe vſq; ad pecus:
ναι ἐν αὐτῷ κατοικοῦντα ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους,
qꝛ deſolatio in eternũ erit. ⁊ erit cum ceſſa=
ὅτι ἀφανισμὸς εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται. καὶ ἔσται ὅταν παύ
ueris legere librũ iſtum: ⁊ liga=
σῃ τοῦ ἀναγινώσκειν τὸ βιβλίον τοῦτο, καὶ ἐπιδή
bis in eo lapidẽ:
σεις ἐπ' αὐτῷ λίθον,

Trãſla.B.Hie.

facies nr̃as: qa venerũt alieni ſup ſãctificationẽ domus dñi. Propterea ecce dies veniunt: ait dñs: & viſitabo ſup ſculptilia babylonis: & in oĩ terra eius mugiet vulneratus. Si aſcenderit babylon in celum & firmauerit in excelſo robur ſuũ: ad me veniẽt vaſtatores eius: ait dominus. Vox clamoris de babylone & contritio magna de terra chaldeorũ: qm̃ vaſtauit dñs babylonẽ & ꝑdidit ex ea vocẽ magnã: & ſonabũt fluctus eorũ quaſi aque multe. Dedit ſonitũ vox eorũ: quia venit ſup eã: id eſt ſup babylonẽ predo. Et apphenſi ſunt fortes ei⁹ & emarcuit arcus eorũ: quia fortis vltor dominus reddens retribuet. Et inebriabo principes eius: & ſapiẽtes ei⁹ duces eius: & magiſtratus eius: & fortes ei⁹. Et dormiẽt ſomnũ ſempiternũ: & non expergiſcentur: ait rex dñs exercituum nomen eius. Hec dicit dñs exercituũ. Murus babylonis ille latiſſim⁹ ſuffoſſione ſuffodietur: & porte eius excelſe igne cõburentur: & labores populorũ ad nihilũ & gentiũ in ignẽ erunt: & diſperibũt. Verbũ qđ precepit hieremias propheta saraie filio nerie filii maaſie cum pergeret cum ſedechia rege in babylonem in anno quarto regni eius. Saraias autẽ erat princeps ꝓphetie. Et ſcripſit hieremias oẽ malũ qđ venturum erat ſuper babylonem in libro vno omnia verba hec que ſcripta ſunt contra babylonẽ. Et dixit hieremias ad saraiam. Cum veneris in babylonem & videris & legeris omĩa verba hec: dices. Domine tu locutus es contra locũ iſtum: vt diſperderes eũ ne ſit qui in eo habitet ab homine vſq; ad pecus: & vt ſit perpetua ſolitudo. Cũq; cõpleueris legere librum iſtum: ligabis ad eum lapidem:

Tex.he.hiere.lj.

Tex.he.	Primitiua.heb.
פנינו כי באו זרים על מקדשי בית	פנה בוא
יהוה: לכן הנה ימים באים נאם	קדש יום
יהוה ופקדתי על פסיליה ובכל	בוא פסל
ארצה יאנק חלל: כי תעלה בבל	אנק
השמים וכי תבצר מרום עזה	בצר רום
מאתי יבאו שדדים לה נאם יהוה:	עזז בוא
קול זעקה מבבל ושבר גדול מארץ	גדל
כשדים: כי שדד יהוה את בבל	
ואבד ממנה קול גדול והמו גליהם	המה גלל
כמים רבים נתן שאון קולם:	רבב שאה
כי בא עליה על בבל שודד ונלכדו	בוא לכד
גבוריה חתתה קשתותם כי אל	גבר
גמולות יהוה שלם ישלם:	גמל שלם
והשכרתי שריה וחכמיה פחותיה	שכר שור
וסגניה וגבוריה וישנו שנת עולם	פחה שנה עלם
ולא יקיצו נאם המלך יהוה	קוץ
צבאות שמו: כה אמר אדני צבאות	
חומת בבל הרחבה ערער תתערער	חמה עור
ושעריה הגבהים באש יצתו	
ויגעו עמים בדי ריק ולאמים	
בדי אש ויעפו: הדבר אשר צוה	
ירמיהו הנביא את שריה בן נריה	נבא
בן מחסיה בלכתו את צדקיהו	ילך
מלך יהודה בבל בשנת הרבעית	
למלכו ושריה שר מנוחה: ויכתב	שור נוח
ירמיהו את כל הרעה אשר תבוא	כתב רוע
אל בבל אל ספר אחד את כל	בוא
הדברים האלה הכתבים אל	
בבל: ויאמר ירמיהו אל שריה	אמר
כבאך בבל וראית וקראת את כל	בוא ראה
הדברים האלה: ואמרת יהוה אתה	
דברת אל המקום הזה להכריתו	קום כרת
לבלתי היות בו יושב למאדם	היה
ועד בהמה כי שממות עולם	עלם
תהיה: והיה ככלתך לקרא את	היה כלה
הספר הזה תקשור עליו אבן	קשר

שלך	והשלכתו אל תוך פרת: ואמרת ככה
שקע קום	תשקע בבל ולא תקום מפני הרעה
פנה בוא	אשר אנכי מביא עליה ויעפו עד
	הנה דברי ירמיהו:
Ca. liij.	בן עשרים ואחת שנה
	צדקיהו במלכו ואחת עשרה שנה
	מלך בירושלם ושם אמו חמוטל
עשה רוע	בת ירמיהו מלבנה: ויעש הרע
	בעיני יהוה ככל אשר עשה
היה	יהויקם: כי על אף יהוה היתה
	בירושלם ויהודה עד השליכו
פנה מרד	אותם מעל פניו: וימרד צדקיהו
היה תשע	במלך בבל: ויהי בשנה התשיעית
עשר	למלכו בחדש העשירי בעשור
בוא	לחדש בא נבוכדראצר מלך בבל
חנה	הוא וכל חילו על ירושלם ויחנו
בנה סבב	עליה ויבנו עליה דיק סביב: ותבא
בוא צור	העיר במצור עד עשתי עשרה
רבע	שנה למלך צדקיהו: בחדש הרביעי
חזק	בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר
בקע	ולא היה לחם לעם הארץ: ותבקע
לחם ברח	העיר וכל אנשי המלחמה יברחו
	ויצאו מן העיר לילה דרך שער בין
חמה	החמתים אשר על גן המלך
	וכשדים על העיר סביב וילכו
רדף	דרך הערבה: וירדפו חיל כשדים
נשג	אחרי המלך וישיגו את צדקיהו
	בערבת ירחו וכל חילו נפצו מעליו:
תפש עלה	ויתפשו את המלך ויעלו אתו אל
	מלך בבל רבלתה בארץ חמת
דבר שפט	וידבר אתו משפטים: וישחט מלך
שחט	בבל את בני צדקיהו לעיניו וגם
	את כל שרי יהודה שחט ברבלתה:
אסר	ואת עיני צדקיהו עור ויאסרהו
בוא	בנחשתים ויבאהו מלך בבל בבלה
נתן	ויתנהו בבית הפקדת עד יום מותו:

et ꝓiicies illum in mediū euphraten: & dices. Sic submergetur babylon: & nō consurget a facie afflictionis quā ego adduco sup eam: & dissoluetur. Hucusqȝ verba hieremie. 52.

Filius viginti & vniꝰ anni erat Sedechias cum regnare cepisset: & vndeci annis regnauit in hierusalem. Et nomē mrīs eiꝰ amital filia hieremie de lobna. Et fecit malum in oculis domini iuxta omnia que fecerat ioachim: quoniā furor domini erat in hierusalem & in iuda vsquequo proiiceret eos a facie sua. Et recessit sedechias a rege babylonis. Factū est autem in anno nono regni eius in mense decimo: decima die mensis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse & oīs exercitus eius aduersus hierl'm: & obsederūt eā: & edificauerūt cōtra eam munitiōes in circuitu: & fuit ciuitas obsessa vsqȝ ad vndecimū annum regni sedechie. Mense autē quarto nona die mensis obtinuit fames ciuitatem: et non erant alimenta ppl'o terre. Et dirupta ē ciuitas & oēs viri bellatores eius fugerunt exierūtqȝ de ciuitate nocte per viā porte q̄ est inter duos muros & ducit ad hortum regis: chaldeis obsidentibus vrbē in gyro: & abierūt p viā q̄ ducit in heremū. Persecutꝰ est aūt chaldeorū exercitus regē: & apprehenderūt sedechiam in deserto qđ ē iuxta hiericho: & oīs comitatꝰ eiꝰ diffugit ab eo. Cūqȝ cōprehēdissent regē: adduxerūt eū ad regē babylonis in reblata q̄ est in terra emath: & locutꝰ est ad eū iudicia. Et iugulauit rex babylonis filios sedechie in oculis eiꝰ: sed et omnes principes iuda occidit in reblata. Et oculos sedechie eruit & vinxit eū cōpedibꝰ. Et adduxit eū rex babylonis in babylonē & posuit eū in domo carceris vsqȝ ad diem mortis sue.

⁊ ꝓiicies illum in mediū euphratis. ⁊ dices:
καὶ ῥίψεις αὐτὸν εἰς μέσον τοῦ εὐφράτου. καὶ ἐρεῖς,
sic submergetur babylon ⁊ non ꝯsurget a
οὕτως καταδύσεται βαβυλὼν καὶ οὐ μὴ ἀναστῇ ἀπὸ
facie malorꝝ q̄ ego induco sup eam: ⁊
προσώπου τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ ἐπάγω ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ
deficiet. vsqȝ ad hoc verba hieremie.
ἐκλείψει. ἕως τούτου τὰ ῥήματα τοῦ ἱερεμίου. Ca. 52.
Existēte vigesimo ⁊ vno anno sedechie cū
Ὄντος εἰκοσοῦ καὶ ἑνὸς ἔτους σεδεκίου ἐν τῷ
regnaret ipse ⁊ vndeci annis regnauit in hieru
βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου
salem. ⁊ nomē matri eius amital filia hie
σαλήμ. καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱε-
remie de lobna. ⁊ fecit malum ī ꝯspectu do
ρεμίου ἐκ λοβενά. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυ-
mini iuxta oīa q̄ fecerat ioachī: qm̄ furor dn̄i
ρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε ἰωακίμ, ὅτι ὀργὴ κυρίου
erat in hierusalem ⁊ in iuda vsqȝ q̄ ꝓiiceret
ἦν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰούδα ἕως οὗ τοῦ ἀποβαλεῖν
eos a facie sua. ⁊ rebellauit sedechias
αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἀφέστησε σεδεκίας
ꝯ regem babylonis. ⁊ factū est in anno
ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ
nono regni eius in mēse decimo deci-
ἐννάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ δεκά-
ma mēsis: venit nabuchodonosor rex baby-
τῃ τοῦ μηνός, ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυ-
lonis ⁊ oīs exercitus eius aduersꝰ hierusalem. ⁊
λῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ
castrametati sūt ꝯ eam ⁊ edificauerūt ꝯ eam circūmu
παρενέβαλον ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ ᾠκοδόμησαν ἐπ᾽ αὐτὴν περί-
rale ī circuitu: ⁊ venit ciuitas in obsidionē vsqȝ ad ūde
τειχος κύκλῳ, καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς συνοχὴν ἕως ἑνδε-
cimū annū regi sedechie in mēse quarto
κάτου ἔτους τῷ βασιλεῖ σεδεκίᾳ, ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ
nona mēsis: ⁊ obtinuit fames in ciuitate: ⁊ nō
ἐννάτῃ τοῦ μηνός, καὶ ἐστερεώθη ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐκ
erant panes ppl'o tre. ⁊ dirupta ē ciuitas: ⁊ omnes
ἦσαν ἄρτοι τῷ λαῷ τῆς γῆς. καὶ διεκόπη ἡ πόλις, καὶ πάντες
viri bellatores fugerūt ⁊ egressi sūt nocte p
οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς κατὰ
viam porte inter murum ⁊ ante murale
τὴν ὁδὸν τῆς πύλης ἀναμέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσμα-
qđ erat versꝰ hortum regis. ⁊ chaldei
τος ὃ ἦν κατὰ τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως. καὶ οἱ χαλδαῖοι
sup ciuitatē in circuitu: ⁊ abierunt viā in cāpe
ἐπὶ τῆς πόλεως κύκλῳ, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν εἰς ἄρα-
stre: ⁊ persequutꝰ ē exercitus chaldeorꝝ post
βα, καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω τοῦ
regem. ⁊ cōprehēderūt eū in trans hiericho.
βασιλέως. καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἐν τῷ πέραν ἱεριχῶ.
⁊ omnes serui eius dispsi sunt ab eo.
καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
⁊ ꝯprehēderūt regem: ⁊ adduxerūt eū ad
καὶ συνελάβοντο τὸν βασιλέα, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς
regem babylonis in deblatha in tra hemath: ⁊
βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθὰ ἐν γῇ αἱμάθ, καὶ
locutꝰ ē ei cum iudicio. ⁊ iugulauit rex
ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως. καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς
babylonis filios sedechie ante oculos e-
βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς σεδεκίου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐ-
ius. ⁊ oēs pncipes iuda iugulauit in
τοῦ. καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰούδα ἔσφαξεν ἐν
deblatha: ⁊ oculos sedechie exceca-
δεβλαθά, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλω-
uit. ⁊ vinxit eū in cōpedibꝰ: ⁊ adduxit eū
σεν. καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν ὁ
rex babylonis in babylonem ⁊ dedit il-
βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα καὶ ἔδωκεν αὐ-
lū in domū pistrini vsqȝ in diem q̄ mortuꝰ est.
τὸν εἰς οἰκίαν μύλωνος ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν.

ꝛ in mēſe quinto decima mēſis venit na
καὶ ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦλθε να-
buzardan pnceps coqꝝ: q̄ ſtabat ante faciem
βουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, ὁ ἑςὼς κατὰ πρόσωπον
regis babylonis in hieruſalem: ꝛ incen
τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνέπρη
dit domū dn̄i ꝛ domū regis: ꝛ
σεν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ
oēs domos ciuitatis: ꝛ omnē domū
πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, καὶ πᾶσαν οἰκίαν
magnā cōbuſſit in igne. ꝛ oēm murum hieruſa-
μεγάλην ἐνέπρησεν ἐν πυρί. καὶ πᾶν τεῖχος ἱερουσα-
lem ī circuitu deſtruxit exercitus chaldeoꝝ q̄ cū
λὴμ κύκλῳ καθεῖλεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ἡ με-
pncipe coqꝝ. ꝛ a paupibus
τὰ τοῦ ἀρχιμαγείρου, καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τοῦ
ppli ꝛ reliquū ppli ꝛ derelictos
λαοῦ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς καταλειφθέν
in ciuitate ꝛ pfugos q̄ trāſfugerāt
τας ἐν τῇ πόλει καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας οἳ ἐνέπεσαν
ad regē babylonis ꝛ reliquū
πρὸς τὸν βασιλέα τῆς βαβυλῶνος καὶ τὸ περισσὸν τοῦ
turbe trāſtulit pnceps coquoꝝ: ꝛ a paupibus
ὄχλου μετῆκεν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων
tre reliquit pnceps coqꝝ in vinito
τῆς γῆς κατέλιπεν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελουρ-
res ꝛ in agricolas. ꝛ columnas ere
γοὺς καὶ εἰς γεωργούς. καὶ τοὺς ςύλους τοὺς χαλ
as q̄ in domo dn̄i: ꝛ baſes ꝛ
κοῦς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰς βάσεις καὶ τὴν
mare eneū qḋ in domo dn̄i cōtriuerunt
θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου συνέτριψαν
chaldei. ꝛ tulerūt es eoꝝ in baby-
οἱ χαλδαῖοι. καὶ ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν εἰς βαβυ-
lonē. ꝛ coronā ꝛ phialas ꝛ crea-
λῶνα. καὶ τὴν ςεφάνην καὶ τὰς φιάλας καὶ τὰς κρεά
gras ꝛ oīa vaſa enea: in qb⁹ miniſtrabāt in
γρας καὶ πάντα τὰ σκεύη χαλκᾶ, ἐν οἷς ἐλειτούργουν ἐν
eis ꝛ thymiamatia ꝛ phialas: ꝛ pel-
αὐτοῖς καὶ τὰς μαχθὼθ. καὶ τὰς μιζρακὼθ, καὶ τοὺς ὑπο
ues ꝛ candelabra ꝛ mortariola ꝛ
χυτῆρας καὶ τὰς λυχνίας καὶ τὰς θυΐσκας καὶ τοὺς
cyathos. q̄ erāt aurea aurea: ꝛ q̄ erāt argētea argē
κυάθους. ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυ
tea tulit pnceps coquoꝝ. ꝛ colūne due ꝛ ma
ρᾶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος. καὶ οἱ ςύλοι δύο καὶ ἡ θά
re vnū ꝛ vituli duodecī enei ſub
λασσα μία καὶ οἱ μόσχοι δώδεκα χαλκοῖ ὑποκάτω τῆς
mare. q̄ fecit rex ſolomon in domū do
θαλάσσης. ἃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν εἰς οἶκον κυ
mini. nō erat pōdus eris eoꝝ: ꝛ colūne octo
ρίου. οὐκ ἦν ςαθμὸς τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν, καὶ ςύλοι ὀκτὼ
ꝛ decē cubitoꝝ altitudo colūne vni⁹. ꝛ
καίδεκα πηχέων ὕψος τοῦ ςύλου τοῦ ἑνός. καὶ
funicul⁹ duodecī cubitoꝝ circuibat eā. ꝛ
σπαρτίον δωδεκάπηχυ περιεκύκλου αὐτόν. καὶ τὸ
groſſitudo eius digitoꝝ quattuor ī circuitu: ꝛ capi
πάχος αὐτοῦ δακτύλων τεσσάρων κύκλῳ, καὶ γεῖσ
tellū ſup eas eris: ꝛ quinq̧ cubitoꝝ lōgi
σος ἐπ᾽ αὐτοῖς χαλκοῦ, καὶ πέντε πηχέων τὸ μῆ
tudo. altitudo capitelli
κος. ὑπεροχὴ τοῦ γείσου τοῦ

[b]In menſe autem[i] quinto [k]decima[l] menſis [m]ipſe eſt[n] annus[o] nonus [p]decimus [s]nabuchodonoſor[t] regis [u]babylonis:[x]venit[y]nabu-zardā[a] princeps[b]militie q [c]ſtabat[d]corā[e]rege[f]babylonis[g]in hieruſalē:[h]& incendit[k]domum[l]domini [m]&[n]domum[o]regis[p]&[q]oēs [r]domus [s]hieruſalē:[t]&[u]omnē[x]domū[y]magnā[z]igne[a]cōbuſſit [b]et[c] totum[d]murum[e] hie-ruſalem [f]per circuitū[g]deſtruxit[h]cūctus[i]exercitus[k]chaldeorū [l]qui erat[m]cum[n]magiſtro [o]militie.[p] De paupib⁹ aūt [q]populi[r]& de[s]reliquo[t]vulgo[u]qḋ remāſerat[x]in ciuitate:[y]& de[z]pfugis[a]q[b]trāſfugerāt[c]ad[d]regē[e]babylonis:[f]&[g]ceteros de[h]multitudine[i]trāſtulit[k]nabuzardan[l]princeps[m]militie.[n]de paupibus vero[o]terre[p]reliquit[q] nabuzardan[s]princeps[t]militie[u]vinitores [x]& agricolas.[z] Columnas [z]quoq̧[a]ereas[b] que erant [c]in domo[d]domini[e]&[f] baſes[g]&[h]mare [i]eneum[k]quod erat[l] in domo[m] dn̄i[n] confregerunt [o]chaldei:[p] & tulerūt[r]omnes[s]es eorum [t]in babylonem.[u]Et[x] lebetes[y]&[z]creagras [a]&[b]pſalteria[c] &[d] phialas [e]et [f]mortariola[g]&[h]omnia[i]vaſa[k]erea[l]que in [m]miniſterio fuerant[o] tulerunt[p]&[q]hydrias [r]&[s]thymiamateria[s]&[t] vrceos[t] & [u]pelues[x]&[y]candelabra[z]& [a]mortaria [b]&[c]cyathos.[d] Quotquot [e]aurea:[f]aurea: [g]& quotq̄t[h]argentea[i]argētea.[k]Tulit[l]magiſter[m]militie[n]colūnas[o]duas &[p]mare[q]vnum[r] & vitulos [s]duodecī[u]ereos[x]qui erant [y]ſub [z]baſſibus:[a] quas[b] fecerat [c]rex[d]ſalomon [e]in domo[f]dn̄i.[g]Non[h]erat [i]pondus[k]eris[l]omnium [n]hoꝝ[m]vaſoꝝ. De[n]colūnis aūt:[q]decē &[p]octo[r]cubiti [s]altitudinis erant in[t]colūna[u]vna:[x]& funiculus[y]duodecī[a] cubitorū[b]circuibat eā.[c]Porro groſſitudo ei⁹ [d]quattuor[e]digitorum: & intrinſecus[f] caua erat: [g]& capitella[h] ſuper vtraq̧ [i]erea.[k] Altitudo[l]capitelli

ובחדש החמישי בעשור לחדש — חמש עשר
היא שנת תשע עשרה שנה למלך — שנה
נבוכדראצר מלך בבל בא נבוזראדן
רב טבחים עמד לפני מלך בבל — פנה
בירושלם: וישרף את בית יהוה — שרף
ואת בית המלך ואת כל בתי — בית
ירושלם ואת כל בית הגדול שרף — גדל
באש: ואת כל חמות ירושלם — חמה
סביב נתצו כל חיל כשדים אשר — סבב
את רב טבחים: ומדלות העם ואת — דלל
יתר העם הנשארים בעיר ואת — שאר
הנפלים אשר נפלו אל מלך בבל
ואת יתר האמון הגלה נבוזראדן — אמן גלה
רב טבחים: ומדלות הארץ השאיר — שאר
נבוזראדן רב טבחים לכרמים
וליגבים: ואת עמודי הנחשת אשר — עמד
לבית יהוה ואת המכנות ואת ים — כון
הנחשת אשר בבית יהוה שברו
כשדים וישאו את כל נחשתם — נשא
בבלה: ואת הסירות ואת היעים — סיר יעה
ואת המזמרות ואת המזרקת ואת — זמר זרק
הכפות ואת כל כלי הנחשת אשר — כלה
ישרתו בהם לקחו: ואת הספים — שרת
ואת המחתות ואת המזרקות ואת — חתה
הסירות ואת המנרות ואת הכפות — נור
ואת המנקיות אשר זהב זהב — נקה
ואשר כסף כסף לקח רב טבחים:
העמודים שנים הים האחד והבקר — עמד שנה
שנים עשר נחשת אשר תחת
המכנות אשר עשה המלך שלמה — כון
לבית יהוה לא היה משקל לנחשתם — שקל
כל הכלים האלה: העמודים — כלה
שמנה עשרה אמה קומה העמד
האחד וחוט שתים עשרה אמה
יסבנו ועביו ארבע אצבעות נבוב: — סבב עבה
וכתרת עליו נחשת וקומת הכתרת — צבע נבב

Interp.heb. Tex.heb.hiere.lij. | Trāsla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

הָאַחַת חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׂבָכָה וְרִמּוֹנִים   אמה רמן
עַל הַכּוֹתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת   כתר סבב
וְכָאֵלֶּה לַעַמּוּד הַשֵּׁנִי וְרִמּוֹנִים׃
וַיִּהְיוּ הָרִמֹּנִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה   היה
רוּחָה כָּל הָרִמּוֹנִים מֵאָה עַל
הַשְּׂבָכָה סָבִיב׃ וַיִּקַּח רַב טַבָּחִים אֶת   לקח
שְׂרָיָה כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת צְפַנְיָה כֹּהֵן
הַמִּשְׁנֶה וְאֶת שְׁלֹשֶׁת שֹׁמְרֵי הַסַּף׃   שנה
וּמִן הָעִיר לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר   סרס
הָיָה פָקִיד עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה   פקד לחם
וְשִׁבְעָה אֲנָשִׁים מֵרֹאֵי פְנֵי הַמֶּלֶךְ   ראה פנה
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בָעִיר וְאֵת סֹפֵר שַׂר   מצא שור
הַצָּבָא הַמַּצְבִּא אֶת עַם הָאָרֶץ   צבא
וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ הַנִּמְצְאִים   שש מצא
בְּתוֹךְ הָעִיר׃ וַיִּקַּח אוֹתָם נְבוּזַרְאֲדָן   את
רַב טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אוֹתָם אֶל מֶלֶךְ
בָּבֶל רִבְלָתָה׃ וַיַּכֶּה אוֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל   נכה
וַיְמִתֵם בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיִּגֶל   מות גלה
יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ זֶה הָעָם אֲשֶׁר
הֶגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת שֶׁבַע   גלה שנה
יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים
וּשְׁלֹשָׁה׃ בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה
לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מִירוּשָׁלַם נֶפֶשׁ
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם׃   מאה
בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים יְהוּדִים
נֶפֶשׁ שְׁבַע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה   רבע
כָּל נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת׃ וַיְהִי בִשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה   היה
לְגָלוּת יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ יְהוּדָה בִּשְׁנֵים   גלה
עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל
בִּשְׁנַת מַלְכֻתוֹ אֶת רֹאשׁ יְהוֹיָכִין
מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּצֵא אֹתוֹ מִבֵּית
הַכְּלוּא׃ וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן   כלא דבר
אֶת כִּסְאוֹ מִמַּעַל לְכִסֵּא הַמְּלָכִים   טוב נתן
עלה

vnius quinq cubitoꝝ: retiacula & malogranata super coronam in circuitu: omnia enea. Et fuerūt malogranata nonaginta sex dependentia: & omnia malogranata centum retiaculis circūdabātur. Et tulit magiſter militie saraiā sacerdotē primū: & sophoniā sacerdotem secundum: & tres custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchum vnum qui erat prepositus super viros bellatores & septē viros de his qui videbant faciem regis qui inuēti sunt in ciuitate: & scribā principem militū qui probat tyrones: & sexaginta viros de populo terre q inuēti sunt in medio ciuitatis. Tulit autem eos nabuzardan magiſter militie & duxit eos ad regem babylonis in reblata. Et percussit eos rex babylonis: & interfecit eos in reblata in terra emath. Et translatꝰ est iuda de tra sua. Iste ē ppl's quē trāstulit nabuchodonosor. In anno septimo iudeos tria milia & viginti tres. In anno octauo decimo nabuchodonosor transtulit de hierusalem animas octingentas triginta duas. In anno vigesimo tertio nabuchodonosor trāstulit nabuzardā magiſter militie aīas iudeorum septingētas quadraginta quinq. Oēs ergo anime quattuor milia sexcente. Et factum est in tricesimo septimo anno trāsmigratiōis ioachin regis iuda duodecimo mense vigesima quinta mensis: eleuauit euilmerodach rex babylōis ipso anno regni sui caput ioachin regis iude: & eduxit eū de domo carceris: & locutus est cum eo bona. Et posuit thronum eius sup thronos regum

vniꝰ. ꝛ retiaculū ꝛ malogꝰnata sup capitellū ī circuitu:
ἑνός. καὶ δίκτυον καὶ ῥοαὶ ἐπὶ τοῦ γείσου κύκλω, τὰ
oīa enea. scōm hec colūne secunde
πάντα χαλκᾶ. κατὰ ταῦτα τῷ στύλῳ τῷ δευτέρῳ
ꝛ malogꝰnata: ꝛ erāt malogꝰnata nonagīta ꝛ sex vna pars
καὶ ῥοαί, καὶ ἦσαν αἱ ῥοαὶ ἐνενήκοντα καὶ ἓξ τὸ ἓν μέ-
ꝛ erāt oīa malogꝰnata in retiaculo ī cir
ρος, καὶ ἦσαν πᾶσαι αἱ ῥοαὶ ἐπὶ τοῦ δικτύου κύ-
cuitu centū. ꝛ tulit pnceps coquoꝝ sara-
κλω ἑκατόν. καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν σαραΐ-
tam sacerdotē primū: ꝛ sophoniā sacerdotē
αν τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον, καὶ τὸν σοφωνίαν τὸν ἱερέα
secundum: ꝛ tres custodiētes
τὸν δευτερεύοντα, καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς φυλάσσοντας τὴν
viam. ꝛ de ciuitate tulit eunuchū vnū q erat
ὁδόν. καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν εὐνοῦχον ἕνα ὃς ἦν
ꝑpositus viroꝝ bellatoꝝ: ꝛ septē viros
ἐπιστάτης τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν, καὶ ἑπτὰ ἄνδρας
noīatos q in facie regis q in-
ὀνομαστοὺς τοὺς ἐν προσώπῳ τοῦ βασιλέως τοὺς εὑ-
uēti sūt in ciuitate: ꝛ scribam exerci-
ρεθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν γραμματέα τῆς δυνά-
tus q scribit pplo fre: ꝛ sexa
μεως τὸν γραμματεύοντα τῷ λαῷ τῆς γῆς, καὶ ἑξή-
ginta hoīes de pplo fre q inuenti
κοντα ἀνθρώπους ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὑρεθέν-
sunt in medio ciuitatꝭ. ꝛ tulit eos nabu-
τας ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβου
zardan pnceps coqꝝ: ꝛ adduxit eos ad re-
ζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς βα-
gem babylonis in deblatha: ꝛ pcussit e-
σιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθά, καὶ ἐπάταξεν αὐ-
os rex babylonis in deblatha in tra emath:
τοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν δεβλαθὰ ἐν γῇ ἡμάθ,
ꝛ trāslatꝰ est iuda a tra eius. hic est
καὶ μετετέθη ἰούδα ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν
ppl's quē trāstulit nabuchodonosor: in anno septi-
ὁ λαὸς ὃν μετέθηκε ναβουχοδονόσωρ, ἐν ἔτει ἑβδό-
mo iudeos tria milia ꝛ vigīti tres. in an
μῳ ἰουδαίους τρεῖς χιλιάδας καὶ εἰκοσιτρεῖς. ἐν ἔ-
no octauo ꝛ decimo nabuchodonosor trāstulit
τει ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ ναβουχοδονόσωρ μετέθηκεν
a hierlm aīas octingētas triginta
ἀπὸ ἱερουσαλὴμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριάκοντα
duas. in āno tertio ꝛ vigesimo nabuchodonosor trā
δύο. ἐν ἔτει τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ ναβουχοδονόσωρ μετέ
stulit priceps coquoꝝ iudeoꝝ aīas septingētas qdra
θηκεν ὁ ἀρχιμάγειρος ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσ
ginta quīq. oēs aīe quattuor mi-
σαρακονταπέντε. πάντες αἱ ψυχαὶ τέσσαρες χι
lia ꝛ sexcente. ꝛ factū est in trigesimo ꝛ
λιάδες καὶ ἑξακόσιαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ
septimo āno trāsmigrati ioachim regis
ἑβδόμῳ ἔτει ἀποικισθέντος τοῦ ἰωακεὶμ βασιλέως
iuda in duodecimo mēse in quīta ꝛ vi-
ἰούδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰ
gesima mēsis: accepit euilmerodach rex
κάδι τοῦ μηνός, ἔλαβεν οὐλαιμαδάραχ βασιλεὺς
babylonis in anno quo regnauit ca
βαβυλῶνος ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἐβασίλευσεν τὴν κεφα
put ioachim regis iuda. ꝛ eduxit eū
λὴν ἰωακεὶμ βασιλέως ἰούδα. καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν
de domo qua custodiebat: ꝛ locutꝰ est ei bona.
ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάσσετο, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστά.
ꝛ dedit illiꝰ thronū sup thronos
καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ τὸν θρόνον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν
regum
βασιλέων.

q̄ cum eo in babylone. ꝛ mutauit veſtimētū car=
τῶν μετ᾽ αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι. καὶ ἤλλαξεν τὴν στολὴν τῆς φυ
ceris eius ꝛ cōedebat panē ſemꝑ ante faci=
λακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθιεν ἄρτον διαπαντὸς κατὰ πρόσω=
em illius oībus dieb⁹ qb⁹ vixit. ꝛ cōſtitut⁹ ei
πον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἔζησεν. καὶ ἡ σύντα=
b⁹ ei dabaī ſemꝑ a rege babylo=
ξις αὐτῷ ἐδίδοτο διαπαντὸς παρὰ τοῦ βασιλέως βαβυλῶ
nis de die in diem vſqꝫ ī diem q̄ mortu⁹ eſt.
νος ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν.

Threni hieremie.

ΘΡΗΝΟΙ ΙΕΡΕΜΙΟΥ. Ca.1.

Et factū eſt poſtq̄ in captiuitatē duct⁹ eſt iſ=
Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ αἰχμαλωτισθῆναι τὸν ἰσ=
rael ꝛ hieruſalem deſerta eſt: ſedit hiere
ραὴλ καὶ ἱερουσαλὴμ ἐρημωθῆναι, ἐκάθισεν ἱερε
mias flens ꝛ planxit lamentationē hāc ſuꝑ hierlm ꝛ dixit.
μίας κλαίων καὶ ἐθρήνησε τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ ἱλῆμ καὶ εἶπεν.
Aleph. Quō ſedit ſola ciuitas plena pplo⁊
Ἀλέφ. Πῶς ἐκάθισεν μόνη ἡ πόλις ἡ πεπληθυμμένη λαῶν
facta ē q̄ſi vidua multiplicata in gentib⁹ pnceps in
ἐγενήθη ὡς χήρα πεπληθυμμένη ἐν ἔθνεσιν ἄρχουσα ἐν
puincijs facta in tributū. Beth. Plorans plorauit
χώραις ἐγενήθη εἰς φόρον. Βήθ. Κλαίουσα ἔκλαυσεν
in nocte: ꝛ lachryme ei⁹ in maxillis eius:
ἐν νυκτί, καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ἐπὶ τῶν σιαγόνων αὐτῆς,
ꝛ nō fuit cōſolans eam ex oīb⁹
καὶ οὐχ ὑπῆρχεν ὁ παρακαλῶν αὐτὴν ἀπὸ πάντων
diligentibus eam. oēs amantes eam ſpre
τῶν ἀγαπώντων αὐτήν. πάντες οἱ φιλοῦντες αὐτὴν ἠθέ
uerūt in ea: facti ſunt ei in inimicos: Gimel.
τησαν ἐν αὐτῇ, ἐγένοντο αὐτῇ εἰς ἐχθρούς. Γίμαλ.
Migrē fcā ē iudea ab humilitate eius. ꝛ
Μετῳκίσθη ἰουδαία ἀπὸ ταπεινώσεως αὐτῆς, καὶ
a multitudine ſeruitutis eius. ſedit in gētib⁹ nō
ἀπὸ πλήθους δουλείας αὐτῆς. ἐκάθισεν ἐν ἔθνεσιν οὐχ
iuenit requiē. oēs perſequentes eam appē
εὗρεν ἀνάπαυσιν. πάντες οἱ καταδιώκοντες αὐτὴν κα
henderūt eā inter tribulantes. Daleth
τέλαβον αὐτὴν ἀναμέσον τῶν θλιβόντων. Δάλεθ.
Uie ſion lugent eo qd̄ nō ſint venientes
Ὁδοὶ σιὼν πενθοῦσιν παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐρχομένους
ī ſolēnitate. oēs porte eius deſtructe. ſacerdotes e=
ἐν ἑορτῇ. πᾶσαι αἱ πύλαι αὐτῆς ἠφανισμέναι. οἱ ἱερεῖς αὐ
gemunt. virgines eius captiue ducte. ꝛ ipā
αστενάζουσιν. αἱ παρθένοι αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀγόμεναι, καὶ αὐτὴ
itudie oppſſa ē ī ſe ipā. He. Facti ſunt tribulantes eam in ca=
αινομένη ἐν ἑαυτῇ. Ἠ. Ἐγένοντο οἱ θλίβοντες αὐτὴν εἰς κεφα
ꝛ inimici eius abundant. qꝛ dñs humiliauit eam
καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς εὐθηνοῦσιν. ὅτι κύριος ἐταπείνωσεν αὐτὴν
multitudine impietatū eius. paruuli ei⁹ abierunt in
τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς. τὰ νήπια αὐτῆς ἐπορεύθησαν ἐν
uitate ante faciem tribulantis. Uau. Et egreſſ⁹ ē a
μαλωσίᾳ κατὰ πρόσωπον θλίβοντος. Οὐαῦ. Καὶ ἐξῆλθε ἐκ
ſion oīs decor eius: ꝛ facti ſunt pncipes
τρὸς σιὼν πᾶσα ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς. καὶ ἐγένοντο οἱ ἄρχοντες
q̄ſi arietes: nō inuenientes paſtū ꝛ abierūt ī nō fortitudīe
ς ὡς κριοί, οὐχ εὑρίσκοντες νομήν. καὶ ἐπορεύοντο ἐν οὐκ ἰσχύϊ
faciem pſequentis. Zain. Recordata ē hieruſalem die=
κ πρόσωπον διώκοντος. Ζάϊν. Ἐμνήσθη ἱερουσαλὴμ ἡμε=
humilitatis eius: ꝛ expulſionū eius omnia deſidera=
ταπεινώσεως αὐτῆς, καὶ ἀπωσμῶν αὐτῆς. πάντα ἐπιθυμή=
eius q̄cūqꝫ fuerāt a dieb⁹ antiq̄s cū caderet ppl's e=
α αὐτῆς ὅσα ἦν ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν τῷ πεσεῖν τὸν λαὸν αὐ=
n manus tribulātis ꝛ nō fuit adiutor ei. videntes hoſtes
ἰς χεῖρας θλίβοντος καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν αὐτῇ, ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ
riſerunt ſuꝑ trāſmigrātione eius. Heth. Peccatū pecca
ἰς ἐγέλασαν ἐπὶ τῇ μετοικεσίᾳ αὐτῆς. Ἠθ. Ἁμαρτίαν ἥμαρ
hierlꝫ: ppterea in ꝯmotionē facta ē. oēs glificantes eam
ἱλῆμ, διὰ τοῦτο εἰς σάλον ἐγένετο. πάντες οἱ δοξάζοντες αὐτήν
lauerāt eam: viderāt .n. ignominiam eius.
πείνωσαν αὐτήν, ἴδον γὰρ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς,

qui erāt poſt ſe in babylone: & mutauit veſtimēta carceris eius: & comedebat panē corā eo ſēꝑ cūctis dieb⁹ vite ſue. Et cibaria ei⁹ cibaria ꝑpetua dabātur ei a rege babylōis ſtatuta ꝑ ſingulos dies: vſqꝫ ad diē mortis ſue cūctis dieb⁹ vite eius.

Incipiūt threni: id eſt lamētiones Hieremie q̄ cinoth hebraice īſcribūtur.

Et factū eſt poſtq̄ in captiuitatē redactus eſt iſrael: & hieruſalē deſerta eſt: ſedit hieremias propheta flens & planxit lamentatione hac in hieruſalem: & amaro animo ſuſpirans & eiulans: dixit.

Capitu. 1. Aleph.

Quomodo ſedet ſola ciuitas plena poplo. Facta eſt q̄ſi vidua dña gentiū princeps puinciarū facta ē ſub tributo. Beth. Plorans plorauit in nocte: & lachryme eius in maxillis ei⁹. Nō eſt q cōſoletur eā: ex oībus caris eius. Oēs amici ei⁹ ſpreuerūt eā: & facti ſūt ei inimici. Gimel. Migrauit iudas ꝑꝑ afflictionē & multitudinē ſeruitutis. Habitauit īter gētes nec inuenit requiē. Oēs pſecutores ei⁹ apphēderūt eā int angustias. Daleth. Vie ſion lugēt: eo q nō ſint qui veniāt ad ſolēnitatē. Oēs porte ei⁹ deſtructe: ſacerdotes ei⁹ gemētes. Virgines ei⁹ ſqualide: & ipſa oppſſa amaritudine. He. Facti ſūt hoſtes ei⁹ ī capite: īimici ei⁹ locupletati ſūt: qa dñs locut⁹ ē ſuꝑ eā ꝑpter mltitudinē iniqtatū ei⁹ puuli ei⁹ ducti ſunt ī captiuitatē an faciē tribulātis. Vau. Et egreſſus ē a filia ſiō oīs decor ei⁹. Facti ſūt prīcipes eius velut arietes nō īueniētes paſcua: & abierūt abſqꝫ fortitudine an faciē ſubſeq̄ntis. Zaī. Recordata eſt hierl'm dierū afflictiōis ſue: & p̄uaricationis oīm deſiderabiliū ſuoꝝ q̄ habuerat a dieb⁹ antiq̄s cū caderet ppl's ei⁹ in māu hoſtili: & nō eſſet auxiliator: viderūt eam hoſtes: & deriſerūt ſabbata ei⁹. Heth. Pctm peccauit hierlꝫ ꝑpterea īſtabilis facta ē. Oēs q glificabāt eā ſpreuerūt illā: qa viderūt ignominiā ei⁹.

אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃ וְשִׁנָּה אֵת בִּגְדֵי
כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם לְפָנָיו תָּמִיד כָּל
יְמֵי חַיָּו׃ וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה
לוֹ מֵאֵת מֶלֶךְ בָּבֶל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ
עַד יוֹם מוֹתוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃

פָּנָה תָּמַד
יוֹם חָיָה

Cap.j.

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי
עָם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה רַבָּתִי בַגּוֹיִם
שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה לָמַס׃ בָּכוֹ
תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ
אֵין לָהּ מְנַחֵם מִכָּל אֹהֲבֶיהָ כָּל
רֵעֶיהָ בָּגְדוּ בָהּ הָיוּ לָהּ לְאֹיְבִים׃
גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וּמֵרֹב עֲבֹדָה הִיא
יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ כָּל
רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים׃
דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד
כָּל שְׁעָרֶיהָ שׁוֹמֵמִין כֹּהֲנֶיהָ נֶאֱנָחִים
בְּתוּלֹתֶיהָ נוּגוֹת וְהִיא מַר לָהּ׃
הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אֹיְבֶיהָ שָׁלוּ כִּי
יְהוָה הוֹגָהּ עַל רֹב פְּשָׁעֶיהָ עוֹלָלֶיהָ
הָלְכוּ שְׁבִי לִפְנֵי צָר׃ וַיֵּצֵא מִן בַּת
צִיּוֹן כָּל הֲדָרָהּ הָיוּ שָׂרֶיהָ כְּאַיָּלִים
לֹא מָצְאוּ מִרְעֶה וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ
לִפְנֵי רוֹדֵף׃ זָכְרָה יְרוּשָׁלַםִ יְמֵי
עָנְיָהּ וּמְרוּדֶיהָ כֹּל מַחֲמֻדֶיהָ אֲשֶׁר
הָיוּ מִימֵי קֶדֶם בִּנְפֹל עַמָּהּ בְּיַד
צָר וְאֵין עוֹזֵר לָהּ רָאוּהָ צָרִים
שָׂחֲקוּ עַל מִשְׁבַּתֶּהָ׃ חֵטְא חָטְאָה
יְרוּשָׁלַםִ עַל כֵּן לְנִידָה הָיָתָה
כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי רָאוּ עֶרְוָתָהּ

רָבַב הָיָה
שׂוּר מָדַן
בָּכָה לְחָה
נָחַם
רָעָה הָיָה
גָּלָה
עָנָה
נוּחַ
נָשַׂג צוּר
בָּל בּוֹא
יָעַד שָׁמַם
אָנַח בָּתַל
יָגָה מָרַר
צוּר שָׁלָה
יָגָה עָלַל
שָׁבָה פָּנָה
שׂוּר
רָעָה כֹּחַ
רָדַף יוֹם
עָנָה מָרַד
חָמַד יוֹם
צוּר עָזַר
רָאָה שָׁבַת
נוּד כָּבַד
זוּל עָרָה

Primitiua heb.	Text. heb. Thren. j.
אנח שוב	גם היא נאנחה ותשב אחור׃
אחר	טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה
ירד נחם	ותרד פלאים אין מנחם לה
ענה גדל	ראה יהוה את עניי כי הגדיל
איב צור	אויב׃ ידו פרש צר על כל
חמד ראה	מחמדיה כי ראתה גוים באו
בוא קדש	מקדשה אשר צויתה לא יבאו
צוה אנח	בקהל לך׃ כל עמה נאנחים
בקש	מבקשים לחם נתנו מחמודיהם
שוב	באכל להשיב נפש ראה יהוה
נבט היה	והביטה כי הייתי זוללה׃
זלל	לוא אליכם כל עברי דרך הביטו
ראה כאב	וראו אם יש מכאוב כמכאבי
יגה	אשר עולל לי אשר הוגה יהוה
חרה רום	ביום חרון אפו׃ ממרום שלח
רדה	אש בעצמתי וירדנה פרש
שוב	רשת לרגלי השיבני אחור
שמם	נתנני שוממה כל היום דוה׃
שקד שרג	נשקד על פשעי בידו ישתרגו
עלה צור	עלו על צוארי הכשיל כחי
כשל כוח	נתנני אדני בידי לא אוכל
יכל אבר	קום׃ סלה כל אבירי אדני
יעד	בקרבי קרא עלי מועד לשבר
בחר בתל	בחורי גת דרך יהוה לבתולת
בכה	בת יהודה׃ על אלה אני בוכיה
	עיני עיני ירדה מים כי רחק
נחם שוב	ממני מנחם משיב נפשי היו
היה איב	בני שוממים כי גבר אויב׃
	פרשה ציון בידיה אין מנחם
סבב	לה צוה יהוה ליעקב סביביו
צור היה	צריו היתה ירושלם לנדה
צדק	ביניהם׃ צדיק הוא יהוה כי
פה מרה	פיהו מריתי שמעו נא כל
ראה כאב	העמים וראו מכאבי בתולתי
שבה	ובחורי הלכו בשבי׃ קראתי
אהב רמה	למאהבי המה רמוני כהני וזקני

Trāſla. B. Hie.

Ipſa aūt gemēs & cōuerſa eſt retrorſum. Teth. Sordes ei⁹ in pedib⁹ eius: nec recordata ē finis ſui. Depoſita ē vehemēter: nō habens cōſolatorē. Vide dn̄e afflictionem meā: quoniā erectus eſt inimicus. Ioth. Manū ſuā miſit hoſtis ad om̄ia deſiderabilia eius: quia vidit gentes ingreſſas ſanctuariū ſuum: de quibus precepas ne intrarēt in eccleſiam tuā. Caph. Oīs pplus eius gemēs: et querens panem. Dederunt precioſa queq͂ pro cibo: ad refocillandum animam. Vide dn̄e & conſidera quoniā facta ſum vilis. Lamech. O vos omnes qui tranſitis per viam: attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Quoniam vindemiauit me vt locutus eſt dn̄s in die furoris ſui. Mem. De excelſo miſit ignem in oſſibus meis & erudiuit me. Expandit rete pedibus meis: conuertit me retrorſum. Poſuit me deſolatā tota die merore cōfectā. Nū. Vigilauit iugū iniqtatū mearū in manu ei⁹ cōuolute ſunt & impoſite collo meo. Infirmata ē virtus mea: dedit me dn̄s in manu de qua non potero ſurgere. Samech. Abſtulit oēs magnificos meos dn̄s de medio mei: vocauit aduerſum me tp̄s vt cōtereret electos meos. Torcular calcauit dn̄s virgini filie iuda. Aín. Idcirco ego plorans: & oculus meus deducens aquas: qa longe factus ē a me cōſolator conuertēs aiam meā. Facti ſunt filii mei perditi quoniā inualuit inimicus. Phe. Expandit ſion manus ſuas: nō eſt q conſoletur eam. Mandauit dn̄s aduerſum iacob in circuitu eius hoſtes eius. Facta eſt hieruſalē q̄ſi polluta mēſtruis inter eos. Sade. Iuſtus eſt dn̄s: qa os ei⁹ ad iracūdiā puocaui. Audite obſecro vniuerſi ppl̄i: & videte dolorē meum. Virgīes mee & iuuenes mei abierūt in captiuitatē. Coph. Vocaui amicos meos: ipi dcepūt me. Sacerdotes mei & ſenes mi

Trāſ. Gre. lxx. cū iter. latina.

ꝛ ipſa gemens ꝛ cōuerſa eſt retrorſum. Teth
καί γε αὐτὴ στενάζουσα καὶ ἀπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Τὴθ.
Immūditia eius ad pedes eius: nō recordata ē nouiſſimoꝝ
Ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ ποδῶν αὐτῆς, οὐκ ἐμνήσθη ἔσχατα
eius: ꝛ deduxit immenſa. nō eſt conſolans
αὐτῆς, καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα. οὐκ ἔστιν ὁ παρακα-
eam. vide dn̄e humilitatē meā: qꝛ magnifica
λῶν αὐτήν. ἴδε κύριε τὴν ταπείνωσίν μου, ὅτι ἐμεγαλύν
t⁹ ē inimic⁹. Ioth. Manū ſuam extendit tribulās
θη ὁ ἐχθρός. Ἰώθ. Χεῖρα αὐτοῦ ἐξεπέτασεν ὁ θλίβων
ad oia deſideria eius: vidit .n. gētes igreſ
ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς, εἶδεν γὰρ ἔθνη εἰσελ
ſas in ſanctuariū ſuū q̄ p̄cepiſti nō itrare e-
θόντα εἰς τὸ ἁγίασμα αὐτῆς ἃ ἐνετείλω μὴ εἰσελθεῖν αὐ-
as in eccleſiam tuam. Chaph. Oīs ppl's eius gemē
τὰ εἰς ἐκκλησίαν σου. Χάφ. Πᾶς ὁ λαὸς αὐτῆς κατα
tes querentes panē. dederūt deſideria e-
στενάζοντες ζητοῦντες ἄρτον. ἔδωκαν τὰ ἐπιθυμήματα αὐ
tus i cibo ad reducēdū aiaꝫ: vide dn̄e ꝛ reſpi-
τῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχήν, ἴδε κύριε καὶ ἐπί-
ce qꝛ facta ē inhonorata. Lamed. Ad vos
βλεψον ὅτι ἐγενήθην ἠτιμωμένη. Λάμεδ. Οἱ πρὸς ὑμᾶς
oēs q̄ tranſitis viam: ꝯuertimini ꝛ videte
πάντες παραπορευόμενοι ὁδόν, ἐπιστρέψατε καὶ ἴδετε
ſi eſt dolor ſic̄ dolor me⁹: q̄ fact⁹ eſt. loquutus in me
εἰ ἔστιν ἄλγος ὡς ἄλγος μου, ὃ ἐγενήθη. φθεγξάμενος ἐν ἐμοὶ
humiliauit me dn̄s in die ire furoris ei⁹. Mem.
ἐταπείνωσέν με κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. Μήμ.
De excelſo ſuo miſit ignē in oſſib⁹ meis: ꝛ
Ἐξ ὕψους αὐτοῦ ἀπέστειλεν πῦρ ἐν τοῖς ὀστέοις μου, καὶ
deduxit illum: expandit rete pedib⁹ meis:
κατήγαγεν αὐτό, διεπέτασεν δίκτυον τοῖς ποσίν μου,
cōuertit me retrorſuꝫ: dedit me deſolatam
ἀπέστρεψέν με εἰς τὰ ὀπίσω, ἔδωκέν με ἠφανισμένην
tota die dolentem. Nun. Vigilauit ſup
ὅλην τὴν ἡμέραν ὀδυνωμένην. Νούν. Ἐγρηγορήθη ἐπὶ
impietates meas in manib⁹ meis cōuolute ſunt. aſcē
τὰ ἀσεβήματά μου ἐν χερσίν μου συνεπλάκησαν. ἀνέ-
derūt ſup collum meū: īfirmata ē virtus mea: qꝛ
βησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου, ἠσθένησεν ἡ ἰσχύς μου, ὅτι
dedit dn̄s in manib⁹ meis dolores: nō potero ſtare.
ἔδωκεν κύριος ἐν χερσίν μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στῆναι.
Samech. Abſtulit oēs fortes meos dn̄s de me
Σαμέχ. Ἐξῆρεν πάντας τοὺς ἰσχυρούς μου ὁ κύριος ἐκ μέ
dio mei: vocauit ꝯ̄ me tp̄s vt cōtereret electum
σου μου, ἐκάλεσεν ἐπ' ἐμὲ καιρὸν τοῦ συντρίψαι ἐκλεκτόν
meū: torcular calcauit dn̄s virgini filie iuda.
μου, ληνὸν ἐπάτησεν κύριος παρθένῳ θυγατρὶ Ἰούδα.
Ain. In h̄is ego ploro: oculus meus dedu-
Αἶν. Ἐπὶ τούτοις ἐγὼ κλαίω, ὀφθαλμός μου κατήγα-
xit aquā: qꝛ elōgatus eſt a me cōſolans me: con- Hie 14.
γεν ὕδωρ, ὅτι ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ ὁ παρακαλῶν με, ἐπι-
uertens aiam meā: facti ſunt filij mei deſolati: qm̄
στρέφων ψυχήν μου, ἐγένοντο οἱ υἱοί μου ἠφανισμένοι, ὅτι
inualuit inimicus. Phe. Expandit ſion manus
ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός. Φή. Διεπέτασεν Σιὼν χεῖρας
ſuas: nō eſt q̄ conſoletur eā. mandauit dn̄s
αὐτῆς, οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. ἐνετείλατο κύριος
iacob in circuitu ei⁹ tribulantes eum. facta ē hie
τῷ Ἰακὼβ κύκλῳ αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν. ἐγενήθη Ἱε-
ruſalem in ſeparataꝫ inter eos. Sade.
ρουσαλὴμ εἰς ἀποκαθημένην ἀναμέσον αὐτῶν. Σαδή.
Iuſtus eſt dn̄s: qꝛ os eius exacerbaui.
Δίκαιός ἐστιν κύριος, ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα.
audite iā vniuerſi ppl̄i ꝛ videte dolorē meū. vir-
ἀκούσατε δὴ πάντες οἱ λαοὶ καὶ ἴδετε τὸ ἄλγος μου. παρ
gines mee ꝛ iuuenes mei abierunt in captiuita-
θένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλω-
te. Coph. Vocaui amatores meos: ipi au
σίᾳ. Κώφ. Ἐκάλεσα τοὺς ἐραστάς μου, αὐτοὶ δὲ
deceperunt me. ſacerdotes mei ꝛ ſeniores mei
παρελογίσαντό με. οἱ ἱερεῖς μου καὶ οἱ πρεσβύτεροί μου

in ciuitate defecerũt: q͛ qͤſierũt cibũ ſibi vt
ἐν τῇ πόλει ἐξέλιπον, ὅτι ἐζήτησαν βρῶσιν αὐτοῖς ἵνα
cõuerterent aĩas ſuas. Res. Uide dñe qm̃ tribu
ἐπιστρέψωσιν ψυχὰς αὐτῶν. Ρής. Ἴδε κύριε ὅτι θλίβο
lor: venter me⁹ cõturbat⁹ ē ⁊ cor meũ ſubuerſũ ē in
μαι, ἡ κοιλία μου ἐταράχθη καὶ ἡ καρδία μου ἐστράφη ἐν
me: amaricans amaricaui. foris filiȷs orba
ἐμοί, παραπικραίνουσα παρεπίκρανα. ἔξωθεν ἠτέκνω
uit me gladius ſicut mors in domo. Sin. Audi=
σέν με μάχαιρα ὥσπερ θάνατος ἐν οἴκῳ. Σίν. Ἀκού=
te iã: q͛ ĩgemiſco ego: nõ eſt q̃ conſoletur me.
σατε δή, ὅτι στενάζω ἐγώ, οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν με.
oẽs inimici mei audierũt mala mea ⁊ letati
πάντες οἱ ἐχθροί μου ἤκουσαν τὰ κακά μου καὶ ἐχάρη=
ſunt: q͛ tu feciſti: adduxiſti diem: vocaſti
σαν, ὅτι σὺ ἐποίησας, ἐπήγαγες ἡμέραν, ἐκάλεσας
tp̃s: factũ eſt ſimiles mihi Thau. Ingrediať oẽ ma=
καιρόν, ἐγένετο ὅμοιοί μοι. Θαύ. Εἰσέλθοι πᾶσα ἡ κα
lum eoꝝ añ faciem tuã: vindemia eos
κία αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν σου, ἐπιφύλλισον αὐτοῖς ὃν
quẽadmodũ vidẽmiauer̃t me ꝓ oĩbus peccatis
τρόπον ἐπεφύλλισάν μοι περὶ πάντων τῶν ἁμαρτημά
meis: q͛ multi gemitus mei ⁊ cor meũ
των μου, ὅτι πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου, καὶ ἡ καρδία μου
cõtriſtatur. Aleph
λυπεῖται. Ἀλέφ. Ca. 2.

QUomõ obſcurauit ira ſua dñs filiam
Πῶς ἐγνόφωσεν ὀργῇ αὐτοῦ κύριος τὴν θυγατέ=
ſion: ꝓiecit de celo in t̃rã gl̃iam iſrael
ρα σιών. κατέρριψεν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν δόξαμα ἰσραήλ
⁊ nõ ē recordat⁹ ſcabelli pedũ ſuoꝝ in die
καὶ οὐκ ἐμνήσθη ὑποποδίου ποδῶν αὐτοῦ ἐν ἡμέ
ire furoris eius. Beth. Precipitauit dñs nõ
ρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. Βήθ. Κατεπόντισεν κύριος οὐ
parcens: omnia ſpecioſa iacob deſtruxit in fu
φεισάμενος, πάντα τὰ ὡραῖα ἰακώβ καθεῖλεν ἐν θυ=
rore ſuo munitiones filie iuda. agglu
μῷ αὐτοῦ τὰ ὀχυρώματα τῆς θυγατρὸς ἰούδα. ἐκόλλη
tinauit ĩ t̃rã. polluit regem eius ⁊ ꝑnci=
σεν εἰς τὴν γῆν. ἐβεβήλωσεν βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχον
pẽ eius. Gimel. Cõfregit in ira furoris ſui oẽ
τα αὐτῆς. Γίμελ. Συνέκλασεν ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ πᾶν
cornu iſrael. auertit retrorſum dexterã ſuã a
κέρας ἰσραήλ. ἀπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω δεξιὰν αὐτοῦ ἀπὸ
facie inimici: ⁊ ſuccendit iacob q̃ſi ignis flamã: ⁊
προσώπου ἐχθροῦ, καὶ ἀνῆψεν ἰακώβ ὡς πῦρ φλόγα, καὶ
deuorauit oĩa q̃ in gyro. Deleth. Tetendit ar
κατέφαγεν πάντα τὰ κύκλῳ. Δάλεθ. Ἐνέτεινεν τό
cũ ſuũ q̃ſi inimic⁹: firmauit dexterã ſuã q̃ſi aduerſarius
ξον αὐτοῦ ὡς ἐχθρός, ἐστερέωσεν δεξιὰν αὐτοῦ ὡς ὑπεναντίος
⁊ occidit omnia deſideria oculoꝝ
καὶ ἀπέκτεινεν πάντα τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν
meoꝝ ĩ tabernaculis filie ſion: effudit q̃ſi ignẽ fu
μου ἐν σκηνώμασιν θυγατρὸς σιών, ἐξέχεεν ὡς πῦρ τὸν θυ
rorẽ ſuũ. He. Fact⁹ ē dñs q̃ſi inimic⁹. ꝑcipitauit
μὸν αὐτοῦ. Ἠ. Ἐγενήθη κύριος ὡς ἐχθρός. κατεπόντι
iſrael: ꝑcipitauit omnes turres eius.
σεν ἰσραήλ, κατεπόντισεν πάσας τὰς βάρεις αὐτοῦ.
diſſipauit munitiones ei⁹: ⁊ repleuit filie
διέφθειρεν τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ, καὶ ἐπλήθυνεν τῇ θυγατρὶ
humiliatum ⁊ humiliatam. Uau. Et expandit
ταπεινουμένην καὶ ταπεινουμένην. Ουαύ. Καὶ διεπέτα=
vineam tabernaculũ ſuũ: diſſipauit feſtiuitatẽ ſuã oblitus eſt
σεν ὡς ἄμπελον τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, διέφθειρεν ἑορτὴν αὐτοῦ, ἐπελάθετο
fecit in ſion feſtiuitatis ⁊ ſabbati: ⁊ irritauit indi=
ὃ ἐποίησεν ἐν σιὼν ἑορτῆς καὶ σαββάτου, καὶ παρώξυνεν ἐμβρι
gnatione ire ſue regem ⁊ ſacdotez. Zain. Repulit dñs al
μήματι ὀργῆς αὐτοῦ βασιλέα καὶ ἱερέα. Ζάϊν. Ἀπώσατο κύριος θυ=
tare ſuũ: eiecit ſctificationẽ ſuã: cõtriuit in manu ini=
σιαστήριον αὐτοῦ, ἀπετίναξεν ἁγίασμα αὐτοῦ, συνέτριψεν ἐν χειρὶ ἐχ=
mici murũ turriũ eius: vocem dedit ĩ domo dñi ſicͭ in die
θροῦ τεῖχος βαρέων αὐτῆς, φωνὴν ἔδωκεν ἐν οἴκῳ κυρίου ὡς ἐν ἡμέρᾳ

---

in vrbe cõſumpti ſunt: quia queſierũt cibũ ſibi vt refocilarent animas ſuas. Res. Vide domine qm̃ tribulor: conturbatus ē venter me⁹. Subuerſum eſt cor meũ in memetip̃a qm̃ amaritudine plena ſum. Foris ĩterficit gladi⁹: & domi mors ſimilis eſt. Sin. Audierũt q̃a ingemiſco ego: & nõ eſt q cõſoletur me. Oẽs inimici mei audier̃t malum meũ: letati ſunt qm̃ tu feciſti. Adduxiſti diẽ cõſolatõis: & fiant ſil̃es mei. Thau. Ingrediatur omẽ malũ eoꝝ corã te: & vindemia eos ſicut vĩdemiaſti me ꝓpter oẽs iniquitates meas. Multi enĩ genitus mei & cor meũ merens. 2. Aleph.

QVomodo obtexit caligine in furore ſuo dominus filiã ſion: proiecit de celo in terram inclytam iſrael: & nõ eſt recordatus ſcabelli pedũ ſuorũ ĩ die furoris ſui. Beth. Precipitauit dñs nec pepercit oĩa ſpecioſa iacob: deſtruxit in furore ſuo munitiões virginis iuda: & deiecit in terrã: polluit regnũ et prĩcipes eius. Gimel. Cõfregit in ira furoris ſui omne cornu iſrael: auertit retrorſum dexteram ſuã a facie inimici: & ſuccẽdit in iacob q̃ſi ignẽ flãme deuorãtis in gyro. Deleth. Tetendit arcũ ſuũ q̃ſi inimic⁹: firmauit dexterã ſuã q̃ſi hoſtis: & occidit omẽ qđ pulchrũ erat viſu in tabernaculo filie ſiõ: effudit q̃ſi ignẽ indignationẽ ſuã. He. Fact⁹ ē dñs velut inimic⁹: ꝑcipitauit iſrl̃: ꝑcipitauit oĩa menia ei⁹: diſſipauit munitiones eius & repleuit in filia iuda hũiliatũ & hũiliatã. Vau. Et diſſipauit quaſi hortũ tentoriũ ſuũ: demolitus eſt tabernaculũ ſuũ. Obliuiõi tradidit dominus in ſion feſtinantẽ & ſabbatum: & in opprobrium & in indignationẽ furoris ſui regẽ & ſacerdotẽ. Zain. Repulit dñs altare ſuum: maledixit ſanctificationi ſue: tradidit in manu inimici muros turriũ eius. Vocem dederũt in domo domini ſicut in die

---

בעיר גועו כי בקשו אכל למו
וישיבו את נפשם׃ ראה יהוה
כי צר לי מעי חמרמרו נהפך
לבי בקרבי כי מרו מריתי מחוץ
שכלה חרב בבית כמות׃
שמעו כי נאנחה אני אין מנחם
לי כל איבי שמעו רעתי ששו
כי אתה עשית הבאת יום
קראת ויהיו כמני׃ תבא כל
רעתם לפניך ועולל למו כאשר
עוללת לי על כל פשעי כי
רבות אנחתי ולבי דוי׃

Cap. ij.

איכה יעיב באפו
אדני את בת ציון השליך
משמים ארץ תפארת ישראל
ולא זכר הדם רגליו ביום אפו׃
בלע אדני ולא חמל את כל
נאות יעקב הרס בעברתו
מבצרי בת יהודה הגיע לארץ
חלל ממלכה ושריה׃ גדע
בחרי אף כל קרן ישראל השיב
אחור ימינו מפני אויב ויבער
ביעקב כאש להבה אכלה
סביב׃ דרך קשתו כאויב
נצב ימינו כצר ויהרג כל
מחמדי עין באהל בת ציון
שפך כאש חמתו׃ היה אדני
כאויב בלע ישראל בלע כל
ארמנותיה שחת מבצריו וירב
בבת יהודה תאניה ואניה׃
ויחמס כגן שכו שחת מועדו
שכח יהוה בציון מועד ושבת
וינאץ בזעם אפו מלך וכהן׃
זנח אדני מזבחו נאר מקדשו
הסגיר ביד אויב חומת ארמנותיה
קול נתנו בבית יהוה כיום

שוב
צור מעה
הפך מרה
אנח נחם
רוע שוש
עשה בוא
היה כמו
בוא רוע
פנה עלל
רבב דוה
Cap. ij.
עיב
שלך
פאר
נוה
בצר נגע
מלך שור
חרה שוב
אחר ימן
פנה איב
בער סבב
נצב צור
הרג חמד
יחם
רבה
אנה
חמס סכך
יעד
נאץ
זנח קדש
סגר איב
חמה

Pritiua.heb.	Tex.heb.Thren.ij.
שחת חמה	מוֹעֵד׃ חָשַׁב יְהוָה לְהַשְׁחִית
קוה שוב	חוֹמַת בַּת צִיּוֹן נָטָה קָו לֹא הֵשִׁיב
אבל	יָדוֹ מִבַּלֵּעַ וַיַּאֲבֶל חֵל וְחוֹמָה
	יַחְדָּו אֻמְלָלוּ׃ טָבְעוּ בָאָרֶץ
ברח	שְׁעָרֶיהָ אִבַּד וְשִׁבַּר בְּרִיחֶיהָ
שור ירה	מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה
נבא חזה	גַּם נְבִיאֶיהָ לֹא מָצְאוּ חָזוֹן
דמם	מֵיְהוָה׃ יֵשְׁבוּ לָאָרֶץ יִדְּמוּ
עלה	זִקְנֵי בַת צִיּוֹן הֶעֱלוּ עָפָר עַל
ירד	רֹאשָׁם חָגְרוּ שַׂקִּים הוֹרִידוּ
בתל	לָאָרֶץ רֹאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלִָם׃
כלה	כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינַי חֳמַרְמְרוּ
מעה שפך	מֵעַי נִשְׁפַּךְ לָאָרֶץ כְּבֵדִי עַל
עלל	שֶׁבֶר בַּת עַמִּי בֵּעָטֵף עוֹלֵל
ינק קרה	וְיוֹנֵק בִּרְחֹבוֹת קִרְיָה׃ לְאִמֹּתָם
אם אמר	יֹאמְרוּ אַיֵּה דָּגָן וָיָיִן בְּהִתְעַטְּפָם
עטף	כֶּחָלָל בִּרְחֹבוֹת עִיר בְּהִשְׁתַּפֵּךְ
	נַפְשָׁם אֶל חֵיק אִמֹּתָם׃
עוד דמה	מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָּךְ
שוה	הַבַּת יְרוּשָׁלִַם מָה אַשְׁוֶה לָּךְ
נחם	וַאֲנַחֲמֵךְ בְּתוּלַת בַּת צִיּוֹן כִּי
גדל	גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ׃
רפא חזה	נְבִיאַיִךְ חָזוּ לָךְ שָׁוְא וְתָפֵל
גלה שוב	וְלֹא גִלּוּ עַל עֲוֺנֵךְ לְהָשִׁיב
שבה נשא	שְׁבוּתֵךְ וַיֶּחֱזוּ לָךְ מַשְׂאוֹת שָׁוְא
נדח	וּמַדּוּחִים׃ סָפְקוּ עָלַיִךְ כַּפַּיִם
נוע	כָּל עֹבְרֵי דֶרֶךְ שָׁרְקוּ וַיָּנִעוּ
	רֹאשָׁם עַל בַּת יְרוּשָׁלִָם
אמר כלל	הֲזֹאת הָעִיר שֶׁיֹּאמְרוּ כְּלִילַת
שוש	יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל הָאָרֶץ׃
פצה פה	פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם כָּל אֹיְבַיִךְ
חרק	שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בִּלָּעְנוּ
קוה	אַךְ זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינֻהוּ מָצָאנוּ
ראה	רָאִינוּ׃ עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר
	זָמָם בִּצַּע אֶמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה
יום	מִימֵי קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל

Trāſla.B.Hie.

ſolēni. Heth. Cogitauit dominus diſſipare murū filie ſion: tetēdit funiculū ſuū & nō auertit manū ſuā a perditiōe. Luxitq̧ antemurale: & murus pariter diſſipat⁹ eſt. Teth. Defixe ſunt in terra porte ei⁹: perdidit & contriuit vectes eius: regē eius & pricipes ei⁹ in gentib⁹. Non eſt lex: & prophete eius nō īuenerunt viſionem a dño. Ioth. Sederunt in terra: conticuerunt ſenes filie ſion: cōſperſerunt cinere capita ſua: accincti ſunt cilitiis. Abiecerūt ī terra capita ſua virgines hieruſalem. Caph. Defecerūt pre lachrymis oculi mei: cōturbata ſūt viſcera mea. Effuſum eſt in terra iecur meū ſup contritionē filie populi mei: cū deficeret puulus & lactēs ī plateis oppidi. Lamech. Matribus ſuis dixerunt vbi eſt triticū & vinum: cum deficerēt quaſi vulnerati in plateis ciuitatis: cum exalarent animas ſuas in ſinu matrum ſuarum. Mem. Cui comparabo te: vel cui aſſimilabo te filia hieruſalem? Cui exequabo te & conſolabor te virgo filia ſion. Magna eſt enī velut mare cōtritio tua: qs medebitur tui? Nū. Prophete tui viderūt tibi falſa & ſtulta: nec aperiebāt iniquitatem tuam vt te ad pnīam puocarent. Viderūt aūt tibi aſſūptiones falſas & eiectiōes. Samech. Plauſerūt ſup te manib⁹ oēs trāſeuntes per viā: ſibilauerūt & mouerunt capita ſua ſuper filiam hieruſalem: heccine eſt vrbs dicentes perfecti decoris gaudium vniuerſe terre? Phe. Aperuerunt ſuper te os ſuū omnes inimici tui: ſibilauerūt & fremuerūt dentibus ſuis: & dixerūt deuorabim⁹. En iſta eſt dies quā expectabam⁹: inuenim⁹ vidimus. Ain. Fecit dominus que cogitauit: cōpleuit ſermonē ſuū quē pceperat a diebus antiqs. Deſtruxit & non pepercit:

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

feſtiuitati. Heth Cogitauit dñs diſſipare murū
ἑορτῆς. ἤθ. Ελογίσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραι τεῖχος
filie ſion. tetendit menſurā: nō auertit manū ſu
θυγατρὸς σιών. ἐξέτεινεν μέτρον, οὐκ ἀπέστρεψεν χεῖρα αὐ
am a conculcatione: ꝛ luxit ante
τοῦ ἀπὸ καταπατήματος, καὶ ἐπένθησεν τὸ προτεί
murale ꝛ murus vnanimiter infirmat⁹ ē. Teth In
χισμα καὶ τεῖχος ὁμοθυμαδὸν ἠσθένησεν. Τήθ. Ενε
fixe ſunt in trā porte eius. pdidit ꝛ cōtri
πάγησαν εἰς γῆν πύλαι αὐτῆς, ἀπώλεσεν καὶ συνέ
uit vectes eius regem eius ꝛ principes
τριψεν μοχλοὺς αὐτῆς βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχοντας
eius in gentib⁹: nō eſt lex ꝛ pphete e
αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὐκ ἔστιν νόμος καί γε προφῆται αὐ
ius nō videſt viſionē a dño. Ioth. Sederūt in
τῆς οὐκ ἴδον ὅρασιν παρὰ κυρίου. Ἰώθ. Εκάθισαν εἰς
trā: cōticuerūt ſeniores filie ſion: aſcendere
τὴν γῆν, ἐσιώπησαν πρεσβύτεροι θυγατρὸς σιών, ἀνέβι
fecerūt puluerē ſup caput eoꝝ: accincti ſunt
βασαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, περιεζώσαντο
ciliciis: deduxerunt in trā principes virgines in
σάκκους, κατήγαγον εἰς γῆν ἀρχηγοὺς παρθένους ἐν
hieruſalem. Chaph. Defecerūt in lachrimis ocu
ἱερουσαλήμ. Χάφ. Εξέλιπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλ
li mei: cōturbatū ē cor meū: effuſa ē in tra glo
μοί μου, ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐξεχύθη εἰς γῆν ἡ δό
ria mea ſup cōtritione filie ppli mei cū
ξα μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου ἐν
deficiat puul⁹ ꝛ lactans in plateis ciui
τῷ ἐκλείπειν νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις πό
tatis. Lamed. Matribus ſuis dixerūt: vbi tri
λεως. Λάμεδ. Ταῖς μητράσιν αὐτῶν εἶπαν, ποῦ σῖ
ticū ꝛ vinū cū deficerēt ipi qſi vulneratus
τος καὶ οἶνος ἐν τῷ ἐκλύεσθαι αὐτοὺς ὡς τραυματίας
in plateis ciuitatis: cū effunderēt aīas ſuas
ἐν πλατείαις πόλεως, ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι ψυχὰς αὐτῶν
in ſinum matrū ſuaꝝ. Mem. Quid teſtificabor tibi
εἰς κόλπον μητέρων αὐτῶν. Μήμ. Τί μαρτυρήσω σοι
aut qd aſſimilabo tibi filia hieruſalem? qs ſaluabit te
ἢ τί ὁμοιώσω σοι θύγατερ ἱερουσαλήμ; τίς σώσει σε
virgo filia ſion? qꝛ magnificatū ē poculū cōtri
παρθένος θυγάτηρ σιών; ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συν
tionis tue: qs medebit tibi? Nun. Prophete tui
τριβῆς σου, τίς ἰάσεταί σε; Νοῦν. Προφῆταί σου
viderūt tibi falſa ꝛ imprudētiā: ꝛ nō detexe
εἴδοσάν σοι μάταια καὶ ἀφροσύνην, καὶ οὐκ ἀπεκάλυ
rūt ſup iniqtatē tuā ad reuertendū captiuitatem
ψαν ἐπὶ τὴν ἀδικίαν σου τοῦ ἀποστρέψαι αἰχμαλωσί
tuā: ꝛ viderūt aſſumptiōes vanas ꝛ eiectiones.
αν σου, καὶ εἴδοσαν λήμματα μάταια καὶ ἐξώσματα.
Samech. Plauſerūt ſup te man⁹ oēs tran
Σαμέχ. Εκρότησαν ἐπὶ σοὶ χεῖρας πάντες οἱ πα
ſeuntes viā: ſibilauerūt ꝛ mouerunt ca
ραπορευόμενοι ὁδόν, ἐσύρισαν καὶ ἐκίνησαν τὴν κεφα
put ſuū ſup filiam hieruſalem. ſi hec ci
λὴν αὐτῶν ἐπὶ τὴν θυγατέρα ἱερουσαλήμ, εἰ αὕτη ἡ πό
uitas dicent corona glie: letitia vniuerſe terre.
λις ἐροῦσιν στέφανος δόξης, εὐφροσύνη πάσης τῆς γῆς.
Phe. Aperueſt ſup te os ſuum oēs inimici
Φῆ. Διήνοιξαν ἐπὶ σὲ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροί
tui: ſibilaueſt ꝛ fremueſt dentib⁹: dixeſt deuorauim⁹ eam: verūtā hec dies quā expectabam⁹ inuenim⁹ eam: vidim⁹.
σου, ἐσύρισαν καὶ ἔβρυξαν ὀδόντας, εἶπαν κατεπίομεν αὐτήν, πλὴν αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν, ηὕραμεν αὐτήν, εἴδομεν.
Ain. Fecit dñs q̄ cogitauit: compleuit verba ſua q̄ pcepit a diebus antiquis: deſtruxit ꝛ non pepercit:
Αἴν. Εποίησεν κύριος ἃ ἐνεθυμήθη, συνετέλεσεν ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων, καθεῖλεν καὶ οὐκ ἐφείσατο,

Trãsla.gre.lxx.cũ inter.lati.

ꝛ letificauit sup te ĩimicũ:exaltauit cornu tribulantis te.
καὶ ἔυφρανεν ἐπὶ σὲ ἐχθρόν, ὕψωσεν κέρας θλίβοντός σε.
Sade. Clamauit cor eoꝝ ad dñm: muri filie
Σαδή. Ἐβόησεν καρδία αὐτῶν πρὸς κύριον, τείχη θυγατρὸς
sion deducãt q̃si torrens lachrymas die ac nocte:
σιὼν καταγαγέτω ὡς χειμάρρους δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός,
ne des lotionẽ tibi: neq; taceat pupilla ocu=
μὴ δῷς ἔκνηψιν σεαυτῇ, μὴ δὲ σιωπησάτω κόρη ὀφθαλ
li tui. Coph: Surge ad meditandũ in nocte in pnci
μοῦ σου. Κώφ. Ἀνάστηθι ἀδολέσχησαι ἐν νυκτὶ εἰς ἀρ=
pũs custodie effunde q̃si aquã cor tuũ ante
χὰς φυλακῆς ἔκχεον ὡς ὕδωρ καρδίαν σου ἀπέναντι
faciem dñi: leua ad eũ man⁹ tuas p ani
προσώπου κυρίου, ἆρον πρὸς αὐτὸν χεῖράς σου περὶ ψυ
mab⁹ puulorũ tuoꝝ q deficiunt fame a pncipio om=
χῶν νηπίων σου τῶν ἐκλυομένων λιμῷ ἀπ' ἀρχῆς πα=
niũ cõpitoꝝ. Res. Uide dñe ꝛ respice cui vide
σῶν ἐξόδων. Ρής. Ἴδε κύριε καὶ ἐπίβλεψον τίνι ἐπε
miasti ita: si comedẽt mulieres fructũ ventris
φύλλισας οὕτως, εἰ φάγονται γυναῖκες καρπὸν κοιλίας
eoꝝ. occidentur puuli lactantes mãmas. si occi=
αὐτῶν. φονευθήσονται νήπια θηλάζοντα μαστούς. εἰ ἀπο
des in sanctuario dñi sacerdotẽ ꝛ pphetam? Sin.
κτενεῖς ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην; Σίν.
Dormierunt in t'rã viaꝝ puerulus ꝛ senex.
Ἐκοιμήθησαν εἰς γῆν ἐξόδων παιδάριον καὶ πρεσβύτης.
virgines mee ꝛ iuuenes mei abierunt in captiui=
παρθένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμα=
tate: in gladio: in fame interfecisti in die ire
λωσίᾳ, ἐν ῥομφαίᾳ, ἐν λιμῷ ἀπέκτεινας ἐν ἡμέρᾳ ὀρ=
tue coxisti: non pepcisti. Tau. Uocasti
γῆς σου ἐμαγείρευσας, οὐκ ἐφείσω. Θαύ. Ἐκάλεσας
q̃si diem festiuitatis trãsmigr̃tiõis mee in circuitu: ꝛ nõ
ὡσεὶ ἡμέραν ἑορτῆς παροικίας μου κυκλόθεν, καὶ οὐκ
fuit in die ire dñi saluatus ꝛ dere=
ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ἀνασωζόμενος καὶ κατα=
lictus sic obtinui ꝛ m̃ltiplicaui ĩimicos meos
λελειμμένος ὡς ἐπεκράτησα καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου
omnes: Aleph.
πάντας. Ἀλέφ. Ca.3.
EGo vir videns paupertatẽ in virga furoris e=
Ἐγὼ ἀνὴρ ὁ βλέπων πτωχείαν ἐν ῥάβδῳ θυμοῦ αὐ
ius: sup me assumpsit me: deduxit in tenebras ꝛ
τοῦ, ἐπ' ἐμὲ παρέλαβέν με, ἀπήγαγεν εἰς σκότος καὶ
nõ lucẽ: verũtñ in me vertit manũ suã tota die.
οὐ φῶς, πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψεν χεῖρα αὐτοῦ ὅλην τὴν ἡμέ
Beth. Inueterauit carnes meas: ꝛ pellis mea
ραν. Βήθ. Ἐπαλαίωσεν σάρκας μου, καὶ δέρμα μου
ossa mea ꝯtriuit. edificauit ꝯ̃ me ꝛ cir=
ὀστέα μου συνέτριψεν. ἀνῳκοδόμησεν κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκύ=
cũdedit caput meũ ꝛ laboraui: in tenebrosis collo
κλωσεν κεφαλήν μου καὶ ἐμόχθησα, ἐν σκοτεινοῖς ἐκάθι
cauit me q̃si mortuos secl'i. Gimel. Edificauit cõ
σέν με ὡς νεκροὺς αἰῶνος. Γίμελ. Ἀνῳκοδόμησεν κα
tra me ꝛ non egrediar aggrauauit es meũ. ꝛ
τ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι ἐβάρυνεν χαλκόν μου. καί
qr vociferabor ꝛ clamabo: obturauit orationem
γε ὅτι κεκράξομαι καὶ βοήσω, ἀπέφραξεν προσευχήν
e.2 meã. edificauit vias meas obturauit: semitas meas
μου. ἀνῳκοδόμησεν ὁδούς μου ἐνέφραξεν, τρίβους μου
cõturbauit. Daleth. Ursus insidians ipe mihi q̃si
ἐτάραξεν. Δάλεθ. Ἄρκος ἐνεδρεύουσα αὐτός μοι ὡς
leo in abscõditis. persequut⁹ ẽ recedentẽ ꝛ seda=
λέων ἐν κρυφαίοις. κατεδίωξεν ἀφεστηκότα καὶ κατέ=
uit me. posuit me desolatam. tetendit arcũ su=
παυσέν με. ἔθετό με ἠφανισμένην. ἐνέτεινεν τόξον αὐ=
um ꝛ firmauit me q̃si signũ ad sagittã. He. Indu=
τοῦ καὶ ἐστήλωσέν με ὡς σκοπὸς εἰς βέλος. Η. Εἰσήγα
xit renib⁹ meis sagittas pharetre sue. fact⁹ sũ ri=
γεν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐτοῦ. ἐγενήθην γέ=
sus omni pplo: psalmus eoꝝ tota die.
λως παντὶ λαῷ, ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν.

Trãsla.B.Hie.

et letificauit sup te inimicũ & exaltauit cornu hostiũ tuorũ. Sade. Clamauit cor eoꝝ ad dñm: sup muros filie sion. Deduc q̃si torrentẽ lachrymas per diẽ & noctẽ: nõ des requiẽ tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. Coph. Cõsurge laude in nocte in principio vigiliarũ: effunde sicut aquã cor tuũ ante conspectũ dñi. Leua ad eũ manus tuas pro aĩa paruulorũ tuoꝝ qui fame pereũt in capite oĩm compitorũ. Res Vide dñe & cõsidera quẽ vindemiaris ita. Ergo ne comedent mulieres fructũ suũ: paruulos ad mensurã palme? Si occiditur in sanctuario dñi sacerdos & propheta? Sin. Iacuerũt in terra foris puer & senex: virgines mee & iuuenes mei ceciderũt in gladio. Interfecisti in die furoris tui: percussisti nec misertus es. Thau. Vocasti q̃si ad diem solẽnem: qui terrerent me de circuitu: & nõ fuit in die furoris dñi qui effugeret & relinq̃retur. Quos educaui & nutriui: inimicus meus consumpsit eos. 3. Aleph.
EGo vir videns paupertatẽ meã: in virga ĩdignatõis ei⁹. Aleph. Me minauit & adduxit in tenebris & nõ in lucẽ. Aleph. Tantũ in me vertit: & cõuertit manũ suã tota die. Beth Vetustatẽ fecit pellẽ meã & carnem meã: cõtriuit ossa mea. Beth. Edificauit in gyro meo: & circũdedit me felle & labore. Beth. In tenebrosis collocauit me q̃si mortuos sẽpiťnos. Gimel. Circũedificauit aduersũ me vt nõ egrediar aggrauauit ꝯpedẽ meũ. Gimel. Sed & cũ clamauero & cũ rogauero: exclusit orõnẽ meã. Gimel. Conclusit vias meas lapidib⁹ q̃dris: semitas meas subuertit. Deleth. Vrsus insidiãs fact⁹ est mihi leo in abscõdito. Deleth. Semitas meas subuertit & confregit me: posuit me desolatã. Deleth. Tetẽdit arcũ suũ & posuit me q̃si signũ ad sagittam. He. Misit i renib⁹ meis filias pharetre sue. He. Factus sũ in derisũ oĩ pplo meo cãticũ eoꝝ tota die.

Tex.he.Thren.iij.Pritiua.heb.

וַיְשַׂמַּח עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן
צָרָיִךְ׃ צָעַק לִבָּם אֶל אֲדֹנָי חוֹמַת
בַּת צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם
וָלַיְלָה אַל תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ אַל
תִּדֹּם בַּת עֵינֵךְ׃ קוּמִי רֹנִּי
בַלַּיְל לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי
כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי
אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ
הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל
חוּצוֹת׃ רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה לְמִי
עוֹלַלְתָּ כֹּה אִם תֹּאכַלְנָה נָשִׁים
פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפֻּחִים אִם יֵהָרֵג
בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃
שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן
בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ
בְּיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃
תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוּרַי
מִסָּבִיב וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אַף יְהוָה
פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי
אֹיְבִי כִלָּם׃

Cap. iij.

אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט
עֶבְרָתוֹ׃ אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא
אוֹר׃ אַךְ בִּי יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ
כָּל הַיּוֹם׃ בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר
עַצְמוֹתָי׃ בָּנָה עָלַי וַיַּקַּף רֹאשׁ
וּתְלָאָה׃ בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי
כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא
אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃ גַּם כִּי
אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי׃
גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה׃
דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִיה בְּמִסְתָּרִים׃
דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי
שֹׁמֵם׃ דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי
כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃ הֵבִיא בְּכִלְיוֹתָי
בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃ הָיִיתִי שְּׂחֹק
לְכָל עַמִּי נְגִינָתָם כָּל הַיּוֹם׃

שָׂמַח אָיַב
רוּם צוּר
חָמָה
יָרַד
נָתַן
דּוּם רָנַן
שָׁפַךְ
פָּנָה נָשָׂא
עָלַל
עָטַף
נָבַט
עָלַל אָכַל
נָשָׁה פָּרָה
הָרַג
קָדַשׁ
בָּתַל בָּחַר
קָרָא יָעַד
גּוּר סָבַב
פָּלַט שָׂרַד
רָבָה כָּלָה

Cap. iij.

עָנָה
יָלַךְ
שׁוּב הָפַךְ
לָאָה חָשַׁךְ
יָשַׁב מוּת
יָצָא כָּבֵד
זָעַק שׁוּעַ
סָתַם פָּלַל
גָּזַז נָתַב
דּוֹב אָרַב
סָתַר פָּשַׁח
שׂוּם שָׁמַם
נָטַר בּוֹא
כָּלָה הָיָה
נָגַן

הִשְׂבִּיעַנִי בַמְּרוֹרִים הִרְוַנִי לַעֲנָה׃ — שָׂבַע
וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי — רָוָה נָרַס
בָּאֵפֶר׃ וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי — כָּפַשׁ זָנַח שָׁלַם
נָשִׁיתִי טוֹבָה׃ וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי — נָשָׁה
וְתוֹחַלְתִּי מֵיהוָה׃ זְכָר עָנְיִי — יָחַל עָנָה
וּמְרוּדִי לַעֲנָה וָרֹאשׁ׃ זָכוֹר — מָרַד
תִּזְכּוֹר וְתָשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי׃ זֹאת — זָכַר שׁוּחַ
אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל׃ — שׁוּב יָחַל
חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא — תָּמַם
כָלוּ רַחֲמָיו׃ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים — כָּלָה
רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃ חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה — רָבַב אָמַן
נַפְשִׁי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ׃ טוֹב יְהוָה
לְקֹוָו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ׃ טוֹב — קָוָה דָּרַשׁ
וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה׃ — יָחַל יָשַׁע
טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו׃ — נָשָׂא עָלַל
יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו׃ — נָעַר דָּמַם
יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה׃ — נָתַן קָוָה
יִתֵּן לְמַכֵּהוּ לֶחִי יִשְׂבַּע בְּחֶרְפָּה׃ — נָכָה לָחָה
כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי׃ כִּי — שָׂבַע זָנַח עָלַם
אִם הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו׃ כִּי — יָנָה
לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ וַיַּגֶּה בְּנֵי אִישׁ׃
לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל אֲסִירֵי אָרֶץ׃ — אָסַר
לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט גָּבֶר נֶגֶד פְּנֵי — נָטָה שָׁפַט
עֶלְיוֹן׃ לְעַוֵּת אָדָם בְּרִיבוֹ אֲדֹנָי — כָּנָה עָלָה
לֹא רָאָה׃ מִי זֶה אָמַר וַתֶּהִי אֲדֹנָי — רוּב הָיָה
לֹא צִוָּה׃ מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא — פֶּה יָצָא
הָרָעוֹת וְהַטּוֹב׃ מַה יִּתְאוֹנֵן אָדָם — רוּעַ אוֹן
חָי גֶּבֶר עַל חֲטָאָיו׃ נַחְפְּשָׂה — חָפַשׂ
דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד יְהוָה׃ — חָקַר שׁוּב
נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֵל
בַּשָּׁמָיִם׃ נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ — מָרָה
אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ׃ סַכֹּתָה בָאַף — סָכַךְ
וַתִּרְדְּפֵנוּ הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ — רָדַף
סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה׃ — פָּלַל
סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ בְּקֶרֶב — סָחָה שׂוּם
הָעַמִּים׃ פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל — פָּצָה פֶּה

He. Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. Vau. Confregit ad nũerũ dentes meos: cibauit me cinere. Vau. Et repulsa est aĩa mea: oblitꝰ sum bonoꝝ. Vau. Et dixi periit finis meus & spes mea a dño. Zain. Recordare paupertatis & trãsgressionis mee, absinthii & fellis. Zain. Memoria memor ero: & tabescet in me aĩa mea. Zain. Hec recolens in corde meo: ideo sperabo. Heth. Misericordie dñi q̃a nõ sumus cõsumpti: q̃a nõ defecerũt miseratiões eiꝰ. Heth. Noui diluculo: multa ẽ fides tua. Heth. Pars mea dñs: dixit aĩa mea: ꝓpterea expectabo eũ. Teth. Bonꝰ est dñs sperãtibus in eũ aĩe querenti illũ. Teth. Bonũ est ꝑstolari cũ silẽtio salutare dñi. Teth. Bonũ est viro cum portauerit iugũ ab adolescẽtia sua. Ioth. Sedebit solitariꝰ & tacebit: q̃a leuauit sr̃ se. Ioth. Ponet ĩ puluere os suũ: si forte sit spes. Ioth. Dabit ꝑcutiẽti se maxillã saturabitur opprobriis. Caph. Quia nõ repellet in sẽpiternũ dñs. Caph. Quia si abiecit & miserebitur: s̃m mľtitudinẽ mĩarũ suaꝝ. Caph. Nõ eñ hũiliauit ex corde suo: & abiecit filios hoĩꝫ. Lamech. Vt ꝯtereret sub pedibꝰ suis oẽs vinctos ť re. Lamech. Vt declinaret iudiciũ viri ĩ cõspectu vultꝰ altissimi. Lamech. Vt ꝑuerteret hoĩem ĩ iudicio suo dñs ignorauit. Mẽ. Quis ẽ iste qui dixit vt fieret dño non iubente. Mẽ. Ex ore altissimi nõ egredientur: nec mala nec bona. Mem. Quid murmurauit hõ viuẽs: vir pro pctĩs suis. Nun. Scrutemur vias nr̃as & q̃ramꝰ & reuertamur ad dñm. Nun. Leuemꝰ corda nr̃a cũ manibꝰ ad deũ in celos. Nun. Nos iniq̃ egimꝰ & ad iracũdiã ꝓuocauimꝰ: idcirco tu inexorabilis es. Samech. Operuisti in furore & ꝑcussisti: occidisti nec pepcisti. Samech. Opposuisti nubẽ tibi: ne trãseat oratio. Samech. Eradicationẽ & abiectionẽ posuisti me in medio ꝑploꝝ. Phe. Aperuerũt sup nos os suũ oẽs

saturauit me amaritudĩe: ĩebriauit me felle. Vau.
ἐχόρτασέν με πικρίας, ἐμέθυσέν με χολῆς. Οὐαύ.
Eiecit lapillo dentes meos: cibauit me cinere:
Ἐξέβαλεν ψήφῳ ὀδόντας μου. ἐψώμισέν με σποδόν,
ꝛ expulit ex pace aĩam meã: oblitus sum bono
καὶ ἀπώσατο ἐξ εἰρήνης ψυχήν μου. ἐπελαθόμην ἀγα-
rũ ꝛ dixi: periit victoria mea ꝛ spes mea a
θά, καὶ εἶπα, ἀπώλετο τὸ νῖκός μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ
domino. Zain. Recordatꝰ sũ a paupertate mea: ꝛ a ꝑse-
κυρίου. Ζαΐν. Ἐμνήσθην ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ δι-
cutiõe mea amaritudĩs mee ꝛ fellis mei: memorabor ꝛ
ωγμοῦ μου πικρίας μου καὶ χολῆς μου, μνησθήσομαι καὶ
meditabitur in me anima mea. hanc ponã in
καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου. ταύτην τάξω εἰς
corde meo ꝓpterea sustineo. Heth. Miseri-
τὴν καρδίαν μου διὰ τοῦτο ὑπομενῶ. Ηθ. Τὰ ἐλέη
cordie dñi: q̃ nõ sunt cõsumpte: q̃m non defecerũt
τοῦ κυρίου, ὅτι οὐκ ἐτελειώθησαν, ὅτι οὐκ ἐξέλιπον αἱ
miſationes eius. noua in diluculo. multa fi-
ἐλεημοσύναι αὐτοῦ. τὰ καινὰ εἰς τὰ πρωΐ. πολλὴ ἡ πί-
des tua. pars mea dñs dixit aĩa mea: ꝓpter
στις σου. τὸ μέρος μου κύριος εἶπεν ἡ ψυχή μου, διὰ
hoc expectabo eũ. Teth. Bonus dñs expe-
τοῦτο ὑπομενῶ αὐτόν. Τήθ. Ἀγαθὸς κύριος τοῖς ὑπο-
ctantibꝰ eũ aĩa q̃ q̃ret illũ: bonũ ꝛ sustĩ-
μένουσιν αὐτὸν ψυχὴ ἣ ζητήσει αὐτόν. ἀγαθὸν καὶ ὑπο-
nebit ꝛ quiescet in salutare dñi. bonũ vi-
μενεῖ καὶ ἡσυχάσει εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. ἀγαθὸν ἀν-
ro cũ portauerit iugũ ĩ adolescẽtia sua. Ioth. Sedebit
δρὶ ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐν νεότητι αὐτοῦ. Ἰώθ. Καθήσεται
solitarie ꝛ tacebit: q̃ leuauit sup se. ponet in
κατὰ μόνας καὶ σιωπήσεται, ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ. θήσει ἐν
puluere os suum: si forte sit spes. dabit ꝑcu-
κονιορτῷ τὸ στόμα αὐτοῦ, εἴ ποτε ἡ ἐλπίς. δώσει τῷ παί-
tiẽti se maxillam saturabitur opprobriis. Chaph.
οντι αὐτὸν σιαγόνα χορτασθήσεται ὀνειδισμῶν. Χάφ.
q̃ non in eternũ repellet dñs. q̃ humili-
ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπώσεται κύριος. ὅτι ταπει-
ans miserebitur s̃cdm mľtitudĩnẽ mĩe sue. nõ re-
νώσας οἰκτειρήσει κατὰ τὸ πλῆθος ἐλέους αὐτοῦ. οὐκ ἀπε-
spõdit ex corde suo: ꝛ humiliauit filios vi-
κρίθη ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐταπείνωσεν υἱοὺς ἀν-
ri. Lamed. Ad humiliandũ sub pedibꝰ
δρός. Λάμεδ. Τοῦ ταπεινῶσαι ὑπὸ τοὺς πόδας
eius omnes vinctos tre: vt declinet iudiciũ vi-
αὐτοῦ πάντας δεσμίους γῆς, τοῦ ἐκκλῖναι κρίσιν ἀν-
ri ante faciem altissimi. ad ꝯdẽnandũ homi-
δρὸς κατέναντι προσώπου ὑψίστου. καταδικάσαι ἄνθρω-
nẽ in iudicãdo ipm dñs non dixit. Men. Quis
πον ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν κύριος οὐκ εἶπεν. Μήν. Τίς
iste: dixit ꝛ factũ ẽ. dñs non mandauit. de ore
οὗτος, εἶπεν καὶ ἐγενήθη. κύριος οὐκ ἐνετείλατο. ἐκ στόματος
altissimi nõ egredientur mala ꝛ bonũ. q̃d mur-
ὑψίστου οὐκ ἐξελεύσεται κακὰ καὶ τὸ ἀγαθόν. τί γογ-
murabit hõ viuẽs vir ꝓ peccato suo.
γύσει ἄνθρωπος ζῶν ἀνὴρ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ.
Nun. Scrutata ẽ via nr̃a: ꝛ iuestigata ẽ: ꝛ reuerta-
Νοῦν. Ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη καὶ ἐπιστρέψω-
mur vsq̃ ad dñm. assumamus corda nr̃a ad excel-
μεν ἕως κυρίου. ἀναλάβωμεν καρδίας ἡμῶν πρὸς ὑψη-
sum in manibꝰ nr̃is in celo. peccauimus: inique
λὸν ἐπὶ χειρῶν ἡμῶν ἐν οὐρανῷ. ἡμαρτήσαμεν, ἠσεβή-
egimꝰ: ꝛ ad iracũdiã ꝓuocauimꝰ: ꝛ nõ es placatꝰ. Samech.
σαμεν, καὶ παρεπικράναμεν, καὶ οὐχ ἱλάσθης. Σάμεχ.
Operuisti furore ꝛ ꝑsecutꝰ es nos. occidisti
Ἐπεσκέπασας θυμῷ καὶ ἀπεδίωξας ἡμᾶς. ἀπέκτεινας
ꝛ non pepcisti. ꝓtexisti nubem tibi ꝓpter ora-
καὶ οὐκ ἐφείσω. ἐπεσκέπασας νεφέλην σεαυτῷ ἕνεκεν προσευ-
tionẽ. claudere oculos me ꝛ eiectũ eẽ posuisti nos in medio
χῆς. καμμύσαι με καὶ ἀπωσθῆναι ἔθηκας ἡμᾶς ἐν μέσῳ
ꝑploꝝ. Phe. Aperuerũt sup nos os suũ oẽs
τῶν λαῶν. Φή. Διήνοιξαν ἐφ' ἡμᾶς στόμα αὐτῶν πάντες

inimici nři: timor ⁊ ſtupor fact⁹ ē nobis elatio ⁊
οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, φόβος καὶ θάμβος ἐγενήθη ἡμῖν ἔπαρσις καὶ
cōtritio. emiſſiões aq̄ꝝ deducet oculus meus ſup
συντριβή. ἀφέσεις ὑδάτων κατάξει ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ τὸ
cōtritione filie ppl'i mei. Ain. Oculus
σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου. Αἴν. Ὁ ὀφθαλ
meus abſorpt⁹ ē ⁊ nō tacebo eo qđ nō eēt reqes
μός μου κατεπόθη καὶ οὐ σιγήσομαι τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν
donec reſpiciat ⁊ videat dñs de celo: oculus me⁹
ἕως οὗ διακύψῃ καὶ ἴδῃ κύριος ἐξ οὐρανοῦ, ὁ ὀφθαλμός μου
racemat in aiam meā p̄ cunctis filiabus
ἐπιφυλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν μου παρὰ πάσας θυγατέρας
vrbis. Sade. Venantes venati ſūt me q̄ſi auem
πόλεως. Σαδή. Θηρεύοντες ἐθήρευσάν με ὡς στρουθίον
inimici mei gratis. mortificauerūt in lacu vitā meā: ⁊
οἱ ἐχθροί μου δωρεάν. ἐθανάτωσαν ἐν λάκκῳ ζωήν μου, καὶ
iposuerūt lapidē ſup me: ſupfuſa eſt aqua ſup caput
ἐπέθηκαν λίθον ἐπ' ἐμοί, ὑπερεχύθη ὕδωρ ἐπὶ τὴν κεφαλήν
meū: dixi repulſ⁹ ſuꝫ. Coph. Inuocaui nomē
μου, εἶπα ἀπῶσμαι. Κώφ. Ἐπεκαλεσάμην τὸ ὄνομά
tuū dñe de lacu infimo: vocē meā audiſti ne
σου κύριε ἐκ λάκκου κατωτάτου, φωνῆς μου ἤκουσας μὴ
abſcondas aures tuas ad dep̄catione meā: ī auxiliū meū
κρύψῃς τὰ ὦτά μου εἰς τὴν δέησίν μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου
appropiq̄ſti i die q̄ inuocaui te: dixiſti mihi ne time
ἤγγισας ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐπεκαλεσάμην σε, εἶπάς μοι μὴ φο-
as. Res. Iudicaſti dñe causas aīe mee:
βοῦ. Ῥής. Ἐδίκασας κύριε τὰς δίκας τῆς ψυχῆς μου,
redemiſti vitā meā: vidiſti turbatiões meas: iudicaſti
ἐλυτρώσω τὴν ζωήν μου, ἴδες τὰς ταραχάς μου, ἔκρινας
iudiciū meū: vidiſti oēm vltionem eoꝝ ⁊ om
τὴν κρίσιν μου, ἴδες πᾶσαν τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν καὶ πάν
nes cogitationes eoꝝ aduerſū me. Sin. Audiſti
τας τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἐπ' ἐμοί. Σίν. Ἤκουσας
opprobriū eoꝝ oēs cogitationes eoꝝ
τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν πάντας τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν
cōtra me. labia inſurgentium mihi ⁊ meditatiões eoꝝ
κατ' ἐμοῦ. χείλη ἐπανισταμένων μοι καὶ μελέτας αὐτῶν
cōtra me tota die. ſeſſionem eoꝝ ⁊
κατ' ἐμοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν. καθέδραν αὐτῶν καὶ
reſurrectiōeꝫ eoꝝ reſpice ego pſalm⁹ eoꝝ. Tau.
ἀνάστασιν αὐτῶν ἐπίβλεψον ἐγὼ ψαλμὸς αὐτῶν. Ταύ.
Reddes eis retributionē dñe ſcđm ope-
Ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα κύριε κατὰ τὰ ἔρ-
ra manuū ſuaꝝ. reddes eis ꝓtectionem
γα τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἀποδώσεις αὐτοῖς ὑπερασπισ-
cordis mei laborē: tu eos pſequeris in ira
μὸν καρδίας μου μόχθον, σὺ αὐτοὺς καταδιώξεις ἐν ὀργῇ
⁊ cōſumes eos de ſub celo dñe. Aleph.
καὶ ἐξαναλώσεις αὐτοὺς ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ κε΄. Ἀλέφ.
Quō obſcurabitur aurum mutabitur
Πῶς ἀμαυρωθήσεται τὸ χρυσίον ἀλλοιωθήσεται τὸ
argentū bonū. effuſi ſunt lapides ſcti ab initio oīm
ἀργύριον τὸ ἀγαθόν. ἐξεχύθησαν λίθοι ἅγιοι ἀπ' ἀρχῆς πασῶν
viarum. Beth. Filij ſion inclyti eleuati in auro:
ἐξόδων. Βήθ. Υἱοὶ σιὼν οἱ τίμιοι ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ,
quō reputati ſunt in vaſa teſtea opa manuū figu
πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα ἔργα χειρῶν κερα-
li. Gimel. Et dracones nudauerūt māmas
μέως. Γίμελ. Καί γε δράκοντες ἐξέδυσαν μαστοὺς
lactauerūt catulos ſuos filie ppl'i mei in icu
ἐθήλασαν σκύμνους αὐτῶν θυγατέρες λαοῦ μου εἰς ἀνί
rabile q̄ſi ſtruthio in deſerto. Daleth. Adheſit lin-
ατον ὡς στρουθίον ἐν ἐρήμῳ. Δάλεθ. Ἐκολλήθη ἡ γλῶσ-
gua lactentis ad guttur eius in ſiti. par-
σα θηλάζοντος πρὸς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ ἐν δίψῃ. νή-
uuli petierūt panē: frangēs nō eſt eis. He.
πια ᾔτησαν ἄρτον, ὁ διακλῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς. Η.
Comedentes delitias interierunt in vijs
Οἱ ἔσθοντες τὰς τρυφὰς ἠφανίσθησαν ἐν ταῖς ἐξό-
nutriti in croceis āplexati ſunt
δοις οἱ τιθηνούμενοι ἐπὶ κόκκων περιελάβοντο ꝏꝏ

inimici. Phe. Formido & laqueus facta eſt nobis vaticinatio & contritio. Phe. Diuiſiones aquaꝝ deduxit oculus me⁹: in cōtritione filie ppl'i mei. Ain. Oculus meus afflictus eſt nec tacuit: eo φ nō eſſet reqes. Ain. Donec reſpiceret & videret dñs de celis. Ai. Ocul⁹ meus dep̄datus eſt aīam meā in cūctis filiabus vrbis mee. Sade. Venatiōe ceperūt me q̄ſi auē īimici mei gratis. Sade. Lapſa eſt ī lacū vita mea: & poſuerūt lapidē ſup me. Sade. Inūdauerūt aque ſup caput meū: dixi perii. Coph. Inuocaui nomē tuū dñe: de lacu nouiſſimo. Coph. Vocē meā audiſti: ne auertas aurē tuā a ſingultu meo & clamoribus. Coph. Appropinquaſti ī die qn̄ vocaui te: dixiſti: ne timeas. Res. Iudicaſti dñe cauſā aīe mee: redēptor vite mee. Res. Vidiſti dñe iniqtatē illoꝝ aduerſū me: iudica iudiciū meū. Res. Vidiſti oēm furorē vniuerſas cogitationes coꝝ aduerſum me. Sin. Audiſti opprobriū eorū dñe: oēs cogitatiōes aduerſū me. Sin. Labia inſurgētiū mihi & meditationes eorū: aduerſum me tota die. Si. Seſſionē eoꝝ & reſurrectionē eorū vide: ego ſum pſalmus eoꝝ. Thau. Reddes eis vicē dñe: iuxta opera manuū ſuarū. Thau. Dabis eis ſcutū cordis laborē tuū. Thau. Perſeq̄ris in furore: & cōteres eos ſub celis domine. 4. Aleph.

Quomodo obſcuratū eſt aurū: mutatus ē color optim⁹: diſpſi ſūt lapides ſctūarii in capite oīm plateaꝝ. Beth. Filii ſiō īclyti & amicti auro prīo: quō reputati ſūt in vaſa teſtea: opus manuū figuli? Gimel. Sed & lamie nudauerūt māmam lactauerūt catulos ſuos. Filia popl'i mei crudelis: q̄ſi ſtruthio ī deſerto. Deleth. Adheſit līgua lactētis ad palatū eius in ſiti: paruuli petierūt panē: & nō erat qui frāgeret eis. He. Qui veſcebātur voluptuoſe interierunt ꝏ in viis q nutriebātur in croceis amplexati ſunt

אֹיְבֵינוּ׃ פַּחַד וָפַחַת הָיָה לָנוּ
נָשָׂא יָרַד | הַשֵּׁאת וְהַשָּׁבֶר׃ פַּלְגֵי מַיִם תֵּרַד
עֵינִי עַל שֶׁבֶר בַּת עַמִּי׃ עֵינִי נִגְּרָה
דָּמָה פוּג | וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפֻגוֹת׃ עַד
שָׁקַף רָאָה | יַשְׁקִיף וְיֵרֶא יְהוָה מִשָּׁמָיִם׃ עֵינִי
עָלַל | עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי׃
צוֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי חִנָּם׃
חָיָה יָרַד | צָמְתוּ בַבּוֹר חַיָּי וַיַּדּוּ אֶבֶן בִּי׃
צוּף נָזַר | צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי׃
קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת׃
עָלַם | קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ
לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי׃ קָרַבְתָּ בְּיוֹם
קָרָא יָרֵא | אֶקְרָאֶךָּ אָמַרְתָּ אַל תִּירָא׃ רַבְתָּ
רוּב | אֲדֹנָי רִיבֵי נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי׃
רָאָה שָׁפַט | רָאִיתָה יְהוָה עַוָּתָתִי שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי׃
חָשַׁב | רָאִיתָה כָּל נִקְמָתָם כָּל מַחְשְׁבֹתָם
לִי׃ שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְהוָה כָּל
שָׂפָה קוּם | מַחְשְׁבֹתָם עָלָי׃ שִׂפְתֵי קָמַי
הָגָה יָשַׁב | וְהֶגְיוֹנָם עָלַי כָּל הַיּוֹם׃ שִׁבְתָּם
קוּם נָבַט | וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם׃
נָגַן שׁוּב | תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל יְהוָה כְּמַעֲשֵׂה
גָּמַל עָשָׂה | יְדֵיהֶם׃ תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת לֵב
נָתַן גָּנַן | תַּאֲלָתְךָ לָהֶם׃ תִּרְדֹּף בְּאַף
אָלָה רָדַף | וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְהוָה׃
שָׁמַד
Cap.iiij. | אֵיכָה יוּעַם זָהָב
עָמַם | יִשְׁנֶא הַכֶּתֶם הַטּוֹב תִּשְׁתַּפֵּכְנָה
שָׁנָה שָׁפַךְ | אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת׃
חוּץ | בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים
סָלָא | בַּפָּז אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי חֶרֶשׂ
חָשַׁב | מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר׃ גַּם תַּנִּין
יָצַר תָּנַן | חָלְצוּ שַׁד הֵינִיקוּ גּוּרֵיהֶן בַּת
יָנַק | עַמִּי לְאַכְזָר כַּיְעֵנִים בַּמִּדְבָּר׃
כָּזַר דָּבַר | דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל חִכּוֹ בַּצָּמָא
יָנַק חָיַךְ | עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ לֶחֶם פֹּרֵשׂ אֵין לָהֶם׃
עָלַל
עָדַן שָׁמַם | הָאֹכְלִים לְמַעֲדַנִּים נָשַׁמּוּ
חוּץ תּוֹלָע | בַּחוּצוֹת הָאֱמֻנִים עֲלֵי תוֹלָע חִבְּקוּ

אַשְׁפַּתּוֹת׃ וַיִּגְדַּל עֲוֺן בַּת עַמִּי | גָּדַל
מֵחַטַּאת סְדֹם הַהֲפוּכָה כְמוֹ רָגַע | הָפַךְ
וְלֹא חָלוּ בָהּ יָדָיִם׃ זַכּוּ נְזִירֶיהָ | חוּל זָכָה
מִשֶּׁלֶג צַחוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עֶצֶם | נָזַר צָחָה
מִפְּנִינִים סַפִּיר גִּזְרָתָם׃ חָשַׁךְ | פָּנָה סָפַר
מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם לֹא נִכְּרוּ בַּחוּצוֹת | שָׁחַר
צָפַד עוֹרָם עַל עַצְמָם יָבֵשׁ
הָיָה כָעֵץ׃ טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי | הָיָה
חֶרֶב מֵחַלְלֵי רָעָב שֶׁהֵם יָזֻבוּ | הֵם זוּב
מְדֻקָּרִים מִתְּנוּבֹת שָׂדָי׃ יְדֵי | דָּקַר נוּב
נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן | שָׂדֶה נָשָׁה
הָיוּ לְבָרוֹת לָמוֹ בְּשֶׁבֶר בַּת עַמִּי׃ | בָּרָה
כִּלָּה יְהוָה אֶת חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן | יָחַם חָרָה
אַפּוֹ וַיַּצֶּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל | אָכַל
יְסוֹדֹתֶיהָ׃ לֹא הֶאֱמִינוּ מַלְכֵי | אָמַן
אֶרֶץ וְכֹל יֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי יָבֹא צַר | בּוֹא צוּר
וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָם׃ מֵחַטֹּאות | אָיַב
נְבִיאֶיהָ עֲוֺנוֹת כֹּהֲנֶיהָ הַשֹּׁפְכִים | נָבָא
בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים׃ נָעוּ עִוְרִים | נוּעַ
בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ בַּדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ | גָּאַל יָכֹל
יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵׁיהֶם׃ סוּרוּ טָמֵא | נָגַע לָבַשׁ
קָרְאוּ לָמוֹ סוּרוּ סוּרוּ אַל תִּגָּעוּ
כִּי נָצוּ גַּם נָעוּ אָמְרוּ בַּגּוֹיִם | נָצָה
לֹא יוֹסִפוּ לָגוּר׃ פְּנֵי יְהוָה | יָסַף פָּנָה
חִלְּקָם לֹא יוֹסִיף לְהַבִּיטָם פְּנֵי | נָבַט
כֹהֲנִים לֹא נָשָׂאוּ וּזְקֵנִים לֹא חָנָנוּ׃
עוֹדֵינָה תִּכְלֶינָה עֵינֵינוּ אֶל | כָּלָה
עֶזְרָתֵנוּ הָבֶל בְּצִפִּיָּתֵנוּ צִפִּינוּ | צָפָה
אֶל גּוֹי לֹא יוֹשִׁעַ׃ צָדוּ צְעָדֵינוּ | יָשַׁע צוּד
מִלֶּכֶת בִּרְחֹבֹתֵינוּ קָרַב קִצֵּנוּ | יָלַךְ קָצַץ
מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי בָא קִצֵּנוּ׃ קַלִּים | יוֹם בּוֹא
הָיוּ רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמָיִם עַל | קָלַל הָיָה
הֶהָרִים דְּלָקֻנוּ בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ׃ | דָּבַר
רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה נִלְכַּד | אַף מָשַׁח
בִּשְׁחִיתוֹתָם אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְּצִלּוֹ | לָכַד שָׁחַת
נִחְיֶה בַגּוֹיִם׃ שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי | צֵל חָיָה
שׂוּשׂ

ſtercora. Vau. Et maior effecta eſt iniquitas filie populi mei pctō ſodomoꝝ: q̄ ſubuerſa ē in momēto & nō ceperūt in ea manꝰ. Zain. Cādidiores nazarei eius niue: nitidiores lacte: rubicundiores ebore antiquo ſaphyro pulchriores. Heth. Denigrata eſt ſuper carbones facies eorum & non ſunt cogniti in plateis. Adheſit cutis eorū oſſibus: aruit & facta ē q̄ſi lignū. Teth. Melius fuit occiſis gladio q̄ꝫ interfectis fame: qm̄ iſti extabuerūt cōſumpti a ſterilitate terre. Ioth. Manus mulierum miſericordiū coxerunt filios ſuos: facti ſunt cibus earū in cōtritione filie ppl̄i mei. Caph. Cōpleuit dn̄s furorem ſuū: effudit iram indignatiōis ſue. Et ſuccendit ignē in ſion: & deuorauit fundamēta eius. Lamech. Nō crediderūt reges t̄re & vniuerſi habitatores orbis qm̄ igrederetur hoſtis & inimicꝰ per portas hier̄lm. Mē. Propt̄ pctā pphetarū eiꝰ & iniq̄tates ſacerdotū eiꝰ: q effuderūt in medio eiꝰ ſanguinē iuſtorū. Nun. Errauer̄t ceci in plateis polluti ſūt ſanguie. Cū q̄ꝫ nō poſſent intrare tenuerūt lacinias ſuas. Samech. Recedite polluti clamauerūt eis: recedite abite noli tāgere. Iurgati quippe ſūt: & cōmoti dixerūt inter gentes nō addet vltra vt hitet ī eis. Phe. Facies dn̄i diuiſit eos: nō addet vt reſpiciat eos. Facies ſacerdotū nō erubuerūt neq̄ꝫ ſenū miſerti ſunt. Ain. Cū adhuc ſubſiſteremꝰ defecer̄t oculi n̄ri ad auxiliū n̄rm vanū cū reſpiceremꝰ attenti ad gentē q̄ ſaluare nos non poterat. Sade. Lubricauer̄t veſtigia n̄ra in itinere plateaꝝ n̄raꝝ: appropinquit finis n̄r: cōpleti ſunt dies n̄ri: qa venit finis n̄r. Coph. Velociores fuerūt pſecutores n̄ri aq̄lis celi: ſup mōtes pſecuti ſūt nos in deſ̄to iſidiati ſūt nobis. Res. Spūs oris n̄ri xp̄s dn̄s captꝰ eſt in peccatis n̄ris: cui diximꝰ in vmbra tua viuemus in gentibus. Sin. Gaude & letare

ſtercora. Vau. Et magnificata iniq̄tas filie po
κοπρίας. Ουαύ. Καὶ ἐμεγαλύνθη ἀνομία θυγατρὸς λα
pl̄i mei ſup iniq̄tates ſodomoꝝ q̄ ſubuerſa eſt q̄ſi
οῦ μου ὑπὲρ ἀνομίας σοδόμων τῆς κατεστραμμένης ὥσ
ſolicitudo ꝛ non laborauer̄t in ea manus. Zain.
περ σπουδὴ καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ χεῖρες. Ζαΐν.
Emundati ſunt nazarei eius ſuper niuem ſplenduer̄t:
Εκαθαριώθησαν ναζαραῖοι αὐτῆς, ὑπὲρ χιόνα ἔλαμψαν,
ſup lac coagulati ſūt. ſup lapide ſapphiro
ὑπὲρ γάλα ἐτυρώθησαν. ὑπὲρ λίθου σαπφείρου τὸ
ſucciſio eoꝝ. Heth. Obſcurauit ſup fuligine
ἀπόσπασμα αὐτῶν. Ηθ. Εσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην
ſpecies eoꝝ nō ſunt cogniti in viijs. adhe
τὸ εἶδος αὐτῶν οὐκ ἐπεγνώσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις. ἐπά
ſit pellis eoꝝ ad oſſa eoꝝ: aruerunt: facta
γη δέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἐξηράνθησαν, ἐγενήθη
ſunt ſicut lignū. Teth. Boni fuerūt interfecti gla
σαν ὥσπερ ξύλον. Τὴθ. Καλοὶ ἦσαν τραυματίαι ῥομ
dio magiſq̄ꝫ interfecti fame abierunt cōfoſſi
φαίας ἢ οἱ τραυματίαι λιμοῦ ἐπορεύθησαν ἐκκεκεντη
a frugibus agroꝝ. Ioth. Manus mulieꝝ
μένοι ἀπὸ γεννημάτων ἀγρῶν. Ιὼθ. Χεῖρες γυναικῶν οἰ
mium coxerunt filios ſuos: facti ſunt in
κτειρμόνων ἥψησαν τὰ παιδία αὐτῶν, ἐγενήθησαν εἰς
cibum eis in cōtritione filie ppl̄i
βρῶσιν αὐταῖς ἐν τῷ συντρίμματι τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ
mei. Chaph. Compleuit dn̄s furorē ſuū: effudit ira in
μου. Χάφ. Συνετέλεσε κς θυμὸν αὐτοῦ, ἐξέχεε θυμὸν ὀρ
dignatiōis ſue: ꝛ ſuccēdit ignē in ſion ꝛ deuorauit
γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆψε πῦρ ἐν σιὼν καὶ κατέφαγε τὰ
fūdamēta eius. Lamed. Non crediderūt reges
θεμέλια αὐτῆς. Λάμεδ. Οὐκ ἐπίστευσαν βασιλεῖς
t̄re oēs hitantes orbem: qm̄ igredie
γῆς πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, ὅτι εἰσελεύ
tur hoſtis ꝛ tribulans p portas hieruſalem.
σεται ἐχθρὸς καὶ ἐκθλίβων διὰ τῶν πυλῶν ἱερουσαλήμ.
Mem. Ex pctis pphetaꝝ eius iniq̄tas ſacdotū e
Μήμ. Εξ ἁμαρτιῶν προφητῶν αὐτῆς ἀδικία ἱερέων αὐ
ius q̄ effundūt ſanguinē iuſtū in medio eius. Nun.
τῆς τῶν ἐκχεόντων αἷμα δίκαιον ἐν μέσῳ αὐτῆς. Νούν.
Cōmoti ſunt vigilantes eius in viijs: polluti
Εσαλεύθησαν οἱ ἐγρήγοροι αὐτῆς ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύν
ſunt in ſanguie cū nō poſſent illi tetigerūt
θησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἥψαντο ἐν
veſtimenta ſua. Samech. Recedite ab imūdities: voca
δυμάτων αὐτῶν. Σάμεχ. Απόστητε ἀκαθάρτων, καλέ
te eos: recedite: recedite: nō tangatis: qr ſuccēſi ſunt
σατε αὐτούς, ἀπόστητε, ἀπόστητε, μὴ ἅπτεσθε, ὅτι ἀνήφθησαν
ꝛ cōmoti ſunt: dicite in gētibus non addent
καί γε ἐσαλεύθησαν, εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐ μὴ προσθῶ
habitare. Phe. Facies dn̄i pars eoꝝ.
σιν τοῦ παροικεῖν. Φή. Πρόσωπον κυρίου μερὶς αὐτῶν.
nō addet reſpicere eis: faciem ſacerdotū nō acce
οὐ προσθήσει ἐπιβλέψαι αὐτοῖς, πρόσωπον ἱερέων οὐκ ἔλα
perūt: ſenū nō ſūt miſ̄ti. Ain. Adhuc exiſtib9 nob defecer̄t
βον, πρεσβύτας οὐκ ἠλέησαν. Αἴν. Ετι ὄντων ἡμῶν ἐξέλιπον ὀ
li n̄ri in auxiliū n̄rm vana cū reſpiceremus nos.
θαλμοὶ ἡμῶν εἰς βοήθειαν ἡμῶν μάταια ἀποσκοπευόντων ἡμῶν.
ximus in gētē nō ſaluātē. Sade. Venati ſunt paruos
σκοπεύσαμεν εἰς ἔθνος οὐ σῶζον. Σαδή. Εθήρευσαν τὸ μικροὺς
ne irent in plateis n̄ris. appropīquit tp̄s
τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν. ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡ
completi ſunt dies n̄ri: adeſt finis noſter. Coph.
ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ἡμῶν, πάρεστι τὸ πέρας ἡμῶν. Κώφ.
ues fuerunt pſequētes nos ſup aq̄las celi: ſup m
φοι ἐγένοντο οἱ διώκοντες ἡμᾶς ὑπὲρ ἀετοὺς οὐρανοῦ, ἐπὶ τῶν ὀ
ſuccēſi ſunt. in deſ̄to iſidiati ſunt nobis. Res. Spūs facie
ἐξήφθησαν. ἐν ἐρήμῳ ἐνήδρευσαν ἡμᾶς. Ρής. Πνεῦμα προσώ
n̄re chriſtꝰ dn̄s captus eſt in corruptiōibꝰ n̄ris. cui dixi
ἡμῶν χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς ἡμῶν. οὗ εἴπα
in ūbra eiꝰ viuemus in gētibꝰ. Sin. Gaude ꝛ letar
ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Σίν. χαῖρε καὶ εὐφρα

Trãsla.gre.lxx.cũ inter.lati.

filia idumee q̃ habitas in fra hus. ẽt
θύγατερ ἰδουμαίας ἡ κατοικοῦσα ἐπὶ τῆς γῆς οὔς· καί
ad te pueniet poculũ dñi ꝛ iebriaberis
γε ἐπὶ σὲ διελεύσεται τὸ ποτήριον κυρίου καὶ μεθυσθήσῃ
ꝛ effundes. Thau. Defecit iniq̃tas tua filia
καὶ ἀποχεεῖς. Θαῦ. Ἐξέλιπεν ἡ ἀνομία σου θύγα=
ſion: nõ addet vltra trãſmigrare te. viſitauit
τερ σιών, οὐ προσθήσει ἔτι ἀποικίσαι σε. ἐπεσκέψατο
iniq̃tates tuas filia edon diſcooperuit ſup im=
ἀνομίας σου θύγατερ ἐδὼμ ἀπεκάλυψεν ἐπὶ τὰ ἀσε=
pietates tuas.
βήματά σου.

Oratio hieremie.
Προσευχὴ ἱερεμίου.

Recordare dñe qd̃ factũ eſt nobis: reſpice ꝛ
Μνήσθητι κύριε ὅ,τι ἐγενήθη ἡμῖν, ἐπίβλεψον καὶ
vide opprobriũ nr̃m. hereditas nr̃a ↄuerſa eſt alie
ἴδε τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν. κληρονομία ἡμῶν μετεστράφη ἀλ
nis: dom⁹ nr̃e extraneis: pupilli facti ſum⁹ nõ eſt
λοτρίοις, οἶκοι ἡμῶν ξένοις, ὀρφανοὶ ἐγενήθημεν οὐχ ὑπάρ
pater: mr̃es nr̃e q̃ſi vidue. aquã nr̃am in
χει πατήρ, μητέρες ἡμῶν ὡς χῆραι. ὕδωρ ἡμῶν ἐν
argento bibimus: ligna nr̃a pretio venerũt ſup
ἀργυρίῳ ἐπίομεν, ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν ἐπὶ
collũ nr̃m pſecutiões paſſi ſum⁹ laborauim⁹ non q̃eui
τὸν τράχηλον ἡμῶν ἐδιώχθημεν ἐκοπιάσαμεν οὐκ ἀνε=
mus: egyptus dedit manũ aſſur ad ſacieta
παύθημεν, αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα ἀσσοὺρ εἰς πλησμο=
tem ipoꝝ. patres nr̃i peccauerũt ꝛ nõ ſunt:
νὴν αὐτῶν. οἱ πατέρες ἡμῶν ἥμαρτον καὶ οὐχ ὑπάρχου
nos iniq̃tates eoꝝ ſuſtinuim⁹. ſerui dña
σιν, ἡμεῖς τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ὑπέχομεν. δοῦλοι ἐκυ
ti ſunt nr̃i: redimens non eſt de manu eo=
ρίευσαν ἡμῶν, λυτρούμενος οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς χειρὸς αὐ
rum: in aĩabus nr̃is afferemus panẽ nr̃m a
τῶν, ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσοίσομεν ἄρτον ἡμῶν ἀπὸ
facie gladij deſerti. pellis nr̃a q̃ſi cli=
προσώπου ῥομφαίας τῆς ἐρήμου. τὸ δέρμα ἡμῶν ὡς κλί
banus euulſe ſunt a facie tempeſtatũ fa
βανος συνεσπάσθησαν ἀπὸ προσώπου καταιγίδων λι
mis. mulieres in ſion hũiliauerũt: virgines in
μοῦ. γυναῖκας ἐν σιὼν ἐταπείνωσαν, παρθένους ἐν
ciuitatib⁹ iuda pncipes in manibus eoꝝ ſuſpenſi
πόλεσιν ἰούδα ἄρχοντες ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐκρεμάσθη=
ſunt: ſeniores nõ ſũt gl̃ificati. electi fletum
σαν, πρεσβύτεροι οὐκ ἐδοξάσθησαν. ἐκλεκτοὶ κλαυ=
aſſupſerũt: ꝛ iuuenes in ligno ĩfirmati ſũt. ꝛ
θμὸν ἀνέλαβον, καὶ νεανίσκοι ἐν ξύλῳ ἠσθένησαν. καὶ
ſenes a porta ceſſauerũt electi ex pſal=
πρεσβῦται ἀπὸ πύλης κατέπαυσαν ἐκλεκτοὶ ἐκ ψαλ
mis eoꝝ ceſſauerũt: defecit gaudiũ cordis no
μῶν αὐτῶν κατέπαυσαν, κατέλυσεν χαρὰ καρδίας ἡ=
ſtri: ↄuerſ⁹ ẽ in luctum chor⁹ nr̃. cecidit corona
μῶν, ἐστράφη εἰς πένθος ὁ χορὸς ἡμῶν. ἔπεσεν ὁ στέφανος τῆς
capitis nr̃i: ve aũt nobis q: peccauim⁹. ꝑpterea
κεφαλῆς ἡμῶν, οὐαὶ δὲ ἡμῖν ὅτι ἡμάρτομεν. περὶ τού=
factũ ẽ doloroſũ cor nr̃m: ideo ↄtenebra
του ἐγενήθη ὀδυνηρὰ καρδία ἡμῶν, περὶ τούτου ἐσκότα
ti ſũt oculi nr̃i ſup mõtẽ ſion q: diſperiit: vul=
σαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἐπ᾿ ὄρος σιὼν ὅτι ἠφανίσθη, ἀλώ
pes ptrãſieſt in ea. tu aũt dñe in eternũ hita=
πεκες διῆλθον ἐν αὐτῇ. σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα κατοι=
bis: thron⁹ tu⁹ in gñatione ꝛ gñationẽ: q̃re in victoriã
κήσεις, ὁ θρόνος σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν, ἵνα τί εἰς νῖκος
obliuiſceri nr̃i: derelinques nos in longitudinẽ die=
ἐπιλήσῃ ἡμῶν, καταλείψεις ἡμᾶς εἰς μακρότητα ἡμε
rũ: cõuerte nos ad te dñe ꝛ conuertemur.
ρῶν, ἐπίστρεψον ἡμᾶς πρὸς σὲ κύριε καὶ ἐπιστραφησόμεθα.
ꝛ renoua dies nr̃os ſicut ante. q̃d repel=
καὶ ἀνακαίνισον ἡμέρας ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν. τί ἀπωθού
lens repuliſti nos: iratus es ↄ̃ nos vſq; nimis.
μενος ἀπώσω ἡμᾶς, ὠργίσθης ἐφ᾿ ἡμᾶς ἕως σφόδρα.

Trãſla.B.Hie.

filia edom que habitas in terra hus. Ad te quoq; perueniet calix: inebriaberis atq; nudaberis. Thau. Cõpleta eſt iniq̃tas tua filia ſion: nõ addet vltra vt tranſmigret te. Viſitauit iniq̃tatẽ tuã filia edõ: diſcooperiet pctã tua.

Oratio Hieremie. 5.

Recordare dñe qd acciderit nobis: intuere & reſpice opprobriũ nr̃m. Hereditas nr̃a verſa eſt ad alienos: dom⁹ nr̃e ad extraneos. Pupilli facti ſumus abſq; patre: matres noſtre q̃ſi vidue. Aquam noſtram pecunia bibimus: ligna noſtra precio cõparauim⁹. Ceruicib⁹ noſtris minabamur: laſſis non dabatur requies. Egypto dedimus manũ & aſſyriis: vt ſaturemur pane. Patres noſtri peccauerunt & non ſunt: & nos iniq̃tates eorũ portauimus. Serui dñati ſunt nr̃i: nõ fuit q redimeret de manu eorũ. In aĩabus nr̃is afferebamus panẽ nobis: a facie gladii in deſerto. Pellis nr̃a q̃ſi clibanus exuſta eſt: a facie tẽpeſtatũ famis. Mulieres in ſion hũiliauerũt & virgĩes ĩ ciuitatib⁹ iuda. Principes manu ſuſpẽſi ſunt: facies ſenũ nõ erubuerũt. Adoleſcentibus impudice abuſi ſũt: & pueri in ligno corruerunt. Senes defecerũt de portis: iuuenes de choro pſallentiũ. Defecit gaudiũ cordis nr̃i: verſus eſt in luctum chorus noſter. Cecidit corona capitis nr̃i: ve nobis qa peccauimus. Propterea meſtũ factũ eſt cor noſtrũ: ideo cõtenebrati ſunt oculi nr̃i. Propter montẽ ſion q̃a diſpiit: vulpes ambulauerũt in eo. Tu aũt dñe in eternũ ꝑmanebis: ſoliũ tuũ in generationẽ & gñationẽ. Quare in ꝑpetuũ obliuiſceris nr̃i: derelinques nos in lõgitudinẽ dierũ. Cõuerte nos dñe ad te & cõuertemur: innoua dies nr̃os ſicut a pricipio. Sed ꝓiicies repuliſti nos: irat⁹ es cõtra nos vehemẽter. Expliciũt threni.i. lamẽtationes Hieremie.

Tex.he.Thren.v.

בַּת אֱדוֹם יוֹשֶׁבֶתִי בְּאֶרֶץ עוּץ
גַּם עָלַיִךְ תַּעֲבָר כּוֹס תִּשְׁכְּרִי
וְתִתְעָרִי׃ תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן
לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ פָּקַד עֲוֹנֵךְ
בַּת אֱדוֹם גִּלָּה עַל חַטֹּאתָיִךְ׃

Cap.v.

זְכֹר יְהוָה מֶה
הָיָה לָנוּ הַבִּיטָ וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ׃
נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ
לְנָכְרִים׃ יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין
אָב אִמֹּתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת׃ מֵימֵינוּ
בְּכֶסֶף שָׁתִינוּ עֵצֵינוּ בִּמְחִיר
יָבֹאוּ׃ עַל צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ
יָגַעְנוּ וְלֹא הוּנַח לָנוּ׃ מִצְרַיִם
נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם׃
אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם וַאֲנַחְנוּ
עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ׃ עֲבָדִים מָשְׁלוּ
בָנוּ פֹּרֵק אֵין מִיָּדָם׃ בְּנַפְשֵׁנוּ
נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר׃
עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת
רָעָב׃ נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתֻלֹת
בְּעָרֵי יְהוּדָה׃ שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ
פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ׃ בַּחוּרִים
טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ׃
זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים
מִנְּגִינָתָם׃ שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ
לְאֵבֶל מְחֹלֵנוּ׃ נָפְלָה עֲטֶרֶת
רֹאשֵׁנוּ אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ׃ עַל
זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ עַל אֵלֶּה חָשְׁכוּ
עֵינֵינוּ׃ עַל הַר צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם
שׁוּעָלִים הִלְּכוּ בוֹ׃ אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם
תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר׃ לָמָּה
לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ
יָמִים׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָ
חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃ כִּי אִם מָאֹס
מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד מְאֹד׃

Pritiua.heb.

יָשַׁב
עָבַר שָׁכַר
עָרָה תָּמַם
יָסַף גָּלָה
נָבַט
הָפַךְ בַּיִת
יָתֹם הָיָה
שָׁתָה עֵץ
מָחַר צוּר
רָדַף
נוּחַ
בּוֹא פָּנָה
תַּנּוּר כָּמַר
נָשָׁה עָנָה
עִיר שׂוּר
תָּלָה הָדַר
בָּחַר טָחַן
נָגַן שׂוּשׂ
הָפַךְ חָלַל
שָׁמַם
שׁוּעָל
יָשַׁב
שָׁכַח עָזַב
שׁוּב
יוֹם

BARUCH.
ΒΑΡΟΥΧ.

Ca.1.

Et hec verba libri
a Αἱ οὗτοι οἱ λόγοι τοῦ βιβλί=
q̄ ſcripſit baruch fili⁹
ου οὓς ἔγραψεν βαρούχ υἱὸς
nerie filij maaſie filii ſedechie fi=
νηρίου υἱοῦ μαασαίου υἱοῦ σεδεκίου υἱ=
lij ſodij filij helchie in babylone
οῦ ἀσωδίου υἱοῦ χελκίου ἐν βαβυλῶνι
in anno quinto ſeptima
ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ ἑβδόμῃ τοῦ
mẽſis in tp̃e q̄ ceperũt chal=
μηνὸς ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἔλαβον οἱ χαλ=
dei hieruſalem ⁊ incenderũt eam
δαῖοι τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐνέπρησαν αὐτὴν
in igne: ⁊ legit baruch verba
ἐν πυρί. καὶ ἀνέγνω βαροὺχ τοὺς λόγους
libri huius in aurib⁹ iechonie filij
τοῦ βιβλίου τούτου ἐν ὠσὶν ἰεχονίου υἱοῦ
ioachim regis iuda: ⁊ in aurib⁹ om
ἰωακεὶμ βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐν ὠσὶν παν
nis ppl̃i venientiũ ad li=
τὸς τοῦ λαοῦ τῶν ἐρχομένων πρὸς τὴν βί=
brũ: ⁊ in aurib⁹ potẽtiũ ⁊ fi=
βλον, καὶ ἐν ὠσὶν τῶν δυνατῶν καὶ υἱ
lioꝝ regum. ⁊ in aurib⁹ ſenio=
ῶν τῶν βασιλέων. καὶ ἐν ὠσὶν τῶν πρεσ
rum: ⁊ in aurib⁹ omnis ppl̃i
βυτέρων, καὶ ἐν ὠσὶν παντὸς τοῦ λαοῦ
a paruo vſqꝫ ad magnũ eoꝝ oĩum
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν πάντων τῶν
habitantiũ in babylone ad flu
κατοικούντων ἐν βαβυλῶνι ἐπὶ τοῦ ποτα
mẽ ſud. ⁊ fleuerũt: ⁊ ieiunauerũt: ⁊
μοῦ σούδ. καὶ ἔκλαιον, καὶ ἐνήστευον, καὶ
orabãt orõnes ĩ ꝯſpectu dñi. ⁊ ꝯgrega
ηὔχοντο εὐχὰς ἐναντίον κυρίου. καὶ συνήγα
rũt argentũ ſicut vniuſcuiuſqꝫ potuit manus:
γον ἀργύριον καθὰ ἑκάστου ἠδύνατο ἡ χείρ,
⁊ miſerunt ad hieruſalem ad ioa=
καὶ ἀπέστειλαν εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς ἰωα=
chĩ filiũ helchie filij ſalom ſac̃dotẽ:
κεὶμ υἱὸν χελκίου υἱοῦ σαλὼμ τὸν ἱερέα,
⁊ ad ſac̃dotes ⁊ ad omnẽ
καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς πάντα τὸν
ppl̃m q̄ inuenti ſũt cum eo in hieru=
λαὸν τοὺς εὑρεθέντας μετ᾽ αὐτοῦ ἐν ἱερου=
ſalem. cũ acciperet ipſe vaſa do=
σαλήμ. ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν τὰ σκεύη οἴ=
mus dñi q̄ ablata fuerãt de tẽplo vt redu=
κου κυρίου τὰ ἐξενεχθέντα ἐκ ναοῦ ἀποστρέ
ceret in trã iuda decima
ψαι εἰς γῆν ἰούδα τῇ δεκάτῃ τοῦ
ſiuan: vaſa argẽtea q̄ fecit ſedechias
σιουὰν, σκεύη ἀργυρᾶ ἃ ἐποίησεν σεδεκίας
fili⁹ ioſie rex iuda poſtq̃ trãſmi=
υἱὸς ἰωσία. βασιλεὺς ἰούδα μετὰ τὸ ἀποι
g̃uit nabuchodonoſor rex babylo=
κίσαι ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶ
nis iechoniã ⁊ principes ⁊
νος τὸν ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ
vinctos ⁊ potẽtes ⁊
τοὺς δεσμώτας καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν
ppl̃m t̃re a hieruſalem ⁊ idu=
λαὸν τῆς γῆς ἀπὸ ἱερουσαλὴμ καὶ εἰσή
xit eos in babylonem. ⁊ ait
γαγεν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα. Καὶ εἶπεν

Incipit prefatio in librum Baruch.

Liber iſte qui baruch nomine prenotatur in hebreo canone non habetur: ſed tantũ in vulgata editione: ſimiliter & epiſtola hieremie. Propter noticiam autẽ legentiũ hic ſcripta ſunt: quia multa de chriſto nouiſſimiſqꝫ temporibus indicant.

Incipit Baruch propheta. Cap̃. 1.

ET hec verba libri que ſcripſit baruch filius nerie filii maaſie filii ſedechie filii ſedei filii helchie in babylonia in anno q̃nto & in ſeptimo die menſis: in tempore quo ceperunt chaldei hieruſalẽ & ſuccenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie filii ioachim regis iuda: & ad aures vniuerſi populi veniẽtis ad librũ: & ad aures potentiũ filiorũ regum & ad aures preſbyterorũ & ad aures populi a minimo vſqꝫ ad maximũ eorum omniũ habitantium in babylonia ad flumen ſodi. Qui audientes plorabant & ieiunabant & orabant in conſpectu dñi. Et collegerũt pecuniam ſ̃m ꝙ potuit vniuſcuiuſqꝫ manus. Et miſerunt in hieruſalẽ ad ioachim filium helchie filii ſalon ſacerdotẽ & ad reliquos ſacerdotes & ad omnẽ populum qui inuenti ſunt cum eo in hieruſalẽ cum acciperent vaſa templi dñi que ablata fuerant de templo reuocare in terrã iuda decima die menſi ſiban: vaſa argentea que fecit ſedechias filius ioſie rex iuda poſtea quã cepiſſet nabuchodonoſor rex babylonis iechoniam: & principes & cunctos potentes & populum terre ab hieruſalẽ & duxit eos vinctos in babylonẽ. Et dixerunt. Ecce miſimus ad vos pecunias de quib⁹ emite holocauſtomata & thus & facite mãna: & offerte pro peccato ad aram dñi dei noſtri. Et orate pro vita nabuchodonoſor regis babylonis: & pro vita balthaſar filii eius vt ſint dies eorum ſicut dies celi ſuper terram: & vt det dñs virtutẽ nobis: & illuminet oculos noſtros: vt viuam⁹ ſub vmbra nabuchodoſor regis babylonis: & ſub vmbra balthaſar filii eius: et ſeruiamus eis multis diebus & inueniamus gratiam in conſpectu eorum. Et pro nobiſipſis orate ad dominũ deum noſtrũ: quia peccauimus dño deo noſtro & non eſt auerſus furor eius a nobis vſqꝫ in hũc diem. Et legite librũ iſtum quem miſimus ad vos recitari in templo domini in die ſolemni: & in die oportuno. Et dicetis. Domino deo noſtro iuſticia: nobis autẽ confuſio faciei noſtre ſicut eſt dies hec omni iuda & habitantibus in hieruſalẽ regibus noſtris & principibus noſtris & ſacerdotibus noſtris & ꝓphetis noſtris & patribus noſtris. Peccauimus ante dominũ deũ noſtrum: & non credidimus diffidẽtes in eum: & non fuimus ſubiectibiles illi & non audiuimus vocem domini dei noſtri: vt ambularemus in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres noſtros de terra egypti: vſqꝫ ad

ecce miſimus ad uos argẽtũ ⁊
ἰδοὺ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς ἀργύριον καὶ
emite argento holocauſtomata
ἀγοράσατε τοῦ ἀργυρίου ὁλοκαυτώματα
⁊ ꝓ peccato ⁊ thus. ⁊ fa=
καὶ περὶ ἁματίας καὶ λίβανον. καὶ ποι
cite mãna ⁊ afferte ſup al=
ήσατε μάννα καὶ ἀνοίσατε ἐπὶ τὸ θυ=
tare dñi dei nr̃i ⁊ ora
σιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ προ
te pro vita nabuchodonoſor
σεύξασθε περὶ τῆς ζωῆς ναβουχοδονόσωρ
regis babylonis ⁊ in vitã bal=
βασιλέως βαβυλῶνος καὶ εἰς ζωὴν βαλ
taſar filij eius. vt ſint dies eo=
τάσαρ υἱοῦ αὐτοῦ. ἵνα ὦσιν αἱ ἡμέραι αὐ
rum ſic̃ dies celi ſup trã:
τῶν ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς,
⁊ dabit dñs fortitudinẽ nobis ⁊ illumiabit
καὶ δώσει κύριος ἰσχὺν ἡμῖν καὶ φωτίσει
oculos nr̃os. ⁊ viuemus ſub
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. καὶ ζησώμεθα ὑπὸ
ũbra nabuchodonoſor regis ba=
τὴν σκιὰν ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βα
bylonis ⁊ ſub vmbra baltaſar
βυλῶνος καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν βαλτάσαρ
fili⁹ eius: ⁊ ſeruiemus illis
υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσωμεν αὐτοῖς ἡ=
dieb⁹ multis: ⁊ iueniemus g̃ram ĩ conſpe
μέρας πολλάς, καὶ εὑρήσωμεν χάριν ἐναντί
ctu illoꝝ. ⁊ orate ꝓ nobis ad
ον αὐτῶν. καὶ προσεύξασθε περὶ ἡμῶν πρὸς
dñm deũ nr̃m: q꞉ peccauimus
κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν τῷ
dño deo nr̃o: ⁊ nõ eſt auerſus
κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν
furor. ⁊ ira eius a nobis vſqꝫ in di=
ὁ θυμός. καὶ ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἀφ᾽ ἡμῶν ἕως τῆς ἡμέ
em iſtam. ⁊ legetis librũ
ρας ταύτης. καὶ ἀναγνώσεσθε τὸ βιβλίον
hunc quẽ miſimus ad vos: vt reci=
τοῦτο ὃ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς, ἐξαγο=
taretis in domo dñi in diebus feſtiuitatꝭ ⁊
ρεῦσαι ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέραις ἑορτῆς καὶ
in diebus tp̃is. ⁊ dicetis dño
ἐν ἡμέραις καιροῦ. καὶ ἐρεῖτε τῷ κυρίῳ
deo nr̃o iuſticia. nobis aũt ꝯfuſio
θεῷ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη. ἡμῖν δὲ ἡ αἰσχύνη τῶν
facierum ſic̃ dies hec. homini iu=
προσώπων ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἀνθρώπῳ ἰού
da ⁊ habitantib⁹ hieruſalem. ⁊
δα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ. καὶ
regibus nr̃is. ⁊ pricipi=
τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν. καὶ τοῖς ἄρχου
bus nr̃is. ⁊ ſacerdotib⁹ nr̃is: ⁊
σιν ἡμῶν. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἡμῶν, καὶ
ꝓphetis nr̃is. ⁊ patri=
τοῖς προφήταις ἡμῶν, καὶ τοῖς πατρά=
bus nr̃is: coꝝ q̄ peccauim⁹ coram dño
σιν ἡμῶν, ὧν ἡμάρτομεν ἐναντίον κυρίου
⁊ nõ credidimus ei. ⁊ nõ audiuimus
καὶ ἠπειθήσαμεν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἠκούσαμεν
vocẽ dñi dei nr̃i ambulare
τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθαι
ĩ preceptis ei⁹ q̄ dedit ante fa=
τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κατὰ πρό
ciem nr̃am. a die q̄ eduxit
σωπον ἡμῶν. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγεν
dñs patres nr̃os de terra egy=
κύριος τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύ=
pti ⁊ vſqꝫ ad diẽ hãc fuim⁹
πτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἤμεθα

Tex.Gre.cũ.iterp̃.lati.

incredulí ad dñm deũ nr̃m. ⁊
ἀπειθοῦντες πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν. καὶ
leues eram⁹ ad nõ audiẽdũ vo
ἐσχεδιάζομεν πρὸς τὸ μὴ ἀκούειν τῆς φω
cẽ ei⁹: ⁊ adheſerũt in nos ma
νῆς αὐτοῦ. καὶ ἐκολλήθη εἰς ἡμᾶς τὰ κα
la ⁊ maledictio quã cõſtituit dñs moy
κὰ καὶ ἡ ἀρὰ ἣν συνέταξε κύριος τῷ μω
ſi ſuo ſuo in die q̃ deduxit do
υσῇ παιδὶ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ἧ ἐξήγαγεν κύ=
min⁹ patres nr̃os de terra egypti:
ριος τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου,
vt daret nobis terrã fluẽtẽ lac ⁊ mel
δοῦναι ἡμῖν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
ſicut dies hec: ⁊ nõ audiuim⁹
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς
vocẽ dñi dei nr̃i ſm oĩa
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ πάντας
verba ꝓphetaꝝ q̃s miſit
τοὺς λόγους τῶν προφητῶν ὧν ἀπέστει=
ad nos. ⁊ ambulauim⁹ vnuſq̃ſq; in
λεν πρὸς ἡμᾶς. καὶ ᾠχόμεθα ἕκαστος ἐν
ſenſu cordis ſui mali ope=
διανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ἐργά=
rari dijs alijs facere mala
ζεσθαι θεοῖς ἑτέροις ποιῆσαι τὰ κακὰ
ante oculos dñi dei noſtri.
κατ᾽ ὀφθαλμοὺς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. C.2.
Et ſtatuit dñs verbũ ſuũ qđ
Καὶ ἔστησεν κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ ὃν
loquut⁹ eſt ad nos ⁊ ad iudices
ἐλάλησεν ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς δικαστὰς
nr̃os q̃ iudicauerũt iſrael. ⁊
ἡμῶν τοὺς δικάσαντας τὸν ἰσραήλ. καὶ
ad reges nr̃os ⁊ ad
ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς
principes nr̃os ⁊ ad hoĩem iſra=
ἄρχοντας ἡμῶν καὶ ἐπὶ ἄνθρωπον ἰσρα=
el ⁊ iuda vt adduceret ſup nos mala
ὴλ καὶ ἰούδα τοῦ ἀγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς κακὰ
magna q̃ nõ ſunt facta ſub om=
μεγάλα ἃ οὐκ ἐποιήθη ὑποκάτω παν=
ni celo ſicut factũ eſt in hieruſalẽ
τὸς τοῦ οὐρανοῦ καθὰ ἐποιήθη ἐν ἱερουσαλὴμ
ſm ſcripta in lege moyſi
κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ
comedere nos hoĩem carnes filij
τοῦ φαγεῖν ἡμᾶς ἄνθρωπον σάρκας υἱοῦ
ſui hoĩem carnes filie ſue:
αὐτοῦ ἄνθρωπον σάρκας θυγατρὸς αὐτοῦ.
⁊ dedit eos mãcipia oĩb⁹
καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ὑποχειρίους πάσαις
regnis q̃ ĩ circuitu nr̃o in
ταῖς βασιλείαις ταῖς κύκλῳ ἡμῶν εἰς
opprobriũ ⁊ in inuiũ in oĩb⁹
ὀνειδισμὸν καὶ εἰς ἄβατον ἐν πᾶσι τοῖς
pplis q̃ incircuitu nr̃o quo diſperſit e=
λαοῖς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν οὗ διέσπειρεν αὐ=
os dñs illic. ⁊ facti ſunt ſubt⁹
τοὺς κύριος ἐκεῖ. καὶ ἐγενήθησαν ὑποκάτω
⁊ nõ ſupra: q̃a peccauim⁹ dño
καὶ οὐκ ἐπάνω, ὅτι ἡμάρτομεν κυρίῳ τῷ
deo nr̃o ad nõ audiẽdũ vocẽ
θεῷ ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς
ei⁹. dño deo nr̃o iuſticia: nobis
αὐτοῦ. τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη, ἡμῖν
aũt ⁊ patrib⁹ nr̃is cõfuſio
δὲ καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἡ αἰσχύνη τῶν
facieꝝ ſicut dies hec q̃ locut⁹ eſt
προσώπων ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἃ ἐλάλησεν
dñs ſup nos oĩa mala iſta
κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα

Trãſla.B.Hie.

diem hanc eramus incredibiles ad do=
minũ deum noſtrum: & diſſipati receſ
ſimus ne audiremus vocem ipſius. Et
adheſerunt nobis multa mala & male=
dictiones que conſtituit dñs moyſi ſer
uo ſuo: qui eduxit patres nr̃os de terra
egypti dare nobis terram fluentem lac
et mel ſicut hodierna die. Et non au=
diuimus vocem dñi dei noſtri ſm oĩa
verba prophetarũ quos miſit ad nos:
& ad iudices noſtros: & abiuimus vnuſ
quiſq; in ſenſum cordis noſtri maligni:
operari diis alienis facientes mala an=
te oculos domini dei noſtri 2.
Propter quod ſtatuit dominus de⁹
noſter verbum ſuũ: quod locutus
eſt ad nos: & ad iudices noſtros qui iudi
cauerunt in hieruſalem: & ad reges no
ſtros & ad principes noſtros & ad oẽm
iſrael & iuda vt adduceret dñs ſup nos
mala magna que non ſunt facta ſub ce
lo quemadmodũ facta ſunt in hieruſa
lem ſm que ſcripta ſunt in lege moyſi:
vt manducaret homo carnes filii ſui: &
carnes filie ſue. Et dedit eos ſub manu
regum omniũ qui ſunt in circuitu no
ſtro in improperium & in deſolatio=
nem & in omnibus populis in quibus
nos diſperſit dñs. Et facti ſum⁹ ſubtus
& nõ ſupra: quia peccauimus domino
deo noſtro nõ obaudiendo voci ipſius.
Domino deo noſtro iuſticia: nobis au=
tem & patribus noſtris confuſio faciei:
ſicut eſt dies hec. Quia locutus eſt do=
minus ſuper nos omnia mala hec que
venerunt ſuper nos: & non ſumus de=
precati faciem domini dei noſtri: vt re=
uerteremur vnuſquiſq; noſtrum a viis
noſtris peſſimis. Et vigilauit dominus
in malis & adduxit ea ſuper nos: quia
iuſtus eſt dominus in omnibus opibus
ſuis que mandauit nobis: & non audi=
uimus vocem ipſius vt iremus in pre=
ceptis domini que dedit ante faciẽ no=
ſtram. Et nunc domine deus iſrael qui
eduxiſti populum tuũ de terra egypti
in manu valida: & in ſignis & in prodi=
giis: in virtute tua magna & in brachio
excelſo: & feciſti tibi nomen ſicut eſt di
es iſte: peccauimus: impie egimus: ini=
que geſſimus domine deus noſter: in
omĩbus iuſticiis tuis. Auertatur ira tua
a nobis: quia derelicti ſumus pauci in=
ter gentes vbi diſperſiſti nos. Exaudi
domine preces noſtras & orationes no
ſtras & educ nos propter te: & da nobis
inuenire gratiam ante faciem eorum
qui nos abduxerunt: vt ſciat omnis ter
ra quia tu es dñs deus noſter: & quia
nomen tuũ inuocatum eſt ſup iſrael:
& ſuper genus ipſius. Reſpice domine
de domo ſancta tua in nos: & inclina au
rem tuam & exaudi nos. Aperi oculos
tuos & vide: quia non mortui qui ſunt
in inferno: quorum ſpiritus acceptus
eſt a viſceribus ſuis: dabunt honorẽ &
iuſtificationẽ dño: ſed anima que triſtis
eſt ſuper magnitudinẽ mali: & incedit
curua & infirma: & oculi deficientes:
& anima eſuriens dat tibi gloriam & iu
ſticiam domino: quia ooooooooooooooo

venerũt ſup nos ⁊ nõ deprecati ſum⁹ fa=
ἦλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς. καὶ οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώ=
ciẽ dñi vt reuerteremur vnuſq̃ſq; a
που κυρίου τοῦ ἀποστρέψαι ἕκαστον ἀπὸ
cogitationib⁹ cordis nr̃i ma
τῶν νοημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονη=
li: ⁊ vigilauit dñs ſup malis.
ρᾶς, καὶ ἐγρηγόρησεν κύριος ἐπὶ τοῖς κακοῖς.
⁊ induxit dñs ſup nos: q̃ꝛ iuſt⁹
καὶ ἐπήγαγεν κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς. ὅτι δίκαιος
dñs in oĩb⁹ opib⁹ ſuis q̃ pre
ὁ κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἃ ἐνε=
cepit nobis. ⁊ nõ audiuim⁹ vo
τείλατο ἡμῖν. καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φω=
cẽ ei⁹ vt ãbularem⁹ in preceptis do
νῆς αὐτοῦ πορεύεσθαι τοῖς προστάγμασιν κυ=
mini q̃ dedit ante faciẽ nr̃am.
ρίου οἷς ἔδωκεν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν.
⁊ nũc dñe de⁹ iſrael q̃ eduxiſti
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὃς ἐξήγαγες
pplm tuũ de terra egypti in manu
τὸν λαόν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν χειρὶ
forti ⁊ in ſignis ⁊ in portẽtis ⁊
κραταιᾷ καὶ ἐν σημείοις καὶ ἐν τέρασιν καὶ
in virtute magna ⁊ in brachio excel
ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἐν βραχίονι ὑψη=
ſo. ⁊ feciſti tibi nomẽ ſicut di=
λῷ. καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέ=
es hec peccauim⁹: impie egim⁹ iniq̃
ρα αὕτη ἡμάρτομεν, ἠσεβήσαμεν ἠδική=
fecim⁹ dñs deus nr̃ ſup oĩb⁹
σαμεν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς
iuſtificationib⁹ tuis: auertat̃ furor
δικαιώμασίν σου, ἀποστραφήτω ὁ θυμός
tu⁹ a nobis: q̃ꝛ derelicti ſumus pauci
σου ἀφ᾽ ἡμῶν, ὅτι κατελείφθημεν ὀλίγοι
in gẽtib⁹ vbi diſperſiſti nos illuc.
ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ διέσπειρας ἡμᾶς ἐκεῖ.
exaudi dñe orõnẽ nr̃am
εἰσάκουσον κύριε τῆς προσευχῆς ἡμῶν
⁊ deprecationẽ nr̃aꝫ ⁊ libera nos
καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς
ꝓpter te: ⁊ da nobis grãm ante
ἕνεκέν σου, καὶ δὸς ἡμῖν χάριν κατὰ
faciẽ trãſmigrare faciẽtiũ nos. vt
πρόσωπον τῶν ἀποικισάντων ἡμᾶς. ἵνα
ſciat oĩs terra q̃ꝛ tu es dñs de⁹
γνῷ πᾶσα ἡ γῆ ὅτι σὺ εἶ κύριος θεὸς
noſter: q̃ꝛ nomẽ tuũ inuocatũ eſt ſup iſ=
ἡμῶν, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη ἐπὶ ἰσ=
rael ⁊ ſup gen⁹ ei⁹. dñe reſpice
ραὴλ καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. κύριε κάτιδε
de domo ſancta tua: ⁊ cogita in
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου, καὶ ἐννόησον εἰς
nos: inclina dñe aurẽ tuã ⁊ audi ⁊ aperi
ἡμᾶς. κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου. καὶ ἄκουσον καὶ ἄνοι=
dñe oculos tuos: ⁊ vide q̃ꝛ nõ
ξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε ὅτι οὐχ οἱ
mortui in iferno q̃ꝝ aſſumpt⁹ ẽ ſpũs
τεθνηκότες ἐν τῷ ᾅδῃ ὧν ἐλήφθη τὸ πνεῦμα
eoꝝ a viſcerib⁹ ſuis. da
αὐτῶν ἀπὸ τῶν σπλάγχνων αὐτῶν. δώσου=
bũt glĩam ⁊ iuſtificationẽ dño. ſed ani
σιν δόξαν καὶ δικαίωμα τῷ κυρίῳ. ἀλλ᾽ ἡ ψυ=
ma triſtis ſup magnitudĩe q̃ vadit
χὴ ἡ λυπουμένη ἐπὶ τὸ μέγεθος ὃ βαδίζει
curua ⁊ infirma ⁊ oculi
κύπτον καὶ ἀσθενοῦν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ
deficiẽtes ⁊ aĩa eſuriẽs. da=
ἐκλείποντες καὶ ἡ ψυχὴ ἡ πεινῶσα. δώ=
bũt tibi glĩam ⁊ iuſticiã dñe. q̃a
σουσίν σοι δόξαν καὶ δικαιοσύνην κύριε. ὅτι

nō sup iustificationes patrū nr̄oꝝ ⁊
οὐκ ἐπὶ τὰ δικαιώματα τῶν πρων ἡμῶν καὶ
regū nr̄oꝝ nos fundi=
τῶν βασιλέων ἡμῶν ἡμεῖς καταβάλλο=
m⁹ miam nr̄am ante faciē tuā
μεν τὸν ἔλεον ἡμῶν κατὰ πρόσωπόν σου
dn̄e de⁹ noster. qꝛ immisisti furorē tuū
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν. ὅτι ἐνῆκας τὸν θυμόν σου
⁊ irā tuā in nos sicut loqu
καὶ τὴν ὀργήν σου εἰς ἡμᾶς καθάπερ ἐλά
tus es in manu ſuoꝝ tuoꝝ pro
λησας ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν προ
phetaꝝ dicēs: sic dixit dn̄s: inclinate
φητῶν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, κλίνατε
legē vr̄am ⁊ opamini re=
τὸν νόμον ὑμῶν καὶ ἐργάσασθε τῷ βασι=
gi babylonis: ⁊ sedete sup
λεῖ βαβυλῶνος, καὶ καθίσατε ἐπὶ τῆς
terrā q̄m dedi patrib⁹ vr̄is. ⁊ si
γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν. καὶ ἐὰν
nō audieritis vocē dn̄i operari
μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου ἐργάσασθαι
regi babylonis: defectionē faciā
τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ἔκλειψιν ποιήσω
de ciuitate iuda ⁊ deforis hierusalē:
ἐκ πόλεως ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ,
vocē letitie ⁊ vocē gaudij
φωνὴν εὐφροσύνης καὶ φωνὴν χαρμοσύνης
vocē spōsi ⁊ vocē spōse: ⁊ erit
φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, καὶ ἔσαι
ōis terra in inuiū ab inhabitātib⁹.
πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἄβατον ἀπὸ ἐνοικούντων.
⁊ nō audiuim⁹ vocē tuā vt opera
καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς σου ἐργάσα
remur regi babylonis. ⁊ statuisti
σθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος. καὶ ἔστησας
verba tua q̄ loquut⁹ es in manib⁹
τοὺς λόγους σου οὓς ἐλάλησας ἐν χερσὶν
ſuoꝝ tuoꝝ pphetaꝝ vt trāsferrē
τῶν παίδων σου τῶν προφητῶν τοῦ ἐξενεχ
tur ossa regū nr̄oꝝ ⁊ ossa
θῆναι τὰ ὀστᾶ βασιλέων ἡμῶν καὶ τὰ ὀστᾶ
patrū nr̄oꝝ de loco eoꝝ. ⁊
τῶν πατέρων ἡμῶν ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. καὶ
ecce sunt piecta calori di=
ἰδοὺ εἰσὶν ἐξερριμμένα τῷ καύματι τῆς ἡμέ
ei ⁊ glaciei noctis. ⁊ mor=
ρας καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός. καὶ ἀπέ=
tui sunt in dolorib⁹ malis in fame ⁊
θανοσαν ἐν πόνοις πονηροῖς ἐν λιμῷ καὶ
in gladio ⁊ in emissione. ⁊ posuisti
ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν ἀποσολῇ. καὶ ἔθηκας τὸν
domū tuā vbi inuocatū est nomē tuū
οἶκόν σου οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου
in ea sicut dies hec ppt maliciā do
ἐπ' αὐτῷ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη διὰ πονηρίαν οἴ
m⁹ israel ⁊ dom⁹ iuda. ⁊ fecisti
κου ἰσραὴλ καὶ οἴκου ἰούδα. καὶ ἐποίησας
in nos dn̄e de⁹ noster ſm oēm
εἰς ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν
equitatē tuā: ⁊ ſm oēm misera
ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ πάντα οἰκτιρ=
tionē tuā magnā: sicut loquut⁹ es in ma=
μόν σου τὸν μέγαν, καθὰ ἐλάλησας ἐν χει
nu ſui tui moysi in die p̄cipiē
ρὶ παιδός σου μωυσῆ ἐν ἡμέρᾳ ἐντειλα
te te ei scribere legē tuā co=
μένου σου αὐτῷ γράψαι τὸν νόμον σου ἐναν
rā filijs israel dicēs: si nō audieritis
τίον υἱῶν ἰσραὴλ λέγων, ἐὰν μὴ ἀκούσητε
vocē meā. pfecto turba magna
τῆς φωνῆς μου. ἦ μὴν ἡ βόμβησις ἡ μεγάλη

non ſm iusticias patrum nostrorum nos fundimus preces: & petimus misericordiam ante conspectum tuum domine deus noster: sed quia misisti iram tuam & furorem tuum super nos: sicut locutus es in manu puerorum tuorū prophetarū dicens. Sic dicit domin⁹. Inclinate humerum vestrū & ceruicem vestrā: & opera facite regi babylonis: et sedebitis in terra quā dedi patribus vestris. Quod si non feceritis nec audieritis vocem domini dei vestri operari regi babylonie: defectionē vestram faciam de ciuitatibus iuda: & a foris hierusalem: & auferam a vobis vocem iocunditatis & vocem gaudii: & vocem sponsi & vocem sponse: & erit oīs terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt vocē tuā vt operarētur regi babylonis: & statuisti verba tua q̄ locutus es in manibus puerorū tuorū prophetarū: vt trāsferrētur ossa regū nostrorū: & ossa patrū nostroꝝ de loco suo. Et ecce proiecta sunt in calore solis & in gelu noctis & mortui sunt in dolorib⁹ pessimis: in fame & in gladio & in emissione. Et posuisti templū in quo inuocatū est nomen tuū in ipso sicut hec dies propter iniquitatē domus israel & domus iuda. Et fecisti in nobis dn̄e deus noster: ſm omnē bonitatem tuam & ſm omnē miseratione tuā illā magnā: sicut locutus es in manu pueri tui moysi in die qua precepisti ei scribere legem tuā coram filiis israel dicens. Si non audieritis vocem meā: multitudo hec magna cōuertetur in minimā gentem quoniā eos dispergā: quia scio ꝙ me non audiet populus. Populus est enī dura ceruice. Et cōuertetur ad cor suum in terra captiuitatis sue: & scient qa ego sum dn̄s deus eorū: & dabo eis cor & itelligēt: & aures & audiēt: & laudabunt me in terra captiuitatis sue: & memores erunt nominis mei. Et auertent se a dorso suo duro: & a malignitatibus suis: quia reminiscentur viam patrum suorum qui peccauerunt in me. Et reuocabo illos in terram quā iuraui patribus eorū abraam isaac & iacob: & dominabūtur ei⁹. Et multiplicabo eos & non minorabūtur. Et statuā illis testamentū alterū sempiternū: vt sim illis in deū & ipsi erunt mihi ī populū. Et nō mouebo amplius populum meū filios israel a terra quam dedi eis. 3.

ET nunc dn̄e oīpotens deus israel anima in angustiis & spūs anxius clamat ad te. Audi dn̄e & miserere qa deus es misericors: & miserere nostri quia peccauim⁹ ante te. Quia tu sedes in sempiternū: & nos peribim⁹ in euū. Dn̄e oīpotens deus israel audi nūc orationem mortuorū israel: & filiorū ipsorum qui peccauerūt ante te: & non audierunt vocem dn̄i dei sui: & agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniquitatis patrū nostroꝝ: sed memento manus tue & nominis tui in tempore isto: quia tu es dn̄e deus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

multa hec reuertet̄ in pusā in
ἡ πολλὴ αὕτη ἀποστρέψει εἰς μικρὰν ἐν
gētib⁹ quo dispergā eos illuc. qꝛ
τοῖς ἔθνεσιν οὗ διασπερῶ αὐτοὺς ἐκεῖ. ὅτι
cognoui ꝙ nō audiēt me. qꝛ ppl̄s
ἔγνων ὅτι οὐ μὴ ἀκούσωσίν μου. ὅτι λαὸς
dure ceruicis est. ⁊ cōuertent̄
σκληροτράχηλός ἐστιν. καὶ ἐπιστρέψουσιν
ad cor suū in terra trāsmigratiōis eo=
ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐν γῇ ἀποικισμοῦ αὐ
rū: ⁊ sciēt qꝛ ego dn̄s de⁹ eo
τῶν, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς αὐ
rū: ⁊ dabo eis cor ⁊ aures
τῶν, καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν καὶ ὦτα
audiētes ⁊ laudabūt me in terra trāsmi=
ἀκούοντα καὶ αἰνέσουσίν με ἐν γῇ ἀποικισ
gratiōis sue. ⁊ recordabunt̄ nominis
μοῦ αὐτῶν. καὶ μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός
mei: ⁊ auertēt se a dorso suo
μου, καὶ ἀποστρέψουσιν ἀπὸ νώτου αὐτῶν
duro ⁊ a malignitatib⁹ reꝝ
τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπὸ πονηριῶν πραγμάτων
suaꝝ. qꝛ reminiscar vie pa=
αὐτῶν. ὅτι μνησθήσομαι τῆς ὁδοῦ τῶν πα
trū suoꝝ q̄ peccant corā
τέρων αὐτῶν τῶν ἁμαρτανόντων ἐναντι=
dn̄o. ⁊ reducā illos in terrā
κυρίου. καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν
quā iuraui patrib⁹ suis abra=
ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν τῷ ἀβρα
am ⁊ isaac ⁊ iacob: ⁊ dn̄abū
ὰμ καὶ τῷ ἰσαὰκ καὶ τῷ ἰακώβ, καὶ κυριεύ
tur ei⁹. ⁊ multiplicabo eos ⁊ nō
σουσιν αὐτῆς. καὶ πληθυνῶ αὐτοὺς καὶ οὐ
minorabunt̄. ⁊ statuā eis testamētū
μὴ σμικρυνθῶσιν. καὶ στήσω αὐτοῖς διαθήκην
eternū vt sim ego illis in deū: ⁊
αἰώνιον τοῦ εἶναί με αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ
ipi erūt mihi in ppl̄m. ⁊ nō mouebo
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ κινήσω
vltra ppl̄m meū israel a trr̄a quā
ἔτι τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς
dedi eis.
ἔδωκα αὐτοῖς. Ca. 3.

DOmine ōps de⁹ israel:
Κύριε παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ,
aīa in augustijs ⁊ spūs anxi⁹ clama
ψυχὴ ἐν στενοῖς καὶ πνεῦμα ἀκηδιῶν κέκρα
uit ad te: audi dn̄e ⁊ miserere: qꝛ
γε πρὸς σέ, ἄκουσον κύριε καὶ ἐλέησον, ὅτι
de⁹ misericors es ⁊ miserere: qꝛ peccaui
θεὸς ἐλεήμων εἶ καὶ ἐλέησον, ὅτι ἡμαρτο=
m⁹ corā te: qꝛ tu sedēs in eternū
μεν ἐναντίον σου, ὅτι σὺ καθήμενος τὸν αἰῶ
nū: ⁊ nos pereūtes in seculū.
να, καὶ ἡμεῖς ἀπολλύμενοι τὸν αἰῶνα.
dn̄e ōps de⁹ israel:
κύριε παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ,
audi iā orationē mortuo=
ἄκουσον δὴ τῆς προσευχῆς τῶν τεθνηκό=
rū israel: ⁊ filioꝝ eoꝝ q̄ peccant
των ἰσραήλ, καὶ υἱῶν τῶν ἁμαρτανόντων
corā te q̄ nō audierūt vocē do
ἐναντίον σου οἳ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυ
mini dei sui: ⁊ adheserūt nobis
ρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐκολλήθη ἡμῖν τὰ
mala. ne memineris iniq̄tatū patrū nr̄oꝝ:
κακά. μὴ μνησθῇς ἀδικιῶν πατέρων ἡμῶν,
sed memēto man⁹ tue ⁊ nominis
ἀλλὰ μνήσθητι χειρός σου καὶ ὀνόματός
tui in tp̄e hoc. qꝛ tu dn̄s deus
σου ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς

noſter ⁊ laudabim⁹ te dn̄s. q̄ꝛ ꝑpt
ἡμῶν καὶ αἰνέσομεν σε κύριε. ὅτι διὰ
hoc dediſti timorē tuū in cor=
τοῦτο ἔδωκας τὸν φόβον σου ἐπὶ καρ=
dib⁹ nr̄is vt inuocem⁹ nomē tuū
δίαις ἡμῶν τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομά σου
⁊ laudem⁹ te in trāſmigratiōe nr̄a: q̄ꝛ
καὶ αἰνέσωμεν σε ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἡμῶν, ὅτι
auertim⁹ ſup coꝛ nr̄m oēm
ἀπεστρέψαμεν ἐπὶ καρδίαν ἡμῶν πᾶσαν
iniq̄tatē patrū nr̄oꝝ q̄ peccauerūt
ἀδικίαν πατέρων ἡμῶν τῶν ἡμαρτηκότων
corā te. ecce nos hodie in
ἐναντίον σου. ἰδοὺ ἡμεῖς σήμερον ἐν τῇ
trāſmigratiōe nr̄a quo diſpſiſti nos illic
ἀποικίᾳ ἡμῶν οὗ διέσπειρας ἡμᾶς ἐκεῖ
in improperiū ⁊ in maledictionē ⁊ in debi
εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς ἀρὰν καὶ εἰς ὄφλη
tū ſm̄ oēs iniq̄tates pa=
σιν κατὰ πάσας τὰς ἀδικίας τῶν πατέ=
trū nr̄oꝝ q̄ receſſerūt a dn̄o deo
ρων ἡμῶν οἳ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ
nr̄o. audi iſrael mādata vite: aurib⁹ ꝑ
ἡμῶν. ἄκουε ἰσραὴλ ἐντολὰς ζωῆς, ἐνωτί=
cipite vt ſciatis prudētiā. q̄d eſt iſrael q̄ꝛ
σασθε γνῶναι φρόνησιν. τί ἐστιν ἰσραὴλ ὅτι
in terra inimicoꝝ es: inueteraſti in t̄ra alie
ἐν γῇ τῶν ἐχθρῶν εἶ, ἐπαλαιώθης ἐν γῇ ἀλ
na: coinq̄nat⁹ es cū mortuis. reputa=
λοτρίᾳ, συνεμιάνθης τοῖς νεκροῖς. προσελο=
tus es cū his q̄ in iferno: dereliq̄ſti
γίσθης μετὰ τῶν εἰς ᾅδου, ἐγκατέλιπες
fontē ſapiētie via dei. ſi
τὴν πηγὴν τῆς σοφίας τῇ ὁδῷ τοῦ θεοῦ. εἰ
ambulaſſes habitaſſes in pace iēternū.
ἐπορεύθης κατῴκισας ἐν εἰρήνῃ τὸν αἰῶνα.
diſce vbi eſt prudētia vbi eſt fortitudo.
μάθε ποῦ ἐστιν φρόνησις ποῦ ἐστιν ἰσχύς.
vbi eſt itellect⁹ vt ſcias ſimul. vbi
ποῦ ἐστιν σύνεσις τοῦ γνῶναι ἅμα. ποῦ
eſt lōgeuitas ⁊ vita. vbi eſt lumē
ἐστιν μακροβίωσις καὶ ζωή. ποῦ ἐστιν φῶς
oculoꝝ ⁊ pax. q̄s iuenit locū
ὀφθαλμῶν καὶ εἰρήνη. τίς εὗρεν τὸν τόπον
ei⁹: ⁊ q̄s intrauit in theſauros
αὐτῆς, καὶ τίς εἰσῆλθεν εἰς τοὺς θησαυροὺς
eius: vbi ſunt p̄ncipes gētiū ⁊
αὐτῆς, ποῦ εἰσιν οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν καὶ
dn̄antes beſtijs q̄ ſup terrā:
οἱ κυριεύοντες τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς,
in auib⁹ celi illudētes: ⁊
οἱ ἐν τοῖς ὀρνέοις τοῦ οὐρανοῦ ἐμπαίζοντες, καὶ
argētū theſaurizātes ⁊ auꝝ cui
τὸ ἀργύριον θησαυρίζοντες καὶ τὸ χρυσίον ᾧ
cōfiderūt hoīes ⁊ nō eſt finis
ἐπεποίθεισαν ἄνθρωποι καὶ οὐκ ἔστιν τέλος
acq̄ſitiōis eoꝝ. q̄ꝛ argētū fabri
τῆς κτήσεως αὐτῶν. ὅτι οἱ τὸ ἀργύριον τε=
cātes: ⁊ ſolliciti ⁊ nō eſt inuē
κταίνοντες, καὶ μεριμνῶντες, καὶ οὐκ ἔστιν ἐξ
tio opeꝝ illoꝝ. exterminati ſūt
εύρεσις τῶν ἔργων αὐτῶν. ἠφανίσθησαν
⁊ ad infero deſcēderūt ⁊ alij ſurre=
καὶ εἰς ᾅδου κατέβησαν καὶ ἄλλοι ἀντα=
xerūt pro illis. iuniores viderūt lumē ⁊
νέστησαν ἀντ᾽ αὐτῶν. νεώτεροι ἴδον φῶς καὶ
habitauerūt ſup terrā: viā āt ſciētie
κατῴκησαν ἐπὶ τῆς γῆς, ὁδὸν δὲ ἐπιστήμης
nō cognouerūt: neq̄ꝫ itellexerūt ſemitas ei⁹:
οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν τρίβους αὐτῆς,
neq̄ꝫ ſuſceperūt eā. filij eoꝝ a
οὐδὲ ἀντελάβοντο αὐτῆς. υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ

noſter: & laudabimus te dn̄e: quia pro=
pter hoc dediſti timorem tuū in cordi
bus nr̄is: & vt inuocemus nomen tuū
& laudemus te in captiuitate nr̄a: quia
cōuertimur ab iniq̄tate patrū noſtroꝝ
qui peccauerūt ante te. Et ecce nos in
captiuitate nr̄a ſumus hodie quo nos
diſperſiſti in īproperiū & in maledictū
& in peccatū ſm̄ oēs iniq̄tates patrum
noſtrorū q̄ diſceſſerūt a te dn̄e deus nr̄.
Audi iſrael mādata vite: auribus ꝑcipe
vt ſcias prudentiā. Quid eſt iſrael q̄ꝙ in
terra inimicorū es. Inueteraſti in terra
aliena: coinq̄natus es cū mortuis. De=
putatus es cū deſcendētib⁹ in infernū:
dereliq̄ſti fontē ſapiētie. Nā ſi in via dei
ambulaſſes habitaſſes vtiq̄ꝫ in pace ſup
terrā. Diſce vbi ſit prudētia vbi ſit virtus
vbi ſit intellectus: vt ſcias ſimul vbi ſit
longiturnitas vite & victus: vbi ſit lumē
oculorū & pax. Quis inuenit locū ei⁹.
Et quis intrauit in theſauros eius? Vbi
ſunt principes gentiū & qui dn̄antur
ſup beſtias q̄ ſunt ſup terrā. Qui in aui
bus celi ludūt: q̄ argentū theſaurizāt &
aurū in quo cōfidūt hoīes: & nō ē finis
acq̄ſitionis eorū. Qui argentū fabricāt
& ſolliciti ſunt nec ē inuētio operū illo
rū. Exterminati ſunt & ad inferos deſcē
derūt. & alii loco eoꝝ exſurrexerūt. Iu
uenes viderūt lumē & habitauerūt ſup
terrā. Viā aūt diſcipline ignorauerūt ne
q̄ꝫ itellexerūt ſemitas ei⁹: neq̄ꝫ filii eoꝝ
ſuſceperūt eam. A facie ipſorū longe
facta eſt. Non ē audita in terra chanaā:
neq̄ꝫ viſa eſt in themā. Filii quoq̄ꝫ agar
qui exquiſierūt prudentiā que de terra
eſt: negociatores terre & theman: & fa=
bulatores & exquiſitores prudentie &
intelligētie: viā aūt ſapiētie neſcierūt:
neq̄ꝫ cōmemorati ſunt ſemitas eius. O
iſrael q̄ꝫ magna eſt domus dei: & ingēs
locus poſſeſſionis ei⁹. Magnus eſt & nō
habet finē: excelſus & īmenſus. Ibi fue
runt gigātes noīati: illi qui ab initio fue
runt ſtatura magna ſcientes bellū. Nō
hos elegit dn̄s: neq̄ꝫ viā diſcipline inue
nerunt: ꝑpterea perierūt. Et q̄m̄ non
habuerūt ſapientiā interierūt ꝑpter ſuā
inſipientiā. Quis aſcēdit in celū & acce
pit eam & eduxit eā de nubibus? Quis
tranſfretauit mare & inuenit illā & attu
lit illā ſup aurū electū? Non eſt q̄ poſſit
ſcire vias eius: neq̄ꝫ qui exq̄rat ſemitas
eius. Sed qui ſcit vniuerſa nouit eam: &
adinuenit eā prudentia ſua. Qui prepa
rauit terrā in eterno tp̄e: & repleuit eā
bipedibus & q̄drupedibus. Qui emit=
tit lumē & vadit: & vocauit illud: & obe
dit illi in tremore. Stelle aūt dederunt
lumen in cuſtodiis ſuis: & letate ſunt.
Vocate ſunt & dixerunt. Adſumus. Et
luxerunt ei cum iocunditate: qui fecit
illas. Hic eſt deus noſter & eſtimabitur
alius aduerſum eum. Hic adinuenit
omnē viam diſcipline: & tradidit illam
iacob puero ſuo: & iſrael dilecto ſuo.
Poſt hec in terris viſus eſt & cum homi
bus conuerſatus eſt. 4.

via ipoꝝ lōge facti ſūt. neq̄ꝫ au
τῆς ὁδοῦ αὐτῶν πόρρω ἐγενήθησαν. οὐδὲ ἠ=
dita eſt in chanaā neq̄ꝫ viſa ē in themā.
κούσθη ἐν χαναὰν οὐδὲ ὤφθη ἐν θαιμάν.
neq̄ꝫ filij agar exquirētes prudentiā q̄
οὔτε υἱοὶ ἄγαρ ἐκζητοῦντες τὴν σύνεσιν οἱ
ſup terrā: mercatores merā ⁊ the
ἐπὶ τῆς γῆς, οἱ ἔμποροι τῆς μερὰν καὶ θαι=
mā ⁊ fabulatores ⁊ examinatores
μὰν καὶ οἱ μυθολόγοι καὶ οἱ ἐκζητηταὶ τῆς
prudētie. viā āt ſapiētie nō cognouerūt neq̄ꝫ
συνέσεως. ὁδὸν δὲ σοφίας οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ
recordati ſunt ſemitas ei⁹. o iſrael
ἐμνήσθησαν τὰς τρίβους αὐτῆς. ὦ ἰσραὴλ
quā magna dom⁹ dei: ⁊ ꝓlix⁹ lo=
ὡς μέγας ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπιμήκης ὁ τό
cus poſſeſſionis ei⁹: magn⁹ ⁊ nō hēt
πος τῆς κτήσεως αὐτοῦ, μέγας καὶ οὐκ ἔχει
finē. excelſus ⁊ īmēſus: ibi fue
τελευτήν. ὑψηλὸς καὶ ἀμέτρητος, ἐκεῖ ἐγεννή
rūt gigātes nominati ab initio
θησαν οἱ γίγαντες οἱ ὀνομαστοὶ οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς
exn̄tes magni ſciētes bellū.
γενόμενοι εὐμεγέθεις ἐπιστάμενοι πόλεμον.
nō hos elegit de⁹: neq̄ꝫ viā ſcien=
οὐ τούτους ἐξελέξατο ὁ θεὸς, οὐδὲ ὁδὸν ἐπιστή
tie dedit illis: ⁊ perierūt eo q̄ᵭ
μης ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἀπώλοντο παρὰ τὸ
nō hērēt prudētiā. perierūt ꝑpt teme
μὴ ἔχειν φρόνησιν. ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀβου=
ritatē eoꝝ. q̄s aſcēdit in celū ⁊ acce
λίαν αὐτῶν. τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔλα
pit eā? ⁊ deduxit eā de
βεν αὐτήν; καὶ κατεβίβασεν αὐτὴν ἐκ τῶν
nubib⁹? q̄s trāſiuit trās mare ⁊
νεφελῶν; τίς διέβη πέραν τῆς θαλάσσης καὶ
inuenit eā: ⁊ afferet eā auro ele=
εὗρεν αὐτήν, καὶ οἴσει αὐτὴν χρυσίου ἐκ=
cto? nō eſt cognoſcēs viā ei⁹:
λεκτοῦ; οὐκ ἔστιν ὁ γινώσκων τὴν ὁδὸν αὐτῆς,
neq̄ꝫ q̄ cōſideret ſemitā ei⁹: ſed
οὐδὲ ὁ ἐνθυμούμενος τὴν τρίβον αὐτῆς, ἀλλ᾽ ὁ
ſciēs oīa cognoſcit eā: adīuenit
εἰδὼς τὰ πάντα γινώσκει αὐτὴν, ἐξεῦρεν
eā prudētia ſua. q̄ p̄parauit
αὐτὴν τῇ συνέσει αὐτοῦ. ὁ κατασκευάσας τὴν
terrā in eternū tp̄s ipleuit eā iumē
γῆν εἰς αἰῶνα χρόνον ἐνέπλησεν αὐτὴν κτη
tis q̄drupedib⁹. q̄ mittit lumē
νῶν τετραπόδων. ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς
⁊ ibit. vocauit illud: ⁊ obediuit
καὶ πορεύσεται. ἐκάλεσεν αὐτό, καὶ ἐπήκου
illi timore. at ſtelle ſplēduerūt in
σεν αὐτῷ τρόμῳ. οἱ δὲ ἀστέρες ἔλαμψαν ἐν
cuſtodijs ſuis ⁊ letate ſunt.
ταῖς φυλακαῖς αὐτῶν καὶ ηὐφράνθησαν.
vocauit eos ⁊ dixerūt adſum⁹.
ἐκάλεσεν αὐτοὺς καὶ εἶπαν πάρεσμεν.
ſplēduerūt cū letitia ei q̄ fecit
ἔλαμψαν μετ᾽ εὐφροσύνης τῷ ποιήσαντι
illos. hic de⁹ nr̄ nō reputabit
αὐτούς. οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν οὐ λογισθήσεται
ali⁹ aduerſus eū. inuenit oēm viā
ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἐξεῦρεν πᾶσαν ὁδὸν
ſciētie: ⁊ dedit eā iacob ſer=
ἐπιστήμης, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰακὼβ τῷ παι
uo ſuo ⁊ iſrael dilecto ſuo.
δὶ αὐτοῦ καὶ ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ αὐτοῦ.
poſt hoc in terra viſus ē ⁊ iter
μετὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ ἐν τοῖς
hoīes cōuerſatus eſt.
ἀνθρώποις συνανεστράφη.

Hic liber pceptoꝶ
Αὕτη ἡ βίβλος τῶν προσαγμάτων τοῦ
dei: ⁊ lex existēs in eternū.
θεοῦ, καὶ ὁ νόμος ὁ ὑπάρχων εἰς τὸν αἰῶνα.
oēs tenentes eā in vitā: at
πάντες οἱ κρατοῦντες αὐτὴν εἰς ζωήν, οἱ δὲ
derelinquētes eā morient. con=
καταλείποντες αὐτὴν ἀποθανοῦνται. ἐπι=
uertere iacob ⁊ apprehēde eā. am=
στρέφου ἰακὼβ καὶ ἐπιλαβοῦ αὐτῆς. διο=
bula ad splēdorē corā lūi=
δευσον πρὸς τὴν λάμψιν κατέναντι τοῦ φω
ne ei⁹. ne des alteri gliā tuā
τὸς αὐτῆς. μὴ δῷς ἑτέρῳ τὴν δόξαν σου
⁊ q̄ sunt vtilia tibi gēti aliene. bea
καὶ τὰ συμφέροντά σοι ἔθνει ἀλλοτρίῳ. μα
ti sum⁹ israel: qꝛ placita deo
κάριοί ἐσμεν ἰσραήλ, ὅτι τὰ ἀρεστὰ τῷ θεῷ
nobis cognita sunt. cōfidite pple me⁹ me=
ἡμῖν γνωστά ἐστιν. θαρσεῖτε λαός μου μνη
moriale israel. venūdati estis gētib⁹ nō
μόσυνον ἰσραήλ. ἐπράθητε τοῖς ἔθνεσιν οὐκ
in pditionē. ppt qḋ āt ad iracūdiā pUocastis vos
εἰς ἀπώλειαν. διὰ δὲ τὸ παροργίσαι ὑμᾶς
deū traditi estis aduersariis.
τὸν θεὸν παρεδόθητε τοῖς ὑπεναντίοις.
exacerbastis em̄ eū q̄ fecit vos: sa
παρωξύνατε γὰρ τὸν ποιήσαντα ὑμᾶς, θύ
crificātes demoniis ⁊ nō deo. obliti estis
σαντες δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ. ἐπελάθεσθε
āt eū q̄ genuit vos deū eternū: cō
δὲ τὸν φύσαντα ὑμᾶς θεὸν αἰώνιον, ἐλυ=
tristatis āt ⁊ eā q̄ nutriuit vos hie
πήσατε δὲ καὶ τὴν ἐκθρέψασαν ὑμᾶς ἱε
rusalē: vidit em̄ aduenientē vobis
ρουσαλήμ, ἴδεν γὰρ τὴν ἐπελθοῦσαν ὑμῖν
irā a deo ⁊ dixit: audite
ὀργὴν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν, ἀκούσατε
cōfines sion: induxit mihi de⁹ lu=
αἱ πάροικοι σιών, ἐπήγαγέ μοι ὁ θεὸς πέν=
ctū magnū. vidi em̄ captiuitatē
θος μέγα. ἴδον γὰρ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν
filioꝶ meoꝶ ⁊ filiaꝶ quā induxit e=
υἱῶν μου καὶ θυγατέρων ἣν ἐπήγαγεν αὐ=
is etern⁹: nutriui em̄ illos cū iucū
τοῖς ὁ αἰώνιος, ἔθρεψα γὰρ αὐτοὺς μετ᾽ εὐ=
ditate: dimisi āt illos cū
φροσύνης, ἐξαπέστειλα δὲ αὐτοὺς μετὰ
fletu ⁊ luctu. nemo supgau=
κλαυθμοῦ καὶ πένθους. μηδεὶς ἐπιχαι=
deat mihi vidue ⁊ derelicte a
ρέτω μοι τῇ χήρᾳ καὶ καταλειφθείσῃ ὑπὸ
multis. desolata sū ppt peccata
πολλῶν. ἠρημώθην διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν
filiorū meoꝶ qꝛ declinauerūt a lege dei: iu=
τέκνων μου διότι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ, δι
stificatiōes āt suas nō cognouerūt: neq̧ ābu=
καιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ ἐπο
lauerūt viis mādatoꝶ dei. neq̧ semi=
ρεύθησαν ὁδοῖς ἐντολῶν θεοῦ, οὐδὲ τρί=
tis discipline in iusticia ei⁹ ascēde
βοις παιδείας ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπέβη
rūt. veniāt cōfines sion ⁊
σαν. ἐλθέτωσαν αἱ πάροικοι σιὼν καὶ
memorate captiuitatē filioꝶ meoꝶ
μνήσθητε τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν υἱῶν μου
⁊ filiaꝶ quā induxisti illis
καὶ τῶν θυγατέρων ἣν ἐπήγαγες αὐτοῖς
etern⁹. induxit em̄ gētem sup eos de lō
ὁ αἰώνιος. ἐπήγαγε γὰρ ἔθνος ἐπ᾽ αὐτοὺς μα
ge gētē ipudētē ⁊ alteri⁹ lingue. qꝛ
κρόθεν ἔθνος ἀναιδὲς καὶ ἀλλόγλωσσον. ὅτι

Hic liber mandatorū dei: & lex que est in eternū. Oēs qui tenent eaꝫ: perueniēt ad vitā: qui aūt dereliquerūt eam in mortē. Conuertere iacob & apprehende eā: ambula per viā ad splendorē eius cōtra lumen eius. Ne tradas alteri gloriā tuā & dignitatem tuā genti aliene. Beati sumus israel: quia que deo placēt manifesta sūt nobis. Animequior esto popul⁹ dei memorabilis israel. Venundati estis gentibus: nō in pditionē: sed ppter quod in ira dei ad iracundiā prouocastis dominū: traditiq̧ estis aduersariis. Exacerbastis em̄ eū qui fecit vos deum eternū imolantes demoniis & non deo. Obliti em̄ estis eius qui nutriuit vos: & cōtristatis nutricem vestrā hierusalē. Vidit enī iracundiā a deo venientē vobis: & dixit. Audite confines sion. Adduxit enim mihi deus luctum magnū. Vidi enim captiuitatē populi mei filiorū meorū: & filiarū quā superduxit illis eternus. Nutriui enim illos cum iocūditate: dimisi autē illos cum fletu & luctu. Nemo gaudeat super me viduam & desolatā: a multis derelicta sum ppter peccata filiorū meorū: quia declinauerūt a lege dei. Iusticias autē ipsius nescierūt: nec ambulauerūt per vias mādatorū dei: neq̧ p semitas veritatis eius cū iusticia igressi sunt. Veniāt cōfines sion: & memorētur captiuitatē filiorū & filiarum mearū: quā supduxit illis eternus. Adduxit eī sup illos gentē de longinquo: gentē improbā & alterius lingue: qui nō sunt reueriti senē: neq̧ puerorū miserti sunt. Et adduxerunt dilectos vidue: & a filiis vnicā desolauerunt. Ego aūt qd possum adiuuare vos? Qui enim adduxit sup vos mala: ipse vos eripiet de manib⁹ inimicorū vroꝶ. Ambulate filii ambulate: ego enī derelicta sum sola. Exui me stola pacis: idui autē me sacco obsecrationis: & clamabo ad altissimū in dieb⁹ meis. Aīequiores estote filii: clamate ad dnm & eripiet vos de manu principū inimicorum. Ego enim speraui in eternū salutē vestrā: & venit mihi gaudiū a sancto sup misericordia: que veniet vobis ab eterno salutari nostro. Emisi enim vos cuꝫ luctu & ploratu: reducet autem vos mihi dñs cū gaudio & iocunditate in sempiternū. Sicut enim viderūt vicine sion captiuitatē vestrā a deo: sic videbunt & in celeritate salutē vestram in deo que supueniet vobis cum honore magno et splendore eterno. Filii pacienter sustinete iram que supueniet vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus: sed cito videbitis perditionē ipsius: & super ceruices ipsius ascendes. Delicati mei ambulauerunt vias asperas. ducti sunt enim vt grex direptus ab inimicis. Animequiores estote filii & proclamate ad dominum. Erit enim memoria vestra ab eo qui duxit vos. Sicut enī fuit sensus vester vt erraretis a deo: decies tantum iterū cōuertentes requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala: ipse rursum adducet vobis sempiternam ∞∞∞

nō erubuerūt senē neq̧ pueri misti
οὐκ ᾐσχύνθησαν πρεσβύτην οὐδὲ παιδίον ἠλέ
sunt: ⁊ abduxerūt dilectos
ησαν, καὶ ἀπήγαγον τοὺς ἀγαπητοὺς τῆς
vidue ⁊ a filiab⁹ vnicā deso=
χήρας καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τὴν μόνην ἠρή
lauerūt: ego āt qd potēs sū adiuuare vos?
μωσαν, ἐγὼ δὲ τί δυνατὴ βοηθῆσαι ὑμῖν; ὁ
nā q̄ induxit vobis mala: eripiet vos
γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακά, ἐξελεῖται ὑμᾶς
de manu inimicoꝶ vroꝶ. ambulate filii am
ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ὑμῶν. βαδίζετε τέκνα βα
bulate ego āt relicta sum deserta. exui
δίζετε ἐγὼ δὲ κατελείφθην ἔρημος. ἐξεδυσά
me stola pacis: indui me āt sac
μην τὴν στολὴν τῆς εἰρήνης, ἐνεδυσάμην δὲ σάκ
co deprecatiōis mee: clamabo ad eter
κον τῆς δεήσεώς μου, κεκράξομαι πρὸς τὸν αἰώ
nū in dieb⁹ meis. cōfidite filii
νιον ἐν ταῖς ἡμέραις μου. θαρσεῖτε τέκνα
clamate ad deū: ⁊ eripiet vos
βοήσατε πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς
de potētatu de manu inimicoꝶ. ego em̄ iā
ἐκ δυναστείας ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. ἐγὼ γὰρ ἤδη
speraui in eterno salutē vrām:
ἤλπισα ἐπὶ τῷ αἰωνίῳ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν,
⁊ venit mihi gaudiū a sancto sup
καὶ ἦλθέν μοι χαρὰ παρὰ τοῦ ἁγίου ἐπὶ τῇ
misericordia q̄ veniet vobis velocit ab
ἐλεημοσύνῃ ἣ ἥξει ὑμῖν ἐν τάχει παρὰ τοῦ
eterno saluatore nr̄o: emisi em̄ vos cū
αἰωνίου σωτῆρος ἡμῶν. ἐξέπεμψα γὰρ ὑμᾶς με
luctu ⁊ fletu: reddet aūt
τὰ πένθους καὶ κλαυθμοῦ, ἀποδώσει δέ
mihi de⁹ vos cū gaudio ⁊ leti
μοι ὁ θεὸς ὑμᾶς μετὰ χαρμοσύνης καὶ εὐ=
tia in eternū. sicut em̄ nūc vide
φροσύνης εἰς τὸν αἰῶνα. ὥσπερ γὰρ νῦν ἑωρά
rūt vicine siō vrām capti
κασιν αἱ πάροικοι σιὼν τὴν ὑμετέραν αἰχ
uitatē: sic videbūt velociter q̄
μαλωσίαν, οὕτως ὄψονται ἐν τάχει τὴν
a deo vr̄o salutē: q̄ supueniet
παρὰ τοῦ θεοῦ ὑμῶν σωτηρίαν, ἣ ἐπελεύσε
vobis cū glīa magna ⁊ splendo=
ται ὑμῖν μετὰ δόξης μεγάλης καὶ λαμπρότη
re eterno. filii paciēter sustinete
τος τοῦ αἰωνίου. τέκνα μακροθυμήσατε τὴν
a deo superueniētē vobis irā: psecu
παρὰ τοῦ θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν, κατε
tus ē em̄ te inimic⁹ tu⁹: ⁊ videbis ei⁹
δίωξεν γάρ σε ὁ ἐχθρός σου, καὶ ὄψει αὐτοῦ
pditionē velociter: ⁊ sup col=
τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει, καὶ ἐπὶ τραχή=
la eoꝶ ascēdes. delicati mei ābu
λους αὐτῶν ἐπιβήσῃ. οἱ τρυφεροί μου ἐπο
lauerūt vias asperas: sublati sūt sicut grex
ρεύθησαν ὁδοὺς τραχείας, ἤρθησαν ὡς ποίμ
dirept⁹ ab inimicis. cōfidite
νιον ἡρπασμένον ὑπὸ ἐχθρῶν. θαρσήσατε
filii ⁊ clamate ad deū. erit em̄
τέκνα καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν. ἔσται γὰρ
vr̄a ab inducēte: memoria: sicut em̄
ὑμῶν ὑπὸ τοῦ ἐπάγοντος μνεία, ὥσπερ γὰρ
fuit cogitatio vr̄a vt erraretis
ἐγένετο ἡ διάνοια ὑμῶν εἰς τὸ πλανηθῆναι
vos a deo: decuplate cōuer
ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ θεοῦ, δεκαπλασιάσατε ἐπι=
si q̄rere eū. nā q̄ induxit
στραφέντες ζητῆσαι αὐτόν. ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν
vobis mala inducet vobis eternā
ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον

letitiā cū salute vr̄a. cōsi=
εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν. θάρ
de hierl'z: cōsolabit̄ te q̄ nomiauit te.
σει ἰλῆμ, παρακαλέσει σε ὀνομάσας σε.
miseri te affligētes τ sup gaudē=
δείλαιοι οἱ σε κακώσαντες καὶ ἐπιχαρέν
tes tua ruina. misere ciuitates qb⁹
τες τῇ σῇ πτώσει. δείλαιαι αἱ πόλεις αἷς
seruierūt filij tui. misera q̄ sus=
ἐδούλευσαν τὰ τέκνα σου. δειλαία ἡ δεξα
cepit filios tuos. sicut em̄ gauisa ē sup
μένη τοὺς υἱούς σου. ὥσπερ γὰρ ἐχάρη ἐπὶ
tua ruina τ letata ē in ca=
τῇ σῇ πτώσει καὶ εὐφράνθη ἐπὶ τῷ πτώμα
su tuo: sic cōtristabit̄ in sua
τί σου, οὕτως λυπηθήσεται ἐπὶ τῇ ἑαυτῆς
desolatiōe. τ amputabo ei⁹ exultationē
ἐρημίᾳ. καὶ περιελῶ αὐτῆς τὸ ἀγαλλίαμα
multitudinis: τ superbia ei⁹
τῆς πολυοχλίας, καὶ τὸ γαυρίαμα αὐτῆς
erit in luctū. ignis em̄ superueniet il=
ἔσαι εἰς πένθος. πῦρ γὰρ ἐπελεύσεται αὐ
li ab eterno in dies lōgos:
τῇ παρὰ τοῦ αἰωνίου εἰς ἡμέρας μακράς,
τ habitabit̄ a demonijs mul
καὶ κατοικηθήσεται ὑπὸ δαιμονίων τὸν πλεί
tū tp̄s. circūspice ad oriente
ονα χρόνον. περίβλεψαι πρὸς ἀνατολὰς
hierusalē: τ vide leticiā
ἱερουσαλήμ, καὶ ἴδε τὴν εὐφροσύνην τὴν
a deo tibi venietē. ecce veni=
παρὰ τοῦ θεοῦ σοι ἐρχομένην. ἰδοὺ ἔρχον
unt filij tui quos misisti veniūt cō=
ται υἱοί σου οὓς ἐξαπέσειλας ἔρχονται συ
gregati ab oriēte vsq̄ ad occidētē
νηγμένοι ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν τῷ
verbo sancti gaudētes dei
ῥήματι τοῦ ἁγίου χαίροντες τῇ τοῦ θεοῦ
gloria.
δόξῃ. Ca.5.
Exue te hierl'z stola luct⁹
Ἔκδυσαι ἰλῆμ τὴν σολὴν τοῦ πένθους
τ vexatiōis tue τ induere
καὶ τῆς κακώσεώς σου καὶ ἔνδυσαι τὴν
decore q̄ a deo glīe in
εὐπρέπειαν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ δόξης εἰς
eternū. amplectere diploidē q̄
τὸν αἰῶνα. περιβαλοῦ τὴν διπλοΐδα τῆς
a deo iusticie. ipone mi
παρὰ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης. ἐπίθου τὴν μί=
trā sup caput tuū glīe
τραν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου τῆς δόξης τοῦ
eterne. nā de⁹ ostēdet q̄ sub celo om
αἰωνίου. ὁ γὰρ θεὸς δείξει τῇ ὑπ' οὐρανὸν πά
ni tuū splendorē: vocabit̄ em̄
σῃ τὴν σὴν λαμπρότητα, κληθήσεται γάρ
tuū nomē a deo in eternū:
σου τὸ ὄνομα παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα,
pax iusticie τ glīa pietatis.
εἰρήνη δικαιοσύνης καὶ δόξα θεοσεβείας.
surge hierusalē: τ sta in excel
ἀνάσηθι ἱερουσαλήμ, καὶ σῆθι ἐπὶ τοῦ ὑψη
so τ circūspice ad orientē
λοῦ καὶ περίβλεψαι πρὸς ἀνατολὰς
τ vide tuos cōgregatos filios a so
καὶ ἴδε σου συνηγμένα τὰ τέκνα ἀπὸ ἡ=
lis occasu vsq̄ ad ortū verbo
λίου δυσμῶν ἕως ἀνατολῶν τῷ ῥήματι τοῦ
sancti gaudētes dei memoria. exierūt
ἁγίου χαίροντας τῇ τοῦ θεοῦ μνείᾳ. ἐξῆλθον
em̄ a te pedestres ducti ab inimicis:
γὰρ παρὰ σοῦ πεζοὶ ἀγόμενοι ὑπὸ ἐχθρῶν,

iocunditatem cum salute vestra. Ani=
mequior esto hierusalem. Exhortatur
enim te qui te nominauit. Nocentes
peribunt qui te vexauerunt: & qui gra
tulati sunt in tui ruina punientur. Ciui
tates quibus seruierunt filii tui punien
tur & q̄ accepit filios tuos. Sicut enī ga
uisa est in tua ruina: & letata est in casu
tuo: sic cōtristabitur in sua desolatione.
Et amputabitur exultatio multitudi=
nis eius: & gaudimoniū eius erit in lu=
ctum. Ignis enī superueniet ei ab eter
no in longiturnis diebus: & habitabi=
tur a demoniis in multitudine tēporis.
Circunspice hierusalem ad orientem:
& vide iocunditatem a deo tibi venien
tem. Ecce enim veniunt filii tui quos
dimisisti dispersos: veniunt collecti ab
oriente vsq̄ ad occidentē: in verbo san
cto gaudentes in honorem dei. 5.
Exue te hierusalem stola luctus &
vexationis tue: & indue te decore
& honore que a deo tibi est sempiter=
na gloria. Circūdabit te deus diploide
iusticie: & imponet mitram capiti tuo
honoris eterni. Deus enī ostendet splē
dorem suum in te qui sub celo est. No
minabitur enim tibi nomen tuū a deo
in sempiternum: pax iusticie & honor
pietatis. Exurge hierusalē & sta in ex=
celso & circunspice ad orientem & vide
collectos filios tuos ab oriente sole vs
q̄ ad occidentē: in verbo sancti gau=
dentes dei memoria. Exierunt enim
abs te pedibus ducti ab inimicis: addu
cet autē illos dn̄s ad te portatos in ho=
norem sicut filios regni. Constituit enī
deus humiliare omnē montem excel
sum & rupes perennes & conualles
replere in equalitate terre: vt ambulet
israel diligenter in honorē dei. Obum
brauerunt autem silue & omne lignū
suauitatis israel mandato dei. Adducet
enim deus israel cum iocunditate in lu
mine maiestatis sue & cum misericor=
dia & iusticia que ex ipso est.
Incipit exēplum epistole eiusdē quā mi
sit hieremias ad abductos captiuos in
babyloniā a rege babyloniorum: vt annū
ciaret illis s̄m qd̄ p̄ceptū ē illi a deo. 6.
Propter peccata que peccastis ante
deum abducemini babyloniam ca
ptiui a nabuchodonosor rege baby=
loniorū. Ingressi itaq̄ in babylonem
eritis ibi annis plurimis & tēporibus
longis vsq̄ ad generationes septem:
post hoc autem educam vos inde cum
pace. Nunc autem videbitis in babylo
nia deos aureos & argēteos & lapideos
& ligneos in humeris portari ostentā=
tes metum gentibus. Videte ergo ne
& vos similes efficiamini factis alienis
& metuatis: & metus vos capiat in ip=
sis. Visa itaq̄ turba de retro & ab an=
te: adorantes dicite in cordibus vestris.
Te oportet adorari domine. Angelus
autem meus vobiscum est. Ipse autem
exquiram animas vestras. Nam ligna
ipsorum polita a fabro: ipsa etiam in=
aurata & inargentata falsa sunt ∞∞∞
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

adducit āt illos de⁹ ad te subla
εἰσάγει δὲ αὐτοὺς ὁ θεὸς πρός σε αἰρομέ=
tos cū glīa sicut filios regni. cōsti=
νους μετὰ δόξης ὡς υἱοὺς βασιλείας. συνέ
tuit em̄ de⁹ humiliari oēm mōtē
ταξεν γὰρ ὁ θεὸς ταπεινοῦσθαι πᾶν ὄρος
excelsum τ littora pennia τ cōualles
ὑψηλὸν καὶ θινὰς ἀεννάους καὶ φάραγγας
repleri in coeq̄tionē terre: vt
πληροῦσθαι εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς, ἵνα
ambulet israel secure dei glo
βαδίσῃ ἰσραὴλ ἀσφαλῶς τῇ τοῦ θεοῦ δό=
ria: exultauerūt āt τ sylue τ oē
ξῃ, ἐσκίρτησαν δὲ καὶ οἱ δρυμοὶ καὶ πᾶν
lignū suauitatis israel mādato
ξύλον εὐωδίας τῷ ἰσραὴλ προσάγματι τοῦ
dei: adducet̄ em̄ ppl's israel cū leti
θεοῦ, ἡγήσεται γὰρ ὁ λαὸς ἰσραὴλ μετ' εὐ=
tia lumine glīe ei⁹ cū
φροσύνης τῷ φωτὶ τῆς δόξης αὐτοῦ σὺν
misericordia τ iusticia q̄ ab ipo
ἐλεημοσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τῇ παρ' αὐτοῦ.

EPISTOLA.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Exēplū epistole quā misit
Ἀντίγραφον ἐπισολῆς ἧς ἀπέσειλεν
hieremias ad adducēdos in ba
ἱερεμίας πρὸς τοὺς ἀχθησομένους εἰς βα
bylonē a rege babylonio
βυλῶνα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλω=
rū. vt annūciaret illis sicut preceptū ē
νίων. ἀναγγεῖλαι αὐτοῖς καθότι ἐπετάγη
illi a deo. p̄pt̄ peccata que
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. διὰ τὰς ἁμαρτίας ἃς
peccastis corā deo: adducemini
ἡμαρτήκατε ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ἀχθήσεσθε
in babyloniā captiui a nabu=
εἰς βαβυλῶνα αἰχμάλωτοι ὑπὸ ναβου=
chodonosor rege babyloniorum.
χοδονόσορ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνί
ingressi igit̄ in babylonē: eritis
ων. εἰσελθόντες οὖν εἰς βαβυλῶνα, ἔσεσθε
illic ānis plurib⁹ τ tp̄s longū vsq̄ ad
ἐκεῖ ἔτη πλείονα καὶ χρόνον μακρὸν ἕως
gn̄atiōes septē: post āt hoc educā vos in
γενεῶν ἑπτά, μετὰ δὲ τοῦτο ἐξάξω ὑμᾶς ἐ=
de cū pace. nūc āt videbitis in ba=
κεῖθεν μετ' εἰρήνης. νυνὶ δὲ ὄψεσθε ἐν βα=
bylone deos argēteos τ aureos τ li
βυλῶνι θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς καὶ ξυ
gneos in humeris sublatos ostēdētes me
λίνους ἐπ' ὤμοις αἰρομένους δεικνύοντας φό
tū gētib⁹. timete igit̄ ne τ
βον τοῖς ἔθνεσιν. εὐλαβήθητε οὖν μὴ καὶ
vos assimilati alienigenis asti
ὑμεῖς ἀφομοιωθέντες τοῖς ἀλλοφύλοις ἀφ
milemini: τ timor vos capiat in ipis
ομοιωθῆτε, καὶ φόβος ὑμᾶς λάβῃ ἐπ' αὐτοῖς
vidētes turbā ante τ post eos
ἰδόντας ὄχλον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν αὐτῶν
adorātes ea. dicite iā in mēte
προσκυνοῦντας αὐτά. εἴπατε δὴ τῇ διανοίᾳ
te oportet adorare dn̄e. nā ange=
σὲ δεῖ προσκυνεῖν δέσποτα. ὁ γὰρ ἄγγε=
lus me⁹ vobiscū est: ipe q̄s exq̄rens
λός μου μεθ' ὑμῶν ἐσιν, αὐτός τε ἐκζητῶν
aias vr̄as: lingua em̄ eorum est
τὰς ψυχὰς ὑμῶν, γλῶσσα γὰρ αὐτῶν ἐσιν
polita a fabro ipa q̄s de=
κατεξυσμένη ὑπὸ τέκτονος αὐτά τε πε=
aurata τ deargētata: falsa āt sunt
ρίχρυσα καὶ περιάργυρα, ψευδῆ δέ ἐσιν

⁊ nō possunt loqui: ⁊ sicut virgi
καὶ οὐ δύνανται λαλεῖν, καὶ ὥσπερ παρθέ
ni amāti ornatū accipiētes auꝝ fa=
νω φιλοκόσμῳ λαμβάνοντες χρυσίον κα
bricāt coronas sup capita
τασκευάζουσιν στεφάνους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
deoꝝ suoꝝ: est āt ⁊ q̄n subtrahē
τῶν θεῶν αὐτῶν, ἔστι δὲ καὶ ὅτε ὑφαιρούμε
tes sacerdotes a diis suis aurū
νοι οἱ ἱερεῖς ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν χρυσί=
⁊ argentū in se ipos expen=
ον καὶ ἀργύριον εἰς ἑαυτοὺς καταναλώσου
dēt. dabūt āt ex eis ⁊ his q̄ sub
σι. δώσουσι δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ ταῖς ἐπὶ
tecto meretricib⁹: ornāt q̄ꝫ eos
τοῦ τέγους πόρναις, κοσμοῦσί τε αὐτοὺς
q̄si hoīes vestimētis deos argē=
ὡς ἀνθρώπους τοῖς ἐνδύμασι θεοὺς ἀργυ=
teos ⁊ aureos ⁊ ligneos: hi āt nō
ροῦς καὶ χρυσοῦς καὶ ξυλίνους, οὗτοι δὲ οὐ
liberant a rubigie ⁊ tineis cir
διασώζονται ἀπὸ ἰοῦ καὶ βρωμάτων πε=
cūamictis illis vestimēto purpu
ριβεβλημένων αὐτῶν ἱματισμὸν πορφυ=
reo. extergētes faciē ipoꝝ
ροῦν. ἐκμάσσοντες τὸ πρόσωπον αὐτῶν
ppt̄ q̄ ex domo puluerē q̄ est pluri
διὰ τὸν ἐκ τῆς οἰκίας κονιορτὸν ὅς ἐστι πλεῖ
m⁹ sup eos: ⁊ sceptrū habet vt ho
ων ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ σκῆπτρον ἔχει ὡσεὶ ἄν
mo iudex regiōis: q̄ in se pec
θρωπος κριτὴς χώρας, ὃς τὸν εἰς αὐτὸν ἁ=
cantē nō īterfecit. habet āt gladiō=
μαρτάνοντα οὐκ ἀνελεῖ· ἔχει δὲ ἐγχειρί=
lū in dextera ⁊ securim: se āt de bel
διον ἐν δεξιᾷ καὶ πέλεκυν, ἑαυτὸν δὲ ἐκ πο
lo ⁊ latronib⁹ nō liberabit: vnde no=
λέμου καὶ λῃστῶν οὐκ ἐξελεῖται, ὅθεν γνώρι
ti sunt nō exītes dei: ne igit̄ timueritis
μοί εἰσιν οὐκ ὄντες θεοί, μὴ οὖν φοβηθῆτε
eos. sicut enī vas hoīs cōfra=
αὐτούς. ὥσπερ γὰρ σκεῦος ἀνθρώπου συντρι
ctū inutile fit: tales sunt
βὲν ἀχρεῖον γίνεται, τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν
dii eoꝝ: cōstitutis illis in
οἱ θεοὶ αὐτῶν, καθιδρυμένων αὐτῶν ἐν τοῖς
domib⁹: oculi eoꝝ pleni sunt pu
οἴκοις, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πλήρεις εἰσὶ κο
lueris a pedib⁹ introeun
νιορτοῦ ἀπὸ τῶν ποδῶν τῶν εἰσπορευομέ
tiū. ⁊ sicut alicui q̄ offendit regē:
νων. καὶ ὥσπερ τινὶ ἠδικηκότι βασιλέα,
circūsepta sunt atria: sicut ad
περιπεφραγμέναι εἰσὶν αἱ αὐλαί, ὡς ἐπὶ
mortē adducto: domos eoꝝ
θανάτῳ ἀπηγμένῳ, τοὺς οἴκους αὐτῶν ὀ=
muniūt sacerdotes ianuis q̄ꝫ ⁊ clau=
χυροῦσιν οἱ ἱερεῖς θυρώμασί τε καὶ κλεί
stris ⁊ seris: vt a latrōib⁹ nō spo
θροις καὶ μοχλοῖς, ὅπως ὑπὸ λῃστῶν μὴ συ
lient: lucernas accēdūt ⁊ plures q̄m
λῶσι, λύχνους καίουσι καὶ πλείους ἢ
sibi ipis q̄rū nullā possunt videre est q̄dē
ἑαυτοῖς ὧν οὐδένα δύνανται ἰδεῖν, ἔστι μὲν
sicut trabs ex domo: at cor=
ὥσπερ δοκὸς τῶν ἐκ τῆς οἰκίας, τὰς δὲ καρ
da eoꝝ dicūt elingi q̄ de
δίας αὐτῶν φασὶν ἐκλείχεσθαι τῶν ἀπὸ
terra serpentib⁹ comedentib⁹ eos q̄ꝫ ⁊
γῆς ἑρπετῶν κατεσθιόντων αὐτούς τε καὶ
vestimētū eoꝝ nō sentiūt: nigri
τὸν ἱματισμὸν αὐτῶν οὐκ αἰσθάνονται, μεμε

et non possunt loqui. Et sicut virgini amanti ornamēta: ita accepto auro fabricata sunt. Coronas certe aureas habent super capita sua dii illorum: vnde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum & argentum: & erogant illud in semetipsis. Dant autem & ex ipso prostitutis: & meretrices ornant: & iterum cum receperint illud a meretricibus: ornant deos suos. Hi autem non liberantur ab erugine & tinea. Opertis autem illis veste purpurea extergent faciem ipsorū propter puluerem domus qui est plurimus inter eos. Sceptrum autem habet vt homo sicut iudex regionis: qui in se peccantem non interficit. Habet etiam in manu gladium & securim: se autem de bello & a latronibus non liberat. Vnde vobis notum sit quia non sunt dii. Non ergo reuereamini eos. Sicut enim vas hominis confractum inutile efficitur: tales sunt & dii illorum. Constitutis illis in domo: oculi eorum pleni sunt puluere a pedibus introeuntium: & sicut alicui qui regem offendit circū septe sunt ianue: aut sicut ad sepulchrū adductum mortuum: ita tutant sacerdotes ostia clausuris & seris ne a latronibus expolientur. Lucernas accendunt illis & quidem multas ex quibus nullā videre possunt. Sunt autē sicut trabes in domo. Corda vero eorū dicunt elingere serpentes qui de terra sunt: dum comedunt eos & vestimentum ipsorū et non sentiunt. Nigre fiunt facies eorum a fumo qui in domo fit. Supra corpus eorum & supra caput eorū volant noctue & hirundines & aues etiam similiter & catte. Vnde sciatis quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos. Aurū etiam quod habēt ad specimen: nisi aliquis exterserit eruginem: non fulgebunt. Neq; enim dum cōflarentur sentiebant. Ex omni precio empta sunt in quibus spiritus nō est in ipsis. Sine pedibus in humeris portantur: ostentantes ignobilitatē suam hominibus. Confundantur etiam qui colunt ea. Propterea si ceciderint in terram: a semetipsis non consurgunt: neq; si quis eum statuerit rectum per semetipsum stabit: sed sicut mortuis humeri illis apponentur. Hostias illorū vendunt sacerdotes ipsorum & abutuntur: similiter & mulieres eorum decerpētes neq; infirmo neq; mendicanti aliquid impartiunt: de sacrificiis eorum fete & menstruate contingunt. Scientes itaq; ex his quia non sunt dii: ne timeatis eos. Vnde enī vocantur dii: qa mulieres apponūt diis argēteis & aureis & ligneis & in domib⁹ eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas & capita & barbam rasam: quorum capita nuda sunt. Rugiunt autem clamantes contra deos suos sicut in cena mortui. Vestimenta eorū auferunt sacerdotes: & vestiunt vxores suas & filios suos. Neq; si quid mali patiuntur ab aliquo: neq; si quid boni poterunt

facti sunt in facie eoꝝ a fu=
λάνωνται τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καπ
mo q̄ ex domo sup corp⁹ eoꝝ
νοῦ τοῦ ἐκ τῆς οἰκίας. ἐπὶ τὸ σῶμα αὐτῶν
⁊ sup caput volāt noctue
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐφίπτανται νυκτερίδες
hirūdines ⁊ aues: similiter āt ⁊
χελιδόνες καὶ τὰ ὄρνεα, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ
catti. vnde cognoscetis q̄z nō sunt dii: ne
αἴλουροι. ὅθεν γνώσεσθε ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, μὴ
igit̄ timueritis eos. nā auꝝ q̄d cir
οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. τὸ γὰρ χρυσίον ὃ πε
cūiacet ad pulchritudinē: nisi q̄s exterserit
ρίκειται εἰς κάλλος, ἐὰν μή τις ἐκμάξῃ τὸν
eruginē nō fulgebūt: neq; enī q̄n cōflabant̄
ἰὸν οὐ μὴ στίλψωσιν, οὐδὲ γὰρ ὅτε ἐχωνεύον
sentiebāt: ex oī p̄cio empta
το ᾐσθάνοντο, ἐκ πάσης τιμῆς ἠγορασμένα
sunt in q̄b⁹ nō est spūs: sine pedib⁹
εἰσὶν ἐν οἷς οὐκ ἔστι πνεῦμα, ἄνευ ποδῶν
in humeris portant̄ ostēdentes eo=
ἐπ᾽ ὤμοις φέρονται ἐνδεικνύμενοι τὴν ἑαυ
rū ignominiā hoīb⁹: cōfundunt̄
τῶν ἀτιμίαν τοῖς ἀνθρώποις, αἰσχύνονται
āt ⁊ colētes ea: ppt̄ q̄d ne
δὲ καὶ οἱ θεραπεύοντες αὐτά, διὰ τὸ μή
forte sup terrā cadat p̄se surge=
ποτε ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστα
re neq; si q̄s eū rectū statuerit: p
σθαι μήτε ἐάν τις αὐτὸν ὀρθὸν στήσῃ, δι᾽
se ipm mouebit̄: neq; si īclinat⁹ fuerit nō
ἑαυτοῦ κινηθήσεται, μήτε ἐὰν κλιθῇ οὐ=
diriget̄. sed sicut mortuis do=
μὴ ὀρθωθῇ. ἀλλ᾽ ὥσπερ νεκροῖς τὰ δῶ=
na ipis apponūt: at ho=
ρα αὐτοῖς παρατιθέασι. τὰς δὲ θυσί=
stias illoꝝ vēdentes sacerdotes eis abu
ας αὐτῶν ἀποδόμενοι οἱ ἱερεῖς αὐτῶν κα
tunt̄. similiter āt ⁊ mulieres
ταχρῶνται. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες
ab eis cōdientes: nihil mēdico neq;
ἀπ᾽ αὐτῶν ταριχεύουσαι, οὐδὲν πτωχῷ οὐδὲ
impotēti distribuūt: sacrificia eoꝝ
ἀδυνάτῳ μεταδιδόασι, τῶν θυσιῶν αὐτῶν
mēstruata ⁊ fimone tāgunt. cognoscite
ἀποκαθημένη καὶ λεχὼ ἅπτονται. γνῶτε
igit̄ ex his q̄z nō sunt dii ne timue
οὖν ἀπὸ τούτων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ μὴ φοβη
ritis eos: vnde enī vocarētur dii q̄z
θῆτε αὐτούς, πόθεν γὰρ κληθείησαν θεοὶ ὅτι
mulieres apponūt diis argēteis ⁊
γυναῖκες παρατιθέασι θεοῖς ἀργυροῖς καὶ
aureis ⁊ ligneis: in domib⁹ eoꝝ
χρυσοῖς καὶ ξυλίνοις, ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν
sacerdotes sedēt hn̄tes tunicas
οἱ ἱερεῖς καθίζουσιν ἔχοντες τοὺς χιτῶνας
scissas ⁊ capita ⁊ bar
διερρωγότας καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς πώ
bas rasas quoꝝ capita discooper
γωνας ἐξυρημένους ὧν αἱ κεφαλαὶ ἀκάλυ=
ta sunt. rugiebāt clamātes incōspectu
πτοί εἰσιν. ὠρύονται δὲ βοῶντες ἐναντίον
deoꝝ suoꝝ sicut q̄dā in cena
τῶν θεῶν αὐτῶν ὥσπερ τινὲς ἐν περιδείπνῳ
mortui: a vestimēto eoꝝ auferē
νεκροῦ, ἀπὸ τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν ἀφελό=
tes sacerdotes: induūt vxores su=
μενοι οἱ ἱερεῖς, ἐνδύουσι τὰς γυναῖκας αὐ=
as ⁊ filios. neq; si malū passi fue
τῶν καὶ τὰ παιδία. οὔτε ἐὰν κακὸν πάθω
rint ab aliq̄ neq; si bonū: poterūt
σιν ὑπό τινος οὔτε ἐὰν ἀγαθόν, δυνήσονται

retribuere: neqꝫ cōstituere regem
ἀνταποδοῦναι, οὔτε καταστῆσαι βασιλέα
possunt: neqꝫ auferre. similiť ne=
δύνανται, οὔτε ἀφελεῖσθαι. ὡσαύτως οὔ=
qꝫ diuitias neqꝫ es possunt
τε πλοῦτον οὔτε χαλκὸν οὐ μὴ δύνωνται
dare. si q̄s illis votū vouens non
διδόναι. ἐάν τις αὐτοῖς εὐχὴν εὐξάμενος μὴ
reddiderit non requirent. de morte
ἀποδῷ οὐ μὴ ἐπιζητήσωσιν. ἐκ θανάτου
hoīem non liberabūt. neqꝫ minorē
ἄνθρωπον οὐ μὴ ῥύσωνται. οὔτε ἥττονα
a forti eripient. hoīem ce=
ἀπὸ ἰσχυροῦ οὐ μὴ ἐξέλωνται. ἄνθρωπον τυ
cum ad visionē non restituent: in neces
φλὸν εἰς ὅρασιν οὐ μὴ περιστήσωσιν, ἐν ἀνάγ
sitate hoīem exñtē non liberabūt: vidue
κῃ ἄνθρωπον ὄντα οὐ μὴ ἐξέλωνται, χήραν
non miserebunť neqꝫ orphano benefacient
οὐ μὴ ἐλεήσωσιν οὔτε ὀρφανὸν εὐποιήσωσι
q̄ a mōte lapidibꝰ assimilati sunt
τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄρους λίθοις ὡμοιωμένοι εἰσὶν
lignea ⁊ aurea ⁊ ar
τὰ ξύλινα καὶ τὰ περίχρυσα καὶ τὰ περι
gētea. at colentes ea confun=
άργυρα. οἱ δὲ θεραπεύοντες αὐτὰ καταισχυν
dentur. quō ergo existimādū ē aut vocādū e=
θήσονται. πῶς οὖν νομιστέον ἢ κλητέον αὐ=
os esse deos? adhucāt ⁊ ipis
τοὺς ὑπάρχειν θεούς; ἔτι δὲ καὶ αὐτῶν
chaldeis inhonorātibꝰ ea. q̄ cum
τῶν χαλδαίων ἀτιμαζόντων αὐτά. οἳ ὅταν
viderit mutū nō potentē loqui: offe=
ἴδωσιν ἐνεὸν μὴ δυνάμενον λαλῆσαι, προσ=
rentes belum petūt loqui q̄si
ενεγκάμενοι τὸν βῆλον ἀξιοῦσι φωνῆσαι ὡς
potente exñte illo esse. ⁊ nō possūt
δυνατοῦ ὄντος αὐτοῦ ἔσεσθαι. καὶ οὐ δύναν
ipsi ītelligētes relinquere ea: sen
ται αὐτοὶ νοήσαντες καταλιπεῖν αὐτά, αἴ
sum .n. nō habent. at mulieres cir
σθησιν γὰρ οὐκ ἔχουσιν. αἱ δὲ γυναῖκες πε
cundate funibꝰ: in viis sedent
ριθέμεναι σχοινία, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐγκάθηνται
succendētes furfures. cū aūt aliq̄ eaꝝ
θυμιῶσαι τὰ πίτυρα. ὅταν δέ τις αὐτῶν
attracta ab aliquo ptrāseūti=
ἐφελκυσθεῖσα ὑπό τινος τῶν παραπορευ
um dormierit q̄ pxime exprobrat: ꝙ
ομένων κοιμηθῇ τὴν πλησίον ὀνειδίζει, ὅτι
nō digna ē hita sic̄ ⁊ ipa: neqꝫ funis
οὐκ ἠξίωται ὥσπερ καὶ αὐτή, οὐδὲ τὸ σχοινί
ipiꝰ diruptꝰ ē. oīa q̄ fiūt in il=
ον αὐτῆς διερράγη. πάντα τὰ γινόμενα ἐν αὐ
lis sunt mēdacia: quō igiť existimādū ē aut
τοῖς ἐστιν ψευδῆ. πῶς οὖν νομιστέον ἢ
vocandū deos illos esse?
κλητέον ὥστε θεοὺς αὐτοὺς ὑπάρχειν;
a fabris ⁊ aurificibus fabri
ὑπὸ τεκτόνων καὶ χρυσοχόων κατα=
cata sunt: nihil aliud erunt
σκευασμένα εἰσίν, οὐδὲν ἄλλο μὴ γένωνται
ꝙ volent artifices ipa esse. ip
ἢ βούλονται οἱ τεχνῖται αὐτὰ γενέσθαι. αὐ
si qꝫ fabricantes ea non e=
τοί τε οἱ κατασκευάζοντες αὐτὰ οὐ μὴ γέ
runt multi tpis: quō iā debent
νωνται πολυχρόνιοι, πῶς γε δὴ μέλλει

retribuere:neqꝫ regem cōstituere pos-
sunt neqꝫ auferre. Similiter neqꝫ dare
diuitias possunt neqꝫ malum retribue
re.Si quis illis votū vouerit & non red
diderit:neqꝫ hoc requirunt.Hominem
a morte non liberant:neqꝫ infirmum a
potentiori eripiunt.Hominem cecum
ad visum non restituunt:de necessitate
hominem non liberabunt. Vidue non
miserebuntur neqꝫ orphanis benefa-
cient.Lapidibus de monte similes sunt
dii illorum lignei & lapidei & aurei &
argentei. Qui autem colunt ea cōfun-
dentur. Quomodo ergo estimandum
est aut dicēdum illos esse deos? Adhuc
enim ipsis chaldeis nō honorantibus
ea:qui cum audierint mutū non posse
loqui: offerunt illud ad bel: postulātes
ab eo loqui quasi possint sentire qui
non habent motum. Et ipsi cum intel
lexerint:relinquēt ea.Sensum enim nō
habent ipsi dii illorum. Mulieres autē
circundate funibus in viis sedent suc-
cendentes ossa oliuarum. Cum autem
aliqua ex ipsis abstracta ab aliquo tran
seunte dormierit cum eo:proxime sue
exprobrat ꝙ ea non sit digna habita si
cut ipsa neqꝫ funis eius diruptus sit.
Omnia autem que illis fiunt falsa sunt.
Quomodo estimandum aut dicendū
est illos esse deos? A fabris autem & au
rificibus facta sunt. Nihil aliud erunt ni
si id quod volunt esse sacerdotes. Auri
fices etiam ipsi qui ea faciunt non sunt
multi tēporis. Nunquid ergo possunt
ea que fabricata sunt ab ipsis esse dii?
Reliquerunt aūt falsa & opprobrium
postea futuris. Nam cum superuenerit
illis prelium & mala:cogitant sacerdo
tes vbi se abscondant cum illis. Quo-
modo ergo sentiri debeant quoniā dii
sunt qui nec de bello se liberant: neqꝫ
de malis se eripiunt? Nam cū sint lignea
& inaurata & inargentata: scietur post
ea:quia falsa sunt ab vniuersis gentibꝰ
& regibus que manifesta sunt: quia nō
sunt dii sed opera manuum hominum
& nullum opus dei cum illis. Vnde er-
go notum est quia nō sunt dii: sed ope
ra manuū hominū & nullum dei opus
in ipsis est.Regem regioni non suscitāt
neqꝫ pluuiam hominibus dabunt. Iudi
cium quoqꝫ nō discernent:neqꝫ regio-
nes liberabunt ab iniuria: quia nihil
possunt sicut cornicule inter medium
celi & terre.Etenim cum inciderit ignis
in domum deorum ligneorū & argen-
teorum & aureorum:sacerdotes quidē
ipsorum fugient & liberabūtur: ipsi ve
ro sicut trabes in medio comburentur.
Regi autem & bello nō resistent. Quo
modo ergo estimandum est aut recipiē
dum:quia dii sunt? Non a furibus neqꝫ
a latronibus se liberabunt dii lignei &
lapidei & inaurati & inargentati: quibꝰ
iniqui fortiores sunt. Aurū & argentū
et vestimentum quo operti sunt aufe-
rent illis & abibūt: nec sibi auxilium fe
rent. Itaqꝫ melius est esse regem osten
tantem virtutem suam: aut vas in ꝏꝏ

ab ipis fabricata esse dii?
τὰ ὑπ' αὐτῶν κατασκευασθέντα εἶναι θεοί;
reliq̄runt .n. falsa ⁊ opprobria futu
κατέλιπον γὰρ ψευδῆ καὶ ὀνείδη τοῖς ἐπι
ris. q̄n .n. venerit sup ea bel
γινομένοις. ὅταν γὰρ ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὰ πό
lum ⁊ mala: cogitant ad seipsos
λεμος καὶ κακά, βουλεύονται πρὸς αὐτοὺς
sacerdotes vbi simul abscōdēť cū illis.
οἱ ἱερεῖς ποῦ συναποκρυβῶσι μετ' αὐτῶν.
quō ergo nō est sentire qꝛ nō sunt dii
πῶς οὖν οὐκ ἔστιν αἰσθέσθαι ὅτι οὐκ εἰσὶν θε
q̄ neqꝫ saluant semetipsos de bello:
οί. οἳ οὔτε σώζουσιν αὐτοὺς ἐκ πολέμου,
neqꝫ de malis: exñtia lignea ⁊
οὔτε ἐκ κακῶν, ὑπάρχοντα ξύλινα καὶ
aurea ⁊ argentea. cognosce=
περίχρυσα καὶ περιάργυρα. γνωσθήσε=
tur post hec qꝛ sunt mēdacia
ται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐστιν ψευδῆ τοῖς
gentibꝰ oībus: ⁊ regibus manifesta
ἔθνεσι πᾶσι, τοῖς τε βασιλεῦσι φανερὰ
erūt qꝛ nō sunt dii: sed opera manu
ἔσται ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, ἀλλὰ ἔργα χει=
um hoīum ⁊ nullū dei opus in
ρῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδὲν θεοῦ ἔργον ἐν
illis est. cui ergo cognoscēdū ē qꝛ
αὐτοῖς ἐστιν. τίνι οὖν γνωστέον ἐστιν ὅτι
nō sunt dii. regem .n. regiōis nō
οὐκ εἰσὶν θεοί. βασιλέα γὰρ χώρας οὐ μὴ
suscitabunt neqꝫ pluuiā hoībus
ἀναστήσωσιν οὔτε ὑετὸν ἀνθρώποις οὐ μὴ
dabunt iudiciūqꝫ non iudicabūt eoꝝ
δώσωσιν κρίσιν τε οὐ μὴ κρίνωσιν αὐτῶν
neqꝫ liberabūt iniuriam īpotentes
οὔτε μὴ ῥύσωνται ἀδίκημα ἀδύνατοι
exñtes. sicut .n. cornicule ī medium
ὄντες. ὥσπερ γὰρ κορῶναι ἀναμέσον
celi ⁊ tre: ⁊ .n. cum
τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ γὰρ ὅταν
ceciderit ī domū deoꝝ ligneoꝝ aut aureo
πέσῃ εἰς οἰκίαν θεῶν ξυλίνων ἢ περι=
rum aut argenteoꝝ ignis: equidē
χρύσων ἢ περιαργύρων πῦρ, οἱ μὲν
sacdotes eoꝝ fugient ⁊ saluabun=
ἱερεῖς αὐτῶν φεύξονται καὶ διασωθήσον=
tur: ipsi āt sicut trabes medii cōbu=
ται, αὐτοὶ δὲ ὥσπερ δοκοὶ μέσοι κατα
rentur. regi āt ⁊ hostibꝰ
καυθήσονται. βασιλεῖ δὲ καὶ πολεμίοις
non resistent. quō igiť existimādū ē aut
οὐ μὴ ἀντιστῶσιν. πῶς οὖν νομιστέον ἢ
recipiēdū qꝛ sunt dii: neqꝫ a furi
δεκτέον ὅτι εἰσὶν θεοί, οὔτε ἀπὸ κλε
bus neqꝫ a latronibꝰ saluabūt dei
πτῶν οὔτε ἀπὸ λῃστῶν οὐ μὴ διασωθῶσι θεοὶ
lignei ⁊ deargētati ⁊ deaurati. q̄ꝝ
ξύλινοι καὶ περιάργυροι καὶ περίχρυσοι. ὧν οἱ
fortes auferentes aurū ⁊ argentū
ἰσχύοντες περιελόμενοι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον
⁊ vestimentū circūpositum eis:
καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν περικείμενον αὐτοῖς,
abibunt hñtes: neqꝫ sibi ipis
ἀπελεύσονται ἔχοντες, οὔτε ἑαυτοῖς οὐ μὴ
auxiliabunť: ita vt meliꝰ sit regem oñ=
βοηθήσωσιν, ὥστε κρεῖσσον εἶναι βασιλέα ἐπι
dere suam fortitudiēꝫ aut vas in
δεικνύμενον τὴν ἑαυτοῦ ἀνδρίαν ἢ σκεῦος ἐν

dom⁹ vtile in q̄ vtetur possidens
οἰκία χρήσιμον ἐφ᾽ ᾧ χρήσεται ὁ κεκτημένος
φ̄ falsi dij: aut ꝛ porta in domo q̄ seruat
ἢ ψευδεῖς θεοί, ἢ καὶ θύρα ἐν οἰκίᾳ διασώζου=
q̄ in ea exñtia φ̄ falsi dij: ꝛ
σα τὰ ἐν αὐτῇ ὄντα ἢ οἱ ψευδεῖς θεοί, καὶ
lignea colūna in regijs. φ̄ falsi
ξύλινος στύλος ἐν βασιλείοις. ἢ οἱ ψευδεῖς
dei. sol q̄dē .n. ꝛ luna ꝛ stelle exñ
θεοί. ἥλιος μὲν γὰρ καὶ σελήνη καὶ ἄστρα ὄν
tes spendide ꝛ misse ad vtilitates
τα λαμπρὰ καὶ ἀποστελλόμενα ἐπὶ χρείας
obediētes sūt. similiter ꝛ fulgur cum
ἐυήκοά εἰσιν. ὡσαύτως καὶ ἀστραπὴ ὅταν
apparuerit ꝑspicuū est. at ip̄e sp̄us
ἐπιφανῇ εὔοπτός ἐστι. τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα
in oī regione spirat. ꝛ nubib⁹ cum
ἐν πάσῃ χώρᾳ πνεῖ. καὶ νεφέλαις ὅταν
īpatū fuerit a deo ābulare in totū
ἐπιταγῇ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πορεύεσθαι ἐφ᾽ ὅλην
orbem ꝑficiunt qḋ īpatū ē.
τὴν οἰκουμένην συντελοῦσι τὸ ταχθέν. τὸ
at ignis emissus desup̄ desolare mōtes
δὲ πῦρ ἐξαποσταλὲν ἄνωθεν ἐξερημῶσαι ὄρη
ꝛ siluas. facit qḋ p̄ceptū est. hec
καὶ δρυμούς. ποιεῖ τὸ συνταχθέν. ταῦ=
aūt neq̧ sp̄ebus neq̧ virtuti
τα δὲ οὐδὲ ταῖς ἰδέαις οὐδὲ ταῖς δυνά=
bus suis assimilata sunt. vnde neq̧
μεσιν αὐτῶν ἀφωμοιωμένα εἰσίν. ὅθεν οὔτε
existimādū neq̧ vocādū esse illos de
νομιστέον οὔτε κλητέον ὑπάρχειν αὐτοὺς θε
os. nō potētib⁹ exñtib⁹ ip̄is neq̧ iudiciū
ούς. οὐ δυνατῶν ὄντων αὐτῶν οὔτε κρίσιν
iudicare neq̧ bn̄facere hoībus. scientes
κρῖναι οὔτε εὖ ποιῆσαι ἀνθρώποις. γνόντες
igit̄ q̄ nō sunt dij. ne timueritis eos:
οὖν ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί. μὴ φοβηθῆτε αὐτούς,
neq̧ .n. regibus maledicent
οὔτε γὰρ βασιλεῦσιν οὐ μὴ καταράσωνται

domo vtile in quo gloriatur q possidet illud: vel ostium in domo qḋ custodit q̄ in pace sunt: q̄ falsi dii. Sol quidē & luna ac sydera cum sint splendida & emissa ad vtilitates obaudiunt: similiter & fulgur cum apparuerit perspicuū est. Idipsum autem & spiritus in omni regione spirat & nubes: quibus cum imperatum fuerit a deo perambulare in vniuersum orbem: perficiunt quod imperatum est eis. Ignis etiam missus de super vt consumat montes & siluas facit quod preceptum est ei. Hec autem neq̧ speciebus neq̧ virtutibus vni eorum similia sunt. Vnde neq̧ estimandū est: neq̧ dicendum illos esse deos: quādo non possunt neq̧ iudicium iudicare neq̧ facere hominibus. Scientes ita q̧ quia non sunt dii: ne ergo timueritis eos. Neq̧ enim regibus maledicent neq̧ benedicent. Signa enī in celo gentibus non ostendunt neq̧ vt sol lucebunt: neq̧ illuminabūt vt luna. Bestie meliores sunt illis q̄ possūt fugere sub tectū: ac prodesse sibi. Nullo itaq̧ modo nobis est manifestū quia sunt dii: ꝓpter qḋ ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nihil custodit: ita sunt dii illorū lignei & argentei & inaurati. Eodē modo & in horto spina alba: supra quam oīs auis sedet. Similiter & mortuo proiecto in tenebris similes sunt dii illorū lignei & inaurati & inargentati. A purpura quoq̧ & murice: q̄ supra illos teneāt: scietis itaq̧ quia nō sunt dii. Ipsi etiā postremo comedūtur: et erit opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simulachra: nam erit longe ab opprobriis.

Explicit liber Baruch.

neq̧ bn̄dicent. signa q̧ in gētib⁹
οὔτε μὴ εὐλογήσωσι. σημεῖά τε ἐν ἔθνεσιν
in celo nō oñdent neq̧ sicut sol
ἐν οὐρανῷ οὐ μὴ δείξωσιν οὔτε ὡς ὁ ἥλιος οὐ
lucebunt neq̧ illumiabūt q̄si luna.
λάμψωσιν οὔτε φωτιοῦσιν ὡς ἡ σελήνη. τὰ
bestie sunt meliores illis q̄ possunt effugi=
θηρία ἐστὶν κρείσσονα αὐτῶν ἃ δύναται ἐκφεύ
entes in ꝓtectiōes sibi ip̄is ꝓdesse. scd̄m
γοντα εἰς σκέπην ἑαυτὰ ὠφελῆσαι. κατ᾽ οὐ
nullū igit̄ modū est nobis manifestū: q̄ sūt
δένα οὖν τρόπον ἐστὶν ἡμῖν φανερόν, ὅτι εἰ
dij. ꝓpt̄ qḋ ne timeatis eos. sicut
σὶ θεοί. διὸ μὴ φοβηθῆτε αὐτούς. ὥσπερ
.n. in cucumerario terriculamētū nihil custo
γὰρ ἐν σικυηλάτῳ προβασκάνιον οὐδὲν φυ=
diens: sic dij eoꝝ sunt lignei:
λάσσον, οὕτως οἱ θεοὶ αὐτῶν εἰσὶ ξύλινοι,
ꝛ inaurati ꝛ inargentati eodē mo
καὶ περίχρυσοι καὶ περιάργυροι τὸν αὐτὸν τρό
do: ꝛ in horto spina sup̄ φ̄ oīs auis
πον, καὶ τῇ ἐν κήπῳ ῥάμνος ἐφ᾽ ἧς πᾶν ὄρνεον
sedet. similit̄ āt ꝛ mortuo ꝓiecto in
ἐπικάθηται. ὡσαύτως δὲ καὶ νεκρῷ ἐρριμμένῳ ἐν
tenebris assimilant̄ dij eoꝝ lignei ꝛ
σκότει ἀφομοιοῦνται οἱ θεοὶ αὐτῶν ξύλινοι καὶ
inaurati: ꝛ inargentati. a q̧
περίχρυσοι, καὶ περιάργυροι. ἀπό τε τῆς
purpura ꝛ splendore sup̄ illos
πορφύρας καὶ τῆς μαρμάρου τῆς ἐπ᾽ αὐτοῖς
putrefacto scietis q̄ nō sunt dij:
σηπομένης γνώσεσθε ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοί,
ip̄a q̧ ex postremo comedent̄ ꝛ erit oppro
αὐτά τε ἐξ ὑστέρου βρωθήσονται καὶ ἔσται ὄνει
briū in regiōe. melior ergo homo iu
δος ἐν τῇ χώρᾳ. κρείσσων οὖν ἄνθρωπος δί
stus non hn̄s idola: erit .n. longe
καιος οὐκ ἔχων εἴδωλα, ἔσται γὰρ μακρὰν
ab opprobrio.
ἀπὸ ὀνειδισμοῦ.

Incipit prologus in Ezechielem prophetam.

Ezechiel propheta cum ioachin rege iuda captiuus ductus est in babylonem: ibiq̧ his qui cum eo captiui fuerant prophetauit penitentibus q̧ ad hieremie vaticinium se vltro aduersariis tradidissent: & viderent adhuc vrbem hierosolymā stare quam ille casuram esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno & captiuitatis quinto: exorsus est ad captiuos loqui. Et eodem tempore licet posterior hic in chaldea hieremias in iudea prophetauerunt. Sermo eius nec satis disertus nec ad modum rusticus est: sed ex vtroq̧ medie tēperatus. Sacerdos & ipse fuit sicut hieremias. Principia voluminis & finem magnis habens obscuritatibus inuoluta. Sed & vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Vnde satis miror quid cause extiterit: vt si eosdem in vniuersis libris habemus interpretes: in aliis eadē: in aliis diuersa transtulerint. Legite igitur & hunc iuxta translationē nostram quoniā per cola scriptus & cōmata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autē amici mei: & hunc subsannauerint: dicite eis q̧ nemo eos compellat vt scribant. Sed vereor ne illud eis eueniat quod grece significātius dicitur vt vocentur fagolidori: quod est manducantes senecias.

Explicit prologus.

EZECHIEL.
EZEKIHΛ. Ca.1.
Et factū ē in tricesimo anno quarto
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει τετάρ
mense quinta mēsis: ⁊ ego erā in
τῳ μηνὶ πέμπτῃ μηνός, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν
medio captiuitatis sup fluui=
μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπὶ τοῦ ποτα
um chobar: ⁊ aperti sunt celi: ⁊ vidi visiones
μοῦ τοῦ χοβάρ, καὶ ἠνοίχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἴδον ὁράσεις
dei quinta mēsis. hic annus quint⁹ capti=
θεοῦ πέμπτῃ τοῦ μηνός. τοῦτο τὸ ἔτος τὸ πέμπτον τῆς αἰχμα
uitatis regis ioachī. ⁊ factū ē verbū dn̄i
λωσίας τοῦ βασιλέως ἰωακεὶμ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
ad ezechiel filiū buzi sacdotē i tra chaldeoꝝ sup
πρὸς ἐζεκιὴλ τὸν υἱὸν βουζὴ τὸν ἱερέα ἐν γῇ χαλδαίων ἐπὶ
flumen chobar. ⁊ facta ē sup me man⁹ dn̄i ⁊
τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ. καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου καὶ
vidi: ⁊ ecce spūs auferēs veniebat ab aqlone ⁊
ἴδον, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαῖρον ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ καὶ
nubes magna in eo ⁊ splendor i circuitu ei⁹ ⁊ ignis
νεφέλη μεγάλη ἐν αὐτῷ καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ καὶ πῦρ
fulgurans. ⁊ in medio eius q̄si visio electri
ἐξαστράπτον. καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὅρασις ἠλέκτρου
in medio ignis ⁊ splendor i eo: ⁊ in me
ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν μέ=
dio q̄si similitudo q̄ttuor aialiū. ⁊ hec visio eo=
σῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων. καὶ αὕτη ἡ ὅρασις αὐ=
rum: similitudo hoīs in eis. ⁊ quattuor fa=
τῶν, ὁμοίωμα ἀνθρώπου ἐπ' αὐτοῖς. καὶ τέσσαρα πρό=
cies vni: ⁊ q̄ttuor ale vni. ⁊
σωπα τῷ ἑνί, καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί. καὶ τὰ
crura eoꝝ recta: ⁊ pennati pedes eoꝝ: ⁊
σκέλη αὐτῶν ὀρθά, καὶ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν, καὶ
scintille q̄si fulgurans eramētū. ⁊ leues penne
σπινθῆρες ὡς ἐξαστράπτων χαλκός. καὶ ἐλαφραὶ αἱ πτέρυ
eoꝝ: ⁊ manus hoīs sub pen=
γες αὐτῶν, καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύ=
nis eoꝝ in q̄ttuor ptib⁹ eoꝝ: ⁊ facies
γων αὐτῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν, καὶ τὰ πρόσωπα
eoꝝ ⁊ penne eoꝝ quattuor ꝯiuncte alte
αὐτῶν καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἐχόμεναι ἑτέ
ra alteri. ⁊ ale eoꝝ. nō reuertebant
ρα τῆς ἑτέρας. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπεστρέφοντο
cū ambularēt ipa: vnūq̄dq̄ ante faciem
ἐν τῷ βαδίζειν αὐτά, ἕκαστον κατέναντι τοῦ προσώπου
suam gradiebant. ⁊ similitudo facieꝝ eoꝝ: fa=
αὐτῶν ἐπορεύοντο. καὶ ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν, πρό
cies hoīs ⁊ facies leonis a dextris quat=
σωπον ἀνθρώπου καὶ πρόσωπον λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέ
tuor: ⁊ facies vituli a sinistris quattuor:
σσαρσιν, καὶ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρ=
⁊ facies aqle quattuor. ⁊ ale
σιν, καὶ πρόσωπον ἀετοῦ τοῖς τέσσαρσιν. καὶ αἱ πτέρυγες
eoꝝ extente desup quattuor vnicuiq̄ due cō=
αὐτῶν ἐκτεταμέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν ἑκάστῳ δύο συ
iuncte ad inuicē. ⁊ due tegebant super
νεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας. καὶ δύο ἐπεκάλυπτον ἐπάνω
corpus eoꝝ: ⁊ vnūq̄dq̄ corā facie sua
τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἑκάτερον κατὰ πρόσωπον αὐ
gradiebat. q̄cūq̄ erat spūs ambulans ambula=
τοῦ ἐπορεύετο. οὗ ἂν ἦ τὸ πνεῦμα πορευόμενον ἐπορεύον
bāt ⁊ nō reuertebāt. ⁊ in medio aialiū visio q̄si car
το καὶ οὐκ ἐπέστρεφον. καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων ὅρασις ὡς ἀν=
bonū ignis ardentiū: q̄si aspect⁹ lampadaꝝ discurren
θράκων πυρὸς καιομένων, ὡς ὄψις λαμπάδων συστρεφο=
tium in medio aialiū ⁊ splēdor ignis: ⁊ de
μένων ἀναμέσον τῶν ζώων καὶ φέγγος τοῦ πυρός, καὶ ἐκ
igne egrediebatur q̄si fulgur. ⁊ aialia curre=
τοῦ πυρὸς ἐξεπορεύετο ὡς ἀστραπή. καὶ τὰ ζῶα ἔτρε
bāt ⁊ reuertebāt q̄si species fulguris.
χον καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ βεζέκ.

Incipit Ezechiel ppheta.
Capitulum. 1.
ET factū est in trice=
simo anno: in q̄r=
to in qnta mensis:
cū essem in medio capti
uorū iuxta fluuiū cho=
bar aperti sunt celi & vi
di visiones dei. In qnta
mensis ipse est annus
quintus transmigratio=
nis regis ioachim: factū
est verbū domini ad eze
chielem filium
buzi sacerdotē in terra
chaldeorū secus flumē
chobar. Et facta est sup
eū ibi manus dn̄i. Et vi
di: & ecce ventus turbi=
nis veniebat ab aqlone:
& nubes magna & ignis
inuoluens: et splendor
in circuitu eius: & de
medio eius quasi species
electri: id est de medio
ignis. Et ex medio ei⁹ si
militudo q̄ttuor anialiū:
& hic aspectus eorū. Si
militudo hominis in eis.
Et quattuor facies vni:
& quattuor penne vni.
Et pedes eorum
pedes recti: & planta
pedis eorū quasi planta
pedis vituli: & scintille
q̄si aspectus eris cāden=
tis. Et manus hominis
sub pennis eorum in
quattuor partibus: & fa
cies & pennas
per quattuor partes ha=
bebant: iunctecq̄ erant
penne eorū alterius ad
alterū. Non reuertebā
tur cū incederēt: sed vnū
qđq̄ ante faciē suā gra=
diebatur. Similitudo aūt
vultus eoꝝ: facies hoīs
& facies leonis a dextris
ipsorū q̄ttuor: facies aūt
bouis a sinistris ipsorum
quattuor: & facies aqle
ipsorū q̄ttuor: & facies
eorū: & pēne eorū exten
te desup. Due pēne sin=
gulorū iūgebātur: & due
tegebant corpora eorū.
Et vnūquodq̄ eorū co=
ram facie sua ambulabat.
Vbi erat impetus spūs:
illuc gradiebantur nec
reuertebātur cū ambula
rent. Et similitudo aīaliū
& aspectus eorū q̄si car=
bonū ignis ardentiū &
quasi aspectus lāpadarū.
Hec erat visio discurrēs
in medio aīaliū: splēdor
ignis & de igne fulgur
egrediēs. Et aīalia ibāt
& reuertebātur i similitudi
nē fulguris corruscantis.

Cap. j.
וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה
לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר
כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת
אֱלֹהִים׃ בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה
הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִין׃ הָיֹה
הָיָה דְבַר יְהוָה אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן
בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר
כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד יְהוָה׃ וָאֵרֶא
וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן
עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ
לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃ וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע
חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם
לָהֵנָּה׃ וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת
וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם׃ וְרַגְלֵיהֶם
רֶגֶל יְשָׁרָה וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף
רֶגֶל עֵגֶל וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל׃
וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם עַל
אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם
לְאַרְבַּעְתָּם׃ חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ
כַּנְפֵיהֶם לֹא יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּן אִישׁ
אֶל עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ׃ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם
פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין
לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל
לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן׃
וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְמָעְלָה
לְאִישׁ שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם
מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶנָה׃ וְאִישׁ אֶל
עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה
שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא
יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן׃ וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶן
כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים
הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנֹגַהּ
לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק׃
וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק׃

הָיָה רָבַע
גָּלָה
פָּתַח רָאָה
חָמֵשׁ
הָיָה רָאָה
בּוֹא צָפַן
גָּדַל לָקַח
סָבַב
דָּמָה רָבַע
חָיָה רָאָה
פָּנָה
נוּץ
אִישׁ
סָבַב יָלַךְ
אָרָה יָמַן
שָׂמַל
עָלָה
כָּסָה גּוּ
הָיָה
יָלַךְ
רָאָה
לָפַד
הָלַךְ
יָצָא
רָצָה

Pritiua.heb. Tex.heb.Ezechi.j. Trāsla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד רָאָה חָיָה
בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו׃ אָצַל רָבַע
מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין פָּנָה
תַּרְשִׁישׁ וּדְמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן עָשָׂה
וּמַרְאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָיָה
הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃ עַל אַרְבַּעַת
רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ יָלַךְ סָבַב
בְּלֶכְתָּן׃ וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה גָּב
לָהֶם וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב סָבַב
לְאַרְבַּעְתָּן׃ וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ
הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת נָשָׂא
מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים׃ עַל
אֲשֶׁר יִהְיֶה שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ
שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ הָיָה
לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים׃ נָשָׂא
בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ
וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ עָמַד
הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
בָּאוֹפַנִּים׃ וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה דָּמָה
רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָקַע יָרֵא
רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה׃ וְתַחַת הָרָקִיעַ נָטָה
כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ עָלָה
לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה וּלְאִישׁ אִישׁ
שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶם׃ כָּסָה גֵּו
וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם שָׁמַע
רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה רָבַב יָלַךְ
כְּקוֹל מַחֲנֶה בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה חָנָה רָפָה
כַנְפֵיהֶם׃ וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ הָיָה
אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה
כַנְפֵיהֶם׃ וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל עָלָה
רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת רָאָה סָפַר
כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה
אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה׃ וָאֵרֶא כְּעֵין
חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב סָבַב
מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה וּמִמַּרְאֵה
מָתְנָיו וּלְמַטָּה רָאִיתִי כְּמַרְאֵה

Cumq; aspicerem anima
lia: apparuit rota vna
sup terrā iuxta aīalia: ha
bens quattuor facies. Et
aspectus rotarū & opus
earum quasi visio
maris: et vna similitu-
do ipsarum quattuor:
et aspectus earum et ope
ra quasi sit
rota in medio rote. Per
quattuor
partes earū euntes ibāt
et non reuertebantur
cū ambularent. Statura
quoq; erat rotis & altitu
do et horribilis aspectus:
et totū corp⁹ oculis ple
nū in circuitu ipsarū q̄t-
tuor. Cumq; ambularēt
aīalia ambulabāt pariter
& rote iuxta ea. & cū ele
uarentur aīalia de terra
eleuabantur simul & ro
te. Quocunq; ibat spiri
tus:
illuc eunte spū & rote
pariter eleuabantur
sequētes eum. Spiritus
enim vite erat in rotis.
Cum euntibus ibāt: &
cum stantibus stabant:
& cum eleuatis a terra:
pariter eleuabantur &
rote sequentes ea: quia
spiritus vite erat
in rotis. Et similitudo
super capita animaliū
firmamenti q̄si aspectus
crystalli horribilis: & ex
tenti sup capita eorū de
sup. Sub firmamēto autē
penne eorum recte alte
rius ad alterum.
Vnūquodq; duab⁹ alis
velabat corpus suum: &
alterum similiter velaba-
tur.
Et audiebam sonum ala
rum quasi sonū aquarū
multarū: q̄si sonū subli
mis dei. Cum ambularēt
quasi son⁹ erat multitu-
dinis vt sonus castrorū.
Cūq; starēt dimittebātur
pēne eorꝝ. Nam cū fieret
vox sup firmamēto q̄d
erat sup caput eorū sta-
bant & submittebāt alas
suas. Et sup firmamentū
q̄d erat īminēs capiti eo
rum q̄si aspectus lapidis
sapphiri: si[mi]litudo thro-
ni & sup si[mi]litudinē throni
similitudo q̄si aspectus
hoīs desup. Et vidi q̄si
speciē electri velut aspe-
ctū ignis intrīsecus per
circuitum ei⁹: a lumbis
eius & desuper: & a
lūbis eius vsq; deorsum
vidi quasi speciem

⁊ vidi: ⁊ ecce rota vna sup tr̄a adherens ani-
καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος τῶν ζώ-
malib⁹ quattuor. ⁊ aspect⁹ rotaꝝ ⁊ factio
ων τοῖς τέσσαρσιν. καὶ τὸ εἶδος τῶν τροχῶν καὶ ποίημα
eaꝝ q̄si species tharsis. ⁊ similitudo in quattuor:
αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσείς. καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν,
⁊ opus eaꝝ erat sicut esset rota in rota in
καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἦν καθὼς ἂν εἴη τροχὸς ἐν τροχῷ. ἐπὶ
quattuor ptes eoꝝ ābulabant. nō reuertebant cū
τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο. οὐκ ἐπέστρεφον ἐν
ambularent ipa ⁊ dorsa eoꝝ ⁊ altitudo erat
τῷ πορεύεσθαι αὐτά. καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν καὶ ὕψος ἦν
eis. ⁊ vidi ea ⁊ dorsa eoꝝ plena ocu-
αὐτοῖς. καὶ ἴδον αὐτά. καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν πλήρεις ὀφ-
lis ī circuitu quattuor. ⁊ cū ambularēt
θαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν. καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ
aīalia ābulabāt rote coiuncte ipis: ⁊ cū eleua-
ζῶα ἐπορεύοντο οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξαί-
rent aīalia de tra eleuabāt rote. vbicūq; erat nu
ρειν τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς γῆς ἐξήροντο οἱ τροχοί. οὗ ἂν ἦν νε-
bes illic spūs ambulabat: ambulabant B
φέλη ἐκεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι, ἐπορεύοντο τὰ
aīalia ⁊ rote ⁊ eleuabāt cū illis: q2 spūs
ζῶα καὶ οἱ τροχοὶ καὶ ἐξήροντο σὺν αὐτοῖς. διότι πνεῦμα
vite in rotis: cū ābularent ipa ambula
ζωῆς ἐν τοῖς τροχοῖς, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ἐπορεύ-
bant. ⁊ cū starent ipsa stabant ⁊ cū
οντο. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἑστήκεισαν καὶ ἐν
eleuarent ipa a tra: eleuabant cū e-
τῷ ἐξαίρειν αὐτὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ἐξήροντο σὺν αὐ-
is q2 spūs vite erat in rotis: ⁊ similitudo
τοῖς ὅτι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν τοῖς τροχοῖς, καὶ ὁμοίωμα
sup caput aīaliū q̄si firmamētū q̄si visio cry-
ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν ζώων ὡσεὶ στερέωμα ὡς ὅρασις κρυ-
stalli extentum sup alas eoꝝ de-
στάλλου ἐκτεταμένον ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπά-
sup ⁊ sub firmamento ale eoꝝ
νωθεν καὶ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος αἱ πτέρυγες αὐτῶν
extense. volantes altera alteri vnicuiq;
ἐκτεταμέναι. πτερυσσόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ ἑκάστῳ
due tegentes corpora eoꝝ. ⁊ audiui
δύο ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν. καὶ ἤκουον
vocē alaꝝ ipoꝝ cū ābularent ipa
τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά
q̄si vocē aque multe: q̄si vocē oīpotētis cū ambu
ὡς φωνὴν ὕδατος πολλοῦ, ὡς φωνὴν ἱκανοῦ ἐν τῷ πορεύ-
larēt ipa. vox vbi q̄si vox castrorum.
εσθαι αὐτά. φωνὴ τοῦ λόγου ὡς φωνὴ παρεμβολῆς.
⁊ cū starēt ipa cessabant ale eo-
καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτῶν κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐ-
rum. ⁊ ecce vox de sup firmamento exīte
τῶν. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος
sup caput eoꝝ: cū starēt ipa remittebāt
ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν, ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἀνίεντο αἱ
ale eoꝝ. ⁊ super firmamēto exīs-
πτέρυγες αὐτῶν. καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὄν-
te sup caput eoꝝ q̄si visio lapidis sapphiri
τος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ὡς ὅρασις λίθου σαπφείρου
similitudo throni sup eum: ⁊ sup similitudinē
ὁμοίωμα θρόνου ἐπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμοιώματος
throni similitudo q̄si species hoīs desup:
τοῦ θρόνου ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώπου ἄνωθεν,
⁊ vidi q̄si aspectū electri q̄si aspectū ignis itrīs
καὶ ἴδον ὡς ὄψιν ἠλέκτρου ὡς ὅρασιν πυρὸς ἔσω-
sec⁹ eius ī circuitu: a visione lumbi ⁊ vsq; deor-
θεν αὐτοῦ κύκλῳ, ἀπὸ ὁράσεως ὀσφύος καὶ ἕως κά-
sum vidi q̄si visionē
τω ἴδον ὡς ὅρασιν.

καὶ

ignis ⁊ splendor eius ī circuitu: q̄si visio arcus:
πυρὸς καὶ τὸ φέγγος αὐτοῦ κύκλῳ, ὡς ὅρασις τόξου,
q̄n fuerit ī nube in die pluuie. sic statio
ὅταν ἦ ἐν τῇ νεφέλῃ ἐν ἡμέρᾳ ὑετοῦ. οὕτως ἡ στάσις τοῦ
splendoris ī circuitu hec visio similitudo glie
φέγγους κυκλόθεν αὕτη ἡ ὅρασις ὁμοίωμα τῆς δόξης
domini.
κυρίου. Ca. 2.
Et vidi ⁊ cado in faciem meā: ⁊ audi
Καὶ ἴδον καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἤκου
ui vocē loquētis ad me. ⁊ dixit ad me: fili
σα φωνὴν λαλοῦντος πρός με. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hois: sta sup pedes tuos ⁊ loquar ad
ἀνθρώπου, στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου καὶ λαλήσω πρὸς
te. ⁊ venit ad me spūs ⁊ assumpsit me ⁊ ele-
σέ. καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα καὶ ἀνέλαβέν με καὶ ἐξῆ
uauit me ⁊ statuit me sup pedes meos: ⁊ audiebā e-
ρέν με καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας μου, καὶ ἤκουον αὐ
um loquentem ad me. ⁊ dixit ad me: fili
τοῦ λαλοῦντος πρός με. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hominis: mittā ego te ad filios
ἀνθρώπου, ἐξαποστελῶ ἐγώ σε πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ
israel irritantes me. qui irrita-
ἰσραὴλ τοὺς παραπικραίνοντάς με. οἵτινες παρε
uerunt me ipsi ⁊ patres eoꝝ p̄uaricati sūt
πίκρανάν με αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἠθέτησαν
in me vsq; in hodiernū diem: ⁊ filij dura
ἐν ἐμοὶ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, καὶ υἱοὶ σκληρο-
facie ⁊ duro corde. ego mittā te ad e-
πρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι. ἐγὼ ἀποστελῶ σε πρὸς αὐ-
os: ⁊ dices ad eos: hec dicit dn̄s dn̄s:
τούς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος κύριος,
si forte audiant aut timeant: qr dom⁹ irritans
ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσιν, διότι οἶκος παραπι-
est. ⁊ cognoscent: qr pp̄heta es tu in me-
κραίνων ἐστίν. καὶ γνώσονται, ὅτι προφήτης εἶ σὺ ἐν μέ-
dio eoꝝ. ⁊ tu fili hoīs: ne timeas eos:
σῳ αὐτῶν. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ φοβηθῇς αὐτούς,
neq; formides a facie eoꝝ. qr insanient:
μηδὲ ἐκστῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. διότι παροιστρήσου-
⁊ cōgregabuntur ꝯ te ī circuitu: ⁊ in medio
σιν, καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ, καὶ ἐν μέσῳ
scorpionū tu hitas. verba eoꝝ ne time-
σκορπίων σὺ κατοικεῖς. τοὺς λόγους αὐτῶν μὴ φοβη-
as: ⁊ a facie eoꝝ ne formides: qr do
θῇς, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν μὴ ἐκστῇς, διότι οἶ-
mus irritans est. ⁊ loqueris
κος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ λαλήσεις τοὺς
verba mea ad eos: si forte audiant aut timeant
λόγους μου πρὸς αὐτούς, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶ-
ant: qr dom⁹ irritans est. ⁊ tu fili homi-
σιν, ὅτι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ-
nis: audi loquentē ad te: ne sis irri-
που, ἄκουε τοῦ λαλοῦντος πρὸς σέ, μὴ γίνου παραπι-
tans sicut dom⁹ irritans. aperi os
κραίνων καθὼς ὁ οἶκος ὁ παραπικραίνων. χάνε τὸ στόμα
tuū ⁊ comede q̄ ego do tibi. ⁊ vidi ⁊ ecce
σου καὶ φάγε ἃ ἐγὼ δίδωμί σοι. καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ
manus extensa ad me: ⁊ in ea capitulū libri:
χεὶρ ἐκτεταμένη πρός με, καὶ ἐν αὐτῇ κεφαλὶς βιβλί
expandit illud coram me. ⁊ in eo scri-
5 ου, ἀνείλησεν αὐτὴν ἐνώπιον ἐμοῦ. καὶ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
pta erāt: q̄ ante ⁊ q̄ retro. ⁊ scripta
μένα ἦν, τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὄπισθεν. καὶ ἐγέγρα-
erat in eo lamētatio ⁊ carmē ⁊ ve.
πτο εἰς αὐτὴν θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί. Ca. 3.
Et dixit ad me: fili hois: comede
Καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, κατάφαγε
q̄ócūq; īueneris: cōede capitulū hoc. ⁊ va-
ὅτι ἂν εὕρῃς, φάγε τὴν κεφαλίδα ταύτην. καὶ πορεύ-
de ⁊ loquere filijs israel.
θητι καὶ λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.

ignis splendentis in circuitu velut aspectū arcus cum fuerit in nube in die pluuie: hic erat aspectus splendoris per gyrum. 2.

Hec visio similitudinis glorie dn̄i. Et vidi & cecidi in faciem meam: & audiui vocem loquētis. Et dixit ad me. Fili hominis sta super pedes tuos: & loquar tecū. Et igressus est in me spūs: postq̄ locutus est mihi: & statuit me supra pedes meos. Et audiui loquentem ad me & dicentem. Fili hominis mitto ego te ad filios israel: ad gentes apostatrices que recesserunt a me. Patres eorū preuaricati sunt pactū meum vsq; ad diem hanc: & filii dura facie & indomabili corde sūt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dn̄s deus si forte vel ipsi audiant: & si forte quiescant: quoniam domus exasperans est: & scient qz pp̄heta fuerit in medio eorū. Tu ergo fili homīs ne timeas eos: neq; sermones eorum metuas: quoniam increduli & subuersores sunt tecum: & cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas: & vultus eorū ne formides qz domus exasperās est. Loqueris ergo verba mea ad eos si forte audiant & quiescant: quoniam irritatores sunt. Tu autem fili hominis audi quecunq; loquar ad te: & noli esse exasperans sicut dom⁹ exasperatrix est. Aperi os tuū & comede quecunq; ego do tibi. Et vidi & ecce manus missa ad me in qua erat inuolutus liber: & expandit illum coram me qui erat scriptus intus & foris: & scripte erant in eo lamentationes & carmē & ve. 3.

Et dixit ad me. Fili hominis quodcūq; inueneris comede. Comede volumē istud: & vadens loquere ad filios israel.

אש ונגה לו סביב׃ כמראה הקשת
אשר יהיה בענן ביום הגשם כן — היה
מראה הנגה סביב
הוא מראה דמות — Cap. ij.
כבוד יהוה ואראה ואפל על פני — כבד נפל
ואשמע קול מדבר׃ ויאמר אלי — פנה שמע
בן אדם עמד על רגליך ואדבר — דבר אמר
אתך׃ ותבא בי רוח כאשר דבר — בוא
אלי ותעמידני על רגלי ואשמע — עמד שמע
את מדבר אלי׃ ויאמר אלי בן אדם
שולח אני אותך אל בני ישראל — שלח את
אל גוים המורדים אשר מרדו בי — מרד
המה ואבותם פשעו בי עד עצם
היום הזה׃ והבנים קשי פנים — קשה פנה
וחזקי לב אני שולח אותך אליהם
ואמרת אליהם כה אמר אדני יהוה׃
והמה אם ישמעו ואם יחדלו כי — שמע חדל
בית מרי המה וידעו כי נביא היה — מרה נבא
בתוכם׃ ואתה בן אדם אל תירא — ירא
מהם ומדבריהם אל תירא כי
סרבים וסלונים אותך ואל עקרבים — סלן את
אתה יושב מדבריהם אל תירא — ישב
ומפניהם אל תחת כי בית מרי — פנה חתת
המה׃ ודברת את דברי אליהם אם
ישמעו ואם יחדלו כי בית מרי
המה׃ ואתה בן אדם שמע את אשר
אני מדבר אליך אל תהי מרי — דבר היה
כבית המרי פצה פיך ואכול את — כה
אשר אני נתן אליך׃ ואראה והנה — אכל ראה
יד שלוחה אלי והנה בו מגלת — שלח גלל
ספר׃ ויפרש אותה לפני והיא — פרש פנה
כתובה פנים ואחור וכתוב אליה — כתב פנה
קינים והגה והי׃ — אחר קון

Cap. iij.
ויאמר אלי בן אדם את — אמר
אשר תמצא אכול אכול את המגלה — מצא
הזאת ולך דבר אל בית ישראל׃ — ילך

וָאֶפְתַּח אֶת פִּי וַיַּאֲכִלֵנִי אֵת הַמְּגִלָּה
הַזֹּאת׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם בִּטְנְךָ
תַאֲכֵל וּמֵעֶיךָ תְמַלֵּא אֵת הַמְּגִלָּה
הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ וָאֹכְלָה
וַתְּהִי בְּפִי כִּדְבַשׁ לְמָתוֹק׃ וַיֹּאמֶר
אֵלַי בֶּן אָדָם לֶךְ בֹּא אֶל בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְדִבַּרְתָּ בִדְבָרַי אֲלֵיהֶם׃ כִּי
לֹא אֶל עַם עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי לָשׁוֹן
אַתָּה שָׁלוּחַ אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ לֹא
אֶל עַמִּים רַבִּים עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי
לָשׁוֹן אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם
אִם לֹא אֲלֵיהֶם שְׁלַחְתִּיךָ הֵמָּה
יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ׃ וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא
יֹאבוּ לִשְׁמֹעַ אֵלֶיךָ כִּי אֵינָם אֹבִים
לִשְׁמֹעַ אֵלָי כִּי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל
חִזְקֵי מֵצַח וּקְשֵׁי לֵב הֵמָּה׃ הִנֵּה נָתַתִּי
אֶת פָּנֶיךָ חֲזָקִים לְעֻמַּת פְּנֵיהֶם
וְאֶת מִצְחֲךָ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם׃
כְּשָׁמִיר חָזָק מִצֹּר נָתַתִּי מִצְחֶךָ
לֹא תִירָא אוֹתָם וְלֹא תֵחַת מִפְּנֵיהֶם
כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָי בֶּן
אָדָם אֶת כָּל דְּבָרַי אֲשֶׁר אֲדַבֵּר
אֵלֶיךָ קַח בִּלְבָבְךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע׃
וְלֵךְ בֹּא אֶל הַגּוֹלָה אֶל בְּנֵי עַמֶּךָ
וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם יִשְׁמְעוּ וְאִם
יֶחְדָּלוּ׃ וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי
קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה
מִמְּקוֹמוֹ׃ וְקוֹל כַּנְפֵי הַחַיּוֹת מַשִּׁיקוֹת
אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ וְקוֹל הָאוֹפַנִּים
לְעֻמָּתָם וְקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל׃ וְרוּחַ
נְשָׂאַתְנִי וַתִּקָּחֵנִי וָאֵלֵךְ מַר בַּחֲמַת
רוּחִי וְיַד יְהוָה עָלַי חָזָקָה׃ וָאָבוֹא
אֶל הַגּוֹלָה תֵּל אָבִיב הַיֹּשְׁבִים אֶל
נְהַר כְּבָר וָאֵשֵׁב הֵמָּה יוֹשְׁבִים שָׁם
וָאֵשֵׁב שָׁם שִׁבְעַת יָמִים מַשְׁמִים

פָּתַח כֶּה
אָכַל
מֵעֶה מָלֵא
הָיָה פֶּה
מָתַק יָלַךְ
בּוֹא
לָשׁוֹן
שָׁלַח
רָבַב
שָׁמַע
אָבָה
קָשָׁה
פָּנָה
שָׁמַר צוּר
נָתַן יָרֵא
אֵת חָתַת
מָרָה אָמַר
לָקַח
יָלַךְ גָּלָה
שָׁמַע
חָדַל נָשָׂא
גָּדַל בָּרַךְ
כָּבַד קוּם
חָיָה נָשַׁק
אִישׁ אָבַן
גָּדַל
לָקַח יָלַךְ
מָרַר יָחַם
בּוֹא גָּלָה
תָּלַל אָבַב
יָשַׁב
יוֹם שָׁמַם

Et aperui os meum: & cibauit me volumine ꝏ illo. Et dixit ad me. Fili hominis venter tuus ꝏ comedet: & viſcera tua complebũtur volumine iſto quod ego do tibi. Et comedi illud ꝏꝏꝏꝏ & factum eſt in ore meo ſicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis va de ad domum ꝏꝏꝏꝏ iſrael: & loqueris verba mea ad eos. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ Non eñi ad populũ ꝓfundi ſermonis & ignote lingue tu mitteris ad domum iſrael: neqꝫ ꝏꝏꝏ ad populos multos ꝓfundi ſermonis & ignote lingue quorũ non poſſis audire ſermones. Et ſi ad illos mittereris ipi ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ audirent te. Domus autem iſrael nolunt ꝏꝏꝏ audire te: quia nolunt ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ audire me. Oĩs quippe domus iſrael ꝏꝏꝏꝏ attrita fronte eſt & duro corde. Ecce dedi ꝏꝏ faciem tuam valentiorẽ faciebus eorum: ꝏꝏꝏꝏ & frontem tuam duriorem frontibus eorum ꝏ vt adamantẽ & vt silicẽ dedi faciem tuam. ꝏꝏ Ne timeas eos neqꝫ metuas a facie eorum: quia domus exaſperans eſt. Et dixit ad me. Fili hominis: oẽs ſermones meos quos ego loquor ad te: aſſume in corde tuo & auribus tuis audi & vade: ingredere ad trãſmigrationẽ ad filios populi tui: & loq̃ris ad eos: & dices eis. Hec ꝏ dicit dominus deus: ſi forte audiant & ꝏꝏꝏꝏ quieſcant. Et aſſumpſit me ſpiritꝰ: & audiui poſt me vocẽ cõmotiõis magne: bñdicta gloria dñi de loco ſuo: & vocẽ alarum aĩalium percutiẽtiũ alterã ad alterã: & vocẽ rotarũ ſequentiũ aĩalia: & vocẽ cõmotionis magne. Spũs quoqꝫ leuauit me & aſſumpſit me: & abii amarꝰ in ĩdignatiõe ſpũs mei. Manꝰ eñi dñi erat mecũ cõfortãs me. Et veni ad trãſmigrationẽ ad aceruũ nouarũ frugũ ad eos q habitabãt iuxta flumen chobar: & ſedi vbi illi ſedebãt & manſi ibi ſeptẽ diebus merẽs

τ aperuit os meũ: τ cibauit me capitulo
καὶ διήνοιξεν τὸ στόμα μου, καὶ ἐψώμισέν με τὴν κεφαλί
illo. τ ait ad me: fili hoĩs: os
δα ταύτην. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, τὸ στόμα
tuũ comedet: τ venter tuus implebitur capi-
σου φάγεται, καὶ ἡ κοιλία σου πλησθήσεται τῆς κεφα-
tulo iſto: qđ datũ eſt ad te. τ comedi illud:
λίδος ταύτης, τῆς δεδομένης εἰς σέ. καὶ ἔφαγον αὐτήν, B
τ factũ eſt in ore meo ſic̃ mel dulce. τ di 10
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκάζον. καὶ εἶ-
xit ad me: fili hominis: vade ingredere ad do-
πεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, βάδιζε εἴσελθε πρὸς τὸν οἶ-
mũ iſrael: τ loquere verba mea ad e-
κον τοῦ ἰσραήλ, καὶ λάλησον τοὺς λόγους μου πρὸς αὐ-
os: qꝛ nõ ad ppl̃m ꝓfũdi labij: τ grauis lingue:
τούς, διότι οὐ πρὸς λαὸν βαθύχειλον, καὶ βαρύγλωσσον
tu mitteris ad domũ iſrael: neqꝫ ad
σὺ ἐξαποστέλλῃ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, οὐδὲ πρὸς
ppl̃os multos alteriꝰ vocis aut alteriꝰ lingue: neqꝫ gra
λαοὺς πολλοὺς ἀλλοφώνους ἢ ἀλλογλώσσους, οὐδὲ στι
ues lingua exñtes q̃ꝝ audies ſmones: τ ſi
βαροὺς τῇ γλώσσῃ ὄντας ὧν ἀκούσῃ τοὺς λόγους, καὶ εἰ
ad tales miſiſſem te: iſti audirent te.
πρὸς τοιούτους ἐξαπέστειλά σε, οὗτοι ἂν εἰσήκουσάν σου.
at domꝰ iſrael non volent audire te:
ὁ δὲ οἶκος τοῦ ἰσραήλ οὐ μὴ θελήσωσιν εἰσακοῦσαί σου,
qꝛ nõ volunt audire me: qꝛ oĩs domꝰ iſra-
διότι οὐ βούλονται εἰσακοῦσαί σου, ὅτι πᾶς οἶκος ἰσρα-
el cõtentioſi ſunt τ duri corde. τ ecce dedi
ὴλ φιλόνεικοι εἰσὶν καὶ σκληροκάρδιοι. καὶ ἰδοὺ δέδω
faciem tuã potẽtez contra faci-
κα τὸ πρόσωπόν σου δυνατὸν κατέναντι τῶν προσώ-
es eoꝝ: τ victoriã tuã roborabo contra
πων αὐτῶν, καὶ τὸ νῖκός σου κατισχύσω κατέναντι τ
victoriã eoꝝ: τ erit ſemꝑ fortioꝛ petra.
νίκους αὐτῶν, καὶ ἔσται διαπαντὸς κραταιότερον πέτρας.
ne timeas ab eis: neqꝫ formides a facie
μὴ φοβηθῇς ἀπ᾽ αὐτῶν, μηδὲ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπου
eoꝝ: qꝛ domꝰ irritans eſt. τ dixit ad
αὐτῶν, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ εἶπεν πρός
me fili hoĩs: omnes ſmones q̃s locutꝰ ſum
με υἱὲ ἀνθρώπου, πάντας τοὺς λόγους οὓς λελάληκα
tecum: aſſume in coꝛ tuũ: τ auribꝰ
μετὰ σοῦ, λάβε εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ τοῖς ὠσίν
tuis audi: τ vade ĩgredere in captiuitatem ad
σου ἄκουε, καὶ βάδιζε εἴσελθε εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς
filios ppl̃i tui: τ loqueris ad eos:
τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτούς,
τ dices ad eos. hec dicit dñs dñs: ſi forte audi-
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. τάδε λέγει κς κς, ἐὰν ἄρα ἀκούσω
ant ſi forte q̃eſcant: τ aſſumpſit me ſpũs τ audiui poſt
σιν ἐὰν ἄρα ἐνδῶσιν, καὶ ἀνέλαβέν με πνα καὶ ἤκουσα κα
me vocẽ ꝯmotiõis magne: benedicta glo
τόπισθέν μου φωνὴν σεισμοῦ μεγάλου, εὐλογημένη ἡ δό
ria dñi de loco ſuo: τ audiui vocem ala
ξα κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ ἤκουσα φωνὴν πτε
rum aĩaliũ: ꝑcutientium altera ad alterã.
ρύγων τῶν ζώων, πτερυσσομένων ἑτέρα πρὸς τὴν ἑτέραν.
τ vox rotaꝝ herẽs eis: τ vox ꝯmo-
καὶ φωνὴ τῶν τροχῶν ἐχομένη αὐτῶν, καὶ φωνὴ τοῦ σει-
tiõis magne. τ ſpũs eleuauit me τ ſuſcepit
σμοῦ μεγάλου. καὶ τὸ πνεῦμα ἐξῆρέν με καὶ ἀνέλαβέν B.i
me: τ abij ſublimis ĩ ipetu ſpũs mei. τ
με, καὶ ἐπορεύθην μετέωρος ὁρμῇ τοῦ πνεύματός μου. καὶ
manꝰ dñi facta eſt ſuꝑ me fortis. τ intraui ad
χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ κραταιά. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν
captiuitatem ſublimis: τ circuiui hĩtantes
αἰχμαλωσίαν μετέωρος, καὶ περιῆλθον τοὺς κατοικοῦν-
ad fluuium chobar q̃ erãt ibi.
τας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβὰρ τοὺς ὄντας ἐκεῖ.
τ ſedi ibi ſeptẽ diebꝰ: conuerſans
καὶ ἐκάθισα ἐκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀναστρεφόμενος ꝏꝏꝏ

in medio eoꝝ. ⁊ factū ē post septē dies: ⁊
ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ
factū ē verbū dñi ad me dicēs: fili hoīs: specu
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, σκο
latorē dedi te domui israel: ⁊ audies de ore
πὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ στό=
meo verbū: ⁊ minaberis eis a me: cū
ματός μου λόγον, καὶ ἀπειλήσῃ αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ, ἐν
dixero ego iniq̄ morte morieris: ⁊ non
τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ οὐ διε
phibuisti eū neqꝫ locutus es vt phiberes
στείλω αὐτῷ οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστείλασθαι τῷ
iniquū: vt reuertatur a vijs suis impijs
ἀνόμῳ, τοῦ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ ἀδίκων
vt viuat ipe. iniquus ille iniq̄tate sua mo=
τοῦ ζῆσαι αὐτόν. ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀπο
rietur: ⁊ sanguinē ei⁹ de manu tua requiram.
θανεῖται, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ χειρός σου ἐκζητήσω.
⁊ tu si phibueris iniquū: ⁊ nō reuers⁹ fuerit ab
καὶ σὺ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ
iniq̄tate sua ⁊ via sua impia ini=
τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ἀδίκου ὁ ἄνο=
qu⁹ ille in iniq̄tate sua morietur: ⁊ tu
μος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν
aīam tuā liberabis: ⁊ cū ꝯuers⁹ fuerit iustus a
ψυχήν σου ῥύσῃ, καὶ ἐν τῷ ἀποστρέφειν δίκαιον ἀπὸ
iusticijs suis: ⁊ faciet delictum:
τῶν δικαιοσυνῶν αὐτοῦ, καὶ ποιήσει παράπτωμα,
⁊ dabo tormentū in faciem eius: ipe mo=
καὶ δώσω τὴν βάσανον εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀπο
rietur: qꝛ nō phibuisti eū. ⁊ in peccatis
θανεῖται, ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ. καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
suis morietur: qꝛ non erūt ī memoria iusticie
αὐτοῦ ἀποθανεῖται, διότι οὐ μὴ μνησθῶσιν αἱ δικαιοσύ
ei⁹ q̄s fecit. ⁊ sanguinē ei⁹ de manu
ναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν. καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός
tua requiram. tu āt si phibueris iustū vt nō peccet:
σου ἐκζητήσω. σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ μὴ ἁμαρτεῖν,
⁊ ipe nō peccauerit iustus vita viuet: qꝛ phibuisti e=
καὶ αὐτὸς μὴ ἁμάρτῃ ὁ δίκαιος ζωῇ ζήσεται, ὅτι διεστείλω αὐ
um: ⁊ tu tuam aīaꝫ liberabi. ⁊ facta ē ibi sup=
τῷ, καὶ σὺ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ῥύσῃ. καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἐπ' ἐ
me man⁹ dñi: ⁊ dixit ad me: surge ⁊ egredere in
μὲ χεὶρ κυρίου, καὶ εἶπεν πρός με, ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε εἰς
campū: ⁊ ibi loquetur ad te: ⁊ surrexi ⁊
τὸ πεδίον, καὶ ἐκεῖ λαληθήσεται πρός σε. καὶ ἀνέστην καὶ
abij in campū. ⁊ ecce ibi glīa dñi sta=
ἀπῆλθον εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δόξα κυρίου εἱστή
bat quasi gloria quā vidi sup fluuium cho=
κει καθὼς ἡ δόξα ἣν ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χο
bar. ⁊ cado in faciem meā. ⁊ venit ad me spiri
βάρ. καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦ
tus ⁊ statuit me sup pedes meos: ⁊ locut⁹ est ad me
μα καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας μου, καὶ ἐλάλησεν πρός με
⁊ dixit mihi: ingredere ⁊ includere in medio
καὶ εἶπέν μοι, εἴσελθε καὶ ἐγκλείσθητι ἐν μέσῳ τοῦ
dom⁹ tue: ⁊ tu fili hoīs: ecce data sunt sup te
οἴκου σου. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ δέδονται ἐπὶ σὲ
vīcula: ⁊ ligabunt te in eis: ⁊ nō egredieris de
δεσμοί, καὶ δήσουσίν σε ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκ
medio eoꝝ. ⁊ linguā tuā colligabo guttu
μέσου αὐτῶν. καὶ τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω τῷ λάρυγ
ri tuo: ⁊ eris mutus: ⁊ nō eris illis in vir
γί σου, καὶ ἀποκωφωθήσῃ, καὶ οὐκ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς ἄνδρα
obiurgantē: qꝛ dom⁹ exasperās est. ⁊ cū locut⁹
ἐλέγχοντα, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ ἐν τῷ λα
fuero ego ad te: apiam os tuū ⁊ dices ad eos: hec
λεῖν με πρός σέ, ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τά
dicit dñs dñs: q̄ audit audiat: ⁊ q̄ incredul⁹ ē incredu
δε λέγει κύριος κύριος, ὁ ἀκούων ἀκουέτω, καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθεί
l⁹ sit: qꝛ dom⁹ exasperans est.
τω, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.

Ca.4.

in medio eoꝝ. Cum aūt
ptransissent septē dies:
factum est verbum do=
mini ad me dicens. Fili
hominis speculatorem
dedi te domui israel:
& audies de ore meo ver
bum & annunciabis eis
ex me. Si dicente me ad
īpium: morte morieris
non annūciaueris ei: ne
qꝫ locutus fueris vt auer
tatur a via sua impia &
viuat: ipse
īpius in iniq̄tate sua mo
rietur: sanguinē aūt eius
de mā̄u tua requirā. Si
autē tu annūciaueris im
pio: & ille nō fuerit con
uersus ab īpietate sua & a
via sua impia: ipse quidē
in īpietate sua morietur:
tu aūt aīam tuā liberasti.
Sed & si cōuersus iustus
a iusticia sua fuerit: & fe=
cerit iniq̄tatē: ponā of=
fendiculū corā eo. Ipse
morietur qa nō annū
ciasti ei. In pctō suo mo
rietur: & nō erunt in me
moria iusticie eius q̄s fe=
cit: sanguinē vero eius de
manu tua requirā. Si aūt
tu anūciaueris iusto vt
nō peccet iustus: & ille
nō peccauerit: viuens
viuet: qa annūciasti ei:
& tu animā tuā liberasti.
Et facta est sup me ma=
nus dñi: & dixit ad me.
Surgēs egredere in cā=
pū: & ibi loq̄r tecū. Et
surgens egressus sum in
cāpū: & ecce ibi gloria
domini stabat quasi glo
ria quam vidi
iuxta fluuiū chobar: &
cecidi in faciē meā. Et in
gressus est in me spūs: &
statuit me sup pedes me
os: & locut⁹ est mihi: &
dixit ad me. Ingredere
& includere ī medio do=
mus tue. Et tu fili hoīs
ecce data sunt super te
vincula: & ligabunt te
in eis: & nō egredieris
in medio eorū: & linguā
tuā adherere faciam pala
to tuo: & eris mutus nec
quasi vir obiurgans: qa
domus exasperans est.
Cum aūt locutus fuero
tibi: aperiā os tuū & di=
ces ad eos.
Hec dicit dominus de⁹.
Qui audit
audiat: & qui quiescit
quiescat: quia domus
exasperans est. 4.

בְּתוֹכָם׃ וַיְהִי מִקְצֵה שִׁבְעַת יָמִים
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן
אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם
מִמֶּנִּי׃ בְּאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת
וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר
רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה לְחַיֹּתוֹ הוּא
רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃
וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא שָׁב
מֵרִשְׁעוֹ וּמִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה הוּא בַּעֲוֹנוֹ
יָמוּת וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃
וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקוֹ וְעָשָׂה עָוֶל
וְנָתַתִּי מִכְשׁוֹל לְפָנָיו הוּא יָמוּת
כִּי לֹא הִזְהַרְתּוֹ בְּחַטָּאתוֹ יָמוּת וְלֹא
תִזָּכַרְןָ צִדְקֹתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְדָמוֹ
מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ
צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא צַדִּיק וְהוּא לֹא
חָטָא חָיוֹ יִחְיֶה כִּי נִזְהָר וְאַתָּה אֶת
נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ וַתְּהִי עָלַי שָׁם יַד
יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קוּם צֵא אֶל
הַבִּקְעָה וְשָׁם אֲדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וָאָקוּם
וָאֵצֵא אֶל הַבִּקְעָה וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד
יְהוָה עֹמֵד כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי
עַל נְהַר כְּבָר וָאֶפֹּל עַל פָּנָי׃ וַתָּבֹא
בִי רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלָי וַיְדַבֵּר
אֹתִי וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא הִסָּגֵר בְּתוֹךְ
בֵּיתֶךָ׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם הִנֵּה
נָתְנוּ עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וַאֲסָרוּךָ
בָּהֶם וְלֹא תֵצֵא בְּתוֹכָם׃ וּלְשׁוֹנְךָ
אַדְבִּיק אֶל חִכֶּךָ וְנֶאֱלַמְתָּ וְלֹא
תִהְיֶה לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ כִּי
בֵּית מְרִי הֵמָּה׃ וּבְדַבְּרִי אוֹתְךָ
אֶפְתַּח אֶת פִּיךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַשֹּׁמֵעַ
יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל כִּי בֵּית
מְרִי הֵמָּה׃

הָיָה
נָתַן
פֶּה זָהַר
חָיָה מוּת
בָּקַשׁ
שׁוּב
נָצַל
צָדַק
נָתַן כָּשַׁל
פָּנָה
זָכַר
בָּקַשׁ
צָדַק
חָיָה זָהַר
הָיָה
יָצָא
דָּבַר קוּם
יָצָא כָּבַד
רָאָה
נָפַל פָּנָה
בּוֹא עָמַד
דָּבַר אָמַר
בּוֹא סָגַר
עָבַת
יָצָא לָשׁוֹן
דָּבַק חֵךְ
אָלַם הָיָה
יָכַח מָרָה
פָּתַח פֶּה
שָׁמַע חָדַל

Cap. iiij.

ואתה בן אדם קח לך לבנה	
ונתתה אותה לפניך וחקות עליה	לקח נתן
עיר את ירושלם: ונתתה עליה	פנה חקק
מצור ובנית עליה דיק ושפכת	צור בנה
עליה סללה ונתתה עליה מחנות	סלל חנה
ושים עליה כרים סביב: ואתה קח	שום כר
לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר	סבב חבת
ברזל בינך ובין העיר והכינתה את	כון
פניך אליה והיתה במצור וצרת	היה
עליה אות היא לבית ישראל:	צור
ואתה שכב על צדך השמאלי	צדד שמל
ושמת את עון בית ישראל עליו	שום
מספר הימים אשר תשכב עליו	ספר יום
תשא את עונם: ואני נתתי לך את	שכב נשא
שני עונם למספר ימים שלש	נתן שנה
מאות ותשעים יום ונשאת את	מאה
עון בית ישראל: וכלית את אלה	כלה
ושכבת על צדך הימני שנית	שנה
ונשאת את עון בית יהודה ארבעים	רבע
יום יום לשנה יום לשנה נתתיו	
לך: ואל מצור ירושלם תכין פניך	כון פנה
וזרעך חשופה ונבאת עליה: והנה	חשף
נתתי עליך עבותים ולא תהפך	נתן עבת
מצדך אל צדך עד כלותך ימי	הפך כלה
מצורך: ואתה קח לך חטין ושערים	יום צור
ופול ועדשים ודחן וכסמים ונתתה	לקח חטה
	כסם
אותם בכלי אחד ועשית אותם לך	נתן כלה
ללחם מספר הימים אשר אתה	עשה
שכב על צדך שלש מאות ותשעים	מאה
יום תאכלנו: ומאכלך אשר	אכל
תאכלנו במשקול עשרים שקל	שקל
ליום מעת עד עת תאכלנו: ומים	
במשורה תשתה ששית ההין	שור שתה
מעת עד עת תשתה: ועגת שערים	ששה
תאכלנה והיא בגללי צאת האדם	צוא
תעגנה לעיניהם: ויאמר יהוה ככה	עוג אמר

Et tu fili hominis: sume tibi laterem & pones eum coram te: & describes in eo ciuitatē hierusalem. Et ordinabis aduersus eam obsidionē: & edificabis munitiones: & cōportabis aggerē: & dabis contra eam castra & pones arietes in gyro: & tu sume tibi sartaginem ferreā & pone eam in murum ferreū inter te & inter ciuitatem: & obfirmabis faciē tuā ad eam: & erit in obsidionē: & circundabis eā. Signū est domui israel. Et tu dormies super latus tuum sinistrum & pones iniquitates domus israel super eo numero dierum quibus dormies super illud: & assumes iniquitates eorum. Ego autē dedi tibi annos iniquitatis eorū numero dierū trecētos & nonagīta dies: & portabis iniquitatē domus israel. Et cum cōpleueris hec: dormies super latus tuū dextrum secundo & assumes iniquitatē domus iuda quadraginta diebus. Diē pro anno: diē inq̄ pro anno dedi tibi. Et ad obsidionē hierusalē cōuertes faciē tuā & brachiū tuū erit extentum: & pphetabis aduersus eā. Ecce circūdedi te vinculis: & nō te cōuertes a latere tuo in latus aliud donec cōpleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumentum & ordeum & fabā & lentē & miliū & viciā: & mittes ea in vas vnum: & facies tibi panes numero dierum quibus dormies sup latus tuū. Trecentis & nonaginta diebus comedes illud. Cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere viginti stateres in die. A tpe vsq̧ ad tp̄s comedes illud. Et aquā in mensura bibes sextā partē hin. A tpe vsq̧ ad tēpus bibes illud. Et q̄si subcinericiū ordeaceū comedes illud: & stercore qd̄ egreditur de hoīe operies illud in oculis eorū. Hec dicit dn̄s. Sic

Et tu fili hoīs: sume tibi laterem:
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ πλίνθον,
& pones illū ante faciem tuam: & scribes
καὶ θήσεις αὐτὴν πρὸ προσώπου σου, καὶ διαγράψεις
in eo ciuitatē hierusalem: & dabis ꝯ eam
ἐπ᾽ αὐτὴν πόλιν τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ δώσεις ἐπ᾽ αὐτὴν
obsidionē. & edificabis eā ppugnacula: &
περιοχήν. καὶ οἰκοδομήσεις αὐτὴν προμαχῶνας, καὶ
circumpones ꝯ eam vallū: & dabis ꝯ eam
περιβαλεῖς ἐπ᾽ αὐτὴν χάρακα, καὶ δώσεις ἐπ᾽ αὐτὴν
castra: & ordinabis arietes ī circuitu. &
παρεμβολάς, καὶ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλω. καὶ
tu sume tibi sartaginē ferream: & pones ei
σὺ λάβε σεαυτῷ τήγανον σιδηροῦν, καὶ θήσεις αὐτῷ
murū ferreum inter te & inter
τοῖχον σιδηροῦν ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον τῆς
ciuitatē: pparabis faciem tuā ad e-
πόλεως, καὶ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου ἐπ᾽ αὐ-
am: & erit in obsidione: & circundabis
τήν, καὶ ἔσται ἐν συγκλεισμῷ, καὶ συγκλείσεις
eam: signū est hoc filijs israel. & tu
αὐτήν, σημεῖόν ἐστι τοῦτο τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ σὺ
dormies sup latus tuū sinistrū: & pones
κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ ἀριστερόν, καὶ θήσεις
iniq̄tates israel sup eo scdm̄ numeꝝ die-
τὰς ἀδικίας τοῦ ἰσραὴλ ἐπ᾽ αὐτοῦ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡ-
rum qb⁹ dormies sup illud: & assumes iniq̄tates
μερῶν ἃς κοιμηθήσῃ ἐπ᾽ αὐτοῦ, καὶ λήψῃ τὰς ἀδικίας
eoꝝ: & ego dedi tibi duas iīq̄tates eoꝝ in
αὐτῶν, καὶ ἐγὼ δέδωκά σοι τὰς δύο ἀδικίας αὐτῶν εἰς
numeꝝ dieꝝ trecentoꝝ nonaginta: & assumes ini-
ἀριθμὸν ἡμερῶν τριακοσίων ἐνενήκοντα, καὶ λήψῃ τὰς ἀ-
q̄tates dom⁹ israel. & ꝯplebis hec: &
δικίας τοῦ οἴκου ἰσραήλ. καὶ συντελέσεις ταῦτα, καὶ
dormies sup latus tuū dextrū: & assumes
κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ δεξιόν, καὶ λήψῃ τὰς
iīq̄tates dom⁹ iuda q̄draginta dieb⁹: diem
ἀδικίας τοῦ οἴκου ἰούδα τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἡμέραν
in annū posui tibi. & ad obsidionē hieru-
εἰς ἐνιαυτὸν τέθηκά σοι. καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν ἱερου- nu.
salem parabis faciem tuā: & bra-
σαλὴμ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βρα-
chiū tuū roborabis: & pphetabis sup eam.
χίονά σου στερεώσεις, καὶ προφητεύσεις ἐπ᾽ αὐτήν.
& ego ecce dedi sup te vincula: & ne ꝯuertaris
καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ἐπὶ σὲ δεσμούς, καὶ μὴ στραφῇς
a latere tuo in latus tuū: donec cōple-
ἀπὸ τοῦ πλευροῦ σου ἐπὶ τὸ πλευρόν σου, ἕως οὗ συν-
antur dies obsidionis sue. & tu sume
τελεσθῶσιν αἱ ἡμέραι τοῦ συγκλεισμοῦ σου. καὶ σὺ λάβε
tibi triticū & ordeū: & fabam & lentem &
σεαυτῷ πυροὺς καὶ κριθάς, καὶ κύαμον καὶ φακὸν καὶ
milium & siliginē: immittes ea in vas vnū ficti-
κέγχρον καὶ ὄλυραν, ἐμβαλεῖς αὐτὰ εἰς ἄγγος ἓν ὀστρά-
le: & facies ea tibi in panes. & scdm̄
κινον, καὶ ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῷ εἰς ἄρτους. καὶ κατὰ
numeꝝ dieꝝ qb⁹ tu dormis sup latus tuū
ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἃς σὺ καθεύδεις ἐπὶ τοῦ πλευροῦ σου
trecētis nonaginta dieb⁹ cōmedes ea: & ci-
τριακοσίους ἐνενήκοντα ἡμέρας φάγεσαι αὐτά, καὶ τὸ βρῶ-
bus tu⁹ q̄ vesceris in pōdere vigīti siclos in die
μά σου ὃ φάγεσαι ἐν σταθμῷ εἴκοσι σίκλους τὴν ἡμέραν
a tp̄e vsq̧ ad tp̄s comedes ea: & aquā in mēsura
ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι αὐτά, καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ
bibes sextā ptē hyn: a tp̄e vsq̧ ad tp̄s bibes
πίεσαι τὸ ἕκτον τοῦ ὕν, ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι
illā: q̄si subcinericiū ordeaceū comedes ea. in fimo
αὐτό, ὡς ἐγκρυφίαν κρίθινον φάγεσαι αὐτά. ἐν βολβίτοις
stercoris humani abscōdes ea ante oculos eo-
κόπρου ἀνθρωπίνης ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐ-
rum. hec dicit dn̄s deus israel:
τῶν. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,

sic comedēt filij israel immūda inter gētes
οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν
in q̄s eijciam eos: dixi nequaꝙ̄ dn̄e deus
εἰς ἃ ἐκβαλῶ αὐτούς, εἶπα μηδαμῶς κύριε ὁ θεὸς τοῦ
israel. si aīa mea nō est polluta ē in imunditia ꝛ
ἰσραήλ. εἰ ἡ ψυχή μου οὐ μεμίανται ἐν ἀκαθαρσίᾳ καὶ
morticiniū ꝛ captū a bestijs nō comedi a natiuitate mea
θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ γενέσεώς μου
vsq; nūc: neq; ingressa est in os meū oīs caro
ἕως τοῦ νῦν, οὐδὲ εἰσελήλυθεν εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας
pphana. ꝛ dixit ad me: ecce dedi tibi fimum
βέβηλον. καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλβιτα
boū: pro stercorib⁹ humanis: ꝛ facies
βοῶν, ἀντὶ τῶν βολβίτων ἀνθρωπίνων, καὶ ποιήσεις τοὺς
panes in eis. ꝛ dixit dn̄s ad me: fili hoīs
ἄρτους ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου
ecce ego cōtero firmamētū panis in hierusalem:
ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω στήριγμα ἄρτου ἐν ἱερουσαλήμ,
ꝛ comedent panē in pōdere ꝛ indigētia: ꝛ aquā in mē
καὶ φάγονται ἄρτον ἐν σταθμῷ καὶ ἐνδείᾳ, καὶ ὕδωρ ἐν μέ
sura ꝛ in interitu bibent: vt idigētes fiant pa=
τρῳ καὶ ἐν ἀφανισμῷ πίονται, ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρ=
ne ꝛ aqua. ꝛ interibit homo ꝛ frater
του καὶ ὕδατος. καὶ ἀφανισθήσεται ἄνθρωπος καὶ ἀδελφὸς
ei⁹: ꝛ cōtabescent in iniq̄tatib⁹ suis.
αὐτοῦ, καὶ ἐντακήσονται ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν. Ca.5.

Et tu fili hoīs: sume tibi gladium
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ ῥομφαίαν
acutū magisꝙ̄ nouacula tōsoris possidebis eū tibi. ꝛ
ὀξεῖαν ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως κτήσῃ αὐτὴν σεαυτῷ. καὶ
induces eū sup caput tuū ꝛ sup bar=
ἐπάξεις αὐτὴν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου καὶ ἐπὶ τὸν πώγω
bā tuā. ꝛ sumes staterā pōderi ꝛ diuides eos.
νά σου. καὶ λήψῃ ζυγὸν σταθμίων καὶ διαστήσεις αὐτούς. τὸ
q̄rtā p̄tē in igne combures in media ciuitate scd̄m
τέταρτον ἐν πυρὶ ἀνακαύσεις ἐν μέσῃ τῇ πόλει κατὰ
cōpletionē dieꝝ cōclusionis. ꝛ sumes
τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ συγκλεισμοῦ. καὶ λήψῃ
q̄rtā ptem ꝛ cōbures eā in medio eius: ꝛ
τὸ τέταρτον καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ
q̄rtā partē concides in gladio ī circuitu eius: ꝛ
τὸ τέταρτον κατακόψεις ἐν ῥομφαίᾳ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ
q̄rtā p̄tē disperges vēto. ꝛ gladiū nu=
τὸ τέταρτον διασκορπίσεις τῷ πνεύματι. καὶ μάχαιραν ἐκ
dabo post eos. assumes inde paucos in nūero:
κενώσω ὀπίσω αὐτῶν. λήψῃ ἐκεῖθεν ὀλίγους ἐν ἀριθμῷ,
ꝛ circūligabis eos pallio tuo. ꝛ ex his
καὶ συμπεριλήψῃ αὐτοὺς τῇ ἀναβολῇ σου. καὶ ἐκ τού=
tolles adhuc ꝛ pijcies eos in mediū
των λήψῃ ἔτι καὶ ῥίψεις αὐτοὺς εἰς μέσον τοῦ
ignis ꝛ cōbures eos in igne: ex ea egre=
πυρὸς καὶ κατακαύσεις αὐτοὺς ἐν πυρί, ἐξ αὐτῆς ἐξελεύ
diet ignis: ꝛ dices omni domui israel. hec dicit
σεται πῦρ, καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ ἰσραήλ. τάδε λέγει
dn̄s dn̄s: ista hierusalem. in medio gētiū po
ἀδωναΐ κύριος, αὕτη ἱερουσαλήμ. ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέ
sui eam: ꝛ ī circuitu eius regiones: ꝛ dices:
θεικα αὐτήν, καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας, καὶ ἐρεῖς, τὰ
iustificatiōes meas iniquo ex gētib⁹: ꝛ legitima
δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά
mea regionū q̄ in circuitu eius: q2 iustificatiōes
μου τῶν χωρίων τῶν κύκλῳ αὐτῆς, διότι τὰ δικαιώματά
meas repuleft: ꝛ in legitimis meis nō ambulaue
μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθη=
rūt in eis. pptcrea hec dicit dn̄s dn̄s: p eo qd̄
σαν ἐν αὐτοῖς. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἡ
ocasio vr̄a ex gētib⁹ q̄ ī circuitu vr̄o: ꝛ in legi
ἀφορμὴ ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς νο
timis meis nō ambulastis: ꝛ iustificatiōes meas nō
μίμοις μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ
fecistis. sed neq; scd̄m iudicia
ἐποιήσατε. ἀλλ᾽ οὐδὲ κατὰ τὰ δικαιώματα τῶν

---

comedent filii israel pa
nem suum pollutum
inter gentes ad quas eii=
ciam eos. Et dixi
A.a.a. dn̄e deus. Ecce
anima mea non
est polluta: & morticiniū
& laceratū a bestiis non
comedi ab infantia mea
vsq; nunc: & non est in
gressa os meū oīs caro
imunda. Et dixit ad me.
Ecce dedi tibi fimū boū
pro stercoribus
humanis: & facies panē
tuum in eo.
Et dixit ad me. Fili ho
minis ecce conteram
baculū panis in hierusa
lē: & comedēt panē suū
in pōdere & in sollicitu
dine: & aquā in mēsura
& in angustia bibent: vt
deficientibus pane
& aq̄ corruat vnusq̄sq;
ad frēm suū & cōtabescat
in iniq̄tatibus suis. 5.

Et tu fili hominis
sume tibi gladium
acutū radētem pilos: &
assumes eum & duces
per caput tuum
et per barbā tuā: & assu
mes tibi staterā ponde=
ris: & diuides eos. Tertiā
partem igni combures
in medio ciuitatis iuxta
cōpletionē dierū obsidio
nis: & assumes tertiā par
tem: & concides gladio
in circuitu ei⁹: tertiā ve
ro aliā disperges ī ventū:
& gladium nudabo post
eos. Et sumes inde
paruū numerū & ligabis
eos ī sūmitate pallii tui.
Et ex eis rursu3 tolles:
& proiicies eos in
medio ignis: & combu=
res eos igni &
ex eis egredietur ignis
in omnem domum
israel. Hec dicit domi=
nus deus. Ista est
hierusalem. In medio
gentium posui eam:
& in circuitu eius terras.
Et contempsit
iudicia mea vt plus esset
impia q̄ gentes: &
p̄cepta mea vltra q̄ ter=
re q̄ in circuitu eius sunt.
Iudicia eni mea piece=
rūt & in preceptis meis
non ambulauerūt. Id=
circo hec dicit dn̄s deus.
Quia superastis gentes
que
in circuitu vr̄o sūt: et in
p̄ceptis meis nō ambula
stis: et iudicia mea non
fecistis: et iuxta iudicia

Tex.heb.Ezechi.v.	Pritiua.heb.
יאכלו בני ישראל את לחמם טמא	אכל
בגוים אשר אדיחם שם: ואמר	דחה
אהה אדני יהוה הנה נפשי לא	
מטמאה ונבלה וטרפה לא אכלתי	טמא
מנעורי ועד עתה ולא בא בפי	נער בוא
בשר פגול: ויאמר אלי ראה נתתי	פה פגל
לך את צפועי הבקר תחת גללי	אמר נתן
האדם ועשית את לחמך עליהם:	צפע
ויאמר אלי בן אדם הנני שבר	עשה
מטה לחם בירושלם ואכלו לחם	נטה
במשקל ובדאגה ומים במשורה	שקל שור
ובשממון ישתו: למען יחסרו לחם	שתה חסר
ומים ונשמו איש ואחיו ונמקו	שמם מקק
בעונם: ואתה בן אדם	Cap.v.
קח לך חרב חדה תער הגלבים	לקח חדד
תקחנה לך והעברת על ראשך	לקח עבר
ועל זקנך ולקחת לך מאזני משקל	אזן
וחלקתם: שלשית באור תבעיר	בער
בתוך העיר כמלאת ימי המצור	צור
ולקחת את השלשית תכה בחרב	נכה
סביבותיה והשלשית תזרה לרוח	סבב זרה
וחרב אריק אחריהם: ולקחת משם	ריק
מעט במספר וצרת אתם בכנפיך:	ספר צור
ומהם עוד תקח והשלכת אתם אל	לקח שלך
תוך האש ושרפת אתם באש	
ממנו תצא אש אל כל בית	יצא
ישראל: כה אמר אדני יהוה זאת	
ירושלם בתוך הגוים שמתיה	שום
וסביבותיה ארצות: ותמר את	סבב מרה
משפטי לרשעה מן הגוים ואת	שפט
חקותי מן הארצות אשר סביבותיה	חקק
כי במשפטי מאסו וחקותי לא	
הלכו בהם: לכן כה אמר אדני יהוה	
יען המנכם מן הגוים אשר	
סביבותיכם בחקתי לא הלכתם	
ואת משפטי לא עשיתם ובמשפטי	עשה

הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם׃
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ
גַּם אָנִי וְעָשִׂיתִי בְתוֹכֵךְ מִשְׁפָּטִים
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃ וְעָשִׂיתִי בָךְ אֵת אֲשֶׁר
לֹא עָשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר לֹא אֶעֱשֶׂה
כְּמוֹ תָּעַב כָּמֹהוּ עוֹד יַעַן כָּל תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ לָכֵן
אָכַל אָבוֹת יֹאכְלוּ בָנִים בְּתוֹכֵךְ וּבָנִים
יֹאכְלוּ אֲבוֹתָם וְעָשִׂיתִי בָךְ שְׁפָטִים
זָרָה וְזֵרִיתִי אֶת כָּל שְׁאֵרִיתֵךְ לְכָל רוּחַ׃
לָכֵן חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם
קָדַשׁ לֹא יַעַן אֶת מִקְדָּשִׁי טִמֵּאת בְּכָל
שָׁקַץ שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל תּוֹעֲבֹתָיִךְ וְגַם אֲנִי
גָּרַע חוּס אֶגְרַע וְלֹא תָחוֹס עֵינִי וְגַם אֲנִי לֹא
חָמַל שָׁלֹשׁ אֶחְמוֹל׃ שְׁלִשִׁתַיִךְ בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ
מוּת וּבָרָעָב יִכְלוּ בְתוֹכֵךְ וְהַשְּׁלִשִׁית
כָּלָה בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סְבִיבוֹתָיִךְ וְהַשְּׁלִישִׁית
נָפַל סָבַב לְכָל רוּחַ אֱזָרֶה וְחֶרֶב אָרִיק
רִיק אַחֲרֵיהֶם׃ וְכָלָה אַפִּי וַהֲנִחוֹתִי חֲמָתִי
נוּחַ יָחַם בָּם וְהִנֶּחָמְתִּי וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה
נָחַם דִּבַּרְתִּי בְּקִנְאָתִי בְּכַלּוֹתִי חֲמָתִי בָּם׃
כָּלָה וְאֶתְּנֵךְ לְחָרְבָּה וּלְחֶרְפָּה בַּגּוֹיִם
נָתַן אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ לְעֵינֵי כָּל עוֹבֵר׃
גָּדַף יָסַר וְהָיְתָה חֶרְפָּה וּגְדוּפָה מוּסָר וּמְשַׁמָּה
שָׁמַם לַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ בַּעֲשׂוֹתִי בָךְ
עָשָׂה יָחַם שְׁפָטִים בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְתֹכְחוֹת
יָכַח חֵמָה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ בְּשַׁלְּחִי אֶת
רוּעַ הָיָה חִצֵּי הָרָעָב הָרָעִים בָּהֶם אֲשֶׁר הָיוּ
שָׁחַת שָׁלַח לְמַשְׁחִית אֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אוֹתָם
יָסַף לְשַׁחֶתְכֶם וְרָעָב אֹסֵף עֲלֵיכֶם
וְשָׁבַרְתִּי לָכֶם מַטֵּה לָחֶם׃ וְשִׁלַּחְתִּי
עֲלֵיכֶם רָעָב וְחַיָּה רָעָה וְשִׁכְּלֻךְ
עָבַר בּוֹא וְדֶבֶר וָדָם יַעֲבָר בָּךְ וְחֶרֶב אָבִיא
עָלַיִךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

Cap. vj. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
שׂוּם פָּנָה בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל
נָבָא וְהִנָּבֵא אֲלֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל

gentiū que in circuitu vr̄o sunt nō estis operati. Ideo hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te & ipse ego faciā in medio tui iudicia in oculis gentium: & faciam in te que non feci & quibus similia vltra non faciam propter omnes abominationes tuas. Ideo patres comedent filios in medio tui: & filii comedent patres suos. Et faciam in te iudicia et vētilabo vniuersas reliqas tuas in oēm ventū. Idcirco viuo ego dicit dominus deus nisi pro eo ꝙ sanctū meum violasti in omnibus offensionibus tuis & in cunctis abomīationibus tuis: ego quoqꝫ confringā & non parcet oculus meus & nō miserebor. Tertia pars tui peste morietur & fame consumetur ī medio tui: & tertia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo. Tertiā vero partē tuam in oēm ventū dispergā: & gladiū euaginabo post eos. Et cōplebo furorē meū: & reqescere faciā īdignationē meā in eis: & consolabor. Et sciēt qa ego dn̄s locut⁹ sum in zelo meo: cū ipleuero oēm īdignationē meā in eis. Et dabo te in desertū & in opprobriū gentibus q̄ in circuitu tuo sunt: in cōspectu oīs pretereūtis. Et eris opprobriū & blasphemia exēplū & stupor in gētibus q̄ in circuitu tuo sunt cū fecero in te iudicia in furore & in īdignatiōe & in increpationib⁹ ire: ego dn̄s locutus sū qn̄ misero sagittas famis pessimas ī eis q̄ erūt mortifere: & q̄s mittam vt disperdam vos. Et famē cōgregabo sup vos. & cōterā in vobis baculum panis: & immittam in vos famem & bestias pessimas vsqꝫ ad internitionē. Et pestilētia & sanguis transibūt per te: & gladiū inducam sup te. Ego dn̄s locut⁹ sum. 6.

ET factus est sermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis pone faciē tuam ad montes israel: & prophetabis ad eos & dices. Montes israel

gētiū q̄ ī circuitu vr̄o nō fecistis. ꝓpterea hec
ἐθνῶν τῶν κύκλω ὑμῶν οὐ πεποιήκατε. διὰ τοῦτο τά-
dicit dn̄s dn̄s: ecce ego ad te: ⁊ faci-
δε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ ποιή-
am in medio tui iudiciū in ꝯspectu gentiū: ⁊ faciam
σω ἐν μέσω σου κρῖμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιήσω
in te q̄ nō feci: ⁊ nō faciam similia eis vltra
ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ ποιήσω ὅμοια αὐτοῖς ἔτι
scd̄m oēs abominatiōes tuas. ideo p̄res
κατὰ πάντα τὰ βδελύγματά σου. διὰ τοῦτο πατέρες
comedēt filios in medio tui: ⁊ filij comedēt
φάγονται τὰ τέκνα ἐν μέσω σου, καὶ τέκνα φάγονται
patres: ⁊ faciam in te iudicia: ⁊ dispergam
πατέρας, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα, καὶ διασκορπιῶ
omnes reliquos tuos in oēm ventū. ꝓ-
πάντας τοὺς καταλοίπους σου εἰς πάντα ἄνεμον. διὰ
pterea viuo ego dicit dn̄s dn̄s. ꝑfecto eo qd̄ sc̄ta
τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἦ μὴν ἀνθ᾽ ὧν τὰ ἅγιά
mea maculasti in oībus offensionibus tuis ⁊ in
μου ἐμίανας ἐν πᾶσιν τοῖς προσοχθίσμασίν σου καὶ ἐν
cūctis abominationib⁹ tuis: ⁊ ego abijciam te: nō
πᾶσιν τοῖς βδελύγμασίν σου, κἀγὼ ἀπώσομαί σε, οὐ
parcet me⁹ oculus ⁊ ego nō mr̄ebor. quarta
φείσεταί μου ὀφθαλμὸς καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλεήσω. τὸ τέταρ-
pars tui in morte expendet: ⁊ quarta ps tui
τόν σου ἐν θανάτω ἀναλωθήσεται, καὶ τὸ τέταρτόν σου
in fame cōsumabitur in medio tui: ⁊ quartā
ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσω σου, καὶ τὸ τέταρ-
ptē tui in oēm ventū dispgam eos: ⁊ quar
τόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς, καὶ τὸ τέ-
ta pars tui in gladio cadent in circuitu tuo: gladi-
ταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλω σου, καὶ μάχαι
um educā post eos. ⁊ complebitur fu-
ραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. καὶ συντελεσθήσεται ὁ θυ-
ror me⁹: ⁊ ira mea sup eos ⁊ consolabor:
μός μου, καὶ ἡ ὀργή μου ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ παρακληθήσο-
⁊ scies q2 ego dn̄s loquut⁹ sum in zelo
μαι, καὶ γνώσῃ διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα ἐν τῷ ζήλω
meo: cū compleuero ego iram meā sup eos. ⁊
μου, ἐν τῷ συντελέσαι με τὴν ὀργήν μου ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ
ponam te in desertū ⁊ filias tuas ī circuitu
θήσομαί σε εἰς ἔρημον καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλω
tuo ī ꝯspectu oīs p̄tereuntis: ⁊ eris blasphemia
σου ἐνώπιον παντὸς διοδεύοντος, καὶ ἔσῃ βλασφημία
gemibilis ⁊ manifesta erit: ⁊ desolatio in gētibus
στενακτὴ καὶ δήλη ἔσαι, καὶ ἀφανισμὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
ī circuitu tuo: cū fecero ego in te iudicia in ira
κύκλω σου, ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα ἐν ὀργῇ
⁊ in furore ⁊ in vltione furoris. ego dn̄s locutus
καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ. ἐγὼ κύριος λελάλη-
sū qn̄ misero ego sagittas meas famis
κα ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαί με τὰς βολίδας μου τοῦ λιμοῦ
sup eos: ⁊ erunt in defectionē ⁊ mittam eas
ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν καὶ ἀποστελῶ αὐ-
vt disperdā vos. ⁊ famē cōgregabo sup vos: ⁊ cō
τὰς διαφθεῖραι ὑμᾶς. καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ συν-
terā firmamētū panis tui. ⁊ emittam in te fa-
τρίψω στήριγμα ἄρτου σου. καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ λι-
mē: ⁊ bestias malas ⁊ cruciabo te: ⁊ mors
μόν, καὶ θηρία πονηρὰ καὶ τιμωρήσομαί σε, καὶ θάνατος
⁊ sanguis transibunt sup te ⁊ gladiū inducā sup
καὶ αἷμα διελεύσονται ἐπὶ σὲ καὶ μάχαιραν ἐπάξω ἐπὶ
te: ego dn̄s loquut⁹ sum.
σέ, ἐγὼ κύριος λελάληκα.

Ca.6.

ET factū est verbū dn̄i ad me dicens: fili ho
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν-
minis firma faciem tuā ad mōtes israel:
θρώπου στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραὴλ
⁊ pphetiza ad eos: ⁊ dices: mōtes israel
καὶ προφήτευσον ἐπ᾽ αὐτά, καὶ ἐρεῖς, τὰ ὄρη ἰσραὴλ

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

audite verbū dñi dñi. hec dicit dñs do=
ἀκούσατε λόγον ἀδωναΐ κυρίου. τάδε λέγει ἀδωναΐ κύ
min⁹ mōtib⁹ ⁊ collibus ⁊ rupib⁹
ριος τοῖς ὄρεσιν. καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς νάπαις
⁊ vallibus. ecce ego induco sup vos gladi=
καὶ ταῖς φάραγξιν ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ῥομφαί=
um: ⁊ exterminabunt excelsa vr̃a: ⁊ cōteren
αν, καὶ ἐξολοθρευθήσεται τὰ ὑψηλὰ ὑμῶν, καὶ συντρι
tur altaria vr̃a: ⁊ delubra vr̃a: ⁊
βήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ
deijciam vulneratos vr̃os in cōspectu idoloꝝ
καταβαλῶ τραυματίας ὑμῶν ἐνώπιον τῶν εἰδώλων
vr̃oꝝ: ⁊ dabo cadauera filioꝝ israel ante
ὑμῶν, καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ κατὰ
faciem idoloꝝ suoꝝ: ⁊ dispergam ossa
πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ διασκορπιῶ τὰ ὀστᾶ
vr̃a ĩ circuitu altarium vr̃oꝝ omni hītatione
ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ
vr̃a: ciuitates deserte erunt: ⁊ excelsa dele=
ὑμῶν. αἱ πόλεις ἐξερημωθήσονται, καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀφανι=
buntur: vt exterminēt altaria vr̃a: ⁊
σθήσεται, ὅπως ἐξολοθρευθῇ τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ
cōfringentur ⁊ cessabunt idola vr̃a:
συντριβήσονται καὶ καταπαύσονται τὰ εἴδωλα ὑμῶν,
⁊ auferēt delubra vr̃a: ⁊ delebuntur opa
καὶ ἐξαρθῇ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα
vr̃a: ⁊ cadent vulnerati in medio vr̃i: ⁊
ὑμῶν, καὶ πεσοῦνται τραυματίαι ἐν μέσῳ ὑμῶν. καὶ
scietis qꝛ ego dñs: ⁊ relinquam cū
ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, καὶ ὑπολείψομαι ἐν τῷ
fuerint ex vobis saluati ex gladio in gē=
γενέσθαι ἐξ ὑμῶν ἀνασῳζομένους ἐκ ῥομφαίας ἐν τοῖς ἔθ
tibus: ⁊ in dispsione vr̃a in regio
νεσιν, καὶ ἐν τῷ διασκορπισμῷ ὑμῶν ἐν ταῖς χώ=
nib⁹: ⁊ recordabunt mei liberati ex vobis
ραις, καὶ μνησθήσονταί μου οἱ ἀνασῳζόμενοι ἐξ ὑμῶν
in gentib⁹: quo captiui ducti sunt ibi: iuraui
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ᾐχμαλωτεύθησαν ἐκεῖ, ὀμώμοκα
cordi eoꝝ fornicanti recedenti a me:
τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τῇ ἐκπορνευσάσῃ τῇ ἀποστάσῃ ἀπ' ἐμοῦ,
oculis eoꝝ fornicantib⁹ post exer
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν τοῖς πορνεύουσιν ὀπίσω τῶν ἐπι
citia eoꝝ: ⁊ plangent ante faciem suam
τηδευμάτων αὐτῶν, καὶ κόψονται κατὰ πρόσωπον ἑαυτῶν
pro malis q̄ fecerunt in oībus abominatiōib⁹
περὶ τῶν κακῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν
suis: ⁊ scient qꝛ ego dñs nō in frustra locut⁹ sū
αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κς οὐκ εἰς δωρεὰν λελάλη
vt facerē eis oīa mala ista. hec dicit
κα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα. τάδε λέγει
dñs: plaude manu ⁊ strepe pede: ⁊ dic
κύριος, κρότησον τῇ χειρὶ καὶ ψόφησον τῷ ποδί, καὶ εἶπον
euge sup oībus abominationib⁹ dom⁹ israel: in gladio
εὖγε ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν οἴκου ἰηλ', ἐν ῥομφαίᾳ
⁊ ĩ fame ⁊ in morte cadent: q̄ longe in morteꝫ
καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ πεσοῦνται, ὁ μακρὰν ἐν θανάτῳ
morietur: q̄ āt ꝓpe in gladio cadet: ⁊ relictus
τελευτήσει, ὁ δὲ ἐγγὺς ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται, καὶ ὁ ὑπολειφ
⁊ circundatus in fame morietur. ⁊ cōsuma
θεὶς καὶ ὁ περιεχόμενος ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται. καὶ συντελέ
bo iram meā sup eos: ⁊ scietis qꝛ ego dñs cū
σω τὴν ὀργήν μου ἐπ' αὐτούς, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κς. ἐν
fuerit vulnerati vr̃i in medio idoloꝝ vr̃oꝝ ĩ cir
τῷ εἶναι τοὺς τραυματίας ὑμῶν ἐν μέσῳ τῶν εἰδώλων ὑμῶν κύ
cuitu altarium vr̃oꝝ. sup omnē collem excelsū ⁊
κλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν. ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν καὶ
in oībus sūmitatib⁹ mōtiū: ⁊ sub arbore vm=
ἐν πάσαις κορυφαῖς τῶν ὀρέων, καὶ ὑποκάτω δένδρου συ=
brosa: ⁊ sub oī quercu densa: vbi dederūt illic
σκίου, καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς δασείας, οὗ ἔδωκαν ἐκεῖ
odorē suauitatis oīb⁹ idolis eoꝝ. ⁊ extendā
ὀσμὴν εὐωδίας πᾶσι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ἐκτενῶ τὴν

Trāsla.B.Hie.

audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus montib⁹ & collibus rupibus & vallib⁹. Ecce ego inducam sup vos gladium & disperdam excelsa vestra. et demoliar aras vr̃as & confringētur simulachra vr̃a & deiiciā interfectos vestros ante idola vestra. Et dabo cadauera filioꝝ israel ante faciem simulachrorū vestrorū. Et dispergam ossa vestra circa aras vestras in oībus habitationibus vr̃is. Vrbes deserte erunt & excelsa demolientur & dissipabūtur: & interibunt are vestre & confrīgentur: & cessabunt idola vr̃a: & cōterētur delubra vr̃a & delebūtur opera vr̃a: & cadet interfectus in medio vr̃i & scientis quia ego sum dñs. Et relinquā in vobis eos qui fugerint gladiū in gentibus: cum dispersero vos in terris. Et recordabūtur mei liberati vr̃i ĩ gentib⁹ ad q̄s captiui ducti sunt: quia contriui cor eorum fornicans & recedens a me: & oculos eorum fornicantes post idola sua: & displicebunt sibimet super malis que fecerāt in vniuersis abominatiōibus illis: & sciēt qa ego dñs non frustra locutus sum vt facerem eis malū hoc. Hec dicit dominus deus. Percute manu tua & allide pedē tuū: & dic heu ad oēs abominationes malorum domus israel: quia gladio fame & peste ruituri sunt. Qui longe est: peste morietur: q āt ꝓpe gladio corruet: & q relictus fuerit & obsessus: fame morietur. Et complebo indignationē meā in eis: & scietis qa ego dñs: cū fuerint interfecti vestri in medio idolorū vr̃oꝝ in circuitu ararū vestrarū in oī colle excelso: & in cūctis sūmitatib⁹ mōtiū: & subtus oē lignū nemorosum: & subtus vniuersaꝫ q̄rcū frondosam locū vbi accenderūt thura redolētia vniuersis idolis suis. Et extēdā

Tex.heb.Ezechi.vj. Pritiua.heb.

Tex.heb.	Pritiua.heb.
שִׁמְעוּ דְּבַר אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה אָמַר	
אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת	
לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת הִנְנִי אֲנִי מֵבִיא	אָפַק בּוֹא
עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְאִבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם׃	בָּמָה
וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם	שָׁמַם זָבַח
וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִּלּוּלֵיכֶם׃	שָׁבַר נָפַל
וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי	פָּנָה גָּלַל
גִּלּוּלֵיהֶם וְזֵרִיתִי אֶת עַצְמוֹתֵיכֶם	נָתַן זָרָה
סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם	סָבַב
הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תִּישָׁמְנָה	יָשַׁב עִיר
לְמַעַן יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם	חָרַב בָּמָה
וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ גִּלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ	שָׁמַם אָשַׁם שָׁבַת
חַמָּנֵיכֶם וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃ וְנָפַל חָלָל	גָּדַע מָחָה
בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃	עָשָׂה
וְהוֹתַרְתִּי בִּהְיוֹת לָכֶם פְּלִיטֵי חֶרֶב	יָתַר הָיָה
בַּגּוֹיִם בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם בָּאֲרָצוֹת׃	פָּלַט זָרָה
וְזָכְרוּ פְלִיטֵיכֶם אוֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר	אֵת
נִשְׁבּוּ שָׁם אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת לִבָּם	שָׁבָה
הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר סָר מֵעָלַי וְאֵת	זָנָה סוּר
עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם	גָּלַל
וְנָקֹטּוּ בִּפְנֵיהֶם אֶל הָרָעוֹת אֲשֶׁר	קוּט רוּעַ
עָשׂוּ לְכֹל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם׃ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי	עָשָׂה תָּעַב
יְהוָה לֹא אֶל חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת	עָשָׂה
לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי	רוּעַ
יְהוִה הַכֵּה בְכַפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלְךָ	נָכָה כָּפַף
וֶאֱמָר אָח אֶל כָּל תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת בֵּית	
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר	
יִפֹּלוּ׃ הָרָחוֹק בַּדֶּבֶר יָמוּת וְהַקָּרוֹב	נָפַל רָחַק
בַּחֶרֶב יִפּוֹל וְהַנִּשְׁאָר וְהַנָּצוּר בָּרָעָב	מוּת קָרַב
יָמוּת וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם׃ וִידַעְתֶּם כִּי	שָׁאַר נָצַר
אֲנִי יְהוָה בִּהְיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ	כָּלָה יָחַם הָיָה
גִּלּוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם אֶל	סָבַב זָבַח
כָּל גִּבְעָה רָמָה בְּכֹל רָאשֵׁי הֶהָרִים	רוּם
וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל אֵלָה	
עֲבֻתָּה מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ שָׁם רֵיחַ	קוּם
נִיחֹחַ לְכֹל גִּלּוּלֵיהֶם׃ וְנָטִיתִי אֶת	נוּחַ נָטָה

ידי עליהם ונתתי את הארץ שממה נתן
ומשמה ממדבר דבלתה בכל שמם דבר
מושבותיהם וידעו כי אני יהוה׃ ישב

Cap.vij.

ויהי דבר יהוה אלי
לאמר׃ ואתה בן אדם כה אמר אדני היה
יהוה לאדמת ישראל קץ בא
הקץ על ארבעת כנפות הארץ׃ עתה רבע
הקץ עליך ושלחתי אפי בך
ושפטתיך כדרכיך ונתתי עליך את נתן
כל תועבותיך׃ ולא תחוס עיני עליך תעב חוס
ולא אחמול כי דרכיך עליך אתן חמל נתן
ותועבותיך בתוכך תהיין וידעתם היה
כי אני יהוה׃ כה אמר אדני יהוה
רעה אחת רעה הנה באה׃ קץ בא רוע בוא
בא הקץ הקיץ אליך הנה באה׃ קוץ
באה הצפירה אליך יושב הארץ צפר ישב
בא העת קרוב היום מהומה ולא קרב הים
הד הרים׃ עתה מקרוב אשפוך שפך
חמתי עליך וכליתי אפי בך יחם כלה
ושפטתיך כדרכיך ונתתי עליך את
כל תועבותיך׃ ולא תחוס עיני ולא חוס
אחמול כדרכיך עליך אתן חמל
ותועבותיך בתוכך תהיין וידעתם
כי אני יהוה מכה׃ הנה היום הנה נכה
באה יצאה הצפרה ציץ המטה בוא ציץ
פרח הזדון׃ החמס קם למטה רשע זוד קום
לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם המן הם
ולא נה בהם׃ בא העת הגיע היום נהה נגע
הקונה אל ישמח והמוכר אל קנה שמח
יתאבל כי חרון אל כל המונה׃ כי מכר אבל
המוכר אל הממכר לא ישוב ועוד חרה
בחיים חיתם כי חזון אל כל המונה שוב
לא ישוב ואיש בעונו חיתו לא חזה
יתחזקו׃ תקעו בתקוע והכין הכל חיה
ואין הולך למלחמה כי חרוני אל חזק תקע
כל המונה׃ החרב בחוץ והדבר כון הלך
לחם

manū meā ſup eos: & faciā terrā eorū deſolatā & deſtitutam a deſerto deblata in omnibus habitationibus eorū: & ſcient quia ego dñs. 7.

Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis: hec dicit dominus deus terre iſrael. Finis venit: venit finis ſup quattuor plagas terre. Nunc finis ſuper te: & immittam furorē meum in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas. Et ponam contra te oēs abominatiões tuas. Et nō parcet oculus me⁹ ſup te: & nō miſerebor: ſed vias tuas ponā ſup te: & abominatiões tue in medio tui erūt: & ſcietis qa ego dñs. Hec dicit dominus deus. Afflictio vna afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Euigilauit aduerſum te: ecce venit. Venit contritio ſup te qui habitas in terra. Venit tēpus: prope eſt dies occiſionis & non glorie montium. Nunc de propinquo effundā iram meā ſup te: & complebo furorē meū in te. Et iudicabo te ſ̄m vias tuas: & imponam tibi omīa ſcelera tua. Et nō parcet oculus meus nec miſerebor ſed vias tuas imponam tibi: & abominationes tue in medio tui erūt: & ſcietis quia ego ſum dñs percutiens. Ecce dies: ecce venit. Egreſſa eſt cōtritio. Floruit virga germinauit ſupbia: iniquitas ſurrexit in virga ipietatis. Nō ex eis: & non ex populo: neq ex ſonitu eorū: & nō erit requies in eis. Venit tēpus appropinquit dieſ. Qui emit non letetur: & qui vendit nō lugeat: qa ira ſup omnē populū eius: qa qui vendit: ad id qđ vendidit nō reuertetur: & adhuc in viuētibus vita eorū. Viſio ei⁹ ad oēm multitudinē eius nō regredietur: & vir in iniqtate vite ſue nō cōfortabitur. Canite tuba: p̄parētur oēs & nō eſt qui vadat ad p̄liū. Ira eni mea ſup vniuerſū populum ei⁹. Gladius foris: peſtis

manū meā ſup eos: ɀ ponā trā in deſola-
χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ θήσομαι τὴν γῆν εἰς ἀφανι-
tionē ɀ in interitū a deſerto deblatha ex oī
σμὸν καὶ εἰς ὄλεθρον ἀπὸ τῆς ἐρήμου δεβλαθὰ ἐκ πάσης τῆς
hītatione eius: ɀ ſcietis qꝛ ego dñs.
κατοικίας αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. Ca.7
ET factᵘ eſt ſ̄mo dñi ad me dicēs: ɀ tu
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ
fili hoīs: hec dicit dñs dñs tre iſrael:
υἱὲ ἀνθρώπου, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος τῇ γῇ τοῦ Ἰσραήλ,
finis venit finis venit ſup quattuoꝛ alas
πέρας ἥκει, τὸ πέρας ἥκει ἐπὶ τὰς τέσσαρας πτέρυγας
tre venit finis nūc finis ad te: ɀ mit-
τῆς γῆς ἥκει τὸ πέρας. νῦν τὸ πέρας πρὸς σέ, καὶ ἀπο-
tam furorē meū ego in te: ɀ vlciſcar te in
στελῶ τὸν θυμόν μου ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ ἐκδικήσω σε ἐν
vijs tuis: ɀ dabo ꝯ te oēs abomi
ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδε-
nationes tuas. nō parcet oculus meᵘ ſup te ne
λύγματά σου. οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ σὲ οὐ-
q miſereboꝛ: qꝛ viā tuā ſup te dabo ɀ
δὲ μὴ ἐλεήσω, διότι τὴν ὁδόν σου ἐπὶ σὲ δώσω καὶ τὰ
abominatiões tue in medio tui erunt: ɀ ſcies qꝛ
βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου ἔσται, καὶ γνώσῃ διότι
ego dñs. qꝛ hec dicit adonai dñs: malitia vna
ἐγὼ κύριος. διότι τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, κακία μία
malitia ecce adeſt finis venit venit finis ſurre
κακία ἰδοὺ πάρεστιν τὸ πέρας ἥκει ἥκει τὸ πέρας ἐξη-
xit aduerſū te: ecce venit cōplicatio ſup te hītantem
γέρθη πρός σέ, ἰδοὺ ἥκει πλοκὴ ἐπὶ σὲ τὸν κατοικοῦντα
trā: venit tp̄s appropīquit dies nō cū ꝑturbatiōbᵘ neq
τὴν γῆν, ἥκει ὁ καιρὸς ἤγγικεν ἡ ἡμέρα οὐ μετὰ θορύβων οὐδὲ
cū doloribᵘ nūc de ꝑpīq effundā irā meā ſup te
μετ' ὠδίνων νῦν ἐγγύθεν ἐκχεῶ τὴν ὀργήν μου ἐπὶ σὲ
ɀ cōplebo furorē meū ī te: ɀ iudicabo te in
καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐν σοί, καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς
vijs tuis: ɀ dabo ſup te oēs abominatiões
ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά
tuas. nō parcet oculus meᵘ neq miſeboꝛ: ſc̄d̄m
σου. οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου οὐδὲ μὴ ἐλεήσω, κατὰ
vias tuas ſup te dabo: ɀ abominatiões tue
τὰς ὁδούς σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου
in medio tui erunt: ɀ ſcies qꝛ ego ſum dñs
ἐν μέσῳ σου ἔσονται, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγώ εἰμι κύριος
percutiēs. ecce dies parit: ecce finis
ὁ τύπτων. ἰδοὺ ἡμέρα τίκτει, ἰδοὺ τὸ πέρας
venit. egreſſa ē cōplexio ɀ floruit virga: ſurrexit
ἥκει. ἐξῆλθεν ἡ πλοκὴ καὶ ἤνθησεν ἡ ῥάβδος, ἐξανέστηκεν ἡ
ſupbia ɀ cōteret foꝛtitudinē iniq. ɀ nō cū ꝑtur
ὕβρις καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου. καὶ οὐ μετὰ θο-
batiōe neq cū feſtinatiōe: ɀ non ex ipis ſunt: ne
ρύβου οὐδὲ μετὰ σπουδῆς, καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν, οὐ-
q pulchritudo ī eis. venit tp̄s ecce dies:
δὲ ὡραϊσμὸς ἐν αὐτοῖς. ἥκει ὁ καιρὸς ἰδοὺ ἡ ἡμέρα, ὁ
q̄ emit nō letetur: ɀ q̄ vēdit nō lugeat: qꝛ
κτώμενος μὴ χαιρέτω, καὶ ὁ πωλῶν μὴ θρηνείτω, ὅτι
ira in oēm mltitudinē eiᵘ. qꝛ q̄ emit ad
ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς. διότι ὁ κτώμενος πρὸς
vendentē nō reuerteť: ɀ adhuc ī vita viuere ip
τὸν πωλοῦντα μὴ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἔτι ἐν ζωῇ τὸ ζῆν αὐ-
foꝝ: qꝛ viſio ad oēm mltitudinē eoꝝ nō regre
τῶν, ὅτι ὅρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἀνα-
dietur: ɀ homo in oculis vite ſue nō ob-
κάμψει, καὶ ἄνθρωπος ἐν ὀφθαλμοῖς ζωῆς αὐτοῦ οὐ κρα-
tinebit. clangite in tuba ɀ iudicate om-
τήσει. σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι καὶ κρίνατε τὰ σύμ-
nia: ɀ nō eſt q̄ vadat ad p̄lium: qꝛ
παντα, καὶ οὐκ ἔστιν πορευόμενος εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι
ira mea in oēm mltitudinē eoꝝ: gladius de foris
ἡ ὀργή μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἡ ῥομφαία ἔξωθεν

Trāsla. gre. lxx. cū inter. lati.

⁊ fames ⁊ mors intrinsecꝰ. q̄ in agro: in gladio
καὶ ὁ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν. ὁ ἐν τῷ πεδίῳ, ἐν ῥομφαίᾳ
morietur. eos aūt q̄ i ciuitate fames ⁊ mors con=
τελευτήσει. τοὺς δὲ ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ θάνατος συν
sumet ⁊ salui erunt saluati ex eis: ⁊
τελέσει καὶ ἀνασωθήσονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν, καὶ
erunt in mōtibꝰ q̄si colūba meditans. ⁊ oēs
ἔσονται ἐπὶ τῶν ὀρέων ὡς περιστερὰ μελετητή. καὶ πάντας
iterficiā: vnūquēq; i iniq̄tatibꝰ suis. oēs manus
ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ. πᾶσαι χεῖρες
dissoluentur: ⁊ oīa femora polluentur humore.
ἐκλυθήσονται, καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ.
⁊ precingent ciliīs ⁊ cooperiet eos formido.
καὶ περιζώσονται σάκκους καὶ καλύψει αὐτοὺς θάμβος.
⁊ sup oēs faciem cōfusio sup eos: ⁊ sup omi
καὶ ἐπὶ πᾶν πρόσωπον αἰσχύνη ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἐπὶ πᾶ
ne caput caluicium. argētū eoꝝ in pla=
σαν κεφαλὴν φαλάκρωμα. τὸ ἀργύριον αὐτῶν ἐν ταῖς πλα
teis ꝓiicietur: ⁊ aurum eoꝝ erit cōtemptui.
τείαις ῥιφήσεται, καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ὑπεροφθήσεται.
argentū eoꝝ ⁊ aurum eoꝝ: nō poterit libe
τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν, οὐ δυνήσεται ἐξε
rare eos in die furoris dn̄i. aīe eoꝝ non
λέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. αἱ ψυχαὶ αὐτῶν οὐ μὴ
saturabuntur ⁊ ventres eoꝝ nō iplebuntur: q̄ꝛ
ἐμπλησθῶσιν καὶ αἱ γαστέρες αὐτῶν οὐ πλησθήσονται, διότι
cruciatus iniq̄tatū eoꝝ fuit. electa mūdi in su=
βάσανος τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἐγένετο. ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑ=
perbiam posuerūt ea ⁊ imagines abominationū
περηφανίαν ἔθεντο αὐτὰ καὶ εἰκόνας τῶν βδελυγμάτων
fecerunt ex eis. ꝓpt̄ hoc dedi ea illis
ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν. ἕνεκεν τούτου δέδωκα αὐτὰ αὐτοῖς
in imūdiciam. ⁊ tradam ea in manus alie=
εἰς ἀκαθαρσίαν. καὶ παραδώσω αὐτὰ εἰς χεῖρας ἀλλο=
noꝝ vt diripiant ea. ⁊ pestilētibꝰ terre in p̄e
τρίων τοῦ διαρπάσαι αὐτά. καὶ τοῖς λοιμοῖς τῆς γῆς εἰς σκῦ
dā ⁊ polluent ea. ⁊ auertam faciem
λα καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν
meā ab eis ⁊ polluēt visitationē meā. ⁊ itroi
μου ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ μιανοῦσιν τὴν ἐπισκοπήν μου. καὶ εἰσε=
bunt in ea sine custodia: ⁊ cōtaminabunt ea
λεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως, καὶ βεβηλώσουσιν αὐτὰ
⁊ facient ꝑturbationē: q̄ꝛ terra plena iudicio sāgui
καὶ ποιήσουσιν φυρμόν, διότι ἡ γῆ πλήρης κρίσεως αἱμά
nū ⁊ ciuitas plena iniq̄tate. ⁊ adducā malos gētiū ⁊
των καὶ ἡ πόλις πλήρης ἀνομίας. καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν καὶ
possidebūt domus eoꝝ. ⁊ auertam fre=
κληρονομήσουσιν τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύ
mitū fortitudīs eoꝝ: ⁊ polluentur scā eoꝝ. ꝓ=
αγμα τῆς ἰσχύος αὐτῶν, καὶ μιανθήσεται τὰ ἅγια αὐτῶν. ἐξι
pitiatio veniet ⁊ q̄ret pacē: ⁊ nō erit. ve sup ve
λασμὸς ἥξει καὶ ζητήσει εἰρήνην, καὶ οὐκ ἔσται. οὐαὶ ἐπὶ οὐ
erit. ⁊ nunciꝰ sup nūcium erit. ⁊ q̄retur vi=
αὶ ἔσται. καὶ ἀγγελία ἐπὶ ἀγγελίαν ἔσται. καὶ ζητηθήσεται ὅ
sio ex ꝓpheta: ⁊ lex peribit a sacerdote: ⁊
ρασις ἐκ προφήτου, καὶ νόμος ἀπολεῖται ἐξ ἱερέως, καὶ
cōsiliū ex senioribus. rex lugebit: ⁊ p̄nceps
βουλὴ ἐκ πρεσβυτέρων. ὁ βασιλεὺς πενθήσει, καὶ ὁ ἄρχων
induetur interitu: ⁊ manus ꝑpl̄i terre dissol
ἐνδύσεται ἀφανισμόν, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ λαοῦ τῆς γῆς παρα
uentur: scd̄m vias eoꝝ faciam illis: ⁊
λυθήσονται, κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ τοῖς
iudiciīs eoꝝ vlciscar eos: ⁊ scient q̄ꝛ ego dn̄s.
κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω αὐτούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κς̄.
8 ET factū ē in anno sexto in sexto mēse quin=
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἕκτῳ ἐν τῷ ἕκτῳ μηνὶ πέμ
ta mēsis ego sedebam in domo mea: ⁊ senio=
πτῃ τοῦ μηνός ἐγὼ ἐκαθήμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ οἱ πρεσβύ
res iuda sedebant coram me. ⁊ facta est sup me
τεροι ἰούδα ἐκάθηντο ἐνώπιόν μου. καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ
manꝰ adonai dn̄i: ⁊ vidi. ⁊ ecce similitudo
χεὶρ ἀδωναῒ κυρίου, καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ ὁμοίωμα

Trāsla. B. Hie.

et fames intrinsecus. Qui in agro est gladio morietur: & qui ī ciuitate pestilentia & fame deuorabūtur: & saluabūtur qui fugerit ex eis. Et erunt in montibus quasi colūbe conualliū omnes trepidi: vnusq̄sq; in iniquitate sua. Oēs manus dissoluentur: & omnia genua fluent aquis. Et accingent se ciliciis: & operiet eos formido: & in omi facie cōfusio: & in vniuersis capitibus eorū caluitium. Argentum eorū foris ꝓiicietur: & aurū eorū in sterquiliniū erit. Argentū eorū & aurū eorū nō valebit liberare eos ī die furoris dn̄i. Animā suā non saturabūt: & ventres eorū non īplebūtur: q̄a scandalū iniq̄tatis eorū factū est: & ornamentū moniliū suorū in supbiā posuerunt: & imagines abominationū suarū & simulachrorum fecerūt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in īmūdiciā: & dabo illud in manus alienorū ad diripiendū: & impiis terre ī predā: & cōtaminabūt illud. Et auertā faciē meā ab eis & violabūt arcanū meū: & introibūt in illud emissarii & cōtaminabūt illud. Fac cōclusionē: q̄m terra plena ē iudicio sanguinū & ciuitas plena iniq̄tate. Et adducā pessimos de gētibꝰ: & possidebūt domos eorū. Et q̄scere faciā supbiā potentiū: & possidebūt scūaria eorū. Angustia supueniēte requirēt pacē: & nō erit. Cōturbatio sup cōturbationē veniet: & auditꝰ sup auditū. Et q̄rent visionē de ꝓpheta: & lex ꝑibit a sacerdote: & cōsiliū a senioribꝰ. Rex lugebit: & p̄nceps induetur merore: & manus ꝑpl̄i terre cōturbabūtur. Secundū viā eorū faciā eis: & s̄m iudiciū eorū iudicabo eos: & scient quia ego sum dominus.

8.

ET factū est in anno sexto: in sexto mēse in q̄nta mēsis: ego sedebā in domo mea: & senes iuda sedebāt corā me. Et cecidit ibi sup me manus dn̄i dei. Et vidi: & ecce similitudo

Tex. he. Ezechi. viij.

והרעב מבית אשר בשדה בחרב
ימות ואשר בעיר רעב ודבר
יאכלנו: ופלטו פליטיהם והיו
אל ההרים כיוני הגאיות כלם
המות איש בעונו: כל הידים
תרפינה וכל ברכים תלכנה מים:
וחגרו שקים וכסתה אותם פלצות
ואל כל פנים בושה ובכל ראשיהם
קרחה: כספם בחוצות ישליכו
וזהבם לנדה יהיה כספם וזהבם
לא יוכל להצילם ביום עברת
יהוה נפשם לא ישבעו ומעיהם
לא ימלאו כי מכשול עונם היה:
וצבי עדיו לגאון שמהו וצלמי
תועבתם שקוציהם עשו בו על
כן נתתיו להם לנדה: ונתתיו ביד
הזרים לבז ולרשעי הארץ
לשלל וחללהו: והסבותי פני מהם
וחללו את צפוני ובאו בה פריצים
וחללוה: עשה הרתוק כי הארץ
מלאה משפט דמים והעיר מלאה
חמס: והבאתי רעי גוים וירשו
את בתיהם והשבתי גאון עזים
ונחלו מקדשיהם: קפדה בא
ובקשו שלום ואין: הוה על הוה
תבוא ושמעה אל שמועה תהיה
ובקשו חזון מנביא ותורה תאבד
מכהן ועצה מזקנים: המלך יתאבל
ונשיא ילבש שממה וידי עם
הארץ תבהלנה מדרכם אעשה
אותם ובמשפטיהם אשפטם וידעו
כי אני יהוה:

Cap. viij.

ויהי בשנה הששית בששי בחמשה
לחדש אני יושב בביתי וזקני
יהודה יושבים לפני ותפל עלי שם
יד אדני יהוה: ואראה והנה דמות

Pritiua. heb.

מות
אכל פלט
היה נאה
המה
רפה ילך
כסה
פנה
חוץ שלך
היה
יכל נצל
שבע מעה
צבה עדה
גאה שום
תעב שקץ
עשה נתן
בזז
סבב פנה
צפן בוא
פרץ רתק
שפט
בוא רעה
בית שבת
גאה עזז
חלל קדש
שלם בוא
שמע היה
חזה נבא
ירה אבד
יעץ אבל
נשא לבש
בהל עשה
Cap. viij.
היה
ישב
פנה נפל
ראה דמה

כְּמַרְאֵה אֵשׁ מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה — רָאָה
אֵשׁ וּמִמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה כְּמַרְאֵה — עָלָה
זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַלָה׃ וַיִּשְׁלַח — שָׁלַח
תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי — בָּנָה לָקַח
וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין — נָשָׂא
הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַמָה — בּוֹא
בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל פֶּתַח שַׁעַר
הַפְּנִימִית הַפּוֹנָה צָפוֹנָה אֲשֶׁר שָׁם — פָּנָה צָפַן
מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה׃ וְהִנֵּה — יָשַׁב קָנָא
שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּמַּרְאֶה — כָּבֵד
אֲשֶׁר רָאִיתִי בַּבִּקְעָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי — רָאָה אָמַר
בֶּן אָדָם שָׂא נָא עֵינֶיךָ דֶּרֶךְ צָפוֹנָה — נָשָׂא צָפַן
וָאֶשָּׂא עֵינַי דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וְהִנֵּה
מִצָּפוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה — זָבַח
הַזֶּה בַּבִּאָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם — בּוֹא
הֲרֹאֶה אַתָּה מָהֵם עֹשִׂים תּוֹעֵבוֹת — עָשָׂה תָּעַב
גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים
פֹּה לְרָחֳקָה מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד — קָדַשׁ
תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת׃ וַיָּבֵא — שׁוּב רָאָה
אֹתִי אֶל פֶּתַח הֶחָצֵר וָאֶרְאֶה — בּוֹא רָאָה
וְהִנֵּה חֹר אֶחָד בַּקִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן — חָרַר
אָדָם חֲתָר נָא בַקִּיר וָאֶחְתֹּר בַּקִּיר — חָתַר
וְהִנֵּה פֶּתַח אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא
וּרְאֵה אֶת הַתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת אֲשֶׁר — תָּעַב רוּעַ
הֵם עֹשִׂים פֹּה׃ וָאָבוֹא וָאֶרְאֶה — עָשָׂה בּוֹא
וְהִנֵּה כָל תַּבְנִית רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה שֶׁקֶץ — בָּנָה
וְכָל גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל מְחֻקֶּה — גָּלַל חָקַק
עַל הַקִּיר סָבִיב סָבִיב׃ וְשִׁבְעִים — סָבַב
אִישׁ מִזִּקְנֵי בֵית יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָהוּ
בֶן שָׁפָן עֹמֵד בְּתוֹכָם עֹמְדִים
לִפְנֵיהֶם וְאִישׁ מִקְטַרְתּוֹ בְּיָדוֹ — פָּנָה
וַעֲתַר עֲנַן הַקְּטֹרֶת עֹלֶה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
הֲרָאִיתָ בֶן אָדָם אֲשֶׁר זִקְנֵי בֵית — רָאָה
יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ אִישׁ בְּחַדְרֵי
מַשְׂכִּיתוֹ כִּי אֹמְרִים אֵין יְהוָה רֹאֶה — שָׂכָה
אֹתָנוּ עָזַב יְהוָה אֶת הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר

quasi aspect⁹ ignis. Ab aspectu lũboꝝ eius & deorsum ignis: & a lũbis ei⁹ & sursum quasi aspectus splendoris: vt visio electri. Et emissa similitudo man⁹ apprehendit me in cincinno capitis mei: & eleuauit me spiritus inter terram & celum: & adduxit me in hierusalem in visione dei iuxta ostiũ interius qđ respiciebat ad aquilonem: vbi erat statutũ idolũ zeli ad puocandũ emulationẽ. Et ecce ibi gloria dei israel secundum visionem quam videram in campo: & dixit ad me. Fili hoĩs leua oculos tuos ad viam aquilonis. Et leuaui oculos meos ad viã aquilonis: & ecce ab aquilone porte altaris idolum zeli in ipso introitu. Et dixit ad me. Fili homis: putasne vides tu quid isti faciunt abominationes magnas quas domus israel facit hic: vt procul recedã a sctũario meo? Et adhuc cõuersus videbis abominationes maiores. Et introduxit me ad ostium atrii. Et vidi: & ecce foramen vnũ in pariete. Et dixit ad me. Fili hoĩs fode parietẽ. Et cum fodissem parietẽ apparuit ostiũ vnũ. Et dixit ad me. Ingredere & vide abominationes pessimas quas isti faciunt. Et ingressus vidi: & ecce oĩs similitudo reptiliũ & aĩaliũ abominatio: & vniuersa idola domus israel depicta erant in pariete: in circuitu p totũ. Et septuaginta viri de senioribus dom⁹ israel: & iechonias filius saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas: & vnusq̇sq; habebat thuribulũ in manu sua: & vapor nebule de thure consurgebat: & dixit ad me. Certe vides fili hoĩs q̃ seniores domus israel faciũt in tenebris: vnusq̇sq; in abscõdito cubilis sui. Dicũt eni. Non videt domin⁹ nos. Dereliquit domin⁹ terram. Et dixit

viri. a lumbo eius: ⁊ vsq; deorsũ ignis: ⁊
ἀνδρός. ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἕως κάτω πῦρ, καὶ
a lumbo eius: ⁊ sup eum q̃si visio
ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ ὡς ὅρασις
fulgoris: q̃si spẽs electri. ⁊ extendit similitudine man⁹: ⁊ assumpsit me in fimbria
φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἠλέκτρου. καὶ ἐξέτεινεν ὁμοίωμα χειρός, καὶ ἀνέλαβέν με ἐπὶ τοῦ κρασπέδου τῆς κο-
ticis mei. ⁊ assumpsit me spũs inter frã ⁊
ρυφῆς μου. καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ
inter celum: ⁊ adduxit me in hierusalem in
ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγέν με εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν
visione dei ad vestibula porte ĩterioris
ὁράσει θεοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας τῆς
respiciẽtis ad aq̃lonẽ: vbi erat statua possidẽtis.
βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, οὗ ἦν ἡ στήλη τοῦ κτωμένου.
⁊ ecce illic erat glĩa dñi dei israel: scđm visio-
καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ ἦν δόξα κυρίου θεοῦ ἰσραήλ, κατὰ τὴν ὅρα-
nẽ quã vidi in campo. ⁊ dixit ad me. fili homi-
σιν ἣν ἴδον ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ εἶπεν πρός με. υἱὲ ἀνθρώ-
nis: respice oculis tuis ad aq̃lonẽ. ⁊
που, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου πρὸς βορρᾶν. καὶ
ecce ad aq̃lone sup portã q̃ ad orientem
ἰδοὺ ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ
altaris imago zeli huius in introitu
θυσιαστηρίου ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλου τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύε-
ipsius ad orientem. ⁊ dixit ad me: fili ho-
σθαι αὐτὴν πρὸς ἀνατολάς. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀν-
minis vidisti q̃d isti faciunt iniq̃tates magnas
θρώπου ἑώρακας τί οὗτοι ποιοῦσιν ἀνομίας μεγάλας
q̃s dom⁹ israel faciunt hic vt recedant ipi
ἃς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ποιοῦσιν ὧδε τοῦ ἀπέχεσθαι αὐτοὺς
a sanctis meis: ⁊ adhuc videbis iiq̃tates maiores.
ἀπὸ τῶν ἁγίων μου, καὶ ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας.
⁊ introduxit me in vestibula atrij: ⁊ vidi
καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς αὐλῆς, καὶ ἴδον
⁊ ecce foramẽ vnũ in pariete. ⁊ dixit ad me: fili
καὶ ἰδοὺ ὀπὴ μία ἐν τῷ τοίχῳ. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hoĩs: fode in pariete: ⁊ fodi in pa-
ἀνθρώπου, ὄρυξον δὴ ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ὤρυξα ἐν τῷ τοί-
riete: ⁊ ecce porta vna. ⁊ dixit ad me: ĩgredere
χῳ, καὶ ἰδοὺ θύρα μία, καὶ εἶπεν πρός με, εἴσελθε
⁊ vide iniq̃tates malas q̃s isti faciunt hic:
καὶ ἴδε τὰς ἀνομίας τὰς πονηρὰς ἃς οὗτοι ποιοῦσιν ὧ-
⁊ ĩgress⁹ sũ ⁊ vidi. ⁊ ecce oĩs similitudo repti-
δε, καὶ εἰσῆλθον καὶ ἴδον. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ὁμοίωσις ἑρπε-
lis: ⁊ iumẽti vane abominationes: ⁊ vniuersa
τοῦ καὶ κτήνους μάταια βδελύγματα, καὶ πάντα τὰ
idola dom⁹ israel depicta in pariete
εἴδωλα οἴκου ἰσραὴλ διαγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου
ĩ circuitu p totũ: ⁊ septuaginta viri ex senio-
κύκλῳ διόλου. καὶ ἑβδομήκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσ-
ribus dom⁹ israel: ⁊ iezonias fili⁹ saphan stabat
βυτέρων οἴκου ἰσραήλ, καὶ ἰεζονίας υἱὸς σαφὰν εἱστήκει
añ faciem eoꝝ: ⁊ vnusq̇sq; thuribulũ su-
πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἕκαστος τὸ θυμιατήριον αὐ-
um hẽbat in manu: ⁊ vapor incensi
τοῦ εἶχεν ἐν τῇ χειρί, καὶ ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάματος
ascendebat. ⁊ dixit ad me vidisti fili hoĩs
ἀνέβαινεν. καὶ εἶπεν πρός με ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου
q̃ seniores dom⁹ israel faciunt in tene-
ἃ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου ἰσραὴλ ποιοῦσιν ἐν σκό-
bris: vnusq̇sq; eoꝝ in cubiculo abscõdito eoꝝ:
τει, ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ κοιτῶνι τῷ κρυπτῷ αὐτῶν,
q͛ dixerũt: nõ videt dñs: dereliquit domi-
διότι εἶπαν, οὐχ ὁρᾷ κύριος, ἐγκαταλέλοιπεν κύρι-
n⁹ terrã. ⁊ dixit
ος τὴν γῆν. καὶ εἶπεν

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

ad me: adhuc videbꝭ iniqtates maioꝛes q̄s iſti faciunt.
πρός με, ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας ἃς οὗτοι ποιοῦσιν.
ꝛ introduxit me in veſtibula poꝛte dom⁹ dn̄i
καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου
reſpicientis ad aqlonē: ꝛ ecce illic mulieres ſe-
τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυναῖκες κα-
dentes plangētes thāmuz. ꝛ dixit ad me: vidi
θήμεναι θρηνοῦσαι τὸν θαμμοὺζ. καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρα-
ſti fili hoīs: ꝛ adhuc videbꝭ adinuentiōes maioꝛes
κας υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ ἔτι ὄψει ἐπιτηδεύματα μείζονα
his. ꝛ introduxit me in atriū dom⁹ dn̄i
τούτων. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου τὴν
interius ꝛ in veſtibulis templi dn̄i in-
ἐσωτέραν καὶ ἐπὶ τῶν προθύρων τοῦ ναοῦ κυρίου ἀνα-
ter veſtibulū: ꝛ inter altare q̄ſi vi-
μέσον τοῦ αιλάμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου ὡς εἴ-
giti ꝛ quinqꝫ viri. doꝛſa eoꝝ in tē-
κοσι καὶ πέντε ἄνδρες. τὰ ὀπίσθια αὐτῶν εἰς τὸν να-
plū dn̄i: ꝛ facies eoꝝ contra oꝛi-
ὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀπέναντι ἀνα-
entem: ꝛ iſti adoꝛant ad oꝛientē ſolē.
τολῶν, καὶ οὗτοι προσκυνοῦσιν κατὰ ἀνατολὰς τῷ ἡλίῳ.
ꝛ dixit ad me vidiſti fili hoīs: nūqd parū
καὶ εἶπεν πρός με ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ μικρὸν τῷ
domui iuda facere iniqtates q̄s fecerunt hic
οἴκῳ ἰούδα τοῦ ποιεῖν τὰς ἀνομίας ἃς πεποιήκασιν ὧδε
qꝛ repleuerūt terrā iniqtate: ꝛ cōuerſi ſunt
διότι ἔπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας, καὶ ἐπέστρεψαν τοῦ
ad irritandū me. ꝛ ecce ipi extendunt ramum
παροργίσαι με. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσιν τὸ κλῆμα
ſīc ſubſannātes. ꝛ ego faciam eis cū furoꝛe.
ὡς μυκτηρίζοντες. καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς μετὰ θυμοῦ.
nō parcet oculus meus neqꝫ miſereboꝛ. ꝛ voca-
οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. καὶ καλέ-
bunt in aurib⁹ meis voce magna: ꝛ non exau-
σωσιν ἐν τοῖς ὠσίν μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσα-
diam eos.
κούσω αὐτῶν.

Ca.9.

ET clamauit in aures meas voce magna di-
Καὶ ἀνέκραγεν εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ λέ-
cēs: appꝛopīquit viltio vrbis. ꝛ vnuſqſqꝫ ha-
γων, ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς πόλεως. καὶ ἕκαστος εἶ-
buit vaſa extermiatiōis in manu ſua. ꝛ
χεν τὰ σκεύη τῆς ἐξολοθρεύσεως ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ
ecce ſex viri veniebāt de via poꝛte
ἰδοὺ ἓξ ἄνδρες ἤρχοντο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης τῆς
excelſe reſpicientis ad aqlonē. ꝛ vni⁹cuiuſqꝫ vas
ὑψηλῆς τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. καὶ ἑκάστου πέλυξ
extermiatiōis in manu ei⁹. ꝛ vir vn⁹ in medio
ἐξολοθρεύσεως ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἀνὴρ εἷς ἐν μέσῳ
eoꝝ veſtitus veſte talari: ꝛ zona ſapphiri ſup
αὐτῶν ἐνδεδυκὼς ποδήρη, καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ
lūbo eius. ꝛ ingreſſi ſūt ꝛ ſteterūt adherētes
τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον καὶ ἔστησαν ἐχόμενοι
altari ereo. ꝛ glia dei iſ-
τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χαλκοῦ. καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἰσ-
rael aſcendit de cherubim exn̄s ſup eos in
ραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τῶν χερουβεὶμ ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῶν εἰς
ſub dio dom⁹. ꝛ vocauit viꝝ q̄ indu-
τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου. καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδε-
tus erat veſte talari q̄ hn̄it ſup lumbo eius
δυκότα τὸν ποδήρη ὃς εἶχεν ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὴν
zonā ſapphiri. ꝛ dixit dn̄s ad eū: tran-
ζώνην σαπφείρου. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν, δίελ-
ſi mediā ciuitatē ꝛ mediā hieruſalem: ꝛ
θε μέσην τὴν πόλιν καὶ μέσην τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ
da ſignū ſup frontes viroꝝ
δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν
gementium
καταστεναζόντων

Trāſla.B.Hie.

ad me. Adhuc cōuerſus videbis abominationes maiores quas iſti faciunt. Et introduxit me per oſtium porte domus domini qđ reſpiciebat ad aqlonē. Et ecce ibi mulieres ſedebant plangētes adonidem: & dixit ad me. Certe vidiſti fili hoīs. Adhuc cōuerſus videbis abominationes maiores his. Et ītroduxit me in atrium dom⁹ domini interius. Et ecce in oſtio templi dn̄i inter veſtibulum & altare quaſi viginti quinqꝫ viri dorſa habentes cōtra templum domini: & facies ad orientem & adorabant ad ortum ſolis. Et dixit ad me. Certe vidiſti fili hominis. Nunquid leue eſt hoc domui iuda, vt facerent abominationes iſtas quas fecerunt hic: quia replentes terram iniquitate conuerſi ſunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad nares ſuas. Ergo & ego faciā in furore: non parcet oculus meus nec miſerebor & cum clamauerint ad aures meas voce magna nō exaudiam eos.

9.

ET clamauit ī aurib⁹ meis voce magna dicēs. Appropinquerūt viſitatiōes vrbis: & vnuſquiſqꝫ vas interfectionis habet in manu ſua. Et ecce ſex viri veniebant de via porte ſuperioris que reſpicit ad aquilonem: & vnuſquiſqꝫ vas interitus in manu eius. Vir quoqꝫ vn⁹ in medio eorū veſtitus erat lineis: & atramentariū ſcriptoris ad renes ei⁹. Et īgreſſi ſūt: & ſteterūt iuxta altare ereū. Et gloria dei iſrael aſſumpta eſt de cherub que erat ſuper eum ad limen domus. Et vocauit virū qui indutus erat lineis: & atramentariū ſcriptoris habebat in lūbis ſuis. Et dixit dn̄s ad eum. Tranſi per mediā ciuitatem in medio hieruſalem: & ſigna thau ſuper frontes virorum gementium

Tex.he.Ezechi.ix.

אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת
גְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים׃ וַיָּבֵא
אֹתִי אֶל פֶּתַח שַׁעַר בֵּית יְהוָה׃
אֲשֶׁר אֶל הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה שָׁם הַנָּשִׁים
יֹשְׁבוֹת מְבַכּוֹת אֶת הַתַּמּוּז׃ וַיֹּאמֶר
אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן אָדָם עוֹד תָּשׁוּב
תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדוֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃ וַיָּבֵא
אֹתִי אֶל חֲצַר בֵּית יְהוָה הַפְּנִימִית
וְהִנֵּה פֶתַח הֵיכַל יְהוָה בֵּין הָאוּלָם
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
אִישׁ אֲחֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל יְהוָה
וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיתֶם
קֵדְמָה לַשָּׁמֶשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ
בֶן אָדָם הֲנָקֵל לְבֵית יְהוּדָה
מֵעֲשׂוֹת אֶת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ
פֹה כִּי מָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ חָמָס
וַיָּשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי וְהִנָּם שֹׁלְחִים
אֶת הַזְּמוֹרָה אֶל אַפָּם׃ וְגַם אֲנִי
אֶעֱשֶׂה בְחֵמָה לֹא תָחוֹס עֵינִי וְלֹא
אֶחְמוֹל וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל
וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם׃

Cap.ix.

וַיִּקְרָא בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל
לֵאמֹר קָרְבוּ פְּקֻדּוֹת הָעִיר וְאִישׁ
כְּלִי מַשְׁחֵתוֹ בְּיָדוֹ׃ וְהִנֵּה שִׁשָּׁה
אֲנָשִׁים בָּאִים מִדֶּרֶךְ שַׁעַר הָעֶלְיוֹן
אֲשֶׁר מָפְנֶה צָפוֹנָה וְאִישׁ כְּלִי
מַפָּצוֹ בְּיָדוֹ וְאִישׁ אֶחָד בְּתוֹכָם
לָבוּשׁ בַּדִּים וְקֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו
וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ אֵצֶל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת׃
וּכְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲלָה מֵעַל
הַכְּרוּב אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֶל מִפְתַּן
הַבָּיִת וַיִּקְרָא אֶל הָאִישׁ הַלָּבֻשׁ
הַבַּדִּים אֲשֶׁר קֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָו עֲבֹר בְּתוֹךְ
הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְהִתְוִיתָ
תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים

Pꝛiītiua.heb.

שׁוּב
עָשָׂה בּוֹא
צָפַן נָשָׁה
בָּכָה תָּמַז
שׁוּב
פָּנָה
הֵיכַל אָלַם
זָבַח
פָּנָה שָׁחָה
קָלַל
עָשָׂה
שׁוּב כָּעַס
הָיָה זָמַר
עָשָׂה חוּס
חָמַל גָּדַל
שָׁמַע
Cap.ix.
קָרָא
שָׁחַת
בּוֹא עָלָה
פָּנָה כָּלָה
נָפַץ
לָבַשׁ בַּד
בּוֹא עָמַד
זָבַח כָּבַד
עָלָה כָּרַב
פָּתַן
קָרָא
תָּוָה
אָנַח

והנאנקים על כל התועבות הנעשות — אנק תעב
בתוכה: ולאלה אמר באזני — עשה
עברו בעיר אחריו והכו אל תחס — נכה חוס
עיניכם ואל תחמלו: זקן בחור — חמל בחר
ובתולה וטף ונשים תהרגו למשחית — בתל נשה
ועל כל איש אשר עליו התו — שחת
אל תגשו וממקדשי תחלו — נגש קדש
ויחלו באנשים הזקנים אשר — חלל
לפני הבית: ויאמר אליהם טמאו
את הבית ומלאו את החצרות
חללים צאו ויצאו והכו בעיר: — יצא
ויהי כהכותם ונאשאר אני ואפלה — היה שאר
על פני ואזעק ואמר אהה אדני — נפל זעק
יהוה המשחית אתה את כל — שחת
שארית ישראל בשפכך את חמתך — יחם
על ירושלם: ויאמר אלי עון
בית ישראל ויהודה גדול במאד — גדל
מאד ותמלא הארץ דמים והעיר — מלא
מלאה מטה כי אמרו עזב יהוה את — נטה
הארץ ואין יהוה ראה: וגם אני
לא תחוס עיני ולא אחמל דרכם — חוס חמל
בראשם נתתי: והנה האיש לבש — נתן
הבדים אשר הקסת במתניו משיב — בד שוב
דבר לאמר עשיתי ככל אשר — עשה
צויתני: — צוה

Cap.x.

ואראה והנה אל הרקיע אשר על — ראה רקע
ראש הכרבים כאבן ספיר כמראה — ספר ראה
דמות כסא נראה עליהם: ויאמר — דמה אמר
אל האיש לבוש הבדים ויאמר
בא אל בינות לגלגל אל תחת לכרוב — בוא גלל
ומלא חפניך גחלי אש מבינות — כרב
לכרובים וזרוק על העיר ויבא — זרק בוא
לעיני: והכרבים עמדים מימין — ימן
הבית בבאו האיש והענן מלא
את החצר הפנימית: וירם כבוד — פנה רום
יהוה מעל הכרוב על מפתן הבית — כבד פתן

& dolentiū ſup cunctis abominationib⁹ q̄ fiunt in medio eius. Et illis dixit audiente me. Trāſite p ciuitatē ſequētes eum: & pcutite. Non parcat oculus veſter neq̄ miſemini. Senē adoleſcentulū & virginē paruulū & mulieres interficite vſq̄ ad internitionem. Oēm aūt ſup quē videritis thau ne occidatis: & a ſanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris ſenioribus qui erant ante faciē domus. Et dixit ad eos. Contaminate domum & implete atria interfectis. Egredimini Et egreſſi ſunt: & percutiebāt eos q erant in ciuitate. Et cede cōpleta: remāſi ego ruiq̄ ſup faciē meā & clamās aio. Heu. heu. heu. dñe deus: Ergo ne diſperdas omnes reliquias iſrael effundēs furorem tuum ſuper hieruſalē. Et dixit ad me. Iniquitas domus iſrael & iuda magna eſt nimis valde: & repleta ē terra ſanguinibus: & ciuitas repleta ē auerſione. Dixerunt eni. Dereliqt dñs terram: & dñs non videt. Igitur & meus non parcet oculus neq̄ miſerebor. Viam eorū ſup caput eorū reddā. Et ecce vir qui erat indutus lineis qui habebat atramentarium in dorſo ſuo reſpondit verbū dicens. Feci ſicut precepiſti mihi.

10.

ET vidi: & ecce in firmamēto qđ erat ſup caput cherubim q̄ſi lapis ſapphirus: & q̄ſi ſpecies ſimilitudinis ſolii apparuit ſuper ea. Et dixit ad virū qui indutus erat lineis & ait. Ingredere in medio rotarum q̄ ſunt ſubtus cherubim & imple manū tuā prunis ignis q̄ ſunt īter cherubim: & effunde ſup ciuitatē. Ingreſſuſq̄ ē in cōſpectu meo. Cherubim aūt ſtabant a dextris domus cum ingrederetur vir: & nubes impleuit atriū interius. Et eleuata eſt gloria dñi deſuper cherub ad limen domus:

ꝛ dolentiū ſup cunctis iniqtatib⁹
καὶ τῶν κατωδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς
q̄ fiunt in medio eoꝝ. ꝛ illis dixit audiente
γινομέναις ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ τούτοις εἶπεν ἀκούοντός
me: ite in ciuitatē poſt eū ꝛ pcutite
μου, πορεύεσθε εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ κόπτετε
ꝛ non parcatis oculis vr̄is: ꝛ nō miſeamini
καὶ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ μὴ ἐλεήσητε
ſenem ꝛ iuuenē ꝛ virginē ꝛ puulos ꝛ
πρεσβύτερον καὶ νεανίσκον καὶ παρθένον καὶ νήπια καὶ
mulieres interficite ad deletionē: ſup āt oēs ſup
γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν. ἐπὶ δὲ πάντας ἐφ᾽
q̄s eſt ſignum: ne appropiq̄tis: ꝛ a ſāctis meis
οὕς ἐστι τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσητε, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου
incipite. ꝛ ceperūt a viris ſenioribus
ἄρξασθε. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πρεσβυτέρων
q̄ erant int⁹ in domo. ꝛ dixit ad eos: cōtamina
οἳ ἦσαν ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἐμιάνα
ſtis domū ꝛ impleſtis vias mortuis ꝛ egreſ
τε τὸν οἶκον καὶ ἐπλήσατε τὰς ὁδοὺς νεκρῶν καὶ ἐκπε
ſi pcutite. ꝛ factū eſt cū pcuterēt ipſi:
ρευόμενοι κόπτετε. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κόπτειν αὐτούς,
ꝛ cado ſup faciem meā: ꝛ clamaui ꝛ dixi:
καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα καὶ εἶπα,
heu me adonai dn̄e: deles tu reliquos
οἴμοι ἀδωναΐ κύριε, ἐξαλείφεις σὺ τοὺς καταλοίπους
iſrael. cū infūdas furorem tuū ſup hieruſalem.
τοῦ ἰσραήλ. ἐν τῷ ἐκχέαι τὸν θυμόν σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
ꝛ dixit ad me: iniqtas dom⁹ iſrael ꝛ iuda
καὶ εἶπεν πρός με, ἀδικία τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἰούδα
magnificata ē valde valde: qꝛ repleta ē t̄ra popu
μεμεγάλυνται σφόδρα σφόδρα, ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ λα
lis multis. ꝛ ciuitas repleta ē iniqtate ꝛ immun
ῶν πολλῶν. καὶ ἡ πόλις ἐπλήσθη ἀδικίας καὶ ἀκαθαρ
ditia. qꝛ dixerūt: dereliquit dn̄s terrā nō
σίας. ὅτι εἴπαν, ἐγκαταλέλοιπεν κύριος τὴν γῆν οὐκ
videt dn̄s: ꝛ nō parcet oculus me⁹ ne
ἐφορᾷ ὁ κύριος, καὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου οὐ
q̄ miſerebor vias eoꝝ in capita eoꝝ de
δὲ μὴ ἐλεήσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέ
di. ꝛ ecce vir indutus veſte talari ꝛ
δωκα. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐνδεδυκὼς τὸν ποδήρη καὶ
accinctus zona lūbū ſuum. ꝛ reſpondit
ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. καὶ ἀπεκρίνα
dicēs: feci ſicut mandaſti mihi.
το λέγων, πεποίηκα καθὼς ἐνετείλω μοι. Ca.10.

ET vidi ꝛ ecce ſup firmamento q̄ð
Καὶ ἴδον καὶ ἰδοὺ ἐπάνω τοῦ στερεώματος τοῦ
ſuper caput cherubim: q̄ſi lapis ſapphiri
ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν χερουβείμ, ὡς λίθος σαπφείρου
ſimilitudo throni ſup eum. ꝛ dixit ad viꝝ
ὁμοίωμα θρόνου ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄνδρα
q̄ erat indutus ſtola: īgredere in mediū
τὸν ἐνδεδυκότα τὴν στολήν, εἴσελθε εἰς τὸ μέσον
rotaꝝ q̄ ſub cherubim. ꝛ im
τῶν τροχῶν τῶν ὑποκάτω τῶν χερουβείμ. καὶ πλῆ
ple pugnos tuos carbonib⁹ ignis de medio
σον τὰς δράκας σου ἀνθράκων πυρὸς ἐκ μέσου τῶν
cherubim. ꝛ diſperge ſup ciuitatē. ꝛ
χερουβείμ. καὶ διασκόρπισον ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ
ingreſſ⁹ eſt ī cōſpectu meo ꝛ cherubim ſtabāt a
εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου καὶ τὰ χερουβεὶμ εἱστήκει ἐκ
dextris dom⁹ cū ingrederet vir. ꝛ
δεξιῶν τοῦ οἴκου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἄνδρα. καὶ
nubes impleuit atriū interius. ꝛ
ἡ νεφέλη ἔπλησεν τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. καὶ
eleuata ē glīa dn̄i a cherubim. in
ἀπῆρεν ἡ δόξα κυρίου ἀπὸ τῶν χερουβείμ. εἰς τὸ
ſub dio domus
αἴθριον τοῦ οἴκου

⁊ repleuit domū nubes ⁊ atriū repletū ē
καὶ ἔπλησεν τὸν οἶκον ἡ νεφέλη καὶ ἡ αὐλὴ ἐπλήσθη τοῦ
ſplendore glie dni. ⁊ vox alaꝝ
φέγγους τῆς δόξης κυρίου. καὶ φωνὴ τῶν πτερύγων τῶν
cherubim audiebat vſqꝫ ad atriū exterius q̄ſi vox
χερουβεὶμ ἠκούετο ἕως τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας ὡς φω
dei oīpotētis loquentis. ⁊ factū eſt cū p̄cepiſ
νὴ θεοῦ σαδδαὶ λαλοῦντος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐντέλλε
ſet ipſe viro q̄ indutus erat ſtola ſan=
σθαι αὐτὸν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυκότι τὴν στολὴν τὴν ἁγί
cta dicēs: ſume ignē de medio rotaꝝ de me=
αν λέγων, λάβε πῦρ ἐκ μέσου τῶν τροχῶν ἐκ τοῦ με
dio cherubim: ⁊ intrauit ⁊ ſtetit adherēs
ταξὺ τῶν χερουβεὶμ, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενος τῶν
rotis. ⁊ extendit cherub manū ſuam in me
τροχῶν. καὶ ἐξέτεινεν ὁ χερουβ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς μέ
diū ignis exñtis in medio cherubim: ⁊
σον τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν μέσῳ τῶν χερουβεὶμ, καὶ
accepit ⁊ dedit in manꝰ eiꝰ q̄ indutꝰ erat
ἔλαβεν καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐνδεδυκότος τὴν
ſtolā ſctāꝫ. ⁊ accepit ⁊ egreſſꝰ ē ⁊ vidi che
στολὴν τὴν ἁγίαν. καὶ ἔλαβεν καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἴδον τὰ χε
rubim ſimilitudinē manuū hoīm ſub a=
ρουβεὶμ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτε
lis eoꝝ. ⁊ vidi: ⁊ ecce quattuor rote ſtabant
ρύγων αὐτῶν. καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρες τροχοὶ εἱστήκει=
adherentes cherubim. rota vna iuxta cherub
σαν ἐχόμενοι τῶν χερουβεὶμ. τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ
vnū ⁊ rota vna iuxta cherub vnū. ⁊ aſpectꝰ
ἑνὸς καὶ τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ ἑνός. καὶ ἡ ὄψις τῶν
rotaꝝ q̄ſi viſio lapidis carbūculi. ⁊ aſpectꝰ eoꝝ:
τροχῶν ὡς ὅρασις λίθου ἄνθρακος. καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν.
ſimilitudo vna q̄ttuoꝛ: quēadmodū cum fuerit rota in
ὁμοίωμα ἓν τοῖς τέσσαρσιν, ὃν τρόπον ὅταν ᾖ τροχὸς ἐν
medio rote. cū ambularēt ipa: in quattu=
μέσῳ τροχοῦ. ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, εἰς τὰ τέσσα=
oꝛ ptes eoꝝ gradiebant: nō reuertebāt cū ābula=
ρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο, οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύε
rent ipa. qꝛ in quē locū reſpexit initiū vnū
σθαι αὐτά. ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία
poſt illud ābulabant: ⁊ nō reuertebāt cū ambula
ὀπίσω αὐτῆς ἐπορεύοντο, καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύε
rent ipi. ⁊ oīs caro eaꝝ ⁊ dorſa ea=
σθαι αὐτούς. καὶ πᾶσα ἡ σὰρξ αὐτῶν καὶ οἱ νῶτοι αὐ=
rū: ⁊ manꝰ eaꝝ ⁊ ale eaꝝ ⁊ ro=
τῶν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν καὶ οἱ τρο=
te plene oculis in circuitu quattuoꝛ ro=
χοὶ πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσι τρο=
tis eoꝝ. at rotis iſtis cognominatū ē volubiles
χοῖς αὐτῶν. τοῖς δὲ τροχοῖς τούτοις ἐπεκλήθη γέλγελ
audiente me. ⁊ q̄ttuoꝛ facies hēbat vnūqdqꝫ aīa=
ἀκούοντός μου. καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώ
liū. facies vna facies cherub: ⁊ faci=
ων. τὸ πρόσωπον τὸ ἓν πρόσωπον χερουβ, καὶ τὸ πρόσω
es ſecunda: facies hoīs: ⁊ tertia fa=
πον τὸ δεύτερον, πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον πρό=
cies leonis: ⁊ quarta facies aq̄le. ⁊
σωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ. καὶ
eleuata ſūt cherubim. hoc aīal qd̄ vidi iuxta fluuium
ἐπήρθη τὰ χερουβείμ. τοῦτο τὸ ζῶον ὃ ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
chobar: ⁊ cū ambularēt cherubim: ibant
τοῦ χοβάρ, καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ χερουβεὶμ, ἐπορεύ
rote: ⁊ he iuxta ea: ⁊ cū ele=
οντο οἱ τροχοί, καὶ οὗτοι ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξαί
cherubim alas ſuas vt exaltarēt de
ρειν τὰ χερουβεὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς
[terra] nō reuertebāt rote eoꝝ: ſed ipe iuxta illos. cū
[γῆς οὐ]κ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ αὐτῶν, καί γε αὐτοὶ ἐπεχόμενα αὐτῶν. ἐν
[ſta]rent ipa: ſtabāt ⁊ cū eleuabantur ipa: eleua=
[τῷ ἑστάν]αι αὐτά, εἱστήκεισαν καὶ ἐν τῷ μετεωρίζεσθαι αὐτά, ἐμετεω
[bant]ur cū eis: qꝛ ſpūs vite erat ī eis. ⁊ egreſſa ē glia
[ρίζοντ]ο μετ' αὐτῶν, διότι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐξῆλθεν δόξα

et repleta eſt domus nube. Et atrium repletū eſt ſplēdore glorie domini: & ſonitꝰ alarū cherubim audiebatur vſqꝫ ad atrium exterius: quaſi vox dei oīpotētis loq̄ntis. Cūqꝫ p̄cepiſſet viro qui indutus erat lineis dicens: ſume ignem de medio rotarum que ſunt inter cherubim: ingreſſus ille ſtetit iuxta rotam. Et extendit cherub manum de medio cherubim ad ignē qui inter cherubim: & ſumpſit & dedit in manus eiꝰ qui indutus erat lineis qui accipiēs egreſſus eſt. Et apparuit in cherubim ſimilitudo manꝰ hoīs ſubtꝰ pēnas eorū. Et vidi: & ecce q̄ttuor rote iuxta cherubim. Rota vna iuxta cherub vnum: & rota alia iuxta cherub vnū. Species autē rotarū erat quaſi viſio lapidis chryſolithi & aſpectꝰ earum ſimilitudo vna quattuor: quaſi ſi ſit rota in medio rote. Cunqꝫ ambularēt: in quattuor ptes gradiebātur: & nō reuertebātur ambulātes: ſed ad locū ad quem ire declinabat q̄ prima erat: ſeq̄bantur & cetere: nec reuertebantur. Et omne corpus earum & colla & manus & penne & circuli pleni erāt oculis in circuitu quattuor rotarum: & rotas iſtas vocauit volubiles audiēte me. Quattuor aūt facies habebat vnū. Facies vna facies cherub: & facies ſecunda facies hoīs: & in tertio facies leonis: & in q̄rto facies aq̄le. Et eleuata ſūt cherubim: ipſuꝫ eſt animal quod videram iuxta flumen chobar. Cūqꝫ ambularēt cherubim: ibāt pariter & rote iuxta ea: & cū eleuarent cherubim alas ſuas vt exaltarētur de terra: non reſidebant rote ſed & ipſe iuxta erant. Stantibus illis ſtabāt: & cū eleuatis eleuabātur. Spūs enim vite erat in eis. Et egreſſa eſt gloria

וימלא הבית את הענן והחצר
מלאה את נגה כבוד יהוה׃ וקול כנפי
הכרבים נשמע עד החצר החיצנה
כקול אל שדי בדברו׃ ויהי בצותו
את האיש לבוש הבדים לאמר
קח אש מבינות לגלגל מבינות
לכרבים ויבא ויעמד אצל האופן׃
וישלח הכרוב את ידו מבינות
לכרבים אל האש אשר בינות
לכרבים וישא ויתן אל חפני לבוש
הבדים ויקח ויצא׃ וירא לכרבים
תבנית יד אדם תחת כנפיהם
ואראה והנה ארבעה אופנים אצל
הכרובים אופן אחד אצל הכרוב
אחד ואופן אחד אצל הכרוב
אחד ומראה האופנים כעין אבן
תרשיש׃ ומראיהם דמות אחד
לארבעתם כאשר יהיה האופן
בתוך האופן׃ בלכתם אל ארבעת
רבעיהם ילכו לא יסבו בלכתם
כי המקום אשר יפנה הראש
אחריו ילכו לא יסבו בלכתם׃ וכל
בשרם וגבהם וידיהם וכנפיהם
והאופנים מלאים עינים סביב
לארבעתם אופניהם׃ לאופנים
להם קורא הגלגל באזני׃ וארבעה
פנים לאחד פני האחד פני הכרוב
ופני השני פני אדם והשלישי פני
אריה והרביעי פני נשר׃ וירמו
הכרבים היא החיה אשר ראיתי
בנהר כבר׃ ובלכת הכרובים ילכו
האופנים אצלם ובשאת הכרובים
את כנפיהם לרום מעל הארץ
לא יסבו האופנים גם הם מאצלם׃
בעמדם יעמדו וברומם ירומו אתם
כי רוח החיה בהם׃ ויצא כבוד

מלא
שמע חוץ
היה צוה
לבש
לקח גלל
בוא עמד
אפן שלח
נשא נתן
לקח ראה
בנה
רבע
ראה
דמה
היה
ילך
סבב
קום פנה
גב
סבב
קרא
פנה כרב
שנה
רבע רמם
ראה
ילך
נשא
עמד
כבד

יהוה מעל מפתן הבית ויעמד על הכרבים׃ וישאו הכרבים את כנפיהם וירומו מן הארץ לעיני בצאתם והאופנים לעמתם ויעמד פתח שער בית יהוה הקדמוני וכבוד אלהי ישראל עליו מלמעלה׃ היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרבים המה׃ ארבעה ארבעה פנים לאחד וארבע כנפים לאחד ודמות ידי אדם תחת כנפיהם׃ ודמות פניהם המה הפנים אשר ראיתי על נהר כבר מראיהם ואותם איש אל עבר פניו ילכו׃

כתן עמד
נשא
יצא
אפן
עלה
ידע
רבע פנה
דמה
ראה את

Cap. xi.

ותשא אותי רוח ותבא אתי אל שער בית יהוה הקדמוני הפונה קדימה והנה בפתח השער עשרים וחמשה איש ואראה בתוכם את יאזניה בן עזר ואת פלטיהו בן בניהו שרי העם׃ ויאמר אלי בן אדם אלה האנשים החשבים און והיעצים עצת רע בעיר הזאת׃ האמרים לא בקרוב בנות בתים היא הסיר ואנחנו הבשר׃ לכן הנבא עליהם הנבא בן אדם׃ ותפל עלי רוח יהוה ויאמר אלי אמר כה אמר יהוה כן אמרתם בית ישראל ומעלות רוחכם אני ידעתיה׃ הרביתם חלליכם בעיר הזאת ומלאתם חוצותיה חלל׃ לכן כה אמר אדני יהוה חלליכם אשר שמתם בתוכה המה הבשר והיא הסיר ואתכם הוציא מתוכה׃ חרב יראתם וחרב אביא עליכם נאם אדני יהוה׃ והוצאתי אתכם מתוכה ונתתי אתכם ביד זרים ועשיתי

נשא בוא
פנה
קדם
שור
יעץ רוע
קרב בנה
בית נבא
נפל
אמר
עלה
רבה
שום
יצא
בוא
נתן עשה

domini a limine tēplí: & ſtetit ſuper cherubim. Et eleuantia cherubim alas ſuas: exaltata ſūt a terra corā me: & illis egrediētibus: rote q̄q3 ſubſecute ſunt. Et ſtetit in introitu porte domus dn̄i orientalis: & gloria dei iſrael erat ſuper eos. Ipſum eſt animal quod vidi ſubter deum iſrael iuxta fluuiū chobar: & intellexi qa cherubim eſſent. Quattuor quattuor vultus vni: & quattuor ale vni: & ſimilitudo manus hoīs ſub alis eorū. Et ſimilitudo vultuū eorum ipſi vultus quos viderā iuxta fluuium chobar: & intuitus eorū & impetus ſingulorum ante faciem ſuā ingredi.

11.

ET eleuauit me ſpūs & ītroduxit me ad portam domus domini orientalem que reſpicit ad ſolis ortum. Et ecce in introitu porte viginti quinq3 viri: & vidi in medio eorum iechoniam filium azur & pheltiā filiū bananie principes populi: dixit q3 ad me. Fili hominis hi ſunt viri qui cogitāt iniquitatem: & tractant conſilium peſſimum in vrbe iſta dicentes. Nonne dudū edificate ſunt domus: hic eſt lebes: nos autē carnes. Idcirco vaticinare de his: vaticinare fili hominis: & irruit in me ſpiritus dn̄i: & dixit ad me. Loquere. Hec dicit dn̄s. Sic locuti eſtis domus iſrael & cogitatiōes cordis veſtri ego noui. Plurimos occidiſtis in vrbe hac: & impleſtis vias eius interfectis. Propterea hec dicit dominus deus. Interfecti veſtri quos poſuiſtis in medio ei9 hi ſunt carnes: & hic eſt lebes: & educam vos de medio eius. Gladium metuiſtis: & gladium inducam ſup vos dicit dominus deus: & eiciā vos de medio eius. Daboq3 vos ī manu hoſtium: & faciam

dn̄i de ſub dio dom9: ⁊ aſcēdit ſup
κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου, καὶ ἐπέβη ἐπὶ τὰ
cherubim: ⁊ eleuauerūt cherubim alas
χερουβείμ, καὶ ἀνέλαβον τὰ χερουβεὶμ τὰς πτέρυγας
ſuas ⁊ eleuata ſunt a terra cozam me:
αὐτῶν καὶ ἐμετεωρίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐνώπιόν μου,
cū egrederēt ipſa. ⁊ rote herentes illis. ⁊
ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτά. καὶ οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. καὶ
ſteterūt in veſtibulis porte dom9 dn̄i q̄
ἔστησαν ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου τῆς
in cōſpectu. ⁊ glīa dei iſrael erat ſup ea deſuper
ἀπέναντι. καὶ δόξα θεοῦ ἰσραὴλ ἦν ἐπ' αὐτῶν ὑπεράνω.
hoc aīal eſt q̄d vidi ſub deo iſrael iuxta
τοῦτο τὸ ζῶόν ἐστιν ὃ ἴδον ὑποκάτω θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ
fluuium chobar: ⁊ cognoui q2 cherubim ſūt. q̄ttuor
ποταμοῦ χοβάρ, καὶ ἔγνων ὅτι χερουβείμ ἐστιν. τέσ-
facies vni ⁊ q̄ttuoz ale vni:
σαρα πρόσωπα τῷ ἑνὶ καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί.
⁊ ſimilitudo manuū hoim̄ deſub alis
καὶ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτερύ-
eoz: ⁊ ſimilitudo facieꝝ eoꝝ. he
γων αὐτῶν, καὶ ὁμοίωμα τῶν προσώπων αὐτῶν. ταῦ-
facies ſūt q̄s vidi ſub glīa dei
τα τὰ πρόσωπά ἐστιν ἃ ἴδον ὑποκάτω τῆς δόξης θεοῦ
iſrael: iuxta fluuium chobar: viſio
ἰσραήλ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ, τὴν ὅρα-
nē eoꝝ. ⁊ ipa vnūq̄dq3 ipoꝝ ſc̄dm faciem
σιν αὐτῶν. καὶ αὐτὰ ἕκαστον αὐτῶν κατὰ πρόσωπον
eoꝝ ambulabāt.
αὐτῶν ἐπορεύοντο.

Ca. 11.

ET aſſumpſit me ſpūs ⁊ adduxit me ad
Καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ τὴν
portam dom9 dn̄i q̄ e regione reſpicientem
πύλην τοῦ οἴκου κυρίου τὴν κατέναντι τὴν βλέπουσαν
ad orientem. ⁊ ecce in veſtibulis por-
κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν προθύρων τῆς πύ-
te q̄ſi vigīti ⁊ q̄nq3 viri: ⁊ vidi in medio eoꝝ.
λης ὡς εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρες, καὶ ἴδον ἐν μέσῳ αὐτῶν.
iechoniā filiū ezer ⁊ phaltiā filium banaie.
τὸν ἰεχονίαν τὸν τοῦ ἔζερ καὶ φαλτίαν τὸν τοῦ βαναίου.
principes ppl̄i. ⁊ dixit ad me: fili
τοὺς ἀφηγουμένους τοῦ λαοῦ. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hoīs hi viri cogitantes vana ⁊ cō-
ἀνθρώπου οὗτοι οἱ ἄνδρες οἱ λογιζόμενοι μάταια καὶ βου-
ſultantes cōſiliū malum in ciuitate iſta: dicentes
λευόμενοι βουλὴν πονηρὰν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, οἱ λέγοντες
nōne nouiter edificate ſunt domus: hec eſt le-
οὐχὶ προσφάτως ᾠκοδόμηνται αἱ οἰκίαι; αὕτη ἐστὶν ὁ λέ-
bes: nos āt carnes. iccirco vaticinare ſup e-
βης, ἡμεῖς δὲ τὰ κρέα. διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπ' αὐ-
os fili hoīs. ⁊ irruit ſup me ſpūs dn̄i
τοὺς υἱὲ ἀνθρώπου. καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα κυρί-
⁊ dixit ad me: hec dicit dn̄s: ſic dixi-
ου καὶ εἶπεν πρός με, τάδε λέγει κύριος, οὕτως εἴπα-
ſtis dom9 iſrael: ⁊ cogitatiōes ſpiritus ve-
τε οἶκος ἰσραήλ, καὶ τὰ διαβούλια τοῦ πνεύματος ὑ-
ſtri ego ſcio. mlt̄iplicaſtis moztuos vr̄os in vr-
μῶν ἐγὼ ἐπίσταμαι. ἐπληθύνατε νεκροὺς ὑμῶν ἐν τῇ πό-
be hac: ⁊ impleſtis vias eius vulneratis
λει ταύτῃ, καὶ ἐνεπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς τραυματιῶν
ppterea hec dicit adonai dn̄s: moztuos vr̄os
διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, τοὺς νεκροὺς ὑμῶν
q̄s pcuſſiſtis in medio ei9: hi ſunt carnes:
οὓς ἐπατάξατε ἐν μέσῳ αὐτῆς, οὗτοί εἰσιν τὰ κρέα,
hec āt eſt lebes. ⁊ vos educā de medio eius.
αὕτη δέ ἐστιν ὁ λέβης. καὶ ὑμᾶς ἐξάξω ἐκ μέσου αὐτῆς.
gladium metuiſtis: ⁊ gladium inducā ſup vos dicit
ῥομφαίαν φοβεῖσθε, καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐφ' ὑμᾶς λέγει
adonai dn̄s. ⁊ educā vos de medio eius: ⁊ tra-
ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ μέσου αὐτῆς, καὶ πα-
dam vos in manus alienozum: ⁊ faciam
ραδώσω ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων, καὶ ποιήσω

in vobis iudicia in gladio cadetis: in finib⁹
ἐν ὑμῖν κρίματα ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖσθε, ἐπὶ τῶν ὁρίων
israel iudicabo vos. ⁊ scietis qꝛ ego
τοῦ ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ
dñs. hec vobis nō erit ī lebetem. ⁊ vos non eri=
κύριος. αὕτη ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα. καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένη
tis in medio ei⁹ in carnes. in finib⁹ israel
σθε ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα. ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ ἰσραὴλ
iudicabo vos: ⁊ scietis qꝛ ego dñs: qm̄ in
κρινῶ ὑμᾶς, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ὅτι ἐν
mandatis meis nō ambulastis ⁊ iudicia mea
ταῖς ἐντολαῖς μου οὐκ ἐπορεύθητε καὶ τὰ κρίματά μου
nō fecistis: ⁊ scd̄m iudicia gentiū q̄
οὐκ ἐποιήσατε, καὶ κατὰ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν
in circuitu vr̄o fecistis. ⁊ factū ē cū ꝓphe
περικύκλῳ ὑμῶν ἐποιήσατε. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προφη
tarem ego: ⁊ phaltias fili⁹ banaie mortuus ē. ⁊
τεύειν με, καὶ φαλτίας ὁ τοῦ βαναίου ἀπέθανεν. καὶ
cado in faciem meā: ⁊ clamaui voce magna
πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα φωνῇ μεγά=
⁊ dixi: heu adonai dñe in ꝯsumationē tu
λῃ καὶ εἶπον, οἴμοι ἀδωναΐ κύριε εἰς συντέλειαν σὺ
facis reliquos israel: ⁊ factū ē ver
ποιεῖς τοὺς καταλοίπους τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐγένετο λό
bū dñi ad me dicēs: fili hoīs fratres tui
γος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου οἱ ἀδελφοί σου,
⁊ viri captiuitatis tue: ⁊ oīs dom⁹
καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου, καὶ πᾶς ὁ οἶκος
israel cōsumata est qb⁹ dixerūt ipsis hitatores
τοῦ ἰσραὴλ συντετέλεσται οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦν=
hierusalem: longe recessistis a dño. nobis
τες ἱερουσαλήμ, μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ κυρίου. ἡμῖν
data est tr̄a in hereditatē. ꝓpterea dic hec di
δέδοται ἡ γῆ εἰς κληρονομίαν. διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέ
cit adonai dñs: qꝛ repellam eos in gētes:
γει ἀδωναΐ κύριος, ὅτι ἀπώσομαι αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη,
⁊ dispergam eos in oēm trā. ⁊ ero
καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἔσο=
eis in sctificatiōez puulā in regionib⁹ q̄
μαι αὐτοῖς εἰς ἁγίασμα μικρὸν ἐν ταῖς χώραις οὗ ἐὰν
igredient illuc. ꝓpterea dic: hec dicit ado=
εἰσέλθωσιν ἐκεῖ. διὰ τοῦτο εἰπόν, τάδε λέγει ἀδω=
nai dñs: ⁊ ꝯgregabo eos de gētib⁹: ⁊ re=
ναΐ κύριος, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ εἰσ
cipiam eos de regiōib⁹ q̄ disseminaui eos in
δέξομαι αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐν
eis. ⁊ dabo eis terrā israel ⁊ in=
αὐταῖς. καὶ δώσω αὐτοῖς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ καὶ εἰσε
gredient illuc ⁊ auferent oēs abominationes
λεύσονται ἐκεῖ καὶ ἐξαροῦσιν πάντα τὰ βδελύγματα
eius ⁊ oēs iniqtates ei⁹. ⁊ dabo eis
αὐτῆς καὶ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς, καὶ δώσω αὐ=
coꝛ aliud: ⁊ spm̄ nouum dabo eis: ⁊
τοῖς καρδίαν ἑτέραν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω αὐτοῖς, καὶ
auferam coꝛ lapideū de carne eoꝝ
ἐκσπάσω τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτῶν,
⁊ dabo eis coꝛ carneū: vt in pre
καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν σαρκίνην, ὅπως ἐν τοῖς προ
ceptis meis ambulent: ⁊ iustificatiōes meas cu
στάγμασίν μου πορεύωνται, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυ=
stodiant: ⁊ faciant ea: ⁊ erunt mihi in popu
λάσσωνται, καὶ ποιῶσιν αὐτά, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λα=
lū: ⁊ ego ero illis in deū ⁊ in coꝛ
όν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν
abominationū eoꝝ ⁊ iniqtatū eoꝝ q̄si coꝛ
βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὡς ἡ καρ=
eoꝝ ambulauit vias eoꝝ in capita eo=
δία αὐτῶν ἐπορεύετο τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐ
rū dedi dicit adonai dñs. ⁊ eleuauerūt che
τῶν δέδωκα λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ ἐξῆραν τὰ χε
rubim alas suas:
ρουβεὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν,

in vobis iudicia. Gladio
cadetis. In finibus
israel iudicabo vos: &
scietis
quia ego dñs. Hec nō
erit vobis
in lebetē & vos non eri
tis in medio ei⁹ in carnes.
In finibus israel iudica
bo vos:
& scietis quia ego dñs:
quia in preceptis meis
non ambulastis: & iudi
dicia mea non fecistis:
sed iuxta iudicia gentiū
que in circuitu vr̄o sunt:
estis operati. Et factū est
cum ꝓphetarē: pheltias
fili⁹ bananie mortu⁹ est.
Et cecidi in faciē mea:
clamās voce magna. Et
dixi. Heu. heu. heu. dñe
deus consumationem
tu facis reliquiarum
israel. Et factum est ver
bum dñi ad me dicens.
Fili hominis fratres tui
frēs tui viri ꝓpinqui tui:
& omnis domus israel
vniuersi quibus dixerūt
habitatores hierusalem:
longe recedite a
domino: nobis data est
terra
in possessiōem: propte
rea hec dicit dominus
deus. Quia longe feci
eos in gentibus: & quia
dispersi eos in terris:
ero eis
in sanctificatione modi=
cam in terris ad quas ve
nerunt: ꝓpterea loq̄re.
Hec dicit dominus de⁹.
Congregabo vos de po
pulis: & adunabo
de terris in quibus di=
spersi estis:
daboq; vobis humum
israel:
& ingredientur illuc: &
auferent omnes offensio
nes cūctasq; abominatio
nes eius de illa. Et dabo
eis cor vnum: & spiritū
nouum tribuam
in visceribus eorum. Et
auferam cor lapideum
de carne eorū: & dabo
eis cor carneum
vt in preceptis meis am
bulent: & iudicia mea
custodiant faciantq; ea:
& sint mihi in populū:
& ego sim eis in deum.
Quorum autem
cor post offendicula &
abominatiōes suas ambu
lat: horum viā in capite
suo ponā: dicit domin⁹
deus. Et eleuauerūt che
rubim alas suas:

בכם שפטים: בחרב תפולו על גבול — נפל גבל
ישראל אשפוט אתכם וידעתם
כי אני יהוה: היא לא תהיה לכם — היה
לסיר ואתם תהיו בתוכה לבשר
אל גבול ישראל אשפט אתכם: — שפט
וידעתם כי אני יהוה אשר בחקי — חקק
לא הלכתם ומשפטי לא עשיתם — עשה
וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם — סבב
עשיתם: ויהי כהנבאי ופלטיהו בן — נבא
בניה מת ואפול על פני ואזעק — מות נפל
קול גדול ואמר אהה אדני יהוה — בנה זעק
כלה אתה עשה את שארית — גדל
ישראל: ויהי דבר יהוה אלי לאמר: — היה
בן אדם אחיך אחיך אנשי גאלתך
וכל בית ישראל כלה אשר אמרו
להם יושבי ירושלם רחקו מעל — ישב
יהוה לנו היא נתנה הארץ
למורשה: לכן אמר כה אמר אדני — ירש
יהוה כי הרחקתים בגוים וכי — רחק
הפיצותים בארצות ואהי להם
למקדש מעט בארצות אשר באו — קדש בוא
שם: לכן אמר כה אמר אדני יהוה
וקבצתי אתכם מן העמים ואספתי
אתכם מן הארצות אשר נפצותם
בם ונתתי לכם את אדמת ישראל: — נתן
ובאו שמה והסירו את כל שקוציה — בוא סור
ואת כל תועבותיה ממנה: ונתתי — שקץ תעב
להם לב אחד ורוח חדשה אתן — נתן
בקרבם והסרתי לב האבן
מבשרם ונתתי להם לב בשר:
למען בחקתי ילכו ואת משפטי — חקק שפט
ישמרו ועשו אתם והיו לי לעם — שמר עשה
ואני אהיה להם לאלהים: ואל לב — היה
שקוציהם ותועבותיהם לבם הלך
דרכם בראשם נתתי נאם אדני — נתן
יהוה: וישאו הכרובים את כנפיהם — נשא כרב

וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וּכְבוֹד אֱלֹהֵי — כבד
יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה: וַיַּעַל כְּבוֹד — עלה
יְהוָה מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר וַיַּעֲמֹד עַל — עמד
הָהָר אֲשֶׁר מִקֶּדֶם לָעִיר: וְרוּחַ
נְשָׂאַתְנִי וַתְּבִאֵנִי כַשְׂדִּימָה אֶל — בוא
הַגּוֹלָה בַּמַּרְאֶה בְּרוּחַ אֱלֹהִים — גלה ראה
וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי: — עלה
וָאֲדַבֵּר אֶל הַגּוֹלָה אֵת כָּל דִּבְרֵי יְהוָה — דבר גלה
אֲשֶׁר הֶרְאָנִי: — ראה

Cap.xij.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן אָדָם
בְּתוֹךְ בֵּית הַמֶּרִי אַתָּה יֹשֵׁב אֲשֶׁר — היה
עֵינַיִם לָהֶם לִרְאוֹת וְלֹא רָאוּ — מרה
וְאָזְנַיִם לָהֶם לִשְׁמֹעַ וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי
בֵּית מְרִי הֵם: וְאַתָּה בֶן אָדָם עֲשֵׂה
לְךָ כְּלֵי גוֹלָה וּגְלֵה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם — כלה
וְגָלִיתָ מִמְּקוֹמְךָ אֶל מָקוֹם אַחֵר — קום
לְעֵינֵיהֶם אוּלַי יִרְאוּ כִּי בֵּית מְרִי — ראה
הֵמָּה: וְהוֹצֵאתָ כֵלֶיךָ כִּכְלֵי גוֹלָה — יצא
יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם וְאַתָּה תֵּצֵא בָעֶרֶב
לְעֵינֵיהֶם כְּמוֹצָאֵי גוֹלָה: לְעֵינֵיהֶם
חֲתָר לְךָ בַקִּיר וְהוֹצֵאתָ בוֹ: לְעֵינֵיהֶם
עַל כָּתֵף תִּשָּׂא בָּעֲלָטָה תוֹצִיא פָּנֶיךָ — נשא פנה
תְכַסֶּה וְלֹא תִרְאֶה אֶת הָאָרֶץ כִּי — כסה ראה
מוֹפֵת נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל: וָאַעַשׂ — יפת נתן
כֵּן כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי כֵּלַי הוֹצֵאתִי כִּכְלֵי — עשה
גוֹלָה יוֹמָם וּבָעֶרֶב חָתַרְתִּי לִי בַקִּיר — צוה
בְּיָד בָּעֲלָטָה הוֹצֵאתִי עַל כָּתֵף
נָשָׂאתִי לְעֵינֵיהֶם: וַיְהִי דְבַר יְהוָה — היה
אֵלַי בַּבֹּקֶר לֵאמֹר: בֶּן אָדָם הֲלֹא
אָמְרוּ אֵלֶיךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית הַמֶּרִי — מרה
מָה אַתָּה עֹשֶׂה: אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה הַנָּשִׂיא הַמַּשָּׂא — נשא נשא
הַזֶּה בִּירוּשָׁלִַם וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֵמָּה בְתוֹכָם: אֱמֹר אֲנִי
מוֹפֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן יֵעָשֶׂה — עשה
לָהֶם בַּגּוֹלָה בַשְּׁבִי יֵלֵכוּ: וְהַנָּשִׂיא — גלה שבה

& rote cũ eis: & gloria dei israel erat ſuper eos. Et aſcendit gloria dñi de medio ciuitatis: ſtetitq; ſuper montem qui eſt ad oriẽtem vrbis: & ſpiritus leuauit me adduxitq; in chaldeam ad transmigrationẽ: in viſionem in ſpiritu dei. Et ſublata eſt a me viſio quam videram. Et locutus ſum ad tranſmigrationẽ omnia verba domini que oſtenderat mihi.

12.

Et factꝰ eſt ſermo dñi ad me dicẽs. Fili hominis: in medio domus exaſperãtis tu habitas: qui oculos habent ad videndum & non vidẽt: & aures ad audiendũ & non audiunt: quia domus exaſperans eſt. Tu ergo fili homĩs fac tibi vaſa trãſmigratiõis: & trãſmigrabis per diẽ corã eis. Tranſmigrabis autẽ de loco tuo ad locũ alterũ in cõſpectu eorũ: ſi forte aſpiciãt: q͞a domus exaſperans eſt. Et efferes foras vaſa tua: q̃ſi vaſa tranſmigrãtis p̃ diẽ in cõſpectu eoꝝ. Tu aũt egredieris veſpere corã eis ſicut egredietur migrans ante oculos eorũ. Perfode tibi parietẽ: & egredieris p̃ eũ in cõſpectu eoꝝ. In humeris portaberis: in caligine efferẽris. Faciẽ tuam velabis & nõ videbis terrã: quia portẽtũ dedi te domui israel. Feci ergo ſicut p̃cepat mihi dñs. Vaſa mea ptuli q̃ſi vaſa trãſmigrãtis per diẽ: & veſpe pfodi mihi parietẽ manu: & in caligine egreſſus ſum: & in hũeris portatus in cõſpectu eorũ. Et factus ẽ ſermo dñi mane ad me dicens. Fili hoĩs: nũqd nõ dixerũt ad te domus israel: domus exaſperãs quid tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Super ducem onus iſtud: qui eſt ĩ hieruſalẽ: & ſup oẽm domũ iſrael que eſt in medio eorũ. Dic. Ego portentum veſtrum. Quomodo feci: ſic fiet illis. In trãſmigrationẽ & ĩ captiuitatẽ ibũt. & dux

& rote eoꝝ adherẽtes eis: & gl'ia
καὶ οἱ τροχοὶ αὐτῶν ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα τοῦ
dei iſrael ſup ea. & aſcẽdit gl'ia
θεοῦ ἰσραὴλ ὑπεράνω αὐτῶν. καὶ ἀνέβη ἡ δόξα
dñi de medio ciuitatis: & ſtetit ſup mõtẽ q̃ erat
κυρίου ἐκ μέσου τῆς πόλεως, καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ ὄρους ὃ ἦν
contra vrbẽ: & ſpiritus aſſũpſit me & addu
ἀπέναντι τῆς πόλεως, καὶ πνεῦμα ἀνέλαβέν με καὶ ἤγα
xit me in terrã chaldeoꝝ in captiuitatẽ in viſio
γέν με εἰς γῆν χαλδαίων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν ὁρά=
ne in ſpũ dei. & aſcendi a viſione quã
σει ἐν πνεύματι θεοῦ. καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς
vidi: & locutꝰ ſũ ad captiuitatem oĩa
ἴδον, καὶ ἐλάλησα πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν πάντας τοὺς
verba dñi q̃ oñdit mihi.
λόγους κυρίου οὓς ἔδειξέν μοι.

Ca.12.

Et factũ eſt verbũ dñi ad me dicẽs: fili ho=
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν=
minis in medio iniq̃tatũ eoꝝ tu hĩtas: q̃ ha=
θρώπου ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν σὺ κατοικεῖς, οἳ ἔχου
bẽt oculos ad videdũ & nõ vident: & au
σιν ὀφθαλμοὺς τοῦ βλέπειν καὶ οὐ βλέπουσιν, καὶ ὦ
res hñt ad audiẽdũ & non audiunt: q͞z domꝰ
τα ἔχουσιν τοῦ ἀκούειν καὶ οὐκ ἀκούουσιν, διότι οἶκος
exaſperans eſt. & tu fili hoĩs fac ti=
παραπικραίνων ἐστίν. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ποίησον σε
bi vaſa captiuitatis & captiuare p̃ diem co=
αυτῷ σκεύη αἰχμαλωσίας καὶ αἰχμαλωτεύθητι ἡμέρας ἐνώ
ram eis. & captiuꝰ duceris de loco tuo in
πιον αὐτῶν. καὶ αἰχμαλωτευθήσῃ ἐκ τοῦ τόπου σου εἰς
locũ alteꝝ in cõſpectu eoꝝ: vt videant: q͞z do=
τόπον ἕτερον ἐνώπιον αὐτῶν, ὅπως ἴδωσιν, διότι οἶ
mꝰ exaſperans eſt. & efferes vaſa tua vaſa
κος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ ἐξοίσεις τὰ σκεύη σου σκεύη
captiuitatis p̃ diem ante oculos eoꝝ & egre=
αἰχμαλωσίας ἡμέρας κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ συ ἐ=
dieris veſpe ĩ cõſpectu eoꝝ: ſicut egreditur capti=
ξελεύσῃ ἑσπέρας ἐνώπιον αὐτῶν, ὡς ἐκπορεύεται αἰχμά=
uus ĩ cõſpectu eoꝝ. pfode tibi in parietẽ
λωτος ἐνώπιον αὐτῶν. διόρυξον σεαυτῷ εἰς τὸν τοῖχον
& tranſibis p̃ eum in cõſpectu eoꝝ. ſup humeꝝ por=
καὶ διεξελεύσῃ δι' αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν. ἐπ' ὤμον ἀνα=
taberis & abſconditus egredieris. faciem tuã
ληφθήσῃ καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσῃ. τὸ πρόσωπόν σου
velabis: & nõ videbis terrã: q͞z portẽtũ dedi
συγκαλύψεις, καὶ οὐ μὴ ἴδῃς τὴν γῆν. διότι τέρας δέδω=
te domui iſrael. & feci ſic iuxta om=
κά σε τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. καὶ ἐποίησα οὕτως κατὰ πάν=
nia q̃cũq; p̃cepit mihi. & ptuli vaſa q̃ſi vaſa
τα ὅσα ἐνετείλατό μοι. καὶ ἐξήνεγκα σκεύη ὡς σκεύη
captiuitatis p̃ diem: & veſpere pfodi mihi
αἰχμαλωσίας ἡμέρας, καὶ ἑσπέρας διώρυξα ἐμαυτῷ τὸν
parietẽ manu & abſcõditus egreſſꝰ ſũ ſup humeꝝ aſſũ
τοῖχον τῇ χειρὶ καὶ κεκρυμμένος ἐξῆλθον ἐπ' ὤμον ἀνε=
ptꝰ ſuz ĩ cõſpectu eoꝝ. & factũ ẽ verbũ dñi ad
λήφθην ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
me dicẽs: diluculo fili hoĩs non dixerũt ad te do=
με λέγων, τὸ πρωὶ υἱὲ ἀνθρώπου οὐκ εἶπον πρὸς σὲ ὁ οἶ
mꝰ iſrael: domꝰ exaſperans: q̃d tu facis.
κος τοῦ ἰσραήλ, οἶκος ὁ παραπικραίνων, τί σὺ ποιεῖς.
dic ad eos: hec dicit adonai dñs p̃nci=
εἶπον πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος τῷ ἄρχον
pi & duci in hieruſalem & oĩ domui iſra
τι καὶ ἀφηγουμένῳ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ οἴκῳ ἰσρα
el q̃ ſunt in medio eoꝝ. dic q͞z ego portenta
ὴλ οἳ εἰσὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν. εἶπον ὅτι ἐγὼ τέρατα
facio. queadmodũ.n. feci ſic erit eis in
ποιῶ. ὃν τρόπον γὰρ πεποίηκα οὕτως ἔσται αὐτοῖς ἐν
trãſmigratiõe & in captiuitate eunt. & p̃riceps
μετοικεσίᾳ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύονται. καὶ ὁ ἄρχων

Trāsla.gre.lxx.cū īter.latina.

eoꝝ in medio eoꝝ sup humeꝝ portabit̃ ⁊ absconditus
αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπ' ὤμων ἀρθήσεται καὶ κεκρυμμένος
egredietur p parietē: ⁊ pfodiet vt egrediat̃ ip
ἐξελεύσεται διὰ τοῦ τοίχους, καὶ διορύξει τοῦ ἐξελθεῖν αὐ
se p eum: faciem suam cooperiet: vt nō
τὸν δι' αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ συγκαλύψει, ὅπως μὴ
videat̃ oculo: ⁊ ipe terrā nō videbit. ⁊ exten
ὁραθῇ ὀφθαλμῷ, καὶ αὐτὸς τὴν γῆν οὐκ ὄψεται. καὶ ἐκπε
dam rete meū sup eum: ⁊ cōprehendetur in
τάσω τὸ δίκτυόν μου ἐπ' αὐτόν, καὶ συλληφθήσεται ἐν τῇ
sagena mea. ⁊ adducā eū in babylonem in trā chal=
περιοχῇ μου. καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα εἰς γῆν χαλ
deoꝝ: ⁊ ipam nō videbit: ⁊ illic morietur. ⁊
δαίων, καὶ αὐτὴν οὐκ ὄψεται, καὶ ἐκεῖ τελευτήσει. καὶ
omnes q̄ circa eū auxiliatores eius: ⁊ om=
πάντας τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ τοὺς βοηθοὺς αὐτοῦ, καὶ πάν
nes auxiliantes ei disseminabo in om
τας τοὺς ἀντιλαμβανομένους αὐτοῦ διασπερῶ εἰς πάν
nē ventū: ⁊ gladiū effundā post eos: ⁊ scient
τα ἄνεμον, καὶ ῥομφαίαν ἐκχεῶ ὀπίσω αὐτῶν. καὶ γνώσον
q̄ꝛ ego dn̄s cū dispersero ego eos in
ται, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ διασκορπίσαι με αὐτοὺς ἐν τοῖς
gentib⁹ ⁊ disseminabo eos in regionib⁹. ⁊ relin=
ἔθνεσιν καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. καὶ ὑπολεί
quam ex eis viros numero ex gladio: ⁊ ex fa
ψομαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἀριθμῷ ἐκ ῥομφαίας, καὶ ἐκ λι=
me ⁊ ex morte: vt enarrent oēs
μοῦ καὶ ἐκ θανάτου, ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται πάσας τὰς
iniq̃tates eoꝝ in gētib⁹ q̄ īgressi sūt illuc: scient
ἀνομίας αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ, γνώσον
q̄ꝛ ego dn̄s. ⁊ factū ē verbū dn̄i ad me di
ται ὅτι ἐγὼ κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέ
cēs: panē tuū cū dolore comedes ⁊ aquā tuā cū
γων, τὸν ἄρτον σου μετ' ὀδύνης φάγῃ καὶ τὸ ὕδωρ σου με
tormēto ⁊ angustia bibes. ⁊ dices ad popu
τὰ βασάνου καὶ θλίψεως πίεσαι. καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λα
lum terre: hec dicit adonai dn̄s hītantibus
ὸν τῆς γῆς, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος τοῖς κατοικοῦσιν
hierusalem sup terra israel. panes su=
ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ. τοὺς ἄρτους αὐ=
os cū egestate comedent: ⁊ aquā suam cū dissi=
τῶν μετ' ἐνδείας φάγονται, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν μετὰ ἀφα
patiōe bibent: vt dissipet̃ terra cū plenitudi=
νισμοῦ πίονται, ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ σὺν τῷ πληρώμα
ne eius in ipietate omniū hītantium in ea.
τι αὐτῆς ἐν ἀσεβείᾳ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ.
⁊ ciuitates eoꝝ q̄ habitantur: desolabuntur:
καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν αἱ κατοικούμεναι, ἐξερημωθήσονται.
⁊ terra ī dissipatiōez erit ⁊ cognoscetis: q̄ꝛ ego do
καὶ ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν ἔσται καὶ ἐπιγνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ κύ
min⁹. ⁊ factū est verbū dn̄i ad me dicēs: fili hoīs
ριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ
q̄ parabola ista vobis in terra isra=
που τίς ἡ παραβολὴ αὕτη ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσρα
el dicentes: longe dies: periit oīs visio.
ὴλ λέγοντες, μακρὰν αἱ ἡμέραι, ἀπόλωλεν πᾶσα ὅρασις.
ideo dic ad eos: hec dicit adonai dn̄s:
διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος,
⁊ cōuertam parabolā istam. ⁊ nō vltra
καὶ ἀποστρέψω τὴν παραβολὴν ταύτην. καὶ οὐκ ἔτι οὐ
dicent parabolam istam domus israel:
μὴ εἴπωσιν τὴν παραβολὴν ταύτην ὁ οἶκος τοῦ ἰσραήλ,
q̄ꝛ loqueris ad eos dicēs: appropiquēt dies ⁊
ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς λέγων, ἠγγίκασιν αἱ ἡμέραι καὶ
tp̄s oīs visionis: q̄ꝛ nō erit vltra oīs visio
ὁ καιρὸς πάσης ὁράσεως, διότι οὐκ ἔσται ἔτι πᾶσα ὅρα=
falsa: ⁊ diuinans q̄ ad grām in medio
σις ψευδής, καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν ἐν μέσῳ
filioꝝ israel: q̄ꝛ ego dn̄s loquar ver
τῶν υἱῶν ἰσραήλ, διότι ἐγὼ κύριος λαλήσω τοὺς λό=
ba mea ⁊ faciam ⁊ nō ꝓlōgabo āpli⁹. q̄ꝛ in
γους μου καὶ ποιήσω καὶ οὐ μηκυνῶ ἔτι. διότι ἐν ∞

Trāsla.B.Hie.

qui est in medio eorum
in humeris portabitur:
in caligine egredietur.
Pariete pfodient vt edu
cant eū: facies eius opie
tur: vt nō videat oculo
terram. Et extendā re=
te meum ∞∞∞∞∞∞∞
super eum: & capietur
in sagena mea & adducā
eum in babylonē in ter=
ram chaldeorū: & ipsam
nō videbit: ibiq3 morie
tur: & oēs qui circa eū
sūt. Presidiū ei⁹ & agmi
na eius dispergā in oēm
ventū: & gladiū euagi=
nabo post eos. Et scient
quia ego dn̄s: q̄n dis=
persero. illos in gentib⁹:
& disseminauero eos in
terris. Et relinquam ∞
ex eis viros paucos a
gladio & fame ∞∞∞∞
& pestilentia vt narrent
omnia ∞∞∞∞∞∞∞
scelera eorū in gentibus
ad quas ingredientur:
& scient quia ego dn̄s.
Et factus est sermo dn̄i
ad me dicens. Fili hoīs
panē tuū in cōturbatiōe
comede: sed & aquā tuā
in festinatiōe & merore
bibe & dices ad ppl̄m
terre: hec ∞∞∞∞∞∞
dicit dn̄s de⁹ ad eos qui
habitant in hierusalem
in terra israel. Panem
suum in sollicitudine ∞
comedent: & aquam suā
in desolatione bibent:
vt desoletur terra a mul
titudine sua ppter iniq̃ta
tes oīm q habitant in ea:
& ciuitates q̄ nūc habitā
tur desolate erunt terra=
q3 deserta: ∞∞∞∞∞∞
& scietis quia ego dn̄s.
Et factus est sermo ∞∞
dn̄i ad me dicens. Fili
hominis quod est ∞∞∞
prouerbiū istud in ter
ra israel ∞∞∞∞∞∞∞
dicentiū: in longū diffe
rentur dies & peribit oīs
visio. Ideo dic ad eos.
Hec dicit dominus ∞∞
deus. Quiescere faciam
prouerbiū istud: neq3
vulgo dicetur vltra in
israel. Et ∞∞∞∞∞∞∞
loq̃re ad eos q᷑ appro=
pinq̃uerīt dies: & sermo
oīs visionis. Non enim
erit vltra oīs visio cassa:
neq3 diuinatio ambigua
in medio filiorū israel.
quia ego dn̄s loquar &
quodcūq3 locutus fuero
verbū fiet. Non prolon
gabitur amplius: sed ∞

Tex.heb.Ezechi.xij. Pritiua.heb.

אשר בתוכם על כתף ישא בעלטה	נשא
ויצא בקיר יחתרו להוציא בו	חתר יצא
פניו יכסה יען אשר לא יראה לעין	פנה כסה
הוא את הארץ: ופרשתי את רשתי	ראה
עליו ונתפש במצודתי והבאתי	תפש צוד
אתו בבלה ארץ כשדים ואתה לא	בוא
יראה ושם ימות: וכל אשר סביבתיו	מות
עזרה וכל אגפיו אזרה לכל רוח	סבב זרה
וחרב אריק אחריהם: וידעו כי	ריק
אני יהוה בהפיצי אתם בגוים	פוץ
וזריתי אתם בארצות: והותרתי	יתר
מהם אנשי מספר מחרב ומרעב	ספר
ומדבר למען יספרו את כל	
תועבותיהם בגוים אשר באו שם	תעב בוא
וידעו כי אני יהוה: ויהי דבר יהוה	היה
אלי לאמר: בן אדם לחמך ברעש	
תאכל ומימיך ברגזה ובדאגה	אכל
תשתה: ואמרת אל עם הארץ כה	שתה
אמר אדני יהוה ליושבי ירושלם	ישב
אל אדמת ישראל לחמם בדאגה	
יאכלו ומימיהם בשממון ישתו	
למען תשם ארצה ממלאה מחמס	ישם
כל הישבים בה: והערים הנושבות	עיר
תחרבנה והארץ שממה תהיה	חרב היה
וידעתם כי אני יהוה: ויהי דבר	
יהוה אלי לאמר: בן אדם מה	
המשל הזה לכם על אדמת ישראל	
לאמר יארכו הימים ואבד כל	ארך יום
חזון: לכן אמר אליהם כה אמר אדני	חזה
יהוה השבתי את המשל הזה ולא	שבת
ימשלו אתו עוד בישראל כי אם	משל
דבר אליהם קרבו הימים ודבר כל	
חזון: כי לא יהיה עוד כל חזון שוא	
ומקסם חלק בתוך בית ישראל: כי	קסם
אני יהוה אדבר את אשר אדבר	דבר
דבר ויעשה לא תמשך עוד כי	עשה משך

בימיכם בית המרי אדבר דבר יום מרה
ועשיתיו נאם אדני יהוה׃ ויהי היה
דבר יהוה אלי לאמר׃ בן אדם הנה
בית ישראל אמרים החזון אשר חזה
הוא חזה לימים רבים ולעתים יום רבב
רחוקות הוא נבא׃ לכן אמר אליהם עת רחק
כה אמר אדני יהוה לא תמשך עוד
כל דברי אשר אדבר דבר ויעשה
נאם אדני יהוה׃

Cap. xiij.

ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃ בן אדם
הנבא אל נביאי ישראל הנבאים נבא
ואמרת לנביאי מלבם שמעו דבר
יהוה׃ כה אמר אדני יהוה הוי על
הנביאים הנבלים אשר הלכים
אחר רוחם ולבלתי ראו׃ כשעלים ראה
בחרבות נביאיך ישראל היו׃ לא היה
עליתם בפרצות ותגדרו גדר על גדר
בית ישראל לעמד במלחמה ביום לחם
יהוה׃ חזו שוא וקסם כזב האמרים חזה
נאם יהוה ויהוה לא שלחם ויחלו
לקים דבר׃ הלוא מחזה שוא קום
חזיתם ומקסם כזב אמרתם קסם
ואמרים נאם יהוה ואני לא דברתי׃
לכן כה אמר אדני יהוה יען דברכם
שוא וחזיתם כזב לכן הנני אליכם
נאם אדני יהוה׃ והיתה ידי אל היה
הנביאים החזים שוא והקסמים נבא חזה
כזב בסוד עמי לא יהיו ובכתב
בית ישראל לא יכתבו ואל אדמת כתב
ישראל לא יבאו וידעתם כי אני בוא
אדני יהוה׃ יען וביען הטעו את עמי טעה
לאמר שלום ואין שלום והוא שלם
בנה חיץ והנם טחים אתו תפל׃ הנה טוח
אמר אל טחי תפל ויפל היה גשם נפל
שוטף ואתנה אבני אלגביש שטף
תפלנה ורוח סערות תבקע׃ בקע

in diebus vr̃is dom⁹ exaſperans loquar verbum. & faciam illud dicit dñs deus. Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hominis: ecce domus iſrael dicentium. Viſio quam hic videt i dies multos: & in tempora longa iſte ꝓphetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Non prolongabitur vltra oĩs ſermo meus. Verbũ qđ locutus fuero cõplebitur: dicit dñs deus.

13.

ET factus eſt ſermo dñi ad me dicẽs. Fili hoĩs: vaticinare ad ꝓphetas iſrael q ꝓphetãt: & dices ꝓphetãtibus de corde ſuo. Audite verbũ domini. Hec dicit dñs deus. Ve prophetis inſipientibus qui ſequuntur ſpiritum ſuũ: & nihil vident. Quaſi vulpes in deſerto prophete tui iſrael erant: non aſcẽdiſtis ex aduerſo neq͂ oppoſuiſtis murũ pro domo iſrael vt ſtaretis in prelio in die dñi. Vident vana et diuinãt mendaciũ dicẽtes ait dñs: cũ dñs nõ miſerit eos: & ꝑſeuerauerũt cõfirmare ſmonẽ. Nũquid non viſionẽ caſſam vidiſtis: & diuinatiõem mendacem locuti eſtis. Et dicitis ait dominus: cum ego nõ ſim locut⁹. Propterea hec dicit dñs deus. Quia locuti eſtis vana & vidiſtis mendaciũ: ideo ecce ego ad vos ait domin⁹ deus: & erit manus mea ſuper prophetas qui vidẽt vana & diuinant mendaciũ. In cõſilio populi mei nõ erũt: in ſcriptura domus iſrael non ſcribentur: nec in terra iſrael ingredientur: & ſcietis quia ego dominus deus. Eo q͂ deceperint populum meũ dicẽtes: pax: pax: & nõ eſt pax: & ipſe edificabat pietẽ: illi aũt liniebãt eũ luto abſq͂ paleis. Dic ad eos q liniũt abſq͂ tẽperatura: q͂ caſurus ſit. Erit ei imber inũdãs & dabo lapides pgrãdes & deſuper irruẽtes: & ventũ ꝓcelle diſſipantẽ.

diebus vr̃is dom⁹ iſrael exaſperans loquar
ταῖς ἡμέραις ὑμῶν οἶκος ἰσραὴλ ὁ παραπικραίνων λαλή-
verbũ ⁊ faciam dicit adonai dñs. ⁊ fact⁹ ẽ ſer-
σω λόγον καὶ ποιήσω λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένετο λό-
mo dñi ad me dicẽs: fili hoĩs ecce dom⁹ iſra-
γος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ ὁ οἶκος ἰσρα-
el exaſperans dicẽtes dicũt: viſio quã i-
ὴλ ὁ παραπικραίνων λέγοντες λέγουσιν, ἡ ὅρασις ἣν οὗ-
ſte videt: in dies multos ⁊ in tp̃a longa iſte
τος ὁρᾷ, εἰς ἡμέρας πολλὰς καὶ εἰς καιροὺς μακροὺς οὗ-
ꝓphetat. ꝓpterea dic ad eos: hec di-
τος προφητεύει. διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, τάδε λέ-
cit adonai dñs. nõ ꝓlõgabũt vltra oẽs ſmones mei. qs
γει ἀδωναῒ κύριος. οὐ μηκυνῶσιν ἔτι πάντες οἱ λόγοι μου. οὓς
locut⁹ fuero loq̃r ṽbũ ⁊ faciam dicit adonai dñs.
ἐὰν λαλήσω λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω λέγει ἀδωναῒ κς.

ET fact⁹ eſt ſmo dñi ad me dicẽs: fili homi-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis: vaticinare ſup ꝓphetas iſrael
που, προφήτευσον ἐπὶ τοὺς προφήτας τοῦ ἰσραὴλ τοὺς
q̃ ꝓphetant: ⁊ dices ꝓphetis ꝓphetanti-
προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύ-
bus de corde ſuo. ⁊ ꝓphetabis ⁊ dices
ουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. καὶ προφητεύσεις καὶ ἐρεῖς
ad eos: audite verbũ dñi. hec dicit adonai
πρὸς αὐτούς, ἀκούσατε λόγον κυρίου. τάδε λέγει ἀδωναῒ
dñs. ve his q̃ ꝓphetant de corde ſuo
κύριος. οὐαὶ τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν τοῖς
ambulantib⁹ poſt ſpm̃ ſuum: ⁊ omni-
πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν, καὶ τὸ καθό-
no nõ vident. q̃ſi vulpes in deſ̃tis ꝓ-
λου μὴ βλέπουσιν. ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προ-
phete tui iſrael nõ ſteterũt in firmamẽto. ⁊ nõ ꝯgre-
φῆταί σου ἰσραὴλ οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι. καὶ οὐ συνή-
gauerũt gregẽ ſup domũ iſrael. non ſurrexerũt ſicͨ
γαγον ποίμνιον ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ. οὐκ ἀνέστησαν ὡς
in p̃lio dicentes in die dñi. videntes mẽda
ἐν πολέμῳ οἱ λέγοντες ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. βλέποντες ψευ-
cia: diuinantes vana. q̃ dicũt dicit dñs: ⁊
δῆ, μαντευόμενοι μάταια. οἱ λέγοντες λέγει κύριος, καὶ
dñs nõ miſit eos: ⁊ ceperũt ſuſcita-
κύριος οὐκ ἀπέσταλκεν αὐτούς, καὶ ἤρξαντο τοῦ ἀναστῆ-
re ſmonẽ. nõne viſionẽ falſaz vidiſtis? ⁊ diuinatiões va-
σαι λόγον. οὐχ ὅρασιν ψευδῆ ἑωράκατε; καὶ μαντείας μα-
nas dixiſtis? ⁊ dicitis: dicit dñs: ⁊ ego nõ loquut⁹
ταίας εἰρήκατε; καὶ λέγετε, φησὶν κς, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλη-
ſum. ideo dic hec dicit adonai dñs: q̃m ver
σα. διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, ἀνθ᾽ ὧν οἱ λό-
ba vr̃a mẽdacia: ⁊ diuinatiões vr̃e vane: iccirco
γοι ὑμῶν ψευδεῖς, καὶ αἱ μαντεῖαι ὑμῶν μάταιαι, διὰ τοῦτο
ecce ego ſup vos dicit adonai dñs. ⁊ extendã ma-
ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖ-
nũ meã ſup ꝓphetas q̃ vidẽt mẽdacia: ⁊ q̃
ρά μου ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ὁρῶντας ψευδῆ, καὶ τοὺς
loquuntur vana. in diſciplina ppl̃i mei nõ
ἀποφθεγγομένους μάταια. ἐν παιδείᾳ τοῦ λαοῦ μου οὐκ
erunt. neq͂ ĩ ſcriptura dom⁹ iſrael ſcribentur: ⁊
ἔσονται. οὐδὲ ἐν γραφῇ οἴκου ἰσραὴλ οὐ γραφήσονται, καὶ
in trã iſrael nõ intrabunt: ⁊ ſcient q̃ꝛ
εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται, καὶ γνώσονται διό-
ego adonai dñs. eoq͂ꝺ deceperũt ppl̃m meũ di-
τι ἐγὼ ἀδωναῒ κύριος. ἀνθ᾽ ὧν ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου λέ-
centes pax ⁊ nõ erat pax ⁊ iſte edificat pariete3
γοντες εἰρήνη καὶ οὐκ ἦν εἰρήνη, καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον
⁊ ipi liniunt eũ ſtulticia: cadet. dic
καὶ αὐτοὶ ἐπαλείφουσιν αὐτὸν ἀφροσύνῃ, πεσεῖται. εἰπὲ
ad linientes eũ: q̃ꝛ cadet ⁊ erit pluuia
πρὸς τοὺς ἀλείφοντας αὐτόν, ὅτι πεσεῖται καὶ ἔσται ὑετὸς
inundãs. ⁊ dabo lapides magnos in iun-
κατακλύζων. καὶ δώσω λίθους πετροβόλους εἰς τοὺς ἐνδέ-
cturas eoꝝ ⁊ cadent. ⁊ ſpũs auferẽs veniet
σμους αὐτῶν καὶ πεσοῦνται. καὶ πνεῦμα ἐξαῖρον ἥξει

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

τ dirūpet. τ ecce cecidit paries: τ nō di=
καὶ ῥαγήσεται. καὶ ἰδοὺ πέπτωκεν ὁ τοῖχος, καὶ οὐκ ἐροῦ
cēt ad vos vbi eſt litura vſa quā liniſtis. ꝓ=
σιν πρὸς ὑμᾶς ποῦ ἐστιν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε. διὰ
pterea hec dicit adonai dñs: τ rūpā ſpm̄ aufe=
τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ ῥήξω πνοὴν ἐξαί=
rentē cū furore: τ pluuia inundans in ira mea erit.
ρουσαν μετὰ θυμοῦ, καὶ ὑετὸς κατακλύζων ἐν ὀργῇ μου ἔσται.
τ lapides magnos in furore inducā in ꝯſu
καὶ τοὺς λίθους τοὺς πετροβόλους ἐν θυμῷ ἐπάξω εἰς συν
mationē: τ ſuffodiam parietē quē liniſtis: τ
τέλειαν, καὶ κατασκάψω τὸν τοῖχον ὃν ἠλείψατε, καὶ
cadet. τ ponā eū ſup trā: τ reuelabuntur
πεσεῖται. καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἀποκαλυφθήσεται
fundamēta ei⁹: τ cadet: τ cōſumemini cum
τὰ θεμέλια αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται, καὶ συντελεσθήσεσθε μετ᾽ ἐ
icrepatiōib⁹: τ cognoſcetis q: ego dñs: τ cōple=
λέγχων, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, καὶ συντε
bo furorē meū ſup parietē: τ ſup eos q̄ lini=
λέσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀλείφον
unt illum τ cadet. τ dixi ad vos: nō eſt
τας αὐτὸν καὶ πεσεῖται. καὶ εἶπον πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔστιν ὁ
paries neq̄ q̄ liniunt eum ꝓphete iſrael
τοῖχος οὐδὲ οἱ ἀλείφοντες αὐτὸν οἱ προφῆται τοῦ ἰσραὴλ
ꝓphetantes ſup hieruſalem. τ q̄ vidēt eam pa
οἱ προφητεύοντες ἐπὶ ἱερουσαλήμ. καὶ ὁρῶντες αὐτὴν εἰ
cem. τ nō eſt pax dicit adonai dñs. τ tu fili
ρήνην. καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ σὺ υἱὲ
hois: firma faciem tuā ſup filias
ἀνθρώπου, στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰς θυγατέ=
ppl̄i tui q̄ ꝓphetant de corde ſuo:
ρας τοῦ λαοῦ σου τὰς προφητευούσας ἀπὸ καρδίας αὐ=
τ ꝓpheta ſup eas: τ dices. hec di=
τῶν, καὶ προφήτευσον ἐπ᾽ αὐτάς, καὶ ἐρεῖς. τάδε λέ=
cit adonai dñs: ve his q̄ cōſuunt ceruica=
γει ἀδωναῒ κύριος, οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφά=
lia ſub oī cubito manus. τ q̄ faciunt ve=
λαια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρός. καὶ ποιούσαις ἐπι=
lamina ad oē caput vniuerſe etatis. vt
βόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας. τοῦ δια=
ꝑuertāt animas. aīe ſubuerſe ſunt ppl̄i mei τ
στρέφειν ψυχάς. αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου καὶ
aīas ſaluabant: τ ꝯtaminabāt me ad ppl'z
ψυχὰς περιεποιοῦντο, καὶ ἐβεβήλουν με πρὸς τὸν λαόν
meū ꝓpt̄ pugillū ordei τ ꝓpt̄ fragmēta panis
μου ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτων
vt occiderēt aīas q̄s nō oportebat mori. τ vt
τοῦ ἀποκτεῖναι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν. καὶ τοῦ
ſaluarēt aīas q̄s nō oportebat viuere. dū loq=
περιποιήσασθαι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ζῆσαι. ἐν τῷ ἀπο
mini vos ppl̄o exaudienti vanos ſermo=
φθέγγεσθαι ὑμᾶς λαῷ εἰσακούοντι μάταια ἀποφθέγ=
nes. ꝓpterea hec dicit adonai dñs: ecce ego
ματα. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ſup ceruicalia vſa ſup q̄ vos colligitis illic
ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια ὑμῶν ἐφ᾽ ἃ ὑμεῖς συλλέγετε ἐκεῖ
aīas. τ dirumpā ea de brachijs vſis.
ψυχάς. καὶ διαρρήξω αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων ὑμῶν.
τ dimittam aīas q̄s vos ꝑuertiſtis ani
καὶ ἐξαποστελῶ τὰς ψυχὰς ἃ ὑμεῖς ἐξεστρέψατε τὰς ψυ
mas eoꝝ in diſperſionem: τ dirumpā vela=
χὰς αὐτῶν εἰς διασκορπισμόν, καὶ διαρρήξω τὰ ἐπιβό
mina vſa: τ liberabo ppl̄m meū de manu vſa.
λαια ὑμῶν, καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν.
τ non vltra erunt in manib⁹ vſis in ꝯgregationē. τ
καὶ οὐκ ἔτι ἔσονται ἐν χερσὶν ὑμῶν εἰς συστροφήν. καὶ
cognoſcetis q: ego dñs. ꝓ eo q̄ ꝑuertitis cor
ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος; ἀνθ᾽ ὧν διεστρέφετε καρ
iuſti iniq̄: τ ego nō ꝑuertebā eum.
δίαν δικαίου ἀδίκως, κἀγὼ οὐ διέστρεφον αὐτόν

Trāſla.B.Hie.

Siquidē ecce cecidit paries. Nunqd nō dicetur vobis: vbi ē litura quā liniſtis? Propterea hec dicit dñs deus. Et erumpere faciā ſpiritū tēpeſtatū in indignatione mea & imber inūdans in furore meo erit: & lapides grandes in ira in conſumptionē. Et deſtruā parietē quē liniſtis abſq; tēperamento: & adequabo eū terre & reuelabitur fundamētū ei⁹ & cadet & cōſumetur in medio ei⁹: & ſcietis qa ego ſum dñs. Et cōplebo indignationē meā in pariete & in his qui liniūt eū abſq; tēperamēto: dicamq; vobis. Non eſt paries: & nō ſunt qui liniunt eū. Prophete iſrl̄ qui ꝓphetant ad hieruſalē & vident ei viſionē pacis: & non eſt pax ait dñs deus. Et tu fili hois pone faciē tuā contra filias populi tui que ꝓphetant de corde ſuo: & vaticinare ſup eas: & dic. Hec dicit dominus deus. Ve que conſuunt puluillos ſub omni cubito manus: & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſe etatis ad capiendas animas: & cum caperēt aīas popl̄i mei: viuificabant aīas eorū: & violabant me ad populum meum propter pugillum ordei & fragmen panis: vt interficerent animas que non moriuntur: & viuificēt animas que non viuunt: mentiētes populo meo credenti mēdaciis. Propter hoc dicit dñs deus. Ecce ego ad puluillos veſtros quib⁹ vos capitis animas volantes: & dirumpam eos de brachiis veſtris: & dimittam aīas: quas vos capitis animas ad volandū. Et dirumpam ceruicalia veſtra: & liberabo populum meum de manu vſa: neq; erunt vltra in manibus vſis ad ꝑdandū: & ſcietis qa ego dñs. Pro eo q̄ merere feciſtis cor iuſti mēdaciter quē ego nō contriſtaui:

Tex.heb.Ezechi.xiij. Pritiua.heb.

וְהִנֵּה נָפַל הַקִּיר הֲלוֹא יֵאָמֵר — אָמַר
אֲלֵיכֶם אַיֵּה הַטִּיחַ אֲשֶׁר טַחְתֶּם׃
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה וּבִקַּעְתִּי
רוּחַ סְעָרוֹת בַּחֲמָתִי וְגֶשֶׁם שֹׁטֵף — יָחַם
בְּאַפִּי יִהְיֶה וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ בְּחֵמָה — הָיָה
לְכָלָה׃ וְהָרַסְתִּי אֶת הַקִּיר אֲשֶׁר
טַחְתֶּם תָּפֵל וְהִגַּעְתִּיהוּ אֶל הָאָרֶץ — נָגַע
וְנִגְלָה יְסֹדוֹ וְנָפְלָה וּכְלִיתֶם בְּתוֹכָהּ — גָּלָה
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃ וְכִלֵּיתִי אֶת — כָּלָה
חֲמָתִי בַּקִּיר וּבַטָּחִים אֹתוֹ תָּפֵל
וְאֹמַר לָכֶם אֵין הַקִּיר וְאֵין הַטָּחִים
אֹתוֹ׃ נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים אֶל — נָבָא
יְרוּשָׁלַם וְהַחֹזִים לָהּ חֲזוֹן שָׁלֹם — חָזָה
וְאֵין שָׁלֹם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃ וְאַתָּה
בֶן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל בְּנוֹת עַמְּךָ — שׂוּם פָּנָה
הַמִּתְנַבְּאוֹת מִלִּבְּהֶן וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶן׃ — בָּנָה נָבָא
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הוֹי
לִמְתַפְּרוֹת כְּסָתוֹת עַל כָּל אַצִּילֵי — תָּפַר אָצַל
יָדַי וְעֹשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל רֹאשׁ כָּל — עָשָׂה סָפַח
קוֹמָה לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת הַנְּפָשׁוֹת
תְּצוֹדֵדְנָה לְעַמִּי וּנְפָשׁוֹת לָכֶנָה — צוּד
תְחַיֶּינָה׃ וַתְּחַלֶּלְנָה אֹתִי אֶל עַמִּי — חָיָה חָלַל
בְּשַׁעֲלֵי שְׂעֹרִים וּבִפְתוֹתֵי לֶחֶם — פָּתַת
לְהָמִית נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תְמוּתֶנָה — מוּת
וּלְחַיּוֹת נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תִחְיֶינָה
בְּכַזֶּבְכֶם לְעַמִּי שֹׁמְעֵי כָזָב׃ לָכֵן כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי אֶל
כִּסְּתוֹתֵיכֶנָה אֲשֶׁר אַתֵּנָה מְצֹדְדוֹת — צוּד
שָׁם אֶת הַנְּפָשׁוֹת לְפֹרְחוֹת וְקָרַעְתִּי
אֹתָם מֵעַל זְרוֹעֹתֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי אֶת — זָרַע
הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר אַתֶּם מְצֹדְדוֹת אֶת
נְפָשִׁים לְפֹרְחֹת׃ וְקָרַעְתִּי אֶת
מִסְפְּחֹתֵיכֶם וְהִצַּלְתִּי אֶת עַמִּי — נָצַל
מִיֶּדְכֶן וְלֹא יִהְיוּ עוֹד בְּיֶדְכֶן לִמְצוּדָה — הָיָה צוּד
וִידַעְתֶּן כִּי אֲנִי יְהוָה׃ יַעַן הַכְאוֹת לֵב — כָּאָה
צַדִּיק שֶׁקֶר וַאֲנִי לֹא הִכְאַבְתִּיו — צָדַק כָּאַב

וּלְחַזֵּק יְדֵי רָשָׁע לְבִלְתִּי שׁוּב
מִדַּרְכּוֹ הָרָע לְהַחֲיֹתוֹ׃ לָכֵן שָׁוְא לֹא — רוּעַ חָיָה
תֶחֱזֶינָה וְקֶסֶם לֹא תִקְסַמְנָה עוֹד — חָזָה
וְהִצַּלְתִּי אֶת עַמִּי מִיֶּדְכֶן וִידַעְתֶּן כִּי
אֲנִי יְהוָה׃

Cap. xiiij.

וַיָּבוֹא אֵלַי אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי — בּוֹא פָּנָה
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה — הָיָה
הֶעֱלוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל לִבָּם וּמִכְשׁוֹל — עָלָה גָּלַל
עֲוֺנָם נָתְנוּ נֹכַח פְּנֵיהֶם הַאִדָּרֹשׁ — כָּשַׁל דָּרַשׁ
אִדָּרֵשׁ לָהֶם׃ לָכֵן דַּבֵּר אוֹתָם וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה אִישׁ
אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַעֲלֶה אֶת — עָלָה
גִּלּוּלָיו אֶל לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֺנוֹ יָשִׂים — שׂוּם
נֹכַח פָּנָיו וּבָא אֶל הַנָּבִיא אֲנִי — בּוֹא נָבָא
יְהוָה נַעֲנֵיתִי לוֹ בָהּ בְּרֹב גִּלּוּלָיו׃ — עָנָה
לְמַעַן תְּפֹשׂ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּם
אֲשֶׁר נָזֹרוּ מֵעָלַי בְּגִלּוּלֵיהֶם כֻּלָּם׃ — נָזַר
לָכֵן אֱמֹר אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מֵעַל — שׁוּב
גִּלּוּלֵיכֶם וּמֵעַל כָּל תּוֹעֲבֹתֵיכֶם — תָּעַב
הָשִׁיבוּ פְנֵיכֶם׃ כִּי אִישׁ אִישׁ מִבֵּית — פָּנָה
יִשְׂרָאֵל וּמֵהַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּיִשְׂרָאֵל — גּוּר
וְיִנָּזֵר מֵאַחֲרַי וְיַעַל גִּלּוּלָיו אֶל לִבּוֹ — נָזַר עָלָה
וּמִכְשׁוֹל עֲוֺנוֹ יָשִׂים נֹכַח פָּנָיו וּבָא — כָּשַׁל
אֶל הַנָּבִיא לִדְרָשׁ לוֹ בִי אֲנִי יְהוָה
נַעֲנֶה לּוֹ בִּי׃ וְנָתַתִּי פָנַי בָּאִישׁ הַהוּא — עָנָה נָתַן
וַהֲשִׂמֹתִיהוּ לְאוֹת וְלִמְשָׁלִים — פָּנָה שׂוּם
וְהִכְרַתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי וִידַעְתֶּם כִּי — כָּרַת
אֲנִי יְהוָה׃ וְהַנָּבִיא כִי יְפֻתֶּה וְדִבֶּר — פָּתָה
דָבָר אֲנִי יְהוָה פִּתֵּיתִי אֵת הַנָּבִיא
הַהוּא וְנָטִיתִי אֶת יָדִי עָלָיו וְהִשְׁמַדְתִּיו — נָטָה שָׁמַד
מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וְנָשְׂאוּ עֲוֺנָם
כַּעֲוֹן הַדֹּרֵשׁ כַּעֲוֹן הַנָּבִיא יִהְיֶה׃ — הָיָה
לְמַעַן לֹא יִתְעוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל — תָּעָה
מֵאַחֲרַי וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּכָל — טָמֵא

---

et confortaſtis manus impii vt non reuerteretur a via ſua mala & viueret: propterea vana nō videbitis & diuinationes non diuinabitis amplius: & eruam populū meum de manu veſtra: & ſcietis quia ego dominus.

14.

ET venerūt ad me viri ſeniorum iſrael: & ſederunt corā me. Et fact⁹ eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis viri iſti posuerūt immūdicias ſuas in cordib⁹ ſuis: & ſcandalū iniqtatis ſue ſtatuerūt contra faciē ſuā. Nū qd interrogatus rñdebo eis? Propter hoc loq̄re eis: & dices ad eos. Hec dicit dñs deus. Homo homo de domo iſrael q poſuerit imūdicias ſuas in corde ſuo: & ſcandalū iniqtatis ſue ſtatuerit cōtra faciē ſuā: & venerit ad ꝓphetā interrogās per eum me: ego dñs rñdebo ei in multitudine imūdiciarū ſuarū. vt capiatur dom⁹ iſrael in corde ſuo: quo receſſerūt a me in cunctis idolis ſuis. Propterea dic ad domū iſrael. Hec dicit domin⁹ deus. Cōuertimini & recedite ab idolis vr̄is: & ab vniuerſis cōtaminatiōibus vr̄is auertite facies veſtras. Quia homo hō de domo iſrl̄ & de proſelytis quicunq; aduena fuerit in iſrael: ſi alienat⁹ fuerit a me: & poſuerit idola ſua in corde ſuo: & ſcandalū iniqtatis ſue ſtatuerit cōtra faciē ſuā & venerit ad ꝓphetā: vt interroget per eū me: ego dñs rñdebo ei per me: & ponā faciē meā ſup hominē illū: & faciā eum in exēplū & in ꝓuerbiū: & diſperdā eū de medio popli mei & ſcietis qa ego dñs. Et ꝓpheta cū errauerit & locutus fuerit verbū: ego dñs decepi ꝓphetā illum. Et extendā manū meā ſup illū: & delebo eū de medio ppli mei iſrl̄ & portabit iniqtatē ſuā. Iuxta iniqtatē interrogātis: ſic iniqtas ꝓphete erit: vt non erret vltra domus iſrael a me: neq; polluatur in vniuerſis

---

τ vt cōfortetis man⁹ impii vt penitus nō ꝯuerteretur ipſe a via ſua mala: τ viueret ipſe:
καὶ τοῦ κατισχῦσαι χεῖρας ἀνόμου τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆσαι αὐτόν,
ꝓpterea mēdacia nō videbitis τ diuinatiōes neq̄ꝙ diuinabitis vltra. τ liberabo pplm meū de manu vr̄a: τ ſcietis q: ego dn̄s.
διὰ τοῦτο ψευδῆ οὐ μὴ ἴδητε καὶ μαντείας οὐ μὴ μαντεύσησθε ἔτι. καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

Ca.14.

ET venerūt ad me viri de ſenioribus iſrael: τ ſederūt an̄ faciem meā. τ fact⁹ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: fili hoīs: viri iſti poſuerūt cogitatiōes ſuas in cordib⁹ ſuis τ tormētū iniqtatū ſuarum poſuerūt an̄ faciem eorū. ſi reſpondens reſpōdebo eis? ꝓpterea loq̄re eis: τ dices ad eos: hec dicit adonai dn̄s: homo homo de domo iſrael: q̄ poſuerit cogitationes ſuas in corde ſuo: τ tormētū iniqtatis ſue poſuerit an̄ faciem ſuā: τ venerit ad ꝓphetam: ego dn̄s reſpondebo illi in illis in qb⁹ tenetur mēs ei⁹: vt auerteret domū iſrael ſcdm corda eorū q̄ abalienata ſunt a me in cogitatiōib⁹ eorū. ꝓpterea dic ad domū iſrael. hec dicit adonai dn̄s: cōuertimini τ recedite ab adinuentionib⁹ vr̄is τ ab oībus īpietatib⁹ vr̄is τ cōuertite facies vr̄as. q: hō homo de domo iſrael τ de aduenis q̄ peregrinantur in iſrael: q̄ abalienat⁹ fuerit a me: τ poſuerit cogitatiōes ſuas in corde ſuo: τ tormentū iniqtatis ſue poſuerit an̄ faciem ſuā: τ venerit ad ꝓphetā vt interroget eū in me: ego dn̄s reſpondebo ei in qb⁹ tenetur in ipſis: τ obfirmabo faciem meā ſup hoīem illum: τ ponam eū in exterminiū: τ auferā eū de medio ppli mei: τ gnoſcetis q: ego dn̄s. τ ꝓpheta ſi errauerit τ locutus verbū: ego dn̄s errare feci ꝓphetā illum. τ extēdam manū meā ſup illū τ exterminabo illū de medio ppli mei τ accipiēt iniqtatē ſuam ſcdm iniqtatē interrogātis ſimilit τ iniqtas ꝓphete erit vt nō errēt dom⁹ iſrael a me: τ vt nō polluantur adhuc in

Καὶ ἦλθον πρός με ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ προσώπου αὐτῶν. εἰ ἀποκρινόμενος ἀποκριθῶ αὐτοῖς; διὰ τοῦτο λάλησον αὐτοῖς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ὃς ἂν θῇ τὰ διανοήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ τάξῃ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ πρὸς τὸν προφήτην, ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν αὐτοῖς ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διάνοια αὐτοῦ, ὅπως πλαγιάσῃ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ κατὰ τὰς καρδίας αὐτῶν τὰς ἀπηλλοτριωμένας ἀπ᾿ ἐμοῦ ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν. διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ. τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἐπιστράφητε καὶ ἐπιστρέψατε ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν ὑμῶν καὶ συστρέψατε τὰ πρόσωπα ὑμῶν. διότι ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν προσηλυτευόντων ἐν τῷ ἰσραήλ, ὃς ἂν ἀπαλλοτριωθῇ ἀπ᾿ ἐμοῦ, καὶ θῆται τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ τάξῃ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ πρὸς τὸν προφήτην τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐν ἐμοί, ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν οἷς ἐνέχεται ἐν αὐτοῖς, καὶ στηριῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ἔρημον, καὶ εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἐξαρῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῇ καὶ λαλήσῃ λόγον, ἐγὼ κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκεῖνον. καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ᾿ αὐτὸν καὶ ἀφανιῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ. καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν αὐτῶν κατὰ τὸ ἀδίκημα τοῦ ἐπερωτῶντος, ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται ὅπως μὴ πλανᾶται ἔτι ὁ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἀπ᾿ ἐμοῦ, καὶ ἵνα μὴ μιαίνωνται ἔτι ἐν

Trāsla.gre.lxx.cū inter.lati.

delictis suis: τ erunt mihi in pplm. τ
τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ
ego ero illis in deū dicit adonai dñs. τ fact⁹
ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ ἐγένε
est sermo dñi ad me dicēs: fili hois: terra q̄cūq̧
το λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, γῆ ἣ ἐὰν
peccauerit mihi vt p̄uaricetur p̄uaricatione: τ extē=
ἁμάρτη μοι τοῦ παραπεσεῖν παράπτωματι, καὶ ἐκτε=
dā manū meā sup eam: τ cōteram sup eam firmamē
νῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτήν, καὶ συντρίψω ἐπ' αὐτὴν στήριγ=
tū panis: τ emittam sup eam famē: τ auferā de
μα ἄρτου, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπ' αὐτὴν λιμόν, καὶ ἐξαρῶ ἐξ
ea hoiem τ iumētū. τ si fuerit tres viri
αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος. καὶ ἐὰν ὦσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες
isti in medio ei⁹: noe τ daniel τ iob: isti in
οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, νῶε καὶ δανιὴλ καὶ ἰώβ, οὗτοι ἐν
iusticia sua saluabūtur dicit adonai dñs. si
τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν σωθήσονται λέγει ἀδωναΐ κύριος. ἐὰν
τ bestias malas induxero sup trā τ puniam
καὶ θηρία πονηρὰ ἐπαγάγω ἐπὶ τὴν γῆν καὶ τιμωρήσομαι
eam: τ erit in desolationē: τ nō erit ptransiēs
αὐτήν, καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμόν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων
a facie bestiaꝝ: τ tres viri isti
ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων, καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι
in medio ei⁹: viuo ego dicit adonai dñs: si filij eo=
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναΐ κύριος, εἰ υἱοὶ αὐ=
rū τ filie saluabuntur: sed ipi soli salua=
τῶν καὶ θυγατέρες σωθήσονται, ἀλλὰ αὐτοὶ μόνοι σωθή=
būtur: at tra erit in desolationē: aut τ gladiū si indu
σονται, ἡ δὲ γῆ ἔσται εἰς ὄλεθρον, ἢ καὶ ῥομφαίαν ἐὰν ἐπα
xero sup trā illam τ dixero gladi⁹ trāseat p
γάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην καὶ εἴπω ῥομφαία διελθέτω διὰ
trā. τ auferā ex ea hoiem τ iumētū τ tres
τῆς γῆς. καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος καὶ τρεῖς
viri isti in medio ei⁹: viuo ego dicit adonai dñs.
ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναΐ κύριος.
q: neq̧ liberabūt filios suos aut filias: sed ipi so=
ὅτι οὐ μὴ ῥύσωνται υἱοὺς αὐτῶν ἢ θυγατέρας, ἀλλ' αὐτοὶ μό
li liberabūt. aut τ mortem si immisero sup
νοι σωθήσονται. ἢ καὶ θάνατον ἐὰν ἐπαποστείλω ἐπὶ τὴν
trā illam: τ effudero furorē meū sup eā in sanguie
γῆν ἐκείνην, καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτὴν ἐν αἵματι
ad exterminādū ex ea hoiem τ iumētū: τ noe
τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος, καὶ νῶε
τ daniel τ iob in medio eius: viuo ego dicit ado=
καὶ δανιὴλ καὶ ἰὼβ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδω=
nai dñs. si filios aut filias eoꝝ liberabūt: q:
ναΐ κύριος. ἐὰν υἱοὺς ἢ θυγατέρας αὐτῶν ἐξέλωνται, ὅτι
ipi in iusticia sua liberabūt aias su=
αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν ῥύσονται τὰς ψυχὰς αὐ=
as: hec dicit adonai dñs. si āt τ q̄ttu=
τῶν, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος. ἐὰν δὲ καὶ τὰς τέσσα
or vltiones meas malas gladiū τ famē: τ
ρας ἐκδικήσεις μου τὰς πονηρὰς ῥομφαίαν καὶ λιμόν, καὶ
bestias malas: τ mortem emisero sup hierusalem
θηρία πονηρά, καὶ θάνατον ἐξαποστελῶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ
ad exterminādū ex ea hoiem τ iumētū. τ
τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος. καὶ
ecce ipi derelicti in ea saluati
ἰδοὺ αὐτοὶ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεσωσμένοι
ex ea. qui educent ex ea filios τ fili=
ἐξ αὐτῆς. οἵτινες ἐξάξουσιν ἐξ αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέ=
as: ecce ipi egrediunt ad vos: τ videbitis
ρας, ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκπορεύονται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὄψεσθε
vias eoꝝ: τ cogitatiōes eoꝝ: τ
τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ
penitebit uos sup mala q̄ induxi sup hie=
μεταμεληθήσεσθε ἐπὶ τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱε=
rusalem in oibus q̄ induxi sup eam:
ρουσαλὴμ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγον ἐπ' αὐτήν,

Trāsla.B.Hie.

[m]preuaricationibus suis: [n]sed sit [o]mihi [p]ī populū [q]& ego [r]sim [s]eis [t]in deum: [u]ait [x]dñs [y]exercituū. [5]Et factus est [a]sermo [b]dñi [c]ad me [d]dicens. [e]Fili [f]hominis [g]terra [h]cū [i]peccauerit [k]mihi [l]vt preuaricetur [m]p̄uaricās: [n]extendā [o]manū meā [p]sup eam: [q]& cōterā [s]virgā [t]panis [r]eius: [u]& imittā [x]in eam [y]famem [z]& interficiā [a]de ea [b]hominē [c]& iumentum. [d]Et si fuerint [e]tres [f]viri [g]isti [h]in medio eius [i]noe [k]daniel [l]& iob: [m]ipsi [n]iusticia sua [o]liberabūt [p]animas suas: [q]ait [r]dñs exercituū. Quod [t]& si [u]bestias [x]pessimas [k]induxero [y]super terrā [z]vt vastent eam: [a]& fuerit [b]inuia [c]eo q̧ non sit [d]pertransiens [e]ppter [f]bestias: [g]tres [h]viri [i]isti si fuerint [k]in ea: [l]viuo [m]ego [n]dicit [o]dominus [p]deus: [q]quia neq̧ [r]filios [s]nec [t]filias [u]liberabūt: sed [x]ipsi [y]soli [z]liberabuntur: [a]terra autē [b]desolabitur. [d]Vel si [e]gladiū [f]induxero [g]super [h]terram [i]illam: [k]& dixero [l]gladio: [m]transi [n]per terrā: [o]& interfecero [p]de ea [q]hominē [r]& iumentum: [s]& tres [t]viri [u]isti fuerint [x]in medio eius: [y]viuo [z]ego [a]dicit [b]domin⁹ [c]deus: [d]nō [e]liberabunt [f]filios [g]neq̧ filias: [h]sed [i]ipsi [k]soli [l]liberabuntur. [m]Si autē & [n]pestilētiā [o]immisero [p]sup [q]terrā [r]illā: [s]& effudero [t]indignationē meā [u]sup eam [x]in sanguine: [y]vt auferam [z]ex ea [a]hoiem [b]& iumentū. [c]& noe [d]daniel [e]& iob fuerint [f]in medio eius: [g]viuo [h]ego [i]dicit [k]dñs [l]deus: [m]qa [n]filiū [o]& [p]filiā nō [q]liberabūt: sed [r]ipsi [s]iusticia sua [t]liberabunt [u]aīas suas. [x]Qm̄ [y]hec [z]dicit [a]dominus [b]deus: [d]q̧ [c]& si [e]quattuor [f]iudicia mea [g]pessima [h]gladium [i]& famem [k]ac bestias [l]malas [m]& pestilentiā [n]immisero [o]in [p]hierusalem [q]vt interficiam [r]de ea [s]hominem [t]& pecus: [u]tamen [x]relinq̄tur [y]in ea [z]saluatio [a]educentium [b]filios [c]& filias. [d]Ecce ipsi [e]egredientur [f]ad vos [g]& videbitis [i]viam eorum [k]& [l]adinuētiones eorum: [m]& consolabimini [n]super [o]malo [p]quod [q]induxi [r]in [s]hierusalē [t]in [u]oibus [x]que [y]importaui [z]super eam:

Tex.he.Ezechi.xiiij. Priitiua.heb.

פִּשְׁעֵיהֶם וְהָיוּ לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה הָיָה
לָהֶם לֵאלֹהִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה׃
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא לִי לִמְעָל מַעַל חָטָא
וְנָטִיתִי יָדִי עָלֶיהָ וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה
לָחֶם וְהִשְׁלַחְתִּי בָהּ רָעָב וְהִכְרַתִּי שָׁלַח כָּרַת
מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ נֹחַ דָּנִאֵל
וְאִיּוֹב הֵמָּה בְצִדְקָתָם יְנַצְּלוּ נַפְשָׁם נָצַל
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה׃ לוּ חַיָּה רָעָה רוּעַ
אַעֲבִיר בָּאָרֶץ וְשִׁכְּלָתָּה וְהָיְתָה עָבַר הָיָה
שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר מִפְּנֵי הַחַיָּה׃ עָבַר פָּנָה
שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי
אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה אִם בָּנִים וְאִם
בָּנוֹת יַצִּילוּ הֵמָּה לְבַדָּם יִנָּצֵלוּ בָּנָה בָּדַד
וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה שְׁמָמָה׃ אוֹ חֶרֶב אָבִיא הָיָה בּוֹא
עַל הָאָרֶץ הַהִיא וְאָמַרְתִּי חֶרֶב
תַּעֲבֹר בָּאָרֶץ וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם עָבַר
וּבְהֵמָה׃ וּשְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
בְּתוֹכָהּ חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה לֹא
יַצִּילוּ בָּנִים וּבָנוֹת כִּי הֵם לְבַדָּם
יִנָּצֵלוּ׃ אוֹ דֶּבֶר אֲשַׁלַּח אֶל הָאָרֶץ שָׁלַח
הַהִיא וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עָלֶיהָ בְּדָם יָחַם
לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וְנֹחַ כָּרַת
דָּנִאֵל וְאִיּוֹב בְּתוֹכָהּ חַי אָנִי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה אִם בֵּן אִם בַּת יַצִּילוּ נָצַל
הֵמָּה בְצִדְקָתָם יַצִּילוּ נַפְשָׁם׃ כִּי כֹה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַף כִּי אַרְבַּעַת רָבַע
שְׁפָטַי הָרָעִים חֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רוּעַ
רָעָה וָדֶבֶר שִׁלַּחְתִּי אֶל יְרוּשָׁלִַם
לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וְהִנֵּה
נוֹתְרָה בָּהּ פְּלֵטָה הַמּוּצָאִים בָּנִים יָתַר יָצָא
וּבָנוֹת הִנָּם יוֹצְאִים אֲלֵיכֶם הִנֵּה
וּרְאִיתֶם אֶת דַּרְכָּם וְאֶת עֲלִילוֹתָם רָאָה עָלַל
וְנִחַמְתֶּם עַל הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל רוּעַ בּוֹא
יְרוּשָׁלִַם אֵת כָּל אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עָלֶיהָ׃

וְנִחֲמוּ אֶתְכֶם כִּי תִרְאוּ אֶת דַּרְכָּם
וְאֶת עֲלִילוֹתָם וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חִנָּם
עָשָׂה עָשִׂיתִי אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בָהּ
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap.xv. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
הָיָה לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם מַה יִּהְיֶה עֵץ הַגֶּפֶן
זָמַר מִכָּל עֵץ הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה
לָקַח בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃ הֲיֻקַּח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת
לָאַךְ לָקַח לִמְלָאכָה אִם יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד
תָּלָה כָּלָה לִתְלוֹת עָלָיו כָּל כֶּלִי׃ הִנֵּה לָאֵשׁ
קָצָה נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה
חָרַר צָלַח הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה׃
הָיָה תָּמַם הִנֵּה בִּהְיוֹתוֹ תָמִים לֹא יֵעָשֶׂה
עָשָׂה חָרַר לִמְלָאכָה אַף כִּי אֵשׁ אֲכָלַתְהוּ וַיֵּחָר
וְנַעֲשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה כַּאֲשֶׁר עֵץ הַגֶּפֶן בְּעֵץ
נָתַן הַיַּעַר אֲשֶׁר נְתַתִּיו לָאֵשׁ לְאָכְלָה
כֵּן נָתַתִּי אֶת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃
וְנָתַתִּי אֶת פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ
אָכַל וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
פָּנָה יְהוָה בְּשׂוּמִי אֶת פָּנַי בָּהֶם׃ וְנָתַתִּי
אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ
מַעַל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap.xvj. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
הָיָה לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלִַם
יָדַע אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר
תָּעַב אֲדֹנָי יְהוִה לִירוּשָׁלִַם מְכֹרֹתַיִךְ
יָלַד וּמֹלְדֹתַיִךְ מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ
הָאֱמֹרִי וְאִמֵּךְ חִתִּית׃ וּמוֹלְדוֹתַיִךְ
אֶת שָׁרַר בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אוֹתָךְ לֹא כָרַּת שָׁרֵּךְ
שׁוּעַ מָלַח וּבְמַיִם לֹא רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֵחַ
חָתַל לֹא הֻמְלַחַתְּ וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ׃
חוּס עָשָׂה לֹא חָסָה עָלַיִךְ עַיִן לַעֲשׂוֹת לָךְ
שָׁלַךְ אַחַת מֵאֵלֶּה לְחֻמְלָה עָלָיִךְ וַתֻּשְׁלְכִי
אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ
יָלַד עָבַר בְּיוֹם הֻלֶּדֶת אֹתָךְ׃ וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ

et conſolabūtur vos cū videritis viam eorum & adinuentiões eorum: & cognoſcetis φ nō fruſtra fecerim omnia que feci in ea: ait dñs deus.

15.

ET factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hominis qd fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum que ſunt inter ligna ſiluarū? Nunqd tolletur de ea lignū vt fiat opus: aut fabricabitur de ea paxillus vt dependeat in eo qdcunq̧ vas? Ecce igni datū eſt in eſcam: vtranq̧ partē ei9 conſumpſit ignis: & medietas eius redacta eſt in fauillā. Nūqd vtile erit ad opus? Etiā cū eſſet integrū nō erat aptū ad opus: quātomagis cū illud ignis deuorauerit & cōbuſſerit: nihil ex eo fiet opis. ꝓpterea hec dicit dñs de9. Quō lignū vitis inter ligna ſiluarū quod dedi igni ad deuorandum: ſic tradam habitatores hieruſalem: & ponā faciē meam in eos. De igne egredietur: & ignis conſumet eos. Et ſcietis quia ego domin9 cum poſuero faciem meā in eos: & dedero terrā inuiam & deſolatam eo φ ꝑuaricatores extiterint dicit dominus deus.

16.

ET factus eſt ſermo domini ad me dicēs. Fili hominis: notas fac hieruſalem abominationes ſuas & dices. Hec dicit dominus deus hieruſalem. Radix tua & generatio tua de terra chanaan: pater tuus amorreus: & mater tua cethea. Et q̄ndo nata es in die ortus tui non eſt preciſus vmbilicus tu9: & aqua non es lota in ſalutem: nec ſale ſalita: nec inuoluta pānis. Non pepcit ſup te oculus vt faceret tibi vnū de his miſertus tuí. ſed proiecta es ſuper faciē terre in abiectione anime tue: in die qua nata es. Tranſiens autem per te

ꝛ conſolabuntur vos q2 videbitꝭ vias eo-
καὶ παρακαλέσουσιν ὑμᾶς διότι ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐ-
rū ꝛ cogitatiões eoꝝ: ꝛ cognoſcetis q2 nō
τῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι οὐ
fruſtra feci oīa q̄cūq̧ feci in ea dicit
μάτην πεποίηκα πάντα ὅσα ἐποίησα ἐν αὐτῇ λέγει
adonai dñs.
ἀδωναῒ κύριος.

Ca.15.

ET fact9 eſt ſmo dñi ad me dicēs: ꝛ tu fili
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ
hoīs qd fiet lignū vitis ex oībus
ἀνθρώπου τί ἂν γένοιτο ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐκ πάντων τῶν
lignis ſarmentoꝝ exñtiū in lignis ſylue
ξύλων τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυ-
ſi tollent de ea lignū vt faciat in opus
μοῦ εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς ξύλον τοῦ ποιῆσαι εἰς ἐργασίαν
ſi tollent ex ea paxillum ſuſpendāt ſup eum
εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς πάσσαλον τοῦ κρεμάσαι ἐπ᾽ αὐτὸν
oē vas. ecce igni datum ē in ꝯſūptionē annuā
πᾶν σκεῦος. ἰδοὺ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν τὴν κατ᾽ ἐνι-
purgationē in ea. cōſumit ignis: ꝛ deficit
αυτὸν κάθαρσιν ἐπ᾽ αὐτῆς. ἀναλίσκει τὸ πῦρ, καὶ ἐκλείπει
in finē. nūqd vtile eſt ad opus? neq̧ adhuc illo exñ
εἰς τέλος. μὴ χρήσιμόν ἐστιν εἰς ἐργασίαν; οὐδὲ ἔτι αὐτοῦ ὄν-
te integro nō erit in opus nedū ſi ꝛ ignis
τος ὁλοκλήρου οὐκ ἔσται εἰς ἐργασίαν μὴ ὅτι ἐὰν καὶ πῦρ
illud cōſūpſerit in finē ſi fiet in opus. p-
αὐτὸ ἀναλώσῃ εἰς τέλος εἰ ποιηθήσεται εἰς ἐργασίαν. διὰ
pterea hec dicit adonai dñs: queādmodū lignū
τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ὃν τρόπον τὸ ξύλον
vitis in lignis ſyluē: qd dedi il-
τῆς ἀμπέλου ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, ὃ δέδωκα αὐ-
lud igni in ꝯſūptionē: ſic dedi habitantes
τὸ τῷ πυρὶ εἰς ἀνάλωσιν, οὕτως δέδωκα τοὺς κατοικοῦν-
in hieruſalem: ꝛ dabo faciem meā in e-
τας ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ δώσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπ᾽ αὐ-
os de igne egredient. ꝛ ignis deuorabit e-
τοὺς ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξελεύσονται. καὶ πῦρ καταφάγεται αὐ-
os: ꝛ ſcient q2 ego dñs cū firmauero ego
τούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ στηρίσαι με τὸ
faciem meā in eos: ꝛ dabo trā in deſo-
πρόσωπόν μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ δώσω τὴν γῆν εἰς ἀφα-
lationē ꝓ eo qō deliquerunt delicto dicit ado
νισμὸν ἀνθ᾽ ὧν παρέπεσον παραπτώματι λέγει ἀδω-
nai dñs.
ναῒ κύριος.

Ca.16.

ET fact9 eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili homi
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis teſtificare hieruſalem iniq̄tates ſuas ꝛ
που διαμάρτυραι τῇ ἱερουσαλὴμ τὰς ἀνομίας αὐτῆς καὶ
dices. hec dicit adonai dñs hieruſalem: radix
ἐρεῖς. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος τῇ ἱερουσαλήμ, ἡ ῥίζα
tua ꝛ gñatio tua de tra chanaan. pr̄ tu9
σου καὶ ἡ γένεσίς σου ἐκ γῆς χαναάν. ὁ πατήρ σου
amorreus ꝛ mater tua chettea ꝛ gñatio tua in
ἀμορραῖος καὶ ἡ μήτηρ σου χετταία καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν
q̄ die nata es nō eſt p̄ciſ9 vmbilicus tu9: ꝛ in a-
ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀμφαλός σου, καὶ ἐν ὕ-
qua non es lota in ſalutem: neq̧ ſale ſalita es:
δατι οὐκ ἐλούσθης εἰς σωτηρίαν, οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης,
ꝛ faſcijs non es faſciata: neq̧ pepcit
καὶ σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης, οὐδὲ ἐφείσατο
ſup te oculus me9: vt facerem in te vnū de
ἐπὶ σοὶ ὁ ὀφθαλμός μου, τοῦ ποιῆσαι ἐπὶ σοὶ ἓν ἐκ
oībus iſtis vt paterer qd ſup te. ꝛ piecta
πάντων τούτων τοῦ παθεῖν τι ἐπὶ σοί. καὶ ἀπερρί-
es ſup faciem campi prauitate ani-
φης ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου τῇ σκολιότητι τῆς ψυ-
me tue in q̄ die nata es. ꝛ trāſiui ſup te
χῆς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης. καὶ διῆλθον ἐπὶ σὲ

Trāsla.gre.lxx.cū inter.lati.

τ vidi te mixtam in sanguie tuo. τ dixi tibi:
καὶ εἶδόν σε πεφυρμένην ἐν τῷ αἵματί σου. καὶ εἶπόν σοι,
de sanguine tuo viue: dixi tibi: cū sanguie tuo
ἐκ τοῦ αἵματός σου ζῆσον, καὶ εἶπόν σοι, σὺν τῷ αἵματί σου
vita mltiplicare sicut ortus agri dedi te: τ
ζωή· πληθύνου καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἀγροῦ δέδωκά σε, καὶ
mltiplicata es τ magnificata es τ ingressa es icivitates civita=
ἐπληθύνθης καὶ ἐμεγαλύνθης καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλε=
tū: vbera tua recta facta sūt: τ pilus tu⁹ ortus est: tu
ων, οἱ μασοί σου ἀνωρθώθησαν, καὶ ἡ θρίξ σου ἀνέτειλεν, σὺ
āt eras nuda: τ plena ignominia: τ trāsiui p te τ vi=
δὲ ἦσθα γυμνή, καὶ ἀσχημονοῦσα, καὶ διῆλθον διὰ σοῦ καὶ εἶ=
di te: τ ecce tp̄s tuū: τ tp̄s diuertentiū. τ
δόν σε, καὶ ἰδοὺ ὁ καιρός σου, καὶ καιρὸς καταλυόντων. καὶ
expandi alas meas sup te: τ operui igno=
διεπέτασα τὰς πτέρυγάς μου ἐπὶ σέ, καὶ ἐκάλυψα τὴν ἀσ=
miniam tuā: τ iuraui tibi. τ igress⁹ sū i testamēto te=
χημοσύνην σου, καὶ ὤμοσά σοι. καὶ εἰσῆλθον ἐν διαθήκῃ με=
cū dicit adonai dn̄s. τ facta es mihi: τ laui te
τὰ σοῦ λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένου μοι, καὶ ἔλουσά σε
in aqua: τ laui sanguinē tuū a te: τ vnxi
ἐν ὕδατι, καὶ ἀπέπλυνα τὸ αἷμά σου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔχρι=
te in oleo: τ indui te varijs: τ calciaui
σά σε ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἐνέδυσά σε ποικίλα, καὶ ὑπέδη=
te hyacītho: τ p̄cinxi te bysso: τ circundedi te
σά σε ὑάκινθον, καὶ ἔζωσά σε βύσσῳ, καὶ περιέβαλόν σε
subtilib⁹: τ ornaui te ornamēto: τ circundedi
τριχάπτῳ, καὶ ἐκόσμησά σε κόσμῳ, καὶ περιέθηκα=
armillas circū manus tuas: τ torquē circū col=
ψέλλια περὶ τὰς χεῖράς σου, καὶ κάθεμα περὶ τὸν τρά=
lum tuū: τ dedi inaurē circū nasum tuū:
χηλόν σου, καὶ ἔδωκα ἐνώτιον περὶ τὸν μυκτῆρά σου,
τ rotulas sup aures tuas: τ coronā gl'iatio=
καὶ τροχίσκους ἐπὶ τὰ ὦτά σου, καὶ στέφανον καυχή=
nis sup caput tuū: τ ornata es auro:
σεως ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, καὶ ἐκοσμήθης χρυσίῳ,
τ argento. τ amictus tui byssini τ subti=
καὶ ἀργυρίῳ. καὶ τὰ περιβόλαιά σου βύσσινα καὶ τρίχα=
les τ versicolores: similam mel τ oleū comedisti:
πτα καὶ ποικίλα, σεμίδαλιν καὶ μέλι καὶ ἔλαιον ἔφαγες,
τ facta es decora valde valde: τ directa es in re=
καὶ ἐγένου καλὴ σφόδρα σφοδρῶς, καὶ κατηυθύνθης εἰς βα=
gnum. τ exiuit tibi nomē in gentib⁹ i pulchritudie
σιλείαν. καὶ ἐξῆλθέν σοι ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει
tua: q: cōpletum erat in decore pulchritudis q̄m
σου, διότι συντετελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ ὡραιότητος ἧς
posui sup te: dicit adonai dn̄s. τ hūisti fiduciā i pulchri
ἔταξα ἐπὶ σέ, λέγει ἀδωναῒ κς. καὶ ἐπεποίθεις ἐν τῷ κάλ=
tudie tua: τ fornicata es in nomine tuo: τ effudisti
λει σου, καὶ ἐπόρνευσας ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἐξέχεας
tionē tuā sup oēm viatorem ipsi erat: τ tulisti
ρνείαν σου ἐπὶ πάντα πάροδον αὐτῷ ἐγίνετο, καὶ ἔλαβες
vestibus tuis: τ fecisti tibi idola ꝯsuta: τ for
ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἴδωλα ῥαπτά, καὶ ἐξε
s sup eis: τ non igredieris neq; fiat. τ tulisti
σας ἐπ' αὐτά, καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃς οὐδὲ μὴ γένηται. καὶ ἔλαβες
gl'iationis tue ex argento meo τ ex auro meo ex
ης καυχήσεώς σου ἐκ τοῦ ἀργυρίου μου καὶ ἐκ τοῦ χρυσίου μου ἐξ
i tibi: τ fecisti tibi imagies masculinas: τ fornicata
κά σοι, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἰκόνας ἀρσενικάς, καὶ ἐξεπόρνευ
eis. τ tulisti vestimētū tuū varium: τ coope
αὐταῖς. καὶ ἔλαβες τὸν ἱματισμόν σου τὸν ποικίλον, καὶ περιέ
eas: τ oleū meū τ thymiama meū posuisti an̄ faciem
αὐτά, καὶ τὸ ἔλαιόν μου καὶ τὸ θυμίαμά μου ἔθηκας πρὸ προσώ
e: τ panes meos q̄s dedi tibi: similam τ mel
πων, καὶ τοὺς ἄρτους μου οὓς ἔδωκά σοι, σεμίδαλιν καὶ μέλι
i: cibaui te: τ posuisti ea an̄ faciem eoꝝ in o=
ιον, ἐψώμισά σε, καὶ ἔθηκας αὐτὰ πρὸ προσώπου αὐτῶν εἰς ὀ
uauitati. τ factū ē dicit adonai dn̄s: τ tulisti
υωδίας. καὶ ἐγένετο λέγει ἀδωναῒ κς, καὶ ἔλαβες τοὺς
os τ filias tuas q̄s genuisti: τ imolasti eis
ου καὶ τὰς θυγατέρας σου ἃς ἐγέννησας, καὶ ἔθυσας αὐτοῖς

Trāsla.B.Hie.

[t]vidi te[u]conculcari[x]in sanguine tuo.[y]Et dixi[z]tibi cū esses[a]in sanguine tuo:[b]viue.[c]dixi inquā[d]tibi[e]in sanguine tuo:[f]viue.[g]Multiplicatā[h]quasi germē[i]agri[k]dedi te:[l]&multiplicata es:[m]& grandis effecta:[n]& ingressa es & puenisti ad[o]mundū muliebrē.[q]Vbera tua[r]intumuerūt:[s]& pilus tu⁹[t]germinauit[u]& eras[x]nuda[y]& cōfusione plena:[z]& transiui[a]p te[b]& vidi te:[c]& ecce[d]tēpus tuū:[e]tēpus[f]amātiū.[g]Et expandi[h]amictū meū[i]sup te:[k]& operui[l]ignominiā tuā.[m]Et iuraui[n]tibi[o]& ingressus sum[p]pactū[q]tecū[r]ait[s]dn̄s[t]de⁹.[u]Et facta es[x]mihi:[y]& laui te[z]aqua[a]& emūdaui[b]sanguinē tuū[c]ex te.[d]Et vnxi te[e]oleo[f]& vestiui te[g]discoloribus:[h]&calciaui te[i]hyacintho.[k]Et cinxi te[l]bysso:[m]& indui te[n]subtilibus:[o]& ornaui te[p]ornamēto.[q]Et dedi[r]armillas[s]in[t]manib⁹ tuis:[u]& torquē[x]circa[y]collū tuū:[z]& dedi[a]iaurē[b]sup[c]os tuū:[d]& circulos[f]aurib⁹ tuis[g]& coronā[h]decoris[i]in capite tuo.[k]Et ornata es[l]auro[m]& argēto[n]& vestita es[o]bysso[p]& polymito[q]& mltis colorib⁹.[r]Similā[s]& mel[t]& oleū[u]comedisti:[x]& decora facta es[y]vehementer[z]nimis.[a]Et pfecisti[b]in regnū:[c]& egressum ē[e]nomen tuū[f]in gentes[g]ppter speciē tuā:[h]qa[i]pfecta[k]eras[l]in decore meo[m]quē[n]posuerā[o]super te:[p]dicit[q]dn̄s[r]de⁹.[s]Et habēs fiduciā[t]in pulchritudine tua[u]fornicata es[x]in[y]noīe tuo:[z]& exposuisti[b]fornicationē tuā[d]omī[e]trāseunti:vt[f]ei⁹[g]fieres.[g]Et sumēs[h]de vestimētis meis[i]fecisti[k]tibi[l]excelsa hinc inde[m]cōsuta:[n]& fornicata es[o]sup eis: sicut[p]nō est factū:[r]neq;[s]futurū est.[t]Et tulisti[u]vasa[x]decoris tui[y]de auro meo[z]& argento meo[a]q̄[b]dedi[c]tibi:[d]& fecisti[e]tibi[f]imagines[g]masculinas:[h]&fornicata es[i]i eis:[k]& sumpsisti[m]vestimenta tua[n]multicoloria:[o]& operuisti illas[p]Et oleū meū[q]& thymiama meū[r]posuisti[s]coram eis:[t]& panē meū[u]quē[x]dedi[y]tibi:[z]similā[a]& oleū[b]& mel qbus[c]enutriui te[d]posuisti[e]i cōspectu eorum[f]in odorē[g]suauitatis.[h]Et factū est[i]ait[k]dn̄s[l]de⁹:[m]& tulisti[o]filios tuos[p]&[q]filias tuas[r]quas[s]generasti[t]mihi[u]&immolasti ∞

Tex.he.Ezechi.xvj.Pritiua.heb.

וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר
לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ
חֲיִי׃ רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ
וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים
שָׁדַיִם נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמֵּחַ וְאַתְּ
עֵרֹם וְעֶרְיָה׃ וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ
וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת דֹּדִים וָאֶפְרֹשׂ
כְּנָפִי עָלַיִךְ וָאֲכַסֶּה עֶרְוָתֵךְ וָאֶשָּׁבַע
לָךְ וָאָבוֹא בִבְרִית אֹתָךְ נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה וַתִּהְיִי לִי׃ וָאֶרְחָצֵךְ בַּמַּיִם
וָאֶשְׁטֹף דָּמַיִךְ מֵעָלָיִךְ וָאֲסֻכֵךְ בַּשָּׁמֶן׃
וָאַלְבִּישֵׁךְ רִקְמָה וָאֶנְעֲלֵךְ תָּחַשׁ
וָאֶחְבְּשֵׁךְ בַּשֵּׁשׁ וַאֲכַסֵּךְ מֶשִׁי׃ וָאֶעְדֵּךְ
עֶדִי וָאֶתְּנָה צְמִידִים עַל יָדַיִךְ
וְרָבִיד עַל גְּרוֹנֵךְ׃ וָאֶתֵּן נֶזֶם עַל
אַפֵּךְ וַעֲגִילִים עַל אָזְנָיִךְ וַעֲטֶרֶת
תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ׃ וַתַּעְדִּי זָהָב וָכֶסֶף
וּמַלְבּוּשֵׁךְ שֵׁשִׁי וָמֶשִׁי וְרִקְמָה סֹלֶת
וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן אָכָלְתִּי וַתִּיפִי בִּמְאֹד
מְאֹד וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה׃ וַיֵּצֵא לָךְ
שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ כִּי כָּלִיל הוּא
בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַתִּבְטְחִי בְיָפְיֵךְ וַתִּזְנִי
עַל שְׁמֵךְ וַתִּשְׁפְּכִי אֶת תַּזְנוּתַיִךְ עַל
כָּל עוֹבֵר לוֹ יֶהִי׃ וַתִּקְחִי מִבְּגָדַיִךְ
וַתַּעֲשִׂי לָךְ בָּמוֹת טְלֻאוֹת וַתִּזְנִי
עֲלֵיהֶם לֹא בָאוֹת וְלֹא יִהְיֶה׃
וַתִּקְחִי כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ מִזְּהָבִי וּמִכַּסְפִּי
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וַתַּעֲשִׂי לָךְ צַלְמֵי
זָכָר וַתִּזְנִי בָם׃ וַתִּקְחִי אֶת בִּגְדֵי
רִקְמָתֵךְ וַתְּכַסִּים וְשַׁמְנִי וּקְטָרְתִּי
נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם׃ וְלַחְמִי אֲשֶׁר נָתַתִּי
לָךְ סֹלֶת וָשֶׁמֶן וּדְבַשׁ הֶאֱכַלְתִּיךְ
וּנְתַתִּיהוּ לִפְנֵיהֶם לְרֵיחַ נִיחֹחַ וַיֶּהִי
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַתִּקְחִי אֶת בָּנַיִךְ
וְאֶת בְּנוֹתַיִךְ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי וַתִּזְבָּחִים

רָאָה בּוּס
חָיָה נָתַן
רָבָה גָּדַל
בּוֹא עָדָה
שָׁד כּוּן
עָרָה עָבַר
רָאָה דּוֹד
פָּרַשׂ כָּסָה
עָרָה שָׁבַע
בּוֹא בְּרִית
אֵת הָיָה
רָחַץ שָׁטַף
סוּךְ לָבַשׁ
נָעַל חָבַשׁ
כָּסָה
נָתַן צָמַד
רָבַד גָּרַן
נָתַן עָגַל
פָּאַר עָדָה
לָבַשׁ
יָפָה
צָלַח מָלַךְ
כָּלַל
שׂוּם
בָּטַח יָפָה
זָנָה שָׁפַךְ
עָבַר הָיָה
לָקַח עָשָׂה
בָּמָה בּוֹא
כָּלָה פָּאַר
נָתַן עָשָׂה
זָנָה
כָּסָה
פָּנָה
אָכַל
נָתַן נוּחַ
בָּנָה זָבַח

Tex.heb.Ezechi.xvi.	Primitiua.heb.
לָהֶם לֶאֱכוֹל הַמְעַט מִתַּזְנוּתָיִךְ׃	זָנָה
וַתִּשְׁחֲטִי אֶת בָּנַי וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר	שָׁחַט נָתַן
אוֹתָם לָהֶם׃ וְאֵת כָּל תּוֹעֲבֹתַיִךְ	עָבַר אֵת תָּעַב
וְתַזְנֻתַיִךְ לֹא זָכַרְתְּי אֶת יְמֵי נְעוּרָיִךְ	יוֹם נָעַר
בִּהְיוֹתֵךְ עֵרֹם וְעֶרְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת	הָיָה עָרָה
בְּדָמֵךְ הָיִית׃ וַיְהִי אַחֲרֵי כָּל רָעָתֵךְ	בוּס הָיָה
אוֹי אוֹי לָךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה׃ וַתִּבְנִי	רוּעַ בָּנָה
לָךְ גֶּב וַתַּעֲשִׂי לָךְ רָמָה בְּכָל רְחוֹב׃	עָשָׂה רוּם
אֶל כָּל רֹאשׁ דֶּרֶךְ בָּנִית רָמָתֵךְ	רָחַב בָּנָה
וַתְּתַעֲבִי אֶת יָפְיֵךְ וַתְּפַשְּׂקִי אֶת רַגְלַיִךְ	תָּעַב יָפָה
לְכָל עוֹבֵר וַתַּרְבִּי אֶת תַּזְנֻתָיִךְ׃	פָּשַׂק עָבַר
וַתִּזְנִי אֶל בְּנֵי מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גִּדְלֵי	רָבָה זָנָה
בָשָׂר וַתַּרְבִּי אֶת תַּזְנֻתֵךְ לְהַכְעִיסֵנִי׃	כָּעַס
וְהִנֵּה נָטִיתִי יָדִי עָלַיִךְ וָאֶגְרַע חֻקֵּךְ	נָטָה גָּרַע
וָאֶתְּנֵךְ בְּנֶפֶשׁ שֹׂנְאוֹתַיִךְ בְּנוֹת	חָקַק
פְּלִשְׁתִּים הַנִּכְלָמוֹת מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה׃	כָּלַם זָמַם
וַתִּזְנִי אֶל בְּנֵי אַשּׁוּר מִבִּלְתִּי שָׂבְעָתֵךְ	זָנָה
וַתִּזְנִים וְגַם לֹא שָׂבָעַתְּ׃ וַתַּרְבִּי אֶת	
תַּזְנוּתֵךְ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׂדִּימָה	
וְגַם בְּזֹאת לֹא שָׂבָעַתְּ׃ מָה אֲמֻלָה	
לִבָּתֵךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתֵךְ	לֵבָב עָשָׂה
אֶת כָּל אֵלֶּה מַעֲשֵׂה אִשָּׁה זוֹנָה	אִישׁ
שַׁלָּטֶת׃ בִּבְנוֹתַיִךְ גַּבֵּךְ בְּרֹאשׁ כָּל	בָּנָה
דֶּרֶךְ וְרָמָתֵךְ עָשִׂיתִי בְּכָל רְחוֹב וְלֹא	רוּם עָשָׂה
הָיִיתִי כַּזּוֹנָה לְקַלֵּס אֶתְנָן׃ הָאִשָּׁה	רָחַב הָיָה
הַמְּנָאָפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת	תָּנָה אִישׁ
זָרִים׃ לְכָל זֹנוֹת יִתְּנוּ נֵדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ	נָאַף לָקַח נָתַן
אֶת נְדָנַיִךְ לְכָל מְאַהֲבַיִךְ וַתִּשְׁחֳדִי	אָהַב שָׁחַד
אוֹתָם לָבוֹא אֵלַיִךְ מִסָּבִיב בְּתַזְנוּתָיִךְ׃	אֵת סָבַב
וַיְהִי בָךְ הֵפֶךְ מִן הַנָּשִׁים בְּתַזְנוּתַיִךְ	הָיָה נָשָׁה
וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוּנָּה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן	נָתַן
וְאֶתְנַן לֹא נִתַּן לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ׃	
לָכֵן זוֹנָה שִׁמְעִי דְּבַר יְהוָה׃ כֹּה	
אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה יַעַן הִשָּׁפֵךְ נְחֻשְׁתֵּךְ	שָׁפַךְ
וַתִּגָּלֶה עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ עַל	גָּלָה עָרָה
מְאַהֲבָיִךְ וְעַל כָּל גִּלּוּלֵי תוֹעֲבוֹתַיִךְ	גָּלַל תָּעַב

Trāsla.B.Hie.

eis ad deuorandū. Nunqd parua ē fornicatio tua? Immolasti filios meos: & dedisti illos cōsecrans eis. Et post omnes abominationes tuas & fornicatiōes nō es recordata dierū adoleſcētie tue: qn̄ eras nuda & cōfusione plena: cōculcata ī sanguie tuo. Et accidit post omnē maliciā tuā: ve ve tibi: ait dominus deus. Edificasti tibi lupanar: & fecisti tibi prostibulū in cūctis plateis. Ad omne caput vie edificasti signū pstitutiōis tue: & abominabilē fecisti decorē tuū. Et diuisisti pedes tuos omī transeunti & multiplicasti oēs fornicatōes tuas. Et fornicata es cū filiis egypti vicinis tuis magnarū carniū & multiplicasti fornicationē tuam ad irritandū me. Ecce ego extendam manū meā sup te: & auferā iustificationē tuā. Et dabo te in aīas odientiū te filiarū palestinarū que erubescūt in via tua scelerata. Et fornicata es tu in filiis assyriorū: eo q nedū fueris expleta. Et postq̄ fornicata es nec sic es satiata: & multiplicasti fornicationē tuā in terra chanaan cū chaldeis: & nec sic satiata es. In q mundabo cor tuū: ait dn̄s deus: cum facias oia hec opa mulieris meretricis & pcacis: qa fabricasti lupanar tuū in capite ois vie: & excelsū tuū fecisti in oī platea. Nec facta es q̄si meretrix fastidio augēs pciū: sed quasi mulier adultera q̄ super virū suū inducit alienos. Oībus meretricib9 dantur mercedes: tu aūt dedisti mercedes cūctis amatorib9 tuis & dona donabas eis: vt intrarēt ad te vndiq ad fornicandū tecū: Factūq ē in te cōtra cōsuetudinē mulierū in fornicatiōib9 tuis: & post te nō erit fornicatio. In eo eī q dedisti mercedes: & mercedes nō accepisti factū est in te cōtrarium. Propterea meretrix audi verbum dn̄i. Hec dicit dn̄s deus. Quia effusū est es tuū: & reuelata est ignominia tua ī fornicationibus tuis sup amatores tuos: & super idola abominationū tuarum

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

in cōsūptionē: q̄si paꝝ fornicata sis τ iugulasti filis
εἰς ἀνάλωσιν, ὡς μικρὰ ἐξεπόρνευσας καὶ ἔσφαξας τὰ τέ-
os tuos: τ dedisti eos vt sctificares tu eos il-
κνα σου, καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἁγιάζεσθαί σε αὐτὰ αὐ-
lis. hoc p̄ter oēm fornicationē tuā: τ abominatio-
τοῖς. τοῦτο παρὰ πᾶσαν πορνείαν σου, καὶ τὰ βδελύγμα-
nes tuas: τ nō es recordata diei infantie tue
τά σου, καὶ οὐκ ἐμνήσθης τῆς ἡμέρας τῆς νηπιότητός σου
qn̄ eras nuda: τ ignominiosa: τ mixta in san
ὅτε ἦσθα γυμνή, καὶ ἀσχημονοῦσα, καὶ πεφυρμένη ἐν τῷ αἵ-
guine tuo τ vixisti. τ factū ē post oēs iniqtates
ματί σου καὶ ἔζησας. καὶ ἐγένετο μετὰ πάσας τὰς κακίας
tuas: ve ve tibi dicit adonai dn̄s. τ edificasti tibi
σου, οὐαὶ οὐαί σοι λέγει ἀδωναΐ κς. καὶ ᾠκοδόμησας σεαυ-
hītaculū fornicatiōis: τ fecisti tibi pstitutionē ī oī
τῇ οἴκημα πορνικόν, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ ἔκθεμα ἐν πάσῃ
platea: τ in p̄ncipio ois vie edificasti
πλατείᾳ, καὶ ἐπ᾽ ἀρχῆς πάσης ὁδοῦ ᾠκοδόμησας τὰς
fornicatiōes tuas: τ destruxisti decorē tuū. τ diuisisti
πορνείας σου, καὶ ἐλυμήνω τὸ κάλλος σου. καὶ διήγαγες τὰ
crura tua oī trāseunti: τ mltiplicasti fornicationē
σκέλη σου παντὶ παρόδῳ, καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν
tuā: τ fornicata es sup filios egypti vicinos
σου, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Αἰγύπτου τοὺς ὁμοροῦν-
tibi magnaꝝ carniū. τ multipliciť fornicata es
τάς σοι τοὺς μεγαλοσάρκους. καὶ πολλαχῶς ἐξεπόρνευσας
vt ad iracūdiā puocares me: τ ecce extēdo manū meā sup te:
τοῦ παροργίσαι με, καὶ ἰδοὺ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ,
τ auferā legitia tua: τ tradam te in aīas odi-
καὶ ἐξαρῶ τὰ νόμιμά σου, καὶ παραδώσω σε εἰς ψυχὰς μι-
entiū te filias alienigenaꝝ q̄ declinauerit a
σούντων σε θυγατέρας ἀλλοφύλων τὰς ἐκκλινούσας ἀπὸ
via tua. īpie egisti: τ fornicata es sup filios as-
τῆς ὁδοῦ σου. ἠσέβησας, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἀσ-
sur: τ neq sic satiata es. τ fornicata es τ non
σούρ, καὶ οὐδ᾽ οὕτως ἐπλήσθης. καὶ ἐξεπόρνευσας καὶ οὐκ
es repleta: τ mltiplicasti fornicatiōes tuas ad trā cha
ἐνεπλήσθης, καὶ ἐπλήθυνας τὰς πορνείας σου πρὸς γῆν Χα-
naan: τ ad chaldeos: τ neq in his repleta
ναάν, καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους, καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις ἐνεπλή-
es. qd faciam cordi tuo dicit adonai dn̄s: cū fece
σθης. τί ποιήσω τῇ καρδίᾳ σου λέγει ἀδωναΐ κς, ἐν τῷ ποι-
ris tu hec oia opa mulieris meretricis īpuden
ῆσαί σε ταῦτα πάντα ἔργα γυναικὸς πόρνης παρρησια-
tis: τ fornicata es tripliciť in filiabus tuis
ζομένης. καὶ ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐν ταῖς θυγατράσιν σου
qn̄ edificasti tu lupanar tuū ī p̄ncipio ois vie:
ἐν τῷ οἰκοδομῆσαί σε τὸ πορνεῖόν σου ἐν ἀρχῇ πάσης ὁδοῦ,
τ basim tuā fecisti in oī platea: τ nō
καὶ τὴν βάσιν σου ἐποίησας ἐν πάσῃ πλατείᾳ, καὶ οὐκ
fuisti q̄si meretrix ↄgregans mercedes: aut mulier adultera
ἐγένου ὡς πόρνη συνάγουσα μισθώματα, ἡ γυνὴ ἡ μοιχωμένη
tibi a viro suo accipiens mercedes: τ
σοι ἡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα, καὶ τ
q̄ fornicabanť cū ea dans mercedes. τ tu
τοῖς ἐκπορνεύουσιν αὐτὴν προσδιδοῦσα μισθώματα. καὶ σὺ
sti mercedes cūctis amatorib9 tuis: τ onerabas ill
δωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου, καὶ ἐφόρτιζες αὐ
venirēt ad te p circuitū in fornicatione tua. τ factū ē in t
ἔρχεσθαι πρὸς σὲ κυκλόθεν ἐν τῇ πορνείᾳ σου. καὶ ἐγένετο ἐν σ
uersum p̄ter mulieres in fornicatiōe tua: τ post
στραμμένον παρὰ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ πορνείᾳ σου, καὶ μετὰ
fornicabunť: in eo .n. q das tu mercedes: τ me
πορνεύσουσιν, ἐν τῷ γὰρ προσδοῦναί σε μισθώματα, καὶ μι
nō sūt date tibi: factū ē in te puersum. ppťea mere
τα μὴ δίδοσθαί σοι, γέγονεν ἐν σοὶ διεστραμμένον. διὰ τοῦτο πό
di verbū dn̄i. hec dicit adonai dn̄s. qr effudisti es
κουε λόγον κυ. τάδε λέγει ἀδωναΐ κς. ἀνθ᾽ ὧν ἐξέχεας τὸν χαλ
τ reuelabitur ignominia tua in fornicatiōe tua ad
καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου ἐπὶ τῇ πορνείᾳ σου πρὸς
amatores tuos: τ in oēs cogitationes iniqtatū t
ἐραστάς σου, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνομιῶν σ

⁊ in sanguinibꝰ filioꝝ tuoꝝ q̄s dedisti eis. ideo
καὶ ἐν τοῖς αἵμασι τῶν τέκνων σου ὧν δέδωκας αὐτοῖς. διὰ
ecce ego sup̱ te cōgrego omnes amatores tuos ī q̄bꝰ
τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ συνάγω πάντας τοὺς ἐραστάς σου ἐν οἷς
mixta es in eis: ⁊ oēs q̄s dilexisti cū vniuersis
ἐπεμίγης ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντας οὓς ἠγάπησας σὺν πᾶσιν
q̄s oderas. ⁊ ꝯgregabo eos sup̱ te in circuitu. ⁊ reuela=
οἷς ἐμίσεις. καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν. καὶ ἀποκα-
labo malitias tuas ad eos: ⁊ videbūt cūctā
λύψω τὰς κακίας σου πρὸς αὐτούς, καὶ ὄψονται πᾶσαν τὴν
ignominiā tuā: ⁊ vlciscar te vltione adulteraꝝ: ⁊
αἰσχύνην σου, καὶ ἐκδικήσω σε ἐκδικήσει μοιχαλίδων, καὶ
effundentiū sanguinē. ⁊ ponā te in sanguīe furoris ⁊ zeli:
ἐκχεουσῶν αἷμα. καὶ θήσω σε ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλου,
⁊ tradam te in manus eoꝝ: ⁊ suffodient
καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ κατασκάψουσιν
lupanar tuū: ⁊ destruent basim tuā: ⁊ nuda=
τὸ πορνεῖόν σου, καὶ καθελοῦσιν τὴν βάσιν σου, καὶ ἐκδύ-
bunt te vestimētis tuis: ⁊ tollent vasa glīatio
σουσίν σε τὰ ἱμάτιά σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη τῆς καυχή-
nis tue: ⁊ dimittent te nudā: ⁊ plenā ignominia: ⁊
σεώς σου, καὶ ἀφήσουσίν σε γυμνήν, καὶ ἀσχημονοῦσαν, καὶ
adducēt sup̱ te turbas: ⁊ lapidabunt te in lapidibꝰ: ⁊
ἄξουσιν ἐπὶ σὲ ὄχλους, καὶ λιθοβολήσουσίν σε ἐν λίθοις, καὶ
iugulabunt te in gladijs suis: ⁊ succen=
κατασφάξουσίν σε ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν, καὶ ἐμπρήσου=
dent domos tuas in igne: ⁊ facient in te vltiones
σιν τοὺς οἴκους σου ἐν πυρί, καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐκδικήσεις
coram mulieribꝰ multis. ⁊ auertam te a fornicatio
ἐνώπιον γυναικῶν πολλῶν. καὶ ἀποστρέψω σε ἀπὸ πορνεί-
ne: ⁊ mercedes non dabis vltra: ⁊ dimittam
ας, καὶ μισθώματα οὐ μὴ προσδῷς οὐκ ἔτι, καὶ ἐπαφήσω
furorē meū sup̱ te: ⁊ auferet zelus meꝰ a te: ⁊
τὸν θυμόν μου ἐπὶ σέ, καὶ ἐξαρθήσεται ὁ ζῆλός μου ἐκ σοῦ, καὶ
requiescam: ⁊ nō sollicitꝰ ero vltra: eoq̄ nō es recordata
ἀναπαύσομαι, καὶ οὐ μὴ μεριμνήσω ἔτι, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἐμνήσθης
diei infantie tue ⁊ cōtristabas me in oībꝰ
τὴν ἡμέραν τῆς νηπιότητός σου καὶ ἐλύπεις με ἐν πᾶσιν
his. ⁊ ecce ego vias tuas in caput tuū dedi:
τούτοις. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ τὰς ὁδούς σου εἰς κεφαλήν σου δέδω
dicit adonai dn̄s. ⁊ sic non feci scd̄m omnē
κα, λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ οὕτως οὐκ ἐποίησα κατὰ πᾶσαν
impietatē tuā sup̱ oibus iniq̄tatibꝰ tuis. hec
τὴν ἀσέβειάν σου ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου. ταῦτά
sunt oīa q̄cūq̄ dixerūt ꝯ te in parabola dicentes:
ἐστιν πάντα ὅσα εἶπον κατὰ σοῦ ἐν παραβολῇ λέγοντες,
sicut mr̄: sic ⁊ filia matris tue. tu es eiꝰ q̄ reli
καθὼς ἡ μήτηρ, οὕτως καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς μητρός σου. σὺ εἶ τῆς ἀπω
quit viꝝ suum ⁊ filios suos: ⁊ soror
σαμένης τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἀδελφὴ
soroꝝ tuaꝝ q̄ reliquerunt viros suos ⁊
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἀπωσαμένων τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ
filios suos: mr̄ vr̄a cethea: ⁊ pr̄ vr̄ amor
τὰ τέκνα αὐτῶν, ἡ μήτηρ ὑμῶν χετταία, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀμορ
reus: soror tua senior samaria hec: ⁊
ραῖος, ἡ ἀδελφή σου ἡ πρεσβυτέρα σαμάρεια αὐτή, καὶ αἱ
filie eius q̄ habitāt a sinistris tuis: ⁊ soror
θυγατέρες αὐτῆς αἱ κατοικοῦσαι ἐξ εὐωνύμων σου, καὶ ἡ ἀδελ
tua iunior q̄ habitat a dextris tuis: sodoma ⁊
φή σου ἡ νεωτέρα ἡ κατοικοῦσα ἐκ δεξιῶν σου, σόδομα καὶ
filie eius: ⁊ neq̄ sic in vijs eoꝝ ambula
αἱ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ οὐδ᾽ ὣς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐπορεύ
sti: neq̄ scd̄m iniq̄tates eoꝝ egisti paulominꝰ:
θης, οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐποίησας καταμικρόν,
⁊ trāsgressa es eas in oībus vijs tuis: viuo
καὶ ὑπέρκεισαι αὐταῖς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου, ζῶ
ego dicit adonai dn̄s. si fecit sodoma soror
ἐγὼ λέγει ἀδωναΐ κύριος. εἰ ἐποίησεν σόδομα ἡ ἀδελ=
tua ipa: ⁊ filie eius sicut feci=
φή σου αὐτή, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ὃν τρόπον ἐποίη
sti tu ⁊ filie tue. verūtn̄ hec
σας σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου. πλὴν τοῦτο τὸ ∞∞

in sanguine filiorū tuo=
rum quos dedisti eis: ∞
ecce ego congregabo
oēs amatores tuos qbꝰ
cōmixta es: & omnes
quos dilexisti ∞∞∞∞
cū vniuersis quos ode
ras. Et congregabo eos
super te vndiq̄ & nuda
bo ignominiā tuam ∞
coram eis: & videbunt
oēm turpitudinē tuam:
& iudicabo te iudiciis
adulterarū effundentiū
sanguinē. Et dabo te in
sanguinē furoris & zeli:
& dabo te in manꝰ eoꝝ.
Et destruēt lupanar tuū
& demolientur ꝓstibulū
tuū. Et denudabūt te ve
stimētis tuis: & auferent
vasa decoris tui: & dere=
linquēt te nudā plenāq̄
ignominia: & adducent
sup te multitudinē. Et la
pidabūt te lapidibꝰ & tru
cidabunt te gladiis suis.
Et cōburēt domos tuas
igni & faciēt in te iudi=
cia in oculis mulierum
plurimarū. Et desines
fornicari: & mercedes
vltra nō dabis. Et reqe
scet īdignatio mea in te:
& auferetur zelus meꝰ a
te & quiescā nec irascar
ampliꝰ: eo q̄ nō fueris
recordata dieꝝ adolescē
tie tue: & ꝓuocasti me in
oībꝰ his. Quapꝓpter &
ego vias tuas in capite
tuo dedi: ait dominus
deus: & non feci iuxta
scelera tua in omnibus
abomīatiōibꝰ tuis. Ecce
oīs qui dicit vulgo ꝓuer
biū: ī te assumet illud di
cēs. Sicut mater: ita & fi=
lia eius. Filia mr̄is tue es
tu q̄ ꝓiecit virū suū &
filios suos & soror soroꝝ
tuarū q̄ ꝓiecerunt viros
suos & filios suos. Ma=
ter vr̄a cethea: & pater vr̄
amoreus. Et soror tua
maior samaria ipsa & fi
lie eius q̄ habitāt ad sini=
stram tuā. Soror aūt tua
minor te: que habitat
a dextris tuis ∞∞∞∞
sodoma & filie eius. Sed
nec in viis eaꝝ ambulasti
neq̄ scd̄m scelera earum
fecisti. Pauxillū minus
pene sceleratiora fecisti
illis: in oibus viis tuis.
Viuo ego dicit dominꝰ
deus: quia non fecit ∞
sodoma soror tua ipsa
& filie eius: sicut ∞∞∞
fecisti tu & filie tue. Ec=
ce hec fuit ∞∞∞∞

וְכִדְמֵי בָנַיִךְ אֲשֶׁר נָתַתְּ לָהֶם׃ לָכֵן — נָתַן
הִנְנִי מְקַבֵּץ אֶת כָּל מְאַהֲבַיִךְ אֲשֶׁר — קָבַץ
עָרַבְתְּ עֲלֵיהֶם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אָהַבְתְּ
עַל כָּל אֲשֶׁר שָׂנֵאת וְקִבַּצְתִּי אוֹתָם
עָלַיִךְ מִסָּבִיב וְגִלֵּיתִי עֶרְוָתֵךְ — סָבַב גָּלָה
אֲלֵיהֶם וְרָאוּ אֶת כָּל עֶרְוָתֵךְ׃ — עָרָה רָאָה
וּשְׁפַטְתִּיךְ מִשְׁפְּטֵי נֹאֲפוֹת וְשֹׁפְכֹת — שָׁפַט
דָּם וּנְתַתִּיךְ דַּם חֵמָה וְקִנְאָה׃ וְנָתַתִּי
אוֹתָךְ בְּיָדָם וְהָרְסוּ גַבֵּךְ וְנִתְּצוּ — אֵת
רָמֹתַיִךְ וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ — רוּם פָּשַׁט
וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ עֵירֹם — כָּלָה פָּאַר
וְעֶרְיָה׃ וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ קָהָל וְרָגְמוּ — נוּחַ עָרָה
אוֹתָךְ בָּאֶבֶן וּבִתְּקוּךְ בְּחַרְבוֹתָם׃ — עָלָה
וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ וְעָשׂוּ בָךְ שְׁפָטִים — בַּיִת עָשָׂה
לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ — רָבַב שָׁבַת
מִזּוֹנָה וְגַם אֶתְנַן לֹא תִתְּנִי עוֹד׃ — זָנָה תָּנָה
וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ וְסָרָה קִנְאָתִי — נָתַן נוּחַ
מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס עוֹד׃ יַעַן — יָחַם סוּר
אֲשֶׁר לֹא זָכַרְתִּי אֶת יְמֵי נְעוּרַיִךְ — מִן כָּעַס
וַתִּרְגְּזִי לִי בְּכָל אֵלֶּה וְגַם אֲנִי הֵא — יוֹם נָעַר
דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי — רָגַז
יְהוִה וְלֹא עָשִׂיתִי אֶת הַזִּמָּה עַל כָּל — עָשָׂה זָמַם
תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ הִנֵּה כָּל הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ — תָּעַב
יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּה בִּתָּהּ׃ בַּת — מָשַׁל
אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת — בָּנָה
אֲחוֹתֵךְ אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ אַנְשֵׁיהֶן
וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן חִתִּית וַאֲבִיכֶן אֱמֹרִי׃
וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ — גָּדַל
הַיּוֹשֶׁבֶת עַל שְׂמֹאולֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ — יָשַׁב שְׂמֹאל
הַקְּטַנָּה מִמֵּךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ — יָמַן
סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ׃ וְלֹא בְדַרְכֵיהֶן הָלַכְתְּ
וּבְתוֹעֲבוֹתֵיהֶן עָשִׂיתִי כִּמְעַט קָט — קוּט
וַתַּשְׁחִתִי מֵהֵן בְּכָל דְּרָכָיִךְ׃ חַי — שָׁחַת
אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם עָשְׂתָה
סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר
עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ׃ הִנֵּה זֶה הָיָה — בָּנָה

Pritiua.heb.	Tex.heb.Ezechi.xvj.
גאה	עון סדם אחותך גאון שבעת לחם
שלה שקט	ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד
ענה אבה	עני ואביון לא החזיקה׃ ותגבהינה
חזק גבה	ותעשינה תועבה לפני ואסיר
עשה תעב	אתהן כאשר ראיתי׃ ושמרון כחצי
פנה סור	חטאתיך לא חטאה ותרבי את
ראה חצה	תועבותיך מהנה ותצדקי את אחותך
רבה צדק	בכל תועבותיך אשר עשיתי׃ גם את
עשה	שאי כלמתך אשר פללת לאחותך
נשה	בחטאתיך אשר התעבת מהן
תעב	תצדקנה ממך וגם את בושי ושאי
מן	כלמתך בצדקתך אחיותך׃ ושבתי
שוב	את שבותהן את שבות סדם ובנותיה
שבה	ואת שבות שמרון ובנותיה ושבות
	שביתיך בתוכהנה׃ למען תשאי
נשא	כלמתך ונכלמת מכל אשר עשית
כלם	בנחמך אתן׃ ואחותיך סדם ובנותיה
	תשבן לקדמתן ושמרון ובנותיה
שוב	תשבן לקדמתן ואת ובנותיך
	תשבינה לקדמתכן׃ ולוא היתה סדם
היה	אחותך לשמועה בפיך ביום
שמע פה	גאוניך׃ בטרם תגלה רעתך כמו עת
גאה גלה	חרפת בנות ארם וכל סביבותיה
רוע סבב	בנות פלשתים השאטות אותך
	מסביב׃ את זמתך ואת תועבותיך
זמם תעב	את נשאתים נאם יהוה׃ כי כה אמר
	אדני יהוה ועשית אותך כאשר
עשה את	עשית אשר בזית אלה להפר
בזה פור	ברית׃ וזכרתי אני את בריתי אותך
ברת	בימי נעוריך והקימותי לך ברית
יום נער	עולם׃ וזכרת את דרכיך ונכלמת
קום עלם	בקחתך את אחותיך הגדלות ממך
לקח מן	אל הקטנות ממך ונתתי אתהן לך
נתן	לבנות ולא מבריתך׃ והקימתי אני
בנה קום	את בריתי אתך וידעת כי אני
זכר בוש	יהוה׃ למען תזכרי ובשת ולא יהיה
היה	

Trāſla.B.Hie.

iniqtas ſodome sororis tue: ſupbia ſaturitas panis & abūdantia & ociū ipſius & filiarū eius: & manū egeno & paupi nō porrigebant: & eleuate ſunt & fecerūt abominationes corā me: & abſtuli eas ſicut vidiſti. Et ſamaria dimidium peccatorū tuorum non peccauit: ſed viciſti eas ſceleribus tuis & iuſtificaſti ſorores tuas in oībus abominatiōib⁹ tuis q̄s opata es. Ergo & tu porta cōfuſionē tuā que viciſti ſorores tuas peccatis tuis ſceleratius agens ab eis: iuſtificate ſunt eni⁊ a te. Ergo & tu confundere & porta ignominiā tuā q̄ iuſtificaſti ſorores tuas. Et cōuertā reſtituēs eas cōuerſione ſodomoꝝ cū filiabus ſuis: & cōuerſione ſamarie & filiaꝝ eius. Et cōuertam reuerſionē tuā in medio eaꝝ: vt portes ignominiā tuā: & cōfundaris in oib⁹ q̄ feciſti conſolans eos. Et ſoror tua ſodoma & filie eius reuertētur ad antiqtatē ſuā: & ſamaria & filie ei⁹ reuertētur ad antiquitatem ſuā: & tu & filie tue reuertimini ad antiqtatē veſtrā. Non fuit aūt ſodoma ſoror tua audita ī ore tuo in die ſupbie tue anteq̄ reuelaretur malicia tua ſicut hoc tpe in opprobriū filiarū ſyrie & cūctarū in circuitu tuo filiarū paleſtinarum que ambiūt te per gyrum. Scelus tuum & ignominiā tuam tu portaſti: ait domin⁹. Quia hec dicit dominus deus. Et faciā tibi ſicut deſpexiſti iuramentum vt irritum faceres pactum: & recordabor ego pacti mei tecum in dieb⁹ adoleſcētie tue: & ſuſcitabo tibi pactū ſempiternū. Et recordaberis viarū tuaꝝ & cōfunderis cum receperis ſorores tuas te maiores cum minorib⁹ tuis. Et dabo eas tibi in filias: ſed non ex pacto tuo & ſuſcitabo ego pactum meum tecum. Et ſcies quia ego dn̄s: vt recorderis & cōfundaris & non ſit

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

iniqtas ſodomoꝝ ſororis tue ſupbia: ⁊ in
ἀνόμημα σοδόμων τῆς ἀδελφῆς σου ἡ ὑπερηφανία, καὶ ἐν
ſaturitate paniū. ⁊ i abūdātijs delitijs affluebāt ipſa ⁊
πλησμονῇ ἄρτων, καὶ ἐν εὐθηνίαις ἐσπατάλων αὐτὴ καὶ αἱ
filie eius. hoc fuit in ipſa ⁊ filiabus
θυγατέρες αὐτῆς. τοῦτο ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατρά-
eius: ⁊ manū paupis ⁊ egeni nō aſſumebant
σιν αὐτῆς, καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβά-
⁊ gliabantur: ⁊ fecerunt iniqtates ī ɔſpe
νοντο καὶ ἐμεγαλαύχουν, καὶ ἐποίησαν ἀνομήματα ἐνώπι-
ctu meo: ⁊ abſtuli eas ſicut vidiſti. ⁊ ſamaria ſcđm
όν μου, καὶ ἐξῆρα αὐτὰς καθὼς εἶδον. καὶ σαμάρεια κατὰ τὰς
dimidia peccatoꝝ tuoꝝ nō peccauit: ⁊ mltiplicaſti
ἡμίσεις τῶν ἁμαρτιῶν σου οὐχ ἥμαρτεν, καὶ ἐπλήθυνας
iniqtates tuas ſup eas: et iuſtificaſti ſorores
τὰς ἀνομίας σου ὑπὲρ αὐτάς. καὶ ἐδικαίωσας τὰς ἀδελφάς
tuas ī oibus iniqtatib⁹ tuis q̄s feciſti. ⁊ tu ſu-
σου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου αἷς ἐποίησας. καὶ σὺ κό-
ſtine tormētū tuū in q̄ corrupiſti ſorores tuas in
μισαι τὴν βάσανόν σου ἐν ᾗ ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν
peccatis tuis qb⁹ iniq egiſti ſup eas: ⁊ iuſtifica-
ταῖς ἁμαρτίαις σου αἷς ἠνόμησας ὑπὲρ αὐτάς, καὶ ἐδικαίω-
ſti eas ſup te. ⁊ tu cōfundere ⁊ ſuſcipe
σας αὐτὰς ὑπὲρ σεαυτήν. καὶ σὺ αἰσχύνθητι καὶ λάβε τὴν
ignominiā tuā: eo qđ iuſtificaueris tu ſorores tuas: ⁊ auer
ἀτιμίαν σου, ἐν τῷ δικαιῶσαί σε τὰς ἀδελφάς σου, καὶ ἀπο-
tam auerſiōes eaꝝ auerſionē ſodomoꝝ ⁊
στρέψω τὰς ἀποστροφὰς αὐτῶν τὴν ἀποστροφὴν σοδόμων καὶ
filiaꝝ eius: ⁊ auertā auerſionē ſama
τῶν θυγατέρων αὐτῆς, καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφὴν σαμα-
rie ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ. ⁊ auertam auerſio-
ρείας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς. καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστρο-
nē tuā in medio eaꝝ: vt portes tormētū tuū: ⁊
φήν σου ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅπως κομίσῃ τὴν βάσανόν σου, καὶ
hēbis ignomiā ex oībus q̄ feciſti cū tu ad iracūdiā ꝓuocares
ἀτιμωθήσῃ ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ σὲ παροργίσαι
me. ⁊ ſoror tua ſodoma: ⁊ filie eius reſti
με. καὶ ἡ ἀδελφή σου σόδομα, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀπο-
tuentur ſicut fuerāt a ꝑncipio: ⁊ ſamaria: ⁊
καταστωθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ᾽ ἀρχῆς. καὶ σαμάρεια, καὶ
filie eius reſtituentur ſicut erāt a ꝑncipio
αἱ θυγατέρες αὐτῆς καταστωθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ᾽ ἀρχῆς.
⁊ tu ⁊ filie tue reſtituemini ſicut fuiſtis
καὶ σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου ἀποκαταστωθήσεσθε καθὼς ἦτε
a ꝑncipio: ⁊ niſi fuiſſet ſodoma ſoror tua in auditū in
ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ εἰ μὴ ἦν σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ
ore tuo in diebus ſuperbie tue anteq̄
στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ὑπερηφανίας σου πρὸ τοῦ
reuelarentur malitie tue: ſicut nūc opprobriū es
ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ
tu filiaꝝ ſyrie: ⁊ oium q̄ in circuitu tuo: ⁊ fi-
σὺ θυγατέρων συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ σου, καὶ θυ-
liaꝝ alienigenaꝝ circūdantiū te p gyꝝ. ipie-
γατέρων ἀλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν σε κύκλῳ τὰς ἀσε-
tates tuas ⁊ iniqtates tuas tu porta ipſas dicit dn̄s.
βείας σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κόμισαι αὐτὰς λέγει κς.
hec dicit adonai dn̄s: ⁊ faciā in te ſicut feciſti
τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ καθὼς ἐποίησας
ſic deſpexiſti maledictionē vt pterires teſtamētū meū: ⁊
ὡς ἠτίμωσας τὴν ἀρὰν τοῦ παραβῆναι τὴν διαθήκην μου, καὶ μνη-
dabor ego teſtamēti mei qđ tecum in dieb⁹ adoleſcētie
σθήσομαι ἐγὼ τῆς διαθήκης μου τῆς μετὰ σοῦ ἐν ἡμέραις νηπιότητός
⁊ ſuſcitabo tibi teſtamētū ſēpitnū. ⁊ recordaberis viaꝝ t
καὶ ἀναστήσω σοι τὴν διαθήκην αἰώνιον. καὶ μνησθήσῃ τῶν ὁδῶν
⁊ deſpicieris cū receperis tu ſorores tuas
καὶ ἐξατιμωθήσῃ ἐν τῷ ἀναλαμβάνειν σὲ τὰς ἀδελφάς σου τὰς
niores te cū iuniorib⁹ te: ⁊ dabo eas tibi
σβυτέρας σου σὺν ταῖς νεωτέραις σου, καὶ δώσω αὐτάς σοὶ
ficationē ⁊ nō ex teſtamēto tuo. ⁊ ſuſcitabo ego teſtamētū m
κοδομὴν καὶ οὐκ ἐκ διαθήκης σου. καὶ ἀναστήσω ἐγὼ τὴν διαθήκην μ
cum: ⁊ cognoſces q2 ego dn̄s vt recorderis ⁊ ɔfūdaris:
τὰ σοῦ, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ κς ὅπως μνησθῇς καὶ αἰσχυνθῇς, κ

ſit tibi vltra apire os a facie ignominie
ἢ σοι ἔτι ἀνοῖξαι τὸ στόμα ἀπὸ προσώπου τῆς ἀτιμίας
tue: cū ꝓpiciꝰ fuero ego tibi iuxta oīa q̄cūq; feci=
σου, ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐποί
ſti dicit adonai dñs.
ησας λέγει ἀδωναῒ κύριος.

Ca.17.

Et factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili hoīs: nar=
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνου, διή
ra narrationē ⁊ dic parabolam ad domū iſrł: ⁊ di
γησαι διήγημα καὶ εἰπὲ παραβολὴν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰηλ, καὶ ἐ
ces. hec dicit adonai dñs: aq̄la magna magnaꝝ alaꝝ
ρεῖς. τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, ὁ ἀετὸς ὁ μέγας ὁ μεγαλοπτέρυγος
longo mēbroꝝ ductu plena vnguiū: q̄ hꝫ ductū
ὁ μακρὸς τῇ ἐκτάσει πλήρης ὀνύχων, ὃς ἔχει τὸ ἥγημα
intrādi in libanū: ⁊ tulit electas ce=
εἰσελθεῖν εἰς τὸν λίβανον, καὶ ἔλαβεν τὰ ἐπίλεκτα τῆς κέ=
dri ſūmitates teneritudinis amouit: attulit eas
δρου τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος ἐπεκίνησεν, ἤνεγκεν αὐτὰ
in trā chanaā in ciuitatē muratam poſuit illas. ⁊
εἰς γῆν χαναὰν εἰς πόλιν τετειχισμένην ἔθετο αὐτά. καὶ
tulit de ſemine tre: ⁊ dedit illud in
ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸ
campo ſemīabili vt acciperet radicationē plāta ī aqua multa
πεδίον σπόριμον λαβεῖν ῥίζωσιν φυτὸν ἐν ὕδατι πολλῷ
vt reſpiceretur poſuit illud ⁊ ortum eſt ⁊ factū eſt in
ἐπιβλεπόμενον ἔταξεν αὐτὸ καὶ ἀνέτειλεν καὶ ἐγένετο εἰς
vitem infirmā ⁊ puaꝫ magnitudīe vt appare=
ἄμπελον ἀσθενοῦσαν καὶ μικρὰν τῷ μεγέθει τοῦ ἐπιφαίνε=
ret ſarmēta eius ſup eam: ⁊ radices eiꝰ ſubter
σθαι τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ αἱ ῥίζαι αὐτῆς ὑποκά
illā erāt. ⁊ factū ē in viteꝫ ⁊ fecit ꝓpa=
τω αὐτῆς ἦσαν. καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον καὶ ἐποίησεν ἀπώ
gines: ⁊ extendit ramos ſuos. ⁊ facta ē aq̄
ρυγας, καὶ ἐξέτεινεν τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο ἀε
la altera grādis magnaꝝ alaꝝ: ⁊ multis vnguibꝰ: ⁊
τὸς ἕτερος μέγας μεγαλοπτέρυγος, καὶ πολλοῖς ὄνυξιν, καὶ
ecce vitis hec implicata ad eam ⁊ radices
ἰδοὺ ἡ ἄμπελος αὕτη περιπλεκομένη ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ αἱ ῥίζαι
eius ad illā: ⁊ ramos ſuos extendit ei
αὐτῆς ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ τὰ κλήματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν αὐτῷ
vt potaret eā cū gleba a plātatiōe ſua:
τοῦ ποτίσαι αὐτὴν σὺν τῷ βώλῳ ἀπὸ τῆς φυτείας αὐτῆς,
in cāpo bono ſup aq̄ multa iſta īpinguat vt face
εἰς πεδίον καλὸν ἐφ᾽ ὕδατι πολλῷ αὕτη πιαίνεται τοῦ ποι
ret germina: ⁊ ferret fructū vt eſſet in vitē grā
ῆσαι βλαστούς, καὶ φέρειν καρπὸν τοῦ εἶναι εἰς ἄμπελον με
dem. ꝓpterea dic: hec dicit adonai dñs ſi dirige=
γάλην. διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, εἰ κατευ=
tur nōne radices teneritudinis ⁊ fructus illiꝰ cōpu
θυνεῖ; οὐχὶ αἱ ῥίζαι τῆς ἁπαλότητος καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς σα=
treſcet: ⁊ areſcent oīa q̄ ꝓoriuntur ex ea
πήσεται, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ προανατέλλοντα αὐ
⁊ nō in brachio magno: neq; in ꝑplo multo vt e=
τῆς, καὶ οὐκ ἐν βραχίονι μεγάλῳ, οὐδὲ ἐν λαῷ πολλῷ τοῦ ἐκ
uellat eam ex radicibꝰ eiꝰ: ⁊ ecce īpinguat. nūqd di
σπάσαι αὐτὴν ἐκ ῥιζῶν αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ πιαίνεται. μὴ κα=
rigetur? nōne cū cōtigerit eā ventꝰ vrens exſic=
τευθυνεῖ; οὐχὶ ἐν τῷ ἅψασθαι αὐτῆς ἄνεμον τὸν καύσωνα ξηραν
cabit ariditate? cū gleba germīs ſui areſ=
θήσεται ξηρασίᾳ; σὺν τῷ βώλῳ τῆς ἀνατολῆς αὐτῆς ξηρανθή
cet. ⁊ factū ē verbū dñi ad me dicēs: dic iā ad
σεται. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, εἶπον δὴ πρὸς
domū exaſperantem: nō ſcitis q̄d ſunt iſta:
τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα, οὐκ ἐπίστασθε τί ἐστιν ταῦ
dic eis: ecce venit rex babylonis
τα; εἶπον αὐτοῖς, ἰδοὺ ἔρχεται βασιλεὺς βαβυλῶνος
ſup hieruſalem ⁊ aſſumet regem eius: ⁊
ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ λήψεται τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ
ꝑncipes eius: ⁊ adducet eos ad ſemetipꝫ in
τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς, καὶ ἄξει αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς
babylonē: ⁊ tollet de ſemine
βαβυλῶνα, καὶ λήψεται ἐκ τοῦ σπέρματος

---

tibi vltra apire os pre confuſione tua: cum placatus tibi fuero in omnibus que feciſti: ait dominus deus. 17.

ET factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hoīs: ꝓpone enigma & narra parabolā ad domum iſrael & dices. Hec dicit dominus deus. Aquila grandis magnarū alarum longo membrorum ductu plena plumis & varietate: venit ad libanum: & tulit medullam cedri. Sūmitatem frondium eius auulſit: & trāſportauit eā in terrā chanaā: in vrbe negociatorū poſuit illā. Et tulit de ſemine terre & poſuit illud in terra ꝓ ſemine: vt firmaret radicem ſup aq̄s multas. In ſupficie poſuit illud. Cū q̄ germinaſſet creuit in vineā latiorē: hūili ſtatura: reſpicientibus ramis eius ad eā: & radices eius ſub illa erant. Facta eſt ergo vinea: & fructificauit in palmites: & emiſit ꝓpagines. Et facta ē aq̄la altera grādis: magnis alis: multiſq; plumis. Et ecce vinea iſta quaſi mittēs radices ſuas ad eā: palmites ſuos extendit ad illā vt irrigaret eā de areolis germinis ſui. In terra bona ſup aquas multas plantata eſt vt faciat frondes & portet fructum: vt ſit in vineā grandem. Dic. Hec dicit dñs deus. Ergo ne proſperabitur? Nonne radices eius euellet: & fructus eius diſtringet: & ſiccabit oēs palmites germinis eius & areſcet: & nō in brachio grandi neq; in populo multo vt euelleret eā radicitus. Ecce plantata eſt: ergo ne proſperabitur? Nōne cū tetigerit eam ventus vrens ſiccabitur? in areis germīs ſui areſcet. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Dic ad domū exaſperātem. Neſcitis quid iſta ſignificēt? dic. Ecce venit rex babylonis in hieruſalē: & aſſumet regē & pricipes eiꝰ & adducet eos ad ſemetipm in babylonē: & tollet de ſemine

---

פָּנָה לָךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלִמָּתֵךְ
עָשָׂה בְּכַפְּרִי לָךְ לְכָל אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap. xvij

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
חוּד חִידָה וּמְשֹׁל מָשָׁל אֶל בֵּית
יִשְׂרָאֵל׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
גָּדַל יְהוִה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל גְּדוֹל הַכְּנָפַיִם
אֶרֶךְ הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה אֲשֶׁר לוֹ
בּוֹא לָקַח הָרִקְמָה בָּא אֶל הַלְּבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת
יָנַק צַמֶּרֶת הָאָרֶז׃ אֵת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו
בּוֹא קָטָף וַיְבִיאֵהוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן בְּעִיר
שׂוּם רֹכְלִים שָׂמוֹ׃ וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ
נָתַן וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה זָרַע קָח עַל מַיִם
רָבַב צָמַח רַבִּים צַפְצָפָה שָׂמוֹ׃ וַיִּצְמַח וַיְהִי
הָיָה פָּנָה לְגֶפֶן סֹרַחַת שִׁפְלַת קוֹמָה לִפְנוֹת
דָּלָה דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וְשָׁרָשָׁיו תַּחְתָּיו יִהְיוּ
עָשָׂה בָּד וַתְּהִי לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים וַתְּשַׁלַּח
שָׁלַח גָּדַל פֹּארוֹת׃ וַיְהִי נֶשֶׁר אֶחָד גָּדוֹל גְּדוֹל
כְּנָפַיִם וְרַב נוֹצָה וְהִנֵּה הַגֶּפֶן הַזֹּאת
כָּפְנָה שָׁרָשֶׁיהָ עָלָיו וְדָלִיּוֹתָיו
שָׁקָה אֵת שִׁלְּחָה לוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרֻגוֹת
נָטַע רָבַב מַטָּעָהּ׃ אֶל שָׂדֶה טּוֹב אֶל מַיִם רַבִּים
שָׁתַל עָשָׂה הִיא שְׁתוּלָה לַעֲשׂוֹת עָנָף וְלָשֵׂאת
נָשָׂא הָיָה פֶּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדָּרֶת׃ אֱמֹר כֹּה
צָלַח אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה תִּצְלָח הֲלוֹא אֶת
נָתַק פָּרָה שָׁרָשֶׁיהָ יְנַתֵּק וְאֶת פִּרְיָהּ יְקוֹסֵס
קָסַס יָבֵשׁ וְיָבֵשׁ כָּל טַרְפֵּי צִמְחָהּ תִּיבָשׁ וְלֹא
גָּדַל נָשָׂא בִזְרוֹעַ גְּדוֹלָה וּבְעַם רָב לְמַשְׂאוֹת
אוֹתָהּ מִשָּׁרָשֶׁיהָ׃ וְהִנֵּה שְׁתוּלָה
נָגַע קָדַם הֲתִצְלָח הֲלֹא כְגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים
תִּיבַשׁ יָבֹשׁ עַל עֲרֻגוֹת צִמְחָהּ
הָיָה תִּיבָשׁ׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
מָרָה אֱמָר נָא לְבֵית הַמֶּרִי הֲלֹא יְדַעְתֶּם
בּוֹא מָה אֵלֶּה אֱמֹר הִנֵּה בָא מֶלֶךְ בָּבֶל
לָקַח שׂוּר יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח אֶת מַלְכָּהּ וְאֶת שָׂרֶיהָ
בּוֹא וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו בָּבֶלָה׃ וַיִּקַּח מִזֶּרַע

הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיָּבֵא מָלַךְ כָּרַת
אֹתוֹ בְּאָלָה וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח׃ בָּרַת
לִהְיוֹת מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי הָיָה
הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת בְּרִיתוֹ לְעָמְדָהּ׃ נָשָׂא
וַיִּמְרָד בּוֹ לִשְׁלֹחַ מַלְאָכָיו מִצְרַיִם מָרַד לָאַךְ
לָתֶת לוֹ סוּסִים וְעַם רָב הֲיִצְלָח נָתַן צָלַח
הֲיִמָּלֵט הָעֹשֵׂה אֵלֶּה וְהֵפֵר בְּרִית מָלַט פּוּר
וְנִמְלָט׃ חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
אִם לֹא בִּמְקוֹם הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיךְ קוּם
אֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אֶת אָלָתוֹ וַאֲשֶׁר
הֵפֵר אֶת בְּרִיתוֹ אִתּוֹ בְּתוֹךְ בָּבֶל
יָמוּת׃ וְלֹא בְחַיִל גָּדוֹל וּבְקָהָל רָב מוּת גָּדַל
יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ פַרְעֹה בַּמִּלְחָמָה בִּשְׁפֹּךְ עָשָׂה לָחַם
סוֹלְלָה וּבִבְנוֹת דָּיֵק לְהַכְרִית סָלַל בָּנָה
נְפָשׁוֹת רַבּוֹת׃ וּבָזָה אָלָה לְהָפֵר כָּרַת רָבַב
בְּרִית וְהִנֵּה נָתַן יָדוֹ וְכָל אֵלֶּה עָשָׂה
לֹא יִמָּלֵט׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
חַי אָנִי אִם לֹא אָלָתִי אֲשֶׁר בָּזָה
וּבְרִיתִי אֲשֶׁר הֵפִיר וּנְתַתִּיו בְּרֹאשׁוֹ׃ פּוּר נָתַן
וּפָרַשְׂתִּי עָלָיו רִשְׁתִּי וְנִתְפַּשׂ תָּפַשׂ
בִּמְצוּדָתִי וַהֲבִיאוֹתִיהוּ בָבֶלָה בּוֹא
וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ שָׁם מַעֲלוֹ אֲשֶׁר מָעַל שָׁפַט
בִּי׃ וְאֵת כָּל מִבְרָחָו בְּכָל אֲגַפָּיו בָּרַח
בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהַנִּשְׁאָרִים לְכָל רוּחַ נָפַל שָׁאַר
יִפָּרֵשׂוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ פָּרַשׂ
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְלָקַחְתִּי אָנִי
מִצַּמֶּרֶת הָאֶרֶז הָרָמָה וְנָתַתִּי מֵרֹאשׁ רוּם
יֹנְקוֹתָיו רַךְ אֶקְטֹף וְשָׁתַלְתִּי אָנִי עַל רָכַךְ קָטַף
הַר גָּבֹהַּ וְתָלוּל׃ בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל תָּלַל רוּם
אֶשְׁתֳּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶרִי וְהָיָה שָׁתַל פָּרָה
לְאֶרֶז אַדִּיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כֹּל צִפּוֹר אָדַר צָפַר
כָּל כָּנָף בְּצֵל דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה׃ וְיָדְעוּ דָּלָה שָׁכַן
כָּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה כִּי אֲנִי יְהוָה הִשְׁפַּלְתִּי שָׁפַל
עֵץ גָּבֹהַּ הִגְבַּהְתִּי עֵץ שָׁפָל יָבַשׁ
הוֹבַשְׁתִּי עֵץ לָח וְהִפְרַחְתִּי עֵץ יָבֵשׁ לוּחַ פָּרַח
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ עָשָׂה

regni: ferietq; cũ eo fe-
dus & ab eo accipiet
iusiurandum. Sed & for-
tes terre tollet:
vt sit regnum humile
& non
eleuetur: sed custodiat
pactũ ei⁹ & seruet illud.
Qui recedens ab eo mi-
sit nuncios ad egyptum
vt daret sibi equos & po-
pulũ multũ. Nunqd pro-
sperabitur vel cõsequetur
salutẽ qui fecit hec? Et q
dissoluit pactum nunqd
effugiet? Viuo ego dicit
dominus deus: qm̃ in
loco regis qui cõstituit
eum regem: cuius fecit
irritum iuramentum &
soluit pactũ qđ habebat
cũ eo in medio babylõis
morietur. Et nõ in exer-
citu grandi neq; in pplo
multo faciet cõtra eum
pharao preliũ in iactu
aggeris: & in extructio-
ne vallorũ: vt interficiat
aĩas multas. Spreuerat
enĩ iuramẽtũ vt solueret
fedus: & ecce dedit ma-
nũ suã & cũ oĩa hec fece-
rit nõ effugiet. Propter
ea hec dicit dñs deus.
Viuo ego: quoniã iura-
mentum quod spreuit
& fedus qđ preuaricatus
est ponã in caput eius.
Et expandã sup eũ rete
meũ: & cõprehendetur
in sagena mea & adducã
eum in babylonem
& iudicabo eum ibi pre-
uaricatiõe qua despexit
me: & oẽs ꝓfugi eius
cũ vniuerso agmine suo
gladio cadent. Residui
autem in omnẽ ventum
dispergentur: & scietis
quia ego dñs locut⁹ sũ.
Hec dicit domin⁹ deus.
Et sumam ego
de medulla cedri subli-
mis: & ponam de vertice
ramorũ eius tenerũ: di-
stringã & plantabo sup
montẽ excelsum & emi-
nentẽ. In mõte sublimi
israel plantabo illud: &
erũpet in germẽ & faciet
fructũ & erit in cedrum
magnã. Et hitabũt sub
ea oẽs volucres & vniuer-
sum volatile sub vmbra
frondiũ eius nidificabit.
Et sciẽt oĩa ligna regio-
nis: qa ego dñs hũiliaui
lignũ sublime: & exalta-
ui lignũ hũile: & siccaui
lignũ viride & frõdere fe-
ci lignũ aridũ. Ego dñs
locutus sum & feci. 18.

regni: τ disponet ad eum fedus: τ indu-
τῆς βασιλείας, καὶ διαθήσεται πρὸς αὐτὸν διαθήκην, καὶ εἰσά-
cet eũ ĩ maledictionẽ: τ duces terre tollet: vt sit
ξει αὐτὸν ἐν ἀρᾷ, καὶ τοὺς ἡγουμένους τῆς γῆς λήψεται, τοῦ γενέ-
in regem infirmũ τ oĩno non eleuetur: sed
σθαι εἰς βασιλέα ἀσθενῆ τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ
vt custodiat testamẽtũ ei⁹ τ statuat illud: τ recedet
φυλάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ ἱστᾶν αὐτήν, καὶ ἀποστήσε-
ab eo vt mittam nuncios in egyptum vt
ται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους εἰς αἴγυπτον τοῦ
det illi equos τ pplm mltũ. si dirigetur si sal-
δοῦναι αὐτῷ ἵππους καὶ λαὸν πολύν. εἰ κατευθυνεῖ εἰ δια-
uabitur faciẽs ɔtraria τ transgrediẽs testamẽtũ si ef-
σωθήσεται ὁ ποιῶν ἐναντία καὶ παραβαίνων διαθήκην εἰ ἐκ-
fugiet. viuo ego dicit adonai dñs: si nõ in loco re-
φεύξεται. ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κς', ἐὰν μὴ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ βα-
gis q̃ cõstituit regem eũ q̃ ĩhonorauit maledictionẽ meã:
σιλέως τοῦ βασιλεύσαντος αὐτὸν ὃς ἠτίμωσεν τὴν ἀράν μου,
τ trãsgress⁹ ẽ testamẽtũ meũ cũ eo: in medio babylonis
καὶ παρέβη τὴν διαθήκην μου μετ' αὐτοῦ, ἐν μέσῳ βαβυλῶνος
morietur: τ nõ in exercitu magno neq; in turba mul-
τελευτήσει, καὶ οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ὄχλῳ πολ-
ta. faciet aũt ɔ̃ eũ pharao p̃liũ in iactu aggeris
λῷ. ποιήσει δὲ πρὸς αὐτὸν φαραὼ πόλεμον ἐν χαρακοβολίᾳ
τ in extructiõe valloꝝ vt auferat aĩas multas: τ
καὶ ἐν οἰκοδομῇ βελοστάσεων τοῦ ἐξᾶραι ψυχὰς πολλάς, καὶ
ĩhonorauit iuramẽtũ vt trãsgrederet fedus. τ ecce de-
ἠτίμησεν ὁρκωμοσίαν τοῦ παραβῆναι διαθήκην. καὶ ἰδοὺ δέ-
dit manũ eius: τ oĩa hec fecit ipi nõ
δωκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ πάντα ταῦτα ἐποίησεν αὐτῷ μὴ
saluabit: ppt̃ea dic: hec dicit adonai dñs: viuo ego si
σωθήσεται, διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κς', ζῶ ἐγὼ ἐὰν
iuramentũ meũ qđ ĩhonorauit: τ fedus meũ
τὴν ὁρκωμοσίαν μου ἣν ἠτίμωσεν, καὶ τὴν διαθήκην μου
qđ trãsgress⁹ ẽ: τ dabo illud in caput eius: τ exten-
ἣν παρέβη, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκπε-
dam sup eũ rete meũ: τ capietur in sage-
τάσω ἐπ' αὐτὸν τὸ δίκτυόν μου, καὶ ἁλώσεται ἐν τῇ περιο-
na eius: τ adducã eũ in babylonẽ: τ iudicabor
χῇ αὐτοῦ, καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσο-
cũ eo illic de iniq̃tate ei⁹ q̃ iniq̃ egit in me
μαι μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ περὶ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ ἧς ἠδίκησεν ἐν ἐμοί
in oĩbus ꝓfugis eius: τ oẽs electi e-
ἐν πάσαις ταῖς φυγάσιν αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ αὐ-
i⁹ cũ oĩbus aciebus ei⁹: in gladio ca-
τοῦ σὺν πάσαις ταῖς παρατάξεσιν αὐτοῦ, ἐν ῥομφαίᾳ πε-
dent. τ oẽs residuos eoꝝ in oẽm
σοῦνται. καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς πάντα
uentũ dispergã: τ scietis q² ego dñs locut⁹
ἄνεμον διασπερῶ, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος λελά-
sum. q² hec dicit adonai dñs: τ assumã ego de ele-
ληκα. ὅτι τάδε λέγει ἀδωναῒ κς', καὶ λήψομαι ἐγὼ ἐκ τῶν ἐπι-
ctis cedri de vertice. τ dabo de capite ra-
λέκτων τῆς κέδρου ἐκ κορυφῆς. καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς πα-
moꝝ eius de corde verticis eius auferã: τ
ραφυάδων αὐτῆς ἐκ καρδίας κορυφῆς αὐτῆς ἀποκνιῶ, καὶ
plantabo sup mõtẽ excelsũ. τ suspendã illud ĩ mõte
καταφυτεύσω ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ. καὶ κρεμάσω αὐτὸν ἐν ὄρει
sublimi isrl: τ plantabo illud τ emittet germẽ τ
μετεώρῳ ἰηλ', καὶ καταφυτεύσω αὐτὸ καὶ ἐξοίσει βλαστὸν καὶ
et fructũ τ erit in cedrũ magnã: τ requiescet
σει καρπὸν καὶ ἔσαι εἰς κέδρον μεγάλην, καὶ ἀναπαύσεται
ea oĩs auis τ oẽ volatile sub vmbra ra-
κάτω αὐτοῦ πᾶν ὄρνεον καὶ πᾶν πετεινὸν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κλ-
ei⁹ requiescet. τ rami ei⁹ restituentur:
αὐτοῦ ἀναπαύσεται. καὶ τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθήσεται
scient oĩa ligna campi: q² ego dñs humiliãs
γνώσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, ὅτι ἐγὼ κς' ὁ ταπεινῶν
excelsum: τ exaltãs lignũ humile: τ arefaciẽs lignũ viride:
ὑψηλόν, καὶ ὑψῶν ξύλον ταπεινόν, καὶ ξηραίνων ξύλον χλωρόν, κ
miare faciẽs lignũ aridũ: ego dñs locut⁹ sum τ faciam.
θάλλων ξύλον ξηρόν, ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω. Ca

Et fact⁹ eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili homi-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis q̄ vobis parabola hec in tra iſrael.
που τίς ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ.
dicentes: patres cōedeſt vuā acerbā ꝛ dentes
λέγοντες, οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα καὶ οἱ ὀδόντες τῶν
filioꝝ obſtupuerſt: viuo ego dicit adonai dñs: ſi fuerit
τέκνων ὠμοδίασαν, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐὰν γένηται
vltra dicta parabola hec in iſrael: q꞉ oēs
ἔτι λεγομένη ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν τῷ ἰσραήλ, ὅτι πᾶσαι
aīe mee ſunt. queadmodū aīa pr̄is: ſic
αἱ ψυχαὶ ἐμαί εἰσιν. ὃν τρόπον ἡ ψυχὴ τοῦ πατρός, οὕτως
ꝛ aīa filij mee ſunt: ꝛ aīa q̄ peccat:
καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ ἐμαί εἰσιν, καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα,
ipa morietur. at homo q̄ erit iuſtus faciēs iudi
αὕτη ἀποθανεῖται. ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς ἔσται δίκαιος ὁ ποιῶν κρί
ciū ꝛ iuſticiam ſup mōtes nō comedet: ꝛ ocu-
μα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ φάγεται, καὶ τοὺς ὀφ-
los ſuos nō leuabit ad cogitationes dom⁹ iſra-
θαλμοὺς αὐτοῦ οὐ μὴ ἐπάρῃ πρὸς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου ἰσρα
el: ꝛ vxorem pximi ſui nō cōtamiabit: ꝛ ad
ήλ, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ οὐ μὴ μιάνῃ, καὶ πρὸς
mulierē in mēſtruis exñtē nō accedet. ꝛ hoīem nō
γυναῖκα ἐν ἀφέδρῳ οὖσαν οὐ προσεγγιεῖ. καὶ ἄνθρωπον οὐ
opprimet: ꝛ pignū debitoris red
μὴ καταδυναστεύσῃ, καὶ ἐνεχυρασμὸν ὀφείλοντος ἀποδώ-
det: ꝛ rapinā nō rapiet. panē ſuū eſurien-
σει, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἁρπᾶται. τὸν ἄρτον αὐτοῦ πεινῶν-
ti dabit: ꝛ nudū operiet veſtimēto: argentū ſu-
τι δώσει, καὶ γυμνὸν περιβαλεῖ ἱμάτιον, τὸ ἀργύριον αὐ-
um ad vſurā nō dabit: ꝛ ſupabūdātiā nō accipiet:
τοῦ ἐπὶ τόκῳ οὐ δώσει, καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται,
ab iniq̄tate auertet manū ſuam: ꝛ iudiciū iu
ἀπὸ ἀδικίας ἀποστρέψει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ κρίμα δί
ſtum faciet inter virum ꝛ pximum eius:
καιον ποιήσει ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
ꝛ in preceptis meis ābulauit: ꝛ iu-
καὶ ἐν τοῖς προστάγμασί μου πεπόρευται, καὶ τὰ δι-
ſtificatiōes meas cuſtodiuit vt faceret eas: iuſtus
καιώματά μου πεφύλακται τοῦ ποιῆσαι αὐτά, δίκαι-
hic eſt: vita viuet dicit adonai dñs. ꝛ ſi ge
ος οὗτός ἐστι, ζωῇ ζήσεται λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐὰν γεν-
nuerit filiū peſtilētē effūdētē ſāguinē ꝛ facientē peccata:
νήσῃ υἱὸν λοιμὸν ἐκχέοντα αἷμα καὶ ποιοῦντα ἁμαρτήμα-
in via pr̄is ſui iuſti nō ambula
τα, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύ-
uit ꝛ hec oīa nō facientē: ſed ꝛ in mō
θη καὶ ταῦτα πάντα οὐ ποιοῦντα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὀ
tib⁹ comedit: ꝛ vxorē pximi ſui pollu
ρέων ἔφαγεν, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμία-
it: ꝛ egenū ꝛ paupem oppreſſit: ꝛ rapi
νεν, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα κατεδυνάστευσεν, καὶ ἅρ-
nam rapuit. ꝛ pignus nō reddidit: ꝛ
παγμα ἥρπασεν. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἀπέδωκεν, καὶ
in idola poſuit oculos ſuos: iniq̄tatē
εἰς τὰ εἴδωλα ἔθετο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἀνομίαν
fecit: cū vſura dedit: ꝛ ſupabūdātiā accepit.
πεποίηκεν, μετὰ τόκου ἔδωκεν, καὶ πλεονασμὸν ἔλαβεν.
hic vita nō viuet: oēs iniq̄tates has fecit
οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται, πάσας τὰς ἀνομίας ταύτας ἐποίησεν
morte morietur: ſanguis ei⁹ ſup eū erit.
θανάτῳ θανατωθήσεται, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσται.
ſi aūt genuerit filiū ꝛ viderit oīa peccata
ἐὰν δὲ γεννήσῃ υἱὸν καὶ ἴδῃ πάσας τὰς ἁμαρτίας τοῦ
pr̄is ſui q̄ fecit. ꝛ timuerit ꝛ non fecerit
πατρὸς αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν. καὶ φοβηθῇ καὶ μὴ ποιήσῃ
ſcdm̄ hec: ſup mōtes nō comedit: ꝛ
κατὰ ταῦτα, ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ βέβρωκεν, καὶ τοὺς
oculos ſuos non poſuit in cogitatiōes dom⁹
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐκ ἔθετο εἰς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου
iſrael: ꝛ vxorem pximi ſui
ἰσραήλ, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ

Et fact⁹ eſt ſermo domini ad me
dicens. Quid eſt ꝙ inter
vos parabolā vertitis in
prouerbium iſtud in
terra iſrael
dicētes. Patres comede
runt vuā aceruā & dētes
filiorum obſtupeſcunt.
Viuo ego dicit domin⁹
deus ſi erit vltra vobis
parabola hec ī puerbiū
in iſrael. Ecce omnes
anime mee ſunt. vt ani
ma patris:
ita & anima filii mea eſt.
Anima que peccauerit
ipſa morietur. Et vir ſi
fuerit iuſtus
& fecerit iudicium & iu-
ſticiam: in montibus
non comederit: & ocu-
los ſuos nō leuauerit ad
idola domus iſrael: &
vxorem proximi ſui nō
violauerit: & ad mulie-
rem mēſtruatā nō acceſ-
ſerit. Et hoīem nō cōtri
ſtauerit: pignus debito
ri reddiderit: per vim ni
hil rapuerit: panē ſuū eſu
rienti dederit: & nudum
operuerit veſtimēto: ad
vſurā nō cōmodauerit:
& amplius nō acceperit:
ab iniq̄tate auerterit ma
num ſuā: & iudiciū verū
fecerit īter virū & virū:
& in p̄ceptis meis ambu
lauerit & iudicia mea cu-
ſtodierit vt faciat veritatē
hic iuſtus eſt. Vita vi-
uet: ait dñs deus. Quod
ſi genuerit filiū latronē
effundentē ſanguinē: &
fecerit vnum de iſtis &
hec quidez omnia non
facientē: ſed in mōtibus
comedentē & vxorē p-
ximi ſui polluētē. egenū
& pauperē cōtriſtantem
rapiētē rapinas: pign⁹
non reddentē: & ad ido
la leuantem
oculos ſuos: abomiatio
nē facientem: ad vſurā dā
tem & ampli⁹ accipientē
nunq̇d viuet? Non viuet
cū vniuerſa hec deteſtā-
da fecerit: morte morie
tur. Sanguis eius in ipſo
erit. Quod ſi genue-
rit filiū qui vidēs omia
peccata pr̄is ſui q̄ fecit:
timuerit & non fecerit
ſimile eis: ſup montes
non comederit: & ocu-
los ſuos non leuauerit
ad idola domus iſrael:
& vxorem proximi ſui

Cap.xviij

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי | היה
לֵאמֹר׃ מַה לָּכֶם אַתֶּם מְשְׁלִים אֶת
הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר אָבוֹת יֹאכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי | אכל שן
הַבָּנִים תִּקְהֶינָה׃ חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי | קהה
יְהוִה אִם יִהְיֶה לָכֶם עוֹד מְשֹׁל | היה
הַמָּשָׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃ הֵן כָּל
הַנְּפָשׁוֹת לִי הֵנָּה כְּנֶפֶשׁ הָאָב
וּכְנֶפֶשׁ הַבֵּן לִי הֵנָּה הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת
הִיא תָמוּת׃ וְאִישׁ כִּי יִהְיֶה צַדִּיק | מות היה
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ אֶל הֶהָרִים | צדק שפט
לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל גִּלּוּלֵי | גלל
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא | איש
טִמֵּא וְאֶל אִשָּׁה נִדָּה לֹא יִקְרָב׃ | קרב
וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבֹלָתוֹ חוֹב יָשִׁיב | ינה שוב
גְּזֵלָה לֹא יִגְזֹל לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן | גזל נתן
וְעֵרֹם יְכַסֶּה בָּגֶד׃ בַּנֶּשֶׁךְ לֹא | כסה
יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל יָשִׁיב | רבה לקח
יָדוֹ מִשְׁפַּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין | שוב שפט
אִישׁ לְאִישׁ׃ בְּחֻקּוֹתַי יְהַלֵּךְ | עשה חקק
וּמִשְׁפָּטַי שָׁמַר לַעֲשׂוֹת אֱמֶת צַדִּיק | הלך עשה
הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ | צדק
וְהוֹלִיד בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעָשָׂה | ילד פרץ
אָח מֵאַחַד מֵאֵלֶּה׃ וְהוּא אֶת כָּל
אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל הֶהָרִים
אָכַל וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּא׃ עָנִי | איש ענה
וְאֶבְיוֹן הוֹנָה גְּזֵלוֹת גָּזָל חֲבֹל | אבה ינה
לֹא יָשִׁיב וְאֶל הַגִּלּוּלִים נָשָׂא | שוב גלל
עֵינָיו תּוֹעֵבָה עָשָׂה׃ בַּנֶּשֶׁךְ נָתַן | תעב
וְתַרְבִּית לָקַח וָחָי לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל | רבה
הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת
דָּמָיו בּוֹ יִהְיֶה׃ וְהִנֵּה הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא | היה ילד
אֶת כָּל חַטֹּאת אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה | ראה
וַיִּרְאֶ וְלֹא יַעֲשֶׂה כָּהֵן׃ עַל הֶהָרִים
לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל
גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ

לא טמא: ואיש לא הונה חבל לא
חבל, וגזלה לא גזל לחמו לרעב
נתן, וערם כסה בגד: מעני — ענה
השיב ידו, נשך ותרבית לא לקח,
משפטי עשה בחקותי הלך, הוא — שפט חקק
לא ימות בעון אביו חיה יחיה: אביו — מות חיה
כי עשק עשק גזל גזל אח, ואשר
לא טוב עשה בתוך עמיו, והנה מת
בעונו: ואמרתם מדע לא נשא
הבן בעון האב, והבן משפט
וצדקה עשה, את כל חקותי שמר,
ויעשה אתם חיה יחיה: הנפש — עשה
החטאת היא תמות, בן לא ישא — נשא
בעון האב, ואב לא ישא בעון
הבן, צדקת הצדיק עליו תהיה, — צדק היה
ורשעת הרשע עליו תהיה: והרשע
כי ישוב מכל חטאתיו אשר עשה, — שוב
ושמר את כל חקתי ועשה משפט
וצדקה, חיה יחיה לא ימות: כל
פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו, — זכר
בצדקתו אשר עשה יחיה: החפץ
אחפץ מות רשע נאם אדני יהוה, — חפץ
הלא בשובו מדרכיו וחיה: ובשוב
צדיק מצדקתו ועשה עול, ככל
התועבות אשר עשה הרשע יעשה — תעב עשה
וחי, כל צדקתו אשר עשה לא
תזכרנה, במעלו אשר מעל — זכר
ובחטאתו אשר חטא בם ימות: — מות
ואמרתם לא יתכן דרך אדני, שמעו — תכן
נא בית ישראל, הדרכי לא יתכן,
הלא דרכיכם לא יתכנו: בשוב
צדיק מצדקתו ועשה עול ומת
עליהם, בעולו אשר עשה ימות:
ובשוב רשע מרשעתו אשר
עשה, ויעש משפט וצדקה, הוא — שפט
את נפשו יחיה: ויראה וישוב מכל — חיה ראה
שוב

non violauerit: & virū nō cōtriſtauerit: pignus nō retinuerit: & rapinā non rapuerit: panē ſuū eſurienti dederit: & nudū operuerit veſtimēto: a paupis iniuria auerterit manū ſuā: vſurā & ſup abūdantiā nō accepit: & iudicia mea fecerit: & in p̄ceptis meis ābulauerit: hic nō morietur in iniqtate patris ſui: ſed vita viuet. Pater ei9 qa calūniatus ē: & vim fecit fratri & malū opatus ē in medio ppl'i ſui: ecce mortu9 eſt in iniqtate ſua. Et dicitis q̄re nō portabit fili9 iniqtatē p̄ris. Videlʒ qa filius iudiciū & iuſticiā opat9 eſt: oīa precepta mea cuſtodiuit & fecit illa: viuet vita. Anima ꝏꝏꝏꝏꝏ que peccauerit: ipſa morietur. Fili9 nō portabit iniqtatē patris: & pater non portabit iniqtatem filii. Iuſticia iuſti ſuper eum erit: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ & impietas impii erit ſuper eum. ꝏꝏꝏꝏꝏ Si aūt īpius egerit penitētiā ab oībus pctīs ſuis q̄ opatus ē: & cuſtodierit oīa p̄cepta mea: & fecerit iudiciū & iuſticiā: vita viuet & non morietur. Oīm iniqtatū eius q̄s opat9 ē nō recordabor. In iuſticia ſua quā operatus eſt viuet. Nunquid volūtatis mee eſt mors impii dicit dn̄s deus: & nō vt cōuertatur a viis ſuis: & viuat? Si aūt auerterit ſe iuſt9 a iuſticia ſua: & fecerit iniquitatē ſm oēs abominatiōes quas opari ſolet īpius: nunqd viuet? Omnes iuſticie eius quas fecerat non recordabūtur. In p̄uaricatione qua preuaricat9 eſt & in pctō ſuo qd pec cauit: in ipſis morietur. Et dixiſtis. Nō eſt equa via domini. Audite ꝏ ergo domus iſrael. Nūqd via mea nō eſt equa: & nō magis vie vr̄e praue ſunt? Cū enī auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua: & fecerit iniquitatē: morietur ī eis. In iiuſticia quā operatus eſt morietur. Et cū auerterit ſe impi9 ab impietate ſua quam opatus ē: & fecerit iudiciū & iuſticiā: ipſe aīam ſuā viuificabit. Cōſiderās enī & auertēs ſe ab oīb9

nō polluit: ⁊ hoīeʒ nō opp̄ſſit: ⁊ pignus
οὐκ ἐμίανεν, καὶ ἄνθρωπον οὐ κατεδυνάστευσεν, καὶ ἐνεχυρασμὸν
nō retinuit: ⁊ rapinā nō rapuit: panē ſu
οὐκ ἐνεχύρασεν, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασεν, τὸν ἄρτον αὐ
um eſurienti dedit: ⁊ nudū operuit veſtimēto: ⁊
τοῦ πεινῶντι ἔδωκεν, καὶ γυμνὸν περιέβαλεν ἱμάτιον, καὶ
ab iniuria auertit manū ſuā: vſurā ⁊ ſup
ἀπὸ ἀδικίας ἀπέστρεψεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τόκον καὶ πλε
abūdātiā nō accepit: iuſticiam fecit: ⁊ in p̄ce
ονασμὸν οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησεν, καὶ ἐν τοῖς προ
ceptis meis ābulauit: nō morietur in iniqtatibus
στάγμασίν μου ἐπορεύθη, οὐ τελευτήσει ἐν ταῖς ἀδικίαις τοῦ
p̄ris ſui: vita viuet. at paf ei9 ī tribulatiōe tribulauit: ⁊
πρς αὐτοῦ, ζωῇ ζήσεται, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐν θλίψει ἔθλιψεν, καὶ
rapinam rapuit: ⁊ cōtraria fecit in medio popu
ἅρπαγμα ἥρπασεν, καὶ ἐναντία ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ λα
li ſui: ⁊ mortu9 eſt in iniqtate ſua. ⁊ dicetis: q̄re
οῦ αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐρεῖτε, τί ὅτι
nō portauit fili9 iniqtatē p̄ris ſui? q: fili9 iudiciū
οὐκ ἔλαβεν ὁ υἱὸς τὴν ἀδικίαν τοῦ πρς αὐτοῦ; ὅτι ὁ υἱὸς κρίμα
⁊ iuſticiam ⁊ miaʒ fecit. oīa legitia
καὶ δικαιοσύνην καὶ ἔλεος πεποίηκεν. πάντα τὰ νόμιμά
mea cuſtodiuit ⁊ fecit ea: vita viuet. at aīa
μου συνετήρησεν καὶ ἐποίησεν αὐτά, ζωῇ ζήσεται. ἡ δὲ ψυ
ma q̄ peccat iſta morietur: at fili9 nō portabit
χὴ ἡ ἁμαρτάνουσα αὕτη ἀποθανεῖται, ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται
iniqtatē p̄ris: ⁊ pater nō portabit iniqtatē
τὴν ἀδικίαν τοῦ πρς, καὶ ὁ πατὴρ οὐ λήψεται τὴν ἀδικίαν
filij. iuſticia iuſti ſup eū erit: ⁊ iniqtas iniq
τοῦ υἱοῦ. δικαιοσύνη δικαίου ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου
ſup eū erit. ⁊ iniqu9 ſi ꝯuerſ9 fuerit ex oībus iniq
ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται. καὶ ὁ ἄνομος ἐὰν ἐπιστρέψῃ ἐκ πασῶν τῶν ἀνο
tatib9 ei9 q̄s fecit: ⁊ cuſtodierit vniuerſa p̄cepta
μιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν, καὶ φυλάξηται πάσας τὰς ἐντολάς
mea: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiam ⁊ miam: vita viuet
μου, καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην καὶ ἔλεος, ζωῇ ζήσε
⁊ nō morietur. oīm delictoꝝ eius
ται καὶ οὐκ ἀποθανεῖται. πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ
q̄cūq; fecit nō recordabit ei. ī iuſticia ſua q̄
ὅσα ἐποίησεν οὐ μνησθήσεται αὐτῷ. ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ᾗ ἐ
fecit viuet. nūqd volūtate velim mortem iniq di
ποίησεν ζήσεται. μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου λέ
cit adonai dn̄s: q̄ntū vt ꝯuertatur ille a via ſua
γει ἀδωναῒ κς; ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς
mala ⁊ viuat ille: ⁊ cū auerterit ſe iuſtus a
πονηρᾶς καὶ ζῆσαι αὐτόν, καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ
iuſticia ſua: vt faciat iniqtatē ſcd̄m oēs iniqta
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ποιῆσαι ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀδι
tes q̄s fecit iniqu9: ſi fecerit: nō viuet. oēs
κίας ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος, ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται. πᾶσαι
iuſticie ei9 q̄s fecit nō erūt ī memoria. In de
αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν. ἐν τῷ πα
licto ei9 qd̄ deliquit: ⁊ in pctīs
ραπτώματι αὐτοῦ ᾧ παρέπεσεν, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
eius q̄ peccauit in ipſis morietur. ⁊ dixiſtis nō
αὐτοῦ αἷς ἥμαρτεν ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται. καὶ εἴπατε οὐ
eſt recta via dn̄i. audite tā dom9 iſra
κατευθύνει ἡ ὁδὸς τοῦ κυρίου. ἀκούσατε δὴ οἶκος ἰσρα
el: nūqd via mea nō eſt recta? nōne vie vr̄e nō ſunt re
ήλ, μὴ ἡ ὁδός μου οὐ κατευθύνει; οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐκ εὐθύ
cte: cū auerterit ſe iuſtus a iuſticia
νουσι, ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης
ſua: ⁊ fecerit delictum: ⁊ morietur in eo: in
αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ παράπτωμα, καὶ ἀποθανεῖται ἐν αὐτῷ, ἐν
delicto qd̄ fecit: in eo morietur. ⁊ cū
τῷ παραπτώματι ᾧ ἐποίησεν, ἐν αὐτῷ ἀποθανεῖται. καὶ ἐν
auerterit ſe iniqu9 ab iniqtate ſua q̄m fecit:
τῷ ἀποστρέψαι ἄνομον ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ ἧς ἐποίησεν,
⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiam: hic aīam ſu
καὶ ποιήσαι κρίμα καὶ δικαιοσύνην, οὗτος τὴν ψυχὴν αὐ
am cuſtodiuit: ⁊ vidit ⁊ auertit ſe ab oībus
τοῦ ἐφύλαξεν, καὶ εἶδεν καὶ ἀπέστρεψεν ἀπὸ πασῶν

2.c.
4.
4.
2.
25.

ĩpietatibꝰ ſuis q̃s fecit. vita viuet non morie=
τῶν ἀσεβειῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν. ζωῇ ζήσεται οὐ μὴ ἀποθά
tur. ⁊ dicunt domꝰ iſrael: nō recta ē via
νῃ. καὶ λέγουσιν ὁ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ, οὐ κατορθοῖ ἡ ὁδὸς
dn̄i: nūq̃d via mea nō ē recta domꝰ iſrael: nōne via vr̃a nō
κῦ; μὴ ἡ ὁδός μου οὐ κατορθοῖ ὁ οἶκος ἰη̄λ, οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὑμῶν οὐ
eſt recta. iccirco vnūquēq̃ ſcd̄m viā ſuā iudicabo vos do
κατορθοῖ. διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶ
mꝰ iſrael ait adonai dn̄s. ↄuertimini ⁊ reuerti=
κος ἰσραὴλ λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐπιστράφητε καὶ ἀποστρέ
mini ab oibus impietatibꝰ vr̃is: ⁊ nō erunt
ψατε ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσονται
vobis ĩ tormentū iniq̃tati. ꝓijcite a vobis oēs
ὑμῖν εἰς κόλασιν ἀδικίας. ἀπορρίψατε ἀφ' ἑαυτῶν πάσας
ĩpietates vr̃as: q̃s ĩpie egiſtis ĩ me: ⁊ facite
τὰς ἀσεβείας ὑμῶν, ἃς ἠσεβήσατε εἰς ἐμέ, καὶ ποιήσατε
vobis cor nouū: ⁊ ſpm̄ nouū: ⁊ q̃re
ἑαυτοῖς καρδίαν καινήν, καὶ πνεῦμα καινόν, καὶ ἵνα τί
moritur domꝰ iſrael: q2 nō volo mor
ἀποθνήσκεται οἶκος ἰσραήλ; διότι οὐ βούλομαι τὸν θά=
tem morientis dicit adonai dn̄s. ↄuer
νατον τοῦ ἀποθνήσκοντος λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐπιστρέ
timini igr̄ ⁊ viuetis
ψατε οὖν καὶ ζήσετε.

Ca.19.

Et tu accipe lamētū ſup ꝑncipem iſrael:
Καὶ σὺ λάβε θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἰσραήλ,
⁊ dices: q̃d mater tua ſup catulos in medio leo=
καὶ ἐρεῖς, τί ἡ μήτηρ σου ἐπὶ σκύμνους ἐν μέσῳ λεόν=
nū facta eſt: in medio leonū mltiplicauit catulos ſuos:
των ἐγενήθη, ἐν μέσῳ λεόντων ἐπλήθυνεν σκύμνους αὐτῆς,
⁊ exiliuit vnꝰ de catulis ſuis: leo factꝰ eſt:
καὶ ἀπεπήδησεν εἷς τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέων ἐγένετο,
⁊ didicit rapere rapinas: hoīes cōedit
καὶ ἔμαθεν τοῦ ἁρπάζειν ἁρπάγματα, ἀνθρώπους ἔφαγεν
⁊ audiert de eo gētes: ⁊ captus eſt in corrup
καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔθνη, καὶ συνελήφθη ἐν τῇ διαφ
tione eoꝝ: ⁊ adduxert eū in camo in t̃rā egypti:
θορᾷ αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν κημῷ εἰς γῆν αἰγύπτου,
⁊ vidit q2 ablatꝰ ē ab ea: ⁊ periit ſubſtā=
καὶ εἶδεν ὅτι ἀπῶσται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἀπώλετο ἡ ὑπόστα
tia eius: ⁊ tulit alium de catulis ſuis: leo
σις αὐτῆς, καὶ ἔλαβεν ἄλλον ἐκ τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέ
nem cōſtituit eum: ⁊ ↄuerſabat̃ in medio leonū.
οντα ἔταξεν αὐτόν, καὶ συνεστρέφετο ἐν μέσῳ λεόντων.
leo factꝰ ē: ⁊ didicit rapere rapinas: ⁊ ho=
λέων ἐγένετο, καὶ ἔμαθεν ἁρπάζειν ἁρπάγματα, καὶ ἀν=
mines comedit ⁊ paſcebat̃ in audatia ſua: ⁊
θρώπους ἔφαγεν καὶ ἐνέμετο ἐν τῷ θράσει αὐτοῦ, καὶ τὰς
ciuitates eoꝝ deſ̃tas fecit: ⁊ vaſtauit t̃rā ⁊ plenitu
πόλεις αὐτῶν ἐξερήμωσεν, καὶ ἠφάνισεν γῆν καὶ τὸ πλή.
dinē eius a voce rugitus eius: ⁊ irruerūt
ρωμα αὐτῆς ἀπὸ φωνῆς ὠρύματος αὐτοῦ, καὶ ἐπέθεντο
ſup eū gētes ĩcircuitu de regionibꝰ ⁊ expanderunt
ἐπ' αὐτὸν ἔθνη κυκλόθεν ἐκ τῶν χωρῶν καὶ ἐξεπέτασαν
ſup eū retia ſua: ⁊ in corruptiōe eoꝝ cap=
ἐπ' αὐτὸν δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν συ=
tus eſt: ⁊ poſuert eū in camo ⁊ in cauea: ⁊
νελήφθη, καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἐν κημῷ καὶ ἐν γαλεάγρᾳ, καὶ
adduxert eū ad regem babylonis: ⁊ itro
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος, καὶ εἰ=
duxerūt eū in carcerē: vt nō audiat̃ vox
σήγαγον αὐτὸν εἰς φυλακήν, ὅπως μὴ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ
eius vltra ſup mōtes iſrael: mr̃ tua q̃ſi vi=
αὐτοῦ ἔτι ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ ἰσραήλ; ἡ μήτηρ σου ὡς ἄμ
nea: q̃ſi flos malog̃nati ĩ aqua plantati fru=
πελος, ὡς ἄνθος ῥοᾶς ἐν ὕδατι πεφυτευμένης ὁ καρ=
ctꝰ eius: ⁊ germē illiꝰ factꝰ eſt ex aqua
πὸς αὐτῆς, καὶ ὁ βλαστὸς αὐτῆς ἐγένετο ἐξ ὕδατος
multa: ⁊ facta ē ei virga fortitudīs in tribū
πολλοῦ, καὶ ἐγένετο αὐτῇ ῥάβδος ἰσχύος ἐπὶ φυλὴν
ducum:
ἡγουμένων,

[o]iniquitatibꝰ ſuis [p]q̃s [q]ope
ratus eſt: [r]vita [s]viuet & [t]nō
[u]morietur. [x]Et dicūt [y]filii
[z]iſrael: [a]non
[b]eſt equa [c]via [d]dn̄i. [e]Nūq̃d
vie mee [f]non [g]ſunt eque
[h]domus [i]iſrael: & [k]nō ma=
gis [l]vie veſtre [m]praue?
[o]Idcirco [p]vnūquēq̃ [q]iux=
ta vias ſuas [r]iudicabo
[t]domus [u]iſrael: [x]ait [y]dn̄s
[z]deꝰ. [a]Cōuertimini [b]& agi
te penitētiā [c]ab oībus [d]ini
quitatibꝰ vr̄is: [e]& nō [f]erit
[g]vobis [h]in ruinā [i]iniq̃tas.
[k]Proiicite [l]a vobis [n]omnes
[o]iniquitates veſtras
[r]in q̃bus [q]preuaricati eſtis
[s]& facite [t]vobis
[u]cor [x]nouū [y]& ſpiritū [z]no=
uum. [a]Et quare [b]moriemi
ni [c]domus [d]iſrael? [e]Quia
[f]nolo [h]mortem
[i]morientis [k]dicit [l]dominꝰ
[m]deus. [n]Reuertimini
[o]& viuite. 19.

Et tu [b]aſſume [c]plāctū
[d]ſuper [e]principes
[f]iſrael: [g]& dices. [h]Quare
[i]mater tua [k]leena
[l]inter [m]leones [n]cubauit.
[o]In medio [p]leunculorum
[q]enutriuit [r]catulos ſuos.
[s]Et eduxit [t]vnū [u]de leūcu=
lis ſuis: [x]leo [y]factus: ē [z]& di
dicit [a]cape [b]predā [c]hominē
q̃ [d]comedere. [e]Et audierūt
[f]de eo [g]gentes & nō abſq̃
[h]vulneribꝰ ſuis [i]ceperūt eū
[k]& adduxerūt eū [l]in cathe
nis [m]ĩ [n]terrā [o]egypti. Que
[p]cū vidiſſet [q]q̄m [r]infirma=
ta eſt & [s]periit [t]expectatio
eius [u]tulit [x]vnū [y]de leūculis
ſuis: [z]leonē [a]conſtituit eū.
Qui [b]incedebat [c]inter [d]leo
nes. Et [f]factꝰ eſt [e]leo [g]& di=
dicit [i]predam [h]capere &
[k]hoīes [l]deuorare. [m]Didicit
[n]viduas facere: [o]& ciuita=
tes earū in [p]deſertū addu
cere: [q]& deſolata eſt [r]terra
[s]& plenitudo eius [t]a voce
[u]rugitus illiꝰ. [x]Et cōuene
rūt [y]aduerſus eum [z]gētes
[a]vndiq̃ [b]de ꝓuinciis: [c]& ex
panderūt [d]ſup eū [e]rete ſuū.
[f]In vulneribꝰ eaꝝ [g]captus
eſt: [h]& miſerūt eū [i]in caueā.
[k]In cathenis [l]adduxerūt
eū [m]ad [n]regē [o]babylonis:
[p]miſerūtq̃ eū [q]in carcerē
[s]ne [t]audiretur [u]vox eiꝰ [x]vl=
tra [y]mōtes [a]iſrl̄. [b]Mater tua
[c]q̃ſi vinea [d]in ſanguīe tuo
[e]ſup [f]aquā [g]plātata ē. [h]Fru
ctus eiꝰ [i]& frondes [k]eiꝰ cre
uerūt [l]ex aq̃s [m]multis: [n]&
facte ſunt [o]ei [p]virge [q]ſolide
[r]in [s]ſceptra [t]dominantiū:

פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה לֹא
יָמוּת׃ וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי הַדְּרָכַי לֹא יִתָּכְנוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלֹא דַרְכֵיכֶם לֹא
יִתָּכֵן׃ לָכֵן אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּט
אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מִכָּל פִּשְׁעֵיכֶם
וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל עָוֺן׃
הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת כָּל פִּשְׁעֵיכֶם
אֲשֶׁר פְּשַׁעְתֶּם בָּם וַעֲשׂוּ לָכֶם
לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה וְלָמָּה תָמֻתוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת
הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהָשִׁיבוּ
וִחְיוּ׃

Cap. xix.

וְאַתָּה שָׂא קִינָה אֶל נְשִׂיאֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וְאָמַרְתָּ מָה אִמְּךָ לְבִיָּא
בֵּין אֲרָיוֹת רָבָצָה בְּתוֹךְ כְּפִרִים
רִבְּתָה גוּרֶיהָ׃ וַתַּעַל אֶחָד מִגֻּרֶיהָ
כְּפִיר הָיָה וַיִּלְמַד לִטְרָף טֶרֶף אָדָם
אָכָל׃ וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו גּוֹיִם בְּשַׁחְתָּם
נִתְפָּשׂ וַיְבִאֻהוּ בַחַחִים אֶל אֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ וַתֵּרֶא כִּי נוֹחֲלָה אָבְדָה
תִּקְוָתָהּ וַתִּקַּח אֶחָד מִגֻּרֶיהָ כְּפִיר
שָׂמָתְהוּ׃ וַיִּתְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ אֲרָיוֹת
כְּפִיר הָיָה וַיִּלְמַד לִטְרָף טֶרֶף
אָדָם אָכָל׃ וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו וְעָרֵיהֶם
הֶחֱרִיב וַתֵּשַׁם אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ מִקּוֹל
שַׁאֲגָתוֹ׃ וַיִּתְּנוּ עָלָיו גּוֹיִם סָבִיב
מִמְּדִינוֹת וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו רִשְׁתָּם
בְּשַׁחְתָּם נִתְפָּשׂ׃ וַיִּתְּנֻהוּ בַסּוּגַר
בַּחַחִים וַיְבִאֻהוּ אֶל מֶלֶךְ בָּבֶל
יְבִאֻהוּ בַּמְּצֹדוֹת לְמַעַן לֹא יִשָּׁמַע
קוֹלוֹ עוֹד אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃ אִמְּךָ
כַגֶּפֶן בְּדָמְךָ עַל מַיִם שְׁתוּלָה פֹּרִיָּה
וַעֲנֵפָה הָיְתָה מִמַּיִם רַבִּים׃ וַיִּהְיוּ
לָהּ מַטּוֹת עֹז אֶל שִׁבְטֵי מֹשְׁלִים

שָׁפַט
שׁוּב
הָיָה כָּשַׁל
שָׁלַךְ
עָשָׂה
מוּת
חָפֵץ
חָיָה

נָשָׂא קוּן
נָשָׂא לָבָא
אָרָה כָּפַר
רָבָה עָלָה
גּוּר לָמַד
שָׁמַע
תָּפַשׂ בּוֹא
רָאָה חָלָה
קָוָה לָקַח
שׂוּם הָלַךְ
לָמַד
עִיר
חָרַב יָשַׁם
מָלֵא נָתַן
סָבַב מְדִן
פָּרַשׂ
נָתַן סָגַר
בּוֹא
צוּד שָׁמַע
דָּמָה שָׁתַל
פָּרָה הָיָה
רָבַב הָיָה
נָטָה עָזַז

וַתִּגְבַּהּ קוֹמָתוֹ עַל בֵּין עֲבֹתִים וַיֵּרָא — גָּבַהּ
בְגָבְהוֹ בְּרֹב דָּלִיֹּתָיו׃ וַתֻּתַּשׁ בְּחֵמָה — רָאָה דָּלָה
לָאָרֶץ הֻשְׁלָכָה וְרוּחַ הַקָּדִים — נָתַשׁ
הוֹבִישׁ פִּרְיָהּ הִתְפָּרְקוּ וְיָבֵשׁוּ — שָׁלַךְ קָדַם
מַטֵּה עֻזָּהּ אֵשׁ אֲכָלָתְהוּ׃ וְעַתָּה — יָבֵשׁ פָּרָה
שְׁתוּלָה בַמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצָמָא׃ — פָּרַק עָזַז
וַתֵּצֵא אֵשׁ מִמַּטֵּה בַדֶּיהָ פִּרְיָהּ — דָּבַר
אָכָלָה וְלֹא הָיָה בָהּ מַטֵּה עֹז שֵׁבֶט — יָצָא בָּדַד
לִמְשׁוֹל קִינָה הִיא וַתְּהִי לְקִינָה׃ — מָשַׁל קוּן

Cap.xx. וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית
בַּחֲמִשִׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּאוּ — הָיָה
אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ אֶת — עָשַׂר בּוֹא
יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי׃ וַיְהִי דְבַר — פָּנָה
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם דַּבֵּר
אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֲלִדְרֹשׁ אֹתִי
אַתֶּם בָּאִים חַי אָנִי אִם אִדָּרֵשׁ — בּוֹא דָּרַשׁ
לָכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ הֲתִשְׁפֹּט — שָׁפַט
אֹתָם הֲתִשְׁפּוֹט בֶּן אָדָם אֶת תּוֹעֲבֹת — תָּעַב
אֲבוֹתָם הוֹדִיעֵם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם — יָדַע
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם בָּחֳרִי
בְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא יָדִי לְזֶרַע בֵּית — נָשָׂא
יַעֲקֹב וָאִוָּדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם — יָדַע
וָאֶשָּׂא יָדִי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא נָשָׂאתִי
יָדִי לָהֶם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם — יָצָא
אֶל אֶרֶץ אֲשֶׁר תַּרְתִּי לָהֶם זָבַת — תּוּר זוּב
חָלָב וּדְבַשׁ צְבִי הִיא לְכָל — צָבָה
הָאֲרָצוֹת׃ וָאֹמַר אֲלֵהֶם אִישׁ
שִׁקּוּצֵי עֵינָיו הַשְׁלִיכוּ וּבְגִלּוּלֵי — שָׁקַץ
מִצְרַיִם אַל תִּטַּמָּאוּ אֲנִי יְהוָה — שָׁלַךְ גָּלַל
אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיַּמְרוּ בִי וְלֹא אָבוּ לִשְׁמֹעַ — טָמֵא מָרָה
אֵלַי אִישׁ אֶת שִׁקּוּצֵי עֵינֵיהֶם — אָבָה
לֹא הִשְׁלִיכוּ וְאֶת גִּלּוּלֵי מִצְרַיִם
לֹא עָזָבוּ וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ חֲמָתִי — יָחַם
עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת אַפִּי בָּהֶם בְּתוֹךְ — כָּלָה

et exaltata eſt ſtatura ei⁹
inter frondes. Et vidit
altitudinē ſuā in multitu
dine palmitū ſuorū: &
euulſa eſt in ira in terrāq;
proiecta: & vētus vrens
ſiccauit fructum eius:
marcuerunt & arefacte
ſunt virge roboris eius.
Ignis comedit eam. Et
nūc trāſplantata eſt in de
ſertū in terra inuia & ſitiē
ti: egreſſus eſt ignis de
virga ramorū eius: q fru
ctu3 eius comedit: & nō
fuit i ea virga fortis ſce
ptrū dñantiū. Plāctus ē
& erit in planctū. 20.

ET factum eſt in an-
no ſeptimo:
in quinto in decima mē
ſis: venerunt
viri de ſenioribus iſrael
vt interrogarent
dñm: & ſederūt coram
me. Et factus eſt ſermo
dñi ad me dicens. Fili
hominis: loquere
ſenioribus iſrael & di-
ces ad eos.
Hec dicit dñs deus. Nū
quid ad interrogandū me
vos veniſtis: viuo ego
quia nō reſpondebo
vobis: ait domin⁹ deus.
Si iudicas
eos: ſi iudicas fili homi
nis. Abominationes
patrum eorum oſtende
eis: & dices ad eos.
Hec dicit dñs deus. In
die qua elegi
iſrael: & leuaui manum
meam pro ſtirpe domus
iacob & apparui eis in
terra egypti:
& leuaui manū meā pro
eis: dicens: ego dñs
deus veſter. In die illa
leuaui
manū meam pro eis vt
educerē eos de terra egy
pti in terram quā proui
deram eis fluentem
lacte & melle: que eſt
egregia inter omnes
terras. Et dixi ad eos.
Vnuſquiſq;
offenſiones oculorū ſuo
rum abiiciat: & idolis
egypti nolite pollui.
Ego dominus
deus veſter. Et irritaue-
runt me: noluerunt q;
me audire. Vnuſquiſq;
abominationes oculorū
ſuorū nō proiecit:
nec idola egypti reliq̄-
rūt. Et dixi vt effunderē
īdignationē meā ſup eos
& iplerē iram meā in eis
in medio

τ exaltata ē in magnitudīe ſua in medio ꝓpaginū: τ
καὶ ὑψώθη ἐν τῷ μεγέθει αὐτῆς ἐν μέσῳ στελεχῶν, καὶ
vidit magnitudinē ſuā i mltitudīe palmitū eius: τ cō-
εἶδεν τὸ μέγεθος αὐτῆς ἐν πλήθει κλημάτων αὐτῆς, καὶ κα-
fracta ē in furore. ſup trā ꝓiecta ē: τ ventus v-
τεκλάσθη ἐν θυμῷ. ἐπὶ τὴν γῆν ἐρρίφη, καὶ ἄνεμος καύ-
rens arefecit electa ei⁹: vīdicate ſunt τ arefa-
σων ἐξήρανεν τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς, ἐξεδικήθησαν καὶ ἐξηράν-
cte ſūt virge fortitudīs ei⁹. ignis cōſūpſit eam.
θησαν αἱ ῥάβδοι τῆς ἰσχύος αὐτῆς. πῦρ ἀνήλωσεν αὐτήν.
τ nūc plantauerūt eam in deſrto in tra
καὶ νῦν πεφυτεύκασιν αὐτὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ
ſine aq̄ τ ſitiēti. τ exiuit ignis ex virgis
ἀνύδρῳ καὶ διψώσῃ. καὶ ἐξῆλθεν πῦρ ἐκ τῶν ῥάβδων
electoꝝ ei⁹ τ comedit eam. τ nō erit
τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῆς καὶ κατέφαγεν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔσται
in ea virga fortitudīs tribus in parabolā lamētatiōis
ἐν αὐτῇ ῥάβδος ἰσχύος φυλῆς εἰς παραβολὴν θρήνου
eſt: τ erit in plāctū.
ἐστίν, καὶ ἔσται εἰς θρῆνον. Ca.20.

ET factū eſt in anno ſeptimo in quī-
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἐν τῷ πέμ-
to mēſe decima mēſis. venerūt viri de ſenio
πτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός. ἦλθον ἄνδρες ἐκ τῶν πρε-
ribus dom⁹ iſrael: ut interrogarēt dñm:
σβυτέρων τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον,
τ ſederunt añ faciem meā. τ fact⁹ eſt ſmo do-
καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου. καὶ ἐγένετο λόγος κυ-
mini ad me dicēs: fili hoīs: loq̄re ad
ρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, λάλησον πρὸς τοὺς
ſeniores iſrael: τ dices ad eos:
πρεσβυτέρους τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς,
hec dicit adonai dñs. ſi ad iterrogādū me vos venī
τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος. εἰ ἐπερωτῆσαί με ὑμεῖς ἔρ-
tis: viuo ego ſi reſpondero vobis dicit adonai do
χεσθε, ζῶ ἐγὼ εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν λέγει ἀδωναῒ κύ-
min⁹. ſi vltus fuero eos vltione. fili hoīs
ριος. εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσει. υἱὲ ἀνθρώπου τὰς
iniq̄tates pr̄m eoꝝ cōteſtare eis: τ
ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν διαμάρτυραι αὐτοῖς, καὶ
dices ad eos: hec dicit dñs deus: ex q̄ die
ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἀφ᾽ ἧς ἡμέ-
elegi domū iſrael: τ not⁹ fctūs ſū
ρας ᾑρέτισα τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐγνώσθην τῷ
ſemini dom⁹ iacob: τ cognit⁹ fctūs ſū illis ī tra e-
σπέρματι οἴκου ἰακώβ, καὶ ἐγνώσθην αὐτοῖς ἐν γῇ αἰ-
gypti: τ ſuſcepi manu mea eos dicēs:
γύπτου, καὶ ἀντελαβόμην τῇ χειρί μου αὐτῶν λέγων,
ego dñs deus vr̄: in die illa apphēdi
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀντελαβό-
eos manu mea: vt educerē eos de tra e-
μην αὐτῶν τῇ χειρί μου, τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰ-
gypti in trā q̄m ꝓparaui eis trā fluentē mel
γύπτου εἰς τὴν γῆν ἣν ἡτοίμασα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν μέ-
le τ lacte: fauus eſt vltra oēm trā: τ di-
λι καὶ γάλα, κηρίον ἐστὶν παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ εἶ-
xit ad eos: vnuſq̄ſq; abominationes oculo-
πεν πρὸς αὐτούς, ἕκαστος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλ-
rū ſuoꝝ ꝓiciat: τ in adinuētionibus
μῶν αὐτοῦ ἀπορριψάτω, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν
egypti nō polluat ſe: ego dñs de⁹ vr̄. τ receſ
αἰγύπτου μὴ μιαινέσθω, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ ἀπέ-
ſerūt a me: τ non voluerūt audire me: vnuſ
στησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου, ἕκα-
q̄ſq; abominatiōes oculoꝝ ſuoꝝ nō ꝓiece-
στος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἀπέρ-
runt: τ adinuentiōes egypti nō reliq̄e-
ριψαν, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέ-
runt. τ dixi vt effunderē furorē meū ſup eos
λειπον. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ᾽ αὐτοὺς
vt implerem iram meā in eis in medio
τοῦ συντελέσαι τὴν ὀργήν μου ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ

tre egypti: τ feci vt nomē meū omnino
γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν
nō violaret coram gentib⁹ q̄ꝝ ipi sunt inmedio ea
μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν αὐτοί εἰσιν ἐν μέσῳ αὐ
rū in qb⁹ cognit⁹ sū ad eos coram eis vt educerē e=
τῶν ἐν οἷς ἐγνώσθην πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτῶν τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐ
os de tra egypti. τ eduxi eos de tra egypti: τ
τοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ
adduxi eos in deſtū: τ dedi eis p̄cep=
ἤγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰ προστάγ
ta mea: τ iustificatiōes meas notas feci illis: vt
ματά μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐγνώρισα αὐτοῖς, ὡς ἂν
faciat ea homo τ viuet in eis: τ sabba=
ποιήσῃ αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββα
ta mea dedi eis: vt esset in signū inter
τά μου ἔδωκα αὐτοῖς, τοῦ εἶναι εἰς σημεῖον ἀναμέσον
me: τ inter eos: vt scirent ipi: q: ego
ἐμοῦ, καὶ ἀναμέσον αὐτῶν, τοῦ γνῶναι αὐτούς, ὅτι ἐγὼ
dn̄s sctificās eos. τ exacerbauerūt me dom⁹
κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς. καὶ παρεπίκρανάν με ὁ οἶκος τοῦ
israel in deſto. in p̄ceptis meis nō ābula=
ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἐν τοῖς προστάγμασί μου οὐκ ἐπορεύ
uerūt: τ iustificatiōes meas ꝓiecerūt: q̄ faciet ea
θησαν, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, ἃ ποιήσει αὐτὰ
homo: τ viuet in eis: τ sabbata mea viola=
ἄνθρωπος, καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβε
uerūt vehemēt. τ dixi vt effūderē furorē meū
βήλωσαν σφόδρα. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου
sup eos in deſto vt cōsumerē eos: τ feci
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς, καὶ ἐποί
vt nomē meū omnino nō violaret
ησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ
coram gētib⁹ q̄s induxi eas ante oculos
ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξήγαγον αὐτοὺς κατ᾽ ὀφθαλμοὺς
eoꝝ. τ ego leuaui manū meā sup eos in deſ
αὐτῶν. καὶ ἐγὼ ἐπῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή
to: omnino vt nō itroducerē eos in trā q̄m de
μῳ, τὸ παράπαν τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδω
di eis trā fluentē lacte τ melle: fauus est vltra
κα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, κηρίον ἐστὶν παρὰ
oēm trā: eo q̄ iustificatiōes meas repulerūt: τ
πᾶσαν τὴν γῆν, ἀνθ᾽ ὧν τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ
in p̄ceptis meis nō ambulauerūt in eis:
ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς,
τ sabbata mea violabāt: τ post cogi=
καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν, καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυ
tationes cordiū suoꝝ ambulabāt: τ pepcit e=
μημάτων τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἐπορεύοντο, καὶ ἐφείσατο αὐ
is oculus meus ne delerem eos: τ non
τῶν ὁ ὀφθαλμός μου τοῦ μὴ ἐξαλεῖψαι αὐτούς, καὶ οὐκ
feci eos in cōsumptionē in deſto. τ dixi
ἐποίησα αὐτοὺς εἰς συντέλειαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ εἶπον
ad filios eoꝝ in solitudīe: in legitimis pa=
πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τοῖς νομίμοις τῶν πα
trū vſoꝝ nō ambuletis: τ iustificatiōes eoꝝ nō cu=
τέρων ὑμῶν μὴ πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν μὴ φυ
stodiatis: τ in cogitationibus eoꝝ nō cōmisceа=
λάσσεσθε, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν μὴ συναναμί
mini: τ nō polluamini. ego dn̄s deus vſ: in p̄cep
γνυσθε, καὶ μὴ μιαίνεσθε. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ἐν τοῖς προ
tis meis ambulate: τ iustificatiōes meas custodi=
στάγμασί μου πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσε
te: τ facite eas: τ sabbata mea sctificate ea:
σθε, καὶ ποιεῖτε αὐτά, καὶ τὰ σάββατά μου ἁγιάζετε αὐ
τ erit in signū inter me τ inter vos:
τά, καὶ ἔσται εἰς σημεῖον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον ὑμῶν,
vt sciatis q: ego dn̄s de⁹ vſ. τ exacerbauerunt
τοῦ γινώσκειν ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ παρεπίκρανάν
me: τ filii eoꝝ in p̄ceptis meis nō
με, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ
ambulauerūt: τ iustificationes meas nō custodierunt
ἐπορεύθησαν, καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐφυλάξαντο

terre egypti. Et feci ꝓpter nomen meum: vt nō violaretur coram gentib⁹ in quarū medio erant: & inter quas apparui eis vt educerem eos de terra egypti. Eieci ergo eos de terra egypti & eduxi eos in desertum: & dedi eis precepta mea: & iudicia mea ostendi eis: que faciens homo viuet in eis. Insuper & sabbata mea dedi eis: vt esset signū inter me & eos: & scient qa ego dn̄s sanctificans eos. Et irritauerunt me domus israel in deserto: in preceptis meis non ambulauerunt: & iudicia mea proiecerunt que faciens homo viuet in eis: & sabbata mea violauerūt vehemēter. Dixi ergo vt effunderē furorē meū super eos in deserto & cōsumerē eos. Et feci ꝓpter nomen meū ne violaretur corā gentib⁹ de quibus eieci eos in conspectu earū. Ego igitur leuaui manū meā super eos in deserto ne inducerem eos in terrā quam dedi eis fluentem lacte & melle precipuam terrarum omnium. quia iudicia mea ꝓiecerunt & in preceptis meis nō ambulauerūt: & sabbata mea violauerīt. Post idola enim cor eoꝝ gradiebatur. Et pepercit oculus me⁹ sup eos vt nō interficerem eos: nec consumpsi eos in deserto. Dixi aūt ad filios eorū in solitudine. In p̄ceptis patrū vr̄orum nolite incedere nec iudicia eorum custodiatis: nec in idolis eorum polluamini. Ego dn̄s deus vester. In p̄ceptis meis ābulate: & iudicia mea custodite: & facite ea: & sabbata mea sanctificate: vt sit signum inter me & vos: & sciatis quia ego dn̄s de⁹ vester. Et exacerbauerunt me filii. & in preceptis meis nō ambulauerūt: & iudicia mea nō custodierūt

אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי
לְבִלְתִּי הֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הֵמָּה בְתוֹכָם אֲשֶׁר נוֹדַעְתִּי אֲלֵיהֶם
לְעֵינֵיהֶם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
וָאוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאֲבִאֵם
אֶל הַמִּדְבָּר׃ וָאֶתֵּן לָהֶם אֶת
חֻקּוֹתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי הוֹדַעְתִּי אוֹתָם
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי
בָּהֶם׃ וְגַם אֶת שַׁבְּתוֹתַי נָתַתִּי לָהֶם
לִהְיוֹת לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם לָדַעַת
כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם׃ וַיַּמְרוּ בִי
בֵית יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בְּחֻקּוֹתַי לֹא
הָלָכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטַי מָאָסוּ אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם וְאֶת
שַׁבְּתוֹתַי חִלְּלוּ מְאֹד וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ
חֲמָתִי עֲלֵיהֶם בַּמִּדְבָּר לְכַלּוֹתָם׃
וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִים
לְעֵינֵיהֶם׃ וְגַם אֲנִי נָשָׂאתִי יָדִי
לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְבִלְתִּי הָבִיא אוֹתָם
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי זָבַת חָלָב
וּדְבַשׁ צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת׃
יַעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת חֻקּוֹתַי
לֹא הָלְכוּ בָהֶם וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ
כִּי אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ׃
וַתָּחָס עֵינִי עֲלֵיהֶם מִשַּׁחֲתָם וְלֹא
עָשִׂיתִי אוֹתָם כָּלָה בַּמִּדְבָּר׃ וָאֹמַר
אֶל בְּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר בְּחוּקֵּי אֲבוֹתֵיכֶם
אַל תֵּלֵכוּ וְאֶת מִשְׁפְּטֵיהֶם אַל
תִּשְׁמֹרוּ וּבְגִלּוּלֵיהֶם אַל תִּטַּמָּאוּ׃
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּחֻקּוֹתַי לֵכוּ
וְאֶת מִשְׁפָּטַי שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ אוֹתָם׃
וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ וְהָיוּ לְאוֹת
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיַּמְרוּ בִי הַבָּנִים בְּחֻקּוֹתַי
לֹא הָלָכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטַי לֹא שָׁמְרוּ

עָשָׂה
חָלַל
יָדַע
יָצָא
בּוֹא
דָּבַר נָתַן
חָקַק שָׁפַט
עָשָׂה
הָיָה יָדַע
קָדַשׁ מָרָה
חָמַם כָּלָה
עָשָׂה חָלַל
יָצָא
בּוֹא
נָתַן זוּב
צָבָה
גָּלַל
חוּס
עָשָׂה
הָלַךְ שָׁפַט
שָׁמַר טָמֵא
עָשָׂה
הָיָה
יָדַע
מָרָה חָקַק

לַעֲשׂוֹת אוֹתָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם
הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֶת שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ
וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת — יָחַם כָּלָה
אַפִּי בָּם בַּמִּדְבָּר׃ וַהֲשִׁבֹתִי אֶת יָדִי — דָּבַר שׁוּב
וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל — עָשָׂה חָלַל
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם — יָצָא
לְעֵינֵיהֶם׃ וְגַם אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת
יָדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְהָפִיץ אֹתָם — פּוּץ
בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹת אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃ יַעַן — זָרָה
מִשְׁפָּטַי לֹא עָשׂוּ וְחֻקּוֹתַי מָאָסוּ — שָׁפַט
וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ וְאַחֲרֵי גִּלּוּלֵי
אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם׃ וְגַם אֲנִי נָתַתִּי — נָתַן
לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים
לֹא יִחְיוּ בָּהֶם׃ וָאֲטַמֵּא אוֹתָם — חָיָה טָמֵא
בְּמַתְּנוֹתָם בְּהַעֲבִיר כָּל פֶּטֶר רָחַם — נָתַן עָבַר
לְמַעַן אֲשִׁמֵּם לְמַעַן אֲשֶׁר יֵדְעוּ אֲשֶׁר — שָׁמַם
אֲנִי יְהוָה׃ לָכֵן דַּבֵּר אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל
בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת גִּדְּפוּ אוֹתִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּמַעֲלָם בִּי מָעַל׃ וָאֲבִיאֵם — בּוֹא
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת
יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ לָהֶם וַיִּרְאוּ כָל — נָתַן רָאָה
גִּבְעָה רָמָה וְכָל עֵץ עָבֹת וַיִּזְבְּחוּ שָׁם — רוּם זָבַח
אֶת זִבְחֵיהֶם וַיִּתְּנוּ שָׁם כַּעַס קָרְבָּנָם — נָתַן
וַיָּשִׂימוּ שָׁם רֵיחַ נִיחוֹחֵיהֶם וַיַּסִּיכוּ — שׂוּם נוּחַ
שָׁם אֶת נִסְכֵּיהֶם׃ וָאֹמַר אֲלֵיהֶם — נָסַךְ
מָה הַבָּמָה אֲשֶׁר אַתֶּם הַבָּאִים — בּוֹא
שָׁם וַיִּקָּרֵא שְׁמָהּ בָּמָה עַד הַיּוֹם — קָרָא
הַזֶּה׃ לָכֵן אֱמֹר אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַבְּדֶרֶךְ
אֲבוֹתֵיכֶם אַתֶּם נִטְמְאִים וְאַחֲרֵי — טָמֵא
שִׁקּוּצֵיהֶם אַתֶּם זֹנִים׃ וּבִשְׂאֵת — שָׁקַץ זָנָה
מַתְּנֹתֵיכֶם בְּהַעֲבִיר בְּנֵיכֶם בָּאֵשׁ — נָשָׂא נָתַן
אַתֶּם נִטְמְאִים לְכָל גִּלּוּלֵיכֶם — גָּלַל
עַד הַיּוֹם וַאֲנִי אִדָּרֵשׁ לָכֶם בֵּית — דָּרַשׁ
יִשְׂרָאֵל חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם

vt facerent ea que cum fecerit homo viuet in eis: & sabbata mea violauerunt. Et cōminat⁹ sum vt effūderē furorē meū sup eos: & implerē irā meā in eis in deſerto. Auerti aūt manū meā: & feci ꝓpter nomen meū vt nō violaretur corā gentib⁹: de quibus eieci eos in oculis earum. Iterum leuaui manū meā in eos in solitudine vt diſpgerē illos in nationes: & ventilarē in terras: eo ꝙ iudicia mea nō feciſſent: & p̄cepta mea reprobaſſent: & ſabbata mea violaſſent: & poſt idola patrū ſuoꝝ fuiſſent oculi eorū. Ergo & ego dedi eis precepta non bona: & iudicia in quibus non viuēt: & pollui eos in munerib⁹ ſuis cū offerrēt oīne quod aperit vuluā ꝓpter delicta ſua: & ſcient quia ego dn̄s. Quãobrem loquere ad domū iſrael fili hominis: & dices ad eos. Hec dicit dn̄s de⁹. Adhuc & ī hoc blaſphemauerūt me patres vr̄i cū ſpreuiſſent me cōtemnētes: & induxiſſem eos in terrā ſup quam leuaui manū meā vt darem eis. Viderunt omnem collē excelſum: & oīne lignū nemoroſum: & īmolauerūt ibi victimas ſuas & dederūt ibi irritationē oblationis ſue: & poſuerūt ibi odorē ſuauitatis ſue & libauerūt libationes ſuas. Et dixi ad eos. Quid eſt excelſum: ad quod ingredimini? Et vocatū eſt nomen ei⁹ excelſum vſq₃ ad hanc diem. Propterea dic ad domum iſrael. Hec dicit dominus de⁹. Certe in via patrū veſtrorū vos polluimini: & poſt offendicula eorum vos fornicamini: & in oblatione donoꝝ veſtrorum: cum traducitis filios veſtros p igne: vos polluimini in oībus idolis vr̄is vſq₃ hodie: & ego reſpondebo vobis domus iſrael. Viuo ego dicit dominus deus: quia

vt facerent eas q̄s faciet homo ꝛ viuet in e-
τοῦ ποιῆσαι αὐτὰ ἃ ποιήσει ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐ-
is: ꝛ ſabbata mea polluerunt: ꝛ dixi vt
τοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλωσαν, καὶ εἶπον τοῦ
effūderē furorē meū ſup eos ꝛ vt cōſumarē
ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτοὺς καὶ τοῦ συντελέσαι τὴν
iram meā in eos in deſerto. ꝛ auerti manū
ὀργήν μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἀπέστρεψα τὴν χεῖρά
meā eis: ꝛ feci ꝓpter me vt nomē meū
μου αὐτοῖς, καὶ ἐποίησα ἕνεκεν ἐμοῦ ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ
omnino non violaret̄ coram gētib⁹ de q̄b⁹ edu-
παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ἀφ' ὧν ἐξήγα-
xi eos ante oculos eaꝝ: ꝛ leuaui manū meā
γον αὐτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου
in eos in deſerto vt diſpergerem illos in
ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν τοῖς
gentib⁹: diſſeminarē eos in regionib⁹: eo q̄d iuſtifi-
ἔθνεσιν, διασπεῖραι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις, ἀνθ' ὧν τὰ δικαιώ-
catiões meas nō fecerūt: ꝛ p̄cepta mea repu-
ματά μου οὐκ ἐποίησαν, καὶ τὰ προστάγματά μου ἀπώ-
lerūt: ꝛ ſabbata mea violauerūt: ꝛ poſt
σαντο, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν, καὶ ὀπίσω τῶν
cogitationes p̄rm ſuoꝝ fuerūt oculi
ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ
eoꝝ. ꝛ ego dedi eis p̄cepta nō bona: ꝛ
αὐτῶν. καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλά, καὶ
iuſtificatiões in q̄b⁹ nō viuēt in eis: ꝛ polluā eos
δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς, καὶ μιανῶ αὐτοὺς
in dogmatib⁹ ſuis cū traducerem ego oē ape-
ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με πᾶν δια-
riēs vuluā vt deleam eos: vt ſciant q̄ꝛ ego
νοῖγον μήτραν ὅπως ἀφανίσω αὐτούς, ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ
dn̄s. idcirco loquere ad domū iſrael: fili
κύριος. διὰ τοῦτο λάλησον πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, υἱὲ
hoīs: ꝛ dices ad eos: hec dicit adonai dn̄s:
ἀνθρώπου, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος,
vſq₃ ad hoc ad iracūdiā ꝓuocarūt me patres vr̄i in
ἕως τούτου παρώργησάν με οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τοῖς
delictis ſuis in q̄b⁹ deliquerūt in me. ꝛ
παραπτώμασιν αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ. καὶ
introduxi eos in t̄rā q̄ leuaui manū meā vt
εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ
darem eā illis: ꝛ viderūt oēs colles excelſū
δοῦναι αὐτὴν αὐτοῖς, καὶ εἶδον πάντα βουνὸν ὑψηλόν.
ꝛ oē lignū nemoroſū: ꝛ īmolauerūt ibi dijs ſu-
καὶ πᾶν ξύλον κατάσκιον, καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐ-
is: ꝛ poſuerūt ibi furorē muneꝝ ſuoꝝ: ꝛ poſue-
τῶν, καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ὀργὴν τῶν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔτα-
rūt ibi odorē ſuauitatis eoꝝ: ꝛ libauerūt ibi libamīa
ξαν ἐκεῖ ὀσμὴν εὐωδίας αὐτῶν, καὶ ἔσπεισαν ἐκεῖ σπονδὰς
ſua: ꝛ dixi ad eos: ꝛ q̄d eſt excelſū q̄ꝛ
αὐτῶν, καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, καὶ τί ἐστιν ἀβαμὰ ὅτι
vos intratis illuc? ꝛ vocauerunt nomē e-
ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ; καὶ ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐ-
ius excelſū vſq₃ in hodiernū diē. ꝓpterea dic ad
τοῦ ἀβαμὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς
domū iſrael: hec dicit adonai dn̄s: ſi in
τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰ ἐν
iniq̄tatib⁹ p̄rum vr̄oꝝ vos polluimini: ꝛ
ταῖς ἀνομίαις τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμεῖς μιαίνεσθε, καὶ
poſt abominationes eoꝝ vos fornicamini:
ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ὑμεῖς ἐκπορνεύετε,
ꝛ in p̄mitijs donoꝝ vr̄oꝝ: ꝛ in
καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δομάτων ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς
ſeparatiōib⁹ vr̄is cū traducitis filios vr̄os in igne:
ἀφορισμοῖς ὑμῶν ἐν τῷ διάγειν τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρί,
vos polluimini in oībus cogitatiōib⁹ vr̄is vſq₃ in
ὑμεῖς μιαίνεσθε ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυμήμασιν ὑμῶν ἕως τῆς
hodiernū diem. ꝛ ego reſpondebo vobis dom⁹
σήμερον ἡμέρας. καὶ ἐγὼ ἀποκριθῶ ὑμῖν οἶκος τοῦ
iſrael. viuo ego dicit adonai dn̄s: ſi
ἰσραήλ. ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

respōdebo vobis: ⁊ ſi aſcendet in ſpm
ἀποκριθήσομαι ὑμῖν, καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα
vſm hoc: ⁊ nō erit quēadmodū vos dicitis:
ὑμῶν τοῦτο, καὶ οὐκ ἔσαι ὃν τρόπον ὑμεῖς λέγετε,
erimus ſic gētes ⁊ ſic tribus ꝉre: vt ſuia
ἐσόμεθα ὡς τὰ ἔθνη καὶ ὡς αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, τοῦ λα=
mus lignis ⁊ lapidib⁹. ꝓpterea viuo ego dicit ado
τρεύειν ξύλοις καὶ λίθοις. διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδω
nai dñs: ſi nō in manu forti: ⁊ in brachio excel
ναῒ κύριος, εἰ μὴ ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψη
ſo: ⁊ in furore effuſo regnabo ſup vos: ⁊
λῷ, καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ βασιλεύσω ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ
educā vos de pplis: ⁊ ſuſcipiam vos de
ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν
regiōib⁹ ꝗ̄ diſperſi eſtis in eis in manu for=
χωρῶν οὗ διεσκορπίσθητε ἐν αὐτοῖς ἐν χειρὶ κρα=
ti: ⁊ in brachio excelſo: ⁊ in furore effuſo: ⁊
ταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ, καὶ
adducā vos in deſertū pploꝝ: ⁊ ꝯtēdā iudicio
ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν ἔρημον τῶν λαῶν, καὶ διακριθήσομαι
ad vos ibi facie ad faciem. quēadmodū
πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖ πρόσωπον κατὰ πρόσωπον. ὃν τρόπον
iudicio ꝯtēdi ad pres vřos in deſerto ꝉre egy=
διεκρίθην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γῆς αἰγύ
pti: ſic iudicabo vos: dicit adonai dñs. ⁊ trāſire
πτου, οὕτως κρινῶ ὑμᾶς, λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ διά=
faciā vos ſub virga mea: ⁊ inducā vos in nu
ξω ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθ
mero: ⁊ eligam ex vobis impios: ⁊ rebel=
μῷ, καὶ ἐκλέξω ἐξ ὑμῶν τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ τοὺς ἀφεση
les: q₂ de incolatu eoꝝ educā eos:
κότας, διότι ἐκ τῆς παροικεσίας αὐτῶν ἐξάξω αὐτούς,
⁊ in ꝉrā iſrael nō ingredient. ⁊ ſci=
καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται· καὶ ἐπι
ent q₂ ego dñs: ⁊ vos dom⁹ iſ=
γνώσονται διότι ἐγὼ κύριος, καὶ ὑμεῖς οἶκος τοῦ ἰσ=
rael: hec dicit adonai dñs: vnuſquiſq₃ adinuen
ραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἕκασος τὰ ἐπιτη
tiones ſuas auferte: ⁊ poſt hec ſi vos
δεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐὰν ὑμεῖς
audieritis me: ⁊ nomē meū ſctm̄ nō pol=
εἰσακούσητέ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βε=
lueritis vltra in munerib⁹ vřis: ⁊ in ad=
βηλώσητε ἔτι ἐν τοῖς δώροις ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπι
inuentionib⁹ vřis: q₂ in monte meo ſanc=
τηδεύμασιν ὑμῶν, διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους μου τοῦ ἁγί
cto in mōte excelſo iſrael dicit adonai dñs: ibi
ου ἐπ᾽ ὄρους ὑψηλοῦ ἰσραὴλ λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐκεῖ
ſeruient mihi oīs dom⁹ iſrael in finē in
δουλεύσουσί μοι πᾶς οἶκος ἰσραὴλ εἰς τέλος ἐπὶ τῆς
ꝉra. ⁊ ibi ſuſcipiam eos: ⁊ ibi viſita=
γῆς. καὶ ἐκεῖ προσδέξομαι αὐτούς, καὶ ἐκεῖ ἐπισκέ=
bo ꝑmitias vřas: ⁊ ꝑmitias
ψομαι τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν
ſeparationū vřaꝝ: in oīb⁹ ſctificationib⁹ vřis: in
ἀφορισμῶν ὑμῶν, ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιάσμασιν ὑμῶν, ἐν
odore ſuauitatis ſuſcipiam vos: cū eduxero ego
ὀσμῇ εὐωδίας προσδέξομαι ὑμᾶς, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν με
vos de pplis: ⁊ ſuſcepero vos de
ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ εἰσδέχεσθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν
regiōib⁹ in ꝗ̄bus diſperſi eſtis in eis: ⁊ ſancti=
χωρῶν ἐν αἷς διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς, καὶ ἁγια=
ficabor in vobis ante oculos pploꝝ: ⁊ ſcie=
σθήσομαι ἐν ὑμῖν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν λαῶν, καὶ ἐπι
tis q₂ ego dñs. cū induxero ego
γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν με
vos in ꝉrā iſrael: in quā
ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ, εἰς ἣν ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏ καὶ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ καὶ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.B.Hie.

non reſpondebo vobis:
neq₃ cogitatio mētis ve
ſtre fiet dicentium. ꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
Erimus ſicut gentes &
ſicut cognationes terre:
vt colamus ligna & lapi
des. Viuo ego dicit dñs
deus: quoniā in manu
forti & in brachio ꝏꝏꝏ
extento & in furore ef=
fuſo regnabo ꝏꝏꝏꝏꝏ
ſup vos. Et educā vos
de populis: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& congregabo vos de
terris in quibus ꝏꝏꝏꝏ
diſperſi eſtis. In manu
valida & in brachio ꝏꝏ
extento & in furore effu
ſo regnabo ſup vos & ad=
ducā vos in deſertū po
pulorum: & iudicabor ꝏ
vobiſcū ibi facie ad fa=
ciem. Sicut ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
iudicio cōtendi aduerſu₃
patres veſtros in deſerto
terre egypti: ſic iudica=
bo vos ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
dicit dominus deus. Et
ſubiiciam vos ꝏꝏꝏꝏ
ſceptro meo: & inducā
vos ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
in vinculis federis. Et
eligam de vobis ꝏꝏꝏꝏ
trāſgreſſores & impios:
& de terra ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
incolatus eorum educā
eos: & in terram ꝏꝏꝏ
iſrael nō ingredientur:
& ſcietis quia ego ꝏꝏꝏ
dominus. Et vos do=
mus iſrael: hec dicit ꝏꝏ
dominus deus. Singuli
poſt idola vřa ambulate:
& ſeruite eis. Quod ſi &
in hoc nō audieritis me:
& nomen meū ſanctum
pollueritis vltra ꝏꝏꝏ
in muneribus veſtris &
in idolis veſtris in monte
ſancto meo in monte
excelſo iſrael ait ꝏꝏꝏ
dñs deus ibi ſeruiet mi=
hi omnis domus ꝏꝏꝏ
iſrael: oēs inq̄₃ in terra
in qua placebunt mihi.
Et ibi querā primitias
veſtras: & ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
initiū decimarū veſtra℞
in oībus ſctīficationibus
vřis. In odorē ſuauitatis
ſuſcipiā vos: cum eduxe
ro vos de populis: & cō
gregauero vos ꝏꝏꝏꝏ
de terris in quas diſper
ſi eſtis: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& ſanctificabor in vobis
in oculis nationum. ꝏꝏ
Et ſcietis quia ego dñs
cum adduxero vos ꝏꝏ
ad terram iſrael: in ter=
ra pro qua ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Tex.he.Ezechi.xx.

אדרש לכם: והעלה על רוחכם היו
לא תהיה, אשר אתם אמרים
נהיה כגוים כמשפחות הארצות,
לשרת עץ ואבן: חי אני נאם אדני
יהוה, אם לא ביד חזקה ובזרוע
נטויה ובחמה שפוכה אמלוך
עליכם: והוצאתי אתכם מן העמים
וקבצתי אתכם מן הארצות אשר
נפוצותם בם, ביד חזקה ובזרוע
נטויה ובחמה שפוכה: והבאתי
אתכם אל מדבר העמים, ונשפטתי
אתכם שם פנים אל פנים: כאשר
נשפטתי את אבותיכם במדבר
ארץ מצרים, כן אשפט אתכם
נאם אדני יהוה: והעברתי אתכם
תחת השבט, והבאתי אתכם
במסרת הברית: וברותי מכם
המרדים והפושעים בי, מארץ
מגוריהם אוציא אותם, ואל אדמת
ישראל לא יבוא, וידעתם כי אני
יהוה: ואתם בית ישראל כה אמר
אדני יהוה, איש גלוליו לכו עבדו,
ואחר אם אינכם שמעים אלי,
ואת שם קדשי לא תחללו עוד
במתנותיכם ובגלוליכם: כי בהר
קדשי בהר מרום ישראל נאם
אדני יהוה שם יעבדני כל בית
ישראל כלה בארץ, שם ארצם
ושם אדרוש את תרומתיכם ואת
ראשית משאותיכם בכל קדשיכם:
בריח ניחח ארצה אתכם בהוציאי
אתכם מן העמים, וקבצתי אתכם
מן הארצות אשר נפצותם בם,
ונקדשתי בכם לעיני הגוים:
וידעתם כי אני יהוה בהביאי אתכם
אל אדמת ישראל, אל הארץ אשר

Priītiua.heb.

היה
זרע
נטה שפך
מלך יצא
נפץ
בוא
דבר שפט
פנה
עבר
בוא
אסר ברת
ברר פשע
גור יצא
בוא
גלל
חלל
נתן
רום
עבד
רצה
דרש רום
נשא
נוח רצה
קדש
בוא

נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ נתן
לַאֲבוֹתֵיכֶם: וּזְכַרְתֶּם שָׁם אֶת
דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עלל
נִטְמֵאתֶם בָּם וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם טמא קוט
בְּכָל רָעוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם: וִידַעְתֶּם פנה רוע
כִּי אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי אִתְּכֶם עשה
לְמַעַן שְׁמִי לֹא כְדַרְכֵיכֶם הָרָעִים
וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם הַנִּשְׁחָתוֹת בֵּית שחת
יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: וַיְהִי דְבַר
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן אָדָם שִׂים שום
פָּנֶיךָ דֶּרֶךְ תֵּימָנָה וְהַטֵּף אֶל דָּרוֹם פנה ימן
וְהִנָּבֵא אֶל יַעַר הַשָּׂדֶה נֶגֶב: וְאָמַרְתָּ נטף נבא
לְיַעַר הַנֶּגֶב שְׁמַע דְּבַר יְהוָה
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מַצִּית בְּךָ יצת
אֵשׁ וְאָכְלָה בְךָ כָל עֵץ לַח וְכָל לוח
עֵץ יָבֵשׁ לֹא תִכְבֶּה לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת כבה
וְנִצְרְבוּ בָהּ כָּל פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה: צרב צפן
וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה ראה
בִּעַרְתִּיהָ לֹא תִּכְבֶּה: וָאֹמַר אֲהָהּ
אֲדֹנָי יְהוִה הֵמָּה אֹמְרִים לִי
הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא: משל

Cap.xxi. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר: בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל היה
יְרוּשָׁלִַם וְהַטֵּף אֶל מִקְדָּשִׁים שום
וְהִנָּבֵא אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל: וְאָמַרְתָּ קדש
לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה
הִנְנִי אֵלַיִךְ וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ יצא
וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע: יַעַן כרת מן
אֲשֶׁר הִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע צדק
לָכֵן תֵּצֵא חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ אֶל כָּל בָּשָׂר יצא
מִנֶּגֶב צָפוֹן: וְיָדְעוּ כָּל בָּשָׂר כִּי אֲנִי
יְהוָה הוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ
לֹא תָשׁוּב עוֹד: וְאַתָּה בֶן אָדָם שוב
הֵאָנַח בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם וּבִמְרִירוּת אנח מרר
תֵּאָנַח לְעֵינֵיהֶם: וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אמר
אֵלֶיךָ עַל מָה אַתָּה נֶאֱנָח וְאָמַרְתָּ

leuaui manum meam vt darem eam patribus vestris. Et recordabimini ibi viarū vestrarū & oīum scelerū vestroꝝ quibus polluti estis in eis: & displicebitis vobis in cōspectu vr̄o in oībus maliciis vr̄is quas fecistis: & scietis quia ego dominꝰ cū benefecero vobis propter nomen meū: & non ꝑm vias vr̄as malas neqꝫ secūdum scelera vestra pessima domus israel: ait dominꝰ deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā cōtra viā austri: & stilla ad africum & propheta ad saltum agri meridiani: & dices saltui meridiano. Audi verbum domini. Hec dicit dominus deꝰ. Ecce ego succendā in te ignem & cōburam in te omē lignū viride & oē lignū aridū. Non extinguetur flāma succēsiōis: & cōburetur in ea oīs facies ab austro vsqꝫ ad aquilonem: & videbit vniuersa caro: quia ego dn̄s succēdi eam: nec extinguetur. Et dixi. A.a.a. domine deus. Ipsi dicunt de me. per parabolas loquitur iste. 21.

ET factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam ad hierusalem & stilla ad sanctuaria: & propheta contra humum israel: & dices terre israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te: & eiiciā gladium meū de vagina sua: & occidam in te iustū & impiū. Pro eo aūt ꝙ occidi in te iustū & impium: idcirco egredietur gladiꝰ meꝰ de vagina sua ad oēm carnē ab austro vsqꝫ ad aquilonē: vt sciat oīs caro quia ego dn̄s eduxi gladiū meū de vagina sua irreuocabilē. Et tu fili hominis ingemisce in contritione lūborū: & in amaritudinibus ingemisce corā eis. Cunqꝫ dixerint ad te: quare tu gemis: dices.

leuaui manū meā vt darem eam pr̄ibus vr̄is:
ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν τοῖς πατράσιν ὑμῶν,
& recordabimini illic viaꝝ vr̄aꝝ. & adinuen-
καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τῶν ἐπιτηδευ-
tionū vr̄aꝝ: qbꝰ polluti estis i eis: & pcutietis fa-
μάτων ὑμῶν, οἷς ἐμιαίνεσθε ἐν αὐτοῖς, καὶ κόψεσθε τὰ πρό-
cies vr̄as in oībus malitiis vr̄is q̄s cognoste-
σωπα ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν ἃς ἐπιγνώ-
tis. qꝛ ego dn̄s cū fecero ego sic
σεσθε. διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ ποιῆσαί με οὕτως
vobis: vt nomē meū nō violetur: nō sc̄dm vias
ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνομά μου μὴ βεβηλωθῇ, οὐ κατὰ τὰς ὁδοὺς
vr̄as malas: neqꝫ sc̄dm adinuentiones vr̄as
ὑμῶν τὰς πονηράς, οὐδὲ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν
corruptas domꝰ israel dicit adonai dn̄s. &
τὰ διεφθαρμένα οἶκος ἰσραὴλ λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ
factꝰ ē ꝯmo dn̄i ad me dicēs: fili hoīs fir-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου στήρι-
ma faciem tuā sup̄ theman: & respice ad
σον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ θαιμάν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ
astrū: & pphetiza sup̄ saltū ducem australē
δαρώμ, καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον ναγέβ,
& dices sylue australi: audi ꝯmonē dn̄i: hec di-
καὶ ἐρεῖς τῷ δρυμῷ ναγέβ, ἄκουε λόγον κυρίου, τάδε λέ-
cit dn̄s: ecce ego succendo in te ignē: & deuora-
γει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω ἐν σοὶ πῦρ, καὶ καταφά-
bit in te oē lignū viride: & oē lignū aridū: nō
γεται ἐν σοὶ πᾶν ξύλον χλωρόν, καὶ πᾶν ξύλον ξηρόν, οὐ
extinguet flāma succensa. & ardebit in
σβεσθήσεται ἡ φλὸξ ἡ ἐξαφθεῖσα. καὶ κατακαυθήσεται ἐν
ea oīs facies a meridie vsqꝫ ad aq̄lonē: & co-
αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀφηλιώτου ἕως βορρᾶ, καὶ ἐπι-
gnoscet oīs caro: qꝛ ego dn̄s succendi illā:
γνώσεται πᾶσα σάρξ, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέκαυσα αὐτό,
& nō extinguet. & dixi nequaq̄ dn̄e: ip-
καὶ οὐ σβεσθήσεται. καὶ εἶπον μηδαμῶς κύριε, αὐ-
si dicūt ad me: nōne parabola est q̄ dici-
τοὶ λέγουσιν πρός με, οὐχὶ παραβολή ἐστιν λεγο-
tur hec.
μένη αὕτη.

Ca.21.

ET factꝰ est ꝯmo dn̄i ad me dicēs: idcirco
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, διὰ τοῦ-
vaticinare fili hoīs: & firma faciem
το προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ στήρισον τὸ πρόσωπόν
tuā ꝯ̄ hierusalem: & aspice ad sancta eo-
σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὰ ἅγια αὐ-
rū & ppheta de t̄ra israel: & dices
τῶν καὶ προφήτευσον περὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐρεῖς
ad t̄rā israel: hec dicit adonai dn̄s:
πρὸς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος,
ecce ego ad te: & educā gladiū meū de
ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σέ, καὶ ἐκσπάσω τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ
vagina sua: & exterminabo ex te iniustū & ini-
κουλεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄδικον καὶ ἄνο-
quū. eoqꝫ extermīabo ex te iniquū & iīustum: sic
μον. ἀνθ᾽ ὧν ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄνομον καὶ ἄδικον, οὕτως
egrediet gladius meꝰ de vagina sua sup̄
ἐξελεύσεται τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κουλεοῦ αὐτοῦ ἐπὶ
oēm carnē meridiei vsqꝫ ad aq̄lonē: & cognoscet
πᾶσαν σάρκα ἀφηλιώτου ἕως βορρᾶ, καὶ ἐπιγνώσε-
oīs caro qꝛ ego dn̄s eduxi gladium
ται πᾶσα σὰρξ ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέσπασα τὸ ἐγχειρίδι-
meū de vagina sua: & nō reducam vl-
όν μου ἐκ τοῦ κουλεοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκ-
tra. & tu fili hoīs: ingemisce in cōtritiōe lū-
έτι. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, καταστέναξον ἐν συντριβῇ ὀσ-
boꝝ tuoꝝ: & in dolloribꝰ gemes ante oculos eoꝝ.
φύος σου, καὶ ἐν ὀδύναις στενάξεις κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.
& erit si dixerit ad te: ppter q̄d tu gemis?
καὶ ἔσαι ἐὰν εἴπωσιν πρός σε, ἕνεκεν τίνος σὺ στενάζεις;
& dices:
καὶ ἐρεῖς,

sup nuncio qz venit: & frāget omne
ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ διότι ἔρχεται, καὶ θραυσθήσεται πᾶσα
coꝛ: & diſſoluentur vniuerſe man⁹: & exſiabit
καρδία, καὶ παραλυθήσονται πᾶσαι χεῖρες, καὶ ἐκψύξει
omnis caro: & ois ſpūs: & oia femora pollu=
πᾶσα σάρξ, καὶ πᾶν πνεῦμα, καὶ πάντες μηροὶ μολυν
entur humoꝛe. ecce venit & erit dicit dñs de⁹.
θήσονται ὑγρασίᾳ. ἰδοὺ ἔρχεται καὶ ἔσται λέγει κύριος ὁ θεός.
& fact⁹ ē ſmo dñi ad me dicēs: fili hois: pro=
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, προ
pheta & dices: hec dicit adonai dñs: dic gladi
φήτευσον καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, εἶπον ῥομ=
us gladius acuere: & iraſcere vt iugules iugulatiões.
φαία ῥομφαία ὀξύνου, καὶ θυμώθητι ὅπως σφάξῃς σφάγια.
acuere vt ſis in ſplendoꝛē: parat⁹ in deſolationē
ὀξύνου ὅπως γένῃ εἰς στίλβωσιν, ἑτοίμη εἰς παράλυσιν
iugula: ꝯtēne: repelle oē lignū. & dedit eū pa
σφάζε, ἐξουθένει, ἀπωθοῦ πᾶν ξύλον. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἑτοί
ratū vt teneret manū eius. exacut⁹ ē gladius eſt para
μην τοῦ κρατεῖν χεῖρα αὐτῆς. ἐξηκονήθη ῥομφαία ἐστὶν ἑτοί
tus: vt daret ipm in manus interficientiū. clama
μη, τοῦ δοῦναι αὐτὴν εἰς χεῖρας ἀποκεντούντων. ἀνάκρα
vlula fili hois: qz hic fact⁹ eſt in pplo meo:
γε ὀλόλυξον υἱὲ ἀνθρώπου, ὅτι αὐτὴ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου,
hic in cūctis ducibus iſrael: q̄ ꝑpe hi
αὕτη ἐν πᾶσι τοῖς ἀφηγουμένοις τοῦ ἰσραήλ, οἱ παροι=
tabāt apd me in gladiū facti ſunt cū pplo. idcirco
κοῦντές μοι εἰς ῥομφαίαν ἐγένοντο σὺν τῷ λαῷ. διὰ τοῦτο
plaude ſup manū tuā: qz iuſtificat⁹ eſt. & ſ qd
κρότησον ἐπὶ τὴν χεῖρά σου, ὅτι δεδικαίωται. καὶ τί
ſi & trib⁹ repulſa fuerit nō erit dicit adonai dñs. &
εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῇ οὐκ ἔσται λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ
tu fili hois: ꝓpheta & plaude manū ſup
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον καὶ κρότησον χεῖρα ἐπὶ
manū: & duplica gladiū. tertius gladius:
χεῖρα, καὶ διπλασίασον ῥομφαίαν. ἡ τρίτη ῥομφαία,
interfectoꝝ eſt gladi⁹ interfectoꝝ magn⁹: & ob
τραυματιῶν ἐστὶ ῥομφαία τραυματιῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐκ
ſtupeſcere facies eos vt frāgat coꝛ coꝝ: & multipli
στήσεις αὐτοὺς ὅπως θραυσθῇ ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ πληθυν
cent infirmi. ſup oēs portas coꝝ: & tra=
θῶσιν οἱ ἀσθενοῦντες. ἐπὶ πᾶσαν πύλην αὐτῶν, καὶ πα
diti ſunt in iugulatiões gladij. bene acut⁹ fuit
ραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαίας. εὖγε ὀξεῖα γέγονεν
in occiſionē: bene fuit in fulgoꝛē: ſic fulgur
εἰς σφαγήν, εὖγε γέγονεν εἰς στίλβωσιν, ὡς ἀστραπὴ
ꝑtranſi: acuere a dextris & a ſiniſtris: q̄cūq̃
διαπορεύου, ὀξύνου ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὗ ἂν
facies tua excitetur: & ego āt plaudā
τὸ πρόσωπόν σου ἐξεγείρηται, κἀγὼ δὲ κροτήσω
manu mea ad manū meā: & remittam
χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου, καὶ ἐπαφήσω τὸν
furoꝛē meū: ego dñs locut⁹ ſum. & fact⁹ eſt ſmo
θυμόν μου, ἐγὼ κύριος λελάληκα. καὶ ἐγένετο λόγος
dñi ad me dicēs: & tu fili hois: po=
κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, διά=
ne tibi duas vias: vt ingrediat gladius re=
ταξον σεαυτῷ δύο ὁδούς, τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βα
gis babylonis de regiōe vna egredientur
σιλέως βαβυλῶνος ἐκ χώρας μιᾶς ἐξελεύσονται αἱ
duo iperia: vt parent manū pungentē in initio
δύο ἀρχαί, ἑτοιμάσαι χεῖρα κεντοῦσαν ἐπ᾽ ἀρχῆς
vie vniuſcuiuſq̃ ciuitati pūgentē oꝛdinabis: vt in=
ὁδοῦ ἑκάστης πόλεως κεντοῦσαν διατάξεις, τοῦ εἰ=
grediat gladius ad rabbat filioꝝ ammon: & ad
σελθεῖν ῥομφαίαν ἐπὶ ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐπὶ
iudam: & ad hieruſalem in obſidiōe: qz
τὸν ἰούδαν, καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν πολιορκίᾳ, διότι
ſtabit rex babylonis in antiquā viam:
στήσεται βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδόν,
in initio duaꝝ viaꝝ.
ἐπ᾽ ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν.

Pro auditu: quia venit & tabeſcet omne cor & diſſoluētur vniuerſe manus: & infirmabitur oīs ſpūs: & ꝑ cuncta genua fluēt aq̄. Ecce venit & fiet ait dominus deus. Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hominis: propheta & dices. Hec dicit dñs deus. Loquere. Gladius gladius exacutus eſt & limatus. Vt cedat victimas exacutus eſt: vt ſplendeat limatus eſt. Qui moues ſceptrum filii mei ſuccidiſti omne lignū. Et dedi eum ad leuigandum vt teneatur manu. Iſte exacutus gladius: & iſte limat⁹ eſt in manu interficientis. Clama & vlula fili hominis: quia hic fact⁹ ē in pplo meo: hic in cunctis ducibus iſrael qui fugerant. Gladio traditi ſunt cum pplo meo. Idcirco plaude ſup femur: qa probatus eſt: & hoc cum ſceptrum ſubuerterit: & nō erit dicit dominus de⁹. Tu ergo fili hoīs ꝓpheta: & percute manū ad manū: & dupli cetur gladius: ac triplicetur gladius interfectoꝝ. Hic eſt gladi⁹ occiſionis magne q̄ obſtupeſcere eos facit & corde tabeſcere: & multiplicat ruinas. In oībus portis eorum dedi cōturbationē gladii acuti & limati ad fulgēdū: amicti ad cedē. Exacuere vade ad dexteram ſiue ad ſiniſtram quocunq̃ faciei tue eſt appetitus. Quin & ego plaudā manu ad manū: & implebo indignationē meā. Ego dñs locut⁹ ſū. Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Et tu fili hominis pone tibi duas vias: vt veniat gladius regis babylonis. De terra vna egredientur ambe. Et manu capiet cōiectu ram ī capite vie ciuitatis cōiiciet. Viam pones vt vēiat gladi⁹ ad rabbath filiorum ammon & ad iudam in hieruſalem munitiſſimā. Stetit eni rex babylonis in biuio in capite duarum viarum

אֶל שְׁמוּעָה כִּי בָאָה וְנָמֵס כָּל לֵב
וְרָפוּ כָל יָדַיִם וְכִהֲתָה כָל רוּחַ
וְכָל בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַּיִם הִנֵּה בָאָה
וְנִהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה׃ וַיְהִי דְבַר
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הִנָּבֵא
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱמֹר חֶרֶב
חֶרֶב הוּחַדָּה וְגַם מְרוּטָה׃ לְמַעַן
טְבֹחַ טֶבַח הוּחַדָּה לְמַעַן הֱיֵה לָהּ
בָּרָק מֹרָטָּה אוֹ נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי
מֹאֶסֶת כָּל עֵץ׃ וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה
לִתְפֹּשׂ בַּכָּף הִיא הוּחַדָּה חֶרֶב
וְהִיא מֹרָטָּה לָתֵת אוֹתָהּ בְּיַד
הוֹרֵג׃ זְעַק וְהֵילֵל בֶּן אָדָם כִּי
הִיא הָיְתָה בְעַמִּי הִיא בְּכָל נְשִׂיאֵי
יִשְׂרָאֵל מְגוּרֵי אֶל חֶרֶב הָיוּ אֶת
עַמִּי לָכֵן סְפֹק אֶל יָרֵךְ׃ כִּי בֹחַן
וּמָה אִם גַּם שֵׁבֶט מֹאֶסֶת לֹא
יִהְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה׃ וְאַתָּה בֶן
אָדָם הִנָּבֵא וְהַךְ כַּף אֶל כָּף וְתִכָּפֵל
חֶרֶב שְׁלִישִׁתָה חֶרֶב חֲלָלִים
הִיא חֶרֶב חָלָל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם׃
לְמַעַן לָמוּג לֵב וְהַרְבֵּה הַמִּכְשֹׁלִים
עַל כָּל שַׁעֲרֵיהֶם נָתַתִּי אִבְחַת חֶרֶב
אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק מְעֻטָּה לְטָבַח׃
הִתְאַחֲדִי הֵימִינִי הָשִׂימִי הַשְׂמִילִי
אָנָה פָּנַיִךְ מֻעָדוֹת׃ וְגַם אֲנִי
אַכֶּה כַפִּי אֶל כַּפִּי וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה
אֵלַי לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם שִׂים
לְךָ שְׁנַיִם דְּרָכִים לָבוֹא חֶרֶב מֶלֶךְ
בָּבֶל מֵאֶרֶץ אֶחָד יֵצְאוּ שְׁנֵיהֶם
וְיָד בָּרֵא בְּרֹאשׁ דֶּרֶךְ עִיר בָּרֵא׃
דֶּרֶךְ תָּשִׂים לָבוֹא חֶרֶב אֵת רַבַּת
בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶת יְהוּדָה בִירוּשָׁלַםִ
בְצוּרָה׃ כִּי עָמַד מֶלֶךְ בָּבֶל אֶל
אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים

בוא מסס
רפה כהה
ילך
היה
נבא
חדד מרט
שוש
נתן
נתן
הרג ילל
היה נשא
גור היה
נכה כפל
שלש
גדל
רבה כשל
נתן
עשה
אחד ימן
שום שמל
פנה יעד
נכה נוח
יחם
שום
שנה
בצר

לקסם קסם קלקל בחצים שאל קלל
בתרפים ראה בכבד: בימינו ימן
היה הקסם ירושלם לשום כרים כרר
לפתח פה ברצח להרים קול רום
בתרועה לשום כרים על שערים רוע
לשפך סללה לבנות דיק: והיה בנה
להם כקסום שוא בעיניהם קסם
שבעי שבעות להם והוא מזכיר זכר
עון להתפש: לכן כה אמר אדני תפש
יהוה יען הזכרכם עונכם בהגלות זכר גלה
פשעיכם להראות חטאותיכם ראה
בכל עלילותיכם יען הזכרכם בכף עלל
תתפשו: ואתה חלל רשע נשיא נשא
ישראל אשר בא יומו בעת עון בוא
קץ: כה אמר אדני יהוה הסיר סור
המצנפת והרים העטרה זאת לא צנף רום
זאת השפלה הגבה והגבה השפיל: גבה שפל
עוה עוה עוה אשימנה גם זאת לא שום
היה עד בא אשר לו המשפט בוא שפט
ונתתיו: ואתה בן אדם הנבא נתן נבא
ואמרת כה אמר אדני יהוה אל בני
עמון ואל חרפתם ואמרת חרב
חרב פתוחה לטבח מרוטה להכיל פתח מרט
למען ברק: בחזות לך שוא בקסם כול חזה
לך כזב לתת אותך אל צוארי נתן את
חללי רשעים אשר בא יומם בעת צור בוא
עון קץ: השב אל תערה במקום שוב קום
אשר נבראת בארץ מכרותיך ברא
אשפט אותך: ושפכתי עליך זעמי
באש עברתי אפיח עליך ונתתיך פוח נתן
ביד אנשים בערים חרשי משחית: שחת
לאש תהיה לאכלה דמך יהיה היה
בתוך הארץ לא תזכרי כי אני זכר
יהוה דברתי:

Cap.xxij. ויהי דבר יהוה אלי לאמר: ואתה היה
בן אדם התשפט התשפט את עיר שפט

diuinationē querēs: cōmiſcēs ſagittas. Interrogauit idola: exta conſuluit. Ad dexterā ei9 facta eſt diuinatio ſup hieruſalem: vt ponat arietes ∞ vt aperiat os in cede: vt eleuet vocem ∞∞∞∞ in vlulatu: vt ponat arietes contra portas: ∞∞ vt cōportet aggerē: vt edificet munitiōes. Erit q̄ſi quaſi conſulens fruſtra oraculum in oculis eorum: & ſabbatorum ocium immitans. Ipſe autē recordabitur iniqtatis ad capiēdū. Idcirco hec dicit dn̄s deus. Pro eo q̄ recordati eſtis iniqtatis vr̄e & reuelaſtis p̄uaricationes vr̄as: & apparuerūt pctā vr̄a in oībus cogitatiōibus vr̄is. Pro eo inq̄ q̄ recordati eſtis: manu capiemini. Tu aūt pphane ipſe dux iſrael: cuius venit dies in tp̄e iniqtatis prefinita. Hec dicit dn̄s deus. Aufer cidarim: tolle coronā. Nonne ∞∞∞∞∞∞ hec eſt que humilē ſub leuauit: & ſublimē hūiliauit? Iniquitatē iniqtatē iniqtatem ponā eā. Et hoc non factū eſt donec veniret cui9 eſt iudiciū: & tradam ei. Et tu fili hominis propheta ∞∞ & dic. Hec dicit dominus deus ad filios ∞∞ ammon & ad opprobriū eorū. Et dices. Mucro: mucro euagina te ad occidendū: lima te vt interficias & fulgeas: cū tibi viderētur vana & diuinarentur mendacia: vt dareris ſuper colla ∞∞ vulneratorꝝ īpiorū quorū veniet dies in tēpore iniqtatis prefinita. Reuertere ad vaginā tuā in loco in quo creatus es. In terra natiuitatis tue iudicabo te: & effundā ſup te indignationē meā. In igne furoris mei ſufflabo in te. Daboq̄ ∞ in manus hoīm inſipientiū & fabricantiū interitum. Igni eris cibus. Sāguis tuus erit ∞∞∞∞ in medio terre: & obliuioni traderis: quia ego dominus locutus ſum.

22.

ET factū ē verbū dn̄i ad me dicens. Et tu fili hominis nonne iudicas ciuitatem ∞∞∞∞

ad diuinandū diuinationē: vt ſcateat virgam:
τοῦ μαντεύσασθαι μαντείαν, τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον,
ꝛ interroget in ſculptilibus. ꝛ iecur cōſul
καὶ ἐπερωτῆσαι ἐν τοῖς γλυπτοῖς. καὶ ἥπατι σκοπήσα
tet a dextris eius: ꝛ facta eſt diuinatio ſup hieru
σθαι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο τὸ μαντεῖον ἐπὶ ἱερου
ſalem: vt ponat vallum vt aperiat os ī clamore
σαλήμ, τοῦ βαλεῖν χάρακα τοῦ διανοῖξαι στόμα ἐν βοῇ
ꝛ exaltet vocē cū clamore tube: vt ponat val
καὶ ὑψῶσαι φωνὴν μετὰ κραυγῆς σάλπιγγος, τοῦ βαλεῖν χά
lum ꝯtra portas eius: ꝛ ponat aggerē: ꝛ edifi
ρακα ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῆς, καὶ βαλεῖν χῶμα, καὶ οἰκοδο
cet munitiōes: ꝛ ipſe eis q̄ſi diuinans
μῆσαι βελοστάσεις, καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ὡς μαντευόμενος
diuinationē corā eis: cōputans hebdomadas
μαντείαν ἐνώπιον αὐτῶν, ἑβδομάζων τὰς ἑβδομάδας
eis: ꝛ ipſe memorans iniqtatē eoꝝ: vt capiā
αὐτοῖς, καὶ αὐτὸς ἀναμιμνήσκων ἀδικίαν αὐτῶν, τοῦ συλ
tur. idcirco hec dicit adonai dn̄s: p eo q̄
ληφθῆναι. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν
recordati eſtis iniqtatū vr̄aꝝ cū reuelarent
ἀνεμνήσατε τὰς ἀδικίας ὑμῶν ἐν τῷ ἀποκαλυφθῆναι τὰς
īpietates vr̄e: vt viderēt pctā vr̄a in om
ἀσεβείας ὑμῶν, τοῦ ὁραθῆναι τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν πά
nib9 iniqtatib9 vr̄is: ꝛ in oīb9 adinuentioni
σαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμα
bus vr̄is p eo q̄ recordati eſtis ī iſtis capiemini.
σιν ὑμῶν ἀνθ᾽ ὧν ἀνεμνήσατε ἐν τούτοις ἁλώσεσθε.
ꝛ tu pphane: iniq̄: dux iſrael: cui9 venit
καὶ σὺ βέβηλε, ἄνομε, ἀφηγούμενε τοῦ ἰσραήλ, οὗ ἥκει
dies in tp̄e iniqtatis finis: hec dicit adonai do
ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύ
min9: aufer cidarim: ꝛ repelle coronā ipſa
ριος, ἀφελοῦ τὴν κίδαριν, καὶ ἀπόθου τὸν στέφανον αὐτὴ
nō talis erit: humiliaſti excelſum: ꝛ ſubleua
οὐ τοιαύτη ἔσται, ἐταπείνωσας τὸ ὑψηλόν, καὶ ὕψω
ſti hūmile. iniqtatē iniqtatē ponam eam: neq̄ ipſa
σας τὸ ταπεινόν. ἀδικίαν ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν, οὐδὲ αὐτὴ
talis erit donec veniat cui ꝯuenit: ꝛ tradam ei.
τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει, καὶ παραδώσω αὐ
ꝛ tu fili hoīs pphēta ꝛ dices: hec di
τῷ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον καὶ ἐρεῖς, τάδε λέ
cit adonai dn̄s ad filios ammō: ꝛ ad
γει ἀδωναΐ κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πρὸς τὸν
opprobriū eoꝝ: ꝛ dices: mucro mucro euagina
ὀνειδισμὸν αὐτῶν, καὶ ἐρεῖς, ῥομφαία ῥομφαία ἐσπασμέ
t9 ad occiſiōes: ꝛ euaginatus ad cōſumptiōe: ſurge
νη εἰς σφάγια, καὶ ἐσπασμένη εἰς συντέλειαν, ἐγείρου
vt fulgeas in viſiōe tua vana: ꝛ in
ὅπως στίλβῃς ἐν τῇ ὁράσει σου τῇ ματαίᾳ, καὶ ἐν τῷ
diuinando te mēdacia: vt tradant te ſup col
μαντεύεσθαί σε ψευδῆ, τοῦ παραδοῦναί σε ἐπὶ τρα
la interfectoꝝ iniqꝝ q̄ꝝ venit dies in tp̄e
χήλους τραυματιῶν ἀνόμων ὧν ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ
iniqtati finis. reuertere ad vaginā tuā in lo
ἀδικίας πέρας. ἀπόστρεφε εἰς τὸν κουλεόν σου ἐν τῷ τό
co iſto q̄ natus es in tra ppria tua iudicabo te:
πῳ τούτῳ ᾧ γεγένησαι ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ σου κρινῶ σε,
ꝛ effūdā ſup te iram meā in igne ire mee: in
καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ σοὶ τὴν ὀργήν μου ἐν πυρὶ ὀργῆς μου, ἐμ
ſufflabo in te: ꝛ tradam te in manus viroꝝ
φυσήσω εἰς σέ, καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας ἀνδρῶν
barbaroꝝ fabricantiū corruptionē: ī igne eris ci
βαρβάρων τεκταινόντων διαφθοράν, ἐν πυρὶ ἔσῃ κατά
bus: ſanguis tu9 erit in medio tre tue. nō erit
βρωμα, τὸ αἷμά σου ἔσται ἐν μέσῳ τῆς γῆς σου. οὐ μὴ γένη
tui mēoria q2 ego dn̄s locut9 ſum.
ταί σου μνεία διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα. Ca.22.
ET fact9 eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: ꝛ
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ
tu fili hominis: ſi iudicas ciuitatē
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰ κρίνεις τὴν πόλιν ∞∞∞∞∞

sanguinū: ⁊ ostende ei oēs iniq̄ta=
τῶν αἱμάτων, καὶ παράδειξον αὐτῇ πάσας τὰς ἀνομί=
tes eius: ⁊ dices: hec dicit dn̄s: o ciuitas effun
ας αὐτῆς, καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει κύριος, ὦ πόλις ἐκχέ
dens sanguinē ī medio ei⁹: vt veniat tp̄s eius: ⁊
ουσα αἷμα ἐν μέσῳ αὐτῆς, τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν αὐτῆς, καὶ
faciens cogitatiōes ꝯ̄ semetipaȝ: vt polluat semetipaȝ
ποιοῦσα ἐνθυμήματα καθ' ἑαυτῆς, τοῦ μιαίνειν ἑαυτὴν
in sanguinib⁹ tuis: q̄ effudisti. deliquisti: ⁊
ἐν τοῖς αἵμασίν σου, οἷς ἐξέχεας. παραπέπτωκας, καὶ
in cogitationib⁹ tuis q̄s fecisti polluta es: ⁊ ap=
ἐν τοῖς ἐνθυμήμασίν σου οἷς ἐποίησας ἐμιαίνου, καὶ προ
ppiq̄re fecisti dies tuos: ⁊ adduxisti tp̄s ānoꝝ tuoꝝ.
σήγγισας τὰς ἡμέρας σου, καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου.
ꝓpterea dedi te in opprobriū gentib⁹: ⁊ in
διὰ τοῦτο δέδωκά σε εἰς ὀνειδισμὸν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ εἰς
illusionē oībus regionib⁹ appropiq̄ntib⁹ ad
ἐμπαιγμὸν πάσαις ταῖς χώραις ταῖς ἐγγιζούσαις πρὸς
te. ⁊ q̄ ꝓcul distāt a te: ⁊ illu=
σέ. καὶ ταῖς μακρὰν ἀπεχούσαις ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐμπαί
dent te: ⁊ clamabūt in te impura nomia=
ξονταί, σοι, καὶ βοήσουσιν ἐπί σοὶ ἀκάθαρτος ἡ ὀνομα
ta: ⁊ multi in iniq̄tatib⁹ tuis. ecce du=
στή, καὶ πολλοὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις σου. ἰδοὺ οἱ ἀφηγού
ces dom⁹ israel vnusq̄sq; ad cognatos ei⁹ ꝯmi
μενοι οἴκου ἰσραὴλ ἕκαστος πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ συ
xti sunt in te: vt effundāt sanguinē. prī ⁊ ma
νεφύροντο ἐν σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα. πατέρα καὶ μη
tri maledicebāt in te: ⁊ ad aduenam auerte
τέρα ἐκακολόγουν ἐν σοί, καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον ἀνεστρέ
bant in iniq̄tatib⁹ in te. pupillū ⁊ viduā opprimebāt
φοντο ἐν ἀδικίαις ἐν σοί. ὀρφανὸν καὶ χήραν κατεδυνάστευον
⁊ sctā mea spernebāt ⁊ sabbata mea polluebāt
καὶ τὰ ἅγιά μου ἐξουδένουν καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν
viri latrōes fuerūt in te: vt effunderēt sāguinē ī te. ⁊
ἄνδρες λησταὶ ἦσαν ἐν σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα ἐν σοί. καὶ
mōtib⁹ cōedebāt in te: ⁊ scelesta faciebāt ī medio tui. verecū
τῶν ὀρέων ἤσθιον ἐν σοί, καὶ ἀνόσια ἐποίουν ἐν μέσῳ σου. αἰσχύ
ia discooperuerūt in te: ⁊ in imūditijs mēstruatam
ατρὸς ἀπεκάλυψαν ἐν σοί, καὶ ἐν ἀκαθαρσίαις ἀποκαθημένην
uerūt in te. vnusq̄sq; in vxorē pximi sui iniq; agebāt:
είνουν ἐν σοί, ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἠνόμουν,
sq̄sq; nurum suā polluebat in ipietate: ⁊ vnusq̄sq; soro=
ασος τὴν νύμφην αὐτοῦ ἐμίαινεν ἐν ἀσεβείᾳ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀδελ
ā filiam pr̄is sui: hūiliabāt in te: munera accipie
τὴν θυγατέρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐταπείνουν ἐν σοί, δῶρα ἐλάμβα
te: vt effunderēt sāguinē. vsurā ⁊ supabūdātiā accipiebant
σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα. τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλάμβανον
⁊ cōsumabo cōsumationē malitie tue q̄ in oppressio=
, καὶ συντελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυνα=
mei āt oblita es dicit adonai dn̄s. si aūt pcussero manū meā
μοῦ δὲ ἐπελάθου λέγει ἀδωναῒ κς. ἐὰν δὲ πατάξω χεῖρά μου
anū meā ī q̄b⁹ cōsumata sunt q̄ fecisti: ⁊ in sangui
χεῖρά μου ἐφ' οἷς συντετέλεσαι οἷς ἐποίησας, καὶ ἐπὶ τοῖς αἵ
tuis factis in medio tui si sustinebit cor
σου τοῖς γεγενημένοις ἐν μέσῳ σου εἰ ὑποστήσεται ἡ καρδία
si pualebunt man⁹ tue in diebus q̄s ego facio
ἰ κρατήσουσιν αἱ χεῖρές σου ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἐγὼ ποιῶ
ego dn̄s locut⁹ sum ⁊ faciam ⁊ dispergam te in
, ἐγὼ κς λελάληκα καὶ ποιήσω, καὶ διασκορπίσω σε ἐν τοῖς
: ⁊ dissemiabo te in regionib⁹: ⁊ deficiet imūditia
ιν, καὶ διασπερῶ σε ἐν ταῖς χώραις, καὶ ἐκλείψει ἡ ἀκαθαρσία
ex te: ⁊ hereditabo in te ante oculos gētiū:
ἐκ σοῦ, καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἐθνῶν
cietis q2 ego dn̄s. ⁊ fact⁹ ē s̄mo dn̄i ad me dicēs: fili
νώσεσθε διότι ἐγὼ κς. καὶ ἐγένετο λόγος κυ πρὸς με λέγων, υἱὲ
ecce facti sunt mihi dom⁹ israel cōmixta: om=
που, ἰδοὺ γεγόνασίν μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ ἀναμεμιγμένος, πάν
erc ⁊ stāno ⁊ ferro ⁊ plūbo: in medio for
χαλκῷ καὶ κασσιτέρῳ καὶ σιδήρῳ καὶ μολίβδῳ, ἐν μέσῳ κα
s argenti cōmixti sunt. ꝓpterea dic: hec dicit
ἀργυρίου ἀναμεμιγμένοι εἰσίν. διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει

sanguinū: & ostendes ei oēs abominatiōes suas. Et dices. Hec dicit dominus deus. Ciuitas effundens sanguinē in medio sui vt veniat tp̄us eius: & q̄ fecit idola cōtra semetipsam vt pollueretur. In sanguine tuo qui a te effusus est deliquisti & in idolis tuis q̄ fecisti polluta es. Et appropinq̄re fecisti dies tuos: & adduxisti tp̄s annorū tuoꝝ: ꝓpterea dedi te opprobriū gentib⁹: & irrisionē vniuersis terris q̄ iuxta sunt & q̄ ꝓcul a te. Triūphabunt de te sordida: nobilis grādis interitu. Ecce pricipes israel singuli in brachio suo fuerūt in te ad effundendum sanguinē: patrē & matrē cōtumeliis affecerunt in te. Aduenā calūniati sunt in medio tui: pupillū & viduā contristauerūt apud te: sctūaria mea spreuistis & sabbata mea polluistis. Viri detractores fuerūt in te ad effundendū sanguinē: & super montes comederūt in te: scelus opati sunt in medio tui. Verecūdiora patris discooperuerunt in te: imundiciā mēstruate hūliauerūt in te. Et vnusqsq; in vxorē ꝓximi sui opatus ē abominationē: & socer nurū suā polluit nepharie: frater sororē suā filiā patris sui oppressit in te. Munera acceperūt apud te ad effundēdū sāguinē: vsurā & supabundātiā accepisti: & auare ꝓximos tuos calūniabaris: meiq; oblita es dicit dn̄s deus. Ecce cōplosi man⁹ meas sup auaritiā tuā quā fecisti: & sup sanguinē qui effusus est in medio tui. Nūqd sustinebit cor tuū: aut pualebūt man⁹ tue ī dieb⁹ q̄s ego faciā tibi? Ego dn̄s locut⁹ suȝ & faciā. Et dispgā te ī nationes: & vētilabo te in terras & dficere faciā imūdiciā tuā a te: & possidebo te in cōspectu gētiū: & scies qa ego dn̄s. Et factū ē verbū dn̄i ad me dicens. Fili hoīs versa est mihi dom⁹ isrl̄ ī scoriā. Oēs isti es & stānū & ferrū & plumbū in medio fornacis: scoria argenti facti sūt. Propterea hec dicit

הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֵת כָּל תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר
שֹׁפֶכֶת דָּם בְּתוֹכָהּ לָבוֹא עִתָּהּ
וְעָשְׂתָה גִלּוּלִים עָלֶיהָ לְטָמְאָה׃
בְּדָמֵךְ אֲשֶׁר שָׁפַכְתְּ אָשַׁמְתְּ וּבְגִלּוּלַיִךְ
אֲשֶׁר עָשִׂית טָמֵאת וַתַּקְרִיבִי יָמַיִךְ
וַתָּבוֹא עַד שְׁנוֹתָיִךְ עַל כֵּן נְתַתִּיךְ
חֶרְפָּה לַגּוֹיִם וְקַלָּסָה לְכָל הָאֲרָצוֹת׃
הַקְּרוֹבוֹת וְהָרְחֹקוֹת מִמֵּךְ יִתְקַלְּסוּ
בָךְ טְמֵאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה׃
הִנֵּה נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרֹעוֹ
הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ דָּם׃ אָב וָאֵם
הֵקַלּוּ בָךְ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֹשֶׁק בְּתוֹכֵךְ
יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ׃ קָדָשַׁי בָּזִית
וְאֶת שַׁבְּתֹתַי חִלָּלְתְּ׃ אַנְשֵׁי רָכִיל
הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ דָּם וְאֶל הֶהָרִים
אָכְלוּ בָךְ זִמָּה עָשׂוּ בְתוֹכֵךְ׃ עֶרְוַת
אָב גִּלָּה בָךְ טְמֵאַת הַנִּדָּה עִנּוּ בָךְ׃
וְאִישׁ אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ עָשָׂה תּוֹעֵבָה
וְאִישׁ אֶת כַּלָּתוֹ טִמֵּא בְזִמָּה וְאִישׁ
אֶת אֲחֹתוֹ בַת אָבִיו עִנָּה בָךְ׃ שֹׁחַד
לָקְחוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ דָּם נֶשֶׁךְ
וְתַרְבִּית לָקַחַתְּ וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ
בַּעֹשֶׁק וְאֹתִי שָׁכַחַתְּ נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃ וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי אֶל בִּצְעֵךְ
אֲשֶׁר עָשִׂית וְעַל דָּמֵךְ אֲשֶׁר הָיוּ
בְּתוֹכֵךְ׃ הֲיַעֲמֹד לִבֵּךְ אִם תֶּחֱזַקְנָה
יָדַיִךְ לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתָךְ
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ וַהֲפִיצוֹתִי
אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִיךְ בָּאֲרָצוֹת
וַהֲתִמֹּתִי טֻמְאָתֵךְ מִמֵּךְ׃ וְנִחַלְתְּ בָּךְ
לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
הָיוּ לִי בֵית יִשְׂרָאֵל לְסוּג כֻּלָּם
נְחֹשֶׁת וּבְדִיל וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ
כּוּר סִינִים כֶּסֶף הָיוּ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר

יָדַע תָּעַב
עָשָׂה גָּלַל
קָרַב יוֹם
בּוֹא שָׁנָה
נָתַן
קָרַב מִן
קָלַס רָבַב
הוּם
נָשָׂא
הָיָה
קָלַל גּוּר
יָתַם יָנָה
בָּזָה רָכַל
זָמַם
עָשָׂה עָרָה
עָנָה
אִישׁ תָּעַב
כָּלַל
רָבָה בָּצַע
רָעָה
נָכָה
עָשָׂה הָיָה
עָמַד חָזַק
יוֹם אֵת
פּוּץ
זָרָה
תָּמַם מִן
חָלַל
הָיָה
בָּדַל

אדני יהוה יען היות כלכם לסגים סיג
לכן הנני קבץ אתכם אל תוך
ירושלם: קבצת כסף ונחשת וברזל
ועפרת ובדיל אל תוך כור לפחת נפח
עליו אש להנתיך כן אקבץ באפי נתך קבץ
ובחמתי והנחתי והתכתי אתכם: יחם נוח
וכנסתי אתכם ונפחתי עליכם
באש עברתי ונתכתם בתוכה:
כהתוך כסף בתוך כור כן תתכו
בתוכה וידעתם כי אני יהוה
שפכתי חמתי עליכם: ויהי דבר
יהוה אלי לאמר: בן אדם אמר
לה את ארץ לא מטהרה היא לא טהר
גשמה ביום זעם: קשר נביאיה נבא
בתוכה כארי שואג טרף טרף שאג
נפש אכלו חסן ויקר יקחו לקח
אלמנותיה הרבו בתוכה: כהניה רבה
חמסו תורתי ויחללו קדשי בין ירה חלל
קדש לחול לא הבדילו ובין בדל
הטמא לטהור לא הודיעו טהר ידע
ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל עלם חלל
בתוכם: שריה בקרבה כזאבים שור
טרפי טרף לשפך דם לאבד
נפשות למען בצע בצע: ונביאיה
טחו להם תפל חזים שוא וקסמים טוח חזה
להם כזב אמרים כה אמר אדני
יהוה ויהוה לא דבר: עם הארץ
עשקו עשק וגזלו גזל ועני ואביון ענה
הונו ואת הגר עשקו בלא משפט: ינה גור
ואבקש מהם איש גדר גדר ועמד שפט בקש
בפרץ לפני בעד הארץ לבלתי פנה
שחתה ולא מצאתי: ואשפך עליהם שפך
זעמי באש עברתי כליתים דרכם כלה
בראשם נתתי נאם אדני יהוה: נתן

Cap. xxiij ויהי דבר יהוה אלי היה
לאמר: בן אדם שתים נשים בנות נשה בנה

dominꝰ deus. Eo ꝙ verſi eſtis omẽs in ſcoriam: propterea ecce ego congregabo vos in medio hieruſalẽ cõgregatione argenti & eris & ſtãni & ferri & plumbi in medio fornacis: vt ſuccendam in ea ignẽ ad cõflandũ. Sic cõgregabo in furore meo & ĩ ira mea: & requieſcã. Et cõflabo vos & congregabo vos: & ſuccendam vos ꝏꝏꝏ in igne furoris mei: & cõflabimini in medio eiꝰ vt cõflatur argentũ in medio fornacis: ſic eritis in medio eius. Et ſcietis quia ego dñs: cuꝫ effuderim indignationẽ meã ſup vos. Et factũ eſt verbum domini ad me dicens. Fili hominis: dic ei. Tu es terra immunda: & non ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ cõpluta in die furoris. Coniuratio ꝓphetarũ in medio eius. Sicut leo rugiens rapienſq; predã aĩas deuorauerũt: opes & precium acceperunt: viduas eiꝰ multiplicauerunt in medio illius. Sacerdotes eiꝰ contẽpſerũt legẽ meã & polluerũt ſãctuaria mea. Inter ſãctũ & ꝓphanũ nõ habuerẽt diſtantiã: inter pollutũ & mundũ nõ intellexerunt: & a ſabbatis meis auerterũt oculos ſuos: & coinqnabar in medio eoꝝ. Principes eiꝰ in medio illius quaſi lupi rapiẽtes predã: ad effundendũ ſaguinẽ & ad perdendas aĩas: & auare ſectãdo lucra. Prophete autẽ eius liniebãt eos abſq; tẽperamẽto vidẽtes vana & diuinãtes eis mẽdaciũ dicẽtes: hec dicit dñs deꝰ: cum dñs nõ ſit locutus. Populi terre calũniabãtur calumniã & rapiebãt violẽter: egenũ & pauperẽ affligebãt: & aduenam opprimebãt calũnia abſq; iudicio. Et q̃ſiui de eis virũ qui ĩterponeret ſepẽ: & ſtaret oppoſitꝰ ꝯtra me ꝓ t̃ra ne diſſiparẽ eã & nõ inueni. Et effudi ſup eos ĩdignationẽ meã: & ĩ igne ire mee cõſumpſi eos. Viã eorũ in caput eorũ reddidi: ait dñs deus. 23.

Et factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicẽs. Fili hominis: due mulieres filie

adonai dñs: ꝓ eo q̃ facti eſtis oẽs in ꝯmixtionẽ vnã:
ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ' ὧν ἐγένεσθε πάντες εἰς σύγκρασιν μίαν,
idcirco ego recipiam vos in medio hieruſalem:
διὰ τοῦτο ἐγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ,
ſicut recipitur argentũ: ⁊ es: ⁊ ferrum: ⁊
καθὼς εἰσδέχεται ἄργυρος, καὶ χαλκός, καὶ σίδηρος, καὶ
plumbũ: ⁊ ſtannũ in medio fornacis ad inſufflãdũ ĩ eam ignẽ ad cõflandũ: ſic recipiam
μόλυβδος, καὶ κασσίτηρος ἐν μέσῳ καμίνου τοῦ ἐκφυσῆσαι εἰς αὐτὴν πῦρ εἰς τὸ χωνευθῆναι, οὕτως εἰσδέξομαι
vos in ira mea: ⁊ in furore meo: ⁊ ꝯgregabo ⁊ requieſcã ⁊ cõflabo vos: ⁊ inſufflabo ſup vos in
ὑμᾶς ἐν τῇ ὀργῇ μου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου, καὶ συνάξω καὶ ἐπαφήσω καὶ χωνεύσω ὑμᾶς, καὶ ἐκφυσήσω ἐφ' ὑμᾶς ἐν
igne ire mee: ⁊ ꝯflabimini in medio eius: quẽadmodũ cõflatur argentũ in medio fornacis: ſic
πυρὶ ὀργῆς μου, καὶ χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὃν τρόπον χωνεύεται ἀργύριον ἐν μέσῳ καμίνου, οὕτως
ꝯflabimini in medio eius: ⁊ ſcietis q: ego dñs effudi furorẽ meũ ſup vos. ⁊ factũ ẽ v̄bũ dñi ad
χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κς̄ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐφ' ὑμᾶς. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
me dicẽs: fili hoĩs: dic ei: tu es t̃ra nõ rigata:
με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὲ αὐτῇ, σὺ εἶ γῆ ἡ οὐ βρεχομένη,
neq; pluuia facta ẽ in te in die ire: cuiꝰ duces
οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, ἧς οἱ ἀφηγούμενοι
in medio eius: q̃ſi leones rugientes: rapientes rapinas: aĩas deuorantes in potentatibꝰ: diuitias ⁊
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, ἁρπάζοντες ἁρπάγματα, ψυχὰς κατεσθίοντες ἐν δυναστείαις, πλοῦτον καὶ
honores accipientes: ⁊ vidue tue multiplicate ſũt in medio tui: ⁊ ſacẽdotes eius ꝯtẽpſerũt legem meã: ⁊
τιμὰς λαμβάνοντες, καὶ αἱ χῆραί σου ἐπληθύνθησαν ἐν μέσῳ σου, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἠθέτησαν τὸν νόμον μου, καὶ
polluerũt ſancta mea: inter ſanctũ ⁊ ꝓphanũ nõ diſtinxerũt: ⁊ inter mũdũ ⁊ imũdũ nõ diſtinxerũt: ⁊ a ſabbatis meis cooperiebant
ἐβεβήλουν τὰ ἅγιά μου, ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου οὐ διέστελλον, καὶ ἀναμέσον καθαροῦ καὶ ἀκαθάρτου οὐ διέστελλον, καὶ ἀπὸ τῶν σαββάτων μου παρεκαλύπτον τούς
oculos ſuos: ⁊ coinqnabar in medio eoꝝ. ⁊
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἐβεβηλούμην ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ
principes eiꝰ in medio eius: q̃ſi lupi rapientes
οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς λύκοι ἁρπάζοντες
rapinas ad effũdẽdũ ſanguinẽ: ad ꝑdendũ aĩas
ἁρπάγματα τοῦ ἐκχέαι αἷμα, τοῦ ἀπολέσαι ψυχὰς
vt auaritia lucrarentur. ⁊ ꝓphete eius
ὅπως πλεονεξίᾳ πλεονεκτῶσιν. καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς
linientes eos: cadent videntes vana diuinantes
ἀλείφοντες αὐτούς, πεσοῦνται ὁρῶντες μάταια μαντευόμενοι
mẽdacia dicentes: hec dicit adonai dñs: ⁊ dñs nõ
ψευδῆ λέγοντες, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, καὶ κς̄ οὐ
locutus eſt. pplm̃ t̃re opprimentes iniuſticia: ⁊
λελάληκεν. τὸν λαὸν τῆς γῆς ἐκπιέζοντες ἀδικίαν, καὶ
diripientes rapinas. pauperẽ ⁊ egenũ opprimentes: ⁊ ad aduenã nõ reuertentes cũ iudicio
διαρπάζοντες ἁρπάγματα. πτωχὸν καὶ πένητα καταδυναστεύοντες, καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματ
⁊ q̃rebam ex eis virũ cõuerſantem recte: ⁊ ſtantẽ p
καὶ ἐζήτουν ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς, καὶ ἑστῶτα ὁ
ſime añ faciem meã in tp̃e t̃re ne in finẽ d
ρῶς πρὸ προσώπου μου ἐν καιρῷ τῆς γῆς τοῦ μὴ εἰς τέλος ἐξ
rem eam: ⁊ nõ inueni: ⁊ effudi ſup eam furorẽ
ψαι αὐτήν, καὶ οὐχ εὗρον, καὶ ἐξέχεα ἐπ' αὐτὴν τὸν θυμόν
in igne ire mee ad cõſumendũ eos: vias eoꝝ
ἐν πυρὶ ὀργῆς μου τοῦ συντελέσαι αὐτούς, τὰς ὁδοὺς αὐτῶ
capita eoꝝ dedi dicit adonai dñs.
κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα λέγει ἀδωναΐ κύριος. Ca

Et factꝰ ẽ ſmo dñi ad me dicẽs: fili hoĩs:
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ
due mulieres erant filie
δύο γυναῖκες ἦσαν θυγατέρες ꝏꝏꝏꝏꝏ

mřis vni⁹: ꝛ fornicate sunt in egypto: ĩ adolescētia
μητρὸς μιᾶς, καὶ ἐξεπόρνευσαν ἐν αἰγύπτῳ, ἐν τῇ νεότητι
sua fornicate sunt: illic ceciderũt vbera eaꝝ: ꝛ illic
αὐτῶν ἐπόρνευσαν, ἐκεῖ ἔπεσον οἱ μασοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκεῖ
deuirginate sunt: ꝛ nomĩa eaꝝ. oolla seni=
διεπαρθενεύθησαν, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν· ὀολλᾶ ἡ πρεσ=
or ꝛ ooliba iunior soror ei⁹: ꝛ facte=
βυτέρα καὶ ὀολιβᾶ ἡ νεωτέρα ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς, καὶ ἐγένον
sũt mihi: ꝛ peperẽt filios ꝛ filias: ꝛ nomina
τό μοι, καὶ ἔτεκον υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ τὰ ὀνόματα
eaꝝ samaria oolla: ꝛ hierusalem ooliba: ꝛ
αὐτῶν σαμάρεια ἡ ὀολλά, καὶ ἱερουσαλὴμ ὀολιβά, καὶ
fornicata est oolla a me. ꝛ ɔiũcta ē ad
ἐξεπόρνευσεν ἡ ὀολλὰ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ ἐπέθετο ἐπὶ τοὺς
amatores suos ad assyrios appropĩqntes si
ἐραστὰς αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ἀσσυρίους τοὺς ἐγγίζοντας αὐ=
bi: vestitos hyacinthinis: p̄ncipes: ꝛ duces
τῇ, ἐνδεδυκότας ὑακίνθινα, ἡγουμένους, καὶ στρατηγούς
iuuenes electos oēs equites equitantes in
νεανίσκους ἐπιλέκτους πάντας ἱππεῖς ἱππαζομένους ἐφ'
equis: ꝛ dedit fornicationē suā sup eos. sup ele
ἵππων, καὶ ἔδωκεν τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐπ' αὐτοὺς. ἐπὶ τοὺς ἐκ
ctos filios assyrioꝝ vniuersos: ꝛ sup oēs ad q̄s
λέκτους υἱοὺς ἀσσυρίων πάντας, καὶ ἐπὶ πάντας ἐφ' οὓς
apposita ē. in oibus desiderijs suis polluta ē: ꝛ
ἐπέθετο· ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῆς ἐμιαίνετο, καὶ
fornicationē suā q̄ ex egypto nō reliquebat:
τὴν πορνείαν αὐτῆς τὴν ἐξ αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλειπεν,
q꞉ cũ ea dormiebāt in adolescētia ei⁹: ꝛ illi de=
ὅτι μετ' αὐτῆς ἐκοιμῶντο ἐν νεότητι αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ διε=
uirginauerũt eam: ꝛ effuderũt fornicationē suā sup
παρθένευσαν αὐτήν, καὶ ἐξέχεαν τὴν πορνείαν αὐτῶν ἐπ'
eam. p̄pterea tradidi eam in man⁹ ama
αὐτήν· διὰ τοῦτο παρέδωκα αὐτὴν εἰς χεῖρας τῶν ἐρα
toꝝ suoꝝ in manus filioꝝ assyrioꝝ ad q̄s adiũt: ip=
στῶν αὐτῆς εἰς χεῖρας υἱῶν ἀσσυρίων ἐφ' οὓς ἐπετίθετο, αὐ
si discooperuerũt verecũdiā ei⁹: filios ꝛ filias
τοὶ ἀπεκάλυψαν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, υἱοὺς καὶ θυγατέρας
illius tulerũt: ꝛ ipam in gladio occiderunt. ꝛ
αὐτῆς ἔλαβον, καὶ αὐτὴν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπέκτειναν· καὶ
facta ē locutio in mulieres: ꝛ vltiones fecerunt
ἐγένετο λάλημα εἰς γυναῖκας, καὶ ἐκδικήσεις ἐποίησαν
in ea: ꝛ vidit soror eius ooliba: ꝛ corru=
ἐν αὐτῇ, καὶ εἶδεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ ὀολιβά, καὶ διέφθει=
pit desideriũ ei⁹ sup eam: ꝛ fornicationē e=
ρεν τὴν ἐπίθεσιν αὐτῆς ὑπὲρ αὐτήν, καὶ τὴν πορνείαν αὐ
ius sup fornicatiōeꝫ sororis sue mĩtiplicauit
τῆς ὑπὲρ τὴν πορνείαν τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐπλήθυνεν
sup filios assyrioꝝ. apposita ē ad duces: ꝛ
ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀσσυρίων. ἐπέθετο ἡγουμένους, καὶ
magistrat⁹ p̄pe se. ꝛ indutos speciosis eq=
στρατηγοὺς ἐγγὺς αὐτῆς. καὶ ἐνδεδυκότας εὐπάρυφα ἱπ=
tes equitantes in equis: iuuenes electos
πεῖς ἱππαζομένους ἐφ' ἵππων, νεανίσκους ἐπιλέκτους
oēs. ꝛ vidi ego q꞉ polluta est via vna duaꝝ: ꝛ
πάντας. καὶ ἴδον ἐγὼ ὅτι μεμίανται, ὁδὸς μία τῶν δύο, καὶ
addidit ad fornicationē suā: ꝛ vidit viros depi=
προσέθετο ἐπὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ ἴδεν ἄνδρας ἐζωγρα
ctos in pariete imagĩes chaldeoꝝ depi=
φημένους ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας χαλδαίων ἐζωγραφη=
ctas in coloribus in stilo accinctas: variegate vestes
μένους ἐν χρώμασιν ἐν γραφίδι ἐζωσμένους, ποικίλματα
sup lũbos eoꝝ: ꝛ tiare tincte sup capi=
ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν, καὶ παραβαπτὰ ἐπὶ τῶν κεφα
aspect⁹ triplex oĩm sĩlitudo filioꝝ babylonis chaldeoꝝ
λῶν, ὄψις τριστὴ πάντων ὁμοίωμα υἱῶν βαβυλῶνος χαλδαί
patrie eaꝝ: ꝛ delectata ē sup eos visione ocu
πατρίδος αὐτῶν, καὶ ἐπέθετο ἐπ' αὐτοὺς τῇ ὁράσει τῶν ὀφ
suoꝝ: ꝛ misit nuncios ad eos in t̃rā chaldeo
αὐτῆς, καὶ ἐξαπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς αὐτοὺς εἰς γῆν χαλδαί
ueneũt ad eam filij babylonis ad cubile diuertentium:
λθον πρὸς αὐτὴν υἱοὶ βαβυλῶνος εἰς κοίτην καταλυόντων,

[l]matris [m]vnius [n]fuerũt [o]&
fornicate sunt [p]in egypto.
[q]In adolescētia sua [r]forni=
cate sunt. [s]Ibi [t]subacta sũt
[u]vbera earũ: [x]& [y]fracte sũt
[z]mãme [a]pubertatis earũ.
[b]Noĩa aũt earũ [c]oolla [d]ma
ior: [e]& ooliba [f]soror eius.
[g]Et habui eas [i]& pepere=
runt [k]filios [l]& filias.
[m]Porro earũ noĩa: [n]sama
ria [o]oolla [p]& hierusalem
[q]ooliba. [r]Fornicata est igi
tur [t]sup me [s]oolla [u]& insa=
niuit [x]in [y]amatores suos
[z]in [a]assyrios [b]p̄pinquãtes
[c]vestitos [d]hyacintho [e]prin
cipes [f]& magistrat⁹: [g]iuue
nes [h]cupidinis: [i]vniuersos
[k]eqtes [l]& ascēsores [m]equo
rũ: [n]& dedit [o]fornicatiões
suas [p]sup eos [q]electos [r]fili=
os [s]assyriorũ [t]vniuersos:
[u]& in oĩbus in [x]quos [y]insa
niuit in [z]imũdicitiis eorũ
[a]polluta est. Insup [b]& [c]for
nicationes suas q̃s habue
rat [d]in egypto [e]nõ [f]reliqt.
Nam & illi [i]dormierũt [h]cũ
ea [k]ĩ adolescētia sua: [l]& illi
[m]cõfregerũt [n]vbera [o]pu=
bertatis eius [p]& effuderũt
[q]fornicationē suã [r]sup eã.
[s]Propterea [t]tradidi eã [u]in
man⁹ [x]amatorũ suoꝝ: [y]in
manus [z]filiorũ [a]assur: [b]sup
quorũ [c]insaniuit libidine.
[e]Ipsi [f]discooperuerũt [g]igno
miniã eius: [h]filios [i]& filias
eius [k]tulerũt [l]& ipsam [n]oc
ciderũt [m]gladio. [o]Et facte
sunt [p]famose [q]mulieres [r]&
iudicia [s]p̄petrauerũt [t]in ea.
Q̃d [u]cũ vidisset [x]soror ei⁹
[y]ooliba: [b]plusq̃ʒ illa [a]insani
uit libidine: [c]& [d]fornicatio
nẽ suã [e]sup fornicationẽ
[f]sororis sue [g]ad [h]filios [i]assy
riorũ [k]p̄buit ĩpudẽter: [l]du
cibus & magistratib⁹ ad se
[n]veniẽtibus [o]indutis [p]veste
varia: [q]eqtibus [r]q vectabã
tur [s]eqs: & [t]adolescẽtibus
[u]forma [x]cũctis [u]egregia [y]&
vidi [z]q꞉ [a]polluta esset [b]via
[c]vna [d]ambaꝝ: [e]& auxit [g]for
nicationes suas. [h]Cũq̃ʒ vi
disset [i]viros [k]depictos [l]in
[m]pariete: [n]imagines [o]chal
deorũ [p]exp̄ssas [q]colorib⁹ &
[r]accĩctos [s]baltheis [t]renes:
& [u]tyaras [x]tinctas [y]in capi
tibus eorũ [z]formã [a]ducum
[b]oĩum: [c]sĩlitudinẽ [d]filiorũ
[e]babylonis [g]terreq̃ʒ [f]chal=
deoꝝ [k]in q̃ [h]orti sũt: [i]insani
uit [k]sup eos [l]cõcupiscẽtia
[m]oculorũ suoꝝ: [n]& emisit
[o]nuncios [p]ad eos [q]in chal=
deam. [r]Cunq̃ʒ venissent
[s]ad eam [t]filii [u]babylonis
[x]ad cubile [y]mammarum:

אֵם אַחַת הָיוּ׃ וַתִּזְנֶינָה בְמִצְרַיִם | זָנָה
בִּנְעוּרֵיהֶן זָנוּ שָׁמָּה מֹעֲכוּ שְׁדֵיהֶן | נָעַר שַׁד
וְשָׁם עִשּׂוּ דַּדֵּי בְּתוּלֵיהֶן׃ וּשְׁמוֹתָן | עָשָׂה דַּד
אָהֳלָה הַגְּדוֹלָה וְאָהֳלִיבָה אֲחוֹתָהּ | בָּתַל גָּדַל
וַתִּהְיֶינָה לִי וַתֵּלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת | הָיָה יָלַד
וּשְׁמוֹתָן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה וִירוּשָׁלִַם | בָּנָה
אָהֳלִיבָה׃ וַתִּזֶן אָהֳלָה תַּחְתָּי וַתַּעְגַּב | זָנָה עָגַב
עַל מְאַהֲבֶיהָ אֶל אַשּׁוּר קְרוֹבִים׃ | אָהַב קָרַב
לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת פַּחוֹת וּסְגָנִים בַּחוּרֵי | לָבַשׁ פֶּחָה
חֶמֶד כֻּלָּם פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים׃
וַתִּתֵּן תַּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִבְחַר בְּנֵי | נָתַן בָּחַר
אַשּׁוּר כֻּלָּם וּבְכֹל אֲשֶׁר עָגְבָה בְּכָל
גִּלּוּלֵיהֶם נִטְמָאָה׃ וְאֶת תַּזְנוּתֶיהָ | גָּלַל טָמֵא
מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה כִּי אוֹתָהּ שָׁכְבוּ | אֵת
בִנְעוּרֶיהָ וְהֵמָּה עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֶיהָ
וַיִּשְׁפְּכוּ תַזְנוּתָם עָלֶיהָ׃ לָכֵן נְתַתִּיהָ | שָׁפַךְ זָנָה
בְּיַד מְאַהֲבֶיהָ בְּיַד בְּנֵי אַשּׁוּר אֲשֶׁר | נָתַן אָהַב
עָגְבָה עֲלֵיהֶם׃ הֵמָּה גִּלּוּ עֶרְוָתָהּ | גָּלָה עָרָה
בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ לָקָחוּ וְאוֹתָהּ בַּחֶרֶב | בָּנָה
הָרָגוּ וַתְּהִי שֵׁם לַנָּשִׁים וּשְׁפוּטִים | הָיָה נָשָׁה
עָשׂוּ בָהּ׃ וַתֵּרֶא אֲחוֹתָהּ אָהֳלִיבָה | שָׁפַט עָשָׂה
וַתַּשְׁחֵת עַגְבָתָהּ מִמֶּנָּה וְאֶת | רָאָה שָׁחַת
תַּזְנוּתֶיהָ מִזְּנוּנֵי אֲחוֹתָהּ׃ אֶל בְּנֵי
אַשּׁוּר עָגָבָה פַּחוֹת וּסְגָנִים קְרֹבִים
לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל פָּרָשִׁים רֹכְבֵי | כָּלַל
סוּסִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם׃ וָאֵרֶא כִּי | בָּחַר רָאָה
נִטְמָאָה דֶּרֶךְ אֶחָד לִשְׁתֵּיהֶן׃ וַתּוֹסֶף | טָמֵא יָסַף
אֶל תַּזְנוּתֶיהָ וַתֵּרֶא אַנְשֵׁי מְחֻקֶּה | זָנָה רָאָה
עַל הַקִּיר צַלְמֵי כַשְׂדִּים חֲקֻקִים
בַּשָּׁשַׁר׃ חֲגוֹרֵי אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם | חָגַר אָזַר
סְרוּחֵי טְבוּלִים בְּרָאשֵׁיהֶם מַרְאֵה | סָרַח טָבַל
שָׁלִשִׁים כֻּלָּם דְּמוּת בְּנֵי בָבֶל | רָאָה דָּמָה
כַּשְׂדִּים אֶרֶץ מוֹלַדְתָּם׃ וַתַּעְגְּבָה | יָלַד עָגַב
עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ וַתִּשְׁלַח | שָׁלַח
מַלְאָכִים אֲלֵיהֶם כַּשְׂדִּימָה׃ וַיָּבֹאוּ | לְאַךְ בּוֹא
אֵלֶיהָ בְנֵי בָבֶל לְמִשְׁכַּב דֹּדִים | שָׁכַב דּוֹד

וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּתַזְנוּתָם וַתִּטְמָא בָם וַתֵּקַע נַפְשָׁהּ מֵהֶם׃ וַתְּגַל תַּזְנוּתֶיהָ וַתְּגַל אֶת עֶרְוָתָהּ וַתֵּקַע נַפְשִׁי מֵעָלֶיהָ כַּאֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשִׁי מֵעַל אֲחוֹתָהּ׃ וַתַּרְבֶּה אֶת תַּזְנוּתֶיהָ לִזְכֹּר אֶת יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַתַּעְגְּבָה עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם׃ וַתִּפְקְדִי אֶת זִמַּת נְעוּרָיִךְ בַּעְשׂוֹת מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרָיִךְ׃ לָכֵן אָהֳלִיבָה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵעִיר אֶת מְאַהֲבַיִךְ עָלַיִךְ אֵת אֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם וַהֲבֵאתִים עָלַיִךְ מִסָּבִיב׃ בְּנֵי בָבֶל וְכָל כַּשְׂדִּים פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ כָּל בְּנֵי אַשּׁוּר אוֹתָם בַּחוּרֵי חֶמֶד פַּחוֹת וּסְגָנִים כֻּלָּם שָׁלִשִׁים וּקְרוּאִים רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם׃ וּבָאוּ עָלַיִךְ הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל וּבִקְהַל עַמִּים צִנָּה וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ עָלַיִךְ סָבִיב וְנָתַתִּי לִפְנֵיהֶם מִשְׁפָּט וּשְׁפָטוּךְ בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם׃ וְנָתַתִּי קִנְאָתִי בָּךְ וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּחֵמָה אַפֵּךְ וְאָזְנַיִךְ יָסִירוּ וְאַחֲרִיתֵךְ בַּחֶרֶב תִּפּוֹל הֵמָּה בָּנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ יִקָּחוּ וְאַחֲרִיתֵךְ תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ׃ וְהִפְשִׁיטוּךְ אֶת בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ׃ וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ וְאֶת זְנוּתֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְלֹא תִשְׂאִי עֵינַיִךְ אֲלֵיהֶם וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי עוֹד׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נֹתְנָךְ בְּיַד אֲשֶׁר שָׂנֵאת בְּיַד אֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם׃ וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּשִׂנְאָה וְלָקְחוּ כָּל יְגִיעֵךְ וַעֲזָבוּךְ עֵרֹם וְעֶרְיָה

טָמֵא זָנָה יָקַע גָּלָה עָרָה רָבָה נָעַר עָגַב חָמַר זָמַם עָשָׂה דַּד שַׁד עוּר אָהַב יָקַע בּוֹא סָבַב כָּבַד קָעַע בָּחַר פָּחָה קָרָא בּוֹא גָּלַל צָנַן קָבַע שׂוּם נָתַן פָּנָה שָׁפַט עָשָׂה סוּר נָפַל לָקַח אָכַל פָּשַׁט כָּלָה פָּאַר שָׁבַת זָמַם מִן זָנָה נָשָׂא זָכַר יָקַע עָשָׂה יָגַע עָרָה

polluerunt eam ſtupris ſuis & polluta eſt ab eis & ſaturata eſt aīa eius ab illis. Denudauit quoq; fornicatiões ſuas: & diſcooperuit ignominiam ſuā. Et receſſit aīa mea ab ea: ſicut receſſerat aīa mea a ſorore ei⁹. Multiplicauit eīm fornicationes ſuas recordans dies adoleſcētie ſue qbus fornicata eſt in terra egypti: & īſaniuit libidie ſup cōcubitū eoꝝ quoꝝ carnes ſunt vt carnes aſinoru3: & ſicut fluxus equorū fluxus eorum. Et viſitaſti ſcelus adoleſcētie tue: qn̄ ſubacta ſūt in egypto vbera tua & cōfracte ſunt māme pubertatis tue. Propterea ooliba hec dicit dn̄s deus. Ecce ego ſuſcitabo oēs amatores tuos cōtra te de quibus ſatiata eſt anima tua: & cōgregabo eos aduerſum te in circuitu: filios babylonis & vniuerſos chaldeos nobiles tyrannosq; & principes: oēs filios aſſyriorū iuuenes forma egregia: duces & magiſtratus vniuerſos principes principū: & noīatos aſcēſores equorū. Et veniēt ſuper te inſtructi curru & rota multitudo populoꝝ. Lorica & clypeo & galea armabūtur cōtra te vndiq;: & dabo coram eis iudiciū: & iudicabunt te iudiciis ſuis. Et ponam zelum meū in te quē exercent tecū in furore. Naſum tuū & aures tuas p̄cidēt: & q̄ remāſerint gladio cōcident. Ipſi filios tuos & filias tuas capiēt: & nouiſſimū tuū deuorabitur igni. Et denudabunt te veſtimentis tuis: & tollēt vaſa glorie tue. Et reqeſcere faciā ſcelus tuū ₫ te: & fornicationē tuā de terra egypti: nec leuabis oculos tuos ad eos: & egypti nō recordaberis amplius: quia hec dicit dominus deus. Ecce ego tradā te in manus eorum quos odiſti: in manus de quibus ſatiata eſt anima tua: & agent tecum in odio. Et tollent om̄es labores tuos & dimittent te nudam & ignominia plenā

⁊ polluerūt eam in fornicatiōe eoꝝ: ⁊ polluta ē i eis: ⁊ receſſit aīa ei⁹ ab eis: ⁊ reuelauit fornicationē ſuā: ⁊ diſcooperuit verecūdiā ſuam: ⁊ receſſit aīa mea ab ea: ſicut receſſit aīa mea a ſorore ei⁹ ⁊ m̄ltiplicaſti fornicationē tuā vt recordareris dieꝝ adoleſcētie tue in qb⁹ fornicata es in egypto: ⁊ delectata es in chaldeis: quoꝝ carnes eoꝝ vt carnes aſinoꝝ: ⁊ verenda equoꝝ verēda eoꝝ: ⁊ viſitaſti iniqtatē adoleſcētie tue q̄ fecit in egypto in diuerſorio tuo: vbi vbera adoleſcētie tue cecidert. ꝓpterea ooliba hec dicit adonai dn̄s: ecce ego ſuſcito amatores tuos ꝯ te a qb⁹ receſſit aīa tua ab eis. ⁊ adducā eos ad te in circuitu filios babylonis ⁊ omnes chaldeos phabud: ⁊ ſude: ⁊ cude: ⁊ oēs filios aſſyrioꝝ cū eis iuuenes electos duces: ⁊ magiſtrat⁹ oēs triſtatas: ⁊ nominatos equitantes in equis: ⁊ venient ſup te cuncti ab aqlone cū armis ⁊ curribus ⁊ rotis ⁊ m̄ltitudie ppl'oꝝ: ⁊ thoraces ⁊ clypeos ⁊ galeas circūponēt ꝯ te: ⁊ mittent ſup te cuſtodiā ī circuitu: ⁊ dabo añ faciem eoꝝ iudiciū: ⁊ iudicabunt te in iudicijs eorū: ⁊ dabo zelū meū in te: ⁊ facient tecū in ira furoris. naſum tuū ⁊ aures tuas auferent: ⁊ reliquos tuos in gladio deijcient ipſi filios tuos: ⁊ filias tollent: ⁊ reſiduos tuos deuorabit ignis: ⁊ denudabunt te veſtimento tuo: ⁊ aſſument vaſa gl'iationis tue: ⁊ auertam impietates tuas a te: ⁊ fornicationē tuā de t'ra egypti. ⁊ non leuabis oculos tuos ad eos: ⁊ egypti non recordaberi āpli⁹. q2 hec dicit adonai dn̄s: ecce ego trado te in man⁹ eoꝝ q̄s odiſti: e qb⁹ receſſit aīa tua ab eis: ⁊ agent in te in odio: ⁊ tollent omnes labores tuos: ⁊ eris nuda ⁊ ignominioſa:

καὶ ἐμίαναν αὐτὴν ἐπὶ τῇ πορνείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐμιάνθη ἐν αὐτοῖς, καὶ ἀπέστη ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀπεκάλυψεν τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ ἀπεκάλυψεν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, καὶ ἀπέστη ἡ ψυχή μου ἀπ᾽ αὐτῆς, ὃν τρόπον ἀπέστη ἡ ψυχή μου ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου τοῦ ἀναμνῆσαι ἡμέρας νεότητός σου ἐν αἷς ἐπόρνευσας ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς χαλδαίους, ὧν αἱ σάρκες αὐτῶν ὡς σάρκες ὄνων, καὶ αἰδοῖα ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν, καὶ ἐπεσκέψω τὴν ἀνομίαν τῆς νεότητός σου ἃ ἐποίησεν ἐν αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σου, οὗ οἱ μαστοὶ τῆς νεότητός σου ἔπεσον. διὰ τοῦτο οολιβὰ τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς ἐραστάς σου ἐπὶ σὲ ἀφ᾽ ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή σου ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἐπάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν τοὺς υἱοὺς βαβυλῶνος καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους φαβούδ, καὶ σουδέ, καὶ κουδέ, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς ἀσσυρίων μετ᾽ αὐτῶν νεανίσκους ἐπιλέκτους ἡγουμένους, καὶ στρατηγοὺς πάντας τριστάτας, καὶ ὀνομαστοὺς ἱππεύοντας ἐφ᾽ ἵππων, καὶ ἥξουσιν ἐπὶ σὲ πάντες ἀπὸ βορρᾶ μεθ᾽ ὅπλων καὶ ἁρμάτων καὶ τροχῶν καὶ πλήθους λαῶν, καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας περιθήσονται ἐπὶ σέ, καὶ βαλοῦσιν ἐπὶ σὲ φυλακὴν κύκλῳ, καὶ δώσω πρὸ προσώπου αὐτῶν κρῖμα, καὶ δικάσουσί σε ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν, καὶ δώσω τὸν ζῆλόν μου ἐν σοί, καὶ ποιήσουσιν μετὰ σοῦ ἐν ὀργῇ θυμοῦ. τοὺς μυκτῆράς σου καὶ τὰ ὦτά σου ἀφελοῦσιν, καὶ τοὺς καταλοίπους σου ἐν ῥομφαίᾳ καταβαλοῦσιν αὐτοὶ τοὺς υἱούς σου, καὶ τὰς θυγατέρας λήψονται, καὶ τοὺς καταλοίπους σου καταφάγεται πῦρ, καὶ ἐκδύσουσίν σε τὸν ἱματισμόν σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη τῆς καυχήσεώς σου, καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀσεβείας σου ἐκ σοῦ, καὶ τὴν πορνείαν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ οὐ μὴ ἄρῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ αἰγύπτου οὐ μὴ μνησθῇς ἔτι. διότι τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμί σε εἰς χεῖρας ὧν μισεῖς, ἀφ᾽ ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή σου ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐν μίσει, καὶ λήψονται πάντας τοὺς πόνους σου, καὶ ἔσῃ γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα,

τ revelabitur ꝯfuſio fornicatiōis tue: τ
καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη τῆς πορνείας σου, καὶ τῆς
iniq̄tatis tue: τ fornicatio tua fecit tibi hec cū
ἀσεβείας σου, καὶ ἡ πορνεία σου ἐποίησέν σοι ταῦτα ἐν
fornicata fueris poſt gētes: τ polluebaris in
τῷ ἐκπορνεῦσαι ὀπίσω τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐμιαίνου ἐν τοῖς
cogitationib⁹ eaꝝ in via ſororis tue ābula=
ἐνθυμήμασιν αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀδελφῆς σου ἐπορεύ=
ſti: τ dabo calicem ei⁹ in man⁹ tuas. hec
θης, καὶ δώσω τὸ ποτήριον αὐτῆς εἰς τὰς χεῖράς σου. τά
dicit adonai dñs: calicem ſororis tue
δε λέγει ἀδωναῒ κύριος, τὸ ποτήριον τῆς ἀδελφῆς σου
bibes pfūdū τ latum: erit in riſum: ſub=
πίεσαι τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατύ, ἔσαι εἰς γέλωτα, καὶ μυ
ſanationē q̄ē ſupabūdās vt pficiat ebrietatē: τ diſſolu
κτηρισμὸν τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι μέθην, καὶ ἐκλύ=
tiōe repleberis. calicem pditionis: τ calicem ſoro=
σεως πλησθήσῃ. ποτήριον ἀφανισμοῦ, καὶ ποτήριον ἀδελ
ris tue ſamarie: τ bibes illū: τ exp̄imes feces: τ
φῆς σου σαμαρείας, καὶ πίεσαι αὐτό, καὶ ἐκσραγγιεῖς, καὶ τὰ
teſtas eius deuorabis: τ vbera tua lacerabis:
ὄστρακα αὐτοῦ κατατρώξῃ, καὶ τοὺς μαστούς σου κατατιλεῖς
τ feſtiuitates tuas τ neomenias tuas auferā: qꝛ
καὶ τὰς ἑορτάς σου καὶ τὰς νουμηνίας σου ἀποστρέψω, διότι
ego locut⁹ ſum dicit adonai dñs. ppť hoc hec di=
ἐγὼ λελάληκα λέγει ἀδωναῒ κύριος. διὰ τοῦτο τάδε λέ
cit adonai dñs: qꝛ oblita es mei τ piecisti me
γει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἐπελάθου μου καὶ ἀπέρριψάς με
poſt corpus tuū: τ tu accipe ipietatē tuā:
ὀπίσω τοῦ σώματός σου, καὶ σὺ λάβε τὴν ἀσέβειάν σου,
τ fornicationē tuā. τ ait dñs ad me: fili ho=
καὶ τὴν πορνείαν σου. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ ἀν=
minis: ſi iudicabis oollam τ oolibam: τ annūcia
θρώπου, εἰ κρινεῖς τὴν ὀολλὰν καὶ τὴν ὀολιβάμ, καὶ ἀπαγ=
bis eis iniq̄tates eaꝝ: qꝛ adulterabant: τ ſan
γελεῖς αὐταῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν, ὅτι ἐμοιχῶντο, καὶ αἷ=
guis ī manib⁹ eoꝝ: τ deſiderijs ſuis adul
μα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν ἐμοι
terabāt: τ filios ſuos q̄s genuerāt mihi. trāſduxerāt eos
χῶντο, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ ἐγέννησάν μοι, διήγαγον αὐτὰ
eis p ignē: donec τ iſta fecerūt mihi: polluebāt
αὐτοῖς διὰ πυρός, ἕως καὶ ταῦτα ἐποίησάν μοι, ἐμίαινον τὰ
ſctā mea in die illa: τ ſabbata mea pollue=
ἅγιά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβή=
bant: τ cū iugularēt ipi filios ſuos ido=
λουν, καὶ τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώ=
lis eoꝝ: τ ingrederent ipi in ſctā mea: in
λοις αὐτῶν, καὶ εἰσεπορεύοντο εἰς τὰ ἅγιά μου, ἐν τῇ
die illa polluebāt ea: τ ecce ſic faciebāt in me
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐβεβήλουν αὐτά. καὶ ἰδοὺ οὕτως ἐποίουν ἐν μέ
dio dom⁹ mee: τ miſerūt viris venien
σῳ τοῦ οἴκου μου, καὶ ἔπεμπον τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἐρχο
tibus de longe q̄b⁹ nūcios mittebāt ad eos: τ
μένοις μακρόθεν οἷς ἀγγέλους ἐξαπέστελλον πρὸς αὐτούς, καὶ
cū venirēt ipi: ſtatī lauabaris: τ ſtibio linebaris ocu
ἅμα τῷ ἔρχεσθαι αὐτοὺς, εὐθὺς ἐλούου, καὶ ἐστιμίζου τοὺς ὀφ
los tuos: τ ornabaris ornatu: ſedebas ī lecto ſtra=
θαλμούς σου, καὶ ἐκόσμου κόσμον, ἐκάθου ἐπὶ κλίνης ἐστρω
to: τ menſa ornata ante ipſam: τ
μένης, καὶ τράπεζα κεκοσμημένη ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ τὸ
thymiama meū: τ oleum meū ponebas ante eos: τ
θυμίαμά μου, καὶ τὸ ἔλαιόν μου ἐτίθης ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ
letabant in eis: τ vocē armonie reſonabant
εὐφραίνοντο ἐν αὐτοῖς, καὶ φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο
ad viros ex multitudie hoīm venientes ebrios
πρὸς ἄνδρας ἐκ πλήθους ἀνθρώπων ἥκοντας οἰνωμένους
ex deſerto: τ dabant armillas in man⁹ eoꝝ:
ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ ἐδίδουν ψέλλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν,
τ coronā gl̄iationis in capita eoꝝ. τ di=
καὶ στέφανον καυχήσεως ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ εἶ=
xerūt: nō in his mechantur:
πον, οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσιν,

et reuelabitur ignominia fornicationū tuarū. Scelus tuū & fornicationes tue fecerūt hec tibi: qa fornicata es poſt gentes inter q̄s polluta es in idolis earū. In via ſororis tue ambulaſti: & dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dñs deus. Calicē ſororis tue bibes pfundū & latū. Eris in deriſum & in ſubſannationem que eſt capaciſſima. Ebrietate & dolore repleberis: calice meroris & triſticie: calice ſororis tue ſamarie. Et bibes illū & potabis vſq; ad feces: & fragmēta ei⁹ deuorabis: & vbera tua lacerabis: qa ego locutus ſum ait dñs deus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia oblita es mei & proieciſti me poſt corpus tuum: tu quoq; porta ſcelus tuū & fornicationes tuas. Et ait dominus ad me dicens. Fili hominis nūqd iudicas oollam & oolibam & annūcias eis ſcelera earū: qa adulterate ſūt & ſanguis in manibus earū: & cū idolis ſuis fornicate ſūt. Inſup & filios ſuos q̄s genuerāt mihi obtulerunt eis ad deuorādū. Sed & hoc fecerūt mihi. Polluerunt ſanctuariū meum in die illa: & ſabbata mea prophanauerūt. Cūq; immolarent filios ſuos idolis ſuis: & ingrederētur ſanctuarium meum in die illa vt polluerent illud etiam hec fecerunt in medio domus mee. Miſerunt ad viros venientes de longe ad quos nuncius miſerant. Itaq; ecce venerunt quibus te lauiſti: & circūliniſti ſtibio oculos tuos: & ornata es mundo muliebri. Sediſti in lecto pulcherrimo: mēſa ornata ē ante te. Thymiama meū & vnguentū meū poſuiſti ſup eā: & vox multitudinis exultātis erat in ea: & in viris qui de multitudine hoīm adducebantur & veniebāt de deſerto: poſuerūt armillas in manib⁹ eoꝝ: & corōas ſpecioſas ī capitib⁹ eoꝝ. Et dixi ei q̄ attrita ē ī adulteriis.

וְנִגְלָה עֶרְוַת זְנוּנַיִךְ וְזִמָּתֵךְ וְתַזְנוּתָיִךְ׃ גָּלָה
עָשֹׂה אֵלֶּה לָךְ בִּזְנוֹתֵךְ אַחֲרֵי גוֹיִם
עַל אֲשֶׁר נִטְמֵאת בְּגִלּוּלֵיהֶם׃ טָמָא גָּלַל
בְּדֶרֶךְ אֲחוֹתֵךְ הָלָכְתְּ וְנָתַתִּי כוֹסָהּ נָתַן
בְּיָדֵךְ׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כּוֹס
אֲחוֹתֵךְ תִּשְׁתִּי הָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה שָׁתָה
תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג מִרְבָּה לְהָכִיל׃ הָיָה רָבָה
שִׁכָּרוֹן וְיָגוֹן תִּמָּלֵאִי כּוֹס שַׁמָּה כּוּל
וּשְׁמָמָה כּוֹס אֲחוֹתֵךְ שֹׁמְרוֹן׃ וְשָׁתִית מָלֵא שָׁמַם
אוֹתָהּ וּמָצִית וְאֶת חֲרָשֶׂיהָ תְּגָרֵמִי מָצָה גָּרַם
וְשָׁדַיִךְ תְּנַתֵּקִי כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם שַׁד נָתַק
אֲדֹנָי יְהוִה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה יַעַן שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתַּשְׁלִיכִי שָׁלַךְ
אוֹתִי אַחֲרֵי גַוֵּךְ וְגַם אַתְּ שְׂאִי אֵת גֵּו נָשָׂא
זִמָּתֵךְ וְאֶת תַּזְנוּתָיִךְ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה זָמַם זָנָה
אֵלַי בֶּן אָדָם הֲתִשְׁפּוֹט אֶת אָהֳלָה אָמַר
וְאֶת אָהֳלִיבָה וְהַגֵּד לָהֶן אֵת שָׁפַט
תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן׃ כִּי נִאֵפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן נָגַד
וְאֶת גִּלּוּלֵיהֶן נִאֵפוּ וְגַם אֶת בְּנֵיהֶן תָּעַב
אֲשֶׁר יָלְדוּ לִי הֶעֱבִירוּ לָהֶם לְאָכְלָה׃ גָּלַל
עוֹד זֹאת עָשׂוּ לִי טִמְּאוּ אֶת עָבַר
מִקְדָּשִׁי בַּיּוֹם הַהוּא וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי עָשָׂה
חִלֵּלוּ׃ וּבְשַׁחֲטָם אֶת בְּנֵיהֶם קָדַשׁ
לְגִלּוּלֵיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל מִקְדָּשִׁי
בַּיּוֹם הַהוּא לְחַלְּלוֹ וְהִנֵּה כֹה עָשׂוּ בּוֹא
בְּתוֹךְ בֵּיתִי׃ וְאַף כִּי תִשְׁלַחְנָה
לַאֲנָשִׁים בָּאִים מִמֶּרְחָק אֲשֶׁר שָׁלַח
מַלְאָךְ שָׁלוּחַ אֲלֵיהֶם וְהִנֵּה בָאוּ בּוֹא רָחַק
לַאֲשֶׁר רָחַצְתְּ כָּחַלְתְּ עֵינַיִךְ וְעָדִית לָאַךְ שָׁלַח
עֶדִי׃ וְיָשַׁבְתְּ עַל מִטָּה כְבוּדָּה בּוֹא עָדָה
וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְפָנֶיהָ וּקְטָרְתִּי וְשַׁמְנִי נָטָה כָּבַד
שַׂמְתְּ עָלֶיהָ׃ וְקוֹל הָמוֹן שָׁלֵו בָהּ עָרַךְ
וְאֶל אֲנָשִׁים מֵרֹב אָדָם מוּבָאִים שׂוּם הָמַן
סוֹבָאִים מִמִּדְבָּר וַיִּתְּנוּ צְמִידִים שָׁלָה בּוֹא
אֶל יְדֵיהֶן וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת עַל סָבָא דָּבַר
רָאשֵׁיהֶן׃ וָאֹמַר לַבָּלָה נִאוּפִים נָתַן צָמַד
פָּאַר נָאַף

עַתָּה יִזְנֶה תַזְנוּתֶיהָ וָהִיא: וַיָּבוֹא זָנָה בּוֹא
אֵלֶיהָ כְּבוֹא אֶל אִשָּׁה זוֹנָה, כֵּן אִישׁ
בָּאוּ אֶל אָהֳלָה וְאֶל אָהֳלִיבָה אִשֹּׁת
הַזִּמָּה: וַאֲנָשִׁים צַדִּיקִם הֵמָּה זָמַם צָדַק
יִשְׁפְּטוּ אוֹתְהֶם, מִשְׁפַּט נֹאֲפוֹת שָׁפַט
וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת דָּם, כִּי נֹאֲפֹת
הֵנָּה וְדָם בִּידֵיהֶן: כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה, הַעֲלֵה עֲלֵיהֶן קָהָל וְנָתֹן אֶתְהֶן עָלָה
לְזַעֲוָה וְלָבַז: וְרָגְמוּ עֲלֵיהֶן אֶבֶן
קָהָל, וּבָרֵא אוֹתְהֶן בְּחַרְבוֹתָם, אֵת
בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יַהֲרֹגוּ, וּבָתֵּיהֶן הָרַג בַּיִת
בָּאֵשׁ יִשְׂרֹפוּ: וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן שָׂרַף שָׁבַת
הָאָרֶץ, וְנִוַּסְּרוּ כָּל הַנָּשִׁים, וְלֹא יָסַר
תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה: וְנָתְנוּ זִמַּתְכֶנָה נָשָׁה
עֲלֵיכֶן, וַחֲטָאֵי גִלּוּלֵיכֶן תִּשֶּׂאינָה, עָשָׂה
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה: גָּלַל נָשָׂא

Ca.xxiiij. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הָיָה
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר: בֶּן אָדָם תֵּשַׁע עָשַׂר
כְּתוֹב לְךָ אֶת שֵׁם הַיּוֹם אֶת עֶצֶם כָּתַב
הַיּוֹם הַזֶּה, סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶל
יְרוּשָׁלִַם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה:
וּמְשֹׁל אֶל בֵּית הַמֶּרִי מָשָׁל, וְאָמַרְתָּ מָרָה
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, שְׁפֹת
הַסִּיר שְׁפֹת, וְגַם יְצֹק בּוֹ מָיִם:
אֱסֹף נְתָחֶיהָ אֵלֶיהָ, כָּל נֵתַח טוֹב
יָרֵךְ וְכָתֵף, מִבְחַר עֲצָמִים מַלֵּא: בָּחַר
מִבְחַר הַצֹּאן לָקוֹחַ, וְגַם דּוּר הָעֲצָמִים לָקַח
תַּחְתֶּיהָ, רַתַּח רְתָחֶיהָ, גַּם בָּשְׁלוּ
עֲצָמֶיהָ בְּתוֹכָהּ: לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה, אוֹי עִיר הַדָּמִים, סִיר אֲשֶׁר
חֶלְאָתָה בָהּ, וְחֶלְאָתָהּ לֹא יָצְאָה
מִמֶּנָּה, לִנְתָחֶיהָ לִנְתָחֶיהָ הוֹצִיאָהּ, יָצָא
לֹא נָפַל עָלֶיהָ גּוֹרָל: כִּי דָמָהּ בְּתוֹכָהּ גֹּרָל
הָיָה, עַל צְחִיחַ סֶלַע שָׂמָתְהוּ, צָחַח שׂוּם
לֹא שְׁפָכַתְהוּ עַל הָאָרֶץ, לְכַסּוֹת כָּסָה

Nũc fornicabitur in fornicatione ſua etiã hec: & ingreſſi ſunt ad eam: q̃ſi ad mulierẽ meretricem. ſic ingrediebãtur ad oollã & ad oolibã mulieres nepharias. Viri ergo iuſti ſunt: hi iudicabunt eas iudicio adulterarum & iudicio effundentiũ ſanguinem: quia adulterate ſũt & ſanguis in manibus eaꝝ. Hec enĩ dicit dñs deus. Adduc ad eas multitudinẽ & trade eas in tumultũ & in rapinã: & lapidentur lapidibus populorum & cõfodiantur gladiis eorum. filios & filias earũ interficient & domus earum igne ſuccendent: & auferam ſcelus de terra: & diſcent omnes mulieres ne faciant ſ̃m ſcelus earum. Et dabunt ſcelus veſtrũ ſuꝑ vos: & peccata idolorũ veſtroꝝ portabitis: & ſcietis quia ego dominus deus.

24.

ET factum eſt verbũ domini ad me in anno nono in menſe decimo: decima die mẽſis: dicẽs. Fili hominis: ſcribe tibi nomen diei huius in q̃ cõfirmatus eſt rex babylonis aduerſuꝫ hieruſalem hodie & dices per ꝓuerbiũ ad domũ irritatricẽ parabolaꝫ & loq̃ris ad eos. Hec dicit dñs deus. Pone ollam: pone inquaꝫ: & mitte in eam aquam. Congere fruſta eius in eam: oẽm partẽ bonã: & femur & armum electa & oſſibus plena. Pinguiſſimũ pecus aſſume cõpone quoq; ſtrues oſſiuꝫ ſub ea. Efferbuit coctio eiꝰ & diſcocta ſũt oſſa illius in medio eius. Propterea hec dicit dñs deus. Ve ciuitati ſanguinum olle cuiꝰ rubigo in ea eſt: rubigo eius non exiuit de ea. Per partes & per partes ſuas eiice eam. Non cecidit ſuꝑ eã ſors. Sanguis eĩ eiꝰ in medio eius eſt: ſuper limpidiſſimam petrã effudit illum. Non effudit illum ſuꝑ terram: vt poſſit operiri

ꝛ opa meretricis hec: ꝛ ipa fornicata eſt. ꝛ ingrediebanẽ ad eam: quẽadmodũ ingrediunẽ ad mulierẽ meretricẽ: ſic ingrediebanẽ ad oolan: ꝛ ad oolibam mulieres iniquas: vt facerẽt iniq̃tatẽ. ꝛ viri iuſti hi: ꝛ vlciſcentur eas vltione adulteraꝝ ꝛ iudicio effundunt ſanguinẽ: q꞉ adulterе ſunt ꝛ ſanguis in manibꝰ eaꝝ. hec dicit adonai dñs: adduc ad eas turbã: ꝛ trade in eis tumultũ ꝛ direptionẽ: ꝛ lapidenẽ lapidibꝰ turbaꝝ: ꝛ confodiant eas in gladiis eorũ. filios eaꝝ: ꝛ filias eaꝝ interficient: ꝛ domos eaꝝ incendent: ꝛ auertam ĩpietatẽ de ſra: ꝛ erudientur oẽs mulieres: ꝛ non facient ſcd̃m impietates eaꝝ: ꝛ dabitur impietas vẽa ſuꝑ vos: ꝛ peccata cogitationũ vẽaꝝ accipietis: ꝛ ſcietis q꞉ ego dñs.

καὶ ἔργα πόρνης ταῦτα, καὶ αὐτὴ ἐξεπόρνευσεν. καὶ εἰσεπορεύοντο πρὸς αὐτήν, ὃν τρόπον εἰσπορεύονται πρὸς γυναῖκα πόρνην, οὕτως εἰσεπορεύοντο πρὸς ὀολλὰν, καὶ πρὸς ὀολιβὰν τὰς γυναῖκας τὰς ἀνόμους, τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν. καὶ ἄνδρες δίκαιοι οὗτοι, καὶ ἐκδικήσουσιν αὐτὰς ἐκδικήσει μοιχαλίδων καὶ κρίσει ἐκχέουσιν αἷμα, ὅτι μοιχαλίδες εἰσὶν καὶ αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἀνάγαγε ἐπ᾽ αὐτὰς ὄχλον, καὶ δὸς ἐν αὐταῖς ταραχὴν καὶ διαρπαγήν, καὶ λιθοβολησάτωσαν λίθοις ὄχλων, καὶ κατακεντήτωσαν αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν. υἱοὺς αὐτῶν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν, καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν ἐμπρήσουσιν, καὶ ἀποστρέψω ἀσέβειαν ἐκ τῆς γῆς, καὶ παιδευθήσονται πᾶσαι αἱ γυναῖκες, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν, καὶ δοθήσεται ἡ ἀσέβεια ὑμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἐνθυμημάτων ὑμῶν λήψεσθε, καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

Ca.24.

ET factꝰ ẽ ſmo dñi ad me in anno nono: in mẽſe decimo: decima menſis dicẽs: fili hois: ſcribe tibi nomẽ diei a die hac: ex q̃ ꝯfirmatꝰ ẽ rex babylonis ſuꝑ hieruſalem a die hodierna. ꝛ dic ad domũ exaſperantem parabolam ꝛ dices ad eos: hec dicit adonai dñs: pone lebetem pone: ꝛ effunde in eũ aquã: ꝛ immitte in eum diuiſiones eius oẽm partem bonã: crus ꝛ hũeꝝ carnibus ſeꝑata ab oſſibꝰ de electis pecoribꝰ aſſumptis. ꝛ ſuccende oſſa ſub eis: ferbuit deferbuit: ꝛ cocta ſũt oſſa eius in medio eius. ꝓpterea hec dicit adonai dñs: o ciuitas ſanguinũ: lebes in q̃ eſt rubigo in eo ꝛ rubigo nõ eſt egreſſa ex ea ꝑ mẽbra ſua ꝓtulit: nõ cecidit ſuꝑ eam ſors: q꞉ ſanguis eius in medio eiꝰ fuit: ſuꝑ leniſſimã petrã poſui illũ. nõ effudi illũ ſuꝑ terrã vt operiret

Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐννάτω, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτω, δεκάτη τοῦ μηνὸς λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, γράψον σεαυτῷ τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἀφ᾽ ἧς ἀπηρείσατο βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον. καὶ εἰπὲ ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα παραβολὴν καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐπίστησον τὸν λέβητα ἐπίστησον, καὶ ἔκχεε εἰς αὐτὸν ὕδωρ, καὶ ἔμβαλλε εἰς αὐτὸν τὰ διχοτομήματα αὐτῆς πᾶν διχοτόμημα καλόν, σκέλος καὶ ὦμον ἐκσεσαρκισμένα ἀπὸ τῶν ὀστῶν ἐξ ἐπιλέκτων κτηνῶν εἰλημμένων. καὶ ὑπόκαιε τὰ ὀστᾶ ὑποκάτω αὐτῶν, ἔζεσεν ἐξέζεσεν καὶ ἥψηται τὰ ὀστᾶ αὐτῆς ἐν μέσω αὐτῆς. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ὦ πόλις αἱμάτων, λέβης ἐν ᾧ ἐστιν ἰὸς ἐν αὐτῷ καὶ ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς κατὰ μέλος αὐτῆς ἐξήνεγκεν, οὐκ ἔπεσεν ἐπ᾽ αὐτὴν κλῆρος, ὅτι αἷμα αὐτῆς ἐν μέσω αὐτῆς ἐγένετο, ἐπὶ λεωπετρίαν τέταχα αὐτό. οὐκ ἐκκέχυκα αὐτὸ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ καταλύψαι

sup illũ ſrã vt aſcenderet furoꝛ in vltionẽ: vt vlciſcat
ἐπ' αὐτὸ γῆν τοῦ ἀναβῆναι θυμὸν εἰς ἐκδίκησιν, ἐκδικηθῆ
dedi ſanguinẽ ei⁹ ſup lipidiſſimã petrã ne ope
ναι δέδωκα τὸ αἷμα αὐτῆς ἐπὶ λεοπετρίαν τοῦ μὴ κα
riret illũ. ꝓpterea hec dicit adonai dñs: ve
λύψαι αὐτό. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, οὐαὶ
ciuitas ſanguinũ: ꝛ ego magnificabo pplm: ꝛ mltipli
πόλις τῶν αἱμάτων, κἀγὼ μεγαλυνῶ τὸν λαόν, καὶ πλη=
cabo ligna: ꝛ ſuccendam ignẽ: vt tabeſcãt carnes:
θυνῶ τὰ ξύλα, καὶ ἀνακαύσω τὸ πῦρ, ὅπως τακῆ τὰ κρέα,
ꝛ minuaꝫ ius: ꝛ oſſa concremabunꝫ: ꝛ ſtẽt
καὶ ἐλαττωθῆ ὁ ζωμός, καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγήσονται, καὶ στῆ
ſup carbones ſuos. icenſa ẽ vt exuratur: ꝛ
ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας αὐτῆς. ἐξεψήθη ὅπως προσκαυθῆ, καὶ
calefiat ꝛ frigatur es ei⁹: ꝛ liq̃fiat ĩ medio
θερμανθῆ καὶ ἐκφρυγῆ ὁ χαλκὸς αὐτῆς, καὶ τακῆ ἐν μέσω
eius imũdicia eius: ꝛ deficiat rubigo eius: ꝛ hu
αὐτῆς ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς, καὶ ἐκλείπη ὁ ἰὸς αὐτῆς, καὶ τα
miliabitur rubigo ei⁹: ꝛ non exibit ex ea multa
πεινωθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθη ἐξ αὐτῆς πολὺς
rubigo ei⁹: cõfundetur rubigo illi⁹: in imundi
ὁ ἰὸς αὐτῆς, καταισχυνθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς, ἐν τῆ ἀκαθαρ
cia tua ſcelus. ꝛ ꝓ eo q̃ꝺ ɔtamiata es tu ꝛ nõ es emundata
σία σου ζέμα. καὶ ἀνθ' ὧν ἐμιαίνου σὺ καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης
ab immũditia tua: ꝛ q̃d erit ſi non fueris mũdata
ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου, καὶ τί ἔσαι ἐὰν οὐ μὴ καθαρισθῆς
vltra: donec impleam furoꝛẽ meũ in te. ego do
οὐκ ἔτι, ἕως οὗ ἐμπλήσω τὸν θυμόν μου ἐν σοί. ἐγὼ κύ
min⁹ locut⁹ ſum: ꝛ veniet ꝛ faciam: nõ differã neq̃ miſe
ριος λελάληκα, καὶ ἥξει καὶ ποιήσω, οὐ διαστελῶ οὐδὲ μὴ ἐλε
reboꝛ ꝛ non deꝓcabil' ero. ſcðm vias tuas ꝛ ſcðm
ήσω καὶ οὐ μὴ παρακληθῶ. κατὰ τὰς ὁδούς σου καὶ κατὰ
adinuẽtiões tuas iudicabo te dicit adonai dñs. ꝛ fact⁹
τὰ ἐνθυμήματά σου κρινῶ σε λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένε
eſt ſmo dñi ad me dicẽs: fili hoĩs: ecce ego
το λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἐγὼ
aufero a te deſiderabilia oculoꝝ tuoꝝ: in
λαμβάνω ἐκ σοῦ τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἐν
acie non planges neq̃ flebis neq̃ veniẽt tibi
παρατάξει οὐ μὴ κόψη οὐδὲ μὴ κλαύσης οὐδὲ μὴ ἔλθη σοι
lachꝛyme: gemes taces: gemitus ſanguinis lumbi eſt:
δάκρυα, στενάξεις σιγῶν, στεναγμὸς αἵματος ὀσφύος ἐστίν,
humanũ luctũ non facies. erunt crines tui colli=
ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήσῃ. ἔσαι τὸ τρίχωμά σου συμ
gati ſup te: ꝛ calciamenta tua in pe=
πεπλεγμένον ἐπὶ σέ, καὶ τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς πο
dib⁹ tuis: ꝛ non cõſolaberis in labiis eoꝝ: ꝛ
σίν σου, καὶ οὐ μὴ παρακληθῆς ἐν χείλεσιν αὐτῶν, καὶ
panem viroꝝ non comedes. ꝛ locut⁹ ſum ad pplm
ἄρτον ἀνδρῶν οὐ μὴ φάγης. καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν
mane: ſicut ꝓceperat mihi. ꝛ moꝛtua ẽ vxoꝛ
τοπρωΐ, ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι. καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή
mea veſperi: ꝛ feci mane queadmodũ ꝓceptũ ẽ
μου ἑσπέρας, καὶ ἐποίησα τοπρωῒ ὃν τρόπον ἐπετάγη
mihi. ꝛ dixit ad me pplus: nõ annuncias nobis
μοι. καὶ εἶπεν πρός με ὁ λαός, οὐκ ἀπαγγέλλεις ἡμῖν
q̃d ſunt hec q̃ tu facis? ꝛ dixi ad eos: ſer
τί ἐστι ταῦτα ἃ σὺ ποιεῖς; καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, λό
mo dñi fact⁹ eſt ad me dicẽs: dic ad do=
γος κυρίου ἐγένετο πρός με λέγων, εἰπὲ πρὸς τὸν οἶ=
mũ iſrael: hec dicit adonai dñs: ecce ego
κον τοῦ ἰσραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ɔtaminabo ſancta mea ſupbiã foꝛtitudis vr̃e deſiderabile q̃d
βεβηλῶ τὰ ἅγιά μου φρύαγμα ἰσχύος ὑμῶν ἐπιθυμήματι
oculoꝝ vr̃oꝝ: ꝛ ſuper q̃b⁹ parcunt aĩe vr̃e:
ὀφθαλμῶν ὑμῶν. καὶ ὑπὲρ ὧν φείδονται αἱ ψυχαὶ ὑμῶν,
ꝛ filii vr̃i ꝛ filie vr̃e q̃s reliquiſtis
καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν οὓς ἐγκατελείπε
in gladio cadent: ꝛ facietis ſicut
τε ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ ποιήσετε ὃν τρόπον
feci: ab oꝛe eoꝝ nõ
πεποίηκα, ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ καὶ

puluere: vt ſuperinducere indignationẽ meã: & vindicta vlciſcerer. Dedi ſanguinẽ eius ſup petrã limpidiſſimã: ne operiretur. Propterea hec dicit dñs deus. Ve ciuitati ſanguinum cuius ego grandem faciam pyram. Congere oſſa que igne ſuccendã. Cõſumẽtur carnes: & coquatur vniuerſa cõpoſitio: & oſſa tabeſcẽt. Pone quoq̃ eam ſup prunas vacuã vt incaleſcat & liquefiat es ei⁹: & cõfletur in medio eius inq̃namentũ ei⁹: & cõſumatur rubigo ei⁹. Multo labore ſudatũ ẽ: & nõ exiuit de ea nimia rubigo eius neq̃ ꝑ ignẽ. Immũdicia tua execrabilis: quia mũdare te volui & nõ es mũdata a ſordibus tuis. Sed nec mũdaberis prius: donec quieſcere faciã indignationẽ meã in te. Ego dñs locutus ſuꝫ. Veni & faciã: nõ tranſeã: nec parcã nec placabor. Iuxta vias tuas & iuxta adinuentiões tuas iudicabo te dicit dñs. Et factũ eſt verbũ dñi ad me dicens. Fili hominis: ecce ego tollo a te deſiderabile oculorum tuorum in plaga: & non planges neq̃ plorabis: neq̃ fluent lachryme tue. Ingemiſce tacens: mortuoꝝ luctũ non facies. Corona tua circũligata ſit tibi: & calciamẽta tua erunt in pedibus tuis nec amictu ora velabis: nec cibos lugentium comedes. Locut⁹ ſum ergo ad populũ mane: & mortua ẽ vxor mea veſpere. Feci q̃ mane ſicut precepat mihi. Et dixit ad me populus. Quare nõ indicas nobis qd iſta ſignificẽt que tu facis? Et dixi ad eos. Sermo dñi factus eſt ad me dicenſ. Loquere domui iſrael. Hec dicit dominus deus. Ecce ego polluam ſanctuariũ meũ: ſupbiã iperii vr̃i: & deſiderabile oculorũ veſtrorũ: & ſup quo pauet aĩa vr̃a: & filii veſtri & filie veſtre quas reliquiſtis gladio cadẽt: & facietis ſicut feci. Ora

עָלָיו עָפָר׃ לְהַעֲלוֹת חֵמָה לִנְקֹם
נָקָם נָתַתִּי אֶת דָּמָהּ עַל צְחִיחַ סָלַע
לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים גַּם אֲנִי
אַגְדִּיל הַמְּדוּרָה׃ הַרְבֵּה הָעֵצִים
הַדְלֵק הָאֵשׁ הָתֵם הַבָּשָׂר וְהַרְקַח
הַמֶּרְקָחָה וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרוּ׃ וְהַעֲמִידֶהָ
עַל גֶּחָלֶיהָ רֵקָה לְמַעַן תֵּחַם וְחָרָה
נְחֻשְׁתָּהּ וְנִתְּכָה בְתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ
תִּתֹּם חֶלְאָתָהּ׃ תְּאֻנִים הֶלְאָת וְלֹא
תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ
חֶלְאָתָהּ׃ בְּטֻמְאָתֵךְ זִמָּה יַעַן טִהַרְתִּיךְ
וְלֹא טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא תִטְהֲרִי
עוֹד עַד הֲנִיחִי אֶת חֲמָתִי בָּךְ׃ אֲנִי
יְהוָה דִּבַּרְתִּי בָּאָה וְעָשִׂיתִי לֹא
אֶפְרַע וְלֹא אָחוּס וְלֹא אֶנָּחֵם
כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ שְׁפָטוּךְ נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הִנְנִי לֹקֵחַ מִמְּךָ
אֶת מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה וְלֹא
תִסְפֹּד וְלֹא תִבְכֶּה וְלוֹא תָבוֹא
דִּמְעָתֶךָ׃ הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא
תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ
תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל
שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל׃
וָאֲדַבֵּר אֶל הָעָם בַּבֹּקֶר וַתָּמָת אִשְׁתִּי
בָּעָרֶב וָאַעַשׂ בַּבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי׃
וַיֹּאמְרוּ אֵלַי הָעָם הֲלֹא תַגִּיד לָנוּ
מָה אֵלֶּה לָּנוּ כִּי אַתָּה עֹשֶׂה׃ וָאֹמַר
אֲלֵיהֶם דְּבַר יְהוָה הָיָה אֵלַי
לֵאמֹר׃ אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מְחַלֵּל אֶת
מִקְדָּשִׁי גְּאוֹן עֻזְּכֶם מַחְמַד עֵינֵיכֶם
וּמַחְמַל נַפְשְׁכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם
אֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃ וַעֲשִׂיתֶם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי עַל שָׂפָם לֹא

עָלָה
נָתַן
גָּדַל דּוּר
רָבָה דָּלַק
תָּמַם רָקַח
חָרַר עָמַד
רִיק חָמַם
חָרַר
תָּמַם און
לָאָה יָצָא
רָבָה
זָמַם
טָהַר
נוּחַ יָחַם
בּוֹא עָשָׂה
פָּרַע חוּס
נָחַם עָלַל
הָיָה
מִן
חָמַד נָגַף
סָפַד בָּכָה
בּוֹא דָּמַם
מוּת
חָבַשׁ
שׂוּם עָטָה
אָכַל
דָּבַר מוּת
אִישׁ עָשָׂה
צָוָה אָמַר
נָגַד
חָלַל
קָדַשׁ גָּאָה
עָזַז חָמַד
חָמַל בָּנָה
נָפַל עָשָׂה

תעטו ולחם אנשים לא תאכלו: עטה אכל
ופאריכם על ראשיכם ונעליכם
ברגליכם לא תספדו ולא תבכו ספד בכה
ונמקתם בעונתיכם ונהמתם מקק
איש אל אחיו: והיה יחזקאל לכם
למופת ככל אשר עשה תעשו יפת
בבאה וידעתם כי אני אדני יהוה:
ואתה בן אדם הלוא ביום קחתי לקח
מהם את מעזם משוש תפארתם עזז שוש
את מחמד עיניהם ואת משא פאר נשא
נפשם בניהם ובנותיהם: ביום בנה
ההוא יבוא הפליט אליך להשמעות בוא פלט
אזנים: ביום ההוא יפתח פיך שמע פתח
את הפליט ותדבר ולא תאלם פה דבר
עוד והיית להם למופת וידעו אלם היה יפת
כי אני יהוה:

Cap. xxv.

ויהי דבר יהוה אלי לאמר: היה
בן אדם שים פניך אל בני עמון שום פנה
והנבא עליהם: ואמרת לבני עמון נבא
שמעו דבר אדני יהוה כה אמר
אדני יהוה יען אמרך האח אל אח
מקדשי כי נחל ואל אדמת ישראל קדש חלל
כי נשמה ואל בית יהודה כי הלכו שמם
בגולה: לכן הנני נתנך לבני קדם גלה
למורשה וישבו טירותיהם בך ירש
ונתנו בך משכניהם המה יאכלו שכן אכל
פריך והמה ישתו חלבך: ונתתי פרה שתה
את רבה לנוה גמלים ואת בני נתן
עמון למרבץ צאן וידעתם כי אני רבץ
יהוה: כי כה אמר אדני יהוה יען
מחאך יד ורקעך ברגל ותשמח מחה שמח
בכל שאטך בנפש אל אדמת
ישראל: לכן הנני נטיתי את ידי נטה
עליך ונתתיך לבז לגוים והכרתיך נתן כרת
מן העמים והאבדתיך מן הארצות אבד
אשמידך וידעת כי אני יהוה: שמד

amictu nō velabitis: & cibos lugentiū nō comedetis. Coronas habebitis in capitib⁹ vr̄is: & calciamenta in pedib⁹. Nō plangetis neqꝫ flebitis: sed tabescetis in iniquitatibus vestris: & vnusq̄sqꝫ gemet ad fratrem suū. Eritqꝫ ezechiel vobis in portentū. Iuxta om̄ia que fecit: facietis: cū venerit istud & scietis quia ego dn̄s deus. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudinē eorū & gaudium dignitatis: & desideriū oculorū eorum sup quo requiescūt anime eorū: & filios & filias eorum: in die illa cum venerit fugiens ad te vt annunciet tibi: in die inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugit: & loqueris & non silebis vltra: erisqꝫ eis in portentum: & scietis quia ego dominus.

25.

ET factus est sermo dn̄i ad me: dicens. Fili hoīs: pone faciē tuā contra filios ammon: & prophetabis de eis: & dices filiis ammon. Audite verbum dn̄i dei. Hec dicit dn̄s deus. Pro eo ꝙ dixisti euge euge super sanctuariū meū: qa pollutū est & sup terrā isr̄l: qm̄ desolata est: & sup domum iuda qm̄ ducti sunt in captiuitatē: idcirco ecce ego tradā te filiis orientalib⁹ in hereditatē: & collocabūt caulas suas in te: & ponēt in te tentoria sua. Ipsi comedent fruges tuas & ipsi bibent lac tuum. Daboqꝫ rabbath in habitaculum camelorum: & filios ammon in cubile pecorum: & scietis quia ego dn̄s. Quia hec dicit dominus deus. Pro eo ꝙ plausisti manu & percussisti pede: & gauisa es ex toto affectu sup terram israel. Idcirco ecce ego extendam manum meā sup te: & tradā te in direptionē gētiū & interficiā te de populis & perdam de terris & conterā: & scietis quia ego dominus.

ꝯsolabimini: ⁊ panē viroꝝ nō comedetis: ⁊
παρακληθήσεσθε, καὶ ἄρτον ἀνδρῶν οὐ φάγεσθε, καὶ αἱ
come vr̄e sup caput vr̄m. ⁊ calciamenta
κόμαι ὑμῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, καὶ τὰ ὑποδήματα
in pedib⁹ vr̄is. neqꝫ plangetis neqꝫ flebi-
ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν, οὔτε μὴ κόψησθε οὔτε μὴ κλαύση-
tis: ⁊ cōsumemini in inq̄tatib⁹ vr̄is: ⁊ ꝯso-
τε, καὶ ἐντακήσεσθε ἐν ταῖς ἀδικίαις ὑμῶν, καὶ παρα-
labimini vnusq̄sqꝫ fratrē suum: ⁊ erit vobis eze-
καλέσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὑμῖν ἰεζε-
chiel in portētū: ⁊ scd̄m oia q̄cūqꝫ fecit facie-
κιὴλ εἰς τέρας, καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε ποιήσε-
tis: cū venerit hec: cognoscetis q2 ego dn̄s: ⁊
τε, ὅταν ἔλθῃ ταῦτα, ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, καὶ
tu fili hoīs nōne in die q̄n abstulero
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, οὐχὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν λαμβάνω τὴν
fortitudinē eoꝝ ab eis: leuationē gl'iationis eo-
ἰσχὺν αὐτῶν παρ' αὐτῶν τὴν ἔπαρσιν τῆς καυχήσεως αὐ-
rū: desiderabilia oculoꝝ eoꝝ: ⁊ ele-
τῶν, τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ἔ-
uationē aīe eoꝝ: filios eoꝝ ⁊ filias
παρσιν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας
eoꝝ: in die illa veniet q̄ salu⁹ fact⁹ fuerit ad te:
αὐτῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἥξει ὁ ἀνασωζόμενος πρὸς σέ,
vt annunciet tibi in aurib⁹ tuis: in die illa
τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι εἰς τὰ ὦτά σου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
aperietur os tuū ad eū q̄ saluatus est: ⁊ lo-
διανοιχθήσεται τὸ στόμα σου πρὸς τὸν ἀνασωζόμενον, καὶ λα-
q̄ris: ⁊ non reticebis vltra: ⁊ eris eis in
λήσεις, καὶ οὐ μὴ κωφωθῇς οὐκέτι, καὶ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς
portētū ⁊ cognoscent q2 ego dn̄s.
τέρας καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος. Ca. 25.

ET fact⁹ est s̄mo dn̄i ad me dicens: fili homi-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis: obfirma faciem tuā ꝯ̄ filios āmon
που, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμών
⁊ ꝓpheta ad eos: ⁊ dices filijs ammon:
καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἀμμών,
audite verbū adonai dn̄i. hec dicit adonai domi-
ἀκούσατε λόγον ἀδωναῒ κυρίου. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύρι-
n⁹: ꝓ eo q̄ꝺ gauisi estis sup sc̄tā mea: q2 polluta sunt:
ος, ἀνθ' ὧν ἐπεχάρητε ἐπὶ τὰ ἅγιά μου, ὅτι ἐβεβηλώθη,
⁊ sup trā israel q2 desolata ē: ⁊ sup
καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ ὅτι ἠφανίσθη, καὶ ἐπὶ τὸν
domū iuda q2 abiūt in captiuitate. idcirco
οἶκον τοῦ ἰούδα ὅτι ἐπορεύθη ἐν αἰχμαλωσίᾳ. διὰ τοῦ-
ecce ego trado vos filijs cedem in
το ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι ὑμᾶς τοῖς υἱοῖς κεδὲμ εἰς
hereditatem. ⁊ firmabūt tentoria in ꝑpecca-
κατακληρονομίαν. καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν τῇ ἀπαρ-
to eoꝝ in te: ⁊ dabunt in te tabernacula
τίᾳ αὐτῶν ἐν σοί, καὶ δώσουσιν ἐν σοὶ τὰ σκηνώματα
sua. ipi comedēt fructus tuos: ⁊ ipi
αὐτῶν. αὐτοὶ φάγονται τοὺς καρπούς σου, καὶ αὐτοὶ
bibent pinguedinē tuā: ⁊ dabo ciuitatē
πίονται τὴν πιότητά σου, καὶ δώσω τὴν πόλιν τοῦ
āmon in pascua cameloꝝ: ⁊ filios āmon in pas-
ἀμμὼν εἰς νομὰς καμήλων, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν εἰς νο-
cua ouium: ⁊ scietis q2 ego adonai do-
μὰς προβάτων, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ ἀδωναῒ κύ-
min⁹. q2 hec dicit dn̄s ꝓ eo q̄ꝺ plausisti manu
ριος. διότι τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν ἐκρότησας τῇ χειρί
tua: ⁊ insonuisti pede tuo: ⁊ gauisa es aīa
σου, καὶ ἐψόφησας τῷ ποδί σου, καὶ ἐπεχάρης τῇ ψυχῇ
tua sup trā israel. idcirco ecce ego extendā
σου ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν
manū meā in ꝯ̄ te: ⁊ dabo te in direptionē in gē-
χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε εἰς διαρπαγὴν ἐν τοῖς ἔθ-
tib⁹: ⁊ exterminabo te de pp̄lis: ⁊ perdā te de
νεσιν, καὶ ἐξολοθρεύσω σε ἐκ τῶν λαῶν, καὶ ἀπολῶ σε ἐκ
regiōib⁹ ꝑditione: ⁊ scies q2 ego adonai
τῶν χωρῶν ἀπωλείᾳ, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ ἀδωναῒ

dñs. hec dicit adonai dñs: p eo qđ dixit moab
κύριος. τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ' ὧν ὅτι εἶπεν μωὰβ
τ seir: ecce sicut oēs gētes dom⁹ iuda:
καὶ σηείρ, ἰδοὺ ὃν τρόπον πάντα τὰ ἔθνη ὁ οἶκος ἰούδα,
idcirco ecce ego diſſoluam hũeṗ moab de ciui
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ παραλύσω τὸν ὦμον μωὰβ ἀπὸ πό
tatib⁹ ṗmōtorioꝝ eius electam trā domū bethieſimuth ſup
λεων ἀκρωτηρίων αὐτοῦ ἐκλεκτὴν γῆν οἶκον βηθιεσιμοὺθ ἐπά
fōtem vrbis maritime filios orienti
νω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας τοὺς υἱοὺς κέδεμ
ſup filios ammon dedi eos in hereditatem:
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν δέδωκα αὐτῆς εἰς κληρονομίαν,
vt non ſit memoria filioꝝ ammō in genti=
ὅπως μὴ ᾗ μνεία τῶν υἱῶν ἀμμὼν ἐν τοῖς ἔθνε=
bus: τ in moab faciam vltionem: τ cognoſcent
σιν, καὶ ἐν μωὰβ ποιήσω ἐκδίκησιν, καὶ ἐπιγνώσον=
qꝛ ego dñs. hec dicit adonai dñs: p eo qđ
ται ὅτι ἐγὼ κύριος. τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ' ὧν
fecit idumea in vlciſcendo eos vltionem
ἐποίησεν ἡ ἰδουμαία ἐν τῷ ἐκδικῆσαι αὐτοὺς ἐκδίκησιν
in domū iuda: τ mēoriā retinueſt mali τ vlti ſunt
εἰς τὸν οἶκον ἰούδα, καὶ ἐμνησικάκησαν καὶ ἐξεδίκη=
vltionē ab eis: ṗpterea hec dicit adonai
σαν δίκην ἀπ' αὐτῶν, διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ
dñs: τ extendā manū meā ſup idumeam:
κύριος, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν,
τ exterminabo ex ea hoīem τ pecus: τ po=
καὶ ἐξολοθρεύσω ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος, καὶ θήσο
nā eam deſtā: τ de theman: τ de ledan fugientes in
μαι αὐτὴν ἔρημον, καὶ ἐκ θαιμάν, καὶ ἐκ λεδὰν διωκόμενοι ἐν
gladio cadent: τ dabo vltionem meā ſup
ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ δώσω τὴν ἐκδίκησίν μου ἐπὶ
idumeam in manu ppli mei iſrael: τ facient
τὴν ἰδουμαίαν ἐν χειρὶ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ ποιήσουσιν
in idumea iuxta iram meā: τ iuxta furorē
ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ κατὰ τὴν ὀργήν μου, καὶ κατὰ τὸν θυμόν
meū: τ cognoſcent vltionē meā dicit adonai
μου, καὶ ἐπιγνώσονται τὴν ἐκδίκησίν μου λέγει ἀδωναΐ
dñs. ṗpterea hec dicit adonai dñs: p eo qđ
κύριος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ' ὧν
fecerunt alienigene in vltione: τ ſuſcitaue
ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν ἐκδικήσει, καὶ ἐξανέστη=
runt vindictā gaudentes ex tota aīa: vt de
σαν ἐκδίκησιν ἐπιχαίροντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τοῦ ἐξα
lerent vſqꝫ ī eternū. ṗpterea hec dicit adonai do=
λεῖψαι ἕως αἰῶνος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύ=
min⁹: ecce ego extendo manū meā ſup alienige=
ριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύ
nas: τ diſperdam cretenſes: τ ṗdam reli=
λους, καὶ ἐξολοθρεύσω κρῆτας, καὶ ἀπολῶ τοὺς καταλοί
quos hītantes maritimam: τ faciam in
πους τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν, καὶ ποιήσω ἐν
eis vltiones magnas ī redargutiōib⁹ furoꝛ: τ co
αὐτοῖς ἐκδικήσεις μεγάλας ἐν ἐλεγμοῖς θυμοῦ, καὶ ἐπι
gnoſcent qꝛ ego adonai dñs: cū dedero vl=
γνώσονται ὅτι ἐγὼ ἀδωναΐ κύριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ἐκ=
tionem meā ſup eos.
δίκησίν μου ἐπ' αὐτούς.

Ca.26.

ET factū eſt in vndecimo anno vna menſis:
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει μιᾷ τοῦ μηνός,
fact⁹ eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili hoīs: p eo qđ
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνθ' ὧν
dixit ſoꝛ ſup hieruſalem: euge ꝯtrite ſūt perierunt
εἶπεν σὸρ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, εὖγε συνετρίβη ἀπόλωλεν
gētes: cōuerſe ſunt ad me: q̄ fuit plena deſta eſt: ṗpterea
τὰ ἔθνη, ἐπεστράφη πρός με, ἡ πλήρης ἠρήμωται, διὰ τοῦ
hec dicit adonai dñs: ecce ego induco ſup te ſoꝛ:
το τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ σόρ,
τ adducā ſup te gētes multas: ſic̄ aſcendit mare
καὶ ἀνάξω ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά, ὡς ἀναβαίνει ἡ θάλασσα
fluctib⁹ ſuis: τ deſtruent muros ſoꝛ:
τοῖς κύμασιν αὐτῆς, καὶ καταβαλοῦσι τὰ τείχη σόρ,

Hec dicit dñs deus. pro eo q̄ dixerunt moab & ſeyr: ecce ſicut omnes gentes domus iuda: idcirco ecce ego aperiā humerum moab de ciuitatibus: de ciuitatibus inq̄ eius & de finib⁹ eius inclytas terre beth ieſimoth & beelmeon & cariathaim filiis orientis cū filiis āmon. Et dabo eam in hereditatē: vt nō ſit vltra memoria filioꝝ ammō in gentib⁹. Et in moab faciam iudicia: & ſcient q̄a ego dñs. Hec dicit dominus deus. Pro eo q̄ fecit idumea vltionē vt ſe vindicaret de filiis iuda: peccauitq̄ delinquēs & vindictā expetiuit de eis: idcirco hec dicit dñs deus. Extendā manū meā ſup idumeā: & auferā de ea hominē & iumentū: & faciā eam deſertam ab auſtro: et qui ſunt in dedā gladio cadent. Et dabo vltionē meā ſup idumeā p manū ppli mei iſrael: & facient in edom iuxta irā meā & furorē meū & ſcient vindictam meam dicit dominus deus. Hec dicit domin⁹ deus. Pro eo q̄ fecerunt paleſtini vindictā & vlti ſe ſunt toto aīo: interficientes & implentes inimicitias veteres: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego extendam manū meā ſup paleſtinos & interficiā interfectores: & perdā reliquias maritime regionis: faciāq̄ in eis vltiones magnas arguens in furore: & ſcient quia ego dominus: cum dedero vindictam meam ſuper eos. 26.

ET factū eſt in vndecimo anno prima menſis factus eſt ſermo dñi ad me: dicēs. Fili hominis pro eo q̄ dixit tyrus de hieruſalem: euge cōfracte ſunt porte populorum: cōuerſa eſt ad me: implebor: deſerta eſt: ppterea hec dicit dñs deus. Ecce ego ſuper te tyre: & aſcendere faciam ad te gentes multas ſicut aſcē dit mare fluctuās. Et diſſipabunt muros tyri

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֲמֹר מוֹאָב
וְשֵׂעִיר הִנֵּה כְּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה׃
לָכֵן הִנְנִי פֹתֵחַ אֶת כֶּתֶף מוֹאָב
מֵהֶעָרִים מֵעָרָיו מִקָּצֵהוּ צְבִי אֶרֶץ — עיר צבה
בֵּית הַיְשִׁימוֹת בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתָיְמָה׃
לִבְנֵי קֶדֶם עַל בְּנֵי עַמּוֹן וּנְתַתִּיהָ — נתן
לְמוֹרָשָׁה לְמַעַן לֹא תִזָּכֵר בְּנֵי עַמּוֹן — ירש זכר
בַּגּוֹיִם׃ וּבְמוֹאָב אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים וְיָדְעוּ — עשה
כִּי אֲנִי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
יַעַן עֲשׂוֹת אֱדוֹם בִּנְקֹם נָקָם לְבֵית
יְהוּדָה וַיֶּאְשְׁמוּ אָשׁוֹם וְנִקְּמוּ בָהֶם׃ — אשם
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְנָטִתִי — נטה
יָדִי עַל אֱדוֹם וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם — כרת
וּבְהֵמָה וּנְתַתִּיהָ חָרְבָּה מִתֵּימָן — ימן
וּדְדָנֶה בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת — נפל
נִקְמָתִי בֶּאֱדוֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וְעָשׂוּ בֶאֱדוֹם כְּאַפִּי וְכַחֲמָתִי וְיָדְעוּ — עשה יחם
אֶת נִקְמָתִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן עֲשׂוֹת
פְּלִשְׁתִּים בִּנְקָמָה וַיִּנָּקְמוּ נָקָם — נקם
בִּשְׁאָט בְּנֶפֶשׁ לְמַשְׁחִית אֵיבַת — שחת
עוֹלָם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנְנִי נוֹטֶה יָדִי עַל פְּלִשְׁתִּים וְהִכְרַתִּי — נטה
אֶת כְּרֵתִים וְהַאֲבַדְתִּי אֶת שְׁאֵרִית — אבד
חוֹף הַיָּם׃ וְעָשִׂיתִי בָם נְקָמוֹת
גְּדוֹלוֹת בְּתוֹכְחוֹת חֵמָה וְיָדְעוּ כִּי — גדל יכח
אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת נִקְמָתִי — נתן
בָּם׃ וַיְהִי בְּעַשְׁתֵּי — Ca.xxvj. היה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
יַעַן אֲשֶׁר אָמְרָה צוֹר עַל יְרוּשָׁלַם
הֶאָח נִשְׁבְּרָה דַּלְתוֹת הָעַמִּים — אח שבר
נָסֵבָּה אֵלַי אִמָּלְאָה הָחֳרָבָה׃ לָכֵן כֹּה — סבב מלא
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ צוֹר
וְהַעֲלֵיתִי עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים כְּהַעֲלוֹת — עלה רבב
הַיָּם לְגַלָּיו׃ וְשִׁחֲתוּ חוֹמוֹת צוֹר — עלה גלל
חמה

וְהָרְסוּ מִגְדָּלֶיהָ וְסִחֵיתִי עֲפָרָהּ מִמֶּנָּה
וְנָתַתִּי אוֹתָהּ לִצְחִיחַ סָלַע׃ מִשְׁטַח
חֲרָמִים תִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַיָּם כִּי אֲנִי
דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהָיְתָה
לְבַז לַגּוֹיִם׃ וּבְנוֹתֶיהָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
בַּחֶרֶב תֵּהָרַגְנָה וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי
יְהוָה׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנְנִי מֵבִיא אֶל צֹר נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל מִצָּפוֹן מֶלֶךְ מְלָכִים
בְּסוּס וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וְקָהָל
וְעַם רָב׃ בְּנוֹתַיִךְ בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב
יַהֲרֹג וְנָתַן עָלַיִךְ דָּיֵק וְשָׁפַךְ עָלַיִךְ
סֹלְלָה וְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה׃ וּמְחִי
קָבָלּוֹ יִתֵּן בְּחֹמוֹתָיִךְ וּמִגְדְּלֹתַיִךְ
יִתֹּץ בְּחַרְבוֹתָיו׃ מִשִּׁפְעַת סוּסָיו יְכַסֵּךְ
אֲבָקָם מִקּוֹל פָּרַשׁ וְגַלְגַּל וָרֶכֶב
תִּרְעַשְׁנָה חוֹמוֹתַיִךְ בְּבֹאוֹ בִּשְׁעָרַיִךְ
כִּמְבוֹאֵי עִיר מְבֻקָּעָה׃ בְּפַרְסוֹת
סוּסָיו יִרְמֹס אֶת כָּל חוּצוֹתָיִךְ עַמֵּךְ
בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וּמַצְּבוֹת עֻזֵּךְ לָאָרֶץ
תֵּרֵד׃ וְשָׁלְלוּ חֵילֵךְ וּבָזְזוּ רְכֻלָּתֵךְ
וְהָרְסוּ חוֹמוֹתַיִךְ וּבָתֵּי חֶמְדָּתֵךְ
יִתֹּצוּ וַאֲבָנַיִךְ וְעֵצַיִךְ וַעֲפָרֵךְ
בְּתוֹךְ מַיִם יָשִׂימוּ׃ וְהִשְׁבַּתִּי הֲמוֹן
שִׁירָיִךְ וְקוֹל כִּנּוֹרַיִךְ לֹא יִשָּׁמַע
עוֹד׃ וּנְתַתִּיךְ לִצְחִיחַ סֶלַע מִשְׁטַח
חֲרָמִים תִּהְיֶה לֹא תִבָּנֶה עוֹד
כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְצוֹר
הֲלֹא מִקּוֹל מַפַּלְתֵּךְ בֶּאֱנֹק חָלָל
בֵּהָרֵג הֶרֶג בְּתוֹכֵךְ יִרְעֲשׁוּ הָאִיִּים׃
וְיָרְדוּ מֵעַל כִּסְאוֹתָם כֹּל נְשִׂיאֵי
הַיָּם וְהֵסִירוּ אֶת מְעִילֵיהֶם וְאֶת בִּגְדֵי
רִקְמָתָם יִפְשֹׁטוּ חֲרָדוֹת יִלְבָּשׁוּ
עַל הָאָרֶץ יֵשֵׁבוּ וְחָרְדוּ לִרְגָעִים
וְשָׁמְמוּ עָלָיִךְ׃ וְנָשְׂאוּ עָלַיִךְ קִינָה

גָּדַל סָחָה
נָתַן צָחַח
שָׁטַח הָיָה
בָּזַז בָּנָה
הָרַג
בּוֹא
צָפַן
הָרַג
קוּם צָנַן
מָחָה נָתַן
גָּדַל נָתַץ
כָּסָה
גָּלַל
רָעַשׁ
בּוֹא בָּקַע
רָמַס חוּץ
הָרַג יָצַב
עָזַז יָרַד
בַּיִת נָתַץ
שׁוּם שָׁבַת
הָמַן שׁוּר
כִּנֵּר שָׁמַע
נָתַן צָחַח
שָׁטַח הָיָה
בָּנָה
נָפַל
רָעַשׁ אִי
נָשָׂא
סוּר מָעַל
פָּשַׁט לָבַשׁ
קוּן

et destruent turres eius. Et radā puluerē eius de ea: & dabo eam in limpi dissimam petrā. Siccatio sagenarū erit in medio maris: quia ego locutus sum: ait dominus deus & erit in direptionē gentibus. Filie quoq; ei⁹ q̄ sunt in agro gladio interficien tur: & scient quia ego dominus. Quia hec di cit dn̄s deus. Ecce ego adducā ad tyrum nabuchodonosor regē babylonis ab aqui lone regem regum: cum equis & curribus & equitibus & cetu poplıoq; magno. Filias tuas q̄ sūt in agro gladio interficiet: & circūdabit te munitiōib⁹: & cōpor tabit aggerē in gyro. Et eleuabit cōtra te clypeū. & vīeas & arietes tēpabit in muros tuos: & turres tuas destruet ī armatura sua. Inūdatiōe eq̄rū eius opiet te pulūis eorū a sonitu eqtū & rotarū & curruū mouebūtur mu ri tui. Cū ingressus fue rit portas tuas q̄si per in troitū vrbis dissipate: vn gulis equoꝝ suoꝝ cōcul cabit om̄s plateas tuas: pplm̄ tuū gladio cedet: & statue tue nobiles in terrā corruēt. Vastabūt opes tuas: diripiēt nego ciatiōes tuas: & destruet muros tuos: & domus tuas p̄claras subuertēt: & lapides tuos & ligna tua & puluerē tuū in me dio aquarū ponēt. Et qe scere faciam multitudinē cāticorū tuoꝝ: & sonit⁹ citharārū tuarū nō au dietur amplius. Et dabo te in limpidissimā petrā: siccatio sagenarū eris: nec edificaberis vltra: qa ego dn̄s locut⁹ sum ait dn̄s deus. Hec dicit dn̄s deus de tyro. Nūqd nō a sonitu ruine tue & gemitu interfecto rū tuoꝝ cū occisi fuerint in medio tui: cōmoue būtur insule: & descendēt de sedibus suis oēs prin cipes maris: & auferent exuuias suas: & vestimē ta sua varia abiicīet & in duētur stupore. In terra sedebūt: & at toniti sup repentino casu tuo ammirabūtur assu mētes super te lamentū

τ subuertent turres tuas τ ventilabo puluerē
καὶ καθελοῦσιν τοὺς πύργους σου καὶ λικμήσω τὸν χοῦν
eius ab ea: τ dabo eam nitidissimā petrā: siccatio
αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς λεωπετρίαν, ψυγμὸς
sagenaꝝ erit in medio maris: qz ego locut⁹ sum di
σαγηνῶν ἔσαι ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, ὅτι ἐγὼ λελάληκα λέ
cit adonai dn̄s: τ erit in direptionē gentib⁹: τ
γει ἀδωναΐ κύριος, καὶ ἔσαι εἰς προνομὴν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
filie eius in agro gladio interficien
αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ ἀναιρεθήσον=
tur τ scient qz ego dn̄s. ppterea hec dicit
ται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει
adonai dn̄s: ecce ego adduco sup te sor nabuchodo=
ἀδωναΐ κς, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ σὸρ τὸν ναβουχοδο=
nosor regē babylonis ab aqlone: rex re
νόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ βορρᾶ, βασιλεὺς βα
gum est: cū equis τ currib⁹ τ equitib⁹ τ cō
σιλέων ἐσίν, μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων καὶ ἱππέων καὶ συ
gregatiōe gētiū mltaꝝ valde: iste filias
ναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα, οὗτος τὰς θυγατέρας
tuas q̄ in campo gladio īterficiet: τ dabit sup
σου τὰς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ δώσει ἐπὶ
te munitióēs: τ circūedificabit te: τ circūponet
σὲ προφυλακήν, καὶ περιοικοδομήσει σε, καὶ περιβαλεῖ
tibi fossam: τ circūedificabit in te vallū ī circuitu:
σοι τάφρον, καὶ περιοικοδομήσει ἐπὶ σὲ χάρακα κύκλῳ,
τ circūstantiā armoꝝ τ lanceas eius. contra
καὶ περιστάσιν ὅπλων καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ. ἀπέναντί
te dabit muros tuos τ turres tuas destruet in
σου δώσει τὰ τείχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καθελεῖ ἐν
armis suis a mltitudine equoꝝ ei⁹ ope=
τοῖς ὅπλοις ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ, κατα
riet te puluis coꝝ: τ a voce equi
καλύψει σε ὁ κονιορτὸς αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἱπ
tum ei⁹ operiet te: τ a rotis cur=
πέων αὐτοῦ κατακαλύψει σε, καὶ ἀπὸ τῶν τροχῶν τῶν ἁρ
ruum eius. cōmouebunt muri tui ingrediente illo
μάτων αὐτοῦ. σεισθήσεται τὰ τείχη σου εἰσπορευομένου αὐτοῦ
portas tuas q̄si ingrediens in vrbē de campo in
τὰς πύλας σου ὡς εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν ἐκ πεδίου ἐν
vngulis equoꝝ suoꝝ conculcabunt oēs
ταῖς ὁπλαῖς τῶν ἵππων αὐτοῦ καταπατήσουσιν πάσας
plateas tuas: ppl̄m tuū gladio īterficiet: τ
τὰς πλατείας σου, τὸν λαόν σου μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ τὴν
substantiam fortitudis tue in trā deducet: τ dep̄dabi=
ὑπόστασιν τῆς ἰσχύος σου ἐπὶ τὴν γῆν κατάξει, καὶ προνομεύ
tur potentiā tuā: τ spoliabit facultates tuas:
σει τὴν δύναμίν σου, καὶ σκυλεύσει τὰ ὑπάρχοντά σου,
τ destruet muros tuos τ domos tuas deside
καὶ καταβαλεῖ τὰ τείχη σου καὶ τοὺς οἴκους σου τοὺς ἐπιθυ
rabiles subuertet: τ lapides tuos τ ligna tua τ pul
μητοὺς καθελεῖ, καὶ τοὺς λίθους σου καὶ τὰ ξύλα σου καὶ τὸν χ
in mediū maris iniiciet. τ destruet mltitudin
εἰς μέσον τῆς θαλάσσης ἐμβαλεῖ. καὶ καταλύσει τὸ πλῆθος
sicoꝝ tuoꝝ: τ vox psalterioꝝ tuoꝝ nō audiet āpli
σικῶν σου, καὶ ἡ φωνὴ τῶν ψαλτηρίων σου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι
bo te ī nitidissimā petrā. siccatio sagenaꝝ eris: nō edificabe
σω σε εἰς λεωπετρίαν. ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσῃ, οὐ μὴ οἰκοδομη
qz ego locut⁹ sū dicit adonai dn̄s. qz hec dicit dn̄s s
ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει ἀδωναΐ κς. διότι τάδε λέγει κς τῇ σ
a voce ruine tue cū gemuerit vulnerati t
ἀπὸ φωνῆς τῆς πτώσεώς σου ἐν τῷ σενάξαι τραυματίας σ
euaginarēt gladiū in medio tui cōmouebunt insule: τ
σπάσαι μάχαιραν ἐν μέσῳ σου σεισθήσονται αἱ νῆσοι, καὶ κατ
dent de sedib⁹ suis oēs p̄ncipes maris:
ται ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς θαλάσσης,
ferent coronas suas: τ vestimētis suis varijs
λοῦνται τὰς μίτρας αὐτῶν. καὶ τὸν ἱματισμὸν αὐτῶν τὸν ποικίλ
tur furore insanient: sup trā sedebūt τ formidab
σονται ἐκστάσει ἐκστήσονται, ἐπὶ γῆν καθεδοῦνται καὶ φοβηθήσο
perditionē tuā: τ gement sup te: τ assument sup te
ἀπώλειάν σου, καὶ στενάξουσιν ἐπὶ σέ, καὶ λήψονται ἐπὶ σὲ

ꝛ dicent tibi: quō periſti: ꝛ diſſipata es in mari
καὶ ἐροῦσίν σοι, πῶς ἀπώλου, καὶ κατελύθης ἐν θαλάσσῃ
vrbs laudata: q̄ fuit fortis in mari ipa
ἡ πόλις ἡ ἐπαινετή; ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ αὐτή,
ꝛ habitantes eam: q̄ dedit timorē ſui oibus
καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἡ δοῦσα τὸν φόβον αὐτῆς πᾶσι
hitantib⁹ eam: ꝛ formidabunt inſule a
τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν, καὶ φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀφ᾽ ἡ
die ruine tue: ꝛ turbabunt inſule in
μέρας πτώσεώς σου, καὶ ταραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ
mari ab exitu tuo. qꝛ hec dicit dñs do=
θαλάσσῃ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου. ὅτι τάδε λέγει κύριος κύ=
min⁹: cum dedero te vrbē deſolatam ſicut ciuitates q̄ nō
ριος, ὅταν δῶ σε πόλιν ἠρημωμένην ὡς τὰς πόλεις τὰς μὴ
habitabuntur: cū reduxero ego ſup te abyſſum
κατοικηθησομένας, ἐν τῷ ἀναγαγεῖν με ἐπὶ σὲ τὴν ἄβυσσον
ꝛ cooperiet te aqua multa: ꝛ deducet te
καὶ κατακαλύψει σε ὕδωρ πολύ, καὶ καταβιβάσει σε
ad deſcendentes in foueā ad pplm ſeculi: ꝛ
πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον πρὸς λαὸν αἰῶνος, καὶ
collocabo te ī pfūda tre ſicut ſolitudinē etnā cū deſcen
κατοικιῶ σε εἰς βάθη τῆς γῆς ὡς ἔρημον αἰώνιον μετὰ κατα
dentibus in foueā: vt nō hiteris ſup trā vite:
βαινόντων εἰς βόθρον, ὅπως μὴ κατοικηθῇς ἐπὶ γῆς ζωῆς,
pditionē te dabo: ꝛ nō eris vltra: ꝛ requireris
ἀπώλειάν σε δώσω, καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι, καὶ ζητηθήσῃ
ꝛ nō inuenieris in eternū dicit adonai dñs.
καὶ οὐχ εὑρεθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα λέγει ἀδωναΐ κς΄. Ca.27.

Et factū eſt verbū dñi ad me dicēs: ꝛ tu fili
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ
hois: aſſume ſup ſor lamētū: ꝛ dices ſor habitā=
ἀνθρώπου, λάβε ἐπὶ σὸρ θρῆνον, καὶ ἐρεῖς τῇ σὸρ τῇ κατοι=
ti in introitu maris emporio popu
κούσῃ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς θαλάσσης τῷ ἐμπορείῳ τῶν λα
loꝝ ab inſulis multis: hec dicit adonai dñs ſor:
ῶν ἀπὸ νήσων πολλῶν, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος τῇ σόρ,
tu dixiſti ego circundedi mihi decorē meū. in corde
σὺ εἶπας ἐγὼ περιτέθεικα ἐμαυτῇ κάλλος μου. ἐν καρδίᾳ
maris finiū tui: filij tui circūdederūt tibi decorē. cedrus
θαλάσσης τὰ ὅριά σου, υἱοί σου περιέθηκάν σοι κάλλος. κέδρος
ex ſanir edificabit: naues tabulaꝝ cupreſſi ex
ἐκ σανεὶρ οἰκοδομηθήσηται, νῆες σανίδων κυπαρίσσου ἐκ τοῦ
libano capte ſunt: vt facerent tibi malos abiegnos:
λιβάνου ἐλήφθησαν, τοῦ ποιῆσαί σε ἱστοὺς ἐλατίνους,
de baſan fecerunt remos tuos:
ἐκ τῆς βασανίτιδος ἐποίησαν τὰς κώπας σου, τὰ
tēpla tua fecerunt ex ebore: domos ſylueſtres
ἱερά σου ἐποίησαν ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις
de inſulis chettiim: byſſus cū varietate
ἀπὸ νήσων τῶν χεττιείμ, βύσσος μετὰ ποικιλίας
de egypto facta ē tibi in ſtratu: vt circūdaret te
ἐξ αἰγύπτου ἐγένετό σοι ἱν στρωμνή, τοῦ περιθεῖναί σοι
gl'ia ꝛ operiret te: hyacith⁹ ꝛ purpura ex
δόξαν καὶ περιβαλεῖν σε, ὑάκινθος καὶ πορφύρα ἐκ τῶν
inſulis eliſe. ꝛ facta ſunt opertoria tua. ꝛ prin
νήσων ἐλισαί. καὶ ἐγένοντο περιβόλαιά σου. καὶ οἱ ἄρ=
cipes tui hitantes ſidonē ꝛ aradij fue=
χοντές σου οἱ κατοικοῦντες σιδῶνα καὶ ἀράδιοι ἐγένον
rūt remiges tui. ſapiētes tui ſor q̄ erant in te:
το κωπηλάται σου. οἱ σοφοί σου σὸρ οἱ ἦσαν ἐν σοί,
iſti gubernatores tui: ſeniores biblioꝝ: ꝛ
οὗτοι κυβερνῆταί σου, οἱ πρεσβύτεροι βιβλίων, καὶ
ſapientes eoꝝ q̄ erant in te: iſti ꝯfortabāt
οἱ σοφοὶ αὐτῶν οἳ ἦσαν ἐν σοί, οὗτοι ἐνίσχυον τὴν
ꝯſiliū tuū: ꝛ oēs naues maris ꝛ
βουλήν σου, καὶ πάντα τὰ πλοῖα τῆς θαλάσσης καὶ
remiges eaꝝ. facti ſunt tibi in occidentē occi
οἱ κωπηλάται αὐτῶν. ἐγένοντό σοι ἐπὶ δυσμὰς δυ=
dētis perſe: ꝛ lydi ꝛ libyes
σμῶν πέρσαι, καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες

καὶ καὶ

---

dicent tibi. Quomodo
periſti que habitas
in mari vrbs inclyta: q̄
fuiſti
fortis in mari cū habi=
tatoribus tuis quos
formidabant vniuerſi.
Nunc ſtupebunt
naues ī die pauoris tui:
& turbabūtur inſule
in mari: eo q̄ null⁹ egre
diatur ex te. Quia hec di
cit dñs deus. Cum dede
ro te vrbem deſolatam
ſicut ciuitates que non
habitātur: & adduxero
ſup te abyſſum: & ope=
ruerint te aque
multe: & detraxero te
cū illis qui deſcendūt in
lacū ad populū ſepiter=
nū & collocauero in tra
nouiſſima ſicut ſolitudi
nes veteres cū his q̄ ddu
cūtur in lacū: vt nō ha=
biteris. Porro cū dedero
gloriā in terra viuentiū
in nihilū redigā te & nō
eris: & requiſita nō inue
nieris vltra in ſempiter
nū: dicit domin⁹ deus.
27.
Et factū eſt verbum
domini ad me:
dicens. Tu ergo fili ho=
minis aſſume ſuper
tyrū lamētum: & dices
tyro: que habitat
in introitu maris: nego
ciationi populorum ad
inſulas multas. Hec di=
cit dominus deus.
O tyre tu dixiſti. Perfe=
cti decoris ego ſum: &
in corde maris ſita. Fini
timi tui q te edificauerūt
impleuerūt decorē tuū
abietibus de ſanir ex=
truxerūt te cū oībus ta=
bulatis maris: cedrū de
libano tulerūt vt facerēt
tibi malū: q̄rcus de ba=
ſan dolauerūt in remos
tuos: & tranſtra tua fece
rūt tibi ex ebore indico:
& p̄toriola de inſulis ita=
lie. Byſſus varia de egy=
pto texta eſt tibi in velū
vt poneretur ī malo: hya
cinthus & purpura de in
ſulis eliſa facta ſunt opi=
mentū tuū. Habitatores
ſidonis & aradii fuerunt
remiges tui: ſapiētes tui
tyre facti ſunt guberna
tores tui: ſenes biblii &
prudētes ei⁹ habuerūt nau
tas ad miniſteriū varie ſu=
pellectilis tue. oēs naues
maris & naute eaꝝ fuerūt
in pplo negociatōis tue
pſe & lydi & libyes erāt

וְאָמְרוּ לָךְ אֵיךְ אָבַדְתְּ נוֹשֶׁבֶת — יָשַׁב
מִיַּמִּים הָעִיר הַהֻלָּלָה אֲשֶׁר הָיְתָה — יָם הָיָה
חֲזָקָה בַיָּם הִיא וְיֹשְׁבֶיהָ אֲשֶׁר נָתְנוּ
חִתִּיתָם לְכָל יוֹשְׁבֶיהָ׃ עַתָּה יֶחֶרְדוּ — חָתַת יָשַׁב
הָאִיִּן יוֹם מַפַּלְתֵּךְ וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים — אִי נָפַל
אֲשֶׁר בַּיָּם מִצֵּאתֵךְ׃ כִּי כֹה אָמַר — בָּהַל יָצָא
אֲדֹנָי יְהוִה בְּתִתִּי אֹתָךְ עִיר נֶחֱרֶבֶת — נָתַן אֵת
כֶּעָרִים אֲשֶׁר לֹא נוֹשָׁבוּ בְּהַעֲלוֹת — חָרַב עִיר
עָלַיִךְ אֶת תְּהוֹם וְכִסּוּךְ הַמַּיִם — יָשַׁב עָלָה
הָרַבִּים׃ וְהוֹרַדְתִּיךְ אֶת יוֹרְדֵי בוֹר — תְּהֹם כָּסָה
אֶל עַם עוֹלָם וְהוֹשַׁבְתִּיךְ בְּאֶרֶץ — רָבַב יָרַד
תַּחְתִּיּוֹת כֶּחֳרָבוֹת מֵעוֹלָם אֶת יוֹרְדֵי — עָלַם יָשַׁב
בוֹר לְמַעַן לֹא תֵשֵׁבִי וְנָתַתִּי צְבִי — נָתַן צָבָה
בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ בַּלָּהוֹת אֶתְּנֵךְ וְאֵינֵךְ — נָתַן
וּתְבֻקְשִׁי וְלֹא תִמָּצְאִי עוֹד לְעוֹלָם — בָּקַשׁ מָצָא
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Ca.xxvij.
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי — הָיָה
לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם שָׂא עַל — נָשָׂא
צֹר קִינָה׃ וְאָמַרְתָּ לְצוֹר הַיּוֹשֶׁבֶתִי — קוּן יָשַׁב
עַל מְבוֹאֹת יָם רֹכֶלֶת הָעַמִּים אֶל — בּוֹא
אִיִּים רַבִּים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה — אִי
צוֹר אַתְּ אָמַרְתְּ אֲנִי כְּלִילַת יֹפִי׃ — כָּלַל יָפָה
בְּלֵב יַמִּים גְּבוּלָיִךְ בֹּנַיִךְ כָּלְלוּ יָפְיֵךְ׃ — יָם גָּבַל
בְּרוֹשִׁים מִשְּׂנִיר בָּנוּ לָךְ אֵת כָּל — יָפָה בְּרוֹשׁ
לֻחֹתָיִם אֶרֶז מִלְּבָנוֹן לָקָחוּ לַעֲשׂוֹת — בָּנָה לוּחַ
תֹּרֶן עָלָיִךְ׃ אַלּוֹנִים מִבָּשָׁן עָשׂוּ — עָשָׂה
מִשּׁוֹטָיִךְ קַרְשֵׁךְ עָשׂוּ שֵׁן בַּת — אֵלוֹן
אֲשֻׁרִים מֵאִיֵּי כִּתִּיִּים׃ שֵׁשׁ בְּרִקְמָה — שׁוּט
מִמִּצְרַיִם הָיָה מִפְרָשֵׂךְ לִהְיוֹת לָךְ — פָּרַשׂ הָיָה
לְנֵס תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן מֵאִיֵּי אֱלִישָׁה
הָיָה מְכַסֵּךְ׃ יוֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאַרְוַד — כָּסָה יָשַׁב
הָיוּ שָׁטִים לָךְ חֲכָמַיִךְ צוֹר הָיוּ — הָיָה שׁוּט
בָךְ הֵמָּה חֹבְלָיִךְ׃ זִקְנֵי גְבַל וַחֲכָמֶיהָ
הָיוּ בָךְ מַחֲזִיקֵי בִּדְקֵךְ כָּל אֳנִיּוֹת — חָזַק אָנָה
הַיָּם וּמַלָּחֵיהֶם הָיוּ בָךְ לַעֲרֹב
מַעֲרָבֵךְ׃ פָּרַס וְלוּד וּפוּט הָיוּ — עָרַב

בחילך אנשי מלחמתך מגן וכובע לחם כבע
תלו בך המה נתנו הדרך׃ בני ארוד תלה
וחילך על חומותיך סביב וגמדים חמה סבב
במגדלותיך היו שלטיהם תלו גדל
על חומותיך סביב המה כללו יפיך׃ יפה
תרשיש סחרתך מרב כל הון
בכסף ברזל בדיל ועפרת נתנו בדל
עזבוניך׃ יון תבל ומשך המה
רכליך בנפש אדם וכלי נחשת כלה
נתנו מערבך׃ מבית תוגרמה ערב
סוסים ופרשים ופרדים נתנו
עזבוניך׃ בני דדן רכליך איים אי
רבים סחרת ידך קרנות שן רבב
והובנים השיבו אשכרך׃ ארם הבן שוב
סחרתך מרב מעשיך בנפך שכר עשה
ארגמן ורקמה ובוץ וראמת
וכדכד נתנו בעזבוניך׃ יהודה
וארץ ישראל המה רכליך
בחטי מנית ופנג ודבש ושמן חטה
וצרי נתנו מערבך׃ דמשק ערב
סחרתך ברב מעשיך מרב כל עשה
הון ביין חלבון וצמר צחר׃
ודן ויון מאוזל בעזבוניך נתנו אזל
ברזל עשות קדה וקנה במערבך עשת
היה׃ דדן רכלתך בבגדי חפש
לרכבה׃ ערב וכל נשיאי קדר המה נשא
סחרי ידך בכרים ואילים ועתודים כר עתד
בם סחריך׃ רכלי שבא ורעמה
המה רכליך בראש כל בשם ובכל
אבן יקרה וזהב נתנו עזבוניך׃ חרן
וכנה ועדן רכלי שבא אשור
כלמד רכלתך׃ המה רכליך במכללים כלל
בגלומי תכלת ורקמה ובגנזי גלם
ברמים בחבלים חבשים וארזים
במרכלתך׃ אניות תרשיש שרותיך רכל אנה
מערבך ותמלאי ותכבדי מאד שור מלא
כבד

in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeū & galeā suspenderūt in te pro ornatu tuo. Filii aradii cū exercitu tuo sup muros tuos in circuitu: sed & pygmei q erāt in turrib⁹ tuis pharetras suas suspēderūt in muris tuis p gyrum. Ipsi cōpleuerūt pulchritudinē tuā. Carthaginēses negociatores tui a multitudie cūctarū diuitiaꝝ: argēto: ferro: stāno: plūboq; repleuerūt nūdinas tuas. Grecia & tubal & mosoch ipsi institores tui: mācipia & vasa erea adduxerūt pplo tuo de domo thogorma eqs & eqtes & mulos adduxerūt ad forū tuū. Filii dedan negociatores tui. Insule mltē negotiatio man⁹ tue: Dētes eburneos & hebeninos mutauerūt in precio tuo. Syrus negociator tu⁹. Propter multitudinē operū tuorū guttā & purpurā & scutulata & byssum & sericū & chodchod ppofuerūt in mercatu tuo. Iuda & terra israel ipsi institores tui i frumēto primo balsamū & mel & oleū & resinā ppofuerūt in nundinis tuis. Damascenus negociator tu⁹ in multitudine operū tuorū: in multitudine diuersarū opū: in vino pingui: in lanis coloris optimi. Dan & grecia & mozel in nūdinis tuis ppofuerūt ferrū fabrefactū stactem & calamū in negociatiōe tua. Dedan īstitores tui in tapetib⁹ ad sedēdū. Arabia & vniuersi principes cedar ipi negociatores manus tue cū agnis & arietibus & hedis venerūt ad te negociatores tui. Venditores saba & rema ipsi negociatores tui: cū vniuersis primis aromatib⁹ & lapide p̄cioso & auro qd ppofuerīt in mercatu tuo. Arā & chēne & edē negociatores tui. Saba assur & chelmach vēditores tui: ipsi negociatores tui: multipharia in volucrib⁹ hyacīthi & polymitoꝝ gazarūq; p̄ciosaꝝ q̄ obuolute & astricte erant funib⁹: cedros quoq; hēbāt i negociatōib⁹ tuis. naues maris pricipes tui in negociatiōe tua: & repleta es & glificata nimis

erant in exercitu tuo viri bellatores tui peltas
ἦσαν ἐν τῇ δυνάμει σου ἄνδρες πολεμισταί σου πέλτας,
τ galeas suspenderūt in te: isti dederūt
καὶ περικεφαλαίας ἐκρέμασαν ἐν σοί, οὗτοι ἔδωκαν τὴν
glām tuā: filij aradioꝝ: τ fortitudo tua sup mu-
δόξαν σου, υἱοὶ ἀραδίων, καὶ ἡ δύναμίς σου ἐπὶ τῶν τει-
ros tuos i circuitu. sed τ medi in turrib⁹ tuis e-
χέων σου κύκλῳ. ἀλλὰ καὶ μῆδοι ἐν τοῖς πύργοις σου ἦ-
rant custodes. pharetras suas suspenderūt sup
σαν φύλακες. τὰς φαρέτρας αὐτῶν ἐκρέμασαν ἐπὶ τῶν
ppugnacula tua: i circuitu isti pfecerūt tuū decorē. cal
ὁρμῶν σου, κύκλῳ οὗτοι ἐτελείωσάν σου τὸ κάλλος. καλ
chedonij mercatores tui a multitudie potētie tue: argē-
χηδόνιοι ἔμποροί σου ἀπὸ πλήθους δυνάμεώς σου, ἀργύ
to τ auro τ ere τ ferro τ stanno
ριον καὶ χρυσίον καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον καὶ κασσίτερον
τ plūbo dederūt forū tuū. grecia vniuersa
καὶ μόλιβδον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. ἡ ἑλλὰς πᾶσα,
τ adiacentia eius: negociati sūt in te in ani
καὶ τὰ παρατείνοντα αὐτῆς, ἐνεπορεύοντο ἐν σοὶ ἐν ψυ
mab⁹ hoim: τ vasa erea dederūt mercature
χαῖς ἀνθρώπων, καὶ σκεύη χαλκᾶ ἔδωκαν τῇ ἐμπορίᾳ
tue de domo thergama equos τ equites: τ mulos
σου ἐξ οἴκου θεργαμὰ ἵππους καὶ ἱππεῖς, καὶ ἡμιόνους
dederūt nūdinas tuas filij rhodioꝝ mercatores tui ab insulis
ἔδωκαν ἀγοράν σου υἱοὶ ῥοδίων ἔμποροί σου ἀπὸ νήσων
mltiplicauerūt negotiationē tuā dentes elephantinos: τ
ἐπλήθυναν τὴν ἐμπορίαν σου ὀδόντας ἐλεφαντίνους, καὶ
his q̄ itroducebant reddebas mercedes tuas homi-
τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδου τοὺς μισθούς σου ἀνθρώ-
nes negociationē tuā a mltitudie mercatus tui in
πους ἐμπορίαν σου ἀπὸ πλήθους τῆς ἐμπορίας σου ἐν
aphec stactē: τ purpuram τ byssum τ varias
ἀφὲκ στακτήν, καὶ πορφύραν καὶ βύσσον καὶ ποικίλμα-
res de tharsis: τ raamoth τ codchod dederūt nūdi
τα ἐκ θαρσεῖς, καὶ ῥαμμὼθ καὶ χορχὸρ ἔδωκαν τὴν ἀγο
nas tuas iudas: τ filij israel. isti negociatores tui in
ράν σου ἰούδας, καὶ υἱοὶ ἰσραήλ. οὗτοι ἔμποροί σου ἐν
frumēti ɔmercio: τ vnguētoꝝ τ pmū mel τ oleum τ
σίτου πράσει, καὶ μύρων καὶ πρῶτον μέλι καὶ ἔλαιον καὶ
resinam dederūt in nundinis tuis. damascus ne-
ῥητίνην ἔδωκαν εἰς τὸν σύμμικτόν σου. δαμασκὸς ἔμ
gotiatio tua in mltitudie opeꝝ tuoꝝ ex mltitudie fortitudis
πορία σου ἐν πλήθει ἔργων σου ἐκ πλήθους δυνάμεώς
tue. oīs vinū ex chelmon: τ lanā lucidā de mile-
σου. πάσης οἶνος ἐκ χελμὼν, καὶ ἔριον στίλβον ἐκ μιλή-
to: dan τ iauan τ moozil in nūdinis tuis. fer
του, δὰν καὶ ἰαουὰν καὶ μοόζηλ εἰς τὴν ἀγοράν σου. σί
rum operatum τ rote in ɔmixtione tua
δηρος εἰργασμένος καὶ τροχοὶ ἐν τῷ συμμίκτῳ σου
sunt dedan negociatores tui cū iumētis electis ad
εἰσὶν δαιδὰν ἔμποροί σου μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν εἰς
currus: arabia τ oēs principes cedar. isti
ἅρματα, ἀραβία καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες κηδάρ. οὗτοι
negociatores p manū tuā camelos: τ arietes: τ ag-
ἔμποροι διὰ χειρός σου καμήλους, καὶ κριούς, καὶ ἀμ-
nos in qb⁹ negotiantur te negociatores tui saba: τ
νοὺς ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε οἱ ἔμποροί σου σαβά, καὶ
ragma: ipi negotiatores tui cū primis aromatib⁹ τ
ῥαγμά, αὐτοὶ ἔμποροί σου μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων καὶ
lapidib⁹ p̄ciosis q̄ τ aurum dederūt mercatū tuū. charan
λίθων τιμίων οἳ καὶ χρυσίον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. χαρὰν, κ
naan τ edan: isti negociatores tui. saba τ assur: τ ch
ναὰν καὶ αἰδάν, οὗτοι ἔμποροί σου. σαβὰ καὶ ἀσσούρ, καὶ χα
negociatores tui ferētes negotiationē i mltifariā τ volucrib⁹ hyac
ἔμποροί σου φέροντες ἐμπορίαν ἐν μοχαλὶμ καὶ γαλίμε ὑάκ
τ polymita τ thesauros electos colligatos in
καὶ ποικιλίαν καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς καταδεδεμένους ἐν χ
τ cypressine naues in eis. negotiatio tua in mlt
καὶ κυπαρίσσινα πλοῖα ἐν αὐτοῖς. ἡ ἐμπορία σου ἐν τῷ π
cōmixtionū tuaꝝ: τ repleta es: τ aggrauata es ni
τῶν συμμίκτων σου, καὶ ἐνεπλήσθης, καὶ ἐβαρύνθης σφ

in cordib⁹ mariū. in aqua multa adduxerūt te remi=
ἐν καρδίαις θαλασσῶν. ἐν ὕδατι πολλῷ ἦγόν σε οἱ κωπη
ges tui. ſpūs auſtri cōtriuit te in corde ma=
λάται σου. πνεῦμα τοῦ νότου συνέτριψέν σε ἐν καρδίᾳ θα=
ris. potentie tue: ⁊ merces tua ⁊ cōmixti
λάσσης. αἱ δυνάμεις σου, καὶ ὁ μισθός σου καὶ οἱ σύμμικτοί
tui: ⁊ remiges tui: ⁊ gubernatores tui ⁊ con=
σου, καὶ οἱ κωπηλάται σου, καὶ οἱ κυβερνῆταί σου καὶ οἱ σύμ
ſiliarij tui: ⁊ ꝯmiſcentes ꝯmixtionē tuā: ⁊
βουλοί σου, καὶ οἱ ἐπιμιγνύντες τὴν ἐπιμιξίαν σου, καὶ
oēs viri bellatores tui in te: ⁊ vniuerſa
πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί σου ἐπὶ σοί, καὶ πᾶσα ἡ
ꝯgregatio tua in medio tui cadent in corde ma=
συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάσ
ris. in die ruine tue ad vocē clamo
σης. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πτώσεώς σου πρὸς τὴν φωνὴν τῆς κραυ
ris tui gubernatores tui tiore timebunt: ⁊ deſcē
γῆς σου οἱ κυβερνῆταί σου φόβῳ φοβηθήσονται, καὶ κατα
dent a nauibus ſuis omnes remiges
βήσονται ἀπὸ τῶν πλοίων αὐτῶν πάντες οἱ κωπηλάται
tui: ⁊ naute tui: ⁊ prete maris
σου, καὶ οἱ ἐπιβάται σου, καὶ οἱ πρωρεῖς τῆς θαλάσσης
ſup trā ſtabunt: ⁊ eiulabunt ſup te voce
ἐπὶ τὴν γῆν στήσονται, καὶ ἀλαλάξουσιν ἐπὶ σὲ τὴν φωνὴν
ſua: ⁊ clamabūt amare: ⁊ imponent trā ſup
αὐτῶν, καὶ κεκράξονται πικρόν, καὶ ἐπιθήσουσιν γῆν ἐπὶ
caput eoꝝ: ⁊ cinerē ſubſternent: ⁊ radent
τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ σποδὸν ὑποστρώσονται, καὶ ξυρήσον
ſup te caluicium: ⁊ ꝑcingentur cilicio: ⁊
ται ἐπὶ σοὶ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ
plorabunt ſup te in amaritudie anime: ⁊ planctū
κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν
amaꝝ aſſument ſup te ⁊ aſſument ſup te filij eo
πικρὸν λήψονται ἐπὶ σὲ καὶ ἀναλήψονται ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐ
rū lamētū ⁊ plangēt planctu ſoꝛ. qs ſicut ty=
τῶν θρῆνον καὶ θρηνήσουσιν θρήνημα σόρ. τίς ὥσπερ τύ=
r⁹ q̄ cōticuit in medio maris: quātā inue
ρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης; πόσον τινὰ εὗ=
niſti mercedē a mari: impleſti gētes a mltitu
ρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης; ἐνέπλησας ἔθνη ἀπὸ τοῦ πλή
die tua: ⁊ a cōmixtione tua ditaſti om=
θους σου, καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου ἐπλούτισας πάν
nes reges tre. nūcāt ꝯtrita es in mari in
τας βασιλεῖς τῆς γῆς. νῦν δὲ συνετρίβης ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐν
ꝓfūditate aq̄ cōmixtio tua ⁊ oīs cōgregatio tua
βάθει ὕδατος ὁ σύμμικτός σου καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου
in medio tui. ceciderūt oēs remiges tui oēs
ἐν μέσῳ σου. ἔπεσον πάντες οἱ κωπηλάται σου πάντες οἱ
habitantes inſulas ꝯtriſtabunt ſup te: ⁊ re=
κατοικοῦντες τὰς νήσους συγνάσουσιν ἐπὶ σέ, καὶ οἱ βα
ges eaꝝ ſtupore ſtupeſcent ⁊ flebit faci=
σιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται καὶ δακρύσει τὸ πρόσω
es eoꝝ: negociatores a gētib⁹ ſibilauerūt ſup te: ꝑditio
πον αὐτῶν, ἔμποροι ἀπὸ ἐθνῶν ἐσύρισαν ἐπὶ σέ, ἀπώλεια
facta es ⁊ nō vltra eris in eternū.
ἐγένου καὶ οὐκ ἔτι ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ca.28.

Et fact⁹ ē ſmo dn̄i ad me dicens: ⁊ tu fili hoīs: dic
Καὶ ἐγένετο λόγος κυ̅ πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀν̅ου, εἰπὲ τῷ
tyri: hec dicit adonai dn̄s. ꝓ eo qḋ exaltatū ē coꝛ tuū:
τι τύρου, τάδε λέγει ἀδωναΐ κ̅ς. ἀνθ' ὧν ὑψώθη ἡ καρδία σου,
⁊ dixiſti de⁹ ſum ego: hītationē dei hītaui in corde ma=
καὶ εἶπας θεός εἰμι ἐγώ, κατοικίαν θεοῦ κατῴκηκα ἐν καρδίᾳ θαλάσ
ris. tu āt es hō ⁊ nō de⁹: ⁊ dediſti coꝛ tuū q̄ſi coꝛ
σης. σὺ δὲ εἶ ἄν̅ος καὶ οὐ θεός, καὶ ἔδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρ
dei: nūqd ſapiētioꝛ es tu daniele: ſapiētes nō erudierunt
δίαν θεοῦ, μὴ σοφώτερος εἶ σὺ τοῦ δανιήλ; σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν
te diſciplina ſua: nūqd ī ſcientia tua aut in prudētia tua feci=
σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν, μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ σου ἢ ἐν τῇ φρονήσει σου ἐποί
ſti tibi foꝛtitudinē: ⁊ acquiſiſti argētū ⁊ aurum in
ησας σεαυτῷ δύναμιν, καὶ περιεποιήσω ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐν
theſauris tuis: aut ī multa ſcientia tua ⁊ negotiatiōe tua
θησαυροῖς σου, ἢ ἐν τῇ πολλῇ ἐπιστήμῃ σου καὶ τῇ ἐμπορίᾳ σου

in corde maris. In aqs multis adduxerunt te remiges tui. Ventus auſter contriuit te. In corde maris diuitie tue: & theſauri tui: & multiplex inſtrumentū tuū. Naute tui gubernatores tui tenebāt ſuppellectilē tuā: & poplo tuo ꝑerant: viri quoq; bellatores tui q erāt in te cum vniuerſa multitudine tua q̄ eſt in medio tui: cadēt ī corde maris in die ruine tue. A ſonitu clamoris gubernatorū tuoꝝ cōturbabūtur claſſes: & deſcēdēt de nauib⁹ ſuis oēs q tenebant remū. Naute & vniuerſi gubernatores maris in terra ſtabūt & eiulabūt ſup te voce magna & clamabūt amare. Et ſupiaciēt puluerē capitibus ſuis: & cinere cōſpergētur: & radēt ſup te caluitiū: & accingētur ciliciis. Et plorabūt te ī amaritudine aīe ploratu amariſſimo: & aſſumēt ſup te carmē lugubre: & plāgēt te. Que ē vt tyrus q̄ obtumuit in medio maris. Que ī exitu negociationū tuarū de mari ipleſti ꝑplōs multos & mltitudine diuitiarū tuarū & ꝑplōrū tuoꝝ ditaſti reges terre. Nūc cōtrita es a mari: in ꝓfundis aquarū opes tue: & oīs multitudo tua q̄ erat in medio tui ceciderūt. Vniuerſi hītatores inſularū obſtupuerūt ſup te: & reges earū oēs tēpeſtate ꝑcuſſi mutauerūt vultus. Negociatores populorū ſibilauerūt ſup te. Ad nihilū deducta es: & nō eris vſq; in perpetuum. 28.

Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis: dic principi tyri. Hec dicit dn̄s deus. Eo q, eleuatū eſt cor tuū & dixiſti: deus ego ſum: & in cathedra dei ſedi in corde maris: cum ſis homo & nō deus: & dediſti cor tuum quaſi cor dei. Ecce ſapientior es tu daniele: omē ſecretum non eſt abſconditū a te. In ſapientia & prudentia tua feciſti tibi fortitudinē: & acqſiſti aurū & argētū in theſauris tuis: in multitudine ſapiētie tue & in negociatione tua

בלב ימים: במים רבים הבאוך
השטים אתך, רוח הקדים שברך
בלב ימים: הונך ועזבוניך מערבך
מלחיך וחבליך, מחזיקי בדקך ועֹרבי
מערבך וכל אנשי מלחמתך אשר
בך, ובכל קהלך אשר בתוכך, יפלו
בלב ימים ביום מפלתך: לקול
זעקת חבליך ירעשו מגרשות:
וירדו מאניותיהם כל תפשי משוט
מלחים כל חבלי הים אל הארץ
יעמדו: והשמיעו עליך בקולם
ויזעקו מרה, ויעלו עפר על
ראשיהם באפר יתפלשו: והקריחו
אליך קרחה וחגרו שקים, ובכו
אליך במר נפש מספד מר: ונשאו
אליך בניהם קינה וקוננו עליך,
מי כצור כדומה בתוך הים:
בצאת עזבוניך מימים השבעת
עמים רבים, ברב הוניך ומערביך
העשרת מלכי ארץ: עת נשברת
מימים במעמקי מים, מערבך
וכל קהלך בתוכך נפלו: כל יושבי
האיים שממו עליך, ומלכיהם
שערו שער רעמו פנים: סחרים
בעמים שרקו עליך, בלהות היית,
ואינך עד עולם:

Ca.xxviij

ויהי דבר יהוה אלי לאמר:
בן אדם אמר לנגיד צר כה אמר
אדני יהוה, יען גבה לבך ותאמר
אל אני, מושב אלהים ישבתי
בלב ימים, ואתה אדם ולא
אל, ותתן לבך כלב אלהים:
הנה חכם אתה מדנאל, כל סתום
לא עממוך: בחכמתך ובתבונתך
עשית לך חיל, ותעש זהב וכסף
באוצרותיך: ברב חכמתך ברכלתך

סחר
בוא שוט
קדם
עזב
ערב לחם
נפל
רעש גרש
שוט
עמד שמע
זעק מרר
עלה פלש
קרח בכה
ספד
נהה קון
יצא שבע
ערב
עשר שבר
עמק
ישב
אי
פנה
היה
היה
נגד
אמר
ישב
ים
נתן
סתם
בין
עשה
אצר

הרבית חילך ויגבה לבבך בחילך׃ רבה גבה
לכן כה אמר אדני יהוה יען
תתך את לבבך כלב אלהים׃ לכן נתן
הנני מביא עליך זרים עריצי בוא ערץ
גוים והריקו חרבותם על יפי ריק
חכמתך וחללו יפעתך׃ לשחת
יורידוך ומתה ממותי חלל בלב ירד מות
ימים׃ האמר תאמר אלהים אני
לפני הרגך ואתה אדם ולא פנה
אל ביד מחלליך׃ מותי ערלים חלל
תמות ביד זרים כי אני דברתי מות
נאם אדני יהוה׃ ויהי דבר יהוה היה
אלי לאמר׃ בן אדם שא קינה נשא קון
על מלך צור ואמרת לו כה אמר
אדני יהוה אתה חותם תכנית חתם
מלא חכמה וכליל יפי׃ בעדן גן כלל יפה
אלהים היית כל אבן יקרה היה
מסכתך אדם פטדה ויהלום שוך הלם
תרשיש שהם וישפה ספיר ספר
נפך וברקת וזהב מלאכת תפיך לאך תפף
ונקביך בך ביום הבראך כוננו׃ ברא
את כרוב ממשח הסוכך ונתתיך משח סכך
בהר קדש אלהים היית בתוך נתן היה
אבני אש התהלכת׃ תמים אתה הלך תמם
בדרכיך מיום הבראך עד נמצא מצא
עולתה בך׃ ברב רכלתך מלו תוכך מלא
חמס ותחטא ואחללך מהר חטא חלל
אלהים ואבדך כרוב הסוכך מתוך
אבני אש׃ גבה לבך ביפיך
שחת חכמתך על יפעתך על ארץ
השלכתיך לפני מלכים נתתיך שלך נתן
לראוה בך׃ מרב עוניך בעול ראה
רכלתך חללת מקדשיך ואוצא קדש יצא
אש מתוכך היא אכלתך ואתנך נתן
לאפר על הארץ לעיני כל
ראיך׃ כל יודעיך בעמים שממו ראה ידע

multiplicasti tibi fortitudinē & eleuatū ē cor tuū in robore tuo. Propterea hec dicit dñs deus. Eo q eleuatū est cor tuum q̃si cor dei: idcirco ecce ego adducam sup te alienos robustissimos gentiū. Et nudabūt gladios suos sup pulchritudinē sapīe tue: & pollnēt decorē tuū. Interficient & detrahēt te: & morieris in interitu occisoꝝ in corde maris. Nunqd dicens loq̃ris: deus ego sū corā interficientibus te: cū sis homo & nō deus? In manu occidentiū te morte incircūcisoꝝ morieris in manu alienoꝝ: quia ego locutus sum ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: leua planctum ꝏꝏ super regem tyri: & dices ei. Hec dicit ꝏꝏꝏ dominus deus. Tu signaculum similitudinis: plen9 sapīa: pfectus decore: in delitiis paradisi dei fuisti. Omnis lapis preciosus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ operimentum tuum: sardius topazius & iaspis chrysolith9 & onyx & beryllus: sapphirus & ꝏꝏ carbūculus & smaragd9. Aurū opus decoris tui & foramina tua in die q̃ cōditus es prepata sunt. Tu cherub extentus & protegens: & posui te in monte sancto dei. In medio ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ lapidum ignitorum ambulasti: perfectus ꝏꝏꝏ in viis tuis a die cōditionis tue: donec inuēta est iniq̃tas in te. In multitudine negociatiōis tue repleta sunt interiora tua iniquitate: & peccasti & eieci te de mōte dei: & pdidi te o cherub ꝑtegens de medio lapidū ignitorū. Et eleuatū est cor tuū in decore tuo. Perdidisti sapīam tuā in d̄core tuo in terrā proieci te: ante faciem regum dedi te ꝏ vt cernerent te. In multitudīe iniq̃tatū tuaꝝ & iniq̃tate negociatōis tue polluisti sanctificationē tuā. Producā ergo ignē de medio tui q comedat te: & dabo te in cinerē sup frā in cōspectu oīm videtiū te. Oēs q nouerint te in gentib9: obstupescēt

mltiplicasti fortitudinē tuā: ⁊ eleuatū ē cor tuū in fortitudīe tua? ꝓpterea hec dicit adonai dñs: q2 dedisti cor tuū sic̄ cor dei: ꝓpt hoc
ἐπλήθυνας δύναμίν σου, καὶ ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐν τῇ δυνάμει σου; διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἐπειδὴ ἔδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρδίαν θεοῦ, ἀντὶ τούτου
ecce ego adduco sup te alienos pestilētes de gētib9:
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ἀλλοτρίους λοιμοὺς ἀπὸ ἐθνῶν,
⁊ euaginabunt gladios suos sup te sup pulchritudinē scientie tue: sternent pulchritudinē tuā in pditione: ⁊ deducent te: ⁊ morieris morte vulneratoꝝ in corde maris. nūqd loquēs dices: de9 sum ego
καὶ ἐκκενώσουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπὶ σὲ ἐπὶ τὸ κάλλος τῆς ἐπιστήμης σου, στρώσουσι τὸ κάλλος σου εἰς ἀπώλειαν, καὶ καταβιβάσουσί σε, καὶ ἀποθανῇ θανάτῳ τραυματιῶν ἐν καρδίᾳ θαλάσσης. μὴ λέγων ἐρεῖς, θεός εἰμι ἐγὼ
in cōspectu interficientiū te: tu āt es homo ⁊ nō de9.
ἐνώπιον τῶν ἀναιρούντων σε, σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός.
in manu vulnerantiū te: mortib9 incircūcisoꝝ morieris in manib9 alienoꝝ: q2 ego locut9 sū dicit adonai dñs. ⁊ fact9 ē ſmo dñi ad me dicēs: fili hominis: assume plāctū sup pncipem tyri: ⁊ dic ei:
ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε, θανάτοις ἀπεριτμήτων ἀποθανῇ ἐν χερσὶν ἀλλοτρίων, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα Τύρου, καὶ εἰπὲ αὐτῷ,
hec dicit adonai dñs: tu es signaculū similitudinis plenus sapīa ⁊ corona decoris: in delitiis paradisi dei fuisti. oī lapide pcioso
τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, σὺ εἶ ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως πλήρης σοφίας καὶ στέφανος κάλλους, ἐν τῇ τρυφῇ τοῦ παραδείσου τοῦ θεοῦ ἐγενήθης. πάντα λίθον τίμιον
indut9 es: sardio ⁊ topazio ⁊ smaragdo ⁊ carbūculo ⁊ sapphiro ⁊ iaspide: ⁊ argento ⁊ auro: ⁊ ligurio ⁊ achate: ⁊ amethysto ⁊ chrysolitho ⁊ beryllo ⁊ onychio. ⁊ auro replesti
ἐνδέδεσαι, σάρδιον καὶ τοπάζιον καὶ σμάραγδον καὶ ἄνθρακα καὶ σάπφειρον καὶ ἴασπιν, καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ λιγύριον καὶ ἀχάτην, καὶ ἀμέθυσον καὶ χρυσόλιθον καὶ βηρύλλιον καὶ ὀνύχιον. καὶ χρυσίου ἐνέπλησας τοὺς
thesauros tuos ⁊ apothecas tuas in te. ex q̃ die ꝯdit9 es ⁊ pparatus es cū cherub vnctus a deo: ⁊ habitante in tabernaculo. ⁊ posui te in mōte sctō dei. fact9 es in medio lapidū ignitoꝝ: ambulasti
θησαυρούς σου καὶ τὰς ἀποθήκας σου ἐν σοί. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐκτίσθης καὶ κατεσκευάσθης μετὰ τοῦ χερουβ κεχρισμένου παρὰ θεοῦ, καὶ τοῦ κατασκηνοῦντος ἐν σκηνώματι. καὶ ἔθηκά σε ἐν ὄρει ἁγίῳ θεοῦ. ἐγενήθης ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων, ἐπορεύθης
immaculat9 tu i diebus tuis: a q̃ die creat9 es donec inuēte sunt iniq̃tates in te: ab .n. mltitudīe negotiatiōis tue replesti cellaria tua iniq̃tate: ⁊ peccasti ⁊ vulneratus es a monte dei: ⁊ adduxit te cherub obumbrās de mediis lapidib9 ignitis. elatū est cor tuū in decore tuo. corrupta ē disciplina tua cū decore tuo ꝓpt mltitudinē pctōꝝ tuoꝝ.
ἄμωμος σὺ ἐν ταῖς ἡμέραις σου, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐκτίσθης ἕως οὗ εὑρέθη τὰ ἀδικήματα ἐν σοί, ἀπὸ γὰρ πλήθους τῆς ἐμπορίας σου ἔπλησας τὰ ταμιεῖά σου ἀνομίας, καὶ ἥμαρτες καὶ ἐτραυματίσθης ἀπὸ ὄρους θεοῦ, καὶ ἤγαγέ σε τὸ χερουβ τὸ συσκιάζον ἐκ μέσων λίθων πυρίνων. ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐπὶ τῷ κάλλει σου. διεφθάρη ἡ ἐπιστήμη σου μετὰ τοῦ κάλλους σου διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου.
in terrā pieci te: in cōspectu regum dedi te vt dehonestaris ꝓpt mltitudinē pctōꝝ tuoꝝ ⁊ iniq̃tatū negotiatiōis tue: ꝯtaminasti sancta tua ⁊ educā ignē de medio tui: hic deuorabit te ⁊ dabo te in cinerē sup frā in cōspectu oīm videtiū te. ⁊ oēs qui norūt te in gētibus ꝯtristabunt
ἐπὶ τὴν γῆν ἔρριψά σε, ἐναντίον βασιλέων ἔδωκά σε παραδειγματισθῆναι διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου καὶ τῶν ἀδικιῶν τῆς ἐμπορίας σου, ἐβεβήλωσας τὰ ἱερά σου καὶ ἐξάξω πῦρ ἐκ μέσου σου, τοῦτο καταφάγεταί σε καὶ δώσω σε εἰς σποδὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντίον πάντων τῶν ὁρώντων σε. καὶ πάντες οἱ ἐπιστάμενοί σε ἐν τοῖς ἔθνεσι συγνάσουσιν ꝏꝏꝏꝏ

sup te. pditio fact⁹ es: ⁊ nō eris vltra in secu
ἐπὶ σέ· ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι εἰς τὸν αἰῶ-
lū. ⁊ fact⁹ ē ſmo dñi ad me dicens: fili hoīs:
να. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου,
offirma faciem tuā ꝯ sidonē ⁊ ꝓpheta
στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ σιδῶνα καὶ προφήτευσον
sup eam ⁊ dic: hec dicit adonai dñs: ecce ego
ἐπ' αὐτὴν καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ad te sidon ⁊ glificabor in te: ⁊ scies qꝛ
ἐπὶ σὲ σιδὼν καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν σοί, καὶ γνώσῃ ὅτι
ego sum dñs: cū fecero ego in te iudicia: ⁊
ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα, καὶ
sanctificabor in te: ⁊ emittam in te mortem:
ἁγιασθήσομαι ἐν σοί, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ θάνατον,
⁊ sanguinē ī plateis tuis: ⁊ corruent vulne-
καὶ αἷμα ἐν ταῖς πλατείαις σου, καὶ πεσοῦνται τετραυ-
rati in gladijs in te ī circuitu tuo: ⁊
ματισμένοι ἐν μαχαίραις ἐν σοὶ περικύκλῳ σου, καὶ
scient qꝛ ego sum dñs. ⁊ nō erunt vltra in
γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι ἐν τῷ
domo israel offendiculū amaritudis ⁊ spina doloris ab
οἴκῳ ἰσραὴλ σκόλοψ πικρίας καὶ ἄκανθα ὀδύνης ἀπὸ
oībus q̄ in circuitu eoꝝ q̄ ꝯtumelia affecerūt eos:
πασῶν τῶν περικύκλῳ αὐτῶν τῶν ἀτιμησάντων αὐτούς,
⁊ scient qꝛ ego sum adonai dñs. hec dicit
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι ἀδωναΐ κύριος. τάδε λέγει
adonai dñs: ⁊ ꝯgregabo domū israel de gēti
ἀδωναΐ κύριος, καὶ συνάξω τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἐθ-
bus vbi dispsi sunt illic: ⁊ sanctificabor in e-
νῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν αὐ-
is coram pplīs ⁊ gentib⁹. ⁊ hītabunt
τοῖς ἐνώπιον τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν. καὶ κατοικήσου-
in t̄ra sua quā dedi seruo meo iacob:
σιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἣν ἔδωκα τῷ δούλῳ μου ἰακώβ,
⁊ hītabunt in ea in spe: ⁊ edifica-
καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐτὴν ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οἰκοδομή-
bunt domos ⁊ plantabunt vineas habita
σουσιν οἰκίας καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας καὶ κατοι-
bunt in spe: cū fecero iudiciū in oībus q̄
κήσουσιν ἐν ἐλπίδι, ὅταν ποιήσω κρίμα ἐν πᾶσι τοῖς
ꝯtumelia affecerūt eos in circuitu eoꝝ. ⁊ scient
ἀτιμάσασιν αὐτοὺς ἐν τοῖς κύκλῳ αὐτῶν. καὶ γνώσον-
qꝛ ego sum dñs deus eoꝝ ⁊ de⁹ pa-
ται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ὁ θεὸς τῶν πα-
trum eoꝝ.
τέρων αὐτῶν.

Ca.29.

In anno decimo in decimo mense vna
Ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ
mensis: factū est verbū dñi ad me dicēs: fili homi-
μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis obfirma faciem tuā sup pharaonē regē e-
που, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ φαραὼ βασιλέα αἰ-
gypti: ⁊ ꝓpheta sup eū: ⁊ sup egyptū to-
γύπτου, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐπ' αἴγυπτον ὅ-
tam loquere ⁊ dic: hec dicit adonai dñs: ecce
λην λάλησον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ
ego ad te pharao rex egypti draconē
ἐγὼ ἐπὶ σὲ φαραὼ βασιλεῦ αἰγύπτου τὸν δράκοντα τὸν
magnū sedentem in medio fluuioꝝ tuoꝝ. di-
μέγαν τὸν ἐγκαθήμενον ἐν μέσῳ τῶν ποταμῶν αὐτοῦ. τὸν λέ-
centē mea sunt flumina: ⁊ ego feci ea: ⁊
γοντα ἐμοί εἰσιν οἱ ποταμοί, καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς, καὶ
ego dabo frenū in maxillas tuas: ⁊ adglutina-
ἐγὼ δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου, καὶ προσκολλή-
bo pisces fluminis tui ad alas
σω τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου πρὸς τὰς πτέρυγάς
tuas: ⁊ extrahā te de medio fluminis tui: ⁊
σου, καὶ ἀνάξω σε ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ σου, καὶ
vniuersos pisces fluminis squāmis
πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ ταῖς λεπίσιν
tuis adglutinabo
σου προσκολλήσω.

super te. Nihil factus es & non eris in perpetuū. Et factus est sermo dñi ad me dicēs. Fili hominis: pone faciem tuā contra sydonē: & ꝓphetabis de ea & dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te sydon: & glorificabor in medio tui. Et scient quia ego dominus cū fecero in ea iudicia: & sctificatus fuero in ea. Et īmittā ei pestilentiam & sanguinē ī plateis ei⁹: et corruēt interfecti in medio eius gladio per circuitum: & scient quia ego dominus. Et nō erit vltra domui israel offendiculum amaritudīs: & spina dolorē inferēs vndiqꝫ p circuitū eorū q aduersantur eis: & scient quia ego dominus deus. Hec dicit dominus deus. Quando cōgregauero domū israel de populis in quibus dispersi sunt sanctificabor in eis coram gentibus: & habitabunt in terra sua quā dedi seruo meo iacob: & habitabunt in ea securi. Et edificabūt domos: & plātabūt vineas: & habitabūt cōfidenter cum fecero iudicia in omnibus qui aduersantur eis per circuitum: & scient quia ego dominus deus eorum. 29.

In anno decimo: decimo mense duodecima die mēsis: factum est verbum domini ad me dicēs. Fili hominis pone faciem tuam contra pharaonem regem egypti & prophetabis de eo: & de egypto vniuersa loquere dices. Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego ad te pharao rex egypti draco magne: qui cubas in medio fluminum tuorum & dicis: me⁹ ē fluui⁹ & ego feci memetipsum. Et ponā frenum in maxillis tuis: & agglutinabo pisces fluminū tuorū squamis tuis. Et extraham te de medio fluminū tuoꝝ: & vniuersi pisces tui squāmis tuis adherebūt.

עליך בלהות היית ואינך עד
עולם׃ ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃
בן אדם שים פניך אל צידון
והנבא עליה׃ ואמרת כה אמר אדני
יהוה הנני עליך צידון ונכבדתי
בתוכך וידעו כי אני יהוה
בעשותי בה שפטים ונקדשתי בה׃
ושלחתי בה דבר ודם בחוצותיה
ונפלל חלל בתוכה בחרב עליה
מסביב וידעו כי אני יהוה׃
ולא יהיה עוד לבית ישראל סלון
ממאיר וקוץ מכאב מכל סביבתם
השאטים אתם וידעו כי אני
אדני יהוה׃ כה אמר אדני יהוה
בקבצי את בית ישראל מן העמים
אשר נפצו בם ונקדשתי בם
לעיני הגוים וישבו על אדמתם
אשר נתתי לעבדי ליעקב׃ וישבו
עליה לבטח ובנו בתים ונטעו
כרמים וישבו לבטח בעשותי
שפטים בכל השאטים אתם
מסביבותם וידעו כי אני יהוה
אלהיהם׃

Cap.xxix.

בשנה העשרית בעשרי בשנים
עשר לחדש היה דבר יהוה אלי
לאמר׃ בן אדם שים פניך על
פרעה מלך מצרים והנבא עליו
ועל מצרים כלה׃ דבר ואמרת
כה אמר אדני יהוה הנני עליך
פרעה מלך מצרים התנים הגדול
הרבץ בתוך יאריו אשר אמר
לי יארי ואני עשיתני׃ ונתתי
חחים בלחייך והדבקתי דגת
יאריך בקשקשתיך והעליתיך
מתוך יאריך ואת כל דגת
יאריך בקשקשתיך תדבק׃

היה
עלם
שום
כבד
עשה קדש
נפל
סבב
היה סלן
מאר כאב
קדש
נתן
בנה בית
שום פנה
נבא
תנן גדל
עשה נתן
חח לחה
דבק דגה

Pritiua.heb.Tex.he.Ezechi.xxix.

וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל   דָּבַר
דְּגַת יְאֹרֶיךָ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל   פָּנָה נָפַל
לֹא תֵאָסֵף וְלֹא תִקָּבֵץ לְחַיַּת הָאָרֶץ   אָסַף קָבַץ
וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם נְתַתִּיךָ לְאָכְלָה׃   חָיָה
וְיָדְעוּ כָּל יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי
יְהוָה יַעַן הֱיוֹתָם מִשְׁעֶנֶת קָנֶה   הָיָה שָׁעַן
לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ בְּתָפְשָׂם בְּךָ בַכַּפְּךָ
תֵּרוֹץ וּבָקַעְתָּ לָהֶם כָּל כָּתֵף   רוּץ
וּבְהִשָּׁעֲנָם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהַעֲמַדְתָּ   שָׁבַר עָמַד
לָהֶם כָּל מָתְנָיִם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ   בּוֹא
חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ אָדָם וּבְהֵמָה׃   כָּרַת מִן
וְהָיְתָה אֶרֶץ מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה   הָיָה
וְחָרְבָּה וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה יַעַן
אָמַר יְאֹר לִי וַאֲנִי עֲשִׂיתִי׃ לָכֵן הִנְנִי   עָשָׂה
אֵלֶיךָ וְאֶל יְאֹרֶיךָ וְנָתַתִּי אֶת אֶרֶץ   נָתַן
מִצְרַיִם לְחָרְבוֹת חֹרֶב שְׁמָמָה
מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה וְעַד גְּבוּל כּוּשׁ׃ לֹא   גָּדַל גָּבַל
תַעֲבָר בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה   עָבַר
לֹא תַעֲבָר בָּהּ וְלֹא תֵשֵׁב אַרְבָּעִים   יָשַׁב רָבַע
שָׁנָה׃ וְנָתַתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׁמָמָה בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ   שָׁמַם
בְּתוֹךְ עָרִים מָחֳרָבוֹת תִּהְיֶיןָ שְׁמָמָה   עִיר חָרַב
אַרְבָּעִים שָׁנָה וַהֲפִצֹתִי אֶת מִצְרַיִם   הָיָה פּוּץ
בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִים בָּאֲרָצוֹת׃ כִּי   זָרָה
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִקֵּץ אַרְבָּעִים
שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת מִצְרַיִם מִן   קָבַץ
הָעַמִּים אֲשֶׁר נָפֹצוּ שָׁמָּה׃ וְשַׁבְתִּי   שׁוּב
אֶת שְׁבוּת מִצְרַיִם וַהֲשִׁבֹתִי   שָׁבַת
אֹתָם אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל אֶרֶץ
מְכוּרָתָם וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה   מָכַר הָיָה
שְׁפָלָה׃ מִן הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפָלָה   מָלַךְ
וְלֹא תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל הַגּוֹיִם   נָשָׂא
וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בַּגּוֹיִם׃   מָעַט רָדָה
וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל   הָיָה
לְמִבְטָח מַזְכִּיר עָוֹן בִּפְנוֹתָם   בָּטַח זָכַר
פָּנָה

Trāſl.B.Hie.

Et proiiciam te in deſertum & omnes piſces fluminis tui. Sup faciem terre cades. Non colligeris neqꝫ cōgregaberis. Beſtiis terre & volatilibus celi dedi te ad deuorandum. Et ſcient omnes habitatores egypti: quia ego dn̄s. Pro eo ꝙ fuiſti baculus arundineus domui iſrael quādo apprehenderūt te manu: & confractus es & laceraſti omnem humerū eorū: & innitētibus eis ſup te cōminutus es & diſſoluiſti omnes renes eorum: propterea hec dicit dominus de9. Ecce ego adducam ſuper te gladium: & interficiam de te hoīem & iumentū. Et erit terra egypti in deſertum & in ſolitudinē: & ſcient quia ego dn̄s. Pro eo ꝙ dixerit: fluuius me9 eſt. & ego feci eum: idcirco ecce ego ad te & ad flumina tua. Daboqꝫ terrā egypti in ſolitudinē gladio diſſipatam a turre ſyenes vſqꝫ ad terminos ethiopie. Nō pertrāſibit eam pes hominis: neqꝫ pes iumenti gradietur in ea: & non habitabitur quadragīta annis. Daboqꝫ terram egypti deſertā in medio terrarꝫ deſertarꝫ: & ciuitates ei9 in medio vrbiū ſubuerſarum: & erunt deſolate quadraginta annis. Et diſpergā egyptios in nationes: & ventilabo eos in terras. Quia hec dicit dn̄s de9: poſt finem quadraginta annorum congregabo egyptum de populis in quib9 diſperſi fuerant: & reducam captiuitatem egypti: & collocabo eos in terra phatures in terram natiuitatis ſue. Et erunt ibi in regnum humile: & inter cetera regna erit humillima. Et non eleuabitur vltra ſuper nationes: & imminuā eos ne imperent gentibus: neqꝫ erunt vltra domui iſrael confidentia: docentes iniquitatem vt fugiant &

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

ꝛ deponam te velociter: ꝛ omnes piſces
καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας
fluminis tui: ſup faciem campi cades
τοῦ ποταμοῦ σου, ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πέσῃ
ꝛ non ꝯgregaberis ꝛ non colligeris. beſtijs
καὶ οὐ μὴ συναχθῇς καὶ οὐ μὴ περισταλῇς. τοῖς θηρίοις
terre ꝛ volatilib9 celi dedi te in de
τῆς γῆς καὶ πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ δέδωκά σε εἰς κα-
uoratione ꝛ ſcient oēs hītantes egy-
τάβρωμα, καὶ γνώσονται πάντες οἱ κατοικοῦντες αἰγυ
tum q2 ego ſum dn̄s. ꝓ eo qd̄ fuiſti virga arundi-
πτον ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἀνθ᾽ ὧν ἐγενήθης ῥάβδος καλαμί
nea domui iſrael: qn̄ apphēderīt te manu ſua
νη τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, ὅτε ἐπελάβοντό σου τῇ χειρὶ αὐτῶν
ꝛ ꝯfract9 es: ꝛ qn̄ plauſit ſup eos oīs
καὶ ἐθλάσθης, καὶ ὅτε ἐπεκρότησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς πᾶσα
man9. ꝛ qn̄ requieuerunt ſup te ꝯtritus es: ꝛ
χείρ. καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο ἐπὶ σὲ συνετρίβης, καὶ
ꝯfregiſti eoꝝ oēm lumbū. ꝓpterea hec di-
συνέκλασας αὐτῶν πᾶσαν ὀσφύν. διὰ τοῦτο τάδε λέ
cit adonai dn̄s: ecce ego adduco ſup te gladium
γει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ῥομφαίαν
ꝛ perdam hoīes de te ꝛ iumēta: ꝛ erit tra
καὶ ἀπολῶ ἀνθρώπους ἀπὸ σοῦ καὶ κτήνη, καὶ ἔσαι ἡ γῆ
egypti ꝑditio ꝛ deſtū. ꝛ ſcient q2 ego ſū
αἰγύπτου ἀπώλεια καὶ ἔρημος. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰ
dn̄s: eo qd̄ dixeris tu flumina mea ſunt:
μι κύριος, ἀντὶ τοῦ λέγειν σε οἱ ποταμοὶ ἐμοί εἰσιν,
ꝛ ego feci illa. idcirco ecce ego ad
καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ
te ꝛ ad oīa flumina tua: ꝛ dabo
σὲ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ποταμούς σου, καὶ δώσω
trā egypti in deſtū: gladium ꝛ ꝑdi-
τὴν γῆν αἰγύπτου εἰς ἔρημον, ῥομφαίαν καὶ ἀπώ
tionē a magdolo ꝛ ſyene ꝛ vſqꝫ ad t̄mios ethio
λειαν ἀπὸ μαγδόλου καὶ συήνης καὶ ἕως ὁρίων αἰθιό
pū. nō trāſibit in ea pes hoīs: ꝛ pes
πων. οὐ μὴ διέλθῃ ἐν αὐτῇ πούς ἀνθρώπου, καὶ πούς
iumēti non ḡdiet̄ i ea: ꝛ nō habitabitur qua
κτήνους οὐ μὴ διέλθῃ αὐτήν, καὶ οὐ κατοικηθήσεται τεσ
draginta annis. ꝛ dabo terrā ei9 in ꝑditio-
σαράκοντα ἔτη. καὶ δώσω τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀπώ-
nem in medio deſerte. ꝛ ciuitates eius in
λειαν ἐν μέσῳ τῆς ἠρημωμένης. καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν
medio ciuitatū deſertaꝝ erunt deſolatio quadra-
μέσῳ πόλεων ἠρημωμένων ἔσονται ἀφανισμός τεσσαρά
ginta annis: ꝛ diſpergam egyptū in gentib9 ꝛ
κοντα ἔτη, καὶ διασπερῶ αἴγυπτον ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
ventilabo eos in regiōib9. hec dicit adonai
λικμήσω αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. τάδε λέγει ἀδωναῒ
dn̄s poſt quadraginta ānos ꝯgregabo egyptios ex
κύριος μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη συνάξω αἰγυπτίους ἀπὸ
gētib9 vbi diſperſi ſunt illic: ꝛ reducā
τῶν ἐθνῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀποστρέψω τὴν
captiuitatem egyptioꝝ: ꝛ collocabo eos in
αἰχμαλωσίαν τῶν αἰγυπτίων, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν
t̄ra bathores in t̄ra vnde aſſumpti ſunt: ꝛ erit ꝓncipat9
γῇ βαθωρῆς ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήφθησαν, καὶ ἔσαι ἀρχὴ
humilis illic vltra oēs ꝓncipat9: ꝛ erit humilli
ταπεινὴ ἐκεῖ παρὰ πάσας ἀρχάς, καὶ ἔσαι ταπει
ma ne exaltetur vltra ſup gētes. pauciſſimos
νωτάτη τοῦ μὴ ὑψωθῆναι ἔτι ἐπὶ τὰ ἔθνη. ὀλιγοσοὺς
eos faciam ne ſint ipi plures in
αὐτοὺς ποιήσω τοῦ μὴ εἶναι αὐτοὺς πλείονας ἐν τοῖς
gentib9: ꝛ nō erunt vltra domui iſrael in ſpe
ἔθνεσιν, καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ εἰς ἐλ
recordantem iniq̄tatē vt
πίδα ἀναμιμνήσκουσαν ἀνομίαν ἐν τῷ

ſequantur ipſi poſt eos. ⁊ ſcient qꝛ ego
ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ
ſum adonai dñs. ⁊ factū ē in ſeptimo ⁊ viceſio
εἰμι ἀδωναΐ κύριος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑβδόμῳ καὶ εἰκοστῷ
anno nona mēſis primi: factū ē verbū dñi
ἔτει ἐννάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, ἐγένετο λόγος κυρίου
ad me dicēs. fili hoīs nabuchodonoſor rex
πρός με λέγων. υἱὲ ἀνθρώπου, ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς
babylonis ſeruire fecit exercitū ſuū ſui=
βαβυλῶνος κατεδουλώσατο τὴν δύναμιν αὐτοῦ δου=
tute magna ꝯ tyrū. oē caput decaluatū: ⁊
λείᾳ μεγάλῃ ἐπὶ τύρου. πᾶσα κεφαλὴ φαλακρά, καὶ
oīs hūerus depilat⁹. ⁊ merces nō fuit illi ⁊
πᾶς ὦμος μαδῶν. καὶ μισθὸς οὐκ ἐγένετο αὐτῷ καὶ
exercitui eius ſup tyro ꝓpt ſeruitutē q̄ ſerule=
τῇ δυνάμει αὐτοῦ ἐπὶ τύρον διὰ τῆς δουλείας ἧς ἐδούλευ
runt ꝯ eam. ꝓpterea hec dicit adonai dñs:
σαν ἐπ᾽ αὐτήν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος,
ecce do nabuchodonoſor regi babylonis
ἰδοὺ δίδωμι τῷ ναβουχοδονόσωρ βασιλεῖ βαβυλῶνος
terrā egypti: ⁊ capiet mltitudinē ei⁹: ⁊ ſpo
τὴν γῆν αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ σκυ
liabit ſpolia eius: ⁊ depdabitur depdationē
λεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν
eius: ⁊ erit merces exercitui illius ꝓ mini=
αὐτῆς, καὶ ἔσται μισθὸς τῇ δυνάμει αὐτοῦ ἀντὶ τῆς λει=
ſterio eius q̄ ſeruiuit ꝯ tyrū: ⁊ dedi
τουργίας αὐτοῦ ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ τύρον, καὶ δέδωκα
ei trā egypti. ꝓ his q̄cūq; laborauit mihi di=
αὐτῷ τὴν γῆν αἰγύπτου. ἀνθ᾽ ὧν ὅσα εἰργάσατο ἐμοί λέ=
cit adonai dñs. hec dicit dñs: in die illa
γει ἀδωναΐ κύριος. τάδε λέγει κύριος, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
orietur cornu omni domui iſrael: ⁊ dabo
νῃ ἀνατελεῖ κέρας παντὶ τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, καὶ δώσω
tibi os apertum in medio eoꝝ. ⁊ ſcient qꝛ
σοι στόμα ἀνεῳγμένον ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ γνώσονται ὅτι
ego ſum dñs.
ἐγώ εἰμι κύριος.

Ca.30.

ET factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili homi
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ
nis: vaticinare ⁊ dic: hec dicit adonai dñs: o
που, προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ὢ
o dies: qꝛ iuxta dies dñi: ⁊ appropiq̄t dies
ὢ ἡμέρα, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου, καὶ ἐγγίζει ἡμέρα
dñi dies nubis ⁊ tp̄s gentiū erit: ⁊ veniet gladi=
κυρίου ἡμέρα νεφέλης καὶ καιρὸς ἐθνῶν ἔσται, καὶ ἥξει μάχαι
us ſup egyptios: ⁊ erit ꝯturbatio in ethiopia: ⁊ ca=
ρα ἐπ᾽ αἰγυπτίους, καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν τῇ αἰθιοπίᾳ, καὶ πε
dent vulnerati in egypto: ⁊ capient
σοῦνται τετραυματισμένοι ἐν αἰγύπτῳ, καὶ λήψονται τὸ
mltitudinē ei⁹: ⁊ concident fundamēta eius. per
πλῆθος αὐτῆς, καὶ συμπεσεῖται τὰ θεμέλια αὐτῆς. πέρ=
ſe ⁊ cretēſes ⁊ lydi ⁊ libyes ⁊ ethiopes: ⁊
σαι καὶ κρῆτες καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες καὶ αἰθίοπες, καὶ
oēs ꝯmixti: ⁊ ex filijs teſtamēti mei gla
πάντες οἱ ἐπίμικτοι, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν τῆς διαθήκης μου μα
dio cadent cū eis. hec dicit adonai dñs: ⁊
χαίρᾳ πεσοῦνται μετ᾽ αὐτῶν. τάδε λέγει ἀδωναΐ κς, καὶ
cōcident ſuſtentacula egypti: ⁊ deſcendet
πεσοῦνται τὰ ὑποστηρίγματα αἰγύπτου, καὶ καταβήσεται ἡ
ꝯtumelia fortitudīs ei⁹ a magdolo vſq; ad ſyenē: gladio
ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς ἀπὸ μαγδώλου ἕως συήνης, μαχαί
cadent in ea dicit adonai dñs: ⁊ deſolabitur in
ρᾳ πεσοῦνται ἐν αὐτῇ λέγει ἀδωναΐ κς, καὶ ἐρημωθήσεται ἐν
medio regionū deſolataꝝ: ⁊ ciuitates eius in medio vr=
μέσῳ χωρῶν ἠφανισμένων, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πό
[illegible] deſertaꝝ erunt: ⁊ ſcient qꝛ ego ſum dñs qñ
[illegible] ρημωμένων ἔσονται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὅταν
[illegible] igne ſup egyptū ⁊ cōtriti fuerit oēs q̄ auxilianꝭ ei:
[illegible] ῦρ ἐπ᾽ αἴγυπτον καὶ συντριβῶσιν πάντες οἱ βοηθοῦντες αὐτῇ,
[illegible] illa egredientur nuncij de facie mea in ſim
[illegible] μέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξελεύσονται ἄγγελοι ἐκ προσώπου μου ἐν σπεύ

ſequentur eos: & ſcient quia ego dominus de⁹. Et factū eſt in viceſimo & ſeptimo anno in primo in vna menſis factū eſt verbū domini ad me dicens. Fili hominis nabuchodonoſor rex babylonis ſeruire fecit exercitū ſuū ſeruitute magna aduerſus tyrū. Omne caput decaluatū & oīs humerus depilat⁹ eſt. Et merces nō eſt reddita ei: neq; exercitui ei⁹ de tyro: pro ſeruitute qua ſeruiuit mihi aduerſus eā. Propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego dabo nabuchodoſor regem babylonis in terra egypti: & accipiet multitudinē eius: & depdabitur manubias ei⁹: & diripiet ſpolia ei⁹: & erit merces exercitui illius: & operi quo ſeruiuit aduerſus eā. Dedi ei terrā egypti pro eo q̄ laborauerit mihi: ait dñs de⁹. In die illa pullulabit cornu domui iſrael: & tibi dabo apertum os in medio eorū: & ſcient quia ego dñs.

30.

ET factum eſt verbū domini ad me dicens. Fili hominis ꝓpheta & dic. Hec dicit domin⁹ deus. Vlulate ve ve diei: quia iuxta eſt dies: & appropinquabit dies domini dies nubis: tempus gentium erit. Et veniet gladius in egyptum: & erit pauor in ethiopia cū ceciderint vulnerati in egypto: & ablata fuerit multitudo illi⁹ & deſtructa fundamēta eius. Ethiopia & libya & lydi & omne reliquū vulgus: & cub & filii terre federis cum eis gladio cadent. Hec dicit dñs: & corruent fulcientes egyptū: & deſtruetur ſuꝑbia imperii ei⁹. A turre ſyenes gladio cadent in ea: ait dñs exercituum. Et diſſipabuntur in medio terrarum deſolataꝝ: & vrbes eius in medio ciuitatū deſertarū erunt: & ſcient quia ego dominus: cū dedero ignē in egypto: & attriti fuerint oēs auxiliatores ei⁹. In die illa egrediētur nūcii a facie mea in trierib⁹

אַחֲרֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃
וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר יְהוָה
אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל הֶעֱבִיד אֶת חֵילוֹ עֲבֹדָה עָבַד
גְדֹלָה אֶל צֹר כָּל רֹאשׁ מֻקְרָח קָרַח
וְכָל כָּתֵף מְרוּטָה וְשָׂכָר לֹא הָיָה מָרַט
לוֹ וּלְחֵילוֹ מִצֹּר עַל הָעֲבֹדָה
אֲשֶׁר עָבַד עָלֶיהָ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נֹתֵן לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם וְנָשָׂא
הֲמֹנָהּ וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ וּבָזַז בִּזָּהּ
וְהָיְתָה שָׂכָר לְחֵילוֹ׃ פְּעֻלָּתוֹ אֲשֶׁר הָיָה
עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם נָתַן
אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ עָשָׂה
בַּיּוֹם הַהוּא אַצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית צָמַח
יִשְׂרָאֵל וּלְךָ אֶתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה נָתַן
בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃

Cap. xxx.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ נָבָא
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֵילִילוּ הָהּ יָלַל
לַיּוֹם׃ כִּי קָרוֹב יוֹם וְקָרוֹב יוֹם קָרַב
לַיהוָה יוֹם עָנָן עֵת גּוֹיִם יִהְיֶה׃
וּבָאָה חֶרֶב בְּמִצְרַיִם וְהָיְתָה חַלְחָלָה בּוֹא הָיָה
בְּכוּשׁ בִּנְפֹל חָלָל בְּמִצְרָיִם
וְלָקְחוּ הֲמוֹנָהּ וְנֶהֶרְסוּ יְסוֹדֹתֶיהָ׃ הָמַן הָרַס
כּוּשׁ וּפוּט וְלוּד וְכָל הָעֶרֶב וְכוּב יָסַד
וּבְנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית אִתָּם בַּחֶרֶב בָּרַת
יִפֹּלוּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה וְנָפְלוּ סֹמְכֵי נָפַל
מִצְרַיִם וְיָרַד גְּאוֹן עֻזָּהּ מִמִּגְדֹּל נָאָה עָזַז
סְוֵנֵה בַּחֶרֶב יִפְּלוּ בָהּ נְאֻם אֲדֹנָי גָּדַל
יְהוִה׃ וְנָשַׁמּוּ בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת שָׁמַם
וְעָרָיו בְּתוֹךְ עָרִים נַחֲרָבוֹת תִּהְיֶינָה׃ עִיר חָרַב
וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֵשׁ הָיָה נָתַן
בְּמִצְרַיִם וְנִשְׁבְּרוּ כָּל עֹזְרֶיהָ׃ בַּיּוֹם שָׁבַר
הַהוּא יֵצְאוּ מַלְאָכִים מִלְּפָנַי בַּצִּים יָצָא פָּנָה
צִיָּה

Pritiua.heb. Tex.he. Ezechi.xxx.

לְהַחֲרִיד אֶת־כּוּשׁ בֶּטַח וְהָיְתָה חָרַד הָיָה
חַלְחָלָה בָהֶם בְּיוֹם מִצְרַיִם כִּי חוּל
הִנֵּה בָּאָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בּוֹא
וְהִשְׁבַּתִּי אֶת־הֲמוֹן מִצְרַיִם בְּיַד שָׁבַת הָמַן
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל׃ הוּא וְעַמּוֹ
אִתּוֹ עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים לְשַׁחֵת עָרַץ בּוֹא
הָאָרֶץ וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל רִיק
מִצְרַיִם וּמָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָלָל׃
וְנָתַתִּי יְאֹרִים חָרָבָה וּמָכַרְתִּי אֶת נָתַן
הָאָרֶץ בְּיַד־רָעִים וַהֲשִׁמֹּתִי אֶרֶץ רוּעַ שָׁמֵם
וּמְלֹאָהּ בְּיַד־זָרִים אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהַאֲבַדְתִּי אָבַד
גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים מִנֹּף גָּלַל שָׁבַת
וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה נָשָׂא הָיָה
עוֹד וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ נָתַן
וַהֲשִׁמֹּתִי אֶת־פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ שָׁמֵם
בְּצֹעַן וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּנֹא׃ עָשָׂה
וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עַל־סִין מָעוֹז מִצְרָיִם יָחַם עָזַז
וְהִכְרַתִּי אֶת־הֲמוֹן נֹא׃ וְנָתַתִּי אֵשׁ כָּרַת הָמַן
בְּמִצְרַיִם חוּל תָּחוּל סִין וְנֹא
תִּהְיֶה לְהִבָּקֵעַ וְנֹף צָרֵי יוֹמָם׃ הָיָה בָּקַע
בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי־בֶסֶת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ צוּר בָּחַר
וְהֵנָּה בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ וּבִתְחַפְנְחֵס נָפַל שָׁבָה יָלַךְ
חָשַׂךְ הַיּוֹם בְּשִׁבְרִי־שָׁם אֶת־מֹטוֹת נָטָה
מִצְרַיִם וְנִשְׁבַּת־בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הִיא שָׁבַת גָּאָה
עָנָן יְכַסֶּנָּה וּבְנוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ עָזַז כָּסָה
וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ בָּנָה יָלַךְ עָשָׂה
כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה הָיָה
שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה
דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם
אֶת־זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם זָרַע
שָׁבַרְתִּי וְהִנֵּה לֹא־חֻבְּשָׁה לָתֵת נָתַן
רְפֻאוֹת לָשׂוּם חִתּוּל לְחָבְשָׁהּ חָתַל
לְחָזְקָהּ לִתְפֹּשׂ בֶּחָרֶב׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעֹתָיו אֶת

Trāſl. B. Hie.

ad conterendam ethiopie confidentiam: & erit pauor in eis in die egypti: quia abſq; dubio veniet. Hec dicit dñs deus. Et ceſſare faciam multitudinem egypti in manu nabuchodonoſor regis babylonis. Ipſe & populus ei⁹ cū eo fortiſſimi gētiū adducētur ad diſperdendā terrā: & euaginabunt gladios ſuos ſuper egyptum: & implebunt terram interfectis: & faciam alueos fluminum aridos: & tradam terrā in manus peſſimorum: & diſſipabo terram & plenitudinē ei⁹ in manus alienorū. Ego dñs locutus ſum. Hec dicit dñs deus. Et diſperdā ſimulachra: & ceſſare faciam idola de memphi: & dux de terra egypti non erit amplius. Et dabo terrorem in terra egypti: & diſperdam terram phatures: & dabo ignem in taphnis: & faciā iudicia mea in alexandria. Et effundā idignationē meā ſup peluſiū rubur egypti: & iterficiā multitudinē alexandrie: & dabo ignē in egypto. Quaſi parturiēs dolebit peluſium: & alexādria erit diſſipata: & in mēphis anguſtie quotidiane. Iuuenes heliopoleos & bubaſti gladio cadent: & ipſe captiue ducentur. Et in taphnis nigreſcet dies cū cōtriuero ibi ſceptra egypti: & defecerit in ea ſupbia potentie eius. Ipſa₃ nubes operiet: filie aūt eius in captiuitatē ducētur. Et iudicia faciā in egypto: & ſcient quia ego dominus. & factum eſt in vndecimo anno: in primo mēſe in ſeptima mēſis factū eſt verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: brachium pharaonis regis egypti cōfregi: & ecce nō ē obuolutū vt reſtitueretur ei ſanitas: vt ligaretur pānis & faſciretur linteolis & recepto robore poſſit tenere gladiū. Propterea hec dicit dñs deus: ecce ego ad pharaonem regem egypti & comminuam eius brachium

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

feſtinantes diſperdere ethiopie ſpem: ⁊ erit
σπεύδοντες ἀφανίσαι τὴν αἰθιοπίας ἐλπίδα, καὶ ἔσαι
ↄturbatio in eis in die egypti: q̄ꝛ ecce venit.
ταραχὴ ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρα αἰγύπτου, ὅτι ἰδοὺ ἥκει.
hec dicit adonai dñs: ⁊ p̄dam multitudinē egy-
τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος αἰγυ-
ptioꝝ p̄ manū nabuchodonoſoꝛ regis babylo-
πτίων διὰ χειρὸς ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βαβυλῶ-
nis ipſi⁹ ⁊ ppl̄i eius cū eo: peſtilētes de
νος αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, λοιμοὶ ἀπὸ
gētib⁹ miſſi ad p̄dendam terrā. ⁊ euaginabunt
ἐθνῶν ἀπεσαλμένοι ἀπολέσαι τὴν γῆν. καὶ ἐκκενώσουσιν
oēs gladios ſuos ſup̄ egyptū: ⁊ replebit
πάντες τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπ᾽ αἴγυπτον, καὶ πλησθήσε-
terra vulneratoꝝ: ⁊ dabo fluuios eoꝝ
ται ἡ γῆ τραυματιῶν, καὶ δώσω τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν
deſertos: ⁊ tradam terrā in manu maloꝝ: ⁊
ἐρήμους, καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν, καὶ
diſperdā trā ⁊ plenitudinē eius in manib⁹ alieno-
ἀφανιῶ τὴν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἐν χερσὶν ἀλλοτρί-
rū: ego dñs locut⁹ ſum. q̄ꝛ hec dicit dñs deus:
ων, ἐγὼ κύριος λελάληκα. ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός,
⁊ p̄dam abominatiōes ⁊ ceſſare faciam optimates
καὶ ἀπολῶ βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγισᾶνας
de memphis ⁊ p̄ncipes de t̄ra egypti: ⁊ nō erūt
ἀπὸ μέμφεως καὶ ἄρχοντας ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἔσον-
vltra. ⁊ dabo terroꝛē in t̄ra egypti: ⁊ diſperdā trā
ται ἔτι. καὶ δώσω φόβον ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ γῆν
bathures: ⁊ dabo ignē ſup̄ tanen: ⁊ faciam vltio-
βαθουρῆς, καὶ δώσω πῦρ ἐπὶ τανὴν, καὶ ποιήσω ἐκδί-
nem in dioſpoli. ⁊ effundā furoꝛē meū ſup̄ ſain
κησιν ἐν διοσπόλει. καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπὶ σαεὶν τὴν
robur egypti: ⁊ diſperdā m̄titudinē mēphis: ⁊ da-
ἰσχὺν αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος μέμφεως, καὶ δώ-
bo ignē ſup̄ egyptū: ⁊ ↄturbatiōe turbabitur ſais:
σω πῦρ ἐπ᾽ αἴγυπτον, καὶ ταραχῇ ταραχθήσεται σαῒς,
⁊ in dioſpoli erit ſciſſura: ⁊ diffundent̄ aque.
καὶ ἐν διοσπόλει ἔσαι ἔκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα.
iuuenes heliopolis ⁊ bubaſti in gladio cadent
νεανίσκοι ἡλιουπόλεως καὶ βουβάστου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦν-
⁊ mulieres in captiuitate ibunt: ⁊ in
ται, καὶ αἱ γυναῖκες ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται, καὶ ἐν
taphnis cōtenebreſcet dies: cū cōtriuero ego
τάφναις συσκοτάσει ἡ ἡμέρα, ἐν τῷ συντρίψαι με
ibi ſceptra egypti: ⁊ peribit ibi cōtumelia
ἐκεῖ τὰ σκῆπτρα αἰγύπτου, καὶ ἀπολεῖται ἐκεῖ ἡ ὕβρις
fortitudis ei⁹: ⁊ hanc nubes operiet: ⁊
τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καὶ ταύτην νεφέλη καλύψει, καὶ
filie eius captiue ducentur: ⁊ faci-
αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται, καὶ ποι-
am iudicia in egypto: ⁊ ſcient q̄ꝛ ego ſū do-
ήσω κρίματα ἐν αἰγύπτῳ, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύ-
min⁹. ⁊ factū eſt in vndecimo anno in p̄mo
ριος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ πρώτῳ
mēſe ſeptima menſis: factū eſt verbū dñi ad me
μηνὶ ἑβδόμῃ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicens: fili hoīs brachia pharaōis re-
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου τοὺς βραχίονας φαραῶ βα-
gis egypti confregi: ⁊ ecce nō ē obuolu-
σιλέως αἰγύπτου συνέτριψα, καὶ ἰδοὺ οὐ κατεδέ-
tū vt daret̄ ei ſanitas: vt imponeret̄ ei
θη τοῦ δοθῆναι αὐτῷ ἴασιν, τοῦ ἐπιτεθῆναι αὐτῷ
malagma: vt daret̄ fortitudo ad capiendū gladios.
μάλαγμα, τοῦ δοθῆναι ἰσχὺν ἐπιλαβέσθαι μαχαίρας.
p̄pterea hec dicit adonai dñs: ecce ego ad
διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ
pharaonē regem egypti: ⁊ cōminuā bra-
φαραῶ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ συντρίψω τοὺς βρα-
chia eius
χίονας αὐτοῦ τοὺς
καὶ καὶ

fortia ⁊ extenta ⁊ confracta:
ἰσχυροὺς καὶ τοὺς τεταμένους καὶ τοὺς συντριβομένους,
⁊ deijciam gladiū ei⁹ de manu eius:
καὶ καταβαλῶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ,
⁊ diſſemiabo egyptū in gentes: ⁊ ventilabo eos
καὶ διασπερῶ αἴγυπτον εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς
in regiões: ⁊ cōfortabo brachia re=
εἰς τὰς χώρας, καὶ κατισχύσω τοὺς βραχίονας βασι=
gis babylonis: ⁊ dabo gladiū meū in
λέως βαβυλῶνος, καὶ δώσω τὴν ῥομφαίαν μου εἰς τὴν
manū eius: ⁊ inducet gladiū ſup egyptū.=
χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπάξει τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αἴγυπτον.
⁊ depredabitur p̄dam ei⁹: ⁊ ſpoliabit
καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ
ſpolia eius: ⁊ cōfortabo brachia regis
σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως
babylonis. at brachia pharaōis cadent:
βαβυλῶνος. οἱ δὲ βραχίονες φαραὼ πεσοῦνται,
⁊ ſcient qꝛ ego ſum dñs: cū dedero gla
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ῥομ
dium meū in manus regis babylonis: ⁊ extē=
φαίαν μου εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐκτε
det eū ſup terrā egypti. ⁊ diſſemiabo egyptū
νεῖ αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν αἰγύπτου. καὶ διασπερῶ αἴγυπτον
in gētes: ⁊ ventilabo eos in regiões: ⁊ ſci=
εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας, καὶ γνώ=
ent qꝛ ego ſum dñs.
σονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.

Ca.31.

Et factū ē in vndecio anno in tertio mēſe vna
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ μιᾷ
mēſis: factū ē verbū dñi ad me dicēs: fili hoīs dic ad
τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὲ πρὸς
pharaonē regem egypti ⁊ mltitudini ei⁹: cui aſſimi
φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου καὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ, τίνι ὡμοί
laſti teipm in celſitudie tua? ecce aſſur cupreſſus
ωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου; ἰδοὺ ἀσσοὺρ κυπάρισσος
in libano pulcher ꝓpaginib⁹ ⁊ denſus in
ἐν τῷ λιβάνῳ καλὸς ταῖς παραφυάσιν καὶ πυκνὸς ἐν τῇ
vmbra: ⁊ excelſus magnitudie: ⁊ in mediū nubium
σκέπῃ, καὶ ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, καὶ εἰς μέσον νεφελῶν
factū ē initiū eius: aqua enutriuit illū: abyſſus
ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, ὕδωρ ἐξέθρεψεν αὐτόν, ἡ ἄβυσσος
eleuauit eū: flumina ei⁹ duxit in circuitu
ὕψωσεν αὐτόν, τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγεν κύκλῳ τῶν
plantaꝝ ei⁹. ⁊ ꝯmixtiões ei⁹ emiſit ad
φυτῶν αὐτοῦ. καὶ τὰ συστέματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν εἰς
vniuerſa ligna campi. ꝓpter hoc eleuata eſt
πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. ἕνεκεν τούτου ὑψώθη τὸ
magnitudo ei⁹ vltra oīa ligna campi: ⁊
μέγεθος αὐτοῦ παρὰ πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, καὶ
mltiplicati ſūt rami eius: ⁊ exaltate ſunt ꝓpagi
ἐπληθύνθησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς, καὶ ὑψώθησαν αἱ παρα
nes eius ab aqua multa. cū extēdiſſet ſe: in
φυάδες αὐτοῦ ἀφ' ὕδατος πολλοῦ. ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν, ἐν
ꝓpaginibus ei⁹ nidificauert oīa volatilia
ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ ἐνόσσευσαν πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ
celi: ⁊ ſub ramis ei⁹ genuerūt oēs
οὐρανοῦ, καὶ ὑποκάτω τῶν κλάδων αὐτοῦ ἐγεννῶσαν πάντα τὰ
beſtie campi: in vmbra illi⁹ hitauit oīs mltitudo gē=
θηρία τοῦ πεδίου, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ κατῴκησεν πᾶν πλῆθος ἐθ=
...erat pulcher in celſitudie ſua ꝑꝑt mltitudinē ramoꝝ ſu=
...αὶ ἐγένετο καλὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐ
facte ſunt radices ei⁹ in aquā mltā ⁊ cupreſſi mlte
...ἐγενήθησαν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ εἰς ὕδωρ πολὺ καὶ κυπάρισσοι πολλοὶ
paradiſo dei: ⁊ pin⁹ nō ſimiles ꝓpaginib⁹
παραδείσῳ τοῦ θεοῦ, καὶ πίτυες οὐχ ὅμοιαι ταῖς παραφυά
...: ⁊ abietes nō fuerunt ſimiles ramis eius. oē lignū
...τοῦ, καὶ ἐλάται οὐκ ἐγένοντο ὅμοιαι τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. πᾶν ξύλον
paradiſo dei nō aſſimilatū ē ei i pulchritudie ei⁹ ꝑꝑt
παραδείσῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὡμοιώθη αὐτῷ ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ διὰ τὸ
...idinē ramoꝝ ei⁹: pulchrū feci eum in multitudie
...ος τῶν κλάδων αὐτοῦ, καλὸν ἐποίησα αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τῶν

---

forte ſed confractum: & deijciam gladium de manu eius: & diſpergam egyptum in gentibus: & ventilabo eos in terris: & cōfortabo brachia regis babylonis: daboq; gladiū meū in manu ei⁹: & confringā brachium pharaonis & gemēt gemitibus interfecti coram facie eius: & confortabo brachia regis babylonis: & brachia pharaōis concident: & ſcient quia ego dñs: cū dedero gladiū meū in manu regis babylonis: & extenderit eum ſup terrā egypti: & diſpergā egyptum in nationes: & ventilabo eos in terras: & ſcient quia ego dominus.

31.

Et factum eſt in anno vndecimo tertio menſe vna menſis: factum eſt verbum domini ad me dicens. Fili hoīs: dic pharaoni regi egypti & ꝑplo ei⁹. Cui ſimilis factus es in magnitudine tua? Ecce aſſur q̄ſi cedrus in libano pulcher ramis & frondibus nemoroſus: excelſusq; altitudine & inter condenſas frondes eleuatū eſt cacumē ei⁹. Aque nutrierūt illum: abyſſus exaltauit illū. Flumina eius manabāt in circuitu radicū ei⁹: & riuos ſuos emiſit ad vniuerſa ligna regionis. Propterea eleuata eſt altitudo eius ſup omīa ligna regionis: & multiplicata ſunt arbuſta eius: & eleuati ſunt rami eius pre aq̄s multis. Cūq; extendiſſet vmbrā ſuā: in ramis eius fecerūt nidos oīa volatilia celi: & ſub frondib⁹ eius genuerūt oēs beſtie ſaltuū: & ſub vmbraculo illi⁹ habitabat cetus gentiū plurimarū. Eratq; pulcherrimus in magnitudine ſua: & in dilatatiōe arbuſtoꝝ ſuorū. Erat eī radix illi⁹ iuxta aq̄s mltas. Cedri nō fuerūt altiores illo in padiſo dei. Abietes non adequerūt ſūmitatē ei⁹: & platani nō fuerūt eq̄ frondib⁹ illi⁹. Oē lignū padiſi dī nō ē aſſimilatū illi & pulchritudini eius: qm̄ ſpecioſum feci eū: &

החזקה ואת הנשברת והפלתי את [שבר נפל]
החרב מידו והפצותי את מצרים [פוץ]
בגוים וזריתים בארצות וחזקתי [זרה]
את זרעות מלך בבל ונתתי את [נתן]
חרבי בידו ושברתי את זרעות
פרעה ונאק נאקות חלל לפניו [פנה]
והחזקתי את זרעות מלך בבל [חזק]
וזרעות פרעה תפלנה וידעו [נפל]
כי אני יהוה בתתי חרבי ביד [נתן]
מלך בבל ונטה אותה אל ארץ [את]
מצרים והפצותי את מצרים [פוץ]
בגוים וזריתי אותם בארצות
וידעו כי אני יהוה

Ca. xxxi.

ויהי באחת עשרה שנה
בשלישי באחד לחדש היה דבר [שלש]
יהוה אלי לאמר בן אדם אמר
אל פרעה מלך מצרים ואל המונו [המן]
אל מי דמית בגדלך הנה אשור [דמה]
ארז בלבנון יפה ענף וחרש מצל [צלל]
וגבה קומה ובין עבתים היתה [היה]
צמרתו מים גדלוהו תהום [תהם]
רוממתהו את נהרתיה הולך
סביבות מטעה ואת תעלתיה שלחה [סבב נטע]
אל כל עצי השדה על כן גבהא [עלה]
קומתו מכל עצי השדה ותרבינה [רבה]
סרעפתיו ותארכנה פארתו [ארך]
ממים רבים בשלחו בסעפתיו [רבב]
קננו כל עוף השמים ותחת
פארתיו ילדו כל חית השדה ובצלו [חיה צלל]
ישבו כל גוים רבים ויף בגדלו [יפה]
בארך דליותיו כי היה שרשו [דלה]
אל מים רבים ארזים לא עממהו
בגן אלהים ברושים לא דמו [ברש דמה]
אל סעפתיו וערמנים לא היו [היה]
כפארתיו כל עץ בגן אלהים לא
דמה אליו ביפיו יפה עשיתיו [יפה עשה]

ברב דליותיו ויקנאהו כל עצי — קנא
עדן אשר בגן האלהים׃ לכן
כה אמר אדני יהוה יען אשר
גבהת בקומה ויתן צמרתו אל — נתן
בין עבותים ורם לבבו בגבהו׃ — עבת רום
ואתנהו ביד איל גוים עשו — נתן עשה
יעשה לו כרשעו גרשתהו׃
ויכרתהו זרים עריצי גוים ויטשהו — כרת ערץ
אל ההרים ובכל גאיות נפלו — נטש גיא
דליותיו ותשברנה פארתיו בכל — דלה שבר
אפיקי הארץ וירדו מצלו כל — אפק
עמי הארץ ויטשהו׃ על מפלתו — צלל נטש
ישכנו כל עוף השמים ואל — נפל
פארתיו היו כל חית השדה׃ למען — שכן
אשר לא יגבהו בקומתם כל עצי — היה חיה
מים ולא יתנו את צמרתם אל — גבה
בין עבתים ולא יעמדו אליהם — נתן
בגבהם כל שתי מים כי כלם נתנו — עבת עמד
למות אל ארץ תחתית בתוך בני — איל שתה
אדם אל יורדי בור׃ כה אמר אדני — ירד
יהוה ביום רדתו שאלה האבלתי — אבל
כסתי עליו את תהום ואמנע — כסה תהם
נהרותיה ויכלאו מים רבים ואקדר — מנע כלא
עליו לבנון וכל עצי השדה — רבב קדר
עליו עלפה׃ מקול מפלתו הרעשתי — נפל רעש
גוים בהורדי אתו שאלה את — ירד
יורדי בור וינחמו בארץ תחתית — נחם
כל עצי עדן מבחר וטוב לבנון — בחר
כל שתי מים׃ גם הם אתו ירדו — שתה
שאלה אל חללי חרב וזרעו ישבו
בצלו בתוך גוים׃ אל מי דמית — דמה
ככה בכבוד ובגדל בעצי עדן — כבד
והורדת את עצי עדן אל ארץ
תחתית בתוך ערלים תשכב את — שכב
חללי חרב הוא פרעה וכל המונה — המן
נאם אדני יהוה׃

multis codensisq; frondibus. Et emulata sunt eū oīa ligna voluptatis que erant in paradiso dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo ꝙ sublimatus est in altitudine & dedit summitatē suā virentē atq; condensam: & eleuatū est cor eius in altitudine sua: tradidi eū in manus fortissimi gentiū. Faciēs faciet ei. Iuxta īpietatē eius eieci eū: & succident eū alieni & crudelissimi nationū. Et ꝓiicient eum sup mōtes & in cūctis cōuallib⁹ corruēt rami ei⁹: & cōfringētur arbusta eius in vniuersis rupib⁹ terre: & recedēt de vmbraclo ei⁹ oēs populi terre: & relinquēt eum. In ruina eius habitauerūt oīa volatilia celi: & in ramis eius fuerūt vniuerse bestie regionis. Quāobrē non eleuabūtur in altitudine sua oīa ligna aquarū: nec ponēt sublimitatem suam inter nemorosa atq; frōdosa: nec stabunt in sublimitate sua oīa q̄ irrigantur aquis: q̄a oēs traditi sunt in mortē ad terram vltimā in medio filioꝝ hoīm ad eos qui descendūt in lacū. Hec dicit dn̄s de⁹. In die qn̄ descendit ad inferos induxi luctū: operui eum abysso & prohibui flumina eius: & coercui aq̄s multas. Cōtristatus est sup eum libanus & omnia ligna agri concussa sunt. A sonitu ruine eius commoui gētes: cū deducerē eum ad infernum cum his qui descēdebāt in lacū. Et cōsolata sunt in terra infima oīa ligna voluptatis egregia atq; ꝑclara in libano: vniuersa q̄ irrrigātur aq̄s. Nā & ipsi cū eo descendēt ad infernum ad interfectos gladio & brachiū vniuscuiusq; sedebit sup vmbracl'a ei⁹ in medio nationū ei⁹. Cui assimilat⁹ es o inclyte atq; sublimis inter ligna voluptatis? Ecce deduct⁹ es cū lignis voluptatis ad terrā vltimā. In medio incircūcisorū dormies cū eis qui īterfecti sūt gladio. Ipse est pharao & oīs multitudo eius: dicit dn̄s deus. 32.

ramoꝝ eius: ꝛ emulata sūt eū ligna paradi
κλάδων αὐτοῦ, καὶ ἐζήλωσεν αὐτὸν τὰ ξύλα τοῦ παρα
si delitiaꝝ dei. ꝑpterea hec dicit
δείσου τῆς τρυφῆς τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει
adonai dn̄s: ꝓ eo q̄ᵭ fact⁹ es magn⁹ magnitudie: ꝛ dedi
ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἐγένου μέγας τῷ μεγέθει, καὶ ἔδω
sti initiū tuū in mediū nubiū: ꝛ eleuatū ē cor
κας τὴν ἀρχήν σου εἰς μέσον νεφελῶν, καὶ ἐπήρθη ἡ καρ
suū in celsitudie sua ꝛ tradidi eū in
δία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὕψει αὐτοῦ καὶ παρέδωκα αὐτὸν εἰς
man⁹ principis gētiū: ꝛ fecit ꝑditionē e=
χεῖρας ἄρχοντος ἐθνῶν, καὶ ἐποίησεν τὴν ἀπώλειαν αὐ
tus scd̄m īpietatē egypti. ꝛ exterminauerūt eū
τοῦ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αἰγύπτου. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτὸν
alieni pestilētes de gētib⁹. ꝛ deiecerunt eū a
ἀλλότριοι λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν. καὶ κατέβαλον αὐτὸν ἀπὸ
mōtib⁹ in cūctis vallibus ceciderūt rami
τῶν ὀρέων ἐν πάσαις ταῖς φάραγξιν ἔπεσον οἱ κλάδοι
eius: ꝛ cōfracti sunt stirpes eius in oī cam=
αὐτοῦ, καὶ συνετρίβη τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐν παντὶ πε=
po terre:: ꝛ descenderūt ab vmbraculo ei⁹ om=
δίῳ τῆς γῆς, καὶ κατέβησαν ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ πάν
nes ppl'i gentiū. ꝛ strauerūt eū sup rui=
τες οἱ λαοὶ τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐδάφισαν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πτῶ
nā eius requieuerūt oīa volatilia celi:
σιν αὐτοῦ ἀνεπαύσαντο πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
ꝛ sup truncos eius fuerūt vniuerse bestie
καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐγίνετο πάντα τὰ θηρία τοῦ
agri: vt nō exaltent̄ in magnitudīe eoꝝ oīa
ἀγροῦ, ὅπως μὴ ὑψωθῶσιν ἐν τῷ μεγέθει αὐτῶν πάντα
ligna q̄ in aqua: ꝛ nō dederūt initiū
τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ ὕδατι, καὶ οὐκ ἔδωκαν τὴν ἀρχὴν
suum in mediū nubiū ꝛ nō steterūt ī sublimitate ip=
αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν καὶ οὐκ ἔστησαν ἐν τῷ ὕψει αὐ=
soꝝ ad eū oēs bibentes aquā: oēs da=
τῶν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ πίνοντες ὕδωρ, πάντες ἐδό
ti sunt in mortē in t̄rā ꝓfūditatis ī medio filioꝝ hoīm
θησαν εἰς θάνατον εἰς γῆν βάθους ἐν μέσῳ υἱῶν ἀνθρώπων
descendentes in foueā hec dicit adonai dn̄s. in
καταβαίνοντας εἰς βόθρον τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος. ἐν
q̄ die descendit ad īferos luxit eum abyssus.
ᾗ ἡμέρᾳ κατέβη εἰς ᾅδου ἐπένθησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος.
ꝛ ꝓhibui flumina eius: ꝛ ꝓhibui mltitu
καὶ ἀπέστησα τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκώλυσα πλῆ=
dinē aque: ꝛ ꝯtenebrat⁹ ē sup eum libanus. oīa
θος ὕδατος, καὶ ἐσκότασεν ἐπ᾽ αὐτῷ ὁ λίβανος. πάντα τὰ
ligna campi sup eū soluta sūt a voce ruine
ξύλα τοῦ πεδίου ἐπ᾽ αὐτῷ ἐξελύθη, ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσε
eius. cōmote sunt gētes qn̄ deducebā eum in in
ως αὐτοῦ. ἐσείσθησαν τὰ ἔθνη ὅτε κατεβίβαζον αὐτὸν εἰς ᾅ
fernū cū descendentib⁹ in laccum ꝛ consolabant̄
δου μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον καὶ παρεκάλουν
eum in t̄ra infima oīa ligna delitiaꝝ ꝛ
αὐτὸν ἐν γῇ κατωτάτῃ πάντα τὰ ξύλα τῆς τρυφῆς καὶ τὰ
electa ꝛ pulcherria libani vniuersa bibentia a=
ἐκλεκτὰ καὶ τὰ κάλλιστα τοῦ λιβάνου πάντα τὰ πίνοντα ὕ=
quā: ꝛ .n. ꝛ ipi descenderūt cū eo in īfernū in
δωρ, καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ κατέβησαν μετ᾽ αὐτοῦ εἰς ᾅδου ἐν τοῖς
vulneratis a gladio: ꝛ semen ei⁹ habi=
τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ οἱ κατοι
tantes sub ūbraculo ei⁹ in medio vite eoꝝ perie=
κοῦντες ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπώ
runt. cui assimilat⁹ es ī virtute ꝛ in gl'ia ꝛ ī magnitudīe
λοντο. τίνι ὡμοιώθης ἐν δυνάμει καὶ ἐν δόξῃ καὶ ἐν μεγέθει
inter ligna delitiaꝝ: descende cū lignis
ἐν τοῖς ξύλοις τῆς τρυφῆς, κατάβηθι μετὰ τῶν ξύλων τῆς
delitiaꝝ in t̄rre ꝓfūdū. in medio incircūcisoꝝ dormies cū
τρυφῆς εἰς γῆς βάθος. ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων κοιμηθήσῃ με
vulneratis gladio sic pharao ꝛ oīs
τὰ τραυματιῶν μαχαίρας οὕτως φαραὼ καὶ πᾶν τὸ
mltitudo fortitudis eius dicit adonai dn̄s.
πλῆθος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ λέγει ἀδωναΐ κύριος. Ca.32.

Et factū eſt in duodecimo anno in duodeci
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δωδεκά
mo mēſe vna mēſis: factū ē verbū dn̄i ad me
τῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicens: fili hoīs aſſume lamētū ſup pharaonē regem
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου λάβε θρῆνον ἐπὶ φαραὼ βασιλέα
egypti: ꝛ dices ei: leoni gētiū aſſimilat⁹ eris tu:
αἰγύπτου, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, λέοντι ἐθνῶν ὁμοιωθήσῃ σύ,
ꝛ qſi draco q̄ in mari: ꝛ vētilabas cornu ī flu
καὶ ὡς δράκων ὁ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐκεράτιζες ἐν τοῖς πο
minib⁹ tuis: ꝛ cōturbabas aquā pedib⁹ tuis ꝛ
ταμοῖς σου, καὶ ἐτάρασσες ὕδωρ τοῖς ποσίν σου, καὶ
cōculcabas flumina tua. hec dicit dn̄s
κατεπάτεις τοὺς ποταμούς σου. τάδε λέγει κύριος
ꝛ circūponā ſup te rete meū in eccleſia
καὶ περιβαλῶ ἐπὶ σὲ δίκτυόν μου ἐν ἐκκλησίᾳ
ppl'oꝝ mlt'oꝝ: ꝛ extrahā te in hamo meo ꝛ ex=
λαῶν πολλῶν, καὶ ἀνάξω σε ἐν τῷ ἀγκίστρῳ μου καὶ ἐκ
tēdā te ſup trā: campi replebuntur tui: ꝛ ſede=
τενῶ σε ἐπὶ τὴν γῆν, πεδία πλησθήσεταί σου, καὶ ἐπι
re faciā ſup te oīa volatilia celi. ꝛ ſatu
καθιῶ ἐπὶ σὲ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐμ=
rabo ex te oēs beſtias trē: ꝛ dabo
πλήσω ἐκ σοῦ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ δώσω τὰς
carnes tuas ſup mōtes: ꝛ replebo valles a
σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ ἐμπλήσω φάραγγας ἀπὸ
ſanguine tuo: ꝛ irrigabitur terra a ſter=
τοῦ αἵματός σου, καὶ ποτισθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προ
coribus tuis a mltitudīe tua ſup mōtes
χωρημάτων σου ἀπὸ τοῦ πλήθους σου ἐπὶ τῶν ὀρέων
valles implebo ex te: ꝛ cooperiam cū
φάραγγας ἐμπλήσω ἀπὸ σοῦ, καὶ κατακαλύψω ἐν τῷ
extict⁹ fueris tu celū ꝛ cōtenebreſcere faciā ſtellas eius
σβεσθῆναί σε οὐρανὸν καὶ συσκοτάσω τὰ ἄστρα αὐτοῦ,
ſolē in nube tegam: ꝛ luna nō ſplēdebit
ἥλιον ἐν νεφέλῃ καλύψω, καὶ σελήνη οὐ μὴ φάνῃ τὸ
lumīe ſuo. oīa q̄ ſplendent lūīe in celo
φῶς αὐτῆς. πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ
cōtenebreſcent ſup te: ꝛ dabo tenebras ſup terrā
συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σκότος ἐπὶ τὴν γῆν
tuā dicit dn̄s dn̄s: ꝛ irritabo coꝛ
σου λέγει κύριος κύριος. καὶ παροργίσω καρδίαν
mlt'oꝝ ppl'oꝝ: cum induxero captiuitatem tuā in
πολλῶν λαῶν, ἡνίκα ἀναγάγω αἰχμαλωσίαν σου εἰς
gētes in terrā quā nō cognouiſti. ꝛ cōtriſtabunt ſup
τὰ ἔθνη εἰς γῆν ἣν οὐκ ἔγνως. καὶ συγνάσουσιν ἐπὶ
te gētes mlte: ꝛ reges eoꝝ ſtupore ſtu=
σὲ ἔθνη πολλά, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστή
peſcent. cū extendero gladiū meū ſup faci=
σονται. ἐν τῷ πετάσαι τὴν ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσω
es eoꝝ expectantes ruinam ſuam a die
πα αὐτῶν προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν ἀφ' ἡμέρας
ruine tue. q: hec dicit dn̄s dn̄s: gla=
πτώσεώς σου. ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος, ῥομ=
dius regis babylonis veniet tibi in gladijs gi=
φαία βασιλέως βαβυλῶνος ἥξει σοι ἐν μαχαίραις γι=
gantū: ꝛ deijciam fortitudinē tuā. peſtilētes de gētib⁹
γάντων, καὶ καταβαλῶ τὴν ἰσχύν σου. λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν
cūcti ꝛ perdent iniuriā egypti: ꝛ con
πάντες καὶ ἀπολοῦσιν τὴν ὕβριν αἰγύπτου, καὶ συν
teretur oīs fortitudo ei⁹: ꝛ perdā oīa
τριβήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῆς, καὶ ἀπολῶ πάντα
iumēta ei⁹ ab aqua multa: ꝛ non turba=
τὰ κτήνη αὐτῆς ἀφ' ὕδατος πολλοῦ, καὶ οὐ μὴ ταρά=
bit illā pes hoīs vltra: ꝛ veſtigiū iumētoꝝ non
ξῃ αὐτὸ ποὺς ἀνθρώπου ἔτι, καὶ ἴχνος κτηνῶν οὐ μὴ
calcabit eam. tūc quieſcent aque eoꝝ
καταπατήσῃ αὐτό. τότε ἡσυχάσει τὰ ὕδατα αὐτῶν

Et factum eſt duodecimo anno: in menſe duodecimo in vna menſis: factū eſt verbū dn̄i ad me dicens. Fili hoīs: aſſume lamētum ſup pharaonē regē egypti & dices ad eum. Leoni gentium aſſimilat⁹ es: & draconi qui eſt in mari. Et vētilabas cornu ī flumīb⁹ tuis: & cōturbabas aq̄s pedibus tuis: & conculcabas flumina eoꝝ. Propterea hec dicit dn̄s deus. Expandā ſup te rete meum in multitudine popl'orū mlt'oꝝ: & extrahā te in ſagena mea: & pijciam te in terrā. Sup faciē agri abijciā te: & hītare faciā ſup te omnia volatilia celi & ſaturabo ſuper te beſtias vniuerſe terre. Et dabo carnes tuas ſuper montes: & implebo colles tuos ſanie tua. Et irrigabo terram feto re ſanguinis tui ſuper mōtes: & valles imple būtur ex te: & operiam cū extinctus fueris celos: & nigreſcere faciā ſtellas eius. Solē nube tegam: & luna nō dabit lumen ſuum. Omīa luminaria celi merere faciā ſuper te: & dabo tenebras ſuper terram tuā dicit dominus deus. Et irritabo cor populorū multoꝝ: cū induxero cōtritionē tuam in gentibus ſup terras quas neſcis: & ſtupeſcere faciā ſuper te populos multos. Et reges eorū horrore nimio formidabūt ſup te: cū volare ceperit gladius me⁹ ſup facies eorū & obſtupeſcent repente ſinguli pro aīa ſua in die ruine tue: quia hec dicit dn̄s deus. Gladius regis babylonis veniet tibi: in gladijs fortiū deijciā multitudinē tuā. Inexpugnabiles oēs gētes he: & vaſtabūt ſupbiā egypti: & diſſipabitur multitudo eius: & perdā oīa iumēta eius que erāt ſuper aquas plurimas: & non conturbabit eas pes homīs vltra: neq; vngula iumentorum turbabit eas. Tunc puriſſimas reddā aq̄s eorū

Ca. xxxij.

וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
שָׁנָה בִּשְׁנֵי עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל פַּרְעֹה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כְּפִיר גּוֹיִם
נִדְמֵיתָ וְאַתָּה כַּתַּנִּים בַּיַּמִּים וַתָּנַח
בְּנַהֲרוֹתֶיךָ וַתִּדְלַח מַיִם בְּרַגְלֶיךָ
וַתִּרְפֹּס נַהֲרוֹתָם׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה וּפָרַשְׂתִּי עָלֶיךָ אֶת רִשְׁתִּי
בִּקְהַל עַמִּים רַבִּים וְהֶעֱלוּךָ בְּחֶרְמִי׃
וּנְטַשְׁתִּיךָ בָאָרֶץ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה
אֲטִילֶךָ וְהִשְׁכַּנְתִּי עָלֶיךָ כָּל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וְהִשְׂבַּעְתִּי מִמְּךָ חַיַּת
כָּל הָאָרֶץ׃ וְנָתַתִּי אֶת בְּשָׂרְךָ עַל
הֶהָרִים וּמִלֵּאתִי הַגֵּאָיוֹת רָמוּתֶךָ׃
וְהִשְׁקֵיתִי אֶרֶץ צָפָתְךָ מִדָּמְךָ אֶל
הֶהָרִים וַאֲפִקִים יִמָּלְאוּן מִמֶּךָּ׃
וְכִסֵּיתִי בְכַבּוֹתְךָ שָׁמַיִם וְהִקְדַּרְתִּי
אֶת כֹּכְבֵיהֶם שֶׁמֶשׁ בֶּעָנָן אֲכַסֶּנּוּ
וְיָרֵחַ לֹא יָאִיר אוֹרוֹ׃ כָּל מְאוֹרֵי אוֹר
בַּשָּׁמַיִם אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ וְנָתַתִּי
חֹשֶׁךְ עַל אַרְצְךָ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
וְהִכְעַסְתִּי לֵב עַמִּים רַבִּים בַּהֲבִיאִי
שִׁבְרְךָ בַּגּוֹיִם עַל אֲרָצוֹת אֲשֶׁר
לֹא יְדַעְתָּם׃ וַהֲשִׁמּוֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים
רַבִּים וּמַלְכֵיהֶם יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר
בְּעוֹפְפִי חַרְבִּי עַל פְּנֵיהֶם וְחָרְדוּ
לִרְגָעִים אִישׁ לְנַפְשׁוֹ בְּיוֹם
מַפַּלְתֶּךָ׃ כִּי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב
מֶלֶךְ בָּבֶל תְּבוֹאֶךָ׃ בְּחַרְבוֹת גִּבּוֹרִים
אַפִּיל הֲמוֹנֶךָ עָרִיצֵי גוֹיִם כֻּלָּם
וְשָׁדְדוּ אֶת גְּאוֹן מִצְרַיִם וְנִשְׁמַד כָּל
הֲמוֹנָהּ׃ וְהַאֲבַדְתִּי אֶת כָּל בְּהֶמְתָּהּ
מֵעַל מַיִם רַבִּים וְלֹא תִדְלָחֵם
רֶגֶל אָדָם עוֹד וּפַרְסוֹת בְּהֵמָה
לֹא תִדְלָחֵם׃ אָז אַשְׁקִיעַ מֵימֵיהֶם

הָיָה
נָשָׂא קוּן
כָּפַר
דָּמָה תָּנַן
יָם נוּחַ
דָּלַח
רָפַס
עָלָה
פָּנָה
טוּל
שָׂבַע מִן
חָיָה
נָתַן גָּיא
רוּם שָׁקָה
צָפָה
אָפַק מָלֵא
כָּסָה כָּבָה
קָדַר
אוֹר
נָתַן
כָּעַס רָבַב
בּוֹא
שָׁמַם
שָׂעַר
פָּנָה
נָפַל
בּוֹא גָּבַר
נָפַל הָמַן
עָרַץ גָּאָה
שָׁמַד אָבַד
דָּלַח
שָׁקַע

וְנַהֲרוֹתָם כַּשֶּׁמֶן אוֹלִיךְ נְאֻם אֲדֹנָי ילך
יְהוִה׃ בְּתִתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה נתן
וּנְשַׁמָּה אֶרֶץ מִמְּלוֹאָהּ בְּהַכּוֹתִי אֶת שמם מלא
כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃ נכה ישב
קִינָה הִיא וְקוֹנְנוּהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם קון
תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל
הֲמוֹנָהּ תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃ וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה היה
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם נְהֵה עַל
הֲמוֹן מִצְרַיִם וְהוֹרִדֵהוּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת ירד את
גּוֹיִם אַדִּרִם אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת בנה
אֶת יוֹרְדֵי בוֹר׃ מִמִּי נָעָמְתָּ רְדָה ירד
וְהָשְׁכְּבָה אֶת עֲרֵלִים׃ בְּתוֹךְ חַלְלֵי שכב
חֶרֶב יִפֹּלוּ חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ אוֹתָהּ נפל
וְכָל הֲמוֹנֶיהָ׃ יְדַבְּרוּ לוֹ אֵלֵי דבר איל
גִבּוֹרִים מִתּוֹךְ שְׁאוֹל אֶת עֹזְרָיו גבר שאל
יָרְדוּ שָׁכְבוּ הָעֲרֵלִים חַלְלֵי חָרֶב׃
שָׁם אַשּׁוּר וְכָל קְהָלָהּ סְבִיבוֹתָיו סבב
קִבְרֹתָיו כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים
בֶּחָרֶב׃ אֲשֶׁר נִתְּנוּ קִבְרֹתֶיהָ
בְּיַרְכְּתֵי בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת
קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב
אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּית בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ חתת
שָׁם עֵילָם וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹת
קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים
בַּחֶרֶב אֲשֶׁר יָרְדוּ עֲרֵלִים אֶל
אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּיתָם
בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת נשא
יוֹרְדֵי בוֹר׃ בְּתוֹךְ חֲלָלִים נָתְנוּ
מִשְׁכָּב לָהּ בְּכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו שכב
קִבְרֹתֶהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים חַלְלֵי חֶרֶב
כִּי נִתַּן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ
כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי בוֹר בְּתוֹךְ
חֲלָלִים נִתָּן׃ שָׁם מֶשֶׁךְ תֻּבַל
וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרוֹתֶיהָ

& flumina eorum quaſi
oleū adducam: ait dñs
deus cū dedero terram
egypti deſolatam.
Deſeretur autē terra a
plenitudine ſua qñ pcuſ-
ſero oēs habitatores ei9:
& ſcient quia ego dñs.
Planctus eſt & plangent
eum filie gentium
ſuper egyptum & ſuper
multitudinē eius plan-
gent eum: ait dominus
deus. Et factum eſt in
duodecimo anno
in quintadecima mēſis:
factum eſt verbum
dñi ad me dicens. Fili
hoīs: cane carmen lugu
bre ſup multitudinē egy
pti: & detrahe eam ipſam
& filias gētium robuſta
rum: ad terrā vltimam
cū his q deſcendūt in la-
cu3. Quo pulchrior es?
deſcēde & dormi cū in
circūciſis. In medio īter
fectoꝝ gladio cadēt. Gla
dius dat9 eſt. Et attraxerūt
eam & oēs populos ei9.
Loqntur ei potētiſſimi
robuſtorū de medio in-
ferni qui cū auxiliatorib9
eius deſcenderūt & dor-
mierūt incircūciſi inter-
fectiq3 gladio. Ibi aſſur
& oīs multitudo eius in
circuitu illius ſepulchra
eoꝝ: oēs interfecti & qui
ceciderūt gladio quorū
data ſunt ſepulchra
in nouiſſimis laci: & fa-
cta eſt multitudo ei9 per
gyrū ſepulchri ei9 vniuer
ſi īterfecti: cadēteſq3 gla
dio qui dederāt quondā
formidinē ſuā in terra vi
uentiū. Ibi elam & oīs
multitudo eius per gyrū
ſepulchri ſui. Oēs hi in
terfecti ruenteſq3 gladio
q deſcēderūt incircūciſi
ad terram vltimā. Qui
poſuerūt terrorē ſuum
in terra viuentiū: & por
tauerūt ignominiā ſuā cū
his q deſcēderūt in lacū.
In medio interfectorū
poſuerūt cubile eius in
vniuerſis pp̄lis ei9: in cir
cuitu eius ſepulchrū illi9.
Oēs hi incircūciſi inter
fectiq3 gladio. Dederunt
enī terrorē ſuū in terra
viuētium & portauerūt
ignomiā ſuā cū his q de
ſcendūt in lacū. In medio
interfectorū poſiti ſūt.
Ibi moſoch & tubal &
oīs multitudo ei9: in cir
cuitu eius ſepulchra illi9.

ꝛ flumina eoꝝ vt oleum fluent dicit do-
καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν ὡς ἔλαιον πορεύσονται λέγει κύ-
min9: cū dedero egyptū in pditionē: ꝛ deſolabit̃ t̃ra
ριος, ὅταν δῶ αἴγυπτον εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐρημωθῇ ἡ γῆ
cū plenitudīe ei9 cū diſſemiauero oēs ha-
σὺν τῇ πληρώσει αὐτῆς ὅταν διασπείρω πάντας τοὺς κα
bitantes in ea. ꝛ ſcient qꝛ ego ſum dñs.
τοικοῦντας ἐν αὐτῇ. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
plāctus eſt ꝛ plangent eum: ꝛ filie
θρῆνός ἐστιν καὶ θρηνήσουσιν αὐτόν, καὶ αἱ θυγατέρες τῶν
gentiū plangent eum ſup egyptū ꝛ ſup oēm
ἐθνῶν θρηνήσουσιν αὐτὸν ἐπ' αἴγυπτον καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
fortitudinē ei9: plangent eā dicit dñs dñs. ꝛ factū
ἰσχὺν αὐτῆς, θρηνήσουσιν αὐτὴν λέγει κς' κύριος. καὶ ἐγένε
eſt in duodecimo anno in quīta ꝛ decima mēſis:
το ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν πεντεκαιδεκάτῃ μηνός,
fact9 eſt ſmo dñi ad me dicens: fili hoīs plan-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου θρήνη
ge ſup mltitudnē egypti ꝛ deducent eius
σον ἐπὶ πλῆθος αἰγύπτου καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς
filias gētes mortuas in pfunda t̃re
τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκρὰς εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς
ad eos q deſcendunt in foueā ex aquaꝝ pul-
πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον ἐξ ὑδάτων εὐπρε-
chra deſcende ꝛ dormies cū incircūciſis in me
ποῦς κατάβηθι καὶ κοιμήθησι μετὰ ἀπεριτμήτων ἐν μέ
dio vulneratoꝝ gladio cadent cū eo: ꝛ
σῳ τραυματιῶν μαχαίρας πεσοῦνται μετ' αὐτοῦ, καὶ
dormiet oīs fortitudo ei9: ꝛ dicent tibi
κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ λέξουσί σοι οἱ
gigantes: in pfūdū fouee q̄ melior es deſcende
γίγαντες, εἰς βάθος λάκκου οὗ βελτίων εἶ κατάβηθι
ꝛ dormi cum incircunciſis in medio
καὶ κοιμήθητι μετὰ τῶν ἀπεριτμήτων ἐν μέσῳ τῶν
vulneratoꝝ gladio: ibi aſſur ꝛ oīs ꝯgre
τραυματιῶν μαχαίρας. ἐκεῖ ἀσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ συ-
gatio ei9 in circuitu ſepulchri eius oēs
ναγωγὴ αὐτοῦ ἐν κύκλῳ τοῦ τάφου αὐτοῦ πάντες
vulnerati cadentes gladio: q̄ dederunt
τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ, οἱ δεδωκότες
ſepulchra ei9 in latera lacus. ꝛ facta ē
τοὺς τάφους αὐτοῦ εἰς πλευρὰς λάκκου. καὶ ἐγενήθη
cōgregatio ei9 in circuitu ſepulchri ei9. oēs
συναγωγὴ αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. πάντες οἱ
vulnerati q̄ ceciderunt gladio: q̄ dederūt
τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ, οἱ δόντες τὸν
tiorē ſuum in t̃ra vite. ibi elam ꝛ om
φόβον αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς. ἐκεῖ αἰλὰμ καὶ πᾶ
nis fortitudo eius in circuitu monumenti e-
σα ἡ δύναμις αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐ-
ius. omnes vulnerati q̄ ceciderunt gladio
τοῦ. πάντες οἱ τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαί
dio: ꝛ q̄ deſcendunt incircunciſi in t̃re pro
ρᾳ, καὶ οἱ καταβαίνοντες ἀπερίτμητοι εἰς γῆς βά-
fūdū q̄ dederūt timorē eoꝝ in t̃ra vite.
θος, οἱ δεδωκότες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς.
ꝛ accceperūt tormentū ſuum cū deſcenden
καὶ ἔλαβον τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαι-
tibus in foueam in medio vulneratoꝝ ibi dati
νόντων εἰς βόθρον ἐν μέσῳ τραυματιῶν ἐκεῖ ἐδόθη-
ſunt moſoch ꝛ thubal ꝛ oīs fortitudo eoꝝ in
σαν μοσὸχ καὶ θοβὲλ καὶ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῶν πε
circuitu monumēti eius.
ρικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ.

oēs vulnerati eius: oēs incircuncisi
πάντες οἱ τραυματίαι αὐτοῦ, πάντες ἀπερίτμητοι
vulnerati a gladio: q̄ dederunt terrorē
τραυματίαι ἀπὸ μαχαίρας, οἱ δεδωκότες τὸν φόβον
ſuum ſup trā vite. ⁊ nō dormierūt cum gi=
αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς. καὶ οὐκ ἐκοιμήθησαν μετὰ τῶν γι=
gantib⁹ q̄ ceciderunt ab eterno: q̄ deſcenderūt in
γάντων τῶν πεπτωκότων ἀπὸ αἰῶνος, οἳ κατέβησαν εἰς
infernū ī armis q̄b⁹ vtebāt ī bello: ⁊ poſuerūt gladios ſuos
ᾅδου ἐν ὅπλοις πολεμικοῖς, καὶ ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν
ſub capitibus ſuis: ⁊ facte ſunt inīqtates
ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν αἱ ἀνομίαι
eoꝝ in oſſib⁹ eoꝝ: q2 terruerunt gigan=
αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀστῶν αὐτῶν, ὅτι ἐξεφοβήθησαν οἱ γίγαν=
tes in vita ſua. ⁊ tu in medio incircunciſoꝝ con=
τες ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ σὺ ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων συν
tereris: ⁊ dormies cum vulneratis gla=
τριβήσῃ, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τετραυματισμένων μαχαί
dio. ibi edom ⁊ reges eius: ⁊ oēs princi=
ρᾳ. ἐκεῖ ἐδὼμ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντες ἄρχον
pes aſſur q̄ dederūt fortitudinē eius in vulnus gla=
τες ἀσσοὺρ οἱ δόντες τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ εἰς τραῦμα μαχαί
dij. iſti cum vulneratis dormierunt cum deſcen=
ρας. οὗτοι μετὰ τραυματιῶν ἐκοιμήθησαν μετὰ κατα=
dentibus in foueā. ibi principes aqlonis om=
βαινόντων εἰς βόθρον. ἐκεῖ οἱ ἄρχοντες τοῦ βορρᾶ πάν
nes duces aſſur: q̄ deducti ſunt cum
τες οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἀσσούρ, οἵτινες κατήχθησαν μετὰ
vulneratis cū terrore ſuo. ⁊ in fortitudīe ſua
τραυματιῶν σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν. καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν
confuſi dormierunt incircunciſi cum vulnera=
αἰσχυνθέντες ἐκοιμήθησαν ἀπερίτμητοι μετὰ τραυμα=
tis gladio. ⁊ abſtulerunt tormētū ſuum cū
τιῶν μαχαίρας. καὶ ἀπήνεγκαν τὴν βάσανον αὐτῶν με
deſcendentibus in foueā. illos videbit rex
τὰ τῶν καταβαινόντων εἰς βόθρον. ἐκείνους ὄψεται βασι
pharao: ⁊ cōſolationē accipiēt ſup oēm fortitudinē
λεὺς φαραῶ, καὶ παρακληθήσονται ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν
eoꝝ vulnerati gladio pharao ⁊ ois exer
αὐτῶν τραυματίαι μαχαίρᾳ φαραῶ καὶ πᾶσα ἡ δύνα
cit⁹ eius: dicit dn̄s dn̄s. q2 dedi formi=
μις αὐτοῦ, λέγει κύριος κύριος. ὅτι δέδωκα τὸν φό
dinē eius ſup trā vite. ⁊ dormiet in medio incir
βον αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ζωῆς. καὶ κοιμηθήσεται ἐν μέσῳ ἀπε
cunciſoꝝ cum vulneratis gladio pharao ⁊ ois
ριτμήτων μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας φαραῶ καὶ πᾶν
multitudo eius dicit dn̄s dn̄s.
τὸ πλῆθος αὐτοῦ λέγει κύριος κύριος. Ca.33.

ET factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs: fili hois
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου
loq̄re filijs pp̄li tui ⁊ dices ad eos: tra ſup quā
λάλησον τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, γῆ ἐφ᾽ ἣν
induxero gladiū ⁊ tulerit pp̄ls terre hoiez vnū de
ἂν ἐπάγω ῥομφαίαν καὶ λάβῃ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἄνθρωπον ἕνα ἐξ
ſuis ⁊ dederit eum ſibi i ſpeculatorē: ⁊ viderit gladiū
αὐτῶν καὶ δῶσιν αὐτὸν ἑαυτοῖς εἰς σκοπόν, καὶ ἴδῃ τὴν ῥομφαί
venientē ſup trā: ⁊ cecinerit tuba: ⁊
αν ἐρχομένην ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ σαλπίσῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ
ſignificauerit pp̄lo: ⁊ audierit audiens vocē tu=
σημάνῃ τῷ λαῷ, καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀκούσας τῆς φωνῆς τῆς σάλ
be ⁊ nō obſuauerit: ⁊ venerit gladius ⁊ cōphē
πιγγος καὶ μὴ φυλάξηται, καὶ ἐπέλθῃ ἡ ῥομφαία καὶ κατα
derit eum: ſanguis ei⁹ in capite eius erit:
λάβῃ αὐτόν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔσται,
q2 vocē tube audiens non obſerua=
ὅτι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος ἀκούσας οὐκ ἐφυλάξα
uit ſe: ſanguis ei⁹ ſup eū erit. ⁊ iſte q2 cuſtodiuit ſe:
το, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται. καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο,
aīam ſuā liberauit. ⁊ ſpeculator ſi viderit gladiū
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο. καὶ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν ῥομφαί
venientē: ⁊ nō ſignificauerit tuba: ⁊ pp̄ls nō
αν ἐρχομένην, καὶ μὴ σημάνῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ ὁ λαὸς μὴ

Oēs hi incircūciſi inter
fectiq̧ & cadētes gladio:
quia dederūt formidinē
ſuā in tra viuentiū: & nō
dormiēt cū fortib⁹ cadē
tibuſq̧ & incircūciſis q
deſcenderūt ad infernū
cū armis ſuis. Et poſue
runt gladios ſuos ſub ca
pitibus ſuis: & fuerunt
iniquitates eorū in oſſi
bus eorum: quia terror
fortiū facti ſunt in terra
viuentiū. Et tu ergo in
medio incircūciſorū con
tereris: & dormies cum
interfectis gladio. Ibi
idumea & reges eius &
oms̄ duces eius qui dati
ſunt cum exercitu ſuo ꝏ
cum interfectis gladio:
& qui cum incircunciſis
dormierūt: & cū his qui
deſcendūt in lacū. Ibi pri
cipes aqlonis oēs & vni
uerſi venatores q deduc
cti ſunt cū interfectis: pa
uētes & in ſua fortitudine
cōfuſi: quia dormierunt
incircūciſi cū īterfectis
gladio & portauerūt cō
fuſionē ſuā cū his qui de
ſcendūt in lacum. Vidit
eos pharao & cōſolat⁹ ē
ſup vniuerſa multitudie
ſua q̄ interfecta ē gladio:
pharao & oīs exercitus
eius: ait dn̄s deus: qa de
di terrorem meū in terra
viuentium: & dormiuit
in medio incircūciſorū
cum interfectis gladio.
pharao & oīs multitudo
eius: ait dn̄s deus. 33.

ET factum eſt verbū
domini ad me ꝏꝏ
dicens. Fili homīs: lo=
quere ad filios populi tui
& dices ad eos. Terra
cum induxero ꝏꝏꝏꝏ
ſuper eam gladiū: & tu
lerit populus terre virū
vnū de nouiſſimis ſuis:
& cōſtituerit eum ſup ſe
ſpeculatorē: & ille vide=
rit gladiū venientē ſuper
terram & cecinerit buc
cina & annunciauerit ꝏ
populo. Audiens autē
ſi quis ille eſt ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ſonitū buccine: & non
obſeruauerit: veneritq̧
gladius & tulerit eū: ſan
guis ipſius ſup caput ei⁹
erit. Sonū buccine audi
uit & non ſe obſeruauit:
ſanguis ei⁹ in ipſo erit.
Si aūt ſe cuſtodierit: ani
mā ſuā ſaluabit. q̄ ſi ſpe=
culator viderit gladiū ve
nientē: & nō inſonuerit
buccina: & pp̄ls ſe non

כֻּלָּם עֲרֵלִים מְחֻלְלֵי חֶרֶב אֲשֶׁר נָתְנוּ — חָלַל
חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְלֹא יִשְׁכְּבוּ — שָׁכַב
אֶת גִּבּוֹרִים נֹפְלִים מֵעֲרֵלִים אֲשֶׁר — גָּבַר
יָרְדוּ שְׁאוֹל בִּכְלֵי מִלְחַמְתָּם וַיִּתְּנוּ — כָּלָה לָחַם
אֶת חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וַתְּהִי — נָתַן הָיָה
עֲוֹנוֹתָם עַל עַצְמוֹתָם כִּי חִתִּית — חָתַת
גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְאַתָּה בְּתוֹךְ — גָּבַר
עֲרֵלִים תִּשָּׁבַר וְתִשְׁכַּב אֶת חַלְלֵי — שָׁבַר
חָרֶב׃ שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל
נְשִׂיאֶיהָ אֲשֶׁר נִתְּנוּ בִגְבוּרָתָם — נָשָׂא גָּבַר
אֶת חַלְלֵי חָרֶב הֵמָּה אֶת עֲרֵלִים
יִשְׁכָּבוּ וְאֶת יֹרְדֵי בוֹר׃ שָׁמָּה נְסִיכֵי — נָסַךְ
צָפוֹן כֻּלָּם וְכָל צִדֹנִי אֲשֶׁר יָרְדוּ
אֶת חֲלָלִים בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם
בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי
חֶרֶב וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי — נָשָׂא יָרַד
בוֹר׃ אוֹתָם יִרְאֶה פַרְעֹה וְנִחַם עַל — אֵת רָאָה
כָּל הֲמוֹנֹה חַלְלֵי חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל — הָמַן
חֵילוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ כִּי נָתַתִּי — נָתַן
אֶת חִתִּיתוֹ בְּאֶרֶץ חַיִּים וְהֻשְׁכַּב — שָׁכַב
בְּתוֹךְ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי חֶרֶב פַּרְעֹה
וְכָל הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי — Ca. xxxiij — הָיָה
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם דַּבֵּר אֶל בְּנֵי עַמְּךָ
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶרֶץ כִּי אָבִיא — בּוֹא
עָלֶיהָ חָרֶב וְלָקְחוּ עַם הָאָרֶץ אִישׁ
אֶחָד מִקְצֵיהֶם וְנָתְנוּ אֹתוֹ לָהֶם — קָצָה
לְצֹפֶה׃ וְרָאָה אֶת הַחֶרֶב בָּאָה — בּוֹא
עַל הָאָרֶץ וְתָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהִזְהִיר — שָׁפַר זָהַר
אֶת הָעָם׃ וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ אֶת
קוֹל הַשּׁוֹפָר וְלֹא נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב
וַתִּקָּחֵהוּ דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה׃ אֵת — לָקַח
קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמַע וְלֹא נִזְהָר דָּמוֹ
בּוֹ יִהְיֶה וְהוּא נִזְהָר נַפְשׁוֹ מִלֵּט׃ — הָיָה
וְהַצֹּפֶה כִּי יִרְאֶה אֶת הַחֶרֶב בָּאָה — בּוֹא
וְלֹא תָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהָעָם לֹא

נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב וַתִּקַּח מֵהֶם נָפֶשׁ
הוּא בַּעֲוֹנוֹ נִלְקָח וְדָמוֹ מִיַּד הַצֹּפֶה
אֶדְרֹשׁ׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ דָּרַשׁ נָתַן
לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר פֶּה
וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי׃ בְּאָמְרִי לָרָשָׁע זָהַר
רָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא דִבַּרְתָּ מוּת
לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הוּא רָשָׁע
בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ בָּקַשׁ
וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ
לָשׁוּב מִמֶּנָּה וְלֹא שָׁב מִדַּרְכּוֹ הוּא שׁוּב
בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ נָצַל
וְאַתָּה בֶן אָדָם אֱמֹר אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל
כֵּן אֲמַרְתֶּם לֵאמֹר כִּי פְשָׁעֵינוּ
וְחַטֹּאתֵינוּ עָלֵינוּ וּבָם אֲנַחְנוּ
נְמַקִּים וְאֵיךְ נִחְיֶה׃ אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי מָקַק חָיָה
אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם אֶחְפֹּץ חָפֵץ
בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע
מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם
הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ רוּעַ
וְאַתָּה בֶן אָדָם אֱמֹר אֶל בְּנֵי עַמְּךָ
צִדְקַת הַצַּדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ בְּיוֹם צָדַק נָצַל
פִּשְׁעוֹ וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע לֹא יִכָּשֶׁל כָּשַׁל
בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ וְצַדִּיק
לֹא יוּכַל לִחְיוֹת בָּהּ בְּיוֹם חֲטֹאתוֹ׃ יָכֹל חָיָה
בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק חָיֹה יִחְיֶה וְהוּא
בָטַח עַל צִדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כָּל
צִדְקֹתָיו לֹא תִזָּכַרְנָה וּבְעַוְלוֹ אֲשֶׁר זָכַר
עָשָׂה בּוֹ יָמוּת׃ וּבְאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת מוּת
תָּמוּת וְשָׁב מֵחַטָּאתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה׃ חֲבֹל יָשִׁיב רָשָׁע גְּזֵלָה שׁוּב
יְשַׁלֵּם בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים הָלַךְ לְבִלְתִּי שָׁלַם חָקַק
עֲשׂוֹת עָוֶל חָיוֹ יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃ עָשָׂה מוּת
כָּל חַטֹּאתָיו אֲשֶׁר חָטָא לֹא תִזָּכַרְנָה
לוֹ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה׃ שָׁפַט חָיָה
וְאָמְרוּ בְּנֵי עַמְּךָ לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ תָּכַן
יְהוִה וְהֵמָּה דַּרְכָּם לֹא יִתָּכֵן׃

custodierit: venerítq gladius & tulerit de eis animā: ille quidē in iniqtate sua captus est: sanguinē autē eius de manu speculatoris reqrā. Et tu fili hoīs speculatorē dedi te domui isrl. Audiēs ergo ex ore meo sermonē: annūciabis eis ex me. Si me dicēte ad īpiū: impie morte morieris: nō fueris locut⁹ vt se custodiat impius a via sua. Ipse īpius ī iniqtate sua morietur: sanguinē aūt eius de manu tua reqrā. Si aūt annūciante te ad īpiū vt a viis suis cōuertatur: non fuerit cōuersus a via sua: ipse in iniqtate sua morietur. Porro tu animā tuam liberasti. Tu ergo fili homīs dic ad domū israel. Sic locuti estis dicētes. Iniqtates nr̄e & pctā nostra sup nos sunt: & in ipsis nos tabescimus. Quō ergo viuere poterimus? Dic ad eos. Viuo ego dicit dominus deus. Nolo ∞ mortē impii: sed vt conuertatur impius ∞∞∞∞ a via sua & viuat. Cōuertimini cōuertimini a viis vr̄is pessimis. Et quare moriemini dom⁹ israel? Tu itaq fili hominis dic ad filios populi tui. Iusticia iusti nō liberabit eum in quacunq die peccauerit: & impietas impii non nocebit ei ∞ in quacūq die cōuersus fuerit ab īpietate sua. Et iustus nō poterit viuere in iusticia sua in quacūq die peccauerit. Etiā si dixero iusto q̄ vita viuat: & cōfisus in iusticia sua fecerit iniquitatem: oēs iusticie ei⁹ obliuioni tradentur: & in iniqtate sua quā operatus est in ipsa morietur. Si aūt dixero impio: morte morieris: & egerit penitētiā a peccato suo: feceritq iudiciū & iusticiā. Et pignus restituerit ille ipius: rapināq reddiderit: in mādatis vite ambulauerit: nec fecerit qcq̄ iniustū: vita viuet: & non morietur. Oīa pctā eius q̄ peccauit nō iputabūtur ei. Iudiciū & iusticiā fecit: vita viuet. Et dixerīt filii populi tui. Nō est equi ponderis via dn̄i & ipsorum via iniusta est. ∞∞

se custodierit: ꝛ veniens gladius tulerit ex ipis ani
φυλάξηται, καὶ ἐπελθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυ
mā: ipsa ppt suam iniqtatē capta est: at sanguinē ei⁹
χήν, αὐτὴ διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήφθη, τὸ δὲ αἷμα αὐτῆς
de manu speculatoris requirā. ꝛ tu fili hominis
ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου
speculatorē dedi te domui israel: ꝛ audies ex
σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ
ore meo s̄monē: ꝛ annūciabis eis a me: cū
στόματός μου λόγον, καὶ ἀναγγελεῖς αὐτοῖς ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἐν τῷ
dixero ego peccatori morte morieris: ꝛ non locutus
εἰπεῖν με τῷ ἁμαρτωλῷ θανάτῳ ἀποθανῇ, καὶ μὴ λαλή-
fueris vt custodiatur impius a via sua: ipse ini-
σῃς τοῦ φυλάξασθαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ ἄνο
quus iniqtate sua morietur: at sanguinē eius ex
μος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς
manu tua requiram. tu āt si p̄nunciaueris impio
χειρός σου ἐκζητήσω. σὺ δὲ ἐὰν προαναγγείλῃς τῷ ἀσεβεῖ
viam suam vt cōuertatur ab ea: ꝛ nō fuerit ꝯuers⁹
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀποστρέψαι ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ
a via sua: iste impietate sua morie
ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, οὗτος τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖ
tur: ꝛ tu aīam tuam liberabis. ꝛ tu fili homi
ται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξαιρήσῃ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ
nis dic domui israel: sic locuti estis dicentes:
που εἰπὸν τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, οὕτως ἐλαλήσατε λέγοντες;
errores nr̄i ꝛ iniqtates nr̄e sup nos sunt: ꝛ in
αἱ πλάναι ἡμῶν καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμῖν εἰσιν, καὶ ἐν
ipis nos tabescimus ꝛ quō viuemus dic eis:
αὐταῖς ἡμεῖς τηκόμεθα, καὶ πῶς ζησόμεθα εἰπὸν αὐτοῖς;
viuo ego dicit dn̄s dn̄s: nō volo mortem
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος, οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ
impii: quātū vt ꝯuertat̄ impius a via sua ꝛ viuat
ἀσεβοῦς, ὡς ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ζῆν
ipe. cōuersione cōuertimini a via vr̄a
αὐτόν. ἀποστροφῇ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν τῆς
mala: ꝛ q̄re moriemini dom⁹ israel. ꝛ tu fili
πονηρᾶς, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος Ἰσραήλ. καὶ σὺ υἱὲ
hoīs dic ad filios ppl̄i tui: iusticia
ἀνθρώπου εἰπὸν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, δικαιοσύνη
iusti non liberabit eum: in q̄ die errauerit: ꝛ
δικαίου οὐ μὴ ἐξέληται αὐτόν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ, καὶ
iniqtas impii nō nocebit ei in q̄ die ꝯuers⁹ fue
ἀνομία ἀσεβοῦς οὐ μὴ κακώσῃ αὐτὸν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέ
rit ab iniqtate sua: ꝛ iustus non poterit
ψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ δίκαιος οὐ μὴ δύνηται
saluari in die peccati eius: cū dixero ego
σωθῆναι ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ
iusto vita viuet: ꝛ iste cōfidit in iustitia
δικαίῳ ζωῇ ζήσεται, καὶ οὗτος πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύ-
sua ꝛ fecerit iniqtatē: oēs iusticie ei⁹ non
νῃ αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ οὐ
memorabunt̄: in iniqtate sua quā fecit in ipa
μὴ ἀναμνησθῶσιν, τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ᾗ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ
moriet̄ ꝛ cū dixero ego impio morte morie
ἀποθανεῖται καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν ἐμὲ τῷ ἀσεβεῖ θανάτῳ θανα
ris: ꝛ ꝯuersus fuerit ab iniqtate sua: ꝛ
τωθήσῃ, καὶ ἀποστρέψει ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ
fecerit iudiciū ꝛ iusticiam: ꝛ pignora restitue
ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐνεχυράσματα ἀπο
rit: ꝛ rapinas reddiderit: in precepto vite
δῷ, καὶ ἁρπάγματα ἀποτίσῃ, ἐν προστάγματι ζωῆς
ambulauerit vt nō faciat iniustū: vita viuet ꝛ
διαπορεύηται τοῦ μὴ ποιῆσαι ἄδικον, ζωῇ ζήσεται καὶ
non moriet̄. oīa peccata eius q̄ peccauit
οὐ μὴ ἀποθάνῃ. πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς ἥμαρτεν
non memorabūt̄: qz iudiciū ꝛ iusticiam fecit:
οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν, ὅτι κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐποίησεν,
in ipis viuet. ꝛ dicent filii ppl̄i tui: nō
ἐν αὐτοῖς ζήσεται. καὶ ἐροῦσιν υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, οὐκ
recta via dn̄i: ꝛ hec via eoꝝ nō recta
εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα

cū reuers⁹ fuerit iust⁹ a iusticia sua:
ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ,
⁊ fecerit iniqtates: morietur in eis. ⁊ cū
καὶ ποιήσῃ ἀνομίας, ἀποθανεῖται ἐν αὐταῖς. καὶ ἐν τῷ
ꝯuers⁹ fuerit peccator ab iniqtate sua: ⁊
ἀποστρέψαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ
fecerit iudiciū ⁊ iusticiam: in ipis ipe viuet.
ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ζήσεται.
⁊ dixistis: nō recta via dñi: vnūquēq; in vijs
καὶ εἴπατε, οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, ἕκαστον ἐν ταῖς ὁδοῖς
suis iudicabo vos dom⁹ israel. ⁊ factū ē in duo=
αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δω=
decimo anno in decimo mēse quinta mēsis
δεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τῆς
captiuitatis nr̄e: venit saluat⁹ ad me de hie
αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἦλθεν ὁ ἀνασωθεὶς πρός με ἀπὸ ἱε
rusalem dicēs: capta ē ciuitas: ⁊ facta ē sup me man⁹
ρουσαλὴμ λέγων, ἑάλω ἡ πόλις, καὶ ἐγενήθη ἐπ᾽ ἐμὲ χεὶρ
dñi vespere anq̄ veniret ipe: ⁊ aperuit meū os
κυρίου ἑσπέρας πρὶν ἐλθεῖν αὐτόν, καὶ ἤνοιξέν μου τὸ στό
vt venit ad me mane: ⁊ apertū os
μα ὡς ἦλθεν πρός με τοπρωΐ, καὶ ἀνοιχθὲν τὸ στόμα
meū nō siluit ampli⁹. ⁊ factū ē verbū dñi ad me
μου οὐ συνεχέθη ἔτι. καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με
dicēs: fili hoīs hitantes desertas
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου οἱ κατοικοῦντες τὰς ἠρημωμένας
in tra israel loquētes aiunt. vn⁹ erat abra=
ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραὴλ λέγοντες λέγουσιν· εἷς ἦν ἀβρα
am ⁊ possedit terrā: ⁊ nos plures sum⁹: nobis da
ὰμ καὶ κατέσχεν τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείους ἐσμέν, ἡμῖν δέ
ta est tra in possessionē: ꝓpterea dic eis hec
δοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν, διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς τά=
dicit dñs dñs: sup sanguinē comeditis: ⁊
δε λέγει κύριος κύριος, ἐπὶ αἵματος τρώγετε, καὶ τοὺς
oculos vr̄os leuatis ad abominationes vr̄as:
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε εἰς τὰ βδελύγματα ὑμῶν,
⁊ sanguinē effūditis ⁊ terrā hereditabitis: ⁊ stetl
καὶ αἷμα ἐκχέετε καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; καὶ ἔστη
stis in gladiis vr̄is: fecistis abominationē:
τε ἐν ταῖς ῥομφαίαις ὑμῶν, ἐποιήσατε προσόχθισμα,
⁊ vnusqsq; vxorē ꝓximi sui pollui=
καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμολύνα=
stis: ⁊ terrā hereditabitis? hec dices eis:
τε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; τάδε ἐρεῖς αὐτοῖς,
hec dicit dñs dñs. viuo ego ꝑfecto q̄ in deso
τάδε λέγει κύριος κύριος. ζῶ ἐγὼ ἦ μὴν οἱ ἐν ταῖς ἠρη=
latis: gladijs cadent: ⁊ q̄ in facie
μωμέναις, μαχαίραις πεσοῦνται, καὶ οἱ ἐπὶ προσώ=
campi: bestijs agri dabuntur
που τοῦ πεδίου, τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ δοθήσονται
in escam: ⁊ eos q̄ in muratis ⁊ qui
εἰς κατάβρωμα, καὶ τοὺς ἐν τετειχισμέναις καὶ τοὺς
in speluncis: morte interficiam. ⁊ dabo
ἐν τοῖς σπηλαίοις, θανάτῳ ἀποκτενῶ. καὶ δώσω
trā desertā: ⁊ peribit supbia fortitudis e=
τὴν γῆν ἔρημον, καὶ ἀπολεῖται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐ=
ius: ⁊ desolabunt mōtes israel eo qđ nō sit
τῆς, καὶ ἐρημωθήσεται τὰ ὄρη ἰσραὴλ διὰ τὸ μὴ εἶναι
ꝑtransiens: ⁊ cognoscēt q: ego sum dñs. ⁊
διαπορευόμενον, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ
faciam terrā eoꝝ desertā. ⁊ desolabitur ꝓpt
ποιήσω τὴν γῆν αὐτῶν ἔρημον. καὶ ἐρημωθήσεται διὰ
vniuersas abominatiões suas q̄s fecerunt. ⁊
πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἃ ἐποίησαν. καὶ
tu fili hoīs filij ppl̄i tui loquentes
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οἱ λαλοῦντες
de te iuxta muros ⁊ in ostijs
περὶ σοῦ παρὰ τὰ τείχη καὶ ἐν τοῖς πυλῶσιν
domoꝝ: ⁊ loquuntur vnusqsq;
τῶν οἰκιῶν, καὶ λαλοῦσιν ἕκαστος

[u]Cum eni[u]recesserit[x]iust⁹
[y]a iusticia sua[z]feceritq;[a]ini
quitates[b]morietur[c]in eis.
[d]Et cū recesserit[e]ipius[f]ab
ipietate sua:[g]feceritq;[h]iu=
dicium[i]& iusticiam:
[m]viuet[k]in eis.[n]Et dicitis.
[o]Non[p]est recta[q]via
[r]dñi.[s]Vnūquēq;[t]iuxta vi=
as suas[u]iudicabo de[x]vobis
[y]domus[z]israel.[a]Et factū
est[b]in duodecimo
[d]anno[e]in decimo mense:
[f]in quinta[g]mensis
[h]transmigrationis nostre
[i]venit[k]ad me[l]qui fugerat
[m]de hierusalem[n]dicens.
[o]Vastata est[p]ciuitas.
[q]Manus aūt[r]dñi[s]facta fue
rat[t]ad me[u]vespere[x]anteq;
[y]veniret[z]qui fugerat:[a]ape
ruitq;[c]os meū[d]donec[e]ve
niret[f]ad me[g]mane:[h]& ap=
to[i]ore meo[k]non
[l]silui[m]amplius.[a]Et factū
est[b]verbum[c]domini
[d]ad me[e]dicēs.[f]Fili[g]hoīs:
[h]qui habitāt in[i]ruinosis
[k]his:[l]super[m]humū[n]israel
[o]loquentes
[p]aiunt.[q]Vnus[r]erat[s]abraā
[t]& hereditate possedit
[x]terram.[y]Nos aūt[z]multi
sumus:[a]nobis[b]data est
[c]terra[d]in possessionem.
[e]Idcirco[f]dices[g]ad eos
[h]Hec[i]dicit[k]dominus[l]de⁹.
Qui[m]in[n]sanguine
[o]comeditis[p]& oculos vr̄os
[q]leuatis[r]ad[s]imūdicias vr̄as
[t]& sanguinē[u]funditis: nū
qđ[x]terrā[y]hereditate possi
debitis?[a]Stetistis[b]in[c]gla=
diis vr̄is:[d]fecistis[e]abomi=
natiões:[f]& vnusqsq;[h]vxo
rem[i]proximi sui[k]polluit:
[l]& trā[m]hereditate posside
bitis?[n]Hec[o]dices[p]ad eos.
[q]Sic[r]dicit[s]dominus[t]deus.
[u]Viuo[x]ego:[y]quia
[a]qui[b]in ruinosis habitant
[c]gladio[d]cadent:
[e]& qui[f]in[h]agro est:[i]bestiis
[k]tradetur
[l]ad deuorādū:[m]qui autē
[n]in presidiis[o]& speluncis
sunt:[p]peste[q]morientur.
[r]Et dabo[t]terram in
[u]solitudinē[x]& in desertū:
[y]& d̄ficiet[z]supba[a]fortitudo
ei⁹:[b]& desolabūtur[c]mon
tes[d]israel:[e]eo q̄ nullus sit
[f]qui per eos[f]transeat.[g]Et
scient[h]qa[i]ego[k]dñs:[l]cū de
dero[n]terrā eorū[o]desolatā
[p]& desertā[q]ꝓpter[r]vniuer=
sas[s]abominationes suas
[t]quas[u]operati sunt.[x]Et tu
[y]fili[z]hoīs:[a]filii[b]populi tui
[c]qui loquūtur[d]de te[e]iux=
ta[f]muros[g]& in ostiis[h]do=
morū:[i]& dicunt[k]vnus

בְּשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל
וּמֵת בָּהֶם׃ וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲלֵיהֶם הוּא
יִחְיֶה׃ וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ
אֲדֹנָי אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם — שָׁפַט
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה — הָיָה
שָׁנָה בָּעֲשִׂרִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ
לְגָלוּתֵנוּ בָּא אֵלַי הַפָּלִיט — גָּלָה בּוֹא
מִירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר׃ — פָּלַט נָכָה
וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֵלַי בָּעֶרֶב לִפְנֵי — הָיָה פָּנָה
בּוֹא הַפָּלִיט וַיִּפְתַּח אֶת פִּי עַד — פָּתַח פֶּה
בּוֹא אֵלַי בַּבֹּקֶר וַיִּפָּתַח פִּי וְלֹא
נֶאֱלַמְתִּי עוֹד׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה — אָלַם
אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם יֹשְׁבֵי הֶחֳרָבוֹת
הָאֵלֶּה עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים
לֵאמֹר אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ — יָרַשׁ
אֶת הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה — רָבַב
הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃ לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם — יָרַשׁ
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַל הַדָּם
תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גִּלּוּלֵיכֶם — אָכַל נָשָׂא
וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ — גָּלַל שָׁפַךְ
עֲמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה — יָרַשׁ עָשָׂה
וְאִישׁ אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם — תָּעַב
וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי אָנִי אִם
לֹא אֲשֶׁר בֶּחֳרָבוֹת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ — נָפַל
וַאֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה נְתַתִּיו — פָּנָה נָתַן
לְאָכְלוֹ וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת — צוּד
בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ
שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֻזָּהּ — שָׁמַם שָׁבַת
וְשָׁמְמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר׃ — גָּאָה עָזַז
וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת — עָבַר נָתַן
הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה עַל כָּל
תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם — עָשָׂה
בְּנֵי עַמְּךָ הַנִּדְבָּרִים בְּךָ אֵצֶל — דָּבַר
הַקִּירוֹת וּבְפִתְחֵי הַבָּתִּים וְדִבֶּר חַד — בַּיִת אֶחָד

אֶת אַחַד אִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר

בֹּאוּ נָא וְשִׁמְעוּ מָה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא בּוֹא יָצָא

מֵאֵת יְהוָה׃ וְיָבוֹאוּ אֵלֶיךָ כִּמְבוֹא בּוֹא

עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת פָּנָה

דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים אֵת עָשָׂה

בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִצְעָם פֶּה

לִבָּם הֹלֵךְ׃ וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים הִנֵּה שׁוּר

יְפֵה קוֹל וּמֵטִב נַגֵּן וְשָׁמְעוּ יָטַב

אֶת דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃ עָשָׂה

וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא בּוֹא נָבָא

הָיָה בְתוֹכָם׃

C. xxxiiij. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן הָיָה

אָדָם הִנָּבֵא עַל רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל רָעָה

הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים כֹּה

אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי יִשְׂרָאֵל

אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן

יִרְעוּ הָרֹעִים׃ אֶת הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ אָכַל

וְאֶת הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבָּחוּ לָבַשׁ בָּרָא

הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ׃ אֶת הַנַּחְלוֹת לֹא זָבַח רָעָה

חִזַּקְתֶּם וְאֶת הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם חָלָה חָלָה

וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת שָׁבַר

הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת הָאֹבֶדֶת דָּחָה שׁוּב

לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם רָדָה

אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃ וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי פּוּץ

רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל חַיַּת הָיָה

הַשָּׂדֶה וַתְּפוּצֶינָה׃ יִשְׁגּוּ צֹאנִי חָיָה שָׁגָה

בְּכָל הֶהָרִים וְעַל כָּל גִּבְעָה רָמָה

וְעַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ נָפֹצוּ צֹאנִי פָּנָה

וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ׃ לָכֵן רֹעִים דָּרַשׁ בָּקַשׁ

שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ חַי אָנִי נְאֻם

אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא יַעַן הֱיוֹת הָיָה

צֹאנִי לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה בָּזַז

לְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה

וְלֹא דָרְשׁוּ רֹעַי אֶת צֹאנִי וַיִּרְעוּ

הָרֹעִים אוֹתָם וְאֶת צֹאנִי לֹא

רָעוּ׃ לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃

ad alterū vir ad proximum ſuum loquentes: venite & audiamus quis ſit ſermo egrediens a dño. Et veniunt ad te quaſi ſi ingrediatur populus: & ſedent corā te populus me⁹: & audiūt ſermones tuos & non faciūt eos: qa in canticū oris ſui vertunt illos: & auariciā ſuam ſequitur cor eorū: & es eis quaſi carmen muſicum quod ſuaui dulciq; ſono canitur. Et audiunt verba tua & non faciunt ea & cū venerit qđ predictū eſt ecce enim venit: tunc ſcient ꝙ prophetes fuerit inter eos.

34.

Et factum eſt verbū dñi ad me dicēs. Filii hominis: ꝓpheta de paſtoribus iſrael: propheta & dices paſtoribus: hec dicit dominus deuſ. Ve paſtoribus iſrael: qui paſcebant ſemetipſos. Nonne greges a paſtoribus paſcuntur. Lac comedebatis: & lanis operiebamini: & qđ craſſum erat occidebatis: gregē aūt meū nō paſcebatis. Quod infirmū fuit nō cōſolidaſtis: & qđ egrotū non ſanaſtis. Quod confractū eſt non alligaſtis: & quod abiectum eſt nō reduxiſtis: & qđ perierat non queſiſtis: ſed cum auſteritate imperabatis eis & cū potētia. & diſperſe ſunt oues mee eo ꝙ nō eſſet paſtor: & facte ſunt in deuorationē oīm beſtiarū agri & diſperſe ſūt. Errauerunt greges mei in cunctis mōtibus & in vniuerſo colle excelſo: & ſup omnē faciē terre diſperſi ſūt greges mei: & non erat qui reqreret. Nō erat inq̄ꝫ q reqreret. Propterea paſtores audite verbum dñi. Viuo ego dicit dñs deus: qa pro eo ꝙ facti ſunt greges mei in rapinā: & oues mee ī deuoratione omniū beſtiarum agri: eo ꝙ nō eſſet paſtor: neq; enī queſierūt paſtores gregē meū: ſed paſcebant paſtores ſemetipſos & greges meos non paſcebāt. Propterea paſtores audite verbū dñi.

fratri ſuo ⁊ vnuſqſq; ꝓximo ſuo dicentes: cōueniamus ⁊ audiamus ꝓcedentia a
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ λέγοντες, συνέλθωμεν καὶ ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ
dño. ⁊ veniunt ad te: quō cōuenit ppl's: ⁊
κυρίου, καὶ ἔρχονται πρὸς σέ, ὡς συμπορεύεται λαός, καὶ
ſedent coram te ⁊ audiunt verba tua: ⁊
κάθηνται ἐναντίον σου καὶ ἀκούουσιν τὰ ῥήματά σου, καὶ
non: facient ea: qꝛ mēdatiū in ore ſuo
οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
ipſi faciunt: ⁊ poſt ſordes ſuas cor
αὐτοὶ ποιοῦσιν, καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων αὐτῶν ἡ καρ-
eoꝝ graditur: ⁊ es eis q̄ſi vox pſalterij
δία αὐτῶν πορεύεται, καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου
dulciſoni cōcini: ⁊ audient tua verba: ⁊
ἡδυφώνου εὐαρμόστου, καὶ ἀκούσονταί σου τὰ ῥήματα, καὶ
non facient ea. ⁊ cum venerit: dicent
οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά. καὶ ἡνίκα ἐὰν ἔλθῃ, ἐροῦσιν
ecce venit: ⁊ ſcient qꝛ ꝓpheta fuit in medio
ἰδοὺ ἥκει, καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ
eoꝝ.
αὐτῶν.

Ca. 34.

Et factū eſt verbū dñi ad me dicēs: fili homi
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis ꝓpheta ſup paſtores iſrael: pro
που προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοῦ ἰσραήλ, προφή-
pheta ⁊ dic: hec dicit dñs dñs: o paſtores
τευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ὦ ποιμένες
iſrael: nūqd paſcunt paſtores ſemetipſos: nōne oues
ἰσραήλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, οὐ τὰ πρόβατα
paſcunt paſtores? ecce lac comeditis:
βόσκουσιν οἱ ποιμένες; ἰδοὺ τὸ γάλα κατέσθιετε,
⁊ lanis operimini: ⁊ craſſum occiditis: ⁊
καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, καὶ τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ
oues meas nō paſcitis: qđ īfirmū fuit nō cōfortaſtis:
τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε, τὸ ἠσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε,
⁊ confractū nō alligaſtis: ⁊ errans
καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώ-
nō reduxiſtis: ⁊ qđ perijt non queſi
μενον οὐκ ἐπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσα-
ſtis: ⁊ forte afflixiſtis labore. ⁊ diſperſe
τε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μόχθῳ. καὶ διεσπά-
ſunt oues mee eo qđ nō erāt paſtores: ⁊ facte
ρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ ἐγενή-
ſunt ī deuoratione oīb⁹ beſtijs agri: ⁊ diſp
θη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ, καὶ διε-
ſe ſunt oues in oī mōte: ⁊ ſup oēm col-
σπάρη τὰ πρόβατα ἐν παντὶ ὄρει, καὶ ἐπὶ πάντα βου-
lem excelſuꝫ: ⁊ ſup faciem oīs t̄re diſpſe
νὸν ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς διεσπά-
ſūt: ⁊ nō fuit reqrens neq; reducēs. ꝓpterea pa-
ρη, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν οὐδὲ ἀποστρέφων. διὰ τοῦτο ποι-
ſtores audite verbū dñi: viuo ego dicit dñs do-
μένες ἀκούσατε λόγον κυρίου, ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύ-
min⁹: ꝑfecto ꝓ eo qđ facte ſunt oues mee in
ριος, ἦ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς
predam: ⁊ facti ſunt greges mei in deuoratio-
προνομήν, καὶ γενέσθαι τὰ ποίμνιά μου εἰς κατάβρω-
nē oīb⁹ beſtijs campi: eo qđ nō ſint
μα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου, παρὰ τὸ μὴ εἶ-
paſtores ⁊ nō queſierunt paſtores o-
ναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν οἱ ποιμένες τὰ πρό-
ues meas: ⁊ pauerunt paſtores ſemetipſos:
βατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, τὰ
at oues mee nō paſte ſunt. ꝓpterea paſtores
δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβοσκήθησαν. διὰ τοῦτο ποιμένες
audite verbū dñi.
ἀκούσατε λόγον κυρίου.

hec dicit dñs: ecce ego sup pastores: ꝛ
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ
requiram oues meas ex manib⁹ eoꝝ: ꝛ
ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ
auertam eos ne pascant oues meas:
ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου,
ꝛ non pascent vltra pastores eas. ꝛ liberabo
καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά. καὶ ἐξελοῦμαι
oues meas de ore eoꝝ: ꝛ nō erūt
τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔσον
eis vltra in deuoratione. q2 hec dicit domi
ται αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα. διότι τάδε λέγει κύρι
n⁹ dñs: ecce ego requiram oues meas ꝛ visi
ος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπι
tabo eas: sicut q̄rit pastor gregem su=
σκέψομαι αὐτά, ὥσπερ ζητεῖ ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐ=
um: die qn̄ fuerit caligo ꝛ nubes in medio ouium
τοῦ, ἡμέρα ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβά
suarū separataꝝ. sic requirā
των αὐτοῦ διακεχωρισμένων. οὕτως ἐκζητήσω τὰ
oues meas: ꝛ eruam eas de oī lo=
πρόβατά μου, καὶ ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παντὸς τό=
co vbi disperse sunt illic in die nebule ꝛ caligis:
που οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου,
ꝛ educam eos de gētib⁹: ꝛ ꝯgregabo eos de
καὶ ἐξάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ
regiōib⁹ ꝛ inducā eos in trā suam: ꝛ
τῶν χωρῶν καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ
pascam eos sup mōtes israel: ꝛ in valli
βοσκήσω αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραήλ, καὶ ἐν ταῖς φά=
bus ꝛ in oī hītatione terre: in pastu bono pa
ραγξιν καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς, ἐν νομῇ ἀγαθῇ βο
scam eos in mōte excelso israel: ꝛ erunt oui=
σκήσω αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει τῷ ὑψηλῷ ἰσλ', καὶ ἔσονται αἱ μάν
lia eoꝝ illic ꝛ dormient illic: ꝛ requies=
δραι αὐτῶν ἐκεῖ καὶ κοιμηθήσονται ἐκεῖ, καὶ ἀναπαύ
cent in delitiis bonis. ꝛ in pastu pīgui pascentur
σονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ. καὶ ἐν νομῇ πίονι βοσκηθήσονται
sup mōtes israel. ego pascam oues meas:
ἐπὶ τῶν ὀρέων ἰσραήλ. ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου,
ꝛ ego requiescere faciā eas: hec dicit dñs dñs
καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω αὐτά, τάδε λέγει κύριος κύριος. τὸ
qd̄ perierat requirā: ꝛ qd̄ errauerat reducam: ꝛ
ἀπολωλὸς ζητήσω, καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, καὶ
confractum alligabo: ꝛ deficiēs con=
τὸ συντετριμμένον καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνι=
fortabo: ꝛ forte custodiā. ꝛ pascam illas cū
σχύσω, καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, καὶ βοσκήσω αὐτὰ με
iudicio: ꝛ vos oues mee. hec dicit
τὰ κρίματος, καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου. τάδε λέγει
dñs dñs: ecce ego diiudicabo inter ouem ꝛ
κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου καὶ
ouem: arietes ꝛ hircos: ꝛ nōne satis vobis q2
προβάτου, κριῶν καὶ τράγων, καὶ οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν ὅτι
bonū pastū pascebatis: ꝛ reliquias past⁹
τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς
vr̄i cōculcabatis pedib⁹ vr̄is: ꝛ purissi=
ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν; καὶ τὸ καθεστη=
mā aquā bibebatis: ꝛ reliquū pedib⁹
κὸς ὕδωρ ἐπίνετε, καὶ τὸ κατάλοιπον τοῖς ποσὶν
vr̄is turbabatis: ꝛ oues mee cōculcatio
ὑμῶν ἐταράσσετε, καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήμα
nes pedū vr̄oꝝ pascebāt: ꝛ turbatam
τα τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον
aquā a pedib⁹ vr̄is bibebāt. ꝓpterea hec
ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον. διατοῦτο τά=
dicit dñs dñs: ecce ego iudicabo inter
δε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον
ouem fortē ꝛ infirmā: in q̄t lateribus
προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀσθενοῦς, ἐπὶ δὲ ταῖς πλευραῖς
ꝛ hūeris vr̄is īpellebatis:
καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε;

Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego ipse super
pastores: & requirā gre
gem meū de manu eorū:
& cessare faciā: vt vltra
non pascant gregē meū:
nec pascāt amplius pa
stores semetipsos. Et li=
berabo gregem meū de
ore eorū: & nō erit vltra
eis in escam: quia hec
dicit dñs de⁹. Ecce ego
ipse requiram oues me
as & visitabo eas:
sicut visitat pastor gre=
gem suū: in die qn̄ fuerit
in medio ouiū suarum
dissipatarū: sic visitabo
oues meas: & liberabo
eas de omnibus
locis in quibus disperse
fuerant in die
nubis & caliginis. Et
educam eas de populis:
& cōgregabo eas de ter
ris: & inducam eas
in terram suam: & pa=
scam eas in montibus
israel in riuis & in cun=
ctis sedibus
terre. In pascuis vberri
mis pascam eas:
et in montibus excelsis
israel erunt pascue earū.
Ibi requiescent in her
bis virentibus: & in pa=
scuis pinguibus pascen=
tur super montes israel.
Ego pascā oues meas:
& ego eas accubare faciā
dicit dñs deus. Quod
perierat
requiram: & quod abie
ctum erat reducam:
& qd̄ cōfractū fuerat alli
gabo & qd̄ infirmū fue=
rat cōsolidabo: & quod
pingue & forte
custodiā: & pascam illas
in iudicio. Vos autem
greges mei: hec dicit
dñs deus. Ecce ego
iudico īter pecus & pe=
cus: arietum
et hyrcorū. Nonne sa=
tis vobis erat pascua
bona depasci. Insup &
reliqas pascuaꝝ vr̄arū cō
culcastis pedibus vr̄is: &
cū purissimā aquā bibe
retis: reliquam pedibus
vestris turbastis.
Et oues mee his que cō
culcata pedibus vr̄is fue=
rant pascebātur: & q̄ pe
des vr̄i turbauerāt hec bi
bebāt. Propterea hec di
cit dñs de⁹ ad vos. Ecce
ego ipse iudico inter pe
cus pingue & macilen=
tum. Pro eo ꝙ lateribus
& humeris īpingebatis:

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי אֶל
הָרֹעִים וְדָרַשְׁתִּי אֶת צֹאנִי מִיָּדָם
וְהִשְׁבַּתִּים מֵרְעוֹת צֹאן וְלֹא יִרְעוּ
עוֹד הָרֹעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי
מִפִּיהֶם וְלֹא תִהְיֶיןָ לָהֶם לְאָכְלָה׃
כִּי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי
אָנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת צֹאנִי וּבִקַּרְתִּים׃
כְּבַקָּרַת רֹעֶה עֶדְרוֹ בְּיוֹם הֱיוֹתוֹ
בְתוֹךְ צֹאנוֹ נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבַקֵּר
אֶת צֹאנִי וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל
הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נָפֹצוּ שָׁם בְּיוֹם
עָנָן וַעֲרָפֶל׃ וְהוֹצֵאתִים מִן הָעַמִּים
וְקִבַּצְתִּים מִן הָאֲרָצוֹת וַהֲבִיאֹתִים
אֶל אַדְמָתָם וּרְעִיתִים אֶל הָרֵי
יִשְׂרָאֵל בָּאֲפִיקִים וּבְכֹל מוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ׃ בְּמִרְעֶה טּוֹב אֶרְעֶה אוֹתָם
וּבְהָרֵי מְרוֹם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נְוֵהֶם
שָׁם תִּרְבַּצְנָה בְּנָוֶה טּוֹב וּמִרְעֶה
שָׁמֵן תִּרְעֶינָה אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃
אֲנִי אֶרְעֶה צֹאנִי וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם
נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃ אֶת הָאֹבֶדֶת
אֲבַקֵּשׁ וְאֶת הַנִּדַּחַת אָשִׁיב
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת אֶחֱבֹשׁ וְאֶת הַחוֹלָה
אֲחַזֵּק וְאֶת הַשְּׁמֵנָה וְאֶת הַחֲזָקָה
אַשְׁמִיד אֶרְעֶנָּה בְמִשְׁפָּט׃ וְאַתֵּנָה
צֹאנִי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי
שֹׁפֵט בֵּין שֶׂה לָשֶׂה לָאֵילִים
וְלָעַתּוּדִים׃ הַמְעַט מִכֶּם הַמִּרְעֶה
הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיֶתֶר מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ
בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע מַיִם תִּשְׁתּוּ
וְאֵת הַנּוֹתָרִים בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפֹּשׂוּן׃
וְצֹאנִי מִרְמַס רַגְלֵיכֶם תִּרְעֶינָה
וּמִרְפַּשׂ רַגְלֵיכֶם תִּשְׁתֶּינָה׃ לָכֵן כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה אֲלֵיהֶם הִנְנִי אָנִי
וְשָׁפַטְתִּי בֵּין שֶׂה בִרְיָה וּבֵין שֶׂה
רָזָה׃ יַעַן בְּצַד וּבְכָתֵף תֶּהְדֹּפוּ

שָׁבַת
נָצַל
הָיָה
הָיָה
פָּרַשׁ בָּקַר
קוּם פּוּץ
יָצָא
בּוֹא
רָעָה
אָפַק יָשַׁב
רָעָה
רוּם הָיָה
רָבַץ
בָּקַשׁ דָּחָה
שׁוּב שָׁבַר
חָבַשׁ חָלָה
חָזַק שָׁמַד
רָעָה שָׁפַט
אֵת
עָתַד רָעָה
רָמַס
שָׁקַע שָׁתָה
יָתַר רָפַשׂ
בָּרָא
צָדַד הָדַף

ובקרניכם תנגחו כל הנחלות עד — נגח חלה
אשר הפיצותם אותנה אל החוצה׃ — פוץ את
והושעתי לצאני ולא תהיינה — ישע היה
עוד לבז ושפטתי בין שה לשה׃
והקמתי עליהם רעה אחד ורעה — קום
אתהן את עבדי דויד הוא ירעה — רעה
אותם והוא יהיה להן לרעה׃ ואני
יהוה אהיה להם לאלהים ועבדי
דוד נשיא בתוכם אני יהוה — נשא
דברתי׃ וכרתי להם ברית שלום — ברת שלם
והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו — שבת רוע
במדבר לבטח וישנו ביערים׃ — דבר
ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה — נתן סבב
והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה — ירד
יהיו׃ ונתן עץ השדה את פריו — היה פרה
והארץ תתן יבולה והיו על אדמתם — נתן יבל
לבטח וידעו כי אני יהוה בשברי
את מטות עלם והצלתים מיד — נטה עלל
העבדים בהם׃ ולא יהיו עוד בז — נצל היה
לגוים וחית הארץ לא תאכלם — בזז חיה
וישבו לבטח ואין מחריד׃ והקמתי — אכל
להם מטע לשם ולא יהיו עוד — חרד קום
אספי רעב בארץ ולא ישאו עוד — נטע
כלמת הגוים׃ וידעו כי אני יהוה — נשא
אלהיהם אתם והמה עמי בית
ישראל נאם אדני יהוה׃ ואתן
צאני צאן מרעיתי אדם אתם אני — רעה
אלהיכם נאם אדני יהוה׃

Ca.xxxv. ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃
בן אדם שים פניך על הר שעיר — היה שום
והנבא עליו׃ ואמרת לו כה אמר — פנה נבא
אדני יהוה הנני אליך הר שעיר
ונטיתי ידי עליך ונתתיך שממה — נטה נתן
ומשמה׃ עריך חרבה אשים ואתה — שמם שום
שממה תהיה וידעת כי אני יהוה׃
יען היות לך איבת עולם ותגר — עלם נגר

et cornibus vr̄is ventilabatis oīa infirma pecora donec diſpergerentur foras: ſaluabo gregem meum & non erit vltra in rapinā: & iudicabo inter pecus & pecus. Et ſuſcitabo ſuper ea paſtorem vnū qui paſcat ea: ſeruum meū dauid: ipſe paſcet ea: & ipſe erit eis in paſtorem. Ego autem dñs ero eis in deum: & ſeruus meus dauid priceps in medio eorum. Ego dñs locutus ſum. Et faciam cum eis pactum pacis: & ceſſare faciam beſtias peſſimas de terra: & qui habitāt in deſerto: ſecuri dormient in ſaltibus: & ponā eos in circuitu collis mei benedictionē: & deducā imbrē in tēpore ſuo: & pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignū agri fructū ſuum: & terra dabit germen ſuū: & erunt in terra ſua abſq; timore. Et ſcient quia ego dñs cū cōtriuero cathenas iugi eoꝝ: & eruero eos de manu imperantiū ſibi. Et nō erūt vltra in rapinam in gentibus: neq; beſtie terre deuorabunt eos: ſed habitabūt cōfidēter abſq; vllo terrore. Et ſuſcitabo eis germen noīatum: & non erunt vltra īminuti fame in terra: neq; portabunt vltra opprobriū gentiū. Et ſcient quia ego dominꝰ deus eorū cū eis: & ipſi populus meus domus iſrael: ait dñs deꝰ. Vos autem greges mei greges paſcue mee homīes eſtis: & ego dñs deus veſter: dicit dñs deus. 35.

ET factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hoīs: pone faciē tuā aduerſum montē ſeir & prophetabis de eo & dices illi. Hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego ad te mons ſeir & extendā manū meam ſup te: & dabo te deſolatum atq; deſertū. Vrbes tuas demoliar & tu deſertus eris: & ſcies quia ego dominus: eo ꝙ fueris inimicꝰ ſempiternus: & cōcluſeris

ꝛ cornibꝰ vr̄is ventilabatis: ꝛ oē defici-
καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε, καὶ πᾶν τὸ ἐκλεῖ-
ens affligebatis: donec expuliſtis eas foras: ꝛ ſal-
πον ἐξεθλίβετε, ἕως οὗ ἐξώσατε αὐτὰ ἔξω, καὶ σώ-
uabo oues meas: ꝛ non erūt vltra in predam:
σω τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ μὴ ὦσιν ἔτι εἰς προνομήν,
ꝛ iudicabo inter oues ꝛ arietes: ꝛ ſuſcita-
καὶ κρινῶ ἀναμέσον προβάτων καὶ κριῶν, καὶ ἀναστή-
bo ſup eos paſtorē vnū: ꝛ paſcet eos ſic
σω ἐπ᾿ αὐτοὺς ποιμένα ἕνα, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ὡς
ſeruū meū dauid: ipſe paſcet eos: ꝛ
τὸν δοῦλόν μου δαυίδ, αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ
erit eoꝝ paſtor: ꝛ ego dñs ero eis in de-
ἔσαι αὐτῶν ποιμήν, καὶ ἐγὼ κύριος ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θε-
um: ꝛ ſeruus meꝰ dauid in medio eoꝝ ꝓnceps.
όν, καὶ ὁ δοῦλός μου ὁ δαυίδ ἐν μέσω αὐτῶν ἄρχων.
ego dñs locutꝰ ſum: ꝛ diſponā eis teſtamētū
ἐγὼ κύριος λελάληκα, καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην
pacis: ꝛ diſperdā beſtias malas a terra: ꝛ ha-
εἰρήνης, καὶ ἀφανιῶ θηρία πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κα-
bitabunt in deſto ꝛ dormient in ſyl-
τοικήσουσιν ἐν τῇ ἐρήμω καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυ-
uis: ꝛ dabo eos in circuitu mōtis mei: ꝛ
μοῖς, καὶ δώσω αὐτοὺς περικύκλω τοῦ ὄρους μου, καὶ
dabo pluuiā in tp̄e ſuo pluuiā bn̄dictiōis: ꝛ
δώσω τὸν ὑετὸν κατὰ καιρὸν αὐτοῦ ὑετὸν εὐλογίας, καὶ
ligna q̄ in campo dabūt fructū ſuum:
τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ πεδίω δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν,
ꝛ terra dabit fortitudinē ſuam: ꝛ habitabunt
καὶ ἡ γῆ δώσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, καὶ κατοικήσουσιν
in terra ſua in ſpe pacis: ꝛ ſcient
ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν ἐλπίδι εἰρήνης, καὶ γνώσονται
q꞉ ego ſum dñs cū contriuero ego catenā
ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ἐν τῷ συντρίψαι με τὴν σειρὰν τοῦ
iugi eoꝝ: ꝛ liberabo eos de manu eoꝝ q̄ ſer-
ζυγοῦ αὐτῶν, καὶ ἐξελοῦμαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν κα-
uire fecerunt eos: ꝛ nō erunt vltra in
ταδουλωσαμένων αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσονται οὐκ ἔτι ἐν
preda gētibꝰ: ꝛ beſtie terre nō vltra
προνομῇ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκ ἔτι οὐ
comedent eos: ꝛ habitabunt in ſpe:
μὴ φάγωσιν αὐτούς, καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι,
ꝛ nō erit q̄ exterreat eos: ꝛ ſuſcitabo eos plā-
καὶ οὐκ ἔσαι ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς, καὶ ἀναστήσω αὐτοὺς φυ-
tā pacis: ꝛ nō vltra erunt pereuntes fame in
τὸν εἰρήνης, καὶ οὐκ ἔτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῶ ἐπὶ
terra: ꝛ non portabunt ãpliꝰ opprobriū gētiū. ꝛ ſci-
τῇ γῇ, καὶ οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι ὀνειδισμὸν ἐθνῶν. καὶ γνώ-
ent q꞉ ego ſum dñs deus eoꝝ cū eis: ꝛ
σονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν μετ᾿ αὐτῶν, καὶ
ipi ppl̄s meꝰ domꝰ iſrael: dicit dñs dñs: ꝛ
αὐτοὶ λαός μου οἶκος ἰσραήλ, λέγει κύριος κύριος, καὶ
vos oues mee ꝛ oues paſcue mee hoīes
ὑμεῖς πρόβατά μου καὶ πρόβατα νομῆς μου ἄνθρωποι
eſtis: ꝛ ego dñs deꝰ vr̄ dicit dñs dñs.
ἐστέ, καὶ ἐγὼ κς ὁ θεὸς ὑμῶν λέγει κύριος κύριος. Ca.35.

ET factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicens: fili ho-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν-
minis cōuerte faciem tuā ad mōtē ſeir:
θρώπου ἐπίστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἐπ᾿ ὄρος σηείρ,
ꝛ ꝓpheta ſup eo: ꝛ dic illi: hec di-
καὶ προφήτευσον ἐπ᾿ αὐτῷ, καὶ εἰπὲ αὐτῷ, τάδε λέ-
cit dñs dñs: ecce ego ſup te mōs ſeir: ꝛ extē-
γει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ὄρος σηείρ, καὶ ἐκτε-
dam manū meā ſup te: ꝛ dabo te in deſolationē ꝛ de-
νῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε εἰς ἔρημον καὶ ἐρη-
ſolaberiſ: ꝛ vrbibus tuis deſolationē faciā: ꝛ
μωθήσῃ, καὶ ταῖς πόλεσίν σου ἐρημίαν ποιήσω, καὶ
tu deſtus eris: ꝛ ſcies q꞉ ego ſum dñs: ꝓ eo q̄
σὺ ἔρημος ἔσῃ, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἀντὶ τοῦ
fuerit īimicitia ſempitna. ꝛ aſſediſti
γενέσθαι ἔχθραν αἰώνιον. καὶ ἐνεκάθισας

domui israel in dolo in manu inimicoꝝ gladio in
τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ ἐν δόλῳ ἐν χειρὶ ἐχθρῶν μαχαίρᾳ ἐν
tpe iniq̄tatis i extremis. ꝓpterea viuo ego dicit dñs dñs:
καιρῷ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτων. διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος,
si q̄dē in sanguie peccasti ⁊ sanguis ꝑseq̄t te: ⁊ sāguinē
εἰ μὲν εἰς αἷμα ἥμαρτες καὶ αἷμα ἐκδιώξεταί σε, καὶ αἷμα
odisti: ⁊ sanguis ꝑseq̄t te. ⁊ dabo montē
ἐμίσησας, καὶ αἷμα ἐκδιώξεταί σε. καὶ δώσω τὸ ὄρος
seir in desertū ⁊ desolatum: ⁊ perdā ab eo
σηεὶρ εἰς ἔρημον καὶ ἠρημωμένον, καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτοῦ
hoies ⁊ iumēta: ⁊ implebo vulneratoꝝ
ἀνθρώπους καὶ κτήνη, καὶ ἐμπλήσω τῶν τραυματιῶν
tuoꝝ colles: valles tuos: ⁊ in oībus
σου τοὺς βουνούς, καὶ τὰς φάραγγάς σου, καὶ ἐν πᾶσι
campis tuis vulnerati gladio cadent
τοῖς πεδίοις σου τετραυματισμένοι μαχαίρᾳ πεσοῦν
in te. solitudinē sēpitnā ponā te: ⁊ ciuitates
ται ἐν σοί. ἐρημίαν αἰώνιον θήσομαί σε, καὶ αἱ πόλεις
tue non habitabuntur vltra: ⁊ scies q: ego sum
σου οὐ μὴ κατοικηθήσονται ἔτι, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι
dñs: eo q̄d dixeris tu due gētes ⁊ due regiōes
κύριος, διὰ τὸ εἰπεῖν σε τὰ δύο ἔθνη καὶ αἱ δύο χῶραι
mee erunt ⁊ hereditabo eas: ⁊ dñs est
ἐμαὶ ἔσονται καὶ κληρονομήσω αὐτάς, καὶ κύριός ἐστιν
ibi. ꝓpterea viuo ego dicit dñs: ⁊ faciam tibi
ἐκεῖ. διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος, καὶ ποιήσω σοι
scdm inimicitiā tuā ⁊ scdm zelū tuū quē feci-
κατὰ τὴν ἔχθραν σου καὶ κατὰ τὸν ζῆλόν σου ὃν ἐποίη-
sti cū odio hēres tu eos. ⁊ notus efficiar tibi
σας ἐν τῷ μισῆσαί σε αὐτούς. καὶ γνωσθήσομαί σοι
qn̄ iudicabo te: ⁊ scies q: ego sum dñs. au-
ἡνίκα ἂν κρινῶ σε, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἤκου-
diui vocē blasphemiaꝝ tuaꝝ q: dixisti mōtes
σα τῆς φωνῆς τῶν βλασφημιῶν σου ὅτι εἶπας τὰ ὄρη
israel deserti nobis dati sunt in deuoratiōnē. ⁊ magni-
ἰσραὴλ ἔρημα ἡμῖν δέδονται εἰς κατάβρωμα. καὶ ἐμεγα-
fice locut⁹ es sup me ore tuo ⁊ vociferati estis ꝯ
λορημόνησας ἐπ' ἐμὲ τῷ στόματί σου καὶ ἐφωνήσατε κα-
me. verba vr̄a ego audiui: hec dicit do-
τ' ἐμοῦ. τὰ ῥήματα ὑμῶν ἐγὼ ἤκουσα, τάδε λέγει κύ-
min⁹: in leticia oīs terre desertū faciam te
ριος, ἐν τῇ εὐφροσύνῃ πάσης τῆς γῆς ἔρημον ποιήσω σε
sēpitnū: sicut gauisus es hereditate dom⁹ israel
αἰώνιον, καθὼς ἐπευφράνθης τῇ κληρονομίᾳ οἴκου ἰσραὴλ
q: dissipata ē: sic faciam te: in desertū eris mōs
ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως ποιήσω σε, εἰς ἔρημον ἔσῃ ὄρος
seir ⁊ oīs idumea consumetur. ⁊ scies
σηεὶρ καὶ πᾶσα ἡ ἰδουμαία ἐξαναλωθήσεται. καὶ γνώ-
q: ego sum dñs deus.
σῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός. Ca.36.

Et tu fili hois: ꝓpheta sup mōtes
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὄρη
israel: ⁊ dic mōtib⁹ israel: audite verbū
ἰσραήλ, καὶ εἰπὲ τοῖς ὄρεσιν ἰσραήλ, ἀκούσατε λόγον
dñi: hec dicit dñs dñs: ꝓ eo q̄d dixit inimic⁹
κυρίου, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἀνθ' οὗ εἶπεν ὁ ἐχθρὸς
sup vos euge solitudies sēpitne in possessionē nobis facte
ἐφ' ὑμᾶς εὖγε ἔρημα αἰώνια εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν ἐγενή-
sūt: ꝓpterea vaticinare ⁊ dic: hec dicit do-
θη, διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύ-
min⁹ dñs: ꝓ eo q̄d ihonorati estis vos ab his q̄
ριος κύριος, ἀντὶ τοῦ ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν
i circuitu vr̄o: vt sitis vos in possessionē
κύκλῳ ὑμῶν, τοῦ εἶναι ὑμᾶς εἰς κατάσχεσιν τοῖς
reliquis gentib⁹: ⁊ ascendistis loquela lingue ⁊
λοιποῖς ἔθνεσιν, καὶ ἀνέβητε λάλημα γλώσσης καὶ
opprobriū
ὀνειδισμός

filios israel in man⁹ gla
dii in tempore
afflictionis eorū in tēpe
iniq̄tatis extreme. Pro
pterea viuo ego dicit
dñs deus: q̄m sanguini
tradam te: & sanguis te
ꝑseq̄tur. Et cū sanguinē
oderis: sanguis ꝑseq̄tur
te. Et dabo montē seir
desolatū & desertū: & au
ferā de eo
euntem & redeuntē: &
implebo montes eius oc
cisorum suorū. In colli-
bus tuis & in vallib⁹ tuis
atq; in torrētib⁹ interfe
cti gladio cadent. In soli
tudines sempiternas tra
dā te: & ciuitates tue nō
habitabuntur: & scietis
quia ego dñs de⁹: eo ꝙ
dixeris: due gentes &
due terre mee
erunt & hereditate possi
debo eas cū dñs esset ibi.
Propterea viuo ego di-
cit dñs deus: quia faciam
iuxta iram tuam & ſm
zelum tuum quē fecisti:
odio habens eos: & no
tus efficiar per eos cum
te iudicauero: & scies q̄a
ego dominus.
Audiui vniuersa oppro
bria tua que
locutus es de montibus
israel dicens.
Deserti nobis ad deuo-
randū dati sunt. Et insur
rexistis sup me ore vr̄o:
& derogastis aduersum
me: verba vestra ego au
diui. Hec dicit dñs de⁹.
Letante vniuersa terra:
in solitudinem
te redigā sicuti gauisus
es sup hereditatē domus
israel eo ꝙ fuerit dissipa
ta: sic faciam tibi.
Dissipat⁹ eris mons seir
& idumea omnis
Et scient quia ego do
minus deus. 36.

TV autem fili homi-
nis propheta super
montes israel & dices.
Montes israel
audite verbū dñi. Hec
dicit dñs
deus. Eo ꝙ dixerit ini-
micus de vobis euge
altitudines sempiterne
in hereditatē date sunt
nobis: ꝓpterea vaticina
re & dic. Hec dicit dñs
deus. Pro eo ꝙ desola-
ti estis & conculcati
per circuitum: & facti in
hereditatē reliquis gen
tib⁹: & ascendistis sup la
biū lingue & opprobriū

את בני ישראל על ידי חרב בעת
אידם בעת עון קץ: לכן חי אני
נאם אדני יהוה כי לדם אעשך עשה
ודם ירדפך אם לא דם שנאת רדף
ודם ירדפך: ונתתי את הר שעיר נתן
לשממה ושממה והכרתי ממנו כרת
עבר ושב: ומלאתי את הריו חלליו שוב
גבעותיך וגיאותיך וכל אפיקיך גיא
חללי חרב יפלו בהם: שממות עולם נפל
אתנך ועריך לא תישבנה וידעתם נתן עיר
כי אני יהוה: יען אמרך את שני שוב
הגוים ואת שתי הארצות לי
תהיינה וירשנוה ויהוה שם היה: היה
לכן חי אני נאם אדני יהוה ועשיתי עשה
כאפך וכקנאתך אשר עשיתה
משנאתיך בם ונודעתי בם כאשר ידע
אשפטך: וידעת כי אני יהוה שפט
שמעתי את כל נאצותיך אשר
אמרת על הרי ישראל לאמר
שממה לנו נתנו לאכלה: ותגדילו גדל
עלי בפיכם והעתרתם עלי דבריכם כה עתר
אני שמעתי: כה אמר אדני יהוה
כשמח כל הארץ שממה אעשה עשה
לך: כשמחתך לנחלת בית ישראל
על אשר שממה כן אעשה לך
שממה תהיה הר שעיר וכל אדום
כלה וידעו כי אני יהוה:

ואתה בן אדם הנבא אל Ca. xxxvj
הרי ישראל ואמרת הרי ישראל נבא
שמעו דבר יהוה: כה אמר אדני
יהוה יען אמר האויב עליכם האח איב אח
ובמות עולם למורשה היתה לנו: במה ירש
לכן הנבא ואמרת כה אמר אדני היה
יהוה יען ביען שמות ושאף אתכם שמם
מסביב להיותכם מורשה לשארית סבב היה
הגוים ותעלו על שפת לשון ודבת עלה שפה לשן
דבב

עָם׃ לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר
אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת אָפַק גַּיְא
וְלֶחֳרָבוֹת הַשֹּׁמְמוֹת וְלֶעָרִים הַנֶּעֱזָבוֹת עִיר עָזַב
אֲשֶׁר הָיוּ לְבַז וּלְלַעַג לִשְׁאֵרִית הָיָה בָּזָה
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסָּבִיב׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא בְּאֵשׁ קִנְאָתִי
דִּבַּרְתִּי עַל שְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וְעַל אֱדוֹם
כֻּלָּא אֲשֶׁר נָתְנוּ אֶת אַרְצִי לָהֶם
לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת כָּל לֵבָב בִּשְׁאָט יָרַשׁ
נֶפֶשׁ לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז׃ לָכֵן גָּרַשׁ בָּזַז
הִנָּבֵא עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ נָבָא
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי בְקִנְאָתִי
וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן כְּלִמַּת גּוֹיִם יָחַם
נְשָׂאתֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת יָדִי אִם לֹא הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר לָכֶם מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלִמָּתָם
יִשָּׂאוּ׃ וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם נָשָׂא
תִּתֵּנוּ וּפֶרְיְכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל נָתַן פָּרָה
כִּי קֵרְבוּ לָבוֹא׃ כִּי הִנְנִי אֲלֵיכֶם
וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְנֶעֱבַדְתֶּם וְנִזְרַעְתֶּם׃ פָּנָה עָבַד
וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל בֵּית זָרַע רָבָה
יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה וְנֹשְׁבוּ הֶעָרִים יָשַׁב עִיר
וְהֶחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה׃ וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם בָּנָה
אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ וּפָרוּ וְהוֹשַׁבְתִּי
אֶתְכֶם כְּקַדְמוֹתֵיכֶם וְהֵטִבֹתִי יָטַב
מֵרִאשֹׁתֵיכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃
וְהוֹלַכְתִּי עֲלֵיכֶם אָדָם אֶת עַמִּי יָלַךְ
יִשְׂרָאֵל וִירֵשׁוּךָ וְהָיִיתָ לָהֶם הָיָה
לְנַחֲלָה וְלֹא תוֹסִף עוֹד לְשַׁכְּלָם׃ יָסַף
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֹמְרִים
לָכֶם אֹכֶלֶת אָדָם אָתְּי וּמְשַׁכֶּלֶת שָׁכַל
גּוֹיַיִךְ הָיִית׃ לָכֵן אָדָם לֹא תֹאכְלִי
עוֹד וְגוֹיַיִךְ לֹא תְשַׁכְּלִי עוֹד נְאֻם שָׁכַל
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְלֹא אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ שָׁמַע

populi. ppterea montes israel audite verbum domini dei. Hec dicit dn̄s deus montib⁹ & collibus torrentibus vallibusq; & desertis: parietinis & & vrbibus derelictis que depopulate sunt & subsannate a reliquis gentibus per circuitum. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus: & de idumea vniuersa que dederunt terram meam sibi in hereditatē cum gaudio & toto corde ex animo: & eiecerūt eam vt vastarent: idcirco vaticinare super humū israel: & dices montibus & collibus iugis & vallibus. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego in zelo meo & in furore meo locutus sum: eo q̄ cōfusionē gentium sustinueritis. Idcirco hec dicit dn̄s deus. Ego leuaui manū meā vt gentes que in circuitu vestro sunt ipse confusionē suā portet: vos aūt montes israel ramos vestros germinetis: & fructū vestrū afferatis poplo meo isrl: ppe ei ē vt veniat. Quia ecce ego ad vos: & cōuertar ad vos & arabimini & accipietis semētē. & multiplicabo in vobis hoīes: oēmq; domū israel: & habitabūtur ciuitates & ruinosa īstaurabūtur. & replebo vos hoībus & iumētis & multiplicabūtur & crescēt. et habitare vos faciā sicut a principio: bonisq; donabo maiorib⁹ q̄ habuistis ab initio: & scietis quia ego dn̄s. Et adduca͂ sup vos hoies populū meū israel & hereditate possidebunt te. Et eris eis in hereditatē: & non addes vltra vt absq; eis sis. Hec dicit dn̄s de⁹. Pro eo q̄ dicunt de vobis deuoratrix hominum es & suffocans gentem tuā: propterea homines non comedes amplius: & gentē tuam non necabis vltra: ait dominus deus. Nec auditam faciam in te

gētibus: ppterea mōtes israel audite verbū dn̄i.
ἔθνεσιν, διὰ τοῦτο ὄρη ἰσραὴλ ἀκούσατε λόγον κυρίου.
hec dicit dn̄s mōtib⁹ & collibus &
τάδε λέγει κύριος τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς
vallib⁹ & torrentibus: & desertis &
φάραγξι καὶ τοῖς χειμάρροις, καὶ τοῖς ἐξερημωμένοις καὶ
desolatis: & vrbibus dereli-
ἠφανισμένοις, καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐγκαταλελειμμέ-
ctis: & facte sūt in p̄dam & in cōculcationem
ναις, καὶ ἐγένοντο εἰς προνομὴν καὶ εἰς καταπάτημα
reliquis gētib⁹ in circuitu. ppterea hec
τοῖς καταλειφθεῖσιν ἔθνεσιν περικύκλῳ. διὰ τοῦτο τάδε
dicit dn̄s dn̄s: pfecto ī igne furoris mei locu-
λέγει κύριος κύριος, ἦ μὴν ἐν πυρὶ θυμοῦ μου ἐλά-
t⁹ sum sup reliq̄s gētes: & sup idumeā om-
λησα ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν πᾶ-
nē: q̄ dederūt terrā meā sibi in possessio-
σαν, ὅτι ἔδωκαν τὴν γῆν μου ἑαυτοῖς εἰς κατάσχε-
nē cum leticia: despicientes aīas vt subuerte
σιν μετ᾽ εὐφροσύνης, ἀτιμάσαντες ψυχὰς τοῦ ἀφανί-
rent in p̄da: ppterea ppheta sup terrā
σαι ἐν προνομῇ, διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπὶ τὴν γῆν
israel: & dic mōtib⁹ & collibus
τοῦ ἰσραὴλ, καὶ εἰπὲ τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς βουνοῖς
& vallib⁹ & rupibus: hec dicit dn̄s:
καὶ ταῖς φάραγξι καὶ ταῖς νάπαις, τάδε λέγει κύριος,
ecce ego in zelo meo & in furore meo locut⁹
ἰδοὺ ἐγὼ ἐν τῷ ζήλῳ μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ἐλάλη-
sum p opprobrio tuo q̄d gētes ītulerīt vobis.
σα ἀντὶ τοῦ ὀνειδισμοῦ σου ὃν ἔθνη ἤνεγκαν ὑμῖν.
ppterea hec dicit dn̄s dn̄s: ego leuabo ma-
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐγὼ ἀρῶ τὴν χεῖ-
nū meā sup gētes q̄ in circuitu vr̄o: isti ignomi
ρά μου ἐπὶ ἔθνη τὰ περικύκλῳ ὑμῶν, οὗτοι τὴν ἀτιμί-
niā suam capient: vr̄i āt mōtes israel vuam:
αν αὐτῶν λήψονται, ὑμῶν δὲ ὄρη ἰσραὴλ τὴν σταφυλὴν,
& fructū comedet ppl's me⁹: q̄ sperant
καὶ τὸν καρπὸν καταφάγεται λαός μου, ὅτι ἐλπίζουσιν
vt veniāt: q̄m ecce ego ad vos & respiciam sup
τοῦ ἐλθεῖν, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ ἐπιβλέψω ἐφ᾽ ὑ-
vos: & arabimini & semiabimini: & mltiplicabo sup
μᾶς, καὶ κατεργασθήσεσθε καὶ σπαρήσεσθε, καὶ πληθυνῶ ἐφ᾽
vos hoīes oēm domū israel in finē: & hita-
ὑμᾶς ἀνθρώπους πᾶν οἶκον ἰσραὴλ εἰς τέλος, καὶ κατοι-
buntur ciuitates & deserta edificabitur.
κηθήσονται αἱ πόλεις καὶ ἡ ἠρημωμένη οἰκοδομηθήσεται.
& mltiplicabo sup vos hoīes & iumēta & multi
καὶ πληθυνῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνθρώπους καὶ κτήνη καὶ πληθυνθή-
plicabūt & crescent: & hitare faciā vos sic in
σονται καὶ αὐξυνθήσονται, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ὡς τὸ ἐν
p̄ncipio vr̄o: & bn̄ faciam vobis sicut ab initio
ἀρχῇ ὑμῶν, καὶ εὖ ποιήσω ὑμᾶς ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν
vr̄o: & scietis q̄ ego sum dn̄s. & genera
ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ γεννή-
bo sup vos hoīes pro pplo meo israel: &
σω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνθρώπους ἀντὶ τοῦ λαοῦ μου ἰσραὴλ, καὶ
hereditabunt vos: & eritis eis in possessio-
κληρονομήσουσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε αὐτοῖς εἰς κατάσχε-
nē: & non addetis vltra absq; liberi fieri ab eis.
σιν, καὶ οὐ μὴ προσθῆτε ἔτι ἀτεκνωθῆναι ἀπ᾽ αὐτῶν.
hec dicit dn̄s dn̄s: p eo q̄d dixerīt tibi t̄ra deuo-
τάδε λέγει κύριος κύριος, ἀνθ᾽ ὧν εἶπάν σοι γῆ κατε-
rans hoīes: & absq; liberis a gente
σθίουσα ἀνθρώπους, καὶ ἠτεκνωμένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους
tua fuisti. ppterea hoīes nō āpli⁹ comedes:
σου ἐγένου. διὰ τοῦτο ἀνθρώπους οὐκ ἔτι φάγεσαι,
& gentē tuā nō absq; liberis facies ultra ait dn̄s do-
καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνώσεις ἔτι λέγει κύριος κύ-
min⁹. & nō audietur sup vos
ριος. καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἐφ᾽ ὑμᾶς

vltra ignominia gētiū: ꝛ opprobriū ppl'oꝝ nō portabitis
ἔτι ἀτιμίαν ἐθνῶν, καὶ ὀνειδισμὸν λαῶν οὐ μὴ ἀνενέγκητε
vltra: ꝛ gens tua nō abſq; liberi erit vltra: dicit dñs dñs.
ἔτι, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἔτι, λέγει κς κς.
ꝛ factū ē verbū dñi ad me dicēs: fili hoīs: dom⁹
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, οἶκος
iſrael hitauit in terra ſua ꝛ polluerūt eam
ἰσραὴλ κατῴκησεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ ἐμίαναν αὐτὴν
in via ſua ꝛ imūditijs ſuis. ꝛ iux=
ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν καὶ ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. καὶ κα=
ta immūditiā menſtruate facta ē via eo
τὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀποκαθημένης ἐγενήθη ἡ ὁδὸς αὐ
rū āñ faciem meā: ꝛ effudi furorē meū ſup
τῶν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπ'
eos pro ſanguie quē fuderūt ſup terrā: ꝛ in
αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ αἵματος οὗ ἔχεον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν
abominatiōib⁹ ſuis polluerūt eam. ꝛ diſſemi=
τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν ἐμόλυναν αὐτήν. καὶ διέσπει
naui eos in gētes: ꝛ ventilaui eos in regio
ρα αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἐλίκμησα αὐτοὺς εἰς τὰς χώ
nes: iuxta viā eoꝝ ꝛ iuxta peccatū eo=
ρας κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐ=
rū iudicaui eos: ꝛ igreſſi ſūt in gētes q̄ introie=
τῶν ἔκρινα αὐτούς, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ἔθνη οὗ εἰσῆλ=
rūt illuc: ꝛ pfanauerūt nomē meū ſanctū cū
θον ἐκεῖ, καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν τῷ
dicerent ipi ppl's dñi: ipi ꝛ de terra e=
λέγεσθαι αὐτοὺς λαὸς κυρίου, αὐτοὶ καὶ ἐκ τῆς γῆς αὐ
ius egreſſi ſunt: ꝛ peperci eis ppt nomē
τοῦ ἐξεληλύθασιν, καὶ ἐφεισάμην αὐτῶν διὰ τὸ ὄνομά
meū ſctm̄ qđ pfanauerūt dom⁹ iſrael in genti
μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβήλωσαν οἶκος ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἔθνε=
bus q̄ ingreſſi ſunt illuc. ppterea dic domui iſra=
σιν οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ. διὰ τοῦτο εἰπὸν τῷ οἴκῳ ἰσρα
el: hec dicit dñs dñs: nō vobis ego facio dom⁹
ὴλ, τάδε λέγει κύριος κύριος, οὐχ ὑμῖν ἐγὼ ποιῶ οἶκος
iſrael: ſed ppt nomē meū ſanctū qđ pphanaſtis
ἰσραὴλ, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβηλώσα
in gentib⁹ q̄ ingreſſi eſtis illuc: ꝛ ſctificabo
τε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ εἰσήλθετε ἐκεῖ, καὶ ἁγιάσω τὸ
nomē meū magnū qđ pphanatū ē in gētib⁹ qđ ppha
ὄνομά μου τὸ μέγα τὸ βεβηλωθὲν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὃ ἐβε
naſtis in medio eaꝝ: ꝛ ſcient gentes qꝛ
βηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι
ego ſum dñs dicit dñs dñs: cū ſctificat⁹ fuero ego
ἐγώ εἰμι κύριος λέγει κύριος κύριος, ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με
in vobis ante oculos eoꝝ: ꝛ tollā vos de
ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ
gētib⁹: ꝛ cōgregabo vos de vniuerſis terris: ꝛ
τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν, καὶ
inducā vos in terrā vr̄am: ꝛ aſpgā ſup vos aq̄m
εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ῥανῶ ἐφ' ὑμᾶς ὕδωρ
mūdam: ꝛ mūdabimini ab imūditijs ve=
καθαρόν, καὶ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑ=
ſtris ꝛ ab oībus idolis vr̄is mūdabo
μῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν εἰδώλων ὑμῶν καθαρίσω
vos: ꝛ dabo vobis cor nouū ꝛ ſpm̄ no=
ὑμᾶς, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα και
uū dabo in vobis: ꝛ auferā cor lapi
νὸν δώσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθί
deū de carne vr̄a: ꝛ dabo vobis cor carne
νην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκί
um: ꝛ ſpm̄ meū dabo in vobis. ꝛ faci=
νην, καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν. καὶ ποι=
am vt in iuſtificatiōib⁹ meis ābuletis: ꝛ
ήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασί μου πορεύησθε, καὶ τὰ
iudicia mea cuſtodiatis: ꝛ faciatis ea: ꝛ
κρίματά μου φυλάξησθε, καὶ ποιήσητε αὐτά, καὶ
habitetis in terra q̄m dedi patri=
κατοικήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατρά=
bus vr̄is:
σιν ὑμῶν, ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

amplius cōfuſionē gen=
tiū: & opprobriū ppl'orū
nequaq̄ portabis: & gē
tem tuam non amittes
amplius: ait dñs deus.
Et factū eſt verbum ∞
domini ad me dicens.
Fili hominis: domus ∞
iſrael habitauerūt in hu
mo ſua: & polluerunt ∞
eam in viis ſuis & in ſtu
dus ſuis. Iuxta immundi
ciā mēſtruate facta ē via
eorū coram me: & effudi
indignationē meā ſuper
eos p ſanguie quē fude
runt ſup terrā. Et in ido
lis ſuis polluerunt eam.
& diſperſi eos in gentes:
& ventilati ſūt in terras.
Iuxta vias eorū & adin=
uentiones eorū iudicaui
eos. Et ingreſſi ſunt ad
gentes ad q̄s introierūt
& polluerūt nomen ſan
ctū meū: cū diceretur de
eis: populus dñi iſte eſt
& de terra ei⁹ egreſſi ſūt.
& peperci nomini ſctō
meo qđ polluerat dom⁹
iſrael in gentibus ad q̄s
ingreſſi ſunt. ∞∞∞∞
Idcirco dices domui iſ=
rael: hec dicit ∞∞∞∞
dominus deus. Non p
pter vos ego faciam ∞
domus iſrael: ſed pro=
pter nomen ſanctū meū
quod polluiſtis in genti
bus ad quas intraſtis. ∞
Et ſanctificabo nomen
meum magnum ∞∞∞
qđ pollutū ē inter gētes
qđ polluiſtis in medio
earū vt ſciant gentes qa
ego dñs: ait dñs exerci
tuum: cum ſanctificatus
fuero in vobis corā eis.
Tollam quippe vos de
gentibus & cōgregabo
vos de vniuerſis terris:
& adducam ∞∞∞∞∞
vos in terram veſtrā: &
effundam ſuper vos ∞∞
aquā mundā: & munda
bimini ab omnibus ∞
inquinamētis vr̄is: & ab
vniuerſis idolis vr̄is mū
dabo vos: & dabo vobis
cor nouum: & ſpiritum
nouū ponam in medio
veſtri. Et auferam ∞∞
cor lapideum de carne
veſtra & dabo vobis ∞
cor carneū: & ſpiritū
meū ponā in medio vr̄i:
& faciam vt in preceptis
meis ambuletis: ∞∞∞
& iudicia mea cuſtodiatis
& operimini & habitabi
tis in terra quā dedi pa=
tribus veſtris: ∞∞∞∞

עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים
לֹא תִשְׂאִי עוֹד וְגוֹיֵךְ לֹא תַכְשִׁלִי — נשא כשל
עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי דְבַר — היה
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם בֵּית
יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ — טמא
אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת — עלל
הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃ וָאֶשְׁפֹּךְ — נדה שפך
חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל הַדָּם אֲשֶׁר שָׁפְכוּ — יחם
עַל הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ׃ — גלל
וָאָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת — פוץ זרה
כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפַטְתִּים׃
וַיָּבוֹא אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם — בוא
וַיְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם — חלל
עַם יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ׃ וָאֶחְמֹל — חמל
עַל שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלוּהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה׃
לָכֵן אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי
אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם — בוא
שָׁם׃ וְקִדַּשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל — גדל
הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם
וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם לְעֵינֵיהֶם׃ — קדש
וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי — בוא
אֶתְכֶם אֶל אַדְמַתְכֶם׃ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם
מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל — טהר
טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר — גלל טהר
אֶתְכֶם׃ וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ — נתן
חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי — סור
אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם
לֵב בָּשָׂר׃ וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ — עשה חקק
וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃ וִישַׁבְתֶּם — הלך שפט
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם — שמר עשה נתן

וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם הָיָה
לֵאלֹהִים׃ וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל יָשַׁע
טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל הַדָּגָן
וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב׃ רָבָה נָתַן
וְהִרְבֵּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ וּתְנוּבַת פָּרָה נוּב
הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד לָקַח
חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם׃ וּזְכַרְתֶּם אֶת
דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר רוּעַ עָלַל
לֹא טוֹבִים וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם עַל קוּט פָּנָה
עֲוֺנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃ לֹא תָּעַב
לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
יִוָּדַע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם יָדַע כָּלַם
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
בְּיוֹם טַהֲרִי אֶתְכֶם מִכֹּל עֲוֺנוֹתֵיכֶם
וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת הֶעָרִים וְנִבְנוּ יָשַׁב עִיר
הֶחֳרָבוֹת׃ וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד בָּנָה שָׁמַם
תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָּל עָבַד הָיָה
עוֹבֵר׃ וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלֵּזוּ הַנְּשַׁמָּה עָבַר
הָיְתָה כְּגַן עֵדֶן וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת
וְהַנְּשַׁמּוֹת וְהַנֶּהֱרָסוֹת בְּצוּרוֹת הָרַס בָּצַר
יָשָׁבוּ׃ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשָּׁאֲרוּ שָׁאַר
סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי סָבַב
הַנֶּהֱרָסוֹת נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי עָשָׂה
יְהוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית דָּרַשׁ
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם רָבָה
כַּצֹּאן אָדָם׃ כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן
יְרוּשָׁלַםִ בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה יָעַד הָיָה
הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם עִיר
וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃
C. xxxvij. הָיְתָה עָלַי יַד יְהוָה וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ
יְהוָה וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא הָיָה יָצָא
מְלֵאָה עֲצָמוֹת׃ וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם נוּחַ
סָבִיב סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל פְּנֵי עָבַר
הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר רָבַב פָּנָה
אֵלַי בֶּן אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת אָמַר
חָיָה

& eritis mihi in populũ
& ego ero vobis
in deũ. Et saluabo vos
ex vniuersis
inquinamentis vestris:
& vocabo frumentum
& multiplicabo illud: &
non imponã vobis famẽ
& multiplicabo fructum
ligni & genimina
agri: vt non portetis
vltra
opprobriũ famis in gẽ-
tibus: & recordabimini
viarum vestrarum pessi-
marum: studiorũq
non bonorum: & displi
cebunt vobis
iniquitates vestre & sce-
lera vestra. Non
propter vos ego faciã:
ait dñs deus
notũ sit vobis. Confun
dimini & erubescite sup
viis vestris domus israel.
Hec dicit dominus deus.
In die q̃ mũdauero vos
ex oĩbus iniqtatibus vr̃is:
& inhabitare fecero vr-
bes & instaurauero
ruinosa: & terra deser-
ta fuerit exculta
que quondam erat deso
lata in oculis omnis
viatoris dicent. Terra
illa inculta: facta
est vt hortus voluptatis:
& ciuitates deserte &
destructe atq suffosse
munite
sederũt: & scient gẽtes
quecũq derelicte fuerĩt
in circuitu vestro: quia
ego dñs edificaui
dissipata: plãtauiq in-
culta: ego dominus
locutus sum & fecerim.
Hec dicit dñs
deus. Adhuc in hoc in-
uenient me domus
israel vt faciã eis. Mul-
tiplicabo eos
sicut gregẽ hominũ vt
gregem sanctũ vt gregẽ
hierusalem in solemnita
tibus eius. Sic erunt
ciuitates deserte plene
gregibus hominum
& scient quia ego do-
minus. 37.
FActa est sup me ma
nus domini: & edu-
xit me in spũ dñi: & di-
misit me in medio cãpi q
erat plenus ossibus: &
circũduxit me per ea
in gyro. Erant autẽ mul
ta valde super faciem
campi: siccaq vehemẽ-
ter: & dixit
ad me. Fili hominis: pu
tas ne viuẽt ossa

τ eritis mihi in ppłm: τ ego ero vobis in deũ:
καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν,
τ saluabo vos ex vniuersis immũditijs vr̃is: τ
καὶ σώσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν, καὶ
vocabo triticũ τ młtiplicabo illud: τ nõ dabo
καλέσω τὸν σῖτον καὶ πληθυνῶ αὐτόν, καὶ οὐ δώσω
sup vos famẽ: τ młtiplicabo fructũ ligni τ
ἐφ᾽ ὑμᾶς λιμόν, καὶ πληθυνῶ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου καὶ
germina agri: vt non accipiatis vltra op-
τὰ γεννήματα τοῦ ἀγροῦ, ὅπως ἂν μὴ λάβητε ἔτι ὀνει
pbriũ famis in gentib⁹: τ recordabimini viaꝝ
δισμὸν λιμοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ μνησθήσεσθε τὰς ὁδοὺς
vr̃aꝝ malaꝝ: τ studioꝝ vr̃oꝝ nõ
ὑμῶν τὰς πονηράς, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ μὴ
bonoꝝ: τ abominatiõi hẽbimini añ faciem vr̃aꝫ in
ἀγαθά, καὶ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον ὑμῶν ἐν ταῖς
iniq̃tatib⁹ vr̃is: τ in abominatiõib⁹ vr̃is: nõ ꝓpt
ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς βδελύγμασιν ὑμῶν, οὐ δι᾽
vos ego facio dicit dñs dñs. notũ est vobis: cõ
ὑμᾶς ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος κύριος. γνωστόν ἐστιν ὑμῖν, αἰ
fũdimini: τ erubescite a viis vr̃is dom⁹ israel.
σχύνθητε, καὶ ἐντράπητε ἐκ τῶν ὁδῶν ὑμῶν οἶκος ἰσραήλ.
hec dicit dñs dñs: in die q̃ mũdauero vos ex oĩbus
τάδε λέγει κς κύριος, ἐν ἡμέρᾳ ἧ καθαριῶ ὑμᾶς ἐκ πασῶν
iniq̃tatib⁹ vr̃is τ hĩtari fecero ciuitates: τ edifica-
ἀνομιῶν ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ τὰς πόλεις, καὶ οἰκοδο-
buntur deserta τ terra desolata excolet
μηθήσονται ἔρημοι καὶ ἡ γῆ ἡ ἠφανισμένη ἐργασθήσε
eo q̃d desolata ante oculos om-
ται, ἀνθ᾽ ὧν ὅτι ἠφανισμένη κατ᾽ ὀφθαλμοὺς παν-
nis transeuntis τ dicent terra illa deserta
τὸς πορευόντος καὶ ἐροῦσιν ἡ γῆ ἐκείνη ἡ ἠφανισμέ
facta est vt hort⁹ voluptati τ ciuitates deserte τ
νη ἐγενήθη ὡς κῆπος τρυφῆς καὶ αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι καὶ
desolate τ suffosse: munite apparuerũt
ἠφανισμέναι καὶ κατεσκαμμέναι, ὀχυραὶ ἐφάνησαν.
τ scient gentes q̃cũq derelinquentur ĩ cir-
καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅσα ἂν καταλειφθῶσιν κύ-
cuitu vr̃o: q᷑ ego dñs edificaui deser-
κλῳ ὑμῶν, ὅτι ἐγὼ κύριος ᾠκοδόμησα τὰς καθῃρη-
tas: τ plantaui desolatas: q᷑ ego
μένας, καὶ κατεφύτευσα τὰς ἠφανισμένας, ὅτι ἐγὼ
dñs locut⁹ sum τ feci. hec dicit dñs do-
κύριος ἐλάλησα καὶ ἐποίησα. τάδε λέγει κύριος κύ-
min⁹: adhuc hoc querar domui israel vt
ριος, ἔτι τοῦτο ζητηθήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ τοῦ
faciam eis: młtiplicabo eos sic oues ho-
ποιῆσαι αὐτοῖς, πληθυνῶ αὐτοὺς ὡς πρόβατα ἀν-
mines: vt oues sanctas: vt oues hierusa-
θρώπους, ὡς πρόβατα ἅγια, ὡς πρόβατα ἱερουσα-
lem in solẽnitatib⁹ ei⁹: sic erũt ciuitates
λὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς, οὕτως ἔσονται αἱ πόλεις
deserte plene ouibus hoĩm: τ scient
ἔρημοι πλήρεις προβάτων ἀνθρώπων, καὶ γνώσονται
q᷑ ego dñs.
ὅτι ἐγὼ κύριος. Ca.37.
ET facta est sup me man⁹ dñi: τ eduxit
Καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ χεὶρ κυρίου, καὶ ἐξήγαγέν
me in spiritu dñi: τ posuit me in medio
με ἐν πνεύματι κυρίου, καὶ ἔθηκέν με ἐν μέσῳ τοῦ
campi: τ hic erat plen⁹ ossiũ humanoꝝ: τ
πεδίου, καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστῶν ἀνθρωπίνων, καὶ
circũduxit me sup ea p gyrum ĩ circuitu: τ ecce
περιήγαγέν με ἐπ᾽ αὐτὰ κυκλόθεν κύκλῳ, καὶ ἰδοὺ
multa nimis sup faciem campi arida
πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου ξηρὰ
vehemẽt: τ dixit ad me: fili hoĩs si
σφόδρα, καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου εἰ
viuent ossa
ζήσεται τὰ ὀστᾶ
καὶ καὶ καὶ

hec. τ dixi: dñe dñe tu noſti ea:
ταῦτα. καὶ εἶπα, κύριε κύριε σὺ ἐπίςασαι αὐτά,
τ dixit ad me: ꝓpheta ſup oſſa hec:
καὶ εἶπεν πρός με, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀςᾶ ταῦτα,
τ dices eis: oſſa arida audite verbũ domi
καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, τὰ ὀςᾶ τὰ ξηρὰ ἀκούσατε λόγον κυρί
ni: hec dicit dñs dñs oſſib⁹ iſtis: ecce
ου, τάδε λέγει κύριος κύριος τοῖς ὀςέοις τούτοις, ἰδοὺ
ego adducā in uos ſpm̃ vite: τ dabo ſup vos
ἐγὼ οἴσω εἰς ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς, καὶ δώσω ἐφ᾽ ὑμᾶς
neruos τ inducā ſup vos carnes τ extēdā ſup vos
νεῦρα καὶ ἀνάξω ἐφ᾽ ὑμᾶς σάρκας καὶ ἐκτενῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς
pellem: τ dabo ſpm̃ meũ in vos τ viuetis:
δέρμα, καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε,
τ cognoſcetis q: ego ſum dñs. τ ꝓphetaui
καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ προεφήτευσα
ſicut p̃cepit mihi: τ facta ē vox cũ ego
καθὼς ἐνετείλατό μοι, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐν τῷ ἐμὲ
ꝓphetarem τ ecce ꝯmotio: τ accedebāt
προφητεῦσαι καὶ ἰδοὺ σεισμός, καὶ προσήγοντο τὰ
oſſa ad os ad iũcturam ſuam: τ vidi τ
ὀςᾶ πρὸς ὀςοῦν πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ, καὶ εἶδον καὶ
ecce ſup ea nerui τ carnes oriebant: τ aſcende
ἰδοὺ ἐπ᾽ αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες ἐφύοντο, καὶ ἀνέβαι=
bāt ſup ea pelles deſup: τ ſpũs nõ erat in
νεν ἐπ᾽ αὐτὰ δέρματα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐπ᾽
eis. τ dixit ad me: ꝓpheta ſup ſpiri
αὐτοῖς. καὶ εἶπεν πρός με, προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦ
tũ: ꝓpheta fili hois τ dic ſpiri
μα, προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου καὶ εἰπὲ τῷ πνεύμα=
tui: hec dicit dñs dñs: ex quattuor ſpiri
τι, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐκ τῶν τεσσάρων πνευ
tibus veni ſpũs τ inſuffla in mortuos
μάτων ἐλθὲ πνεῦμα καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς
iſtos τ viuant. τ ꝓphetaui ſicut pre
τούτους καὶ ζησάτωσαν. καὶ προεφήτευσα καθότι ἐνε
cepit mihi: τ īgreſſ⁹ ē in eos ſpũs τ vi=
τείλατό μοι, καὶ ἦλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα καὶ ἔζη
xerũt: τ ſteterũt in pedib⁹ ſuis ꝯgregatio
σαν, καὶ ἔςησαν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν συναγωγὴ
multa vehemēter nimis. τ locut⁹ eſt dñs ad me
πολλὴ σφόδρα σφόδρα. καὶ ἐλάλησεν κύριος πρός με
dicēs: fili hois: oſſa hec ois dom⁹ iſra=
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, τὰ ὀςᾶ ταῦτα πᾶς οἶκος ἰσρα=
el eſt: τ ipi dicunt arida facta ſunt oſſa nr̃a:
ήλ ἐςίν, καὶ αὐτοὶ λέγουσιν ξηρὰ γέγονεν τὰ ὀςᾶ ἡμῶν,
periit ſpes nr̃a: abſciſſi ſum⁹. ꝓpterea
ἀπόλωλεν ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, διαπεφωνήκαμεν. διὰ τοῦ
vaticinare τ dic: hec dicit dñs dñs:
το προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος,
ecce ego aperiā vr̃a monumēta τ reducā
ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίξω ὑμῶν τὰ μνήματα καὶ ἀνάξω
vos ex monumētis vr̃is: τ ītroducā vos in
ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς
trā iſrael: τ cognoſcetis q: ego ſum do
τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύ
min⁹: cũ aperuero ego ſepulchra vr̃a vt edu=
ριος, ἐν τῷ ἀνοῖξαί με τοὺς τάφους ὑμῶν τοῦ ἀνα=
cam ego vos ex ſepulchris vr̃is ppl̃m meũ:
γαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὑμῶν τὸν λαόν μου,
τ dabo ſpm̃ meũ in vos τ viuetis: τ po
καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε, καὶ θή=
nam vos ſup terrā vr̃am: τ cognoſcetis q: ego
σομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ
dñs locut⁹ ſum τ faciam dicit dñs deus: τ
κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω λέγει κύριος ὁ θεός, καὶ
fact⁹ ē ſermo dñi ad me dicēs: τ tu fili hois
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου

ista. Et dixi. Domine
deus tu
noſti. Et dixit ad me.
vaticinare de
oſſib⁹ iſtis. Et dices eis.
Oſſa arida audite verbũ
domini:
hec dicit dñs deus oſſi=
bus his.
Ecce ego intromitto
in vos ſpiritũ & viuetis:
& dabo ſup vos neruos
& ſuccreſcere faciam
ſup vos carnes: & ſupex
tendam in vobis cutem:
& dabo vobis ſpiritum
& viuetis: & ſcietis quia
ego dñs. & prophetaui
ſicut preceperat mihi.
factus eſt aũt ſonitus ꝓ=
phetante me: & ecce cõ
motio. Et acceſſerũt oſſa
ad oſſa: vnũqdq; ad iun
cturā ſuā. Et vidi: & ecce
ſuper ea nerui & carnes
aſcenderũt: & extēta eſt
in eis cutis deſuper:
& ſpiritũ nõ habebant.
Et dixit ad me: vaticina
re ad ſpiritũ: vaticinare
fili hominis: & dices ad
ſpiritum: hec dicit dñs
deus. A quattuor
ventis veni ſpiritus & in
ſuffla ſuper interfectos
iſtos & reuiuiſcāt. Et ꝓ=
phetaui ſicut preceperat
mihi. Et ingreſſus eſt in
ea ſpũs: & reuixerũt: ſte
teruntq; ſup pedes ſuos
exercitus grādis nimis
valde: & dixit ad me: fili
hominis: oſſa
hec vniuerſa domus iſ
rael eſt: ipſi
dicunt: aruerũt oſſa no
ſtra: & periit
ſpes nr̃a: & abſciſſi ſum⁹
propterea vaticinare
& dices ad eos: hec dicit
dominus deus:
ecce ego aperiam tumu
los veſtros:
& educam vos de ſepul=
chris vr̃is populus meus:
& inducam vos in terrā
iſrael.
& ſcietis quia ego do=
minus cum aperuero
ſepulchra veſtra: & edu=
xero vos
de tumulis vr̃is popule
me⁹: & dedero ſpm̃ meũ
in vobis: & vixeritis &
requieſcere vos faciā ſup
humũ veſtrā: et ſcietis
quia ego dñs locutus ſũ
et feci: ait domin⁹ deus.
Et factus eſt ſermo
domini ad me dicēs. Et
tu fili hominis

הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה
יָדָעְתָּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל נבא
הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה
הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם׃ בוא
וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵתִי נתן עלה
עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר
וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי
אֲנִי יְהוָה׃ וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי צוה
וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ היה נבא
וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ׃ קרב
וְרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר ראה
עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה קרם עלה
וְרוּחַ אֵין בָּהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא
אֶל הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל
הָרוּחַ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מֵאַרְבַּע רבע
רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים בוא נפח
הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃ וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי הרג חיה
וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ נבא
עַל רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד׃ עמד
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הָעֲצָמוֹת גדל
הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה
הִנֵּה אֹמְרִים יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה
תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ׃ לָכֵן הִנָּבֵא קוה גזר
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם
וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי עלה
וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ בוא
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה בְּפִתְחִי
אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם
מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי׃ וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם נתן
וִחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל אַדְמַתְכֶם חיה נוח
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
וְעָשִׂיתִי נְאֻם יְהוָה׃ וַיְהִי דְבַר עשה היה
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם

קַח לְךָ עֵץ אֶחָד, וּכְתֹב עָלָיו לִיהוּדָה לָקַח
וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו, וּלְקַח עֵץ
אֶחָד, וּכְתֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם
וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו: וְקָרַב
אֹתָם אֶחָד אֶל אֶחָד לְךָ לְעֵץ
אֶחָד, וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ: וְכַאֲשֶׁר הָיָה
יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר אָמַר
הֲלוֹא תַגִּיד לָנוּ מָה אֵלֶּה לָּךְ: דַּבֵּר נָגַד
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, הִנֵּה
אֲנִי לֹקֵחַ אֶת עֵץ יוֹסֵף אֲשֶׁר
בְּיַד אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו
וְנָתַתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת עֵץ יְהוּדָה נָתַן אֵת
וַעֲשִׂיתִם לְעֵץ אֶחָד, וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי: עָשָׂה
וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם כָּתַב
בְּיָדְךָ לְעֵינֵיהֶם: וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הָלְכוּ שָׁם, וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב, סָבַב
וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל אַדְמָתָם: וְעָשִׂיתִי בּוֹא עָשָׂה
אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ בְּהָרֵי
יִשְׂרָאֵל, וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם הָיָה
לְמֶלֶךְ, וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לִשְׁנֵי גוֹיִם, שָׁנָה
וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת חָצָה מָלַךְ
עוֹד: וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם טָמֵא גָּלַל
וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם, שָׁקַץ
וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם יָשַׁע יָשַׁב
אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטִהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ הָיָה
לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים:
וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם, וְרוֹעֶה אֶחָד רָעָה
יִהְיֶה לְכֻלָּם, וּבְמִשְׁפָּטַי יֵלֵכוּ, שָׁפַט
וְחֻקּוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם: וְיָשְׁבוּ חָקַק שָׁמַר
עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב עָשָׂה נָתַן
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם, וְיָשְׁבוּ
עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם
עַד עוֹלָם, וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם עָלַם נָשָׂא
לְעוֹלָם: וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם, כָּרַת שָׁלַם

sume tibi lignum vnũ & scribe sup illud: iude & filiorum israel sociis eius. Et tolle lignum alterũ & scribe sup illud ioseph lignum effraim: & cũcte domus israel sociorũq; eius. Et adiunge illa vnum ad alterum tibi in lignum vnum: & erunt in vnionem in manu tua. Cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes: nõne indicas nobis qd in his velis? Loqueris ad eos. Hec dicit dñs deus. Ecce ego assumam lignũ ioseph quod est in manu effraim & tribus israel q̃ sunt ei adiũcte & dabo eas pariter cum ligno iuda & faciã eas ĩ lignũ vnũ: & erũt vnũ in manu ei9. Erunt autem ligna sup que scripseris in manu tua in oculis eorũ: & dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam filios israel de medio nationum ad quas abierunt: & cõgregabo eos vndiq; & adddducam eos ad humum suã. Et faciam eos in gentem vnam in terra in montibus israel. Et rex vnus erit omnibus imperans: & nõ erunt vltra due gentes: nec diuidentur amplius in duo regna. Neq; polluentur vltra in idolis suis & abominatiõibus suis: & cunctis iniqtatib9 suis. et saluos eos faciam de vniuersis sedibus suis in quibus peccauerunt: & emũdabo eos. Et erunt mihi populus: & ego ero eis deus. Et seru9 meus dauid rex super eos: & pastor vn9 erit omniũ eorũ. In iudiciis meis ambulabũt: et mãdata mea custodiẽt et facient ea. Et habitabunt super terram quã dedi seruo meo iacob in qua habitauerũt patres vestri: et habitabunt super eam ipsi & filii eorum et filii filiorum eorũ vsq; in sempiternũ: & dauid seru9 me9 priceps eorũ in perpetuũ. Et percutiam illis fedus pacis:

assume tibi virgam vnã: & scribe sup eã
λάβε σεαυτῷ ῥάβδον μίαν, καὶ γράψον ἐπ᾽ αὐτὴν τὸ
iudam & filios israel q̃ appositi sunt ad e
ἰούδαν καὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς α
um: & virgã secundã assumes tibi: & scri
τόν. καὶ ῥάβδον δευτέραν λήψῃ σεαυτῷ, καὶ γρά
bes eam ioseph virgam ephraim & oẽs
ψεις αὐτὴν τῷ ἰωσὴφ ῥάβδον ἐφραΐμ καὶ πάντας τοὺ
filios israel q̃ appositi sũt ad eum: & cõiũges e
υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς αὐτόν, καὶ συνάψεις αὐ
as ad inuicem tibi in virgã vnã vt copules
τὰς πρὸς ἀλλήλας σαυτῷ εἰς ῥάβδον μίαν τοῦ δῆσαι
eas: & erunt in manu tua: & erit qñ di
αὐτάς, καὶ ἔσονται ἐν τῇ χειρί σου, καὶ ἔσται ὅταν ε
xerĩt ad te filij ppl̃i tui loquentes nõ idicabi
πωσι πρὸς σὲ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου λέγοντες οὐκ ἀπαγγ
nobis qd sũt ista tibi? & dices ad eos:
λεῖς ἡμῖν τί ἐστι ταῦτά σοι; καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς,
hec dicit dñs deus: ecce ego assumã tribũ
τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ ἐγὼ λήψομαι τὴν φυλὴ
ioseph q̃ p manũ ephraim: & trib9 israel
ἰωσὴφ τὴν διὰ χειρὸς ἐφραΐμ, καὶ τὰς φυλὰς ἰσραὴλ
adiacentes ad eũ: & dabo eos sup
τὰς προσκειμένας πρὸς αὐτόν, καὶ δώσω αὐτοὺς ἐπὶ
tribũ iuda: & erunt in virgã vnã &
τὴν φυλὴν ἰούδα, καὶ ἔσονται εἰς ῥάβδον μίαν καὶ
erunt vna in manu iuda: & erunt virge
ἔσονται μία ἐν τῇ χειρὶ ἰούδα, καὶ ἔσονται αἱ ῥάβδοι
in qb9 tu scripsisti in eis in manu tua coram
ἐφ᾽ αἷς σὺ ἔγραψας ἐπ᾽ αὐταῖς ἐν τῇ χειρί σου ἐνώπιο
eis & dices eis. hec dicit dñs de9: ecce
αὐτῶν καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς. τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδο
ego assumo oẽm domũ israel de medio genti
ἐγὼ λαμβάνω πάντα οἶκον ἰσραὴλ ἐκ μέσου τῶν ἐθνῶ
ad q̃s igressi sũt illuc: & cõgregabo eos ab omi
ὧν εἰσήλθοσαν ἐκεῖ, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ πάν
bus q̃ in circuitu eoꝝ: & inducã eos in
των τῶν περικύκλῳ αὐτῶν, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴ
trã israel. & dabo eos in gẽtẽ in terr
γῆν τοῦ ἰσραήλ. καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἔθνος ἐν τῇ γῇ
mea in mõtib9 israel: & pnceps vn9 erit oĩm
μου ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰσραήλ, καὶ ἄρχων εἷς ἔσται πάντω
istoꝝ in regem: & nõ erunt vltra in dua
τούτων εἰς βασιλέα, καὶ οὐκ ἔσονται οὐκ ἔτι εἰς δύ
gẽtes neq; diuidentur vltra in duo regna: vt n
ἔθνη, οὐ δὲ μὴ διαιρεθῶσιν οὐκ ἔτι εἰς δύο βασιλείας, ἵνα μ
polluant vltra in idolis suis & in offendicu
μιαίνωνται ἔτι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς προσκόμμ
lis suis: & in oibus ipietatib9 suis: & eruam
ασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ἀσεβείαις αὐτῶν. καὶ ῥύσομα
eos ab oibus iniqtatib9 eoꝝ qb9 peccauerũt in e
αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὧν ἡμάρτοσαν ἐν α
is: & mundabo eos: & erunt mihi in ppl̃m: & ego
ταῖς, καὶ καθαριῶ αὐτούς, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ
ro illis in deũ. & seruus me9 dauid pnceps
σομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. καὶ ὁ δοῦλός μου δαυὶδ ἄρχω
in medio eoꝝ & erit pastor vn9 oĩm istoꝝ: q2
ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἔσται ποιμὴν εἷς πάντων τούτων, ὅτι
p̃ceptis meis ambulabũt: & iudicia
τοῖς προστάγμασίν μου πορεύσονται, καὶ τὰ κρίματ
mea custodient & facient ea: & habitabunt
μου φυλάξονται καὶ ποιήσουσιν αὐτά, καὶ κατοικήσουσ
in trã sua quã dedi seruo meo iacob: vbi h
ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκα τῷ δούλῳ μου ἰακώβ, οὗ κ
bitauerũt illic patres eoꝝ: & habitabunt in
τῴκησαν ἐκεῖ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ κατοικήσουσιν ἐπ᾽ α
ipi & filij eoꝝ: & filij filioꝝ eoꝝ vsq;
τῆς αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕω
sempitnũ: & dauid seruus meus pnceps eoꝝ in
τοῦ αἰῶνος, καὶ δαυὶδ ὁ δοῦλός μου ἄρχων αὐτῶν εἰς τ
sẽpitnũ. & disponã eis testamẽtũ pacis
αἰῶνα. καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην εἰρήνης

teſtamẽtũ ſẽpiternũ erit cum eis: ⁊ dabo eos
διαθήκη αἰώνιος ἔσαι μετ' αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτοὺς
⁊ multiplicabo eos: ⁊ ponam ſancta mea i medio
καὶ πληθυνῶ αὐτούς, καὶ θήσομαι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ
eoꝝ in ꝑpetuũ: ⁊ erit tabernaculũ meũ in e=
αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔσαι ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν αὐ
is ⁊ ero eis deꝰ: ⁊ ipſi meus erunt
τοῖς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς θεός, καὶ αὐτοί μου ἔσονται
ppls: ⁊ ſcient gẽtes qꝛ ego ſum dñs q̃ ſctifi
λαός, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ἁγιά
co eos cũ fuerit ſancta mea in medio eoꝝ in
ζων αὐτοὺς ἐν τῷ εἶναι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς
ꝑpetuũ.
τὸν αἰῶνα.

Ca.38.

ET factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicẽs: fili ho=
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν=
minis firma faciem tuã ꝯ gog ⁊ terrã
θρώπου στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ γὼγ καὶ τὴν γῆν
magog ꝑncipem capiti moſoch ⁊ thubal: ⁊ vati=
τοῦ μαγὼγ ἄρχοντα ῥῶς μοσὸχ καὶ θουβάλ, καὶ προ=
cinare ſup eũ ⁊ dic: hec dicit dñs:
φήτευσον ἐπ' αὐτὸν καὶ εἰπον, τάδε λέγει κύριος,
ecce ego ſup te ꝑncipem capitis moſoch ⁊ thubal: ⁊
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ἄρχοντα ῥῶς μοσὸχ καὶ θουβάλ, καὶ
circũducã te ⁊ ponam frenũ in maxillas
περιάξω σε, καὶ θήσομαι χαλινὸν εἰς τοὺς σιαγόνας
tuas: ⁊ cõgregabo te: ⁊ oẽm exercitũ tuũ: e=
σου, καὶ συνάξω σε, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμίν σου, ἵπ
quos ⁊ equites veſtitos loricis vniuerſos: cõ=
πους καὶ ἱππεῖς ἐνδεδυμένους θώρακας πάντας, συ=
gregatio multa: pelte ⁊ galee ⁊ gla=
ναγωγὴ πολλή, πέλται καὶ περικεφαλαῖαι καὶ μάχαι
dij: perſe ⁊ ethiopes ⁊ libyes oẽs galeis
ραι, πέρσαι καὶ αἰθίοπες καὶ λίβυες πάντες περικε=
⁊ peltis: gomer ⁊ oẽs q̃ circa e=
φαλαίαις καὶ πέλταις, γόμερ καὶ πάντες οἱ περὶ αὐ=
um: domꝰ thogarma ab extremo aq̃lonis ⁊ om=
τόν, οἶκος τοῦ θωγαρμὰ ἀπ' ἐσχάτου τοῦ βορρᾶ καὶ πάν
nes q̃ circa eũ ⁊ gẽtes mlte tecum. ꝑpara=
τες οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ. ἑτοιμά=
re: ꝑpara te: tu ⁊ oĩs cõgregatio
σθητι, ἑτοίμασον σαυτόν, σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή
tua q̃ cõgregati ſũt tecum: ⁊ eris mihi in cuſtodi=
σου οἱ συνηγμένοι μετὰ σοῦ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς προφυλα
am. a diebus pluribus ꝑparabitur ⁊ in nouiſſimo
κήν. ἀφ' ἡμερῶν πλειόνων ἑτοιμασθήσεται καὶ ἐπ' ἐσχάτου
ãnoꝝ veniet in trã q̃ auerſa eſt a gla
ἐτῶν ἐλεύσεται εἰς τὴν γῆν τὴν ἀπεστραμμένην ἀπὸ μα
dio cõgregatoꝝ a gẽtibꝰ multis ad terrã
χαίρας συνηγμένων ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τὴν γῆν
iſrael q̃ facta ẽ deſta oĩo: ⁊ ſic ex gẽtibꝰ egreſ
ἰσραήλ, ἣ ἐγενήθη ἔρημος δι' ὅλου, καὶ οὕτως ἐξ ἐθνῶν ἐξε=
ſa eſt ⁊ habitãt in pace vniuerſi. ⁊ aſcen=
λήλυθεν καὶ κατοικοῦσιν ἐπ' εἰρήνης ἅπαντες. καὶ ἀναβή
des q̃ſi pluuia ⁊ venies q̃ſi nubes vt operias terrã:
σῃ ὡς ὑετὸς καὶ ἥξεις ὡς νεφέλη κατακαλύψαι γῆν,
⁊ eris tu ⁊ oẽs q̃ circa te ⁊ gẽtes multe te
καὶ ἔσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σὲ καὶ ἔθνη πολλὰ με
cum. hec dicit dñs dñs: ⁊ erit in die
τὰ σοῦ. τάδε λέγει κύριος κύριος, καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέ
illa aſcendent verba in coꝛ tuũ
ρᾳ ἐκείνῃ ἀναβήσεται ῥήματα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου
⁊ cogitabis cogitatiões malas ⁊ dices: aſcen=
καὶ λογιεῖ λογισμοὺς πονηροὺς καὶ ἐρεῖς, ἀναβήσο=
dam ad terrã abiectã: veniã ad q̃ſcentes
μαι ἐπὶ γῆν ἀπερριμμένην, ἥξω ἐπὶ ἡσυχάζοντας
in quiete ⁊ hitantes in pace oẽs habi=
ἐν ἡσυχίᾳ καὶ οἰκοῦντας ἐπ' εἰρήνης πάντας κατοι=
tantes terrã in q̃ nõ eſt murus neq; ve=
κοῦντας γῆν ἐν ᾗ οὐχ ὑπάρχει τεῖχος οὐδὲ μοχ=
ctes: ⁊ porte
λοί, καὶ θύραι

pactum ſempiternũ erit eis. Et fundabo eos et multiplicabo: & dabo ſanctificationem meam in medio eorũ in perpetuũ. Et erit tabernaculũ meum in eis: & ero eis deus: & ipſi erunt mihi populus. Et ſcient gentes qa ego dñs ſanctificator iſrael: cum fuerit ſctificatio mea in medio eorũ in perpetuũ.

38.

ET factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hoĩs: pone faciẽ tuam cõtra gog & terram magog principem capitis moſoch & thubal: & vaticinare de eo & dices. Hec dicit dominus deꝰ. Ecce ego ad te gog principem capitis moſoch & thubal. Et circũagam te & ponam frenũ in maxillis tuis: & educam te & omnem exercitũ tuum: equos & equites veſtitos loricis vniuerſos: multitudinẽ magnã haſtã & clypeũ arripiẽtium & gladium. Perſe ethiopies & libyes cum eis: omnes ſcutati et galeati. Gomer & vniuerſa agmina eiꝰ: domꝰ thogorma latera aquilonis & totũ robur eius: populiq; multi tecum. Prepara & inſtrue te: & oẽm multitudinẽ tuã que coaceruata eſt ad te: et eſto eis in preceptũ. Poſt dies multos viſitaberis. In nouiſſimo annorum venies ad terrã que reuerſa eſt a gladio & cõgregata eſt de populis multis ad montes iſrael qui fuerunt deſerti iugiter. Hec de poplis educta eſt: & habitabũt in ea cõfidẽter vniuerſi. Aſcendẽs autẽ q̃ſi tẽpeſtas venies: & q̃ſi nubes vt opias terrã: tu & oĩa agmina tua: & populi multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die illa aſcendent ſermones ſup cor tuũ: & cogitabis cogitationem peſſimam & dices. Aſcendã ad terram abſq; muro: veniã ad quieſcẽtes habitanteſq; ſecure. Hi omẽs habitant ſine muro: vectes & porte

בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם: וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל גּוֹג אֶרֶץ הַמָּגוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל וְהִנָּבֵא עָלָיו: וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל: וְשׁוֹבַבְתִּיךָ וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ וְאֶת כָּל חֵילֶךָ סוּסִים וּפָרָשִׁים לְבוּשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם קָהָל רָב צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם: פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם כֻּלָּם מָגֵן וְכוֹבָע: גֹּמֶר וְכָל אֲגַפֶּיהָ בֵּית תּוֹגַרְמָה יַרְכְּתֵי צָפוֹן וְאֶת כָּל אֲגַפָּיו עַמִּים רַבִּים אִתָּךְ: הִכֹּן וְהָכֵן לְךָ אַתָּה וְכָל קְהָלֶךָ הַנִּקְהָלִים עָלֶיךָ וְהָיִיתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר: מִיָּמִים רַבִּים תִּפָּקֵד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹא אֶל אֶרֶץ מְשׁוֹבֶבֶת מֵחֶרֶב מְקֻבֶּצֶת מֵעַמִּים רַבִּים עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְחָרְבָּה תָּמִיד וְהִיא מֵעַמִּים הוּצָאָה וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח כֻּלָּם: וְעָלִיתָ כַּשֹּׁאָה תָבוֹא כֶּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים רַבִּים אוֹתָךְ: כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ דְבָרִים עַל לְבָבֶךָ וְחָשַׁבְתָּ מַחֲשֶׁבֶת רָעָה: וְאָמַרְתָּ אֶעֱלֶה עַל אֶרֶץ פְּרָזוֹת אָבוֹא הַשֹּׁקְטִים יֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם יֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם

הָיָה אֵת
נָתַן רָבָה
קָדַשׁ
שָׁכַן
עָלַם
C.xxxviij
הָיָה
שׂוּם פָּנָה
נָבָא
נָתַן חָח
לְחִי אֵת
לָבַשׁ כָּלַל
צָנַן
כָּבַע
צָפַן
כּוּן
קָהַל
הָיָה שָׁמַר
יוֹם רָבַב
פָּקַד שָׁנָה
בּוֹא שׁוּב
קָבַץ
תָּמַד
יָצָא
עָלָה שָׁאָה
כָּסָה הָיָה
חָשַׁב רוּעַ
בּוֹא
חָמָה בָּרַח

אֵין לָהֶם׃ לִשְׁלֹל שָׁלָל וְלָבֹז בַּז   בָּזַז
לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל חֳרָבוֹת נוֹשָׁבֹת   שׁוּב יָשַׁב
וְאֶל עַם מְאֻסָּף מִגּוֹיִם עֹשֶׂה מִקְנֶה   אָסַף קָנָה
וְקִנְיָן יֹשְׁבֵי עַל טַבּוּר הָאָרֶץ׃ שְׁבָא   מָכַר
וּדְדָן וְסֹחֲרֵי תַרְשִׁישׁ וְכָל כְּפִירֶיהָ   כָּפַר
יֹאמְרוּ לְךָ הֲלִשְׁלֹל שָׁלָל אַתָּה בָא   אָמַר
הֲלָבֹז בַּז הִקְהַלְתָּ קְהָלֶךָ לָשֵׂאת   קָהַל
כֶּסֶף וְזָהָב לָקַחַת מִקְנֶה וְקִנְיָן   נָשָׂא לָקַח
לִשְׁלֹל שָׁלָל גָּדוֹל׃ לָכֵן הִנָּבֵא בֶן   גָּדַל נָבָא
אָדָם וְאָמַרְתָּ לְגוֹג כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא בְּשֶׁבֶת עַמִּי   יָשַׁב
יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח תֵּדָע׃ וּבָאתָ מִמְּקוֹמְךָ   יָדַע בּוֹא
מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן אַתָּה וְעַמִּים רַבִּים   קוּם צָפַן
אִתָּךְ רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם קָהָל גָּדוֹל   רָכַב
וְחַיִל רָב׃ וְעָלִיתָ עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל   עָלָה
כֶּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית   כָּסָה
הַיָּמִים תִּהְיֶה וַהֲבִאוֹתִיךָ עַל אַרְצִי   יוֹם הָיָה
לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי בְּהִקָּדְשִׁי   בּוֹא יָדַע
בְךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי   קָדַשׁ
יְהוִה הַאַתָּה הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
בְּיָמִים קַדְמוֹנִים בְּיַד עֲבָדַי נְבִיאֵי
יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים בַּיָּמִים הָהֵם   נָבָא יוֹם
שָׁנִים לְהָבִיא אֹתְךָ עֲלֵיהֶם׃ וְהָיָה   שָׁנָה בּוֹא
בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גוֹג עַל   אֵת
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי׃ וּבְקִנְאָתִי בְּאֵשׁ   עָלָה יָחַם
עֶבְרָתִי דִבַּרְתִּי אִם לֹא בַּיּוֹם הַהוּא
יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃   הָיָה גָּדַל
וְרָעֲשׁוּ מִפָּנַי דְּגֵי הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם   פָּנָה דָּגָה
וְחַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ   חָיָה
עַל הָאֲדָמָה וְכֹל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ   הָרַס
הַמַּדְרֵגוֹת וְכָל חוֹמָה לָאָרֶץ תִּפּוֹל׃   דָּרַג חָמָה
וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל הָרַי חֶרֶב נְאֻם   נָפַל
אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו
תִּהְיֶה׃ וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם   הָיָה שָׁפַט

non sunt eis. Vt diripias spolia & inuadas p̄dā vt inferas manū tuā sup eos qui deserti fuerāt & postea restituti & sup populū q est cōgregatus ex gentibus qui possidere cepit & esse hītator vmbilici terre. Saba & dedā & negociatores tharsis & oēs leones eius dicent tibi. Nunqd ad sumēda spolia tu venis? Ecce ad diripiendā predā cōgregasti multitudinē tuā: vt tollas argentū & aurū: & auferas supellectilē atq substantiā: & diripias manubias infinitas. Propterea vaticinare fili hoīs: & dices ad gog. Hec dicit dn̄s deus. Nunqd nō in die illo cū habitauerit ppl's meꝰ israel cōfidēter scies: et venies de loco tuo a laterībꝰ aqlonis tu & ppl'i multi tecū: ascēsores equorū vniuersi: cetus magnꝰ & exercitꝰ vehemēs: & ascendes super ppl'm meū israel q̄si nubes vt opias terrā. In nouissimis diebꝰ eris: & adducā te sup terrā meā: vt sciant gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog. Hec dicit dominꝰ deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in diebꝰ antiqs in manu seruorū meorꝝ pphetarꝝ israel: qui prophetauerunt in diebus illorum tēporū vt adducerem te super eos. Et erit in die illa: in die aduentus gog super terram israel: ait dominus deus: ascēdet indignatio mea in furore meo & in zelo meo. In igne ire mee locutꝰ sum: qa in die illa erit cōmotio magna super terram israel & cōmouebūtur a facie mea pisces maris & volucres celi & bestie agri & oē reptile qđ mouetur sup humū: cunctiq homines qui sunt super faciē terre & subuertentur montes: & cadent sepes & oīs murus corruet in terram. Et conuocabo aduersus eum in cunctis mōtibus meis gladiū: ait dn̄s deꝰ. Gladius vniuscuiusq in frēm suū dirigetur. & iudicabo eū peste & sāguie

nō sunt eis ad predandū p̄dam ꝛ spolianda spo
οὐκ εἰσὶν αὐτοῖς προνομεῦσαι προνομὴν καὶ σκυλεῦσαι σκῦ
lia: vt ꝯuertam manū meā in ťrā desertam: q̄ ha
λα, τοῦ ἐπιστρέψαι χεῖρά μου εἰς γῆν ἐρημωθεῖσαν, ἣ κα
bitata est a gētibꝰ multis q̄ fecerunt possessiões: ꝛ
τοικίσθη ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν πεποιηκότων κτήσεις, καὶ
hitantibꝰ sup vmbilicum ťre. saba ꝛ dedan
οἰκοῦντας ἐπὶ τὸν ὀμφαλὸν τῆς γῆς. σαβὰ καὶ δαιδὰν
ꝛ mercatores carthaginēses ꝛ oēs ville eoꝝ di
καὶ ἔμποροι καρχηδόνιοι καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν ἐ-
cent tibi: in predam ad p̄dandum tu venis ꝛ
ροῦσίν σοι, εἰς προνομὴν τοῦ προνομεῦσαι σὺ ἔρχῃ καὶ
ad spoliandū spolia cōgregasti cōgregationē tuā vt tollas ar
σκυλεῦσαι σκῦλα συνήγαγες συναγωγήν σου λαβεῖν ἀρ
gentū ꝛ aurum: vt auferas possessionē vt spolies
γύριον καὶ χρυσίον, ἀπενέγκασθαι κτῆσιν τοῦ σκυλεῦ-
spolia magna. ꝓpterea ꝓpheta fili hoīs
σαι σκῦλα μεγάλα. διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώ-
dic gog: hec dicit dn̄s deus: nōne in
που, εἰπὸν τῷ γὼγ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, οὐκ ἐν
die illa cū habitauerit ppl's meꝰ isra-
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ κατοικισθῆναι τὸν λαόν μου ἰσρα-
el in pace cōsurges ꝛ venies de loco tuo ab extrēo
ὴλ ἐπ᾽ εἰρήνης ἐγερθήσῃ καὶ ἥξεις ἐκ τοῦ τόπου σου ἀπ᾽ ἐσχάτου
aqlonis ꝛ gētes mlťe tecum ascensores equoꝝ
τοῦ βορρᾶ καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ ἀναβάται ἵππων
oēs ꝯgregatio magna ꝛ exercitꝰ multus: ꝛ ascē
πάντες συναγωγὴ μεγάλη καὶ δύναμις πολλή, καὶ ἀνα
des sup ppl'm meū israel q̄si nubes vt operias ťrā.
βήσῃ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ὡς νεφέλη καλύψαι γῆν.
in extremo dieꝝ erit ꝛ adducā te sup terrā
ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἔσται καὶ ἀνάξω σε ἐπὶ τὴν γῆν
meā vt sciant oēs gētes me cū sctificatꝰ fuero ego
μου ἵνα γνῶσιν πάντα τὰ ἔθνη ἐμὲ ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με
in te in ꝯspectu eoꝝ hec dicit dn̄s dn̄s o gog:
ἐν σοὶ ἐνώπιον αὐτῶν τάδε λέγει κύριος κύριος ὦ γὼγ,
tu es de q̄ locutꝰ sum an̄ dies priores p
σὺ εἶ περὶ οὗ ἐλάλησα πρὸ ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν διὰ
manū suoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ israel q̄ pro-
χειρὸς τῶν δούλων μου προφητῶν τοῦ ἰσραὴλ οἱ προ-
phetauerūt in diebus illis ꝛ annis vt addu
φητεύσαντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἔτεσιν τοῦ ἀνα
cerem te sup eos: ꝛ erit in die illa in
γαγεῖν σε ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν
die qua venerit gog sup terrā israel dicit
ἡμέρᾳ ἣ ἂν ἔλθῃ τῷ γὼγ ἐπὶ τὴν γῆν ἰσραὴλ λέγει
dn̄s dn̄s: ascendet furor meus ꝛ zelꝰ meꝰ
κύριος κύριος, ἀναβήσεται ὁ θυμός μου καὶ ὁ ζῆλός μου
in igne ire mee locutꝰ sum. ꝑfecto ī die illa
ἐν πυρὶ τῆς ὀργῆς μου ἐλάλησα. ἦ μὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
erit motio magna in ťra israel: ꝛ ꝯmo-
νῃ ἔσται σεισμὸς μέγας ἐπὶ τῆς γῆς ἰσραὴλ, καὶ σει-
uebunť a facie mea pisces maris:
σθήσονται ἀπὸ προσώπου μου οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης,
ꝛ volucres celi ꝛ bestie cam
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ θηρία τοῦ πε-
pi ꝛ oīa reptilia q̄ in terra: ꝛ om-
δίου καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάν
nes hoīes q̄ sup faciem terre: ꝛ scin
τες οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ῥα-
denť mōtes ꝛ cadent valles: ꝛ oīs
γήσεται τὰ ὄρη καὶ πεσοῦνται αἱ φάραγγες, καὶ πᾶν
murus in terrā corruet: ꝛ vocabo ꝯ eū
τεῖχος ἐπὶ τὴν γῆν πεσεῖται, καὶ καλέσω ἐπ᾽ αὐτὸν
oēm tiorē dicit dn̄s: gladiꝰ hoīs in
πάντα φόβον λέγει κύριος, μάχαιρα ἀνθρώπου ἐπὶ
fratrē suum erit ꝛ iudicabo eū morte: ꝛ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔσται, καὶ κρινῶ αὐτὸν θανάτῳ, καὶ
sanguie.
αἵματι

τ pluuia inundante: τ lapidib⁹ grādis: τ ignē τ
καὶ ὑετῷ κατακλύζοντι, καὶ λίθοις χαλάζης, καὶ πῦρ καὶ
ſulphur pluā ſup eū τ ſup omnes q̄ cū eo τ
θεῖον βρέξω ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ
ſup gētes mltas cum eo: τ magnificabor τ
ἐπὶ ἔθνη πολλὰ μετ' αὐτοῦ, καὶ μεγαλυνθήσομαι καὶ
ſanctificabor τ glorificabor τ notus ero in cō
ἁγιασθήσομαι καὶ ἐνδοξασθήσομαι καὶ γνωσθήσομαι ἐναν
ſpectu mltaꝝ gētiū τ ſcient q᷑ ego dn̄s.
τίον πολλῶν ἐθνῶν καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος. Ca.39.
Et tu fili hoīs vaticinare ſup gog τ
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ γὼγ καὶ
dic: hec dicit dn̄s dn̄s: ecce ego ad te gog
εἰπόν, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ γὼγ
pͥncipē capitis moſoch τ thubal τ cōgregabo te τ de=
ἄρχοντα ῥῶς μοσὸχ καὶ θουβὰλ καὶ συνάξω σὲ καὶ κα=
ducā te τ aſcēdere faciā te a nouiſſis aqlonis τ edu
τάξω σὲ καὶ ἀναβιβάσω σε ἀπ' ἐσχάτου βορρᾶ καὶ ἀνά=
cā ſup mōtes iſrael: τ perdam arcū tuū de
ξω ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραήλ, καὶ ἀπολῶ τὸ τόξον σου ἀπὸ τῆς
manu tua ſiniſtra: τ ſagittatiōes tuas de
χειρός σου τῆς ἀριστερᾶς, καὶ τὰ τοξεύματά σου ἀπὸ
manu tua dextera: τ deijciam te ſup
τῆς χειρός σου τῆς δεξιᾶς, καὶ καταβαλῶ σε ἐπὶ τὰ
mōtes iſrael: τ cades tu τ oēs q̄ circa te: τ
ὄρη ἰσραήλ, καὶ πεσῇ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σέ, καὶ
gētes q̄ tecū dabuntur in mltitudinē auiū oī
τὰ ἔθνη τὰ μετὰ σοῦ δοθήσονται εἰς πλῆθος ὀρνέων παντὶ
volatili τ oībus beſtijs campi dedi te
πετεινῷ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου δέδωκά σε
ad deuorādū: ſup faciem campi cades: q᷑ ego
βρωθῆναι, ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πεσῇ, ὅτι ἐγὼ
locut⁹ ſum dicit dn̄s dn̄s: τ mittam ignē in ma
ἐλάλησα λέγει κύριος κύριος, καὶ ἀποστελῶ πῦρ ἐπὶ μα
gog τ habitabuntur inſule in pace: τ ſcient
γὼγ καὶ κατοικηθήσονται αἱ νῆσοι ἐπ' εἰρήνης, καὶ γνώσον=
q᷑ ego ſum dn̄s: τ nomē meū ſctm̄ notū fiet
ται ὅτι ἐγώ εἰμι κς, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον γνωσθήσεται
in medio ppl̄i mei iſrael: τ nō polluetur no=
ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ οὐ βεβηλωθήσεται τὸ ὄνο
mē meū ſanctū vltra: τ ſcient gētes q᷑ ego
μά μου τὸ ἅγιον οὐκ ἔτι, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ
ſum dn̄s ſctūs in iſrael. ecce venit τ ſcies qn̄ erit
εἰμι κύριος ἅγιος ἐν ἰσραήλ. ἰδοὺ ἥκει καὶ γνώσῃ ὅτι ἔσται
dicit dn̄s: hec eſt dies in q̄ locut⁹ ſum: τ egre
λέγει κύριος, αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐλάλησα, καὶ ἐξε=
dientur hītantes vrbes iſrael: τ ſuccē
λεύσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις ἰσραήλ, καὶ καύ
dent in armis clypeis τ peltis τ contis
σουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις θυρεοῖς καὶ πέλταις καὶ κοντοῖς
τ arcubus τ ſagittis τ baculis manuū τ lan=
καὶ τόξοις καὶ τοξεύμασι καὶ ῥάβδοις χειρῶν καὶ λόγ=
ceis: τ ſuccendent in eis ignē ſeptē ānis: τ nō
χαις, καὶ καύσουσιν ἐν αὐτοῖς πῦρ ἑπτὰ ἔτη, καὶ οὐ
aſſumēt ligna ex campo: neq᷑ incident
μὴ λάβωσιν ξύλα ἐκ τοῦ πεδίου, οὐδ' οὐ μὴ κόψωσιν
de ſaltib⁹: ſed arma comburent igne:
ἐκ τῶν δρυμῶν, ἀλλ' ἢ τὰ ὅπλα κατακαύσουσιν πυρί,
τ depdabuntur eos q̄ depdati ſunt eos: τ
καὶ προνομεύσουσιν τοὺς προνομεύσαντας αὐτούς, καὶ
ſpoliabunt ſpoliantes eos: dicit dn̄s
σκυλεύσουσιν τοὺς σκυλεύσαντας αὐτούς, λέγει κύριος
omps. τ erit in die illa dabo gog
παντοκράτωρ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δώσω τῷ γὼγ
locū noīatū monumētū i iſrael: ſepulchꝛū
τόπον ὀνομαστὸν μνημεῖον ἐν ἰσραήλ, πολυάνδριον τῶν
aduenientiū ad mare. τ circumedifica=
ἐπελθόντων πρὸς τῇ θαλάσσῃ. καὶ περιοικοδομήσου=
būt circuitū oris vallis: τ ſepelient
σιν τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος, καὶ κατορύξουσιν
ibi gog τ oēm mltitudinē eius
ἐκεῖ τὸν γὼγ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ

et imbre vehemēti & lapidibus immenſis. Ignē & ſulphur pluā ſup eum & ſup exercitū ei⁹: & ſup populos multos q ſunt cū eo. Et magnificabor & ſanctificabor: & not⁹ ero in oculis multarū gentiū: & ſciēt quia ego dn̄s. 39.

Tu autem fili hominis vaticinare aduerſum gog: & dices. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego ſuper te gog pricipē capitis moſoch & thubal & circūagam te & educam te & aſcendere te faciā de lateribus aqlonis: & adducā te ſup montes iſrael: & percutiam arcum tuū in manu ſiniſtra tua: & ſagittas tuas de manu dextera tua deiiciā: ſup mōtes iſrael cades tu: & oīa agmina tua & populi tui qui ſunt tecū. Feris: auibus: omniq᷑ volatili & beſtiis terre dedi te ad deuorandum. Super faciem agri cades: quia ego locutus ſum ait dominus deus. Et īmittam ignē in magog & in his q habitāt in inſulis confidenter: & ſcient quia ego dn̄s. Et nomē ſanctū meū notū faciā in medio popl̄i mei iſrael: & nō polluā nomē ſanctū meū ampli⁹. & ſcient gentes qa ego dominus ſanctus iſrael. Ecce venit & factum eſt ait dn̄s de⁹. Hec eſt dies de qua locutus ſum. Et egredietur habitatores de ciuitatib⁹ iſrael: & ſuccendēt & cōburēt arma clypeū & haſtas arcū & ſagittas & baculos manuū & cōtos: & ſuccendent ea igni ſeptem annis. Et non portabunt ligna de regionib⁹: neq᷑ ſuccendent de ſaltibus: qm̄ arma ſuccendent igni & depdabūtur eos qbus prede fuerāt: & diripiēt vaſtatores ſuos: ait dominus deus. Et erit in die illa: dabo gog locum nominatum ſepulchrū in iſrael: vallem viatoꝝ ad orientem maris: que obſtupeſcere faciet pretereuntes: & ſepelient ibi gog: & oēm multitudinem eius:

שָׁטַף | וְגֶשֶׁם שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ
מָטַר | וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו וְעַל אֲגַפָּיו וְעַל
גָּדַל | עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וְהִתְגַּדִּלְתִּי
קָדַשׁ יָדַע | וְהִתְקַדִּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם
רָבַב | רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃
Ca.xxxix | וְאַתָּה בֶן אָדָם הִנָּבֵא
נָבָא | עַל גּוֹג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
נָשָׂא | הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ
וְתֻבָל׃ וְשֹׁבַבְתִּיךָ וְשִׁשֵּׁאתִיךָ
עָלָה צָפַן | וְהַעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן וַהֲבֵאוֹתִךָ
בּוֹא נָכָה | עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד
שְׂמֹאולְךָ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אַפִּיל׃
נָפַל | עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתָּה וְכָל
אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים אֲשֶׁר אִתָּךְ לְעֵיט
צָפַר חָיָה | צִפּוֹר כָּל כָּנָף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ
נָתַן פָּנָה | לְאָכְלָה׃ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי
אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
אִי | וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּמָגוֹג וּבְיֹשְׁבֵי הָאִיִּים
לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃ וְאֶת
יָדַע | שֵׁם קָדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל
חָלַל | וְלֹא אַחֵל אֶת שֵׁם קָדְשִׁי עוֹד
קָדַשׁ | וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה קָדוֹשׁ
בּוֹא הָיָה | בְּיִשְׂרָאֵל׃ הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי׃
וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבִעֲרוּ
נָשַׁק צָנַן | וְהִשִּׂיקוּ בְּנֶשֶׁק וּמָגֵן וְצִנָּה בְּקֶשֶׁת
וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד וּבְרֹמַח וּבִעֲרוּ
שָׁנָה נָשָׂא | בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע שָׁנִים׃ וְלֹא יִשְׂאוּ
חָטַב | עֵצִים מִן הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחְטְבוּ מִן
בָּעַר | הַיְּעָרִים כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ אֵשׁ
וְשָׁלְלוּ אֶת שֹׁלְלֵיהֶם וּבָזְזוּ אֶת
בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהָיָה
נָתַן | בַיּוֹם הַהוּא אֶתֵּן לְגוֹג מְקוֹם שָׁם
גַּיְא | קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל גֵּי הָעֹבְרִים קִדְמַת
הַיָּם וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת הָעֹבְרִים
הָמַן | וְקָבְרוּ שָׁם אֶת גּוֹג וְאֶת כָּל הֲמוֹנֹה

וְקָרְאוּ גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג׃ וּקְבָרוּם בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְמַעַן טַהֵר אֶת הָאָרֶץ
שִׁבְעָה חֳדָשִׁים׃ וְקָבְרוּ כָּל עַם הָאָרֶץ
וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הִכָּבְדִי נְאֻם כָּבַד
אֲדֹנָי יֱהוִה׃ וְאַנְשֵׁי תָמִיד יַבְדִּילוּ בָּדַל
עֹבְרִים בָּאָרֶץ מְקַבְּרִים אֶת קָבַר
הָעֹבְרִים אֶת הַנּוֹתָרִים עַל פְּנֵי יָתַר פָּנָה
הָאָרֶץ לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה שִׁבְעָה
חֳדָשִׁים יַחְקֹרוּ׃ וְעָבְרוּ הָעֹבְרִים חָקַר
בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה
אֶצְלוֹ צִיּוּן עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְקַבְּרִים צִיֵּן
אֶל גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג׃ וְגַם שֶׁם עִיר
הֲמוֹנָה וְטִהֲרוּ הָאָרֶץ׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה אֱמֹר לְצִפּוֹר צָפַר
כָּל כָּנָף וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה הִקָּבְצוּ חָיָה קָבַץ
וָבֹאוּ הֵאָסְפוּ מִסָּבִיב עַל זִבְחִי בּוֹא אָסַף
אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ לָכֶם זֶבַח גָּדוֹל עַל סָבַב גָּדַל
הָרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר
וּשְׁתִיתֶם דָּם׃ בְּשַׂר גִּבּוֹרִים תֹּאכֵלוּ שָׁתָה גָּבַר
וְדַם נְשִׂיאֵי הָאָרֶץ תִּשְׁתּוּ אֵילִים אָכַל נָשָׂא
כָּרִים וְעַתּוּדִים פָּרִים מְרִיאֵי בָשָׁן שָׁתָה כַּר
כֻּלָּם׃ וַאֲכַלְתֶּם חֵלֶב לְשָׂבְעָה עָתַד פָּרָה
וּשְׁתִיתֶם דָּם לְשִׁכָּרוֹן מִזִּבְחִי מָרָא
אֲשֶׁר זָבַחְתִּי לָכֶם׃ וּשְׂבַעְתֶּם עַל
שֻׁלְחָנִי סוּס וָרֶכֶב גִּבּוֹר וְכָל אִישׁ
מִלְחָמָה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃ וְנָתַתִּי אֶת לָחַם נָתַן
כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם וְרָאוּ כָל הַגּוֹיִם אֶת כָּבַד רָאָה
מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְאֶת יָדִי שָׁפַט עָשָׂה
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בָהֶם׃ וְיָדְעוּ בֵּית שׂוּם
יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם מִן
הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה׃ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם
כִּי בַעֲוֹנָם גָּלוּ בֵית יִשְׂרָאֵל עַל גָּלָה
אֲשֶׁר מָעֲלוּ בִי וָאַסְתִּר פָּנַי מֵהֶם סָתַר פָּנָה
וָאֶתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיִּפְּלוּ בַחֶרֶב נָתַן צוּר
כֻּלָּם׃ כְּטֻמְאָתָם וּכְפִשְׁעֵיהֶם עָשִׂיתִי נָבַל עָשָׂה
אֹתָם וָאַסְתִּר פָּנַי מֵהֶם׃ לָכֵן כֹּה

et vocabitur vallis multitudinis gog: & ſepelient eos domus iſrael: vt mundent terram ſepte menſibus. Sepeliet autē oīs populus terre: & erit eis noīata dies in qua glorificatus ſum: ait dominus deus. Et viros iugiter conſtituent luſtrātes terram: qui ſepeliant & requirant eos qui remanſerant ſuper faciem terre vt emundent eam. Poſt menſes autē ſeptē que rere incipiēt: & circuibūt peragrātes terrā. Cūq; viderint os hoīs: ſtatuēt iuxta illud titulū: dōec ſepeliāt illud pollinctores in valle multitudinis gog. Nomen aūt ciuitatis amona: & mūdabunt terrā. Tu aūt fili homīs: hec dicit dominus de9. Dic omī volucri & vniuerſis auibus cunctiſq; beſtiis agri. Cōuenite: ꝑperate: cōcurrite vndiq; ad victimā meā quā ego immolo vobis: victimā grādem ſup montes iſrael: vt comedatis carnem & bibatis ſāguinē. Carnes fortium comedetis: & ſanguinē principum terre bibetis: arietū & agnorū & hircorū taurorūq; & altiliū & pinguium omniū. Et comedetis adipē in ſaturitatem: & bibetis ſanguinem in ebrietatē: de victima quā ego immolaui vobis: & ſaturabimini ſup menſam meā de equo & equite forti & de vniuerſis viris bellatoribus: ait dn̄s deus. Et ponam gloriā meā in gentibus: & videbunt oēs gentes iudicium meū quod fecerim & manum meam quā poſuerim ſup eos. Et ſcient domus iſrael quia ego dn̄s de9 eorum: a die illa & deinceps. Et ſcient gentes qm̄ in iniqtate ſua capta ſit domus iſrael: & ꝙ reliqrit me: & abſcōderim facie meā ab eis: & tradideri eos in man9 hoſtiū: & ceciderint in gladio vniuerſi. Iuxta imūdiciā eorū & ſcelera feci eis & abſcōdi faciē meā ab illis. Propterea hec

⁊ vocabitur tunc cemiterium gog: ⁊ ſepeli-
καὶ κληθήσεται τότε τὸ πολυάνδριον τοῦ γώγ, καὶ κατορύ-
ent eos dom9 iſrael: vt mūdetur terra ī ſeptē
ξουσιν αὐτοὺς οἶκος ἰσραήλ, ἵνα καθαρισθῇ ἡ γῆ ἐν ἑπτὰ
mēſib9: ⁊ ſepelient eos oīs pp̄ls terre: ⁊
μησίν, καὶ κατορύξωσιν αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ
erit eis in noīatū q̄ die glīficat9 ſū dicit
ἔσαι αὐτοῖς εἰς ὀνομαςὸν ἧ ἡμέρᾳ ἐδοξάσθην λέγει
dn̄s dn̄s. ⁊ viros ſemper ſecernent
κύριος κύριος. καὶ ἄνδρας διαπαντὸς διαςελοῦσιν
luſtrantes terrā ad ſepeliēdū derelictos
ἐπιπορευομένους τὴν γῆν θάψαι τοὺς καταλελειμμένους
a facie terre: vt emūdent illos poſt
ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καθαρίσαι αὐτοὺς μετὰ τὴν
ſeptē mēſes ⁊ requirent: ⁊ oīs pertranſiens
ἑπτάμηνον καὶ ἐκζητήσουσιν, καὶ πᾶς ὁ διαπορευόμενος
terrā ⁊ vidēs os hoīs: edificabit iuxta illud
τὴν γῆν καὶ ἰδὼν ὀςοῦν ἀνθρώπου, οἰκοδομήσει παρ᾽ αὐτὸ
titulū: donec ſepeliant illud ſepelientes in cemi-
σημεῖον, ἕως ὅτου θάψουσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς τὸ πο-
teriū gog: ⁊ .n. nomē ciuitatis cemi-
λυάνδριον τοῦ γώγ, καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως πο-
teriū: ⁊ mundabitur t̄ra. ⁊ tu fili homi-
λυάνδριον, καὶ καθαρισθήσεται ἡ γῆ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ-
nis hec dicit dn̄s dn̄s: dic omni aui vo-
που τάδε λέγει κύριος κύριος, εἰπὸν παντὶ ὀρνέῳ πε-
lucri ⁊ ad oēs beſtias campi: cōgrega-
τεινῷ καὶ πρὸς πάντα τὰ θηρία τοῦ πεδίου, συνάχθη-
mini ⁊ venite ab oībus q̄ in circuitu ad ſacri-
τε καὶ ἔρχεσθε ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλῳ ἐπὶ τὴν θυ-
ficiū meū qđ ſacrificaui vobis ſacrificiū magnū ſup mōtes iſ-
σίαν μου ἣν τέθυκα ὑμῖν θυσίαν μεγάλην ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσ-
rael: ⁊ comedetis carnes ⁊ bibetis ſāguinē. carnes gi-
ραήλ, καὶ φάγεσθε κρέα καὶ πίεσθε αἷμα. κρέα γι-
gantū cōedetis: ⁊ ſāguinē p̄ncipū terre bibetis: arie-
γάντων φάγεσθε, καὶ αἷμα ἀρχόντων τῆς γῆς πίεσθε, κρι-
tes ⁊ vitulos ⁊ hircos: ⁊ vituli impinguati
οὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους, καὶ οἱ μόσχοι ἐςεατωμένοι
oēs: ⁊ cōedetis adipē in ſaturitatē: ⁊ bibetis ſan-
πάντες, καὶ φάγεσθε ςέαρ εἰς πλησμονήν, καὶ πίεσθε αἷ-
guinē ī ebrietatē de ſacrificio meo qđ ſacrificaui vobis: ⁊ ſa-
μα εἰς μέθην ἀπὸ τῆς θυσίας μου ἧς ἔθυσα ὑμῖν, καὶ ἐμ-
turabimini de menſa mea. equum ⁊ aſcē-
πλησθήσεσθε ἀπὸ τῆς τραπέζης μου. ἵππον καὶ ἀνα-
ſorē ⁊ gigantē ⁊ oēm viꝝ bellatorē di-
βάτην καὶ γίγαντα καὶ πάντα ἄνδρα πολεμιςὴν λέ-
cit dn̄s: ⁊ dabo gliā meā in vobis: ⁊ vide-
γει κύριος, καὶ δώσω τὴν δόξαν μου ἐν ὑμῖν, καὶ ὄψον-
būt oēs gētes iudiciū meū qđ feci: ⁊
ται πάντα τὰ ἔθνη τὴν κρίσιν μου ἣν ἐποίησα, καὶ τὴν
manū meā quā induxi ſup eos: ⁊ ſcient dom9
χεῖρά μου ἣν ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ γνώσονται οἶκος
iſrael: q2 ego ſum dn̄s deus eoꝝ a die
ἰσραήλ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέ-
iſta ⁊ deinceps. ⁊ ſcient oēs gen-
ρας ταύτης καὶ ἐπέκεινα. καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθ-
tes: q2 ꝑpter peccata ſua captiuati ſunt do-
νη, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἠχμαλωτεύθησαν οἶ-
m9 iſrael: eo qđ ꝓuaricati ſūt in me: ⁊ auerti
κος ἰσραήλ, ἀνθ᾽ ὧν ἠθέτησαν εἰς ἐμέ, καὶ ἀπέςρεψα τὸ
faciem meā ab eis: ⁊ tradidi eos in
πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ παρέδωκα αὐτοὺς εἰς
man9 inimicoꝝ eoꝝ: ⁊ ceciderūt vniuerſi gla-
χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔπεσαν πάντες μα-
dio: ſcđm imunditias eoꝝ ⁊ iniqta-
χαίρᾳ, κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν καὶ τὰ ἀνομήμα-
tes eoꝝ feci eis: ⁊ auerti faci-
τα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς, καὶ ἀπέςρεψα τὸ πρόσω-
em meā ab eis. ꝑpterea hec
πόν μου ἀπ᾽ αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε

dicit dñs dñs: nunc reducam captiuitatem in ia=
λέγει κύριος κύριος, νῦν ἀναστρέψω αἰχμαλωσίαν ἐν ἰα=
cob ⁊ miserebor domus israel: ⁊ zelabo ppt
κὼβ καὶ ἐλεήσω τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ ζηλώσω διὰ τὸ
nomē sanctū meū: ⁊ portabūt ignominiā suam
ὄνομα τὸ ἅγιόν μου, καὶ λήψονται τὴν ἀτιμίαν ἑαυτῶν
⁊ iniusticiā quā iiuste egerūt cū habitauerint ip=
καὶ τὴν ἀδικίαν ἣν ἠδίκησαν ἐν τῷ κατοικισθῆναι αὐ=
si in tra sua in pace: ⁊ non erit ex
τοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐπ' εἰρήνης, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκ=
terrēs: cū reduxero ego eos de gētib⁹ ⁊
φοβῶν, ἐν τῷ ἀποστρέψαι με αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ
cōgregauero ego eos de regiōib⁹ gentiū. ⁊
συναγαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν. καὶ
sctificabor in eis: in cōspectu gētiū: ⁊ scient
ἁγιασθήσομαι ἐν αὐτοῖς, ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ γνώσον
q: ego sum dñs deus eorū: cū apparuero
ται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ἐν τῷ ἐπιφανῆναί
ego eis in gentib⁹: ⁊ cū ɔgregauero ego e=
με αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐν τῷ συνάξαι με αὐ
os sup trā eorū: ⁊ non derelinquam vltra
τοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω ἔτι
ex eis quēpiā ibi: ⁊ non auertam vltra
αὐτῶν οὐδένα ἐκεῖ, καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκ ἔτι τὸ
faciem meā ab eis: eo qđ effudi furorē meū
πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, ἀνθ' οὗ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου
sup domū israel dicit dñs dñs.
ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ λέγει κύριος κύριος. Ca. 40.

Et factū ē in quinto ⁊ vigesimo anno
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς
captiuitatis nr̄e in primo mēse decima mensis
αἰχμαλωσίας ἡμῶν ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς
in quarto decimo anno postq̃ capta est
ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει μετὰ τὸ ἁλῶναι τὴν
ciuitas in die illa facta ē sup me man⁹ dñi:
πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου,
⁊ adduxit me in visione dei in trā israel: ⁊ posuit
καὶ ἤγαγέν με ἐν ὁράσει θεοῦ εἰς γῆν ἰσραήλ, καὶ ἔθηκέν
me in mōte excelso valde: ⁊ in eo q̃si edifi
με ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὡς οἰκο=
catio ciuitatis e regiōe ⁊ introduxit me illuc. ⁊
δομὴ πόλεως ἀπέναντι καὶ εἰσήγαγέν με ἐκεῖ. καὶ
ecce vir ⁊ visio ei⁹ erat q̃si visio eris
ἰδοὺ ἀνὴρ καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ ἦν ὡσεὶ ὅρασις χαλκοῦ
splendētis: ⁊ in manu ei⁹ erat funiculus edifica
στίλβοντος, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδό
torū ⁊ calamus mēsura: ⁊ ipe stabat in
μων καὶ κάλαμος μέτρον, καὶ αὐτὸς εἱστήκει ἐπὶ τῆς
porta. ⁊ dixit ad me vir. vidisti fili homi=
πύλης. καὶ εἶπεν πρός με ὁ ἀνήρ. ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώ=
nis: in oculis tuis vide: ⁊ in aurib⁹ tuis
που, ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἴδε, καὶ ἐν τοῖς ὠσίν σου
audi: ⁊ pone in cor tuū oīa q̃cūq; ego
ἄκουε, καὶ τάξον εἰς τὴν καρδίαν σου πάντα ὅσα ἐγὼ
ondo tibi: q: vt ondarē tibi ingress⁹ es
δεικνύω σοι, διότι ἕνεκα τοῦ δεῖξαί σοι εἰσελήλυθας
huc. ⁊ ondas oīa q̃cūq; tu vides domui isra=
ὧδε. καὶ δείξῃς πάντα ὅσα σὺ ὁρᾷς τῷ οἴκῳ ἰσρα=
el. ⁊ ecce murus extra domū p gyrū ⁊
ήλ. καὶ ἰδοὺ περίβολος ἔξωθεν τοῦ οἴκου κύκλῳ καὶ
in manu viri calamus mēsura cubitorū sex i
ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν
cubito ⁊ palmi: ⁊ mensus est āmurale
πήχει καὶ παλαιστῆς, καὶ διεμέτρησεν τὸ προτείχισμα
latitudinē eq̃lē calamo. ⁊ eq̃lē ca=
πλάτος ἴσον τῷ καλάμῳ. καὶ τὸ θεῖ ἴσον τῷ κα=
lamo lōgitudinē ⁊ eq̃lē calamo altitudinē: ⁊ in
λάμῳ τὸ μῆκος καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ ὕψος, καὶ εἰ
gress⁹ ē in portam respicientē ad orientē
σῆλθεν εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς
in septē gradib⁹.
ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς

dicit dñs deus. Nunc
reducam
captiuitatē iacob: & mi
serebor omnis domus
israel. Et assumā zelum
pro noīe sancto meo.
et portabūt cōfusionem
suā & oēm p̄uaricationē
quā preuaricati sunt in
me: cū hītauerint in ter
ra sua cōfidēter neminē
formidātes: & reduxero
eos de populis: & con=
gregauero de terris
inimicorū suorū: & san
ctificatus fuero in eis in
oculis gentiū plurimarū:
& scient q̄a ego dñs de⁹
eorū: eo q̄ trāstuleri eos
ī natiōes: & cōgregaue
rim eos sup terrā suā: &
non dereliquerim quem
q̄ ex eis ibi. Et nō abscō
dam vltra faciē meā ab
eis: eo q̄ effuderim spiri
tum meū sup oēm domū
israel: ait dominus de⁹.

40.

IN vicesimoquinto
anno
transmigrationis nostre
in exordio anni decima
mensis quarto decimo
anno postq̄
percussa est ciuitas in
ipsa hac die
facta est sup me manus
dñi: & adduxit me
illuc in visionibus dei.
Adduxit me in
terrā israel: & dimisit me
super montē excelsum
nimis: sup quē erat q̄si
edificiū ciuitatis vergētis
ad austrū: & introduxit
me illuc. Et ecce vir cu
ius erat species quasi spēs
eris: & funiculus lineus
in manu eius: & calam⁹
mēsure in manu ei⁹. Sta
bat aūt in porta. & locu=
tus est ad me idē vir. Fili
hoīs: vide ocl'is tuis: &
aurib⁹ tuis audi: & pone
cor tuū in oīa que ego
ostendam tibi: quia
vt ostendantur tibi ad=
ductus es huc. Annūcia
oīa que tu vides do
mui
israel. Et ecce murus
forinsecus
in circuitu domus vndi=
q; & in manu viri cala=
mus mēsure sex cubito
rum & palmo. Et mēsus
est latitudinē edificii ca
lamo vno: altitudinem
quoq; calamo vno. Et
venit ad portā que respi
ciebat viam orientalē: &
ascendit per gradus eius.

אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַתָּה אָשִׁיב אֶת — שׁוּב
שְׁבוּת יַעֲקֹב וְרִחַמְתִּי כָּל בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי׃
וְנָשׂוּ אֶת כְּלִמָּתָם וְאֶת כָּל מַעֲלָם — נָשָׂא
אֲשֶׁר מָעֲלוּ בִי בְּשִׁבְתָּם עַל אַדְמָתָם — יָשַׁב
לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד׃ בְּשׁוֹבְבִי אוֹתָם — חָרַד
מִן הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מֵאַרְצוֹת
אֹיְבֵיהֶם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם — קָדַשׁ
רַבִּים׃ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם — רָבַב
בְּהַגְלוֹתִי אֹתָם אֶל הַגּוֹיִם וְכִנַּסְתִּים — גָּלָה
עַל אַדְמָתָם וְלֹא אוֹתִיר עוֹד מֵהֶם — יָתַר
שָׁם׃ וְלֹא אַסְתִּיר עוֹד פָּנַי מֵהֶם — סָתַר פָּנָה
אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת רוּחִי עַל בֵּית
יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap. xl.

בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בֶּעָשׂוֹר — גָּלָה עָשַׂר
לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר — רָבַע
אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם — נָכָה
הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי — הָיָה בּוֹא
שָׁמָּה׃ בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים הֱבִיאַנִי אֶל — רָאָה
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְנִיחֵנִי אֶל הַר גָּבֹהַּ — נוּחַ
מְאֹד וְעָלָיו כְּמִבְנֵה עִיר מִנֶּגֶב׃ וַיָּבִיא — בָּנָה
אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה אִישׁ מַרְאֵהוּ — רָאָה
כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ — פָּתַל
וּקְנֵה הַמִּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר׃ — מָדַד
וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ בֶּן אָדָם רְאֵה — דָּבַר
בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע וְשִׂים לִבְּךָ — שׂוּם
לְכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתָךְ כִּי — רָאָה את
לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה הֵנָּה הַגֵּד — בּוֹא
אֶת כָּל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְבֵית
יִשְׂרָאֵל׃ וְהִנֵּה חוֹמָה מִחוּץ לַבַּיִת — חָמָה
סָבִיב סָבִיב וּבְיַד הָאִישׁ קְנֵה הַמִּדָּה — סָבַב
שֵׁשׁ אַמּוֹת בָּאַמָּה וָטֹפַח וַיָּמָד אֶת — אָמַה
רֹחַב הַבִּנְיָן קָנֶה אֶחָד וְקוֹמָה קָנֶה — מָדַד בָּנָה
אֶחָד׃ וַיָּבוֹא אֶל שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו — בּוֹא פָּנָה
דֶּרֶךְ הַקָּדִימָה וַיַּעַל בְּמַעֲלוֹתָו — קָדַם עָלָה

וַיָּמָד אֶת סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד רֹחַב
וְאֵת סַף אֶחָד קָנֶה אֶחָד רֹחַב׃ וְהַתָּא
קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב
וּבֵין הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת וְסַף תָּאָה
הַשַּׁעַר מֵאֵצֶל אֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבַּיִת
קָנֶה אֶחָד׃ וַיָּמָד אֶת אֻלָם הַשַּׁעַר
מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד׃ וַיָּמָד אֶת אֻלָם
הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת וְאֵילָו שְׁתַּיִם
אַמּוֹת וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבָּיִת׃ וְתָאֵי
הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִפֹּה
וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּה מִדָּה אַחַת לִשְׁלָשְׁתָּם
וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם מִפֹּה וּמִפּוֹ׃
וַיָּמָד אֶת רֹחַב פֶּתַח הַשַּׁעַר עֶשֶׂר
אַמּוֹת אֹרֶךְ הַשַּׁעַר שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁלַשׁ
אַמּוֹת׃ וּגְבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת אַמָּה גָּבַל פָּנָה
אֶחָת וְאַמָּה אַחַת גְּבוּל מִפֹּה
וְהַתָּא שֵׁשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְשֵׁשׁ אַמּוֹת
מִפֹּה׃ וַיָּמָד אֶת הַשַּׁעַר מִגַּג הַתָּא
לְגַגּוֹ רֹחַב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת
פֶּתַח נֶגֶד פָּתַח׃ וַיַּעַשׂ אֶת אֵילִים עָשָׂה
שִׁשִּׁים אַמָּה וְאֶל אֵיל הֶחָצֵר שֵׁשׁ
הַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב׃ וְעַל פְּנֵי הַשַּׁעַר סָבַב פָּנָה
הַיְאִתוֹן עַל לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר אִית
הַפְּנִימִי חֲמִשִּׁים אַמָּה׃ וְחַלֹּנוֹת פָּנָה חָלַל
אֲטֻמוֹת אֶל הַתָּאִים וְאֶל אֵלֵיהֵמָה תָּא אֵיל
לִפְנִימָה לַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב וְכֵן
לָאֵלַמּוֹת וְחַלּוֹנוֹת סָבִיב סָבִיב
לִפְנִימָה וְאֶל אַיִל תִּמֹרִים׃ וַיְבִיאֵנִי פָּנָה בּוֹא
אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְהִנֵּה לְשָׁכוֹת חוּץ
וְרִצְפָּה עָשׂוּי לֶחָצֵר סָבִיב סָבִיב עָשָׂה
שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת אֶל הָרִצְפָּה׃
וְהָרִצְפָּה אֶל כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים לְעֻמַּת
אֹרֶךְ הַשְּׁעָרִים הָרִצְפָּה הַתַּחְתּוֹנָה׃
וַיָּמָד רֹחַב מִלִּפְנֵי הַשַּׁעַר הַתַּחְתּוֹנָה מָדַד
לִפְנֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִי מִחוּץ מֵאָה
אַמָּה הַקָּדִים וְהַצָּפוֹן׃ וְהַשַּׁעַר אֲשֶׁר קָדַם צָפַן

Et mensus est limē porte calamo vno latitudinem.i. limen vnū calamo vno in latitudine: & thalamū vno calamo in lōgū: & vno calamo in latū: & inter thalamos qnq̄ cubitos: & limen porte iuxta vestibulum porte intrinsecus calamo vno. Et mēsus est vestibulum porte octo cubitorū: & frontem eius duobus cubitis. Vestibulū autem porte erat intrinsecus. Porro thalami porte ad viam orietalē: tres hinc & tres inde mēsura vna trium: & mensura vna frontiū ex vtraq̄ parte. Et mensus est latitudinē liminis porte decem cubitorum: & longitudinem porte tredecim cubitorum: & marginē ante thalamos cubiti vnius: & cubitus vnus finis vtrinq̄. Thalami autem sex cubitorum erant hinc & inde. Et mensus est portam a tecto thalami vsq̄ ad tectū eius: latitudinē viginti quinq̄ cubitorū: ostium contra ostium. Et fecit frontes per sexaginta cubitos: & ad frontem atrium porte vndiq̄ per circuitū: & ante faciē porte q̄ pertingebat vsq̄ ad faciē vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos: & fenestras obliquas in thalamis & in frontibus eoꝝ: que erant intra portā vndiq̄ p̄circuitū. Similiter aūt erāt & ī vestibulis fenestre per gyrum intrinsecus & ante frontes pictura palmarum celata. Et eduxit me ad atriū exteri⁹: & ecce gazophylacia & pauimētū stratum lapide in atrio per circuitum. Triginta gazophylacia in circuitu pauimēti: & pauimentū in fronte portaꝝ secnudum longitudinē portarum erat inferius. Et mensus est latitudinē a facie porte inferioris vsq̄ ad frontē atrii iteri⁹ extrinsecus: centū cubitos ad orientē & aquilonem. Portam vero que

⁊ mensus est thee sex sex elam porte eq̃le
καὶ διεμέτρησεν τὸ θεὲ ἓξ ἓξ τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἴσον
calamo latitudinē: ⁊ altitudo eq̃lis calamo ⁊
τῷ καλάμῳ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος ἴσον τῷ καλάμῳ καὶ
eq̃lis calamo longitudo ⁊ elam cubitoꝝ quinq̄:
ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος καὶ τὸ ἆις πηχέων πέντε,
⁊ thee tertiū eq̃le calamo latitudie ⁊
καὶ τὸ θεὲ τὸ τρίτον ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος καὶ
eq̃le calamo lõgitudie ⁊ elam porte iuxta
ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος καὶ τὸ ἔλ τοῦ πυλῶνος πλη-
elam porte cubitoꝝ octo. ⁊ elam
σίον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης πηχῶν ὀκτώ. καὶ τὰ αἰλεῦ
cubitoꝝ duoꝝ: ⁊ elam porte itrīsecus ⁊ the
πηχῶν δύο, καὶ τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν καὶ τὸ θὲ
porte e regione tres hinc ⁊ tres inde: ⁊
τῆς πύλης κατέναντι τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ
mēsura vna trib⁹ mēsura vna elam hinc ⁊ hinc.
μέτρον ἓν τοῖς τρισὶ μέτρον ἓν τοῖς αἰλὰμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν.
⁊ mensus est latitudinē introit⁹ porte cubi
καὶ διεμέτρησεν τὸ πλάτος τῆς θύρας τοῦ πυλῶνος πη-
toꝝ decem. ⁊ latitudinē porte cubitoꝝ
χῶν δέκα. καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος πηχῶν
tredecim. ⁊ cubit⁹ vn⁹ reductus in
δεκατριῶν. καὶ πῆχυς εἷς ἐπισυναγόμενος κατὰ
conspectu theim ⁊ cubiti vni⁹ t̄min⁹ hinc ⁊
πρόσωπον τῶν θεεὶμ καὶ πήχεως ἑνὸς ὅρος ἔνθεν καὶ
inde. ⁊ thee cubitoꝝ sex hinc ⁊ cubitoꝝ sex in-
ἔνθεν. καὶ τὸ θεὲ πηχῶν ἓξ ἔνθεν καὶ πηχῶν ἓξ ἔν-
de: ⁊ mensus est portā a muro
θεν, καὶ διεμέτρησε τὴν πύλην ἀπὸ τοῦ τείχους τοῦ
thee vsq̄ ad parietē thee latitudinē cubiti vigiti
θεὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεὲ πλάτος πήχεις εἴκοσι
quinq̄. hec porta ꝯ̄ portā: ⁊ sub dio
πέντε. αὕτη πύλη ἐπὶ πύλην, καὶ τὸ αἴθριον τοῦ
elam porte sexagita cubiti ⁊ theim por
αἰλὰμ τῆς πύλης ἑξήκοντα πήχεις καὶ θεεὶμ τῆς πύ-
te atrij ⁊ sub dio porte extrīsec⁹ p̄ circuitū e-
λης τῆς αὐλῆς καὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης ἔξωθεν κύκλῳ αἰ-
lam porte interioris cubitoꝝ q̄nquagita: ⁊ fenestre abs
λὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν πηχῶν πεντήκοντα, καὶ θυρίδες κρυ-
cõdite sup̄ theim ⁊ sup̄ elam intra por
πταὶ ἐπὶ τὰ θεεὶμ καὶ ἐπὶ τὰ αἰλὰμ ἔσωθεν τῆς πύ-
tā atrij p̄ circuitū. ⁊ similiter elamoth
λης τῆς αὐλῆς κυκλόθεν. καὶ ὡσαύτως τῆς αἰλαμὼθ
fenestre ī circuitu intrīsec⁹. ⁊ sup̄ elam palme hic
θυρίδες κύκλῳ ἔσωθεν. καὶ ἐπὶ τῷ αἰλὰμ φοίνικες ἔν-
⁊ inde. ⁊ itroduxit me in atriū interius:
θεν καὶ ἔνθεν. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν,
⁊ ecce thalami ⁊ colūne atrii ī circuitu
καὶ ἰδοὺ παστοφόρια καὶ περίστυλα τῆς αὐλῆς κύκλῳ
triginta thalami ni columnis: ⁊ porti
τριάκοντα παστοφόρια ἐν τοῖς περιστύλοις, καὶ αἱ στο-
c⁹ ab austro portaꝝ scd̄m lõgitudinē ianua
αὶ κατὰ νώτου τῶν πυλῶν κατὰ τὸ μῆκος τῶν πυ-
rū colūne q̄ inferius. ⁊ mensus est
λῶν τὸ περίστυλον τὸ ὑποκάτω. καὶ διεμέτρησεν τὸ
latitudinē atrij a sub dio porte
πλάτος τῆς αὐλῆς ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς
exterioris vsq̄ interius ad sub dio porte inte-
ἐξωτέρας ἕως ἔσωθεν ἐπὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης ἐσω-
rioris respicientis extra. cubiti centū aspici
τέρας τῆς βλεπούσης ἔξω. πήχεις ἑκατὸν τῆς βλε-
entis ad orientē. ⁊ duxit me ad aq̄lo
πούσης κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ βορ-
nem. ⁊ ecce porta
ρᾶν. καὶ ἰδοὺ πύλη ἀπὸ

καὶ

καὶ

respiciens ad aqlonē atrio exteriori ⁊ mēsus
βλέπουσα πρὸς βοῤῥᾶν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ καὶ διεμέ=
est eam lōgitudinē ei⁹ ⁊ latitudinē. ⁊ thee
τρησεν αὐτὴν τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος. καὶ τὸ θεὲ
tres hinc ⁊ tres inde: ⁊ eleu ⁊ elamoth
τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν. καὶ τὸ ἐλεῦ καὶ τὰ αἰλαμ=
⁊ palmas eius. ⁊ factū est scdm me=
μῶν καὶ τοὺς φοίνικας αὐτῆς. καὶ ἐγένετο κατὰ τὰ μέ=
surā porte respicientis ad orientem cubitoꝝ
τρα τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς πηχῶν
quīqginta longitudo ei⁹ ⁊ cubitoꝝ vigīti quīqꝫ
πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ πηχῶν εἰκοσιπέντε τὸ
latitudo ei⁹ ⁊ fenestre ei⁹ ⁊ elamoth ⁊ palme
εὖρος αὐτῆς καὶ θυρίδες αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαμμῶν καὶ οἱ φοίνικες
eius sicut porta respiciēs ad orientem: ⁊ in
αὐτῆς καθὼς ἡ πύλη ἡ βλέπουσα κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἐν
septē gradib⁹ ascendebāt ad eā ⁊ elamoth
ἑπτὰ κλιμακτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτὴν καὶ τὰ αἰλαμμὰν
itrisec⁹. ⁊ porta atrio interiori respicienti ad po=
ἔσωθεν. καὶ πύλη τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ βλεπούσῃ ἐπὶ πύ=
tam aqlonis: sicut porte respicientis ad ori
λην τοῦ βοῤῥᾶ, τρόπον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνα
entē. ⁊ mensus est atriū a porta ad portā
τολάς. καὶ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην
cubitis cētum. ⁊ duxit me ad austrū ⁊ ecce porta
πήχεις ἑκατόν. καὶ ἤγαγέν με κατὰ νότον καὶ ἰδοὺ πύλη
respiciens ad austrū. ⁊ mensus est eā ⁊ thee ⁊
βλέπουσα πρὸς νότον. καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν καὶ τὰ θεὲ καὶ
eleu ⁊ elamoth. ⁊ mēsure iste ⁊ fenestre
τὰ αἰλεῦ καὶ τὰ αἰλαμμῶν καὶ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ αἱ θυρίδες
ei⁹: ⁊ elamoth in circuitu sicut fenestre elam
αὐτῆς, καὶ τὰ αἰλαμμῶν κυκλόθεν καθὼς αἱ θυρίδες τοῦ αἰλάμ,
cubitoꝝ quīqginta longitudo ei⁹: ⁊ cubitoꝝ vigīti quī
πηχῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ πηχῶν εἰκοσιπέν
qꝫ latitudo ei⁹: ⁊ septē grad⁹ ei⁹. ⁊ ela=
τε τὸ εὖρος αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ κλιμακτῆρες αὐτῆς. καὶ αἰλαμ
moth itrisec⁹ ⁊ palme eius vna hinc ⁊ vna in
μῶν ἔσωθεν καὶ φοίνικες αὐτῆς εἷς ἔνθεν καὶ εἷς ἔν
de sup eleu. ⁊ porta e regiōe porte
θεν ἐπὶ τὰ αἰλεῦ. καὶ πύλη κατέναντι τῆς πύλης τῆς
atrij interioris ad austrū: ⁊ mensus est
αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας πρὸς νότον, καὶ διεμέτρησεν τὴν
atriū a porta ad portam cubiti centū lati
αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην πήχεις ἑκατὸν τὸ εὖ
tudo ad austrū. ⁊ introduxit me in atriū
ρος πρὸς νότον. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν
interius porte q̄ ad austrū ⁊ mensus est
ἐσωτέραν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον καὶ διεμέτρησεν
portam scdm mensuras istas ⁊ thee: ⁊
τὴν πύλην κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ τὰ θεέ, καὶ
eleu ⁊ elamoth scdm mēsuras istas ⁊
τὰ αἰλεῦ καὶ τὰ αἰλαμμῶν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ
fenestre ipi: ⁊ elamoth in circuitu cubiti quinqua
θυρίδες αὐτῇ, καὶ τῷ αἰλαμμῶν κύκλῳ πήχεις πεντή
ginta longitudo: ⁊ latitudo ei⁹ cubitoꝝ viginti quinqꝫ.
κοντα τὸ μῆκος, καὶ εὖρος αὐτῆς πηχῶν εἰκοσιπέντε.
⁊ elamoth p gyrū lōgitudo vigīti quīqꝫ cubitoꝝ ⁊
καὶ τῷ αἰλαμμῶν κύκλῳ μῆκος εἰκοσιπέντε πηχέων καὶ
latitudo quīqꝫ cubitoꝝ ⁊ elamoth eius ad atri
τὸ εὖρος πέντε πηχέων καὶ αἰλαμμῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐ
um exterius: palme eleu ⁊ in octo gradi
λὴν τὴν ἐξωτέραν, φοίνικες τῷ αἰλεῦ καὶ ἐν ὀκτὼ κλιμα
bus ascendebā ad eam. ⁊ introduxit me in atri
κτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτήν. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐ
um interius p viā orientalem: ⁊ mensus est
λὴν ἐσωτέραν ὁδῷ κατ' ἀνατολάς, καὶ διεμέτρησεν τὴν
portā scdm mēsuras istas: ⁊ thee ⁊ e=
θύραν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ τὰ θεὲ καὶ τὰ αἰ=
leu ⁊ elamoth scdm mensuras istas: ⁊
λεῦ καὶ τὰ αἰλαμμὼ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ
fenestre ipi ⁊ elamoth p circuitū
θυρίδες αὐτῇ καὶ τὰ αἰλαμμὼ κύκλῳ

respiciebat viam aquilo
nis atrii exterioris
mensus est: tam in longi
tudine q̄ꝫ in latitudine: &
thalamos ei⁹ tres hinc &
tres inde: & frontē eius
& vestibulū eius ſm mē=
suram porte prioris:
quinquaginta cubitorū
longitudinē eius: & lati=
tudinē viginti qnqꝫ cubi
torū. Fenestre aūt eius &
vestibulū & sculpture ſm
mensurā porte q̄ respicie
bat ad orientē: & septē
graduū erat ascēsus ei⁹.
Et vestibulum ante ea:
& porta atrii
interioris cōtra portam
aquilonis & orientalē.
Et mēsus est a porta vsqꝫ
ad portā centū cubitos.
Et eduxit me ad viā au=
stralē: & ecce porta q̄ re
spiciebat ad austrum. Et
mensus est frontē eius &
vestibulū eius iuxta mēsu
ras supiores: & fenestras
eius & vestibula in circui
tu sicut fenestras ceteras:
quinq̄ginta cubitorum
lōgitudine: & latitudine
viginti quinqꝫ cubito=
rū: & in gradibus septē
ascendebatur ad eā. Et
vestibulū ante fores eius:
et celate palme erāt vna
hinc & altera īde in frō
te eius: & porta atrii in=
terioris in via australi.
Et mēsus est a porta vsqꝫ
ad portā in via australi
centū cubitos. Et intro
duxit me in atrium
interi⁹ ad portā austra=
lem: & mensus est ad
portam iuxta mensuras
superiores.
thalamū eius & frontē
eius & vestibulū ei⁹ hisdē
mensuris: & fenestra ei⁹
& vestibuloꝝ in circuitu
qnq̄ginta cubitos longi
tudinis & latitudinis vi=
ginti quinqꝫ cubitos: &
vestibulum per gyrum
lōgitudine viginti qnqꝫ
cubitorū: & latitudine
quinqꝫ cubitorū. Et ve=
stibulum eius ad atrium
exterius: & palmas eius
in fronte:
& octo gradus erant q
bus ascendebatur p eam.
& ītroduxit me in atriū
interi⁹ per viā orientalē.
& mēsus ē portā ſm mē
suras supiores thalamū
eius & frontē eius & vesti
bulū eius sicut supra:
& fenestras eius & vesti=
bulorū in circuitu;

פָּנָיו דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה   פנה חוץ
מָדַד אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ׃ וְתָאָו שְׁלוֹשָׁה   תא
מִפּוֹ וּשְׁלֹשָׁה מִפּוֹ וְאֵילָו וְאֵלַמָּו
הָיָה כְּמִדַּת הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן   מדד
חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ וְרֹחַב חָמֵשׁ
וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה׃ וְחַלּוֹנָו וְאֵילַמָּו
וְתִמֹרָו כְּמִדַּת הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו
דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּבְמַעֲלוֹת שֶׁבַע יַעֲלוּ   עלה עלה
בוֹ וְאֵילַמָּו לִפְנֵיהֶם׃ וְשַׁעַר לֶחָצֵר
הַפְּנִימִי נֶגֶד הַשַּׁעַר לַצָּפוֹן וְלַקָּדִים
וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל שַׁעַר מֵאָה אַמָּה׃
וַיּוֹלִכֵנִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם וְהִנֵּה שַׁעַר   ילך דרם
דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם וּמָדַד אֵילָו וְאֵילַמָּו   אלם
כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃ וְחַלּוֹנִים לוֹ וּלְאֵילַמָּו   חלל
סָבִיב סָבִיב כְּהַחַלֹּנוֹת הָאֵלֶּה   סבב
חֲמִשִּׁים אַמָּה אֹרֶךְ וְרֹחַב חָמֵשׁ
וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ וּמַעֲלוֹת שִׁבְעָה
עֹלוֹתָו וְאֵילַמָּו לִפְנֵיהֶם וְתִמֹרִים   עלה פנה
לוֹ אֶחָד מִפּוֹ וְאֶחָד מִפּוֹ אֶל אֵלָו׃
וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
מֵאָה אַמּוֹת׃ וַיְבִיאֵנִי אֶל חָצֵר   אמה בוא
הַפְּנִימִי בְּשַׁעַר הַדָּרוֹם וַיָּמָד אֶת
הַשַּׁעַר הַדָּרוֹם כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃
וְתָאָו וְאֵילָו וְאֵלַמָּו כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה   תא
וְחַלּוֹנוֹת לוֹ וּלְאֵלַמָּו סָבִיב סָבִיב
חֲמִשִּׁים אַמָּה אֹרֶךְ וְרֹחַב עֶשְׂרִים
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת׃ וְאֵלַמּוֹת סָבִיב סָבִיב
אֹרֶךְ חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב
חָמֵשׁ אַמּוֹת׃ וְאֵילַמָּו אֶל חָצֵר
הַחִצוֹנָה וְתִמֹרִים אֶל אֵילָו   חוץ עלה
וּמַעֲלוֹת שְׁמוֹנֶה מַעֲלָו׃ וַיְבִיאֵנִי אֶל   שמן בוא
הֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַקָּדִים וַיָּמָד   פנה קדם
אֶת הַשַּׁעַר כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃ וְתָאָו   מדד
וְאֵילָו וְאֵלַמָּו כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה
וְחַלּוֹנוֹת לוֹ וּלְאֵלַמָּו סָבִיב סָבִיב

אֹרֶךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ
וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ וְאֵלַמָּו לֶחָצֵר
הַחִיצוֹנָה וְתִמֹרִים אֶל אֵילָו מִפֹּה
וּמִפֹּה וּשְׁמֹנֶה מַעֲלוֹת מַעֲלָו׃ וַיְבִאֵנִי
אֶל שַׁעַר הַצָּפוֹן וּמָדַד כַּמִּדּוֹת צפן
הָאֵלֶּה׃ תָּאָו אֵלָו וְאֵלַמָּו וְחַלּוֹנוֹת לוֹ איל
סָבִיב סָבִיב אֹרֶךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וְרֹחַב חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ וְאֵילָו
לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְתִמֹרִים אֶל אֵילָו
מִפֹּה וּמִפֹּה וּשְׁמֹנֶה מַעֲלוֹת מַעֲלָו׃
וְלִשְׁכָּה וּפִתְחָהּ בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים
שָׁם יָדִיחוּ אֶת הָעֹלָה׃ וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר דוח
שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפּוֹ וּשְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת שנה פה
מִפֹּה לִשְׁחוֹט אֲלֵיהֶם הָעוֹלָה שחט
וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם׃ וְאֶל הַכָּתֵף
מִחוּצָה לָעוֹלֶה לְפֶתַח הַשַּׁעַר
הַצָּפוֹנָה שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת וְאֶל הַכָּתֵף
הָאַחֶרֶת אֲשֶׁר לְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם
שֻׁלְחָנוֹת׃ אַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה רבע
וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה לְכֶתֶף
הַשַּׁעַר שְׁמוֹנָה שֻׁלְחָנוֹת אֲלֵיהֶם שמן
יִשְׁחָטוּ׃ וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת לָעוֹלָה
אַבְנֵי גָזִית אֹרֶךְ אַמָּה אַחַת וָחֵצִי גזז חצה
וְרֹחַב אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְגֹבַהּ אַמָּה
אֶחָת אֲלֵיהֶם וְיַנִּיחוּ אֶת הַכֵּלִים נוח כלה
אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת הָעוֹלָה בָּם וְהַזָּבַח׃ שחט
וְהַשְׁפַתַּיִם טֹפַח אֶחָד מוּכָנִים בַּבַּיִת כון
סָבִיב סָבִיב וְאֶל הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר סבב
הַקָּרְבָּן׃ וּמִחוּצָה לַשַּׁעַר הַפְּנִימִי פנה
לִשְׁכוֹת שָׁרִים בֶּחָצֵר הַפְּנִימִי אֲשֶׁר
אֶל כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ צפן פנה
הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל כֶּתֶף שַׁעַר הַקָּדִים דרם
פְּנֵי דֶּרֶךְ הַצָּפֹן׃ וַיְדַבֵּר אֵלַי זֹה דבר
הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת׃
וְהַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן

longitudine quinq̃ginta cubitorũ: & latitudine viginti qnq̃ cubitorũ. & veſtibulũ eius.i. atrii exterioris & palme celate in fronte eius hinc & inde: & octo gradibus aſcenſus eius: & introduxit me ad portã que reſpiciebat ad aquilonem: & mẽſus eſt ſ᷑m mẽſuras ſuperiores thalamũ ei⁹ & frontẽ eius & veſtibulum eius & feneſtras ei⁹ p circuitũ lõgitudine qnquaginta cubitorũ: & latitudine viginti qnq̃ cubitorũ: & veſtibulũ eius reſpiciebat ad atriũ exterius: & celatura palmarũ in frõte eius hinc & inde. Et in octo gradib⁹ aſcẽſus eius: & p ſingula gazophylacia oſtiũ in frõtibus portarũ: ibi lauabãt holocauſtũ. Et in veſtibulo porte due mẽſe hĩc & due mẽſe: ĩde vt ĩmoletur ſup eas holocauſtũ: & p pctõ & p delicto. Et ad latus exterius qđ aſcendit ad oſtium porte que pergit ad aquilonem due menſe. Et ad latus alterum ante veſtibulum porte due menſe. Quattuor menſe hinc & quattuor menſe inde per latera porte octo menſe erant ſuper quas imolabãt. Quattuor ãt menſe ad holocauſtũ de lapidib⁹ q̃dris extructe: longitudine cubiti vni⁹ & dimidii: & latitudine cubiti vni⁹ & dimidii: & altitudine cubiti vnius: ſup quas ponent vaſa in quibus ĩmolatur holocauſtum & victima. Et labia earũ palmi vnius reflexa intrinſecus per circuitũ. Super mẽſas autem carnes oblatiõis. Et extra portam interiorem gazophylacia cantorũ in atrio ĩteriori qđ erat in latere porte reſpicientis ad aquilonẽ: & facies eorũ cõtra viam auſtralẽ vna ex latere porte oriẽtalis q̃ reſpiciebat ad viã aqlonis. Et dixit ad me. Hoc eſt gazophylaciũ qđ reſpicit viã meridianã: ſacerdotũ q excubãt in cuſtodiis tẽpli. Porro gazophylaciũ quod reſpicit ad viam aquilonis:

cubiti quinq̃gita lõgitudo ⁊ latitudo ei⁹ viginti
πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος καὶ εὖρος αὐτῆς εἰκοσι-
qnq̃ cubitoꝝ ⁊ elamoth atrij interioris:
πέντε πηχέων καὶ αἰλαμὼθ τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας,
⁊ palme elau hinc ⁊ inde. ⁊ octo gradibus
καὶ φοίνικες αἰλαῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρ-
aſcendebãt ad id. ⁊ ĩtroduxit me in portam q̃
σιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτήν. καὶ εἰσήγαγέ με εἰς θύραν τὴν
ad aqlonẽ. ⁊ mẽſus eſt ſcd̃m menſuras iſtas.
πρὸς βορρᾶν. καὶ διεμέτρησεν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα.
⁊ thee ei⁹ ⁊ elau: ⁊ elamoth ⁊ fe-
καὶ τὰ θεὲ αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαῦ, καὶ τὰ αἰλαμὼθ καὶ θυ-
neſtras ei⁹ p circuitũ cubiti quinq̃ginta lõgitudo ⁊
ρίδας αὐτῆς κύκλῳ πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος καὶ
latitudo viginti quiq̃: ⁊ elau atrij exterio-
εὖρος εἰκοσιπέντε, καὶ τὰ αἰλαῦ τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέ-
ris: ⁊ palme elau hinc ⁊ inde: ⁊ octo gra
ρας, καὶ φοίνικες αἰλαῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ὀκτὼ κλιμακ-
dus ⁊ thalami ei⁹ ⁊ feneſtre e-
τῆρες καὶ τὰ παστοφόρια αὐτῆς καὶ τὰ θυρώματα αὐ-
ius ⁊ elamma eius in porta ſecunda
τῆς καὶ αἰλαμμὰ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας
aq̃duct⁹ vt iugulẽt in ea q̃ p pctõ
ἐκρύσεις ὅπως σφάξωσιν ἐν αὐτῇ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας
⁊ q̃ pro ignorãtia. ⁊ ad latus riuuli holo-
καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας. καὶ κατὰ νώτου τοῦ ῥύακος τῶν ὁλο-
cauſtomatũ reſpicientis ad aqlonẽ due mẽſe
καυτωμάτων τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν δύο τράπε-
ad latus alteꝝ ⁊ elam porte due
ζαι κατὰ νώτου ἑτέρου καὶ τῶ αἰλὰμ τῆς πύλης δύο
menſe ad orientẽ menſe q̃ttuor hinc ⁊
τράπεζαι κατὰ ἀνατολὰς τράπεζαι τέσσαρες ἔνθεν καὶ
quattuor inde ad latus porte: ſup eas iugula
τέσσαρες ἔνθεν κατὰ νώτου τῆς πύλης, ἐπ' αὐτὰ σφά-
bunt hoſtias. ⁊ e regione octo menſe
ξουσιν τὰ θύματα. καὶ κατέναντι τῶν ὀκτὼ τραπε-
holocauſtomatũ lapidee exciſe cu-
ζαι τῶν ὁλοκαυτωμάτων λίθιναι λελαξευμέναι πή-
biti ⁊ dimidij latitudo ⁊ cubitoꝝ duoꝝ ⁊
χεως καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος καὶ πηχῶν δύο καὶ
dimidij lõgitudo ⁊ cubiti altitudo. ſup ea ponẽt
ἡμίσους τὸ μῆκος καὶ πήχεως τὸ ὕψος. ἐπ' αὐτὰ θήσου-
vaſa in qb⁹ iugulabũt holocauſtomata illic
σι τὰ σκεύη ἐν οἷς σφάξουσι τὰ ὁλοκαυτώματα ἐκεῖ
⁊ thymiamata. ⁊ palmi hẽbũt labium do
καὶ τὰ θυμιάματα. καὶ παλαιστὴν ἕξουσιν κυμάτιον λε-
latum ĩtrinſecus p circuitũ ⁊ ſup menſas de
λαξευμένον ἔσωθεν κύκλῳ καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπά-
ſup tecta vt operiantur a pluuia ⁊
νωθεν στέγας τοῦ κατακαλύπτεσθαι ὑπὸ τοῦ ὑετοῦ καὶ
ſiccitate. ⁊ introduxit me in atriũ inte
τῆς ξηρασίας. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσω-
rius. ⁊ ecce duo exedre in atrio interio
τέραν. καὶ ἰδοὺ δύο ἐξαίδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσω-
ri vna ad auſtrũ porte q̃ ad aqlonẽ
τέρᾳ μία κατὰ νότου τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν
ferens ad auſtrũ. ⁊ vna ad auſtrũ porte
φέρουσα κατὰ νότον. καὶ μία κατὰ νότου τῆς πύλης
q̃ ad auſtrũ reſpicientis ad aqlonẽ. ⁊ dixit
τῆς πρὸς νότον τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. καὶ εἶπεν
ad me: exedra hec reſpiciens ad auſtrũ
πρός με, ἡ ἐξαίδρα αὕτη ἡ βλέπουσα πρὸς νότον τοῖς
ſacerdotibus cuſtodientib⁹ cuſtodias dom⁹.
ἱερεῦσιν τοῖς φυλάσσουσιν τὰς φυλακὰς τοῦ οἴκου.
⁊ exedra reſpiciens ad aqlonẽ
καὶ ἐξαίδρα ἡ βλέπουσα πρὸς βορρᾶν τοῖς

sacdotib9 custodientib9 custodiā altaris
ἱερεῦσιν τοῖς φυλάσσουσιν τὴν φυλακὴν τοῦ θυσιαστη=
illi sūt filij sadoch appropiq̄ntes ex leui
ρίου ἐκεῖνοί εἰσιν υἱοὶ σαδοὺχ οἱ ἐγγίζοντες ἐκ τοῦ λευὶ
ad dn̄m vt ministrent ei. ⁊ mensus est atri
πρὸς κύριον τοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ. καὶ διεμέτρησεν τὴν αὐ
uz lōgitudie cubitoꝝ centū ⁊ latitudie cubitoꝝ centū sup
λὴν μῆκος πηχῶν ἑκατὸν καὶ εὖρος πηχῶν ἑκατὸν ἐπὶ
q̄ttuor partes eius: ⁊ altare eregione
τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἀπέναντι τοῦ
dom9: ⁊ introduxit me in elam dom9. ⁊ mē
οἴκου, καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὸ αιλαμ τοῦ οἴκου. καὶ διε
sus est illud elam cubitoꝝ quiq3 latitudinē hinc:
μέτρησεν αὐτὸ τὸ αιλαμ πηχῶν πέντε πλάτος ἔνθεν,
⁊ cubitoꝝ quiq3 hinc: ⁊ latitudinē porte
καὶ πηχῶν πέντε ἔνθεν, καὶ τὸ εὖρος τοῦ θυρώματος
cubitoꝝ q̄ttuordecim. ⁊ latera porte e=
πηχῶν δεκατεσσάρων. καὶ ἐπωμίδας τῆς θύρας τοῦ αι
lam cubitoꝝ triū hinc ⁊ inde: ⁊ lōgitudinē e=
λαμ πηχῶν τριῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ τὸ μῆκος τοῦ αι
lam cubitoꝝ vigiti ⁊ latitudinē cubitoꝝ duodeci: ⁊ in
λαμ πηχῶν εἴκοσι καὶ εὖρος πηχῶν δυοκαίδεκα, καὶ ἐπὶ
decē gradibus ascendebāt ad eum. ⁊ colūne erāt
δέκα ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ στῦλοι ἦσαν
sup elam vna hinc ⁊ vna inde.
ἐπὶ τοῦ αιλαμ εἷς ἐντεῦθεν καὶ εἷς ἐντεῦθεν. Ca. 41

ET introduxit me ī tēplū: ⁊ mensus est elam
Καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὸν ναόν, καὶ διεμέτρησεν τὸ αιλαμ
cubitoꝝ sex latitudinē elam hinc: ⁊ latitudinē cubitoꝝ
πηχῶν ἓξ τὸ εὖρος τοῦ αιλαμ ἔνθεν, καὶ τὸ εὖρος πηχέων
sex inde. latitudo tabernacli latitudo porte cu=
ἓξ ἔνθεν. τὸ εὖρος τῆς σκηνῆς καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος πη
bitoꝝ decē: ⁊ humeri porte cubitoꝝ q̄nq3
χῶν δέκα, καὶ ἐπωμίδες τοῦ πυλῶνος πηχῶν πέντε
hinc ⁊ q̄nq3 cubitoꝝ inde. ⁊ mensus est lōgitu=
ἔνθεν καὶ πέντε πηχέων ἔνθεν. καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆ=
dinē eius cubitoꝝ q̄draginta: ⁊ latitudinē cubitoꝝ
κος αὐτοῦ πηχῶν τεσσαράκοντα, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν
viginti. ⁊ igressus ē in atriū interius: ⁊ mē
εἴκοσι. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ διε
sus est elam porte cubitoꝝ duoꝝ: ⁊ por=
μέτρησεν τὸ αιλαμ τοῦ θυρώματος πηχῶν δύο, καὶ τὸ θύ
tā cubitoꝝ sex. ⁊ humeros porte
ρωμα πηχῶν ἕξ. καὶ τὰς ἐπωμίδας τοῦ θυρώμα
cubitoꝝ septē hinc. ⁊ mensus est lōgitudinē
τος πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν. καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆκος τῶν
ostioꝝ cubitoꝝ vigiti: ⁊ latitudinē cubitoꝝ viginti ante
πυλῶν πηχῶν εἴκοσι, καὶ εὖρος πηχῶν εἴκοσι κατὰ
faciem tēpli. ⁊ dixit ad me hoc sanctū
πρόσωπον τοῦ ναοῦ. καὶ εἶπεν πρός με τοῦτο τὸ ἅγιον
sctōꝝ: ⁊ mēsus est parietē dom9 cubi
τῶν ἁγίων, καὶ διεμέτρησεν τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου πη
toꝝ sex ⁊ latitudiuē lateris cubitoꝝ quattuor ī cir
χῶν ἓξ καὶ τὸ εὖρος τῆς πλευρᾶς πηχέων τεσσάρων κυ
cuitu ⁊ latera latus ad latus triginta
κλόθεν καὶ τὰ πλευρὰ πλευρὸν ἐπὶ πλευρὸν τριάκον=
⁊ triū: ⁊ spaciū in pariete dom9 in
τα καὶ τριῶν, καὶ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν
lateribus ī circuitu vt eēt inherentibus
τοῖς πλευροῖς κύκλῳ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις
ad vidēdū: vt omnino nō attingerēt parietes
ὁρᾶν, ὅπως παράπαν μὴ ἅπτωνται τῶν τοίχων τοῦ
dom9. ⁊ latitudinē superioris lateꝝ scōm
οἴκου. καὶ τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κατὰ
additamētū ex pariete ad superius ī circuitu
πρόσθεμα ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν κύκλῳ
dom9: vt dilatet̄ sursum
τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνῃ παράνωθεν ∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

sacerdotū erit qui excubāt ad ministeriū altaris. Isti sunt filii sadoch q accedūt de filiis leui ∞ ad dn̄m vt ministrent ei. Et mensus est atrium ∞ longitudine centū cubitorū: & latitudine centū cubitorū per quadrū & altare ante faciem tēpli. Et introduxit me in vestibulū tēpli: & mēsus ē vestibulū qnq3 cubitis hinc: & quinq3 ∞ cubitis inde: & latitudinē porte trium ∞ cubitorū hinc & trium cubitorum inde: ∞ lōgititudinē aūt vestibuli viginti cubitorū: & latitudinē vndecim cubitorum. Et octo gradibus ascendebatur ad eū. Et colūne erant in frontib9 vna hinc & altera inde.

41.

ET introduxit me in templum: ∞ & mēsus est frontes sex cubitos latitudinis ∞ hinc: & sex cubitos latitudinis inde: latitudinē tabernaculi. Et latitudo porte decē cubitoꝝ erat & latera porte quiq3 cubitis hinc: ∞ & qnq3 inde. Et mēsus est longitudinem eius ∞ q̄dragīta cubitos: & latitudinē viginti cubitorū. Et introgressus intrinsecus mensus ē in fronte porte duos cubitos: & portam sex cubitorum: & latitudinē porte septē cubitorū. Et mensus est longitudinē eius viginti cubitorū: & latitudinem ei9 viginti cubitorū ante faciē tēpli. Et dixit ad me. Hoc est sanctū sanctoꝝ. Et mēsus ē parietē domus sex cubitorum: & latitudinem lateris ∞ quattuor cubitorū vndiq3 per circuitū domus. Latera autem latus ad latus bis triginta ∞ triū: & erāt eminētia q̄ ingrederentur per parietem domus in lateribus per circuitum ∞ vt continerent & non attingerent ∞ parietē tēpli. Et platea erat in rotundū ascendēs sursum p cochleā: & īcenaculū templi deferebat per gyrum. ∞∞∞∞ Idcirco latius erat templum in superioribus: ∞

לכהנים שמרי משמרת המזבח | זבח
המה בני צדוק הקרבים מבני לוי
אל יהוה לשרתו: וימד את החצר | מדד
ארך מאה אמה ורחב מאה אמה
מרבעת והמזבח לפני הבית: | רבע
ויבאני אל אלם הבית וימד אל | בוא
אלם חמש אמות מפה וחמש | אמה
אמות מפה ורחב השער שלש
אמות מפו ושלש אמות מפו:
ארך האלם עשרים אמה ורחב
עשתי עשרה אמה ובמעלות אשר | עלה
יעלו אליו ועמדים אל האילים
אחד מפה ואחד מפה:

ויביאני אל ההיכל | Cap. xlj.
וימד את האילים שש אמות רחב | בוא הכל
מפו ושש אמות רחב מפו רחב | מדד
האהל: ורחב הפתח עשר אמות | כהה
וכתפות הפתח חמש אמות מפו
וחמש אמות מפו וימד ארכו
ארבעים אמה ורחב עשרים אמה: | רבע
ובא לפנימה וימד איל הפתח | בוא פנה
שתים אמות והפתח שש אמות
ורחב הפתח שבע אמות: וימד את
ארכו עשרים אמה ורחב עשרים
אמה אל פני ההיכל ויאמר אלי | אמר
זה קדש הקדשים: וימד קיר
הבית שש אמות ורחב הצלע ארבע | אמה
אמות סביב סביב לבית סביב:
והצלעות צלע אל צלע שלוש
ושלשים פעמים ובאות בקיר | שלש בוא
אשר לבית לצלעות סביב סביב | סבב
להיות אחוזים ולא יהיו אחוזים | היה אחז
בקיר הבית: ורחבה ונסבה למעלה | סבב עלה
למעלה לצלעות כי מוסב הבית | סבב
למעלה למעלה סביב לבית
על כן רחב הבית למעלה

וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל הָעֶלְיוֹנָה
לַתִּיכוֹנָה: וְרָאִיתִי לַבַּיִת גֹּבַהּ סָבִיב תָּוֶךְ רָאָה
סָבִיב מוּסְדוֹת הַצְּלָעוֹת מְלוֹ יָסַד מָלֵא
הַקָּנֶה שֵׁשׁ אַמּוֹת אַצִּילָה: רֹחַב אַמָּה אָצַל
הַקִּיר אֲשֶׁר לַצֵּלָע אֶל הַחוּץ חָמֵשׁ
אַמּוֹת וַאֲשֶׁר מֻנָּח בֵּית צְלָעוֹת יָנַח
אֲשֶׁר לַבָּיִת: וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת רֹחַב
עֶשְׂרִים אַמָּה סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב
סָבִיב: וּפֶתַח הַצֵּלָע לַמֻּנָּח פֶּתַח אֶחָד
דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן וּפֶתַח אֶחָד לַדָּרוֹם דָּרוֹם
וְרֹחַב מְקוֹם הַמֻּנָּח חָמֵשׁ אַמּוֹת קוּם אָמָה
סָבִיב סָבִיב: וְהַבִּנְיָן אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי בָּנָה פָּנָה
הַגִּזְרָה פְּאַת דֶּרֶךְ הַיָּם רֹחַב שִׁבְעִים פֵּאָה
אַמָּה וְקִיר הַבִּנְיָן חָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב
סָבִיב סָבִיב וְאָרְכּוֹ תִּשְׁעִים אַמָּה:
וּמָדַד אֶת הַבַּיִת אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה
וְהַגִּזְרָה וְהַבִּנְיָה וְקִירוֹתֶיהָ אֹרֶךְ
מֵאָה אַמָּה: וְרֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגִּזְרָה
לַקָּדִים מֵאָה אַמָּה: וּמָדַד אֹרֶךְ קֶדֶם
הַבִּנְיָן אֶל פְּנֵי הַגִּזְרָה אֲשֶׁר עַל
אַחֲרֶיהָ וְאַתּוּקֶיהָא מִפּוֹ וּמִפּוֹ מֵאָה נָתַק פֹּה
אַמָּה וְהַהֵיכָל הַפְּנִימִי וְאֻלַמֵּי הֵיכַל פָּנָה
הֶחָצֵר: הַסִּפִּים וְהַחַלּוֹנִים הָאֲטֻמוֹת סָפַף חָלַל
וְהָאַתִּיקִים סָבִיב לִשְׁלָשְׁתָּם נֶגֶד
הַסַּף שְׂחִיף עֵץ סָבִיב סָבִיב וְהָאָרֶץ שָׁחַף
עַד הַחַלֹּנוֹת וְהַחַלֹּנוֹת מְכֻסּוֹת: כָּסָה
עַל מֵעַל הַפֶּתַח וְעַד הַבַּיִת הַפְּנִימִי
וְלַחוּץ וְאֶל כָּל הַקִּיר סָבִיב
סָבִיב בַּפְּנִימִי וּבַחִיצוֹן מִדּוֹת: וְעָשׂוּי חוּץ מָדַד
כְּרוּבִים וְתִמֹרִים וְתִמֹרָה בֵּין עָשָׂה כְּרוּב
כְּרוּב לִכְרוּב וּשְׁנַיִם פָּנִים לַכְּרוּב: שָׁנָה פָּנָה
וּפְנֵי אָדָם אֶל הַתִּמֹרָה מִפּוֹ
וּפְנֵי כְפִיר אֶל הַתִּמֹרָה מִפּוֹ כָּפַר
עָשׂוּי אֶל כָּל הַבַּיִת סָבִיב סָבִיב:
מֵהָאָרֶץ עַד מֵעַל הַפֶּתַח הַכְּרוּבִים
וְהַתִּמֹרִים עֲשׂוּיִם וְקִיר הַהֵיכָל: הֵיכַל

et sic de inferioribꝰ ascēdebatur ad superioria: & in mediū. Et vidi in domo altitudinē per circuitū fundata latera ad mensuram calami sex cubitorū spacio: & latitudinē per parietem lateris forinsecus quinqꝫ cubitorū. Et erat interior domus in lateribus domus. Et inter gazophylacia latitudinem viginti cubitorū in circuitu domus vndiqꝫ: & ostium lateris ad orationem: ostium vnū ad viam aquilonis: & ostiū vnū ad viam australem: & latitudinē loci ad orōnem quinqꝫ cubitorum in circuitu. Et edificiū quod erat separatū versūqꝫ ad viā respicientē ad mare latitudinis septuaginta cubitorū: paries autē edificii quinqꝫ cubitorū latitudīs per circuitū: & lōgitudo eius nonaginta cubitorū. Et mēsus est domꝰ lōgitudinē centū cubitorū: & qđ sepatū erat edificiū & parietes eiꝰ longitudīs centū cubitorū. Latitudo aūt ante faciē domus: & eiꝰ qđ erat separatū cōtra orientē centū cubitorū. Et mēsus est longitudinē edificii cōtra faciem eius qđ erat separatū ad dorsum hecthecas ex vtraqꝫ pte cētū cubitorū: & tēplū interius: & vestibula atrii limina & fenestras obliqs: hecthecas in circuitu per tres partes cōtra vniuscuiusqꝫ limē stratūqꝫ ligno per gyrum in circuitu. Terra autē vsqꝫ ad fenestras: & fenestre clause sup ostia & vsqꝫ ad domū interiorem & forinsecus: & omnē parietem in circuitu intrinsecus & forinsecus ad mensurā: & fabrefacta cherubim & palme: & palma inter cherub & cherub. Duasqꝫ facies hēbat cherub. Faciē hominis iuxta palmam ex hac parte: & faciē leonis iuxta palmam ex alia parte expressam. Per omnem domum in circuitu de terra vsqꝫ ad superiorem portam: cherubim & palme celate erant in pariete

τ ex inferioribꝰ: τ ascenderent ad superiora
καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τὰ ὑπερῷα
τ ex medijs ad tristega τ thrael
καὶ ἐκ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ τριόροφα καὶ τὰ θραὲλ τοῦ
domꝰ altitudo i circuitu distātiā laterꝝ eqlē calamo
οἴκου ὕψος κύκλω διάστημα πλευρῶν ἴσον τῷ καλάμῳ
cubitorꝝ sex distātia. τ latitudinē parietis lateris
πηχῶν ἓξ διάστημα. καὶ εὖρος τοῦ τοίχου τῆς πλευρᾶς
forisecꝰ cubitorꝝ quiqꝫ τ reliqua in medio late-
ἔξωθεν πηχῶν πέντε καὶ τὰ λοιπὰ ἀναμέσον τῶν πλευ-
rū domꝰ τ in medio exedrarꝝ latitudo cubitorꝝ
ρῶν τοῦ οἴκου καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξαιδρῶν εὖρος πηχῶν
vigiti i circūferētia domui i circuitu. τ porte
εἴκοσι τὸ περιφερὲς τῷ οἴκῳ κύκλῳ. καὶ αἱ θύραι τῶν
exedrarꝝ ad reliquū porte vniꝰ
ἐξαιδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον τῆς θύρας τῆς μιᾶς τῆς
ad aqlonē: τ ostium vnū ad austrū: τ lati-
πρὸς βορρᾶν, καὶ ἡ θύρα ἡ μία ἡ πρὸς νότον, καὶ τὸ εὖ-
tudo loci reliqui cubitorꝝ quiqꝫ latitu-
ρος τοῦ τόπου τοῦ ἀπολοίπου πηχῶν πέντε πλά-
do i circuitu. τ separās ante faciem reli-
τος κυκλόθεν. καὶ τὸ διορίζον κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπο-
qui qđ ad mare: cubitorꝝ septuagīta latitu-
λοίπου τοῦ πρὸς θάλασσαν, πηχῶν ἑβδομήκοντα πλά-
do parietis diuidentis: τ cubitorꝝ quiqꝫ
τος τοῦ τοίχου τοῦ διορίζοντος, καὶ πηχῶν πέντε τὸ
latitudo i circuitu: τ lōgitudo eius cubitorꝝ nonaginta:
εὖρος κυκλόθεν, καὶ μῆκος αὐτοῦ πηχῶν ἐννενήκοντα,
τ mensus est contra domū lōgitudinē cubitorꝝ
καὶ διεμέτρησεν κατέναντι τοῦ οἴκου μῆκος πηχῶν
centū. τ reliqua τ separātia τ parie-
ἑκατὸν. καὶ τὰ ἀπόλοιπα καὶ τὰ διορίζοντα καὶ οἱ τοῖ-
tes eius lōgitudinē cubitorꝝ cētū: τ latitudinē p
χοι αὐτοῦ μῆκος πηχῶν ἑκατὸν, καὶ τὸ εὖρος κατὰ
faciem tēpli τ reliqua contra
πρόσωπον τοῦ ναοῦ καὶ τὰ ἀπόλοιπα κατέναντι
cubitorꝝ centū τ mensus est lōgitudinē separan-
πηχῶν ἑκατὸν καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆκος τοῦ διορίζον-
tis cōtra faciem reliquorꝝ q̄ erāt post ter-
τος κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπολοίπων τῶν κατόπι-
gū domꝰ illius τ reliqua q̄ hinc
σθεν τοῦ οἴκου ἐκείνου καὶ τὰ ἀπόλοιπα τὰ ἔνθεν
τ q̄ inde cubitorꝝ centū lōgitudinē. τ tēplū τ an-
καὶ τὰ ἔνθεν πηχῶν ἑκατὸν μῆκος. καὶ ὁ ναὸς καὶ αἱ
guli τ elam exterius strata ligno: τ
γωνίαι καὶ τὸ αιλὰμ τὸ ἐξώτερον πεφατνωμένα, καὶ αἱ
fenestre reticulate ad lucēdū q̄ i circuitu tri-
θυρίδες δικτυωταὶ ὑποφαύσεις τοῖς κύκλῳ τοῖς τρι-
bꝰ vt τ pspicerēt. τ domꝰ τ ea q̄ pxima
σὶν ὥστε καὶ διακύπτειν. καὶ ὁ οἶκος καὶ τὰ πλησίον
strata ligno p circuitū τ a paulmēto vsqꝫ ad fene-
ἐξυλωμένα κύκλῳ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῶν θυ-
stras: τ fenestre aperte tripliciter ad pspi-
ρίδων, καὶ αἱ θυρίδες ἀναπτυσσόμεναι τρισσῶς εἰς δια-
ciendū τ vsqꝫ ad domū interiorē τ
κύπτειν καὶ ἕως τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτέρου καὶ τοῦ
exteriorē τ p oēm parietē i circuitu itrisecꝰ
ἐξωτέρου καὶ ἐφ᾽ ὅλον τὸν τοῖχον κύκλῳ τὸν ἔσωθεν
τ extrīsecꝰ celata cherubim: τ palme
καὶ τὸν ἔξωθεν γεγλυμμένα χερουβείμ, καὶ φοίνικες
inter cherubim τ cherub duo facies
ἀναμέσον χερουβεὶμ καὶ χερούβ δύο πρόσωπα τῷ
cherub facies hoīs ad palmā hinc τ fa-
χερούβ πρόσωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν καὶ πρό-
ciem hoīs ad palmā inde celatus
σωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν διαγεγλυμ-
oīs paries i circuitu ex paulmēto vsqꝫ
μένος ὅλος ὁ τοῖχος κυκλόθεν ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως
ad laquear cherubim τ palme celate
φατνώματος χερουβεὶμ καὶ οἱ φοίνικες διαγεγραμ-
τ sanctuariū
μένοι καὶ ἅγιον

⁊ templū aperiebatur ꝑ q̄ttuoꝛ āgulos ꝑ faciem
κὰι ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα κατὰ πρόσωπον
ſctōꝝ viſio ſicut aſpect⁹ altaris ligneí: cubitoꝝ
τῶν ἁγίων ὅρασις ὡς ὄψις θυσιαστηρίου ξυλίνου, πηχῶν
triū altitudo eius: ⁊ cubitoꝝ duoꝝ longitudo ⁊
τριῶν τὸ ὕψος ἀυτοῦ, κὰι πηχῶν δύο τὸ μῆκος, κὰι
latitudo cubitoꝝ duoꝝ. ⁊ cornua hēbat: ⁊ baſis
τὸ εὖρος πηχῶν δύο. κὰι κέρατα εἶχεν, κὰι ἡ βάσις
eius ⁊ parietes ei⁹ ligneí: ⁊ dixit ad me:
ἀυτοῦ κὰι οἱ τοῖχοι ἀυτοῦ ξύλινοι, κὰι εἶπεν πρός με,
hec menſa q̄ añ faciem dñi: ⁊ duo oſtia
ἅυτη ἡ τράπεζα ἡ πρὸ προσώπου κυρίου, κὰι δύο θυρώ
tēplo: ⁊ ſctō duo oſtia duob⁹
ματα τῷ ναῷ, κὰι τῷ ἁγίῳ δύο θυρώματα τοῖς δυσὶ
oſtijs q̄ vertebant duo oſtia vni ⁊ duo
θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς δύο θυρώματα ἑνὶ κὰι δύο
oſtia porte ſecūde ⁊ celatura in eis:
θυρώματα τῇ θύρᾳ τῇ δευτέρᾳ κὰι γλυφὴ ἐπ᾽ ἀυτῶν,
⁊ oſtia tēplo cherubim ⁊ palme ſcđm
κὰι θυρώματα τῷ ναῷ χερουβεὶμ κὰι φοίνικες κατὰ τὴν
ſculpturā ſctōꝝ ⁊ ſcđm ligna ante faciem
γλυφὴν τῶν ἁγίων κὰι κατὰ τὰ ξύλα κατὰ πρόσωπον
elam foriſec⁹ ⁊ feneſtre abſcōdite. ⁊ menſus eſt
τοῦ ἀιλὰμ ἔξωθεν κὰι θυρίδες κρυπταί. κὰι διεμέτρησεν
hinc ⁊ inde in laquearia elam: ⁊ late-
ἔνθεν κὰι ἔνθεν ἐις τὰ ὀρόφωτα τοῦ ἀιλάμ, κὰι τὰ πλευ
ra dom⁹ coniuncta.
ρὰ τοῦ ὄικου ἐζυγωμένα.

Ca. 42.

ET eduxit me in atriū exterius ad
Καὶ ἐξήγαγέν με ἐις τὴν ἀυλὴν τὴν ἐξωτέραν κα
orientē contra portam q̄ ad aqlonē: ⁊
τὰ ἀνατολὰς κατέναντι τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν, κὰι
eduxit me: ⁊ ecce exedre quinq̧ iuxta
ἐξήγαγέν με, κὰι ἰδοὺ ἐξαῖδραι πέντε ἐχόμεναι τοῦ
reliquum ⁊ ꝓpe ſeparatū ad aqlonē:
ἀπολοίπου κὰι ἐχόμεναι τοῦ διορίζοντος πρὸς βορρᾶν,
cubitis centū lōgitudo ad aqlonē: ⁊ latitudo cubitoꝝ
πηχῶν ἑκατὸν μῆκος πρὸς βορρᾶν, κὰι τὸ εὖρος πηχῶν
quinq̄ginta deſcripte ſicut porte
πεντήκοντα διαγεγραμμέναι ὃν τρόπον αἱ πύλαι
atrij īterioris: ⁊ ſicut columne
τῆς ἀυλῆς τῆς ἐσωτέρας, κὰι ὃν τρόπον αἱ περίστυλοι
atrij exterioris ꝑ ordinē ꝯ faciem
τῆς ἀυλῆς τῆς ἐξωτέρας κατὰ στίχον ἀντιπρόσωποι
portic⁹ t̄ne: ⁊ contra exedras deambula
στοαὶ τρισσαί, κὰι κατέναντι τῶν ἐξαιδρῶν περίπα-
tio cubitoꝝ decē latitudo per cubitos centū lōgi
τος πηχῶν δέκα τὸ πλάτος ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆ-
tudo ad interiorē viā cubiti vni⁹. ⁊ o-
κος ἐις τὴν ἐσωτέραν ὁδὸν πήχους ἑνός. κὰι τὰ θυ-
ſtia eoꝝ ad aqlonē: ⁊ deambulatiōes
ρώματα ἀυτῶν πρὸς βορρᾶν, κὰι οἱ περίπατοι οἱ
cenaculoꝝ ſimilr̄. q̄m eminebāt colūne extra
ὑπερώων ὡσαύτως ὅτι ἐξεῖχε τὸ περίστυλον ἔξωθεν
colūnas inferiores ⁊ ſpaciū ſic.
τοῖς στύλοις τοῖς κατωτέροις κὰι τὸ διάστημα οὕτως.
triplices erant ⁊ colūnas nō hēbāt ſicut colūne
τρίπλαῖ ἦσαν κὰι στύλους ὀυκ εἶχον καθὼς οἱ στύλοι
exedraꝝ. ꝓpterea eminebāt ab his q̄ inferius
τῶν ἐξαιδρῶν. διὰ τοῦτο ἐξεῖχον ἀπὸ τῶν ὑποκάτω-
⁊ his q̄ in medio de ſra ⁊ limen extriſec⁹
θεν κὰι τῶν ἐν μέσῳ ἀπὸ τῆς γῆς κὰι φλιὰ ἔξωθεν ὃν
ſicut exedre atrij exterioris reſpiciē-
τρόπον αἱ ἐξαῖδραι τῆς ἀυλῆς τῆς ἔξωθεν αἱ βλέπου
tes contra exedras q̄ ad aqlonē lōgitudo
σαι ἀπέναντι τῶν ἐξαιδρῶν τῶν πρὸς βορρᾶν μῆκος
cubitoꝝ quīq̄ginta.
πηχῶν πεντήκοντα. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

[z]tēpli:[a]limen[b]quadrangu
lum:[c]& facies[d]ſanctuarii
[e]aſpectus[f]contra aſpectū.
[g]Altaris[h]ligneí ∞∞∞∞
[i]trium[k]cubitorū[l]altitudo:
[m]& longitudo eius[n]duoꝝ
[o]cubitorū:[p]& anguli[q]eius
[r]& lōgitudo eius ∞∞∞
[s]& parietes eius[t]ligneí.
[u]Et locut⁹ eſt[x]ad me.[y]Hec
eſt[z]menſa[b]coram[c]domi-
no.[d]Et duo ∞∞∞∞∞∞
[e]oſtia erant[f]in tēplo:[g]& in
ſanctuario.[h]Et in duobus
[i]oſtiis ex[l]vtraq̧ parte[o]bi-
na erant ∞∞∞∞∞∞∞
[n]oſtiola que in ſe inuicem
plicabantur. ∞∞∞∞∞
[r]Bina enim[s]oſtia erant ex
vtraq̧ parte oſtiorū.[u]Et
celata erant[x]in ipſis[y]oſtiis
[a]templi[b]cherubim ∞∞
[e]& ſculptura[c]palmaꝝ[d]ſic
[f]in parietib⁹ q̄q̧[e]expreſſa
erant. Quāobrē[g]& groſ-
ſiora erant[h]ligna[i]in[l]veſti-
buli[k]fronte[m]forinſecus:
ſup q̄[n]feneſtre[o]obliq̄[p]& ſi
militudo[p]palmarū[q]hinc
[r]atq̧ inde[s]in[t]hūerulis[u]ve
ſtibuli ſm̄[x]latera[y]domus:
[z]latitudineq̧ parietum.

42.

ET eduxit me[b]in ∞∞
[c]atriū[d]exterius per
[e]viam ducentem ad ∞∞
[g]aqlonē.[h]Et ītroduxit me
[i]in[k]gazophylaciū[l]qđ erat
[m]cōtra[n]ſeparatū edificiū
[o]&[p]cōtra[q]edem vergentē
[r]ad[s]aquilonē[t]in[u]facie[x]lon
gitudinis[z]cētum[y]cubitos
[a]oſtii[b]aquilonis:[c]& latitu-
dinis[d]quinquaginta ∞∞
[e]cubitos[f]cōtra[g]viginti cu
bitos[i]atrii ∞∞∞∞∞
[k]interioris:[l]& cōtra[m]paui
mentū ſtratū lapide[o]atrii
[p]exterioris: vbi erat[q]por-
ticus iuncta[s]porticui ∞
[t]triplici.[u]Et ante[x]gazo-
phylacia[y]deambulatio ∞
[z]decem[a]cubitorū[b]latitudi
nis:[c]ad[d]īteriora reſpiciēs
[e]vie[f]cubiti[g]vni⁹.[h]Et oſtia
eorū[i]ad aqlonē vbi erant
[k]gazophylacia in[l]ſupe-
riorib⁹[m]humiliora[n]quia
[o]ſupportabāt[p]porticus q̄
[q]ex illis eminebāt[r]de infe
rioribus[s]& de mediis[t]edi
ficii.[x]Triſtega[u]enī[y]erant:
[z]& nō[a]habebāt[b]colūnas
[c]ſicut erant[c]colūne[d]atrio
rū.[e]Propterea[g]eminebāt
[h]de inferioribus[i]& de me-
diis[k]a terra cubitis q̄nqua
gīta.[l]Et pibolus[n]exterior
[o]ſm̄[p]gazophylacia q̄ erāt
in[q]via[r]atrii[s]exterioris[u]añ
[x]gazophylacia.[y]Longitu
do ei⁹[z]q̄nq̄ginta[a]cubitoꝝ.

ההיכל מזוזת רבעה ופני הקדש — זוז
המראה כמראה׃ המזבח עץ — ראה זבח
שלוש אמות גבה וארכו שתים — שלש
אמות ומקצעותיו לו וארכו — אמה קצע
וקירתיו עץ וידבר אלי זה — דבר
השלחן אשר לפני יהוה׃ ושתים
דלתות להיכל ולקדש׃ ושתים
דלתות לדלתות שתים מוסבות — סבב
דלתות שתים לדלת אחת
ושתי דלתות לאחרת׃ ועשויה
אליהן אל דלתות ההיכל כרבים
ותמרים כאשר עשוים לקירות
ועב עץ אל פני האולם מהחוץ׃ — אלם
וחלונים אטמות ותמרים מפו — חלל פה
ומפו אל כתפות האולם וצלעות
הבית והעבים׃

Cap. xlij. ויוציאני אל — יצא
החצר החיצונה הדרך דרך — חוץ
הצפון ויבאני אל הלשכה אשר — צפן בוא
נגד הגזרה ואשר נגד הבנין — בנה
אל הצפון׃ אל פני ארך אמות — אמה
המאה פתח הצפון והרחב חמשים
אמות׃ נגד העשרים אשר לחצר
הפנימי ונגד רצפה אשר לחצר — פנה
החיצונה אתיק אל פני אתיק — חוץ נתק
בשלשים׃ ולפני הלשכות מהלך — הלך
עשר אמות רחב אל הפנימית
דרך אמה אחת ופתחיהם לצפון׃ — צפן
והלשכות העליונת קצרות כי — עלה
יוכלו אתיקים מהנה מהתחתנות — יכל
ומהתכנות בנין׃ כי משלשות הנה — תוך בנה
ואין להן עמודים כעמודי החצרות — שלש עמד
על כן נאצל מהתחתנות ומהתיכנות — אצל
מהארץ׃ וגדר אשר לחוץ לעמת
הלשכות דרך החצר החיצונה אל
פני הלשכות ארכו חמשים אמה׃ — פנה

כִּי אֹרֶךְ הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר לֶחָצֵר
הַחִצוֹנָה חֲמִשִּׁים אַמָּה וְהִנֵּה עַל פְּנֵי
הַהֵיכָל מֵאָה אַמָּה׃ וּמִתַּחַת הַלְּשָׁכוֹת הֵכָל
הָאֵלֶּה הַמָּבוֹא מֵהַקָּדִים בְּבֹאוֹ בּוֹא קָדַם
לָהֵנָּה מֵהֶחָצֵר הַחִצֹנָה׃ בְּרֹחַב גֶּדֶר
הֶחָצֵר דֶּרֶךְ הַקָּדִים אֶל פְּנֵי הַגִּזְרָה
וְאֶל פְּנֵי הַבִּנְיָן לְשָׁכוֹת׃ וְדֶרֶךְ בָּנָה
לִפְנֵיהֶם כְּמַרְאֵה הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר רָאָה
דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן כְּאָרְכָּן כֵּן רָחְבָּן וְכֹל צָפַן
מוֹצָאֵיהֶן וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן וּכְפִתְחֵיהֶן׃ יָצָא שָׁפַט
וּכְפִתְחֵי הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם דָּרַם
פֶּתַח בְּרֹאשׁ דָּרֶךְ דֶּרֶךְ בִּפְנֵי הַגְּדֶרֶת
הֲגִינָה דֶּרֶךְ הַקָּדִים בְּבוֹאָן׃ וַיֹּאמֶר הָגַן קָדַם
אֵלַי לִשְׁכוֹת הַצָּפוֹן לִשְׁכוֹת הַדָּרוֹם אָמַר צָפַן
אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגִּזְרָה הֵנָּה לִשְׁכוֹת
הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יֹאכְלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים אָכַל
אֲשֶׁר קְרוֹבִים לַיהוָה קָדְשֵׁי קָרַב
הַקֳּדָשִׁים שָׁם יַנִּיחוּ קָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים נוּחַ
וְהַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם כִּי הַמָּקוֹם קוּם
קָדֹשׁ׃ בְּבֹאָם הַכֹּהֲנִים וְלֹא יֵצְאוּ בּוֹא
מֵהַקֹּדֶשׁ אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְשָׁם חוּץ
יַנִּיחוּ בִגְדֵיהֶם אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָהֶן נוּחַ שָׁרַת
כִּי קֹדֶשׁ הֵנָּה וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְקָרְבוּ אֶל אֲשֶׁר לָעָם׃ וְכִלָּה אֶת
מִדּוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי וְהוֹצִיאַנִי דֶּרֶךְ מָדַד פָּנָה
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים יָצָא פָּנָה
וּמְדָדוֹ סָבִיב סָבִיב׃ מָדַד רוּחַ הַקָּדִים קָדַם
בִּקְנֵה הַמִּדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת קָנִים קָנָה
בִּקְנֵה הַמִּדָּה סָבִיב׃ מָדַד רוּחַ מָדַד סָבַב
הַצָּפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת קָנִים בִּקְנֵה מֵאָה
הַמִּדָּה סָבִיב׃ אֵת רוּחַ הַדָּרוֹם מָדַד דָּרַם
חֲמֵשׁ מֵאוֹת קָנִים בִּקְנֵה הַמִּדָּה׃
סָבַב אֶל רוּחַ הַיָּם מָדַד חֲמֵשׁ
מֵאוֹת קָנִים בִּקְנֵה הַמִּדָּה׃ לְאַרְבַּע
רוּחוֹת מְדָדוֹ חוֹמָה לוֹ סָבִיב סָבִיב חָמָה
אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְרֹחַב חֲמֵשׁ

quia longitudo erat gazophylaciorum atrii ∞ exterioris qnquaginta cubitorū: & lōgitudo ante faciē tēpli centū cubitorū. Et erat subter gazophylacia hecītroitus ab oriente ingrediētiū in ea de atrio exteriori in latitudine periboli atrii qđ erat cōtra viam orientalē in faciem edificii ſepati. Et erant ante edificiū gazophylacia: & via ante faciē eorū iuxta ſimilitudinē gazophylaciorꝫ q̄ erant in via aqlonis. ſm longitudinē eorū: ſic & latitudo eorum: & oīs introitus eorꝫ & ſimilitudines & oſtia eorū ſm oſtia gazophylaciorꝫ que erant in via reſpiciēte in notū. Oſtium in capite vie quavia erat ante veſtibulū ſepatū per viā orientalē ingredictibus. Et dixit ad me. Gazophylacia aqlonis & gazophylacia auſtri q̄ ſunt ante edificiū ſeparatū: hec ſunt gazophylacia ſācta: in qbus veſcūtur ſacerdotes qui appropinquāt ad dn̄m in ſancta ſctōꝝ. Ibi ponēt ſctā ſanctoꝝ: & oblationē pro pctō & pro delicto. Locus eniꝫ ſanct⁹ ē. Cū aūt ingreſſi fuerint ſacerdotes: non egrediētur de ſanctis in atrium exterius. Et ibi reponēt veſtimenta ſua in quibus miniſtrant: ∞ quia ſancta ſunt: veſtiētur q́ꝫ veſtimentis aliis ∞ & ſic pcedent ad populum. Cunq́ꝫ compleſſet mēſuras domus interioris eduxit me per viam porte que reſpiciebat ad viam orientalem: ∞∞∞ & mēſus eſt eā vndiq́ꝫ p circuitū. Menſus eſt autē cōtra ventū orientalē calamo mēſure qngentos calamos i calamo mēſure per circuitū. Et mēſus eſt cōtra ventū aquilonis quingētos calamos: in calamo mēſure per gyꝝ. Et ad ventū auſtralē mēſus eſt quingentos calamos: in calamo mēſure p circuitū. Et ad ventū occidētalē mēſus eſt qngētos calamoſ: ī calamo mēſure. Per q̄ttuor vētos mēſus ē murū ei⁹ vndiq́ꝫ p circuitū lōgitudinē qngētoꝝ cubitoꝝ: & latitudinē qngētoꝝ cubitoꝝ

qꝛ lōgitudo exedraꝝ reſpicientiū in atriū
ὅτι τὸ μῆκος τῶν ἐξαιδρῶν τῶν βλεπουσῶν εἰς τὴν αὐλὴν
exterius cubitoꝝ quinq̄gita ꝛ he ſunt ꝯfa=
τὴν ἐξωτέραν πηχῶν πεντήκοντα καὶ αὗται εἰσὶν αἱ ἀντιπρό
cies his totū cubitoꝝ centū. ꝛ oſtia exe=
σωποι ταύταις τὸ πᾶν πηχῶν ἑκατόν. καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξαι
draꝝ iſtaꝝ ītroitus q̄ ad orientem vt ingredia=
δρῶν τούτων τῆς εἰσόδου τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύε
tur p eas ex atrio exteriori ſcōm lumē hoc
σθαι δι' αὐτῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας κατὰ τὸ φῶς τοῦ το
in pncipio deābulatorij: ꝛ ad meridiem ꝛ ad faciem
ἐν ἀρχῇ τοῦ περιπάτου, καὶ κατὰ πρὸς νότον καὶ κατὰ πρόσω
auſtri: ꝛ ad faciem reliqui: ꝛ ad
πον τοῦ νότου, καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου, καὶ κατὰ
faciem ſeparantis: ꝛ exedre ꝛ deābulatoriū ad
πρόσωπον τοῦ διορίζοντος, καὶ αἱ ἐξαίδραι καὶ ὁ περίπατος κα
facies ſuas iuxta mēſuras exedraꝝ q̄ ad
τὰ πρόσωπα αὐτῶν κατὰ τὰ μέτρα τῶν ἐξαιδρῶν τῶν πρὸς
aqlonē. ꝛ ſcōm lōgitudinē eaꝝ: ꝛ ſcōm latitudinē eaꝝ:
βορρᾶν. καὶ κατὰ τὸ μῆκος αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν,
ꝛ ſcōm oēs exitus eaꝝ ꝛ itroitus: ꝛ ſcōm
καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτῶν καὶ εἰσόδους, καὶ κατὰ
lūinaria eaꝝ: ꝛ ſcōm oſtia ipaꝝ exedraꝝ
τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ κατὰ θυρώματα αὐτῶν τῶν ἐξαιδρῶν
q̄ ad meridiē. ſcōm oſtia ab initio deambulato
τῶν πρὸς νότον. κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπά=
rij ad lumē ſpacij calami ad orientē vt iretur
του ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου κατὰ ἀνατολὰς τοῦ εἰσπο
per ea. ꝛ dixit ad me: exedre ad aqlonē
ρεύεσθαι αὐτά. καὶ εἶπεν πρός με, αἱ ἐξαίδραι αἱ πρὸς βορρᾶν
ꝛ exedre q̄ ad auſtrū exn̄tes ante faciem ſpa=
καὶ αἱ ἐξαίδραι αἱ πρὸς νότον οὖσαι, κατὰ πρόσωπον τῶν δια
tiorum ſunt exedre ſancti ſanctoꝝ in qb⁹ veſcunt
στημάτων εἰσὶν αἱ ἐξαίδραι τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων ἐν αἷς ἔδονται
ibi ſacerdotes appropiq̄ntes ad dn̄m ſctā ſctōꝝ ꝛ
ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες πρὸς κύριον τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ
ſacrificiū ꝛ q̄ pro ignorātia. qꝛ locus ſctūs eſt
τὴν θυσίαν καὶ τὰ περὶ ἀγνοίας. διότι τόπος ἅγιός ἐστιν
nō ingredietur illuc p̄ter ſacerdotes: ꝛ nō egredi=
οὐκ εἰσελεύσονται ἐκεῖ παρὲξ τῶν ἱερέων, καὶ οὐκ ἐξελεύ=
entur ex ſctis in atriū exterius. vt om
σονται ἐκ τῶν ἁγίων εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν. ὅπως δια
nino ſcti ſint q̄ offerunt. ꝛ nō tangant
παντὸς ἅγιοι ὦσιν οἱ προσάγοντες. καὶ μὴ ἅπτωνται τοῦ
veſtimēta eoꝝ in qb⁹ miniſtrant in eis: qꝛ ſctā
στολισμοῦ αὐτῶν ἐν οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς, διότι ἅγιά
ſunt: ꝛ induentur veſtimēta alia qn̄ tangant pplm: ꝛ
ἐστιν, καὶ ἐνδύσονται ἱμάτια ἕτερα ὅταν ἅπτωνται τοῦ λαοῦ. καὶ
pleta ē menſuratio dom⁹ iterioris: ꝛ eduxit me p
τελέσθη ἡ διαμέτρησις τοῦ οἴκου ἔσωθεν, καὶ ἐξήγαγέν με κατὰ τὴν
porte reſpicientis ad oriētē. ꝛ mēſus eſt
τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς. καὶ διεμέτρησεν τοῦ
exemplar i circuitu in ordine. ꝛ ſtetit poſt tergū
τὸ ὑπόδειγμα κυκλόθεν ἐν διατάξει. καὶ ἔστη κατὰ νώτου τῆ
te reſpiciētis ad orientem: ꝛ menſus eſt dom⁹
λης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ διεμέτρησεν τοῦ οἴκου
plar i circuitu in ordine quingētos in calamo m
δειγμα κυκλόθεν ἐν διατάξει πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μ
ꝛ cōuerſus ē ad mare: ꝛ menſus eſt ſcōm facie
καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς θάλασσαν, καὶ διεμέτρησεν κατὰ πρόσωπ
maris cubitoꝝ quingētos in calamo menſure. ꝛ
θαλάσσης πηχῶν πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. κα
uerſ⁹ ē ad aqlonē: ꝛ menſus eſt ſcōm faciem aqlo
στρεψεν πρὸς βορρᾶν, καὶ διεμέτρησεν κατὰ πρόσωπον τοῦ βορ
bitoꝝ quigentos in calamo menſure. ꝛ cōuerſus ē ad a
χῶν πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς
ꝛ menſus eſt ſcōm faciem auſtri quigentos in
καὶ διεμέτρησεν τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ νότου πεντακοσίους ἐν τῷ
mo mēſure q̄ttuor ptes ei⁹: ꝛ diſpoſuit murū
μῳ τοῦ μέτρου τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ, καὶ διέταξεν περίβολον
p circuitū: q̄ngentos ad orientē. ꝛ quigētoꝝ cubitoꝝ la
κύκλῳ, πεντακοσίους πρὸς ἀνατολάς. καὶ πεντακοσίων πηχῶ

ad diuidendũ inter sctã ꝛ inter añ-
τοῦ διαστέλλειν ἀναμέσον τῶν ἁγίων καὶ ἀναμέσον τοῦ προ-
murale in ordine dom⁹.
τειχίσματος ἐν διατάξει τοῦ οἴκου. Ca.43.

Et adduxit me ad portã q̃ ad orientem: ꝛ
Καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς, καὶ
eduxit me: ꝛ ecce gl̃ia dei israel veniebat p
ἐξήγαγέν με, καὶ ἰδοὺ δόξα θεοῦ ἰσραὴλ ἤρχετο κατὰ τὴν
viã q̃ ad orientem: ꝛ vox castroꝝ q̃si vox
ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολάς, καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς ὡς φω-
geminãtiũ multoꝝ: ꝛ t̃ra resplẽdebat q̃si ful-
νὴ διπλασιαζόντων πολλῶν, καὶ ἡ γῆ ἐξέλαμπεν ὡς φέγ-
gur in gl̃ia p circuitũ: ꝛ visio quã vidi scd̃m visio-
γος ἐν τῇ δόξῃ κυκλόθεν, καὶ ἡ ὅρασις ἣν ἴδον κατὰ τὴν ὅρα-
nẽ quã viderã qñ ingrediebar vt vngerẽ ciuitatẽ: ꝛ
σιν ἣν ἴδον ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρίσαι τὴν πόλιν, καὶ
visio currus quẽ vidi scd̃m visionẽ quã vidi sup
ἡ ὅρασις τοῦ ἅρματος οὗ ἴδον κατὰ τὴν ὅρασιν ἣν ἴδον ἐπὶ
fluuium chobar: ꝛ cecidi in faciem meã: ꝛ
τοῦ ποταμοῦ χοβάρ, καὶ ἔπεσα ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ
gl̃ia dñi igressa ẽ in domũ p viã por-
ἡ δόξα κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύ-
te respicientis ad oriẽtem: ꝛ assumpsit me
λης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἀνέλαβέν με
spũs ꝛ introduxit me in atriũ interius: ꝛ
πνεῦμα καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ
ecce plena gl̃ia dñi dom⁹: ꝛ steti ꝛ ecce vox
ἰδοὺ πλήρης δόξης κυρίου ὁ οἶκος, καὶ ἔστην καὶ ἰδοὺ φωνὴ
de domo loquẽtis ad me. ꝛ vir stabat iux-
ἐκ τοῦ οἴκου λαλοῦντος πρός με. καὶ ὁ ἀνὴρ εἱστήκει ἐχό-
ta me: ꝛ dixit ad me: vidisti tu fili hois
μενός μου, καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου τὸν
locum soliũ mei ꝛ locũ vestigiũ pe-
τόπον τοῦ θρόνου μου καὶ τὸν τόπον τοῦ ἴχνους τῶν πο-
dũ meoꝝ: in q̃b⁹ habitabit nomẽ meũ in medio do-
δῶν μου, ἐν οἷς κατασκηνώσει τὸ ὄνομά μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴ-
m⁹ israel in sẽpiternũ: ꝛ non cõtaminabũt vltra dom⁹
κου ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐ μὴ βεβηλώσωσιν ἔτι οἶκος
israel nomẽ meũ sctm̃: ipi ꝛ duces eoꝝ in
ἰσραὴλ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, αὐτοὶ καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῶν ἐν
icatiõe sua: ꝛ in homicidijs ducum suoꝝ in medio
ρνείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς φοναῖς τῶν ἡγουμένων αὐτῶν ἐν μέσῳ
cũ ponerẽt ipi postes meos ĩ postib⁹ suis:
, ἐν τῷ τιθέναι αὐτοὺς τὸ πρόθυρόν μου ἐν τοῖς προθύροις αὐτῶν,
limina mea herẽtia liminib⁹ coꝝ: ꝛ dederũt parietẽ
ὰς φλιάς μου ἐχομένας τῶν φλιῶν αὐτῶν, καὶ ἔδωκαν τοῖχον
me ꝛ ipos. ꝛ ɔtaminauerũt nomẽ meũ sanctũ in
γγύς μου καὶ αὐτῶν. καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν
niq̃tatib⁹ suis q̃s faciebãt: ꝛ cõtriui eos ĩ furore meo
ἀνομίαις αὐτῶν αἷς ἐποίουν, καὶ ἐξέτριψα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου
occisiõe. ꝛ nũc abijciant fornicationẽ suã ꝛ homi
ν φόνῳ. καὶ νῦν ἀπωσάσθωσαν τὴν πορνείαν αὐτῶν καὶ τὰς φό
ducum suoꝝ a me: ꝛ habitabo in medio eo
τῶν ἡγουμένων αὐτῶν ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ αὐ
eternũ. ꝛ tu fili hois oñde domui israel do
ς τὸν αἰῶνα. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου δεῖξον τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ τὸν οἶ
ꝛ cessabũt a pctĩs suis: ꝛ visionẽ e-
καὶ κοπάσουσιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ὅρασιν αὐ
ꝛ dispositionẽ illi⁹: ꝛ ipi accipient tormẽtũ suum
καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ λήψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν
oibus q̃ fecerunt. ꝛ describes domũ ꝛ p̃pa
πάντων ὧν ἐποίησαν. καὶ ἀναγράψεις τὸν οἶκον καὶ τὴν ἑτοι
nẽ ei⁹: ꝛ exitus eius: ꝛ introit⁹ ei⁹: substantiã
αν αὐτοῦ, καὶ τὰς διεξόδους αὐτοῦ, καὶ εἰσόδους αὐτοῦ, τὴν ὑπόστασιν
ꝛ oĩa precepta illi⁹ ꝛ omnia legitia ei⁹:
, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ,
omnes leges eius notas facies illis ꝛ describes
άντας τοὺς νόμους αὐτοῦ γνωρίσεις αὐτοῖς καὶ διαγράψεις
n eis: ꝛ custodiant oẽs iustificatiões meas ꝛ om
ιον αὐτῶν, καὶ φυλάξωνται πάντα τὰ δικαιώματά μου καὶ πάν
precepta mea: ꝛ faciant ea. ꝛ descriptionẽ dom⁹
προστάγματά μου, καὶ ποιήσωσιν αὐτά. καὶ διαγραφὴν τοῦ οἴκου

diuidentẽ inter sanctua
riũ & vulgi locũ. 43.

Et duxit me ad por
tam
que respiciebat ad viam
orietalẽ. Et ecce gloria
dei israel igrediebatur
per viam orientalem:
& vox erat ei quasi vox
aquarũ multaꝝ: & t̃ra
splendebat a maiestate
eius. Et vidi visionẽ
s̃m speciem quam vide
ram
quãdo venit vt disperde
ret ciuitatẽ: & species
s̃m aspectũ quẽ viderã
iuxta fluuium chobar.
Et cecidi sup faciẽ meã.
Et maiestas dñi ingressa
est tẽplum per viam por
te que respiciebat ad
orientẽ. Et eleuauit me
spũs: & ĩtroduxit me in
atrium interius. Et ec-
ce repleta erat gloria
dñi domus. Et audiui
loquentem ad me
de domo: & vir qui sta-
bat iuxta me.
Et dixit ad me. Fili ho-
minis: locus
solii mei: & locus vesti
giorũ pedũ meorũ: vbi
habito in medio filiorũ
israel in eternum:
& non polluet vltra do
mus israel nomen
sanctũ meũ: ipsi & reges
eorũ in fornicationibus
suis: & in ruinis regũ suo
rũ: & in excelsis: q̃ fabri
cati sunt limẽ suũ iuxta
limẽ meũ: & postes suos
iuxta postes meos & mu
rus erat ĩter me & eos: &
polluerũt nomẽ sanctũ
meũ in aboiationib⁹ q̃s
fecerũt: ꝓpter q̃d cõsũpsi
eos ĩ ira mea. Nũc ergo
repellãt ꝓcul fornicatio
nẽ suã & ruinas regũ suo
rũ a me & habitabo in
medio eoꝝ semp. Tu aũt
fili hominis ostende do
mui israel
tẽplũ & cõfundantur ab
iniq̃tatibus suis: & metiã
tur fabricam: & erube-
scant ex omnibus que
fecerũt. Figurã domus
& fabrice eius exitus
& introit⁹ & oẽm descri
ptionẽ eius & vniuersa
precepta eius: cunctũq̃
ordinẽ eius & oẽs leges
eius ostende eis: & scri-
be in oculis eoꝝ vt custo
diant oẽs descriptiones
eius & precepta illius
& faciant ea. Ista est lex
domus

מאות להבדיל בין הקדש לחול׃	בדל
ויולכני אל השער שער	Cap.xliij. ילך
אשר פנה דרך הקדים׃ והנה כבוד	קדם כבד
אלהי ישראל בא מדרך הקדים	בוא
וקולו כקול מים רבים והארץ	רבב
האירה מכבדו׃ וכמראה המראה	אור ראה
אשר ראיתי כמראה אשר ראיתי	
בבאי לשחת את העיר ומראות	בוא
כמראה אשר ראיתי אל נהר כבר	
ואפל אל פני׃ וכבוד יהוה בא אל	נפל פנה
הבית דרך שער אשר פניו דרך	
הקדים׃ ותשאני רוח ותבאני אל	נשא בוא
החצר הפנימי והנה מלא כבוד	פנה
יהוה הבית׃ ואשמע מדבר אלי	שמע דבר
מהבית ואיש היה עמד אצלי׃	
ויאמר אלי בן אדם את מקום	אמר קום
כסאי ואת מקום כפות רגלי אשר	
אשכן שם בתוך בני ישראל לעולם	שכן
ולא יטמאו עוד בית ישראל שם	טמא
קדשי המה ומלכיהם בזנותם	זנה
ובפגרי מלכיהם במותם׃ בתתם	במה נתן
ספם את ספי ומזוזתם אצל מזוזתי	ספף זוז
והקיר ביני וביניהם וטמאו את	
שם קדשי בתועבותם אשר עשו	תעב עשה
ואכל אתם באפי׃ עתה ירחקו	רחק
את זנותם ופגרי מלכיהם ממני	
ושכנתי בתוכם לעולם׃ אתה בן	עלם
אדם הגד את בית ישראל את	נגד
הבית ויכלמו מעונותיהם ומדדו	כלם
את תכנית׃ ואם נכלמו מכל אשר	
עשו צורת הבית ותכונתו ומוצאיו	עשה כון
ומובאיו וכל צורתו ואת כל	יצא בוא
חקתיו וכל צורתו וכל תורתו	חקק ירה
הודע אתם וכתב לעיניהם וישמרו	ידע שמר
את כל צורתו ואת כל חקתיו	
ועשו אותם׃ זאת תורת הבית	עשה

עַל רֹאשׁ הָהָר כָּל גְּבֻלוֹ סָבִיב סָבִיב סבב
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִנֵּה זֹאת תּוֹרַת
הַבָּיִת׃ וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בָּאַמּוֹת מדד זבח
אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה אמה
רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל שְׂפָתָהּ סָבִיב זֶרֶת גבל שפה
הָאֶחָד וְזֶה גַּב הַמִּזְבֵּחַ׃ וּמֵחֵיק
הָאָרֶץ עַד הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁתַּיִם
אַמּוֹת וְרֹחַב אַמָּה אֶחָת וּמֵהָעֲזָרָה
הַקְּטַנָּה עַד הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע גדל רבע
אַמּוֹת וְרֹחַב הָאַמָּה׃ וְהַהַרְאֵל אַרְבַּע ארה
אַמּוֹת וּמֵהָאֲרִאֵיל וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת עלה
אַרְבַּע׃ וְהָאֲרִאֵיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ
בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רֹחַב רָבוּעַ אֶל רבע
אַרְבַּעַת רְבָעָיו׃ וְהָעֲזָרָה אַרְבַּע
עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל
אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ גבל
חֲצִי הָאַמָּה וְהַחֵיק לָהּ אַמָּה סָבִיב חצה
וּמַעֲלֹתֵהוּ פְּנוֹת קָדִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי פנה קדם
בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֵלֶּה אמר
חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ חקק
לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם׃ עשה עלה
וְנָתַתָּה אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר נתן
הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרֹבִים אֵלַי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה לְשָׁרְתֵנִי פַּר בֶּן בָּקָר
לְחַטָּאת׃ וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל
אַרְבַּע קַרְנֹתָיו וְאֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת
הָעֲזָרָה וְאֶל הַגְּבוּל סָבִיב וְחִטֵּאתָ
אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ׃ וְלָקַחְתָּ אֵת הַפָּר
הַחַטָּאת וּשְׂרָפוֹ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ פקד
לַמִּקְדָּשׁ׃ וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תַּקְרִיב קדש קרב
שְׂעִיר עִזִּים תָּמִים לְחַטָּאת וְחִטְּאוּ שער עז
אֶת הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חִטְּאוּ בַּפָּר׃ תמם זבח
בְּכַלּוֹתְךָ מֵחַטֵּא תַּקְרִיב פַּר בֶּן כלה קרב
בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן הַצֹּאן תָּמִים׃
וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ פנה שלך
הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עלה את

in summitate montis. Oēs fines eiꝰ in circuitu sanctum sanctorum est. Hec est ergo lex ꝏꝏꝏ domus. Iste aūt mēsure altaris in cubito verissimo: q habebat cubitū & palmū. In sinu eius erat cubitus: & cubitus in latitudine: & definitio eius vsq ad labiū eius in circuitu palmus vnus. Hec quoq erat fossa altaris. Et de sinu terre vsq ad crepidinē nouissimam duo cubiti: & latitudo cubiti vniꝰ: & a crepidine miore vsq ad crepidinē maiorē qttuor cubiti: & latitudo cubiti vnius. Ipse aūt ariel qttuor cubitorū: & ab ariel vsq ad sursum cornua qttuor. Et ariel duodecī cubitorū in longitudine p duodecim cubitos latitudinis qdrangulū eqs laterибꝰ. Et crepido quattuordecī cubitorū longitudinis p qttuordecī cubitos latitudinis in qttuor angulis eius & corona in circuitu eius dimidii cubiti: & sinus eius vnius cubiti p circuitū. Gradus aūt eius versi ad orientē. Et dixit ad me. Fili hoīs: hec dicit dñs deus. Hi sunt ritus altaris: in quacūq die fuerit fabricatum ꝏ vt offeratur sup illud holocaustum & effundatur sanguis. Et dabis sacerdotibus & leuitis qui ꝏ sunt de semine sadoch: qui accedunt ad me: ait dñs deus vt offerāt mihi vitulum de armento ꝏ pro pctō. Et assumens de sanguine eius pones sup qttuor cornua eius & super qttuor angulos crepidinis & super coronā in circuitu & mūdabis illud & expiabis. Et tolles vitulum ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ qui oblatꝰ fuerit p pctō: & cōbures eū in sepato loco domꝰ extra sanctuariū. Et in die secūdo offeres hircū caprarū immaculatū p pctō: & expiabūt altare sicut expiauerunt in vitulo. ꝏꝏꝏꝏꝏ Cūq cōpleueris expiās illud offeres vitulum de armēto immaculatū: & arietē de grege imaculatū: & offeres eos in conspectu dñi. Et mittēt ꝏꝏ sacerdotes sup eos sal: & offerent eos in ꝏꝏꝏ

in vertice mōtis. ꝛ oēs fini eiꝰ i circuitu
ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ πάντα τὰ ὅρια αὐτοῦ κυκλό
sancta sctōꝝ. ista est lex domꝰ ꝛ he
θεν ἅγια ἁγίων. οὗτός ἐστιν ὁ νόμος τοῦ οἴκου καὶ ταῦτα
mēsure altaris in cubito cubiti ꝛ
τὰ μέτρα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν πήχει τοῦ πήχεως καὶ
cubitus qttuor digitoꝝ: sinus illius ꝛ mensura
πῆχυς παλαιστῆς, τὸ κόλπωμα αὐτοῦ καὶ μέτρον τὸ
altitudo p circuitū ꝛ cubitꝰ latitudo: ꝛ gisus p labi
ὕψος κύκλῳ καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ γεῖσος ἐπὶ τὸ χεῖ
um i circuitu palmi: ꝛ altitudo altaris
λος κυκλόθεν σπιθαμῆς, καὶ τὸ ὕψος τοῦ θυσιαστηρίου
a pfūdo exordii sinus eius ad
ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ πρὸς τὸ
ppiciatoriū qđ subter cubitoꝝ duo: ꝛ latitudo cu
ἱλαστήριον τὸ ὑποκάτωθεν πηχῶν δύο, καὶ τὸ εὖρος πή
biti: ꝛ a ppiciatorio paruo ad ppicia
χεος, καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστή
toriū magnū cubiti qttuor: ꝛ latitudo cubitꝰ vnꝰ. ꝛ
ριον μέγα πήχεις τέσσαρα, καὶ εὖρος πῆχυς εἷς. καὶ τὸ
ariel cubitoꝝ qttuor ꝛ ab ariel ꝛ superio
ἀριὴλ πηχέων τέσσαρα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριὴλ καὶ ὑπερά
ra cornuū cubitus vnꝰ. ꝛ ariel cubitoꝝ duo
νω τῶν κεράτων πῆχυς εἷς. καὶ τὸ ἀριὴλ πηχέων δύ
rū latitudo sup lōgitudinē cubitoꝝ duodecim qdrangulū
ω εὖρος ἐπὶ μῆκος πηχέων δώδεκα τετράγωνον
ad qttuor ptes eiꝰ ꝛ sup ppiciatoriū cubitoꝝ
ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον πηχέ
qttuordecim latitudo p cubitos qttuorde
ων τεσσαρακαίδεκα τὸ μῆκος ἐπὶ πήχεις τεσσαρακαί
cim latitudo p qttuor partes eiꝰ ꝛ gisus ei
δεκα τὸ εὖρος ἐπὶ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ καὶ τὸ γεῖσος αὐ
tus circundatus ei in circuitu dimidiū cubiti. ꝛ cir
τοῦ κυκλούμενον αὐτῷ κυκλόθεν ἥμισυ πήχυος. καὶ κύ
cuitꝰ eiꝰ cubiti i circuitu ꝛ gradus eiꝰ
κλωμα αὐτοῦ πῆχυς κυκλόθεν καὶ αἱ κλιμακτῆρες αὐ
respicientes ad orientem. ꝛ dixit ad me: fili
τοῦ βλέπουσαι κατὰ ἀνατολάς. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hoīs: hec dicit dñs deus: hec pcep
ἀνθρώπου, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ταῦτα τὰ προστάγ
ta altaris in die q̄ factū fuerit vt offe
ματα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ποιήσεως τοῦ ἀνα
rant sup eo holocausta: effundatur ad
φέρειν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώματα καὶ προσχυθήσεται πρὸς
illud sāguis ꝛ dabis sacerdotibꝰ leuitis
αὐτὸ αἷμα καὶ δώσεις τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευίταις τοῖς
ex semine sadoch appropiquātibꝰ ad me di
ἐκ τοῦ σπέρματος σαδοὺχ τοῖς ἐγγίζουσι πρός με λέ
cit dñs deus: vt ministrent mihi vitulū de bobꝰ
γει κύριος ὁ θεός, τοῦ λειτουργεῖν μοι μόσχον ἐκ βοῶν
p peccato. ꝛ tollent de sanguie eius
περὶ ἁμαρτίας. καὶ λήψονται ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ
ꝛ ponent sup qttuor cornua altaris: ꝛ
καὶ θήσουσιν ἐπὶ τέσσαρα κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
sup qttuor angulos ppiciatorii: ꝛ sup
ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱλαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὴν
basim eiꝰ i circuitu ꝛ mūdabunt ꝛ expiabūt
βάσιν αὐτοῦ κύκλῳ καὶ καθαριοῦσιν καὶ ἐξιλάσονται
illud. ꝛ tollent vitulū q pro peccato ꝛ cōb
αὐτό. καὶ λήψονται τὸν μόσχον τὸν περὶ ἁμαρτίας καὶ κατα
tur in loco separato domꝰ extra sctū.
θήσεται ἐν τῷ ἀποκεχωρισμένῳ τοῦ οἴκου ἔξωθεν τῶν ἁγίων
die scdo tolles hedū de caps imaculatū p pecc
τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ λήψῃ ἔριφον ἐξ αἰγῶν ἄμωμον περὶ ἁμαρ
ꝛ expiabunt altare sicut expiabūt in vitulo
καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καθότι ἐξιλάσονται ἐν τῷ μόσχῳ
postq̄ compleueris expiationē: offeres vitulū de bobꝰ
μετὰ τὸ συντελέσαι τὸν ἐξιλασμόν, προσοίσῃ μόσχον ἐκ βοῶν
culatū ꝛ arietē de ouibus imaculatū ꝛ offeretis co
μον καὶ κριὸν ἐκ τῶν προβάτων ἄμωμον καὶ προσοίσετε ἐ
dño: ꝛ imponent sacerdotes sup illud sal: ꝛ offerent
κυρίου, καὶ ἐπιρρίψουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' αὐτὰ ἅλα, καὶ ἀνοίσουσιν

holocauſta dñō. ſeptē dieb⁹ facies he
ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ. ἑπτὰ ἡμέρας ποιήσεις ἔρι
dū pro peccato quottidie ꝛ vitulū ex bob⁹: ꝛ
φον ὑπὲρ ἁμαρτίας καθημέραν καὶ μόσχον ἐκ βοῶν, καὶ
arietē de ouibus īmaculatū facient ſeptē dieb⁹ ꝛ
κριὸν ἐκ προβάτων ἄμωμον ποιήσουσιν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ
expiabunt altare ꝛ mundabūt illud: ꝛ im=
ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καὶ καθαριοῦσιν αὐτὸ, καὶ πλη
plebunt manus eoꝝ: ꝛ conſumabunt di=
ρώσουσιν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέ
es. ꝛ erit a die octauo ꝛ vltra.
ρας. καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα.
ꝛ facient ſacerdotes ſuꝑ altare holocau
καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τὰ ὁλοκαυ
ſta vr̄a ꝛ q̄ ſalutis vr̄e: ꝛ ſuſci
τώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν, καὶ προσ
piam vos dicit dñs deus.
δέξομαι ὑμᾶς λέγει κύριος ὁ θεός.

Ca.44.

Et cōuertit me ad viam porte
Καὶ ἐπέστρεψέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν
ſctōꝝ exterioris q̄ reſpicit ad orientem:
ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς,
ꝛ hec erat clauſa. ꝛ dixit dñs ad me:
καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἡ
porta hec clauſa erit nō aperietur. ꝛ nul
πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται οὐκ ἀνοιχθήσεται. καὶ οὐ
lus trāſibit ꝑ eam: qꝛ dñs de⁹ iſrael tranſibit
δεὶς διέλθη δι᾽ αὐτῆς, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ διελεύσε=
ꝑ eam ꝛ erit clauſa: qꝛ dux iſte
ται δι᾽ αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη, ὅτι ὁ ἡγούμενος οὗτος
ſedebit in ea vt cōedat panē coram dño
καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐνώπιον τοῦ κυρίου
ꝛ ꝑ viā elam porte ingredieꝉ: ꝛ
καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αιλαμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, καὶ
per viā eius egredieꝉ. ꝛ introduxit me ꝑ
κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται. καὶ εἰσήγαγέν με κα
viā porte q̄ ad aqlonē e regione
τὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν κατέναντι τοῦ
dom⁹: ꝛ vidi ꝛ ecce plena glīa dñi dom⁹ dñi ꝛ
οἴκου, καὶ ἴδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης κυρίου ὁ οἶκος τοῦ κυρίου καὶ
cado in faciem meā. ꝛ dixit dñs ad me: fili
πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ
hōis pone ſuꝑ coꝛ tuū ꝛ vide oculis
ἀνθρώπου τάξαι ἐπὶ τὴν καρδίαν σου καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλ
tuis ꝛ aurib⁹ tuis audi oīa q̄cūq; ego ad te
μοῖς σου καὶ τοῖς ὠσίν σου ἄκουε πάντα ὅσα ἐγὼ πρὸς σὲ
loqr: ſcđm oīa ꝑcepta dom⁹ dñi: ꝛ ſecđ
λαλῶ, κατὰ πάντα τὰ προστάγματα οἴκου κυρίου, καὶ κα
dū oīa iudicia ei⁹: ꝛ pones coꝛ
τὰ πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τάξεις τὴν καρδί=
tuū in viā dom⁹ ꝑ oēs exitus
αν σου εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ οἴκου κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους
eoꝝ in oībus ſctis: ꝛ dices ad exaſpe=
αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν παρα=
rantem ad domū iſrael: hec dicit dñs
πικραίνοντα πρὸς τὸν οἶκον ἰσραήλ, τάδε λέγει κύριος
dñs: ſufficiat vobis ab oībus iniqtatib⁹ vr̄is dom⁹ iſ=
κύριος, ἱκανούσθω ὑμῖν ἀπὸ πασῶν ἀνομιῶν ὑμῶν οἶκος ἰσ
rael: ne inducatis vos filios alienigenas icircūciſos
ραήλ, τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς υἱοὺς ἀλλογενεῖς ἀπεριτμήτους
corde ꝛ incircunciſos carne: ne ſint in ſan
καρδίᾳ καὶ ἀπεριτμήτους σαρκί, τοῦ μὴ γίνεσθαι ἐν τοῖς ἁγί
ctis meis ꝛ ꝓphanēt ea cū offertis vos panes
οις μου καὶ βεβηλοῦν αὐτὰ ἐν τῷ προσφέρειν ὑμᾶς ἄρτους
meos ꝛ adipē ꝛ ſāguinē ꝛ ꝑteritis teſtamētū meū i
μου καὶ στέαρ καὶ αἷμα καὶ παραβαίνετε τὴν διαθήκην μου ἐν
oībus iniqtatib⁹ vr̄is: ꝛ non cuſtodiſtis ꝑcep=
πάσαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε τὰ προστάγ
ſanctuarij mei: ꝛ ordinabatꝭ vt nō ſuaretis cuſtodias
ματα τῶν ἁγίων μου, καὶ διετάσσετε τοῦ μὴ φυλάσσειν φυλακὰς
bus ſctis meis vobis. ꝓpterea hec dicit dñs: oīs fili⁹
ἐν τοῖς ἁγίοις μου ὑμῖν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, πᾶς υἱὸς

holocauſtū dño. Septē diebus facies hircū pro peccato quottidie: & vitulū de armēto & arietē de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus expiabunt altare & mundabunt illud: & implebunt manuꝫ eius. Expletis aūt ſeptē dieb⁹: in die octaua & vltra facient ſacerdotes ſuper altare holocauſta veſtra: & q̄ pro pace offerūt: & placatus ero vobis: ait dominus deus.

44.

Et conuertit me ad viam porte ſanctuarii exterioris q̄ reſpiciebat ad orientē: & erat clauſa. Et dixit dñs ad me. Porta hec clauſa erit & non aperietur: & vir non trāſiet per eā: qm̄ dñs deus iſrael ingreſſus eſt per eā: eritq; clauſa principi. Princeps ipſe ſedebit in ea vt comedat panem coram dño. Per viā porte veſtibuli igredietur: & per viā ei⁹ egredietur. Et adduxit me per viā porte aqlonis in cōſpectu dom⁹: & vidi: & ecce īpleuit gloria dñi domū dñi. Et cecidi in faciem meam. Et dixit ad me dñs. Fili hominis: pone cor tuū & vide oculis tuis: & auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de vniuerſis cerimoniis dom⁹ dñi & de cūctis legibus eius. Et pones cor tuū in viis tēpli per oēs exitus ſanctuarii: & dices ad exaſperātem me domū iſrael. Hec dicit dominus deus. Sufficiat vobis omnia ſcelera veſtra domus iſrael: eo ꝙ inducitis filios alienos incircūciſos corde & incircunciſos carne vt ſint in ſāctuario meo: & polluant domum meam: & offertis panes meos adipem & ſanguinem: & diſſoluitis pactū meū in oībus ſceleribus vr̄is: & nō ſeruaſtis precepta ſanctuarii mei: & poſuiſtis cuſtodes obſeruationū mearꝫ in ſctūario meo vobiſmetipſis. Hec dicit dñs deus: oīs

עולה ליהוה: שבעת ימים תעשה
שעיר חטאת ליום ופר בן בקר
ואיל מן הצאן תמימים יעשו:
שבעת ימים יכפרו את המזבח
וטהרו אתו ומלאו ידו: ויכלו את
הימים והיה ביום השמיני והלאה
יעשו הכהנים על המזבח את
עולותיכם ואת שלמיכם ורצאתי
אתכם נאם אדני יהוה:

Cap.xliiij

וישב אתי דרך שער
המקדש החיצון הפנה קדים והוא
סגור: ויאמר אלי יהוה השער הזה
סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא
בו כי יהוה אלהי ישראל בא בו
והיה סגור: את הנשיא נשיא הוא
ישב בו לאכול לחם לפני יהוה
מדרך אולם השער יבוא ומדרכו
יצא: ויביאני דרך שער הצפון אל
פני הבית וארא והנה מלא כבוד
יהוה את בית יהוה ואפל אל פני:
ויאמר אלי יהוה בן אדם שים
לבך וראה בעיניך ובאזניך שמע
את כל אשר אני מדבר אתך
לכל חקות בית יהוה ולכל תורתו
ושמת לבך למבוא הבית בכל
מוצאי המקדש: ואמרת אל מרי
אל בית ישראל כה אמר אדני
יהוה רב לכם מכל תועבתיכם
בית ישראל: בהביאכם בני נכר
ערלי לב וערלי בשר להיות
במקדשי לחללו את ביתי
בהקריבכם את לחמי חלב ודם
ויפרו את בריתי אל כל תועבותיכם:
ולא שמרתם משמרת קדשי
ותשימון לשמרי משמרתי במקדשי
לכם: כה אמר אדני יהוה כל בן

עלה יום
עשה
כפר
כלה
שמן
עשה זבח
רצה
שוב קדש
חוץ קדם
סגר
היה פתח
בוא
נשא
אכל פנה
אלם
בוא צפן
ראה כבד
נפל
שום
דבר את
חקק ירה
שום בוא
יצא מרה
תעב
בוא
היה
קדש
קרב
פור ברת
שמר
שום

נֵכָר עֶרֶל לֵב וְעֶרֶל בָּשָׂר לֹא יָבוֹא בוא
אֶל מִקְדָּשִׁי לְכָל בֶּן נֵכָר אֲשֶׁר
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי אִם הַלְוִיִּם
אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בִּתְעוֹת יִשְׂרָאֵל תָּעָה
אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם גָּלַל
וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם׃ וְהָיוּ בְּמִקְדָּשִׁי מְשָׁרְתִים הָיָה שָׁרַת
פְּקֻדּוֹת אֶל שַׁעֲרֵי הַבַּיִת וּמְשָׁרְתִים
אֶת הַבַּיִת הֵמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת הָעֹלָה שָׁחַט עָלָה
וְאֶת הַזֶּבַח לָעָם וְהֵמָּה יַעַמְדוּ עָמַד
לִפְנֵיהֶם לְשָׁרְתָם׃ יַעַן אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ פָּנָה שָׁרַת
אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ לְבֵית
יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן עַל כֵּן נָשָׂאתִי כָּשַׁל
יָדִי עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְנָשְׂאוּ
עֲוֹנָם׃ וְלֹא יִגְּשׁוּ אֵלַי לְכַהֵן לִי נָגַשׁ
וְלָגֶשֶׁת עַל כָּל קָדָשַׁי אֶל קָדְשֵׁי
הַקֳּדָשִׁים וְנָשְׂאוּ כְּלִמָּתָם וְתוֹעֲבוֹתָם תָּעַב
אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ וְנָתַתִּי אוֹתָם שֹׁמְרֵי עָשָׂה נָתַן
מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכֹל עֲבֹדָתוֹ וּלְכֹל שָׁמַר
אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה בּוֹ׃ וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי
צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת
מִקְדָּשִׁי בִּתְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי קָדַשׁ
הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתֵנִי וְעָמְדוּ קָרַב
לְפָנַי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃ הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל מִקְדָּשִׁי בּוֹא
וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל שֻׁלְחָנִי לְשָׁרְתֵנִי
וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי׃ וְהָיָה בְּבוֹאָם
אֶל שַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית בִּגְדֵי פָּנָה
פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם לָבַשׁ עָלָה
צֶמֶר בְּשָׁרְתָם בְּשַׁעֲרֵי הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית וָבָיְתָה׃ פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים
יִהְיוּ עַל רֹאשָׁם וּמִכְנְסֵי פִשְׁתִּים הָיָה כָּנַס
יִהְיוּ עַל מָתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בַּיָּזַע׃ חָגַר
וּבְצֵאתָם אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל יָצָא חוּץ
הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הָעָם יִפְשְׁטוּ פָּשַׁט
אֶת בִּגְדֵיהֶם אֲשֶׁר הֵמָּה מְשָׁרְתִם שָׁרַת
בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ נוּחַ

alienigena incircūciſus corde & icircūciſus carne nō ingredietur ſanctuariū meū ois filius alienus qui ē in medio filiorū iſrael. Sed & leuite q longe receſſerūt a me in errore filiorum iſrael: & errauerunt a me poſt idola ſua: & portauerūt iniqtatem ſuā: erūt in ſctūario meo editui & ianitores portarum domus & miniſtri domus. Ipſi mactabunt holocauſta & victimas populi: & ipſi ſtabunt in cōſpectu eorū vt miniſtrent eis. Pro eo q miniſtrauerūt illis in cōſpectu idolorū ſuorū: & facti ſunt domui iſrael in offendiculū iniqtatis: idcirco leuaui manū meā ſup eos: ait dn̄s deus: & portauerūt iniqtatē ſuā. Et nō appropinqbunt ad me vt ſacerdotio fungātur mihi: neq3 accedēt ad ome ſanctuariū meū iuxta ſancta ſctōꝝ: ſed portabūt confuſionē ſuā & ſcelera ſua q fecerunt. Et dabo eos ianitores domus: & in omi miniſterio eius: & vniuerſis q fient in eo. Sacerdotes aūt leuite filii ſadoch qui cuſtodierūt cerimonias ſanctuarii mei cum errarent filii iſrael a me: ipſi accedent ad me vt miniſtrēt mihi: & ſtabūt in cōſpectu meo vt offerāt mihi adipē & ſanguinē ait dn̄s deus. Ipſi ingrediētur ſāctuariū meū: & ipſi accedent ad menſam meā vt miniſtrēt mihi & cuſtodiāt cerimonias meas. Cūq3 ingrediētur portas atrii interioris veſtibus lineis induentur: nec aſcendet ſup eos quicq̄3 laneum quādo miniſtrāt in portis atrii interioris & intrinſecus. Vitte linee erunt in capitibus eoꝝ: & feminalia linea erunt in lūbis eorū: & nō accingētur in ſudore. Cunq3 egrediētur atriū exterius ad populum: exuent ſe veſtimentis ſuis in quibus miniſtrauerant: & reponent ea in gazophylacio ſanctuarii

alienigena incircūciſus corde & incircūciſus carne:
ἀλλογενὴς ἀπερίτμητος καρδίᾳ καὶ ἀπερίτμητος σαρκί,
nō ingredietur in ſctā mea ab oibus alienigenis in medio dom⁹ iſrael: ſed leuite q receſſerunt a me cū erraret iſrael a me poſt
οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ἅγιά μου ἀπὸ πάντων τῶν ἀλλογενῶν ἐν μέσῳ οἴκου ἰσραήλ, ἀλλ᾽ οἱ λευῖται οἵτινες ἀφείλαντο ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν ἰσραὴλ ἀπ᾽ ἐμοῦ ὀπίσω
cogitationes ſuas: & accipient iniqtatē ſuam: & erunt in ſctis meis miniſtrantes oſtiarii in portis dom⁹ & miniſtrantes in domo mea. iſti imolabūt holocauſta & victimas pplo: & iſti ſtabunt ante pplm vt miniſtrent eis: p eo qd miniſtrabant eis añ faciem idoloꝝ ſuoꝝ: & factū ē domui iſrael
τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν, καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες θυρωροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου καὶ λειτουργοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ μου. οὗτοι σφάξουσι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τοῦ λειτουργεῖν αὐτοῖς, ἀνθ᾽ ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ
in tormētū iniqtatis: ppt hoc leuaui manū meā ſup eos dicit dn̄s dn̄s: & accipiēt iniqtatē ſuam: & nō accedent ad me vt ſacdotio fūgāt mih: neq3 offerant ad oia ſcta ſctōꝝ: & accipient ignominiā ſuam in errore q errauerunt. & ponā eos vt ſeruent cuſtodias dom⁹ in omnia opera eius: & in vniuerſa q̄cūq3 fecerint ſacerdotes leuite & filii ſadoc q cuſtodieſt cuſtodias ſctōꝝ meoꝝ cū erraret dom⁹ iſrael a me. iſti accedent ad me vt miniſtrēt mihi: & ſtabūt ante faciem meā vt offerant mihi adipē & ſanguinē dicit dn̄s dn̄s: iſti ingredientur in ſancta mea: & iſti accedent ad menſam meam vt miniſtrent mihi: & obſeruabunt cuſtodias meas: & erunt cū ingrediētur ipi in portas atrii exterioris: ſtolis lineis induentur: & nō induentur lanis cū miniſtrauerit ipi a porta atrii interioris & cidares lineas hēbūt in capitib⁹ coꝝ. & feminalia linea hēbunt in lūbis eoꝝ: & nō accingent violentē cū egredientur ipi in atriū exterius ad pplm: exuēt ſe ſtolis ſuis in qb⁹ miniſtrant in eis: & ponent eas in exedris ſctōꝝ:
εἰς κόλασιν ἀδικίας, ἕνεκα τούτου ἦρα τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτοὺς λέγει κύριος κύριος, καὶ λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγγιοῦσι πρός με τοῦ ἱερατεύειν μοι, οὐδὲ προσάγειν πρὸς πάντα τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ λήψονται τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν ἐν τῇ πλανήσει ᾗ ἐπλανήθησαν. καὶ τάξω αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα ὅσα ἂν ποιῶσιν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται καὶ υἱοὶ σαδὼκ οἳ ἐφύλαξαν φυλακὰς τῶν ἁγίων μου ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἀπ᾽ ἐμοῦ. οὗτοι προσάξουσι πρός με λειτουργεῖν μοι, καὶ στήσονται πρὸ προσώπου μου τοῦ προσφέρειν ἐμοὶ στέαρ καὶ αἷμα λέγει κύριος κύριος, οὗτοι εἰσελεύσονται εἰς τὰ ἅγιά μου, καὶ οὗτοι προσελεύσονται πρὸς τὴν τράπεζάν μου τοῦ λειτουργεῖν μοι, καὶ φυλάξουσι τὰς φυλακάς μου, καὶ ἔσονται ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὰς πύλας τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας, στολὰς λινᾶς ἐνδύσονται, καὶ οὐκ ἐνδύσονται ἔρια ἐν τῷ λειτουργεῖν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας καὶ κιδάρεις λινᾶς ἕξουσιν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν. καὶ περισκέλη λινᾶ ἕξουσιν ἐπὶ τὰς ὀσφῦς αὐτῶν, καὶ οὐ περιζώσονται βίᾳ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν πρὸς τὸν λαόν, ἐκδύσονται τὰς στολὰς αὐτῶν ἐν αἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐταῖς, καὶ θήσουσιν αὐτὰς ἐν ταῖς ἐξέδραις τῶν ἁγίων,

τ induentur ſtolis alijs: τ nō ſctificabūt pplm
καὶ ἐνδύσονται ςολὰς ἑτέρας, καὶ οὐ μὴ ἁγιάσωσιν τὸν λαὸν
in ſtolis ſuis: τ capita ſua nō radent
ἐν ταῖς ςολαῖς αὐτῶν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οὐ ξυρήσωσι
τ comas ſuas nō tōdebūt: operientes ope=
καὶ τὰς κόμας αὐτῶν οὐ ψιλώσουσι, καλύπτοντες κα
rient capita ſua: τ uinū nō bibent
λύψουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ οἶνον οὐ μὴ πίωσι
oīs ſacerdos cū ingreſſi fuerit ipī in atriū
πᾶς ἱερεὺς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν
interius. τ viduā τ pphanatā nō ac
τὴν ἐσωτέραν. καὶ χήραν καὶ βεβηλωμένην οὐ λή=
cipient ſibi in vxores: ſed virginē ex
ψονται αὐτοῖς εἰς γυναῖκα, ἀλλ' ἢ παρθένον ἐκ τοῦ
domo iſrael. τ ſi fuerit vidua ex ſacdotib⁹ accipiēt:
οἴκου ἰσραήλ. καὶ ἐὰν γένηται χήρα ἐξ ἱερέων λήψονται,
τ pplm meū docebuut: inter ſctm̄ τ pollutū.
καὶ τὸν λαόν μου διδάξουσιν, ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου.
τ inter mundū τ imūdum notū facient eis. τ
καὶ ἀναμέσον καθαροῦ καὶ ἀκαθάρτου γνωρίσωσιν αὐτοῖς. καὶ
ſup iudiciū ſāguinis hi ſtabunt: τ iudiciū in pre=
ἐπὶ κρίσιν αἵματος οὗτοι ςήσονται, καὶ κρίσιν ἐν τοῖς προ
ceptis meis iuſtificabunt: τ in iudicijs meis iu
ςάγμασί μου δικαιώσουσιν, καὶ ἐν τοῖς κρίμασίν μου κρι
dicabūt. τ legitia mea τ precepta mea in om
νοῦσιν. καὶ τὰ νόμιμά μου καὶ τὰ προςάγματά μου ἐν πά
nib⁹ ſolēnitatib⁹ meis cuſtodient: τ ſabbata mea
σαις ταῖς ἑορταῖς μου φυλάξονται, καὶ τὰ σάββατά μου
ſctificabūt: τ ad aīam hoīs nō ingredientur
ἁγιάσωσιν, καὶ ἐπὶ ψυχὴν ἀνθρώπου οὐκ εἰσελεύσονται
vt polluant: ſed ſup patre τ matre τ filio τ filia
τοῦ μιανθῆναι, ἀλλ' ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ υἱῷ καὶ θυγατρὶ
τ ſup fratre τ ſup ſorore ſua q̄ nō fuit viro:
καὶ ἐπ' ἀδελφῷ καὶ ἐπ' ἀδελφῇ αὐτοῦ ἣ οὐ γέγονεν ἀνδρί,
cōtaminabit. τ poſtq̄ fuerit mūdat⁹ ſeptē dies nu=
μιανθήσεται. καὶ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι ἑπτὰ ἡμέρας ἐξα
merabis ei. τ q̄cūq̄ die īgreſſ⁹ fuerit in atriū
ριθμήσῃ αὐτῷ. καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύηται εἰς τὴν αὐλὴν
interius vt miniſtret in ſctis: offeret
τὴν ἐσωτέραν τοῦ λειτουργεῖν ἐν τοῖς ἁγίοις, προσοίσει
placationē dicit dn̄s. τ erit eis hereditas ego
ἱλασμὸν λέγει κύριος. καὶ ἔςαι αὐτοῖς κληρονομία ἐγὼ
dn̄s: ego dn̄s hereditas eis: τ poſſeſſio nō dabitur
κς, ἐγὼ κς κληρονομία αὐτοῖς, καὶ κατάσχεσις οὐ δοθήσεται
eis in filijs iſrael: ego poſſeſſio eoꝝ. τ
αὐτοῖς ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, ἐγὼ κατάσχεσις αὐτῶν. καὶ
ſacrificia τ q̄ pro peccato τ q̄ pro ignorā=
τὰς θυσίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοί=
tia τ ipī comedent: τ oēm ſeparationē in iſra=
ας καὶ αὐτοὶ φάγονται, καὶ πᾶν ἀφόρισμα ἐν τῷ ἰσρα
el: ipīs erit: τ pmitie oīm: τ pmo
ὴλ, αὐτοῖς ἔςαι, καὶ αἱ ἀπαρχαὶ πάντων, καὶ τὰ πρω
genita omniū: τ ſeparatiōes oēs ex
τότοκα πάντων, καὶ τὰ ἀφορίσματα πάντα ἐκ τῶν
pmitijs vrīs: ſacerdotib⁹ erūt. τ pmo=
ἀπαρχῶν ὑμῶν, τοῖς ἱερεῦσιν ἔςαι. καὶ τὰ πρω=
genita vrā dabitis ſacdoti vt ponat bn̄dictio
τογεννήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ τοῦ θεῖναι εὐλογί=
nes in domib⁹ vrīs: τ oē morticiniū τ captū a be
ας ἐπὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν, καὶ πᾶν θνησιμαῖον καὶ θηριάλω
ſtiis ex oibus volatilib⁹ τ ex oibus iumētis
τον ἐκ πάντων τῶν πετεινῶν καὶ ἐκ πάντων τῶν κτηνῶν
nō comedēt ſacerdotes.
οὐ φάγονται οἱ ἱερεῖς.

Ca.45.

Et cū mēſi fueritis vos trā in here=
Καὶ ἐν τῷ καταμετρεῖσθαι ὑμᾶς τὴν γῆν ἐν κληρο
ditate ſeparabitis pmitias dn̄o ſanctas de
νομίᾳ ἀφοριεῖτε ἀπαρχὴν τῷ κυρίῳ ἁγίαν ἀπὸ τῆς
trā: lōgitudo vigīti qnq; milia τ latitudo
γῆς, τὸ μῆκος εἰκοσιπέντε χιλιάδες, καὶ τὸ εὖρος
decē milia: ſctm̄ erit
δέκα χιλιάδες, ἅγιον ἔςαι

&vestient ſe veſtimentis
aliis: & nō ſanctificabūt
populū in veſtibus ſuis.
Caput autem ſuum non
radent: neq; comā nu=
trient: ſed tondentes
attondent capita ſua. Et
vinum non bibet
oīs ſacerdos qn̄ ingreſ=
ſus eſt atrium interius.
Et viduam & repudiatā
non accipient
vxores: ſed virgines de
ſemine
domus iſrael. Sed & vi=
duam que fuerit
vidua a ſacerdote acci=
piēt: & populū meū do
cebūt qd ſit inter ſanctū
& pollutū: & inter mun
dum & īmundū oſtendēt
eis. Et cū fuerit cōtrouer
ſia ſtabūt in iudiciis me=
is & iudicabūt. Leges me
as & p̄cepta mea in oī=
bus ſolēnitatib⁹ meis cu=
ſtodient: & ſabbata mea
ſanctificabūt. Et ad mor
tuū hominē nō ingrediē
tur ne polluātur: niſi ad
patrē & matrē & filiū &
filiam & fratrē & ſororē
que alterū virū nō ha=
buerit: in qbus cōtamina
buntur. Et poſtq̄ fuerit
emūdat⁹: ſeptē dies nu
merabuntur ei: et in die
introitus ſui in ſctūariū
ad atriū interi⁹ vt mini=
ſtret mihi in ſanctuario:
offeret pro peccato ſuo:
ait dn̄s deus.
Erit autē eis hereditas:
ego hereditas eorum:
& poſſeſſionē non dabi
tis eis in iſrael:
ego enī poſſeſſio eorū.
Victimā & pro peccato
& pro delicto ipſi come
dent: & omne votum
in iſrael ipſorū erit. Et
primitiua omnium
primogenitorū: & oīa
libamenta ex omnibus
que offerūtur: ſacerdo
tum erunt. Et primitiua
ciborum veſtrorū dabi
tis ſacerdoti: vt reponat
bn̄dictionē domui tue.
Omne morticiniū & ca
ptum a beſtiis de auibus
et de pecoribus: nō co
medent ſacerdotes. 45.

Quncq; cepitis terram
diuidere ſortito:
ſeparate primitias dn̄o
ſanctificatum de
terra longitudine vigīti
quinq; milia:
& latitudine decē milia.
Sanctificatum erit

Tex.heb.Ezechi.xlv.

וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא יְקַדְּשׁוּ
אֶת הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם׃ וְרֹאשָׁם לֹא
יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם
יִכְסְמוּ אֶת רָאשֵׁיהֶם׃ וְיַיִן לֹא יִשְׁתּוּ
כָּל כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃
וְאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם בְּתוּלֹת מִזֶּרַע
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה
אַלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקָּחוּ׃ וְאֶת עַמִּי יוֹרוּ
בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין טָמֵא לְטָהוֹר
יוֹדִעֻם׃ וְעַל רִיב הֵמָּה יַעַמְדוּ
לְמִשְׁפָּט בְּמִשְׁפָּטַי יִשְׁפְּטֻהוּ וְאֶת
תּוֹרֹתַי וְאֶת חֻקֹּתַי בְּכָל מוֹעֲדַי
יִשְׁמֹרוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי יְקַדֵּשׁוּ׃ וְאֶל
מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטָמְאָה כִּי אִם
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֵן וּלְבַת לְאָח וּלְאָחוֹת
אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה לְאִישׁ יִטַּמָּאוּ׃
וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ
לוֹ׃ וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל
הֶחָצֵר הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ
יַקְרִיב חַטָּאתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם
וַאֲחֻזָּה לֹא תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל
אֲנִי אֲחֻזָּתָם׃ הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת
וְהָאָשָׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם וְכָל חֵרֶם
בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה׃ וְרֵאשִׁית כָּל
בִּכּוּרֵי כֹל וְכָל תְּרוּמַת כֹּל מִכֹּל
תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרִיסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ
בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ׃ כָּל נְבֵלָה וּטְרֵפָה
מִן הָעוֹף וּמִן הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ
הַכֹּהֲנִים׃

Cap. xlv.

וּבְהַפִּילְכֶם אֶת הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה
תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה קֹדֶשׁ מִן
הָאָרֶץ אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשָׂרָה אֶלֶף קֹדֶשׁ הוּא

Pritiua.heb.

קדש	
גלח	שלח
כסם	שתה
פנה	
גרש	לקח
היה	
לקח	ירה
טהר	
ידע	רוב
שפט	ירה
חקק	יעד
שמר	קדש
מות	בוא
היה	טמא
ספר	
בוא	
קרב	
היה	
נתן	
אכל	
היה	
בכר	
רום	
ערס	נתן
נוח	
נפל	רום

Pr̄itiua.heb.	Tex.he.Ezechi.xlv.
גבל סבב	בכל גבולה סביב יהיה מזה אל
היה מאה	הקדש חמש מאות בחמש מאות
רבע גרש	מרבע סביב וחמשים אמה מגרש
מדד מדד	לו סביב ומן המדה הזאת תמוד
	ארך חמש ועשרים אלף ורחב
היה קדש	עשרת אלפים ובו יהיה המקדש
	קדש קדשים קדש מן הארץ הוא
שרת	לכהנים משרתי המקדש יהיה
	הקרבים לשרת את יהוה והיה להם
קום בית	מקום לבתים ומקדש למקדש
	וחמשה ועשרים אלף ארך ועשרת
	אלפים רחב והיה ללוים משרתי
	הבית להם לאחזה עשרים לשכת
נתן	ואחזת העיר תתנו חמשת אלפים
	רחב וארך חמשה ועשרים אלף
רום	לעמת תרומת הקדש לכל בית
היה נשא	ישראל יהיה ולנשיא מזה ומזה
	לתרומת הקדש ולאחזת העיר
פנה	אל פני תרומת הקדש ואל פני
פאה	אחזת העיר מפאת ים ימה
עמת	ומפאת קדמה קדימה וארך לעמות
גבל	אחד החלקים מגבול ים אל גבול
קדם היה	קדימה לארץ יהיה לו לאחזה
ינה	בישראל ולא יונו עוד נשיאי את
נתן	עמי והארץ יתנו לבית ישראל
	לשבטיהם כה אמר אדני יהוה
שדד	רב להם נשיאי ישראל חמס ושד
סור שפט	הסירו משפט וצדקה עשו הרימו
עשה רום	גרשתיכם מעל עמי נאם אדני
אזן	יהוה מאזני צדק ואיפת צדק
היה	ובת צדק יהי לכם האיפה והבת
נשא	תכן אחד יהיה לשאת מעשר
עשר	החמר הבת ועשירת החמר האיפה
היה תכן	אל החמר יהיה מתכנתו והשקל
	עשרים גרה עשרים שקלים
	חמשה ועשרים שקלים עשרה

in omni termino eius per circuitū. Et erit ex omni parte sanctificatū quingentos per quingentos: quadrifariā per circuitū & quinq̄ginta cubitis in suburbana eius p gyrū. Et a mēsura ista mensurabis lōgitutudinē viginti q̄nq; miliū: & latitudinem decem milium. Et in ipso erit templum sanctumq; sanctorum: sāctificatū de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii qui accedunt ad ministerium domini. Et erit eis locus in domos & ī sanctuariū sanctitatis. Vigīti quinq; autē milia longitudinis & decem milia latitudinis erunt leuitis qui ministrant domui. Ipsi possidebūt viginti gazophylacia. Et possessionē ciuitatis dabitis quinq; milia latitudinis: & longitudinis viginti quinq; milia ſm separationem sanctuarii omni domui israel. Principi quoq; hinc & inde in separationē sanctuarii & ī possessionē ciuitatis & contra faciē separationis sanctuarii: & cōtra faciē possessionis vrbis a latere maris vsq; ad mare & a latere orientis vsq; ad orientē. Lōgitudinis aūt iuxta vnāq̄q; partē a termino occidētali vsq; ad terminū orientalē: de terra erit ei possessio in israel. Et non depopulabūtur vltra prīcipes populum meū: sed terram dabūt domui israel secundum tribus eorū. Hec dicit dn̄s deus. Sufficiat vobis prīcipes israel: iniquitatē & rapinas intermittite: & iudiciū & iusticiā facite. Separate confinia vestra a populo meo: ait dominus deus. Statera iusta & ephi iustum & batus iustus erit vobis. Ephi & batus equalia & vni⁹ mēsure erunt: vt capiat decimā partem chori batus: & decimā partem chori ephi. Iuxta mēsurā chori erit equa libratio eorū. Siclus autē viginti obolos habet. Porro viginti sicli & viginti quinq; sicli & quindecim

in oib⁹ tminis eius i circuitu: ⁊ erit ex hoc
ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ κυκλόθεν, καὶ ἔσαι ἐκ τού-
sctificatio quigentos ⁊ quigentos q̃drangulare
του ἁγίασμα πεντακόσια καὶ πεντακόσια τετράγωνον
p circuitū: ⁊ cubiti q̄nq̄ginta spaciū eoꝝ in cir-
κυκλόθεν, καὶ πήχεις πεντήκοντα διάστημα αὐτῶν κυ-
cuitu. ⁊ ex ipa cōmensuratiōe mensurabis longi
κλόθεν. καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς διαμετρήσεως διαμετρήσεις μῆ-
tudinē q̄nq; ⁊ vigiti milia: ⁊ latitudo decē mil
κος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ τὸ εὖρος δέκα χι-
le in ipa erit sanctuariū sctm̄ sctoꝝ sa-
λιάδες ἐν αὐτῇ ἔσαι τὸ ἁγίασμα τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων ἡγια-
cratū de terra erit sac̄dotib⁹ ministran
σμένον ἀπὸ τῆς γῆς ἔσαι τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λειτουρ-
tibus in sctis: ⁊ erit accedētib⁹ ad mini-
γοῦσιν ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ ἔσαι τοῖς ἐγγίζουσι λειτουρ-
strādū dn̄o: ⁊ erit eis locus vna dom⁹ sepa-
γεῖν τῷ κυρίῳ, καὶ ἔσαι αὐτοῖς τόπος εἰς οἶκος ἀφω-
rata sctificationi eoꝝ viginti q̄nq; milia lōgi-
ρισμένος τῷ ἁγιασμῷ αὐτῶν εἰκοσιπέντε χιλιάδες μῆ-
tudo ⁊ latitudo vigiti milia erit leuitis
κος καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδες ἔσαι τοῖς λευΐταις τοῖς
ministrātibus domui dei ipis in possessio-
λειτουργοῦσιν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς εἰς κατάσχε-
nē ciuitates vt hitent: ⁊ possessionē ciui-
σιν πόλεις τοῦ κατοικεῖν, καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς πό-
tatis dabitis quiq; milia latitudinē: ⁊ lōgitudinē
λεως δώσετε πέντε χιλιάδας τὸ εὖρος, καὶ τὸ μῆκος
vigiti quiq; milia queādmodū p̄mitie sctō-
εἰκοσιπέντε χιλιάδας ὃν τρόπον ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγί-
rū omni domui israel erit ⁊ principi ex hoc
ων παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἔσαι καὶ τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τού-
⁊ ab hoc in p̄mitias sctōꝝ in
του καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἁγίων εἰς
possessionē ciuitatis cōtra faciem p̄mitiaꝝ
κατάσχεσιν τῆς πόλεως κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπαρχῶν
sctōꝝ: cōtra faciem possessionis
τῶν ἁγίων, κατὰ πρόσωπον τῆς κατασχέσεως τῆς
vrbis q̄ ad mare ⁊ ab his q̄ ad ma-
πόλεως τὰ πρὸς θάλασσαν καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θά-
re ad orientē lōgitudo q̄si vna partiū:
λασσαν πρὸς ἀνατολὰς τὸ μῆκος ὡς μία τῶν μερίδων,
a tminis q̄ ad mare: ad tminos q̄
ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν, ἐπὶ τὰ ὅρια τὰ
ad orientem terre: ⁊ erit ei in possessionē
πρὸς ἀνατολὰς τῆς γῆς, καὶ ἔσαι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν
in israel: ⁊ nō imprimēt vltra p̄nci-
ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ οὐ καταδυναστεύσουσιν οὐκ ἔτι οἱ ἀφη-
pes pplm̄ meū: ⁊ trā hereditabunt
γούμενοι τὸν λαόν μου, καὶ τὴν γῆν κατακληρονομή-
dom⁹ israel scōm tribus eoꝝ. hec dicit
σουσιν οἶκος Ἰσραὴλ κατὰ φυλὰς αὐτῶν. τάδε λέγει
dn̄s deus sufficiat vobis p̄ncipes isra-
κύριος ὁ θεός ἱκανούσθω ὑμῖν οἱ ἀφηγούμενοι τοῦ Ἰσρα-
el: iniq̄tatē ⁊ miseriam auferte: ⁊ iudiciū
ήλ, ἀδικίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἀφέλεσθε, καὶ κρίμα
⁊ iusticiam facite separate oppressiones
καὶ δικαιοσύνην ποιεῖτε ἐξάρατε τὰς καταδυναστείας
a pplō meo dicit dn̄s deus. statera iu-
ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου λέγει κύριος ὁ θεός. ζυγὸν δί-
sta ⁊ mensura iusta ⁊ chenix iustus erit vobis
καιον καὶ μέτρον δίκαιον καὶ χοῖνιξ δικαία ἔσαι ὑμῖν
mensure: ⁊ chenix simil' vnus erit ad
τοῦ μέτρου, καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσαι τοῦ
accipiēdū. decima ps gomor: chenix ⁊ deci-
λαβεῖν. τὸ δέκατον τοῦ γόμορ, χοῖνιξ καὶ δέ-
ma ps gomor ephi gomor sit eq̄le. ⁊ po-
κατον τοῦ γόμορ οἰφὶ τὸ γόμορ ἔσω ἴσον. καὶ τὸ στα-
dus vigiti oboli q̄nq; sicli. ⁊ viginti quinq;
θμίον εἴκοσι ὀβολοὶ πέντε σίκλοι. καὶ εἰκοσιπέντε
sicli ⁊ quindecim
σίκλοι καὶ πεντεκαίδεκα

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

ſicli mna erit vr̄a: ⁊ hec ſūt p̄mitie q̄s
σίκλοι ἡ μνᾶ ἔςαι ὑμῶν, καὶ αὕτη ἐςὶν ἡ ἀπαρχὴ ἣν
ſeparabitis ſextā p̄tē mēſure a gomor
ἀφοριεῖτε τὸ ἕκτον μέρος τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ γόμορ
tritici. ⁊ ſextā p̄tē ephi a cho
τῶν πυρῶν· καὶ τὸ ἕκτον μέρος τοῦ οἰφὶ ἀπὸ τοῦ κό-
ro hordei ⁊ p̄ceptum olei cotyla
ρου τῶν κριθῶν καὶ τὸ πρόςαγμα τοῦ ἐλαίου κοτύλη
olei a decē cotylis: q̄ꝛ decē cotyle ſūt
ἐλαίου ἀπὸ δέκα κοτυλῶν, ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰ-
gomor. ⁊ ouem a ducētis ouibus ſepa-
σὶν γόμορ· καὶ πρόβατον ἀπὸ διακοσίων προβάτων ἀφαί-
ratio ex oībus familijs iſrael ſacrificia ⁊ ho
ρεμα ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν ἰσραὴλ θυσίας καὶ ὁλο-
locauſta ſalutis ⁊ placare pro vobis. hec
καυτώματα σωτηρίου καὶ ἐξιλάσαι περὶ ὑμῶν· τά-
dicit dn̄s de⁹. ⁊ dabit oīs ppl̄s tre
δε λέγει κύριος ὁ θεός· καὶ δώσει πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς
principi iſrael p̄mitias has: ⁊
ἀφηγουμένῳ τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἀπαρχὴν ταύτην, καὶ
ꝑpterea p̄ncipi erūt holocauſta ⁊
διὰ τοῦτο ἀφηγουμένῳ ἔςαι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ
ſacrificia ⁊ libamina in ſolēnitatib⁹ ⁊ in
αἱ θυσίαι καὶ αἱ σπονδαὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς· καὶ ἐν ταῖς
neomenijs ⁊ in ſabbatis ⁊ in vniuerſis
νεομηνίαις καὶ ἐν τοῖς σάββασιν καὶ ἐν πάσαις ταῖς
ſolēnitatib⁹ dom⁹ iſrael. ip̄e faciet q̄ ꝑ pecca
ἑορταῖς οἴκου ἰσραήλ· αὐτὸς ποιήσει τὰ περὶ ἁμαρ-
to ⁊ ſacrificiū ⁊ holocauſta ⁊
τίας καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ
ſalutis ad expiandū ꝑ domo iſra-
τοῦ σωτηρίου τοῦ ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ οἴκου ἰσρα-
el hec dicit dn̄s de⁹: in p̄mo mēſe vna
ὴλ τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ μιᾷ
menſis accipietis vitulū ex bob⁹ imaculatū ad expi
τοῦ μηνὸς λήψεσθε μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τοῦ ἐξιλά-
andū ſctā: ⁊ tollet ſacẽdos de ſanguie
σαι τὰ ἅγια, καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος
vituli: ⁊ dabit ſup limina dom⁹ ⁊
τοῦ μόσχου, καὶ δώσει ἐπὶ τὰς φλιὰς τοῦ οἴκου καὶ
ſup q̄ttuor angulos tēpli: ⁊ ſup alta
ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαςή-
re. ⁊ ſup limina porte atrij iterio
ριον· καὶ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσω-
ris: q̄ ſic facies in mēſe ſeptimo vna
τέρας, καὶ οὕτως ποιήσεις ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ
mēſis ab vnoq̄q; ignorāte ⁊ puulo ⁊ ad ex
τοῦ μηνὸς παρ᾽ ἑκάςου ἀσυνέτου καὶ νηπίου καὶ ἐξιλά-
piandā domū ⁊ in primo menſe q̄rtadeci-
σασθαι τὸν οἶκον καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ τεσσαρεσκαι-
ma mēſis: erit vobis paſcha ſolēnitas. ſeptē
δεκάτῃ τοῦ μηνός, ἔςαι ὑμῖν τὸ πάσχα ἑορτή· ἑπτὰ
diebus azyma comedetis ⁊ faciet princeps in
ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε καὶ ποιήσει ὁ ἀφηγούμενος ἐν
illa die ꝑ ſe ⁊ ꝑ vniuerſo popu
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ λα-
lo terre vitulū ꝑ pctō ſeptē dieb⁹ ſolēni
οῦ τῆς γῆς μόσχον ὑπὲρ ἁμαρτίας ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑορ-
tatis faciet holocauſta dn̄o ſeptē vitulos
τῆς ποιήσει ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ μόσχους
⁊ ſeptē arietes imaculatos quotidie ſeptē diebus:
καὶ ἑπτὰ κριοὺς ἀμώμους καθ᾽ ἡμέραν ἑπτὰ ἡμέρας,
⁊ ꝑ pctō hedū caprarū quotidie ⁊ ſacri
καὶ περὶ ἁμαρτίας ἔριφον αἰγῶν καθ᾽ ἡμέραν καὶ θυ-
ficiū ⁊ coctionē vitulo: ⁊ coctionē arieti
σίαν καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ, καὶ πέμμα τῷ κριῷ
faciet. ⁊ oleo hin coctioni. ⁊ in
ποιήσει· καὶ ἐλαίου τὸ ἳν τῷ πέμματι· καὶ ἐν
ſeptio mēſe quītadecima menſis
τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός

Trāſla.B.Hie.

ſicli mnam faciunt. Et he ſunt primitie quas tolletis: ſextam partem ephi de choro frumēti: & ſextam partem ephi de choro ordei. Menſura quoq; olei. Batus olei decima pars chori eſt: & decem bati chorum faciunt. Quia decem bati implent chorum. Et arietem vnū de grege ducentorum de his que nutriuit iſrael in ſacrificiū & ī holocauſtū: & in pacifica: ad expiandū pro eis: ait dn̄s deus. Omnis populus terre tenebitur primitiis his principi in iſrael. Et ſuper principem erunt holocauſta & ſacrificium & libamina in ſolēnitatib⁹ & in calendis & in ſabbatis: in vniuerſis ſolemnitatibus domus iſrael. Ipſe faciet pro peccato ſacrificium & holocauſtum & pacifica: ad expiandū pro domo iſrael. Hec dicit dominus deus. In primo mēſe vna mēſis ſumes vitulum de armēto imaculatum: & expiabis ſanctuariū. Et tollet ſacerdos de ſanguine q̄d erit ꝑ pctō: & ponet in poſtib⁹ domus & in quattuor angulis crepidinis altaris: & in poſtibus porte atrii interioris. Et ſic facies in ſeptima menſis pro vnoquoq; q ignorauit & errore decceptus eſt: & expiabis pro domo. In primo menſe q̄rtadecima die menſis erit vobis paſce ſolēnitas. Septem diebus azyma comedētur. Et faciet princeps in die illa pro ſe & pro vniuerſo populo terre vitulū pro pctō. Et in ſeptē dierū ſolemnitate faciet holocauſtum dn̄o: ſeptem vitulos & ſeptem arietes imaculatos quotidie ſeptē diebus: & pro peccato hircum caprarum. & ſacrificium ephi per vitulum: & ephi per arietem faciet & olei hin per ſingula ephi. Septimo menſe quinta decima die menſis

Tex.heb.Ezechi.xlv. | Pritiua.heb.

וחמשה שקל המנה יהיה לכם׃
זאת התרומה אשר תרימו ששית — רום שש
האיפה מחמר החטים וששיתם — חטה שש
האיפה מחמר השערים׃ וחק — חקק
השמן הבת השמן מעשר הבת מן — עשר
הכר עשרת הבתים חמר כי — כור בת
עשרת הבתים חמר׃ ושה אחת מן
הצאן מן המאתים ממשקה ישראל — מאה שקה
למנחה ולעולה ולשלמים לכפר — עלה
עליהם נאם אדני יהוה׃ כל העם
הארץ יהיו אל התרומה הזאת — היה
לנשיא בישראל׃ ועל הנשיא — נשא
יהיה העולות והמנחה והנסך
בחגים ובחדשים ובשבתות בכל
מועדי בית ישראל הוא יעשה את — יעד עשה
החטאת ואת המנחה ואת העולה
ואת השלמים לכפר בעד בית
ישראל׃ כה אמר אדני יהוה
בראשון באחד לחדש תקח פר — לקח
בן בקר תמים וחטאת את המקדש׃ — תמם קדש
ולקח הכהן מדם החטאת ונתן אל
מזוזת הבית ואל ארבע פנות — זוז רבע
העזרה למזבח ועל מזוזת שער — פנה זבח
החצר הפנימית׃ וכן תעשה בשבעה — פנה עשה
בחדש מאיש שגה ומפתי וכפרתם — פתה
את הבית׃ בראשון בארבעה עשר
יום לחדש יהיה לכם הפסח חג — היה
שבעות ימים מצות יאכל׃ ועשה — יום מץ
הנשיא ביום ההוא בעדו ובעד כל — אכל
עם הארץ פר חטאת׃ ושבעת ימי — יום
החג יעשה עולה ליהוה שבעת — עשה
פרים ושבעת אילים תמימים ליום — פרה תמם
שבעת הימים וחטאת שעיר עזים — שער עז
ליום׃ ומנחה איפה לפר ואיפה
לאיל יעשה ושמן הין לאיפה׃
בשביעי בחמשה עשר יום לחדש — שבע

בֶּחָג יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים יום
כַּחַטָּאת כָּעֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃

Cap.xlvj. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנָה קָדִים קדם
יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה סגר שש ה
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ עשה פתח
יִפָּתֵחַ׃ וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם בוא נשא
הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד עַל מְזוּזַת הַשַּׁעַר אלם זוז
וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת עלה
שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל מִפְתַּן הַשַּׁעַר שחה כתן
וְיָצָא וְהַשַּׁעַר לֹא יִסָּגֵר עַד הָעָרֶב׃ סגר
וְהִשְׁתַּחֲווּ עַם הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר
הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי
יְהוָה׃ וְהָעֹלָה אֲשֶׁר יַקְרִב הַנָּשִׂיא קרב
לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה כְבָשִׂים
תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃ וּמִנְחָה אֵיפָה תמם
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחָה מַתַּת יָדוֹ נתן
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר
בֶּן בָּקָר תְּמִימִם וְשֵׁשֶׁת כְּבָשִׂים
וָאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃ וְאֵיפָה לַפָּר היה
וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים עשה
כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ נשג
וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר
יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ וּבְבוֹא עַם הָאָרֶץ בוא
לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ פנה יעד
שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ בוא צפן
שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב שחה
יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב שוב
דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר בָּא בוֹ כִּי נִכְחוֹ בוא
יֵצְאוּ׃ וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא נשא בוא
וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ׃ וּבַחַגִּים וּבַמּוֹעֲדִים יצא חגג
תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה היה
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין
לָאֵיפָה׃ וְכִי יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה
עֹלָה אוֹ שְׁלָמִים נְדָבָה לַיהוָה
וּפָתַח לוֹ אֶת הַשַּׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים קדם

in ſolēnitate faciet ſicut ſupradicta ſunt per ſeptē dies: tā pro pctō q̄ȝ pro holocauſto & in ſacrificio & in oleo. 46.

HEc dicit dn̄s deus. Porta atrii interioris q̄ reſpicit ad orientē erit clauſa ſex diebus in quibus opus fit. Die aūt ſabbati aperietur. Sed & in die calēdaꝶ aperietur: & ītrabit prīceps per viam veſtibuli porte deforis & ſtabit in limine porte. Et facient ſacerdotes holocauſtum eius & pacifica eius: & adorabit ſuper limen porte. & egredietur: porta aūt nō claudetur vſqȝ ad veſperā. Et adorabit popl's terre ad oſtiū porte illi⁹ in ſabbatis & ī calēdis corā dn̄o. Holocauſtū autē hoc offeret prīceps dn̄o ī die ſabbati ſex agnos īmaculatos & arietē īmaclatū & ſacrificiū ephi per arietē. In agnis autē ſacrificiū qđ dederit manus eius & olei hin p ſingula ephi. In die aūt calendarū vitulū de armēto īmaculatū: & ſex agni & aries īmaculati erūt: & ephi per vitulū: ephi quoqȝ per arietem faciet ſacrificiū. De agnis autē ſicut inuenerit manus eius olei hin per ſingula ephi. Cūqȝ īgreſſus eſt princeps p viā veſtibuli porte ingrediatur: & per eandē viā exeat. Et cū intrabit ppl's terre in cōſpectu dn̄i in ſolēnitatibus q ingreditur p portā aqlonis vt adoret egrediatur p viā porte meridiane. Porro q īgreditur p viā porte meridiane: egrediatur p viā porte aqlonis. Nō reuertetur p viā porte p quā ingreſſus eſt ſed e regione illius egredietur. Princeps aūt in medio eorū cū ingredientib⁹ ingredietur: & cū egrediētib⁹ egredietur. Et in nūdinis & in ſolēnitatibus erit ſacrificiū ephi p vitulū & ephi p arietē. In agnis āt erit ſacrificiū ſic īuenerit man⁹ eius: & in oleo hin p ſingula ephi. Cū aūt fecerit prīceps ſpōtaneū holocauſtū aut pacifica voluntaria dn̄o: aperietur ei porta q̄ reſpicit ad orietē

in ſolēnitate faciet ſcd̄m eadē ſeptē diebus: ⁊ ſi-
ἐν τῇ ἑορτῇ ποιήσει κατὰ τὰ αὐτὰ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ κα-
cut pro peccato: ⁊ ſicut holocauſta:
θὼς ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας, καὶ καθὼς τὰ ὁλοκαυτώματα,
⁊ ſicut ſacrificia: ⁊ ſicut oleum.
καὶ καθὼς αἱ θυσίαι, καὶ καθὼς τὸ ἔλαιον. Ca.46.

HEc dicit dn̄s deus: porta in atrio interiori reſpicienti ad orientē: erit clauſa
Τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, πύλη ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ τῇ βλεπούσῃ κατὰ ἀνατολάς, ἔσαι κεκλεισμένη
ſex diebus in qb⁹ operari licet: ī āt die ſabbatorū aperietur. ⁊ in die neomenie aperie-
ἓξ ἡμέρας τὰς ἐργασίμας, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀνοιχθήσεται. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νεομηνίας ἀνοιχ-
tur: ⁊ intrabit princeps p viā
θήσεται, καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἀφηγούμενος κατὰ τὴν ὁδὸν
elam porte extriſec⁹: ⁊ ſtabit ſup veſtibula porte: ⁊ facient ſacerdotes holocauſta
τοῦ αιλὰμ τῆς πύλης ἔξωθεν, καὶ στήσεται ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης, καὶ ποιήσωσιν οἱ ἱερεῖς τὰ ὁλοκαυτώ-
eius ⁊ q̄ ſalutis eius: ⁊ adora-
ματα αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ, καὶ προσκυ-
bit in veſtibulo porte ⁊ egrediet: ⁊
νήσει ἐπὶ τοῦ προθύρου τῆς πύλης καὶ ἐξελεύσεται, καὶ
porta nō claudet vſqȝ ad veſperā: ⁊ adorabit
ἡ πύλη οὐ μὴ κλεισθῇ ἕως ἑσπέρας, καὶ προσκυνήσει ὁ
ppl's terre ad veſtibula porte illius in
λαὸς τῆς γῆς κατὰ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης ἐκείνης ἐν
ſabbatis ⁊ in neomenijs corā dn̄o.
τοῖς σάββασιν καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις ἐνώπιον κυρίου,
⁊ holocauſta offeret princeps dn̄o
καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα προσοίσει ὁ ἀφηγούμενος τῷ κυρίῳ
in die ſabbatoꝝ: ſex agnos īmaculatos: ⁊
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἓξ ἀμνοὺς ἀμώμους, καὶ
arietē imaculatū: ⁊ ſacrificiū coctionē arietib⁹ ⁊
κριὸν ἄμωμον, καὶ θυσίαν πέμμα τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς
agnis ſacrificiū donū man⁹ eius ⁊ oleo hin
ἀμνοῖς θυσίαν δόμα χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐλαίω τοῦ ἲν τῷ
coctioni. ⁊ in die neomenie vitulū īmaculatū: ⁊ ſex agnos: ⁊ arietē imaculatū erunt: ⁊ coctio-
πέμματι. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νεομηνίας μόσχον ἄμωμον, καὶ ἓξ ἀμνούς, καὶ κριὸν ἄμωμον ἔσονται, καὶ πέμ-
nē arieti ⁊ coctionē vitulo erit ſacrificiū. ⁊ a-
μα τῷ κριῷ καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ ἔσαι θυσία. καὶ τοῖς ἀμ-
gnis ſicut poterit man⁹ eius ⁊ oleo hin co
νοῖς καθὼς ἂν ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίω τοῦ ἲν τῷ πέμ
⁊ cū ingrediatur pnceps p viā elam
καὶ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἡγούμενον κατὰ τὴν ὁδὸν τ̃ αιλ
porte ingrediet: ⁊ p viā ei⁹ egredietur. ⁊
πύλης εἰσελεύσεται, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐξελεύσεται. κα
intrauerit ppl's terre coram dn̄o in ſolēnitatib⁹ qi
εἰσπορεύηται ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐνώπιον κῦ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ εισ
tur per viā q̄ porte q̄ ad aqlonē vt adoret
μενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν προσκυνῆσαι
diet p viā porte q̄ ad auſtrū. ⁊ q̄ ingred
σεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον. καὶ ὁ εἰσπορευ
p viā porte q̄ ad auſtrū: egredietur p
κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον, ἐξελεύσεται κατὰ τὴ
q̄ ad aqlonē. nō reuertet p portā q̄ igreſſus
τὴν πρὸς βορρᾶν. οὐκ ἀναστρέψει κατὰ τὴν πύλην ἣν εἰσῆλθ
eregione illi⁹ egredietur: ⁊ pnceps eoꝝ in
λα κατευθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, καὶ ὁ ἀφηγούμενος αὐτῶν ἐν
eoꝝ cū ingrediuntur ipi ingredietur ⁊ in ſolē
αὐτῶν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰσελεύσεται καὶ ἐν ταῖς ἑ
⁊ in nundinis: erit ſacrificiū coctio vitulo ⁊
καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν, ἔσαι ἡ θυσία πέμμα τῷ μόσχῳ καὶ π
ctio arieti: at agnis ſicut poterit man⁹ ei⁹ ⁊ olei hin co
τῷ κριῷ, τοῖς δὲ ἀμνοῖς καθὼς ἰσχύει ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίου ἲν τῷ
ſi āt fecerit pnceps cōfeſſionē holocauſtū aut ſ
τι. ἐὰν δὲ ποιήσῃ ὁ ἀφηγούμενος ὁμολογίαν ὁλοκαύτωμα ἢ σ
dn̄o: aperiet ei portā reſpicientē ad ori
τῷ κυρίῳ, ἀνοίξει αὐτῷ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνα

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

ꝛ faciet holocauſtū ſuū: ꝛ ſalutis
κὰι ποιήσει τὸ ὁλοκαύτωμα ἀυτοῦ, κὰι τοῦ σωτηρίου
queādmodū faciebat in die ſabbatoꝝ. ꝛ egre
ὃν τρόπον ἐποίει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. κὰι ἐξε
dietur ꝛ claudet poꝛtas poſtq̄ egreſſ⁹ fuerit ip
λεύσεται κὰι κλείσει τὰς θύρας μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἀυ=
ſe. ꝗ agnū anniculū imaculatū faciet holocau=
τόν. κὰι ἀμνὸν ἐνιαυσιαῖον ἄμωμον ποιήσει ὁλοκαύτω
ſtū dn̄o: q̄tidie mane mane faciet illud.
μα τῷ κυρίῳ, καθ᾽ ἡμέραν πρωῒ πρωῒ ποιήσει ἀυτό.
ꝛ ſacrificiū faciet ſup eo mane mane ſextā p̄tē mē
κὰι θυσίαν ποιήσει ἐπ᾽ ἀυτῷ τὸ πρωῒ πρωῒ τὸ ἕκτον τ̄ μέ
ſure ꝛ olei tertiā p̄tē hin: ad miſcenduȝ
τρου κὰι ἐλαίου τὸ τρίτον τοῦ ἵν, τοῦ ἀναμίξαι τὴν
ſimilam ſacrificiū dn̄o: p̄ceptū ſemper facie
σεμίδαλιν θυσίαν τῷ κυρίῳ, πρόσταγμα διαπαντὸς ποι
tis agnū ꝛ ſacrificiū ꝛ oleum facie=
ήσετε τὸν ἀμνὸν κὰι τὴν θυσίαν κὰι τὸ ἔλαιον ποιήση
tis mane mane holocauſta ſemper. hec
τε τὸ πρωῒ πρωῒ ὁλοκαυτώματα διαπαντός. τάδε
dicit dn̄s de⁹. ſi dederit pꝛinceps donū vni de
λέγει κύριος ὁ θεός. ἐὰν δῷ ὁ ἀφηγούμενος δόμα ἑνὶ τῶν
filijs ſuis ex hereditate ſua: hoc poſſeſ=
υἱῶν ἀυτοῦ ἐκ τῆς κληρονομίας ἀυτοῦ, τοῦτο κατάσχε=
ſio filijs eius i hereditate. ꝛ ſi dederit donū
σις τοῖς υἱοῖς ἀυτοῦ ἐν κληρονομίᾳ. κὰι ἐὰν δῷ δόμα
vni ſeruoꝝ ſuoꝝ: ꝛ erit ei vſq̄ ad ānū
ἑνὶ τῶν παίδων ἀυτοῦ, κὰι ἔσαι ἀυτῷ ἕως τοῦ ἐνιαυτοῦ
remiſſionis: ꝛ reddetur pꝛincipi: p̄ter
τῆς ἀφέσεως, κὰι ἀποδοθήσεται τῷ ἡγουμένῳ, πλὴν
hereditatem filioꝝ eius ipi erit: ꝛ nō acci
τῆς κληρονομίας τῶν υἱῶν ἀυτοῦ ἀυτῷ ἔσαι κὰι ὀυ μὴ λά
piet p̄nceps ex hereditate pp̄li vt oppꝛi=
βη ἡγούμενος ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ λαοῦ τοῦ κατα=
mat eos de poſſeſſione ſua here=
δυναστεῦσαι ἀυτοὺς ἐκ τῆς κατασχέσεως ἀυτοῦ κατα=
ditatem dabit filijs ſuis: vt nō diſpergatur
κληρονομήσει τοῖς υἱοῖς ἀυτοῦ, ὅπως μὴ διασκορπίζη
pp̄ls me⁹ vnuſq̄ſq̄ a poſſeſſione ſua: ꝛ
ται ὁ λαός μου ἕκασος ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ἀυτοῦ, κὰι
adduxit me in viā q̄ cōtra tergū poꝛte
ἀπήγαγέν με ἐις τὴν ὁδὸν τὴν κατὰ νώτου τῆς πύλης
in exedram ſctōꝝ ſacerdotū reſpicien=
ἐις τὴν ἐξαίδραν τῶν ἁγίων τῶν ἱερέων τὴν βλέπου=
tem ad aquilonē. ꝛ ecce locus illic ſepara
σαν πρὸς βορρᾶν. κὰι ἰδοὺ τόπος ἐκεῖ κεχωρισμέ
tus. ꝛ dixit ad me: iſte locus eſt vbi coquent
νος. κὰι εἶπεν πρός με, ὅυτος ὁ τόπος ἐσὶν ὅυ ἑψοῦσιν
illic ſacerdotes q̄ pro ignoꝛātia ꝛ q̄ pro peccato:
ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας κὰι τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας,
ꝛ coquēt manna omnino vt nō efferant in
κὰι ἑψοῦσιν τὸ μαννὰ τὸ παράπαν τοῦ μὴ ἐκφέρειν ἐις
atriū exterius ad ſctificādū pp̄lm. ꝛ edu
τὴν ἀυλὴν τὴν ἐξωτέραν τοῦ ἁγιάζειν τὸν λαόν. κὰι ἐξή
xit me in atriū exterius: ꝛ circūduxit
γαγέν με ἐις τὴν ἀυλὴν τὴν ἐξωτέραν, κὰι περιήγαγέν
me p q̄ttuoꝛ partes atrij: ꝛ ecce atri=
με ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη τῆς ἀυλῆς, κὰι ἰδοὺ ἀυ=
um ſcd̄m latera atrii p quattuoꝛ latera
λὴ κατὰ κλίτη ἀυλῆς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς
atrij atria parua lōgitudo cubitoꝝ quadragita ꝛ
ἀυλῆς ἀυλαὶ μικραὶ μῆκος πηχῶν τεσσαράκοντα κὰι
latitudo cubitoꝝ triginta mēſura vna ipis quattu=
εὖρος πηχῶν τριάκοντα μέτρον ἓν τοῖς τέσσαρ=
oꝛ: ꝛ exedre i circuitu
σιν, κὰι ἐξαίδραι κύκλῳ
κὰι

Trāſla.B.Hie.

et faciet holocauſtū ſuū & pacifica ſua ſicut fieri ſolet in die ſabbati: & egredietur claudeturq̄ porta poſtq̄ exierit. Et agnū eiuſdē anni immaculatū faciet holocauſtum quotidie dn̄o. Semper mane faciet illud: & faciet ſacrificiū ſuper eo catamane mane: ſextam partem ephi: & de oleo tertiam partem hin: vt miſceatur ſimile. Sacrificium dn̄o legitimū: iuge atq̄ perpetuū. Faciet agnum & ſacrificium & oleum cata mane mane holocauſtū ſempiternū. Hec dicit dn̄s deus. Si dederit princeps donum alicui de filiis ſuis: hereditas eius filiorū ſuorū erit: poſſidebunt eam hereditarie. Si aūt dederit legatū de hereditate ſua vni ſeruorū ſuorū erit illius vſq̄ ad annū remiſſiōis & reuertetur ad principem. Hereditas aūt eius filiis eius erit. Et nō accipiet prīceps de hereditate populi per violētiā & de poſſeſſione eorū: ſed de poſſeſſione ſua hereditatē dabit filiis ſuis vt nō diſpergatur popul⁹ me⁹ vnuſq̄ſq̄ a poſſeſſione ſua. Et introduxit me per ingreſſum qui erat ex latere porte in gazophylacia ſanctuarii ad ſacerdotes: q̄ reſpiciebant ad aqlonē & erat ibi locus vergēs ad occidentē: & dixit ad me. Iſte eſt locus vbi coquēt ſacerdotes p peccato & p delicto vbi coquent ſacrificium: vt non efferant in atrium exterius & ſanctificetur populus. Et eduxit me in atrium exterius & circunduxit me per quattuor angulos atrii. Et ecce atriolum erat in angulo atrii: atriola ſingula per angulos atrii. In quattuor angulis atrii atriola diſpoſita: quadraginta cubitorū p longum & triginta per latū. Mēſure vnius quattuor erāt. Et paries per circuitum ambiens

Tex.he.Ezechi.xlvj.

וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת שְׁלָמָיו
כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְיָצָא
וְסָגַר אֶת הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ׃
וְכֶבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה
לַיּוֹם לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה
אֹתוֹ׃ וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר
בַּבֹּקֶר שִׁשִּׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן
שְׁלִישִׁית הַהִין לָרֹס אֶת הַסֹּלֶת
מִנְחָה לַיהוָה חֻקּוֹת עוֹלָם תָּמִיד׃
יַעֲשׂוּ אֶת הַכֶּבֶשׂ וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת
הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עוֹלַת תָּמִיד׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי יִתֵּן הַנָּשִׂיא
מַתָּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא
לְבָנָיו תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה׃
וְכִי יִתֵּן מַתָּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד
מֵעֲבָדָיו וְהָיְתָה לּוֹ עַד שְׁנַת הַדְּרוֹר
וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא אַךְ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם
תִּהְיֶה׃ וְלֹא יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת
הָעָם לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ
יַנְחִל אֶת בָּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא
יָפֻצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ׃ וַיְבִיאֵנִי
בַמָּבוֹא אֲשֶׁר עַל כֶּתֶף הַשַּׁעַר אֶל
הַלִּשְׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל הַכֹּהֲנִים הַפֹּנוֹת
צָפוֹנָה וְהִנֵּה שָׁם מָקוֹם בַּיַּרְכָתִים
יָמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
יְבַשְּׁלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים אֶת הָאָשָׁם
וְאֶת הַחַטָּאת אֲשֶׁר יֹאפוּ אֶת
הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל הֶחָצֵר
הַחִיצוֹנָה לְקַדֵּשׁ אֶת הָעָם׃ וַיּוֹצִיאֵנִי
אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִרֵנִי אֶל
אַרְבַּעַת מִקְצוֹעֵי הֶחָצֵר וְהִנֵּה חָצֵר
בְּמִקְצֹעַ הֶחָצֵר חָצֵר בְּמִקְצֹעַ
הֶחָצֵר׃ בְּאַרְבַּעַת מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר
חֲצֵרוֹת קְטֻרוֹת אַרְבָּעִים אֹרֶךְ
וּשְׁלֹשִׁים רֹחַב מִדָּה אַחַת לְאַרְבַּעְתָּם
מְהֻקְצָעוֹת׃ וְטוּר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב

Prītiua.heb.

יצא
שׁנה תמם
עשׂה
שׁשׁה
שׁלשׁ רסס
חקק עלם
תמד
עלה
נתן נשׂא
נתן
היה
היה שׁנה
דרר שׁוב
היה
לקח
ינה
נחל
פוץ בוא
פנה
צפן קום
בשׁל
אפה
יצא
חוץ
עבר
רבע קצע
מדד
סבב

לארבעתם ומבשלות עשוי מתחת — בשל עשה
הטירות סביב: ויאמר אלי אלה — אמר
בית המבשלים אשר יבשלו שם
משרתי הבית את זבח העם: — שרת

Cap.xlvij

וישבני אל פתח
הבית והנה מים יצאים מתחת — שוב
מפתן הבית קדימה כי פני הבית — פתן קדם
קדים והמים ירדים מתחת מכתף — פנה
הבית הימנית מנגב למזבח: ויוציאני — זבח יצא
דרך שער צפונה ויסבני דרך — צפן סבב
חוץ אל שער החוץ דרך הפונה — פנה
קדים והנה מים מפכים מן הכתף — פכה
הימנית: בצאת האיש קדים וקו — קוה
בידו וימד אלף באמה ויעברני — מדד עבר
במים מי אפסים: וימד אלף ויעברני
במים מים ברכים וימד אלף
ויעברני מי מתנים: וימד אלף
נחל אשר לא אוכל לעבר כי גאו — יכל גאה
המים מי שחו נחל אשר לא — שחה
יעבר: ויאמר אלי הראית בן — עבר ראה
אדם ויולכני וישבני שפת הנחל: — ילך שוב
בשובני והנה אל שפת הנחל — שפה
עץ רב מאד מזה ומזה: ויאמר אלי — אמר
המים האלה יוצאים אל הגלילה — יצא גלל
הקדמונה וירדו על הערבה ובאו — בוא
הימה אל הימה המוצאים ונרפאו — יצא רפא
המים: והיה כל נפש חיה אשר
ישרץ אל כל אשר יבוא שם — שרץ
נחלים יחיה והיה הדגה רבה מאד — חיה
כי באו שמה המים האלה וירפאו — בוא
וחי כל אשר יבוא שמה הנחל:
והיה יעמדו עליו דוגים מעין גדי — דגה
ועד עין עגלים משטוח לחרמים — שטח
יהיו למינה תהיה דגתם כדגת הים — היה
הגדול רבה מאד: בצאתו וגבאיו — גדל בצה
ולא ירפאו למלח נתנו: ועל הנחל

quattuor atriola: & culine fabricate erāt subter porticus per gyrum: & dixit ad me. Hec est domus culinarū in qua coquent ministri domus dñi victimas populi. 47.

Et conuertit me ad portam domus: & ecce aqua egrediebatur subter limen domus ad orientē. Facies enī dom⁹ respiciebat ad orientē. Aque autē descendebāt in latus tēpli dextrū ad meridiē altaris: & eduxit me per viam porte aquilonis: & conuertit me ad viam foras portā exteriorem viam que respiciebat ad orientem. Et ecce aque redundantes a latere dextro cū egrederetur vir ad oriente q habebat funiculū in manu sua: & mēsus est mille cubitos: & traduxit me per aquā vsq ad talos. Rursumq mēsus est mille: & traduxit me p aquā vsq ad genua. Et mēsus est mille: & traduxit me p aquā vsq ad renes. Et mēsus est mille torrentē quē non potui ptransire: qm̄ intumuerant aque pfundi torrentis qui nō potest transuadari: & dixit ad me: certe vidisti fili hoīs: & eduxit me: & cōuertit ad ripā torrētis. Cumq me cōuertissem ecce in ripa torrētis ligna multa nimis ex vtraq parte: & ait ad me Aque iste q̄ egrediūtur ad tumulos sabuli orientalis & descēdunt ad plana deserti: intrabūt mare: & exibunt & sanabuntur aque. Et omnis anima viuens que serpit quocūq venerit torrens viuet: & erunt pisces multi satis postq̄ venerint illuc aq̄ iste. Et sanabuntur & viuēt oīa ad que venerit torrens: & stabunt super illa piscatores. Ab engadi vsq ad engalim siccatio sagenarū erit. Plurime species erūt piscium ei⁹ sicut pisces maris magni: multitudinis nimie. In littoribus aūt ei⁹ & in palustribus non sanabūtur qa in salinas dabūtur. Et sup torrētem

ipsis q̄ttuor ⁊ coquine facte subter
αὐταῖς ταῖς τετράσιν καὶ μαγειρεῖα γεγονότα ὑποκά-
exedris i circuitu. ⁊ dixit ad me iste dom⁹
τωθεν τῶν ἐξαιδρῶν κύκλῳ. καὶ εἶπεν πρός με οὗτοι οἶκοι
coqnarū: vbi coqnt illic ministrantes
τῶν μαγειρείων, οὗ ἑψοῦσιν ἐκεῖ οἱ λειτουργοῦντες τῷ
domui sacrificia ppli.
οἴκῳ τὰ θύματα τοῦ λαοῦ. Ca.47.
Et introduxit me ad vestibula dom⁹: ⁊
Καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου, καὶ
ecce aqua egrediebat desub dio do
ἰδοὺ ὕδωρ ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴ
m⁹ ad orientem: qr facies dom⁹ respi
κου κατὰ ἀνατολάς, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου ἔβλε
ciebat ad orientem: ⁊ aqua descendebat a
πεν κατὰ ἀνατολάς, καὶ τὸ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ
dorso dom⁹ dextro ad meridiē altaris. ⁊ edu
νώτου τοῦ οἴκου τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τὸν νότον τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἐξή
xit me p viam porte q̄ ad aqlonē ⁊
γαγέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν, καὶ
circūduxit me p viā extrisec⁹ ad portam a-
περιήγαγέν με τὴν ὁδὸν ἔξωθεν πρὸς τὴν πύλην τῆς αὐ-
triĵ respiciētis ad oriētē: ⁊ ecce aqua
λῆς τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἰδοὺ τὸ ὕδωρ
deducitur a latere dextro sicut exitus
καταφέρεται ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιοῦ καθὼς ἔξοδος
viri ex aduerso. ⁊ mēsura in manu eius. ⁊ mē
ἀνδρὸς ἐξεναντίας. καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ διε
sus ē mille: ⁊ trāsiuit in aqua aqua separa
μέτρησεν χιλίους, καὶ διῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφαιρέσε
tiōis: ⁊ mēsus est mille: ⁊ ptrāsiuit aqua vsq ad ge-
ως, καὶ διεμέτρησεν χιλίους, καὶ διῆλθεν τὸ ὕδωρ ἕως τῶν γονά
nua: ⁊ mensus est mille ⁊ trāsiit aqua vsq ad lūbū
των, καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ διῆλθεν τὸ ὕδωρ ἕως ὀσφύος
⁊ mensus est mille ⁊ nō potuit ptrāsire vltra qr
καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν ἔτι ὅτι
itumuerat aqua q̄si ipet⁹ torrentis quā nō ptransibunt.
ἐξύβριζεν τὸ ὕδωρ ὡς ῥοῖζος χειμάρρου ὃν οὐ διαβήσονται.
⁊ dixit ad me: vidisti fili hoīs? ⁊ duxit me ⁊
καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου; καὶ ἤγαγέν με καὶ
cōuertit ad ripam fluminis. in cōuersio
ἐπέστρεψε ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ. ἐν τῇ ἐπιστρο
ne mea ⁊ ecce in ripa fluminis arbo-
φῇ μου καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ δέν-
res multe valde hinc ⁊ inde. ⁊ dixit ad me: ⁊
δρα πολλὰ σφόδρα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ εἶπεν πρός με, καὶ τὸ
aqua hec q̄ egreditur in galileam q̄ ad
ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευόμενον εἰς τὴν γαλιλαίαν τὴν πρὸς
orientem ⁊ q̄ descendit in arabiam ⁊ venit vsq
ἀνατολὰς καὶ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ἀραβίαν καὶ ἤρχετο ἕως
ad mare ad aquā exitus: ⁊ sanabūt
ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς διεκβολῆς, καὶ ὑγιάσει
aque: ⁊ erit oīs aīa aīalium bulliē
τὰ ὕδατα, καὶ ἔσται πᾶσα ψυχὴ τῶν ζώων τῶν ἐκζεόν
tium sup oīa sup q̄cūq abierit illuc fluuius vi
των ἐπὶ πάντα ἐφ᾽ ἃ ἂν ἀπέλθῃ ἐκεῖ ὁ ποταμὸς ζήσε
uet. ⁊ erit illic piscis mult⁹ valde. qr venit illuc
ται. καὶ ἔσται ἐκεῖ ἰχθὺς πολὺς σφόδρα. ὅτι ἥκει ἐκεῖ τὸ
aqua hec: ⁊ sanabit ⁊ viuet oē sup qd vtiq adue
ὕδωρ τοῦτο, καὶ ὑγιάσει καὶ ζήσεται πᾶν ἐφ᾽ ὃ ἂν ἐπέλ
nerit fluuius illic viuet. ⁊ stabunt illic piscatores ⁊
θῃ ὁ ποταμὸς ἐκεῖ ζήσεται. καὶ στήσονται ἐκεῖ ἁλιεῖς καὶ
engaddi vsq ad engalim siccatio sagenaꝝ erit iuxta e
ἐγαδδὶ ἕως ἐν ἀγαλλεὶμ ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται κατ᾽ αὐ
am erit ⁊ pisces eius maris magni
τὴν ἔσται καὶ οἱ ἰχθύες αὐτῆς τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης
mltitudo mlta valde. ⁊ in exitu eius ⁊ in
πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ καὶ ἐν
cōuersione eius ⁊ in supeleuatiōe eius: nō
τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ
sanabunt in sal dedita sūt ⁊ in flumine
ὑγιάσωσιν εἰς ἅλας δέδονται, καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ

aſcendet in ripa ei⁹ hinc ⁊ inde oē
ἀναβήσεται ἐπὶ τοῦ χείλους αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν πᾶν
lignū comeſtibile non veteraſcet ſup eos neq̧
ξύλον βρώσιμον οὐ μὴ παλαιωθῆ ἐπ᾽ αὐτοῖς οὐδ᾽ οὐ μὴ
deficiet fructus eius: renouatōis ſue ṗmiti=
ἐκλείπῃ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, τῆς καινότητος αὐτοῦ πρωτο=
ua dabit. qꝛ aque eoꝝ ex ſctis iſte
βολήσει. διότι τὰ ὕδατα αὐτῶν ἐκ τῶν ἁγίων ταῦτα
egrediunt. ⁊ erit fructus eoꝝ in cibum: ⁊ aſcē
ἐκπορεύονται. καὶ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτῶν εἰς βρῶσιν, καὶ ἀνά
ſio eoꝝ ad ſanitatē. hec dicit dn̄s deus: hos
βασις αὐτῶν εἰς ὑγείαν. τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ταῦ
t̄minos poſſidebitis terre duodecī
τα τὰ ὅρια κατακληρονομήσετε τῆς γῆς ταῖς δώδεκα
tribub⁹ filioꝝ iſrael: argumētū funiculi ⁊ he
φυλαῖς τῶν υἱῶν ἰσραήλ, πρόσθεσις σχοινίσματος καὶ κα
reditabit eā vnuſq̄ſq̧ ſicut frater eius:
τακληρονομήσεται αὐτὴν ἕκαστος καθὼς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
in quā leuaui manū meā vt darem patribus eoꝝ. ⁊
εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν. καὶ
cadet terra hec vobis in poſſeſſionē. ⁊ iſti
πεσεῖται ἡ γῆ αὕτη ὑμῖν ἐν κληρονομίᾳ. καὶ ταῦτα τὰ
t̄mini terre q̄ ad aq̄lonē: a mari ma=
ὅρια τῆς γῆς τῆς πρὸς βορρᾶν, ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς με
gno via ethalō ingreſſus ſedada: emath berotha
γάλης ὁδὸν αἰθαλὼν τῆς εἰσόδου σηδάδα, αἱμὰθ βεροθὰ
ſabarim: q̄ inter t̄minos damaſci ⁊ inter
σαβαρίμ, τὰ ἀναμέσον ὁρίων δαμασκοῦ καὶ ἀναμέσον
t̄mīos emath atria thicō: q̄ ſunt ſup t̄mīos au=
ὁρίων ἡμαθὶ αὐλαὶ τοῦ θίχων, αἵ εἰσιν ἐπάνω τῶν ὁρίων αὐ
ranitidis. hi termini a mari ab
ρανίτιδος. ταῦτα τὰ ὅρια ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῆς
atrio enam t̄mini damaſci. ⁊ q̄ ad aq̄lonē ⁊
αὐλῆς τοῦ αἰνὰν ὅρια δαμασκοῦ, καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν καὶ
t̄mini emath q̄ ad aq̄lonē q̄ ad orientem in=
τὰ ὅρια αἱμὰθ τὰ πρὸς βορρᾶν τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἀνα=
ter auranitidem: ⁊ inter damaſcū ⁊ in=
μέσον τῆς αὐρανίτιδος, καὶ ἀναμέσον δαμασκοῦ καὶ ἀνα
ter galaaditidem: ⁊ inter terrā iſ=
μέσον τῆς γαλααδίτιδος, καὶ ἀναμέσον τῆς γῆς τοῦ ἰσ
rael. iordanis determiat ad mare qḋ ad ori=
ραήλ. ἰορδάνης διορίζει ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν πρὸς ἀνα
entem palmarū. hec q̄ ad orientē: ⁊ hec q̄
τολὰς φοινίκων. ταῦτα τὰ πρὸς ἀνατολάς, καὶ ταῦτα τὰ
ad auſtrū ⁊ aphricū: a theman ⁊ palmis: vſq̧ ad a=
πρὸς νότον καὶ λίβα, ἀπὸ θαιμὰν καὶ φοινίκων, ἕως ὕδα
quā mariboth cades extendens ad mare
τος μαριβὼθ καδὴς παρεκτεῖνον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
magnū. hec pars auſter ⁊ aphric⁹ hec pars
μεγάλην. τοῦτο τὸ μέρος νότος καὶ λίψ τοῦτο τὸ μέρος τῆς
maris magni det̄minat. vſq̧ ad cōtra itroitū
θαλάσσης τῆς μεγάλης ὁρίζει. ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδου
emath vſq̧ ad itroitū eius. iſta ſunt q̄ ad mare
ἡμὰθ ἕως εἰσόδου αὐτοῦ. ταῦτά ἐστι τὰ πρὸς θάλασσαν
⁊ diuidetis terrā hanc ipis tribub⁹
καὶ διαμεριεῖτε τὴν γῆν ταύτην αὐτοῖς ταῖς φυλαῖς τοῦ
iſrael. mittetis eam i ſorte vobis ⁊ proſely=
ἰσραήλ. βαλεῖτε αὐτὴν κλήρῳ ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύ
tis habitantibus in medio vr̄m: qui genue
τοις τοῖς παροικοῦσιν ἐν μέσῳ ὑμῶν, οἵτινες ἐγέννη=
rūt filios in medio vr̄i. ⁊ erunt vr̄i q̄ſi
σαν υἱοὺς ἐν μέσῳ ὑμῶν. καὶ ἔσονται ὑμῶν ὡς
indigene in filijs iſrael vobiſcū cōe=
αὐτόχθονες ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἰσραὴλ μεθ᾽ ὑμῶν φά=
dent in hereditate in medio tribuū iſra=
γονται ἐν κληρονομίᾳ ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν τοῦ ἰσρα=
el ⁊ erunt in tribu aduenaꝝ: in adue=
ὴλ καὶ ἔσονται ἐν φυλῇ προσηλύτων, ἐν τοῖς προση
nis q̄ cū eis ibi dabitis hereditatem e=
λύτοις τοῖς μετ᾽ αὐτῶν ἐκεῖ δώσετε κληρονομίαν αὐ
is dicit dn̄s deus.
τοῖς λέγει κύριος ὁ θεός.

Ca.48.

orietur in ripis eius ex vtraq̧ parte omne lignū pomiferū. Non deſluet foliū ex eo: & nō deficiet fruct⁹ eius. Per ſingulos menſes afferet primitiua: q͛ aque eius de ſanctuario egredientur. Et erunt fruct⁹ eius in cibū: & folia eius ad medicinā. Hec dicit dn̄s deus. Hic eſt termin⁹ in quo poſſidebitis terrā in duodecim tribubus iſrael: quia ioſeph duplicē funiculum habet. Poſſidebitis autē eā ſinguli eque vt frater ſuus: ſup quā leuaui manū meā vt darē patrib⁹ vr̄is. Et cadet terra hec vobis in poſſeſſionem. Hic eſt aūt terminus terre ad plagā ſeptētrionalē a mari magno via ethalon venientibus ſedada emath berotha ſabarim: que eſt inter terminū damaſci & confinium emath domus thicon que eſt iuxta terminum auram: & erit terminus a mari vſq̧ ad atrium enon terminus damaſci: & ab aquilone ad aquilonem terminus emath: plaga ſeptentrionalis. Porro plaga oriētalis de medio aurā de medio damaſci & de medio galaad: & de medio terre iſrael: iordanis diſterminans ad mare oriētale metiemini plagā oriētalē. Plaga autē auſtralis meridiana a thamar vſq̧ ad aquas cōtradictionis cades: & torrēs vſq̧ ad mare magnū. Et hec eſt plaga ad meridiē auſtralis. Et plaga maris mare magnū a cōfinio p directū donec venias emath: hec ē plaga maris. Et diuidetis terram iſtam vobis per tribus iſrael: & mittetis eam in hereditatem vobis & aduenis qui acceſſerint ad vos: qui genuerint filios in medio veſtrū: & erūt vobis ſicut indigene inter filios iſrael. Vobiſcum diuidēt poſſeſſionē in medio tribuū iſrael. In tribu autem quacūq̧ fuerit aduena: ibi dabitis poſſeſſionē illi: ait dominus deus. 48.

יַעֲלֶה עַל שְׂפָתוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל
עֵץ מַאֲכָל לֹא יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא
יִתֹּם פִּרְיוֹ לָחֳדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו
מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיָה
פִרְיוֹ לְמַאֲכָל וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גֵּה גְבוּל אֲשֶׁר
תִּתְנַחֲלוּ אֶת הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים׃
וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו אֲשֶׁר
נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לְתִתָּהּ לַאֲבֹתֵיכֶם
וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה׃
וְזֶה גְבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת צָפוֹנָה מִן
הַיָּם הַגָּדוֹל הַדֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא
צְדָדָה׃ חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם אֲשֶׁר
בֵּין גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וּבֵין גְּבוּל חֲמָת
חָצֵר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל גְּבוּל חַוְרָן׃
וְהָיָה גְבוּל מִן הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן
גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וְצָפוֹן צָפוֹנָה וּגְבוּל
חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃ וּפְאַת קָדִים
מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק וּמִבֵּין
הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן
מִגְּבוּל עַל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי תָּמֹדּוּ
וְאֵת פְּאַת קָדִימָה׃ וּפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה
מִתָּמָר עַד מֵי מְרִיבוֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה
אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֵת פְּאַת תֵּימָנָה
נֶגְבָּה׃ וּפְאַת יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל
עַד נֹכַח לְבוֹא חֲמָת זֹאת פְּאַת
יָם׃ וְחִלַּקְתֶּם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת
לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה תַּפִּלוּ
אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לָכֶם וּלְהַגֵּרִים
הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ
בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ בְּנַחֲלָה
בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה בַשֵּׁבֶט
אֲשֶׁר גָּר הַגֵּר אִתּוֹ שָׁם תִּתְּנוּ
נַחֲלָתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

עָלָה שָׂפָה
אָכַל נָבַל
תָּמַם פָּרָה
בָּכַר קָדַשׁ
רוּף
נָחַל
אֵת
נָתַן
גָּבַל פֵּאָה
צָפַן גָּדַל
תָּוָה
קָדַם
מָדַד
יָמַן
נָפַל
גּוּר
יָלַד
הָיָה זָרַח
גּוּר נָתַן

Ca.xlviij.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים
מִקְצֵה צָפוֹנָה אֶל יַד דֶּרֶךְ — צפן
חֶתְלֹן לְבוֹא חֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל — בוא גבל
דַּמֶּשֶׂק צָפוֹנָה אֶל יַד חֲמָת וְהָיוּ — היה
לוֹ פְאַת קָדִים הַיָּם דָּן אֶחָד׃ וְעַל — פאה קדם
גְּבוּל דָּן מִפְּאַת קָדִים עַד פְּאַת
יָמָּה אָשֵׁר אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל אָשֵׁר
מִפְּאַת קָדִימָה וְעַד פְּאַת יָמָּה נַפְתָּלִי
אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל נַפְתָּלִי מִפְּאַת
קָדְמָה עַד פְּאַת יָמָּה מְנַשֶּׁה אֶחָד׃
וְעַל גְּבוּל מְנַשֶּׁה מִפְּאַת קָדְמָה
עַד פְּאַת יָמָּה אֶפְרַיִם אֶחָד׃ וְעַל
גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת קָדִים וְעַד פְּאַת
יָמָּה רְאוּבֵן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן
מִפְּאַת קָדִים עַד פְּאַת יָמָּה יְהוּדָה
אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת קָדִים
עַד פְּאַת יָמָּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר — היה
תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב — רום
וְאֹרֶךְ כְּאַחַד הַחֲלָקִים מִפְּאַת
קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ — קדש
בְּתוֹכוֹ׃ הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ
לַיהוָה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃ וּלְאֵלֶּה
תִּהְיֶה תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים
צָפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה — צפן
רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה
רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וָנֶגְבָּה אֹרֶךְ
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְהָיָה מִקְדַּשׁ
יְהוָה בְּתוֹכוֹ׃ לַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ
מִבְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי — שמר
אֲשֶׁר לֹא תָעוּ בִּתְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כַּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם׃ וְהָיְתָה לָהֶם — תעה היה
תְּרוּמִיָּה מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ — רום
קָדָשִׁים אֶל גְּבוּל הַלְוִיִּם׃ וְהַלְוִיִּם — גבל
לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃

ET hec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta viam ethalon pergentibus emath atrium enon terminus damasci ab aquilone iuxta viam emath: & erit ei plaga orientalis mare: dan vna. Et a termino dan: a plaga orientali vsq3 ad plagā maris aser vna. Et sup terminum aser: a plaga orientali vsq3 ad plagā maris: neptalim vna. Et sup terminum neptalim: a plaga orientali vsq3 ad plangā maris: manasse vna. Et super terminum manasse: a plaga orientali vsq3 ad plagam maris: effraim vna. Et super terminū effraim: a plaga orīetali vsq3 ad plagā maris: ruben vna. Et super terminum ruben: a plaga orientali vsq3 ad plagā maris iuda vna. Et sup terminum iuda: a plaga orientali vsq3 ad plagam maris erunt primitie quas separabitis viginti quinq3 milibus latitudinis & lōgitudinis: sicuti singule partes a plaga orientali vsq3 ad plagā maris. Et erit sāctuariū in medio eius. Primitie quas separabitis domino: longitudo viginti quinq3 milibus & latitudo decem milibus. He autem erunt primitie sanctuarii sacerdotum ad aquilonē viginti qnq3 milia: & ad mare latitudinis decem milia. Sed ad orientem latitudinis decem milia: & ad meridiē lōgitudinis vigīti qnq3 milia. Et erit sanctuarium dñi in medio ei⁹. Sacerdotibus sanctuariū erit de filiis sadoch: qui custodierūt cerimonias meas: & non errauerūt cū errarent filii israel: sicut errauerunt & leuite. Et erunt primitie de primitiuis terre sanctum sanctorū: iuxta terminū leuitarū. Sed & leuitis similiter iuxta fines sacerdotū viginti quinq3 milia longitudinis: & latitudinis decem milia.

Et hec noīa tribuū. ab
Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν. ἀπὸ τῆς
initio qđ ad aqlonē scđm ptem descensus
ἀρχῆς τῆς πρὸς βορρᾶν κατὰ μέρος τῆς καταβάσεως
diuidentis ad itroitū emath atrij
τοῦ περισχίζοντος ἐπὶ τὴν εἴσοδον τῆς ἡμὰθ αὐλῆς τοῦ
enō fmin⁹ damasci ad aqlonē. iuxta ptē emath a
αἰνὰν ὅριον δαμασκοῦ πρὸς βορρᾶν. κατὰ μέρος ἡμὰθ αὐ
trij ⁊ erūt eis q̄ ad orientem vsq3 ad ma
λῆς καὶ ἔσαι αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἕως πρὸς θά-
re dan vna. ⁊ a fminis dan q̄ ad
λασσαν δὰν μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τοῦ δὰν τὰ πρὸς
orientem vsq3 ad mare aser vna. ⁊ a
ἀνατολὰς ἕως πρὸς θάλασσαν ἀσὴρ μία. καὶ ἀπὸ τῶν
fminis aser ab his q̄ ad orientē vsq3 ad ea q̄ ad ma-
ὁρίων ἀσὴρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θά-
re nepthalim vna. ⁊ a fminis nepthalim
λασσαν, νεφθαλεὶμ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων νεφθαλεὶμ
ab oriente vsq3 ad ea q̄ ad mare manasse vna
ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν μανασσῆ μία
⁊ a fminis manasse ab oriente vsq3 ad ea q̄
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων μανασσῆ ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως τῶν
ad mare ephraim vna. ⁊ a fminis ephraim
πρὸς θάλασσαν, ἐφραῒμ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐφραῒμ
ab his q̄ ad orientē vsq3 ad ea q̄ ad mare ru-
ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ῥου-
ben vna. ⁊ a terminis ruben ab his q̄ ad
βὴν μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ῥουβὴν ἀπὸ τῶν πρὸς
orientem vsq3 ad ea q̄ ad mare iuda vna. ⁊ a
ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ἰούδα μία, καὶ ἀπὸ
fminis iuda ab his q̄ ad orientem q̄dē sit ini
τῶν ὁρίων ἰούδα ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς μὲν εἴη ἡ ἀπαρ-
tiū separatiōis quinq3 ⁊ viginti milia latitudo: ⁊
χὴ τοῦ ἀφορισμοῦ. ε. καὶ . κ. χιλιάδες εὖρος, καὶ
lōgitudo sicut vna partiū ab his q̄ ad orien-
μῆκος καθὼς μία τῶν μερίδων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατο-
tē ⁊ vsq3 ad ea q̄ ad mare. ⁊ erit sctm̄ in
λὰς καὶ ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν. καὶ ἔσαι τὸ ἅγιον ἐν
medio eoꝝ: p̄mitie q̄s separabūt dn̄o lōgitudo. ꝗ
μέσῳ αὐτῶν, ἀπαρχὴ ἣν ἀφοριοῦσιν τῷ κυρίῳ μῆκος. ε
⁊ viginti milia ⁊ latitudo decē milia. ⁊ he
καὶ . κ. χιλιάδες καὶ τὸ εὖρος . ι. χιλιάδες. καὶ αὐ-
p̄mitie sctificationis sacerdotib⁹ ad
ται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγιάσματος τοῖς ἱερεῦσιν πρὸς
aqlonē .25. milia: ⁊ ad mare latitudo
βορρᾶν. κε. χιλιάδες, καὶ πρὸς θάλασσαν τὸ εὖρος
decē milia: ⁊ ad orientem latitudo decē milia
ι. χιλιάδες, καὶ πρὸς ἀνατολὰς τὸ εὖρος . ι. χιλιά-
⁊ ad meridiē .25. milia. ⁊ mōs sctūs
δες, καὶ πρὸς νότον . κε. χιλιάδες. καὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγι-
erit in medio eius sacerdotib⁹ sctificatis
ον ἔσαι ἐν μέσῳ αὐτοῦ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἡγιασμένοις
filijs sadoch custodientib⁹ dom⁹ custo-
υἱοῖς σαδοὺχ τοῖς φυλάσσουσι τοῦ οἴκου τὰς φυλα-
dias q̄ nō errauerunt in errore filioꝝ
κὰς οἵτινες οὐκ ἐπλανήθησαν ἐν τῇ πλανήσει υἱῶν
israel queadmodū errauerunt leuite. ⁊ erūt eis
ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἀπλανήθησαν οἱ λευῖται. καὶ ἔσαι αὐτοῖς
p̄mitie date ex p̄mitijs terre sctm̄
ἡ ἀπαρχὴ δεδομένη ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τῆς γῆς ἅγιον
sctōꝝ a fminis leuitaꝝ. at leuitis
ἁγίων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν λευϊτῶν. τοῖς δὲ λευΐταις
q̄ sunt iuxta terminos sacdotū lōgitudo .25. mi-
τὰ ἐχόμενα τῶν ὁρίων τῶν ἱερέων μῆκος κε. χιλιά-
lia: ⁊ latitudo decē milia:
δες, καὶ εὖρος . ι. χιλιάδες,

ois longitudo.25. milia: ꝛ latitudo.20. milia
πᾶν τὸ μῆκος .κέ. χιλιάδες, καὶ εὖρος .κ'. χιλιά
nō venūdabūt ex eo neqꝫ mentientur neqꝫ
δες. οὐ πραθήσεται ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ καταμετρηθήσεται οὐδὲ
auferentur primitie terre: qꝛ ſctm̄
ἀφαιρεθήσεται τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς, ὅτι ἅγιόν
eſt dn̄o. at quīqꝫ milia ſupflua
ἐστι τῷ κυρίῳ. τὰς δὲ .έ. χιλιάδας τὰς περισσὰς
in latitudīe in quīqꝫ ꝛ vigītī milibꝰ:
ἐπὶ τῷ πλάτει ἐπὶ ταῖς .έ. καὶ .κ'. χιλιάσιν,
antemurale erit vrbi in domū ꝛ in
προτείχισμα ἔσται τῇ πόλει εἰς τὴν κατοικίαν καὶ εἰς
ſpacium eius: ꝛ erit ciuitas in medio eius.
διάστημα αὐτοῦ, καὶ ἔσται ἡ πόλις ἐν μέσῳ αὐτοῦ.
ꝛ iſte menſure eius: ab his q̄ ad aqlo=
καὶ ταῦτα τὰ μέτρα αὐτῆς, ἀπὸ τῶν πρὸς βορ=
nē qngēta ꝛ q̄ttuoꝛ milia. ꝛ ab his q̄ ad meridiē
ρᾶν .φ'. καὶ τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς νότον
qngēta q̄ttuoꝛ milia: ꝛ ab his q̄ ad orientem
φ'. τετρακισχίλιοι, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς
qngēta ꝛ 4. milia: ꝛ ab his q̄ ad mare
φ'. καὶ .δ'. χιλιάδες, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασ
q̄ttuoꝛ milia quingenta. ꝛ erit
σαν τετρακισχιλίους πεντακοσίους. καὶ ἔσται
ſpatium ciuitati ad aqlonē .250. ꝛ ad meridiē
διάστημα τῇ πόλει πρὸς βορρᾶν .σν'. καὶ πρὸς νότον
250. ꝛ ad orientem 250. ꝛ ad mare
σν', καὶ πρὸς ἀνατολὰς .σν', καὶ πρὸς θάλασσαν
250. ꝛ reſiduū lōgitudinis qđ iuxta p̄=
σν'. καὶ τὸ περισσὸν τοῦ μήκους τὸ ἐχόμενον τῶν ἀ=
mitias ſctōꝝ .10. milia ad mare.
παρχῶν τῶν ἁγίων. ί. χιλιάδες πρὸς θάλασσαν.
ꝛ erunt p̄mitie ſancti: ꝛ erūt fru
καὶ ἔσονται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου, καὶ ἔσται τὰ γενή
ges eiꝰ in panes his q operant ciuitateꝫ.
ματα αὐτῆς εἰς ἄρτους τοῖς ἐργαζομένοις τὴν πόλιν.
at operantes ciuitatē opabūt eam ex oībus
οἱ δὲ ἐργαζόμενοι τὴν πόλιν ἐργῶνται αὐτὴν ἐκ πασῶν
tribubꝰ iſrael. oēs p̄mitie qnqꝫ ꝛ .20.
φυλῶν τοῦ ἰσραήλ. πᾶσα ἡ ἀπαρχὴ .έ. καὶ .κ'.
milia per quīqꝫ ꝛ vigīti milia q̄drangulare
χιλιάδες ἐπὶ .έ. καὶ .κ'. χιλιάδας τετράγωνον
ſeparabūt p̄mitie ſcti a poſſeſſione
ἀφοριοῦνται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου ἀπὸ τῆς κατασχέσε
ciuitatis. at reſiduū p̄ncipi ex hoc
ως τῆς πόλεως. τὸ δὲ περισσὸν τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τοῦ
ꝛ ex hoc ex p̄mitijs ſancti: ꝛ
του καὶ ἐκ τούτου ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἁγίου, καὶ
in poſſeſſionē ciuitatis p̄ quīqꝫ ꝛ vigīti mi
εἰς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως ἐπὶ .έ. καὶ .κ'. χι
lia lōgitudo vſqꝫ ad t̄minos q̄ ad orientem ꝛ
λιάδας μῆκος ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ
ad mare p̄ quīqꝫ ꝛ vigīti milia vſqꝫ ad
πρὸς θάλασσαν ἐπὶ .έ. καὶ .κ'. χιλιάδας ἕως τῶν
t̄mios q̄ ad mare iuxta partes
ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν ἐχόμενα τῶν μερίδων τοῦ
principis. ꝛ erunt p̄mitie ſanctoꝝ ꝛ
ἀφηγουμένου. καὶ ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων καὶ τὸ
ſctificatio domꝰ in medio eius. ꝛ a
ἁγίασμα τοῦ οἴκου ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ παρὰ τῶν
leuitis a poſſeſſione ciuitatis in medio
λευιτῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως ἐν μέσῳ
p̄ncipis erit. inter t̄miōs iuda
τοῦ ἀφηγουμένου ἔσται. ἀναμέσον τῶν ὁρίων ἰούδα
ꝛ inter t̄mios beniamin: principi
καὶ ἀναμέσον τῶν ὁρίων βενιαμείν, τῷ ἀφηγουμένῳ
erit. ꝛ reſiduū tribuū ab his q̄ ad orien=
ἔσται. καὶ τὸ περισσὸν τῶν φυλῶν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνα=
tem vſqꝫ ad ea q̄ ad mare:
τολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν,

Oīs longitudo viginti & qnqꝫ miliū: & latitudo decem milium. Et non venundabunt ex eo neqꝫ mutabunt neqꝫ transferētur primitie terre: quia ſanctificate ſunt dn̄o: quinqꝫ milia autem qui ſuperſunt in latitudine per viginti quinqꝫ milia: p phana erunt vrbis in habitaculum & in ſuburbana. Et erit ciuitas in medio eius: & he mēſure eius. Ad plagā ſeptētrionalē quingēta & q̄ttuor milia: & ad plagam meridianam quingenta & quattuor milia: & ad plagam orientalē quingenta & quattuor milia: & ad plagam occidentalem quingenta & quattuor milia. Erūt autē ſuburbana ciuitatis ad aquilonem ducenta quinq̄gīta: & ad meridiē ducenta quinquaginta & ad orientem ducenta qnq̄ginta: & ad mare ducenta qnq̄ginta. Quod autē reliquū fuerit in lōgitudine ſm̄ primitias ſāctuarii decē milia in orientē: & decem milia in occidentē erunt ſicut primitie ſanctuarii: & erunt fruges eius in panes his qui ſeruiunt ciuitati. Seruiētes autem ciuitati opabūtur ex oībus tribubus iſrael. Oēs primitie viginti quinqꝫ miliū per viginti quinqꝫ milia in quadrum ſeparabuntur in primitias ſanctuarii & in poſſeſſionē ciuitatiſ. Quod aūt reliquū fuerit principis erit ex om̄i p̄te primitiaꝝ ſanctuarii & poſſeſſionis ciuitatis e regione viginti qnqꝫ miliū primitiarū: vſqꝫ ad terminū orientalē: ſed & a mari e regiōe viginti qnqꝫ miliū vſqꝫ ad terminū maris: ſimiliter in partibus principis erit. Et erunt primitie ſanctuarii & ſanctuariū tēpli in medio eius. De poſſeſſione autē leuitarū & de poſſeſſione ciuitatis in medio partiū principis erit īter terminū iuda & inter terminū bēiamin: & ad principē p̄tinebit. Et reliqs tribubus a plaga orientali vſqꝫ ad plagam

כָּל אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים: וְלֹא יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ   מָכַר
וְלֹא יָמֵר וְלֹא יַעֲבוּר רֵאשִׁית   מִיר עָבַר
הָאָרֶץ כִּי קֹדֶשׁ לַיהוָה: וַחֲמֵשֶׁת
אֲלָפִים הַנּוֹתָר בָּרֹחַב עַל פְּנֵי חֲמִשָּׁה   יָתַר פָּנָה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֹל הוּא לָעִיר לְמוֹשָׁב   חָלַל
וּלְמִגְרָשׁ וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכֹה: יָשַׁב גָּרַשׁ
וְאֵלֶּה מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ   מָדַד פֵּאָה
מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת נֶגֶב   מֵאָה רָבַע
חֲמֵשׁ חמש מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
וּמִפְּאַת קָדִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת   קָדַם
אֲלָפִים וּפְאַת יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים: וְהָיָה מִגְרָשׁ לָעִיר
צָפוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְנֶגְבָּה   צָפַן מֵאָה
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם וְקָדִימָה חֲמִשִּׁים
וּמָאתָיִם וְיָמָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם:
וְהַנּוֹתָר בָּאֹרֶךְ לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ   יָתַר רוּם
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים קָדִימָה וַעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים יָמָּה וְהָיָה לְעֻמַּת תְּרוּמַת
הַקֹּדֶשׁ וְהָיְתָה תְבוּאָתֹה לְלֶחֶם   הָיָה בּוֹא
לְעֹבְדֵי הָעִיר: וְהָעֹבֵד הָעִיר יַעַבְדוּהוּ   עָבַד
מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: כָּל הַתְּרוּמָה
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בַּחֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רְבִיעִית תָּרִימוּ   רָבַע רוּם
אֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ אֶל אֲחֻזַּת הָעִיר:
וְהַנּוֹתָר לַנָּשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לִתְרוּמַת   נָשָׂא
הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת הָעִיר אֶל פְּנֵי   פָּנָה
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף תְּרוּמָה עַד גְּבוּל   גָּבַל
קָדִימָה וְיָמָּה עַל פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף עַד גְּבוּל יָמָּה לְעֻמַּת חֲלָקִים
לַנָּשִׂיא וְהָיְתָה תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ
וּמִקְדַּשׁ הַבַּיִת בְּתוֹכֹה: וּמֵאֲחֻזַּת   קָדַשׁ
הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת הָעִיר בְּתוֹךְ אֲשֶׁר
לַנָּשִׂיא יִהְיֶה בֵּין גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין   נָשָׂא הָיָה
גְּבוּל בִּנְיָמִן לַנָּשִׂיא יִהְיֶה: וְיֶתֶר
הַשְּׁבָטִים מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת   פֵּאָה

יָמָּה בִּנְיָמִן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל בִּנְיָמִן
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
שִׁמְעוֹן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל שִׁמְעוֹן
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
יִשָּׂשכָר אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל יִשָּׂשכָר
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
זְבוּלֻן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל זְבוּלֻן
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
גָּד אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל
פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה וְהָיָה גְבוּל יָמַן
מִתָּמָר מֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ נַחֲלָה
עַל הַיָּם הַגָּדוֹל׃ זֹאת הָאָרֶץ גָּדַל
אֲשֶׁר תַּפִּילוּ מִנַּחֲלָה לְשִׁבְטֵי נָפַל
יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם חָלַק
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר יָצָא
מִפְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת צָפַן מֵאָה
אֲלָפִים מִדָּה׃ וְשַׁעֲרֵי הָעִיר
עַל שְׁמוֹת שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שַׁעַר שָׁלַשׁ
רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד
שַׁעַר לֵוִי אֶחָד׃ וְאֶל פְּאַת קָדִימָה קָדַם
חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים רָבַע
וּשְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף
אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר
דָּן אֶחָד׃ וּפְאַת נֶגְבָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים מָדַד
שְׁלוֹשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד
שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֻן
אֶחָד׃ פְּאַת יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלוֹשָׁה
שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר
אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃ סָבִיב סָבַב
שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף וְשֵׁם הָעִיר
מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃

occidentalē: beniamin vna. Et cōtra terminu3 beniamin a plaga orientali vsq; ad plagā occidētalē symeon vna. Et super terminum symeonis a plaga orientali vsq; ad plagam occidentalē: isachar vna. Et sup terminum isachar a plaga orientali vsq; ad plagam occidentalem: zabulon vna. Et sup terminum zabulon a plaga orientali vsq; ad plagam maris: gad vna. Et sup terminum gad ad plagam austri in meridiem. Et erit finis de thamar vsq; ad aquas cōtradictionis cades: hereditas contra mare magnum. Hec est terra quam mittetis in forte tribubus israel: & he partitiones earum: ait dn̄s deus. Et hi egressus ciuitatis. A plaga septentrionali quingentos quattuor milia mēsurabis: & porte ciuitatis nominibus tribuum israel. Porte tres a septentrione: porta ruben vna: porta iuda vna: porta leui vna. Et ad plagam orientalem quingentos & quattuor milia. Et porte tres. Porta ioseph vna: porta bēiamī vna: porta dan vna. Et ad plagam meridianā quingentos & quattuor milia metietis. Et porte tres: porta symeonis vna: porta isachar vna: porta zabulon vna. Et ad plagam occidentalem quingentos & qttuor milia. Et porte tres. Porta gad vna; porta aser vna: porta neptali vna. Per circuitum decē & octo milia. Et nomen ciuitatis ex illa die dominus ibidem.

Explicit Ezechiel
propheta.

beniamin vna. τ a terminis beniamin ab
βενιαμεὶμ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν βενιαμεὶν ἀπὸ
his q̄ ad orientem vsq; ad ea q̄ ad mare symeon
τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν συμεὼν
vna. τ a terminis symeon ab his q̄ ad
μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν συμεὼν ἀπὸ τῶν πρὸς
orientem vsq; ad ea q̄ ad mare isachar vna. τ
ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ἰσάχαρ μία. καὶ
a t̄minis isachar ab his q̄ ad orientem vsq; ad
ἀπὸ τῶν ὁρίων ἰσάχαρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως
ea q̄ ad mare zabulon vna. τ a t̄mi
τῶν πρὸς θάλασσαν ζαβουλὼν μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρί
nis zabulon ab his q̄ ad orientē vsq; ad ea q̄
ων τῶν ζαβουλὼν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν
ad mare gad vna. τ a terminis gad
πρὸς θάλασσαν γὰδ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων γὰδ
vsq; ea q̄ ad aphricū. τ erūt t̄mini ei⁹ a themā
ἕως τῶν πρὸς λίβα. καὶ ἔσαι τὰ ὅρια αὐτοῦ ἀπὸ θαιμὰν
τ aqua mariboth cades hereditatis: vsq; ad ma
καὶ ὕδατος μαριβὼθ κάδης κληρονομίας, ἕως τῆς θα
re magnū. hec terra quā iacietis in sorte
λάσσης τῆς μεγάλης. αὕτη ἡ γῆ ἣν βαλεῖτε ἐν κλήρῳ
tribub⁹ israel. τ iste diuisiones eoꝝ
ταῖς φυλαῖς ἰσραήλ. καὶ οὗτοι οἱ διαμερισμοὶ αὐτῶν
dicit dn̄s de⁹. τ iste exitus ciuita
λέγει κύριος ὁ θεός. καὶ αὗται αἱ διεκβολαὶ τῆς πόλε
tis q̄ ad aqlonē quattuor milia τ quingenti
ως αἱ πρὸς βοῤῥᾶν τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι τῷ
mensura: τ porte ciuitatis in nominib⁹ tribuū
μέτρῳ. καὶ αἱ πύλαι τῆς πόλεως ἐπ' ὀνόμασιν φυλῶν
israel: porte tres ad aqlonē. porta ru
τοῦ ἰσραήλ, πύλαι τρεῖς πρὸς βοῤῥᾶν. πύλη ῥου
ben vna: τ porta iuda vna. τ porta leui vna.
βὴν μία, καὶ πύλη ἰούδα μία. καὶ πύλη λευῒ μία.
τ q̄ ad orientem q̄ttuor milia τ q̄ngēti τ por
καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τετρακισχίλιοι καὶ .φ'. καὶ πύ
te tres. porta ioseph vna: τ porta beniamin
λαι τρεῖς. πύλη ἰωσὴφ μία, καὶ πύλη βενιαμεὶν
vna: τ porta dan vna. τ q̄ ad austrū q̄ttuor
μία, καὶ πύλη δὰν μία. καὶ τὰ πρὸς νότον τετρα
milia τ quīgēti mēsura: porte tres. porta syme
κισχίλιοι καὶ .φ'. μέτρῳ, πύλαι τρεῖς. πύλη συμε
on vna: porta isachar vna: τ porta zabulō vna.
ὼν μία, πύλη ἰσάχαρ μία, καὶ πύλη ζαβουλὼν μία,
τ q̄ ad mare q̄ttuor milia quingenti
καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιοι πεντακόσιοι
mēsura: porte tres. porta gad vna: τ porta
μέτρῳ, πύλαι τρεῖς πύλη γὰδ μία, καὶ πύλη
aser vna. τ porta neptalim vna. circuit⁹ decē τ octo
ἀσὴρ μία. καὶ πύλη νεφθαλεὶμ μία. κύκλωμα .ιη.
milia τ nomē ciuitatis ex q̄ die
χιλιάδες καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας
fuerit erit nomē eius.
γένηται ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῆς.

Incipit Prologus sancti Hieronymi in Danielem prophetam.

Danielem prophetam iuxta septuaginta interpretes domini saluatoris ecclesiæ non legūt: vtentes theodotionis editiōe. Et hoc cur acciderit: nescio. Siue enim quia sermo chaldaicus est & quibusdam ꝓprietatibus a nostro eloquio discrepat: noluerunt septuaginta interpretes easdem linguæ lineas in translatione seruare. siue sub nomine eorū ab alio nescio quo non satis chaldeā linguam sciente editus est liber: siue aliud quid causæ extiterit ignorans: hoc vnum affirmare possum ꝙ multum a veritate discordet: & recto iudicio repudiatus sit. Sciēdum quippe Danielem maxime & Esdram hebraicis quidem litteris sed chaldeo sermone conscriptos: & vnam Hieremiæ pericopen: Iob quoqꝫ cū arabica lingua plurimā habere societatem. Deniqꝫ & ego adolescētulus post Quintiliani & Tullii lectionem ac flores rhetoricos: cum me in linguæ huius pistrinum reclusissem: & multo sudore multoqꝫ tempore vix cepissem anhelantia stridentiaqꝫ verba resonare: & quasi ꝑ cryptam ambulans rarum desuper lumen aspicerem impegi nouissime in Danielem. Et tanto tedio affectus sum: vt desperatione subita omnem laborem veterem voluerim cōtemnere. Verum adhortante me quodam hebreo & illud mihi crebrius sua lingua ingerente: labor improbus omnia vincit: qui mihi videbar sciolus inter hebreos: cepi rursus discipulus esse chaldaicus. Et vt verum fatear vsqꝫ ad presentem diem magis possum sermonem chaldaicum legere & intelligere ꝙ sonare. Hæc idcirco refero vt difficultatem vobis Danielis ostenderem: quæ apud hebreos nec susannæ habet historiam: nec hymnum trium puerorum: nec belis draconisqꝫ fabulas: quas nos (quia in toto orbe dispersæ sunt) veru anteposito easqꝫ iugulante subiecimus: ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audiui ego quendam de præceptoribus iudeorum cū susannæ derideret historiam & a græco nescio quo eam diceret esse confictam: illud opponere quod origeni quoqꝫ africanus opposuit: etymologias has apo tu chynu chyse & apo tu prynu pryse de græco sermone descendere. Cuius rei nos intelligentiam nostris hanc possumus dare: vt verbi gratia. Dicamus continuo de arbore ilice dixisse eum ilico pereas. & a lentisco in lentem te comminuat angelus: vel non lente pereas. aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem: siue aliud quid ad arboris nomē cōueniens. Deinde tantum fuisse ocii tribus pueris cauilla batur: vt in camino estuantis incendii metro luderent: & per ordinem ad laudem dei omnia elementa prouocarent. Aut quod miraculum diuinæqꝫ aspirationis iudicium: vel draconem interfectum offa picis: vel sacerdotum belis machinas deprehensas quæ magis prudentia solertis viri ꝙ prophetali essent spiritu perpetrata. Cum vero abacuch veniret & de iudea in chaldeam raptum discoforum lectitaret: querebat exemplum vbi legissemus in toto veteri testamento quenqꝫ sanctorum graui uolasse corpore & in puncto horæ tanta terrarum spacia transisse. Cui cum quidam e nostris satis ad loquendum promptulus ezechielem adduxisset in medium: & diceret eum de chaldea in iudeam fuisse translatum: derisit hominem: & ex ipso uolumine demonstrauit Ezechielem in spiritu se vidisse transpositum. Deniqꝫ & apostolum nostrum videlicet vt eruditum virum & qui legem ab hebreis didicisset nō fuisse ausum affirmare se raptum in corpore sed dixisse siue in corpore siue extra corpus: nescio: deus scit. His & talibus argumentis apochryphas in libro ecclesiæ fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium derelinquens illud ammoneo non haberi Danielem apud hebreos inter prophetas: sed inter eos qui hagiographa conscripserunt. In tres siquidem partes omnis ab eis scriptura diuiditur: in legem: in prophetas: & in hagiographa: id est in quinqꝫ & octo & in vndecim libros: de quo nō est huius temporis disserere. Quæ autem ex hoc propheta immo contra hunc librum porphyrius obiiciat: testes sunt methodius: eusebius: & appollinaris: qui multis versuum millibus eius vesaniæ respondentes: nescio an curioso lectori satisfecerint. Vnde obsecro vos o paula & eustochium fundatis pro me ad dominum preces vt ꝙdiu in hoc corpusculo sum scribam aliquid gratum vobis: vtile ecclesiæ: dignum posteris. Præsentium quippe iudiciis oblatrantium non satis moueor: qui in vtranqꝫ partem aut amore labuntur aut odio.

Explicit prologus.

Trāsla. gre. lxx. cū iter. latina.

DANIEL.

ΔΑΝΙΗΛ.

In ãno tertio regni ioachim re-

Ἐ Ν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας ἰωακεὶμ βα-

gis iuda: venit nabuchodonosoꝛ rex

σιλέως ἰούδα, ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ βα-

babylonis in hierusalem: ⁊ obsidebat e-

σιλεὺς βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπολιόρκει αὐ-

am: ⁊ dedit dñs in manu eius ioachim re-

τήν, καὶ ἔδωκεν κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν ἰωακεὶμ βα-

gem iuda ⁊ de parte vasoꝝ dom⁹ dñi: ⁊ aspoꝛ

σιλέα ἰούδα καὶ ἀπὸ μέρους τῶν σκευῶν οἴκου κυ, καὶ ἀπή-

tauit ea in trã senaar dom⁹ dei sui: ⁊

νεγκεν αὐτὰ εἰς γῆν σενναὰρ οἴκου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ

vasa intulit in domū thesauri dei sui. ⁊ ait

σκεύη εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον θησαυροῦ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν

rex asphanez ꝑncipi eunuchoꝝ suoꝝ: vt itroduceret

ὁ βασιλεὺς τῷ ἀσφανὲζ τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ, εἰσαγαγεῖν

Trāsla. B. Hie.

Incipit Daniel propheta. Capitulum. 1.

[a]Anno [b]tertio [c]regni [d]ioachim [e]regis [f]iuda [g]venit [h]nabuchodonosor [i]rex [k]babylonis [l]hierusalē [m]& obsedit [n]eam: [o]& tradidit [p]dominus [q]in manu eius [s]ioachim [t]regem [u]iude: [x]& partē [y]vasorū [z]domus [a]dei [b]& asportauit ea in [c]terrā [d]sennaar in [e]domū [f]dei sui: [g]& [h]vasa [i]intulit in [k]domum [l]thesauri [m]dei sui. [n]Et ait [o]rex [p]assenez [q]ꝓposito [r]eunuchorū: [s]vt itroduceret

Tex. heb. Dani. j.

בשנת שלוש למלכות יהויקים
מלך יהודה בא נבוכדנאצר מלך
בבל ירושלם ויצר עליה: ויתן
אדני בידו את יהויקים מלך יהודה
ומקצת כלי בית האלהים ויביאם
ארץ שנער בית אלהיו ואת הכלים
הביא בית אוצר אלהיו: ויאמר
המלך לאשפנז רב סריסיו להביא

Pritiua. heb.

Cap. j.

שנה שלש
בוא
צור נתן
קצה כלה
בוא
בוא אצר
אמר

מבני ישראל ומזרע המלוכה ומן מלה
הפרתמים: ילדים אשר אין בהם
כל מאום וטובי מראה ומשכלים מום ראה
בכל חכמה וידעי דעת ומביני מדע שכל ידע
ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך בין ידע
וללמדם ספר ולשון כשדים: וימן כוח היכל
להם המלך דבר יום ביומו מפת מנה
בג המלך ומיין משתיו ולגדלם שתה
שנים שלוש ומקצתם יעמדו שנה שלש
לפני המלך: ויהי בהם מבני קצה עמד
יהודה דניאל חנניה מישאל בנה היה
ועזריה: וישם להם שר הסריסים שום שור
שמות וישם לדניאל בלטשאצר סרס
ולחנניה שדרך ולמישאל מישך
ולעזריה עבד נגו: וישם דניאל על
לבו אשר לא יתגאל בפתבג גאל
המלך וביין משתיו ויבקש משר בקש
הסריסים אשר לא יתגאל: ויתן נתן
האלהים את דניאל לחסד
ולרחמים לפני שר הסריסים:
ויאמר שר הסריסים לדניאל אמר
ירא אני את אדני המלך אשר
מנה את מאכלכם ואת משתיכם אכל שתה
אשר למה יראה את פניכם זעפים ראה פנה
מן הילדים אשר כגילכם וחיבתם
את ראשי למלך: ויאמר דניאל
אל המלצר אשר מנה שר לצר
הסריסים על דניאל חנניה מישאל
ועזריה: נס נא את עבדיך ימים נסה יום
עשרה ויתנו לנו מן הזרעים נתן
ונאכלה ומים ונשתה: ויראו לפניך אכל שתה
מראינו ומראה הילדים האכלים ראה ראה
את פתבג המלך וכאשר תראה
עשה עם עבדיך: וישמע להם לדבר שמע
הזה וינסם ימים עשרה: ומקצת נסה קצה
ימים עשרה נראה מראיהם טוב

de filiis israel & de ſemine regio: & tyrannorum pueros in quibus nulla eſſet macula: decoros forma & eruditos omni ſapientia: cautos ſcientia & doctos diſciplina: & qui poſſent ſtare in palatio regis: vt doceret eos l̄ras & linguā chaldeorū. Et cōſtituit eis rex annonā per ſingulos dies de cibis ſuis & vino vnde bibebat ipſe vt enutriti tribus annis poſtea ſtarent in conſpectu regis. Fuerunt ergo inter eos de filiis iude: daniel ananias miſael & azarias. Et impoſuit eis p̄poſitus eunuchoꝝ noīa: danieli balthaſar: anaie: ſidrac: miſaeli: miſac: & azarie abdenago. Propoſuit autē daniel in corde ſuo ne pollueretur de menſa regis: neq; de vino pot⁹ eius: & rogauit eunuchorū p̄poſitū ne contaminaretur. Dedit autem deus danieli gratiam & miſericordiā in cōſpectu principis eunuchoꝝ. Et ait princeps eunuchorum ad danielem. Timeo ego dn̄m meum regem qui conſtituit vobis cibum & potum: qui ſi viderit vultus veſtros macilentiores pre ceteris adoleſcentibus coeuis v̄ris condēnabitis caput meū regi. Et dixit daniel ad malaſar quē conſtituerat princeps eunuchorū ſuper danielem ananiam miſaelem & azariā. Tenta nos obſecro ſeruos tuos diebus decem: & dentur nobis legumina ad veſcendū: & aqua ad bibendū & contemplare vultus noſtros & vultus puerorū qui veſcuntur cibo regio: & ſicut videris: facies cum ſeruis tuis. Qui audito ſermone huiuſcemodi: tēptauit eos diebus decem. Poſt dies aūt decē apparuerunt vult⁹ eoꝝ meliores

de filijs captiuitatis iſrael ⁊ de ſemi-
ἀπὸ τῶν υἱῶν αἰχμαλωσίας ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρ-
ne regni: ⁊ de tyrannis iuue-
ματος τῆς βασιλείας, καὶ ἀπὸ τῶν φορθομμεὶν νεανίς-
nes qb⁹ nō eſt in eis ois macula: ⁊ pulchros
κους οἷς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς πᾶς μῶμος, καὶ καλοὺς τῇ
aſpectu ⁊ intelligentes in oī ſapia ⁊ ſcientes
ὄψει καὶ συνιέντας ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ γινώσκον-
ſciām ⁊ intelligētes prudētiā: ⁊ qb⁹ eſt robur
τας γνῶσιν καὶ διανοουμένους φρόνησιν, καὶ οἷς ἐστὶν ἰσχὺς
eis: vt ſtarēt in domo ī ꝯſpectu regis: ⁊
αὐτοῖς, ἑστάναι ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
vt docerēt eos litteras ⁊ linguā chaldeoꝝ. ⁊
διδάξαι αὐτοὺς γράμματα καὶ γλῶσσαν χαλδαίων. καὶ
cōſtituit eis rex qd̄ diei quotidie
διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ τῆς ἡμέρας καθ᾽ ἡμέραν
a menſa regis ⁊ a
ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως καὶ ἀπὸ τοῦ
vino potus eius ⁊ nutrire eos ānos
οἴνου τοῦ πότου αὐτοῦ καὶ θρέψαι αὐτοὺς ἔτη
tres: ⁊ poſt hec ſtare ī ꝯſpectu
τρία, καὶ μετὰ ταῦτα στῆναι ἐνώπιον τοῦ
regis. ⁊ fuit in eis de filijs iuda
βασιλέως. καὶ ἐγένετο ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν υἱῶν ἰούδα
daniel ⁊ ananias ⁊ miſael ⁊ azarias. ⁊ impo
δανιὴλ καὶ ἀνανίας καὶ μισαὴλ καὶ ἀζαρίας. καὶ ἐπέθη-
ſuit eis p̄nceps eunuchoꝝ nomina: daniel bal-
κεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνοῦχος ὀνόματα, τῷ δανιὴλ βαλ-
taſar: ⁊ ananie ſidrach: ⁊ miſael miſac:
τάσαρ, καὶ τῷ ἀνανίᾳ σεδράχ, καὶ τῷ μισαὴλ μισάκ,
⁊ azarie abdenago. ⁊ poſuit daniel in
καὶ τῷ ἀζαρίᾳ ἀβδεναγῶ. καὶ ἔθετο δανιὴλ ἐπὶ τὴν
cor ſuum: vt non cōtamiarerī menſa re-
καρδίαν αὐτοῦ, ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ ἐν τραπέζῃ τοῦ βα-
gis ⁊ in vino potus eius: rogauit
σιλέως καὶ ἐν τῷ οἴνῳ τοῦ πότου αὐτοῦ, ἠξίωσεν τὸν
p̄ncipē eunuchoꝝ vt nō cōtamiaret. ⁊ dedit deus
ἀρχιευνοῦχον ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ. καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τὸν
daniel in miam ⁊ miſationē ī ꝯſpectu p̄ncipis eunuchoꝝ.
δανιὴλ εἰς ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιευνούχου.
⁊ dixit p̄nceps eunuchoꝝ danieli: timeo ego
καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῷ δανιὴλ, φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν
dn̄ꝫ meū regem q̄ cōſtituit cibū v̄rm
κύριόν μου τὸν βασιλέα τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρῶσιν ὑμῶν
⁊ potum v̄rm neq̄n videat facies v̄ras
καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν μήποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν
triſtes p̄ter pueros coetaneos v̄ros: ⁊
σκυθρωπὰ παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν, καὶ
cōdemnetis caput meū regi. ⁊ dixit
καταδικάσητε τὴν κεφαλήν μου τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν
daniel ad malaſar quē cōſtituit p̄nceps eunuchoꝝ ſup
δανιὴλ πρὸς μολσὰρ ὃν κατέστησεν ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐπὶ
daniel ⁊ ananiā ⁊ azariā ⁊ miſael: tenta obſecro
δανιὴλ καὶ ἀνανίαν καὶ ἀζαρίαν καὶ μισαήλ, πείρασον δὴ
ſeruos tuos dies decē: ⁊ dent nobis de
τοὺς παῖδάς σου ἡμέρας δέκα, καὶ δότωσαν ἡμῖν ἀπὸ
ſeminibus terre ⁊ comedem⁹: ⁊ aquā bi-
σπερμάτων τῆς γῆς καὶ φαγόμεθα, καὶ ὕδωρ πιό-
bem⁹: ⁊ appareant corā te vultus n̄ri
μεθα, καὶ ὀφθήτωσαν ἐνώπιόν σου αἱ ἰδέαι ἡμῶν
⁊ vultus puerorꝝ comedentiū
καὶ αἱ ἰδέαι τῶν παιδαρίων τῶν ἐσθιόντων τὴν
menſam regis: ⁊ ſicut videris fac
τράπεζαν τοῦ βασιλέως, καὶ καθὼς ἐὰν ἴδῃς ποίη-
cū ſeruis tuis. ⁊ audiuit eum ⁊
σον μετὰ τῶν παίδων σου. καὶ εἰσήκουσεν αὐτῶν καὶ
tentauit eos dies decē: ⁊ poſt finem
ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα, καὶ μετὰ τὸ τέλος
decē dieꝝ viſi ſunt vult⁹ eoꝝ boni
τῶν δέκα ἡμερῶν ὠράθησαν αἱ ἰδέαι αὐτῶν ἀγαθαὶ
καὶ

τ fortes carnib⁹ ſup oēs pueros
καὶ ἰσχυραὶ ταῖς σαρξὶν ὑπὲρ πάντα τὰ παιδάρια τὰ
comedētes menſam regis. τ fuit ma=
ἐσθίοντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως. καὶ ἐγένετο μελ
laſſar auferens prādiū eoꝝ τ vinū po
σὰρ ἀναιρούμενος τὸ δεῖπνον αὐτῶν καὶ τὸν οἶνον τοῦ πό
culi eoꝝ. τ dabat eis ſemina q̄ttuoꝛ
ματος αὐτῶν. καὶ ἐδίδου αὐτοῖς σπέρματα τοῖς τέσσαρ
pueris. τ dedit eis deus intellectū τ
σιν παιδαρίοις. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς σύνεσιν καὶ
prudētiā in oī litteratura τ ſapiā. τ daniel intel
φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ καὶ σοφίᾳ. καὶ δανιὴλ συ
lexit in oī viſione τ ſomnijs. τ factū eſt poſt
νῆκεν ἐν πάσῃ ὁράσει καὶ ἐνυπνίοις. καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ
finē dieꝝ q̄s dixit rex vt introducerēt ip=
τέλος τῶν ἡμερῶν ὧν εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐ=
ſi: itroduxit eos p̄nceps eunuchoꝝ i ↄ̄ſpectū na
τούς, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐναντίον να
buchodonoſoꝛ: τ locutus ē cū eis rex:
βουχοδονόσωρ, καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν ὁ βασιλεύς,
τ nō inuēti ſunt ex oībus eis ſimiles daniel τ
καὶ οὐχ ηὑρέθησαν ἐκ πάντων αὐτῶν ὅμοιοι δανιὴλ καὶ
ananie τ miſael τ azarie. τ ſteterūt i cōſpectu
ἀνανίᾳ καὶ μισαὴλ καὶ ἀζαρίᾳ. καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ
regis. τ in omni verbo ſapientie τ ſcientie
βασιλέως. καὶ ἐν παντὶ ῥήματι σοφίας καὶ ἐπιστήμης
q̄cūq̧ q̄ſiuit ab eis rex: iuenit eos de=
ὅσα ἐζήτησεν παρ᾽ αὐτῶν ὁ βασιλεύς, εὗρεν αὐτοὺς δε
cuplicatos p̄ter oēs incātatoꝛes τ
καπλασίονας παρὰ πάντας τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς
magos exn̄tes in regno eius. τ fuit
μάγους τοὺς ὄντας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο
daniel vſq̧ ad annū p̄mū cyri regis.
δανιὴλ ἕως ἔτους α´. κύρου τοῦ βασιλέως. Ca. 2.

In anno ſecundo regni nabu=
Ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας ναβου=
chodonoſoꝛ ſomniauit nabuchodonoſoꝛ ſomniū τ
χοδονόσωρ ἐνυπνιάσθη ναβουχοδονόσωρ ἐνύπνιον, καὶ
ſtupefact⁹ ē ſpūs eius: τ ſomniū eius fuit ab
ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ᾽
eo. τ dixit rex vt vocarēt incantatoꝛes
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τοὺς ἐπαοιδοὺς
τ magos τ maleficos τ chalde=
καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς φαρμακοὺς καὶ τοὺς χαλδαί
os: vt ānūciarēt regi ſomnia eius. τ vene
ους, τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ. καὶ ἦλ
rūt τ ſteterūt in ↄ̄ſpectu regis. τ dixit eis
θον καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
rex: ſomniaui τ ſtupefctū ē ſpūs meus
ὁ βασιλεύς, ἐνυπνιάσθην καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου τοῦ
vt ſcirē ſomniū: τ locuti ſunt chaldei re=
γνῶναι τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἐλάλησαν οἱ χαλδαῖοι τῷ βα
gi ſyriace τ dixeꝛt: rex in ſecula viue.
σιλεῖ συριστὶ καὶ εἶπαν, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.
tu dic ſomniū ſeruis tuis. τ cōiecturā eius
σὺ εἰπὸν τὸ ἐνύπνιον τοῖς παισίν σου. καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ
annūciabimus. τ rn̄dit rex τ dixit
ἀναγγελοῦμεν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τοῖς
chaldeis: ſmo a me receſſit: ſi igit nō notū fece
χαλδαίοις, ὁ λόγος ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀπέστη. ἐὰν οὖν μὴ γνωρίσῃ
ritj mihi ſomniū τ ↄ̄iecturā eius: in interi
τέ μοι τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, εἰς ἀπώ=
tum eritis. τ dom⁹ vr̄e diripientur. ſi āt ſōnī
λειαν ἔσεσθε. καὶ οἱ οἶκοι ὑμῶν διαρπαγήσονται. ἐὰν δὲ τὸ ἐνύ
um τ cōiecturā ei⁹ notā feceritj mihi: dona τ
πνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ γνωρίσητέ μοι, δόματα καὶ
munera τ honorē multū accipietis a me. verūtn̄ ſom
δωρεὰς καὶ τιμὴν πολλὴν λήψεσθε παρ᾽ ἐμοῦ. πλὴν τὸ ἐνύ
nium τ cōiecturā eius ānūciate mihi. τ rn̄derūt
πνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγείλατέ μοι. καὶ ἀπεκρίθη
ſecundo τ dixerūt: rex dicat ſomniū
σαν δεύτερον καὶ εἶπαν, ὁ βασιλεὺς εἰπάτω τὸ ἐνύπνιον

et corpulentiores pre omnibus pueris qui veſcebantur cibo regio. Porro malaſſar tollebat cibaria & vinum potus eorum: dabatq̧ eis legumina. Pueris autem his dedit deus ſcientiam & diſciplinam in omni libro & ſapiētia: danieli autē intelligentiā omniū viſionū & ſomnioꝝ. Cōpletis itaq̧ dieb⁹ poſt q̄s dixerat rex vt introducerētur. Introduxit eos prepoſit⁹ eunuchorū in cōſpectu nabuchodonoſor. Cūq̧ eis locut⁹ fuiſſet rex nō ſunt inuēti tales de vniuerſis vt daniel ananias miſahel & azarias. Et ſteterūt in cōſpectu regis: & om̄e verbū ſapiētie & intellect⁹ qd̄ ſciſcitatus eſt ab eis rex: inuenit in eis decuplum ſup cunctos ariolos & magos qui erāt in vniuerſo regno ei⁹. Fuit aūt daniel vſq̧ ad annū primum cyri regis. 2.

In anno ſecundo regni nabuchodonoſor: vidit nabuchodonoſor ſomniū & cōterritus eſt ſpūs eius: & ſomniū eius fugit ab eo. Precepit autem rex vt cōuocarētur arioli & magi & malefici & chaldei: vt indicarent regi ſomnia ſua. Qui cum veniſſent ſteterunt corā rege: & dixit ad eos rex. Vidi ſomnium: & mente confuſus ignoro quid viderim. Reſponderuntq̧ chaldei regi ſyriace. Rex in ſempiternū viue. Dic ſomniū ſeruis tuis: & interp̄tationē eius indicabim⁹. Et rn̄dens rex ait chaldeis. Sermo receſſit a me. Niſi indicaueritis mihi ſomniū & cōiecturā eius: peribitis vos: & domus veſtre publicabuntur. Si aūt ſomniū & cōiecturā eius narraueritis: premia & dona & honorem multū accipietis a me. Somniū igitur & interpretationē eius indicate mihi. Rn̄derūt ſcd̄o atq̧ dixerunt. Rex ſōniū

וּבְרִיאֵי בָּשָׂר מִן כָּל הַיְלָדִים | בָּרָא
הָאֹכְלִים אֵת פַּת בַּג הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי | הָיָה
הַמֶּלְצַר נֹשֵׂא אֶת פַּת בָּגָם וְיֵין
מִשְׁתֵּיהֶם וְנֹתֵן לָהֶם זֵרְעֹנִים׃ | שָׁתָה
וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם נָתַן | רָבַע
לָהֶם הָאֱלֹהִים מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל | יָדַע שָׂכַל
סֵפֶר וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל הֵבִין בְּכָל חָזוֹן | בִּין חָזָה
וַחֲלֹמוֹת׃ וּלְמִקְצָת הַיָּמִים אֲשֶׁר
אָמַר הַמֶּלֶךְ לַהֲבִיאָם וַיְבִיאֵם שַׂר | בּוֹא
הַסָּרִיסִים לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר׃ וַיְדַבֵּר | סָרִס פָּנָה
אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מִכֻּלָּם | דָּבַר מָצָא
כְּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וְכֹל דְּבַר חָכְמַת | עָמַד
בִּינָה אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ
וַיִּמְצָאֵם עֶשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל הַחַרְטֻמִּים
הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּתוֹ׃ וַיְהִי | הָיָה
דָּנִיֵּאל עַד שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃ | שָׁנָה
וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת | Cap. ij.
נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר
חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ | פָּעַם שָׁנָה
נִהְיְתָה עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא | הָיָה אָמַר
לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים | כָּשַׁף
וְלַכַּשְׂדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלֹמֹתָיו | נָגַד
וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר | בּוֹא
לָהֶם הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם חָלָמְתִּי וַתִּפָּעֶם | חָלַם פָּעַם
רוּחִי לָדַעַת אֶת הַחֲלוֹם׃ וַיְדַבְּרוּ | יָדַע דָּבַר
הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית מַלְכָּא
לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לְעַבְדָיךְ | חָיָה
וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא׃ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר | חָוָה
לְכַשְׂדָּאֵי מִלְּתָא מִנִּי אַזְדָּא הֵן לָא | מָלַל
תְהוֹדְעוּנַּנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדָּמִין | יָדַע
תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי יִתְּשָׂמוּן׃ | עָבַד בַּיִת
וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֹן מַתְּנָן | שׂוּם חָוָה
וּנְבִזְבָּה וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן | נָתַן
קֳדָמַי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֹנִי׃ | קָבַל
עֲנוֹ תִנְיָנוּת וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא | עָנָה

יאמר לעבדוהי ופשרה נהחוה׃ ענה אמר
מלכא ואמר מן יציב ידע אנה די יצב
עדנא אתון זבנין כל קבל די
חזיתון די אזדא מני מלתא׃ די הן חזה
חלמא לא תהודענני חדה היא ידע
דתכון ומלה כדבה ושחיתה דת מלל
הזדמנתון למאמר קדמי עד די עדנא שחת זמן
ישתנא להן חלמא אמרו לי ואנדע אמר שנה
די פשרה תהחונני׃ ענו כשדיא ידע
קדם מלכא ואמרין לא איתי אנש ענה
על יבשתא די מלת מלכא יוכל יכל
להחויה כל קבל די כל מלך רב חוה
ושליט מלה כדנה לא שאל לכל שלט
חרטם ואשף וכשדי׃ ומלתא די
מלכא שאל יקירה ואחרן לא יקר
איתי די יחונה קדם מלכא להן חוה
אלהין די מדרהון עם בשרא לא דור
איתוהי׃ כל קבל דנא מלכא בנס
וקצף שגיא ואמר להובדה לכל שנא אבד
חכימי בבל׃ ודתא נפקת וחכימיא חכם
מתקטלין ובעו דניאל וחברוהי קטל בעה
להתקטלה׃ באדין דניאל התיב תוב
עטא וטעם לאריוך רב טבחיא די יעט
מלכא די נפק לקטלא לחכימי
בבל׃ ענה ואמר לאריוך שליטא שלט
די מלכא על מה דתא מהחצפה חצף
מן קדם מלכא אדין מלתא הודע מלל ידע
אריוך לדניאל׃ ודניאל על ובעה עול
מן מלכא די זמן ינתן לה ופשרא נתן
להחויה למלכא׃ אדין דניאל חוה
לביתיה אזל ולחנניה מישאל
ועזריה חברוהי מלתא הודע׃
ורחמין למבעא מן קדם אלה שמיא בעה
על רזא דנה די לא יהובדון אבד
דניאל וחברוהי עם שאר חכימי
בבל׃ אדין לדניאל בחזוא די חזה

dicat ſeruis ſuis: & interp̄tationē ei⁹ indicabim⁹. Reſponditq; rex & ait. Certe noui φ tempus redimitis: ſcientes φ receſſerit a me ſermo. Si ergo ſomniū non indicaueritis mihi: vna eſt de vobis ſentētia φ interp̄tationē quoq; fallacē & deceptione plenā cōpoſueritis: vt loq̄mini mihi donec tēpus p̄tranſeat. Sōniū itaq; dicite mihi vt ſciā φ interp̄tationē quoq; ei⁹ verā loq̄mini. Rñdentes ergo chaldei corā rege dixerūt. Non eſt homo ſup terrā qui ſermonē tuū rex poſſit implere: ſed neq; regū quiſq̄ magnus & potens verbū huiuſcemodi ſciſcitatur ab oī ariolo & mago & chaldeo. Sermo enim quē tu queris rex grauis ē: nec repietur quiſq̄ q indicet illum in cōſpectu regis: exceptis diis quorū nō eſt cum hoibus cōuerſatio. Quo audito rex in furore & in ira magna p̄cepit vt perirent omnes ſapientes babylonis. Et egreſſa ſententia ſapiētes interficiebātur: q̄rebaturq; daniel & ſocii ei⁹ vt perirēt. Tunc daniel requiſiuit de lege atq; ſentētia ab arioch principe militie regis: qui egreſſus fuerat ad interficiēdos ſapiētes babylonis. Et interrogauit eum qui a rege poteſtatē accepat. Quā ob cauſam tam crudelis ſententia a facie regis eſſet egreſſa. Cum ergo rem īdicaſſet arioch danieli: daniel īgreſſus rogauit regem vt tēpus daret ſibi ad ſolutionem indicandam regi. Et ingreſſus eſt domum ſuam: ananieq; & miſaeli & azarie ſociis ſuis indicauit negocium: vt q̄rerēt miſericordiā a facie dei celi ſup ſacramento iſto: & non perirent daniel & ſocii eius: cū ceteris ſapientibus babylonis. Tunc danieli myſteriū per viſionem

ſeruis ſuis ⁊ cōiecturā eius renūciabim⁹. ⁊ reſpondit rex ⁊ dixit chaldeis: in veritate ſcio ego φ tp̄s vos redimitis q² videtis qđ diſceſſit a me verbū. ſi igit̄ ſomniū non renūciaueritis mihi: ſcio φ verbū mendax ⁊ corruptū cōpoſuiſtis vt dicatis corā me: donec tp̄s p̄tereat ſomniū meū dicite mihi: ⁊ ſciam q² ⁊ cōiecturā eius renūciabitis mihi. reſponderūt itez chaldei ī cōſpectu regis ⁊ dicunt: nō eſt homo in arida: q̄ poſſit verbū regis notū facere: q² oīs rex magn⁹ ⁊ p̄nceps: verbū tale non īterrogat īcantatorē magū chaldeum: q² ſermo quē rex īterrogat grauis: ⁊ alius nō eſt q̄ renūciet eum coram rege: q² niſi dij q̄z nō eſt hītatio cū oī carne. tūc rex in furore ⁊ ira multa dixit: p̄dere oēs ſapientes babylonis. ⁊ ſentētia egreſſa ē ⁊ ſapiētes īterficiebant. ⁊ q̄rebat daniel ⁊ amicos eius vt īterficeret. tūc daniel rñdit cōſiliū ⁊ ſentētiā arioch p̄ncipi coq̄z regis: q̄ egreſſ⁹ eſt vt īterficeret ſapiētes babylonis: ⁊ interrogabat eū dicens: p̄nceps regis: p̄ q̄ egreſſa eſt ſentētia īpudēs hec a facie regis: notū fecit āt verbū arioch daniel: ⁊ daniel īgreſſ⁹ ē ⁊ rogauit regem vt tp̄s daret ſibi: ⁊ cōiecturā eius ānunciaret regi. ⁊ īgreſſ⁹ eſt daniel in domū ſuam: ⁊ ananie ⁊ miſael ⁊ azarie amicis ſuis verbū notū fecit ⁊ miſationes q̄rebāt a deo celi ſup myſterio hoc: vt non perirent daniel ⁊ amici eius cū reliquis ſapiētib⁹ babylonis. tunc danieli in viſione

τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελοῦμεν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τοῖς χαλδαίοις, ἐπ᾽ ἀληθείας οἶδα ἐγὼ ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε καθότι εἴδετε ὅτι ἀπέστη ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ῥῆμα. ἐὰν οὖν τὸ ἐνύπνιον μὴ ἀναγγείλητέ μοι, οἶδα ὅτι ῥῆμα ψευδὲς καὶ διεφθαρμένον συνέθεσθε εἰπεῖν ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ ὁ καιρὸς παρέλθῃ· τὸ ἐνύπνιόν μου εἴπατέ μοι, καὶ γνώσομαι ὅτι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖτέ μοι. ἀπεκρίθησαν πάλιν οἱ χαλδαῖοι ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ λέγουσιν, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὅστις δυνήσεται τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως γνωρίσαι, καθότι πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἄρχων, ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ ἐπαοιδὸν μάγον χαλδαῖον, ὅτι ὁ λόγος ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ βαρύς, καὶ ἕτερος οὐκ ἔστιν ὃς ἀναγγελεῖ αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὅτι ἀλλ᾽ ἢ θεοὶ ὧν οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρκός. τότε ὁ βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ πολλῇ εἶπεν, ἀπολέσαι πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος. καὶ τὸ δόγμα ἐξῆλθεν καὶ οἱ σοφοὶ ἀπεκτείνοντο. καὶ ἐζήτει Δανιὴλ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀνελεῖν. τότε Δανιὴλ ἀπεκρίθη βουλὴν καὶ γνώμην τῷ Ἀριὼχ τῷ ἀρχιμαγείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς ἐξῆλθεν ἀνελεῖν τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ λέγων, ἄρχων τοῦ βασιλέως, περὶ τίνος ἐξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀναιδὴς αὕτη ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως; ἐγνώρισεν δὲ τὸ ῥῆμα Ἀριὼχ τῷ Δανιήλ, καὶ Δανιὴλ εἰσῆλθεν καὶ ἠξίωσεν τὸν βασιλέα ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγείλῃ τῷ βασιλεῖ. καὶ εἰσῆλθεν Δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ τῷ Ἀνανίᾳ καὶ τῷ Μισαὴλ καὶ τῷ Ἀζαρίᾳ τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὸ ῥῆμα ἐγνώρισεν καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπως ἂν μὴ ἀπόλωνται Δανιὴλ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων σοφῶν Βαβυλῶνος. τότε Δανιὴλ ἐν ὁράματι

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

noctis mysteriū reuelatū est. & būdixit deū
νυκτὸς τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη. καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν
celi daniel. & dixit: sit nomē dei be
τοῦ οὐρανοῦ δανιήλ. καὶ εἶπεν, εἴη τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ εὐ
nedictū a seclo & vsq3 in seculū: q2
λογημένον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ
sapiā & intellectus & fortitudo eius est & ipe
σοφία καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐστιν καὶ αὐτὸς
mutat tpa & annos. cōstituit reges & trās
ἀλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους. καθιστᾷ βασιλεῖς καὶ με
fert: dans sapiam sapiētib9 & prudentiā: sci
θιστᾷ, διδοὺς σοφίαν τοῖς σοφοῖς καὶ φρόνησιν, τοῖς εἰ
ētib9 itellectū. ipe reuelat pfunda & abscon=
δόσιν σύνεσιν. αὐτὸς ἀποκαλύπτει βαθέα καὶ ἀπόκρυ
dita sciens q̄ in tenebris: & lumen cū eo
φα γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὸ φῶς μετ᾽ αὐτοῦ
est. tibi de9 pr̄m meoꝝ cōfiteor & lau
ἐστιν. σοὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων μου ἐξομολογοῦμαι καὶ αἰ
do: q2 sapiam & virtutē dedisti mihi. & nota fecisti
νῶ, ὅτι σοφίαν καὶ δύναμιν ἔδωκάς μοι. καὶ ἐγνώρισάς
mihi q̄ rogaui a te. & verbū regis
μοι ἃ ἠξιωσάμην παρὰ σοῦ. καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέ
notū fecisti mihi. & venit daniel ad arioch quē cō
ως ἐγνώρισάς μοι. καὶ ἦλθεν δανιὴλ πρὸς ἀριὼχ ὃν κα
stituit rex vt perderet sapiētes babylo=
τέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς βαβυλῶ=
nis & dixit ei: sapientes babylonis ne per=
νος καὶ εἶπεν αὐτῷ, τοὺς σοφοὺς βαβυλῶνος μὴ ἀπο
das: introduc āt me i cōspectū regis: &
λέσῃς, εἰσάγαγε δέ με ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
cōiecturā regi annūciabo. tunc arioch in
τὴν σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ ἀναγγελῶ. τότε ἀριὼχ ἐν
festinatiōe introduxit daniel i cōspectu regis
σπουδῇ εἰσήγαγεν τὸν δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
& dixit ei: inueni viꝝ ex filijs capti
καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὕρηκα ἄνδρα ἐκ τῶν υἱῶν τῆς αἰχ=
uitatis iudee: qui cōiecturā regi
μαλωσίας τῆς ἰουδαίας, ὅστις τὸ σύγκριμα τῷ βασι
annūciabit. & rn̄dit rex & dixit
λεῖ ἀναγγελεῖ. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τῷ
danieli cui9 nomē baltasar. si potes mihi renū
δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα βαλτασάρ. εἰ δύνασαί μοι ἀναγ
ciare somniū qd̄ vidi & cōiecturā eius: &
γεῖλαι τὸ ἐνύπνιον ὃ εἶδον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, καὶ
respondit daniel corā rege & ait:
ἀπεκρίθη δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν,
mysteriū qd̄ rex interrogat: non est sapiētiū
τὸ μυστήριον ὃ ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, οὐκ ἔστι σοφῶν
magoꝝ icantatoꝝ aruspicū annūciare regi:
μάγων ἐπαοιδῶν γαζαρηνῶν ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ,
sed est de9 in celo reuelans mysteria. &
ἀλλ᾽ ἔστιν θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια. καὶ
nota fecit regi nabuchodonosor q̄ opz
ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονόσορ ἃ δεῖ
fieri i nouissimis diebus. somniū tuū &
γενέσθαι ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. τὸ ἐνύπνιόν σου καὶ
visiones capitis tui in cubili tuo
αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου τοῦ
hoc est. tu rex cogitationes tue in cu=
τό ἐστιν. σὺ βασιλεῦ οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοί
bili tuo ascenderūt: qd̄ opz fieri post hec:
της σου ἀνέβησαν, τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα,
& reuelans mysteria nota fecit tibi q̄ opz
καὶ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἐγνώρισέν σοι ἃ δεῖ
fieri. & mihi nō
γενέσθαι. καὶ ἐμοὶ οὐκ

Trāsla.B.Hie.

nocte reuelatum est. Et benedixit daniel deū celi: & locutus ait. Sit nomen dei benedictum a seculo & vsq3 in seculū: quia sapientia & fortitudo eius sunt: & ipse mutat tēpora & etates. Transfert regna atq3 constituit: dat sapientiam sapiētibus: & scientiam intelligentib9 disciplinā. Ipse reuelat pfunda & abscondita: & nouit in tenebris constituta: & lux cum eo est. Tibi deus patrū nostrorū cōfiteor: teq3 laudo: quia sapientiā & fortitudinem dedisti mihi: & nunc ostendisti mihi que rogauimus te: quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quē cōstituerat rex vt perderet sapientes babylonis: sic ei locutus est. Sapiētes babylonis ne perdas. Introduc me in cōspectu regis: & solutionem regi narrabo. Tūc arioch festinus introduxit danielem ad regem: & dixit ei. Inueni hominē de filiis transmigrationis iude qui solutionem regi annunciet. Respondit rex & dixit danieli cuius nomen erat balthasar. Putas ne vere potes mihi indicare somnium qd̄ vidi: & interpretationē eius? Et rn̄dens daniel corā rege ait. Mysteriū quod rex interrogat sapientes magi & arioli & aruspices nequeūt indicare regi: sed est deus in celo reuelās mysteria qui indicauit tibi rex nabuchodonosor q̄ ventura sunt in nouissimis tēporibus. Sōniū tuū & visiones capitis tui in cubili tuo huiuscemodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec: & qui reuelat mysteria ostendit tibi que ventura sunt. Mihi quoq3

Tex.heb.Dani.ij. Pritiua.heb.

Tex.heb.	Pritiua.heb.
ליליא רזא גלי אדין דניאל ברך	גלה
לאלה שמיא: ענה דניאל ואמר	
להוא שמיה די אלהא מברך מן	הוה ברך
עלמא ועד עלמא די חכמתא	
ונבורתא די ליה היא: והוא מהשנא	גבר שנה
עדניא וזמניא מהעדה מלכין	עדה
ומהקים מלכין יהב חכמתא	קום
לחכימין ומנדעא לידעי בינה:	ידע
הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע	עמק סתר
מה בחשוכא ונהורה עמה שרא:	חשך נהר
לך אלה אבהתי מהודא ומשבח	אב ידה
אנה די חכמתא ונבורתא יהבת	שבח
לי וכען הודעתני די בעינא מנך	גבר ידע בעה
די מלת מלכא הודעתנא: כל קבל	מלל
דנה דניאל על על אריוך די מני	עול מנה
מלכא להובדה לחכימי בבל אזל	אבד חכם
וכן אמר ליה לחכימי בבל אל	
תהובד העלני קדם מלכא ופשרא	עול
למלכא אחוא: אדין אריוך	חוה
בהתבהלה הנעל לדניאל קדם	בהל עול
מלכא וכן אמר ליה די השכחת	שכח
גבר די מבני גלותא די יהוד די	גלה ידה
פשרא למלכא יהודע: ענה מלכא	ידע
ואמר לדניאל די שמיה בלטשאצר	
האיתיך כהל להודעותני חלמא	
די חזית ופשרה: ענה דניאל קדם	חזה
מלכא ואמר רזא די מלכא שאל	רזה
לא חכימין אשפין חרטמין גזרין	
יכלין להחויה למלכא: ברם איתי	חוה
אלה בשמיא גלא רזין והודע	
למלכא נבוכדנאצר מה די להוא	הוה
באחרית יומיא חלמך וחזוי ראשך	חזה
על משכבך דנה הוא: אנתה מלכא	שכב
רעיונך על משכבך סליקו מה די	רעה סלק
להוא אחרי דנה וגלא רזיא	
הודעך מה די להוא: ואנה לא	ידע

בחכמה די איתי בי מן כל חייא רזא — חיה
דנה גלי לי להן על דברת די — גלה
פשרא למלכא יהודעון ורעיוני — ידע
לבבך תנדע: אנתה מלכא חזה — ידע
הוית ואלו צלם חד שגיא צלמא — הוה
דכן רב וזיוה יתיר קאם לקבלך — יתר קום
ורוה דחיל: הוא צלמא ראשה די — דחל
דהב טב חדוהי ודרעוהי די כסף — טוב חדה
מעוהי וירכתה די נחש: שקוהי — מעה שוק
די פרזל רגלוהי מנהון די פרזל — מן
ומנהון די חסף: חזה הוית עד די
התגזרת אבן די לא בידין ומחת — גזר יד
לצלמא על רגלוהי די פרזלא — מחא
וחספא והדקת המון: באדין דקו — דקק הם
כחדה פרזלא חספא נחשא כספא
ודהבא והוו כעור מן אדרי קיט — הוה
ונשא המון רוחא וכל אתר לא
השתכח להון ואבנא די מחת — שכח מחא
לצלמא הות לטור רב ומלאת כל
ארעא: דנה חלמא ופשרה נאמר — אמר
קדם מלכא: אנתה מלכא מלך
מלכיא די אלה שמיא מלכותא
חסנא ותקפא ויקרא יהב לך: ובכל
די דארין בני אנשא חיות ברא — דור חיה
ועוף שמיא יהב בידך והשלטך — שלט
בכלהון אנתה הוא רישה די — ראש
דהבא: ובתרך תקום מלכו אחרי — קום
ארעא מנך ומלכו תליתיא אחרי — תלת
די נחשא די תשלט בכל ארעא:
ומלכו רביעיא תהוה תקיפא — רבע הוה
כפרזלא כל קבל די פרזלא מהדק — תקף דקק
וחשל כלא וכפרזלא די מרעע כל — רעע
אלין תדק ותרע: ודי חזיתה רגליא — חזה
ואצבעתא מנהון חסף די פחר — צבע
ומנהון פרזל מלכו פליגה תהוא — פלג הוה
ומן נצבתא די פרזלא להוה בה

in ſapientia q̃ eſt in me plus q̃ꝫ in cũctis viuẽtibꝰ: ſacramentum hoc reuelatum eſt: ſed vt interp̃tatio regi manifeſta fieret: & cogitationes mentis tue ſcires. Tu rex videbas: & ecce quaſi ſtatua vna grandis. Statua illa magna & ſtatura ſublimis ſtabat cõtra te: & intuitus eius erat terribilis. Huiꝰ ſtatue caput ex auro optimo erat: pectus aũt & brachia de argẽto: porro venter & femora ex ere: tibie aũt ferree: pedum quedam pars erat ferrea quedam autem fictilia. Videbas ita donec abſciſſus eſt lapis ſine manibus: & percuſſit ſtatuam in pedibus eius ferreis et fictilibus & cõminuit eos. Tunc cõtrita ſunt pariter ferrũ: teſta: es: argentum: & aurũ: & redacta quaſi in fauillam eſtiue aree que rapta ſunt vento: nulluſq; locus inuẽtus eſt eis. Lapis autem qui percuſſerat ſtatuã factus eſt mons magnus: & ĩpleuit vniuerſam terrã. Hoc eſt ſõniũ: interp̃tationẽ quoq; eius dicemus coram te rex. Tu rex regũ es: & deus celi regnum & fortitudinẽ & imperiũ & gloriam dedit tibi: & oĩa in quibus habitant filii hoĩm: & beſtie agri volucres quoq; celi dedit in manu tua: & ſub ditione tua vniuerſa cõſtituit. Tu es ergo caput aureum. Et poſt te conſurget regnum aliud minus te: & regnũ tertium aliud ereum quod imperabit vniuerſe terre. et regnum quartũ erit velut ferreum. Quomodo ferrum cõminuit & domat oĩa: ſic cõminuet & cõteret oĩa hec. Porro qꝛ vidiſti pedum & digitoꝝ partem teſteam figuli: & partẽ ferream: regnũ diuiſum erit quod tamẽ de plantariõe ferri orietur.

in ſapiã exñte in me p̃ter oẽs viuẽtes
ἐν σοφίᾳ τῇ οὔσῃ ἐν ἐμοὶ παρὰ πάντας τοὺς ζῶντας τὸ
myſteriũ hoc reuelatum ẽ: ſed ideo vt
μυστήριον τοῦτο ἀπεκαλύφθη, ἀλλ᾽ ἕνεκεν τοῦ τὴν
cõiecturã regi manifeſtaret: vt cogitatiões
σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ γνωρίσαι, ἵνα τοὺς διαλογισ-
nes cordis tui ſcias. tu rex videbas: &
μοὺς τῆς καρδίας σου γνῷς. σὺ βασιλεῦ ἐθεώρεις, καὶ
ecce imago vna multa: imago illa magna. & fa-
ἰδοὺ εἰκὼν μία πολλή, ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη. καὶ ἡ πρό-
cies eiꝰ eleuata ſtans a facie tua: &
σοψις αὐτῆς ὑπερφερὴς ἑστῶσα ἀπὸ προσώπου σου, καὶ
uiſio eius terribilis. imago cuiꝰ caput auri pu
ἡ ὅρασις αὐτῆς φοβερά. εἰκὼν ἧς ἡ κεφαλὴ χρυσίου κα-
ri: manꝰ & pectus & brachia eius argẽ
θαροῦ, αἱ χεῖρες καὶ τὸ στῆθος καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς ἀργυ-
tea venter & femora erea: tibie ferree:
ροῖ, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῖ, αἱ κνῆμαι σιδηραῖ, οἱ
pedes pars qdẽ q̃dã ferrea pars ãt q̃dã fictilis: vide-
πόδες μέρος μέν τι σιδηροῦν μέρος δέ τι ὀστράκινον, ἐθεώ-
bas donec abſciſus ẽ lapis ex mõte ſine manibꝰ. & p̃cuſ-
ρεις ἕως ἀπετμήθη λίθος ἐξ ὄρους ἄνευ χειρῶν. καὶ ἐπά-
ſit imaginẽ ſup̃ pedes ferreos & ficti-
ταξεν τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς καὶ ὀστρα-
les & cõminuit eos oĩno. tunc ꝯminuti
κίνους καὶ ἐλέπτυνεν αὐτοὺς εἰσάπαξ. τότε ἐλεπτύνθη-
ſũt omnino teſta ferrũ es argentũ
σαν εἰσάπαξ τὸ ὄστρακον ὁ σίδηρος ὁ χαλκὸς ὁ ἄργυρος ὁ
aurũ: & facta ſunt quaſi puluis ab erea eſtiua
χρυσός, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς
& extulit ea multitudo venti: & locus
καὶ ἐξῆρεν αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος, καὶ τόπος
nõ ĩuẽtꝰ illis. & lapis q̃ p̃cuſſit imaginẽ factꝰ ẽ
οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγενήθη
in mõtẽ magnũ: & impleuit oẽm t̃rã: hoc eſt
εἰς ὄρος μέγα, καὶ ἐπλήρωσεν πᾶσαν τὴν γῆν, τοῦτό ἐστιν τὸ
ſomniũ & cõiecturã eius dicemꝰ coram
ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἐροῦμεν ἐνώπιον τοῦ
rege. tu rex rex regum: cui
βασιλέως. σὺ βασιλεῦ βασιλεὺς βασιλέων, ᾧ
deus celi regnũ forte & validum & glo-
ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυρὰν καὶ κραταιὰν καὶ ἔντι-
ſum dedit in oĩ loco in q̃ habitant filii
μον ἔδωκεν ἐν παντὶ τόπῳ ἐν ᾧ κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν
hoim beſtieq; agri & volatilia celi dedit in
ἀνθρώπων θηρία τε ἀγροῦ καὶ πετεινὰ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν
manu tua & cõſtituit te dñm oĩm. tu es
τῇ χειρί σου καὶ κατέστησέν σε κύριον πάντων. σὺ εἶ ἡ
caput aureum: & poſt te ſurget regnum
κεφαλὴ ἡ χρυσῆ, καὶ ὀπίσω σου ἀναστήσεται βασιλεία
aliud minꝰ te qđ eſt argentũ. & regnũ tertiũ qđ
ἑτέρα ἥττων σου ἥ ἐστιν ὁ ἄργυρος. καὶ βασιλεία τρίτη ἥ
eſt es qđ dñabit omni terre. & regnũ quar-
ἐστιν ὁ χαλκὸς ἣ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς. καὶ βασιλεία τε-
tum erit fortius q̃ſi ferrum. queadmodũ ferrũ
τάρτη ἔσται ἰσχυροτέρα ὡς ὁ σίδηρος. ὃν τρόπον ὁ σίδηρος
ꝯminuit & domat oĩa: ſic cõminuet & do-
λεπτύνει καὶ δαμάζει πάντα, οὕτως λεπτυνεῖ καὶ δα-
mabit. & q̃ꝛ vidiſti pedes & digitos:
μάσει. καὶ ὅτι εἶδες τοὺς πόδας καὶ τοὺς δακτύλους,
partẽ q̃dẽ q̃ndã teſteã partẽ ãt q̃ndã ferream regnũ di-
μέρος μέν τι ὀστράκινον μέρος δέ τι σιδηροῦν βασιλεία δι-
uiſum erit & a radice ferrea erit in eo
ῃρημένη ἔσται καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐ-
queadmodũ vidiſti ferrum mixtum teſte:
τῇ ὃν τρόπον εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμεμιγμένον τῷ ὀστρά-
& digiti pedũ pars q̃dẽ q̃dã ferrea:
κῳ, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μέν τι σιδηροῦν
pars ãt q̃dã teſtea pars q̃dã regni erit for-
μέρος δέ τι ὀστράκινον μέρος τι τῆς βασιλείας ἔσται ἰσχυ-
tis & ex ea erit cõtritum.
ρὸν καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ἔσται συντριβόμενον.

q: vidiſti ferrum mixtum teſte: cōmixt
ὅτι εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμεμιγμένον τῷ ὀστράκῳ, συμμ
erunt in ſemine hoim: ⁊ nō erunt
γεῖς ἔσονται ἐν σπέρματι ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἔσονται
adherentes hic cum hoc: ſicut ferrū nō
προσκολλώμενοι οὗτος μετὰ τούτου, καθὼς ὁ σίδηρος οὐκ
miſcetur cum teſta. ⁊ in diebus
ἀναμίγνυται μετὰ τοῦ ὀστράκου. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν
regum illoꝝ ſuſcitabit deus celi regnū
βασιλέων ἐκείνων ἀναστήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασι-
quod in eternū nō corrumpetur: ⁊ re-
λείαν ἥτις εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, καὶ ἡ βα
gnum eius pplo alteri nō relinquetur. cōminuet
σιλεία αὐτοῦ λαῷ ἑτέρῳ οὐχ ὑπολειφθήσεται. λεπτυνεῖ
⁊ ventilabit oia regna: ⁊ hoc ſuſci-
καὶ λικμήσει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ αὐτὴ ἀναστή-
tabit in eternū. quēadmodū vidiſti q: de mōte
σεται εἰς τοὺς αἰῶνας. ὃν τρόπον εἶδες ὅτι ἀπὸ ὄρους
abſciſ⁹ ē lapis ſine manib⁹: ⁊ cōminuit teſtam
ἐτμήθη λίθος ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐλέπτυνεν τὸ ὄστρακον τὸν
ferrum es argētū auꝝ: de⁹ magn⁹
σίδηρον τὸν χαλκὸν τὸν ἄργυρον τὸν χρυσὸν ὁ θεὸς ὁ μέγας
nota fecit regi q̄ opꝫ fieri poſt hec. ⁊
ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ
verum ſomniū ⁊ fidelis cōiectura eius. tūc
ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ. τό-
rex nabuchodonoſor cecidit in faciem
τε ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσωρ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσω
⁊ danielē adorauit: ⁊ munera ⁊ odo-
πον καὶ τῷ δανιὴλ προσεκύνησεν, καὶ μάννα καὶ εὐω-
res dixit libare ei. ⁊ reſpondēs rex di
δίας εἶπεν σπεῖσαι αὐτῷ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶ
xit daniel: in veritate de⁹ vr̄ ipe eſt de⁹
πεν τῷ δανιήλ, ἐπ᾽ ἀληθείας, ὁ θεὸς ὑμῶν αὐτός ἐστιν θεὸς
deoꝝ ⁊ dn̄s dn̄oꝝ ⁊ rex regum:
θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων καὶ βασιλεὺς βασιλέων,
⁊ reuelans myſteria: q: potuiſti reuelare
καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ὅτι ἠδυνήθης ἀποκαλύ-
myſteriū hoc. ⁊ magnificauit rex
ψαι τὸ μυστήριον τοῦτο. καὶ ἐμεγάλυνεν ὁ βασιλεὺς
daniel: ⁊ dona magna ⁊ multa dedit ei:
τὸν δανιήλ, καὶ δόματα μεγάλα καὶ πολλὰ ἔδωκεν αὐ
⁊ conſtituit eū ſup oī regione baby-
τῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης χώρας βαβυ-
lonis ⁊ pncipem ſatrapaꝝ ſup oēs ſapiētes
λῶνος καὶ ἄρχοντα σατραπῶν ἐπὶ πάντας τοὺς σοφοὺς
babylonis. ⁊ daniel poſtulauit a re-
τῆς βαβυλῶνος. καὶ δανιὴλ ᾐτήσατο παρὰ τοῦ βα
ge: ⁊ cōſtituit ſup opa regiōis baby
σιλέως, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας βα-
lonis ſidrach miſac abdenago. ⁊ daniel erat
βυλῶνος τὸν σεδράχ μισὰκ ἀβδεναγῶ. καὶ δανιὴλ ἦν
in atrio regis.
ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως. Ca. 3.

Nabuchodonoſor rex fecit imaginē
Ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν εἰκόνα
auream. altitudo ei⁹ cubitoꝝ ſexagīta: latitudo eius
χρυσῆν. ὕψος αὐτῆς πηχέων ἑξήκοντα, εὖρος αὐτῆς
cubitoꝝ ſex. ⁊ ſtatuit eam in campo duran
πηχέων ἕξ. καὶ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ δεηρᾶ

Secundum quod vidiſti ferrum mixtum teſte ex luto: & digitos pedum ex parte ferreos & ex parte fictiles: ex parte regnū erit ſolidū: & ex parte contritum: Quod autem vidiſti ferrum mixtū teſte ex luto: cōmiſcebuntur quidem humano ſemine: ſed nō adherebunt ſibi: ſicuti ferrum miſceri non poteſt teſte. In diebus autem regnorum illorum ſuſcitabit deus celi regnum quod in eternū non diſſipabitur: & regnum eius alteri populo non tradetur. Comminuet aūt & conſumet vniuerſa regna hec: & ipſum ſtabit in eternū. Secūdum quod vidiſti quod de monte abſciſus eſt lapis ſine manibus: & comminuit teſtam & ferrū & es et argentum & aurum: deus magnus oſtendit regi que ventura ſunt poſtea: & verum eſt ſomniū: & fidelis interpretatio eius. Tunc rex nabuchodonoſor cecidit in faciē ſuam: & danielem adorauit: & hoſtias & incēſum precepit vt ſacrificarent ei. Loquēs ergo rex ait danieli. Vere deus veſter deus deorū eſt & dominus regū: & reuelās myſteria: qm̄ tu potuiſti aperire hoc ſacramentū. Tunc rex danielem in ſublime extulit: & munera multa & magna dedit ei. Et cōſtituit eū princi pem ſup oēs prouincias babylonis: & prefectū & magiſtrū ſup cūctos ſapientes babylonis. Daniel aūt poſtulauit a rege: & cōſtituit ſup opa prouincie babylonis ſidrac miſac & abdenago. Ipſe autem daniel erat in foribus regis. 3.

Nabuchodonoſor rex fecit ſtatuam auream altitudine cubitorum ſexaginta latitudine cubitorū ſex: & ſtatuit eam in campo duran

כל קבל די חזיתה פרזלא מערב | ערב
בחסף טינא ו ואצבעת רגליא
מנהון פרזל ומנהון חסף מן קצת | קצה
מלכותא תהוא תקיפה ומנה | תקף
תהוא תבירה: ודי חזית פרזלא | תבר
מערב בחסף טינא מתערבין
להון בזרע אנשא ולא להון דבקין
דנה עם דנה הא כדי פרזלא
לא מתערב עם חספא: וביומיהון
די מלכיא אנון יקים אלה שמיא | קום
מלכו די לעלמין לא תתחבל | חבל
ומלכותא לעם אחרן לא תשתבק | שבק
תדיק ותסף כל אלין מלכותא | סוף
והיא תקום לעלמיא: כל קבל די | קום
חזיתא די מטורא אתגזרת אבן | גזר
די לא בידין והדקת פרזלא נחשא | דקק
חספא כספא ודהבא אלה רב
הודע למלכא מה די להוא אחרי | ידע הוה
דנא ויציב חלמא ומהימן פשרה: | יצב
באדין מלכא נבוכדנצר נפל
על אנפוהי ולדניאל סגיד ומנחה | סגד
ונחוחין אמר לנסכה לה: ענה | נוח
מלכא לדניאל ואמר מן קשט די
אלהכון הוא אלה אלהין ומרא
מלכין וגלה רזין די יכלת למגלא | רזה גלה
רזא דנה: אדין מלכא לדניאל
רבי ומתנן רברבן שגיאן יהב | רבב נתן
לה והשלטה על כל מדינת בבל | רבב שגא
ורב סגנין על כל חכימי בבל: | שלט מדן
ודניאל בעא מן מלכא ומני על | חכם בעה
עבידתא די מדינת בבל לשדרך | מנה עבד
מישך ועבד נגו ודניאל בתרע
מלכא:

Cap. iij.

נבוכדנצר מלכא עבד צלם
די דהב רומיה אמין שתין פתיה | אמה פתה
אמין שת אקימיה בבקעת דורא | קום

במדינת בבל׃ ונבוכדנצר מלכא
שלח למכנש לאחשדרפניא כנש
סגניא ופחותא אדרגזריא גדבריא פחה
דתבריא תפתיא וכל שלטני
מדינתא למתא לחנכת צלמא אתה
די הקים נבוכדנצר מלכא׃ באדין
מתכנשין אחשדרפניא סגניא
ופחותא אדרגזריא גדבריא דתבריא
תפתיא וכל שלטני מדינתא
לחנכת צלמא די הקים נבוכדנצר קום
מלכא וקאימין לקבל צלמא
די הקם נבוכדנצר׃ וכרוזא קרא כרז
בחיל לכון אמרין עממיא אמיא אם
ולשניא׃ בעדנא די תשמעון עדן שמע
קל קרנא משרוקיתא קיתרוס קול שבך
סבכא פסנתרין סומפניא וכל
זני זמרא תפלון ותסגדון זון נפל
לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר סגד קום
מלכא׃ ומן די לא יפל ויסגד
בה שעתא יתרמא לגוא אתון נורא שעה רמה
יקדתא׃ כל קבל דנא בה זמנא אתן
כדי שמעין כל עממיא קל קרנא קול
משרוקיתא קיתרוס שבכא
פסנתרין וכל זני זמרא נפלין כל זון
עממיא אמיא ולשניא וסגדין
לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר רום
מלכא׃ כל קבל דנה בה זמנא קרבו קרב
גברין כשדאין ואכלו קרציהון
די יהודיא׃ ענו ואמרין לנבוכדנצר ידה ענה
מלכא מלכא לעלמין חיי׃ אנתה חיה
מלכא שמת טעם די כל אנש שום
די ישמע קל קרנא משרקיתא שמע
קיתרוס שבכא פסנתרין וסומפניא
וכל זני זמרא יפל ויסגד לצלם נפל סגד
דהבא׃ ומן די לא יפל ויסגד
יתרמא לגוא אתון נורא יקדתא׃

puincie babylonis. Itaqꝫ nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas magistratus & iudices: duces & tyrānos & prefectos: omesqꝫ principes regionū vt conuenirent ad dedicationem statue quam erexerat nabuchodonosor rex. Tunc congregati sunt satrape magistratus & iudices: duces: & tyrāni: & optimates: qui erant in potestatibus cōstituti: & vniuersi principes regionū vt cōuenirēt ad dedicationē statue quā erexerat nabuchodonosor rex. Stabāt aūt in cōspectu statue quā posuerat nabuchodonosor rex: & preco clamabat valenter. Vobis dr̄ populis: tribubus: & linguis. in hora qua audieritis sonitū tube & fistule & cythare & sambuce & psalterii & symphonie & vniuersi generis musicorum: cadentes adorate statuam auream quā cōstituit nabuchodonosor rex. Si quis aūt nō prostratus adorauerit: eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Post hec igitur statim vt audierunt omnes populi sonitum tube: fistule & cithare: sambuce & psalterii: symphonie & oīs generis musicorū cadentes omēs populi: tribus & ligue adorauerūt statuā aureā quā constituerat nabuchodonosor rex. Statimqꝫ in ipso tēpore accendentes viri chaldei accusauerūt iudeos: dixerūtqꝫ nabuchodonosor regi. Rex in eternum viue. Tu rex posuisti decretum: vt omnis homo qui audierit sonitum tube: fistule & & cithare: sambuce & psalterii & symphonie: & vniuersi generis musicorū pſternat se: & adoret statuā aureā. Si quis autē nō pcidens adorauerit: mittatur in fornacem ignis ardentis.

in regione babylonis. & misit vt cōgregarēt
ἐν χώρᾳ βαβυλῶνος. καὶ ἀπέστειλεν συναγαγεῖν
cōsules & magistrat⁹ & toparchas du=
τοὺς ὑπάτους καὶ στρατηγοὺς καὶ τοπάρχας ἡγου=
ces & tyrannos & q̄ sub ptātibus: & omnes
μένους καὶ τυράννους καὶ τοὺς ὑπ᾽ ἐξουσιῶν, καὶ πάντας
pncipes regionū: vt pueniret ad dedicationē
τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν, εἰσελθεῖν εἰς τὰ ἐγκαίνια
imaginis quā statuit nabuchodonosor rex.
τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς.
& cogregati sunt cōsules toparche magistrat⁹ duces
καὶ συνήχθησαν οἱ ὕπατοι τοπάρχαι στρατηγοὶ ἡγούμε=
tyranni magni in ptātibus: & oēs pn=
νοι τύραννοι μεγάλοι ἐπ᾽ ἐξουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρ=
cipes regionū ad dedicationē imaginis q̄m
χοντες τῶν χωρῶν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος ἧς
statuit nabuchodonosor rex. & stabant
ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς. καὶ εἱστήκεισαν
ī cōspectu imaginis q̄m statuit nabuchodonosor. &
ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ. καὶ ὁ
p̄co clamabat ī fortitudīe: vobis dicit̄ gētes ppl̄i tribus
κήρυξ ἐβόα ἐν ἰσχύϊ, ὑμῖν λέγεται ἔθνη λαοὶ φυλαὶ
lingue: q̄cūqꝫ hora audieritis vocē tube.
γλῶσσαι, ᾗ ἂν ὥρᾳ ἀκούσητε φωνῆς σάλπιγγος.
fistule qꝫ & cithare sambuce qꝫ & psalte=
σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλτη=
rij & symphonie & oīs generis musicoꝝ: ca=
ρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πί=
dentes adorate imaginē aureā quā statuit na
πτοντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ ἔστησεν να=
buchodonosor rex. & q̄ nō cadens
βουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς. καὶ ὃς ἂν μὴ πεσὼν
adorauerit: eadē hora immittetur in fornacē
προσκυνήσῃ, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον
ignis ardentē. & factū est q̄n audierūt
τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν
ppl̄i vocē tube fistule qꝫ &
οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος σύριγγός τε καὶ
cithare sambuce qꝫ & psalterij & oīs
κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ παντὸς
gn̄is musicoꝝ: cadentes ppl̄i tribus lingue
γένους μουσικῶν, πίπτοντες οἱ λαοὶ φυλαὶ γλῶσσαι
adorauerūt imaginē auream quā statuit nabuchodo=
προσεκύνουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ ἔστησεν ναβουχοδο=
nosor rex. tunc accesserūt viri chal=
νόσωρ ὁ βασιλεύς. τότε προσῆλθον ἄνδρες χαλ=
dei & accusauerūt iudeos. & suscipien
δαῖοι καὶ διέβαλον τοὺς ἰουδαίους. καὶ ὑπολαβόν=
tes dixerūt nabuchodonosor regi: rex
τες εἶπον ναβουχοδονόσωρ τῷ βασιλεῖ, βασιλεῦ
in eternū viue: tu rex posuisti decretū:
εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι, σὺ βασιλεῦ ἔθηκας δόγμα,
oīs homo q̄ audierit vocē tu=
πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλ=
be fistule qꝫ & cithare sambuce qꝫ &
πιγγος σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ
psalterij & symphonie & oīs gn̄is musi=
ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσι=
coꝝ & nō cadens adorauerit imaginē auream:
κῶν καὶ μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ,
immittetur in fornacē ignis ardentē.
ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ſunt viri iudei q̄s cōſtituiſti ſup opa
ἐισὶν ἄνδρες ἰουδαῖοι ὃυς κατέστησας ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς
regiōis babylonis ſidrach miſac abdenago: vi=
χώρας βαβυλῶνος σεδρὰχ μισὰκ ἀβδεναγῶ, ὁι ἄν=
ri illi nō obedierunt decreto tuo: ⁊
δρες ἐκεῖνοι ὀυχ ὑπήκουσαν τῷ δόγματί σου, καὶ τοῖς
deos tuos nō colunt: ⁊ imaginē aureā quā
θεοῖς σου ὀυ λατρεύουσιν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ
ſtatuiſti nō adorant. tunc nabuchodonoſor in fu
ἔστησας ὀυ προσκυνοῦσιν. τότε ναβουχοδονόσωρ ἐν θυ
rore ⁊ ira dixit vt adducerēt ſidrach miſac ⁊ ab=
μῷ καὶ ὀργῇ ἔιπεν ἀγαγεῖν τὸν σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ=
denago. ⁊ adducti ſūt i cōſpectū regis: ⁊ reſ=
δεναγῶ. καὶ ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπε
pōdit nabuchodonoſor ⁊ dixit eis: ſi vere ſi=
κρίθη ναβουχοδονόσωρ καὶ ἔιπεν αὐτοῖς, εἰ ἀληθῶς σε
drach miſac ⁊ abdenago deos meos nō coli=
δρὰχ μισὰκ καὶ ἀβδεναγῶ τοῖς θεοῖς μου ὀυ λατρεύε
tis imaginē aureā nō adoratis? nunc ergo eſto
τε καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ὀυ προσκυνεῖτε; νῦν ὄυν ἔχε
te parati vt cum audieritis vocē tu=
τε ἑτοίμως ἵνα ὡς ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλ=
be fiſtule q; ⁊ cithare ſambuce q; ⁊ pſal=
πιγγος σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλ
terij ⁊ ſymphonie ⁊ oīs generis muſicoꝝ: ca=
τηρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πε
dentes adoretis imaginē quā feci. ſi āt nō ado
σόντες προσκυνήτε τῇ εἰκόνι ᾗ ἐποίησα. ἐὰν δὲ μὴ προ
raueritis: eadē hora imittemini in fornacē
σκυνήσητε, αὐτῇ τῇ ὥρα ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον
ignis ardentē. ⁊ q̄s eſt deus q̄ eripiet
τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. καὶ τίς ἐστιν θεὸς ὃς ἐξελεῖται
vos ex manib⁹ meis? ⁊ r̄ndit ſidrach mi=
ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου; καὶ ἀπεκρίθη σεδρὰχ μι=
ſac ⁊ abdenago dicentes regi nabuchodo=
σὰκ καὶ ἀβδεναγῶ λέγοντες τῷ βασιλεῖ ναβουχοδο=
noſor: nō neceſſe hēmus nos de verbo
νόσωρ, ὀυ χρείαν ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ ῥήματος
iſto reſpōdere tibi: eſt .n. de⁹ nr̄ in celis
τούτου ἀποκριθῆναί σοι, ἔστιν γὰρ θεὸς ἡμῶν ἐν ὀυρανοῖς
cui nos ſeruimus: potens eripere nos ex
ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς
fornace ignis ardentis: ⁊ ex manib⁹
καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν
tuis rex liberabit nos. ⁊ ſi nō: notū tibi
σου βασιλεῦ ῥύσεται ἡμᾶς. καὶ ἐὰν μή, γνωστὸν σοι
ſit rex: q2 deos tuos nō colimus:
ἔστω βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου ὀυ λατρεύομεν.
⁊ imaginē aureā quā ſtatuiſti nō adoramus.
καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ ἔστησας ὀυ προσκυνοῦμεν.
tunc nabuchodonoſor repletus ē furore: ⁊ aſpectus
τότε ναβουχοδονόσωρ ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἡ ὄψις τοῦ
faciei illius īmutat⁹ eſt ſup ſidrach miſac ⁊ ab
προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ
denago. ⁊ dixit incendere fornacē i ſeptuplum
δεναγῶ. καὶ εἶπεν ἐκκαῦσαι τὴν κάμινον ἑπταπλα
donec in finē ſuccendat. ⁊ viros fortes robore
σίως ἕως ὄυ εἰς τέλος ἐκκαῇ. καὶ ἄνδρας ἰσχυροὺς ἰσχύϊ
dixit ligantes ſidrach miſac ⁊ abdena=
εἶπε πεδήσαντας τὸν σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβδενα
go imittere in fornacē ignis
γῶ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν

Trāſla.B.Hie.

Sunt ergo viri iudei q̄s conſtituiſti ſup opera regionis ba=
bylonis ſidrac miſac & abdenago: viri iſti contempſerunt
rex decretum tuū. Deos tuos non colunt: & ſtatuam
auream quam erexiſti non adorant. Tunc nabuchodonoſor
in furore & ira precepit vt adducerentur ſidrac
miſac & abdenago qui cōfeſtim adducti ſūt
in cōſpectu regis: p̄nūciāſq; nabuchodonoſor
rex ait eis. Vere ne ſidrac miſac & abdena=
go deos meos non colitis & ſtatuā auream
quam conſtitui non adoratis? Nunc ergo ſi eſtis
parati: quacunq; hora audieritis ſonitum
tube fiſtule cithare ſam=
buce & pſalterii & ſymphonie:
oīſq; generis muſicorū
proſternite vos & adora
te ſtatuam quam feci: q; ſi non adoraueritis ea=
dem hora mittemini in fornacem
ignis ardentis. Et quis eſt deus qui eri=
piet vos de manu mea? Reſpōdētes
ſidrac miſac & abdenago
dixerunt regi nabucho
donoſor. Non oportet nos de hac re
reſpōdere tibi. Ecce eni
deus noſter quem colimus poteſt eripere
nos de camino ignis arden
tis & de manibus tuis o
rex liberare. Quod ſi noluerit: notum ſit
tibi rex: quia deos tuos non colimus: & ſtatuam au=
ream quam erexiſti non adoramus. Tunc nabu
chodonoſor repletus eſt
furore: & aſpect⁹ faciei
illius immutatus eſt ſup
ſidrac miſac & abdena=
go. Et precepit vt ſuccenderetur fornax
ſeptuplum q̄; ſuccendi
conſueuerat: & viris for
tiſſimis de exercitu ſuo iuſſit vt
ligatis pedibus ſidrac
miſac & abdenago mit
terēt eos i fornace ignis

Tex.he.Dani.iij.

מנה ית אִיתַי גֻּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי מַנִּיתָ יָתְהוֹן
עבד מדן עַל עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ
אלה מֵישַׁךְ וַעֲבֵדְנְגוֹ גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא
שום שָׂמוּ עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם לֵאלָהָיךְ
לָא פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי
קום הֲקֵימְתָּ לָא סָגְדִין׃ אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר
יחם אתה בִּרְגַז וַחֲמָא אֲמַר לְהַיְתָיָה לְשַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵדְנְגוֹ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא
אִלֵּךְ הֵיתָיוּ קֳדָם מַלְכָּא׃ עָנֵה
נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר לְהוֹן הַצְדָּא
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵדְנְגוֹ לֵאלָהַי לָא
אית אִיתֵיכוֹן פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי
הֲקֵימֶת לָא סָגְדִין׃ כְּעַן הֵן אִיתֵיכוֹן
עתד שמע עֲתִידִין דִּי בְעִדָּנָא דִּי תִשְׁמְעוּן קָל
קול שבך קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתְרֹס שַׂבְּכָא
פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפֹּנְיָה וְכֹל זְנֵי זְמָרָא
נפל סגד תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא דִי עַבְדֵת
רמה וְהֵן לָא תִסְגְּדוּן בַּהּ שַׁעֲתָא
גוה אתן תִתְרְמוֹן לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא
שזב וּמַן הוּא אֱלָהּ דִּי יְשֵׁיזְבִנְכוֹן מִן
ענה יְדָי׃ עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵדְנְגוֹ
וְאָמְרִין לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר לָא
חַשְׁחִין אֲנַחְנָא עַל דְּנָה פִּתְגָם
תוב לַהֲתָבוּתָךְ׃ הֵן אִיתַי אֱלָהַנָא דִּי
אֲנַחְנָא פָלְחִין יָכִל לְשֵׁיזָבוּתַנָא
מִן אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא וּמִן יְדָךְ
ידע הוה מַלְכָּא יְשֵׁיזִב׃ וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא
לָךְ מַלְכָּא דִּי לֵאלָהָיךְ לָא אִיתַנָא
קום פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ לָא
סגד מלא נִסְגֻּד׃ בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר הִתְמְלִי
יחם שנה חֱמָא וּצְלֵם אַנְפּוֹהִי אֶשְׁתַּנִּי עַל
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵדְנְגוֹ עָנֵה וְאָמַר
מזה לְמֵזֵא לְאַתּוּנָא חַד שִׁבְעָה עַל דִּי
חֲזֵה לְמֵזְיֵהּ׃ וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי חַיִל דִּי
בְחַיְלֵהּ אֲמַר לְכַפָּתָה לְשַׁדְרַךְ
רמה מֵישַׁךְ וַעֲבֵדְנְגוֹ לְמִרְמֵא לְאַתּוּן נוּרָא

יָקִידְתָּא׃ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתוּ
בְּסַרְבָּלֵיהוֹן פַּטְּשֵׁיהוֹן וְכַרְבְּלָתְהוֹן
וּלְבֻשֵׁיהוֹן וּרְמִיו לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא
יָקִדְתָּא׃ כָּל קֳבֵל דְּנָה מִן דִּי מִלַּת
מַלְכָּא מַחְצְפָה וְאַתּוּנָא אֵזֵה יַתִּירָה
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסִּקוּ לְשַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קַטִּל הִמּוֹן שְׁבִיבָא
דִּי נוּרָא׃ וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתֵּהוֹן
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ
לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא מְכַפְּתִין׃

יקד אלה
רמה
מלל
חצף אתן
מזה נסק
קטל שבב
כפת

ardentis: Et cōfestim viri illi vincti ∞∞∞∞∞ cum brachis suis & tiaris & calciamentis ∞∞ & vestibus missi sunt in mediū fornacis ignis ∞ ardentis. Nam iussio ∞∞∞∞∞∞ regis vrgebat. Fornax autē succēsa erat nimis. Porro viros illos qui miserant sidrac ∞∞∞ misac & abdenago interfecit flamma ∞∞∞∞ ignis. Viri autē hi tres id est ∞∞∞∞∞∞ sidrac misac & abdenago ceciderunt in medio camini ignis ardentis colligati.

Que sequuntur in hebreis voluminibus non repperi. Et ambulabāt in medio flāme laudantes deum & benedicentes domino. Stans autem azarias orauit sic. Aperiensq; os suū in medio ignis ait. Benedictus es dn̄e deus patrum nostrorum: & laudabile & gloriosum nomen tuū in secula: quia iustus es in omnibus que fecisti nobis: & vniuersa opera tua vera: & vie tue recte: & omnia iudicia tua vera. Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia que induxisti super nos & super ciuitatem sanctam patrum nostrorū hierusalem: quia in veritate & in iudicio induxisti omnia hec propter peccata nostra. Peccauimus enim & inique egimus recedentes a te: & deliquimus in omnibus: & precepta tua non audiuimus: nec obseruauimus nec fecimus sicut preceperas nobis vt bene nobis esset. Omnia ergo que induxisti sup nos: & vniuersa que fecisti nobis in vero iudicio fecisti: & tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorū iniquorū & pessimorū preuaricatorūq; & regi iniusto & pessimo vltra omnē terram. Et nunc nō possumus aperire os. Confusio & opprobriū facti sumus seruis tuis; & his qui colebāt te. Ne q̄sumus tradas nos in ꝑpetuū ꝓpter nomē tuū: & ne dissipes testamentū tuū: neq; auferas misericordiā tuā a nobis ꝓpter abraā dilectū tuū & isaac ſuū tuū & israel sanctū tuū: qb⁹ locut⁹ es pollicēs q̄ multiplicares semen eorum sicut stellas celi: & sicut arenā q̄ est in littore maris: qa dn̄e imminuti sum⁹ plusq̄ oēs gentes: sumusq; hūiles in vniuersa terra hodie ꝓpter pctā nr̄a. Et nō est in tp̄e hoc princeps & dux & ꝓpheta: neq; holocaustū neq; sacrificiū neq; oblatio neq; incensū neq; locus primitiarū corā te vt possim⁹ inuenire miam tuā: sed in aīo cōtrito & sp̄ū humilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietū & taurorū: & sicut in milibus agnorum pinguiū: sic fiat sacrificiū nr̄m in cōspectu tuo hodie vt placeat tibi: quoniā non est cōfusio cōfidentibus in te. Et nūc seqmur te in toto corde & timem⁹ te & q̄rimus faciē tuā. Ne cōfundas nos; sed fac nobiscū

ardentem. tunc viri illi ligati sunt cū
καιομένην. τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐπεδήθησαν σὺν
sarabalis suis et tiaris et ocreis
τοῖς σαραβάλοις αὐτῶν καὶ τιάραις καὶ περικνημί
et indumentis suis. et missi sunt in mediū
σι καὶ ἐνδύμασιν αὐτῶν. καὶ ἐβλήθησαν εἰς μέσον
fornacis ignis ardētis qm̄ verbū re
τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βα
gis ꝑualuit. et fornax incēsa ē supra mo
σιλέως ὑπερίσχυσε. καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπερεκπε
dum septupliciter. et tres isti sidrach mi
ρισσοῦ ἑπταπλασίως. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι σεδρὰχ μι
sac et abdenago ceciderūt in medio fornacis
σὰκ καὶ ἀβδεναγὼ ἔπεσον ἐν μέσῳ τῆς καμίνου
ignis ardentis colligati.
τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης πεπεδημένοι ∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

et deambulabant in medio flāme lau
καὶ περιεπάτουν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ὑμ
dātes deū et bn̄dicentes domi
νοῦντες τὸν θεὸν καὶ εὐλογοῦντες τὸν κύρι
nū. et stans azarias orauit sic.
ον. καὶ συστὰς ἀζαρίας προσηύξατο οὕτως.
et aperiens os suū in medio
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ
ignis dixit. bn̄dictus es dn̄e de⁹
πυρὸς εἶπεν. εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς
pr̄m nr̄orum laudabile et gl̄rificatum
τῶν πατέρων ἡμῶν αἰνετὸν καὶ δεδοξασ
tum nomē tuū in secula. q2
μένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας. ὅτι
iustus es in oībus q̄ fecisti nobis:
δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν,
et vniuersa opa tua vera et recte
καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ καὶ εὐθεῖ
vie tue: et oīa iudicia tua
αι αἱ ὁδοί σου, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου
vera: et iudicia veritatis fecisti:
ἀληθεῖς, καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας,
iuxta oīa q̄ induxisti nobis: et sup
κατὰ πάντα ἃ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ
ciuitatē sctām pr̄m no
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡ
strorum hierusalem. q2 in veritate et iudi
μῶν ἱερουσαλήμ. ὅτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρί
cio induxisti hec omnia sup nos
σει ἐπήγαγες ταῦτα πάντα ἐφ' ἡμᾶς
ꝓpt peccata nr̄a: q2 peccauim⁹
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν
et iniq̄ egim⁹ recedentes a te. et
καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστάντες ἀπὸ σοῦ. καὶ
deliquimus in oībus et mandata
ἐξημάρτομεν ἐν πᾶσιν καὶ τῶν ἐντολῶν
tua nō audiuim⁹. neq; obseruauim⁹ neq;
σου οὐκ ἠκούσαμεν. οὐδὲ συνετηρήσαμεν οὐδὲ
fecimus sicut p̄ceperas nobis vt bn̄ nobis
ἐποιήσαμεν καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν ἵνα εὖ ἡμῖν
sit. et oīa q̄cūq; iduxisti nobis et
γένηται. καὶ πάντα ὅσα ἐπήγαγες ἡμῖν καὶ
vniuersa q̄cūq; fecisti nobis: in vero iudicio
πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινῇ κρίσει
fecisti: et tradidisti nos in manus
ἐποίησας, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας
īimicorum iniq̄rum inimicissimorum apostatarum et re
ἐχθρῶν ἀνόμων ἐχθίστων ἀποστατῶν καὶ βα
gi iniquo et pessimo vltra oēm
σιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν
terrā. et nūc nō est nobis apire os. cō
τὴν γῆν. καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα. αἰ

fusio et opprobriū facti sum⁹ seruis tuis
σχύνη καὶ ὄνειδος ἐγενήθημεν τοῖς δούλοις σου
et colentibus te. ne tradas
καὶ τοῖς σεβομένοις σε. μὴ δὴ παραδῷς
nos in finē ꝓpter nomē tuū: et ne dissi
ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ μὴ διασκε
pes testamētū tuū: et ne auferas
δάσῃς τὴν διαθήκην σου, καὶ μὴ ἀποστήσῃς τὸ
miam tuā a nobis: ꝓpt abraam dile
ἔλεός σου ἀφ' ἡμῶν, διὰ ἀβραὰμ τὸν ἠγαπη
ctum a te: et ꝓpt isaac seruū tuū
μένον ὑπὸ σοῦ. καὶ διὰ ἰσαὰκ τὸν δοῦλόν σου
et israel sctm̄ tuū q̄b⁹ locut⁹ es ad
καὶ ἰσραὴλ τὸν ἅγιόν σου οἷς ἐλάλησας πρὸς
eos dicēs: vt mlt̄iplicares semen eorum sicut
αὐτοὺς λέγων, πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν ὡς
stellas celi et sicut arenā q̄ iuxta
τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ
labium maris. q2 dn̄e īminuti
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. ὅτι δέσποτα ἐσμι
sumus vltra oēs gētes: et sum⁹ hu
κρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐσμὲν τα
miles in vniuersa t̄ra hodie ꝓpter pecca
πεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἁμαρ
ta nr̄a. et nō est in tp̄e isto p̄n
τίας ἡμῶν. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρ
ceps et ꝓpheta et dux: neq; holo
χων καὶ προφήτης καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ ὁλοκαύ
caustū neq; sacrificiū neq; oblatio neq; incen
τωσις οὐδὲ θυσία οὐδὲ προσφορὰ οὐδὲ θυμία
sum: nō locus vt p̄mitias offeram⁹ corā te et
μα, οὐ τόπος τοῦ καρπῶσαι ἐνώπιόν σου καὶ
iueniam⁹ miam tuā: sed in aīa contrita
εὑρεῖν ἔλεός σου, ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ
et spiritu humilitatis suscipiamur
καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείη
sicut in holocaustis arietū et taurorum
μεν ὡς ἐν ὁλοκαυτώμασιν κριῶν καὶ ταύρων
et sicut in milibus āgnorum pinguiū. sic
καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πιόνων. οὕ
fiat sacrificiū nr̄m i cōspectu tuo ho
τως γενέσθω ἡ θυσία ἡμῶν ἐνώπιόν σου σή
die et impleat post te: q2 nō
μερον καὶ ἐκτελέσαι ὄπισθέν σου, ὅτι οὐκ
est cōfusio cōfidentib⁹ in te. et nūc
ἔστιν αἰσχύνη τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ σοί. καὶ νῦν
seqmur te in toto corde: et time
ἐξακολουθοῦμέν σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβού
m⁹ te et q̄rimus faciem tuā: ne
μεθά σε καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου. μὴ
cōfundas nos: sed fac nobiscū
καταισχύνῃς ἡμᾶς ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν

scđm mãsuetudinẽ tuã: ⁊ scđm mltitu
κατὰ τὴν ἐπιεικίαν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆ
dinẽ mĩe tue. ⁊ erue nos secũ
θος τοῦ ἐλέους σου. καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς κα=
dũ mirabilia tua: ⁊ da glãm
τὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ δὸς δόξαν τῷ
nomini tuo dñe: ⁊ cõfundantur
ὀνόματί σου κύριε. καὶ ἐντραπείησαν
oẽs q̃ ostendunt seruis tuis
πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου
mala ⁊ confundantur ab oĩ
κακὰ καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ πάσης
potentia: ⁊ robur eoꝝ cõteratur.
δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν συντριβείη.
⁊ sciant q2 tu es dñs deꝰ so=
καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς μό=
lus ⁊ gl̃iosus sup oẽm orbẽ terraꝝ. ⁊ nõ
νος καὶ ἔνδοξος ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ οὐ
cessabãt q̃ miserant eos ministri
διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπηρέται
regis succendẽtes fornacẽ naph
τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον νάφ=
tha ⁊ pice ⁊ stuppa ⁊ maleolis
θαν καὶ πίσσαν καὶ στυππεῖον καὶ κληματίδα
⁊ effundebat flãma sup fornacẽ
καὶ διηχεῖτο ἡ φλὸξ ἐπάνω τῆς καμίνου
in cubitos .49. ⁊ erupit ⁊ incẽ
ἐπὶ πήχεις .μθ΄. καὶ διώδευσεν καὶ ἐνε=
dit q̃s reperit circa fornacẽ
πύρισεν οὓς εὗρεν περὶ τὴν κάμινον τῶν
chaldeoꝝ. at angelus dñi cõdescen
χαλδαίων. ὁ δὲ ἄγγελος κυρίου συγκατέ=
dit cũ his qui circa azariam in forna
βη ἅμα τοῖς περὶ τὸν ἀζαρίαν εἰς τὴν κά=
cem: ⁊ excussit flãmã ignis
μινον, καὶ ἐξετίναξεν τὴν φλόγα τοῦ πυ=
de fornace: ⁊ fecit
ρὸς ἐκ τῆς καμίνου, καὶ ἐποίησεν τὸ
mediũ fornacis: q̃si spiritꝰ roris
μέσον τῆς καμίνου, ὡς πνεῦμα δρόσου
sibilans ⁊ nõ tetigit eos omni
διασυρίζον καὶ οὐχ ἥψατο αὐτῶν τὸ καθό=
no ignis ⁊ non cõtristauit neq3 cõtur=
λου τὸ πῦρ καὶ οὐκ ἐλύπησεν οὐδὲ παρη=
bauit eos tunc tres q̃si ex vno
νώχλησεν αὐτούς τότε οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἑνὸς
ore laudabãt ⁊ bñdicebãt ⁊ gl̃ifica
στόματος ὕμνουν καὶ ηὐλόγουν καὶ ἐδόξα=
bãt deũ in fornace dicẽtes. bñdi
ζον τὸν θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες. εὐλο
ctus es dñe deus pr̃m nr̃oꝝ:
γητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,
⁊ laudabilis ⁊ superexaltatus in se=
καὶ αἰνετὸς καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰ
cula: ⁊ benedictum nomẽ glo
ῶνας, καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δό
rie tue sctm̃ ⁊ suplaudabile ⁊ sup
ξης σου τὸ ἅγιον καὶ ὑπεραινετὸν καὶ ὑπε
exaltatum in secula. bñdictus
ρυψούμενον εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογημένος
es in tẽplo sctẽ gl̃ie tue ⁊ sup
εἶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας δόξης σου καὶ ὑπερύ
laudabil' ⁊ supgloriosꝰ in secula.
μνητος καὶ ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας.
benedictus es q̃ itueris abyssos
εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους
sedens sup cherubim: ⁊ sup
καθήμενος ἐπὶ χερουβείμ, καὶ ὑπε=
laudabil' ⁊ sup exaltatus in
ρύμνητος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς
secula. benedictus es in throno gl̃ie
αἰῶνας. εὐλογημένος εἶ ἐπὶ θρόνου δόξης

iuxta mansuetudinem tuam: & secun
dum multitudinem misericordie tue.
Et erue nos in mirabilibus tuis: & da
gloriam nomini tuo dñe: & confundã
tur omnes qui ostendunt seruis tuis
mala. Confundantur in omnipotẽtia
tua: & robur eorũ conteratur: & sciant
quia tu es dominꝰ deus solus & glorio
sus sup orbem terrarum. Et non cessa
bant qui miserant eos ministri regis
succendere fornacem napta et stuppa
& pice & malleolis: & effundebatur flã
ma super fornacem cubitis quadragin
ta nouẽ: & erupit & incendit quos rep
perit iuxta fornacẽ de chaldeis. Ange
lus autem dñi descendit cum azaria &
sociis eius in fornacem. Et excussit flã
mã ignis de fornace: & fecit medium
fornacis quasi ventum roris flantem:
& non tetigit eos omnino ignis neq3
contristauit nec quicq̃ molestie intu=
lit. Tunc hi tres quasi ex vno ore lau=
dabãt & glorificabant & benedicebãt
deum in fornace dicentes. Benedictus
es domine deus patrum nostrorum:
& laudabilis & gloriosus & superexalta
tus in secula. Et benedictum nomen
glorie tue sanctum & laudabile & sup
exaltatum in omnibus seculis. Benedi
ctus es in templo sancto glorie tue:
& superlaudabilis & supergloriosus in
secula. Benedictus es in throno regni
tui: & superlaudabilis & superexalta=
tus in secula. Benedictus es qui intue
ris abyssos & sedes super cherubim: &
laudabilis & superexaltatus in secula.
Benedictus es in firmamento celi: &
laudabilis & gloriosus in secula. Bene
dicite omnia opera dñi domino: lauda
te & seperexaltate eum in secula. Be=
nedicite angeli domini dño: laudate
& superexaltate eũ in secula. Benedici
te celi domino: laudate &c. Benedicite
aque omñes que super celos sunt dño:
lauda. Benedicite omnes virtutes dñi
domino: lauda. Benedicite sol & luna
domino: lauda. Benedicite stelle celi
domino: laudate. Benedicite imber &
ros domino: lauda. Benedicite omnis
spiritus dei domino: lauda. Benedicite
ignis & estus domino: lauda. Benedi=
cite frigus & estas domino: laudate.
Benedicite glacies & niues dño: lauda.
Benedicite noctes & dies dño: laudate.
Benedicite lux & tenebres dño: lauda.
Benedicite fulgura & nubes domino:
laudate & superexaltate eum in secula.
Benedicat terra dominum: laudet &
superexaltet eum in secula. Benedicite
montes & colles domino: laudate &
superexaltate eum in secula. Benedi=
cite vniuersa germinantia in terra do
mino: laudate & superexaltate eum in
secula.

regni tui ⁊ laudabilis ⁊
τῆς βασιλείας σου καὶ ὑπερύμνητος καὶ
supgl̃iosus in secula. benedi=
ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογη=
ctus es in firmamẽto celi: ⁊
μένος εἶ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
suplaudabil' ⁊ gl̃ificatus in
ὑπερύμνητος καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς
secula. benedicite oĩa opa do
αἰῶνας. εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυ
mini dñm laudate ⁊ superexaltate
ρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε
eum in secula. bñdicite ange
αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε ἄγγε
li dñi dño: laudate ⁊ super
λοι κυρίου τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπε=
exaltate eũ in secula. bñdicite
ρυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖ
te celi dño: laudate ⁊ super=
τε οὐρανοὶ τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυ
altate eũ in secula. bñdicite
ψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε
aque oẽs q̃ sup celũ
ὕδατα πάντα τὰ ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ
dñm: laudate ⁊ sup exaltate e=
τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐ=
um in secula. bñdicite oẽs
τὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε πᾶσαι
virtutes dñi dño: laudate ⁊
αἱ δυνάμεις κυρίου τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ
superexaltate eum in secula. bñdi
ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλο
cite sol ⁊ luna dño: lauda=
γεῖτε ἥλιος καὶ σελήνη τὸν κύριον, ὑμνεῖ
te ⁊ superexaltate eum. bñdicite stelle
τε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτόν. εὐλογεῖτε ἄστρα
celi dño. lau. ⁊ sup. eũ.
τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐ
in. bñdicite imber ⁊
τὸν εἰς τοὺς. εὐλογεῖτε πᾶς ὄμβρος καὶ
ros dñm lau. ⁊ sup. bñdicite
δρόσος τὸν κύριον ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογεῖτε
oẽs spũs dño. lau. ⁊ sup.
πάντα τὰ πνεύματα τὸν κύριον ὑμ. καὶ ὑπ.
bñdicite ignis ⁊ estus dñm lau.
εὐλογεῖτε πῦρ καὶ καῦμα τὸν κύριον. ὑμ.
⁊ sup. eũ in secula. bñdicite
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε
frigus ⁊ estus dño. lau. ⁊ sup.
ψύχος καὶ καύσων τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.
eũ in secula bñdicite rores ⁊ pruĩ
αὐ. εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε δρόσοι καὶ νι=
ne dño. lau ⁊ sup. eũ in secu.
φετοὶ τὸν κν̄. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ.
bñdicite noctes ⁊ dies dño lau.
εὐλογεῖτε νύκτες καὶ ἡμέραι τὸν κύριον. ὑμ.
⁊ sup. eũ in secula. bñdicite lux ⁊
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε φῶς καὶ
tenebre dño lau. ⁊ sup. eũ in.
σκότος τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν. εἰς τοὺς.
bñdicite gelu frigus dño lau. ⁊
εὐλογεῖτε πάγος καὶ ψύχος τὸν κν̄. ὑμ. καὶ
sup. bñdi. glacies ⁊ niues dño. lau.
ὑπ. εὐλο. πάχναι καὶ χιόνες τὸν κν̄. ὑμ.
⁊ sup. bene. fulgura ⁊ nubes dño.
καὶ ὑπ. εὐλο. ἀστραπαὶ καὶ νεφέλαι τὸν κν̄.
lau. ⁊ sup bñdicat terra dño. lau. ⁊
ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογείτω ἡ γῆ τὸν κν̄. ὑμ. καὶ
sup. bñ. mõtes ⁊ colles dño. lau. ⁊ sup.
ὑπ. εὐλο. ὄρη καὶ βουνοὶ τὸν κν̄. ὑμ. καὶ ὑπ.
bñdicite. vniuersa germinãtia i terra dño.
εὐλογεῖ. πάντα τὰ φυόμενα ἐν τῇ γῇ τὸν κν̄.

bñdicite fontes dño: laudate τ
εὐλογεῖτε αἱ πηγαὶ τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ
superaltate eum in secula. bñdicite ma
ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε θά
ria τ flumina dño. lau. τ su.
λασσαι καὶ ποταμοὶ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.
eū in secula. bñdicite cete τ oia
αὐ. εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε κήτη καὶ πάντα
q̄ mouent in aquis dño. lau.
τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν κύριον. ὑμ.
τ sup. eū in se. benedicite oēs
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰ. εὐλογεῖτε πάντα
volucres celi dño. lau. τ sup
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν κν̄. ὑμνεῖ. καὶ ὑπ.
bñdicite bestie τ oia pecora
εὐλογεῖτε τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη τὸν
dño. lau. τ sup. bñdicite filij ho=
κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογεῖτε υἱοὶ τῶν ἀν
minū dño. lau. τ sup eū in
θρώπων τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς
secula. benedicite israel dño. lau.
αἰῶνας. εὐλογεῖτε ἰσραὴλ τὸν κύριον. ὑμ.
τ sup. eū in secula. benedicite sa
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε ἱε
cerdotes dñi dño. lau. τ sup. eū in
ρεῖς κυρίου τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς
secula. bñdicite serui dñi
τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε δοῦλοι κυρίου τὸν

Benedicite fontes dño: laudate & superexaltate eū in scl'a. Benedicite mária & flumina dño: lau. Bñdicite cete & oia que mouentur in aquis domio: lauda. Benedicite oēs volucres celi domino: lauda. Benedicte oēs bestie & pecora dño: lauda. Benedicite filii hominū domino: lauda. Benedicat israel dñm: laudet & superexaltet eū in secula. Benedicite sacerdotes dñi dño: lauda. Benedicite serui dñi dño: lauda. Benedicite spiritus & anime iustorū dño: lauda. Benedicite sancti & humiles corde dño. Benedicite anania azaria misael dño: laudate & superexaltate eum in secula. Qui eruit nos de inferno: & saluos fecit de manu mortis & liberauit nos de medio ardentis flamme: & de medio ignis eruit nos. Confitemini domino quoniā bonus: quoniā in seculū misericordia eius. Benedicite omnes religiosi domino deo deorū: laudate & cōfitemini ei quia in omnia secula misericordia eius. Hucusq; in hebreo non habetur: & que posuimus de theodotionis editione translata sunt.

dño. lau. τ sup. eū in secula.
κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
bñdicite spūs τ aīe iustoꝝ
εὐλογεῖτε πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων
dño. lau. τ sup. bñdicite sancti τ
τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογεῖτε ὅσιοι καὶ
humiles corde dño. lau τ sup.
ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.
bñdicite anania azaria misael dño.
εὐλογεῖτε ἀνανία ἀζαρία μισαὴλ τὸν κύριον.
lau. τ superaltate eū in secula.
ὑμνεῖ. καὶ ὑπερυψοῦ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
q2 liberauit nos de īferno τ saluauit nos
ὅτι ἐξείλετο ἡμᾶς ἐξ ᾅδου καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς
de manu mortis. τ liberauit nos de
ἐκ χειρὸς θανάτου. καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ
fornace media ardentis flāme. τ de me
καμίνου μέσης καιομένης φλογός. καὶ ἐκ μέ
dio ignis eruit nos. cōfitemini
σου πυρὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς. ἐξομολογεῖσθε τῷ
dño qm̄ bon⁹ qm̄ in sclm mia ei⁹.
κω ὅτι χρηστὸς ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
bñdicite oēs colentes dñm
εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι τὸν κν̄ τὸν
deo deoꝝ. laudate τ cōfitemini: q2
θεὸν τῶν θεῶν. ὑμνεῖτε καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι
in omnia secula mia eius.
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

אדין נבוכדנצר מלכא תוה וקם — קום
בהתבהלה ענה ואמר להדברוהי — בהל דבר
הלא גברין תלתא רמינא לגוא — רמה
נורא מכפתין ענין ואמרין למלכא — ענה
יציבא מלכא: ענה ואמר הא אנה — יצב
חזה גברין ארבעה שרין מהלכין בגו — רבע שרא
נורא וחבל לא איתי בהון ורוה — הלך
די רביעיא דמה לבר אלהין:
באדין קרב נבוכדנצר לתרע אתון
נורא יקדתא ענה ואמר שדרך
מישך ועבד נגו עבדוהי די אלהא
עליא פקו ואתו באדין נפקין — עלה נפק
שדרך מישך ועבד נגו מן גוא נורא: — אתא
ומתכנשין אחשדרפניא סגניא — כנש
ופחותא והדברי מלכא חזין לגבריא — פחה דבר
אלך די לא שלט נורא בגשמהון — חזה אלה
ושער ראשהון לא התחרך — חרך
וסרבליהון לא שנו וריח נור לא — שנה
עדת בהון: ענה נבוכדנצר ואמר — עדה
בריך אלההון די שדרך מישך — ברך
ועבד נגו די שלח מלאכה ושיזב — לאך שזב
לעבדוהי די התרחצו עלוהי ומלת — רחץ מלל

Tunc nabuchodonosor rex obstupuit & surrexit propere & ait optimatibus suis. Nonne tres viros misimus in medio ignis cōpeditos. Qui respondētes regi dixerūt. Vere rex. Respōdit rex & ait. Ecce ego video q̄ttuor viros solutos & ambulantes in medio ignis: & nihil corruptionis in eis est: & species quarti similis filio dei. Tunc accessit rex nabuchodonosor ad ostiū fornacis ignis ardētis & ait. Sidrac misac & abdenago serui dei excelsi: egredimini & venite. Statimq; egressi sunt sidrac misac & abdenago de medio ignis. Et congregati satrape magistratus & iudices & potentes regis contēplabātur viros illos: qm̄ nihil potestatis habuisset ignis in corporibus eoꝝ: & capillus capitis eoꝝ nō esset adustus: & saraballa eorū nō fuissent īmutata: & odor ignis nō trāsisset p eos. Et erumpēs nabuchodonosor ait. Bñdictus de⁹ eorū sidrac videlicet misac & abdenago qui misit angelū suum & eruit seruos suos qui crediderunt in eum: & verbum

τ nabuchodonosor audiuit laudantes eos τ admi
Καὶ ναβουχοδονόσωρ ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν καὶ ἐθαύ
rat⁹ est: τ surrexit in festiatiōe τ ait optimatib⁹
μασεν, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπεν τοῖς μεγιστᾶσιν
suis: nōne viros tres iniecimus in mediū i=
αὐτοῦ, οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς ἐνεβάλομεν εἰς μέσον τοῦ πυ
gnis compeditos: τ dixerūt regi: vere rex.
ρὸς πεπεδημένους, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, ἀληθῶς βασι
τ dixit rex: hic ego video viros q̄ttuor
λεῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ὧδε ἐγὼ ὁρῶ ἄνδρας τέσσαρας
solutos τ ābulantes in medio ignis. τ cor=
λελυμένους καὶ περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρός. καὶ δια
ruptio nō est in eis. τ visio quarti similis
φθορὰ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία
filio dei. tunc accessit nabuchodonosor ad ostiū
υἱῷ θεοῦ. τότε προσῆλθεν ναβουχοδονόσωρ πρὸς τὴν θύραν
fornacis ignis ardentis: τ ait: sidrach mi
τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ εἶπεν, σεδρὰχ μι
sac abdenago: serui dei altissimi: egre
σὰκ ἀβδεναγῶ, οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἐξέλ
dimini τ venite foras. τ egressi sūt sidrach misac τ ab
θετε καὶ δεῦτε ἔξω. καὶ ἐξῆλθον σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ
denago de medio ignis. τ cōgregant sa=
δεναγῶ ἐκ μέσου τοῦ πυρός. καὶ συνάγονται οἱ σα=
trape τ magistrat⁹ τ toparche τ poten=
τράπαι καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ τοπάρχαι καὶ οἱ δυνά=
tes regis. τ ɔtēplabāt viros. q2 nō
σται τοῦ βασιλέως. καὶ ἐθεώρουν τοὺς ἄνδρας, ὅτι οὐκ
dñatus est ignis corporis eoꝝ. τ capill⁹
ἐκυρίευσεν τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν. καὶ ἡ θρὶξ
capitis eoꝝ non ē īflāmatus: τ sarabala
τῆς κεφαλῆς αὐτῶν οὐκ ἐφλογίσθη, καὶ τὰ σαράβαλα
eoꝝ nō sūt mutata: τ odor ignis non fuit ī eis. τ
αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη, καὶ ὀσμὴ πυρὸς οὐκ ἦν αὐτοῖς. καὶ
adorauit in cōspectu eoꝝ rex
προσεκύνησεν ἐνώπιον αὐτῶν ὁ βασιλεὺς τῷ
dñm. τ rñdit nabuchodonosor rex
κυρίῳ. καὶ ἀπεκρίθη ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς
τ dixit: bñdictus deus sidrach misac τ ab=
καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς τοῦ σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ=
denago: q̄ misit angelū suum τ eruit
δεναγῶ, ὃς ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλετο τοὺς
seruos suos q2 cōfiderunt in eo. τ verbū
παῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ' αὐτῷ. καὶ τὸ ῥῆμα

regis immutauerūt: ⁊ tradiderunt corpo=
τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώμα
ra eoꝝ in ignē: vt nō ſeruirēt neqꝫ ado
τα αὐτῶν εἰς πῦρ, ὅπως μὴ λατρεύσωσιν μὴδὲ προ=
rarent omnē deū: niſi deū ſuum. ⁊ ego
σκυνήσωσιν παντὶ θεῷ, ἀλλ᾽ ἢ τῷ θεῷ αὐτῶν. κἀγὼ
expono decretū: oīs ppl̄s tribus lingua que dixe
ἐκτίθεμαι δόγμα, πᾶς λαὸς φυλὴ γλῶσσα ἣ ἂν εἴ=
rit blaſphemiam cōtra deū ſidrach miſac ad=
πῃ βλασφημίαν κατὰ τοῦ θεοῦ σεδρὰχ μισὰκ ἀβ=
denago: in perditionē erunt. ⁊ domꝰ eoꝝ in di=
δεναγῶ, εἰς ἀπώλειαν ἔσονται. καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς διαρ
reptionē: qm̄ nō eſt deꝰ alius qui poſſit libe=
παγήν, καθότι οὐκ ἔστιν θεὸς ἕτερος ὅστις δυνήσεται ῥύ
rare ſic. tunc rex promouit ſi=
σασθαι οὕτως. τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνεν τὸν σε=
drach miſac abdenago in ꝓuincia babylonis. na=
δρὰχ μισὰκ ἀβδεναγῶ ἐν τῇ χώρᾳ βαβυλῶνος. να=
buchodonoſor rex oībꝰ ppl̄is tribubꝰ
βουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς πᾶσιν τοῖς λαοῖς φυλαῖς
linguis hītantibꝰ in oī terra: pax vobis mlt̄i
γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰρήνη ὑμῖν πλη
plicetur: ſigna ⁊ portenta q̄ fecit me
θυνθείη, τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἃ ἐποίησεν μετ᾽ ἐ
cū deꝰ altiſſimꝰ. placuit coram me ānūciare
μοῦ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος. ἤρεσεν ἐναντίον ἐμοῦ ἀναγγεῖλαι
vobis: q̄m magna ſigna eius ⁊ q̄m fortia
ὑμῖν, ὡς μεγάλα τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ ὡς ἰσχυρὰ τὰ
portēta eius: regnum eiꝰ regnū eťnū
τέρατα αὐτοῦ, ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος
⁊ poteſtas eius in gňationē ⁊ gňationē.
καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ca.4.

Ego nabuchodonoſor abūdans eram in domo
Ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ εὐθηνῶν ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ
mea florens in throno meo: ſōniū vidi ⁊
μου εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, ἐνύπνιον εἶδον καὶ
ꝑterruit me ⁊ turbatꝰ ſum in cubili meo: ⁊
ἐφοβέρισέν με καὶ ἐταράχθην ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ
viſiones capitis mei cōturbauerūt me. ⁊ ꝑ
αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάραξάν με. καὶ δι᾽ ἐ=
me poſitū ē decretū vt ītroducerent ī cōſpectu meo om
μοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ εἰσαγαγεῖν ἐνώπιον ἐμοῦ πάν=
nes ſapientes babylonis: vt cōiecturaꝫ
τας τοὺς σοφοὺς βαβυλῶνος, ὅπως τὴν σύγκρισιν
ſomniȷ̄ notā facerēt mihi. ⁊ ingreſſi ſunt
τοῦ ἐνυπνίου γνωρίσωσίν μοι. καὶ εἰσεπορεύοντο οἱ
īcantatores magi gazarenī chaldei: ⁊ ſomniū di
ἐπαοιδοὶ μάγοι γαζαρηνοὶ χαλδαῖοι, καὶ τὸ ἐνύπνιον εἶ
xi ego ī cōſpectu eoꝝ: ⁊ cōiecturā eius nō
πα ἐγὼ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ οὐκ
notā feceř mihi donec venit daniel cuiꝰ nomen balta=
ἐγνώρισάν μοι ἕως ἦλθεν δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα βαλτά=
ſar ſcd̄m nomē dei mei: q̄ ſp̄m dei ſctm̄
σαρ κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, ὃς πνεῦμα θεοῦ ἅγιον
in ſeipō hēt: ⁊ ſomniū corā eo dixi
ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ τὸ ἐνύπνιον ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπα.
baltaſar ꝑnceps incātatorū quē cognoui ꝙ ſpiri
βαλτάσαρ ὁ ἄρχων τῶν ἐπαοιδῶν ὃν ἔγνων ὅτι πνεῦ
tꝰ ſctūs in te: ⁊ oē myſteriū nō ē īpoſſibile tibi.
μα ἅγιον ἐν σοί, καὶ πᾶν μυστήριον οὐκ ἀδυνατεῖ σοι.
audi viſionē ſomniȷ̄ mei qđ vidi. ⁊
ἄκουσον τὴν ὅρασιν τοῦ ἐνυπνίου μου οὗ εἶδον. καὶ τὴν
cōiecturā eius dic mihi: ⁊ viſiones capitis
σύγκρισιν αὐτοῦ εἰπέ μοι, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς
mei in cubili meo. videbam: ⁊ ecce arbor
μου ἐπὶ τῆς κοίτης μου. ἐθεώρουν, καὶ ἰδοὺ δένδρον
in medio terre: ⁊ altitudo eius multa: magnifi
ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολύ, ἐμεγα=
cata eſt arbor ⁊ inualuit: ⁊ altitudo eius
λύνθη τὸ δένδρον καὶ ἴσχυσεν, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ

ꝏ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

regis imutauerūt & tradiderunt corpora ſua ne ſeruirent & ne adorarēt omnem deum excepto deo ſuo. A me ergo poſitū eſt hoc decretū: vt oīs ppl̄us: tribus: & lingua q̄cunqꝫ locuta fuerit blaſphemiā cōtra deū ſidrac miſac & abdenago diſpereat: & domus eius vaſtetur. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ Neqꝫ enim eſt alius deꝰ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ qui poſſit ita ſaluare. Tunc ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ rex promouit ſidrac miſac & abdenago ꝏꝏꝏꝏ in prouincia babylonis. Nabuchodonoſor rex omnibus populis gentibus & linguis qui ꝏꝏ habitāt in vniuerſa terra: pax vobis multiplicetur. Signa & mirabilia que fecit apud me deus excelſus. Placuit ergo mihi ꝑdicare eiꝰ ſigna: quia magna ſunt & mirabilia eius: q̄a fortia: & regnū eius: quia regnū ſempiternū: & poteſtas eius in generatiōe & generationem. 4.

Ego nabuchodonoſor q̄etus erā in domo mea: & florēs in palatio meo. Sōniū vidi qđ ꝑterruit me & cogitationes mee in ſtratu meo: & viſiones capitis mei cōturbauerūt me. Et ꝑ me ꝓpoſitū eſt decretū: vt introducerētur in cōſpectu meo cūcti ſapiētes babylonis: & vt ſolutionē ſomnii indicarēt mihi. Tūc ingrediebātur arioli magi chaldei & aruſpices: & ſomniū narraui in cōſpectu eorū: & ſolutionē eiꝰ nō indicauerūt mihi: donec collega ingreſſus eſt in conſpectu meo daniel: cui nomen balthaſar ſcd̄m nomē dei mei q habet ſpiritū deorū ſctōrū in ſemetipſo: & ſomniū corā ipſo locutꝰ ſum. Balthaſar princeps ariolorū: q̄m ego ſcio ꝙ ſpiritū ſanctorū deorū habeas in te: & om̄e ſacramentū nō eſt īpoſſibile tibi: viſiōes ſōniorū meorū q̄s vidi: & ſolutionē earū narra. Viſio capitis mei ī cubiclo meo: videbā: & ecce arbor ī medio tře: & altitudo eiꝰ nimia. Magna arbor & fortis: & ꝓceritas eiꝰ

Tex.heb.	Pritiua.heb.
מלכא שניו ויהבו גשמהון די לא	שנה
יפלחון ולא יסגדון לכל אלה להן	פלח סגד
לאלההון: ומני שים טעם די כל	שום
עם אמה ולשן די יאמר שלה על	לשן אמר
אלההון די שדרך מישך ועבד נגוא	
הדמין יתעבד וביתה נולי ישתוה	עבד שוה
כל קבל די לא איתי אלה אחרן	
די יכול להצלה כדנה: באדין	יכל נצל
מלכא הצלח לשדרך מישך ועבד	צלח
נגו במדינת בבל: נבוכדנצר מלכא	
לכל עממיא אמיא ולשניא די	
דארין בכל ארעא שלמכון ישגא:	דור שגא
אתיא ותמהיא די עבד עמי אלהא	אות
עליא שפר קדמי להחויה: אתוהי	עלה חוה
כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין	[illegible] אות
מלכותה מלכות עלם ושלטנה	[illegible] תקף
עם דר ודר:	דור
אנה נבוכדנצר שלה הוית בביתי	Cap. iiij. רנה
ורענן בהיכלי: חלם חזית	היכל חזה
וידחלנני והרהרין על משכבי	דחל שכב
וחזוי ראשי יבהלנני: ומני שים	בהל שום
טעם להנעלה קדמי לכל חכימי	עלל חכם
בבל די פשר חלמא יהודענני:	ידע
באדין עללין חרטמיא אשפיא	עלל
כשדיא וגזריא וחלמא אמר אנה	
קדמיהון ופשרה לא מהודעין לי:	
ועד אחרין על קדמי דניאל די שמה	עלל
בלטשאצר כשום אלהי ודי רוח	
אלהין קדישין בה וחלמא	קדש
קדמוהי אמרת: בלטשאצר רב	
חרטמיא די אנה ידעת די רוח	
אלהין קדישין בך וכל רז לא אנס	רזה
לך חזוי חלמי די חזית ופשרה	חזה
אמר: וחזוי ראשי על משכבי חזה	שכב
הוית ואלו אילן בגו ארעא ורומה	הוה אילן
שגיא: רבה אילנא ותקף ורומה	שגא רבב

Tex.he.Dani.iiij.	Primitiua.heb.
יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְסוֹף כָּל	מְטָא חֲזָה
אַרְעָא׃ עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא	עֲפָא
וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵהּ תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל	זוּן טְלַל
חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יְדוּרָן צִפֲּרֵי	חָיָה דוּר
שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְּזִין כָּל בִּשְׂרָא׃ חָזֵה	זוּן
הֲוֵית בְּחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ	הָוָה שָׁכַב
עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמַיָּא נָחִת׃ קָרֵא	עוּר קָדַשׁ
בְחַיִל וְכֵן אָמַר גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצִּצוּ	גּוּד קָצַץ
עַנְפוֹהִי אַתַּרוּ עָפְיֵהּ וּבַדַּרוּ אִנְבֵּהּ	אֲבַב
תְּנֻד חֵיוְתָא מִן תַּחְתּוֹהִי וְצִפְּרַיָּא	נוּד חָיָה
מִן עַנְפוֹהִי׃ בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי	
בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי פַרְזֶל	אֲסַר
וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא	
יִצְטַבַּע וְעִם חֵיוְתָא חֲלָקֵהּ בַּעֲשַׂב	צְבַע
אַרְעָא׃ לִבְבֵהּ מִן אֲנוֹשָׁא יְשַׁנּוֹן	שְׁנָה
וּלְבַב חֵיוָה יִתְיְהִב לֵהּ וְשִׁבְעָה	יְהַב
עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃ בִּגְזֵרַת עִירִין	חֲלַף עוּר
פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא	אֲמַר
עַד דִּבְרַת דִּי יִנְדְּעוּן חַיַּיָּא דִּי שַׁלִּיט	יְדַע חָיָה
עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי	שְׁלַט עֲלָה
יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ וּשְׁפַל אֲנָשִׁים יְקִים	צְבָא נְתַן
עֲלַהּ׃ דְּנָה חֶלְמָא חֲזֵית אֲנָה מַלְכָּא	קוּם חֲזָה
נְבוּכַדְנֶצַּר וְאַנְתְּה בֵּלְטְשַׁאצַּר	
פִּשְׁרָא אֱמַר כָּל קֳבֵל דִּי כָּל חַכִּימֵי	חֲכַם
מַלְכוּתִי לָא יָכְלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעֻתַנִי	יְדַע
וְאַנְתְּה כָּהֵל דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין	
בָּךְ׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ	
בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה	שְׁמַם
וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנֵה מַלְכָּא	רְעָה בְּהַל
וְאָמַר בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרָא	
אַל יְבַהֲלָךְ עָנֵה בֵלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר	
מָרִאי חֶלְמָא לְשָׂנְאָךְ וּפִשְׁרֵהּ	
לְעָרָךְ׃ אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה	עוּר חֲזָה
וּתְקִף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ	רְבַב מְטָא
לְכָל אַרְעָא׃ וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ	חֲזָה עֲפָא
שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵהּ תְּחֹתוֹהִי	שְׂגָא זוּן

cõtingẽs celũ. Aspect⁹ illi⁹ erat vsq; ad terminos vniuerse terre. Folia ei⁹ pulcherrima: & fructus eius nimi⁹: & esca vniuersorũ in ea. Subter eã hitabant aĩalia & bestie: & in ramis eius cõuersabãtur volucres celi: & ex ea vescebatur oĩs caro. Videbã in visione capitis mei sup stratũ meũ: & ecce vigil & sanctus de celo descendit. clamauit fortiter & sic ait. Succidite arborẽ & prescidite ramos eius: excutite folia eius & dispergite fructus ei⁹: fugiant bestie q̃ subter eam sunt: & volucres de ramis ei⁹. Verũ tamẽ germẽ radicũ eius in terra sinite: & alligetur vinculo ferreo: & ereo in herbis que foris sunt: & rore celi tingatur: & cum feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cõmutetur: & cor fere detur ei: & septem tempora mutẽtur super eum. In sententia vigilũ decretũ est & sermo sanctorum & petitio donec cognoscant viuẽtes: quoniã domiabitur excelsus in regno hominum: & cuicunq; voluerit dabit illud: & hũilimũ hoiem cõstituerit sup eũ. Hoc somniũ vidi ego nabuchodonosor rex. Tu ergo balthasar interp̃tationẽ narra festinus: quia oẽs sapientes regni mei non queunt solutionẽ edicere mihi. Tu autem potes: quia spiritus deorũ sanctorũ in te est. Tunc daniel cuius nomen balthasar cepit intra semetipsum tacitus cogitare quasi vna hora: & cogitationes eius cõturbabãt eũ. Rñdens aũt rex ait. Balthasar: somniũ et interp̃tatio ei⁹ nõ cõturbent te. Rñdit balthasar & dixit. Dñe mi somniũ his qui te oderũt: & interpretatio eius hostib⁹ tuis sit. Arborẽ quã vidisti sublimẽ atq; robustã: cui⁹ altitudo ptingit ad celũ: & aspect⁹ illi⁹ in oẽ terrã. & rami ei⁹ pulcherrimi: & fruct⁹ ei⁹ nimi⁹ & esca oĩm in ea: subter eã

puenit vsq; ad celũ: ꝛ latitudo eius ad ter-
ἔφθασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς τὰ πέ-
minos terre: ꝛ folia eius pulchra ꝛ fru-
ρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ ὡραῖα καὶ ὁ καρ-
ctu eius mltus: ꝛ cibus oĩm in ea: ꝛ sub-
πὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πάντων ἐν αὐτῷ, καὶ ὑπο-
ter eam habitabãt bestie agrestes ꝛ in
κάτω αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς
ramis eius hitabant aues celi: ex ea
κλάδοις αὐτοῦ κατῴκουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ αὐ-
nutriebat ois caro. videbã in visione no-
τοῦ ἐτρέφετο πᾶσα σάρξ. ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυ-
ctis in cubili meo: ꝛ ecce vigil ꝛ sanctus
κτὸς ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ ἰδοὺ εἷρ καὶ ἅγιος
de celo descẽdit ꝛ clamauit in fortitudie ꝛ sic
ἀπ' οὐρανοῦ κατέβη καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύϊ καὶ οὕτως
dixit: succidite arborẽ ꝛ euellite
εἶπεν, ἐκκόψατε τὸ δένδρον καὶ ἐκτίλατε
ramos eius: ꝛ excutite folia eius ꝛ
τοὺς κλάδους αὐτοῦ, καὶ ἐκτινάξατε τὰ φύλλα αὐτοῦ καὶ
dispergite fructũ ei⁹: cõmoueant
διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, σαλευθήτωσαν τὰ
bestie de subter eam ꝛ aues de ramis
θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄρνεα ἀπὸ τῶν κλάδων
eius. verũtñ germẽ radicũ ei⁹ in terra sinite
αὐτοῦ. πλὴν τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐάσατε
ꝛ in vĩculo ferreo ꝛ ereo: ꝛ in herba q̃ foris
καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω
ꝛ in rore celi pnoctabit: ꝛ cum
καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ
bestijs pars eius in herba terre. cor
τῶν θηρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ ἐν τῷ χόρτῳ τῆς γῆς. ἡ καρ-
eius ab hoibus cõmutabit. ꝛ cor
δία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται. καὶ καρδία
bestie dabitur ei. ꝛ septẽ tp̃a mutabunt
θηρίου δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται
sup eum p decretum vigil' ſmo ꝛ verbũ sctoꝝ
ἐπ' αὐτὸν διὰ συγκρίματος εἷρ ὁ λόγος καὶ ῥῆμα ἁγίων τὸ
interrogatio: vt cognoscãt viuẽtes: q2 dñs est
ἐπερώτημα, ἵνα γνῶσιν οἱ ζῶντες, ὅτι κύριός ἐστιν ὁ
altissim⁹ regni. ꝛ cui videbit dabit illud: ꝛ
ὕψιστος τῆς βασιλείας. καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν, καὶ
cõtemptũ hoĩm eleuabit sup ip̃m. hoc
ἐξουδένωμα ἀνθρώπων ἀναστήσει ἐπ' αὐτήν. τοῦτο τὸ
somniũ vidi ego rex nabuchodonosor: ꝛ tu
ἐνύπνιον εἶδον ἐγὼ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσωρ, καὶ σὺ
baltasar cõiecturã dic: q2 oẽs sapiẽtes
Βαλτάσαρ τὸ σύγκριμα εἰπόν, ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ
regni mei nõ possunt cõiecturã eius ma-
τῆς βασιλείας μου οὐ δύνανται τὸ σύγκριμα αὐτοῦ δη-
nifestare mihi: tu ãt daniel potes: q2 spũs dei
λῶσαί μοι, σὺ δὲ Δανιὴλ δύνασαι, ὅτι πνεῦμα θεοῦ
sctũs in te. tunc daniel cui⁹ nomẽ baltasar:
ἅγιον ἐν σοί. τότε Δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ,
stupefact⁹ ẽ q̃si hora vna: ꝛ cogitationes eius cõ-
ἀπηνεώθη ὡσεὶ ὥραν μίαν, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συ-
turbabãt eũ. ꝛ rñdit rex ꝛ ait:
νετάρασσον αὐτόν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν,
baltasar somniũ ꝛ cõiectura ne cõturbat
Βαλτάσαρ τὸ ἐνύπνιον καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευ-
te. rñdit baltasar ꝛ dixit: dñe sit
σάτω σε. ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ καὶ εἶπεν, κύριε ἔστω
somniũ odiẽtib⁹ te: ꝛ cõiectura eius
τὸ ἐνύπνιον τοῖς μισοῦσίν σε, καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ
inimicis tuis. arbor quã vidisti magnificatã
τοῖς ἐχθροῖς σου. τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν
ꝛ fortificatã cui⁹ altitudo puenit in celum ꝛ latitudo
καὶ τὸ ἰσχυκὸς οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύτος
ei⁹ in oẽm terrã: folia ei⁹ florida: ꝛ fru-
αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐθαλῆ, καὶ ὁ καρ-
ctus ei⁹ mltus: ꝛ cibus oibus in ea: subter eam
πὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πᾶσιν ἐν αὐτῷ, ὑποκάτω αὐτοῦ

hitabant bestie agrestes. ⁊ in ramis eius
κατῴκουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ
hitabant aues celi: tu es rex.
κατεσκήνουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, σὺ εἶ βασιλεῦ.
q: magnificat⁹ es ⁊ inualuisti: ⁊ magnitudo tua ma
ὅτι ἐμεγαλύνθης καὶ ἴσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἐμε
gnificata ē ⁊ puenit ad celum: ⁊ dñatio tua in
γαλύνθη καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ κυρία σου εἰς
terminos terre. ⁊ q: vidit rex vigilē ⁊
τὰ πέρατα τῆς γῆς. καὶ ὅτι εἶδεν ὁ βασιλεὺς εἶρ καὶ
sctm descendentem de celo ⁊ dixit: euellite
ἅγιον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν, ἐκτίλατε
arborē ⁊ corrūpite illā: verūtñ germē
τὸ δένδρον καὶ διαφθείρατε αὐτό, πλὴν τὴν φυὴν
radicū eius in terra sinite: ⁊ ī vinculo fer=
τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐάσατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδη=
reo ⁊ ere ⁊ in herba q̄foris ⁊ in rore ce=
ρῷ καὶ χαλκῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐ
li pnoctabit: ⁊ cum bestiis agrestib⁹ pars e=
ρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ μερὶς αὐ
ius donec septē tpa mutentur sup illā: hoc
τοῦ ἕως ἑπτὰ καιροὶ ἀλλοιωθήσονται ἐπ᾽ αὐτό, τοῦτο
cōiectura eius rex. ⁊ decretū altissimi est
ἡ σύγκρισις αὐτοῦ βασιλεῦ. καὶ σύγκριμα ὑψίστου ἐστὶν
qd puenit sup dñm meū regem: ⁊ te
ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, καὶ σὲ
expellent ab hoibus ⁊ cum bestiis agrestib⁹
ἐκδιώξουσιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων
erit hitatio tua. ⁊ herba q̄si boue cibabunt
ἔσται ἡ κατοίκησίς σου. καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦ=
te ⁊ de rore celi hitatio tua erit ⁊
σιν σε καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσῃ καὶ
septē tpa mutabuntur in te donec scias: q:
ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σὲ ἕως οὗ γνῷς, ὅτι
dñetur altissimus regni hoim: ⁊ cui
κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ
visū fuerit dabit ipm. ⁊ q: dixit sinite plā
ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν. καὶ ὅτι εἶπεν ἐάσατε τὴν φυ
tā radicū arboris in terra: regnū tuū
ὴν τῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου ἐν τῇ γῇ, ἡ βασιλεία σου
tibi manet ex quo cognoueris ptātem celestem.
σοὶ μένει ἀφ᾽ ἧς ἂν γνῷς τὴν ἐξουσίαν τὴν ἐπουράνιον.
ppterea rex cōsiliū meū placeat tibi: ⁊
διὰ τοῦτο βασιλεῦ ἡ βουλή μου ἀρεσάτω σοι, καὶ τὰς
peccata tua in elemosynis redime: ⁊ iniq
ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδι
tates tuas in misericordiis paupez. forsitā erit longani=
κίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων. ἴσως ἔσται μακρόθυ=
mis delictis tuis. hec oīa puene
μος τοῖς παραπτώμασίν σου. ταῦτα πάντα ἔφθα
runt sup nabuchodonosor regem post duode=
σεν ἐπὶ ναβουχοδονόσορ τὸν βασιλέα μετὰ δώδε=
cim mēses in aula regni eius in baby=
κα μῆνας ἐπὶ τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν βαβυ=
lone deambulās. respōdit rex ⁊ ait: nōne
λῶνι περιπατῶν. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, οὐχ
hec est babylon magna quā ego edificaui in
αὕτη ἐστὶν βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἣν ἐγὼ ᾠκοδόμησα εἰς
domū regni in robore fortitudis mee ī honorē
οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου εἰς τιμὴν
glīe mee: adhuc sermone in ore re=
τῆς δόξης μου; ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βα=
gis existe: vox de celo facta est. tibi dicitur
σιλέως ὄντος, φωνὴ ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐγένετο. σοὶ λέγεται
nabuchodonosor rex: regnū tuū transiit
ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ, ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν
a te: ⁊ ab hoibus te expellent: ⁊ cū bestiis
ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σε ἐκδιώξουσιν, καὶ μετὰ θηρίων
hitatio tua ⁊ feno q̄si boue cibabunt te: ⁊ septē
ἡ κατοικία σου καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦσίν σε, καὶ ἑπτὰ
mutabuntur sup te: donec scias qd dñetur excelsus
ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ, ἕως οὗ γνῷς ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος

habitātes bestie agri: & in ramis eius cōmorātes aues celi. Tu es rex q magnificatus es & inualuisti: & magnitudo tua creuit & puenit vsq ad celū: & potestas tua ī terminos vniuerse t̄re. Qđ autē vidit rex vigilem & sanctū descēdere de celo & dicere: succidite arborē & dissipate illā: attñ germē radicū eius in t̄ra dimittite & vinciatur ferro & ere in herbis foris: & rore celi cōspergatur: & cum feris sit pabulū eius donec septem tēpora mutentur sup eū. Hec est interp̄tatio sententie altissimi que peruenit super dñm meū regem. Eiicient te ab homibus & cū bestiis ferisq erit habitatio tua: & fenum vt bos comedes: & rore celi infunderis. Septē quoq tempora mutabuntur super te: donec scias q dominetur excelsus super regnum hominū: & cuicunq voluerit det illud. Qđ aūt p̄cepit vt relinq̄retur germen radicum eius idest arboris: regnum tuum tibi manebit postq cognoueris potestatē esse celestem. Quāobrē rex cōsilium meū placeat tibi: & pctā tua elemosynis redime: & iniquitates tuas misericordiis pauperū: forsitan ignoscet de⁹ delictis tuis. Oīa hec venerunt sup nabuchodonosor regē. Post finē mensium duodecim in aula babylonis deābulabat. Responditq rex & ait. Nonne hec est babylon ciuitas magna quā ego edificaui in domū regni in robore fortitudinis mee: & in gloria decoris mei. Cūq sermo adhuc esset in ore regis vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonosor rex. Regnū tuū trāsibit a te: & ab hoībus eiicient te: & cum bestiis & feris erit habitatio tua: fenum quasi bos comedes & septē tēpora mutabūtur super te: donec scias q dominetur excelsus

תדור חיות ברא ובענפוהי ישכנן
צפרי שמיא׃ אנתה הוא מלכא די
רבית ותקפת ורבותך רבית ומטת
לשמיא ושלטנך לסוף ארעא׃ ודי
חזה מלכא עיר וקדיש נחת מן
שמיא ואמר גדו אילנא וחבלוהי
ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו
ובאסור די פרזל ונחש בדתאא
די ברא ובטל שמיא יצטבע ועם
חיות ברא חלקה עד די שבעה
עדנין יחלפון עלוהי׃ דנה פשרא
מלכא וגזרת עליא היא די מטת על
מראי מלכא׃ ולך טרדין מן אנשא
ועם חיות ברא להוה מדרך ועשבא
כתורין לך יטעמון ומטל שמיא
לך מצבעין ושבעה עדנין יחלפון
עליך עד די תנדע די שליט עליא
במלכות אנשא ולמן די יצבא
יתננה׃ ודי אמרו למשבק עקר
שרשוהי די אילנא מלכותך לך
קימה מן די תנדע די שלטן שמיא׃
להן מלכא מלכי ישפר עליך וחטאך
בצדקה פרק ועויתך במחן ענין
הן תהוא ארכה לשלותך׃ כלא מטא
על נבוכדנצר מלכא׃ לקצת ירחין
תרי עשר על היכל מלכותא די
בבל מהלך הוה׃ ענה מלכא ואמר
הלא דא היא בבל רבתא די אנה
בניתה לבית מלכו בתקף חסני
וליקר הדרי׃ עוד מלתא בפם
מלכא קל מן שמיא נפל לך אמרין
נבוכדנצר מלכא מלכותא עדת מנך׃
ומן אנשא לך טרדין ועם חיות
ברא מדרך עשבא כתורין לך
יטעמון ושבעה עדנין יחלפון עליך
עד די תנדע די שליט עליא

דור חיה
שכן
רבב מטא
גוד
אסר
צבע
חיה
חלף
עלה
הוה דור
טעם
ידע שלט
צבא
נתן שבק
קום ידע
שפר חטא
צוה חנן
ענה הוה
שלה
קצה
הלך
רבב
בנה
מלל פה
קול
עדה
חיה
דור
טעם חלף
ידע

צבא | במלכות אנשא ולמן די יצבא
נתן מלל | יתננה׃ בה שעתא מלתא ספת על
סוף | נבוכדנצר ומן אנשא טריד
| ועשבא כתוריו יאכל ומטל שמיא
| גשמה יצטבע עד די שערה
רבב | כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין׃
קצה | ולקצת יומיא אנה נבוכדנצר עיני
ידע תוב | לשמיא נטלת ומנדעי עלי יתוב
| ולעליא ברכת ולחי עלמא שבחת
| והדרת די שלטנה שלטן עלם
דור דור | ומלכותה עם דר ודר׃ וכל דאירי
צבא | ארעא כלא חשיבין וכמצביה
| עבד בחיל שמיא ודאירי ארעא
מחא אמר | ולא איתי די ימחא בידיה ויאמר
| לה מה עבדת׃ בה זמנא מנדעי
| יתוב עלי וליקר מלכותי הדרי
זוה דבר | וזיוי יתוב עלי ולי הדברי ורברבני
רבב בעה | יבעון ועל מלכותי התקנת ורבו
תקן רבב | יתירא הוספת לי׃ כען אנה
יתר יסף | נבוכדנצר משבח ומרומם ומהדר
שבח רום | למלך שמיא די כל מעבדוהי קשט
הדר עבד | וארחתה דין ודי מהלכין בגוה
הלך | יכל להשפלה׃
יכל שפל |
Cap. v. | בלשאצר מלכא עבד לחם רב
רבב | לרברבנוהי אלף ולקבל אלפא
| חמרא שתה׃ בלשאצר אמר בטעם
אתא | חמרא להיתיה למאני דהבא
נפק | וכספא די הנפק נבוכדנצר אבוהי
שתה | מן היכלא די בירושלם וישתון
| בהון מלכא ורברבנוהי שגלתה
| ולחנתה׃ באדין היתיו מאני דהבא
| די הנפקו מן היכלא די בית אלהא
| די בירושלם ואשתיו בהון מלכא
| ורברבנוהי שגלתה ולחנתה׃ אשתיו
| חמרא ושבחו לאלהי דהבא
| וכספא נחשא פרזלא אעא ואבנא׃

in regno hominum: & cuicunq; voluerit det illud. Eadē hora ſermo completus eſt ſuper nabuchodonoſor: & ex hominibus abiectus eſt: & fenum vt bos comedit: & rore celi corpus eius infectum eſt donec capilli eius in ſimilitudinē aquilarū creſcerēt: & vngues eius q̄ſi vngues auiū. Igitur poſt finē dierū ego nabuchodoſor ocl'os meos ad celū leuaui: & ſenſus meus redditus eſt mihi: & altiſſimo bñdixi: & viuentē in ſempiternum laudaui & glorificaui: qa poteſtas eius ptās ſempiterna: & regnū eius in generatiōe & gñatione: & oēs habitatores terre apud eū in nihilū reputati ſunt. Iuxta volūtatē eī ſuā facit tā in virtutibus celi q̄ in habitatoribus terre: & nō eſt qui reſiſtat manui ei9 & dicat ei: q̄re feciſti? In ipſo tpe ſenſus me9 reuerſus ē ad me: et ad honorē regni mei decorēq; perueni: & figura mea reuerſa eſt ad me: et optimates mei & magiſtratus mei requiſierūt me: et in regno meo reſtitut9 ſum: et magnificētia amplior addita eſt mihi. Nunc igitur ego nabuchodonoſor laudo et magnifico & glorifico regē celi: qa oīa opa ei9 vera: & oēs vie eius iudicia: & gradiētes in ſupbia poteſt humiliare. 5.

Balthaſar rex fecit grā de cōuiuiū optimatibus ſuis mille: & vnuſqſq; ſm ſuā bibebat etatē. Precepit ergo iam temulentus: vt afferrentur vaſa aurea & argētea: q̄ aſportauerat nabuchodonoſor pater eius de tēplo qd̄ fuit in hieruſalē: vt biberent in eis rex & optimates eius: vxoreſq; eius & concubine. Tunc allata ſunt vaſa aurea que aſportauerat de tēplo quod fuerat in hieruſalem: & biberunt in eis rex & optimates eius: vxores & cōcubīe illi9. Bibebant vinum & laudabant deos ſuos aureos & argenteos & ereos ferreos ligneoſq; & lapideos.

regni hoīm: ⁊ cui videbit dabit illud. eadē hora ſmo cōpletus eſt ſup nabuchodonoſor. ⁊ ab hoibus expulſ9 ē: ⁊ fenū vt bos cōedit: ⁊ a rore celi corp9 ei9 ītīctū ē: donec capilli eius q̄ſi leonū magnificati ſunt ⁊ vngues ei9 q̄ſi auium. ⁊ poſt finem dieꝝ: ego nabuchodonoſor oculos meos in celum leuaui: ⁊ mens mea ad me reuerſa eſt: ⁊ altiſſimo bñdixi: ⁊ viuētē in ſecula laudaui ⁊ gl'ificaui: q2 ptās ei9 ptās eťna: ⁊ regnū eius in gñationē ⁊ gñationē. ⁊ oēs hitantes terrā: q̄ſi nihil reputati ſunt. ⁊ ſcđm volūtatē ſuam facit in virtute celi ⁊ in hitatione ťre: ⁊ nō eſt q̄ reſiſtat manui ei9: ⁊ dicet ei q̄d feciſti? eo tp̄e mens mea reuerſa eſt ad me ⁊ ad honorē regni mei veni: ⁊ forma mea reuerſa eſt ad me: ⁊ tyrāni mei ⁊ optimates mei q̄ſierūt me ⁊ in regnū meū cōfortat9 ſū: ⁊ magnitudo amplior addita eſt mihi. nūc ergo ego nabuchodonoſor laudo ⁊ ſuperalto ⁊ gl'ifico regem celi: q2 oīa opera eius vera: ⁊ ſemite eius iudicia: ⁊ oēs ambulātes in ſupbia poteſt humiliare.

τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν. αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη ἐπὶ ναβουχοδονόσωρ. καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον ὡς βοῦς ἤσθιεν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγαλύνθησαν καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων. καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν, ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἔβαλον, καὶ αἱ φρένες μου ἐπ' ἐμὲ ἐπεστράφησαν, καὶ τῷ ὑψίστῳ ηὐλόγησα, καὶ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ᾔνεσα καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, ὡς οὐδὲν ἐλογίσθησαν. καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιποιήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας; αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμὲ καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστᾶνές μου ἐζήτουν με καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα προσετέθη μοι. νῦν οὖν ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινά, καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι. Ca. 5.

Baltaſar rex fecit cenam magnā optimatib9 viris millenariis: ⁊ corām mille vinū. bibens baltaſar dixit in guſtu vini: vt afferrent vaſa aurea ⁊ argētea q̄ aſportauit nabuchodonoſor pater eius de tēplo qđ in hieruſalem. ⁊ bibant in eis rex ⁊ optimates ei9: ⁊ cōcubine ei9: ⁊ cōcubini eius: ⁊ allata ſunt aurea vaſa ⁊ argētea q̄ aſportauit de tēplo dei qđ ī hieruſalem: ⁊ bibebāt in eis rex ⁊ optimates ei9: ⁊ cōcubine ei9 ⁊ cōcubini ei9 bibebāt vinū: ⁊ laudauerūt deos aureos ⁊ argēteos ⁊ ereos ⁊ ferreos ⁊ ligneos ⁊ lapideos.

Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν δεῖπνον μέγα τοῖς μεγιστᾶσιν ἀνδράσι χιλιάρχοις, καὶ ἔναντι τῶν χιλίων ὁ οἶνος. πίνων βαλτάσαρ εἶπεν ἐν τῇ γεύσει τοῦ οἴνου, τοῦ εἰσενεγκεῖν τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν ναβουχοδονόσωρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ πιέτωσαν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ ἠνέχθησαν τὰ χρυσᾶ σκεύη καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ καὶ οἱ παράκοιτοι αὐτοῦ ἔπινον οἶνον, καὶ ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς καὶ τοὺς ἀργυροῦς καὶ χαλκοῦς καὶ σιδηροῦς καὶ ξυλίνους καὶ λιθίνους.

in eadē hora exierūt digiti manus hoīs:
ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου,
ꝛ ſcribebāt cōtra lampadem in ſupfi
καὶ ἔγραφον κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονί
cie parietis dom⁹ regis. ꝛ rex
αμα τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ βα=
videbat articulos manus ſcri
σιλεὺς ἐθεώρει τοὺς ἀστραγάλους τῆς χειρὸς τῆς γρα=
bentis. tunc rex īmutatus ē: ꝛ cogitatiōes
φούσης. τότε ὁ βασιλεὺς ἠλλοιώθη, καὶ οἱ διαλογισμοὶ
eius cōturbauerūt eum. ꝛ cōpages lūbo=
αὐτοῦ συνετάρασσον αὐτόν. καὶ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύ
rū eius ſoluebant: ꝛ genua ei⁹ collideban=
ος αὐτοῦ διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ συνεκροτοῦν
tur. ꝛ clamauit rex in foꝛtitudie vt introduce=
το. καὶ ἐβόησεν ὁ βασιλεὺς ἐν ἰσχύϊ τοῦ εἰσενεχθῆ=
rent magi ꝛ chaldei ꝛ aru
ναι τοὺς μάγους καὶ τοὺς χαλδαίους καὶ τοὺς γα
ſpices. ꝛ dixit ſapiētib⁹ babylonis. ꝗcunqꝫ le=
ζαρηνοὺς. καὶ εἶπεν τοῖς σοφοῖς βαβυλῶνος. ὃς ἂν ἀνα
gerit ſcripturā hanc ꝛ cōiecturā eius
γνῷ τὴν γραφὴν ταύτην καὶ τὴν σύγκρισιν αὐ=
notā fecerit mihi: purpura veſtietur: ꝛ toꝛ=
τῆς γνωρίσῃ μοι, πορφύραν ἐνδύσεται. καὶ ὁ μανιά
ques aurea ſup collum eius: ꝛ terti⁹ in
κης ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ τρίτος ἐν
regno meo īpabit. ꝛ ingreſſi ſunt oēs ſapiē=
τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξῃ. καὶ εἰσεπορεύοντο πάντες οἱ σο
tes regis: ꝛ non potuerūt ſcripturā le=
φοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἠδύναντο τὴν γραφὴν ἀνα
gere neqꝫ cōiecturā manifeſtare regi. ꝛ
γνῶναι οὐδὲ τὴν σύγκρισιν γνωρίσαι τῷ βασιλεῖ. καὶ
rex baltaſar cōturbat⁹ ē: ꝛ foꝛma ei⁹
ὁ βασιλεὺς βαλτάσαρ ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ
īmutata ē in eo. ꝛ optimates eius cōturbati ſunt.
ἠλλοιώθη ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ συνεταράσσον
ꝛ regina ingreſſa ē in domū cōuiuij: ꝛ
το. καὶ ἡ βασίλισσα εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου, καὶ
reſpōdit regina ꝛ dixit: rex in eter
ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα καὶ εἶπεν, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶ
nū viue: non cōturbent te cogitationes tue: ꝛ
νας ζῆθι, μὴ ταρασσέτωσάν σε οἱ διαλογισμοί σου, καὶ ἡ
foꝛma tua nō mutetur: eſt vir in regno tuo
μορφή σου μὴ ἀλλοιούσθω, ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου
in ꝗ ſpūs dei ſancti eſt: ꝛ in diebus
ἐν ᾧ πνεῦμα θεοῦ τοῦ ἁγίου ἐστί, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ
patris tui vigilantia ꝛ ītellectus ꝛ ſapīa vt ſapīa
πατρός σου γρηγόρησις καὶ σύνεσις καὶ σοφία ὡς σοφία
dei inuēta ſūt ī eo. ꝛ rex nabuchodonoſoꝛ
θεοῦ εὑρέθη ἐν αὐτῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσωρ
pr̄ tuus pncipem incantatoꝝ magoꝝ chaldeoꝝ
ὁ πατήρ σου ἄρχοντα ἐπαοιδῶν μάγων χαλδαίων
aruſpicum cōſtituit eum: qꝛ ſpūs amplioꝛ
γαζαρηνῶν κατέστησεν αὐτόν, ὅτι πνεῦμα περισσὸν
in eo: ꝛ prudētia ꝛ itellect⁹ ꝯiectura cognoſcēs ſōnia
ἐν αὐτῷ, καὶ φρόνησις καὶ σύνεσις συγκρίνων ἐνύπνια
ꝛ ānuncians occulta ꝛ ſoluēs ligaturas da
καὶ ἀναγγέλλων κρυπτόμενα καὶ λύων συνδέσμους δα
niel: ꝛ rex impoſuit ei nomen baltaſar.
νιήλ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα βαλτάσαρ.
nūc ergo vocet ꝛ cōiecturam eius annūciabit
νῦν οὖν κληθήτω καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ
tibi. tunc daniel ītroduct⁹ ē cozam rege:
σοι. τότε δανιὴλ εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως,
ꝛ dixit rex daniel: tu es daniel de
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ, σὺ εἶ δανιὴλ ὁ ἀπὸ
filijs captiuitatis iudee
τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας ꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

In eadem hora apparue
rūt digiti ꝗſi manus ho
minis ſcribentis contra
candelabrum in ſupficie
parietis aule regie. E
rex aſpiciebat ꝏꝏꝏꝏ
articulos manus ſcribē
tis. Tunc facies regis ꝏ
cōmutata eſt: & cogita=
tiones ei⁹ cōturbabāt eū:
& cōpages renū eius ſol
uebantur: & genua eius
ad ſe inuicē collideban=
tur. Exclamauit itaqꝫ rex
fortiter vt introducerēt
magos chaldeos & aru
ſpices. Et loquēs rex ait
ſapientibus babylonis.
Quicunqꝫ legerit ſcri=
pturam hanc: ꝏꝏꝏꝏ
& interp̄tationē eius ma
nifeſtā mihi fecerit: pur=
pura veſtietur & torquē
aureā habebit in collo:
& tertius in regno meo
erit. Tunc ꝏꝏꝏꝏꝏ
ingreſſi oēs ſapiētes re
gis non potuerunt nec
ſcriptura legere: nec in
terp̄tationē eius indicare
regi. Vnde rex baltha=
ſar ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ſatis conturbatus eſt: et
vultus illius īmutatus eſt.
Sed & optimates ei⁹ tur
babantur: regina autem
pro re ꝗ̄ acciderat regi
& optimatibus eius do=
mum conuiuij ingreſſa
eſt & proloquens ait. ꝏ
Rex in eternū viue. Nō
te conturbent ꝏꝏꝏꝏ
cogitationes tue: neqꝫ
facies tua īmutetur. Eſt
vir in regno tuo qui ſpi
ritū deorum ꝏꝏꝏꝏꝏ
ſanctorū habet in ſe: &
in dieb⁹ patris tui ſciētia
& ſapientia ꝏꝏꝏꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
inuente ſunt in eo. Nam
& rex nabuchodonoſor
pater tuus principē ma
gorū incātatoꝝ chaldeo
rum & aruſpicū conſti=
tuit eū. Pater inꝗ̄ tu⁹ o
rex: quia ſpūs amplior
& prudentia intelligētia
qꝫ & īterp̄tatio ſomnioꝝ
& oſtenſio ſecretorū ac
ſolutio ligatorū inuente
ſunt in eo: hoc eſt in da=
niele: cui rex poſuit no=
men balthaſar. Nunc ita
qꝫ daniel vocetur: & in=
terpretationē narrabit.
Igitur introduct⁹ eſt da
niel corā rege. ꝏꝏꝏꝏ
Ad quē prefatus rex ait.
Tu es ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
daniel de filiis captiuita
tis iude: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

שׁעה צבע — בַּהּ שַׁעֲתָה נְפַקוּ אֶצְבְּעָן דִּי יַד אֱנָשׁ
וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא עַל גִּירָא דִּי
כְתַל הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה
פַּס יְדָא דִּי כָתְבָה׃ אֱדַיִן מַלְכָּא
רעה בהל — זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ
שׁרה רכב — וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרַיִן וְאַרְכֻבָּתֵהּ
דָּא לְדָא נָקְשָׁן׃ קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל
עול — לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא
עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי
קרא — כָל אֱנָשׁ דִּי יִקְרֵא כְּתָבָא דְנָה
חוה לבשׁ — וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ
צור — וְהַמְנוּכָא דִּי דַהֲבָא עַל צַוְּארֵהּ
שׁלט — וְתַלְתִּי בְמַלְכוּתָא יִשְׁלַט׃ אֱדַיִן
עול — עָלְּלִין כֹּל חַכִּימֵי מַלְכָּא וְלָא כַהֲלִין
כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעָא
לְמַלְכָּא׃ אֱדַיִן מַלְכָּא בֵּלְשַׁאצַּר
שׂגא בהל — שַׂגִּיא מִתְבָּהַל וְזִיוֹהִי שָׁנַיִן עֲלוֹהִי
זוה שׁנה — וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין׃ מַלְכְּתָא
רבב שׁבשׁ — לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית
מלל שׁתה — מִשְׁתְּיָא עַלַּלַת עֲנָת מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת
ענה — מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אַל יְבַהֲלוּךְ
חיה
רעה שׁנה — רַעְיוֹנָךְ וְזִיוָךְ אַל יִשְׁתַּנּוֹ׃ אִיתַי
גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין
נהר — קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נַהִירוּ
וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה כְּחָכְמַת אֱלָהִין
שׁכח — הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר
אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין אָשְׁפִין כַּשְׂדָּאִין
קום — גָּזְרִין הֲקִימֵהּ אֲבוּךְ מַלְכָּא׃ כָּל קֳבֵל
יתר ידע — דִּי רוּחַ יַתִּירָה וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ
פשׁר חוה — מְפַשַּׁר חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא
חוד שׁרה — קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי
שׁכח — מַלְכָּא שָׂם שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן
קרא חוה — דָּנִיֵּאל יִתְקְרֵא וּפִשְׁרָא יְהַחֲוֵה׃
עול — בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתָּה הוּא
גלה — דָנִיֵּאל דִּי מִן בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד

די היתי מלכא אבי מן יהוד: ושמעת אתא יבה
עליך די רוח אלהין בך, ונהירו נהר
ושכלתנו וחכמה יתירה השתכחת יתר
בך: וכען העלו קדמי חכימיא חכם
אשפיא די כתבה דנה יקרון ופשרה
להודעותני, ולא כהלין פשר מלתא מלל
להחויה: ואנה שמעת עליך, די
תוכל פשרין למפשר וקטרין יכל פשר
למשרי, כען הן תוכל כתבא שרה
למקרא ופשרה להודעתני, קרא ידע
ארגונא תלבש, והמונכא די דהבא לבש
על צוארך, ותלתא במלכותא
תשלט: באדין ענה דניאל ואמר שלט
קדם מלכא, מתנתך לך להוין, נתן הוה
ונבזביתך לאחרן הב, ברם כתבא יהב
אקרא למלכא ופשרא אהודענה: קרא
אנתה מלכא, אלהא עליא מלכותא עלה
ורבותא ויקרא והדרא יהב רבב
לנבכדנצר אבוך: ומן רבותא די
יהב לה, כל עממיא אמיא ולשניא
הוו זאעין ודחלין מן קדמוהי, די הוה זוע
הוא צבא הוה קטל, ודי הוה צבא
הוה מחא, ודי הוה צבא הוה מרים, רום
ודי הוא צבא הוה משפל: וכדי רם שפל רום
לבבה ורוחה תקפת להזדה, הנחת זוד נחת
מן כרסא מלכותה ויקרה העדיו עדה
מנה: ומן בני אנשא טריד, ולבבה
עם חיותא שוי, ועם ערדיא מדורה, חיה שוה
עשבא כתורין יטעמונה, ומטל דור טעם
שמיא גשמה יצטבע, עד די ידע צבע
די שליט אלהא עליא במלכות שלט עלה
אנשא, ולמן די יצבא יהקים עליה: צבא קום
ואנתה ברה בלשאצר לא השפלת
לבבך, כל קבל די כל דנה ידעת:
ועל מרי שמיא התרוממת, ולמאניא רום
די ביתה היתיו קדמיך, ואנתה אתא

quē adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te: quoniā ſpiritum deorum habes: ſcientia intelligentiaq́ʒ ac ſapientia ampliores inuēte ſunt in te. Et nūc introgreſſi ſunt in cōſpectu meo ſapiētes magi vt ſcripturā hanc legerēt: & interp̄tationē eius indicarēt mihi: & nequerūt ſenſum huius ſermonis edicere. Porro ego audiui de te q̄ poſſis obſcura interpretari: & ligata diſſoluere. Si ergo vales ſcripturam legere & interpretationem eius indicare mihi: purpura veſtieris: & torquem auream circa collū tuū habebis: & tertius in regno meo princeps eris. Ad quē reſpondens daniel: ait coram rege. Munera tua ſint tibi: & dona domus tue alteri da. ſcripturam autem legā tibi rex: & interpretationē eius oſtendā tibi. O rex: deus altiſſimus regnum & magnificentiā gloriā & honorem dedit nabuchodonoſor patri tuo: & p̄pter magnificētiam quā dederat ei vniuerſi populi tribus & lingue tremebant & metuebant eum. Quos volebat interficiebat: quos volebat percutiebat: quos volebat exaltabat: & quos volebat hūiliabat. Qñ aūt eleuatū eſt cor eius: & ſpūs illi⁹ obfirmat⁹ eſt ad ſupbiā: depoſit⁹ ē de ſolio regni ſui: & gloria eius ablata eſt: & a filiis hominum eiectus eſt. Sed & cor eius cum beſtiis poſitū eſt: & cum onagris erat habitatio eius. Fenū quoq́ʒ vt bos comedebat: & rore celi corpus eius infectū eſt: donec cognoſceret q̄ poteſtatem haberet altiſſimus in regno hominū: & quecūq́ʒ voluerit ſuſcitabit ſup illud. Tu quoq́ʒ filius eius balthaſar non humiliaſti cor tuū cum ſcires hec omnia. ſed aduerſum dñatorem celi eleuatus es. Et vaſa domus eius allata ſunt coram te: & tu

quā adduxit rex pater meus? audiui de te
ἣς ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ μου; ἤκουσα περὶ σοῦ
q̄m ſpūs dei ſcti in te & vigilantia & itelle
ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἁγίου ἐν σοὶ καὶ γρηγόρησις καὶ σύνε
ctus & ſapiā abūdās īuēta eſt ī te. & nūc īgreſſi ſūt
σις καὶ σοφία περισσὴ εὑρέθη ἐν σοί. καὶ νῦν εἰσῆλθον
ī cōſpectu meo ſapiētes magi gazareni: vt ſcripturā hāc
ἐνώπιόν μου σοφοὶ μάγοι γαζαρηνοί, ἵνα τὴν γραφὴν ταύ
legant & cōiecturā ei⁹ notā faciant
την ἀναγνῶσιν καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσωσίν
mihi: & nō potuerunt annunciare mihi. & ego audi
μοι, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαί μοι. καὶ ἐγὼ ἤκου
ui de te q̄ poteſt cōiecturas cōiectare. nūc
σα περὶ σοῦ ὅτι δύνασαι συγκρίματα συγκρῖναι. νῦν
ergo ſi potueris ſcripturā hanc legere &
οὖν ἐὰν δυνηθῇς τὴν γραφὴν ταύτην ἀναγνῶναι καὶ τὴν
cōiecturā eius notā facere mihi: purpurā indues: &
σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσαι μοι, πορφύραν ἐνδύσῃ, καὶ
torques aurea erit ſup collum tuū: &
ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς ἔσται ἐπὶ τὸν τράχηλόν σου, καὶ
tertius in regno meo ip̄abis. tūc reſpondit daniel
τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξῃ. τότε ἀπεκρίθη δα
niel & dixit ī cōſpectu regis: dona tua
νιὴλ καὶ εἶπεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, τὰ δόματά σου
tibi ſint: & munus dom⁹ tue alteri da:
σοὶ ἔστω, καὶ τὴν δωρεὰν τῆς οἰκίας σου ἑτέρῳ δός,
ego āt ſcripturā legam regi: &
ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν ἀναγνώσομαι τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν
cōiecturā ei⁹ notā faciā tibi rex. de⁹ altiſſim⁹
σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσω σοι βασιλεῦ. ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος
regnum & magnificentiā & honorē &
τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγαλωσύνην καὶ τὴν τιμὴν καὶ
gl̄iam dedit nabuchodonoſor p̄ri tuo:
τὴν δόξαν ἔδωκεν ναβουχοδονόσωρ τῷ πατρί σου,
& de magnificentia quā dedit ei oēs
καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης ἧς ἔδωκεν αὐτῷ πάντες
p̄p̄li tribus lingue erāt trementes & timentes
οἱ λαοὶ φυλαὶ γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες καὶ φοβούμενοι
eū. q̄s volebat ip̄e īterficiebat: & q̄s volebat
αὐτόν. οὓς ἐβούλετο αὐτὸς ἀνῄρει, καὶ οὓς ἐβούλετο
ip̄e p̄cutiebat: & q̄s volebat ip̄e exaltabat: & q̄s
αὐτὸς ἔτυπτεν, καὶ οὓς ἐβούλετο αὐτὸς ὕψου, καὶ οὓς
volebat ip̄e humiliabat. & qñ exaltatū ē cor
ἐβούλετο αὐτὸς ἐταπείνου. καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία
eius & ſpūs eius cōfortat⁹ ē vt ſupbi
αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφα
ret: depoſit⁹ ē a throno regni ſui:
νεύεσθαι, κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐ
& honor ablatus ē ab eo. & ab hoībus
τοῦ, καὶ ἡ τιμὴ ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
expulſ⁹ eſt: & cor eius cum beſtiis datū ē:
ἐξεδιώχθη, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη,
& cun onagris habitatio eius: & feno q̄ſi bouē
καὶ μετὰ ὀνάγρων ἡ κατοικία αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν
cibabāt eum. & de rore celi
ἐψώμιζον αὐτόν. καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ
corp⁹ eius intictū ē: donec cognouit q̄ dñat altiſſimus
σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος
regni hoīm: & cui viſū fuerit dabit
τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει
illud. & tu filius eius baltaſar nō humiliaſti
αὐτήν. καὶ σὺ ὁ υἱὸς αὐτοῦ βαλτάσαρ οὐκ ἐταπείνω
cor tuū ī cōſpectu dei. nōne oīa
σας τὴν καρδίαν σου κατενώπιον τοῦ θεοῦ. οὐ πάντα
hec noſti? & c̄ dñm deū celi
ταῦτα ἔγνως; καὶ ἐπὶ τὸν κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ
exaltat⁹ ē. & vaſa dom⁹ eius attuliſti coram te: & tu
ὑψώθης. καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἤνεγκας ἐνώ
πιόν σου, καὶ σὺ

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

τ optimates tui τ concubine tue τ cōcu,
καὶ οἱ μεγιστᾶνές σου καὶ αἱ παλλακαί σου καὶ οἱ παρα
bini tui vinū bibebatis in eis: τ deos
κοιτοί σου οἶνον· ἐπίνετε ἐν αὐτοῖς, καὶ τοὺς θεοὺς
aureos τ argenteos τ ereos τ fer
τοὺς χρυσοῦς καὶ τοὺς ἀργυροῦς καὶ χαλκοῦς καὶ σι=
r eos τ igneos τ lapideos: q̄ nō vident τ
δηροῦς καὶ ξυλίνους καὶ λιθίνους, οἳ οὐ βλέπουσιν καὶ
nō audiunt τ nō cognoſcunt: laudaſti. at deū cui⁹
οὐκ ἀκούουσιν καὶ οὐ γινώσκουσιν, ἤνεσας· τὸν δὲ θεὸν οὗ
ſpiritus tu⁹ in manu ſua τ oēs vie tue: ip=
ἡ πνοή σου ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου, αὐ
ſum nō glificaſti. idcirco a facie eius miſ=
τὸν οὐκ ἐδόξασας· διὰ τοῦτο ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀπε
ſus eſt articulus manus τ ſcripturā hanc ordinauit:
στάλη ἀστράγαλος χειρὸς καὶ τὴν γραφὴν ταύτην ἔταξεν,
τ hec ſcriptura ordinata. mane: thecel: phares:
καὶ αὕτη ἡ γραφὴ ἡ ἐντεταγμένη· μανή, θεκέλ, φαρές.
hec cōiectura verbi. mane mēſurauit
τοῦτο τὸ σύγκριμα τοῦ ῥήματος· μανὴ ἐμέτρησεν ὁ
de⁹ regnum tuū τ īpleuit illud. thecel.
θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. θεκέλ.
appēſ⁹ ē ī ſtatera τ iuēt⁹ eſt poſterior. phares: diuiſu3 ē
ἐστάθη ἐν ζυγῷ καὶ εὑρέθη ὑστεροῦσα. φαρές, διῄρηται
regnū tuū τ datū ē medis τ perſis. τ
ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη μήδοις καὶ πέρσαις. καὶ
dixit baltaſar: τ induerūt danielē
εἶπεν βαλτάσαρ, καὶ ἐνέδυσαν τὸν δανιὴλ
purpura: τ torquē auream circūpoſuerūt
πορφύραν, καὶ τὸν μανιάκην τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν
circū collum eius. τ pdicauit de eo
περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ. καὶ ἐκήρυξεν περὶ αὐτοῦ
eſſe eū pncipem tertiū in regno ſuo.
εἶναι αὐτὸν ἄρχοντα τρίτον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
in eadē nocte īterfect⁹ ē baltaſar rex chalde=
ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ χαλδαῖ
us. τ darius med⁹ accepit regnū
ος. καὶ δαρεῖος ὁ μῆδος παρέλαβεν τὴν βασιλείαν
exn̄s ānoꝝ ſexaginta duoꝝ.
ὢν ἐτῶν ἑξήκοντα δύο.

Ca.6.

ET placuit ī ɔſpectu darij: τ cōſtituit ſup
Καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον δαρείου, καὶ κατέστησεν ἐπὶ
regnum ſatrapas centū vigīti: vt eſſent
τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν εἴκοσι, τοῦ εἶναι
ipi in toto regno ſuo: τ ſup eos
αὐτοὺς ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπάνω αὐ=
ordinarios tres: qꝝ erat daniel vn⁹ ex eis vt
τῶν τακτικοὺς τρεῖς, ὧν ἦν δανιὴλ εἷς ἐξ αὐτῶν τοῦ
redderent illis ſatrape ratione: vt
ἀποδιδόναι αὐτοῖς τοὺς σατράπας λόγον, ὅπως ὁ
rex nō fatigaret. τ erat daniel ſup eos:
βασιλεὺς μὴ ἐνοχλῆται. καὶ ἦν δανιὴλ ὑπὲρ αὐτούς,
q2 ſpūs abundās erat in eo: τ rex cō=
ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς κα=
ſtituit cum ſup oī regno ſuo. τ
τέστησεν αὐτὸν ἐφ᾽ ὅλης τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ οἱ
ordinarij τ ſatrape q̄rebant occaſionē inuenire
τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι ἐζήτουν πρόφασιν εὑρεῖν
cōtra danielē: τ oēm occaſionē τ delictū
κατὰ δανιήλ, καὶ πᾶσαν πρόφασιν καὶ παράπτωσ
τ peccatum nō īuenerūt
μα καὶ ἀμπλάκημα οὐχ εὗρον

Trāſla.B.Hie.

& optiātes tui & vxores tue & cōcubine tue vinū bibiſtis in eis. Deos quoq; argenteos & aureos & ereos ferreos ligneoſq; & lapideos qui non vident neq; audiūt neq; ſentiunt laudaſti: porro deū qui habet flatum tuum in manu ſua & oēs vias tuas: non glorificaſti. Idcirco ab eo miſſus eſt articulus manus q̄ ſcripſit hoc q̄d exaratū eſt. Hec eſt autē ſcriptura q̄ digeſta eſt. Mane thecel phares. Et hec interp̄tatio ſermonis. Mane: numerabit deus regnū tuū & cōpleuit illud. Thecel: appenſus es in ſtatera & inuētus es minus habēs. Phares: diuiſum eſt regnum tuum: & datum eſt medis & perſis. Tunc iubente rege: indutus eſt daniel purpura: & circundata eſt torques aurea collo ei⁹: & predicatū eſt de eo q̄ haberet poteſtatem tertius in regno. Eadē nocte interfectus eſt balthaſar rex chaldeus: & darius medus ſucceſſit in regnum annos natus ſexaginta duos.

6.

PLacuit dario & cōſtituit ſuper regnum ſatrapas centū viginti vt eſſent in toto regno ſuo: & ſuper eos principes tres ex quibus daniel vnus erat: vt ſatrape illis redderent rationē: & rex non ſuſtineret moleſtiā. Igitur daniel ſuperabat omnes principes & ſatrapas: quia ſpūs dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat conſtituere eū ſuper omne regnum. Vnde principes & ſatrape querebāt occaſionē vt inuenirēt danieli ex latere regni: nullāq; cauſam & ſuſpicionem reperire potuerunt: eo q̄ fidelis eſſet & omnis culpa & ſuſpitio nō inueniretur

Tex.he.Dani.vj.

וְרַבְרְבָנָיךְ שֵׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא
שָׁתַיִן בְּהוֹן וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא וְדַהֲבָא
נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא דִּי
לָא חָזַיִן וְלָא שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין
שַׁבַּחְתָּ וְלֵאלָהָא דִּי נִשְׁמְתָךְ
בִּידֵהּ וְכָל אֹרְחָתָךְ לֵהּ לָא הַדַּרְתָּ׃
בֵּאדַיִן מִן קֳדָמוֹהִי שְׁלִיחַ פַּסָּא דִי
יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים׃ וּדְנָה
כְתָבָא דִּי רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְּקֵל
וּפַרְסִין׃ דְּנָה פְּשַׁר מִלְּתָא מְנֵא מְנָה
אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ׃ תְּקֵל
תְּקִלְתָּא בְמֹאזַנְיָא וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּיר׃
פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת
לְמָדַי וּפָרָס׃ בֵּאדַיִן אֲמַר בֵּלְשַׁאצַּר
וְהַלְבִּשׁוּ לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא
וְהַמוֹנְכָא דִי דַהֲבָא עַל צַוְּארֵהּ
וְהַכְרִזוּ עֲלוֹהִי דִּי לֶהֱוֵא שַׁלִּיט
תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא׃ בֵּהּ בְּלֵילְיָא
קְטִיל בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא כַשְׂדָּיָא׃
וְדָרְיָוֶשׁ מָדָיָא קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר
שְׁנִין שִׁתִּין וְתַרְתֵּין׃
שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וַהֲקִים עַל
מַלְכוּתָא לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא מְאָה
וְעֶשְׂרִין דִּי לֶהֱוֹן בְּכָל מַלְכוּתָא׃
וְעֵלָּא מִנְּהוֹן סָרְכִין תְּלָתָא דִּי דָנִיֵּאל
חַד מִנְּהוֹן דִּי לֶהֱוֹן אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא
אִלֵּין יָהֲבִין לְהוֹן טַעְמָא וּמַלְכָּא לָא
לֶהֱוֵא נָזִק׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דְּנָה הֲוָה
מִתְנַצַּח עַל סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא
כָּל קֳבֵל דִּי רוּחַ יַתִּירָא בֵּהּ וּמַלְכָּא
עֲשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ עַל כָּל מַלְכוּתָא׃
אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הֲווֹ
בָעַיִן עִלָּה לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל מִצַּד
מַלְכוּתָא וְכָל עִלָּה וּשְׁחִיתָה לָא
יָכְלִין לְהַשְׁכָּחָה כָּל קֳבֵל דִּי מְהֵימַן
הוּא וְכָל שָׁלוּ וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת

Pritiua.heb.

רבב
שתה
חזה
שלח פס
רשם
מלל
שלם
אזן שכח
יהב
לבש
צור
כרז הוה
שלט
קטל
שנה
תרי
Cap.vj.
קום
הוה
עלה
נזק
נצח
יתר
עשת קום
בעה עלל
שכח צדד
שחת המן
שלה

Pritiua.heb. Tex.heb.Dani.vj. Trāsla.B.Hie. Trāsla.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

עֲלוֹהִי׃ אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ אָמְרִין   אֵלֶּה
דִּי לָא נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל דְּנָה כָּל עִלָּה   עָלַל
לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי בְּדָת אֱלָהֵהּ׃
אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּן   אֵלֶּה
הַרְגִּשׁוּ עַל מַלְכָּא וְכֵן אָמְרִין לֵהּ   רָגַשׁ
דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אִתְיָעַטוּ   יָעַט
כֹּל סָרְכֵי מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא
וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא   דָּבַר פֶּחָה
לְקַיָּמָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר   קוּם
דִּי כָל דִּי יִבְעֵה בָעוּ מִן כָּל אֱלָהּ   בָּעָה
וֶאֱנָשׁ עַד יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ
מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֹב אַרְיָוָתָא׃ כְּעַן   רָמָה גּוּב
מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם כְּתָבָא   אָסַר קוּם
דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה כְּדָת מָדַי וּפָרַס דִּי   רָשַׁם שָׁנָה
לָא תֶעְדֵּא׃ כָּל קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא   עָדָה
דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃ וְדָנִיֵּאל
כְּדִי יְדַע דִּי רְשִׁים כְּתָבָא עַל   עוּל
לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ   כָּוָא פָּתַח
נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָא בְּיוֹמָא   עָלָה
הוּא בָּרֵךְ עַל בִּרְכוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא   צָלָא יָדָה
קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל קֳבֵל דִּי הֲוָא
עָבֵד מִן קַדְמַת דְּנָה׃ אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא
אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ לְדָנִיֵּאל   אֵלֶּה רָגַשׁ
בָּעֵה וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃ בֵּאדַיִן   שָׁכַח חָנַן
קְרִבוּ וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא עַל אֱסָר
מַלְכָּא הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל
אֱנָשׁ דִּי יִבְעֵא מִן כָּל אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ   בָּעָה
עַד יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא
יִתְרְמֵא לְגוֹב אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא   רָמָה
וְאָמַר יַצִּיבָא מִלְּתָא כְּדָת מָדַי   יָצַב מָלַל
וּפָרַס דִּי לָא תֶעְדֵּא׃ בֵּאדַיִן עֲנוֹ   עָדָה עָנָה
וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל
דִּי מִן בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא   גָּלָה יָדָה
שָׂם עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם וְעַל אֱסָרָא   שׂוּם
דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין תְּלָתָה בְּיוֹמָא
בָּעֵא בָּעוּתֵהּ׃ אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי   בָּעָה

in eo. Dixerunt ergo viri illi. Non inuenimus danieli huic aliquā occasionem nisi forte in lege dei sui. Tunc prīcipes & satrape surripuerunt regi: & sic locuti sunt ei. Dari rex in eternū viue. Consilium inierunt omnes principes regni tui: magistratus & satrape senatores & iudices: vt decretum imperatorium exeat & edictum: vt oīs q petierit aliquā petitionē a q̄cūq deo & homine vsq ad triginta dies nisi a te rex: mittatur in lacum leonum. Nunc itaq rex confirma sententiā: & scribe decretum vt nō imutetur qđ statutum est a medis & persis: nec preuaricari cuiq liceat. Porro rex darius proposuit edictū & statuit. Quod cum daniel cōperisset. i. cōstitutā legē: ingressus est domū suā: & fenestris apertis in cenaculo suo contra hierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua & orabat: confitebaturq coram deo suo sicut & ante facere consueuerat. Viri ergo illi curiosius inquirētes inuenerunt danielem orantem & obsecrantē deum suum: & accedētes locuti sunt regi super edicto. Rex nunquid non constituisti vt omnis homo qui rogaret quē q̄ de diis & hominibus vsq ad dies triginta nisi te rex: mitteretur in lacum leonū. Ad quos rn̄dens rex ait. Verus est sermo iuxta decretum medorum atq p̄sarū: qđ p̄uaricari non licet. Tunc rn̄dentes dixerūt coram rege. Daniel de filiis captiuitatis iude non curauit de lege tua & de edicto quod cōstituisti: sed tribus temporibus per diē orat obsecratione sua. Quod

cōtra eū: q: fidelis erat. τ dixerūt ordinarij: nō
κατ' αὐτοῦ, ὅτι πιστὸς ἦν. καὶ εἶπαν οἱ τακτικοί, οὐχ
inueniem⁹ cōtra daniel occasionē: nisi in legitimis
εὑρήσωμεν κατὰ δανιὴλ πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν νομίμοις
dei sui. tunc ordinarij τ satrape astite
θεοῦ αὐτοῦ. τότε οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι παρέ-
runt regi τ dixerūt ei: dari rex
στησαν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπαν αὐτῷ, δαρεῖε βασιλεῦ
in eternū viue: ꝯsilium inierunt oēs q̄ in
εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι, συνεβουλεύσαντο πάντες οἱ ἐπὶ
regno tuo magistrat⁹ τ toparche τ sa-
τῆς βασιλείας σου στρατηγοὶ καὶ τοπάρχαι καὶ σα-
trape τ senatores vt statuerēt statuto regio τ
τράπαι καὶ ὕπατοι τοῦ στῆσαι στάσει βασιλικῇ καὶ
cōfortarēt definitionē vt q̄cunq petierit petitionē ab
ἐνισχῦσαι ὁρισμὸν ὅπως ὃς ἐὰν αἰτήσηται αἴτημα παρὰ
omni deo τ homine: vsq ad dies triginta:
παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα,
nisi a te rex: mittetur in la-
ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ βασιλεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκ-
cū leonū. nūc ergo rex statue definitionē
κον τῶν λεόντων. νῦν οὖν βασιλεῦ στῆσον τὸν ὁρισμὸν
τ expone scripturā: vt nō imutetur decretū p̄sa-
καὶ ἔκθου γραφήν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα περ-
rum τ medoꝝ. tunc rex darius precepit
σῶν καὶ μήδων. τότε ὁ βασιλεὺς δαρεῖος ἐπέταξεν
scribi decretū: τ daniel qn̄ cognouit qđ statutū
γραφῆναι τὸ δόγμα, καὶ δανιὴλ ἡνίκα ἔγνω ὅτι ἐνετά-
est decretū: igress⁹ est in domū suā: τ fenestre ap
γη τὸ δόγμα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ αἱ θυρίδες ἀνε-
te ipi in cenaculis suis contra hie
ωγμέναι αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερῴοις αὐτοῦ κατέναντι ἱε-
rusalem: τ tpib⁹ trib⁹ diei erat flectens
ρουσαλήμ, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέρας ἦν κάμπτων
sup genua sua: τ orans τ cōfi
ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ προσευχόμενος καὶ ἐξο-
tens coram deo suo: sicut erat faci
μολογούμενος ἐναντίον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἦν ποι-
ens prius. tunc viri illi astiterunt τ
ῶν ἔμπροσθεν. τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι παρετήρησαν καὶ
īuenerūt daniel orantem τ obsecrātē coram
εὗρον τὸν δανιὴλ ἀξιοῦντα καὶ δεόμενον ἔμπροσθεν τοῦ
deo suo. τ accedentes dicunt regi:
θεοῦ αὐτοῦ. καὶ προσελθόντες λέγουσιν τῷ βασιλεῖ,
rex nōne definitionē posuisti vt ois homo
βασιλεῦ οὐχ ὁρισμὸν ἔταξας ὅπως πᾶς ἄνθρωπος
q̄ petierit ab omni deo τ hoīe pe-
ὃς ἂν αἰτήσῃ παρὰ παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου αἴ-
titionē vsq ad dies triginta nisi a te rex:
τημα ἕως ἡμερῶν τριάκοντα ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ βασι-
mittetur in lacum leonū: τ
λεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων; καὶ
dixit rex: verus s̄mo: τ decretū
εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ δόγμα
medoꝝ τ p̄saꝝ nō transibit. tūc respon
μήδων καὶ περσῶν οὐ παρελεύσεται. τότε ἀπεκρί-
derūt τ dicūt corā rege: daniel q̄
θησαν καὶ λέγουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, δανιὴλ ὁ
de filijs captiuitatis iudee: nō
ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας, οὐχ
est subiect⁹ decreto tuo: τ tpib⁹ trib⁹
ὑπετάγη τῷ δόγματί σου, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς
diei petit a deo suo petitio-
ἡμέρας αἰτεῖται παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τὰ αἰτήμα-
nes suas. tunc rex
τα αὐτοῦ. τότε ὁ βασιλεὺς

vt audiuit verbū: multū ꝯtristat⁹ ē sup eo: ⁊ p=
ὡς ἤκουσεν τὸ ῥῆμα, πολὺ ἐλυπήθη ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ πε
daniel cōtendit vt liberaret eum: ⁊ vsq; ad
ρὶ τοῦ δανιὴλ ἠγωνίσατο τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν, καὶ ἕως
vesperā erat cōtendēs vt liberaret eum. tūc
ἑσπέρας ἦν ἀγωνιζόμενος τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν. τότε οἱ
viri illi dicunt regi: scito rex:
ἄνδρες ἐκεῖνοι λέγουσιν τῷ βασιλεῖ, γνῶθι βασιλεῦ,
qꝛ decretū medis ⁊ persis non transibit: ꝙ
ὅτι δόγμα μήδοις καὶ πέρσαις οὐ παρελεύσεται, τ
oēm definitionē ⁊ statutū qḋ rex statuet: nō opꝫ im=
πᾶν ὁρισμὸν καὶ στάσιν ἣν ὁ βασιλεὺς στήσει, οὐ δεῖ πα
mutare. tunc rex dixit: ⁊ adduxerūt
ραλλάξαι. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν, καὶ ἤγαγον τὸν
daniel: ⁊ imiserūt eū in lacum leo
δανιήλ, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόν
nū. ⁊ dixit rex daniel: de⁹ tuus cui
των. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ, ὁ θεός σου ᾧ
tu seruis cōtinue ipe liberabit te. ⁊ attu=
σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς αὐτὸς ἐξελεῖταί σε. καὶ ἤνεγ
lerūt lapidē vnū: ⁊ iposuerūt sup os lac⁹:
καν λίθον ἕνα, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου,
⁊ obsignauit rex anulo suo:
καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ,
⁊ in anulo optimatū suoꝝ: vt nō
καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ
mutaret res in daniel. ⁊ abijt rex
ἀλλοιωθῇ πρᾶγμα ἐν τῷ δανιήλ. καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασι=
in domū suam. ⁊ dormiuit icenatus: ⁊
λεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος, καὶ
cibos nō attulerūt ei: ⁊ somn⁹ recessit
ἐδέσματα οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτῷ, καὶ ὁ ὕπνος ἀπέστη
ab eo. tūc rex surrexit mane in luce
ἀπ᾽ αὐτοῦ. τότε ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τοπρωῒ ἐν τῷ φωτὶ
⁊ cū festinatiōe venit ad lacum leonū: ⁊
καὶ ἐν σπουδῇ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ
cū appropiq̃ret ipe lacui danielē voce magna ⁊
ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν τῷ λάκκῳ τῷ δανιὴλ φωνῇ μεγάλῃ καὶ
forti clamauit: daniel serue dei viuentis:
ἰσχυρᾷ ἐβόησεν, δανιὴλ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ
de⁹ tu⁹ quē tu colis continue: si potuit libe
θεός σου ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς, εἰ ἐδυνάσθη ἐξε
rare te ex ore leonū? ⁊ dixit daniel
λέσθαι σε ἐκ στόματος τῶν λεόντων; καὶ εἶπεν δανιὴλ
regi: rex in secula viue: de⁹ me⁹
τῷ βασιλεῖ, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι, ὁ θεός μου
misit angelum suum ⁊ obturauit ora
ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐνέφραξεν τὰ στόματα τῶν
leonū ⁊ nō nocuerūt mihi: qꝛ coram eo re
λεόντων καὶ οὐκ ἐλυμήναντό με, ὅτι κατέναντι αὐτοῦ εὐ
ctitudo iuēta ē i me: ⁊ coram āt te rex de=
θύτης εὑρέθη ἐν ἐμοί, καὶ ἐνώπιον δέ σου βασιλεῦ πα
lictum nō feci. tunc rex mltū gaui=
ράπτωμα οὐκ ἐποίησα. τότε ὁ βασιλεὺς πολὺ ἠγα=
sus ē sup eo: ⁊ danielē dixit educere ex
θύνθη ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ τὸν δανιὴλ εἶπεν ἀνενέγκαι ἐκ τοῦ
lacu. ⁊ educt⁹ ē daniel ex lacu: ⁊ om
λάκκου. καὶ ἀνηνέχθη δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶ
nis corruptio nō ē inuēta in eo: qꝛ credidit in
σα διαφθορὰ οὐχ εὑρέθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίστευσεν ἐν
deo suo. ⁊ dixit rex: ⁊ adduxerūt
τῷ θεῷ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἤγαγον
viros accusantes daniel: ⁊ in
τοὺς ἄνδρας τοὺς διαβάλλοντας τὸν δανιήλ, καὶ εἰς
lacum leonum
τὸν λάκκον τῶν λεόντων

verbum cum audisset rex: satis cōtristatus est: & pro daniele posuit cor vt liberaret eum: & vsq; ad occasum solis laborabat vt erueret illum. Viri autem illi intelligentes regem: dixerūt ei. Scito rex quia lex medorū atq; persarū est: vt omne decretum quod cōstituerit rex non liceat īmutari. Tunc rex precepit & adduxerunt danielem: & miserunt eum in lacum leonum. Dixitq; rex danieli. Deus tuus quem colis semper: ipse liberabit te. Allatusq; ē lapis vnus & positus est sup os laci quē obsignauit rex annulo suo & annulo optimatū suorum: ne quid fieret contra danielem. Et abiit rex in domū suā & dormiuit incenat⁹: cibiq; nō sūt allati corā eo: insup & sōnus recessit ab eo. Tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonū perrexit: appropinquāsq; lacui: danielem voce lachrymabili clamauit: & affatus est eum. Daniel serue dei viuentis: deus tuus cui tu seruis semper: putasne valuit te liberare a leonibus? Et daniel regi respondens ait. Rex in eternum viue. Deus meus misit angelum suum & conclusit ora leonum: & non nocuerunt mihi: quia coram eo iusticia inuēta est in me. Sed & coram te rex delictum non feci. Tunc vehementer rex gauisus est sup eo: & danielē precepit educi de lacu. Eductusq; est daniel de lacu: & nulla lesio inuenta est in eo: quia credidit deo suo. Iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusauerunt danielem & in lacū leonum

מלתא שמע שגיא באש עלוהי	שגא
ועל דניאל שם בל לשיזבותה	שום שזב
ועד מעלי שמשא הוה משתדר	עול שדר
להצלותה: באדין גבריא אלך	נצל רגש
הרגשו על מלכא ואמרין למלכא	ידע
דע מלכא די דת למדי ופרס די כל	
אסר וקים די מלכא יהקים לא	קום קום
להשניה: באדין מלכא אמר והיתיו	שנה אתה
לדניאל ורמו לגבא די אריותא	רמה גוב
ענה מלכא ואמר לדניאל אלהך	ארה
די אנתה פלח ליה בתדירא הוא	תדר
ישיזבנך: והיתית אבן חדה ושמת	שזב אתה
על פם גבא וחתמה מלכא בעזקתה	שום
ובעזקת רברבנוהי די לא תשנה	רבב שנה
צבו בדניאל: אדין אזל מלכא	צבה
להיכלה ובת טות ודחון לא הנעל	בית עול
קדמוהי ושנתה נדת עלוהי: באדין	ישן נדד
מלכא בשפרפרא יקום בנגהא	קום
ובהתבהלה לגבא די אריותא	בהל
אזל: וכמקרבה לגבא לדניאל	קרב
בקל עציב זעק ענה מלכא	קול עצב
ואמר לדניאל דניאל עבד	
אלהא חיא אלהך די אנתה פלח	
ליה בתדרא היכל לשיזבותך	יכל
מן אריותא: אדין דניאל עם מלכא	
מלל מלכא לעלמין חיי: אלהי	חיה
שלח מלאכה וסגר פם אריותא	לאך
ולא חבלוני כל קבל די קדמוהי	
זכו השתכחת לי ואף קדמיך	זכה שכח
מלכא חבולה לא עבדת: באדין	חבל
מלכא שגיא טאב עלוהי ולדניאל	שגא
אמר להנסקה מן גבא והסק	נסק גוב
דניאל מן גבא וכל חבל לא השתכח	שכח
בה די הימן באלהה: ואמר	המן
מלכא והיתיו גבריא אלך די אכלו	אתה
קרצוהי די דניאל ולגוב אריותא	ארה

רמו אנון בניהון ונשיהון ולא נשה
מטו לארעית גבא עד די שלטו מטא
בהון אריותא וכל גרמיהון הדקו: דקק
באדין דריוש מלכא כתב לכל
עממיא אמיא ולשניא די דארין דור
בכל ארעא שלמכון ישגא: מן שגא
קדמי שים טעם די בכל שלטן שום
מלכותי להון זאעין ודחלין מן הוה זוע
קדם אלהה די דניאל די הוא
אלהא חיא וקים לעלמין ומלכותה קום
די לא תתחבל ושלטנה עד סופא: חבל שזב
משיזב ומצל ועבד אתין ותמהין נצל אות
בשמיא ובארעא די שיזב
לדניאל מן יד אריותא: ודניאל
דנה הצלח במלכות דריוש צלח
ובמלכות כורש פרסיא:

Cap. vij.

בשנת חדא לבלשאצר
מלך בבל דניאל חלם חזה וחזוי חזה
ראשה על משכבה באדין חלמא שכב
כתב ראש מלין אמר: ענה מלל
דניאל ואמר חזה הוית בחזוי עם הוה
ליליא וארו ארבע רוחי שמיא רבע
מגיחן לימא רבא: וארבע חיון גוח רבב
רברבן סלקן מן ימא שנין דא חיה רבב
מן דא: קדמיתא כאריה וגפין די שנה ארה גף
נשר לה חזה הוית עד די מריטו הוה מרט
גפיה ונטילת מן ארעא ועל רגלין נטל
כאנש הקימת ולבב אנש יהיב קום
לה: וארו חיוה אחרי תנינה דמיה חיה דמה
לדב ולשטר חד הקמת ותלת דוב
עלעין בפמה בין שניה וכן אמרין פה שן
לה קומי אכלי בשר שגיא: בתר שגא
דנה חזה הוית וארו אחרי כנמר הוה
ולה גפין ארבע די עוף על גביה גב
וארבעה ראשין לחיותא ושלטן
יהיב לה: באתר דנה חזה הוית

missi sūt: ipsi filii & vxores eorum: & non perueneruūt vsq̧ ad pauimentū laci donec arriperent eos leones: & oia ossa eorū cōminuerūt. Tunc dari⁹ rex scripsit vniuersis populis: tribubus & linguis habitantibus in vniuersa terra. Pax vobis multiplicetur. A me cōstitutū est decretū: vt in vniuerso imperio & regno meo tremiscant & paueant deum danielis. Ipse est enim deus viuens & eternus in secula: & regnum eius non dissipabitur: & potestas eius vsq̧ in eternū. Ipse liberator atq̧ saluator faciens signa & mirabilia in celo & in terra qui liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel perseuerauit vsq̧ ad regnum darii regnumq̧ cyri perse.

7.

Anno primo balthasar regis babylonis daniel somniū vidit. Visio aūt capitis ei⁹ in cubili suo. Et somnium scribens breui sermone cōprehendit: sūmatimq̧ perstringens ait. Videbā in visione mea nocte: & ecce quattuor venti celi pugnabāt in mari magno: & quattuor bestie grandes ascēdebant de mari diuerse inter se. Prima quasi leena: & alas habebat aquile. Aspiciebam donec euulse sunt ale eius & sublata est de terra: & super pedes quasi homo stetit: & cor hominis datum est ei. Et ecce bestia alia similis vrso: in parte stetit: & tres ordines erāt in ore eius & in dentibus eius: & sic dicebāt ei. Surge comede carnes plurimas. Post hec aspiciebam & ecce alia quasi pardus: & alas habebat quasi auis quattuor super se. Et quattuor capita erāt in bestia: & potestas data ē ei. Post hec aspiciebam

imissi sunt ipsi ⁊ filij eoꝝ ⁊ vxores
ἐνεβλήθησαν αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες
eoꝝ: ⁊ nō peruenerūt ad pauimētū lacci:
αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ λάκκου,
donec dn̄ati sunt eoꝝ leones ⁊ oia ossa
ἕως οὗ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ λέοντες καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ
eoꝝ cōminuerūt. tunc darius rex scripsit
αὐτῶν ἐλέπτυναν. τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔγραψεν
oibus ppl̄is tribub⁹ linguis hītantib⁹ in
πᾶσι τοῖς λαοῖς φυλαῖς γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν
omni terra. pax vobis mlt̄iplicet̄. a facie mea
πάσῃ τῇ γῇ. εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. ἐκ προσώπου μου
positū ē decretū: vt in oī iperio regni mei
ἐτέθη δόγμα, τοῦ ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς βασιλείας μου
sint trementes ⁊ timentes a facie
εἶναι τρέμοντας καὶ φοβουμένους ἀπὸ προσώπου τοῦ
dei danielis: qm̄ ipe est de⁹ viuēs ⁊ pmanēs in
θεοῦ δανιήλ, ὅτι αὐτός ἐστιν θεὸς ζῶν καὶ μένων εἰς
scl̄a: ⁊ regnū ei⁹ nō corrumpet̄:
τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται,
⁊ ptās ei⁹ vsq̧ in finem. defendit: ⁊
καὶ ἡ κυρία αὐτοῦ ἕως τέλους. ἀντιλαμβάνεται, καὶ
liberat. ⁊ facit signa ⁊ portēta in celo ⁊
ῥύεται. καὶ ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν οὐρανῷ καὶ
in terra. qui liberauit daniel ex ore leonū.
ἐπὶ γῆς. ὅστις ἐξείλατο τὸν δανιὴλ ἐκ στόματος τῶν λεόντων.
⁊ daniel psperat⁹ ē in regno darij:
καὶ δανιὴλ κατεύθυνεν ἐν τῇ βασιλείᾳ δαρείου,
⁊ in regno cyri perse.
καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ κύρου τοῦ πέρσου.

Ca. 7.

In pmo anno baltasar regis chaldeoꝝ: daniel somniū vidit: ⁊ visiones capitis eius in cubili suo: ⁊ somniū
Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει βαλτάσαρ βασιλέως χαλδαίων, δανιὴλ ἐνύπνιον εἶδεν, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐνύπνιον
scripsit ⁊ sūmā verboꝝ dixit. ego daniel videbā in visione mea nocte: ⁊ ecce quattuoꝛ venti celi pugnabant in mare
ἔγραψεν καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν. ἐγὼ δανιὴλ ἐθεώρουν ἐν ὁράσει μου τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασσαν
magnū: ⁊ q̄ttuoꝛ bestie magne ascendētes de mari differentes adinuicē: prima q̄si leena ⁊ ale eius aqle: aspiciebā donec
τὴν μεγάλην, καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων, τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα καὶ πτερὰ αὐτῆς ἀετοῦ, ἐθεώρουν ἕως οὗ
euulse sunt ale eius ⁊ sublata ē a terra: ⁊ in pedib⁹ hoīs stetit: ⁊ coꝛ hoīs datū est ei. ⁊ ecce bestia secunda similis vrso: ⁊ in
ἐτίλοντο τὰ πτερὰ αὐτοῦ καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῇ. καὶ ἰδοὺ θηρίον δεύτερον ὅμοιον ἄρκῳ, καὶ εἰς
ptē vnā stetit: ⁊ tria latera in oꝛe ei⁹ inter dentes eius. ⁊ sic dicebāt ei. surge cōede carnes multas. post ipam aspiciebā ⁊
μέρος ἓν ἐστάθη, καὶ τρία πλευρὰ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς ἀνὰ μέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. καὶ οὕτως ἔλεγον αὐτῇ. ἀνάστηθι φάγε σάρκας πολλάς. ὀπίσω αὐτοῦ ἐθεώρουν καὶ
ecce alia bestia q̄si pardalis: ⁊ ipi ale q̄ttuoꝛ volucris sup eam: ⁊ q̄ttuoꝛ capita bestie: ⁊ ptās data ē illi. post hoc aspiciebā:
ἰδοὺ ἕτερον θηρίον ὡσεὶ πάρδαλις, καὶ αὐτῇ πτερὰ τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. ὀπίσω τούτου ἐθεώρουν,

ꝛ ecce bestia quarta terribil' ꝛ stupenda ꝛ for-
καὶ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἔκθαμβον καὶ ἰσχυ-
tis vehemēt: ꝛ dentes eius ferrei magni: cōe
ρὸν περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροῖ μεγάλοι, ἐσθί-
dēs ꝛ ꝯminuēs. ꝛ reliqua pedib⁹ suis
ον καὶ λεπτῦνον. καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ
cōculcabat. ꝛ ipa differēs valde vltra oēs
συνεπάτει. καὶ αὐτὸ διάφορον περισσῶς παρὰ πάντα τὰ
bestias q̄ ante eam: ꝛ cornua decē illi. cōsi
θηρία τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ κέρατα δέκα αὐτῷ. προ-
derabā cornua eius: ꝛ ecce cornu aliud par
σενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ κέρας ἕτερον μι-
uū ascendit in medio eoꝝ ꝛ tria cornua eoꝝ q̄ an-
κρὸν ἀνέβη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ τρία κέρατα τῶν ἔμπρο-
te eam eradicata sūt a facie eius. ꝛ ecce ocu
σθεν αὐτοῦ ἐξεριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ ὀφ-
li quasi oculi hoīs in cornu isto:
θαλμοὶ ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ,
ꝛ os loquēs magna. aspiciebā donec throni positi sūt
καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα. ἐθεώρουν ἕως ὅτου θρόνοι ἐτέθησαν
ꝛ antiquus dieꝝ sedit: ꝛ vestimētū eius q̄si
καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ὡσεὶ
nix albū. ꝛ capill⁹ capitis eius quasi lana
χιὼν λευκόν. καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον
munda. thron⁹ ei⁹ flāma ignis: rote eius
καθαρόν. ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ
ignis ardens. fluuius ignis trahebat egrediēs
πῦρ φλέγον. ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος
ante eā. mille milia ministrabant ei. ꝛ
ἔμπροσθεν αὐτοῦ. χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. καὶ
decies cētena milia astabant ante eam. iudici
μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. κριτή-
um sedit: ꝛ libri apti sunt. aspiciebā tūc a
ριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. ἐθεώρουν τότε ἀπὸ
voce sermonū magnoꝝ q̄s cornu illud loq̄
φωνῆς τῶν λόγων τῶν μεγάλων ὧν τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐλά-
bat: donec īterfecta ē bestia illa ꝛ perijt: ꝛ cor
λει, ἕως ἀνῃρέθη τὸ θηρίον ἐκεῖνο καὶ ἀπώλετο, καὶ τὸ σῶ-
pus eius datū ē in cōbustionē ignis. ꝛ reliquaꝝ be
μα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός. καὶ τῶν λοιπῶν θη-
stiaꝝ trāsmutat⁹ ē pncipat⁹: ꝛ lōgitudo vite data ē eis
ρίων μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μακρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς
vsq; ad tp̄s ꝛ tp̄s. aspiciebā ī visione noctis:
ἕως χρόνου καὶ καιροῦ. ἐθεώρων ἐν ὁράματι τῆς νυκτός,
ꝛ ecce cū nubib⁹ celi q̄si filius ho
καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡσεὶ υἱὸς ἀν-
minis veniens erat: ꝛ vsq; ad antiquū die-
θρώπου ἐρχόμενος ἦν, καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμε-
rū pueniit: ꝛ ī cōspectu eius allat⁹ ē ꝛ ipi
ρῶν ἔφθασεν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη καὶ αὐτῷ
dat⁹ est pncipat⁹ ꝛ honos ꝛ regnū: ꝛ oēs
ἐδόθη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες
ppli trib⁹ lingue ipi seruiebant.
οἱ λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι αὐτῷ ἐδούλευον.
ptās eius ptās eterna: q̄ non transi-
ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύ-
bit: ꝛ regnū eius nō corrumpet. hor-
σεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται. ἔφρι-
ruit spūs me⁹. ego daniel in hītu meo ꝛ
ξεν τὸ πνεῦμά μου. ἐγὼ Δανιὴλ ἐν τῇ ἕξει μου καὶ αἱ
visiones capitis mei cōturbabant me: ꝛ ac-
ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάρασσόν με, καὶ προσ-
cessi vni astantiū ꝛ expositionē q̄rebam
ῆλθον ἑνὶ τῶν ἑστηκότων καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἐζήτουν
ab eo discere de oībus his. ꝛ di-
παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων. καὶ εἶ-
xit mihi expositionē: ꝛ cōiecturā sermo
πέν μοι τὴν ἀκρίβειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λό-
nū notā fecit mihi.
γων ἐγνώρισέν μοι.

---

in visione noctis: & ecce bestia quarta terribilis atq; mirabilis & fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos: comedens atq; cōminuēs: & reliq̄ pedibus suis cōculcans. Dissimilis aūt erat ceteris bestiis q̄s viderā ante eam: & habebat cornua decem. Considerabam cornua: & ecce cornu aliud paruulum ortum est de medio eorum: & tria de cornibus primis euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto: & os loquens ingentia. Aspiciebam donec throni positi sunt & antiquus dierum sedit. Vestimentū ei⁹ candidū q̄si nix: & capilli capitis eius quasi lana munda. Thron⁹ ei⁹ flāme ignis: rote eius ignis accēsus: fluuius igneus rapidusq; egrediebatur a facie eius. Milia miliū ministrabāt ei: & decies centena milia assistebant ei. Iudicium sedit: & libri aperti sunt. Aspiciebam propter vocem sermonum grandium quos cornu illud loquebatur. Et vidi quonia; interfecta esset bestia: & perisset corpus eius: & traditū esset ad comburendum igni: aliarū quoq; bestiarū ablata esset potestas: & tēpora vite cōstituta essent eis vsq; ad tēpus & tēpus. Aspiciebā ergo in visione noctis: & ecce cum nubibus celi quasi filius hominis veniebat: & vsq; ad antiquum dierum peruenit: & in cōspectu eius obtulerunt eū. Et dedit ei potestatē & honorem & regnū & oēs populi tribus & lingue ipsi seruient. potestas eius potestas eterna que non auferetur: & regnum eius quod non corrūpetur. Horruit spūs me⁹. Ego daniel territ⁹ sum in his: & visiones capitis mei cōturbauerunt me. Accessi ad vnū de assistentib⁹: & veritatē querebā ab eo de oībus his. Qui dixit mihi interptationē sermonū: & docuit me.

בחזוי ליליא וארו חיוה רביעיה — חזה
דחילה ואמתני ותקיפא יתירא — דחל אים
ושנין די פרזל לה רברבן אכלה — תקף יתר
ומדקה ושארא ברגליה רפסה — שן רבב
והיא משניא מן כל חיותא די קדמיה — דקק
וקרנין עשר לה: משתכל הוית — שנה
בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה — שכל הוה
סלקת ביניהון ותלת מן קרניא
קדמיתא אתעקרו מן קדמיה ואלו
עינין כעיני אנשא בקרנא דא — עקר
ופם ממלל רברבן: חזה הוית עד — מלל
די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב — רמה עתק
לבושה כתלג חור ושער ראשה
כעמר נקא כרסיה שביבין די נור — נקה שבב
גלגלוהי נור דלק: נהר די נור — גלל
נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין
ישמשונה ורבו רבון קדמוהי — שמש רבב
יקומון דינא יתב וספרין פתיחו: — קום דון
חזה הוית באדין מן קל מליא — פתח
רברבתא די קרנא ממללה חזה — קול מלל
הוית עד די קטילת חיותא והובד — קטל חיה
גשמה ויהיבת ליקדת אשא: — אבד יהב
ושאר חיותא העדיו שלטנהון — עדה
וארכה בחיין יהיבת להון עד זמן — חיה
ועדן: חזה הוית בחזוי ליליא — הוה חזה
וארו עם ענני שמיא כבר אנש
אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה — עתק
וקדמוהי הקרבוהי: ולה יהב שלטן — קרב
ויקר ומלכו וכל עממיא אמיא
ולשניא לה יפלחון שלטנה שלטן — פלח
עלם די לא יעדא ומלכותה — עדה
די לא תתחבל: אתכרית רוחי אנא — חבל כרת
דניאל בגו נדנה וחזוי ראשי
יבהלנני: קרבת על חד מן קאמיא — בהל אחד
ויציבא אבעא מנה על כל דנה — קום יצב
ואמר לי ופשר מליא יהודענני: — בעה מלל
ידע

אלין חיותא רברבתא די אנין — חיה רבב
ארבע ארבעה מלכין יקומון מן — רבע קום
ארעא: ויקבלון מלכותא קדישי — קבל קדש
עליונין ויחסנון מלכותא עד עלמא — עלה חסן
ועד עלם עלמיא: אדין צבית — צבה
ליצבא על חיותא רביעיתא די הות — הוה
שניא מן כלהון דחילה יתירה — שנה דחל
שניה די פרזל וטפריה די נחש — יתר שן
אכלה מדקה ושארא ברגליה — דקק
רפסה: ועל קרניא עשר די בראשה
ואחרי די סלקת ונפלו מן קדמיה
תלת וקרנא דכן ועינין לה ופם — פה
ממלל רברבן וחזוה רב מן חברתה: — מלל חזה
חזה הוית וקרנא דכן עבדא קרב — הוה
עם קדישין ויכלה להון: עד די
אתה עתיק יומיא ודינא יהב — עתק דון
לקדישי עליונין וזמנא מטה — יהב עלה
ומלכותא החסנו קדישין: כן אמר — מטא
חיותא רביעיתא מלכו רביעיה
תהוא בארעא די תשנה מן כל — שנה
מלכותא ותאכל כל ארעא ותדושנה — אכל דוש
ותדקנה: וקרניא עשר מנה מלכותא — דקק
עשרה מלכין יקומון ואחרן יקום — קום
אחריהן והוא ישנא מן קדמיא
ותלתה מלכין יהשפל: ומלין לצד — שפל מלל
עליא ימלל ולקדישי עליונין — עלה
יבלא ויסבר להשניה זמנין ודת — בלה סבר
ויתיהבון בידה עד עדן ועדנין — שנה יהב
ופלג עדן: ודינא יתב ושלטנה — יתב
יהעדון להשמדה ולהובדה עד — עדה שמד
סופא: ומלכותא ושלטנא ורבותא — אבד רבב
די מלכות תחות כל שמיא יהיבת — תחת יהב
לעם קדישי עליונין מלכותה — קדש
מלכות עלם וכל שלטניא לה
יפלחון וישתמעון: עד כה סופא די — פלח שמע
מלתא אנה דניאל שגיא רעיוני — מלל רעה

He quattuor beſtie magne: quattuor ſunt regna q̄ conſurgent de terra. Suſcipient autem regnum ſancti dei altiſſimi & obtinebunt regnū vſq̧ in ſeculum & in ſeculum ſeculorū. Poſt hoc volui libenter diſcere de beſtia quarta que erat diſſimilis valde ab omnibus & terribilis nimis. Dentes & vngues eius ferrei: comedebat & cōminuebat: & reliq̄ pedibus ſuis cōculcabat. Et de cornibus decem q̄ habebat in capite: & de illo qđ ortū fuerat: ante qđ ceciderāt tria cornua: & de cornu illo qđ habebat oculos: & os loquens grandia: & maiꝰ erat ceteris. Aſpiciebā & ecce cornu illud faciebat bellum aduerſus ſanctos: & preualebat eis donec venit antiquus dierum: & iudiciū dedit ſanctis excelſi: & tēpus aduenit: & regnum obtinuerunt ſancti. Et ſic ait. Beſtia quarta: regnum quartum erit in terra quod maiꝰ erit omnibus regnis & deuorabit vniuerſam terram: & cōculcabit & cōminuet eam. Porro cornua decē ipſiꝰ regni decem reges erūt: & alius conſurget poſt eos & ipſe potētior erit prioribus: & tres reges hūiliabit. Et ſermones contra excelſum loquetur: & ſanctos altiſſimi conteret. Et putabit ꝙ poſſit mutare tēpora & leges: & tradētur in manu eius vſq̧ ad tp̄s & tp̄a & dimidiū tēporis. Et iudicium ſedebit vt auferatur potētia & cōteratur & diſpereat vſq̧ in finē. regnū autē & poteſtas & magnitudo regni q̄ eſt ſubter om̄e celum detur populo ſanctorū altiſſimi: cuius regnum regnū ſempiternum eſt: & oēs reges ſeruient ei & obediēt. Hucuſq̧ finis verbi. Ego daniel multum cogitationibꝰ meis

he beſtie magne q̄ttuor. quattuor re
ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα. τέσσαρες βα
gna ſurgent in terra: q̄ auferent ꝛ accipi
σιλεῖαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς, αἳ ἀρθήσονται καὶ παρα
ent regnū ſcti altiſſimi. ꝛ obtinebūt il
λήψονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι ὑψίστου. καὶ καθέξουσιν αὐ
lud vſq̧ ī ſeculū ꝛ vſq̧ ī ſeculū ſeculoꝝ: ꝛ q̄rebā
τὴν ἕως αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος τῶν αἰώνων, καὶ ἐζήτουν
diligēter ſcire de beſtia quarta q̄ erat
ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου ὅτι ἦν
differens vltra oēm beſtiā: terribil̄ valde: dentes
διάφορον παρὰ πᾶν θηρίον, φοβερὸν περισσῶς, οἱ ὀδόν
eius ferrei: ꝛ vngues eius erei: comedēs
τες αὐτοῦ σιδηροῖ, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοῖ, ἐσθίον
ꝛ cōminuēs: ꝛ reliquias pedibꝰ ſuis cōcul
καὶ λεπτῦνον, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ κατε
cabat. ꝛ de cornibꝰ eius decē q̄ in
πάτει. καὶ περὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ τῶν δέκα τῶν ἐν
capite eius. ꝛ alteriꝰ aſcendentis ꝛ
τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. καὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀναβάντος καὶ
excutientis prioꝝ tria. cornu illud cuiꝰ
ἐκτινάξαντος τῶν προτέρων τρία. κέρας ἐκεῖνο οὗ οἱ
oculi ꝛ os loquēs magna: ꝛ viſio eius
ὀφθαλμοὶ καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ
maior reliquis. aſpiciebā: ꝛ cornu illud faciebat
μείζων τῶν λοιπῶν. ἐθεώρουν, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐποίει
bellum cum ſanctis ꝛ p̄ualebat erga eos. donec
πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ἴσχυεν πρὸς αὐτούς. ἕως οὗ
venit antiquus dieꝝ ꝛ iudiciū dedit ſan
ἦλθεν ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ τὸ κρίμα ἔδωκεν ἁγί
ctis altiſſimi. ꝛ tp̄s puenit: ꝛ regnū ob
οις ὑψίστου. καὶ ὁ καιρὸς ἔφθασεν, καὶ τὴν βασιλείαν κα
tinuerūt ſancti. ꝛ dixit: beſtia quarta re
τέσχον οἱ ἅγιοι. καὶ εἶπεν, τὸ θηρίον τὸ τέταρτον βασι
gnū quartū erit in terra qđ ſuperabit oīa
λεία τετάρτη ἔσται ἐν τῇ γῇ ἥτις ὑπερέξει πάσας τὰς
regna: ꝛ deuorabit oēm terrā ꝛ con
βασιλείας, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν καὶ συμ
culcabit eam. cōminuet ꝛ decem cornua e
πατήσει αὐτήν. κατακόψει καὶ τὰ δέκα κέρατα αὐ
ius: decē regna ſurgent. ꝛ poſt eos
τοῦ, δέκα βασιλεῖαι ἀναστήσονται. καὶ ὀπίσω αὐτῶν
ſurget alius: q̄ ſuperabit oēs qui an
ἀναστήσεται ἕτερος, ὃς ὑπεροίσει πάντας τοὺς ἔμπρο
te: ꝛ tres reges humiliabit. ꝛ ſmones
σθεν, καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει. καὶ λόγους
ꝯ̄ altiſſimū loquet̄: ꝛ ſctōs altiſſimi
πρὸς τὸν ὕψιστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους ὑψίστου
ſeducet: ꝛ cogitabit mutare tp̄a ꝛ
πλανήσει, καὶ ὑπονοήσει τοῦ ἀλλοιῶσαι καιροὺς καὶ
legē. ꝛ dabitur in manu eius vſq̧ ad tp̄s ꝛ tē
νόμον. καὶ δοθήσεται ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ και
pus ꝛ dimidiū tp̄is: ꝛ iudiciū ſedebit. ꝛ p̄nci
ρὸν καὶ ἥμισυ καιροῦ, καὶ τὸ κριτήριον καθίσει. καὶ τὴν ἀρ
patū tranſmutabunt ut perdat ꝛ vt deſtruat
χὴν μεταστήσουσιν τοῦ ἀφανίσαι καὶ τοῦ ἀπολέσαι
vſq̧ ī finē. ꝛ regnū ꝛ ptās ꝛ magni
ἕως τέλους. καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγα
tudo regum q̄ ſubter omne ce
λωσύνη τῶν βασιλέων τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐ
lum: data ſūt ſctis altiſſimi. ꝛ regnū eiꝰ regnū
ρανοῦ, ἐδόθη ἁγίοις ὑψίστου. καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία
eternū: ꝛ oēs p̄ncipatꝰ ipī ſeruient ꝛ
αἰώνιος, καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύσουσιν καὶ
obedient. hucuſq̧ finis verbi. ego
ὑπακούσονται. ἕως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου. ἐγὼ
daniel multum cogitationes mee
δανιὴλ ἐπιπολὺ οἱ διαλογισμοί μου

cōturbauerūt me: ⁊ facies mea mutata ē in me: ⁊
συνετάραττόν με, καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη ἐπ' ἐμοί, καὶ
verbū in corde meo cōseruaui.
τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνετήρησα. Ca.8.
IN āno tertio regni baltasar re=
Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ τοῦ βα=
gis visio apparuit ad me. ego daniel post vi=
σιλέως ὅρασις ὤφθη πρός με. ἐγὼ Δανιὴλ μετὰ τὴν ὀφ=
sum mihi. pncipiū ⁊ erā in susis castro qḋ
θεῖσάν μοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἤμην ἐν Σούσοις τῇ βάρει, ἥ
est in regiōe elam. ⁊ vidi in visione ⁊ eram sup
ἐστιν ἐν χώρᾳ Αἰλάμ. καὶ εἶδον ἐν ὁράματι καὶ ἤμην ἐπὶ τῆς
portā atrij: ⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi:
πύλης Αἰλαΐ, καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον,
⁊ ecce aries vn9 stans añ vbal: ⁊ ipi cornua
καὶ ἰδοὺ κριὸς εἷς ἑστηκὼς πρὸ τοῦ Οὐβάλ, καὶ αὐτῷ κέρατα
⁊ cornua excelsa: ⁊ vnū excelsius altero. ⁊
καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά, καὶ τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου. καὶ τὸ
excelsiuꝫ ascendebat i extremis. ⁊ vidi arietē cornupetētē
ὑψηλὸν ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων. καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζον
contra mare ⁊ aqlonē ⁊ austrū: ⁊ omnes be
τα κατὰ θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον, καὶ πάντα τὰ θη
stie nō stabunt i cōspectu eius: ⁊ non erat liberans
ρία οὐ στήσονται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος
de manu ei9: ⁊ fecit scdm volūtatē suam
ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ
⁊ magnificat9 ē. ⁊ ego eram itelligēs. ⁊ ecce hirc9
καὶ ἐμεγαλύνθη. καὶ ἐγὼ ἤμην συνιῶν. καὶ ἰδοὺ τράγος
capraꝝ veniebat ab aphrico sup faciem toti9 terre:
αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ λιβὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς,
⁊ nō erat tangens terrā: ⁊ hirco cornu insi=
καὶ οὐκ ἦν ἁπτόμενος τῆς γῆς, καὶ τῷ τράγῳ κέρας ἐπί
gne inter oculos ei9. ⁊ venit vsqꝫ ad arietē
σημον ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ κριοῦ
cornua hñtem: quē vidi stantem ante vbal.
τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, ὃν εἶδον ἑστῶτος ἐνώπιον τοῦ Οὐβάλ.
⁊ cucurrit ad eū in ipetu fortitudis ei9: ⁊ vidi e=
καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐν ὁρμῇ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ εἶδον αὐ
um puenientē vsqꝫ ad arietē: ⁊ efferat9 ē contra eū
τὸν φθάνοντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν
⁊ pcussit arietē ⁊ contriuit vtraqꝫ
καὶ ἔπαισεν τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ
cornua eius: ⁊ nō erat fortitudo arieti vt staret co
κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχὺς τῷ κριῷ τοῦ στῆναι ἐνώ
ram eo: ⁊ piecit eū in terrā ⁊ cōcul
πιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνε=
cauit eum: ⁊ nō fuit liberans arietē de
πάτησεν αὐτόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ
manu eius. ⁊ hircus capraꝝ magnificat9 ē vsqꝫ
χειρὸς αὐτοῦ. καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη ἕως
nimis ⁊ cū pualeret ipe: cōtrituꝫ ē cor
σφόδρα καὶ ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν, συνετρίβη τὸ κέ
nu eius magnū. ⁊ ascēderūt alia cornua qttuor
ρας αὐτοῦ τὸ μέγα. καὶ ἀνέβη ἕτερα κέρατα τέσσαρα
subter illud in qttuor ventos ce
ὑποκάτω αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρα=
li: ⁊ ex vno eoꝝ egressū ē cornu vnū forte:
νοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν ἐξῆλθεν κέρας ἓν ἰσχυρόν,
⁊ magnificatū ē valde ad austrū ⁊ ad orien
καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατο
tem ⁊ ad occidētē. magnificatū ē vsqꝫ ad militiā
λὴν καὶ πρὸς τὴν δύσιν. ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμε
celi ⁊ cecidit in terrā de mi=
ως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυ
litia celi ⁊ de stellis: ⁊ cōculca=
νάμεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπά=
uit eas ⁊ vsqꝫ ad pncipē exercit9 magnificatū ē
τησεν αὐτὰ καὶ ἕως τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐμεγαλύνθη

cōturbabar: &facies mea mutata est in me: verba autē in corde meo con=seruaui. 8.

Anno tertio regni balthasar regis visio apparuit mihi. Ego daniel post id quod videram in principio vidi in visione mea cū essem in susis castro quod est in helam regione: vidi autē in visione esse me super portam vlai: & leuaui oculos meos & vidi. Et ecce aries vnus stabat ante paludem habens cornua excelsa: & vnum excelsius altero atqꝫ succrescens. Postea vidi arietem cornibus ventilantē contra occidentē & cōtra aqlonē & cōtra meridiem: & oēs bestie nō poterāt resistere ei neqꝫ liberari de manu ei9: fecitqꝫ fm volūtatē suā & magnificat9 est. Et ego intelligebam. Ecce aūt hircus caprarū veniebat ab occidēte super faciē totius terre: & nō tāgebat terrā. Porro hircus hēbat cornu insigne inter oculos suos: & venit vsqꝫ ad arietē illum cornutū quem videram stantem ante portam: & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue. Cūqꝫ appropinquasset pꝑe arietē: efferat9 est in eum: & percussit arietem & cōminuit duo cornua eius: & nō poterat aries resistere ei. Cumqꝫ misisset eum in terrā conculcauit: & nemo quibat liberare arietē de manu ei9. Hircus aūt caprarū magnus factus est nimis. Cumqꝫ creuisset fractū est cornu magnū: & orta sunt quattuor cornua subter illud per quattuor vētos celi. De vno autem ex eis egressum est cornu vnū modicū: & factum est grande contra meridiē & cōtra orientē & cōtra fortitudinē. Et magnificatū est vsqꝫ ad fortitudinē celi: & eiecit de fortitudine & de stellis: & cōculcauit eas. Et vsqꝫ ad principē fortitudinis magnificatū est;

יְבַהֲלֻנַּנִי וְזִיוַי יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי וּמִלְּתָא
בְּלִבִּי נִטְרֵת׃
Cap. viij.
בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת בֵּלְשַׁאצַּר
הַמֶּלֶךְ חָזוֹן נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דָנִיֵּאל
אַחֲרֵי הַנִּרְאָה אֵלַי בַּתְּחִלָּה׃ וָאֶרְאֶה
בֶּחָזוֹן וַיְהִי בִּרְאֹתִי וַאֲנִי בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה אֲשֶׁר בְּעֵילָם הַמְּדִינָה
וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל אוּבַל
אוּלָי׃ וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה
אַיִל אֶחָד עֹמֵד לִפְנֵי הָאוּבָל וְלוֹ
קְרָנַיִם וְהַקְּרָנַיִם גְּבֹהוֹת וְהָאַחַת
גְּבֹהָה מִן הַשֵּׁנִית וְהַגְּבֹהָה עֹלָה
בָּאַחֲרֹנָה׃ רָאִיתִי אֶת הָאַיִל מְנַגֵּחַ
יָמָּה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְכָל חַיּוֹת לֹא
יַעַמְדוּ לְפָנָיו וְאֵין מַצִּיל מִיָּדוֹ
וְעָשָׂה כִרְצֹנוֹ וְהִגְדִּיל׃ וַאֲנִי הָיִיתִי
מֵבִין וְהִנֵּה צְפִיר הָעִזִּים בָּא מִן
הַמַּעֲרָב עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֵין
נֹגֵעַ בָּאָרֶץ וְהַצָּפִיר קֶרֶן חָזוּת בֵּין
עֵינָיו׃ וַיָּבֹא עַד הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם
אֲשֶׁר רָאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאוּבָל
וַיָּרָץ אֵלָיו בַּחֲמַת כֹּחוֹ׃ וּרְאִיתִיו
מַגִּיעַ אֵצֶל הָאַיִל וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו
וַיַּךְ אֶת הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר אֶת שְׁתֵּי
קְרָנָיו וְלֹא הָיָה כֹחַ בָּאַיִל לַעֲמֹד
לְפָנָיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ
וְלֹא הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ׃ וּצְפִיר
הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד מְאֹד וּכְעָצְמוֹ
נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדֹלָה וַתַּעֲלֶנָה
חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע רוּחוֹת
הַשָּׁמָיִם׃ וּמִן הָאַחַת מֵהֶם יָצְאָה
קֶרֶן אַחַת מִצְּעִירָה וַתִּגְדַּל יֶתֶר
אֶל הַנֶּגֶב וְאֶל הַמִּזְרָח וְאֶל הַצֶּבִי׃
וַתִּגְדַּל עַד צְבָא הַשָּׁמָיִם וַתַּפֵּל
אַרְצָה מִן הַצָּבָא וּמִן הַכּוֹכָבִים
וַתִּרְמְסֵם׃ וְעַד שַׂר הַצָּבָא הִגְדִּיל

בהל זוה
שנה מלל
שנה שלש
חזה ראה
חלל
היה
נשא
פנה
שנה
ראה נגח
צפן חיה
עמד פנה
נצל גדל
היה בין
צפר עז
בוא ערב
חזה
בוא
ראה
רוץ יחם
כוח נגע
מרר נכה
שבר
שלך רמס
עלה
רבע
צער גדל
זרח צבה
נפל
כבב
שור

וּמִמֶּנּוּ הֻרַים הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן — רום תמד
מִקְדָּשׁוֹ׃ וְצָבָא תִּנָּתֵן עַל הַתָּמִיד — כון קדש
בְּפָשַׁע וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה — נתן עשה
וְהִצְלִיחָה׃ וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד קָדוֹשׁ — צלח שמע
מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ לַפַּלְמוֹנִי — קדש דבר
הַמְדַבֵּר עַד מָתַי הֶחָזוֹן הַתָּמִיד — פלא חזה
וְהַפֶּשַׁע שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא — נתן
מִרְמָס׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עַד עֶרֶב בֹּקֶר — רמס אמר
אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃ — מאה צדק
וַיְהִי בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת הֶחָזוֹן — היה ראה
וָאֲבַקְשָׁה בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי — חזה בקש
כְּמַרְאֵה גָבֶר׃ וָאֶשְׁמַע קוֹל אָדָם — ראה שמע
בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל — קרא
הָבֵן לְהַלָּז אֶת הַמַּרְאֶה׃ וַיָּבֹא אֵצֶל — בין בוא
עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפְּלָה עַל פָּנָי — בעת נפל
וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן אָדָם כִּי לְעֶת — פנה
קֵץ הֶחָזוֹן׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל — רדם
פָּנַי אָרְצָה וַיִּגַּע בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל — נגע עמד
עָמְדִי׃ וַיֹּאמֶר הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת — ידע
אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי — היה
לְמוֹעֵד קֵץ׃ הָאַיִל אֲשֶׁר רָאִיתָ
בַּעַל הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃
וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן — צפר שער
הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ — גדל
הָרִאשׁוֹן׃ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה — שבר
אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיוֹת מִגּוֹי — רבע
יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃ וּבְאַחֲרִית — כוח
מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד — תמם עמד
מֶלֶךְ עַז פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃ וְעָצַם — עזז פנה
כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית — בין חוד
וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים — פלא שחת
וְעַם קְדֹשִׁים׃ וְעַל שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ — צלח
מִרְמָה בְּיָדוֹ וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה — רמה שלה
יַשְׁחִית רַבִּים וְעַל שַׂר שָׂרִים יַעֲמֹד — רבב שור
וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃ וּמַרְאֵה הָעֶרֶב — שבר ראה
וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא — אמר

&ab eo tulit iuge sacrificium: & deiecit locum sanctificationis eius. Robur autē datū est contra iuge sacrificiū ꝑpter peccata: & ꝓsternetur veritas in terra: & prosperabitur & faciet. Et audiui vnū de sanctis loq̄ntē: & dixit vnꝰ sctūs alteri nescio cui loquenti. Vsq̄ quo visio & iuge sacrificiū & peccatū desolationis q̄ facta est & sanctuariū & fortitudo cōculcabitur. Et dixit ei. Vsq̄ ad vesperā & mane dies duo milia trecēti: & mūdabitur sanctuariū. Factū est autē cū viderē ego daniel visionē: & q̄rerē intelligētiam ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. Et audiui vocem viri inter vlai & clamauit & ait. Gabriel fac intelligere istā visionē. Et venit: & stetit iuxta vbi ego stabā. Cunq̄ venisset: pauēs corrui in faciē meā: & ait ad me. Intellige fili hoīs q̄m in tp̄e finis cōplebitur visio. Cūq̄ loqueretur ad me collapsus sum ꝓnus in terram. Et tetigit me: & statuit me in gradu meo. Dixitq̄ mihi. Ego ostēdā tibi q̄ futura sunt in nouissimo maledictionis: quoniā habet tēpus finē suū. Aries quem vidisti habere cornua: rex medorum est atq̄ persarum. Porro hircus caprarum: rex grecoꝝ est: & cornu grande quod erat inter oculos eius: ipse est rex primus. Quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo: quattuor reges de gente eius consurgent: sed non in fortitudine eius. Et post regnum eoꝝ cum creuerint iniquitates cōsurget rex īpudens facie: & intelligēs ꝓpositiōes: & roborabitur fortitudo eiꝰ: sed nō in viribus suis: & supra q̄ credi pōt vniuersa vastabit: & ꝓsperabitur & faciet. Et īterficiet robustos & populū sctōrū ſm volūtatē suā: & dirigetur dolus in manu eiꝰ: & cor suū magnificabitur & in copia rerū oīm occidet plīmos. Et cōtra principē pricipū cōsurget: & sine manu cōteretur. Et visio vespere & mane q̄ dicta est: vera est.

τ ꝓpt ipm sacrificiū turbatū ē: τ sctm̄ desolabitur:
καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη, καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται,
τ factū est sup sacrificiū peccatū: τ ꝓiecta ē i terrā
καὶ ἐγενήθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐρρίφη χαμαὶ
iusticia: τ fecit τ ꝓsperata ē. τ audiui vnū
ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησεν καὶ εὐοδώθη. καὶ ἤκουσα ἑνὸς
sctm̄ loquentē: τ dixit: vnꝰ sctūs phelmoni lo-
ἁγίου λαλοῦντος, καὶ εἶπεν, εἷς ἅγιος τῷ φελμουνὶ τῷ λα-
quenti: vsq̄ q̄ visio stabit sacrificiū ablatū τ
λοῦντι, ἕως πότε ἡ ὅρασις στήσεται ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα καὶ
peccatū qđ desolatiōis qđ datū est. τ sanctū τ fortitudo
ἡ ἁμαρτία ἡ ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα. καὶ τὸ ἅγιον καὶ ἡ δύναμις
cōculcabitur? τ dixit ei: vsq̄ ad vespā τ mane
συμπατηθήσεται; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἕως ἑσπέρας καὶ πρωῒ
dies duo mille τ trecenti: τ mundabitur
ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται τὸ
sctm̄. τ factū est cū viderē ego visionē: τ q̄re
ἅγιον. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με τὴν ὅρασιν, καὶ ἐζή-
bam itelligētiā: τ ecce stetit i ɔspectu meo q̄si visio vi-
τουν σύνεσιν, καὶ ἰδοὺ ἔστη ἐνώπιόν μου ὡς ὅρασις ἀν-
ri. τ audiui vocē viri inter vlai.
δρός. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρὸς ἀναμέσον τοῦ οὐλαΐ.
τ vocauit τ dixit: gabriel fac itelligere illum
καὶ ἐκάλεσεν καὶ εἶπεν, γαβριὴλ συνέτισον ἐκεῖνον
visionē. τ venit τ stetit iuxta stationē
τὴν ὅρασιν. καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενα τῆς στάσεώς
meā: τ cū veniret ipe: turbatꝰ sum τ cado in
μου, καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτόν, ἐθορυβήθην καὶ πίπτω ἐπὶ
faciem meā: τ dixit ad me. itellige fili hoīs:
πρόσωπόν μου, καὶ εἶπεν πρός με. σύνες υἱὲ ἀνθρώπου,
adhuc.n. in tp̄is finem visio. τ cū loq̄ret
ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὅρασις. καὶ ἐν τῷ λαλεῖν
ipe mecū: cado in faciem meā sup
αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν
trā: τ tetigit me τ statuit me sup pedes τ di-
γῆν, καὶ ἥψατό μου καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας καὶ εἶ-
xit: ecce ego nota facio tibi futura in extremis
πεν, ἰδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοι τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῆς
ire: adhuc.n. in tp̄is finē. aries quē vidisti hn̄s
ὀργῆς, ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας. ὁ κριὸς ὃν εἶδες ὁ ἔχων τὰ
cornua: rex ꝑsarum τ medoꝝ. τ hircus
κέρατα, βασιλεὺς περσῶν καὶ μήδων. καὶ ὁ τράγος τῶν
capraꝝ: rex grecoꝝ. τ cornu magnū qđ erat
αἰγῶν, βασιλεὺς ἑλλήνων. καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα ὃ ἦν
inter oculos eius: ipe est rex
ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
ꝑmus. τ contriti cuiꝰ steterūt q̄ttuor
ὁ πρῶτος. καὶ τοῦ συντριβέντος οὗ ἔστησαν τέσσαρα
cornua de subtus: q̄ttuor reges de gente
κέρατα ὑποκάτωθεν, τέσσαρες βασιλεῖς ἐκ τοῦ ἔθνους
eius cōsurgent τ nō in fortitudīe eiꝰ. τ in extre
αὐτοῦ ἀναστήσονται καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. καὶ ἐπ' ἐσχά-
mis regni eoꝝ cōpletis peccatis:
των τῆς βασιλείας αὐτῶν πληρουμένων τῶν ἁμαρτι-
cōsurget rex īpudēs facie: τ itel-
ῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναιδὴς προσώπῳ, καὶ συ-
ligēs ꝓblemata: τ forte robur eius: τ nō
νιῶν προβλήματα, καὶ κραταιὰ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ οὐκ
in robore eius. τ mirabilia corrūpet τ ꝓspera-
ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. καὶ θαυμαστὰ διαφθερεῖ καὶ κατευθυ-
bit τ faciet: τ iterficiet fortes τ ppl'm sctm̄: τ
νεῖ καὶ ποιήσει, καὶ διαφθερεῖ ἰσχυροὺς καὶ λαὸν ἅγιον, καὶ
iugū supplicij dirigetur: dolus in manu e-
ὁ ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ κατευθυνεῖ, δόλος ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
ius τ in corde eius magnificabit: τ do-
τοῦ καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνθήσεται, καὶ δό-
lo iterficiet multos: τ in ꝑditione multoꝝ
λῳ διαφθερεῖ πολλούς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ πολλῶν
stabit: τ q̄si oua manu cōteret. τ visio
στήσεται, καὶ ὡς ᾠὰ χειρὶ συντρίψει. καὶ ἡ ὅρασις
vespere τ mane q̄ dicta est: vera est.
τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς πρωΐας τῆς ῥηθείσης, ἀληθής ἐστιν.

ꝛ tu ſigna viſionē: q2 in dies multos.
καὶ σὺ σφράγισον τὴν ὅρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς.
ꝛ. ego daniel dormiui ꝛ elangui dies: ꝛ
καὶ ἐγὼ δανιὴλ ἐκοιμήθην καὶ ἐμαλακίσθην ἡμέρας, καὶ
ſurrexi ꝛ faciebā opera regis: ꝛ admira
ἀνέστην καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθαύμα
bar viſiōes: ꝛ nō erat itelligēs.
ζον τὴν ὅρασιν, καὶ οὐκ ἦν ὁ συνιῶν. Ca.9.
IN pmo anno ſub dario filio aſſue=
ΕΝ τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ υἱοῦ ἀσουή=
ri de ſemine medoꝝ: q̄ regnauit ſup
ρου ἀπὸ τοῦ σπέρματος μήδων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ
regnum chaldeoꝝ: in āno vno regni
τὴν βασιλείαν χαλδαίων, ἐν ἔτει ἑνὶ τῆς βασιλείας
eius: ego daniel intellexi in libris nume
αὐτοῦ, ἐγὼ δανιὴλ συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθ=
rū ānoꝝ de quo fact⁹ ē ſmo dñi ad hieremiā
μὸν τῶν ἐτῶν περὶ οὗ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν
pphetam vt ↄpleretur deſolatio hie=
τὸν προφήτην εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐρημώσεως τῆς ἱε=
ruſalem ſeptuaginta ānis. ꝛ dedi faciem
ρουσαλὴμ ἑβδομήκοντα ἔτη. καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν
meā ad dñm deū vt q̄rerem oratiōnē ꝛ
μου πρὸς κύριον τὸν θεόν. τοῦ ἐκζητῆσαι προσευχὴν καὶ
depcationē i ieiunijs ꝛ ſacco ꝛ cinere. ꝛ ora=
δέησιν ἐν νηστείαις καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ. καὶ προ=
ui ad dñm deū meū: ꝛ confeſſus ſum ꝛ
σηυξάμην πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ ἐξομολογησάμην καὶ
dixi. dñe deus magne ꝛ terribilis cuſtodiens
εἶπα. κύριε ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστὸς ὁ φυλάσσων
teſtamētū tuū ꝛ miam diligentib⁹ te ꝛ
τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσίν σε καὶ τοῖς
cuſtodientib⁹ mādata tua. peccauim⁹: iīq̄tatē fecim⁹:
φυλάσσουσιν τὰς ἐντολάς σου. ἡμάρτομεν, ἠδικήσαμεν,
ipie egim⁹. ꝛ receſſim⁹: ꝛ declinauim⁹ a
ἠσεβήσαμεν. καὶ ἀπέστημεν, καὶ ἐξεκλίναμεν ἀπὸ τῶν
mādatis tuis ꝛ a iudicijs tuis. ꝛ nō audi
ἐντολῶν σου καὶ ἀπὸ τῶν κριμάτων σου. καὶ οὐκ εἰσή
uimus ſeruos tuos pphetas: q̄ loq̄bant
κούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν, οἳ ἐλάλουν
in nomine tuo ad reges nr̄os ꝛ pn=
ἐν τῷ ὀνόματί σου πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ἄρ=
cipes nr̄os ꝛ patres nr̄os ꝛ ad oēm
χοντας ἡμῶν καὶ πατέρας ἡμῶν καὶ πρὸς πάντα τὸν
ppl̄m t̄re. tibi dñe iuſticia ꝛ nobis cōfuſio
λαὸν τῆς γῆς. σοὶ κύριε ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ
faciei ſicut dies hec. viro iuda ꝛ hitā
προσώπου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἀνδρὶ ἰούδα καὶ τοῖς ἐνοι
tibus hieruſalem ꝛ oī iſrael his q̄ ppe ꝛ
κοῦσιν ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ ἰσραὴλ τοῖς ἐγγὺς καὶ
his q̄ longe in omni terra vbi diſſeminaſti eos
τοῖς μακρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ οὗ διέσπειρας αὐτοὺς
illic in p̄uaricatione eoꝝ q̄ p̄uaricati ſūt i te dñe. nobis
ἐκεῖ ἐν ἀθεσίᾳ αὐτῶν ᾗ ἠθέτησαν ἐν σοὶ κύριε. ἡμῖν ἡ
cōfuſio faciei ꝛ regibus nr̄is ꝛ
αἰσχύνη τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ
pncipib⁹ nr̄is ꝛ pr̄ibus nr̄is: qui
τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, οἵτινες
peccauim⁹ tibi. dño deo nr̄o miſeratiōes ꝛ
ἡμάρτομεν σοι. τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν οἱ οἰκτιρμοὶ καὶ
ppiciatiōes: q2 receſſim⁹ a dño ꝛ nō audiui=
οἱ ἱλασμοί, ὅτι ἀπέστημεν ἀπὸ κυρίου καὶ οὐκ εἰσηκού
mus vocē dñi dei nr̄i vt ābularem⁹
σαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθαι τοῖς
legitimis eius q̄ dedit ante faciem nr̄am i manib⁹
νομίμοις αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ἐν χερσὶ
ſuoꝝ ſuoꝝ pphetaꝝ. ꝛ oīs iſrael p̄uari=
τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. καὶ πᾶς ἰσραὴλ παρέ
cati ſunt legē tuā: ꝛ declinauerūt ne audirēt
βησαν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέκλιναν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς
vocē tuā: ꝛ venit ſup nos maledictio ꝛ iuramētū
φωνῆς σου, καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα καὶ ὁ ὅρκος

Tu ergo viſionē ſigna:
qa poſt multos dies erit.
Et ego daniel langui &
egrotaui per dies.
Cumq̧ ſurrexiſſem facie
bam opera regis
& ſtupebā ad viſionē &
nō erat q interp̄taretur.
IN anno primo 9.
darii
filii aſſueri de ſemīe me
dorum qui
imperauit ſuper regnū
chaldeorum anno
vno regni eius. Ego da
niel intellexi
in libris numerum an=
norum de quo
eſt ſermo dñi ad hiere=
miam prophetam
vt cōplerentur deſolatio
nis hieruſalē ſeptuagin
ta ānis. Et poſui faciem
meam ad dominum
deum meum rogare &
deprecari
in ieiuniis ſacco & cine=
re: & oraui ad dominum
deū meū: & cōfeſſus ſū:
& dixi. Obſecro domie
deus magne & terribilis
cuſtodiens pactum
& miam diligentibus te
& cuſtodiētibus mādata
tua: peccauimus iniq̄tatē
fecimus: ipie egimus: &
receſſimus & declinaui=
mus a mādatis tuis ac iu
dicíis. Non obediuimus
ſeruis tuis pphetis qui
locuti ſunt in noīe tuo re
gibus nr̄is: principibus
noſtris: patribus noſtris:
oīq̧ populo terre. Tibi
dñe iuſticia: nobis autē
confuſio faciei
ſicut eſt hodie viro iuda
& habitatoribus
hieruſalē & omni iſrael
his qui prope ſunt
& his qui procul in vni=
uerſis terris
ad quas eieciſti eos p=
pter iniq̄tates eoꝝ in q̄b⁹
peccauerunt in te dñe.
Nobis cōfuſio faciei: re
gib⁹ nr̄is: principib⁹ nr̄is
& patribus nr̄is qui pec
cauerunt. Tibi autē dño
deo noſtro miſericordia
& ppitiatio: quia receſſi
mus a te: & non
audiuim⁹ vocē dñi dei
noſtri vt ambularemus
in lege eius quā poſuit
nobis per
ſeruos ſuos pphetas: &
oīs iſrael preuaricati ſunt
legem tuā: & declinaue=
runt ne audirēt vocē tuā:
& ſtillauit ſup nos male
dictio & deteſtatio que

ואתה סתם החזון כי לימים רבים:
ואני דניאל נהייתי ונחליתי ימים
ואקום ואעשה את מלאכת המלך
ואשתומם על המראה ואין מבין:
בשנת אחת לדריוש
בן אחשורוש מזרע מדי אשר
המלך על מלכות כשדים: בשנת
אחת למלכו אני דניאל בינתי
בספרים מספר השנים אשר
היה דבר יהוה אל ירמיה הנביא
למלאות לחרבות ירושלם שבעים
שנה: ואתנה את פני אל אדני
האלהים לבקש תפלה ותחנונים
בצום ושק ואפר: ואתפללה ליהוה
אלהי ואתודה ואמרה אנה אדני
האל הגדול והנורא שמר הברית
והחסד לאהביו ולשמרי מצותיו:
חטאנו ועוינו והרשענו ומרדנו
וסור ממצותיך וממשפטיך: ולא
שמענו אל עבדיך הנביאים אשר
דברו בשמך אל מלכינו שרינו
ואבתינו ואל כל עם הארץ: לך
אדני הצדקה ולנו בשת הפנים
כיום הזה לאיש יהודה ולישבי
ירושלם ולכל ישראל הקרבים
והרחקים בכל הארצות אשר
הדחתם שם במעלם אשר מעלו
בך: יהוה לנו בשת הפנים למלכינו
לשרינו ולאבתינו אשר חטאנו
לך: לאדני אלהינו הרחמים
והסלחות כי מרדנו בו: ולא
שמענו בקול יהוה אלהינו ללכת
בתורתיו אשר נתן לפנינו ביד
עבדיו הנביאים: וכל ישראל עברו
את תורתך וסור לבלתי שמע בקלך
ותתך עלינו האלה והשבעה אשר

חזה יום
היה חלה
קום עשה
לאך שמם
ראה בין
Cap.ix.
שנה
מלך
ספר
נבא
נתן פנה
פלל חנן
ידה
גדל ירא
ברת צוה
עוה רשע
שפט
נבא
שור
בוש פנה
דחה
ילך
ירה פנה
נבא
נתך

כָּתוּבָה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים כתב
כִּי חָטָאנוּ לוֹ׃ וַיָּקֶם אֶת דְּבָרָיו אֲשֶׁר קום
דִּבֶּר עָלֵינוּ וְעַל שֹׁפְטֵינוּ אֲשֶׁר
שְׁפָטוּנוּ לְהָבִיא עָלֵינוּ רָעָה גְדֹלָה בוא רוע
אֲשֶׁר לֹא נֶעֶשְׂתָה תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם עשה
כַּאֲשֶׁר נֶעֶשְׂתָה בִּירוּשָׁלָםִ׃ כַּאֲשֶׁר
כָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֵת כָּל הָרָעָה כתב
הַזֹּאת בָּאָה עָלֵינוּ וְלֹא חִלִּינוּ אֶת בוא חלה
פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָשׁוּב מֵעֲוֹנֵנוּ פנה
וּלְהַשְׂכִּיל בַּאֲמִתֶּךָ׃ וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל שכל שקד
הָרָעָה וַיְבִיאֶהָ עָלֵינוּ כִּי צַדִּיק יְהוָה בוא צדק
אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה עשה
וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקֹלוֹ׃ וְעַתָּה אֲדֹנָי קול
אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת עַמְּךָ יצא
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ עשה
לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ׃
אֲדֹנָי כְּכָל צִדְקֹתֶךָ יָשָׁב נָא אַפְּךָ שוב
וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַםִ הַר קָדְשֶׁךָ חמם
כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵינוּ
יְרוּשָׁלַםִ וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל
סְבִיבֹתֵינוּ׃ וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל
תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פלל חנן
פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אור קדש
אֲדֹנָי׃ הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח נטה
עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר
נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל קרא
צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ נפל
לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ אֲדֹנָי רבב
שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה קשב
וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי אחר
שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ׃ וְעוֹד
אֲנִי מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה חַטָּאתִי דבר פלל
וְחַטַּאת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּמַפִּיל תְּחִנָּתִי ידה
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהַי עַל הַר קֹדֶשׁ פנה
אֱלֹהָי׃ וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה
וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶחָזוֹן ראה חזה

scripta est in libro moysi serui dei: quia peccauimus ei. Et statuit sermones suos q̄s locutus est super nos & super principes nr̄os qui iudicauerūt nos: vt sup induceret in nos magnū malū quale nunq̄ fuit sub omni celo: ſm q̄ factū est in hierusalem: sicut scriptū est in lege moysi. Omne malum hoc venit super nos. Et non rogauimus faciē tuā dn̄e deꝰ nr̄ vt reuerteremur ab iniq̄tatibꝰ nr̄is: & cogitaremus veritatē tuam. Et vigilauit dn̄s sup maliciā: & adduxit eam sup nos. Iustus dn̄s deꝰ noster in oībus operibus suis que fecit. Non enī audiuimus vocem eius. Et nunc dn̄e deus noster qui eduxisti populum tuum de terra egypti in manu forti: & fecisti tibi nomē ſm diē hanc: peccauimus: iniq̄tatē fecimꝰ dn̄e in oēm iusticiā tuā. Auertatur obsecro ira tua & furor tuꝰ a ciuitate tua hierusalem & a monte sancto tuo. Propter pctā enī nr̄a & iniq̄tates patrū nostrorū hierusalē & populus tuꝰ in opprobriū sunt oībus p circuitū nr̄m. Nūc ergo exaudi deus nr̄ orōnem serui tui: & p̄ces eiꝰ: & ostende faciē tuā sup sanctuariū tuū qđ desertū est. Propter temetipsum inclina deus meus aurē tuā & audi: aperi oculos tuos & vide desolationē nostram & ciuitatē sup quā inuocatū est nomē tuū. Neq̄ enī in iustificationibus nr̄is prosternimus preces ante faciē tuā: sed in miſationibꝰ tuis multis. Exaudi dn̄e: placare domine: attende & fac. Ne moreris propter temetipsum deus meꝰ: quia nomē tuū inuocatū est sup ciuitatē & sup ppl̄m tuū. Cūq̄ adhuc loq̄rer & orarē & cōfiterer pctā mea & pctā ppl̄i mei israel vt p̄sternerē p̄ces meas in cōspectu dei mei: p mōte sctō dei mei. Adhuc me loquēte in orōne mea ecce vir gabriel quem videram in visione

qđ scriptū est in lege moysi serui dei: q2 pecca
ὁ γεγραμμένος ἐν νόμῳ μωυσῆ δούλου τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡμάρ
uimꝰ ei: ⁊ statuit ſmones suos q̄s locutꝰ est
τομεν αὐτῷ, καὶ ἔστησεν τοὺς λόγους αὐτοῦ οὓς ἐλάλησεν
sup nos ⁊ sup iudices nr̄os q̄ iudicauerūt nos vt sup
ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν οἳ ἔκριναν ἡμᾶς ἐπα
īduceret sup nos mala magna: q̄lia nō fuerūt sub
γαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς κακὰ μεγάλα, οἷα οὐ γέγονεν ὑποκάτω
omni celo ſcđm q̄ facta sūt in hierusalem: si
παντὸς τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὰ γενόμενα ἐν ἱερουσαλήμ, κα
cut scriptum est in lege moysi. oīa mala ista
θὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ. πάντα κακὰ ταῦ
venerūt sup nos: ⁊ nō rogauimꝰ faciem domi
τα ἦλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώπου κυ
ni dei nr̄i: vt recederemꝰ ab iniq̄tatibꝰ nr̄is ⁊
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἀποστῆναι ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν καὶ
intelligeremus in omni veritate. ⁊ vigilauit dn̄s
τοῦ συνιέναι ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ. καὶ ἐγρηγόρησεν κύριος ὁ
deꝰ nr̄ sup malitiā: ⁊ adduxit ea sup nos:
θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν, καὶ ἐπήγαγεν αὐτὰ ἐφ᾽ ἡμᾶς,
q2 iustus dn̄s deꝰ nr̄ sup oēm facturā
ὅτι δίκαιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσαν τὴν ποίησιν
suam quā fecit: ⁊ nō audiuimus
αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς
vocē eius. ⁊ nūc dn̄e deus nr̄: q̄ eduxisti
φωνῆς αὐτοῦ. καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγες τὸν
ppl̄m tuū de t̄ra egypti in manu forti: ⁊ feci
λαόν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐποίη
sti tibi ipi nomē sic̄ dies hec: peccauimꝰ inique
σας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡμάρτομεν ἠνομή
fecimꝰ iniuste egimꝰ: dn̄e in oī mīa tua auer
σαμεν ἠδικήσαμεν, κύριε ἐν πάσῃ ἐλεημοσύνῃ σου ἀπο
tatur obsecro furor tuꝰ ⁊ ira tua a ciuitate
στραφήτω δὴ ὁ θυμός σου καὶ ἡ ὀργή σου ἀπὸ τῆς πόλεώς
tua hierusalem mōte sctō tuo: q2 peccauimꝰ in
σου ἱερουσαλὴμ ὄρους ἁγίου σου, ὅτι ἡμάρτομεν ἐν ταῖς
iīq̄tatibꝰ nr̄is ⁊ pr̄m nr̄oꝝ hierusalem: ⁊ ppl̄s tuꝰ
ἀδικίαις ἡμῶν καὶ πατέρων ἡμῶν ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ λαός σου
in opprobriū factꝰ est in oībus q̄ ī circuitu nr̄o.
εἰς ὀνειδισμὸν ἐγένετο ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν.
⁊ nūc exaudi dn̄e deꝰ nr̄ orōnem ser
καὶ νῦν εἰσάκουσον κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν τῆς προσευχῆς τοῦ δού
ui tui ⁊ dep̄catiōes eius: ⁊ ostende faciem
λου σου καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
tuā sup sanctuariū tuū desr̄tū ppt̄ te dn̄e. incli
σου ἐπὶ τὸ ἁγίασμά σου τὸ ἔρημον ἕνεκέν σου κύριε. κλῖ
na deꝰ meꝰ aurē tuā ⁊ audi: aperi ocu
νον ὁ θεός μου τὸ οὖς σου καὶ ἄκουσον, ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλ
los tuos ⁊ vide desolationē nr̄am ⁊ ciuitatis tue:
μούς σου καὶ ἴδε τὸν ἀφανισμὸν ἡμῶν καὶ τῆς πόλεώς σου,
sup quā inocatū est nomē tuū sup eam: q2 nō in
ἐφ᾽ ἧς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ᾽ αὐτῆς, ὅτι οὐκ ἐπὶ
iusticijs nr̄is nos p̄ijcimus miſationē no
ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς ῥιπτοῦμεν τὸν οἰκτιρμὸν ἡ
strā ī cōspectu tuo: sed in miſationes tuas mul
μῶν ἐνώπιόν σου, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου τοὺς πολ
tas dn̄e: exaudi dn̄e: placare dn̄e: attēde do
λοὺς κύριε, εἰσάκουσον κύριε, ἱλάσθητι κύριε, πρόσχες κύ
mine: fac ⁊ ne tardaueris ppt̄ te dn̄e deꝰ meꝰ.
ριε, ποίησον καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκέν σου κύριε ὁ θεός μου,
q2 nomē tuū inuocatū ē sup ciuitatē tuā ⁊ sup
ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὴν πόλιν σου καὶ ἐπὶ
ppl̄m tuū. ⁊ adhuc me loquēte ⁊ orante ⁊
τὸν λαόν σου. καὶ ἔτι μου λαλοῦντος καὶ προσευχομένου καὶ
confitente peccata mea ⁊ peccata ppl̄i
ἐξαγορεύοντος τὰς ἁμαρτίας μου καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ
mei isrl̄: ⁊ p̄ijciente miam meā corā dn̄o deo meo
μου ἰσραήλ, καὶ ῥιπτοῦντος τὸν ἔλεόν μου ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ μου
sup mōtē sanctū dei mei: ⁊ adhuc me loquēte in
ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔτι μου λαλοῦντος ἐν τῇ
oratione: ⁊ ecce vir gabriel quē vidi in p̄ncipio
προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ γαβριὴλ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀρχῇ

volans: τ tetigit me q̄ſi hora ſacrificij veſpti
πετώμενος, καὶ ἥψατό μου ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερι
ne: τ erudiuit me τ locut⁹ eſt mecū τ di
νῆς, καὶ συνέτισέν με καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ καὶ εἶ=
xit: daniel nūc egreſſ⁹ ſū vt p̄berem itelligētiā. in p̄n
πεν, δανιὴλ νῦν ἐξῆλθον συμβιβάσαι σύνεσιν. ἐν ἀρ
cipio deprecatiōis tue egreſſ⁹ ē ſmo: τ ego veni vt
χῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθεν ὁ λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ
annūciarē tibi q̄z vir deſideriorū es tu: τ aiaduerte
ἀναγγεῖλαί σοι ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ, καὶ ἐννοήθητι
in verbo τ itellige in viſione. ſeptuaginta
ἐν τῷ ῥήματι καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. ἑβδομήκοντα
hebdomades conciſe ſunt ſup pplm tuū τ ſup
ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ
ciuitatē ſctām. vt cōſumetur peccatum: τ
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν. τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν, καὶ
ad ſignandū peccata τ ad delendū iniq̄tates:
τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀνομίας,
τ ad ppiciandū ppt iniuſticias: τ ad ducēdū iuſticiā
καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύ
eternā: τ ad ſignandū viſiōes τ pphetiā:
νην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφητείαν,
τ ad vngēdū ſctm̄ ſctōꝝ. τ cognoſces τ itelliges ab
καὶ τοῦ χρίσαι ἅγιον ἁγίων. καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ
exitu ſmonis vt reſpondeat τ vt edificetur hie
ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι ἱε
ruſalem vſq̄ ad xp̄m ducem: hebdomades ſeptē.
ρουσαλὴμ ἕως χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτά.
τ hebdomades ſexaginta due rurſus edificabit
καὶ ἑβδομάδες ἑξηκονταδύο πάλιν οἰκοδομηθήσεται
platea τ mur⁹ in anguſtia tp̄m: τ poſt
πλατεία καὶ τεῖχος ἐν στενοχωρίᾳ τῶν χρόνων, καὶ με
hebdomadas ſexaginta q̄ttuor τ deſtruetur:
τὰ ἑβδομάδας ἑξηκοντατέσσαρας καὶ ἐξολοθρευθήσεται,
vnctio τ iudiciū nō eſt in eo. at ciuitatē τ
χρίσμα καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. τὴν δὲ πόλιν καὶ
ſanctū diſſipabit cū duce veniente τ
τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ καὶ
ſuccidentur ſicut in diluuio τ vſq̄ ad finē bel
ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ καὶ ἕως τέλους πο=
li conciſi ordinabit deſolatiōib⁹ τ cōfortа=
λέμου συντετμημένου τάξει ἀφανισμοῖς καὶ δυναμώ=
bit teſtamētū multis hebdomada vna: τ in dimidio
σει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει
hebdomade auferet ſacrificiū τ libamē. τ in
τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ
tēplo abominatio deſolationū erit. τ vſq̄ ad cōſumma=
ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται. καὶ ἕως συντελεί
tionē tp̄is cōſummatio. dabit ſup deſolationē.
ας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. Ca.10.
In anno tertio cyri regis pſarum: verbū
Ἐν ἔτει τρίτῳ κύρου βασιλέως περσῶν, λόγος
reuelatū eſt danieli cui⁹ nomē vocatū ē balta=
ἀπεκαλύφθη τῷ δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη βαλτά=
ſar: τ verum verbū: τ fortitudo magna τ itelle
σαρ, καὶ ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ δύναμις μεγάλη καὶ σύνε
ctus dat⁹ ē ei in viſione. in diebus illis
σις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
ego daniel eram lugens tres hebdomadas dieꝝ: pa=
ἐγὼ δανιὴλ ἤμην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν, ἄρ=
nē deſideriorū nō comedi: τ caro τ vinū nō itra
τον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον, καὶ κρέας καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλ
uit in os meū: τ vnguēto nō vnctus ſū vſq̄ ad
θεν εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ἄλειμμα οὐκ ἠλειψάμην ἕως
plenitudinē triū hebdomadaꝝ dieꝝ. τ in die vi
πληρώσεως τριῶν ἑβδομάδων ἡμερῶν. καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰ
geſima τ q̄rta mēſis p̄mi: τ ego erā iuxta
κοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐχόμενος
fluuiū magnū ipe eſt tigris: τ leuaui ocu=
τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου αὐτός ἐστιν τίγρις, καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλ
los meos τ vidi: τ ecce vir vnus indutus lineis:
μούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἷς ἐνδεδυμένος βαδδείν,

a principio cito volans tetigit me in tempore ſacrificij veſpertini & docuit me & locut⁹ eſt mihi. dixitq̄. Daniel nunc egreſſus ſū vt docerē te & intelligeres. Ab exordio p̄cū tuarū egreſſ⁹ ē ſmo. Ego āt vēi vt idicarē tibi: q̄a vir deſideriorū es. Tu aūt aiaduerte ſmonē: & intellige viſionē. Septuagīta hebdomades abbreuiate ſūt ſup pplm tuū: & ſup vrbē ſanctā tuā vt cōſumetur p̄uaricatio & finē accipiat peccatū: & deleatur iniq̄tas: & adducatur iuſticia ſempiterna: & īpleatur viſio & pphetia & vngatur ſcīs ſctōꝝ. Scito ergo & aiaduerte ab exitu ſmōis vt iterū edificetur hierl'z vſq̄ ad xp̄m ducē: hebdomades ſeptē: & hebdomades ſexaginta due erūt. Et rurſum edificabitur platea & muri ī anguſtia tēporū. Et poſt hebdomades ſexaginta duas occidetur xp̄s: & nō erit ei⁹ populus q eū negaturus eſt. Et ciuitatē & ſanctuariū diſſipabit popl's cū duce venturo & finis ei⁹ vaſtitas: & poſt finē belli ſtatuta deſolatio. Cōfirmabit aūt pactū multis hebdomada vna: & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificiū: & erit in tēplo abominatio deſolationis: & vſq̄ ad cōſummationē & finem pſeuerabit deſolatio. 10.

Anno tertio regni cyri regis perſarum: verbum reuelatū eſt danieli cognomēto balthaſar: & verbum verum & fortitudo magna: intellexitq̄ ſmonē. Intelligētia enī eſt opus in viſione. In dieb⁹ illis ego daniel lugebam trium hebdomadarum diebus: panē deſiderabilem nō comedi: & caro & vinū nō introierūt in os meū. Sed neq̄ vnguēto vnctus ſum donec cōplerētur triū hebdomadarum dies. Die autē viceſima & quarta menſis primi eram iuxta fluuiū magnum qui eſt tigris: & leuaui oculos meos & vidi. Et ecce vir vnus veſtitus lineis:

בתחלה מעף ביעף נגע אלי כעת
מנחת ערב: ויבן וידבר עמי ויאמר
דניאל עתה יצאתי להשכילך בינה:
בתחלת תחנוניך יצא דבר ואני
באתי להגיד כי חמודות אתה ובין
בדבר והבן במראה: שבעים שבעים
נחתך על עמך ועל עיר קדשך
לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר
עון ולהביא צדק עלמים ולחתם
חזון ונביא ולמשח קדש קדשים:
ותדע ותשכל מן מצא דבר להשיב
ולבנות ירושלם עד משיח נגיד
שבעים שבעה ושבעים ששים
ושנים תשוב ונבנתה רחוב וחרוץ
ובצוק העתים: ואחרי השבעים
ששים ושנים יכרת משיח ואין לו
והעיר והקדש ישחית עם נגיד
הבא וקצו בשטף ועד קץ מלחמה
נחרצת שממות: והגביר ברית
לרבים שבוע אחד וחצי השבוע
ישבית זבח ומנחה ועל כנף
שקוצים משמם ועד כלה ונחרצה
תתך על שמם:
בשנת שלש לכורש מלך פרס
דבר נגלה לדניאל אשר נקרא
שמו בלטשאצר ואמת הדבר
וצבא גדול ובין את הדבר ובינה
לו במראה: בימים ההם אני דניאל
הייתי מתאבל שלשה שבעים
ימים: לחם חמודות לא אכלתי ובשר
ויין לא בא אל פי וסוך לא סכתי
עד מלאת שלשת שבעים ימים:
וביום עשרים וארבעה לחדש
הראשון ואני הייתי על יד הנהר
הגדול הוא חדקל: ואשא את עיני
וארא והנה איש אחד לבוש בדים

חלל עוף
בין
אמר
שכל
חנן
בוא נגד
חמד ראה
חתך
תמם
בוא עלם
נבא ידע
שכל יצא
שוב בנה
משח נגד
שנה בנה
רחב חרץ
כרת
שחת
בוא לחם
גבר
ברת רבב
שבע חצה
שבת שקץ
נתך
Cap.x.
שנה
גלה קרא
גדל
ראה יום
היה
בוא כה
רבע
נשא
ראה בד

Primitiua.heb. Tex.he.Dani.x.

וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃ וּגְוִיָּתוֹ
כְתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק
וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו
וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל
דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃ וְרָאִיתִי אֲנִי
דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת הַמַּרְאָה
אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם
וַיִּבְרְחוּ בְּהֵחָבֵא׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי
לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאָה הַגְּדֹלָה
הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי
נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי
כֹּחַ׃ וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל דְּבָרָיו
וּכְשָׁמְעִי אֶת קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי הָיִיתִי
נִרְדָּם עַל פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה׃ וְהִנֵּה
יָד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל בִּרְכַּי
וְכַפּוֹת יָדָי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ
חֲמֻדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי
דֹּבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה
שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מַרְעִיד׃ וַיֹּאמֶר
אֵלַי אַל תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי מִן הַיּוֹם
הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת לִבְּךָ לְהָבִין
וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ
דְבָרֶיךָ וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃ וְשַׂר
מַלְכוּת פָּרַס עֹמֵד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים
וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד
הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי
וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָרָס׃
וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ אֵת אֲשֶׁר יִקְרָה
לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי עוֹד
חָזוֹן לַיָּמִים׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלָמְתִּי׃
וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל
שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה
אֶל הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה

פָּזַז גָּוָה
פָּנָה רָאָה
לָפַד
רָגַל
הָמַן רָאָה
בָּדַד
הָיָה
בָּרַח חָבָא
שָׁאַר
כּוֹחַ הָפַךְ
שָׁחַת
שָׁמַע
הָיָה
רָדַם פָּנָה
נוּעַ
אָמַר
בִּין
רָעַד
יָרֵא
נָתַן
עָנָה פָּנָה
שָׁמַע בּוֹא
שׂוּר
יָתַר
בִּין קָרָא
יוֹם
חָזָה
נָתַן פָּנָה
אָלַם דָּמָה
שָׂפָה פָּתַח
פֶּה דָּבַר
רָאָה

Trāſl.B.Hie.

& renes eius accincti auro obrizo: & corpus ei⁹ quaſi chryſolith⁹: & facies eius velut ſpecies fulguris: & oculi eius vt lāpas ardens: & brachia ei⁹: & que deorſum ſunt vſq; ad pedes q̄ſi ſpecies eris cādētis: & vox ſmonū eius vt vox multitudinis. Vidi aūt ego daniel ſolus viſionē. Porro viri qui erant mecum non viderunt ∞∞∞∞∞∞∞ ſed terror nimius irruit ſuper eos: ∞∞∞∞∞∞∞ & fugerunt in abſconditum. Ego autem relict⁹ ſolus vidi viſionē grandem ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ hanc: & non remāſit in me fortitudo: ſed & ſpēs mea imutata eſt in me: & emarcui: nec habui qc q̄ virium. Et audiui vocem ſermonum eius: ∞∞ & audiens iacebam ∞∞∞ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ cōſternatus ſuper faciē meā: & vultus me⁹ herebat terre. Et ecce manus tetigit me: & erexit me ſup genua mea & ſup articulos manuū meaꝝ. Et dixit ad me. Daniel vir deſiderioꝝ: intellige verba q̄ ego loquor ad te: & ſta in gradu tuo. Nunc eni ſum miſſus ad te. Cunq; dixiſſet mihi ſermonem iſtum: ſteti tremens & ait ∞∞∞∞∞ ad me. Noli metuere daniel: quia ex die ∞∞∞∞ primo quo poſuiſti cor tuum ad intelligendum vt te affligeres in conſpectu dei tui: exaudita ſūt verba tua: & ego veni ꝓpter ſermōes tuos. Princeps autē regni perſarū reſtitit mihi viginti ∞∞ & vno dieb⁹: & ecce michael vnus de ∞∞∞∞∞ principibus primis venit in adiutorium meum: & ego remanſi ibi iuxta regem perſarum. ∞∞ Veni autem vt docerem te que ventura ſunt ∞∞ populo tuo in nouiſſimis diebus: q̄m adhuc viſio in dies. Cunq; loqueretur mihi ∞∞∞∞∞ huiuſcemodi verbis deieci vultum meū ad terrā & tacui. Et ecce q̄ſi ſimilitudo filii hominis tetigit labia mea: & aperiēs os meū locutus ſum: & dixi ad eū q ſtabat cōtra me. Dn̄e mi in viſione tua

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

τ lumbi eius p̄cincti in auro ophaz: τ
καὶ ἡ ὀσφὺς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσίῳ ὀφάζ, καὶ τὸ
corp⁹ eius q̄ſi tharſis: τ facies ei⁹ q̄ſi
σῶμα αὐτοῦ ὡς θαρσεῖς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ
viſio fulguris: τ oculi eius q̄ſi lampa-
ὅρασις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπά-
des ignis: τ brachia eius τ crura q̄ſi
δες πυρός, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ καὶ τὰ σκέλη ὡσεὶ
viſio eris fulgentis: τ vox ſmonū eius
ὅρασις χαλκοῦ στίλβοντος, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λόγων αὐτοῦ
q̄ſi vox turbe. τ vidi ego daniel ſolus viſio-
ὡς φωνὴ ὄχλου. καὶ εἶδον ἐγὼ δανιὴλ μόνος τὴν ὀπτασί-
nē: τ viri q̄ mecum: nō viderūt viſio-
αν, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ ἐμοῦ, οὐκ εἶδον τὴν ὀπτασί-
nē: ſed extaſis magna incidit ſup eos.
αν, ἀλλ᾽ ἢ ἔκστασις μεγάλη ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτούς.
τ fugerūt in timore. τ ego relictus ſum ſolus: τ vi-
καὶ ἔφυγον ἐν φόβῳ. καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ εἶ-
di viſionē magnā hanc: τ nō ē reli-
δον τὴν ὀπτασίαν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οὐχ ὑπε-
cta in me fortitudo: τ gl̄ia mea cōuerſa ē in corrup
λείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ ἡ δόξα μου ἐστράφη εἰς διαφθο-
tionē: τ nō tenui robur: τ audiui vocē
ράν, καὶ οὐκ ἐκράτησα ἰσχύος, καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν
ſmonū eius. τ cū audirē ego vocē ver
τῶν λόγων αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τὴν φωνὴν ῥη-
boꝝ eius: eram cōpunctus τ facies
μάτων αὐτοῦ, ἤμην κατανενυγμένος καὶ τὸ πρόσωπόν
mea ſup terrā: τ ecce man⁹ tangens me τ ere-
μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἁπτομένη μου καὶ ἤγει-
xit me ſup genua mea τ articulos manuū meaꝝ.
ρέν με ἐπὶ τὰ γόνατά μου καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου.
τ dixit ad me: daniel vir deſiderioꝝ itellige in
καὶ εἶπεν πρός με, δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν σύνες ἐν
verbis: q̄ ego loquor ad te τ ſta in ſta
τοῖς λόγοις, οἷς ἐγὼ λαλῶ πρός σε καὶ στῆθι ἐπὶ τῇ στά-
tione tua: q̄ nunc miſſus ſum ad te: τ cū loq̄-
σει σου, ὅτι νῦν ἀπεστάλην πρός σε, καὶ ἐν τῷ λα-
retur ip̄e ad me verbū hoc: ſurrexi tremens.
λῆσαι αὐτὸν πρός με τὸν λόγον τοῦτον, ἀνέστην ἔντρομος.
τ dixit ad me: ne timeas daniel: q̄ a
καὶ εἶπεν πρός με, μὴ φοβοῦ δανιήλ, ὅτι ἀπὸ τῆς
die primo q̄ dediſti cor tuū vt itel
ἡμέρας τῆς πρώτης ἧς ἔδωκας τὴν καρδίαν σου τοῦ συ-
ligeret τ vt affligeret i cōſpectu dn̄i dei tui: exau
νιέναι καὶ κακωθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἠκού-
dita ſunt verba tua: τ ego veni in ſmōib⁹ tuis
σθησαν οἱ λόγοι σου, καὶ ἐγὼ ἦλθον ἐν τοῖς λόγοις σου
τ p̄nceps regni pſarū ſtetit ex aduerſo
καὶ ὁ ἄρχων τῆς βασιλείας περσῶν εἱστήκει ἐξεναντίας
mei viginti τ vna die. τ ecce michael vn⁹
μου εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν. καὶ ἰδοὺ μιχαὴλ εἷς τῶν
p̄ncipū p̄moꝝ venit ad adiuuādū me: τ ip̄m
ἀρχόντων τῶν πρώτων ἦλθεν βοηθῆσαί μοι, καὶ αὐτὸν
reliqui ibi cū p̄ncipe regis pſarū:
κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως περσῶν,
τ veni docere te q̄cūq; occurrent pplo tuo
καὶ ἦλθον συνετίσαί σε ὅσα ἀπαντήσει τῷ λαῷ σου
in nouiſſimis diebus: q̄ adhuc viſio in dies.
ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὅτι ἔτι ἡ ὅρασις εἰς ἡμέρας.
τ cū loq̄ret ip̄e mecū ſcd̄m verba
καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ᾽ ἐμοῦ κατὰ τοὺς λόγους
hec: dedi faciem meā ſup terrā τ
τούτους, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν καὶ
cōpūct⁹ ſum. τ ecce q̄ſi ſimilitudo filij hoīs tetī-
κατενύγην. καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις υἱοῦ ἀνθρώπου ἥψα-
git labia mea: τ aperui os meū τ locu
το τῶν χειλέων μου, καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλά-
t⁹ ſum τ dixi ad ſtantē corā me: dn̄e
λησα καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἑστῶτα ἐναντίον ἐμοῦ, κύριε
in viſione tua
ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ɔuerſa ſūt īteriora mea ī me: ꝛ nō hūeſt fortitudinē: ꝛ quō
ἐϛράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔχον ἰχύν, καὶ πῶς
potero ſeruus tu⁹ dn̄e loqui cū dn̄o meo
δυνήσομαι ὁ παῖς σου κε̄ λαλῆσαι μετὰ τοῦ κυρίου μου
hoc. ꝛ ego ex nūc nō ſtabit ī me fortitudo:
τούτου. καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ ϛήσεται ἐν ἐμοὶ ἰχύς,
ꝛ alitus nō ē relictus in me. ꝛ addidit ꝛ teti-
καὶ πνοὴ οὐχ ὑπελείφθη ἐν ἐμοί. καὶ προσέθετο καὶ ἥψα-
git me q̄ſi viſio hoīs ꝛ cōfortauit me: ꝛ dixit mihi:
τό μου ὡς ὅρασις ἀνθρώπου καὶ ἐνίσχυσέν με, καὶ εἶπέν μοι,
ne timeas vir deſiderioꝝ: pax tibi viriliṙ age ꝛ ɔfortare.
μὴ φοβοῦ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, εἰρήνη σοι ἀνδρίζου καὶ ἴχυε.
ꝛ cū loq̄ret ipe mecū ɔfortat⁹ ſū ꝛ dixi: loqua-
καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ᾽ ἐμοῦ ἴχυσα καὶ εἶπα, λαλεί-
tur dn̄s me⁹: q꞉ cōfortaſti me. ꝛ dixit mihi: ſi ſcis:
τω ὁ κύριός μου, ὅτι ἐνίσχυσάς με. καὶ εἶπέν μοι, εἰ οἶδας.
q̄re veni ad te: ꝛ nūc reuertar vt p̄lī-
ἵνα τί ἦλθον πρὸς σέ, καὶ νῦν ἐπιϛρέψω τοῦ πο-
er cū p̄ncipe pſaꝝ. ꝛ ego egreſſ⁹ ſum
λεμῆσαι μετὰ ἄρχοντος περσῶν. καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην
ꝛ p̄nceps grecoꝝ veniebat. verūtn̄ ānūciabo tibi qd̄
καὶ ὁ ἄρχων τῶν ἑλλήνων ἤρχετο. ἀλλ᾽ ἢ ἀναγγελῶ σοι τὸ
cōſtitutū eſt in ſcriptura veritatis: ꝛ nō eſt vn⁹ q̄ adiu-
ἐντεταγμένον ἐν γραφῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔϛιν εἷς ἀντεχό-
tor ſit mecum de hoc: niſi michael p̄nceps vr̄.
μενος μετ᾽ ἐμοῦ περὶ τούτου, ἀλλ᾽ ἢ μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὑμῶν.
ET ego in āno p̄mo cyri ſteti in fortitudīe ꝛ
Καὶ ἐγὼ ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου ἔϛην εἰς ἰχὺν καὶ
robur. ꝛ nūc veritatē annūciabo tibi. ecce adhuc tres
κράτος. καὶ νῦν ἀλήθειαν ἀναγγελῶ σοι. ἰδοὺ ἔτι τρεῖς
reges ſurgent in pſide: ꝛ quartus ditabi-
βασιλεῖς ἀναϛήσονται ἐν περσίδι, καὶ ὁ τέταρτος πλου-
tur diuitijs magnis ſup oēs. ꝛ poſtq̄ īualue-
τήσει πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας. καὶ μετὰ τὸ κρατῆ-
rit ipe diuitijs ſuis: inſurget in oīa re-
σαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐπαναϛήσεται πάσαις βα-
gna grecoꝝ. ꝛ cōſurget rex potēs ꝛ dn̄a-
σιλείαις ἑλλήνων. καὶ ἀναϛήσεται βασιλεὺς δυνατὸς καὶ κυ-
bit p̄tātis multe: ꝛ faciet ſcd̄m volūtatē ſuā.
ριεύσει κυρίας πολλῆς, καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ.
ꝛ cū ſteterit regnum eius cōteret ꝛ diuide-
καὶ ὡς ἂν ϛῇ ἡ βασιλεία αὐτοῦ συντριβήσεται καὶ διαιρε-
tur in q̄ttuor ventos celi. ꝛ nō in
θήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ. καὶ οὐκ εἰς
extrema eius neq; ſcd̄m p̄tātē eius: q̄ dn̄atus
τὰ ἔσχατα αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ τὴν κυρίαν αὐτοῦ, ἣν ἐκυρίευ-
eſt. q꞉ lacerabit regnum ei⁹ ꝛ alijs p̄-
σεν. ὅτι ἐκτιλήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ καὶ ἑτέροις ἐκ-
ter iſtos dabit. ꝛ cōfortabit rex au-
τὸς τούτων δοθήσεται. καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νό-
ſtri: ꝛ vn⁹ p̄ncipū eius p̄ualebit ſup eū ꝛ
του, καὶ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐνισχύσει ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ
dn̄abit dn̄atiōis multe in p̄tāte ſua: ꝛ poſt
κυριεύσει κυρίαν πολλὴν ἐπ᾽ ἐξουσίας αὐτοῦ, καὶ μετὰ
ānos ei⁹ cōmiſcebunt. ꝛ filia regis
τὰ ἔτη αὐτοῦ συμμιγήσονται. καὶ ἡ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ
auſtri ītrabit ad regem aq̄lonis vt faciat
νότου εἰσελεύσεται πρὸς βασιλέα τοῦ βοῤῥᾶ τοῦ ποιῆσαι
federa cū eo ꝛ nō obtinebit fortitudinē brachij: ꝛ
συνθήκας μετ᾽ αὐτοῦ καὶ οὐ κρατήσει ἰχύος βραχίονος, καὶ
nō ſtabit ſemen eius. ꝛ tradetur ipa ꝛ
οὐ ϛήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ. καὶ παραδοθήσεται αὐτὴ καὶ οἱ
ferentes eā: ꝛ adoleſcēs ꝛ cōfortans eam in
φέροντες αὐτήν, καὶ ἡ νεᾶνις καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τοῖς
t̄pib⁹. ꝛ ſurget ex flore radicis eius
καιροῖς. καὶ ἀναϛήσεται ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς ῥίζης αὐτῆς
in p̄paratione ſua: ꝛ veniet ad exer-
ἐπὶ τῆς ἑτοιμασίας αὐτοῦ, καὶ ἥξει πρὸς τὴν δύ-
citū: ꝛ intrabit in munitiones re-
ναμιν, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὑποϛηρίγματα τοῦ βασι-
gis aq̄lonis: ꝛ faciet in eis ꝛ p̄ualebit.
λέως τοῦ βοῤῥᾶ, καὶ ποιήσει ἐν αὐτοῖς καὶ κατισχύσει.

Trāſla.B.Hie.

diſſolute ſunt compages mee & nihil in me remā-ſit virīū. Et quō poterit ſeruus dn̄i mei loqui cum domino meo? Nihil enim in me remanſit virium: ſed & alitus me⁹ intercluditur. Rurſum ergo tetigit me q̄ſi viſio hoīs: & cōfortauit me & dixit. Noli timere vir deſideriorum: pax tibi: confortare & eſto robuſtus. Cūq; loq̄retur mecū cōualui & dixi. Loq̄re dn̄e mi: quia confortaſti me. Et ait. Nunquid ſcis quare venerim ad te? Et nunc reuertar vt prelier aduerſum principē perſaꝝ. Cum enī egrederer apparuit p̄nceps grecorū veniēs. Verūtn̄ annūciabo tibi qd̄ exp̄ſſum eſt in ſcriptura veritatis: & nemo eſt adiutor meus in oībus his niſi michael princeps veſter. 11.

EGo aūt a primo anno darii medi ſtabā vt confortaretur & roboraretur: et nunc veritatē annūciabo tibi. Ecce adhuc tres reges ſtabunt in p̄ſide: & quartus ditabitur opibus nimiis ſup oēs: et cū inualuerit diuitiis ſuis concitabit oēs aduerſu3 regnū grecie. Surget vero rex fortis: et dn̄abitur poteſtate multa: et faciet qd̄ placuerit ei: & cū ſteterit cōteretur regnū eius & diuidetur in quattuor vētos celi: ſed non in poſteros ei⁹ neq; ſcd̄m potentiā illius qua dn̄at⁹ eſt. Lacerabitur enī regnū eius etiā in externos exceptis his: et cōfortabitur rex auſtri: & de principibus ei⁹ p̄ualebit ſup eū. Et dn̄abitur ditiōe. Multa enī dn̄atio eius. Et poſt finē annoꝝ federabūtur. Filiaq; regis auſtri veniet ad regem aquilonis facere amiciciam: & non obtinebit fortitudinē brachii: nec ſtabit ſemen eius. et tradetur ipſa: et q adduxerūt eam adoleſcētes eius et q cōfortabāt eā ī t̄pib⁹. Et ſtabit de germine radicū ei⁹ plātatio: & veniet cū exercitu: & ingredietur p̄uinciā regis aq̄lōis: et abutetur eis & obtinebit.

Tex.he.Dani.xj.

נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃
וְהֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר
עִם אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא יַעֲמָד
בִּי כֹחַ וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה בִי׃
וַיֹּסֶף וַיִּגַּע בִּי כְּמַרְאֵה אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי׃
וַיֹּאמֶר אַל תִּירָא אִישׁ חֲמֻדוֹת
שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק וַחֲזָק וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי
הִתְחַזַּקְתִּי וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי
חִזַּקְתָּנִי׃ וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ לָמָּה
בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם
עִם שַׂר פָּרָס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר
יָוָן בָּא׃ אֲבָל אַגִּיד לְךָ אֶת הָרָשׁוּם
בִּכְתָב אֱמֶת וְאֵין אֶחָד מִתְחַזֵּק עִמִּי
עַל אֵלֶּה כִּי אִם מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃
וַאֲנִי בִּשְׁנַת אַחַת
לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי עָמְדִי לְמַחֲזִיק
וּלְמָעוֹז לוֹ׃ וְעַתָּה אֱמֶת אַגִּיד לָךְ
הִנֵּה עוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים
לְפָרַס וְהָרְבִיעִי יַעֲשִׁיר עֹשֶׁר גָּדוֹל
מִכֹּל וּכְחֶזְקָתוֹ בְעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל
אֵת מַלְכוּת יָוָן׃ וְעָמַד מֶלֶךְ גִּבּוֹר
וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב וְעָשָׂה כִּרְצוֹנוֹ׃
וּכְעָמְדוֹ תִּשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ וְתֵחָץ
לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם וְלֹא
לְאַחֲרִיתוֹ וְלֹא כְמָשְׁלוֹ אֲשֶׁר מָשָׁל
כִּי תִנָּתֵשׁ מַלְכוּתוֹ וְלַאֲחֵרִים מִלְּבַד
אֵלֶּה׃ וְיֶחֱזַק מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּמִן שָׂרָיו
וְיֶחֱזַק עָלָיו וּמָשָׁל מִמְשָׁל רַב
מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ וּלְקֵץ שָׁנִים יִתְחַבָּרוּ
וּבַת מֶלֶךְ הַנֶּגֶב תָּבוֹא אֶל מֶלֶךְ
הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים וְלֹא תַעְצֹר
כּוֹחַ הַזְּרוֹעַ וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעוֹ וְתִנָּתֵן
הִיא וּמְבִיאֶיהָ וְהַיֹּלְדָהּ וּמַחֲזִקָהּ
בָּעִתִּים׃ וְעָמַד מִנֵּצֶר שָׁרָשֶׁיהָ
כַּנּוֹ וְיָבֹא אֶל הַחַיִל וְיָבֹא בְּמָעוֹז
מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְעָשָׂה בָהֶם וְהֶחֱזִיק׃

Pritiua.heb.

הפך צור
כוח יכל
עמד
שאר
נגע ראה
חזק ירא
שלם
בוא שוב
לחם שור
יצא בוא
נגד רשם
שור
Cap.xj.
שנה חזק
רבע עשר
עור
גבר
רצה
שבר חצה
נתש בדד
חזק שור
חבר
בוא
צפן עשה
ישר עצר
כוח עמד
נתן בוא
כן בוא
עזז חזק

וגם אלהיהם עם נסכיהם עם כלי | כלה
חמדתם כסף וזהב בשבי יבא | שבה בוא
מצרים והוא שנים יעמד ממלך | שנה עמד
הצפון: ובא במלכות מלך הנגב | בוא
ושב אל אדמתו: ובנו יתגרו | שוב גרה
ואספו המון חילים רבים ובא בוא | המן רבב
ושטף ועבר וישב ויתגרה על מעזה: | גרה
ויתמרמר מלך הנגב ויצא ונלחם | מרר לחם
עמו עם מלך הצפון והעמיד המון
רב ונתן ההמון בידו: ונשא ההמון
ירום לבבו והפיל רבאות ולא יעוז: | רום נפל
ושב מלך הצפון והעמיד המון רב | רבב עזז
מן הראשון ולקץ העתים שנים | שוב שנה
יבוא בוא בחיל גדול וברכוש | בוא גדל
רב: ובעתים ההם רבים יעמדו | רכש רבב
על מלך הנגב ובני פריצי עמך | פרץ
ינשאו להעמיד חזון ונכשלו: ויבא | נשא חזה
מלך הצפון וישפך סללה ולכד | כשל
עיר מבצרות וזרעות הנגב לא | שפך בצר
יעמדו ועם מבחריו ואין כח לעמד: | בחר כוח
ויעש הבא אליו כרצונו ואין עומד | עשה בוא
לפניו ויעמד בארץ הצבי וכלה | רצה פנה
בידו: וישם פניו לבוא בתקף | צבה
כל מלכותו וישרים עמו ועשה | שום
ובת הנשים יתן לו להשחיתה | נשה נתן
ולא תעמד ולא לו תהיה: וישב | שחת עמד
פניו לאיים ולכד רבים והשבית | היה שוב
קצין חרפתו לו בלתי חרפתו | אי שבת
ישיב לו: וישב פניו למעוזי | קצן שוב
ארצו ונכשל ונפל ולא ימצא: | פנה עזז
ועמד על כנו מעביר נוגש הדר | מצא
מלכות ובימים אחדים ישבר ולא | כון עבר
באפים ולא במלחמה: ועמד על | נגש יום
כנו נבזה ולא נתנו עליו הוד | שבר לחם
מלכות ובא בשלוה והחזיק מלכות | בזה
בחלקלקות: וזרעות השטף ישטפו | בוא שלה חזק שטף

Insuper & deos eorum & ſculptilia: vaſa quoq; preciosa auri & argenti captiua ducet ĩ egyptũ. Ipſe preualebit aduerſus regẽ aq̃lonis. Et ĩtrabit in regnũ rex auſtri: & reuertetur ad terram ſuã. Filii aũt ei⁹ ꝓuocabũtur & cõgregabũt multitudinẽ exercituũ ꝑlimorũ. Et veniet ꝓperãs & inundãs: & reuertetur & cõcitabitur & cõgredietur cũ robore eius. Et ꝓuocat⁹ rex auſtri egredietur & pugnabit aduerſus regem aq̃lonis: & preparabit multitudinẽ nimiã & dabitur multitudo in manus ei⁹: & capiet multitudinem & exaltabitur cor eius: & deiiciet multa milia: ſed non preualebit. Conuertetur enim rex aquilonis & preparabit multitudinẽ multo maiorẽ q̃ꝫ prius. Et in fine tẽpoꝝ annorũq; veniet ꝓperãs cũ exercitu magno & opibus nimiis. In tp̃ibus illis multi cõſurgẽt aduerſus regẽ auſtri. Filii quoq; p̃uaricatorũ populi tui extollẽtur vt ĩpleãt viſionẽ & corruẽt. Et veniet rex aquilonis & cõportabit aggerem & capiet vrbes munitiſſimas & brachia auſtri nõ ſuſtinebũt. Et cõſurgẽt electi eius ad reſiſtendũ: & nõ erit fortitudo: & faciet veniẽs ſup eũ iuxta placitũ ſuũ: & nõ erit q ſtet cõtra faciẽ ei⁹: & ſtabit in terra inclyta & cõſumet in manu ei⁹: & ponet faciẽ ſuã: & veniet ad tenẽdũ vniuerſũ regnũ ei⁹: & recta faciet cũ eo: & filiã feminarũ dabit ei vt euertat illũ & nõ ſtabit nec illi⁹ erit: & cõuertet faciẽ ſuã ad inſulas & capiet multas: & ceſſare faciet p̃cipẽ opprobrii ſui: & opprobriũ eius cõuertetur in eũ: & cõuertet faciẽ ſuã ad ĩperiũ terre ſue: & impĩget & corruet & nõ ĩuenietur: & ſtabit in loco ei⁹ viliſſim⁹ & indign⁹ decore regio: & in paucis dieb⁹ cõteretur nõ ĩ furore nec in p̃lio. Et ſtabit ĩ loco ei⁹ deſpect⁹: & nõ tribuetur ei honor regi⁹. Et veniet clam & obtinebit regnũ ĩ fraudulẽtia. Et brachia pugnãtis expugnabũtur

τ deos eoꝝ cum cõflatilib⁹ eoꝝ: o
καί γε τοὺς θεοὺς αὐτῶν μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν, π
desiderabile eoꝝ argenti τ auri cũ captiu
ος ἐπιθυμητὸν αὐτῶν ἀργυρίου καὶ χρυσίου μετὰ αἰχμαλ
ducet in egyptum. τ ipſe ſtabit ſup regem
οἴσει εἰς αἴγυπτον. καὶ αὐτὸς στήσεται ὑπὲρ βασιλέα τ
nis: τ intrabit in regnum regis
ρᾶ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως τοῦ
τ reuertetur ad terrã ſuã. τ filij eius ꝯgregabũt
καὶ ἀναστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ υἱοὶ αὐτοῦ συνάξουσιν
exercituũ multoꝝ: τ veniet veniens τ iu
δυνάμεων πολλῶν, καὶ εἰσελεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατ
τ ꝑtranſibit τ ſedebit τ aggredietur
ζων, καὶ παρελεύσεται καὶ καθιεῖται καὶ προσσυμπλακ
vſq; ad robur eius. τ irritabitur rex
ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. καὶ ἀγριανθήσεται ὁ βασιλεὺς τοῦ
τ egredief τ pugnabit cũ rege a
καὶ ἐξελεύσεται καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ βασιλέως τοῦ
τ ſtatuet turbã multã: τ tradetur turba in man
καὶ στήσει ὄχλον πολύν, καὶ παραδοθήσεται ὁ ὄχλος ἐν χει
τ capiet turbã τ exaltabit cor eius: τ de
καὶ λήψεται τὸν ὄχλον καὶ ὑψωθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ κα
miliaria τ nõ ꝑualebit. τ reuertef rex
λεῖ μυριάδας καὶ οὐκ ἀντισχύσει. καὶ ἐπιστρέψει ὁ βασιλε
aq̃lonis: τ adducet turbã mltã ſupra priorẽ: τ in
βορρᾶ, καὶ ἄξει ὄχλον πολὺν ὑπὲρ τὸν πρότερον, καὶ εἰς τὸ
tp̃m veniet itroit⁹ in virtute magna τ in ſ
τῶν καιρῶν ἐπελεύσεται εἰσοδία ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἐν ὑ
multa. τ in tp̃ib⁹ illis multi inſurgent
πολλῇ. καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις πολλοὶ ἐπαναστήσονται
gem auſtri. τ filij peſtilẽtiũ ppl̃i tui extollen
σιλέα τοῦ νότου. καὶ υἱοὶ τῶν λοιμῶν τοῦ λαοῦ σου ἐπαρθήσ
ſtatuãt viſionẽ τ ĩfirmabunt. τ veniet rex
στῆσαι ὅρασιν καὶ ἀσθενήσουσιν. καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς τ
τ effũdit aggerem: τ capiet vrbes munitas. τ
καὶ ἐκχεῖ πρόσχωμα, καὶ συλλήψεται πόλεις ὀχυράς. καὶ
chia regis auſtri nõ ſtabunt. τ cõſurgent
χίονες τοῦ βασιλέως τοῦ νότου οὐ στήσονται. καὶ ἀναστήσονται οἱ
cti ei⁹: τ nõ erit robur ad ſtãdũ. τ faciet veniens
κτοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ἰσχὺς τοῦ στῆναι. καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμ
eum ſcđm volũtatẽ ſuã. τ nõ eſt ſtans ꝯ faciem
αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἔστιν ἑστὼς κατὰ πρόσωπ
τ ſtabit in terra iclyta τ cõſumabif in manu
καὶ στήσεται ἐν τῇ γῇ τοῦ σαβὶ καὶ συντελεσθήσεται ἐν τῇ χειρ
τ ponet faciem ſuã vt veniat in fortitudĩe oĩs r
καὶ τάξει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰσελθεῖν ἐν ἰσχύϊ πάσης τῆς βα
ei⁹ τ recta oĩa cũ eo faciet. τ filiam
ας αὐτοῦ καὶ εὐθεῖα πάντα μετ᾽ αὐτοῦ ποιήσει. καὶ θυγατέρ
mulieꝝ dabit ei vt corrũpat eam: τ nõ ꝑmanebi
γυναικῶν δώσει αὐτῷ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ μὴ παραμ
nõ illi erit. τ ꝯuertet faciem ſuã in inſul
οὐκ αὐτῷ ἔσται. καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς νήσ
capiet multas. τ ceſſare faciet p̃ncipes opprobri
συλλήψεται πολλάς. καὶ καταπαύσει ἄρχοντας ὀνειδισμ
τ opprobriũ ei⁹ cõuertef ei: τ cõuertet fac
καὶ ὁ ὀνειδισμὸς αὐτοῦ ἐπιστρέψει αὐτῷ, καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσ
ſuã ad fortitudinẽ terre ſue τ ĩfirmabif τ cadet
αὐτοῦ εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀσθενήσει καὶ πεσεῖται κ
inuenief. τ ſurget de radice eius plãta regni
εὑρεθήσεται. καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ φυτὸν βασιλεί
p̃parationẽ eius tranſferens faciens gl̃iam regni.
τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ παραβιβάζων πράσσων δόξαν βασιλεία
in diebus illis cõteretur: τ nõ in facie
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἐν προσώπ
in prelio ſtabit in ꝑparatiõe eius ſpernef:
ἐν πολέμῳ στήσεται. ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ἐξουδενώθη, κ
dedit ſup eũ gl̃iam regni: τ veniet in abũdãtia
ἔδωκεν ἐπ᾽ αὐτὸν δόξαν βασιλείας, καὶ ἥξει ἐν εὐθηνίᾳ κ
tinebit regnum in blanditijs: τ brachia
τισχύσει βασιλείας ἐν ὀλισθήμασιν, καὶ βραχίονες τ
undantis deuoluentur
τακλύζοντος κατακλυσθήσονται

facie eius ꝛ cōterentur. ꝛ dux fede
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ συντριβήσονται. καὶ ἡγούμενος δια
ris: ꝛ a cōmixtionib⁹ erga eū faciet dolū
θήκης, καὶ ἀπὸ τῶν συναναμίξεων πρὸς αὐτὸν ποιήσει δόλον
ascendet ꝛ ꝑualebit ſup eū in pauca gēte: ꝛ
καὶ ἀναβήσεται καὶ ὑπερισχύσει αὐτοῦ ἐν ὀλίγῳ ἔθνει, καὶ
abūdātia ꝛ in plurib⁹ regiōib⁹ veniet. ꝛ faciet q̄ nō
ἐν εὐθηνίᾳ καὶ ἐν πλείοσι χώραις ἥξει. καὶ ποιήσει ἃ οὐκ
fecerunt pr̄es eius: ꝛ pr̄es pr̄m
ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέ
eius: ꝑdam ꝛ ſpolia ꝛ ſubſtātiā eis diſper=
ρων αὐτοῦ προνομὴν καὶ σκῦλα καὶ ὕπαρξιν αὐτοῖς διασκορ
get: ꝛ ſup egyptū cogitabit cogitatiōes ſuas vſq; ad tp̄s.
πιεῖ, καὶ ἐπ' Αἴγυπτον λογιεῖται λογισμοὺς αὐτοῦ ἕως καιροῦ.
ꝛ ſuſcitabiť fortitudo ei⁹ ꝛ cor ei⁹ in re=
καὶ ἐξεγερθήσεται ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ βασι
gem auſtri in virtute magna. ꝛ rex
λέα τοῦ νότου ἐν δυνάμει μεγάλῃ. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
auſtri inibit bellum ꝛ in virtute magna ꝛ forti
νότου συνάψει πόλεμον καὶ ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ
valde: ꝛ nō ſtabūt. q: cogitabūt cōtra eū cogita=
σφόδρα, καὶ οὐ στήσονται. ὅτι λογιοῦνται ἐπ' αὐτὸν λογισ=
tiōes: ꝛ cōedent neceſſaria eius ꝛ conterent e
μούς, καὶ φάγονται τὰ δέοντα αὐτοῦ καὶ συντρίψουσιν αὐ
um. ꝛ exercitus diſſoluet: ꝛ cadent vulnerati
τόν. καὶ δυνάμεις καταλύσει, καὶ πεσοῦνται τραυματί
multi. ꝛ vtriq; reges corda eoꝝ
αι πολλοί. καὶ ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς αἱ καρδίαι αὐτῶν
in malum. ꝛ in menſa vna mēdacia loquētur
εἰς πονηρίαν. καὶ ἐπὶ τραπέζῃ μιᾷ ψευδῆ λαλήσουσιν
ꝛ nō dirigetur: q: finis in tp̄s: ꝛ reuerteť in
καὶ οὐ κατευθυνεῖ, ὅτι πέρας εἰς καιρόν, καὶ ἐπιστρέψει εἰς
terrā ſuā in ſubſtātia multa: ꝛ cor ei⁹ aduerſ⁹
τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ὑπάρξει πολλῇ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ
teſtamētū ſctm̄. ꝛ faciet ꝛ reuerteť in ťrā ſu
διαθήκην ἁγίαν. καὶ ποιήσει καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐ
am: ꝛ in tp̄s reuertetur ꝛ veniet in auſtro ꝛ nō
τοῦ, καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει καὶ ἥξει ἐν τῷ νότῳ καὶ οὐκ
erit ſicut pr̄ma ꝛ vltima. ꝛ venient q̄ in eo
ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη. καὶ εἰσελεύσονται οἱ ἐν αὐτῷ
ꝛ egredientes citij ꝛ hūiliabunť. ꝛ re=
καὶ οἱ ἐκπορευόμενοι Κήτιοι καὶ ταπεινωθήσονται. καὶ ἐπι=
uerteť ꝛ indignabiť ſup teſtamētū ſctm̄. ꝛ faciet ꝛ
στρέψει καὶ θυμωθήσεται ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν. καὶ ποιήσει καὶ
reuerteť ꝛ intelliget ꝯ derelinquentes teſtamē
ἐπιστρέψει καὶ συνήσεται ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας διαθή=
tū ſctm̄. ꝛ brachia ex eo ſurgent. ꝛ pollu
κην ἁγίαν. καὶ βραχίονες ἐξ αὐτοῦ ἀναστήσονται. καὶ βεβη=
ent ſanctuariū imperij. ꝛ trāſferent
λώσουσιν τὸ ἁγίασμα τῆς δυναστείας. καὶ μεταστήσουσιν
ꝯtinuū ſacrificiū: ꝛ dabunt abominationē deſolatam
τὸν ἐνδελεχισμόν, καὶ δώσουσιν βδέλυγμα ἠφανισμένον.
ꝛ iniq̄ agētes in teſtamētū inducent in lubricitatib⁹: ꝛ
καὶ οἱ ἀνομοῦντες διαθήκην ἐπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασιν, καὶ
pp̄ls cognoſcētes deū ſuum: ꝑualebunt faci=
λαὸς γινώσκοντες θεὸν αὐτοῦ, κατισχύσουσιν καὶ ποιή=
ent. ꝛ intelligētes pp̄li intelligent in multa:
σουσιν. καὶ οἱ συνετοὶ τοῦ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλά,
ꝛ infirmabūť in gladio ꝛ in flāma ꝛ in captiuita
καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν φλογὶ καὶ ἐν αἰχμαλω
te ꝛ in direptiōe dieꝝ. ꝛ cū īfirmati fuerīt ip̄i adiu
σίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν. καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς βοη
ab ť auxilio paruo: ꝛ adijcienť ad eos multi in lu=
θήσονται βοήθειαν μικράν, καὶ προστεθήσονται ἐπ' αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλι=
bricitatib⁹: ꝛ ab īteligētib⁹ īfirmabunť: vt igne ꝯflēť ip̄i ꝛ
σθήμασιν, καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσιν, τοῦ πυρῶσαι αὐτοὺς καὶ
eligātur ꝛ reuelentur vſq; ad tp̄is finē: q: adhuc ī tp̄s
ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι ἕως καιροῦ πέρας, ὅτι ἔτι εἰς καιρόν.
ꝛ faciet ſcd̄m volūtatē ſuā: ꝛ rex exaltabiť ꝛ magni
καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑψωθήσεται καὶ μεγα
ficabiť ſup oēm deū ꝛ ſup deū deoꝝ ꝛ loqueť ſupba
λυνθήσεται ἐπὶ πάντα θεὸν καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν καὶ λαλήσει ὑπέρογκα

a facie eius & cōterētur. Inſuper & dux federis. Et poſt amicitias cum eo faciet dolum: & aſcendet & ſuperabit in modico populo: & abundātes & vberes vrbes ingredietur. Et faciet q̄ nō fecerūt patres ei⁹: & patres patrū eius. Rapinas & predā & diuitias eoꝝ diſſipabit: & cōtra firmiſſimas cogitatiōes inibit: & hoc vſq; ad tēpus. Et cōcitabitur fortitudo eius & cor eius aduerſum regē auſtri in exercitu magno. Et rex auſtri ꝓuocabitur ad bellū mľtis auxiliis & fortib⁹ nimis: & non ſtabunt: quia inibunt aduerſus eū cōſilia. Et comedentes panē cū eo cōterēt illū: exercituſq; ei⁹ opprimetur: & cadēt interfecti plurimi. Duorum quoq; regum cor erit vt male faciant: & ad mēſam vnā mēdaciū loquētur & nō proficient: quia adhuc finis in aliud tēpus. Et reuertetur in terrā ſuā cū opibus multis: & cor ei⁹ aduerſum teſtamētū ſanctū & faciet & reuertetur in terrā ſuā. Statuto tp̄e reuertetur & veniet ad auſtrū: & nō erit priori ſiľe nouiſſimū. Et veniēt ſup eū trieres & romani & ꝑcutietur & reuertetur. Et indignabitur cōtra teſtamētū ſctūarii & faciet r̄uerteturq;: & cogitabit aduerſum eos q dereliq̄rūt teſtamentū ſctūarii. Et brachia ex eo ſtabūt & polluēt ſctūariū fortitudinis: & auferēt iuge ſacrificiū: & dabūt abominationē in deſolationem. Et īpii ī teſtamētū ſimulabūt fraudulēter. Pp̄ľus aūt ſciēs deū ſuū obtinebit & faciet. Et docti in pp̄ľo docebūt pľimos: & ruēt in gladio & in flāma: & in captiuitate & in rapina dierū. Cūq; corruerit ſubleuabūtur auxilio puulo: & applicabūtur eis pľimi fraudulēter. Et de eruditis ruēt: vt ꝯflētur & eligātur & dealbētur vſq; ad tp̄s ꝑfinitū: qa adhuc aliud tp̄s erit. Et faciet iuxta volūtatē ſuam rex & leuabitur & magnificabitur aduerſ⁹ oēm deū: & aduerſ⁹ deū deoꝝ loqtur magnifica:

מלפניו וישברו וגם נגיד ברית׃
ומן התחברות אליו יעשה מרמה
ועלה ועצם במעט גוי׃ בשלוה
ובמשמני מדינה יבוא ועשה אשר
לא עשו אבתיו ואבות אבתיו בזה
ושלל ורכוש להם יבזור ועל
מבצרים יחשב מחשבתיו ועד
עת׃ ויער כחו ולבבו על מלך
הנגב בחיל גדול ומלך הנגב
יתגרה למלחמה בחיל גדול ועצום
עד מאד ולא יעמד כי יחשבו
עליו מחשבות׃ ואכלי פת בגו
ישברוהו וחילו ישטוף ונפלו
חללים רבים׃ ושניהם המלכים
לבבם למרע ועל שלחן אחד כזב
ידברו ולא תצלח כי עוד קץ
למועד׃ וישב ארצו ברכוש גדול
ולבבו על ברית קדש ועשה ושב
לארצו׃ למועד ישוב ובא בנגב
ולא תהיה כראשנה וכאחרונה׃
ובאו בו ציים כתים ונכאה ושב
וזעם על ברית קודש ועשה ושב
ויבן על עזבי ברית קדש׃ וזרעים
ממנו יעמדו וחללו המקדש המעוז
והסירו התמיד ונתנו השקוץ
משמם׃ ומרשיעי ברית יחניף
בחלקות ועם ידעי אלהיו יחזקו
ועשו׃ ומשכילי עם יבינו לרבים
ונכשלו בחרב ובלהבה בשבי ובבזה
ימים׃ ובהכשלם יעזרו עזר מעט
ונלוו עליהם רבים בחלקלקות׃
ומן המשכילים יכשלו לצרוף
בהם ולברר וללבן עד עת קץ
כי עוד למועד׃ ועשה כרצנו
המלך ויתרומם ויתגדל על כל
אל ועל אל אלים ידבר נפלאות

נגד ברית
חבר עשה
רמה
שמן מדן
בוא בזז
רכש בזר
בצר חשב
עור כח
גדל
גרה לחם
עצם עמד
חשב
שבר שטף
רבב שנה
רוע
דבר צלח
ריצד שוב
גדל
בוא
היה
ציה כאה
שוב ברית
בין
עמד קדש
עזז סור
תמד שקץ
שמם רשע
חנף חזק
עשה שכל
רבב כשל
שבה בזז
יום כשל
עזר לוה
צרף
תעד רצה
רום גדל
איל דבר
פלא

והצליח עד כלה זעם כי נחרצה	צלח חרץ
נעשתה: ועל אלהי אבתיו לא	עשה
יבין ועל חמדת נשים ועל כל	בין נשה
אלוה לא יבין כי על כל יתגדל:	אלה
ולאלוה מעזים על כנו יכבד	עזז כון
ולאלוה אשר לא ידעהו אבתיו	כבד
יכבד בזהב ובכסף ובאבן יקרה	
ובחמדות: ועשה למבצרי מעזים	בצר
עם אלוה נכר אשר יכיר ירבה	נכר רבה
כבוד והמשילם ברבים ואדמה	משל רבב
יחלק במחיר: ובעת קץ יתנגח	חלק מחר
עמו מלך הנגב וישתער עליו מלך	נגח שער
הצפון ברכב ובפרשים ובאניות	צפן אנה
רבות ובא בארצות ושטף ועבר:	בוא
ובא בארץ הצבי ורבות יכשלו	צבה כשל
ואלה ימלטו מידו אדום ומואב	מלט
וראשית בני עמון: וישלח ידו	שלח
בארצות וארץ מצרים לא תהיה	היה
לפליטה: ומשל במכמני הזהב	פלט כמן
והכסף ובכל חמדות מצרים	
ולבים וכשים במצעדיו: ושמעות	צעד
יבהלהו ממזרח ומצפון ויצא	בהל זרח
בחמא גדלה להשמיד ולהחרים	יחם שמד
רבים: ויטע אהלי אפדנו בין	חרם נטע
ימים להר צבי קדש ובא עד	
קצו ואין עוזר לו:	
Cap.xij.	
ובעת ההיא יעמד מיכאל	עמד
השר הגדול העמד על בני עמך	שור גדל
והיתה עת צרה אשר לא נהיתה	היה צור
מהיות גוי עד העת ההיא ובעת	
ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב	מלט מצא
בספר: ורבים מישני אדמת עפר	כתב ישן
יקיצו אלה לחיי עולם ואלה	קוץ חיה
לחרפות לדראון עולם: והמשכילים	עלם שכל
יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי	זהר רקע
הרבים ככוכבים לעולם ועד:	צדק כבב

& dirigetur: donec compleatur iracũdia. Perpetrata quippe ẽ definitio. Et deũ patrũ suorũ non reputabit: & erit in concupiscẽtiis feminarum: nec quenq̃ deorũ curabit: qa aduersuz vniuersa cõsurget. Deũ aũt maozim in loco suo venerabitur & deum quẽ ignorauerunt patres eius colet auro & argẽto & lapide precioso rebusq̃ preciosis. Et faciet vt muniat maozim cum deo alieno quẽ cognouit: & multiplicabit gloriã: & dabit eis potestatẽ in multis: & terram diuidet gratuito. Et in tpe prefinito preliabitur aduersus eũ rex austri: & q̃si tẽpestas veniet cõtra illũ rex aqlonis in curribus & in eqtibus & in classe magna: & ĩgredietur terras: & conteret & pertransiet. Et introibit in terram gloriosam: & multi corruet. He aũt sole saluabũtur de manu eius edom & moab & principiũ filiorũ ammon. Et mittet manũ suam in terras: & terra egypti non effugiet. Et dominabitur thesaurorum auri & argenti & in omnibus preciosis egypti. Per libyã quoq̃ & ethiopiam transibit: & fama turbabit eũ ab oriente & ab aqlone: & veniet in mltitudine magna vt cõterat & interficiat plurimos. Et figet tabernaculũ suũ apethno iter duo maria sup montẽ inclytũ & sanctũ: & veniet vsq̃ ad sũmitatẽ eius: & nemo auxiliabitur ei. 12.

In tẽpore autem illo consurget michael princeps magnus q stat pro filiis populi tui & veniet tps quale non fuit ab eo ex quo gẽtes esse ceperunt vsq̃ ad tẽpus illud. Et in tempore illo saluabitur ppls tuus: oĩs q inuẽtus fuerit scriptus in libro. Et multi de his qui dormiũt in terre puluere: euigilabunt: alii in vitã eternam: alii in opprobriũ vt videant sẽp. Qui aũt docti fuerĩt fulgebũt q̃si splẽdor firmamẽti: & q ad iusticiam erudiũt multos: q̃si stelle in ppetuas eternitates.

τ dirigetur donec cõpleatur ira: in .n. cõsu
καὶ κατευθυνεῖ μέχρις οὗ συντελεσθῇ ἡ ὀργή, εἰς γὰρ συν-
matione fit. τ sup oẽs deos pr̃m suo-
τέλειαν γίνεται. καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων αὐ-
rũ nõ itelliget. τ in cõcupiscẽtiã feminarum: τ sup
τοῦ οὐ συνήσει. καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ
oẽm deũ nõ itelliget qr sup oẽs magnificabi-
πάντα θεὸν οὐ συνήσει ὅτι ἐπὶ πάντας μεγαλυνθήσε-
tur. τ deũ maozim in loco suo gl̃ificabit. τ
ται. καὶ θεὸν μαωζεὶν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ δοξάσει. καὶ
deũ q̃m nõ gl̃ificauerũt pr̃es ei9 gl̃ificabit in argẽ
θεὸν ὃν οὐκ ἐδόξασαν οἱ πατέρες αὐτοῦ δοξάσει ἐν ἀργυ-
to τ auro τ lapide p̃cioso τ in cõcupiscentiis: τ
ρίω καὶ χρυσίω καὶ λίθω τιμίω καὶ ἐν ἐπιθυμήμασιν, καὶ
faciet munitionib9 ciuitatũ cũ deo alieno
ποιήσει τοῖς ὀχυρώμασιν τῶν πόλεων μετὰ θεοῦ ἀλλο-
quẽ cognouerit: τ multiplicabit gl̃iaz τ subiiciet
τρίου ὃν ἐὰν ἐπιγνῷ, καὶ πληθυνεῖ δόξαν καὶ ὑποτά-
eis multos: τ terrã diuidet in donis. τ in
ξει αὐτοῖς πολλούς, καὶ γῆν διελεῖ ἐν δώροις. καὶ ἐν
tp̃is fine confliget cum rege
καιροῦ πέρατι συγκερατισθήσεται μετὰ τοῦ βασιλέως
austri: τ cõgregabit̃ p̃ cum rex
τοῦ νότου, καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτὸν βασιλεὺς τοῦ
aqlonis in currib9 τ in eqtibus τ in nauib9 mul
βορρᾶ ἐν ἅρμασιν καὶ ἐν ἱππεῦσιν καὶ ἐν ναυσὶ πολ-
tis: τ ingredie͞t in terrã τ conteret. τ
λαῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν καὶ συντρίψει. καὶ
pertransibit. τ ingredie͞t in terrã opti
παρελεύσεται. καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν τοῦ σα-
mã τ multi infirmabunt: τ isti saluabuntur
βεὶ καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσιν, καὶ οὗτοι διασωθήσονται
de manu eius edom τ moab τ p̃ncipat9 filiorum ammõ:
ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἐδὼν καὶ μωὰβ καὶ ἀρχὴ υἱῶν ἀμμών,
τ extendet manũ suam sup terrã: τ t̃rã egy
καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ γῆ αἰγύ-
pti nõ erit in salutem. τ dñabit̃ in abscõ
πτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν. καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀπο-
ditis auri τ argenti τ in oĩbus
κρύφοις τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου καὶ ἐν πᾶσιν
desiderabilib9 egypti τ libũ τ ethiopũ in
ἐπιθυμητοῖς αἰγύπτου καὶ λιβύων καὶ αἰθιόπων ἐν τοῖς
munitiõib9 eorum. τ auditus turbabũt eũ ex oriẽ
ὀχυρώμασιν αὐτῶν. καὶ ἀκοαὶ ταράξουσιν αὐτὸν ἐξ ἀνα-
te τ ab aqlone. τ veniet in furore multo vt dele
τολῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ. καὶ ἥξει ἐν θυμῷ πολλῷ τοῦ ἀφα-
at τ anathematizet multos: τ figet taberna
νίσαι καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι πολλούς, καὶ πήξει τὴν σκη-
culũ suũ aphadpno inter maria sup mõtẽ sa-
νὴν αὐτοῦ ἀφαδανὼ ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν ἐπ' ὄρος σα-
bi sctm̃. τ veniet vsq̃ ad sũmitatẽ eius: τ nõ erit
βεὶ ἅγιον. καὶ ἥξει ἕως τῆς ἄκρας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται
q liberet eum.
ὁ ῥυόμενος αὐτόν.

Ca.12.

Et in tp̃e illo cõsurget michael p̃nceps
Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσεται μιχαὴλ ὁ ἄρχων
magn9 q stetit sup filios ppl̃i tui. τ erit tp̃s
ὁ μέγας ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται καιρὸς
tribulatiõis: qlis nõ fuit ex q facta est gẽs in terra:
θλίψεως, οἵα οὐ γέγονεν ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς,
vsq̃ ad tp̃s illud. τ in tp̃e illo saluabit̃ po
ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται ὁ λα-
pl̃s tu9 oĩs: q iuẽt9 ẽ scriptus in libro: τ mul
ός σου πᾶς, ὁ εὑρεθεὶς γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ, καὶ πολ-
ti dormientium ex t̃re puluere exurgent hi
λοὶ τῶν καθευδόντων ἐκ γῆς χώματος ἐξεγερθήσονται οὗτοι
in vitã eternã: τ hi in opprobriũ τ cõfusionẽ eternã.
εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι εἰς ὀνειδισμὸν καὶ αἰσχύνην αἰώνιον.
τ itelligẽtes fulgebunt q̃si splendor firmamenti
καὶ οἱ συνιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος
τ a iustis multis q̃si stelle in scl̃a τ vlt
καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι

Trāſ. gre. lxx. cū inter. lati.	Trāſla. B. Hie.	Tex. he. Dani. xij.	Pͥmitiua. heb.

⁊ tu daniel claude ſmões ⁊ ſigna
καὶ σὺ δανιὴλ ἔμφραξον τοὺς λόγους καὶ σφράγισον τὸ
librum vſq ad tps cōſumatiōis donec doceant mul=
βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας ἕως διδαχθῶσι πολ=
ti ⁊ multiplicet ſcientia. ⁊ vidi ego daniel: ⁊
λοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις. καὶ εἶδον ἐγὼ δανιήλ, καὶ
ecce duo alij ſteterant. vn⁹ hinc labij
ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἱστήκεισαν. εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους
fluminis: ⁊ vn⁹ inde labij flumi=
τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποτα
nis. ⁊ dixi viro induto lineis ꝙ
μοῦ. καὶ εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδεὶν ὃς
erat ſup aquā fluminis: vſq quo fi=
ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως πότε τὸ πέ
nis eoꝝ ꝙ dixiſti mirabiliū: ⁊ audiui vi=
ρας ὧν εἴρηκας τῶν θαυμασίων; καὶ ἤκουσα τοῦ ἀνδρὸς
rū indutum lineis ꝙ erat ſup aquā
τοῦ ἐνδεδυμένου τὸ βαδδεὶν ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδα=
fluminis. ⁊ eleuauit dexterā ſuā ⁊
τος τοῦ ποταμοῦ. καὶ ὕψωσεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ τὴν
ſiniſtrā ſuam in celum: ⁊ iurauit viuēti
ἀριστερὰν αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν τῷ ζῶντι τὸν
i ſeculū: q: in tps ⁊ tpa dimidiū tpis: cū
αἰῶνα, ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροὺς ἥμισυ καιροῦ, ἐν τῷ
īpleta fuerit diſperſio man⁹ ppli ſctificati:
συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου,
cognoſcēt oīa iſta. ⁊ ego audiui ⁊ nō intel
γνώσονται πάντα ταῦτα. καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ οὐ συνῆ
lexi. ⁊ dixi: dn̄e qd extrema hoꝝ: ⁊ dixit
κα. καὶ εἶπα, κύριε τί τὰ ἔσχατα τούτων; καὶ εἶπεν,
veni daniel: q: clauſi ⁊ ſignati
δεῦρο δανιήλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι
ſermōes vſq ad tpis finē eligentur ⁊ dealbabunt
οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρας ἐκλεγῶσιν καὶ ἐκλευκανθῶσιν
⁊ igne pbabūt multi: ⁊ iniq̄ agent iniqui ⁊ nō itel
καὶ πυρωθῶσιν πολλοί, καὶ ἀνομήσωσιν ἄνομοι καὶ οὐ συνή
ligent omnes iniq̄ ⁊ itelligētes intelligent. ⁊ a
σουσιν πάντες ἄνομοι καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσιν. καὶ ἀπὸ
tpe mutationis cōtinuitatis: ⁊ vt data fuerit abo
καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ τοῦ δοθῆναι βδέ
minatio dſolatiōis dies mille ducenti nonaginta. bea
λυγμα ἐρημώσεως ἡμέραι χίλιαι διακόσιαι ἐνενήκοντα. μα
tus ꝙ expectat ⁊ puenit in dies mille tre=
κάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας χιλίας τρια
centos triginta quinq. ⁊ tu daniel veni in cō=
κοσίας τριακονταπέντε. καὶ σὺ δανιὴλ δεῦρο εἰς ἀνα=
plemētū cōſumationis. ⁊ requieſces ⁊ ſurges in
πλήρωσιν συντελείας. καὶ ἀναπαύσῃ καὶ ἀναστήσῃ εἰς
ſorte tua in ꝯſumationē dieꝝ.
τὸν κλῆρόν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.

Ca. 13.

Et erat vir hitās in babylone:
κ Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν βαβυλῶνι,
⁊ nomē ei ioachim. ⁊ acce
καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰωακείμ. καὶ ἔλα
pit vxorem cui nomē ſuſanna filia hel=
βεν γυναῖκα ᾗ ὄνομα σωσάννα θυγάτηρ χελ
chie: pulchrā valde ⁊ timentem domi
κίου, καλὴν σφόδρα καὶ φοβουμένην τὸν κύ
nū. ⁊ parētes ei⁹ iuſti: ⁊ docuerūt
ριον. καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν
filiam ſuam ſcdm legem moyſi:
τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ,
⁊ erat ioachim diues valde ⁊ erat ip
καὶ ἦν ἰωακεὶμ πλούσιος σφόδρα καὶ ἦν αὐ
ſi hortus vicinus domui eius.
τῷ παράδεισος γειτνιῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
⁊ ad eū cōgregabāt iudei eo qd
καὶ πρὸς αὐτὸν συνήγοντο οἱ ἰουδαῖοι διὰ τὸ
eſſet ipē honorabilior oīb⁹. ⁊ deſi=
εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων. καὶ ἀπε
gnati ſunt duo ſeniores ex pplo iudi
δείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ λαοῦ κρι
ces in anno illo de qb⁹ locut⁹ ē
ταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ περὶ ὧν ἐλάλησεν
dn̄s. q: egreſſa ē iniqtas ex baby=
ὁ δεσπότης. ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ βαβυ=
lone a ſenioribus iudicib⁹ ꝙ videbāt
λῶνος ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν οἱ ἐδόκουν
gubernare pplm: iſti expectabant
κυβερνᾶν τὸν λαόν, οὗτοι προσεκαρτέρουν
in domo ioachim ⁊ veniebāt ad e=
ἐν τῇ οἰκίᾳ ἰωακεὶμ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐ
os oēs litigātes. ⁊ factū ē
τοὺς πάντες οἱ κρινόμενοι. καὶ ἐγένετο
qn̄ recedebat ppls medio die:
ἡνίκα ἀπέτρεχεν ὁ λαὸς μέσον ἡμέρας,
ingrediebat ſuſanna ⁊ deambulabat in
εἰσεπορεύετο σωσάννα καὶ περιεπάτει ἐν
horto viri ſui. ⁊ videbā
τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. καὶ ἐθεώρουν

---

[e]Tu autem[f]daniel[g]claude [h]ſermones:[i]& ſigna [k]librū[l]vſq ad[m]tēpus[n]ſtatutū.[p]Plurimi[o]pertranſibūt:[q]& multiplex erit[r]ſciētia.[s]Et vidi[t]ego[u]daniel:[x]& ecce quaſi[y]duo[z]alii[a]ſtabant[a]vnus [b]hinc[c]ſup ripā[b]fluminis:[c]& alius[f]inde [g]ex altera[g]ripa[h]fluminis.[i]Et dixit[k]viro q erat[l]indutus[m]lineis:[n]qui ſtabat[o]ſuper[p]aquas[q]fluminis.[r]Vſquo[t]finis horū[u]mirabilium?[x]Et audiui [z]virū qui[a]indutus erat[b]lineis[c]qui ſtabat[d]ſuper [e]aquas[f]fluminis:[g]cū eleuaſſet[h]dextrā[i]& ſiniſtram ſuam[k]in[l]celū[m]& iuraſſet [n]per viuentē in[o]eternum:[p]qa[q]in tp̄s &[r]tpa[s]& dimidiū tpis.[t]Et cū cōpleta fuerit[u]diſperſio[x]manus[y]ppli [z]ſancti:[a]cōplebūtur[b]vniuerſa[c]hec.[d]Et ego[e]audiui [f]& non[g]intellexi.[h]Et dixi.[i]Domie mi[k]quid erit[l]poſt [m]hec.[n]Et ait. [o]Vade[p]daniel:[q]quia[r]clauſi ſunt[s]ſignatiq [t]ſermones:[u]vſq ad[y]prefinitū[x]tempus.[z]Eligentur [a]& dealbabuntur[b]& quaſi ignis pbabūtur[c]multi.[d]Et impie[d]agent[e]ipii[f]neq[g]intelligent[h]omnes[i]impii.[k]Porro docti[l]intelligent:[m]& a tpe cum[n]ablatū fuerit[o]iuge ſacrificiū[p]& poſita fuerit[q]abominatio in [r]deſolationē:[s]dies[t]mille [u]ducenti[x]nonaginta.[y]Beatus[z]q expectat[a]& puenit vſq[b]ad dies[c]mille[d]trecentos[e]triginta[f]quinq.[g]Tu autem daniel [h]vade[i]ad prefinitū:[k]& requeſces[l]& ſtabis[m]in ſorte tua[n]in fine[o]dierum.

Hucuſq danielē ī hebraico volumīe legim⁹: & cetera q̄ ſequūtur vſq ad finē libri: de theodotiōis editōe trāſlata ſūt.

ET erat vir habitās in babylōe: 13.
et nomē ei⁹ ioachī: & accepit vxorem noīe ſuſannā filiā helchie pulchrā nimis & timētē deū. Parētes eni illi⁹ cū eſſent iuſti erudierunt filiā ſuā ſcḋm legē moyſi. Erat aūt ioachim diues valde: & erat ei pomeriū vicinū domui ſue: & ad ipm cōfluebāt iudei: eo ꝙ eēt honorabilior oīm. Et cōſtituti ſūt duo ſenes iudices in illo anno: de qbus locut⁹ ē dn̄s: qa egreſſa eſt iniqtas de babylōe a ſenioribus iudicib⁹ q videbātur regere pplm. Iſti frequētabant domū ioachim & veniebant ad eum oēs qui habebant iudicia. Cum autē populus reuertiſſet per meridiē ingrediebatur ſuſanna: & deābulabat in pomerio viri ſui. Et videbāt

---

Tex. he.	Primitiua
וְאַתָּה דָנִיֵּאל סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם	
הַסֵּפֶר עַד עֵת קֵץ יְשֹׁטְטוּ רַבִּים	שוט רָבַב
וְתִרְבֶּה הַדָּעַת׃ וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל	יָדַע רָאָה
וְהִנֵּה שְׁנַיִם אֲחֵרִים עֹמְדִים אֶחָד	שָׁנָה
הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר וְאֶחָד הֵנָּה	שָׂפָה
לִשְׂפַת הַיְאֹר׃ וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ	אָמַר לָבַשׁ
הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר	בַּד עָלָה
עַד מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת׃ וָאֶשְׁמַע אֶת	שָׁמַע
הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל	
לְמֵימֵי הַיְאֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ	רום יָמַן
אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם	שְׂמֹאל שָׁבַע
כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וָחֵצִי וּכְכַלּוֹת	חָיָה יָעַד
נַפֵּץ יַד עַם קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָל אֵלֶּה׃	חָצָה כָּלָה
וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וָאֹמְרָה	בִּין
אֲדֹנִי מָה אַחֲרִית אֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר	
לֵךְ דָּנִיֵּאל כִּי סְתֻמִים וַחֲתֻמִים	יָלַךְ
הַדְּבָרִים עַד עֵת קֵץ׃ יִתְבָּרְרוּ	בָּרַר
וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ	לָבַן צָרַף
רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל רְשָׁעִים	רָבַב רָשַׁע / בִּין
וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ׃ וּמֵעֵת הוּסַר	שָׂכַל סור
הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם יָמִים	תָּמַד נָתַן
אֶלֶף מָאתַיִם וְתִשְׁעִים׃ אַשְׁרֵי	שָׁקַץ שָׁמַם / יום מֵאָה
הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שְׁלֹשׁ	חָכָה נָגַע
מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה׃ וְאַתָּה	מֵאָה
לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ	נוח עָמַד
לְקֵץ הַיָּמִין׃	יום

eam duo seniores quotidie in=
αὐτὴν οἱ δύο πρεσβύτεροι καθημέραν εἰσ
gredientē & deambulantē. & facti sūt
πορευομένην καὶ περιπατοῦσαν. καὶ ἐγένον
in cōcupiscētia ei⁹: & pūerterūt
το ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς, καὶ διέστρεψαν τὸν
suū sensū. & declinauerūt ocu=
ἑαυτῶν νοῦν. καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλ=
los suos vt nō respicerēt in ce
μοὺς αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρα
lū: neq; recordarent̄ iudicioꝝ iustoꝝ.
νὸν, μηδὲ μνημονεύειν κριμάτων δικαίων.
& erāt ambo cōpuncti circa
καὶ ἦσαν ἀμφότεροι κατανενυγμένοι περὶ
eā. & nō ānūciauerūt adinuicē
αὐτῆς. καὶ οὐκ ἀπήγγειλαν ἀλλήλοις τὴν
dolorē suū: q2 erubescebāt annūciare
ὀδύνην αὐτῶν, ὅτι ᾐσχύνοντο ἀπαγγεῖλαι
cōcupiscētiā suā: q2 volebāt cōmisce
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅτι ἤθελον συγγενέ=
ri ei. & obseruabāt diligēter
σθαι αὐτῇ. καὶ παρετηροῦσαν φιλοτίμως
quotidie videre illā. & dixerūt alter
καθημέραν ὁρᾶν αὐτήν. καὶ εἶπαν ἕτερος
alteri. eam⁹ in domū: q2
τῷ ἑτέρῳ. πορευθῶμεν δὴ εἰς οἶκον, ὅτι
prādij hora est. & egressi discesse=
ἀρίστου ὥρα ἐστίν. καὶ ἐξελθόντες διεχωρίσθη
rūt adinuicē: & reuersi vene
σαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ἀνακάμψαντες ἦλ=
rūt inidipsum. & sciscitātes adinuicē
θον ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἀνετάζοντες ἀλλήλους
causam cōfessi sunt adinuicē cōcu
τὴν αἰτίαν ὡμολόγησαν ἀλλήλοις τὴν ἐπι
piscentiā suā. & tūc cōmūit cōstituerūt
θυμίαν αὐτῶν. καὶ τότε κοινῇ συνετάξαντο
tp̄s qn̄ ipam possint īuenire solā.
καιρὸν ὅτε αὐτὴν δυνήσωνται εὑρεῖν μόνην.
& factū est cū obseruarēt ipi di
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτοὺς ἡμέ
em aptū: igressa est susanna sicut
ραν εὔθετον, εἰσῆλθεν ἡ σωσάννα καθὼς
heri & tertia die cū duab⁹ solis
χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας μετὰ δύο μόνων
puellis: & desiderauit lauari in
κορασίων, καὶ ἐπεθύμησεν λούσασθαι ἐν
horto q2 estus erat. & nō erat
τῷ παραδείσῳ ὅτι καῦμα ἦν. καὶ οὐκ ἦν
vll⁹ ibi: p̄terq̄ duo seniores ab=
οὐδεὶς ἐκεῖ, πλὴν οἱ δύο πρεσβύτεροι ἐγκε
scōditi & obseruātes eā. &
κρυμμένοι καὶ παρατηροῦντες αὐτήν. καὶ
dixit puellis suis: afferte iā
εἶπεν τοῖς κορασίοις αὐτῆς, ἐνέγκατε δή
mihi oleū & smigma: & ostia
μοι ἔλαιον καὶ σμῖγμα, καὶ τὰς θύρας τοῦ
horti claudite vt lauer.
παραδείσου κλείσατε ὅπως λούσωμαι.
& fecerūt sicut dixit: & clause=
καὶ ἐποίησαν καθὼς εἶπεν, καὶ ἀπέκλει
rūt ostia horti: & egres
σαν τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἐξῆλ
se sunt p̄ obliq̄s portas vt afferrēt pre
θον κατὰ τὰς πλαγίας θύρας ἐνέγκαι τὰ προ
cepta eis. & nō viderūt senio
στεταγμένα αὐταῖς. καὶ οὐκ εἶδον τοὺς πρεσ
res: q2 erāt abscōditi. & factū ē
βυτέρους, ὅτι ἦσαν κεκρυμμένοι. καὶ ἐγένετο
vt egresse sūt puelle: surrexerūt duo
ὡς ἐξῆλθον τὰ κοράσια, ἀνέστησαν οἱ δύο
seniores & accurrerūt ei: & dixe
πρεσβύτεροι καὶ ἐπέδραμον αὐτῇ, καὶ εἶ=

eam senes quotidie ingredientē & de ambulantem et exarserunt in concupiscentiam eius. Et euerterunt sensum suum: et declinauerunt oculos suos vt non viderent celum: neq; recordarentur iudiciorum iustorum. Erant ergo ambo vulnerati amore eius: nec indicauerunt sibi vicissim dolorem suū. Erubescebant enim indicare sibi cōcupiscētiam suam volentes cōcūbere cum ea. Et obseruabant quotidie sollicitius videre eam. Dixitq; alter ad alterum: eamus domum: quia hora prandii est. Et egressi recesserunt a se. Cunq; reuertissent venerunt in vnum: & sciscitantes adinuicem causam: confessi sunt cō cupiscentiam suam. Et tunc in cōmune statuerunt tempus: quando eā possent inuenire solam. Factum est autē cum obseruarent diem aptum: ingressa est aliquādo sicut heri & nudiustertius cum duabus solis puellis: voluitq; lauari in pomerio. Estus quippe erat & non erat ibi quisq̄ preter duos senes absconditos: & contemplantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte mihi oleum & smigmata: & ostia pomerii claudite vt lauer. Et fecerunt sicut preceperat: clauseruntq; ostia pomerii: & egresse sunt per posticum vt afferrēt q̄ iusserat. Nesciebantq; senes intus esse absconditos. Cum autem essent egresse puelle: surrexerūt duo senes & accurrerunt ad eam & dixerunt. Ecce ostia pomerii clausa sunt: & nemo nos videt & in concupiscencia tui sumus. Quāobrem assentire nobis: & cōmiscere nobiscum. Quod si nolueris dicemus cō tra te testimonium: q2 fuerit tecum iuuenis & ob hanc causam emiseris puellas a te. Ingemuit susanna & ait. Angustie sunt mihi vndiq;. Si enim hoc egero mors mihi est: si autem non egero: non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus hominum q̄ peccare in conspectu domini. Et exclamauit voce magna susanna: exclamauerunt autem & senes aduersus eā. Et cucurrit vnus ad ostia pomerii: & aperuit. Cum ergo audissent clamorem famuli domus in pomerio: irruerunt per posticum vt viderent quid nam esset. Postq̄ autem senes locuti sunt: erubuerunt serui vehementer: quia nunq̄ dictus fuerat sermo huiuscemodi de susanna. Et facta est dies crastina. Cunq; venisset populus ad ioachim virum eius: venerunt & duo presbyteri pleni iniqua cogitatione aduersus susannam vt interficerent eam. Et dixerunt coram populo. Mittite ad susannam filiam helchie vxorem ioachī. Et statim miserunt. Et venit cum parentibus & filiis & vniuersis cognatis suis. Porro susanna erat delicata nimis & pulchra facie. At iniqui illi iusserūt vt discooperiretur: erat enim cooperta: vt vel sic satiarentur decore eius.

rūt. ecce hostia horti clau
παν. ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ παραδείσου κέ=
sa sunt & nemo videt nos: & in cōcu
κλεινται καὶ οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς, καὶ ἐν ἐπιθυ
piscētia tui sum⁹: ideo concūbe nobiscū &
μίᾳ σου ἐσμέν, διὸ συγκατάθου ἡμῖν καὶ
esto nobiscū. alioq̄n testificabimur cōtra
γενοῦ μεθ᾽ ἡμῶν. εἰ δὲ μή καταμαρτυρήσομέν
te: q2 erat tecum iuuenis: & p̄ptea
σου, ὅτι ἦν μετὰ σοῦ νεανίσκος, καὶ διὰ τοῦ
emisisti puellas a te. &
το ἐξαπέστειλας τὰ κοράσια ἀπὸ σοῦ. καὶ
ingemuit susanna & ait. āgustie mihi
ἀνεστέναξεν σωσάννα καὶ εἶπεν. στενά μοι
vndiq;. siue eīn hoc fecero: mors
πάντοθεν. ἐάν τε γὰρ τοῦτο πράξω, θάνατός
mihi est. siue nō fecero: nō effugiā
μοι ἐστίν. ἐάν τε μὴ πράξω, οὐκ ἐκφεύξομαι
man⁹ vr̄as. eligibili⁹ mihi est nō fa=
τὰς χεῖρας ὑμῶν. αἱρετόν μοί ἐστιν μὴ πρά
cientē incidere in man⁹ vr̄as: q̄
ξασαν ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἢ
peccare icōspectu dn̄i. & exclamauit
ἁμαρτεῖν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἀνεβόησεν
voce magna susanna. clamauerūt āt &
φωνῇ μεγάλῃ σωσάννα. ἐβόησαν δὲ καὶ οἱ
duo seniores aduersus eā: &
δύο πρεσβύτεροι κατέναντι αὐτῆς, καὶ
currēs vn⁹ apuit portas hor=
δραμὼν ὁ εἷς ἤνοιξεν τὰς θύρας τοῦ πα=
ti. vt āt audierūt clamorē in
ραδείσου. ὡς δὲ ἤκουσαν τὴν κραυγὴν ἐν
horto q̄ ex domo: insilie
τῷ παραδείσῳ οἱ ἐκ τῆς οἰκίας, εἰσεπή
rūt p̄ obliquā portā vt viderēt q̄d
δησαν διὰ τῆς πλαγίας θύρας εἰδεῖν τί
qd̄ acciderat ei. qn̄ āt dixerūt
τὸ συμβεβηκὸς αὐτῇ. ἡνίκα δὲ εἶπον οἱ
seniores verba sua: erubue=
πρεσβύτεροι τοὺς λόγους αὐτῶν, κατῃσχύν
rūt serui valde: q2 vnquā nō
θησαν οἱ δοῦλοι σφόδρα, ὅτι πώποτε οὐκ
dict⁹ ē s̄mo talis de susanna. &
ἐρρέθη λόγος τοιοῦτος περὶ σωσάννης. καὶ
factū ē die crastina vt cōuenit pp̄ls
ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ὡς συνῆλθεν ὁ λαὸς
ad viꝝ ei⁹ ioachim: venerūt
πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἰωακείμ, ἦλθον οἱ
duo seniores pleni iniqua
δύο πρεσβύτεροι πλήρεις τῆς ἀνόμου
cogitatiōe ꝯtra susannā vt īterficerēt
ἐννοίας κατὰ σωσάννης τοῦ θανατῶσαι
eam. & dixerūt corā popu
αὐτήν. καὶ εἶπαν ἔμπροσθεν τοῦ λα=
lo. mittite ad susannā fili=
οῦ. ἀποστείλατε ἐπὶ σωσάνναν θυγατέ
am helchie q̄ est vxor ioachim. illi āt
ρα χελκίου ἥ ἐστιν γυνὴ ἰωακείμ. οἱ δὲ
miserūt. & venit ipa & parētes e=
ἀπέστειλαν. καὶ ἦλθεν αὐτὴ καὶ οἱ γονεῖς αὐ
ius & filij ei⁹ & oēs co
τῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ πάντες οἱ συγ
gnati ei⁹. at susanna erat delicata
γενεῖς αὐτῆς. ἡ δὲ σωσάννα ἦν τρυφερὰ
valde & pulchra specie. at iniqui
σφόδρα καὶ καλὴ τῷ εἴδει. οἱ δὲ παράνο
iusserūt discooperiri eā: erat
μοι ἐκέλευσαν ἀνακαλυφθῆναι αὐτήν, ἦν
eīn cooperta: vt satia=
γὰρ κατακεκαλυμμένη, ὅπως ἐμπλη=
rentur pulchritudine eius.
σθῶσιν τοῦ κάλλους αὐτῆς.

flebant āt q̄ ab ea ⁊ oēs viden
ἔκλαιον δὲ οἱ παρ᾽ αὐτῆς καὶ πάντες οἱ εἰδόν
tes eam. surgentes āt duo presbyte
τες αὐτήν. ἀναστάντες δὲ οἱ δύο πρεσβύτε=
ri in medio ppl'i posuerūt man⁹ sup
ροι ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἔθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ
caput eius. illa āt flēns respexit
τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. ἡ δὲ κλαίουσα ἀνέβλε=
in celū. q2 erat cor eius
ψεν εἰς τὸν οὐρανόν. ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐτῆς
cōfidens in dño. dixerūt āt se=
πεποιθυῖα ἐπὶ τῷ κυρίῳ. εἶπαν δὲ οἱ πρε
niores. deambulantib⁹ nobis in
σβύτεροι. περιπατούντων ἡμῶν ἐν τῷ
horto solis: īgressa est hec cū duab⁹
παραδείσῳ μόνων, εἰσῆλθεν αὕτη μετὰ δύο
ancillis: ⁊ clausit ostia
παιδισκῶν, καὶ ἀπέκλεισεν τὰς θύρας τοῦ
horti: ⁊ dimisit ancil=
παραδείσου, καὶ ἀπέλυσεν τὰς παιδί=
las. ⁊ venit ad eā iuuenis q̄ erat ab
σκας. καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὴν νεανίσκος ὃς ἦν ἐγ
sconditus ⁊ cōcubuit cū ea. nos
κεκρυμμένος καὶ ἀνέπεσεν μετ᾽ αὐτῆς. ἡμεῖς
āt exn̄tes in angulo horti vi=
δὲ ὄντες ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ παραδείσου εἰ=
dentes iniq̄tatē cucurrim⁹ ad eos.
δόντες τὴν ἀνομίαν ἐδράμομεν ἐπ᾽ αὐτούς.
⁊ videntes cōmixtos eos: illius
καὶ εἰδόντες συγγινομένους αὐτούς, ἐκείνου
q̄dē nō potuim⁹ cōpotes fieri eo
μὲν οὐκ ἠδυνήθημεν ἐγκρατεῖς γενέσθαι διὰ
q̄ p̄ualuit ip̄e sup nos ⁊ apertens
τὸ ἰσχύειν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ ἀνοίξαντα
ostia exiliuit. hanc āt ap=
τὰς θύρας ἐκπεπηδηκέναι. ταύτης δὲ ἐπι
p̄hendentes interrogam⁹ q̄s erat iuuenis:
λαβόμενοι ἐπηρωτῶμεν τίς ἦν ὁ νεανίσκος,
⁊ nō voluit annūciare nobis. hec
καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν. ταῦ=
testificamur. ⁊ credidit eis
τα μαρτυροῦμεν. καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ
multitudo q̄si seniorib⁹ ppl'i ⁊ iudi
συναγωγὴ ὡς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ καὶ κρι
cibus: ⁊ cōdēnauerūt eam vt moreref. excla=
ταῖς, καὶ κατέκριναν αὐτὴν ἀποθανεῖν. ἀνε=
mauit āt voce magna susanna ⁊ dixit.
βόησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ σωσάννα καὶ εἶπεν. ὁ
de⁹ eterne abscōditorꝫ cognitor q̄ scis
θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης ὁ εἰδὼς τὰ
oīa anteq̄ fiant ea. tu scis
πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν. σὺ ἐπίστασαι
q2 mēdacif̄ cōme testificati sunt: ⁊ ecce
ὅτι ψευδῆ μου κατεμαρτύρησαν, καὶ ἰδοὺ
morior nō faciens q̄cq̄ q̄ꝫ isti ma=
ἀποθνήσκω μὴ ποιήσασα μηδὲν ὧν οὗτοι ἐπο
lignati sunt cōtra me. ⁊ exaudiuit de⁹
νηρεύσαντο κατ᾽ ἐμοῦ. καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς
vocē eius. ⁊ adducta ea vt peri
τῆς φωνῆς αὐτῆς. καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπο=
ret: suscitauit deus ip̄m sctm̄
λέσθαι, ἐξήγειρεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
pueri iunioris cui nomē daniel: ⁊
παιδαρίου νεωτέρου ᾧ ὄνομα δανιήλ, καὶ
clamauit voce magna. mūdus ego a
ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ. καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ
sanguie huius. cōuersus est āt oīs popu
αἵματος ταύτης. ἐπέστρεψεν δὲ πᾶς ὁ λα
l⁹ ad eū ⁊ dixerūt. q̄s sermo iste
ὸς πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπαν. τίς ὁ λόγος οὗ
quē tu locut⁹ es? ille āt stās in medio
τος ὃν σὺ λελάληκας; ὁ δὲ στὰς ἐν μέσῳ

Flebant igitur sui: & omnes qui noue=
rāt eam. Consurgentes autē duo pres=
byteri in medio populi: posuerunt ma
nus suas super caput eius. Que flens su
spexit ad celū. Erat enim cor eius fidu=
ciam habens in dño. Et dixerunt pres=
byteri. Cum deambularemus in pome
rio soli: egressa est hec cū duabus puel=
lis: & clausit ostia pomerii & dimissit a
se puellas. Venitq; ad eam adolescens
qui erat abscōditus & cōcubuit cū ea.
Porro nos cum essemus in angulo po
merii videntes iniquitatē: cucurrimus
ad eos: & vidimus eos pariter cōmisce=
ri. Et illum quidem non quiuimus cō=
prehendere: quia fortior nobis erat: &
aperto ostio exiliuit. Hanc autem cum
apprehēdissem⁹: interrogauimus quis
nam esset adolescens: & noluit indica=
re nobis. Huius rei testes sumus. Credi
dit eis multitudo quasi senibus & iudi
cibus populi. Et condemnauerūt eam
ad mortem. Exclamauit autē voce ma
gna susanna: & dixit. Deus eterne qui
abscōditorū es cognitor: qui nosti oīa
anteq̄ fiant: tu scis quoniā falsum testi
monium tulerunt contra me: & ecce
morior: cum nihil horum fecerim que
isti maliciose composuerūt aduersum
me. Exaudiuit autem dñs vocem eius.
Cunq; duceretur ad mortem: suscitauit
dominus spiritum pueri iunioris cuius
nomen daniel: & exclamauit voce ma=
gna. Mundus ego sum a sanguine hu=
ius. Et conuersus oīs populus ad eum
dixit. Quis est iste sermo quem tu locu
tus es? Qui cum staret in medio eo=
rum ait. Sic fatui filii israel non iudican
tes neq; quod verum est cognoscentes
condemnastis filiam israel? Reuerti=
mini ad iudicium: quia falsum testimo
nium locuti sunt aduersus eam. Reuer
sus est ergo populus cum festinatione
& dixerunt ei senes. Veni & sede in me
dio nostrum: & indica nobis: quia tibi
deus dedit honorē senectutis. Et dixit
ad eos daniel. Separate illos ab inuicē
procul & diiudicabo eos. Cum ergo di=
uisi essent alter ab altero: vocauit vnum
de eis & dixit ad eum. Inueterate dierū
malorū: nunc venerūt peccata tua que
operabaris prius: iudicans iudicia iniu
sta: innocētes opprimens: & dimittens
noxios dicente dño: innocentē & iustū
non interficies. Nunc ergo si vidisti eā:
dic sub qua arbore videris eos colloq̄n
tes sibi. Qui ait. Sub schino. Dixit aūt
daniel. Recte mentitus es in caput tuū.
Ecce enī angelus dei accepta s̄nia ab eo
scindet te medium. Et amoto eo iussit
venire aliū & dixit ei. Semē chanaan &
non iuda species decepit te: & concupi=
scentia subuertit cor tuum. Sic facieba
tis filiabus israel: & ille timentes loque
bantur vobis: sed nō filia iuda sustinuit
iniquitatē vestram. Nunc ergo dic mi=
hi sub qua arbore comprehenderis eos
loquentes sibi. Qui ait. Sub prino. Di=
xit autem ei daniel. Recte mentitus es
et tu in caput tuū. Manet enī angelus

eorꝫ dixit. sic fatui filij israel
αὐτῶν εἶπεν. οὕτως μωροὶ υἱοὶ ἰσραήλ
nō iudicātes neq; certū cognoscē
οὐκ ἀνακρίναντες οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγνόν
tes condēnastis filiā israel: reuer
τες κατεκρίνατε θυγατέρα ἰσραήλ, ἀνα
timini ad iudiciū: falsa enī isti
στρέψατε εἰς τὸ κριτήριον, ψευδῆ γὰρ οὗτοι
testificati sunt cōtra eā. ⁊ reuersus est oīs
κατεμαρτύρησαν αὐτῆς. καὶ ἀνέστρεψεν πᾶς
ppl's cū festinatiōe. ⁊ dixerūt ei
ὁ λαὸς μετὰ σπουδῆς. καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ
seniores. veni sede in medio no
πρεσβύτεροι. δεῦρο δὴ κάθισον ἐν μέσῳ ἡ
strū ⁊ annūcia nobis q2 tibi dedit
μῶν καὶ ἀπάγγειλον ἡμῖν ὅτι σοὶ ἔδωκεν
deus honorē seniorū. ⁊ dixit ad e=
ὁ θεὸς τὸ πρεσβυτέριον. καὶ εἶπεν πρὸς αὐ
os daniel. separate illos ab inui
τοὺς δανιήλ. διαχωρίσατε αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλή
cem p̄cul ⁊ diiudicabo eos. vt āt
λων μακρὰν καὶ ἀνακρινῶ αὐτούς. ὡς δὲ
separati sunt vn⁹ ab vno: voca=
διεχωρίσθησαν εἷς ἀπὸ τοῦ ἑνός, ἐκάλε=
nit vnū eorꝫ ⁊ dixit ei. inuete
σεν τὸν ἕνα αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτῷ. πεπα
rate dierꝫ malorꝫ: nūc venerūt
λαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἥκασιν αἱ
peccata tua q̄ faciebas prius
ἁμαρτίαι σου ἃς ἐποίεις τὸ πρότερον
iudicās iudicia iniusta: ⁊ q̄dē inocētes
κρίνων κρίσεις ἀδίκους, καὶ τοὺς μὲν ἀθώους
condēnās. dimittēs āt noxios:
κατακρίνων. ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους,
dicēte dño inocētē ⁊ iustū
λέγοντος τοῦ κυρίου ἀθῷον καὶ δίκαιον
nō interficis. nūc ergo hāc si vi
οὐκ ἀποκτενεῖς. νῦν οὖν ταύτην εἴπερ εἶ
disti: dic sub q̄ arbore vidisti eos cō
δες, εἰπὸν ὑπὸ τί δένδρον εἶδες αὐτοὺς ὁμι
uersantes adinuicē: at ille dixit. sub schino:
λοῦντας ἀλλήλοις, ὁ δὲ εἶπεν. ὑπὸ σχῖνον,
dixit āt daniel. recte mētit⁹ es in
εἶπεν δὲ δανιήλ. ὀρθῶς ἔψευσαι εἰς τὴν
tuū caput: iā enī angel⁹
σεαυτοῦ κεφαλήν, ἤδη γὰρ ἄγγελος τοῦ
dei accipiēs sentētiā a deo scindet
θεοῦ λαβὼν φάσιν παρὰ τοῦ θεοῦ σχίσει
te mediū. ⁊ amouēs eum iussit
σε μέσον. καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἐκέλευσεν
adducere alterꝫ: ⁊ dixit ei.
προσαγαγεῖν τὸν ἕτερον, καὶ εἶπεν αὐτῷ.
semen chanaan ⁊ nō iuda pulchri
σπέρμα χαναὰν καὶ οὐχὶ ἰούδα τὸ κάλ=
tudo decepit te ⁊ cōcupiscētia puertit
λος ἐξηπάτησέν σε καὶ ἡ ἐπιθυμία διέστρεψε
cor tuū. sic faciebatis filia=
τὴν καρδίαν σου. οὕτως ἐποιεῖτε θυγα=
bus israel: ⁊ ille timentes cōuersa
τράσιν ἰσραήλ, κἀκεῖναι φοβούμεναι ὡμί=
banf vobis. sed nō filia iuda sustinu
λουν ὑμῖν. ἀλλ᾽ οὐ θυγάτηρ ἰούδα ὑπέμει
it iniq̄tatē vr̄am. nūc ergo dic mihi sub
νεν τὴν ἀνομίαν ὑμῶν. νῦν οὖν λέγε μοι ὑπὸ
q̄ arbore dep̄hēdisti eos cōuersantes
τί δένδρον κατέλαβες αὐτοὺς ὁμιλοῦντας
adinuicē. ille āt dixit sub p̄no. dixit āt
ἀλλήλοις. ὁ δὲ εἶπεν ὑπὸ πρῖνον. εἶπεν δὲ
ei daniel: recte mētit⁹ es ⁊ tu in
αὐτῷ δανιήλ, ὀρθῶς ἔψευσαι καὶ σὺ εἰς τὴν
tuum caput: manet .n. angelus
σεαυτοῦ κεφαλήν, μένει γὰρ ὁ ἄγγελος τοῦ

dei gladium habẽs vt ſecet te mediũ:
θεοῦ τὴν ῥομφαίαν ἔχων πρίσαι σε μέσον,
vt interficiat vos. ⁊ exclamauit
ὅπως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς. καὶ ἀνεβόησεν
oĩs ſynagoga voce magna ⁊ bene
πᾶσα ἡ συναγωγὴ φωνῇ μεγάλῃ καὶ ηὐλό
dixerũt deo q̃ ſaluat ſperã=
γησαν τῷ θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζον=
tes in eũ. ⁊ ſurrexerũt in duos
τας ἐπ' αὐτόν. καὶ ἀνέστησαν ἐπὶ τοὺς δύο
ſeniores: q͛ cõſtituerat eos da
πρεσβυτέρους, ὅτι συνέστησεν αὐτοὺς δα
niel ex ore ſuo falſuꝫ teſtimo
νιὴλ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ψευδομαρτυ
niũ dixiſſe: ⁊ fecerũt eis ſicut
ρήσαντας, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὃν τρόπον
malignati ſunt ꝓximo vt facerẽt ſecũ
ἐπονηρεύσαντο τῷ πλησίον ποιῆσαι κα
dũ legẽ moyſi: ⁊ interfecerũt e=
τὰ τὸν νόμον μωυσῆ, καὶ ἀπέκτειναν αὐ=
os: ⁊ ſaluatꝰ ẽ ſãguis innoxiꝰ in die
τούς, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναίτιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ
illa. helchias ãt ⁊ vxor eiꝰ lau=
ἐκείνῃ. χελκίας δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ᾔνε=
dauerũt deũ ſuꝑ filia ſua ſu
σαν τὸν θεὸν περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν σω
ſanna cũ ioachim viro ſuo
σάννης μετὰ ἰωακεὶμ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
⁊ cognatis oĩbus: q͛ nõ eſt inuẽta
καὶ τῶν συγγενῶν πάντων, ὅτι οὐχ εὑρέθη
in ea turpis res. ⁊ daniel factꝰ
ἐν αὐτῇ ἄσχημον πρᾶγμα. καὶ δανιὴλ ἐγένε
eſt magnꝰ in cõſpectu pp̃li a die
το μέγας ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέ=
illa ⁊ vltra. ⁊ rex
ρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. καὶ ὁ βασιλεὺς
aſtyages appoſitꝰ eſt ad pr̃es ſuos:
ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ,
⁊ accepit cyrꝰ pſ̃es re=
καὶ παρέλαβεν κύρος ὁ πέρσης τὴν βα=
gnũ eius.
σιλείαν αὐτοῦ.

Ca.14.

ET erat daniel cõuiua re=
Καὶ ἦν δανιὴλ συμβιώτης τοῦ βασι
gis ⁊ gl'ioſus ſuꝑ oẽs ami
λέως καὶ ἔνδοξος ὑπὲρ πάντας τοὺς φί=
cos eiꝰ. ⁊ erat idolũ babylo=
λους αὐτοῦ. καὶ ἦν εἴδωλον τοῖς βαβυλω
niјs cui nomẽ bel: ⁊ impẽdebant in il=
νίοις ᾧ ὄνομα βήλ, καὶ ἐδαπανῶντο εἰς αὐ
lud ſingulis diebꝰ ſimile artabe
τὸ ἑκάστης ἡμέρας σεμιδάλεως ἀρτάβαι
duodecim: ⁊ oues quadraginta ⁊
δώδεκα, καὶ πρόβατα τεσσαράκοντα καὶ
vini metrete ſex. ⁊ rex colebat
οἴνου μετρηταὶ ἕξ. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσέβετο
illud: ⁊ ibat ꝑ ſingulos dies ado
αὐτό, καὶ ἐπορεύετο καθ' ἑκάστην ἡμέραν προ
rare illud. daniel ãt adorabat deũ
σκυνεῖν αὐτό. δανιὴλ δὲ προσεκύνει τῷ θεῷ
ſuũ. ⁊ dixit illi rex: q̃re
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, διατί
nõ adoras bel? ille ãt dixit: q͛ nõ
οὐ προσκυνεῖς τῷ βήλ; ὁ δὲ εἶπεν. ὅτι οὐ
colo idola manufacta: ſed
σέβομαι εἴδωλα χειροποίητα, ἀλλὰ τὸν
viuẽtẽ deũ q̃ creauit celũ ⁊
ζῶντα θεὸν τὸν κτίσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
terrã ⁊ hñtem oĩs carnis poteſtatẽ. ⁊
γῆν καὶ ἔχοντα πάσης σαρκὸς κυρίαν. καὶ
dixit illi rex: nõ videt̃ tibi bel
εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, οὐ δοκεῖ σοι ὁ βήλ

dei gladium habens vt ſecet te mediuꝫ & interficiat vos. Exclamauit itaqꝫ omnis cetus voce magna: et benedixerũt deum qui ſaluat ſperantes in ſe. Et cõſurrexerunt aduerſus duos preſbyteros. Conuicerat eniꝫ eos daniel ex ore ſuo falſum dixiſſe teſtimonium. Feceruntqꝫ eis ſicut male egerant aduerſus proximam: vt facerent ſecundum legẽ moyſi: & interfecerunt eos. Et ſaluatus eſt ſanguis innoxiꝰ in die illa. Helchias autem & vxor eius laudauerunt deum pro filia ſua ſuſanna cum ioachim marito eius & cognatis omnibus: quia non eſt inuenta in ea res turpis. Daniel autem factus eſt magnus in conſpectu populi a die illa & deinceps. Et rex aſtyages appoſitꝰ eſt ad patres ſuos: & ſuſcepit cyrus perſes regnum eius.

Capitulũ decimũ quartum.

ERat autem daniel conuiua regis & honoratus ſuper omnes amicos eius. Erat quoqꝫ idolum apud babylonios nomine bel: & impendebantur in eo per dies ſingulos ſimile artabe duodecim: et oues quadraginta: viniqꝫ amphore ſex. Rex quoqꝫ colebat eum: & ibat per ſingulos dies adorare euꝫ: porro daniel adorabat deum ſuum. Dixitqꝫ ei rex. Quare non adoras bel. Qui reſpondens: ait ei. Quia non colo idola manufacta ſed viuentem deum qui creauit celum & terram & habet poteſtatem omnis carnis. Et dixit rex ad eum. Non videtur tibi eſſe bel viuens deus. An non vides quanta comedat & bibat quotidie? Et ait daniel arridens. Ne erres rex. Iſte eſt enim intrinſecus luteus: forinſecus ereus: neqꝫ comedit aliquando. Et iratus rex vocauit ſacerdotes eius & ait eis. Niſi dixeritis mihi quis eſt iſte qui comedat impenſas has: moriemini. Si autem oſtenderitis quoniã bel comedat hec: morietur daniel: quia blaſphemauit in bel. Et dixit daniel regi. Fiat iuxta verbum tuum. Erãt autem ſacerdotes bel ſeptuaginta exceptis vxoribus & paruulis & filijs. Et venit rex cum daniele in templum belis. Et dixerunt ſacerdotes belis. Ecce nos egrediemur foras: & tu rex pone eſcas & vinum miſce: & claude oſtiuꝫ & ſigna anulo tuo. Et cum ingreſſus fueris mane niſi inueneris omnia comeſta a bel: morte moriemur: vel daniel qui mentitus eſt aduerſum nos. Confidebant autem quia fecerant ſub menſa abſconditum introitum: & per illuꝫ ingrediebãtur ſemp & deuorabant ea. Factum eſt igitur poſtq̃ egreſſi ſunt illi: & rex poſuit cibos ante bel: precepit daniel pueris ſuis & attulerunt cinerẽ & cribrauit per totum templũ coram rege: & egreſſi clauſerunt oſtium: & ſignantes anulo regis: abierunt. Sacerdotes autem ingreſſi ſunt nocte iuxta conſuetudinẽ ſuam & vxores & filii eorum: & comederunt omnia & biberunt. Surrexit auteꝫ rex primo diluculo: & daniel cũ eo: & ait rex. Salua ne ſunt

eſſe viuẽs deꝰ: an nõ vides q̃nta cõedit per
εἶναι ζῶν θεός; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσα ἐσθίει καθ' ἑ
ſinglos dies? ⁊ ait daniel ridens:
κάστην ἡμέραν; καὶ εἶπεν δανιὴλ γελάσας,
ne erres rex. iſte .n. itr ſecꝰ q̃dẽ
μὴ πλανῶ βασιλεῦ. οὗτος γὰρ ἔσωθεν μέν
eſt lutũ: extriſecꝰ ãt es: ⁊ nõ cõedit
ἐστι πηλός, ἔξωθεν δὲ χαλκός, καὶ οὐ βέβρω
neqꝫ bibit aliq̃n. ⁊ iratus
κεν οὐδὲ πέπωκεν πώποτε. καὶ θυμωθεὶς ὁ
rex: vocauit ſac̃dotes eius:
βασιλεύς, ἐκάλεσεν τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ,
⁊ ait illis: niſi dixeritis mihi q̃s
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐὰν μὴ εἴπητέ μοι τίς
comedẽs ipenſam hanc moꝛie=
ὁ κατεσθίων τὴν δαπάνην ταύτην ἀποθα
mini: ſi ãt oñderitis q͛ bel co
νεῖσθε, ἐὰν δὲ ἀποδείξητε ὅτι ὁ βήλ κα
medit ea moꝛietur daniel: q͛ blaſ
τεσθίει αὐτά ἀποθανεῖται δανιήλ, ὅτι ἐβλα
phemauit in bel. ⁊ dixit daniel
σφήμησεν εἰς τὸν βήλ. καὶ εἶπεν δανιὴλ
regi: fiat ſcd̃m verbũ tuũ.
τῷ βασιλεῖ, γινέσθω κατὰ τὸ ῥῆμά σου.
⁊ erant ſacerdotes bel ſeptuaginta ſi=
καὶ ἦσαν οἱ ἱερεῖς τοῦ βήλ ἑβδομήκοντα χω
ne mulieribꝰ ⁊ filijs. ⁊ venit rex
ρὶς γυναικῶν καὶ τέκνων. καὶ ἦλθεν ὁ βασι=
cum daniel in domũ bel: ⁊ di
λεὺς μετὰ δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον τοῦ βήλ, καὶ εἶ
xerũt ſac̃dotes: ecce nos recedimꝰ foras:
πον οἱ ἱερεῖς, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀποτρέχομεν ἔξω,
tu ãt rex appone eſcas: ⁊
σὺ δὲ βασιλεῦ παράθες τὰ βρώματα, καὶ τὸν
vinũ miſcens pone: ⁊ claude oſtiũ
οἶνον κεράσας θές, καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν
⁊ ſigna in anulo tuo. ⁊ ve
καὶ σφράγισον ἐν τῷ δακτυλίῳ σου. καὶ ἐλ
niẽs mane: ſi nõ iueneris oĩa comeſta
θὼν πρωΐ, ἐὰν μὴ εὕρῃς πάντα βεβρωμένα
a bel: moꝛiemur: vel daniel q̃ mẽ
ὑπὸ τοῦ βήλ, ἀποθανούμεθα, ἢ δανιὴλ ὁ ψευ
titus ẽ aduerſũ nos. ipi ãt deſpiciebãt q͛
δόμενος καθ' ἡμῶν. αὐτοὶ δὲ κατεφρόνουν ὅτι
fecerant ſub menſa abſcõ=
πεποιήκεισαν ὑπὸ τὴν τράπεζαν κεκρυμ=
ditũ itroitũ ⁊ ꝑ ipſam igrediebant̃ ſẽ=
μένην εἴσοδον καὶ δι' αὐτῆς εἰσεπορεύοντο διὰ
ꝑ ⁊ deſtruebãt ea. ⁊ factũ ẽ vt egreſſi
λου καὶ ἀνήλουν αὐτά. καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθο
ſunt illi: ⁊ rex appoſuit
σαν ἐκεῖνοι, καὶ ὁ βασιλεὺς παρέθηκεν τὰ
eſcas bel: ⁊ p̃cepit daniel
βρώματα τῷ βήλ, καὶ ἐπέταξεν δανιὴλ τοῖς
pueris ſuis ⁊ attulerũt cinerẽ ⁊ ſtra
παιδαρίοις αὐτοῦ καὶ ἤνεγκαν τέφραν καὶ κα
uerũt totũ tẽplũ i cõſpectu regis.
τέστρωσαν ὅλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέ
⁊ exeuntes clauſert portas ⁊
ως. καὶ ἐξελθόντες ἔκλεισαν τὰς θύρας καὶ
ſignauerunt in anulo regis
ἐσφράγισαν ἐν τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως
⁊ abierunt. at ſac̃dotes igreſſi ſunt nocte
καὶ ἀπῆλθον. οἱ δὲ ἱερεῖς εἰσῆλθον τὴν νύκτα
ſcd̃m ꝯſuetudinẽ ſuã ⁊ vxores ⁊ fi
κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέ
lij eoꝝ: ⁊ cõederunt oĩa ⁊ egreſſi ſũt.
κνα αὐτῶν, καὶ κατέφαγον πάντα καὶ ἐξῆλθον
⁊ manicauit rex mane ⁊ dani=
καὶ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρωῒ καὶ δανι=
el cũ eo. ⁊ ait rex: ſalua
ὴλ μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, σῷοι αἱ

ſignacula daniel. ille ãt dixit ſalua rex
σφραγῖδας δανιήλ. ὁ δὲ εἶπεν σῷοι βασι-
⁊ factũ ẽ ſtatĩ cũ apuiſſet portas inſ
λεῦ. καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνοῖξαι τὰς θύρας ἐπι
piciẽs rex in mẽſam
βλέψας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν
clamauit voce magna. magnꝰ es vel: ⁊
ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ. μέγας εἶ βὴλ, καὶ
nõ eſt apud te dolꝰ q̃ſq̃: ⁊ ri
οὐκ ἔστιν παρὰ σοὶ δόλος οὐδὲ εἷς, καὶ ἐγέ-
ſit daniel ⁊ tenuit regẽ
λασεν δανιὴλ καὶ ἐκράτησεν τὸν βασιλέα
ne ingrederet̃ ip̃e intro: ⁊ dixit. vide
τοῦ μὴ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἔσω, καὶ εἶπεν. ἴδε
pauimentũ ⁊ cognoſce cuiꝰ veſtigia hec:
τὸ ἔδαφος καὶ γνῶθι τίνος τὰ ἴχνη ταῦτα,
⁊ dixit rex. video veſtigia viroꝝ
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς. ὁρῶ τὰ ἴχνη ἀνδρῶν
⁊ mulieꝝ ⁊ infantiũ. ⁊ iratꝰ
καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. καὶ ὀργισθεὶς
rex tũc: apprehẽdit ſacerdotes
ὁ βασιλεὺς τότε, συνέλαβεν τοὺς ἱερεῖς
⁊ vxores ⁊ filios eoꝝ. ⁊
καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. καὶ
oſtẽderũt ei abſcõdita oſtiola ꝑ q̃
ἔδειξαν αὐτῷ τὰς κρυπτὰς θυρίδας δι᾽ ὧν
ingrediebant̃ ⁊ cõſumebãt q̃ in
εἰσεπορεύοντο καὶ κατεδαπάνουν τὰ ἐπὶ
mẽſa ⁊ occidit illos rex:
τῇ τραπέζῃ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ὁ βα
⁊ dedit bel abiectũ da
σιλεύς, καὶ ἔδωκεν τὸν βὴλ ἔκδοτον δα
nieli: ⁊ ſubuertit eũ ⁊ tẽplũ eius.
νιήλ, καὶ κατέστρεψεν αὐτὸν καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ.

Et erat draco magnꝰ in loco
Καὶ ἦν δράκων μέγας ἐν τῷ τόπῳ
⁊ colebãt eũ babylonij. ⁊ di-
καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν οἱ βαβυλώνιοι. καὶ εἶ-
xit rex danieli. nũq̃d ⁊ hũc
πεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ. μὴ καὶ τοῦτον
dices q̃ creꝰ eſt: ecce viuit ⁊ comedit
ἐρεῖς ὅτι χαλκοῦς ἐστίν; ἰδοὺ ζῇ καὶ ἐσθίει
⁊ bibit. nõ potes dicere q̃ nõ eſt
καὶ πίνει. οὐ δύνασαι εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστιν
iſte deus viuẽs: ⁊ adora eũ: ⁊
οὗτος θεὸς ζῶν, καὶ προσκύνησον αὐτῷ, καὶ
dixit daniel. dñm deũ meũ adora-
εἶπεν δανιήλ. κυρίῳ τῷ θεῷ μου προσκυ-
bo: q̃ iſte eſt deꝰ viuẽs. tu ãt rex
νήσω, ὅτι οὗτός ἐστιν θεὸς ζῶν. σὺ δὲ βασιλεῦ
da mihi poteſtatẽ: ⁊ interficiã draco
δός μοι ἐξουσίαν, καὶ ἀποκτενῶ τὸν δράκον
nẽ abſq̃ gladio ⁊ virga: ⁊ dixit
τα ἄνευ μαχαίρας καὶ ῥάβδου, καὶ εἶπεν ὁ
rex. do tibi. ⁊ accepit daniel
βασιλεύς. δίδωμί σοι. καὶ ἔλαβεν δανιὴλ
picẽ ⁊ adipẽ ⁊ pilos: ⁊ coxit inid
πίσσαν καὶ στέαρ καὶ τρίχας, καὶ ἔψησεν ἐπὶ
ipm: ⁊ fecit maſſas: ⁊ dixit in
τὸ αὐτό, καὶ ἐποίησεν μάζας, καὶ ἔδωκεν εἰς
os draconis: ⁊ diruptꝰ eſt draco:
τὸ στόμα τοῦ δράκοντος, καὶ διερράγη ὁ δράκων,
⁊ dixit. ecce culture vr̃e. ⁊ fa
καὶ εἶπεν. ἴδε τὰ σεβάσματα ὑμῶν. καὶ ἐγέ
ctũ ẽ vt audierũt babylonij indignati ſũt
νετο ὡς ἤκουσαν οἱ βαβυλώνιοι ἠγανάκτησαν
valde: ⁊ cõuerſi ſunt in regẽ ⁊
λίαν, καὶ συνεστράφησαν ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ
dixerũt. iudeꝰ factus eſt rex: bel
εἶπον. ἰουδαῖος γέγονεν ὁ βασιλεύς, τὸν βὴλ
deſtruxit: ⁊ draconẽ interfecit
κατέσπασεν, καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε
⁊ ſacerdotes occidit. ⁊ dixerũt veniẽ
καὶ τοὺς ἱερεῖς κατέσφαξεν. καὶ εἶπαν ἐλθόν

tes ad regẽ. trade nobis
τες πρὸς τὸν βασιλέα. παράδος ἡμῖν τὸν
danielẽ: alioquin interficiemꝰ te ⁊ do
δανιήλ, εἰ δὲ μὴ ἀποκτενοῦμέν σε καὶ τὸν οἶ
mũ tuã: ⁊ vidit rex q̃ vrgẽt
κόν σου, καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐπείγουσιν
eũ vehemẽter. ⁊ coactꝰ tradidit
αὐτὸν σφόδρα. καὶ ἀναγκασθεὶς παρέδωκεν
eis danielẽ. illi ãt miſerũt eũ in
αὐτοῖς τὸν δανιήλ. οἱ δὲ ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν
lacũ leonũ. ⁊ fuit ibi diebꝰ ſex.
λάκκον τῶν λεόντων. καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἕξ.
erãt ãt in lacu ſeptẽ leones: ⁊ dabã
ἦσαν δὲ ἐν τῷ λάκκῳ ἑπτὰ λέοντες, καὶ ἐδί-
tur eis in die duo corpora ⁊ duo
δοτο αὐτοῖς τὴν ἡμέραν δύο σώματα καὶ δύο
oues: tũc ãt nõ data ſũt eis vt deuo
πρόβατα, τότε δὲ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα κατα
rarẽt danielẽ. ⁊ abacuc ꝓpheta
φάγωσιν τὸν δανιήλ. καὶ ἀμβακοὺμ ὁ προφήτης
erat in iudea: ⁊ ip̃e coxit pulmẽtũ ⁊
ἦν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ αὐτὸς ἕψησεν ἕψεμα καὶ
cõtriuit panes in peluim: ⁊ ibat in
ἐνέθρυψεν ἄρτους εἰς σκάφην, καὶ ἐπορεύετο εἰς
cãpum ferre meſſoribꝰ: ⁊ dixit
τὸ πεδίον ἀπενέγκαι τοῖς θερισταῖς, καὶ εἶπεν
angelꝰ dñi abacuc. affer prã
ἄγγελος κυρίου τῷ ἀμβακούμ. ἀπένεγκαι τὸ ἄ
diũ q̃d habes in babylonẽ danieli in
ριστον ὃ ἔχεις εἰς βαβυλῶνα τῷ δανιὴλ εἰς
lacũ leonũ: ⁊ dixit abacuc.
τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ εἶπεν ἀμβακούμ.
dñe babylonẽ nõ vidi: ⁊ lacũ nõ
κύριε βαβυλῶνα οὐχ ἑώρακα, καὶ τὸν λάκκον οὐ
ſcio vbi eſt. ⁊ apprehẽdit angelꝰ
γινώσκω ποῦ ἐστιν. καὶ ἐπελάβετο ὁ ἄγγελος
dñi verticẽ eiꝰ ⁊ portãs coma
κυρίου τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, καὶ βαστάσας τῆς κόμης
capitis eiꝰ: poſuit illũ in babylo
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἔθηκεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶ
nẽ ſuꝑ lacu in ĩpetu ſp̃us
να ἐπάνω τοῦ λάκκου ἐν τῷ ῥοίζῳ τοῦ πνεύματος
ſui: ⁊ clamauit abacuc dicẽs. daniel
αὐτοῦ, καὶ ἐβόησεν ἀμβακοὺμ λέγων. δανιὴλ
daniel accipe prãdiũ q̃d miſit tibi deꝰ:
δανιὴλ λάβε τὸ ἄριστον ὃ ἀπέστειλέν σοι ὁ θεός,
⁊ dixit daniel. recordatꝰ es enĩ mei deꝰ ⁊
καὶ εἶπεν δανιήλ. ἐμνήσθης γάρ μου ὁ θεὸς καὶ
nõ dereliq̃ſti exquirẽtes te. ⁊
οὐκ ἐγκατέλειπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε. καὶ
ſurgẽs daniel comedit. at angelꝰ dei
ἀναστὰς δανιὴλ ἔφαγεν. ὁ δὲ ἄγγελος τοῦ θεοῦ
reſtituit abacuc cõfeſtim
ἀποκατέστησεν τὸν ἀμβακοὺμ παραχρῆμα
in locũ ſuũ. at rex venit die
ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἦλθεν τῇ ἡμέ
ſeptima vt lugeret daniel: ⁊ ve
ρᾳ τῇ ἑβδόμῃ πενθῆσαι τὸν δανιήλ, καὶ ἦλ
nit ad lacũ ⁊ introſpexit: ⁊ ecce
θεν ἐπὶ τὸν λάκκον καὶ ἐνέβλεψεν, καὶ ἰδοὺ
daniel ſedẽs: ⁊ exclamãs rex
δανιὴλ καθήμενος, καὶ ἀναβοήσας ὁ βασι-
voce magna dixit. magnꝰ es dñe deꝰ
λεὺς φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν. μέγας εἶ κύριε ὁ θεὸς
danielis. ⁊ nõ eſt aliꝰ p̃ter te: ⁊
τοῦ δανιήλ. καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν σοῦ, καὶ
extraxit eũ. at auctores ꝑditio
ἀνέσπασεν αὐτόν. τοὺς δὲ αἰτίους τῆς ἀπωλεί
nis eiꝰ immiſit in lacũ: ⁊ deuora
ας αὐτοῦ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λάκκον, καὶ κατε-
ti ſunt ſtatim corã eo.
βρώθησαν παραχρῆμα ἐνώπιον αὐτοῦ.

ſignacula daniel. Qui reſpondit. Salua rex. Statimq̃ cum aperuiſſet oſtium intuitus rex menſam exclamauit voce magna. Magnꝰ es bel & nõ eſt apud te dolus quiſq̃. Et riſit daniel. Et tenuit regem ne ingrederetur intro & dixit. Ecce pauimentum: animaduerte cuius veſtigia ſunt hec. Et dixit rex. Video veſtigia viroꝝ & mulierum & infantium. Et iratus eſt rex. Tunc apprehẽdit rex ſacerdotes & vxores & filios eorum: & oſtenderunt ei abſcondita oſtiola per que ingrediebantur & conſumebant que erant ſuper menſam. Occidit ergo illos rex: & tradidit bel in poteſtatẽ danielis: qui ſubuertit eũ & templũ eius. Et erat draco magnus in loco illo: & colebant eum babylonii. Et dixit rex danieli. Ecce nunc non potes dicere: quia iſte non ſit deus viuens. Adora ergo eũ. Dixitq̃ daniel regi. Dominum deum meum adoro: quia ipſe eſt deus viuens. Iſte autem non eſt deus viuens. Tu autem rex da mihi poteſtatem & interficiam draconem abſq̃ gladio & fuſte: & ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem & adipem & pillos: & coxit pariter: fecitq̃ maſſas & dedit in os draconis & diruptus eſt draco. Et dixit daniel. Ecce quem colebatis. Quod cum audiſſent babylonii indignati ſunt vehementer: & congregati aduerſum regem dixerũt. Iudeus factꝰ eſt rex. Bel deſtruxit: draconem interfecit: & ſacerdotes occidit. Et dixerunt cum veniſſent ad regẽ. Trade nobis danielem: alioquin interficiemus te & domum tuam. Vidit ergo rex q̃ irruerent in eum vehementer: & neceſſitate compulſus tradidit eis danielem. Qui miſerũt eum in lacum leonũ: & erat ibi diebus ſex. Porro in lacu erãt leones ſeptem & dabantur eis duo corpora quotidie & due oues: & tunc non data ſunt eis: vt deuorarent danielem. Erat autem abacuc propheta in iudea: & ipſe coxerat pulmẽtum & intriuerat panes in alueolo & ibat in campum vt ferret meſſoribus. Dixitq̃ angelus domini ad abacuc. Fer prãdium quod habes in babylonem danieli qui eſt in lacu leonum. Et dixit abacuc. Domine babylonẽ non vidi: & lacum neſcio. Et apprehendit eum angelus dñi in vertice eius: & portauit eum capillo capitis ſui: poſuitq̃ eum in babylonem ſuper lacum in impetu ſpiritus ſui. Et clamauit abacuc dicens. Daniel ſerue dei: tolle prandium quod miſit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei deus: & non dereliquiſti diligentes te. Surgens daniel comedit. Porro angelus domini reſtituit abacuc confeſtim in loco ſuo. Venit ergo rex die ſeptimo vt lugeret danielem: & venit ad lacum & introſpexit: & ecce daniel ſedẽs in medio leonum: & exclamauit voce magna rex dicens. Magnus es dñe deus danielis. Et extraxit eum de lacu leonũ. Porro illos qui perditionis eius cauſa fuerant: intromiſit in lacũ & deuorati ſunt in momento coram eo.

Explicit Daniel propheta.

INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM DVODECIM PROPHETARVM.

NOn idem ordo est duodecim prophetarum apud hebreos qui est apud nos. Vnde secundum id quod ibi legitur: hic quoq; dispositi sunt. Osee cōmaticus est: & quasi per sententias loquens. Iohel planus in principiis: in fine obscurior: & vsq; ad malachiam habent singuli proprietates suas: quē esdram scribā legisq; doctorē hebrei autumāt. Et quia longū est nunc de oībus dicere: hoc tantū vos o paula & eustochiū admonitas scire volo: vnū librū esse duodeciz prophetarū: & osee synchronon esaie: malachiā vero aggei & zacharie fuisse tēporib9. In quib9 autē tēp9 nō pfertur in titulo: sub illis eos regib9 pphetasse sub qbus & hi q ante eos habent titulos pphetauerunt.

Item alius prologus.

REgule sunt he sub quibus significationibus nominū: ad quas tribus p prophetas sermo dñi dirigatur. Quotienscūq; ad decē tribus tenditur prophetia: sub his nominibus designatur. i. effraim: samaria: israel: ioseph: iezrahel: bethel: bethauem: & interdum iacob. Quādo autē ad duas loquitur trib9 sub his nominibus sermo profertur: idest iuda hierusalē: beniamin: domus dauid: & interdū iacob. Aliquotiēs israel ad totas duodecim tribus refertur. Duplex est apud hebreos sententia de his quattuor versibus: qui in capite sunt pnotati. Pleriq; em̄ dicunt q ab esdra scriba in omnib9 prophetis sic fuerit titulatū: vt prescripto vniuscuiusq; nomine pphetia cui9 sit sequēs noscatur: Ipse est autē esdras qui vltimus prophetarum malachie nomine scribitur. Alii vero dicunt q ab ipsis prophetis per spiritum sanctum vt cetera sunt conscripta.

Incipit prologus in librum Osee prophete.

TEmporibus ozie & ioathe achaz & ezechie regum iuda & hieroboaz filii iohe regis. Osee filius beeri ad prophetiā dicendā: spiritusancto repletus est. De memorato itaq; numero regum achaz rex iuda: & hieroboā rex israel dñm derelinquentes vt historie regū & palipomenō indicant: etiā isrl idolatrie crimen imperio ac potestate sua admittere coegerūt. Propter quod deus ad osee hec locutus est dicens. Accipe tibi vxorem fornicariā siue fornicationū & fac filios fornicatiōis. Fornicariā itaq; non elocati corporis meretricem: sed gentilem deū ignorantē appellat: que dei creatoris sui amore contēpto: simulachrorum se subiecit desideriis. Sed cū dei precepto propheta in hac re paruisset: cōceptū ex ea filiū iezrael pcepit nominare: deo pollicente post breue tēpus sanguinem iezrael in domo iehu vindicare. Cuius promissionis hec causa est: iehu per heliseum in regem inuncto ad defendendū sanguinem naboth: cuius iezrahel queq; tunc tēporis metropolis erat: quem iezabel acab regis israel vxor interemerat: sicut regum historia exponit. Is cum grauiter iuxta diuinum preceptum vindicandi sanguinis causam omnem memorati domum deseuisset: hoc pacto dominum dereliquisse inuenitur: cuius pronepote hieroboam qui lectione comprehēsus est: originis sue facta imitante: ac cōtra dei precepta & religionem cum populo israel agēte: sanguis naboth qui in loco certe iezrahel fuerat profusus in domo iehu patris memorati hieroboe pro peccato redundaturus significatur. Hinc factum est vt ira dei in populo israel per denunciationez prophete processura diceretur: domui autem iude misericordia lectione cōprehensa ob hoc pmissa est: quia ezechias rex iuda filius achaz sublatis idolis que tā pater eius q̄ ceteri reges cōsecrauerant: tēplū dei purgasse & purificasse mōstratur.

Explicit prologus.

Incipit argumentum in eundem.

OSee crebro nominat effraim: samariā: ioseph: iezrael: & vxorem fornicariā: & fornicationis filios: & adulterā cubiculo clausam mariti multo tempore sedere viduam: & sub veste lugubri viri ad se reditum prestolari.

Explicit argumentum.

Pritiua.heb. Tex.heb.Osee.j.

Cap.j.

דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל הוֹשֵׁעַ
בֶּן בְּאֵרִי בִּימֵי עֻזִּיָּה יוֹתָם אָחָז — יוֹם
יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם
בֶּן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: תְּחִלַּת דִּבֶּר — חָלַל
יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל — אָמַר
הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים — יָלַךְ לָקַח
וְיַלְדֵי זְנוּנִים כִּי זָנֹה תִזְנֶה הָאָרֶץ — אִישׁ
מֵאַחֲרֵי יְהוָה: וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת גֹּמֶר — זָנָה
בַּת דִּבְלָיִם וַתַּהַר וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן: — הָרָה יָלַד
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ
יִזְרְעֶאל כִּי עוֹד מְעַט וּפָקַדְתִּי אֶת
דְּמֵי יִזְרְעֶאל עַל בֵּית יֵהוּא וְהִשְׁבַּתִּי — שָׁבַת
מַמְלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְהָיָה בַּיּוֹם — מָלַךְ
הַהוּא וְשָׁבַרְתִּי אֶת קֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל
בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל: וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד

Trāsl.B.Hie.

Incipit liber Osee propheta. Cap. I.

VErbum[b] domini[c] qđ [d]factum est[e] ad[f] osee [g]filiū[h] beeri[i] in dieb9[k] ozie [l]ioatham[m] achaz [n]ezechie[o] regū[p] iuda[q] & in diebus[r] hieroboam [s]filii[t] ioas[u] regis[x] israel. [y]Principiū[z] loquendi [a]domino[b] in osee.[c] Et dixit[d] dñs[e] ad [f]osee.[g] Vade[h] sume[h] tibi [i]vxorem[k] fornicationum: [l]& filios[m] fornicatiōis:[n] qa [o]fornicans[p] fornicabitur [q]terra[r] a[s] dño.[t] Et abiit[u] & accepit[y] gomer [z]filiam[a] debelaim:[b] & cōcepit[c] & peperit[d] ei[e] filium. [f]Et dixit[g] dominus[h] ad eū. [i]Voca[k] nomen eius [l]iezrahel.[m] Quoniam[n] adhuc[o] modicū:[p] & visitabo [r]sanguinē[s] iezrahel[t] super [u]domū[x] iehu:[y] & quiescere faciam[z] regnum[a] domus [b]israel.[c] Et[d] in [e]illa[d] die[f] conteram[h] arcum [i]israel: [k]in valle[l] iezrahel.[m] Et cōcepit[n] adhuc[o] & peperit

Trās.Gre.lxx.cū interp.latina.

OSEE.
ΩΣΗΕ. Ca.I.

Verbū dñi qđ factū ē ad osee filiū
Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ὠσηὲ τὸν τοῦ
beeri in dieb9 ozie: ioathan: achaz:
βεηρὶ ἐν ἡμέραις ὀζίου, καὶ ἰωάθαν, ἄχαζ,
ezechie regum iuda. & in diebus
ἐζεκίου βασιλέων ἰούδα. καὶ ἐν ἡμέραις
hieroboā filij ioas regis israel: pncipiū verbi dñi ad osee. & dixit dñs ad osee: vade tolle tibi vxorē fornicatiōis & filios fornicatiōis: q2 fornicās fornicabit terra a deo.
ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς βασιλέως τοῦ ἰσραήλ, ἀρχὴ λόγου κυρίου πρὸς ὠσηέ. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς ὠσηέ, βάδιζε λάβε σεαυτῷ γυναῖκα πορνείας καὶ τέκνα πορνείας, διότι πορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.
& abijt & accepit gomer filiam debelaim. & concepit & peperit filiū. & dixit dominus ad eū: voca nomē eius hiesdrael. q2 adhuc modicū & vlciscar sanguinē israel sup domū iuda: & quiescere faciā regnū dom9 israel. & erit in illa die: & cōteram arcū israel in valle iezrael: & cōcepit adhuc & pepit
καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔλαβεν τὴν γομὲρ θυγατέρα δεβηλαίμ. καὶ συνέλαβεν καὶ ἔτεκεν υἱόν. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰεσδραήλ. διότι ἔτι μικρὸν καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα, καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου ἰσραήλ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ συντρίψω τὸ τόξον τοῦ ἰσραὴλ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ἰεζραήλ, καὶ συνέλαβεν ἔτι καὶ ἔτεκε

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

filiam ⁊ dixit ei: voca nomē eiꝰ abſq;
θυγατέρα καὶ εἶπεν αὐτῷ, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀνε
miſericordia q: nequaq̄ addā vltra diligere domū iſ=
λεημοσύνη διότι οὐ μὴ προσθῶ ἔτι ἀγαπῆσαι τὸν οἶκον ἰσ
rael: ſed aduerſans aduerſabor eis:
ραήλ, ἀλλ᾽ ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς, τοὺς
at filioꝝ iuda miſebor: ⁊ ſaluabo eos in dn̄o deo ſuo:
δὲ υἱοὺς ἰούδα ἐλεήσω, καὶ σώσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐ
⁊ nō ſaluabo eos in arcu neq; in gladio: ne
τῶν, καὶ οὐ σώσω αὐτοὺς ἐν τόξῳ οὐδὲ ἐν ῥομφαίᾳ, οὐ
q; in bello: neq; in equis: neq; in equitibꝰ. ⁊
δὲ ἐν πολέμῳ, οὐδὲ ἐν ἵπποις, οὐδὲ ἐν ἱππεῦσιν. καὶ
ablactauit eā q̄ abſq; mia. ⁊ cōcepit ⁊
ἀπεγαλάκτισεν τὴν ἀνελεημοσύνην. καὶ συνέλαβεν καὶ
pepit filiū. ⁊ dixit dn̄s: voca nomē eius
ἔτεκεν υἱόν. καὶ εἶπεν κύριος, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ
nō ppl̄s meꝰ: q: vos nō ppl̄s meꝰ: ⁊ ego nō ſum
οὐ λαός μου, διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
vr̄ ⁊ erit numerꝰ filioꝝ iſrael ſic̄ arena ma
ὑμῶν καὶ ἔσται ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα
ris q̄ nō menſurabit neq; numerabit. ⁊
λάσσης ἣ οὐκ ἐκμετρηθήσεται οὐδὲ ἐξαριθμηθήσεται. καὶ
erit in loco vbi dictū ē eis nō ppl̄s meꝰ vos:
ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς οὐ λαός μου ὑμεῖς,
vocabūt filij dei viuētis: ⁊ cōgregabunt filij iu
κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος, καὶ συναχθήσονται υἱοὶ ἰού
da ⁊ filij iſrael ſimul. ⁊ ponent ſibi
δα καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ θήσονται ἑαυτοῖς
p̄ncipatū vnū. ⁊ aſcendā de terra qm̄ magnꝰ
ἀρχὴν μίαν. καὶ ἀναβήσομαι ἐκ τῆς γῆς ὅτι μεγάλη
dies hiezrael.
ἡμέρα τοῦ ἰεζραήλ. Ca. 2.

Dicite fratribꝰ vr̄is ppl̄s meꝰ: ⁊
Εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν λαός μου, καὶ τῇ
ſorori vr̄e dilecta: litigate cū mr̄e vr̄a
ἀδελφῇ ὑμῶν ἠγαπημένη, κρίθητε πρὸς τὴν μητέρα ὑμῶν
litigate q: ip̄a nō vxor mea ⁊ ego nō vir eius. ⁊
κρίθητε ὅτι αὐτὴ οὐ γυνή μου καὶ ἐγὼ οὐκ ἀνὴρ αὐτῆς. καὶ
auferā fornicationē eiꝰ a facie mea: ⁊ adul=
ἐξαρῶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐκ προσώπου μου, καὶ τὴν μοι=
teriū eius de medio vberū illiꝰ vt ſpoliē
χείαν αὐτῆς ἐκ μέσου τῶν μαστῶν αὐτῆς ὅπως ἐκδύσω
eam nudā ⁊ reſtituam eam iuxta diem
αὐτὴν γυμνὴν καὶ ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἡμέρα
natiuitatis ſue: ⁊ ponā eam in deſto ⁊ ſtatuā e=
γενέσεως αὐτῆς, καὶ θήσω αὐτὴν ἐν ἐρήμῳ καὶ τάξω αὐ
am ſic̄ terrā ſine aq̄: ⁊ occidam illam in ſiti ⁊
τὴν ὡς γῆν ἄνυδρον, καὶ ἀποκτενῶ αὐτὴν ἐν δίψῃ καὶ τὰ
filioꝝ eius non miſebor: q: filij fornicatiōis ſūt:
τέκνα αὐτῆς οὐ μὴ ἐλεήσω, ὅτι τέκνα πορνείας ἐστίν,
q: fornicata eſt mr̄ eoꝝ: cōfuſa eſt q̄ peperit e=
ὅτι ἐξεπόρνευσεν ἡ μήτηρ αὐτῶν, κατῃσχύνθη ἡ τεκοῦσα αὐ
os: q: dixit: vadam poſt amatores meos
τῶν, ὅτι εἶπεν, πορεύσομαι ὀπίσω τῶν ἐραστῶν μου τῶν
q̄ dant mihi panes meos ⁊ aquā meā ⁊ veſtimē
διδόντων μοι τοὺς ἄρτους μου καὶ τὸ ὕδωρ μου καὶ τὰ ἱμά
ta mea ⁊ linteamia mea ⁊ oleū meū ⁊ oīa q̄cūq;
τιά μου καὶ τὰ ὀθόνιά μου καὶ τὸ ἔλαιόν μου καὶ πάντα ὅσα
mihi ꝯueniūt. ꝓpterea ecce ego ſepio viā eius
μοι καθήκει. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς
in ſudibus: ⁊ obſtruam vias illiꝰ. ⁊
ἐν σκόλοψιν, καὶ φραγήσομαι τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. καὶ τὴν
ſemitā ſuā nō iueniet. ⁊ pſequetur amatores
τρίβον αὐτῆς οὐ μὴ εὕρῃ. καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐραστὰς
ſuos. ⁊ non apphendet illos. ⁊ q̄ret illos
αὐτῆς. καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτούς. καὶ ζητήσει αὐτοὺς
⁊ nō iueniet. ⁊ dicet: vadam ⁊ reuertar ad
καὶ οὐ μὴ εὕρῃ. καὶ ἐρεῖ, πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω πρὸς
virꝝ meū p̄orem: q: bonꝰ mihi erat tūc q̄ nūc
τὸν ἄνδρα μου τὸν πρότερον, ὅτι καλῶς μοι ἦν τότε ἢ νῦν
eſt. ⁊ ip̄a nō cognouit q: ego dedi ei
ἐστί. καὶ αὐτὴ οὐκ ἔγνω ὅτι ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ

Trāſla. B. Hie.

filiā. Et dixit ei. Voca
nomen eius abſq;
miſericordia: quia non
addam vltra miſereri
domui iſrael: ſed obli=
uione obliuiſcar eorum.
Et domui iuda miſere=
bor: & ſaluabo eos
in domino deo ſuo: &
non ſaluabo eos
in arcu & gladio & in bel
lo & in equis
& in equitibꝰ. Et ablacta
uit eaꝫ q̄ erat abſq; mīa.
Et cōcepit & peperit fi=
liū. Et dixit. voca nomē
eius nō ppl̄s meus: qa
vos nō ppl̄s meꝰ & ego
non ero veſter. Et erit
numerus filiorum
iſrael quaſi arena maris
que ſine menſura eſt
et non numerabitur. Et
erit in loco vbi
dicetur eis: non popu=
lus meus vos: dicetur
eis filii dei viuentis. Et
congregabūtur filii iuda
& filii iſrael pariter: &
ponent ſibimet caput
vnum: & aſcendent de
terra: quia magnus
dies iezrahel. 2.

Dicite fratribus vr̄is
populus meꝰ & ſo=
rori vr̄e miam cōſecuta.
Iudicate matrē vr̄am iu
dicate: qm̄ ipſa nō vxor
mea & ego non vir eius.
Auferat fornicatiōes ſu=
as a facie ſua: & adulteria
ſua de medio vberū ſuo=
rū: ne forte expoliē eam
nudā & ſtatuā eam ſc̄dm
diē natiuitatis ſue. Et po
nam eā q̄ſi ſolitudinē: &
ſtatuā eā velut terrā inuiā
& interficiā eā ſiti: & fi=
liorū illiꝰ nō miſerebor:
qm̄ filii fornicationum
ſunt: qa fornicata ē ma
ter eorum. Confuſa eſt q̄
cōcepit eos: quia dixit.
Vadam poſt amatores
meos qui dant panes mi
hi: & aquas meas & lanā
meā: & linū meū oleum
meum & potū meū. Pro
pter hoc ecce ego ſepiā
viā tuā ſpinis & ſepiam
eaꝫ maceria. Et ſemitas
ſuas nō inueniet. & ſeq̄=
tur amatores ſuos & nō
apprehēdet eos: & que
ret eos & non inueniet.
Et dicet. Vadam & re=
uertar ad virum meum
priorē: quia bene mihi
erat tunc magis q̄ nūc.
Et hec neſciuit: qa ego
dedi ei

Tex. heb. Oſee. ij. Priītiua. heb.

בת ויאמר לו קרא שמה לא
רחמה כי לא אוסיף עוד ארחם את
בית ישראל כי נשא אשא להם׃
ואת בית יהודה ארחם והושעתים
ביהוה אלהיהם ולא אושיעם
בקשת ובחרב ובמלחמה בסוסים
ובפרשים׃ ותגמל את לא רחמה
ותהר ותלד בן׃ ויאמר קרא שמו
לא עמי כי אתם לא עמי ואנכי
לא אהיה לכם׃ והיה מספר בני
ישראל כחול הים אשר לא ימד
ולא יספר והיה במקום אשר
יאמר להם לא עמי אתם יאמר
להם בני אל חי׃ ונקבצו בני יהודה
ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש
אחד ועלו מן הארץ כי גדול
יום יזרעאל׃

Ca. ij.

אמרו לאחיכם עמי ולאחותיכם
רחמה׃ ריבו באמכם ריבו כי היא
לא אשתי ואנכי לא אישה
ותסר זנוניה מפניה ונאפופיה
מבין שדיה׃ פן אפשיטנה ערמה
והצגתיה כיום הולדה ושמתיה
כמדבר ושתה כארץ ציה והמתיה
בצמא׃ ואת בניה לא ארחם כי
בני זנונים המה׃ כי זנתה אמם
הבישה הורתם כי אמרה אלכה
אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי
צמרי ופשתי שמני ושקויי׃ לכן
הנני שך את דרכך בסירים
וגדרתי את גדרה ונתיבותיה לא
תמצא׃ ורדפה את מאהביה ולא
תשיג אתם ובקשתם ולא תמצא
ואמרה אלכה ואשובה אל אישי
הראשון כי טוב לי אז מעתה׃
והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה

יסף רחם
ישע
לחם
גמל
היה ספר
מדד
קום
אמר
קבץ
שום
עלה גדל
p̄. ij.
ריב
איש
סור זנה
פנה שד
פשט ערם
יצג ילד
שום דבר
שות מות
רחם זנה
בוש הרה
הלך אהב
שקה
שוך
נתב
נשג מצא
שוב
נתן

הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְכֶסֶף יבש צהר
הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל: לָכֵן רבה עשה
אָשׁוּב וְלָקַחְתִּי דְגָנִי בְּעִתּוֹ וְתִירוֹשִׁי שוב
בְּמוֹעֲדוֹ וְהִצַּלְתִּי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי יעד נצל
לְכַסּוֹת אֶת עֶרְוָתָהּ: וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת כסה ערה
נַבְלֻתָהּ לְעֵינֵי מְאַהֲבֶיהָ וְאִישׁ לֹא גלה
יַצִּילֶנָּה מִיָּדִי: וְהִשְׁבַּתִּי כָּל מְשׂוֹשָׂהּ נצל שבת
חַגָּהּ חָדְשָׁהּ וְשַׁבַּתָּהּ וְכֹל מוֹעֲדָהּ: שוש חגג
וַהֲשִׁמֹּתִי גַּפְנָהּ וּתְאֵנָתָהּ אֲשֶׁר שמם
אָמְרָה אֶתְנָה הֵמָּה לִי אֲשֶׁר נָתְנוּ תנה
לִי מְאַהֲבָי וְשַׂמְתִּים לְיַעַר וַאֲכָלָתַם אהב שום
חַיַּת הַשָּׂדֶה: וּפָקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת יְמֵי חיה יום
הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תַּקְטִיר לָהֶם וַתַּעַד קטר עדה
נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מְאַהֲבֶיהָ חלה ילך
וְאֹתִי שָׁכְחָה נְאֻם יְהוָה: לָכֵן הִנֵּה אהב
אָנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר פתה ילך
וְדִבַּרְתִּי עַל לִבָּהּ: וְנָתַתִּי לָהּ אֶת דבר
כְּרָמֶיהָ מִשָּׁם וְאֶת עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח נתן
תִּקְוָה וְעָנְתָה שָּׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ קוה ענה
וּכְיוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: יום נער
וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה תִּקְרְאִי עלה קרא
אִישִׁי וְלֹא תִקְרְאִי לִי עוֹד בַּעְלִי:
וַהֲסִרֹתִי אֶת שְׁמוֹת הַבְּעָלִים סור
מִפִּיהָ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד בִּשְׁמָם: פה זכר
וְכָרַתִּי לָהֶם בְרִית בַּיּוֹם הַהוּא עִם כרת
חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעִם עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרֶמֶשׂ
הָאֲדָמָה וְקֶשֶׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה לחם
אֶשְׁבּוֹר מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁכַּבְתִּים שבר שכב
לָבֶטַח: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם עלם
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט שפט
וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי
בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת יְהוָה: וְהָיָה אמן
בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם יְהוָה אֶעֱנֶה ענה
אֶת הַשָּׁמָיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ:
וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת הַדָּגָן וְאֶת הַתִּירוֹשׁ ירש
וְאֶת הַיִּצְהָר וְהֵם יַעֲנוּ אֶת יִזְרְעֶאל: צהר ענה

frumentum & vinum & oleum: & argentum multiplicaui ei & aurū q̄ fecerunt baal. Idcirco cōuertar & sumā frumētum meum in tempore suo: & vinū meū in tempore suo: & liberabo lanā meā & linū meū que opiebāt ignominiā eius. Et nūc reuelabo stulticiā eius in oculis amatorum eius: & vir nō eruet eā de manu mea. Et cessare faciā ome gaudiū ei9: solēnitatē eius: neomeniā eius: sabbatū eius & oīa festa tpa ei9. Et corrūpa3 vineā eius & ficū ei9. De quibus dixit. Mercedes he mee sunt q̄s dederūt mihi amatores mei. Et ponā eā in saltū: & comedet eā bestia agri. Et visitabo sup eā dies baalim q̄bus accēdebat incēsu3: & ornabatur inaure sua & monili suo & ibat post amatores suos: & mei obliuiscebatur dicit dn̄s. Propter hoc ecce ego lactabo eā & ducā eam in solitudinē. Et loquar ad cor eius: & dabo ei vinitores ei9 ex eodē loco: & vallē achor ad aperiendā spem. Et canet ibi iuxta dies iuuētutis sue & iuxta dies ascensionis sue de terra egypti. Et erit in die illo ait dominus: vocabit me vir me9: & non vocabit me vltra baali. Et auferā nomina baalim de ore eius: & nō recordabitur vltra nois eorū. Et percutiā cum eis fedus in die illa cum bestia agri & cum volucre celi: & cum reptili terre. Et arcū & gladiū & bellum cōteram de terra: & dormire eos faciam fiducialiter. Et spōsabo te mihi in sempiternum: & sponsabo te mihi in iusticia & iudicio & in misericordia & miserationib9. Et spōsabo te mihi in fide: & scies quia ego dn̄s. Et erit in die illa exaudiā dicit dominus: & exaudiam celos: & illi exaudient terram: & terra exaudiet triticū et vinum & oleum: et hec exaudient iezrahel.

frumētū ꝛ vinū ꝛ oleū ꝛ argentū mltiplicaui ei. hec āt argētea ꝛ aurea fecit baal.
τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἀργύριον ἐπλήθυνα αὐτῇ· αὐτὴ δὲ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἐποίησεν τῇ βαάλ.
ppterea reuertar ꝛ tollam triticū meū i tpe suo: ꝛ vinū meū i tpe suo: ꝛ auferā
διὰ τοῦτο ἐπιστρέψω καὶ κομιοῦμαι τὸν σῖτόν μου καθ᾽ ὥραν αὐτοῦ· καὶ τὸν οἶνόν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ λήψομαι τὰ
vestimēta mea ꝛ liteamīa mea ne operiant ignominiā eius. ꝛ nūc reuelabo imūditiā eius icōspectu amatoꝝ illi9: ꝛ null9 eruet eā de manu mea: ꝛ auertam oēs letitias eius
ἱμάτιά μου καὶ τὰ ὀθόνιά μου τοῦ μὴ καλύπτειν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς. καὶ νῦν ἀποκαλύψω τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς ἐνώπιον τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, καὶ μηδεὶς ἐξέληται αὐτὴν ἐκ χειρός μου, καὶ ἀποστρέψω πάσας τὰς εὐφροσύνας αὐτῆς
solēnitates ei9: ꝛ neomenias ei9 ꝛ sabbata eius: ꝛ cūctas festiuitates ei9. ꝛ disꝑdā vineā eius ꝛ ficus eius: q̄cūq3 dixit mercedes mee sūt iste: q̄s dederūt mihi amatores mei. ꝛ ponam ea in testimoniū: ꝛ comedent ea volucres celi ꝛ bestie agri ꝛ reptilia terre. ꝛ vlciscar sup eā
ἑορτὰς αὐτῆς, καὶ τὰς νεομηνίας αὐτῆς καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς, καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς. καὶ ἀφανιῶ ἄμπελον αὐτῆς καὶ τὰς συκᾶς αὐτῆς, ὅσα εἶπεν μισθώματά μου ἐστὶν ταῦτα, ἃ ἔδωκάν μοι οἱ ἐρασταί μου. καὶ θήσομαι αὐτὰ εἰς μαρτύριον, καὶ καταφάγεται αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς. καὶ ἐκδικήσω ἐπ᾽ αὐτὴν
dies baalim in qb9 imolabat eis ꝛ circūdabat inaures suas ꝛ monilia sua: ꝛ ibat post amatores suos: mei āt oblita est dicit dn̄s. ideo ecce ego seduco eā: ꝛ ponā illam q̄si desertū: ꝛ loquar ad cor eius: ꝛ dabo ei possessiōes suas inde ꝛ vallē achor ad apiēdū itelligētiā ei9. ꝛ hūiliabit ibi iuxta dies iuuētutis sue: ꝛ iuxta dies ascensionis sue de tra egypti. ꝛ erit in illa die dicit dn̄s: vocabit me vir me9: ꝛ nō vocabit me vltra baalim.
τὰς ἡμέρας τῶν βααλεὶμ ἐν αἷς ἐπέθυεν αὐτοῖς, καὶ περιετίθετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς καὶ τὰ καθόρμια αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, ἐμοῦ δὲ ἐπελάθετο λέγει κύριος. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πλανῶ αὐτήν, καὶ τάξω αὐτὴν ὡς ἔρημον, καὶ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ δώσω αὐτῇ τὰ κτήματα αὐτῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν κοιλάδα ἀχὼρ διανοῖξαι σύνεσιν αὐτῆς. καὶ ταπεινωθήσεται ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτῆς, καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀναβάσεως αὐτῆς ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος, καλέσει με ὁ ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι βααλείμ.
ꝛ auferā noia baalim ex ore eius: ꝛ non recordabūt vltra nominū eoꝝ. ꝛ disponā eis in die illa testamētū cū bestijs terre ꝛ cū volatilib9 celi ꝛ reptilib9 tre. ꝛ arcū ꝛ gladiū ꝛ bellum cōteram de terra: ꝛ hitare faciā eos in spe. ꝛ spōsabo te mihi in sēpitnū. ꝛ sponsabo te mihi in iusticia ꝛ iudicio ꝛ in mia ꝛ misera[tionibus]
καὶ ἐξαρῶ τὰ ὀνόματα τῶν βααλεὶμ ἐκ στόματος αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσιν ἔτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν. καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διαθήκην μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς καὶ μετὰ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἑρπετῶν τῆς γῆς. καὶ τόξον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον συντρίψω ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐπ᾽ ἐλπίδι. καὶ μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρίματι καὶ ἐν ἐλέει καὶ οἰκ[τιρμοῖς]
ꝛ sponsabo te mihi in fide: ꝛ scies q2 e[go dn̄s]9. ꝛ erit in illa die dicit dn̄s: exaudiam celū. ꝛ celū exaudiet terrā: ꝛ terra exaudiet triticū ꝛ vinū ꝛ oleū. ꝛ ipa exaudient
καὶ μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ ἐν πίστει, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι [ἐγὼ κύρι]ος. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος, ἐπακούσομαι τῷ οὐρανῷ. καὶ ὁ οὐρανὸς ἐπακούσεται τῇ γῇ, καὶ ἡ γῆ ἐπακούσεται τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον. καὶ αὐτὰ ἐπακούσεται τῷ [ἰεζραέλ]

τ semiabo eã mihi sup terrã τ diligam
καὶ σπερῶ αὐτὴν ἐμαυτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀγαπήσω τὴν
nõ dilectam: τ dicã nõ pplo meo ppls me⁹ es tu:
οὐκ ἠγαπημένην, καὶ ἐρῶ τῷ οὐ λαῷ μου λαός μου εἶ σύ,
τ ipe dicet dñs de⁹ me⁹ es tu.
καὶ αὐτὸς ἐρεῖ κύριος ὁ θεός μου εἶ σύ. Ca.3.
ET dixit dñs ad me: adhuc vade τ dilige
Καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἔτι πορεύθητι καὶ ἀγάπη
mulierẽ diligentẽ mala τ adulteras: si=
σον γυναῖκα ἀγαπῶσαν πονηρὰ καὶ μοιχαλίδας, κα=
cut diligit dñs filios israel: ipi at respiciũt
θὼς ἀγαπᾷ κύριος τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, αὐτοὶ δὲ ἀποβλέπου
ad deos alienos: τ amant coctiões
σιν ἐπὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ φιλοῦσι πέμματα
cũ vinaceis. τ conduxi eã mihi quin
μετὰ σαφίδων. καὶ ἐμισθωσάμην αὐτὴν ἐμαυτῷ πεντεκαί
deci argẽteis: τ gomor ordei: τ nebel vini. τ dixi
δεκα ἀργυρίοις, καὶ γόμορ κριθῆς, καὶ νέβελ οἴνου. καὶ εἶπον
ad eam: dies multos sedebis apõ me: nõ fornica
πρὸς αὐτήν, ἡμέρας πολλὰς καθήσῃ ἐπ' ἐμοί, οὐ μὴ πορνεύ
beris: neq̃ eris viro: τ ego apõ te. q̃z dieb⁹ se=
σῃς, οὐδὲ μὴ γένῃ ἀνδρί, καὶ ἐγὼ ἐπὶ σοί. διότι ἡμέρας κα
debũt multis filij israel: nõ exñte rege: neq̃ pñ
θήσονται πολλὰς υἱοὶ ἰσραήλ, οὐκ ὄντος βασιλέως, οὐδὲ ἄρ
cipe: neq̃ exñte sacrificio: neq̃ exñte altari: neq̃ sac=
χοντος, οὐδὲ οὔσης θυσίας, οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου, οὐδὲ ἱερα
dotio neq̃ manifestatiõe. τ post hec revertent filij
τείας οὐδὲ δηλώσεως. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν υἱοὶ
israel τ querent dñm deũ suum: τ david
ἰσραὴλ καὶ ζητήσουσιν κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ δαυίδ
regem suũ: τ stupebunt in dño τ in
τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ καὶ ἐπὶ
bonis eius in novissimo dierũ.
τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν. Ca.4.
AUdite verbũ dñi filij israel: q̃z iudiciũ
Ἀκούσατε λόγον κυρίου υἱοὶ ἰσραήλ, διότι κρίσις
dño ad hitantes terrã: q̃z nõ est
τῷ κυρίῳ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, ὅτι οὐκ ἔστιν
veritas neq̃ mia neq̃ scientia dei sup trã. maledictio
ἀλήθεια οὐδὲ ἔλεος οὐδὲ ἐπίγνωσις θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀρὰ
τ mẽdaciũ: homicidiũ τ furtũ τ adulteriũ effusum est sup
καὶ ψεῦδος, φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεία ἐκκέχυται ἐπὶ
terrã: τ sãguinẽ ĩ sanguie miscent. ideo luge=
τῆς γῆς, καὶ αἷμα ἐφ' αἵμασι μίσγουσιν. διὰ τοῦτο πεν=
bit trã cũ oibus q̃ hitant eã: cũ
θήσει ἡ γῆ σὺν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν, σὺν τοῖς
bestijs agri τ cũ volatilib⁹ celi.
θηρίοις τοῦ ἀγροῦ καὶ σὺν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ.
τ pisces maris deficient: vt null⁹ ne=
καὶ ἰχθύες τῆς θαλάσσης ἐκλείψουσιν, ὅπως μηθεὶς μή=
q̃ iudicet neq̃ arguat quẽq̃. at ppls me⁹ q̃si sacẽdos cui
τε δικάζῃ μήτε ἐλέγχῃ μηθείς. ὁ δὲ λαός μου ὡς ἱερεὺς ἀν
ꝯtradicit: τ infirmabit p diẽ infirmabit τ ppheta
τιλεγόμενος, καὶ ἀσθενήσει ἡμέρας ἀσθενήσει καὶ προφήτης
tecum. nocti assimilavi mrẽm tuã: assimilat⁹ ẽ
μετὰ σοῦ. νυκτὶ ὡμοίωσα τὴν μητέρα σου, ὡμοιώθη ὁ
ppls me⁹ q̃si nõ hñs sciam. q̃z sciam repulisti.
λαός μου ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν, ὅτι ἐπίγνωσιν ἀπώσω.
τ repellã te τ ego ne sacerdotio fũgari mihi. oblita
καὶ ἀπώσομαί σε κἀγὼ τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι. ἐπελάθ
es legis dei tui: obliviscar filioꝝ tuoꝝ τ ego scd̃m
ου νόμον θεοῦ σου, ἐπιλαθόμαι τέκνων σου κἀγὼ κατὰ
multitudinẽ eoꝝ sic peccaverũt mihi. gl̃ia eoꝝ
τὸ πλῆθος αὐτῶν οὕτως ἥμαρτόν μοι. τὴν δόξαν αὐτῶν
in ignominiã ponã. peccata ppli mei comedent.
εἰς ἀτιμίαν θήσομαι. ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται.
τ in iniq̃tatib⁹ eoꝝ accipiẽt aĩas eoꝝ.
καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
τ erit sicut ppls: sic τ sacerdos. τ vindi=
καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαός, οὕτως καὶ ὁ ἱερεύς. καὶ ἐκδική
car sup eũ
σω ἐπ' αὐτὸν τὰς ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Et seminabo eam mihi
in terra: & miserebor
eius que fuit absq̃ mĩa.
Et dicã non pplo meo:
ppls me⁹ es tu: & ipse di
cet: deus meus es tu. 3.
ET dixit dñs ad me.
Adhuc vade & ∞
dilige mulierem dilectã
amico & adulteram: ∞
sicut diligit dñs filios is
rael: & ipsi ∞∞∞∞∞∞
respiciunt ad deos alie=
nos: & diligunt ∞∞∞∞
vinacia vuarum. Et fodi
eam mihi ∞∞∞∞∞∞∞
quindecim argenteis: &
choro ordei ∞∞∞∞∞
& dimidio choro ordei:
& dixi ad eam. Dies ∞
multos expectabis me.
Non fornicaberis: & nõ
eris viro: sed & ego ex=
pectabo te. Quia dies
multos sedebũt filii isra
el sine rege ∞∞∞∞∞∞
& sine pricipe & sine sa
crificio & sine altari & si
ne ephot & sine thera=
phĩ. Et post hec reuertẽ=
tur filii israel: & querent
dñm deum suum ∞∞∞
& dauid regẽ suũ: & pa=
uebũt ad dominum ∞
& ad bonũ eius in nouis=
simo dierum. 4.
AUdite verbum dñi
filii isrl: qa iudiciũ
dño cum habitatoribus
terre. Non est enĩ veri
tas & nõ est mĩa: & non
est scientia dei in terra.
Maledictũ & mendaciũ
& homicidiũ & furtũ &
adulteriũ inundauerunt:
& sanguis sanguinẽ teti
git. Propter hoc lugebit
tra: & infirmabitur oĩs
qui hitat in ea. In bestia
agri & ĩ volucre celi: sed
& pisces maris cõgrega=
bũtur. Verũtñ vnusq̃sq̃
nõ iudicet & nõ argua
tur vir. Ppls enĩ tu⁹ sicut
hi q cõtradicũt sacerdoti:
& corrues hodie & cor=
ruet ẽt ppheta tecũ. No
cte tacere feci matrẽ tuã.
Cõticuit ppls me⁹: eo q̃
nõ habuerit sciẽtiã: qa tu
sciaꝫ repulisti: repellã te
ne sacerdotio fũgaris mi
hi. Et oblita es legis dei
tui: obliuiscar filioꝝ tuo
rũ & ego. Secundũ mul
titudinẽ eoꝝ sic peccaue
rũt mihi: gloriã eorũ in
ignominiam cõmutabo.
Pctã ppli mei comedẽt:
& ad iniq̃tatẽ eoꝝ suble=
uabũt aĩas eoꝝ. Et erit
sicut populus: sic sacer=
dos. Et visitabo sup eum

וּזְרַעְתִּיהָ לִי בָּאָרֶץ וְרִחַמְתִּי אֶת לֹא
רְחָמָה וְאָמַרְתִּי לְלֹא עַמִּי עַמִּי
אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃ אָמַר
Cap.iij.
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד לֵךְ
אֱהַב אִשָּׁה אֲהֻבַת רֵעַ וּמְנָאֶפֶת אִישׁ
כְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵם רָעָה נָאַף
פֹּנִים אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹהֲבֵי פָּנָה
אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים׃ וָאֶכְּרֶהָ לִי אָשַׁשׁ כָּרָה
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כָּסֶף וְחֹמֶר שְׂעֹרִים
וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים׃ וָאֹמַר אֵלֶיהָ יָמִים יוֹם
רַבִּים תֵּשְׁבִי לִי לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי רָבַב יָשַׁב
לְאִישׁ וְגַם אֲנִי אֵלָיִךְ׃ כִּי יָמִים זָנָה הָיָה
רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ
וְאֵין שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין שׂוּר יָצַב
אֵפוֹד וּתְרָפִים׃ אַחַר יָשׁוּבוּ בְּנֵי אָפַד שׁוּב
יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל יְהוָה
וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃
Cap.iiij.
שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי רִיב לַיהוָה עִם יוֹשְׁבֵי רוּב
הָאָרֶץ כִּי אֵין אֱמֶת וְאֵין חֶסֶד וְאֵין
דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ׃ אָלֹה וְכַחֵשׁ יָדַע
וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְנָאֹף פָּרָצוּ וְדָמִים
בְּדָמִים נָגָעוּ׃ עַל כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ אָבַל
וְאֻמְלַל כָּל יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַיַּת הַשָּׂדֶה חָיָה
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגַם דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃ דָּגָה אָסַף
אַךְ אִישׁ אַל יָרֵב וְאַל יוֹכַח אִישׁ רוּב יָכַח
וְעַמְּךָ כִּמְרִיבֵי כֹהֵן׃ וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם רוּב
וְכָשַׁל גַּם נָבִיא עִמְּךָ לָיְלָה וְדָמִיתִי נָבָא דָּמָה
אִמֶּךָ׃ נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת כִּי דָּמָה
אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְאךָ מָאַס
מִכַּהֵן לִי וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ שָׁכַח יָרָה
אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי׃ כְּרֻבָּם כֵּן חָטְאוּ רָבַב
לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר׃ חַטַּאת כָּבַד קָלָה
עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל עֲוֹנָם יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ׃ מוּר נָשָׂא
וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן וּפָקַדְתִּי עָלָיו

עלל שוב
שבע זנה
פרץ
ירש לקח
שאל נגד
תעה
זבח
קטר אלן
צלל זנה
כלל נאף
פקד
פרד זנה
בין לבט
אשם
בוא עלה
שבע
רעה
רחב חבר
נוח סור
זנה יהב
קלה גנן
בוש
Cap. v.
קשב
אזן
שפט פוח
היה צפה
פרש שחט
עמק יסר
כחד
טמא נתן
עלל
נאה בנה
כשל

דרכיו ומעלליו אשיב לו: ואכלו
ולא ישבעו הזנו ולא יפרצו כי
את יהוה עזבו לשמר: זנות ויין
ותירוש יקח לב: עמי בעצו ישאל
ומקלו יגיד לו כי רוח זנונים
התעה ויזנו מתחת אלהיהם: על
ראשי ההרים יזבחו ועל הגבעות
יקטרו תחת אלון ולבנה ואלה כי
טוב צלה על כן תזנינה בנותיכם
וכלותיכם תנאפנה: לא אפקוד על
בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם
כי תנאפנה כי הם עם הזונות
יפרדו ועם הקדשות יזבחו ועם
לא יבין ילבט: אם זנה אתה
ישראל אל יאשם יהודה ואל
תבאו הגלגל ואל תעלו בית
און ואל תשבעו חי יהוה: כי כפרה
סררה סרר ישראל עתה ירעם
יהוה ככבש במרחב: חבור עצבים
אפרים הנח לו: סר סבאם הזנה
הזנו אהבו הבו קלון מגניה:
צרר רוח אותה בכנפיה ויבשו
מזבחותם: שמעו זאת
הכהנים והקשיבו בית ישראל
ובית המלך האזינו כי לכם
המשפט כי פח הייתם למצפה
ורשת פרושה על תבור: ושחטה
שטים העמיקו ואני מוסר לכלם:
אני ידעתי אפרים וישראל לא
נכחד ממני כי עתה הזנית אפרים
נטמא ישראל: לא יתנו מעלליהם
לשוב אל אלהיהם כי רוח זנונים
בקרבם ואת יהוה לא ידעו: וענה
גאון ישראל בפניו וישראל ואפרים
יכשלו בעונם כשל גם יהודה
עמם: בצאנם ובבקרם ילכו לבקש

vias eius & cogitationes eius reddā ei. Et comedent & nō saturabūtur. fornicati sunt & nō cessauerūt: qm̄ dn̄m dereliq̄runt in non custodiēdo. Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor. Populus meus in ligno suo interrogauit & baculus eius annunciauit ei. Spūs enī fornicationū decepit eos: & fornicati sunt a deo suo. Sup capita montiū sacrificabant: & sup colles accendebāt thymiama subtꝰ q̄rcū & poplm̄ & terebinthū qa bona erat vmbra eius. Ideo fornicabūtur filie vr̄e: & sponse vr̄e adultere erūt. Nō visitabo sup filias vr̄as cū fuerint fornicate: & sup spōsas vr̄as cū adulterauerint: qm̄ ipsi cū meretricibus cōuersabātur: & cū effeminatis sacrificabāt. Et populus nō intelligens vapulabit. Si fornicaris tu israel: nō delinquat saltē iuda. Et nolite igredi in galgala & nō ascenderis in bethauē neq̧ iuraueritis: viuit dn̄s. Qm̄ sicut vacca lasciuiēs declinauit israel. Nunc pascet eos dn̄s q̄si agnū in latitudine. Particeps idoloꝝ effraī: dimitte eū. Separatū est cōuiuiū eorū fornicatiōe fornicati sunt: dilexerūt afferre ignominiā ꝓtectores eiꝰ. Ligauit eū spūs in alis suis: & cōfundētur a sacrificiis suis. 5.

Audite hoc sacerdotes: & attendite domus israel: & domꝰ regis auscultate: quia vobis iudiciū. Qm̄ laqueus facti estis speculationi: & sicut rete expansum super thabor: & victias declinastis in ꝓfundū: et ego eruditor oim eorū. Ego scio effraim: & isrl̄ nō est abscōditus a me. Quia nūc fornicatus ē effraim: cōtaminatꝰ est israel. Non dabūt cogitationes suas vt reuertantur ad deū suū: qa spiritus fornicationū in medio eorū: & dn̄m nō cognouerūt. Et rn̄debit arrogātia israel in facie eiꝰ & israel & effraim ruēt in iniqtate sua. Ruet etiā iudas cum eis. In gregibus suis & in armentis suis vadent ad querendum

vias eius. ꝛ cogitatiōes illius reddam ei.
ὁδοὺς αὐτοῦ. καὶ τὰ διαβούλια αὐτοῦ ἀνταποδώσω αὐτῷ.
ꝛ comedēt ꝛ non implebunt. fornicati sūt ꝛ nō
καὶ φάγονται καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν. ἐπόρνευσαν καὶ οὐ μὴ
dirigent: qꝛ dn̄m dereliq̄rūt vt nō custodirēt.
κατευθυνθῶσιν, διότι τὸν κύριον κατέλιπον τοῦ μὴ φυλάξαι.
fornicatiōes ꝛ vinū ꝛ ebrietatē suscepit coꝛ ppl̄i mei.
πορνείαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία λαοῦ μου.
in symbolis eoꝝ īterrogabāt: ꝛ in virgis suis ānūciabant ei.
ἐν συμβόλοις αὐτῶν ἐπηρώτων, καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτῶν ἀπήγγελλον αὐτῷ.
spū fornicatiōis seducti sunt: ꝛ fornicati sunt a deo suo.
πνεύματι πορνείας ἐπλανήθησαν, καὶ ἐξεπόρνευσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῶν.
sup vertices mōtiū sacrificabāt. ꝛ sup colles īmolabāt subter quercū
ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐθυσίαζον. καὶ ἐπὶ τοὺς βουνοὺς ἔθυον ὑποκάτω δρυὸς
ꝛ ppl̄m ꝛ arborē vmbrosam: qꝛ bonū ūbraculū.
καὶ λεύκης καὶ δένδρου συσκιάζοντος, ὅτι καλὸν σκέπη.
ꝓpterea fornicabunt filie vr̄e. ꝛ sponse vestre mechabunt.
διὰ τοῦτο πορνεύσουσιν αἱ θυγατέρες ὑμῶν. καὶ αἱ νύμφαι ὑμῶν μοιχεύσουσιν.
ꝛ non visitabo sup filias vr̄as cum fornicate fuerit: ꝛ sup sponsas
καὶ οὐ μὴ ἐπισκέψωμαι ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν ὅταν πορνεύσωσιν, καὶ ἐπὶ τὰς νύμφας
vr̄as cū adulterauerit: qm̄ ipi cum meretricibꝰ cōmiscebant. ꝛ cū initiatis īmolabāt.
ὑμῶν ὅταν μοιχεύσωσιν, ὅτι αὐτοὶ μετὰ τῶν πορνῶν συνανεφύροντο. καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθυον.
ꝛ ppl̄s nō itelligēs adherebat cū meretrice. tu āt
καὶ ὁ λαὸς οὐ συνιῶν συνεπλέκετο μετὰ πόρνης. σὺ δὲ
israel ne ignores: ꝛ iuda ne īgrediamini in galgala: ꝛ
ἰσραὴλ, μὴ ἀγνόει, καὶ ἰούδα μὴ εἰσπορεύεσθε εἰς γάλγαλα, καὶ
ne ascendatis in domū iniq̄tatis ꝛ ne iuretis viuit dn̄s.
μὴ ἀναβαίνετε εἰς τὸν οἶκον ὢν καὶ μὴ ὀμνύετε ζῇ κύριος.
qm̄ sicꝰ vacca asilo ꝑcussa insaniuit israel. nūc
ὅτι ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν ἰσραήλ. νῦν
pascet eos dn̄s sicꝰ agnū in spacioso. particeps idoloꝝ
νεμεῖ αὐτοὺς κύριος ὡς ἀμνὸν ἐν εὐρυχώρῳ. μέτοχος εἰδώλων
ephraī: posuit sibi scandala: ꝛ amauit chananeos:
ἐφραΐμ, ἔθηκεν αὐτῷ σκάνδαλα, καὶ ᾑρέτισεν χαναναίους,
fornicātes fornicati sunt ꝛ dilexerūt ignominiā ex fremitu eoꝝ.
πορνεύοντες ἐξεπόρνευσαν καὶ ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος αὐτῶν.
turbo spūs tu es in alis eius
συστροφὴ πνεύματος σὺ εἶ ἐν πτέρυξιν αὐτῆς
ꝛ cōfundentur ex altaribus suis.
καὶ καταισχυνθήσονται ἐκ τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν. Ca. 5.

Audite hec sacerdotes. ꝛ attendite domꝰ isrl̄: ꝛ
Ἀκούσατε ταῦτα οἱ ἱερεῖς. καὶ προσέχετε οἶκος ἰσραήλ, καὶ
domꝰ regis auribꝰ ꝑcipite: qꝛ ad vos est iudiciū.
οἶκος βασιλέως ἐνωτίζεσθε, διότι πρὸς ὑμᾶς ἐστιν τὸ κρῖμα.
speculatiōi nāq̧ laqueꝰ facti estis. ꝛ sicut rete expansū
τῇ σκοπιᾷ ὅτι παγὶς ἐγενήθητε. καὶ ὡς δίκτυον ἐκτεταμένον
sup tabor q̄ rapiūt venatiōez: timuerūt. ego
ἐπὶ τὸ ταβώρ οἱ ἀγρεύοντες τὴν θήραν κατέπηξαν. ἐγὼ
āt eruditoꝛ vr̄. ego cognoui ephraī: ꝛ israel nō
δὲ παιδευτὴς ὑμῶν. ἐγὼ ἔγνων τὸν ἐφραΐμ, καὶ ἰσραὴλ οὐκ
recessit a me: qꝛ nūc fornicatus est ephraim: ꝛ
ἀπέστη ἀπ᾽ ἐμοῦ, διότι νῦν ἐξεπόρνευσεν ἐφραΐμ, καὶ
maculatꝰ ē israel: ꝛ nō dederūt cogitatiōes suas: vt reuertāt ad deū suū: qꝛ spūs fornicatiōis est in medio eoꝝ:
ἐμιάνθη ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβούλια αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς θεὸν αὐτῶν, ὅτι πνεῦμα πορνείας ἐστὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν,
at dn̄m nō cognouerūt. ꝛ humiliabitur iniuria isrl̄ in faciem eius. ꝛ isrl̄ ꝛ ephraī
τὸν δὲ κύριον οὐκ ἐπέγνωσαν. καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις τοῦ ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἰσραὴλ καὶ ἐφραΐμ
infirmabunt in iniq̄tatibꝰ suis: ꝛ ifirmabit ꝛ
ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ἀσθενήσει καὶ
iudas cū eis. cū ouibus ꝛ vitulis ibunt vt q̄rant
ἰούδας μετ᾽ αὐτῶν. μετὰ προβάτων καὶ μόσχων πορεύσονται ζητῆσαι τὸν

dn̄z: ⁊ nō inuenient eū declinauit .n. ab illis: q̄ꝛ
κύριον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτὸν ἐκκέκλικεν γὰρ ἐξ αὐτῶν, ὅτι
dn̄m dereliquerūt: ⁊ filii alieni nati
τὸν κύριον ἐγκατέλιπον, καὶ τέκνα ἀλλότρια ἐγεννήθη=
sūt. nūc deuorabit eos rubigo ⁊ cleros eo
σαν. νῦν φάγεται αὐτοὺς ἡ ἐρυσίβη καὶ τοὺς κλήρους αὐ
rū clangite tuba sup colles: sona=
τῶν. σαλπίσατε σάλπιγγι ἐπὶ τοὺς βουνούς, ἠχήσα
te sup excelsis: p̄dicate in domo iniq̄tatis mēte cecidit
τε ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ ὤν ἐξέστη
beniamin. ephraim in desolationē fact⁹ est in dieb⁹ corre
βενιαμίν. ἐφραὶμ εἰς ἀφανισμὸν ἐγένετο ἐν ἡμέραις ἐλέγ
ptiōis: i tribub⁹ israel ondi fidelia: facti sūt p̄n
χου, ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραὴλ ἔδειξα πιστά, ἐγένοντο οἱ ἄρ
cipes iuda: q̄si transferētes t̄minos: sup eos effundā
χοντες ἰούδα, ὡς μετατιθέντες ὅρια, ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐκχεῶ
sic aquā ipetū meū. oppressit ephraī
ὡς ὕδωρ τὸ ὅρμημά μου. κατεδυνάστευσεν ἐφραὶμ τὸν
aduersariū suū: ⁊ conculcauit iudiciū: q̄ꝛ cepit
ἀντίδικον αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησεν κρίμα, ὅτι ἤρξατο
abire post vana: ⁊ ego q̄si cōturbatio
πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐγὼ ὡς ταραχὴ
ephraī: ⁊ q̄si stimulus domui iuda. ⁊ vidit
τῷ ἐφραΐμ, καὶ ὡς κέντρον τῷ οἴκῳ ἰούδα. καὶ ἴδεν
ephraim īfirmitatē suā: ⁊ iudas dolorē suū: ⁊
ἐφραὶμ τὴν νόσον αὐτοῦ, καὶ ἰούδας τὴν ὀδύνην αὐτοῦ, καὶ
abijt ephraī ad assyrios. ⁊ misit lega=
ἐπορεύθη ἐφραὶμ πρὸς ἀσσυρίους. καὶ ἀπέστειλεν πρέσ=
tos ad regem iarib: ⁊ ip̄e nō potuit libe=
βεις πρὸς βασιλέα ἰαρείμ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐδυνάσθη δια=
rare nos: ⁊ non cessare faciet a vobis dolorē: q̄ꝛ
σῶσαι ὑμᾶς, καὶ οὐ μὴ διαπαύσῃ ἐξ ὑμῶν ὀδύνην, ὅτι
ego q̄si pāthera ephraī: ⁊ q̄si leo domui iuda. ⁊
ἐγὼ ὡς πάνθηρ τῷ ἐφραΐμ, καὶ ὡς λέων τῷ οἴκῳ ἰούδα. καὶ
ego rapiam ⁊ vadam: ⁊ tollam: ⁊ nō erit q̄
ἐγὼ ἁρπῶμαι καὶ πορεύσομαι, καὶ λήψομαι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ
eruat. ibo ⁊ reuertar in locum meū:
ἐξαιρούμενος. πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω εἰς τὸν τόπον μου,
donec dispereant ⁊ q̄rant faciem meā.
ἕως οὗ ἀφανισθήσονται καὶ ζητήσουσιν τὸ πρόσωπόν μου.
IN tribulatione sua manicabūt ad me dicentes:
Ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν ὀρθριοῦσιν πρός με λέγοντες,
eamus ⁊ reuertamur ad dn̄m deū nr̄m: q̄ꝛ
πορευθῶμεν καὶ ἐπιστρέψωμεν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι
ip̄e rapuit ⁊ sanabit nos: p̄cutiet ⁊ turbabit
αὐτὸς ἥρπακεν καὶ ἰάσεται ἡμᾶς, πατάξει καὶ μοτώσει
nos ⁊ sanos faciet nos post duos dies: in die
ἡμᾶς καὶ ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
tertia resurgemus ⁊ viuem⁹ corā eo.
τρίτῃ ἀναστησώμεθα καὶ ζησόμεθα ἐνώπιον αὐτοῦ.
⁊ sciemus ⁊ p̄seq̄mur vt cognoscam⁹ dn̄m:
καὶ γνωσόμεθα καὶ διώξωμεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον,
q̄si mane parātū iueniem⁹ eū. ⁊ veniet q̄si pluuia no
ὡς ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν. καὶ ἥξει ὡς ὑετὸς ἡ
bis t̄panea ⁊ serotina t̄re. q̄d tibi faciam ephraim?
μῖν πρώϊμος καὶ ὄψιμος τῇ γῇ. τί σοι ποιήσω ἐφραΐμ;
q̄c tibi faciā iuda? at mīa vr̄a q̄si nubes matuti
τί σοι ποιήσω ἰούδα; τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν ὡς νεφέλη πρωϊ
na ⁊ q̄si ros matutin⁹ p̄trāsiens. p̄pterea succidi
νὴ καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πορευομένη. διὰ τοῦτο ἀπεθέρι
vr̄os p̄phetas: occidi eos in verbo o=
σα ὑμῶν τοὺς προφήτας, ἀπέκτεινα αὐτοὺς ἐν ῥήματι στό=
ris mei. ⁊ iudiciū tuū q̄si lux egrediet̄: q̄ꝛ
ματός μου. καὶ τὸ κρίμα σου ὡς φῶς ἐξελεύσεται, διότι
miaz volo ⁊ nō sacrificiū. ⁊ scientiam dei magis quā holo
ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν. καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ μᾶλλον ἢ ὁλο
causta. ip̄i āt sunt sic hō p̄uaricans testa=
καυτώματα. αὐτοὶ δέ εἰσιν ὡς ἄνθρωπος παραβαίνων διαθή
mētū. ibi cōtempserūt me. galaad ciuitas q̄ operat̄
κην. ἐκεῖ κατεφρόνησάν μου. γαλαὰδ πόλις ἐργαζομένη
vana cōturbans aquā. ⁊ fortitudo tua viri
μάταια ταράσσουσα ὕδωρ. καὶ ἡ ἰσχύς σου ἀνδρὸς

dominum: & non inuenient: Ablatus est ab eis.
In dn̄o preuaricati sunt: q̄a filios alienos genuerūt. Nunc deuorabit eos mensis cū partibus suis.
Clangite buccina in gabaa tuba in rama.
Vlulate in bethauē: post tergum tuum beniamin.
Effraim in desolatione erit. In die correptiōis in tribubus israel ostendi fidem. Facti sunt principes iuda quasi assumētes terminū: sup eos effundā quasi aquā iram meā. Calūniā patiens est effraim fractus iudicio: quoniam cepit abire post sordes. Et ego quasi tinea effraim: & quasi putredo domui iuda. Et vidit effraim languorē suū: & iudas vinculum suum. Et abiit effraim ad assur: & misit ad regem vltorem: & ipse non poterit sanare vos: nec soluere poterit a vobis vīculū. Quoniā ego quasi leena effraim: et quasi catulus leonis domui iuda. Ego ego capiam & vadam: tollā: & nō est qui eruat.
Vadens reuertar ad locum meū: donec deficiatis & q̄ratis faciē meā. 6.

IN tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite & reuertamur ad dn̄m: q̄a ipse cepit & sanabit nos: percutiet & curabit nos. Viuificabit nos post duos dies: ī die tertia suscitabit nos: & viuem⁹ ī cōspectu ei⁹: sciemus seq̄murq̄ vt cognoscam⁹ dn̄z. Quasi diluculū p̄parat⁹ est egressus eius: & veniet q̄si imber nobis tēporaneus & serotin⁹ terre. Quid faciā tibi effraim: q̄d faciā tibi iuda? Misericordia vr̄a q̄si nubes matutina: & q̄si ros mane p̄trāsiēs. Propter hoc dolaui in p̄phetis: & occidi eos ī verbis oris mei & iudicia tua q̄si lux egredietur. Quia miam volui & nō sacrificiū: & sciētiā dei plus q̄ holocaustū. Ipsi aūt sicut adā trāgressi sunt pactū: ibi p̄uaricati sunt in me. Galaad ciuitas operātiū idolū supplātata sanguine: & quasi fauces viroꝝ

אֶת יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ חָלַץ מֵהֶם׃
בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ
עַתָּה יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת חֶלְקֵיהֶם׃
תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה
הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִן׃
אֶפְרַיִם לְשַׁמָּה תִהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכֵחָה
בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הוֹדַעְתִּי נֶאֱמָנָה׃ הָיוּ
שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי גְּבוּל עֲלֵיהֶם
אֶשְׁפּוֹךְ כַּמַּיִם עֶבְרָתִי׃ עָשׁוּק
אֶפְרַיִם רְצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל
הָלַךְ אַחֲרֵי צָו׃ וַאֲנִי כָעָשׁ לְאֶפְרָיִם
וְכָרָקָב לְבֵית יְהוּדָה׃ וַיַּרְא אֶפְרַיִם
אֶת חָלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת מְזֹרוֹ וַיֵּלֶךְ
אֶפְרַיִם אֶל אַשּׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל מֶלֶךְ
יָרֵב וְהוּא לֹא יוּכַל לִרְפֹּא לָכֶם
וְלֹא יִגְהֶה מִכֶּם מָזוֹר׃ כִּי אָנֹכִי
כַשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר לְבֵית
יְהוּדָה אֲנִי אֲנִי אֶטְרֹף וְאֵלֵךְ
אֶשָּׂא וְאֵין מַצִּיל׃ אֵלֵךְ אָשׁוּבָה
אֶל מְקוֹמִי עַד אֲשֶׁר יֶאְשְׁמוּ
וּבִקְשׁוּ פָנָי בַּצַּר לָהֶם
יְשַׁחֲרֻנְנִי׃ לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל יְהוָה
כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ׃
יְחַיֵּנוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו׃ וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה
לָדַעַת אֶת יְהוָה כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ
וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה
אָרֶץ׃ מָה אֶעֱשֶׂה לְּךָ אֶפְרַיִם מָה
אֶעֱשֶׂה לְּךָ יְהוּדָה וְחַסְדְּכֶם כַּעֲנַן
בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ׃ עַל כֵּן
חָצַבְתִּי בַּנְּבִיאִים הֲרַגְתִּים בְּאִמְרֵי
פִי וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא׃ כִּי חֶסֶד
חָפַצְתִּי וְלֹא זָבַח וְדַעַת אֱלֹהִים
מֵעֹלוֹת׃ וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית
שָׁם בָּגְדוּ בִי׃ גִּלְעָד קִרְיַת פֹּעֲלֵי
אָוֶן עֲקֻבָּה מִדָּם׃ וּכְחַכֵּי אִישׁ

מָצָא
אָכַל
שָׁפַר חָצַר
רוּם רוּעַ
שָׁמַם הָיָה
יָכַח יָדַע
אָמַן שׂוּר
נָסַג גָּבַל
שָׁפַךְ עָשַׁק
רָצַץ שָׁפַט
יָאַל צָוָה
רָאָה
חָלָה זוּר
שָׁלַח
רוּב יָכֹל
גָּהָה
כָּפַר
טָרַף הָלַךְ
נָשָׂא נָצַל
שׁוּב קוּם
אָשַׁם פָּנָה
Cap. vj.
צוּר שָׁחַר
הָלַךְ רָפָא
נָכָה חָבַשׁ
חָיָה שָׁלַשׁ
קוּם חָיָה
פָּנָה יָדַע
רָדַף כּוּן
יָצָא בּוֹא
לָקַשׁ רָוָה
עָשָׂה
שָׁכַם
נָבָא
שָׁפַט
יָדַע
עָלָה כָּרַת
[illegible]
חָכָה

גְּדוּדִים חֶבֶר כֹּהֲנִים דֶּרֶךְ יְרַצְּחוּ — גדד רצח
שֶׁכְמָה כִּי זִמָּה עָשׂוּ׃ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל — זמם עשה
רָאִיתִי שַׁעֲרוּרִיָּה שָׁם זְנוּת — ראה זנה
לְאֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃ גַּם יְהוּדָה — טמא שות
שָׁת קָצִיר לָךְ בְּשׁוּבִי שְׁבוּת עַמִּי׃ — קצר שבה
Cap.vij. כְּרָפְאִי לְיִשְׂרָאֵל וְנִגְלָה עֲוֹן
גלה — אֶפְרַיִם וְרָעוֹת שֹׁמְרוֹן כִּי פָעֲלוּ שָׁקֶר
רוע — וְגַנָּב יָבוֹא פָּשַׁט גְּדוּד בַּחוּץ׃ וּבַל
בוא — יֹאמְרוּ לִלְבָבָם כָּל רָעָתָם זָכָרְתִּי
אמר — עַתָּה סְבָבוּם מַעַלְלֵיהֶם נֶגֶד פָּנַי
עלל פנה — הָיוּ׃ בְּרָעָתָם יְשַׂמְּחוּ מֶלֶךְ וּבְכַחֲשֵׁיהֶם
היה שמח — שָׂרִים׃ כֻּלָּם מְנָאֲפִים כְּמוֹ תַנּוּר
שור נאף — בּוֹעֵרָה מֵאֹפֶה יִשְׁבּוֹת מֵעִיר
תנר בער — מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד חֻמְצָתוֹ׃ יוֹם מַלְכֵּנוּ
שבת — הֶחֱלוּ שָׂרִים חֲמַת מִיָּיִן מָשַׁךְ יָדוֹ
חלל — אֶת לוֹצְצִים׃ כִּי קֵרְבוּ כַתַּנּוּר לִבָּם
בְּאָרְבָּם כָּל הַלַּיְלָה יָשֵׁן אֹפֵהֶם
בֹּקֶר הוּא בֹעֵר כְּאֵשׁ לֶהָבָה׃ כֻּלָּם
יֵחַמּוּ כַּתַּנּוּר וְאָכְלוּ אֶת שֹׁפְטֵיהֶם
כָּל מַלְכֵיהֶם נָפָלוּ אֵין קֹרֵא בָהֶם
בלל — אֵלָי׃ אֶפְרַיִם בָּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלָל
הפך — אֶפְרַיִם הָיָה עֻגָה בְּלִי הֲפוּכָה׃
כוח — אָכְלוּ זָרִים כֹּחוֹ וְהוּא לֹא יָדָע גַּם
שֵׂיבָה זָרְקָה בּוֹ וְהוּא לֹא יָדָע׃
פנה — וְעָנָה גְאוֹן יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְלֹא
שוב — שָׁבוּ אֶל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
היה — בִקְשֻׁהוּ בְּכָל זֹאת׃ וַיְהִי אֶפְרַיִם
פתה — כְּיוֹנָה פוֹתָה אֵין לֵב מִצְרַיִם קָרָאוּ
פרש — אַשּׁוּר הָלָכוּ׃ כַּאֲשֶׁר יֵלֵכוּ אֶפְרוֹשׂ
עֲלֵיהֶם רִשְׁתִּי כְּעוֹף הַשָּׁמַיִם
ירד יסר — אוֹרִידֵם אַיְסִירֵם כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם׃
נדד שדד — אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד
פדה — לָהֶם כִּי פָשְׁעוּ בִי וְאָנֹכִי אֶפְדֵּם
וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים׃ וְלֹא
ילל — זָעֲקוּ אֵלַי בְּלִבָּם כִּי יְיֵלִילוּ
שכב ירש — עַל מִשְׁכְּבוֹתָם עַל דָּגָן וְתִירוֹשׁ

latronū particeps sacerdotū in via interficientiū pergentes de sychen: qa scelꝰ opati sūt. In domo israel vidi horrendū: ibi fornicationes ∞∞∞∞∞ effraim: cōtaminatꝰ est israel. Sed & iuda pone messē tibi: cū ꝯuertero captiuitatē ppli mei. 7.

Cvm sanare vellem israel: reuelata est ∞ iniqtas effraim: & malicia samarie: qa opati sūt mēdaciū. Et fur ingressus est spoliās latrūculus foris. Et ne forte dicant in cordibꝰ suis oēm maliciā eorū me recordatū. Nunc circūdederūt eos adinuētiōes sue corā facie mea facte sunt. In malicia sua letificauerunt regē: & in mēdaciis suis principes. Oēs adulterātes q̄si clibanꝰ succēsus a coquēte. Quieuit paululū ciuitas a cōmixtione fermēti: donec fermētaretur totū. Dies regis nostri: ceperūt pricipes furere a vino. Extendit manū suā cū illusoribꝰ: qa applicauerūt q̄si clibanū cor suū cū insidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos: mane ipse succēsus quasi ignis flāme. Oēs calefacti sūt q̄si clibanꝰ & deuorauerūt iudices suos. Oēs reges eorū ceciderūt: nō est q clamet in eis ad me. Effraim in pplis ipse cōmiscebatur. Effraī factꝰ est subcinericiꝰ panis: q nō reuersatur. Comederūt alieni robur eius: & ipse nesciuit. Sed & cani effusi sunt in eo: & ipse ignorauit. Et hūiliabitur supbia isrl in facie eiꝰ. Nec reuersi sunt ad dn̄m deū suū: & non q̄sierūt eū in oībꝰ his. Et factꝰ est effraim q̄si colūba seducta nō habēs cor. Egyptū inuocabāt: ad assyrios abierūt. Et cū pfecti fuerīt: expādā sup eos rete meū: & q̄si volucrē celi detraham eos. Cedā eos ꝓm auditionē cetus eoꝝ. Ve eis: q̄m recesserūt a me. Vastabūtur: qa preuaricati sunt in me. Ego redemi eos: & ipsi locuti sunt cōtra me mēdacia. Et non clamauerūt ad me in corde suo sed vlulabant ∞ in cubilibus suis. Super triticum & vinum ∞

pirate. abscōderūt sacdotes viā: interfecerūt sicima: qꝛ
πειράτου. ἔκρυψαν ἱερεῖς ὁδόν, ἐφόνευσαν σίκιμα, ὅτι
iniqtatē fecerunt in domo israel. vidi horribilia ibi
ἀνομίαν ἐποίησαν ἐν τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. ἴδον φρικώδη ἐκεῖ
fornicatiōes ephraī: ꝯtamiatꝰ ē israel ⁊ iudas: incipe
πορνείαν τοῦ ἐφραΐμ, ἐμιάνθη ἰσραὴλ καὶ ἰούδας, ἄρχου
vindemiare tibi cū ꝯuertero ego captiuitatem
τρυγᾶν σεαυτῷ ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσί-
ppli mei.
αν τοῦ λαοῦ μου.

Ca.7.

Cūm sanarē ego israel: ⁊ reuelata est iniq
ΕΝ τῷ ἰάσασθαί με τὸν ἰσραήλ, καὶ ἀπεκαλύφθη ἡ ἀδι-
tas ephraī: ⁊ malitia samarie: qꝛ operata ē mēdacia.
κία ἐφραΐμ, καὶ ἡ κακία σαμαρείας, ὅτι εἰργάσατο ψευδῆ.
⁊ fur ad eū igressꝰ ē expoliās latro in
καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσῆλθεν ἐκδιδύσκων λῃστὴς ἐν τῇ
via sua. vt cōcinant q̄si cātātes corde suo:
ὁδῷ αὐτοῦ. ὅπως συνᾴδωσιν ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν,
oēs malitias eoꝝ recordatꝰ sū. nūc circūdederūt eos
πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην. νῦν ἐκύκλωσεν αὐτοὺς
cogitatiōes eoꝝ contra faciem meā. facti sūt:
τὰ διαβούλια αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ προσώπου μου. ἐγένοντο,
in malitijs suis letificauerūt regem: ⁊ in mē-
ἐν ταῖς κακίαις αὐτῶν ἔφραναν βασιλέα, καὶ ἐν τοῖς ψεύ-
dacijs suis pncipes. oēs adulterātes q̄si clibanus
δεσιν αὐτῶν ἄρχοντας. πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος
ardens in coctionē in deustiua flāma. a ꝯmixtio
καιόμενος εἰς πέψιν ἐπὶ τῆς κατακαύσεως φλογός. ἀπὸ φυρά-
ne fermēti donec fermentetꝰ totū. dies regū no
σεως ζύμης ἕως τοῦ ζυμωθῆναι ὅλον. ἡμέραι τῶν βασιλέων ἡ-
stroꝝ. ceperūt pncipes furere a vino. extēdit
μῶν. ἤρξαντο ἄρχοντες θυμοῦσθαι ἐξ οἴνου. ἐξέτεινεν τὴν
manū suā cū pestilētibꝰ: qꝛ succensa sunt q̄si cli-
χεῖρα αὐτοῦ μετὰ λοιμῶν, διότι ἀνεκαύθησαν ὡς κλί-
banꝰ corda eoꝝ cū p̄cipitarent̄ ipi
βανος αἱ καρδίαι αὐτῶν ἐν τῷ καταποντίζεσθαι αὐτούς
tota nocte somno ephraī repletꝰ est. mane
ὅλην τὴν νύκτα. ὕπνου ἐφραΐμ ἐνεπλήσθη. πρωῒ
incēsus ē q̄si ignis flāme oēs calefacti sūt q̄si cliba
ἀνεκαύθη ὡς πυρὸς φλογός. πάντες ἐθερμάνθησαν ὡς κλίβα-
nꝰ. ⁊ comederūt iudices suos: oēs reges
νος. καὶ κατέφαγον τοὺς κριτὰς αὐτῶν, πάντες οἱ βασιλεῖς
eoꝝ ceciderūt: ⁊ nō est inuocans in eis ad
αὐτῶν ἔπεσον, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐπικαλούμενος ἐν αὐτοῖς πρός
me ephraī in pplis suis cōmiscebat̄ ephraī. factꝰ
με. ἐφραΐμ ἐν τοῖς λαοῖς αὐτοῦ συνανεμίγνυτο. ἐφραΐμ ἐγένε-
est subcinericiꝰ q̄ nō reuersat̄. ⁊ cōederūt alieni
το ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος. καὶ ἔφαγον ἀλλότριοι
fortitudinē eoꝝ. hic āt nō sciuit: ⁊ cani
τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. οὗτος δὲ οὐκ ἔγνω, καὶ πολιαὶ
floruerūt ei: ⁊ ip̄e nō cognouit. ⁊ humiliabitur
ἐξήνθησαν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω. καὶ ταπεινωθήσεται
iniuria israel in faciem eius. ⁊ nō reuersi
ἡ ὕβρις τοῦ ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐπέστρε-
sunt ad dn̄m deū eoꝝ. ⁊ nō q̄sierunt eū
ψαν πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν αὐτὸν
in oībꝰ his. ⁊ erat ephraī q̄si columba isipiēs nō
ἐν πᾶσι τούτοις. καὶ ἦν ἐφραΐμ ὡς περιστερὰ ἄνους οὐκ
cor. egyptum inuocabat: ⁊ in assyrios ibat
ἔχουσα καρδίαν. αἴγυπτον ἐπεκαλεῖτο, καὶ εἰς ἀσσυρίους ἐπορεύ-
sicut ibunt: mittam sup eos rete me-
θησαν. καθὼς ἂν πορεύσονται, περιβαλῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸ δίκτυόν μου. si-
cut volatilia celi detrahā eos. corripiā eos
θως τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατάξω αὐτούς. παιδεύσω αὐτούς
auditu tribulatiōis eoꝝ. ve eis q̄m recesserūt a
ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν. οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ᾽
miseri sunt q̄m ipie egerūt in me. ego redemi eos:
δείλαιοί εἰσιν ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ. ἐγὼ ἐλυτρωσάμην αὐτούς,
āt locuti sunt ꝯ me mēdacia. ⁊ nō clamauerūt ad me cor-
δὲ κατελάλησαν κατ᾽ ἐμοῦ ψευδῆ. καὶ οὐκ ἐβόησαν πρός με αἱ καρ-
da eoꝝ sed vlulabāt in cubilibꝰ suis. sup tritico ⁊
δίαι αὐτῶν ἀλλ᾽ ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. ἐπὶ σίτῳ καὶ

cōcidebant eruditi ſunt in me. cōfortaui
κατετέμνοντο ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί. κατίσχυσα τοὺς
brachia eoꝝ: ⁊ ꝯ me cogitauerūt mala: cōuer
βραχίονας αὐτῶν, καὶ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο πονηρά, ἐπε=
ſi ſunt in vanū: facti ſūt q̄ſi arcus extentus. ca=
στράφησαν εἰς τὸ κενόν, ἐγένοντο ὡς τόξον ἐντεταμένον. πε
dent in gladio pncipes eoꝝ ppt imperitiam
σοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν διὰ ἀπαιδευσίαν
lingue eoꝝ. iſta ſubſannatio eoꝝ in tra egypti.
γλώσσης αὐτῶν. οὗτος ὁ φαυλισμὸς αὐτῶν ἐν γῇ αἰγύπτου.
In ſinu eoꝝ q̄ſi tra: q̄ſi aqla ſup domū domi
Εἰς κόλπον αὐτῶν ὡς γῆ, ὡς ἀετὸς ἐπ᾽ οἶκον κυρί=
ni: p eo q̄d trāſgreſſi ſunt teſtamētū meū ⁊ ꝯ legem
ου, ἀνθ᾽ ὧν παρέβησαν τὴν διαθήκην μου καὶ κατὰ τοῦ νόμου
meā ipſe egert. me clamabunt de⁹ cognouim⁹ te: qꝛ iſ=
μου ἠσέβησαν. ἐμὲ κεκράξονται ὁ θεὸς ἐγνώκαμέν σε, ὅτι ἰσ
rael ꝓiecit bona. inimicū pſequuti ſunt. ſemetipſis
ραὴλ ἀπεῤῥίψατο ἀγαθά. ἐχθρὸν κατεδίωξαν. ἑαυτοῖς
regnauerūt ⁊ nō p me pncipes extiteꝛt ⁊ nō idicaueꝛt mihi
ἐβασίλευσαν καὶ οὐ δι᾽ ἐμοῦ ἦρξαν καὶ οὐκ ἐγνώρισάν μοι
argentū ſuū ⁊ aurum ſuū fecerūt ſibi
τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐποίησαν ἑαυ=
idola: vt diſpereant. proiice vi
τοῖς εἴδωλα, ὅπως ἐξολοθρευθῶσιν. ἀπόῤῥιψαι τὸν μό
tulū tuū ſamaria: cōcitat⁹ eſt furor me⁹ in eos.
σχον σου σαμάρεια, παρωξύνθη ὁ θυμός μου εἰς αὐτούς.
vſq̄ quo non poterūt emūdari in iſrael: ⁊
ἕως τίνος οὐ μὴ δύνωνται καθαρισθῆναι ἐν τῷ ἰσραήλ; καὶ
hoc artifex fecit ⁊ nō de⁹ eſt. qꝛ ſeducens
αὐτὸ τέκτων ἐποίησεν καὶ οὐ θεός ἐστιν. διότι πλανῶν
erat vitul⁹ tu⁹ ſamaria: qꝛ corrupta vēto ſeminaueꝛt: ⁊
ἦν ὁ μόσχος σου σαμάρεια, ὅτι ἀνεμόφθορα ἔσπειραν, καὶ
ſubuerſio eoꝝ ſuſcipiet ea. manipul⁹ nō hñs
ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτά. δράγμα οὐκ ἔχον
vires vt faciat farinā: ſi ⁊ fecerit alieni come
ἰσχὺν ποιῆσαι ἄλευρα, ἐὰν καὶ ποιήσῃ ἀλλότριοι κατα
dent eā. abſorpt⁹ ē iſrael: nūc facti ſūt in
φάγονται αὐτά. κατεπόθη ἰσραήλ, νῦν ἐγένοντο ἐν τοῖς
gētib⁹ q̄ſi vas inutile. qꝛ ipi aſcendeꝛt ad aſſy
ἔθνεσιν ὡς σκεῦος ἄχρηστον. ὅτι αὐτοὶ ἀνέβησαν εἰς ἀσσυ
rios. germinauit p ſemetipſꝫ ephrai: munera dilexit: ꝓpte
ρίους. ἀνέθαλεν καθ᾽ ἑαυτὸν ἐφραΐμ, δῶρα ἠγάπησεν, διὰ
rea tradentur gētib⁹. nūc ſuſcipiam e=
τοῦτο παραδοθήσονται τοῖς ἔθνεσιν. νῦν εἰσδέξομαι αὐ=
os. ⁊ deſcent pax vt vngāt regem ⁊
τούς. καὶ κοπάσουσιν μικρὸν τοῦ χρίειν βασιλέα καὶ
pncipem: qꝛ multiplicauit ephraī altaria in pec=
ἄρχοντα, ὅτι ἐπλήθυνεν ἐφραΐμ θυσιαστήρια εἰς ἁμαρ
cata ⁊ facta ſūt ei altaria delicta. ſcri
τίας καὶ ἐγενήθη αὐτῷ θυσιαστήρια ἐπλημμελημένα. γρά=
bā eius mltitudinē: ligitima eius in aliena reputa
ψω αὐτοῦ πλῆθος, τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογί
ta ſunt altaria dilecta: qꝛ ſi imolauerīt ho
σθησαν θυσιαστήρια τὰ ἠγαπημένα, διότι ἐὰν θύσωσιν θυ
ſtias: ⁊ cōederit carnes: dñs nō ſuſcipiet eas.
σίαν, καὶ φάγωσιν κρέα, κύριος οὐ προσδέξεται αὐτά.
nūc recordabit̄ iniq̄tatis eoꝝ: ⁊ vlciſcet̄ pctā
νῦν μνησθήσεται ἀδικίας αὐτῶν, καὶ ἐκδικήσει τὰς ἁμαρτί
eoꝝ ipi in egyptū cōuerſi ſunt. in aſſyriis imū
ας αὐτῶν. αὐτοὶ εἰς αἴγυπτον ἀπέστρεψαν. ἐν ἀσσυρίοις ἀκά
da cōedent. oblit⁹ eſt iſrael ei⁹ q̄ fecit il=
θαρτα φάγονται. ἐπελάθετο ἰσραὴλ τὸν ποιήσαντα αὐ=
lū: ⁊ edificauerūt delubra. ⁊ iudas mltiplicauit vr=
τόν, καὶ ᾠκοδόμησαν τεμένη. καὶ ἰούδας ἐπλήθυνεν πό=
bes muratas. ⁊ mittam ignē in ciui
λεις τετειχισμένας. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὰς πό
tates eius ⁊ deuorabit fūdamēta illius.
λεις αὐτοῦ καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτοῦ. Ca. 9.
Ne gaudeas iſrl̄ neq̄ leteris ſicut ppl̄i. qꝛ for=
Μὴ χαῖρε ἰσραὴλ μηδὲ εὐφραίνου καθὼς οἱ λαοί. ὅτι ἐπό
nicat⁹ es a deo tuo: dilexiſti munera ſup oēm
ρνευσας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σου, ἠγάπησας δόματα ἐπὶ πᾶσαν

ruminabāt & receſſerūt
a me. Et ego erudiui eos
et cōfortaui brachia eoꝝ:
& in me cogitauerūt ma
litiā: reuerſi ſunt vt eſſent
abſq̄ iugo: facti ſūt q̄ſi
arcus doloſus. Cadēt in
gladio pricipes eorū a fu
rore ligue ſue. Iſta ſubſā
natio eoꝝ in tra egypti. 8
In gutture tuo ſit tu=
ba q̄ſi aqla ſup domū
dñi: p eo q̄ tranſgreſſi
ſunt fedus meū: & legē
meā puaricati ſunt. Me
iuocabūt deus me⁹ & co
gnouimus te iſrael. Pro
iecit iſrl bonū: inimicus
perſequetur eū. Ipſi re
gnauerunt & nō ex me:
principes extiterūt & nō
cognoui. Aurū ſuū &
argentū ſuū fecerūt ſibi
idola: vt iterirēt. Pro
iect⁹ eſt vitulus tu⁹ ſama
ria. Iratus eſt furor me⁹
in eis. Vſq̄quo nō po=
terūt emūdari: quia ex
iſrael: & ipſe eſt. Artifex
fecit illū: & nō eſt deus:
quoniā in aranearum te
las erit vitulus ſamarie:
qa ventū ſeminabūt &
turbinē metēt. Culmus
ſtans nō eſt in eo germē:
nō faciet farinā. Q̄d & ſi
fecerit: alieni comedent
eā: deuoratus eſt iſrael.
Nunc factus eſt in natio
nibus q̄ſi vas immundū:
quia ipſi aſcenderūt ad
aſſur. Onager ſolitari⁹
ſibi effraim. Munera de
derūt amatorib⁹ ſuis: ſed
& cū mercede cōduxeꝛt
nationes. Nūc cōgrega
bo eos et quieſcēt pauliſ
per ab onere regis & pri
cipū. Quia mltiplicauit
effraim altaria ad peccā
dū: facte ſūt ei are i deli
ctū. Scribā ei mltiplices
leges meaſ: q̄ velut aliene
cōputate ſunt. Hoſtias
offerēt: immolabūt car
nes & comedent: & dñs
nō ſuſcipiet eas. Nūc re
cordabitur iniq̄tatis eoꝝ
& viſitabit pctā eoꝝ. Ipi
in egyptū cōuertētur. Et
oblitus eſt iſrael factoris
ſui: & edificauit delubra:
& iudas multiplicauit vr
bes munitas.
Et mittā ignē in ciuita=
tes eius: & deuorabit
edes illius. 9.
Noli letari
iſrael: noli exultare
ſicut populi: qa fornica=
tus es a deo tuo. Dilexiſti
mercedem ſup omnes

יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי׃ וַאֲנִי יִסַּרְתִּי
חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רָע׃
יָשׁוּבוּ לֹא עָל הָיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה
יִפְּלוּ בַחֶרֶב שָׂרֵיהֶם מִזַּעַם לְשׁוֹנָם
זוּ לַעְגָּם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
אֶל חִכְּךָ שֹׁפָר כַּנֶּשֶׁר עַל בֵּית
יְהוָה יַעַן עָבְרוּ בְרִיתִי וְעַל תּוֹרָתִי
פָּשָׁעוּ׃ לִי יִזְעָקוּ אֱלֹהַי יְדַעֲנוּךָ
יִשְׂרָאֵל׃ זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב
יִרְדְּפוֹ׃ הֵם הִמְלִיכוּ וְלֹא מִמֶּנִּי
הֵשִׂירוּ וְלֹא יָדָעְתִּי כַּסְפָּם וּזְהָבָם
עָשׂוּ לָהֶם עֲצַבִּים לְמַעַן יִכָּרֵת׃ זָנַח
עֶגְלֵךְ שֹׁמְרוֹן חָרָה אַפִּי בָּם עַד
מָתַי לֹא יוּכְלוּ נִקָּיֹן׃ כִּי מִיִּשְׂרָאֵל
וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים
הוּא כִּי שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל שֹׁמְרוֹן׃
כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ קָמָה
אֵין לוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה קֶּמַח אוּלַי
יַעֲשֶׂה זָרִים יִבְלָעֻהוּ׃ נִבְלַע יִשְׂרָאֵל
עַתָּה הָיוּ בַגּוֹיִם כִּכְלִי אֵין חֵפֶץ
בּוֹ׃ כִּי הֵמָּה עָלוּ אַשּׁוּר פֶּרֶא בּוֹדֵד
לוֹ אֶפְרַיִם הִתְנוּ אֲהָבִים׃ גַּם כִּי
יִתְנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם וַיָּחֵלּוּ
מְּעָט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים׃ כִּי הִרְבָּה
אֶפְרַיִם מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא הָיוּ לוֹ
מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא׃ אֶכְתּוֹב לוֹ רֻבֵּו
תּוֹרָתִי כְּמוֹ זָר נֶחְשָׁבוּ׃ זִבְחֵי הַבְהָבַי
יִזְבְּחוּ בָשָׂר וַיֹּאכֵלוּ יְהוָה לֹא
רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד
חַטֹּאתָם הֵמָּה מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ׃ וַיִּשְׁכַּח
יִשְׂרָאֵל אֶת עֹשֵׂהוּ וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת
וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה
אַרְמְנֹתֶיהָ׃ אַל תִּשְׂמַח
יִשְׂרָאֵל אֶל גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ
מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל

גור סור
זרע חשב
רוע שוב
היה רמה
נפל שור
לשון
Cap. viij.
חיך
ברת ירה
זעק
איב
רדף מלך
שור
עשה כרת
יכל נקה
היה
זרע קצר
קום עשה
בלע
היה כלה
עלה בדד
תנה
קבץ
נשא רבה
זבח
כתב רבב
ירה חשב
אכל
רצה זכר
פקד שוב
שכח בנה
היכל רבה
עיר
Cap. ix.
שמח זנה
תנה

Tex.heb.	Pritiua.heb.
גָּרְנוֹת דָּגָן׃ גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם	רָעָה
וְתִירוֹשׁ יְכַחֶשׁ בָּהּ׃ לֹא יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ	יָשַׁב כָּחַשׁ
יְהוָה וְשָׁב אֶפְרַיִם אֶת מִצְרַיִם	שׁוּב
וּבְאַשּׁוּר טָמֵא יֹאכֵלוּ׃ לֹא יִסְּכוּ	אָכַל נָסַךְ
לַיהוָה יַיִן וְלֹא יֶעֶרְבוּ לוֹ זִבְחֵיהֶם	עָרַב
כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם כָּל אֹכְלָיו	
יִטַּמָּאוּ כִּי לַחְמָם לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא	טָמֵא בּוֹא
בֵּית יְהוָה׃ וּמַה תַּעֲשׂוּ לְיוֹם מוֹעֵד	עָשָׂה יָעַד
וּלְיוֹם חַג יְהוָה׃ כִּי הִנֵּה הָלְכוּ מִשֹּׁד	שָׁדַד
מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף תְּקַבְּרֵם מַחְמַד	קָבַץ קָבַר
לְכַסְפָּם קִמּוֹשׁ יִירָשֵׁם חוֹחַ	חָמַד קָמַשׁ
בְּאָהֳלֵיהֶם׃ בָּאוּ יְמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ	יָרַשׁ בּוֹא
יְמֵי הַשִּׁלֻּם יֵדְעוּ יִשְׂרָאֵל אֱוִיל	יוֹם אֱוִל
הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ עַל רֹב	נָבָא שָׁגַע
עֲוֹנְךָ וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה׃ צֹפֶה אֶפְרַיִם	רָבַב שָׂטַם
עִם אֱלֹהָי נָבִיא פַּח יָקוֹשׁ עַל כָּל	פּוּחַ יָקַשׁ
דְּרָכָיו מַשְׂטֵמָה בְּבֵית אֱלֹהָיו׃	
הֶעְמִיקוּ שִׁחֵתוּ כִּימֵי הַגִּבְעָה יִזְכּוֹר	עָמַק זָכַר
עֲוֹנָם יִפְקוֹד חַטֹּאתָם׃ כַּעֲנָבִים	פָּקַד
בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל כְּבִכּוּרָה	דָּבַר בָּכַר
בִתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ רָאִיתִי אֲבוֹתֵיכֶם	רָאָה
הֵמָּה בָּאוּ בַעַל פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת	נָזַר
וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֳבָם׃ אֶפְרַיִם	בּוּשׁ הָיָה
כָּעוֹף יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן	שָׁקַץ כָּבַד
וּמֵהֵרָיוֹן׃ כִּי אִם יְגַדְּלוּ אֶת בְּנֵיהֶם	יָלַד הָרָה
וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם כִּי גַם אוֹי	גָּדַל
לָהֶם בְּשׂוּרִי מֵהֶם׃ אֶפְרַיִם	בָּשַׂר
כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי לְצוֹר שְׁתוּלָה בְנָוֶה	רָאָה שָׁתַל
וְאֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל הֹרֵג בָּנָיו׃	יָצָא
תֵּן לָהֶם יְהוָה מַה תִּתֵּן תֵּן לָהֶם	נָתַן
רֶחֶם מַשְׁכִּיל וְשָׁדַיִם צֹמְקִים׃ כָּל	שָׁכַל שָׁדַד
רָעָתָם בַּגִּלְגָּל כִּי שָׁם שְׂנֵאתִים	רוּעַ
עַל רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם מִבֵּיתִי אֲגָרְשֵׁם	עָלַל גָּרַשׁ
לֹא אוֹסֵף אַהֲבָתָם כָּל שָׂרֵיהֶם	יָסַף שׂוּר
סֹרְרִים׃ הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם	סָרַר נָכָה
יָבֵשׁ פְּרִי בַּלִי יַעֲשׂוּן גַּם כִּי	פָּרָה עָשָׂה

Trāsla.B.Hie.

areas tritici. Area & torcular non pascet eos: & vinum mentietur eis. Non habitabūt in terra domini. Reuersus est effraim in egyptum & in assyriis pollutū comedit. Non libabunt dño vinū: & non placebunt ei. Sacrificia eoruʒ quasi panis lugentium. Oēs qui comedent eum cōtaminabūtur: qa panis eorū aīe ipsorū: non intrabunt in domū dñi. Quid facietis i die solēni in die festiuitatis dñi? Ecce eniʒ pfecti sunt a vastitate. Egyptus cōgregabit eos: mēphis sepeliet eos. Desiderabile argentū eorū vrtica hereditabit: lapa in tabernaculis eorꝝ. Venerūt dies visitationis: venerūt dies retributionis. Scitote israel stultū pphetā: insanū virū spūalem. Propter multitudinē iniqtatis tue: & multitudinem amētie. Speculator effraim cū deo meo: ppheta laqus ruine fact⁹ est sup oēs vias ei⁹. Insania in domo dei ei⁹. Profunde peccauerūt sicut in dieb⁹ gabaa. Recordabitur iniquitatis eorū: & visitabit pctā eorū. Quasi vuas in deserto inueni israel: q̄si prima poma ficulnee in cacumine ei⁹ vidi p̄res eorū. Ipsi aūt intrauerūt ad beelphegor & abalienati sunt in cōfusione: & facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexert. Effraī q̄si auis auolauit. Gloria eorū a partu: & ab vtero & a cōceptu. Quod & si enutrierit filios suos absq; liberis eos faciā in hoībus. Sed & ve eis cū recessero ab eis. Effraim vt vidi tyrus erat fundata in pulchritudine. Et effraim educet ad interfectorē filios suos. Da eis domie. Quid dabis eis? Da eis vuluā sine liberis & vbera arentia. Omnes nequitie eorū in galgal: quia exosos habui eos. Propter maliciā adinuētionū eorꝝ: de domo mea eiiciā eos. Nō addā vt diligā eos. Oēs principes eorꝝ recedētes. Percussus est effraim: radix eorum exiccata est. Fructū nequaq; facient. Q̄ḋ & si

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

areā tritici area & torcular nō cognouit eos: & vinū
ἅλω σίτου. ἅλως καὶ ληνὸς οὐκ ἔγνω αὐτούς, καὶ ὁ οἶνος
mentitū est illis. nō hitauerūt in tra dñi: hitauit ef
ἐψεύσατο αὐτοῖς. οὐ κατῴκησαν ἐν γῇ τοῦ κυρίου, κατῴκησεν ἐ-
phraī in egyptū: & in assyriis immūda comedent nō
φραὶμ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐν ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται. οὐκ
libauerūt dño vinū & nō placuerūt ei q̄si panis lu
ἔσπεισαν τῷ κυρίῳ οἶνον καὶ οὐχ ἥδυναν αὐτῷ ὡς ἄρτος πέν-
ctus eis. oēs q̄ māducant ea ꝯtaminabūt qz
θους αὐτοῖς. πάντες οἱ ἐσθίοντες αὐτὰ μιανθήσονται διότι
panes aīab⁹ eorꝝ nō intrabunt in domū
ἄρτοι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ
dñi: qd facietis in die cōuentus: & in die solēnitatꝭ
κυρίου, τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς
dñi. ideo ecce ibunt de miseria egy-
κυρίου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ πορεύσονται ἐκ ταλαιπωρίας αἰγύ-
pti & suscipiet eos mēphis: & sepeliet eos mach-
πτου καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς μεμφίς, καὶ θάψει αὐτοὺς μαχ-
mas. argentū eorꝝ interit⁹ hereditabit. & spine
μάς. τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει. καὶ ἄκανθαι
in tabernaculis eorꝝ. venerūt dies vltionis
ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν. ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἐκδικήσε-
venerūt dies retributionis tue & affligetur
ως ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀνταποδόσεώς σου καὶ κακωθήσεται
israel: sicut ppheta insaniens q̄ habet spm
ἰσραήλ, ὥσπερ ὁ προφήτης ὁ παρεστηκὼς ὁ πνευματοφό-
pre multitudie iniqtatū tuarꝝ: mltiplicata ē amētia
ρος ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν σου, ἐπλήθυνεν μανία.
tenebre ephraī post deū. ppheta laque⁹ tortuos⁹ sup om
σκότος ἐφραὶμ μετὰ θεοῦ. προφήτης παγὶς σκολιὰ ἐπὶ πά-
nes vias eius. insania in domo dei ꝯfixerūt. cor-
σας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. μανία ἐν οἴκῳ θεοῦ κατέπηξαν. ἐφ-
rupti sūt scdm dies collis. recordabit iniqta
θάρησαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ βουνοῦ. μνησθήσεται ἀδικί-
tis eorꝝ: vlciscet peccata eorꝝ. sic vuam in des
ας αὐτῶν, ἐκδικήσει ἁμαρτίας αὐτῶν. ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρή-
to iueni israel: sic ficū in ficu tēporaneā vidi pa
μῳ εὗρον τὸν ἰσραήλ, ὡς σῦκον ἐν συκῇ πρώϊμον ἴδον πα-
tres eorꝝ. ipi igressi sūt ad beelphegor: &
τέρας αὐτῶν, αὐτοὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βεελφεγώρ, καὶ
abalienati sunt in ꝯfusionē. & facti sūt abominabiles
ἀπηλλοτριώθησαν εἰς αἰσχύνην. καὶ ἐγένοντο ἐβδελυγμένοι
sic dilecti. ephraī q̄si auis extēsa est. gl̄ia e-
ὡς οἱ ἠγαπημένοι. ἐφραὶμ ὡς ὄρνεον ἐξεπετάσθη. ἡ δόξα αὐ-
ius ex partu & dolorib⁹ & ex cōceptionib⁹: qz
τῶν ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων καὶ ἐκ συλλήψεων, διότι
si & nutrierint filios suos sine filijs erunt in
ἐὰν καὶ ἐκθρέψωσιν τὰ τέκνα αὐτῶν ἀτεκνωθήσονται ἐξ
hoibus: qz & ve eis est: caro mea ex e-
ἀνθρώπων, διότι καὶ οὐαὶ αὐτοῖς ἐστιν, ἡ σάρξ μου ἐξ αὐ-
is ephraī. sicut vidi in captionē pbuit
τῶν ἐφραὶμ, ὃν τρόπον ἴδον εἰς θήραν παρέστησεν
filios suos. vt educeret ad interfectionē fili-
τὰ τέκνα αὐτῶν. τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέ-
os suos. da eis dñe. qd dabis eis? da
κνα αὐτῶν. δὸς αὐτοῖς κύριε. τί δώσεις αὐτοῖς; δὸς
eis vuluā sine filijs & vbera arētia. oēs
αὐτοῖς μήτραν ἀτεκνοῦσαν καὶ μαστοὺς ξηρούς. πᾶσαι
neqtie eorꝝ: in galgalis: qz ibi odi
αἱ κακίαι αὐτῶν, ἐν γαλγάλοις, ὅτι ἐκεῖ ἐμίσησα
eos. ppt malitias adinuentionū eorꝝ: de
αὐτούς. διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν, ἐκ
domo mea eijciā eos: & non addam vt
τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτούς, καὶ οὐ μὴ προσθῶ τοῦ
diligam eos. oēs pncipes eorꝝ inobe
ἀγαπῆσαι αὐτούς. πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἀπει-
dientes. doluit ephraī. radices suas arefecit:
θοῦντες. ἐπόνεσεν ἐφραὶμ. τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐξήρανεν.
fructū neq̄q̄ vltra feret. qz si
καρπὸν οὐκ ἔτι μὴ ἐνέγκη. διότι ἐὰν

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

genuerint interficiā deſiderabilia vteri eoꝝ.
γεννήσωσιν ἀποκτενῶ τὰ ἐπιθυμήματα τῆς κοιλίας αὐτῶν.
repellet eos deus: q2 nō audierūt eū: ⁊
ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ θεός, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ
erunt vagi in gētib9.
ἔσονται πλανηταὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ca. 10.
Vitis frondoſa iſrael. fruct9 ei9
ἌΜπελος εὐκληματοῦσα ἰσραήλ. ὁ καρπὸς αὐ=
abundās ſcd3 multitudinē fructuū ſuoꝝ mltiplica
τῆς εὐθηνῶν κατὰ τὸ πλῆθος τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπλήθυ
uit altaria iuxta bona terre eoꝝ. edifica=
νε τὰ θυσιαστήρια κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτῶν. ᾠκοδό
uit titulos diuiſit corda ſua: nūc peribunt
μησεν στήλας ἐμέρισεν καρδίας αὐτῶν, νῦν ἀφανισθή=
ip̄e ſuffodiet altaria eoꝝ: affligē
σονται, αὐτὸς κατασκάψει τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν, ταλαι
tur tituli eoꝝ. q2 nūc dicēt nō eſt
πωρήσουσιν αἱ στῆλαι αὐτῶν. διότι νῦν ἐροῦσιν οὐκ ἔστιν
rex nobis. q2 nō timuim9 dn̄m: q2 rex
βασιλεὺς ἡμῖν. ὅτι οὐκ ἐφοβήθημεν τὸν κύριον, ὅτι βα=
q̄d faciet nobis loq̄uēs verba occaſiōes men
σιλεὺς τί ποιήσει ἡμῖν λαλῶν ῥήματα προφάσεις ψευ
daces. diſponet teſtamētū. orietur ſic̄ gramen iudiciū
δεῖς. διαθήσεται διαθήκην. ἀνατελεῖ ὡς ἄγρωστις κρίμα
ſup̄ deſertū agri apud vitulū dom9 iniq̄tatis morabū
ἐπὶ ἐρήμου ἀγροῦ παρὰ τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου ὢν παροική
tur q̄ habitant ſamariā. q2 luxit ppl̄s
σουσιν οἱ κατοικοῦντες σαμαρείας. ὅτι ἐπένθησεν ὁ λαὸς
eius ſup̄ eū ſicut irritauerūt illū: gaude=
αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν καθότι παρεπίκραναν αὐτόν, ἐπιχαι
bunt ſup̄ glīā eius: q2 trāſlata eſt ab eo:
ροῦνται ἐπὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὅτι ἀπῳκίσθη ἀπ' αὐτοῦ,
⁊ ip̄m in aſſyrios ligantes attulerūt munera
καὶ αὐτὸν εἰς ἀσσυρίους δήσαντες ἀπήνεγκαν ξένια τῷ
regi iarib: in domo ephraim ſuſcipiet. cōfunde=
βασιλεῖ ἰαρίβ, ἐν δόματι ἐφραῒμ δέξεται. αἰσχυνθήσε
tur iſrael in cōſilio ſuo. p̄iecit ſamaria
ται ἰσραὴλ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοῦ. ἀπέβαλε σαμάρεια
regem ſuū ſicut cremiū ſup̄ faciem aque.
βασιλέα αὐτῆς ὡς φρύγανον ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος.
⁊ auferentur altaria iniq̄tatis :peccata iſrael.
καὶ ἐξαρθήσονται βωμοὶ ὤν, ἁμαρτήματα τοῦ ἰσραήλ.
ſpine ⁊ tribuli aſcendent ſup̄ altaria
ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια
eoꝝ. ⁊ dicent mōtib9 operite nos: ⁊
αὐτῶν. καὶ ἐροῦσιν τοῖς ὄρεσι καλύψατε ἡμᾶς, καὶ τοῖς
collib9 cadite ſup̄ nos. ex q̄ colles peccauit iſ
βουνοῖς πέσετε ἐφ' ἡμᾶς. ἀφ' οὗ οἱ βουνοὶ ἥμαρτεν ἰσ
rael. ibi ſtetit nō cōp̄hendat eos in colle bel
ραήλ. ἐκεῖ ἔστη οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς ἐπὶ τῷ βουνῷ πό
lū: ſup̄ filios iniq̄tatis venit vt corriperet eos:
λεμος, ἐπὶ τὰ τέκνα ἀδικίας ἦλθεν τοῦ παιδεῦσαι αὐ=
⁊ cōgregabuntur ppl̄i ſup̄ illos cū correpti
τούς, καὶ συναχθήσονται λαοὶ ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῷ παιδεύεσ
fuerint ip̄i in duab9 iniq̄tatib9 ſuis. ephraī vitu
θαι αὐτοὺς ἐν ταῖς δυσὶν ἀδικίαις αὐτῶν. ἐφραῒμ δά=
la docta diligere cōtētionē: ego aūt veniā
μαλις δεδιδαγμένη ἀγαπᾶν νεῖκος, ἐγὼ δὲ ἐπελεύσομαι
ſup̄ pulchritudinē colli eius. ſup̄ ponā ephraī:
ἐπὶ τὸ κάλλιστον τοῦ τραχήλου αὐτῆς. ἐπιβήσω ἐφραῒμ,
⁊ reticebo iudam: irroborabit̄ ſibi iacob
καὶ παρασιωπήσομαι ἰούδαν, ἐνισχύσει αὐτῷ ἰακὼβ
ſeminate vobis in iuſticia. vindemiate fructū vi=
σπείρατε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην. τρυγήσατε καρπὸν ζω=
te illuminate vobis lumē ſcientie. querite do=
ῆς φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως. ἐκζητήσατε τὸν κύ
.donec veniāt vobis fruges iuſticie. q̄d tacuiſtis
ἕως τοῦ ἐλθεῖν ὑμῖν γεννήματα δικαιοσύνης. τί παρεσιωπήσα
ietates ⁊ iniq̄tates eius. vindemiaſtis cōediſtis fructū
τε ἀσεβείας καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῆς. ἐτρυγήσατε ἐφάγετε καρπὸν
cē: q2 ſperaſti in currib9 tuis i mltitudīe fortitudīs tue:
ψευδῆ, ὅτι ἤλπισας ἐν τοῖς ἅρμασί σου ἐν πλήθει δυνάμεώς σου,

Trāſla.B.Hie.

genuerint interficiam amantiſſima vteri eorū. Abiiciet eos deus meus: quia nō audierūt eum: & erunt vagi in nationibus. 10.

Vitis frondoſa iſrael: fructus adeq̄tus eſt ei. Secundū multitudinē fructus ſui multiplicauit altaria: iuxta vbertatem terre ſue: exuberauit ſimulachris. Diuiſum eſt cor eoꝝ: nūc interibūt. Ipſe confringet ſimulachra eoꝝ: depopulabitur aras eorū. Quia nūc dicent: non eſt rex nobis. Non enī timem9 dn̄m. Et rex qd faciet nobis? Loquimini verba viſionis inutilis: & ferietis fedus cū mēdacio: & germinabit quaſi amaritudo iudiciū ſup ſulcos agri. Vaccas bethauē coluerūt hītatores ſamarie. Quia luxit ſup eum ppl̄s ei9: & editui ei9 ſup eū exultauerūt in gloria ei9: q2 migrauit ab eo. Siquidē & ipſe in aſſur delatus ē munus regi vltori. Cōfuſio effraim capiet: & cōfundetur iſrael in volūtate ſua. Trāſire fecit ſamaria regem ſuū q̄ſi ſpumā ſup faciē aque. Et diſpergētur excelſa idoli peccatū iſrael. Lapa & tribulus aſcendet ſuper aras eorum. Et dicent montibus operite nos: & collibus cadite ſup nos. Ex diebus gabaa peccauit iſrael. Ibi ſteterūt. Non cōprehendet eos in gabaa p̄liū ſup filios iniq̄tatis. Iuxta deſideriū meū corripiā eos. Cōgregabūtur ſup eos populi cū corripietur p̄pter duas iniq̄tates ſuas. Effraī vitula docta diligere trituram & ego trāſiui ſup pulchritudinē colli ei9. Aſcendā ſup effraim. Arabit iudas: confringet ſibi ſulcos iacob. Seminate vobis in iuſticia & metite in ore mīe: innouate vobis nouale. Tēpus autē requirēdi dn̄m: cum venerit qui docebit vos iuſticiā. Araſtis impietatem: iniquitatem meſſuiſti comediſtis frugem mendacii. Quia cōfiſus es ī viis tuis & in multitudine fortiū tuoꝝ.

Tex.heb.Oſee.x.

יֵלֵדוּן וְהֵמַתִּי מַחֲמַדֵּי בִטְנָם׃ יִמְאָסֵם
אֱלֹהַי כִּי לֹא שָׁמְעוּ לוֹ וְיִהְיוּ
נֹדְדִים בַּגּוֹיִם׃

Cap.x.

גֶּפֶן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פְּרִי יְשַׁוֶּה
לּוֹ כְּרֹב לְפִרְיוֹ הִרְבָּה לַמִּזְבְּחוֹת
כְּטוֹב לְאַרְצוֹ הֵטִיבוּ מַצֵּבוֹת׃ חָלַק
לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ הוּא יַעֲרֹף
מִזְבְּחוֹתָם יְשֹׁדֵד מַצֵּבוֹתָם׃ כִּי עַתָּה
יֹאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא יָרֵאנוּ
אֶת יְהוָה וְהַמֶּלֶךְ מַה יַּעֲשֶׂה לָּנוּ׃
דִּבְּרוּ דְבָרִים אָלוֹת שָׁוְא כָּרֹת
בְּרִית וּפָרַח כָּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל
תַּלְמֵי שָׂדָי׃ לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ
שְׁכַן שֹׁמְרוֹן כִּי אָבַל עָלָיו עַמּוֹ
וּכְמָרָיו עָלָיו יָגִילוּ עַל כְּבוֹדוֹ כִּי
גָלָה מִמֶּנּוּ׃ גַּם אוֹתוֹ לְאַשּׁוּר יוּבָל
מִנְחָה לְמֶלֶךְ יָרֵב בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם
יִקָּח וְיֵבוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מֵעֲצָתוֹ׃ נִדְמֶה
שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ כְּקֶצֶף עַל פְּנֵי מָיִם׃
וְנִשְׁמְדוּ בָּמוֹת אָוֶן חַטַּאת יִשְׂרָאֵל
קוֹץ וְדַרְדַּר יַעֲלֶה עַל מִזְבְּחוֹתָם
וְאָמְרוּ לֶהָרִים כַּסּוּנוּ וְלַגְּבָעוֹת
נִפְלוּ עָלֵינוּ׃ מִימֵי הַגִּבְעָה חָטָאתָ
יִשְׂרָאֵל שָׁם עָמָדוּ לֹא תַשִּׂיגֵם
בַּגִּבְעָה מִלְחָמָה עַל בְּנֵי עַלְוָה׃ בְּאַוָּתִי
וְאֶסֳּרֵם וְאֻסְּפוּ עֲלֵיהֶם עַמִּים
בְּאָסְרָם לִשְׁתֵּי עֹנוֹתָם׃ וְאֶפְרַיִם
עֶגְלָה מְלֻמָּדָה אֹהַבְתִּי לָדוּשׁ וַאֲנִי
עָבַרְתִּי עַל טוּב צַוָּארָהּ אַרְכִּיב
אֶפְרַיִם יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה יְשַׂדֶּד לוֹ
יַעֲקֹב׃ זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ
לְפִי חֶסֶד נִירוּ לָכֶם נִיר וְעֵת
לִדְרוֹשׁ אֶת יְהוָה עַד יָבוֹא וְיֹרֶה
צֶדֶק לָכֶם׃ חֲרַשְׁתֶּם רֶשַׁע עַוְלָתָה
קְצַרְתֶּם אֲכַלְתֶּם פְּרִי כָחַשׁ כִּי
בָטַחְתָּ בְדַרְכְּךָ בְּרֹב גִּבּוֹרֶיךָ׃

Pritiua.heb.

מוּת חָמַד
מָאַס הָיָה
Cap.x.
בָּקַק שָׁוָה
רָבָה זָבַח
יָטַב נָצַב
אָשַׁם עָרַף
שָׁדַד
אָמַר
עָשָׂה
אָלָה שָׁוָה
כָּרַת שָׁפַט
שָׂדֶה גּוּר
גִּיל כָּבֵד
אֵת יָבַל
בּוֹשׁ
לָקַח יָעַץ
דָּמָה פָּנָה
שָׁמַד בָּמָה
עָלָה זָבַח
כָּסָה
יוֹם
נָשַׂג
לָחַם עָוַל
אָוָה יָסַר
עָנָה
לָמַד אָהַב
רָכַב
חָרַשׁ שָׂדַד
פֶּה
בּוֹא יָרָה
כָּרָה
גָּבַר

וְקָאם שָׁאוֹן בְּעַמֶּךָ וְכָל מִבְצָרֶיךָ — קוּם שָׁאָה
יוּשַּׁד כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל — בָּצַר שָׁדַד
בְּיוֹם מִלְחָמָה אֵם עַל בָּנִים רֻטָּשָׁה׃ — לָחַם
כָּכָה עָשָׂה לָכֶם בֵּית אֵל מִפְּנֵי — כָּנָה
רָעַת רָעַתְכֶם — רוּעַ

Cap. xj. — כַּשַּׁחַר נִדְמֹה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ — דָּמָה
כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם
קָרָאתִי לִבְנִי׃ קָרְאוּ לָהֶם כֵּן
הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם לַבְּעָלִים יְזַבֵּחוּ — זָבַח פָּסַל
וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן׃ וְאָנֹכִי תִרְגַּלְתִּי — קָטַר רָגַל
לְאֶפְרַיִם קָחָם עַל זְרוֹעֹתָיו וְלֹא יָדְעוּ — לָקַח זָרַע
כִּי רְפָאתִים׃ בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם — מָשַׁךְ
בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה וָאֶהְיֶה לָהֶם — הָיָה
כִּמְרִימֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם וְאַט — רוּם עָלַל
אֵלָיו אוֹכִיל׃ לֹא יָשׁוּב אֶל אֶרֶץ — לָחָה נָטָה
מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר הוּא מַלְכּוֹ כִּי מֵאֲנוּ — אָכַל שׁוּב
לָשׁוּב׃ וְחָלָה חֶרֶב בְּעָרָיו וְכִלְּתָה — עִיר כָּלָה
בַדָּיו וְאָכָלָה מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם׃ וְעַמִּי — בַּד יָעַץ
תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל עַל — תָּלָה שׁוּב
יִקְרָאֻהוּ יַחַד לֹא יְרוֹמֵם׃ אֵיךְ אֶתֶּנְךָ — עָלָה קָרָא
אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתֶּנְךָ — רוּם נָתַן
כְאַדְמָה אֲשִׂימְךָ כִּצְבֹאיִם נֶהְפַּךְ — מָגַן
עָלַי לִבִּי יַחַד נִכְמְרוּ נִחוּמָי׃ לֹא — שׂוּם הָפַךְ
אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחֵת — כָּמַר נָחַם
אֶפְרָיִם כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא אִישׁ — עָשָׂה חָרָה
בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר׃ — שׁוּב
אַחֲרֵי יְהוָה יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי — קָדַשׁ בּוֹא
הוּא יִשְׁאַג וְיֶחֶרְדוּ בָנִים מִיָּם׃ — אָרָה שָׁאַג
יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה — חָרַד
מֵאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהוֹשַׁבְתִּים עַל — צָפַר
בָּתֵּיהֶם נְאֻם יְהוָה׃ סְבָבֻנִי בְכַחַשׁ — יָשַׁב
אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל — בַּיִת
וִיהוּדָה עֹד רָד עִם אֵל וְעִם — רָמָה
קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן׃ — רוּד

Cap. xij. — אֶפְרַיִם רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף קָדִים כָּל — קָדַשׁ אָמַן
הַיּוֹם כָּזָב וָשֹׁד יַרְבֶּה וּבְרִית עִם — קָדַם שָׁדַד
רָבָה בְּרִית

consurget tumult⁹ in populo tuo: & oẽs munitiones tue vastabũtur: sicut vastatus est salmana a domo ei⁹ q vindicauit baal: in die prelii matre sup filios allisa. Sic fecit vobis bethel a facie malitie nequitiarum vestrarum. 11.

Sicut mane transit: pertrãsit rex israel. quia puer israel & dilexi eum: & ex egypto vocaui filiũ meũ. Vocauerunt eos sicut abierunt a facie eorum: baalim immolabant: & simulachris sacrificabãt. Et ego q̃si nutricius effraim portabã eos in brachiis meis: & nescierunt q̃ curarẽ eos. In funiculis adam traham eos in vinculis charitatis. Et ero eis quasi exaltãs iugũ sup maxillas eoꝝ: & declinaui ad eum vt vesceretur. Nõ reuertetur in terrã egypti & assur ipse rex eius: quoniã noluerunt cõuerti. Cepit gladius in ciuitatibus eius: & cõsumet electos eius: & comedet capita eorum. Et populus me⁹ pẽdebit ad reditũ meũ. Iugum aũt imponetur eis simul: qđ nõ auferetur. Quõ dabo te effraim: ptegam te israel? Quõ dabo te sicut adama: ponam te vt seboi. Conuersum est in me cor meũ: pariter cõturbata est plenitudo mea. Non faciã furorem ire mee. Non cõuertar vt disperdã effraim: q̃a deus ego & non homo. In medio tui sanctus & non ingrediar ciuitatẽ. Post dñm ambulabunt. Quasi leo rugiet: quia ipse rugiet & formidabunt filii maris. Et auolabũt quasi auis ex egypto: & quasi colũba de terra assyriorũ: & collocabo eos in domibus suis dicit dñs. Circundedit me effraim in negatione: & in dolo domus israel. Iudas autẽ testis descendit cum deo & cum sanctis fidelibus. 12.

Effraim pascit ventũ & seqtur estũ. Tota die mẽdaciũ & vastitatẽ multiplicat & fedus cũ

τ cõsurget pditio in pplo tuo τ oĩa
καὶ ἐξαναστήσεται ἀπώλεια ἐν τῷ λαῷ σου καὶ πάντα τὰ
murata tua pibunt. sic pnceps salmana
περιτετειχισμένα σου οἰχήσεται. ὡς ἄρχων σάλμανα
de domo hieroboã in diebus belli mrẽm sup
ἐκ τοῦ οἴκου ἱεροβοὰμ ἐν ἡμέραις πολέμου μητέρα ἐπὶ
filios alliserunt. sic faciam vobis dom⁹ israel
τέκνοις ἠδάφισαν. οὕτως ποιήσω ὑμῖν οἶκος τοῦ ἰσραὴλ
a facie maloꝝ vroꝝ.
ἀπὸ προσώπου κακῶν ὑμῶν. Ca.11.

Mane piectus es rex israel qꝛ puul⁹
Ὄρθρου ἀπερρίφου βασιλεὺς ἰσραὴλ διότι νήπιος
israel: τ ego dilexi eũ τ ex egypto vocaui
ἰσραὴλ, κἀγὼ ἠγάπησα αὐτὸν καὶ ἐξ αἰγύπτου μετεκα-
filios eius. sicut vocaui eos:
λεσάμην τὰ τέκνα αὐτοῦ. καθὼς μετεκαλεσάμην αὐτά,
ita abierũt a facie mea. ipi baal
οὕτως ᾤχοντο ἐκ προσώπου μου. αὐτοὶ τοῖς βαὰλ
imolabãt τ idolis adolebãt. τ ego colligaui
ἔθυον καὶ τοῖς εἰδώλοις ἐθυμίων. καὶ ἐγὼ συνεπόδισα
ephrai: suscepi eũ sup brachiũ: nõ cognouert qꝛ sanaui eos. in corruptiõe hoĩs extendi eos
τὸν ἐφραΐμ, ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τὸν βραχίονα, οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἴαμαι αὐτούς. ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπου ἐξέτεινα αὐτοὺς
in viculis charitatis mee. τ ero illis q̃si
ἐν δεσμοῖς ἀγαπήσεώς μου. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς
dãs alapã hoi sup maxillas ei⁹. τ respiciã
ῥαπίζων ἄνθρωπον ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ. καὶ ἐπιβλέ-
ad eũ pualens ei. hitauit ephraim
ψομαι πρὸς αὐτὸν δυνάμενος αὐτῷ. κατῴκησεν ἐφραΐμ
in egypto: τ assur ipe rex eius. qꝛ nõ
ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἀσσοὺρ αὐτὸς βασιλεὺς αὐτοῦ. ὅτι οὐκ
voluit cõuerti. τ infirmat⁹ ẽ gladi⁹ in ciuitatib⁹ eius: τ requieuit in manib⁹ illi⁹:
ἠθέλησεν ἐπιστρέψαι. καὶ ἠσθένησεν ῥομφαία ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ, καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ,
τ comedẽt de cogitatiõib⁹ suis: τ ppl̃s ei⁹ suspensus ex incolatu suo. τ de⁹
καὶ φάγονται ἐκ τῶν διαβουλιῶν αὐτοῦ, καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ. καὶ ὁ θεὸς
sup honorata eius irascetur τ nõ exaltabit eos.
ἐπὶ τὰ τίμια αὐτοῦ θυμωθήσεται καὶ οὐ μὴ ὑψώσῃ αὐτούς.
q̃d tibi faciam ephrai: ptegam te israel q̃d tibi faciã: sic adamã ponã te τ sic seboim cõuersũ est
τί σοι ποιήσω ἐφραΐμ, ὑπερασπιῶ σε ἰσραὴλ τί σοι ποιήσω, ὡς ἀδαμὰν θήσομαί σε καὶ ὡς σεβοεὶμ μετεστράφη
cor meũ in idẽ. cõturbata ẽ penitẽtia mea:
ἡ καρδία μου ἐπὶ τὸ αὐτό. συνεταράχθη ἡ μεταμέλειά μου,
non faciã iuxta irã furoris mei. non derelinquam vt deleat ephrai: q̃m de⁹ ego
οὐ μὴ ποιήσω κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου. οὐ μὴ ἐγκαταλείπω τοῦ ἐξαλειφθῆναι τὸν ἐφραΐμ, διότι ὁ θεὸς ἐγώ
sum τ nõ homo in te sctũs: τ nõ ingrediar
εἰμι καὶ οὐκ ἄνθρωπος ἐν σοὶ ἅγιος, καὶ οὐκ εἰσελεύσομαι
in ciuitatẽ. post dñm ambulabo sicut leo rugiet:
εἰς πόλιν. ὀπίσω κυρίου πορεύσομαι ὡς λέων ἐρεύξεται,
qꝛ ipe rugiet τ stupebunt filij maris: τ venient q̃si aues ex egypto τ q̃si columbe ex t̃ra assyriorũ. τ restituam eos in domos suas dicit dñs.
ὅτι αὐτὸς ἐρεύξεται καὶ ἐκστήσονται υἱοὶ θαλάσσης, καὶ ἥξουσιν ὡς ὄρνεα ἐξ αἰγύπτου, καὶ ὡς περιστεραὶ ἐκ γῆς ἀσσυρίων. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν λέγει κύριος.
circũdedit me in mẽdacio ephrai: τ in ipietate dom⁹ israel τ iudas. nũc cognouit eos deus:
ἐκύκλωσέν με ἐν ψεύδει ἐφραΐμ, καὶ ἐν ἀσεβείᾳ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ἰούδας. νῦν ἔγνω αὐτοὺς ὁ θεός,
τ ppl̃s sctũs vocabitur dei.
καὶ λαὸς ἅγιος κληθήσεται τοῦ θεοῦ. Ca.12.

Et ephraim: malus spũs psequut⁹ ẽ estum
Ὁ δὲ ἐφραΐμ, πονηρὸν πνεῦμα ἐδίωξεν καύσωνα ὅ-
tota die: inania τ vana mĩtiplicauit: τ testamẽtũ cũ
λην τὴν ἡμέραν, κενὰ καὶ μάταια ἐπλήθυνεν, καὶ διαθήκην μετὰ

Trāsla.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

assyrijs pepigit ⁊ oleū in egypto mercabat: ⁊
ἀσσυρίων διέθετο καὶ ἔλαιον εἰς αἴγυπτον ἐνεπορεύετο, καὶ
iudiciū dño cū iuda. vt vlciscat iacob
κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς ἰούδαν. τοῦ ἐκδικῆσαι τὸν ἰακὼβ
iuxta vias eius. ⁊ iuxta adinuentiones
κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα
eius reddet ei. in vtero supplantauit
αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐπτέρνισε τὸν
fratrē suū. ⁊ in labore suo p̄ualuit ad deū:
ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ ἐν κόπῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν πρὸς θεόν,
⁊ ꝯfortatꝰ ē cū angelo ⁊ potuit. fleuerunt ⁊
καὶ ἴσχυσεν μετὰ ἀγγέλου καὶ ἐδυνάσθη. ἔκλαυσαν καὶ
dep̄cati sūt mihi i domo iiq̄tatꝫ iuenerūt me ibi dictū ē ad e
ἐδεήθησάν μοι ἐν τῷ οἴκῳ ὢν εὕροσάν με ἐκεῖ ἐλαλήθη πρὸς αὐ
os. at dñs deꝰ omps erit memoriale e
τούς. ὁ δὲ κύριος ὁ θεὸς παντοκράτωρ ἔσται μνημόσυνον αὐ
ius: ⁊ tu in deo tuo cōuerteris. miaꝫ ⁊ iudiciū cu=
τοῦ, καὶ σὺ ἐν θεῷ σου ἐπιστρέψεις. ἔλεος καὶ κρίμα φυ=
stodi ⁊ appropiq̄ ad deū tuū semp. chanaā in ma
λάσσου καὶ ἔγγιζε πρὸς θεόν σου διαπαντός. χαναὰν ἐν χει
nu eiꝰ statera iiq̄tatis opp̄mere p potētiā dilexit: ⁊ di
ρὶ αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας καταδυναστεύειν ἠγάπησεν, καὶ εἶ
xit ephraī verūtñ diues effectꝰ sū: iueni redem mihi.
πεν ἐφραῒμ πλὴν πεπλούτηκα, εὕρηκα ἀναψυχὴν ἐμαυτῷ
oēs labores eius nō inuenient ei p̄pt iiq̄tates
πάντες οἱ πόνοι αὐτοῦ οὐχ εὑρεθήσονται αὐτῷ δι᾽ ἀδικίας
in qbꝰ peccauit. ego āt dñs deꝰ tuꝰ eduxi te de t̄ra
ἐν αἷς ἥμαρτεν. ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεός σου ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς
egypti: adhuc hitare faciā te in tabernacul' sic in die solēni
αἰγύπτου, ἔτι κατοικιῶ σε ἐν σκηναῖς καθὼς ἐν ἡμέρα ἑορ
tatis: ⁊ loquar ad p̄phetas. ⁊ ego visiōes multi
τῆς, καὶ λαλήσω πρὸς προφήτας. καὶ ἐγὼ ὁράσεις ἐπλή
plicaui ⁊ in manu p̄phetaꝝ assimilatꝰ sū si nō galgala
θυνα καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ὡμοιώθην εἰ μὴ γαλγάλα
est: nūq̄d ⁊ falsi erāt in galgala p̄ncipes imolā=
ἐστίν, ἆρα καὶ ψευδεῖς ἦσαν ἐν γαλγὰλ ἄρχοντες θυσιά=
tes ⁊ altaria eoꝝ q̄si testudies sup desertū
ζοντες καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν ὡς χελῶναι ἐπὶ χέρσον
agri. ⁊ recessit iacob in cāpum syrie: ⁊
ἀγροῦ. καὶ ἀνεχώρησεν ἰακὼβ εἰς πεδίον συρίας, καὶ
seruiuit israel in vxore. ⁊ in vxore custodiuit:
ἐδούλευσεν ἰσραὴλ ἐν γυναικί. καὶ ἐν γυναικὶ ἐφυλάξα=
⁊ in p̄pheta eduxit dñs israel de egypto:
το, καὶ ἐν προφήτῃ ἀνήγαγεν κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου,
⁊ in p̄pheta seruatꝰ ē. ⁊ ad iracūdiā p̄uocauit me ephraī
καὶ ἐν προφήτῃ διεφυλάχθη. καὶ παρώργισέν με ἐφραῒμ
in amaritudinibꝰ suis ⁊ sanguis eiꝰ sup eū
ἐν τοῖς παραπικρασμοῖς αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτὸν
effundet. opprobriū illi retribuet dñs.
ἐκχυθήσεται. ὀνειδισμὸν αὐτῷ ἀνταποδώσει κύριος. Ca.13.

Iuxta verbū ephraim: iustificatiōes accepit ip
Κατὰ τὸν λόγον ἐφραῒμ, δικαιώματα ἔλαβεν αὐ=
se in israel. ⁊ posuit baal ⁊ mortuus ē. ⁊
τὸς ἐν ἰσραήλ. καὶ ἔθετο τῇ βάαλ καὶ ἀπέθανεν. καὶ
nūc apposuit vt peccaret. ⁊ fecerunt sibi
νῦν προσέθετο τοῦ ἁμαρτάνειν. καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς
cōflatilia ex argento suo: scd̄m imaginē idoloꝝ
χωνεύματα ἐκ τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν, κατ᾽ εἰκόνα εἰδώλων
opa artificū cōflata eis. ip̄i dicūt
ἔργα τεκτόνων συγκεχωνευμένα αὐτοῖς. αὐτοὶ λέγου=
imolate hoīes: vituli defecerunt. idcirco
σιν θύσατε ἀνθρώπους, μόσχοι ἐκλελοίπασιν. διὰ τοῦτο
erunt q̄si nubes matutina ⁊ sicͭ ros matutinꝰ p̄trāsiēs
ἔσονται ὡς νεφέλη πρωϊνὴ καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ διερχο=
⁊ sicut puluis exsufflatus ab area: ⁊ sicut
μένη καὶ ὡσεὶ ἄχνη ἀποφυσωμένη ἀφ᾽ ἅλωνος, καὶ ὡσεὶ
vapor a locustis. ego āt dñs deꝰ tuꝰ ego eduxi
ἀτμὶς ἀπὸ ἀκρίδων. ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεός σου ἐγὼ ἀνήγα
te de t̄ra egypti: ⁊ deū p̄ter me
γόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ θεὸν πλὴν ἐμοῦ

Trāsla.B.Hie.

assyriis iniit: & oleum in egyptum ferebat. Iudicium ergo dñi cum iuda: & visitatio sup iacob. Iuxta vias eiꝰ & iuxta adinuētiones eiꝰ reddet ei. In vtero supplantauit fratrē suū: & in fortitudine sua directus ē cū angelo. Et inualuit ad angelū & cōfortatus est. Fleuit & rogauit eū: in bethel iuenit eū: & ibi locutꝰ ē nobiscū. Et dñs deus exercituū dominꝰ memoriale eius. Et tu ad deum tuū cōuerteris. Misericordiā & iudiciū custodi: & spera in deo tuo semper. Chanaan in manu eius statera dolosa calūniam dilexit. Et dixit effraim. Veruntñ diues effectus sum: inueni idolū mihi. Oēs labores mei non inuenient mihi iniq̄tatē quam peccaui. Et ego dominus deus tuus ex terra egypti. Adhuc sedere te faciā in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis. Et locutꝰ sum sup p̄phetas: & ego visionē multiplicaui: & in manu p̄phetarū assimilatꝰ sum. Si galaad idolū: ergo frustra erant in galgal bobus imolātes. Nam & altaria eorū quasi acerui super sulcos agri. Fugit iacob in regionem syrie: & seruiuit israel in vxorem: & in vxorem seruauit. In p̄pheta autem eduxit dominus israel de egypto: & in p̄pheta seruatus est. Ad iracundiā me p̄uocauit effraim in amaritudinibꝰ suis: & sāguis eiꝰ sup eū veiet: & opprobriū eiꝰ restituet ei dñs suus. 13.

Loquēte effraim horror inuasit israel: & deliquit in baal & mortuꝰ est. Et nūc addiderūt ad peccandū: feceruntq; sibi cōflatile de argento suo q̄si similitudinem idolorum. Factura artificū totum est. His ipsi dicunt. Immolate hoīes vitulos adorātes. Idcirco erunt q̄si nubes matutina: & sicͭ ros matutinus preteriēs. Sicut puluis turbine raptus ex area: & sicut fumus de fumario. Ego autem dominus deus tuꝰ ex terra egypti: & deū absq; me

Tex.heb.Osee.xiij. Primitiua.heb.

אשור יכרתו ושמן למצרים יובל:
וריב ליהוה עם יהודה ולפקד
על יעקב כדרכיו כמעלליו ישיב
לו: בבטן עקב את אחיו ובאונו
שרה את אלהים: וישר אל מלאך
ויכל בכה ויתחנן לו בית אל
ימצאנו ושם ידבר עמנו: ויהוה
אלהי הצבאות יהוה זכרו: ואתה
באלהיך תשוב חסד ומשפט
שמר וקוה אל אלהיך תמיד:
כנען בידו מאזני מרמה לעשוק
אהב: ויאמר אפרים אך עשרתי
מצאתי און לי כל יגיעי לא
ימצאו לי עון אשר חטא: ואנכי
יהוה אלהיך מארץ מצרים עד
אושיבך באהלים כימי מועד:
ודברתי על הנביאים ואנכי חזון
הרביתי וביד הנביאים אדמה: אם
גלעד און אך שוא היו בגלגל
שוורים זבחו גם מזבחותם כגלים
על תלמי שדי: ויברח יעקב שדה
ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה
שמר: ובנביא העלה יהוה את
ישראל ממצרים ובנביא נשמר:
הכעיס אפרים תמרורים ודמיו
עליו יטוש וחרפתו ישיב לו אדניו:

Cap. xiij.

כדבר אפרים רתת
נשא הוא בישראל ויאשם בבעל
וימת: ועתה יוספו לחטא ויעשו
להם מסכה מכספם כתבונם
עצבים מעשה חרשים כלה להם
הם אמרים זבחי אדם עגלים
ישקון: לכן יהיו כענן בקר וכטל
משכים הלך כמוץ יסער מגרן
וכעשן מארבה: ואנכי יהוה אלהיך
מארץ מצרים ואלהים זולתי

כרת יבל
רוב
עלל שוב
שור
לאך יכל
חנן מצא
דבר
שוב שפט
תמד
אזן רמה
עשק אמר
יגע
מצא
ישב יום
יעד נבא
חזה רבה
דמה
היה
שור זבח
גלל שדה
ברח עבד
איש נבא
עלה
שמר
כעס מרר
נטש שוב
אשם
מות יסף
עשה נסך
בין עשה
נשק היה
שכם סער
זלת

לֹא תֵדָע וּמוֹשִׁיעַ אַיִן בִּלְתִּי׃ אֲנִי
יְדַעְתִּיךָ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ תַּלְאֻבוֹת׃
כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבָּעוּ שָׂבְעוּ וַיָּרָם
לִבָּם עַל כֵּן שְׁכֵחוּנִי׃ וָאֱהִי
לָהֶם כְּמוֹ שָׁחַל כְּנָמֵר עַל דֶּרֶךְ
אַשּׁוּר׃ אֶפְגְּשֵׁם כְּדֹב שַׁכּוּל וְאֶקְרַע
סְגוֹר לִבָּם וְאֹכְלֵם שָׁם כְּלָבִיא
חַיַּת הַשָּׂדֶה תְּבַקְּעֵם׃ שִׁחֶתְךָ
יִשְׂרָאֵל כִּי בִי בְעֶזְרֶךָ׃ אֱהִי
מַלְכְּךָ אֵפוֹא וְיוֹשִׁיעֲךָ בְּכָל עָרֶיךָ
וְשֹׁפְטֶיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ תְּנָה
לִּי מֶלֶךְ וְשָׂרִים׃ אֶתֶּן לְךָ מֶלֶךְ
בְּאַפִּי וְאֶקַּח בְּעֶבְרָתִי׃ צָרוּר
עֲוֹן אֶפְרָיִם צְפוּנָה חַטָּאתוֹ׃
חֶבְלֵי יוֹלֵדָה יָבֹאוּ לוֹ הוּא בֵן
לֹא חָכָם כִּי עֵת לֹא יַעֲמֹד בְּמִשְׁבַּר
בָּנִים׃ מִיַּד שְׁאוֹל אֶפְדֵּם מִמָּוֶת
אֶגְאָלֵם אֱהִי דְבָרֶיךָ מָוֶת
אֱהִי קָטָבְךָ שְׁאוֹל נֹחַם יִסָּתֵר
מֵעֵינָי׃ כִּי הוּא בֵּין אַחִים
יַפְרִיא יָבוֹא קָדִים רוּחַ יְהוָה
מִמִּדְבָּר עֹלֶה וְיֵבוֹשׁ מְקוֹרוֹ וְיֶחֱרַב
מַעְיָנוֹ הוּא יִשְׁסֶה אוֹצַר כָּל
כְּלִי חֶמְדָּה׃

Cap. xiiij.

תֶּאְשַׁם שֹׁמְרוֹן כִּי מָרְתָה
בֵּאלֹהֶיהָ בַּחֶרֶב יִפְּלוּ עֹלְלֵיהֶם
יְרֻטָּשׁוּ וְהָרִיּוֹתָיו יְבֻקָּעוּ׃ שׁוּבָה
יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי
כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֺנֶךָ׃ קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים
וְשׁוּבוּ אֶל יְהוָה אִמְרוּ אֵלָיו
כָּל תִּשָּׂא עָוֺן וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְּמָה
פָרִים שְׂפָתֵינוּ׃ אַשּׁוּר לֹא
יוֹשִׁיעֵנוּ עַל סוּס לֹא נִרְכָּב
וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ אֲשֶׁר בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם׃
אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה

יָדַע יָשַׁע
דָּבַר לָאַב
שָׂבַע רוּם
הָיָה
פָּגַשׁ דּוּב
שָׁכַל קָרַע
סָגַר לָבָא
חָיָה בָּקַע
אָפָה יָשַׁע
עִיר שָׁפַט
נָתַן שׁוּר
נָתַן לָקַח
צָרַר
צָפַן
יָלַד בּוֹא
עָמַד שָׁבַר
בָּנָה שָׁאַל
פָּדָה גָּאַל
הָיָה
סָתַר
פָּרָא בּוֹא
קָדַם דָּבַר
קוּר חָרַב
עִין שָׁסָה
כָּלָה אָשַׁם
מָרָה נָפַל
רָטַשׁ
הָרָה בָּקַע
לָקַח
נָשָׂא שָׁלַם
שָׂפָה
יָשַׁע רָכַב
אָמַר עָשָׂה
יָתַם
רָפָא שׁוּב

nescies: & saluator non est preter me. Ego cognoui te in deserto: in terra solitudinis. Iuxta pascua sua adimpleti sunt: & saturati sũt. Et eleuauerũt cor suũ & obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi leena sicut pardus in via assyriorũ. Occurrã eis q̃si vrsa raptis catulis & dirũpam interiora iecoris eorũ. Et cõsumã eos ibi q̃si leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua israel: tantũmodo in me auxilium tuum. Vbi est rex tuus. Maxime nunc saluet te in oĩbus vrbib⁹ tuis. Et iudices tuos de quibus dixisti: da mihi regem & pricipes. dabo tibi regem in furore meo: & auferã in indignatiõe mea. Colligata est iniq̃tas effraim: absconditũ peccatũ ei⁹. Dolores parturiẽtis venient ei. Ipse filius non sapiens. Nũc enim nõ stabit in cõtritione filiorũ. De manu mortis liberabo eos: de morte redimã eos. ero mors tua o mors: morsus tu⁹ ero inferne. Cõsolatio abscondita est ab oculis meis: quia ipe inter fratres diuidet. Adducet vrentem ventum dominus de deserto ascẽdentẽ: & siccabit venas eius & desolabit fontem eius: ipse diripiet thesaurum omĩs vasis desiderabilis.

14.

Pereat samaria: q̃m ad amaritudinẽ cõcitauit deũ suũ. In gladio pereant: paruuli eorum elidantur: & fete ei⁹ scindantur. Conuertere israel ad dominũ deum tuum: quoniam corruisti in iniq̃tate tua. Tollite vobiscum verba & conuertimini ad dominum & dicite ei. Omnẽ aufer iniq̃tatẽ & accipe bonũ & reddemus vitulos labiorum nostrorum. Assur non saluabit nos. Sup equũ non ascendemus: nec dicemus vltra dii nostri opera manuũ nr̃arum: q̃a ei⁹ q in te est misereberis pupilli. Sanabo cõtriones eorũ diligam eos spontanee:

nõ cognosces: ꝛ saluator nõ est absq̃ me. ego pascẽs
οὐ γνώσῃ, καὶ σώζων οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ. ἐγὼ ὁ ποιμαί-
te in solitudie ĩ ťra ĩh̄itabili sc̄dm pascua sua:
νων σε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ ἀοικήτῳ κατὰ τὰς νομὰς αὐτῶν,
ꝛ repleti sunt in saturitate ꝛ exaltata sunt corda
καὶ ἐνεπλήσθησαν εἰς πλησμονὴν καὶ ὑψώθησαν αἱ καρδί-
eoꝝ: ꝓpť hec obliti sunt mei. ꝛ ero eis
αι αὐτῶν, ἕνεκα τούτων ἐπελάθοντό μου. καὶ ἔσομαι αὐ-
q̃si pãthera ꝛ sic pardus: ꝑ viã assyriorũ
τοῖς ὡς πάνθηρ καὶ ὡς πάρδαλις, κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσσυρί-
occurram eis sicut vrsa indigẽs cibo: ꝛ disrumpã
ων. συναντήσω αὐτοῖς ὡς ἄρκος ἀπορουμένη, καὶ διαρρή-
cõclusionẽ cordis eoꝝ. ꝛ deuorabunt eos
ξω συγκλεισμὸν καρδίας αὐτῶν. καὶ καταφάγονται αὐτοὺς
ibi catuli syluaꝝ: bestie agri disrumpẽt eos.
ἐκεῖ σκύμνοι δρυμῶν, θηρία ἀγροῦ διασπάσει αὐτούς. τῇ
corruptiõi tue israel q̃s auxiliabiť: vbi rex tu⁹:
διαφθορᾷ σου ἰσραὴλ τίς βοηθήσει; ποῦ βασιλεύς σου;
stet ꝛ saluũ faciat te in cũctis vrbibus tuis. ꝛ
στήτω, καὶ διασωσάτω σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. καὶ
iudicet te quẽ dixisti da mihi regem ꝛ ꝓncipem: ꝛ
κρινάτω σε ὃν εἶπας δός μοι βασιλέα καὶ ἄρχοντα, καὶ
dedi tibi regem in ira mea: ꝛ h̄ui in furore meo.
ἔδωκά σοι βασιλέα ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἔσχον ἐν τῷ θυμῷ μου.
ꝯgregatio iniq̃tatis ephrai: abscõditũ pctm̃ eius
συναγωγὴ ἀδικίας ἐφραΐμ, ἐγκεκρυμμένη ἁμαρτία αὐτοῦ
dolores q̃si parturiẽtis venient ei. iste fili⁹ tu⁹
ὠδῖνες ὡσεὶ τικτούσης ἥξουσιν αὐτῷ. οὗτος ὁ υἱός σου ὁ
sapiens: q2 nũc nõ sustinebit in ꝯtritiõe filioꝝ. de
φρόνιμος, διότι νῦν οὐ μὴ ὑποστῇ ἐν συντριβῇ τέκνων. ἐκ
manu inferni liberabo eos de morte redimam illos.
χειρὸς ᾅδου ῥύσομαι αὐτοὺς ἐκ θανάτου λυτρώσομαι αὐ-
vbi causa tua mors: vbi aculeus tu⁹ ĩferne: cõsolatio
τούς. ποῦ ἡ δίκη σου θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου ᾅδη; παρά-
abscõdita ẽ ab oculis meis: q2 ipe inter
κλησις κέκρυπται ἐξ ὀφθαλμῶν μου, διότι αὐτὸς ἀναμέσον
fratres diuidet: adducet ventũ vrentẽ dñs ex
ἀδελφῶν διαστελεῖ, ἐπάξει ἄνεμον καύσωνα κύριος ἐκ τῆς
deśto sup eos siccabit venas eius: desolabit
ἐρήμου ἐπ᾽ αὐτούς, ἀναξηρανεῖ τὰς φλέβας αὐτοῦ, ἐξερημώσει
fontes illius. iste arefaciet ťrã eius: ꝛ
τὰς πηγὰς αὐτοῦ. οὗτος καταξηρανεῖ τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ
oĩa vasa desiderabilia.
πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητά.

Ca. 14.

Disperdetur samaria: q̃m restitit cõtra deũ suum.
Ἀφανισθήσεται σαμάρεια, ὅτι ἀντέστη πρὸς θεὸν αὐτῆς.
in gladio cadent: ꝛ lactantes eoꝝ elidentur:
ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ τὰ ὑποτίτθια αὐτῶν ἐδαφισθήσεται,
ꝛ in vtero habentes ex eis disrumpẽt.
καὶ αἱ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι αὐτῶν διαρραγήσονται.
cõuertere israel ad dñm deũ tuũ:
ἐπιστράφητι ἰσραὴλ πρὸς κύριον τὸν θεόν σου,
q2 infirmat⁹ es ĩ iniq̃tatib⁹ tuis. tollite vobiscũ
διότι ἠσθένησας ἐν ταῖς ἀδικίαις σου. λάβετε μεθ᾽ ἑαυτῶν
ſmones: reuertimini ad dñm: dicite ei: vt
λόγους, ἐπιστράφητε πρὸς κύριον, εἴπατε αὐτῷ, ὅπως
nõ tollatis iniq̃tatẽ: ꝛ assumatis bona ꝛ reddamus
μὴ λάβητε ἀδικίαν, καὶ λάβητε ἀγαθὰ καὶ ἀνταποδώσωμεν
fructũ labioꝝ nr̃oꝝ. ꝛ assur non saluabit
καρπὸν χειλέων ἡμῶν. καὶ ἀσσοὺρ μὴ σώσῃ
nos: sup equũ nõ ascendemus: neq̃ vltra dicemus
ἡμᾶς, ἐφ᾽ ἵππον οὐκ ἀναβησώμεθα, οὐκ ἔτι οὐ μὴ εἴπωμεν
dii nr̃i opib⁹ manuũ nr̃aꝝ: q̃ in te misereris
θεοὶ ἡμῶν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ἡμῶν, ὁ ἐν σοὶ ἐλεήσεις
pupilli. sanabo h̄itatiões eoꝝ diligam
ὀρφανόν. ἰάσομαι τὰς κατοικίας αὐτῶν ἀγαπήσω
eos manifeste
αὐτοὺς ὁμολογουμένως

qꝛ auerti irā meā ab eis. ero q̄si ros
ὅτι ἀπέστρεψα ὀργήν μου ἀπ᾽ αὐτῶν. ἔσομαι ὡς δρόσος τῷ
israel. florebit vt liliū ꝛ mittet radices suas. q̄si
ἰσραήλ. ἀνθήσει ὡς κρίνον καὶ βαλεῖ τὰς ῥίζας αὐτοῦ. ὡς
liban⁹ ibunt rami eius. ꝛ erit q̄si oliua
ὁ λίβανος πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς ἐλαία
fructifera. ꝛ odoꝛ illi⁹ q̄si libani. cōuertent
κατάκαρπος. καὶ ἡ ὀσφρασία αὐτοῦ ὡς λιβάνου. ἐπιστρέψου-
ꝛ sedebunt sub vmbꝛa ei⁹ viuent. ꝛ cōfoꝛ
σιν καὶ καθιοῦνται ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ζήσονται. καὶ στηρι-
tabunt frumēto ꝛ floꝛebunt q̄si vinea. memoꝛia
χθήσονται σίτῳ καὶ ἐξανθήσουσιν ὡς ἄμπελος. τὸ μνημόσυ-
le eius q̄si vinū libani. ephꝛai q̄d vltra ꝛ idolis?
νον αὐτοῦ ὡς οἶνος λιβάνου. ἐφραΐμ τί ἔτι καὶ εἰδώλοις;
ego humiliabo eū ꝛ ego ꝯfoꝛtabo illum: ego
ἐγὼ ταπεινώσω αὐτὸν καὶ ἐγὼ κατισχύσω αὐτόν, ἐγὼ
sic iuniper⁹ coopertēs ex me fruct⁹ tu⁹ īuēt⁹ ē. q̄s
ὡς ἄρκευθος πυκάζουσα ἐξ ἐμοῦ ὁ καρπός σου εὑρέθη. τίς
sapiēs ꝛ ītelliget hec? ꝛ ītelligēs ꝛ cognoscet
σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; καὶ συνετὸς καὶ ἐπιγνώσεται
ea? qꝛ recte vie dn̄i: ꝛ iusti ambu-
αὐτά; ἐπεὶ εὐθεῖαι ὁδοὶ τοῦ κυρίου, καὶ δίκαιοι πορεύ-
labūt in eis. at impij infirmabūt in eis.
σονται ἐν αὐταῖς. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς.

[l]quia [m]auersus est [n]furor meus [o]ab eis. [p]Ero [q]quasi ros [r]israeli: [s]germinabit [t]sicut lilium: [u]& erumpet [x]radix ei⁹ [y]vt libani. [z]Ibūt [a]rami eius: [b]& erit [c]quasi oliua [d]gloria ei⁹: [e]& odor [f]ei⁹ [g]vt libani. [h]Conuertētur [i]sedētes [k]in vmbra ei⁹: [l]viuēt [m]tritico. [n]Et germinabūt [o]quasi vinea: [p]memoriale ei⁹ [q]sicut vinū [r]libani. [s]Effraim [t]qd [u]mihi [x]vltra [y]idola? [z]Ego [a]exaudiam [b]& dirigā eum [c]ego [d]vt abietem [e]virentem: [f]ex me [g]fructus eius [h]inuentus est. [i]Quis [k]sapiēs [l]& intelliget [m]ista? [n]intelligens [o]& sciet hec? [p]Quia [q]recte [r]vie [s]domini [t]& iusti [u]ambulabunt [x]in eis: [y]preuaricatores vero [z]corruent [a]in eis.
Explicit Osee ꝓpheta.

כי שב אפי ממנו ׃ אהיה כטל | שוב היה
לישראל יפרח כשושנה ויך | פרח ששן
שרשיו כלבנון ׃ ילכו ינקותיו | נכה
ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון ׃ | היה
ישבו ישבי בצלו יחיו דגן | צלל חיה
ויפרחו כגפן זכרו כיין לבנון ׃
אפרים מה לי עוד לעצבים אני
עניתי ואשורנו אני כברוש | ענה אשר
רענן ממני פריך נמצא ׃ מי | ברש פרה
חכם ויבן אלה נבון וידעם כי | מצא בין
ישרים דרכי יהוה וצדקים | בין
ילכו בם ופשעים יכשלו בם ׃ | כשל

Prologus.

INCIPIT PROLOGVS IN
IOHEL PROPHETAM.

Anctus iohel apud hebreos post osee ponitur. Et sicut ibi sub nomine effraim ad decē tribus cōfertur vaticiniū: que vel samaria vel israel sepe memorantur: sic in hunc prophetā omne quod dicitur ad tribū iuda & ad hierusalē pertinere credendū est: & nullā omnino israelis. i. decē tribuum in hoc fieri mentionē. Tempora quoq; quibus prophetauit eadē debemus accipere que in osee legimus: in diebus ozie: ionathan: & achaz: & ezechie: regū iuda: & in diebus hieroboam filii ioas regis israel. Porro factū esse sermonem dn̄i ad meritum eius refertur cui fit: nō ad conditionē eius qui fieri dicitur: vt alibi legim⁹. Dominus factus est mihi in salutē. Auditus enim in scripturis sanctis nō est iste qui ad aures sonat: sed q̄ in corde percipitur: iuxta illud quod dn̄s loqtur. Qui habet aures audiendi audiat. Quod autē dicitur hebraice haazinu: grece enotisasthe: latine sonat auribus percipite: proprie non aure sed corde ꝑcipitur. Qui senes sunt & celestes audiunt sp̄ualiter: qui autē habitant in terra appellanturq; terreni: auribus percipiūt. Vbicūq; autem hec duo verba iuncta ponuntur: non ad simplicem tantū verborū sonū: sed ad reconditā quoq; dictorū intelligentiā pertinere intelligendum est. In genesi lamech loquitur ad vxores suas ada & sella. Audite verba mea vxores lamech: aurib⁹ percipite sermones meos. Quia virū occidi in vulnus meū: & iuuenem in liuore meum. Et esaias. Audite celi & auribus percipe terra.

Item alius prologus in eundem.

N hoc propheta idcirco nec reges nec tempora sunt prenotata: quia eisdem temporibus ac regibus quibus osee prophetauerat & ipse prophetauit. Ex tribus igitur generibus rhetorum hec sumuntur principia: & tres sunt argumentorū partes: ex quibus incipere solet omnis orator. Aut enim dociles: aut beniuolos: aut attentos auditores debet efficere. Hic ergo propheta a magnitudine cladis sumens principiū: eosq; qui audituri erant volens ad penitentiā prouocare: reddit attentos admirans futurū malum: vt considerantes venture cladis asperitatē: ocius arriperent penitentiā. Iohel interpretatur incipiēs: aut domini descensus. Fatuel vero aut latitudo aut ostiū dei. Tropologice hoc est ꝙ q̄ ostiū dei & sciā habuerit aptā: recte incipit ꝓphetare.

Incipit argumentum in eundem.

Ohel filius fatuel describit terram duodecim tribuum: eruca: brucho: locusta: rubigine vastante consumptā: et post reuersionē prioris populi effusum iri spiritū sanctū super seruos dei et ancillas. i. super centum viginti credentes hoines: et effusū iri in cenaculo syon. Qui centum viginti ab vno vsq; ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes: quindecim graduū numerū efficiunt: qui in psalterio mystice continentur.

Explicit argumentum.

IOEL.
ΙΩΗΛ. Ca.i.
Verbū dn̄i qd̄ factū ē ad ioel filiū bathuel.
λ Ογος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ἰωὴλ τὸν τοῦ βαθουήλ.
audite hec senes: ꝛ aurib⁹ ꝑ
ἀκούσατε ταῦτα οἱ πρεσβύτεροι, καὶ ἐνωτίσα-
cipite oēs hitantes trā: si facta sūt talia in
σθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, εἰ γέγονε τοιαῦτα ἐν
dieb⁹ vr̄is: aut i diebus p̄rm vr̄oꝝ
ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ὑμῶν
ꝑ ijs: filijs vr̄is narrate: ꝛ filij vr̄i
ὑπὲρ αὐτῶν, τοῖς τέκνοις ὑμῶν διηγήσασθε, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν

Incipit Iohel propheta.
Capitulum. I.
[a]Verbum [b]domini [c]qd̄ [d]factum est [e]ad [f]iohel [g]filiū [h]fatuel. [i]Audite [k]hec [l]senes [m]& auribus percipite [n]oēs [o]habitatores [p]tre [q]si factū est [r]istud [s]in diebus vestris: [t]aut [u]in dieb⁹ [x]patrū vr̄oꝝ. [y]Super hoc [z]filiis vr̄is [a]narrate: [b]& filii vestri

Cap.j.
דבר יהוה אשר היה אל יואל
בן פתואל ׃ שמעו זאת הזקנים
והאזינו כל ישבי הארץ ההיתה | און היה
זאת בימיכם ואם בימי אבתיכם ׃ | יום
עליה לבניכם ספרו ובניכם

Pritiua.heb.	Tex.heb.Joel.j.
	לִבְנֵיהֶם, וּבְנֵיהֶם לְדוֹר אַחֵר: יֶתֶר
רָבָה	הַגָּזָם אָכַל הָאַרְבֶּה, וְיֶתֶר הָאַרְבֶּה
חָסַל קוּץ	אָכַל הַיָּלֶק, וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל
שָׁכַר בָּכָה	הֶחָסִיל: הָקִיצוּ שִׁכּוֹרִים וּבְכוּ,
יָלַל שָׁתָה	וְהֵילִילוּ כָּל שֹׁתֵי יָיִן, עַל עָסִיס כִּי
עָסַס כָּרַת	נִכְרַת מִפִּיכֶם: כִּי גוֹי עָלָה עַל אַרְצִי
פֶּה עָצַם	עָצוּם וְאֵין מִסְפָּר, שִׁנָּיו שִׁנֵּי
סָפַר אָרָה	אַרְיֵה, וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ: שָׂם
תָּלַע לָבָא	גַּפְנִי לְשַׁמָּה וּתְאֵנָתִי לִקְצָפָה, חָשֹׂף
שׂוּם שָׁמַם	חֲשָׂפָהּ וְהִשְׁלִיךְ, הִלְבִּינוּ שָׂרִיגֶיהָ:
שָׁלַךְ לָבַן	אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֻרַת שַׂק עַל בַּעַל
שָׂרַג יָלַל	נְעוּרֶיהָ: הָכְרַת מִנְחָה וָנֶסֶךְ מִבֵּית
בָּתַל נָעַר	
כָּרַת	יְהוָה, אָבְלוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה:
שָׁרַת	שֻׁדַּד שָׂדֶה אָבְלָה אֲדָמָה, כִּי שֻׁדַּד
	דָּגָן, הוֹבִישׁ תִּירוֹשׁ אֻמְלַל יִצְהָר:
יָבַשׁ יָרַשׁ	הֹבִישׁוּ אִכָּרִים הֵילִילוּ כֹּרְמִים
צָהַר	עַל חִטָּה וְעַל שְׂעֹרָה, כִּי אָבַד
	קְצִיר שָׂדֶה: הַגֶּפֶן הוֹבִישָׁה וְהַתְּאֵנָה
קָצַר	אֻמְלָלָה, רִמּוֹן גַּם תָּמָר וְתַפּוּחַ
רמן תָּפַח	כָּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יָבֵשׁוּ, כִּי הֹבִישׁ
שׂוּשׂ	שָׂשׂוֹן מִבְּנֵי הָאָדָם: חִגְרוּ וְסִפְדוּ
זָבַח	הַכֹּהֲנִים, הֵילִילוּ מְשָׁרְתֵי מִזְבֵּחַ,
בּוֹא לוּן	בֹּאוּ לִינוּ בַשַּׂקִּים מְשָׁרְתֵי אֱלֹהָי,
מָנַע	כִּי נִמְנַע מִבֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִנְחָה
	וָנָסֶךְ: קַדְּשׁוּ צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה,
	אִסְפוּ זְקֵנִים כֹּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בֵּית
	יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, וְזַעֲקוּ אֶל יְהוָה:
קָרַב	אֲהָהּ לַיּוֹם, כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה,
שָׁדַד בּוֹא	וּכְשֹׁד מִשַּׁדַּי יָבוֹא: הֲלוֹא נֶגֶד
	עֵינֵינוּ אֹכֶל נִכְרָת, מִבֵּית אֱלֹהֵינוּ
	שִׂמְחָה וָגִיל: עָבְשׁוּ פְרֻדוֹת תַּחַת
גָּרַף שָׁמַם	מֶגְרְפֹתֵיהֶם, נָשַׁמּוּ אֹצָרוֹת נֶהֶרְסוּ
הָרַס גּוּר	מַמְּגֻרוֹת, כִּי הֹבִישׁ דָּגָן: מַה נֶּאֶנְחָה
יָבַשׁ אָנַח	בְהֵמָה, נָבֹכוּ עֶדְרֵי בָקָר, כִּי אֵין
בּוּךְ רָעָה	מִרְעֶה לָהֶם, גַּם עֶדְרֵי הַצֹּאן
אָשַׁם קָרָא	נֶאְשָׁמוּ: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא, כִּי אֵשׁ

Trāſl.B.Hie.

filiis suis: & filii eorū ge
nerationi alteri. Residuū
eruce comedit locusta:
& residuum locuste
comedit bruchus: & re
siduum bruchi comedit
rubigo. Expergiscimini
ebrii: flete
& vlulate oēs qui bibitis
vinū in dulcedine: qm̄
periit ab ore vr̄o. Gens
eni ascendet sup̄ terrā
meā fortis & inumerabi
lis. Dentes ei⁹ vt dentes
leonis: & molares eius
vt catuli leonis. Posuit
vineā meā in desertū: &
ficum meā decorticauit.
Nudans spoliauit eā &
p̄iecit: albi facti sunt ra-
mi eius. Plange q̄si virgo
accincta sacco sup̄ virū
pubertatis sue. Periit sa
crificiū & libatio de do-
mo dn̄i: luxerūt sacerdo
tes ministri domini.
Depopulata ē regio: lu
xit humus qm̄ deuastatū
est triticū. Confusum est
vinū & elanguit oleū.
Cōfusi sunt agricole vlu
lauerunt vinitores
super frumento & or-
deo: quia periit
messis agri. Vinea con
fusa est & ficus
elanguit. Malogranatū
& palma & malum
& oīa ligna agri arue
runt: quia confusum est
gaudiū a filiis hominū.
Accingite vos & plangi
te sacerdotes: vlulate mi
nistri altaris.
Ingredimini: cubate in
sacco ministri dei mei:
quoniā interiit de do-
mo dei vestri sacrificium
& libatio. Sanctificate
ieiuniū: & vocate cetū:
cōgregate senes oēs ha
bitatores terre in domū
domini dei vestri: & cla-
mate ad dominum
A.a.a. diei: quia prope
est dies domini:
& quasi vastitas a potēte
veniet. Nunqd nō corā
oculis vestris alimēta pe
rierūt de domo dei nostri
leticia & exultatio. Cō-
putruerūt iumenta in
stercore suo: demolita
sunt horrea: dissipate sūt
apothece: qm̄ cōfusum
est triticum. Quid inge
muit aīal: mugierūt gre
ges armenti. Quia non
est pascua eis. Sed & gre
ges pecorum
disperierunt. Ad te dn̄e
clamabo quia ignis

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

filijs suis: ꝛ filij eoꝝ in gñationē al
τοῖς τέκνοις αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέ-
terā. residua eruce comedit locusta: ꝛ
ραν. τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης κατέφαγεν ἡ ἀκρίς, καὶ
residua locuste comedit brucho: ꝛ
τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος κατέφαγεν ὁ βροῦχος, καὶ
residua bruchi comedit rubigo.
τὰ κατάλοιπα τοῦ βρούχου κατέφαγεν ἡ ἐρυσίβη. καὶ
resipiscite q̄ ebrij estis ex vino vr̄o: plorate ꝛ
ἐκνήψατε οἱ μεθύοντες ἐξ οἴνου αὐτῶν, κλαύσατε καὶ
plangite oēs q̄ bibitis vinū in ebrietatē: qꝛ ablatū
θρηνήσατε πάντες οἱ πίνοντες τὸν οἶνον εἰς μέθην, ὅτι ἐξῆρ-
est de ore vr̄o: qꝛ gēs ascēdit sup̄ trā meā for-
ται ἐκ στόματος ὑμῶν, ὅτι ἔθνος ἀνέβη ἐπὶ τὴν γῆν μου ἰσχυ-
tis ꝛ inumerabilis. dentes eius dentes leonis: ꝛ
ρὸν καὶ ἀναρίθμητον. οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὀδόντες λέοντος, καὶ αἱ
molares ei⁹ vt catuli leōis. posuit vineam meā in dissi-
μύλαι αὐτοῦ ὡς σκύμνου. ἔθετο τὴν ἄμπελόν μου εἰς ἀφα-
pationē: ꝛ ficus meas in ↄfractionē. scrutās scrutatus
νισμόν, καὶ τὰς συκάς μου εἰς κλασμόν. ἐρευνῶν ἐξηρεύνη-
est eā ꝛ eradicauit: dealbauit ramos eius. plā-
σεν αὐτὴν καὶ ἐξερίζωσεν, ἐλεύκανεν τὰ κλήματα αὐτῆς. θρή-
ge ad me sup̄ virginē p̄cinctam cilicio sup̄
νησον πρός με ὑπὲρ παρθένον περιεζωσμένην σάκκον ἐπὶ
vir̄ suum virgineū. ablatū ē sacrificiū ꝛ libatio
τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν παρθενικόν. ἐξῆρται θυσία καὶ σπονδὴ
de domo dn̄i. lugete sac̄dotes ministri dn̄i:
ἐξ οἴκου κυρίου. πενθεῖτε ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ τοῦ κυρίου,
qm̄ desolati sunt campi. lugeat t̄ra: qm̄ afflī-
ὅτι ἐταλαιπωρήθησαν πεδία. πενθείτω ἡ γῆ, ὅτι ἐτα-
ctum est triticū. aruit vinū: iminutū ē oleū: arue-
λαιπωρήθη σῖτος. ἐξηράνθη οἶνος, ὠλιγώθη ἔλαιον, ἐξη-
runt agricole. lugete possessiōes p̄ frumēto ꝛ or-
ράνθησαν γεωργοί. θρηνεῖτε κτήματα ὑπὲρ πυροῦ καὶ κρι-
deo: qꝛ periīt vindemia ex agro. vinea aru-
θῆς, ὅτι ἀπόλωλεν τρυγητὸς ἐξ ἀγροῦ. ἡ ἄμπελος ἐξηράν-
it: ꝛ ficus iminute sūt. malū gnatū ꝛ palma ꝛ malū ꝛ
θη, καὶ αἱ συκαῖ ὠλιγώθησαν. ῥοὰ καὶ φοῖνιξ καὶ μῆλον καὶ
oīa ligna agri arefacta sūt: qm̄ ↄfuderūt gaudiū filij
πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐξηράνθη, ὅτι ᾔσχυναν χαρὰν υἱοὶ
hoim. accingimini ꝛ plāgite: sac̄dotes lamētamini q̄
ἀνθρώπων. περιζώσασθε καὶ κόπτεσθε, οἱ ἱερεῖς θρηνεῖτε οἱ
ministratis altari: igredimini: dormite in
λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ, εἰσέλθετε, ὑπνώσατε ἐν
saccis ministrantes deo. qꝛ defecit de domo dei
σάκκοις λειτουργοῦντες θεῷ. ὅτι ἀπέσχηκεν ἐξ οἴκου θεοῦ
vr̄i sacrificiū ꝛ libatio. sc̄tificate ieiuniū: p̄dicate cu-
ὑμῶν θυσία καὶ σπονδή. ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θε-
rationē. ↄgregate seniores oēs hītan-
ραπείαν. συναγάγετε πρεσβυτέρους πάντες οἱ κατοι-
tes terrā: in domū dn̄i dei vr̄i: ꝛ clamate
κοῦντες τὴν γῆν, εἰς οἶκον κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ κεκράξατε
ad dn̄m vehemēt. hei mihi hei mihi hei mihi i diē: qm̄ iux-
πρὸς κύριον ἐκτενῶς. οἴμοι οἴμοι οἴμοι εἰς ἡμέραν, ὅτι ἐγ-
ta dies dn̄i. ꝛ q̄si miseria de miseria
γὺς ἡ ἡμέρα κυρίου. καὶ ὡς ταλαιπωρία ἐκ ταλαιπωρί-
veniet. nōne ante oculos vr̄os alimenta.
ας ἥξει. οὐχὶ κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν βρώματα.
sublata sūt d̄ domo dei vr̄i leticia ꝛ gaudiū. saltaue-
ἐξηρέθη ἐξ οἴκου θεοῦ ἡμῶν εὐφροσύνη καὶ χαρά. ἐσκίρτη-
rūt vitule in p̄sepib⁹ suis. dissipati sūt the-
σαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν. ἠφανίσθησαν θη-
sauri: suffosa sunt torcularia: qꝛ arefactū ē triticū. qd re-
σαυροί, κατεσκάφησαν ληνοί, ὅτι ἐξηράνθη σῖτος. τί ἀπο-
ponem⁹ nobis? fleuerunt armēta boū: qꝛ nō
θήσομεν ἑαυτοῖς; ἔκλαυσαν βουκόλια βοῶν, ὅτι οὐχ
erant pascua eis. ꝛ greges ouiū
ὑπῆρχεν νομὴ αὐτοῖς. καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων
disperierūt. ad te dn̄e clamabo: qm̄ ignis
ἠφανίσθησαν. πρὸς σὲ κύριε βοήσομαι, ὅτι πῦρ

cōſumpſit ſpecioſa deſerti. et flāma ſuccendit om-
ἀνήλωσεν τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου. καὶ φλὸξ κατέκαυσεν πάν-
nia ligna agri. et iumēta campi ſuſpexe-
τα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ. καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου ἀνέβλε-
rūt ad te: qm̄ arefacte ſūt emiſſiōes aquarū: et ignis
ψαν πρὸς σέ, ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφέσεις ὑδάτων, καὶ πῦρ
deuorauit q̄ ſpecioſa deſerti.
κατέφαγεν τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου. Ca.2.

Canite tuba in ſion: p̄dicate in
Σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι ἐν σιών, κηρύξατε ἐν
mōte ſctō meo: et conturbentur oēs hitan
ὄρει ἁγίῳ μου, καὶ συνταραχθήτωσαν πάντες οἱ κατοι-
tes trā: qm̄ adeſt dies dn̄i. qm̄ iuxta
κοῦντες τὴν γῆν, ὅτι πάρεστιν ἡ ἡμέρα κυρίου. ὅτι ἐγγὺς
dies tenebrarū et caliginis: dies nubis et nebule:
ἡ ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης,
ſic mane fundet ſup mōtes ppls mult9 et fortis.
ὡς ὄρθρος χυθήσεται ἐπὶ τὰ ὄρη λαὸς πολὺς καὶ ἰσχυρός.
ſimilis ei nō fuit a ſeculo: et poſt eū nō
ὅμοιος αὐτῷ οὐ γέγονεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ
erit vſq; ad ānos gn̄atiōis gn̄ationū. añ eū ignis cō-
ἔσται ἕως ἐτῶν γενεᾶς γενεῶν. ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀνα-
ſumēs: et poſt eū ſuccenſa flāma: ſic paradiſus
λίσκον, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτομένη φλόξ, ὡς παράδει-
voluptatis terra ante faciem ei9: et
σος τρυφῆς ἡ γῆ ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ
poſteriora illi9 ſicut campi deſolationis: et ſalua-
τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ὡσεὶ πεδίον ἀφανισμοῦ, καὶ ἀνασω-
tus nō erit ei. ſicut viſio equorū aſpect9 eorū.
ζόμενος οὐκ ἔσται αὐτῷ. ὡς ὅρασις ἵππων ἡ ὄψις αὐτῶν.
et ſicut equites ſic pſequentur: ſicut vox q̄drigarū
καὶ ὡς ἱππεῖς οὕτως καταδιώξονται, ὡς φωνὴ ἁρμάτων
ſup vertices mōtiū exilient: et ſicut vox flamme
ἐπὶ κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐξαλοῦνται, καὶ ὡς φωνὴ φλογὸς
ignis deuorātis ſtipulā: et ſicut ppls multus et
πυρὸς κατεσθιούσης καλάμην, καὶ ὡς λαὸς πολὺς καὶ
fortis p̄paratus ad p̄liū. a facie ei9
ἰσχυρὸς παρατασσόμενος εἰς πόλεμον. ἀπὸ προσώπου αὐ-
cōterent ppli: oīs vultus ſicut aduſtio
τοῦ συντριβήσονται λαοί, πᾶν πρόσωπον ὡς πρόσκαυ-
olle: ſicut pugnatores diſcurrent: et ſicut viri
μα χύτρας, ὡς μαχηταὶ διαδραμοῦνται, καὶ ὡς ἄνδρες
bellatores aſcendent ſup muros. et vnuſqſq; in
πολεμισταὶ ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ τείχη. καὶ ἕκαστος ἐν τῇ
via ſua ambulabit: et nō declinabūt a ſemitis ſu-
ὁδῷ αὐτοῦ πορεύσεται καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνωσιν τὰς τρίβους αὐ-
is. et vnuſqſq; a fratre ſuo nō recedet: ag-
τῶν. καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται, κα-
grauati in armis ſuis ibunt: in
ταβαρυνόμενοι ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτῶν πορεύσονται, ἐν τοῖς
iaculis cadent: et nō cōſument. vrbē
βέλεσιν πεσοῦνται. καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσιν, τῆς πόλεως
endent: et ſup muros diſcurrent. ſup do-
ψονται, καὶ ἐπὶ τῶν τειχέων διαδραμοῦνται. ἐπὶ τὰς οἰκί-
ſcendent: et p feneſtras intrabūt ſic fures. añ
βήσονται, καὶ διὰ τῶν θυρίδων εἰσελεύσονται ὡς κλέπται. πρὸ
n ei9 cōfundet terra et cōmouebit celū. ſol
ώπου αὐτοῦ συγχυθήσεται ἡ γῆ καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανός. ἥλι
luna cōtenebrabunt. et ſtelle mittēt i occaſū lumē ſuum.
σελήνη συσκοτάσουσιν. καὶ τὰ ἄστρα δύσουσιν φέγγος αὐτῶν.
dabit vocē ſuam añ faciem fortitudīs ſue. q2 multa
δώσει φωνὴν αὐτοῦ πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ. ὅτι πολ-
nimis caſtra ei9: qm̄ fortia opera ſmonū illi9. q2
σφόδρα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ. διό
na dies dn̄i: magna et illuſtris nimis: et qs erit
γάλη ἡ ἡμέρα κυρίου, μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ τίς ἔσται
ēs ei? et nūc dicit dn̄s cōuertimini ad me de toto cor-
ς αὐτῇ; καὶ νῦν λέγει κύριος ἐπιστράφητε πρός με ἐξ ὅλης τῆς καρ-
vrō in ieiunio et fletu et planctu: et ſcindite
ὑμῶν ἐν νηστείᾳ καὶ κλαυθμῷ καὶ κοπετῷ, καὶ διαρρήξατε
corda vrā et nō veſtimēta vrā: et cōuertimini ad
καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς

comedit ſpecioſa deſti: & flamma ſuccendit omnia ligna regionis. Sed & beſtie agri quaſi area ſitiēs imbrē ſuſpexerunt ad te: qm̄ exiccati ſunt fontes aquarū: & ignis deuorauit ſpecioſa deſerti. 2.

Canite tuba in ſion: vlulate in mōte ſancto meo. Conturbentur oēs habitatores terre: qa venit dies dn̄i: qa ppe eſt dies tenebrarū & caliginis: dies nubis & turbinis. Quaſi mane expanſum ſup montes popul9 multus & fortis. Similis ei non fuit a principio: & poſt eum non erit vſq; in annos generatiōis & gn̄ationis. Ante faciē ei9 ignis vorās & poſt eū exurens flāma. Quaſi hort9 voluptatis tra coram eo: & poſt eū ſolitudo deſerti: neq; eſt qui effugiat eū. Quaſi aſpectus equorū aſpectus eorū: q̄ſi eqtes ſic currēt. Sicut ſonitus quadrigarū ſup capita montium exilient: ſicut ſonit9 flāme ignis deuorātis ſtipulā: velut ppl'us fortis prepatus ad preliū. A facie eius cruciabūtur populi: oēs vultus redigētur in ollam. Sicut fortes currēt: quaſi viri bellatores aſcendent murum. Viri in viis ſuis gradientur: & nō declinabūt a ſemitis ſuis. Vnuſqſq; fratrē ſuū nō coartabit: ſinguli ī calle ſuo ambulabūt. Sed & per feneſtras cadent: & nō demoliētur. Vrbem ingrediētur: in muro current. Domos cōſcendēt: per feneſtras intrabūt quaſi fur. A facie eius cōtremuit terra: moti ſunt celi. Sol & luna obtenebrati ſunt: & ſtelle retraxerunt ſplendorē ſuū. Et dn̄s dedit vocē ſuā ante faciē exercitus ſui: quia multa ſunt nimis caſtra eius: qa fortia & faciētia verbū eius. Magnus enī dies dn̄i & terribilis valde. Et qs ſuſtinebit eum? Nūc ergo dicit dn̄s. Cōuertimini ad me in toto corde vrō: in ieiunio & ī fletu & ī plāctu: & ſcīdite corda vrā & nō veſtimēta vrā. Et cōuertimini ad

אכלה נאות מדבר ולהבה להטה
כל עצי השדה: גם בהמות שדה
תערוג אליך כי יבשו אפיקי מים
ואש אכלה נאות המדבר:

Cap. ij.

תקעו שופר בציון
והריעו בהר קדשי ירגזו כל ישבי
הארץ כי בא יום יהוה כי קרוב:
יום חשך ואפלה יום ענן וערפל
כשחר פרוש על ההרים עם רב
ועצום כמהו לא נהיה מן העולם
ואחריו לא יוסף עד שני דור
ודור: לפניו אכלה אש ואחריו
תלהט להבה כגן עדן הארץ לפניו
ואחריו מדבר שממה וגם פליטה
לא היתה לו: כמראה סוסים
מראהו וכפרשים כן ירוצון: כקול
מרכבות על ראשי ההרים ירקדון
כקול להב אש אכלה קש כעם
עצום ערוך מלחמה: מפניו יחילו
עמים כל פנים קבצו פארור:
כגבורים ירוצון כאנשי מלחמה
יעלו חומה ואיש בדרכיו ילכון
ולא יעבטון ארחותם: ואיש אחיו
לא ידחקון גבר במסלתו ילכון
ובעד השלח יפלו לא יבצעו:
בעיר ישקו בחומה ירוצון בבתים
יעלו בעד החלונים יבאו כגנב:
לפניו רגזה ארץ רעשו שמים
שמש וירח קדרו וכוכבים אספו
נגהם: ויהוה נתן קולו לפני חילו
כי רב מאד מחנהו כי עצום עשה
דברו כי גדול יום יהוה ונורא
מאד ומי יכילנו: וגם עתה נאם
יהוה שובו עדי בכל לבבכם
בצום ובבכי ובמספד: וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל

נוה דבר
ערג אפק
רוע רגז
בוא קרב
פרש
עצם כמו
היה עלם
יסף שנה
פנה
להט
פלט
היה ראה
רוץ
רכב רקד
עצם ערך
לחם פנה
חול פרר
גבר עלה
חמה
עבט
דחק סלל
נפל בצע
שקק בית
עלה בוא
ככב
חנה עצם
גדל ירא
כול
בכה ספד

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא   חָנַן רָחַם
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְנִחָם עַל
הָרָעָה׃ מִי יֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחָם   יָדַע שׁוּב
וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה מִנְחָה וָנֶסֶךְ   שָׁאַר
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ תִּקְעוּ שׁוֹפָר   שָׁפַר
בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה׃
אִסְפוּ עָם קַדְּשׁוּ קָהָל קִבְצוּ זְקֵנִים
אִסְפוּ עוֹלָלִים וְיֹנְקֵי שָׁדָיִם יֵצֵא   עָלַל שָׁד
חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ׃ בֵּין   כָּלַל
הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ יִבְכּוּ הַכֹּהֲנִים   אֻלָם זָבַח
מְשָׁרְתֵי יְהוָה וְיֹאמְרוּ חוּסָה יְהוָה   בָּכָה שָׁרַת
עַל עַמֶּךָ וְאַל תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה   נָתַן
לִמְשָׁל בָּם גּוֹיִם לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים   אָמַר
אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם׃ וַיְקַנֵּא יְהוָה לְאַרְצוֹ   קָנָא
וַיַּחְמֹל עַל עַמּוֹ׃ וַיַּעַן יְהוָה וַיֹּאמֶר   חָמַל עָנָה
לְעַמּוֹ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת הַדָּגָן
וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וּשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ   יָרַשׁ צָהַר
וְלֹא אֶתֵּן אֶתְכֶם עוֹד חֶרְפָּה   נָתַן
בַּגּוֹיִם׃ וְאֶת הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק   צָפַן רָחַק
מֵעֲלֵיכֶם וְהִדַּחְתִּיו אֶל אֶרֶץ צִיָּה
וּשְׁמָמָה אֶת פָּנָיו אֶל הַיָּם הַקַּדְמֹנִי   פָּנָה
וְסֹפוֹ אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן וְעָלָה
בָאְשׁוֹ וְתַעַל צַחֲנָתוֹ כִּי הִגְדִּיל   עָלָה גָּדַל
לַעֲשׂוֹת׃ אַל תִּירְאִי אֲדָמָה גִּילִי   עָשָׂה יָרֵא
וּשְׂמָחִי כִּי הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃ אַל
תִּירְאוּ בַּהֲמוֹת שָׂדַי כִּי דָשְׁאוּ נְאוֹת   שָׂדֶה
מִדְבָּר כִּי עֵץ נָשָׂא פִרְיוֹ תְּאֵנָה   נָוָה דָּבַר
וָגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם׃ וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ   בָּנָה
וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי נָתַן לָכֶם
אֶת הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה וַיּוֹרֶד לָכֶם   יָרָה יָרַד
גֶּשֶׁם יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן׃
וּמָלְאוּ הַגֳּרָנוֹת בָּר וְהֵשִׁיקוּ   שׁוּק
הַיְקָבִים תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר׃ וְשִׁלַּמְתִּי
לָכֶם אֶת הַשָּׁנִים אֲשֶׁר אָכַל הָאַרְבֶּה   שָׁנָה רָבָה
הַיֶּלֶק וְהֶחָסִיל וְהַגָּזָם חֵילִי הַגָּדוֹל   חֵיל גָּדַל
אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל

dñm deum vestrū: quia benign⁹ & mīsīcors est patiens & multe miseri cordie & prestabilis sup malicia. Quis scit si cō uertatur & ignoscat & relinqt post se benedi ctionē: Sacrificiū & liba men dño deo vro. Cani te tuba in sion: sanctificate ieiu nium: vocate cetum: cōgregate pplm: sāctifi cate ecclesiā: coadunate senes: congregate par uulos & suggētes vbera. Egrediatur sponsus de cubili suo: & sponsa de thalamo suo. Inter vesti bulū & altare plorabunt sacerdotes ministri dñi & dicent. Parce dñe pce poplo tuo: & ne des he reditatē tuā in opprobiū vt dñentur eis nationes. Quare dicūt in populis vbi est deus eoꝝ? Zelat⁹ est dñs sup terrā suam: & pepercit populo suo. Et respōdit dñs & dixit populo suo. Ecce ego mittā vobis frumētum & vinum & oleum: & replebimini in eis: & non dabo vos vl tra opprobrium in gentibus. Et eū qui ab aqlone est pcul faciā a vobis: & expellam eū in terram inuiam & desertam. Faciem ei⁹ contra mare orientale: & extremū eius vsq₃ ad mare nouissimum. Et ascendet fetor eius & ascē det putredo ei⁹: qa sup be egit. Noli timere ter ra: exulta & letare: qm magnifi cauit dñs vt faceret. No lite timere aīalia regiōis: qa germinauerūt specio sa deserti: quia lignum attulit fructū suū: ficus & vinea dederūt virtutē suam. Et filii sion exulta te & letamini in dño deo vestro: quia dedit vobis doctorē iusticie: & descē dere faciet ad vos imbrē matutinū & sero tinum sicut in principio. Et implebūtur aree fru mento: & redundabunt torcularia vino & oleo. Et reddam vobis annos quos co medit locusta: bruchus: & rubigo: & eruca fortitudo mea ma gna quam misi in vos. Et comedetis vescētes

dñz deū vrm: qꝫ misīcors ꝛ misator est.
κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστί.
patiens ꝛ multe mie ꝛ penitens sup
μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς
malitiis. qs nouit si reuertet ꝛ penitebit eū
κακίαις. τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει καὶ μετανοήσει αὐτὸν
ꝛ dimittet post se bñdictionē ꝛ sacrificiū ꝛ
καὶ ὑπολείψεται ὀπίσω αὐτοῦ εὐλογίαν καὶ θυσίαν καὶ
libamen dño deo vro. clangite tuba in
σπονδὴν κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν. σαλπίσατε σάλπιγγι ἐν
sion. sctificate ieiuniū. pdicate curationē: cōgre
σιών. ἁγιάσατε νηστείαν. κηρύξατε θεραπείαν, συνα
gate pplm: sctificate ecclesiam: eligite senio
γάγετε λαόν, ἁγιάσατε ἐκκλησίαν, ἐκλέξασθε πρεσβυ
res: cōgregate puulos suggentes vbera: egredia
τέρους. συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς, ἐξελθέ
tur spōsus de cubili suo: ꝛ spōsa de
τω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ νύμφη ἐκ τοῦ
thalamo suo. inter crepidinē ꝛ altare
παστοῦ αὐτῆς. ἀναμέσον τῆς κρηπῖδος καὶ τοῦ θυσιαστηρίου
plorabūt sacdotes ministrantes dño ꝛ dicent.
κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες κῶ καὶ ἐροῦσι.
parce dñe pplo tuo. ꝛ ne des heredita
φεῖσαι κύριε τοῦ λαοῦ σου. καὶ μὴ δῷς τὴν κληρονο
tem tuā in opprobriū vt dñent eoꝝ gētes: vt
μίαν σου εἰς ὄνειδος τοῦ κατάρξαι αὐτῶν ἔθνη, ὅπως
nō dicant in nationib⁹: vbi est de⁹ eoꝝ.
μὴ εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν.
ꝛ zelauit dñs terrā suā ꝛ pepcit
καὶ ἐζήλωσεν κύριος τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ ἐφείσατο τοῦ
pplo suo. ꝛ respōdit dñs ꝛ dixit pplo
λαοῦ αὐτοῦ. καὶ ἀπεκρίθη κύριος καὶ εἶπεν τῷ λαῷ
suo: ecce ego mitto vobis frumētū ꝛ
αὐτοῦ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν τὸν σῖτον καὶ τὸν
vinū ꝛ oleum: ꝛ iplebimini eis: ꝛ nō
οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐμπλησθήσεσθε αὐτῶν, καὶ οὐ
dabo vos vltra in opprobriū in gētibus: ꝛ
δώσω ὑμᾶς οὐκ ἔτι εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσι. καὶ
eū q ab aqlone repellā a vobis. ꝛ expellā eū in
τὸν ἀπὸ βορρᾶ ἐκδιώξω ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ ἐξώσω αὐτὸν εἰς
trā sine aq̄: ꝛ dispdā faciem eius in
γῆν ἄνυδρον, καὶ ἀφανιῶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν
mare primū: ꝛ posteriora ei⁹ in
θάλασσαν τὴν πρώτην, καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν
mare nouissimū. ꝛ ascendet putredo eius
θάλασσαν τὴν ἐσχάτην. καὶ ἀναβήσεται ἡ σαπρία αὐτοῦ
ꝛ ascendet sonit⁹ illius. qm magnificauit
καὶ ἀναβήσεται ὁ βρόμος αὐτοῦ. ὅτι ἐμεγάλυνεν τὰ
opa ei⁹. ɔfide terra: gaude ꝛ letare. qꝫ ma
ἔργα αὐτοῦ. θάρσει γῆ, χαῖρε καὶ εὐφραίνου. ὅτι ἐμε
gnificauit dñs vt faceret. cōfidite iumēta cā
γάλυνεν κύριος τοῦ ποιῆσαι. θαρσεῖτε κτήνη τοῦ πε
pi: qm germinauerūt campi solitudinis: qꝫ lignū
δίου. ὅτι βεβλάστηκεν πεδία τῆς ἐρήμου, ὅτι ξύλον
attulit fructū suū: vinea ꝛ ficus dederūt fortitudinē
ἤνεγκεν καρπὸν αὐτοῦ, ἄμπελος καὶ συκῆ ἔδωκαν ἰσχὺν
suam. ꝛ filii sion gaudete ꝛ letamini in
αὐτῶν. καὶ τὰ τέκνα σιὼν χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε ἐπὶ
dño deo vro: qm dedit vobis escas
κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, διότι ἔδωκεν ὑμῖν τὰ βρώματα
in iusticiam ꝛ pluet vobis ibrē tpaneū ꝛ serotinū si
εἰς δικαιοσύνην καὶ βρέξει ὑμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον κα
cut antea: ꝛ replebunt aree tritico: ꝛ redū
θὼς ἔμπροσθεν. καὶ πλησθήσονται αἱ ἅλωνες σίτου, καὶ ὑπε
dabunt torcularia vino ꝛ oleo: ꝛ reddam
ρεκχυθήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου, καὶ ἀνταποδώσω
vobis p annis i qb⁹ cōedit locusta ꝛ bru
ὑμῖν ἀντὶ τῶν ἐτῶν ὧν κατέφαγεν ἡ ἀκρὶς καὶ ὁ βροῦ
ch⁹ ꝛ eruca ꝛ rubigo: fortitudo mea ma
χος καὶ ἡ κάμπη καὶ ἡ ἐρυσίβη, ἡ δύναμίς μου ἡ με
gna quā misi in vos. ꝛ comedetis comestiōe
γάλη ἣν ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς. καὶ φάγεσθε βρώσει

& ſaturabimini & laudabitis nomē dñi dei
καὶ ἐμπλησθήσεσθε καὶ αἰνέσετε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ
vrī q̄ fecit vobiſcum mirabilia: & non cōfun
ὑμῶν ὃς ἐποίησεν μεθ᾽ ὑμῶν θαυμάσια, καὶ οὐ μὴ καται
det pplš me⁹ in eternū. & ſcietis q̄ in me
σχυνθῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐν μέ
dio iſrael ſum ego. & dixit dñs de⁹ vr̄:
σῳ τοῦ ἰσραὴλ εἰμὶ ἐγώ. καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν,
& non eſt p̄ter me: & non cōfundet nō
καὶ οὐκ ἔστιν πλὴν ἐμοῦ, καὶ οὐ μὴ καταισχυνθήσεται οὐκ
vltra oīs pplš me⁹ in eternū. & erit poſt hec
ἔτι πᾶς ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἔσται μετὰ ταῦ-
effundā de ſpū meo ſup oēm carnē:
τα ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
& pphetabunt filij vr̄i & filie vr̄e:
καὶ προφητεύσουσιν υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
& ſeniores vr̄i: ſomnia ſomniabunt: &
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν, ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ
iuuenes vr̄i viſiones videbūt: & ſup ſer
οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καί γε ἐπὶ τοὺς δού-
uos & ſup ancillas in diebus illis effū
λους καὶ ἐπὶ τὰς δούλας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκ-
dā de ſpū meo: & dabo pdigia in
χεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ δώσω τέρατα ἐν
celo & ſup terrā ſanguinē & ignē & vaporē
τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα
fumi. ſol cōuertetur in tenebras & lu-
καπνοῦ. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σε-
na in ſanguinē anteq̄ veniat dies dñi magnus
λήνη εἰς αἷμα πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην
& illuſtris. & erit oīs quicūq; inuocauerit nomē
καὶ ἐπιφανῆ. καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα
dñi: ſalu⁹ erit: q̄ in monte ſion & in hieruſalem
κυρίου, σωθήσεται, ὅτι ἐν τῷ ὄρει σιὼν καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ
erit ſaluatus ſicut dixit dñs: & annunci-
ἔσται ἀνασωζόμενος καθότι εἶπεν ὁ κύριος, καὶ εὐαγγε-
ans q̄s dñs vocauit.
λιζόμενοι οὓς ὁ κύριος προσκέκληται. Ca.3.

Quia ecce ego in diebus illis & in
Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ
tp̄e illo: qñ cōuertero captiuitatem iu-
καιρῷ ἐκείνῳ, ὅταν ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ἰού-
da & hieruſalem: cōgregabo oēs gētes & de
δα καὶ τὴν ἱερουσαλήμ, συνάξω πάντα τὰ ἔθνη καὶ κα-
ducā eas in vallem ioſaphat. & diſceptabo
τάξω αὐτὰ εἰς τὴν κοιλάδα ἰωσαφάτ. καὶ διακριθήσο-
cū eis ibi p pplō meo & heredi
μαι πρὸς αὐτοὺς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ μου καὶ τῆς κλη-
tate mea iſrael: q̄s diſperſi in gētib⁹: &
ρονομίας μου ἰσραήλ, οὓς διέσπειρα ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
terrā meā diuiſerunt & ſup pplm meū miſe-
τὴν γῆν μου κατεδιείλαντο καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβα-
rūt ſortes: & pueros dederūt meretricib⁹: &
λον κλήρους, καὶ τὰ παιδάρια ἔδωκαν πόρναις, καὶ τὰ
puellas vendebāt p vino & bibebāt. & q̄dē q̄d mihi
κοράσια ἐπώλουν ἀντὶ οἴνου καὶ ἔπινον. καί γε τί ἐμοὶ
& vobis tyrus & ſidon & oīs galilea alienige-
καὶ ὑμῖν τύρος καὶ σιδὼν καὶ πᾶσα γαλιλαία ἀλλοφύ-
naꝝ: nūq̄d retributionē vos retribuitis mihi: aut irā i
λων; μὴ ἀνταπόδομα ὑμεῖς ἀνταποδίδοτέ μοι, ἢ μνησι-
corde retinetis vos mihi: velocit & cito reddam
κακεῖτε ὑμεῖς ἐμοί; ὀξέως καὶ ταχέως ἀνταποδώσω τὸ
retributionē vrāꝫ in capitib⁹ vrīs. p eo q̄d argētū
ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. ἀνθ᾽ ὧν τὸ ἀργύριόν
meū & aurū meū tuliſtis: & electa mea
μου καὶ τὸ χρυσίον μου ἐλάβετε, καὶ τὰ ἐπίλεκτά μου
& bona intuliſtis in templa vrā. filios
καὶ τὰ καλὰ εἰσενέγκατε εἰς τοὺς ναοὺς ὑμῶν. τοὺς υἱοὺς
iuda & filios hieruſalem vendidiſtis filijs
ἰούδα καὶ τοὺς υἱοὺς ἱερουσαλὴμ ἀπέδοσθε τοῖς υἱοῖς
grecoꝝ: vt eijceretis ex finib⁹ ſuis.
τῶν ἑλλήνων, ὅπως ἐξώσητε ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

et ſaturabimini: & laudabitis nomen domini dei veſtri qui fecit mirabilia vobiſcum. Et nō cōfundetur ppl̄s meus in ſempiternū: & ſcietis q̄a in medio iſrael ego ſum. Et ego dñs deus vr̄: & nō eſt ãpli⁹: & nō cōfundetur ppl̄us meus in eternū. Et erit poſt hec effundam ſpiritū meum ſup oēm carnē: & pphetabūt filii vr̄i & filie vr̄e. Senes vr̄i ſomnia ſomniabunt: & iuuenes veſtri viſiones videbunt. Sed & ſuper ſeruos & ancillas in diebus illis effundam ſpiritum meum: & dabo pdigia in celo & in terra ſanguinem & ignem & vaporē fumi. Sol conuertetur in tenebras: & luna in ſanguinē: anteq̄ veniat dies dñi magn⁹ & horribilis. Et erit omnis qui inuocauerit nomen dñi ſalu⁹ erit: quia in monte ſion & in hieruſalem erit ſaluatio ſicut dixit dominus: & in reſiduis quos dominus vocauerit. 3.

Quia ecce in diebus illis & i tēpore illo: cum conuertero captiuitatem iuda & hieruſalem cōgregabo omnes gentes & deducam eos in vallē ioſaphat: & diſceptabo cū eis ibi ſup pplo meo & hereditate mea iſrael quos diſperſerunt in nationibus: & terrā meā diuiſerūt: & ſuper pplm meū miſerunt ſortē. Et poſuerūt puerū i pſtibulo: & puellā vēdiderūt pro vino vt biberēt. Verū q̄d mihi & vobis tyrus & ſydon & oīs terminus paleſtinorum? Nunquid vltionem vos reddetis mihi? Et ſi vlciſcimini vos contra me: cito velociter reddā viciſſitudinē vobis ſup caput veſtrū. Argentum eni meū & aurū tuliſtis: & deſiderabilia mea & pulcherrima ītuliſtis in delubra vr̄a. Et filios iuda & filios hieruſalē vendidiſtis filiis grecorum vt lōge faceretis eos de finibus ſuis.

ושבעתם והללתם את שם יהוה
אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא
ולא יבשו עמי לעולם: וידעתם
כי בקרב ישראל אני ואני יהוה
אלהיכם ואין עוד ולא יבשו עמי
לעולם: והיה אחרי כן אשפוך את
רוחי על כל בשר ונבאו בניכם
ובנתיכם זקניכם חלמות יחלמון
בחוריכם חזינות יראו: וגם על
העבדים ועל השפחות בימים
ההמה אשפוך את רוחי: ונתתי
מופתים בשמים ובארץ דם ואש
ותמרות עשן: השמש יהפך לחשך
והירח לדם לפני בוא יום יהוה
הגדול והנורא: והיה כל אשר
יקרא בשם יהוה ימלט כי בהר
ציון ובירושלם תהיה פליטה
כאשר אמר יהוה ובשרידים
אשר יהוה קרא:

Cap.iij.

כי הנה בימים ההמה ובעת ההיא
אשר אשוב את שבות יהודה
וירושלם: וקבצתי את כל הגוים
והורדתים אל עמק יהושפט
ונשפטתי עמם שם על עמי ונחלתי
ישראל אשר פזרו בגוים ואת
ארצי חלקו: ואל עמי ידו גורל
ויתנו הילד בזונה והילדה מכרו
ביין וישתו: וגם מה אתם לי
צר וצידון וכל גלילות פלשת
הגמול אתם משלמים עלי ואם
גמלים אתם עלי קל מהרה אשיב
גמלכם בראשכם: אשר כספי
וזהבי לקחתם ומחמדי הטבים
הבאתם להיכליכם: ובני יהודה ובני
ירושלם מכרתם לבני היונים
למען הרחיקם מעל גבולם:

שבע
פלא
בוש עלם
שפך
בנה חלם
בחר חזה
בוא יום
נתן
יפת
הפך
פנה
גדל ירא
קרא מלט
היה
שרד
יום שוב
שבה
ירד
שפט
ידד גרל
נתן זנה
שתה
גלל
גמל שלם
קלל שוב
חמד טוב
בוא היכל
רחק גבל

Pritiua.heb. Tex.heb.Joel.iij. Trāsla.B.Hie. Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

הִנְנִי מְעִירָם מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עור קום
מְכַרְתֶּם אֹתָם שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִי שוב
גְמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃ וּמָכַרְתִּי אֶת
בְּנֵיכֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם בְּיַד בְּנֵי יְהוּדָה
וּמְכָרוּם לִשְׁבָאיִם אֶל גּוֹי רָחוֹק
כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ קִרְאוּ זֹאת בַגּוֹיִם
קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה הָעִירוּ הַגִּבּוֹרִים לחם גבר
יִגְּשׁוּ יַעֲלוּ כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה׃ נגש עלה
כֹּתּוּ אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמְרֹתֵיכֶם כתת את
לִרְמָחִים הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר זמר אמר
אָנִי׃ עוּשׁוּ וָבֹאוּ כָל הַגּוֹיִם מִסָּבִיב בוא סבב
וְנִקְבָּצוּ שָׁמָּה הַנְחַת יְהוָה גִּבּוֹרֶיךָ׃ קבץ נחת
יֵעוֹרוּ וְיַעֲלוּ הַגּוֹיִם אֶל עֵמֶק עור עלה
יְהוֹשָׁפָט כִּי שָׁם אֵשֵׁב לִשְׁפֹּט ישב
אֶת כָּל הַגּוֹיִם מִסָּבִיב׃ שִׁלְחוּ מַגָּל
כִּי בָשַׁל קָצִיר בֹּאוּ רְדוּ כִּי מָלְאָה קצר ירד
גַּת הֵשִׁיקוּ הַיְקָבִים כִּי רַבָּה שוק
רָעָתָם׃ הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים בְּעֵמֶק רוע המן
הֶחָרוּץ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה בְּעֵמֶק חרץ קרב
הֶחָרוּץ׃ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדָרוּ וְכוֹכָבִים ככב
אָסְפוּ נָגְהָם׃ וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג שאג
וּמִירוּשָׁלַםִ יִתֵּן קוֹלוֹ וְרָעֲשׁוּ שָׁמַיִם נתן
וָאָרֶץ וַיהוָה מַחֲסֶה לְעַמּוֹ וּמָעוֹז חסה עזז
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן הַר קָדְשִׁי
וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַםִ קֹדֶשׁ וְזָרִים לֹא היה
יַעַבְרוּ בָהּ עוֹד׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא עבר
יִטְּפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תֵּלַכְנָה נטף עסס
חָלָב וְכָל אֲפִיקֵי יְהוּדָה יֵלְכוּ מָיִם ילך אפק
וּמַעְיָן מִבֵּית יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת עין שקה
נַחַל הַשִּׁטִּים׃ מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה
תִהְיֶה וֶאֱדוֹם לְמִדְבַּר שְׁמָמָה תִּהְיֶה היה דבר
מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר שָׁפְכוּ דָם
נָקִיא בְּאַרְצָם׃ וִיהוּדָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב נקה עלם
וִירוּשָׁלַםִ לְדוֹר וָדוֹר׃ וְנִקֵּיתִי דָּמָם ישב
לֹא נִקֵּיתִי וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן׃

Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos: & conuertam retributionē vestrā in caput vestrum. Et vendam filios vros & filias vras in manibus filiorū iuda: et venundabunt eos sabeis genti longinque: quia dñs locut⁹ est. Clamate hec in gētibus: sanctificate bellum: suscitate robustos. Ascendant: accedant omnes viri bellatores: Concidite aratra vra in gladios: & ligones vros in lanceas. Infirmus dicat: quia ego fortis sum. Erumpite & venite oēs gentes de circuitu & cōgregamini. Ibi occūbere faciet dñs robustos tuos. Consurgāt & ascendāt gentes in vallē iosaphat: quia ibi sedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces: quia maturauit messis. Venite & descendite: qa plenū est torcular. Exuberāt torcularia qa multiplicata est malicia eorū. Populi populi in valle cōcisionis: quia iuxta est dies domini in valle concisionis. Sol & luna obtenebrati sūt: & stelle retraxerūt splendorem suū. Et dñs de sion rugiet: & de hierusalem dabit vocē suā. Et mouebūtur celi & terra: & dñs spes populi sui: & fortitudo filiorū israel. Et scietis quia ego dominus deus vester habitās in sion in mōte sancto meo. Et erit hierusalē sancta & alieni non transibūt p eā amplius. Et erit in die illa stillabūt mōtes dulcedinē: & colles fluent lacte. Et p oēs riuos iuda ibūt aq: & fōs de domo dñi egredietur: & irrigabit torrentē spinarū. Egyptus in desolatione erit: & idumea in desertū pditiōis: pro eo φ iniq̄ egerint in filios iuda: & effuderint sanguinē innocentē in terra sua. Et iudea ī eternū habitabitur & hierusalē in generationē & generationē. Et mundabo sanguinem eorum quos non mundaueram: & dñs cōmorabitur in sion.
Explicit Iohel ppheta.

ecce ego suscito eos de loco vbi vendidistis
ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἀπέδοσθε
eos illic. & reddam retributionē vram in
αὐτοὺς ἐκεῖ. καὶ ἀνταποδώσω ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς
capita vra: & vendam filios vros &
κεφαλὰς ὑμῶν, καὶ ἀποδώσομαι τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς
filias vras in manus filiorū iuda. & venūdabunt
θυγατέρας ὑμῶν εἰς χεῖρας υἱῶν Ἰούδα. καὶ ἀποδώσον-
eos in captiuitatē in gentē q̄ pcul: qm̄ do
ται αὐτοὺς εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς ἔθνος μακράν, ὅτι ὁ κύ-
min⁹ locutus ē. pdicate hec in gentib⁹. sctifica-
ριος ἐλάλησεν. κηρύξατε ταῦτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἁγιάσα-
te bellum: suscitate pugnatores: adducite
τε πόλεμον, ἐξεγείρατε τοὺς μαχητάς, προσαγάγετε
& ascendite oēs viri bellatores: concidite
καὶ ἀναβαίνετε πάντες ἄνδρες πολεμισταί, συγκόψα-
aratra vra in gladios: & falces vras
τε τὰ ἄροτρα ὑμῶν εἰς ῥομφαίας, καὶ τὰ δρέπανα ὑμῶν
in lanceas. nō fortis dicat pualeo ego: cōgregamini &
εἰς ζιβύνας. ὁ ἀδύνατος λεγέτω ἰσχύω ἐγώ, συναθροίζεσθε καὶ
intrate oēs gētes p circuitū & cōgregamini illuc:
εἰσπορεύεσθε πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν καὶ συνάχθητε ἐκεῖ,
māsuet⁹ sit pugnator. cōsurgant & ascendant
πραῢς ἔστω πολεμιστής. ἐξεγειρέσθωσαν καὶ ἀναβαινέτω-
gētes in vallē iosaphat: qz ibi sedebo
σαν τὰ ἔθνη εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ, ὅτι ἐκεῖ καθιῶ
vt iudicem oēs gētes ī circuitu. emittite
τοῦ διακρῖναι πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν. ἐξαποστείλατε
falces qm̄ adest vindemia: introite cal-
δρέπανα ὅτι παρέστηκεν τρυγητός, εἰσπορεύεσθε πα-
cate: qz plenū torcular: redundant torcula-
τεῖτε, διότι πλήρης ἡ ληνός. ὑπερεκχεῖται τὰ ὑπολή-
ria: qz mltiplicata sunt mala eorū. sonit⁹ auditi sunt in
νια, ὅτι ἐπληθύνθη τὰ κακὰ αὐτῶν. ἦχοι ἠκούσθησαν ἐν
valle iudicij qz iuxta dies dñi in
τῇ κοιλάδι τῆς δίκης ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου ἐν τῇ
valle iudicij. sol & luna obtenebrabūt:
κοιλάδι τῆς δίκης. ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσιν,
& stelle occidere faciēt splendorē suū. at dñs de
καὶ τὰ ἄστρα δύσουσιν τὸ φέγγος αὐτῶν. ὁ δὲ κύριος ἐκ
sion clamabit & ex hierusalem dabit vocē su-
σιὼν ἀνακράξεται καὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐ-
am: & mouebit celū & terra: at dñs p-
τοῦ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ὁ δὲ κύριος φεί-
cet pplo suo: & cōfortabit filios isra-
σεται τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχύσει τοῖς υἱοῖς ἰσρα-
el. & scietis qz ego dñs deus vr hītans
ήλ. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν κατασκη-
in sion mōte sctō meo. & erit hierusalem sancta:
νῶν ἐν σιὼν ὄρει ἁγίῳ μου. καὶ ἔσται ἱερουσαλὴμ ἁγία,
& alienigene nō transibunt p eam āpli⁹. & erit in
καὶ ἀλλογενεῖς οὐ διελεύσονται δι' αὐτῆς ἔτι. καὶ ἔσται ἐν
die illa. stillabunt mōtes dulcedinē: &
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν, καὶ
colles fluēt lacte: & oēs emissiōes iuda
οἱ βουνοὶ ῥυήσονται γάλα, καὶ πᾶσαι αἱ ἀφέσεις ἰούδα
fluent aquis. & fons de domo dñi egrediet:
ῥυήσονται ὕδατα. καὶ πηγὴ ἐξ οἴκου κυρίου ἐξελεύσεται,
& irrigabit torrentem funiculorū. egypt⁹ in perdi-
καὶ ποτιεῖ τὸν χειμάρρουν τῶν σχοινίων. αἴγυπτος εἰς ἀφανι-
tionē erit. & idumea in cāpū desolatiōis ex iiqtatib⁹
σμὸν ἔσται. καὶ ἡ ἰδουμαία εἰς πεδίον ἀφανισμοῦ ἐξ ἀδικιῶν
filiorū iuda. p eo qd effuderūt sanguinē iustū in terra sua.
υἱῶν ἰούδα. ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.
at iudea in eternū hītabit: & hierusa-
ἡ δὲ ἰουδαία εἰς τὸν αἰῶνα κατοικηθήσεται, καὶ ἱερουσα-
lem in gnatiōes & gnationē: & vlciscar sanguinē eorū:
λὴμ εἰς γενεὰς καὶ γενεάν, καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα αὐτῶν,
& nō mūdabo: & dñs hītabit in sion.
καὶ οὐ μὴ ἀθωώσω, καὶ κύριος κατασκηνώσει ἐν σιών.

INCIPIT PROLOGVS IN AMOS PROPHETAM.

OZias rex cum religionem sollicite emularetur: nimio religionis amore prouocatus: circa preceptum legis moysi arrepto thuribulo: vt in historia libri secundi paralipomenon ostenditur sacerdotale officiũ presumere conatus est. Ob eam rem terremotũ in tẽplo dei exortũ constat: cuius etiã zaharias ꝓpheta meminit. Ante hunc itaqꝫ terremotuꝫ amos propheta tẽporibus predicti regis: & tẽporibus hieroboã filii ioas regis israel: in eas gentes que lectione cõprehense funt iram dei ob eas causas quas memorauit affuturam denunciat. Et quia idẽ propheta in sequentibus ait. Super tribus impietatibus: & super quattuor non conuertam eum: tertio peccatorũ indulgentiaꝫ deũ dare posse significat: quem quarto eadẽ peccata admittẽtibus: nec penitentiã nec indulgentiã daturum annunciat. Nã per ignis similitudinẽ quem in predictas gentes immitenduꝫ predixit: graue atqꝫ irreuocabile dei iram ad euersionem earũdem ciuitatum processuram voluit demonstrare.

Item alius prologus.

AMos propheta pastor & rusticus & ruborum mora distringens: paucis verbis explicari nõ potest. Quis eniꝫ digne exprimat tria & quat-
a tuor scelera damasci: gaze: tyri: idumee filiorũ ammon: moab: & septimo octauoqꝫ gradu iude & israel? Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in monte samarie: et ruituram domũ maioreꝫ minoreqꝫ testatur. Ipe cernit fictoreꝫ locuste: & stantẽ dñm super murũ litum: vel adamantinũ: & vncinum pomorũ: atrahentẽ supplicia peccatoribus: & fameꝫ in terra: non fameꝫ panis: neqꝫ sitim aque: sed audiendi verbũ dñi. nõ dixit verba sed verbũ. Amos vero interpretatur onustus. Hic amos spirituali gratia plenus: prophetauit inter ceteros ꝓphetas. Nõ enim solus ipe erat ꝓphetes sed etiã alii. Et quippe nõ poterat prophetes esse: nisi pastor ante fuisset. Qui etiã tuba sua clangit per singulos dies erudiens & docens in ecclesia. In veritate eniꝫ vox omniũ prophetarũ tanqꝫ tuba spiritualis est predicans in ecclesia secundũ ꝙ scriptum est. Ascende in mõtem excelsum tu qui euangelizas syon: exalta vocem tuã qui predicas hierusalem.

Item alius prologus.

HIc amos propheta & pastor nõ fuit pater esaie prophete: quãqꝫ & ille propheta extiterit. Nam aliis literis ille: aliis iste apud hebreos scribitur: que differentia litterarũ apud latinos non habetur: & ille fortis vel robustus: hic vero auulsus interpretatur: quia loqtur contra decẽ tribus: que per idolatriaꝫ a cultu dei & a regno dauid erant auulse. Fuit autẽ cognatio eius ex oppido thecue quod sex miliaribus distat a bethleẽ: curã gerẽs pecorũ in latitudine cãporũ qui sunt proximi oppido thecue in quibus humo arida atqꝫ arenosa nihil omnino frugũ gignitur sed vberrimis pascuis abũdant: & ideo cũcta sunt plena pastoribus: & sterilitas terre cõpensatur pecorũ multitudine: ex hoc nũero pastorũ fuit amos iperit⁹ sermone: sed plen⁹ sciẽtia. Prophetauit autẽ eisdem tẽporibus quibus iohel: naũ: ionas osee: esaias. Sed aliquantulum exorsus est prophetare anteqꝫ esaias. Maxime autem contra deceꝫ tribus locutus est: pauca de duabus interserens. Hunc ablatũ de numero pastorũ misit dominus: vt in samaria prophetaret: quem amasias sacerdos frequenter plagis afflixit: tandem filius eius ozias vecte ꝑ tẽpora trãsfixit. Post hec semiuiu⁹ in terram suam euectus post aliquot dies dolore vulneris expirauit: sepultusqꝫ est cum patribus suis.

Explicit prologus.

Trãs. gre. lxx. cũ inter. lati.

AMMOS.
ΑΜΜΩΣ. Ca. 1.
Sermões ãmos q̃ facti sunt i accarpi ex thecue:
a Ὀ γοι ἀμμὼς οἳ ἐγένοντο ἐν ἀκκαρπὶ ἐκ θεκουὲ,
q̃s vidit sup hierusalem: in diebus ozie
οὓς ἴδεν ὑπὲρ ἱερουσαλήμ, ἐν ἡμέραις ὀζί
regis iuda: & in diebus hieroboam filij ioas
ου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς
regis israel añ duos ãnos terremotus.
βασιλέως τοῦ ἰσραὴλ πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ.
& dixit dñs de sion locutus est: & de hierusalem
e. καὶ εἶπεν κύριος ἐκ σιὼν ἐφθέγξατο, καὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ
dedit vocẽ suam & luxerunt pascua oui
ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἐπένθησαν αἱ νομαὶ τῶν προβά
um: & exiccat⁹ ẽ vertex carmeli. & dixit do
των, καὶ ἐξηράνθη ἡ κορυφὴ τοῦ καρμήλου. καὶ εἶπεν κύ
min⁹ sup tribus ĩpietatib⁹ damasci: & sup
ριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις δαμασκοῦ, καὶ ἐπὶ
quattuor. nõ cõuertam eum: eo q̃d se-
ταῖς τέσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἀνθ᾽ ὧν ἔ-
cauest serris ferreis in vtero hñtes in gala
πριζον πρίωσιν σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἐν γαλα
ad: & ĩmittã ignẽ in domũ azael: & deuo
ὰδ, καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὸν οἶκον ἀζαὴλ, καὶ κατα
rabit fundamẽta filii ader: & cõteram vectes da-
φάγεται θεμέλια υἱοῦ ἄδερ, καὶ συντρίψω μοχλοὺς δα
masci: & disperdam hĩtantes ex campo ido
μασκοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐκ πεδίου εἰ-
li: & cõcidam tribũ ex viris voluptati: &
δώλου, καὶ κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνδρῶν ἀδάν, καὶ
captiuabit ppl's syrie inclytus dicit do-
αἰχμαλωτισθήσεται λαὸς συρίας ἐπίκλητος λέγει κύ-
min⁹. hec dicit dñs sup trib⁹ ĩpietatib⁹
ριος. τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις
gaze: & sup
γάζης, καὶ ἐπὶ ταῖς

Trãsla. B. Hie.

Incipit Amos propheta.
Capitulum. 1.

VErba amos qui fuit in pastoribus thecue: que vidit super israel in diebus ozie regis iuda: & in diebus Hieroboam filii ioas regis israel: ante duos annos terremotus: & dixit. Domin⁹ de sion rugiet & de hierusalem dabit vocẽ suã. Et luxerũt speciosa pastorũ: & exiccat⁹ est vertex carmeli. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus damasci & super quattuor non couertã eum: eo ꝙ triturauerũt in plaustris ferreis galaad. Et mittã ignem in domũ azahel: & deuorabit domos benadab. Et conteram vectem damasci: & disperdã habitatorem de cãpo idoli: & tenentẽ sceptrũ de domo voluptatis: & transferetur populus syrie cyrenẽ dicit dñs. Hec dicit domin⁹. Super tribus sceleribus gaze & super

Tex. heb. Amos. j. Pritiua. heb.

Cap. j.
דברי עמוס אשר היה בנוקדים | נקד
מתקוע אשר חזה על ישראל
בימי עזיה מלך יהודה ובימי | יום
ירבעם בן יואש מלך ישראל
שנתים לפני הרעש: ויאמר יהוה | שנה פנה
מציון ישאג ומירושלם יתן | שאג נתן
קולו ואבלו נאות הרעים ויבש | אבל רעה
ראש הכרמל: כה אמר יהוה על
שלשה פשעי דמשק ועל ארבעה | רבע
לא אשיבנו על דושם בחרצות | שוב
הברזל את הגלעד: ושלחתי אש
בבית חזאל ואכלה ארמנות
בן הדד: ושברתי בריח דמשק | ברח
והכרתי יושב מבקעת און ותומך | כרת ישב
שבט מבית עדן וגלו עם ארם | תמך גלה
קירה אמר יהוה: כה אמר יהוה
על שלשה פשעי עזה ועל

אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל הַגְלוֹתָם רָבַע שׁוּב
גָּלוּת שְׁלֵמָה לְהַסְגִּיר לֶאֱדוֹם׃ גָּלָה סָגַר
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת עַזָּה וְאָכְלָה חָמָה
אַרְמְנֹתֶיהָ׃ וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב מֵאַשְׁדּוֹד כָּרַת יָשַׁב
וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט מֵאַשְׁקְלוֹן וַהֲשִׁיבוֹתִי שׁוּב
יָדִי עַל עֶקְרוֹן וְאָבְדוּ שְׁאֵרִית
פְּלִשְׁתִּים אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי צֹר
וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל
הַסְגִּירָם גָּלוּת שְׁלֵמָה לֶאֱדוֹם וְלֹא
זָכְרוּ בְּרִית אַחִים׃ וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בָּרַת
בְּחוֹמַת צֹר וְאָכְלָה אַרְמְנֹתֶיהָ׃
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי
אֱדוֹם וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל רָדְפוֹ בַחֶרֶב אָחִיו וְשִׁחֵת רַחֲמָו
וַיִּטְרֹף לָעַד אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ שְׁמָרָה טָרַף
נֶצַח׃ וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּתֵימָן וְאָכְלָה יָמַן
אַרְמְנוֹת בָּצְרָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל
שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי בְנֵי עַמּוֹן וְעַל אַרְבָּעָה
לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל בִּקְעָם הָרוֹת הָרָה
הַגִּלְעָד לְמַעַן הַרְחִיב אֶת גְּבוּלָם׃ רָחַב גָּבַל
וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת רַבָּה וְאָכְלָה יָצַת חָמָה
אַרְמְנוֹתֶיהָ בִּתְרוּעָה בְּיוֹם מִלְחָמָה רוּעַ לָחַם
בְּסַעַר בְּיוֹם סוּפָה׃ וְהָלַךְ מַלְכָּם
בַּגּוֹלָה הוּא וְשָׂרָיו יַחְדָּו אָמַר יְהוָה׃ גָּלָה שׂוּר
Cap.ii. כֹּה אָמַר יְהוָה עַל
שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי מוֹאָב וְעַל אַרְבָּעָה רָבַע
לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל שָׂרְפוֹ עַצְמוֹת שׁוּב
מֶלֶךְ אֱדוֹם לַשִּׂיד׃ וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ שׂוּד
בְּמוֹאָב וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת הַקְּרִיּוֹת
וּמֵת בְּשָׁאוֹן מוֹאָב בִּתְרוּעָה בְּקוֹל מוּת שָׁאָה
שׁוֹפָר׃ וְהִכְרַתִּי שׁוֹפֵט מִקִּרְבָּהּ וְכָל רוּעַ שָׁפַר
שָׂרֶיהָ אֶהֱרוֹג עִמּוֹ אָמַר יְהוָה׃ כֹּה כָּרַת הָרַג
אָמַר יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי
יְהוּדָה וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל מָאֳסָם אֶת תּוֹרַת יְהוָה וְחֻקָּיו יָרָה חָקַק

quattuor non conuertam eū: eo φ transtulerit captiuitatē pfectā vt cōcluderet eam in idumea. Et mittā ignem in murum gaze: & deuorabit edes eius: & disperdam habitatorem de azoto: & tenētem sceptrum de ascalone: & conuertam manū meā super acharon: & peribunt reliqui philistinorum dicit dñs deus. Hec dicit dominus. Sup tribus sceleribus tyri & super quattuor non cōuertam eum: eo φ cōcluserint captiuitatē pfectā in idumea: & nō sint recordati federis fratrum. Et mittam ignem in murū tyri: & deuorabit edes eius. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus edom & super quattuor non cōuertam eum: eo φ psecutus sit in gladio fratrē suū & violauerit mīa ei⁹: & tenuerit vltra furorē suū & indignationē suā seruauerit vsq̧ in finem. Mittā ignē in themā & deuorabit edes bosre. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribꝰ filiorū ammō & sup quattuor nō cōuertā eum: eo φ dissecuerit pregnates galaad ad dilatandum terminum suum. Et succendā ignē in muro rabbath: & d̄uorabit edes eius in vlulatu in die belli: & in turbine in die cōmotionis. Et ibit melchom in captiuitatē: ipse & prīcipes ei⁹ siml: dicit dñs.

2.

Hec dicit dñs. Super tribus sceleribꝰ moab & super quattuor non conuertā eum: eo φ incenderit ossa regis idumee vsq̧ ad cinerem. Et mittam ignē in moab: & deuorabit edes carioth: & morietur in sonitu moab in clangore tube: & disperdā iudicē de medio eius et omnes principes eius interficiā cum eo dicit dñs. Hec dicit dominus. Sup tribus sceleribus iuda & super quattuor non conuertam eum: eo φ abiecerit legē domini: & mandata eius

quattuoꝛ nō cōuertam eos eoq̄ꝺ captiuauerunt ipi captiuitatē salomon vt cōcluderet in
τέσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτεῦσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν τοῦ σολομῶν τοῦ συγκλεῖσαι εἰς
idumeam. ⁊ mittam ignē in muros gaze: ⁊ ꝺeuoꝛabit fundamēta ei⁹. ⁊ ꝺiſpꝺam hitantes ꝺe azoto. ⁊ auferet trib⁹ ex aſcalone: ⁊
τὴν ἰδουμαίαν. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη γάζης, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς. καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐξ ἀζώτου. καὶ ἐξαρθήσεται φυλὴ ἐξ ἀσκαλῶνος, καὶ
iducā manū meā ſup accaronē: ⁊ peribūt reliqui alienigenaꝝ ꝺicit ꝺñs. hec ꝺicit ꝺñs: ſup tribus ipietatib⁹ tyri ⁊ ſup quattuoꝛ. nō
ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἀκκαρὼν, καὶ ἀπολοῦνται οἱ κατάλοιποι τῶν ἀλλοφύλων λέγει κύριος. τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τύρου καὶ ἐπὶ ταῖς τέσαρσιν. οὐκ
cōuertam eā: p eo q̄ꝺ cōcluſerūt captiuitatem salomon in idumeā. ⁊ nō recoꝛdati ſūt teſtamēti fratrū: ⁊ mittam ignē in muros tyri: ⁊ ꝺeuoꝛabit fundamēta ei⁹. hec ꝺicit ꝺñs: ſup trib⁹ ipietatib⁹ idumee ⁊ ſup quattuoꝛ.
ἀποστραφήσομαι αὐτήν. ἀνθ᾽ ὧν συνέκλεισαν τὴν αἰχμαλωσίαν σολομῶν εἰς τὴν ἰδουμαίαν. καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν διαθήκης ἀδελφῶν, καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη τύρου, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς. τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῆς ἰδουμαίας καὶ ἐπὶ ταῖς τέσαρσιν.
nō cōuertam eos eo q̄ꝺ pſequut⁹ eſt in glaꝺio fratrē ſuū: ⁊ violauit vuluā in terra: ⁊ rapuit in teſtimoniū hoꝛroꝛē ſuū: ⁊ ipetū ſuū ſeruauit in ꝯtētionē. ⁊ mittam ignē in theman: ⁊ ꝺeuoꝛabit fundamēta ei⁹. hec ꝺicit ꝺñs ſup trib⁹ ipietatib⁹ filioꝝ amō ⁊ ſup
οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ καταδιῶξαι ἐν ῥομφαίᾳ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐλυμήνατο μήτραν ἐπὶ γῆς, καὶ ἥρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ, καὶ τὸ ὅρμημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νεῖκος. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ θαιμάν, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς. τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν ἀμμῶν καὶ ἐπὶ ταῖς
quattuoꝛ. nō cōuertam eos: eo q̄ꝺ ꝺiſſecabāt ventre hñtes ex galaaditis: vt ꝺilatarēt t̄minos ſuos. ⁊ ſuccēꝺā ignē in muros rabba. ⁊ ꝺeuoꝛabit fundamēta ei⁹ cū clamoꝛe in ꝺie belli: ⁊ ꝯmouebit in ꝺieb⁹ cōſumatiōis eius: ⁊ ibit rex eoꝝ in captiuitate ſacꝺotes ⁊ pncipes eoꝝ in iꝺipm ꝺicit ꝺñs.
τέσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτούς, ἀνθ᾽ ὧν ἀνέσχιζον τὰς γαστέρας ἐχούσας τῶν γαλααδιτῶν, ὅπως ἐμπλατύνωσιν τὰ ὅρια αὐτῶν. καὶ ἀνάψω πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη ῥαββά. καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς μετὰ κραυγῆς ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, καὶ σεισθήσεται ἐν ἡμέραις συντελέσεως αὐτῆς, καὶ πορεύσεται ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ λέγει κύριος.

Ca.2.

Hec ꝺicit ꝺñs ſup tribus ipietatib⁹ moab ⁊ ſup quattuoꝛ: nō cōuertam eū. eo q̄ꝺ cōbuſſerunt oſſa regis iꝺumee in cinerē: ⁊ mittam ignē in moab. ⁊ ꝺeuoꝛabit funꝺamēta vrbiū: ⁊ moꝛiet in ipotentia moab: cū voce ⁊ cū clamoꝛe tube. ⁊ ꝺiſperꝺam iuꝺicē ex ea: ⁊ oēs pncipes eius interficiā cū eo ꝺicit ꝺñs. hec ꝺicit ꝺñs. ſup tribus ipietatib⁹ filioꝝ iuda ⁊ ſup quattuoꝛ: nō conuertā eū eo q̄ꝺ abiecerit ipi legem ꝺñi: ⁊ pcepta
Τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις μωὰβ καὶ ἐπὶ τέσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν. ἀνθ᾽ ὧν κατέκαυσαν τὰ ὀστᾶ βασιλέως ἰδουμαίας εἰς κονίαν, καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ μωάβ. καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια τῶν πόλεων, καὶ ἀποθανεῖται ἐν ἀδυναμίᾳ μωάβ, μετὰ φωνῆς καὶ μετὰ κραυγῆς σάλπιγγος. καὶ ἐξολοθρεύσω κριτὴν ἐξ αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς ἀποκτενῶ μετ᾽ αὐτοῦ λέγει κύριος. τάδε λέγει κύριος. ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν ἰούδα καὶ ἐπὶ ταῖς τέσαρσιν, οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν ἕνεκεν τοῦ ἀπώσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον κυρίου, καὶ τὰ προστάγματα ā.1

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

ei⁹ nō cuſtodierūt: ⁊ deceperūt eos va=
τα αὐτῶ οὐκ ἐφυλάξαντο, καὶ ἐπλάνησαν αὐτοὺς τὰ μά=
na eoꝝ q̄ fecerunt: q̄ ſecuti ſunt pr̄es eo
ταια αὐτῶν ἃ ἐποίησαν, οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐ
rū poſt ea. ⁊ mittam ignē in iudā: ⁊
τῶν ὀπίσω αὐτῶν. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ
deuorabit fundamēta hieruſalem. hec dicit dn̄s:
καταφάγεται τὰ θεμέλια ἱερουσαλήμ. τάδε λέγει κύριος,
ſup tribus īpietatib⁹ iſrael ⁊ ſup q̄ttuoꝛ.
ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρ
non cōuertam eū eo q̄ vendiderit argē
σιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἀνθ᾽ ὧν ἀπέδοντο ἀργυ
to mendicū ⁊ pauperē p̄ calciamentis cōculcantem
ρίου πτωχὸν καὶ πένητα ἀνθ᾽ ὑποδημάτων καταπατοῦν
ſup puluerē terre. ⁊ pugnis p̄cutiebāt i capite
τα ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς. καὶ ἐκονδύλιζον εἰς κεφαλὴν
mēdicū: ⁊ viā humiliū declinauerūt: ⁊ fili⁹ ⁊ pa=
πτωχόν, καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν, καὶ υἱὸς καὶ πα=
ter ingreſſi ſunt ad eandē ancillam: vt
τὴρ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκην, ὅπως
violarent nomē dei ſui: ⁊ veſtimēta
βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια
eoꝝ ligantes funib⁹ velamina faciebāt
αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινίοις παραπετάσματα ἐποίουν
adherētia altari. ⁊ vinū ex calumniis bibe
ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν ἔπι
bāt in domo dei ſui: ego āt abſtuli amoꝛreū
νον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν. ἐγὼ δὲ ἦρα τὸν ἀμορραῖ
a facie eoꝝ. ſicut altitudo cedri altitudo e=
ον ἐκ προσώπου αὐτῶν. καθὼς ὕψος κέδρου τὸ ὕψος αὐ
ius: ⁊ fortis erat vt querc⁹: ⁊ abſtuli fructū ei⁹
τοῦ, καὶ ἰσχυρὸς ἦν ὡς δρῦς, καὶ ἐξῆρα τὸν καρπὸν αὐ=
deſup: ⁊ radices ei⁹ ſubter. ⁊
τοῦ ἐπάνωθεν, καὶ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ὑποκάτωθεν. καὶ
ego eduxi vos de terra egypti: ⁊ circunduxi
ἐγὼ ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ περιήγαγον
vos in deſerto q̄draginta annis: vt poſſidere=
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη, τοῦ κατακληρο
tis amoꝛreū: ⁊ accepi de filiis vr̄is
νομῆσαι τὸν ἀμορραῖον, καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν υἱῶν ὑμῶν
in p̄phetas: ⁊ de iuuenibus vr̄is in ſanctificatos:
εἰς προφήτας, καὶ ἐκ τῶν νεανίσκων ὑμῶν εἰς ἡγιασμένους,
nūq̄d nō ſunt hec filii iſrael dicit dn̄s: vos āt
μήτι οὐκ ἔστιν ταῦτα υἱοὶ ἰσραὴλ λέγει κύριος, ὑμεῖς δὲ
potabatis ſanctificatos meos vino: ⁊ p̄phe=
ἐποτίζετε τοὺς ἡγιασμένους μου οἶνον, καὶ τοῖς προφή
tis mandabatis dicētes: nō p̄phetetis. p̄p̄t
ταις ἐνετέλλεσθε λέγοντες, οὐ μὴ προφητεύσητε. διὰ
ea ecce ego deuoluo ſubter vos: ſicut de
τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυ
uoluit currus plenus ſtipula: ⁊ peribit fuga
λίεται ἅμαξα ἡ γέμουσα καλάμης, καὶ ἀπολεῖται φυγὴ
a curſoꝛe. ⁊ fortis nō obtinebit virtu
ἐκ δρομέως. καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ κρατήσῃ τῆς ἰσχύ=
tē ſuā: ⁊ pugnatoꝛ non ſaluabit aīam ſu=
ος αὐτοῦ, καὶ ὁ μαχητὴς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐ=
am: ⁊ ſagittatoꝛ non ſubſiſtet: ⁊ velox pedi
τοῦ, καὶ ὁ τοξότης οὐ μὴ ὑποστῇ, καὶ ὁ ὀξὺς τοῖς πο=
b⁹ ſuis non ſaluabit: neq̄ eques ſaluabit
σὶν αὐτοῦ οὐ μὴ διασωθῇ, οὐδὲ ἱππεὺς οὐ μὴ σώσῃ
aīam ſuam: ⁊ inueniet aīam ſuam in
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εὑρήσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν
potentatib⁹. nudus fugiet in dieb⁹ illis
δυναστείαις. ὁ γυμνὸς φεύξεται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί=
dicit dn̄s.
ναις λέγει κύριος.

Ca.3.

Audite verbū hoc q̄d locut⁹ eſt do
Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐλάλησεν κύ=
min⁹ ſup vos dom⁹ iſrael: ⁊ c̄ oēm tri
ριος ἐφ᾽ ὑμᾶς οἶκος τοῦ ἰσραήλ, καὶ κατὰ πάσης φυ
bu quā eduxit de terra
λῆς ἧς ἀνήγαγεν ἐκ γῆς

Trāſla.B.Hie.

nō cuſtodierūt. Deceperūt eni eos idola ſua poſt que abierant patres eorum. Et mittam ignē in iudam: & deuorabit edes hieruſalē. Hec dicit dominus. Super tribus ſceleribus iſrael: & ſup quattuor nō cōuertā eum pro eo q̄ vendiderit p̄ argento iuſtum & pauperē pro calciamentis. Qui conterūt ſuper puluerem terre capita pauperum: & viam humilium declināt. Et fili⁹ ac pater eius ierunt ad puellam: vt violarent nomē ſanctū meū: & ſuper veſtimētis pignoratis accubuerūt iuxta oē altare: & vinū dānatorū bibebant in domo dei ſui. Ego autem exterminaui ammorreū a facie eorum: cuius altitudo cedrorū altitudo ei⁹: & fortis ipſe quaſi quercus. Et contriui fructum eius deſup: & radices eius ſubter. Ego ſum qui aſcendere vos feci de terra egypti: & duxi vos in deſertum quadraginta annis: vt poſſideretis terrā ammorrei: & ſuſcitaui de filiis vr̄is in p̄phetas: & de iuuenibus veſtris nazareos. Nunquid nō ita eſt filii iſrael dicit dominus? Et propinabatis nazareis vinū & prophetis: mandabatis dicentes: ne p̄phetetis. Ecce ego ſtridebo ſubter vos: ſicut ſtridet plauſtrum onuſtum feno. Et peribit fuga a veloce: & fortis nō obtinebit virtutē ſuā: & robuſtus nō ſaluabit animā ſuam. Et tenens arcum non ſtabit: & velox pedibus ſuis nō ſaluabitur. Et aſcenſor equi nō ſaluabit animā ſuā: & robuſtus corde inter fortes nudus effugiet in illa die: dicit dominus.

3.

Audite verbum quod locutus eſt dn̄s ſup vos filii iſrael: ſuper omnē cognationē quā eduxi de terra

Tex.heb.Amos.iij. P̄ritiua.heb.

תָּעָה לֹא שָׁמָרוּ וַיַּתְעוּם כִּזְבֵיהֶם אֲשֶׁר
הָלְכוּ אֲבוֹתָם אַחֲרֵיהֶם׃ וְשִׁלַּחְתִּי
אֵשׁ בִּיהוּדָה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת
יְרוּשָׁלִָם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל
שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה
לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף
צָדַק עָנָה צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם׃
עָבַר הַשֹּׁאֲפִים עַל עֲפַר אֶרֶץ בְּרֹאשׁ
דָּלַל עָנָה דַּלִּים וְדֶרֶךְ עֲנָוִים יַטּוּ וְאִישׁ
נָטָה וְאָבִיו יֵלְכוּ אֶל הַנַּעֲרָה לְמַעַן חַלֵּל
אֶת שֵׁם קָדְשִׁי׃ וְעַל בְּגָדִים חֲבֻלִים
זָבַח עָנַשׁ יַטּוּ אֵצֶל כָּל מִזְבֵּחַ וְיֵין עֲנוּשִׁים
שָׁתָה יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם׃ וְאָנֹכִי
שָׁמַד פָּנָה הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם
אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ וְחָסֹן הוּא
אֵלוֹן שָׁמַד כָּאַלּוֹנִים וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל
פָּרָה עָלָה וְשָׁרָשָׁיו מִתָּחַת׃ וְאָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי
עָלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאוֹלֵךְ
הָלַךְ אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה
דָּבַר רָבַע יָרַשׁ קוּם לָרֶשֶׁת אֶת אֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃ וָאָקִים
נָבָא בָּחַר מִבְּנֵיכֶם לִנְבִיאִים וּמִבַּחוּרֵיכֶם
לִנְזִרִים הַאַף אֵין זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שָׁקָה נְאֻם יְהוָה׃ וַתַּשְׁקוּ אֶת הַנְּזִרִים
יַיִן וְעַל הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר
צָוָה לֹא תִּנָּבְאוּ׃ הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיק
עוּק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה
עָמַר נוּס הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר׃ וְאָבַד מָנוֹס
קָלַל אָמַץ מִקָּל וְחָזָק לֹא יְאַמֵּץ כֹּחוֹ וְגִבּוֹר
כֹּחַ גָּבַר לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃ וְתֹפֵשׂ הַקֶּשֶׁת
עָמַד מָלַט לֹא יַעֲמֹד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יְמַלֵּט
וְרֹכֵב הַסּוּס לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃ וְאַמִּיץ
עָרַם נוּס לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס בַּיּוֹם
הַהוּא נְאֻם יְהוָה׃

Cap.iij.

שִׁמְעוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל
שָׁפַח עָלָה כָּל הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ

מִצְרַיִם לֵאמֹר׃ רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי
מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה עַל כֵּן
אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֵת כָּל עֲוֹנֹתֵיכֶם׃ פָּקַד
הֲיֵלְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בִּלְתִּי אִם שָׁנָה
נוֹעָדוּ׃ הֲיִשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף יָעַד שָׁאַג
אֵין לוֹ הֲיִתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְּעֹנָתוֹ נָתַן כָּפַר
בִּלְתִּי אִם לָכָד׃ הֲתִפֹּל צִפּוֹר עַל עוֹן נָפַל
פַּח הָאָרֶץ וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ הֲיַעֲלֶה צָפַר
פַּח מִן הָאֲדָמָה וְלָכוֹד לֹא יִלְכּוֹד׃ פּוּחַ יָקַשׁ
אִם יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא עָלָה לָכַד
יֶחֱרָדוּ אִם תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר תָּקַע
וַיהוָה לֹא עָשָׂה׃ כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֲדֹנָי חָרַד הָיָה
יְהוָה דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל רוּעַ עָשָׂה
עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃ אַרְיֵה שָׁאָג מִי נָבָא אָרָה
לֹא יִירָא אֲדֹנָי יְהוָה דִּבֶּר מִי לֹא יָרֵא
יִנָּבֵא׃ הַשְׁמִיעוּ עַל אַרְמְנוֹת נָבָא שָׁמַע
בְּאַשְׁדּוֹד וְעַל אַרְמְנוֹת בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם וְאִמְרוּ הֵאָסְפוּ עַל הָרֵי אָסַף
שֹׁמְרוֹן וּרְאוּ מְהוּמֹת רַבּוֹת בְּתוֹכָהּ רָאָה הוּם
וַעֲשׁוּקִים בְּקִרְבָּהּ׃ וְלֹא יָדְעוּ עֲשׂוֹת רָבַב עָשַׁק
נְכֹחָה נְאֻם יְהוָה הָאֹצְרִים חָמָס עָשָׂה
וָשֹׁד בְּאַרְמְנוֹתֵיהֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר שָׁדַד
אֲדֹנָי יְהוָה צַר וּסְבִיב הָאָרֶץ וְהוֹרִד צוּר סָבַב
מִמֵּךְ עֻזֵּךְ וְנָבֹזּוּ אַרְמְנוֹתָיִךְ׃ כֹּה יָרַד מִן
אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יַצִּיל הָרֹעֶה עָזַז בָּזַז
מִפִּי הָאֲרִי שְׁתֵּי כְרָעַיִם אוֹ בְדַל נָצַל
אֹזֶן כֵּן יִנָּצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים פֶּה אָרָה
בְּשֹׁמְרוֹן בִּפְאַת מִטָּה וּבִדְמֶשֶׁק פָּאָה
עָרֶשׂ׃ שִׁמְעוּ וְהָעִידוּ בְּבֵית יַעֲקֹב עוּד
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת׃
כִּי בְּיוֹם פָּקְדִי פִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל
עָלָיו וּפָקַדְתִּי עַל מִזְבְּחוֹת בֵּית אֵל זָבַח
וְנִגְדְּעוּ קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְנָפְלוּ גָּדַע
לָאָרֶץ׃ וְהִכֵּיתִי בֵית הַחֹרֶף עַל בֵּית נָכָה
הַקָּיִץ וְאָבְדוּ בָּתֵּי הַשֵּׁן וְסָפוּ קוּץ בַּיִת
בָּתִּים רַבִּים נְאֻם יְהוָה׃ סוּף רָבַב

egypti dicens. Tantum modo vos cognoui ex omnibus cognationibus terre. Idcirco visitabo sup vos omnes iniquitates vestras. Nunqd ambulabũt duo pariter: nisi cõuenerit eis? Nunquid rugiet leo in saltu: nisi habuerit predã? Nũquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo: nisi aliqd apphenderit? Nunquid cadet auis in laqueũ terre absq aucupe? Nũquid auferetur laque⁹ de terra anteq̃ qd ceperit? Si clanget tuba in ciuitate & populus non expauescet? Si erit malũ in ciuitate quod dñs non fecerit? Quia non faciet dominus deus verbum: nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dñs deus locutus est: quis non prophetabit? Auditum facite in edibus azoti: & in edib⁹ terre egypti: & dicite. Congregamini super mõtes samarie & videte insanias multas in medio eius: & calũniam patiẽtes in penetralibus eius. Et nesciert facere rectũ: dicit dñs. thesaurizãtes iniquitatẽ & rapinas in edibus suis. Propterea hec dicit dñs deus. Tribulabitur & circũietur t̃ra: & detrahetur ex te fortitudo tua & diripiẽtur edes tue. Hec dicit dñs. Quõ si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auricule: sic eruentur filii israel qui habitant in samaria in plaga lectuli & in damasci grabato. Audite & contestamini i domo iacob: dicit dominus deus exercituum: quia in die cũ visitare cepero p̃uaricatiões israel super eum visitabo: & super altaria bethel: & amputabũtur cornua altaris & cadent in terrã. Et percutiã domũ hyemalẽ cum domo estiua: & peribũt dom⁹ eburnee: & dissipabuntur edes multe dicit dominus. 4.

egypti dicens: tñ modo vos cognoui ex oibus tribub⁹
αἰγύπτου λέγων, πλὴν ὑμᾶς ἔγνων ἐκ πασῶν φυλῶν
terre: idcirco vlciscar sup vos oia pecca
τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἐκδικήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς πάσας τὰς ἁμαρ
ta vr̃a. si ãbulabunt duo in idipm oĩno si
τίας ὑμῶν. εἰ πορεύσονται δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθόλου ἐὰν
nõ notũ fecerit sibi ipis? si rugiet leo de saltu
μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτοῖς; εἰ ἐρεύξεται λέων ἐκ τοῦ δρυ
suo quẽ venari nõ scient? si dabit catulus vo
μοῦ αὐτοῦ ὃν θηρᾶν οὐκ εἰδῶσιν; εἰ δώσει σκύμνος φω
cẽ suam ex cubili suo oĩno nisi rapue
νὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ καθόλου ἐὰν μὴ ἁρπά
rit aliqd? si cadet auis in terrã absq aucupe? si
σῃ τι; εἰ πεσεῖται ὄρνεον ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ ἰξευτοῦ; εἰ
statuet laque⁹ in terra sine eo qđ apphẽdat aliqd? si cla
σταθήσεται παγὶς ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ τοῦ συλλαβεῖν τι; εἰ φω
mabit tuba in ciuitate ⁊ ppl's nõ expauescet? si
νήσει σάλπιγξ ἐν πόλει καὶ λαὸς οὐ πτοηθήσεται; εἰ
erit malũ in ciuitate qđ dñs nõ fecit? q2 nõ
ἔσται κακία ἐν πόλει ἣν κύριος οὐκ ἐποίησεν; διότι οὐ
faciet dñs rem: nisi reuelauerit eruditio
μὴ ποιήσῃ κύριος πρᾶγμα, ἐὰν μὴ ἀποκαλύψῃ παιδεί
nẽ ad seruos suos ad pphetas. leo
αν πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς προφήτας. λέ
rugiet: ⁊ qs nõ timebit? dñs loquut⁹
ων ἐρεύξεται, καὶ τίς οὐ φοβηθήσεται; κύριος ἐλάλη
est: ⁊ qs non pphetabit? annũciate regio
σεν, καὶ τίς οὐ μὴ προφητεύσῃ; ἀπαγγείλατε χώ
nib⁹ in assyriis ⁊ in regiõib⁹ in t̃ra egypti:
ραις ἐν ἀσσυρίοις καὶ ἐπὶ ταῖς χώραις ἐν γῇ αἰγύπτου,
⁊ dicite: cõgregamini in mõtẽ samarie ⁊ vide
καὶ εἴπατε, συνάχθητε εἰς τὸ ὄρος σαμαρείας καὶ ἴδε
te mirabilia multa in medio ei⁹: ⁊ oppressio
τε θαυμαστὰ πολλὰ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ καταδυναστείαν
in ea. ⁊ nõ cognouit q̃ sũt in ea dicit dñs: the
ἐν αὐτῇ. καὶ οὐκ ἔγνω ἃ ἔστιν ἐν αὐτῇ λέγει κύριος, οἱ θη
saurizantes iniqtates ⁊ miseriam in regio
σαυρίζοντες ἀδικίας καὶ ταλαιπωρίαν ἐν ταῖς χώ
nib⁹ suis. ppter hoc hec dicit dñs de⁹: ty
ραις αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, τύ
rus ⁊ i circuitu terra tua deserta erit. ⁊ detrahet
ρος καὶ κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται. καὶ κατάξει
de te fortitudinẽ tuã: ⁊ diripient regiones tue.
ἐκ σοῦ τὴν ἰσχύν σου, καὶ διαρπαγήσονται αἱ χῶραί σου.
hec dicit dñs: sicut auellet pastor de ore
τάδε λέγει κύριος, ὃν τρόπον ἐκσπάσει ποιμὴν ἐκ στό
leonis duo crura aut extremũ auricule: sic
ματος τοῦ λέοντος δύο σκέλη ἢ λοβὸν ὠτίου, οὕτως
euellentur filii israel q̃ hitant in samaria
ἐκσπασθήσονται υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν σαμαρείᾳ
contra tribũ ⁊ in damasco. sacerdotes audite
κατέναντι φυλῆς καὶ ἐν δαμασκῷ. ἱερεῖς ἀκούσατε
⁊ cõtestamini domui iacob: dicit dñs de
καὶ ἐπιμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ ἰακώβ, λέγει κύριος ὁ θε
us omnipõs: q2 in die cũ vlciscar ipse
ὸς ὁ παντοκράτωρ, διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἐκδικῶ ἀσε
tates israel: sup eũ vlciscar sup altaria
βείας τοῦ ἰσραὴλ, ἐπ᾽ αὐτὸν ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ θυσια
bethel. ⁊ suffodientur cornua al
στήρια βαιθήλ. καὶ κατασκαφήσεται τὰ κέρατα τοῦ θυ
taris ⁊ cadent sup terrã. cõfundã ⁊ p
σιαστηρίου καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὴν γῆν. συγχεῶ καὶ πα
cutiã domũ pinatã sup domũ estiuã:
τάξω τὸν οἶκον τὸν περίπτερον ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν,
⁊ peribunt dom⁹ eburnee: ⁊ adiicient do
καὶ ἀπολοῦνται οἶκοι ἐλεφάντινοι, καὶ προστεθήσονται οἶ
m⁹ alie ⁊ multe dicit dñs.
κοι ἕτεροι καὶ πολλοὶ λέγει κύριος. Ca. 4.

Audite verbū iſtud: vacce ba=
Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον, δαμάλεις τῆς βα=
ſan q̄ eſtis in monte ſamarie q̄ opprimitis
σὰν αἱ οὖσαι ἐν τῷ ὄρει σαμαρείας αἱ καταδυναστεύου
mendicos ⁊ conculcatis pauperes. dicen=
σαι πτωχοὺς καὶ καταπατοῦσαι πένητας. αἱ λέγου=
tes dn̄is vr̄is date nobis vt bibam⁹.
σαι τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἐπίδοτε ἡμῖν ὅπως πίωμεν.
iurat dn̄s ꝑ ſanctos ſuos: qm̄ ecce dies
ὀμνύει κύριος κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ, διότι ἰδοὺ ἡμέραι
veniunt ſup vos. ⁊ tollent vos in armis. ⁊
ἔρχονται ἐφ᾽ ὑμᾶς. καὶ λήψονται ὑμᾶς ἐν ὅπλοις. καὶ
eos q̄ vobiſcū in lebetes negociatores peſtilētes. ⁊ effere=
τοὺς μεθ᾽ ὑμῶν εἰς λέβητας ἔμποροι λοιμοί. καὶ ἐξενεχ
mini nudi cōtra inuicē. ⁊ ꝓiiciemini ſup
θήσεσθε γυμνοὶ κατέναντι ἀλλήλων. καὶ ῥιφήσεσθε ἐπὶ
montē rammā dicit dn̄s de⁹: veniſtis ad be
τὸ ὄρος τὸ ῥεμμὰν λέγει κύριος ὁ θεός. εἰσήλθετε εἰς βαι
thel ⁊ impie egiſtis ⁊ in galgala: ⁊ mlͭiplicaſtis
θὴλ καὶ ἠσεβήσατε καὶ εἰς γαλγαλά, καὶ ἐπληθύνατε
vt impie ageretis. ⁊ attuliſtis in mane ſacrificiū vr̄m in
τοῦ ἀσεβῆσαι. καὶ ἠνέγκατε εἰς πρωῒ θυσίαν ὑμῶν εἰς
triduum decimas vr̄as. ⁊ legerunt
τὴν τριημερίαν τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν. καὶ ἀνέγνωσαν
foris legē ⁊ inuocauerūt cōfeſſionē. annūciate
ἔξω νόμον καὶ ἐπεκαλέσαντο ὁμολογίαν. ἀπαγγείλατε
B qm̄ iſta dilexerūt filij iſrael dicit dn̄s. ⁊ ego
ὅτι ταῦτα ἠγάπησαν υἱοὶ ἰσραὴλ λέγει κύριος. κἀγὼ
dabo vobis ſtridorē dentiū in oībus ciui=
δώσω ὑμῖν γομφιασμὸν ὀδόντων ἐν πάσαις ταῖς πό=
tatib⁹ vr̄is: ⁊ indigētiā panū in locis vr̄is:
λεσιν ὑμῶν, καὶ ἔνδειαν ἄρτων ἐν τοῖς τόποις ὑμῶν,
⁊ nō reuerſi eſtis ad me dicit dn̄s. ⁊ abſtuli
καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύριος. καὶ ἀνέσχον
ex vobis pluuiā añ tres menſes vindemie. ⁊
ἐξ ὑμῶν τὸν ὑετὸν πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ. καὶ
pluā ſup ciuitatē vnā: ſup aūt ciuitatē vnā nō pluā. ꝑs
βρέξω ἐπὶ πόλιν μίαν, ἐπὶ δὲ πόλιν μίαν οὐ βρέξω. μερὶς
vna pluetur ⁊ pars ſup quā nō pluā areſcet. ⁊
μία βραχήσεται καὶ μερὶς ἐφ᾽ ἣν οὐ βρέξω ξηρανθήσεται. καὶ
cōgregabūt due ⁊ tres ciuitates in ciuitatē vnā
συναθροισθήσονται δύο καὶ τρεῖς πόλεις εἰς πόλιν μίαν τοῦ
bibere aquā ⁊ nō ſatiabunt: ⁊ neq; ſic reuer
πιεῖν ὕδωρ καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν, καὶ οὐδ᾽ οὕτως ἐπε
C ſi eſtis ad me dicit dn̄s. exuſſi vos in cō=
στρέψατε πρός με λέγει κύριος. ἐπύρωσα ὑμᾶς ἐν πυ
buſtiōe ⁊ in icteritia. multiplicaſtis hortos ⁊ vineas
ρώσει καὶ ἐν ἰκτέρῳ. ἐπληθύνατε κήπους καὶ ἀμπε=
⁊ ficeta ⁊ oliueta. hos deuorauit
λῶνας καὶ συκῶνας καὶ ἐλαιῶνας. τούτους κατέφα=
eruca. ⁊ neq; ſic reuerſi eſtis ad me di=
γεν ἡ κάμπη. καὶ οὐδ᾽ οὕτως ἐπεστρέψατε πρός με λέ=
cit dn̄s. miſi in vos mortem in via egy=
γει κύριος. ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς θάνατον ἐν ὁδῷ αἰγύ
pti: occidi in gladio iuuenes vr̄os cū
πτου, ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ τοὺς νεανίσκους ὑμῶν με
captiuitate equoꝶ vr̄oꝶ: ⁊ adduxi in igne
τὰ αἰχμαλωσίας ἵππων ὑμῶν, καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ
caſtra vr̄a in ira vr̄a: ⁊ neq; ſic
τὰς παρεμβολὰς ὑμῶν ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν, καὶ οὐδ᾽ οὕτως
reuerſi eſtis ad me dicit dn̄s. ſubuerti vos
ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύριος. κατέστρεψα ὑμᾶς
ſicut ſubuertit dn̄s ſodomā ⁊ gomorrā: ⁊ fa=
D καθὼς κατέστρεψε κύριος σόδομα καὶ γόμορρα, καὶ ἐγε
cti eſtis ſicut torris raptus ab incendio: ⁊ nō
νήθητε ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἀπὸ καύσεως, καὶ οὐκ
rediſtis
6 ἐπεστρέψατε
19

Audite[b] verbum[c] hoc
[d]vacce
[e]pingues:[f]q̄ eſtis[g]in mon
te[h]ſamarie:[i]q̄ calūniā faci
tis[k] egenis &[l]cōfringitis
[m]pauperes.[n] Que dicitis
[o]dominis veſtris:[p] afferte
[q]& bibemus.[r]Iurauit
[s]dominus[t]deus[u]in ſancto
ſuo:[x]quia[y]ecce[z]dies
[a]venient[b]ſuper vos[c] & le=
uabunt[d]vos[e]in contis:
[f]& reliquias vr̄as[g] in ollis
[h]feruētibus.[i] Et per[l]aper
turas[k]exibitis[l] altera[m] cō
tra alteram:[n]& proiiciemini
[o]in armon[p]dicit[q] domin⁹.
[r]Venite ad[s]bethel:
[t]& impie agite: ad[u]galgalā
&[x]multiplicate[y]preuarica
tionem.[z]Et offerte[a]mane
[b]victimas veſtras[c] tribus
[d]dieb⁹[e]decimas vr̄as.[f] Et
ſacrificate[g] de fermento
[h]laudem:[i]& vocate[k]volū=
tarias oblationes &[l]an=
nunciate.[m] Sic[l]enim[n]vo
luiſtis[o]filii[p]iſrael[q]dicit
[r]dominus[s]deus. Vnde[t]&
[u]ego[x]dedi[y]vobis
[z]ſtuporē[a]dentiū[b]in cūctis
[c]vrbibus vr̄is:[d] & indigen
tiā[e] panū[f] in oībus[g] locis
veſtris:[h]& nō[i]eſtis reuerſi
[k]ad me[l]dicit[m]dn̄s.[o] Ego
[n]quoq;[p]prohibui
[q]a vobis[s] imbrem[t] cū ad
huc[u] tres
[x]menſes ſupereſſent vſq;
[y]ad meſſem:[z]& plui[a]ſuper
[b]vnā[a]ciuitatē:[c] & ſuper[e] al
teram[d]ciuitatē[f]non[g]plui.
[h]Pars[i]vna[k]cōpluta eſt:[l]&
pars[p]ſuper quam
[n]non[o]plui[q]aruit.[r] Et vene
runt
[s]due &[t]tres[u] ciuitates[x]ad
[z]vnam[y] ciuitatem
[a]vt biberent[b]aquā[c]& nō
[d]ſunt ſatiate:[e]& non
[f]rediſtis[g]ad me[h]dicit[i] dn̄s.
[k]Percuſſi[l]vos
[m]in vento vrēte:[n]& in au=
rugine[o]multitudinē[p] hor
torū vr̄orū[q]& vinearū vr̄a
rū:[s]oliueta vr̄a[r]& ficeta ve
ſtra[t]comedit[u]eruca:[x]& nō
[y]rediſtis[z]ad me[a]dicit[b]dn̄s.
[c]Miſi[d]in vos[e]mortē[f]in via
[g]egypti:
[h]percuſſi[i]in gladio[k]iuue=
nes vr̄os[l] vſq; ad[m]captiui
tatē[n] equorū veſtroꝶ:[o] &
aſcendere feci[p] putredinē
[q]caſtrorū vr̄orū[r] in nares
veſtras:[s]et nō[t] rediſtis[u]ad
me[x]dicit[y]dn̄s.[z] Subuerti
[a]vos[b] ſicut ſubuertit[c] deus
[e]ſodomā[f]& [g]gomorrā:[h]&
facti eſtis[i]quaſi torris.
[k]raptus[l] ab incendio:[m] &
non[n] rediſtis

Cap.iiij.

שמעו הדבר הזה פרות	
הבשן אשר בהר שמרון העשקות	פרה
דלים הרצצות אביונים האמרות	דלל
לאדניהם הביאה ונשתה: נשבע	אבה
אדני יהוה בקדשו כי הנה ימים	בוא שתה
באים עליכם ונשא אתכם בצנות	שבע יום
ואחריתכן בסירות דוגה: ופרצים	בוא צנן
תצאנה אשה נגדה והשלכתנה	יצא איש
ההרמונה נאם יהוה: באו בית אל	שלך ארם
ופשעו הגלגל הרבו לפשע	בוא
והביאו לבקר זבחיכם לשלשת	רבה
ימים מעשרתיכם: וקטר מחמץ	בוא
תודה וקראו נדבות השמיעו	יום עשר
כי כן אהבתם בני ישראל נאם	ידה שמע
אדני יהוה: וגם אני נתתי לכם	
נקיון שנים בכל עריכם וחסר	נתן
לחם בכל מקומתיכם ולא שבתם	נקה שן
עדי נאם יהוה: וגם אנכי מנעתי	עיר קום
מכם את הגשם בעוד שלשה	שוב
חדשים לקציר והמטרתי על עיר	
אחת ועל עיר אחת לא אמטיר	קצר מטר
חלקה אחת תמטר וחלקה אשר	
לא תמטיר עליה תיבש: ונעו	
שתים שלש ערים אל עיר אחת	יבש נוע
לשתות מים ולא ישבעו ולא	עיר
שבתם עדי נאם יהוה: הכיתי אתכם	שתה שבע
בשדפון ובירקון הרבות גנותיכם	שוב נכה
וכרמיכם ותאניכם וזיתיכם יאכל	
הגזם ולא שבתם עדי נאם יהוה:	רבה
שלחתי בכם דבר בדרך מצרים	אכל
הרגתי בחרב בחוריכם עם שבי	
סוסיכם ואעלה באש מחניכם	בחר שבה
ובאפכם ולא שבתם עדי נאם	עלה חנה
יהוה: הפכתי בכם כמהפכת אלהים	שוב
את סדם ואת עמרה ותהיו כאוד	הפך
מוצל משרפה ולא שבתם	היה
	נצל

עדי נאם יהוה: לכן כה אעשה לך | עשה
ישראל עקב כי זאת אעשה לך
הכון לקראת אלהיך ישראל: כי | כון
הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד | יצר ברא
לאדם מה שחו עשה שחר עיפה | נגד שוח
ודרך על במתי ארץ יהוה אלהי | עוף במה
צבאות שמו:

Cap. v.

שמעו את הדבר הזה אשר אנכי
נשא עליכם קינה בית ישראל: | קון
נפלה ולא תוסיף קום בתולת | יסף בתל
ישראל נטשה על אדמתה אין
מקימה: כי כה אמר אדני יהוה | קום
העיר היצאת אלף תשאיר מאה | שאר
והיצאת מאה תשאיר עשרה
לבית ישראל: כי כה אמר יהוה
לבית ישראל דרשוני וחיו: ואל | חיה
תדרשו בית אל והגלגל לא תבאו | דרש בוא
ובאר שבע לא תעברו כי הגלגל | עבר
גלה יגלה ובית אל יהיה לאון: | גלה היה
דרשו את יהוה וחיו פן יצלח | צלח
כאש בית יוסף ואכלה ואין מכבה | כבה
לבית אל: ההפכים ללענה משפט | שפט
וצדקה לארץ הניחו: עשה כימה | ינח
וכסיל והפך לבקר צלמות ויום | כסל
לילה החשיך הקורא למי הים | חשך קרא
וישפכם על פני הארץ יהוה | שפך פנה
שמו: המבליג שד על עז ושד | בלג שדד
על מבצר יבא: שנאו בשער | עזז בצר
מוכיח ודבר תמים יתעבו: לכן | בוא יכח
יען בושסכם על דל ומשאת בר | תמם תעב
תקחו ממנו בתי גזית בניתם | בוס נשא
ולא תשבו בם כרמי חמד נטעתם | לקח בית
ולא תשתו את יינם: כי ידעתי | גזז בנה
רבים פשעיכם ועצמים חטאתיכם | ישב שתה
צררי צדיק לקחי כפר ואביונים | רבב
בשער הטו: לכן המשכיל בעת | צדק אבה
| פשע שכל

ad me dicit dñs. Quapropter hec faciam tibi israel. Postq̄ autem hec fecero tibi preparare in occursum dei tui israel. Quia ecce formās montes & creans ventū & anūcians homini eloquiū suū: faciens matutinā nebulam & gradiens sup excelsa terre: dominus deus exercituum nomē eius.

5.

Audite verbum istud quod ego leuo super vos planctū. Domus israel: cecidit: & non adiiciet vt resurgat. Virgo israel proiecta est in terram suam: non est qui suscitet eam; quia hec dicit domin⁹ deus. Vrbs de qua egrediebātur mille relinquētur in ea centū: & de qua egrediebātur centū relinquētur in ea decē in domo israel: qa hec dicit dñs domui israel. Querite me & viuetis: & nolite querere bethel. In galgalā nolite intrare: & in bersabee non trāsibitis: quia galgala captiua ducetur: & bethel erit inutilis. Querite dñm & viuite: ne forte cōburatur vt ignis domus ioseph & deuorabit: & nō erit qui extinguat bethel: q cōuertitis in absynthium iudiciū: & iusticiā in terra relinqtis: facientē arcturū & orionē & cōuertentē in mane tenebras & diem in nocte mutantem. Qui vocat aquas maris & effundit eas super faciē terre: dominus nomen est eius. Qui arridet vastitatē sup robustū & depopulationē sup potentē affert. Odio habuerūt corripientē in porta: & loquentē pfecte abominati sunt. Idcirco ꝓ eo q̄ diripiebatis pauperē & predā electā tollebatis ab eo: dom⁹ q̄dro lapide edificabitis & non hītabitis in eis. Vineas plātabitis amātissimas: & nō bibetis vinū earū: qa cognoui multa scelera vr̄a & fortia pctā vr̄a. Hostes iusti accipientes munus: & paupes deprimētes ī porta. Ideo prudens in tempore

ad me dicit dñs. ꝓpterea sic faciam tibi isra
πρός με λέγει κύριος· διὰ τοῦτο οὕτως ποιήσω σοι ἰσραὴλ.
el. verũtñ q̄ꝛ sic faciam tibi p̄parare ad inuo-
πλὴν ὅτι οὕτως ποιήσω σοι ἑτοιμάζου τοῦ ἐπικα-
cādũ deũ tuũ israel: q̄ꝛ dñs es firmās toni-
λεῖσθαι τὸν θεόν σου ἰσραήλ, διότι κύριος εἶ στερεῶν βρον-
truũ ꝛ creans spm̃ ꝛ annuncians in hoīes
τὴν καὶ κτίζων πνεῦμα καὶ ἀπαγγέλλων εἰς ἀνθρώπους
christũ suũ faciēs mane ꝛ nebulā: ꝛ ascen-
τὸν χριστὸν αὐτοῦ ποιῶν ὄρθρον καὶ ὁμίχλην, καὶ ἐπιβαί-
dēs sup excelsa terre dñs de⁹: omp̄s
νων ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς κύριος ὁ θεός, παντοκράτωρ
nomē illi.
ὄνομα αὐτῷ.

Ca. 5.

Audite verbũ dñi qđ ego assumo sup
Ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ λαμβάνω ἐφ' ὑ-
vos plāctũ: dom⁹ israel cecidit: nō āpli⁹ adij
μᾶς θρῆνον, οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκ ἔτι οὐ μὴ προσ-
ciat resurgere. virgo israel ꝓiecta ē in terrā su-
θῇ ἀναστῆναι. παρθένος ἰσραὴλ ἐσφάλη ἐπὶ τῆς γῆς αὐ-
am: nō est q̄ suscitet eam. q̄ꝛ hec dicit dñs de⁹:
τοῦ, οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστῶν αὐτήν. διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, πό-
vrbs ex q̄ egrediebant̄ mille relinquent̄ centũ.
λις ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο χίλιοι ὑπολειφθήσονται ἑκατόν
ꝛ ex q̄ egrediebant̄ centũ: relinquent̄ decē
καὶ ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο ἑκατόν, ὑπολειφθήσονται δέκα
domui israel. q̄ꝛ hec dicit dñs sup domũ
τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. διότι τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον
israel: q̄rite me ꝛ viuetis: ꝛ nō q̄ratis
τοῦ ἰσραήλ, ἐκζητήσατε ἐμὲ καὶ ζήσετε, καὶ μὴ ἐκζητεῖτε
bethel. ꝛ in galgala nō ingrediamini: ꝛ in pute
βαιθήλ. καὶ εἰς γαλγαλὰ μὴ εἰσπορεύεσθε, καὶ ἐπὶ τὸ φρέ-
um iuramēti nō transeatis: q̄ꝛ galgala captiua-
αρ τοῦ ὅρκου μὴ διαβαίνετε, διότι γαλγαλὰ αἰχμαλω-
ta captiuabit̄: ꝛ bethel nō exi-
τευομένη αἰχμαλωτισθήσεται, καὶ βαιθὴλ οὐχ ὑπάρ-
stens. q̄rite dñm ꝛ viuite: vt nō suc-
χουσα. ἐκζητήσατε τὸν κύριον καὶ ζήσατε, ὅπως μὴ ἀνα-
cēdat vt ignis dom⁹ ioseph ꝛ deuoret eā. ꝛ
λάμψῃ ὡς πῦρ οἶκος ἰωσὴφ καὶ καταφάγῃ αὐτόν. καὶ
nō erit extinguēs domui israel. faciēs in excelsũ iu-
οὐκ ἔσται ὁ σβέσων τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. ὁ ποιῶν εἰς ὕψος κρί-
diciũ ꝛ iusticiam in terrā: faciēs oīa ꝛ fabri-
μα καὶ δικαιοσύνην εἰς γῆν, ὁ ποιῶν πάντα καὶ κατα-
cans: ꝛ ꝯuertā in mane ūbrā: ꝛ diem in no-
σκευάζων, καὶ στρέφων εἰς πρωῒ σκιάν, καὶ ἡμέραν εἰς νύ-
ctē obscurās: vocans aquā maris
κτα σκοτάζων, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης
ꝛ effundēs illā sup faciem t̄re: dñs de⁹
καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς, κύριος ὁ θεὸς
omp̄s nomē illi. suscitans cōtritionē sup
παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ. ὁ διεγείρων συντριμμὸν ἐπὶ
robur: ꝛ miseriam sup munitionē inducēs. odio hũe
ἰσχύν, καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγων. ἐμίση-
rũt in portis corripientē: ꝛ s̄monē sc̄m abomina
σαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύ-
ti sunt. iccirco de sup exñs pugnis ꝑcutiebat mēdicũ. ꝛ
ξαντο. διὰ τοῦτο ἀνθ' ὧν κατεκονδύλιζεν πτωχόν. καὶ
dona electa suscepistis ab eo. domos politas edifi-
δῶρα ἐκλεκτὰ ἐδέξασθε παρ' αὐτοῦ. οἴκους ξεστοὺς ᾠκο-
castis: ꝛ nō hītabitis in eis: vineas
δομήσατε, καὶ οὐ μὴ κατοικήσετε ἐν αὐτοῖς, ἀμπελῶ-
desiderabiles plantastis. ꝛ non bibetis vinũ
νας ἐπιθυμητοὺς ἐφυτεύσατε. καὶ οὐ μὴ πίητε τὸν οἶνον
eoꝝ: q̄ꝛ cognoui multas īpietates vr̄as: ꝛ for-
αὐτῶν, ὅτι ἔγνων πολλὰς ἀσεβείας ὑμῶν, καὶ ἰσχυ-
tia peccata vr̄a: cōculcātes iustum acci-
ραὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν, καταπατοῦντες δίκαιον λαμ-
pientes conmutatiōes: ꝛ pauperē in portis declinan
βάνοντες ἀλλάγματα, καὶ πένητα ἐν πύλαις ἐκκλίνον-
tes. iccirco itelligēs in t̄pe
τες. διὰ τοῦτο ὁ συνιῶν ἐν καιρῷ

illo tacebit: q: tp̃s malũ est. querite
ἐκείνῳ σιωπήσεται, ὅτι καιρὸς πονηρός ἐστιν. ἐκζητήσα
bonũ ⁊ nõ malum: vt viuatis ⁊ erit
τε τὸ καλὸν καὶ μὴ τὸ πονηρόν, ὅπως ζήσετε καὶ ἔσται
vobiscũ dñs. sic dixit dñs de9 omp̃e:
μεθ᾽ ὑμῶν κς. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
sicut dixestis: odio hũimus mala: ⁊ dile
ὃν τρόπον εἴπατε, μεμισήκαμεν τὰ πονηρά, καὶ ἠγα
ximus bona: ⁊ restituetur in portis iudi
πήσαμεν τὰ καλά, καὶ ἀποκαταστήσεται ἐν πύλαις κρί
ciũ: vt misereat dñs de9 omp̃s
μα, ὅπως ἐλεήσῃ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τοὺς
reliq̃s ioseph. p̃pterea hec dicit dñs
περιλοίπους ἰωσήφ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ
de9 omp̃s: in oibus plateis plãctus:
θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐν πάσαις πλατείαις κοπετός,
⁊ in oibus vijs dicet ve ve. voca
καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς ῥηθήσεται οὐαὶ οὐαί. κλη
bitur agricola in luctũ ⁊ in plãctũ ⁊ in sci
θήσεται γεωργὸς εἰς πένθος καὶ εἰς κοπετὸν καὶ εἰς εἰ
entes lamẽtũ: ⁊ in oibus vijs planctus: q:
δότας θρῆνον, καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς κοπετός, διότι
ventã p̃ mediũ tui dixit dñs. ve q̃ deside
ἐλεύσομαι διὰ μέσου σου εἶπεν κύριος. οὐαὶ οἱ ἐπιθυ
ratis diẽ dñi: vt qd ipa dies: ⁊
μοῦντες τὴν ἡμέραν κυρίου, ἱνατί αὕτη ἡ ἡμέρα, καὶ
hec est tenebre ⁊ nõ lux: queadmodũ si q̃s fugiat
αὕτη ἐστὶν σκότος καὶ οὐ φῶς, ὃν τρόπον ἐάν τις φύγῃ
a facie leonis ⁊ occurrat ei vrs9: ⁊
ἐκ προσώπου λέοντος καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ ἄρκος, καὶ
insiliat in domũ ⁊ cõfirmat man9 su
εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον καὶ ἀπερείσηται τὰς χεῖρας αὐ
as sup̃ muꝝ: ⁊ mordeat eũ s̃pẽs. nõne tene
τοῦ ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ δάκῃ αὐτὸν ὄφις. οὐχὶ σκό
bre dies dñi ⁊ nõ lux: ⁊ caligo nõ h̃ns
τος ἡ ἡμέρα κυρίου καὶ οὐ φῶς, καὶ γνόφος οὐκ ἔχων
splendorẽ: odi p̃ieci festiuitates vr̃as: ⁊ non
φέγγος; μεμίσηκα ἀπῶσμαι ἑορτὰς ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ
odorabo in cõuentibus vr̃is. q: si attule
ὀσφρανθῶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ὑμῶν. διότι ἐὰν ἀνενέγ
ritis mihi holocausta ⁊ sacrificiũ vr̃m: nõ suscipi=
κητέ μοι ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίαν ὑμῶν, οὐ προσδέ
am: ⁊ salutaris apparitiõis vr̃e nõ respiciã.
ξομαι, καὶ σωτηρίου ἐπιφανείας ὑμῶν οὐκ ἐπιβλέψο
aufer a me sonitũ carminũ tuoꝝ ⁊ psalmũ or
μαι. μετάστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου καὶ ψαλμὸν ὀρ
ganoꝝ tuoꝝ nõ audiã. ⁊ voluetur q̃si aqua
γάνων σου οὐκ ἀκούσομαι. καὶ κυλισθήσεται ὡς ὕδωρ
iudiciũ. ⁊ iusticia q̃si torrens inui9. nũqd hosti
κρίμα. καὶ δικαιοσύνη ὡς χειμάρρους ἄβατος. μὴ σφά
as ⁊ sacrificia q̃draginta ãnis obtulistis mihi do
για καὶ θυσίας τεσσαράκοντα ἔτη προσηνέγκατέ μοι οἶ
m9 israel: ⁊ portastis tebernaculũ moloch
κος τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ μολὸχ
⁊ syd9 dei vr̃i rompha. figuras eo=
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ῥομφᾶ. τοὺς τύπους αὐ
rũ q̃s fecistis in eis. ⁊ migrare faciã vos vl=
τῶν οὓς ἐποιήσατε ἐν αὐτοῖς. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέ
tra damascũ dicit dñs: de9 omp̃s no
κεινα δαμασκοῦ λέγει κύριος, ὁ θεὸς παντοκράτωρ ὄνο
mẽ illi.
μα αὐτῷ.

Ca. 6.

Ve spernentib9 sion: ⁊ cõ=
Οὐαὶ τοῖς ἐξουδενοῦσιν σιών, καὶ τοῖς πε
fidentib9 in montẽ samarie. vindemiaut p̃nci
ποιθόσιν ἐπὶ τὸ ὄρος σαμαρείας. ἀπετρύγησαν ἀρ
pat9 gẽtiũ. ⁊ igressa ẽ ad eos dom9 israel.
χὰς ἐθνῶν. καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς οἶκος τοῦ ἰσραήλ.
transite oẽs ⁊ videte ⁊ p̃transite inde in
διάβητε πάντες καὶ ἴδετε καὶ διέλθετε ἐκεῖθεν εἰς
emath raba: ⁊ descendite in geth philistiim
ἐμμὰθ ῥαβά, καὶ κατάβητε εἰς γὲθ ἀλλοφύλων τὰς

illo tacebit: quia tem=
pus malum est.
Querite bonum & nõ
malum: vt viuatis:
& erit dñs deus exerci=
tuum vobiscum
sicut dixistis. Odite ma
lum & diligite
bonum: & cõstituite in
porta iudicium: si forte
misereatur dñs deus ex
ercituum reliquiis
ioseph. Propterea hec
dicit dominus deus
exercituũ dñator. In oĩ
bus plateis planctus:
& in cunctis q̃ foris sunt
dicetur ve ve. Et voca=
bũt agricolã ad luctũ: &
ad planctũ eos qui sciũt
plangere. Et in oibus vi
neis erit plãctus: qa per
transibo in medio tui di=
cit dñs. Ve desiderantib9
diem domini. Ad quid
eam vobis? Dies
domini ista tenebre &
non lux. Quomodo si
fugiat vir a facie leonis
& occurrat ei vrsus:
& ingrediatur domũ: &
innitatur manu sua sup
pariete: & mordeat euʒ
coluber. Nunqd nõ te=
nebre dies dñi & nõ lux:
& caligo: & nõ splendor
in ea? Odi & pieci festi=
uitates vestras: & non
capiam odorẽ cetuũ ve=
strorũ. Quod si obtuleri
tis mihi holocaustomata
& munera vr̃a nõ susci
piam: & vota pinguiũ ve
strorũ nõ respiciã. Aufer
a me tumultũ carminũ
tuorũ & cantica lyre tue
non audiã. Et reuelabi=
tur quasi aqua iudicium:
& iusticia quasi torrens
fortis. Nunquid hostias
& sacrificium obtulistis
mihi in deserto q̃dragin
ta annis dom9 israel? Et
portastis
tabernaculum moloch
deo vr̃o: & imaginẽ ido=
lorũ vr̃orũ: sydus dei vr̃i
rẽphã: figuras q̃s fecistis
vobis adorare eas. Et mi
grare vos faciã trãs dama
scũ: dicit dñs de9 exer=
cituũ nomen eius. 6.
Ve vobis qui opulen
ti estis in sion &
confiditis in monte sa=
marie: optimates
capita pplorũ: ingredic̃
tes põpatice domũ isrl.
Transite in calãne & vi=
dete: & ite inde in emath
magnã: & descendite in
geth palestinorum: & ad

הַהִיא יִדֹּם כִּי עֵת רָעָה הִיא׃ | דמם
דִּרְשׁוּ טוֹב וְאַל רָע לְמַעַן תִּחְיוּ | רוע חיה
וִיהִי כֵן יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אִתְּכֶם | היה
כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם׃ שִׂנְאוּ רָע וְאֶהֱבוּ
טוֹב וְהַצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט אוּלַי | יצג שפט
יֶחֱנַן יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁאֵרִית | חנן
יוֹסֵף׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
צְבָאוֹת אֲדֹנָי בְּכָל רְחֹבוֹת מִסְפֵּד | ספד
וּבְכָל חוּצוֹת יֹאמְרוּ הוֹ הוֹ וְקָרְאוּ | חוץ אמר
אִכָּר אֶל אֵבֶל וּמִסְפֵּד אֶל יוֹדְעֵי | הו
נֶהִי׃ וּבְכָל כְּרָמִים מִסְפֵּד כִּי אֶעֱבֹר | נהה עבר
בְּקִרְבְּךָ אָמַר יְהוָה׃ הוֹי הַמִּתְאַוִּים | אוה
אֶת יוֹם יְהוָה לָמָּה זֶּה לָכֶם יוֹם
יְהוָה הוּא חֹשֶׁךְ וְלֹא אוֹר׃ כַּאֲשֶׁר
יָנוּס אִישׁ מִפְּנֵי הָאֲרִי וּפְגָעוֹ הַדֹּב | נוס פנה
וּבָא הַבַּיִת וְסָמַךְ יָדוֹ עַל הַקִּיר | ארה דוב
וּנְשָׁכוֹ הַנָּחָשׁ׃ הֲלֹא חֹשֶׁךְ יוֹם | בוא
יְהוָה וְלֹא אוֹר וְאָפֵל וְלֹא נֹגַהּ
לוֹ׃ שָׂנֵאתִי מָאַסְתִּי חַגֵּיכֶם וְלֹא | חגג
אָרִיחַ בְּעַצְּרֹתֵיכֶם׃ כִּי אִם תַּעֲלוּ | ריח עלה
לִי עֹלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֶרְצֶה | עלה רצה
וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם לֹא אַבִּיט׃ הָסֵר | מרא נבט
מֵעָלַי הֲמוֹן שִׁרֶיךָ וְזִמְרַת נְבָלֶיךָ | סור המן
לֹא אֶשְׁמָע׃ וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט | שור שמע
וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃ הַזְּבָחִים | גלל שפט
וּמִנְחָה הִגַּשְׁתֶּם לִי בַמִּדְבָּר אַרְבָּעִים | נגש דבר
שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וּנְשָׂאתֶם אֵת | רבע
סִכּוּת מַלְכְּכֶם וְאֵת כִּיּוּן צַלְמֵיכֶם | סכת כון
כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לָכֶם׃ | כבב עשה
וְהִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מֵהָלְאָה לְדַמָּשֶׂק | גלה
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

Cap. vj.

הוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן
וְהַבֹּטְחִים בְּהַר שֹׁמְרוֹן נְקֻבֵי
רֵאשִׁית הַגּוֹיִם וּבָאוּ לָהֶם בֵּית | בוא
יִשְׂרָאֵל׃ עִבְרוּ כַלְנֵה וּרְאוּ וּלְכוּ | ראה ילך
מִשָּׁם חֲמַת רַבָּה וּרְדוּ גַת פְּלִשְׁתִּים | רבב ירד

הטובים מן הממלכות האלה אם — מלך
רב גבולם מגבולכם: המנדים ליום — גבל רבה
רע ותגישון שבת חמס: השכבים — רוע נגש ישב
על מטות שן וסרוחים על ערשותם — נטה סרח
ואכלים כרים מצאן ועגלים מתוך — כר
מרבק: הפרטים על פי הנבל — רבק פרה
כדויד חשבו להם כלי שיר: — כלה שור
השתים במזרקי יין וראשית — שתה זרק
שמנים ימשחו ולא נחלו על שבר — משח חלה
יוסף: לכן עתה יגלו בראש גלים — גלה
וסר מרזח סרוחים: נשבע אדני — סור רזח
יהוה בנפשו נאם יהוה אלהי — שבע
צבאות מתאב אנכי את גאון יעקב — תאב גאה
וארמנותיו שנאתי והסגרתי עיר — סגר
ומלואה: והיה אם יותרו עשרה — מלא יתר
אנשים בבית אחד ומתו: ונשאו — מות
דודו ומסרפו להוציא עצמים — סרף יצא
מן הבית ואמר לאשר בירכתי
הבית העוד עמך ואמר אפס
ואמר הס כי לא להזכיר בשם — זכר
יהוה: כי הנה יהוה מצוה והכה — צוה נכה
הבית הגדול רסיסים והבית הקטן — גדל רסס
בקעים: הירוצון בסלע סוסים — בקע רוץ
אם יחרוש בבקרים כי הפכתם — חרש
לראש משפט ופרי צדקה ללענה: — שפט פרה
השמחים ללא דבר האמרים
הלא בחזקנו לקחנו לנו קרנים:
כי הנני מקים עליכם בית ישראל — קום
נאם יהוה אלהי הצבאות גוי
ולחצו אתכם מלבוא חמת עד נחל
הערבה:

Cap. vij.

כה הראני יהוה והנה יוצר גבי — ראה יצר
בתחלת עלות הלקש והנה לקש — גוב חלל
אחר גזי המלך: והיה אם כלה — עלה גזז
לאכול את עשב הארץ ואמר
אדני יהוה סלח נא מי יקום יעקב — קום

optima quoq; regna horum si latior terminus eorum termino vr̄o eſt. Qui ſeparati eſtis in diē malū. Et appropinq̄tis ſolio iniqtatis. Qui dormitis in lectis eburneis: & laſciuitis in ſtratis vr̄is. Qui comeditis agnū de grege: & vitulos de medio armenti: q canitis ad vocē pſalterii. Sicut dauid putauerunt ſe habere vaſa cantici. bibētes vinum in phialis & optimo vnguēto delibuti: & nihil patiebātur ſup contritione ioſeph. Quapropter nūc migrabūt in capite trāſmigrantiū: et auferetur factio laſciuiētiū. Iurauit dn̄s deus in aīa ſua: dicit dominus deus exercituū. Deteſtor ego ſuperbiam iacob: & domos eius odi: & tradam ciuitatem cum habitatoribus ſuis. Quod ſi reliq fuerint decem viri in domo vna & ipſi morietur. Et tollet eum ꝓpinquus ſu⁹ & cōburet eum vt efferat oſſa de domo: & dicet ei qui in penetralibus dom⁹ eſt. Nunqd adhuc eſt penes te. Et rn̄debit. Finis eſt. Et dicet ei. Tace & nō recorderis nōīs dn̄i. Quia ecce dominus mandauit: & ꝑcutiet domū maiorem ruinis: & domum minorem ſciſſionibus. Nunqd currere queūt in petris equi aut arari poteſt in bubalis. Qm̄ conuertiſtis in amaritudinē iudiciū: & fructū iuſticie in abſinthiū: qui letamini in nihili: qui dicitis. Nunqd nō in fortitudine nr̄a aſſumpſimus nobis cornua. Ecce enī ſuſcitabo ſup vos domus iſrl̄ dicit dn̄s deus exercituum gentem: & cōteret vos ab introitu emath vſq; ad torrentem deſerti. 7.

HEc oſtēdit mihi dn̄s deus. Et ecce fictor locuſte in principio germinantium ſerotini imbris: & ecce ſerotinus poſt tonſionē regiſ. Et factū eſt cum cōſumaſſet comedere herbam terre dixit. Domine deus propitius eſto obſecro. Quis ſuſcitabit iacob

optimas de regnis iſtis: qm̄ iplures
κρατίστας ἐκ τῶν βασιλείων τούτων, ἐπεὶ πλείονα
ſunt termini eoꝝ ꝑminis vr̄is orantes in di
ἐστὶν τὰ ὅρια αὐτῶν τῶν ὁρίων ὑμῶν. οἱ εὐχόμενοι εἰς ἡμέ
em. ꝛ illi appropiq̄ntes ꝛ attingentes ſabbata
ραν. κἀκεῖνοι ἐγγίζοντες καὶ ἐφαπτόμενοι σαββάτων
falſa. dormientes in lectis eburneis: ꝛ
ψευδῶν. οἱ καθεύδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων, καὶ
laſciuientes in ſtratis ſuis. ꝛ
κατασπαταλῶντες ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν. καὶ
cōedentes hedos ex gregibus: ꝛ vitulos ex armē
ἔσθοντες ἐρίφους ἐκ ποιμνίων, καὶ μοσχάρια ἐκ βουκο
tis lactantes. plaudētes ad vocē
λίων γαλαθηνά. οἱ ἐπικροτοῦντες πρὸς τὴν φωνὴν τῶν
organoꝝ: ſicut ſtantē putauerūt: ꝛ nō ſicut fugiē
ὀργάνων, ὡς ἑστηκότα ἐλογίσαντο, καὶ οὐχ ὡς φεύγον
tē. bibentes defecatū vinū ꝛ ꝓmis vn
τα. οἱ πίνοντες τὸν διυλισμένον οἶνον καὶ τὰ πρῶτα μύ
guētis vncti: ꝛ nō patiebāt̄ q̄cq̄ ſup cōtritio
ρα χριόμενοι, καὶ οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπὶ τὴν συντρι
ne ioſeph. ꝓpterea nūc captiui erunt
βὴν τοῦ ἰωσήφ. διὰ τοῦτο νῦν αἰχμάλωτοι ἔσονται
ab initio potentū. ꝛ auferet̄ hinnitas eq
ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν. καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵπ
ex ephraim. q: iurauit dn̄s ꝑ ſemetipſm̄: qm̄
που ἐξ ἐφραΐμ. ὅτι ὤμοσεν κύριος καθ' ἑαυτοῦ, διό
abominor ego oēm ſupbiā iacob: ꝛ
τι βδελύσσομαι ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὕβριν ἰακώβ, καὶ
regiones ei⁹ odio hūi. auferā ciuitatē cū oīb⁹
τὰς χώρας αὐτοῦ μεμίσηκα. ἐξαρῶ πόλιν σὺν πᾶσιν
q̄ in ea. ꝛ erit ſi relicti fuerit viri in do
τοῖς ἐν αὐτῇ. καὶ ἔσται ἐὰν ὑπολειφθῶσιν ἄνδρες ἐν οἰ
mo vna ꝛ morientur ꝛ relinquent̄ reli
κίᾳ μιᾷ καὶ ἀποθανοῦνται καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ κα
qui. ꝛ capient̄ domeſtici eoꝝ ꝛ cogent̄
τάλοιποι. καὶ λήψονται οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν καὶ παραβι
vt efferant oſſa de domo. ꝛ dicet
ῶνται τοῦ ἐξενέγκαι τὰ ὀστᾶ ἐκ τοῦ οἴκου. καὶ ἐρεῖ τοῖς
p̄ſidentib⁹ dom⁹: ſi adhuc eſt apō te? ꝛ
προεστηκόσιν τῆς οἰκίας, εἰ ἔτι ὑπάρχει παρὰ σοί; καὶ
dicet nō adhuc. ꝛ dicet: taceat: nō noīauit dn̄m.
ἐρεῖ οὐκ ἔτι. καὶ ἐρεῖ, σιγάτω, οὐ μὴ ὠνόμασε κύριον.
q: ecce dn̄s mādabit ꝛ ꝑcutiet domū
ὅτι ἰδοὺ κύριος ἐντελεῖται καὶ πατάξει τὸν οἶκον τὸν
magnā cōfractionib⁹: ꝛ domū paruā fracturis.
μέγαν θλάσμασιν, καὶ τὸν οἶκον τὸν μικρὸν ῥήγμασιν.
ſi ꝑſequēt̄ in petris equi: ſi tacebunt
εἰ διώξονται ἐν πέτραις ἵπποι, εἰ παρασιωπήσονται
in feminis equi. qm̄ cōuertiſtis in furorē iudiciū: ꝛ
ἐν θηλείαις ἵπποι. ὅτι ἐξεστρέψατε εἰς θυμὸν κρίμα, καὶ
fructū iuſticie in amaritudinē q̄ letantur in
καρπὸν δικαιοσύνης εἰς πικρίαν οἱ εὐφραινόμενοι ἐπ'
nullo verbo. q̄ dicunt: q: nō in fortitudīe nr̄a
οὐδενὶ ῥήματι. οἱ λέγοντες, διότι οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ ἡμῶν
hūim⁹ cornua: q: ecce ego ſuſcitabo ſup vos dom⁹
ἔχομεν κέρα, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπεγερῶ ἐφ' ὑμᾶς οἶκος τοῦ
iſrael gētē ꝛ cōterent vos: ne īgrediamini
ἰσραὴλ ἔθνος καὶ ἐκθλίψουσιν ὑμᾶς, τοῦ μὴ εἰσελθεῖν
in emath ꝛ vſq; ad torrentē occidētis.
εἰς αἱμὰθ καὶ ἕως χειμάρρου τῶν δυσμῶν. Ca.7.

SIc oſtdit mihi dn̄s. ꝛ ecce genitura
Οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἐπιγονὴ
locuſtaꝝ veniente matutino t̄pe. ꝛ ecce bruchus in gog
ἀκρίδων ἐρχομένης ἑωθινῆς. καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἷς γὼγ
regem. ꝛ erit ſi cōſummauerit come
τὸν βασιλέα. καὶ ἔσται ἐὰν συντελέσῃ τοῦ κατα
dere herbam terre: ꝛ dixi dn̄e ꝓpiti⁹
φαγεῖν τὸν χόρτον τῆς γῆς, καὶ εἶπα κύριε ἵλεως
eſto: q̄s ſuſcitabit iacob:
γενοῦ, τίς ἀναστήσει τὸν ἰακώβ,

q̄ꝛ paruulꝰ eſt. pniamage dñe ſup hoc: ⁊
διότι ὀλιγοστός ἐστι· μετανόησον κύριε ἐπὶ τοῦτο, καὶ
hoc nō erit dicit dñs· ſic oñdit mihi dñs:
τοῦτο οὐκ ἔσται λέγει κύριος· οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος,
⁊ vocauit iudiciū in igne dñs ⁊ comedit
καὶ ἐκάλεσεν τὴν δίκην ἐν πυρὶ κύριος καὶ κατέφαγεν
abyſſum multā: ⁊ comedit partē.
τὴν ἄβυσσον τὴν πολλήν, καὶ κατέφαγεν τὴν μερίδα·
⁊ dixi: dñe deus quieſce: q̄s ſuſcitabit ia=
καὶ εἶπα, κύριος ὁ θεὸς κόπασον, τίς ἀναστήσει τὸν ἰα
cob? q̄ꝛ puulus eſt: pniamage dñe ſup hoc.
κώβ; ὅτι ὀλιγοστός ἐστι, μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ·
⁊ hoc nō erit dicit dñs. ſic oñdit
καὶ τοῦτο οὐ μὴ γένηται λέγει κύριος· οὕτως ἔδειξέν
mihi dñs: ⁊ ecce dñs ſtans ſup murū adaman
μοι κύριος, καὶ ἰδοὺ κύριος ἑστηκὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαν
tinū: ⁊ in manu eius adamas. ⁊ dixit do=
τίνου, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας· καὶ εἶπεν κύ=
minꝰ ad me: q̄d tu vides ammos? ⁊ dixi: adaman
ριος πρός με, τί σὺ ὁρᾷς ἀμμῶς; καὶ εἶπα, ἀδάμαν
tem. ⁊ dixit ad me: ecce ego īpono adamantem
τα. καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ ἐγὼ ἐντάσσω ἀδάμαντα
in medio ppl'i mei iſrael. non vltra adijciā pre
ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραήλ. οὐκ ἔτι μὴ προσθῶ τοῦ πα
terire eum: ⁊ delebuntur are riſus.
ρελθεῖν αὐτόν, καὶ ἀφανισθήσονται βωμοὶ τοῦ γέλωτος.
⁊ feſtiuitates iſrael deſolabunt: ⁊ cōſurgā
καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ ἰσραὴλ ἐρημωθήσονται, καὶ ἀναστήσο
ſup domū hieroboā in gladio. ⁊ miſit
μαι ἐπὶ τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἐξαπέστειλεν
amaſias ſacerdos in bethel ad hieroboā regē
ἀμασίας ὁ ἱερεὺς εἰς βαιθὴλ πρὸς ἱεροβοὰμ βασι=
iſrael dicens: ꝯiuratiōes facit ꝯ͂ te am
λέα ἰσραὴλ λέγων, συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ ἀμ
mos in medio domus iſrael: non poterit terra ſuſ
μῶς ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, οὐ μὴ δύνηται ἡ γῆ ὑπε
ferre oēs ſmones eius. q̄ꝛ hec di=
νέγκαι πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. διότι τάδε λέ=
cit ammos: in gladio morietur hieroboam: at iſ=
γει ἀμμῶς, ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσει ἱεροβοάμ, ὁ δὲ ἰσ
rael captiuus ducet. ⁊ dixit amaſias ad
ραὴλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται. καὶ εἶπεν ἀμασίας πρὸς
ammos dicēs: vidēs vade diſcede in terrā iuda:
ἀμμῶς λέγων, ὁ ὁρῶν βάδιζε ἐκχώρησον εἰς γῆν ἰούδα,
⁊ illuc deſcende ⁊ ibi ꝓphetabis: in āt bethel
καὶ ἐκεῖ κατάβηθι καὶ ἐκεῖ προφητεύσεις, εἰς δὲ βαιθὴλ
non vltra adijcies ꝓphetare: q̄ꝛ p̄ceptū eſt
οὐκ ἔτι μὴ προσθῇς τοῦ προφητεῦσαι, ὅτι ἁγίασμα ἐστι
regis. ⁊ rñdit āmos ⁊ dixit ad ama
βασιλέως. καὶ ἀπεκρίθη ἀμμῶς καὶ εἶπεν πρὸς ἀμα
ſiam: nō eram ꝓpheta neq̃ filiꝰ ꝓphete: ſed
σίαν, οὐκ ἤμην προφήτης οὐδὲ υἱὸς προφήτου, ἀλλὰ
caprariꝰ eram vellicās ſycomoros: ⁊ aſſumpſit me do
αἰπόλος ἤμην κνίζων συκάμινα, καὶ ἀνέλαβέν με κύ=
minꝰ ex ouibus. ⁊ dixit dñs ad me: va
ριος ἐκ τῶν προβάτων. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, βά
de ⁊ ꝓphetizabis ſup domū iſrael: ⁊ nūc
διζε καὶ προφήτευσεις ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ νῦν
audi verbū dñi. tu dicis: nō ꝓphetabis ſup
ἄκουε λόγον κυρίου. σὺ λέγεις, οὐ προφητεύσεις ἐπὶ τὸν
iſrael: ⁊ non turbabis ſup domū ia=
ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ ὀχλαγωγήσεις ἐπὶ τὸν οἶκον ἰα=
cob. ꝓpterea hec dicit dñs: vxoꝛ tua in
κώβ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἡ γυνή σου ἐν
ciuitate fornicabit:
τῇ πόλει πορνεύσει,

quia paruulꝰ eſt? Miſertus eſt dñs ſuper hoc. Non erit dicit dominꝰ. Hec oſtendit mihi dominus deus. Et ecce vocabat iudicium ad ignē dominus deus: & deuorauit abyſſum multā: & comedit ſimul partem. Et dixi. Dñe deus quieſce obſecro. Quis ſuſcitabit iacob: q̄a paruulus eſt? Miſertꝰ eſt dñs ſup hoc. Sed et iſtud nō erit dicit dominus deus. Hec oſtendit mihi. Et ecce dñs ſtans ſuper murū litū & in manu eiꝰ trulla cemētarii. Et dixit dominus ad me. Quid tu vides amos? Et dixi. Trullam cemētarii. Et dixit dñs. Ecce ego ponam trullā in medio populi mei iſrael. Non adiiciā vltra ſuperinducere eū. & demoliētur excelſa idoli: & ſanctificationes iſrael deſolabūtur: & cōſurgā ſup domum hieroboā in gladio. Et miſit amaſias ſacerdos bethel ad hieroboā regē iſrael dicens. Rebellauit cōtra te amos in medio domus iſrael. Non poterit terra ſuſtinere vniuerſos ſermones eius. Hec enī dicit amos. In gladio morietur hieroboā: & iſrael captiuus migrauit de terra ſua. Et dixit amaſias ad amos. Qui vides gradere: fuge in terram iuda & comede ibi panē & prophetabis ibi: & in bethel nō adiicies vltra vt prophetes: quia ſanctificatio regis eſt & domus regni eſt. Reſpōditq̄ amos & dixit ad amaſiam. Non ſum ꝓpheta: & nō ſum filius ꝓphete: ſed armētariꝰ ego ſum vellicans ſycomoros. Et tulit me dñs cum ſequerer gregē. Et dixit dñs ad me. Vade propheta ad populū meū iſrael. Et nunc audi verbum dñi. Tu dicis: nō prophetabis ſuper iſrael: & nō ſtillabis ſup domū idoli. Propter hoc hec dicit dñs. Vxor tua in ciuitate fornicabitur:

כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל זֹאת
לֹא תִהְיֶה אָמַר יְהוָה׃ כֹּה הִרְאַנִי | הָיָה רָאָה
אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב | קָרָא רוּב
בָּאֵשׁ אֲדֹנָי יְהוִה וַתֹּאכַל אֶת תְּהוֹם | אָכַל תְּהֹם
רַבָּה וְאָכְלָה אֶת הַחֵלֶק׃ וָאֹמַר | רָבַב
אֲדֹנָי יְהוִה חֲדַל נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב | קוּם
כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל זֹאת
גַּם הִיא לֹא תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃
כֹּה הִרְאַנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל | יָצַב
חוֹמַת אֲנָךְ וּבְיָדוֹ אֲנָךְ׃ וַיֹּאמֶר | חָמָה אָמַר
יְהוָה אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס
וָאֹמַר אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הִנְנִי
שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל | שׂוּם
לֹא אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ וְנָשַׁמּוּ | יָסַף עָבַר
בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל | שָׁמַם בָּמָה
יֶחֱרָבוּ וְקַמְתִּי עַל בֵּית יָרָבְעָם | שָׂחַק קָדַשׁ
בֶּחָרֶב׃ וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית אֵל | חָרַב קוּם
אֶל יָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר | שָׁלַח
קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל
לֹא תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת כָּל | יָכֹל כּוּל
דְּבָרָיו׃ כִּי כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב
יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה | מוּת גָּלָה
מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל
עָמוֹס חֹזֶה לֵךְ בְּרַח לְךָ אֶל אֶרֶץ | הָלַךְ
יְהוּדָה וֶאֱכָל שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא׃ | נָבָא
וּבֵית אֵל לֹא תוֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא | יָסַף
כִּי מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ הוּא וּבֵית מַמְלָכָה | קָדַשׁ מָלַךְ
הוּא׃ וַיַּעַן עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל | עָנָה
אֲמַצְיָה לֹא נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן | נָבָא
נָבִיא אָנֹכִי כִּי בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס | בָּקַר בָּלַס
שִׁקְמִים׃ וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי | לָקַח
הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר יְהוָה
אַתָּה אֹמֵר לֹא תִנָּבֵא עַל יִשְׂרָאֵל
וְלֹא תַטִּיף עַל בֵּית יִשְׂחָק׃ לָכֵן כֹּה | נָטַף
אָמַר יְהוָה אִשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה | אִישׁ זָנָה

וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְאַדְמָתְךָ   בנה נפל
בַּחֶבֶל תְּחֻלָּק וְאַתָּה עַל אֲדָמָה   חלק
טְמֵאָה תָּמוּת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה   מות
מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

Cap. viij.
כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה
כְּלוּב קָיִץ וַיֹּאמֶר מָה אַתָּה רֹאֶה   ראה כלב
עָמוֹס וָאֹמַר כְּלוּב קָיִץ וַיֹּאמֶר   קוץ אמר
יְהוָה אֵלַי בָּא הַקֵּץ אֶל עַמִּי יִשְׂרָאֵל   בוא
לֹא אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ וְהֵילִילוּ   יסף עבר
שִׁירוֹת הֵיכָל בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם   ילל שור
אֲדֹנָי יְהוִה רַב הַפֶּגֶר בְּכָל מָקוֹם   הכל קום
הִשְׁלִיךְ הָס׃ שִׁמְעוּ זֹאת הַשֹּׁאֲפִים   שלך
אֶבְיוֹן וְלַשְׁבִּית עֲנִיֵּי אָרֶץ׃ לֵאמֹר   אבה שבת
מָתַי יַעֲבֹר הַחֹדֶשׁ וְנַשְׁבִּירָה שֶּׁבֶר   ענה עבר
וְהַשַּׁבָּת וְנִפְתְּחָה בָּר לְהַקְטִין   שבר פתח
אֵיפָה וּלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וּלְעַוֵּת מֹאזְנֵי   קטן גדל
מִרְמָה׃ לִקְנוֹת בַּכֶּסֶף דַּלִּים וְאֶבְיוֹן   עוה אזן
בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם וּמַפַּל בַּר נַשְׁבִּיר׃   רמה קנה
נִשְׁבַּע יְהוָה בִּגְאוֹן יַעֲקֹב אִם   אבה עבר
אֶשְׁכַּח לָנֶצַח כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃ הַעַל   נפל שבר
זֹאת לֹא תִרְגַּז הָאָרֶץ וְאָבַל כָּל   שבע נצח
יוֹשֵׁב בָּהּ וְעָלְתָה כָאֹר כֻּלָּהּ וְנִגְרְשָׁה   שכח עשה רגז
וְנִשְׁקְעָה כִּיאוֹר מִצְרָיִם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם   עלה יאר גרש שקע
הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהֵבֵאתִי   בוא
הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרָיִם וְהַחֲשַׁכְתִּי לָאָרֶץ   חשך
בְּיוֹם אוֹר׃ וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל   חגג
וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלֵיתִי   שור קון
עַל כָּל מָתְנַיִם שָׂק וְעַל כָּל רֹאשׁ   עלה
קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד   שום יחד
וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר׃ הִנֵּה יָמִים   מרר יום
בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהִשְׁלַחְתִּי   בוא שלח
רָעָב בָּאָרֶץ לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא
צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֵת דִּבְרֵי
יְהוָה׃ וְנָעוּ מִיָּם עַד יָם וּמִצָּפוֹן   נוע צפן
וְעַד מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת   זרח שוט
דְּבַר יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא   מצא

et filii tui & filie tue in gladio cadent: & humus tua funiculo metietur. Et tu in polluta terra morieris: & israel captiuus migrabit de terra sua. 8.

Hec oſtendit mihi dominus deus. Ecce vncinus pomorū. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Vncinū pomorum. Et dixit dn̄s ad me. Venit finis ſup populū meū iſrael. Non adiiciā vltra vt pertranſeam eū. Et ſtridebūt cardines tēpli in die illa dicit dominus deus. Multi moriētur: in omni loco proiicietur ſilentiū. Audite hoc qui conteritis pauperē: & deficere facitis egenos tre: dicētes. Quādo tranſibit mēſis & venūdabim⁹ merces: & ſabbatū: & aperiemus frumentū: vt imminuamus mēſurā & augeam⁹ ſiclū: & ſupponam⁹ ſtateras doloſas vt poſſideamus in argento egenos: & pauperes pro calciamentis: & quiſqlias frumenti vendamus. Iurauit dn̄s in ſupbiā iacob: ſi oblitus fuero vſq; ad finē omnia opera eorū. Nunqd ſup iſto nō cōmouebitur terra: & lugebit oīs habitator ei⁹: Et aſcēdet quaſi fluui⁹ vniuerſus: & eiicietur & defluet quaſi riuus egypti. Et erit in die illa dicit dn̄s deus occidet ſol meridie: & tenebreſcere faciam terram in die luminis. Et cōuertam feſtiuitates vr̄as in luctum: & oīa cantica vr̄a in planctū. Et inducam ſup omne dorſum vr̄m ſaccū: & ſup omē caput caluiciū. Et ponā eam quaſi luctum vnigeniti: & nouiſſima eius quaſi diem amarū. Ecce dies veniūt dicit dn̄s: & emittam famem in terrā: non famem panis neq; ſitim aque ſed audiendi verbum dn̄i. Et cōmouebūtur a mari vſq; ad mare: & ab aquilone vſq; ad orientē circuibunt querentes verbum dn̄i: & nō inuenient. In die illa

τ filij tui τ filie tue captiue ducent.
καὶ υἱοί σου καὶ αἱ θυγατέρες σου αἰχμάλωτοι ἀχθήσον
τ terra tua funiculo menſurabitur. τ tu in fra
ται. καὶ ἡ γῆ σου χοινίῳ καταμετρηθήσεται. καὶ σὺ ἐν γῇ
immūda morieris. at iſrael captiuus du=
ἀκαθάρτῳ τελευτήσεις. ὁ δὲ ἰσραὴλ αἰχμάλωτος ἀχ=
cetur de terra ſua.
θήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. Ca.8.

Sic oſ̄dit mihi dn̄s. τ ecce vas aucu=
Οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἄγγος ἰξευ
pis. τ dixit dn̄s: qd tu vides ammos? τ di
τοῦ. καὶ εἶπεν κύριος, τί σὺ βλέπεις ἀμμῶς; καὶ εἶ
xi: vas aucupis. τ dixit dn̄s ad me: venit
πα, ἄγγος ἰξευτοῦ. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἥκει τὸ
finis ſup pplm meū iſrael: nō adjiciā vltra
πέρας ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ, οὐ προσθήσω οὐκέτι
vt ptranſeam eū. τ vlulabunt laquearia
τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα τοῦ
tēpli in illa die dicit dn̄s. mult⁹ planctus:
ναοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος. πολὺς ὁ κοπετός,
in oī loco pjiciā ſilētiū. audite hec
ἐν παντὶ τόπῳ ῥίψω σιωπήν. ἀκούσατε δὴ ταῦτα
q̄ cōteritis pauperē. τ deficere facitis a tra men
οἱ ἐκτρίβοντες πένητα. καὶ καταλύοντες ἀπὸ γῆς πτω
dicū. dicentes qn̄ tranſibit menſis τ cō=
χόν. οἱ λέγοντες πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ συν
gregabim⁹: τ ſabbata τ aperiem⁹ theſaurꝰ:
νάξωμεν; καὶ τὰ σάββατα καὶ ἀνοίξωμεν θησαυρόν; τοῦ
ad faciēdā pūā mēſuram. τ ad magnificādā ſtate
ποιῆσαι μικρὸν τὸ μέτρον. καὶ τοῦ μεγαλῦναι στα
ram τ faciēdū ſtaterā iniquā. ad poſſidēdū argento
θμὸν καὶ ποιῆσαι ζυγὸν ἄδικον. τοῦ κτᾶσθαι ἀργυρίου
mendicos: τ humilez p calciamentis: τ ab
πτωχούς, καὶ ταπεινὸν ἀνθ᾽ ὑποδημάτων, καὶ ἀπὸ
oī appoſitiōe negociabimur. iurat dn̄s p
πάσης παραθέσεως ἐμπορευσώμεθα. ὀμνύει κύριος κα
ſuperbiam iacob: ſi obliuiōi tradent in victoriā oīa
θ᾽ ὑπερηφανίαν ἰακώβ, εἰ ἐπιλησθήσεται εἰς νῖκος πάντα
opera eoꝝ: τ ſup his nō turbabit terra:
τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ;
τ lugebit oīs hītans in ea. τ aſcendet
καὶ πενθήσει πᾶς ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. καὶ ἀναβήσεται
q̄ſi flumen cōſumatio: τ deſcendet q̄ſi fluui⁹
ὡς ποταμὸς ἡ συντέλεια, καὶ καταβήσεται ὡς ποτα
egypti. τ erit in illa die dicit dn̄s:
μὸς αἰγύπτου. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος,
occidet ſol meridiei: τ cōtenebreſcet in
δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐν
die luminis. τ cōuertam feſtiuitates vr̄as in lu=
ἡμέρᾳ φωτός. καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πέν
ctū: τ oīa carmīa vr̄a in lamētatiōes: τ inducā
θος, καὶ πάσας ᾠδὰς ὑμῶν εἰς θρήνους, καὶ ἀναβι=
ſup oēm lumbū ſaccum. τ ſup omne ca
βάσω ἐπὶ πᾶσαν ὀσφὺν σάκκον. καὶ ἐπὶ πᾶσαν κε
put caluiciū. τ ponam eū q̄ſi luctū dile
φαλὴν φαλάκρωμα. καὶ θήσομαι αὐτὸν ὡς πένθος ἀγα
cti: τ eos q̄ cū eo q̄ſi diē doloris. ecce
πητοῦ, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ ὡς ἡμέραν ὀδύνης. ἰδοὺ
dies veniunt dicit dn̄s: τ emittam famē
ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν
in terrā: nō famē panū. neq; famē aque:
ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτων. οὐδὲ λιμὸν ὕδατος,
ſed famē audiendi verbū dn̄i: τ cōmouebunt
ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου, καὶ σαλευθήσον=
aque vſq; ad mare: τ ab aqlone vſq; ad oriē
ται ὕδατα ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως ἀνατο
tem circuibunt querētes verbū dn̄i: τ nō
λῶν περιδραμοῦνται ζητοῦντες λόγον κυρίου, καὶ οὐ
iueniēt: in die illa
μὴ εὕρωσιν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ

deficient virgines pulchre: & adoleſcētes in
ἐκλείψουσιν αἱ παρθένοι αἱ καλαί, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐν
ſiti q̄ iurant p ꝓpitiatione ſamarie: &
δίψη οἱ ὀμνύοντες κατὰ τοῦ ἱλασμοῦ σαμαρείας, καὶ
dicētes: viuit deus tu⁹ dan & de⁹ tu⁹ berſabee.
λέγοντες, ζῆ ὁ θεός σου δὰν καὶ ὁ θεός σου βηρσαβεέ.
& cadent & nō reſurgent vltra.
καὶ πεσοῦνται καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν οὐκ ἔτι. Ca.9.
Vidi dñm ſtantē ſup altare &
Ἴδον τὸν κύριον ἐφεστῶτα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ
dixit: ꝑcute ꝓpiciatoriū: & cōmouebūt
εἶπεν, πάταξον τὸ ἱλαστήριον, καὶ σεισθήσεται τὰ
veſtibula. & diſſeca in capita oīm.
πρόπυλαια, καὶ διάκοψον εἰς κεφαλὰς πάντων.
& reliquos eoꝝ in gladio inter
καὶ τοὺς καταλοίπους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπο-
ficiam. & non fugiet ex eis fugiēs: neq̧
κτενῶ. καὶ οὐ μὴ διαφύγῃ ἐξ αὐτῶν φεύγων, οὐδὲ μὴ
ſaluabiť ex eis ſaluatus. ſi defodianť in in
διασωθῇ ἐξ αὐτῶν ἀνασωζόμενος. ἐὰν κατορυγῶσιν εἰς ᾅ-
fernū: inde man⁹ mea extrahet eos. ſi aſcē
δου, ἐκεῖθεν ἡ χείρ μου ἀνασπάσει αὐτούς. ἐὰν ἀνα-
derint in celum: inde deducā eos. ſi
βῶσιν εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκεῖθεν κατάξω αὐτούς. ἐὰν
abſcōditi fuerit in verticē carmeli: inde
κατακρυβῶσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καρμήλου, ἐκεῖθεν
ſcrutabor & accipiā eos. ſi merſi fuerint ex
ἐξερευνήσω καὶ λήψομαι αὐτούς. ἐὰν καταδύσωσιν ἐξ
oculis meis in fundamēta maris: ibi mā
ὀφθαλμῶν μου εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ἐν-
dabo draconi: & mordebit eos. & ſi abie
τελοῦμαι τῷ δράκοντι, καὶ δήξεται αὐτούς. καὶ ἐὰν πο-
rint in captiuitate añ faciem inimicoꝝ ſuo
ρευθῶσιν ἐν αἰχμαλωσίᾳ πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν αὐ-
rū: ibi mandabo gladio & occidet e-
τῶν, ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῇ ῥομφαίᾳ καὶ ἀποκτενεῖ αὐ-
os. & firmabo oculos meos ſup eos in ma
τούς. καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς κα-
la & nō in bona: & dñs deus omꝑs
κὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά, καὶ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ
q̄ tangit terrā & ꝯmouet eā. & luge-
ὁ ἐφαπτόμενος τῆς γῆς καὶ σαλεύων αὐτήν. καὶ πεν-
bunt oēs hītantes eā. & aſcen-
θήσουσιν πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. καὶ ἀναβή-
det ſicut fluuius egypti. q̄ edificat in celū
σεται ὡς ποταμὸς αἰγύπτου. ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρα-
aſcenſionē: & repromiſſionē in terra fundans:
νὸν ἀνάβασιν, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἐπὶ γῆς θεμελιῶν,
q̄ vocat aquā maris: & effundēs e-
ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐ-
am ſup faciem terre dñs nomē illi. nōne vt
τὸ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς κύριος ὄνομα αὐτῷ. οὐχ ὡς
filij ethiopū mihi erit dom⁹ iſrael dicit dñs: nōne
υἱοὶ αἰθιόπων ἐμοὶ ἔσαι οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος; οὐ τὸν
iſrael eduxi ex egypto & alienigenas ex
ἰσραὴλ ἀνήγαγον ἐξ αἰγύπτου καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐκ
cappadocia & ſyros ex fouea? ecce ocu
καππαδοκίας καὶ τοὺς σύρους ἐκ βόθρου; ἰδοὺ οἱ ὀφ-
li dñi ſup regnū peccans: &
θαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὴν ἁμαρτωλόν, καὶ
auferā illud a facie terre: verūtñ qr nō in
ἐξαρῶ αὐτὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, πλὴν διότι οὐκ εἰς
finē auferā domū iacob dicit dñs. qr
τέλος οὐ μὴ ἐξαρῶ τὸν οἶκον ἰακὼβ λέγει κύριος. διό-
ecce ego mando & oſtendo in oib⁹
τι ἰδοὺ ἐγὼ ἐντέλλομαι καὶ δεικνύω ἐν πᾶσι τοῖς
gētib⁹ domū iſrael. ſicut cū cribra
ἔθνεσι τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ. ὃν τρόπον ὅταν λικμᾶ-
tur in cribro & nō cadet granū ſup terrā.
ται ἐν τῷ λικμητῷ καὶ οὐ πέσει σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν.
in gladio morientur
ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσουσιν

deficient virgines pul-
chre & adoleſcentes
in ſiti: qui iurāt in deli-
cto ſamarie:
& dicūt. Viuit deus tuus
dan: & viuit via
berſabee. Et cadent &
non reſurgēt vltra. 9.

Vidi
dñm ſtantē ſup al-
tare. Et dixit. Percute
cardinē & cōmoueantur
ſuperliminaria. Auaricia
enī in capite oīm & no-
uiſſimum eorū in gladio
interficiā. Non erit fuga
eis: & qui fugerit
ex eis nō ſaluabitur. Si
deſcenderint vſq̧ ad in-
fernū: inde manus mea
educet eos: & ſi aſcende
rint vſq̧ ad celū: inde de
trahā eos. Et ſi abſcondi
ti fuerint in vertice car-
meli: inde ſcrutans
auferam eos: & ſi cela-
uerint ſe ab oculis meis
in profundo maris: ibi
mandabo
ſerpēti & mordebit eos.
Et ſi abierint in captiui
tatem corā inimicis ſuis
ibi mandabo gladio
& occidet eos. Et ponā
oculos meos ſup eos in
malum & nō in bonum.
Et dñs deus exercituū
qui tangit terrā & tabe-
ſcit: & lugebunt omnes
habitātes in ea. Et aſcen
det ſicut riuus omnis:
& defluet ſicut fluuius
egypti. Qui edificat
in celo aſcenſionē ſuam:
vt faſciculū ſuū ſup ter-
raꝫ fundauit. Qui vocat
aquas maris. & effundit
eas ſup faciē terre. Dñs
nomen eius. Nunqd nō
vt filii ethiopū vos eſtis
mihi filii iſrael
ait dominus? Nunqd nō
iſrael aſcendere feci
de terra egypti & paleſti
nos de cappadocia
& ſyrios de cyrene? Ecce
oculi domini
dei ſuper regnū peccās
& conteram
illud a facie terre. Ve-
runtamen conterens
non conteram domum
iacob
dicit domin⁹. Ecce enī
mundabo ego
& cōcutiam in omnibus
gentibus domum
iſrael ſicut concutitur
in cribro:
& nō cadet lapillus ſup
terrā. In gladio morietur

תִּתְעַלַּפְנָה הַבְּתוּלֹת הַיָּפוֹת וְהַבַּחוּרִים
בַּצָּמָא׃ הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שֹׁמְרוֹן
וְאָמְרוּ חֵי אֱלֹהֶיךָ דָּן וְחֵי דֶּרֶךְ
בְּאֵר שָׁבַע וְנָפְלוּ וְלֹא יָקוּמוּ עוֹד׃
רָאִיתִי אֶת
אֲדֹנָי נִצָּב עַל הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר הַךְ
הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ הַסִּפִּים וּבְצַעַם
בְּרֹאשׁ כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב
אֶהֱרֹג לֹא יָנוּס לָהֶם נָס וְלֹא יִמָּלֵט
לָהֶם פָּלִיט׃ אִם יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל
מִשָּׁם יָדִי תִקָּחֵם וְאִם יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם
מִשָּׁם אוֹרִידֵם׃ וְאִם יֵחָבְאוּ
בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל מִשָּׁם אֲחַפֵּשׂ
וּלְקַחְתִּים וְאִם יִסָּתְרוּ מִנֶּגֶד עֵינַי
בְּקַרְקַע הַיָּם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת
הַנָּחָשׁ וּנְשָׁכָם׃ וְאִם יֵלְכוּ בַשְּׁבִי לִפְנֵי
אֹיְבֵיהֶם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת הַחֶרֶב
וַהֲרָגָתַם וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְרָעָה
וְלֹא לְטוֹבָה׃ וַאדֹנָי יְהוִה הַצְּבָאוֹת
הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וַתָּמוֹג וְאָבְלוּ כָּל
יוֹשְׁבֵי בָהּ וְעָלְתָה כַיְאֹר כֻּלָּהּ
וְשָׁקְעָה כִּיאֹר מִצְרָיִם׃ הַבּוֹנֶה
בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ
יְסָדָהּ הַקֹּרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם
עַל פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה שְׁמוֹ׃ הֲלוֹא
כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם יְהוָה הֲלוֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר
וַאֲרָם מִקִּיר׃ הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי
יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי
אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי
לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב
נְאֻם יְהוָה׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה
וַהֲנִעוֹתִי בְכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה
וְלֹא יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ׃ בַּחֶרֶב יָמוּתוּ

עָלַף בָּתַל
יָפָה בָּחַר
שָׁבַע
קוּם
Cap.ix.
רָאָה יָצַב
זָבַח נָכָה
רָעַשׁ סָפַף
הָרַג נוּס
מָלַט פָּלַט
חָתַר שָׁאַל
לָקַח
יָרַד חָבָא
חָפַשׂ
סָתַר
צָוָה
שָׁכַן
שׂוּם רוּעַ
נָגַע מוּג
יָשַׁב עָלָה
יְאֹר כָּלָה
עָלָה
שָׁפַךְ
פָּנָה
מָלַךְ שָׁמַד
אֵת
צָוָה
נוּעַ
נָפַל צָרַר
מוּת

כל חטאי עמי האמרים לא תגיש — נגש
ותקדים בעדינו הרעה: ביום ההוא — קדם רוע
אקים את סכת דויד הנפלת — קום סכך
וגדרתי את פרציהן והרסתיו
אקים ובניתיה כימי עולם: למען — בנה יום
יירשו את שארית אדום וכל — עלם ירש
הגוים אשר נקרא שמי עליהם — קרא
נאם יהוה עשה זאת: הנה ימים — יום
באים נאם יהוה ונגש חורש — בוא חרש
בקוצר ודרך ענבים במשך — קצר
הזרע והטיפו ההרים עסיס — נטף עסס
וכל הגבעות תתמונגנה: ושבתי — מוג שוב
את שבות עמי ישראל ובנו ערים — שבה בנה
נשמות וישבו ונטעו כרמים ושתו — עיר שמם
את יינם ועשו גנות ואכלו את — שתה
פריהם: ונטעתים על אדמתם ולא — פרה
ינתשו עוד מעל אדמתם אשר — נתש
נתתי להם אמר יהוה אלהיך: — נתן

omnes peccatores populi mei qui dicunt: non appropinquabit & non veniet super nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum dauid quod cecidit & reedificabo aperturas murorũ eius: & ea quę corruerãt instaurabo: & reedificabo eũ sicut in diebus antiquis: vt possideant reliquias idumee & omnes nationes: eo quod inuocatum sit nomen meũ super eos dicit dñs faciens hec. Ecce dies venient dicit dñs & cõprehẽdet arator messorẽ: & calcator vue mittentẽ semẽ. Et stillabũt montes dulcedinem: & omnes colles culti erunt. Et conuertam captiuitatẽ populi mei israel & edificabũt ciuitates desertas: & inhabitabũt & plantabũt vineas: et bibẽt vinũ earũ: & facient hortos & comedẽt fructus eorũ. Et plantabo eos super humũ suã: & nõ euellam eos vltra de terra sua quam dedi eis: dicit dominus deus.

Explicit Amos propheta.

oẽs peccatores populi mei: dicẽtes nõ appropinquabũt
πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τοῦ λαοῦ μου, οἱ λέγοντες οὐ μὴ ἐγγίσῃ
sup nos mala: in die illa suscitabo tabernaculum
ἐφ' ἡμᾶς τὰ κακά, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν
dauid quod cecidit: & suscitabo quę ceciderunt
δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ ἀναστήσω τὰ πεπτωκότα
ex eis: & euersa eorũ suscitabo. &
αὐτῶν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῶν ἀναστήσω. καὶ
reedificabo eã sicut dies seculi.
ἀνοικοδομήσω αὐτὴν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος.
vt requirant reliquie hoim.
ὅπως ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων.
& oẽs gẽtes sup quos inuocatũ ẽ nomẽ
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά
meũ sup eos dicit dñs faciens hec.
μου ἐπ' αὐτούς λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦ-
ecce dies veniũt dicit dñs. & cõprehendet
τα. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ καταλήψε-
tritura vindemiã. & maturescet vua in
ται ὁ ἀλοητὸς τὸν τρυγητόν. καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ
semine: & stillabunt montes dulcedinẽ. &
σπόρῳ, καὶ ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν. καὶ
oẽs colles cõsiti erunt: & cõuertam
πάντες οἱ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται, καὶ ἀποστρέ-
captiuitatem ppli mei israel: &
ψω τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ οἰ-
edificabunt ciuitates desertas: & habita-
κοδομήσουσι πόλεις τὰς ἠφανισμένας, καὶ κατοική-
bunt: & plantabunt vineas: & bibent vinũ
σουσι, καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ πίονται τὸν οἶνον
eorũ. & facient hortos: & comedẽt fructũ
αὐτῶν. καὶ ποιήσουσι κήπους, καὶ φάγονται τὸν καρ-
eorũ. & plantabo eos in terra eorũ:
πὸν αὐτῶν. καὶ καταφυτεύσω αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς αὐ-
& non euellent vltra ex terra sua
τῶν, καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν οὐκ ἔτι ἐκ τῆς γῆς αὐτῶν
quã dedi eis dicit dñs deus.
ἧς ἔδωκα αὐτοῖς λέγει κύριος ὁ θεός.

INCIPIT PROLOGVS IN ABDIAM PROPHETAM.

IAcob patriarcha habuit fratrem esau: qui ob rubore corporis sui edõ hebrea lingua appellatus est: quod latine sanguineus dicitur. Is memoratũ fratrem suum: qui istael nomen acceperat: graui odio cõmotus interimere conatus est. Qua de causa oẽs qui populũ israel id est filios patriarche iacob prędicti esau odiũ imitati persecuti sunt: esau & edom appellati sunt. Et quia populus israel de captiuitate chaldeorũ per cyrum regẽ persarũ nutu dei reuocatus in hierusalẽ ab alio regno grauiter afflictus atqꝫ oppressus est: ideo hoc regnũ quod more esau predictum populũ persecutũ est: per denũciationẽ abdie prophete increpatur: quod non dei indignatione: sed sua virtute populũ superatum gloriabatur. De quo regno olim p dauid in psalmo centesimo trigesimo sexto dictũ est. Memorare dñe filiorum edõ in die hierusalẽ. Nã reliqua lectione cõprehensa: futurum in gentes iudiciũ ob causas lectione cõprehensas: regnũqꝫ dei in populo israel significatur. Hebrei hũc dicũt esse: qui sub rege samarie achab & impiissima iezabel: pauit centũ prophetas in specubus: qui non curuauerunt genu ante baal & de septẽ milibus erat quos helias arguitur ignorasse. Sepulchrũ quoqꝫ eius vsqꝫ hodie cũ mausoleo helisei pphete & baptiste iohannis: in sebaste venerationi habetur: que olim samaria dicebatur. Hanc herodes rex antipatri filius in honore augusti cesaris greco nomine vocauit augustã. Hic igitur qui centũ prophetas pauerat: accepit gratiã prophetalem & de duce exercitus fuit dux ecclesie. Tunc in samaria paruũ gregem pauerat: nũc in toto orbe christi pascit ecclesias. Et sicut stephanus coronam meruit passionis: sic hic de seruitutis dei cũ paulo apostolo noie gloriatur: qa abdias seruus dñi in nr̃o sonat eloqo.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

ABdias qui interpretatur seruus domini personat contra edom: sanguineũ terrenũqꝫ fratrem fratris quoqꝫ iacob semper emulum hasta percutit spiritali.

Explicit argumentum.

Cap.j.

חזון עבדיה כה אמר אדני יהוה — חזה
לאדום שמועה שמענו מאת יהוה — שמע
וציר בגוים שלח קומו ונקומה — קום
עליה למלחמה: הנה קטן נתתיך — לחם נתן
בגוים בזוי אתה מאד: זדון לבך — בזה זוד
השיאך שכני בחגוי סלע מרום — נשא חגה
— רום

Incipit Abdias propheta.

Capitulum. 1.

VIsio abdie. Hec dicit dominus deus ad edom. Auditũ audiuimus a dño: & legatũ ad gentes misit. Surgite: & cõsurgamus aduersus eum in preliũ. Ecce paruulũ dedi te in gentibus. Contẽptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te: habitantẽ in scissuris petrarum exaltantem

ABDIAS.
ΑΒΔΕΙΑΣ. Ca.1.

Visio abdie. hec dicit dñs deus idu-
Ὅρασις ἀβδειοῦ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῇ ἰδου-
mee: auditũ audiui a dño & munitionẽ
μαίᾳ, ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου καὶ περιοχὴν
emisit in gẽtes: surgite & cõsurgamus contra eã
ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ ἔθνη, ἀνάστητε καὶ ἐξαναστῶμεν ἐπ' αὐτὴν
in pliũ: ecce puulũ dedi te in gẽtibus. ihonoratus tu valde. superbia cordis tui eleuauit te: hitantem in foraminibus petrarũ exaltãtẽ
εἰς πόλεμον, ἰδοὺ ὀλιγοστὸν δέδωκά σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἠτιμωμένος σὺ σφόδρα. ἡ ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπῆρέν σε, κατασκηνοῦντα ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν πετρῶν ὑψοῦντα

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

hītaculū tuū dicentē in corde tuo: qs me de-
κατοικίαν σου λέγοντα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς με κα-
ducet in terrā? si exaltat⁹ fueris vt aqla: τ in-
τάξει ἐπὶ τὴν γῆν; ἐὰν μετεωρισθῇς ὡς ἀετός, καὶ ἀνα
ter sydera posueris nidū tuū: inde detrahā te di-
μέσον τῶν ἄστρων θῇς νοσσιάν σου, ἐκεῖθεν κατάξω σε λέ
cit dñs. si fures itroissent ad te vl' latrões nocte:
γει κύριος. εἰ κλέπται εἰσῆλθον πρὸς σὲ ἢ λῃσταὶ νυκτός,
vbi pıect⁹ eēs: nōne furati eēnt sufficiētia sibi?
ποῦ ἂν ἀπερρίφης, οὐκ ἂν ἔκλεψαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς;
τ si vidēmiatores itroissent ad te: nōne reliqssent
καὶ εἰ τρυγηταὶ εἰσῆλθον πρὸς σέ, οὐκ ἂν ὑπελείπον
racemū? quō pscrutat⁹ ē esau: τ dephēsa
το ἐπιφυλλίδα; πῶς ἐξηρευνήθη ἡσαῦ, καὶ κατελείφ
sunt ei⁹ abscōdita? vsq; ad tminos emiserūt
θη αὐτοῦ τὰ κεκρυμμένα; ἕως τῶν ὁρίων ἐξαπέστειλάν
te. oēs viri testamēti tui restiterūt tibi. p̄
σε. πάντες ἄνδρες τῆς διαθήκης σου ἀντέστησάν σοι. ἠ
ualuerūt aduersū te viri pacifici tui posuerūt insidias
δυνήθησαν πρὸς σὲ ἄνδρες εἰρηνικοί σου ἔθηκαν ἔνεδρα
subter te: nō est sapiā in eis: in illa die
ὑποκάτω σου, οὐκ ἔστιν σύνεσις ἐν αὐτοῖς, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
dicit dñs: pdam sapiētes ex idumea τ itelligētiā
λέγει κύριος, ἀπολῶ σοφοὺς ἐκ τῆς ἰδουμαίας καὶ σύνεσιν
de mōte esau. τ pauebūt bellatores tui de themā:
ἐξ ὄρους ἡσαῦ. καὶ φοβηθήσονται οἱ πολεμισταί σου ἐκ θεμάν,
vt auferat homo de mōte esau ppt iterfectionē
ἵνα ἀποστῇ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ὄρους ἡσαῦ διὰ τὴν σφαγὴν
τ ipietatem aduers⁹ frēm tuū iacob. operiet te
καὶ τὴν ἀσέβειαν κατὰ ἀδελφοῦ σου ἰακώβ. καλύψει σε
cōfusio: τ auferetis in eternū. ex q̄ die restitisti e cō
αἰσχύνη, καὶ ἐξαρθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξ ἐ
tra in die captiuātiū alienigenaꝝ fortitudinē
ναντίας ἐν ἡμέρᾳ αἰχμαλωτευόντων ἀλλοφύλων δύναμιν
ei⁹: τ alieni igressi sūt i portas ei⁹. τ sup hieru
αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριοι εἰσῆλθον εἰς πύλας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ ἱερου
salem miserūt sortes. τ vos eratis q̄si vn⁹ ex eis.
σαλὴμ ἔβαλον κλήρους. καὶ ὑμεῖς ἦτε ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν.
τ nō despicias diē fratris tui in die alienoꝝ:
καὶ μὴ ἐπίδῃς ἡμέραν ἀδελφοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ ἀλλοτρίων,
τ nō leteris sup filios iuda in die pditionis
καὶ μὴ ἐπιχαρῇς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἰούδα ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας
eorū: τ nō magna loquaris in die angustie eo-
αὐτῶν, καὶ μὴ μεγαλορρημονήσῃς ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως αὐ-
rū. neq; igrediaris i portas pplorꝫ i die laborꝫ eo
τῶν. μηδὲ εἰσέλθῃς εἰς πύλας λαῶν ἐν ἡμέρᾳ πόνων αὐ
rū. τ ne despicias τ tu cōgregationē eoꝫ in die
τῶν. καὶ μὴ ἐπίδῃς καὶ σὺ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἐν ἡμέ
pditiōis ei⁹: neq; apponeris ad fortitudinē eoꝫ in
ρᾳ ὀλέθρου αὐτοῦ, μηδὲ συνεπιθῇ ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐν
die pditionis eoꝫ: neq; stabis in egressibus
ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, μηδὲ ἐπιστῇς ἐπὶ τὰς διεκβολὰς
eoꝫ: vt pdas q̄ saluant ex eis. neq; cōclu-
αὐτῶν, ἐξολοθρεῦσαι ἀνασῳζομένους ἐξ αὐτῶν. μηδὲ συγ-
des fugientes ex eis in die tribulatiōis: qꝛ
κλείσῃς τοὺς φεύγοντας ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, διότι
iuxta dies dñi sup oēs gētes. sicut feci
ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὃν τρόπον ἐποί
sti sic erit tibi. retributio tua reddet
ησας οὕτως ἔσται σοι. τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδο
in caput tuū. qꝛ queadmodū bibisti sup
θήσεται εἰς κεφαλήν σου. διότι ὃν τρόπον ἔπιες ἐπὶ τὸ
mōtē sctm̄ meū: bibēt oēs gētes vinū. bibent
ὄρος τὸ ἅγιόν μου, πίονται πάντα τὰ ἔθνη οἶνον. πίονται
τ absorbentur: τ erūt sicut nō existentes.
καὶ καταποθήσονται, καὶ ἔσονται καθὼς οὐχ ὑπάρχοντες.
in āt mōte sion erit saluatio τ erit sctm̄. τ posside
ἐν δὲ τῷ ὄρει σιὼν ἔσται ἡ σωτηρία καὶ ἔσται ἅγιον. καὶ κατα-
bit domus iacob eos q̄ possederunt
κληρονομήσει ὁ οἶκος τοῦ ἰακὼβ τοὺς κατακληρονομήσαντας
se: τ erit dom⁹ iacob ignis τ dom⁹ ioseph
αὐτούς, καὶ ἔσται ὁ οἶκος ἰακὼβ πῦρ καὶ ὁ οἶκος ἰωσὴφ

Trāſla.B.Hie.

soliū tuū. Qui dicis in
corde tuo: quis detrahet
me in terrā? Si exaltatus
fueris vt aquila: & si iter
sydera posueris nidū tuū
inde detraham te
dicit dñs. Si fures intro
issent ad te:
si latrones per noctem:
quomodo cōticuisses?
Nōne furati essent suffi
cientia sibi? Si vindemia
tores introissent ad te nū
quid saltem racemū reli
quissent tibi? Quomō
scrutati sunt esau? Inue
stigauerūt abscōdita ei⁹.
Vsq; ad terminū emise-
runt te: oēs viri federis
tui illuserunt tibi. Inua-
luerunt aduersum te viri
pacis tue. Qui comedūt
tecū: ponēt insidias sub
ter te. Non est prudētia
in eo. Nunqd nō in die
illa dicit dñs: perdam sa
pientes de idumea & pru
dentiā de mōte esau. Et
timebūt fortes tui a me-
ridie: vt intereat vir de
monte esau. Propter in-
terfectionē & ppter iniq
tatem in fratrē tuū iacob
operiet te cōfusio: & pe
ribis in eternū. In die cū
stares aduersus eū: qn̄
capiebāt alieni exercitū
eius: & extranei igredie
bātur portas eius: & sup
hierusalē mittebāt sortē:
tu quoq; eras q̄si vnus
ex eis. Et non despicies
in die fratris tui: in die
peregrinationis eius. Et
nō letaberis sup filios iu
da in die pditionis eorū:
& nō magnificabis os
tuū i die angustie. Neq;
ingredieris portā popli
mei in die ruine eoꝝ: ne
q; despicies & tu in ma-
lis ei⁹ in die vastitatis illi⁹.
Et nō emitteris aduers⁹
exercitū ei⁹ in die vastita
tis illius: neq; stabis in
exitib⁹ vt interficias eos
qui fugerit. Et nō cōclu-
des reliqs ei⁹ in die tribu
latiōis: qm̄ iuxta est dies
dñi sup oēs gentes. Si-
cut fecisti: fiet tibi: retri
butionē tuā cōuertam in
caput tuū. Quō ei bibi
sti sup montē sctm̄ meū
bibēt oēs gētes iugiter:
& bibēt: & absorbebūt:
& erūt q̄si nō sit. Et i mō
te siō erit saluatio & erit
scts. Et possidebit do-
mus iacob eos q se posse
derāt. Et erit dom⁹ iacob
ignis: & domus ioseph

Tex.heb.Abdias.j. / Priitiua.heb.

Tex.heb.	Priitiua.heb.
שִׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרִדֵנִי	יָשַׁב יָרַד
אָרֶץ׃ אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין	גָּבַהּ
כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ	כָּכַב שׂוּם
נְאֻם יְהוָה׃ אִם גַּנָּבִים בָּאוּ לְךָ	קָנַן בּוֹא
אִם שׁוֹדְדֵי לַיְלָה אֵיךְ נִדְמֵיתָה	שָׁדַד דָּמָה
הֲלֹא יִגְנְבוּ דַּיָּם אִם בֹּצְרִים בָּאוּ	גָּנַב דַּי
לָךְ הֲלֹא יַשְׁאִירוּ עֹלֵלוֹת׃ אֵיךְ	בּוֹא שָׁאַר
נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו׃ עַד	חָפַשׂ בָּעָה
הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כֹּל אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ	צָפַן גָּבַל
הִשִּׁיאוּךָ יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ	בָּרַת נָשָׁא
לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ אֵין	שׂוּם זוּר
תְּבוּנָה בּוֹ׃ הֲלֹא בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם	בִּין
יְהוָה וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם	אָבַד
וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו׃ וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ	חָתַת גָּבַר
תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֶת אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו	יָמַן כָּרַת
מִקָּטֶל׃ מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ	כָּסָה
בוּשָׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם׃ בְּיוֹם עֲמָדְךָ	עָלַם
מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ	שָׁבָה
וְנָכְרִים בָּאוּ שְׁעָרוֹ וְעַל יְרוּשָׁלִַם	בּוֹא
יַדּוּ גוֹרָל גַּם אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם׃ וְאַל	יָדַד גָּרַל
תֵּרֶא בְיוֹם אָחִיךָ בְּיוֹם נָכְרוֹ וְאַל	רָאָה
תִּשְׂמַח לִבְנֵי יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם וְאַל	שָׂמַח
תַּגְדֵּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה׃ אַל תָּבוֹא	גָּדַל פֶּה
בְשַׁעַר עַמִּי בְּיוֹם אֵידָם אַל תֵּרֶא	צוּר בּוֹא
גַם אַתָּה בְּרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל	רוּעַ
תִּשְׁלַחְנָה בְחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ׃ וְאַל	שָׁלַח
תַּעֲמֹד עַל הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת	עָמַד
פְּלִיטָיו וְאַל תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו בְּיוֹם	פָּלַט סָגַר
צָרָה׃ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה עַל כָּל הַגּוֹיִם	שָׂרַד קָרַב
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ	עָשָׂה
יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ׃ כִּי כַּאֲשֶׁר שְׁתִיתֶם	שׁוּב שָׁתָה
עַל הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָּל הַגּוֹיִם	
תָּמִיד וְשָׁתוּ וְלָעוּ וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ׃	תָּמַד לוּעַ
וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ	הָיָה פָּלַט
וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם׃	יָרַשׁ
וְהָיָה בֵית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף	

לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם
וַאֲכָלוּם וְלֹא יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית
עֵשָׂו כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב
אֶת הַר עֵשָׂו וְהַשְּׁפֵלָה אֶת פְּלִשְׁתִּים
וְיָרְשׁוּ אֶת שְׂדֵה אֶפְרַיִם וְאֵת שְׂדֵה
שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן אֶת הַגִּלְעָד׃ וְגָלֻת גלה
הַחֵל הַזֶּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חלל
כְּנַעֲנִים עַד צָרְפַת וְגָלֻת יְרוּשָׁלַםִ
אֲשֶׁר בִּסְפָרַד יִרְשׁוּ אֵת עָרֵי הַנֶּגֶב׃ עיר
וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת עלה ישע
הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה׃ היה מלך

flamma: & domus esau stipula. Et succēdētur in eis & deuorabunt eos: & nō erunt reliquie domus esau: qa dn̄s locut⁹ est. Et hereditabūt hi q ad austrū sunt montē esau: & qui in cāpestrib⁹ philistiim: & possidebunt regionē effraim & regionē samarie. Et beniamin possidebit galaad: & trāsmigratio exercitus hui⁹ filiorum israel oīa loca chananeorꝝ vsqꝫ ad sareptā: & trāsmigratio hierusalē q̄ in bosphoro est possidebit ciuitates austri. Et ascendēt saluatores in montē sion iudicare montem esau: & erit dn̄o regnum.

Explicit Abdias ꝓpheta.

flāma. at domus esau stipula. ꝛ succendent in
φλόξ. ὁ δὲ οἶκος ἠσαῦ καλάμη. καὶ ἐκκαυθήσονται εἰς
eum: ꝛ deuorabunt eos: ꝛ nō erit frumēta
αὐτόν, καὶ καταφάγονται αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσαι πυροφό
ri⁹ domui esau. q2 dn̄s locut⁹ est. ꝛ posside
ρος τῷ οἴκῳ ἠσαῦ. ὅτι κύριος ἐλάλησεν. καὶ κατακλη=
bunt q̄ in austro mōtē esau. ꝛ q̄ in
ρονομήσουσιν οἱ ἐν ναγὲβ τὸ ὄρος τὸ ἠσαῦ. καὶ οἱ ἐν τῇ
cāpestri: alienigenas. ꝛ possidebunt
σεφηλά, τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ κατακληρονομήσου
mōtē ephraim. ꝛ campū samarie ꝛ
σιν τὸ ὄρος τοῦ ἐφραΐμ. καὶ τὸ πεδίον σαμαρείας καὶ
beniamin. ꝛ galaad: ꝛ trāsmigrātiōis pncipiū
βενιαμίν. καὶ τὴν λαλαάδ, καὶ τῆς μετοικεσίας ἡ ἀρχὴ
istud filijs israel tra chananeoꝝ vsqꝫ ad sarepta
αὕτη τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ τῇ τῶν χαναναίων ἕως σαρέπτων
ꝛ trāsmigratio hierusalem vsqꝫ ad euphrata. ꝛ possi=
καὶ ἡ μετοικεσία ἱερουσαλὴμ ἕως εὐφραθά. καὶ κληρο
debunt austrū. ꝛ ascendent salui ex
νομήσουσιν τὸ ἀγέβ. καὶ ἀναβήσονται ἀνασωζόμενοι ἐξ
mōte sion: vt puniāt mōtē esau: ꝛ erit
ὄρους σιών, τοῦ ἐκδικῆσαι τὸ ὄρος τὸ ἠσαῦ, καὶ ἔσαι
dn̄o regnū.
τῷ κυρίῳ ἡ βασιλεία.

INCIPIT PROLOGVS IN IONAM PROPHETAM.

SAnctum Ionam hebrei affirmāt filiuꝫ fuisse mulieris vidue sareptane quē helias propheta mortuū suscitauit: matre postea dicēte ad eum. Nunc cognoui: quia vir dei es tu: & verbū dei in ore tuo veritas est. Ob hanc etiam causam ip̄m puerū sic vocauit amathi. Amathi enim in nostra lingua veritatē sonat. Et ex eo ꝙ verū helias locutus est: ille qui suscitatus est: filius esse dicitur veritatis. Ideo de veritate colūba nascitur: quia ionas colūbam sonat. In condēnationem aūt israel ionas ad gentes mittitur: ꝙ niniue agēte penitentiā illi in malitia perseuerant. Temporib⁹ quippe hieroboā regis israel qui deo derelicto cū populo suo in samaria idolis sacrificabat ionam prophetā fuisse: quartus liber regū indicat. Is cū prophetia illuminātē peccatores ciuitatis niniue dei misericordiā cōsecuturos videret ne falsa predicare videretur: ad denunciandū interitū eiusdeꝫ ciuitatis ire nolebat. Nam sicut deus ad abraā de impietate sodomorū locutus est: clamor sodomorū & gomorreorū peruenit ad me. Ita & de niniue dicitur. eo ꝙ ascenderit clamor malicie ei⁹ ad deū. Et quia sentētia dei de sodomis facta: minime reuocata est: ita & ionas aduersum niniuē prolatā sententiā reuocari nolebat: diuine dispensationis ignarus qui salutē hominū ad se conuertentiū magis vult ꝙ̄ interitū. Hoc illi acciderat qđ & sancto heliseo qui filiū sunamitidis mulieris mortuū ignorauit. Ideo a conspectu dei fugere se ionas putabat humanum aliquid passus: dicente dauid. Quo ibo a spiritu tuo: & quo a facie tua fugiam.

Explicit prologus:

Incipit argumentum.

IOnas columba pulcherrima naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad penitentiam reuocat: & sub nomine niniue salutem gentibus denunciat.

Explicit argumentum.

Cap. j.

וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל יוֹנָה בֶן אֲמִתַּי
לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל נִינְוֵה הָעִיר היה ילך
הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עָלֶיהָ כִּי עָלְתָה
רָעָתָם לְפָנָי׃ וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ גדל עלה רוע ברח
תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ קום
וַיִּמְצָא אֳנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן מצא אנה
שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם בוא נתן
תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ וַיהוָה הֵטִיל טיל
רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם וַיְהִי סַעַר
גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר׃ שבר
וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל ירא
אֱלֹהָיו וַיָּטִלוּ אֶת הַכֵּלִים אֲשֶׁר כלה
בָּאֳנִיָּה אֶל הַיָּם לְהָקֵל מֵעֲלֵיהֶם קלל
וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה ספן

Incipit Ionas propheta.
Capitulum. I.

ET factum est verbū dn̄i ad ionam filiū amathi dicens. Surge & vade in niniuē ciuitatē grandem & predica in ea: quia ascendit malicia eius coram me. Et surrexit ionas vt fugeret in tharsis a facie dn̄i. Et descendit ioppen & inuenit nauē euntē in tharsis. Et dedit naulum eius & descēdit in eam vt iret cum eis in tharsis a facie domini. Domin⁹ autem misit ventum magnū in mare: & facta est tempestas magna in mari: & nauis periclitabatur conteri. Et timuerūt naute & clamauerunt viri ad deum suum: & miserūt vasa que erant in naui in mare: vt alleuiaretur ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis:

IONAS.
ΙΩΝΑΣ. Ca. I.

Et factū ē verbū dn̄i ad ionā filiū
1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν τὸν τοῦ
amathi dicēs: surge ꝛ vade in
ἀμαθὶ λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς
niniuē ciuitatē magnā: ꝛ p̄dica in ea q2 ascē
νινευὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ ὅτι ἀνέ
dit clamor malitie eius ad me. ꝛ surrexit ionas
βη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρός με. καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς
vt fugeret in tharsis a facie dn̄i: ꝛ descē
τοῦ φυγεῖν εἰς θαρσεῖς ἐκ προσώπου κυρίου, καὶ κατέ
dit in ioppen ꝛ īuenit nauē euntem in tharsis:
βη εἰς ἰόππην καὶ εὗρεν πλοῖον βαδίζον εἰς θαρσεῖς,
ꝛ dedit naulū suū ꝛ ascendit ī eam: vt
καὶ ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ καὶ ἐνέβη εἰς αὐτό, τοῦ
nauigaret cū eis in tharsis a facie dn̄i.
πλεῦσαι μετ' αὐτῶν εἰς θαρσεῖς ἐκ προσώπου κυρίου.
ꝛ dn̄s suscitauit sp̄m in mare: ꝛ facta ē
καὶ κύριος ἐξήγειρεν πνεῦμα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο
tēpestas magna in mari: ꝛ nauis p̄iclitabat
κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν
dissolui. ꝛ timuerūt naute ꝛ clamabāt vn⁹
τοῦ διαλυθῆναι. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ καὶ ἀνεβόων ἕκα
quisqꝫ ad deū suū: ꝛ iactū fecerunt vasoꝝ
στος πρὸς τὸν θεὸν αὐτοῦ, καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν
q̄ in naui in mare: vt alleuiaret ab eis.
τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ἀπ' αὐ
ionas āt descēdit ad cōcauū nauis:
τῶν. ἰωνᾶς δὲ κατέβη εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου,

ꝛ doꝛmiebat ꝛ ſtertebat. ꝛ acceſſit ad eū
καὶ ἐκάθευδεν καὶ ἔρεγχεν. καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ
pre dux. ꝛ dixit ei: q̄d tu ſtertis? ſurge: in=
πρωρεύς. καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί σὺ ῥέγχεις; ἀνάστα, ἐπι
uoca deū tuū: vt ſaluet de⁹ nos ꝛ nō
καλοῦ τὸν θεόν σου, ὅπως διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς καὶ οὐ
pereamus. ꝛ dixit vnuſq̄ſq; ad ꝓximū
μὴ ἀπολλώμεθα. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον
ſuum: venite mittam⁹ ſoꝛtes: ꝛ ſciam⁹ cuius
αὐτοῦ, δεῦτε βάλωμεν κλήρους, καὶ γνῶμεν τίνος
cauſa malū hoc eſt nobis. ꝛ miſerūt ſoꝛtes: ꝛ ceci
ἕνεκα ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἡμῖν. καὶ ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔπε
dit ſoꝛs ſup ionā: ꝛ dixerūt ad eū: indi=
σεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ἰωνᾶν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, ἀπάγ
ca nobis cui⁹ cauſa malū hoc nobis: q̄d tuū
γειλον ἡμῖν τίνος ἕνεκεν τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν; τί σου
opus eſt. ꝛ vnde venis. ꝛ ex q̄ regiōe.
ἡ ἐργασία ἐστίν. καὶ πόθεν ἔρχῃ. καὶ ἐκ ποίας χώρας.
ꝛ ex q̄ ꝑplo tu es. ꝛ dixit ad eos: ſer=
καὶ ἐκ ποίου λαοῦ σὺ εἶ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, δοῦ
uus dn̄i ego ſum: ꝛ deū celi ꝛ
λος κυρίου ἐγώ εἰμι, καὶ τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
terre ego colo: q̄ fecit mare ꝛ
γῆς ἐγὼ σέβομαι, ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν
aridā. ꝛ timuerūt viri timoꝛe magno: ꝛ di
ξηράν. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγαν, καὶ εἶ
xerūt ad eū: q̄d hoc feciſti? q꞉ cognouerūt
παν πρὸς αὐτόν, τί τοῦτο ἐποίησας; διότι ἔγνωσαν
viri q꞉ a facie dn̄i erat fugiēs q꞉ nun=
οἱ ἄνδρες ὅτι ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων ὅτι ἀπήγ
ciauit eis. ꝛ dixerūt ad eū: q̄d tibi faciem⁹
γειλεν αὐτοῖς. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, τί σοι ποιήσω
ꝛ deſcet mare a nobis: q꞉ mare ibat
μεν καὶ κοπάσῃ ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ἡμῶν; ὅτι ἡ θάλασσα ἐπο
ꝛ ſuſcitabat magis fluctū. ꝛ dixit ionas
ρεύετο καὶ ἐξήγειρεν μᾶλλον κλύδωνα. καὶ εἶπεν ἰωνᾶς
ad eos: tollite me ꝛ mittite in mare:
πρὸς αὐτούς, ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετε εἰς τὴν θάλασσαν,
ꝛ deſcet mare a vobis: q꞉ noui ego: q̄ꝺ
καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ὑμῶν, διότι ἔγνωκα ἐγώ, ὅτι
ꝑpt me fluct⁹ iſte magn⁹ ſ̄ vos eſt. ꝛ conabā
δι᾽ ἐμὲ ὁ κλύδων οὗτος μέγας ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐστίν. καὶ παρεβι
tur viri vt reuerterent ad terrā. ꝛ nō po
άζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν γῆν. καὶ οὐκ ἠδύ
tuerūt q꞉ mare ibat ꝛ iſurgebat magis
ναντο ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξηγείρετο μᾶλλον
ſ̄ eos. ꝛ clamauerūt ad dn̄m ꝛ dixerūt: ne=
ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν, μη
quaq̄ dn̄e ne pereamus ꝑpt aīam
δαμῶς κύριε μὴ ἀπολοίμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ
hoīs huius. ꝛ ne des ſup nos ſanguinē iuſtū.
ἀνθρώπου τούτου. καὶ μὴ δῷς ἐφ᾽ ἡμᾶς αἷμα δίκαιον.
q꞉ tu dn̄e ſicut voluiſti feciſti. ꝛ tule
διότι σὺ κύριε ὃν τρόπον ἐβούλου πεποίηκας. καὶ ἔλα
rūt ionā ꝛ miſerūt eū in mare. ꝛ
βον τὸν ἰωνᾶν καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ
ſtetit a ꝯmotiōe ſua. ꝛ timuerunt viri tiō
ἔστη ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φό
re magno dn̄m: ꝛ imolauerūt hoſtias dn̄o
βῳ μεγάλῳ τὸν κύριον, καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ κυρίῳ
ꝛ vouerūt vota.
καὶ ηὔξαντο εὐχάς.

Ca.2.

Et p̄cepit dn̄s ceto magno: ꝛ de=
Καὶ προσέταξεν κύριος κήτει μεγάλῳ, καὶ κα=
uoꝛauit ionam. ꝛ fuit ionas in ventre ce=
τέπιεν τὸν ἰωνᾶν. καὶ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κή=
ti tribus dieb⁹
τους τρεῖς ἡμέρας

& dormiebat ſopore graui. Et acceſſit ad eum gubernator & dixit ei. Quid tu ſopore depri=meris? Surge inuoca deum tuum: ſi forte recogitet deus de nobis & non pereamus. Et dixit vir ad collegā ſuū. Venite & mittamus ſortes: & ſciamus quare hoc malum ſit nobis. Et miſerunt ſor=tes: & cecidit ſors ſuper ionam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis cuius cau=ſa malum iſtud ſit nobis: quod eſt opus tuum: q̄ terra tua: & quo va=dis: vel ex quo poplo es tu? Et dixit ad eos. He=breus ego ſum: & dn̄m deum celi ego timeo: qui fecit mare & aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eū. Quid hoc feciſti? Cognouerunt enim viri ꝙ a facie dn̄i fugeret: quia indicaue=rat eis ionas: & dixerunt ad eū. Quid faciemus tibi: & ceſſabit mare a nobis? Quia mare ibat & intumeſcebat ſup eos. Et dixit ad eos. Tollite me & mittite in mare: & ceſſabit mare a vobis. Scio enim ego: quoniā ꝑpter me tēpeſtas hec grandis venit ſuper vos. Et remigabant viri vt reuerterentur ad aridam & non valebāt: quia mare ibat & intumeſcebat ſup eos. Et clamauerūt ad dn̄m & dixerunt. Queſumus dn̄e ne pereamus in anima viri iſtius: & ne des ſuper nos ſanguinem innocentem: quia tu dn̄e ſicut voluiſti feciſti. Et tulerunt ionā & miſerunt in ma=re: & ſtetit mare a feruore ſuo. Et timuerunt viri timore magno dn̄m: & immo=lauerunt hoſtias domio: & vouerunt vota. 2.

Et preparauit dominus piſcem grandē vt deglutiret ionam. Et erat ionas in ventre pi=ſcis tribus diebus

---

וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם׃ וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב
הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה לְּךָ נִרְדָּם
קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ אוּלַי
יִתְעַשֵּׁת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד׃
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לְכוּ וְנַפִּילָה
גוֹרָלוֹת וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְּמִי הָרָעָה
הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גּוֹרָלוֹת וַיִּפֹּל
הַגּוֹרָל עַל יוֹנָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
הַגִּידָה נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי הָרָעָה
הַזֹּאת לָנוּ מַה מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן
תָּבוֹא מָה אַרְצֶךָ וְאֵי מִזֶּה עַם
אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי
וְאֶת יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא
אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַיָּם וְאֶת הַיַּבָּשָׁה׃
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי
יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא
בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
מַה נַּעֲשֶׂה לָּךְ וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעָלֵינוּ
כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל הַיָּם וְיִשְׁתֹּק
הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי
בְשֶׁלִּי הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם׃
וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל
הַיַּבָּשָׁה וְלֹא יָכֹלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ
וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל יְהוָה
וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהוָה אַל נָא נֹאבְדָה
בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל תִּתֵּן
עָלֵינוּ דָּם נָקִיא כִּי אַתָּה יְהוָה
כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ׃ וַיִּשְׂאוּ אֶת
יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם
מִזַּעְפּוֹ׃ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה
גְדוֹלָה אֶת יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ זֶבַח לַיהוָה
וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃

Cap.ij.

וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה
וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים

שָׁכַב רָדַם
קָרַב
עָשַׁת אָבַד
יָלַךְ נָפַל
גָּרַל יָדַע
מִי רוּעַ
נָגַד
לָאַךְ
בּוֹא
אָמַר
יָרֵא גָּדַל
עָשָׂה
פָּנָה
נָגַד
עָשָׂה שָׁתַק
נָשָׂא טוּל
יָדַע
לִי
חָתַר שׁוּב
הָלַךְ
קָרָא
אָבַד
נָתַן
נָקָה
עָשָׂה נָשָׂא
טוּל עָמַד
יָרֵא
זָבַח
נָדַר
מָנָה
הָיָה מֵעָה
יוֹם

וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל — פלל
יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר
קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי — צור ענה
מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי׃ — שאל
וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים — שלך צול
וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ — סבב שבר
עָלַי עָבָרוּ׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי — גלל
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל — גרש
הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ אֲפָפוּנִי מַיִם עַד — יסף נבט הכל
נֶפֶשׁ תְּהוֹם יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ — תהם חבש
לְרֹאשִׁי׃ לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי
הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל — עלם עלה
מִשַּׁחַת חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי׃ בְּהִתְעַטֵּף — חיה
עָלַי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא — בוא
אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ — פלל
מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ׃ — שמר עזב
וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אֲשֶׁר — ידה זבח
נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃ — שלם ישע
וַיֹּאמֶר יְהוָה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה — אמר קוא
אֶל הַיַּבָּשָׁה׃

Cap.iij.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל יוֹנָה שֵׁנִית
לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל נִינְוֵה הָעִיר — היה שנה ילך
הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה — גדל קרא
אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃ וַיָּקָם יוֹנָה — קום
וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוֵה כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה
הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ — היה
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא — יום חלל
בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא — הלך קרא
וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה — רבע
נֶהְפָּכֶת׃ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה — הפך אמן
בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ — לבש
שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד קְטַנָּם׃ וַיִּגַּע — נגע
הַדָּבָר אֶל מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם — קום
מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס — עבר כסה
שַׂק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר׃ וַיַּזְעֵק וַיֹּאמֶר — זעק
בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו

& tribus noctibus. Et orauit ionas ad dn̄m deum ſuum de ventre piſcis. Et dixit. Clamaui de tribulatione mea ad dn̄m & exaudiuit me. De ventre inferi clamaui & exaudiſti vocem meā. Et proieciſti me in profundū in corde maris: & flumen circūdedit me. Oēs gurgites tui & fluctus tui: ſup me tranſierūt. Et ego dixi. Abiectus ſum a cōſpectu oculorū tuorum. Veruntn̄ rurſus video templū ſanctū tuum. Circūdederūt me aque vſq; ad animam: abyſſus vallauit me: pelagus operuit caput meū. Ad extrema montiū deſcendi: terre vectes cōcluſerunt me in eternū: & ſubleuabis de corruptione vitā meā dn̄e deus meus. Cū anguſtiaretur in me aīa mea dn̄i recordatus ſum: vt veniat ad te oratio mea ad tēplū ſanctū tuū. Qui cuſtodiūt vanitates fruſtra miām ſuam derelinquūt. Ego autē in voce laudis īmolabo tibi: quecunq; voui reddam pro ſalute domino. Et dixit dominus piſci. Et euomuit ionam in aridam. 3.

ET factū eſt verbum dn̄i ad ionā ſecūdo dicens. Surge & vade in niniuen ciuitatem magnam & predica in ea predicationem quā ego loquor ad te. Et ſurrexit ionas & abiit in niniuen iuxta verbū domini. Et niniue erat ciuitas magna: itinere trium dierum. Et cepit ionas introire ciuitatē itinere diei vnius: & clamauit & dixit. Adhuc quadraginta dies: & niniue ſubuertetur. Et crediderunt viri niniuite in deo: & predicauerunt ieiunium: & veſtiti ſunt ſaccis a maiore vſq; ad minorē. Et peruenit verbum ad regem niniue. Et ſurrexit de ſolio ſuo & abiecit veſtimētū ſuū a ſe: & indutus eſt ſacco & ſedit in cinere: & clamauit & dixit in niniue ex ore regis & principum eius

τ trib⁹ noctib⁹. τ orauit ionas ad dn̄m
καὶ τρεῖς νύκτας. καὶ προσηύξατο ἰωνᾶς πρὸς κύριον τὸν
deū ſuū de ventre ceti τ dixit: clamaui
θεὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους καὶ εἶπεν, ἐβόησα
ī tribulatiōe mea ad dn̄m deū meū τ exaudiuit me. ps.
ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου καὶ εἰσήκουσέν μου.
de ventre inferni audiſti vocē meā. proieciſti me in
ἐκ κοιλίας ᾅδου ἤκουσας φωνῆς μου. ἀπέρριψάς με εἰς
pfūdū cordis maris: τ flumina circūdedert me:
βάθος καρδίας θαλάσσης, καὶ ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με,
oēs eleuationes tue τ fluctus tui ſup me trāſiert.
πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.
τ ego dixi abiect⁹ ſum ex oculis tuis: pfecto addam vt videam teplū ſctm̄ tuū.
κἀγὼ εἶπον ἀπῶσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου, ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου.
circūfuſa eſt mihi aq̄ vſq; ad aīam: abyſſus vallauit me: itrauit
περιεχύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος ἐκύκλωσέν με, ἔδυ
caput meū in ſciſſuras mōtiū: deſcendi in terrā cui⁹ vectes eius retinacula ſempitna: τ aſcendat ex corruptiōe
ἡ κεφαλή μου εἰς σχισμὰς ὀρέων, κατέβην εἰς γῆν ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι. καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ
vita mea dn̄e de⁹ me⁹: cū deficeret a me anima mea: dn̄i mēorat⁹ ſum: τ veniat ad te oratio
ζωή μου κύριε θεέ μου, ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ' ἐμοῦ τὴν ψυχήν μου, τοῦ κυρίου ἐμνήσθην, καὶ ἔλθοι πρὸς σὲ ἡ προσευχή
mea ad tēplū ſctm̄ tuū: q̄ cuſtodiūt vana τ mēdacia: miam ſuā reliquerūt.
μου πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ, ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον.
ego aūt cū voce laudis τ cōfeſſionis imolabo tibi: q̄cūq; voui reddam tibi in ſalutare meū dn̄o.
ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι, ὅσα ηὐξάμην ἀποδώσω σοι εἰς σωτηρίαν μου τῷ κυρίῳ.
τ pcep-tū eſt ceto τ eiecit ionā ſup aridā.
καὶ προσετάγη τῷ κήτει καὶ ἐξέβαλεν τὸν ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηράν.

ET fact⁹ eſt ſmo dn̄i ad ionā ſecundo dicēs: ſurge τ vade in niniuē ciuitatē magnā: τ pdica in ea ſcd̄m pdicationē priorē: quā ego locut⁹ ſum ad te. τ ſurrexit ionas τ abiit in niniuē ſicut locut⁹ eſt dn̄s. at niniue ciuitas magna deo q̄ſi itineris vie dierū triū. τ cepit ionas ingredi in ciuitatē q̄ſi itinere diei vni⁹. τ pdicauit τ dixit. τ adhuc tres dies: τ niniue ſubuertet. τ crediderūt viri niniue deo: τ pdicauerūt ieiuniū: τ veſtiti ſunt ſaccis a magno eor τ vſq; ad puū eorū. τ appropīquit ſmo ad regem niniue. τ ſurrexit de throno ſuo: τ abſtulit ſtolam ſuam a ſeipo: τ indut⁹ ē ſacco τ ſedit in cinere. τ pdicatū ē in niniue a rege τ ab oībus magnatib⁹ eius

Cap. iij.

Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν ἐκ δευτέρου λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς νινευὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τὸ ἔμπροσθεν, ὃ ἐγὼ λελάληκα πρὸς σέ. καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς καὶ ἐπορεύθη εἰς νινευὶ καθὼς ἐλάλησεν κύριος. ἡ δὲ νινευὶ πόλις μεγάλη τῷ θεῷ ὡσεὶ πορείας ὁδοῦ ἡμερῶν τριῶν. καὶ ἤρξατο ἰωνᾶς τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν ὡσεὶ πορείαν ἡμέρας μιᾶς. καὶ ἐκήρυξεν καὶ εἶπεν. ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ νινευὶ καταστραφήσεται. καὶ ἐπίστευσαν οἱ ἄνδρες νινευὶ τῷ θεῷ, καὶ ἐκήρυξαν νηστείαν, καὶ ἐνεδύσαντο σάκκους ἀπὸ μεγάλου αὐτῶν καὶ ἕως μικροῦ αὐτῶν. καὶ ἤγγισεν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα τῆς νινευί. καὶ ἐξανέστη ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ περιείλατο τὴν στολὴν αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ σποδοῦ. καὶ ἐκηρύχθη ἐν τῇ νινευὶ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ πάντων τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ

Mt 12. Lu 11.

Trãsla. Gre. lxx. cũ interp̃. lati. | Trãsla. B. Hie. | Tex. heb. Jonas. iiij. Pritiua. heb.

dicens. hoies τ iumẽta τ boues τ oues
λέγων. οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες καὶ τὰ πρό
nõ gustent: neq̃ pascant: τ aquã nõ
βατα μὴ γευσάσθωσαν, μὴ δὲ νεμέσθωσαν, καὶ ὕδωρ μὴ
bibant: τ coopti sunt saccis hoies τ
πιέτωσαν, καὶ περιέθεντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ
iumẽta. τ clamauerũt ad deũ vehemẽt. τ reuer=
κτήνη. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῶς. καὶ ἀπέ=
sus ẽ vnusq̃sq̃ de via sua mala: τ
στρεψεν ἕκαστος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ τῆς
iniq̃tate q̃ in manibꝰ eoꝝ dicentes: q̃s scit si pe
ἀδικίας τῆς ἐν χερσὶν αὐτῶν λέγοντες, τίς οἶδεν εἰ με
nitẽtiã aget deꝰ τ reuertet ab ira furoris sui
τανοήσει ὁ θεὸς καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ
τ non pereamus? τ vidit deus opa
καὶ οὐ μὴ ἀπολώμεθα; καὶ ἴδεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα
eoꝝ: q̃m reuersi sunt a vijs suis
αὐτῶν, ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν
malis: τ egit penitẽtiã deꝰ sup malitia quã locu
πονηρῶν, καὶ παρεκλήθη ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ ᾗ ἐλάλη
tꝰ ẽ vt faceret eis τ nõ fecit.
σεν τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐποίησεν. Ca.4.

ET cõtristatꝰ ẽ ionas tristicia grãdi: τ cõfusus
Καὶ ἐλυπήθη ἰωνᾶς λύπην μεγάλην, καὶ συνεχύ
est. τ orauit ad dñm τ ait: o dñe. nõne
θη. καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, ὦ κύριε. οὐχ
isti s̃mones mei sunt adhuc existẽte me in terra mea.
οὗτοι οἱ λόγοι μου εἰσὶν ἔτι ὄντος μου ἐν τῇ γῇ μου.
p̃pterea p̃ueni fugere in tharsis: qꝛ cognoui
διὰ τοῦτο προέφθασα φυγεῖν εἰς θαρσεῖς, διότι ἔγνων
qd̃ misericors τ miserator patiens τ multe mie
ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων μακρόθυμος καὶ πολυέλε
τ agens penitẽtiã sup malitijs. τ nũc do
ως καὶ παρακαλούμενος ἐπὶ ταῖς κακίαις. καὶ νῦν δέ
minator dñe tolle aiam meã a me. qꝛ bonũ
σποτα κύριε λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ. ὅτι καλὸν
mori me magis quã viuere. τ dixit dñs ad io
τὸ ἀποθανεῖν με μᾶλλον ἢ ζῆν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰω
nã: si vehemẽt cõtristatꝰ ẽ tu. τ egressꝰ ẽ ionas ex
νᾶν, εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνᾶς ἐκ τῆς
ciuitate τ sedit p̃ orientẽ τ fecit sibi
πόλεως καὶ ἐκάθισεν κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐποίησεν ἑαυ
tabernaculũ. τ sedit sub eo ĩ ũbra. donec
τῷ σκηνήν. καὶ ἐκάθητο ὑποκάτω αὐτῆς ἐν σκιᾷ. ἕως
videret qd erit ciuitati. τ p̃cepit dñs
ἂν ἀπίδῃ τί ἔσται τῇ πόλει. καὶ προσέταξεν κύριος
deus cucurbite: τ ascendit sup caput ione:
ὁ θεὸς κολοκύνθῃ, καὶ ἀνέβη ὑπὲρ κεφαλῆς ἰωνᾶ, τοῦ
vt obũbraret eũ: τ p̃tegeret eũ a ma
συσκιάζειν αὐτῷ, καὶ περισκέπειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κα=
lis suis. τ letatꝰ ẽ ionas sup cucurbita gaudio
κῶν αὐτοῦ. καὶ ἐχάρη ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ χαρὰν
magno. τ p̃cepit deꝰ vermi matutino ĩ cra=
μεγάλην. καὶ προσέταξεν ὁ θεὸς σκώληκι ἑωθινῇ ἐπαύ
stinũ. τ p̃cussit cucurbitã τ arefacta ẽ: τ
ριον. καὶ ἐπάταξεν τὴν κολόκυνθαν καὶ ἐξηράνθη. καὶ
factꝰ ẽ cũ oriret sol: τ p̃cepit
ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ προσέταξε
deꝰ spiritui ardoris vrenti: τ p̃cussit
ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνος συγκαίοντι, καὶ ἐπάταξεν
sol sup caput ione: τ angustiabat τ re=
ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰωνᾶ, καὶ ὀλιγοψύχει καὶ ἀπε
linq̃bat aĩa sua. τ dixit: bonũ mihi mo
λείπετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, καλόν μοι τὸ ἀπο
ri quã viuere. τ dixit dñs ad ionã: si valde
θανεῖν ἢ ζῆν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰωνᾶν, εἰ σφόδρα
cõtristatꝰ es tu sup cucurbitã: τ ait val=
λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ; καὶ εἶπεν σφό=
de cõtristatꝰ sum ego vsq̃ ad mortẽ. τ dixit dñs.
δρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανάτου. καὶ εἶπεν κύρι
tu pepcisti sup
ος. σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

[o]dicens.[p]Homines[q] & iu
menta &[r]boues ∞∞∞∞
[s]& pecora[t] non[u] gustent
[x]quicq̃[y]nec[z]pascantur: ∞
[a]& aquam[b] non[c] bibant:
[d]& operiantur[e]saccis ∞∞
[f]homĩes[g] & iumẽta[h]& cla
ment[i]ad[k]deum ∞∞∞∞
[l]in fortitudine:[m] & cõuer
tatur[n]vir[o] a via sua[p]mala
[q]& ab[r]iniqtate[s]que est[t] in
manibus eorum.[u] Quis
[x]scit si[y]cõuertatur[z]& igno
scat[a] deus:[b] & reuertatur
[c]a furore[d]ire sue:[e] & non
[f]peribimus?[g] Et vidit ∞
[h]deus[k]opera eorũ:[l] quia
[m]cõuersi sunt ∞∞∞∞
[n]de via sua[o]mala:[p]& miser
tus est ∞∞∞∞∞∞∞
[r]super[s]maliciã[t]quã[u]locu=
tus fuerat[x]vt faceret[y]eis:
[z]& non[a]fecit. 4.

ET afflictus est[c]ionas
[d]afflictione[e] magna
[f]& iratus est[h]& orauit[i]ad
[k]dñm[l]& dixit.[m] Obsecro
[n]dñe:[o]nunqd nõ[p] hoc est
[q]ṽbũ meũ cũ[r]adhuc[s]essẽ
[t]in[u] terra mea.[x] Propter
hoc[y]p̃occupaui[a]vt fugerẽ
[b]in tarsis.[d]Scio[c] enĩ[e]quia
[f]tu[g]deus ∞∞∞∞∞
[h]clemẽs[i] & misericors es:
[k]patiẽs[m] & multe[n] misera
tionis:[o]& ignoscens[p] sup
[q]maliciã.[r] Et nũc[s]dñe[t]tol
le[u]queso[y]aĩam meã[z]a me:
[a]qa[b]melior ẽ[c] mihi mors
[d]q̃ vita.[e]Et dixit[f]dñs.[g] Pu
tasne[g]bene[h]irasceris ∞∞
[i]tu?[k]Et egressus est[l]ionas
[m]de[n]ciuitate:[o] & sedit ∞
[p]contra orientẽ[q]ciuitatis.
[r]Et fecit[s]sibimet[u]vmbra=
culum[t]ibi:[x]& sedebat[y]sub
ter illud[z]in vmbra[a]donec
[c]videret[d]qd[e]accideret[f]ciui
tati.[g]Et p̃parauit[h]dñs[i]deꝰ
[k]hederam[l] & ascẽdit[m] sup
caput[n] ione[o] vt esset ∞∞
[p]vmbra[q]sup[r]caput eius[s]&
p̃tegeret[t]eũ.[u]Laboraue
rat enĩ.[x]Et letatus est[y]io=
nas[z]super[a] hedera[b]leticia
[c]magna.[d] Et pauit[e]deus
[f]vermem[g]ascensu ∞∞∞
[h]diluculi[i]in crastinũ.[k] Et
percussit[m]hederam ∞∞
[n]& exaruit.[o] Et[p]cũ ortus
fuisset[q]sol[r]precepit ∞∞∞
[s]deus[t] vẽto calido &[u]vrẽ
ti[y]& percussit ∞∞∞∞∞
[z]sol[a]super[b]caput[c]ione:[d]&
estuabat. ∞∞∞∞∞∞
[f]Et petiuit[g] anime sue[h]vt
moreretur.[i] Et dixit. ∞
[k]Melius est[l]mihi mori[m]q̃
viuere.[n] Et dixit[o]deus ∞
[p]ad[q]ionã.[r] Putasne[r] bene
[s]irasceris[t]tu[u]super ∞∞∞

לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר
וְהַצֹּאן אַל יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל יִרְעוּ — טָעַם מְאַם
וּמַיִם אַל יִשְׁתּוּ׃ וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים — רָעָה שָׁתָה
הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים — קָרָא
בְּחָזְקָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה — שוב רוץ
וּמִן הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃ מִי
יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב — יָדַע שוב
מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃ וַיַּרְא — חָרָה אָבַד
הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ — רָאָה עָשָׂה
מִדַּרְכָּם הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים — שוב
עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לָהֶם — נָחַם
וְלֹא עָשָׂה׃ — עָשָׂה

Cap. iiij.

וַיֵּרַע אֶל יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר — רוע גָדַל
לוֹ׃ וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה — חָרָה פָּלַל
יְהוָה הֲלוֹא זֶה דְבָרִי עַד הֱיוֹתִי עַל — אָמַר הָיָה
אַדְמָתִי עַל כֵּן קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ
תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל
חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד — חָנַן רָחַם
וְנִחָם עַל הָרָעָה׃ וְעַתָּה יְהוָה קַח — רוע לָקַח
נָא אֶת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי
מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה הַהֵיטֵב חָרָה — חָיָה יָטַב
לָךְ׃ וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן הָעִיר וַיֵּשֶׁב
מִקֶּדֶם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֻכָּה — עָשָׂה סָכַךְ
וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה — רָאָה
מַה יִּהְיֶה בָּעִיר׃ וַיְמַן יְהוָה אֱלֹהִים — הָיָה מָנָה
קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל לְיוֹנָה לִהְיוֹת — עָלָה
צֵל עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ — נָצַל רוע
וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה — שָׂמַח
גְדוֹלָה׃ וַיְמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת — תָּלַע עָלָה
הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת וַתַּךְ אֶת הַקִּיקָיוֹן — נָכָה
וַיִּיבָשׁ׃ וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן — יָבַשׁ הָיָה
אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ — קָדַם חָרַשׁ
הַשֶּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף — עָלַף
וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר — שָׁאַל
טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה לְךָ עַל

הקיקיון ויאמר היטב חרה לי
עד מות: ויאמר יהוה אתה חסת — חוס
על הקיקיון אשר לא עמלת
בו ולא גדלתו שבן לילה היה — בנה
ובן לילה אבד: ואני לא אחוס — חוס
על נינוה העיר הגדולה אשר — גדל
יש בה הרבה משתים עשרה — רבה
רבו אדם אשר לא ידע בין — רבב
ימינו לשמאלו ובהמה רבה: — ימן

hederam. Et dixit. Bene irascor usq; ad mortē. Et dixit dominus. Tu doles super hederam in qua non laborasti neq; fecisti vt cresceret que sub vna nocte nata est: & sub vna nocte periit: & ego non parcam niniue ciuitati magne: in qua sunt plusq; centum viginti milia hominū qui nō sciunt quid sit inter dexteram & sinistrā suā & iumenta multa.

Explicit Ionas ꝓpheta.

cucurbita pro q̄ nō laborasti sup ea neq;
κολοκύνθης ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας ἐπ᾽ αὐτῇ οὐδὲ
enutristi eam. q̄ sub nocte nata ē ⁊ sub nocte perijt:
ἐξέθρεψας αὐτήν. ἣ ὑπὸ νύκτα ἐγενήθη καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώ
ego āt nō parcā sup niniue ciuitate
λετο, ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ νινευὶ τῆς πόλεως
magna in q̄ hītant plures q̄ duodeci decē
τῆς μεγάλης ἐν ᾗ κατοικοῦσιν πλείους ἢ δώδεκα μυ
milia viroꝝ: qui nō cognouerūt dexterā suā ne
ριάδες ἀνδρῶν, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν αὐτῶν οὐ
q; sinistrā ⁊ iumēta multa.
δὲ ἀριστερὰν καὶ κτήνη πολλά.

INCIPIT PROLOGVS IN MICHEAM PROPHETAM.

Temporibus ioathe & achaz & ezechie regū iuda: micheā prophetam ob hanc prophetiā spiritusancto repletū fuisse lectio ipsa demonstrat. Sed de supradicto numero regū ioathā & ezechiam deo ob religionē placuisse: historia libri quarti regū: & secūdi paralipomenō indicat. Achaz vero relicto deo: idola samarie quibus etiā filios suos in sacrificiū igni cōcremandos obtulerat coluisse constat. Quaobrem deus samariā que reges isrl' & iuda simulachrorū superstitione fefellerat increpās indignationē suam in eam processurā cōminatus est. Populo ēt israel preuaricatori: & principibus eius: qui eundē populū fallaci suasione ad colenda idola impulerant verbis in sequentibus captiuitatem & interitum affuturum denunciauit.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Micheas demorasthi coheres xp̄i vastationem annunciat filie latronis & obsidionem ponit contra eam: quia maxillam percusserit iudicis israel.

Explicit argumentum.

Cap.j.

דבר יהוה אשר היה אל מיכה
המרשתי בימי יותם אחז יחזקיה — יום
מלכי יהודה אשר חזה על שמרון
וירושלם: שמעו עמים כלם
הקשיבי ארץ ומלאה ויהי אדני — קשב היה
יהוה בכם לעד אדני מהיכל — עוד הכל
קדשו: כי הנה יהוה יצא ממקומו — קום
וירד ודרך על במותי ארץ: ונמסו — במה מסס
ההרים תחתיו והעמקים יתבקעו — בקע
כדונג מפני האש כמים מגרים — דנג פנה
במורד: בפשע יעקב כל זאת — נגר ירד
ובחטאת בית ישראל מי פשע
יעקב הלוא שמרון ומי במות
יהודה הלוא ירושלם: ושמתי — שום
שמרון לעי השדה למטעי כרם — עיה נטע
והגרתי לגי אבניה ויסדיה אגלה — נגר גיא
וכל פסיליה יכתו וכל אתנניה — גלה פסל
ישרפו באש וכל עצביה אשים — כתת תנה
שממה כי מאתנן זונה קבצה — שרף שום
— תנה זנה

Incipit Micheas ꝓpheta.
Capitulum 1.

Verbum dn̄i quod factū est ad micheam morasthitem in diebus ioathā: achaz & ezechie regum iuda quod vidit super samariam & hierusalē. Audite populi omnes: & attendat terra & plenitudo eius: & sit dn̄s deus vobis in testem: dn̄s in tēplo sancto suo. Quia ecce dn̄s egredietur de loco suo: & descendet & calcabit sup excelsa terre. Et consumentur montes subtus eum: & valles scindentur sicut cera a facie ignis: sicut aque que decurrūt in preceps. In scelere iacob omne istud: & in peccatis domus israel. Quod scelus iacob? Nonne samaria? Et que excelsa iude? Nonne hierusalē? Et ponam samariā q̄si aceruū lapidū in agro cū plantatur vinea: & detrahā in vallē lapides ei9. Et fundamēta ei9 reuelabo: & oīa sculptilia ei9 cōcidētur. Et oēs mercedes ei9 cōburētur igne & oīa idola ei9 ponā in pditionē: qa de mercedib9 meretricis cōgregata sunt:

MICHEAS
ΜΗΧΑΙΑΣ. Ca.1.

Et factū ē verbū dn̄i ad micheam mo
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μηχαίαν τὸν μω
rasthitē in dieb9 ioathā ⁊ achaz ⁊ ezechie
ρασθίτην ἐν ἡμέραις ἰωάθαμ καὶ ἄχαζ καὶ ἐζεκί
regū iuda: de qb9 vidit de samaria ⁊ de
ου βασιλέων ἰούδα, ὑπὲρ ὧν ἴδεν περὶ σαμαρείας καὶ περὶ
hierusalem. audite ppli oēs smones: attendat
ἱερουσαλήμ. ἀκούσατε λαοὶ πάντες λόγους, προσεχέτω
terra ⁊ oēs q̄ in ea: ⁊ erit dn̄s de9 in vobis in testi
ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ, καὶ ἔσαι κς ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν εἰς μαρ
moniū dn̄s ex domo sctā sua. qr ecce dn̄s egredit
τύριον κς ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ. διότι ἰδοὺ κύριος ἐκπορεύεται
de loco suo: ⁊ descendet ⁊ ascendet sup
ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ καταβήσεται καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ τὰ
excelsa terre: ⁊ ꝯmouebunt mōtes subter eū: ⁊
ὕψη τῆς γῆς, καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ
valles tabescent sicut tabescit cera a facie
αἱ κοιλάδες τακήσονται ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώ
ignis: ⁊ sicut aqua ꝓfluens in descēsu:
που πυρός, καὶ ὡς ὕδωρ καταφερόμενον ἐν καταβά
ꝓpt ipietatē iacob oīa hec: ⁊ ꝓpt pecca
σει. διὰ ἀσέβειαν ἰακὼβ πάντα ταῦτα, καὶ διὰ ἁμαρ
tum dom9 israel. q̄ ipietas iacob: nōne tu sama
τίαν οἴκου ἰσραὴλ. τίς ἀσέβεια ἰακώβ, οὐχὶ σὺ σαμά
ria? ⁊ qd̄ peccatū dom9 iuda: nōne hierusalem?
ρεια; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία οἴκου ἰούδα, οὐχὶ ἱερουσαλήμ;
⁊ ponaꝫ samariā in pomoꝝ custodiā agri. ⁊ in
καὶ θήσομαι σαμάρειαν εἰς ὀπωροφυλάκιον ἀγροῦ. καὶ εἰς
plātationē vinee: ⁊ detraham in voraginē lapides
φυτείαν ἀμπελῶνος, καὶ κατασπάσω εἰς χάος τοὺς λίθους
eius ⁊ fundamēta ei9 reuelabo. ⁊ cuncta scul
αὐτῆς καὶ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἀποκαλύψω. καὶ πάντα τὰ γλυ
ptilia ei9 euertent: ⁊ oēs mercedes e
πτὰ αὐτῆς κατασκάψουσιν, καὶ πάντα τὰ μισθώματα αὐ
ius cōburent igni: ⁊ cuncta idola ei9 ponam
τῆς ἐμπρήσουσιν πυρί, καὶ πάντα τὰ εἴδωλα αὐτῆς θήσομαι
in pditionē: qr ex mercedib9 fornicatiōis cōgregauit:
εἰς ἀφανισμόν, διότι ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνήγαγεν,

⁊ ex mercedibꝰ fornicarie deſtruxit. ppt hoc
καὶ ἐκ μισθωμάτων πόρνης κατέστρεψεν. ἕνεκεν τούτου
planget ⁊ lugebit: ibit diſcalciata ⁊ nu=
κόψεται καὶ θρηνήσει, πορεύσεται ἀνυπόδετος καὶ γυμ=
da faciet planctū q̄ſi draconum: ⁊ luctū q̄ſi ſi=
νή. ποιήσεται κοπετὸν ὡς δρακόντων, καὶ πένθος ὡς θυ
liarꝫ ſirenarū: qꝛ obtinuit plaga eius: qꝛ
γατέρων σειρήνων, ὅτι κατεκράτησεν ἡ πληγὴ αὐτῆς, διότι
venit vſq; ad iudā. tetigit vſq; ad portā ppli mei ī hieru
ἦλθεν ἕως ἰούδα. καὶ ἥψατο ἕως πύλης λαοῦ μου ἐν ἱερου
ſalem. q̄ in geth nō magnificemini: ⁊ q̄ in bachim nō
σαλήμ. οἱ ἐν γὲθ μὴ μεγαλύνεσθε, καὶ οἱ ἐν Βακεὶν μὴ
reedificetis. de domo deriſu terrā aſpergite.
ἀνοικοδομεῖτε. ἐξ οἴκου καταγέλωτα γῆν καταπάσα=
deriſum vſm hitantes bene ciui
σθε. καταγέλωτα ὑμῶν κατοικοῦσας καλῶς τὰς πό=
tates eius: nō eſt egreſſa hītatrix ſenan. plangite
λεις αὐτῆς, οὐκ ἐξῆλθεν κατοικοῦσα σαινάν. κόψεσθε
domū q̄ eſt iuxta eā. accipiet ex vobis plagā doloris.
οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. λήψεται ἐξ ὑμῶν πληγὴν ὀδύνης.
q̄s cepit in bona q̄ hitat in doloribꝰ: qꝛ de=
τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούσῃ ἐν ὀδύναις, ὅτι κα=
ſcēderūt mala a dño in portis hieruſalem.
τέβη κακὰ παρὰ κυρίου ἐπὶ πύλας ἱερουσαλήμ.
ſonitꝰ curruū ⁊ equitantium hitans. lachis
ψόφος ἁρμάτων καὶ ἱππευόντων κατοικοῦσα. λαχὴς
pnceps peccati eſt filie ſion. qꝛ in te in=
ἀρχηγὸς ἁμαρτίας ἐστὶν τῇ θυγατρὶ σιών. ὅτι ἐν σοὶ εὑ=
uēte ſunt īpietates iſrael: ideo dabit emiſſari=
ρέθησαν ἀσέβειαι ἰσραήλ, διὰ τοῦτο δώσει ἐξαποστελ
os vſq; ad hereditatē geth. domos vanas fruſtra
λομένους ἕως κληρονομίας γέθ. οἴκους ματαίους εἰς κενὸν
fuerūt regibus iſrael donec heredes addu
ἐγένοντο τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραὴλ ἕως τοὺς κληρονόμους ἀγά
cant tibi hitans lachis hereditas tua. vſq; ad odo
γωσίν σοι κατοικοῦσα λαχὴς κληρονομία σου. ἕως ὀδο
lam veniet glīa filie iſrael. decaluare ⁊ tōdere
λὰμ ἥξει δόξα τῆς θυγατρὸς ἰσραήλ. ξύρησαι καὶ κεῖραι
ſup filios delicatos tuos. dilata calui=
ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ τρυφερά σου. ἐμπλάτυνον τὴν ξύρη=
tiū tuū ſicut aq̄la: qm̄ captiui ducti ſunt ex te.
σίν σου ὡς ἀετός, ὅτι ᾐχμαλωτεύθησαν ἀπὸ σοῦ. Ca.2.
Facti ſunt cogitātes labores ⁊ operātes mala
ΕΓένοντο λογιζόμενοι κόπους καὶ ἐργαζόμενοι κακὰ
in cubilibꝰ ſuis. ⁊ ſimul cū die cōſumabāt ea.
ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνετέλουν αὐ
qꝛ nō leuauerūt ad dñm manus ſuas.
τά. διότι οὐκ ἦραν πρὸς τὸν κύριον τὰς χεῖρας αὐτῶν.
⁊ deſiderabāt agros: ⁊ diripiebāt pupillos: ⁊ do=
καὶ ἐπεθύμουν ἀγρούς, καὶ διήρπαζον ὀρφανούς, καὶ οἴ=
mos opp̄mebant: ⁊ diripiebāt virū ⁊ domū
κους κατεδυνάστευον. καὶ διήρπαζον ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον
eius virꝫ ⁊ hereditatē eius. ppterea
αὐτοῦ ἄνδρα καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο
hec dicit dñs: ecce ego cogito ſup tribū
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ λογίζομαι ἐπὶ τὴν φυλὴν
iſtam mala de q̄bꝰ nō auferatis colla vr̄a:
ταύτην κακὰ ἐξ ὧν οὐ μὴ ἄρητε τοὺς τραχήλους ὑμῶν,
⁊ non ambuletis erecti: qꝛ tp̄s malū eſt. in
καὶ οὐ μὴ πορευθῆτε ὀρθοί, ὅτι καιρὸς πονηρός ἐστιν. ἐν
die illa. ſumetur ſup vos parabola ⁊ plā
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. λημφθήσεται ἐφ᾽ ὑμᾶς παραβολὴ καὶ θρη
getur planctꝰ in cantico dicētiū: miſeria vaſta=
νηθήσεται θρῆνος ἐν μέλει λεγόντων, ταλαιπωρίᾳ ἐτα=
ti ſumus. ꝑs ppli demenſa eſt funiculo: ⁊ nō
λαιπωρήσαμεν. μερὶς λαοῦ κατεμετρήθη σχοινίῳ, καὶ οὐκ
erat q̄ p̄hiberet eā vt auerteret illū. agri nr̄i
ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι αὐτό. οἱ ἀγροὶ ἡμῶν
diuiſi ſunt. ppt hoc nō erit mittens funiculū in
διεμερίσθησαν. διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὁ βάλλων σχοινίον ἐν
hereditate in eccleſia dñi. ne flete
κλήρῳ ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου. μὴ δακρύετε

et vſq; ad mercedē meretricis reuertētur. Sup hoc plangam & vlulabo vadam ſpoliatus & nudus. Faciā planctū velut draconū: & luctū quaſi ſtruthionū: qa deſperata eſt plaga eius: quia venit vſq; ad iudā: tetigit portam populi mei vſq; ad hieruſalē. In geth nolite annunciare: lachrymis ne ploretis. In domo pulueris puluere vos cōſpergite: & trāſite vobis habitatio pulchra: confuſa ignominia. Nō eſt egreſſa que habitat in exitu. Planctū domus vicina accipiet ex vobis q̄ ſtetit ſibimet: qa infirmata eſt in bonū q̄ habitat ī amaritudinibus. Quia deſcēdit malū a dño in portā hieruſalē: tumultꝰ q̄drige ſtuporis habitanti lachis. Principium peccati eſt filie ſion: qa in te inuenta ſunt ſcelera iſrael. Propterea dabit emiſſarios ſup hereditatē geth: domos mēdacii in deceptionem regibus iſrael. Adhuc heredem adducam tibi q̄ habitas ī mareſa: vſq; ad odollam veniet gloria iſrael. Decaluare & tondere ſup filios deliciarū tuarum: dilata caluiciū tuū ſicut aquila: qm̄ captiui ducti ſunt ex te. 2.

Ve qui cogitatis inutile & opamini malū in cubilibus vr̄is. In luce matutina faciūt illud: qm̄ cōtra deū eſt manꝰ eorum. Et cōcupierunt agros & violēter tulerūt & rapuerūt domos: & calūniabantur virū & domū eius: virū & hereditatē eius. Idcirco hec dicit dñs. Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malū vnde nō auferetis colla veſtra: & nō ambulabitis ſupbi: qm̄ tēpus peſſimū eſt. In die illa ſumetur ſup vos parabola: & cantabitur canticū cū ſuauitate dicentiū. Depopulatiōe vaſtati ſumꝰ. Pars ppli mei cōmutata eſt. Quō recedis a me: cū reuertatur qui regiones noſtras diuidat. Propter hoc nō erit tibi mittens funiculum ſortis in cetu dñi. Ne loquamini

וְעַד אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ: עַל זֹאת
אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה, אֵילְכָה שׁוֹלָל
וְעָרוֹם, אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים, וְאֵבֶל
כִּבְנוֹת יַעֲנָה: כִּי אֲנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ,
כִּי בָאָה עַד יְהוּדָה, נָגַע עַד שַׁעַר
עַמִּי עַד יְרוּשָׁלִָם: בְּגַת אַל תַּגִּידוּ,
בָּכוֹ אַל תִּבְכּוּ, בְּבֵית לְעַפְרָה עָפָר
הִתְפַּלָּשְׁתִּי: עִבְרִי לָכֶם יוֹשֶׁבֶת
שָׁפִיר עֶרְיָה בֹשֶׁת, לֹא יָצְאָה
יוֹשֶׁבֶת צַאֲנָן, מִסְפַּד בֵּית הָאֵצֶל
יִקַּח מִכֶּם עֶמְדָּתוֹ: כִּי חָלָה לְטוֹב
יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת, כִּי יָרַד רָע מֵאֵת יְהוָה
לְשַׁעַר יְרוּשָׁלִָם: רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה
לָרֶכֶשׁ יוֹשֶׁבֶת לָכִישׁ, רֵאשִׁית
חַטָּאת הִיא לְבַת צִיּוֹן, כִּי בָךְ נִמְצְאוּ
פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל: לָכֵן תִּתְּנִי שִׁלּוּחִים
עַל מוֹרֶשֶׁת גַּת, בָּתֵּי אַכְזִיב לְאַכְזָב
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: עֹד הַיֹּרֵשׁ אָבִי
לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה, עַד עֲדֻלָּם
יָבוֹא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל: קָרְחִי וָגֹזִּי
עַל בְּנֵי תַּעֲנוּגָיִךְ, הַרְחִבִי קָרְחָתֵךְ
כַּנֶּשֶׁר, כִּי גָלוּ מִמֵּךְ:

Cap. ij.

הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם, בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ,
כִּי יֶשׁ לְאֵל יָדָם: וְחָמְדוּ שָׂדוֹת
וְגָזָלוּ, וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ, וְעָשְׁקוּ גֶּבֶר
וּבֵיתוֹ, וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ: לָכֵן כֹּה אָמַר
יְהוָה, הִנְנִי חֹשֵׁב עַל הַמִּשְׁפָּחָה
הַזֹּאת רָעָה, אֲשֶׁר לֹא תָמִישׁוּ
מִשָּׁם צַוְּארֹתֵיכֶם, וְלֹא תֵלְכוּ
רוֹמָה, כִּי עֵת רָעָה הִיא: בַּיּוֹם הַהוּא
יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל, וְנָהָה נְהִי נִהְיָה
אָמַר שָׁדוֹד נְשַׁדֻּנוּ, חֵלֶק עַמִּי
יָמִיר, אֵיךְ יָמִישׁ לִי, לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ
יְחַלֵּק: לָכֵן לֹא יִהְיֶה לְךָ מַשְׁלִיךְ
חֶבֶל בְּגוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה: אַל תַּטִּפוּ

שוב
סָפַד יָלַל
יָלַךְ שָׁלַל
עָשָׂה סָפַד
תָּנַן בָּנָה
עָנָה אָנַשׁ
נָגַע בּוֹא
נָגַד בָּכָה
פָּלַשׁ יָשַׁב
שָׁפַר עָרָה
בּוֹשׁ יָצָא
סָפַד לָקַח
רוּעַ
רָכַב
מָצָא
נָתַן יָרַשׁ
בַּיִת כָּזַב
עוּד בּוֹא
בּוֹא כָּבַד
גָּזַז עָנַג
רָחַב גָּלָה
מִן
רוּעַ שָׁכַב
עָשָׂה אִיל
שָׂדָה
שִׁפְחָה
רוּעַ
מוּשׁ צוּר
יָלַךְ
נָשָׂא נָהָה
שָׁדַד
מִיר
חָלַק שָׁלַךְ
גֹּרָל

Tex.heb.Miche.iij.	Pritiua.heb.
יַטִּיפוּן לֹא יַטִּפוּ לָאֵלֶּה לֹא יִסַּג	נָסַג
כְּלִמּוֹת׃ הֶאָמוּר בֵּית יַעֲקֹב הֲקָצַר	אָמַר
רוּחַ יְהוָה אִם אֵלֶּה מַעֲלָלָיו הֲלוֹא	עָלַל
דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ׃	הָלַךְ תְּמֹל
וְאֶתְמוּל עַמִּי לְאוֹיֵב יְקוֹמֵם	אָיַב קוּם
מִמּוּל שַׂלְמָה אֶדֶר תַּפְשִׁטוּן	פָּשַׁט
מֵעֹבְרִים בֶּטַח שׁוּבֵי מִלְחָמָה׃ נְשֵׁי	לָחַם נָשָׁה
עַמִּי תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ מֵעַל	גָּרַשׁ עָנַג
עֹלָלֶיהָ תִּקְחוּ הֲדָרִי לְעוֹלָם׃ קוּמוּ	לָקַח עָלַם
וּלְכוּ כִּי לֹא זֹאת הַמְּנוּחָה בַּעֲבוּר	יָלַךְ נוּחַ
טָמְאָה תְּחַבֵּל וְחֶבֶל נִמְרָץ׃ לוּ	עָבַר חָבַל
אִישׁ הֹלֵךְ רוּחַ וָשֶׁקֶר כִּזֵּב אַטִּף	מָרַץ
לְךָ לַיַּיִן וְלַשֵּׁכָר וְהָיָה מַטִּיף הָעָם	נָטַף
הַזֶּה׃ אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ	
קַבֵּץ אֲקַבֵּץ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל יַחַד	קָבַץ
אֲשִׂימֶנּוּ כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֵדֶר	שׂוּם
בְּתוֹךְ הַדָּבְרוֹ תְּהִימֶנָה מֵאָדָם׃ עָלָה	דָּבַר הִים
הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבֹרוּ	פָּנָה עָבַר
שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם	
לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם׃	
וָאֹמַר שִׁמְעוּ נָא רָאשֵׁי	
Cap.iij. יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא	קָצַן
לָכֶם לָדַעַת אֶת הַמִּשְׁפָּט׃ שֹׂנְאֵי טוֹב	יָדַע שָׁפַט
וְאֹהֲבֵי רָעָה גֹּזְלֵי עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם	רוּעַ
וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם׃ וַאֲשֶׁר אָכְלוּ	
שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ	פָּשַׁט
וְאֶת עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ וּפָרְשׂוּ	
כַּאֲשֶׁר בַּסִּיר וּכְבָשָׂר בְּתוֹךְ קַלָּחַת׃	
אָז יִזְעֲקוּ אֶל יְהוָה וְלֹא יַעֲנֶה אוֹתָם	זָעַק עָנָה
וְיַסְתֵּר פָּנָיו מֵהֶם בָּעֵת הַהִיא כַּאֲשֶׁר	סָתַר פָּנָה
הֵרֵעוּ מַעַלְלֵיהֶם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל	רוּעַ עָלַל
הַנְּבִיאִים הַמַּתְעִים אֶת עַמִּי	נָבָא תָּעָה
הַנֹּשְׁכִים בְּשִׁנֵּיהֶם וְקָרְאוּ שָׁלוֹם	שָׁלַם
וַאֲשֶׁר לֹא יִתֵּן עַל פִּיהֶם וְקִדְּשׁוּ	נָתַן פֶּה
עָלָיו מִלְחָמָה׃ לָכֵן לַיְלָה לָכֶם מֵחָזוֹן	חָזָה
וְחָשְׁכָה לָכֶם מִקְּסֹם וּבָאָה הַשֶּׁמֶשׁ	בּוֹא

loquētes. Non stillabit
sup istos: nō cōprehen
det cōfusio dicit domus
iacob. Nunqd abbreuia
tus est spūs dñi: aut ta
les sunt cogitatiões eius?
Nōne verba mea bona
sunt cū eo qui recte gra
ditur? Et ecōtrario ppl's
me⁹ in aduersariū cōsur
rexit. Desuper tunicam
palliū sustulistis: & eos
qui transibāt simpliciter
cōuertistis in bellū. Mu
lieres populi mei eiecistis
de domo delitiarū suarꝝ:
a paruulis earū tulistis
laudē meā in perpetuū.
Surgite & ite: qa nō ha
betis hic requiem. Pro
pter imūdiciā eius corrū
petur putredie pessima.
Vtinā non essem vir ha
bens spiritū: & mēdaciū
potius loqrer. Stillabo
tibi in vinū & in ebrieta
tē: & erit sup quē stillatur
ppl's iste. Cōgregatione
cōgregabo iacob totum
te: in vnū cōducā reliqas
israel. Pariter ponā illū
qsi gregē in ouili: qsi pe
cus in medio caularum.
Tumultuabūtur a multi
tudine hoim. Ascendet
enī pandēs iter ante eos.
Diuidet & transibūt por
tā: & egredietur p eā. Et
transibit rex eorū corā
eis: & dñs in capite eorꝝ.

3. Et dixi. Audite
principes
iacob & duces domus
israel. Nunquid non
vrm est scire iudiciū? q
odio habetis bonum
& diligitis malū? qui vio
lēter tollitis pelles eorū
desup eis: & carnē eorū
desup ossib⁹ eorū. Qui
comederūt carnē popli
mei: & pellē eorū desup
excoriauerunt: & ossa
eorū cōfregerūt & conci
derūt sicut in lebete: &
qsi carnē in medio olle.
Tunc clamabūt ad dñm
& non exaudiet eos:
& abscondet faciē suā ab
eis in tēpore illo: sicut
neqter egerūt adinuētio
nib⁹ suis. Hec dicit dñs
super prophetas qui se
ducūt populum meum:
qui mordent dentibus
suis & predicāt pacem.
et si qs nō dederit ī ore
eorū quippiā: sanctificāt
sup eū pliū. Propterea
nox vobis p visiōe erit:
& tenebre vobis p diui
natione. Et occūbet sol

lachrymis: neqꝫ plorent sup his. nō abijciet
δάκρυσιν, μὴ δὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις. οὐκ ἀπώ
opprobria q̄ dicit dom⁹ iacob puocauit spm̄
σεται ὀνείδη ὁ λέγων οἶκος ἰακὼβ παρώργισεν τὸ πνεῦ
dñi: si he adinuentiones ei⁹ sunt: nōne smões
μα κυρίου, εἰ ταῦτα ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐστιν, οὐχὶ οἱ λόγοι
ei⁹ boni cum eo ꝛ recti ābulauerūt: ꝛ prius
αὐτοῦ καλοὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὀρθοὶ πεπόρευνται; καὶ ἔμπροσθεν
ppl's me⁹ restitit in inimicitiā cōtra pacē eius.
ὁ λαός μου κατέστη εἰς ἔχθραν κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ.
pellē ei⁹ excoriauerūt vt auferrent spem cō
τὴν δορὰν αὐτοῦ ἐξέδειραν τοῦ ἀφελέσθαι ἐλπίδα συν
tritionē belli. duces ppli mei pijcientur
τριμμὸν πολέμου. ἡγούμενοι λαοῦ μου ἀπορριφήσονται
de domib⁹ delitiarꝫ suarꝫ. ppt malas adinuētio
ἐκ τῶν οἴκων τρυφῆς αὐτῶν. διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύ
nes suas eiecti sunt. ppinqte mōtib⁹ eternis: sur
ματα αὐτῶν ἐξώσθησαν. ἐγγίσατε ὄρεσιν αἰωνίοις, ἀνά
ge ꝛ ambula: qꝛ nō est tibi ipi requies p
στηθι καὶ πορεύου, ὅτι οὐκ ἔστιν σοι αὕτη ἀνάπαυσις ἕνε
pter imundiciam. corrupti estis corruptiōe: fugistis ne
κεν ἀκαθαρσίας. διεφθάρητε φθορᾷ, κατεδιώχθητε οὐ
mine psequente. spūs statuit mendaciū. stillauit tibi
δενὸς διώκοντος. πνεῦμα ἔστησεν ψευδές. ἐστάλαξέν σοι
in vinū ꝛ in ebrietatē. ꝛ erit tibi de stilla
εἰς οἶνον καὶ εἰς μέθυσμα. καὶ ἔσται σοι ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ
ppli huius. cōgregat⁹ cōgregabit iacob. cū
λαοῦ τούτου. συναγόμενος συναχθήσεται ἰακώβ. σὺν
oibus suscipiēs suscipiam ipos reliquos
πᾶσιν ἐκδεχόμενος δέξομαι αὐτοὺς τοὺς καταλοίπους
dom⁹ israel: in idipm ponam auer
τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἐπὶ τὸ αὐτό θήσομαι τὴν ἀπο
sionē eoꝝ: sicut oues ī tribulatiōe qsi gregē in me
στροφὴν αὐτῶν, ὡς πρόβατα ἐν θλίψει ὡς ποίμνιον ἐν μέ
dio cubilis sui. exilient ex hoibus. ascende p
σῳ κοίτης αὐτοῦ. ἐξαλοῦνται ἐξ ἀνθρώπων. ἀνάβηθι διὰ τῆς
diuisionē an̄ faciem eoꝝ. diuiserūt ꝛ ptransierūt por
διακοπῆς πρὸ προσώπου αὐτῶν. διέκοψαν καὶ διῆλθον πύ
tā ꝛ egressi sūt p eam: ꝛ exiuit rex eoꝝ an̄
λην καὶ ἐξῆλθον δι' αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ
faciem eoꝝ: ꝛ dn̄s dux erit eoꝝ.
προσώπου αὐτῶν, καὶ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν. Ca.3.
Et dicet: audite iā pncipat⁹ iacob: ꝛ
Καὶ ἐρεῖ, ἀκούσατε δὴ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἰακὼβ καὶ οἱ
reliqui dom⁹ israel. nōne vobis est scire
κατάλοιποι οἴκου ἰσραήλ. οὐχ ὑμῖν ἐστιν τοῦ γνῶναι τὸ
iudiciū: exosi bona ꝛ querētes mala: diri
κρίμα; μισοῦντες τὰ καλὰ καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρά, ἁρ
pientes pelles eoꝝ ab eis: ꝛ carnes
πάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας
eoꝝ ab ossib⁹ eoꝝ. sicut deuorauerūt
αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστῶν αὐτῶν. ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς
carnes ppli mei: ꝛ pelles eoꝝ excoria
σάρκας τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἐξέδει
uerūt ab eis: ꝛ ossa eoꝝ cōfregerūt: ꝛ diui
ραν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν συνέτριψαν, καὶ ἐμέ
serūt sicut carnes in lebetē ꝛ sicut carnē in ollam: sic
ρισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα καὶ ὡς κρέας εἰς χύτραν, οὕ
clamabunt ad dn̄m: ꝛ nō exaudiet e
τως κεκράξονται πρὸς τὸν κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐ
os. ꝛ auertet faciem suam ab eis in tēpo
τῶν. καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ και
re illo eo qd̄ ipie egerunt in adinuentionib⁹
ρῷ ἐκείνῳ ἀνθ' ὧν ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν
suis. hec dicit dn̄s sup pphetas q̄ seducunt
αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας
pplm meū q̄ mordent in dentib⁹ suis: ꝛ q̄ p
τὸν λαόν μου τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν, καὶ κη
dicant sup eos pacem: ꝛ nō ē data in ore eoꝝ: sci
ρύσσοντας ἐπ' αὐτὸν εἰρήνην, καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, ἠ
uerūt sup eū pliū. ppterea nox vobis erit de visione ꝛ te
γειραν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. διὰ τοῦτο νὺξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὁράσεως καὶ σ

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

vobis ſunt ex diuinatione. ⁊ occūbet ſol ſup ꝓ=
ὑμῖν ἐστιν ἐκ μαντείας. καὶ δύσεται ὁ ἥλιος ἐπὶ τοὺς προ
phetas: ⁊ cōtenebreſcet ſup eos dies: ⁊ cōfundē
φήτας, καὶ συσκοτάσει ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρα, καὶ καταισχυν
tur q̄ vident ſomnia: ⁊ cōfundentur ario=
θήσονται οἱ ὁρῶντες τὰ ἐνύπνια, καὶ καταγελασθήσονται οἱ μάν
li: ⁊ maledicent eis oēs. q꞉ nō eſt
τεις, καὶ καταλαλήσουσι κατ' αὐτῶν πάντες. διότι οὐκ ἔστιν
q̄ exaudiat eos: niſi ego īpleuero fortitudinē ī ſpū
ὁ ἐπακούων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν ἐν πνεύματι
dn̄i ⁊ iudiciū ⁊ potentiā: vt annunciē ia=
κυρίου καὶ κρίματος καὶ δυναστείας, τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ ἰα=
cob īpietates ſuas: ⁊ iſrael peccata ſua.
κὼβ ἀσεβείας αὐτοῦ, καὶ τῷ ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ.
audite iā hec duces dom⁹ iacob: ⁊ reli=
ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἡγούμενοι οἴκου ἰακώβ, καὶ οἱ κατά
qui dom⁹ iſrael. q̄ abominamini iudiciū ⁊ oīa
λοιποι οἴκου ἰσραήλ. οἱ βδελυσσόμενοι κρίμα καὶ πάντα
recta ꝑuertitis: q̄ ħitatis ſion ī ſanguinib⁹:
τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες, οἱ οἰκοδομοῦντες σιὼν ἐν αἵμασιν,
⁊ hieruſalem in iīqtatib⁹. duces ei⁹ cū mūerib⁹
καὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις. οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων
iudicauerīt: ⁊ ſacdotes eius cū mercede rn̄derunt:
ἔκρινον, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίναντο,
⁊ ꝓphete eius cū argento diuinabant: ⁊ ſup
καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο, καὶ ἐπὶ
dn̄m requieſcebant dicentes: nōne dn̄s in nobis
τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο λέγοντες, οὐχὶ κύριος ἐν ἡμῖν
eſt: non veniēt ſup nos mala. iccirco ꝓpt vos ſion
ἐστιν, οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς κακά. διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς σιὼν
q̄ſi ager arabitur ⁊ hieruſalem vt pomoꝝ cuſto
ὡς ἀγρὸς ἀροτριωθήσεται καὶ ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλά=
dia erit: ⁊ mōs dom⁹ in locū ſaltus.
κιον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου εἰς τόπον δρυμοῦ. Ca.4.

Et erit in nouiſſimo dieꝝ manifeſtus mons
Καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος
dom⁹ dn̄i: ꝑparat⁹ ſup verticē mōtiū: ⁊ ele=
οἴκου κυρίου, ἕτοιμον ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῶν ὀρέων, καὶ με
uabitur ſup colles: ⁊ feſtinabunt
τεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ σπεύσουσιν
ad eū ppl̄i: ⁊ ibunt gētes multe ⁊ dicent
πρὸς αὐτὸ λαοί, καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσιν,
venite aſcendam⁹ ad mōtē dn̄i ⁊ ad domū
δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ
dei iacob: ⁊ oſtēdent nobis viā ſuā. ⁊ am=
θεοῦ ἰακώβ, καὶ δείξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ πο
bulabim⁹ in ſemitis eius: q꞉ de ſion exibit
ρευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ, ὅτι ἐκ σιὼν ἐξελεύ
lex: ⁊ verbū dn̄i de hieruſalem. ⁊ iudicabit
σεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ
inter ppl̄os multos: ⁊ arguet gētes fortes vſq͂ ī lōgīquū:
ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως μακράν,
⁊ concident gladios ſuos in aratra ⁊
καὶ κατακόψουσι τὰς ῥομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰ
haſtas ſuas ī falces: ⁊ nō vltra tollet gens
δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἀντάρῃ ἔθνος
ꝯ gētē gladiū ⁊ neq͂q͂ diſcent vltra belligerare: ⁊
ἐπ' ἔθνος ῥομφαίαν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν, καὶ
requieſcet vnuſq͂ſq͂ ſub vite ſua: ⁊ vnuſq͂ſq͂
ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος
ſub ficu ſua: ⁊ nō erit q̄ exterreat q꞉ os
ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν ὅτι τὸ στό
dn̄i oīpotentis locutū eſt hec. q꞉ oēs
μα κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησε ταῦτα. ὅτι πάν=
ppl̄i ibunt vnuſq͂ſq͂ viā ſuā: nos āt
τες οἱ λαοὶ πορεύσονται ἕκαστος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ
ibimus in noīe dn̄i dei nr̄i in etnū ⁊
πορευσόμεθα ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
vltra. in die illa dicit dn̄s: cōgregabo eā
ἐπέκεινα. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, συνάξω τὴν
q̄ cōtrita eſt ⁊ q̄ eiecta eſt ſuſcipiam:
συντετριμμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι, ꝏꝏꝏ

Trāſla.B.Hie.

ſup ꝓphetas: & obtenebrabitur ſuper eos dies. Et cōfundētur q̄ vidēt viſiōē: & cōfūdētur diuini. Et operiēt oēs vultus ſuos: qa nō eſt reſponſum dei. Verūtamen ego repletus ſum fortitudine ſpiritus dn̄i iudicio & virtute: vt annūciem iacob ſcelus ſuū & iſrael peccatum ſuum. Audite hoc principes domus iacob: & iudices domus iſrael: qui abominamini iudicium & omnia recta peruertitis. Qui edificatis ſion in ſanguinib⁹: & hieruſalē in iniq̄tate. Principes ei⁹ in munerib⁹ iudicabāt & ſacerdotes eius in mercede docebant. Et ꝓphete ei⁹ in pecunia diuinabāt: & ſup dn̄m reſq̄eſcebāt dicētes. Nunq̄d non dn̄s in medio nr̄m? Nūquid venient ſup nos mala? Propter hoc cauſa veſtri ſion q̄ſi ager arabitur: & hieruſalē quaſi aceru⁹ lapidū erit: & mōs tēpli in excelſa ſiluarū. 4.

Et erit in nouiſſimo dierum: erit mons domus dn̄i parat⁹ in vertice montiū: & ſublimis ſup colles. Et fluent ad eum populi: & ꝓperabūt gentes multe & dicēt. Venite aſcendamus ad montē dn̄i et ad domum dei iacob. Et docebit nos de viis ſuis: & ibim⁹ in ſemitis ei⁹. Quia de ſiō egredietur lex: & verbum domini de hieruſalem. Et iudicabit inter populos multos & corripiet gentes fortes vſq͂ in longinquū. Et cōcident gladios ſuos in vomeres & haſtas ſuas in ligones. Non ſumet gens aduerſus gentem gladiū: & non diſcent vltra belligerare. Et ſedebit vir ſubtus vineā ſuā & ſubtus ficū ſuā: & nō erit qui deterreat: quia os dn̄i exercituū locutū eſt: quia oēs populi ambulabūt vnuſquiſq͂ in nomine dei ſui. nos autē ambulabimus in nomine dei noſtri in eternum & vltra. In die illa dicit dominus: cōgregabo claudicantē: & eā quā eiecerā colligā:

Tex.heb.Miche.iiij. Pritiua.heb.

עַל הַנְּבִיאִים וְקָדַר עֲלֵיהֶם הַיּוֹם׃
וּבֹשׁוּ הַחֹזִים וְחָפְרוּ הַקֹּסְמִים
וְעָטוּ עַל שָׂפָם כֻּלָּם כִּי אֵין מַעֲנֵה
אֱלֹהִים׃ וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת
רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה לְהַגִּיד
לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃
שִׁמְעוּ נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב
וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים
מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ׃
בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַםִ בְּעַוְלָה׃
רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ
בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסֹמוּ
וְעַל יְהוָה יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְהוָה
בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה׃
לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ
וִירוּשָׁלַםִ עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת
לְבָמוֹת יָעַר׃

Cap.iiij.

וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיֶה הַר בֵּית
יְהוָה נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא
הוּא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו עַמִּים׃
וְהָלְכוּ גּוֹיִם רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה
אֶל הַר יְהוָה וְאֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה
מִירוּשָׁלָםִ׃ וְשָׁפַט בֵּין עַמִּים
רַבִּים וְהוֹכִיחַ לְגוֹיִם עֲצֻמִים עַד
רָחוֹק וְכִתְּתוּ חַרְבֹתֵיהֶם לְאִתִּים
וַחֲנִיתֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת לֹא יִשְׂאוּ
גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּן
עוֹד מִלְחָמָה׃ וְיָשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת
גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ וְאֵין מַחֲרִיד
כִּי פִּי יְהוָה צְבָאוֹת דִּבֵּר׃ כִּי כָּל
הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו
וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה
אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּצָה

בּוֹשׁ
עָטָה עָנָה
אֵלָם כּוֹחַ
שָׁפַט גָּבַר
נָגַד
קָצַן תָּעַב
עָקַשׁ
שָׁפַט
מָחַר יָרָה
נָבָא קָסַם
שָׁעַן בּוֹא
רוּעַ
חָרַשׁ
עָיָה הָיָה
בָּמָה
יוֹם
כּוּן
רָבַב יָלַךְ
עָלָה
יָרָה יָלַךְ
יָצָא יָרָה
יָכַח
רָחַק אֵת
חָנָה זָמַר
נָשָׂא לָמַד
לָחַם
חָרַד
פֶּה
עָלַם
דָּחָה קָבַץ

Ptitiua.heb. Tex.heb.Miche.v. Trāsla.B.Hie. Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

וַאֲשֶׁר הֲרֵעֹתִי׃ וְשַׂמְתִּי אֶת הַצֹּלֵעָה רוּעַ שׂוּם
לִשְׁאֵרִית וְהַנַּהֲלָאָה לְגוֹי עָצוּם הָלְאָה עָצַם
וּמָלַךְ יְהוָה עֲלֵיהֶם בְּהַר צִיּוֹן
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וְאַתָּה מִגְדַּל גָּדַל
עֵדֶר עֹפֶל בַּת צִיּוֹן עָדֶיךָ תֵּאתֶה אָתָה בּוֹא
וּבָאָה הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת מָשַׁל מָלַךְ
לְבַת יְרוּשָׁלָם׃ עַתָּה לָמָּה תָרִיעִי רוּעַ
רֵעַ הֲמֶלֶךְ אֵין בָּךְ אִם יוֹעֲצֵךְ אָבָד רָעָה יָעַץ
כִּי הֶחֱזִיקֵךְ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ חוּלִי וָגֹחִי חָזַק חוּל
בַּת צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה כִּי עַתָּה תֵצְאִי יָלַד יָצָא
מִקִּרְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד קָרָה בּוֹא
בָּבֶל שָׁם תִּנָּצֵלִי שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה נָצַל גָּאַל
מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃ וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ אָסַף
גּוֹיִם רַבִּים הָאֹמְרִים תֶּחֱנָף וְתַחַז רָבַב חָנֵף
בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃ וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ חָזָה
מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא הֵבִינוּ עֲצָתוֹ חָשַׁב בִּין
כִּי קִבְּצָם כֶּעָמִיר גֹּרְנָה׃ קוּמִי וָדוֹשִׁי קָבַץ עָמַר
בַּת צִיּוֹן כִּי קַרְנֵךְ אָשִׂים בַּרְזֶל שׂוּם
וּפַרְסֹתַיִךְ אָשִׂים נְחוּשָׁה וַהֲדִקּוֹת נָחַשׁ דָּקַק
עַמִּים רַבִּים וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה חָרַם
בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ׃ אָדוֹן

Cap.v.

עַתָּה תִּתְגֹּדְדִי בַת גָּדַד
גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ בַּשֵּׁבֶט צוּר שׂוּם
יַכּוּ עַל הַלְּחִי אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃ נָכָה לָחָה
וְאַתָּה בֵּית לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר צָעַר
לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי יְהוּדָה מִמְּךָ לִי הָיָה מִן
יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל מָשַׁל יָצָא
וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃ לָכֵן יוֹם עָלַם
יִתְּנֵם עַד עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה וְיֶתֶר נָתַן יָלַד
אֶחָיו יְשׁוּבוּן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ שׁוּב
וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם עָזַז נָאָה
יְהוָה אֱלֹהָיו וְיָשָׁבוּ כִּי עַתָּה
יִגְדַּל עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ וְהָיָה זֶה גָּדַל
שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי שָׁלַם בּוֹא
יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנֹתֵינוּ וַהֲקֵמֹנוּ עָלָיו דָּרַךְ קוּם
שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם׃ רָעָה נָסַךְ

quā afflixeram. Et po
nam claudicantem
in reliquias: & eā q̄ labo
rauerat in gentē robustā.
Et regnabit dn̄s sup eos
in monte sion
ex hoc nūc & vsq; in eter
num. Et tu turris
gregis nebulosa filia siō
vsq; ad te veniet:
& veniet potestas pri
ma regnū
filie hierusalem. Nunc
quare
merore cōtraheris? Nū
qd rex nō est tibi: aut cō
siliarius tuus periit: quia
cōprehendit te dolor si
cut parturientē? Dole &
satage filia sion q̄si partu
riēs: qa nūc egredieris
de ciuitate: & hitabis in
regione: & venies vsq;
ad babylonē. Ibi libera
beris: ibi redimet te dn̄s
de māu inimicorū tuorū.
Et nūc cōgregate sūt su
p te gētes multe: q̄ dicūt
lapidetur: & aspiciat in
sion oculus nr̄. Ipsi autē
nō cognouerūt cogita
tiones dn̄i: & nō intelle
xerūt cōsiliū ei⁹: quia cō
gregauit eos quasi fenū
aree. Surge & tritura fi
lia sion: quia cornu tuū
ponā ferreū: & vngulas
tuas ponā ereas. Et cō
minues populos mul
tos: & interficies domīo
rapinas eorū: & fortitudi
nē eorū dn̄o vniuerse tre.

Nunc vastaberis 5.
filia
latronis. Obsidionē po
suerūt sup nos. In virga
percutient maxillā iudi
cis israel.
Et tu bethleem effrata
paruulus
es in milibus iuda. Ex
te mihi
egredietur qui sit domi
nator in israel:
& egressus eius ab initio
a dieb⁹ eternitatis. Pro
pter hoc dabit eos vsq;
ad tp̄s in quo parturiēs
pariet. Et reliq̄e fratrū
eius cōuertētur ad filios
israel. Et stabit & pascet
in fortitudine dn̄i in sub
limitate nōis dn̄i dei sui.
Et cōuertētur quia nūc
magnificabitur vsq; ad
terminos terre. Et erit
iste pax assyriis cum ve
nerit in terrā nr̄am: & qn̄
calcauerit in domib⁹ no
stris. Et suscitabim⁹ sup
eum septem pastores &
octo primates homines.

ꝛ q̄s repulerā. ꝛ ponā cōtritam in
καὶ οὓς ἀπωσάμην. καὶ θήσομαι τὴν συντετριμμένην εἰς
reliquias. ꝛ repulsam in gētē forte. ꝛ re
ὑπόλειμμα. καὶ τὴν ἀπερριμμένην εἰς ἔθνος ἰσχυρόν. καὶ βα
gnabit dn̄s sup eos in mōte sion: ex nūc ꝛ
σιλεύσει κύριος ἐπ᾿ αὐτοὺς ἐν ὄρει σιών, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
vsq; in seculū. ꝛ tu turris gregis squallidi filia
ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ σὺ πύργος ποιμνίου αὐχμώδους θυγά
sion. ad te veniet: ꝛ ingrediet̄ pncipat⁹ pmus re
τηρ σιών. ἐπὶ σὲ ἥξει, καὶ εἰσελεύσεται ἀρχὴ ἡ πρώτη βα
gnum de babylone filie hierusalem: ꝛ nūc
σιλεία ἐκ βαβυλῶνος τῇ θυγατρὶ ἱερουσαλήμ, καὶ νῦν
quare cognouisti mala? nūqd rex nō erat i te? aut cōsiliū
ἵνα τί ἔγνως κακά; μὴ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν σοί; ἢ ἡ βουλή
tuū perijt: q2 obtinuerūt te dolores parturiē
σου ἀπώλετο, ὅτι κατεκράτησάν σου ὠδῖνες τικτού
tis? dole ꝛ viriliter age filia sion q̄si pariens. q2
σης; ὤδινε καὶ ἀνδρίζου θυγάτηρ σιὼν ὡς ἡ τίκτουσα. διότι
nūc egredieris de ciuitate: ꝛ hitabis in campo ꝛ
νῦν ἐξελεύσῃ ἐκ πόλεως, καὶ κατασκηνώσεις ἐν πεδίῳ καὶ
venies vsq; ad babylonē. inde liberabit te: ꝛ inde rēdi
ἥξεις ἕως βαβυλῶνος. ἐκεῖθεν ῥύσεταί σε, καὶ ἐκεῖθεν λυτρώ
met te dn̄s de⁹ tu⁹ de manu inimicorū tuorū. ꝛ
σεταί σε κς ὁ θεός σου ἀπὸ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ
nūc ꝯgregate sūt sup te gētes mlte dicentes: exultabim⁹:
νῦν συνήχθη ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλὰ λέγοντες, ἐπιχαρούμε
ꝛ videant in sion oculi nr̄i: ipi āt nō
θα, καὶ ἐπιδέτωσαν ἐπὶ σιὼν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, αὐτοὶ δὲ οὐκ
cognouerūt cogitatiōes dn̄i: ꝛ nō itellexerūt cōsi
ἔγνωσαν τοὺς λογισμοὺς κυρίου, καὶ οὐ συνῆκαν τὴν βου
liū eius: q2 cōgregauit eos vt manipulos aree.
λὴν αὐτοῦ, ὅτι συνήγαγεν αὐτοὺς ὡς δράγματα ἅλωνος.
surge ꝛ mole eos filia sion: q2 cor
ἀνάστηθι καὶ ἄλεσον αὐτοὺς θυγάτηρ σιών, ὅτι τὰ κέρα
nua tua ponā ferrea: ꝛ vngulas tuas ponā
τά σου θήσομαι σιδηρᾶ, καὶ τὰς ὁπλάς σου θήσο
ereas: ꝛ minues pplos multos: ꝛ cōse
μαι χαλκᾶς, καὶ πατάξεις λαοὺς πολλούς, καὶ ἀνα
crabis dn̄o mltitudinē eorū: ꝛ robur eorū
θήσεις τῷ κυρίῳ τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν
dn̄o vniuerse terre.
τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. Ca. 5.

Nunc obstruetur filia obstructiōe. angustiā
Νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ ἐμφραγμῷ. συνοχὴν
posuit sup nos. in virga pcutient sup maxillā
ἔταξεν ἐφ᾿ ἡμᾶς. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα
tribus israel. ꝛ tu dom⁹ bethlem
τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. καὶ σὺ οἶκος τοῦ βηθλεὲμ τοῦ
ephrata minima es vt sis in milibus iuda. ex te
ἐφραθὰ ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν ἰούδα. ἐκ σοῦ
mihi egrediet̄ vt sit in pncipem in israel: ꝛ
μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ
egressus eius ab initio ex dieb⁹ seculi. pp̄terea da
αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ᾿ ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. διὰ τοῦτο δώ
bit eos vsq; ad tp̄s parientis pariet: ꝛ reliqui
σει αὐτοὺς ἕως καιροῦ τικτούσης τέξεται, καὶ οἱ ἐπίλοι
fratrū eorū reuertent̄ ad
ποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ τοὺς
filios israel: ꝛ stabit ꝛ pascet in fortitudie dn̄i
υἱοὺς ἰσραήλ, καὶ στήσεται καὶ ποιμανεῖ ἐν ἰσχύϊ κυρίου,
ꝛ in glīa nōis dn̄i dei sui
καὶ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ὀνόματος κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν
erunt: q2 nūc magnificabit̄ vsq; ad t̄minos terre.
ὑπάρξουσιν, διότι νῦν μεγαλυνθήσεται ἕως ἄκρων γῆς.
ꝛ hec erit pax: qn̄ assyrius venerit sup
καὶ αὕτη ἔσται ἡ εἰρήνη, ὅταν ὁ ἀσσύριος ἔλθῃ ἐπὶ τὴν
terrā nr̄am: ꝛ cū ascenderit sup regionē nr̄am: ꝛ
γῆν ἡμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ
consurgent sup eū septē pastores ꝛ octo morsus
ἐπεγερθήσονται ἐπ᾿ αὐτὸν ἑπτὰ ποιμένες καὶ ὀκτὼ δήγματα
hoim.
τα ἀνθρώπων.

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ⲧ paſcent aſur in gladio: ⲧ terrā ne
καὶ ποιμανοῦσι τὸν ἀσοὺρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ νε
brod in fouea eius: ⲧ liberabit de aſur: cum
βρὼδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται ἐκ τοῦ ἀσοὺρ, ὅταν
venerit ſup̄ trā vr̄am: ⲧ cum aſcēderit ſup̄ t̄minos vr̄os:
ἔλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὰ ὅρια ὑμῶν;
erūt reliquum iacob in medio pplo͞r multo͞r q̄ſi
ἔσαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν ὡς
ros ⲧ dn̄o cadens: ⲧ q̄ſi agni ſup̄ gra=
δρόσος παρὰ κυρίου πίπτουσα, καὶ ὡς ἄρνες ἐπ᾽ ἄγρω=
mē: vt nō cōgreget̄ q̄ſq̄ neq̄ ſubſiſtat ī filijs hoīm.
στιν, ὅπως μὴ συναχθῇ μηδεὶς μηδὲ ὑποστῇ ἐν υἱοῖς ἀνθρώ=
ⲧ erūt reliquie iacob in gētibus
πων. καὶ ἔσαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
in medio pplo͞r mlto͞r: q̄ſi leo in iumētis in ſaltu
ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν, ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ
ⲧ q̄ſi catul⁹ leonis ī gregibus peco͞r. quēadmodū cū
καὶ ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων. ὃν τρόπον ὅταν
ꝑtrāſierit ⲧ diuidēs rapiat ⲧ nō ſit q̄ eruat: eleuabi
διέλθῃ καὶ διαστείλας ἁρπάσῃ καὶ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος, ὑψωθήσε
tur man⁹ tua ſup̄ eos q̄ tribulant te: ⲧ oēs
ται ἡ χείρ σου ἐπὶ τοὺς θλίβοντάς σε, καὶ πάντες οἱ
inimici tui ꝑdentur. ⲧ erit in illa die
ἐχθροί σου ἐξολοθρευθήσονται. καὶ ἔσαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
dicit dn̄s: interficiam equos tuos de medio
λέγει κύριος, ἐξολοθρεύσω τοὺς ἵππους σου ἐκ μέσου
tui: ⲧ diſperdā currus tuos: ⲧ ſubuertā
σου, καὶ ἀπολῶ τὰ ἅρματά σου, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰς
ciuitates terre tue: ⲧ auferā oēs munitiones
πόλεις τῆς γῆς σου, καὶ ἐξαρῶ πάντα τὰ ὀχυρώματά
tuas: ⲧ auferam veneficia tua de manib⁹ tuis:
σου, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ φάρμακά σου ἐκ τῶν χειρῶν σου,
ⲧ q̄ loquantur nō erunt tibi: ⲧ diſperdam
καὶ ἀποφθεγγόμενοι οὐκ ἔσονταί σοι, καὶ ἐξολοθρεύσω
ſculptilia tua ⲧ ſtatuas tuas de medio tui. ⲧ
τὰ γλυπτά σου καὶ τὰς στήλας σου ἐκ μέσου σου. καὶ
nō vltra adorabis opa manuū tua͞r. ⲧ
οὐκ ἔτι μὴ προσκυνήσῃς τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου. καὶ
ſuccidā lucos tuos de medio tui ⲧ demoliar ciui
ἐκκόψω τὰ ἄλση σου ἐκ μέσου σου καὶ ἀφανιῶ τὰς πό
tates tuas ⲧ faciam in ira ⲧ in furore vltionē in
λεις σου καὶ ποιήσω ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν ἐν
gentib⁹ ꝑ eo q̄ nō audierunt.
τοῖς ἔθνεσιν ἀνθ᾽ ὧν οὐκ εἰσήκουσαν. Ca.6.

Audite iā q̄ dn̄s dixit: ſurge iudicare
Ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν, ἀνάστηθι κρίθητι
apud mōtes: ⲧ audiant colles vocē tuā: audi
πρὸς τὰ ὄρη, καὶ ἀκουσάτωσαν οἱ βουνοὶ φωνήν σου, ἀκού
te ppl̄i iudiciū dn̄i ⲧ valles fundamēta
σατε λαοὶ τὴν κρίσιν κυρίου καὶ φάραγγες θεμέλια τῆς
terre: q̄z iudiciū dn̄o aduerſ⁹ ppl̄m ſuum: ⲧ cū
γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ με
iſrael iudicabitur. pple me⁹ q̄d feci
τὰ τοῦ ἰσραὴλ διαλεχθήσεται. λαός μου τί ἐποίησά
tibi aut q̄d moleſt⁹ fui tibi: reſponde mihi q̄z eduxi
σοι ἢ τί παρηνώχλησά σοι; ἀποκρίθητί μοι διότι ἀνήγα=
te de terra egypti ⲧ de domo ſeruitutis redemi
γόν σε ἐξ γῆς αἰγύπτου καὶ ἐξ οἴκου δουλείας ἐλυτρω=
te: miſi an̄ faciem tuā moyſen ⲧ
σάμην σε, ἐξαπέστειλα πρὸ προσώπου σου μωυσῆν καὶ
aaron ⲧ mariam. pple me⁹ recordare rogo. q̄d cogi
ἀαρὼν καὶ μαριάμ. λαός μου μνήσθητι δέομαι. τί ἐβου
tauit aduerſū te balac rex moab: ⲧ q̄d ei
λεύσατο κατὰ σοῦ βαλὰκ βασιλεὺς μωάβ; καὶ τί αὐ=
rn̄dit balaam fili⁹ beor de ſchenis vſq̄ ad
5. τῷ ἀπεκρίθη βαλαὰμ υἱὸς βεὼρ ἀπὸ τῶν σχοίνων ἕως
galgal: vt cognoſceret̄ iuſticia dn̄i.
τοῦ γαλγάλ; ὅπως γνωσθῇ ἡ δικαιοσύνη τοῦ κυρίου.
in q̄ apph̄endam dn̄m: ſuſcipiam deū
ἐν τίνι καταλάβω τὸν κύριον, ἀντιλήψομαι θεοῦ

Trāſla.B.Hie.

Et paſcent terram aſſur in gladio & terram nemroth in lanceis ei⁹. Et liberabit ab aſſur cum venerit in terrā noſtrā & cū calcauerit in finib⁹ nr̄is. Et erūt reliquie iacob in medio populorum multorum quaſi ros a domino: & quaſi ſtille ſuper herbam que non expectat virū: & nō prestolatur filios hominū. Et erunt reliquie iacob in gentibus in medio populorū multorū q̄ſi leo in iumentis ſiluarū: & q̄ſi catul⁹ leonis in gregibus pecorū. Qui cū trāſierit & cōculcauerit & cepit: nō eſt q eruat. Et exaltabitur man⁹ tua ſup̄ hoſtes tuos: & om̄s inimici tui interibūt. Et erit in die illa dicit dn̄s: auferā equos tuos de medio tui: & diſperdā quadrigas tuas. Et perdā ciuitates t̄re tue: & deſtruā oēs munitiōes tuas. Et auferā maleficia de manu tua: & diuinationes non erūt in te. Et ꝑire faciā ſculptilia tua & ſtatuas tuas de medio tui: & non adorabis vltra opa manuum tuarum: & euellam lucos de medio tui: & conteram ciuitates tuas & faciā in furore & indignatiōe vltionē in om̄ibus gentibus que non audierunt. 6.

Audite que dn̄s loquitur. Surge cōtende iudicio aduerſum montes: & audiēt colles vocem tuam. Audiant montes iudicium dn̄i & fortia fundamēta terre: quia iudicium domini cum populo ſuo: & cū iſrael diiudicabitur. Pple me⁹ qd feci tibi: aut qd moleſtus fui tibi: Rn̄de mihi. Quia eduxi te de terra egypti: & de domo ſeruientiū liberaui te: & miſi ante faciem tuam moyſen & aaron & mariā. Popule me⁹ memento q̄ſo qd cogitauerit cōtra te balach rex moab: & qd rn̄derit ei balaam filius beor de ſethim vſq̄ ad galgalam: vt cognoſceres iuſticias dn̄i. Quid dignū offerā domio: curuabo genu deo

Tex.heb.Miche.vj.Priitiua.heb.

וְרָעוּ אֶת אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת — רָעָה
אֶרֶץ נִמְרוֹד בִּפְתָחֶיהָ וְהִצִּיל — נָצַל
מֵאַשּׁוּר כִּי יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ — בּוֹא
בִּגְבוּלֵינוּ: וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב — גָּבַל
עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְהוָה — רָבַב
כִּרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא — רָבַב
יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם: — קָוָה יָחַל
וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב
עַמִּים רַבִּים כְּאַרְיֵה בְּבַהֲמוֹת יַעַר — אָרָה
כִּכְפִיר בְּעֶדְרֵי צֹאן אֲשֶׁר אִם עָבַר — כָּפַר
וְרָמַס וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל: תָּרֹם יָדְךָ — נָצַל רוּם
עַל צָרֶיךָ וְכָל אֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ: וְהָיָה — צוּר כָּרַת
בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה וְהִכְרַתִּי סוּסֶיךָ
מִקִּרְבֶּךָ וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ: — אָבַד רָכַב
וְהִכְרַתִּי עָרֵי אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל — עִיר
מִבְצָרֶיךָ: וְהִכְרַתִּי כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ — בָּצַר
וּמְעוֹנְנִים לֹא יִהְיוּ לָךְ: וְהִכְרַתִּי — עוֹן הָיָה
פְסִילֶיךָ וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא — פָּסַל יָצַב
תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: — שָׁחָה עָשָׂה
וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁירֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי — אָשַׁר שָׁמַד
עָרֶיךָ: וְעָשִׂיתִי בְּאַף וּבְחֵמָה נָקָם — עִיר עָשָׂה
אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמֵעוּ:

Cap. vj.

שִׁמְעוּ נָא אֵת אֲשֶׁר
יְהוָה אֹמֵר קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים — רוּב
וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ: שִׁמְעוּ — שָׁמַע
הָרִים אֶת רִיב יְהוָה וְהָאֵתָנִים — אֵיתָן
מֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַיהוָה עִם — יָסַד
עַמּוֹ וְעִם יִשְׂרָאֵל יִתְוַכָּח: עַמִּי מֶה — יָכַח
עָשִׂיתִי לְךָ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי: — עָשָׂה לָאָה
כִּי הֶעֱלִתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית — עָלָה
עֲבָדִים פְּדִיתִיךָ וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת — פָּדָה שָׁלַח
מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם: עַמִּי זְכָר נָא
מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה
אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשִּׁטִּים
עַד הַגִּלְגָּל לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְהוָה: — יָדַע
בַּמָּה אֲקַדֵּם יְהוָה אִכַּף לֵאלֹהֵי — קָדַם כָּפַף

מָרוֹם הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים — עָלָה
בְּנֵי שָׁנָה׃ הֲיִרְצֶה יְהוָה בְּאַלְפֵי — רָצָה
אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן הַאֶתֵּן — נָתַן
בְּכוֹרִי פִּשְׁעִי פְּרִי בִטְנִי חַטַּאת — בָּכַר כָּרָה
נַפְשִׁי׃ הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה — נָגַד
יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת — דָּרַשׁ מִן
מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת — עָשָׂה שָׁפַט
עִם אֱלֹהֶיךָ׃ קוֹל יְהוָה לָעִיר יִקְרָא — צָנַע יָלַךְ קָרָא
וְתוּשִׁיָּה יִרְאֶה שְׁמֶךָ שִׁמְעוּ מַטֶּה — יָשָׁה רָאָה
וּמִי יְעָדָהּ׃ עוֹד הַאִשׁ בֵּית רָשָׁע — אִישׁ
אֹצְרוֹת רֶשַׁע וְאֵיפַת רָזוֹן זְעוּמָה׃ — אָצַר רָזָה
הַאֶזְכֶּה בְּמֹאזְנֵי רֶשַׁע וּבְכִיס אַבְנֵי — זָעַם זָכָה
מִרְמָה׃ אֲשֶׁר עֲשִׁירֶיהָ מָלְאוּ חָמָס — אָזַן רָמָה
וְיֹשְׁבֶיהָ דִּבְּרוּ שָׁקֶר וּלְשׁוֹנָם — עָשַׁר לָשַׁן
רְמִיָּה בְּפִיהֶם׃ וְגַם אֲנִי הֶחֱלֵיתִי — רָמָה פָּה
הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם עַל חַטֹּאתֶךָ׃ — חָלָה נָכָה
אַתָּה תֹאכַל וְלֹא תִשְׂבָּע וְיֶשְׁחֲךָ — שָׁמַם אָכַל
בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג וְלֹא תַפְלִיט וַאֲשֶׁר — שָׂבַע שָׁחָה
תְּפַלֵּט לַחֶרֶב אֶתֵּן׃ אַתָּה תִזְרַע — נָסַג פָּלַט
וְלֹא תִקְצוֹר אַתָּה תִדְרֹךְ זַיִת — נָתַן זָרַע
וְלֹא תָסוּךְ שֶׁמֶן וְתִירוֹשׁ וְלֹא — קָצַר דָּרַךְ
תִשְׁתֶּה יָּיִן׃ וְיִשְׁתַּמֵּר חֻקּוֹת עָמְרִי — סוּךְ יָרַשׁ
וְכֹל מַעֲשֵׂה בֵית אַחְאָב וַתֵּלְכוּ — שָׁתָה שָׁמַר
בְּמֹעֲצוֹתָם לְמַעַן תִּתִּי אֹתְךָ — חָקַק עָשָׂה
לְשַׁמָּה וְיֹשְׁבֶיהָ לִשְׁרֵקָה וְחֶרְפַּת — יָלַךְ יָעַץ
עַמִּי תִּשָּׂאוּ׃ אַלְלַי לִי — נָתַן
Cap.vij. — שָׁמַם נָשָׂא
כִּי הָיִיתִי כְּאָסְפֵּי קַיִץ כְּעֹלְלֹת — הָיָה קוּץ
בָּצִיר אֵין אֶשְׁכּוֹל לֶאֱכוֹל בִּכּוּרָה — בָּצַר שָׁכַל
אִוְּתָה נַפְשִׁי׃ אָבַד חָסִיד מִן הָאָרֶץ — אָכַל בָּכַר
וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן כֻּלָּם לְדָמִים — אָוָה חָסַד
יֶאֱרֹבוּ אִישׁ אֶת אָחִיהוּ יָצוּדוּ חֵרֶם׃ — אָרַב צוּד
עַל הָרַע כַּפַּיִם לְהֵיטִיב הַשַּׂר שֹׁאֵל — רוּעַ יָטַב
וְהַשֹּׁפֵט בַּשִּׁלּוּם וְהַגָּדוֹל דֹּבֵר — שׂוּר שָׁאַל
הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא וַיְעַבְּתוּהָ׃ טוֹבָם — שָׁלַם דָּבַר
כְּחֵדֶק יָשָׁר מִמְּסוּכָה יוֹם מְצַפֶּיךָ — הָוָה עָבַת
פְּקֻדָּתְךָ בָאָה עַתָּה תִהְיֶה מְבוּכָתָם׃ — שׁוּר צָפָה
— בּוֹא הָיָה
— בוך

excelso. Nunqd offerā ei holocaustomata & vitulos anniculos? Nūquid placari potest dn̄s in milibus arietū: an in multis milibus hircoꝝ pinguiū? Nūqd dabo primogenitū meū p̄ scelere meo & fructū vētris mei p̄ pctō aīe mee? Indicabo tibi o hō qd sit bonū & qd dn̄s reqrat a te. Vtiqꝫ facere iudiciū & diligere misericordiā & sollicitū ābulare cum deo tuo. Vox dn̄i ad ciuitatē clamat: & salus erit timētib⁹ nomen eius. Audite tribus et qs approbabit illud? Adhuc ignis in domo impii thesauri iniqtatis & mēsura minor: ire plena. Nunqd iustificabo statera ipiā: & sacelli pondera dolosa? In qbus diuites eius repleti sunt iniqtate: & habitātes in ea loquebātur mēdaciū & lingua eorū fraudulenta in ore eorum. Et ego ergo cepi pcutere te: perditione super pctīs tuis. Tu comedes & nō saturaberis & humiliatio tua ꝏꝏ in medio tui. Et apprehendes & nō saluabis: & quos saluaueris in gladiū dabo. Tu seminabis ꝏ & non metes: tu calcabis oliuam ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ & non vngeris oleo: & mustum: & non ꝏꝏꝏꝏ bibes vinū: & custodisti precepta amri ꝏꝏꝏꝏ & oē opus dom⁹ achab: & ambulasti ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ in voluptatibus eorum: vt darem te ꝏꝏꝏꝏꝏ in pditionē: & habitātes in ea in sibilū: & opprobriū ppl'i mei portabis.

VE mihi: 7.
qa factus sum sicut qui colligit in autūno racemos vindemie. Nō est botrus ad comedēdum: p̄coqs ficus desiderauit aīa mea. Periit sctūs de terra: & rect⁹ in hoībus nō est. Oēs in sanguine insidiantur: vir fratrem suū ad mortem venatur. Malū manuū suaꝝ dicūt bonū. Princeps postulat: & iudex in reddendo est. Et magn⁹ locutus est desideriū aīe sue: & conturbauerūt eā. Qui optimus i eis est q̄si paliurus: & q rectus q̄si spina de sepe. Dies speculatōis tue: visitatio tua venit. Nūc erit vastitas eorum. ꝏ

meū excelsū. si apphendam eū in holocaustis in
μου ὑψίςου. εἰ καταλήψομαι αὐτὸν ἐν ὁλοκαυτώμασιν ἐν
vitulis anniculis: si suscipiet dn̄s in milib⁹ arie
μόσχοις ἐνιαυσιαίοις, εἰ προσδέξεται κύριος ἐν χιλιάσι κρι
tū aut i decē milib⁹ capraꝝ pinguiū si dedero p̄mogēita mea p
ῶν, ἢ ἐν μυριάσιν χιμάρων πιόνων; εἰ δῶ πρωτότοκά μου ὑπὲρ
peccato meo fructū ventris mei p ipietate aie
ἁμαρτίας μου καρπὸν κοιλίας μου ὑπὲρ ἀσεβείας ψυχῆς
mee. annūciatū ē tibi homo: qd bonū aut qd dn̄s querit
μου. ἀπηγγέλη σοι ἄνθρωπος, τί καλὸν ἢ τί κύριος ἐκζητεῖ
a te: nisi vt facias iudiciū ꝛ diligas miam?
παρὰ σοῦ; ἀλλ᾽ ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ ἀγαπᾶν ἔλεος;
ꝛ paratus sis vt ambules cum deo tuo: vox
καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ τοῦ θεοῦ σου; φω
dn̄i ciuitati clamabit: ꝛ saluabit timentes
νὴ κυρίου πόλει ἐπικληθήσεται, καὶ σώσει φοβουμένους
nomē eius. audi trib⁹: ꝛ qs ornabit ciuitatē?
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἄκουε φυλή, καὶ τίς κοσμήσει πόλιν;
nūqd ignis ꝛ dom⁹ iniq thesaurizās thesauros iniquos
μὴ πῦρ καὶ οἶκος ἀνόμου θησαυρίζων θησαυροὺς ἀνόμους
ꝛ cū iniuria iniq: si iustificabit in statera
καὶ μετὰ ὕβρεως ἄδικα; εἰ δικαιωθήσεται ἐν ζυγῷ
iniquus. ꝛ in sacculo pōdera doli de qb⁹ diuitias
ἄνομος. καὶ ἐν μαρσύπῳ στάθμια δόλου ἐξ ὧν τὸν πλοῦτον
ipietatis impleuerūt. hītantes eā locuti sunt
ἀσεβείας ἐνέπλησαν. καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλάλησαν
mēdacia: ꝛ lingua eoꝝ exaltata ē i ore eoꝝ. ꝛ
ψευδῆ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ὑψώθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. καὶ
ego cruciaui te pditione ppt peccata tua. tu
ἐγὼ ἐβασάνισά σε ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. σὺ
comedes ꝛ non saturaberis: ꝛ eijciam te in temet
φάγεσαι καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῇς, καὶ ἀποβαλῶ σε εἰς σεαυ
ipam. ꝛ apphendes ꝛ non saluabis: ꝛ qscūqꝫ sal
τήν. καὶ καταλήψῃ καὶ οὐ μὴ διασώσεις, καὶ ὅσους ἐὰν δια
uaueris in gladiū tradentur. tu seminabis. ꝛ nō
σώσῃς εἰς ῥομφαίαν παραδοθήσονται. σὺ σπερεῖς. καὶ οὐκ
metes. tu p̄mes oleū: ꝛ non vngeris oleo.
ἀμήσῃς. σὺ πιέσεις ἔλαιον, καὶ οὐ μὴ ἀλείψῃ ἐλαίῳ.
ꝛ vinū ꝛ non bibes. ꝛ dissipabunt legitia ppl'i
καὶ οἶνον καὶ οὐ μὴ πίεσαι. καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ
mei: ꝛ oia opa dom⁹ achab: ꝛ ābulauistis
μου, καὶ πάντα τὰ ἔργα οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐπορεύθητε
in cōsilijs eoꝝ: vt traderē te in pditio
ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν, ὅπως παραδῶ σε εἰς ἀφανι
nem: ꝛ hītantes eam in sybilū: ꝛ
σμόν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἐν συριγμῷ, καὶ
opprobria pp'loꝝ accipietis.
ὀνείδη λαῶν λήψεσθε.

Ca. 7.

VE mihi qꝛ fact⁹ sū sic̄ q cōgregat stipulam in messe:
Οἴμοι ὅτι ἐγενήθην ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ,
ꝛ sic̄ racemos in vindemia. cū nō sit bo
καὶ ὡς ἐπιφυλλίδας ἐν τρυγητῷ. οὐχ ὑπάρχοντος βό
trus ad cōedēdū p̄mitiua. ve mihi aīa: qꝛ periit
τρυος τοῦ φαγεῖν πρωτόγονα. οἴμοι ψυχή, ὅτι ἀπόλω
reuerens de terra: ꝛ corrigēs in hoībus
λεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις
nō est: oēs in sanguines iudicātes: vnusqsqꝫ
οὐχ ὑπάρχει, πάντες εἰς αἵματα δικάζοντες, ἕκαστος τὸν
pximū suū tribulant tribulatiōe: in malū
πλησίον αὐτοῦ ἐκθλίβουσιν ἐκθλίψει, ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς
manus suas parantes. p̄nceps postulat ꝛ iudex
χεῖρας αὐτῶν ἑτοιμάζοντες. ὁ ἄρχων αἰτεῖ καὶ ὁ κριτής,
pacifica verba locut⁹ est: desideriū aie sue
εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησεν, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ
est: ꝛ ego auferam bona eoꝝ q̄si tinea cōe
ἐστίν, καὶ ἐγὼ ἐξελοῦμαι τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ὡς σῆς ἐκτρώ
dēs ꝛ ambulās sup regulā. ve vltiones tue
γων καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος. οὐαὶ ἐκδικήσεις σου
venerit. nūc erunt fletus eoꝝ.
ἥκασιν. νῦν ἔσονται κλαυθμοὶ αὐτῶν. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trãs. gre. lxx. cũ inter. lati.

nõ credatis in amicis neq; speretis in ducibus:
μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις μηδὲ ἐλπίζετε ἐπὶ ἡγουμένοις,
& ab ea q̃ cubat tecũ caue vt nõ credas aliqd ei.
καὶ ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ μὴ ἀναθέσθαι τι αὐ
qr fili⁹ ɔtumeliã facit pr̃i. filia surget
τῇ. διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα. θυγάτηρ ἐπαναστήσεται
aduers⁹ mr̃em suam: nur⁹ ɔ̃ socrum suam.
ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.
inimici oẽs viri q̃ in domo ei⁹: ego aũt ad
ἐχθροὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν
dñm meũ aspiciam. expectabo in deo salu
κύριόν μου ἐπιβλέψομαι. ὑπομενῶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ σω=
tari meo. exaudiet me de⁹ me⁹. ne insultes mihi
τῆρί μου. εἰσακούσεταί μου ὁ θεός μου. μὴ ἐπίχαιρέ μοι ἡ
inimica mea: qr cecidi & resurgam: qr si sede
ἐχθρά μου, ὅτι πέπτωκα καὶ ἀναστήσομαι, διότι ἐὰν καθί
ro in tenebris: dñs illũinabit me. irã dñi sustinebo
σω ἐν τῷ σκότει, κύριος φωτιεῖ μοι. ὀργὴν κυρίου ὑποίσω
qr peccaui ei donec iustificet ipe causã meã.
ὅτι ἥμαρτον αὐτῷ ἕως τοῦ δικαιῶσαι αὐτὸν τὴν δίκην μου.
faciet iudiciũ meũ: educet me in lucẽ: videbo iusti
ποιήσει τὸ κρίμα μου, ἐξάξει με εἰς τὸ φῶς, ὄψομαι τὴν δι
ciam ei⁹. & videbit inimica mea: & operiet
καιοσύνην αὐτοῦ. καὶ ὄψεται ἡ ἐχθρά μου, καὶ περιβαλεῖται
ɔfusione dicẽs ad me: vbi dñs de⁹ tu⁹? oculi
αἰσχύνην λέγουσα πρός με, ποῦ κύριος ὁ θεός σου; οἱ ὀφθαλμοί
mei videbũt eam: nũc erit in conculcationẽ sicut lutũ
μου ὄψονται αὐτήν, νῦν ἔσται εἰς καταπάτημα ὡς πηλὸς
in vijs tuis. dies liture lateris deletio tua: &
ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. ἡμέρα ἀλοιφῆς πλίνθου ἐξάλειψίς σου, καὶ
depellet legitima dies illa. & vrbes tue veni
ἀποστρέψεται νόμιμα ἡ ἡμέρα ἐκείνη. καὶ αἱ πόλεις σου ἥξου
ent i cõclusionem & in diuisionẽ assyrio⁊: &
σιν εἰς συμπέρασμα καὶ εἰς διαμερισμὸν ἀσσυρίων, καὶ αἱ
ciuitates tue munite in diuisionẽ. a tyro vsq; ad
πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς διαμερισμόν. ἀπὸ τύρου ἕως τοῦ
flumen: & a mari vsq; ad mare: & a mõte
ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ὄρους
vsq; ad mõtẽ: & erit t̃ra in dissipationẽ cũ eis hitantibus
ἕως ὄρους, καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν μετὰ τῶν κατοικούν
eã ppt̃ fruct⁹ adinuentionũ eo⁊. pascet
των αὐτὴν διὰ τοὺς καρποὺς ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. ποίμαινε
ppl̃m tuũ in virga tua oues hereditatis tue hitan=
λαόν σου ἐν ῥάβδῳ σου πρόβατα κληρονομίας σου κατα=
tes p̃ semetipas in saltu in medio carmeli pas
σκηνοῦντας καθ' ἑαυτοὺς ἐν δρυμῷ ἐν μέσῳ τοῦ καρμήλου νε
centur basanitin & galaaditin sicut dies
μήσονται τὴν βασανῖτιν καὶ τὴν γαλααδῖτιν καθὼς αἱ ἡμέ
seculi. & scd̃m dies egressiõis tue de t̃ra egypti
ραι τοῦ αἰῶνος. καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐξοδίας σου ἐξ γῆς αἰγύπτου
ã eis mirabilia. videbũt gẽtes: & cõfundent in oĩ
ν αὐτοῖς θαυμαστά. ὄψονται ἔθνη, καὶ αἰσχυνθήσονται ἐν πάσῃ
udie. sua iponent manus sup os suũ. aures eo=
αὐτῶν. ἐπιθήσουσιν χεῖρας ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῶν. τὰ ὦτα αὐ=
obsurdescent. lingẽt puluerẽ sicut serpẽtes q̃ trahũt t̃rã. tur
τῶν ἀποκωφωθήσονται. λείξουσι χοῦν ὡς ὄφεις σύροντες γῆν. συγ
nẽ in clausura sua: sup dño deo nr̃o formida
σονται ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν, ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἐκστήσον
& timebũt a te. q̃s de⁹ sicut tu? auferẽs iniq̃tates
ται καὶ φοβηθήσονται ἀπὸ σοῦ. τίς θεὸς ὥσπερ σύ; ἐξαίρων ἀδικίας
ascendẽs ipietates his q̃ reliqui sunt hereditatis ei⁹.
ὑπερβαίνων ἀσεβείας τοῖς καταλοίποις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ.
stituit in testimoniũ iram suam. qr volens miam est: ipe
συνέχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ. ὅτι θελητὸς ἐλέους ἐστίν, αὐτὸς
tet & miserebit̃ nr̃i. demerget iniq̃tates nr̃as:
ρέψει καὶ οἰκτειρήσει ἡμᾶς. καταδύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν,
p̃ijcient in p̃funda maris oĩa peccata
ἀπορριφήσονται εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι
dabit veritatẽ iacob: miam abraam: sicut iurauit
δώσει ἀλήθειαν τῷ ἰακώβ, ἔλεος τῷ ἀβραάμ, καθότι ὤμοσεν
p̃ribus nr̃is iuxta dies priores.
πατράσιν ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν.

Trãsla. B. Hie.

Nolite credere amico: & nolite confidere in duce: ab ea q̃ dormit in sinu tuo: custodi claustra oris tui: qa filius cõtumeliã facit patri: & filia consurget aduersus matrẽ suã: nurus aduersus socrũ suã: & inimici hoĩs domestici ei⁹. Ego aũt ad dñm aspiciã: expectabo deũ saluatorẽ meũ. Audiet me de⁹ me⁹. Ne leteris inimica mea sup me: qa cecidi. Cõsurgã. Cũ sedero in tenebris: dñs lux mea est. Iram dñi portabo: quoniã peccaui ei: donec causam meã iudicet: & faciat iudiciũ meũ. Educet me in lucẽ: videbo iusticiã eius. Et aspiciet inimica mea & operietur cõfusione q̃ dicit ad me. Vbi est dñs deus tu⁹? Oculi mei videbunt in eam. Nũc erit in cõculcatione vt lutũ platearũ. Dies vt edificẽtur macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa & vsq; ad te veniet assur & vsq; ad ciuitates munitas: & a ciuitatibus munitis vsq; ad flumẽ: & ad mare de mari: & ad montẽ de monte. Et terra erit in desolationẽ ppter hĩtatores suos: & ppter fructũ cogitationũ eorũ. Pasce ppl̃m tuũ in virga tua: gregẽ hereditatis tue habitantes solos ĩ saltu. In medio carmeli pascentur basan & galaad iuxta dies antiq̃s: s̃m diem egressionis tue de terra egypti ostendã ei mirabilia. Videbũt gẽtes & cõfundẽtur sup oĩ fortitudine sua. Ponent manũ sup os: aures eo⁊ surde erũt. Lingẽt puluerẽ sicut serpẽtes: velut reptilia terre pturbabũtur de edibus suis. Dñm deũ nr̃m desiderabũt: & timebũt te. Quis deus similis tui q aufers iniq̃tatẽ: & transfers peccatũ reliq̃arũ hereditatis tue? Non immittet vltra furorem suũ: qm̃ volẽs miaz est. Reuertetur & miserebitur nr̃i. Deponet iniq̃tates nr̃as: & p̃iciet in p̃fundũ maris oĩa pctã nr̃a. Dabis veritatẽ iacob misericordiã abraã: que iurasti patrib⁹ nostris a diebus antiquis.

Explicit micheas ppheta.

Tex. heb. Miche. vij.

אל תאמינו ברע אל תבטחו
באלוף משכבת חיקך שמר פתחי
פיך: כי בן מנבל אב בת קמה באמה
כלה בחמתה איבי איש אנשי
ביתו: ואני ביהוה אצפה אוחילה
לאלהי ישעי ישמעני אלהי: אל
תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי
כי אשב בחשך יהוה אור לי: זעף
יהוה אשא כי חטאתי לו עד אשר
יריב ריבי ועשה משפטי יוציאני
לאור אראה בצדקתו: ותרא
איבתי ותכסה בושה האמרה אלי
איו יהוה אלהיך עיני תראינה בה
עתה תהיה למרמס כטיט חוצות:
יום לבנות גדריך יום ההוא ירחק
חק: יום הוא ועדיך יבוא למני
אשור ועדי מצור ולמני מצור ועד
נהר וים מים והר ההר: והיתה
הארץ לשממה על ישביה מפרי
מעלליהם: רעה עמך בשבטך צאן
נחלתך שכני לבדד יער בתוך
כרמל ירעו בשן וגלעד כימי עולם:
כימי צאתך מארץ מצרים אראנו
נפלאות: יראו גוים ויבשו מכל
גבורתם ישימו יד על פה אזניהם
תחרשנה: ילחכו עפר כנחש
כזחלי ארץ ירגזו ממסגרתיהם
אל יהוה אלהינו יפחדו ויראו
ממך: מי אל כמוך נשא עון ועבר
על פשע לשארית נחלתו לא
החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא:
ישוב ירחמנו יכבש עונתינו
ותשליך במצלות ים כל חטאותם:
תתן אמת ליעקב חסד לאברהם
אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם:

Priitiua. heb.

אמן רעה
בטח אלף
פה נבל
קום כלל
חמה צפה
יחל שמע
שמח קום
ישב
נשא
רוב שפט
יצא ראה
כסה
היה
רמס חוץ
בנה רחק
עד בוא
עיר צור
היה
פרה
עלל
רעה יום
עלם יצא
ראה פלא
בוש
גבר שום
חרש לחך
רגז סגר
פחד
מן
חזק
שוב רחם
כבש שלך
צול נתן
שבע יום

INCIPIT PROLOGVS IN NAVM PROPHETAM.

NAum prophetam ante aduentũ regis assyriorum qui populum israel captiuum in suam regionẽ transtulerat fuisse hebreorꝝ traditio cõfirmat. Siquidẽ in fine huius lectionis predicti regis aduentũ: idem propheta annunciare monstratur. Sed cum habitatores niniue iona interitũ ciuitatis p̃dicante: ne diuina ira denunciatũ interitũ sustinerent: peccatorꝝ & impietatis pñiaꝫ egissent: accepta dei mĩa: grauioribus se criminibus implicuerunt. Qua de causa memoratus propheta spũsancto plenus: iudiciũ dei annuncians: ita locutus est. Deus zelans & vlciscẽs dominus est & c. Iam enim decem tribus ab assyriis ducte fuerãt ĩ captiuitatẽ sub ezechia rege iuda: sub quo etiam nunc in consolatione populi transmigrati aduersum niniuem visio cernitur. Nec erat parua consolatio: tã his qui iã assyriis seruiebãt quã reliquis qui sub ezechia de tribu iuda & beniamin ab eisdẽ hostibus obsidebantur: vt audirẽt assyrios quoqꝫ a chaldeis eẽ capiendos: sicut in sequẽtibus libri huius demõstrabitur. Sciendum ꝙ niniue in nostra lingua de hebreo speciosam sonat. Speciosus autẽ hic mundus dicitur: Vnde & apud grecos: cosmos ab ornatu nomen accepit. Et q̃dquid nunc aduersum niniuem dicitur: de mũdo figuraliter predicari sentiamus. Quã ob causam & assumptio quã septuaginta interp̃tes dicunt apd̃ hebreos massa ponitur. id est graue onus: eo ꝙ eam aduersus quã ꝑphetatur premat: nec sinat eleuare ceruicem. Simulqꝫ hoc attendendũ: quod hec ipsa vel assumptio vel onus: vel põdus ꝑphete visio sit. Non enim loquitur propheta in extasi: vt montanus & priscilla: maximillaqꝫ delirant: sed quod prophetat liber est visionis intelligentis vniuersa que loquitur: & pondus hostium facientis suo populo visionẽ. De consumatione itaqꝫ mundi secundũ anagogen consolationẽ sctõrꝝ ꝑphetia texitur: vt quecunqꝫ in mundo vident: quasi p̃tereuntia & caduca contẽnat: & p̃parent se ad iudicii diem. Vbi vltor aduersum vires assyriorum affuturus est dominus.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

NAum consolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatem sanguinum & post euersionem illius loquitur. Ecce super montes pedes euangelizantis & annunciantis pacem.

Explicit argumentum

Trãsla. B. Hie.

Incipit Naum propheta.
Capitulum. 1.

ONus niniue. liber visionis naũ helchesei.
Deꝰ emulator & vlciscẽs
dñs: vlciscẽs dñs & ha
bẽs furorẽ: vlciscẽs dñs
in hostes suos & irascẽs
ipse inimicis suis. Dñs
patiens & magnus forti
tudine: & mundans non
faciet ĩnocentẽ. Dñs in
tẽpestate & turbine vie
eius & nebule puluis pe
dũ eius. Increpãs mare
& exiccãs illud: & omĩa
flumina ad desertũ de-
ducẽs. Infirmatus est ba
san & carmelus: & flos li
bani elãguit. Montes cõ
moti sunt ab eo: & colles
desolate sunt. Et cõtre-
muit terra a facie eius: &
orbis & oẽs habitãtes in
eo. Ante faciẽ indigna-
tionis eiꝰ qs stabit: & qs
resistet in ira furoris eiꝰ.
Indignatio eius effusa ẽ
vt ignis: & petre dissolu
te sunt ab eo. Bonꝰ dñs
& cõfortãs in die tribula
tionis & sciens sperantes
in se. Et in diluuio p̃te
reũte cõsumationem fa
ciet loci eius: & inimicos
eius ꝑsequẽtur tenebre.
Quid cogitatis ꝯtra dñm?
Consumationẽ ipse fa-
ciet: nõ cõsurget duplex
tribulatio: qa sicut spie
se ĩuicẽ cõplectũtur: sic
cõuiuiũ eorꝝ parit potãtiũ
Consumẽtur q̃si stipula
ariditate plena. Ex te ei
exibit cogitãs cõtra do-
minũ maliciã: mẽte ꝑtra
ctans preuaricationem.

Pritiua. heb. — Tex. heb. Naum. j.

Pritiua. heb.	Tex. heb. Naum. j.
Cap. j.	מַשָּׂא נִינְוֵה סֵפֶר חֲזוֹן נַחוּם
נשא חזה	הָאֶלְקֹשִׁי: אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְהוָה
קנא	נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה
נטר	לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאֹיְבָיו: יְהוָה
גדל כוח	אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא
נקה	יְנַקֶּה יְהוָה בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ
גער	וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו: גּוֹעֵר בַּיָּם וַיַּבְּשֵׁהוּ
חרב	וְכָל הַנְּהָרוֹת הֶחֱרִיב אֻמְלַל בָּשָׁן
	וְכַרְמֶל וּפֶרַח לְבָנוֹן אֻמְלָל: הָרִים
מוג	רָעֲשׁוּ מִמֶּנּוּ וְהַגְּבָעוֹת הִתְמֹגָגוּ
נשא פנה	וַתִּשָּׂא הָאָרֶץ מִפָּנָיו וְתֵבֵל וְכָל
ישב עמד	יוֹשְׁבֵי בָהּ: לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד
קום חרה	וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ חֲמָתוֹ נִתְּכָה
נתץ צור	כָּאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ: טוֹב
עזז צור	יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ
חסה עשה	חוֹסֵי בוֹ: וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה
קום רדף	מְקוֹמָהּ וְאֹיְבָיו יְרַדֶּף חֹשֶׁךְ: מַה
חשב	תְּחַשְּׁבוּן אֶל יְהוָה כָּלָה הוּא עֹשֶׂה
	לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה: כִּי עַד
סבא	סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים
מן	אֻכְּלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא: מִמֵּךְ יָצָא
יעץ בל	חֹשֵׁב עַל יְהוָה רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל:

Trãsla. gre. lxx. cũ iter. latina.

NAVM.
ΝΑΟΥΜ. Ca. I.

Assumptio niniue liber visionis naum el-
λ Λῆμμα νινευῒ βιβλίον ὁράσεως ναοὺμ τοῦ ἐλ-
cesei. deꝰ emulator ⁊ vlciscẽs dñs cum
κεσαίου. θεὸς ζηλωτὴς καὶ ἐκδικῶν κύριος με-
furore: vlciscẽs dñs aduersarios suos: ⁊ tollens
τὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν κύριος τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ, καὶ ἐξαίρων
ipẽ inimicos suos. dñs longanimis: ⁊ magna fortitudo
αὐτὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. κύριος μακρόθυμος, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς
eiꝰ: ⁊ inocẽtẽ nõ inocẽtẽ faciet: dñs ĩ ꝯsumatione ⁊ ꝯmo
αὐτοῦ, καὶ ἀθῶον οὐκ ἀθωώσει, κύριος ἐν συντελείᾳ καὶ συσ-
tione via eiꝰ: ⁊ nebula puluis pedũ eiꝰ. ꝯmi
σεισμῷ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. καὶ νεφέλη κονιορτὸς ποδῶν αὐτοῦ. ἀπει-
nãs mari ⁊ exsicãs illud. ⁊ oĩa flumi-
λῶν θαλάσσῃ καὶ ξηραίνων αὐτήν. καὶ πάντας τοὺς ποτα-
na deserta faciẽs. diminuta ẽ basanitis ⁊ carmelus: ⁊
μοὺς ἐξερημῶν. ὠλιγώθη ἡ βασανῖτις καὶ ὁ κάρμηλος, καὶ
q̃ florebant libani defecerũt. mõtes ꝯmoti sunt
τὰ ἐξανθοῦντα τοῦ λιβάνου ἐξέλιπον. τὰ ὄρη ἐσείσθησαν
ab eo: ⁊ colles concussi sunt: ⁊ ꝯtracta ẽ t̃ra a
ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύθησαν, καὶ ἀνεστάλη ἡ γῆ ἀπὸ
facie eiꝰ: vniuersitas ⁊ q̃ h̃itant in ea:
προσώπου αὐτοῦ, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ,
añ faciem ire sue q̃s sustinebit. ⁊ q̃s resi-
πρὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται. καὶ τίς ἀντι-
stet in ira furoris eius? furor eiꝰ liq̃ facit ꝑncipatꝰ: ⁊
στήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; ὁ θυμὸς αὐτοῦ τήκει ἀρχάς, καὶ
petre ꝯtrite sunt ab eo. vtilis dñs expe
πέτραι διεθρύβησαν ἀπ' αὐτοῦ. χρηστὸς κύριος τοῖς ὑπο-
ctãtibꝰ eũ in die tribulatiõis: ⁊ cognoscens timẽ
μένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ γινώσκων τοὺς εὐλα-
tes se: ⁊ in diluuio trãseunte ꝯsu
βουμένους αὐτόν, καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορεύοντι συν-
mationẽ faciet: cõsurgentes ⁊ inimicos
τέλειαν ποιήσεται, τοὺς ἐξεγειρομένους καὶ τοὺς ἐχθροὺς
eius ꝑsequẽt tenebre. q̃d cogitatis ꝯ dñm? ꝯsuma
αὐτοῦ διώξεται σκότος. τί λογίζεσθε ἐπὶ τὸν κύριον; συντέ-
tionẽ ipẽ faciet: nõ vindicabit bis in idip̃m ĩ tribu
λειαν αὐτὸς ποιήσει, οὐκ ἐκδικήσει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν θλί-
latiõe: q̃r vsqꝫ ad fũdamẽta sua ĩ pauimẽtũ redigẽt. ⁊ q̃si smi
ψει, ὅτι ἕως θεμελίων αὐτοῦ χερσωθήσονται. καὶ ὡς σμί-
lax plãta ĩplicata comedent. ⁊ q̃si stipula exsica
λαξ περιπλεκόμενος βρωθήσεται. καὶ ὡς καλάμη ξηρα-
bitur. ex te exibit cogitatio ꝯ dñm
θήσεται. ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ κυρίου
mala cogitans cõtraria:
πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία, ∞∞∞∞∞∞∞∞

Trãsla. Gre. lxx. cũ interp. lati.

hec dicit dñs regnans aquis multis: ⁊ sic
τάδε λέγει κύριος καταρχῶν ὑδάτων πολλῶν, καὶ οὕτω
diuidentur. ⁊ audit⁹ tu⁹ nõ audietur ãpli⁹. ⁊
διασταλήσονται. καὶ ἡ ἀκοή σου οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι. καὶ
nũc cõteram virgã eius a te ⁊ vincula
νῦν συντρίψω τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ τοὺς δεσμούς
tua dirumpã. ⁊ pcipiet de te dñs: nõ seminabi
σου διαρρήξω. καὶ ἐντελεῖται περὶ σοῦ κύριος, οὐ σπαρήσε
tur ãpli⁹ ex noie tuo: ex domo dñi dei tui disperdã
ται ἔτι ἐξ ὀνόματός σου, ἐξ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐξολοθρεύ
sculptilia ⁊ cõflatilia: ponã sepulchrũ tuũ q: veloces.
σω γλυπτὰ καὶ χωνευτά, θήσομαι ταφήν σου ὅτι ὀξεῖς.
ecce sup mõtes pedes tui euangelizantis: ⁊ annun
ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες σου εὐαγγελιζομένου, καὶ ἀπαγ-
ciantis pacẽ. celebra iuda festiuitates tuas: red-
γέλλοντος εἰρήνην. ἑόρταζε ἰούδα τὰς ἑορτάς σου, ἀπό-
de vota tua: q: nõ vltra apponẽt vt ptrã
δος τὰς εὐχάς σου, διότι οὐκ ἔτι μὴ προσθῶσιν τοῦ διελ
seãt in vetustatem. cõpletũ ẽ: cõsumatũ est: ascendit ĩ
θεῖν εἰς παλαίωσιν. συνεπλήσθη, συντετέλεσται, ἀνέβη ἐμ
sufflans ĩ faciem tuã: eruens de tribulatiõe.
φυσῶν εἰς πρόσωπόν σου, ἐξαιρούμενος ἐκ θλίψεως. Ca. 2.
Contẽplare viã: tene lũbũ: viriliť age: roborare
Σκόπευσον ὁδόν, κράτησον ὀσφύος, ἄνδρισαι ἴσχυε
vehementer: qm auertit dñs ꝯtumeliã iacob. sicut
σφόδρα, διότι ἀπέστρεψεν κύριος τὴν ὕβριν ἰακώβ. καθὼς
cõtumeliã israel: q: excutientes excusserũt e-
τὴν ὕβριν τοῦ ἰσραήλ, διότι ἐκτινάσσοντες ἐξετίναξαν αὐ
os ⁊ ppagines eoꝝ demoliti sũt. arma poten-
τοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν διέφθειραν. ὅπλα δυναστεί
tie eius ex hoibus viros fortes illudentes in
ας αὐτοῦ ἐξ ἀνθρώπων ἄνδρας δυνατοὺς ἐμπαίζοντας ἐν
igne. habene curruũ eoꝝ in die pparatiõis eo-
πυρί. αἱ ἡνίαι τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας αὐ
rũ. ⁊ equites eoꝝ tumultuabuntur. in exitib⁹
τῶν. καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν θορυβηθήσονται. ἐν ταῖς ἐξόδοις
cõfundentur currus ⁊ collidentur in
συγχυθήσεται τὰ ἅρματα καὶ συμπλακήσονται ἐν ταῖς
plateis. aspect⁹ eoꝝ q̃si lampades ignis ⁊ q̃si
πλατείαις. ἡ ὅρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρὸς καὶ ὡς
fulgura discurrentia. ⁊ memorabũtur optimates eo
ἀστραπαὶ διατρέχουσαι. καὶ μνησθήσονται οἱ μεγιστᾶνες αὐ
rũ ⁊ fugient in diebus: ⁊ ĩfirmabuntur in iti-
τῶν καὶ φεύξονται ἐν ἡμέραις, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τῇ πο
nere suo. ⁊ festinabunt ad muros: ⁊ pparabunt
ρείᾳ αὐτῶν. καὶ σπεύσουσιν ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ἑτοιμάσου-
ppugnacula sua. porte ciuitatũ apte
σιν τὰς προφυλακὰς αὐτῶν. πύλαι τῶν πόλεων διηνοίχθη
sunt: ⁊ regalia ceciderũt. ⁊ substantia reuelata
σαν, καὶ τὰ βασίλεια διέπεσεν. καὶ ἡ ὑπόστασις ἀπεκα-
est: ⁊ ista ascendebat. ⁊ ancille eius ducebãtur.
λύφθη, καὶ αὕτη ἀνέβαινεν. καὶ αἱ δοῦλαι αὐτῆς ἤγοντο,
columbe loquentes in cordibus suis. ⁊ niniue sic pi
ς περιστεραὶ φθεγγόμεναι ἐν καρδίαις αὐτῶν. καὶ νινευὶ ὡς κο
aquaꝝ aque ei⁹: ⁊ ipi fugientes nõ steterũt.
ήθρα ὑδάτων τὰ ὕδατα αὐτῆς. καὶ αὐτοὶ φεύγοντες οὐκ ἔστησαν
at q̃ respiceret. diripiebãt argentũ: diripiebãt aurũ: ⁊
ὁ ἐπιβλέπων. διήρπαζον τὸ ἀργύριον, διήρπαζον τὸ χρυσίον, καὶ
at finis ornamẽti ei⁹. aggrauata sunt sup oia vasa
ν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῆς. βεβάρυνται ὑπὲρ πάντα σκεύη τὰ
discẽtie sue. ꝯcussio: ⁊ excussio: ⁊ ebullitio:
μήματα αὐτῆς. ἐκτιναγμός, καὶ ἀνατιναγμός, καὶ ἐκβρασμός,
ordis cõfractio: ⁊ dissolutio genuũ. ⁊ dolores sup oẽm
ρδίας θραυσμός, καὶ ὑπόλυσις γονάτων. καὶ ὠδῖνες ἐπὶ πᾶσαν
⁊ facies oĩm sic adustio olle. vbi est
ῦ. καὶ τὰ πρόσωπα πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας. ποῦ ἐστιν τὸ
taculũ leonũ ⁊ pascua exñs catulis leonũ: q̃
οἰκητήριον τῶν λεόντων καὶ ἡ νομὴ ἡ οὖσα τοῖς σκύμνοις; ποῦ
leo vt igrederetur illuc catul⁹ leonis: ⁊ nõ est q̃
ρεύθη λέων τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ σκύμνος λέοντος, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ
treat. leo rapuit sufficiẽtia catulis suis:
ρβῶν. λέων ἥρπασεν τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμνοις αὐτοῦ

Trãsla. B. Hie.

Hec dicit dominus. Si perfecti fuerint & ita plures: sic quoq̃ attondetur & ptrãsibit. Afflixi te & nõ affligã te vltra: et nũc cõterã virgã eius de dorso tuo & vincula tua dirũpam: & precipiet sup te dñs. Nõ seminabitur ex noie tuo ampli⁹. De domo dei tui interficiã. Sculptile & cõflatile ponã sepulchrũ tuũ: qa inhonorat⁹ es. Ecce sup montes pedes euangelizantis & annũciantis pacem. Celebra iuda festiuitates tuas & redde vota tua: quia non adiiciet vltra vt pertranseat in te belial: vniuersus interiit. 2.

Ascendit qui dispgat corã te: q custodiat obsidionẽ. Cõtemplare viã: cõforta lũbos: robora virtutẽ valde: quia sicut reddit dñs superbiã iacob: sic supbiã israel: quia vastatores dissipauerũt eos & ppagines eorũ corruperũt. Clypeus fortium eius ignitus: viri exercitus in coccineis. Ignee habene currus in die preparatiõis eius: & agitatores ei⁹ cõsopiti sunt. In itinerib⁹ cõturbati sunt: q̃drige collise sunt in plateis. Aspectus eorũ q̃si lãpades: q̃si fulgura discurrẽtia. Recordabitur fortiũ suoꝝ: ruẽt in itinerib⁹ suis. Velociter ascendẽt muros eius: & pparabitur vmbraculũ. Porte fluuiorũ apte sunt & tẽplũ ad solũ dirutũ. Et miles captiuus adduct⁹ est: & ancille ei⁹ minabãtur gemẽtes vt colũbe: murmurãtes in cordib⁹ suis. Et niniue quasi piscina aq̃rũ aq̃ eius: ipsi vero fugerũt. State state & nõ est qui reuertatur. Diripite argentũ: diripite aurũ: & nõ est finis diuitiarũ ex oibus vasis desiderabilibus. Dissipata ẽ & scissa & dilacerata est cor tabescens & dissolutio geniculoꝝ & defectio in cũctis renibus: & facies omniũ sicut nigredo olle. Vbi est habitaculũ leonũ & pascua catuloꝝ leonum? Ad quam iuit leo vt igrederetur illuc catulus leonis: & nõ est qui exterreat. Leo cepit sufficienter catulis suis:

Tex. heb. Naum. ij.

כה אמר יהוה אם שלמים וכן
רבים וכן נגזו ועבר ועניתך לא
אענך עוד: ועתה אשבר מטהו
מעליך ומוסרתיך אנתק: וצוה
עליך יהוה לא יזרע משמך עוד
מבית אלהיך אכרית פסל ומסכה
אשים קברך כי קלות: הנה על
ההרים רגלי מבשר משמיע
שלום חגי יהודה חגיך שלמי
נדריך כי לא יוסיף עוד לעבור
בך בליעל כלה נכרת:

Cap. ij.

עלה מפיץ על פניך נצור
מצורה צפה דרך חזק מתנים אמץ
כח מאד: כי שב יהוה את גאון
יעקב כגאון ישראל כי בקקום
בקקים וזמריהם שחתו: מגן
גבריהו מאדם אנשי חיל מתלעים
באש פלדות הרכב ביום הכינו
והברשים הרעלו: בחוצות יתהוללו
הרכב ישתקשקון ברחבות מראיהן
כלפידים כברקים ירוצצו: יזכר
אדיריו יכשלו בהלכותם ימהרו
חומתה והכן הסכך: שערי הנהרות
נפתחו וההיכל נמוג: והצב גלתה
העלתה ואמהתיה מנהגות כקול
יונים מתפפת על לבבהן: ונינוה
כברכת מים מימי היא והמה
נסים עמדו עמדו ואין מפנה: בזו
כסף בזו זהב ואין קצה לתכונה
כבד מכל כלי חמדה: בוקה ומבוקה
ומבלקה ולב נמס ופק ברכים
וחלחלה בכל מתנים ופני כלם
קבצו פארור: איה מעון אריות
ומרעה הוא לכפרים אשר הלך
אריה לביא שם גור אריה ואין
מחריד: אריה טרף בדי גרותיו

Pritiua. heb.

רבב גזז
ענה שבר
יסר נתק
זרע
כרת נסך
שום קלל
בשר שמע
שלם חגג
יסף עבר

Cap. ij.

פוץ פנה
נצר צור
כוח שוב
גאה
אדם תלע
כון
ברש רעל
הלל שקק
ראה לפד
רוץ זכר
אדר מהר
חמה כון
פתח הכל
מוג יצב
גלה עלה
נהג תפף
מי
נוס פנה
בזז כון
בוק
בלק מסס
פוק חול
פנה פרר
עון ארה
רעה כפר
לבא
חרד גור

Tex. heb.	Priuatiua heb.
ומחנק ללבאתיו וימלא טרף	חנק מלא
חריו ומענתיו טרפה׃ הנני אליך	חור
נאם יהוה צבאות והבערתי בעשן	בער
רכבה וכפיריך תאכל חרב	אכל
והכרתי מארץ טרפך ולא ישמע	כרת שמע
עוד קול מלאככה׃	לאך
Cap. iij. הוי עיר דמים כלה כחש פרק	
מלאה לא ימיש טרף׃ קול שוט	מוש
וקול רעש אופן וסוס דהר	אפן
ומרכבה מרקדה׃ פרש מעלה ולהב	רכב רקד
חרב וברק חנית ורב חלל וכבד	עלה
פגר ואין קצה לגויה וכשלו	חנה נר
בגויתם׃ מרב זנוני זונה טובת	זנה
חן בעלת כשפים הממכרת גוים	
בזנוניה ומשפחות בכשפיה׃ הנני	שפחה
אליך נאם יהוה צבאות וגליתי	גלה
שוליך על פניך והראיתי גוים	פנה ראה
מערך וממלכות קלונך׃ והשלכתי	ערה מלך
עליך שקצים ונבלתיך ושמתיך	קלה שלך
כראי׃ והיה כל ראיך ידוד ממך	שום ראה
ואמר שדדה נינוה מי ינוד לה	מן נוד
מאין אבקש מנחמים לך׃ התיטבי	בקש נחם
מנא אמון הישבה ביארים מים	יטב
סביב לה אשר חיל ים מים	סבב
חומתה׃ כוש עצמה ומצרים ואין	חמה
קצה פוט ולובים היו בעזרתך׃	היה
גם היא לגלה הלכה בשבי גם	שבה
עלליה ירטשו בראש כל חוצות	רטש
ועל נכבדיה ידו גורל וכל גדוליה	כבד ידד
רתקו בזקים׃ גם את תשכרי תהי	גרל גדל
נעלמה גם את תבקשי מעוז	זקק שכר
מאויב׃ כל מבצריך תאנים עם	היה עלם
בכורים אם ינועו ונפלו על פי	עזז איב
אוכל׃ הנה עמך נשים בקרבך	בצר בכר
לאיביך פתוח נפתחו שערי ארצך	נוע פה
אכלה אש בריחיך׃ מי מצור	אכל נשה פתח
	ברח צור

et necauit leenis ſuis. Et impleuit preda ſpeluncas ſuas: & cubile ſuū rapina. Ecce ego ad te dicit dn̄s exercituū: & ſuccendā vſq; ad fumum quadrigas tuas: & leūculos tuos comedet gladi9. Et extermīabo de terra predā tuā: & nō audietur vltra vox nunciorum tuorum. 3.

Ue ciuitas ſanguinū vniuerſa mēdacii dilaceratione plena. Non recedet a te rapina. Vox flagelli & vox impetus rote & equi frementis & q̄drige feruētis & equitis aſcendentis & micātis gladii & fulgurātis haſte & multitudinis īterfecte & grauis ruine: nec eſt finis cadauerum. Et corruent in corpibus ſuis ꝓpter multitudinē fornicationū meretricis ſpecioſe & grate & habētis maleficia: q̄ vendidit gētes in fornicationib9 ſuis & familias in maleficiis ſuis. Ecce ego ad te dicit dn̄s exercituum: & reuelabo pudēda tua in facie tua: & oſtendā in gentib9 nuditatē tuā & regnis ignominiā tuā. Et ꝓiiciā ſup te abominatiōes & cōtumeliis te afficiā: & ponā te in exēplū. Et erit ōis qui viderit te reſiliet a te: & dicet. Vaſtata eſt niniue. Quis cōmouebit ſup te caput? Vnde querā cōſolatorē tibi? Nūqd melior es alexandria ꝓplōꝝ q̄ habitat in fluminibus? Aq̄ in circuitu ei9 cui9 diuitie mare: aque muri eius: ethiopia fortitudo eius: & egypt9: & nō eſt finis. Africa & libyes fuerūt in auxilio tuo: ſed & ipſa in trāſmigratiōe ducta ē in captiuitatē. Paruuli eius eliſi ſunt in capite oīm viarū: & ſup inclytos eius miſerūt ſortē: & oēs optimates ei9 cōfixi ſunt in cōpedibus. Et tu ergo inebriaberis & eris deſpecta: & ꝗres tu auxiliū ab inimico. Oēs munitōes tue ſicut ficus cū groſſis ſuis: ſi cōcuſſe fuerint cadēt in os comedētis. Ecce ꝑpl's tu9: mulieres in medio tui. Inimicis tuis ad aptionē pādetur porte tre tue: deuorabit ignis vectes tuos. Aquā ꝓp obſidionē

ꝛ ſuffocauit leonib9 ſuis: ꝛ impleuit venatiōe nidum ſuū ꝛ habitaculū ſuum rapina. ecce
καὶ ἀπέπνιξεν τοῖς λέουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔπλησεν θήρας νοσσιὰν αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἁρπαγῆς. ἰδοὺ
ego ad te dicit dn̄s omp̄s: ꝛ ſuccendā in
ἐγὼ ἐπὶ σὲ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἐκκαύσω ἐν
fumo multitudinē tuā. ꝛ leones tuos comedet
καπνῷ πλῆθός σου· καὶ τοὺς λέοντάς σου καταφάγεται
gladius: ꝛ auferam de terra predā tuā: ꝛ
μάχαιρα, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ τῆς γῆς τὴν θήραν σου, καὶ
non audientˀ vltra opera tua.
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι τὰ ἔργα σου. Ca. 3.

O ciuitas ſanguinū tota mendax iniq̄tate plena:
Ὦ πόλις αἱμάτων ὅλη ψευδὴς ἀδικίας πλήρης,
nō cōtrectabitˀ venatio. vox flagelloꝝ ꝛ vox cōmotiōis
οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα. φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμοῦ
rotaꝝ: equi pſequentis ꝛ currus feruentis:
τροχῶν, ἵππου διώκοντος καὶ ἅρματος ἀναβράσσοντος,
equitis aſcendentis: ſplendentis gladij: ꝛ fulgurātium armoꝝ: ꝛ mltitudis vulneratoꝝ: ꝛ grauis
ἱππέως ἐπιβαίνοντος, στιλβούσης ῥομφαίας, καὶ ἐξαστραπτόντων ὅπλων, καὶ πλήθους τραυματιῶν, καὶ βαρείας
ruine: ꝛ nō erit finis gētibus ei9. ꝛ
πτώσεως, καὶ οὐκ ἔσται πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς. καὶ
īfirmabuntˀ in corporib9 eoꝝ a mltitudie fornicatiōis. ꝛ meretrix ſpecioſa ꝛ grata dux maleficorū: q̄ vendit gētes in fornicatiōe ſua: ꝛ tribus in
ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἀπὸ πλήθους πορνείας. καὶ πόρνη καλὴ καὶ ἐπίχαρις ἡγουμένη φαρμάκων, ἡ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ φυλὰς ἐν
veneficijs ſuis. ecce ego ad te dicit dn̄s oīpotens: ꝛ diſcooperiā poſteriora tua ſup faciem
τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ δείξω ἔθνεσιν τὴν ἀσχημοσύνην σου, καὶ βασι-
tuā: ꝛ oñdam gētib9 turpitudinē tuā: ꝛ regnis ignominiā tuā. ꝛ ꝓiciam ſup te abomiationē
λείαις τὴν ἀτιμίαν σου. καὶ ἐπιρρίψω ἐπὶ σὲ βδελυγμὸν
ſcd̄m īmūditias tuas: ꝛ ponā te in exemplū.
κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας σου, καὶ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα.
ꝛ erit oīs vidēs te deſcendet a te. ꝛ
καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ. καὶ
dicet: miſera niniue q̄s gemet eā? vnde querā conſolationē illi: apta chordā ps ammō q̄ hītat
ἐρεῖ, δειλαία Νινευΐ τίς στενάξει αὐτήν; πόθεν ζητήσω παράκλησιν αὐτῇ, ἅρμοσον χορδὴν μερὶς Ἀμμὼν κατοικοῦσα
in fluminibus. aqua ī circuitu ei9: cui9 pncipiū mare ꝛ
ἐν ποταμοῖς. ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ θάλασσα καὶ
aqua muri eius: ethiopia fortitudo ei9 ꝛ egyptus.
ὕδωρ τὰ τείχη αὐτῆς, αἰθιοπία ἰσχὺς αὐτῆς καὶ αἴγυπτος.
ꝛ nō eſt finis fuge tue. ꝛ libes facti ſūt auxiliatores
καὶ οὐκ ἔστι πέρας τῆς φυγῆς σου. καὶ λίβυες ἐγένοντο βοηθοὶ
eius: ꝛ ipſa in captiuitate ibit captiua:
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσεται αἰχμάλωτος,
ꝛ paruulos illi9 allident in pncipiis viaꝝ
καὶ τὰ νήπια αὐτῆς ἐδαφιοῦσιν ἐπ' ἀρχὰς τῶν ὁδῶν
eius: ꝛ ſup oīa inclyta eius mittēt ſortes.
αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς βαλοῦσιν κλήρους.
ꝛ oēs optimates ei9 alligabuntˀ compedib9: ꝛ
καὶ πάντες οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς δεθήσονται χειροπέδαις, καὶ
tu inebriaberis ꝛ eris deſpecta: ꝛ tu queres tibi vt ſtes ex inimicis. oēs munitiōes tue vt ficus hn̄tes groſſos: ſi cōmote fuerīt cadent in os
σὺ μεθυσθήσῃ καὶ ἔσῃ παρεωραμένη, καὶ σὺ ἐπιζητήσεις σεαυτῇ ἵνα στάσῃ ἐξ ἐχθρῶν. πάντα ὀχυρώματά σου ὡς συκαῖ ἔχουσαι ὀλύνθους, ἐὰν σαλευθῶσιν πεσοῦνται εἰς στόμα
comedētis. ecce ppl's tu9 q̄ſi mulieres in te inimicis tuis. aperte aperientur porte tre tue.
ἔσθοντος. ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοὶ τοῖς ἐχθροῖς σου. ἀνοιγόμεναι ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου,
ꝛ comedet ignis vectes tuos. aqua obſidiōis
καὶ καταφάγεται πῦρ τοὺς μοχλούς σου. ὕδωρ περιοχῆς

Trāsla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

hauri tibi. obtine munitiones
ἐπίσπασαι σεαυτῇ· κατακράτησον τῶν ὀχυρωμάτων
tuas: igredere i lutū: & cōculcare in paleis. ob
σου, ἔμβηθι εἰς πηλόν, καὶ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις· κα-
tine sup laterem: ibi comedet te ignis:
τακράτησον ὑπὲρ πλίνθον, ἐκεῖ καταφάγεταί σε πῦρ,
disperdet te gladi⁹: comedet te q̄si locusta:
ἐξολοθρεύσει σε ῥομφαία, καταφάγεταί σε ὡς ἀκρίς,
& aggrauaberis q̄si bruchus: mltiplicare vt bruchus. mlti
καὶ βαρυνθήσῃ ὡς βροῦχος, πληθύνθητι ὡς ὁ βροῦχος. ἐπλή
plicasti negotiatiōes tuas sic̄ stellas celi. & bru-
θυνας τὰς ἐμπορίας σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. καὶ βροῦ
ch⁹ īpetū fecit & expāsus est. cōmixtus tu⁹ sicut locusta a-
χος ὥρμησε καὶ ἐξεπετάσθη. ὁ σύμμικτός σου ὡς ἀκρὶς ἐπι
scendens in sepe in die frigoris. sol ortus est
βεβηκυῖα ἐπὶ φραγμοῦ ἐν ἡμέρᾳ πάγου. ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν
& abstulit & nō cognouit locum eius. ve illis.
καὶ ἀφείλετο καὶ οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς. οὐαὶ αὐτοῖς,
dormitauerūt pastores tui: rex assyrius cōsopiuit
ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες σου, βασιλεὺς ἀσσύριος ἐκοίμησεν
fortes tuos: abiīt ppl's tuus sup mōtes & nō
τοὺς δυνάστας σου, ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ οὐκ
erat q̄ susciperet: & nō est sanitas cōtritiōis tue.
ἦν ὁ ἐκδεχόμενος, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις τῆς συντριβῆς σου.
intumuit plaga tua. oēs q̄ audiūt
ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου. πάντες οἱ ἀκούοντες τὴν
nunciū tuū plaudent manus sup te: q2 sup
ἀγγελίαν σου κροτήσουσιν χεῖρας ἐπὶ σέ, διότι ἐπὶ
quē nō intrauit malitia tua semper.
τίνα οὐκ ἐπῆλθεν ἡ κακία σου διαπαντός.

Trāsla. B. Hie.

hauri tibi: extrue munitiōes tuas. Intra in lutū & calca: subigens tene laterem. Ibi comedet te ignis: peribis gladio: deuorabit te vt bruchus. Cōgregare ergo vt bruchus: multiplicare vt locusta. Plures fecisti negociatiōes tuas q̄ stelle sint celi. Bruch⁹ expansus est & auolauit. Custodes tui q̄si locuste: & paruuli tui quasi locuste locustarū: q̄ cōsidēt in sepib⁹ ī die frigoris. Sol ortus est & auolauerūt: & nō ē cognit⁹ locus earū vbi fuerit. Dormitauerūt pastores tui rex assur: sepeliētur principes tui. Latitauit ppl's tu⁹ in mōtibus: & nō est q cōgreget. Nō est obscura cōtritio tua: pessima est plaga tua. Oēs qui audierunt auditionē tuā: cōpsserūt manū sup te: qa sup quē nō trāsiit malicia tua sp̄. Explicit Naum pp̄heta.

Tex. heb. Naum. iij. | Pritiua. heb.

שַׁאֲבִי לָךְ חַזְּקִי מִבְצָרָיִךְ בֹּאִי בַטִּיט
וְרִמְסִי בַחֹמֶר הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן׃ שָׁם
תֹּאכְלֵךְ אֵשׁ תַּכְרִיתֵךְ חֶרֶב תֹּאכְלֵךְ
כַּיָּלֶק הִתְכַּבֵּד כַּיֶּלֶק הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה׃
הִרְבֵּית רֹכְלַיִךְ מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם
יֶלֶק פָּשַׁט וַיָּעֹף׃ מִנְּזָרַיִךְ כָּאַרְבֶּה
וְטַפְסְרַיִךְ כְּגוֹב גֹּבָי הַחוֹנִים
בַּגְּדֵרוֹת בְּיוֹם קָרָה שֶׁמֶשׁ זָרְחָה
וְנוֹדַד וְלֹא נוֹדַע מְקוֹמוֹ אַיָּם׃ נָמוּ
רֹעֶיךָ מֶלֶךְ אַשּׁוּר יִשְׁכְּנוּ אַדִּירֶיךָ
נָפֹשׁוּ עַמְּךָ עַל הֶהָרִים וְאֵין מְקַבֵּץ׃
אֵין כֵּהָה לְשִׁבְרֶךָ נַחְלָה מַכָּתֶךָ כֹּל
שֹׁמְעֵי שִׁמְעֲךָ תָּקְעוּ כַף עָלֶיךָ כִּי
עַל מִי לֹא עָבְרָה רָעָתְךָ תָּמִיד׃

בוא
חזק לבן
אכל כרת
כבד רבה
רבה כוכב
עוף נזר
חנה
קרר
ידע קום
אי נום רעה
שכן אדר
פוש קבץ
חלה נכה
רוע תמד

INCIPIT PROLOGVS IN ABACVC PROPHETAM.

Vattuor prophete in duodecim pp̄hetarum volumine continentur: e quibus tres in principio masa. i. pondus titulū habent: naum abacuc & malachias. Porro zacharias in medio et circa finē duos huiuscemodi ponit titulos: e quibus vnus est: onus verbi domini in terra adrach & damasci requiei ei⁹. Alter in fine sc3 onus verbi dn̄i sup israel. De naum orationibus tuis iam liber vnus editus est. De zacharia & malachia: si vita comes fuerit disseretur. Nunc abacuc habemus in manibus qui vel ex eo quod amabilis deo est vocatur amplexatio: vel q̄ in certamen & luctā (et vt ita dicā) amplexū cum deo cōgreditur: amplexātis. i. luctātis sortitus est nomen. Nullus enim tam audaci voce ausus est deū ad disceptationē iusticie p̄uocare: & dicere ei. Cur in rebus humanis & mundi istius pompa tanta rerū versetur iniquitas. Vociferabor ad te vim patiens & nō saluabis. Quare ostendisti mihi iniquitatē & laborē videre? Lacerata est lex: & non peruenit vsq3 ad finē iudiciū: quia impius preualet aduersum iustum: ideo egreditur iudicium peruersum. Vides q̄ temeraria vox sit et quodāmodo blasphemātis: creatorē suum ad iudiciū prouocare: & vas fragile aduersus figulum cur tale vel tale factū sit disputare? Necnon & hoc aīaduertendū q̄ assumptio vel pondus que grauia iam esse diximus: p̄phete visio est & aduersum mōtani dogma peruersum intelligit quod videt: nec vt amens loquitur: nec more insanientiū feminarū dat sine mente sonum. Vnde & ap'ls iubet vt si p̄phetantibus aliis alii fuerit reuelatū: taceant qui prius loquebātur. Et statim nō est inquit dissensionis deus: sed pacis. Ex quo intelligitur cum quis ex voluntate reticet: & aliis locū dat ad loquendū: posse et loqui & tacere cū velit. Qui iam in extasi. i. inuitus loquitur: nec tacere nec loqui in sua p̄tāte habet. Illud quoq3 disce quia semel a me violenter exigis vt quasi quosdā gradus & scalas ad altiora nitēti: historiā tibi interpreter: p̄phetiā esse circa babylonē & nabuchodonosor regem chaldeorū: vt quō prior p̄pheta naum quē abacuc sequitur vaticiniū habuit cōtra niniuem & assyrios qui vastauerunt decē tribus que vocātur israel: ita abacuc p̄phetiā habeat aduersus babylonē & nabuchodonosor: a quibus iudas & hierusalē templūq3 subuersa sunt. Et vt scias eo tēpore fuisse abacuc quo iam due tribus que vocabantur iuda ducte erant in captiuitatē: daniel docere te poterit: ad quē in lacū leonū abacuc cum prandio mittitur: quanq̄ apud hebreos hec ipsa nō legatur historia. Igitur siue quis recipiat scripturā illam: siue nō recipiat: vtrūq3 pro nobis est. Aut enī recipit: & iam post factā rem liber abacuc texitur: aut nō recipit: & quasi p̄pheta scribit que ventura cognoscit. Interim f̄m litteram causatur aduersum deū propheta: cur nabuchodosor templū dei vastet & iudā: cur hierusalē quondā vrbs dn̄i destruatur: quare clamet populus & nō audiatur: vociferetur ad dn̄m oppressus a chaldeis: & non saluetur: quare etiā ipse p̄pheta vel populus ex cui⁹ persona loq̄tur ad hoc vixerit: & hucusq3 perductus sit: vt iniquitatē hostiū & suū laborē viderit: cur iniusticia p̄ualeat aduersum se. Et hec dicit pre mentis angustia nesciens aurū in igne conflari. Et tres pueros de camino ignis puriores exisse q̄ intrauerant. Sed & hoc generaliter accipere possumus q̄ ex persona humane impatientie loquatur vt in querulam vocē & plenā doloris erumpat dicens. Quare respicis contēptores: & taces cōculcante impio iustiorē se? Hec aūt loquitur: nesciens iudicia dei inuestigabilia. & profundū diuitiarū sapientie & scientie eius: q̄ non ita videat deus vt videt homo. Homo tantū presentia respicit: deus futura & eterna cognoscit. Et quō si egrotans & estuans febribus aquā frigidam postulet: & dicat ad medicū: vim patior: crucior: vror: exanimor. vsq3quo medice clamabo & nō exaudies? & respondeat ei sapientissimus & clementissimus medicus: scio quo tēpore dare debeā quod postulas: nō misereor modo: quia misericordia ista crudelitas est: & volūtas tua contra te petit: ita & deus noster sciens clementie sue pondera atq3 mensuras interdum nō exaudit clamantē: vt eum probet & magis p̄uocet eum ad rogandū: & quasi igne excoctū iustiorē & puriorē faciat. Quod intelligens apostolus f̄m id quod misericordiā cōsecutus est a dn̄o ait. Sed nō deficimus. Et scit q̄ qui perseuerauerit vsq3 in finē hic salu⁹ erit: & gloriatur ī labore & dolore. Et cum hieremia dicit. Tribulationē & miseriam īuocabo: & quomodo alius inuocat deum: sic sanctus vir & bellator inuictus ad exercendum se et probandum tribulationem & miseriā inuenire desiderat. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Abacuc luctator fortis & rigidus stat sup custodiā suā: & figit gradum sup munitionē: vt christum in cruce contempletur & dicat. Operuit celos gloria eius: & laudis ei⁹ plena est terra. Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. Explicit argumentum.

Tex.heb.Abacuc.j.

Cap.j.

הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר חָזָה חֲבַקּוּק הַנָּבִיא׃
עַד אָנָה יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וְלֹא תִשְׁמָע
אֶזְעַק אֵלֶיךָ חָמָס וְלֹא תוֹשִׁיעַ׃
לָמָּה תַרְאֵנִי אָוֶן וְעָמָל תַּבִּיט וְשֹׁד
וְחָמָס לְנֶגְדִּי וַיְהִי רִיב וּמָדוֹן
יִשָּׂא׃ עַל כֵּן תָּפוּג תּוֹרָה וְלֹא יֵצֵא
לָנֶצַח מִשְׁפָּט כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר
אֶת הַצַּדִּיק עַל כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט
מְעֻקָּל׃ רְאוּ בַגּוֹיִם וְהַבִּיטוּ וְהִתַּמְּהוּ
תְּמָהוּ כִּי פֹעַל פֹּעֵל בִּימֵיכֶם לֹא
תַאֲמִינוּ כִּי יְסֻפָּר׃ כִּי הִנְנִי מֵקִים
אֶת הַכַּשְׂדִּים הַגּוֹי הַמַּר וְהַנִּמְהָר
הַהוֹלֵךְ לְמֶרְחֲבֵי אֶרֶץ לָרֶשֶׁת
מִשְׁכָּנוֹת לֹא לוֹ׃ אָיֹם וְנוֹרָא הוּא
מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא׃ וְקַלּוּ
מִנְּמֵרִים סוּסָיו וְחַדּוּ מִזְּאֵבֵי עֶרֶב
וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו וּפָרָשָׁיו מֵרָחוֹק
יָבֹאוּ יָעֻפוּ כְּנֶשֶׁר חָשׁ לֶאֱכוֹל׃
כֻּלֹּה לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם
קָדִימָה וַיֶּאֱסֹף כַּחוֹל שֶׁבִי׃ וְהוּא
בַּמְּלָכִים יִתְקַלָּס וְרֹזְנִים מִשְׂחָק
לוֹ הוּא לְכָל מִבְצָר יִשְׂחָק וַיִּצְבֹּר
עָפָר וַיִּלְכְּדָהּ׃ אָז חָלַף רוּחַ וַיַּעֲבֹר
וְאָשֵׁם זוּ כֹחוֹ לֵאלֹהוֹ׃ הֲלוֹא
אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא
נָמוּת יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר
לְהוֹכִיחַ יְסַדְתּוֹ׃ טְהוֹר עֵינַיִם
מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל עָמָל לֹא
תוּכָל לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ
בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ׃ וַתַּעֲשֶׂה
אָדָם כִּדְגֵי הַיָּם כְּרֶמֶשׂ לֹא מוֹשֵׁל
בּוֹ׃ כֻּלֹּה בְּחַכָּה הֵעֲלָה יְגֹרֵהוּ בְחֶרְמוֹ
וְיַאַסְפֵהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ עַל כֵּן יִשְׂמַח
וְיָגִיל׃ עַל כֵּן יְזַבֵּחַ לְחֶרְמוֹ וִיקַטֵּר
לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בָהֵמָּה שָׁמֵן חֶלְקוֹ

Pritiua.heb.

נָשָׂא נָבָא
שָׁמַע זָעַק
יָשַׁע
רָאָה נָבַט
שָׁדַד הָיָה
רוּב דוּן
נָשָׂא פּוּג
יָרָה שָׁפַט
כָּתַר צָדַק
עָקַל רָאָה
נָבַט תָּמַה
יוֹם אָמַן
סָפַר קוּם
מָרַר מָהַר
הָלַךְ רָחַב
יָרַשׁ שָׁכַן
יָרֵא שָׁפַט
נָשָׂא
חָדַד
פּוּשׁ רָחַק
עוּף חוּשׁ
אָכַל בּוֹא
גָּמָה פָּנָה
קָדַם אָסַף
שָׁבָה קָלַס
שָׂחַק בָּצַר
צָבַר לָכַד
עָבַר כָּחַח
מוּת שָׁפַט
שׂוּם יָכַח
טָהַר רָאָה
רוּעַ נָבַט
יָכַל חָרַשׁ
צָדַק עָשָׂה
דָּגָה מָשַׁל
עָלָה גּוּר
אָסַף כָּמַר
שָׂמַח גּוּל
זָבַח קָטַר

Trãſl.B.Hie.

Incipit Abacuc ꝓpheta.
Capitulum. 1.

Onus quod vidit abacuc propheta. Vſq̃ quo dñe clamabo & non exaudies. Vociferabor ad te vim patiens & non ſaluabis? Quare oſtẽdiſti mihi iniquitatẽ & laborẽ: videre predã & iniuſticiã cõtra me? Et factũ eſt iudiciũ & cõtradictio potẽtior. Propter hoc lacerata eſt lex: & nõ peruenit vſq̃ ad finẽ iudiciũ: quia impius ꝓualet aduerſus iuſtũ: ꝓpterea egredietur iudiciũ ꝑuerſum. Aſpicite in gentibus & videte & ãmiramini & obſtupeſcite: quia opus factũ eſt in diebus vr̃is: qđ nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego ſuſcitabo chaldeos gentẽ amarã & velocẽ ãbulantẽ ſuꝑ latitudinẽ tre vt poſſideat tabernacula nõ ſua. Horribilis & terribilis ẽ ex ſemetipſa iudiciũ & onus eius egredietur. Leuiores pardis equi eius: & velociores lupis veſpertinis: & diffundẽtur equites eius. Eqtes nãq̃ eius de longe venient: volabũt q̃ſi aqla feſtinans ad comedendũ. Oẽs ad predã venient: facies eorũ vẽtus vrens. Et cõgregabit q̃ſi arenã captiuitatẽ. & ipſe de regibus triũphabit: & tyranni ridiculi eius erũt. Ipſe ſuꝑ oẽm munitionẽ ridebit & cõportabit aggerẽ & capiet eã. Tunc mutabitur ſpũs et pertrãſibit & corruet. Hec eſt fortitudo eius dei ſui. Nunqd nõ a principio dñe deus meus ſancte meus & non moriemur: Dñe in iudiciũ poſuiſti eũ: & fortẽ vt corriperes fundaſti eũ. Mundi ſunt oculi tui ne videas malũ: & reſpicere ad iniqtatẽ nõ poteris. Quare nõ reſpicis ſuꝑ iniq̃ agẽtes: et taces deuorante impio iuſtiorẽ ſe. Et facis hoĩes q̃ſi piſces maris: & q̃ſi reptile nõ habẽs principem. Totum in hamo ſubleuauit: traxit illud in ſagena ſua: & cõgregauit in rete ſuũ. Super hoc letabitur & exultabit: ꝓpterea imolabit ſagene ſue & ſacrificabit reti ſuo. Quia in ipſis incraſſata eſt pars eius:

Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

AMBACVC.
ΑΜΒΑΚΟΥΚ. Ca.1.

Aſſumptio quã vidit ambacuc ꝓpheta. vſq̃
Ὁ λῆμμα ὃ ἴδεν ἀμβακοὺκ ὁ προφήτης. ἕως
quo dñe clamabo & non exaudies.
πότε κύριε κεκράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακού-
vociferabor ad te vim patiẽs & nõ ſaluabis: qre mihi
σῃς, βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσῃς; ἵνα τί μοι
oñdiſti labores & dolores: videre miſeriam
ἔδειξας κόπους καὶ πόνους; ἐπιβλέπειν ταλαιπωρίαν
& impietatẽ: ex aduerſo mei factũ ẽ iudiciũ: & iudex
καὶ ἀσέβειαν; ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς
accipit. ꝓpterea diſſipata ẽ lex: & nõ deducitur
λαμβάνει. διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται
in finem iudiciũ: qꝛ impius ꝑualet aduerſus iuſtum:
εἰς τέλος κρῖμα, ὅτι ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον,
ꝓpter hoc egredietur iudiciũ ꝑuerſum: videte
ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρῖμα διεστραμμένον. ἴδετε
cõtemptores & reſpicite & videte mirabilia &
οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε καὶ εἴδετε θαυμάσια καὶ
diſꝑdimini: qꝛ opus ego operor in diebus
ἀφανίσθητε, διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις
vr̃is qđ nõ credetis: ſi qs enarrauerit. qꝛ ecce
ὑμῶν ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται. διότι ἰδοὺ
ego ſuſcito chaldeos gẽtem amarã & ve-
ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς χαλδαίους τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ τα-
locẽ q̃ ambulat ſuꝑ latitudines tre vt poſſideat
χινὸν τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς τοῦ κατακλη-
tabercula nõ ſua. terribilis & illuſtris eſt:
ρονομῆσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ. φοβερὸς καὶ ἐπιφανής ἐστι,
de ipſa iudiciũ eius erit: & aſſumptio eius de ſe
ἐξ αὐτοῦ τὸ κρῖμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ
egredietur. & exilient ſuꝑ pardos equi
ἐξελεύσεται. καὶ ἐξαλοῦνται ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι
eius: & velociores ſuꝑ lupos arabie. equi
αὐτοῦ, καὶ ὀξύτεροι ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς ἀραβίας. ἐξιπ-
tabunt equites eius & ĩpetu venient de lõginq̃: &
πάσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ καὶ ἐξορμήσουσι μακρόθεν, καὶ
volabunt q̃ſi aqla ꝓmpta ad comedẽdũ. cõſumma-
πετασθήσονται ὡς ἀετὸς πρόθυμος εἰς τὸ φαγεῖν. συντέ-
tio in impios veniet reſiſtentes faciebus eorum ex ad-
λεια εἰς ἀσεβεῖς ἥξει ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναν-
uerſo. & cõgregabit q̃ſi arenã captiuitatem: & ipſe in re-
τίας. καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν, καὶ αὐτὸς ἐν βα-
gibus deliciabitur: & tyranni ludibria eius: & ip-
σιλεῦσιν ἐντρυφήσει, καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ αὐ-
ſe in oẽm munitionẽ illudet: & mittet aggerẽ & ob-
τὸς εἰς πᾶν ὀχύρωμα ἐμπαίξεται, καὶ βαλεῖ χῶμα καὶ κρα-
tinebit eã. tunc mutabit ſpm̃ & ꝑtranſibit
τήσει αὐτοῦ. τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα καὶ διελεύσεται
& ꝓpiciabit. hec fortitudo deo meo: nõne tu a ꝑncipio
καὶ ἱλασθήσεται. αὕτη ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ μου, οὐχὶ σὺ ἀπ᾽ ἀρχῆς
dñe deus meus ſancte meus: non moriemur. dñe in iudi-
κύριε ὁ θεός μου ὁ ἅγιός μου, οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. κύριε εἰς κρῖ-
ciũ poſuiſti eũ & plaſmauit me vt arguam diſciplinã
μα τέταχας αὐτὸν καὶ ἔπλασέν με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν
eius. mundus oculus ne videat mala & aſpiciat
αὐτοῦ. καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὁρᾶν πονηρὰ καὶ ἐπιβλέπειν
dolorẽ. qre aſpicis ſuꝑ cõtemptores. tacebis
πόνον. ἵνα τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας, παρασιωπ-
cũ deuorauerit ĩpius iuſtum: & facies hoĩes q̃ſi
ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον, καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύ-
ces maris & q̃ſi reptilia nõ hñtia ducẽ. cõſum-
ας τῆς θαλάσσης καὶ ὡς τὰ ἑρπετὰ οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον. συντέ-
mẽ in hamo ſubleuauit & attraxit eũ in reti ſuo. cõ-
λειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασεν καὶ εἵλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ
gregauit eũ in ſagenis ſuis. ꝓpter hoc letabitur
συνήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ. ἕνεκεν τούτου εὐφρανθήσε-
& gaudebit: ꝓpter hoc immolabit ſagene ſue: & ſacrific-
καὶ χαρήσεται, ἕνεκεν τούτου θυμιάσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ, καὶ θύ-
reti ſuo. qꝛ in ipſis incraſſauit partẽ ſuam
τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ. ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανεν μερίδα αὐτο

Act. 13.c

τ eſce eius electe. ꝓpterea iaciet re=
καὶ τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά. διὰ τοῦτο βαλεῖ ἀμ=
te ſuū: τ ſemper interficere gētes nō p=
φίβληστρον αὐτοῦ, καὶ διαπαντὸς ἀποκτείνειν ἔθνη οὐ φεί=
cet.
σεται.

Ca.2

SUper cuſtodia mea ſtabo τ aſcendam
ΕΠὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι
ſup petram: τ cōtemplabor vt videā q̄d loqua=
ἐπὶ πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλή=
tur in me: τ q̄d reſpondeā ad correptionē meā. τ
σῃ ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου. καὶ
reſpōdens dixit dn̄s ad me: ſcribe viſionē manifeſte
ἀποκριθεὶς εἶπεν κύριος πρός με, γράψον ὅρασιν σαφῶς
in bux꜄] vt currat q̄ legit ea: q2 adhuc
εἰς πυξίον ὅπως διώκῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτά, διότι ἔτι ὅ=
viſio in tp̄s: τ orietur in finem τ nō in va
ρασις εἰς καιρόν, καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρας καὶ οὐκ εἰς κε=
cuū. ſi defecerit: ſuſtine eum: q2 veniēs veniet
νόν. ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει
τ nō tardabit. ſi retraxerit ſe: nō cōplacebit aīa
καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ. ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυ=
mea in eo. at iuſtus ex fide mea viuet: at
χή μου ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται, ὁ δὲ
arrogans τ cōtemptor vir ſupbus nihil pdu
κατοιόμενος καὶ καταφρονητὴς ἀνὴρ ἀλαζὼν οὐθὲν οὐ μὴ πε=
cet ad finē. q̄ dilatauit ſicut ifern9 aīam ſuā: τ
ράνῃ. ὃς ἐπλάτυνεν καθὼς ὁ ᾅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ
iſte q̄ſi mors nō adimpletus τ aggregabit
οὗτος ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλάμενος καὶ ἐπισυνάξει
ad ſe oēs gētes τ accipiet ad ſe om=
πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ εἰσδέξεται πρὸς αὐτὸν πάν=
nes pp̄los. nōne hec vniuerſa parabolam aduerſū
τας τοὺς λαούς. οὐχὶ ταῦτα πάντα παραβολὴν κατ' αὐ=
eū ſument τ ꝓpoſitionē ad narrationē ei9: τ di=
τοῦ λήψονται καὶ πρόβλημα εἰς διήγημα αὐτοῦ, καὶ ἐροῦ=
cēt: ve q̄ multiplicat ſibi q̄ nō ſunt ſua: vſq3 q̄
σιν, οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ, ἕως τί=
τ aggrauās denſum lutū ꝯ ſe. q2 ſu=
νος, καὶ βαρύνων τὸν παχὺν πηλὸν καθ' ἑαυτοῦ. ὅτι ἐξαί=
bito cōſurgent mordentes eū: τ vigilabunt
φνης ἐξαναστήσονται δάκνοντες αὐτόν, καὶ ἐκνήψουσιν οἱ
iſidiatores tui: τ eris in rapinā ipis. q2 tu
ἐπίβουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς. διότι σὺ
ſpoliaſti gētes multas: ſpoliabunt te oēs
ἐσκύλευσας ἔθνη πολλά, σκυλεύσουσίν σε πάντες οἱ
reliqui pp̄li ꝓpt ſanguies hoim τ ipieta=
καταλελειμμένοι λαοὶ δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβεί=
tes tre τ ciuitatis τ oim hitantiū eam:
ας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.
ve q̄ multiplicat auaritiā malā domui ſue: vt
ὦ ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ
ponat in excelſū nidū ſuū. vt eruatur de ma=
τάξαι εἰς ὕψος νοσσιὰν αὐτοῦ. τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐκ χει=
nu malor̄. cogitaſti cōfuſionē domui tue. cōſumpſiſti
ρὸς κακῶν. ἐβουλεύσω αἰσχύνην τῷ οἴκῳ σου. συνεπέρα=
pp̄los multos: τ peccauit aīa tua. ꝓpt q̄d la
νας λαοὺς πολλούς, καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχή σου. διότι λί=
pis ex pariete clamabit: τ ſcarabe9 de ligno loquet̄
θος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται
ea. ve q̄ edificat ciuitatē in ſanguinib9 τ p̄parat
αὐτά. οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασιν καὶ ἑτοιμάζων
vrbem in iniq̄tatib9: nōne hec ſunt a dn̄o | omni=
πόλιν ἐν ἀδικίαις, οὐ ταῦτά ἐστιν παρὰ κυρίου παντο=
potente? τ defecerūt pp̄li multi in igne τ gētes
κράτορος; καὶ ἐξέλιπον λαοὶ πολλοὶ ἐν πυρὶ καὶ ἔθνη
multe τ coanguſtiate ſunt. q2 | replebitur tra: vt cogno
πολλὰ καὶ ὠλιγοψύχησαν. ὅτι πλησθήσεται ἡ γῆ, τ᾿ γνῶ=
ſcant gliam dn̄i. q̄ſi aquā ad operiendū maria. ve q̄ po
ναι τὴν δόξαν κῡ, ὡς ὕδωρ κατακαλύψαι θαλάσσας. ὦ ὁ πο=
tat p̄ximū ſuū ſubuerſiōe turbida τ inebrians:
τίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ καὶ μεθύσκων,

&cibus eius electꝰ. Propter hoc ergo expandit ſagenā ſuā: & ſemp inter ficere gentes nō ceſſat.

SVper cuſtodiam meam ſtabo: 2. & figā gradū ſup munitionē. Et contēplabor vt videam q̄d dicatur mihi: & quid reſpōdeam ad arguentē me. Et reſpondit mihi dominꝰ & dixit. Scribe viſum & explana eum ſup tabulas: vt percurrat qui legerit eū. Quia adhuc viſus p̄cul: & apparebit in finē: & nō metietur. Si morā fecerit expecta illū: quia veniēs veniet & nō tardabit. Ecce q̄ incredulus ē: nō erit recta aīa eius in ſemetipſo. Iuſtus aūt in fide ſua viuet. Et quō vinū potantē decipit: ſic erit vir ſupbus & nō decorabitur. Qui dilatauit q̄ſi infernus aīam ſuā: & ipſe q̄ſi mors: & non adimpletur. Et cōgregauit ad ſe oēs gētes: & coaceruauit ad ſe oēs populos. Nunq̄d nō oēs iſti ſup eū parabolā ſumēt: & loquelam enigmatū eius? Et dicetur. Ve ei qui multiplicat nō ſua. Vſq3 q̄ & aggrauat cōtra ſe denſum lutū? Nunquid nō repēte cōſurget q̄ mordeāt te? Et ſuſcitabūtur lacerātes te: & eris in rapinā eis. Quia tu ſpoliaſti gentes multas: ſpoliabunt te omnes qui reliq̄ fuerint de populis: ꝓpter ſanguinē hoīs & iniq̄tatē tre: ciuitatis & oīū hitantiū in ea. Ve qui congregat auariciā malā domui ſue vt ſit ī excelſo nidus eius: & libe rari ſe putat de manu mali. Cogitaſti cōfuſionem domui tue: cōcidiſtis populos multos & peccauit aīa tua. Quia lapis de pariete clamabit & lignū q̄d inter iūcturas edificiorū eſt rn̄debit. Ve q̄ edificat ciuitatē in ſanguinibus & preparat vrbē in iniq̄tate. Nunq̄d nō ſunt hec a dn̄o exercituum? Laborabūt ei populi in multo igni: & gentes in vacuū & deficiet. Quia replebitur tra vt cognoſcāt gloriā dn̄i: q̄ſi aque operiētes mare. Ve qui potū dat amico ſuo mittēs fel ſuum et inebriās:

ומאכלו בראה׃ העל כן יריק חרמו
ותמיד להרג גוים לא יחמול׃

Cap.ij.

על משמרתי אעמדה
ואתיצבה על מצור ואצפה לראות
מה ידבר בי ומה אשיב על
תוכחתי׃ ויענני יהוה ויאמר
כתוב חזון ובאר על הלחות למען
ירוץ קורא בו׃ כי עוד חזון למועד
ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה
חכה לו כי בא יבא לא יאחר׃
הנה עפלה לא ישרה נפשו בו
וצדיק באמונתו יחיה׃ ואף כי
היין בוגד גבר יהיר ולא ינוה
אשר הרחיב כשאול נפשו והוא
כמות ולא ישבע ויאסף אליו כל
הגוים ויקבץ אליו כל העמים׃
הלוא אלה כלם עליו משל ישאו
ומליצה חידות לו ויאמר הוי
המרבה לא לו עד מתי ומכביד
עליו עבטיט׃ הלוא פתע יקומו
נשכיך ויקצו מזעזעיך והיית
למשסות למו׃ כי אתה שלות
גוים רבים ישלוך כל יתר עמים
מדמי אדם וחמס ארץ קריה וכל
ישבי בה׃ הוי בצע בצע רע לביתו
לשום במרום קנו להנצל מכף
רע׃ יעצת בשת לביתך קצות
עמים רבים וחוטא נפשך׃ כי אבן
מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה׃
הוי בונה עיר בדמים וכונן קריה
בעולה׃ הלוא הנה מאת יהוה
צבאות ויגעו עמים בדי אש
ולאמים בדי ריק יעפו׃ כי תמלא
הארץ לדעת את כבוד יהוה
כמים יכסו על ים׃ הוי משקה
רעהו מספח חמתך ואף שכר

אכל ריק
תמד חמל
Cap.ij.
שמר עמד
יצב צור
צפה ראה
דבר שוב
יכח ענה
אמר כתב
חזה לוח
רוץ קרא
יעד כזב
מהמה בוא
אמר צדק
אמן חיה
בגד יהד
נוה רחב
שאל שבע
אסף קבץ
נשא
לוץ חוד
רבה כבד
קום
זוע היה
שסס
שלל רבב
קרה
רוע
דום קנן
נצל בוש
קצה
זעק כפס
ענה בנה
יגע
מלא
ידע כבד
כסה שקה
ספח

למען הביט על מעוריהם: שבעת נבט עור
קלון מכבוד שתה גם אתה והערל קלה ערל
תסוב עליך כוס ימין יהוה וקיקלון סבב ימן
על כבודך: כי חמס לבנון יכסך קלה כבד
ושד בהמות יחיתן מדמי אדם חתת
וחמס ארץ קריה וכל ישבי בה:
מה הועיל פסל כי פסלו יצרו יעל
מסכה ומורה שקר כי בטח יצר נסך ירה
יצרו עליו לעשות אלילים עשה
אלמים: הוי אמר לעץ הקיצה קוץ
עורי לאבן דומם הוא יורה הנה דמם ירה
הוא תפוש זהב וכסף וכל רוח תפש
אין בקרבו: ויהוה בהיכל קדשו הכל
הס מפניו כל הארץ:

Cap.iij. תפלה לחבקוק הנביא
על שגינות: יהוה שמעתי שמעך פלל נבא
יראתי יהוה פעלך בקרב שנים שגה
חייהו בקרב שנים תודיע ברגז שנה
רחם תזכור: אלוה מתימן יבוא חיה ידע
וקדוש מהר פארן סלה כסה זכר אלה
שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: ימן בוא
ונגה כאור תהיה קרנים מידו קדש הלל
לו ושם חביון עזה: לפניו ילך היה
דבר ויצא רשף לרגליו: עמד חבב עזז
וימדד ארץ ראה ויתר גוים פנה
ויתפצצו הררי עד שחו גבעות מדד נתר
עולם הליכות עולם לו: תחת און שחח
ראיתי אהלי כושן ירגזון יריעות עלם הלך
ארץ מדין: הבנהרים חרה יהוה ראה רגז
אם בנהרים אפך אם בים עברתך ירע
כי תרכב על סוסיך מרכבתיך
ישועה: עריה תעור קשתך רכב
שבעות מטות אמר סלה נהרות ישע ערה
תבקע ארץ: ראוך יחילו הרים זרם עור נטה
מים עבר נתן תהום קולו רום בקע ראה
ידיהו נשא: שמש ירח עמד זבלה חול תהם

vt aſpiciat nuditatē eius. Repletus es ∞∞∞∞∞∞ ignominia p gloria. Bibe tu quoq; & cōſopire. Circūdabit te calix dextere dn̄i: & vomit⁹ ignominie ſup gloriā tuam. Quia iniqtas libani operiet te: & vaſtitas aīaliū deterrebit eos: de ſanguinibus hoīs: & iniqtate t're & ciuitatis: & oīm habitantiū in ea. Quid pdeſt ſculptile: qa ſculpſit illud fictor ſu⁹: cōflatile & imaginem falſam: quia ſperauit in figmento fictor eius vt faceret ſimulachra muta. Ve qui dicit ligno expergiſcere: ſurge lapidi taceti. Nūquid ipē docere poterit? Ecce iſte cooptus eſt auro & argento: & oīs ſpūs nō eſt in viſceribus eius. Dn̄s aūt in tēplo ſancto ſuo: ſileat a facie eius oīs terra.

Oratio abacuc pphete pro ignorantiis. 3.

Domine audiui auditionē tuam: & ∞∞∞ timui. Dn̄e opus tuum in medio annorum ∞∞ viuifica illud. In medio annorū notū facies: cū iratus fueris mīe recordaberis. Deus ab auſtro veniet: et ſanctus de mōte pharan. Operuit ∞∞∞∞ celos gloria eius: & laudis eius plena eſt terra. ∞ Splēdor eius vt lux erit: cornua in manib⁹ eius. Ibi abſcōdita eſt fortitudo ei⁹: ante faciē ei⁹ ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes ei⁹. Stetit & menſus eſt terram. Aſpexit & diſſoluit gentes: & cōtriti ſunt mōtes ſecli. Incuruati ſūt colles mundi: ab itineribus eternitatis eius. Pro iniqtate vidi tentoria ethiopie: turbabuntur pelles terre madiā. Nunqd in fluminib⁹ iratus es dn̄e? aut in fluminibus furor tu⁹ vel in mare indignatio tua? Qui aſcendis ſuper equos tuos & qdrige tue ſaluatio. Suſcitās ſuſcitabis arcū tuū: iuramēta tribus que locutus es. Fluuios ſcindes terre: viderunt te & doluerunt mōtes: gurges aquarū tranſiit. Dedit abyſſus vocē ſuā: altitudo man⁹ ſuas leuauit. Sol & luna ſteterūt in hītaculo ſuo:

vt aſpiciat in ſpeluncis ſuis: ſaturitatē igno
ὅπως ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ σπήλαια αὐτῶν, πλησμονὴν ἀτι
minie de glīa bibe: ⁊ cōmouere: circūdauit te ca=
μίας ἐκ δόξης πίε, καὶ διασαλεύθητι, ἐκύκλωσεν σε πο=
lix dextere dn̄i: ⁊ ɔgregata ē ignominia ſup glām
τήριον δεξιᾶς κυρίου, καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν
tuā: qꝛ īpietas libani operiet te: ⁊ mi=
σου, διότι ἀσέβεια τοῦ λιβάνου καλύψει σε, καὶ ταλαι=
ſeria beſtiaꝝ terrebit te ppt ſanguinē hoim ⁊
πωρία θηρίων πτοήσει σε διὰ αἵματα ἀνθρώπων καὶ
īpietates terre ⁊ ciuitatis ⁊ oīm hītantium
ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούν=
eam. qd pdeſt ſculptili φ ſculpſerūt illud: forma
των αὐτήν. τί ὠφελεῖ γλυπτὸν ὅτι ἔγλυψαν αὐτό, ἔπλα
uerūt illud cōflatile imaginationē falſam. qꝛ cōfidit
σαν αὐτὸ χώνευμα φαντασίαν ψευδῆ. ὅτι πέποιθεν ὁ
fictor in figmento ſuo: vt faciat idola mu
πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι εἴδωλα κω
ta. ve q̄ dicit ligno vigila: ſurge: ⁊ lapidi
φά. οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ ἔκνηψον, ἐγέρθητι, καὶ τῷ λίθῳ
eleuare: ⁊ ipm̄ eſt imaginatio ⁊ eſt pductio au=
ὑψώθητι, καὶ αὐτό ἐστιν φαντασία καὶ ἔστιν ἔλασμα χρυσί
ri ⁊ argenti: ⁊ oīs ſpūs nō eſt in eo: at dn̄s in tēplo
ου καὶ ἀργυρίου, καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ κύριος ἐν ναῷ ἁ
ſctō ſuo: reuereat a facie eius oīs terra.
γίῳ αὐτοῦ, εὐλαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. C.3

Oratio ambacuc pphete cū cantico. dn̄e au
Προσευχὴ ἀμβακοὺμ τοῦ προφήτου μετ᾽ ᾠδῆς. κύριε εἰ
diui auditū tuū ⁊ timui: dn̄e cōſideraui
σακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην, κύριε κατενόησα τὰ
opa tua: ⁊ obſtupui. ī medio duoꝝ aīaliū cognoſceris cū
ἔργα σου, καὶ ἐξέστην. ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ ἐν τῷ
apꝛopīquerit āni cognoſceris: cū aderit tp̄s demō
ἐγγίζειν τὰ ἔτη γνωσθήσῃ, ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀνα
ſtraberis. cū cōturbata fuerit aīa mea: mīe
δειχθήσῃ. ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν ψυχήν μου, ἐλέους
recoꝛdaberis. de⁹ ab auſtro veniet ⁊ ſctūs de mōte vm=
μνησθήσῃ. ὁ θεὸς ἀπὸ θαιμὰν ἥξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κα=
broſo pharan. Diapſalma. Operuit
τασκίου φαράν. Διάψαλμα. Ἐπεκάλυψεν τοὺς
celos virtus eius: ⁊ laude ei⁹ plena
οὐρανοὺς ἡ δύναμις αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ πλή
eſt t'ra: ⁊ ſplendoꝛ ei⁹ q̄ſi lux erit: ⁊ coꝛnua
ρης ἡ γῆ, καὶ διαύγασμα αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται, καὶ κέρατα
in manib⁹ ei⁹: ⁊ poſuit dilectionē robuſtā foꝛtitudis ſue.
ἐν χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔθηκεν ἀγάπην ἰσχυρὰν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
aū faciem eius ibit verbū: ⁊ egrediet in
πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος, καὶ ἐξελεύσεται εἰς
cāpos. iuxta pedes ei⁹ erit ⁊ mota eſt terra: aſpexit
πεδία. κατὰ πόδας αὐτοῦ ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ, κατενόη=
⁊ diſtare fecit gētes: ⁊ mōtes ɔtriti ſunt violētia: tabu
σεν καὶ ἐξέτηξεν τὰ ἔθνη. καὶ τὰ ὄρη ἐθραύσθησαν βίᾳ, ἐτάκη
erūt colles ſeculi: itinera ſēpitna ei⁹: p laboꝛib⁹ vidi
σαν βουνοὶ τοῦ αἰῶνος, αἱ ὁδοὶ αἰώνιαι αὐτοῦ, ἀντὶ πόνων εἶδον
tabernacula ethiopū: turbabunt ⁊ tabernacula
τὰς σκηνὰς αἰθιόπων, ταραχθήσονται καὶ τὰ σκηνώματα τῆς
t're madiā. nūqd ī fluminib⁹ irat⁹ es dn̄e: aut ī fluminib⁹ fu=
γῆς μαδιάν. μὴ ἐν ποταμοῖς ὠργίσθης κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυ
roꝛ tu⁹: aut ī mari ipet⁹ tu⁹: aſcenſur⁹ ſup eq̄s
μός σου, ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὁρμή σου; ὁ ἀναβησόμενος ἐπὶ τοὺς ἵπ
tuos: ⁊ equitat⁹ tu⁹ ſalus: extendēs extēdes
πους σου, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία, ἐντείνας ἐντενεῖς
arcū tuū ſup ſceptra dicit dn̄s. diapſalma.
τὸ τόξον σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα λέγει κύριος. Διάψαλμα. O
fluuius ſcindit t'ra. viderūt te: ⁊ cōdolent ppl'i. diſ
ποταμὸς σχίζεται τῇ γῇ. εἴδοσάν σε, καὶ συναλγοῦσιν λαοί. δια
pdes aquas itineris: dedit abyſſus vo=
σπερεῖς ὕδατα τῆς πορείας, ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος τὴν φω=
cē ſuā: altitudinē viſionis eius. exaltat⁹ ē ſol
νὴν αὐτῆς, τὸ ὕψος τῆς φαντασίας αὐτοῦ. ὑψώθη ὁ ἥλιος
⁊ luna ſtetit in ordine ſuo.
καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

in luce iacula tua ibunt: ꝛ in ſplēdoꝛe coꝛu
ἐν φωτὶ αἱ βολίδες σου πορεύσονται, καὶ ἐν φέγγι ἀστρα
ſcatiōis armoꝝ tuoꝝ: in ꝯminatiōe iminues terrā
πῆς τῶν ὅπλων σου, ἐν ἀπειλῆ ἐλαττώσεις τὴν γῆν
ꝛ in furoꝛe ðtrahes gētes.egreſſꝰ es in ſalute ppl'i
καὶ ἐν ὀργῆ κατάξεις ἔθνη. ἐξῆλθες ἐπὶ σωτηρία τοῦ λαοῦ
tui vt ſaluares chꝛiſtos tuos. miſiſti in caput
σου τοῦ σῶσαι τοὺς χρισούς σου. ἔπεμψας ἐπὶ κεφαλὴν
impioꝝ moꝛtem: ſuſcitaſti vicula vſq; ad collum
ἀσεβῶν θάνατον, ἤγειρας δεσμοὺς ἕως τοῦ τραχήλου
in finem: ðiuiſiſti in ſtupoꝛe capita po=
εἰς τὸ τέλος, διεμέρισας ἐν θάμβει τὰς κεφαλὰς τῶν δυ=
tentiū ꝯmouebuntur in ea aperiēt frenos ſuos
νατῶν σαλευθήσονται ἐν αὐτῆ ἀνοίξουσι τὰς ἡνίας αὐτῶν
ſicͤ cōedens pauperē in abſcondito. ꝛ ſupduxiſti in
ὡς τρώγων πτωχὸν ἐν ἀποκρύφω. καὶ ὑπεράγαγες ἐπὶ
mari equos tuos cōturbantes aquas
θαλάσσης τοὺς ἵππους σου συνταράσσοντας ὕδατα
multas. cuſtodiui ꝛ extimuit venter meꝰ a voce
πολλά. ἐφύλαξα καὶ ἐφοβήθη ἡ κοιλία μου ἀπὸ φωνῆς
oꝛationis labioꝝ meoꝝ: ꝛ īgreſſꝰ ē tremoꝛ in
προσευχῆς τῶν χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος ἐπὶ
oſſa mea.ꝛ ſubter me cōturbata ē foꝛtitudo mea
τῶν ὀστέων μου. καὶ ὑποκάτω μου συνεταράχθη ἡ ἰσχύς μου
requieſcam in ðie tribulatiōis mee: vt aſcēdā
καταπαύσομαι ἐν ἡμέρα τῆς θλίψεώς μου, τοῦ ἀναβῆ
ad ppl'm pegrinatiōis mee: qm̄ ficus non
ναι πρὸς τὸν λαὸν τῆς παροικίας μου, ὅτι συκῆ οὐ μὴ
afferet fructū: ꝛ in vineis non erūt
παράδω τὸν καρπόν, καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσαι
germia: mētietur opus oliue: a campi
φυτά, ψεύσεται τὸ ἔργον τῆς ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία
nō facient eſcas. ðefecerūt: eo q̄ꝺ cōederūt o=
οὐ ποιήσουσι βρώματα. ἐξέλιπον, διότι ἔφαγον πρό=
ues: ꝛ nō ſunt boues in p̄ſepibus. ego āt
βατα, καὶ οὐκ εἰσὶν βόες ἐν ταῖς φάτναις. ἐγὼ δὲ
in ðn̄o exultabo: gaudebo ſup ðeo
ἐν τῷ κυρίῳ ἀγγαλιάσομαι, εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ
ſalutari meo. ðn̄s ðeꝰ foꝛtitudo mea: ꝛ ponet
τῷ σωτῆρί μου. κύριος ὁ θεὸς ἰσχύς μου, καὶ θήσει τοὺς
pedes meos ī cōſumationē: ꝛ ſup excelſa imponet
πόδας μου εἰς συντέλειαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβήσει
me vt vincā in cātico eius.
με τοῦ νικῆσαι ἐν ᾠδῆ αὐτοῦ.

Trāſla.B.Hie.

in luce ſagittarū tuarum ibūt ī ſplendoꝛe fulgurā
tis haſte tue. In fremitu cōculcabis terram & ꝏ
in furoꝛe obſtupefacies gentes. Egreſſus es in
ſalutē populi tui: in ſalu tē cuꝫ xp̄o tuo. Percuſſi
ſti caput de domo īpii: denudaſti fundamentū
eius vſq; ad collū ſemp. Maledixiſti ſceptris eius
capiti bellatorū eius ve= niētibus vt turbo ad diſp
gendū me. Exultatio eo= rū ſicut eius qui deuorat
pauperē in abſcondito. Viā feciſti in mari equis
tuis: in luto aquarū mul tarū. Audiui & cōturba=
tus eſt venter meus: a vo ce contremuerunt labia
mea. Ingrediatur putre do in oſſibꝰ meis: & ſubt
me ſcateat. Vt requieſcā in die tribulationis vt
aſcendā ad populū accin ctum noſtrū. Ficus enī
non floꝛebit: & non erit germen in vineis. ꝏ
Mentietur opus oliue: & arua non ꝏꝏ
afferent cibum. Abſcin detur de ouili pecus: ꝏ
& nō erit armentū in p̄= ſepibus. Ego aūt in dn̄o
gaudebo: exultabo in deo Ieſu meo. ꝏꝏ
Deus dominꝰ foꝛtitudo mea: & ponet pedes me
os quaſi ceruorū. Et ſup excelſa mea deducet me
victoꝛ in pſalmis canen tem.

Explicit abacuc ꝓpheta.

Tex.heb.Abacuc.iij.

לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק
חֲנִיתֶךָ׃ בְּזַעַם תִּצְעַד אָרֶץ
בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃ יָצָאתָ לְיֵשַׁע
עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ
רֹּאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד
עַד צַוָּאר סֶלָה׃ נָקַבְתָּ בְמַטָּיו
רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי
עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ לֶאֱכֹל עָנִי
בַּמִּסְתָּר׃ דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ
חֹמֶר מַיִם רַבִּים׃ שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז
בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי
יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז
אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת
לְעַם יְגוּדֶנּוּ׃ כִּי תְאֵנָה לֹא
תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים
כִּחֵשׁ מַעֲשֵׂה זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא
עָשָׂה אֹכֶל נָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן
וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים׃ וַאֲנִי בַּיהוָה
אֶעְלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי׃
יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי
כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי׃

Pritiua.heb.

הָלַךְ
חָנָה צָעַד
דוּשׁ
מָשַׁח
עָרָה יָסַד
נָטָה
סָעַר פּוּץ
עָלַץ עָנָה
סָתַר
רָבַב רָגַז
שָׂפָה
בּוֹא
נוּחַ צוּר
עָלָה גָּדַד
פָּרַח בּוּל
עָשָׂה
כָּלָא
עָלַז גּוּל
שׂוּם
בָּמָה דָּרַךְ
נָצַח נָגַן

INCIPIT PROLOGVS IN Sophoniam prophetam.

Radūt hebrei cuiuſcūq; ꝓphete pr̄ aut auꝰ ponatur in titulo ip̄os quoq; prophetas fuiſſe. Vnde & amos vnū de duodecim ꝓphetis: q dixit: non ſuꝫ ꝓpheta nec filius prophete: ſed paſtoꝛ caprāꝝ vellicans ſycomoros: patris nomē in titulo non habere. Hoc ſi verū eſt: ſophonias ꝓpheta: qui nomīe: vt ita dicā: ꝓphetico & glorioſa maioꝝ ſuoꝝ ſtirpe generatus eſt. Habuit enim patrē chuſi: auū godoliam: pauum amariam: attauum ezechiam: & talem quadrigam ipſe velut extremus auriga cōpleuit. Nomen ſophonie: alii ſpeculā: alii archanū dn̄i tranſtulerunt. Siue igitur ſpecula: ſiue abſconditū dn̄i interpretetur: vtrumq; ꝓphete conuenit: Dicitur.n. ad ezechielem. Fili hominis ſpeculatorē te poſui domui iſrael. Iſte ergo ꝓpheta q erat in ſpecula & in ſublimibus cōſtitutus: & nouerat myſteria dn̄i: filius erat chuſi: q interpretatur hūilitas. Habebat quoq; auum godoliā: q dicitur magnitudo dn̄i: & pauū amariam: q & ipſe vertitur in ſermonē dn̄i: atauum ezechiam: qui ſonat foꝛtitudo domini. De foꝛtitudine itaq; dn̄i: natꝰ eſt ſermo domini: & de ſermone domini nata eſt magnitudo dn̄i: de magnitudine dn̄i nata eſt hūilitas: vt cū ꝑuenerit aliquis ad perfectū: dicat: quia nō ſum dignus vocari apoſtolus. Et illud in pſalmis. Dn̄e non eſt exaltatū coꝛ meū: neq; elati ſunt oculi mei. Ioſiam regē iude cuius temporibus ſophonias ꝓphetaſſe inuenitur: deo p̄ oībus regibus iude placuiſſe hiſtoria quarti libri regū & ſecundi paralipomenon demonſtrat. Ioſias ſimulachra q̄ pater ſuus amon vel auus manaſſes in templo dei collocauerat deiecta cōminuiſſe mōſtratur. In quibus etiā ſerpentē ereū a moyſe factū cui erroꝛi inductus ppl's ſupſtitione idoloꝝ detētꝰ admiſerat. Idē cuſtodiſſe paſcha & intermiſſū tp̄ibus multis ſolus celebraſſe monſtratur. Ideo deus ꝑ prophetam tp̄ibus memorati regis que ꝑuentura erant oſtendens: gentibus qdē lectione compreheniis affuturꝝ iudicium: populo vero iſrael ſalutem: & ciuitati hieruſalem reſtaurationem: tunc temporis tribuendam textu lectionis denunciauit.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

SOphonias ſpeculatoꝛ & arcanorū dei cognitoꝛ: audit clamorem a poꝛta piſciū. & eiulatum a ſecunda: & cōtritionē a collibꝰ. Indicit quoq; vlulatū hītatoribꝰ pile: qa cōticuit oīs ppl's chanaan: diſperierūt vniuerſi qui inuoluti erant argento.

Explicit argumentum.

Cap. j.

דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל צְפַנְיָה
בֶּן כּוּשִׁי בֶן גְּדַלְיָה בֶּן אֲמַרְיָה בֶּן
חִזְקִיָּה בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן אָמוֹן מֶלֶךְ — יוֹם
יְהוּדָה׃ אָסֹף אָסֵף כֹּל מֵעַל פְּנֵי — פָּנָה
הָאֲדָמָה נְאֻם יְהוָה׃ אָסֵף אָדָם
וּבְהֵמָה אָסֵף עוֹף הַשָּׁמַיִם וּדְגֵי — דָּגָה
הַיָּם וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת הָרְשָׁעִים — כָּשַׁל
וְהִכְרַתִּי אֶת הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי — כָּרַת
הָאֲדָמָה נְאֻם יְהוָה׃ וְנָטִיתִי יָדִי עַל — נָטָה
יְהוּדָה וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ
וְהִכְרַתִּי מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת — קוּם
שְׁאָר הַבַּעַל אֶת שֵׁם הַכְּמָרִים עִם
הַכֹּהֲנִים׃ וְאֶת הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל הַגַּגּוֹת — שָׁחָה גָּג
לִצְבָא הַשָּׁמַיִם וְאֶת הַמִּשְׁתַּחֲוִים
הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים — שָׁבַע
בְּמַלְכָּם׃ וְאֶת הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה — סוּג
וַאֲשֶׁר לֹא בִקְשׁוּ אֶת יְהוָה וְלֹא
דְרָשֻׁהוּ׃ הַס מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוָה כִּי — פָּנָה
קָרוֹב יוֹם יְהוָה כִּי הֵכִין יְהוָה זֶבַח — קָרַב כּוּן
הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו׃ וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח — קָדַשׁ
יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל הַשָּׂרִים וְעַל בְּנֵי — שׂוּר
הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ — לָבַשׁ
נָכְרִי׃ וּפָקַדְתִּי עַל כָּל הַדּוֹלֵג עַל — דָּלַג
הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם הַהוּא הַמְמַלְאִים בֵּית — פָּתַן מָלֵא
אֲדֹנֵיהֶם חָמָס וּמִרְמָה׃ וְהָיָה בַיּוֹם — רָמָה
הַהוּא נְאֻם יְהוָה קוֹל צְעָקָה מִשַּׁעַר
הַדָּגִים וִילָלָה מִן הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר — דָּגָה שָׁנָה
גָּדוֹל מֵהַגְּבָעוֹת׃ הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי — יָלַל
הַמַּכְתֵּשׁ כִּי נִדְמָה כָּל עַם כְּנַעַן — כָּתַשׁ דָּמָה
נִכְרְתוּ כָּל נְטִילֵי כָסֶף׃ וְהָיָה בָּעֵת — כָּרַת נָטַל
הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַםִ בַּנֵּרוֹת — חָפַשׂ נוּר
וּפָקַדְתִּי עַל הָאֲנָשִׁים הַקֹּפְאִים
עַל שִׁמְרֵיהֶם הָאֹמְרִים בִּלְבָבָם
לֹא יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא יָרֵעַ׃ וְהָיָה — יָטַב רוּעַ
חֵילָם לִמְשִׁסָּה וּבָתֵּיהֶם לִשְׁמָמָה — שָׁסַס בַּיִת

Incipit Sophonias propheta. Capitulum. 1.

Verbum dñi quod factū est ad ſophoniā filiū chuſi filii godolie filii amarie filii ezechie in diebus ioſie filii ammon regis iuda. Congregans congregabo omnia a facie terre dicit dominus: cōgregans hominem & pecus: cōgregans volatilia celi & piſces maris. Et ruine impiorum erunt: & diſperdam homines a facie terre dicit dñs. Et extendam manum meam ſup iudam: & ſuper omnes habitantes hieruſalem: & diſperdā de loco hoc reliquias baal & nomē edituorum cum ſacerdotibus: & eos qui adorant ſuper tecta militiā celi: & adorāt & iurant in domino & iurant in melchō: & qui auertūtur de poſt tergū dñi: & qui non queſierunt dñm: nec inueſtigauerūt eum. Silete a facie dñi dei: quia iuxta eſt dies dñi. Quia preparauit dñs hoſtiā: ſanctificauit vocatos ſuos. & erit in die hoſtie dñi viſitabo ſup principes & ſuper filios regis: & ſuper omnes qui induti ſunt veſte peregrina: & viſitabo ſuper oēm q arrogāter ingreditur ſup limen in die illa: qui cōplent domū domini ſui iniquitate & dolo. Et erit in die illa dicit dominus vox clamoris a porta piſcium: & vlulatus a ſecunda: & contritio magna a collibus. Vlulate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan: diſperierūt oēs inuoluti argento. Et erit in tpe illo: ſcrutabor hieruſalem in lucernis & viſitabo ſup viros defixos in fecibus ſuis qui dicūt in cordibus ſuis. Nō faciet bñ dñs & nō faciet male. Et erit fortitudo eorū in direptionē & dom⁹ eorū in deſertū.

SOPHONIAS.

ΣΟΦΟΝΙΑΣ. Ca. i.

Verbū dñi qđ factū ē ad ſophoniā filiū
a Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς σοφονίαν τὸν τοῦ
chuſi filij godolie filij gomorie filij eze
χουσὶ υἱοῦ γοδολίου υἱοῦ γαμαρίου τοῦ ἐζε-
chie in diebus ioſie filij ammō regis iuda.
κίου ἐν ἡμέραις ἰωσία υἱοῦ ἀμμὼν βασιλέως ἰούδα.
defectione deficiat a facie terre dicit do-
ἐκλείψει ἐκλειπέτω ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει κύ-
min⁹: deficiat homo ꝛ iumēta: deficiant vo
ριος, ἐκλειπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη, ἐκλειπέτω τὰ πε
latilia celi ꝛ piſces maris: ꝛ infirmabū
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ ἀσθενήσου
tur ipij: ꝛ auferā iniq̄s a facie
σιν οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς
tre dicit dñs. ꝛ extendā manū meā ſup iudam
γῆς λέγει κύριος. καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἰούδαν
ꝛ ſup oēs q̄ hitant hieruſalem: ꝛ aufe
καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξα
rā de loco hoc nomīa baal: ꝛ
ρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου τὰ ὀνόματα τῆς βαάλ, καὶ τὰ
nomina ſacdotū cum ſacdotib⁹: ꝛ eos q̄ adorant
ὀνόματα τῶν ἱερέων μετὰ τῶν ἱερέων, καὶ τοὺς προσκυνοῦν
ſup tecta militiam celi: ꝛ eos q̄ iu-
τας ἐπὶ τὰ δώματα τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ὀμ
rant p dñm: ꝛ q̄ iurant p regem
νύοντας κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ ὀμνύοντας κατὰ βασιλέως
ſuum: ꝛ eos q̄ declinant a dño: ꝛ
αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ
eos q̄ nō querunt dñm: ꝛ nō adhe
τοὺς μὴ ζητοῦντας τὸν κύριον, καὶ τοὺς μὴ ἀν
rent eū. timete a facie dñi
τεχομένους αὐτοῦ. εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ
dei q: iuxta dies dñi: q: p̄parauit dñs
θεοῦ διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου, ὅτι ἡτοίμασε κύριος τὴν
victimā ſuam: ſctificauit vocatos ſuos: ꝛ erit in
θυσίαν αὐτοῦ, ἡγίασε τοὺς κλητοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔσαι ἐν
die hoſtie dñi. ꝛ vlciſcar ſup p̄ncipes:
ἡμέρα θυσίας κυρίου. καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας,
ꝛ ſup domū regis: ꝛ ſup oēs
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
q̄ induti ſunt indumentis alienis. ꝛ vlciſcar ſup
ἐνδεδυμένους ἐνδύματα ἀλλότρια, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ
oēs manifeſte q̄ in veſtibulis in illa die:
πάντας ἐμφανῶς τοὺς ἐπὶ τὰ πρόπυλα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ
q̄ cōplent domū dñi dei ſui ipie
ρα, τοὺς πληροῦντας τὸν οἶκον κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἀσε-
tate: ꝛ dolo. ꝛ erit in illa die dicit do
βείας, καὶ δόλου. καὶ ἔσαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρα λέγει κύ
min⁹: vox clamoris de porta cōpungentiū: ꝛ
ριος, φωνὴ κραυγῆς ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων, καὶ
vlulatus a ſecunda: ꝛ cōtritio magna
ὀλολυγμὸς ἐκ τῆς δευτέρας, καὶ συντριμμὸς μέγας
a collib⁹. plangite q̄ habitatis conci
ἀπὸ τῶν βουνῶν. θρηνήσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακε-
ſam: q: aſſimilat⁹ ē ois ppl's chanaan: diſperie-
κομμένην, ὅτι ὡμοιώθη πᾶς ὁ λαὸς χαναάν, ἐξολοθρεύ
runt oēs q̄ erecti ſunt argento. ꝛ erit in illa
θησαν πάντες οἱ ἐπηρμένοι ἀργυρίῳ. καὶ ἔσαι ἐν ἐκείνῃ
die: ſcrutabor hieruſalem cū lucerna: ꝛ
τῇ ἡμέρα, ἐξερευνήσω τὴν ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου, καὶ
vlciſcar ſup hoīes q̄ cōtemnunt
ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καταφρονοῦντας
ſup cuſtodias ſuas: q̄ dicunt in cor-
ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν, τοὺς λέγοντας ἐν ταῖς καρ
dib⁹ ſuis: non benefaciet dñs neq̄ malefa
δίαις αὐτῶν, οὐ μὴ ἀγαθοποιήσει κύριος οὐδὲ μὴ κακώ-
ciet. ꝛ erit fortitudo eoꝝ in rapinā: ꝛ do
σει. καὶ ἔσαι ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγήν, καὶ οἱ οἶ
m⁹ eoꝝ in diſſipationē.
κοι αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν.

τ edificabunt domos: τ non hĩtabunt. τ
καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ οὐ μὴ κατοικήσωσι. καὶ
plantabunt vineas: τ non bibēt vi=
καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ οὐ μὴ πίωσι τὸν οἶ=
nū eoꝝ. qꝛ iuxta dies dñi magnus τ iuxta
νον αὐτῶν. ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐγγὺς
τ velox nimis. vox diei dñi amara τ du=
καὶ ταχεῖα σφόδρα. φωνὴ ἡμέρας κυρίου πικρὰ καὶ σκλη
ra poſita eſt fortis dies ire dies illa: dies
ρὰ τέτακται δυνατή. ἡμέρα ὀργῆς ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα
tribulatiõis τ neceſſitatꝫ: dies miſerie τ pditionis:
θλίψεως καὶ ἀνάγκης, ἡμέρα ταλαιπωρίας καὶ ἀφανισμοῦ,
dies tenebraꝝ τ caliginis: dies nubis τ nebule: di=
ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης, ἡμέ
es tube τ clamoris: ſup ciuitates munitas τ
ρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς, ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς καὶ
ſup angulos excelſos. τ tribulabo hoïes
ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς. καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους
τ ambulabūt vt ceci: q̄ dño peccauerūt: τ
καὶ πορεύσονται ὡς τυφλοί, ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτον, καὶ
effundet ſanguinē eoꝝ ſicͭ puluerē τ carnes eoꝝ
ἐκχεεῖ τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς χοῦν καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν
ſicͭ ſtercora boū. argētū eoꝝ τ aurū eoꝝ
ὡς βόλβιτα. τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν
non poterit eruere eos in die ire dñi. τ
οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρα ὀργῆς κυρίου. καὶ
in igne zeli eiꝰ cõſumetur oïs terra: qꝛ
ἐν πυρὶ ζήλου αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διό
cõſumationē τ feſtiationē faciet ſup oēs
τι συντέλειαν καὶ σπουδὴν ποιήσει ἐπὶ πάντας τοὺς
hĩtantes terrā.
κατοικοῦντας τὴν γῆν. Ca.2.

COngregamini τ colligamini gens inerudita
Συνάχθητε καὶ συνδέθητε τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευ=
anq̄ ſitis vos ſicͭ flos ptranſiens
τον πρὸ τοῦ γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορευόμενον
die: anq̄ veniat ſup vos ira dñi: anq̄
ἡμέρα, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ᾽ ὑμᾶς ὀργὴν κυρίου, πρὸ τοῦ
irruat ſup vos dies ire furoris dñi. querite
ἐπιπεσεῖν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡμέραν ὀργῆς θυμοῦ κυρίου. ζητήσατε
dñm oēs humiles terre. iudiciū opamini τ iuſti
τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς. κρίμα ἐργάζεσθε καὶ δι=
ciam q̄rite: τ rñdete ea: vt pte
καιοσύνην ζητήσατε, καὶ ἀποκρίνεσθε αὐτά, ὅπως σκε=
gamini in die ire dñi: qꝛ gaza direpta
πασθῆτε ἐν ἡμέρα ὀργῆς κυρίου, διότι γάζα διηρπασμένη
erit: τ aſcalon in deſolationē: τ azotus meridie
ἔσται, καὶ ἀσκαλὼν εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἄζωτος μεσημβρί
pijcietur: τ accaron eradicabiť. ve q̄ hi
ας ἐκριφήσεται, καὶ ἀκκαρὼν ἐκριζωθήσεται. οὐαὶ οἱ κα
tatis funiculū maris aduene cretēſiū:
τοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης πάροικοι κρητῶν,
verbū dñi ſup vos canaam τ̄ra allophyloꝝ. τ
λόγος κυρίου ἐφ᾽ ὑμᾶς χαναὰν γῆ ἀλλοφύλων. καὶ
perdam vos de hĩtatione. τ erit creta paſcua
ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας. καὶ ἔσται κρήτη νομὴ
paſtoꝝ τ ouile ouium. τ erit funiculus
ποιμένων καὶ μάνδρα προβάτων. καὶ ἔσται τὸ σχοίνισμα
maris ijs q̄ reliqui ſunt d̄ domo iuda: ſup ipos
τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου ἰούδα, ἐπ᾽ αὐτοὺς
paſcent in domibꝰ aſcalonis: veſpere diuertent
νεμήσονται ἐν τοῖς οἴκοις ἀσκαλῶνος, δείλης καταλύσου
a facie filioꝝ iuda. qꝛ viſitat e=
σιν ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰούδα. ὅτι ἐπισκέπτεται αὐ=
os dñs deus eoꝝ: τ auertet captiui=
τοὺς κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψει τὴν αἰχμα=
tatē eoꝝ. audiui opprobriū moab τ cõtumeliā
λωσίαν αὐτῶν. ἤκουσα ὀνειδισμὸν μωὰβ καὶ ὀνειδισμὸν
filioꝝ ammon: in q̄bꝰ exprobrauerūt pp̄lo meo τ magnifi
υἱῶν ἀμμών, ἐν οἷς ὠνείδιζον τὸν λαόν μου καὶ ἐμεγα=
cati ſunt ſup t̄mios meos.
λύνοντο ἐπὶ τὰ ὅριά μου.

Et edificabūt domos & non habitabūt: & plātabūt vineas: & nō bibent vinū earū. Iuxta eſt dies dñi magnus: iuxta eſt & velox nimis. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa: dies tribulatiõis & anguſtie: dies calamitatis & miſerie: dies tenebrarū & caliginis: dies nebule & turbinis: dies tube & clangoris ſup ciuitates munitas & ſup angulos excelſos. Et tribulabo homines: & ambulabūt vt ceci: qa dño peccauerunt. Et effundetur ſanguis eorū ſicut humus: & corpora eoꝝ ſicut ſtercora. Sed & argentū eoꝝ & aurū eorū nō poterit liberare eos ĩ die ire dñi. In igne zeli eiꝰ deuorabitur oïs terra: qa cõſumationē cū feſtinatione faciet cunctis habitantibus terram. 2.

COnuenite congregamini gens nō amabilis: priuſq̄ pariat iuſſio quaſi puluerē trāſeuntē diem: anteq̄ veniat ſup vos ira furoris dñi: anteq̄ veniat ſup vos dies indignationis dñi. Querite dominū omnes manſueti terre: quia iudiciū eius eſtis operati: querite iuſtū: querite manſuetū: ſi quō abſcōdamini ĩ die furoris dñi. quia gaza deſtructa erit: & aſcalon in deſertū. Azotum in meridie eiicient: & acharon eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum maris: gens pditorum. Verbū dñi ſup vos chanaan terra philiſtinorum & diſperdā te: ita vt nō ſit inhabitator. Et erit funiculus maris requies paſtorū & caule pecorum. Et erit funiculus eiꝰ q remāſerit de domo iuda. Ibi paſcentur in domibꝰ aſcalonis ad veſperam requieſcent: qa viſitabit eos dñs deꝰ eorū: & auertet captiuitatē eorū. Audiui opprobriū moab & blaſphemias filiorū ammon: que exprobrauerūt pp̄lo meo: & magnificati ſunt ſup termios eoꝝ.

וּבָנוּ בָתִּים וְלֹא יֵשֵׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים
וְלֹא יִשְׁתּוּ אֶת יֵינָם׃ קָרוֹב יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמַהֵר מְאֹד קוֹל יוֹם
יְהוָה מַר צֹרֵחַ שָׁם גִּבּוֹר׃ יוֹם עֶבְרָה
הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה יוֹם
שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה
יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל׃ יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה
עַל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וְעַל הַפִּנּוֹת
הַגְּבֹהוֹת׃ וַהֲצֵרֹתִי לָאָדָם וְהָלְכוּ
כַּעִוְרִים כִּי לַיהוָה חָטָאוּ וְשֻׁפַּךְ דָּמָם
כֶּעָפָר וּלְחֻמָם כַּגְּלָלִים׃ גַּם כַּסְפָּם
גַּם זְהָבָם לֹא יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם
עֶבְרַת יְהוָה וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תֵּאָכֵל כָּל
הָאָרֶץ כִּי כָלָה אַךְ נִבְהָלָה יַעֲשֶׂה
אֵת כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

Cap.ij.

הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשּׁוּ
הַגּוֹי לֹא נִכְסָף׃ בְּטֶרֶם לֶדֶת חֹק
כְּמוֹץ עָבַר יוֹם בְּטֶרֶם לֹא יָבוֹא
עֲלֵיכֶם חֲרוֹן אַף יְהוָה בְּטֶרֶם לֹא
יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף יְהוָה׃ בַּקְּשׁוּ
אֶת יְהוָה כָּל עַנְוֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
מִשְׁפָּטוֹ פָּעָלוּ בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ
עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף יְהוָה׃
כִּי עַזָּה עֲזוּבָה תִהְיֶה וְאַשְׁקְלוֹן
לִשְׁמָמָה אַשְׁדּוֹד בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ
וְעֶקְרוֹן תֵּעָקֵר׃ הוֹי יֹשְׁבֵי חֶבֶל
הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים דְּבַר יְהוָה עֲלֵיכֶם
כְּנַעַן אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְהַאֲבַדְתִּיךְ
מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ וְהָיְתָה חֶבֶל הַיָּם
נְוֹת כְּרֹת רֹעִים וְגִדְרוֹת צֹאן׃
וְהָיָה חֶבֶל לִשְׁאֵרִית בֵּית יְהוּדָה
עֲלֵיהֶם יִרְעוּן בְּבָתֵּי אַשְׁקְלוֹן בָּעֶרֶב
יִרְבָּצוּן כִּי יִפְקְדֵם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וְשָׁב שְׁבוּתָם׃ שָׁמַעְתִּי חֶרְפַּת מוֹאָב
וְגִדּוּפֵי בְּנֵי עַמּוֹן אֲשֶׁר חֵרְפוּ
אֶת עַמִּי וַיַּגְדִּילוּ עַל גְּבוּלָם׃

בנה בית
שתה קרב
גדל
מרר גבר
צור צוק
שאה
שפר רוע
עיר פנה
צור
יכל נצל
אכל
נבהל עשה
קשש כסף
ילד חקק
בוא
חרה
ענה
שפט
ענה סתר
עזב היה
גרש
עקר
אבד
ישב היה
נוה כרה
רעה
רעה בית
רבץ פקד
שוב שבה
גדל גבל

לכן חי אני נאם יהוה צבאות אלהי — חיה
ישראל כי מואב כסדם תהיה ובני — היה
עמון כעמרה ממשק חרול ומכרה — חרל כרה
מלח ושממה עד עולם שארית עמי — עלם
יבזום ויתר גוי ינחלום: זאת להם — בזז נחל
תחת גאונם כי חרפו ויגדלו על עם — גאה גדל
יהוה צבאות: נורא יהוה עליהם — ירא
כי רזה את כל אלהי הארץ
וישתחוו לו איש ממקומו כל איי — שחה קום
הגוים: גם אתם כושים חללי חרבי
המה: ויט ידו על צפון ויאבד את — נטה צפן
אשור וישם את נינוה לשממה — אבד שום
ציה כמדבר: ורבצו בתוכה עדרים — דבר
כל חיתו גוי גם קאת גם קפד — חיה קפד
בכפתריה ילינו קול ישורר — לון שור
בחלון חרב בסף כי ארזה ערה: — חלל
זאת העיר העליזה היושבת לבטח — עלז
האמרה בלבבה אני ואפסי עוד
איך היתה לשמה מרבץ לחיה כל — היה שמם
עובר עליה ישרק יניע ידו: — רבץ שרק
נוע
הוי מראה ונגאלה

Cap.iij.

העיר היונה: לא שמעה בקול לא — ראה גאל
לקחה מוסר ביהוה לא בטחה אל — יסר
אלהיה לא קרבה: שריה בקרבה — שור
אריות שאגים שפטיה זאבי — ארה
ערב לא גרמו לבקר: נביאיה — נבא
פחזים אנשי בגדות כהניה חללו
קדש חמסו תורה: יהוה צדיק — ירה צדק
בקרבה לא יעשה עולה בבקר — עשה
בבקר משפטו יתן לאור לא — שפט נתן
נעדר ולא יודע עול בשת: הכרתי — עדר ידע
גוים נשמו פנותם החרבתי — בוש כרת
חוצותם מבלי עובר נצדו עריהם — שמם פנה
מבלי איש מאין יושב: אמרתי — חרב צדה
אך תיראי אותי תקחי מוסר — עיר ישב
ולא יכרת מעונה כל אשר פקדתי — ירא את
לקח יסר
כרת עון

Propterea viuo ego dicit dñs exercituum deus israel: quia moab vt sodoma erit & filii ammõ quasi gomorra: siccitas spinarum & acerui salis: & desertũ vsq; in eternũ. reliquie populi mei diripiẽt eos: & residui gẽtis mee possidebũt illos: hoc eis euenit pro supbia sua: qua blasphemauerunt & magnificati sunt sup pplm dñi exercituũ. Horribilis dñs sup eos: & attenuabit omnes deos tre. Et adorabũt eũ viri de loco suo: oẽs insule gentiũ. Sed & vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis. Et extendet manũ suã sup aqlonẽ & perdet assur. Et ponet speciosam ĩ solitudinẽ & in inuiũ: & q̄si desertũ. Et accubabũt ĩ medio ei⁹ greges oẽs bestie gẽtiũ & onocrotalus & hericius in liminibus eius morabũtur. Vox cantãtis in fenestra: coru⁹ in supliminari: qm̃ attenuabo robur eius. Hec est ciuitas gloriosa hĩtans in cõfidẽtia: q̄ dicebat ĩ corde suo. ego sum & extra me nõ est alia ãpli⁹: quõ facta est in desertũ cubile bestie! Oĩs qui transit per eã sibilabit: & mouebit manũ suam. 3.

Ve puocatrix & redẽpta ciuitas colũba. Non audiuit vocẽ & nõ suscepit disciplinam. In dño non est confisa: ad deũ suũ nõ appropinq̄uit. Principes eius in medio eius q̄si leones rugiẽtes. Iudices eius lupi vespere: nõ relinq̄bant in mane. Prophete eius vesani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt sanctũ: iniuste egerunt contra legẽ. Dñs iustus in medio eius nõ faciet iniquitatem. Mane mane iudiciũ suũ dabit in luce: & non abscõdetur. Nesciuit aũt iniqu⁹ cõfusionẽ. Dispdidi gẽtes & dissipati sũt anguli earũ. desertas feci vias eorum dum nõ est q transeat. Desolate sũt ciuitates eorum nõ remanẽte viro neq; vllo hĩtatore. Dixi: attñ timebis me: suscipies disciplinã. Et nõ pibit habitaculũ ei⁹: ppter oĩa in qbus visitaui

ppterea viuo ego dicit dñs exercituũ de⁹ is-
διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς τοῦ Ἰσ-
rael: q: moab sicut sodoma erit ⁊ filij ammon q̄si go-
ραὴλ, διότι μωὰβ ὡς σόδομα ἔσαι, καὶ υἱοὶ ἀμμὼν ὡς γό-
morra: ⁊ damascus derelicta ⁊ q̄si aceruu⁹ salis
μοῤῥα, καὶ δαμασκὸς ἐκλελειμμένη καὶ ὡς θημωνία ἁλὸς
⁊ dissipata in sempiternũ: ⁊ q̄ relicti fuerit ppli
καὶ ἠφανισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ
mei diripient eos: ⁊ reliqui gẽtis mee he-
μου διαρπῶνται αὐτούς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κλη-
reditabunt eos hoc eis pro cõtumelia sua:
ρονομήσουσιν αὐτοὺς τοῦτο αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὕβρεως αὐ-
q: exprobrauerũt ⁊ magnificati sunt sup dñm
τῶν, διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν κύριον τῶν
virtutũ. manifest⁹ erit dñs sup eos: ⁊ disper-
δυνάμεων. ἐπιφανὴς ἔσαι κύριος ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἐξολο-
det oẽs deos gẽtiũ tre. ⁊ adora-
θρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. καὶ προσκυ-
bunt eũ singuli de loco suo. oẽs insu-
νήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. πᾶσαι αἱ νῆ-
le gentiũ: ⁊ vos ethiopes vulnerati gladio meo
σοι τῶν ἐθνῶν, καὶ ὑμεῖς αἰθίοπες τραυματίαι ῥομφαίας μου
eritis ⁊ extendet manũ suã sup aqlonẽ. ⁊ pdet
ἔσεσθε καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ βοῤῥᾶν. καὶ ἀπολεῖ
assyriũ: ⁊ ponet niniuẽ in desolationẽ sine aq̄ q̄si
τὸν ἀσσύριον, καὶ θήσει τὴν νινευὶ εἰς ἀφανισμὸν ἄνυδρον ὡς
desertũ. ⁊ pascent in medio ei⁹ greges ⁊ oẽs
ἔρημον. καὶ νεμήσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια καὶ πάντα
bestie terre: ⁊ leones ⁊ ericij in p̄sepibus
τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ λέοντες καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φατνώμα-
eius cubabunt: ⁊ bestie clamabũt in fo-
σιν αὐτῆς κοιτασθήσονται, καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διω-
ueis suis: ⁊ corui in portis eius: q:
ρύγμασιν αὐτῆς, καὶ κόρακες ἐν τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς, διότι
cedrus coronatio eius. hec ciuitas malis dedita: q̄ hi-
κέδρος τὸ ἀνάστεμμα αὐτῆς. αὕτη ἡ πόλις ἡ φαυλίστρια, ἡ κα-
tat in spe: dicens in corde suo: ego
τοικοῦσα ἐπ᾽ ἐλπίδι, λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτῆς, ἐγώ
sum ⁊ nõ est post me vltra alia. quõ facta ẽ in desola-
εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν μετ᾽ ἐμὲ ἔτι ἄλλη. πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανι-
tionẽ pascua bestiar: oĩs q̄ ptransit eã sibilabit ⁊
σμὸν νομὴ θηρίων, πᾶς ὁ διαπορευόμενος αὐτὴν συριεῖ καὶ
mouebit man⁹ suas.
κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Ca. 3.

Ve illustris ⁊ redempta ciuitas: colũ-
Ὦ ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολελυτρωμένη ἡ πόλις, ἡ περι-
ba: nõ audiuit vocẽ neq; suscepit disciplinã: in
στερά, οὐκ ἤκουσε φωνῆς οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν, ἐπὶ τῷ
dño nõ ẽ ↄfisa: ⁊ ad deũ suũ nõ appropĩquit. pñ-
κυρίῳ οὐκ ἐπεποίθει, καὶ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγγισεν. οἱ ἄρ-
cipes eius in ea velut leones rugientes. iudices ei⁹
χοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι. οἱ κριταὶ αὐτῆς
sic lupi arabie: nõ dimittebant in mane p-
ὡς λύκοι τῆς ἀραβίας, οὐχ ὑπελείποντο εἰς τὸ πρωΐ, οἱ προ-
phete ei⁹ portantes spm: viri cõtemptores. sacdo-
φῆται αὐτῆς πνευματοφόροι, ἄνδρες καταφρονηταί. οἱ ἱε-
tes ei⁹ pollũt sctã: ⁊ ipie agũt in legẽ.
ρεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι τὰ ἅγια, καὶ ἀσεβοῦσιν εἰς τὸν νόμον.
at dñs iustus in medio eius: ⁊ nõ faciet iĩqtatẽ: mane
ὁ δὲ κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ποιήσει ἄδικον, πρωῒ
mane iudiciũ suũ dabit in luce ⁊ nõ abscõdit⁹ ẽ: ⁊ nõ sc
πρωῒ κρίμα αὐτοῦ δώσει ἐν φωτί, καὶ οὐκ ἐκρύφθη, καὶ οὐκ ἔδ
tatẽ in corruptiõe demisi superbos: dissipati sunt
κίαν ἐν διαφθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησα
guli eor: destruxi vias eor penitus ne
νίαι αὐτῶν, ἐξερήμωσα τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ
ant. defecerũt ciuitates eor: eo q̄ nihil subsisteret: ne
ειν. ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν, διὰ τὸ μηδὲν ὑπάρχειν, μη
taret. dixi verũtñ timebitis me: ⁊ suscipietis disciplinã.
τοικεῖν. εἶπα πλὴν φοβήθητέ με, καὶ δέξασθε παιδείαν.
peribitis de oculis eius oĩbus q̄b⁹ vltus sum
μὴ ἐξολοθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς πάντα ὅσα ἐξεδίκησα ἐπ

ꝑparare cōsurge diluculo: corruptꝰ ē oīs racemus eoꝝ.
ἑτοιμάζου ὄρθριζε, διέφθαρται πᾶσα ἡ ἐπιφυλλὶς αὐτῶν.
ꝓpterea expecta me dicit dñs in die resurrectiōis
διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με λέγει κύριος ἐν ἡμέρᾳ ἀναστάσεώς
mee in testimoniū. qꝛ iudiciū meū in ꝯgregatiões
μου εἰς μαρτύριον. διότι τὸ κρίμά μου εἰς συναγωγὰς
gētiū vt suscipiam reges: vt effundā sup e=
ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς, τοῦ ἐκχέαι ἐπ' αὐ
os iram meā oēm irā furoris mei: qꝛ
τοὺς τὴν ὀργήν μου πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου, διό=
in igne zeli mei consumetur oīs terra: qꝛ
τι ἐν πυρὶ ζήλου μου καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διό=
tunc conuertam sup pplos linguam in gñationē e=
τι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐ=
ius: vt inuocent oēs nomē dñi: vt serui
τῆς, τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ δου=
ant ei sub iugo vno. de finibus fluminū e=
λεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα. ἐκ περάτων ποταμῶν αἰ=
thiopie suscipiā dispersos meos: afferēt
θιοπίας ὑποδέξομαι τοὺς διεσπαρμένους μου, οἴσουσι
victimas mihi in die illa. non confunderis
θυσιάσματα ἐμοὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. οὐ μὴ καταισχυνθῇς
ex oībus adinuentionibꝰ tuis qbꝰ ipse egisti in
ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς
me. qꝛ tūc auferā a te detractiones
ἐμέ. ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλίσματα
cōtumelie tue: ꝛ vltra non adijcies vt glorieris
τῆς ὕβρεώς σου, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ προσθῇς μεγαλαυχῆ
sup montē sanctū meū: ꝛ relinquam in te
σαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ ὑπολείψομαι ἐν σοὶ
pplm māsuetū ꝛ humilem. ꝛ timebunt nomē
λαὸν πρᾶον καὶ ταπεινόν. καὶ εὐλαβηθήσονται τὸ ὄνομα
dñi reliqui israel: ꝛ nō facient iniq̄
κυρίου οἱ κατάλοιποι τοῦ ἰσραήλ, καὶ οὐ ποιήσουσιν ἀδι=
tatē ꝛ nō loquent vana: ꝛ non īuenieꝰ in o=
κίαν καὶ οὐ λαλήσουσι μάταια, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν τῷ στό
re eoꝝ lingua dolosa: qm̄ ipi pascent ꝛ
ματι αὐτῶν γλῶσσα δολία, διότι αὐτοὶ νεμήσονται καὶ
accubabunt: ꝛ nō erit q̄ exterreat eos. gaude
κοιτασθήσονται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. χαῖρε
filia sion: p̄dica hierusalem: exulta ꝛ de
θύγατερ σιών, κήρυσσε ἱερουσαλήμ, εὐφραίνου καὶ κα
lectare ex toto corde tuo filia hierusa=
τατέρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου θύγατερ ἱερουσα=
lem: abstulit dñs iniq̄tates tuas: redemit
λήμ, περιεῖλε κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωταί
te de manu inimicoꝝ tuoꝝ rex israel. in medio tui:
σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου βασιλεὺς ἰσραήλ. ἐν μέσῳ σου,
nō videbis mala vltra. in tp̄e illo dicet dñs hierl̄m:
οὐκ ὄψει κακὰ οὐκ ἔτι. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ κς τῇ ἱλῆμ,
cōfide sion: nō dissoluantur manꝰ tue: dñs deꝰ
θάρσει σιών, μὴ παρείσθωσαν αἱ χεῖρές σου, κύριος ὁ θεός
fortis in te saluabit te: adducet sup te leticiam: ꝛ ino
υνατὸς ἐν σοὶ σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σὲ εὐφροσύνην, καὶ και
te in charitate sua: ꝛ letabit in te ī delectatiōe
ε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ, καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοὶ ἐν τέρψει
die solēnitatis: ꝛ ꝯgregabo dispersos. ve q̄ accepit
ἡμέρα ἑορτῆς, καὶ συνάξω τοὺς διεσκορπισμένους. οὐαὶ ἔλαβεν
eā opprobriū: ecce ego facio in te ꝓpt te in tp̄e
υτὴν ὀνειδισμόν, ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ ἕνεκά σου ἐν τῷ καιρῷ
ꝛ saluabo afflictam ꝛ repulsam suscipiam:
ῳ καὶ σώσω τὴν ἐκπεπιεσμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι,
ponam eos in gl'iam ꝛ noīatos in oī terra: ꝛ cō
ήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα καὶ ὀνομαστοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ κα
ent in tp̄e illo qñ bene vobis fecero: ꝛ
υνθήσονται ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅταν καλῶς ὑμῖν ποιήσω, καὶ
tp̄e cū suscepero vos: qꝛ dabo vos nomiatos ꝛ
καιρῷ ὅταν εἰσδέχωμαι ὑμᾶς, διότι δώσω ὑμᾶς ὀνομαστοὺς καὶ
liam cūctis pplis terre: cū cōuertero ego
αύχημα πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν
iuitatē vr̄aꝫ coram vobis dicit dñs.
αλωσίαν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν λέγει κύριος.

eā. Verūtñ diluculo surgentes corruperunt oēs cogitationes suas. Quapropter expecta me dicit dñs in die resurrectionis mee ī futurū: qa iudiciū meū vt cōgregē gentes: & colligā regna. Et effūdā sup eos indignationē meā oēm iram furoris mei. In igne ei zeli mei deuorabitur oīs terra. Quia tunc reddā pplis labiū electū: vt inuocēt oēs nomē dñi & seruiāt ei humero vno. Vltra flumina ethiopie: inde supplices mei filii dispersorū meoꝝ deferent munus mihi. In die illa non cōfunderis sup cunctis adinuētionibꝰ tuis: qbus p̄uaricata es ī me. Quia tunc auferam de medio tui magniloquos supbie tue: & nō adiicies exaltari ampliꝰ in mōte scō meo. Et reliquā ī medio tui pplm pauperē & egenum & sperabūt in noīe dñi. Reliq̄ israel nō facient iniq̄tatē: nec loquētur mēdaciū: & nō inuenietur in ore eoꝝ lingua dolosa. Qm̄ ipsi pascētur & accubabūt & non erit qui exterreat. Lauda filia sion: iubila israel. Letare & exulta in omī corde filia hierusalē. Abstulit dñs iudiciū tuum: auertit inimicos tuos. Rex israel dñs ī medio tui: nō timebis malum vltra. In die illa dicetur hierusalem. Noli timere sion: non dissoluātur manus tue. Dominus deꝰ tuꝰ in medio tui fortis: ipse saluabit. Gaudebit sup te in leticia: silebit in dilectione tua: & exultabit sup te in laude. Nugas qui a lege recesserāt cōgregabo: qa ex te erāt: vt nō vltra habeas super eis opprobriū. Ecce ego interficiā oēs qui afflixerūt te in tp̄e illo: & saluabo claudicantē: & eā q̄ eiecta fuerat cōgregabo. & ponā eos ī laudē & in nomē in omī terra cōfusionis eorum: in tp̄e illo quo adducā vos: & in tp̄e quo cōgregabo vos. Dabo enim vos in nomen & in laudē oībus pplis terre cum cōuertero captiuitatem vestrā coram oculis vrīs: dicit dñs.

Explicit Sophonias propheta.

עָלֶיהָ אָכֵן הִשְׁכִּימוּ הִשְׁחִיתוּ כֹּל — שָׁכַם שָׁחַת
עֲלִילוֹתָם׃ לָכֵן חַכּוּ לִי נְאֻם יְהוָה לְיוֹם — עָלַל חָכָה
קוּמִי לְעַד כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם
לְקָבְצִי מַמְלָכוֹת לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי — מָלַךְ
כֹּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל — חָרָה אָכַל
כָּל הָאָרֶץ׃ כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים — הָפַךְ
שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה — בָּרַר
לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד׃ מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי
כוּשׁ עֲתָרַי בַּת פּוּצַי יוֹבִלוּן — יָבַל
מִנְחָתִי׃ בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל — בּוֹשׁ
עֲלִילֹתַיִךְ אֲשֶׁר פָּשַׁעַתְּ בִּי כִּי אָז
אָסִיר מִקִּרְבֵּךְ עַלִּיזֵי גַּאֲוָתֵךְ וְלֹא — סוּר עָלַז
תוֹסִפִי לְגָבְהָה עוֹד בְּהַר קָדְשִׁי׃ — גָּאָה יָסַף
וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבֵּךְ עַם עָנִי וָדָל וְחָסוּ — שָׁאַר עָנָה
בְּשֵׁם יְהוָה׃ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא — חָסָה
יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְלֹא — עָשָׂה דָּבַר
יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית כִּי הֵמָּה — מָצָא פֶּה
יִרְעוּ וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד׃ רָנִּי בַּת — לָשׁוֹן רָמָה
צִיּוֹן הָרִיעוּ יִשְׂרָאֵל שִׂמְחִי וְעָלְזִי — רָצָה חָרַד
בְּכָל לֵב בַּת יְרוּשָׁלָםִ׃ הֵסִיר יְהוָה — רָנַן רוּעַ
מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה אֹיְבֵךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל — סוּר
יְהוָה בְּקִרְבֵּךְ לֹא תִירְאִי רָע עוֹד׃ — שָׁפַט
בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָמֵר לִירוּשָׁלַםִ אַל — רָאָה רוּעַ
תִּירָאִי צִיּוֹן אַל יִרְפּוּ יָדָיִךְ׃ יְהוָה — אָמַר
אֱלֹהַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ יָשִׂישׂ — יָרֵא רָפָה גָּבַר יָשַׁע
עָלַיִךְ בְּשִׂמְחָה יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ יָגִיל — שׂוּשׂ חָרַשׁ
עָלַיִךְ בְּרִנָּה׃ נוּגֵי מִמּוֹעֵד אָסַפְתִּי — גּוּל רָנַן יָגָה יָעַד
מִמֵּךְ הָיוּ מַשְׂאֵת עָלֶיהָ חֶרְפָּה׃ הִנְנִי — מִן הָיָה
עֹשֶׂה אֶת כָּל מְעַנַּיִךְ בָּעֵת הַהִיא — נָשָׂא עָנָה
וְהוֹשַׁעְתִּי אֶת הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה — דָּחָה
אֲקַבֵּץ וְשַׂמְתִּים לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם בְּכָל — קָבַץ שׂוּם
הָאָרֶץ בָּשְׁתָּם׃ בָּעֵת הַהִיא אָבִיא — בּוֹשׁ בּוֹא
אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי אֶתֵּן — נָתַן
אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי — הָלַל
הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם — שָׁבָה
לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָה׃

INCIPIT PROLOGVS IN AGGEVM PROPHETAM.

Ieremias ppheta ob causam periurii sedechie regis vt historia libri secūdi Paralipomenon indicat: qui fidē pmissam nabuchodonosor regi chaldeorū non seruauerat: populū israel refert cum memorato rege hierusalem: expugnata hierusalem captiuū in babylonē fuisse perductū. Sed cum memoratus populus multis tēporibus idolis seruiendo et effusione sanguinis innocentum se grauiter impiasset volens deus generationē vniuersam eiusdem populi ob causas memoratas penitus deperire: septuaginta annorū captiuitatē eundē populū in regno chaldeorꝝ statuit sustinere: hac rōne: vt cōpleto numero annorū: nouus populus a memoratis peccatis īmunis ad renouationē hierusalē perueniret. Sexagesimo itaqꝫ secundo anno: regno chaldeorꝝ subuerso: cui adhuc octo anni restabant ad regnādū; quod etiā sexta visio danielis ostendit cum ppter causam sacrilegii: quod in eadē visione cōtinetur: fuisse extinctū: dari⁹ qui medis imperabat: vt septima visio danielis ostendit: mēorat⁹ in regno successit. Cuius primo anno regni: vt decima visio danielis manifestat: daniel supputatis annis videns appropinquare tēpus reuersionis que per hieremiā fuerat promissa: orans tam pro se q̄ꝫ pro populo eandē pmissionē a deo postulabat impleri: cui p gabrielē archangelū in eadē visione iuxta preces eiusdē vniuersa cōpleta esse: deus dixit. Nam moriente supradicto dario rege medorū: & succedente in regno cyro rege persarū: pmissione dei cōpleta per eundē regē populūqꝫ israel in hierusalē reductum: historia secundi libri paralipomenon & initiū esdre pphete confirmāt. Cunqꝫ a populo israel & a senioribus templū dei edificari cepisset: mortuo cyro rege ac regnante dario rege persarū qui memorato cyro successerat: vicine gentes ciuitatis hierusalē: vt idē esdras refert restaurationē templi & ciuitatis resistendo impedire ceperunt. Qua ratione deterritus populus israel: reparationē supradicti tēpli dñi: necdū iuxta promissionē cōcessam esse credebat. Propter quod in secūdo anno regni memorati darii regis persarū aggeus ppheta a deo missus ad zorobabel qui de tribu erat iuda: qui potestatē regni suscepturus erat: & iesum filiū iosedech summū sacerdotē ammonet: vt credant cōpleto numero annorū tempus restaurationis hierusalē aduenisse. Hoc etiā addito: ne icredulitatē populi vellent imitari: de quo deus per eum dixit. Populus hic dicit. Nondum venit tēpus vt edificetur domus dei. Oīa autē que textu huius pphetie cōtinētur: reuersionē populi: edificationē tēpli: renouationē ciuitatis: obseruantiā sacerdotalē: & interitū regnorum gentium exterarum significant.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

AGgeus festiuus & letus: qui seminauit in lachrymis vt in gaudio meteret: destructū templū reedificat: deūqꝫ patrē inducit loquentē. Adhuc vnum modicū est: & ego cōmouebo celum & terram: mare & aridam: & mouebo omnes gentes: & veniet desideratus cunctis gentibus.

Explicit argumentum.

Pritiua.heb. Tex.heb.Aggeus.i.

Cap.i.

בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ
שׁשׁה בַּחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ
נבא הָיָה דְבַר יְהוָה בְּיַד חַגַּי הַנָּבִיא אֶל
פחה זְרֻבָּבֶל בֶּן שְׁאַלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה
גדל וְאֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
לֵאמֹר הָעָם הַזֶּה אָמְרוּ לֹא עֶת
בוא בנה בֹּא עֶת בֵּית יְהוָה לְהִבָּנוֹת׃ וַיְהִי
דְּבַר יְהוָה בְּיַד חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
ישׁב בית הַעֵת לָכֶם אַתֶּם לָשֶׁבֶת בְּבָתֵּיכֶם
ספן סְפוּנִים וְהַבַּיִת הַזֶּה חָרֵב׃ וְעַתָּה
שׂום כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שִׂימוּ
רבה לְבַבְכֶם עַל דַּרְכֵיכֶם׃ זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה
בוא אכל וְהָבֵא מְעָט אָכוֹל וְאֵין לְשָׂבְעָה
שׁתה לבשׁ שָׁתוֹ וְאֵין לְשָׁכְרָה לָבוֹשׁ וְאֵין
חמם שׁכר לְחֹם לוֹ וְהַמִּשְׂתַּכֵּר מִשְׂתַּכֵּר אֶל
צרר נקב צְרוֹר נָקוּב׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
עלה שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל דַּרְכֵיכֶם׃ עֲלוּ
בוא בנה הָהָר וַהֲבֵאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבָּיִת
רצה כבד וְאֶרְצֶה בּוֹ וְאֶכָּבֵד אָמַר יְהוָה׃

Trāsla.B.Hie.

Incipit Aggeus ppheta.
Capitulum. 1.

IN anno secundo darii regis in mēse sexto in die vna mensis: factū est verbum dñi in manu aggei pphete ad zorobabel filiū salathiel ducē iuda: & ad iesum filium iosedech sacerdotē magnum dicens. Hec ait dñs exercituum dicens. Populus iste dicit. Nondum venit tēpus domus dñi edificande. Et factum est verbū dñi in manu aggei prophete dicens. Nunqd tēpus vobis est: vt habitetis in domibus laqueatis: & domus ista deserta. Et nunc hec dicit dñs exercituū. Ponite corda vr̄a super vias vestras. Seminastis multū & ītulistis parū. Comedistis & non estis satiati. Bibistis & nō estis inebriati. Operuistis vos & nō estis calefacti. Et qui mercedes cōgregauit misit eas in sacculū ptusū. Hec dicit dñs exercituū. Ponite corda vestra sup vias vestras. Ascendite in montē: parate ligna: & edificate domum: & acceptabilis mihi erit: & glificabor dicit dñs.

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

AGGEVS.
ΑΓΓΑΙΑΣ. Ca.i.

In secundo anno sub dario re-
ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασι-
ge in mēse sexto vna mensis: factū
λέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένε-
est verbū dñi in manu aggei pphete dicens: dic
το λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἶ-
ad zorobabel filiū salathiel de tribu iuda:
πον πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς ἰούδα,
& ad iesum filiū iosedec sacdotē magnū di-
καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν λέ-
cens: hec dicit dñs de⁹ exercituū dicens: po-
γων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων λέγων, ὁ λα-
pul⁹ iste dicunt: nō venit tp̄s edificandi
ὸς οὗτος λέγουσιν, οὐχ ἥκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν
domū dñi. & factū ē verbū dñi in manu aggei
οἶκον κυρίου. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἐγγαίου τοῦ
pphete dicēs: si tp̄s vobis est vt hītetis ī domib⁹ cō-
προφήτου λέγων, εἰ καιρὸς ὑμῖν ἐστι τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις κοι-
cauis: at dom⁹ ista deserta est. & nūc hec di-
λοσάθμοις, ὁ δὲ οἶκος οὗτος ἐξηρήμωται. καὶ νῦν τάδε λέ-
cit dñs exercituū: ponite corda vr̄a in
γει κύριος τῶν δυνάμεων, τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς
vias vr̄as: seminastis multa & intulistis pauca.
ὁδοὺς ὑμῶν, ἐσπείρατε πολλὰ καὶ εἰσενέγκατε ὀλίγα.
comedistis & nō ī saturitatem: bibistis & nō ī ebrietatē: De
ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν, ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς μέθην, 28.
operti estis & nō estis calefacti in ip̄s: & mer Mi
περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ τοὺς μι- 6.d
cedes cōgregās: cōgregauit in ligamētū pertusum.
σθοὺς συνάγων, συνήγαγεν εἰς δεσμὸν τετρυπημένον.
hec dicit dñs oīpotens: ponite iā corda
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, θέσθε δὴ καρδίας
vr̄a in vias vr̄as: ascendite in mōtē & inci
ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, ἀνάβητε εἰς τὸ ὄρος καὶ κό-
dite ligna & edificate domū: & cōplacebo
ψατε ξύλα καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω
in ea & glorificabor dixit dñs.
ἐν αὐτῷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι εἶπεν κύριος.

respexiſtis in multa: ⁊ facta ſūt pauca. ⁊ intu
ἐπεβλέψατε εἰς πολλά, καὶ ἐγένετο ὀλίγα. καὶ εἰση
liſtis in domū: ⁊ exſufflaui illud. quā obꝛē
νέγκατε εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐξεφύσησα αὐτό. διὰ τοῦτο
dicit dn̄s exercituū. p̄ eo q̄d dom⁹ mea deſ
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. ἀνθ᾽ ὧν ὁ οἶκός μου ἔρη
ta eſt: vos āt feſtinatis vnuſq̄ſq̄ ī domū ſuam:
μός ἐστιν, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
ꝑpter hoc abſtinebit celū a roꝛe: ⁊ terra ſub
διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου, καὶ ἡ γῆ ὑπο
trahet germina ſua: ⁊ inducā gladiū ſup
στελεῖται τὰ ἐκφόρια αὐτῆς, καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ
terrā: ⁊ ſup mōtes. ⁊ ſup triticū: ⁊ ſup
τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη. καὶ ἐπὶ τὸν σῖτον, καὶ ἐπὶ
vinū: ⁊ ſup oleum: ⁊ ſup hoīes:
τὸν οἶνον, καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ=
⁊ ſup iumēta: ⁊ ſup oēs labo
πους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πό
res manuū eoꝝ. ⁊ audiuit zoꝛobabel fili⁹
νους τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ἤκουσε ζοροβάβελ ὁ τοῦ
ſalathiel. ⁊ ieſus filius ioſedec ſac̄dos magn⁹:
σαλαθιήλ. καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,
⁊ oēs reliqui ppl̄i vocē dn̄i
καὶ πάντες οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς κυρί
dei ſui: ⁊ verba aggei ꝓphete ſi=
ου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τῶν λόγων ἀγγαίου τοῦ προφήτου κα
cut p̄cepit eū dn̄s de⁹ eoꝝ ad eos:
θότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐ=
⁊ timuerunt a facie dn̄i: ⁊ di
τούς, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου. καὶ εἶ
xit aggeus nunci⁹ dn̄i in nunciis dn̄i:
πεν ἀγγαίας ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν ἀγγέλοις τοῦ κυρίου,
dic pplo: ego ſum vobiſcū dicit dn̄s. ⁊
εἶπον τῷ λαῷ, ἐγώ εἰμι μεθ᾽ ὑμῶν λέγει κύριος. καὶ
ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ zoꝛobabel filii ſalathi=
ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα τοῦ ζοροβάβελ τοῦ σαλα=
el de tribu iuda: ⁊ ſpm̄ ieſu filii ioſe
θιὴλ ἐκ φυλῆς ἰούδα, καὶ τὸ πνεῦμα ἰησοῦ τοῦ ἰωσε
dec ſacerdotis magni: ⁊ ſpm̄ re=
δὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν κα
liquoꝝ ppl̄i: ⁊ ingreſſi ſūt ⁊ faciebāt opa
ταλοίπων τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσῆλθοσαν καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα
in domo dn̄i exercituū dei ſui.
ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ θεοῦ αὐτῶν. Ca.2.
Quarta ⁊ viceſima menſis ſexti
Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἕκτου
in ſecundo anno ſub dario rege:
ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασιλέως, τῷ
ſeptimo mēſe vna ⁊ vigeſima menſis: factū eſt ver
ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐγένετο λό
bū dn̄i in manu aggei ꝓphete dicēs: dic
γος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἰ=
iā ad zoꝛobabel filiū ſalathiel de tribu
πὸν δὴ πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς
iuda: ⁊ ad ieſum filiū ioſedec ſac̄dotē
ἰούδα, καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα
magnū: ⁊ ad oēs reliquos
τὸν μέγαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ
ppl̄i dicens: q̄s ex vobis vidit domū iſtam in glo
λαοῦ λέγων, τίς ἐξ ὑμῶν ἴδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δό
ria ſua q̄ ante: ⁊ quō vos videtis ipām
ξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν, καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν
nūc ſicut nō exiſtentē ī cōſpectu vr̄o? ⁊ nūc cōfoꝛtare
νῦν καθὼς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ νῦν κατίσχυε

Reſpexiſtis ad amplius: & ecce factū eſt minus. Et intuliſtis in domum et exufflaui illud. Quā ob cauſā dicit dn̄s exercituū? quia domus mea deſerta eſt: & vos feſtinaſtis vnuſquiſq̄ in domū ſuam. Propter hoc ſup vos ꝓhibiti ſūt celi ne darēt rorem: & terra ꝓhibita eſt ne daret germē ſuū. Et vocaui ſiccitatē ſup terrā & ſuper montes: & ſup triticū: & ſuper vinum: & ſuper oleum & queq̄ profert humus: & ſuper homines: ſuper iumenta: & ſup oēm laborē manuū. Et audiuit zorobabel filius ſalathiel: & ieſus filius ioſedech ſacerdos magn⁹: & oēs reliqui populi vocem domini dei ſui: & verba aggei ꝓphete ſicut miſit eum dominus de⁹ eoꝝ ad eos: & timuit oīs populus a facie dn̄i. Et dixit aggeus nuncius dn̄i de nunciis domini populo: dicēs. Ego vobiſcum ſum dicit dominus. Et ſuſcitauit dominus ſpiritum zorobabel filii ſalathiel ducis iuda: & ſpiritum ieſu filii ioſedech ſacerdotis magni: & ſpiritum reliquorū de omni populo: & ingreſſi ſunt & faciebant opus in domo dn̄i exercituū dei ſui.

2.

IN die viceſima & q̄rta menſis in ſexto menſe in anno ſecundo darii regis in ſeptimo menſe viceſima & prima menſis factuꝫ eſt verbum dn̄i in manu aggei prophete dicens. Loquere ad zorobabel filium ſalathiel ducem iuda: & ad ieſum filium ioſedech ſacerdotem magnū: & ad reliquos populi dicens. Quis in vobis eſt derelictus qui vidit domum iſtam in gloria ſua prima. Et quid vos videtis hanc nunc? Nunquid non ita eſt q̄ſi nō ſit in oculis vr̄is? Et nunc cōfortare

פָּנֹה אֶל הַרְבֵּה וְהִנֵּה לִמְעָט	רָבָה
וַהֲבֵאתֶם הַבַּיִת וְנָפַחְתִּי בוֹ יַעַן	
מֶה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן בֵּיתִי	
אֲשֶׁר הוּא חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ	רוּץ
לְבֵיתוֹ׃ עַל כֵּן עֲלֵיכֶם כָּלְאוּ שָׁמַיִם	
מִטָּל וְהָאָרֶץ כָּלְאָה יְבוּלָהּ׃	בּוּל
וָאֶקְרָא חֹרֶב עַל הָאָרֶץ וְעַל	קָרָא
הֶהָרִים וְעַל הַדָּגָן וְעַל הַתִּירוֹשׁ	יָרַשׁ
וְעַל הַיִּצְהָר וְעַל אֲשֶׁר תּוֹצִיא	צָהַר יָצָא
הָאֲדָמָה וְעַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה	
וְעַל כָּל יְגִיעַ כַּפָּיִם׃ וַיִּשְׁמַע זְרֻבָּבֶל	יָגַע שָׁמַע
בֶּן שַׁלְתִּיאֵל וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק	
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכֹל שְׁאֵרִית הָעָם	גָּדַל
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְעַל דִּבְרֵי	
חַגַּי הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה	נָבָא
אֱלֹהֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָעָם מִפְּנֵי יְהוָה׃	יָרֵא פָּנָה
וַיֹּאמֶר חַגַּי מַלְאַךְ יְהוָה בְּמַלְאֲכוּת	לָאַךְ
יְהוָה לָעָם לֵאמֹר אֲנִי אִתְּכֶם	
נְאֻם יְהוָה׃ וַיָּעַר יְהוָה אֶת רוּחַ	עוּר
זְרֻבָּבֶל בֶּן שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה	פָּחָה
וְאֶת רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן	
הַגָּדוֹל וְאֶת רוּחַ כֹּל שְׁאֵרִית	
הָעָם וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ מְלָאכָה בְּבֵית	בּוֹא עָשָׂה
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃	לָאַךְ
בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה	Cap.ij.
	רָבַע
לַחֹדֶשׁ בַּשִּׁשִּׁי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם	שָׁשָׁה
לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃ בַּשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרִים	
וְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְּבַר יְהוָה בְּיַד	
חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ אֱמָר נָא אֶל	נָבָא
זְרֻבָּבֶל בֶּן שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה	פָּחַת
וְאֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן	
הַגָּדוֹל וְאֶל שְׁאֵרִית הָעָם לֵאמֹר׃	גָּדַל
מִי בָכֶם הַנִּשְׁאָר אֲשֶׁר רָאָה אֶת	שָׁאַר
הַבַּיִת הַזֶּה בִּכְבוֹדוֹ הָרִאשׁוֹן וּמָה	
אַתֶּם רֹאִים אֹתוֹ עַתָּה הֲלוֹא	רָאָה
כָּמֹהוּ כְּאַיִן בְּעֵינֵיכֶם׃ וְעַתָּה חֲזַק	כְּמוֹ

זרבבל נאם יהוה וחזק יהושע בן
יהוצדק הכהן הגדול וחזק כל עם
הארץ נאם יהוה ועשו כי אני עשה
אתכם נאם יהוה צבאות: את
הדבר אשר כרתי אתכם בצאתכם יצא
ממצרים ורוחי עמדת בתוככם
אל תיראו: כי כה אמר יהוה ירא
צבאות עוד אחת מעט היא ואני
מרעיש את השמים ואת הארץ רעש
ואת הים ואת החרבה: והרעשתי
את כל הגוים ובאו חמדת כל בוא
הגוים ומלאתי את הבית הזה
כבוד אמר יהוה צבאות: לי הכסף כבד
ולי הזהב נאם יהוה צבאות: גדול גדל
יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן
הראשון אמר יהוה צבאות
ובמקום הזה אתן שלום נאם קום נתן
יהוה צבאות: בעשרים וארבעה שלם רבע
לתשיעי בשנת שתים לדריוש
היה דבר יהוה ביד חגי הנביא נבא
לאמר: כה אמר יהוה צבאות
שאל נא את הכהנים תורה ירה
לאמר: הן ישא איש בשר קדש נשא
בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם
ואל הנזיד ואל היין ואל שמן נזד
ואל כל מאכל היקדש ויענו אכל קדש
הכהנים ויאמרו לא: ויאמר חגי ענה אמר
אם יגע טמא נפש בכל אלה נגע
היטמא ויענו הכהנים ויאמרו טמא
יטמא: ויען חגי ויאמר כן העם הזה
וכן הגוי הזה לפני נאם יהוה וכן פנה
כל מעשה ידיהם ואשר יקריבו עשה קרב
שם טמא הוא: ועתה שימו נא שום
לבבכם מן היום הזה ומעלה עלה
מטרם שום אבן אל אבן בהיכל היכל
יהוה: מהיותם בא אל ערמת היה בוא

zorobabel dicit dñs: & confortare iesu filii iosedech sacerdos magne: & cõfortare oĩs populus terre dicit dñs exercituũ: & facite: quoniã ego vobiſcum ſum dicit dominus exercituũ. Verbũ quod pepigi vobiſcũ cum egrederemini de terra egypti: & ſpũs meus erit in medio vr̃m. Nolite timere: quia hec dicit dominus exercituũ. Adhuc vnũ modicum eſt: & ego commouebo celum & terram & mare & aridã: & mouebo omñes gentes. Et veniet deſideratus cunctis gentibus. Et implebo domum iſtam gloria dicit dñs exercituũ. Meũ eſt argentum & meũ eſt aurũ dicit dominus exercituũ. Magna erit gloria domus iſtius nouiſſime plusq̃ prime dicit dominus exercituum. Et in loco iſto dabo pacem dicit dñs exercituum. In viceſima & quarta noni menſis in anno ſecundo darii regis factũ eſt verbum dñi ad aggeum prophetam dicens. Hec dicit dñs exercituum. Interroga ſacerdotes legem dicens. Si tulerit homo carnẽ ſanctificatam in ora veſtimẽti ſui: & tetigerit de ſũmitate ei⁹ panem aut pulmentũ: aut vinũ: aut oleum: aut oẽm cibũ: nunqd ſãctificabitur? Rñdentes aũt ſacerdotes dixerũt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his: nunqd contaminabitur? Et rñderunt ſacerdotes & dixerunt. Contaminabitur. Et rñdit aggeus & dixit. Sic pp̃ls iſte: & ſic gens iſta ante faciẽ meã dicit dñs: & ſic oẽ opus manũ eorũ: & oĩa que obtulerũt ibi: cõtaminata erunt. Et nũc ponite corda vr̃a a die hac & ſupra: anteq̃ poneretur lapis ſuper lapidẽ in templo dñi cum accederetis ad aceruum

zorobabel dicit dñs: & cõfortare ieſu fili ioſe-
ζοροβάβελ λέγει κύριος, καὶ κατίσχυε ἰησοῦ ὁ τοῦ ἰωσε-
dec ſacerdos magnus: & cõfortetur oĩs pp̃ls terre
δὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς
dicit dñs exercituũ. Et facite: qm̃ vobiſcũ
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ποιεῖτε, διότι μεθ' ὑμῶν
ſum dicit dñs exercituũ: verbũ qđ pepigi vo-
εἰμὶ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς heb.
biſcũ cũ egrederemini vos de tra egypti: & ſpũs g.
ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ τὸ πνεῦμά
me⁹ ſtetit in medio vr̃m. cõfidite: qz hec di-
μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν. θαρσεῖτε, διότι τάδε λέ-
cit dñs exercituũ: adhuc ſemel ego cõmoueo celũ
γει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρα-
& terrã & mare & aridã. & cõmo
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν. καὶ συσ-
uebo oẽs gẽtes: & veniẽt electa oĩm
σείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν
gẽtiũ: & iplebo domũ iſtam glĩa dicit dñs
ἐθνῶν, καὶ πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης λέγει κύριος τῶν
exercituũ. meũ argentũ & meũ aurum dicit do
δυνάμεων. ἐμὸν τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει κύ-
min⁹ exercituũ: qz magna erit glĩa dom⁹
ριος τῶν δυνάμεων, διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου
iſtius nouiſſima ſup p̃mã dicit dñs exer
τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην λέγει κύριος τῶν δυνά-
cituũ: & in loco iſto dabo pacem dicit do
μεων, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δώσω εἰρήνην λέγει κύ-
min⁹ exercituũ. quarta & viceſima nono mẽ
ριος τῶν δυνάμεων. τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τῷ ἐνάτῳ μη-
ſe anno ſecundo ſub dario: fact⁹ ẽ ſmo dñi ad
νὶ ἔτει δευτέρῳ ἐπὶ δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς
aggeũ p̃phetã dicẽs: hec dicit dñs
ἀγγαίαν τὸν προφήτην λέγων, τάδε λέγει κύριος τῶν
exercituũ: interroga ſacdotes legẽ dicẽs: ſi
δυνάμεων, ἐπερώτησον τοὺς ἱερεῖς νόμον λέγων, ἐὰν
ſumpſerit hõ carnẽ ſctãm in ſũmitate veſtimẽti
λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου
ſui: & tetigerit ſũmitas veſtimẽti ei⁹ panẽ
αὐτοῦ, καὶ ἅψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄρτου
aut coctionẽ: aut vinũ: aut oleũ: aut oẽm cibuz
ἢ ἑψέματος, ἢ οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ παντὸς βρώματος
ſi ſctificabit. & rñderunt ſacdotes & dixerũt
εἰ ἁγιασθήσεται. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν,
nõ. & dixit aggeus ſi tetigerit pollutus in ani
οὔ. καὶ εἶπεν ὁ ἀγγαίας ἐὰν ἅψηται μεμιαμμένος ἐπὶ ψυ-
ma de oĩbus his ſi cõtaminabit. & rñderũt
χῇ ἀπὸ πάντων τούτων εἰ μιανθήσεται. καὶ ἀπεκρί-
ſacdotes & dixeſt: cõtaminabit: & rñdit
θησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν, μιανθήσεται. καὶ ἀπεκρίθη
aggeus & dixit: ſic pp̃ls iſte & ſic
ἀγγαίας καὶ εἶπεν, οὕτως ὁ λαὸς οὗτος καὶ οὕτως τὸ
gens hec coram me dicit dñs: & ſic
ἔθνος τοῦτο ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος, καὶ οὕτως
oĩa opa manuũ ſuaꝝ. & q̃cũq; appropĩquerit
πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ὃς ἂν ἐγγίσῃ
ibi cõtaminabit. p̃pt munera eoꝝ matu
ἐκεῖ μιανθήσεται. ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρι-
tina dolebunt a facie malitiaꝝ ſuaꝝ: &
νῶν ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πονηριῶν αὐτῶν, καὶ
odio hẽbatis q̃ in portis arguentes. & nũc ponite
ἐμισεῖτε τοὺς ἐν θύραις ἐλέγχοντας. καὶ νῦν θέσθε
iã corda vr̃a a die hac & ſu-
δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ὑπε-
pra anq̃ poneret lapis ſup lapidẽ in tẽplo dñi.
ράνω πρὸ τοῦ θεῖναι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν τῷ ναῷ κυρίου.
q̃ eratis qñ mittebatis in modiũ ordei
τίνες ἦτε ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κυψέλην κριθῆς

vigiti ſata: ⁊ factaſūt ordeī decē ſata. ⁊ īgre=
ἔικοσι σάτα, καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα σάτα. καὶ εἰσε=
diebamini in torcular vt hauriretis q̄nquaginta am=
πορεύεσθε εἰς ὑπολήνιον ἐξαντλῆσαι πεντήκοντα με=
phoras: ⁊ facta ſūt viginti. pcuſſi vos in ſterilitate:
τρητάς, καὶ ἐγένοντο ἔικοσι. ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν ἀφορίᾳ,
⁊ in corruptiōe aeris: ⁊ in grādine: oīa opa
καὶ ἐν ἀνεμοφθορίᾳ, καὶ ἐν χαλάζῃ, πάντα τὰ ἔργα τῶν
manuū vr̄aꝝ: ⁊ nō reuerſi eſtis ad me dicit do=
χειρῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύ=
min⁹. ponite iā corda vr̄a a die
ριος. τάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας
iſta ⁊ vltra: a quarta ⁊ viceſima
ταύτης καὶ ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος
noni menſis. a die q̄ fundatū eſt tēplū do
τοῦ ἐνάτου μηνός. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς κυ
mini: ponite in cordib⁹ vr̄is: ſi vltra cognoſcet
ρίου, θέσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰ ἔτι ἐπιγνωσθή=
ſup terrā area. ⁊ ſi adhuc vinea ⁊ ficus
σεται ἐπὶ γῆς ἅλως. καὶ εἰ ἔτι ἄμπελος καὶ αἱ συκαῖ
⁊ malognata ⁊ ligna oliue q̄ nō ferunt fru
καὶ αἱ ῥοαὶ καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐλαίας τὰ οὐ φέροντα καρ
ctum: a die hac bñdicā. ⁊ factū ē
πόν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εὐλογήσω. καὶ ἐγένετο
verbū dñi ſecundo ad aggeū pphetā q̄r
λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς ἀγγαίαν τὸν προφήτην τε
ta ⁊ viceſima menſis dicēs. dic ad zoro
τράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς λέγων. εἶπον πρὸς ζορο=
babel filiū ſalathiel: de tribu iuda: ecce ego
βάβελ τὸν τοῦ σαλαθιήλ, ἐκ φυλῆς ἰούδα, ἰδοὺ ἐγὼ
mouebo celum ⁊ terrā ⁊ mare ⁊
σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
aridā: ⁊ ſubuertam thronos regum: ⁊
τὴν ξηράν, καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων, καὶ
ſubuertam currus ⁊ aſcenſores: ⁊ deſcendent
καταστρέψω ἅρματα καὶ ἀναβάτας, καὶ καταβήσον
equi ⁊ aſcenſores eoꝝ vnuſq̄ſq; in gladio
ται ἵπποι καὶ ἀναβάται αὐτῶν ἕκαστος ἐν ῥομφαίᾳ
ad fratrē ſuum. in die illa dicit do
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύ
min⁹ exercituū aſſumā te zorobabel filiū
ριος τῶν δυνάμεων λήψομαί σε ζοροβάβελ τὸν τοῦ
ſalathiel ſuum meū dicit dñs: ⁊ ponam
σαλαθιήλ τὸν δοῦλόν μου λέγει κύριος, καὶ θήσομαί
te q̄ſi ſignaculū: q: te elegi dicit dñs
σε ὡς σφραγῖδα, διότι σὲ ᾑρέτικα λέγει κύριος τῶν
exercituum.
δυνάμεων.

viginti modioꝝ & fierēt decem: & intraretis ad torcular vt exprimeretis quinquagīta lagenas & fiebant viginti. Percuſſi vos vento vrente & aurugine & grandine oīa opera manū vr̄arū: & nō fuit in vobis qui reuerteretur ad me dicit dñs. Ponite corda vr̄a ex die iſta & in futurum a die viceſima & quarta noni menſis: a die qua fundamenta facta ſunt templi domini ponite ſup cor vr̄m. Nū qd iam ſemē in germine eſt? Et adhuc vinea & ficus & malogranatū & lignum oliue nō floruit. Ex die iſta bñdicā. & factū eſt verbū dñi ſecūdo ad aggeū in viceſima & quarta mēſis dicens. Loquere ad zorobabel ducem iuda dicens. Ego mouebo celum pariter & terram: & ſubuertā ſolium regnorum: & conteram fortitudinē regni gentium. Et ſubuertā quadrigā & aſcenſorē eius: & deſcendent equi & aſcenſores eoꝝ: vir in gladio fratris ſui. In die illa dicit dñs exercituum aſſumā te zorobabel filii ſalathiel ſerue meus dicit dñs et ponam te quaſi ſignaculū: quia te elegi dicit dñs exercituum.
Explicit aggeus ppheta.

עשרים והיתה עשרה בא אל — בוא
היקב לחשף חמשים פורה והיתה
עשרים׃ הכיתי אתכם בשדפון — נכה
ובירקון ובברד את כל מעשה ידיכם
ואין אתכם אלי נאם יהוה׃ שימו — שום
נא לבבכם מן היום הזה ומעלה — עלה
מיום עשרים וארבעה לתשיעי — רבע
למן היום אשר יסד היכל יהוה
שימו לבבכם׃ העוד הזרע במגורה — גור
ועד הגפן והתאנה והרמון ועץ — רמן
הזית לא נשא מן היום הזה
אברך׃ ויהי דבר יהוה שנית אל חגי — ברך היה
בעשרים וארבעה לחדש לאמר׃
אמר אל זרבבל פחת יהודה — פחה
לאמר אני מרעיש את השמים — רעש
ואת הארץ׃ והפכתי כסא ממלכות — מלך
והשמדתי חזק ממלכות הגוים — שמד
והפכתי מרכבה ורכביה וירדו — רכב
סוסים ורכביהם איש בחרב אחיו׃
ביום ההוא נאם יהוה צבאות
אקחך זרבבל בן שאלתיאל עבדי — לקח
נאם יהוה ושמתיך כחותם כי — שום חתם
בך בחרתי נאם יהוה צבאות׃

INCIPIT PROLOGVS IN zachariam prophetam.

SEcundo anno darii regis medoꝝ aggeum & zachariam pphetaſſe: lectiones eorundē declarant. Sed hac de cauſa aggeus zacharie in ordine pphetaꝝ p̄latus eſſe videtur: ꝙ eum duobus menſibus vt p̄dictorū lectiones oſtēdunt in pphetia p̄ceſſiſſe inuenitur: & ad reparationē templi p̄cepto dei populū animaſſe: vt eſdras refert dicens. In ſecundo anno darii regis pſarum pphetauerūt aggeus & zacharias filius addo pphete ſup iudeos q erant in iuda & hieruſalem: ſup iſrael in noīe dei iſrael ſup eos. tūc ſurrexerūt zorobabel fili⁹ ſalathiel: & ieſ⁹ fili⁹ ioſedech et principes eius: inchoauerūtq; edificare domū dei q̄ eſt in hieruſalem. Quibus cū adeſſent pphete exhortatione ſua adiuuerunt eos. Nam & populū iſrael ab imitatione paternoꝝ delictoꝝ: p ſuam āmonitionē idem ppheta cupiens reuocare: verbis lectione cōprehenſis vſus eſt. Vidi nocte & ecce vir aſcenderat ſuper equū rubeū &c. Vidit ppheta virum equo rubeo ſedentem & ſtantem in medio myrteti vmbroſi. cuius viſionis hec ſolutio eſt. Vir aſcendens equū rubeū: licet angelus intelligatur tn̄ quia p̄dicti coloris equū cōſcendere viſus eſt: vīdictā ſanguinis in eam gentē ſignificat afferendā: q̄ populū iſrael in captiuitatē redegerat. Nam & eſaias ppheta p ruborem veſtimentoꝝ inter gentes vindictam cum ſanguine a deo pferēdā demonſtrans: his verbis vſus eſt dicens. Quis eſt iſte q venit de edom? tinctis veſtibus de boſra? &c. Stantē vero in medio myrteti vmbrantis ꝙ dixit: leticiam populo affuturā p myrteti ſignificationē voluit deſignari. Eius ligni moyſes in leuitico cū faceret mentionē ait. Accipietis die prima fruct⁹ ligni ſpecioſi: vt leticiā populi p bene olentis ligni ſpecioſi vmbraculū demōſtraret. Sed hāc viſionē q̄ liberationē ppl'i & vindictā de aduerſariis affuturam demōſtrat: ob hoc noctu ppheta ſe vidiſſe memorauit: qa populū iſrael in pria liberatiōe de terra egypti: noctu diſceſſiſſe cōſtabat. Cui⁹ exēpli qa pn̄s popul⁹ aliquā ptē in ſe retinere videbatur: liberatio eiuſdē ac reditus captiuitatis de terra chaldeoꝝ p noctem pphete eſt reuelata.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

ZAcharias memor dn̄i ſui: multiplex in pphetia: ieſum cum veſtibus ſordidis: & lampadem oculoꝝ ſeptem cādelabrumq; aureum cum totidem lucernis quot oculis: duas quoq; oliuas a ſiniſtris lampadis cernit: & a dextris. & poſt equos ruffos: varios: albos: & diſſipatas quadrigas ex effraiz: & equum de hieruſalem pauperē regem vaticinatur: & p̄dicit regem ſedentem ſuper pullum aſine filiū ſubiugalis.

Explicit argumentum

Cap.j. בחדש השמיני בשנת שתים
שמן לדריוש היה דבר יהוה אל זכריה
נבא בן ברכיה בן עדו הנביא לאמר׃
קצף יהוה על אבותיכם קצף׃
ואמרת אליהם כה אמר יהוה
צבאות שובו אלי נאם יהוה
שוב צבאות ואשוב אליכם אמר יהוה
היה צבאות׃ אל תהיו כאבתיכם אשר
קראו אליהם הנביאים הראשנים
לאמר כה אמר יהוה צבאות
רוע שובו נא מדרכיכם הרעים
עלל ומעליליכם הרעים ולא שמעו
קשב ולא הקשיבו אלי נאם יהוה׃
נבא אבתיכם איה הם והנבאים
עלם חיה הלעולם יחיו׃ אך דברי וחקי אשר
חקק צוה צויתי את עבדי הנביאים הלוא
נשג שוב השיגו אבתיכם וישובו ויאמרו
אמר כאשר זמם יהוה צבאות לעשות
עשה עלל לנו כדרכינו וכמעללינו כן עשה
רבע אתנו׃ ביום עשרים וארבעה
לעשתי עשר חדש הוא חדש
שבט בשנת שתים לדריוש
היה דבר יהוה אל זכריה בן ברכיהו
נבא ראה בן עדוא הנביא לאמר׃ ראיתי
הלילה והנה איש רכב על סוס
אדם והוא עמד בין ההדסים
צול אשר במצלה ואחריו סוסים
אדמים שרקים ולבנים׃ ואמר מה
לאך אלה אדני ויאמר אלי המלאך
ראה הדבר בי אני אראך מה המה
ענה אלה׃ ויען האיש העמד בין
אמר ההדסים ויאמר אלה אשר שלח
הלך יהוה להתהלך בארץ׃ ויענו את
מלאך יהוה העמד בין ההדסים
ויאמרו התהלכנו בארץ והנה כל

Incipit zacharias pphe-ta. Capitulum. 1.

IN mense octauo in anno secundo darii factum est verbum domini ad zachariam filiū barachie filii addo pphetam dicens. Irat⁹ est dñs sup patres vestros iracundia. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Cōuertimini ad me ait dominus exercituum: et cōuertar ad vos dicit dñs exercituum. Ne sitis sicut patres vestri: ad quos clamabant pphete priores dicentes. Hec dicit dñs exercituum: cōuertimini de viis vrīs malis: & de cogitationibus vrīs pessimis: & nō audierūt neq; attenderunt ad me dicit dñs. Patres vestri vbi sunt & prophete? Nunquid in sempiternū viuēt? Verūtamē verba mea & legitima mea que mandaui seruis meis pphetis: nunqd nō cōprehenderūt patres vrōs? Et cōuersi sunt & dixerunt. Sicut cogitauit dñs exercituū facere nobis ſm vias nrās: & ſm adinuentiones nrās fecit nobis. In die vicesima & qrta vndecimi mensis sabath in anno secundo darii: factum est verbū dñi ad zachariā filiū barachie filii addo pphetā dicēs. Vidi per noctem: & ecce vir ascendēs super equum ruffum & ipse stabat inter myrteta que erant in profundo: & post eum equi ruffi varii & albi. Et dixi Qui sunt isti dñe mi? Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Ego ostendā tibi qd sint hec. Et respondit vir q stabat inter myrteta & dixit. Isti sūt quos misit dñs vt perambulent terram. Et responderunt angelo domini qui stabat inter myrteta: & dixerūt. Perambulauimus terram: & ecce ois

ZACHARIAS.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ. Ca.1.

In octauo mense anni secundi sub da
ἘΝ τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἔτους δευτέρου ἐπὶ δα
rio factū ē verbū dñi ad zachariā
ρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν
filiū barachie filii addo pphetā dicēs: ira-
τὸν τοῦ βαραχίου υἱοῦ ἀδδὼ τὸν προφήτην λέγων, ὠρ-
t⁹ est dñs ſ̄ pr̄es vrōs ira magna.
γίσθη κύριος πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ὀργὴν μεγάλην.
ꝛ dices ad eos: hec dicit dñs exercitu
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμε-
um: ꝛ cōuertimini ad me dicit dñs virtutum:
ων, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
ꝛ cōuertar ad vos dicit dñs virtu-
καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος τῶν δυνάμε
tū. ꝛ nolite fieri sicut pr̄es vrī: qs argue-
ων. καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν, οἷς ἐνεκάλε-
runt eos pphete q prius fuerāt dicētes. hec di-
σαν αὐτοῖς οἱ προφῆται οἱ ἔμπροσθεν λέγοντες. τάδε λέ
cit dñs virtutū: cōuertimini a vijs
γει κύριος τῶν δυνάμεων, ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ὁδῶν
vrīs malis: ꝛ ab adinuentionibus vrīs
ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν
malis: ꝛ nō attenderūt ut audirent me di-
τῶν πονηρῶν, καὶ οὐ προσέχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου λέ
cit dñs. pr̄es vrī vbi sunt ꝛ pphete:
γει κύριος. οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσὶ καὶ οἱ προφῆται,
nūqd in eternū viuent? verūtn̄ ſmōes meos ꝛ legi-
μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσονται; πλὴν τοὺς λόγους μου καὶ τὰ νό
tima mea suscipite: q̄cūq; ego p̄cipio in spū
μιμά μου δέχεσθε, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματί
meo ſuis meis pphetis: q cōphenderūt
μου τοῖς δούλοις μου τοῖς προφήταις, οἳ κατέλαβον τοὺς
pr̄es vrōs. ꝛ rñderunt ꝛ dixerūt: sicut p̄-
πατέρας ὑμῶν. καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν, καθὼς πα
parat⁹ est dñs virtutum facere ſcd̄m
ρατέτακται κύριος τῶν δυνάμεων ποιῆσαι κατὰ τὰς
vias nrās ꝛ ſcd̄m adinuentiones nrās: sic
ὁδοὺς ἡμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν, οὕτως
fecit nobis. quarta ꝛ vicesima in vndecimo
ἐποίησεν ἡμῖν. τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ
mēse: iste mēsis sabat: in secundo anno sub da
μηνί, οὗτος ὁ μὴν σαβάτ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δα
rio: factū ē verbū dñi ad zachariā filiū
ρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν τὸν τοῦ
barachie filii addo pphetā dicēs: vidi p no-
βαραχίου υἱοῦ ἀδδὼ τὸν προφήτην λέγων, ἑώρακα τὴν νύ
ctē: ꝛ ecce vir ascendens sup equū ruffum: ꝛ iste
κτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς ἵππον πυρρόν, καὶ οὗτος
stabat inter mōtes vmbrosos: ꝛ post
εἱστήκει ἀναμέσον τῶν ὀρέων τῶν κατασκίων, καὶ ὀπίσω
eū equi ruffi ꝛ albi ꝛ varij. ꝛ dixi: qd isti
αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ λευκοὶ καὶ ποικίλοι. καὶ εἶπα, τί οὗ
dñe? ꝛ dixit ad me angelus q loq̄bat in me:
τοι κύριε; καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί,
ego tibi ōndā qd sunt hec. ꝛ rñdit vir q stabat
ἐγώ σοι δείξω τί ἐστι ταῦτα. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφεστη
inter mōtes ꝛ dixit ad me: isti sūt
κὼς ἀναμέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπε πρός με, οὗτοί εἰ
qs misit dñs vt circuirent trā.
σιν οὓς ἐξαπέστειλε κύριος τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν.
ꝛ responderunt angelo dñi q stabat in-
καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἀγγέλῳ κυρίου τῷ ἐφεστῶτι ἀνα
ter montes ꝛ dixerūt: circuiuimus terrā:
μέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπαν, περιωδεύκαμεν τὴν γῆν,
ꝛ ecce ois
καὶ ἰδοὺ πᾶσα καὶ
καὶ

ꝉrra hĩtatur ꝛ qeſcit· ꝛ rñdit angelus
ἡ γῆ κατοικεῖται καὶ ἡσυχάζει. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος
dñi ꝛ dixit: dñe virtutũ: vſqꝫ q̄ non
κυρίου καὶ εἶπε, κύριε τῶν δυνάμεων, ἕως τίνος οὐ μὴ
miſeberis hieruſalem: ꝛ vrbiũ iuda qb⁹ ira
ἐλεήσῃς τὴν ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα ἃς ἐθυ
tus es: iſte ſeptuageſim⁹ ān⁹. ꝛ rñdit dñs
μώθης, τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ
angelo q̄ loquebat in me. verba bona: ſmões
ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν ἐμοί. ῥήματα καλά, λόγους
cōſolatorios. ꝛ dixit ad me angelus q̄ loq̄bat
παρακλητικούς. καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
in me: clama dicēs. hec dicit dñs omp̄s:
ἐν ἐμοί, ἀνάκραγε λέγων. τάδε λέγει κύριος παντοκρά
zelaui hieruſalem ꝛ ſion zelo magno:
τωρ, ἐζήλωκα τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν,
ꝛ ira magna ego iraſcor ſup gētes q̄ ſupi=
καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνε=
poſite ſunt ꝑ eo qđ ego qđē irat⁹ ſum modicũ: ipi vero ſup
πιτιθέμενα ἀνθ᾽ ὧν ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συ
poſiti ſunt in mala. ꝓpterea hec dicit dñs:
νεπέθεντο εἰς κακά. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος,
ꝯuertar ad hieruſalem in mia: ꝛ dom⁹ mea
ἐπιστρέψω ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν οἰκτιρμῷ, καὶ ὁ οἶκός μου
inſtaurabit in ea dicit dñs virtutum:
ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
ꝛ menſura extendet ſup hieruſalem. adhuc clama di=
καὶ μέτρον ἐκταθήσεται ἐπὶ ἱερουσαλήμ. ἔτι ἀνάκραγε λέ
cens: hec dicit dñs virtutũ: adhuc
γων, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι
difundent ciuitates in bonis: ꝛ miſebit do=
διαχυθήσονται πόλεις ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἐλεήσει κύ=
min⁹ adhuc ſion: ꝛ eliget adhuc hieruſalem.
ριος ἔτι τὴν σιών, καὶ ἐρετιεῖ ἔτι τὴν ἱερουσαλήμ.
ꝛ leuaui oculos meos ꝛ vidi: ꝛ ecce quattu
καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσα
or cornua: ꝛ dixi ad angelũ q̄ loq̄bat
ρα κέρατα. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα
in me. qđ ſunt hec dñe? ꝛ dixit ad me: hec
ἐν ἐμοί, τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ εἶπε πρός με, ταῦτα τὰ
cornua q̄ diſperſerunt iudam ꝛ iſrael
κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν ἰούδαν καὶ τὸν ἰσραὴλ
ꝛ hieruſalem. ꝛ oñdit mihi dñs quattuor fa
καὶ τὴν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔδειξέ μοι κύριος τέσσαρας τέ
bros. ꝛ dixi: qđ iſti veniunt facere: ꝛ ait
κτονας. καὶ εἶπα, τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι, καὶ εἶ=
ad me dicēs: hec cornua q̄ diſperſe=
πε πρός με λέγων, ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπί
runt iudam ꝛ iſrael cōfregerũt: ꝛ nul=
σαντα τὸν ἰούδαν καὶ τὸν ἰσραὴλ κατῆξαν, καὶ οὐ=
lus eoꝝ leuauit caput: ꝛ egreſſi ſũt iſti vt exacuerēt
δεὶς αὐτῶν ἦρε κεφαλήν, καὶ ἐξῆλθον οὗτοι τοῦ ὀξῦναι
ea in manibus ſuis q̄ttuor cornua gētes ſunt
αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τέσσαρα κέρατα ἔθνη εἰσὶν
q̄ eleuant cornu ſup terrā dñi vt diſpgerēt
ἐπαιρόμενα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπί
cam.
σαι αὐτήν.

C. 2.

ET leuaui oculos meos ꝛ vidi: ꝛ
Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ
ecce vir ꝛ in manu eius funiculus geometri=
ἰδοὺ ἀνὴρ καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σπαρτίον γεωμετρι=
c⁹. ꝛ dixi ad eũ: q̄ vadis? ꝛ dixit ad
κόν. καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπε πρός
me: vt dimetiar hieruſalem: ꝛ videā
με, τοῦ διαμετρῆσαι τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ ἰδεῖν πη
quāta latitudo eius eſt: ꝛ quanta lōgitudo.
λίκον τὸ πλάτος αὐτῆς ἐστι, καὶ πηλίκον τὸ μῆκος.

terra habitatur & quieſcit. Et reſpōdit angelus dñi et dixit. Dñe exercituum vſqꝫquo tu non miſereberis hieruſalem & vrbium iuda quibus iratus es? Iſte iam ſeptuageſimus annus eſt. Et reſpondit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona verba cōſolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dñs exercituum. Zelatus ſum hieruſalem & ſion zelo magno: & ira magna ego iraſcor ſup gentes opulentas: quia ego iratus ſum parũ: ipſi vero adiuuerunt in malũ. Propterea hec dicit dñs. Reuertar ad hieruſalem in miſicordiis: & dom⁹ mea edificabitur i ea: ait dñs exercituũ: & perpēdiculũ extēdetur ſup hieruſalē. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluēt ciuitates mee bonis. & conſolabitur adhuc dñs ſion: & eliget adhuc hieruſalē. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce quattuor cornua. Et dixi ad angelũ qui loq̄batur in me. Quid ſunt hec? & dixit ad me. Hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam & iſrael & hieruſalē. Et oſtendit mihi dñs quattuor fabros. Et dixi. Quid iſti veniunt facere? Qui ait dicens: hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam per ſingulos viros: & nemo corũ leuauit caput ſuũ. Et venerunt iſti deterrere ea: vt deiiciant cornua gentium que leuauerũt cornu ſuper terram iuda vt diſpergerent eā.

2.

ET leuaui oculos meos & vidi. Et ecce vir: & in manu eius funiculus mēſorum. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Vt metiar hierl'ꝫ & videā q̄ta ſit lōgitudo ei⁹: & q̄ta ſit latitudo ei⁹.

הארץ ישבת ושקטת: ויען מלאך
יהוה ויאמר יהוה צבאות עד מתי
אתה לא תרחם את ירושלם — רחם
ואת ערי יהודה אשר זעמתה זה — עיר
שבעים שנה: ויען יהוה את
המלאך הדבר בי דברים טובים
דברים נחמים: ויאמר אלי
המלאך הדבר בי קרא לאמר
כה אמר יהוה צבאות קנאתי
לירושלם ולציון קנאה גדולה: — גדל
וקצף גדול אני קצף על הגוים
השאננים אשר אני קצפתי
מעט והמה עזרו לרעה: לכן כה — רוע
אמר יהוה שבתי לירושלם — שוב
ברחמים ביתי יבנה בה נאם יהוה — בנה
צבאות וקוה ינטה על ירושלם: — נטה
עוד קרא לאמר כה אמר יהוה
צבאות עוד תפוצנה ערי מטוב — פוץ
ונחם יהוה עוד את ציון ובחר
עוד בירושלם: ואשא את עיני — נשא
וארא והנה ארבע קרנות: ואמר — ראה
אל המלאך הדבר בי מה אלה — לאך
ויאמר אלי אלה הקרנות אשר
זרו את יהודה את ישראל — זרה
וירושלם: ויראני יהוה ארבעה — ראה רבע
חרשים: ואמר מה אלה באים — בוא
לעשות ויאמר לאמר אלה — עשה
הקרנות אשר זרו את יהודה כפי — פה
איש לא נשא ראשו ויבאו אלה — בוא
להחריד אותם לידות את קרנות — חרד את
הגוים הנשאים קרן אל ארץ — ידה
יהודה לזרותה: — זרה

Cap. ij.

ואשא עיני וארא והנה איש ובידו
חבל מדה: ואמר אנה אתה הולך — מדד הלך
ויאמר אלי למד את ירושלם — אמר
לראות כמה רחבה וכמה ארכה: — ראה

Tex.heb.zacha.iij. / Pritiua.heb.

וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא ׀ לאך
וּמַלְאָךְ אַחֵר יֹצֵא לִקְרָאתוֹ׃ וַיֹּאמֶר
אֵלָיו ׀ רֻץ דַּבֵּר אֶל הַנַּעַר הַלָּז רוץ
לֵאמֹר ׀ פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַםִ ישב
מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ׃ וַאֲנִי
אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ היה חמה
סָבִיב ׀ וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ׃ הוֹי סבב כבד
הוֹי וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם יְהוָה ׀ נוס צפן
כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי רבע
אֶתְכֶם נְאֻם יְהוָה׃ הוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי מלט
יוֹשֶׁבֶת בַּת בָּבֶל׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת ׀ אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַנִי אֶל
הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם ׀ כִּי הַנֹּגֵעַ
בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ׃ כִּי הִנְנִי
מֵנִיף אֶת יָדִי עֲלֵיהֶם ׀ וְהָיוּ שָׁלָל נוף היה
לְעַבְדֵיהֶם ׀ וִידַעְתֶּם כִּי יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי׃ רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת רנן
צִיּוֹן ׀ כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ בוא
נְאֻם יְהוָה׃ וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל לוה
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא ׀ וְהָיוּ לִי לְעָם ׀
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ ׀ וְיָדַעַתְּ כִּי יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ׃ וְנָחַל יְהוָה
אֶת יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ ׀
וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלַםִ׃ הַס כָּל
בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה ׀ כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן פנה עור
קָדְשׁוֹ׃ עון

Cap.iij.
וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל ראה גדל
עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה ׀ וְהַשָּׂטָן עֹמֵד לאך
עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה ימן אמר
אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן ׀ גער
וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלַםִ ׀
הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ׃ וִיהוֹשֻׁעַ נצל
הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים ׀ לבש
וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר
אֶל הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר
הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו ׀ סור צוא

Trāſl.B.Hie.

Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur: & angelus egrediebatur in occurſum eius: & dixit ad eum. Curre: loquere ad puerū iſtū dicens. Abſq; muro habitabitur hieruſalem pre multitudine hoīum & iumētoꝝ in medio ei9. Et ego ero ei ait dn̄s murus ignis in circuitu: & in gloria ero in medio eius. O. o. fugite de terra aquilonis dicit dn̄s: quoniā in quatuor ventos celi diſperſi vos dicit dominus. O ſion fuge que habitas apud filiam babylonis: qa hec dicit dn̄s exercituum. Poſt gloriā miſit me ad gentes que ſpoliauerūt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit pupillā oculi ſui. Quia ecce ego leuo manum meam ſup eos: & erunt prede his qui ſeruiebant ſibi: & cognoſcetis qa dn̄s exercituum miſit me. Lauda & letare filia ſion: quia ecce ego venio & habitabo in medio tui ait dn̄s. Et applicabūtur gentes multe ad dominū in die illa: & erunt mihi in populum. Et habitabo in medio tui: & ſcies quia domin9 exercituū miſit me ad te. Et poſſidebit dn̄s iudam partem ſuam in terra ſanctificata: & eliget adhuc hieruſalē. Sileat omnis caro a facie domini: qa conſurrexit de habitaculo ſancto ſuo. 3.

Et oſtendit mihi dn̄s ieſum ſacerdotem magnū ſtantē corā angelo dn̄i: & ſathan ſtabat a dextris eius vt aduerſaretur ei. Et dixit dn̄s ad ſathā. Increpet dn̄s in te ſathan: & ĩcrepet in te dn̄s qui elegit hieruſalem. Nunqd nō iſte torris eſt erutus de igne? Et ieſus erat indutus veſtib9 ſordidis: & ſtabat ante faciem angeli. Qui reſpōdit: & ait ad eos qui ſtabāt coram ſe dicens. Auferte veſtimenta ſordida ab eo.

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

ꝛ ecce angelus q̄ loq̄baẗ in me ſtabat: ꝛ alius
καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ εἱστήκει, καὶ ἕτερος
angelus egrediebaẗ in occurſum ei. ꝛ ait
ἄγγελος ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ. καὶ εἶπεν
ad eū: curre ꝛ loquere ad adoleſcētē illū dicēs: frugifera hītabitur hieruſalem a multitudie hoīm ꝛ iumētoꝝ q̄ in medio eius: ꝛ ego ero
πρὸς αὐτόν, δράμε καὶ λάλησον πρὸς νεανίαν ἐκεῖνον λέγων. κατάκαρπος κατοικηθήσεται ἱερουσαλὴμ ἀπὸ πλήθους ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν τῶν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐγὼ ἔσομαι
illi dicit dn̄s murus ignis ĩ circuitu. ꝛ in gl̄iam ero ꝛ in medio eius. o o fugite de terra aq̄lonis dicit dn̄s: q2 de quattuoꝛ ventis
αὐτῇ λέγει κύριος τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν. καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς. ὦ ὦ φεύγετε ἀπὸ γῆς βορρᾶ λέγει κύριος, διότι ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ
celi cōgregabo vos dicit dn̄s: in ſion ſaluamini q̄ hītatis filiam babylonis. q2 hec dicit dn̄s omp̄s: poſt gl̄iam miſit me
οὐρανοῦ συνάξω ὑμᾶς λέγει κύριος, εἰς σιὼν ἀνασῴζεσθε κατοικοῦντες θυγατέρα βαβυλῶνος. διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ὀπίσω δόξης ἐξαπέσταλκέν με
ad gētes q̄ ſpoliauerūt vos: q2 q̄ tangit vos q̄ſi tangens pupillā oculi eius: q2
ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς, διότι ὁ ἁπτόμενος ὑμῶν ὡς ὁ ἁπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, διότι
ecce ego infero manū meā ſup eos: ꝛ erunt Lu 10.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔσονται
prede his q̄ ſeruierant eis: ꝛ cognoſcetis q2 dn̄s omp̄s miſit me. letare ꝛ gaude filia ſion: q2 ecce ego venio ꝛ habitabo in medio tui dicit dn̄s. ꝛ cōfugient
σκῦλα τοῖς δουλεύσασιν αὐτοῖς, καὶ γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με. τέρπου καὶ εὐφραίνου θύγατερ σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου λέγει κύριος. καὶ καταφεύξονται
gētes multe ad dn̄m in die illa: ꝛ erūt ei in pp̄lm: ꝛ hītabo in medio tui: ꝛ ſcies q̄m dn̄s omp̄s miſit me ad te. ꝛ poſſidebit dn̄s iudam
ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔσονται αὐτῷ εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με πρός σε. καὶ κατακληρονομήσει κύριος τὸν ἰούδαν τὴν
partem ſuam: ſup terrā ſctām: ꝛ eliget adhuc hieruſalem. timeat oīs caro a facie dn̄i: q2 ſurrexit de nubibus ſctis ſuis.
μερίδα αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἁγίαν, καὶ αἱρετιεῖ ἔτι τὴν ἱερουσαλήμ. εὐλαβείσθω πᾶσα σὰρξ ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἐξεγήγερται ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ca. 3

Et oñdit mihi dn̄s ieſum ſac̄dotē magnū
Καὶ ἔδειξέν μοι κύριος ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν
ſtātē an̄ faciem angeli dn̄i. ꝛ diabolus
ἑστῶτα πρὸ προσώπου ἀγγέλου κυρίου. καὶ ὁ διάβολος
ſtabat a dextris eius vt aduerſareẗ ei. ꝛ dixit
εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπεν
dn̄s ad diabolū: increpet dn̄s in te diabole: ꝛ increpet dn̄s in te q̄ elegit hieruſalem. nōne iſte torris erutus de igne? ꝛ
κύριος πρὸς τὸν διάβολον, ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ διάβολε, καὶ ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν ἱερουσαλήμ. οὐχὶ οὗτος δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; καὶ
ieſus erat indutus veſtib9 ſordidis. ꝛ ſtabat an̄ faciem angeli: ꝛ r̄ndit ꝛ ait ad eos q̄ ſtabāt an̄ faciem ſuam dicēs: auferte veſtimēta ſordida ab eo.
ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρά. καὶ εἱστήκει πρὸ προσώπου τοῦ ἀγγέλου καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἑστηκότας πρὸ προσώπου αὐτοῦ λέγων, ἀφέλετε τὰ ἱμάτια τὰ ῥυπαρὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ.
καὶ

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

τ dixit ad eū: ecce abſtuli iniq̃tates tuas
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἐξείλόμην τὰς ἀδικίας σου
τ induite eū veſte talari. τ dixit: īponite τ
καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδήρη. καὶ εἶπεν, ἐπίθετε καὶ
cidarim mūdam ſup caput eius. τ circū=
κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ περιέ
poſuerūt cidarī mūdā ſup caput eius: τ
θηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
circundederūt eū veſtimētis: τ angelus dñi ſta=
περιέβαλον αὐτὸν ἱμάτια, καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου εἱστή=
bat: τ ↄteſtabatur angelus dñi ad ieſum
κει, καὶ διεμαρτύρετο ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς ἰησοῦν
dicēs. hec dicit dñs omp̄s: ſi in
λέγων. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐὰν ἐν ταῖς
vijs meis ābulaueris τ p̄cepta mea cuſtodieris:
ὁδοῖς μου πορεύσῃ καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξῃς,
tu diiudicabis domū meā: τ tu cuſtodies atriū
σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου, καὶ σὺ φυλάξεις τὴν αὐλήν
meū τ dabo tibi q̃ cōuerſentur in medio ſtan
μου καὶ δώσω σοι ἀναστρεφομένους ἀναμέσον τῶν ἑστη=
tiū iſtoꝝ. audi iā ieſu ſac̃dos magne tu τ
κότων τούτων. ἄκουε δὴ ἰησοῦ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας σὺ καὶ
ꝓximi tui q̃ ſedent an̄ faciem tuā: qꝛ
οἱ πλησίον σου οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου σου, διότι
viri portētoꝝ ſpectatores ſūt: qꝛ ecce ego adduco ſer
ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσίν, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω τὸν δοῦ
uū meū orientē: qꝛ lapis quē dedi an̄ faci=
λόν μου ἀνατολήν, διότι ὁ λίθος ὃν ἔδωκα πρὸ προσώ
em ieſu ſup lapidē vnū ſeptē oculi ſunt.
που ἰησοῦ ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα ἑπτὰ ὀφθαλμοί εἰσιν.
ecce ego fodio foueā dicit dñs omp̄s:
ἰδοὺ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον λέγει κύριος παντοκράτωρ,
τ cōtrectabo oēm iniq̃tatē terre illius
καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης
in die vna. in die illa dicit dñs omp̄s:
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος παντο
cōuocabit vnuſq̃ſq; ꝓximū ſuū ſub=
κράτωρ, συγκαλέσεται ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑπο
ter vitem τ ſubter ficū.
κάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς. Ca.4.
ET reuerſus ē angelus q̃ loq̃bat̃ in me τ
Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ
ſuſcitauit me ſicut cum ſuſcitatur homo
ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγείρεται ἄνθρωπος
de ſomno ſuo. τ dixit ad me: q̃d tu vi=
ἐξ ὕπνου αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρός με, τί σὺ βλέ
des? τ dixi: vidi: τ ecce candelabrū au=
πεις; καὶ εἶπα, ἑώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυ=
reū totū: τ lampas ſup illud: τ ſeptē
σῆ ὅλη, καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ
lucerne ſup illud. τ ſeptē fuſoria lucernaꝝ
λύχνοι ἐπάνω αὐτῆς. καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες τοῖς
ſeptē lucernis q̃ ſup illud: τ due oliue
ἑπτὰ λύχνοις τοῖς ἐπάνω αὐτῆς, καὶ δύο ἐλαῖαι
ſup illud: vna a dextris lampadis eiꝰ:
ἐπάνω αὐτῆς, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐ=
τ vna a ſiniſtris. τ īterrogaui τ di=
τῆς, καὶ μία ἐξ εὐωνύμων. καὶ ἐπηρώτησα καὶ εἶ=
xi ad angelū q̃ loq̃batur in me di=
πα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ λέ=
cens: q̃d ſunt hec dñe? τ reſpondit ange=
γων, τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγε=
lus q̃ loq̃bat̃ in me τ dixit ad me: nō cogno
λος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπε πρός με, οὐ γινώσ
ſcis q̃d ſunt hec? τ dixi: nō dñe. τ reſpō
κεις τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπα, οὐχὶ κύριε. καὶ ἀπε
dit: τ dixit ad me dicēs: iſte ſmo do=
κρίθη, καὶ εἶπε πρός με λέγων, οὗτος ὁ λόγος κυ=
mini ad zorobabel dicēs:
ρίου πρὸς ζοροβάβελ λέγων,

Trāſla.B.Hie.

Et dixit ad eum. Ecce abſtuli a te iniquitatem tuam: & indui te mutatoriis: & dixit. Ponite cidarim mundā ſup caput eius. Et poſuerūt cidarim ſuper caput eius mūdam: & induerūt eum veſtibꝰ. Et angelus dñi ſtabat: et cōteſtabatur angelus domini ieſum dicens. Hec dicit dñs exercituum. Si in viis meis ambulaueris & cuſtodiā meā cuſtodieris: tu quoq; iudicabis domū meā: & cuſtodies atria mea: & dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic aſſiſtunt. Audi ieſus ſacerdos magne: tu & amici tui qui habitant corā te: q͛a viri portendētes ſunt. Ecce enim ego adducā ſeruū meū orientem: quia ecce lapis quem dedi coram ieſu: ſuper lapidē vnū ſeptē oculi ſunt. Et ecce ego celabo ſculpturam eius ait dñs exercituum et auferam iniquitatem terre illius in die vna. In die illa dicit dominus exercituum vocabit vir amicum ſuum ſubter vineam & ſubter ficum. 4.

ET reuerſus eſt angelus qui loq̃batur in me & ſuſcitauit me q̃ſi virū qui ſuſcitatur de ſomno ſuo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi & ecce candelabrū aureum totum: & lampas eius ſup caput ipſius: & ſeptē lucerne eius ſuper illud: & ſeptē infuſoria lucernis que erant ſuper caput eius: & due oliue ſuper illud: vna a dextris lāpadis & vna a ſiniſtris eius. Et reſpondi: & aio ad angelū qui loquebatur in me dicēs. Quid ſunt hec dñe mi? Et reſpōdit angelus qui loq̃batur in me: & dixit ad me. Nunquid neſcis qd ſunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et reſpondit & ait ad me dicens. Hoc eſt verbum domini ad zorobabel dicens.

Tex.heb.zacha.iiij. Pritiua.heb.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ | עבר
עֲוֺנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃ | לבשׁ חלץ
וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל רֹאשׁוֹ | שׂום צנף
וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל רֹאשׁוֹ | טהר
וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד׃
וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם בִּדְרָכַי
תֵּלֵךְ וְאִם אֶת מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם | ילך שׁמר
אַתָּה תָּדִין אֶת בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר | דון
אֶת חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין | נתן הלך
הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃ שְׁמַע נָא יְהוֹשֻׁעַ
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים | גדל רעה
לְפָנֶיךָ כִּי אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי | יפת
הִנְנִי מֵבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח׃ כִּי הִנֵּה | בוא
הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ | נתן
עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי
מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת | פתח
וּמַשְׁתִּי אֶת עֲוֺן הָאָרֶץ הַהִיא בְּיוֹם | מושׁ
אֶחָד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל | קרא
תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת תְּאֵנָה׃
וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ | שׁוב

Cap. iiij.

הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר | עור
יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה | ישׁן
אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר רָאִיתִי וְהִנֵּה
מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ | נור
וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה | נור
וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל | יצק
רֹאשָׁהּ׃ וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד | שׁנה
מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל שְׂמֹאלָהּ׃ | ימן
וָאַעַן וָאֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר | ענה לאך
בִּי לֵאמֹר מָה אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא
יָדַעְתָּ מָה הֵמָּה אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא
אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר
זֶה דְּבַר יְהוָה אֶל זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר

לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי כוח
אמר יהוה צבאות: מי אתה הר
הגדול לפני זרבבל למישור גדל ישר
והוציא את האבן הראשה יצא
תשאות חן חן לה: ויהי דבר יהוה שוא היה
אלי לאמר: ידי זרבבל יסדו
הבית הזה וידיו תבצענה וידעת בצע
כי יהוה צבאות שלחני אליכם:
כי מי בז ליום קטנות ושמחו בוז
וראו את האבן הבדיל ביד ראה בדל
זרבבל שבעה אלה עיני יהוה המה
משוטטים בכל הארץ: ואען ואמר שוט
אליו מה שני הזיתים האלה
על ימין המנורה ועל שמאולה: ימן נור
ואען שנית ואמר אליו מה שמל שנה
שתי שבלי הזיתים אשר ביד
שני צנתרות הזהב המריקים שנה ריק
מעליהם הזהב: ויאמר אלי
לאמר הלוא ידעת מה המה אלה
ואמר לא אדני: ויאמר אלה
שני בני היצהר העמדים על צהר
אדון כל הארץ: אדן

Cap. v.

ואשוב ואשא עיני ואראה שוב נשא
והנה מגלה עפה: ויאמר אלי מה ראה גלל
אתה ראה ואמר אני ראה מגלה עוף
עפה ארכה עשרים באמה ורחבה
עשר באמה: ויאמר אלי זאת
האלה היוצאת על פני כל הארץ יצא פנה
כי כל הגנב מזה כמוה נקה
וכל הנשבע מזה כמוה נקה: שבע
הוצאתיה נאם יהוה צבאות ובאה יצא בוא
אל בית הגנב ואל בית הנשבע שבע
בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו לון
וכלתו את עציו ואת אבניו: ויצא כלה
המלאך הדבר בי ויאמר אלי שא לאך אמר
נא עיניך וראה מה היוצאת הזאת: נשא יצא

Non in exercitu nec in robore: sed & in spiritu meo dicit dn̄s exercituū. Quis tu mons magne corā zorobabel in planum? Et educet lapidem primarium: & exequabit gratiā gratie eius. Et factū est verbū dn̄i ad me dicens. Manus zorobabel fundauerunt domū istā: & manꝰ eius perficient eā: et scietis quia dn̄s exercituum misit me ad vos. Quis enim despexit dies paruos: & letabuntur & videbūt lapidem stanneum in manu zorobabel. Septē sunt isti oculi domini qui discurrunt in vniuersam terram. Et respondi & dixi ad eū. Quid sunt due oliue iste ad dexterā candelabri & ad sinistram eius? & respondi secundo & dixi ad eum. Quid sunt due spice oliuarum que sunt iuxta duo rostra aurea in qbꝰ sunt suffusoria ex auro. Et ait ad me dicens. Nunquid nescis quid sunt hec? & dixi. Non dn̄e mi. Et dixit. Isti sunt duo filii olei q assistunt dominatori vniuerse terre.

5.

Et cōuersus sum: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides: & dixi. Ecce ego video volumē volans: longitudo eius viginti cubitorū: & latitudo eius decē cubitorū: & dixit ad me. Hec est maledictio que egreditur sup faciē oīs terre: qa oīs fur sicut ibi scriptū est iudicabitur: & oīs iurans ex hoc similiter iudicabitur. Educam illud dicit dn̄s exercituum: & veniet ad domum furis & ad domū iurantis in noīe meo mēdaciter: & cōmorabitur in medio domus eius & cōsumet eā: & ligna eiꝰ & lapides eiꝰ. Et egressus ē āgelꝰ q loq̄batur ī me: & dixit ad me. Leua oc̄los tuos & vide: qd est hoc qđ egreditur.

nō in fortitudīe magna neq̧ in robore: sed in sp̄ū
οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλ᾽ ἐν πνεύματί
meo dicit dn̄s omp̄s. q̄s es tu mōs magne
μου λέγει κύριος παντοκράτωρ. τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος τὸ μέγα
an̄ faciem zorobabel vt corrigas? & educā
πρὸ προσώπου ζοροβάβελ τοῦ κατορθῶσαι; καὶ ἐξοίσω τὸν
lapidē hereditatis eq̄litatē gr̄e gr̄am eius.
λίθον τῆς κληρονομίας ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς.
& factꝰ est s̄mo dn̄i ad me dicēs. manus zorobabel fundauerūt domū istā: & manus eiꝰ
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων. αἱ χεῖρες ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ
cōplebunt eā: & scies q̄m dn̄s omnipotens misit me ad te: qr q̄s despexit
ἐπιτελέσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με πρός σε, διότι τίς ἐξουδένωσεν
dies puos: & letabuntur & videbūt lapidē stānerī in manu zorobabel. septē isti
ἡμέρας μικράς, καὶ χαρήσονται καὶ ὄψονται τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ ζοροβάβελ. ἑπτὰ οὗτοι
oculi dn̄i sunt respicientes sup oēm
ὀφθαλμοὶ κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν
terrā: & r̄ndi: & dixi ad eū. q̄d
τὴν γῆν, καὶ ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν. τί αἱ
duo oliue q̄ a dextris candelabri & a sinistris?
δύο ἐλαῖαι αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ εὐωνύμων;
& interrogaui secundo & dixi ad eū. q̄d
καὶ ἐπηρώτησα ἐκ δευτέρου καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν. τί
duo rami oliuar̄ q̄ sūt in manibꝰ
οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν
duar̄ nariū aurear̄ q̄ infundunt &
δύο μυξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων καὶ
retrahunt suffusoria aurea: &
ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς, καὶ
dixit ad me nō scis q̄d sunt hec? & dixi.
εἶπεν πρός με, οὐκ οἶδας τί ἐστιν ταῦτα; καὶ εἶπον.
neq̄q̄ dn̄e: & ait. isti sunt duo filij
οὐχὶ κύριε, καὶ εἶπεν. οὗτοι εἰσὶν οἱ δύο υἱοὶ τῆς
piguedis q̄ astiterunt dn̄o oīs terre.
πιότητος οἱ παρεστήκασιν κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. c. 5.

Et ꝯuersꝰ sum & leuaui oculos meos &
Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ
vidi: & ecce falx volans: & dixit ad
ἴδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον πετόμενον, καὶ εἶπεν πρός
me. q̄d tu vides? & dixi. ego video falcem volantem.
με. τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπον. ἐγὼ ὁρῶ δρέπανον πετώμενον.
lōgitudīs cubitor̄ vigīti: & latitudīs cubitor̄
μῆκους πηχέων εἴκοσι, καὶ πλάτους πηχέων
decē: & dixit ad me. hec maledictio q̄ egreditur
δέκα, καὶ εἶπεν πρός με. αὕτη ἡ ἀρὰ ἡ ἐκπορευομένη
sup faciem oīs terre: qr oīs fur
ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, διότι πᾶς ὁ κλέπτης
ex hoc vsq̧ ad mortē punief: & oīs
ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. καὶ πᾶς
piurus ex hoc vsq̧ ad mortē cruciabit: &
ὁ ἐπίορκος ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται, καὶ
educā illud dicit dn̄s omp̄s: & ingredietur in domū furis & in domū
ἐξοίσω αὐτὸ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ
iurantis in noīe meo in mēdacio: & requiescet
ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψευδεῖ, καὶ καταλύσει
in medio domꝰ eius: & cōsumet eam: &
ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐτόν, καὶ τὰ
ligna eius: & lapides eius. & egressꝰ ē angelus q̄ loq̄bat̄ in me: & dixit ad me. suspice
ξύλα αὐτοῦ, καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν πρός με. ἀνάβλεψον
oculis tuis & vide q̄d ē q̄d egreditur hoc:
τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἴδε τί τὸ ἐκπορευόμενον τοῦτο,

τ dixi: qd est? τ dixit: hec mensura
καὶ εἶπα, τί ἐστιν; καὶ εἶπεν, τοῦτο τὸ μέτρον τὸ
q̄ egreditur. τ dixit. hec est iniq̄tas eoꝝ
ἐκπορευόμενον. καὶ εἶπεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀδικία αὐτῶν
in oī terra. τ ecce talentū plumbi eleua=
ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ ἰδοὺ τάλαντον μολίβδου ἐξαιρό=
tum: τ ecce mulier vna sedebat in medio mē=
μενον, καὶ ἰδοὺ γυνὴ μία ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέ=
sure. τ dixit: hec est iniq̄tas eoꝝ. τ pie=
τρου. καὶ εἶπεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία αὐτῶν. καὶ ἔρρι=
cit eam in mediū mensure τ pиecit
ψεν αὐτὴν εἰς μέσον τοῦ μέτρου καὶ ἔρριψεν τὸν
lapidē plūbi in os eius. τ leuaui
λίθον τοῦ μολίβδου εἰς τὸ στόμα αὐτῆς. καὶ ἦρα
oculos meos τ vidi: τ ecce due mulie
τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ δύο γυναῖ=
res egredientes: τ spūs in alis ea=
κες ἐκπορευόμεναι, καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐ=
rū: τ ipe hēbāt alas sicut alas vpu
τῶν, καὶ αὗται εἶχον πτέρυγας ὡς πτέρυγας ἔπο=
pe: τ eleuauert mēsurā inter terrā τ
πος, καὶ ἀνέλαβον τὸ μέτρον ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ τοῦ
celum. τ dixi ad angelū q̄ loq̄bat
οὐρανοῦ. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦν=
in me: quo iste deferunt mēsuram?
τα ἐν ἐμοί, ποῦ αὗται ἀποφέρουσιν τὸ μέτρον;
τ dixit ad me: vt edificent ei domū in tra
καὶ εἶπεν πρός με, οἰκοδομῆσαι αὐτῇ οἰκίαν ἐν γῇ
babylonis: τ pparent: τ ponent eā ibi
βαβυλῶνος, καὶ ἑτοιμάσαι, καὶ θήσουσιν αὐτὸ ἐκεῖ
sup pparationē suam.
ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ. Ca.6.

Et cōuersꝰ sum τ leuaui oculos meos
Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου
τ vidi: τ ecce q̄ttuoꝛ currꝰ egredientes
καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρα ἅρματα ἐκπορευόμενα
de medio duoꝝ mōtiū: τ mōtes erāt mōtes erei:
ἐκ μέσου δύο ὀρέων, καὶ τὰ ὄρη ἦν ὄρη χαλκᾶ,
τ in curru pmo equi rufi: τ in
καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι πυρροί, καὶ ἐν
curru secūdo equi nigri: τ in
τῷ ἅρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι μέλανες, καὶ ἐν τῷ
curru tertio equi albi: τ in curru
ἅρματι τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοί, καὶ ἐν τῷ ἅρμα=
quarto equi varij τ mlti colores. τ
τι τῷ τετάρτῳ ἵπποι ποικίλοι καὶ ψαροί, καὶ
rndi τ dixi ad angelū q̄ loq̄bat
ἀπεκρίθην καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦν=
in me: qd sunt hec dn̄e? τ respondit
τα ἐν ἐμοί, τί ἐστιν ταῦτα κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ
angelus q̄ loq̄bat in me: τ dixit: hec sunt
ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν, ταῦτά ἐστιν οἱ
quattuoꝛ venti celi: q̄ egrediunt vt assi=
τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ἐκπορεύονται παρα=
stant dn̄o oīs terre. in q̄ erant equi
στῆναι τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἐν ᾧ ἦσαν ἵπποι
nigri: egrediebant sup terrā aq̄lonis. τ albi:
μέλανες, ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν βορρᾶ. καὶ οἱ λευκοί,
egrediebant post eos. τ varij exi=
ἐξεπορεύοντο ὄπισθεν αὐτῶν. καὶ οἱ ποικίλοι ἐξεπο=
bant sup terrā austri. τ mlticolores egrediebāt τ
ρεύοντο ἐπὶ γῆν νότου. καὶ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο, καὶ
inspiciebant vt circuirent terrā. τ dixit:
ἐπέβλεπον τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν. καὶ εἶπεν,
ite τ circuite terrā. τ circuie=
πορεύεσθε καὶ περιοδεύσατε τὴν γῆν. καὶ περιώδευ=
rūt terrā: τ clamauit τ locutꝰ est
σαν τὴν γῆν, καὶ ἀνεβόησεν καὶ ἐλάλησεν

et dixi. Quid nā est? & ait. Hec est amphora egrediēs: & dixit. Hic est oculus eorū in vniuersa terra. Et ecce talentū plumbi portabatur: & ecce mulier vna sedēs in medio amphore: & dixit. Hec est impietas. Et proiecit eam in medio amphore: & misit massam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce due mulieres egrediētes: & spiritus in alis earum: et habebant alas quasi alas milui. Et leuauerunt amphoram inter terram et celum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iste deferunt amphoram? & dixit ad me. Vt edificetur ei domus in terra sennaar: & stabiliatur & ponatur ibi super basem suam.

6.

Et cōuersus sum: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce quattuor quadrige egrediētes de medio duorum montium: & montes: mōtes erei. In quadriga prima equi ruffi: in quadriga secunda equi nigri: in quadriga tertia equi albi: & in quadriga q̄rta equi varii & fortes. Et respondi: & dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec dn̄e mi? & respondit angelus & ait ad me. Isti sunt quattuor venti celi qui egrediuntur vt stent coram dominatore omnis terre. In qua erāt equi nigri egrediebātur in terram aquilonis: & albi egressi sunt post eos: & varii egressi sunt ad terrā austri. Qui autem erant robustissimi: exierunt & querebant ire & discurrere p oēm terrā & dixit. Ite & perambulate terram: & perābulauerūt trā. & vocauit me: & locutꝰ est

וַאֹמַר מַה הִיא, וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה
הַיּוֹצֵאת, וַיֹּאמֶר זֹאת עֵינָם בְּכָל
הָאָרֶץ: וְהִנֵּה כִּכַּר עֹפֶרֶת נִשֵּׂאת,
וְזֹאת אִשָּׁה אַחַת יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ | אִישׁ יָשַׁב
הָאֵיפָה, וַיֹּאמֶר זֹאת הָרִשְׁעָה,
וַיַּשְׁלֵךְ אֹתָהּ אֶל תּוֹךְ הָאֵיפָה, | שָׁלַךְ
וַיַּשְׁלֵךְ אֶת אֶבֶן הָעֹפֶרֶת אֶל פִּיהָ: | פֶּה
וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה שְׁתַּיִם | נָשָׂא רָאָה
נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם, | נָשָׁה יָצָא
וְלָהֵנָּה כְנָפַיִם כְּכַנְפֵי הַחֲסִידָה, | חָסַד
וַתִּשֶּׂנָה אֶת הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ | נָשָׂא
וּבֵין הַשָּׁמָיִם: וָאֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ
הַדֹּבֵר בִּי, אָנָה הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֶת | יָלַךְ
הָאֵיפָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי, לִבְנוֹת לָהּ | אָמַר בָּנָה
בַיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר, וְהוּכַן וְהֻנִּיחָה | כּוּן נוּחַ
שָּׁם עַל מְכֻנָתָהּ:

Cap.vj.

וָאָשֻׁב וָאֶשָּׂא
עֵינַי וָאֶרְאֶה, וְהִנֵּה אַרְבַּע מַרְכָּבוֹת | שׁוּב רָאָה
יֹצְאוֹת מִבֵּין שְׁנֵי הֶהָרִים, | רָבַע רָכַב
וְהֶהָרִים הָרֵי נְחֹשֶׁת: בַּמֶּרְכָּבָה | יָצָא שָׁנָה
הָרִאשֹׁנָה סוּסִים אֲדֻמִּים, וּבַמֶּרְכָּבָה
הַשֵּׁנִית סוּסִים שְׁחֹרִים: וּבַמֶּרְכָּבָה | שָׁנָה
הַשְּׁלִשִׁית סוּסִים לְבָנִים,
וּבַמֶּרְכָּבָה הָרְבִעִית, סוּסִים בְּרֻדִּים
אֲמֻצִּים: וָאַעַן וָאֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ | עָנָה לָאַךְ
הַדֹּבֵר בִּי, מָה אֵלֶּה אֲדֹנִי:
וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֵלָי, אֵלֶּה
אַרְבַּע רֻחוֹת הַשָּׁמַיִם, יוֹצְאוֹת
מֵהִתְיַצֵּב עַל אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ: | יָצַב אָדַן
אֲשֶׁר בָּהּ הַסּוּסִים הַשְּׁחֹרִים
יֹצְאִים אֶל אֶרֶץ צָפוֹן, וְהַלְּבָנִים | צָפַן
יָצְאוּ אֶל אַחֲרֵיהֶם, וְהַבְּרֻדִּים יָצְאוּ
אֶל אֶרֶץ הַתֵּימָן, וְהָאֲמֻצִּים יָצְאוּ | יָמַן
וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ, | בָּקַשׁ יָלַךְ
וַיֹּאמֶר לְכוּ הִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ, | הָלַךְ אָמַר
וַתִּתְהַלַּכְנָה בָּאָרֶץ: וַיַּזְעֵק אֹתִי וַיְדַבֵּר | זָעַק דָּבַר

אלי לאמר ראה היצאים
צפן נוח אל ארץ צפון הניחו את רוחי
היה בארץ צפון: ויהי דבר יהוה אלי
לקח גלה לאמר: לקוח מאת הגולה מחלדי
בוא ומאת טוביה ומאת ידעיה ובאת
אתה ביום ההוא ובאת בית
יאשיה בן צפניה אשר באו מבבל:
עשה ולקחת כסף וזהב ועשית עטרות
שום ושמת בראש יהושע בן יהוצדק
גדל הכהן הגדול: ואמרת אליו לאמר
כה אמר יהוה צבאות לאמר
הנה איש צמח שמו ומתחתיו
צמח היכל יצמח ובנה את היכל יהוה: והוא
בנה נשא יבנה את היכל יהוה והוא ישא
הוד וישב ומשל על כסאו והיה
יעץ שלם כהן על כסאו ועצת שלום תהיה
היה שנה בין שניהם: והעטרת תהיה
לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בן
צפניה לזכרון בהיכל יהוה:
בנה ורחקים יבאו ובנו בהיכל יהוה
וידעתם כי יהוה צבאות שלחני
שמע אליכם והיה אם שמוע תשמעון
בקול יהוה אלהיכם:

Cap. vij. ויהי בשנת ארבע
היה שנה לדריוש המלך היה דבר יהוה
רבע אל זכריה בארבעה לחדש
התשעי בכסלו: וישלח בית אל
תשע שלח שראצר ורגם מלך ואנשיו לחלות
חלה את פני יהוה: לאמר אל הכהנים
פנה אשר לבית יהוה צבאות ואל
נבא בכה הנביאים לאמר האבכה בחדש
נזר עשה החמשי הנזר כאשר עשיתי זה
שנה כמה שנים: ויהי דבר יהוה צבאות
אלי לאמר: אמר אל כל עם
הארץ ואל הכהנים לאמר כי
צום ספד צמתם וספוד בחמישי ובשביעי וזה
חמש שבע

ad me dicens. Ecce qui egrediuntur in terrā aquilonis requiescere fecerūt ſpiritū meū in terra aqlonis. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Sume a transmigratione ab oldai & a tobia & ab idaia: & venies tu in die illa & intrabis in domum ioſie filii ſophonie qui venerunt de babylone: & ſumes aurū & argentum: & facies coronas & pones in capite ieſu filii ioſedech ſacerdotis magni: & loqueris ad eum dicens. Hec ait dominus exercituum dicens. Ecce vir oriens nomen eius. Et ſubter eum orietur & edificabit templum domino: & ipſe extruet templum dño: & ipſe portabit gloriā & ſedebit & dñabitur ſup ſolio ſuo & erit ſacerdos ſup ſolio ſuo: & conſilium pacis erit inter illos duos. Et corone erunt helem & tobie & idaie & hen filio ſophonie memoriale in templo dñi. Et qui ꝓcul ſunt veniēt & edificabūt in templo dñi: & ſcietis quia dñs exercituū miſit me ad vos. Erit autem hoc: ſi auditu audieritis vocē domini dei veſtri.

7.

Et factum eſt in anno quarto darii regis factū eſt verbum domini ad zachariam in quarta menſis noni qui eſt caſleu. Et miſerunt ad domum dei ſaraſar & rogomelech & viri qui erant cū eis ad precandū faciem dñi vt dicerent ſacerdotibus domus domini exercituum & ꝓphetis loquētes. Nū quid flendum eſt mihi in qnto mēſe: vel ſanctificare me debeo ſicut feci iam multis annis? Et factū eſt verbū dñi exercituū ad me dicens. Loqre ad omnem populum terre & ad ſacerdotes dicens. Cum ieiunaretis & plāgeretis in qnto & ſeptio p hos

ad me dicēs: ecce q̄ egrediuntur ſup terrā aqlo
πρός με λέγων, ἰδοὺ οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορ-
nis: reqeſcere fecerūt furorē meū ſup terrā aqlonis. ⁊
ρᾶ, ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου ἐπὶ γῆν βορρᾶ. καὶ
fact⁹ ē ſmo dñi ad me dicēs: accipe de ca-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, λάβε ἀπὸ τῆς αἰ-
ptiuitate a ꝓncipib⁹ ⁊ ab vtili
χμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παρὰ τῶν χρη-
bus eius: ⁊ ab his q̄ cognouerūt eā: ⁊ igre
σίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν, καὶ εἰσε-
dieris in die illa in domū ioſie ſopho
λεύσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὸν οἶκον ἰωσίου τοῦ σοφο-
nie q̄ venit de babylone: ⁊ accipies argētū ⁊
νίου τοῦ ἥκοντος ἐκ βαβυλῶνος, καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ
aurum: ⁊ facies coronas ⁊ impones ſup
χρυσίον, καὶ ποιήσεις στεφάνους καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν
caput ieſu filij ioſedec ſacdotis magni.
κεφαλὴν ἰησοῦ τοῦ ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.
⁊ dices ad eū: hec dicit dñs omp̄s.
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ.
ecce vir: oriens nomē eius: ⁊ ſubter eū
ἰδοὺ ἀνήρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ
orietur ⁊ edificabit domū dñi: ⁊ ipſe
ἀνατελεῖ καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον κυρίου. καὶ αὐτὸς
accipiet virtutē ⁊ ſedebit ⁊ iperabit ſup thro
λήψεται ἀρετὴν καὶ καθίσεται καὶ κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρό-
no ſuo: ⁊ erit ſacerdos a dextris ei⁹: ⁊ cōſi-
νου αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ βου-
liū pacificū erit inter vtrūq;: at corona erit
λὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀναμέσον ἀμφοτέρων, ὁ δὲ στέφανος ἔσται
expectantib⁹ ⁊ vtilibus eius ⁊ his q̄
τοῖς ὑπομένουσιν καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς καὶ τοῖς
cognouerūt eā: ⁊ in gratiā filijs ſopho
ἐπεγνωκόσιν αὐτήν, καὶ εἰς χάριτα τοῖς υἱοῖς σοφο-
nie: ⁊ in pſalmū in domo dñi: ⁊ q̄ longe ab
νίου, καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ οἱ μακρὰν ἀπ᾽
eis veniēt ⁊ edificabunt in domo dñi: ⁊
αὐτῶν ἥξουσιν καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ
ſcietis qr dñs omp̄s miſit me
γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με
ad vos. ⁊ erit ſi audientes audieritis
πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἔσται ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς
vocem dñi dei vr̄i.
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

Ca. 7.

Et factū eſt in quarto anno ſub dario
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ δαρεί-
rege: fact⁹ ē ſmo dñi ad zachariā
ου τοῦ βασιλέως, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν
quarta menſis noni q̄ eſt chaſleu. ⁊
τετράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου ὅς ἐστιν χασλεύ. καὶ
miſit in bethel: ſaraſar ⁊ rogom rex
ἐξαπέστειλεν εἰς βαιθήλ, σαρασὰρ καὶ ῥογὼμ ὁ βασι-
⁊ viri ei⁹ vt ꝓcarentur dñs di-
λεὺς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι τὸν κύριον λέ-
cēs ad ſacdotes q̄ in domo dñi oīpotentis-
γων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου παντοκράτο-
⁊ ad ꝓphetas dicēs: ingreſſa eſt huc
ρος καὶ πρὸς τοὺς προφήτας λέγων, εἰσελήλυθεν ὧδε
it quinto menſe ſctificatio iuxta qđ fecerūt iam
ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ τὸ ἁγίασμα καθότι ἐποίησα ἤδη
plurib⁹ ānis. ⁊ fact⁹ eſt ſmo dñi virtutū
ἱκανὰ ἔτη. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου τῶν δυνάμεων
ad me dicēs: dic oī ꝓplo tre ⁊ ad
πρός με λέγων, εἶπον παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς καὶ πρὸς
ſacerdotes dicēs: ſi ieiunaueritis aut plāxeritis in
τοὺς ἱερεῖς λέγων, ἐὰν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς
quintis aut in ſeptimis ⁊ ecce
πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἑβδομάσιν καὶ ἰδοὺ

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ſeptuaginta anni:nūq̄d ieiuniū ieiunaſtis mihi? ⁊ ſi
ἑβδομήκοντα ἔτη, μὴ νηστείαν νενηστεύκατέ μοι; καὶ ἐὰν
cōederitis aut biberitis:nōne vos cōeditis ⁊ vos bibitis?
φάγητε ἢ πίητε, οὐχ ὑμεῖς ἐσθίετε καὶ ὑμεῖς πίνετε;
nōne iſta verba mea ſunt q̄ locutus ē dñs in manib⁹
οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου εἰσὶν οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐν χερσὶ
pphetarū q̄ ant̄ fuerūt qñ erat hieruſalem habi
τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν ὅτε ἦν ἱερουσαλὴμ κατοι
tata ⁊ abundans ⁊ ciuitates ei⁹ ī circuitu ⁊
κουμένη καὶ εὐθηνοῦσα καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς κυκλόθεν καὶ
mōtana ⁊ cāpeſtris hītata ē: ⁊ fact⁹ ē ſmo do=
ἡ ὀρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ κατῴκητο; καὶ ἐγένετο λόγος κυ=
mini ad zachariā dicēs: hec dicit dñs omni=
ρίου πρὸς ζαχαρίαν λέγων, τάδε λέγει κύριος παντο
potens dicēs: iudiciū iuſtū iudicate: ⁊ miam ⁊
κράτωρ λέγων, κρίμα δίκαιον κρίνατε, καὶ ἔλεον καὶ
miſatione facite vnuſq̄ſq̄ ad fratrē ſuū: ⁊ vi
οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ χή
duā ⁊ pupillū ⁊ aduenā ⁊ pauperē nō oppma=
ραν καὶ ὀρφανὸν καὶ προσήλυτον καὶ πένητα μὴ καταδυ
tis. ⁊ malitie vnuſq̄ſq̄ fratris ſui ne
ναστεύητε. καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ
memineritis in cordib⁹ vr̄is. ⁊ noluerūt
μνησικακείτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. καὶ ἠπείθησαν
attendere ⁊ dederūt dorſum cōtemnens: ⁊
τοῦ προσέχειν καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονοῦντα, καὶ
aures ſuas aggrauerūt ne audirent: ⁊ cor
τὰ ὦτα αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν, καὶ τὴν καρ
ſuum poſuerūt inobediēs ne audirent legē
δίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ ὑπακούειν τοῦ νόμου
meā ⁊ verba q̄ miſit dñs omps
μου καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐξαπέστειλεν κύριος παντοκρά
in ſpū ſuo in manib⁹ pphetarū
τωρ ἐν πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶν τῶν προφητῶν τῶν
q̄ ant̄ fuerūt. ⁊ facta ē ira magna a dño om
ἔμπροσθεν. καὶ ἐγένετο ὀργὴ μεγάλη παρὰ κυρίου παν
nipotente. ⁊ erit ſicut dixi ⁊ nō audie=
τοκράτορος. καὶ ἔσται ὃν τρόπον εἶπον καὶ οὐκ εἰσήκου
runt eū: ſic clamabunt ⁊ non exaudiam e=
σαν αὐτοῦ, οὕτως κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐ
os dicit dñs omps. ⁊ eijciam eos
τῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς
in oēs gētes q̄s nō cognouerūt: ⁊ t̄ra deſolata erit
εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἃ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ ἡ γῆ ἀφανισθήσεται
poſt eos a pambulante ⁊ a reuertente:
ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος,
⁊ poſuerūt terrā electā in deſolationē.
καὶ ἔταξαν τὴν γῆν τὴν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν. Ca.8.

ET fact⁹ eſt ſmo dñi oipotentis dicēs:
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος λέγων,
hec dicit dñs omps: zelat⁹ ſum hieru
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐζήλωκα τὴν ἱερου=
ſalem ⁊ ſion zelo magno ⁊ furore magno ze=
σαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐζή
lat⁹ ſum eam. hec dicit dñs omps: reuer
λωκα αὐτήν. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐπέ
ſus ſum ad ſion ⁊ habitabo in medio hieruſa=
στρεψα ἐπὶ σιὼν καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ἱερουσα=
lem: ⁊ vocabit hieruſalem ciuitas vera: ⁊
λήμ, καὶ κληθήσεται ἱερουσαλὴμ πόλις ἀληθινή, καὶ τὸ
mōs dñi omnipotentis mōs ſctūs. hec dicit
ὄρος κυρίου παντοκράτορος ὄρος ἅγιον. τάδε λέγει
dñs omps: adhuc ſedebunt ſeniores ⁊
κύριος παντοκράτωρ, ἔτι καθήσονται πρεσβύτεροι καὶ
anus in plateis hieruſalem vnuſ=
πρεσβύτεραι ἐν ταῖς πλατείαις ἱερουσαλὴμ ἕκα=
q̄ſq̄ virgam ſuam hñs in manu ſua pre
στος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ
mltitudie dierū: ⁊ platee ciuitatis reple
πλήθους ἡμερῶν, καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πλη=
buntur
σθήσονται ꝏꝏꝏꝏꝏ καὶ ꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.B.Hie.

ſeptuaginta annos nunquid ieiuniū ieiunaſtis mihi? Et cū comediſtis & bibiſtis nunquid nō vobis comediſtis & vobiſmetipſis bibiſtis? Nunqd non hec ſunt verba mea que locutus eſt dñs ꝏ in manu pphetarū priorum cum adhuc ꝏꝏꝏ hieruſalē habitaretur & eſſet opulēta: & ipſa & vrbes in circuitu eius: & ad auſtrū & in cāpeſtribus habitaretur. Et factū eſt verbū dñi ad zachariā dicens. Hec ait dñs exercituum dicens. ꝏꝏꝏ Iudiciū verū iudicate: & miſericordiā & miſerationes facite vnuſq̄ſq̄ cū fratre ſuo. Et viduam ꝏ & pupillū & aduenam & pauperē nolite calūniari: & malū vir fratri ſuo nō cogitet in corde ſuo. ꝏ Et noluerunt attendere & auerterūt ſcapulā recedētes: & aures ſuas aggrauauerūt ne audirent: & cor ſuum poſuerūt vt adamantē ne audirēt legem & verba que miſit dñs exercituum ꝏꝏꝏ in ſpiritu ſuo ſancto per manū pphetarū priorū. Et facta eſt indignatio magna a dño exercituū. Et factum eſt ſicut locutus eſt & non audierunt: ſic clamabūt & non exaudiam dicit dominus exercituum. Et diſperſi eos per omnia regna ꝏ que neſciūt: & terra deſolata eſt ꝏꝏꝏꝏ ab eis: eo q̄ non eſſet trāſiens & reuertens: & poſuerunt terram deſiderabilem in deſertum. 8.

ET factum eſt verbū domini exercituū ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus ſum ſion zelo magno: ꝏꝏꝏꝏ & indignatione magna zelatus ſum eam. Hec dicit dñs exercituū. Reuerſus ſum ad ſion & habitabo in medio hieruſalē. Et vocabitur hierl'm ciuitas veritatis: & mōs dñi exercituum: mons ſanctificatus. Hec dicit dñs exercituum. ꝏꝏꝏ Adhuc habitabūt ſenes & anus in plateis ꝏꝏꝏ hieruſalē & viri baculus in manu eius pre multitudine dierū. Et platee ciuitatis complebuntur

Tex.heb.zacha.viij. Primitiua.heb.

שִׁבְעִים שָׁנָה הֲצוֹם צַמְתֻּנִי אָנִי׃
וְכִי תֹאכְלוּ וְכִי תִשְׁתּוּ הֲלוֹא אַתֶּם — אָכַל שָׁתָה
הָאֹכְלִים וְאַתֶּם הַשֹּׁתִים׃ הֲלוֹא
אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קָרָא יְהוָה
בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים בִּהְיוֹת — נָבָא הָיָה
יְרוּשָׁלַםִ יֹשֶׁבֶת וּשְׁלֵוָה וְעָרֶיהָ — עִיר
סְבִיבֹתֶיהָ וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה יֹשֵׁב׃ — סָבַב
וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל זְכַרְיָה לֵאמֹר׃ — הָיָה
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר
מִשְׁפַּט אֱמֶת שְׁפֹטוּ וְחֶסֶד וְרַחֲמִים — שָׁפַט
עֲשׂוּ אִישׁ אֶת אָחִיו׃ וְאַלְמָנָה — עָשָׂה
וְיָתוֹם גֵּר וְעָנִי אַל תַּעֲשֹׁקוּ וְרָעַת — יָתַם גּוּר
אִישׁ אָחִיו אַל תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃ — עָנָה עָשַׁק
וַיְמָאֲנוּ לְהַקְשִׁיב וַיִּתְּנוּ כָתֵף סֹרָרֶת — רוּעַ חָשַׁב
וְאָזְנֵיהֶם הִכְבִּידוּ מִשְּׁמוֹעַ׃ וְלִבָּם שָׂמוּ — מָאַן קָשַׁב
שָׁמִיר מִשְּׁמוֹעַ אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת — נָתַן סוּר
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה צְבָאוֹת — כָּבַד שׂוּם
בְּרוּחוֹ בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים — שָׁמַר צָבָא
וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת׃ — נָבָא
וַיְהִי כַאֲשֶׁר קָרָא וְלֹא שָׁמֵעוּ — הָיָה גָּדַל
כֵּן יִקְרְאוּ וְלֹא אֶשְׁמָע אָמַר יְהוָה — קָרָא שָׁמַע
צְבָאוֹת׃ וְאֵסָעֲרֵם עַל כָּל הַגּוֹיִם — סָעַר
אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם וְהָאָרֶץ נָשַׁמָּה — שָׁמַם
אַחֲרֵיהֶם מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב וַיָּשִׂימוּ — שׁוּב שׂוּם
אֶרֶץ חֶמְדָּה לְשַׁמָּה׃

Cap. viij. וַיְהִי דְּבַר יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
קִנֵּאתִי לְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה — גָּדַל
וְחֵמָה גְדוֹלָה קִנֵּאתִי לָהּ׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי אֶל צִיּוֹן וְשָׁכַנְתִּי — שׁוּב
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָםִ וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלַםִ — קָרָא
עִיר הָאֱמֶת וְהַר יְהוָה צְבָאוֹת הַר
הַקֹּדֶשׁ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת — עוּד
יְרוּשָׁלָםִ וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ — שָׁעַן
מֵרֹב יָמִים׃ וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ — יוֹם מָלֵא

יְלָדִים וִילָדוֹת מְשַׂחֲקִים בִּרְחֹבֹתֶיהָ׃ שָׂחַק
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּי
יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה פָּלָא
בַּיָּמִים הָהֵם גַּם בְּעֵינַי יִפָּלֵא
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מוֹשִׁיעַ אֶת יָשַׁע
עַמִּי מֵאֶרֶץ מִזְרָח וּמֵאֶרֶץ מְבוֹא זָרַח בּוֹא
הַשָּׁמֶשׁ׃ וְהֵבֵאתִי אֹתָם וְשָׁכְנוּ בּוֹא
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם וְהָיוּ לִי לְעָם הָיָה
וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים בֶּאֱמֶת
וּבִצְדָקָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם הַשֹּׁמְעִים בַּיָּמִים חָזַק יוֹם
הָאֵלֶּה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
מִפִּי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּיוֹם יֻסַּד פֶּה נָבָא
בֵּית יְהוָה צְבָאוֹת הַהֵיכָל לְהִבָּנוֹת׃ הֵיכַל בָּנָה
כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם שְׂכַר פָּנָה
הָאָדָם לֹא נִהְיָה וּשְׂכַר הַבְּהֵמָה הָיָה
אֵינֶנָּה וְלַיּוֹצֵא וְלַבָּא אֵין שָׁלוֹם יָצָא בּוֹא
מִן הַצָּר וַאֲשַׁלַּח אֶת כָּל הָאָדָם שָׁלַם צוּר
אִישׁ בְּרֵעֵהוּ׃ וְעַתָּה לֹא כַיָּמִים שָׁלַח
הָרִאשֹׁנִים אֲנִי לִשְׁאֵרִית הָעָם
הַזֶּה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ כִּי זֶרַע
הַשָּׁלוֹם הַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ וְהָאָרֶץ נָתַן פָּרָה
תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ בּוּל נָתַן
טַלָּם וְהִנְחַלְתִּי אֶת שְׁאֵרִית טָלַל נָחַל
הָעָם הַזֶּה אֶת כָּל אֵלֶּה׃ וְהָיָה
כַּאֲשֶׁר הֱיִיתֶם קְלָלָה בַּגּוֹיִם הָיָה
בֵּית יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן
אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וִהְיִיתֶם בְּרָכָה יָשַׁע
אַל תִּירָאוּ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם׃ כִּי יָרֵא
כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כַּאֲשֶׁר
זָמַמְתִּי לְהָרַע לָכֶם בְּהַקְצִיף רוּעַ קָצַף
אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת וְלֹא נִחָמְתִּי׃ כֵּן שַׁבְתִּי שׁוּב
זָמַמְתִּי בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לְהֵיטִיב יוֹם יָטַב
אֶת יְרוּשָׁלַם וְאֶת בֵּית יְהוּדָה

infantibus: & puellis lu
dentibus in plateis eius.
Hec dicit dominus ex
ercituū. Si videbitur
difficile in oculis reliqa
rum populi huius
in dieb⁹ illis: nunqd in
oculis meis difficile erit
dicit dominus exercitu
um: Hec dicit
dominus exercituum.
Ecce ego saluabo
populū meum de terra
orientis & de terra occa
sus solis: & adducā eos:
& habitabunt
in medio hierusalem: &
erunt mihi in populum
& ego ero eis in deum
in veritate
& in iusticia. Hec dicit
dominus exercituum.
Confortētur manus ve
stre qui auditis in
his dieb⁹ sermōes istos
per os prophetarū: in
die quo fundata est
domus dn̄i exercituum:
vt templū edificaretur.
Siquidem ante dies il-
los merces
hominum nō erat: nec
merces iumentorū erat
neqȝ introeunti neqȝ ex
eunti erat pax
pre tribulatiōe: & dimi
si omnes homines
vnūquēqȝ cōtra ꝓximū
suū. Nunc aūt nō iuxta
dies priores ego faciam
reliquiis populi
huius dicit dominus ex
ercituum: sed semen
pacis erit. Vinea dabit
fructum suum: & terra
dabit germen suum. Et
celi dabunt
rorem suum: & posside-
re faciam reliquias
populi huius vniuersa
hec. Et erit
sicut eratis maledictio
in gentibus
domus iuda & domus
israel: sic
saluabo vos & eritis be-
nedictio.
Nolite timere. Confor
tentur manus vr̄e: quia
hec dicit dn̄s exercituū.
Sicut
cogitaui vt affligerem
vos cū ad iracundiā ꝓuo
cassent patres vestri me:
dicit dn̄s
& nō sum misertus: sic
conuersus
cogitaui in diebus istis
vt benefaciam
domui iuda & hierusa-
lem.

pueris ꝛ puellis ludentib⁹ in plateis
παιδαρίων καὶ κορασίων παιζόντων ἐν ταῖς πλατεί-
eius. hec dicit dn̄s omp̄s: si
αις αὐτῆς· τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, εἰ
īpossibile erit corā reliquijs ppl̄i hu-
ἀδυνατήσει ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ τοῦ-
ius in dieb⁹ illis: nūqd ꝛ coram me
του ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ καὶ ἐνώπιον ἐμοῦ
īpossibile erit dicit dn̄s omp̄s: hec dicit
ἀδυνατήσει λέγει κύριος παντοκράτωρ; τάδε λέγει
dn̄s omp̄s: ecce ego saluabo ppl̄m
κύριος παντοκράτωρ, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασώσω τὸν λαόν
meū de t̄ra orientis ꝛ de terra occidētis: ꝛ ad
μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, καὶ εἰ-
ducā eos ꝛ h̄itabunt in medio hierusa-
σάξω αὐτοὺς καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ ἱερουσα-
lem: ꝛ erūt mihi in ppl̄m: ꝛ ego ero eis
λήμ, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐ-
in deū in veritate ꝛ in iusticia. hec di-
τοῖς εἰς θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ. τάδε λέ-
cit dn̄s omp̄s: confortentur manus
γει κύριος παντοκράτωρ, κατισχυέτωσαν αἱ χεῖρες
vr̄e q̄ auditis in dieb⁹ his s̄mo
ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς λό-
nes istos ex ore ꝓphetaꝝ: ex q̄ die
γους τούτους ἐκ στόματος τῶν προφητῶν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέ-
fundata est dom⁹ dn̄i oīpotentis ꝛ
ρας τεθεμελίωται ὁ οἶκος κυρίου παντοκράτορος καὶ ὁ
tēplū ex q̄ edificatū est. qꝛ añ dies illos
ναὸς ἀφ᾽ οὗ ᾠκοδόμηται. διότι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
merces hoim nō erit in lucrū: ꝛ merces
ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἔσται εἰς ὄνησιν, καὶ ὁ μισθὸς
iumētoꝝ nō subsistet. ꝛ egredienti ꝛ
τῶν κτηνῶν οὐχ ὑπάρξει. καὶ τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ
ingredienti non erit pax p̄ tribulatiōe. ꝛ
εἰσπορευομένῳ οὐκ ἔσται εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως. καὶ
emittam oēs hoies vnū quēqȝ ad
ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἕκαστον ἐπὶ τὸν
ꝓximū suum. ꝛ nūc nō iuxta dies q̄ añ
πλησίον αὐτοῦ. καὶ νῦν οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμ-
fuerunt ego facio reliquis ppl̄i huius
προσθεν ἐγὼ ποιῶ τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου
dicit dn̄s omp̄s: sed mōstrabo pacē. vi-
λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἀλλ᾽ ἢ δείξω εἰρήνην. ἡ ἄμ-
nea dabit fructū suum: ꝛ terra dabit
πελος δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ
germina sua: ꝛ celum dabit rorem su
γεννήματα αὐτῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς δώσει τὴν δρόσον αὐ-
um: ꝛ possidere faciam reliquis popu
τοῦ, καὶ κατακληρονομήσω τοῖς καταλοίποις τοῦ λα-
li mei oīa hec. ꝛ erit sicut eratis in ma
οῦ μου πάντα ταῦτα. καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦτε ἐν κα-
ledictiōe gentib⁹ dom⁹ iuda ꝛ dom⁹ israel.
τάρᾳ τοῖς ἔθνεσιν ὁ οἶκος ἰούδα καὶ ὁ οἶκος ἰσραήλ.
sic saluabo vos: ꝛ eritis in bn̄dictiōe. cōfidite
οὕτως διασώσω ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε ἐν εὐλογίᾳ. θαρσεῖτε
ꝛ cōfortamini in manib⁹ vr̄is: qꝛ hec dicit
καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν, διότι τάδε λέγει
dn̄s omp̄s. sicut cogitaui vt affligerē
κύριος παντοκράτωρ. ὃν τρόπον διενοήθην τοῦ κακῶσαι
vos cum ꝓuocassēt ad irā me p̄res vr̄i dicit
ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσαι με τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγει
dn̄s omp̄s. ꝛ nō me penituit. sic parat⁹
κύριος παντοκράτωρ. καὶ οὐ μετενόησα. οὕτως παρα-
sum ꝛ cogitaui in diebus istis:
τέταγμαι καὶ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις,
vt bene facerem hierusalem ꝛ domui iuda:
τοῦ καλῶς ποιῆσαι τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν οἶκον ἰούδα,

cõfidite: iſti ſunt ſmões q̃s feciſtis. loqmini
θαρσεῖτε, οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι οὓς ἐποιήσατε. λαλεῖτε
veritatẽ vnuſqſq; ad ꝓximũ ſuum: ⁊ iudiciũ pa
ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ κρίμα εἰ-
cificũ ⁊ iuſtum iudicate in portis vrĩs. ⁊
ρηνικὸν καὶ δίκαιον κρίνατε ἐν ταῖς πύλαις ὑμῶν. καὶ
vnuſqſq; malũ ꝓximi ſui nõ cogitetis in
ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογίζεσθε ἐν
cordibus vrĩs: ⁊ iuramẽtũ mẽdax nõ diligatis:
ταῖς καρδίαις ὑμῶν, καὶ ὅρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε,
q: hec oĩa odi dicit dñs omps.
διότι ταῦτα πάντα ἐμίσησα λέγει κύριος παντοκρά-
⁊ fact⁹ eſt ſmo dñi oĩpotentis ad me
τωρ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος πρός με
dicens: hec dicit dñs omps: ieiuniũ quar
λέγων, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, νηστεία ἡ τε-
tum: ⁊ ieiuniũ quintũ: ⁊ ieiuniũ ſeptimũ ⁊
τάρτη, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη καὶ
ieiuniũ decimũ erunt domui iuda in gaudiũ ⁊ in
νηστεία ἡ δεκάτη ἔσονται τῷ οἴκῳ ἰούδα εἰς χαρὰν καὶ εἰς
leticiam ⁊ in feſtiuitates bonas. ⁊ letabimini
εὐφροσύνην καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς. καὶ εὐφρανθήσεσθε
⁊ veritatẽ ⁊ pacem diligite. hec dicit
καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε. τάδε λέγει
dñs omps: adhuc venient ppl̃i multi ⁊ ha-
κύριος παντοκράτωρ, ἔτι ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ κα-
bitantes ciuitates multas. ⁊ ꝯgregabunt q̃ habi
τοικοῦντες πόλεις πολλάς. καὶ συνελεύσονται κατοι-
tant ciuitates in vnã ciuitatẽ dicentes: eamus
κοῦντες πόλεις εἰς μίαν πόλιν λέγοντες, πορευθῶμεν
vt dep̃cemur faciem dñi: ⁊ q̃ramus fa-
δεηθῆναι τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρό-
ciem dñi oĩpotentis: vadam ⁊ ego.
σωπον κυρίου παντοκράτορος, πορεύσομαι καὶ ἐγώ.
⁊ venient ppl̃i multi ⁊ gẽtes multe vt querãt
καὶ ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι τὸ
faciem dñi oĩpotentis in hieruſalem. ⁊
πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
vt dep̃centur faciem dñi. hec dicit do
τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον κυρίου. τάδε λέγει κύ-
min⁹ omps: in dieb⁹ illis ſi app̃
ριος παντοκράτωρ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐὰν ἐπι-
henderint decẽ viri de oĩbus linguis gẽtiũ.
λάβωνται δέκα ἄνδρες ἐκ πασῶν τῶν γλωσσῶν ἐθνῶν.
⁊ ꝯtenuerint fimbriam vni⁹ hoĩs iudei
καὶ ἐπιλάβωνται τοῦ κρασπέδου ἑνὸς ἀνδρὸς ἰουδαίου
dicẽtes: ibimus tecum: q: audiuim⁹ q̃ꝺ
λέγοντες, πορευσόμεθα μετὰ σοῦ, διότι ἀκηκόαμεν ὅτι
deus vobiſcũ eſt.
ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν ἐστιν.

Ca.9.

Aſſumptio verbi dñi in terra ſedrach ⁊ damaſci
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐν γῇ σεδράχ καὶ δαμα-
ſacrificiũ eius: q: dñs reſpicit hoĩes ⁊
σκοῦ θυσία αὐτοῦ, διότι κύριος ἐφορᾷ ἀνθρώπους καὶ
oẽs tribus iſrael. ⁊ emath in finib⁹
πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἡμὰθ ἐν τοῖς ὁρίοις
eius: tyrus ⁊ ſidon: qm̃ ſapiẽtes fuerũt nimis:
αὐτῆς, τύρος καὶ σιδών, διότι κατεφρόνησαν σφόδρα,
⁊ edificauit tyrus munitionẽ ſibi ⁊ theſaurizauit
καὶ ᾠκοδόμησεν τύρος ὀχύρωμα ἑαυτῇ καὶ ἐθησαύρισεν
argentũ q̃ſi puluerẽ: ⁊ cõgregauit aurũ vt lutũ
ἀργύριον ὡς χοῦν, καὶ συνήγαγεν χρυσίον ὡς πηλὸν
viaꝝ. ꝓpterea dñs poſſidebit eam ⁊ ꝑcuti-
ὁδῶν. διὰ τοῦτο κύριος κληρονομήσει αὐτὴν καὶ πατά-
et in mari fortitudinẽ ei⁹ ⁊ ipſa in igne cõcre
ξει εἰς θάλασσαν δύναμιν αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἐν πυρὶ κατα-
mabitur: videbit aſcalon
καυθήσεται, ὄψεται ἀσκαλὼν

Nolite timere. Hec ſunt ergo verba: que facietis. Loquimini veritatem vnuſquiſq; cum proximo ſuo. Veritatẽ & iudiciũ pacis iudicate in portis veſtris: & vnuſquiſq; malum contra amicum ſuum ne cogitetis in cordibus veſtris: & iuramentum mendax ne diligatis. Oĩa enim hec ſunt que odi dicit dominus.
Et factum eſt verbũ domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dñs exercituum: Ieiunium quarti: & ieiunium quinti; & ieiuniũ ſeptimi: & ieiunium decimi erit domui iude in gaudium & in leticiam & in ſolẽnitates preclaras. Veritatẽ tantũ & pacem diligite. Hec dicit dñs exercituum. Vſq; quo veniant populi & habitent in ciuitatibus multis & vadant habitatores vnus ad alterum dicẽtes. Eamus & deprecemur faciem domini: & queramus dominũ exercituũ. Vadam etiam ego. Et venient populi multi: & gentes robuſte ad querendũ dñm exercituũ in hieruſalem: & deprecandam faciem domini. Hec dicit dñs exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gẽtium & apprehendent fimbriam viri iudei dicẽtes: ibimus vobiſcum. Audiuimus enĩ qm̃ deus vobiſcũ eſt.

9.

Onus verbi domini in terra adrach & damaſci requiei eius: quia dñi eſt oculus hominis & omniũ tribuũ iſrael. Emath quoq; in terminis eius & tyrus & ſydõ. Aſſumpſerũt quippe ſibi ſapientiã valde. Et edificauit tyrus munitionẽ ſuã: & coaceruauit argentũ q̃ſi humũ: & aurũ vt lutũ plateaꝝ. Ecce dñs poſſidebit eã & ꝑcutiet ĩ mari fortitudinẽ ei⁹ & hec igni deuorabitur. Videbit aſcalon

אַל תִּירָאוּ׃ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
תַּעֲשׂוּ דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ אֶת | עָשָׂה
רֵעֵהוּ אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ | שָׁפַט שָׁלַם
בְּשַׁעֲרֵיכֶם׃ וְאִישׁ אֶת רָעַת | רוּעַ
רֵעֵהוּ אַל תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם | חָשַׁב
וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר אַל תֶּאֱהָבוּ כִּי אֶת | אָהַב
כָּל אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי נְאֻם יְהוָה׃
וַיְהִי דְּבַר יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי | הָיָה
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי | רָבַע חָמֵשׁ
וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי | עָשַׂר
יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה | הָיָה שׂוּשׂ
וּלְמֹעֲדִים טוֹבִים וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם | יָעַד שָׁלַם
אֱהָבוּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
עֹד אֲשֶׁר יָבֹאוּ עַמִּים וְיֹשְׁבֵי | עוּד בּוֹא
עָרִים רַבּוֹת׃ וְהָלְכוּ יֹשְׁבֵי אַחַת | עִיר רָבָה
אֶל אַחַת לֵאמֹר נֵלְכָה הָלוֹךְ | יָלַךְ
לְחַלּוֹת אֶת פְּנֵי יְהוָה וּלְבַקֵּשׁ | חָלָה פָּנָה
אֶת יְהוָה צְבָאוֹת אֵלְכָה גַּם אָנִי׃
וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים | בּוֹא רָבַב
לְבַקֵּשׁ אֶת יְהוָה צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלַם | עָצַם
וּלְחַלּוֹת אֶת פְּנֵי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת בַּיָּמִים הָהֵמָּה | יוֹם
אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים | חָזַק
מִכֹּל לְשֹׁנוֹת הַגּוֹיִם וְהֶחֱזִיקוּ
בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה | יָדָה
עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם׃

Cap.ix.

מַשָּׂא דְבַר יְהוָה | נָשָׂא
בְּאֶרֶץ חַדְרָךְ וְדַמֶּשֶׂק מְנֻחָתוֹ | נוּחַ
כִּי לַיהוָה עֵין אָדָם וְכֹל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וְגַם חֲמָת תִּגְבָּל בָּהּ | גָּבַל
צֹר וְצִידוֹן כִּי חָכְמָה מְאֹד׃ וַתִּבֶן | בָּנָה
צֹר מָצוֹר לָהּ וַתִּצְבָּר כֶּסֶף כֶּעָפָר | צוּר צָבַר
וְחָרוּץ כְּטִיט חוּצוֹת׃ הִנֵּה אֲדֹנָי | חָרַץ
יוֹרִשֶׁנָּה וְהִכָּה בַיָּם חֵילָהּ וְהִיא | יָרַשׁ נָכָה
בָּאֵשׁ תֵּאָכֵל׃ תֵּרֶא אַשְׁקְלוֹן | אָכַל רָאָה

Pritiua.heb. Tex.heb.zacha.ix. Trãſl.B.Hie. Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

Pritiua.heb.	Tex.heb.zacha.ix.
ירא חול	ותירא עזה ותחיל מאד ועקרון
יבש נבט	כי הוביש מבטה ואבד מלך
ישב	מעזה ואשקלון לא תשב: וישב
מזר כרת	ממזר באשדוד והכרתי גאון
גאה סור	פלשתים: והסרתי דמיו מפיו
פה	ושקציו מבין שניו ונשאר גם
שאר	הוא לאלהינו והיה כאלף
חנה	ביהודה ועקרון כיבוסי: וחניתי
צבא שוב	לביתי מצבה מעבר ומשב ולא
עבר נגש	יעבר עליהם עוד נוגש כי עתה
ראה גול	ראיתי בעיני: גילי מאד בת ציון
רוע	הריעי בת ירושלם הנה מלכך
בוא צדק	יבוא לך צדיק ונושע הוא עני
ישע ענה	ורכב על חמור ועל עיר בן אתנות:
חמר	והכרתי רכב מאפרים וסוס
לחם	מירושלם ונכרתה קשת מלחמה
שלם	ודבר שלום לגוים ומשלו מים
	עד ים ומנהר עד אפסי ארץ: גם
ברת אסר	את בדם בריתך שלחתי אסיריך
	מבור אין מים בו: שובו לבצרון
קוה נגד	אסירי התקוה גם היום מגיד
שנה שוב	משנה אשיב לך: כי דרכתי לי
	יהודה קשת מלאתי אפרים
	ועוררתי בניך ציון על בניך יון
שום גבר	ושמתיך כחרב גבור: ויהוה עליהם
ראה	יראה ויצא כברק חצו ואדני
שפר תקע	יהוה בשופר יתקע והלך בסערות
ימן גנן	תימן: יהוה צבאות יגן עליהם
שתה	ואכלו וכבשו אבני קלע ושתו
המה זרק	המו כמו יין ומלאו כמזרק
זוה זבח	כזוית מזבח: והושיעם יהוה
ישע	אלהיהם ביום ההוא כצאן עמו
נסס	כי אבני נזר מתנוססות על
יפה	אדמתו: כי מה טובו ומה יפיו
בחר ירש	דגן בחורים ותירוש ינובב
נוב בתל	בתולות:

Trãſl.B.Hie.

et timebit: & gaza & dolebit nimis: & accharon: qm̃ cõfuſa eſt ſpes eius. Et peribit rex de gaza & aſcalon non habitabitur: & ſedebit ſeparator in azoto: & diſperdam ſuperbiam philiſtinorũ: & auferam ſanguinẽ eius de ore ei⁹: & abominatiões eius de medio dentiũ eius: & relinq̃tur etiã ipſe deo noſtro: & erit quaſi dux in iuda: & accharõ quaſi iebuſeus. & circundabo domũ meã ex his q militant mihi euntes & reuertentes: & nõ tranſibit ſuper eos vltra exactor: qa nunc vidi in oculis meis. Exulta ſatis filia ſion: iubila filia hieruſalẽ. Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus ſaluator ipſe pauper: & aſcendẽs ſup aſinã & ſuper pullũ filium aſine. Et diſperdam quadrigã ex effraim & equum de hieruſalẽ & diſſipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus: & poteſtas eius a mari vſq ad mare: & a fluminibus vſq ad fines terre. Tu quoq in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu in quo nõ eſt aqua: cõuertimini ad munitionẽ vincti ſpei. Hodie quoq annũciãs duplicia reddã tibi: quoniã extendi mihi iudam quaſi arcũ: impleui effraim. Et ſuſcitabo filios tuos ſion ſup filios tuos grecia: & ponã te q̃ſi gladiũ fortiũ. & dñs de⁹ ſup eos videbitur: & exibit vt fulgur iaculũ ei⁹. Et dñs deus in tuba canet: & vadet in turbine auſtri. Dñs exercituum proteget eos: & deuorabũt & ſubiiciẽt lapidib⁹ funde. Et bibẽtes inebriabũtur q̃ſi a vino: & replebũtur vt phiale: & quaſi cornua altaris. Et ſaluabit eos dñs deus eorũ in die illa vt gregem populi ſui quia lapides ſancti eleuabũtur ſuper terrã eius. Quid enĩ bonũ eius eſt: & quid pulchrũ eius niſi frumentũ electorũ: & vinum germinans virgines? 10.

Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

⁊ timebit: ⁊ gaza ⁊ dolebit nimis:
καὶ φοβηθήσεται, καὶ γάζα καὶ ὀδυνηθήσεται σφόδρα,
⁊ accaron: qm̃ cõfuſa eſt de ſpe ſua. ⁊
καὶ ἀκκαρών, ὅτι κατησχύνθη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς. καὶ
peribit rex de gaza: ⁊ aſcalon nõ habitabiť. ⁊ alienigene habitabũt in azoto. ⁊ de-
ἀπολεῖται βασιλεὺς ἐκ γάζης, καὶ ἀσκαλὼν οὐ μὴ κατοικηθῇ. καὶ ἀλλογενεῖς κατοικήσουσιν ἐν ἀζώτῳ. καὶ κα-
ſtruã iniuriã alienigenaꝝ. ⁊ auferã ſanguinẽ eoꝝ de ore
θελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στό-
illoꝝ: ⁊ abominatiões eoꝝ de medio dẽtiũ
ματος αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόν-
eoꝝ. ⁊ manebunt ⁊ iſti deo nro:
των αὐτῶν. καὶ ὑπολειφθήσονται καὶ οὗτοι τῷ θεῷ ἡμῶν,
⁊ erunt vt tribunus in iuda: ⁊ accaron ſicut ie-
καὶ ἔσονται ὡς χιλίαρχος ἐν ἰούδᾳ, καὶ ἀκκαρὼν ὡς ὁ ἰε-
buſeus. ⁊ ſubſtituã domui mee eleuationẽ:
βουσαῖος. καὶ ὑποστήσομαι τῷ οἴκῳ μου ἀνάστεμμα τοῦ
ne ptranſeat neq reuertať ullus. ⁊ non
μὴ διαπορεύεσθαι μηδὲ ἀνακάμπτειν μηδένα. καὶ οὐ μὴ
ſupuentat ſup eos vltra ullus abigẽs eos: qꝛ
ἐπέλθῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς οὐκ ἔτι οὐδεὶς ἐξελαύνων αὐτούς, διό-
nunc vidi in oculis meis. gaude vehemẽť
τι νῦν ἑώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. χαῖρε σφόδρα
filia ſion: p̃dica filia hieruſalem: ecce rex
θύγατερ σιών, κήρυσσε θύγατερ ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ ὁ βα-
tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluãs: ipſe mãſue-
σιλεύς σου ἔρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πρα-
tus ⁊ aſcendens ſup ſubiugalem ⁊ pullũ equũ nouũ: ⁊
ος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον, καὶ
diſperdet q̃drigas ex ephraim: ⁊ equũ de
ἐξολοθρεύσει ἅρματα ἐξ ἐφραΐμ, καὶ ἵππον ἐξ
hieruſalem. ⁊ diſperdet arcũ pugnãtiũ: ⁊ multitu-
ἱερουσαλήμ. καὶ ἐξολεθρεύσει τόξον πολεμιστῶν, καὶ πλῆ-
dinẽ ⁊ pacem ex gẽtib⁹: ⁊ dñabiť ab aquis
θος καὶ εἰρήνην ἐξ ἐθνῶν, καὶ κατάρξει ἀπὸ τῶν ὑδάτων
vſq ad mare ⁊ flumina exitus terre. ⁊ tu ĩ ſan-
ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν διεκβολὰς γῆς. καὶ σὺ ἐν αἵ-
guie teſtamẽti emiſiſti vinctos tuos de lacu q̃ nõ
ματι διαθήκης ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ
habet aquã: ſedebitis in munitione vincti cõ-
ἔχοντος ὕδωρ, καθήσεσθε ἐν ὀχυρώματι δέσμιοι τῆς συ-
gregatiõis: ⁊ p vna die pegrinatiõis tue duplicia
ναγωγῆς, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ
reddam tibi: qm̃ tetendi te iuda mihi.
ἀνταποδώσω σοι, διότι ἐνέτεινά σε ἰούδα ἐμαυτῷ.
arcũ ĩpleui ephraim: ⁊ ſuſcitabo filios
τόξον ἔπλησα τὸν ἐφραΐμ, καὶ κατεξεγερῶ τὰ τέκνα
tuos ſion ſup filios grecoꝝ. ⁊ attrectabo
σου σιὼν ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν ἑλλήνων. καὶ ψηλαφή-
te q̃ſi gladiũ pugnatoris. ⁊ dñs de⁹ ſup eos
σω σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ. καὶ κύριος ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτοὺς
apparebit ⁊ egredieť ſicut fulgur ſagitta ei⁹. ⁊
ὀφθήσεται καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολὶς αὐτοῦ. καὶ
dñs deus in tuba clanget. ⁊ ibit in cõ-
κύριος ὁ θεὸς ἐν σάλπιγγι σαλπιεῖ. καὶ πορεύσεται ἐν σά-
motiõe miaꝝ ſuaꝝ. dñs omp̃s pteget e-
λῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ. κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐ-
os. ⁊ cõſument eos ⁊ obruent e-
τῶν. καὶ καταναλώσουσιν αὐτοὺς καὶ καταχώσουσιν αὐ-
os in lapidib⁹ funde: ⁊ bibent ſanguinẽ eoꝝ
τοὺς ἐν λίθοις σφενδόνης; καὶ ἐκπίονται τὸ αἷμα αὐτῶν
ſicut vinũ: ⁊ implebunt phialas eoꝝ ſicut altaris.
ὡς οἶνον, καὶ πλήσουσιν τὰς φιάλας αὐτῶν ὡς θυσιαστη-
⁊ ſaluabit eos dñs de⁹ in die illa: ſicut
ρίου. καὶ σώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς
oues pplm̃ ſuum: qꝛ lapides ſcti voluunť ſup
πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, διότι λίθοι ἅγιοι κυλίονται ἐπὶ
terrã ei⁹. qꝛ ſi q̃d pulchꝛũ illi⁹ ⁊ ſi q̃d bonũ eius: frumẽtũ iuuenib⁹: ⁊ vinũ boni odoris ad virgines.
τῆς γῆς αὐτοῦ. διότι εἴ τι καλὸν αὐτοῦ καὶ εἴ τι ἀγαθὸν αὐτοῦ, σῖτος νεανίσκοις, καὶ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένους. C. 10.

Eſa. 62. Mat. 21.

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina. | Trāsla.B.Hie. | Tex.heb.zacha.x. | Pritiua.heb.

Petite pluuiā a dño opportunā: matutinā
Αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ κυρίου καθ' ὥραν, πρώϊμον
⁊ serotinā. dñs fecit phantasias ⁊ pluuiā
καὶ ὄψιμον. κύριος ἐποίησεν φαντασίας καὶ ὑετὸν
sī hyemalem dabit eis: vnicuiq; herbam in agro.
χειμέριον δώσει αὐτοῖς, ἑκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ.
q̄m hi q̄ loquebantur locuti sunt labores: ⁊ diui
διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους, καὶ οἱ μάν
ni visiōes falsas: ⁊ isomnia falsa loq̄bant̄: va
τεις ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν, μά
ne cōsolabant̄. ideo sublati sūt sic oues ⁊
ταια παρεκάλουν. διὰ τοῦτο ἐξήρθησαν ὡς πρόβατα καὶ
afflicti sunt: q̄ɀ non erat sanitas. sup pastores
ἐκακώθησαν, ὅτι οὐκ ἦν ἴασις. ἐπὶ τοὺς ποιμένας
cōcitat⁹ est furor me⁹: ⁊ sup agnos visitabo.
παρωξύνθη ὁ θυμός μου, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς ἐπισκέψο
⁊ visitabit dñs de⁹ omp̄s
μαι. καὶ ἐπισκέψεται κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ
gregem suum domū iuda. ⁊ ponet eam sic
ποίμνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ Ἰούδα. καὶ τάξει αὐτὸν ὡς
equū decorū suū in p̄lio. ⁊ ex ip̄o res=
ἵππον εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πολέμῳ. καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπέ
pexit eis: ⁊ ex ip̄o posuit arcū in furore: ⁊
βλεψεν αὐτοῖς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξεν τόξον ἐν θυμῷ, καὶ
ex ip̄o egrediet̄ oīs abactor in idip̄m. ⁊
ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται πᾶς ὁ ἐξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ
erunt q̄si bellatores cōculcantes lutū in viis in
ἔσονται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν
p̄lio: ⁊ bellabunt: q̄ɀ dñs cū eis. ⁊
πολέμῳ, καὶ παρατάξονται, διότι κύριος μετ' αὐτῶν. καὶ
confundent̄ ascensores equoꝝ: ⁊ confortabo
καταισχυνθήσονται ἀναβάται ἵππων, καὶ κατισχύσω τὸν
domū iuda: ⁊ domū ioseph saluabo: ⁊ hītare faciā
οἶκον Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰωσὴφ σώσω, καὶ κατοικιῶ
eos q̄ɀ dilexi eos. ⁊ erunt quē
αὐτοὺς ὅτι ἠγάπησα αὐτούς. καὶ ἔσονται ὃν
admodū q̄n nō eos abiecerā: q̄ɀ ego dñs
τρόπον ὅτε οὐκ αὐτοὺς ἀπέρριψα, διότι ἐγὼ κύριος
deus eoꝝ exaudiam eos: ⁊ erunt q̄si pugna
ὁ θεὸς αὐτῶν ἐπακούσομαι αὐτούς, καὶ ἔσονται ὡς μα=
tores ephrai. ⁊ letabitur cor eoꝝ
χηταὶ τῷ Ἐφραΐμ, καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν
q̄si in vino: ⁊ filii eorū videbūt ⁊ letabuntur:
ὡς ἐν οἴνῳ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὄψονται καὶ χαρήσονται,
⁊ gaudebit cor eoꝝ in dño. signa
καὶ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ. ση
bo eos: ⁊ suscipiā eos: q̄ɀ redimiā
μανῶ αὐτούς, καὶ εἰσδέξομαι αὐτούς, διότι λυτρώσο=
eos ⁊ mltiplicabunt̄ sicut erant multi:
μαι αὐτοὺς καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί,
⁊ seminabo eos in pp̄lis: ⁊ q̄ de longe recordabunt̄
καὶ σπερῶ αὐτούς ἐν λαοῖς, καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονται
mei ⁊ enutrient filios suos: ⁊ cōuertent̄:
μου καὶ ἐκθρέψουσιν τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἐπιστρέψουσιν,
⁊ cōuertam eos de t̄ra egypti: ⁊ de assyriis
καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐξ Ἀσσυρίων
suscipiam illos: ⁊ in galaaditen ⁊ in li
εἰσδέξομαι αὐτούς, καὶ εἰς τὴν Γαλααδῖτιν καὶ εἰς τὸν Λί
banū itroducā eos: ⁊ nō relinquet̄ ex eis
βανον εἰσάξω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν οὐ
ull⁹. ⁊ ptransibunt in mari angusto: ⁊ pcutient
δὲ εἷς. καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσσῃ στενῇ, καὶ πατάξουσιν
in mari fluctus: ⁊ siccabunt̄ oīa pfunda
ἐν θαλάσσῃ κύματα, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ βάθη πο
fluuioꝝ: ⁊ cōfundet̄ oīs supbia assyrioꝝ. ⁊
ταμῶν, καὶ καταισχυνθήσεται πᾶσα ἡ ὕβρις Ἀσσυρίων. καὶ
sceptrū egypti tolletur: ⁊ cōfortabo e=
σκῆπτρον Αἰγύπτου περιαιρεθήσεται, καὶ κατισχύσω αὐ=
os in dño deo suo ⁊ in noīe eius glia
τοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καυ
buntur dicit dñs.
χήσονται λέγει κύριος.

Ca.11.

Petite a domino pluuiam in tempore serotino: & dominus faciet niues & pluuiam imbris: & dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: & diuini viderūt mendaciū: & sōniatores locuti sunt frustra: & vane cōsolabātur. Idcirco adducti sūt q̄si grex: affligētur quia non est eis pastor. Super pastores iratus est furor meus: & super hircos visitabo. Quia visitauit dominus exercituū gregem suum domum iuda: & posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Ex ipso angulus: ex ipso paxillus: ex ipso arcus prelii: & ex ipso egredietur oīs exactor simul. Et erūt q̄si fortes conculcantes lutum viarum in prelio. Et bellabunt: quia dñs cum eis: & confundētur ascensores equorū. Et confortabo domum iuda: & domum ioseph saluabo. Et conuertam eos quia miserebor eoꝝ. & erunt sicut fuerūt q̄n nō proiecerā eos. Ego enim dñs deus eorū: & exaudiam eos. Et erunt q̄si fortes effraim: & letabitur cor eorū quasi a vino. Et filii eorū videbunt & letabuntur: & exultabit cor eorū in dño. Sibilabo eis & cōgregabo illos quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati: & semiabo eos in populis. Et de longe recordabūtur mei: & viuēt cū filiis suis & reuertētur. Et reducā eos de terra egypti: et de assyriis cōgregabo eos. Et ad terrā galaad & libani adducaɀ eos: & nō inuenietur eis locus. Et transiet in maris freto: & percutiet in mari fluctus: & confundētur oīa pfunda fluminis: & humiliabitur supbia assur: & sceptrum egypti recedet. Cōfortabo eos in dño: & in nomine ei⁹ ambulabunt dicit dominus.

11.

Cap.x.

שאלו מיהוה מטר
בעת מלקוש יהוה עשה חזיזים
ומטר גשם יתן להם לאיש
עשב בשדה: כי התרפים דברו
און והקוסמים חזו שקר וחלמות
השוא ידברו הבל ינחמון על
כן נסעו כמו צאן יענו כי אין
רעה: על הרעים חרה אפי
ועל העתודים אפקוד כי פקד
יהוה צבאות את עדרו את בית
יהודה ושם אותם כסוס הודו
במלחמה: ממנו פנה ממנו
יתד ממנו קשת מלחמה ממנו
יצא כל נוגש יחדו: והיו כגבורים
בוסים בטיט חוצות במלחמה
ונלחמו כי יהוה עמם והובישו
רכבי סוסים: וגברתי את בית
יהודה ואת בית יוסף אושיע
והושבותים כי רחמתים והיו
כאשר לא זנחתים כי אני יהוה
אלהיהם ואענם: והיו כגבור
אפרים ושמח לבם כמו יין
ובניהם יראו ושמחו יגל לבם
ביהוה: אשרקה להם ואקבצם
כי פדיתים ורבו כמו רבו:
ואזרעם בעמים ובמרחקים
יזכרוני וחיו את בניהם ושבו:
והשבותים מארץ מצרים ומאשור
אקבצם ואל ארץ גלעד ולבנון
אביאם ולא ימצא להם: ועבר
בים צרה והכה בים גלים
והבישו כל מצולות יאור והורד
נאון אשור ושבט מצרים
יסור: וגברתים ביהוה ובשמו
יתהלכו נאם יהוה:

לקש חזז
נתן
חזה
דבר נחם
ענה
רעה
עתד פקד
שום את
לחם
נגש היה
גבר
לחם יבש
ישע
ישב
ענה
ראה גול
שרק קבץ
פדה רבה
זרע רחק
זכר חיה
שוב
מצא
צור נכה
גלל צול
ירד
נאה
סור
הלך

Primitiua. heb.	Tex. heb. zacha. ix.
Cap. xi.	פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ
אָכַל יָלַל	וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ: הֵילֵל בְּרוֹשׁ
גְּרשׁ אָדַר	כִּי נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדִּירִים
	שֻׁדָּדוּ הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי
בָּצַר	יָרַד יַעַר הַבָּצוּר: קוֹל יִלְלַת
רָעָה	הָרֹעִים כִּי שֻׁדְּדָה אַדַּרְתָּם קוֹל
כָּפַר גָּאָה	שַׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי שֻׁדַּד גְּאוֹן
	הַיַּרְדֵּן: כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי
קָנָה	רְעֵה אֶת צֹאן הַהֲרֵגָה: אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן
הָרַג אָשַׁם	יַהַרְגֻן וְלֹא יֶאְשָׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן
אָמַר בָּרַךְ	יֹאמַר בָּרוּךְ יְהוָה וַאעְשִׁר
עָשַׁר חָמַל	וְרֹעֵיהֶן לֹא יַחְמוֹל עֲלֵיהֶן: כִּי לֹא
יָשַׁב	אֶחְמוֹל עוֹד עַל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
מָצָא	נְאֻם יְהוָה וְהִנֵּה אָנֹכִי מַמְצִיא
	אֶת הָאָדָם אִישׁ בְּיַד רֵעֵהוּ
	וּבְיַד מַלְכּוֹ וְכִתְּתוּ אֶת הָאָרֶץ
רָעָה	וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם: וָאֶרְעֶה אֶת
עָנָה	צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן
לָקַח שָׁנָה	וָאֶקַּח לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד
	קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי
	חֹבְלִים וָאֶרְעֶה אֶת הַצֹּאן:
כָּחַד	וָאַכְחִד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים
קָצַר	בְּיֶרַח אֶחָד וַתִּקְצַר נַפְשִׁי
	בָּהֶם וְגַם נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי:
מוּת	וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה
שָׁאַר	תָמוּת וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת
אָכַל אִישׁ	תֹּאכַלְנָה אִשָּׁה אֶת בְּשַׂר רְעוּתָהּ:
רָצָה לָקַח	וָאֶקַּח אֶת מַקְלִי אֶת נֹעַם וָאֶגְדַּע
גָּדַע	אֹתוֹ לְהָפֵיר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר
פּוּר כָּרַת	כָּרַתִּי אֶת כָּל הָעַמִּים: וַתֻּפַר
	בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּדְעוּ כֵן עֲנִיֵּי
עָנָה	הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי כִּי דְבַר
	יְהוָה הוּא: וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם
יָהַב	טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם
שָׁקַל	לֹא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת שְׂכָרִי
אָמַר	שְׁלֹשִׁים כָּסֶף: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי

Trãsl. B. Hie.

Aperi libane portas tuas: & comedet ignis cedros tuas. Vlula abies quia cecidit cedrus: qm̄ magnifici vastati sunt. Vlulate q̄rcus basan: quoniam succisus est saltus munitus. Vox vlulatus pastorũ: quia vastata est magnificẽtia eorũ. Vox rugitus leonum: quoniam vastata est superbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Pasce pecora occisionis que qui possederant occidebant & non dolebant: & vendebant ea dicẽtes. Benedictus dominus diuites facti sum⁹: et pastores corũ nõ parcebant eis: & ego non parcam vltra super habitantes terram dicit domin⁹. Ecce ego tradam homines: vnunquenq; in manu proximi sui & in manu regis sui: & concident terram et non eruam de manu eorum: & pascam pecus occisionis ꝓpter hoc o pauperes gregis. & assumpsi mihi duas virgas: vnam vocaui decorẽ: & alterã vocaui funiculum: & paui gregem: & succidi tres pastores in mense vno & contracta est anima mea in eis. Siquidem & aĩa eorum variauit in me: & dixi. Non pascã vos: Quod moritur moriatur: & quod succiditur succidatur & reliq deuorẽt vnusquisq; carnem proximi sui: & tuli virgam meã que vocabatur dec⁹: & abscidi eam vt irritum facerẽ fedus meum: quod percussi cum oĩbus populis & in irritũ deductũ est in die illa: & cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi: quia verbum dñi est: & dixi ad eos. Si bonũ est in oculis vestris afferte mercedẽ meã: & si non: quiescite. Et appenderunt mercedẽ meã triginta argenteos. Et dixit dominus ad me.

Trãsl. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

Aperi libane portas tuas: & comedat ignis cedros tuas. vlulet pin⁹: qꝛ
Διάνοιξον ὁ λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς κέδρους σου. ὀλολυξάτω πίτυς, διότι
cecidit cedrus: qꝛ miseri facti sunt optimates. vlulate querc⁹ basanitidis: qꝛ succisus
πέπτωκεν κέδρος, διότι ἐταλαιπωρήθησαν μεγιστᾶνες. ὀλολύξατε δρύες τῆς βασανίτιδος, ὅτι κατεσπάσθη
est saltus cõsitus. vox lugentiũ pastorũ: qm̃ misa facta est magnificentia eorũ. vox rugiẽtiũ
ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν. φωνὴ ὠρυομένων
leonũ: qꝛ mis factus est fremitus iordanis. hec dicit dñs omp̃s: pasce
λεόντων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν τὸ φρύαγμα τοῦ ἰορδάνου. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ποίμαινε
oues occisionis: q̃s q̄ possederũt iterficiebãt: & nõ agebãt pñiam. & q̄ vendebant eas dicebãt: bñdictus dñs: diuites facti sumus. & pastores earũ nõ patiebãt q̄cq̄ sup eis: ideo nõ parcam
τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, ἃ οἱ κτησάμενοι ἔσφαζον, καὶ οὐ μετεμελοῦντο. καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον, εὐλογητὸς κύριος, πεπλουτήκαμεν. καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς, διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι
vltra sup hĩtantes terrã dicit dñs.
οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν λέγει κύριος.
& ecce ego trado hoĩes: vnũquẽq; in man⁹ p̃ximi sui & in man⁹ regis
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώπους, ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως
eius: & concident terrã & non eruam de manu eorũ: & pascam oues occisionis
αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσι τὴν γῆν καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς
in chananitide. & assumã mihi duas virgas: vnã vocaui decorẽ: & alterã vocaui funiculũ. & pascam oues & auferã
εἰς τὴν χαναανῖτιν. καὶ λήψομαι ἐμαυτῷ δύο ῥάβδους, τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα καὶ ἐξαρῶ τοὺς
tres pastores in mense vno: & ingrauescet aĩa mea sup eos: & .n. aĩe eorũ rugiebãt
τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἑνί, καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ' αὐτούς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο
sup me. & dixi: nõ pascam eos. qd̃ moriẽ moriat: & qd̃ deficit deficiat. & reliqui
ἐπ' ἐμέ. καὶ εἶπα, οὐ ποιμανῶ αὐτούς. τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐκλειπέτω. καὶ τὰ καταλοιπα
devorent vnusq̄sq; carnes p̃ximi sui. & assumã virgã meã pulchrã:
κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλήν,
& ꝓiciam eã vt dissipem testamentũ meũ qd̃ disposui ad oẽs ꝑplõs: & dissipabiẽ
καὶ ἀποῤῥίψω αὐτὴν διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαούς, καὶ διασκεδασθήσεται
in die illa. & cognoscẽt chananei oues q̄ custodiuntur mihi: qꝛ verbũ dñi est. &
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ γνώσονται οἱ χαναναῖοι τὰ πρόβατα φυλασσόμενά μοι, διότι λόγος κυρίου ἐστίν. καὶ
dicã ad eos: si bonũ ĩ ꝯspectu vr̃o est: date mercedẽ meã aut desciste. & statuerũt mercedẽ
ἐρῶ πρὸς αὐτούς, εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστιν, δότε τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείπασθε. καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν
meã triginta argẽteos. & dixit dñs ad me:
μου τριάκοντα ἀργυρίους. καὶ εἶπεν κύριος πρός με,

καὶ

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

depone eos in cōflatoriū: & recogita ſi ꝓbatū
κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι εἰ δόκιμόν
eſt: ſicut ꝓbatus ſum ꝑ eis. & tuli
ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον
triginta argenteos: & miſi eos in
τοὺς τριάκοντα ἀργυρίους, καὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν
domū dñi in cōflatorium: & abieci vir=
οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβ
gā meā ſecundā q̄ appellat funicul⁹ vt
δον μου τὴν δευτέραν τὴν καλουμένην τὸ χοίνισμα τοῦ
diſſiparē teſtamētū qđ inter iudā & in=
διασκεδάσαι τὴν κατάσχεσιν τὴν ἀναμέσον ἰούδα καὶ ἀνα
ter iſrael: & dixit dñs ad me: & adhuc ſume
μέσον ἰσραήλ, καὶ εἶπεν κύριος πρός με, καὶ ἔτι λάβε
tibi vaſa paſtoralia paſtoris imperiti: q꞉ ecce
σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου, διότι ἰδοὺ
ſuſcitabo paſtorē ſuꝑ terrā: q̄ derelictū non
ἐξεγερῶ ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, ὅστις τὸ ἐκλεῖπον οὐ μὴ
viſitet: & diſperſum nō requirat: &
ἐπισκέψηται, καὶ τὸ ἐσκορπισμένον οὐ μὴ ζητήσῃ, καὶ τὸ
fractum non ſanet: & integrū non
συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσηται, καὶ τὸ ὁλόκληρον οὐ μὴ
dirigat: & carnes electoꝝ deuorabit: &
κατευθύνῃ, καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται, καὶ
talos eoꝝ ꝑuertet. ve q̄ paſcitis
τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέψει. ὦ οἱ ποιμαίνοντες
vana & q̄ dereliquiſtis oues: gladi=
τὰ μάταια καὶ ἐγκαταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαι
us ſuꝑ brachiū ei⁹ & ſuꝑ oculū eius
ρα ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ
dextrū: brachiū eius ſiccatū ſiccabitur:
τὸν δεξιόν, ὁ βραχίων αὐτοῦ ξηραινόμενος ξηρανθήσεται,
& oculus eius dexter excecatus exceca=
καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτυφλούμενος ἐκτυ=
bitur.
φλωθήσεται.

Ca.12.

Aſſumptio verbi dñi ſuꝑ iſrael dicit do=
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ λέγει κύ=
min⁹: extendēs celū & fundans trā & fingēs
ριος, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιῶν γῆν καὶ πλάσ=
ſpm̄ hōis in eo. ecce ego pono hie=
σων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν ἱε
ruſalem: ſic ſuplimiaria q̄ mouēt oib⁹ pplis icir
ρουσαλήμ, ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύ
cuitu: & in iudea erit obſidio ſuꝑ hieruſalem.
κλῳ, καὶ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
& erit in die illo: ponam hieruſalem lapidē
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, θήσομαι τὴν ἱερουσαλὴμ λίθον
q̄ conculcat cūctis gentib⁹. oīs q̄ calcat
καταπατούμενον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. πᾶς ὁ καταπα=
eā: illudens illudet: & congregabuntur
τῶν αὐτήν, ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, καὶ ἐπισυναχθήσεται
ſuꝑ eā oēs gētes trē. in die illa di=
ἐπ᾽ αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέ
cit dñs omp̄s: ꝑcutiam oēm equū in
γει κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα ἵππον ἐν
ſtuporē & aſcenſorē eius in amentia:
ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει,
ſuꝑ āt domū iuda aperiā oculos meos:
ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμούς μου,
& oēs equos pploꝝ ꝑcutiam in ceci
καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀπο
tate: & dicent tribuni iuda in cor=
τυφλώσει, καὶ ἐροῦσιν οἱ χιλίαρχοι ἰούδα ἐν ταῖς καρ
dibus ſuis: īueniam⁹ nobis q̄ hītant hie=
δίαις αὐτῶν, εὑρήσομεν ἡμῖν τοὺς κατοικοῦντας ἱε=
ruſalem in dño omnipotēte deo eoꝝ. in die
ρουσαλὴμ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι θεῷ αὐτῶν. ἐν τῇ ἡμέ
illa ponā tribunos iuda: ſic torrē
ρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους ἰούδα, ὡς δαλὸν

Trāſla.B.Hie.

Proiice illud ad ſtatua=
rium. Decorum
precium quo apprecia
tus ſum ab eis.
Et tuli triginta argente
os: & proieci
illos in domo dñi ad ſta
tuarium.
Et precidi virgā meam
ſecundā q̄ appellabatur
funiculus: vt diſſoluerē
germanitatem
inter iudam & iſrael. Et
dixit
domin⁹ ad me. Adhuc
ſume tibi vaſa
paſtoris ſtulti. Quia ec
ce ego ſuſcitabo
paſtorē ī terra: qui dere
licta non viſitabit:
diſperſum non queret
& contritum
non ſanabit: & id quod
ſtat non enutriet:
& carnes pinguiū come
det: & vngulas eorum
diſſoluet. O paſtor &
idolum: derelinquens
gregem. Gladius ſuper
brachium eius: & ſuꝑ
oculū dextrū eius. Bra
chiū eius ariditate ſicca=
bitur: & oculus dexter ei⁹
tenebreſcens obſcurabi
tur.

12.

Onus verbi domini
ſuꝑ iſrael. Dixit do
minus extendens
celum & fundans terrā:
& fingens ſpiritum
hominis in eo. Ecce ego
ponam
hieruſalem ſuperlimina
re crapule omnibus
populis in circuitu: ſed
& iuda
erit in obſidione cōtra
hieruſalem.
Et erit in die illa: ponā
hieruſalē lapidem one=
ris cunctis
populis. Oēs qui leua
bunt eū cōciſione lacera
buntur: & colligētur ad=
uerſus eā oīa regna ter=
re. In die illa dicit dñs.
Percutiam omnem
equū in ſtuporem: &
aſcenſorē ei⁹ in amentiā.
Et ſuper domum iuda
aperiam oculos meos:
& omnē equū populoꝝ
percutiam cecitate.
Et dicent duces iude in
corde ſuo:
cōfortētur mihi habita
tores hieruſalē in dño
exercituū deo eorum.
In die illa
ponā duces iuda ſicut
caminum

Tex.heb.zacha.xij.

הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל הַיּוֹצֵר אֶדֶר
הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם
וָאֶקְחָה שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ
אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל הַיּוֹצֵר׃
וָאֶגְדַּע אֶת מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֵת
הַחֹבְלִים לְהָפֵר אֶת הָאַחֲוָה
בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלָי עוֹד קַח לְךָ כְּלִי
רֹעֶה אֱוִלִי׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵקִים
רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא יִפְקֹד
הַנַּעַר לֹא יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת
לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה לֹא יְכַלְכֵּל
וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן
יְפָרֵק׃ הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי
הַצֹּאן חֶרֶב עַל זְרוֹעוֹ וְעַל
עֵין יְמִינוֹ זְרוֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ
וְעֵין יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה׃

Cap.xij.

מַשָּׂא דְבַר יְהוָה
עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְהוָה נֹטֶה
שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ
אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃ הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם
אֶת יְרוּשָׁלַםִ סַף רַעַל לְכָל
הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל יְהוּדָה
יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל יְרוּשָׁלָםִ׃
וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת
יְרוּשָׁלַםִ אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל
הָעַמִּים כָּל עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ
וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה אַכֶּה כָל
סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן
וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת עֵינַי
וְכֹל סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן׃
וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם
אַמְצָה לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ בַּיהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא
אָשִׂים אֶת אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר

Pꝛitiua.heb.

שָׁלַךְ יָצַר
לָקַח
גָּדַע שָׁנָה
אָח
כָּלָה
קוּם
כָּחַד פָּקַד
בָּקַשׁ שָׁבַר
רָפָא יָצַב
כִּלְכֵּל בָּרָא
אָכַל פָּרַק
רָעָה
יָמַן זָרַע
יָבַשׁ
נָשָׂא
נָטָה
שׂוּם
סָבַב
הָיָה צוּר
שׂוּם
עָמַס
שָׂרַט
אָסַף
נָכָה
פָּקַח
שׂוּם כִּיר

אש בעצים וכלפיד אש בעמיר (לפד עמר)
ואכלו על ימין ועל שמאול (ימן שמל)
את כל העמים סביב וישבה
ירושלם עוד תחתיה בירושלם׃
והושיע יהוה את אהלי יהודה (ישע)
בראשנה למען לא תגדל (גדל)
תפארת בית דויד ותפארת ישב (פאר)
ירושלם על יהודה׃ ביום
ההוא יגן יהוה בעד יושב (גנן ישב)
ירושלם והיה הנכשל בהם (כשל)
ביום ההוא כדויד ובית דויד
כאלהים כמלאך יהוה לפניהם׃ (לאך פנה)
והיה ביום ההוא אבקש להשמיד (בקש שמד)
את כל הגוים הבאים על (בוא)
ירושלם׃ ושפכתי על בית
דויד ועל יושבי ירושלם רוח
חן ותחנונים והביטו אלי את (חנן נבט)
אשר דקרו וספדו עליו כמספד (ספד)
על היחיד והמר עליו כהמר (יחד מרר)
על הבכור׃ ביום ההוא יגדל (בכר גדל)
המספד בירושלם כמספד (ספד)
הדדרמון בבקעת מגדון׃ וספדה
הארץ משפחות משפחות לבד (שפחה בדד)
משפחת בית דויד לבד ונשיהם (נשה)
לבד משפחת בית נתן לבד
ונשיהם לבד׃ משפחת בית
לוי לבד ונשיהם לבד משפחת
השמעי לבד ונשיהם לבד׃ כל
המשפחות הנשארות משפחת (שאר)
משפחת לבד ונשיהם לבד׃

Cap. xiij.

ביום ההוא יהיה (היה)
מקור נפתח לבית דויד וליושבי (קור פתח)
ירושלם לחטאת ולנדה׃ והיה
ביום ההוא נאם יהוה צבאות
אכרית את שמות העצבים מן (כרת)
הארץ ולא יזכרו עוד וגם את (זכר)

---

ignis in lignis: & ſicut faciem ignis in feno: & deuorabunt ad dexteram & ad ſiniſtram oēs populos in circuitu. Et habitabitur hieruſalē rurſus in loco ſuo in hieruſalem: & ſaluabit dn̄s tabernacula iuda ſicut in principio: vt nō magnifice glorietur domus dauid & gloria habitantium hieruſalē contra iudam. In die illa proteget dn̄s habitatores hieruſalem. Et erit qui offenderit ex eis in die illa q̄ſi dauid: & domus dauid quaſi dei: ſicut angelus dn̄i in conſpectu eoꝝ. Et erit in die illa: querā conterere omnes gentes que veniunt contra hieruſalē: & effundam ſuper domum dauid & ſuper habitatores hieruſalē ſpiritum gratie & precū. Et aſpicient ad me quē confixerūt: & plangent eum planctu quaſi ſup vnigenitū: & dolebunt ſup eum vt doleri ſolet in morte primogeniti. In die illa magnus erit planctus in hieruſalē ſicut planctus adrēmon in campo magedon. Et plangent terre familie & familie ſeorſum. Familie dom⁹ dauid ſeorſum & mulieres eorū ſeorſum. Familie dom⁹ nathan ſeorſum: & mulieres eorum ſeorſum. Familie domus leui ſeorſū: & mulieres eorum ſeorſum. Familie ſemei ſeorſum: & mulieres eorū ſeorſum. Om̄s familie relique: familie & familie ſeorſum: & mulieres eoꝝ ſeorſum. 13.

In die illa erit fons patens domui dauid & habitantibus hieruſalē: in ablutionē pctōris & mēſtruate. Et erit in die illa dicit dn̄s exercituum. diſperdam nomina idolorum de terra: & nō memorabūtur vltra. Et pſeudo

---

ignis in lignis: ⁊ ſic̄ facem ignis in ſtipula:
πυρὸς ἐν ξύλοις, καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ,
⁊ deuorabunt a dextris ⁊ a ſiniſtris oēs
καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας
pplos p circuitū. ⁊ hītabit hieruſalem adhuc ī
τοὺς λαοὺς κυκλόθεν. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ ἔτι καθ'
ſemetip̄m. ⁊ ſaluabit dn̄s tabernacula iuda ſicut a pricipio: vt nō magnificet glīa dom⁹
ἑαυτήν. καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα ἰούδα καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου
dauid. ⁊ elationes hītantiū in hieruſalem
δαυίδ. καὶ ἔπαρσεις τῶν κατοικούντων ἐν ἱερουσαλὴμ
ſup iudā. ⁊ erit in die illa ꝓteget
ἐπὶ τὸν ἰούδαν. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ
dn̄s ſup hītantes hieruſalem. ⁊ erit q̄
κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσαι ὁ
īfirm⁹ fuerit ī eis in illa die: q̄ſi dom⁹ dauid:
ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ὁ οἶκος δαυίδ,
⁊ dom⁹ dauid q̄ſi dom⁹ dei: ⁊ angelus
καὶ ὁ οἶκος δαυίδ ὡς ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ
dn̄i ī cōſpectu eoꝝ. ⁊ erit in die illa querā
κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ζητήσω
auferre oēs gētes q̄ veniūt ꝯ hierusalem.
τοῦ ἐξᾶραι πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐρχόμενα ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
⁊ effundā ſup domū dauid ⁊ ſup
καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον δαυίδ καὶ ἐπὶ
hītantes hieruſalem ſpm̄ gratie ⁊ miſe:
τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ.
⁊ aſpicient ad me ꝓ eo q̄ð inſultauerūt.
καὶ ἐπιβλέψονται πρός με ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο.
⁊ plangent ſup ſe plāctū q̄ſi ſup dilectū:
καὶ κόψονται ἐφ' ἑαυτοὺς κοπετὸν ὡς ἐπ' ἀγαπητῷ,
⁊ dolebunt dolore q̄ſi ſup ꝓmogenito. in
καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνῃ ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ. ἐν Jo 19.
die illa magnus erit plāctus in hieruſalem:
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν ἱερουσαλήμ,
ſic̄ planct⁹ maloꝝ gͣnatoꝝ ī cāpo ſucciſoꝝ:
ὡς κοπετὸς ῥοῶν ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένων.
⁊ planget terra p tribus tribus. tribus domus
καὶ κόψεται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλάς. φυλὴ οἴκου
m⁹ dauid ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum.
δαυίδ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.
trib⁹ dom⁹ nathā ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum:
φυλὴ οἴκου νάθαν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς,
trib⁹ dom⁹ leui ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum.
φυλὴ οἴκου λευὶ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.
trib⁹ ſymeon ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum.
φυλὴ συμεὼν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.
oēs tribus relique trib⁹ tribus ſeorſum: ⁊ mulieres eoꝝ ſeorſum.
πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ ὑπολελειμμέναι φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

Ca.13.

In die illa erit oīs loc⁹ patens in domo dauid ⁊ hītantibus hieruſalem: ⁊ in tranſmutatione ⁊ in aſperſione.
Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι πᾶς ὁ τόπος διανοιγόμενος ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ καὶ ἐν τῇ ῥαντίσει.
⁊ erit in die illa dicit dn̄s ſabaoth: diſpdā noīa idoloꝝ de terra: ⁊
καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος σαβαώθ, ἐξολοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
nō erit vltra eoꝝ mēoria: ⁊ pſeudo
οὐκ ἔσαι ἔτι αὐτῶν μνεία, καὶ τοὺς ψευδο
καὶ

pphetas ⁊ ſpm̄ imūdū auferā de terra.
προφήτας καὶ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.
⁊ erit ſi pphetauerit homo vltra: ⁊ dicet ad
καὶ ἔσαι ἐὰν προφητεύσῃ ἄνθρωπος ἔτι, καὶ ἐρεῖ πρὸς
eū pr̄ eius ⁊ mr̄ ei⁹ q̄ genuerūt
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες
eum. nō viues: q̄m mēdacia locut⁹ es in noīe dn̄i
αὐτόν. οὐ ζήσῃ, ὅτι ψευδῆ λελάληκας ἐπ' ὀνόματι κυρίου
⁊ cōpedient eū pr̄ ei⁹ ⁊ mr̄ e=
καὶ συμποδήσουσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐ
ius q̄ genuerūt eū: cū pphetauerit ipe. ⁊
τοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν. καὶ
erit in die illa cōfundentur pphete
ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται οἱ προφῆται
vnuſq̄ſq; ex viſione ſua cū pphetauerit ipe: ⁊
ἕκασος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, καὶ
induet pelle cilicina p eo q̄d mentit⁹ eſt. ⁊ dicet: nō
ἐνδύσεται δέρριν τριχίνην ἀνθ' ὧν ἐψεύσατο. καὶ ἐρεῖ, οὐκ
ſum ppheta ego: q2 homo genuit me a iuuē=
εἰμὶ προφήτης ἐγώ, διότι ἄνθρωπος ἐγέννησέν με ἐκ νεότη
tute mea. ⁊ dicā ad eū: q̄d plage iſte in me
τός μου. καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν, τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέ
dio manuū tuaꝝ? ⁊ dicet: q̄b⁹ pcuſſ⁹ ſum in domo
σον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
dilecti mei. gladius cōſurge ſup paſtorē
ἀγαπητοῦ μου. ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα
meū ⁊ ſup virū ciuem meū: dicit dn̄s omp̄s.
μου καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην μου, λέγει κύριος παντοκρά
pcute paſtorē ⁊ diſpergantur
τωρ. πάταξον τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήτωσαν τὰ
oues: ⁊ inducā manū meā ſup paſto=
πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμέ=
res. ⁊ erit in die illa dicit dn̄s: due p=
νας. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, τὰ δύο μέ
tes peribunt ⁊ deficient: at tertia relinque=
ρη ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθή
tur in ea. ⁊ traducā tertiā ptē p ignem: ⁊ vrā
σεται ἐν αὐτῇ. καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρός, καὶ πυ
eos ſic vritur argentū: ⁊ pbo e=
ρώσω αὐτοὺς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐ
os ſicut pbatur aurum. ipe inuocabit
τοὺς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον. αὐτὸς ἐπικαλέσεται
nomē meū: ⁊ ego exaudiam eū: ⁊ dicā: pplſ
τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, καὶ ἐρῶ, λαός
me⁹ iſte eſt. ⁊ ipe dicet: dn̄s de⁹ me⁹ tu.
μου οὗτός ἐσιν. καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος ὁ θεός μου σύ. C.14.

Ecce dies veniunt dn̄i: ⁊ diuiden=
Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου, καὶ διαμερι=
tur ſpolia tua in te: ⁊ cōgregabo om=
σθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, καὶ ἐπισυνάξω πάν
nes gētes ſup hieruſalem in preliū. ⁊ capie
τα τὰ ἔθνη ἐπὶ ἱερουσαλὴμ εἰς πόλεμον. καὶ ἁλώ
tur ciuitas: ⁊ diripient dom⁹: ⁊
σεται ἡ πόλις, καὶ διαρπαγήσονται αἱ οἰκίαι, καὶ
mulieres polluentur: ⁊ egredietur media ps
αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἥμισυ τῆς
ciuitatis in captiuitate. at reliqui ppl̄i
πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ. οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ
mei nō peribunt de ciuitate: ⁊ egre
μου οὐ μὴ ἐξολοθρευθῶσιν ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἐξε=
dietur dn̄s ⁊ p̄liabitur in gētib⁹ illis
λεύσεται κύριος καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις
ſicut dies cōmiſſionis eius in die belli.
καθὼς ἡμέρα παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
⁊ ſtabunt pedes eius in die illa
καὶ σήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ſup mōtē oliuaꝝ q̄ cōtra hieruſa=
ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ κατέναντι ἱερουσα=
lem ad orientē. ⁊ ſcindetur mōs
λὴμ κατὰ ἀνατολῶν. καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν
oliuaꝝ: media ps ei⁹
ἐλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ

---

pphetas & ſpiritū immundum auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quiſpiam vltra: dicent ei pater eius & mater ei⁹ qui genuerūt eum. Non viues: qa mēdaciū locutus es in noīe dn̄i. Et cōfigent eū pater eius & mr̄ eius genitores eius cū pphetauerit. Et erit ī die illa cōfundētur pphete vnuſq̄ſq; ex viſione ſua cum pphetauerint: nec operientur pallio ſaccino vt mentiantur. Sed dicet: non ſum propheta. Homo agricola ego ſum: qm̄ adā exēplū meū ab adoleſcentia mea. Et dicetur ei. Quid ſunt plage iſte in medio manuū tuarū? Et dicet. His plagatus ſum in domo eoꝝ qui diligebant me. Framea ſuſcitare ſup paſtorē meū: & ſup virū coherentē mihi dicit dn̄s exercituum. Percute paſtorē & diſpgētur oues. Et cōuertā manū meā ad paruulos. Et erunt in omni terra dicit dn̄s: partes due in ea diſpergentur & deficient: & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem: & vram eos ſicut vritur argentum: & pbabo eos ſicut pbatur aurum. Ipſe vocabit nomen meū: & ego exaudiam eum. Et dicam: populus meus es: & ipſe dicet: dn̄s deus meus. 14.

Ecce dies dn̄i veniet dicit dn̄s: & diuidentur ſpolia tua in medio tui. Et cōgregabo omes gentes ad hieruſalē in prelium: & capietur ciuitas: & vaſtabūtur domus: & mulieres violabūtur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatē: & reliquū populi nō auferetur ex vrbe. Et egredietur dn̄s & p̄liabitur cōtra gentes illas ſicut preliat⁹ eſt in die certaminis. Et ſtabūt pedes eius in die illa ſup montem oliuarum qui eſt contra hieruſalē ad orientem. Et ſcindetur mōs oliuarum ex media parte ſui

---

הנביאים ואת רוח הטמאה
אעביר מן הארץ: והיה כי ינבא
איש עוד ואמרו אליו אביו ואמו
ילדיו לא תחיה כי שקר דברת
בשם יהוה ודקרהו אביהו ואמו
ילדיו בהנבאו: והיה ביום ההוא
יבושו הנביאים איש מחזיונו
בהנבאתו ולא ילבשו אדרת
שער למען כחש: ואמר לא נביא
אנכי איש עבד אדמה אנכי כי
אדם הקנני מנעורי: ואמר אליו
מה המכות האלה בין ידיך
ואמר אשר הכיתי בית מאהבי:
חרב עורי על רעי ועל גבר עמיתי
נאם יהוה צבאות הך את הרעה
ותפוצין הצאן והשבתי ידי
על הצערים: והיה בכל הארץ
נאם יהוה פי שנים בה יכרתו
יגועו והשלישית יותר בה:
והבאתי את השלישית באש
וצרפתים כצרף את הכסף
ובחנתים כבחן את הזהב הוא
יקרא בשמי ואני אענה אותו
אמרתי עמי הוא והוא יאמר
יהוה אלהי:

Cap. xiiij.

הנה יום בא ליהוה וחלק שללך
בקרבך: ואספתי את כל הגוים
אל ירושלם למלחמה ונלכדה
העיר ונשסו הבתים והנשים
תשגלנה ויצא חצי העיר בגולה
ויתר העם לא יכרת מן העיר:
ויצא יהוה ונלחם בגוים ההם
כיום הלחמו ביום קרב: ועמדו
רגליו ביום ההוא על הר הזיתים
אשר על פני ירושלם מקדם
ונבקע הר הזיתים מחציו

נבא
עבר נבא
חיה
בוש חזה
לבש
קנה נער
נכה
רעה עמת
נכה
פוץ שוב
פה שנה
כרת גוע
שלש יתר
בוא
קרא ענה
את אמר
בוא
לחם לכד
שסס בית
גשה שגל
חצה גלה
כרת
פנה
בקע

מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד זָרַח גָּדַל
וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ מוּשׁ צָפַן
נֶגְבָּה׃ וְנַסְתֶּם גֵּיא הָרַי כִּי יַגִּיעַ נוּס נָגַע
גֵּי הָרִים אֶל אָצַל וְנַסְתֶּם גַּיְא
כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ
בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבָא בּוֹא
יְהוָה אֱלֹהַי כָּל קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה הָיָה
אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן׃ וְהָיָה יוֹם
אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא יָדַע
יוֹם וְלֹא לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב
יִהְיֶה אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַםִ מַי
חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם חָצָה
אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבָחֹרֶף קוּץ
יִהְיֶה׃ וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל
כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ יִסּוֹב כָּל סָבַב
הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב
יְרוּשָׁלַםִ וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ רוּם
לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד מְקוֹם שַׁעַר קוּם
הָרִאשׁוֹן עַד שַׁעַר הַפִּנִּים בָּנָה
וּמִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ גָּדַל
וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה עוֹד
וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַםִ לָבֶטַח׃ וְזֹאת
תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה נָגַף
אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל
יְרוּשָׁלַםִ הָמֵק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד מָקַק
עַל רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן חָרַר
וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם פֶּה
הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת יְהוָה רַבָּה הָיָה הוּם
בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד רֵעֵהוּ רָבַב חָזַק
וְעָלְתָה יָדוֹ עַל יַד רֵעֵהוּ׃ וְגַם עָלָה
יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלָםִ וְאֻסַּף לָחַם
חֵיל כָּל הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף סָבַב
וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד׃ וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת

ad orientē & ad occidentem prupto grandi valde. Et ſepabitur mediū montis ad aquilonē: & mediū eius ad meridiem. Et fugietis ad vallē mōtium eorū: qm̄ cōiungetur vallis montiū vſq; ad pximū. Et fugietis ſicut fugiſtis a facie terremotus in diebus ozie regis iuda. Et veniet dn̄s deus meus omneſq; ſancti cum eo. Et erit in die illa non erit lux: ſed frigus & gelu. Et erit dies vna que nota eſt domino: non dies neq; nox: & in tēpore veſperi erit lux. Et erit in die illa exibunt aque viue de hieruſalem. Medium earum ad mare orientale: & medium earum ad mare nouiſſimum. In eſtate & in hyeme erūt: & erit dn̄s rex ſuper omnem terram. In die illa erit dn̄s vnus: & erit nomē eius vnū. Et reuertetur oīs terra vſq; ad deſertū de colle remmon ad auſtrum hieruſalē. Et exaltabitur & habitabitur in loco ſuo a porta beniamin vſq; ad locum porte prioris & vſq; ad portam angulorum: & a turre ananahel vſq; ad torcularia regis. Et habitabunt in ea: & anathema non erit amplius. Sed ſedebit hieruſalem ſecura: & hec erit plaga, qua percutiet dominus omnes gentes que pugnauerūt aduerſus hieruſalem. Tabeſcet caro vniuſcuiuſq; ſtantis ſup pedes ſuos: & oculi eius cōtabeſcent in foraminib⁹ ſuis & lingua eorū contabeſcet in ore ſuo. In die illa erit tumultus domini magnus in eis: & apprehēdet vir manum proximi ſui. Sed & iudas pugnabit aduerſus hieruſalē & cōgregabūtur diuitie oīum gentiū in circuitu: aurū & argentū & veſtes multe ſatis. Et ſic erit ruina

ad orientē: ꝛ media ps illi⁹ ad mare
πρὸς ἀνατολάς, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν
voraginē magnā nimis: ꝛ inclinabit media ps mōtis ad
χάος μέγα σφόδρα, καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ὄρους πρὸς
aq̄lonē: ꝛ media ps ei⁹ ad auſtrū: ꝛ obturabit
βορρᾶν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς νότον, καὶ ἐμφραγήσε
vallis mōtiū meoꝝ ꝛ adiūget vallis
ται ἡ κοιλὰς τῶν ὀρέων μου καὶ συνάψεται ἡ φάραγξ
montiū vſq; ad aſael. ꝛ obturabit ſicut ob- 26
τῶν ὀρέων ἕως ἀσαήλ. καὶ ἐμφραγήσεται ὃν τρόπον ἐνε
turata ē a facie tremot⁹ in diebus ozie re
φράγη ἀπὸ προσώπου τοῦ σεισμοῦ ἐν ἡμέραις ὀζίου βα
gis iuda. ꝛ veniet dn̄s de⁹ me⁹ ꝛ oēs
σιλέως ἰούδα. καὶ ἥξει κύριος ὁ θεός μου καὶ πάν-
ſancti cū eo. ꝛ erit in illa die nō
τες οἱ ἅγιοι μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ ἔσαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ
erit lux: ſed frigus ꝛ gelu erit in vna die.
ἔσαι φῶς, ἀλλ᾽ ἢ ψύχος καὶ παγετὸς ἔσαι ἐν μιᾷ ἡμέ
ꝛ dies illa nota dn̄o: neq; dies neq;
ρᾳ. καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, οὔτε ἡμέρα οὔτε
nox: ꝛ ad veſpam erit lux: ꝛ erit in die
νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσαι φῶς, καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ
illa egredietur aqua viua de hiērm. media ps eius
ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ ἱλημ. τὸ ἥμισυ αὐτοῦ
in mare pmū ꝛ media ps ei⁹ in
εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν
mare nouiſſimū: in eſtate ꝛ in vere ſic erit.
θάλασσαν τὴν ἐσχάτην, ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι οὕτως ἔσαι.
ꝛ erit dn̄s in regē ſup oēm terrā: in
καὶ ἔσαι κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἐν
die illa erit dn̄s vn⁹: ꝛ nomē eius vnū
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι κύριος εἷς, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἓν
circuiēs oēm terrā ꝛ deſtū a gabaō
κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὴν ἔρημον ἀπὸ γαβαὼν
vſq; remmō ad auſtrū hieruſalem. rama āt in
ἕως ῥεμμὼν κατὰ νότον ἱερουσαλήμ. ῥαμὰ δὲ ἐπὶ
loco pmanebit a porta beniamin vſq; ad lo-
τοῦ τόπου μενεῖ ἀπὸ τῆς πύλης βενιαμὶν ἕως τοῦ τό
cum porte prime: ꝛ vſq; ad portā
που τῆς πύλης τῆς πρώτης, καὶ ἕως τῆς πύλης τῶν
anguloꝝ: ꝛ vſq; ad turrim anamcel: vſq; ad torcu-
γωνιῶν, καὶ ἕως τοῦ πύργου ἀναμεήλ, ἕως τῶν ὑπο-
laria regis: ꝛ hītabunt in ea: ꝛ
ληνίων τοῦ βασιλέως, καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ, καὶ
anathema nō erit vltra. ꝛ hītabit hieruſalem cō-
ἀνάθεμα οὐκ ἔσαι ἔτι. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ πε
fidens. ꝛ hec erit ruina q̄ pcutiet dn̄s om-
ποιθώς. καὶ αὕτη ἔσαι ἡ πτῶσις ἣ κόψει κύριος πάν-
nes pplos: q̄cūq; militauerunt in hieruſalem.
τας τοὺς λαούς, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
tabeſcent carnes eoꝝ ſtantiū ſup pe-
τακήσονται αἱ σάρκες αὐτῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῶν πο-
des ſuos. ꝛ oculi eoꝝ defluent de
δῶν αὐτῶν. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρυήσονται ἐκ τῶν
foraminib⁹ eoꝝ: ꝛ lingua eoꝝ tabeſcet in
ὀπῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τακήσεται ἐν τῷ
ore eoꝝ: ꝛ erit in die illa ſtupor dn̄i
στόματι αὐτῶν, καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκστασις κυρί
magnus ſup eos. ꝛ apphendent vnuſq̄ſq; ma
ου μεγάλη ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἐπιλήψονται ἕκαστος τῆς χει
nū primi ſui. ꝛ adiacebit man⁹
ρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ συμπλακήσεται ἡ χεὶρ
eius ad manū primi ſui. ꝛ iu
αὐτοῦ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ ἰού
das pugnabit in hieruſalem. ꝛ cōgregabit
δας παρατάξεται ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ συνάξει τὴν
robur oīm pplorꝝ p circuitū aurum ꝛ
ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλόθεν χρυσίον καὶ
argentū ꝛ veſtem in mltitudinē valde. ꝛ
ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν εἰς πλῆθος σφόδρα. καὶ
hec erit ruina
αὕτη ἔσαι ἡ πτῶσις τῶν καὶ

equoꝝ ⁊ muloꝝ ⁊ cameloꝝ ⁊ asinoꝝ:
ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ὄνων,
⁊ oim iumētoꝝ q̄ sunt in castris
καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν ταῖς παρεμβο-
illis iuxta ruinā hanc. ⁊ erit
λαῖς ἐκείναις κατὰ τὴν πτῶσιν ταύτην. καὶ ἔσται
q̄cūq; derelicti fuerint de cūctis gētib⁹ q̄ vene-
ὅσοι ἂν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπελ-
rint: ꝯ hierusalem: ⁊ ascendent p̄ ānos singulos
θόντων ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβήσονται κατ᾽ ἐνιαυτὸν
vt adorent regem dn̄m deū oīpotentē:
τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ θεῷ παντοκρά-
⁊ vt celebrent festiuitatē tabernaculoꝝ.
τορι, καὶ τοῦ ἑορτάζειν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
⁊ erit q̄cūq; nō ascenderit de oibus
D καὶ ἔσται ὅσοι ἐὰν μὴ ἀναβῶσιν ἐκ πάντων τῶν τῆς
terre in hierusalem vt adorent regem do
γῆς εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυ-
minū deū oīpotentem: ⁊ isti illis apponent
ρίῳ θεῷ παντοκράτορι, καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσον-
si āt trib⁹ egypti nō ascēderit neq; venerit illuc:
ται. ἐὰν δὲ φυλὴ αἰγύπτου μὴ ἀναβῇ μηδὲ ἔλθῃ ἐκεῖ,
⁊ sup̄ hos erit ruina q̄ p̄cutiet dn̄s om
καὶ ἐπὶ τούτους ἔσται ἡ πτῶσις ἣ πατάξει κύριος πάν-
nes gētes q̄cūq; nō ascēderit vt celebrēt
τα τὰ ἔθνη ὅσα ἂν μὴ ἀναβῇ τοῦ ἑορτάσαι τὴν
solēnitatē scenophegie. hoc erit peccatū e-
ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. αὕτη ἔσται ἡ ἁμαρτία αἰ-
gypti: ⁊ peccatū oim gentiū q̄cūq;
γύπτου, καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσοι ἐὰν
nō ascenderit celebrare festiuitatē scenophegie.
μὴ ἀναβῶσιν ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγί-
in die illa erit qđ sup̄ frenū
ας. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν
equi sanctū dn̄o oīpotenti. ⁊ erūt
τοῦ ἵππου ἅγιον τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ἔσον-
lebetes in domo dn̄i sic̄ phiale an
ται οἱ λέβητες ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ
faciem altaris. ⁊ erit oīs lebes in
προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἔσται πᾶς λέβης ἐν
hierusalem ⁊ in iuda sanctus dn̄o om-
ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ ἰούδᾳ ἅγιος τῷ κυρίῳ παν-
nipotenti. ⁊ veniēt oēs q̄ immolant ⁊
τοκράτορι. καὶ ἥξουσιν πάντες οἱ θυσιάζοντες καὶ
sument ex eis: ⁊ coquent in illis ⁊ nō
λήψονται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἑψήσουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ οὐκ
erit vltra chanane⁹ in domo dn̄i oīpotentis
ἔσται ἔτι χαναναῖος ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκρά-
in die illa.
τορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

equi & muli & cameli & asini & omnium iumentorum que fuerint in castris illis sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de vniuersis gentibus que venerunt contra hierusalem: ascendēt ab anno in annū vt adorent regē dn̄m exercituum & celebrēt festiuitatē tabernaculorū. Et erit qui non ascenderit de familiis terre ad hierusalem vt adorēt regem dominū exercituū: nō erit super eos imber. Quod & si familia egypti non ascenderit & non venerit: nec super eos erit. Sed erit ruina qua percutiet dn̄s omnes gentes que non ascenderint ad celebrandam festiuitatē tabernaculorum. Hoc erit peccatū egypti & hoc peccatum omnium gentium que non ascenderint ad celebrandā festiuitatē tabernaculorū. In die illa erit quod super frenum equi est sanctū domino: & erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in hierusalem & in iuda sanctificatus dn̄o exercituum. Et veniēt omnes immolātes & sument ex eis: & coquent in eis. Et non erit mercator vltra in domo dn̄i exercituū i die illo.

Explicit Zacharias propheta.

הסוס הפרד הגמל והחמור וכל חמר
הבהמה אשר יהיה במחנות חנה
ההמה כמגפה הזאת׃ והיה כל
הנותר מכל הגוים הבאים על יתר בוא
ירושלם ועלו מדי שנה בשנה עלה
להשתחות למלך יהוה צבאות שחה
ולחג את חג הסכות׃ והיה אשר חגג סכך
לא יעלה מאת משפחות הארץ עלה שפחה
אל ירושלם להשתחות למלך
יהוה צבאות ולא עליהם יהיה היה
הגשם׃ ואם משפחת מצרים לא
תעלה ולא באה ולא עליהם בוא
תהיה המגפה אשר יגף יהוה
את הגוים אשר לא יעלו לחג
את חג הסכות׃ זאת תהיה חטאת
מצרים וחטאת כל הגוים אשר
לא יעלו לחג את חג הסכות׃
ביום ההוא יהיה על מצלות צלל
הסוס קדש ליהוה והיה הסירות
בבית יהוה כמזרקים לפני המזבח׃ זרק פנה
והיה כל סיר בירושלם וביהודה זבח
קדש ליהוה צבאות ובאו כל בוא
הזבחים ולקחו מהם ובשלו
בהם ולא יהיה כנעני עוד בבית
יהוה צבאות ביום ההוא׃

INCIPIT PROLOGVS IN MALACHIAM PROPHETAM.

DEus per moysen populo israel preceperat sacerdotes tabernaculi sui omni corporali vitio liberos: hostias omni vitio vacuas sibi offerre. Quibus legem suā ad regendum populum ob hoc dederat vt per sacrificiorum oblationē internūciū dei & hominū facti: populum preceptis celestibus facerent obedire. Vnde sacerdotes angelos dei esse: hoc in loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris gratiam contēnentes: supradictus populus ac sacerdotes sacrificia vitio deturpata: ipsi criminibus ac ipietatibus maculati deo offerre ceperūt. Ideo per malachiam prophetam deus populū suum israel increpans ait. Dilexi vos dicit dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dominus: & dilexi iacob: esau autem odio habui? Esau autem fratrem iacob non iniqua aut spontanea voluntate odio habitum a deo: vel sine meriti gratia iacob dilectum manifestū est: cum sm̄ prescientiam suam esau quidem effusionem fraterni sanguinis concupiscere: iacob autē in sui cognitione obseruandā legem desiderare cognosceret. Cuius rei gratia: supradicto vsus est exemplo dicens. Dilexi iacob: esau autem odio habui. Quāuis ex operibus memoratorū: quorū liber geneseos meminit: in quo vnusquisq; eorum futurus erat proposito manifeste cōstaret vt scriptum est. Creuerunt pueri: & erat esau homo agrestis sciens venari: iacob autem homo simplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehensa sunt preuaricationē populi israel in obseruandis sacrificiis dei: increpationeq; in eundem q̄ deos alienos coluerunt: significant.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

MAlachias aperte & in fine omnium prophetarum dicit de abiectione israel & vocatione gentium. Non est mihi ait voluntas in vobis dicit dominus exercituum: & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis vsq; ad occasum magnum est nomen meum in gentibus: & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda.

Explicit argumentum.

Cap.j.

מַשָּׂא דְּבַר יְהוָה אֶל יִשְׂרָאֵל נָשָׂא
בְּיַד מַלְאָכִי׃ אָהַבְתִּי אֶתְכֶם
אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה
אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב
נְאֻם יְהוָה וָאֹהַב אֶת יַעֲקֹב׃
וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים אֶת שׂוּם
הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת תָּנַן
מִדְבָּר׃ כִּי תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְׁנוּ אָמַר
וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה חֳרָבוֹת כֹּה אָמַר שׁוּב בָּנָה
יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי
אֶהֱרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה הָרַס גָּבַל
וְהָעָם אֲשֶׁר זָעַם יְהוָה עַד
עוֹלָם׃ וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם עָלַם רָאָה
תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְהוָה מֵעַל לִגְבוּל גָּדַל
יִשְׂרָאֵל׃ בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד כָּבַד
אֲדֹנָיו וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי
וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי יָרֵא
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים
בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה בָזִינוּ בָּזָה
אֶת שְׁמֶךָ׃ מַגִּישִׁים עַל מִזְבְּחִי נָגַשׁ זָבַח
לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גָּאַל
גֵאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה
נִבְזֶה הוּא׃ וְכִי תַגִּשׁוּן עִוֵּר בָּזָה נָגַשׁ
לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ רָעַע
וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא קָרַב
לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פֶּחָה רָצָה
פָנֶיךָ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְעַתָּה נָשָׂא פָּנָה
חַלּוּ נָא פְנֵי אֵל וִיחָנֵנוּ מִיֶּדְכֶם חָלָה חָנַן
הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם פָּנִים הָיָה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ מִי גַם בָּכֶם
וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא תָאִירוּ סָגַר אוֹר
מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין לִי חֵפֶץ בָּכֶם זָבַח
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא
אֶרְצֶה מִיֶּדְכֶם׃ כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ זָרַח
וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם בּוֹא גָּדַל

Incipit Malachias pphe ta. Capitulum. 1.

ONus verbi domini ad israel in manu malachie. Dilexi vos dicit dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dominus? Et dilexi iacob. Esau autem odio habui. Et posui montes eius in solitudinem: & hereditatem eius in dracones deserti. Quod si dixerit idumea: destructi sumus: sed reuertentes edificabimus que destructa sunt: hec dicit dominus exercituum. Isti edificabunt & ego destruam. Et vocabuntur termini impietatis: & populus cui iratus est dominus vsque in eternum. Et oculi vestri videbunt & vos dicetis. Magnificetur dominus super terminum israel. Filius honorat patrem: & seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus? & si dominus ego sum: vbi est timor meus? dicit dominus exercituum ad vos: o sacerdotes qui despicitis nomen meum. Et dixistis. In quo despeximus nomen tuum? Offertis super altare meum panem pollutum. Et dicitis. In quo polluimus te? In eo quod dicitis mensa domini despecta est. Si offeratis cecum ad immolandum: nonne malum est? Et si offeratis claudum & languidum: nonne malum est? Offer illud duci tuo si placuerit ei: aut si susceperit faciem tuam dicit dominus exercituum. Et nunc deprecamini vultum dei vt misereatur vestri: de manu enim vestra factum est hoc: si quo modo suscipiet facies vestras dicit dominus exercituum. Quis in vobis qui claudat ostia: & non incendat altare meum gratuito. Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus exercituum: & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis vsque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus:

MALACHIAS QVI ET
ΜΑΛΑΧΙΑΣ Ο ΚΑΙ
ANGELVS.
ΑΓΓΕΛΟΣ.

Aſſũptio verbi dñi ſup israel in ma
λ ῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν χει
nu angeli eius. dilexi vos dñs
ρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ· ἠγάπησα ὑμᾶς λέγει
dñs: & dixiſtis in quo dilexiſti nos? nõne fra
κύριος, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἠγάπησας ἡμᾶς; οὐκ ἀδελ
ter erat esau iacob dicit dñs: & dilexi
φὸς ἦν ἠσαῦ τοῦ ἰακὼβ λέγει κύριος; καὶ ἠγάπησα τὸν ro.
iacob at esau odio hũi: & posui ẽminos ei⁹ in
ἰακώβ, τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα, καὶ ἔταξα τὰ ὅρια αὐτοῦ εἰς
desolationẽ: & hereditatem ei⁹ in domos deſ
ἀφανισμὸν, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς δώματα ἐρή
ti. q̃ dicet idumea ſubuerſa eſt. & reuertamur:
μου. διότι ἐρεῖ ἡ ἰδουμαία κατέστραπται. καὶ ἐπιστρέψω
& reedificemus deſerta: hec dicit domi
μεν, καὶ ἀνοικοδομήσωμεν ἠρημωμένα, τάδε λέγει κύρι
n⁹ omp̃s. ipſi edificabunt: & ego deſtruã.
ος παντοκράτωρ. αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι, κἀγὼ καταστρέ
& vocabunt eis ẽmini ĩiq̃tatis: & pp̃ls
ψω. καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας, καὶ λαὸς
ſup quẽ p̃parat⁹ eſt dñs vſq; in eternũ. & oculi
ἐφ᾽ ὃν παρατέτακται κύριος ἕως αἰῶνος. καὶ οἱ ὀφθαλ
vr̃i videbũt & vos dicetis magnificat⁹ ẽ dñs
μοὶ ὑμῶν ὄψονται καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε ἐμεγαλύνθη κύριος
ſup ẽminos israel. fili⁹ glĩficat p̃rem: &
ὑπεράνω τῶν ὁρίων ἰσραήλ. υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ
ſeruus dñm ſuũ: & ſi pr̃ ſum ego: vbi eſt
δοῦλος τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ εἰ πατήρ εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν
glĩa mea? & ſi dñs ſum ego: vbi eſt timor meus?
ἡ δόξα μου; καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου
dicit dñs omp̃s? vos ſacerdotes q̃ deſpicitis
λέγει κύριος παντοκράτωρ; ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζον
nomẽ meũ: & dixiſtis in quo deſpeximus
τες τὸ ὄνομά μου, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἐφαυλίσαμεν
nomẽ tuũ: offerentes ad altare meũ pa
τὸ ὄνομά σου, προσάγοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρ
nes pollutos: & dixiſtis in q̃ polluimus
τους ἠλισγημένους, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἠλισγήσαμεν
te: in eo q̃d dicitis vos menſa dñi polluta
σε, ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη
eſt: & impoſita deſpexiſtis: q̃ ſi offe
ἐστί, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδενώσατε, διότι ἐὰν προ
ratis cecum in ſacrificiũ: nõ malũ: & ſi offe
σαγάγητε τυφλὸν εἰς θυσίαν, οὐ κακόν; καὶ ἐὰν προ
ratis claudũ aut languidũ: nõne malũ: offer
σαγάγητε χωλὸν ἢ ἄρρωστον, οὐ κακόν; προσάγα
iam illud duci tuo: ſi ſuſcipiet te:
γε δὴ αὐτὸ τῷ ἡγουμένῳ σου, εἰ προσδέξεταί σε
ſi accipiet faciem tuã dicit dñs omp̃s.
εἰ λήψεται πρόσωπόν σου λέγει κύριος παντοκράτωρ.
& nũc deprecamini faciem dei vr̃i: &
καὶ νῦν ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ
rogate eũ: in manib⁹ vr̃is facta ſunt hec: ſi ſuſci
δεήθητε αὐτοῦ, ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονε ταῦτα, εἰ λήψο
piã ex vobis facies vr̃as dicit dñs omp̃s.
μαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν λέγει κύριος παντοκρά
q̃ & in vobis claudentur hoſtia & nõ
τωρ. διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι καὶ οὐκ
ſuccendet altare meũ gratis. nõ eſt mihi volũ
ἀνάψεται τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν. οὐκ ἔστι μοι θέλη
tas i vobis: dicit dñs omp̃s. & ſacrificiũ nõ
μα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ θυσίαν οὐ p̃s.
ſuſcipiam de manib⁹ vr̃is: q̃ ab or p̃s.
προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατο
tu ſolis vſq; ad ocaſum: nomẽ meũ glĩficatũ eſt
λῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, τὸ ὄνομά μου δεδόξασται
in gẽtib⁹:
ἐν τοῖς ἔθνεσι,

⁊ in oĩ loco incensum offeretur nomini
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί
meo. ⁊ sacrificiũ mũdũ: qꝛ magnũ nomẽ meũ in
μου. καὶ θυσία καθαρά, διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς
gentib⁹ dicit dñs omp̃s. vos aũt cõtamina-
ἔθνεσι λέγει κύριος παντοκράτωρ. ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦ-
tis illud in eo qd dicitis vos: mensa dñi polluta
τε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, τράπεζαι κυρίου ἠλισγη-
est. ⁊ q̃ supponunt despecti sunt cibi
μένη ἐστίν. καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδένωται βρώματα
eius: ⁊ dixistis ecce ex afflictione sunt. ⁊ exsuf
αὐτοῦ, καὶ εἴπατε ἰδοὺ ἐκ κακοπαθείας ἐστίν. καὶ ἐξεφυ-
flastis ea dicit dñs omp̃s: ⁊ infere-
σήσατε αὐτὰ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσεφέ-
batis rapinas ⁊ clauda ⁊ debilia:
ρετε τὰ ἁρπάγματα καὶ τὰ χωλὰ καὶ ἐνοχλούμενα,
⁊ offerebatis in sacrificiũ: si suscipiam ea de
καὶ εἰσεφέρετε εἰς θυσίαν, εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν
manib⁹ vr̃is dicit dñs omp̃s. ⁊ maledict⁹
χειρῶν ὑμῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐπικατά-
homo q̃ erat potens ⁊ fuit in gre
ρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἦν δυνατὸς καὶ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ποι-
ge suo masculũ ⁊ votũ eius sup eo. ⁊ imolat
μνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ. καὶ θύει
debile dño. qꝛ rex magn⁹ ego sum di
διεφθαρμένον κυρίῳ. διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι λέ-
cit dñs omp̃s: ⁊ nomẽ meũ illustre
γει κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐπιφανές
est in gentibus.
ἐστιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

C. 2.

Et nũc mandatũ hoc ad vos o sac̃dotes: si nõ
Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς ὦ ἱερεῖς, ἐὰν μὴ
audieritis ⁊ si nõ posueritis in cor vr̃m: vt
ἀκούσητε καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν, τοῦ
detis gl'iam nomini meo dicit dñs omp̃s:
δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου λέγει κύριος παντοκρά-
mittam sup vos maledictionẽ: ⁊ maledicam
τωρ, ἐξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικατα-
bñdictioni vr̃e: ⁊ maledicam ei: nõ
ράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν, οὐκ
erit in vobis: qꝛ vos nõ ponitis in cor vr̃m.
ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε ἐπὶ καρδίαν ὑμῶν.
ecce ego separo a vobis hũerꝰ: ⁊ disp̃dã vẽtriculũ sup
ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον, καὶ σκορπιῶ ἔνυστρον ἐπὶ
facies vr̃as: vẽtriculũ solẽnitatũ vr̃aꝝ: ⁊ suscipiã
τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον ἑορτῶν ὑμῶν, καὶ λήψομαι
vos in idip̃m: ⁊ cognoscetis qꝛ ego misi
ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτό, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ ἐξαπέσταλ-
ad vos mãdatũ hoc: vt esset testamẽ
κα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην, τοῦ εἶναι τὴν διαθή-
tũ meũ ad leuitas dicit dñs omp̃s.
κην μου πρὸς τοὺς λευίτας λέγει κύριος παντοκράτωρ.
testamẽtũ meũ fuit cũ eo vite ⁊ pacis: ⁊ de
ἡ διαθήκη μου ἦν μετ' αὐτοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ ἔ-
di ei vt tiore timeret me: ⁊ a facie no-
δωκα αὐτῷ φόβῳ φοβεῖσθαί με, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀνό-
minis mei formidaret ip̃e. lex veritatis fuit in ore
ματός μου στέλλεσθαι αὐτόν. νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόμα-
eius. ⁊ iniq̃tas nõ ĩuẽta ĩ labijs ei⁹. in pa-
τι αὐτοῦ. καὶ ἀδικία οὐχ εὑρέθη ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. ἐν εἰρή-
ce dirigens ambulauit mecũ. ⁊ multos auertit
νῃ κατευθύνων ἐπορεύθη μετ' ἐμοῦ. καὶ πολλοὺς ἀπέστρε-
ab iniq̃tate: qm̃ labia sac̃dotis custodiẽt sciam:
ψεν ἀπὸ ἀδικίας, ὅτι χείλη ἱερέως φυλάξεται γνῶσιν,
⁊ legẽ requirent ex ore eius: qꝛ ange-
καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγε-
lus dñi oĩpotentis est. vos aũt declinastis de
λος κυρίου παντοκράτορός ἐστιν. ὑμεῖς δὲ ἐξεκλίνατε ἐκ
via. ⁊ ĩfirmos fecistis multos in lege: corrupistis
τῆς ὁδοῦ. καὶ ἠσθενήσατε πολλοὺς ἐν νόμῳ, διεφθείρατε τὴν

καὶ

Et in omĩ loco sacrifica-
tur & offertur noĩ meo
oblatio mũda: quia ma
gnum est nomen meum
in gentibus dicit domi-
nus exercituum.
Et vos polluistis illud
in eo quod dicitis:
mensa dñi cõtaminata
est: & quod supponitur
contẽptibile est cũ igne
qui illud deuorat. Et di
xistis. Ecce de labore.
Et exufflastis illud dicit
dñs exercituũ. Et intu
listis de rapinis claudũ &
languidum: & intulistis
munus.
Nunquid suscipiam illud
de manu vestra dicit
dñs? Maledictus dolo-
sus q habet in grege suo
masculum: & votum fa-
ciens imolat debile dño.
Quia rex magnus ego
dicit dominus
exercituũ: & nomẽ meũ
horribile in gentib⁹. 2.
Et nunc ad vos man
datum hoc o
sacerdotes. Si nolueritis
audire: & si
nolueritis ponere sup
cor vt detis gloriam
nomini meo ait dñs ex
ercituum: mittam
in vos egestatem & ma-
ledicam
benedictionibus vestris:
& maledicã illis qm̃ nõ
posuistis sup cor. Ecce
ego proiiciam vobis
brachium: & dispergã
super
vultũ vestrũ stercus solẽ
nitatũ vestrarũ & assumet
vos secũ. Et scietis qa
misi
ad vos mandatum istud:
vt esset
pactum meum cum leui
dicit dominus
exercituũ. Pactum meũ
fuit cum eo vite
& pacis: & dedi ei timo
rem & timuit me:
& a facie nomĩs mei pa-
uebat. Lex
veritatis fuit in ore ei⁹:
& iniquitas non
est inuẽta in labiis eius.
In pace & in equitate
ambulauit mecum: &
multos auertit ab iniq̃ta
te. Labia enĩ sacerdotis
custodiunt sciẽtiã: & le
gem requirẽt ex ore ei⁹:
quia angelus domini
exercituũ est. Vos autẽ
recessistis de
via: & scãdalizastis pluri
mos ĩ lege: irritũ fecistis

ובכל מקום מקטר מגש לשמי	קום קטר
ומנחה טהורה כי גדול שמי	נגש
בגוים אמר יהוה צבאות׃	
ואתם מחללים אתו באמרכם	חלל
שלחן יהוה מגאל הוא וניבו	גאל
נבזה אכלו׃ ואמרתם הנה מתלאה	בזה לאה
והפחתם אתו אמר יהוה צבאות	נפח
והבאתם גזול את הפסח ואת	בוא גזל
החולה והבאתם את המנחה	
הארצה אותה מידכם אמר	את
יהוה׃ וארור נוכל ויש בעדרו	ארר נכל
זכר ונדר וזובח משחת לאדני	זבח שחת
כי מלך גדול אני אמר יהוה	גדל
צבאות ושמי נורא בגוים׃	ירא
ועתה אליכם המצוה הזאת	Cap. ij.
הכהנים׃ אם לא תשמעו ואם	צוה שמע
לא תשימו על לב לתת כבוד	שום נתן
לשמי אמר יהוה צבאות ושלחתי	כבד
בכם את המארה וארותי את	ארר ארר
ברכותיכם וגם ארותיה כי אינכם	
שמים על לב׃ הנני גער לכם	שום
את הזרע וזריתי פרש על	זרה
פניכם פרש חגיכם ונשא	פנה חגג
אתכם אליו׃ וידעתם כי שלחתי	
אליכם את המצוה הזאת להיות	צוה היה
בריתי את לוי אמר יהוה	
צבאות׃ בריתי היתה אתו החיים	ברת
והשלום ואתנם לו מורא ויראני	שלם נתן
ומפני שמי נחת הוא׃ תורת	ירא חתת
אמת היתה בפיהו ועולה לא	ירה פה
נמצא בשפתיו בשלום ובמישור	מצא שפה
הלך אתי ורבים השיב מעון׃	ישר רבב
כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה	שוב שמר
יבקשו מפיהו כי מלאך יהוה	ידע
צבאות הוא׃ ואתם סרתם מן הדרך	בקש לאך
הכשלתם רבים בתורה שחתם	סור
	כשל

בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ | בְּרִית
וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים | נָתַן בָּזָה
וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר | פֶּה
אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי
וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה׃ הֲלוֹא | פָּנָה
אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל
אֶחָד בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ | מַדּוּעַ בָּגַד
בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ׃
בָּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה | תָּעַב עָשָׂה
בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלָ͏ִם כִּי חִלֵּל
יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אָהֵב
וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר׃ יַכְרֵת יְהוָה | כָּרַת
לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה | עָשָׂה עוּר
מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיהוָה | נָגַשׁ
צְבָאוֹת׃ וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ | שָׁנָה עָשָׂה
כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי | כָּסָה זָבַח
וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה | בָּכָה פָּנָה
וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם׃ וַאֲמַרְתֶּם | לָקַח רָצָה
עַל מָה עַל כִּי יְהוָה הֵעִיד בֵּינְךָ | יָעַד
וּבֵין אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה | אִישׁ נָעַר
בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת
בְּרִיתֶךָ׃ וְלֹא אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר | בָּרַת
רוּחַ לוֹ וּמָה הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע | בִּקֵּשׁ
אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם | שָׁמַר
וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל יִבְגֹּד׃ כִּי | בָּגַד
שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וְכִסָּה חָמָס עַל לְבוּשׁוֹ | לָבַשׁ
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם
בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ׃ הוֹגַעְתֶּם יְהוָה | יָגַע
בְּדִבְרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה הוֹגָעְנוּ
בֶּאֱמָרְכֶם כָּל עֹשֵׂה רָע טוֹב בְּעֵינֵי | רָצָה
יְהוָה וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה
אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃ | שָׁפַט

Cap. iij.
הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי | לָאַךְ פָּנָה
וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר | בּוֹא הֵיכַל
אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית | אָדוֹן בְּרִית

pactũ leui dicit dñs exercituum. Propter quod & ego dedi vos cõtemptibiles & humiles omnibus populis: sicut non seruastis vias meas: & accepistis faciẽ in lege. Nunquid non pater vnus omniũ nostrum? Nunqd non deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisq; vestrũ fratrẽ suũ: violans pactũ patrũ nrorũ? Transgressus est iuda: & abominatio facta est in israel & in hierusalẽ: quia cõtaminauit iudas sanctificationẽ dñi quam dilexit: & habuit filiam dei alieni. Disperdet dñs virum qui fecerit hoc: magistrum & discipulum de tabernaculo iacob: & offerentẽ mun⁹ dño exercituum. Et hoc rursum fecistis. Operiebatis lachrymis altare dñi fletu & mugitu: ita vt non respiciã vltra ad sacrificiũ: nec accipiã placabile qd de manu vrã. Et dixistis. Quã ob causaʒ? Quia dñs testificatus est inter te & vxorem pubertatis tue: quam tu despexisti. Et hec particeps tua & vxor federis tui. Nõne vnus fecit: & residuum spũs eius est? Et quid vnus querit nisi semen dei? Custodite ergo spiritũ vestrum: & vxorem adolescentie tue noli despicere. Cum odio habueris eaʒ dimitte: dicit dñs deus israel. Operiet autẽ iniquitas vestimẽtum eius: dicit dñs exercituum. Custodite spiritũ vrm: & nolite despicere. Laborare fecistis dñm in sermonib⁹ vrĩs. Et dixistis. In quo eum fecimus laborare? In eo qđ dicitis. Oĩs qui facit malũ bonus est in cõspectu dñi & tales ei placet. Aut certe vbi est deus iudicii? 3.

Ecce ego mitto angelũ meũ & preparabit viã ante faciẽ meã. Et statim veniet ad templũ suũ dñator quẽ vos q̃ritis: & angelus testamẽti

testamẽtũ leui dicit dñs omp̃s. τ ego
διαθήκην τοῦ λευῒ λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐγὼ
dedi vos cõtẽptibiles τ dissolutos in omnes
δέδωκα ὑμᾶς ἐξουδενωμένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα
gẽtes: p̃ eo qđ vos nõ custodistis vias meas: sed
τὰ ἔθνη, ἀνθ᾽ ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδούς μου, ἀλλὰ
accipiebatis p̃sonam in lege. nõne pr̃ vn⁹ oĩm
ἐλαμβάνετε πρόσωπον ἐν νόμῳ. οὐχὶ πατὴρ εἷς πάν-
vrm: nõne de⁹ vn⁹ creauit vos? quare reliqͥstis
των ὑμῶν; οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς; τί ὅτι ἐγκατελί-
vnusqͥsq; fratrẽ suũ vt pollueretis
πετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ βεβηλῶσαι τὴν
testamẽtũ prm vrorũ: derelict⁹ est iudas:
διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν; ἐγκατελείφθη ἰούδας,
τ abominatio facta ẽ in israel τ in hierusalem.
καὶ βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.
q: cõtaminauit iudas sancta dñi in qb⁹ dile-
διότι ἐβεβήλωσεν ἰούδας τὰ ἅγια κυρίου ἐν οἷς ἠγάπη-
xit: τ studuit in deos alienos. disper-
σεν, καὶ ἐπετήδευσεν ἐπὶ θεοὺς ἀλλοτρίους. ἐξολο-
det dñs hoiem q̃ facit hec donec
θρεύσει κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα ταῦτα ἕως
hũilietur de tabernaculis iacob: τ ex his q̃ offe
ἂν ταπεινωθῇ ἐκ σκηνωμάτων ἰακώβ, καὶ ἐκ προσα-
rũt sacrificiũ dño oĩpotenti. τ hec q̃ ode
γόντων θυσίαν τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ταῦτα ἃ ἐμί-
ram faciebatis. operiebatis lachrymis altare do
σουν ἐποιεῖτε. ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυ-
mini in planctu τ gemitu ð laborib⁹: adhuc dignũ respi
ρίου ἐν κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων, ἔτι ἄξιον ἐπι-
cere in sacrificiũ aut suscipe acceptabile de manib⁹ ve-
βλέπειν εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑ-
stris. τ dixistis p̃pter qđ? q: dñs testificat⁹ ẽ
μῶν. καὶ εἴπατε ἕνεκεν τίνος; ὅτι κύριος διεμαρτύρατο
inter te τ inter vxorẽ adolescẽtie tue q̃m re
ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀναμέσον γυναικὸς νεότητός σου ἣν ἐγ-
liqͥsti. τ hec p̃ticeps tua τ vxor testamẽti tui.
κατέλιπες. καὶ αὐτὴ κοινωνός σου καὶ γυνὴ διαθήκης σου.
τ nõ alius fecit τ reliquie spũs sui.
καὶ οὐκ ἄλλος ἐποίησεν καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐ-
τ dixistis: qđ aliud nisi semen q̃rit de⁹:
τοῦ. καὶ εἴπατε, τί ἄλλο ἀλλ᾽ ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ θεός;
τ custodite in spũ vrõ: τ vxorem adole
καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, καὶ γυναῖκα νεότη-
scẽtie tue ne derelinquas. sed si odio hũeris: dimitte
τός σου μὴ ἐγκαταλείπῃς. ἀλλ᾽ ἐὰν μισήσας, ἐξαπόστειλον
dicit dñs de⁹ israel. operiet ĩpietas sup̃
λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ
cogitationes tuas dicit dñs omp̃s. τ custo
ἐνθυμήματά σου λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ φυλά-
dite in spũ vrõ τ nõ derelinquatis q̃
ξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε. οἱ
p̃uocastis deũ in s̃mõib⁹ vrĩs: τ dixi-
παροξύναντες τὸν θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν, καὶ εἴπα-
stis: in q̃ p̃uocauimus eũ? in eo qđ dicitis vos:
τε, ἐν τίνι παρωξύναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς,
oĩs q̃ facit malum: bon⁹ ĩ cõspectu dñi τ in his
πᾶς ποιῶν πονηρόν, καλὸς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐν αὐ-
ĩpe cõplacuit: τ vbi est de⁹ iusti-
τοῖς αὐτὸς εὐδόκησεν, καὶ ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς τῆς δικαιο-
cie?
σύνης;

Ca. 3.

Ecce ego mitto angelũ meũ q̃
Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου ὅστις
p̃parabit viã añ faciem meã: τ subito veniet in
ἑτοιμάσει ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς
tẽplũ suum dñs quẽ vos q̃ritis: τ angelus
τὸν ναὸν αὐτοῦ κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος
testamẽti
τῆς διαθήκης καὶ

quē vos vultis: ecce venit dicit dn̄s omp̄s.
ὃν ὑμεῖς θέλετε, ἰδοὺ ἔρχεται λέγει κύριος παντοκρά=
τ qs sustinebit diē introit⁹ eius: aut qs
τωρ. καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ, ἢ τίς
sustinebit in visione eius: qꝛ ipe igre=
ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ, διότι αὐτὸς εἰσπο=
ditur q̄si ignis cōflatorij τ q̄si herba lauantiū. τ
ρεύεται ὡς πῦρ χωνευτηρίου καὶ ὡς πόα πλυνόντων. καὶ
sedebit cōflans τ emundās: sicut argentū. τ
καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρίζων, ὥσπερ τὸ ἀργύριον. καὶ
emūdabit filios leui τ effundet eos: sicut
καθαριεῖ τοὺς υἱοὺς λευὶ καὶ ἐκχεεῖ αὐτούς, ὥσπερ τὸ
aurum τ sicut argentū. erunt dn̄o offerē=
χρυσίον καὶ ὥσπερ τὸ ἀργύριον. ἔσονται τῷ κυρίῳ προσά
tes sacrificiū in iusticia. τ placebit deo sacrificiū iu
γοντες θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ θυσία ἰού=
da τ sacrificiū hierusalem: sicut dies seculi:
δα καὶ θυσία ἱερουσαλήμ, καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος,
τ sicut anni p̄ores. τ accedam ad vos
καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν. καὶ προσήξω πρὸς ὑμᾶς
B in iudicio τ ero testis velox sup venefi=
ἐν κρίσει καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τοὺς φαρμα=
cos: τ sup adulteros. τ sup eos q̄ iurant in no
κούς, καὶ ἐπὶ τοὺς μοιχούς. καὶ ἐπὶ τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνό
mine meo in mēdacio. τ sup eos q̄ p̄uant mer
ματί μου ἐπὶ ψεύδει. καὶ ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μι=
cedē mercenarij: τ q̄ opp̄mūt p̄ potentiā viduas: τ q̄ p̄=
σθὸν μισθωτοῦ, καὶ καταδυναστεύοντας χήρας, καὶ κον=
cutiūt pupillos: τ q̄ p̄uertunt iudiciū ad=
δυλίζοντας ὀρφανούς, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας κρίσιν προ
uene: τ q̄ nō timent me dicit dn̄s omni
σηλύτου, καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους με λέγει κύριος παν
potēs. qm̄ ego dn̄s deus vr̄ τ nō sū mutat⁹:
τοκράτωρ. διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι,
τ vos filij iacob nō recessistis a peccatis
καὶ ὑμεῖς υἱοὶ ἰακὼβ οὐκ ἀπέχεσθε ἀπὸ τῶν ἁμαρτι=
p̄rm vr̄oꝝ. declinastis a legitimis
ῶν τῶν πατέρων ὑμῶν. ἐξεκλίνατε ἀπὸ τῶν νομίμων
meis: τ nō custodistis. reuertimini ad me: τ re=
μου, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ἐπιστράφητε πρός με, καὶ ἐπι
uertar ad vos dicit dn̄s omp̄s. τ
στραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ
dixistis in q̄ reuertemur? si supplantabit homo deū?
εἴπατε ἐν τίνι ἐπιστρέψωμεν; εἰ πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν;
qꝛ vos supplantatis me: τ dixistis in q̄ supplāta=
διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἐπτερνί
uimus te? qꝛ decime τ p̄mitie vobiscū
σαμέν σε; ὅτι τὰ ἐπιδέκατα καὶ αἱ ἀπαρχαὶ μεθ᾽ ὑ
cū sunt. τ respicientes vos respicitis:
μῶν εἰσιν. καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς ἀποβλέπε=
τ me vos supplantatis. ann⁹ implet⁹ est. τ
τε, καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε. τὸ ἔτος συνετελέσθη. καὶ
C intulistis oēs fructus in thesauros:
εἰσηνέγκατε πάντα τὰ ἐκφόρια εἰς τοὺς θησαυρούς,
τ rapina in domib⁹ vr̄is. reuertimini iā in
καὶ ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. ἐπιστρέψατε δὴ ἐν
hoc dicit dn̄s omp̄s. si nō aperiā vo
τούτῳ λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἐὰν μὴ ἀνοίξω ὑ=
bis cataractas celi τ effundā vobis
μῖν τοὺς καταράκτας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκχεῶ ὑμῖν τὴν
bn̄dictionē meā donec sufficiat: τ diuidā
εὐλογίαν μου ἕως τοῦ ἱκανωθῆναι, καὶ διαστελῶ
vobis cibū: τ non disperdā fructū
ὑμῖν βρῶσιν, καὶ οὐ μὴ διαφθείρω τὸν καρπὸν τῆς
t̄re vr̄e. τ non īfirmabit vr̄a vinea in
γῆς ὑμῶν. καὶ οὐ μὴ ἀσθενήσῃ ὑμῶν ἡ ἄμπελος ἐν τῷ
agro dicit dn̄s omp̄s. τ beatos dicent
ἀγρῷ λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ μακαριοῦσιν
uos oēs gētes: qꝛ eritꝭ mihi vos q̄si t̄ra volūtaria
ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθέ μοι ὑμεῖς ὡς γῆ θελητή

quē vos vultis. Ecce venit dicit dn̄s exercituū. Et quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis stabit ad vidēdū eū? Ipse enī quasi ignis cōflans: & quasi herba fulonū. Et sedebit conflans & emundans argentum: & purgabit filios leui. Et colabit eos quasi aurū & quasi argentum: & erunt dn̄o offerentes sacrificia in iusticia. Et placebit domino sacrificiū iuda & hierusalem: sicut dies seculi & sicut anni antiqui. Et accedā ad vos in iudicio: & ero testis velox maleficis & adulteris & periuris: & qui calumniantur mercedem mercēnarii & humiliant viduas & pupillos: & oprimūt peregrinū: nec timuerunt me dicit dn̄s exercituum. Ego enim dn̄s & nō mutor: & vos filii iacob non estis consumpti. A diebus enim patrū vestroꝝ recessistis a legitimis meis & non custodistis. Reuertimini ad me & reuertar ad vos dicit domin⁹ exercituum: Et dixistis: in quo reuertemur? Si affigit homo deum: quia vos configitis me? Et dixistis. In quo configimus te. In decimis & in primitiis. Et in penuria vos maledicti estis: & me vos configitis gens tota. Inferte oēm decimam in horreum & sit cibus in domo mea: & probate me super hoc dicit dominus. Si non aperuero vobis cataractas celi & effundero vobis benedictionē vsq; ad abundantiā. Et increpabo pro vobis deuorantem: & non corrumpet fructū terre vestre: nec erit sterilis vinea in agro dicit dominus exercituum. Et beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enim vos terra desiderabilis

אשר אתם חפצים הנה בא
אמר יהוה צבאות׃ ומי מכלכל — כלכל
את יום בואו ומי העמד בהראותו — ראה
כי הוא כאש מצרף וכברית — צרף ברר
מכבסים׃ וישב מצרף ומטהר — כבס טהר
כסף וטהר את בני לוי וזקק
אתם כזהב וככסף והיו ליהוה — היה
מגישי מנחה בצדקה׃ וערבה — נגש
ליהוה מנחת יהודה וירושלם
כימי עולם וכשנים קדמניות׃ — יום עלם
וקרבתי אליכם למשפט והייתי — שנה שפט
עד ממהר במכשפים ובמנאפים — עוד מהר
ובנשבעים לשקר ובעשקי שכר — כשף נאף
שכיר אלמנה ויתום ומטי גר — שבע יתם
ולא יראוני אמר יהוה צבאות׃ — נטה גור
כי אני יהוה לא שניתי ואתם — שנה
בני יעקב לא כליתם׃ למימי — כלה יום
אבתיכם סרתם מחקי ולא — סור חקק
שמרתם שובו אלי ואשובה — שוב
אליכם אמר יהוה צבאות
ואמרתם במה נשוב׃ היקבע — קבע
אדם אלהים כי אתם קבעים
אתי ואמרתם במה קבענוך
המעשר והתרומה׃ במארה אתם — עשר רום
נארים ואתי אתם קבעים — ארר
הגוי כלו׃ הביאו את כל המעשר — בוא
אל בית האוצר ויהי טרף בביתי — אצר היה
ובחנוני נא בזאת אמר יהוה
צבאות אם לא אפתח לכם — פתח
את ארבות השמים והריקתי — ריק
לכם ברכה עד בלי די׃ וגערתי — גל
לכם באכל ולא ישחת לכם — שחת
את פרי האדמה ולא תשכל — פרה שכל
לכם הגפן בשדה אמר יהוה
צבאות׃ ואשרו אתכם כל
הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ — היה

אמר יהוה צבאות: חזקו עלי
דבריכם אמר יהוה ואמרתם מה
נדברנו עליך: אמרתם שוא עבד — דבר
אלהים ומה בצע כי שמרנו
משמרתו וכי הלכנו קדרנית מפני — שמר פנה
יהוה צבאות: ועתה אנחנו
מאשרים זדים גם נבנו עשי — אשר זוד
רשעה גם בחנו אלהים וימלטו: — בנה עשה
אז נדברו יראי יהוה איש אל — מלט
רעהו ויקשב יהוה וישמע — קשב שמע
ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי — כתב
יהוה ולחשבי שמו: והיו לי — היה
אמר יהוה צבאות ליום אשר
אני עשה סגלה וחמלתי עליהם
כאשר יחמל איש על בנו — חמל
העבד אתו: ושבתם וראיתם בין — שוב ראה
צדיק לרשע בין עבד אלהים — צדק
לאשר לא עבדו:

Cap. iiij. כי הנה היום בא בער כתנור והיו
כל זדים וכל עשה רשעה קש — בוא תנר
ולהט אתם היום הבא אמר יהוה — היה זוד
צבאות אשר לא יעזב להם — עזב
שרש וענף: וזרחה לכם יראי
שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה — רפא
ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק: — פוש רבק
ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת — עסס
כפות רגליכם ביום אשר אני עשה — כפף
אמר יהוה צבאות: זכרו תורת משה — ירה
עבדי אשר צויתי אתו בחרב — צוה
על כל ישראל חקים ומשפטים: — חקק שפט
הנה אנכי שלח לכם את אליה
הנביא לפני בוא יום יהוה הגדול — נבא פנה
והנורא: והשיב לב אבות על בנים — גדל ירא
ולב בנים על אבותם פן אבוא — שוב
והכיתי את הארץ חרם: — בוא
נכה

הנה אנכי

dicit dñs exercituum. Inualuerunt super me verba vestra dicit dominus. Et dixistis: Quid locuti sumus contra te? Dixistis. Vanus est qui seruit deo. Et quod emolumētum: quia custodiuimus precepta eius: & quia ambulauimus tristes coram domino exercituū. Ergo nunc beatos dicimus arrogātes. Siquidē edificati sūt facientes impietates: & tentauerunt deū & salui facti sunt. Tunc locuti sunt timentes dominum vnusquisque cū proximo suo. Et attendit dñs & audiuit: & scriptus est liber monumenti coram eo timētibus dñm & cogitantibus nomen eius. Et erūt mihi ait dñs exercituū in die qua ego facio in peculium: & parcam eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. Et cōuertemini & videbitis quid sit inter iustū & impiū: & inter seruientem deo & non seruientem ei.

4.

Ecce enim dies veniet succēsa quasi caminus: & erunt oēs superbi & omnes faciētes impietatem: stipula. Et inflāmabit eos dies veniēs dicit dñs exercituum: que non derelinquet eis radicem & germen. Et orietur vobis timentibus nomē meū: sol iusticie: & sanitas in pēnis eius. Et egrediemini & salietis sicut vitulus de armento: & calcabitis impios cū fuerint cinis sub planta pedum vestrorū: in die qua ego facio dicit dñs exercituū. Mementote legis moysi serui mei quā mandaui ei in oreb ad omnē israel: precepta & iudicia. Ecce ego mittam vobis heliam prophetam anteq̄ veniat dies domini magnus & horribilis. Et cōuertet cor patrū ad filios & cor filiorū ad patres eorum: ne forte veniam & percutiam terrā anathemate.

Explicit Malachias propheta.

dicit dñs omps. ingrauastis sup me in
λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἐβαρύνατε ἐπ' ἐμὲ ἐν τοῖς
verbis vr̄is dicit dñs. ⁊ dixistis in q̄ oblocuti
λόγοις ὑμῶν λέγει κύριος. καὶ εἴπατε ἐν τίνι κατελα
sumus cō te? dixistis vanus q̄ seruit deo:
λήσαμεν κατὰ σοῦ; εἴπατε μάταιος ὁ δουλεύων θεῷ,
⁊ qd āplius q2 custodiuimus mandata eius:
καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ,
⁊ q2 ābulauimus supplices añ faciem dñi omni
καὶ ὅτι ἐπορεύθημεν ἱκέται πρὸ προσώπου κυρίου παν
potentis. ⁊ nūc nos beatos dicimus alienos:
τοκράτορος. καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους,
⁊ reedificant oēs q̄ faciunt iniqua: ⁊ resti
καὶ ἀνοικοδομοῦνται πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα, καὶ ἀντέ
terūt deo ⁊ salui facti sūt. hec oblocuti sunt q̄ ti
στησαν θεῷ καὶ ἐσώθησαν. ταῦτα κατελάλησαν οἱ φο
ment dñm vnusquisque ad proximū suum. ⁊
βούμενοι τὸν κύριον ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ
attendit dñs ⁊ audiuit: ⁊ scripsit librū
προσέσχεν κύριος καὶ εἰσήκουσεν, καὶ ἔγραψεν βιβλίον
monumēti i cōspectu suo his q̄ timent dñm
μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον
⁊ q̄ reuerentur nomen eius. ⁊ erunt mihi di
καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔσονταί μοι λέ
cit dñs omps in die q̄ ego facio in ac
γει κύριος παντοκράτωρ εἰς ἡμέραν ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς πε
quisitionem. ⁊ eligam eos sicut eligit ho
ριποίησιν. καὶ αἱρετιῶ αὐτοὺς ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄν
mo filiū suum q̄ seruit ei. ⁊ cōuer
θρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δουλεύοντα αὐτῷ. καὶ ἐπι
temini ⁊ videbitis: qd sit inter iustum
στραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε, τί ἂν εἴη ἀναμέσον δικαίου
⁊ iniustū: ⁊ inter seruientē deo ⁊
καὶ ἀδίκου, καὶ ἀναμέσον τοῦ δουλεύοντος θεῷ καὶ τοῦ
nō seruientem ei.
μὴ δουλεύοντος αὐτῷ.

Ca.4.

Quia ecce dies venit ardens sicut clibanus
Διότι ἰδοὺ ἡμέρα ἔρχεται καιομένη ὡς κλίβανος
⁊ cōburet eos: ⁊ erunt oēs alienigene ⁊
καὶ φλέξει αὐτούς, καὶ ἔσονται πάντες ἀλλόφυλοι καὶ
vniuersi q̄ faciunt iniqua stipula: ⁊ succēdet eos
πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα καλάμη, καὶ ἀνάψει αὐτοὺς ἡ
dies veniēs dicit dñs virtutū. ⁊ non reli
ἡμέρα ἡ ἐρχομένη λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ οὐ μὴ ὑπο
quet ex eis radix neqꝫ ramus. vobis āt q̄ timetis
λειφθῇ αὐτῶν ῥίζα οὐδὲ κλῆμα. ὑμῖν δὲ τοῖς φοβουμένοις
nomē meū orietur sol iusticie ⁊ sanitas in
τὸ ὄνομά μου ἀνατελεῖ ἥλιος δικαιοσύνης καὶ ἴασις ἐν ταῖς
pēnis eius. ⁊ egrediemini ⁊ salietis sicut vituli
πτέρυξιν αὐτοῦ. καὶ ἐξελεύσεσθε καὶ σκιρτήσετε ὡς μοσχά
de viculis relaxati: cōculcabitis iniqs. ⁊
ρια ἐκ δεσμῶν ἀνειμένα, καὶ καταπατήσετε ἀνόμους. καὶ
erunt cinis sub pedibus vr̄is in die q̄
ἔσονται σποδὸς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ
ego facio dicit dñs omps. mementote legis
ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος παντοκράτωρ. μνήσθητε τοῦ νόμου
moysis serui mei: sicut p̄cepi ei in o
τοῦ μωυσέως τοῦ δούλου μου, καθότι ἐνετειλάμην αὐτῷ ἐν χω
reb ad oēm israel p̄cepta ⁊ iudicia. ecce
ρὴβ πρὸς πάντα ἰσραὴλ προστάγματα καὶ κρίματα. ἰδοὺ
ego mitto vobis heliam prophetā anteq̄ veniat
ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν ἠλίαν τὸν προφήτην πρὶν ἐλθεῖν
dies dñi magna ⁊ illustris. q̄ cōuertet
ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. ὃς ἀποκαταστή
cor pr̄is ad filiū: ⁊ cor hoīs
σει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου
ad proximū suū: ne forte veniēs pcutiā trā penitus:
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, μὴ ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην.

Incipit prologus beati hieronimi presybteri in libros Machabeorum.

Achabeorũ libri duo prenotant prelia inter hebreorum duces gentẽq; persarum: pugnam quoq; sabbatorum: & nobiles machabei ducis triumphos: ex cuius nomine et libri iidẽ sunt nuncupati. Hec quoq; historia continet etiam inclyta illa gesta machabeorum fratrum qui sub antiocho rege: pro sacris legibus dira tormenta perpessi sunt. Quos mater pia dum diuersis suppliciis vrgerẽtur: non solum non fleuit: sed & gaudens hortabatur ad gloriam passionis.

Item alius prologus.

Achabeorum libri licet non habeantur in canone hebreorum: tamẽ ab ecclesia inter diuinorũ voluminũ annotantur historias: notant aũt prelia inter hebreorum duces gẽtesq; persarũ: pugnã quoq; sabbatorũ & nobiles machabei triumphos: fedus quoq; amicitiarũ cum romanorũ ducibus atq; legationũ. Machabei septem fratres ab vna matre machabea nomine geniti custodientes legem: patris traditionẽ: non mãducantes carnẽ porcinam: ob hoc ab antiocho rege seuissimo in antiochia martyrii gloria coronati sunt cũ matre sua: atq; sepulti cũ magna veneratione ibi quiescunt.

Explicit prologus.

Tex. Gre. cũ iter. lati.

MACCABEORVM PRIMVS.
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ ΠΡΩΤΟΣ.

T factũ est postquã pcus
Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ πα
sit alexãder fili⁹
τάξαι ἀλέξανδρον τὸν
philippi macedo
φιλίππου τὸν μακεδό
q̃ exiuit de tra
να, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς
chetijm: ꝛ pcussit dariũ regẽ
χεττιίμ, καὶ ἐπάταξε τὸν δαρεῖον βασιλέα
psaꝝ ꝛ medoꝝ: ꝛ regnauit pro
περσῶν καὶ μήδων, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ᾽
eo pri⁹ in grecia: ꝛ cõsti
αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, καὶ συνε=
tuit prelia multa: ꝛ obti=
στήσατο πολέμους πολλούς, καὶ ἐκρά=
nuit munitiones. ꝛ interfecit reges
τησεν ὀχυρωμάτων. καὶ ἔσφαξε βασιλεῖς
terre. ꝛ ptrãsiuit vsq; ad terminos terre:
τῆς γῆς. καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς,
ꝛ accepit spolia multitudinis gẽtiũ: ꝛ si=
καὶ ἔλαβε σκῦλα πλήθους ἐθνῶν, καὶ ἡσύ
luit terra ĩ cõspectu ei⁹. ꝛ exaltatũ ꝛ
χασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ὑψώθη καὶ
eleuatũ ẽ cor eius: ꝛ cõgregauit exercitũ
ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτ᾽, καὶ συνῆξε δύναμιν
fortẽ valde: ꝛ obtinuit regiões gẽtiũ ꝛ ty
ἰσχυρὰν σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν ἐθνῶν καὶ τυ
rannides. ꝛ fuerũt ei in tributũ: ꝛ post
ραννιῶν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον, καὶ με
hec cecidit in lectũ ꝛ cognouit
τὰ ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην καὶ ἔγνω
q moriẽ. ꝛ vocauit pue=
ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖ
ros suos nobiles educatos si
δας αὐτοῦ τοὺς ἐνδόξους τοὺς συνεκτρό=
mul cũ eo a iuuẽtute. ꝛ diuisit e=
φους αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος. καὶ διεῖλεν αὐ=
is regnũ suũ adhuc viuẽte eo.
τοῖς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔτι ζῶντος αὐτ᾽.
ꝛ regnauit alexãder ãnos duodeci:
καὶ ἐβασίλευσεν ἀλέξανδρος ἔτη δώδεκα,
ꝛ mortu⁹ est. ꝛ regnauerũt pu
καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἐπεκράτησαν οἱ παῖ
eri ei⁹ q̃libet in loco suo. ꝛ
δες αὐτοῦ ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτ᾽. καὶ
ĩposuerũt sibi oẽs diademata postq̃ mor=
ἐπέθεντο πάντες διαδήματα μετὰ τὸ ἀπο
tu⁹ est ille: ꝛ filij eoꝝ post e=
θανεῖν αὐτόν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὀπίσω αὐ

Trãsla. B. Hie.

Incipit liber primus. Machabeorum. Ca. i.

T FACTVM EST POST q; percussit alexãder philippi macedo quiprim⁹ regnauit in grecia egressus de terra cethim: darium regẽ persarum & medorũ: constituit prelia multa & obtinuit omniũ munitiones: & interfecit reges terre. Et pertransiit vsq; ad fines terre: et accepit spolia multitudinis gentium: & siluit terra in conspectu eius. Et congregauit virtutẽ & exercitum fortem nimis: et exaltatuꝫ est & eleuatum cor eius: & obtinuit regiões gentium et tyrannos: & facti sunt illi in tributum. Et post hec decidit in lectum & cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros suos nobiles qui secum erãt nutriti a iuuentute sua: & diuisit illis regnum suum cum adhuc viueret. Et regnauit alexander annis duodecim: & mortu⁹ est. Et obtinuerunt pueri ei⁹ regnum vnusquisq; in loco suo: & imposuerunt oẽs sibi diademata post mortem eius: & filii eorum post eos annis multis: & multiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccati: antiochus illustris filius antiochi regis q fuerat rome obses: & regnauit in anno cẽtesimotricesimoseptimo regni grecorum. In diebus illis exierunt ex israel filii iniqui: & suaserunt multis dicentes. Eamus & disponamus testamentuꝫ cũ gentibus que circa nos sunt: qa exquo recessimus ab eis: inuenerunt nos multa mala: & bonus visus est sermo in oculis eorum. Et destinauerunt aliqui de populo: & abierunt ad regem: & dedit illis potestatem: vt facerent iusticiã gentium: et edificauerunt gymnasiũ in hyerosolimis secundum leges nationuꝫ: & fecerunt sibi preputia: et recesserunt a testamẽto sancto: & iuncti sunt nationibus: & venundati sunt vt facerẽt malũ. Et paratũ est regnum in conspectu antiochi: & cepit regnare in terra egypti vt regnaret super duo regna. Et intrauit in egyptũ in multitudie graui in curribus & elephãtis & eqtibus: & copiosa nauiũ multitudine. Et constituit bellũ aduersus ptolemeum regem egypti:

Maccabeo. i. Cap. i.

os ãnos multos. ꝛ multiplicauerũt mala in
τῶν ἔτη πολλά. καὶ ἐπλήθυναν κακὰ ἐν
terra. ꝛ exiuit ex eis radix pecca=
τῇ γῇ. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ῥίζα ἁμαρτω=
trix antioch⁹ illustris: fili⁹ antiochi
λὸς ἀντίοχος ἐπιφανής, υἱὸς ἀντιόχου
regis: q̃ fuit obses in roma. ꝛ
τοῦ βασιλέως, ὃς ἦν ὅμηρα ἐν τῇ ῥώμῃ. καὶ
regnauit in anno cẽtesimo ꝛ tricesi=
ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει ἑκατοστῷ καὶ τριακο
mo ꝛ septimo regni grecoꝝ. in
στῷ καὶ ἑβδόμῳ βασιλείας ἑλλήνων. ἐν
dieb⁹ illis exierũt de israel
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθον ἐξ ἰσραὴλ
filij iniqui: ꝛ suaserunt multis
υἱοὶ παράνομοι, καὶ ἀνέπεισαν πολλοὺς
dicẽtes. eam⁹ ꝛ disponam⁹ pa=
λέγοντες. πορευθῶμεν καὶ διαθώμεθα δια
ctũ cũ gẽtib⁹ q̃ ĩ circuitu nr̃m.
θήκην μετὰ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν.
q̃a exquo recessim⁹ ab eis: iuenerũt
ὅτι ἀφ᾽ ἧς ἐχωρίσθημεν ἀπ᾽ αὐτῶν, εὗρεν
nos mala multa. ꝛ placuit s̃mo
ἡμᾶς κακὰ πολλά. καὶ ἠγαθύνθη ὁ λόγος
in oculis eoꝝ. ꝛ pati sunt
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. καὶ προεθυμήθησάν
q̃dã de populo: ꝛ iuerũt
τινες ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν
ad regẽ. ꝛ dedit eis pote
πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου
statẽ faciẽdi iusticiã gẽtiũ.
σίαν ποιῆσαι τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν.
ꝛ edificauerũt gymnasiũ in hierosoly=
καὶ ᾠκοδόμησαν γυμνάσιον ἐν ἱεροσολύ=
mis s̃m leges gẽtiũ. ꝛ fece=
μοις κατὰ τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐποί
rũt sibi p̃putia ꝛ recesserũt
ησαν ἑαυτοῖς ἀκροβυστίας καὶ ἀπέστησαν
a testamẽto sancto. ꝛ iũcti sunt
ἀπὸ διαθήκης ἁγίας. καὶ ἐζευγχθησαν τοῖς
gẽtib⁹ ꝛ vẽditi sunt: vt facerẽt ma=
ἔθνεσι καὶ ἐπράθησαν ποιῆσαι τὸ πονη=
lũ. ꝛ paratũ est regnũ corã an
ρόν. καὶ ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία ἐναντίον ἀν
tiocho. ꝛ cepit regnare
τιόχου. καὶ ὑπέλαβε βασιλεῦσαι τῆς
egypto: vt regnaret sup duo
αἰγύπτου, ὅπως βασιλεύσῃ ἐπὶ τὰς δύο
regna: ꝛ intrauit in egyptũ in tur
βασιλείας. καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον ἐν ὄχ
ba graui in currib⁹ ꝛ elephãtis ꝛ in eq
λῳ βαρεῖ ἐν ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ ἐν ἱπ
tib⁹ ꝛ in classe magna. ꝛ cõstituit
πεῦσι καὶ ἐν στόλῳ μεγάλῳ. καὶ συνεστήσατο

bellū cōtra ptolemeū regē egy=
πόλεμον πρὸς πτολεμαῖον βασιλέα αἰγύ
pti. ⁊ verit⁹ est ptoleme⁹ a fa=
πτου. κὰι ἐνετράπη πτολεμαῖος ἀπὸ προ=
cie ei⁹ ⁊ fugit. ⁊ ceciderūt vulne
σώπου αὐτοῦ κὰι ἔφυγε. κὰι ἔπεσον τραυ
rati multi: ⁊ ceperūt vr
ματίαι πολλοί, κὰι κατελάβοντο τὰς πό
bes munitas in terra egypti. ⁊
λεις τὰς ὀχυρὰς ἐν γῆ αἰγύπτω. κὰι
accepit spolia egypti: ⁊ re=
ἔλαβε τὰ σκῦλα τῆς αἰγύπτου, κὰι ἐπέ
uersus ē antiochus postq̄ pcussit egy=
στρεψεν ἀντίοχος μετὰ τὸ πατάξαι αἴγυ
ptū in cētesimo ⁊ quadragesimo ⁊
πτον ἐν τῶ ἑκατοστῶ κὰι τεσσαρακοστῶ κὰι
tertio anno. ⁊ ascēdit in israel ⁊ hie
τρίτω ἔτει. κὰι ἀνέβη ἐπὶ ἰσραὴλ κὰι ἱε
solymā in turba graui: ⁊ intrauit in
ροσόλυμα ἐν ὄχλω βαρεῖ, κὰι εἰσῆλθεν εἰς
sanctuariū in superbia: ⁊ accepit
τὸ ἁγίασμα ἐν ὑπερηφανία, κὰι ἔλαβε
altare aureū: ⁊ cāde
τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, κὰι τὴν λυ=
labrū luminis: ⁊ oīa vasa
χνίαν τοῦ φωτός, κὰι πάντα τὰ σκεύη
eius: ⁊ mēsam ꝓpositiōis:
αὐτῆς, κὰι τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως.
⁊ libatoria ⁊ phialas: ⁊
κὰι τὰ σπονδεῖα κὰι τὰς φιάλας, κὰι
mortariola aurea: ⁊ ve=
τὰς θυΐσκας τὰς χρυσᾶς, κὰι τὸ κατα
lum: ⁊ coronas: ⁊ orna
πέτασμα, κὰι τοὺς στεφάνους, κὰι τὸν κόσ
mētū aureū qḋ in facie
μον τὸν χρυσοῦν τὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ
tēpli. ⁊ cōminuit oīa: ⁊ accepit
ναοῦ. κὰι ἐλέπισε πάντα, κὰι ἔλαβε
argentū ⁊ aur̄ ⁊ vasa
τὸ ἀργύριον κὰι τὸ χρυσίον κὰι τὰ σκεύη
desiderabilia. ⁊ accepit thesau
τὰ ἐπιθυμητά. κὰι ἔλαβε τοὺς θησαυ
ros abscōditos q̄s īuenit. ⁊ acci
ροὺς τοὺς ἀποκρύφους οὓς εὗρε. κὰι λα
piēs oīa abijt in terrā suā.
βὼν πάντα ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
⁊ fecit hoīm cedē: ⁊ locut⁹ est
κὰι ἐποίησε φονοκτονίαν, κὰι ἐλάλησεν
superbiā magnā. ⁊ fuit lu=
ὑπερηφανίαν μεγάλην. κὰι ἐγένετο πέν
ct⁹ magn⁹ in israel in oī loco
θος μέγα ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν παντὶ τόπω
eor̄. ⁊ gemuerūt principes ⁊ se=
αὐτῶν. κὰι ἐστέναξαν ἄρχοντες κὰι πρε
niores: virgines ⁊ pueri infir=
σβύτεροι, παρθένοι κὰι νεανίσκοι ἠσθέ=
mati sūt: ⁊ pulchritudo mulierū mu
νησαν, κὰι τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἠλ
tata est. oīs spōsus accepit luctū.
λοιώθη. πᾶς νυμφίος ἀνέλαβε θρῆνον.
sedēs in thalamo fuit in luctu. ⁊
καθημένη ἐν παστῶ ἐγένετο ἐν πένθει. κὰι
cōcussa ē terra sup habitātes e=
ἐσείσθη ἡ γῆ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐ
am. ⁊ oīs domos iacob induerūt
τήν. κὰι πᾶς ὁ οἶκος ἰακὼβ ἐνεδύσαν
cōfusionē. post duos ānos dier̄ mi=
το αἰσχύνην. μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπέ
sit rex pncipē tribu=
στειλεν ὁ βασιλεὺς ἄρχοντα φορολογί=
ti in vrbes iuda. ⁊ venit in
ας εἰς τὰς πόλεις ἰούδα. κὰι ἦλθεν εἰς

Et constituit bellum aduersus ptole=
meum regem egypti: & veritus est pto
meus a facie eius & fugit: & cecide=
runt vulnerati multi. Et comprehen
dit ciuitates munitas in terra egypti: &
accepit spolia terre egypti. Et conuer
tit antiochus postq̄ percussit egyptuз
in centesimo & quadragesimo & tertio
anno: & ascendit ad israel: & ascendit
hierosolymam in multitudine graui.
Et intrauit in sanctificationem cum su
perbia: & accepit altare aureum: & can=
delabrum luminis: & vniuersa vasa ei⁹:
& mensaз prepositionis & libatoria &
phialas: & mortariola aurea: & veluз &
coronas & ornamentum aureuз quod
in facie templi erat: & comminuit omnia:
Et accepit argentum & aurū & vasa cō
cupiscibilia: et accepit thesauros occul
tos quos inuenit: & sublatis oībus abiit
in terram suam. Et fecit cede hominū:
& locutus est in superbia magna. Et fa=
ctus est planctus magnus in israel: & in
omni loco eorum. Et ingemuerūt pri
cipes & seniores: & iuuenes & virgines
infirmati sunt: & speciositas mulierum
immutata est. Omnis maritus sumpsit
lamentuз: & que sedebant in thoro ma
ritali lugebant: et cōmota est terra sup
habitantes in ea: et vniuersa domus ia
cob induit confusionem. Et post duos
annos dierum misit rex principem tri=
butorum in ciuitates iuda: & venit hie=
rusalem cum turba magna. Et locutus
est ad eos verba pacifica in dolo: & cre=
diderunt ei. Et irruit super ciuitateз re
pente: et percussit eam plaga magna: &
perdidit populum multuз ex israel. Et
accepit spolia ciuitatis: & succedit eam
igni. Et destruxit domos eius & muros
ei⁹ in circuitu: & captiuas duxerūt mu=
lieres & natos: & pecora possederunt.
Et edificauerunt ciuitateз dauid muro
magno & firmo & turribus firmis: et fa
cta est illis in arcem. Et posuerunt illic
gentem peccatricem viros iniquos: et
conualuerunt in ea. Et posuerūt arma
et escas: et congregauerunt spolia hie=
rusalem & reposuerūt illic: & facti sunt
in laqueum magnum. Et factū est hoc
ad insidias sanctificationi: & in diabolū
malum israel: et effuderunt sangui=
nem innocentem per circuitū sanctifi=
cationis: & contaminauerunt sanctifi=
cationem. Et fugerūt habitatores hie=
rusalem propter eos: & facta est habita
tio exterorum: Et facta est extera semi
ni suo: & nati eius reliquerunt eam. Sā=
ctificatio ei⁹ desolata est sicut solitudo:
dies festi eius conuersi sunt in luctum:
sabbata eius in opprobrium: honores
eius in nihilum. Secundum gloriam ei⁹
multiplicata est ignominia eius: et su=
blimitas eius conuersa est in luctum. Et
scripsit rex antioch⁹ omni regno suo:
vt esset omnis populus vnus: et reli=
querunt vnusquisq̄ ∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

hierusalē in turba graui: ⁊ locut⁹
ἱερουσαλὴμ ἐν ὄχλω βαρεῖ, κὰι ἐλάλη
est eis verba pacifica in dolo:
σεν αὐτοῖς λόγους εἰρηνικοὺς ἐν δόλω,
⁊ crediderūt ei. ⁊ irruit
κὰι ἐνεπίστευσαν αὐτῶ. κὰι ἐπέπεσεν
sup ciuitatē subito. ⁊ pcussit
ἐπὶ τὴν πόλιν ἐξάπινα. κὰι ἐπάταξεν
eā plaga magna. ⁊ pdidit
αὐτὴν πληγὴν μεγάλην. κὰι ἀπώλεσε
pplm multū de israel. ⁊ accepit
λαὸν πολὺν ἐξ ἰσραήλ. κὰι ἔλαβε τὰ
spolia vrbis: ⁊ cōbusit il=
σκῦλα τῆς πόλεως, κὰι ἐνεπύρισεν αὐ
lā igni: ⁊ destruxit domos il=
τὴν πυρί, κὰι καθεῖλε τοὺς οἴκους αὐ=
li⁹ ⁊ muros illi⁹ in circuitu. ⁊ ca=
τῆς κὰι τὰ τείχη αὐτῆς κύκλω. κὰι ἠχ
ptiuauerūt mulieres ⁊ fi=
μαλώτευσαν τὰς γυναῖκας κὰι τὰ τέ=
lios: ⁊ iumēta possederūt. ⁊
κνα, κὰι τὰ κτήνη ἐκληρονόμησαν. κὰι
edificauerunt vrbē dauid muro
ὠκοδόμησαν τὴν πόλιν δαυὶδ τείχει
magno ⁊ forti turrib⁹ munitis:
μεγάλω κὰι ὀχυρῶ πύργοις ὀχυροῖς,
⁊ fuit illis in arcē. ⁊ posue
κὰι ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄκραν. κὰι ἔθη=
rūt illic gētē peccatricē: viros ini=
καν ἐκεῖ ἔθνος ἁμαρτωλόν, ἄνδρας πα
quos: ⁊ cōualuerūt in illa. ⁊
ρανόμους, κὰι ἐνίσχυσαν ἐν αὐτῆ. κὰι
posuerunt arma ⁊ escas: ⁊ cōgre
παρέθεντο ὅπλα κὰι τροφήν, κὰι συ=
gātes spolia hierusalē repo
ναγαγόντες τὰ σκῦλα ἱερουσαλὴμ ἀπέ
suerūt illic. ⁊ facti sūt in magnū la=
θεντο ἐκεῖ. κὰι ἐγένοντο εἰς μεγάλην πα
queū. ⁊ fuit in insidias san=
γίδα. κὰι ἐγένετο εἰς ἔνεδρον τῶ ἁγιά
ctuario: ⁊ in calūniatorē malū
σματι, κὰι εἰς διάβολον πονηρὸν τῶ
israel semp. ⁊ effuderūt sāguinē
ἰσραὴλ διαπαντός. κὰι ἐξέχεαν αἷμα
īnocētē īcircuitu sanctuarij: ⁊ pollu E
ἀθῶον κύκλω τοῦ ἁγιάσματος, κὰι ἐμό=
erūt sanctuariū. ⁊ fugerūt habi
λυναν τὸ ἁγίασμα. κὰι ἔφυγον οἱ κά=
tatores hierusalē ꝓpt eos: ⁊ facta
τοικοι ἱερουσαλὴμ δι' αὐτούς, κὰι ἐγένε
est habitatio exteror̄. ⁊ facta est ex=
το κατοικία ἀλλοτρίων. κὰι ἐγένετο ἀλ
tera gn̄ationib⁹ suis: ⁊
λοτρία τοῖς γεννήμασιν αὐτῆς, κὰι τὰ
filij sui reliquerūt eā. san=
τέκνα αὐτῆς ἐγκατέλιπον αὐτήν. τὸ ἁγί
ctuariū illi⁹ desolatū ē vt erem⁹. fe=
ασμα αὐτῆς ἠρημώθη ὡς ἔρημος. αἱ ἑορ
sta ei⁹ versa sunt in luctū. sab=
ταὶ αὐτῆς ἐστράφησαν εἰς πένθος. τὰ σάβ Tob.
bata ei⁹ in ignominiā. honor ei⁹ b.
βατα αὐτῆς εἰς ὀνειδισμόν. ἡ τιμὴ αὐτῆς Am
in vilipēdium: iuxta gl'iā ei⁹ fu= 8.c
εἰς ἐξουδένωσιν, κατὰ τὴν δόξαν αὐτῆς ἐγε
it ignominia ei⁹. ⁊ altitudo ei⁹
νήθη ἀτιμιασμὸς αὐτῆς. κὰι τὸ ὕψος αὐτῆς
versa est in luctū. ⁊ scripsit rex
ἐστράφη εἰς πένθος. κὰι ἔγραψεν ὁ βασι
omni regno suo vt essent om
λεὺς πάση τῆ βασιλεία αὐτοῦ εἶναι πάν
nes in pplm vnū: ⁊ relinqueret q̄sq̄
τας εἰς λαὸν ἕνα, κὰι ἐγκαταλιπεῖν ἕκαστον

leges suas. ⁊ cõsenserũt oẽs
τὰ νόμιμα αὐτοῦ. καὶ ἐπεδέξαντο πάντα
gẽtes ſm ſmonẽ regis.
τὰ ἔθνη κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως.
⁊ multi ab israel cõsenserũt ſui
καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἰσραὴλ εὐδόκησαν τῇ λα
tuti ei⁹. ⁊ sacrificauerũt idolis: ⁊
τρείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἔθυσαν τοῖς εἰδώλοις, καὶ
polluerũt sabbatũ. ⁊ mi=
ἐβεβήλωσαν τὸ σάββατον. καὶ ἀπέ=
F sit rex libros in manu nũ
στειλεν ὁ βασιλεὺς βιβλία ἐν χειρὶ ἀγ
cioꝝ in hierusalẽ ⁊ vrbes iu=
γέλων εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς πόλεις ἰού
da vt irẽt post leges alienoꝝ
δα πορευθῆναι ὀπίσω νομίμων ἀλλοτρίων
terre: ⁊ ꝓhiberẽt holocausta ⁊
τῆς γῆς, καὶ κωλῦσαι ὁλοκαυτώματα καὶ
sacrificiũ ⁊ libationẽ ex sanctuario:
θυσίαν καὶ σπονδὴν ἐκ τοῦ ἁγιάσματος,
⁊ coinq̃narẽt sabbata ⁊ festa: ⁊
καὶ βεβηλῶσαι σάββατα καὶ ἑορτάς, καὶ
pollerẽt sanctuariũ ⁊ sanctos: edificarẽt
μιᾶναι ἁγίασμα καὶ ἁγίους, οἰκοδομῆσαι
aras ⁊ lucos: ⁊ idola: ⁊ sacrificarẽt
βωμοὺς καὶ τεμένη, καὶ εἰδωλεῖα, καὶ θύειν
porcina ⁊ pecora cõmunia: ⁊ relinquerẽt
ὕεια καὶ κτήνη κοινά, καὶ ἀφιέναι τοὺς
filios suos incircũcisos: abominarenť
υἱοὺς αὐτῶν ἀπεριτμήτους, βδελύξαι τὰς
aias suas in oĩ immundo ⁊
ψυχὰς αὐτῶν ἐν παντὶ ἀκαθάρτῳ καὶ
G coinq̃natione. ita vt obliuiscerenť legis:
βεβηλώσει. ὥστε ἐπιλαθέσθαι τοῦ νόμου,
⁊ imutarẽt oẽs iustificationes.
καὶ ἀλλάξαι πάντα τὰ δικαιώματα.
⁊ q̃ non faceret iuxta verbũ
καὶ ὃς ἂν μὴ ποιήσῃ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ
regis morereť. iuxta oĩa
βασιλέως ἀποθανεῖται. κατὰ πάντας
verba hec scripsit oĩ
τοὺς λόγους τούτους ἔγραψε πάσῃ τῇ
regno suo. ⁊ fecit princi
βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐπισκό=
pes sup oẽm pplm: ⁊ prece=
πους ἐπὶ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐνετεί
pit vrbib⁹ iuda sacrificare per
λατο ταῖς πόλεσιν ἰούδα θυσιάζειν κα
vrbẽ ⁊ vrbẽ. ⁊ cõgregati sunt
τὰ πόλιν καὶ πόλιν. καὶ συνηθροίσθησαν
de pplo ad eos multi. oĩs
ἀπὸ τοῦ λαοῦ πρὸς αὐτοὺς πολλοί. πᾶς
q̃ dereliquerat legẽ. ⁊ fecerũt
ὁ ἐγκαταλιπὼν τὸν νόμον. καὶ ἐποίησαν
mala in terra: ⁊ posuerũt israel in
A κακὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔθεντο τὸν ἰσραὴλ ἐν
abditis in omni refugio ipoꝝ.
κρύφοις ἐν παντὶ φυγαδευτηρίῳ αὐτῶν.
⁊ quinta ⁊ decima die chasleu
καὶ πέντε καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ χασελεῦ
quinto ⁊ q̃dragesimo ⁊ cẽtesĩ
τῷ πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατο
mo anno edificauerũt abominationẽ deso=
στῷ ἔτει ᾠκοδόμησαν βδέλυγμα ἐρημώ
latiõis sup altare. ⁊ in vrbi
σεως ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐν πόλε
b⁹ iuda incircuitu edificauerunt aras:
σιν ἰούδα κύκλῳ ᾠκοδόμησαν βωμούς,
⁊ in ianuis domoꝝ. ⁊ in
καὶ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν. καὶ ἐν
plateis thura icẽdebãt. ⁊ libros
ταῖς πλατείαις ἐθυμίων. καὶ τὰ βιβλία

legẽ suam: & consenserunt omnes gen
tes secundũ verbum regis antiochi. Et
multi ex israel consenserũt ei: & sacrifi=
cauerũt idolis & coinquauerunt sabba
tũ. Et misit rex antiochus libros p ma
n⁹ nunciorũ in hierusalẽ: & in oẽs ciui=
tates iude vt sequerẽtur leges gentiuꝫ
terre: & ꝓhiberent holocausta & sacrifi
cia: & placationes fieri in tẽplo dei: & ꝓ
hiberent celebrari sabbatũ & dies solẽ=
nes. Et iussit coinq̃nari sancta et sanctũ
templũ israel. Et iussit edificari aras &
tẽpla & idola: & ĩmolari carnes suillas
& pecora cõmunia: & relinq̃re filios su=
os incircuncisos: & coinquinari aĩas eo
rũ in oĩbus immũdiciis & abominatio
nibus: ita vt obliuiscerẽtur legẽ & ĩmu=
tarẽt oẽs iustificationes dei. Et q̃cunq̃
nõ fecissent secundũ verbũ regis antio
chi: morerẽtur. Secundũ oĩa verba hec
scripsit omni regno suo: & ꝓposuit pri
cipes populo q̃ hec fieri cogerẽt. Et ius
serũt ciuitatibus iude sacrificare. Et cõ
gregati sunt multi de pplo ad eos q̃ de=
reliquerãt legẽ dñi: & fecerũt mala sup
terrã: & effugauerũt pplm israel in abdi
tis & in asconditis fugitiuorũ locis. Die
q̃ntadecima mẽsis casleu: q̃nto & q̃dra=
gesimo & cẽtesimo ãno: edificauit rex
antioch⁹ abominandũ idolũ desolatio
nis sup altare dei: & p vniuersas ciuita=
tes iude in circuitu edificauerũt aras &
ante ianuas domorũ: & in plateis incen
debant thura & sacrificabãt. Et libros
legis dei cõbusserunt igni scĩdẽtes eos:
& apud quẽcunq̃ inueniebãtur libri te
stamẽti dñi: & quicũq̃ obseruabat legẽ
dñi secũdũ edictũ regis: trucidabãt eũ.
In virtute sua faciebãt hec pplo israel q̃
inueniebatur in omni mẽse in ciuitati=
bus. Et quinta et vicesima die mẽsis sa
crificabãt sup arã que erat cõtra altare:
& mulieres q̃ circuncidebãt filios suos
trucidabãtur secundũ iussum regis an=
tiochi. Et suspẽdebant pueros a ceruí=
cibus p vniuersas domos eorũ: & eos q̃
circunciderãt illos trucidabũt. Et mul
ti de populo isrl diffinierunt apud se: vt
nõ mãducarẽt immũda: et elegerũt ma
gis mori q̃ cibis coinq̃nari immũdis:
& noluerũt infringere legẽ dei sanctaꝫ
& trucidati sunt: & facta est ira magna
sup populũ israel valde. Ca. 2.

IN diebus illis surrexit matathias fi
lius iohãnis filii symeonis sacerdos
ex filiis ioarim ab hierusalẽ: & consedit
in monte modin. Et habebat filios q̃n=
q̃: iohannã: qui cognominabatur gad
dis: & simonem: qui cognominabatur
thasi: & iudam: q̃ vocabatur machabe⁹:
& eleazarũ: qui cognominabatur aba=
rõ: & ionatham: qui cognominabatur
apphus. Hi viderunt mala que fiebant
in populo iuda et in hierusalem. Et di=
xit matathias. Ve mihi. Vt quid natus
sum videre cõtritionem populi mei &
contritionem ciuitatis sancte: & sedere
illic cum datur in manibus inimicorũ!
Sancta in manu extraneorũ facta sũt:
templum eius sicut homo ignobilis.
Vasa glorie eius captiua abducta sunt:

legis q̃s iuenerũt cõbusserũt igne scindens
τοῦ νόμου ἃ εὗρον ἐνεπύρισαν πυρὶ κατασχί
tes. ⁊ vbi inueniebať apud aliquẽ
σαντες. καὶ ὅπου εὑρίσκετο παρά τινι
liber testamẽti: ⁊ siq̃s acq̃escebat
βιβλίον διαθήκης, καὶ εἴ τις συνευδόκει τῷ
legi edicto regis occidebãt
νόμῳ τὸ σύγκριμα τοῦ βασιλέως ἐθανάτουν
illũ in virtute sua. faciebãt sic israel
αὐτὸν ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν. ἐποίουν οὕτω τῷ ἰσραὴλ
inuẽtis in omni mẽse ⁊ mẽse in
τοῖς εὑρισκομένοις ἐν παντὶ μηνὶ καὶ μηνὶ ἐν
vrbib⁹ ⁊ q̃nta et vicesima mẽ
ταῖς πόλεσι καὶ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μη
sis sacrificãtes sup arã q̃ erat in
νὸς θυσιάζοντες ἐπὶ τὸν βωμὸν ὃς ἦν ἐπὶ
altari. ⁊ mulieres q̃ circũ
τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ τὰς γυναῖκας τὰς περι
ciderunt filios suos occiderũt
τετμηκυίας τὰ τέκνα αὐτῶν ἐθανάτωσαν
iuxta iussum: ⁊ suspẽderunt ĩfantes
κατὰ πρόσταγμα, καὶ ἐκρέμασαν τὰ βρέφη
ex collis eoꝝ ⁊ domos
ἐκ τῶν τραχήλων αὐτῶν καὶ τοὺς οἴκους
eoꝝ ⁊ eos q̃ circũciderãt illos.
αὐτῶν καὶ τοὺς περιτετμηκότας αὐτούς.
⁊ multi in israel fortificati sunt ⁊
καὶ πολλοὶ ἐν ἰσραὴλ ἐκραταιώθησαν καὶ
offirmati in se vt nõ comederẽt cõmũia.
ὠχυρώθησαν ἐν αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν κοινά.
⁊ elegerũt mori vt nõ pollluerẽ
καὶ ἐπεδέξαντο ἀποθανεῖν ἵνα μὴ μιανθῶ
tur cibis ⁊ ne inquinarẽt testa
σι τοῖς βρώμασι καὶ μὴ βεβηλώσωσι διαθή
mẽtũ sanctũ: ⁊ mortui sunt. ⁊ fuit ira
κην ἁγίαν, καὶ ἀπέθανον. καὶ ἐγένετο ὀργὴ
magna sup israel valde.
μεγάλη ἐπὶ ἰσραὴλ σφόδρα. Ca. 2.

IN diebus illis: surrexit mat=
Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀνέστη ματ=
tathias fili⁹ ioãnis filij symeõ sacerdos
ταθίας ἰωάννου τοῦ συμεὼν ἱερεὺς τῶν
filioꝝ ioarib de hierusalẽ: ⁊ se=
υἱῶν ἰωαρὶβ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκά=
dit in modin. ⁊ ei filij q̃nq̃:
θισεν ἐν μωδεΐν. καὶ αὐτῷ υἱοὶ πέντε,
ioãnes cognominat⁹ gaddis: simon
ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος γαδδίς, σίμων
vocat⁹ thasi: iudas voca
ὁ καλούμενος θασί, ἰούδας ὁ καλού=
tus maccabe⁹: eleazar⁹ voca=
μενος μακκαβαῖος, ἐλεάζαρ ὁ καλούμε=
tus auarã: ionathas vocat⁹ sap=
νος αὐαράν, ἰωνάθας ὁ καλούμενος σαπ=
phus. ⁊ vidit blasphemias q̃ fie
φοῦς. καὶ εἶδε τὰς βλασφημίας τὰς γι
bãt in iuda ⁊ hierlm: ⁊ dixit.
νομένας ἐν ἰούδα καὶ ἱλημ, καὶ εἶπεν.
hei mihi: vt q̃d hoc nat⁹ sum videre cõtri
οἴ μοι, ἵνα τί τοῦτο ἐγεννήθην ἰδεῖν τὸ σύν
tionẽ ppli mei: ⁊ cõtri=
τριμμα τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὸ σύν=
tionẽ vrbis sancte: ⁊ se=
τριμμα τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ κα
dere ibi cũ dať ea in manu
θίσαι ἐκεῖ ἐν τῷ δοθῆναι αὐτὴν ἐν χειρὶ
inimicoꝝ? sanctuariũ in manu alienoꝝ.
ἐχθρῶν; τὸ ἁγίασμα ἐν χειρὶ ἀλλοτρίων.
factũ ẽ tẽplũ ei⁹ vt vir ignobilis.
ἐγένετο ὁ ναὸς αὐτῆς ὡς ἀνὴρ ἄδοξος. τὰ
vasa glie captiua abducta sũt.
σκεύη τῆς δόξης αἰχμάλωτα ἀπήχθη.

trucidati sunt infantes eiꝰ in pla
ἀπεκτάνθη τὰ νήπια αὐτῆς ἐν ταῖς πλα
teis eiꝰ. pueri eiꝰ in gla
τείαις αὐτῆς. οἱ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ῥομ=
dio inimici. que gēs nō heredita
φαίᾳ ἐχθροῦ. ποῖον ἔθνος οὐκ ἐκληρονόμη
uit regnū ⁊ nō obtinuit spo
σε βασιλείαν καὶ οὐκ ἐκράτησε τῶν σκύ
lia eiꝰ. oīs ornatꝰ eiꝰ ablatꝰ ē.
λων αὐτῆς. πᾶς ὁ κόσμος αὐτῆς ἀφῃρέθη.
pro libera facta est in seruā ⁊
ἀντὶ ἐλευθέρας ἐγένετο εἰς δούλην. καὶ
ecce sancta nr̃a ⁊ pulchritudo nr̃a
ἰδοὺ τὰ ἅγια ἡμῶν καὶ ἡ καλλονὴ ἡμῶν
⁊ glr̃ia nr̃a desolata est: ⁊ cōtamina=
καὶ ἡ δόξα ἡμῶν ἠρημώθη, καὶ ἐβεβήλω
uerūt ea gētes. vt qd nobis vltra viuere?
σαν αὐτὰ τὰ ἔθνη. ἵνα τί ἡμῖν ἔτι ζῆν;
⁊ scidit mattathias ⁊ filij eiꝰ
καὶ διέῤῥηξε ματταθίας καὶ υἱοὶ αὐτοῦ
vestes suas: ⁊ induerūt
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεβάλον=
saccos. ⁊ plorauerūt valde.
το σάκκους. καὶ ἐπένθησαν σφόδρα.
⁊ venerūt q̄ a rege
καὶ ἦλθον οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως οἱ
cogentes rebellionē in
καταναγκάζοντες τὴν ἀποστασίαν εἰς
modin vrbē vt sacrificarēt. ⁊
μωδεῒν τὴν πόλιν ἵνα θυσιάσωσι. καὶ
multi de israel ad eos acces
πολλοὶ ἀπὸ ἰσραὴλ πρὸς αὐτοὺς προσ
serūt. ⁊ mattathias ⁊ filij eius
ῆλθον. καὶ ματταθίας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
cōgregati sūt. ⁊ respōderunt q̄ a
συνήχθησαν. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ παρὰ
rege. ⁊ dixerūt mattathie:
τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπαν τῷ ματτα
dicētes. princeps ⁊ glr̃iosus ⁊
θίᾳ, λέγοντες. ἄρχων καὶ ἔνδοξος καὶ
magnꝰ es in vrbe hac: ⁊ cor=
μέγας εἶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἐστη
roboratꝰ in filijs ⁊ fratribꝰ. nūc acce
ριγμένος ἐν υἱοῖς καὶ ἀδελφοῖς. νῦν πρό
de primꝰ ⁊ fac prece
σελθε πρῶτος καὶ ποίησον τὸ πρόσταγ
ptū regis: vt fecerūt om=
μα τοῦ βασιλέως, ὡς ἐποίησαν πάν
nes gētes ⁊ viri iuda ⁊
τα τὰ ἔθνη καὶ οἱ ἄνδρες ἰούδα καὶ
relicti in hierusalē. ⁊
οἱ καταλειφθέντες ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
eris tu ⁊ domꝰ tua amicoꝝ re=
ἔσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου τῶν φίλων τοῦ βα
gis. ⁊ tu ⁊ filij tui glr̃ificabi=
σιλέως. καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου δοξασθή
mini argēto ⁊ auro ⁊ mune=
σεσθε ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἀποστο
ribꝰ multis. ⁊ respondit mattathi
λαῖς πολλαῖς. καὶ ἀπεκρίθη ματταθί=
as ⁊ dixit voce magna. si oēs
ας καὶ εἶπεν φωνῇ μεγάλῃ. εἰ πάντα τὰ
gētes q̄ in familia regni regis
ἔθνη τὰ ἐν οἴκῳ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέ
obediūt ei: vt recedāt qlibet a
ως ἀκούουσιν αὐτοῦ, ἀποστῆναι ἕκαστος ἀπὸ
seruitute patrū suoꝝ: ⁊ cōsenserūt
λατρείας πατέρων αὐτοῦ, καὶ ᾑρετίσαν
p̄ceptis eiꝰ: et ego ⁊ filij mei
το ἐντολαῖς αὐτοῦ, κἀγὼ καὶ οἱ υἱοί μου
⁊ fratres mei ambulabimꝰ in te=
καὶ οἱ ἀδελφοί μου πορευσόμεθα ἐν δια

trucidati sunt senes eius in plateis: et iuuenes eius ceciderūt in gladio inimicorum. Que gens non hereditauit regnū eius: et non obtinuit spolia eius. Omnis cōpositio eius ablata est. Que erat libera facta est ancilla. Et ecce sancta nostra: & pulchritudo nr̃a: & claritas nostra desolata est: & coinquinauerunt eā gētes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et scidit vestimenta sua matathias & filii eius & operuerunt se ciliciis: & planxerunt valde: & venerunt illuc qui missi erant a rege antiocho: vt cogerent eos qui confugerant in ciuitatem modin immolare & accendere thura: & a lege dei discedere. Et multi de populo israel consentientes accesserunt ad eos: sed matathias & filii eius constanter steterunt: & respondentes qui missi erāt ab antiocho: dixerunt matathie. Princeps et clarissimus et magnus es in hac ciuitate: & ornatus filiis & fratribus. Ergo accede prior et fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes & viri iuda: & qui remanserunt in hierusalem. Et eris tu & filii tui inter amicos regis: & amplificatus auro et argento & muneribꝰ multis. Et respondit matathias & dixit magna voce. Et si omnes gentes regi ātiocho obediunt: vt discedant vnusquisq; a seruitute legis patrū suorum: & consentiant mandatis eius: ego & filii mei & fratres mei obediemus legi patrum nostrorum. Propitiꝰ sit nobis deus: nō est nobis vtile relinquere legem & iusticias dei. Non audiemus verba regis antiochi: nec sacrificabimus trāsgredientes legis nostre mandata: vt eamus altera via. Et vt cessauit loqui verba hec: accessit quidam iudeus in omniu; oculis sacrificare idolis super aram in ciuitate modin secundum iussum regis. Et vidit matathias & doluit: & contremuerunt renes eius. Et accensus est furor eius secundum iudiciu; legis: & insiliēs trucidauit eum super aram. Sed & virū quem rex antiochus miserat qui cogebat immolare: occidit in ipso tempore & aram destruxit: et zelatus est legē sicut fecit phinees zābri filio salomi. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicens. Omnis qui zelum habet legis statuens testamentum exeat post me. Et fugit ipse & filii eius in montes: & reliquerunt quecunq; habebant in ciuitate. Tunc descenderunt multi querentes iudicium & iusticia; in desertum: & sederūt ibi ipsi & filii eius: & mulieres eorum & pecora eorum: quoniā inundauerunt super eos mala. Et renūciatum est viris regis & exercitui q erāt in hierusalem ciuitate dauid: quoniam discessissent viri quidam qui dissipauerunt mandatum regis in loca occulta in deserto: et abiissent post illos multi. Et statim prexerunt ad eos & constituerunt aduersus eos prelium in die sabbatorū: et dixerūt ad eos. Resistitis & nūc adhuc?

stamēto patrū nr̃oꝝ. p̄pitiꝰ nobis relin
θήκῃ πατέρων ἡμῶν. ἵλεως ἡμῖν καταλι
quere legē ⁊ iusticias. s̄monē
πεῖν νόμον καὶ δικαιώματα. τὸν λόγον τοῦ
regis nō audiemꝰ vt p̄tereamꝰ
βασιλέως οὐκ ἀκουσόμεθα παρελθεῖν
s̄uitutē nr̃am dextra vel sinistra.
τὴν λατρείαν ἡμῶν δεξιὰν ἢ ἀριστεράν.
⁊ vt cessauit loq̄ verba hec:
καὶ ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τοὺς λόγους τού
accessit vir iudeꝰ in ocu
τους, προσῆλθεν ἀνὴρ ἰουδαῖος ἐν ὀφθαλ
lis oīm sacrificare in ara
μοῖς πάντων θυσιάσαι ἐπὶ τοῦ βωμοῦ
in modin s̄m iussu; regis:
ἐν μωδεῒν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέ
⁊ vidit mattathias ⁊ zelauit ⁊
ως, καὶ εἶδε ματταθίας καὶ ἐζήλωσε καὶ
cōtremuerūt renes eiꝰ: ⁊ p̄tulit
ἐτρόμησαν οἱ νεφροὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνήνεγκε
furorē s̄m iudiciū. ⁊ currēs iugula
θυμὸν κατὰ τὸ κρῖμα. καὶ δραμὼν ἔσφα
uit eū sup arā. ⁊ viꝝ
ξεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν βωμόν. καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ
regis cogentē sacrificare occi=
βασιλέως τὸν ἀναγκάζοντα θύειν ἀπέ=
dit in tp̄e illo. ⁊ a=
κτεινεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. καὶ τὸν βω
rā destruxit: ⁊ zelauit legē: sicut
μὸν καθεῖλε, καὶ ἐζήλωσε τῷ νόμῳ, καθὼς
fecit phinees zābri filio salō.
ἐποίησε φινεὲς τῷ ζαμβρὶ υἱῷ σαλώμ.
⁊ clamauit mattathias in vrbe vo=
καὶ ἀνέκραξε ματταθίας ἐν τῇ πόλει φω
ce magna dicēs. oīs q̄ zelat legē
νῇ μεγάλῃ λέγων. πᾶς ὁ ζηλῶν τῷ νόμῳ
⁊ statuit testamētū: exeat post me.
καὶ ἱστῶν διαθήκην, ἐξελθέτω ὀπίσω μου.
⁊ fugerūt ip̄e ⁊ filij eiꝰ in
καὶ ἔφυγον αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς
mōtes: ⁊ reliquerūt q̄ hēbāt in
τὰ ὄρη, καὶ ἐγκατέλιπον ὅσα εἶχον ἐν
vrbe. tūc descēderūt multi que
τῇ πόλει. τότε κατέβησαν πολλοὶ ζη=
rētes iusticiā ⁊ iudiciū in
τοῦντες δικαιοσύνην καὶ κρῖμα εἰς τὴν Nu
desertū sedere illuc: ip̄i ⁊ filij b.
ἔρημον καθίσαι ἐκεῖ, αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ
coꝝ ⁊ vxores coꝝ ⁊ iumē
αὐτῶν καὶ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ κτή=
ta coꝝ: qm̄ multiplicata sūt sup eos
νη αὐτῶν, ὅτι ἐπληθύνθη ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ
mala. ⁊ nunciatū ē viris
κακά. καὶ ἀνηγγέλη τοῖς ἀνδράσι τοῦ
regis ⁊ exercitibꝰ q̄ erāt
βασιλέως καὶ ταῖς δυνάμεσιν αἳ ἦσαν
in hierusalē vrbe dauid: qm̄ descēde
ἐν ἱερουσαλὴμ πόλει δαυίδ, ὅτι κατέ=
rūt viri: q̄ dissipauerunt
βησαν ἄνδρες, οἵτινες διεσκέδασαν τὴν
mādatū regis in occul
ἐντολὴν τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς κρύ
ta in deserto. ⁊ cucurrerūt post
φους ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἔδραμον ὀπίσω
eos multi: ⁊ dep̄rehēdētes eos
αὐτῶν πολλοί, καὶ καταλαβόντες αὐτοὺς
castrametati sūt cōtra illos. ⁊ cōstituerunt
παρενέβαλον ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ συνεστήσαντο
aduersus eos p̄lium in die sab=
πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ
batoꝝ. ⁊ dixerūt ad eos. vsq; nūc
βάτων. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς. ἕως τοῦ νῦν

Text. Gre. cū iter. lati.

egressi facite iuxta ſmonē
ἐξελθόντες ποιήσατε κατὰ τὸν λόγον τοῦ
regis τ viuetis. τ dixerūt nō
βασιλέως καὶ ζήσεσθε. καὶ εἶπον οὐκ
exibim⁹: neq; faciem⁹ ver
ἐξελευσόμεθα, οὐδὲ ποιήσομεν τὸν λό=
bū regis vt polluam⁹ diē
γον τοῦ βασιλέως βεβηλῶσαι τὴν ἡμέραν
sabbatoꝝ. τ accelerauerūt contra
τῶν σαββάτων. καὶ ἐτάχυναν ἐπ᾽ αὐ=
eos pliū: τ nō rēſpōderūt
τοὺς πόλεμον, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν
eis: neq; lapidē excusserūt in eos:
αὐτοῖς, οὐδὲ λίθον ἐνετίναξαν αὐτοῖς,
neq; oppilauerūt occulta dicētes:
οὐδὲ ἐνέφραξαν τοὺς κρύφους λέγοντες,
moriamur oēs in ſimplicitate
ἀποθάνωμεν πάντες ἐν τῇ ἁπλότητι
nr̄a. testis est ſup nos celū τ
ἡμῶν. μαρτυρεῖ ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ
terra q̄ indicta cā pditis nos: τ insu
γῆ ὅτι ἀκρίτως ἀπόλλυτε ἡμᾶς, καὶ ἀνέ
rexerūt cōtra illos in bello
στησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς
sabbatis: τ mortui sūt ipi τ mu
σάββασι, καὶ ἀπέθανον αὐτοὶ καὶ αἱ γυ
lieres eoꝝ: τ filij eoꝝ: τ
ναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ τὰ
iumēta eoꝝ vsq; ad mille aīas homi
κτήνη αὐτῶν ἕως χιλίων ψυχῶν ἀνθρώ
nū: τ cognouit mattathias τ amici
πων, καὶ ἔγνω ματταθίας καὶ οἱ φίλοι
ei⁹: τ luxerūt ſup eos vsq; ad val=
αὐτοῦ, καὶ ἐπένθησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἕως σφό=
de. τ dixit vir ꝓpinq̄ ſuo: si
δρα. καὶ εἶπεν ἀνὴρ τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἐὰν
oēs fecerim⁹ vt fratres nr̄i fe=
πάντες ποιήσωμεν ὡς ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐ=
cerūt: τ nō pugnauerim⁹ cōtra
ποίησαν, καὶ μὴ πολεμήσωμεν πρὸς τὰ
gētes pro aīa nr̄a τ iustifica
ἔθνη ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ τῶν δικαιω
tionib⁹ nr̄is: nūc citi⁹ nos disper
μάτων ἡμῶν, νῦν τάχιον ἡμᾶς ὀλοθρεύσου
dēt a terra. τ cogitauerūt die
σιν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐβουλεύσαντο τῇ ἡμέ
illa dicētes. oīs homo q̄cūq;
ρᾳ ἐκείνῃ λέγοντες. πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἐὰν
venerit ad nos in bellū die
ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς πόλεμον τῇ ἡμέρᾳ τῶν
sabbatoꝝ: pugnem⁹ cōtra e=
σαββάτων, πολεμήσωμεν κατέναντι αὐ
um. τ nō moriamur oēs sicut
τοῦ. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν πάντες καθὼς
mortui sūt fratres nr̄i in occultis.
ἀπέθανον οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τοῖς κρύφοις.
tūc cōgregati sūt ad illos synagoga:
τότε συνήχθησαν πρὸς αὐτοὺς συναγωγή,
asideoꝝ fortes potētia de israel
ἀσιδαίων ἰσχυροὶ δυνάμει ἀπὸ ἰσραὴλ
oīs voluntari⁹ lege: τ om=
πᾶς ὁ ἑκουσιαζόμενος τῷ νόμῳ, καὶ πάν
nes fugitiui ob mala addi
τες οἱ φυγαδεύοντες ἀπὸ τῶν κακῶν προ
ti sunt illis: τ facti sunt eis in
σετέθησαν αὐτοῖς, καὶ ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς
firmamētū. τ collegerūt exercitū τ p=
στήριγμα. καὶ συνεστήσαντο δύναμιν καὶ ἐ=
cusserūt pctōres in ira sua vi=
πάταξαν ἁμαρτωλοὺς ἐν ὀργῇ αὐτῶν ἄν=
ros sine lege in furore ſuo. τ reliq̄
δρας ἀνόμους ἐν θυμῷ αὐτῶν. καὶ οἱ λοιποὶ

Trāsla. B. Hie.

Exite & facite secundum verbum regis antiochi et viuetis: et dixerūt. Non exibimus: neq; faciemus verbum regis vt polluamus diem sabbatorum. Et cō citauerunt aduersus eos prelium: et nō responderunt eis: nec lapidem miserūt in eos: nec oppilauerūt loca occulta dicentes. Moriamur omnes in simplicitate nostra: & testes erunt super nos celū et terra q̄ iniuste pditis nos. Et intulerunt illis bellū sabbatis: & mortui sunt ipsi & vxores eorum & filii eorum & pecora eorū: vsq; ad mille animas hominum. Et cognouit matathias & amici eius: & luctum habuerūt super eos valde. Et dixit vir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt: & non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris & iustificationibus nostris: citius disperdent nos a terra. Et cogitauerunt in die illa dicentes. Omnis homo quicūq; venerit ad nos in bello die sabbatorum: pugnem⁹ aduersus eum: & non moriemur omnes sicut mortui sūt fratres nostri in occultis. Tunc congregata est ad eos synagoga iudeoru3 fortis viribus ex israel: oīs voluntarius in lege: & omnes qui fugiebant a malis additi sunt ad eos: & facti sunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exercitum: & percusserunt peccatores in ira sua: & viros iniquos in indignatione sua: & ceteri fugerūt ad nationes vt euaderēt. Et circuiuit matathias & amici eius: & destruxerūt aras: et circundederūt pueros incircūcisos quotquot inuenerunt in finib⁹ israel in fortitudine. Et persecuti sunt filios superbie: & prosperatum est opus in manib⁹ eorum. Et obtinuerunt legem de manibus gentium: & de manibus regum: & non dederunt cornu peccatori. Et appropinquauerūt dies matathie moriendi & dixit filiis suis. Nunc cōfortata est superbia & castigatio & tempus euersionis & ira indignationis. Nunc ergo filii emulatores estote legis: & date animas vestras pro testamento patrum: & mementote operum patru3 que fecerunt in generationibus suis: & accipietis gloriam magna3 & nomen eternū. Abraā nonne in tentatione inuent⁹ est fidelis: & reputatum est ei ad iusticiam? Ioseph in tempore angustie sue custodiuit mādatum: & factus est dominus egypti. Phinees pater noster zelando zelū dei accepit testamentum sacerdotii eterni. Iesus dum impleuit verbum factus est dux in israel. Caleph du3 testificatur in ecclesia accepit hereditatem. Dauid in sua misericordia consecutus est sedem regni in secula. Helias dum zelat zelū legis: receptus est in celum. Ananias & azarias & misael credētes liberati sunt de flāma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Et ita cogitate per generationem & generationem: quia omnes

Maccabeo. i. Cap. ii.

fugerūt in gētes vt liberarent̄. τ circūdedit
ἔφυγον εἰς τὰ ἔθνη σωθῆναι. καὶ ἐκύκλω
dit mattathias τ amici illi⁹: τ de
σε ματταθίας καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, καὶ κα
struxerūt aras illoꝝ. τ circūcide
θεῖλον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν. καὶ περιέτε
rūt pueros incircūcisos quos
μον τὰ παιδάρια τὰ ἀπερίτμητα ὅσα
inuenerūt i terminis israel in fortitudīe τ ꝑsecu=
εὗρον ἐν ὁρίοις ἰσραὴλ ἐν ἰσχύϊ. καὶ ἐδίω=
ti sunt filios superbie. τ ꝓspe
ξαν τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπερηφανίας. καὶ κατευ
ratū est opus in manu eoꝝ. τ obti
ωδώθη τὸ ἔργον ἐν χειρὶ αὐτῶν. καὶ ἀντε
nuerūt legē de manu gētiū τ
λάβοντο τοῦ νόμου ἐκ χειρὸς τῶν ἐθνῶν καὶ
de manu regū. τ nō dede
ἐκ χειρὸς τῶν βασιλέων. καὶ οὐκ ἔδω
rūt cornu peccatori. τ appropinq̄uerūt
καν κέρας τῷ ἁμαρτωλῷ. καὶ ἤγγισαν
dies mattathie vt moreret̄: τ
αἱ ἡμέραι τοῦ ματταθίου ἀποθανεῖν, καὶ
dixit filijs suis. nūc firmata ē super
εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. νῦν ἐστηρίχθη ὑπερη
bia τ castigatio τ tp̄s cōfusio
φανία καὶ ἐλεγμὸς καὶ καιρὸς καταστρο=
nis τ ira idignatiōis. τ nūc filij zela
φῆς καὶ ὀργὴ θυμοῦ. καὶ νῦν τέκνα ζηλώσα
te legē: τ date aīas vr̄as
τε τῷ νόμῳ, καὶ δότε τὰς ψυχὰς ὑμῶν
pro testamēto patrū vr̄oꝝ memētote
ὑπὲρ διαθήκης πατέρων ὑμῶν. μνήσθητε
patrū nr̄oꝝ opa q̄ fecerūt in
τῶν πατέρων ἡμῶν τὰ ἔργα ἃ ἐποίησαν ἐν
gn̄ationib⁹ eoꝝ. τ accipite gl̄iam ma
ταῖς γενεαῖς αὐτῶν. καὶ δέξασθε δόξαν με
gnā τ nomē eternū. abraā nōne i
γάλην καὶ ὄνομα αἰώνιον. ἀβραὰμ οὐκ ἐν
tentatione inuent⁹ ē fidelis: τ reputatū ē ei
πειρασμῷ εὑρέθη πιστός, καὶ ἐλογίσθη αὐ
ad iusticiā: ioseph in tp̄e āgu=
τῷ εἰς δικαιοσύνην; ἰωσὴφ ἐν καιρῷ στενο
stie sue custodiuit p̄ceptū: τ fa=
χωρίας αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἐντολήν, καὶ ἐγέ
ct⁹ est dn̄s egypti. phinees pater
νετο κύριος αἰγύπτου. φινεὲς ὁ πατὴρ
noster in zelādo zelū: accepit testa
ἡμῶν ἐν τῷ ζηλῶσαι ζῆλον, ἔλαβε δια=
mētū sacerdotij sēpiterni. iesus in
θήκην ἱερωσύνης αἰωνίας. ἰησοῦς ἐν τῷ
adimplēdo ſmonē fact⁹ est iudex in isra
πληρῶσαι λόγον ἐγένετο κριτὴς ἐν ἰσρα=
el. caleph in testificādo in
ὴλ. χαλὲβ ἐν τῷ ἐπιμαρτύρασθαι ἐν
ecclesia accepit terre hereditatē.
τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλαβε γῆς κληρονομίαν.
dauid in mīa sua possedit
δαυὶδ ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ἐκληρονόμησε
sedē regni ꝑpetui. elias dū ze
θρόνον βασιλείας αἰωνίας. ἠλίας ἐν τῷ ζη
laret zelū legis recept⁹ est vsq; ad
λῶσαι ζῆλον νόμου ἀνελήφθη ἕως εἰς τὸν
celū. ananias azarias misael credē
οὐρανόν. ἀνανίας ἀζαρίας μισαὴλ πι=
tes liberati sunt de flāma. daniel
στεύσαντες ἐσώθησαν ἐκ φλογός. δανιὴλ
in simplicitate sua liberat⁹ ē de ore
ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἐρρύσθη ἐκ στόμα
leonū. τ sic cogitate per
τος λεόντων. καὶ οὕτως ἐννοήθητε κατὰ
gn̄ationē τ gn̄ationē: q̄m oēs
γενεὰν καὶ γενεάν, καὶ ὅτι πάντες

ſperantes in ipm: nõ infirmabũ=
οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾽ ἀυτόν, οὐκ ἀσθενήσου
tur. ⁊ a verbis viri peccato
σι. καὶ ἀπὸ λόγων ἀνδρὸς ἁμαρτω=
ris ne timeatis: qa glia ei⁹
λοῦ μὴ φοβηθῆτε, ὅτι ἡ δόξα ἀυτοῦ
in ſterc⁹ ⁊ in vermes. hodie
εἰς κόπρια καὶ εἰς σκώληκας. σήμερον
extollctur ⁊ cras nõ iuenief:
ἐπαρθήσεται καὶ ἄυριον οὐ μὴ εὑρεθῆ,
qa cõuerſus eſt in puluerẽ ſuũ:
ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χοῦν ἀυτοῦ,
⁊ cogitatio ei⁹ periit.
καὶ ὁ διαλογισμὸς ἀυτοῦ ἀπώλετο.
⁊ vos filij cõfortamini ⁊ viri
καὶ ὑμεῖς τέκνα ἰχύσατε καὶ ἀνδρί
eſtote in lege: qa in ipa glifi
ζεσθε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν ἀυτῷ δο=
cabimini. ⁊ ecce ſymeõ fra
ξασθήσεσθε. καὶ ἰδοὺ συμεὼν ὁ ἀδελ=
ter veſter: ſcio ꝙ vir cõſilij eſt:
φὸς ὑμῶν, οἶδα ὅτι ἀνὴρ βουλῆς ἐστιν,
eum audite oẽs dies. ip=
ἀυτοῦ ἀκούετε πάσας τὰς ἡμέρας. ἀυ
ſe vobis erit in patrẽ: ⁊ iudas
τὸς ὑμῖν ἔσται εἰς πατέρα, καὶ ἰούδας
maccabeus ipe fortis potentia a iu
μακκαβαῖος ἀυτὸς ἰχυρὸς δυνάμει ἐκ νε
uẽtute ſua: hic vobis erit pĩceps exer
ότητος ἀυτοῦ, οὗτος ὑμῖν ἔσται ἄρχων στρα
cit⁹: ⁊ bellabitis bellũ pploꝝ.
τιᾶς, καὶ πολεμήσετε πόλεμον λαῶν.
⁊ vos adducetis ad vos oẽs
καὶ ὑμεῖς προσάξετε πρὸς ὑμᾶς πάντας
factores legis: ⁊ vltionẽ
τοὺς ποιητὰς τοῦ νόμου, καὶ ἐκδίκησιν τοῦ
ppli vrĩ. retribuite retributionẽ
λαοῦ ὑμῶν. ἀνταπόδοτε ἀνταπόδομα
gẽtib⁹. ⁊ attẽdite in prece=
τοῖς ἔθνεσι. καὶ προσέχετε εἰς τὰ προστά
pta legis. ⁊ bñdixit eos.
γματα τοῦ νόμου. καὶ εὐλόγησεν ἀυτούς.
⁊ appoſit⁹ eſt ad patres ſuos:
καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας ἀυτοῦ,
⁊ mortuus eſt in ſexto ⁊ quadrage
καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ τεσσαρα=
ſimo ⁊ cẽteſimo anno. ⁊ ſepelierũt eũ
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει. καὶ ἔθαψαν ἀυ
filij eius in ſepulturis patrũ ſuoꝝ
τὸν οἱ υἱοὶ ἀυτοῦ ἐν τάφοις πατέρων ἀυτοῦ
in modin: ⁊ luxerũt eũ oĩs iſra
ἐν μωδεΐν, καὶ ἐκόψαντο ἀυτὸν πᾶς ἰσρα
el luctu magno.
ὴλ κοπετὸν μέγαν. Ca. 3.

Et ſurrexit iudas vocat⁹
Καὶ ἀνέστη ἰούδας ὁ καλούμενος
maccabe⁹ fili⁹ ei⁹ pro eo: ⁊
μακκαβαῖος υἱὸς ἀυτοῦ ἀντ᾽ ἀυτοῦ, καὶ
adiuuabãt eũ oẽs fratres eius:
ἐβοήθουν ἀυτῷ πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἀυτοῦ,
⁊ oẽs q̃ adheſerãt patri
καὶ πάντες ὅσοι ἐκολλήθησαν τῷ πατρὶ
ei⁹: ⁊ preliabanf preliũ iſra
ἀυτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τὸν πόλεμον ἰσρα
el cũ letitia. ⁊ dilatauit gliam
ὴλ μετ᾽ εὐφροσύνης. καὶ ἐπλάτυνε δόξαν
pplo ſuo. ⁊ induit thoracẽ vt
τῷ λαῷ ἀυτοῦ. καὶ ἐνεδύσατο θώρακα ὡς
gigas: ⁊ ſuccinxit ſe armis bel
γίγας, καὶ συνεζώσατο τὰ σκεύη τὰ πο
licis ſuis. prelia cõſtituit pro
λεμικὰ ἀυτοῦ. πολέμους συνεστήσατο σκε

qui ſperant in eum non infirmantur. Et a verbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria eius ſterc⁹ & vermis eſt. Hodie extollitur et cras non inuenietur: quia conuerſus eſt in terram ſuã: et cogitatio eius periit. Vos ergo filii confortamini & viriliter agite in lege: quia cum feceritis que vobis precepta ſunt in lege a domino deo vr̃o: in ipſa glorioſi eritis. Et ecce ſimon frater veſter ſcio ꝙ vir conſilii eſt. Ipſum audite ſẽper: & ipſe erit vobis pater. Et iudas machabeus fortis viribus a iuuẽtute ſua: ſit vobis princeps militie: & ipſe aget bellũ populi. Et adducetis ad vos omnes factores legis: & vindicate vindictam populi veſtri. Retribuite retributionem in gentibus: et intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appoſitus eſt ad patres ſuos. Et defunctus eſt anno cẽteſimoquadrageſimoſexto: & ſepultus eſt a filiis ſuis in ſepulchris patrum ſuorum in modin: & planxerunt eum omnis iſrael planctu magno.

Capitulum tertium.

Et ſurrexit iudas q vocabatur machabeus filius eius pro eo: & adiuuabant eum omnes fratres eius: & vniuerſi qui ſe coniunxerant patri eius: & preliabantur prelium iſrael cũ leticia: & dilatauit gloriã populo ſuo: & induit ſe loricam ſicut gigas: & ſuccinxit ſe arma bellica ſua in preliis: & protegebat caſtra gladio ſuo. Similis factus eſt leoni in operibus ſuis: & ſicut catulus leonis rugiens in venatione. Et perſecut⁹ eſt iniquos perſcrutans eos: & qui conturbant populum ſuum: eos ſuccẽdit flãmis & repulſi ſunt inimici eius pre timore eius. Et omnes operarii iniquitatis conturbati ſunt: & directa eſt ſalus in manu eius. Et exacerbabat reges multos: & letificabat iacob in operib⁹ ſuis: & in ſeculum memoria eius in benedictione. Et perambulabat ciuitates iuda & perdidit impios ex eis: et auertit irã ab iſrael. Et nominat⁹ eſt vſq; ad nouiſſimum terre: & congregauit pereũtes et cõgregauit apollonius gentes: et a ſamaria virtutem multam & magnam ad bellandum contra iſrael. Et cognouit iudas & exiit obuiã illi: & percuſſit & occidit illum: & ceciderunt vulnerati multi: & reliqui fugerũt: & accepit ſpolia eorum et gladium apollonii abſtulit iudas: et erat pugnans in eo omnib⁹ diebus: et audiuit ſeron princeps exercitus ſyrie ꝙ congregauit iudas cõgregationem fidelium & eccleſiam ſecũ: et ait. Faciam mihi nomen & glorificabor in regno: et debellabo iudã & eos qui cum ipſo ſunt qui ſpernebant verbum regis: & preparauit ſe & aſcenderunt cum eo caſtra impiorum fortes auxiliarii: vt facerent vindictam in filios iſrael: &

tegẽs caſtra in gladio. ⁊ ſimilis
πάζων παρεμβολὴν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ὡμοι
fact⁹ ẽ leoni in operib⁹ ſuis: ⁊ vt
ώθη λέοντι ἐν τοῖς ἔργοις ἀυτοῦ, καὶ ὡς
catul⁹ leõis ruẽs in venationẽ. ⁊ pſecu=
σκύμνος ἐρευγόμενος εἰς θήραν. καὶ ἐδίω=
t⁹ ẽ iniquos ſcrutãs. ⁊ turbã
ξεν ἀνόμους ἐξερευνῶν. καὶ τοὺς ταράσσον
tes pplm ſuũ ſuccẽdit. ⁊ cõpul
τας τὸν λαὸν ἀυτοῦ ἐφλόγισε. καὶ συνε=
ſi ſunt iniqui a timore ei⁹.
στάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ τοῦ φόβου ἀυτοῦ.
⁊ oẽs oparij iniq̃tatis cõtur
καὶ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας συνε
bati ſunt. ⁊ proſperata ẽ ſaluatio in
ταράχθησαν. καὶ εὐωδώθη σωτηρία ἐν
manu eius. Et exacerbauit reges
χειρί ἀυτοῦ. Καὶ ἐπίκρανε βασιλεῖς
multos: ⁊ letificauit iacob in
πολλούς, καὶ ἔυφρανε τὸν ἰακὼβ ἐν τοῖς
operib⁹ ſuis: ⁊ vſq; in ſeculũ memo
ἔργοις ἀυτοῦ, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τὸ μνη=
ria ei⁹ in bñdictionẽ. ⁊ pãbulauit
μόσυνον ἀυτοῦ εἰς εὐλογίαν. καὶ διῆλθεν
in ciuitatib⁹ iuda: ⁊ deleuit im=
ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐξωλόθρευσεν ἀσε
pios de ea. ⁊ auertit irã ab
βεῖς ἐξ ἀυτῆς. καὶ ἀπέστρεψεν ὀργὴν ἀπὸ
iſrael. ⁊ nominat⁹ ẽ vſq; ad nouiſſimũ
ἰσραήλ. καὶ ὠνομάσθη ἕως ἐσχάτου τῆς
terre: ⁊ cõgregauit percũtes. ⁊ cõ=
γῆς, καὶ συνήγαγεν ἀπολλυμένους. καὶ συ
gregauit appolloni⁹ gẽtes: ⁊ a ſama=
νήγαγεν ἀπολλώνιος ἔθνη, καὶ ἀπὸ σαμα
ria exercitũ magnũ vt pugnaret
ρείας δύναμιν μεγάλην τοῦ πολεμῆσαι
cõtra iſrael. ⁊ cognouit iudas ⁊ exiuit
πρὸς ἰσραήλ. καὶ ἔγνω ἰούδας καὶ ἐξῆλθεν
in occurſuz ei. ⁊ pcuſſit eũ
εἰς συνάντησιν ἀυτῷ. καὶ ἐπάταξεν ἀυ
⁊ occidit. ⁊ ceciderũt vul
τὸν καὶ ἀπέκτεινε. καὶ ἔπεσον τραυ=
nerati multi: ⁊ reliqui fuge
ματίαι πολλοί, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἔφυ
rũt. ⁊ accepit ſpolia eoꝝ: ⁊
γον. καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα ἀυτῶν, καὶ τὴν
gladiũ apollonij accepit iudas:
μάχαιραν ἀπολλωνίου ἔλαβεν ἰούδας,
⁊ fuit pugnãs cũ eo oẽs di=
καὶ ἦν πολεμῶν ἐν ἀυτῇ πάσας τὰς ἡμέ
es. ⁊ audiuit ſerõ princeps exer
ρας. καὶ ἤκουσε σήρων ὁ ἄρχων τῆς δυ
cit⁹ ſyrie ꝙ cõgregauit iudas cõgre
νάμεως συρίας ὅτι ἤθροισεν ἰούδας ἄθροι
gationẽ: ⁊ eccleſiã fideliũ ſecũ ⁊
σμα, καὶ ἐκκλησίαν πιστῶν μεθ᾽ ἀυτοῦ καὶ
exeuntiũ in bellũ. ⁊ dixit.
ἐκπορευομένων εἰς πόλεμον. καὶ εἶπε.
faciã mihi nomẽ ⁊ glorificabor
ποιήσω ἐμαυτῷ ὄνομα καὶ δοξασθήσομαι
in regno: ⁊ debellabo iu=
ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ πολεμήσω τὸν ἰού=
dã ⁊ eos q̃ cũ eo: ⁊ ſper
δαν καὶ τοὺς σὺν ἀυτῷ, καὶ τοὺς ἐξουδε
nẽtes verbũ regis. ⁊ addi
νοῦντας τὸν λόγον τοῦ βασιλέως. καὶ προ
dit: ⁊ aſcẽderũt cũ eo caſtra
σέθετο, καὶ ἀνέβη μετ᾽ ἀυτοῦ παρεμβο=
impioꝝ fortia ad adiuuãdũ eũ vt fa=
λὴ ἀσεβῶν ἰχυρὰ βοηθῆσαι ἀυτῷ ποιῆ
ceret vltionẽ in filijs iſrael. ⁊
σαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ

appropiquauerũt vſq₃ad aſcẽſum bethorõ. ⁊
ἤγγισεν ἕως ἀναβάσεως βαιθωρῶν. καὶ
exiuit iudas in occurſum ei cũ
ἐξῆλθεν ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῷ ὀλι
paucis. vt ãt viderũt exercitũ veniẽ
γοστός. ὡς δὲ εἶδον τὴν παρεμβολὴν ἐρχο
tẽ in occurſum eis: dixerũt
μένην εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, εἶπον τῷ
iude. q̃d poterim⁹ pauci exñtes pu=
ἰούδα. τί δυνησόμεθα ὀλίγοστοὶ ὄντες πο=
gnare cõtra multitudinẽ tantã forte. ⁊
λεμῆσαι πρὸς πλῆθος τοσοῦτο ἰσχυρόν. καὶ
nos fatigati ſumus ieiuni exñtes hodie.
ἡμεῖς ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες σήμερον.
⁊ dixit iudas. facile eſt conclu
καὶ εἶπεν ἰούδας. εὐκοπόν ἐστι συγκλει=
di multos in manib⁹ paucoꝝ ⁊
σθῆναι πολλοὺς ἐν χερσὶν ὀλίγων, καὶ
nõ eſt differẽtia in cõſpectu celi ſalua
οὐκ ἔστι διαφορὰ ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ σώ
re in multis vel ĩ paucis. qm̃ nõ in
ζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις. ὅτι οὐκ ἐν
multitudĩe potẽtie victoria belli eſt:
πλήθει δυνάμεως νίκη πολέμου ἐστίν,
ſed a celo fortitudo. ipſi veniũt
ἀλλ᾽ ἢ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἰσχύς. αὐτοὶ ἔρχον
cõtra nos multitudĩe cõtumacie ⁊ ini
ται πρὸς ἡμᾶς πλήθει ὕβρεως καὶ ἀνο=
q̃tatis vt diſpdãt nos ⁊ mulieres
μίας τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας
nr̃as ⁊ filios nr̃os vt ſpo=
ἡμῶν καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν τοῦ σκυλεῦ=
liẽt nos. nos ãt pugnam⁹ pro
σαι ἡμᾶς. ἡμεῖς δὲ πολεμοῦμεν περὶ
animab⁹ nr̃is ⁊ legib⁹ nr̃is.
τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν νομίμων ἡμῶν.
⁊ ipſe cõfringet eos ante fa=
καὶ αὐτὸς συντρίψει αὐτοὺς πρὸ προσώ=
ciẽ nr̃am. vos ãt nõ timeatis ab
που ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ μὴ φοβηθῆτε ἀπ᾽ αὐ
eis. poſtq̃ ãt ceſſauit loqui irruit in
τῶν. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν ἐνήλατο εἰς
eos ſubito: ⁊ cõtrit⁹ eſt ſerõ ⁊
αὐτοὺς ἄφνω, καὶ συνετρίβη σηρὼν καὶ ἡ
exercit⁹ ei⁹ corã eo. ⁊
παρεμβολὴ αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ
pſecuti ſũt eos in deſcenſu bethorõ
ἐδίωκον αὐτοὺς ἐν τῇ καταβάσει βαιθωρῶν
vſq₃ad cãpũ. ⁊ ceciderũt ab eis
ἕως τοῦ πεδίου. καὶ ἔπεσον ἀπ᾽ αὐτῶν
q̃ſi viri octingẽti. at reliq̃ fuge
ὡς ἄνδρες ὀκτακόσιοι. οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυ
rũt in terrã phyliſtijm. ⁊ incepit timor
γον εἰς γῆν φυλιστιείμ. καὶ ἤρξατο ὁ φόβος
iuda a fratrũ ei⁹ ⁊ formido
ἰούδα καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἡ πτοὴ
incidere in gẽtes q̃ in circuitu eo
ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐ
rũ: ⁊ appropinq̃uit vſq₃ad regẽ
τῶν, καὶ ἤγγισεν ἕως τοῦ βασιλέως τὸ
nomẽ eius: ⁊ de prelijs
ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν παρατάξεων
iude narrabat oĩa gẽs. cũ ãt audiuit
ἰούδα ἐξηγεῖτο πᾶν ἔθνος. ὡς δὲ ἤκουσεν
antiochus rex ſmones hos:
ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τού=
irat⁹ eſt furore. ⁊ miſit ⁊
τους, ὠργίσθη θυμῷ. καὶ ἀπέστειλε καὶ
cõgregauit exercitus oẽs re=
συνήγαγε τὰς δυνάμεις πάσας τῆς βα
gni ſui caſtra fortia val
σιλείας αὐτοῦ παρεμβολὴν ἰσχυρὰν σφό=

appropinquauerũt vſq₃ad bethorõ: et exiuit iudas obuiam illis cum paucis. Vt autem viderunt exercitum venientem ſibi obuiam: dixerunt iude. Quomodo poterimus pauci pugnare contra multitudinem hanc tantam & tam fortem: et nos fatigati ſum⁹ ieiunio hodie: et ait iudas. Facile eſt concludi multos in manu paucorũ: & non eſt differentia in conſpectu dei celi liberare in multis et in paucis: quoniã non in multitudine exercitus victoria belli: ſed de celo fortitudo eſt. Ipſi veniunt ad nos in multitudine contumaci & ſuperbia: vt diſperdant nos et vxores noſtras & filios noſtros: et vt ſpolient nos. Nos vero pugnabimus pro animabus noſtris & legibus noſtris: & ipſe dominus conteret eos ante faciem noſtrã. Vos autem ne timueritis eos. Vt ceſſauit autem loqui: inſiluit in eos ſubito. Et contritus eſt ſeron & exercitus eius in conſpectu ipſius: & perſecutus eſt eũ in deſcenſu bethoron vſq₃ in campum: et ceciderunt ex eis octingenti viri: reliqui autem fugerunt in terram phyliſtiim. Et cecidit timor iude ac fratrum ei⁹: & formido ſuper omnes gentes in circuitu eorum: & peruenit ad regem nomẽ eius: & de prelijs iude narrabãt omnes gentes. Vt audiuit autem rex antioch⁹ ſermones iſtos iratus eſt animo: & miſit et congregauit exercitum vniuerſi regni ſui caſtra fortia valde: et aperuit erarium ſuum: & dedit ſtipendia exercitui in annum: et mãdauit illis vt eſſent parati ad omnia: & vidit φ deficit pecunia de theſauris ſuis: & tributa regionis modica propter diſſenſionem et plagã quam fecit in terra: vt tolleret legitima que erant a primis diebus: et timuit ne non haberet et ſemel & bis in ſumptus & donaria que dederat ante larga manu: & abundauerat ſuper reges qui ante eum fuerant: & conſternatus erat animo valde: & cogitauit ire in perſidẽ et accipere tributa regionum et cõgregare argentum multum: & reliquit lyſiam hominem nobilem de genere regali ſup negocia regia a flumie euphrate vſq₃ ad flumen egypti: & vt nutriret antiochum filium ſuum donec rediret: et tradidit ei medium exercitum et elephantos: et mandauit ei de omnib⁹ que volebat: & de inhabitantibus iudeam & hieruſalem: et vt mitteret ad eos exercitum ad conterendam & extirpãdam virtutem iſrael et reliquias hieruſalem: et auferendam memoriam eorũ de loco: et vt conſtitueret habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eorum: et forte diſtribueret terram eorum: & rex aſſumpſit partem exercitus reſidui: et exiuit ab antiochia ciuitate regni ſui anno centeſimo & quadrageſimoſeptimo: & transfretauit euphratẽ

de: ⁊ aperuit gazophylaciũ ſuũ ⁊
δρα. καὶ ἤνοιξε τὸ γαζοφυλάκιον αὐτοῦ καὶ
dedit ſtipendia exercitib⁹ ſuis in
ἔδωκεν ὀψώνια ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ εἰς
annũ. ⁊ iuſſit eis in an
ἐνιαυτόν. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς εἰς ἐνιαυ
nũ eſſe patos ad oẽꝫ neceſſitatẽ. ⁊
τὸν εἶναι ἑτοίμους εἰς πᾶσαν χρείαν. καὶ
vidit φ defecit pecunia de
εἶδεν ὅτι ἐξέλιπε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν
theſauris. ⁊ tributoꝝ collectores regiõis
θησαυρῶν. καὶ οἱ φορολόγοι τῆς χώρας
pauci. ꝓpter diſſenſionẽ ⁊ plagã
ὀλίγοι. χάριν τῆς διχοστασίας καὶ πληγῆς
quã fecit in terra: vt tolleret
ἧς κατεσκεύασεν ἐν τῇ γῇ, τοῦ ἆραι τὰ
legẽ q̃ erat a dieb⁹ primis.
νόμιμα ἃ ἦσαν ἀφ᾽ ἡμερῶν τῶν πρώτων.
⁊ timuit ne nõ haberet vt ſemel ⁊
καὶ εὐλαβήθη μὴ οὐκ ἔχῃ ὡς ἅπαξ καὶ
bis ad expẽſas ⁊ dona q̃
δὶς εἰς τὰς δαπάνας καὶ τὰ δόματα ἃ
dederat ante larga manu. ⁊
ἐδίδου ἔμπροσθεν δαψιλεῖ χειρί. καὶ
abũdauerat ſup reges
ἐπερίσσευσεν ὑπὲρ τοὺς βασιλεῖς τοὺς
ꝑores liberali manu: ⁊ cõſternat⁹ erat
πρώτους δαψιλεῖ χειρί, καὶ ἠπορεῖτο τῇ
anima ſua valde. ⁊ cogitauit ire
ψυχῇ αὐτοῦ σφόδρα. καὶ ἐβουλεύσατο τοῦ πο
in pſidẽ ⁊ accipere
ρευθῆναι εἰς τὴν περσίδα καὶ λαβεῖν τοὺς
tributa regionũ: ⁊ cõgregare pecu
φόρους τῶν χωρῶν, καὶ συναγαγεῖν ἀργύ
niã multã. ⁊ reliq̃t lyſiã hoĩem no
ριον πολύ. καὶ κατέλιπε λυσίαν ἄνθρωπον ἔν
bilẽ ⁊ de genere regali: ſup
δοξον καὶ ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας, ἐπὶ
negocia regis a
τῶν πραγμάτων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ
flumio euphrate: vſq₃ad terminos egy
ποταμοῦ εὐφράτου, ἕως τῶν ὁρίων αἰγύπ
pti: ⁊ vt nutriret antiochũ filiũ ſuũ
του, καὶ τρέφειν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
q̃uſq₃ rediret ipſe. ⁊ tradi
ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτόν. καὶ παρέδω
dit ei dimidiũ exercituũ ⁊
κεν αὐτῷ τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμεων καὶ
elephãtos. ⁊ iuſſit ei de
τοὺς ἐλέφαντας, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ πε
oĩbus q̃ volebat. ⁊ de
ρὶ πάντων ὧν ἐβούλετο. καὶ περὶ τῶν
inhabitãtib⁹ iudeã ⁊ hierlm. vt
κατοικούντων τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱλῆμ. ἀπο
mitteret cõtra eos exercitũ vt cõtereret ⁊
στεῖλαι ἐπ᾽ αὐτοὺς δύναμιν τοῦ ἐκτρίψαι καὶ
deleret fortitudinẽ iſrl̃ ⁊ reliqui
ἐξᾶραι τὴν ἰσχὺν ἰσραὴλ καὶ τὸ κατάλειμ
as hierl̃z: ⁊ tolleret memoriã eoꝝ
μα ἱλῆμ, καὶ ἆραι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
de loco: ⁊ cõſtitueret filios alieni
ἀπὸ τοῦ τόπου, καὶ κατοικῆσαι υἱοὺς ἀλλο
genas in oĩb⁹ terminis eoꝝ. ⁊ ſorte
γενεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ κατα
diſtribuere terrã illoꝝ. ⁊ rex
κληροδοτῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ὁ βασι
accepit dimidiũ exerci
λεὺς παρέλαβε τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμε
tuũ reliquũ. ⁊ ꝓfect⁹ eſt ab
ων τὰς καταλειφθείσας. καὶ ἀπῆρεν ἀπὸ
antiochia ab vrbe regni ſui.
ἀντιοχείας ἀπὸ πόλεως βασιλείας αὐτοῦ.

anno septimo τ q̄dragesimo τ
ἔτους ἑβδόμου καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ
centesimo. τ trāsiuit euphratē flu
ἑκατοστοῦ. καὶ διεπέρασε τὸν εὐφράτην πο
uiū τ perābulabat supiores regio
ταμὸν καὶ διεπορεύετο τὰς ἐπάνω χώ=
nes. τ elegit lysias ptolemeū filiū
ρας. καὶ ἐπέλεξε λυσίας πτολεμαῖον τὸν
dorimenis τ nicanorē τ gorgiā. vi=
δορυμένους καὶ νικάνορα καὶ γοργίαν. ἄν=
ros potētes ex amicis regis
δρας δυνατοὺς τῶν φίλων τοῦ βασιλέ
τ misit cū eis q̄dragi
ως. καὶ ἀπέστειλε μετ᾽ αὐτῶν τεσσαράκον
ta milia viroꝝ τ septē milia
τα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἑπτακισχιλίαν
equitū: vt irēt in terrā iuda τ disp
ἵππον, τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα καὶ κα=
derēt eā iuxta verbū re
ταφθεῖραι αὐτὴν κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασι
gis. τ ꝓfecti sunt cū oī exercitu
λέως. καὶ ἀπῆραν σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει
suo τ venerūt. τ castrametati sunt pro=
αὐτῶν καὶ ἦλθον. καὶ παρενέβαλον πλη
pe emmanaū in terra cāpestri. τ
σίον ἐμμαναοὺμ ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ. καὶ
audierūt mercatores regionis nomē
ἤκουσαν οἱ ἔμποροι τῆς χώρας τὸ ὄνομα
illoꝝ. τ acceperūt argentū τ auꝝ
αὐτῶν. καὶ ἔλαβον ἀργύριον καὶ χρυσίον
multū valde τ pueros. τ venerūt in
πολὺ σφόδρα καὶ παῖδας. καὶ ἦλθον εἰς
castra vt acciperēt filios isrl'
τὴν παρεμβολὴν τοῦ λαβεῖν τοὺς υἱοὺς ἰηλ
in fuos. τ additi sunt ad eos
εἰς παῖδας. καὶ προσεγενήθησαν πρὸς αὐτοὺς
exercit⁹ syrie τ terre alienigenarū. τ
δύναμις συρίας καὶ γῆς ἀλλοφύλων. καὶ
vidit iudas τ fratres ei⁹: qm̄
εἶδεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅτι
multiplicata sūt mala: τ exercit⁹ ca=
ἐπληθύνθη τὰ κακά, καὶ αἱ δυνάμεις πα
strametanť in terminis coꝝ. τ
ρεμβάλλουσιν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ
cognouerūt verba regis
ἐπέγνωσαν τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως
q̄ p̄cepit facere pplo in pdi
οὓς ἐνετείλατο ποιῆσαι τῷ λαῷ εἰς ἀ=
tionē τ cōsumationē. τ dixit vnus
πώλειαν καὶ συντέλειαν. καὶ εἶπεν ἕκα
q̄sqꝫ ad ꝓximū suū: erigam⁹
στος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἀναστήσωμεν
deiectionē ppli nři. τ pugne
τὴν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν. καὶ πολε
mus pro pplo nřo τ san
μήσωμεν περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ τῶν ἁγί
ctis. τ cōgregata ē synagoga vt essent pa=
ων. καὶ ἠθροίσθη ἡ συναγωγὴ τοῦ εἶναι ἑτοί
ti in bellū: τ vt orarent
μους εἰς πόλεμον, καὶ τοῦ προσεύξασθαι
τ peterēt miaz τ miserationes. τ hie
καὶ αἰτῆσαι ἔλεον καὶ οἰκτιρμούς. καὶ ἱε=
rusalē erat inhabitata vt desertū. nō erat
ρουσαλὴμ ἦν ἀοίκητος ὡς ἔρημος. οὐκ ἦν
intrās τ exiens de
ὁ εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐκ
natis eius. τ sanctū cō
τῶν γεννημάτων αὐτῆς. καὶ τὸ ἁγίασμα κα
culcatū: τ filij alienigenarū in ar=
ταπατούμενον, καὶ υἱοὶ ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἄ=
ce habitatio in gētib⁹. τ ablata ē
κρα κατάλυμα ἐν τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐξήρθη

flumen et perambulabat superiores regiones: et elegit lysias ptolemeum filiū dorimini: & nicanorem & gorgiam viros potētes ex amicis regis: & misit cū eis quadraginta milia virorum & septē milia equitum: vt venirēt in terram iuda et disperderent eam secundum verbum regis. et processerunt vt irent cuz vniuersa virtute sua: et venerūt et applicuerunt ammauz in terra campestri: & audierunt mercatores regionum nomen eorum: & acceperunt argentuz & aurum multum valde: et pueros: et venerunt in castra vt acciperent filios isrl' in seruos: et additi sunt ad eos exercit⁹ syrie et terre alienigenarum: et vidit iudas et fratres eius: qa multiplicata sunt mala: & exercitus applicabat ad fines eorum: et cognouerūt verba regis que mandauit populo facere in interituz & consumationem. & dixerunt vnusquisqꝫ ad proximum suum: erigamus deiectionem populi nostri et pugnemus ꝓ populo nostro et sanctis nostris: & cōgregatus est conuentus: vt essent parati in prelium: et vt orarent & peterent misericordiaz et miserationes: & hierusalem non habitabatur: sed erat sicut desertum. Non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius: sanctū cōculcabatur: et filii alienigenarum erant in arce ibi erat habitatio gentium. Et ablata ē voluptas a iacob: & defecit ibi tibia & cithara. Et congregati sunt & venerunt in masphat contra hierusalē: quia loc⁹ orationis erat in masphat ante in israel. Et ieiunauerunt illa die: & induerunt se ciliciis: & cinerem imposuerunt capiti suo: et diffuerunt vestimenta sua. Et expanderunt libros legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulachroruz suorum: & attulerunt ornamenta sacerdotalia: & primitias & decimas: & suscitauerunt nazareos qui impleuerant dies: et clamauerūt voce magna in celū dicētes. Quid faciemus istis: & quo eos ducemus. Et sancta tua conculcata sunt: & contaminata sunt: & sacerdotes tui facti sunt in luctum & in humilitatem: et ecce nationes conuenerunt aduersum nos vt nos disperdant. Tu scis que cogitant in nos quomodo poterimus subsistere ante faciem eorum nisi tu de⁹ adiuues nos. Et tubis exclamauerunt voce magna. Et post hec constituit iudas duces populi: tribunos & centuriones: & pentacontarchos & decuriones. Et dixit his qui edificabant domos: & sponsabant vxores: & plantabant vineas & formidolosis: vt redirent vnusquisqꝫ in domuz suam secundum legem. Et mouerunt castra & collocauerunt ad austrum ammaum: & ait iudas. Accingimini & estote filii potētes: & estote parati in mane: vt pugnetis aduersus nationes has q̄ conuenerunt disperdere nos.

delectatio de iacob. τ defecit tibia τ
τέρψις ἐξ ἰακώβ. καὶ ἐξέλιπεν αὐλὸς καὶ
cithara. τ cōgregati sunt τ venerūt in
κινύρα. καὶ συνήχθησαν καὶ ἤλθοσαν εἰς
masp̄ha cōtra hierl'm. qm̄ loc⁹
μασσηφὰ κατέναντι ἱλημ. ὅτι τόπος
orationis in masp̄ha ante in
προσευχῆς εἰς μασσηφὰ τὸ πρότερον τῷ
israel. τ ieiunauerūt in die illo
ἰσραήλ. καὶ ἐνήστευσαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
τ induerūt saccos τ cinerē
καὶ περιεβάλοντο σάκκους καὶ σποδὸν
sup capita ipoꝝ. τ sciderūt
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ διέρρηξαν τὰ
vestimēta sua. τ expanderūt librū
ἱμάτια αὐτῶν. καὶ ἐξεπέτασαν τὸ βιβλί
legis de qb⁹ scrutabanť gētes
ον τοῦ νόμου περὶ ὧν ἐξηρεύνων τὰ ἔθνη τοῦ
inscribere in ipis similitudines
ἐπιγράφειν ἐπ᾽ αὐτῶν τὰ ὁμοιώματα τῶν
idoloꝝ suoꝝ. τ attulerūt vestes F
εἰδώλων αὐτῶν. καὶ ἤνεγκαν τὰ ἱμάτια
sacerdotij: τ primitias τ
τῆς ἱερωσύνης, καὶ τὰ πρωτογεννήματα καὶ
decimas. τ suscitauerūt nazareos
τὰς δεκάτας. καὶ ἤγειραν τοὺς ναζηραίους
q̄ impleuerūt dies. τ clamauerūt
οἳ ἐπλήρωσαν τὰς ἡμέρας. καὶ ἐβόησαν
voce in celū dicētes. q̄d facie
φωνῇ εἰς τὸν οὐρανὸν λέγοντες. τί ποιή
mus his τ quo eos duce
σωμεν τούτοις καὶ ποῦ αὐτοὺς ἀπαγά=
mus: τ sancta tua cōculcata sunt:
γωμεν, καὶ τὰ ἅγιά σου καταπεπάτηται,
τ cōtaminata sūt. τ sacerdotes tui i lu
καὶ βεβήλωται. καὶ οἱ ἱερεῖς σου ἐν πέν
ctu τ humilitate. τ ecce gētes
θει καὶ ταπεινώσει. καὶ ἰδοὺ τὰ ἔθνη
cōuenerūt cōtra nos vt disperdāt nos. tu
συνῆκται ἐφ᾽ ἡμᾶς τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς. σὺ
scis q̄ cogitāt cōtra nos. q̄mō pote
οἶδας ἃ λογίζονται ἐφ᾽ ἡμᾶς. πῶς δυνη=
rim⁹ subsistere ante faciē eo=
σόμεθα ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον αὐ
rū: si nō tu adiuues nos? τ exclama= G
τῶν, ἐὰν μὴ σὺ βοηθήσῃς ἡμῖν. καὶ ἐσάλπι
uerūt tubis τ clamauerūt voce
σαν ταῖς σάλπιγξι καὶ ἐβόησαν φωνῇ
magna. τ post hoc cōstituit iudas
μεγάλῃ. καὶ μετὰ τοῦτο κατέστησεν ἰούδας
duces ppli tribunos τ cē=
ἡγουμένους τοῦ λαοῦ χιλιάρχους καὶ ἑκα
turiones τ pētacontarchos τ de
τοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δε
curiones. τ dixerūt edificātib⁹
κάρχους. καὶ εἶπαν τοῖς οἰκοδομοῦσιν
domos τ spōsātib⁹ vxores τ plā
οἰκίας καὶ μνηστευομένοις γυναῖκας καὶ φυ Deut.
tātib⁹ vineas τ timidis: reuer 20.b.
τεύουσιν ἀμπελῶνας καὶ δειλοῖς, ἀποστρέ Jud.
ti vnūquēqꝫ in domū suā fm̄ le 17.a.
φειν ἕκαστον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κατὰ τὸν νό
gē. τ recesserūt castra. τ castra=
μον. καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολή. καὶ παρε
metati sūt fm̄ meridiē emmaū. τ di=
νεβάλοσαν κατὰ νότον ἐμμαούμ. καὶ εἶ=
xit iudas accingimini τ estote in
πεν ἰούδας περιζώσασθε καὶ γίνεσθε εἰς
filios potētes: τ estote pati in
υἱοὺς δυνατούς, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι εἰς τὸ
mane vt pugnem⁹ cōtra gētes has
πρωῒ τοῦ πολεμῆσαι ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις

cōgregatas aduerſus nos vt diſpdat nos ⁊
ἐπισυνηγμένοις ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ
ſancta nr̄a: qm̄ meli⁹ nos mo=
τὰ ἅγια ἡμῶν, ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς ἀπο
ri in bello: ꝙ videre mala
θανεῖν ἐν τῷ πολέμῳ, ἢ ἐπιδεῖν τὰ κακὰ
gētis nr̄e ⁊ ſctōꝝ.ſicut āt fuerit
τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῶν ἁγίων. ὡς δ᾽ ἂν ᾖ
voluntas ī celo: ſic faciat.
θέλημα ἐν οὐρανῷ, οὕτω ποιήσῃ. Ca. 4.

Et aſſumpſit gorgias quinq̄
Καὶ παρέλαβε γοργίας πεντακι
milia viroꝝ ⁊ mille eqtes ele
σχιλίους ἄνδρας καὶ χιλίαν ἵππον ἐκλεκ
ctos: ⁊ mouerunt caſtra nocte: vt
τήν, καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολὴ νυκτός, ὥς
applicarēt ad caſtra
τε ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν
iudeoꝝ ⁊ pcuterēt eos ſubito: ⁊
ἰουδαίων καὶ πατάξαι αὐτοὺς ἄφνω, καὶ οἱ
filij arcis erāt illi duces. ⁊ audi
υἱοὶ τῆς ἄκρας ἦσαν αὐτῷ ὁδηγοί. καὶ ἤκου
uit iudas: ⁊ pfect⁹ eſt ipe ⁊ potētes
σεν ἰούδας, καὶ ἀπῆρεν αὐτὸς καὶ οἱ δυνατοὶ
ad pcutiēdū exercitū regis q̄ ī
E πατάξαι τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως τὴν ἐν
143. emmaū. adhuc exercit⁹ diſperſi
ἐμμαούμ. ἕως ἔτι αἱ δυνάμεις ἐσκορπισμέ
erāt a caſtris. ⁊ venit
ναι ἦσαν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς. καὶ ἦλθε
gorgias in caſtra iuda nocte:
γοργίας εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰούδα νυκτός,
⁊ nullū inuenit: ⁊ q̄rebat illos in mōti
καὶ οὐδένα εὗρε, καὶ ἐζήτει αὐτοὺς ἐν τοῖς ὄρε
b⁹: qm̄ dixit fugiūt hi a nobis. ⁊
σιν, ὅτι εἶπε φεύγουσιν οὗτοι ἀφ᾽ ἡμῶν. καὶ
B ſimulcū die viſus ē iudas in cāpo cū
ἅμα ἡμέρᾳ ὤφθη ἰούδας ἐν τῷ πεδίῳ ἐν
9a. trib⁹ milib⁹ viroꝝ. veꝝ tegumēta ⁊
τρισχιλίοις ἀνδράσι. πλὴν καλύμματα καὶ
gladiuꝫ nō habebāt ſicut volebāt. ⁊
μαχαίρας οὐκ εἶχον καθὼς ἠβούλοντο. καὶ
viderunt caſtra gētiū fortia lorica
εἶδον παρεμβολὴν ἐθνῶν ἰσχυρὰν τεθωρα
ta: ⁊ eqtatū circueuntē ipa: ⁊
κισμένην, καὶ ἵππον κυκλοῦσαν αὐτήν, καὶ
hi docti bello. ⁊ dixit iudas
οὗτοι διδακτοὶ πολέμου. καὶ εἶπεν ἰούδας
viris q̄ ſecū. nō timea
τοῖς ἀνδράσι τοῖς μεθ᾽ αὐτοῦ. μὴ φοβεῖ=
tis multitudinē eoꝝ: ⁊ impetū eo=
σθε τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ ὅρμημα αὐ=
rū ne timueritis. memētote q̄mō liberati
τῶν μὴ δειλωθῆτε. μνήσθητε ὡς ἐσώθη=
ſunt patres nr̄i in mari rubro:
σαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ,
qn̄ pſecut⁹ ē eos pharao in exercitu.
ὅτε ἐδίωξεν αὐτοὺς φαραὼ ἐν δυνάμει.
⁊ nunc clamem⁹ in celū ſi miſe
καὶ νῦν βοήσωμεν εἰς οὐρανὸν εἰ ἐλεή
rebit nr̄in: ⁊ recordabit teſtamēti pa=
σει ἡμᾶς, καὶ μνησθήσεται διαθήκης πα
trū ⁊ cōfringet caſtra
τέρων, καὶ συντρίψει τὴν παρεμβολὴν
hec ante faciē nr̄am hodie.
ταύτην κατὰ πρόσωπον ἡμῶν σήμερον.
⁊ cognoſcēt oēs gētes ꝙ eſt
καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθνη ὅτι ἐστὶν
redimēs ⁊ ſaluās iſrael.
ὁ λυτρούμενος καὶ σώζων τὸν ἰσραήλ.
⁊ eleuauerūt alienigene oculos
καὶ ἦραν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ὀφθαλμοὺς

ſancta noſtra: quoniam melius eſt nos mori in bello ꝙ videre mala gentis noſtre & ſanctorum. Sicut autē fuerit voluntas in celo: ſic fiat.

Capitulum quartum.

Et aſſūpſit gorgias quinq̄ milia virorum: et mille equites electos: & mouerūt caſtra nocte vt applicarēt ad caſtra iudeorum: & percuterent eos ſubito. Et filii qui erāt ex arce: erant illis duces. Et audiuit iudas et ſurrexit ipſe & potentes percutere virtutem exercituum regis: qui erant in ammaum. Adhuc enim diſperſus erat exercitus a caſtris. Et venit gorgias in caſtra iude nocturnus: & neminē inuenit: & querebat eos in montibus: quoniaꝫ dixit fugiunt hi a nobis. Et cum dies factus eſſet apparuit iudas in campo cum tribus milib⁹ viroruꝫ tantum: qui tegumenta & gladios non habebant. Et viderunt caſtra gentium valida: & loricatos et equitatūs in circuitu eorum: & hi docti ad prelium. Et ait iudas viris qui ſecum erāt. Ne timueritis multitudinem eorum: & impetuꝫ eorum ne formidetis. Memētote qualiter ſalui facti ſunt patres noſtri in mari rubro: cum ſequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum & miſerebitur noſtri dominus: & memor erit teſtamenti patrum noſtrorum & conteret exercitum iſtum ante faciem noſtram hodie: & ſcient omnes gentes quia eſt deus q redimat et liberet iſrael. Et eleuauerūt alienigene oculos ſuos: & viderunt eos venientes ex aduerſo. Et exierūt de caſtris in prelium & tuba cecinerunt hi q erant cum iuda: & congreſſi ſunt: & cōtrite ſunt gentes & fugerunt in campū. Nouiſſimi autem ceciderūt in gladio: & perſecuti ſunt eos vſq̄ gezeron: & vſq̄ in campos idumee et azoti & iamnie: & ceciderunt ex illis vſq̄ tria milia virorum. Et reuerſus eſt iudas & exercitus eius ſequens eum. Dixitq̄ ad populum. Non cōcupiſcatis ſpolia: quia bellum contra nos eſt: & gorgias & exercitus eius prope nos in montib⁹. Sed ſtate nunc contra inimicos noſtros & expugnate eos: et ſumetis poſtea ſpolia ſecuri. Et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit pars quedam proſpiciens de monte. Et vidit gorgias ꝙ in fugam cōuerſi ſunt ſui: & ſuccenſa ſunt caſtra. Fumus enim qui videbatur declarabat qđ factuꝫ eſt. Quibus illi conſpectis timuerunt valde aſpicientes ſimul & iudam & exercitum in campo paratuꝫ ad prelium: et fugerunt omnes in campo alienigenarum: & iudas reuerſus eſt ad ſpolia caſtrorū. Et acceperūt aurū multuꝫ: et argentū: & hyacinthū: & purpurā marinā: & opes magnas. Et conuerſi hymnum canebant & benedicebant deum in celum quoniam bonus eſt: quoniaꝫ in ſeculū miſericordia eius. Et facta eſt ſal⁹ magna in iſrael in die illa. Quicūq̄ autē alienigenarū euaſerūt venerūt: & nūciauerunt lyſie vniuerſa q̄ acciderāt.

ſuos: ⁊ viderunt eos veniētes ex ad=
αὐτῶν, καὶ εἶδον αὐτοὺς ἐρχομένους ἐξ ἐναν
uerſo. ⁊ exierūt de caſtris
τίας. καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβολῆς
ad preliū. ⁊ tuba cecinerunt q̄ iuxta iu=
εἰς πόλεμον. καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰού=
dā ⁊ cōgreſſi ſunt. ⁊ cōtrite ſunt gētes:
δα καὶ συνῆψαν. καὶ συνετρίβησαν τὰ ἔθνη,
⁊ fugerūt in planiciē. at vltimi
καὶ ἔφυγον εἰς τὸ πεδίον. οἱ δὲ ἔσχατοι
oēs ceciderunt in gladio. ⁊ pſecuti ſūt
πάντες ἔπεσον ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἐδίωξαν
eos vſq̄ ad aſſaremoth ⁊ vſq̄ ad cam
αὐτοὺς ἕως ἀσαρημὼθ καὶ ἕως τῶν πε
pos idumee ⁊ azoti ⁊ iam=
δίων τῆς ἰδουμαίας καὶ ἀζώτου καὶ ἰαμ=
nias. ⁊ ceciderūt ex eis ad viroꝝ tria
νείας. καὶ ἔπεσον αὐτῶν εἰς ἄνδρας τρι
milia. ⁊ reuerſus eſt iudas ⁊ exer
σχιλίους. καὶ ἐπέστρεψεν ἰούδας καὶ ἡ δύ
cit⁹ a pſequēdo poſt eos.
ναμις ἀπὸ τοῦ διώκειν ὄπισθεν αὐτῶν.
⁊ dixit ad pplm̄. non cōcu
καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν. μὴ ἐπιθυμή=
piſcatis ſpolia: qm̄ bellū ex ad
σητε τῶν σκύλων, ὅτι πόλεμος ἐξ ἐναν=
uerſo noſtri: ⁊ gorgias ⁊ exercit⁹ in
τίας ἡμῶν, καὶ γοργίας καὶ ἡ δύναμις ἐν
mōte prope nos. ſed ſtate nunc con
τῷ ὄρει ἐγγὺς ἡμῶν. ἀλλὰ στῆτε νῦν ἐναν
tra inimicos nr̄os: ⁊ expugna
τίον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ πολεμή=
te eos. ⁊ poſt hec accipite
σατε αὐτούς. καὶ μετὰ ταῦτα λάβετε
ſpolia cū ſecuritate. adhuc cōplen
τὰ σκῦλα μετὰ παρρησίας. ἔτι πληροῦν
te iuda hec apparuit pſq̄dā pſpiciēs
τος ἰούδα ταῦτα ὤφθη μέρος τι ἐκκύπτον
de mōte. ⁊ vidit ꝙ cōuerſi ſūt i fugā:
ἐκ τοῦ ὄρους. καὶ εἶδεν ὅτι τετρόπωνται,
⁊ cōburunt caſtra. nā
καὶ ἐμπυρίζουσι τὴν παρεμβολήν. ὁ γὰρ
fum⁹ q̄ videbat demōſtrabat q̄d factū erat.
καπνὸς θεωρούμενος ἐνεφάνιζε τὸ γεγονός. οἱ
at hec cōſpiciētes timuerunt valde.
δὲ ταῦτα συνιδόντες ἐδειλώθησαν σφόδρα.
aſpiciētes āt ⁊ iuda caſtra
συνιδόντες δὲ καὶ τὴν ἰούδα παρεμβολὴν
in planicie pata in pliū: fuge
ἐν τῷ πεδίῳ ἑτοίμην εἰς παράταξιν, ἔφυ
runt oēs in terrā alienigenaꝝ. ⁊ iudas
γον πάντες εἰς γῆν ἀλλοφύλων. καὶ ἰούδας
reuerſus eſt ad ſpoliū caſtro
ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὴν σκυλείαν τῆς παρεμβο
rum. ⁊ acceperūt aurū multū ⁊ argētum
λῆς. καὶ ἔλαβον χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον
⁊ hyacinthuꝫ ⁊ purpurā marinā ⁊
καὶ ὑάκινθον καὶ πορφύραν θαλασσίαν καὶ
diuitias magnas. ⁊ reuerſi laudabāt
πλοῦτον μέγαν. καὶ ἐπιστραφέντες ὕμνουν
⁊ bn̄dicebāt in celum: qm̄ bonuꝫ: qm̄ in
καὶ εὐλόγουν εἰς οὐρανόν, ὅτι καλόν, ὅτι εἰς
ſeculuꝫ mia ei⁹. ⁊ facta ē ſaluatio
τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ ἐγενήθη σωτηρία
magna in iſrael in die illa. q̄cūq̄
μεγάλη τῷ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὅσοι
āt alienigenaꝝ ſaluati ſunt veniē
δὲ τῶν ἀλλοφύλων διεσώθησαν παρα=
tes nuntiauerūt lyſie om
γενηθέντες ἀπήγγειλαν τῷ λυσίᾳ πάν=
nia q̄ acciderant.
τα τὰ συμβεβηκότα. ∞∞∞∞∞∞

ille ãt audiens cõfuſus ẽ ⁊ deficiebat.qm̃ nõ
ὁ δὲ ἀκούσας συνεχύθη καὶ ἠθύμει·ὅτι οὐχ
q̃lia voluit talia facta ſunt in iſrael.
οἷα ἤθελε τοιαῦτα ἐγεγόνει τῷ ἰσραήλ·
⁊ nõ q̃lia p̃cepit ei rex
καὶ οὐχ οἷα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεύς
euenerũt.⁊ in ſequẽti anno cõgre=
ἐξέβη·καὶ ἐν τῷ ἐρχομένῳ ἐνιαυτῷ συνελό
gauit viroꝝ delectoꝝ ſexaginta mi=
χησεν ἀνδρῶν ἐπιλέκτων ἑξήκοντα χιλιά=
lia ⁊ q̃nqꝫ milia equitũ vt debel=
δας καὶ πεντακισχιλίαν ἵππον ὥστε ἐκπο=
laret eos. ⁊ venerũt in idumeã:
λεμῆσαι αὐτοὺς·καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἰδουμαίαν,
⁊ caſtrametati ſunt in bethſoris. ⁊ occur=
καὶ παρενέβαλον ἐν βαιθσούροις· καὶ συνήν
rit eis iudas cũ decẽ milib⁹ vi
τησεν αὐτοῖς ἰούδας ἐν δέκα χιλιάσιν ἀν
roꝝ: ⁊ vidit caſtra fortia. ⁊
δρῶν,καὶ εἶδε τὴν παρεμβολὴν ἰσχυράν· καὶ
orauit ⁊ dixit. bñdict⁹ es ſaluator
προσηύξατο καὶ εἶπεν·εὐλογητὸς εἶ ὁ σωτὴρ
iſrael q̃ cõtriuiſti impetũ potẽtis in
ἰσραὴλ ὁ συντρίψας τὸ ὅρμημα τοῦ δυνατοῦ ἐν
manu ſerui tui dauid: ⁊ tradidiſti
χειρὶ τοῦ δούλου σου δαυίδ,καὶ παρέδωκας
caſtra alienigenaꝝ in man⁹
τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων εἰς χεῖρ
ionathe filũ ſaul ⁊ ferẽtis arma
ἰωνάθου υἱοῦ σαοὺλ καὶ τοῦ αἴροντος τὰ σκεύη
ei⁹. cõclude exercitũ hũc
αὐτοῦ·σύγκλεισον τὴν παρεμβολὴν ταύτην
in manu ppl'i tui iſrael. ⁊ cõfundant
ἐν χειρὶ λαοῦ σου ἰσραήλ· καὶ αἰσχυνθήτωσαν
in exercitu ⁊ eq̃tatu ſuo. da
ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἵππῳ αὐτῶν· δὸς
eis timorẽ: ⁊ liq̃fac audaciã fortitudinis e=
αὐτοῖς δειλίαν,καὶ τῆξον θράσος ἰσχύος αὐ=
oꝝ ⁊ cõmoueant̃ cõtritione ſua.
τῶν καὶ σαλευθήτωσαν τῇ συντριβῇ αὐτῶν·
deĳce illos gladio diligẽtiũ te:
κατάβαλε αὐτοὺς ῥομφαίᾳ ἀγαπώντων σε,
⁊ laudẽt te oẽs ſciẽtes
καὶ αἰνεσάτωσάν σε πάντες οἱ εἰδότες τὸ
nomẽ tuũ in hymnis.⁊ cõgreſſi ſunt adinui
ὄνομά σου ἐν ὕμνοις·καὶ συνέβαλον ἀλλή=
cẽ. ⁊ ceciderũt de caſtris lyſie
λοις·καὶ ἔπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς λυσίου
ad quinqꝫ milia viroꝝ. ⁊ ceciderũt ex
εἰς πεντακισχιλίους ἄνδρας· καὶ ἔπεσον ἐξ
aduerſo coꝝ.vides ãt lyſias factã
ἐναντίας αὐτῶν·ἰδὼν δὲ λυσίας τὴν γενομένην
fugã ſui exercit⁹: exercit⁹ ãt iude
τροπὴν τῆς αὐτοῦ συντάξεως, τῆς δὲ ἰούδα
factã audaciã: ⁊ q̃mõ pati ſunt vel
τὸ γεγενημένον θάρσος,καὶ ὡς ἕτοιμοί εἰσιν ἢ
viuere vel mori generoſe: pfect⁹ eſt in antio
ζῆν ἢ τεθνηκέναι γενναίως,ἀπῆρεν εἰς ἀντι
chiã: ⁊ elegit milites: ⁊ multiplicãs
όχειαν,καὶ ἐξενολόγει, καὶ πλεονάσας τὸν
factũ exercitũ cogitabat iteꝝ fa=
γενηθέντα στρατὸν ἐλογίζετο πάλιν γενη=
ctũ venire in iudeã.
θέντα παραγενέσθαι εἰς τὴν ἰουδαίαν·
dixit ãt iudas ⁊ fratres ei⁹. ecce
εἶπε δὲ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· ἰδοὺ
cõtriti ſunt inimici nr̃i: aſcẽdam⁹ ad
συνετρίβησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν,ἀναβῶμεν κα
purgãdũ ſancta ⁊ renouare. ⁊ cõgregata
θαρίσαι τὰ ἅγια καὶ ἐγκαινίσαι·καὶ συνήχ
ſũt caſtra oia: ⁊ aſcẽderũt in
θη ἡ παρεμβολὴ πᾶσα, καὶ ἀνέβησαν εἰς

Quibus ille auditis ;conſternatus ani=
mo deficiebat: q͛ non qualia voluit: ta
lia contigerunt in iſrael:& qualia man
dauit rex:Et ſequenti anno congrega=
uit lyſias virorum electorum ſexaginta
milia:et equitum quinqꝫ milia:vt debel
laret eos:Et venerunt in iudeam:& ca=
ſtra poſuerunt in bethoron:& occurrit
illis iudas cum decem milibus viris:&
viderunt exercitum fortem : et orauit
& dixit.Benedictus es ſaluator iſrael q
contriuiſti impetum potẽtis in manu
ſerui tui dauid: & tradidiſti caſtra alieni
genarũ in manu ionathe filii ſaul et ar=
migeri eius.Conclude exercitũ iſtuꝫ in
manu populi tui iſrael: & confundatur
in exercitu ſuo & equitibus.Da illis for
midinem & tabefac audaciam virtutis
eorũ:& cõmoueantur contritione ſua.
Deiice illos gladio diligentium te:& col
laudent te omnes qui nouerunt nomẽ
tuuꝫ in hymnis.Et cõmiſerunt preliũ:
& ceciderunt de exetcitu lyſie q̃nqꝫ mi
lia virorum.Videns autem lyſias ſuorũ
fugam:& iudeorum audaciam: & q͛ pa
rati ſunt aut viuere aut mori fortiter:
abiit antiochiã& elegit milites:vt mul=
tiplicati ſurſus venirent in iudeam.Di=
xit autem iudas et fratres eius. Ecce cõ
triti ſuut inimici noſtri:aſcẽdamus nũc
mundare ſancta et renouare. Et cõgre
gatus eſt omnis exercitus :& aſcende=
runt in montem ſyon.Et viderunt ſcti
ficationem deſertam:et altare propha
natuſt: & portas exuſtas:et in atriis vir
gulta nata ſicut in ſaltu vel in montib⁹
et paſtophoria diruta.Et ſciderunt veſti
menta ſua:et planxerũt plãctu magno
et impoſuerunt cinerẽ ſuper caput ſuũ:
et ceciderunt in faciem ſuper terram:&
exclamauerunt tubis ſignorum:et cla=
mauerunt in celum. Tunc ordinauit iu
das viros vt pugnarẽt aduerſus eos q
erant in arce:donec emundarẽt ſancta.
Et elegit ſacerdotes ſine macula volũ=
tatẽ habentes in lege dei:et mũdauerũt
ſancta:& tulerunt lapides contamina=
tionis in locum immundum.Et cogita
uit de altari holocauſtorum quod pro=
phanatum erat:quid de eo faceret. Et
incidit illi conſilium bonum vt deſtrue
ret illud:ne forte illis eſſet in opprobri
um: quia contaminauerunt illud gen=
tes & demoliti ſunt illud.Et repoſuerũt
lapides in monte domus in loco apto:
quoaduſqꝫ veniret propheta & reſpon=
deret de eis.Et acceperunt lapides inte
gros ſecundum legem:et edificauerũt
altare nouum ſecunduꝫ illud quod fuit
prius:& edificauerunt ſancta:& que in=
tra domum erant intrinſecus : & edem
& atria ſanctificauerunt.Et fecerunt va
ſa ſancta noua: & intulerunt candela=
brum & altare incenſorum:& menſam
in templum. Et incenſum poſuerunt
ſuper altare:& accenderunt lucernas q̃
ſuper candelabrum erant: & lucebant
in templo. Et poſuerunt ſuper men=
ſam panes et appenderunt velamina:

mõtẽ ſion: ⁊ viderũt ſanctũ deſolatũ
ὄρος σιών·καὶ εἶδον τὸ ἁγίασμα ἠρημωμένον
⁊ altare cõtaminatũ: ⁊ por=
καὶ τὸ θυσιαστήριον βεβηλωμένον, καὶ τὰς πύ
tas cõbuſtas. ⁊ in aulis plãtas
λας κατακεκαυμένας·καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς φυ
natas vt in ſylua vel vt in aliq̃ mõ
τὰ πεφυκότα ὡς ἐν δρυμῷ ἢ ὡς ἐν ἑνὶ τῶν ὀρέ
tiũ. ⁊ paſtophoria diruta. ⁊ ſcide=
ων·καὶ τὰ παστοφόρια καθῃρημένα·καὶ διέῤῥη
rũt veſtimẽta ſua: ⁊ plãxerũt plan= 1.Re
ξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκόψαντο κοπε 7.f.
ctu magno.⁊ impoſuerũt cinerẽ ſup ca 1.Re
τὸν μέγαν·καὶ ἐπέθεντο σποδὸν ἐπὶ τὴν κε 14.b.
put ſuũ. ⁊ ceciderũt in faciẽ
φαλὴν αὐτῶν· καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον
ſup terrã. ⁊ exclamauerũt tubis
ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγ
ſignoꝝ. ⁊ clamauerũt in celũ.
ξι τῶν σημασιῶν·καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐρανόν·
tunc p̃cepit iudas viris oppugnare
τότε ἐπέταξεν ἰούδας ἀνδράσι πολεμεῖν
eos q̃ in arce q̃ad purgaret ſancta.⁊
τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἕως καθαρίσῃ τὰ ἅγια·καὶ
elegit ſacerdotes ſine macula libẽtes i lege:
ἐπέλεξεν ἱερεῖς ἀμώμους θελητὰς νόμου,
⁊ mũdauerũt ſancta:⁊ tulerũt la=
καὶ ἐκαθάρισαν τὰ ἅγια, καὶ ἦραν τοὺς λί
pides cõtaminatiõis i locũ imundũ.
θους τοῦ μιασμοῦ εἰς τόπον ἀκάθαρτον. E
⁊ cogitauerũt de altari
καὶ ἐβουλεύσαντο περὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς
holocauſti cõtaminato q̃d illi
ὁλοκαυτώσεως τοῦ βεβηλωμένου τί αὐτῷ
facerẽt. ⁊ incidit illis cõſiliũ bo=
ποιήσωσι· καὶ ἔπεσεν αὐτοῖς βουλὴ ἀγα
nũ:vt deſtruerẽt illud ne eſſet illis in
θή, καθελεῖν αὐτὸ μήτε γένηται αὐτοῖς εἰς
opprobriũ:q̃a cõtaminauerũt gẽtes illud.⁊ deſtru
ὄνειδος,ὅτι ἐμίαναν τὰ ἔθνη αὐτό·καὶ καθεῖ
xerunt altare: ⁊ repoſuerunt lapides
λον τὸ θυσιαστήριον,καὶ ἀπέθεντο τοὺς λίθους
in mõte dom⁹ in loco apto:
ἐν τῷ ὄρει τοῦ οἴκου ἐν τόπῳ ἐπιτηδείῳ,
q̃aduſqꝫ veniret pp̃heta ad reſ
μέχρι τοῦ παραγενηθῆναι προφήτην τοῦ ἀπο
põdẽdum de eis. ⁊ acceperũt lapides
κριθῆναι περὶ αὐτῶν· καὶ ἔλαβον λίθους
integros ẽm legẽ. ⁊ edificaue=
ὁλοκλήρους κατὰ τὸν νόμον· καὶ ᾠκοδόμη=
runt altare nouuꝫ ẽm pri=
σαν τὸ θυσιαστήριον καινὸν κατὰ τὸ πρότε
us. ⁊ edificauerunt ſancta ⁊ q̃ intra
ρον·καὶ ᾠκοδόμησαν τὰ ἅγια καὶ τὰ ἐντὸς
domũ:⁊ atria ſctificauerũt.⁊ fece
τοῦ οἴκου,καὶ τὰς αὐλὰς ἡγίασαν·καὶ ἐποί
rũt vaſa ſancta noua. ⁊ intule
ησαν τὰ σκεύη τὰ ἅγια καινά· καὶ εἰσήνεγ
rũt cãdelabrũ ⁊ altare
καν τὴν λυχνίαν καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν
holocauſtoꝝ ⁊ incẽſoꝝ ⁊
ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυμιαμάτων καὶ τὴν
mẽſam in tẽplũ. ⁊ incẽderunt ſup
τράπεζαν εἰς τὸν ναόν·καὶ ἐθυμίασαν ἐπὶ
altare: ⁊ accẽderunt lucernas
τὸ θυσιαστήριον,καὶ ἐξῆψαντο τοὺς λύχνους
q̃ in cãdelabro ⁊ illuxerũt in
τοὺς ἐπὶ τῆς λυχνίας καὶ ἐφάνοσαν ἐν
tẽplo.⁊ ipoſuerunt ſup mẽſam
τῷ ναῷ·καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν τράπεζαν
panes. ⁊ extẽderunt velamina
ἄρτους·καὶ ἐξεπέτασαν τὰ καταπετάσματα

Tex.gre.cū inter.latina.

⁊ perfecerunt oīa opa q̄ fece=
καὶ ἐτέλεσαν πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίη=
rūt. ⁊ mane surrexerūt p̄ma luce quinta
σαν. καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωῒ τῇ πέμπτῃ
⁊ vicesima mēsis noni. hic
καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐννάτου. οὗτος ὁ
mēsis chasleu octaui ⁊ quadragesimi
μὴν χασελεῦ τοῦ ὀγδόου καὶ τεσσαρακοστοῦ
G ⁊ cētesimi anni. ⁊ obtulerūt sacrificiū se
καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους. καὶ ἀνήνεγκαν θυσίαν κα
cūdū legē sup altare holocau=
τὰ τὸν νόμον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυ
stoꝝ nouū qđ fecerūt. s̄m
τωμάτων τὸ καινὸν ὃ ἐποίησαν. κατὰ τὸν
tp̄s s̄m diē in q̄ cōtaminauerūt
καιρὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐβεβήλωσαν
illud gētes: ī illa renouatū est in cāticis
αὐτὸ τὰ ἔθνη, ἐν ἐκείνῃ ἐνεκαινίσθη ἐν ᾠδαῖς
⁊ citharis ⁊ cinyris ⁊ in cymbalis.
καὶ κιθάραις καὶ κινύραις καὶ ἐν κυμβάλοις.
⁊ ceciderunt oīs pp̄ls sup faciē
καὶ ἔπεσον πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον
⁊ adorauerūt ⁊ bñdixerunt in ce=
καὶ προσεκύνησαν καὶ εὐλόγησαν εἰς οὐρ
lū ei q̄ prosperauit eis. ⁊ fecerunt
νὸν τὸν εὐοδώσαντα αὐτοῖς. καὶ ἐποίησαν
dedicationē altaris dieb⁹
τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἡμέρας
octo. ⁊ obtulerūt holocausta cū
ὀκτώ. καὶ προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα με
letitia. ⁊ sacrificauerūt sacrificiū saluatiōis
τ' εὐφροσύνης. καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίου
⁊ laudis. ⁊ ornauerūt qđ s̄m
καὶ αἰνέσεως. καὶ κατεκόσμησαν τὸ κατὰ
faciē tēpli coronis aureis ⁊
πρόσωπον τοῦ ναοῦ στεφάνοις χρυσοῖς καὶ
scutulis. ⁊ dedicauerūt portas
ἀσπιδίσκαις. καὶ ἐνεκαίνισαν τὰς πύλας
A ⁊ pastophoria ⁊ ianuas posuerūt eis. ⁊
καὶ τὰ παστοφόρια καὶ ἐθύρωσαν αὐτά. καὶ
fuit letitia magna in pp̄lo val=
ἐγενήθη εὐφροσύνη μεγάλη ἐν τῷ λαῷ σφό
de. ⁊ auersum est opprobriū gētiū. ⁊ sta
δρα. καὶ ἀπεστράφη ὄνειδος ἐθνῶν. καὶ ἔστη
tuit iudas ⁊ fratres eius ⁊ om=
σεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶ
nis ecclesia israel: vt agant di=
σα ἐκκλησία ἰσραήλ, ἵνα ἄγωνται αἱ ἡμέ=
es dedicatiōis altaris in tē=
ραι ἐγκαινισμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τοῖς και
porib⁹ eoꝝ annū s̄m annū p dies
ροῖς αὐτῶν ἐνιαυτὸν κατὰ ἐνιαυτὸν ἡμέρας
octo a quinta ⁊ vigesima mē
ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ εἰκάδος τοῦ μη
sis chasleu cū letitia ⁊ gau
νὸς χασελεῦ μετ' εὐφροσύνης καὶ χα=
dio. ⁊ edificauerūt in tp̄e illo
ρᾶς. καὶ ᾠκοδόμησαν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
mōtē siō in circuitu muros altos ⁊ tur=
τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν τείχη ὑψηλὰ καὶ πύρ
res fortes: ne forte aduenientes
γους ἰσχυρούς, μήποτε παραγενηθέντα τὰ
gētes cōculcarēt eos: vt fecerunt
B ἔθνη καταπατήσωσιν αὐτά, ὡς ἐποίησαν
pri⁹. ⁊ collocauerūt illic exercitū
τὸ πρότερον. καὶ ἐπέταξαν ἐκεῖ δύναμιν τη
vt s̄uarēt illuꝫ. ⁊ muniuerunt illuꝫ ad custodiēdā
ρεῖν αὐτό. καὶ ὠχύρωσαν αὐτὸ τηρεῖν τὴν
bethsurā vt haberet pp̄ls munitionē cō
βαιθσοῦραν τοῦ ἔχειν τὸν λαὸν ὀχύρωμα κα
tra faciē idumee.
τὰ πρόσωπον τῆς ἰδουμαίας. Ca.5.

Trāsla.B.Hiero.

et consumauerunt omnia opera que fecerant. Et ante matutinum surrexerūt quinta & vicesima die mensis noni: hoc est mensis casleu centesimiquadragesimioctaui anni: & obtulerunt sacrificiuꝫ secundum legem super altare holocaustorum nouum quod fecerunt. Secundum tēpus & secundum diē in qua contaminauerunt illud gentes: in ipa renouatum est in canticis & citharis & cynaris & cymbalis. Et cecidit omnis populus in faciē: & adorauerunt & benedixerunt in celum eum qui prosperauit eis. Et fecerunt dedicationē altaris diebus octo: & obtulerunt holocausta cum leticia: & salutaria laudis. Et ornauerunt faciē templi coronis aureis & scutulis: & dedicauerunt portas & pastophoria: & imposuerunt eis ianuas. Et facta est leticia in populo magna valde: & auersum est opprobrium gentium. Et statuit iudas & fratres eius: & vniuersa ecclesia israel: vt agatur dies dedicationis altaris in tēporibus suis ab anno in annum per dies octo: a quinta & vicesima die mensis casleu cum leticia & gaudio. Et edificauerunt in tempore illo montē sion: & per circuitum muros altos & turres firmas: nequando venirēt gētes & conculcarent eum sicut antea fecerunt: et collocauit illic exercitum vt seruarent eum: & muniuit euꝫ ad custodiēdum bethsurā: vt haberet populus munitionē contra faciem idumee.

Capitulum quintum.

ET factum est vt audierunt gentes in circuitu: quia edificatum est altare et sanctuariū sicut prius: irate sunt valde et cogitabāt tollere genus iacob: qui erant inter eos: & ceperunt occidere de populo & psequi. Et debellabat iudas filios esau in idumea: et eos q erāt in arabathane: quia circūsedebāt israelitas: & percussit eos plaga magna. Et recordatus est maliciam filiorum bean: qui erant populo in laqueū & in scādaluꝫ insidiantes ei in via: et conclusi sunt ab eo in turribus: & applicuit ad eos: & anathematizauit eos: & incēdit turres eorū igni cuꝫ omnibus qui in eis erāt. et transiuit ad filios ammon: & inuenit manum fortem & populum copiosuꝫ: & timotheum ducem ipsoruꝫ: et comisit cum eis prelia multa: & contriti sunt in conspectu eorum: & percussit eos: & cepit gazer ciuitatem et filias ejus: & reuersus est in iudeaꝫ. Et congregate sūt gētes que sunt in galaad aduersus israelitas qui erant in finibus eorum: vt tollerent eos: & fugerunt in dathemā munitionem: & miserant litteras ad iudaꝫ & fratres eius dicentes. Cōgregate sūt aduersum nos gentes per circuitum: vt nos auferant & parant venire & occupare munitionem in quam confugim⁹ & timotheus est dux exercitus eoruꝫ. Nunc ergo veni & eripe nos de manibus eorum quia cecidit multitudo de nobis. Et omnes fratres nostri qui erāt in locis tubin interfecti sūt: & captiuas duxerūt vxores eorū & natos & spoliā:

Maccabeo.i.Cap.v.

ET factū est qn̄ audierūt gētes in
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν τὰ ἔθνη κυ
circuitu qđ edificatū est altare. ⁊ de
κλόθεν ὅτι ᾠκοδομήθη τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐνε
dicatū ē sanctuariū sicut pri⁹: ⁊
καινίσθη τὸ ἁγίασμα ὡς τὸ πρότερον, καὶ
irate sunt valde ⁊ cogitauerunt
ὠργίσθησαν σφόδρα καὶ ἐβουλεύσαντο τοῦ
tollere gen⁹ iacob q̄ erāt in medio eo
ἆραι τὸ γένος ἰακὼβ τοὺς ὄντας ἐν μέσῳ αὐ
rū. ⁊ ceperūt occidere in pp̄lo ⁊
τῶν. καὶ ἤρξαντο τοῦ θανατοῦν ἐν τῷ λαῷ καὶ
auferre. ⁊ bellabat iudas cōtra
ἐξαίρειν. καὶ ἐπολέμει ἰούδας πρὸς τοὺς
filios esau in idumea acrabattinā
υἱοὺς ἡσαῦ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ τὴν ἀκραβαττίνην
q̄a circūsedebāt israel. ⁊ pcussit
ὅτι περιεκάθηντο τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν
eos plaga magna. ⁊ cōpressit e=
αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. καὶ συνέστειλεν αὐ
os: ⁊ accepit spolia coꝝ. ⁊ recor=
τούς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ ἐμνή
dat⁹ ē malitie filioꝝ beā. q̄ fuerūt pp̄lo
σθη τῆς κακίας υἱῶν βαιάν. οἳ ἦσαν τῷ λαῷ
in laqueū ⁊ in scādalū in insi
εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον ἐν τῷ ἐνε
diādo eos in vijs: ⁊ cōclusi
δρεύειν αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ συνεκλείσθη
sunt ab eo in turrib⁹. ⁊ castra=
σαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς πύργους. καὶ παρε
metat⁹ est cōtra eos: ⁊ anathematizauit il=
νέβαλεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἀναθεμάτισεν αὐ=
los ⁊ cōbussit turres ei⁹ in
τοὺς καὶ ἐνεπύρισε τοὺς πύργους αὐτῆς ἐν
igne cū oīb⁹ q̄ ibi erāt. ⁊ trāsiuit
πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐνοῦσι. καὶ διεπέρασεν
ad filios ammō. ⁊ inuenit manū for=
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμών. καὶ εὗρε χεῖρα κρα
tē ⁊ pp̄lꝫ multū ⁊ timotheū ducē
ταιὰν καὶ λαὸν πολὺν καὶ τιμόθεον ἡγούμε
illoꝝ. ⁊ cōmisit cōtra eos p̄lia
νον αὐτῶν. καὶ συνῆψε πρὸς αὐτοὺς πολέμους
multa. ⁊ cōtriti sunt ante faciē
πολλούς. καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου
illi⁹ ⁊ pcussit eos. ⁊ cepit
αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ προκατελά
gazer ⁊ filias ei⁹. ⁊
βετο τὴν γαζὴρ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. καὶ
reuersus est in iudeā. ⁊ cōgregate
ἀνέστρεψεν εἰς τὴν ἰουδαίαν. καὶ ἐπισυνήχ=
sunt gētes in galaad cōtra isra=
θησαν τὰ ἔθνη τὰ ἐν τῇ γαλαὰδ ἐπὶ τὸν ἰσρα
el q̄ erāt in finib⁹ eoꝝ vt tollerēt
ὴλ τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῶν τοῦ ἐξᾶραι
eos. ⁊ fugerūt in dathema arcē.
αὐτούς. καὶ ἔφυγον εἰς δαθεμὰ τὸ ὀχύρωμα.
⁊ miserūt litteras ad iudā ⁊
καὶ ἀπέστειλαν γράμματα πρὸς ἰούδαν καὶ
fratres ei⁹ dicētes. cōgregate
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ λέγοντες. ἐπισυνήχθησα
sunt cōtra nos gētes q̄ in circuitu nr̄o vt tol=
ἐστιν ἐφ' ἡμᾶς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν τοῦ ἐξᾶ
lāt nos. ⁊ parāt venire ⁊ cape=
ραι ἡμᾶς. καὶ ἑτοιμάζονται ἐλθεῖν καὶ προκα
re munitionē in q̄ cōfugi=
ταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα εἰς ὃ κατεφύγο
m⁹. ⁊ timothe⁹ dux est castroꝝ
μεν. καὶ τιμόθεος ἡγεῖται τῆς παρεμβολῆς
eoꝝ. nūc igit̄ veniēs libera nos de manu
αὐτῶν. νῦν οὖν ἐλθὼν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
coꝝ: qm̄ cecidit de nobis multitudo ⁊
αὐτῶν, ὅτι πέπτωκεν ἐξ ἡμῶν πλῆθος καὶ

Tex.Gre.cū.iterp̄.lati.

oēs fratres nr̄i exn̄tes in locis
πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν οἱ ὄντες ἐν τοῖς
tubin interfecti sunt. ⁊ captiuauerūt
τοῦ βίου τεθανάτωνται. καὶ ἠχμαλωτήκασι
mulieres eoꝝ ⁊ filios eoꝝ
τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν
⁊ supellectilē. ⁊ peremerūt illic fere
καὶ τὴν ἀποσκευήν. καὶ ἀπώλεσαν ἐκεῖ ὡς
vnū milliare viroꝝ. adhuc episto
μίαν χιλιαρχίαν ἀνδρῶν. ἔτι αἱ ἐπιστο-
le legebant̄ ⁊ ecce nūcij alij
λαὶ ἀνεγινώσκοντο. καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι ἕτεροι
venerūt de galilea cōcissis
παρεγένοντο ἐκ τῆς γαλιλαίας διερρηχότες
vestib⁹ nunciātes iuxta verba
τὰ ἱμάτια ἀπαγγέλλοντες κατὰ τὰ ῥήματα
hec dicētes: cōuenisse cōtra
ταῦτα λέγοντες, ἐπισυνῆχθαι ἐπ' αὐ-
eos de ptolemaide ⁊ tyro ⁊ sidone
τοὺς ἐκ πτολεμαΐδος καὶ τύρου καὶ σιδῶνος
⁊ oēm galileā alienigenaꝝ vt con
καὶ πᾶσαν γαλιλαίαν ἀλλοφύλων τοῦ ἐξα-
sumāt nos. vt āt audiuit iudas ⁊
ναλῶσαι ἡμᾶς. ὡς δὲ ἤκουσεν ἰούδας καὶ ὁ
ppl's simones hos: cōgregata est ec-
λαὸς τοὺς λόγους τούτους, ἐπισυνήχθη ἐκ-
clesia magna ad cogitandū q̄d faciāt
κλησία μεγάλη βουλεύσασθαι τί ποιήσω-
fratrib⁹ suis exn̄tib⁹ in tribu
σι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς οὖσιν ἐν θλί-
latiōe ⁊ q̄ oppugnabant̄ ab illis. ⁊ dixit
ψει καὶ πολεμουμένοις ὑπ' αὐτῶν. καὶ εἶπεν
iudas simoni fratri suo. elige
ἰούδας σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπίλεξον
tibi viros ⁊ vade ⁊ libera
σεαυτῷ ἄνδρας καὶ πορεύου καὶ ῥῦσαι τοὺς
fratres tuos q̄ in galilea: ego āt
ἀδελφούς σου τοὺς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ἐγὼ δὲ
⁊ ionathan frater me⁹ ibimus
καὶ ἰωνάθαν ὁ ἀδελφός μου πορευσόμεθα
in galaaditim: ⁊ reliquit iose-
εἰς τὴν γαλααδῖτιν, καὶ κατέλιπεν ἰώση-
phū filiū zacharie ⁊ azariā duces
φον τὸν τοῦ ζαχαρίου καὶ ἀζαρίαν ἡγουμένους
ppl'i cū reliquis exerci-
τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων τῆς δυνά-
tus in iudea in custodiā: ⁊ prece
μεως ἐν τῇ ἰουδαίᾳ εἰς τήρησιν, καὶ ἐνετεί-
pit eis dicēs. preestote ppl'o huic:
λατο αὐτοῖς λέγων. πρόστητε τοῦ λαοῦ τούτου,
⁊ nō cōmittatis bellū cōtra gētes q̄ad
καὶ μὴ συνάψητε πόλεμον πρὸς τὰ ἔθνη ἕως
reuertamur nos. ⁊ distributi sunt simo-
τοῦ ἐπιστρέψαι ἡμᾶς. καὶ ἐμερίσθησαν σίμω-
ni viri tres mille vt iret ad
νι ἄνδρες τριχίλιοι τοῦ πορευθῆναι εἰς τὴν
galileā: iude āt viri octo mille
γαλιλαίαν, ἰούδᾳ δὲ ἄνδρες ὀκτακιχίλιοι
in galaaditim. ⁊ p̄fect⁹ est simō in
εἰς τὴν γαλααδῖτιν. καὶ ἐπορεύθη σίμων εἰς
galileā: ⁊ cōmisit p̄lia mul-
τὴν γαλιλαίαν, καὶ συνῆψε πολέμους πολ-
ta cōtra gētes: ⁊ cōtrite sunt gētes
λοὺς πρὸς τὰ ἔθνη. καὶ συνετρίβη τὰ ἔθνη
a facie ei⁹. ⁊ p̄secut⁹ est eos vsq̄ad
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἐδίωξεν αὐτοὺς ἕως
portas ptolemaidis. ⁊ ceciderūt de
τῶν πυλῶν πτολεμαΐδος. καὶ ἔπεσον ἐκ
gētib⁹ ad tria milia viroꝝ. ⁊ acceperūt
τῶν ἐθνῶν εἰς τριχιλίους ἄνδρ. καὶ ἔλαβον
spolia eoꝝ. ⁊ assumpserūt eos de
τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ παρέλαβον αὐτοὺς ἐκ

Trāſla.B.Hie.

& peremerunt illic fere mille viros. Et adhuc epistole legebantur. Et ecce alii nuncii venerunt de galilea concissis tunicis nunciantes: secundum verba hec: dicentes conuenisse aduersum se: a ptolomaide & tyro & sidone: & repleta est omnis galilea alienigenis vt nos consumant. Vt audiuit autem iudas & populus sermones istos: cōuenit ecclesia magna cogitare quid facerēt fratrib⁹ suis qui in tribulatione erant: & expugnabantur ab eis. Dixitq̄ iudas simōi fratri suo. Elige tibi viros: & vade et libera fratres tuos in galilea. Ego autem & frater meus ionathas ibimus in galaaditim. Et reliquit iosephum filium zacharie: & azariam duces populi cū residuo exercitu in iudea ad custodiam: & precepit illis dicēs. Preestote populo huic: & nolite bellum cōmittere aduersum gentes donec reuertamur. Et data sūt simoni virorū tria milia vt iret ī galileā: iude antem octo milia in galaaditim: et abiit simon in galileam: & commisit p̄lia multa cum gentibus: et cōtrite sunt gentes a facie eius: & persecutus est eos vsq̄ ad portam ptolemaidis. Et ceciderunt de gentibus fere tria milia virorū: & accepit spolia eorum. Et assumpsit eos qui erant in galilea: & in arbatis cū vxoribus & natis: et omnibus que erāt illis: & adduxit in iudeam cum leticia magna. Et iudas machabeus & ionathas frater eius transierunt iordanem: & abierunt viam trium dierum in desertū. Et occurrerunt eis nabuthei & susceperunt eos pacifice: et narrauerūt eis omnia que acciderant fratribus eoruꝫ in galaaditide: & quia multi ex eis comprehensi sunt in barasa & abosor: & in alimis: & in casphor: et mageth: & carnaim. He omnes ciuitates mūite et magne. Sed et in ceteris ciuitatibus galaaditidis tenentur comprehensi: et in crastinum constituerunt admouere exercitum ciuitatibus his: et comprehendere & tollere eos in vna die. Et conuertit iudas & exercitus eius viam in desertū bozor repente: & occupauit ciuitatem & occidit omnem masculum in ore gladii: et accepit omnia spolia eorum: & succendit eam igni: et surrexerunt inde nocte et ibant vsq̄ ad munitionem. Et factum est diluculo cum eleuassent oculos suos: et ecce populus multus cuius non erat numerus: portātes scalas et machinas vt comprehenderent munitionem et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: et clamor belli ascendit ad celuꝫ sicut tuba: et clamor magnus de ciuitate: et dixit exercitui suo. Pugnate hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinib⁹ post eos: & exclamauerunt tubis et clamauerūt in oratione: et cognouerunt

galilea ⁊ in arbattis cū mu
τῆς γαλιλαίας καὶ ἐν ἀρβάττοις σὺν ταῖς γυ-
lierib⁹ ⁊ filijs: ⁊ oīa q̄ erāte-
ναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐ-
is. ⁊ duxerūt in iudeā cū leti-
τοῖς. καὶ ἤγαγον εἰς τὴν ἰουδαίαν μετ' εὐφρο-
tia magna. ⁊ iudas maccabe⁹ ⁊
σύνης μεγάλης. καὶ ἰούδας ὁ μακκαβαῖος καὶ
ionathā frater ei⁹: trāsierunt iorda-
ἰωνάθαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, διέβησαν τὸν ἰορδά-
nē: ⁊ abierunt viā triū dierū in
νην, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐν
solitudine. ⁊ occurrerunt nabateis:
τῇ ἐρήμῳ. καὶ συνήντησαν τοῖς ναβαταίοις,
⁊ obuiā fuere illis pacifice: ⁊ enar-
καὶ ἀπήντησαν αὐτοῖς εἰρηνικῶς, καὶ διηγή-
rauerūt illis oīa q̄ cōtigerāt
σαντο αὐτοῖς ἅπαντα τὰ συμβάντα τοῖς
fratrib⁹ eoꝝ in galaaditide: ⁊ q̄
ἀδελφοῖς αὐτῶν ἐν τῇ γαλααδίτιδι, καὶ ὅτι
multi de eis cōprehēsi sunt in
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνειλημμένοι εἰσὶν εἰς
bosorra. ⁊ bosor in alimis chascor ma
βόσορρα. καὶ βοσὸρ ἐν ἀλέμοις χασκὼρ μα-
ced ⁊ carnaim. oēs vrbes he
κὲδ καὶ καρναΐν. πᾶσαι αἱ πόλεις αὗται
fortes ⁊ magne. ⁊ in reliq̄s vr-
ὀχυραὶ καὶ μεγάλαι. καὶ ἐν ταῖς λιπαῖς πό-
bib⁹ galaaditidis sunt cōprehēsi.
λεσι τῆς γαλααδίτιδος εἰσὶ συνειλημμένοι
in crastinū costituūt castra ponere cōtra
εἰς αὔριον τάσσονται παρεμβαλεῖν ἐπὶ
munitiones ⁊ cōprehēdere ⁊ tol-
τὰ ὀχυρώματα καὶ καταλαβέσθαι καὶ ἐξᾶ-
lere oēs hos in die vna. ⁊ con-
ραι πάντας τούτους ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. καὶ ἀπέ-
uertit iudas ⁊ castra eius viā
στρεψεν ἰούδας καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὁδὸν
in desertū in bosorra repēte. ⁊ ce-
εἰς τὴν ἔρημον εἰς βόσορρα ἄφνω. καὶ κατε-
pit vrbē: ⁊ occidit oē mas
λάβετο τὴν πόλιν, καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἀρ-
culinū in ore gladij. ⁊ cepit om-
σενικὸν ἐν στόματι ῥομφαίας. καὶ ἔλαβε πάν-
nia spolia eoꝝ: ⁊ cōbussit eā ig-
τα τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυ-
ne: ⁊ discessit illinc nocte: ⁊ ibat
ρί, καὶ ἀπῆρεν ἐκεῖθεν νυκτός, καὶ ἐπορεύετο
tāq̄ ad munitionē: ⁊ factū est diluculū. ⁊
ὡς ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐγίνετο ἑωθινή. καὶ
eleuauerūt oculos suos: ⁊ ecce ppl's
ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ λαὸς
mult⁹ cui⁹ nō erat nūer⁹: portātes scalas
πολὺς οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός, αἴροντες κλίμακας
⁊ machinas ad capiēdū munitionē.
καὶ μηχανὰς καταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα.
⁊ oppugnabāt eos. ⁊ vidit iudas q̄
καὶ ἐπολέμουν αὐτούς. καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι
inceptū ē p̄liū. ⁊ clamor vrbis
ἦρκται ὁ πόλεμος. καὶ ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως
ascēdit vsq̄ad celū tubis ⁊ voce
ἀνέβη ἕως τοῦ οὐρανοῦ, σάλπιγξι καὶ φωνῇ
magna. ⁊ dixit viris exerci-
μεγάλῃ. καὶ εἶπε τοῖς ἀνδράσι τῆς δυνάμε-
tus. pugnate hodie pro fratri-
ως. πολεμήσατε σήμερον ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
bus vr̄is. ⁊ exijt in tribus ordinib⁹
φῶν ὑμῶν. καὶ ἐξῆλθεν ἐν τρισὶν ἀρχαῖς
post eos. ⁊ clanxerūt tu-
ἐξόπισθεν αὐτῶν. καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλ-
bis. ⁊ clamauerūt ī oratione. ⁊ cognouit
πιγξι. καὶ ἐβόησαν ἐν προσευχῇ. καὶ ἐπέγνω

exercitꝰ timothei quia maccabeꝰ
ἡ παρεμβολὴ τιμοθέου ὅτι μακκαβαῖος
est: ⁊ fugerūt a facie illiꝰ. ⁊ pcus
ἐστί, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἐπά
sit illos plaga magna. ⁊ ceciderūt ex
ταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. καὶ ἔπεσον ἐξ
eis in illo die ad octo milia
αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς ὀκτακισχιλίους
viroꝝ. ⁊ declinauit ad maspha: ⁊ op=
ἄνδρας. καὶ ἀπέκλινεν εἰς μασφά, καὶ ἐπο
pugnauit eā: ⁊ cepit eā:
λέμησεν αὐτήν, καὶ προκατελάβετο αὐτήν,
⁊ occidit oēꝫ masculū eiꝰ. ⁊ acce
καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἀρσενικὸν αὐτῆς. καὶ ἔλα
pit spolia eiꝰ: ⁊ cōbussit eā ig=
βε τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυ
ne. illinc abijt. ⁊ accepit
ρί. ἐκεῖθεν ἀπῆρε. καὶ προκατελάβετο τὴν
chasphō maced bosor ⁊ reliqs vr
χασφών, μακὲδ βοσὸρ καὶ τὰς λοιπὰς πό
bes galaaditidis. post aūt verba
λεις τῆς γαλααδίτιδος. μετὰ δὲ τὰ ῥήματα
hec cōgregauit timotheꝰ ca=
ταῦτα συνήγαγε τιμόθεος παρεμβο
stra alia: ⁊ castrametatꝰ est cōtra fa
λὴν ἄλλην, καὶ παρενέβαλε κατὰ πρόσω
ciē raphō vltra torrētē. ⁊ mi=
πον ῥαφὼν ἐκ πέραν τοῦ χειμάρρου. καὶ ἀπέ
sit iudas ad cōsiderandū ca=
στειλεν ἰούδας κατασκοπεῦσαι τὴν παρεμ
stra. ⁊ renūciauerūt ei dicētes. cōgre
βολήν. καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες. ἐπι
gate sunt ad eos oēs gētes
συνηγμένα εἰσὶ πρὸς αὐτοὺς πάντα τὰ ἔθνη
q̄ in circuitu nr̄o: exercitꝰ multꝰ valde.
τὰ κύκλῳ ἡμῶν, δύναμις πολλὴ σφόδρα.
⁊ arabes cōduxit in auxiliū illis.
καὶ ἄραβας μεμίσθωνται εἰς βοήθειαν αὐτοῖς
⁊ castrametanť trans torrentē
καὶ παρεμβάλλουσι πέραν τοῦ χειμάρρου
parati venire ad te in bellū. ⁊ a=
ἕτοιμοι ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ εἰς πόλεμον. καὶ ἐπο
bijt iudas in occursum illoꝝ. ⁊ di
ρεύθη ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῶν. καὶ εἶ
xit timotheꝰ principibꝰ exercitus
πε τιμόθεος τοῖς ἄρχουσι τῆς δυνάμεως
eius. cū appiquerit iudas ⁊ castra
αὐτοῦ. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἰούδαν καὶ τὴν παρεμβο
eius ad torrentē aque: si
λὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χειμάρρουν τοῦ ὕδατος, ἐὰν
trāsierit ad nos prior: nō poterimꝰ
διαβῇ πρὸς ἡμᾶς πρότερος, οὐ δυνησόμεθα
sustinere eū. qm̄ potens poterit
ὑποστῆναι αὐτόν. ὅτι δυνάμενος δυνήσεται
aduersū nos. si aūt timuerit ⁊ posuerit ca
πρὸς ἡμᾶς. ἐὰν δὲ δειλωθῇ καὶ παρεμβά
stra vltra fluuiū: trāsibimus
λῃ πέραν τοῦ ποταμοῦ, διαπεράσομεν
ad eū ⁊ poterimꝰ cōtra illū. vt
πρὸς αὐτὸν καὶ δυνησόμεθα πρὸς αὐτόν. ὡς
aūt appiquit iudas ad torrentē
δὲ ἤγγισεν ἰούδας ἐπὶ τὸν χειμάρρουν τοῦ
aque: statuit scribas
ὕδατος, ἔστησε τοὺς γραμματεῖς τοῦ
ppl'i in torrēte: ⁊ p̄cepit
λαοῦ ἐπὶ τοῦ χειμάρρου, καὶ ἐνετείλατο
eis dicēs. nō dimittatis oēm hoiem
αὐτοῖς λέγων. μὴ ἀφῆτε πάντα ἄνθρωπον
castrametari: sed veniāt oēs
παρεμβαλεῖν, ἀλλ᾽ ἐρχέσθωσαν πάντες
ad bellū. ⁊ trāsiuit cōtra eos
εἰς τὸν πόλεμον. καὶ διεπέρασεν ἐπ᾽ αὐτοὺς

castra timothei quia machabeus est: & refugerūt a facie eius: & percusserūt eos plaga magna: & ceciderunt ex eis ī die illa fere octo milia virorū. Et diuertit iudas in maspha: et expugnauit & cepit eam: et occidit omnem masculuꝫ eius: & sumpsit spolia eius et succendit eam igni. Inde perrexit & cepit casbō: & mageth & bosor: et reliquas ciuitates galaaditidis. Post hec autem verba cō=gregauit timotheus exercitum alium: & castra posuit cōtra raphan trans tor=rentem. Et misit iudas speculari exer=citum: et nunciauerunt ei dicētes: quia conuenerunt ad eum omnes gentes q̄ in circuitu nostro sunt: et exercitꝰ multus nimis. Et arabas cōduxerunt in auxilium sibi et castra posuerunt trās torrentem: parati ad te venire in prelium: & abiit iudas obuiam illis. Et ait timo=theus principibus exercitus sui. Cum appropinquauerit iudas et exercitꝰ eiꝰ ad torrentem aque: si transierit ad nos prior: non poterimus sustinere euꝫ: qa potens poterit aduersum nos. Si vero timuerit trāsire & posuerit castra extra flumen: trāsfretemus ad eos: & poteri=mus aduersus illum. Vt autem appropīquauit iudas ad torrenteꝫ aque: statuit scribas populi secus torrentem: et mā=dauit eis dicens. Neminem hominum reliqueritis: sed veniant omnes in pre=lium: & transfretauit ad illos prior: & omnis populus post eū: & contrite sūt omnes gentes a facie eorum: et proie=cerunt arma sua: & fugerunt ad phanū quod erat in carnaim. Et occupauit ip=sam ciuitatem: & phanum succēdit igni cum omnibus que erant in ipso. Et oppressa est carnaim: & non potuit sustinere contra faciem iude. Et congregauit iudas vniuersos israelitas qui erant in galaaditide a minimo vsqꝫ ad maximū: & vxores eorum: & natos et exercituꝫ magnum valde: vt venirent in terram iude. Et venerunt vsqꝫ ad ephrō: & hec ciuitas magna in ingressu posita muni=ta valde. Et non erat declinare ab ea dextera vel sinistra: sed per medium iter erat: & incluserunt se qui erant in ciui=tate: & obstruxerunt portas lapidibus: & misit ad eos iudas verbis pacificis di=cens. Transeamus per terram vestram vt eamus in terram nostram: & nemo vobis nocebit: tantum pedibus transi=bimus: & nolebant eis aperire. Et pre=cepit iudas predicari in castris: vt applicarent vnusquisqꝫ in quo erat loco: & applicuerunt se viri virtutis: & oppu=gnauit ciuitatem illam tota die & tota nocte: E tradita est ciuitas in manu eiꝰ. Et peremerunt omnem masculum in ore gladii: & eradicauit eam: & accepit spolia eius & transiuit per totam ciuitatem super interfectos. Et transgressi sunt iordanem in campo magno cōtra faciē bethsan. & erat

prior: ⁊ oīs ppl's eiꝰ post eū.
πρότερος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ.
⁊ cōtrite sūt āte faciē eiꝰ oēs
καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου αὐτοῦ πάν
gētes: ⁊ piecerūt arma sua ⁊
τα τὰ ἔθνη, καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ
fugerūt in lucū in carnaim. ⁊ ce
ἔφυγον εἰς τὸ τέμενος ἐν καρναΐν. καὶ προ
perūt vrbē ⁊ lucū suc
κατελάβοντο τὴν πόλιν καὶ τὸ τέμενος ἐνε
cēderūt in igne cū oībꝰ q̄ in il=
πύρισαν ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐ
lo. ⁊ oppressa est carnaim: ⁊ nō potue
τῷ. καὶ ἐτροπώθη ἡ καρναΐν, καὶ οὐκ ἐδύ
runt vltra sustinere cōtra faciē iu=
ναντο ἔτι ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον ἰού
de. ⁊ cōgregauit iudas oēm israel q̄
δα. καὶ ἀνήγαγεν ἰούδας πάντα ἰσραὴλ τοὺς
in galaaditide a paruo vsqꝫ ad ma
ἐν τῇ γαλααδίτιδι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγά
gnū ⁊ mulieres eoꝝ. ⁊ filios
λου καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. καὶ τὰ τέκνα
eoꝝ ⁊ sarcinas castra ma
αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν παρεμβολὴν με
gna valde: vt venirēt ī terrā iuda. ⁊
γάλην σφόδρα, ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
venerūt vsqꝫ ad ephrō. ⁊ hec vrbs ma=
ἦλθον ἕως ἐφρών. καὶ αὕτη ἡ πόλις με
gna in īntroitu munita valde.
γάλη ἐπὶ τῆς εἰσόδου ὀχυρὰ σφόδρα.
nō erat declinare ab ea ad dextrā vel sini
οὐκ ἦν ἐκκλῖναι ἀπ᾽ αὐτῆς δεξιὰν ἢ ἀριστε
strā. sed p mediū eiꝰ ire.
ράν. ἀλλ᾽ ἢ διαμέσου αὐτῆς πορεύεσθαι.
⁊ incluserūt eos q̄ de ciuita
καὶ ἀπέκλεισαν αὐτοὺς οἱ ἐκ τῆς πόλε
te. ⁊ obstruxerūt portas lapidibꝰ ⁊
ως. καὶ ἐνέφραξαν τὰς πύλας λίθοις. καὶ
misit ad eos iudas sermonibꝰ pa
ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἰούδας λόγοις εἰρη
cificis dicēs. transibo p terrā tuā
νικοῖς λέγων. διελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου
vt abeamꝰ in terrā nr̄am. ⁊
τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν ἡμῶν. καὶ
nullus malefaciet vobis: sed pedibus
οὐδεὶς κακοποιήσει ὑμᾶς, πλὴν τοῖς ποσὶ
transibimꝰ. ⁊ nō voluerūt apire
παρελευσόμεθα. καὶ οὐκ ἠβούλοντο ἀνοῖξαι
ei: ⁊ iussit iudas p̄dicare in
αὐτῷ, καὶ ἐπέταξεν ἰούδας κηρύξαι ἐν τῇ
castris vt castra poneret vnusqsqꝫ in
παρεμβολῇ τοῦ παρεμβαλεῖν ἕκαστον ἐν ᾧ
q̄ est loco. ⁊ castrametati sūt viri
ἐστὶ τόπῳ. καὶ παρενέβαλον οἱ ἄνδρες τῆς
exercitꝰ: ⁊ oppugnauerūt vrbē totā
δυνάμεως, καὶ ἐπολέμησαν τὴν πόλιν ὅλην
die illa ⁊ tota nocte. ⁊
τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα. καὶ
tradita est vrbs in manibꝰ eiꝰ. ⁊
παρεδόθη ἡ πόλις ἐν χερσὶν αὐτοῦ. καὶ
occidit oēm masculū in ore gla=
ἀπώλεσε πᾶν ἀρσενικὸν ἐν στόματι ῥομ
dii: ⁊ eradicauit eā. ⁊ acce=
φαίας, καὶ ἐξερρίζωσεν αὐτήν. καὶ ἔλα
pit spolia eiꝰ. ⁊ trāsiuit p
βε τὰ σκῦλα αὐτῆς. καὶ διῆλθε διὰ τῆς
ciuitatē sup occisos. ⁊
πόλεως ἐπάνω τῶν ἀπεκταμμένων. καὶ
transierūt iordanē in campū
διέβησαν τὸν ἰορδάνην εἰς τὸ πεδίον
magnū cōtra faciē bethsan. ⁊ erat
τὸ μέγα κατὰ πρόσωπον βαιθσάν. καὶ ἦν

iudas cōgregās extremos ⁊
ἰούδας ἐπισυνάγων τοὺς ἐσχατίζοντας καὶ
adhortās pplm per totā
παρακαλῶν τὸν λαὸν κατὰ πᾶσαν τὴν
viā: donec venit in terrā iuda. ⁊ ascēde
ὁδόν, ἕως οὗ ἦλθεν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ ἀνέβη
rūt in mōtē siō in letitia ⁊ gau
σαν εἰς τὸ ὄρος σιὼν ἐν εὐφροσύνῃ καὶ χα
dio. ⁊ adduxerūt holocausta: qa nō
ρᾷ. καὶ προσήγαγον ὁλοκαυτώματα, ὅτι οὐκ
cecidit de eis vll⁹ donec reuersi
ἔπεσεν ἐξ αὐτῶν οὐθεὶς ἕως τοῦ ἐπιστρέ
sunt in pace. ⁊ in dieb⁹ qb⁹ erat
ψαι ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἦν
iudas ⁊ ionathas in galaad: ⁊ si=
ἰούδας καὶ ἰωνάθαν ἐν τῇ γαλαάδ, καὶ σί
mō frater ei⁹ in galilea cōtra
μων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ κατὰ
faciē ptolemaidis: audiuit ioseph
πρόσωπον πτολεμαΐδος, ἤκουσεν ἰωσὴφ ὁ
fili⁹ zacharie ⁊ azarias pncipes exer
τοῦ ζαχαρίου καὶ ἀζαρίας ἄρχοντες τῆς δυ
cit⁹ facinora ⁊ preliū
νάμεως τῶν ἀνδραγαθιῶν καὶ τοῦ πολέμου
qlia fecerāt: ⁊ dixerūt. faciam⁹ ⁊
οἷα ἐποίησαν, καὶ εἶπαν. ποιήσωμεν καὶ
ipi nobis nomē. ⁊ eam⁹ ad pu
αὐτοὶ ἑαυτοῖς ὄνομα. καὶ πορευθῶμεν πο=
gnādū cōtra gētes q̄ i circuitu nr̄o.
λεμῆσαι πρὸς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν.
⁊ preceperūt his q̄ de exercitu
καὶ παρήγγειλαν τοῖς ἀπὸ τῆς δυνάμεως
q̄ cū illis. ⁊ abierūt in iam
τῆς μετ᾽ αὐτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν ἐπὶ ἰάμ
niā. ⁊ exiuit gorgias de ciuitate
νιαν. καὶ ἐξῆλθε γοργίας ἐκ τῆς πόλεως
⁊ viri ei⁹ in occursum eis
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς συνάντησιν αὐτοῖς
in bellū. ⁊ fugat⁹ est ioseph⁹ ⁊
εἰς πόλεμον. καὶ ἐτροπώθη ἰώσηφος καὶ
azarias ⁊ psecutionē sunt passi vsqȝ ad terminos
ἀζαρίας καὶ ἐδιώχθησαν ἕως τῶν ὁρίων τῆς
iudee. ⁊ ceciderūt in die illo
ἰουδαίας. καὶ ἔπεσον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
de pplo israel ad duo mille viros
ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ ἰσραὴλ εἰς δισχιλίους ἄνδρας
⁊ facta est fuga magna in pplo isra=
καὶ ἐγενήθη τροπὴ μεγάλη ἐν τῷ λαῷ ἰσρα
el: qm̄ nō audierūt iudā ⁊ fra=
ήλ, ὅτι οὐκ ἤκουσαν ἰούδα καὶ τῶν ἀδελ=
tres suos putātes fortiter se facere. ipi āt
φῶν αὐτοῦ οἰόμενοι ἀνδραγαθῆσαι. αὐτοὶ δὲ
nō erāt de semine viroꝝ
οὐκ ἦσαν ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν ἀνδρῶν
illoꝝ qb⁹ data est salus israel p manū
ἐκείνων οἷς ἐδόθη σωτηρία ἰσραὴλ διὰ χειρὸς
eoꝝ. ⁊ vir iudas ⁊ fratres ei⁹
αὐτῶν. καὶ ὁ ἀνὴρ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
glificati sunt valde corā oi isrl'
ἐδοξάσθησαν σφόδρα ἐναντίον παντὸς ἰσραὴλ
⁊ gētib⁹ oib⁹ vbi audiebat nomē
καὶ τῶν ἐθνῶν πάντων οὗ ἠκούετο τὸ ὄνομα
eoꝝ. ⁊ cōuenerūt ad eos fausta
αὐτῶν. καὶ ἐπισυνήγοντο πρὸς αὐτοὺς εὐφη
dicētes. ⁊ exijt iudas ⁊ fra=
μοῦντες. καὶ ἐξῆλθεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελ=
tres ei⁹: ⁊ oppugnabāt filios esau
φοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τοὺς υἱοὺς ἡσαῦ
in terra q̄ ad meridiē. ⁊ pcussit
ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς νότον. καὶ ἐπάταξε τὴν
chebrō ⁊ filias ei⁹. ⁊ de
χεβρὼν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. καὶ κα

iudas congregans extremos & exhor=tabatur populum per totam viam do=nec venirent in terram iuda: & ascende=runt in monten sion cum leticia & gaudio: et obtulerunt holocausta: q nemo ex eis cecidisset donec reuerteretur in pace. Et in diebus quibus erat Iudas & Ionathas in terra galaad: & simon fra=ter eius in galilea contra faciem ptole=maidis audiuit iosephus zacharie fili⁹: & azarias prīceps virtutis res bene gestas: & prelia que facta sunt & dixit. Faciamus & ipsi nobis nomen & eam⁹ pugnare aduersus gentes que in circuitu nostro sunt: & precepit his qui erant in exercitu suo: & abierunt iamniaȝ: & exiuit gorgias de ciuitate: & viri eius obuiam illis in pugnam. Et fugati sunt iose=phus et azarias vsqȝ in fines iudee: & ceciderunt illa die de populo israel ad duo milia viri. Et facta est plaga magna in populo: quia nō audierunt iudaȝ & fratres eius: existimantes fortiter se facturos. Ipsi autem non erant de semine virornm illorum: per quos salus facta est in israel. Et viri iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis israel & gentium omnium: vbi audiebatur nomen eorū: & conuenerunt ad eos fausta ac=clamantes: & exiuit iudas & fratres ei⁹ & expugnabant filios esau in terra que ad austrum est: & percussit chebron & filias eius: & mures eius & turres ei⁹ succendit igni in circuitu: et mouit castra vt iret in terram alienigenarum: & perambulabat samariam. In die illa ceci=derunt sacerdotes in bello dum volunt fortiter facere: dum sine consilio exeūt in prelium. Et declinauit iudas in azo=tum in terram alienigenarum: et diruit aras eorum: & spolia deorum suorum succendit igni: et cepit spolia ciuitatuȝ: et reuersus est in terram iuda.

Capitulum sextum.

ET rex antiochus perambulauit superiores regiones. Et audiuit esse ciuitatem elimaidem in perside nobilissimam & copiosam in argento & auro: templumqȝ in ea locuples valde: & illic velamina aurea & lorice & scuta: que reliquit alexander philippi rex macedo q regnauit primus in grecia. Et venit & querebat capere ciuitatem et depreda=ri eam et non potuit: quoniam inno=tuit sermo his qui erant in ciuitate. Et insurrexerunt in prelium & fugit inde: & abiit cuȝ tristicia magna: & reuersus est babyloniam. Et venit qui nunciaret ei in perside: quia fugata sūt castra que erāt in terra iuda et quia abiit lysias cū virtute forti in primis: et fugatus est a facie iudeorum: & inualuerunt armis & viribus et spoliis multis que ceperunt de castris que exciderunt: & quia diru=erunt abominationem quam edifica=uerant super altare quod erat in hierusalem:

struxit munitionē ei⁹. ⁊ tur=
θεῖλε τὸ ὀχύρωμα αὐτῆς. καὶ τοὺς πύρ=
res ei⁹ cōbussit i circuitu. ⁊ pfect⁹ ē
γους αὐτῆς ἐνέπρησε κυκλόθεν. καὶ ἀπῆρε
vt iret in terrā alienigenaꝝ. ⁊
τοῦ πορευθῆναι εἰς γῆν ἀλλοφύλων. καὶ
pambulabat samariā. in die il=
διεπορεύετο τὴν σαμάρειαν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ=
la ceciderūt sacerdotes vrbiū volēte
κείνῃ ἔπεσον ἱερεῖς πόλεων βουλομένου
illo fortiter facere dū ipe egre=
αὐτοῦ ἀνδραγαθῆσαι ἐν τῷ αὐτὸν ἐξελ=
dit in bellū sine cōsilio. ⁊ declina
θεῖν εἰς πόλεμον ἀβουλεύτως. καὶ ἐξέκλι
uit iudas in azotū terrā alienigenaꝝ.
νεν ἰούδας εἰς ἄζωτον γῆν ἀλλοφύλων.
⁊ destruxit aras eoꝝ: ⁊
καὶ καθεῖλε τοὺς βωμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ
sculptilia deoꝝ illoꝝ succēdit
γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατέκαυσε
igne. ⁊ spoliauit spolia vrbi=
πυρί. καὶ ἐσκύλευσε τὰ σκῦλα τῶν πόλε
um. ⁊ reuersus est in terrā iuda.
ων. καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν ἰούδα. C.6.

ET rex antioch⁹ pambula
Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος διεπορεύ
bat supiores regiones. ⁊ audiuit q
ετο τὰς ἐπάνω χώρας. καὶ ἤκουσεν ὅτι
est in elymis in pside ciuitas glo=
ἐστὶν ἐν ἐλυμαῒς ἐν τῇ περσίδι πόλις ἔνδο
sa diuitijs argēto ⁊ auro: ⁊
ξος πλούτῳ ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ τὸ
tēplū qd in ea opulētū valde: ⁊ illic
ἱερὸν τὸ ἐν αὐτῇ πλούσιον σφόδρα, καὶ ἐκεῖ
velamina aurea ⁊ lorice ⁊ ar
καλύμματα χρυσᾶ καὶ θώρακες καὶ ὅ=
ma q̄ reliquit illic alexāder fili⁹ phi
πλα ἃ κατέλιπεν ἐκεῖ ἀλέξανδρος ὁ φι
lippi rex macedo. q̄ regna
λίππου βασιλεὺς ὁ μακεδών. ὃς ἐβασί
uit prim⁹ in grecis. ⁊ venit ⁊
λευσε πρῶτος ἐν τοῖς ἕλλησι. καὶ ἦλθε καὶ
qrebat capere ciuitatē ⁊ depre
ἐζήτει καταλαβέσθαι τὴν πόλιν καὶ προνο
dari eā: ⁊ nō potuit. qm̄ cogni
μεῦσαι αὐτήν, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη. ὅτι ἐγνώ
t⁹ est ſmo his q̄ de ciuitate. ⁊ isurre A
σθη ὁ λόγος τοῖς ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἀνέστη
xerūt cōtra eū in bellū: ⁊ fugit ⁊ pfect⁹
σαν αὐτῷ εἰς πόλεμον, καὶ ἔφυγε καὶ ἀπῆ
est illic cū tristitia magna vt reuerte
ρεν ἐκεῖθεν μετὰ λύπης μεγάλης ἀποστρέ=
ret in babylonē. ⁊ venit nūcians
ψαι εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἦλθεν ἀπαγγέλων
qdā ei in pside: q fugata
τις αὐτῷ εἰς τὴν περσίδα, ὅτι τετρόπων
erāt castra q̄ iuerāt in
ται αἱ παρεμβολαὶ αἱ πορευθεῖσαι εἰς
terrā iuda. ⁊ iuit lysias cū exercitu
γῆν ἰούδα. καὶ ἐπορεύθη λυσίας δυνάμει
forti in pmis: ⁊ fugat⁹ est a
ἰσχυρᾷ ἐν πρώτοις, καὶ ἀνετράπη ἀπὸ
facie eoꝝ. ⁊ inualuerūt armis
προσώπου αὐτῶν. καὶ ἐπίσχυσαν ὅπλοις
⁊ exercitu ⁊ spolijs multis q̄ cepe=
καὶ δυνάμει καὶ σκύλοις πολλοῖς οἷς ἔλα=
rūt a castris q̄ exciderūt.
βον ἀπὸ τῶν παρεμβολῶν ὧν ἐξέκοψαν.
⁊ diruerūt abominationē q edificauit
καὶ καθεῖλον τὸ βδέλυγμα ὃ ᾠκοδόμησεν
in altari quod in hierusalē.
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν ἱερουσαλήμ.

τ sanctuariū sicut pri⁹ circunde
καὶ τὸ ἁγίασμα καθὼς τὸ πρότερον ἐκύκλω
derūt muris altis: τ bethsu=
σαν τείχεσιν ὑψηλοῖς, καὶ τὴν βαιθσού=
rā ciuitatē suā. τ factū est vt audiuit
ραν πόλιν αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ
rex s̄mones istos: expauit
βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐθαμβήθη
τ cōmotus ē valde. τ cecidit in
καὶ ἐσαλεύθη σφόδρα. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
lectū: τ incidit in infirmitatē pre
κοίτην, καὶ ἐνέπεσεν εἰς ἀῤῥωστίαν, ἀπὸ τῆς
tristitia: qm̄ nō est factū ei sicut cogita
λύπης, ὅτι οὐκ ἐγένετο αὐτῷ καθὼς ἐνεθυ=
uerat. τ fuit illic dies plures. qm̄ re=
μεῖτο. καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας πλείους. ὅτι ἀνε
nouata est in eo tristicia magna. τ arbi
καινίσθη ἐπ' αὐτὸν λύπη μεγάλη. καὶ ἐλο=
trat⁹ est φ morit̄. τ vocauit om=
γίσατο ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ ἐκάλεσε πάν
nes amicos suos: τ dixit ad e=
τας τοὺς φίλους αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐ
os. recedit somn⁹ ab ocu
τούς. ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλ=
lis meis: τ corrui corde pre
μῶν μου, καὶ ἐμπέπτωκα τῇ καρδίᾳ ἀπὸ
sollicitudine. τ dixi corde vsq3 ad quā
τῆς μερίμνης. καὶ εἶπα τῇ καρδίᾳ ἕως τί
tribulationē veni τ fluctū magnū
νος θλίψεως ἦλθον καὶ κλύδωνος μεγάλου
in q̄ nūc sum. qm̄ ꝓb⁹ τ dilectus
ἐν ᾧ νῦν εἰμί. ὅτι χρηστὸς καὶ ἀγαπώμενος
fui in dn̄io meo. nūc āt recordor
ἤμην ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μου. νῦν δὲ μιμνήσκο
maloꝝ q̄ feci in hierusa=
μαι τῶν κακῶν ὧν ἐποίησα ἐν ἱερουσα=
lē. τ accepi oīa vasa au=
λήμ. καὶ ἔλαβον πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυ
rea τ argētea q̄ in ea. τ mi=
σᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ τὰ ἐν αὐτῇ. καὶ ἐξα=
si auferre habitātes iuda
πέστειλα ἐξᾶραι τοὺς κατοικοῦντας ἰούδα
sine causa. cognoui φ causa hoꝝ iuenerūt
διακενῆς. ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εὗρον
me mala hec. τ ecce pereo tri=
με τὰ κακὰ ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι λύ
stitia magna in terra aliena. τ vocauit
πῃ μεγάλῃ ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. καὶ ἐκάλεσε
philippū vnū amicoꝝ suoꝝ: τ cōsti
φίλιππον ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ κα=
tuit eū sup oē regnū
τέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας
suū. τ dedit ei diadema: τ
αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ διάδημα, καὶ
vestē suā τ annulū vt addu
τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ ἀγα
ceret antiochū filiū suū: τ nutri=
γεῖν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐκθρέ=
ret eū vt regnaret. τ mortu⁹ est
ψαι αὐτὸν τοῦ βασιλεύειν. καὶ ἀπέθανεν
illic antioch⁹ rex anno nono
ἐκεῖ ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἔτους ἐννάτου
τ q̄dragesimo τ cētesimo. τ cognouit
καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ ἐπέγνω
lysias φ mortu⁹ est rex: τ cōsti=
λυσίας ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεύς, καὶ κατέ
tuit vt regnaret antioch⁹ fili⁹ ei⁹
στησε βασιλεύειν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
pro eo: quē nutriuit iuniorē. τ vocauit
ἀντ' αὐτοῦ, ὃν ἐξέθρεψε νεώτερον. καὶ ἐκάλεσε
nomē ei⁹ eupator. τ q̄ de ar=
τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐπάτωρ. καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄ=

& sanctificationem sicut prius circundederunt muris excelsis: sed & bethsura3 ciuitatem suam. Et factum est vt audiuit rex sermões istos: expauit & cōmotus est valde: & decidit in lectum et incidit in languorem pre tristicia: quia non est factum sicut cogitabat. Et erat illic p̱ dies multos: quia renouata est in eo tristicia magna: & arbitratus est se mori. Et vocauit omnes amicos suos et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: & cōcidi & corrui corde pre sollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantā tribulacionem deueni: & in quos fluctus tristicie in qua nunc sum qui iocund⁹ erā: & dilectus in potestate mea. Nunc vero reminiscor malorum que feci in hierusalem: vnde et abstuli omnia spolia aurea & argentea que erāt in ea: & misi auferre habitantes iudeam sine causa. Cognoui ergo quia propterea inuenerūt me mala ista: et ecce pereo tristicia magna in terra aliena. Et vocauit philippū vnum de amicis suis: & preposuit eum super vniuersum regnum suum. Et dedit ei diadema: & stolam suam et annulum: vt adduceret antiochum filiū suū & nutriret eum et regnaret. Et mortu⁹ est illic antiochus rex anno centesimo quadragesimo nono. Et cognouit lysias quoniam mortuus est rex: & constituit regnare antiochum filium eius quem nutriuit adolescente3: & vocauit nomen eius eupatorem. Et hi qui erāt in arce concluserāt israel in circuitu sanctorum: & querebant eis mala semper ad firmamentu3 gentium: & cogitauit iudas disperdere eos: & conuocauit vniuersum populum vt obsiderent eos. Et conuenerunt simul: & obsederunt eos anno cētesimoquinquagesimo: & fecerunt balistas & machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obsidebantur: et adiunxerūt se illis aliqui impii ex isrl̄ et abierunt ad regem et dixerūt. Quousq3 non facis iudicium & vindicas fratres nostros. Nos decreuimus seruire patri tuo: & ambulare in preceptis ei⁹ & obsequi edictis eius & filii populi nostri propter hec alienabant se a nobis. Et quicunq3 inueniebantur ex nobis interficiebantur et hereditates nostre diripiebantur. Et non ad nos tantum extenderunt manum sed in omnes fines nostros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in hierusalem occupare eam: & munitionem in bethsurā munierūt. Et nisi preueneris eos velocius: maiora q̄3 hec facient: & non poteris obtinere eos. Et iratus est rex vt hec audiuit: et conuocauit omnes amicos suos & principes exercitus sui et eos qui super equites erant. Sed et de regnis aliis & de insulis maritimis venerunt ad eum exercitus conducticius: & erat numerus exercitus eius centum milia peditū: & viginti milia equitum: & elephanti trigintaduo docti ad prelium. Et venerunt

ce erāt cōcludētes israel ī cir
κρας ἦσαν συγκλείοντες τὸν ἰσραὴλ κύ=
cuitu sanctoꝝ τ querētes mala sē=
κλω τῶν ἁγίων καὶ ζητοῦντες τὰ κακὰ διὰ
per τ firmamētū gētib⁹. τ cogita=
λου καὶ στήριγμα τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐλογίσα=
uit iudas disp̱dere eos. τ cōgrega
το ἰούδας ἐξᾶραι αὐτούς. καὶ ἐξεκκλησία
uit vniuersu3 pplm vt obsideret in
σε πάντα τὸν λαὸν τοῦ περικαθίσαι ἐπ'
eos. τ cōgregati sunt simul. τ obsede=
αὐτούς. καὶ συνήχθησαν ἅμα. καὶ περιεκά
rūt in eos anno q̄nquagesimo τ cen
θισαν ἐπ' αὐτοὺς ἔτους πεντηκοστοῦ καὶ ἑκα
tesimo. τ fecit cōtra eos balistas
τοστοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐπ' αὐτοὺς βελοστάσεις
τ machinas. τ exierūt de eis de
καὶ μηχανάς. καὶ ἐξῆλθον ἐξ αὐτῶν ἐκ τοῦ
loco obsesso: τ adheserūt eis q̄dā
συγκλεισμοῦ, καὶ ἐκολλήθησαν αὐτοῖς τινὲς
ex impiis de isrl̄. τ abierūt ad
τῶν ἀσεβῶν ἐξ ἰσλ'. καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς
regē τ dixerūt. vsq3q̄ nō fa=
τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν. ἕως πότε οὐ ποιή=
cies iudiciū: τ vlcisceris fratres nr̄os.
σῃ κρίσιν, καὶ ἐκδικήσεις τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν.
nos decreuim⁹ s̄uire patri tuo
ἡμεῖς εὐδοκοῦμεν δουλεύειν τῷ πρὶ σου
τ ambulare in his q̄ ab eo dicebant̄ τ
καὶ πορεύεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ
obedire p̄ceptis ei⁹: qm̄
κατακολουθεῖν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, ὅτι
q̄ sunt ppli hui⁹ causa hui⁹ aliena
οἱ τοῦ λαοῦ τούτου χάριν τούτου ἠλλοτρι
bant̄ a nobis. vel q̄ inueniebant̄ ex no
οῦντο ἀφ' ἡμῶν. πλὴν ὅσοι εὑρίσκοντο ἀφ' ἡ
bis occidebant̄: τ possessiones nr̄e
μῶν ἐθανατοῦντο, καὶ αἱ κληρονομίαι ἡμῶν
diripiebant̄. τ nō cōtra nos solū extēderūt
διηρπάζοντο. καὶ οὐκ ἐφ' ἡμᾶς μόνον ἐξέτειναν
manū: sed τ cōtra oēs termios no
χεῖρα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ὅρια αὐ
stros. τ ecce castrametati sunt hodie
τῶν. καὶ ἰδοὺ παρεμβεβλήκασι σήμερον
cōtra arcē hierusalē vt ca=
ἐπὶ τὴν ἄκραν ἱερουσαλήμ, τοῦ καταλα
piāt illā τ sanctū: τ beth
βέσθαι αὐτὴν καὶ τὸ ἁγίασμα, καὶ τὴν βαιθ
surā munierūt. τ si nō preuene
σούραν ὠχύρωσαν. καὶ ἐὰν μὴ προκαταλά
ris eos velociter: maiora his fa=
βῃ αὐτοὺς διατάχους, μείζονα τούτων ποι
ciēt: τ nō poteris obtinere eos.
ήσουσι, καὶ οὐ δυνήσῃ τοῦ καταχεῖν αὐτῶν.
τ irat⁹ est rex: qn̄ audiuit. τ cō
καὶ ὠργίσθη ὁ βασιλεύς, ὅτε ἤκουσε. καὶ συ
gregauit oēs amicos suos p̄ncipes
νήγαγε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄρχοντας
exercit⁹ sui τ eos q̄ sup eq̄tes. τ
δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἡνιῶν. καὶ
a regib⁹ aliis τ ab insulis ma
ἀπὸ βασιλέων ἑτέρων καὶ ἀπὸ νήσων θα=
ris venerūt ad eū exercit⁹ cōdu=
λασσῶν ἦλθον πρὸς αὐτὸν δυνάμεις μισθω=
cticii. τ erat nūerus exercituū ei⁹
ταί. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνάμεων αὐτοῦ
centū milia peditū: τ viginti mi
ἑκατὸν χιλιάδες τῶν πεζῶν, καὶ εἴκοσι χι
lia equitū. τ elephātes duo τ
λιάδες ἵππων. καὶ ἐλέφαντες δύο καὶ
triginta docti ad bellū. τ venerūt
τριάκοντα εἰδότες πόλεμον. καὶ ἦλθοσαν

per idumeã: ⁊ applicuerunt
διὰ τῆς ἰδουμαίας, καὶ παρενεβάλοσαν
ad bethsurã. ⁊ pugnauerunt ad di=
ἐπὶ βαιθσούραν· καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ ἡμέ
es multos: ⁊ fecerunt machinas: ⁊
ρας πολλάς, καὶ ἐποίησαν μηχανάς, καὶ
exierunt ⁊ cõbusserunt eas in igne: ⁊
ἐξῆλθον καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς ἐν πυρί, καὶ
pugnauerunt fortiter. ⁊ recessit iu=
ἐπολέμησαν ἀνδρωδῶς. καὶ ἀπῆρεν ἰού=
das ab arce: ⁊ mouit castra in
δας ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ παρενέβαλεν εἰς
bethzacharia cõtra castra
βαιθζαχαρία ἀπέναντι τῆς παρεμβολῆς
regis. ⁊ surrexit rex
τοῦ βασιλέως. καὶ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ
mane: ⁊ cõcitauit exercitũ in impe
πρωῒ, καὶ ἀπῆρε τὴν παρεμβολὴν ἐν ὁρμή
tu eius cõtra viã bethzacharia.
ματι αὐτῆς κατὰ τὴν ὁδὸν βαιθζαχαρία.
⁊ diuisi sunt exercit⁹ in pre
καὶ διεσκεδάσθησαν αἱ δυνάμεις τὸν πό=
liũ: ⁊ cecinerũt tubis. ⁊
λεμον, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. καὶ
elephãtis ostẽderũt sanguinẽ vue ⁊
τοῖς ἐλέφασιν ἔδειξαν αἷμα σαφυλῆς καὶ
moroꝝ vt acuerent eos in preliũ.
μόρων τοῦ παραστῆσαι αὐτοὺς εἰς πόλεμον.
⁊ diuiserũt bestias in phalanges. ⁊
καὶ διεῖλον τὰ θηρία εἰς τὰς φάλαγγας. καὶ
statuerũt cuilibet elephãti mille vi
παρέστησαν ἑκάστῳ ἐλέφαντι χιλίους ἄν
ros loricatos in loricis cõcatenatis: ⁊
δρας τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ
galee eree in capi
περικεφαλαῖαι χαλκαῖ ἐπὶ τῶν κε=
tibus eoꝝ: ⁊ q̃ngẽti equites or=
φαλῶν αὐτῶν, καὶ πεντακόσια ἵππος δια
dinati: cuilibet bestie electi. hi
τεταγμένη, ἑκάστῳ θηρίῳ ἐκλελεγμένη. οὗτοι
ante tp̃s vbi erat bestia erãt: ⁊ q̃cũq;
πρὸ καιροῦ οὗ ἐὰν ᾖ τὸ θηρίον ἦσαν, καὶ οὗ ἐὰν
ibat: ibãt simul: nõ discedebãt
ἐπορεύετο, ἐπορεύοντο ἅμα, οὐκ ἀφίσταντο
ab eo. ⁊ turres lignee sup ipos
ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ πύργοι ξύλινοι ἐπ᾽ αὐτοὺς
munite ꝓtegẽtes in qualibet bestia acci
ὀχυροὶ σκεπαζόμενοι ἐφ᾽ ἑκάστου θηρίου ἐζω
cte sup ea machinis: ⁊ sup q̃libet
σμένοι ἐπ᾽ αὐτοῦ μηχαναῖς, καὶ ἐφ᾽ ἑκάστου
viri duo ⁊ triginta pugnan=
ἄνδρες δύο καὶ τριάκοντα οἱ πολεμοῦν=
tes in eis: ⁊ ind⁹ ei⁹. ⁊
τες ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ὁ ἰνδὸς αὐτοῦ. καὶ τὴν
residuũ hinc ⁊ inde cõstituerũt in
ἐπίλοιπον ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἔστησαν ἐπὶ τὰ
duas ptes castroꝝ cõcutiẽtes
δύο μέρη τῆς παρεμβολῆς κατασείοντες
⁊ obturati in vallib⁹. vt
καὶ καταφρασσόμενοι ἐν ταῖς φάραγξιν. ὡς
ãt fulsit sol in aureos cly=
δὲ ἔστιλβεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπί
peos resplẽduerũt mõtes ab eis: ⁊ resplẽ
δας ἔστιλβεν τὰ ὄρη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ κα=
duerũt vt lãpades ignis. ⁊ extẽsa
τηύγαζεν ὡς λαμπάδες πυρός. καὶ ἐξετά=
fuit ps quedã castroꝝ regis
θη μέρος τι τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέ
ad altos mõtes: ⁊ aliq̃ ad
ως ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ὄρη, καί τινες ἐπὶ τὰ
humilia. ⁊ ibãt caute ⁊ ordina
ταπεινά. καὶ ἤρχοντο ἀσφαλῶς καὶ τεταγ

per idumeam et applicuerũt ad bethsu
ram et pugnauerunt dies multos: & fe=
cerunt machinas: & exierunt & succẽde
runt eas igni: & pugnauerunt viriliter.
Et recessit iudas ab arce et mouit castra
ad bethzacharam contra castra regis: &
surrexit rex ante lucẽ: & cõcitauit exer
citus in impetum contra viam bethza=
charam. Et comparauerunt se exerci=
tus in prelium: & tubis cecinerunt. Et
elephantis ostenderunt sanguinem vue
et mori ad acuendos eos in prelium. Et
diuiserunt bestias per legiones: et astite
runt singulis elephantis mille viri in lo=
ricis concatenatis: & galee eree in capi=
tibus eorum: & quingenti equites ordi
nati vnicuiq; bestie electi erant. Hi ante
tempus vbicunq; erat bestia ibi erãt: &
quocunq; ibat: ibant & non discede=
bant ab ea. Sed & turres lignee sup eos
firme protegentes: super singulas be=
stias & super eas machine. Et super sin
gulas viri virtutis trigintaduo qui pu=
gnabant desuper: & intus magister be=
stie. Et residuum equitatũ hinc: & in=
de statuit in duas partes: tubis exercitũ
cõmouere et perurgere constipatos in
legionibus eius. Et vt refulsit sol in cli
peos aureos & ereos: resplenduerunt
montes ab eis: & resplenduerunt sicut
lãpades ignis. Et distincta est pars exer
citus regis per montes excelsos: & alia
per loca humilia: & ibant caute et ordi=
nate. Et cõmouebantur omnes inha=
bitantes terram a voce multitudinis eo
rum: & incessu turbe & collisione armo
rum: erat enim exercitus magnus val=
de et fortis. Et appropiauit iudas &
exercitus eius in prelium: & ceciderũt
de exercitu regis sexcenti viri. Et vidit
eleazar filius saura vnam de bestiis lori
catam loricis regis: & erat eminens su=
per ceteras bestias. Et visum est ei ꝙ
in ea esset rex & dedit se: vt liberaret po
pulum suum & acquireret sibi nomen
eternum. Et cucurrit ad eam audacter
in medio legionis interficiens a dextris
et sinistris. Et cadebant ab eo huc atq;
illuc: & iuit sub pedes elephantis & sup
posuit se ei: & occidit eum & cecidit in
terram super ipsum: & mortuus est illic.
Et videntes virtutem regis & impetum
exercitus eius: diuerterunt se ab eis.
Castra autem regis ascenderunt con=
tra eos in hierusalem: & applicuerunt
castra regis ad iudeam & montem sion.
Et fecit pacem cum his qui erant in be
thsura: & exierunt de ciuitate: quia
non erant eis ibi alimenta conclusis:
quia sabbata erant terre. Et compre=
hendit rex bethsuram: & constituit ibi
custodiam seruare eam: & conuertit ca
stra ad locum sanctificationis dies mul=
tos. Et statuit illic balistas & machi=
nas: & ignis iacula & tormenta ad la=
pides iactãdos & spicula & scorpios ad
mittendas sagittas & fundibula. Fece=
runt autem & ipsi machinas

te. ⁊ cõmouebant oẽs audiẽ=
μένως. καὶ ἐσαλεύοντο πάντες οἱ ἀκούον
tes vocẽ multitudinis eoꝝ ⁊ incessum
τες φωνῆς πλήθους αὐτῶν καὶ ὁδοιπορίας
multitudinis ⁊ collisionẽ armoꝝ.
τοῦ πλήθους καὶ συγκρουσμοῦ τῶν ὅπλων.
erat enĩ exercit⁹ magn⁹ valde ⁊
ἦν γὰρ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα καὶ
fortis. ⁊ appropĩquauit iudas ⁊ castra
ἰσχυρά. καὶ ἤγγισεν ἰούδας καὶ ἡ παρεμβο
illi⁹ in pliũ. ⁊ ceciderũt ab
λὴ αὐτοῦ εἰς παράταξιν. καὶ ἔπεσον ἀπὸ
exercitu regis sexcẽti
τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἑξακόσιοι
viri. ⁊ vidit eleazar⁹ fili⁹ auarã vnã
ἄνδρες. καὶ εἶδεν ἐλεάζαρος αὐαρὰν ἓν τῶν
de bestijs loricatã loricis regalib⁹:
θηρίων τεθωρακισμένον θώραξι βασιλικοῖς,
⁊ erat supeminẽs oẽs bestias. ⁊ visũ
καὶ ἦν ὑπεράγον πάντα τὰ θηρία. καὶ ὤφ=
est ꝙ in illa est rex: ⁊ de
θη ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστιν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔδω
dit se vt liberaret pplm suũ ⁊
κεν ἑαυτὸν τοῦ σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ E
acq̃reret sibi nomẽ eternũ. ⁊ ir=
περιποιῆσαι ἑαυτῷ ὄνομα αἰώνιον. καὶ ἐπέ
ruit in eã audacter in mediũ pha=
δραμεν αὐτῷ θράσει εἰς μέσον τῆς φά=
lãgis: ⁊ interficiebat a dextra ⁊ sinistra ⁊
λαγγος, καὶ ἐθανάτου δεξιὰ καὶ εὐώνυμα καὶ
scissi sunt ab eo hinc ⁊ hinc: ⁊ subijt
ἐσχίζοντο ἀπ᾽ αὐτοῦ ἔνθα καὶ ἔνθα, καὶ εἰσέδυ
sub elephãtẽ: ⁊ supposuit se ei: ⁊
ὑπὸ τὸν ἐλέφαντα, καὶ ὑπέθηκεν αὐτῷ, καὶ
occidit eũ: ⁊ cecidit in terrã
ἀνεῖλεν αὐτόν. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
sup ipm: ⁊ mortu⁹ est illic. ⁊ viderũt
ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. καὶ εἶδον
fortitudinẽ regni ⁊ impetũ
τὴν ἰσχὺν τῆς βασιλείας καὶ τὸ ὅρμημα τῶν
exercituũ: ⁊ declinauerũt ab eis. q̃ ãt
δυνάμεων, καὶ ἐξέκλιναν ἀπ᾽ αὐτῶν. οἱ δὲ
de castris regis ascẽ
ἐκ τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἀνέ=
derũt in occursum eoꝝ in hierusa=
βαινον εἰς συνάντησιν αὐτῶν εἰς ἱερουσα
lẽ. ⁊ castrametat⁹ est rex cõtra
λήμ. καὶ παρενέβαλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν
iudeã ⁊ in mõtẽ siõ: ⁊ fe= F
ἰουδαίαν καὶ εἰς τὸ ὄρος σιών, καὶ ἐποίη=
cit pacẽ cũ his q̃ de bethsura. ⁊
σεν εἰρήνην μετὰ τῶν ἐκ βαιθσούρων. καὶ
exierũt de ciuitate: qm̃ nõ erãt eis
ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι οὐκ ἦν αὐτοῖς
illic alimẽta q̃a cõclusi erãt in ea:
ἐκεῖ διατροφὴ τοῦ συγκεκλεῖσθαι ἐν αὐτῇ,
q̃z sabbatũ erat in terra. ⁊ cepit
ὅτι σάββατον ἦν τῇ γῇ. καὶ κατελάβετο
rex bethsurã: ⁊ cõsti=
ὁ βασιλεὺς τὴν βαιθσούραν, καὶ ἐπέτα
tuit ibi custodiã adseruãdũ cã. ⁊ posuit
ξεν ἐκεῖ φρουρὰν τηρεῖν αὐτήν. καὶ παρε
castra cõtra sanctuariũ dieb⁹ multis.
νέβαλεν ἐπὶ τὸ ἁγίασμα ἡμέρας πολλάς.
⁊ statuit illic balistas ⁊ machi
καὶ ἔστησεν ἐκεῖ βελοστάσεις καὶ μηχα=
nas ⁊ iacula ignis ⁊ tormẽta ad iaciẽdos lapides: ⁊
νὰς καὶ πυρόβολα καὶ λιθόβολα, καὶ σκορ
scorpiões ad iaciẽda iacula ⁊ fun
πίδια εἰς τὸ βάλλεσθαι βέλη καὶ σφεν
das. ⁊ fecerunt ⁊ ipi machinas
δόνας. καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ μηχανὰς

cõtra machinas illoꝝ: ⁊ pugnauerũt
πρὸς τὰς μηχανὰς αὐτῶν, καὶ ἐπολέμησαν
dies multos. cibi ãt nõ erãt in
ἡμέρας πολλάς. βρώματα δὲ οὐκ ἦν ἐν τοῖς
vasis: q̃a septim⁹ ann⁹ erat. ⁊ q̃
ἀγγείοις, διὰ τὸ ἕβδομον ἔτος εἶναι. καὶ οἱ
liberati fuerãt in iudea de
ἀνασωζόμενοι εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπὸ τῶν
gẽtib⁹ comederãt reliq̃as repo
ἐθνῶν κατέφαγον τὸ ὑπόλειμμα τῆς περι
C sitionis. ⁊ relicti fuerunt in sanctis
θέσεως. καὶ ὑπελείφθησαν ἐν τοῖς ἁγίοις
viri pauci: q̃m obtinuerat eos fa
ἄνδρες ὀλίγοι, ὅτι κατεκράτησεν αὐτῶν ὁ λι
mes. ⁊ dispersi sunt vnusq̃sq; in lo
μός. καὶ ἐσκορπίσθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τό
cũ suũ. ⁊ audiuit lysias ꝙ philipp⁹
πον αὐτοῦ. καὶ ἤκουσε λυσίας ὅτι φίλιππος
quẽ cõstituit rex antioch⁹ adhuc vi
ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος ἔτι ζῶν
uẽte illo nutrire antiochũ filiũ suũ
τος αὐτοῦ ἐκθρέψαι ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
vt regnaret ille: reuersus est a
εἰς τὸ βασιλεῦσαι αὐτόν, ἀπέστρεψεν ἀπὸ
p̃side ⁊ media: ⁊ exercit⁹
τῆς περσίδος καὶ μηδίας, καὶ αἱ δυνάμεις
q̃ iuerãt regis cũ illo: ⁊
αἱ πορευθεῖσαι τοῦ βασιλέως μετ' αὐτοῦ, καὶ
ꝙ q̃rit assumere cũ nego
ὅτι ζητεῖ παραλαβεῖν μετὰ τῶν πραγμά
cijs. ⁊ festinauerunt ⁊ stimulabãtur ex
των. καὶ κατέσπευδον καὶ ἐπένευσαν τὸ ἐκ τῆς
arce: vt irẽt ⁊ dicerẽt ad re
ἄκρας, τοῦ ἀπελθεῖν καὶ εἰπεῖν πρὸς τὸν βα
gẽ ⁊ duces exercit⁹ ⁊
σιλέα καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ
viros. deficim⁹ in dies: ⁊
τοὺς ἄνδρας. ἐκλείπομεν καθ' ἡμέραν, καὶ ἡ
cib⁹ nobis pauc⁹: ⁊ loc⁹ sup quẽ castra
τροφὴ ἡμῖν ὀλίγη, καὶ ὁ τόπος οὗ παρεμ
ponim⁹ est munit⁹: ⁊ incũbunt nobis
A βαλλόμεθα ἐστὶν ὀχυρός, καὶ ἐπίκειται ἡμῖν
negocia regni. nunc igit̃ dem⁹ dextras
τὰ τῆς βασιλείας. νῦν οὖν δῶμεν δεξιὰς
hoib⁹ his: ⁊ faciam⁹ cũ
τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, καὶ ποιήσωμεν με
illis pacẽ ⁊ cũ oĩ gẽte
τ' αὐτῶν εἰρήνην καὶ μετὰ παντὸς ἔθνους
coꝝ: ⁊ cõstituam⁹ illis vt ambulẽt
αὐτῶν, καὶ στήσωμεν αὐτοῖς τοῦ πορεύεσθαι
in legitimis suis: vt pri⁹. ꝓpter
τοῖς νομίμοις αὐτῶν, ὡς τὸ πρότερον. χάριν
eñ legitima sua que expulsim⁹:
γὰρ τῶν νομίμων αὐτῶν ὧν διεσκεδάσαμεν,
irati sunt ⁊ fecerunt hec oĩa. ⁊
ὠργίσθησαν καὶ ἐποίησαν ταῦτα πάντα. καὶ
placuit s̃mo in cõspectu regis ⁊
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ
principũ: ⁊ misit ad eos
B τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς εἰ
pacẽ facere. ⁊ susceperunt. ⁊ iurauit eis
ρηνεῦσαι. καὶ ἐπεδέξαντο. καὶ ὤμοσεν αὐ
rex ⁊ principes. post hec
τοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες. ἐπὶ τούτοις
exierunt de munitione. ⁊ rex
ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ὀχυρώματος. καὶ ὁ βασιλεὺς
intrauit in mõtẽ siõ: ⁊ vidit munitio
εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος σιών, καὶ εἶδε τὸ ὀχύρω
nẽ loci: ⁊ rupit iuramẽtum q̃d
μα τοῦ τόπου, καὶ ἠθέτησε τὸν ὁρκισμὸν ὃν
iurauit: ⁊ p̃cepit ⁊ destruxit mu
ὤμοσε, καὶ ἐνετείλατο καὶ καθεῖλε τὸ τεῖ

aduersus machinas eorum: & pugnauerunt dies multos. Esce autem non erãt in ciuitate: eo ꝙ septimus annus esset. et qui remanserant in iudea de gentib⁹ consumpserant reliquias eorum q̃ reposite fuerant. Et remanserunt in sanctis viris pauci: quoniam obtinuerat eos fames: & dispersi sunt vnusquisq; in locum suum. Et audiuit lysias ꝙ philippus quem cõstituerat rex antiochus cũ adhuc viueret vt nutriret antiochuꝫ filium suum & regnaret: reuersus est a perside & media et exercitus qui abierat cum ipso: & quia querebat suscipere regni negocia. Et festinauit ire & dicere ad regem et ducem exercitus. Deficimus cotidie & esca nobis modica est: & locus quem obsidemus est munitus: & incumbit nobis ordinare de regno. Nũc itaq; demus dextras hominibus istis: & faciamus cum illis paceꝫ & cum omni gente eoruꝫ: & constituam⁹ illis vt ambulent in legitimis suis sicut prius. Propter legitima enim ipsorum que despeximus irati sunt: & fecerunt omnia hec. Et placuit sermo in conspectu regis & principũ: & misit ad eos pacem facere & ceperunt illam: & iurauit illis rex & principes: & exierunt de munitione. Et intrauit rex montem siõ & vidit munitionem loci: & rupit citi⁹ iuramentum quod iurauit: & mãdauit destruere murum in gyro. Et discessit festinanter & reuersus est antiochiam: & inuenit philippum dominantem ciuitati: & pugnauit aduersus eum & occupauit ciuitatem.

Capitulum septimum.

Anno cẽtesimo quinquagesimo & primo exiit demetrius seleuci fili⁹ ab vrbe roma: & ascendit cuꝫ paucis viris in ciuitatem maritimaꝫ: & regnauit illic. Et factuꝫ est vt ingressus est domũ regni patrum suorum comprehendit exercitus antiochum & lysiam: vt adducerent eos ad eum: & res ei innotuit & ait. Nolite mihi ostendere faciem eorũ. Et occidit eos exercitus. Et sedit demetrius super sedem regni sui: & venerunt ad eum viri iniqui & impii ex israel: & alcimus dux eorum qui volebat fieri sacerdos. Et accusauerunt populũ apud regem dicentes. Perdidit iudas et fratres eius amicos tuos & nos disperdidit de terra nostra. Nunc ergo mitte virum cui credis: vt eat & videat exterminiũ omne quod fecit nobis in regionibus regis: & puniat omnes amicos ei⁹ & adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis suis bacchideꝫ qui dominabatur trans flumem magnum in regno & fidelem regi: & misit eum vt videret exterminiuꝫ quod fecit iudas. Sed & alcimuꝫ impium constituit in sacerdotiuꝫ: & mãdauit ei facere vltionem in filios israel. Et surrexerunt & venerunt cum exercitu magno in terram iuda: & miserũt nuncios: & locuti sunt ad iudam & ∞

rũ incircuitu. ⁊ abijt cũ festinatiõe: ⁊
χος κυκλόθεν. καὶ ἀπῆρε κατὰ σπουδήν, καὶ
reuersus est in antiochiã. ⁊ inuenit philip
ἀπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν. καὶ εὗρε φίλιπ
pũ dominãtẽ vrbi: ⁊ pugnauit
πον κυριεύοντα τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμησε
cõtra illũ. ⁊ occupauit ciuitatẽ vi.
πρὸς αὐτόν. καὶ κατελάβετο τὴν πόλιν βίᾳ.
Anno vno ⁊ q̃nquagesimo cẽtesimo
Ἔτους ἑνὸς καὶ πεντηκοστοῦ ἑκατοστοῦ C.7.
exiuit demetri⁹ fili⁹ seleuci ex roma: ⁊
ἐξῆλθε δημήτριος ὁ τοῦ σελεύκου ἐκ ῥώμης, καὶ
ascẽdit cũ viris paucis in ciuitatẽ ma
ἀνέβη σὺν ἀνδράσιν ὀλίγοις εἰς πόλιν πα
ritimam: ⁊ regnauit illic. ⁊
ραθαλασσίαν, καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ. καὶ
factũ est postq̃ intrauit in domũ re
ἐγένετο ὡς εἰσεπορεύετο εἰς οἶκον βασι
gni patruꝫ suoꝝ: cõprehẽderunt exercit⁹
λείας πατέρων αὐτοῦ, συνέλαβον αἱ δυνάμεις
antiochũ ⁊ lysiã vt adducerẽt eos
τὸν ἀντίοχον καὶ τὸν λυσίαν ἄγειν αὐτοὺς
ei. ⁊ cognita ẽ ei res. ⁊ di
αὐτῷ. καὶ ἐγνώσθη αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. καὶ εἶ
xit: ne mihi ostẽdatis facies coꝝ.
πεν, μή μοι δείξητε τὰ πρόσωπα αὐτῶν.
⁊ occiderunt eos exercit⁹. ⁊ se
καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς αἱ δυνάμεις. καὶ ἐκά
dit demetri⁹ in sede regni sui.
θισε δημήτριος ἐπὶ θρόνου βασιλείας αὐτοῦ.
⁊ venerũt ad eum oẽs viri iniqui
καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν πάντες ἄνδρες ἄνομοι
⁊ impij de israel: ⁊ alcim⁹ dux erat
καὶ ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ, καὶ ἄλκιμος ἡγεῖτο
eoꝝ volẽs esse sacerdos. ⁊ accusaue
αὐτῶν βουλόμενος ἱερατεύειν. καὶ κατηγόρη
runt pp̃lm apud regẽ dicẽtes:
σαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες,
p̃didit iudas ⁊ fratres ei⁹ om
ἀπώλεσεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πάν
nes amicos tuos: ⁊ nos disperdiderũt
τας τοὺς φίλους σου, καὶ ἡμᾶς ἐσκόρπισαν
de terra nr̃a. nunc igit̃ mitte vi
ἀπὸ τῆς γῆς ἡμῶν. νῦν οὖν ἀπόστειλον ἄν
rũ cui credis: ⁊ vadẽs videat
δρα ᾧ πιστεύεις, καὶ πορευθεὶς ἰδέτω
destructionẽ oẽm quã fecit no
τὴν ἐξολόθρευσιν πᾶσαν ἣν ἐποίησεν ἡ
bis ⁊ regioni regis: ⁊ puniat
μῖν καὶ χώρᾳ τοῦ βασιλέως, καὶ κολασά
eos ⁊ oẽs adiuto
τω αὐτοὺς καὶ πάντας τοὺς ἐπιβοηθοῦν
res eoꝝ. ⁊ elegit rex
τας αὐτοῖς. καὶ ἐπέλεξεν ὁ βασιλεὺς τὸν
bacchidẽ amicũ regis do
βακχίδην τὸν φίλον τοῦ βασιλέως κυ
minãtẽ trãs fluminẽ ⁊
ριεύοντα ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ
magnũ in regno ⁊ fidelẽ re
μέγαν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ πιστὸν τῷ βα
gi: ⁊ misit eũ ⁊ alcimum
σιλεῖ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ ἄλκιμον τὸν
impiuꝫ: ⁊ statuit illi sacerdotiuꝫ: ⁊
ἀσεβῆ, καὶ ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἱερωσύνην, καὶ
precepit ei vt faceret vltionẽ in
ἐνετείλατο αὐτῷ ποιῆσαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν
filijs israel. ⁊ abierunt: ⁊ venerũt cũ
τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἦλθον με
potẽtia multa in terrã iuda. ⁊
τὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
misit nuncios ad iudã ⁊
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἰούδαν καὶ τοὺς

fratres ei⁹ verbis pacificis cũ do
ἀδελφοὺς αὐτ̃ λόγοις εἰρηνικοῖς μετὰ δό
lo. ⁊ nõ intẽderũt ſmonib⁹ eoꝝ: viderũt
λου. καὶ οὐ προσέχον τοῖς λόγοις αὐτῶν, εἶδον
eñi ꝙ venerũt cũ exercitu multo: ⁊
γὰρ ὅτι ἦλθον μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ
cõgregati ſunt ad alcimũ ⁊ bacchi=
ἐπισυνήχθησαν πρὸς ἄλκιμον καὶ βακχί
dẽ ſynagoga ſcribaꝝ ad q̃rẽdũ iu=
δην συναγωγὴ γραμματέων ἐκζητῆσαι δί
ſta. ⁊ primi aſſidei erãt in filijs
καια. καὶ πρῶτοι οἱ ἀσιδαῖοι ἦσαν ἐν υἱοῖς
iſrael: ⁊ querebãt ab illis pacẽ.
ἰσραήλ, καὶ ἐπεζήτουν παρ᾽ αὐτῶν εἰρήνην.
dixerũt .n. hõ ſacerdos de ſemine aa
εἶπαν γὰρ ἄνθρωπος ἱερεὺς ἐκ τ̃ σπέρματος ἀα
rõ venit cũ exercitib⁹: ⁊ nõ iiuria
ρὼν ἦλθεν ἐν ταῖς δυνάμεσι, καὶ οὐκ ἀδική
afficiet nos. ⁊ locut⁹ eſt cũ eis verba
σει ἡμᾶς. καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν λόγους
pacifica. ⁊ iurauit eis dicẽs. nõ
εἰρηνικούς. καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς λέγων. οὐκ
querem⁹ vobis mala ⁊ amicis no
ἐκζητήσομεν ὑμῖν κακὰ καὶ τοῖς φίλοις ἡ
ſtris. ⁊ crediderũt ei ⁊ acceperũt
μῶν. καὶ ἐνεπίστευσαν αὐτῷ καὶ συνέλαβον
ex eis ſexagĩta viros: ⁊ occidit
ἐξ αὐτῶν ἑξήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέκτεινεν
eos in die vna ſm ſmões q̃s
αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ κατὰ τοὺς λόγους οὓς
ſcripſit. carnes ſanctoꝝ tuoꝝ ⁊ ſãguines eo
ἔγραψε. σάρκας ὁσίων σου καὶ αἵματα αὐ
rũ effuderũt in circuitu hierl'z. ⁊ nõ erat eis
τῶν ἐξέχεαν κύκλῳ ἱλ̄ημ. καὶ οὐκ ἦν αὐ
ſepeliẽs ⁊ incubuit eis
τοῖς ὁ θάπτων καὶ ἐπέπεσεν αὐτῶν ὁ
timor ⁊ tremor in oẽs pplm:
φόβος καὶ ὁ τρόμος ἐπὶ πάντα τὸν λαόν,
q̃m dixerũt: nõ eſt in eis veritas ⁊
ὅτι εἶπαν, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια καὶ
iudiciũ. trãſgreſſi ſunt eñi cõſtitutũ ⁊
κρίσις. παρέβησαν γὰρ τὴν στάσιν καὶ τὸν
iuſiurãdũ qḋ iurauerũt. ⁊ receſſit bacchides
ὅρκον ὃν ὤμοσαν. καὶ ἀπῆρε βακχίδης
a hierl'm: ⁊ caſtrametat⁹ eſt in be=
ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ παρενέβαλεν ἐν βη
zeth: ⁊ miſit ⁊ cõprehẽdit multos
ζαίθ, καὶ ἀπέστειλε καὶ συνέλαβε πολλοὺς
de his q̃ cũ eo q̃ ad ſe fugerãt viris
ἀπὸ τῶν μετ᾽ αὐτ̃ αὐτομολησάντων ἀνδρῶν
⁊ q̃ſdã ex pplo. ⁊ mactauit eos in
καὶ τινὰς τοῦ λαοῦ. καὶ ἔθυσεν αὐτοὺς εἰς
puteũ magnũ: ⁊ cõmiſit regio
τὸ φρέαρ τὸ μέγα, καὶ κατέστησε τὴν χώ=
nẽ alcimo: ⁊ reliq̃t cũ eo exer
ραν τῷ ἀλκίμῳ, καὶ ἀφῆκε μετ᾽ αὐτοῦ δύ
citũ vt auxiliaret̃ ei. ⁊ abijt bac=
ναμιν τοῦ βοηθεῖν αὐτῷ. καὶ ἀπῆλθε βακ
chides ad regẽ: ⁊ ſatagebat
χίδης πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἠγωνίσατο
alcim⁹ circa p̃ncipatũ ſacerdotij. ⁊ con
ἄλκιμος περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης. καὶ συν
gregati ſũt ad eũ oẽs turbã=
ήχθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ ταράσσον=
tes pp'lꝫ illoꝝ: ⁊ obtinuerũt
τες τὸν λαὸν αὐτῶν, καὶ κατεκράτησαν
terrã iuda: ⁊ fecerũt plagã magnã
γῆν ἰούδα, καὶ ἐποίησαν πληγὴν μεγάλην
in hierl'z. ⁊ vidit iudas oẽ ma=
ἐν ἱλ̄ημ. καὶ εἶδεν ἰούδας πᾶσαν τὴν κα=
liũ qḋ fecit alcim⁹ ⁊ q̃ cũ eo
κίαν ἣν ἐποίησεν ἄλκιμος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτ̃

ad fratres eius verbis pacificis in dolo: non intenderunt sermonibus eorum. Viderunt enim quia venerunt cũ exercitu magno: et conuenerunt ad alcimũ et bacchidẽ congregatio scribarum requirere que iusta sunt. Et primi assidei qui erant in filiis israel et exquirebant ab eis pacem. Dixerunt enim. Homo sacerdos de semine aaron venit: non decipiet nos. Et locutus est cum eis verba pacifica: et iurauit illis dicens. Non inferemus vobis malum neq; amicis vr̃is. Et crediderunt ei: & comprehendit ex eis sexaginta viros: & occidit eos in vna die secundum verbum quod scriptum est. Carnes sanctorum tuorũ & sanguinem ipsoru3 effuderunt in circuitu hierusalem: & non erat qui sepeliret: et incubuit timor & tremor in omnem populu3 quia dixerunt. Non est veritas & iudicium in eis. Transgressi sunt enim constitutum: & iusiurandum quod iurauerunt. Et mouit bacchides castra ab hierusalem: & applicuit in bethzecha: & misit & comprehendit multos ex eis qui a se refugerant: et quosdam de populo mactauit & in puteum magnum proiecit. Et cõmisit regionem alcimo: & reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipsi. Et abiit bacchides ad regem: et satis agebat alcimus pro principatu sacerdotii sui. Et conuenerunt ad eũ omnes qui perturbabant populu3 suũ et obtinuerunt terram iuda: & fecerũt plagam magna3 in israel. Et vidit iudas omnia mala que fecit alcimus: & qui cum eo erant filiis israel multo plusq̃ gentes: & exiit in oẽs fines iudee in circuitu: & fecit vindictam in viros desertores: & cessauerũt vltra exire in regionem. Vidit autem alcimus q̃ preualuit iudas & qui cum eo erant: & cognouit quia nõ potest sustinere eos: & egressus est ad regem & acusauit eos multis criminibus. Et misit rex nicanorẽ vnũ ex principibus suis nobilioribus q erat inimicitias exercens contra israel: & mandauit ei euertere populum. Et venit nicanor in hierusalem cum exercitu magno: & misit ad iudã & ad fratres eius verbis pacificis cum dolo dicens. Non sit pugna inter me et vos. Venia3 cum viris paucis vt videam facies vestras cum pace. Et venit ad iudam et salutauerunt se inuicẽ pacifice: & hostes parati erant rapere iudam. Et innotuit sermo iude quoniam cum dolo venerat ad eum & cõterritus est ab eo: & amplius noluit videre faciem eius. Et cognouit nicanor quoniam denudatum est consilium eius: & exiuit obuiam iude in pugnam iuxta capharsalama. Et ceciderunt de nicanoris exercitu fere quinq; milia viri: & fugerunt in ciuitatẽ dauid. Et post hec verba ascendit nicanor in montem sion: & exierunt de sacerdotibus populi salutare eum in pace et demonstrare ei holocaustomata que offerebantur pro rege. Et irridẽs spreuit

in filijs iſrael pluſq̃ gẽtes. ⁊ exiuit
ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ὑπὲρ τὰ ἔθνη. καὶ ἐξῆλθεν
in oẽs terminos iudee in
εἰς πάντα τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας κυ=
circuitu: ⁊ fecit vltionẽ in vi
κλόθεν, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἀν
ris deſertorib⁹. ⁊ ceſſaue=
δράσι τοῖς αὐτομολήσασι. καὶ ἀνεστάλη=
rũt ab eũdo in regionẽ: vt ãt
σαν τοῦ πορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν, ὡς δὲ
vidit alcim⁹ ꝙ p̃ualuit iudas ⁊ q̃
εἶδεν ἄλκιμος ὅτι ἐνίσχυσεν ἰούδας καὶ οἱ
cũ eo: ⁊ cognouit ꝙ nõ poteſt ſuſtine=
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔγνω ὅτι οὐ δύναται ὑποστῆ
re eos: ⁊ reuerſus eſt ad regẽ
ναι αὐτούς, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα ps.78
⁊ accuſauit eos maloꝝ. ⁊ mi=
καὶ κατηγόρησεν αὐτῶν πονηρά. καὶ ἀπέ=
ſit rex nicanorẽ vnũ princi
στειλεν ὁ βασιλεὺς νικάνορα ἕνα τῶν ἀρχόν
pũ ei⁹ nobiliorũ: ⁊ odio hñtẽ ⁊
των αὐτοῦ τῶν ἐνδόξων, καὶ μισοῦντα καὶ
inimicũ iſrael. ⁊ p̃cepit
ἐχθραίνοντα τῷ ἰσραήλ. καὶ ἐνετείλατο
ei delere pplm. ⁊ venit nicanor in
αὐτῷ ἐξᾶραι τὸν λαόν. καὶ ἦλθε νικάνωρ εἰς
hieruſalẽ cũ exercitu multo: ⁊ miſit
ἱερουσαλὴμ δυνάμει πολλῇ, καὶ ἀπέστει
ad iudã ⁊ fratres ei⁹ cũ
λε πρὸς ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτ̃ μετὰ
dolo verbis pacificis dicẽs. nõ ſit bel
δόλου λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων. μὴ ἔστω μά
lũ inter me ⁊ vos. veniã cũ vi=
χη ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. ἥξω ἐν ἀν=
ris paucis: vt vr̃as videã fa
δράσιν ὀλίγοις, ἵνα ὑμῶν ἴδω τὰ πρό=
cies cũ pace: ⁊ venit ad iudã:
σωπα μετ᾽ εἰρήνης. καὶ ἦλθε πρὸς ἰούδαν,
⁊ ſalutauerũt ſe adinuicẽ pacifice: ⁊
καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους εἰρηνικῶς. καὶ οἱ
hoſtes erãt pati rapere iu=
πολέμιοι ἦσαν ἕτοιμοι ἐξαρπάσαι τὸν ἰού
dã. ⁊ innotuit ſmo iude: ꝙ
δαν. καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος τῷ ἰούδα, ὅτι
cũ dolo venit ad eũ. ⁊ timuit 2.ma.
μετὰ δόλου ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἐφοβήθη 14.b
ab eo: ⁊ nõ voluit vltra videre
ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἔτι ἰδεῖν τὸ
faciẽ ei⁹. ⁊ cognouit nicanor: ꝙ
πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἔγνω νικάνωρ, ὅτι
reuelatũ eſt cõſiliũ ſuũ: ⁊ exiuit
ἀπεκαλύφθη ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν
in occurſum iude iuxta capharſala E
εἰς συνάντησιν τῷ ἰούδᾳ κατὰ καφαρσα
ma. ⁊ ceciderunt de parte nicanoris fere
ραμά. καὶ ἔπεσον τῶν παρὰ νικάνορος ὡσεὶ
quingẽti viri ⁊ fugerũt in vr=
πεντακόσιοι ἄνδρες, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν πό
bẽ dauid. ⁊ poſt verba hec
λιν δαυίδ. καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους
aſcẽdit nicanor in mõtẽ ſiõ. ⁊ exierunt
ἀνέβη νικάνωρ εἰς τὸ ὄρος σιών. καὶ ἐξῆλθον
de ſacerdotib⁹ ex ſanctis ⁊ a
ἀπὸ τῶν ἱερέων ἐκ τῶν ἁγίων καὶ ἀπὸ τῶν
ſeniorib⁹ populi vt ſalutarẽt eũ
πρεσβυτέρων τ̃ λαοῦ ἀσπάσασθαι αὐτὸν
pacifice: ⁊ demoſtrarẽt ei ẽ holocau=
εἰρηνικῶς, καὶ δεῖξαι αὐτῷ τὴν ὁλοκαύτω
ſtũ qḋ offerebat̃ pro rege
σιν τὴν προσφερομένην ὑπὲρ τ̃ βασιλέως
⁊ ſubſãnauit eos: ⁊ deriſit
καὶ ἐμυκτήρισεν αὐτούς, καὶ κατεγέλασεν

eos: ⁊ polluit eos ⁊ locutus eſt
αὐτῶν, καὶ ἐμίανεν αὐτοὺς καὶ ἐλάλησεν
ſuperbe: ⁊ iurauit cū furore di=
ὑπερηφάνως, καὶ ὤμοσε μετὰ θυμοῦ λέ=
cēs. ſi nō tradit⁹ fuerit iudas ⁊ ca=
γων. ἐὰν μὴ παραδοθῇ ἰούδας καὶ ἡ παρεμ
ſtra ei⁹ in man⁹ meas nūc: ⁊ erit
βολὴ αὐτοῦ εἰς χεῖράς μου τὸ νῦν, καὶ ἔσαι
ſi rediero in pace: cōburā domū
ἐὰν ἐπιστρέψω ἐν εἰρήνῃ, ἐμπυριῶ τὸν οἶκον
hāc. ⁊ exiuit cū furore magno. ⁊
τοῦτον. καὶ ἐξῆλθε μετὰ θυμοῦ μεγάλου. καὶ
intrauerūt ſacerdotes: ⁊ ſteterūt ante fa=
εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς, καὶ ἔστησαν κατὰ πρό=
ciē altaris ⁊ tēpli: ⁊ plora
σωπον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ ναοῦ, καὶ ἔκλαυ
uerūt ⁊ dixerūt. tu elegiſti domū hāc
σαν καὶ εἶπον. σὺ ἐξελέξω τὸν οἶκον τοῦ=
vt inuocarēt nomē tuū in ea:
τον ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτοῦ,
Re. g. vt eſſet dom⁹ orōnis ⁊ obſecratiōis pplo
εἶναι οἶκον προσευχῆς καὶ δεήσεως τῷ λαῷ
tuo. fac vindictā in hoīe hoc
σου. ποίησον ἐκδίκησιν ἐν τῷ ἀνῶ τούτῳ
⁊ in caſtris ei⁹: ⁊ cadāt
καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ αὐτοῦ, καὶ πεσέτω
in gladio. recordare blaſphemiaꝝ
σαν ἐν ῥομφαίᾳ. μνήσθητι τῶν δυσφημιῶν
eoꝝ: ⁊ nō des eis māſionē. ⁊ exi=
αὐτῶν, καὶ μὴ δῷς αὐτοῖς μονήν. καὶ ἐξῆλ
uit nicanor de hieruſalē. ⁊ caſtrametat⁹
θε νικάνωρ ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ παρενέβα=
eſt in bethorō. ⁊ occurrit ei exer
λεν ἐν βαιθωρῶν. καὶ συνήντησεν αὐτῷ δύ
cit⁹ ſyrie. ⁊ iudas caſtra poſuit
ναμις συρίας. καὶ ἰούδας παρενέβαλεν
in adaſa cū trib⁹ milib⁹ viroꝝ. ⁊ ora
ἐν ἀδασᾷ ἐν τρισχιλίοις ἀνδράσι. καὶ προ
uit iudas ⁊ dixit: q̄ a re=
σηύξατο ἰούδας καὶ εἶπεν, οἱ παρὰ τοῦ βα
ge qn̄ blaſphemauerūt: exiuit ange=
σιλέως ὅτε ἐδυσφήμησαν, ἐξῆλθεν ἄγγε
lus tu⁹: ⁊ percuſſit in eis cētū octo
λός σου, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑκατὸν ὀγ
gintaquinq₃ milia. ſic cōtere
Dat. g. δοηκονταπέντε χιλιάδας. οὕτω σύντριψον
exercitū hūc corā nobis
τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐνώπιον ἡμῶν
hodie. ⁊ cognoſcāt reliqui: q̄
σήμερον. καὶ γνώτωσαν οἱ ἐπίλοιποι, ὅτι
male locuti ſunt cōtra ſancta tua. ⁊
κακῶς ἐλάλησαν ἐπὶ τὰ ἅγιά σου. καὶ
iudica eū ſcḋm nequitiā ei⁹. ⁊
κρῖνον αὐτὸν κατὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ. καὶ
cōuenerūt exercit⁹ in preliū
συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον τῇ
tertiadecima mēſis adar. ⁊ cōtri=
τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἄδαρ. καὶ συνε
ta ſunt caſtra nicanoris: ⁊ cecidit
τρίβη ἡ παρεμβολὴ νικάνορος, καὶ ἔπεσεν
ipſe prim⁹ in prelio. vt āt vidit
αὐτὸς πρῶτος ἐν τῷ πολέμῳ. ὡς δὲ εἶδεν
exercit⁹ ei⁹ q̄ mortu⁹ eſt nicanor:
ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε νικάνωρ,
proiĳciētes arma ſua fugerūt. ⁊ pſe
ῥίψαντες τὰ ὅπλα αὐτῶν ἔφυγον. καὶ κα
cuti ſunt eos via diei vni⁹ de
τεδίωκον αὐτοὺς ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἀπὸ
adaſa vſq₃quo veniat ad gazera. ⁊ ceci=
ἀδασᾶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς γάζηρα. καὶ ἐσάλ
nerūt poſt eos tubis
πισαν ὀπίσω αὐτῶν ταῖς σάλπιγξι τῶν

eos et polluit:& locutus eſt ſuperbe & iurauit cū ira dicens. Niſi traditus fuerit iudas & exercitus ei⁹ in man⁹ meas: continuo cum regreſſus fuero in pace ſuccendam domum iſtā. Et exiit cum ira magna. Et intrauerunt ſacerdotes & ſteterunt ante faciem altaris templi: & flentes dixerunt. Tu domine elegiſti domum iſtam ad inuocandum nomen tuum in ea:vt eſſet domus orationis & obſecrationis populo tuo. Fac vindictam in homine iſto:& exercitu eius & cadāt in gladio. Memēto blaſphemias eorum:et ne dederis eis vt permaneāt. Et exiit nicanor ab hieruſaleʒ & caſtra applicuit ad bethoron: & occurrit illi exercit⁹ ſyrie. Et iudas applicuit in adarſa cum tribus milib⁹ viris. Et orauit iudas et dixit. Qui miſſi erant a rege ſſennacherib: domine qa blaſphemauerūt te:exiit angelus & percuſſit ex eis centumoctogintaquinq₃milia:ſic contere exercitum iſtū in conſpectu noſtro hodie:& ſciant ceteri quia male locut⁹ eſt ſuper ſancta tua:& iudica illum ſecundum maliciaʒ illius. Et cōmiſerūt exercitus prelium tertiadecima die menſis adar:& contrita ſunt caſtra nicanoris: et cecidit ipſe primus in prelio. Vt autē vidit exercitus eius quia cecidiſſet nicanor:proiecerūt arma ſua et fugerūt: & perſecuti ſunt eos viaʒ vnius diei ad adazer vſq₃quo veniatur in gazara: & tubis cecinerunt poſt eos cum ſignificationibus. Et exierunt de omnibus caſtellis iudee in circuitu: & ventilabāt eos cornibus & conuertebantur iteruʒ ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: & non eſt relictus ex eis nec vnus. Et acceperunt ſpolia eorum in predam. Et caput Nicanoris amputauerunt:et dexteram eius quam extenderat ſuperbe: & attulerunt et ſuſpenderunt cōtra hieruſalem. Et letatus eſt populus valde & egerunt diem illaʒ in leticia magna. Et conſtituit agi omnibus annis diem iſtā tertiadecima die menſis adar. Et ſiluit terra iuda dies paucos.

Capitulum octauum.

ET audiuit iudas nomen romanorum quia ſunt potentes viribus & acquieſcunt ad omnia que poſtulantur ab eis:et quicunq₃ acceſſerūt ad eos ſtatuerunt cum eis amicitias:& quia ſunt potentes viribus:et audierūt prelia eorum et virtutes bonas quas fecerūt in galatia: quia obtinuerunt eos et duxerunt ſub tributum: & q̄ta fecerunt in regione hiſpanie:et q̄ in poteſtatem redegerunt metalla argenti et auri q̄ illic ſunt:et poſſederunt omnem locum cōſilio ſuo & patientia: locaq₃ que longe erant valde ab eis:& reges qui ſuperuenerant eis ab extremis terre contriuerunt: & percuſſerūt eos plaga magna. Ceteri autem dant eis tributum omnibus annis:& philippum perſen ceteorum regem & ceteros qui aduerſus eos arma tulerant contriuerunt in bello:

ſignoꝝ. ⁊ exierūt de oīb⁹ vi=
σημασιῶν. καὶ ἐξῆλθον ἐκ πασῶν τῶν κω
cis iudee in circuitu: ⁊ pſequebant̄
μῶν τῆς ἰουδαίας κυκλόθεν, καὶ ὑπερεκέρων
eos: ⁊ cōuertebant̄ hi ad eos:
αὐτούς, καὶ ἀνέστρεφον οὗτοι πρὸς τούτους,
⁊ ceciderūt oēs gladio ⁊ nō reli
καὶ ἔπεσον πάντες ῥομφαίᾳ καὶ οὐ κα=
ct⁹ eſt ex illis ullus. ⁊ acceperūt
τελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. καὶ ἔλαβον τὰ
ſpolia ⁊ predā: ⁊ caput
σκῦλα καὶ τὴν προνομήν, καὶ τὴν κεφαλὴν
nicanoris āputauerūt ⁊ dextrā ei⁹ quā
νικάνορος ἀφεῖλον καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἣν
extēdit ſuperbe. ⁊ tulerūt: ⁊
ἐξέτεινεν ὑπερηφάνως. καὶ ἤνεγκαν, καὶ
ſuſpenderūt cōtra hierl̄m. ⁊ leta
ἐξέτειναν παρὰ τὴν ἱερουσαλήμ. καὶ εὐ=
t⁹ eſt ppl̄s valde: ⁊ egerūt di=
φράνθη ὁ λαὸς σφόδρα, καὶ ἤγαγον τὴν ἡμέ
em illū diē letitie magne.
ραν ἐκείνην ἡμέραν εὐφροσύνης μεγάλης.
⁊ ſtatuerūt vt agerēt ſingulis ānis di=
καὶ ἔστησαν τοῦ ἄγειν κατ' ἐνιαυτὸν τὴν ἡμέ
em hāc tertiadecima adar.
ραν ταύτην τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ ἄδαρ.
⁊ ſiluit terra iuda dies pau
καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰούδα ἡμέρας ὀλί=
cos.
γας.

Ca.8.

ET audiuit iudas nomē ro=
ΚΑὶ ἤκουσεν ἰούδας τὸ ὄνομα τῶν ῥω
manoꝝ q̄ ſunt potētes fortitudīe: ⁊ ipi ac=
μαίων ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ ἰσχύϊ, καὶ αὐτοὶ εὐ
quieſcūt in oīb⁹ ꝓpoſitis ſi=
δοκοῦσιν ἐν πᾶσι τοῖς προτιθεμένοις αὐ=
bi: ⁊ q̄cunq₃ acceſſerit ad eos ſta=
τοῖς, καὶ ὅσοι ἂν προσέλθωσιν αὐτοῖς ἱστῶ
tuūt cū eis amicitiā: ⁊ q̄ ſunt potētes
σιν αὐτοῖς φιλίαν, καὶ ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ
virib⁹. ⁊ narrauerūt ei ꝑlia
ἰσχύϊ. καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τοὺς πολέμους
illoꝝ ⁊ virtutes bonas q̄s faciūt
αὐτῶν καὶ τὰς ἀνδραγαθίας ἃς ποιοῦσιν
in galatia: ⁊ q̄ obtinuerūt
ἐν τοῖς γαλάταις, καὶ ὅτι κατεκράτησαν
eos: ⁊ duxerūt eos ſub tributū: ⁊
αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτοὺς ὑπὸ φόρον, καὶ
q̄ fecerūt in ꝓuincia hiſpanie: vt
ὅσα ἐποίησαν ἐν χώρᾳ ἱσπανίας, τοῦ κατα
obtinerēt metalla argēti ⁊
κρατῆσαι τῶν μετάλλων τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ
auri q̄ illic. ⁊ obtinuerūt locū
χρυσίου τοῦ ἐκεῖ. καὶ κατεκράτησαν τοῦ τόπου
oēm cōſilio ſuo ⁊ patiētia.
παντὸς τῇ βουλῇ αὐτῶν καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.
⁊ loc⁹ erat lōge diſtās ab illis
καὶ ὁ τόπος ἦν μακρὰν ἀπέχων ἀπ' αὐτῶν
valde ⁊ a regib⁹ q̄ venerāt
σφόδρα καὶ τῶν βασιλέων τῶν ἐπελθόντων
cōtra eos ab extremo terre q̄ad cōtriue
ἐπ' αὐτοὺς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως συνέτρι
rūt eos. ⁊ pcuſſerūt in eis plagā
ψαν αὐτούς. καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς πληγὴν
magnā. ⁊ reliqui dāt eis
μεγάλην. καὶ οἱ ἐπίλοιποι διδόασιν αὐτοῖς
tributū q̄libet anno: ⁊ philippū ⁊
φόρον κατ' ἐνιαυτόν, καὶ τὸν φίλιππον καὶ
perſea cetcoꝝ regē ⁊ eos q̄ in
τὸν περσέα κιτιέων βασιλέα καὶ τοὺς ἐπηρ
ſurrexerūt cōtra eos cōtriuerūt eos bello:
μένους ἐπ' αὐτοὺς συνέτριψαν αὐτοὺς πολέμῳ,

τ obtinuerũt eos: τ antiochũ
καὶ κατεκράτησαν αὐτῶν, καὶ ἀντίοχον τὸν
magnũ regẽ asie q̃ iuit
μέγαν βασιλέα τῆς ἀσίας τὸν πορευθέν=
cõtra eos in pugnã habẽs centũ
τα ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἔχοντα ἑκατὸν
viginti elephãtes τ eq̃tatũ τ currus
εἴκοσι ἐλέφαντας καὶ ἵππον καὶ ἅρματα
τ exercitũ multũ valde. τ cõtritus
καὶ δύναμιν πολλὴν σφόδρα. καὶ συνετρί
est ab eis: τ acceperũt eũ viuũ. τ
βη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἔλαβον αὐτὸν ζῶντα. καὶ
statuerũt eis dare eũ τ
ἔστησαν αὐτοῖς διδόναι αὐτόν τε καὶ τοὺς
q̃ regnarẽt post eũ tributũ magnũ: da=
βασιλεύοντας μετ᾽ αὐτὸν φόρον μέγαν, δι=
re obsides τ distinctionẽ τ regionẽ
δόναι ὅμηρα καὶ διαστολὴν καὶ χώραν τὴν
indicã τ mediã τ lydiã: τ de
ἰνδικὴν καὶ μηδείαν καὶ λυδίαν, καὶ ἀπὸ
optimis regionib⁹ eoꝝ. τ accipien
τῶν καλλίστων χωρῶν αὐτῶν. καὶ λαβόν=
tes illas ab eo dederũt eas eume
τες αὐτὰς παρ᾽ αὐτοῦ ἔδωκαν αὐτὰς εὐμέ
ni regi. τ q̱ q̃ ex hella
νει τῷ βασιλεῖ. καὶ ὅτι οἱ ἐκ τῆς ἑλλά=
de decreuerũt ire τ tollere eos
δος ἐβουλεύσαντο ἐλθεῖν καὶ ἐξᾶραι αὐτούς.
τ innotuit ſmo eis: τ miserũt
καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος αὐτοῖς, καὶ ἀπέστειλαν
cõtra illos ducẽ vnũ: τ pugnauerũt
ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατηγὸν ἕνα, καὶ ἐπολέμησαν
cõtra eos. τ ceciderũt de eis vulne=
πρὸς αὐτούς. καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν τραυ=
rati multi. τ captiuauerũt mul=
ματίαι πολλοί. καὶ ᾐχμαλώτευσαν πολ
tos mulieres eoꝝ τ filios
λοὺς τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα
eoꝝ: τ diripuerũt eos τ obti=
αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐτοὺς καὶ κατε
nuerũt terrã eoꝝ: τ destruxerũt
κράτησαν τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ καθεῖλον τὰ
arces eoꝝ: τ diripuerũt e=
ὀχυρώματα αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐ=
os: τ seruos fecerũt eos vsq̱ in
τούς, καὶ κατεδουλώσαντο αὐτοὺς ἕως τῆς
diẽ hãc. τ reliqua re=
ἡμέρας ταύτης. καὶ τὰς ἐπιλοίπους βα=
gna: τ insulas q̃ vnq̃ restite=
σιλέας, καὶ τὰς νήσους ὅσοι ποτὲ ἀντέστη
rãt eis: destruxerũt τ i ſuitutẽ redegerũt
σαν αὐτοῖς, κατέφθειραν καὶ ἐδούλωσαν
eos. cũ ãt amicis suis τ q̃
αὐτούς. μετὰ δὲ τῶν φίλων αὐτῶν καὶ τῶν
acq̃escebãt eis cõseruauerũt e=
ἐπαναπαυομένων αὐτοῖς συνετήρησαν αὐ
is amicitiã: τ obtinuerũt re=
τοῖς φιλίαν, καὶ κατεκράτησαν τῶν βασι=
gna q̃ prope τ q̃ lõge. τ q̃cũq̱
λειῶν τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακράν. καὶ ὅσοι
audierunt nomẽ eoꝝ timebãt ab
ἤκουσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐφοβοῦντο ἀπ᾽ αὐ=
eis. q̃s ãt velint adiuuare τ vt re
τῶν. ὅσοις δ᾽ ἂν βούλωνται βοηθεῖν καὶ βα
gnẽt regnãt. q̃s ãt velit
σιλεύειν βασιλεύουσιν. οὓς δ᾽ ἂν βούλων
deturbãt. τ exaltati sunt valde. τ
ται, μεθιστῶσι. καὶ ὑψώθησαν σφόδρα. καὶ
in oib⁹ his nõ imposuit sibi vll⁹ eoꝝ
ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπέθετο οὐδεὶς αὐτῶν
diadema: τ nõ vestierũt purpurã:
διάδημα, καὶ οὐ περιεβάλοντο πορφύραν,

et obtinuerunt eos: et antiochũ ma=
gnum regem asie qui eis pugnam in
tulerat habens centũviginti elephan
tes et equitatum: et currus et exerci=
tum magnum valde contritũ ab eis:
& quia ceperunt eũ viuum & statue=
runt ei vt daret ipse & qui regnarent
post ipsum tributum magnum & da
ret obsides et constitutum: et regio=
nem indorũ & medos et lydos de op
timis regionibus eorum: & acceptas
eas ab eis dederunt eumeni regi et
quia q erant apud helladam voluerũt
ire & tollere eos: & innotuit sermo
his et miserunt ad eos ducem vnum:
et pugnauerunt contra illos: & cecide
runt ex eis multi et captiuas duxerũt
vxores eorum & filios & diripuerũt
eos & terram eorum possederunt: &
destruxeruut muros eorum: & in ser=
uitutem illos redegerunt vsq̱ in hũc
diem: & residua regna et insulas que
aliquando restiterant illis extermina
uerunt & in potestatem redegerunt
Cum amicis autem suis & qui in ip̃is
requiem habebant conseruauerunt
amicitiam: & obtinuerunt regna que
erant proxima & que erant longe: qa
quicunq̱ audiebant nomen eorum
timebant eos. Quibus vero vellent
auxilio esse vt regnarent: regnabãt.
Quos autem vellent: regno deturba
bant: & exaltati sunt valde. Et in oĩ=
bus istis nemo portabat diadema:
nec induebatur purpura vt magnifi
caretur in ea. Et quia curiam fecerũt
sibi: & cotidie consulebant trecen=
tos viginti consiliũ agentes sẽper de
multitudine vt que digna sunt gerãt.
Et cõmittunt vni homini magistra=
tum suum per singulos annos domi
nari vniuerse terre sue: & omnes obe
diunt vni: & non est inuidia neq̱ zel⁹
inter eos: & elegit iudas eupolemum
filium iohãnis filii iacob: & iasonẽ fi=
liũ eleazari: & misit eos romam con=
stituere cum illis amicitiam & societa
tẽ & vt auferrent ab eis iugum greco
rum: quia viderunt q̱ in seruitutem
premerent regnum israel. Et abierũt
romam viam multam valde: & intro
ierunt curiam & dixerunt. Iudas ma=
chabeus & fratres eius: & populus iu
deorum miserunt nos ad vos statue=
re vobiscum societatem & pacem: &
conscribere nos socios & amicos ve=
stros: & placuit sermo in conspectu
eorum: & hoc rescriptuꝫ est quod re
scripserunt in tabulis ereis: & miserũt
in hierusaleꝫ vt esset apud eos ibi me
moriale pacis et societatis. Bene sit
romanis & genti iudeorum in mari
& in terra in eternum gladiusq̱ & ho
stis procul sit ab eis. Quod si instete
rit bellum romanis prius aut omni=
bus sociis eorum in omni dominatio
ne eorum: auxilium feret gens iudeo
rum prout tempus dictauerit corde
pleno: & preliantibus nõ dabũt neq̱

vt magnificarenꝰ in ea. et curiã
ὥστε ἀνδρυνθῆναι ἐν αὐτῇ. καὶ βουλευτή
fecerũt sibi: τ cotidie cõsu=
ριον ἐποίησαν ἑαυτοῖς, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐβου
lebãt trecẽti τ viginti cõsultan=
λεύοντο τριακόσιοι καὶ εἴκοσι βουλευό=
tes semper de multitudine: vt
μενοι διαπαντὸς περὶ τοῦ πλήθους, τοῦ
gubernẽt eos. τ credũt vni ho= B
εὐκοσμεῖν αὐτούς. καὶ πιστεύουσιν ἑνὶ ἀν=
mini: vt iperet eis p singulos ãnos: τ do
θρώπῳ, ἄρχειν αὐτῶν κατ᾽ ἐνιαυτόν, καὶ κυ
mineꝰ toti⁹ terre eoꝝ. τ oẽs
ριεύειν πάσης τῆς γῆς αὐτῶν. καὶ πάντες
audiũt vnũ. τ nõ est inuidia neq̱
ἀκούουσι τοῦ ἑνός. καὶ οὐκ ἔστι φθόνος οὐδὲ
zel⁹ in illis. τ elegit iudas
ζῆλος ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐπέλεξεν ἰούδας τὸν
eupolemũ filiũ ioannis filij accos τ ia
εὐπόλεμον υἱὸν ἰωάννου τοῦ ἀκκὼς καὶ ἰά
sonẽ filiũ eleazari: τ misit eos
σωνα υἱὸν ἐλεαζάρου, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
ad romã ad cõstituẽdũ cũ illis amicitiã τ socie=
εἰς ῥώμην στῆσαι αὐτοῖς φιλίαν καὶ συμ=
tatẽ: τ vt auferrẽt iugũ ab eis.
μαχίαν, καὶ τοῦ ἆραι τὸν ζυγὸν ἀπ᾽ αὐτῶν.
qm̃ viderũt regnũ grecoꝝ in
ὅτι εἶδον τὴν βασιλείαν τῶν ἑλλήνων κα
ſuitutẽ redigẽtes israel ſuitio. τ
ταδουλωμένους τὸν ἰσραὴλ δουλείαν. καὶ
abierũt ad romã. τ via multa
ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην. καὶ ἡ ὁδὸς πολλὴ
valde. τ intrauerũt in senatũ: C
σφόδρα. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον,
τ respõderunt τ dixerũt. iudas mac
καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον. ἰούδας ὁ μακ
cabe⁹ τ fratres ei⁹ τ multitudo
καβαῖος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος
iudeoꝝ miserunt nos ad vos.
τῶν ἰουδαίων ἀπέστειλαν ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς.
ad statuẽdũ vobiscũ societatẽ τ pacẽ
στῆσαι μεθ᾽ ὑμῶν συμμαχίαν καὶ εἰρήνην
τ ad cõscribẽdũ nos socios τ ami
καὶ γραφῆναι ἡμᾶς συμμάχους καὶ φί=
cos vr̃os. τ placuit ſmo corã e=
λους ὑμῶν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον αὐ
is: τ hoc rescriptũ epistole
τῶν, καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς
quã rescripsit in tabulis ereis. τ
ἧς ἀντέγραψεν ἐπὶ δέλτοις χαλκαῖς. καὶ
misit in hierusalẽ vt esset apud
ἀπέστειλεν εἰς ἱερουσαλὴμ εἶναι παρ᾽ αὐ
eos illic memoriale pacis τ societa
τοῖς ἐκεῖ μνημόσυνον εἰρήνης καὶ συμμα=
tis. bene sit romanis τ gẽti
χίας. καλῶς γένοιτο ῥωμαίοις καὶ τῷ ἔθνει
iudeoꝝ in mari τ in terra
ἰουδαίων ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς
in seculũ. τ gladi⁹ τ hostis pro
εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ῥομφαία καὶ ἐχθρὸς μα
cul sit ab eis. si ãt institerit bellũ
κρυνθείη ἀπ᾽ αὐτῶν. ἐὰν δὲ ἐνστῇ πόλεμος
in roma priori vel oib⁹ socijs
ἐν ῥώμῃ προτέρᾳ ἢ πᾶσι τοῖς συμμάχοις
eoꝝ in oi ditione eoꝝ: auxiliũ feret D
αὐτῶν ἐν πάσῃ κυρίᾳ αὐτῶν, συμμαχήσει
gẽs iudeoꝝ: vt tp̃s dicta
τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων, ὡς ἂν ὁ καιρὸς ὑπο
uerit eis corde pleno. τ
γραφῇ αὐτοῖς καρδίᾳ πλήρει. καὶ τοῖς
preliãtib⁹ nõ dabũt: neq̱
πολεμοῦσιν οὐ δώσουσι, οὐδὲ

ſubminiſtrabūt triticū arma argētum naues
ἐπαρκέσουσι σῖτον ὅπλα ἀργύριον πλοῖα
vt viſum ē romanis. ⁊ cuſtodiēt man
ὡς ἔδοξε ῥωμαίοις. καὶ φυλάξονται τὰ φυ-
data eoꝝ nihil accipiētes. ſm
λάγματα αὐτῶν οὐθὲν λαβόντες. κατὰ τὰ
eadē āt. ſi gēti iudeoꝝ contigerit pri-
αὐτὰ δὲ ἐὰν ἔθνει ἰουδαίων συμβῇ προτέ
us bellū: auxiliū ferēt romani
ροις πόλεμος, συμμαχήσουσι οἱ ῥωμαῖοι
ex aīo vt eis opportunitas di
ἐκ ψυχῆς ὡς ἂν αὐτοῖς ὁ καιρὸς ὑπο-
ctauerit. ⁊ adiuuantib⁹ nō dabiť
γραφῇ. καὶ τοῖς συμμαχοῦσιν οὐ δοθήσεται
triticū arma argētum naues vt placuit rome:
σῖτος ὅπλα ἀργύριον πλοῖα ὡς ἔδοξε ῥώμῃ,
⁊ cuſtodiēt mādata hec ⁊
καὶ φυλάξονται τὰ φυλάγματα ταῦτα καὶ
nō cū dolo. ſm ſmones hos
οὐ μετὰ δόλου. κατὰ τοὺς λόγους τούτους
ſtatuerūt romani cū pplo iudeoꝝ. ſi
ἔστησαν ῥωμαῖοι τῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων. ἐὰν
A āt poſt verba hec cōſiliū habuerit
δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους βουλεύσωνται
hi ⁊ hi addere vel detrahere: fa-
οὗτοι καὶ οὗτοι προσθῆναι ἢ ἀφελεῖν, ποιή
ciēt ad libitū eoꝝ. ⁊ qđ addide
σονται ἐξ αἱρέσεως αὐτῶν. καὶ ὃ ἐὰν προσθῶ
rint vel dēpſerint erit ratū. ⁊ de ma
σιν ἢ ἀφελῶσιν ἔσται κύρια. καὶ περὶ τῶν κα
lis q̄ rex demetri⁹ facit
κῶν ὧν ὁ βασιλεὺς δημήτριος συντελεῖται
cōtra eos: ſcripſim⁹ ei dicētes. ob
εἰς αὐτούς, ἐγράψαμεν αὐτῷ λέγοντες. διὰ
qđ aggrauaſti iugū tuū ſup amicos
τί ἐβάρυνας τὸν ζυγόν σου ἐπὶ τοὺς φίλους
nr̄os ſocios iudeos. ſi igiť
ἡμῶν τοὺς συμμάχους ἰουδαίους. ἐὰν οὖν
vltra adierint cōtra te: faciem⁹ eis
ἔτι ἐντύχωσι κατὰ σοῦ, ποιήσωμεν αὐτοῖς
iudiciū. ⁊ oppugnabim⁹ te per ma
τὴν κρίσιν. καὶ πολεμήσομεν σε διὰ τῆς θα
re ⁊ per terrā.
λάσσης καὶ διὰ τῆς ξηρᾶς. Ca.9.

ET audiuit demetri⁹ ꝙ fecit
Καὶ ἤκουσε δημήτριος ὅτι ἐποίησε
nicanor ⁊ exercit⁹ ei⁹ bellū:
νικάνωρ καὶ δυνάμεις αὐτοῦ πόλεμον,
⁊ addidit bacchidē ⁊ al-
B καὶ προσέθετο τὸν βακχίδην καὶ τὸν ἄλ-
cimū iteꝝ mittere in terrā iu
κιμον ἐκ δευτέρου ἀποστεῖλαι εἰς γῆν ἰού
da. ⁊ dextrū cornu cū eis. ⁊
δα. καὶ τὸ δεξιὸν κέρας μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
abierunt viā q̄ in galgala: ⁊
ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν εἰς γάλγαλα, καὶ
caſtrametati ſunt in meſaloth q̄ in arbe-
παρενέβαλον ἐπὶ μεσαλὼθ τὴν ἐν ἀρβή-
lis. ⁊ acceperunt eā: ⁊ pere
λοις. καὶ προκατελάβοντο αὐτήν., καὶ ἀπώ
merunt aīas hoīm multas. ⁊
λεσαν ψυχὰς ἀνθρώπων πολλάς. καὶ
mēſe primo anni ſecundi ⁊
τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ δευτέρου καὶ
q̄nquageſimi ⁊ cēteſimi caſtrametati ſunt ad
πεντηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ παρενέβαλον ἐπὶ
hieruſalē. ⁊ ſurrexerūt ⁊ abierunt
ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπῆραν καὶ ἐπορεύθησαν
in bereā cū viginti milib⁹ viroꝝ ⁊
εἰς βερέαν ἐν εἴκοσι χιλιάσιν ἀνδρῶν καὶ
duob⁹ milib⁹ equitū. ⁊ iudas poſuerat
ū3. b. δισχιλίᾳ ἵππῳ. καὶ ἰούδας ἦν παρεμβε-

ſubminiſtrabunt triticum arma pecuniam naues ſicut placuit romanis: & cuſtodient mandata eorum nihil ab eis accipientes. Similiter autem & ſi genti iudeorum prius acciderit bellum: adiuuabunt romani ex animo prout eis tēpus permiſerit: & adiuuātibus non dabitur triticum arma pecunia naues: ſicut placuit romanis & cuſtodient mandata eorum abſq; dolo. Secundum hec verba conſtituerunt romani populo iudeorū ꝙ ſi poſt hec verba hi aut illi addere aut demere ad hec aliquid voluerint: faciēt ex propoſito ſuo & quecūq; addiderit vel dēpſerint rata erunt. Sed et de malis que demetri⁹ rex fecit in eos ſcripſim⁹ ei dicentes. Quare grauaſti iugum tuū ſuper amicos noſtros & ſocios iudeos. Si ergo iterum adierint nos aduerſum te: faciemus illis iudicium & pugnabimus tecum mari terraq;. Ca.9.

INterea vt audiuit demetrius qa cecidit nicanor & exercit⁹ eius in prelio appoſuit bacchidem & alcimuꝫ rurſum mittere in iudeam & dextrum cornu cum illis. Et abierunt viam que ducit in galgala: et caſtra poſuerunt in maſaloth q̄ eſt in arbellis & occupauerunt eam: & peremerunt animas hominum multas. In mēſe primo anni centeſimi & quinquageſimi & ſecūdi applicuerūt exercitum ad hieruſalem: & ſurrexerūt et abierunt in berea viginti milia virorum: & duo milia equitum. Et iudas poſuerat caſtra in laiſa: et tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus: quia multi ſunt & timuerunt valde: & multi ſubtraxerūt ſe de caſtris: & non remanſerunt ex eis niſi octīgenti viri. Et vidit iudas ꝙ defluxit exercitus ſuus et bellum perurgebat eum: & cōfractus eſt corde quia nō habebat tēpus cōgregādi eos: & diſſolutus eſt. Et dixit his qui reſidui erant. Surgamus & eamus ad aduerſarios noſtros: ſi poterim⁹ pugnare aduerſus eos: et auertebāt eum dicentes. Non poterimus: ſed liberemus animas noſtras modo: & reuertamur ad fratres noſtros: & tunc pugnabimus aduerſus eos. Nos autem pauci ſumus. Et ait iudas. Abſit iſtam rem facere: vt fugiamus ab eis. Et ſi appropiauit tempus noſtrum: moriamur in virtute propter fratres noſtros: & non inferamus crimē glorie noſtre: et mouit exercitus de caſtris: & ſteterunt illis obuiam. Et diuiſi ſunt equites in duas partes: et fundibularii & ſagittarii preibant exercitum et primi certaminis omnes potentes. Bacchides auteꝫ erat in dextro cornu: & proximauit legio ex duabus partibus & clamabant tubis. Exclamauerunt autem & hi qui erant ex parte iude etiam ipſi: & cōmota eſt terra a voce exercituuꝫ: & cōmiſſum eſt prelium a mane vſq; ad veſperam. Et vidit iudas ꝙ firmior eſt pars exercitus bacchidis in dextris: & conuenerunt cum ipſo omnes conſtantes corde: & contrita eſt dextera pars ab eis

caſtra in eleaſa. ⁊ tres mille viri
βλημὼς ἐν ἐλεάσα. καὶ τρισχίλιοι ἄνδρες
electi cū eo. ⁊ viderunt multitudīem
ἐκλεκτοὶ μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ εἶδον τὸ πλῆθος τῶν
exercituū qm̄ multi ſunt: ⁊ timuerunt
δυνάμεων ὅτι πολλοί εἰσι, καὶ ἐφοβήθησαν
valde. ⁊ ſubtraxerunt ſe multi de
σφόδρα. καὶ ἐξερρύησαν πολλοὶ ἀπὸ τῆς
caſtris. nō relicti ſunt ex eis
παρεμβολῆς. οὐ κατελείφθησαν ἐξ αὐτῶν
niſi octingēti viri. ⁊ vidit iudas
ἀλλ᾽ ἢ ὀκτακόσιοι ἄνδρες. καὶ εἶδεν ἰούδας
qđ defluerēt caſtra ſua: ⁊ bel
ὅτι ἀπερρύη ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ὁ πό-
lū affligebat eū: ⁊ cōfract⁹ eſt cor
λεμος ἔθλιβεν αὐτόν, καὶ συνετρίβη τῇ καρ
de qm̄ nō habuit tps vt cōgregaret. eos.
δίᾳ ὅτι οὐκ εἶχε καιρὸν συναγαγεῖν αὐτούς.
⁊ diſſolut⁹ ē. ⁊ dixit relictis.
καὶ ἐξελύθη. καὶ εἶπε τοῖς καταλειφθεῖσιν.
ſurgam⁹ ⁊ aſcēdam⁹ ad cōtra
ἀναστῶμεν καὶ ἀναβῶμεν ἐπὶ τοὺς ὑπεναντί
rios nr̄os. ſi forte poterim⁹ debellare e-
ους ἡμῶν. ἐὰν ἄρα δυνώμεθα πολεμῆσαι αὐ
os. ⁊ auerterūt eū dicētes. nō
τούς. καὶ ἀπέστρεψαν αὐτὸν λέγοντες. οὐ μὴ
poterim⁹ ſed liberem⁹ nr̄as ani
δυνώμεθα ἀλλ᾽ ἢ σώζωμεν τὰς ἑαυτῶν ψυ
mas nūc reuertere. ⁊ fratres nr̄i
χὰς τὸ νῦν ἐπίστρεψον. καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν
defluxerunt. ⁊ pugnabim⁹ cōtra eos.
ἀπερρύησαν. καὶ πολεμήσομεν πρὸς αὐτούς.
nos āt pauci. ⁊ dixit iudas. nō mihi ſit
ἡμεῖς δὲ ὀλίγοι. καὶ εἶπεν ἰούδας. μή μοι γέ-
res hec: facere vt fugiam⁹ ab e-
νοιτο πρᾶγμα τοῦτο, ποιῆσαι φυγεῖν ἀπ᾽ αὐ
is. ⁊ appropiquauit tps nr̄m ⁊ moria
τῶν. καὶ ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν καὶ ἀποθάνω
mur fortiter ꝑpter fratres nr̄os. ⁊
μεν ἀνδρίᾳ χάριν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. καὶ
nō relinquam⁹ crimē glīe nr̄e. ⁊
μὴ καταλίπωμεν αἰτίαν τῇ δόξῃ ἡμῶν. καὶ
mouit exercit⁹ de caſtris.
ἀπῆρεν ἡ δύναμις ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς.
⁊ ſteterūt in occurſum eis. ⁊ diui-
καὶ ἔστησαν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς. καὶ ἐμερί
ſus ē equitat⁹ i duas ptes. ⁊ fundibularij ⁊
σθη ἡ ἵππος δύο μέρη. καὶ οἱ σφενδονηταὶ καὶ
ſagittarij p̄ibāt exercitū. ⁊
οἱ τοξόται προεπορεύοντο τῆς δυνάμεως. καὶ οἱ
p̄mi certatores oēs potētes. bacchides āt
πρωταγωνισταὶ πάντες οἱ δυνατοί. βακχίδης δὲ
erat ī dextro cornu. ⁊ appropīquauit phalāx
ἦν ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι. καὶ ἤγγισεν ἡ φάλαγξ
a duab⁹ ptib⁹ ⁊ cecinerūt tubis:
ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἐφώνουν ταῖς σάλπιγ
⁊ cecinerūt q̄ a pte iude ⁊ ipſi
ξι, καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰούδα καὶ αὐτοὶ
tubis: ⁊ cōmota eſt terra a
ταῖς σάλπιγξι, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς
voce exercituū. ⁊ fuit preli-
φωνῆς τῶν παρεμβολῶν. καὶ ἐγένετο ὁ πόλε
um cōmiſſum a mane vſq; ad veſperā.
μος συνημμένος ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας.
⁊ vidit iudas ꝙ bacchides ⁊ firma
καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι βακχίδης καὶ τὸ στερέ
mētū exercit⁹ in dextris. ⁊
ωμα τῆς παρεμβολῆς ἐν τοῖς δεξιοῖς. καὶ
cōuenerunt cū eo oēs animoſi cor-
συνῆλθον αὐτῷ πάντες οἱ εὔψυχοι τῇ καρ
de: ⁊ cōfractū eſt dextrū cornu ab ipſis
δίᾳ καὶ συνετρίβη τὸ δεξιὸν κέρας ἀπ᾽ αὐτῶν

⁊ ꝑsecuti sũt post eos vsqꝫ ad azoti mõtẽ.
καὶ ἐδίωκον ὀπίσω αὐτῶν ἕως ἀζώτου ὄρους.
⁊ q̃ in sinistro cornu viderũt ꝙ cõtri=
καὶ οἱ εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας εἶδον ὅτι συνε
tũ est dextrũ cornu: ⁊ reuersi sũt ſm
τρίβη τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπέστρεψαν κατὰ
pedes iude ⁊ eoꝝ q̃ cũ eo ẽ
πόδας ἰούδου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκ τῶν
tergo: ⁊ ingrauatũ ẽ preliũ: ⁊ ceci=
ὄπισθεν, καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔπε
derũt vulnerati multi ex his ⁊ ex
σον τραυματίαι πολλοὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ
his. ⁊ iudas cecidit: ⁊ reliqui fuge
τούτων. καὶ ἰούδας ἔπεσε, καὶ οἱ λοιποὶ ἔφυ
rũt. ⁊ tulerũt ionathã ⁊ simõ iudã
γον. καὶ ἦραν ἰωνάθαν καὶ σίμων ἰούδαν τὸν
fratrẽ suũ: ⁊ sepelierũt eũ in se=
ἀδελφὸν αὐτῶν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τά
pultura patrũ ei⁹ in modin. ⁊ luxe=
φῳ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν μωδεΐν. καὶ ἔκλαυ
rũt eũ ⁊ plãxerũt eũ oĩs israel
σαν αὐτὸν καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ
plãctu magno. ⁊ plorauerũt dies mul=
κοπετὸν μέγαν. καὶ ἐπένθουν ἡμέρας πολ-
tos ⁊ dixerũt. q̃mõ cecidit potẽs saluãs
λὰς καὶ εἶπαν. πῶς ἔπεσε δυνατὸς σώζων
israel. ⁊ reliqua ſmonũ iu=
τὸν ἰσραήλ. καὶ τὰ περισσὰ τῶν λόγων ἰού=
de ⁊ belloꝝ ⁊ facinoꝝ
δα καὶ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἀνδραγαθι
q̃ fecit ⁊ magnitudinis eoꝝ
ῶν ὧν ἐποίησε καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτῶν
nõ sunt scripta. multa eñ erãt valde. ⁊
οὐ κατεγράφη. πολλὰ γὰρ ἦν σφόδρα. καὶ
factũ est post mortẽ iude: emerserũt
ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰούδα, ἐξέκυψαν
iniqui in oĩb⁹ terminis israel. ⁊
οἱ ἄνομοι ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις ἰσραήλ. καὶ
exorti sunt oẽs operãtes iniq̃ta
ἀνέτειλαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀδικί
tẽ. in dieb⁹ illis facta ẽ fames
αν. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγενήθη λιμὸς
magna valde. ⁊ rebellauit regio cũ
μέγας σφόδρα. καὶ ηὐτομόλησεν ἡ χώρα με
ipis. ⁊ elegit bacchides im=
τ' αὐτῶν. καὶ ἐξέλεξε βακχίδης τοὺς ἀσε=
pios viros: ⁊ cõstituit eos dños
βεῖς ἄνδρας, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς κυρίους
regionis. ⁊ exq̃rebãt ⁊ scrutabant̃
τῆς χώρας. καὶ ἐξεζήτουν καὶ ἐξηρεύνων τοὺς
amicos iude. ⁊ duxerũt eos ad bacchi
φίλους ἰούδα. καὶ ἦγον αὐτοὺς πρὸς βακχί=
dẽ: ⁊ vĩdicabat in illos: ⁊ illudebat eos.
δην, καὶ ἐξεδίκα αὐτούς, καὶ ἐνέπαιζεν αὐτοῖς.
⁊ facta ẽ tribulatio magna in israel: q̃
καὶ ἐγένετο θλίψις μεγάλη ἐν τῷ ἰσραήλ, ἥτις
nõ est facta a qua die nõ est visus ꝓpheta
οὐκ ἐγένετο ἀφ' ἧς ἡμέρας οὐκ ὤφθη προφήτης
eis: ⁊ cõgregati sunt oẽs amici
αὐτοῖς. καὶ ἠθροίσθησαν πάντες οἱ φίλοι
iude ⁊ dixerũt ionathe. ex quo fra
ἰούδα καὶ εἶπον τῷ ἰωνάθαν. ἀφ' οὗ ὁ ἀδελ
ter tu⁹ iudas mortu⁹ est: ⁊ vir simi=
φός σου ἰούδας τετελεύτηκε, καὶ ἀνὴρ ὅμοι=
lis ei nõ est ad excũdũ cõtra inimicos
ος αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἐξελθεῖν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς
⁊ bacchidẽ. ⁊ in inimicos
καὶ βακχίδην. καὶ ἐν τοῖς ἐχθραίνουσι τοῦ
gẽtis nr̃e. nũc igit̃ te elegim⁹ ho=
ἔθνους ἡμῶν. νῦν οὖν σὲ ᾑρετισάμεθα σήμε=
die vt sis pro eo nobis in principẽ
ρον τοῦ εἶναι ἀντ' αὐτοῦ ἡμῖν εἰς ἄρχοντα

& persecutus est eos vsqꝫ ad montẽ azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderunt ꝙ contritum est dextrum cornu: & secuti sunt post iudam & eos qui cuꝫ ipso erant a tergo. Et ingrauatũ est prelium & ceciderunt vulnerati multi ex his et ex illis. Et iudas cecidit: & ceteri fugerunt. Et ionathas & simon tulerũt iudam fratrem suum: & sepelierunt eũ in sepulchro patrum suorum in ciuitate modin. Et fleuerunt eum omnis populus israel planctu magno: & lugebãt dies multos et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui saluum faciebat populum israel. Et cetera verba bellorum iude & virtutum quas fecit: & magnitudinis eius non sunt descripta. Multa eñ erant valde. Et factum est post obitum iude emerserunt iniqui in omnibus finibus israel: & exorti sunt omnes qui operabãtur iniquitatem. In dieb⁹ illis facta est fames magna valde: & tradidit se bacchidi omnis regio eorum cũ ipis: Et elegit bacchides viros impios & constituit eos dominos regionis: & exquirebant & perscrutabantur amicos iude: & adducebant eos ad bacchidem: & vindicabat in illos & illudebat. Et facta est tribulatio magna in israel: qualis non fuit ex die qua non est visus propheta in israel: et congregati sunt omnes amici iude: & dixerunt ionathe. Ex quo frater tuus iudas defunctus est: vir similis ei non est qui exeat contra inimicos nostros bacchidem & eos qui inimici sunt gentis nostre. Nunc itaqꝫ te hodie elegimus esse pro eo nobis in principem & ducem ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore illo principatuꝫ: & surrexit loco iude fratris sui: & cognouit bacchides: & querebat euꝫ occidere: & cognouit ionathas & simõ frater eius et omnes qui cum eo erant: & fugerunt in desertum thecue: & cõsederũt ad aquam lacus asphar: & cognouit bacchides: & die sabbatorum venit ipse et omnis exercitus eius trãs iordanem: & ionathas misit fratrem suuꝫ ducem populi: & rogauit nabutheos amicos suos vt cõmodarent illis apparatũ suum qui erat copiosus: & exierunt filii iambri ex madaba: & comprehẽderũt iohannẽ et omnia que habebat: & abierunt habentes ea. Post hec verba renũciatum est ionathe et simoni fratri eius: quia filii iambri faciũt nuptias magnas & ducunt sponsaꝫ ex madaba filiã vni⁹ de magnis principibus chanaan cũ ambitione magna: & recordati sunt sanguinis iohãnis fratris sui: & ascenderũt & absconderunt se sub tegumento mõtis: & eleuauerunt oculos suos & viderunt et ecce tumultus et aparatus multus: et sponsus processit et amici eius & fratres eius obuiam illis cum tympanis & musicis & armis multis: et surrexerũt ad eos ex insidiis: & occiderunt eos: & ceciderunt vulnerati multi: & residui fugerunt in montes: & acceperũt omnia spolia eorum: & conuerse sunt nuptie in luctum: & vox musicorum

⁊ ducẽ vt pugnes pugnã
καὶ ἡγούμενον τοῦ πολεμῆσαι τὸν πόλεμον
nr̃am. ⁊ suscepit ionathã in tp̃e
ἡμῶν. καὶ ἐπεδέξατο ἰωνάθαν ἐν τῷ καιρῷ
illo ducatũ: ⁊ surrexit pro iuda
ἐκείνῳ τὴν ἥγησιν, καὶ ἀνέστη ἀντὶ ἰούδα τοῦ
fratre suo. ⁊ cognouit bacchides ⁊
ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔγνω βακχίδης καὶ
q̃rebat eũ occidere: ⁊ cognouit ionathas
ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ ἔγνω ἰωνάθαν
⁊ simõ frater ei⁹ ⁊ omnes q̃
καὶ σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ
cũ eo: ⁊ fugerũt in desertũ thecoe.
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον θεκωέ.
⁊ castrametati sunt ad aquã lac⁹ as=
καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ λάκκου ἀσ
phar. ⁊ cognouit bacchides die sab=
φάρ. καὶ ἔγνω βακχίδης τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ
batoꝝ: ⁊ venit ip̃e ⁊ tot⁹ exer=
βάτων, καὶ ἦλθεν αὐτὸς καὶ πᾶν τὸ στρά=
cit⁹ ei⁹ vltra iordanẽ. ⁊ mi=
τευμα αὐτοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἀπέ
sit fratrẽ suũ ducẽ tur=
στειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἡγούμενον τοῦ ὄχ=
be. ⁊ rogauit nabateos ami
λου. καὶ παρεκάλεσε τοὺς ναβαταίους φί=
cos ei⁹ vt comẽdarẽt illis appara
λους αὐτοῦ παραθέσθαι αὐτοῖς τὴν ἀποσκευ
tũ eoꝝ multũ. ⁊ exierũt filij ambri
ὴν αὐτῶν τὴν πολλήν. καὶ ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμβρὶ
de medaba: ⁊ cõprehẽderũt ioannẽ ⁊
ἐκ μηδαβά, καὶ συνέλαβον ἰωάννην καὶ
oĩa q̃ habuit ⁊ abierũt hñtes.
πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἀπῆλθον ἔχοντες.
post aũt ſmones hos renũciaue
μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους ἀπήγγει=
rũt ionathe ⁊ simoni fratri e=
λαν ἰωνάθαν καὶ σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐ
ius: ꝙ filij ambri faciũt nuptias
τοῦ, ὅτι οἱ υἱοὶ ἀμβρὶ ποιοῦσι γάμον
magnas: ⁊ ducũt spõsam ex na
μέγαν, καὶ ἄγουσι τὴν νύμφην ἀπὸ να=
badath filiã vni⁹ magnoꝝ pri
βαδὰθ θυγατέρα ἑνὸς τῶν μεγάλων με
cipũ chanaã cũ ambitione ma
γιστάνων χαναὰν μετὰ παραπομπῆς με
gna. ⁊ recordati sunt ioannis fratris
γάλης. καὶ ἐμνήσθησαν ἰωάννου τοῦ ἀδελφοῦ
sui: ⁊ ascẽderũt ⁊ abscõditi sunt sub
αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἐκρύβησαν ὑπὸ τὴν
tegumẽto mõtis. ⁊ leuauerũt oculos
σκέπην τοῦ ὄρους. καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς
suos ⁊ viderũt. ⁊ ecce tumult⁹ ⁊ appa
αὐτῶν καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ θροῦς καὶ ἀπο=
rat⁹ mult⁹ ⁊ spõsus exiuit ⁊
σκευὴ πολλὴ καὶ ὁ νυμφίος ἐξῆλθε καὶ οἱ
amici ei⁹ ⁊ fratres ei⁹ in occursum
φίλοι αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς συνάντη
eoꝝ cũ tympanis ⁊ musicis
σιν αὐτῶν μετὰ τυμπάνων καὶ μουσικῶν
⁊ armis multis. ⁊ surrexerũt in e=
καὶ ὅπλων πολλῶν. καὶ ἐξανέστησαν ἐπ' αὐ
os de insidijs: ⁊ occiderunt e=
τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου, καὶ ἀπέκτειναν αὐ
os. ⁊ ceciderũt vulnerati multi: ⁊
τούς. καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοί, καὶ οἱ
reliqui fugerũt in mõtẽ: ⁊ acceperũt
ἐπίλοιποι ἔφυγον εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἔλαβον
oĩa spolia eoꝝ. ⁊ cõuerse sunt
πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ μετεστράφη ὁ
nuptie in luctũ: ⁊ vox musicoꝝ
γάμος εἰς πένθος, καὶ φωνὴ μουσικῶν

ipoꝝ in luctũ τ vindicauerũt vindi
αὐτῶν εἰς θρῆνον καὶ ἐξεδίκησαν τὴν ἐκδί
ctã sanguinis fratris sui: τ reuersi
κησιν αἵματος ἀδελφοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέστρε
sũt in orã iordanis. τ audiuit
ψαν εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἤκουσε
E bacchides. τ venit die sabba
βακχίδης. καὶ ἦλθε τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββά
toꝝ vsq₃ad ripas iordanis cũ exer
των ἕως τῶν κρηπίδων τοῦ ἰορδάνου ἐν δυ
citu multo. τ dixit ionathas
b. νάμει πολλῇ. καὶ εἶπεν ἰωνάθαν τοῖς παρ᾽
suis: surgam⁹ nũc τ pugnem⁹ pro
αὐτοῦ, ἀναστῶμεν νῦν καὶ πολεμήσωμεν ὑπὲρ
aiab⁹ nr̃is. nõ em̃ est hodie vt
τῶν ψυχῶν ἡμῶν. οὐ γάρ ἐστι σήμερον ὡς
heri τ nudi⁹terti⁹. ecce em̃ bel=
ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. ἰδοὺ γὰρ ὁ πόλε=
lũ ex aduerso nr̃m τ post nos.
μος ἐξεναντίας ἡμῶν καὶ ἐξόπισθεν ἡμῶν.
at aqua iordanis hinc τ hinc τ pa
τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἕ=
lus τ sylua: nõ est locus ad declinãdũ:
λος καὶ δρυμός, οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ἐκκλῖναι,
nũc igiť clamate in celũ vt
νῦν οὖν κεκράξατε εἰς τὸν οὐρανὸν ὅπως
liberemini de manu inimicoꝝ. τ cõmissũ est
διασωθῆτε χειρὸς ἐχθρῶν. καὶ συνῆψεν ὁ
preliũ. τ extẽdit ionathas manũ
πόλεμος. καὶ ἐξέτεινεν ἰωνάθαν τὴν χεῖρα
suã vt pcuteret bacchidẽ. τ declinauit
αὐτοῦ πατάξαι τὸν βακχίδην. καὶ ἐξέκλινεν
ab eo in retro. τ insiluit io=
F ἀπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω. καὶ ἐνεπήδησεν ἰω
nathas τ q̃ cũ eo in iordanẽ τ
νάθαν καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸν ἰορδάνην καὶ
trãsnatauerũt ad vlteriorẽ ptẽ. τ nõ trã=
διεκολύμβησαν εἰς τὸ πέραν. καὶ οὐ διέ=
sierũt ad eos iordanẽ. τ cecide=
βησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸν ἰορδάνην. καὶ διέπε=
rũt a bacchidis pte die illa ad
σον παρὰ βακχίδου τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς
mille viros. τ reuersus ẽ in hierl̃m.
χιλίους ἄνδρας. καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱλήμ.
τ edificauit vrbes munitas in iu=
καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυρὰς ἐν τῇ ἰου=
dea τ munitionẽ q̃ in hiericho τ
δαίᾳ καὶ τὸ ὀχύρωμα τὸ ἐν ἱεριχὼ καὶ τὴν
bethel. τ thãnasa pharathoni τ
βαιθήλ. καὶ τὴν θαμνασὰ φαραθωνὶ καὶ τὴν
tepho in muris excelsis τ portis τ
τεφὼ ἐν τείχεσιν ὑψηλοῖς καὶ πύλαις καὶ
vectib⁹. τ posuerũt custodiã in eis vt
μοχλοῖς. καὶ ἔθεντο φρουρὰν ἐν αὐτοῖς τοῦ
inimicitias exercerẽt ĩ isrl̃. τ muniuit vr=
ἐχθραίνειν τῷ ἰσραήλ. καὶ ὠχύρωσε τὴν πό
bẽ q̃ in bethsura τ gazarã τ ar=
λιν τὴν ἐν βαιθσούρᾳ καὶ γαζαρὰ καὶ τὴν ἄ=
cẽ. τ posuit in eis exercit⁹ τ
κραν. καὶ ἔθετο ἐν αὐταῖς δυνάμεις καὶ
apparat⁹ escaꝝ: τ accepit
παραθέσεις βρωμάτων, καὶ ἔλαβε τοὺς
filios ducũ regiõis obsides.
υἱοὺς τῶν ἡγουμένων τῆς χώρας ὅμηρα.
G τ posuit eos in arce in hierusa=
καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἐν ἱερουσα=
lẽ in custodia. τ in ãno tertio τ quin
λὴμ ἐν φυλακῇ. καὶ ἐν ἔτει τρίτῳ καὶ πεν
quagesimo τ cẽtesimo mẽse secũdo:
τηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ,
precepit alcim⁹ destruere muꝝ
ἐπέταξεν ἄλκιμος καθαιρεῖν τὸ τεῖχος

aule sanctoꝝ ĩterioris: τ
τῆς αὐλῆς τῶν ἁγίων τῆς ἐσωτέρας, καὶ
destruxit opa prophetaꝝ. τ ince
καθεῖλε τὰ ἔργα τῶν προφητῶν. καὶ ἐνήρ
pit destruere. in tp̃e illo
ξατο τοῦ καθαιρεῖν. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
pcussus est alcim⁹ τ impedita sunt ope
ἐπλήγη ἄλκιμος καὶ ἐνεποδίσθη τὰ ἔρ=
ra illi⁹. τ occlusum est os ei⁹.
γα αὐτοῦ. καὶ ἀπεφράγη τὸ στόμα αὐτοῦ.
τ dissolut⁹ est: τ nõ potuit vltra lo=
καὶ παρελύθη, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἔτι λα
qui ſimonẽ τ mãdare de
λῆσαι λόγον καὶ ἐντείλασθαι περὶ τοῦ
domo sua. τ mortu⁹ est alcim⁹ in tẽpo
οἴκου αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν ἄλκιμος ἐν τῷ και
re illo cũ tormẽto magno. τ
ρῷ ἐκείνῳ μετὰ βασάνου μεγάλης. καὶ
vidit bacchides φ mortu⁹ est alcim⁹:
εἶδε βακχίδης ὅτι ἀπέθανεν ἄλκιμος,
τ reuersus est ad regẽ. τ si=
καὶ ἀπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἡσύ
luit terra iuda ãnos duos. τ cogitaue=
χασεν ἡ γῆ ἰούδα ἔτη δύο. καὶ ἐβουλεύ=
rũt oẽs iniqui dicẽtes: ecce
σαντο πάντες οἱ ἄνομοι λέγοντες, ἰδοὺ
ionathas τ q̃ apd̃ illũ in silẽtio ha
ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐν ἡσυχίᾳ κα
bitãt cõfidẽtes: nũc igiť ducam⁹
τοικοῦσι πεποιθότες, νῦν οὖν ἄξωμεν τὸν
bacchidẽ: τ cõprehẽdet eos om=
βακχίδην, καὶ συλλήψεται αὐτοὺς πάν
nes in nocte vna. τ eũtes cõsul=
τας ἐν νυκτὶ μιᾷ. καὶ πορευθέντες συνε=
uerũt ei. τ abijt vt veniret
βουλεύσαντο αὐτῷ. καὶ ἀπῆρε τοῦ ἐλθεῖν
cũ exercitu multo. τ misit
μετὰ δυνάμεως πολλῆς. καὶ ἀπέστειλεν
epistolas occulte oĩb⁹ socijs
ἐπιστολὰς λάθρα πᾶσι τοῖς συμμάχοις
ei⁹ q̃ in iudea: vt cõpre
αὐτοῦ τοῖς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, ὅπως συλλά
hẽdãt ionathã τ eos q̃ cũ eo.
βωσι τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ.
τ nõ potuerũt: q̃a ĩnotuit illis
καὶ οὐκ ἐδύναντο, ὅτι ἐγνώσθη αὐτοῖς ἡ
cõsiliũ eoꝝ. τ apprehẽderũt de
βουλὴ αὐτῶν. καὶ συνελάβοντο ἀπὸ τῶν
viris regiõis pncipũ
ἀνδρῶν τῆς χώρας τῶν ἀρχηγῶν τῆς
malicie q̃nquaginta viros: τ occide
κακίας πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέ=
rũt eos. τ secessit ionathas
κτειναν αὐτούς. καὶ ἐξεχώρησεν ἰωνάθαν
τ simõ τ q̃ cũ eo in bethbe
καὶ σίμων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς βαιθβα
sem q̃ in deserto. τ edificauit q̃ de
σὶ τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ᾠκοδόμησε τὰ κα
structa erãt ei⁹. τ firmauit eã τ
θῃρημένα αὐτῆς. καὶ ἐστερέωσεν αὐτὴν καὶ
cognouit bacchides τ cõgregauit oẽm
ἔγνω βακχίδης καὶ συνήγαγε πᾶν τὸ
multitudinẽ suã. τ his q̃ erãt de iudea denũ
πλῆθος αὐτοῦ. καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἰουδαίας παρ=
ciauit. τ veniẽs posuit castra sup beth=
ήγγειλε. καὶ ἐλθὼν παρενέβαλεν ἐπὶ βαιθ
basem τ oppugnauit eã dies mul=
βασὶ καὶ ἐπολέμησεν αὐτὴν ἡμέρας πολ=
tos. τ fecit machinas. τ reliq̃t io
λάς. καὶ ἐποίησε μηχανάς. καὶ ἀπέλιπεν ἰω
nathas simonẽ fratrẽ suũ in ciuitate.
νάθαν σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει.

ipsorum in lamentum: & vindicauerũt vindictam sanguinis fratris sui: & reuersi sunt ad ripam iordanis: & audiuit bacchides & venit die sabbatorum vsq₃ ad oram iordanis in virtute magna: & dixit ad suos ionathas. Surgamus et pugnemus contra inimicos nostros. Nõ est enim hodie sicut heri et nudiustertius: ecce enim bellu₃ ex aduerso: aqua vero iordanis hinc & inde & ripe et paludes & salt⁹: & nõ est locus diuertẽdi. Nunc ergo clamate in celum: vt liberemini de manu inimicorum vestrorum: & cõmissum est bellum: & extendit ionathas manum suam percutere bacchidem: & diuertit ab eo retro: & dissiliit ionathas: & qui cum eo erant in iordanẽ: & transnatauerunt ad eos iordane₃: & ceciderunt de pte bacchidis die illa mille viri: & reuersi sunt in hierusalem: & edificauerũt ciuitates munitas in iudea munitionem que erat in hiericho: et in ammaum: et in bethoron: & bethel: & thannatha: & phara: & thopo muris excelsis: & portis et seris: & posuit custodiam in eis: vt inimicitias exercerẽt in israel: & muniuit ciuitatem bethsuram & gazaram & arcem: & posuit in eis auxilia & apparatum escarum: & accepit filios principum regionis obsides: & posuit eos in arce in hierusalem in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo tertio mense secundo precepit alcimus destrui muros domus sancte interiores: & destrui opera prophetarum. Et cepit destruere. In tempore illo percussus est alcimus: & impedita sunt opa illius: & occlusum est os eius: & dissolutus est paralysi: nec vltra potuit loq verbum & mandare de domo sua. Et mortuus est alcimus in tempore illo cũ tormento magno. Et vidit bacchides quoniam mortuus est alcimus: & reuersus est ad rege₃: & siluit terra annis duob⁹. Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas & qui cu₃ eo sunt in silentio habitant confidenter. Nunc ergo adducamus bacchidem: & comprehendet eos omnes vna nocte. Et abierunt: & consilium ei dederunt. Et surrexit vt veniret cũ exercitu multo. Et misit occulte epistolas sociis suis qui erãt in iudea: vt comprehẽderent ionatha₃: & eos qui cum eo erant: sed non potuerunt: quia innotuit eis consilium eorũ. Et apprehendit de viris regionis q principes erãt militie quinquaginta viros & occidit eos. Et secessit ionathas & simon: & qui cum eo erãt in bethbessem que est in deserto: & extruxit diruta ei⁹ & firmauerunt eam. Et cognouit bacchides & congregauit vniuersam multitudinem suam: & his qui de iudea erãt denunciauit. Et venit & castra posuit desuper bethbessẽ et oppugnauit eã dies multos & fecit machinas. Et reliquit ionatas simonem fratre₃ suũ in ciuitate:

τ exiuit in regionē. τ venit nūerans.
καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν χώραν. καὶ ἦλθεν ἀριθμῶν.
τ pcussit odomira τ fratres
καὶ ἐπάταξεν ὀδομηρὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
eius τ filios phasirō in taber
αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς φασιρὼν ἐν τῷ σκη-
naculo ipoꝝ. τ incepit pcutere: τ
νώματι αὐτῶν. καὶ ἤρξατο τύπτειν, καὶ
ascēdit cū exercitib⁹. τ simon
ἀνέβαινεν ἐν ταῖς δυνάμεσι. καὶ σίμων
τ q̄ cū eo exierūt de vrbe:
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως,
τ cōbusserunt machinas. τ pugna
καὶ ἐνεπύρισαν τὰς μηχανάς. καὶ ἐπολέ
uerūt cōtra bacchidē τ cōtritus
μησαν πρὸς τὸν βακχίδην. καὶ συνετρί
est ab eis. τ affixerūt eū valde:
βη ὑπ' αὐτῶν. καὶ ἔθλιβον αὐτὸν σφόδρα,
q̄m fuit cōsiliū ei⁹ τ exit⁹ e-
ὅτι ἦν ἡ βουλὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἔφοδος αὐ-
ius van⁹. τ irati sunt furore vi-
τοῦ κενή. καὶ ὠργίσθησαν θυμῷ τοῖς ἀν-
ris iniqs q̄ cōsuluerūt
δράσι τοῖς ἀνόμοις τοῖς συμβουλεύσασιν
ei venire in regionē. τ occide
αὐτῷ ἐλθεῖν εἰς τὴν χώραν. καὶ ἀπέ-
rūt ex eis multos. τ cogita
κτειναν ἐξ αὐτῶν πολλούς. καὶ ἐβουλεύ
uit vt veniret in terrā eoꝝ. τ
σατο τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ
cognouit ionathas: τ misit ad e-
ἐπέγνω ἰωνάθαν, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐ-
um legatos vt cōponerēt cū illo
τὸν πρέσβεις τοῦ συνθέσθαι πρὸς αὐτὸν
pacē τ redderet illis capti
εἰρήνην καὶ ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὴν αἰχ-
uos. τ accepit libēter τ fecit
μαλωσίαν. καὶ ἀπεδέξατο καὶ ἐποίησε
iuxta verba ei⁹. τ iurauit ei
κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ. καὶ ὤμοσεν αὐ-
nō q̄situꝝ ei malū oīb⁹
τῷ μὴ ἐκζητῆσαι αὐτῷ κακὸν πάσας τὰς
dieb⁹ vite sue. τ reddidit
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. καὶ ἀπέδωκεν
ei captiuitatē quā p̄datus
αὐτῷ τὴν αἰχμαλωσίαν ἣν ᾐχμαλώτευ
erat prius de terra iuda. τ reuer
σε τὸ πρότερον ἐκ γῆς ἰούδα. καὶ ἀποστρέ
sus abijt in terrā suā. τ nō
ψας ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ οὐ
addidit vltra venire ad terminos eoꝝ.
προσέθετο ἔτι ἐλθεῖν εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν.
τ cessauit gladi⁹ ex israel. τ
καὶ κατέπαυσε ῥομφαία ἐξ ἰσραήλ. καὶ
habitauit ionathas in machmas. τ cepit
ᾤκησεν ἰωνάθαν ἐν μαχμάς. καὶ ἤρξα-
ionathas iudicare pplm. τ extermi
το ἰωνάθαν κρίνειν τὸν λαόν. καὶ ἠφάνι-
nauit ipios de israel.
σε τοὺς ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ. C. 10.

Et in anno sexagesimo τ cētesimo:
Καὶ ἐν ἔτει ἑξηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ,
ascēdit alexāder filius antiochi no-
ἀνέβη ἀλέξανδρος ὁ τοῦ ἀντιόχου ὁ ἐπι
bilis τ occupauit ptolemaidā.
φανής. καὶ κατελάβετο πτολεμαΐδα.
τ susceperūt eū: τ regnauit
καὶ ἐπεδέξαντο αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν
illic. τ audiuit demetri⁹ rex
ἐκεῖ. καὶ ἤκουσε δημήτριος ὁ βασιλεὺς
τ cōgregauit exercit⁹ multos valde.
καὶ συνήγαγε δυνάμεις πολλὰς σφόδρα.

& exiuit in regionem: & venit cum numero & percussit odarē & fratres eius: & filios phaseron in tabernaculis ipsorum: & cepit cedere & crescere in virtutibus. Simon vero: & qui cum ipso erant exierunt de ciuitate & succenderunt machinas: & pugnauerunt contra bacchidem: & contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde: quoniam consilium eius & cōgressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant vt veniret in regionem ipsorū: multos ex eis occidit. Ipse autem cogitauit cum reliquis abire in regionem suam. Et cognouit ionathas & misit ad eum legatos componere pacem cum ipso: & reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: & fecit secundum verba eius: iurauit se nihil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quā prius erat predatus de terra iuda. Et conuersus abiit in terram suā: & non apposuit amplius venire in fines eius. Et cessauit gladius ex isrl. Et habitauit ionathas in machmas: & cepit ionathas ibi iudicare populum: & exterminauit impios ex isrl.

Capitulum decimum.

Et anno centesimo sexagesimo ascendit alexander antiochi filius qui cognominatus est nobilis: & occupauit ptolemaidā: & receperūt eum & regnauit illic. Et audiuit demetrius rex & congregauit exercitū copiosum valde: & exiuit obuiam illi in prelium. Et misit demetrius epistolam ad ionatham verbis pacificis vt magnificaret eum. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo priusq̄ faciat cum alexandro aduersum nos. Recordabitur enim omniū malorum que fecimus in eum: & in fratrem eius & in gentem eius. Et dedit ei potestatem cōgregandi exercitū: & fabricare arma: & esse ipsum sociū eius: & obsides qui erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in hierusalem: & legit epistolas in auditu omnis populi: & eorum qui in arce erant. Et timuerūt timore magno: quoniam audierūt q̄ dedit ei rex potestatem congregandi exercitum. Et traditi sūt ionathe obsides: & reddidit eos parentibus suis. Et habitauit ionathas in hierusalem: & cepit edificare & innouare ciuitatem. Et dixit facientibus opera vt extruerent muros & montem sion in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: & ita fecerunt. Et fugerunt alienigene qui erant in munitionibus quas bacchides edificauerat: & reliqt vnusquisque locum & abiit in terram suam: tantum in bethsura remanserūt aliqui ex his qui reliquerant legem & precepta dei. Erat enim hoc eis ad refugium. Et audiuit alexander rex romissa que promisit demetrius ionathe & narrauerūt ei p̄lia & virtutes

τ exijt in occursum ei in bel
καὶ ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ εἰς πό
liū. τ misit demetri⁹ ad io
λεμον. καὶ ἀπέστειλε δημήτριος πρὸς ἰω
nathā epistolas verbis pacificis: vt
νάθαν ἐπιστολὰς λόγοις εἰρηνικοῖς, ὥστε
magnificaret eū. dixit eīm: p̄ueniā
μεγαλῦναι αὐτόν. εἶπε γάρ, προφθάσω
m⁹ pacē ponere cū eis: āteq̄
μεν τοῦ εἰρήνην θεῖναι μετ' αὐτῶν, πρὶν
ponat ipe cū alexādro cōtra nos.
θεῖναι αὐτὸν μετ' ἀλεξάνδρου καθ' ἡμῶν.
recordabit eīm oīm maloꝝ q̄
μνησθήσεται γὰρ πάντων τῶν κακῶν ὧν
fecim⁹ cōtra ipm τ in
συνετελέσαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς
fratres ei⁹ τ cōtra gētē ei⁹.
ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ.
τ dedit ei potestatē cōgregādi exer
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν συναγαγεῖν δυ
cit⁹ τ p̄parandi arma: τ vt
νάμεις καὶ κατασκευάζειν ὅπλα, καὶ εἶ
esset ipe soci⁹ ei⁹. τ obsi
ναι αὐτὸν σύμμαχον αὐτοῦ. καὶ τὰ ὅμη
des q̄ i arce dixit vt redderent ei.
ρα τὰ ἐν τῇ ἄκρᾳ εἶπε παραδοῦναι αὐ
τ venit ionathas in hierl'm. τ
τῷ. καὶ ἦλθεν ἰωνάθαν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
legit epistolas in aures oīs
ἀνέγνω τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὰ ὦτα παντὸς
ppli τ eoꝝ q̄ de arce. τ timu-
τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄκρας. καὶ ἐφοβήθη
erūt timore magno q̄n audierūt q̄ de-
σαν φόβον μέγαν ὅτι ἤκουσαν ὅτι ἔδω
dit ei rex potestatē cōgregādi
κεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἐξουσίαν συναγαγεῖν
exercit⁹. τ tradiderūt q̄ de arce
δυνάμεις. καὶ παρέδωκαν οἱ ἐκ τῆς ἄκρας
ionathe obsides. τ reddidit e-
ἰωνάθαν τὰ ὅμηρα. καὶ ἀπέδωκεν αὐ-
os parentib⁹ eoꝝ. τ habitauit io-
τοὺς τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν. καὶ ᾤκησεν ἰω-
nathas in hierusalē. τ cepit edificare
νάθαν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἤρξατο οἰκοδομεῖν
τ innouare ciuitatē. τ dixit ad
καὶ καινίζειν τὴν πόλιν. καὶ εἶπε πρὸς τοὺς
faciētes opa vt edificarēt muros τ
ποιοῦντας τὰ ἔργα οἰκοδομεῖν τὰ τείχη καὶ
mōtē sion in circuitu ex lapidib⁹ q̄dratis
τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν ἐκ λίθων τετραγώνων
in munitionē. τ fecerūt sic: τ fu
εἰς ὀχύρωσιν. καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἔ-
gerūt alienigene q̄ erāt in munitioni
φυγον οἱ ἀλλογενεῖς οἱ ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμα
b⁹ q̄s edificauit bacchides. τ reli-
σιν οἷς ᾠκοδόμησε βακχίδης. καὶ κατέλι
quit q̄libet locū suū: τ abijt
πεν ἕκαστος τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν
in terrā suā. ceterū in bethsuris
εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. πλὴν ἐν βαιθσούροις
relicti sunt q̄dā ex his q̄ dereliq̄rāt
ὑπελείφθησάν τινες τῶν καταλιπόντων
legē. τ p̄cepta: erat eīm eis
τὸν νόμον. καὶ τὰ προστάγματα, ἦν γὰρ αὐτοῖς
refugiū. τ audiuit alexāder
φυγαδευτήριον. καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ
rex promissa q̄ misit
βασιλεὺς τὰς ἐπαγγελίας ὅσας ἀπέστει
demetri⁹ ionathe. τ narrauerūt
λε δημήτριος τῷ ἰωνάθαν. καὶ διηγήσαντο
ei p̄lia τ facinora
αὐτῷ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἀνδραγαθίας

q̃ fecit ipse ꝛ fratres ei⁹: ꝛ
ἃς ἐποίησεν αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ τοὺς
labores q̃s habuerũt. ꝛ dixit: nũq̃d inueniem⁹
κόπους οὓς ἔσχοσαν. καὶ εἶπε, μὴ εὑρήσομεν
viꝝ talẽ vnũ? ꝛ nũc faciem⁹ eũ
ἄνδρα τοιοῦτον ἕνα; καὶ νῦν ποιήσομεν αὐ=
amicũ ꝛ sociũ nrm. ꝛ scripsit
τὸν φίλον καὶ σύμμαχον ἡμῶν. καὶ ἔγραψεν
epistolas ꝛ misit ei iuxta
ἐπιστολὰς καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ κατὰ τοὺς
verba hec dicẽs. rex alexan
λόγους τούτους λέγων. βασιλεὺς ἀλέξαν
der fratri ionathe gaudere. audi
δρος τῷ ἀδελφῷ ἰωνάθαν χαίρειν. ἀκη
uim⁹ de te ꝙ vir potẽs fortitudĩe
κόαμεν περὶ σοῦ ὅτι ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχυΐ
ꝛ aptus es vt sis nobis amic⁹.
καὶ ἐπιτήδειος εἶ τοῦ εἶναι ἡμῖν φίλος.
ꝛ nũc costituim⁹ te hodie sũmũ sa
καὶ νῦν καθεστάκαμεν σε σήμερον ἀρχιε
cerdotẽ gẽtis tue: ꝛ amicũ regis
ρέα τοῦ ἔθνους σου, καὶ φίλον βασιλέ
vocari. ꝛ misit ei pur=
ως καλεῖσθαι. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ πορ
purã ꝛ coronã aureã. ꝛ vt sapias
φύραν καὶ στέφανον χρυσοῦν. καὶ φρονεῖν
q̃ nr̃a sũt ꝛ vt serues amicitiã erga nos.
τὰ ἡμῶν καὶ συντηρεῖν φιλίαν πρὸς ἡμᾶς.
ꝛ induit se ionathas sanctã vestẽ
καὶ ἐνεδύσατο ἰωνάθαν τὴν ἁγίαν στολὴν
septimo mẽse anno sexagesimo ꝛ cẽtesimo
τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ
in festo scenophegie: ꝛ cõgregauit exer
ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας, καὶ συνήγαγε δυ=
cit⁹. ꝛ preparauit arma mul=
νάμεις. καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολ=
ta. ꝛ audiuit demetri⁹ s̃mones
λά. καὶ ἤκουσε δημήτριος τοὺς λόγους
hos: ꝛ tristat⁹ est ꝛ dixit. q̃d hoc
τούτους, καὶ ἐλυπήθη καὶ εἶπε. τί τοῦ
fecim⁹ q̃z p̃uenit nos
το ἐποιήσαμεν ὅτι προέφθακεν ἡμᾶς ὁ
alexãder vt amicitiã cõstitueret cũ
ἀλέξανδρος τοῦ φιλίαν καταθέσθαι τοῖς
iudeis in munimẽ. scribã eis ꝛ
ἰουδαίοις εἰς στήριγμα. γράψω αὐτοῖς κἀ
ego verba exhortationis ꝛ altitudĩs ꝛ
γὼ λόγους παρακλήσεως καὶ ὕψους καὶ
donoꝝ. vt sint mecũ in auxi
δομάτων. ὅπως ὦσι σὺν ἐμοὶ εἰς βοή
liũ. ꝛ misit epistolã eis iuxta
θειαν. καὶ ἐπέστειλεν αὐτοῖς κατὰ τοὺς
verba hec. rex demetri⁹
λόγους τούτους. βασιλεὺς δημήτριος τῷ
gẽti iudeoꝝ gaudere. q̃m cõseruastis
ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ἐπεὶ συνετηρήσα
ad nos pacta: ꝛ p̃mansi
τε τὰς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, καὶ ἐνεμεί=
stis in amicitia nr̃a ꝛ nõ accessi=
νατε τῇ φιλίᾳ ἡμῶν καὶ οὐ προσεχωρή=
stis ad inimicos nr̃os audiuim⁹ ꝛ
σατε τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν ἠκούσαμεν καὶ
gauisi sum⁹. ꝛ nũc p̃seuerate adhuc
ἐχάρημεν. καὶ νῦν ἐμμείνατε ἔτι τοῦ
cõseruare erga nos fidẽ. ꝛ retri=
συντηρῆσαι πρὸς ἡμᾶς πίστιν. καὶ ἀνταπο=
buem⁹ vobis bona: ꝑ his q̃ facitis
δώσομεν ὑμῖν ἀγαθά, ἀνθ᾽ ὧν ποιεῖτε
nobiscũ. ꝛ remittem⁹ vobis remissiões
μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἀφήσομεν ὑμῖν ἀφέματα
multas: ꝛ dabim⁹ vobis dona. ꝛ
πολλά, καὶ δώσομεν ὑμῖν δόματα. καὶ

quas ipse fecit & fratres ei⁹: & labores
quos laborauerunt. Et ait. Nunquid in
ueniemus aliquem virum talez? Et nũc
faciemus eum amicum & socium nrm.
Et scripsit epistolam et misit ei secundũ
hec verba dicens. Rex alexander fratri
ionathe salutem. Audiuimus de te ꝙ
vir potens sis viribus: & aptus es vt sis
amicus noster. Et nunc constituimus
te hodie sũmum sacerdotem gẽtis tue:
vt amicus voceris regis. Et misit ei pur
puram & coronam auream: vt que no=
stra sunt sentias nobiscuz: & conserues
amicicias ad nos. Et induit se ionathas
stolam sanctam septimo mẽse anno cẽ
tesimo sexagesimo in die solẽni sceno=
phegie. Et congregauit exercitum &
fecit arma copiosa. Et audiuit demetri⁹
verba ista: & contristatus est nimis: et
ait. Quid hoc fecimus ꝙ preoccupa=
uit nos alexander apprehendere ami=
citiam iudeorum ad munimen sui. Scri
bam & ego illis verba deprecatoria &
dignitates & dona: vt sint mecum in ad
iutoriũ. Et scripsit eis in hec verba. Rex
demetrius genti iudeoruz salutẽ. Quo
niam seruastis ad nos pactum: & man=
sistis in amicitia nostra: & non accessi=
stis ad inimicos nostros: audiuimus et
gauisi sumus. Et nunc perseuerate ad=
huc conseruare ad nos fidẽ & retribue
mus vobis bona pro his que fecistis no
biscum: & remittemus vobis prestatio
nes multas: & dabimus vobis donatio=
nes. Et nunc absoluo vos & omnes iu=
deos a tributis & precia salis indulgeo:
& coronas remitto: & tertias seminis &
dimidiam partem fruct⁹ ligni quod est
portionis mee relinquo vobis ex ho=
dierno die & deinceps: ne accipiatur a
terra iuda et a tribus ciuitatib⁹ q̃ addite
sũt illi ex samaria & a galilea ex hodier
na die: & in totum tempus. Et hierusa=
lem sit sancta & libera cuz finibus suis:
& decime & tributa ipsius sint. Remit=
to etiam potestatem arcis que est in hie
rusalem: & do eam sũmo sacerdoti: vt
constituat in ea viros quoscunqꝫ ipse
elegerit qui custodiant eam. Et omnez
animam iudeoruz que captiua est a ter
ra iuda in omni regno meo relinquo li
beram gratis vt omnes a tributis soluã
tur etiam pecorum suorum. Et omnes
dies solẽnes & sabbata & neomenie: &
dies decreti: & tres dies ante diem solẽ=
nem: & tres dies post diem solennem:
sint omnes immunitatis et remissio=
nis omnibus iudeis qui sunt in regno
meo. Et nemo habebit potestatem age
re aliquid & mouere negocia aduersus
aliquem illorum in omni causa. Et vt
ascribantur ex iudeis in exercitu regis
ad triginta milia virorum. Et dabun=
tur illis copie vt oportet omnibus exer
citibus regis et ex eis ordinabuntur
qui sint in munitionibus regis ∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

nũc absoluo vos: ꝛ remitto vobis om=
νῦν ἀπολύω ὑμᾶς, καὶ ἀφίημι ὑμῖν πάν
nes iudeos a tributis ꝛ
τας τοὺς ἰουδαίους ἀπὸ τῶν φόρων καὶ τῆς
precio salis: ꝛ de coronis:
τιμῆς τοῦ ἁλός, καὶ ἀπὸ τῶν στεφάνων,
ꝛ pro tertia p̃te seminis: ꝛ pro
καὶ ἀντὶ τοῦ τρίτου τῆς σπορᾶς, καὶ ἀντὶ
dimidia p̃te fruct⁹ lignei q̃d
τοῦ ἡμίσους τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τοῦ
incũbit mihi accipere: dimitto a die
ἐπιβάλλοντός μοι λαβεῖν, ἀφίημι ἀπὸ τῆς
hodierna ꝛ deĩceps accipere de
σήμερον καὶ ἐπέκεινα τοῦ λαβεῖν ἀπὸ
terra iuda: ꝛ de trib⁹ ciuitatib⁹
τῆς γῆς ἰούδα, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν νομῶν
additis illi ex sama=
τῶν προστιθεμένων αὐτῇ ἀπὸ τῆς σαμα
ria ꝛ galilea: ꝛ ex ho
ρείτιδος καὶ γαλιλαίας, καὶ ἀπὸ τῆς σή
dierna die ꝛ in sẽpiternũ tp̃s.
μερον ἡμέρας καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.
ꝛ hierl̃m sit sancta ꝛ libera ꝛ
καὶ ἱερουσαλὴμ ἤτω ἁγία καὶ ἀφειμένη καὶ
fines ei⁹. ꝛ decime ꝛ tributa.
τὰ ὅρια αὐτῆς. καὶ δεκάται καὶ τὰ τέλη.
remitto ꝛ potestatẽ arcis q̃ est
ἀφίημι καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἄκρας τῆς
in hierl̃m: ꝛ do p̃ncipi sacerdotũ
ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ δίδωμι τῷ ἀρχιερεῖ,
vt cõstituat in ea viros q̃s
ὅπως ἂν καταστήσῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρας οὓς
cũqꝫ elegerit ipse ad custodiẽdũ ip=
ἂν ἐκλέξηται αὐτὸς τοῦ φυλάσσειν αὐ=
sam. ꝛ oẽm aĩam iudeoꝝ
τήν. καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἰουδαίων τὴν
captiuatã a terra iuda in
αἰχμαλωτισθεῖσαν ἀπὸ γῆς ἰούδα εἰς
omni regno meo remitto libe=
πᾶσαν βασιλείαν μου ἀφίημι ἐλευθέ=
rã gratis. ꝛ oẽs remittãt
ραν δωρεάν. καὶ πάντες ἀφιέτωσαν
tributa ꝛ iumẽtoꝝ suoꝝ. ꝛ om=
τοὺς φόρους καὶ κτηνῶν αὐτῶν. καὶ πᾶ
nia festa ꝛ sabbata ꝛ neo=
σαι ἑορταὶ καὶ τὰ σάββατα καὶ νου=
menie: ꝛ dies decreti: ꝛ
μηνίαι, καὶ ἡμέραι ἀποδεδειγμέναι, καὶ
tres dies ãte festũ ꝛ tres di=
τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἑορτῆς καὶ τρεῖς ἡμέ
es post festũ: sint oẽs di=
ραι μεθ᾽ ἑορτήν, ἔστωσαν πᾶσαι αἱ ἡμέ=
es imunitatis ꝛ remissiõis oĩb⁹ iu
ραι ἀτελείας καὶ ἀφέσεως πᾶσι τοῖς ἰου
deis q̃ sunt in regno meo. ꝛ
δαίοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. καὶ
nõ hẽbit potestatẽ vll⁹ agere ꝛ fa=
οὐχ ἕξει ἐξουσίαν οὐδεὶς πράσσειν καὶ πα
tigare aliquẽ eoꝝ de oĩ re
ρενοχλεῖν τινα αὐτῶν περὶ παντὸς πράγ
ꝛ ascribant̃ ex iudeis
ματος. καὶ προγραφήτωσαν τῶν ἰουδαίων
in exercit⁹ regis ad trigin
εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως εἰς τριάκον
ta milia viroꝝ. ꝛ dabunt̃ eis
τα χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ δοθήσεται αὐτοῖς
mũera vt oportet oĩb⁹ exerciti=
ξένια ὡς καθήκει πάσαις ταῖς δυνάμε
b⁹ regis. ꝛ ordinabunt̃ ex
σι τοῦ βασιλέως. καὶ κατασταθήσεται ἐξ
eis in munitionib⁹ regis
αὐτῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τοῦ βασιλέως

magnis. ⁊ ex his cõstitue=
τοῖς μεγάλοις. καὶ ἐκ τούτων κατασταθήσε
tur sup negocia regni exñtia
ται ἐπὶ χρειῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐσῶν
ad fidẽ. ⁊ q̃ sup ea ⁊ pncipes
εἰς πίστιν. καὶ οἱ ἐπ᾽ αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες
sint de ipis: ⁊ ambulẽt
ἔστωσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ πορευέσθωσαν τοῖς
in legib⁹ suis: sicut ⁊ precepit rex
νόμοις αὐτῶν, καθὰ καὶ προσέταξεν ὁ βα
in t̃ra iuda. ⁊ tres ciuitates
σιλεὺς ἐν γῇ Ἰούδα. καὶ τοὺς τρεῖς νομοὺς
additas iudee ex re=
τοὺς προστεθέντας τῇ Ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς χώ=
giõe samarie: addat iudee ad
ρας Σαμαρείας, προστεθήτω τῇ Ἰουδαίᾳ πρὸς
cõputationẽ vt sint sub vno: vt nõ obe=
τὸ λογισθῆναι τοῦ γενέσθαι ἐφ᾽ ἕνα, τοῦ μὴ ὑπα
diãt aliũ potestati: nisi sũmi sa=
κοῦσαι ἄλλης ἐξουσίας, ἀλλ᾽ ἢ τοῦ ἀρχιερέ=
cerdotis. ptolemaida ⁊ terminos
ως. Πτολεμαΐδα καὶ τὴν προσκυροῦσαν
ei⁹ dedi dono sanctis q̃ in
αὐτῇ δέδωκα δόμα τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν
hierl̃m in necessariũ sumptũ
Ἱ(ερουσα)λὴμ εἰς τὴν προσκαθήκουσαν δαπάνην
sanctis. et ego do singulis ãnis q̃n
τοῖς ἁγίοις. κἀγὼ δίδωμι κατ᾽ ἐνιαυτὸν δε
decim milia sicloꝝ argẽti de
καπέντε χιλιάδας σίκλων ἀργυρίου ἀπὸ
rõnib⁹ regis a lo
τῶν λόγων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῶν τό=
cis attinẽtib⁹. ⁊ oẽ qđ reliquũ ẽ
πων τῶν ἀνηκόντων. καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον
qđ nõ reddiderãt de negocijs: vt
ὃ οὐκ ἀπεδίδοσαν ἀπὸ τῶν χρειῶν, ὡς
in primis annis: ex nũc dabũt
ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσιν, ἀπὸ τοῦ νῦν δώσου
in opa dom⁹. ⁊ sup hec
σιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου. καὶ ἐπὶ τούτοις
q̃nqȝ mille siclos argẽti q̃s acci
πεντακισχιλίους σίκλους ἀργυρίου οὓς ἀνε
piebãt de negocijs vt in pri=
λάμβανον ἀπὸ τῶν χρειῶν ὡς ἐν τοῖς πρώ
mis annis sancti de rõne singulis
τοις ἔτεσι τοῦ ἁγίου ἀπὸ τοῦ λόγου κατ᾽ ἐνι
annis. ⁊ hec remittunt̃ q: ptinẽt ea
αυτὸν καὶ ταῦτα ἀφίεται διὰ τὸ ἀνήκειν αὐτὰ
ad sacerdotes q̃ ministrãt. ⁊ q̃cũqȝ
τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσι. καὶ ὅσοι ἐὰν
fugerint in tẽplũ qđ in hierosolimis ⁊
φύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ
in oib⁹ finib⁹ ei⁹: debẽtes rega=
ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ, ὀφείλοντες βασι=
lia ⁊ oẽ negociũ: dimittant̃.
λικὰ καὶ πᾶν πρᾶγμα, ἀπολελύσθωσαν.
⁊ vniuersa q̃ sũt eis in regno
καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ
meo. ⁊ vt edificent̃ ⁊ renouen=
μου. καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι καὶ τοῦ ἐπικαινισθῆ=
tur opa sanctoꝝ. ⁊ sumpt⁹ dabi=
ναι τὰ ἔργα τῶν ἁγίων. καὶ ἡ δαπάνη δοθή=
tur de rõne regis: ⁊ vt extruã
σεται ἐκ τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ οἰκοδο
tur muri hierl̃m ⁊ muniãt in
μηθῆναι τὰ τείχη Ἱ(ερουσα)λὴμ καὶ ὀχυρῶσαι κυ
circuitu. ⁊ sumpt⁹ dabit̃ de rõne
κλόθεν. καὶ ἡ δαπάνη δοθήσεται ἐκ τοῦ λόγου
regis: ⁊ vt cõstruant̃ muri
τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι τὰ τείχη
q̃ in iudea. vt ãt audiuit ionathas ⁊
τὰ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ὡς δὲ ἤκουσεν Ἰωνάθαν καὶ

magni. Et ex his cõstituentur sup negocia regni que aguntur ex fide: & prĩcipes sint ex eis: & ãbulent in legib⁹ suis: sicut precepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates q̃ addite sunt iudee ex regione samarie: cũ iudea reputentur vt sint sub vno: & non obediãt aliene potestati: nisi sũmo sacerdoti: ptolemaida & cõfines eius quas dedi donũ sanctis q sunt in hierusalẽ ad necessarios sumptus sanctorum: & ego dabo singulis annis quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis que me contingunt: & omne quod reliquum fuerit quod non reddiderant qui super negocia erant annis prioribus ex hoc dabunt in opa domus. Et sup hec quinqȝ milia siclorũ argenti q̃ accipiebãt de sãctorũ rõne p singulos annos: & hec ad sacerdotes pertineãt qui ministerio fungũtur. Et qcunqȝ cõfugerit in tẽplũ quod est hierosolymis & in oib⁹ finib⁹ eius: obnoxii regi in oĩ negocio dimittantur: & vniuersa q̃ sunt ĩ regno meo libera habeant. Et ad edificanda vel restaurãda opera sanctorũ sumpt⁹ dabũtur de rõne regis: & ad extruendos muros in hierl̃m: & cõmuniẽdos in circuitu: sumpt⁹ dabũtur de rõne regis: & ad cõstruẽdos muros in iudea. Vt audiuit aũt ionathas & popul⁹ sermones istos non crediderunt eis nec receperũt eos quia recordati sũt malicie magne quã fecerat in israel & tribulauerat eos valde. Et cõplacuit eis in alexandrũ: quia ipse fuerat eis princeps sermonum pacis: & ipsi auxilium ferebant omnibus diebus. Et congregauit rex alexander exercitum magnum: & admouit castra contra demetrium. Et commiserunt prelium duo reges & fugit exercit⁹ demetrii: & insecutus est eum alexander: & incubuit super eos. Et inualuit prelium nimis donec occidit sol. et cecidit demetrius in die illa. Et misit alexãder ad ptolemeũ regem egypti legatos secundũ hec verba dicens. Quoniam regressus sum in regnum meum & sedi ĩ sede patrum meorum & obtinui principatum: & contriui demetrium: & possedi regionem nostram & commisi pugnam cum eo & contritus est ipse & castra eius a nobis: & sedemus in sede regni eius: et nunc statuamus adinuicem amicitiã: & da mihi filiam tuam vxorem & ego ero gener tuus: & dabo tibi dona: & ipsi dignitatem. Et respondit rex ptolemeus dicens. Felix dies in qua reuersus es ad terram patrum tuorum & sedisti in sede regni eorum. Et nunc faciam tibi quod scripsisti: sed occurre mihi ptolemaidam: vt videamus inuicem nos et spondeam tibi sicut

ppl̃s s̃mones istos: nõ credide=
ὁ λαὸς τοὺς λόγους τούτους, οὐκ ἐπίστευ=
rũt illis neqȝ receperũt: q: recor=
σαν αὐτοῖς οὐδὲ ἐπεδέξαντο, ὅτι ἐπε=
dati sunt malicie magne quã
μνήσθησαν τῆς κακίας τῆς μεγάλης ἧς
fecit in israel: ⁊ tribulauit eos
ἐποίησεν ἐν Ἰσραήλ, καὶ ἔθλιψεν αὐτοὺς
valde. ⁊ cõplacuit in alexãdro:
σφόδρα. καὶ εὐδόκησεν ἐν Ἀλεξάνδρῳ,
qm̃ ipe fuit eis princeps s̃monũ
ὅτι αὐτὸς ἐγένετο αὐτοῖς ἀρχηγὸς λόγων
pacificoꝝ: ⁊ auxiliũ ferebãt ipi oib⁹
εἰρηνικῶν, καὶ συνεμάχουν αὐτῷ πάσας
dieb⁹. ⁊ cõgregauit alexan=
τὰς ἡμέρας. καὶ συνήγαγεν Ἀλέξαν=
der rex exercit⁹ magnos: ⁊
δρος ὁ βασιλεὺς δυνάμεις μεγάλας, καὶ
castrametat⁹ est contra demetriũ. ⁊
παρενέβαλεν ἐξεναντίας Δημητρίου. καὶ
cõmiserũt preliũ duo reges. ⁊
συνῆψαν πόλεμον οἱ δύο βασιλεῖς. καὶ
fugit exercit⁹ alexãdri. ⁊
ἔφυγεν ἡ παρεμβολὴ Ἀλεξάνδρου. καὶ
psecut⁹ est eũ demetri⁹: ⁊ pualuit
ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ Δημήτριος, καὶ ἴσχυσεν
cõtra eos. ⁊ fortificauit preliũ val=
ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἐστερέωσε τὸν πόλεμον σφό
de donec occidit sol. ⁊ cecidit de=
δρα ἕως ἔδυ ὁ ἥλιος. καὶ ἔπεσεν ὁ Δη=
metri⁹ in die illo. ⁊ misit
μήτριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἀπέστειλεν
alexãder ad ptolemeũ regẽ
Ἀλέξανδρος πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα
egypti legatos s̃m verba
Αἰγύπτου πρέσβεις κατὰ τοὺς λόγους
hec dicẽs. qm̃ regressus sũ in t̃rã
τούτους λέγων. ἐπεὶ ἀνέστρεψα εἰς γῆν
regni mei: ⁊ sedi in thronis
βασιλείας μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ θρόνων
patrũ meoꝝ ⁊ obtinui pĩcipatũ: ⁊
πατέρων μου καὶ ἐκράτησα τῆς ἀρχῆς, καὶ
cõtriui demetriũ: ⁊ obtinui
συνέτριψα τὸν Δημήτριον, καὶ ἐπεκράτησα
regionẽ nr̃am: ⁊ cõmisi cõtra eũ
τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ συνῆψα πρὸς αὐτὸν
pugnã: ⁊ cõtrit⁹ est ipe ⁊ ca=
μάχην, καὶ συνετρίβη αὐτὸς καὶ ἡ παρεμ=
stra ei⁹ a nobis: ⁊ sedim⁹ in
βολὴ αὐτοῦ ὑφ᾽ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν ἐπὶ
sede regni ei⁹: ⁊ nũc statuam⁹
θρόνου βασιλείας αὐτοῦ, καὶ νῦν στήσωμεν
inter nos amicitiã. ⁊ nũc da mihi
πρὸς ἑαυτοὺς φιλίαν. καὶ νῦν δός μοι τὴν
filiã tuã in vxorẽ. ⁊ gener
θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα. καὶ ἐπιγαμ=
ero tibi ⁊ dabo tibi dona ⁊
βρεύσω σοι καὶ δώσω σοι δόματα καὶ
ipi digna te. ⁊ respõdit ptoleme⁹
αὐτῇ ἄξιά σου. καὶ ἀπεκρίθη Πτολεμαῖος ὁ
rex dicẽs. bona dies in q̃ reuer
βασιλεὺς λέγων. ἀγαθὴ ἡμέρα ἐν ᾗ ἀνέ=
sus es ad terrã patrũ tuoꝝ ⁊ sedi=
στρεψας εἰς γῆν πατέρων σου καὶ ἐκάθι=
sti in sedib⁹ regni eoꝝ. ⁊ nũc
σας ἐπὶ θρόνων βασιλείας αὐτῶν. καὶ νῦν
faciã tibi q̃ scripsisti. sed occurre
ποιήσω σοι ἃ ἔγραψας. ἀλλ᾽ ἀπάντησον
in ptolemaidẽ: vt videm⁹ nos in
εἰς Πτολεμαΐδα, ὅπως ἴδωμεν ἀλλή=
uicẽ: ⁊ ero socer tibi sicut
λους, καὶ ἐπιγαμβρεύσω σοι καθὼς

E

Infra. ii. a.

dixisti. τ exiuit ptolemeꝰ de egyp
εἴρηκας. καὶ ἐξῆλθε πτολεμαῖος ἐξ αἰγύ=
to ipse τ cleopatra filia e=
πτου αὐτὸς καὶ κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ αὐ
ius. τ venerũt in ptolemaidẽ ãno se
τοῦ. καὶ ἦλθον εἰς πτολεμαΐδα ἔτους δευ
cundo τ sexagesimo τ cẽtesimo. τ occur
τέρου καὶ ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ ἀπήν
rit ei alexander rex: τ
τησεν αὐτῷ ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς, καὶ
dedit ei cleopatram filiã
ἐξέδοτο αὐτῷ κλεοπάτραν τὴν θυγατέρα
suã: τ fecit nuptias eius in
αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸν γάμον αὐτῆς ἐν
ptolemaide: sicut reges in glĩa
πτολεμαΐδι, καθὼς οἱ βασιλεῖς ἐν δόξῃ
magna. τ scripsit rex alexã
μεγάλῃ. καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἀλέξαν
der ionathe: vt veniret ĩ occursum ei.
δρος ἰωνάθῃ, ἐλθεῖν εἰς συνάντησιν αὐτῷ.
τ abiit cũ glĩa in ptolemai
καὶ ἐπορεύθη μετὰ δόξης εἰς πτολεμαΐ=
dẽ: τ occurrit duobꝰ regibꝰ.
δα, καὶ ἀπήντησε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι.
τ dedit eis argentũ τ aurũ
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ χρυσίον
τ amicis eoꝝ τ dona multa:
καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν καὶ δόματα πολλά,
τ ĩuenit grãm corã eis. τ cõ=
καὶ εὗρε χάριν ἐναντίον αὐτῶν. καὶ ἐπι
uenerũt aduersus eũ viri pestilẽtes de
συνήχθησαν ἐπ᾿ αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ ἐξ
israel viri iniqui ad iterpellãdũ
ἰσραὴλ ἄνδρες παράνομοι ἐντυχεῖν
aduersꝰ eũ: τ nõ intẽdit eis rex.
κατ᾿ αὐτοῦ, καὶ οὐ προσέχεν αὐτοῖς ὁ βα=
τ iussit rex: τ
σιλεύς. καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεύς, καὶ
expoliauerũt ionathã vestibꝰ suis: τ
ἐξέδυσαν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
induerũt eũ purpura. τ fecerũt
ἐνέδυσαν αὐτὸν πορφύραν. καὶ ἐποίησαν
ita. τ fecit sedere eũ rex
οὕτως. καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
secum: τ dixit principibꝰ su
μετ᾿ αὐτοῦ, καὶ εἶπε τοῖς ἄρχουσιν αὐ
is. exite cũ eo in mediũ
τοῦ. ἐξέλθετε μετ᾿ αὐτοῦ εἰς μέσον τῆς
ciuitatis: τ p̃dicate vt nullꝰ iter=
πόλεως, καὶ κηρύξατε τοῦ μηδένα ἐντυγ
pellet aduersus eũ de vllo nego=
χάνειν κατ᾿ αὐτοῦ περὶ μηδενὸς πράγ=
cio. τ nullus ei molestꝰ sit
ματος. καὶ μηδεὶς αὐτῷ παρενοχλείτω
de oĩ rõne τ factũ est vt viderũt
περὶ παντὸς λόγου. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον
q̃ interpellabãt gloriã eiꝰ (vt
οἱ ἐντυγχάνοντες τὴν δόξαν αὐτοῦ καθὼς
p̃dicauerũt τ opertũ eũ pur
ἐκήρυξαν καὶ περιβεβλημένον αὐτὸν πορ
pura: τ fugerũt oẽs. τ gñificauit
φύραν, καὶ ἔφυγον πάντες. καὶ ἐδόξασεν
eũ rex: τ scripsit eũ
αὐτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγραψεν αὐτὸν
iter primos amicos: τ posuit eũ du=
τῶν πρώτων φίλων, καὶ ἔθετο αὐτὸν στρα
cẽ τ participẽ p̃cipatꝰ. τ reuersus est io=
τηγὸν καὶ μεριδάρχην. καὶ ἐπέστρεψεν ἰω
nathas in hierl̃m cũ pace τ
νάθαν εἰς ἱερουσαλὴμ μετ᾿ εἰρήνης καὶ
letitia. τ in ãno quĩto τ sexagesimo
εὐφροσύνης. καὶ ἐν ἔτει πέμπτῳ καὶ ἑξηκοστῷ

dixisti. Et exiuit ptolemeus de egy
pto ipse & cleopatra filia eius: & ve=
nit ptolemaidã anno centesimo sexa=
gesimo secundo. Et occurrit ei alexan
der rex. Et dedit ei cleopatrã filiam su=
am: & fecit nuptias eius ptolemaide: si
cut reges in magna gloria. Et scripsit
alexander rex ionathe: vt veniret ob=
uiam sibi. Et abiit cuꝫ gloria ptolemai
dam: & occurrit ibi duobus regibus: &
dedit illis argentum multum & aurum
& dona: & inuenit gratiam in conspe=
ctu eorũ. Et cõuenerũt aduersus eũ vi
ri pestilentes ex israel viri iniqui ĩter
pellantes aduersus eũ: & non intẽdit
ad eos rex. Et iussit spoliari ionatham
vestibus suis & indui eum purpura. Et
ita fecerunt. Et collocauit eũ rex sede
re secũ. Dixitq; principibus suis. Exite
cũ eo in mediũ ciuitatis: & predicate vt
nemo aduersus euꝫ interpellet de vllo
negocio nec quisq̃ ei molestꝰ sit de vl
la rõne. Et factũ est vt viderunt qui ĩter
pellabant gloriaꝫ eius q̃ predicabãtur
& opertũ eum purpura: fugerunt om=
nes. Et magnificauit euꝫ rex & scripsit
eum inter primos amicos & posuit eũ
ducem & participẽ principatus. Et re=
uersus est ionathas in hierl̃ꝫ cũ pace &
letitia. In ãno cẽtesimo sexagesimo qn
to venit demetriꝰ filiꝰ demetrii a creta ĩ
terram patrum suorum. Et audiuit ale
xander rex & contristatus est valde: &
reuersus est antiochiã. Et cõstituit de=
metrius rex apollonium ducẽ qui pre
erat cele syrie & congregauit exercitũ
magnum & accessit ad iamniam & mi=
sit ad ionatham summum sacerdotem
dicens. Tu solus resistis nobis. Ego au
tem factus sum in derisum & in oppro
briũ: propterea quia tu potestatem ad
uersuꝫ nos exerces in montibus. Nũc
ergo si confidis in virtutibus tuis des=
cende ad nos in campum & compare=
mus illic inuicem: quia mecum est vir
tus bellorum. Interroga & disce quis
sum ego & ceteri qui auxilio sunt mi=
hi: qui & dicunt quia non põt stare pes
vester ante faciem nostram quia bis in
fugam conuersi sunt patres tui in ter=
rã suã. Et nũc quõ poteris sustinere e=
quitatum & exercitum tantum in cam
po vbi non est lapis neq; saxum neq; lo
cus fugiendi. Vt audiuit autem iona=
thas sermones apollonii: motus est a=
nimo. Et elegit decem milia virorum:
& exiit ab hierusalem: & occurrit ei si
mon frater eius in adiutorium. Et ap=
plicuerunt castra in ioppen. Et exclu=
clusit eum a ciuitate quia custodia apol
lonii ioppe erat: & oppugnauit eam. Et
exterriti qui erant in ciuitate aperuerũt
ei: & obtinuit ionathas ioppẽ. Et audi
uit apollonius: & admouit tria mi=
lia equitum ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

τ cẽtesimo venit demetriꝰ filiꝰ deme
καὶ ἑκατοστῷ ἦλθε δημήτριος ὁ υἱὸς δημη
triĩ de creta in terrã pa
τρίου ἐκ κρήτης εἰς τὴν γῆν τῶν πατέ
trum suoꝝ. τ audiuit alexãder rex:
ρων αὐτοῦ. καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ βα
τ tristatus ẽ valde. τ reuersus
σιλεύς, καὶ ἐλυπήθη σφόδρα. καὶ ἀπέστρε
est in antiochiã. τ cõstituit de=
ψεν εἰς ἀντιόχειαν. καὶ κατέστησε δη=
metrius apolloniũ q̃ erat sup celẽ
μήτριος ἀπολλώνιον τὸν ὄντα ἐπὶ κοίλης
syrie. τ cõgregauit exercitũ magnũ:
συρίας. καὶ συνήγαγε δύναμιν μεγάλην,
τ posuit castra in iãnia. τ mi=
καὶ παρενέβαλεν ἐν ἰαμνείᾳ. καὶ ἀπέστει
sit ad ionathã sũmũ sacerdotẽ dicẽs
λε πρὸς ἰωνάθαν τὸν ἀρχιερέα λέγων.
tu solissimꝰ extolleris cõtra nos: ego aũt
σὺ μονώτατος ἐπαίρῃ ἐφ᾿ ἡμᾶς, ἐγὼ δὲ
factꝰ suꝫ in derisum τ in oppro
ἐγενήθην εἰς καταγέλωτα καὶ εἰς ὀνειδισ
briũ p̃pt̃ te. τ eo q̃ p̃tãtẽ exerces aduersꝰ nos
μὸν διὰ σέ. καὶ διὰ τί ἐξουσιάζῃ ἐφ᾿ ἡμᾶς
in mõtibꝰ nũc igit̃ si cõfidis in
ἐν τοῖς ὄρεσι. νῦν οὖν εἰ πέποιθας ἐπὶ
exercitibꝰ tuis: descẽde ad nos
ταῖς δυνάμεσί σου, κατάβηθι πρὸς ἡμᾶς
in cãpũ: τ cõparemur adĩuicẽ
εἰς τὸ πεδίον, καὶ συγκριθῶμεν ἑαυτοῖς
illic. q̃ꝛ mecũ est exercitus vr=
ἐκεῖ. ὅτι μετ᾿ ἐμοῦ ἐστι δύναμις τῶν πό
biũ. iterroga τ disce q̃s sum τ
λεων. ἐρώτησον καὶ μάθε τίς εἰμι καὶ
ceteri auxiliãtes nobis. τ di=
οἱ λοιποὶ οἱ βοηθοῦντες ἡμῖν. καὶ λέγου=
cunt: nõ est vobis statio pedis cõtra
σιν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν στάσις ποδὸς κατὰ
faciẽ nr̃am. q̃ꝛ bis cõuersi sũt in fugã
πρόσωπον ἡμῶν. ὅτι δὶς ἐτροπώθησαν οἱ
patres tui in terra sua. τ nũc nõ
πατέρες σου ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. καὶ νῦν οὐ
poteris sustinere eq̃tatũ τ exercitũ
δυνήσῃ ὑποστῆναι τὴν ἵππον καὶ δύναμιν
talẽ in cãpo: vbi nõ est lapis
τοιαύτην ἐν τῷ πεδίῳ, ὅπου οὐκ ἔστι λίθος
neq; saxũ neq; locus fugiendi.
οὐδὲ κόχλαξ οὐδὲ τόπος τοῦ φυγεῖν.
vt aũt audiuit ionathas sermones apol=
ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν τῶν λόγων ἀπολ
lonii: motꝰ est aĩo. τ elegit
λωνίου, ἐκινήθη τῇ διανοίᾳ. καὶ ἐπέλεξε
decẽ milia viroꝝ: et exiuit de
δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἐξῆλθεν ἐξ
hierl̃m. et occurit ei si
ἱερουσαλήμ. καὶ συνήντησεν αὐτῷ σί=
mon frater eiꝰ in adiutoriũ. e=
μων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ βοήθειαν αὐ=
ius et castra posuit in ioppen. et
τοῦ, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ ἰόππην. καὶ
excluserũt eũ a ciuitate: q̃ꝛ
ἀπέκλεισαν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι
custodia apollonii in ioppe. et op
φρουρὰ ἀπολλωνίου ἐν ἰόππῃ. καὶ ἐπο
pugnauerũt eã: et exterriti aperue
λέμησαν αὐτήν, καὶ φοβηθέντες ἤνοι=
runt q̃ de ciuitate. et obtinuit iona
ξαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἐκυρίευσεν ἰωνά=
thas ioppen. et audiuit apolloniꝰ.
θαν ἰόππης. καὶ ἤκουσεν ἀπολλώνιος.
et admouit tria milia eq̃tũ
καὶ παρενέβαλε τρισχιλίαν ἵππον ∞

τ exercitũ multũ. τ abiit in azo=
καὶ δύναμιν πολλήν. καὶ ἐπορεύθη εἰς ἄζω
tũ tãq̃ iter faciens. τ simul ꝓcessit in cam
τον ὡς διοδεύων. καὶ ἅμα προῆλθεν εἰς τὸ πε=
pũ: eo q̃ hẽret ipse multitudinẽ eq̃tatꝰ τ
δίον, διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν πλῆθος ἵππου καὶ
cõsideret in ipso. τ insequutꝰ ẽ post
πεποιθέναι ἐπ᾽ αὐτήν. καὶ κατεδίωξεν ὀπί
eũ in azotũ. τ cõmiserũt exerci=
σω αὐτοῦ εἰς ἄζωτον. καὶ συνῆψαν αἱ πα=
tus post eũ in preliũ. τ reli
ρεμβολαὶ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς πόλεμον. καὶ ἀπέ
quit apolloniꝰ mille eq̃tes occulte
λιπεν ἀπολλώνιος χιλίαν ἵππον κρυπτῶς
post eos. τ cognouit ionathas q̃
κατόπισθεν αὐτῶν. καὶ ἔγνω ἰωνάθαν ὅτι
sunt insidie post se. τ circuie=
ἔστιν ἔνεδρον κατόπισθεν αὐτοῦ. καὶ ἐκύκλω
runt eius castra. τ eiece=
σαν αὐτοῦ τὴν παρεμβολήν. καὶ ἐξε=
runt iacula in populũ a ma=
τείναξαν τὰς σχίζας εἰς τὸν λαὸν ἐκ πρω
ne vsq; ad vesperã. at popls stetit sicut
ἴθεν ἕως δείλης. ὁ δὲ λαὸς εἱστήκει καθὼς
p̃cepit ionathas: τ laborauerũt equi
ἐπέταξεν ἰωνάθαν, καὶ ἐκοπίασαν οἱ ἵπ=
coꝝ. τ traxit simõ ex=
ποι αὐτῶν. καὶ εἵλκυσε σίμων τὴν δύ=
ercitũ suũ: τ cõmisit cõtra legio=
ναμιν αὐτοῦ, καὶ συνῆψε πρὸς τὴν φάλαγ
nem. nã eq̃tes fatigati erãt: τ cõtriti
γα. ἡ γὰρ ἵππος ἐξελύθη, καὶ συνετρίβη
sunt ab eo: τ fugerũt. τ eq̃tes
σαν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον. καὶ ἡ ἵππος
dispersi sũt ꝑ campũ: τ fugerunt in
ἐσκορπίσθη ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἔφυγον εἰς
azotũ: τ itrauerũt in bethdagon ido
ἄζωτον, καὶ εἰσῆλθον εἰς βηθδαγὼν τὸ εἰ=
lum suũ vt liberarent. τ succen
δωλεῖον αὐτῶν τοῦ σωθῆναι. καὶ ἐνεπύρι
dit ionathas azotũ τ ciuitates q̃
σεν ἰωνάθαν τὴν ἄζωτον καὶ τὰς πόλεις τὰς
i circuitu eiꝰ: τ accepit spolia eoꝝ.
κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν.
τ tẽplũ dagon τ eos q̃ cõfugerunt
καὶ τὸ ἱερὸν δαγὼν καὶ τοὺς συμφυγόντας
in illud succẽdit igni. τ fuerunt q̃
εἰς αὐτὸ ἐνεπύρισε πυρί. καὶ ἐγένοντο οἱ
ceciderunt gladio cũ succen=
πεπτωκότες μαχαίρᾳ σὺν τοῖς ἐμπυρι
sis ad viros octo mille. τ reces
σθεῖσιν εἰς ἄνδρας ὀκτακισχιλίους. καὶ ἀπῆ
sit íde ionathas: τ castrametatꝰ est in
ρεν ἐκεῖθεν ἰωνάθαν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ
ascalonẽ. τ exierũt q̃ de ciuitate
ἀσκάλωνα. καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐκ τῆς πόλεως
in occursum ei in gl'ia ma=
εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν δόξῃ μεγά=
gna. τ reuersus ẽ ionathas in hieru
λῃ. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν εἰς ἱερου=
salem cũ suis habẽtes spo
σαλὴμ σὺν τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἔχοντες σκῦ
lia multa. τ factũ est vt audiuit alexan
λα πολλά. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀλέξαν
der rex sermones istos: τ
δρος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, καὶ
addidit gl'ificare ionathã: τ mi=
προσέθετο δοξάσαι τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἀπέ
sit ei fibulã aureã: vt cõsuetudo ẽ
στειλεν αὐτῷ πόρπην χρυσῆν, ὡς ἔθος ἐστὶ
dari cognatis regũ. τ
δίδοσθαι τοῖς συγγενέσι τῶν βασιλέων. καὶ

&exercitum multuz. Et abiit azotum tanq̃ iter faciens: & statim exiit in campum eo q̃ haberet multitudinem equitum & confideret in eis. Et insecutus ẽ eum ionathas in azotum & commiserunt prelium. Et reliquit apollonius in castris mille equites post eos occulte: & cognouit ionathas quoniam insidie sunt post se: & circuierunt castra eius: & eiecerunt iacula in populũ a mane vsq; ad vesperam. Populus autẽ stabat sicut preceperat ionathas & laborauerunt equi eorum. Et eiecit simon exercitum suum & commisit contra legionem. Equites enim fatigati erant. Et contriti sunt ab eo & fugerunt. Et qui dispersi sunt per campum fugerũt in azotum: & intrauerunt in bethagon idolum suum vt ibi se liberarẽt. Et succendit ionathas azotum & ciuitates q̃ erant in circuitu eius: & accepit spolia eorum: & templum dagon & oẽs qui fugerunt in illud succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his q succensi sunt fere octo milia virorum. Et mouit inde ionathas castra: & applicuit ea ascalonẽ & exierunt de ciuitate obuiam illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in hierusalem cum suis habentibus spolia multa. Et factũ est vt audiuit alexander rex sermones istos: addidit adhuc glorificare ionathã. Et misit ei fibulam aureaz: sicut cõsuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei accharon & omnes fines eius in possessionem. Capi.xi.

Et rex egypti congregauit exercitum sicut arenã que est circa orã maris & naues multas: & querebat obtinere regnum alexandri dolo & addere illud regno suo. Et exiit in syriam verbis pacificis: & aperiebantur ei ciuitates & occurrebant ei quia mandauerat alexander rex exire ei obuiam eo q̃ socer suus esset. Cum autem introiret ciuitatem ptolemeus ponebat custodias militum in singulis ciuitatibus Et cum appropiauit azoto ostenderũt ei templum dagon succensum igni: & azotũ & cetera eiꝰ demolita & corpora ꝓiecta: & eorum qui cesi erant in bello tumulos quos fecerant secus viam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: vt inuidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi in ioppẽ cum gloria: & inuicem se salutauerunt & dormierunt illic. Et abiit ionathas cum rege vsq; ad fluuium qui vocabatur eleutherus. & reuersus est in hierusalem. Rex autem ptolemeus obtinuit dominium ciuitatum vsq; seleuciã maritimam et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicens. Veni componamus inter nos pactum & dabo tibi filiaz meam quam habet alexander: ∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

dedit ei accaron τ oẽs
ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀκκαρὼν καὶ πάντα τὰ
fines eiꝰ in possessionẽ.
ὅρια αὐτῆς εἰς κληροδοσίαν. Ca.11.
Et rex egypti cõgregauit
Καὶ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἤθροισεν
exercitꝰ multos sicut arena q̃ circa
δυνάμεις πολλὰς ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
orã maris: τ naues mul
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, καὶ πλοῖα πολ
tas. τ q̃siuit obtinere re=
λά. καὶ ἐζήτησε κατακρατῆσαι τῆς βασι
gnũ alexandri dolo: τ addere il=
λείας ἀλεξάνδρου δόλῳ, καὶ προσθῆναι αὐ=
lud regno suo. τ exiit in syri Infra. 12.a.
τὴν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν εἰς συρί
am verbis pacificis. τ aperiebãt ei q̃ de
αν λόγοις εἰρηνικοῖς. καὶ ἤνοιγον αὐτῷ οἱ ἀπὸ
ciuitatibꝰ: τ occurrebãt ei: q̃m mãdatũ
τῶν πόλεων, καὶ συνήντων αὐτῷ, ὅτι ἐντολὴ
erat alexandri regis obuiare ei
ἦν ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως συναντᾶν αὐτῷ
eo q̃ socer suꝰ esset. vt aũt itroiuit
διὰ τὸ πενθερὸν αὐτοῦ εἶναι. ὡς δὲ εἰσεπορεύε
in ciuitates ptolemaidis: ponebat
το εἰς τὰς πόλεις πτολεμαΐδος, ἀπέταςε
exercitus i custodiã i singulis ciuitatibꝰ vt
τὰς δυνάμεις φρουρὰν ἐν ἑκάστῃ πόλει. ὡς
aũt apꝓpiq̃uit in azotũ: oñderũt ei tẽ
δὲ ἤγγισεν εἰς ἄζωτον, ἔδειξαν αὐτῷ τὸ ἱε=
plũ dagon succensum: τ azotũ τ
ρὸν δαγὼν ἐμπεπυρισμένον, καὶ ἄζωτον καὶ
suburbia eiꝰ destructa: τ cor
τὰ περιπόλια αὐτῆς καθῃρημένα, καὶ τὰ σώ
pora ꝓiecta: τ cõbustos
ματα ἐρριμμένα, καὶ τοὺς ἐμπεπυρισμένους
q̃s cõbussit in bello. fecerãt
οὓς ἐνεπύρισεν ἐν τῷ πολέμῳ. ἐποίησαν
eiũ tumulos coꝝ in via eiꝰ. τ nar A
γὰρ θυμωνίας αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. καὶ διη
rauerũt regi q̃ fecit iona=
γήσαντο τῷ βασιλεῖ ἃ ἐποίησεν ἰωνά=
thas ad vituperãdũ eũ. τ tacuit
θαν εἰς τὸ ψογῆσαι αὐτόν. καὶ ἐσίγησεν ὁ
rex. τ occurrit ionathas re=
βασιλεύς. καὶ συνήντησεν ἰωνάθαν τῷ βα
gi in ioppe cũ gl'ia: τ saluta s.10.e.
σιλεῖ εἰς ἰόππην μετὰ δόξης, καὶ ἠσπά
uerũt se iuicẽ τ dormierũt illic. τ s.1.g
σαντο ἀλλήλους καὶ ἐκοιμήθησαν ἐκεῖ. καὶ
abiit ionathas cũ rege
ἐπορεύθη ἰωνάθαν μετὰ τοῦ βασιλέως
vsq; ad fluuiũ vocatuz eleutheros:
ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ καλουμένου ἐλευθέρου,
τ reuersus est in hier'lm. at rex
καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ βασι=
ptolemeꝰ obtinuit dñium ciuitatũ
λεὺς πτολεμαῖος ἐκυρίευσε τῶν πόλεων τῆς
maritime vsq; ad seleuciã mariti
παραλίας ἕως σελευκείας τῆς παραθαλασ
mã. τ cogitabat de alexãdro con
σίας. καὶ διελογίζετο περὶ ἀλεξάνδρου λο=
silia mala. τ misit lega
γισμοὺς πονηρούς. καὶ ἀπέστειλε πρέσ=
tos ad demetriũ regẽ di=
βεις πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα λέ=
cẽs. veni cõponamꝰ iter nos pa=
γων. δεῦρο συνθώμεθα πρὸς ἑαυτοὺς δι=
ctum: τ dabo tibi filiã
αθήκην, καὶ δώσω σοι τὴν θυγατέρα
meã quã hz alexander:
μου ἣν ἔχει ἀλέξανδρος, ∞∞∞∞∞

τ regnabis in regno pr̃is
καὶ βασιλεύσεις τῆς βασιλείας τοῦ πρ̃ς
tui. penitet eñi ꝙ dedi ei
σου. μεταμεμέλημαι γὰρ δοὺς αὐτῷ τὴν
filiã meã. q̃siuit eñi occidere me:
θυγατέρα μου. ἐζήτησε γὰρ ἀποκτεῖναί με,
τ vituperauit eũ: qꝛ desiderabat
καὶ ἐψόγησεν αὐτόν, χάριν τοῦ ἐπιθυμῆσαι
ipe regnũ illi⁹. τ auferens
αὐτὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ ἀφελόμενος
ab eo filiã: dedit ipsi deme=
αὐτ̃ τὴν θυγατέρα, ἔδωκεν αὐτῷ τῷ δημη=
trio: τ alienat⁹ est ab alexandro. τ apparuit
τρίῳ, καὶ ἠλλοιώθη τ̃ ἀλεξάνδρου. καὶ ἐφάνη
inimicitia illorũ. τ ĩtrauit ptoleme⁹ in
ἡ ἔχθρα αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθε πτολεμαῖος εἰς
antiochiã: τ iposuit duo diademata
ἀντιόχειαν, καὶ περιέθετο δύο διαδήματα
circũ caput ei⁹: diadema asie τ e=
περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτ̃, τὸ τῆς ἀσίας καὶ αἰ=
gypti. alexander aũt rex erat in ci
γύπτου. ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν κι=
licia in tp̃ibus illis: qꝛ rebella
λικίᾳ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους, ὅτι ἀπε
bãt q̃ de locis illis. τ audi
στάτουν οἱ ἀπὸ τῶν τόπων ἐκείνων. καὶ ἤκου
uit alexander: τ venit cõtra eũ in bel=
σε ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν πολέ=
lum. τ eduxit ptolemeus: τ occur
μῳ. καὶ ἐξήγαγε πτολεμαῖος, καὶ ἀπήντη=
rit ei in manu forti: τ fugauit
σεν αὐτῷ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ, καὶ ἐτροπώσατο
eũ. τ fugit alexander in arabi=
αὐτόν. καὶ ἔφυγεν ἀλέξανδρος εἰς τὴν ἀραβί
am: vt ꝓtegeret ipe ibi. at rex
αν, τ̃ σκεπασθῆναι αὐτὸν ἐκεῖ. ὁ δὲ βασι=
ptolemeus exaltat⁹ est. τ abstulit zabdi=
λεὺς πτολεμαῖος ὑψώθη. καὶ ἀφεῖλε ζαβδι
el arabs caput alexandri: τ
ὴλ ὁ ἄραψ τὴν κεφαλὴν ἀλεξάνδρου, καὶ
misit ptolemeo. τ rex
ἀπέστειλε τῷ πτολεμαίῳ. καὶ ὁ βασιλεὺς
ptoleme⁹ mortu⁹ est die tertio. τ
πτολεμαῖος ἀπέθανε τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ. καὶ οἱ
exñtes in munitionib⁹ suis occisi sunt
ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐτ̃ ἀπώλοντο
ab his q̃ in munitionib⁹. τ regna
ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. καὶ ἐβασίλευ=
uit demetrius ãno septimo τ sexagesimo
σε δημήτριος ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑξηκοστοῦ
τ cẽtesimo. in dieb⁹ illis cõgre=
καὶ ἑκατοστοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνή=
gauit ionathas eos q̃ de iudea: vt expu
γαγεν ἰωνάθαν τοὺς ἐκ τῆς ἰουδαίας, τ̃ ἐκπο
gnaret arcẽ q̃ in hierlm̃. τ
λεμῆσαι τὴν ἄκραν τὴν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
fecit cõtra eã machinas multas. τ
ἐποίησεν ἐπ' αὐτὴν μηχανὰς πολλάς. καὶ
abierunt q̃dã odio hñtes gentẽ illorũ
ἐπορεύθησάν τινες μισοῦντες τὸ ἔθνος αὐ=
rum viri iniqui ad regem:
τῶν ἄνδρες παράνομοι πρὸς τὸν βασιλέα,
τ nũciauerunt ei ꝙ ionathas obsi
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ὅτι ἰωνάθαν περικά
det arcẽ. τ audiẽs iratus est. vt aũt
θηται τὴν ἄκραν. καὶ ἀκούσας ὠργίσθη. ὡς δὲ
audiuit: stati cũ iter fecisset venit in ptole
ἤκουσεν, εὐθέως ἀναζεύξας ἦλθεν εἰς πτολε
maidẽ. τ scripsit ionathe: vt nõ obside=
μαΐδα. καὶ ἔγραψεν ἰωνάθαν, τ̃ μὴ περικα=
ret: τ vt occurreret ipse ei vt
θῆσθαι καὶ τ̃ ἀπαντῆσαι αὐτὸν αὐτῷ συμ

&regnabis in regno patris tui. Penitet eñi me ꝙ dederim illis filiã meã. Quesiuit eñi me occidere. Et vituperauit eum ꝓpterea ꝙ cõcupierat regnũ ei⁹. Et abstulit filiã suã & dedit eam demetrio & alienauit se ab alexandro: & manifestate sũt inimicicie eius. Et ĩtrauit ptolemeus antiochiã & imposuit duo diademata capiti suo egypti & asie. Alexander aũt rex erat in cilicia illis tẽporibus: quia rebellabãt q erant in locis illis. Et audiuit alexãder: & venit ad eũ in bellũ. Et ꝓduxit ptolomeus rex exercitũ: & occurrit ei in manu valida: & fugauit eũ. Et fugit alexander in arabiã: vt ibi ꝓtegeretur. Rex aũt ptolemeus exaltatus est & abstulit zabdihel arabs caput alexandri: & misit ptolemeo. Et rex ptolemeus mortu⁹ est in die tertia: & q erant in munitionib⁹ perierũt ab his q erant intra castra. Et regnauit demetrius anno cẽtesimo septuagesimo septimo. In diebus illis cõgregauit Ionathas eos q erant ĩ iudea vt expugnarent arcẽ q̃ est in hierl̃z: & fecerũt cõtra eã machinas multas. Et abierunt quidã q oderant gentẽ suã viri iniqui ad regẽ demetriũ: & renunciauerunt ei ꝙ ionathas obsideret arcem. Et vt audiuit irat⁹ est: & stati venit ptolemaidã: & scripsit Ionathe ne obsideret arcem: sed occurreret sibi ad colloquiũ festinato. Vt audiuit aũt ionathas iussit obsidere. Et elegit de senioribus israel & de sacerdotibus: & dedit se periculo. Et accepit aurum & argentũ & vestem & alia enxenia multa: & abiit ad regem & ptolemaidã: & inuenit grãm in conspectu eius. Et interpellabãt ad uersus eum quidã iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ãte eum fuerant. Et exaltauit eũ in cõspectu oim amicorũ suorum: & statuit ei principatũ sacerdotii: & quecunq; alia habuit prius preciosa: & fecit eum pricipem amicorum. Et postulauit ionathas a rege vt imunẽ faceret iudeam & tres toparchias. i. samariã & confines eius & promisit ei talenta trecenta. Et consensit rex & scripsit ionathe epistolas de his omnibus hunc modum continentes. Rex demetrius fratri ionathe salutem & genti iudeorũ. Exemplum epistole quã scripsimus lastheni parẽti nostro de vobis misim⁹ ad vos vt sciretis. Rex demetrius lastheni parenti salutem. Genti iudeorum amicis nostris & conseruantibus que iusta sunt apud nos decreuimus benefacere propter benignitatẽ ipsorũ quã erga nos hñt. Statuim⁹ ergo illis omnes fines iudee & tres ciuitates lydam & ramathe que addite sunt iudee ex samaria & omnes confines earum sequestrari omnibus sacrificantibus in hierosolymis ꝓ his que ab eis prius accipiebat rex

cõueniret in ptolemaide cito. vt
μίσγειν εἰς πτολεμαΐδα τὴν ταχίστην. ὡς
aũt audiuit ionathas: iussit obside=
δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν, ἐκέλευσε περικαθεῖ=
re. τ elegit ex presbyteris israel
σθαι. καὶ ἐπίλεξε τῶν πρεσβυτέρων ἰσλ̃
τ sacerdotib⁹. τ dedit se peri=
καὶ τῶν ἱερέων. καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν τῷ κιν=
culo. τ accipiẽs argentũ τ aurũ τ
δύνῳ. καὶ λαβὼν ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ
vestẽ τ alia munuscula plura: iuit
ἱματισμὸν καὶ ἕτερα ξένια πλείονα, ἐπορεύ
ad regẽ in ptolemaidẽ. τ iue
θη πρὸς τὸν βασιλέα εἰς πτολεμαΐδα. καὶ εὗ
nit gratiã corã eo. τ iterpellabãt cõtra
ρε χάριν ἐνώπιον αὐτ̃. καὶ ἐνετύγχανον κατ'
eũ q̃dã iniqui eoꝝ q̃ ex gẽte. τ fe=
αὐτοῦ τινὲς ἄνομοι τῶν ἐκ τ̃ ἔθνους. καὶ ἐποίη
cit illi rex sicut fecerũt ei
σεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καθὼς ἐποίησαν αὐτῷ
q̃ ante eũ: τ exaltauit eũ corã oi=
οἱ πρὸ αὐτ̃, καὶ ὕψωσεν αὐτὸν ἐναντίον πάν
bus amicis eius: τ statuit ei princi
των τῶν φίλων αὐτ̃, καὶ ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἀρ
patũ sacerdotij τ q̃cũq̃ alia habuit preciosa pri
χιερωσύνην καὶ ὅσα ἄλλα εἶχε τίμια τὸ πρό
us: τ fecit eũ ex primis ami
τερον, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν τῶν πρώτων φί=
cis esse principẽ τ rogauit ionathas re
λων ἡγεῖσθαι. καὶ ἠξίωσεν ἰωνάθαν τὸν βασι
gẽ vt faceret iudea imunẽ tributoꝝ
λέα ποιῆσαι τὴν ἰουδαίαν ἀφορολόγητον
τ tres toparchias τ samari
καὶ τὰς τρεῖς τοπαρχίας καὶ τὴν σαμαρεῖ
tin: τ ꝓmisit ei talẽta trecẽ
τιν, καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ τάλαντα τρια=
ta. τ cõsensit rex: τ scrip
κόσια. καὶ εὐδόκησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγρα=
sit ionathe ep̃las de oĩbus his
ψε τῷ ἰωνάθαν ἐπιστολὰς περὶ πάντων τού
habentes modũ hũc. rex de=
των ἐχούσας τὸν τρόπον τ̃τον. βασιλεὺς δη
metri⁹ ionathe fratri gaudere τ gẽ=
μήτριος ἰωνάθαν τῷ ἀδελφῷ χαίρειν καὶ ἔθ
ti iudeoꝝ. exemplũ epistole
νει ἰουδαίων. τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς
quã scripsim⁹ aastheni cognato nr̃o
ἧς ἐγράψαμεν ἀασθένει τῷ συγγενεῖ ἡμῶν
de vobis: scripsim⁹ τ ad vos vt
περὶ ὑμῶν, γεγράφαμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς ὅπως
videatis. rex demetrius aastheni
ἴδητε. βασιλεὺς δημήτριος ἀασθένει τῷ
parẽti gaudere. gẽti iudeoꝝ ami
πρ̃ὶ χαίρειν. τῷ ἔθνει τῶν ἰουδαίων φί=
cis nr̃is τ cõseruantib⁹ erga nos iu
λοις ἡμῶν καὶ συντηροῦσι τὰ πρὸς ἡμᾶς δί=
sta decreuimus bñfacere: ꝓpter
καια ἐκρίναμεν ἀγαθοποιῆσαι, χάριν τῆς ἐξ
illorũ beniuolẽtiã erga nos. statuim⁹ ipis
αὐτῶν εὐνοίας πρὸς ἡμᾶς. ἐστάκαμεν αὐτοῖς
fines iudee tres nomos
τά τε ὅρια τῆς ἰουδαίας τοὺς τρεῖς νόμους
a pherema τ lyddan τ rathami addite
ἀφαίρεμα καὶ λύδδαν καὶ ῥαθαμὶν προσετέ
sunt iudee a samaritide. τ
θησαν τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς σαμαρείτιδος καὶ
oĩa attinẽtia ad ipos omnes sa
πάντα τὰ συγκυροῦντα αὐτοῖς πᾶσι τοῖς θυ
crificantes in hierlm̃. ꝓ regali=
σιάζουσιν εἰς ἱεροσόλυμα. ἀντὶ τῶν βασι=
bus q̃ accipiebat rex ab ipsis
λικῶν ὧν ἐλάμβανεν ὁ βασιλεὺς παρ' αὐτῶν

prius p singulos ānos de fructi
τὸ πρότερον κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν γεννημά-
bus terre ⁊ de fructibus arborū. ⁊
των τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν ἀκροδρύων. καὶ τὰ
alia ptinētia ad nos ex nūc deci
ἄλλα τὰ ἀνήκοντα ἡμῖν ἀπὸ τοῦ νῦν τῶν δεκα
marū ⁊ tributoꝝ ptinētiū ad nos: ⁊
τῶν καὶ τῶν τελῶν τῶν ἀνηκόντων ἡμῖν, καὶ
salis stagna: ⁊ ptinētes ad nos
τὰς τοῦ ἁλὸς λίμνας, καὶ τοὺς ἀνήκοντας ἡμῖν
coronas: oīa cōcedem⁹ eis. ⁊
στεφάνους, πάντα ἐπαρκέσομεν αὐτοῖς. καὶ
nō erit irritū ꝗcquā hoꝝ a nūc vsqꝫ i
οὐκ ἀθετηθήσεται οὐδὲν τούτων ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπὶ
oē tp̄s. nūc ergo curate
τὸν ἅπαντα χρόνον. νῦν οὖν ἐπιμελέσθε τοῦ
facere hoꝝ exēplū. ⁊ detur io
ποιῆσαι τούτων ἀντίγραφον. καὶ δοθήτω ἰωνά
nathe ⁊ ponat in mōte sctō in loco
θαν καὶ τεθείτω ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ ἐν τόπῳ
vtili celebri. ⁊ vidit demetrius
ἐπιτηδείῳ ἐπισήμῳ. καὶ εἶδε δημήτριος ὁ
rex ꝙ siluit terra corā eo
βασιλεὺς ὅτι ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ
⁊ nihil ei restitit: ⁊ dimisit om
καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀνθειστήκει, καὶ ἀπέλυσε πά
nes exercitus suos vnūquēqꝫ in ppriū
σας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἕκαστον εἰς τὸν ἴδιον
locū pter pegrinos exercit⁹ quos colle
τόπον πλὴν τῶν ξένων δυνάμεων ὧν ἐξενο
git ab insulis gētiū. ⁊ ini
λόγησεν ἀπὸ τῶν νήσων τῶν ἐθνῶν. καὶ ἤχ-
mici fuerūt ei oēs exercitus q̄ a
θραναν αὐτῷ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αἱ ἀπὸ
prib⁹. tryphō aūt erat eoꝝ q̄ ab alexan
τῶν πατέρων. τρύφων δὲ ἦν τῶν παρ' ἀλεξάν
dro prius. ⁊ vidit ꝙ oēs
δρου τὸ πρότερον. καὶ εἶδεν ὅτι πᾶσαι αἱ
exercitus murmurāt cōtra demetriū. ⁊
δυνάμεις καταγογγύζουσι τοῦ δημητρίου. καὶ
iuit ad simalcue arabē q̄ nu
ἐπορεύθη πρὸς σιμαλκουὲ τὸν ἄραβα ὃς ἐ-
triebat antiochū filiū ale-
τρεφε τὸν ἀντίοχον τὸ παιδάριον τὸ τοῦ ἀλε
xandri: ⁊ assidebat ei vt tra
ξάνδρου, καὶ προσήδρευεν αὐτῷ ὅπως πα
deret eū ipi: vt regnaret p
ραδοῖ αὐτὸν αὐτῷ, ὅπως βασιλεύσῃ ἀντὶ
prē eius. ⁊ nūciauit ei quāta
τοῦ πρὸς αὐτοῦ. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὅσα
fecit demetrius ⁊ inimicitiā qua
συνετέλεσε δημήτριος καὶ τὴν ἔχθραν ἣν
psequunt eū exercitus ei⁹. ⁊
ἐχθραίνουσιν αὐτῷ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. καὶ
māsit illic dieb⁹ multis. ⁊ mi
ἔμεινεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς. καὶ ἀπέστει
sit ionathas epistolas ad demetriū
λεν ἰωνάθαν ἐπιστολὰς πρὸς δημήτριον τὸν
regē vt eiiceret eos q̄ de arce ex
βασιλέα ἵνα ἐκβάλῃ τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐξ
hierlm̄ ⁊ q̄ in munitionib⁹:
ἱερουσαλὴμ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν,
erāt eñ oppugnātes israel. ⁊ mi
ἦσαν γὰρ πολεμοῦντες τὸν ἰσραήλ. καὶ ἀπέ
sit demetrius ad ionathā dicēs. nō
στειλε δημήτριος πρὸς ἰωνάθαν λέγων. οὐ
tm̄ hec faciā tibi ⁊ gēti tue:
μόνον ταῦτα ποιήσω σοι καὶ τῷ ἔθνει σου,
sed glia illustrabo te ⁊ gētē tuā: si
ἀλλὰ δόξῃ δοξάσω σε καὶ τὸ ἔθνος σου, ἐὰν
opportunitatē habuero. nūc ergo recte facies
εὐκαιρίας τύχω. νῦν οὖν ὀρθῶς ποιήσεις

per singulos annos: & pro fructibus terre & pomorum. Et alia que ad nos pertinebāt decimarū & tributorū ex hoc tp̄e remittim⁹ eis: & areas salinarū & coronas q̄ nobis deferebantur oīa ipis cōcedimus. & nihil horū irritū erit ex hoc & in omne tp̄s. Nūc ergo curate facere horū exemplū: & detur ionathe & ponatur in mōte sctō & in loco celebri. Et vidēs demetrius rex ꝙ siluit terra in cōspectu suo & nihil ei resistit: dimisit totū exercitū suū vnūquēqꝫ in locū suū excepto peregrino exercitu quē traxit ab insulis gentiū. & inimici erant ei ōēs exercitus patrū eius. Tryphon aūt erat quidā partiū alexandri prius: & vidit qm̄ oīs exercit⁹ murmurauit cōtra demetriū & iuit ad emalchuel arabē qui nutriebat antiochū filiū alexādri: & assidebat ei vt traderet eū ipi vt regnaret in loco patris sui. Et enūciauit ei quāta fecit demetrius & inimicitias exercituū ei⁹ aduersus illū. Et mansit ibi dieb⁹ multis Et misit ionathas ad demetriū regē vt eiiceret eos q in arce erant in hierl̄m: & q in presidiis erant quia ipugnabāt israel. Et misit demetrius ad ionathā dicēs. Non hoc tm̄ faciā tibi & gēti tue: sed gloria illustrabo te & gentē tuā cū fuerit opportunū. Nunc ergo recte feceris si miseris in auxiliuꝫ mihi viros: quia discessit oīs exercit⁹ meus. Et misit ei ionathas tria milia virorū fortiū antiochiā. Et venerunt ad regem & delectatus est rex in aduentu eorū. Et cōuenerunt qui erant de ciuitate: centū viginti milia virorū & volebant interficere regem. Et fugit rex in aulā: & occupauerūt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis & ceperunt pugnare. Et vocauit rex iudeos in auxiliū: & cōuenerunt oēs simul ad eum. Et dispersi sunt omnes per ciuitatē: & occiderūt in illa die centum milia hominū. Et succenderunt ciuitatem & ceperūt spolia mlta in illa die. & liberauerunt regē. Et viderunt qui erant de ciuitate ꝙ obtinuissent iudei ciuitatē sicut volebant: & infirmati sunt mente sua & clamauerunt ad regem cum precibus dicētes. Da nobis dexteras: & cessent iudei oppugnare nos & ciuitatem. Et proiecerunt arma sua & fecerunt pacem. Et glorificati sunt iudei in conspectu regis & in conspectu omnium qui erant in regno eius: & nominati sunt in regno. Et regressi sunt in hierusalem. habentes spolia multa. Et sedit demetrius rex in sede regni sui: & siluit terra in conspectu eius. Et mentitus est omnia quecunqꝫ dixit. & abalienauit se a ionatha & non retribuit ei secūdum beneficia que sibi tribuerat:

mittēs ad me viros q̄ auxilient:
ἀποστείλας μοι ἄνδρας οἳ συμμαχήσουσιν,
qm̄ discesserūt oēs exercitus mei.
ὅτι ἀπέστησαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις μου.
⁊ misit ionathas viros tres mil-
καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν ἄνδρας τρισχιλί
le potētes fortitudine ei in ātiochiā.
ους δυνατοὺς ἰσχύϊ αὐτῷ εἰς ἀντιόχειαν.
⁊ venerūt ad regē: ⁊ letatus
καὶ ἤλθοσαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εὐφράν
est rex in aduētu illoꝝ. ⁊
θη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ αὐτῶν. καὶ
cōuenerūt q̄ de ciuitate in me
ἐπισυνήχθησαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως εἰς μέ
diū vrbis ad viroꝝ centū vigīti mi
σον τῆς πόλεως εἰς ἀνδρῶν δώδεκα μυ-
lia: ⁊ volebāt interficere re-
ριάδας, καὶ ἠβούλοντο ἀνελεῖν τὸν βασι
gem. ⁊ fugit rex in aulam.
λέα. καὶ ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αὐλήν.
⁊ occupauerūt q̄ de ciuitate
καὶ κατελάβοντο οἱ ἐκ τῆς πόλεως τὰς
itinera vrbis: ⁊ ceperūt pugna-
διόδους τῆς πόλεως, καὶ ἤρξαντο πολε-
re. ⁊ vocauit rex iu-
μεῖν. καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἰου
deos in auxiliū: ⁊ cōuenerunt
δαίους ἐπὶ βοήθειαν, καὶ ἐπισυνήχθησαν
ad eū oēs simul. ⁊ dispersi
πρὸς αὐτὸν πάντες ἅμα. καὶ διεσπάρη-
sunt in ciuitate. ⁊ occiderūt in vr E
σαν ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀπέκτειναν ἐν τῇ πό
be in die illa ad centum milia:
λει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς μυριάδας δέκα,
⁊ succenderūt ciuitatē: ⁊ ceperūt
καὶ ἐνεπύρισαν τὴν πόλιν, καὶ ἐλάβοσαν
spolia multa in illa die ⁊ libe
σκῦλα πολλὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔσω
rauerūt regē. ⁊ viderūt q̄ de
σαν τὸν βασιλέα. καὶ εἶδον οἱ ἀπὸ τῆς
ciuitate ꝙ obtinuerūt iudei
πόλεως ὅτι κατεκράτησαν οἱ ἰουδαῖοι
ciuitatē sicut volebāt: ⁊ īfirmati sūt
τῆς πόλεως ὡς ἠβούλοντο, καὶ ἠσθένησαν
mentib⁹ suis: ⁊ clamauerūt ad
ταῖς διανοίαις αὐτῶν, καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
regē cū precib⁹ dicētes.
τὸν βασιλέα μετὰ δεήσεως λέγοντες.
da nobis dextras ⁊ cessent iu
δὸς ἡμῖν δεξιὰς καὶ παυσάσθωσαν οἱ ἰου
dei oppugnare nos ⁊ ciuitatē.
δαῖοι πολεμοῦντες ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν.
⁊ pīecerūt arma: ⁊ fecerūt pa- F
καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ ἐποίησαν εἰρή
cē. ⁊ glorificati sūt iudei corā
νην. καὶ ἐδοξάσθησαν οἱ ἰουδαῖοι ἐναντίον
rege ⁊ corā oībus q̄
τοῦ βασιλέως καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν
in regno eius: ⁊ regressi sunt in
ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς
hierl̄m hn̄tes spolia multa. ⁊
ἱερουσαλὴμ ἔχοντες σκῦλα πολλά. καὶ
sedit demetrius rex in se
ἐκάθισε δημήτριος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ θρό
de regni sui: ⁊ siluit
νου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡσύχασεν
terra ī cōspectu ei⁹. ⁊ mētitus est oīa
ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἐψεύσατο πάντα
q̄cūqꝫ dixit. ⁊ abalienat⁹ est ab ionatha ⁊
ὅσα εἶπεν. καὶ ἠλλοτριώθη τῷ ἰωνάθαν καὶ
nō retribuit secūdū bn̄ficia q̄
οὐκ ἀνταπέδωκεν κατὰ τὰς εὐνοίας ἃς

retribuit sibi: et vexabat eū val
ἀνταπέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἔθλιβεν αὐτὸν σφό
de. post aūt hec reuersus est tryphō et
δρα. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστρεψε τρύφων καὶ
antiochus cū eo puer iunior:
ἀντίοχος μετ' αὐτοῦ παιδάριον νεώτερον,
et regnauit et iposuit sibi diadema. et
καὶ ἐβασίλευσε καὶ ἐπέθετο διάδημα. καὶ
cōgregati sūt ad eū oēs exer
ἐπισυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυ
citus quos disperserat demetri⁹: et
νάμεις ἃς ἀπεσκοράκισε δημήτριος, καὶ
pugnauerūt cōtra eū: et fugit et fuga
ἐπολέμησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ἔφυγε καὶ ἐτρο
tus est. et accepit tryphon bestias et ob
πώθη. καὶ ἔλαβε τρύφων τὰ θηρία καὶ κα
tinuit antiochiā. et scripsit an
τεκράτησεν ἀντιοχείας. καὶ ἔγραψεν ἀν
tiochus iunior ionathe dicēs. cōstituo tibi
τίοχος ὁ νεώτερος ἰωνάθῃ λέγων. ἵστημί σοι
sacerdotii principatū: et cōstituo te sup
τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ καθίστημί σε ἐπὶ
quattuor ciuitates: et vt sis tu ex a=
τῶν τεσσάρων νομῶν, καὶ εἶναί σε τῶν φί
micis regis. et misit ei
λων τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ
vasa aurea et ministeriū: et dedit ei
χρυσώματα καὶ διακονίαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
potestatē bibēdi in aureis vasis: et vt esset
ἐξουσίαν πίνειν ἐν χρυσώμασι, καὶ εἶναι
ī purpura et vt haberet fibulā aureā: et
ἐν πορφύρᾳ καὶ ἔχειν πόρπην χρυσῆν, καὶ
simonē fratrē eius cōstituit du
σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατέστησε στρα
cem ab ascensu tyri vsq₃ ad
τηγὸν ἀπὸ τῆς κλίμακος τύρου ἕως τῶν
fines egypti. et exiit ionathas et pā=
ὁρίων αἰγύπτου. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν καὶ διε
bulabat trans flumen et in
πορεύετο πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν ταῖς
vrbib⁹. et cōgregati sunt ad eū oēs
πόλεσι. καὶ ἠθροίσθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι
exercitus syrie in auxiliū. et
αἱ δυνάμεις συρίας εἰς συμμαχίαν. καὶ
venit in ascalonē: et occurrerūt ei
ἦλθεν εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἀπήντησαν αὐτῷ
q̄ de ciuitate honorifice. et abiit
οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐνδόξως. καὶ ἀπῆλθεν
inde in gazā et cōcluserūt se q̄ de
ἐκεῖθεν εἰς γάζαν καὶ ἀπέκλεισαν οἱ ἀπὸ
gaza: et obsedit circū eā et
γάζης, καὶ περιεκάθισεν περὶ αὐτὴν καὶ
succendit suburbana ei⁹ igne. et
ἐνεπύρισε τὰ περιπόλια αὐτῆς πυρί. καὶ
predatus est eas. et rogauerūt q̄ de
ἐσκύλευσεν αὐτάς. καὶ ἠξίωσαν οἱ ἀπὸ
gaza ionathā: et dedit eis dextras.
γάζης ἰωνάθαν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δεξιάς.
et accepit filios principū eo
καὶ ἔλαβε τοὺς υἱοὺς τῶν ἀρχόντων αὐ
rū in obsides: et misit eos
τῶν εἰς ὅμηρα, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς
in hierl'm. et pābulauit regionē vsq₃ ad dama
εἰς ἱλῆμ. καὶ διῆλθε τὴν χώραν ἕως δαμα=
scū. et audiuit ionathas q̄ aderāt
σκοῦ. καὶ ἤκουσεν ἰωνάθαν ὅτι παρῆσαν οἱ
principes demetrii in cades q̄ est in ga=
ἄρχοντες δημητρίου εἰς καδῆς τὴν ἐν τῇ γα
lilea cū exercitu multo: volētes
λιλαίᾳ μετὰ δυνάμεως πολλῆς, βουλόμενοι
remouere eū a regione. et occurrit
μεταστῆσαι αὐτὸν τῆς χώρας. καὶ συνήντησεν

& vexabat eum ualde. Post hec aūt reuersus est tryphon & antiochus cū eo puer adolescens & regnauit & imposuit sibi diadema. Et cōgregati sunt ad eum oēs exercitus quos disperserat demetrius. & pugnauerūt cōtra eū & fugit & terga vertit. Et accepit tryphon bestias & obtinuit antiochiā. Et scripsit antiochus adolescēs ionathe dicēs. Cōstituo tibi sacerdotiū & cōstituo te super quattuor ciuitates vt sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministeriū: & dedit ei potestatē bibendi in auro & esse in purpura & habere fibulam aureā. Et simonē fratrē eius cōstituit ducē a terminis tyri vsq₃ ad fines egypti. Et exiit ionathas & perābulabat trans flumē ciuitates & cōgregat⁹ est ad eū oīs exercitus syrie in auxiliū Et venit ascalonē: & ocurrerūt ei honorifice de ciuitate. Et abiit inde gazā & cōcluserūt se qui erant gaze: & obsedit eā: & succendit q̄ erant ī circuitu ciuitatis & predat⁹ est eā. Et rogauerunt gazenses ionathā & dedit illis dexterā & accepit filios eorū obsides: & misit illos in hierl'm: & perābulauit in regionē vsq₃ ad damascum. Et audiuit ionathas q̄ preuaricati sunt principes demetrii in cades q̄ est in galilea cū exercitu multo volentes eū remouere a negocio regni & occurrit illis: fratrē autem suū simonē reliquit intra puinciam. Et applicuit simon ad bethsurā & expugnabat eā diebus multis & cōclusit eos. Et postulauerunt ab eo dexteras accipere: & dedit illis. Et eiecit eos inde & cepit ciuitatem & posuit in ea presidium. Et ionathas & castra eius applicuerunt ad aquā genezar: & ante lucem vigilauerunt in campo azor. Et ecce castra alienigenaruz occurrebant in campo: & tendebant ei insidias in montibus: ipse autem occurit ex aduerso. Insidie vero exurrexerunt de locis suis & cōmiserunt prelium. Et fugerunt qui erant ex perte ionathe omnes & nemo relict⁹ est eis nisi mathathias filius absolomi: & iudas filius calphi priceps militie exercitus. Et scidit ionathas vestimēta sua & posuit terraz in capite suo & orauit. Et reuersus est ionathas ad eos in prelium & conuertit eos in fugam & pugnauerunt. Et viderunt qui fugiebāt partis illius: & reuersi sunt ad eum & ī sequebantur cum eo omnes vsq₃ cades ad castra sua et peruenerunt vsq₃ illuc. Et ceciderunt de alienigenis ī die illa tria milia virorum: et reuersus est ionathas in hierusalem.

Capitulum.xii.

ET vidit ionathas quia tempus eū iuuat & elegit viros & misit eos romam statuere et renouare cum eis amicitiam. Et ad spartiatas et ad alia loca misit epistolas

eis: at fratrē ei⁹ simonē reli
αὐτοῖς, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ σίμωνα κατέ
quit in regione. et posuit castra simon
λιπε τῇ χώρᾳ. καὶ παρενέβαλε σίμων
in bethsura: et expugnabat eā die
ἐπὶ βαιθσουρα, καὶ ἐπολέμει αὐτὴν ἡμέ
bus multis: et cōclusit eā. et
ρας πολλάς, καὶ συνέκλεισεν αὐτήν. καὶ
postulauerūt eū dextras accipere: et de
ἠξίωσαν αὐτὸν τοῦ δεξιὰς λαβεῖν, καὶ ἔδω
dit eis et eiecit eos inde. et
κεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν. καὶ
cepit ciuitatē et posuit in ea
κατελάβετο τὴν πόλιν καὶ ἔθετο ἐπ' αὐτὴν
presidiū. et ionathas et castra ei⁹
φρουράν. καὶ ἰωνάθαν καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ
applicuerūt ad aquā gennesar et
παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ γεννησάρ. καὶ
surrexerūt mane in cāpo nasor. et
ὤρθρισαν τὸ πρωὶ εἰς τὸ πεδίον νασώρ. καὶ
ecce castra alienigenarū occurrebāt ei
ἰδοὺ παρεμβολὴ ἀλλοφύλων ἀπήντα αὐ
in cāpo. et eiecerūt īsidias
τῷ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ ἐξέβαλον ἔνεδρον
cōtra eū in mōtib⁹. ipi aūt occurre
ἐπ' αὐτὸν ἐν τοῖς ὄρεσιν. αὐτοὶ δὲ ἀπήντη=
rūt ex aduerso. at insidie exurrexerūt
σαν ἐξεναντίας. τὰ δὲ ἔνεδρα ἐξανέστησαν
de locis suis et cōmiserūt preliū
ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν καὶ συνῆψαν πόλε
um. et fugerūt q̄ a ionatha oēs
μον. καὶ ἔφυγον οἱ παρὰ ἰωνάθου πάντες.
nemo relictus est ab eis preter q̄ ma=
οὐδ' εἷς κατελείφθη ἀπ' αὐτῶν πλὴν ματ
tathias fili⁹ absalomi et iudas fili⁹
ταθίας ὁ τοῦ ἀψαλώμου καὶ ἰούδας ὁ τοῦ
chalphi principes militie exer
χαλφὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς τῶν δυνά
cituū et scidit ionathas vestimēta sua:
μεων. καὶ διέρρηξεν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐ
et iposuit terrā sup caput
τοῦ, καὶ ἐπέθηκε γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
suū et orauit. et reuersus ē
αὐτοῦ καὶ προσηύξατο. καὶ ὑπέστρεψε
ad eos in prelio: et fugauit
πρὸς αὐτοὺς πολέμῳ, καὶ ἐτροπώσατο
illos et fugerūt. et viderūt fugien
αὐτοὺς καὶ ἔφυγον. καὶ εἶδον οἱ φυγόν=
tes ab eo et reuersi sūt ad e=
τες παρ' αὐτοῦ καὶ ἀπέστρεψαν πρὸς αὐ
um et persecuti sūt cū eo vsq₃ ad cades
τὸν καὶ ἐδίωκον μετ' αὐτοῦ ἕως καδῆς
vsq₃ ad castra eorū: et castra
ἕως τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, καὶ πα=
posuerūt ibi. et ceciderūt de alie
ρενέβαλον ἐκεῖ. καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν ἀλ
nigenis in die illa ad vi
λοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς ἄν=
ros tres mille. et reuersus est iona
δρας τρισχιλίους. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνά
thas in hierl'm.
θαν εἰς ἱερουσαλήμ. Ca. 12.

ET vidit ionathas q̄ tps eū iu=
Καὶ εἶδεν ἰωνάθαν ὅτι ὁ καιρὸς αὐτῷ συ
uat: et elegit viros: et misit
νεργεῖ, καὶ ἐπέλεξεν ἄνδρας, καὶ ἀπέστειλεν
ad romā ad statuēdū et renouandū erga
εἰς ῥώμην στῆσαι καὶ ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς
eos amicitiā: et ad spartiatas et
αὐτοὺς φιλίαν, καὶ πρὸς σπαρτιάτας καὶ
loca alia misit epistolas
τόπους ἑτέρους ἀπέστειλεν ἐπιστολάς

fm hec. τ abierũt in romã: τ
κατὰ ταῦτα, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην, καὶ
ingressi sũt in senatũ τ dixerũt. io
εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ εἶπαν. ἰω
nathas sacerdotũ pñceps τ gẽs iudeoꝝ
νάθαν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων
misit nos vt renouarem⁹ amicitiam
ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἀνανεώσασθαι τὴν φιλίαν
eis τ societatẽ scđm pri=
αὐτοῖς καὶ τὴν συμμαχίαν κατὰ τὸ πρότε=
us: τ dederũt ep̃las eis ad eos
ρον, καὶ ἔδωκαν ἐπιστολὰς αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς
p̃ locũ: vt deducerent eos
κατὰ τόπον, ὅπως προπέμπωσιν αὐτοὺς
in terrã iuda cũ pace. τ hoc exem
εἰς γῆν ἰούδα μετ᾽ εἰρήνης. καὶ τοῦτο τὸ ἀντί
plũ ep̃larũ quas scripsit ionathas
γραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἔγραψεν ἰωνάθαν
spartiatis. ionathas sũm⁹ sacerdos τ
τοῖς σπαρτιάταις. ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ
senatus gẽtis. τ sacerdotes τ reliqu⁹
γερουσία τοῦ ἔθνους. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λοιπὸς
popul⁹ iudeoꝝ spartiatis fra
δῆμος τῶν ἰουδαίων σπαρτιάταις τοῖς ἀδελ
tribus gaudere. iãpridem misse fuerũt
φοῖς χαίρειν. ἔτι πρότερον ἀπεστάλησαν
epistole ad oniã sũmũ sacerdotẽ a da
ἐπιστολαὶ πρὸς ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα παρὰ δα
rio regnãte apđ vos qm̃ estis fra=
ρείου τοῦ βασιλεύοντος ἐν ὑμῖν ὅτι ἐστὲ ἀδελ
tres nr̃i vt exemplũ subiicit. τ
φοὶ ἡμῶν ὡς τὸ ἀντίγραφον ὑπόκειται. καὶ
suscepit onias virũ mis=
ἐπεδέξατο ὀνίας τὸν ἄνδρα τὸν ἀπεσταλμέ
sum gl'iose: τ accepit ep̃las in qb⁹
νον ἐνδόξως, καὶ ἔλαβε τὰς ἐπιστολὰς ἐν αἷς
significabaẽ de societate τ amicitia.
διεσαφεῖτο περὶ συμμαχίας καὶ φιλίας.
τ nos igiẽ nõ indigẽtes hoꝝ exñtes: ad
καὶ ἡμεῖς οὖν ἀπροσδεεῖς τούτων ὄντες, πα
monitionẽ habẽtes libros sctõs q̃ i
ράκλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια τὰ ἐν
manib⁹ nr̃is: tentauim⁹ mittere
ταῖς χερσὶν ἡμῶν, ἐπειράθημεν ἀποστεῖλαι
erga vos fraternitatẽ τ amicitiã reno
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀδελφότητα καὶ φιλίαν ἀνα
uare ne alieni efficiamur a vobis.
νεώσασθαι πρὸς τὸ μὴ ἐξαλλοτριωθῆναι ὑμῶν
multa em̃ tp̃a trãsierũt ex quo misi
πολλοὶ γὰρ καιροὶ διῆλθον ἀφ᾽ οὗ ἀπεστείλα=
stis ad nos. nos igiẽ in oĩ tp̃e assi
τε πρὸς ἡμᾶς. ἡμεῖς οὖν ἐν παντὶ καιρῷ ἀδι
due inq̃ festis τ in reli=
αλείπτως ἔν τε ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς λοι=
quis opportunis diebus recordamur
παῖς καθηκούσαις ἡμέραις μιμνησκόμεθα
vestri: in his q̃ offerim⁹ sacrificiis τ in
ὑμῶν, ἐφ᾽ ὧν προσφέρομεν θυσιῶν καὶ ἐν ταῖς
orationib⁹ vt decẽs est τ cõueniẽs recor=
προσευχαῖς ὡς δέον ἐστὶ καὶ πρέπον μνημο
dari fratrũ. letamur aũt de
νεύειν ἀδελφῶν. εὐφραινόμεθα δὲ ἐπὶ τῇ
gl'ia vr̃a. nos vero circũdederũt multe
δόξα ὑμῶν. ἡμᾶς δὲ ἐκύκλωσαν πολλαὶ
tribulatiões τ bella multa. τ oppugna=
θλίψεις καὶ πόλεμοι πολλοί. καὶ ἐπολέμη
uerũt nos reges q̃ i circuitu nr̃o. nõ
σαν ἡμᾶς οἱ βασιλεῖς οἱ κύκλῳ ἡμῶν. οὐκ
voluim⁹ ergo molesti esse vobis τ
ἠβουλόμεθα οὖν παρενοχλεῖν ὑμῖν καὶ
reliquis sociis τ amicis nr̃is
τοῖς λοιποῖς συμμάχοις καὶ φίλοις ἡμῶν

secundũ eandẽ formã. Et abiert̃ romã
et intrauerũt curiã: et dixerunt. Iona
thas summ⁹ sacerdos et gens iudeorũ
misert̃ nos: vt renouarem⁹ amiciciã &
societatẽ scđm pristinũ. Et dederũt il=
lis epistolas ad ipsos p̃ loca vt deduce=
rent eos in terrã iuda cũ pace. Et hoc
est exemplũ epistolarũ quas scripsit io
nathas spartiatis. Ionathas summus
sacerdos: & seniores gẽtis & sacerdo=
tes & reliquus popul⁹ iudeorũ sparti=
atis fratrib⁹ salutẽ. Iãpridẽ misse erant
epistole ad oniã sũmũ sacerdotẽ a da=
rio q̃ regnabat apud vos: qm̃ estis fr̃es
nr̃i: sicut scriptũ cõtinet qđ subiectũ ẽ.
Et suscepit onias virũ q̃ missus fuerat
cũ honore: & accepit epistolas in qb⁹
significabatur de societate & de amici
ciã. Nos em̃ cũ nullo horũ indigerem⁹
hñtes sctõs libros q̃ sunt in manib⁹ no
stris: maluim⁹ mittere ad vos renoua=
re fraternitatẽ & amiciciã: ne forte alie
ni efficiamur a vobis. Multa enim tp̃a
trãsierũt ex quo misistis ad nos. Nos
ergo in oĩ tp̃e sine intermissione in di
ebus solennibus & ceteris q̃bus opor
tet: memores sum⁹ vestri in sacrificiis
q̃ offerimus & in obseruationib⁹ sicut
fas est & decet meminisse fratrum.
Letamur itaq̃ de gloria vr̃a. Nos aũt
circũdederũt multe tribulatiões & mul
ta prelia: & ĩpugnauerunt nos reges q̃
sunt in circuitu nr̃o. Noluim⁹ ergo vo
bis molesti esse neq̃ ceteris sociis & a=
micis nr̃is in his preliis. Habuim⁹ em̃
de celo auxiliũ & liberati sum⁹ nos. &
humiliati sunt inimici nostri. Elegim⁹
itaq̃ neumeniũ antiochi filiũ & antipa
trem iasonis filiũ: & misimus ad roma
nos renouare cũ eis amiciciã & societa
tem pristinã. Mandauimus itaq̃ eis vt
veniant etiã ad vos & salutent vos: &
reddant vobis epistolas nostras de ĩno
uatione fraternitatis nostre. Et nunc
bene facietis respõdẽtes nobis ad hec:
& hoc rescriptũ epistolarum quod mi=
sit onias. Rex spartiatarũ onias iona=
the sacerdoti magno salutẽ. Inuentũ
est in scriptura de spartiatis et iudeis:
qm̃ sunt fratres et quia sunt de gene=
re abraam. Et nunc ex quo hec cogno
uimus benefacitis scribẽtes nobis de
pace vestra. Sed et nos rescripsim⁹ vo
bis. Pecora nr̃a et possessiones nr̃e ve
stre sunt: et vestre nostre. Mandauim⁹
itaq̃ hec nunciari vobis. Et audiuit io
nathas qm̃ regressi sunt principes de=
metrii cum exercitu multo: supra q̃
prius pugnare aduersus eum: et exiit
ab hierusalem et occurrit eis in amathi
te regione. Non enim dederat eis spa
cium vt igrederentur regionem eius.
Et misit speculatores in castra eorum:
et reuersi renunciauerunt q̃ constitu=
unt superuenire illic nocte. Cum oc=
cidisset autem sol precepit ionathas
suis vigilare & esse in armis

in bellis his. habem⁹ em̃ ex
ἐν τοῖς πολέμοις τούτοις. ἔχομεν γὰρ τὴν ἐξ
celo auxiliũ adiuuãs nos: τ libera
οὐρανοῦ βοήθειαν βοηθοῦσαν ἡμῖν, καὶ ἐρρύ
ti sumus de ĩimicis nr̃is. τ humilia=
σθημεν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καὶ ἐταπει
ti sunt inimici nr̃i. elegimus igiẽ nu=
νώθησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν. ἐπελεξάμεθα οὖν νου
meniũ antiochi τ antipatrũ iasonis.
μήνιον ἀντιόχου καὶ ἀντίπατρον ἰάσωνος.
τ misim⁹ ad romanos ad reno
καὶ ἀπεστάλκαμεν πρὸς ῥωμαίους ἀνανεώ
uandã erga eos amiciciã τ socie B
σασθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν καὶ συμ
tatem priorẽ. mandauimus itaq̃
μαχίαν τὴν προτέραν. ἐνετειλάμεθα οὖν
eis etiã ad vos venire τ saluta
αὐτοῖς καὶ πρὸς ὑμᾶς πορευθῆναι καὶ ἀσπά
re vos: τ reddere vobis no
σασθαι ὑμᾶς, καὶ ἀποδοῦναι ὑμῖν τὰς πα
stras epistolas de ĩnouatione τ
ρ᾽ ἡμῶν ἐπιστολὰς περὶ τῆς ἀνανεώσεως καὶ
fraternitate nr̃a. τ nũc bene facie=
τῆς ἀδελφότητος ἡμῶν. καὶ νῦν καλῶς ποιή
tis rñdentes nobis ad hec.
σετε ἀντιφωνήσαντες ἡμῖν πρὸς ταῦτα
τ hoc exemplũ epistolaꝝ q̃s
καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν
miserũt. oniares rex spartiatarũ
ἀπέστειλαν. ὀνιάρης βασιλεὺς σπαρτιατῶν
onie sacerdoti magno gaudere. ĩuẽtũ ẽ ĩ scriptura
ὀνίᾳ ἱερεῖ μεγάλῳ χαίρειν. εὑρέθη ἐν γραφῇ
de spartiatis τ iudeis: q̃
περί τε τῶν σπαρτιατῶν καὶ ἰουδαίων, ὅτι
sunt fratres τ q̃ sunt de genere abra=
εἰσὶν ἀδελφοὶ καὶ ὅτι εἰσὶν ἐκ γένους ἀβρα
am. τ nũc ex quo cognouim⁹ hec: bene
άμ. καὶ νῦν ἀφ᾽ οὗ ἔγνωμεν ταῦτα, καλῶς C
facietis scribẽtes nobis de pace
ποιήσετε γράφοντες ἡμῖν περὶ τῆς εἰρήνης
vr̃a. τ nos aũt rescribimus vobis
ὑμῶν. καὶ ἡμεῖς δὲ ἀντιγράφομεν ὑμῖν τὰ
iumẽta vr̃a τ substãtia vr̃a nobis est: τ
κτήνη ὑμῶν καὶ ἡ ὕπαρξις ὑμῶν ἡμῖν ἐστι, καὶ
nr̃a vobis sũt. p̃cipim⁹ igiẽ vt
τὰ ἡμῶν ὑμῖν ἐστιν. ἐντελλόμεθα οὖν ὅπως
nunciẽt vobis iuxta hec. τ audi
ἀπαγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ ταῦτα. καὶ ἤκου
uit ionathas q̃ reuersi sunt principes
σεν ἰωνάθαν ὅτι ἐπέστρεψαν οἱ ἄρχοντες
demetrii cũ exercitu multo supra
δημητρίου μετὰ δυνάμεως πολλῆς ὑπὲρ
transactũ ad pugnandũ cõtra eũ. τ
τὸ πρότερον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτόν. καὶ
abiit ex hier'lm τ occurrit eis in
ἀπῆρεν ἐξ ἱλῆμ καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς εἰς
amathite regione. nõ em̃ dedit eis
τὴν ἀμαθῖτιν χώραν. οὐ γὰρ ἔδωκεν αὐτοῖς
spaciũ ad intrandũ in regionẽ eius.
ἀνοχὴν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.
τ misit speculatores in ca
καὶ ἀπέστειλε κατασκόπους εἰς τὴν παρ
stra eius. τ redierũt τ nũciaue
εμβολὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἀπήγγει
rũt ei: q̃ sic ordinant irrue D
λαν αὐτῷ, ὅτι οὕτω τάσσονται ἐπιπε
re in eos nocte. vt aũt occidit
σεῖν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὴν νύκτα. ὡς δὲ ἔδυ
sol iussit ionathas suis
ὁ ἥλιος ἐπέταξεν ἰωνάθαν τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ
vigilare τ esse in armis:
γρηγορεῖν καὶ εἶναι ἐπὶ τοῖς ὅπλοις,

Tex. Gre. cũ iter. lati.

vt parati essẽt ad pugnã p totã noctẽ.
ἑτοιμάζεσθαι εἰς πόλεμον δι᾽ ὅλης τῆς νυκτός.
⁊ posuit custodes ĩ circuitu castro
καὶ ἐξέβαλε προφύλακας κύκλω τῆς παρεμ
rum. ⁊ audierũt aduersarij ꝙ para
βολῆς. καὶ ἤκουσαν οἱ ὑπεναντίοι ὅτι ἡτοί
tus eẽt ionathas ⁊ q̃ cũ eo ad bel
μασται ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς πόλε=
lum: ⁊ timuerũt ⁊ formidauerũt ĩ corde
μον, καὶ ἐφοβήθησαν καὶ ἔπτηξαν τῇ καρδίᾳ
suo. ⁊ accẽderũt pyras in ca=
αὐτῶν. καὶ ἀνέκαυσαν πυρὰς ἐν τῇ παρεμ=
stris suis. ionathas aũt ⁊ q̃ cũ eo nõ
βολῇ αὐτῶν. ἰωνάθαν δὲ καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ οὐκ
cognouerũt vsq; ad mane. videbãt eñ luĩaria
ἔγνωσαν ἕως πρωΐ. ἔβλεπον γὰρ τὰ φῶτα
ardẽtia. ⁊ psecut⁹ est ionathas post
καιόμενα. καὶ κατεδίωξεν ἰωνάθαν ὀπίσω
eos: ⁊ nõ cõprehẽdit eos. trãsierũt
αὐτῶν, καὶ οὐ κατέλαβεν αὐτούς. διέβησαν
eñ eleutherũ fluuiũ. ⁊ declinauit io
γὰρ τὸν ἐλεύθερον ποταμόν. καὶ ἐξέκλινεν ἰω
nathas ad arabes vocatos
νάθαν ἐπὶ τοὺς ἄραβας τοὺς καλουμένους
zabadeos ⁊ pcussit eos: ⁊ acce
ζαβαδαίους καὶ ἐπάταξεν αὐτούς, καὶ ἔλα
pit spolia eoꝝ ⁊ mouẽs castra venit
βε τὰ σκῦλα αὐτῶν καὶ ἀναζεύξας ἦλθεν
in damascũ ⁊ pambulauit oẽm regio
εἰς δαμασκὸν καὶ διώδευσεν πάσῃ τῇ χώ
nẽ. ⁊ simõ exijt ⁊ venit vsq; ad
ρᾳ. καὶ σίμων ἐξῆλθε καὶ διώδευσεν ἕως
ascalonẽ ⁊ pximas munitiones.
ἀσκάλωνος καὶ τὰ πλησίον ὀχυρώματα.
⁊ declinauit in ioppen ⁊ occupa
καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἰόππην καὶ προκατελά=
uit eã. audiuit eñ ꝙ volunt muni
βετο αὐτήν. ἤκουσε γὰρ ὅτι βούλονται τὸ ὀχύ
tionẽ tradere his q̃ sũt a pte demetrij.
ρωμα παραδοῦναι τοῖς παρὰ δημητρίου.
⁊ posuit illic custodiã vt custodirẽt
καὶ ἔθετο ἐκεῖ φρουρὰν ὅπως φυλάσσωσιν
eã. ⁊ reuersus est ionathas ⁊ cõgrega=
αὐτήν. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν καὶ ἐξεκκλη=
uit seniores ppl̃i. ⁊ co=
σίασε τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ. καὶ ἐβου
gitauit cũ eis edificare mu=
λεύσατο μετ᾽ αὐτῶν τοῦ οἰκοδομῆσαι ὀχυ
nitiones in iudea: ⁊ exaltare
ρώματα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ προσυψῶσαι τὰ
muros hierl̃m: ⁊ exaltare altitudinẽ magnã
τείχη ἱερουσαλήμ, καὶ ὑψῶσαι ὕψος μέγα
inter arcẽ ⁊ ciuitatẽ ad
ἀναμέσον τῆς ἄκρας καὶ τῆς πόλεως εἰς τὸ
separandũ eã a ciuitate vt eẽt ipa
διαχωρίζειν αὐτὴν τῆς πόλεως ἵνα ᾖ αὐτὴ κα
singulariter. vt neq; emãt neq; ven
τὰ μόνας. ὅπως μήτε ἀγοράζωσι μήτε πω
dant. ⁊ cõuenerũt vt edificarẽt
λῶσι. καὶ συνήχθησαν τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν
ciuitatẽ ⁊ ap ppĩquit muro torrẽ
πόλιν, καὶ ἤγγισε τοῦ τείχους τοῦ χειμάρ
tis q̃ a subsolano ⁊ edificauerũt eũ
ρου τοῦ ἐξ ἀπηλιώτου καὶ ἐπεσκεύασαν τὸ
q̃ vocat̃ chaphenatha. ⁊ simõ edifica=
καλούμενον χαφεναθά. καὶ σίμων ᾠκοδό=
uit adida in sephela: ⁊ muniuit
μησε τὴν ἀδιδὰ ἐν τῇ σεφηλᾳ, καὶ ὠχύρωσε
portas ⁊ seras. ⁊ q̃siuit tryphon re=
θύρας καὶ μοχλούς. καὶ ἐζήτησε τρύφων βα
gnare asie ⁊ apponere sibi dia=
σιλεῦσαι τῆς ἀσίας καὶ περιθέσθαι τὸ διά=

Trãsla. B. Hie.

paratos ad pugnam tota nocte. Et po=
suit custodes per circuitũ castrorũ. Et
audierunt aduersarii ꝙ paratus est iona
thas cũ suis in bello & timuerunt & for
midauerunt in corde suo: & accenderũt
focos in castris suis. Ionathas aũt & q
cum eo erant non cognouerunt vsq;
mane. Videbant aũt luminaria arden=
tia: & secutus es eos ionathas: & non
cõprehendit eos. Transierũt eñ flumẽ
eleutherũ. Et diuertit ionathas ad ara
bes qui vocabantur zabadei: & percus
sit eos & accepit spolia eorum. Et iũxit
& venit damascum: & perambulabat
oẽm regionem illam. Simon aũt exiit
& venit vsq; ascalonem & ad proxima
presidia: & declinauit in ioppen: & oc=
cupauit eã. Audiuit enim ꝙ vellent p̃=
sidium tradere partib⁹ demetrii: & po
suit ibi custodes vt custodirent eaз. Et
reuersus est ionathas & conuocauit se
niores populi: & cogitauit cum eis edi
ficare presidia in iudea: & edificare mu
ros in hierusalem et exaltare altitudi=
ne magna inter medium arcis & ciuita
tis: vt separaret eaз a ciuitate vt esset ip
sa singulariter & neq; emant neq; ven
dant. Et conuenerunt vt edificarent ci
uitatem: & cecidit murus qui erat sup
torrẽtem ab ortu solis: & reparauit eũ
qui vocatur caphetheta. Et simon edi
ficauit adiada in sephela: et muniuit eã
et imposuit portas et seras. Et cogita=
uit tryphon regnare asie: et assumere
diadema et extendere manum in anti
ochum regem: timens ne forte nõ per
mitteret eũ ionathas: sed pugnaret ad
uersus eum querebat cõprehẽdere eũ
et occidere. Et exurgens abiit in beth=
san: et exiit ionathas obuiam cum qua
draginta milibus virorum electorum
in prelium: et venit bethsan. Et vidit
tryphon quia venit ionathas cum ex=
ercitu multo: vt extenderet in eum ma
nus: et timuit. Et excepit eum cum ho
nore et commendauit eum omnibus
amicis suis et dedit ei munera. Et pre=
cepit exercitibus suis vt obedirent ei si
cut sibi. Et dixit ionathe. Vt quid ve=
xasti vniuersum populum cum belluз
nobis non sit. Et nunc remitte eos in
domos suas. Elige autẽ tibi viros pau
cos qui tecum sint: et veni mecum pto
lemaida: et tradam eam tibi: et reliqua
presidia et exercitum: et vniuersos pre
positos negocii: et conuersus abibo.
Propterea enim veni. Et credidit ei: et
fecit sicut dixit: et dimisit exercitum et
abierunt in terram iuda. Retinuit au=
tem secum tria milia virorum ex qui=
bus remisit in galileam duo milia: mil
le autem venerunt cum eo. Vt autem
intrauit ptolemaidam ionathas: clau=
serunt portas ciuitatis ptolemenses: et
comprehenderunt eum et omnes qui
cum eo intrauerunt: gladio interfece=
runt. Et misit tryphon exercitum et e=
quites in galileam et in campum
magnum.

Maccabeo. i. Cap. xii.

dema ⁊ extẽdere manũ in antiochũ
δημα καὶ ἐκτεῖναι χεῖρα ἐπὶ ἀντίοχον τὸν
regẽ: ⁊ timuit ne forte nõ sineret
βασιλέα, καὶ εὐλαβήθη μήποτε οὐκ ἐάσῃ
eũ ionathas ⁊ ne forte pugnaret aduers⁹
αὐτὸν ἰωνάθαν καὶ μήποτε πολεμήσῃ πρὸς
eũ. ⁊ q̃rebat viã ad cõprehẽdendũ e=
αὐτόν. καὶ ἐζήτει πόρον τοῦ συλλαβεῖν αὐ
um vt pderet ⁊ exurgẽs venit in
τὸν τοῦ ἀπολέσαι. καὶ ἀπάρας ἦλθεν εἰς
bethsan. ⁊ exiuit ionathas in occur
βαιθσάν. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν εἰς ἀπάντη
sum ei⁹ cũ quadragĩta milib⁹ vi=
σιν αὐτοῦ ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἀν=
rorũ electis in preliũ ⁊
δρῶν ἐπιλελεγμέναις εἰς παράταξιν καὶ
venit in bethsan. ⁊ vidit tryphon ꝙ
ἦλθεν εἰς βαιθσάν. καὶ εἶδε τρύφων ὅτι
adest cũ exercitu multo: ⁊ extẽ
πάρεστι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἐκτεῖ
dere manũ cõtra eũ timuit. ⁊ susce=
ναι χεῖρας ἐπ᾽ αὐτὸν εὐλαβήθη. καὶ ἐπεδέ=
pit eũ gl̃iose ⁊ cõmendauit eũ oĩ=
ξατο αὐτὸν ἐνδόξως καὶ συνέστησεν αὐτὸν πᾶ
bus amicis ei⁹. ⁊ dedit ei mune
σι τοῖς φίλοις αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόμα
ra. ⁊ p̃cepit amicis suis obedi=
τα. καὶ ἐπέταξε τοῖς φίλοις αὐτοῦ ὑπακού=
re ei sicut ipi. ⁊ dixit ionathe
ειν αὐτῷ ὡς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν τῷ ἰωνάθαν
vt q̃d vexasti vniuersum ppl̃m hunc cũ bel
ἵνα τί ἔκοψας πάντα τὸν λαὸν τοῦτον πο=
lum nõ sit nobis. ⁊ nũc remit=
λέμου μὴ ἐνεστηκότος ἡμῖν. καὶ νῦν ἀπό=
te eos in domos suas. eli
στειλον αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. ἐπί=
ge aũt tibi viros paucos q̃
λεξαι δὲ σεαυτῷ ἄνδρας ὀλίγους οἵτινες
erunt tecuз. ⁊ veni mecuз ĩ
ἔσονται μετὰ σοῦ. καὶ δεῦρο μετ᾽ ἐμοῦ εἰς
ptolemaidẽ. et tradã tibi eã
πτολεμαΐδα. καὶ παραδώσω σοι αὐτὴν
et reliquas munitiões et exer
καὶ τὰ λοιπὰ ὀχυρώματα καὶ τὰς δυνά=
citus reliquos et vniuersos p̃posi
μεις τὰς λοιπὰς καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ
tos negocioꝝ. et cõuersus abi=
τῶν χρειῶν. καὶ ἐπιστρέψας ἀπελεύσο
bo: hui⁹ eñ gr̃a adsuз et cre
μαι, τούτου γὰρ χάριν πάρειμι. καὶ ἐμ
dẽs ei fecit sicut dixit: et
πιστεύσας αὐτῷ ἐποίησε καθὼς εἶπε, καὶ
misit exercit⁹: et abierunt in
ἐξαπέστειλε τὰς δυνάμεις, καὶ ἀπῆλθον εἰς
terrã iuda. relict autẽ secum viros
γῆν ἰούδα. κατέλιπε δὲ μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἄνδρας
tres mille. q̃ruз duo mille dimisit in gali
τρισχιλίους. ὧν δισχιλίους ἀφῆκεν ἐν τῇ γαλι
lea. mille aũt venerunt cũ eo. vt autẽ ĩtra
λαίᾳ. χίλιοι δὲ συνῆλθον αὐτῷ. ὡς δὲ εἰσ=
uit ionathas in ptolemaidẽ: clause
ῆλθεν ἰωνάθαν εἰς πτολεμαΐδα, ἀπέκλει
runt ptolemẽses portas: et cõphẽde
σαν οἱ πτολεμαεῖς τὰς πύλας, καὶ συνέλα
runt euз: et oẽs ingressos cum
βον αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς εἰσελθόντας με
eo iterfecerũt in gladio. et mi
τ᾽ αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἀπέ=
sit tryphon exercit⁹ et eqtatum in
στειλε τρύφων δυνάμεις καὶ ἵππον εἰς
terrã galileã et cãpum magnum.
γῆν γαλιλαίαν καὶ τὸ πεδίον τὸ μέγα.

vt ꝑderent oēs q̄ apte iona
τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς παρὰ ἰωνά-
the. ⁊ cognouerūt ꝙ cōpheſus eſt ⁊ pe-
θου. καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι συνελήφθη καὶ ἀπό-
riit ⁊ q̄ cū eo: ⁊ hortati ſūt ſeip
λωλεν καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ παρεκάλεσαν ἑαυ
ſos ⁊ iuerūt cōuerſi pati
τοὺς καὶ ἐπορεύοντο συνεσταμμένοι ἕτοιμοι
in preliū. ⁊ viderūt q̄ iſequebant ꝙ
εἰς πόλεμον. καὶ εἶδον οἱ διώκοντες ὅτι
de aīa eis eſt: ⁊ reuerſi ſunt
περὶ ψυχῆς αὐτοῖς ἐστι, καὶ ἐπέστρεψαν
⁊ venerūt oēs in terrā iuda. ⁊ luxe=
καὶ ἦλθον πάντες εἰς γῆν ἰούδα. καὶ ἐπέν
runt ionathā ⁊ eos q̄ cū eo ⁊
θησαν τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ καὶ
timuerūt valde: ⁊ luxerūt oīs
ἐφοβήθησαν σφόδρα, καὶ ἐπένθησαν πᾶς
iſrael luctū magnū. ⁊ q̄ſierunt oēs
ἰσραὴλ πένθος μέγα. καὶ ἐζήτησαν πάντα
gētes q̄ in circuitu eoꝝ cōterere eos.
τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῶν ἐκτρίψαι αὐτούς.
dixerūt eñ: nō habēt ꝑncipē ⁊ adiu=
εἶπαν γάρ, οὐκ ἔχουσιν ἄρχοντα καὶ βοη
uantē. nūc igit̄ oppugnabim⁹ eos. ⁊
θοῦντα. νῦν οὖν πολεμήσωμεν αὐτούς. καὶ
delebim⁹ de hoībus memoriā eoꝝ.
ἐξαρῶμεν ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
C.13 ET audiuit ſimō ꝙ cōgregauit try
ΚΑὶ ἤκουσε σίμων ὅτι συνήγαγε τρύ
phon exercitū multū vt veniret ī terrā iuda
φων δύναμιν πολλὴν τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα
⁊ attereret eā: ⁊ vidit ppl̄m ꝙ
καὶ ἐκτρίψαι αὐτήν, καὶ εἶδε τὸν λαὸν ὅτι
eſt tremens ⁊ formidās: ⁊ aſcēdit in
ἐστιν ἔντρομος καὶ ἔκφοβος, καὶ ἀνέβη εἰς
hierl̄m: ⁊ cōgregauit ppl̄m ⁊ adhortat⁹
ἱλῆμ, καὶ ἤθροισε τὸν λαὸν καὶ παρεκάλε
eſt eos ⁊ dixit eis. ipſi ſcitis
σεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. αὐτοὶ οἴδατε
quāta ego ⁊ fratres mei ⁊ dom⁹
ὅσα ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ
pr̄is mei fecim⁹ ꝓ legib⁹
πατρός μου ἐποιήσαμεν περὶ τῶν νόμων
⁊ ſctis: ⁊ p̄lia ⁊
καὶ τῶν ἁγίων, καὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς
āguſtias q̄s vidim⁹. hui⁹ gr̄a peri
στενοχωρίας ἃς εἴδομεν. τούτου χάριν ἀπώ
erūt fratres mei oēs ꝓpter iſrael.
λοντο οἱ ἀδελφοί μου πάντες χάριν τοῦ ἰηλ.
⁊ relict⁹ ſum ego ſol⁹. ⁊ nūc nō mihi
καὶ κατελείφθην ἐγὼ μόνος. καὶ νῦν μή μοι
fiat parcere mee aīe in oi
γένοιτο φείσασθαί μου τῆς ψυχῆς ἐν παντὶ
tp̄e tribulatiōis. nō eñ ſuꝫ melior
καιρῷ θλίψεως. οὐ γάρ εἰμι κρείσσων τῶν
fratrib⁹ meis. verū vīdicabo ꝓ gen=
ἀδελφῶν μου. πλὴν ἐκδικήσω περὶ τοῦ ἔθ-
te mea ⁊ ꝓ ſctis ⁊ ꝓ
νους μου καὶ περὶ τῶν ἁγίων καὶ περὶ τῶν
vxoribus ⁊ filiis vr̄is: qꝛ cōgrega
γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅτι συνήχ
te ſunt oēs gētes cōterere nos īimi=
θησαν πάντα τὰ ἔθνη ἐκτρίψαι ἡμᾶς ἔχ-
citie gr̄a. ⁊ accenſus eſt ſpūs
θρας χάριν. καὶ ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα τοῦ
ppl̄i ſimul vt audiuit ſermōes hos.
λαοῦ ἅμα τοῦ ἀκοῦσαι τῶν λόγων τούτων.
⁊ rn̄derūt voce magna dicētes.
καὶ ἀπεκρίθησαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες.
tu es nr̄ dux ꝓ iuda ⁊ io
σὺ εἶ ἡμῶν ἡγούμενος ἀντὶ ἰούδου καὶ ἰω

vt perderēt omnes ſocios ionathe. At illi cum cognouiſſent quia comprehē ſus eſt ionathas et periit & omnes qui cum eo erant: hortati ſunt ſemetipſos & exierunt parati in prelium. Et viden tes hi qui inſecuti fuerant quia pro a= nima res eſt illis: reuerſi ſunt. illi auteꝫ venerunt omnes cum pace in terram iuda. Et planxerunt ionathā & eos qui cum ipſo erant valde. Et luxit iſrael lu= ctu magno. Et queſierunt omnes gen tes que erant in circuitu eorum conte rere eos. Dixerunt ei. Non habent pri cipem & adiuuantē: nūc ergo expugne mus illos. & tollamus de hoībus me= moriam eorum: Cap.xiii.

ET audiuit ſimon ꝙ congregauit tryphon exercitū copioſum vt ve niret in terram iuda: & attereret eā: vi dens quia in tremore populus eſt & in timore: aſcendit hieruſalem & congre gauit populum & adhortās dixit. Vos ſcitis quanta ego & fratres mei & do= mus patris mei fecimus pro legibus & ꝓ ſanctis prelia: & anguſtias quales vi= dimus. Horum gratia perierūt fratres mei omnes propter iſrael: & relict⁹ ſuꝫ ego ſolus. Et nunc non mihi contin= gat parcere anime mee in omni tēpo= re tribulationis. Non eñ melior ſū fra tribus meis. Vindicabo itaqꝫ gentē me am & ſancta: natos quoqꝫ noſtros: & vxores quia congregate ſunt vniuerſe gentes conterere nos inimicitie gratia Et accenſus eſt ſpiritus populi ſimul vt audiuit ſermones iſtos & reſponderūt voce magna dicētes. Tu es dux noſter loco iude & ionathe fratris tui. Pugna prelium noſtrum & omnia quecūqꝫ di xeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores accelerauit cō ſūmare vniuerſos muros hieruſalē: & muniuit eaꝫ in gyro. Et miſit ionathā filium abſolomi: & cum eo exercitum nouum in ioppen & eiectis his q erant in arce remanſit illic ipſe. Et mouit try phon a ptolemaida cum exercitu mul to vt veniret in terraꝫ iuda: & ionathas cum eo in cuſtodia. Simon autē appli= cuit in addus cōtra faciem campi. Et vt cognouit tryphon quia ſurrexit ſimō loco fratris ſui ionathe & quia cōmiſſu rus eſſet cum eo prelium: miſit ad euꝫ legatos dicens. Pro argento quod de bebat frater tuus ionathas in ratione regis propter negocia que habuit de= tinuimus eum. Et nunc mitte argenti talenta centum & duos filios eius ob= ſides vt non dimiſſus fugiat a nobis & remittemus eum. Et cognouit ſimon quia cum dolo loqueretur ſecum. Iuſ= ſit tamen dari argentum & pueros: ne inimicitiam magnam ſumeret ad po= pulum iſrael dicentem quia non mi= ſit ei argentuꝫ & pueros: propterea pe riit. Et miſit pueros & centum talenta. Et mentitus eſt & nō dimiſit ionathā. Et poſt hec venit tryphon intra regio nem: vt contereret eam: & gyrauerūt per viam que ducit ador. Et ſimon & caſtra eius ambulabant in oēm locū

natha fratrib⁹ tuis. pugna
νάθου τῶν ἀδελφῶν σου. πολέμησον
prelium nr̄m. ⁊ oīa q̄cūqꝫ di
τὸν πόλεμον ἡμῶν. καὶ πάντα ὅσα ἂν εἴ-
xeris nobis faciem⁹. ⁊ cōgregauit oēs
πῃς ἡμῖν ποιήσομεν. καὶ συνήγαγε πάντας
viros bellatores: ⁊ accelerauit
τοὺς ἄνδρας τοὺς πολεμιστάς, καὶ ἐτάχυνε
cōſumare muros hierl̄m ⁊ muniuit
τοῦ τελέσαι τὰ τείχη ἱλῆμ καὶ ὠχύρωσεν
eā circūcirca. ⁊ miſit ionathas
αὐτὴν κυκλόθεν. καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν τὸν
filiū abſalomi ⁊ cū eo exercitū ſufficiē
τοῦ ἀψαλώμου καὶ μετ᾽ αὐτοῦ δύναμιν ἱκα-
tem in ioppē. ⁊ eiecit eos q̄ erāt in
νὴν εἰς ἰόππην. καὶ ἐξέβαλε τοὺς ὄντας ἐν
ea: ⁊ māſit illic in ea. ⁊ ꝓfect⁹ eſt
αὐτῇ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐν αὐτῇ. καὶ ἀπῆρε
tryphon de ptolemaide cū exerci
τρύφων ἀπὸ πτολεμαΐδος μετὰ δυνάμε
tu multo vt ītraret in terrā iuda. ⁊
ως πολλῆς εἰσελθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
ionathas cū eo in cuſtodia. ſimon aūt ca=
ἰωνάθαν μετ᾽ αὐτοῦ ἐν φυλακῇ. σίμων δὲ πα
ſtrametat⁹ eſt ī adidis cōtra faciē
ρενέβαλεν ἐν ἀδιδοις κατὰ πρόσωπον τοῦ
cāpi. ⁊ cognouit tryphon ꝙ ſurrexit ſi=
πεδίου. καὶ ἐπέγνω τρύφων ὅτι ἀνέστη σί-
mon ꝓ ionatha fratre ſuo: ⁊
μων ἀντὶ ἰωνάθου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ
ꝙ cōmittere cū eo futur⁹ eēt p̄liū: ⁊
ὅτι συνάπτειν αὐτῷ μέλλει πόλεμον, καὶ
miſit ad eū legatos dicēs.
ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις λέγων.
ꝓ argēto qđ debebat ionathas
περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ὤφειλεν ἰωνάθαν ὁ
frater tu⁹ in rōne regis ꝑp q̄ habuit
ἀδελφός σου εἰς τὸ βασιλικὸν δι᾽ ἃς εἶχε
negocia detinuim⁹ eū. ⁊ nūc mit= B
χρείας συνέχομεν αὐτόν. καὶ νῦν ἀπόστει-
te argēti talēta centū ⁊ duos
λον ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν καὶ δύο τῶν
ex filijs ei⁹ obſides: vt nō dimiſſus rece=
υἱῶν αὐτοῦ ὅμηρα, ὅπως μὴ ἀφεθεὶς ἀποστα
dat a nobis: ⁊ dimittem⁹ eū. ⁊
τήσῃ ἀφ᾽ ἡμῶν, καὶ ἀφήσομεν αὐτόν. καὶ
cognouit ſimō ꝙ dolo loquunt̄ ad e=
ἔγνω σίμων ὅτι δόλῳ λαλοῦσι πρὸς αὐ
um: ⁊ mittit argētū: duos
τόν, καὶ πέμπει τὸ ἀργύριον, καὶ τὰ δύο
pueros. ⁊ ne inimicitiā ſūeret ma
παιδάρια. καὶ μήποτε ἔχθραν ἄρῃ με
gnā ad ppl̄m dicētes: ꝙ non
γάλην πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες ὅτι οὐκ
miſi ei argentū ⁊ pue=
ἀπέστειλα αὐτῷ τὸ ἀργύριον καὶ τὰ παι
ros ⁊ periit. ⁊ miſit pue=
δάρια καὶ ἀπώλετο. καὶ ἀπέστειλε τὰ παι
ros ⁊ centū talēta. ⁊ mē= C
δάρια καὶ τὰ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ διε
titus eſt ⁊ nō dimiſit ionathan. ⁊
ψεύσατο καὶ οὐκ ἀφῆκε τὸν ἰωνάθαν. καὶ
poſt hec venit tryphon vt aſcen
μετὰ ταῦτα ἦλθε τρύφων τοῦ ἐμβα-
deret in regionē ⁊ cōtereret
τεῦσαι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκτρίψαι
eā. ⁊ circūdedit viā q̄ in a=
αὐτήν. καὶ ἐκύκλωσεν ὁδὸν τὴν εἰς ἄδω
dora. ⁊ ſimon ⁊ caſtra ei⁹
ρα. καὶ σίμων καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ
cōtra veniebāt ei in oēm locū
ἀντιπαρῆγεν αὐτῷ εἰς πάντα τόπον

quocūq; ibat. at q̄ in arce
οὗ ἂν ἐπορεύετο. οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄκρας
mittebāt ad tryphonē legatos
ἀπέστελλον πρὸς τρύφωνα πρεσβευτὰς
⁊ q̄ vrgerēt eū vt veniret ad ſe
καὶ κατασπεύδοντας αὐτὸν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐ
ꝑ deſertū ⁊ mitteret eis
τοὺς διὰ τῆς ἐρήμου καὶ ἀποστεῖλαι αὐτοῖς
alimonias.⁊ parauit tryphō oēm
τροφάς. καὶ ἡτοίμασε τρύφων πᾶσαν τὴν
eqtatū ſuū vt veniret. ⁊ in nocte illa fuit
ἵππον αὐτοῦ ἐλθεῖν. καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν
nix multa valde: ⁊ nō venit ꝓpt
χιὼν πολλὴ σφόδρα, καὶ οὐκ ἦλθε διὰ τὴν
niuē. ⁊ abijt ⁊ venit in galaa
χιόνα. καὶ ἀπῆρε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γαλαα
ditim.vt āt appropīquauit baſcama: occidit
δῖτιν. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ βασκαμά, ἀπέκτει
ionathā ⁊ ſepult⁹ ē illic. ⁊ redijt
νε τὸν ἰωνάθαν καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. καὶ ἐπέστρε
tryphō ⁊ abijt in terrā ſuā.
ψε τρύφων καὶ ἀπῆρεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
⁊ miſit ſimō: ⁊ accepit oſſa
καὶ ἀπέστειλε σίμων, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ
ionathe fratris ſui. ⁊ ſepelierūt eū
ἰωνάθαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν
in modin ciuitate patrū ei⁹. ⁊ plā
ἐν μωδεὶν πόλει τῶν πατέρων αὐτοῦ. καὶ ἐκό
xerūt eū oīs iſrael plāctu magno:
ψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ κοπετὸν μέγαν,
⁊ luxerūt eū dies multos. ⁊
καὶ ἐπένθησαν αὐτὸν ἡμέρας πολλάς. καὶ
edificauit ſimō ſuꝑ ſepulchrū patris
ᾠκοδόμησε σίμων ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ πατρὸς
ſui ⁊ fratrū ſuoꝝ: ⁊ exaltauit
αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὕψωσεν
illud viſu lapide polito a poſte=
αὐτὸν τῇ ὁράσει λίθῳ ξεστῷ ἐκ τῶν ὄπι=
riorib⁹ ⁊ anteriorib⁹: ⁊ ſtatuit ſuꝑ ea
σθεν καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ἔστησεν ἐπ' αὐτὰ
ſeptē pyramides: vnā cōtra
ἑπτὰ πυραμίδας, μίαν κατέναντι τῆς
vnā patri ⁊ matri ⁊ quat
μιᾶς τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς τέσ
tuor fratrib⁹. his fecit ma=
σαρσιν ἀδελφοῖς. καὶ ταύταις ἐποίησε μη
chinamēta circūponēs colūnas magnas ⁊
χανήματα περιθεὶς στύλους μεγάλους καὶ
fecit ſuꝑ colūnas arma
ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς στύλοις πανοπλίας
in nomē eternū ⁊ apud arma
εἰς ὄνομα αἰώνιον καὶ παρὰ ταῖς πανοπλί
nauigia ſculpta vt videren
αις πλοῖα ἐπιγεγλυμμένα εἰς τὸ θεᾶσθαι=
tur ab oib⁹ nauigātib⁹ ꝑ ma
σθαι ὑπὸ πάντων τῶν πλεόντων τὴν θάλα
re. hoc ſepulchrū qđ fecit in modin
σσαν. οὗτος ὁ τάφος ὃν ἐποίησεν ἐν μωδεὶν
vſq; ad diē hūc. at tryphō ibat
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ὁ δὲ τρύφων ἐπορεύε
fraude cū antiocho rege ado
το δόλῳ μετὰ ἀντιόχου τοῦ βασιλέως τοῦ νεω
leſcēte: ⁊ occidit eū: ⁊ regna
τέρου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευ
uit ꝓ eo: ⁊ circūpoſuit ſibi diadema
σεν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ περιέθετο τὸ διάδημα τῆς
aſie: ⁊ fecit plagā magnā in
ἀσίας, καὶ ἐποίησε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ
terra. ⁊ edificauit ſimō munitio=
τῆς γῆς. καὶ ᾠκοδόμησε σίμων τὰ ὀχυρώμα
nes iudee ⁊ muniuit turrib⁹
τα τῆς ἰουδαίας καὶ περιετείχισε πύργοις

quocūq; ibant. Qui autē in arce erāt: miſerunt ad tryphonē legatos vt feſti naret venire per deſertum & mitteret illis alimonias. Et parauit tryphon omnem equitatum: vt veniret illa nocte. Erat enim nix multa valde & non venit in galaaditim. Et cum appropinquaſſet baſchaman occidit ionathan & filios eius illic. Et conuertit tryphon & abiit in terram ſuam. Et miſit ſimon & accepit oſſa ionathe fratris ſui & ſepeliuit ea in modin ciuitate patrum eius. Et planxerunt eum omnis iſrael planctu magno: & luxerunt eum dies multos. Et edificauit ſimō ſuper ſepulchrū patris ſui & fratrum ſuorum edificium altum viſu: lapide polito retro & ante: & ſtatuit ſeptem pyramidas vnam contra vnam: patri & matri: & quattuor fratribus. Et his circumpoſuit columnas magnas & ſuper colūnas arma: ad memoriam eternam: & iuxta arma naues ſculptas: que viderentur ab hominib⁹ nauigantibus mare. Hoc eſt ſepulchrū quod fecit in modin vſq; in hunc diem. Tryphon autem cum iter faceret cum antiocho rege adoleſcēte dolo occidit eum & regnauit loco eius. Et impoſuit ſibi diadema aſie: & fecit plagā magnam in terra. Et edificauit ſimon preſidia iudee muniens ea turribus excelſis & muris magnis: & portis & ſeris: & poſuit alimenta in munitionibus. Et elegit ſimon viros: & miſit ad demetriū regem vt faceret remiſſionem regioni: quia actus omnes tryphonis per direptionem fuerant geſti. Et demetrius rex ad verba iſta reſpondit ei: & ſcripſit epiſtolam talem. Rex demetrius: ſimoni ſummo ſacerdoti & amico regum & ſenioribus et genti iudeorum ſalutem: Coronam auream: & bahen quam miſiſtis ſuſcepimus: et parati ſumus facere vobiſcum pacem magnam: & ſcribere prepoſitis regis remittere vobis q̄ induſſimus. Quecūq; enim conſtituimus vobis conſtant. Munitiones quas edificaſtis vobis ſint. Remittimus quoq; ignorātias & peccata vſq; in hodiernum diem: & coronam quam debebatis. Et ſi quid aliud erat tributarium in hieruſalem: iam non ſit tributariū. Et ſi qui ex vobis apti ſunt conſcribi inter noſtros: conſcribantur: et ſit inter nos pax. Anno cētesimo ſeptuageſimo ablatum eſt iugum gentium ab iſrael. Et cepit populus iſrael ſcribere in tabulis & geſtis publicis: anno primo ſub ſimone ſūmo ſacerdote magno duce & principe iudeorum. In diebus illis applicuit ſimon ad gazan: & circundedit eā caſtris: & fecit machinas & applicuit ad ciuitatē: & percuſſit turrem vnam et cō prehendit eam: & qui eruperant erāt intra machinā & ciuitatem: & factus eſt motus magnus in ciuitate: et aſcenderunt qui erant in ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

excelſis ⁊ muris magnis ⁊ turrib⁹
ὑψηλοῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις
⁊ portis ⁊ ſeris. ⁊ poſuit alimēta
καὶ πύλαις καὶ μοχλοῖς. καὶ ἔθετο βρώματα
in munitionib⁹. ⁊ elegit ſimō viros
ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. καὶ ἐπέλεξε σίμων ἄνδρας
⁊ miſit ad demetriū regē
καὶ ἀπέστειλε πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα
vt faceret remiſſionē regioni. qm̄ oēs
τοῦ ποιῆσαι ἄφεσιν τῇ χώρᾳ. ὅτι πᾶσαι αἱ
act⁹ tryphonis erāt rapine. ⁊ mi
πράξεις τρύφωνος ἦσαν ἁρπαγαί. καὶ ἀπέ
ſit ei demetri⁹ rex iuxta
στειλεν αὐτῷ δημήτριος ὁ βασιλεὺς κατὰ
ſmones hos. ⁊ reſpōdit ei: ⁊
τοὺς λόγους τούτους. καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ, καὶ
ſcripſit ei epiſtolā talē. rex
ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιαύτην. βασιλεὺς
demetri⁹ ſimoni ꝑncipi ſacerdotū ⁊ amico re=
δημήτριος σίμωνι ἀρχιερεῖ καὶ φίλῳ βασι
gū ⁊ ſeniorib⁹ ⁊ gēti iudeoꝝ
λέων καὶ πρεσβυτέροις καὶ ἔθνει ἰουδαίων
gaudere. coronā aureā ⁊
χαίρειν. τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν καὶ τὴν
bainem q̄ miſiſtis accepim⁹. ⁊
βαΐνην ἃ ἀπεστείλατε κεκομίσμεθα. καὶ
pati ſum⁹ facere vobiſcū pacē magnā
ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ποιεῖν ὑμῖν εἰρήνην μεγάλην
⁊ ſcribere ijs q̄ ſuꝑ negocia vt remit
καὶ γράφειν τοῖς ἐπὶ τῶν χρειῶν τοῦ ἀφιέ=
tāt vobis remiſſiones. ⁊ q̄ ſtatuim⁹ erga
ναι ὑμῖν ἀφέματα. καὶ ὅσα ἐστήκαμεν πρὸς
vos cōſtant. ⁊ munitiones q̄s edifi
ὑμᾶς ἕστηκεν. καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδο
cauiſtis ſint vobis. remittim⁹ āt igno
μήκατε ὑπαρχέτω ὑμῖν. ἀφίεμεν δὲ ἀγνο
rātias ⁊ peccata vſq; in hodier
ήματα καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἕως τῆς σήμε=
nū diē. ⁊ coronā quā debebatis
ρον ἡμέρας. καὶ τὸν στέφανον ὃν ὠφείλετε
⁊ ſiqđ aliud tributariū erat i hierl̄: nō ampli⁹
καὶ εἴ τι ἄλλο ἐτελωνεῖτο ἐν ἰλῆμ, μηκέτι
ſit tributariū. ⁊ ſi q̄ apti ex vobis
τελωνείσθω. καὶ εἴ τινες ἐπιτήδειοι ὑμῶν
cōſcribi inter eos q̄ circa nos cōſcriban
γραφῆναι εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς ἐγγραφέσθω=
tur: ⁊ ſit inter nos pax.
σαν, καὶ γινέσθω ἀναμέσον ἡμῶν εἰρήνη.
anno ſeptuageſimo ⁊ cēteſimo ablatū ē iugū
ἔτους ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ, ἤρθη ὁ ζυγὸς
gētiū ab iſrael. ⁊ cepit ppl's
τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἤρξατο ὁ λαὸς
iſrael ſcribere in cōſcriptionib⁹ ⁊
ἰσραὴλ γράφειν ἐν ταῖς συγγραφαῖς καὶ
cōmutationib⁹ anno primo ſub ſimo=
συναλλάγμασιν ἔτους πρώτου ἐπὶ σίμω=
ne pricipe ſacerdotū magno ⁊ duce ⁊ prici
νος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ στρατηγοῦ καὶ ἡγου
pe iudeoꝝ. in dieb⁹ illis ca=
μένου ἰουδαίων. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πα
ſtrametat⁹ ē ad gazā ⁊ circundedit eā
ρενέβαλεν ἐπὶ γάζαν καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὴν
caſtris. ⁊ fecit machinam ⁊
παρεμβολαῖς. καὶ ἐποίησεν ἑλέπολιν καὶ
applicuit ad ciuitatē: ⁊ ꝑcuſſit turrē
προσήγαγε τῇ πόλει, καὶ ἐπάταξε πύργον
vnā ⁊ cōprehēdit. ⁊ eruperunt q̄ in
ἕνα καὶ κατελάβετο. καὶ ἐξήλλοντο οἱ ἐν τῇ
machina in vrbē. ⁊ fact⁹ eſt mot⁹
ἑλεπόλει εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐγένετο κίνημα
magn⁹ i ciuitate. ⁊ aſcēderūt q̄ in
μέγα ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἐν τῇ

civitate cū vxorib⁹ τ filijs
πόλει σὺν ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις
supra mur̄ scissis tunicis
ἐπὶ τὸ τεῖχος διερρηχότες τὰ ἱμάτια
suis. τ clamauerūt voce magna postulā
αὐτῶν. καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ ἀξιοῦν=
tes simonē dextras eis dare. τ
τες σίμωνα δεξιὰς αὐτοῖς δοῦναι. καὶ
dixerūt. nō nobis vtaris ſm malitias
εἶπαν. μὴ ἡμῖν χρήσῃ κατὰ τὰς πονηρί=
nr̄as: sed ſm miam tuā. τ
ας ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔλεός σου. καὶ
flex⁹ est eis simō. τ nō debella=
συνελύθη αὐτοῖς σίμων. καὶ οὐκ ἐπολέμη
uit eos. τ eiecit eos de
σεν αὐτούς. καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκ τῆς
ciuitate τ emūdauit edes in qb⁹
πόλεως καὶ ἐκαθάρισε τὰς οἰκίας ἐν αἷς
fuerāt simulachra. τ sic intrauit in eā
ἦν τὰ εἴδωλα. καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς αὐ
laudās τ bñdicēs. τ eiecit ex ea
τὴν ὑμνῶν καὶ εὐλογῶν. καὶ ἐξέβαλεν ἐξ αὐ
oēm imunditiā: τ collocauit
τῆς πᾶσαν ἀκαθαρσίαν, καὶ κατῴκισεν
illic viros q̄ legē faciūt.
ἐκεῖ ἄνδρας οἵτινες τὸν νόμον ποιοῦσι.
τ muniuit eā τ edifica
καὶ προσωχύρωσεν αὐτὴν καὶ ᾠκοδόμη=
uit sibi in ipa habitationē: q̄ āt erāt in
σεν ἑαυτῷ ἐν αὐτῇ οἴκησιν. οἱ δὲ ἐκ τῆς
arce in hierl'm ꝓhibebant egre=
ἄκρας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκωλύοντο ἐκπορεύε
di τ ingredi in regionē.
σθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν.
τ emere τ vēdere. τ esurierūt
καὶ ἀγοράζειν καὶ πωλεῖν. καὶ ἐπείνασαν
valde: τ perierūt ex illis multi
σφόδρα, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ἱκανοὶ τῇ
fame. τ clamauerūt ad simonē dextras
λιμῷ. καὶ ἐβόησαν πρὸς σίμωνα δεξιὰς
accipere. τ dedit eis τ eiecit
λαβεῖν. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν
eos illinc τ mūdauit arcē
αὐτοὺς ἐκεῖθεν καὶ ἐκαθάρισε τὴν ἄκραν
a cōtaminatiōib⁹: τ intrauit in eā
ἀπὸ τῶν μιασμάτων, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν
tertia τ vicesima secūdi mēsis anno
τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ δευτέρου μηνὸς ἔτους
vno τ septuagesimo τ cētesimo cū
ἑνὸς καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ μετὰ
laude τ ramis τ in cinyris τ in
αἰνέσεως καὶ βαΐων καὶ ἐν κινύραις καὶ ἐν
cymbalis τ in nablis τ in hymnis τ
κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν ὕμνοις καὶ
in cāticis: q2 cōtrit⁹ est inimic⁹ magn⁹ ex
ἐν ᾠδαῖς, ὅτι συνετρίβη ἐχθρὸς μέγας ἐξ
israel. τ cōstituit singulis ānis vt agerēt
ἰσραήλ. καὶ ἔστησε κατ' ἐνιαυτὸν τοῦ ἄγειν
diē hāc cū letitia. τ mu
τὴν ἡμέραν ταύτην μετ' εὐφροσύνης. καὶ προ
niuit mōtē tēpli qd̄ prope
σωχύρωσε τὸ ὄρος τοῦ ἱεροῦ τὸ παρὰ τὴν
arcē: τ habitabat illic ipe τ q̄ cū eo
ἄκραν, καὶ ᾤκει ἐκεῖ αὐτὸς καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ.
τ vidit simō ioannē filiū suū ꝙ
καὶ εἶδεν σίμων ἰωάννην τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὅτι
vir est: τ posuit eū ducē
ἀνήρ ἐστι, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἡγούμενον τῶν
virtutū vniuersar̄: τ habitabat ī gazaris.
δυνάμεων πασῶν, καὶ ᾤκει ἐν γαζάροις.
C.14 K τ in anno secūdo τ septuagesi
Καὶ ἐν ἔτει δευτέρῳ καὶ ἑβδομη=

civitate cum vxorib⁹ et filiis supra murum scissis tunicis suis: & clamauerunt voce magna postulantes a simone dextras sibi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas secundum malicias nostras: sed secundum misericordias tuas & seruiem⁹ tibi. Et flex⁹ simon nō debellauit eos: eiecit tamen eos de ciuitate & emundauit edes in quibus fuerāt simulachra: & tunc intrauit in eam cum hymnis benedicens dominum: & eiecta ab ea omni immundicia collocauit in ea viros: q legem facerent: & muniuit eam: & fecit sibi habitationem. Qui autem erant in arce hierusalem prohibebantur egredi et ingredi regionem: & emere ac vēdere & esurierunt valde: et multi ex eis fame perierunt: et clamauerunt ad simonem: vt dextras acciperent et dedit illis: & eiecit eos inde & mundauit arcē a contaminationibus: & intrauerunt in eam tertia & vicesima die secundi mēsis anno centesimo septuagesimo primo cum laude: & ramis palmarū: & citharis: & cinaris: & cymbalis: & nablis & hymnis: et canticis: quia contritus est inimicus magnus ex israel: & constituit vt omnibus annis agerentur dies hi cū leticia: et muniuit montem templi: qui erat secus arcem et habitauit ibi ipse et qui cum eo erant. Et vidit simon iohannem filiuꝫ suum ꝙ fortis prelii vir esset & posuit eum ducem virtutum vniuersarum: & habitauit in gazaris.

Capitulum decimum quartum

Et Anno centesimo septuagesimo secundo congregauit rex demetrius exercitum suum: & abiit in mediam ad contrahenda sibi auxilia: vt expugnaret tryphonem. Et audiuit arsaces rex persidis & medie quia intrauit demetrius confines suos: & misit vnum de prīcipibus suis vt comprehenderet eū viuum: & adduceret eum ad se. Et abiit & percussit castra demetrii: & comprehēdit eum: & duxit eum ad arsacem: et posuit eum in custodiam. Et siluit omnis terra iuda omnibus diebus simonis & quesiuit bona genti sue: et placuit illis potestas eius: & gloria eius omnib⁹ diebus. Et cuꝫ omni gloria sua accepit ioppen in portum: et fecit introitum in insulis maris. Et dilatauit fines gentis sue et obtinuit regionem. Et congregauit captiuitatem multam & dominatus est gazare: et bethsure: et arci: et abstulit immundicias ex ea: & non erat qui resisteret ei. Et vnusquisq; colebat terraꝫ suam cum pace: et terra iuda dabat fructus suos: et ligna camporum fructum suum. Seniores in plateis sedebant omnes: et de bonis terre tractabant: et iuuenes induebant se gloriā et stolas belli. Et ciuitatib⁹ tribuebat alimonias: et constituebat eas vt essent vasa munitionis quoadusq; nominatum est nomen glorie eius vsq; ad extremum terre. Fecit pacē super terram: et letatus est isrl' leticia magna: et sedit vnusquisq; sub

mo τ cētesimo cōgregauit demetri⁹
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ συνήγαγε δημήτριος ὁ
rex exercit⁹ suos: τ a=
βασιλεὺς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ἐπο
bijt in mediā ad cōtrahendū auxi
ρεύθη εἰς μηδίαν τοῦ ἐπισπάσασθαι βοή
liū sibi: vt expugnaret tryphonē.
θειαν αὐτῷ, ὅπως πολεμήσῃ τὸν τρύφωνα.
τ audiuit arsaces rex
καὶ ἤκουσεν ἀρσάκης ὁ βασιλεὺς τῆς
persie τ medie ꝙ venit deme=
περσίδος καὶ μηδίας ὅτι ἦλθε δημήτρι=
tri⁹ in fines suos: τ misit vnū
ος εἰς τὰ ὅρια αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἕνα τῶν
principū suor̄ vt cōprehēderet eū viuū.
ἀρχόντων αὐτοῦ συλλαβεῖν αὐτὸν ζῶντα.
τ abijt τ pcussit castra
καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξε τὴν παρεμβο=
demetrij: τ cōprehēdit eū τ du=
λὴν δημητρίου, καὶ συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ἤγα
xit eū ad arsacē: τ posuit eū in
γεν αὐτὸν πρὸς ἀρσάκην, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν
custodia. τ siluit terra oib⁹
φυλακῇ. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ πάσας τὰς
dieb⁹ simonis. τ quesiuit bona
ἡμέρας σίμωνος. καὶ ἐζήτησεν ἀγαθὰ τῷ
gēti sue: τ placuit illis potestas
ἔθνει αὐτοῦ, καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς ἡ ἐξουσία
ei⁹ τ gloria ei⁹ oib⁹ die=
αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέ
b⁹. τ cū oi glia sua acce
ρας. καὶ μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ ἔλα
pit ioppē in portū. τ fecit in
βε τὴν ἰόππην εἰς λιμένα. καὶ ἐποίησεν εἴ
troitū in insulis maris. τ dilata
σοδον ταῖς νήσοις τῆς θαλάσσης. καὶ ἐπλά=
uit fines gēti sue τ obtinuit
τυνε τὰ ὅρια τῷ ἔθνει αὐτοῦ καὶ ἐκράτησε
regionē. τ cōgregauit captiuitatē
τῆς χώρας. καὶ συνήγαγεν αἰχμαλωσίαν
multā τ dn̄atus est gazare τ beth=
πολλὴν καὶ ἐκυρίευσε γαζάρων καὶ βαιθ=
sure τ arcis. τ abstulit imū
σούρων καὶ τῆς ἄκρας. καὶ ἐξῆρε τὰς ἀκα
ditias ex ea: τ nō erat resi=
θαρσίας ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντικείμε
stēs ei. τ erāt colētes terrā su A
νος αὐτῷ. καὶ ἦσαν γεωργοῦντες τὴν γὴν αὐ
am cū pace. τ terra āt dabat
τῶν μετ' εἰρήνης. καὶ ἡ γῆ δὲ ἐδίδου τὰ
fruct⁹ suos τ ligna cāpor̄
γεννήματα αὐτῆς καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων
fructū suū. seniores in
τὸν καρπὸν αὐτῶν. πρεσβύτεροι ἐν ταῖς
plateis sedebāt. oēs de bonis
πλατείαις ἐκάθηντο. πάντες περὶ ἀγαθῶν
cōsultabāt ī cōmūi: τ iuuenes induerūt
ἐκοινολογοῦντο, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐνεδύσαντο
glias τ stolas belli. ciuitatib⁹
δόξας καὶ στολὰς πολέμου. ταῖς πόλεσιν
tribuebat alimonias. τ cōstituit eas B
ἐχορήγησε βρώματα. καὶ ἔταξεν αὐτὰς
in vasis munitionis vsq; quo nomi=
ἐν σκεύεσιν ὀχυρώσεως ἕως ὅτου ὠνομά
natū ē nomē glie ei⁹ vsq; ad extremū
σθη τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ ἕως ἄκρου
terre. fecit pacē sup
τῆς γῆς, ἐποίησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς
terrā: τ letat⁹ est isrl' letitia
γῆς, καὶ εὐφράνθη ἰσραὴλ εὐφροσύνην
magna. τ sedit vnusquisq; sub
μεγάλην. καὶ ἐκάθισεν ἕκαστος ὑπὸ τὴν

vite sua: τ ficu sua. τ nō
ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὴν συκῆν αὐτοῦ. καὶ οὐκ
erat exterrēs eos. τ defecit impu
ἦν ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. καὶ ἐξέλιπε πολε-
gnās eos sup terrā. τ reges
μῶν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ βασιλεῖς
cōtriti sunt in dieb⁹ illis. τ
συνετρίβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. καὶ
cōfirmauit oēs hūiles ppl̄i
ἐστήριξε πάντας τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ
sui. legē exquisiuit: τ abstulit oēm
αὐτοῦ. τὸν νόμον ἐξεζήτησε, καὶ ἐξῆρε πάντα
iniquū τ malū. sancta glificauit: τ
ἄνομον καὶ πονηρόν. τὰ ἅγια ἐδόξασε, καὶ
multiplicauit vasa sctōꝝ. τ audierūt
ἐπλήθυνε τὰ σκεύη τῶν ἁγίων. καὶ ἤκουσαν
in roma ꝙ defunct⁹ eēt ionathas τ vsq̄ i spar-
ἐν ῥώμῃ ὅτι ἀπέθανεν ἰωνάθαν καὶ ἕως σπάρ-
tā: τ tristati sunt valde. vt āt audierūt
της, καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ὡς δὲ ἤκουσαν
ꝙ simon frater ei⁹ fact⁹ est pro il-
ὅτι σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ γέγονεν ἀντ' αὐ-
lo sūm⁹ sacerdos: τ obtinet regionē
τοῦ ἀρχιερεύς, καὶ ἐπικρατεῖ τῆς χώρας
τ ciuitates q̄ in ea: scripserūt ad
καὶ τῶν πόλεων τῶν ἐν αὐτῇ, ἔγραψαν πρὸς
eū tabulis ereis vt renouarēt
αὐτὸν δέλτοις χαλκαῖς τοῦ ἀνανεώσασθαι
erga eū amicitiā τ societatē
πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν
quā cōstituerūt cū iuda τ ionatha
ἣν ἔστησαν πρὸς ἰούδαν καὶ ἰωνάθαν τοὺς
fratrib⁹ ei⁹. τ lecte sunt corā
ἀδελφοὺς αὐτοῦ. καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐνώπι-
ecclesia in hierlm. τ hoc
ον τῆς ἐκκλησίας ἐν ἰλημ. καὶ τοῦτο τὸ
exēplū epistolaꝝ q̄s misē-
ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἀπέστει-
rūt spartiate. spartiataꝝ pncipes
λαν οἱ σπαρτιᾶται. σπαρτιατῶν ἄρχοντες
τ ciuitas: simoni sacerdoti magno τ
καὶ ἡ πόλις, σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ καὶ τοῖς
senioribus τ sacerdotib⁹ τ reli
πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοι-
quo pplō iudeoꝝ fratrib⁹ gaudere.
πῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων ἀδελφοῖς χαίρειν.
legati missi ad po-
οἱ πρεσβευταὶ οἱ ἀποσταλέντες πρὸς τὸν δῆ-
pulū nr̄m nūciauerūt nobis de glo-
μον ἡμῶν ἀπήγγειλαν ἡμῖν περὶ τῆς δό-
ria vr̄a τ honore. τ gauisi sum⁹ in
ξης ὑμῶν καὶ τιμῆς. καὶ εὐφράνθημεν ἐπὶ τῇ
introitu eoꝝ: τ rescripsim⁹ q̄ ab ip-
ἐφόδῳ αὐτῶν, καὶ ἀνεγράψαμεν τὰ ὑπ' αὐ-
sis dicta sunt in cōcilijs ppl̄i
τῶν εἰρημένα ἐν ταῖς βουλαῖς τοῦ δήμου
sic. numeni⁹ antiochi τ antipater
οὕτως. νουμήνιος ἀντιόχου καὶ ἀντίπατρος
iasonis legati iudeoꝝ venerūt
ἰάσωνος πρεσβευταὶ ἰουδαίων ἦλθοσαν
ad nos ad renouādū erga nos
πρὸς ἡμᾶς ἀνανεούμενοι τὴν πρὸς ἡμᾶς
amicitiā. τ placuit pplō excipere
φιλίαν. καὶ ἤρεσε τῷ δήμῳ ἐπιδέξασθαι
viros gliose τ vt ponerēt
τοὺς ἄνδρας ἐνδόξως καὶ τοῦ θέσθαι τὸ
exēplū sermonū illoꝝ in patē
ἀντίγραφον τῶν λόγων αὐτῶν ἐν τοῖς ἀπο-
tibus pplō libris: vt memo
τεταγμένοις τῷ δήμῳ βιβλίοις, τοῦ μνημό-
riā hēret ppl's spartiataꝝ.
συνον ἔχειν τὸν δῆμον τῶν σπαρτιατῶν. τὸ
at exēplū hoꝝ scripserūt simoni
δὲ ἀντίγραφον τούτων ἔγραψαν σίμωνι τῷ

vite sua: & sub ficulnea sua: & non erat qui eos terreret. Defecit impugnans eos super terram: reges contriti sunt in diebus illis. Et confirmauit omnes humiles populi sui: & legem exquisiuit: & abstulit omnem iniquum & malum. Sancta glorificauit: & multiplicauit vasa sanctorum. Et auditum est rome. quia defunctus esset ionathas & vsq̄ in spartiatas: & contristati sunt valde. Vt audierunt autem ꝙ simon frater eius factus esset summus sacerdos loco eius: & ipse obtineret omnem regionem & ciuitates in ea: scripserunt ad eum tabulis ereis: vt renouarent amicitias & societatem quam fecerat cum iuda & cū ionatha fratribus eius: & lecte sunt in cōspectu ecclesie in hierusalem. Et hoc exemplum epistolarum quas spartiate miserunt. Spartianorum principes & ciuitates: simoni sacerdoti magno & senioribus & sacerdotibus: & reliquo populo iudeorum fratribus salutem. Legati qui missi sunt ad populum nostrū nunciauerunt nobis de vestra gloria & honore & leticia: & gauisi sumus in introitu eorum. Et scripsimus que ab eis erant dicta in conciliis populi sic. Numenius antiochi: & antipater iasonis filius legati iudeorum venerunt ad nos renouantes nobiscum amicitiam pristinam. Et placuit populo excipere viros gloriose: & ponere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris: vt sit ad memoriam populo spartiatarum. Exemplum autem horum scripsimus simoni magno sacerdoti. Post hec autem misit simon numeniū romā habentem clypeū aureum magnum pondo minarum mille ad statuendam cum eis societatem. Cum autem audisset populus romanus sermones istos dixerunt. Quam gratiarum actionem reddemus simoni & filiis eius. Restituit enim ipse fratres suos & expugnauit inimicos israel ab eis: & statuerunt ei libertatem: & descripserunt in tabulis ereis: & posuerunt in titulis in monte sion. Et hoc est exemplum scripture. Octauadecima die mensis elul āno cētesimoseptuagesimosecundo anno tertio sub simone sacerdote magno in asaramel in conuentu magno sacerdotum & populi & principū & gētis & seniorū regiōis: nota facta sunt hec. qm̄ frequēter facta sunt plia in regiōe nr̄a. Simon aūt mattathie filius ex filiis iarib & fratres eius dederūt se piculo: & restiterūt aduersariis gētis sue vt starēt sancta ipsorū & lex: & glia magna glificauerūt gētē suā. Et cōgregauit ionathas gētē suā: & fact⁹ est illis sacerdos magn⁹ & apposit⁹ est ad pplm suū: et voluerūt inimici eorū calcare sancta: & atterere regionē ipsorū & extēdere man⁹ in sancta sanctorū. Tūc restitit simō & pugnauit p gēte sua & erogauit pecūias multas: & armauit viros virtutis gētis sue: & dedit illis stipēdia & muniuit ciuitates iudee & bethsurā q̄ erat in finib⁹ iudee vbi erant arma hostiuꝫ antea: & posuit

pncipi sacerdotū. post hec misit simon
ἀρχιερεῖ. μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σίμων τὸν
numeniū in romā habētē clypeū au-
νουμήνιον εἰς ῥώμην ἔχοντα ἀσπίδα χρυ-
reū magnū pōdo minaꝝ miliū ad sta
σῆν μεγάλην ὁλκῆς μνῶν χιλίων εἰς τὸ στῆ-
tuēdā cū eis societatē. vt āt audi
σαι πρὸς αὐτοὺς τὴν συμμαχίαν. ὡς δὲ ἤκου-
uit ppl's sermones istos dixerūt. quā
σεν ὁ δῆμος τῶν λόγων τούτων εἶπαν. τίνα
grām reddem⁹ simoni τ filijs
χάριν ἀποδώσομεν σίμωνι καὶ τοῖς υἱοῖς
ei⁹. firmauit eī ipe τ fratres ei⁹
αὐτοῦ. ἐστήριξε γὰρ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
τ dom⁹ patris ei⁹. τ expugnauerūt
καὶ ὁ οἶκος τοῦ πρς αὐτοῦ. καὶ ἐπολέμησαν
inimicos isrl ab eis: τ statuerūt
τοὺς ἐχθροὺς ἰσραὴλ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔστησαν
ei libertatē. τ descripserūt in tabulis
αὐτῷ ἐλευθερίαν. καὶ κατέγραψαν ἐν δέλτοις
ereis: τ posuerūt i colūnis in mōte si-
χαλκαῖς, καὶ ἔθεντο ἐν στήλαις ἐν ὄρει σι-
on. τ hoc exēplū scri
ών. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῆς γρα-
pture. decima octaua elul: anno secūdo
φῆς. ὀκτωκαιδεκάτῃ ἐλοὺλ, ἔτους δευτέρου
τ septuagesimo τ cētesimo: τ hic
καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ, καὶ τοῦτο
terti⁹ ann⁹: sub simone pncipe sacerdotū i
τρίτον ἔτος, ἐπὶ σίμωνος ἀρχιερέως ἐν
saramel: in cōuentu magno sacer-
σαραμέλ, ἐπὶ συναγωγῆς μεγάλης ἱερέ-
dotū τ ppl̄i τ principū gētis τ
ων καὶ λαοῦ καὶ ἀρχόντων ἔθνους καὶ τῶν
senioꝝ regiōis innotuit nobis:
πρεσβυτέρων τῆς χώρας ἐγνώρισεν ἡμῖν,
qm̄ frequēter facta sunt plia in
ἐπεὶ πολλάκις ἐγενήθησαν πόλεμοι ἐν τῇ
regiōe. simon āt mattathie fili⁹ fili
χώρᾳ. σίμων δὲ ὁ ματταθίου ὁ υἱὸς τῶν υἱ-
orū iarib τ fratres ei⁹ dederūt se ip
ῶν ἰαρὶβ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἔδωκαν ἑαυ-
sos piculo: τ restiterūt aduersa
τοὺς τῷ κινδύνῳ, καὶ ἀντέστησαν τοῖς ὑπεναν-
rijs gētis sue: vt starent sancta ip
τίοις τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὅπως σταθῇ τὰ ἅγια αὐ-
soꝝ τ lex. τ glia magna glorificauerūt
τῶν καὶ ὁ νόμος. καὶ δόξῃ μεγάλῃ ἐδόξασαν τὸ
gētē suā. τ cōgregauit ionathas gētē su-
ἔθνος αὐτῶν. καὶ ἤθροισε ἰωνάθαν τὸ ἔθνος αὐ-
am. τ fact⁹ est eis pnceps sacerdotū: τ appo
τῶν. καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς ἀρχιερεύς, καὶ προσε-
sit⁹ ē ad ppl̄ꝫ suū. τ voluerūt inimi
τέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐβουλήθησαν οἱ ἐχ-
ci eoꝝ ascēdere in regionē eo
θροὶ αὐτῶν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐ-
rū vt cōtererēt regionē illoꝝ τ extēde
τῶν τοῦ ἐκτρῖψαι τὴν χώραν αὐτῶν καὶ ἐκτεῖ-
rēt man⁹ in sancta eoꝝ. tūc surrexit si
ναι χεῖρ' ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν. τότε ἀνέστη σί-
mon τ pugnauit pro gēte sua. τ
μων καὶ ἐπολέμησε περὶ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. καὶ
expēdit pecunias multas ex suis. τ
ἐδαπάνησε χρήματα πολλὰ τῶν ἑαυτοῦ. καὶ
armauit viros exercit⁹ gē
ὡπλοδότησε τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοῦ ἔθ-
tis sue: τ dedit eis stipēdia. τ mu
νους αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὀψώνια. καὶ ὠ-
niuit ciuitates iudee τ beth-
χύρωσε τὰς πόλεις τῆς ἰουδαίας καὶ τὴν βαιθ-
suran q̄ in finib⁹ iudee: vbi erat
σουρὰν τὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς ἰουδαίας, οὗ ἦν
arma hostiū pri⁹. τ posuit
τὰ ὅπλα τῶν πολεμίων τὸ πρότερον. καὶ ἔθετο

illic presidiũ viros iudeos. τ ioppen
ἐκεῖ φρουρὰν ἄνδρ̄ ἰουδαίους, καὶ ἰόππην
muniuit q̄ in mari: τ ga
ὠχύρωσε τὴν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν γά
zara q̄ in finib⁹ azoti in q̄ habitabãt
ζαρα τὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων ἀζώτου ἐν ᾗ ᾤκουσαν
hostes pri⁹ illic. τ collocauit
οἱ πολέμιοι τὸ πρότερον ἐκεῖ. καὶ κατῴκισεν
illic iudeos. τ q̄cũq apta erãt ad
ἐκεῖ ἰουδαίους. καὶ ὅσα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς
hoꝝ correptionē posuit in eis. τ
τὴν τούτων ἐπανόρθωσιν ἔθετο ἐν αὐτοῖς. καὶ
vidit ppl's fidē simonis τ
εἶδεν ὁ λαὸς τὴν πίστιν τοῦ σίμωνος καὶ τὴν
gl'iam quã cogitauit facere gẽti
δόξαν ἣν ἐβουλεύσατο ποιῆσαι τῷ ἔθνει
sue: τ posuerũt eũ ducẽ suũ
αὐτοῦ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἡγούμενον αὐτῶν
τ pncipẽ sacerdotũ: qz ipse fecit
καὶ ἀρχιερέα, διὰ τὸ αὐτὸν πεποιηκέναι
oĩa hec. τ iusticiã τ
πάντα ταῦτα. καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν
fidẽ quã cõseruauit gẽti sue. τ
πίστιν ἣν συνετήρησε τῷ ἔθνει αὐτοῦ. καὶ
q̄siuit oĩ modo exaltare ppl'z
ἐζήτησε παντὶ τρόπῳ ὑψῶσαι τὸν λαὸν
suũ. τ in dieb⁹ ei⁹ pspcratũ ẽ
αὐτοῦ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εὐωδώθη
in manib⁹ ei⁹: vt tollerent gẽtes
ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, τοῦ ἐξαρθῆναι τὰ ἔθνη
de regione ipoꝝ τ q̄ sunt in ciuitate
ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει
dauid q̄ in hierl'm. q̄ fecerũt sibi
δαυίδ τοὺς ἐν ἱλημ. οἳ ἐποίησαν ἑαυτοῖς
arcẽ de q̄ egrediebant τ cõtaminabãt in
ἄκραν ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο καὶ ἐμίαινον κύ=
circuitu sanctoꝝ τ faciebãt plagã ma=
κλῳ τῶν ἁγίων καὶ ἐποίουν πληγὴν μεγά
gnã in castitate. τ collocauit in ea
λην ἐν τῇ ἁγνείᾳ, καὶ κατῴκισεν ἐν αὐτῇ
viros iudeos: τ muniuit eã
ἄνδρας ἰουδαίους, καὶ ὠχύρωσεν αὐτὴν
ad tutamẽtũ regionis τ ciuita
πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας καὶ τῆς πόλε
tis. τ exaltauit muros hierl'm. τ
ως. καὶ ὕψωσε τὰ τείχη ἱερουσαλήμ. καὶ ὁ
rex demetri⁹ statuit ei sũ=
βασιλεὺς δημήτριος ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἀρ
mũ sacerdotiũ fm oĩa. τ fecit e=
χιερωσύνην κατὰ πάντα. καὶ ἐποίησεν αὐ
um ex amicis suis: τ gl'ificauit eũ gl'ia
τὸν τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν δόξῃ
magna. auditũ ẽ em̃ q̄ appellant
μεγάλῃ. ἠκούσθη γὰρ ὅτι προσαγορεύονται οἱ
iudei a romanis amici τ so=
ἰουδαῖοι ἀπὸ ῥωμαίων φίλοι καὶ σύμμα=
cij. τ q̄ occurrerũt legatis
χοι. καὶ ὅτι ἀπήντησαν τοῖς πρεσβύταις
simonis gl'iose. τ qz ɔsenserunt iu
σίμωνος ἐνδόξως. καὶ ὅτι εὐδόκησαν οἱ ἰου
dei τ sacerdotes esse eoꝝ simo
δαῖοι καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ εἶναι αὐτῶν σίμω
nẽ ducẽ τ sũmũ sacerdotẽ in seculũ
να ἡγούμενον καὶ ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα
donec resurgat ꝓpheta fidelis τ vt
ἕως τοῦ ἀναστῆναι προφήτην πιστὸν καὶ τοῦ
sit sup eos dux. τ vt cura sit
εἶναι ἐπ' αὐτὸν στρατηγόν. καὶ ὅπως μέλῃ
ei de sanctis cõstituere p eũ
αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων καθιστάναι δι' αὐτοῦ
sup opa eoꝝ τ sup regionẽ
ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς χώρας

illic presidiũ viros iudeos. Et ioppẽ muniuit q̄ erat ad mare: & gazarã q̄ est in finibus azoti: in qua hostes antea habitabant: & collocauit illic iudeos & quecunq apta erant ad correptionem eorum posuit in eis: & vidit populus aptũ simonis & gloriam quam cogitabat facere genti sue: & posuerunt eum ducez suum & principem sacerdotum: eo q̄ ipse fecerit hec omnia: & iusticiam & fidem quam conseruauit genti sue: & exquisiuit omni modo exaltare populuz suum: & in diebus eius prosperatum est in manibus eius vt tollerentur gentes de regione ipsorum: & qui in ciuitate dauid erant in hierusalem in arce de q̄ procedebant & contaminabant omnia que in circuitu sanctorum sunt: & inferebant plagam magnã castitati: & collocauit in eã viros iudeos ad tutamentũ regionis & ciuitatis: & exaltauit muros in hierusalem. Et rex demetrius statuit illi sũmum sacerdotium: secunduz hec fecit eum amicum suum: et glorificauit eum gloria magna. Audiuit eniz q̄ appellati sunt iudei a romanis amici & socii & fratres: & quia susceperunt legatos simonis gloriose: & quia iudei & sacerdotes eorum consenserunt euz esse ducem suum: & sũmum sacerdotẽ in eternum donec surgat propheta fidelis & vt sit super eos dux: & vt cura esset illi pro sanctis: & vt constitueret prepositos super opera eorum & super regionem: & super arma & super presidia: & cura sit illi de sanctis: & vt audiatur ab omnibus: & scribantur in nomine eius omnes conscriptiones in regione: & vt operiatur purpura & auro: & ne liceat vlli ex pplo et ex sacerdotib⁹ irritum facere aliquid horuz: & contra dicere his que ab eo dicuntur: aut conuocare conuentum in regione sine ipo & vestiri purpura et vti fibula aurea: q autem fecerit extra hec: aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit. Et cõplacuit omni populo statuere simonez et facere secundum verba ista: & suscepit simon: & placuit ei vt summo sacerdotio fungeretur: & esset dux et princeps gentis iudeorum & sacerdotum: & preesset omnibus: & scripturam istam dixerũt ponere in tabulis ereis: & ponere eas in peribolo sanctoruz in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario: vt habeat simõ et filii eius.

Capitulum decimum quintum.

Et misit rex antiochus filius demetrii epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti: & principi gẽtis iudeorũ & vniuerse genti: & erant continentes hunc modum. Rex antiochus simoni sacerdoti magno et genti iudeoruz salutem. Quoniam quidam pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum: volo autem vendicare regnuz et restituere illud sicut erat antea: & electam feci multitudinem exercitus: & feci naues bellicas. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞

τ sup arma τ sup munitio
καὶ ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ ἐπὶ τῶν ὀχυρω=
nes: τ vt cura sit ei de
μάτων, καὶ ὅπως μέλῃ αὐτῷ περὶ τῶν
sanctis. τ vt audiat ab oĩb⁹
ἁγίων. καὶ ὅπως ἀκούηται ὑπὸ πάντων
τ vt scribant in noĩe eius
καὶ ὅπως γράφωνται ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
oẽs cõscriptiones in regiõe. τ vt
πᾶσαι συγγραφαὶ ἐν τῇ χώρᾳ. καὶ ὅπως
operiat purpura τ aurũ ferat.
περιβάλληται πορφύραν καὶ χρυσοφορῇ.
τ nõ licebit vlli ex pplo τ sacer
καὶ οὐκ ἐξέσται οὐδενὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱε=
dotib⁹ irritũ facere aliq̄d hoꝝ τ cõtradicere
ρέων ἀθετῆσαί τι τούτων καὶ ἀντειπεῖν
ab eo dicẽdis τ cõuoca=
τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ῥηθησομένοις καὶ ἐπισυστρέ=
re cõuentũ in regiõe sine ipo. τ
ψαι συστροφὴν ἐν τῇ χώρᾳ ἄνευ αὐτοῦ. καὶ
vestiri purpura τ infibulai
περιβάλλεσθαι πορφύραν καὶ ἐμπορποῦ
ri fibula aurea. q̄ ãt p̃ter hec
σθαι πόρπην χρυσῆν. ὃς δ' ἂν παρὰ ταῦ
fecerit aut irritũ fecerit q̄cq̄ hoꝝ re⁹
τα ποιήσῃ ἢ ἀθετήσῃ τι τούτων ἔνοχος
erit. τ placuit oĩ pplo statuere si=
ἔσται. καὶ εὐδόκησε πᾶς ὁ λαὸς θέσθαι σί=
monẽ facere fm verba ista.
μωνι ποιῆσαι κατὰ τοὺς λόγους τούτους.
τ suscepit simon τ placuit esse sũ
καὶ ἐπεδέξατο σίμων καὶ εὐδόκησεν ἀρχι
mũ sacerdotẽ τ esse ducẽ τ pncipẽ gẽ
ερατεύειν καὶ εἶναι στρατηγὸς καὶ ἐθνάρχης
tis iudeoꝝ. τ sacerdotũ τ p̄esse
τῶν ἰουδαίων. καὶ ἱερέων καὶ τοῦ προστατῆ
oĩb⁹. τ scripturã istã dixerũt
σαι πάντων. καὶ τὴν γραφὴν ταύτην εἶπαν
poni in tabulis ereis: τ statuere il=
θέσθαι ἐν δέλτοις χαλκαῖς, καὶ στῆσαι αὐ=
las in pibolo sctõꝝ in loco cele=
τὰς ἐν περιβόλῳ τῶν ἁγίων ἐν τόπῳ ἐπι
bri. at exẽpla eaꝝ poni in
σήμῳ. τὰ δὲ ἀντίγραφα αὐτῶν θέσθαι ἐν τῷ
erario: vt hẽat simon τ filij ei⁹.
γαζοφυλακίῳ, ὅπως ἔχῃ σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.

Et misit antioch⁹ fili⁹ de=
Καὶ ἀπέστειλεν ἀντίοχος υἱὸς δη= C.15.
metrij regis epistolas ab
μητρίου τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς ἀπὸ
isulis maris simoni sacerdoti τ
τῶν νήσων τῆς θαλάσσης σίμωνι ἱερεῖ καὶ
pncipi gẽtis iudeoꝝ. τ vniuerse gẽti.
ἐθνάρχῃ τῶν ἰουδαίων καὶ παντὶ τῷ ἔθνει.
τ erãt cõtinẽtes modũ hũc.
καὶ ἦσαν περιέχουσαι τὸν τρόπον τοῦτον.
rex antioch⁹ simoni sacerdoti magno
βασιλεὺς ἀντίοχος σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ
τ pncipi gẽtis τ gẽti iudeoꝝ gaudere. quo=
καὶ ἐθνάρχῃ καὶ ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ἐπει
niã viri pestilẽtes obtinuerũt re= A
δὴ ἄνδρες λοιμοὶ κατεκράτησαν τῆς βα=
gnũ patrũ nr̃oꝝ: volo ãt
σιλείας τῶν πατέρων ἡμῶν, βούλομαι δὲ
vẽdicare regnũ: vt
ἀντιποιήσασθαι τῆς βασιλείας, ὅπως
restituã illud. vt erat prius.
ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἦν πρότερον.
collegi ãt multitudinẽ exercituũ: τ
ἐξενολόγησα δὲ πλῆθος δυνάμεων, καὶ
paraui naues bellicas.
κατεσκεύασα πλοῖα πολεμικά. ∞∞∞

volo ãt procedere p regionẽ:
βούλομαι δὲ ἐκβῆσαι κατὰ τὴν χώραν,
vt vlciscar eos q̃ corruperũt
ὅπως μετέλθω τοὺς κατεφθαρκότας τὴν χώ
regionẽ nr̃am ⁊ q̃ desolauerũt ciuitates
ραν ἡμῶν καὶ τοὺς ἠρημωκότας πόλεις πολ
multas in regno. nũc ergo statuo tibi om
λὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ. νῦν οὖν ἵστημί σοι πάν
nes ablationes q̃s remiserũt tibi q̃ ãte me
τα τὰ ἀφαιρέματα ἃ ἀφῆκάν σοι οἱ πρὸ ἐμοῦ
reges. ⁊ q̃cũq3 alia dona remiserũt
βασιλεῖς. καὶ ὅσα ἄλλα ἀφέματα ἀφῆκάν
tibi ⁊ p̃miserũt tibi facere p̃cussurã p
σοι καὶ ἐπέτρεψάν σοι ποιῆσαι κόμμα ἴδι
priũ numisma regioni tue. hier̃lm ãt ⁊ sc̃tã
ον νόμισμα τῇ χώρᾳ σου. ἱλῆμ δὲ καὶ τὰ ἅγια
esse libera. ⁊ oĩa arma q̃ fa=
εἶναι ἐλεύθερα. καὶ πάντα τὰ ὅπλα ὅσα κα
bricasti ⁊ munitiones q̃s cõstruxi
τεσκεύακας καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδόμη
sti q̃s obtines: maneãt tibi. ⁊ oẽ debi
σας ὧν κρατεῖς, μενέτω σοι. καὶ πᾶν ὀφεί
tũ regiũ ⁊ q̃ futura sũt regia:
λημα βασιλικὸν καὶ τὰ ἐσόμενα βασιλικά,
ex nũc ⁊ in oẽ tp̃s re
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀ=
mittant̃ tibi. cũ ãt cõstituerim⁹ re=
φείσθω σοι. ὡς δ᾽ ἂν καταστήσωμεν τὴν βα
gnũ nr̃um: gl̃ificabim⁹ te ⁊ gẽtẽ
σιλείαν ἡμῶν, δοξάσομεν σε καὶ τὸ ἔθνος
tuã ⁊ tẽplũ gl̃ia magna. vt mani
σου καὶ τὸ ἱερὸν δόξῃ μεγάλῃ. ὥστε φα=
festa fiat gl̃ia vr̃a ĩ vniuersa
νερὰν γενέσθαι τὴν δόξαν ὑμῶν ἐν πάσῃ
terra. ãno q̃rto ⁊ septuagesimo
τῇ γῇ. ἔτους τετάρτου καὶ ἑβδομηκοστοῦ
⁊ cẽtesimo exijt antioch⁹ in t̃rã
καὶ ἑκατοστοῦ ἐξῆλθεν ἀντίοχος εἰς τὴν γῆν
patrũ suoꝝ: ⁊ cõuenerũt ad eũ
τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτὸν
oẽs exercit⁹: ita vt pauci ẽẽnt
πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ὥστε ὀλίγους εἶναι
cũ tryphone. ⁊ p̃secut⁹ ẽ eũ antiochus
σὺν τρύφωνι. καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἀντίοχος
rex. ⁊ venit in dorã fugiẽs
ὁ βασιλεύς. καὶ ἦλθεν εἰς δῶρα φεύγων
p mare. sciebat.n. q̃ cõgregata
ἐπὶ τῆς θαλάσσης. εἶδε γὰρ ὅτι ἐπισυνῆ=
erãt in eũ mala. ⁊ reliquerũt e=
κται ἐπ᾽ αὐτὸν τὰ κακά. καὶ ἀφῆκαν αὐ
um exercit⁹ ⁊ applicuit exercitũ antio
τὸν αἱ δυνάμεις καὶ παρενέβαλεν ἀντίο
ch⁹ sup̃ dorã. ⁊ cũ eo duodeci decẽ mi
χος ἐπὶ δῶρα. καὶ σὺν αὐτῷ δώδεκα μυριά
lia viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ octo milia eq̃=
δες ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ὀκτακισχιλία ἵπ
tũ. ⁊ circuiuit ciuitatẽ ⁊ naues
πος. καὶ ἐκύκλωσε τὴν πόλιν καὶ τὰ πλοῖα
a mari cõgregauit: ⁊ vexabat
ἀπὸ θαλάσσης συνῆψε, καὶ ἔθλιβε τὴν
ciuitatẽ a terra ⁊ mari.
πόλιν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.
⁊ nõ sinebat vllũ egredi ⁊
καὶ οὐκ εἴασεν οὐδένα ἐκπορεύεσθαι καὶ
ingredi. ⁊ venit numeni⁹ ⁊
εἰσπορεύεσθαι. καὶ ἦλθε νουμήνιος καὶ
q̃ cũ eo ex roma habẽtes episto
οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐκ ῥώμης ἔχοντες ἐπιστο=
las regib⁹ ⁊ regionib⁹: in
λὰς τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ἐν
q̃b⁹ scripta erãt hec. luci⁹ cõsul
αἷς ἐγέγραπτο τάδε. λεύκιος ὕπατος

Volo autem procedere per regionem: vt vlciscar in eos qui corruperunt regionem nostram: & qui desolauerunt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblatiões quas remiserunt tibi ante me omnes reges: & quecunq3 alia dona remiserunt tibi: & permitto tibi facere percussura3 proprii numismatis in regione tua. Hierusalem autem sanctam esse et liberam: & omnia arma que fabricata sunt et presidia que construxisti que tenes maneant tibi: & omne debitum regis: & que futura sunt regi ex hoc & in totum tẽpus remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum nostrum: glorificabimus te & gentem tuam et templum gloria magna: ita vt manifestetur gloria vestra in vniuersa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto exiit ãtiochus in terram patrum suorum: & conuenerunt ad eum omnes exercitus: ita vt pauci relicti essent cum tryphone. Et insecutus est eum antiochus rex: & venit doram fugiens per maritimam. Sciebat enim q̃ congregata sunt mala in eum: et reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus super dora3 cum centum viginti milibus virorum belligeratorum: & octo milibus equitum. Et circuiuit ciuitatem: & naues a mari accesserunt: & vexabant ciuitatem a terra & mari et neminem sinebant ingredi vel egredi. Venit autem numenius et qui cum eo fuerant ab vrbe roma habentes epistolas regibus & regionibus scriptas: in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum: ptolemeo regi salutem. Legati iudeorum venerũt ad nos amici nostri: renouantes pristinam amicitiam et societatem: missi a simone principe sacerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem et clypeum aureum mñarum mille. Placuit itaq3 nobis scribere regibus & regionibus vt nõ inferãt illis mala: neq3 impugnent eos: & ciuitates eorum & regiones eorum: et vt non ferant auxilium pugnantibus aduersus eos. Visum autem est nobis accipere ab eis clypeum. si qui ergo pestilẽtes fugerint de regione ipsorum ad vos: tradite eos simoni principi sacerdotum: vt vindicet in eos secundum legem suam. Hec eadem scripta sunt demetrio regi: & attalo: & arabe. et arsaci: & in omnes regiones & sampsame: & spartanis; delo: & mido: & sitione: & carie: & samum: & pamphilia3: & lyciam: & alicarnasum: & rhodum: & faselida: & choo: & siden: & arado: & gortynam: & gnidum: & cyprum: & cyrenen. Exemplum autem eorum scripserunt simoni principi sacerdotum et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit castra in dora3 secundo: admouens ei sẽper manus: & machinas faciens & conclusit tryphonem ne procederet. Et misit ad

eum simon

romanoꝝ ptolemeo regi gaudere:
ῥωμαίων πτολεμαίῳ βασιλεῖ χαίρειν, οἱ
legati iudeoꝝ venerũt ad
πρεσβευταὶ τῶν ἰουδαίων ἦλθον πρὸς ἡ
nos amici nr̃i ⁊ socij renouã
μᾶς φίλοι ἡμῶν καὶ σύμμαχοι ἀνανεού
tes q̃ ab initio amicitiã ⁊ societa=
μενοι τὴν ἐξ ἀρχῆς φιλίαν καὶ συμμα=
tẽ: missi a simone
χίαν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ σίμωνος τοῦ
p̃ncipe sacerdotũ ⁊ pp̃lo iudeoꝝ.
ἀρχιερέως καὶ τοῦ δήμου τῶν ἰουδαίων.
attulerũt ãt clypeũ aureũ minaꝝ
ἤνεγκαν δὲ ἀσπίδα χρυσῆν ἀπὸ μνῶν
quinq3 miliũ. placuit igit̃ nobis scribere
πεντακισχιλίων. ἤρεσεν οὖν ἡμῖν γράψαι
regib⁹ ⁊ regionib⁹: vt
τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ὅπως
nõ querãt eis mala. ⁊ ne im=
μὴ ἐκζητήσωσιν αὐτοῖς κακά. καὶ μὴ πο=
pugnẽt eos ⁊ ciuitates eo
λεμήσωσιν αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις αὐ=
rũ ⁊ regionẽ eoꝝ: ⁊ vt nõ
τῶν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ ἵνα μὴ
auxilient̃ ĩpugnãtib⁹ eos.
συμμαχήσωσι τοῖς πολεμοῦσιν αὐτούς.
visũ ẽ ãt nobis accip̃e clypeũ ab
ἔδοξε δὲ ἡμῖν δέξασθαι τὴν ἀσπίδα πα
eis. si q̃ ergo pestilẽtes fuge=
ρ᾽ αὐτῶν. εἴ τινες οὖν λοιμοὶ διαπεφεύ=
rũt de regione illoꝝ ad vos:
γασιν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς,
tradite eos simoni p̃ncipi sacerdotũ:
παράδοτε αὐτοὺς σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ,
vt vindicet in eos f̃m legẽ
ὅπως ἐκδικήσῃ αὐτοὺς κατὰ τὸν νόμον
suã. ⁊ hec scripsit demetri⁹
αὐτῶν. καὶ ταῦτα ἔγραψε δημήτριος τῷ
regi ⁊ attalo ⁊ arathe ⁊ ar=
βασιλεῖ καὶ ἀττάλῳ καὶ ἀράθῃ καὶ ἀρ=
sace ⁊ in oẽs regiões ⁊
σάκῃ καὶ εἰς πάσας τὰς χώρας καὶ
sampsame ⁊ spartiatis: ⁊ in de=
σαμψάμῃ καὶ σπαρτιάταις, καὶ εἰς δῆ=
lũ ⁊ in myndum ⁊ in sicionem ⁊
λον καὶ εἰς μύνδον καὶ εἰς σικυῶνα καὶ
in caridem ⁊ in samũ ⁊
εἰς τὴν καρίδα καὶ εἰς σάμον καὶ τὴν
pãphiliam. ⁊ in lyciam ⁊ in
παμφιλίαν. καὶ εἰς τὴν λυκίαν καὶ εἰς
alicarnassum ⁊ in co ⁊ in siden
ἁλικαρνασσὸν καὶ εἰς κῶ καὶ εἰς σίδην
⁊ in aradon et in phaselidem ⁊
καὶ εἰς ἄραδον καὶ εἰς φασηλίδα καὶ
in gortynam ⁊ gnidu3 ⁊ cyprum ⁊
εἰς γόρτυναν καὶ κνίδον καὶ κύπρον καὶ
cyrenem. at exẽplũ eoꝝ scri
κυρήνην. τὸ δὲ ἀντίγραφον αὐτῶν ἔ=
pserũt simoni p̃ncipi sacerdotũ. ãtioch⁹
γραψαν σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ. ἀντίοχος
ãt rex castra applicuit in do=
δὲ ὁ βασιλεὺς παρενέβαλεν ἐπὶ δῶ=
rã secũdo: admouẽs sem=
ρα ἐν τῇ δευτέρᾳ, προσάγων διαπαν=
per ei man⁹ ⁊ machinas fa=
τὸς αὐτῇ τὰς χεῖρας καὶ μηχανὰς ποι
ciẽs. ⁊ cõclusit tryphonẽ
ούμενος. καὶ συνέκλεισε τὸν τρύφωνα
p̃pt̃ ingredi ⁊ egredi
τοῦ εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι.
⁊ misit ei simon
καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ σίμων

duo milia viroꝝ electoꝝ vt auxiliarent
δισχιλίους ἄνδρας ἐκλεκτοὺς συμμαχῆσαι
ei ⁊ argētū ⁊ auꝝ ⁊ vasa
αὐτῷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σκεύη
copiosa. ⁊ nō voluit ea accipe
ἱκανά. καὶ οὐκ ἠβούλετο αὐτὰ δέξασθαι
sed rupit oīa q̄ pepigit cū eo
ἀλλ᾽ ἠθέτησε πάντα ὅσα συνέθετο αὐτῷ τὸ
pri9: ⁊ alienat9 est ab eo. ⁊ mi-
πρότερον, καὶ ἠλλοτριοῦτο αὐτῷ. καὶ ἀπέ-
sit ad eū athenobiū vnū de amicis
στειλε πρὸς αὐτὸν ἀθηνόβιον ἕνα τῶν φίλων
suis collocuturꝝ cū ipō dicēs. vos
αὐτοῦ κοινολογισόμενον αὐτῷ λέγων. ὑμεῖς
obtinetis ioppen ⁊ gazarā
κατακρατεῖτε τῆς ἰόππης καὶ γαζάρων
⁊ arcē q̄ in hierl'm ciuitates
καὶ τῆς ἄκρας τῆς ἐν ἱερουσαλὴμ πόλεις
regni mei. fines eaꝝ desola
τῆς βασιλείας μου. τὰ ὅρια αὐτῶν ἠρημώ-
stis ⁊ fecistis plagā magnā sup
σατε καὶ ἐποιήσατε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ
terrā. ⁊ dn̄ati estis locoꝝ multoꝝ
τῆς γῆς. καὶ ἐκυριεύσατε τόπων πολλῶν
in regno meo. nūc ergo tradite
ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. νῦν οὖν παράδοτε τὰς
ciuitates q̄s occupastis ⁊ tributa
πόλεις ἃς κατελάβεσθε καὶ τοὺς φόρους
locoꝝ in q̄b9 dn̄ati estis finiū
τῶν τόπων ὧν κατεκυριεύσατε τῶν ὁρίων
q̄ sunt extra iudeā. si āt nō: date
τῶν ἐκτὸς τῆς ἰουδαίας. εἰ δὲ μή, δότε
pro eis quingēta talenta argēti
ἀντ᾽ αὐτῶν πεντακόσια τάλαντα ἀργυρίου
⁊ exterminij qd̄ exterminastis: ⁊
καὶ τῆς καταφθορᾶς ἧς κατεφθάρκατε, καὶ
tributoꝝ locoꝝ alia talēta
τῶν φόρων τῶν τόπων ἄλλα τάλαντα
quingēta. si āt nō: aduenientes expu-
πεντακόσια. εἰ δὲ μή, παραγενόμενοι ἐκπο-
gnabim9 vos. ⁊ venit athenobi9 ami
λεμήσομεν ὑμᾶς. καὶ ἦλθεν ἀθηνόβιος φί-
cus regis in hierusalē: ⁊ vi
λος τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ εἶ-
dit gl'iam simonis ⁊ abacū cū
δεν τὴν δόξαν σίμωνος καὶ κυλικεῖον μετὰ
vasis aureis ⁊ argēteis ⁊ appa
χρυσωμάτων καὶ ἀργυρωμάτων καὶ παρά-
ratū copiosū: ⁊ obstupuit. ⁊ nūciauit
στασιν ἱκανήν, καὶ ἐξίστατο. καὶ ἀπήγγειλεν
ei verba regis. ⁊ respō-
αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπο-
dēs simō dixit ei. neq terrā alie-
κριθεὶς σίμων εἶπεν αὐτῷ. οὔτε γῆν ἀλλο-
nā sūpsim9 neq aliena detinui-
τρίαν εἰλήφαμεν οὔτε ἀλλοτρίων κεκρατή-
m9. sed hereditatē patrū
καμεν, ἀλλὰ τῆς κληρονομίας τῶν πατέρων
nr̄oꝝ. ab āt inimicis nr̄is iniuste in q̄dā
ἡμῶν. ὑπὸ δὲ ἐχθρῶν ἡμῶν ἀκρίτως ἔν τινι
tp̄e possessa est. nos vero opportūitatē ha
καιρῷ κατεκρατήθη. ἡμεῖς δὲ καιρὸν ἔχον-
bētes vēdicam9 hereditatē patrū
τες ἀντεχόμεθα τῆς κληρονομίας τῶν πρω̃ν
nr̄oꝝ. de āt ioppe ⁊ gazara q̄ expo
ἡμῶν. περὶ δὲ ἰόππης καὶ γαζάρων ὧν αἰ-
stulas: he faciebāt in pp'lo plagā ma
τεῖς, αὗται ἐποίουν ἐν τῷ λαῷ πληγὴν με-
gnā ⁊ in regiōe nr̄a. hoꝝ dabi-
γάλην καὶ τῇ χώρᾳ ἡμῶν. τούτων δώσο-
m9 talēta cētū. ⁊ nō respōdit
μεν τάλαντα ἑκατόν. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη

duo milia virorum electorum in auxi-
lium:& argentum & aurum et vasa co-
piosa:& noluit ea accipere sed rupit om
nia que pactus est cum eo antea: & alie
nauit se ab eo:& misit ad eum athenobi
um vnum de amicis suis:vt tractaret cū
ipso dicens. Vos tenetis ioppen & ga-
zaram:& arcem que est in hierusalē ci
uitates regni mei:fines earuȝ desolastis
et fecistis plagā magnā in terra:et domi
nati estis per loca multa in regno meo.
Nunc ergo tradite ciuitates quas occu
pastis:et tributa locorum in quibus do
minati estis extra fines iudee. Sin auteȝ
date pro illis quingenta talenta argen-
ti:et exterminii quod exterminastis: &
tributorum ciuitatum:alia talenta qn-
genta. Sin autem veniemus et expugna
bimus vos. Et venit athenobius amic9
regis in hierusalem & vidit gloriam si-
monis:& claritatem in auro & argen-
to:& apparatū copiosum & obstupuit:
& retulit ei verba regis. Et respondit
ei simon:et dixit ei. Neq alienam ter
ram sumpsimus: neq alienam detine-
mus:sed hereditatem patrum nostro-
rum:que iniuste ab inimicis nostris ali
quo tempore possessa est. Nos vero tē-
pus habentes vendicamus hereditateȝ
patrum nostrorum. Nā de ioppe & ga-
zara: que expostulas:ipsi faciebant in
populo plagam magnā & in regione
nostra:horum damus talenta centum.
Et non respondit ei athenobi9 verbū.
Reuersus autem cum ira ad regem re-
nunciauit ei verba ista:& gloriam simo
nis & vniuersa que vidit:& iratus est rex
ira magna. Tryphon autem fugit naui
in orthosaida. Et constituit rex cende-
beum ducem maritimum et exercituȝ
peditum & equitum dedit illi. Et man-
dauit illi mouere castra contra faciem iu
dee:& mandauit ei edificare cedronē:
& obstruere portas ciuitatis: & debella
re populum. Rex auteȝ persequebatur
tryphonem. Et peruenit cendebeus iā-
niam:& cepit irritare plebem: & cōcul-
care iudeam & captiuare populum & in
terficere:& edificare cedronem. Et col
locauit: illic eq̄tes & exercitū:vt egres-
si perambularent viam iudee sicut con
stituit ei rex.

Capitulū decimū sextum.

ET ascendit ioānes de gazaris & nū
ciauit simoni patri suo que fecit cē
debeus in populo ipsorum. Et vocauit
simon duos filios suos seniores iudam
et ioannē:& ait illis. Ego et fratres mei
& domus patris mei expugnauim9 ho-
stes israel ab adolescentia vsq in hunc
diem:& prosperatum est in manib9 no
stris liberare israel aliquotiens. Nunc
autem senui:sed estote loco meo & fra
tris mei: & egressi pugnate pro gente
nostra. Auxilium vero de celo vobiscuȝ
sit. Et elegit de regione viginti milia

ei verbū. reuersus ē āt cū ira ad
αὐτῷ λόγον. ἀπέστρεψε δὲ μετὰ θυμοῦ πρὸς
regē: ⁊ renūciauit ei
τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ τοὺς
verba ista ⁊ gl'iā simonis ⁊
λόγους τούτους καὶ τὴν δόξαν σίμωνος καὶ
vniuersa q̄ vidit: ⁊ irat9 est rex
πάντα ὅσα εἶδεν, καὶ ὠργίσθη ὁ βασι-
ira magna. tryphō āt ascēdēs
λεὺς ὀργὴν μεγάλην. τρύφων δὲ ἐμβὰς
in nauē fugit in orthosiada. ⁊ cō
εἰς πλοῖον ἔφυγεν εἰς ὀρθοσιάδα. καὶ κα-
stituit rex cēdebeū in
τέστησεν ὁ βασιλεὺς τὸν κενδεβαῖον ἐπὶ
ducē maritime: ⁊ exercit9 pe-
στρατηγὸν τῆς παραλίας, καὶ δυνάμεις πε-
destres ⁊ equestres dedit ei. ⁊ mā-
ζικὰς καὶ ἱππικὰς ἔδωκεν αὐτῷ. καὶ ἐνε-
dauit ei castrametari cōtra fa-
τείλατο αὐτῷ παρεμβαλεῖν κατὰ πρόσω-
ciē iudee. ⁊ mādauit ei edi-
πον τῆς ἰουδαίας. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ οἰκο-
ficare cedron ⁊ munire
δομῆσαι τὴν κεδρὼν καὶ ὀχυρῶσαι τὰς
portas: ⁊ vt debellet pp'lm. at
πύλας, καὶ ὅπως πολεμῇ τὸν λαόν. ὁ δὲ
rex p̄sequebat tryphonē. ⁊ pue-
βασιλεὺς ἐδίωκε τὸν τρύφωνα. καὶ παρε-
nit cēdebe9 in iamnian. ⁊ cepit
γενήθη κενδεβαῖος εἰς ἰάμνειαν. καὶ ἤρξατο
irritare plebē ⁊ intrare in
τοῦ ἐρεθίζειν τὸν λαὸν καὶ ἐμβατεύειν εἰς
iudeā ⁊ captiuare po
τὴν ἰουδαίαν καὶ αἰχμαλωτίζειν τὸν λα-
pulū ⁊ interficere. ⁊ edificauit ce-
ὸν καὶ φονεύειν. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν κε- G
dron: ⁊ collocauit illic eq̄tes ⁊ exercit9
δρών, καὶ ἔταξεν ἐκεῖ ἱππεῖς καὶ δυνάμεις
vt egressi p̄ambularēt vias
ὅπως ἐκπορευόμενοι ἐξοδεύωσι τὰς ὁδοὺς τῆς
iudee sicut cōstituit ei rex.
ἰουδαίας καθὰ συνέταξεν αὐτῷ βασιλεύς.
ET ascēdit ioānes de gazaris: ⁊ C.16.
Καὶ ἀνέβη ἰωάννης ἐκ γαζάρων, καὶ
nūciauit simoni patri suo q̄ facie-
ἀπήγγειλε σίμωνι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἃ συνετέ-
bat cēdebe9. ⁊ vocauit simon
λει κενδεβαῖος. καὶ ἐκάλεσε σίμων τοὺς
duos filios suos seniores iudam
δύο υἱοὺς αὐτοῦ τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδαν
⁊ ioānem ⁊ ait eis. ego ⁊ fra
καὶ ἰωάννην καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελ-
tres mei ⁊ dom9 patris mei expugnaui
φοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πρς μου ἐπολεμή-
m9 hostes isrl' ab adoles
σαμεν τοὺς πολεμίους ἰσραὴλ ἀπὸ νεότη-
cētia vsq i hodiernū diē. ⁊ p̄spatū ē in A
τος ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ εὐωδώθη ἐν
manib9 nr̄is liberare isrl' plu
ταῖς χερσὶν ἡμῶν ῥύσασθαι τὸν ἰηλ πλεο-
ries. nūc āt senui. ⁊ vos āt in
νάκις. νῦν δὲ γεγήρακα. καὶ ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ
mia sufficiētes estis i ānis. estote pro
ἐλέει ἱκανοί ἐστε ἐν τοῖς ἔτεσι. γίνεσθε ἀντ᾽ ἐ-
me ⁊ fratre meo: ⁊ egressi pu-
μοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, καὶ ἐξελθόντες ὑπερ-
gnate pro gēte nr̄a. at de
μαχεῖτε ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν. ἡ δὲ ἐκ
celo auxiliū sit vobiscū. ⁊
τοῦ οὐρανοῦ βοήθεια ἤτω μεθ᾽ ὑμῶν. καὶ
elegit de regione viginti milia
ἐπέλεξεν ἐκ τῆς χώρας εἴκοσι χιλιάδας

viroꝝ belligeratoꝝ τ equites: τ profecti ſ
ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐπορεύθη
ſunt ad cendebeū: τ dormierūt in
σαν ἐπὶ τὸν κενδεβαῖον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐν
modin. τ ſurgentes mane abierūt
μωδεΐν. καὶ ἀναστάντες τὸ πρωῒ ἐπορεύοντο
in cāpū. τ ecce exercit⁹ mult⁹ in
εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ δύναμις πολλὴ εἰς
obuiā eis pedeſtris τ eqtes. τ
συνάντησιν αὐτοῖς πεζικὴ καὶ ἱππεῖς. καὶ
torrēs erat inter ipos. τ admouit
χειμάρρους ἦν ἀναμέσον αὐτῶν. καὶ παρενέ
caſtra cōtra faciē coꝝ ipe τ po
βαλεν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν αὐτὸς. καὶ ὁ λα
pul⁹ ei⁹. τ vidit pplm trepidātē ad trāſ
ὸς αὐτοῦ. καὶ εἶδεν τὸν λαὸν δειλούμενον διαπε
fretādū torrentē: τ trāſfretauit pri=
ράσαι τὸν χειμάρρουν, καὶ διεπέρασε πρῶ=
m⁹. τ viderūt eū viri τ trāſie=
τος. καὶ εἶδον αὐτὸν οἱ ἄνδρες καὶ διεπέρα=
rūt poſt eū. τ diuiſit pplm τ
σαν κατόπισθεν αὐτοῦ. καὶ διεῖλε τὸν λαὸν καὶ
eqtes in medio peditū. at eq=
τοὺς ἱππεῖς ἐν μέσῳ τῶν πεζῶν. ἡ δὲ ἵππ=
tatus aduerſarioꝝ mult⁹ valde. τ
πος τῶν ὑπεναντίων πολλὴ σφόδρα. καὶ
cecinit tubis. τ ꝯuerſ⁹ ē ifugā
ἐσάλπισε ταῖς σάλπιγξι. καὶ ἐτροπώθη
cendebe⁹ τ caſtra ei⁹. τ cecide
κενδεβαῖος καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ. καὶ ἔπε=
rūt ex eis vulnerati multi. at re
σον ἐξ αὐτῶν τραυματίαι πολλοί. οἱ δὲ κα
ſidui fugerūt in munitionē. tūc
ταλειφθέντες ἔφυγον εἰς τὸ ὀχύρωμα. τότε
vulnerat⁹ eſt iudas frater ioannis: ioā
ἐτραυματίσθη ἰούδας ὁ ἀδελφὸς ἰωάννου, ἰω
nes āt inſecut⁹ eſt eos donec venit in ce
άννης δὲ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἕως ἦλθεν εἰς κε
dron quā edificauit. τ fugerūt vſqȝ ad
δρῶν ἣν ᾠκοδόμησε. καὶ ἔφυγον ἕως εἰς τοὺς
turres q̄ in agro azoti. τ ſuccē
πύργους τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ ἀζώτου. καὶ ἐνεπύ
dit eā in igne: τ ceciderūt ex eis
ρισεν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν
ad viros duomille. τ reuerſus eſt in trā
εἰς ἄνδρας δισχιλίους. καὶ ἀπέστρεψεν εἰς γῆν
iuda cū pace. τ ptoleme⁹ fili⁹ abu
ἰούδα μετ' εἰρήνης. καὶ πτολεμαῖος ὁ τοῦ ἀβου
bi erat cōſtitut⁹ dux in cāpo
βου ἦν καθεσταμένος στρατηγὸς εἰς τὸ πεδίον
hiericho. τ habebat argentū τ auꝝ mul
ἱεριχῶ. καὶ εἶχεν ἀργύριον καὶ χρυσίον πο
tū: erat.n gener ſūmi ſacerdotis. τ exaltatū ē
λύ, ἦν γὰρ γαμβρὸς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ ὑψώθη
coꝛ ei⁹: τ voluit obtinere
ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἠβουλήθη κατακρατῆσαι
regionē. τ volebat dolo aduerſus ſimonē
τῆς χώρας. καὶ ἐβούλετο δόλῳ κατὰ σίμωνος
τ filios ei⁹ tollere eos. ſimon āt erat
καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἆραι αὐτούς. σίμων δὲ ἦν
pambulās ciuitates q̄ in regiōe τ ſollici
ἐφοδεύων τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ φρον
tudinē gerēs de cura eaꝝ. τ deſcēdit
τίζων τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν. καὶ κατέβη
in hiericho ipe τ mattathias τ iudas
εἰς ἱεριχὼ αὐτὸς καὶ ματταθίας καὶ ἰούδας
filij ei⁹ anno ſeptimo τ ſeptuageſimo
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑβδομηκοστοῦ
τ cēteſimo in mēſe vndecimo: hic mēſis ſa=
καὶ ἑκατοστοῦ ἐν μηνὶ ἑνδεκάτῳ, οὗτος ὁ μὴν σα
bat. τ ſuſcepit eos fili⁹ abubi in
βάτ. καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς ὁ τοῦ ἀβουβου εἰς

virorum belligeratorum & equites: & profecti ſunt ad cendebeum & dormierunt in modin. Et ſurrexerunt mane & abierunt in campuȝ. Et ecce exercitus copioſus in obuiam illis: peditum & equitum: & fluuius torrens erant inter medium ipſorum. Et admouit caſtra contra faciē eorum ipſe & populus eius: & vidit populuȝ trepidantē ad trāſfretandum torrentem & tranſfretauit primus. Et viderunt eum viri: & trāſierunt poſt eum. Et diuiſit populuȝ & eqtes in medio peditū. Erat autem equitatus aduerſariorū copioſus nimis. Et exclamauerunt ſacris tubis: & in fugaȝ cōuerſus eſt cēdebeus & caſtra eius: & ceciderunt ex eis multi vulnerati: reſidui autem in munitionem fugerunt. Tunc vulnerat⁹ eſt iudas frater ioannis. Ioannes autē inſecutus eſt eos donec venit cedronē quam edificauit: & fugerūt vſqȝ ad turres q̄ erāt in agris azoti: & ſuccēdit eas igni. Et ceciderūt ex illis duo milia virorum: & reuerſus eſt in iudeaȝ in pace. Et ptolemeus filius abobi cōſtitutus erat dux in cāpo hiericho & habebat argentū & aurum multū. Erat em̄ gener ſūmi ſacerdotis. Et exaltatuȝ eſt cor eius: & volebat obtinere regionem & cogitabat dolum aduerſum ſimoneȝ et filios eius vt tolleret eos. Simon aūt perambulās ciuitates que erāt in regione iudee: & ſollicitudinē gerēs earū deſcendit in hiericho ipſe & matathias filius eius & iudas: anno cēteſimo ſeptuageſimoſeptimo: menſe vndecimo. Hic eſt menſis ſabath. Et ſuſcepit eos filius abobi in munitiunculam que vocatur doch: cū dolo quā edificauit: & fecit eis conuiuiū magnū: & abſcōdit illic viros. Et cū inebriatus eſſet ſimon & filii eius: ſurrexit ptolemeus cū ſuis & ſumpſerū arma ſua: et intrauerūt in conuiuiū et occiderūt eū et duos filios ei⁹: & quoſdā pueros ei⁹. Et fecit deceptionē magnā in iſrael: et reddidit mala pro bonis. Et ſcripſit hec ptolemeus: et miſit regi vt mitteret ei exercitū in auxiliū: et traderet ei regionē et ciuitates eorū et tributa. Et miſit alios in gazam tollere ioannem: et tribunis miſit epiſtolas vt venirent ad ſe: et daret eis argentum et aurum et dona. Et alios miſit occupare hieruſalem et montem templi. Et precurrens quidam nunciauit ioanni in gazara quia periit pater eius et fratres eius: et quia miſit te quoqȝ interfeci. Vt audiuit autem vehementer expauit: et comprehendit viros qui venerant perdere eum: et occidit eos. Cognouit em̄ quia querebant perdere eum. Et cetera ſermonum ioannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter geſſit: et edificii murorum quos extruxit et rerum geſtarum eius: ecce hec ſcripta ſunt in libro dierum ſacerdotii eius: ex quo fact⁹ eſt princeps ſacerdotum poſt patrem ſuum.

Explicit liber primus Machabeorum.

munitiunculā vocatā doc cū do
τὸ ὀχυρωμάτιον τὸ καλούμενον δὼκ μετὰ δό
lo q̄ edificauit. τ fecit eis cōuiuiū
λου ὃ ᾠκοδόμησε. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον
magnū: τ abſcōdit illic viros. τ cū
μέγαν, καὶ ἐνέκρυψεν ἐκεῖ ἄνδρας. καὶ ὅτε
inebriat⁹ cēt ſimon τ filij ei⁹: ſurrexit pto=
ἐμεθύσθη σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἐξανέστη πτο=
leme⁹ τ ſui: τ ſumpſerūt
λεμαῖος καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔλαβοσαν τὰ
arma ſua τ irruerūt in ſimonē
ὅπλα αὐτῶν καὶ ἐπεισήλθοσαν τῷ σίμωνι
in cōuiuio: τ occiderūt eū
εἰς τὸ συμπόσιον, καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν
τ duos filios ei⁹ et q̄ſdā expue
καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ καί τινας τῶν παι
ris ei⁹. τ fecit deceptionē magnā:
δαρίων αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἀθεσίαν μεγάλην
τ reddidit mala pro bonis. τ ſcri=
καὶ ἀπέδωκε κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν. καὶ ἔγρα
pſit hec ptoleme⁹: τ miſit
ψε ταῦτα πτολεμαῖος, καὶ ἀπέστειλε τῷ
regi vt mitteret ei exercit⁹
βασιλεῖ ὅπως ἀποστείλῃ αὐτῷ δυνάμεις
in auxiliū τ traderet regionē ei
εἰς βοήθειαν καὶ παραδῷ τὴν χώραν αὐτῷ
τ ciuitates. τ miſit alios in
καὶ τὰς πόλεις. καὶ ἀπέστειλεν ἑτέρους εἰς
gazarā tollere ioanneȝ. τ tribu
γάζαρα ἆραι τὸν ἰωάννην. καὶ τοῖς χιλιάρ
nis miſit epiſtolas vt venirēt
χοις ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς παραγενέσθαι
ad ſe: vt daret eis argētū τ
πρὸς αὐτόν, ὅπως δῷ αὐτοῖς ἀργύριον καὶ
auꝝ τ dona. τ alios miſit
χρυσίον καὶ δόματα. καὶ ἑτέρους ἀπέστειλε
occupare hierl'ȝ τ mōtē
καταλαβέσθαι τὴν ἱλῆμ καὶ τὸ ὄρος τοῦ
tēpli. τ p̄currēs q̄dā nūciauit
ἱεροῦ. καὶ προδραμών τις ἀπήγγειλε
ioanni in gazara q̄ p̄ijt pater
ἰωάννῃ εἰς γάζαρα ὅτι ἀπώλετο ὁ πατὴρ
ei⁹ τ fratres ei⁹: τ q̄a miſit
αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀπέσταλ
τ te īterficere. τ audiēs expauit
κε καὶ σὲ ἀποκτεῖναι. καὶ ἀκούσας ἐξέστη
vehemēter: τ cōprehēdit viros q̄
σφόδρα, καὶ συνέλαβε τοὺς ἄνδρας τοὺς
venerāt p̄dere eū τ occidit
ἐλθόντας ἀπολέσαι αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινεν
eos. cognouit em̄ q̄ q̄rebāt eū p̄de
αὐτούς. ἐπέγνω γὰρ ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν ἀπο
re. τ cetera ſmonū ioānis
λέσαι. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάννου
τ belloꝝ ei⁹ τ facino=
καὶ τῶν πολέμων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνδραγα=
rū ei⁹ q̄ fortiter geſſit: τ edifi=
θιῶν αὐτοῦ ὧν ἠνδραγάθησε, καὶ τῆς οἰκοδο
cij muroꝝ q̄s extruxit: τ
μῆς τῶν τειχέων ὧν ᾠκοδόμησε, καὶ τῶν
geſtoꝝ ei⁹. ecce hec ſcripta ſunt
πράξεων αὐτοῦ. ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται
in libris dieꝝ p̄cipat⁹ ſacerdotij ei⁹:
ἐπὶ βιβλίων ἡμερῶν ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ,
ex q̄ fact⁹ eſt p̄nceps ſacerdotū poſt pa=
ἀφ' οὗ ἐγενήθη ἀρχιερεὺς μετὰ τὸν πατέ=
trē ſuum.
ρα αὐτοῦ.

Finis maccabeoꝝ primi.

Τέλος τῆς τῶν μακκαβαίων πρώτης.

MACCABEORVM secundus.
MAKKABAIΩN δεύτερον.

Fratrib⁹ q̃ sunt p
Τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς κατ᾽
egyptũ iudeis gau
αἴγυπτον ἰουδαίοις χαί
f dere: fratres q̃ sũt ĩ hie=
ρειν, οἱ ἀδελφοὶ οἱ ἐν ἱερο
rosolymis iudei ⁊ q̃
σολύμοις ἰουδαῖοι καὶ οἱ
in regiõe iudee pacẽ bonã.
ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἰουδαίας εἰρήνην ἀγαθήν.
⁊ bona faciat vobis de⁹. ⁊ memierit
καὶ ἀγαθὰ ποιήσαι ὑμῖν ὁ θεός. καὶ μνησθείη
testamẽti sui: qđ ad abraã ⁊
τῆς διαθήκης αὐτοῦ, τῇ πρὸς ἀβραὰμ καὶ
isaac ⁊ iacob suoꝝ suoꝝ fide
ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν πι
liũ. ⁊ det vobis cor oib⁹ ad
στῶν. καὶ δώη ὑμῖν καρδίαν πᾶσι εἰς τὸ
colendũ eũ ⁊ faciẽdũ ei⁹ volũ
σέβεσθαι αὐτὸν καὶ ποιεῖν αὐτοῦ τὰ θελή
tates corde magno ⁊ aĩa volẽ=
ματα καρδίᾳ μεγάλῃ καὶ ψυχῇ βουλομέ
te. ⁊ adaperiat cor vr̃m in
νῃ. καὶ διανοίξαι τὴν καρδίαν ὑμῶν ἐν τῷ
lege sua ⁊ in p̃ceptis: ⁊
νόμῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασι, καὶ
pacẽ faciat ⁊ exaudiat vr̃as
εἰρήνην ποιήσαι καὶ ἐπακούσαι ὑμῶν τῶν
orões. ⁊ recõciliet vobis: ⁊ nõ vos
δεήσεων. καὶ καταλλαγείη ὑμῖν, καὶ μὴ ὑμᾶς
deserat in tp̃e malo. ⁊ nũc hic
ἐγκαταλίποι ἐν καιρῷ πονηρῷ. καὶ νῦν ὧδε
sum⁹ orãtes pro vobis. regnãte
ἐσμὲν προσευχόμενοι περὶ ὑμῶν. βασιλεύον
demetrio anno cẽtesimo sexagesimo nono:
τος δημητρίου ἔτους ἑκατοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἐννάτου,
nos iudei scripsim⁹ vobis in
ἡμεῖς οἱ ἰουδαῖοι γεγράφήκαμεν ὑμῖν ἐν τῇ
tribulatiõe ⁊ in ĩpetu q̃ sup̃uenit nobis in
θλίψει καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῇ ἐπελθούσῃ ἡμῖν ἐν
annis istis: ex q̃ recessit iason ⁊
τοῖς ἔτεσι τούτοις, ἀφ᾽ οὗ ἀπέστη ἰάσων καὶ
q̃ cũ eo a sancta terra ⁊ re=
οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁγίας γῆς καὶ τῆς βασι
gno. ⁊ succẽderũt portã ⁊ effude
λείας. καὶ ἐνεπύρισαν τὸν πυλῶνα καὶ ἐξέχε
rũt sãguinẽ ĩnocẽtẽ. ⁊ orauim⁹ dñz: ⁊ exau=
αν αἷμα ἀθῷον. καὶ ἐδεήθημεν τοῦ κυρίου, καὶ εἰση
diti sum⁹. ⁊ obtulim⁹ sacrificia ⁊ si=
κούσθημεν. καὶ προσηνέγκαμεν θυσίας καὶ σε
milaginẽ: ⁊ accẽdim⁹ lucernas ⁊ ꝓpo
μίδαλιν, καὶ ἐξήψαμεν τοὺς λύχνους καὶ προε
suim⁹ panes. ⁊ nũc vt agatis
θήκαμεν τοὺς ἄρτους. καὶ νῦν ἵνα ἄγητε τὰς
dies scenophegie chasleu mẽsis.
ἡμέρας τῆς σκηνοπηγίας τοῦ χασελεῦ μηνός.
anno cẽtesimo octogesimo ⁊ octauo: q̃ sũt ĩ
ἔτους ἑκατοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ καὶ ὀγδόου, οἱ ἐν
hierl̃m ⁊ q̃ in iudea ⁊ se=
ἱεροσολύμοις καὶ οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἡ γε=
nat⁹ ⁊ iudas aristobulo magi=
ρουσία καὶ ἰούδας ἀριστοβούλῳ διδασκά=
stro ptolemei regis: q̃ est ãt de
λῳ πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ὄντι δὲ ἀπὸ τοῦ
christoꝝ sacerdotũ gñe ⁊ q̃ sũt in egy=
τῶν χριστῶν ἱερέων γένους καὶ τοῖς ἐν αἰγύ=
pto iudeis: gaudere ⁊ saluere. de ma
πτῳ ἰουδαίοις, χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν. ἐκ με
gnis p̃iculis a deo liberati: ma
γάλων κινδύνων ὑπὸ τοῦ θεοῦ σεσωσμένοι, με

Incipit liber secũdus machabeorũ.

FRATRIBVS QVI Sunt per egyptum iudeis salutẽ dicũt fratres qui sunt in hierosolymis iudei: & qui in regione iudea: & pacem bonam. Benefaciat vobis deus & meminerit testamenti sui quod locutus est ad abraam & isaac & iacob seruorum suorum fidelium: & det vobis cor omnib⁹ vt colatis eum: & faciatis eius voluntatem corde magno & animo volenti. Adaperiat cor vestrum in lege sua & in preceptis suis: & faciat pacem. Exaudiat orationes vestras: & reconcilietur vobis: nec vos deserat in tempore malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis. Regnante demetrio anno centesimo sexagesimonono: nos iudei scripsim⁹ vobis in tribulatione & impetu qui superuenit nobis in istis annis ex quo recessit iason a sancta terra & a regno. Portã succenderunt & effuderunt sanguinez innocentem. Et orauimus ad dominũ & exauditi sumus: et obtulimus sacrificium & similaginem: & accendimus lucernas & proposuimus panes. Et nunc frequẽtate dies scenophegie mẽsis casleu. Anno centesimo octogesimo octauo: populus qui est hierosolymis & in iudea senatusq;: & iudas aristobolo magistro ptolemei regis qui est de genere christorum sacerdotũ: & his qui in egypto sunt iudeis: salutem & sanitatẽ. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipsi: vt pote qui aduersus talem regem dimicauimus. Ipse enim ebullire fecit de perside eos q pugnauerunt cõtra nos & sanctã ciuitatẽ. Nam cum in perside esset dux ipse & cũ ipso immensus exercitus: cecidit in tẽplo nanee: consilio deceptus sacerdotũ nanee. Etenim cum ea habitaturus venit ad locũ antiochus & amici eius: & vt acciperet pecunias multas dotis nomine. Cumq; proposuissent eas sacerdotes nanee: & ipse cum paucis ingressus esset intra ambitum phani: clauserunt templum. Cum autem intrasset antioch⁹ apertoq; occulto aditu templi mittentes lapides percusserunt ducem & eos qui cum eo erant: & diuiserunt mẽbratiz & capitibus amputatis foras proiecerunt. Per omnia benedictus deus q tradidit impios. Facturi igitur quinta & vicesima die mensis casleu purificationem templi: necessarium duxim⁹ significare vobis: vt et vos quoq; agatis diẽ scenophegie & diem ignis qui datus est quando neemias edificato templo & altari obtulit sacrificia. Naz cum in persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui tunc cultores dei erant: acceptũ ignem de altari occulte absconderũt in valle vbi erat puteus altus & siccus: & in eo contutati sunt eum ita vt omnibus ignotus esset locus. Cum autem preterissent anni multi: & placuit deo vt mitteretur neemias a rege persidis: nepotes sacerdotum illorum qui absconderant misit ad requirendum ignem: & sicut narrauerunt nobis non inuenerũt

gnifice gr̃as agim⁹ ei: vt pote ꝯtra re
γάλως εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ, ὡς ἂν πρὸς βα
gẽ dimicãtes. ipse em̃ ebullire fecit
σιλέα παρατασσόμενοι. αὐτὸς γὰρ ἐξέβρασε
eos q̃ pugnauerũt in sancta ciuitate.
τοὺς παραταξαμένους ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει.
in p̃sida existẽs em̃ dux ⁊
εἰς τὴν περσίδα γενόμενος γὰρ ὁ ἡγεμὼν καὶ
circa ip̃m irresistibilis apparẽs esse exer
ἡ περὶ αὐτὸν ἀνυπόστατος δοκοῦσα εἶναι δύ
cit⁹: p̃cussi sunt in nanee tẽplo
ναμις, κατεκόπησαν ἐν τῷ τῆς ναναίας ἱερῷ
deceptione vtẽtib⁹ iĳs q̃ circa
παραλογισμῷ χρησαμένων τῶν περὶ τὴν
naneã sacerdotib⁹. tãquã. n. simulh̃itatur⁹ cũ ea ad
ναναίαν ἱερέων. ὡς γὰρ συνοικήσων αὐτῇ πα
uenit in locũ ipseq; antioch⁹ ⁊ q̃
ρεγένετο εἰς τὸν τόπον ὅ, τε ἀντίοχος καὶ οἱ
cũ eo amici: vt acciperẽt pecu
σὺν αὐτῷ φίλοι, χάριν τοῦ λαβεῖν τὰ χρήμα
nias in dotis rõne. ⁊ cũ ꝓposuissẽt eas
τα εἰς φερνῆς λόγον. καὶ προθέντων αὐτὰ τῶν
sacerdotes nanei: et ille ĩgressus esset cũ
ἱερέων τοῦ ναναίου, κἀκείνου προσελθόντος με
paucis intra ambitũ fani clau
τ᾽ ὀλίγων εἰς τὸν περίβολον τοῦ τεμένους, συγ
dẽtes tẽplũ postq̃ ĩtrauit antioch⁹:
κλείσαντες τὸ ἱερὸν ὡς εἰσῆλθεν ἀντίοχος,
aperiẽtes laquearis occultã por
ἀνοίξαντες τὴν τοῦ φατνώματος κρυπτὴν θύ=
tã: mittẽtes lapides lapidauerũt
ραν, βάλλοντες πέτρους συνεκεραύνωσαν
ducẽ: ⁊ mẽbra faciẽtes ⁊
τὸν ἡγεμόνα, καὶ μέλη ποιήσαντες καὶ τὰς
capita auferẽtes his q̃ extra erãt ꝓiecerũt.
κεφαλὰς ἀφελόντες τοῖς ἔξω παρέρριψαν.
per oĩa bñdict⁹ noster deus q̃ tradi
κατὰ πάντα εὐλογητὸς ἡμῶν ὁ θεὸς ὃς ἔδω
dit impios. futuri agere in
κε τοὺς ἀσεβήσαντας. μέλλοντες ἄγειν ἐν
chasleu q̃nta ⁊ vigesima purifica
τῷ χασελεῦ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τὸν καθαρι
tionẽ tẽpli necessariũ duxim⁹ significare
σμὸν τοῦ ἱεροῦ δέον ἡγησάμεθα διασαφῆσαι
vobis vt ⁊ ip̃i agatis tanq̃ scenophegie
ὑμῖν ἵνα καὶ αὐτοὶ ἄγητε ὡς σκηνοπηγίας
⁊ ignis. q̃n neemias postq̃ edificauit
καὶ τοῦ πυρὸς. ὅτε νεεμίας οἰκοδομήσας τό, τε
tẽplũ ⁊ altare: obtulit sacrificiũ.
ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀνήνεγκε θυσίαν.
⁊ em̃ q̃n in p̃sidẽ ducti sũt nr̃i
καὶ γὰρ ὅτε εἰς τὴν περσικὴν ἤγοντο ἡμῶν οἱ
patres: q̃ tũc erãt pĳ sacerdotes acci=
πατέρες, οἱ τότε εὐσεβεῖς ἱερεῖς λαβόν=
piẽtes ab igne altaris occulte:
τες ἀπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου λαθραίως,
abscõderũt in cõcauitate putei ordinẽ
κατέκρυψαν ἐν κοιλώματι φρέατος τάξιν
habẽtis sicci. in q̃ tutati sunt ita vt
ἔχοντος ἄνυδρον. ἐν ᾧ κατησφαλίσαντο ὥς
oib⁹ ignot⁹ esset loc⁹. p̃te=
τε πᾶσιν ἄγνωστον εἶναι τὸν τόπον. διελ
ritis ãt annis multis q̃n visum ẽ deo:
θόντων δὲ ἐτῶν ἱκανῶν ὅτε ἔδοξε τῷ θεῷ,
missus neemias a rege
ἀποσταλεὶς νεεμίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως
p̃sidis nepotes sacerdotũ
τῆς περσίδος τοὺς ἐκγόνους τῶν ἱερέων
q̃ abscõderunt misit ad
τῶν ἀποκρυψάντων ἔπεμψεν ἐπὶ τὸ
ignẽ. vt narrauerũt nobis nõ inuenisse
πῦρ. ὡς διεσάφησαν ἡμῖν μὴ εὑρηκέναι

igne: sed aquā crassam. iussit eos
πῦρ, ἀλλὰ ὕδωρ παχύ. ἐκέλευσεν αὐτοὺς
haurientes ferre. vt autem oblata sunt
ἀποβάψαντας φέρειν. ὡς δὲ ἀνηνέχθη τὰ
sacrificia: iussit sacerdotes neemi
τῶν θυσιῶν, ἐκέλευσε τοὺς ἱερεῖς νεεμί-
as aspergere aqua ipsaque ligna et
ας ἐπιρρᾶναι τῷ ὕδατι τά τε ξύλα καὶ
que erant supposita. vt autem factū est et tem-
τὰ ἐπικείμενα. ὡς δὲ ἐγένετο καὶ χρό-
pus transijt quando sol refulsit pri-
νος διῆλθεν ὅτε ἥλιος ἀνέλαμψε πρότε-
us nubilus existens accēsa est pyra magna.
ρον ἐπινεφὴς ὢν ἀνήφθη πυρὰ μεγάλη.
adeo vt mirarentur omnes. orationē autem
ὥστε θαυμάσαι πάντας. προσευχὴν δὲ
fecerunt sacerdotes cōsumato
ἐποιήσαντο οἱ ἱερεῖς δαπανωμένης τῆς
sacrificio et sacerdotes et omnes inchoan
θυσίας, οἵ τε ἱερεῖς καὶ πάντες καταρχο-
te ionatha: ac reliquis respōdentibus
μένου ἰωνάθου, τῶν δὲ λοιπῶν ἐπιφωνούν-
vt neemia. erat autem oratio mo-
των ὡς νεεμίου. ἦν δὲ ἡ προσευχὴ τὸν τρό-
dū habēs hūc. domine domine deus
πον ἔχουσα τοῦτον. κύριε κύριε ὁ θεὸς ὁ
omnium creator terribilis et fortis et
πάντων κτίστης ὁ φοβερὸς καὶ ἰσχυρὸς καὶ
iustus et misericors solus rex et
δίκαιος καὶ ἐλεήμων ὁ μόνος βασιλεὺς καὶ
bonus solus prestās: solus iustus
χρηστὸς ὁ μόνος χορηγός, ὁ μόνος δίκαιος
et omnipotens et eternus: liberās
καὶ παντοκράτωρ καὶ αἰώνιος, ὁ διασώζων
israel ab omni malo: qui fecisti
τὸν ἰσραὴλ ἐκ παντὸς κακοῦ, ὁ ποιήσας
patres electos: et sanctificasti e-
τοὺς πατέρας ἐκλεκτούς, καὶ ἁγιάσας αὐ-
os: accipe sacrificiū pro omni
τούς, πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ὑπὲρ παντὸς
populo tuo israel: et custodi par
τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ, καὶ διαφύλαξον τὴν με-
tem tuā et sanctifica: cōgrega
ρίδα σου καὶ καθαγίασον, ἐπισυνάγαγε τὴν
dispersionē nostram. libera eos qui ser
διασπορὰν ἡμῶν. ἐλευθέρωσον τοὺς δουλεύ-
uiunt in gentibus cōtemptos et
οντας ἐν τοῖς ἔθνεσι τοὺς ἐξουθενημένους καὶ
abominatione habitos respice. et sciant gētes
βδελυκτοὺς ἔπιδε. καὶ γνώτωσαν τὰ ἔθνη
quod tu es deus noster. affige op-
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν. βασάνισον τοὺς κα-
primētes et cōtumelijs afficiētes in sup
ταδυναστεύοντας καὶ ἐξυβρίζοντας ἐν ὑπε-
bia. planta populum tuū in
ρηφανίᾳ. καταφύτευσον τὸν λαόν σου εἰς
loco sancto tuo sicut dixit moy
τὸν τόπον τὸν ἅγιόν σου καθὼς εἶπε μωυ-
ses. at sacerdotes psallebāt hymnos.
σῆς. οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπέψαλλον τοὺς ὕμνους.
postquam autem cōsumptū est sacrificiū: et
Deut. 34.a. καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆς θυσίας, καὶ
B residua aq: neemias ius-
τὸ περιλειπόμενον ὕδωρ, ὁ νεεμίας ἐκέ-
sit lapides maiores perfundi. vt autem
λευσε λίθους μείζονας καταχεῖν. ὡς δὲ
hoc factū est flāma accēsa est. at ab
τοῦτο ἐγενήθη φλὸξ ἀνήφθη. τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ
altari relucēte lumine cōsum
θυσιαστηρίου ἀντιλάμψαντος φωτὸς ἐδα-
pta est. vt autem manifesta facta est res
πανήθη. ὡς δὲ φανερὸν ἐγενήθη τὸ πρᾶγ-

ignem sed aquam crassā. Et iussit eos haurire & afferre sibi: et sacrificia que imposita erant iussit sacerdos neemias aspergi ipsa aqua & ligna et que erant supposita. Vtque hoc factum est et tempus affuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo: accensus est ignis magnus ita vt omnes mirarentur. Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consumaretur sacrificium ionatha inchoante ceteris autem respondentibus. Et neemie erat oratio hunc habēs modum. Domine deus omnium creator terribilis & fortis iustus & misericors qui solus es bonus rex: solus prestans solus iustus & omnipotens & eternus: qui liberas israel de omni malo: qui fecisti patres electos & sanctificasti eos: accipe sacrificium pro vniuerso populo tuo israel: & custodi partem tuam & sanctifica. Congrega dispersionem nostram: libera eos qui seruiunt gentibus & contemptos & abominatos respice vt sciant gētes quia tu es deus noster. Affige opprimentes nos: & contumeliā facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant hymnos vsque quo consumptum esset sacrificiū. Cum autem consumptum esset sacrificium: ex residua aqua neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod vt factum est: ex eis flāma accensa est: sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Vt vero manifestata est res nunciatum est regi persarum: quod in loco in quo ignem absconderant hi qui translati fuerant sacerdotes aqua apparuit: de qua neemias & qui cum eo erāt purificauerunt sacrificia. Considerans autem rex & rem diligenter examinans: fecit ei templum vt probaret quod factum erat. Et cum probasset sacerdotibus donauit multa bona: & alia atque alia munera: & accipiens manu sua tribuebat eis. Appellauit autem neemias hūc locum nephthar: quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures nephi. Ca. 2.

Inuenitur autem in descriptionibus hieremie prophete quod iussit eos ignem accipere qui transmigrabātur vt significatum est: & vt mandauit transmigratis. Et dedit illis legem ne obliuiscerentur precepta domini: & vt non exerrarent mentibus videntes simulachra aurea & argentea & ornamenta eorum. Et alia huiusmodi dicēs hortabatur ne legē amouerent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura quomodo tabernaculum & arcam iussit propheta diuino responso ad se facto comitari secum vsque quo exiit in montem: in quo moyses ascendit & vidit dei hereditatem. Et veniens ibi hieremias inuenit locū spelunce: & tabernaculum & arcam & altare incensi intulit illuc & ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui sequebātur vt notarent sibi locū: & nō potuerūt inuenire. Vt autē cognouit hieremias culpans illos dixit quod ignotus

et renūciatū est regi per-
μα. καὶ διηγγέλη τῷ βασιλεῖ τῶν περ-
sarum quod in loco vbi ignē abscō
σῶν ὅτι εἰς τὸν τόπον οὗ τὸ πῦρ ἀπέ-
derūt qui trāslati fuerāt sacerdotes: aqua
κρυψαν οἱ μεταχθέντες ἱερεῖς, τὸ ὕδωρ
apparuit ex qua et neemias pu
ἐφάνη ἀφ᾽ οὗ καὶ οἱ περὶ τὸν νεεμίαν ἥγ-
rificauit sacrificiū. circūsepiēs autem
νισαν τὰ τῆς θυσίας. περιφράξας δὲ ὁ
rex tēplū fecit vt probaret
βασιλεὺς ἱερὸν ἐποίησε δοκιμάσας τὸ
rem. et quibus gratificabatur rex
πρᾶγμα. καὶ οἷς ἐχαρίζετο ὁ βασιλεὺς
multa diuersa accipiebat et da-
πολλὰ διάφορα ἐλάμβανε καὶ μετεδί-
bat. appellauit autem neemias
δου. προσηγόρευσαν δὲ οἱ περὶ τὸν νεεμίαν
hoc nephthar: quod interpretatur purificatio. vo
τοῦτο νέφθαρ, ὃ διερμηνεύεται καθαρισμός. κα-
catur autem apud multos nephthar.
λεῖται δὲ παρὰ τοῖς πολλοῖς νέφθαρ. 2.
Inuenitur autem in descriptionibus
Εὑρίσκεται δὲ ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς
hieremias propheta quod iussit de
ἱερεμίας ὁ προφήτης ὅτι ἐκέλευσε τοῦ
igne accipere eos qui trāsmigrabantur vt si-
πυρὸς λαβεῖν τοὺς μεταγενομένους ὡς σε-
gnificatū est. et vt mādauit trāsmi
σήμανται. καὶ ὡς ἐνετείλατο τοῖς μετα-
gratis propheta dans eis
γενομένοις ὁ προφήτης δοὺς αὐτοῖς τὸν
legē: vt nō obliuiscantur precepto-
νόμον, ἵνα μὴ ἐπιλάθωνται τῶν προσταγμά-
rū domini: et vt nō aberra-
των τοῦ κυρίου, καὶ ἵνα μὴ ἀποπλανη-
rēt mentibus videntes simula
θῶσι ταῖς διανοίαις βλέποντες ἀγάλ-
chra aurea et argentea et quod circa
ματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ τὸν περὶ
ea ornamentū. et alia huiusmodi dicēs:
αὐτὰ κόσμον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα λέγων,
hortabatur ne amouerēt legē a
παρεκάλει μὴ ἀποστῆναι τὸν νόμον ἀπὸ
corde suo. erat autem in scriptura
τῆς καρδίας αὐτῶν. ἦν δὲ ἐν τῇ γραφῇ
quomodo tabernaculū et arcā ius-
ὡς τὴν σκηνὴν καὶ τὴν κιβωτὸν ἐκέλευ-
sit propheta diuino responso facto
σεν ὁ προφήτης χρηματισμοῦ γενηθέντος
se comitari: vsque quo exiuit in
αὐτῷ συνακολουθεῖν, ὡς δὲ ἐξῆλθεν εἰς
mōtē vbi moyses ascēdens vidit
τὸ ὄρος οὗ ὁ μωυσῆς ἀναβὰς ἐθεάσατο
dei hereditatē. et veniēs hie
τὴν τοῦ θεοῦ κληρονομίαν. καὶ ἐλθὼν ὁ ἱε-
remias inuenit domū speluncę et taberna
ρεμίας εὗρεν οἶκον ἀντρώδη καὶ τὴν σκη-
culū et arcā et altare
νὴν καὶ τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον
incensi intulit illuc. et
τοῦ θυμιάματος εἰσήνεγκεν ἐκεῖ. καὶ
ostiū obstruxit. et accedentes qui-
τὴν θύραν ἐνέφραξε. καὶ προελθόντες τι-
dam qui simul sequebantur vt nota-
νὲς τῶν συνακολουθούντων ὥστε ἐπιση-
rent viā: et nō potuerūt
μήνασθαι τὴν ὁδόν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν
inuenire. vt autem hieremias cognouit: cul-
εὑρεῖν. ὡς δὲ ὁ ἱερεμίας ἔγνω, μεμψά-
pans eos dixit: quod et ignotus
μενος αὐτοῖς εἶπεν, ὅτι καὶ ἄγνωστος ὁ

locus erit donec cōgreget de⁹ cōgre
τόπος ἔσται ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπι=
gationē ppli τ mia fiat. τ
συναγωγὴν τοῦ λαοῦ καὶ ἔλεος γένηται. καὶ
tūc dn̄s ostēdet hec. τ appare
τότε ὁ κύριος ἀναδείξει ταῦτα. καὶ ὀφθήσε
bit glia dn̄i τ nubes: sicut τ in moy
ται ἡ δόξα τοῦ κυρίου καὶ ἡ νεφέλη, ὡς καὶ ἐπὶ μω
se manifestabat: sicut τ salomon petijt
υσῆ ἐδηλοῦτο, ὡς καὶ ὁ σολομὼν ἠξίωσεν
vt loc⁹ scificaret maxime. mani=
ἵνα ὁ τόπος καθαγιασθῇ μεγάλως. διεσα
festabat āt τ vt sapiam habēs obtulit sa=
φεῖτο δὲ καὶ ὡς σοφίαν ἔχων ἀνήνεγκε θυ
crificiū dedicationis τ cōsumationis
σίαν ἐγκαινισμοῦ καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ
tēpli. sicut τ moyses orauit ad
ἱεροῦ. καθὼς καὶ μωυσῆς προσηύξατο πρὸς
dn̄m: τ descēdit ignis de celo τ
κύριον, καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
holocaustū cōsumpsit: sic τ salo
τὰ τῆς θυσίας ἐδαπάνησεν, οὕτω καὶ σολο
mon orauit. τ descēdens ignis cōsū=
μὼν προσηύξατο. καὶ καταβὰν τὸ πῦρ ἀνή=
psit holocausta. τ dixit moyses
λωσε τὰ ὁλοκαυτώματα. καὶ εἶπε μωυσῆς
eo ꝙ nō est comestū qd̓ erat ꝑ peccato
διὰ τὸ μὴ βεβρῶσθαι τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας
cōsūptū ē. simil͛r τ salomon octo
ἀνηλώθη. ὡσαύτως καὶ ὁ σολωμὼν τὰς ὀκτὼ
dies celebrauit. narrabant̄ āt τ in dscri
ἡμέρας ἤγαγεν. ἐξηγοῦντο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνα
ptionib⁹ τ in cōmentarijs q̄
γραφαῖς καὶ ἐν τοῖς ὑπομνηματισμοῖς τοῖς
ꝓm neemiā eadē. τ vt cō=
κατὰ τὸν νεεμίαν τὰ αὐτά. καὶ ὡς κατα=
struēs bibliothecā cōgregauit ea q̄
βαλλόμενος βιβλιοθήκην ἐπισυνήγαγε τὰ
de regib⁹: τ ꝓphetaꝝ τ ea q̄
περὶ τῶν βασιλέων, καὶ προφητῶν καὶ τὰ
dauid τ epistolas regū de
τοῦ δαυὶδ καὶ ἐπιστολὰς βασιλέων περὶ
donarijs. simil͛r āt τ iudas q̄
ἀναθεμάτων. ὡσαύτως δὲ καὶ ἰούδας τὰ
acciderūt ꝑ factū bellū
διαπεπτωκότα διὰ τὸν γεγονότα πόλεμον
nobis cōgregauit oia: τ sunt apud
ἡμῖν ἐπισυνήγαγε πάντα, καὶ ἔστι παρ' ἡ
nos. q̄rū itaq͂ necessitatē habueritis: eos q̄ ꝑ
μῖν. ὧν οὖν ἐὰν χρείαν ἔχητε, τοὺς ἀπο=
ferant vobis mittite. futuri
κομιοῦντας ὑμῖν ἀποστέλλετε. μέλλοντες
igit͛ agere purificationē scripsim⁹ vobis.
οὖν ἄγειν τὸν καθαρισμὸν ἐγράψαμεν ὑμῖν.
bene igit͛ facietis agētes di=
καλῶς οὖν ποιήσετε ἄγοντες τὰς ἡμέ=
es. at de⁹ q̄ liberauit oēm pplm
ρας. ὁ δὲ θεὸς ὁ σώσας τὸν πάντα λαὸν
suū: τ reddidit hereditatē oib⁹
αὐτοῦ, καὶ ἀποδοὺς τὴν κληρονομίαν πᾶσι
τ regnū: τ sacerdotiū: τ
καὶ τὸ βασίλειον, καὶ τὸ ἱεράτευμα, καὶ τὸν
scificationē: sicut ꝓmisit in
ἁγιασμόν, καθὼς ἐπηγγείλατο διὰ τοῦ
lege: speram⁹ em̄ in deo ꝙ
νόμου, ἐλπίζομεν γὰρ ἐπὶ τῷ θεῷ ὅτι
cito nr̄i miserebit͛: τ cōgregabit de
ταχέως ἡμᾶς ἐλεήσει, καὶ ἐπισυνάξει ἐκ
sub celo in sanctū locū.
τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν ἅγιον τόπον.
liberauit em̄ nos de magnis malis: τ
ἐξείλετο γὰρ ἡμᾶς ἐκ μεγάλων κακῶν, καὶ

erit locus donec congreget deus con=gregationem populi: & propitius fiat. Et tunc dominus ostendet hec: & apparebit maiestas domini: & nubes erit sicut & moysi manifestabatur: & sicut cū salomon petiit vt locus sanctificaretur magno deo manifestabat hec. Magnifice etenim sapientiam tractabat: & vt sapientiam habens: obtulit sacrificium dedicationis & consumationis templi. Sicut & moyses orabat ad dominum: & descendit ignis de celo: & cōsumpsit holocaustum sicut & salomon orauit: & descendit ignis de celo: & consumpsit holocaustum: & dixit moyses eo ꝙ nō sit comestum quod erat pro peccato cōsumptum est. Similiter & salomon octo diebus celebrauit dedicationem. Inferebantur autē in descriptionibus & cōmentariis neemie hec eadem: & qualiter construens bibliothecam congregauit de regionibus libros: & prophetarum & dauid & epistolas regum de donariis. Similiter autem & iudas ea que didicerat per bellum quod nobis acciderat congregauit omnia & sunt apud nos. Si ergo desideratis hec: mittite q perferant vobis. Acturi itaq͂ purificationem scripsimus vobis. Bene ergo facietis: si egeritis hos dies. Deus autē qui liberauit populum suum & reddidit hereditatem omnibus: & regnum & sacerdotiū & sanctificationem sicut promisit in lege: speramus ꝙ cito nostri miserebitur: & congregabit de sub celo in locum sanctum. Eripuit enim nos de magnis periculis & locū purgauit. De iuda vero machabeo & fratrib⁹ eius: & de templi magni purificatione & de are dedicatione: sed & de preliis que pertinēt ad antiochum nobilem: & filiū eius eupatorem: & de illuminationibus que de celo facte sunt ad eos qui pro iudeis fortiter fecerūt ita vt vniuersam regionem cū pauci essent vindicarent: & barbaram multitudine͂ fugarent: & famosissimum in toto orbe templum recuperarent & ciuitatem liberarent: vt leges que abolite erant restituerentur domino cum omni tranquillitate propitio facto illis. Item q͂ ab iasone cyreneo quinq͂ libris comprehensa tentauim⁹ nos vno volumine breuiare. Cōsiderantes enim multitudinem librorum & difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarū propter multitudinem rerum curauimus volentib⁹ quide͂ legere vt esset animi oblectatio studiosis vero vt facili⁹ possint memorie cōmendare: omnibus autem legentibus vtilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui hoc opus breuiandi causa suscepimus: non facilem laborem immo vero negocium plenu͂ vigiliarū & sudoris assumpsimus. Sicut hi qui preparant conuiuium: & querunt aliorum voluntati parere: propter multorum gratiam: libenter laborem sustinemus: veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes: ipsi autem secundū datā formā breuitati studētes. Sicut

locū purgauit. ea āt q̄ ad iudā
τὸν τόπον ἐκαθάρισε. τὰ δὲ κατὰ τὸν ἰούδαν
maccabeū τ hui⁹ fratres:
τὸν μακκαβαῖον καὶ τοὺς τούτου ἀδελφούς,
τ tēpli magni purificatio
καὶ τὸν τοῦ ἱεροῦ τοῦ μεγάλου καθαρισ= 5.Reg
nē: τ are dedicationē: itē 8.a.
μόν, καὶ τὸν τοῦ βωμοῦ ἐγκαινισμόν, ἔτι C
q͂ cōtra antiochū nobilē τ
τε τοὺς πρὸς ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὸν
hui⁹ filiū eupatorē ꝑlia: τ de
τούτου υἱὸν εὐπάτορα πολέμους, καὶ τὰς ἐξ
celo factas illūinationes his q̄ ꝑ
οὐρανοῦ γενομένας ἐπιφανείας τοῖς ὑπὲρ τοῦ
iudaismo strenue fecerūt ita
ἰουδαισμοῦ φιλοτίμως ἀνδραγαθήσασιν ὥς
vt totā regionē pauci exn̄tes popula
τε τὴν ὅλην χώραν ὀλίγους ὄντας λεηλα=
rent: τ barbarā multitudinē ꝑseq̄rent: τ
τεῖν, καὶ τὰ βάρβαρα πλήθη διώκειν, καὶ
celebre ꝑ totū vniuersum tēplū
τὸ περιβόητον καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἱερὸν
restaurarēt: τ ciuitatē libera=
ἀνοικοδομεῖσθαι, καὶ τὴν πόλιν ἐλευθερῶ=
rēt: τ q̄ future erāt dissolui le=
σαι, καὶ τοὺς μέλλοντας καταλύεσθαι νό= D
ges erigerēt: dn̄o cū oī
μους ἐπανορθῶσαι, τοῦ κυρίου μετὰ πάσης
trāquillitate ꝓpitio facto eis: a ia
ἐπιεικείας ἵλεω γενομένου αὐτοῖς, ὑπὸ ἰά
sone cyreneo declarata in qn̄
σωνος τοῦ κυρηναίου δεδηλωμένα διὰ πέν=
q͂ libris: tētabim⁹ in vno volumi
τε βιβλίων, πειρασόμεθα δι' ἑνὸς συντάγ
ne abbreuiare. cōsiderantes em̄ effu=
ματος ἐπιτεμεῖν. συνορῶντες γὰρ τὸ χύ=
sionē nūeroꝝ τ existē difficultatē
μα τῶν ἀριθμῶν καὶ τὴν οὖσαν δυσχέρειαν E
volentib⁹ circūuoluere histo
τοῖς θέλουσιν εἰσκυκλεῖσθαι τοῖς τῆς ἱστο
rie narrationes ꝓpt͛ multitudinē materie:
ρίας διηγήμασι διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὕλης,
curauim⁹ his q̄dē q̄ volunt lege
ἐφροντίσαμεν τοῖς μὲν βουλομένοις ἀνα
re oblectationē: ipis āt studio
γινώσκειν ψυχαγωγίαν, τοῖς δὲ φιλοφρο
sis ad in memoria accipiendū faci
νοῦσιν εἰς τὸ διὰ μνήμης ἀναλαβεῖν εὐκο
litatē: oib⁹ āt legētib⁹ vtili
πίαν, πᾶσι δὲ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὠφέ
tatē: τ nobis q̄dē q̄ labo=
λειαν, καὶ ἡμῖν μὲν τοῖς τὴν κακοπά=
rē assumpsim⁹ abreuiationis nō fa
θειαν ἐπιδεδεγμένοις τῆς ἐπιτομῆς οὐ ῥᾴ
cile: sudoris āt τ vigilie nego F
διον, ἱδρῶτος δὲ καὶ ἀγρυπνίας τὸ πρᾶγ
ciū. sicut illi q̄ parat cōui
μα. καθάπερ τῷ παρασκευάζοντι συμ
uiū τ q̄rit oīm vtilita
πόσιον καὶ ζητοῦντι τὴν πάντων λυσι=
tē nō facile: tamē ꝓpt͛
τέλειαν οὐκ εὐχερές, ὅμως διὰ τὴν τῶν
multoꝝ gr͂am: libēter labo=
πολλῶν εὐχαριστίαν, ἡδέως τὴν κακοπά
rē sustinebim⁹. ipaꝫ q̄dē diligentiā de
θειαν ὑποισόμεθα. τὸ μὲν διακριβοῦν περὶ
singulis historiographo cōceden=
ἑκάστων τῷ συγγραφεῖ παραχωρήσαν=
tes: ipm āt ꝑscrutari figu=
τες, τὸ δὲ ἐπιπορεύεσθαι τοῖς ὑπογραμ
ras epitomes omittētes. sicut
μοῖς τῆς ἐπιτομῆς ἀπονοῦντες. καθάπερ

cū noue dom⁹ architecto ꝟ vniūsa
γὰρ τοῖς καινῆς οἰκίας ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης
structura curandū: at inurere ꝛ ꝗ
καταβολῆς φροντιστέον, τῷ δὲ ἐγκαίειν καὶ
pingere aggredienti apta
ζωγραφεῖν ἐπιχειροῦντι τὰ ἐπιτήδεια
ad ornatū exquirēda sunt: sic estimo ꝛ
πρὸς διακόσμησιν ἐξεταστέον, οὕτω δοκῶ καὶ
in nobis. ipm qdē pambulare ꝛ viā
ἐπὶ ἡμῖν. τὸ μὲν ἐμβατεύειν καὶ περίπα
facere ſmonū ꝛ curiosum esse
τον ποιεῖσθαι λόγων καὶ πολυπραγμονεῖν
in his q̄ sūt ꝑ in ptes: historie autori
ἐν τοῖς κατὰ μέρος, τῷ τῆς ἱστορίας ἀρχηγέτῃ
cōgruere: at breuitatē dictionis secta=
καθήκειν, τὸ δὲ σύντομον τῆς λέξεως μεταδιώ
ri: ꝛ curiositatē negotij
κειν, καὶ τὸ ἐξεργαστικὸν τῆς πραγματείας
omittere: abbreuiationē faciē
παραιτεῖσθαι, τῷ τὴν μετάφρασιν ποιου
ti cōcedendū. hinc ergo incipia=
μένῳ συγχωρητέον. ἐντεῦθεν οὖν ἀρξώμε=
m⁹ narrationē predictis tan=
θα τῆς διηγήσεως τοῖς προειρημένοις τοσοῦ
tū adiūgentes. stultū enī ante
τον ἐπιζεύξαντες. εὔηθες γὰρ τὸ μὲν πρὸ τῆς
historiā effluere: ipsā aūt historiā abbre
ἱστορίας πλεονάζειν, τὴν δὲ ἱστορίαν ἐπι=
uiare.
τεμεῖν. Ca. 3.

Cūm sancta ciuitas habitaret cū
Τῆς ἁγίας πόλεως κατοικουμένης με
oī pace: ꝛ leges ꝙ opti
τὰ πάσης εἰρήνης, καὶ τῶν νόμων ὅτι κάλ
me custodirent: ppt̄ onie pōti
λιστα συντηρουμένων, διὰ τὴν ὀνίου τ̄ ἀρχι
ficis pietatē ꝛ maloꝝ odiū: acci
ερέως εὐσέβειάν τε καὶ μισοπονηρίαν, συ
debat ꝛ ipos reges honorare
νέβαινε καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς τιμᾶν
locū: ꝛ tēplū munerib⁹
τὸν τόπον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀποστολαῖς ταῖς
optimis illustrare: ita vt ꝛ seleuc⁹
κρατίσταις δοξάζειν, ὥς τε καὶ σέλευκον τὸν
asie rex suppeditaret ex pro
τῆς ἀσίας βασιλέα χορηγεῖν ἐκ τῶν ἰδί
prijs redditib⁹ oēs ad ministe=
ων προσόδων πάντα τὰ πρὸς τὰς λειτουρ
ria sacrificioꝝ ptinētes sump
γείας τῶν θυσιῶν ἐπιβάλλοντα δαπανή
tus. simon āt qdā de bēiamin tri=
ματα. σίμων δέ τις ἐκ τῆς βενιαμὶν φυ=
bu ꝑposit⁹ tēpli cōstitut⁹: cōtē
λῆς προστάτης τοῦ ἱεροῦ καθεσταμένος, διη
dit cū pncipe sacerdotū de ea q̄ in vr=
νέχθη τῷ ἀρχιερεῖ περὶ τῆς κατὰ τὴν πό
be edilitate. ꝛ vincere oniam nō
λιν ἀγορανομίας. καὶ νικῆσαι τὸν ὀνίαν μὴ
potēs: venit ad apolloniū filiū thrasci:
δυνάμενος, ἦλθε πρὸς ἀπολλώνιον θρασαίου,
q̄ in illo tpe celes syrie
τὸν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κοίλης συρίας
ꝛ phenicie dux. ꝛ nūciauit de
καὶ φοινίκης στρατηγόν. καὶ προσήγγειλε περὶ
pecunijs ineffabilib⁹: plenū eē in hie
τῶν χρημάτων ἀμυθήτων, γέμειν τὸ ἐν ἱε=
rosolymis erariū: adeo ꝙ multitudo
ροσολύμοις γαζοφυλάκιον, ὥς τε τὸ πλῆθος
diuersoꝝ innūerabilis eēt. ꝛ nō pti
τῶν διαφόρων ἀναρίθμητον εἶναι, καὶ μὴ προ
nerēt ea ad sacrificioꝝ rōnē:
σήκειν αὐτὰ πρὸς τὸν τῶν θυσιῶν λόγον;

enim noue domus architecto de vniuersa structura curandum est: ei vero qui pingere curat que apta sunt ad ornatum: exquirenda sunt: ita estimandum est & in nobis. Etenim intellectum colligere & ordinare sermonem: & curiosius partes singulas quasq; disquirere historie congruit autori: breuitatē vero dictionis sectari: & executiones rerum vitare breuianti concedendum est. Hinc ergo narrationem incipiemus de prefatione tātū dixisse sufficiat. Stultū etenim est ante historiā effluere: in ipsa autē historia succingi.

Capitulum tertium

Igitur cū sancta ciuitas habitaretur in omni pace: leges aūt adhuc optime custodirentur propter onie pontificis dispositionem & pietatem: & animos odio habētes mala: fiebat vt & ipsi reges & principes locum sūmo honore dignum ducerent: & templum maximis muneribus illustrarent: ita vt seleucus asie rex de redditibus suis prestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Simon autem de tribu beniamin prepositus templi constitutus: contendebat obsistēte sibi prīcipe sacerdotum iniquum aliquid in ciuitate moliri. Sed cum vincere omnia non posset venit ad appollonium tharsee filium qui illo tempore erat dux cele syrie & phenicis: & nunciauit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse erarium hierosolymis: & cōmunes copias immensas esse que non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse autem possibile sub potestate regis cadere vniuersa. Cumq; retulisset ad regem apolloni⁹ de pecuniis que delate erant: ille accitū heliodorum qui erat super negocia ei⁹ misit cum madatis vt predictam pecuniam transportaret. Statimq; heliodorus iter est agressus: specie quidem quasi per celessyriam & phenicē ciuitates esset peragratur⁹ reuera autē regis propositum prefecturus. Sed cū venisset hierosolymaꝫ & benigne a sūmo sacerdote in ciuitate esset exceptus narrauit de dato indicio pecuniarum & cuius rei gratia adesset aperuit. Interrogabat autem si vere hec ita essent. Tunc sūm⁹ sacerdos ostendit deposita esse hec & victualia viduarū & pupillorum: quedā vero esse hircani tobie viri valde eminentis: in his que detulerat impius simon. vniuersa autē argenti talenta esse quadrigenta: & auri ducēta: decipi vero eos qui credidissent loco & templo qđ per vniuersum mundum honoratur ꝑ sui veneratiōe & sanctitate oīno impossibile esse. At ille pro his que habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die intrabat de his heliodorus ordinaturus. Non modica vero per vniuersaꝫ ciuitatē erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibus iactauerunt se: & inuocabāt de celo eū qui de depositis legē posuit: vt his qui deposuerant ea salua custodiret.

esse āt possibile sub regis po
εἶναι δὲ δυνατὸν ὑπὸ τὴν τ̄ βασιλέως ἐξ
testatē cadere hec. collocut⁹ āt apol=
ουσίαν πεσεῖν ταῦτα. συμμίξας δὲ ὁ ἀπολ
loni⁹ cū rege: de nūciatis
λώνιος τῷ βασιλεῖ, περὶ τῶν μηνυθέντων
ei pecunijs manifestauit. ille āt eli=
αὐτῷ χρημάτων ἐνεφάνισεν. ὁ δὲ προχειρι
gēs heliodoꝝ q̄ sup nego=
σάμενος ἡλιόδωρον τὸν ἐπὶ τῶν χρημά=
cia: misit dās mādata: pre=
των, ἀπέστειλε δοὺς ἐντολάς, τὴν τῶν προ
dictaꝝ pecuniaꝝ asportationē face=
ειρημένων χρημάτων ἐκκομιδὴν ποιήσα=
re. statim āt heliodor⁹ fecit
σθαι. εὐθέως δὲ ὁ ἡλιόδωρος ἐποιεῖτο τὴν
iter: ipa qdē specie q̄si q̄ p ce=
πορείαν, τῇ μὲν ἐμφάσει ὡς τὰς κατὰ κοί
lē syrie ꝛ phenicē ciuitates pagratur⁹:
λην συρίας καὶ φοινίκην πόλεις ἐφοδεύειν,
re āt regis ꝑpositū
τῷ πράγματι δὲ τὴν τ̄ βασιλέως πρόθεσιν
pfectur⁹. cū venisset āt in hierusalē:
ἐπιτελεῖν. παραγενηθεὶς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα,
ꝛ benigne a sūmo sacerdote vrbis
καὶ φιλοφρόνως ὑπὸ τ̄ ἀρχιερέως τῆς πόλε
suscept⁹ eēt: ꝑposuit de facto
ως ἀποδεχθείς, ἀνέθετο περὶ τ̄ γεγονότος
inditio: ꝛ cui⁹ grā aderat ostē
ἐμφανισμοῦ, καὶ τίνος ἕνεκεν πάρεστι διεσά
dit. interrogabat āt si reuera hec
φησεν. ἐπυνθάνετο δὲ εἰ ταῖς ἀληθείαις ταῦ
sic se haberēt. at sūmo sacer
τα οὕτως ἔχοντα τυγχάνει. τοῦ δὲ ἀρχιερέ
dote ostēdente deposita esse viduaꝝ
ως ὑποδείξαντος παραθήκας εἶναι χηρῶν
ꝛ orphanoꝝ: q̄dā āt ꝛ hircani filij to=
καὶ ὀρφανῶν, τινὰ δὲ καὶ ἱρκανοῦ τοῦ τωβί
bie valde viri in excellēcia positi:
ου σφόδρα ἀνδρὸς ἐν ὑπεροχῇ κειμένου,
nō vt calūniat⁹ fuerat impi⁹ simon.
οὐχ ὡς διαβάλλων ἦν ὁ δυσεβὴς σίμων. τὰ
at vniuersa argēti q̄dringēta talēta:
δὲ πάντα ἀργυρίου τετρακόσια τάλαντα,
auri āt ducēta. iniuria affici ꝟo eos q̄ cre
χρυσίου δὲ διακόσια. ἀδικηθῆναι δὲ τοὺς πε
didissent loci sctitati ꝛ
πιστευκότας τῇ τ̄ τόπου ἁγιωσύνῃ καὶ τοῦ
honorati p vniuersū mūdū.
τετιμημένου κατὰ τὸν σύμπαντα κόσμον.
tēpli venerationi ꝛ ītegritati: oīno
ἱεροῦ σεμνότητι καὶ ἀσυλίᾳ, παντελῶς
difficile esse. at heliodor⁹ ppt̄ q̄ habuit re
ἀμήχανον εἶναι. ὁ δὲ ἡλιόδωρος δι᾽ ἃς εἶχε βα
gia mādata: oīno dicebat in re
σιλικὰς ἐντολάς, πάντως ἔλεγεν εἰς τὸ βα
giū referēda hec esse. cōstituēs
σιλικὸν ἀναληπτέα ταῦτα εἶναι. ταξάμενος
āt diē intrabat de his cōsi=
δὲ ἡμέραν εἰσῄει τὴν περὶ τούτων ἐπίσκε=
liū ordinatur⁹. fuit āt nō modica in oī
ψιν οἰκονομήσων. ἦν δὲ οὐ μικρὰ καθ᾽ ὅλην
ciuitate trepidatio. at sacerdotes āte alta
τὴν πόλιν ἀγωνία. οἱ δὲ ἱερεῖς πρὸ τ̄ θυσι
re in sacerdotalib⁹ stolis iactā=
αστηρίου ἐν ταῖς ἱερατικαῖς στολαῖς ῥίψαν
tes seipos: inuocabāt in celū eū q̄
τες ἑαυτούς, ἐπεκαλοῦντο εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν
de deposito legē tulit: his q̄
περὶ παραθήκης νομοθετήσαντα, τοῖς πα
deposuerūt hec salua custodire.
ρακαταθεμένοις ταῦτα σῶα διαφυλάξαι.

erat āt vidētē ſūmi ſacerdotis vultū vul
ἦν δὲ ὁρῶντα τὴν τοῦ ἀρχιερέως ἰδέαν τι
nerari mēte.. nā aſpect⁹ ꝛ
τρώσκεσθαι τὴν διάνοιαν. ἡ γὰρ ὄψις καὶ τὸ
coloris immutatio: declarabat eā q̄
τῆς χρόας παρηλλαγμένον, ἐνέφαινε τὴν
in anima turbationē. circūfuſa erat eīm circa
κατὰ ψυχὴν ἀγωνίαν. περιεκέχυτο γὰρ περὶ
virum formido q̄dā ꝛ horror corporis.
τὸν ἄνδρα δέος τι καὶ φρικασμὸς σώματος.
ꝑque manifeſt⁹ efficiebat aſpiciētib⁹
δι᾽ ὧν πρόδηλον ἐγίνετο τοῖς θεωροῦσι τὸ
in corde exiſtēs dolor. alij āt de
κατὰ καρδίαν ἐνεστὼς ἄλγος. οἱ δὲ ἐκ τῶν
domib⁹ gregati exiliebāt ad popula
οἰκιῶν ἀγεληδὸν ἐξεπήδων ἐπὶ πάνδη-
rē ſupplicationē: q̄a futur⁹ erat in contē-
μον ἱκετείαν, διὰ τὸ μέλλειν εἰς καταφρό-
ptū venire loc⁹. ſuccincte
νησιν ἔρχεσθαι τὸν τόπον. ὑπεζωσμέναι
āt ſub mānmis mulieres cilitijs
δὲ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς αἱ γυναῖκες σάκκους
ꝑ vias cōfluebāt. at inclu-
κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπλήθυνον. αἱ δὲ κατά-
ſe virgines: alie q̄dē cōcurrebāt
κλειστοι τῶν παρθένων, αἱ μὲν συνέτρεχον
ad ianuas: alie ꝟo ad muros: q̄-
ἐπὶ τοὺς πυλῶνας, αἱ δὲ ἐπὶ τὰ τείχη, τι-
dā āt ꝑ feneſtras aſpiciebāt. vniuerſe
νὲς δὲ διὰ τῶν θυρίδων διέκυπτον. πᾶσαι
āt protēdentes man⁹ in celū:
δὲ προτείνουσαι τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν,
faciebāt deprecatiōēs. miſerari āt erat
ἐποιοῦντο τὴν λιτανείαν. ἐλεεῖν δὲ ἦν τὴν τοῦ
multitudinis cōmixte ruinā: ꝛ ma
πλήθους παμμιγῆ πρόπτωσιν, τήν τε τοῦ με-
gni agonizātis ꝑncipis ſacerdotū expectationē.
γάλου ἀγωνιῶντος ἀρχιερέως προσδοκίαν.
hi q̄dē itaq̄ inuocabāt oīpotentē dñz
οἱ μὲν οὖν ἐπεκαλοῦντο τὸν παγκρατῆ κύριον
credita his q̄ crediderūt ſalua
τὰ πεπιστευμένα τοῖς πεπιστευκόσι σῶα
ſeruare cū oī ſecuritate.
διαφυλάσσειν μετὰ πάσης ἀσφαλείας. ὁ
at heliodor⁹ qd̄ decreuerat ꝑficiebat. ibi
δὲ ἡλιόδωρος τὸ διεγνωσμένον ἐπετέλει. αὐ-
āt eo cū ſatellitib⁹ ad
τόθι δὲ αὐτοῦ σὺν τοῖς δορυφόροις κατὰ τὸ
erariū iā preſente: ſpūum
γαζοφυλάκιον ἤδη παρόντος, ὁ τῶν πνῶν
ꝛ oīs poteſtatis princeps oſtentū
καὶ πάσης ἐξουσίας δυνάστης ἐπιφάνειαν
magnū fecit. adeo vt oēs q̄ auſi
μεγάλην ἐποίησεν. ὥς τε πάντας τοὺς κατα-
fuerāt cōuenire admirātes
τολμήσαντας συνελθεῖν καταπλαγέντας
dei virtutē: in diſſolutionē ꝛ timorē
τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν, εἰς ἔκλυσιν καὶ δειλίαν
cōuerterent. apparuit. n. q̄dā equ⁹ eis terri
τραπῆναι. ὤφθη γάρ τις ἵππος αὐτοῖς φο-
bilē habēs ſeſſorē: ꝛ optimo opi-
βερὸν ἔχων τὸν ἐπιβάτην, καὶ καλλίστῃ σα-
mēto adornat⁹. inuect⁹ āt cū īpetu cō
γῇ διακεκοσμημένος. φερόμενος δὲ ῥύδην ἐνέ-
cuſſit in heliodoꝝ ꝑores vngulas.
σεισε τῷ ἡλιοδώρῳ τὰς ἐμπροσθίους ὁπλάς.
ipe āt ſeſſor videbat aurea ar
ὁ δὲ ἐπικαθήμενος ἐφαίνετο χρυσῆν πανο-
ma habere. alij āt duo apparuerūt
πλίαν ἔχων. ἕτεροι δὲ δύο προεφάνησαν
ei iuuenes robore q̄dē decori: opti-
αὐτῷ νεανίαι τῇ ῥώμῃ μὲν εὐπρεπεῖς, κάλ-

Iam vero qui videret ſūmi ſacerdotis vultum: mēte vulnerabatur. Facies eīm & color īmutatus: declarabat internuz animi dolorem. Circunfuſa enim erat meſticia quedam viro: & horror corporis: per quem manifeſtus aſpicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Alii etiam congregati de domibus confluebant publica ſupplicatione obſecrantes: pro eo φ in cōteptū locus eſſet venturus. Accincteq̄ mulieres ciliciis pectus ꝑ plateas cōfluebāt ſed & virgines que concluſe erant: procurrebant ad oniam: alie autem ad muros: quedam vero per feneſtras aſpiciebant: vniuerſe autem protendentes manus in celuz deprecabantur. Erat enim miſera cōmixte multitudinis & magni ſacerdotis in agone conſtituti expectatio. Et hi quidem inuocabant omnipotentez deum: vt credita ſibi his qui crediderāt cum omni integritate conſeruarentur. Helíodorus autem quod decreuerat ꝑficiebat eodem loco ipſe cuz ſatellitib⁹ circa erarium preſens. Sed ſpiritus omnipotentis dei magnā fecit ſue oſtēſionis euidentiam: ita vt omnes qui auſi fuerant parere ei: ruentes dei virtute in diſſolutionez & formidinem conuerterentur. Apparuit enim illis quidā equ⁹ terribilem habens ſeſſorē optimis operimentis adornat⁹: iſq̄ cum impetu heliodoro priores calces eliſit. Qui autē ei ſedebat videbatur arma habere aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuuenes virtute decori: optími gloria ſpecioſiq̄ amictu qui circunſteterunt eum & ex vtraq̄ parte flagellabant: ſine intermiſſione multis plagis verberantes. Subito autē heliodorus concidit in terram: cunq̄ multa caligine circunfuſū rapuerunt atq̄ in ſella geſtatoria poſitum eiecerunt. Et is qui cum multis curſoribus & ſatellitibus predictum ingreſſus eſt erarium: portabatur nullo ſibi auxilium ferente manifeſta dei cognita virtute. Et ille quidam per diuinā virtutem iacebat mutus atq̄ omni ſpe & ſalute priuatus. Hi autem dominum benedicebant quia magnificabat locū ſuum: & templum quod pauloante timore ac tumultu erat plenum: apparēte omnipotente domino: gaudio & leticia impletum eſt. Tunc vero ex amicis heliodori quidam rogabant confeſtim oniaz vt inuocaret altiſſimum vt vitaz donaret ei: qui in ſupremo ſpiritu erat conſtitutus. Conſiderans autem ſūm⁹ ſacerdos: ne forte rex ſuſpicaretur maliciam aliquam ex iudeis circa heliodoruz conſumatam: obtulit pro ſalute viri hoſtiam ſalutarem. Cunq̄ ſūmus ſacerdos exoraret: iidez iuuenes eiſdem veſtibus amicti aſtantes heliodoro dixerunt. Onie ſacerdoti gracias age: nam propter eum tibi dominus vitam donauit. Tu autem adeo flagellatus: nuncia omnibus magnalia dei & poteſtatem. Et his dictis non comparuerūt. Heliodor⁹ autē hoſtia deo oblata: & votis magnis promiſſis ei q̄ viuere

mi āt glia: ſpecioſi āt ami-
λιστοι δὲ τῇ δόξῃ, διαπρεπεῖς δὲ τὴν περι-
ctu. q̄ ꝛ aſtātes ex vtraq̄ par
βολήν. οἱ καὶ παραστάντες ἐξ ἑκατέρου μέ-
te: flagellabāt eū inceſſanter. multas
ρους, ἐμαστίγουν αὐτὸν ἀδιαλείπτως. πολλὰς
incutientes ei plagas. ſubito āt
ἐπιρριπτοῦντες αὐτῷ πληγάς. ἄφνω δὲ
cadentē in terra ꝛ multa caligine
πεσόντα πρὸς τὴν γῆν καὶ πολλῷ σκότει
circūfuſum: corripiētes ꝛ in ge
περιχυθέντα, συναρπάσαντες καὶ εἰς φο-
ſtatoria ſella īponētes eū q̄ nuꝑ cū multa īcur
ρεῖον ἐνθέντες, τὸν ἄρτι μετὰ πολλῆς πα-
ſione ꝛ oīb⁹ ſatellitib⁹ in pre
ραδρομῆς καὶ πάσης δορυφορίας εἰς τὸ προ-
dictū ingreſſus erat erariū: ferebāt
ειρημένον εἰσελθόντα γαζοφυλάκιον, ἔφερον
anullo adiutū ipm armis ſtantē: ma
ἀβοήθητον αὐτὸν τοῖς ὅπλοις καθεστῶτα, φα-
nifeſte dei potentiā cognoſcentē.
νερῶς τὴν τοῦ θεοῦ δυναστείαν ἐπεγνωκότα.
ꝛ ille q̄dē ꝑ diuinā virtutē mut⁹
καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν θείαν ἐνέργειαν ἄφωνος
ꝛ oī priuat⁹ ſpe ꝛ ſalute
καὶ πάσης ἐστερημένος ἐλπίδος καὶ σρίας
iacebat. hi āt dñz bn̄dicebāt q̄ magni-
ἔρριπτο. οἱ δὲ τὸν κν̄ εὐλόγουν τὸν παραδο-
ficauerat ſuū locū. ꝛ paulo an-
ξάζοντα τὸν ἑαυτοῦ τόπον. καὶ τὸ μικρῷ πρό-
te timore ꝛ tumultu plenū tēplū:
τερον δέους καὶ ταραχῆς γέμον ἱερόν, τοῦ
oīpotente apparēte dño: gaudio
παντοκράτορος ἐπιφανέντος κυρίου, χαρᾶς
ꝛ letitia īpletū eſt. ſtatim āt q̄-
καὶ εὐφροσύνης ἐπεπλήρωτο. ταχὺ δέ τι-
dā ex heliodori amicis rogabāt oni
νες τῶν τοῦ ἡλιοδώρου συνήθων ἠξίουν τὸν ὀνί-
am vt inuocaret altiſſimū: ꝛ vitā
αν ἐπικαλέσασθαι τὸν ὕψιστον, καὶ τὸ ζῆν
donaret ei q̄ omnino in vltimo ſpū
χαρίσασθαι τῷ παντελῶς ἐν ἐσχάτῃ πνοῇ
cōſtitut⁹ erat. in ſuſpitione āt fact⁹ ꝑnceps
κειμένῳ. ὕποπτος δὲ γενόμενος ὁ ἀρχιε-
ſacerdotū ne forte opinionē rex hēret: ma
ρεὺς μήποτε διάληψιν ὁ βασιλεὺς σχῇ, κα-
leficiū aliqd̄ circa heliodoꝝ a
κοεργίαν τινὰ περὶ τὸν ἡλιόδωρον ὑπὸ τῶν
iudeis cōſumatū eſſe: obtulit ho
ἰουδαίων συντετελέσθαι, προσήγαγε θυσί-
ſtiā pro viri ſalute. faciēte
αν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνδρὸς σρίας. ποιουμένου
āt ſūmo ſacerdote ꝓpitiationē: iidē iuue-
δὲ τοῦ ἀρχιερέως τὸν ἱλασμόν, οἱ αὐτοὶ νεα-
nes iteꝝ apparuerūt heliodoro in
νίαι πάλιν ἐφάνησαν τῷ ἡλιοδώρῳ ἐν ταῖς
eiſdē veſtib⁹ amicti: ꝛ ſtātes
αὐταῖς ἐσθήσεσιν ἐστολισμένοι, καὶ στάντες
dixerūt: multas onie ꝑncipi ſacerdotū gra
εἶπαν, πολλὰς τῷ ὀνίᾳ τῷ ἀρχιερεῖ χάρι-
tias habe. ꝓpt. n. eū tibi donauit vitā
τας ἔχε. διὰ γὰρ αὐτόν σοι κεχάρισται τὸ ζῆν
dñs. tu āt de celo flagellat⁹ nū-
ὁ κύριος. σὺ δὲ ἐξ οὐρανοῦ μεμαστιγωμένος διάγ- G
cia oīb⁹ magnā dei poteſtatē.
γελε πᾶσι τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεοῦ κράτος.
hec āt cū dixiſſēt diſparētes facti ſunt. at
ταῦτα δὲ εἰπόντες ἀφανεῖς ἐγένοντο. ὁ δὲ
heliodor⁹ ſacrificiū offerēs dño
ἡλιόδωρος θυσίαν ἀνενέγκας τῷ κυρίῳ
ꝛ vota maxima vouēs ei q̄ vitā
καὶ εὐχὰς μεγίστας εὐξάμενος τῷ τὸ ζῆν

cōcessit: τ onie grās agēs
περιποιήσαντι, καὶ τὸν ὀνίαν ἀποδεξάμενος
rediit cū exercitu ad regē. testaba
ἀνεστρατοπέδευσε πρὸς τὸν βασιλέα. ἐξεμαρ
tur āt oib⁹ q̄ erat sub visu cōspica
τύρει δὲ πᾶσιν ἅπερ ἦν ὑπ᾽ ὄψιν τεθεα=
tus opa maximi dei. at rege
μένος ἔργα τοῦ μεγίστου θεοῦ· τοῦ δὲ βασιλέως
interrogāte heliodoꝝ q̄s
ἐπερωτήσαντος τὸν ἡλιόδωρον ποῖός τις
esset apt⁹ adhuc semel vt mitteret in
εἴη ἐπιτήδειος ἔτι ἅπαξ διαπεμφθῆναι εἰς
hierosolyma: dixit. si quē habes hostē
ἱεροσόλυμα, ἔφησεν. εἴ τινα ἔχεις πολέμιον
vel reꝝ insidiatorē: mitte eū illuc.
ἢ πραγμάτων ἐπίβουλον, πέμψον αὐτὸν ἐκεῖ.
τ flagellatū eū recipies. si tamē
καὶ μεμαστιγωμένον αὐτὸν προσδέξῃ. ἐάνπερ
τ euaserit: eoq in loco vere
καὶ περισωθῇ, διὰ τὸ περὶ τὸν τόπον ἀληθῶς
sit quedā dei potētia. ipe em̄ q̄ habita
εἶναί τινα θεοῦ δύναμιν. αὐτὸς γὰρ ὁ τὴν κατοι
tionē celestē habet: visitatoꝛ est τ adiu
κίαν ἐπουράνιον ἔχων, ἐπόπτης ἐστὶ καὶ βοη
toꝛ illi⁹ loci. τ venien=
θὸς ἐκείνου τοῦ τόπου. καὶ τοὺς παραγινομέ=
tes ad maleficiū pcutiēs pdit: τ res
νους ἐπὶ κακώσει τύπτων ἀπολύει. καὶ τὰ
q̄dē de heliodoro τ era=
μὲν κατὰ ἡλιόδωρον καὶ τὴν τοῦ γαζοφυλα=
rij custodia sic trāsacte sunt.
κίου τήρησιν οὕτως ἐχώρησεν. C. 4.

H Ꝛ pdictus simon pecunia
O δὲ προειρημένος σίμων ὁ τῶν χρημά
rū τ patrie delatoꝛ fact⁹:
των καὶ τῆς πατρίδος ἐνδείκτης γεγονώς,
male loquebat̄ de onia. tāq̄ ipe esset
ἐκακολόγει τὸν ὀνίαν. ὡς αὐτός τε εἴη τὸν
q̄ heliodoꝝ instigauit: τ maloꝝ arti
ἡλιόδωρον ἐπισεσεικώς, καὶ τῶν κακῶν δη
fex extitisset. τ bn̄factorē
μιουργὸς καθεστηκώς. καὶ τὸν εὐεργέτην τῆς
ciuitatis τ defensorē sue gētis τ emu
πόλεως καὶ τὸν κηδεμόνα τῶν ὁμοεθνῶν καὶ ζη
latorē legū: insidiatorē re=
λωτὴν τῶν νόμων, ἐπίβουλον τῶν πραγμά=
rū audebat dicere. sed cū inimicitia ad tā=
των ἐτόλμα λέγειν. τῆς δὲ ἔχθρας ἐπὶ τοσοῦ
tū procederet: vt τ p quedā ex his q̄
τον προβαινούσης, ὥστε καὶ διά τινος τῶν
a simone pbati erāt homicidia
ὑπὸ τοῦ σίμωνος δεδοκιμασμένων φόνους
fierēt. vidēs onias difficultatē
συντελεῖσθαι. συνορῶν ὁ ὀνίας τὸ χαλεπὸν
cōtentionis τ apolloniū insanire
τῆς φιλονεικίας καὶ ἀπολλώνιον μαίνεσθαι
vt pote celes syrie τ phenicie ducē
ὡς τὸν κοίλης συρίας καὶ φοινίκης στρατηγὸν
augentē malitiā simonis: ad
συναύξοντα τὴν κακίαν τοῦ σίμωνος, ὡς τὸν
regē se cōtulit: nō fact⁹ ci=
βασιλέα διεκομίσθη, οὐ γινόμενος τῶν πο
uiū accusatoꝛ. sed vtilitatē publice τ
λιτῶν κατήγορος. τὸ δὲ σύμφορον κοινῇ καὶ
priuati vniuerse multitudini cōsiderās.
κατ᾽ ἰδίαν παντὶ τῷ πλήθει σκοπῶν.
videbat em̄ sine regali puidētia ipossibile
ἑώρα γὰρ ἄνευ βασιλικῆς προνοίας ἀδύνα
esse cōsequi pacē vltra res:
τον εἶναι τυχεῖν εἰρήνης ἔτι τὰ πράγμα
τ simonē cessationē nō acceptuꝝ
τα, καὶ τὸν σίμωνα παῦλαν οὐ ληψόμενον

illi concessit et onie gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regē. Testabatur autē omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magna dei. Cum autem rex interrogasset heliodorū qs esset aptus adhuc semel hierosolymam mitti: ait. Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem: mitte illuc & flagellatum eum recipies: si tamen euaserit eo q in loco sit vere dei quedam virtus. Nam ipse qui habet in celis habitationem visitator & adiutor est loci illius: & venientes ad malefaciendum percutit ac perdit. Igitur de heliodoro & erarii custodia ita res se habet.

Capitulum quartum.

Simon autem predictus pecuniarū et patrie delator: male loquebatur de onia tanq̄ ipse heliodorum instigasset ad hec: & ipse fuisset inventor malorum: prouisoremq̄ ciuitatis ac defensorem gentis sue: & emulatorē legis dei audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicitie intantum procederēt: vt etiam per quosdam simonis necessarios homicidia fierent: considerās onias periculum cōtentionis: & appollonium insanire vt pote ducem celessyrie & phenicis ad augendam malitiam simonis: ad regem se contulit: non vt ciuium accusator: sed comunem vtilitatem apud semetipsum vniuerse multitudinis considerans. Videbat enim sine regali prouidentia impossibile esse pacem rebus dari: nec simonem posse cessare a stultícia sua. Sed post seleuci vite excessum cū suscepisset regnum antiochus qui nobilis appellabatur: ambiebat iason frater onie sūmum sacerdotiū: adito rege promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta: & ex reditibus aliis talēta octoginta. Super hoc promittebat: & alia centum quinquaginta: si potestati ei⁹ concederetur gymnasium & ephebiam sibi cōstituere: & eos qui in hierosolymis erāt antiochenos scribere. Quod cum rex annuisset & obtinuisset principatū: statim ad gentilem ritum contribules suos transferre cepit & amotis his que humanitatis causa iudeis a regibus fuerant constituta: per ioannem patrē eupolemi: qui apud romanos de amicitia & societate functus est legatione legitima ciuium iura destituēs praua instituta sanciebat. Et enim ausus est sub ipsa arce gymnasiū constituere: & optimos quosq̄ ephebōrum in lupanaribus ponere. Erat autem hoc non initium sed incrementum quoddam & profectus gentilis & alienigene conuersationis: propter impii & non sacerdotis iasonis nefarium & inauditum scelus ita vt sacerdotes iā nō circa altaris officia dediti essent: sed contēpto templo & sacrificiis neglectis festinarent participes fieri: palestre & prebitionis eius iniuste: & in exercitiis disci: & patrios qdē honores nihil hēntes grecas glīas optimas arbitrabātur.

stultitie. cū cōmutasset āt vitā se=
τῆς ἀνοίας. μεταλλάξαντος δὲ τὸν βίον σε
leuc⁹: τ suscepisset regnū
λεύκου, καὶ παραλαβόντος τὴν βασιλείαν
antioch⁹ q̄ cognominat⁹ est nobilis:
ἀντιόχου τοῦ προσαγορευθέντος ἐπιφανοῦς,
ambiuit iason frater onie sūmū
ὑπενόθευσεν ἰάσων ὁ ἀδελφὸς ὀνίου τὴν ἀρ=
sacerdotiū: promittēs regi
χιερωσύνην, ἐπαγγειλάμενος τῷ βασιλεῖ
ppt cōsecutionē argēti talēta sexagita
δι᾽ ἐντεύξεως ἀργυρίου τάλαντα ἑξήκοντα
supra trecēta: τ redit⁹ cuiusdā
πρὸς τοῖς τριακοσίοις, καὶ προσόδου τινὸς
aliꝫ talēta octoginta. ad āt hec
ἄλλης τάλαντα ὀγδοήκοντα. πρὸς δὲ τού=
pmittebat τ alia cōstitutuꝝ
τοις ὑπισχνεῖτο καὶ ἕτερα διαγράφειν
q̄nquaginta ad cētū: si cōce=
πεντήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν, ἐὰν ἐπι=
dat̄ p potestatē ei⁹ gymnasiū
χωρηθῇ διὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ γυμνάσιον
τ ephebiā sibi cōstituere τ in
καὶ ἐφηβείαν αὐτῷ συστήσασθαι καὶ τοὺς ἐν
hierosolymis ātiochēses scribere: cū an=
ἱεροσολύμοις ἀντιοχεῖς ἀναγράψαι. ἐπινευ
nuisset āt rex τ pncipatū ob=
σαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀρχῆς κρα
tinuisset: stati ad grecū ritū
τήσας, εὐθέως ἐπὶ τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆ
cōtribules trāstulit: τ q̄ posita erāt
ρα τοὺς ὁμοφύλους μετῆγε, καὶ τὰ κείμενα
iudeis māsueta regia p ioan
τοῖς ἰουδαίοις φιλάνθρωπα βασιλικὰ διὰ ἰωάν
nē patrē eupolemi: q̄ fecit
νου τοῦ πατρὸς εὐπολέμου, τοῦ ποιησαμέ
legationē pro amicitia τ societa=
νου τὴν πρεσβείαν ὑπὲρ φιλίας καὶ συμμα
te apud romanos: amouit. τ
χίας πρὸς τοὺς ῥωμαίους, παρώσατο. καὶ
q̄dē legitimas soluēs politias:
τὰς μὲν νομίμους καταλύων πολιτείας,
praua instituta īnouabat. spōte em̄
παρανόμους θεσμοὺς ἐκαίνιζεν. ἀσμένως γὰρ
sub ipsam arcē gymnasiū edifica=
ὑπ᾽ αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν γυμνάσιον καθίδρυ
uit: τ optimos ephebōrū substi
σε, καὶ τοὺς κρατίστους τῶν ἐφήβων ὑπο=
tuēs: sub velum duxit. erat āt sic occa
τάσσων, ὑπὸ πέτασον ἦγεν. ἦν δ᾽ οὕτως ἀκ=
sio q̄dā gētilitatis: τ pfect⁹ alienigene
μή τις ἑλληνισμοῦ, καὶ πρόσβασις ἀλλοφυ
ꝯuersationis ppt impiꝫ τ nō sūmi sa
λισμοῦ διὰ τὴν τοῦ ἀσεβοῦς καὶ οὐκ ἀρχιε
cerdotis iasonis eminēs scel⁹:
ρέως ἰάσωνος ὑπερβάλλουσαν ἀναγνείαν,
ita vt nō vltra circa altaris mini
ὥστε μηκέτι περὶ τὰς τοῦ θυσιαστηρίου λει=
steria pronpti essent sacerdotes. sed
τουργείας προθύμους εἶναι τοὺς ἱερεῖς. ἀλλὰ
ipꝫ q̄dē tēplū cōtēnentes τ sacrifi
τοῦ μὲν νεὼ καταφρονοῦντες καὶ τῶν θυσι=
cia negligētes: festinabāt pticipes eē q̄ in
ῶν ἀμελοῦντες, ἔσπευδον μετέχειν τῆς ἐν
palestra iniuste exhibitiōis. post
παλαίστρᾳ παρανόμου χορηγίας. μετὰ τὴν
disci puocationē. τ q̄dē patrios
τοῦ δίσκου πρόκλησιν. καὶ τὰς μὲν πατρῴους
honores in nihilo ponētes: sed gre=
τιμὰς ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι, τὰς δὲ ἑλλη
cas glīas optimas arbitrātes
νικὰς δόξας καλλίστας ἡγούμενοι ꝏ

q̄re ⁊ gr̄a habuit eos graue infor
ὧν καὶ χάριν ἔχεν αὐτοὺς χαλεπὴ περί=
tuniū. ⁊ q̄r emulabant̄ mores ⁊ oi
στασις. καὶ ὧν ἐζήλουν τὰς ἀγωγὰς καὶ κα
no volebāt similes esse: hos ho=
θάπαν ἤθελον ἐξομοιοῦσθαι, τούτους πολε=
stes ⁊ punitores habuerūt. ipse agere.n.cōtra
μίους καὶ τιμωρητὰς ἔιχον. ἀσεβεῖν γὰρ εἰς
diuinas leges nō facile sed ⁊ hec
τοὺς θείους νόμους οὐ ῥᾳδιον, ἀλλὰ καὶ ταῦ
sequēs tp̄s declarabit. cū celebraret̄
τα ὁ ἀκόλουθος καιρὸς δηλώσει. ἀγομένου
āt q̄nquēnalis agon in tyro ⁊
δὲ πενταετηρικοῦ ἀγῶνος ἐν τύρῳ καὶ τοῦ
rex adesset: misit iason
βασιλέως παρόντος, ἀπέστειλεν ἰάσων ὁ
scelestꝰ sacrorꝫ pcuratores vt ab hierosolymis an
μιαρὸς θεωροὺς ὡς ἀπὸ ἱεροσολύμων ἀν
tiochēses portātes argēti drach=
τιοχέας παρακομίζοντας ἀργυρίου δραχ
mas trecētas in herculis sacri
μὰς τριακοσίας εἰς τὴν τοῦ ἡρακλέους θυσί
ficiū: q̄s ⁊ postulauerūt ūq̄ asportauerāt ne
αν, ἃς καὶ ἠξίωσαν οἱ παρακομίσαντες μὴ
expēderent̄ in sacrificio. pp̄ter āt portā
χρῆσθαι πρὸς θυσίαν. ἕνεκα δὲ τῶν παρα
tes in triremiū fabrica
κομιζόντων εἰς τὰς τῶν τριήρεων κατα=
tiones. misso āt in egyptū apol=
σκευάς. ἀποσταλέντος δὲ εἰς αἴγυπτον ἀπολ
lonio filio menesthei ppt̄ primates
λωνίου τοῦ μενεσθέως διὰ τὰ πρωτοκλήσια
philometoris regis: suspicās
τοῦ φιλομήτορος βασιλέως, μεταλαβὼν
antiochꝰ alienū eū suaꝝ factū
ἀντίοχος ἀλλότριον αὐτὸν τῶν αὐτοῦ γεγο
esse reꝝ: pp̄rie securita=
νέναι πραγμάτων, τῆς καθ᾽ αὐτὸν ἀσφαλεί
tis curā habuit. vnde in ioppen ve=
ας ἐφρόντιζεν. ὅθεν εἰς ἰόππην παραγενό=
niēs pfectꝰ est in hierosolyma. magni
μενος κατήντησεν εἰς ἱεροσόλυμα. μεγα=
fice āt a iasone ⁊ ciui=
λομερῶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἰάσωνος καὶ τῆς πό=
tate acceptꝰ: cū facibꝰ ⁊ excla
λεως ἀποδεχθείς, μετὰ δᾳδουχίας καὶ βο
matiōibꝰ susceptꝰ ē. postea sic in phenicia
ῶν εἰσεδέχθη. εἶθ᾽ οὕτως εἰς τὴν φοινίκην
cū exercitu abijt. post āt triēnij tē=
κατεστρατοπέδευσεν. μετὰ δὲ τριετῆ χρό
pus misit iason menelaū pre
νον ἀπέστειλε ἰάσων μενέλαον τὸν τοῦ προ
dicti simonis fratrē: portā=
σημαινομένου σίμωνος ἀδελφόν, παρακο=
tē pecunias regi: ⁊ de
μίζοντα τὰ χρήματα τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ
negocijs necessarijs cōmonitiones
πραγμάτων ἀναγκαίων ὑπομνηματισμοὺς
facturꝰ. ille āt cōmēdatꝰ regi ⁊
τελέσοντα. ὁ δὲ συσταθεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ
magnificās cū a facie potesta
δοξάσας αὐτὸν τῷ προσώπῳ τῆς ἐξουσί
tis: in semetipꝫ retorsit sūmū sacerdo
ας, εἰς ἑαυτὸν κατήντησε τὴν ἀρχιερωσύ
tiū superās iasonē talētis ar
νην ὑπερβαλὼν τὸν ἰάσωνα τάλαντα ἀρ
gēti trecētis. cū cepisset āt regia
γυρίου τριακόσια. λαβὼν δὲ τὰς βασιλικὰς
mādata venit: eq̄dē sūmo sacerdotio
ἐντολὰς παρεγένετο, τῆς μὲν ἀρχιερωσύνης
nihil dignū ferēs: furores āt crudelis tyrā=
οὐδὲν ἄξιον φέρων, θυμοὺς δὲ ὠμοῦ τυράν

Quarum gracia periculosa eos conten
tio habebat:& eorum instituta emula=
bantur:ac per omnia his consimiles eē
cupiebant:quos hostes & peremptores
habuerant. In leges enim diuinas ipse
agere impune non cedit:sed hoc tēps se=
quēs declarabit. Cū aūt quinquenalis
agō tyro celebraretur & rex p̄sens esset
misit iasō facinorosus ab hierosolymis
viros peccatores portantes argenti di=
drachmas trecentas in sacrificium her
culis:quas postulauerunt hi qui aspor=
tauerant:ne in sacrificiis erogaretur qa
non oporteret : sed in alios sumptꝰ eas
deputari. Sed hec oblata sunt quidem
ab eo qui miserat in sacrificium hercu
lis:propter presentes autē date sunt in
fabricā nauiū triremiū. Misso āt in egy=
ptū apollonio nesthei filio propter pri=
mates ptolemei philometoris regis:cū
cognouisset antiochꝰ alienū se a nego
ciis regni effectum propriis vtilitatibꝰ
consules:profectus inde venit ioppen
& inde hierosolymam. Et magnifice ab
iasone & ciuitate susceptus cum facula
rū luminibus & laudibus ingressus est:
& inde in phenicem exercitum conuer
tit. Et post triennii tēps misit iason me=
nelaum supradicti simonis fratreꝫ por
tantem pecunias regi : & de negociis
necessariis respōsa perlaturum. At ille
cōmēdatus regi cū magnificasset faciē
potestatis eius:in semetipm retorsit sū
mū sacerdotiū:supponens iasoni talen
ta argenti trecenta. Acceptisqꝫ a rege
mandatis venit nihil quidem habēs di=
gnū sacerdotio : animos vero crudelis
tyrāni:& fere belue iraꝫ gerēs. Et iason
quidē qui proprium fratrē captiuaue=
rat:ipse deceptus profugus in amani=
tem expulsus est regione. Menelaus āt
principatū quidem obtinuit:de pecu=
niis vero regi p̄missis nihil agebat:cuꝫ
exactionem faceret sostratus qui arci
erat prepositus. Nam ad hunc exactio
vectigalium pertinebat:quā ab causam
vtriqꝫ ad regem sunt euocati. Et mene
laus amotus est a sacerdotio succeden=
te lysimacho fratre suo:sostratus auteꝫ
prelatus est cypriis. Et cum hec ageren
tur contigit tharsenses & mallotas se=
ditionem mouere:eo q̄ antiochi regis
concubine dono essent dati. Festinan
ter itaqꝫ rex vēit sedare illos relicto suf
fecto vno ex comitibꝰ suis andronico.
Ratus autem menelaus accepisse se tē=
pus opportunum : aurea quedam va=
sa e templo furatꝰ donauit andronico:
& alia vendiderat tyro & per vicinas ci
uitates. Quod cum certissime co=
gnouisset onias arguebat eum ipse in
loco tuto se continens antiochie secus
daphnem. Vnde menelaus accedens
ad andronicuꝫ: rogabat vt oniaꝫ inter
ficeret. Qui cum venisset ad oniaꝫ :&
datis dextris cum iureiurando :(quis
esset ei suspectus suasisset de asilo pro=
cedere : statim eum peremit non veri=
tus iusticiam. Ob quam causam non
solum iudei:sed etiam alie quoqꝫ natio
nes indignabantur & moleste ferebant

ni ⁊ fere barbare ipetꝰ habēs. ⁊
νου καὶ θηρὸς βαρβάρου ὁρμὰς ἔχων. καὶ ὁ
q̄dē iason q̄ p̄priū fratrē circū
μὲν ἰάσων ὁ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ὑπονοθεύ=
uenerat: circūuentꝰ ab alio pfugus in
σας, ὑπονοθευθεὶς ὑφ᾽ ἑτέρου φυγὰς εἰς τὴν
ammanitē regionē expulsus est. at menela
ἀμμανῖτιν χώραν συνήλαστο. ὁ δὲ μενέλα
us ip̄m q̄dē p̄ncipatū obtinuit: sed de p̄mis
ος τῆς μὲν ἀρχῆς ἐκράτει, τῶν δὲ ἐπηγ
sis regi pecunijs nihil
γελμένων τῷ βασιλεῖ χρημάτων οὐδὲν
bñ disponebat. faciēte āt exactionē
εὐτάκτει. ποιουμένου δὲ τὴν ἀπαίτησιν
sostrato arcis p̄posito:
σωστράτου τοῦ τῆς ἀκροπόλεως ἐπάρχου,
ad hūc eñ erat vectigaliū exactio:
πρὸς τοῦτον γὰρ ἦν ἡ τῶν διαφόρων πρᾶξις,
obq̄ causam ipi duo a rege vo=
δι᾽ ἣν αἰτίαν οἱ δύο ὑπὸ τοῦ βασιλέως προ
cati sunt: ⁊ q̄dē menelaꝰ reli=
σεκλήθησαν, καὶ ὁ μὲν μενέλαος ἀπέλι=
quit sūmi sacerdotij successorē lysimachū
πε τῆς ἀρχιερωσύνης διάδοχον λυσίμαχον
suū fratrē: sostratꝰ āt craterē D
τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, σώστρατος δὲ κράτητα
eū q̄ sup cyprios. cū talia āt cōstitue=
τὸν ἐπὶ τῶν κυπρίων. τοιούτων δὲ συνεστη=
rent̄: cōtigit tarsenses ⁊ mallotas dis
κότων, συνέβη ταρσεῖς καὶ μαλλώτας στα
cordes eē: p̄pterea q̄ ātiochidi cōcubine re=
σιάζειν, διὰ τὸ ἀντιοχίδι τῇ παλλακῇ τοῦ βα
gis in dono darent̄. festināter itaqꝫ rex
σιλέως ἐν δωρεᾷ δίδοσθαι. θᾶττον οὖν ὁ βα
venit sedare res: relin
σιλεὺς ἧκε καταστεῖλαι τὰ πράγματα, κατα
quēs suffectū ādronicū exijs q̄ in di
λιπὼν τὸν διαδεχόμενον ἀνδρόνικον τῶν ἐν ἀξι
gnitate positi erāt. ratꝰ āt menelaꝰ
ώματι κειμένων. νομίσας δὲ ὁ μενέλαος
accepisse opportunitatē bonā: aurea vasa q̄dā
εἰληφέναι καιρὸν εὐφυῆ, χρυσώματά τινα
tēpli furatꝰ donauit
τῶν τοῦ ἱεροῦ νοσφισάμενος ἐχαρίσατο τῷ
andronico: ⁊ alia vēdiderat E
ἀνδρονίκῳ, καὶ ἕτερα ἐτύγχανε πεπρακὼς
inqꝫ tyro ⁊ ijs q̄ i circuitu ciuitatibꝰ. ⁊ cū ma
εἴς τε τύρον καὶ τὰς κύκλῳ πόλεις. καὶ σα
nifeste cognouisset onias: arguebat rece=
φῶς ἐπεγνωκὼς ὁ ὀνίας, ἀπήλεγχεν ἀπο
dens in tutū locū: in daphne
κεχωρηκὼς εἰς ἄσυλον τόπον, ἐπὶ δάφνης
q̄ ad antiochiā posita ē. vnde mene
τῆς πρὸς ἀντιόχειαν κειμένης. ὅθεν ὁ μενέ
laꝰ accipiēs seorsū andronicū hortaba=
λαος λαβὼν ἰδίᾳ τὸν ἀνδρόνικον παρεκά
tur interficere oniam. ille āt ve=
λει χειρώσασθαι τὸν ὀνίαν. ὁ δὲ παρα
niēs ad oniam, ⁊ psuasus cū
γενόμενος ἐπὶ τὸν ὀνίαν καὶ πεισθεὶς ἐπὶ
dolo ⁊ acceptꝰ cū iuramētis: dās dextrā
δόλῳ καὶ δεξιασθεὶς μεθ᾽ ὅρκων, δοὺς δεξιὰν
q̄nq̄ in suspitione positꝰ: psuasit de
καίπερ ἐν ὑποψίᾳ κείμενος, ἔπεισεν ἐκ τοῦ
asylo pcedere. quē ⁊ statim cō
ἀσύλου προελθεῖν. ὃν καὶ παραχρῆμα κα
clusit nō veritꝰ iusticiā: obq̄
τέκλεισεν οὐκ αἰδεσθεὶς τὸ δίκαιον. δι᾽ ἣν
causam nō solū iudei: multi āt ⁊
αἰτίαν οὐ μόνον ἰουδαῖοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν
aliaꝝ gētiū indignabant̄ ⁊ moleste ferebāt
ἄλλων ἐθνῶν ἐδείναζον καὶ ἐδυσφόρουν

ob viri iniuſtā necē. at re=
ἐπὶ τῷ τ̄ ἀνδρὸς ἀδίκω φόνῳ. τοῦ δὲ βασι
ge regreſſo ex cilicie
λέως ἐπανελθόντος ἀπὸ τῶν κατὰ κιλικίαν
locis: occurrerūt ciuitatis iudei
τόπων, ἐνετύγχανον οἱ κατὰ πόλιν ἰουδαῖοι
ſimulſcel⁹ abominātib⁹ ꝛ grecis:
συμμισοπονηρούντων καὶ τῶν ἑλλήνων,
ꝓptea ꝙ ſine cauſa onias interfectus fuẽ
ὑπὲρ τ̄ παρὰ λόγον τὸν ὀνίαν ἀπεκτονεῖ=
rat. ex animo igiť antioch⁹ triſtat⁹
σθαι. ψυχικῶς οὖν ὁ ἀντίοχος ἐπιλυπηθεὶς
ꝛ verſus in miam: ꝛ lachrymās ob
καὶ τραπεὶς εἰς ἔλεον, καὶ δακρύσας διὰ
mortui ſobrietatē ꝛ mul=
τὴν τ̄ μετηλλαχότος σωφροσύνην καὶ πολ
tā modeſtiā: ꝛ incēſus furore: ſta=
λὴν εὐταξίαν, καὶ πυρωθεὶς τοῖς θυμοῖς, πα=
tim andronici purpurā aufe=
ραχρῆμα τὴν τ̄ ἀνδρονίκου πορφύραν περι
rens ꝛ veſtes ſcindēs: cir=
ελόμενος καὶ τοὺς χιτῶνας περιρρήξας, πε
cūducens per totā ciuitatē in ipo
ριαγαγὼν καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν ἐπ᾽ αὐτὸν τὸν
loco vbi in oniā ipietatē cōmiſerat: illic
τόπον οὗπερ τὸν ὀνίαν ἠσέβησεν, ἐκεῖ
homicidā vita ꝑuauit. dn̄o cō=
τὸν μιαιφόνον ἀπεκόσμησε. τ̄ κυρίου τὴν ἀξί
dignā ei penā retribuēte. factis āt
αν αὐτῷ κόλασιν ἀποδόντος. γινομένων δὲ
multis ſacrilegijs ꝑ ciuitatē
πολλῶν ἱεροσυλημάτων κατὰ τὴν πόλιν
a lyſimacho: cū menelai
ὑπὸ τ̄ λυσιμάχου, μετὰ τῆς τοῦ μενελάου
conſilio. ꝛ diuulgata extra fama: cō=
γνώμης. καὶ διαδοθείσης ἔξω τῆς φήμης, ἐπι
gregata ē mltitudo aduerſus lyſimachū.
συνήχθη τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸν λυσίμαχον.
vaſis aureis iā multis exportatis.
χρυσωμάτων ἤδη πολλῶν διενηνεγμένων.
excitatis āt turbis ꝛ ira
ἐπεγειρομένων δὲ τῶν ὄχλων καὶ ταῖς ὀρ=
repletis: armās lyſi=
γαῖς διεμπιπλαμένων, καθοπλίσας ὁ λυσί
mach⁹ ad tres mille incepit vti manib⁹
μαχος πρὸς τρισχιλίους κατήρξατο χειρῶν
iniquis duce quodā aurano pro
ἀδίκων προηγησαμένου τινὸς αὐράνου προ=
uecto etate: nihil āt min⁹ ꝛ
βεβηκότος τὴν ἡλικίαν, οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ τῇ
mēte. itelligētes āt ꝛ conatū
διανοίᾳ. συνιδόντες δὲ καὶ τὴν ἐπίθεσιν τ̄
lyſimachi: arripiētes alij qdē ſa=
λυσιμάχου, συναρπάσαντες οἱ μὲν πέ=
xa: alij vo fuſtes validos: qdā āt ex adia
τρους, οἱ δὲ ξύλων πάχη, τινὲς δὲ ἐκ τῆς πα
cente cinere apprehēdētes mixtim: pro
ρακειμένης σποδοῦ δρασσόμενοι φύρδην, ἐνε
iecerūt in lyſimachū. obquā
τίνασσον εἰς τοὺς περὶ τὸν λυσίμαχον. δι᾽ ἣν
cauſam multos qdē eoꝝ vulneratos
αἰτίαν πολλοὺς μὲν αὐτῶν τραυματίας
fecerūt: aliqs vo ꝛ ꝓſtrauerūt: oēs
ἐποίησαν, τινὰς δὲ καὶ κατέβαλον, πάντας
vo in fugā cōpulerūt. ipm āt ſacrile
δὲ εἰς φυγὴν συνήλασαν. αὐτὸν δὲ τὸν ἱερόσυ
gū ꝓpe erariū interfecerūt.
λον παρὰ τὸ γαζοφυλάκιον ἐχειρώσαντο.
de āt his ↄſtabat iudiciū aduerſus me
περὶ δὲ τούτων ἐνέστη κρίσις πρὸς τὸν με
nelaū. cū veniſſet āt rex
νέλαον. καταντήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως

de nece tanti viri iniuſta. Sed regreſſuꝫ regem de cilitie locis adierunt iudei apud antiochiam ſimul et greci: conquerentes de iniqua nece onie. Contriſtat⁹ itaq; eſt animo antiochus propter oniam: & flexus ad miſericordiam lachrymas fudit: recordatus defuncti ſobrietatem & modeſtiam. Accenſiſq; animis andronicum purpura exutum per totam ciuitatem iubet circūduci: & in eodem loco in quo in oniaꝫ impietatem cōmiſerat ſacrilegum vita priuari: domino illi condignam retribuente penam. Multis autem ſacrilegiis in tēplo a lyſimacho cōmiſſis menelai cōſilio & diuulgata fama: cōgregata eſt multitudo aduerſum lyſimachum multo iam auro exportato. Turbis autem inſurgentibus & animis ira repletis: lyſimachus armatis fere tribus milibus iniquis manib⁹ vti cepit: duce quodam tyrāno etate pariter & dementia prouecto. Sed vt intellexerūt conatum lyſimachi: alii lapides: alii fuſtes validos arripuere: quidaꝫ vero cinerem in lyſimachum iecere. Et multi quidem vulnerati: quidam autem & proſtrati: omnes vero in fugam cōuerſi ſunt. Ipſum etiam ſacrilegum ſecus erarium interfecerunt. De his ergo cepit iudicium aduerſus menelaum agitari. Et cum veniſſet rex tyrum: ad ipſum negocium detulerunt miſſi tres viri a ſenioribus. Et cum ſuperaretur menelaus: promiſit ptolemeo multas pecunias dare ad ſuadendum regi. Itaq; ptolemeus in quodam atrio poſitum quaſi refrigerandi gracia regem adiit & deduxit a ſententia: & menelaum quidē vniuerſe malicie reum criminib⁹ abſoluit: miſeros autem qui etiam ſi apud ſcythas cauſam dixiſſent: innocentes iudicarentur: hos morte dānauit. Cito ergo iniuſtam penam dederunt: qui pro ciuitate & populo & ſacris vaſis cauſam proſecuti ſunt. Quamobreꝫ tyrii quoq; indignati erga ſepulturam eorum liberaliſſimi extiterunt. Menelaus autē propter eorum qui in potētia erant auariciā permanebat in poteſtate: creſcens in malicia ad inſidias ciuium.

Capitulum quintum.

Eodem tempore antiochus ſecundam profectionem parauit in egyptum. Contigit autem per vniuerſam hieroſolymorum ciuitatem videri dieb⁹ quadraginta per aera equites diſcurrentes auratas ſtolas habentes & haſtas: quaſi cohortes armatas: & curſus equorum per ordines digeſtos & congreſſiones fieri cominus & ſcutorum motus & galeatorum multitudinē gladiis diſtrictis & telorum iactus & aureorum armorum ſplendorem: omniſq; generis loricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monſtra conuerti. Sed cum

ad tyꝝ: ad ipm iudiciū retu=
εἰς τύρον, ἐπ᾽ αὐτοῦ τὴν δικαιολογίαν ἐποι
lerūt miſſi tres viri
ήσαντο οἱ πεμφθέντες τρεῖς ἄνδρες
a ſenatu. iā vo ſupatus
ὑπὸ τῆς γερουσίας. ἤδη δὲ λελειμμένος
menela⁹ ꝓmiſit pecunias mul
ὁ μενέλαος ἐπηγγείλατο χρήματα ἱκα=
tas ptolemeo dorymenis ad
νὰ τῷ πτολεμαίῳ τῷ δορυμένους πρὸς
ſuadendū regi. vnde accipi=
τὸ πεῖσαι τὸν βασιλέα. ὅθεν ἀπολα=
ens ptoleme⁹ in quodā atrio tāq̄
βὼν ὁ πτολεμαῖος εἴς τι περίστυλον ὡς
refrigerantē ſe regē a ſnīa mutauit. ꝛ
ἀναψύξαντα τὸν βασιλέα, μετέθηκε. καὶ
ipm qdē vniuerſe malicie reū mene=
τὸν μὲν τῆς ὅλης κακίας αἴτιον μενέ=
laū abſoluit criminibus:
λαον ἀπέλυσε τῶν κατηγορημάτων, τοῖς
at miſeros: qui ꝛ ſi apud ſcy=
δὲ ταλαιπώροις, οἵτινες εἰ καὶ ἐπὶ σκυ
thas cauſā dixiſſēt: abſoluti eſſent innocen=
θῶν ἔλεγον, ἀπελύθησαν ἂν ἀκατάγνω
tes: hos morte dānauit. cito
στοι, τούτοις θάνατον ἐπέκρινε. ταχέως
ergo iniuſtā penā paſſi ſunt: pro
οὖν τὴν ἄδικον ζημίαν ὑπέσχον, ὑπὲρ
ciuitate ꝛ populis ꝛ ſacris va=
πόλεως καὶ δήμων καὶ τῶν ἱερῶν σκευ
ſis cauſaꝫ ꝓſecuti. ob q̄ cauſam ꝛ
ῶν προαγορεύσαντες. δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ
tyrij rem abominati q̄ ad
τύριοι μισοπονηρήσαντες τὰ πρὸς τὴν
ſepulturā coꝝ magnifice ſuppedi=
κηδείαν αὐτῶν μεγαλοπρεπῶς ἐχορήγη=
tauerūt. at menela⁹ ꝓpē potē
σαν. ὁ δὲ μενέλαος διὰ τὰς τῶν κρα=
tium auaritiā: māſit in
τούντων πλεονεξίας, ἔμενεν ἐπὶ τῆς
pricipatu creſcēs malitia: magn⁹
ἀρχῆς ἐπιφυόμενος τῇ κακίᾳ, μέγας τῶν
ciuiū inſidiator cōſtitut⁹.
πολιτῶν ἐπίβουλος καθεστώς. Ca. 5.

Circa āt tp̄s hoc ſecun=
Περὶ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον τὴν δευτέ=
dā ꝓfectionē antioch⁹ in egyptū ꝓfect⁹
ραν ἔφοδον ὁ ἀντίοχος εἰς αἴγυπτον ἐστείλα
eſt. cōtigit āt ꝑ vniuerſā ciuitatē fere in die
το. συνέβη δὲ καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ᾽ ἡ
bus quadraginta: videri in ae=
μέρας τεσσαράκοντα, φαίνεσθαι διὰ τῶν ἀέ
re currētes eqtes auratas ſtolas
ρων τρέχοντας ἱππεῖς διαχρύσους στολὰς
habētes: ꝛ haſtis admodū cohortis ar=
ἔχοντας, καὶ λόγχας σπειρηδὸν ἐξωπλισμέ
matos: ꝛ gladioꝝ eductiones: ꝛ curſus
νους, καὶ μαχαιρῶν σπασμούς, καὶ εἴλας
equoꝝ ꝑ ordinē digeſtos: ꝛ cōgreſſiones
ἵππων διατεταγμένας, καὶ προσβολὰς
factas: ꝛ incurſiones vtrorūq;: ꝛ
γινομένας, καὶ καταδρομὰς ἑκατέρων, καὶ
ſcutoꝝ motus: ꝛ ſpiculoꝝ mltitudinē.
ἀσπίδων κινήσεις, καὶ καμάκων πλήθη,
ꝛ teloꝝ iact⁹: ꝛ aureoꝝ ornamētoꝝ
καὶ βελῶν βολάς, καὶ χρυσῶν κόσμων
ſplēdores: ꝛ oīs generis loricas.
ἐκλάμψεις, καὶ παντοίους θωρακισμούς.
q̄pobrē oēs rogabāt in bonū oſten=
διὸ πάντες ἠξίουν ἐπ᾽ ἀγαθῷ τὴν ἐπι=
tum fieri. cū fact⁹ eēt āt
φάνειαν γενέσθαι. γενομένης δὲ

E

rumor falsus: tāq̄ cōmutasset antio
λαλιᾶς ψευδοῦς, ὡς μετηλλαχότος ἀντι
chus vitā: assumēs iason nō
όχου τὸν βίον, παραλαβὼν ὁ ἰάσων οὐκ
pauciores mille: repēte in
ἐλάττους τῶν χιλίων, αἰφνιδίως ἐπὶ τὴν
ciuitatē fecit impetū. ipsis āt ad
πόλιν συνετελέσατο ἐπίθεσιν. τῶν δὲ ἐπὶ
muꝝ cōpulsis ꝛ ad vltimū iā
τῷ τείχει συνελασθέντων καὶ τέλος ἤδη
apprehēsa ciuitate: menela⁹
καταλαμβανομένης τῆς πόλεως, ὁ μενέλαος
in arcē fugit. at iason
εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐφυγάδευσεν. ὁ δὲ ἰάσων
faciebat cedes ciuiū ꝓprioꝝ
ἐποιεῖτο σφαγὰς τῶν πολιτῶν τῶν ἰδίων
īmisericordit: nō cogitās aduersus cognatos
ἀφειδῶς, οὐ συννοῶν τὴν εἰς τοὺς συγγενεῖς
ꝓsperitatē infortuniū esse maximū. ar
εὐημερίαν δυσημερίαν εἶναι τὴν μεγίστην. δο
bitrās āt hostiū ꝛ nō ciuiū trophea
κῶν δὲ πολεμίων καὶ οὐχ ὁμοεθνῶν τρόπαια
diruere. verūtm̄ ꝑncipatū nō obti=
καταβάλλεσθαι. τῆς μὲν ἀρχῆς οὐκ ἐκρά=
nuit. at finē insidiaꝝ pudorē
τησε. τὸ δὲ τέλος τῆς ἐπιβουλῆς αἰσχύνην
accipiēs: ꝓfug⁹ iteꝝ in ammanitē
λαβών, φυγὰς πάλιν εἰς τὴν ἀμμανῖτιν
abijt. deniq̄ igit̄ malā reuersiōeꝫ cōse
παρῆλθε. πέρας οὖν κακῆς ἀναστροφῆς ἔτυ
cut⁹ ē inclusus apd̄ aretā ara
χεν ἐγκλεισθεὶς πρὸς ἀρέταν τὸν τῶν ἀρά
bum tyrānū: i ciuitatē ex ciuitate fugiēs
βων τύραννον, πόλιν ἐκ πόλεως φεύγων
ꝑsecutionē passus ab oīb⁹: odio habitus vt
διωκόμενος ὑπὸ πάντων, στυγούμενος ὡς
legū trāsgressor: ꝛ execrabilis
τῶν νόμων ἀποστάτης, καὶ βδελυσσόμενος
vt patrie ꝛ ciuiū hostis: in
ὡς πατρίδος καὶ πολιτῶν δήμιος, εἰς
egyptū extrusus est. ꝛ vt puluis pa
αἴγυπτον ἐξεβράσθη. καὶ ὡσεὶ χνοῦς τῆς πα
trie peregrin⁹: peregre perijt
τρίδος ἀποξενώσας, ἐπὶ ξένης ἀπώλετο
ad lacedemonios delat⁹: q̄si ob
πρὸς λακεδαιμονίους ἀναχθεὶς, ὡς διὰ τὴν
cognationē assecutur⁹ ꝓtectionē. ꝛ q̄ multitudinē
συγγένειαν τευξόμενος σκέπης. καὶ ὁ πλῆθος
insepultoꝝ abiecerat: illamētat⁹ fact⁹ est: ꝛ se
ἀτάφων ἐκρίψας, ἀπένθητος ἐγενήθη, καὶ κη
pultura nulla neq̄ patrio sepul
δείας οὐδ᾽ ἡστινοσοῦν οὔτε πατρῴου τά=
chro ꝑticipauit. cū innotuissent āt re=
φου μετέσχεν. προσπεσόντων δὲ τῷ βασι
gi: pro his q̄ facta erāt putauit rebella=
λεῖ, περὶ τῶν γεγονότων διέλαβεν ἀποστα=
turā iudeā. vnde ꝓfect⁹ ex egypto
τεῖν τὴν ἰουδαίαν. ὅθεν ἀναζεύξας ἐξ αἰγύπτου
efferat⁹ aīo: cepit q̄dē ciui=
τεθηριωμένος τῇ ψυχῇ, ἔλαβε τὴν μὲν πό=
tatē armis: ꝛ iussit militi
λιν δοριάλωτον, καὶ ἐκέλευσε τοῖς στρατιώ
bus iterficere crudeliter occurrentes:
ταις κόπτειν ἀφειδῶς τοὺς ἐμπίπτοντας,
ꝛ in domos ascendētes truci=
καὶ τοὺς εἰς τὰς οἰκίας ἀναβαίνοντας κατασ
dare. fiebāt āt iuuenū ꝛ senioꝝ
φάζειν. ἐγίνοντο δὲ νέων καὶ πρεσβυτέρων
cedes: viroꝝ q̄ ꝛ munieꝝ ꝛ
ἀναιρέσεις, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ
natoꝝ exterminiū: virginūq̄ ꝛ puuloꝝ
τέκνων ἀφανισμός, παρθένων τε καὶ νηπίων

falsus rumor exisset: tanq̄ vita excessisset antiochus: assumptis iason non minus mille viris aggressus est ciuitatē repente. & ciuibus ad murum conuolantibus ad vltimum apprehensa ciuitate menelaus fugit in arceꝫ. Iason vero nō parcebat in cede ciuibus suis: nec cogitabat prosperitatem aduersuꝫ cognatos malum esse maximuꝫ: arbitrās hostium & non ciuium se trophea capturum. Et principatum quidem non obtinuit: finem vero insidiarum suarū cōfusionē accepit & profugus iterū abiit in ammaniten. Ad vltimum in exitium sui conclusus ab areta arabum tyranno fugiens de ciuitate in ciuitatem: omnibus odiosus vt refuga legum: & execrabilis vt patrie & ciuiū hostis: in egyptū extrusus est: & qui multos de patria sua expulerat peregre periit lacedemonas profect⁹ quasi pro cognatione ibi refugium habiturus: et qui insepultos multos abiecerat: ipse & illamentatus & insepultus abiicitur: sepultura neq̄ peregrina vsus neq̄ patrio sepulchro ꝑticipans. His itaq̄ gestis suspicatus est rex societateꝫ deserturos iudeos: & ob hoc profectus ex egypto efferatis animis ciuitatem quidem armis cepit. iussit autem militibus interficere: nec parcere occursantibus: & per domos ascēdentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuuenum ac seniorum: mulierum & natorum exterminia: virginūq̄ & paruulorum neces. Erant autem toto triduo octoginta milia interfecti quadraginta milia vincti: non minus autem venundati. Sed nec ista sufficiūt. Ausus est etiā intrare templum vniuersa terra sancti⁹ menelao ductore qui legum & patrie fuit proditor. Et scelestis manibus sumēs sancta vasa que ab aliis regib⁹ & ciuitatib⁹ erāt posita ad ornatū loci & gloriā: cōtrectabat īdigne & cōtaminabat. Ita alienat⁹ mente antiochus nō considerabat q̄ propter peccata habitantiū ciuitatem modicum deus fuerat iratus: propter quod & accidit circa locum despectio. Alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse inuolutos: sicut heliodor⁹ qui missus est a seleuco rege ad expoliandum erarium: etiam hic statim adueniens flagellatus & repulsus vtiq̄ fuisset ab audacia. Verum non propter locum gentem: sed propter gentem locum deus elegit. Ideoq̄ & ipse loc⁹ particeps factus est populi malorū: postea autem fiet socius bonorum: & qui derelictus in ira dei omnipotentis est: iterū in magni domini reconciliatione cum sūma gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille & octingentis ablatis de tēplo talentis velociter antiochiaꝫ regressus est existimans se pre superbia terrā ad nauigandum: pelagus vero ad iter agendum deducturum propter mentis elationem.

trucidatōes. octo āt decē milia in oīb⁹
σφαγαί. ὀκτὼ δὲ μυριάδες ἐν ταῖς πάσαις
dieb⁹ trib⁹ interfecta sunt. quattuor
ἡμέραις τρισὶ κατεφθάρησαν. τέσσαρες
q̄dē in manuū captiuitate. nō min⁹ q̄
μὲν ἐν χειρῶν νομαῖς. οὐχ ἧττον δὲ τῶν
iugulatis vēditi sunt. nō content⁹ āt
ἐσφαγμένων ἐπράθησαν. οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ
his ausus est in vniuerse
τούτοις κατετόλμησεν εἰς τὸ πάσης τῆς
terre sanctissimū tēplū intrare: du=
γῆς ἁγιώτατον ἱερὸν εἰσελθεῖν, ὁδη=
ctorē habēs menelaū: ꝛ le=
γὸν ἔχων τὸν μενέλαον, τὸν καὶ τῶν νό
gū ꝛ patrie ꝓditorē fa=
μων καὶ τῆς πατρίδος προδότην γεγο=
ctū: ꝛ scelestis manib⁹ sctā
νότα, καὶ ταῖς μιαραῖς χερσὶ τὰ ἱερὰ
vasa sumēs: ꝛ q̄ ab alijs re=
σκεύη λαμβάνων, καὶ τὰ ὑπ᾽ ἄλλων βα
gib⁹ posita erāt ad augmētū ꝛ glo
σιλέων ἀνασταθέντα πρὸς αὔξησιν καὶ δό
riā loci ꝛ honorē: pro=
ξαν τοῦ τόπου καὶ τιμήν, ταῖς βε=
fanis manib⁹ cōtrectās. ꝛ eleuatus
βήλοις χερσὶ συσσύρων. καὶ ἐμετεωρί
est mēte antioch⁹: nō vi=
ζετο τὴν διάνοιαν ὁ ἀντίοχος, οὐ συνο=
dēs q̄ ꝓpt̄ peccata ciui
ρῶν ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν τὴν πό
tatē habitantiū irat⁹ fuit breui do=
λιν οἰκούντων ἀπώργισται βραχέως ὁ δε=
min⁹. quāobrē fuit circa locū despe
σπότης. διὸ γέγονε περὶ τὸν τόπον πα
ctio. si āt nō cōtigisset inuolutos
ρόρασις. εἰ δὲ μὴ συνέβαινε προσενεχ
esse multis peccatis: sicut
θῆναι πολλοῖς ἁμαρτήμασι, καθάπερ C
heliodor⁹ missus a seleuco
ὁ ἡλιόδωρος ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ σελεύκου
rege ad visitationē era=
τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ γαζο
rij: hic adueniēs statim
φυλακίου, οὗτος προαχθεὶς παραχρῆμα
flagellat⁹ repulsus fuisset ab audacia. verū nō
μαστιγωθεὶς ἀνετράπη τοῦ θράσους. ἀλλ᾽ οὐ
ꝓpter locū gētē: sed ꝓpt̄ gētē
διὰ τὸν τόπον τὸ ἔθνος, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔθνος τὸν
locū dn̄s elegit. ideoq̄ ꝛ ipse lo=
τόπον ὁ κς ἐξελέξατο. διόπερ καὶ αὐτὸς ὁ τό=
c⁹ particeps fact⁹ gētis maloꝝ
πος συμμετασχὼν τῶν τοῦ ἔθνους δυσπετημά
q̄ euenerūt: postea bn̄ficioꝝ soci⁹ fuit.
των γενομένων, ὕστερον εὐεργετημάτων ἐκοινώνη
ꝛ q̄ relictus fuit in oīpoten
σε. καὶ ὁ καταλειφθεὶς ἐν τῇ τοῦ παντοκράτο
tis ira: iteꝝ in magni do=
ρος ὀργῇ, πάλιν ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δε
mini recōciliatione cū omni glīa
σπότου καταλλαγῇ μετὰ πάσης δόξης
exaltat⁹ est. igit̄ antioch⁹ octingēta
ἐπανωρθώθη. ὁ γοῦν ἀντίοχος ὀκτακόσια D
supra mille auferēs ex
πρὸς τοῖς χιλίοις ἀπενεγκάμενος ἐκ τοῦ
tēplo talēta: velociter in antiochiā
ἱεροῦ τάλαντα, θᾶττον εἰς ἀντιόχειαν
petijt: existimās pre sup̄bia
ἐχωρίσθη, οἰόμενος ἀπὸ τῆς ὑπερηφανίας
ipam q̄dē terrā nauigabilē ꝛ mare am
τὴν μὲν γῆν πλωτὴν καὶ τὸ πέλαγος πο
bulabile factuꝝ ꝓpt̄ elationē
ρευτὸν θέσθαι διὰ τὸν μετεωρισμὸν τῆς

cordis. reliquit āt ⁊ p̄poſitos ad
καρδίας. κατέλιπε δὲ καὶ ἐπιστάτας τοῦ
affligēdā gētē. in q̄dē hieroſolymis philip=
κακοῦν τὸ γένος. ἐν μὲν ἱεροσολύμοις φίλιπ
pum: ipo q̄dē gn̄e phrygē: at morē bar=
πον, τὸ μὲν γένος φρύγα, τὸν δὲ τρόπον βαρ
bariorē h̄ntem q̄ is q̄ illū cōſtituit. in āt
βαρώτερον ἔχοντα τοῦ καταστήσαντος. ἐν δὲ
garizī andronicū. ad āt hec menela
γαριζὶν ἀνδρόνικον. πρὸς δὲ τούτοις μενέλα=
um: q̄ peſſime aliorū ſupbiebat
ον, ὃς χείριστα τῶν ἄλλων ὑπερήρετο τοῖς
in ciues: inimicā āt cōtra ciues
πολίταις, ἀπεχθῆ δὲ πρὸς τοὺς πολίτας
iudeos habēs intētionē. miſit āt
ἰουδαίους ἔχων διάθεσιν. ἔπεμψε δὲ τὸν
odioſū p̄ncipē apolloniū cū exercitu.
μυσάρχην ἀπολλώνιον μετὰ στρατεύματος.
viginti mille āt ſupra duo mille: preci=
δισμυρίους δὲ πρὸς τοῖς δισχιλίοις, προστά=
piēs q̄ erāt i etate oēs interficere:
ξας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας κατασφάξαι, τὰς
at mulieres ⁊ iuuenes vēdere. hic āt
δὲ γυναῖκας καὶ νεωτέρους πωλεῖν. οὗτος δὲ
veniens in hieroſolymā: ⁊ pa
παραγενόμενος εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν εἰρη
A cificū ſe ſimulās: q̄euit vſq̄ ad ſanctū di=
νικὸν ὑποκριθείς, ἐπέσχεν ἕως τῆς ἁγίας ἡμέ
em ſabbati. ⁊ accipiēs ocio=
ρας τοῦ σαββάτου. καὶ λαβὼν ἀργοῦν=
ſos iudeos: his q̄ erāt ſub ſe vt arma
τας τοὺς ἰουδαίους, τοῖς ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἐξοπλι
rent̄ precepit: ⁊ egreſſos om=
σίαν παρήγγειλε, καὶ τοὺς ἐξελθόντας πάν
nes ad ſpectandū trāſfodit. ⁊
τας ἐπὶ τὴν θεωρίαν συνεξεκέντησε. καὶ
in ciuitatē cū armis diſcur=
εἰς τὴν πόλιν σὺν τοῖς ὅπλοις εἰσδρα=
rēs: ingentē p̄cuſſit multitudinē. iudas āt
μών, ἱκανὰ κατέτρωσε πλήθη. ἰούδας δὲ
maccabe⁹ decim⁹ fact⁹ ⁊
ὁ μακκαβαῖος δέκατός που γενηθεὶς καὶ
B recedēs in mōtib⁹ ferarū more
ἀναχωρήσας ἐν τοῖς ὄρεσι θηρίων τρόπον
viuebat cū his q̄ erāt ſecū: ⁊ fe=
διέζη σὺν τοῖς μεθ᾽ αὐτοῦ, καὶ τὴν χορ=
ni cibo veſcētes: p̄ſeuerabāt vt
τώδη τροφὴν σιτούμενοι, διετέλουν πρὸς
nō participarēt coīquinatione.
τὸ μὴ μετασχεῖν τοῦ μολυσμοῦ. Ca. 6.
C Poſt nō multū āt t̄ps mi=
Μετ᾽ οὐ πολὺν δὲ χρόνον ἐξαπέστει
ſit rex ſenē athenienſē: cōpelle=
λεν ὁ βασιλεὺς γέροντα ἀθηναῖον, ἀναγκά=
re iudeos vt trāſgrederent̄ a
ζειν τοὺς ἰουδαίους μεταβαίνειν ἀπὸ τῶν
paternis legib⁹: ⁊ dei legib⁹ nō
πατρώων νόμων, καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ νόμοις μὴ
gubernarent̄: cōtaminare āt ⁊ q̄d erat i hieroſo
πολιτεύεσθαι, μολῦναι δὲ καὶ τὸν ἐν ἱεροσο
lymis tēplū: ⁊ cognominare iouis olym=
λύμοις νεών, καὶ προσονομάσαι διὸς ὀλυμ=
pij: ⁊ q̄d in garizin: prout erāt
πίου, καὶ τὸν ἐν γαριζίν, καθὼς ἐτύγχανον οἱ
locū habitātes: iouis hoſpitalis. difficile āt
τὸν τόπον οἰκοῦντες, διὸς ξενίου. χαλεπὴ δὲ
⁊ graue erat turbis p̄ceptū
καὶ δυσχερὴς ἦν τοῖς ὄχλοις ἡ ἐπίστασις τῆς
neq̄tie. nā tēplū luxuria ⁊ comeſ
κακίας. τὸ μὲν γὰρ ἱερὸν ἀσωτίας καὶ κώ=
ſationib⁹ a gētib⁹ īpletū erat ſcortā
μων ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπεπληροῦτο ῥᾳθυ=

Reliquit autem prepoſitos ad affligendam gentem: hieroſolymis quidem philippum genere phrygem moribus crudeliorem eo ipſo a quo conſtitutus eſt: in garizim autem andronicum & menelaum qui grauius q̄ ceteri iminebāt ciuibus. Cumq̄ appoſitus eſſet contra iudeos: miſit odioſum principem apollonium cum exercitu viginti & duobus milibus: precipiens ei omnes perfecte etatis interficere: mulieres ac iuuenes vendere. Qui cum veniſſet hieroſolymam: pacem ſimulans quieuit vſq̄ ad diem ſanctum ſabbati: & tunc feriatis iudeis arma capere ſuis precepit. Omnesq̄ ſimul qui ad ſpectaculū proceſſerāt trucidauit: & ciuitatem cum armatis diſcurrens ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus qui decimus fuerat: ſeceſſerat in deſertum locū: ibiq̄ inter feras vitam in montibus cū ſuis agebat: & feni cibo veſcētes demorabantur: ne participes eſſent coinquinationis.

Capitulum Sextum.

Sed non poſt multum temporis miſit rex ſenem quendam antiochenū qui compelleret iudeos vt ſe tranſferrēt a patriis & dei legibus: cōtaminare etiā quod in hieroſolymis erat templum & cognominare iouis olympii: & in garizim: prout erant hi qui locum inhabitabant iouis hoſpitalis. Peſſima autem & vniuerſis grauis erat malorū incurſio. Nam tēplum luxuria & cōmeſſationib⁹ erat plenū: & ſcortantiū cum meretricibus: ſacratiſq̄ edibus mulieres ſe vltro ingerebāt: intro ferentes ea que non licebant. Altare etiā plenum erat illicitis que legibus prohibebantur. Neq̄ autē ſabbata cuſtodiebantur: neq̄ dies ſolē nes patrii ſeruabantur: nec ſimpliciter ſe quiſq̄ iudeū confitebatur. Ducebantur autem cum amara neceſſitate in die natalis regis ad ſacrificia. & cum liberi ſacra celebrarentur cogebātur: hedera coronati libero circuire. Decretum aūt exiit in proximas ciuitates gentilium ſuggerentib⁹ ptolemeis: vt parimodo & ipſi aduerſus iudeos agerent vt ſacrificarent: eos autem qui nollent tranſire ad inſtituta gentiliū interficerent. Erat ergo videre miſeriam. Due enim mulieres delate ſunt natos ſuos circūcidiſſe: quas ad vbera infantibus ſuſpenſis cum publice per ciuitatem circumduxiſſent: per muros precipitauerunt. Alii vero ad proximas coeuntes ſpeluncas & latenter ſabbati diem celebrantes: cum indicati eſſent philippo: flāmis ſucceſi ſunt: eo q̄ verebantur propter religionem & obſeruantiam: manu ſibimet auxilium ferre. Obſecro autem eos qui hūc librum lecturi ſunt ne abhorreſcāt propter aduerſos caſus: ſed reputēt ea que acciderunt non ad interitum ſed ad correptionem eſſe generis noſtri. Et enim multo tempore non ſinere peccatoribus ex ſentētia agere: ſed ſtatim vltiones adhibere: magni beneficii eſt indicium. Non enim ſicut in

tib⁹ cū meretricib⁹: ⁊ in ſacris
μούντων μεθ᾽ ἑταίρων, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς
porticib⁹ cū mulierib⁹ ſeſe miſcētib⁹: p̄terea
περιβόλοις γυναιξὶ πλησιαζόντων, ἔτι
etiā q̄ nō decebat intro ferētib⁹.
δὲ τὰ μὴ καθήκοντα ἔνδον φερόντων. τὸ
at altare p̄hibitis a
δὲ θυσιαστήριον τοῖς ἀποδιεσταλμένοις ἀπὸ
legib⁹ illicitis plenū erat. erat
τῶν νόμων ἀθεμίτοις ἐπεπλήρωτο. ἦν
āt neq̄ ſabbatū cuſtodire: neq̄ patrias
δ᾽ οὔτε σαββατίζειν, οὔτε πατρῴους
ſolēnitates ſ̄uare: neq̄ ſimpl̄r iu=
ἑορτὰς διαφυλάττειν, οὔτε ἁπλῶς ἰου
deū cōfiteri eſſe. ducebant̄ āt cū
δαῖον ὁμολογεῖν εἶναι. ἤγοντο δὲ μετὰ
amara neceſſitate ad q̄ ſingulis mēſib⁹
πικρᾶς ἀνάγκης εἰς τὴν κατὰ μῆνα τοῦ
regis natalē diē ad ſacrifi=
βασιλέως γενέθλιον ἡμέραν ἐπὶ σπλαγχνι
ciū. cū eſſet āt bacchanaliorū feſtū: coge=
σμόν. γινομένης δὲ διονυσίων ἑορτῆς, ἠναγ
bant̄ hederas habētes pōpā agere li
κάζοντο κισσοὺς ἔχοντες πομπεύειν τῷ δι
bero. decretū āt exijt in vici=
ονύσῳ. ψήφισμα δὲ ἐξέπεσεν εἰς τὰς ἀστυ
nas ciuitates grecas ptolemeo ſug=
γείτονας πόλεις ἑλληνίδας πτολεμαίου ὑπο
gerēte eādē cōſuetudinē aduerſus iu=
θεμένου τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἰου=
deos: agere ⁊ ſacrificare: eos āt q̄ nō
δαίων, ἄγειν καὶ σπλαγχνίζειν, τοὺς δὲ μὴ
vellēt trāſire ad gre=
προαιρουμένους μεταβαίνειν ἐπὶ τὰ ἑλλη
cos rit⁹: iugulare. erat ergo videre pre
νικά, κατασφάζειν. παρῆν οὖν ὁρᾶν τὴν ἐνε
ſentē miſeriā. due eīn mulieres
στῶσαν ταλαιπωρίαν. δύο γὰρ γυναῖκες
delate ſunt q̄ circunciderāt filios. ha=
ἀνήχθησαν περιτετμηκυῖαι τὰ τέκνα. τού
rū āt ex vberib⁹ ſuſpēdentes na=
των δὲ ἐκ τῶν μαστῶν κρεμάσαντες τὰ βρέ
tos: ⁊ publice circūducētes eas
φη, καὶ δημοσίᾳ περιαγαγόντες αὐτὰς τὴν
p̄ ciuitatē. a muro p̄cipitauerūt. alij
πόλιν, κατὰ τοῦ τείχους ἐκρήμνισαν. ἕτε
xo p̄xime cōcurrētes ad ſpe
ροι δὲ πλησίον συνδραμόντες εἰς τὰ σπή
luncas: vt latēter celebrarēt ſabbatū: in
λαια, λεληθότως ἄγειν τὴν ἑβδομάδα, μη
dicati philippo ſuccēſi ſunt:
νυθέντες τῷ φιλίππῳ συνεφλογίσθησαν,
eo q̄ vererētur auxiliari ſibimet
διὰ τὸ εὐλαβῶς ἔχειν βοηθῆσαι ἑαυτοῖς
ſ̄m gliam colendiſſime diei.
κατὰ τὴν δόξαν τῆς σεμνοτάτης ἡμέρας.
hortor itaq̄ legētes
παρακαλῶ οὖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ
hūc librū: ne abhorreſcāt p̄pt̄
δὲ τῇ βίβλῳ, μὴ συστέλλεσθαι διὰ τὰς
calamitates: reputēt āt ſupplicia nō
συμφοράς, λογίζεσθαι δὲ τὰς τιμωρίας μὴ
ad interitū: ſed ad correptionē ge
πρὸς ὄλεθρον, ἀλλὰ πρὸς παιδείαν τοῦ γέ
neris nr̄i eſſe. ⁊ eīn nō multū tē=
νους ἡμῶν εἶναι. καὶ γὰρ τὸ μὴ πολὺν χρό
pus ſinere pctōres: ſed ſtatim
νον ἐᾶσθαι τοὺς δυσσεβοῦντας, ἀλλ᾽ εὐθέως
vindicare ſupplicijs: magni benefi=
περιπίπτειν ἐπιτιμίοις, μεγάλης εὐεργεσί
cij indiciū eſt. nō eīn ſicut ⁊ in
ας σημεῖόν ἐστιν. οὐ γὰρ καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν

aliis gētib⁹: expectat patiēs do=
ἄλλων ἐθνῶν, ἀναμένει μακροθυμῶν ὁ δε=
min⁹ vſqꝫquo adueniat eos
σπότης μέχρι τοῦ καταντήσαντος αὐτοὺς
ad plenitudinē peccatoꝝ punire: ſic
πρὸς ἐκπλήρωσιν ἁμαρτιῶν κολάσαι, οὕτω
ꝛ in nobis iudicauit eſſe. vt nō ad finē
καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἔκρινεν εἶναι. ἵνα μὴ πρὸς τέλος
peruenientib⁹ nr̄is peccatis: poſtea
ἀφικομένων ἡμῶν τῶν ἁμαρτιῶν, ὕστερον
nos vlciſcat̃. ꝙ obrē nunꝙ qdē miſe
ἡμᾶς ἐκδικᾷ. διόπερ οὐδέποτε μὲν τὸν ἔλε
cordiā a nobis amouet. corripiēs āt cū cala
ον ἀφ᾽ ἡμῶν ἀφίστησι. παιδεύων δὲ μετὰ συμ
mitate: nō derelinquit ſuū pplꝫ.
φορᾶς, οὐκ ἐγκαταλείπει τὸν ἑαυτοῦ λαόν.
veꝝ ad cōmonitionē hec nobis dicta ſint.
πλὴν ἕως ὑπομνήσεως ταῦθ᾽ ἡμῖν εἰρήσθω.
per pauca āt veniēdū eſt ad narrationē. elea
δι᾽ ὀλίγων δὲ ἐλευστέον ἐπὶ τὴν διήγησιν. ἐλε
zar⁹ qdā ex primorib⁹ ſcribis
άζαρός τις τῶν πρωτευόντων γραμματέων
vir iā puect⁹ etate ꝛ
ἀνὴρ ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν
aſpectu faciei pulcherrim⁹: hiās
πρόσοψιν τοῦ προσώπου κάλλιστος, ἀναχανὼν
cōpellebat̃ mādučare porcinā carnē. ille āt cū
ἠναγκάζετο φαγεῖν ὕειον κρέας. ὁ δὲ τὸν με=
gloria mortē magis ꝙ cū o=
τ᾽ εὐκλείας θάνατον μᾶλλον ἢ τὸν μετὰ μύ
dio vitā cōplectēs: ſpōte ad
σους βίον ἀναδεξάμενος, αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ
ſuppliciū pibat. expuēs āt ſm quē
τύμπανον προσῆγε. προσπτύσας δὲ καθ᾽ ὃν
oportebat modū accedere ſuſtinē=
ἔδει τρόπον προσέρχεσθαι τοὺς ὑπομένον
tes puniri: q̄ nō licebat guſtare ppt
τας ἀμύνεσθαι, ὧν οὐ θέμις γεύσασθαι διὰ
vite amorē. q̄ āt ad
τὴν πρὸς τὸ ζῆν φιλοστοργίαν. οἱ δὲ πρὸς τῷ
ſceleſtū ſacrificiū pati erāt: ob
παρανόμῳ σπλαγχνισμῷ τεταγμένοι, διὰ
eā q̄ a priſcis tēporib⁹ cū hoīe
τὴν ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων πρὸς τὸν ἄνδρα
noticiā: tollētes eū ſeorſū hor
γνῶσιν, ἀπολαβόντες αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν πα
tabant̃: afferentē carnes qb⁹ licitū erat ei
ρεκάλουν, ἐνέγκαντα κρέα οἷς καθῆκον αὐτῷ
vti ab eo paratas: ſimu
χρᾶσθαι δι᾽ αὐτοῦ παρασκευασθέντα, ὑπο=
lare āt tāꝙ comedentē q̄ a re=
κριθῆναι δὲ ὡς ἐσθίοντα τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέ
ge iuſſe erāt: de ijs q̄ ex ſacrificio car
ως προστεταγμένα, τῶν ἀπὸ τῆς θυσίας κρε
nib⁹. vt hoc faciēs liberaret̃ a morte.
ῶν. ἵνα τοῦτο πράξας ἀπολυθῇ τοῦ θανάτου.
ꝛ ob veterē erga eos amicitiā
καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν
aſſeq̄ret̃ benignitatē. ille āt cogitationē vrbanā re
τύχῃ φιλανθρωπίας. ὁ δὲ λογισμὸν ἀστεῖον ἀνα
cipiēs ꝛ dignā etate ꝛ
λαβὼν καὶ ἄξιον τῆς ἡλικίας καὶ τῆς τοῦ
ſenectutis eminētia: ꝛ acq̄ſita ꝛ illu
γήρως ὑπεροχῆς, καὶ τῆς ἐπικτήτου καὶ ἐπι
ſtri canitie: ꝛ a pueritia opti=
φανοῦς πολιᾶς, καὶ τῆς ἐκ παιδὸς καλλί
ma educatione: maxime āt ſancta ꝛ
στης ἀνατροφῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἁγίας καὶ
a deo cōdita legis latione: cōſequēter reſpō=
θεοκτίστου νομοθεσίας, ἀκολούθως ἀπεφή
dit: cito dicēs vt ſe pmitteret ad
νατο, ταχέως λέγων προπέμπειν εἰς τὸν

aliis nationibus dominus patienter expectat vt eas cuꝫ iudicii dies aduenerit in plenitudine peccatorum puniat: ita & in nobis ſtatuit: vt peccatis noſtris in finem deuolutis: ita demum in nos vindicet: propter quod nunꝙꝫ quidē a nobis miſericordiam ſuam amouet: corripiens vero in aduerſis populum ſuum non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionē legentiuꝫ dicta ſint paucis. Iam autē veniendūꝫ eſt ad narrationē. Igitur eleazarus vnus de primoribus ſcribarū vir etate prouectus & vultu decorus aperto ore hians compellebatur carnē porcinam manducare: at ille glorioſiſſimā mortem magis ꝙꝫ odibilem vitam cōplectens volūtarie preibat ad ſuppliciū. Intuens autē quemadmodū oporteret accedere patienter ſuſtinens deſtinauit nō admittere illicita propter vite amorē. Hi autē qui aſtabant iniq̄ miſeratione cōmoti propter antiquaꝫ viri amicitiaꝫ: tollentes eum ſecreto rogabant afferri carnes quibus veſci ei licebat: vt ſimularetur manducaſſe ſicut rex imperauerat de ſacrificii carnibus: vt hoc facto a morte liberaretur: & propter veterem viri amicitiā hanc in eo faciebant humanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac ſenectutis ſue eminentiam dignā & ingenite nobilitatis caniciem: atqꝫ a puero optime conuerſationis actus: & ſecundū ſancte & a deo cōdite legis conſtituta: reſpōdit cito dicens premitti ſe velle in infernū. Non em̄ etati noſtre dignū eſt inquit fingere: vt multi adoleſcētes arbitrantes eleazarū nonaginta annorū tranſiſſe ad vitā alienigenarū: & ipſi propter meā ſimulationē & propter modicū corruptibilis vite tēpus decipiantur: & per hoc maculā atqꝫ execrationē mee ſenectuti cōquirā. Nam & ſi in preſenti tēpore ſupplitiis hoīm eripiar: ſed manū oīpotentis nec viuus nec defunctus effugiā. Quāobrē fortiter vita excedendo ſenectute qdē dignus apparebo: adoleſcentib⁹ auteꝫ exemplū forte reliquā: ſi prōpto aīo ac fortiter pro grauiſſimis ac ſanctiſſimis legib⁹ honeſta morte perfungar. His dictis cōfeſtim ad ſuppliciū trahebatur. Hi autē qui eū ducebant & pauloante fuerāt mitiores: in irā cōuerſi ſunt propter ſermones ab eo dictos: quos illi p arrogantiā prolatos arbitrabātur. Sed cū plagis perimeretur: ingemuit & dixit. Dn̄e qui habes ſanctā ſcientiā manifeſte tu ſcis: quia cū a morte poſſem liberari: duros corporis ſuſtineo dolores: ſecundū aīam vero ppter timorem tuū libenter hec patior. Et iſte qdē hoc modo vita deceſſit: nō ſolū iuuenibus: ſed & vniuerſe genti memoriam mortis ſue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens.

Capitulum ſeptimum.

Contigit autem ſepteꝫ fratres vna cum matre apprehenſos compelli a rege edere contra fas carnes porcinas: flagris & taureis cruciatos. Vnus autem ex illis qui erat primus ſic ait. ∞

infernū. nō em̄ nr̄a etate dignū eſt D
ᾅδην. οὐ γὰρ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας ἄξιόν ἐστιν
fingere: vt multi adoleſcētū arbi=
ὑποκριθῆναι, ἵνα πολλοὶ τῶν νέων ὑπο=
trātes eleazaꝝ nonagenariū trāſiſ=
λαβόντες ἐλεάζαρον τὸν ἐννενηκονταετῆ μετα
ſe in alienigenaꝝ legē: ꝛ ipſi ppt
βεβηκέναι εἰς ἀλλοφυλισμόν, καὶ αὐτοὶ διὰ
meā ſimulationē ꝛ ob modicū ꝛ
τὴν ἐμὴν ὑπόκρισιν καὶ διὰ τὸ μικρὸν καὶ
momētaneū viuere: dcipiant̃ ppt me: ꝛ execratōeꝫ
ἀκαριαῖον ζῆν, πλανηθῶσι δι᾽ ἐμέ, καὶ μύσος
ꝛ maculā ſenectutis cōquirā.
καὶ κηλῖδα τοῦ γήρως κατακτήσωμαι.
ſi em̄ ꝛ ad preſens eripi=
εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐξελοῦ=
ar hoīm ſupplicio: ſed
μαι τὴν ἐξ ἀνθρώπων τιμωρίαν, ἀλλα
oīpotentis man⁹: neqꝫ viu⁹
τὰς τοῦ παντοκράτορος χεῖρας, οὔτε ζῶν
neqꝫ defunct⁹ effugiā. ꝙ obrē viri F
οὔτε ἀποθανὼν ἐκφεύξομαι. διόπερ ἀν=
liter qdē nūc cōmutās vitā:
δρείως μὲν νῦν διαλλάξας τὸν βίον, τοῦ
certe ſenectute dign⁹ apparebo: at adoleſcētib⁹
μὲν γήρως ἄξιος φανήσομαι, τοῖς δὲ νέοις
exēplū gn̄oſuꝫ reliquero: ad
ὑπόδειγμα γενναῖον καταλελοιπώς, εἰς
prōpte ꝛ generoſe pro gra=
τὸ προθύμως καὶ γενναίως ὑπὲρ τῶν σεμ
uib⁹ ꝛ ſanctis legib⁹ moriēdū.
νῶν καὶ ἁγίων νόμων ἀπευθανατίζειν.
tāta āt dicēs ad ſuppliciū cōfe=
τοσαῦτα δὲ εἰπὼν ἐπὶ τὸ τύμπανον εὐθέ
ſtim venit. at ductorib⁹ erga eū
ως ἦλθε. τῶν δὲ ἀγόντων πρὸς αὐτὸν τὴν μι
paulo ante beniuolētiā in inimicitiā
κρῷ πρότερον εὐμένειαν εἰς δυσμένειαν ἀπα
cōuertētib⁹: ob predicta verba: vt
γόντων, διὰ τὴν τῶν προειρημένων λόγων, ὡς
ipſi exiſtimabāt arrogātiā eſſe. futur⁹
αὐτοὶ ὑπελάμβανον ἀπόνοιαν εἶναι. μέλλων
āt plagis mori: gemēs di=
δὲ ταῖς πληγαῖς τελευτᾶν, ἀναστενάξας εἶ
xit. dn̄o ſanctā ſciam habēti ma
πε. τῷ κυρίῳ τῷ τὴν ἁγίαν γνῶσιν ἔχοντι φα
nifeſtū eſt: ꝙ cū poſſim liberari a mor
νερόν ἐστιν, ὅτι δυνάμενος ἀπολυθῆναι τοῦ θα=
te: duros ſuſtineo in corpore dolo=
νάτου, σκληρὰς ὑποφέρω κατὰ σῶμα ἀλγη
res flagellat⁹: ſm aīam xo dulcit
δόνας μαστιγούμενος, κατὰ ψυχὴν δὲ ἡδέως
ppt ei⁹ timorē hec patior. ꝛ hic G
διὰ τὸν αὐτοῦ φόβον ταῦτα πάσχω. καὶ οὗτος
igit̃ hoc modo migrauit: nō ſolū
οὖν τοῦτον τὸν τρόπον μετήλλαξεν, οὐ μόνον
iuuenib⁹: ſed ꝛ plurimis gētis
τοῖς νέοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις τοῦ ἔθνους
ſuā mortē exēplū gn̄oſitatis
τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος
ꝛ memoriā ꝟtutis relinquēs.
καὶ μνημόσυνον ἀρετῆς καταλιπών. Ca. 7.

Contigit āt ꝛ ſeptē fratres cū
Συνέβη δὲ καὶ ἑπτὰ ἀδελφοὺς μετὰ
matre cōprehēſos cogi a
τῆς μητρὸς συλληφθέντας ἀναγκάζεσθαι ὑπὸ
rege: ex illicitis porcinis carnib⁹
τοῦ βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἀθεμίτων ὑείων κρεῶν
tāgere: flagris ꝛ taureis cruciatos. A
ἐφάπτεσθαι, μάστιξι καὶ νευραῖς αἰκιζομένους.
vn⁹ āt ipoꝝ fact⁹ pm⁹ cōcionator: ſic ait.
εἷς δὲ αὐτῶν γενόμενος προήγορος, οὕτως ἔφη.

qd futur⁹ es interrogare ⁊ discere a nobis?
τί μέλλεις ἐρωτᾶν καὶ μανθάνειν ἡμῶν;
parati eñi mori sum⁹: poti⁹ ꝙ trāsgre
ἕτοιμοι γὰρ ἀποθνήσκειν ἐσμέν, ἢ παραβαί
di patrias leges. irat⁹ āt fa=
νειν τοὺς πατρικοὺς νόμους. ἔκθυμος δὲ γε=
ct⁹ rex: iussit sartagines ⁊
νόμενος ὁ βασιλεύς, προσέταξε τήγανα καὶ
ollas eneas succendere. illis āt cōfestim suc
λέβητας ἐκπυροῦν. τῶν δὲ παραχρῆμα ἐκ
censis: illi q̄ fuerat eoꝝ p̄m⁹ locutor
πυρωθέντων, τὸν γενόμενον αὐτῶν προήγορον,
iussit linguā amputare: ⁊ excorian=
B προσέταξε γλωσσοτομεῖν, καὶ περισκυθί=
tes extremas ptes abscindere: reliqs fratrib⁹
σαντας ἀκρωτηριάζειν, τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν
⁊ matre īspicientib⁹. inutilē āt eū
καὶ τῆς μρς συνορώντων. ἄχρηστον δὲ αὐτὸν
Deut. 32.f. in oib⁹ factū: iussit pyre ad
τοῖς ὅλοις γενόμενον, ἐκέλευσε τῇ πυρᾷ προ
mouere: spirātē ⁊ sartagine torrere: at va
σάγειν, ἔμπνουν καὶ τηγανίζειν. τῆς δὲ ἀτ
pore ad multū sedilatāte ex sartagine: ad
μίδος ἐφ᾽ ἱκανὸν διαδιδούσης τ̄ τηγάνου, ἀλ
inuicē se hortabant cū matre generose
λήλους παρεκάλουν σὺν τῇ μητρὶ γενναίως
mori: dicētes sic. dñs deus
τελευτᾶν, λέγοντες οὕτως. ὁ κύριος ὁ θεὸς
aspicit ⁊ veritatib⁹ in nobis cōsola=
ἐφορᾷ καὶ ταῖς ἀληθείαις ἐφ᾽ ἡμῖν παρακα
tur. queādmodū p in facie ptc
λεῖται. καθάπερ διὰ τῆς κατὰ πρόσωπον ἀν
stās cāticū declarauit moyses
τιμαρτυρούσης ᾠδῆς διεσάφησε μωυσῆς
C dicēs: ⁊ in seruis suis cōsolabi=
λέγων, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτ̄ παρακλη
tur. mortuo āt p̄mo ad mo
θήσεται. μεταλλάξαντος δὲ τ̄ πρώτ̄ τὸν τρό
dū hūc: secūdū deducebāt ad ludi=
πον τ̄ τον, τὸν δεύτερον ἦγον ἐπὶ τ̄ ἐμπαιγ
briū. ⁊ capitis pellē cū ca=
μόν. καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα σὺν ταῖς θριξὶ
pillis abstrahētes īterrogabāt: si māducabis āte ꝙ
περισύραντες ἐπηρώτων, εἰ φάγεσαι πρὸ τ̄
puniatur corp⁹ p mēbra. ille āt res=
τιμωρηθῆναι τὸ σῶμα κατὰ μέλος. ὁ δὲ ἀπο
pōdens patria voce: dixit nō.
κριθεὶς τῇ πατρίῳ φωνῇ, προσεῖπεν οὐχί.
quā obrē ⁊ hic sequēs accepit tormētū:
διόπερ καὶ οὗτος τὴν ἑξῆς ἔλαβε βάσανον,
vt prim⁹. in vltimo xo spū exīs di=
ὡς ὁ πρῶτος. ἐν ἐσχάτῃ δὲ πνοῇ γενόμενος εἶ=
xit. tu qdē scelleste: ex p̄senti nos
πε. σὺ μὲν ἀλάστωρ, ἐκ τ̄ παρόντος ἡμᾶς
D vita abiicis. at mūdi rex
ζῆν ἀπολύεις. ὁ δὲ τοῦ κόσμου βασιλεὺς
defunctos nos pro suis legib⁹:
ἀποθανόντας ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν αὐτ̄ νόμων,
in eternā resurrectionē vite nos suscita=
εἰς αἰώνιον ἀναβίωσιν ζωῆς ἡμᾶς ἀναστή=
bit. post āt hūc terti⁹ illudebat: ⁊
σει. μετὰ δὲ τοῦτον ὁ τρίτος ἐνεπαίζετο, καὶ
linguā postulat⁹ cito protulit:
τὴν γλῶσσαν αἰτηθεὶς ταχέως προέβαλε,
⁊ man⁹ audacter extēdit: ⁊
καὶ τὰς χεῖρας εὐθαρσῶς προέτεινε, καὶ
generose dixit. a celo hec posse
γενναίως εἶπεν. ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα κέκτη=
di: ⁊ ppt ei⁹ leges despicio
μαι, καὶ διὰ τοὺς αὐτοῦ νόμους ὑπερορῶ
E hec. ⁊ ab eo hec iterꝝ spero
ταῦτα. καὶ παρ᾽ αὐτ̄ ταῦτα πάλιν ἐλπίζω

Quid queris & qd vis discere a nobis? Parati sumus mori magis ꝙ patrias dei leges preuaricari. Iratus itaqꝫ rex iussit sartagines & ollas eneas succendi: quibus statim succensis: iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam & cute capitis abstracta summas quoqꝫ man⁹ & pedes ei precidi: ceteris eius fratrib⁹ & matre inspicientibus. Et cum iaꝫ per omnia inutilis factus esset iussit ignem admoueri: & adhuc spirantem torreri in sartagine: in qua cum diu cruciaretur: ceteri vna cum matre inuicē se hortabantur mori fortiter dicentes. Dominus deus aspiciet veritatem & consolabitur in nobis: queādmodum in protestatione cantici declarauit moyses. Et in seruis suis consolabitur. Mortuo itaqꝫ illo primo hoc modo: sequentem deducebant ad illudendum: & cute capitis eius cū capillis abstracta: interrogabāt si manducaret prius ꝙ toto corpore p membra singula puniretur. At ille respondens patria voce dixit. Non faciaꝫ. Propter quod & iste sequenti loco primi tormenta suscepit: & in vltimo spiritu constitutus sic ait. Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis: sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus eterne vite resurrectiōe suscitabit. Post hunc tertius illuditur: & linguam postulatus cito protulit & manus cōstāter extendit: & cum fiducia ait. E celo ista possideo: sed propter dei leges nūc hec ipsa despicio: quoniam ab ipso me ea recepturum spero. Ita vt rex & qui cum ipso erant mirarentur adolescentis animū: ꝙ tanqꝫ nihil duceret cruciatus. Et hoc ita defuncto: quartum vexabant similiter torquentes. Et cum iam esset ad mortem sic ait. Potius est ab hominibus morti datos spem expectare a deo: iterum ab ipso resuscitandos. Tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Et cuꝫ admouissent quintum vexabāt eum. At ille respiciens in eum dixit. Potestatem inter homines habens: cuꝫ sis corruptibilis facis quodvis. Noli autē putare genus nostrum a deo esse derelictum. Tu autem patienter sustine & videbis magnam potestatem ipsius qualiter te & semen tuū torquebit. Post hūc ducebāt sextum: et is mori incipiēs sic ait. Noli frustra errare. Nos enim propter nos metipsos hoc patimur peccātes in deū nostruꝫ & digna āmiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne existimes tibi īpune futurū quod cōtra deū pugnare tentaueris. Supra moduꝫ aūt mater mirabilis & bonorum memoria digna q̄ pereuntes septē filios sub vni⁹ diei tēpore cōspiciēs: bono aīo ferebat propter spē quā in deo habebat: singulos illorū hortabatur voce patria fortiter repleta sapīa: & feminee cogitatiōi masculinū animū inserēs dixit ad eos. Nescio qualiter in vtero meo apparuistis. Neqꝫ enim ego spūm & aīam donaui vobis & vitā: & singulorū mēbra nō ego ipa cōpegi. Sed enim mundi creator qui formauit hominis natiuitatem

receptuꝝ. ita vt ipe rex ⁊
κομίσεσθαι. ὥστε αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ
q̄ cū eo mirarent adolef
τοὺς σὺν αὐτῷ ἐκπλήσσεσθαι τὴν τ̄ νεανί
cētis aīam: ꝙ in nihilo dolores
σκου ψυχήν, ὡς ἐν οὐδενὶ τὰς ἀλγηδόνας
ponebat. ⁊ hoc āt defuncto:
ἐτίθετο. καὶ τούτου δὲ μεταλλάξαντος, τὸν
quartū eodē mō vexabāt torquē
τέταρτον ὡσαύτως ἐβασάνιζον αἰκιζόμε=
tes. ⁊ cū esset ad mortē sic
νοι. καὶ γενόμενος πρὸς τὸ τελευτᾶν οὕτως
ait. eligibile ē cōmutantē q̄ ab hoi=
ἔφη. αἱρετὸν μεταλλάσσοντα τὰς ἀπ᾽ ἀνθρώ
b⁹: q̄ sūt a deo expectare spes:
πων, τὰς ὑπὸ τ̄ θεοῦ προσδοκᾶν ἐλπί=
iterꝝ resuscitādos eē ab eo. tibi
δας, πάλιν ἀναστήσεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ. σοὶ
namqꝫ resurrectio ad vitā nō erit. cōse
μὲν γὰρ ἀνάστασις εἰς ζωὴν οὐκ ἔσται. ἐχο=
quēter āt quintū admouētes ve
μένως δὲ τὸν πέμπτον προσάγοντες ᾐκί
xabāt. ille āt ad eū aspiciēs dixit: potesta
ζοντο. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἰδὼν εἶπεν, ἐξουσί
tē in hoib⁹ habēs corruptibilis cū sis: qđ vis
αν ἐν ἀνθρώποις ἔχων φθαρτὸς ὤν, ὃ θέλεις
facis. nō putes āt gen⁹ nr̄m a
ποιεῖς. μὴ δόκει δὲ τὸ γένος ἡμῶν ὑπὸ τ̄
deo derelictū esse. tu āt sustine: ⁊
θεοῦ καταλελεῖφθαι. σὺ δὲ καρτέρει, καὶ
vide magnā ei⁹ potestatē: q̄mō te
θεώρει τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ κράτος, ὡς σὲ
⁊ semē tuū torquebit. post xo hūc
καὶ τὸ σπέρμα σου βασανιεῖ. μετὰ δὲ τοῦ
ducebāt sextū. ⁊ futur⁹ mori
τον ἦγον τὸν ἕκτον. καὶ μέλλων ἀποθνήσκειν
dixit. nō erres frustra. nos eñi ppt nos
ἔφη. μὴ πλανῶ μάτην. ἡμεῖς γὰρ δι᾽ ἑαυ=
ipos hec patimur: peccātes in
τοὺς ταῦτα πάσχομεν, ἁμαρτόντες εἰς
nr̄m deū. digna eñi admiratione facta
τὸν ἑαυτῶν θεόν. ἄξια γὰρ θαυμασμοῦ γέ=
sūt. tu āt ne existimes ipunitū fore:
γονε. σὺ δὲ μὴ νομίσῃς ἀθῷος ἔσεσθαι,
cōtra deū pugnare conat⁹. supra modū
θεομαχεῖν ἐπιχειρήσας. ὑπεραγόντως
āt mater mirabilis ⁊ memoria bona digna:
δὲ ἡ μήτηρ θαυμαστὴ καὶ μνήμης ἀγαθῆς ἀξία,
q̄ pereūtes filios septē cōspi=
ἥτις ἀπολλυμένους υἱοὺς ἑπτὰ συνορῶ=
ciēs vni⁹ sub tēpore diei: bono aīo
σα μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας, εὐψύχως
ferebat ppt in dño spes. quēlibet
ἔφερε διὰ τὰς ἐπὶ κυρίῳ ἐλπίδας. ἕκαστον
āt eoꝝ hortabat patria voce ge
δὲ αὐτῶν παρεκάλει τῇ πατρίῳ φωνῇ γεν
nerosa repleta prudētia: ⁊ fe=
ναίῳ πεπληρωμένη φρονήματι, καὶ τὸν θη
mineā cogitationē masculino aīo excitās: di
λυν λογισμὸν ἄρσενι θυμῷ διεγείρασα, λέ
cēs ad eos. nō scio q̄mō in
γουσα πρὸς αὐτούς. οὐκ οἶδ᾽ ὅπως εἰς τὴν
meo apparuistis vtero: neqꝫ ego spūm
ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν, οὐδὲ ἐγὼ τὸ πνεῦμα
⁊ vitā vobis donaui: ⁊
καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν ἐχαρισάμην, καὶ τὴν
cuiusqꝫ cōglutinationē nō ego cōpegi.
ἑκάστου στοιχείωσιν οὐκ ἐγὼ διερρύθμισα.
igit mūdi cōditor q̄ forma
τοιγαροῦν ὁ τοῦ κόσμου κτίστης ὁ πλά
uit hoīs natiuitatē
σας ἀνθρώπου γένεσιν

ꝛ oīm inuenit gñationē: ꝛ spũm
καὶ πάντων ἐξευρὼν γένεσιν, καὶ τὸ πνεῦμα
ꝛ vitã vobis iteꝝ dat cũ
καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν πάλιν ἀποδίδωσι μετ'
mĩa: vt nũc despicitis vos ꝓpt̃ eius
ἐλέους, ὡς νῦν ὑπερορᾶτε ἑαυτοὺς διὰ τοὺς αὐτοῦ
leges. at antioch⁹ arbitrãs contẽ
νόμους. ὁ δὲ ἀντίοχος οἰόμενος καταφρονεῖ
ni ꝛ cõtumeliosam despiciẽs vocẽ:
σθαι καὶ τὴν ὀνειδίζουσαν ὑφορώμενος φωνήν,
adhuc iuniore sup̃stite: nõ solũ p̃ verba
ἔτι τοῦ νεωτέρου περιόντος, οὐ μόνον διὰ λόγων
faciebat adhortationẽ: sed ꝛ p̃iu
ἐποιεῖτο τὴν παράκλησιν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅρ
ramẽta affirmabat: simul ditatuꝝ ꝛ bea=
κων ἐπίσου, ἅμα πλουτιεῖν καὶ μακαρι=
tũ effectuꝝ trãslatũ a pa
στὸν ποιήσειν μεταθέμενον ἀπὸ τῶν πα=
triis: ꝛ amicũ habituꝝ ꝛ necessaria p̃bitu=
τρίων, καὶ φίλον ἕξειν καὶ χρείας ἐμπι=
rũ. at adolescẽte nequaq̃ attendẽ=
στεύσειν. τοῦ δὲ νεανίου μηδαμῶς προσέ=
te: aduocãs rex
χοντος, προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὴν
matrẽ hortabat̃ vt esset adolescẽtis
μητέρα παρῄνει γενέσθαι τοῦ μειρακείου
cõsiliatrix in salutẽ. multis ãt illo ad=
σύμβουλον ἐπὶ σωτηρίᾳ. πολλὰ δὲ αὐτοῦ πα
hortãte: p̃misit suasurã filio.
ραινέσαντος, ἐπεδέξατο πείσειν τὸν υἱόν.
inclinata ãt ad cũ: deridẽs
προσκύψασα δὲ αὐτῷ, χλευάσασα τὸν
crudelẽ tyrãnũ sic dixit patria
ὠμοτύραννον οὕτως ἔφησε τῇ πατρῴα
voce. fili misere mei q̃ in vtero porta
φωνῇ. υἱὲ ἐλέησόν με τὴν ἐν γαστρὶ περιενέγ
ui te mẽses nouẽ ꝛ lac dedi tibi
κασάν σε μῆνας ἐννέα καὶ θηλάσασάν σε
ãnos tres: ꝛ alui te ꝛ du=
ἔτη τρία, καὶ ἐκθρέψασάν σε καὶ ἀγαγοῦ
xi in etatẽ istam: ꝛ molestias
σαν εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην, καὶ τροφοφο
educatiõis sustinui. peto te nate: respicientẽ
ρήσασαν. ἀξιῶ σε τέκνον, ἀναβλέψαντα
ad celũ ꝛ terrã ꝛ q̃ sũt in e=
εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐ=
is oia videntẽ: cognoscere ꝙ nõ ex
τοῖς πάντα ἰδόντα, γνῶναι ὅτι οὐκ ἐξ
exñtib⁹ fecit ipa deus: ꝛ
ὄντων ἐποίησεν αὐτὰ ὁ θεός, καὶ τὸ τῶν
hoim gen⁹ ita fit. ne timeas
ἀνθρώπων γένος οὕτω γίνεται. μὴ φοβηθῇς
carnificẽ istũ: sed fratrib⁹
τὸν δήμιον τοῦτον, ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν
dign⁹ fact⁹: suscipe mortẽ: vt
ἄξιος γενόμενος, ἐπίδεξαι τὸν θάνατον, ἵνα
in mia cũ fratrib⁹ tuis reci
ἐν τῷ ἐλέει σὺν τοῖς ἀδελφοῖς σου κομί=
piã te. adhuc ãt hac cessante ado
σωμαί σε. ἔτι δὲ ταύτης καταληγούσης ὁ νε
lescẽs ait: quẽ expectatis: nõ obedio
ανίας εἶπε, τίνα μένετε; οὐχ ὑπακούω τοῦ
precepto regis: at prece=
προστάγματος τοῦ βασιλέως, τοῦ δὲ προστάγμα
pto obedio legis date pa
τος ἀκούω τοῦ νόμου τοῦ δοθέντος τοῖς πα
trib⁹ nr̃is p̃ moysem. tu ṽo om=
τράσιν ἡμῶν διὰ μωυσέως. σὺ δὲ πά=
nis malitie inuẽtor fact⁹ in he
σης κακίας εὑρετὴς γενόμενος εἰς τοὺς ἑβ=
breos: nõ effugies man⁹ dei.
ραίους, οὐ μὴ διαφύγῃς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ.

quicꝫ omnium inuenit originem & spiritum vobis iterum cum misericordia reddet & vitam: sicut nunc vosmet ipsos despicitis propter leges eius. Antiochus autem contẽni se arbitratus simul & exprobrantis voce despecta: cũ adhuc adolescentior superesset: non solum verbis hortabatur: sed & cum iuramento affirmabat diuitem se & beatuꝫ facturum & translatum a patriis legib⁹ amicum habiturum: & res necessarias ei prebiturum. Sed ad hec cum adolescens nequaqꝫ inclinaretur: vocauit rex matrem & suadebat ei vt adolescenti fieret in salutem. Cum autem multis eam verbis esset hortatus promisit suasuraꝫ se filio suo. Itaqꝫ inclinata ad illum irridens crudelem tyrannum: ait patria voce. Fili mi miserere mei que te in vtero nouem mensib⁹ portaui & lac triẽnio dedi & alui: & in etatem istam perduxi. Peto nate vt aspicias ad celum & terrã & ad omnia que in eis sunt: & intelligas quia ex nihilo fecit illa deus & hominũ genus: ita fiet vt non timeas carnificeꝫ istum: sed dignus fratribus tuis effectus particeps suscipe mortem: vt in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiã. Cum hec illa adhuc diceret: ait adolescens. Quem sustinetis? Nõ obedio precepto regis: sed precepto legis que data est nobis per moysem. Tu vero qui inuentor omnis malicie factus es in hebreos: non effugies manum dei. Nos enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpationẽ & correptionem dominus deus noster modicum iratus est: sed iterum reconciliabitur seruis suis. Tu autẽ o scelestе & omnium hominum flagitiosissime noli frustra extolli vanis spebus in seruos eius inflãmatus. Nondum enim omnipotẽtis dei & omnia inspicientis iudiciũ effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne vite effecti sunt: tu vero iudicio dei iustas superbie tue penas exolues. Ego autem sicut & fratres mei animã & corpus meum trado pro patriis legibus inuocans deum maturius genti nostre p̃pitium fieri: tecꝫ cum tormentis & verberibus confiteri ꝙ ipse est deus solus. In me vero & in fratribus meis desinet omnipotentis ira que super omne genus nostrum iuste superducta est. Tunc rex accensus ira: in hunc super omnes crudelius deseuit: indigne ferens se derisum. Et hic itaqꝫ mundus obiit p̃ omnia in domino confidens. Nouissime autẽ post filios & mater consumpta est. Igitur de sacrificiis & de nimiis crudelitatibus satis dictum est.

Capitulum octauum.

Iudas vero machabeus: & qui cum illo erant introibant latenter in castella: et conuocantes cognatos & amicos: & eos qui permanserant in iudaismo assumentes: eduxerunt ad se ∞∞

nos em̃ ꝓpt̃ nr̃a pctã pati=
ἡμεῖς γὰρ διὰ τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας πά=
mur. si ãt causa increpatiõis ꝛ correptio
σχομεν. εἰ δὲ χάριν ἐπιπλήξεως καὶ παιδεί
nis viuẽs dñs cõtra nos parũ irat⁹ est:
ας ὁ ζῶν κύριος ὑμῶν βραχέως ἐπώργισται,
ꝛ iteꝝ recõciliabit̃ suis ser
καὶ πάλιν καταλλαγήσεται τοῖς ἑαυτοῦ δού
uis. tu ãt o scelestе ꝛ oim̃ hoim̃
λοις. σὺ δὲ ὦ ἀνόσιε καὶ πάντων ἀνθρώπων
flagitiosissime nõ frustra extollaris: fre=
μιαρώτατε μὴ μάτην μετεωρίζου, φρυατ=
mẽs incertis expectatiõib⁹ ꝯtra cele
τόμενος ἀδήλοις ἐλπίσιν ἐπὶ τοὺς οὐρανί
stes suos eleuãs manũ. nõdũ em̃
ους παῖδας ἐπαιρόμενος χεῖρα. οὔπω γὰρ
oĩpotẽtis inspectoris dei iudi
τὴν τοῦ παντοκράτορος ἐπόπτου θεοῦ κρί=
ciũ effugisti. naꝫ nũc nostri
σιν ἐκπέφευγας. οἱ μὲν γὰρ νῦν ἡμέτεροι F
fratres q̃ breuẽ sustinuerũt laborẽ:
ἀδελφοὶ βραχὺν ὑπενέγκαντες πόνον,
eterne vite sub testamẽto dei ceciderũt
ἀενάου ζωῆς ὑπὸ διαθήκην θεοῦ πεπτώκα
tu ṽo dei iudicio iustas pe
σι. σὺ δὲ τῇ τοῦ θεοῦ κρίσει δίκαια τὰ πρό
nas superbie feres. ego ãt si=
στιμα τῆς ὑπερηφανίας ἀποίσῃ. ἐγὼ δὲ κα
cut fratres ꝛ corp⁹ ꝛ aiam
θάπερ οἱ ἀδελφοὶ καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν
trado pro patriis legib⁹: inuo
προδίδωμι περὶ τῶν πατρώων νόμων, ἐπι
cans deũ p̃pitiũ cito gẽti
καλούμενος τὸν θεὸν ἵλεων ταχὺ τῷ ἔθνει
fieri. ꝛ te cũ questionib⁹ ꝛ ṽbe=
γενέσθαι. καὶ σὲ μετὰ ἐτασμῶν καὶ μαστί=
rib⁹ cõfiteri: ꝙ sol⁹ ipe
γων ἐξομολογήσασθαι, διότι μόνος αὐτὸς
de⁹ est. in me ṽo ꝛ fratrib⁹ meis
θεός ἐστιν. ἐν ἐμοὶ δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου
cessare oipotentis irã
στῆσαι τὴν τοῦ παντοκράτορος ὀργὴν τὴν
sup̃ oẽ nr̃m gen⁹ iuste sup̃
ἐπὶ τὸ σύμπαν ἡμῶν γένος δικαίως ἐπηγ G
ductã. irat⁹ ãt fact⁹ rex: in
μένην. ἔκθυμος δὲ γενόμενος ὁ βασιλεύς, τοῦ
hũc sup̃ alios pessime inuect⁹
τῳ παρὰ τοὺς ἄλλους χειρίστως ἀπήντη=
est: amare ferẽs ob subsãnationẽ.
σε, πικρῶς φέρων ἐπὶ τῷ μυκτηρισμῷ.
ꝛ hic igit̃ mũde obiit omni
καὶ οὗτος οὖν καθαρῶς μετήλλαξε παντε
no in dño cõfidẽs. nouissima
λῶς ἐπὶ τῷ κυρίῳ πεποιθώς. ἐσχάτη
ãt filioꝝ mater mortua est. q̃
δὲ τῶν υἱῶν ἡ μήτηρ ἐτελεύτησε. τὰ
igit̃ circa sacrificia ꝛ
μὲν οὖν περὶ τοὺς σπλαγχνισμοὺς καὶ τὰς
eminentes crudelitates hucvsqꝫ de=
ὑπερβαλλούσας αἰκίας ἐπὶ τοσοῦτον δε=
clarata sunt.
δηλώσθω. Ca. 8.

Iudas ãt maccabe⁹ ꝛ q̃ cũ
Ἰούδας δὲ ὁ μακκαβαῖος καὶ οἱ σὺν
eo: intrãtes latẽter in
αὐτῷ, παρεισπορευόμενοι λεληθότως εἰς
castella hortabant̃ cogna=
τὰς κώμας προσεκαλοῦντο τοὺς συγγε= A
tos: ꝛ q̃ p̃manserãt in iu=
νεῖς, καὶ τοὺς μεμενηκότας ἐν τῷ ἰου=
daismo assumẽtes: cõgregauerũt
δαϊσμῷ προσλαβόμενοι, συνήγαγον ∞

sex mille. ⁊ inuocabāt dn̄m
ἑξακισχιλίους. καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον
vt aspiceret ab oib⁹ afflictū
ἐπιδεῖν τὸν ὑπὸ πάντων καταπονούμενον
pplm: miserer̄ āt ⁊ tēpli ab
λαόν, οἰκτῆραι δὲ καὶ τὸν ναὸν τὸν ὑπὸ τῶν
impiis hoib⁹ cōtaminati: miserer̄
ἀσεβῶν ἀνθρώπων βεβηλωθέντα, ἐλεῆσαι
āt ⁊ exterminate ciuitatis ⁊ q̄ fu=
δὲ καὶ τὴν καταφθειρομένην πόλιν καὶ μέλ
tura erat solo equata fieri: ⁊ clamā
λουσαν ἰσόπεδον γίνεσθαι, καὶ τῶν κατα
tē ad se sanguinē audiret:
βοώντων πρὸς αὐτὸν αἱμάτων εἰσακοῦσαι,
memorarer̄ āt ⁊ innocentiū in
μνησθῆναι δὲ καὶ τῆς τῶν ἀναμαρτήτων νη
fantiū iniquā pditionē: ⁊ de
πίων παρανόμου ἀπωλείας, καὶ περὶ τῶν
factis cōtra nomē ei⁹ blasphemiis:
γενομένων εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ βλασφημιῶν,
⁊ scelestos abominarer̄. fact⁹ āt macca
καὶ μισοπονηρῆσαι. γενόμενος δὲ ὁ μακκαβαῖ
be⁹ in cōgregatiōe intolerabilis iā gēti
ος ἐν συστήματι, ἀνυπόστατος ἤδη τοῖς ἔθνε
b⁹ efficiebat̄ ira dn̄i in miaꝫ
σιν ἐγίνετο τῆς ὀργῆς τοῦ κυρίου εἰς ἔλεον
versa. ciuitates āt ⁊ castella inspe=
τραπείσης. πόλεις δὲ καὶ κώμας ἀπροσ=
rate veniēs succēdebat. ⁊ op=
δοκήτως ἐρχόμενος ἐνεπίμπρα. καὶ τοὺς ἐπι
portuna loca occupās: nō pau
καίρους τόπους ἀπολαμβάνων, οὐκ ὀλί=
cos hostiū in fugā vertēs: maxime
γους τῶν πολεμίων τροπούμενος, μάλιστα
noctes ad huiuscemodi insidias
τὰς νύκτας πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιβουλὰς
adiutrices accipiebat. ⁊ fama q̄dā
συνεργοὺς ἐλάμβανε. καὶ λαλιά τις τῆς
fortitudinis ei⁹ diffundebat̄ vbiq;. vi=
εὐανδρίας αὐτοῦ διεχεῖτο πανταχῆ. συνο=
dēs āt philipp⁹ paulatim ad pfe
ρῶν δὲ ὁ φίλιππος κατὰ μικρὸν εἰς προκο
ctū veniētē viꝝ: frequenti⁹ āt
πὴν ἐρχόμενον τὸν ἄνδρα, πυκνότερον δὲ
in psperitatib⁹ pcedentē: ad pto
ἐν ταῖς εὐημερίαις προβαίνοντα, πρὸς πτο
lemeū celes syrie ⁊ phenicie du=
λεμαῖον τὸν κοίλης συρίας καὶ φοινίκης στρα
cē scripsit vt auxiliū ferret re=
τηγὸν ἔγραψεν ἐπιβοηθεῖν τοῖς τοῦ βα=
gis negotiis. ille āt cito assu=
σιλέως πράγμασιν. ὁ δὲ ταχέως προχει
mēs nicanorē patrocli ex
ρισάμενος νικάνορα τὸν τοῦ πατρόκλου τῶν
p̄morib⁹ amicis misit subdēs oīge=
πρώτων φίλων ἀπέστειλεν ὑποτάξας παμ
noꝝ gentes nō pauciores vigiti milib⁹:
φύλων ἔθνη οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων,
vt omne iudeoꝝ deleret gen⁹.
τὸ σύμπαν τῶν ἰουδαίων ἐξᾶραι γένος.
adiūxit āt ei ⁊ gorgiā viꝝ du
συνέστησε δὲ αὐτῷ καὶ γοργίαν ἄνδρα στρα
cē ⁊ in bellicis vsib⁹ expiētiā
τηγὸν καὶ ἐν πολεμικαῖς χρείαις πεῖραν
hēntē. cōstituit āt nicanor tributū
ἔχοντα. διεστήσατο δὲ ὁ νικάνωρ τὸν φόρον
regi romanis exn̄s talēto
τῷ βασιλεῖ τοῖς ῥωμαίοις ὄντα ταλάν=
4. Re. rū duoꝝ miliū ex iudeoꝝ capti
9. g. των δισχιλίων ἐκ τῆς τῶν ἰουδαίων αἰχ
5. e.
Infra. uitate vt suppleret. statim āt in
μαλωσίας ἐκπληρώσειν. εὐθέως δὲ εἰς

sex milia viros. Et inuocabant dominū vt respiceret in populum qui ab omnibus calcabatur: & misereretur tēplo qđ cōtaminabatur ab impiis. Misereretur etiam exterminio ciuitatis que esset illico complananda: & vocem sanguinis ad se clamantis audiret: memorarectur quoq; iniquissimas mortes paruulorū innocentium: & blasphemias nomini suo illatas: & indignaretur super his. At machabeus congregata multitudine intolerabilis gentibus efficiebatur. Ira enim domini in misericordiam cōuersa est. Et superueniens castellis & ciuitatibus improuisus succendebat eas: & opportuna loca occupans non paucas hostium strages dabat. Maxime autem noctib⁹ ad huiuscemodi excursus ferebatur: & fama virtutis ei⁹ vbiq; diffundebatur. Videns autem philippus paulatim virum ad profectum venire: ac frequentius res ei cedere prospere: ad ptolemeum ducem celessyrie & phenicis scripsit: vt auxiliū ferret regis negociis. At ille velociter misit Nicanorem patrocli de primoribus amicum datis ei de permixtis gentibus armatis non minus viginti milib⁹: vt vniuersum iudeorum genus deleret adiuncto ei & gorgia viro militari: & in bellicis rebus experientissimo. Constituit autem nicanor regi vt tributum quod romanis erat dandum duo milia talentorum de captiuitate iudeorum suppleret. Statimq; ad maritimas ciuitates misit conuocans ad coemptionem iudaicorum mancipiorum: promittens se nonaginta mancipia talento distracturū: non respiciens ad vindictam que eum ab omnipotente esset consecutura. Iudas autem vbi comperit: indicauit his qui secum erant iudeis nicanoris aduentum. Ex quibus quidam formidantes & non credentes dei iusticie in fugā vertebantur: alii vero si qui de his supererant veniebant simulq; dominū deprecabantur vt eriperet eos de impio nicanore qui eos priusq; in cominus veniret vendiderat. Et si non propter eos propter testamentuꝫ tamen quod erat ad patres eorum: & propter inuocationem sancti et magnifici nominis ei⁹ super ipsos. Conuocatis autem machabeus septem milibus qui cuꝫ ipso erāt: rogabat ne hostibus reconciliarentur: neq; metuerent inique venientium aduersum se hostium multitudinem: sed fortiter contenderent ante oculos habentes cōtumeliam que loco sancto ab his iniuste esset illata: itēq; ludibrio habite ciuitatis iniuriam: adhuc etiam veterum instituta conuulsa. Nam illi quidem armis confidunt ait simul & audacia: nos autem in omnipotēte domino qui potest & venientes aduersum nos: & vniuersum munduꝫ vno nutu delere confidimus. Ammonuit autem eos & de auxiliis dei que facta sunt erga parentes: & q; sub senacherib centū octogintaquinq; ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

maritimas ciuitates misit
τὰς παραθαλασσίους πόλεις ἀπέστειλε
pꝛuocans ad emptionē iudeoꝝ cor
προκαλούμενος ἐπ' ἀγορασμὸν ἰουδαίων σω
poꝝ: pmittens nonaginta corpora
μάτων, ὑπισχνούμενος ἐννενήκοντα σώματα
talēto traditurꝫ. nō expe=
ταλάντου παραχωρήσειν. οὐ προσδεχόμε
ctās q̄ ab oipotente futura
νος τὴν παρὰ τοῦ παντοκράτορος μέλλου
erat sequi cōtra se vltionē.
σαν παρακολουθήσειν ἐπ' αὐτῷ δίκην. τῷ
at iude cōpertū fuit de nicano
δὲ ἰούδα προσέπεσε περὶ τῆς τοῦ νικάνο
ris aduētu. ⁊ cū declarasset his q̄ cū eo
ρος ἐφόδου. καὶ μεταδόντος τοῖς σὺν αὐ=
aduentū exercit⁹: q̄ for
τῷ τὴν παρουσίαν τοῦ στρατοπέδου, οἱ δει
midabāt ⁊ nō credebāt dei
λανδροῦντες καὶ ἀπιστοῦντες τὴν τοῦ θεοῦ
iusticie: in fugā cōuertebāt seipos: ⁊ a loco rece
δίκην, διεδίδρασκον ἑαυτούς, καὶ ἐξετόπι=
debāt. alii vero relicta oia vēde
ζον. οἱ δὲ τὰ περιλελειμμένα πάντα ἐπώ
bāt simul āt dn̄m deprecabāt̄ vt eriperet
λουν. ὁμοῦ δὲ τὸν κύριον ἠξίουν ῥύσασθαι
eos q̄ ab impio nicanore anteq̄ cō=
τοὺς ὑπὸ τοῦ δυσσεβοῦς νικάνορος πρὶν συν
grederent̄ vēditi erāt: ⁊ si nō ppt ipos
τυχεῖν πεπραμένους, καὶ εἰ μὴ δι' αὐτοὺς
saltē ppt q̄ erāt ad patres eoꝝ pa=
ἀλλὰ διὰ τὰς πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν διαθή
cta: ⁊ ppter sup ipos inuocationē
κας, καὶ ἕνεκα τῆς ἐπ' αὐτοὺς ἐπικλήσεως
venerādi ⁊ magnifici nominis e=
τοῦ σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ὀνόματος αὐ
ius. cōgregās āt maccabe⁹ eos q̄ circa
τοῦ. συναγαγὼν δὲ ὁ μακκαβαῖος τοὺς περὶ
ipm erāt nūero sex mille hor
αὐτὸν ὄντας τὸν ἀριθμὸν ἑξακισχιλίους πα
tabat̄ ne absterrerent̄ hosti=
ρεκάλει μὴ καταπλαγῆναι τοῖς πολεμί=
b⁹: neq; metuerēt iniuste ve=
οις, μὴ δὲ εὐλαβεῖσθαι τὴν τῶν ἀδίκως πα
nientiū aduersum se gentiū multitudi
ραγινομένων ἐπ' αὐτοὺς ἐθνῶν πολυπληθί
nē. pugnarēt āt generose āte ocu=
αν. ἀγωνίσασθαι δὲ γενναίως πρὸ ὀφθαλ=
los recipiētes iniuste in sctūm
μῶν λαβόντας τὴν ἀνόμως εἰς τὸν ἅγιον
locū factā ab illis cōtumeliā
τόπον συντετελεσμένην ὑπ' αὐτῶν ὕβριν
⁊ illuse ciuitatis iniu
καὶ τὸν τῆς ἐμπεπαιγμένης πόλεως αἰκισ
riā. adhuc āt p̄teriti instituti disso
μόν. ἔτι δὲ τὴν τῆς προγονικῆς πολιτείας κα
lutionē. illi namq; armis cōfidūt
τάλυσιν. οἱ μὲν γὰρ ὅπλοις πεποίθασιν
simul ⁊ audacia ait. nos āt in
ἅμα καὶ τόλμαις ἔφησεν. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ
oipotente deo q̄ potest ⁊ veniē
παντοκράτορι θεῷ δυναμένῳ καὶ τοὺς ἐρχο
tes aduersū nos ⁊ vniuersū mūdū in vno
μένους ἐφ' ἡμᾶς καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἐν ἑνὶ
nutu delere cōfidim⁹. enar
νεύματι καταβαλεῖν πεποίθαμεν. προσανα
rās āt eis ⁊ erga pge=
λεξάμενος δὲ αὐτοῖς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν προ=
nitores facta auxilia: ⁊ qđ fuit sub
γόνων γενομένας ἀντιλήψεις, καὶ τὴν ἐπὶ
sennacherim centū octoginta quinq;
σενναχηρὶμ τὸν ἑκατὸν ὀγδοηκοντα πέντε

milia q̄mō pierūt. ⁊ q̄d in ba
χιλιάδων ὡς ἀπώλοντο. καὶ τὴν ἐν τῇ βα
bylonia aduersus galatas preliū
βυλωνίᾳ τὴν πρὸς τοὺς γαλάτας παράτα
fuit. vt oēs ad rē
ξιν γενομένην. ὡς οἱ πάντες ἐπὶ τὴν χρεί
venerūt octo milia cū macedonib⁹ quat
αν ἦλθον ὀκτακισχίλιοι σὺν μακεδόσι τε
tuor mille. macedonib⁹ hesitāti=
τρακισχιλίοις. τῶν μακεδόνων ἀπορουμέ
bus: octo mille duodecī decē milia
νων, οἱ ὀκτακισχίλιοι τὰς δώδεκα μυριάδας
peremerūt ob factū ipis a ce
ἀπώλεσαν διὰ τὴν γενομένην αὐτοῖς ἀπ' οὐ
lo auxiliū. ⁊ vtilitatē multā acce
ρανοῦ βοήθειαν. καὶ ὠφέλειαν πολλὴν ἔλα
perūt. ppt q̄ audaces eos cōstitu=
βον. ἐφ' οἷς εὐθαρσεῖς αὐτοὺς παραστή=
ens ⁊ patos pro legib⁹ ⁊
σας καὶ ἑτοίμους ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς
patria mori q̄dripartitū exer
πατρίδος ἀποθνήσκειν τετραμερές τι τὸ στρά
citū fecit: cōstituēs ⁊ fratres
τευμα ἐποίησε, τάξας καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
suos duces vtriusq̄ ordinis:
αὐτοῦ προσηγουμένους ἑκατέρας τάξεως,
simonē ⁊ iosephū ⁊ ionathan: subij=
σίμωνα καὶ ἰώσηφον καὶ ἰωνάθαν, ὑποτά
ciēs vnicuiq̄ mille supra quingē
ξας ἑκάστῳ χιλίους πρὸς τοῖς πεντακοσί
tos. adhuc āt ⁊ eleazarū cū legisset
οις. ἔτι δὲ καὶ ἐλεάζαρον παραναγνοὺς τὴν
sacrū librū: ⁊ dedisset signū dei ad
ἱερὰν βίβλον, καὶ δοὺς σύνθημα θεοῦ βο
iutorij: primi ordinis ipe dux
ηθείας, τῆς πρώτης σπείρας αὐτὸς προηγού=
cōmisit cū nicanore. facto āt il=
μενος συνέβαλε τῷ νικάνορι. γενομένου δὲ αὐ
lis oīpotente adiutore: interfece
τοῖς τοῦ παντοκράτορος συμμάχου, κατέσ=
rūt ex hostib⁹ supra nouē mille:
φαξαν τῶν πολεμίων ὑπὲρ τοὺς ἐννακισχιλί
vulneratos āt ⁊ mēbris muti
ους, τραυματίας δὲ καὶ τοῖς μέλεσιν ἀναπή
los maiorē partē nicanoris exerci
ρους τὸ πλεῖον μέρος τῆς τοῦ νικάνορος στρατι
tus fecerūt. oēs āt fugere coegerūt.
ᾶς ἐποίησαν. πάντας δὲ φυγεῖν ἠνάγκασαν.
at pecunias illoꝝ q̄ venerāt ad
τὰ δὲ χρήματα τῶν παραγεγονότων ἐπὶ τὸν
emptionē ipoꝝ acceperūt. psequētes āt
ἀγορασμὸν αὐτῶν ἔλαβον. συνδιώξαντες δὲ
eos diu: cessauerūt ab hora con
αὐτοὺς ἐφ' ἱκανόν, ἀνέλυσαν ὑπὸ τῆς ὥρας συγ
clusi. erat.n. dies āte sabbatū: ob quā cau
κλειόμενοι. ἦν γὰρ ἡ πρὸ τοῦ σαββάτου, δι' ἣν αἰ=
sam nō diu perstiterūt insequentes
τίαν οὐκ ἐμακροτόνησαν κατατρέχοντες
illos. arma colligētes x̄o eoꝝ ⁊
αὐτούς. ὁπλολογίσαντες δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ
spolia exuētes inimicoꝝ in
σκῦλα ἐκδύσαντες τῶν πολεμίων περὶ τὸ
sabbato erāt. vehemēter bñdicētes
σάββατον ἐγίνοντο. περισσῶς εὐλογοῦντες
⁊ cōfitentes dño q̄ seruauit
καὶ ἐξομολογούμενοι τῷ κυρίῳ τῷ διασώσαντι
in diē hāc initiū mie istil=
εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην ἀρχὴν ἐλέους στάξαν
lātis eis. post aūt sabbatū debi
τος αὐτοῖς. μετὰ δὲ τὸ σάββατον τοῖς ἠκισ
libus ⁊ viduis ⁊ orphanis diui=
μένοις καὶ ταῖς χήραις καὶ ὀρφανοῖς μερί=

milia perierunt: & de prelio quod eis aduersus galatas fuit ĩ babylonia vt omnes vbi ad rem ventum est macedonibus sociis hesitātibus ipsi sex milia soli peremerunt centum viginti milia ꝓpter auxilium illis datum de celo: & beneficia pro his plurima consecuti sunt. His verbis cōstantes effecti sunt: & pro legibus et patria mori parati. Constituit itaq̄ fratres suos duces vtriusq̄ ordini simonem & iosephum & ionathan subiectis vnicuiq̄ millenis & quingentenis: ad hoc etiam ab esdra lecto illis sancto libro & dato signo adiutorii dei: in prima acie ipse dux cōmisit cum nicanore. Et facto sibi adiutore omnipotente interfecerunt super nouem milia hominum: maiorem autem partem exercitus nicanoris vulneribus debilem factum fugere compulerunt. Pecuniis vero eorum qui ad emptionem ipsorum venerant sublatis ipsos vsq̄quaq̄ persecuti sūt: sed reuersi sūt hora cōclusi. Nam erat ante sabbatum: quam ob causam non perseuerauerunt insequentes. Arma autem ipsorum & spolia congregantes: sabbatum agebant benedicentes dominum: qui liberauit eos in isto die: misericordie initium stillans in eos. Post sabbatum vero debilibus & orphanis & viduis diuiserūt spolia: & residua ipsi cum suis habuere. His itaq̄ gestis & cōmuniter ab omnib⁹ facta obsecratione: misericordem dominum postulabant vt in finem seruis suis reconciliaretur. Et ex his qui cum timotheo & bacchide erant cōtra se cōtendentes super viginti milia interfecerūt: & munitiōes excelsas obtinuerūt: & plures predas diuiserunt equam portionem debilibus pupillis & viduis: sed & seniorib⁹ facientes. Et cum arma eoruȝ diligenter collegissent: omnia composuerunt in locis opportunis. Residua vero spolia hierosolymam detulerunt: & philarcheȝ qui cuȝ timotheo erat interfecerunt virum scelestuȝ qui in multis iudeos afflixerat. Et cum epinicia agerent in hierosolymis eos qui sacras ianuas incenderunt: id est callisthenem cum in quoddam domicilium refugissent incenderūt: digna eis mercede pro impietatibus suis reddita. Facinorosissimus autem nicanor qui mille negociantes ad iudeorum venditionem adduxerat: humiliatus auxilio domini ab his quos nullos existimauerat deposita veste glorie per mediterranea fugiēs solus venit antiochiam: sūmam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus. Et qui promiserat romanis se tributum restituere de captiuitate hierosolymorum: predicabat nunc protectorem deum habere iudeos et ob ipsum inuulnerabiles esse: eo q̄ sequerentur leges ab ipso constitutas.

Capitulum nonum.

dētes de spolijs: residua ipi
σαντες ἀπὸ τῶν σκύλων, τὰ λοιπὰ αὐτοὶ
⁊ pueri partiti sunt. hec āt cū gesis
καὶ τὰ παιδία ἐμερίσαντο. ταῦτα δὲ διαπρα
sent ⁊ cōmunē obsecrationē faciētes:
ξάμενοι καὶ κοινὴν ἱκετίαν ποιησάμενοι, τὸν
misericordē dñz postulabāt i finē recōcilia
ἐλεήμονα κύριον ἠξίουν εἰς τέλος καταλλαγῆ=
ri suis suis ⁊ eos q̄ circa timotheū
ναι τοῖς αὐτοῦ δούλοις καὶ τοὺς περὶ τιμόθεον
⁊ bacchidē cōfirmati supra
καὶ βακχίδην συνερείσαντες ὑπὲρ τοὺς
viginti milia ipoꝝ iterfecerūt: ⁊ munitionū
δισμυρίους αὐτῶν ἀνεῖλον, καὶ ὀχυρωμάτων
excelsaꝝ valde cōpotes facti sūt. ⁊ spo
ὑψηλῶν εὖ μάλα ἐγκρατεῖς ἐγένοντο. καὶ λά
lia plura diuiserūt: equales portiōe se
φυρα πλείονα ἐμερίσαντο, ἰσομοίρους αὐτοὺς
⁊ debilib⁹ ⁊ orphanis ⁊ viduis
καὶ τοῖς ἠκισμένοις καὶ ὀρφανοῖς καὶ χήραις
adhuc āt ⁊ seniorib⁹ faciētes. arma
ἔτι δὲ καὶ πρεσβυτέροις ποιήσαντες. ὁπλο
colligētes āt illoꝝ: diligenter oīa
λογήσαντες δὲ αὐτούς, ἐπιμελῶς πάντα
cōposuerūt in opportunis locis.
συνέθηκαν εἰς τοὺς ἐπικαίρους τόπους. τὰ D
at residua spolia tulerūt in hieroso
δὲ λοιπὰ τῶν σκύλων ἤνεγκαν εἰς ἱεροσό
lyma. at philarchē q̄ circa timothe
λυμα. τὸν δὲ φιλάρχην τὸν περὶ τὸν τιμόθε
um iterfecerūt scelestissimū viꝝ ⁊ q̄ i mltis
ον ἀνεῖλον ἀνοσιώτατον ἄνδρα καὶ πολλὰ
iudeos afflixerat. epinicia
τοὺς ἰουδαίους ἐπιλελυπηκότα. ἐπινίκια
x̄o agētes in patria: q̄ succēderat
δὲ ἄγοντες ἐν τῇ πατρίδι, τὸν ἐμπρήσαντα
sacras ianuas callisthenē icēderūt
τοὺς ἱεροὺς πυλῶνας καλλισθένην ὑφῆψαν
in vnā domūculā ꝯfugientē: ⁊ dignā
εἰς ἓν οἰκίδιον πεφευγότα, καὶ τὸν ἄξιον τῆς
impietate tulit mercedē. at impien
δυσσεβείας ἐκομίσατο μισθόν. ὁ δὲ τρισαλι
tissim⁹ nicanor q̄ mille mercatores ad
τήριος νικάνωρ ὁ τοὺς χιλίους ἐμπόρους ἐπὶ E
vēditionē iudeoꝝ duxerat: humilia
τὴν πρᾶσιν τῶν ἰουδαίων ἀγαγών, ταπεινω
tus ab his q̄ apđ se reputati fuerāt infi
θεὶς ὑπὸ τῶν κατ' αὐτὸν νομιζομένων ἐλαχί=
mi esse: dñi auxilio gl'iosam depo
στων εἶναι, τῇ τοῦ κυρίου βοηθείᾳ τὴν δοξικὴν ἀπο
nēs vestē p mediterraneā fugitiui
θέμενος ἐσθῆτα διὰ τῆς μεσογείου δραπέτου
modo solitariū se faciēs: venit antio
τρόπον ἔρημον ἑαυτὸν ποιήσας, ἧκεν ἀντιό
chiā sup oīa ꝓsperat⁹ in exer
χειαν ὑπὲρ ἅπαν εὐημερηκὼς ἐπὶ τῇ τοῦ στρα
cit⁹ interitu. ⁊ q̄ romanis ꝓmise
τοῦ διαφθορᾷ. καὶ ὁ τοῖς ῥωμαίοις ἀναδεξάμε
rat tributū de eoꝝ q̄ in hierosolymis capti
νος φόρον ἀπὸ τῆς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις αἰχ=
uitate restitutuꝝ: nūciauit
μαλωσίας κατορθώσεσθαι, κατήγγελεν
protectorē habere deū iu=
ὑπέρμαχον ἔχειν τὸν θεὸν τοὺς ἰου=
deos: ⁊ ppt modū hūc inuul
δαίους, καὶ διὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἀτρώ
nerabiles eē iudeos: q̄ secu=
τους εἶναι τοὺς ἰουδαίους, διὰ τὸ ἀκο=
ti sunt ab eo cōstitu=
λουθεῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ προστεταγμέ=
tas leges.
νοις νόμοις. Ca. 9.

Circa ãt tps illud erat
Περὶ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐτύγχανεν
antioch⁹ reuersus inhoneste ex iis q̃ circa
ἀντίοχος ἀναλελυκὼς ἀκόσμως ἐκ τῶν περὶ
persidã locis. intrauerat enĩ in eã q̃
τὴν περσίδα τόπων. εἰσεληλύθει γὰρ εἰς τὴν
dicitur psepolis: τ tẽtauit
λεγομένην περσέπολιν, καὶ ἐπεχείρησεν
sacra spoliare τ ciuitatẽ obtinere. ꝙ obrẽ
ἱεροσυλεῖν καὶ τὴν πόλιν συνέχειν. διὸ δὴ
multitudine cõcurrẽte ad armoꝝ
τῶν πληθῶν ὁρμησάντων ἐπὶ τὴν τῶν ὅπλων
auxiliũ: fugati sunt. τ cõtigit vsũ in fu
βοήθειαν, ἐτράπησαν. καὶ συνέβη τροπω-
gam antiochũ ab indigenis: tur
θέντα τὸν ἀντίοχον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἀσχή-
pem reditũ facere: existẽtiã ãt illi
μονα τὴν ἀναζυγὴν ποιήσασθαι. ὄντι δὲ αὐτῷ
para. i.c. in ecbatanis cõperta sũt q̃ erga nicano
κατ' ἐκβάτανα προσέπεσε τὰ κατὰ νικάνο-
rẽ τ timotheũ gesta sunt. ela-
ρα καὶ τοὺς περὶ τιμόθεον γεγονότα. ἐπαρ-
tus ãt ira arbitrabat̃ τ eoꝝ q̃ fugaue-
θεὶς δὲ τῷ θυμῷ ᾤετο καὶ τὴν τῶν πεφυγα-
rant se malignitatẽ in iudeos
δευκότων αὐτὸν κακίαν εἰς τοὺς ἰουδαίους
retorsuꝝ. ideoq; iussit aurigã
ἐναπερείσασθαι. διὸ συνέταξε τὸν ἁρματηλά-
incessanter agitantẽ expedire
την ἀδιαλείπτως ἐλαύνοντα κατανύειν τὴν
iter. ex celo iã iudicio vrgẽte
πορείαν. τῆς ἐξ οὐρανοῦ ἤδη κρίσεως συνούσης
eũ. sic enĩ superbe dixit. cemite-
αὐτῷ. οὕτω γὰρ ὑπερηφάνως εἶπε. πολυάν-
riũ iudeoꝝ hierosolymã faciã ve-
δριον ἰουδαίων ἱεροσόλυμα ποιήσω παρα-
niens illuc. at ops dñs de⁹
γενόμενος ἐκεῖ. ὁ δὲ παντοκράτωρ κύριος ὁ θεὸς
isrl': percussit eũ insanabili τ inuisi
τοῦ ἰσραήλ, ἐπάταξεν αὐτὸν ἀνιάτῳ καὶ ἀορά-
bili plaga. stati ãt vt ip̃e finiuit
τῳ πληγῇ. ἄρτι δὲ αὐτοῦ καταλήξαντος τὸν
s̃monẽ: apprehẽdit eũ imedicabilis visce-
λόγον, ἔλαβεν αὐτὸν ἀνήκεστος τῶν σπλάγχ-
rũ dolor τ amara iternoꝝ tormẽ
νων ἀλγηδὼν καὶ πικραὶ τῶν ἔνδον βάσα-
ta: valde iuste eũ q̃ multis τ no-
νοι, πάνυ δικαίως τὸν πολλαῖς καὶ ξενιζού-
uis calamitatib⁹ alioꝝ viscera torse
σαις συμφοραῖς ἑτέρων σπλάγχνα βασα-
rat. ille ãt neq̃ꝙ a iactãtia cessa-
νίσαντα. ὁ δ' οὐδαμῶς τῆς ἀγερωχίας ἔλη-
bat. adhuc ãt τ supbia replet⁹
γεν. ἔτι δὲ καὶ τῆς ὑπερηφανίας ἐπεπλήρω-
erat: ignẽ spirãs furore in iu-
το, πῦρ πνέων τοῖς θυμοῖς ἐπὶ τοὺς ἰου-
deos: τ p̃cipiẽs festinare iter.
δαίους, καὶ κελεύων ἐποξύνειν τὴν πορείαν.
cõtigit ãt τ cadere eũ de cur-
συνέβη δὲ καὶ πεσεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἅρμα-
ru q̃ ferebat̃ ĩpetu: τ graui casu
τος φερομένου ῥοίζῳ, καὶ δυσχερεῖ πτώματι
cadenti oĩa mẽbra corporis
περιπεσόντι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος
vexari. ille ãt q̃ nup sibi videbat̃
ἀποστρεβλοῦσθαι. ὁ δ' ἄρτι δοκῶν τοῖς τῆς
maris fluctib⁹ ĩperare ꝑpterea q̃ supra
θαλάσσης κύμασιν ἐπιτάσσειν διὰ τὴν ὑπὲρ
hoĩez arrogãtiã: τ statera mõtiũ
ἄνθρωπον ἀλαζονίαν, καὶ πλάστιγγι τὰ τῶν ὀρέων
arbitrat⁹ altitudines appẽdere: ĩ terra exñs in
οἰόμενος ὕψη στήσειν, κατὰ γῆν γενόμενος ἐν

Eodem tempore antiochus inhoneste reuertebatur de perside. Intrauerat enim in eam que dicitur persepolis & tentauit expoliare templũ: & ciuitatem opprimere: sed multitudine ad arma concurrẽte: in fugam versi sunt: & ita contigit vt antiochus post fugam turpiter rediret. Et cum venisset circa egbathanam recognouit que erga nicanorem & timotheum gesta sunt. Elat⁹ autem in ira: arbitrabatur se iniuriam illorum qui se fugauerant posse in iudeos retorq̃re: ideoq; iussit agitari currum suum sine intermissione agẽs iter: celesti eum iudicio perurgente: eo q̄ ita superbe locutus est se venturum hierosolymã: & congeriem sepulchri iudeorum eam facturum. Sed qui vniuersa conspicit dñs deus israel percussit eum insanabili & inuisibili plaga. Vt enim finiuit huncipsum sermonem apprehendit eum dolor dirus viscerum & amara internorum tormenta. Et quidem satis iuste: quippe q̄ multis & nouis cruciatibus aliorum torserat viscera: licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. Super hoc aũt superbia repletus ignez spirans animo in iudeos: & precipiens accelerari negocium: contigit illum impetu euntem de curru cadere: & graui corporis collisione membra vexari. Isq; qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare: supra humanum modum superbia repletus: & montium altitudines in statera appendere: nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur: manifestam dei virtutez in semet ipso contestans: ita vt de corpore impii vermes scaturirent: ac viuentes in doloribus carnes eius effluerent: odore etiã illius & fetore exercitus grauaretur. Et qui paulo ante sidera celi contingere se arbitrabatur: eum nemo poterat propter intolerantiã fetoris portare. Hinc igitur cepit ex graui superbia deductus: ad agnitionem sui venire diuina ãmonitus plaga: per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus. Et cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset: ita ait. Iustum est subditum esse deo: & mortalem nõ paria deo sentire. Orabat autem hic scelestus dominum a quo non esset misericordiam consecuturus: & ciuitatem ad quam festinãs veniebat: vt eaz ad solum deduceret ac sepulchrum congestorum faceret: nũc optat liberam reddere & iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum: sed auibus ac feris diripiendos traditurum: & cum paruulis exterminaturum dixerat: equales nunc atheniensibus facturum pollicetur: templum etiã sanctum quod prius expoliauerat: optimis donis ornaturũ & sancta vasa multiplicaturum: & pertinẽtes ad sacrificia sumptus de reditibus suis prestaturuz: super hec & iudeum se futurum: & oẽm locum terre perambulaturum: & predicaturum dei potestatem. Sed non cessantibus doloribus superuenerat enim in eum iustum dei iudicium: desperans

gestatorio portabat̃: manifestã dei om
φορείῳ παρεκομίζετο, φανερὰν τοῦ θεοῦ πᾶ-
nib⁹ potentiã demonstrãs. ita vt τ
σιν τὴν δύναμιν ἐνδεικνύμενος. ὥς τε καὶ
de corpore impii vermes
ἐκ τοῦ σώματος τοῦ δυσσεβοῦς σκώληκας
scaturirẽt. τ viuẽtis in dolorib⁹ τ tormẽ-
ἀναζεῖν. καὶ ζῶντος ἐν ὀδύναις καὶ ἀλγη-
tis: carnes ei⁹ caderẽt. pre
δόσι, τὰς σάρκας αὐτοῦ διαπίπτειν. ὑπὸ
ãt odore ei⁹: ois exerci-
δὲ τῆς ὀσμῆς αὐτοῦ, πᾶν τὸ στρατόπε-
tus grauaret̃ ob putredinẽ τ eũ q̃ pa
δον βαρύνεσθαι τὴν σαπρίαν. καὶ τὸν μι-
ulo ante celestia sidera cõtinge-
κρῷ πρότερον τῶν οὐρανίων ἄστρων ἅπτεσ-
re videbat̃ portare nemo pote-
θαι δοκοῦντα παρακομίζειν οὐδεὶς ἐδύνα-
rat ob fetoris ĩtolerabilẽ grauitatẽ. hic
το διὰ τὸ τῆς ὀσμῆς ἀφόρητον βάρος. ἐνταῦθα
igit̃ cepit a multa superbia d̃sinere
οὖν ἤρξατο τὸ πολὺ τῆς ὑπερηφανίας λήγειν
vulnerat⁹: τ in agnitionẽ venire
τεθραυσμένος, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἔρχεσθαι
diuino flagello: ꝑ momẽtũ augmẽtat⁹ in
θείᾳ μάστιγι, κατὰ στιγμὴν ἐπιτεινόμενος ταῖς
dolorib⁹. τ neq; odorẽ suũ po
ἀλγηδόσι. καὶ μηδὲ τῆς ὀσμῆς αὐτοῦ δυ-
tens ferre hec ait. iustũ est
νάμενος ἀνέχεσθαι ταῦτ' ἔφη. δίκαιον
subdi deo: τ nõ mortalẽ existẽ
ὑποτάσσεσθαι τῷ θεῷ, καὶ μὴ θνητὸν ὄντα
paria deo sapere. orabat ãt scelest⁹ ad
ἰσόθεα φρονεῖν. ηὔχετο δὲ ὁ μιαρὸς πρὸς
eũ q̃ nõ iã ei⁹ misertur⁹ erat dñm sic
τὸν οὐκέτι αὐτὸν ἐλεήσοντα δεσπότην οὕτω
dicẽs. ip̃am q̃dẽ sanctã ciuitatẽ ad quã festinãs
λέγων. τὴν μὲν ἁγίαν πόλιν ἣν σπεύδων
veniebat solo equatã vt faceret τ cemi
παρεγίνετο ἰσόπεδον ποιῆσαι καὶ πο-
teriũ edificaret: liberã factu
λυάνδριον οἰκοδομῆσαι, ἐλευθέραν ἀναδεῖ-
rũ: at iudeos: quos decreuerat neq;
ξαι, τοὺς δὲ ἰουδαίους, οὓς διεγνώκει μηδὲ
sepultura dignatuꝝ: auib⁹ d̃uorãdos ãt cũ
ταφῆς ἀξιώσειν, οἰωνοβρώτους δὲ σὺν τοῖς
paruulis ꝓiectuꝝ feris: oẽs eos
νηπίοις ἐκρίψειν θηρίοις, πάντας αὐτοὺς
equales atheniẽsib⁹ factuꝝ. qđ ãt p̃us
ἴσους ἀθηναίοις ποιήσειν. ὃν δὲ πρότερον
spoliauerat sanctũ tẽplũ: optimis do-
ἐσκύλευσεν ἅγιον νεών, καλλίστοις ἀναθή-
nis ornatuꝝ. τ sancta vasa mlt
μασιν κοσμήσειν. καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη πο-
toplura oĩa restitutuꝝ: at
λυπλάσια πάντα ἀποδώσειν, τὰς δὲ
pertinẽtes ad sacrificia sum-
ἐπιβαλλούσας πρὸς τὰς θυσίας συντά-
ptus ex ꝓpriis reditib⁹ p̃statuꝝ.
ξεις ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων χορηγήσειν.
sup ãt hec τ iudeũ futuꝝ: τ
πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἰουδαῖον ἔσεσθαι, καὶ
oẽm locũ habitabilẽ pambulatuꝝ nũ
πάντα τόπον οἰκητὸν ἐπελεύσεσθαι κα-
ciantẽ dei potestatẽ. nequa
ταγγέλλοντα τὸ τοῦ θεοῦ κράτος. οὐδα-
quã ãt cessantib⁹ dolorib⁹: superuene
μῶς δὲ ληγόντων τῶν πόνων, ἐπεληλύ-
rat enĩ in eũ iustũ dei iudi
θει γὰρ ἐπ' αὐτὸν δικαία ἡ τοῦ θεοῦ κρί-
ciũ: de se desperans:
σις. τὰ καθ' αὐτὸν ἀπελπίσας,

ſcripſit ad iudeos ſubſcri=
ἔγραψε πρὸς τοὺς ἰουδαίους τὴν ὑπογεγραμ
ptã epiſtolã deprecatiõis ordinẽ habentẽ:
μένην ἐπιστολὴν ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν,
cõtinentẽ ãt ſic. bonis iude=
περιέχουσαν δὲ οὕτως. τοῖς χρηστοῖς ἰουδαί
is ciuib⁹ multũ gaudere ⁊ vale=
οις τοῖς πολίταις πολλὰ χαίρειν καὶ ὑγιαί
re ⁊ eſſe felices rex ⁊ dux
νειν καὶ εὖ πράττειν βασιλεὺς καὶ στρατηγὸς
antioch⁹. ſi valetis ⁊ filij ⁊
ἀντίοχος. εἰ ἔρρωσθε καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ
ꝓpria: ex ſententia eſt vobis. in celo
ἴδια, κατὰ γνώμην ἐστὶν ὑμῖν. εἰς οὐρανὸν τὴν
ſpem habẽs vrm honoris ⁊ beniuo
ἐλπίδα ἔχων ὑμῶν τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὔνοι=
lẽtie recordat⁹ ſũ benigne. reuerſus de
αν ἂν ἐμνημόνευον φιλοστόργως. ἐπανάγων ἐκ
perſie locis: ⁊ inci=
τῶν περὶ τὴν περσίδα τόπων, καὶ περιπε
dẽs in infirmitatẽ grauitatẽ habẽtẽ: neceſſariũ
σὼν ἀσθενείᾳ δυσχέρειαν ἐχούσῃ, ἀναγκαῖον
duxi curã habere cõmunis oim ſecu
ἡγησάμην φροντίσαι τῆς κοινῆς πάντων ἀσ
ritatis: nõ deſperãs de me
φαλείας, οὐκ ἀπογινώσκων τὰ κατ' ἐμαυ=
ipo: ſed habẽs multã ſpẽ effugiẽ=
τόν, ἀλλ' ἔχων πολλὴν ἐλπίδα ἐκφεύξε=
di infirmitatẽ. cõſiderãs ãt ꝙ ⁊ pater
σθαι τὴν ἀσθένειαν. θεωρῶν δὲ ὅτι καὶ ὁ πατὴρ
quib⁹ tẽporib⁹ ad ſupiora loca duxit
καθ' οὓς καιροὺς εἰς τοὺς ἄνω τόπους ἐστρατο
exercitũ: oſtẽdit cũ q̃ ſucceſſur⁹ erat: vt
πέδευσεν, ἀνέδειξε τὸν διαδεξόμενον, ὅπως
ſi q̃d ꝑter opinionẽ accideret vel ⁊ nũciare
ἐάν τι παράδοξον ἀποβαίνει, ἢ καὶ προσαγγέλ
tur q̃d difficile: ſciẽtes idigene
ληθῇ τι δυσχερές, εἰδότες οἱ κατὰ τὴν χώραν
cui relicte erãt res: nõ turba=
ᾧ καταλέλειπται τὰ πράγματα, μὴ ἐπιτα
rent. ad ãt hec cõſiderãs ad
ράσσωνται. πρὸς δὲ τούτοις κατανοῶν τοὺς πα
iacẽtes potẽtes ⁊ vicinos re=
ρακειμένους δυνάστας καὶ γειτνιῶντας βασι
gno tẽporib⁹ attendẽtes ⁊ expectã=
λείᾳ τοῖς καιροῖς ἐπέχοντας καὶ προσδο=
tes qđ euentuꝝ eſt: deſignaui
κοῦντας τὸ ἀποβησόμενον, ἀναδέδειχα τὸν
filiũ antiochũ regẽ. quẽ ſepe recur
υἱὸν ἀντίοχον βασιλέα. ὃν πολλάκις ἀνατρέ
rẽs in ſupiora regna: apđ pluri=
χων εἰς τὰς ἐπάνω σατραπείας, τοῖς πλεί
mes vrm deponebã ⁊ cõmẽdabã.
στοις ὑμῶν παρακατετιθέμην καὶ συνίστων.
ſcripſi ãt ad eũ ſubſcripta.
γέγραφα δὲ πρὸς αὐτὸν τὰ ὑπογεγραμμένα.
hortor igiť vos ⁊ peto: memores
παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς καὶ ἀξιῶ, μεμνημένους
beneficioꝝ cõmuniť ⁊ ꝑuatim: vt vnuſq̃ſq;
τῶν εὐεργεσιῶν κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν, ἕκαστον
conſeruet exñtem amicitiã erga me ⁊
συντηρεῖν τὴν οὖσαν εὔνοιαν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν
filiũ. cert⁹ ſum eñi eũ benigne ⁊ hu
υἱόν. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸν ἐπιεικῶς καὶ φι
mane ſequentẽ meũ ꝓpoſitũ
λανθρώπως παρακολουθοῦντα τῇ ἐμῇ προαιρέσει
obſecutuꝝ vobis. ille igiť homi
συμπεριενεχθήσεσθαι ὑμῖν. ὁ μὲν οὖν ἀνδρο
cida ⁊ blaſphem⁹ peſſime paſſus:
φόνος καὶ βλάσφημος τὰ χείριστα παθών,
vt alios tractauit: in pegrina tra ĩ mõtib⁹
ὡς ἑτέρους διέθηκεν, ἐπὶ ξένης ἐν τοῖς ὄρεσιν

ſcripſit ad iudeos in hunc modum de=
precationis epiſtolam hec continẽtem.
Optimis ciuibus iudeis: plurimam ſalu
tem & bene valere: & eſſe felices: rex &
princeps antiochus. Si bene valetis &
filii veſtri: & ex ſentẽcia vobis cũcta ſũt:
maximas agimus gratias. Et ego in in
firmitate conſtitutus: veſtri autem me=
mor benigne reuerſus de pſidis locis:
& in infirmitate graui apprehenſus: ne
ceſſarium duxi pro communi vtilitate cu
ram habere: nõ deſperans memetipm:
ſed ſpem multam habens effugiendi in
firmitatem. Reſpiciens autem ꝙ & pa=
ter meus quibus temporibus in locis
ſuperioribus ducebat exercitum oſten
dit qui poſt ſe ſuſciperet principatum:
vt ſi quid contrarium accideret: aut dif
ficile nunciaretur: ſcientes hi qui in re=
gionibus erant cui eſſet rerũ ſũma de
relicta non turbarentur. ad hec conſi=
derans de proximo potentes quoſq; &
vicinos temporibus inſidiantes & euẽ=
tum expectantes: deſignaui filiũ meũ
antiochum regem: quem ſepe recurrẽs
in ſuperiora regna multis veſtrum cõ=
mendabam: & ſcripſi ad eum que ſubie
cta ſunt. Oro itaq; vos & peto memo=
res beneficiorũ publice & priuatim vt
vnuſquiſq; conſeruet fidem ad me & ad
filium meum. Confido enim eum mo=
deſte & humane acturum & ſequentẽ
propoſitum meum: & cõmunẽ vobis
fore. Igitur homicida & blaſphem⁹ peſ
ſime percuſſus: & vt ipſe alios tractaue
rat: peregre in montibus miſerabili obi
tu vita functus eſt. Transferebat autem
corpus philippus collactaneus eius qui
metuens filium antiochi: ad ptolemeũ
philometorem in egyptum abiit.

Capitulum decimum.

Machabeus autem & qui cũ eo erãt
domino ſe protegente templũ q
dem et ciuitatem recepit: aras autẽ q̃s
alienigene per plateas extruxerant: itẽ
ꝙ delubra demolit⁹ eſt. Et purgato tẽ=
plo aliud altare fecerunt: & de ignitis la
pidibus igne concepto ſacrificia obtule
runt poſt biennium: & incenſum & lu=
cernas & panes propoſitiõis poſuerũt.
Quibus geſtis rogabant dominũ pro
ſtrati in terram: ne amplius talibus ma
lis inciderent. Sed & ſi quando peccaſ=
ſent vt ab ipſo mitius corriperentur: &
non barbaris ac blaſphemis hominib⁹
traderentur. Qua die autem templum
ab alienigenis pollutum fuerat: conti=
git eadem die purificationem fieri vice
ſima & quinta menſis qui fuit caſleu.
Et cum leticia diebus octo egerunt in
modum tabernaculorũ: recordantes
ꝙ ante modicum temporis diem ſolen
nem tabernaculorum in montibus &
in ſpeluncis more beſtiarum egerant:
propter qđ thyrſos & ramos virides &
palmas preferebant ei: qui proſperauit
mundare locum ſuum. Et decreuerunt
cõmuni precepto et decreto vniuerſe
genti iudeorum omnibus annis agere
dies iſtos. Et antiochi quidem ∞∞

miſero obitu cõmutauit vitã. porta=
οἰκτίστῳ μόρῳ κατέστρεψε τὸν βίον. παρεκο
bat ãt corp⁹ philipp⁹ collactane⁹
μίζετο δὲ τὸ σῶμα φίλιππος ὁ σύντροφος
eius. q̃ ⁊ metuẽs filiũ antiochi:
αὐτοῦ. ὃς καὶ διευλαβηθεὶς τὸν υἱὸν ἀντιόχου,
ad ptolemeũ philometorẽ in egy=
πρὸς πτολεμαῖον τὸν φιλομήτορα εἰς αἴγυ=
ptũ abijt.
πτον διεκομίσθη.

Ca. 10.

Maccabe⁹ ãt ⁊ q̃ cũ eo dño
Μακκαβαῖος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦ κυ'
ducẽte eos: ipm q̃dẽ tẽplũ recupauerũt
προάγοντος αὐτούς, τὸ μὲν ἱερὸν ἐκομίσαντο
⁊ vrbẽ: at in foro a=
καὶ τὴν πόλιν, τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἀγορὰν βω=
ras ab alienigenis ſtru=
μοὺς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων δεδημιουργημέ=
ctas: adhuc ãt ⁊ delubra demoliti ſũt. ⁊
νους, ἔτι δὲ καὶ τὰ τεμένη καθείλοσαν. καὶ
tẽplũ purgãtes: aliud altare
τὸν νεὼν καθαρίσαντες, ἕτερον θυσιαστήριον
fecerũt. ⁊ incẽdentes lapides: ⁊ ignẽ
ἐποίησαν. καὶ πυρώσαντες λίθους, καὶ πῦρ
ex his accipiẽtes obtulerũt ſacrificiũ poſt
ἐκ τούτων λαβόντες ἀνήνεγκαν θυσίαν με=
biẽniũ tps: ⁊ incẽſuꝫ ⁊ lucernas:
τὰ διετῆ χρόνον, καὶ θυμίαμα καὶ λύχνους,
⁊ panũ ꝓpoſitionẽ fecerũt. hec
καὶ τῶν ἄρτων τὴν πρόθεσιν ἐποιήσαντο. ταῦ
ãt cũ feciſſent: rogauerũt dñm ꝓcidẽ
τα δὲ ποιήσαντες, ἠξίωσαν τὸν κν' πεσόν=
tes ſup vẽtrẽ: ne ãpli⁹ inciderẽt in
τες ἐπὶ κοιλίαν, μηκέτι περιπεσεῖν τοιού
hec mala: ſed ſi qñ ⁊ peccauerint:
τοις κακοῖς, ἀλλ' ἐάν ποτε καὶ ἁμάρτωσιν,
ab eo cũ benignitate corriperenť: ⁊
ὑπ' αὐτοῦ μετ' ἐπιεικείας παιδεύεσθαι, καὶ
nõ blaſphemis ⁊ barbaris gẽtib⁹ tra=
μὴ βλασφήμοις καὶ βαρβάροις ἔθνεσι πα=
derenť. in q̃ ãt die tẽplũ ab alieni
ραδίδοσθαι. ἐν ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ὁ νεὼς ὑπὸ ἀλλο
genis pollutũ eſt: cõtigit in eadẽ
φύλων ἐβεβηλώθη, συνέβη κατὰ τὴν αὐτὴν A
die purificationẽ fieri tẽpli:
ἡμέραν τὸν καθαρισμὸν γενέσθαι τοῦ ναοῦ, τῇ
quinta ⁊ viceſima mẽſis: q̃ eſt chaſeleu.
πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ὅς ἐστι χασελεῦ.
⁊ cũ letitia egerũt dies octo tabña
καὶ μετ' εὐφροσύνης ἦγον ἡμέρας ὀκτὼ σκηνω
culoꝝ modo: memores ꝙ ante mo
μάτων τρόπον, μνημονεύοντες ὡς πρὸ μι=
dicũ tẽporis in tabñaculoꝝ feſto: in
κροῦ χρόνου τὴν τῶν σκηνῶν ἑορτήν, ἐν τοῖς
mõtib⁹ ⁊ in ſpelũcis feraꝝ more
ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις θηρίων τρόπον
fuerãt ſolitarij. ꝙ obrẽ thyrſos ⁊ ra=
ἦσαν μεμονωμένοι. διὸ θύρσους καὶ κλά
mos pulchros itẽ et palmas habẽtes:
δους ὡραίους ἔτι δὲ φοίνικας ἔχοντες,
hymnos referebãt ei q̃ ꝓſperauit mũda
ὕμνους ἀνέφερον τῷ εὐοδώσαντι καθα
ri ſuũ locũ. decreue=
ρισθῆναι τὸν ἑαυτοῦ τόπον. ἐδογμάτι= B
rũt ãt cũ cõmuni precepto ⁊
σαν δὲ μετὰ κοινοῦ προστάγματος καὶ
decreto vniuerſe iudeoꝝ
ψηφίσματος παντὶ τῷ τῶν ἰουδαίων
genti ſingulis ãnis agere hos di=
ἔθνει κατ' ἐνιαυτὸν ἄγειν τάσδε τὰς ἡμέ
es. ⁊ q̃dẽ antiochi
ρας. καὶ τὰ μὲν τῆς ἀντιόχου τοῦ ∞

appellatus est nobilis obit⁹
προσαγορευθέντος ἐπιφανοῦς τελευτῆς
ita se habuit. nūc āt ea q̄ de eupatore
οὕτως εἶχε. νυνὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν εὐπάτορα
antiocho filio āt impij gesta sūt decla
ἀντιόχου υἱὸν δὲ τοῦ ἀσεβοῦς γενόμενα δηλώ
rabim⁹: ea abreuiātes cōtinua
σομεν αὐτά, συντέμνοντες τὰ συνέχοντα
bellorū mala. hic em̄ cū suscepis=
τῶν πολέμων κακά. οὗτος γὰρ παραλα=
set regnū: designauit sup nego
βὼν τὴν βασιλείαν, ἀνέδειξεν ἐπὶ τῶν πραγ
cia lysiā quēdā. celes āt syrie ⁊
μάτων λυσίαν τινά. κοίλης δὲ συρίας καὶ
phenicie ducē primariū. ptoleme⁹
φοινίκης στρατηγὸν πρώταρχον. πτολεμαῖος
em̄ vocat⁹ macer iusticiā cōser=
γὰρ ὁ καλούμενος μάκρων τὸ δίκαιον συντη
uare eligēs erga iudeos ppt
ρεῖν προηγούμενος εἰς τοὺς ἰουδαίους διὰ τὴν
factā in eos iniuriā: tētabat res erga
γεγονυῖαν εἰς αὐτοὺς ἀδικίαν, ἐπειρᾶτο τὰ πρὸς
illos pacifice agere. vnde accusa=
αὐτοὺς εἰρηνικῶς διεξάγειν. ὅθεν κατηγορού=
tus ab amicis apd eupatorē
μενος ὑπὸ τῶν φίλων πρὸς τὸν εὐπάτορα,
⁊ proditor frequēter audiēs: eo q
καὶ προδότης παρέκαστα ἀκούων, διὰ τὸ τὴν
cypru sibi creditā a philometore
κύπρον ἐμπιστευθέντα ὑπὸ τοῦ φιλομήτορος
deseruisset: ⁊ ad antiochū nobilē
ἐκλιπεῖν, καὶ πρὸς ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ
trāsisset: neq; nobilē potestatē gnosc
ἀναχωρῆσαι, μήτ' εὐγενῆ τὴν ἐξουσίαν ἐξευ
administrās. venenās seipm reliqt
γενίσας. φαρμακεύσας ἑαυτὸν ἐξέλιπε
vitā. gorgias āt cū esset dux
τὸν βίον. γοργίας δὲ γενόμενος στρατηγὸς τῶν
locorū: aduenas accipiebat: ⁊ assidue cōtra
τόπων, ἐξενοτρόφει, καὶ παρέκαστα πρὸς
iudeos bellū gerebat. simul vero cū
τοὺς ἰουδαίους ἐπολεμοτρόφει. ὁμοῦ δὲ τού
hoc ⁊ idumei cōpotes opportunarū
τῳ καὶ οἱ ἰδουμαῖοι ἐγκρατεῖς ἐπικαίρων
munitionū exñtes: exercebāt iude=
ὀχυρωμάτων ὄντες, ἐγύμναζον τοὺς ἰουδαί
os: ⁊ fugatos a hierosoly
ους, καὶ τοὺς φυγαδευθέντας ἀπὸ ἱεροσολύ=
mis suscipiētes debellare tēta=
μων προσλαβόμενοι πολεμοτροφεῖν ἐπε=
bat. q̄ āt circa maccabeū facien=
χείρουν. οἱ δὲ περὶ τὸν μακκαβαῖον ποιησά
tes orationē: ⁊ orātes deū
μενοι λιτανείαν, καὶ ἀξιώσαντες τὸν θεὸν
adiutorē eis esse: cōtra idu=
σύμμαχον αὐτοῖς γενέσθαι, ἐπὶ τὰ τῶν ἰδου
meorū munitiones ipetū fecerūt. qb⁹ ⁊ insi=
μαίων ὀχυρώματα ὥρμησαν. οἷς καὶ προσ
stētes fortiter: cōpotes facti sūt
βαλόντες εὐρρώστως, ἐγκρατεῖς ἐγένοντο
locorū: oēs q; q̄ in muro
τῶν τόπων, πάντας τε τοὺς ἐπὶ τῷ τείχει
pugnabāt vlti sunt. interemerūt āt
μαχομένους ἠμύναντο. κατέσφαζον δὲ τοὺς
occurrētes: iterfecerūt vero nō min⁹ vigi
ἐμπίπτοντας, ἀνεῖλον δὲ οὐχ ἧττον τῶν δισ
ti milib⁹. cū fugissent āt nō min⁹
μυρίων. συμφυγόντων δὲ οὐκ ἔλαττον τῶν ἐν
nouē milib⁹ in duas turres fortes val=
νακισχιλίων εἰς δύο πύργους ἰσχυροὺς εὖ μά
de: ⁊ oia q̄ ad obsidionē habē=
λα, καὶ πάντα τὰ πρὸς πολιορκίαν ἔχον=

qui appellatus est nobilis vite excessus ita se habuit. Nunc autē de eupatore antiochi impii filio q̄ gesta sunt narrabimus: breuiātes mala q̄ in bellis gesta sūt. Hic enim suscepto regno constituit super negocia regni lysiam quendā phenicis & syrie militie principem. Nam ptoleme⁹ qui dicebatur macer: iusti tenax erga iudeos esse constituit: & precipue propter iniquitatē que facta erat in eos & pacifice agere cum eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud eupatorem cum frequenter proditor audiret eo q cyprum creditam sibi a philometore deseruisset & ad antiochum nobilem translatus: etiam ab eo recessisset: veneno vitam finiuit. Gorgias autem cum esset dux locorum: assumptis aduenis frequenter iudeos debellabat. Iudei vero qui tenebant opportunas munitiones fugatos ab hierosolymis suscipiebant: & bellare tentabant. Hi vero qui erant cum machabeo per oratiōes dominum rogātes vt esset sibi adiutor: impetū fecerunt in munitiones idumeorum multaq; vi insistentes loca obtinuerunt: occurrentes interimerunt: & omnes simul non minus vigintiquinq; milibus trucidauerunt. Quidam autem cū confugissent in duas turres valde munitas: omnem apparatum ad repugnandum habentes: machabeus ad eorum expugnationem relicto simone & iosepho: itemq; zacheo eisq; qui cum ipsis erant satis multis: ipse ad eas que amplius perurgebant pugnas conuersus est. Hi vero qui cū simone erant cupiditate ducti a quibusdā qui in turrib⁹ erant suasi sunt pecunia & septuaginta milibus didrachmis acceptis dimiserūt quosdam effugere. Cum autem machabeo nunciatum esset quod factum est principibus populi congregatis: accusauit q pecunia fratres vendidissent aduersariis eorum dimissis. Hos igitur proditores factos interfecit: & confestim duas turres occupauit. Armis autē ac manibus omnia prospere agēdo in duabus munitionibus plusq; viginti milia peremit. Et timotheus q prius a iudeis fuerat superatus cōuocato exercitu peregrine multitudinis & congregato equtatu asiano aduenit quasi armis iudeā capturus. Machabeus autem & qui cū ipso erant appropinquante illo deprecabantur dominum: caput terra aspergētes: lumbosq; ciliciis precincti: ad altaris crepidinem prouoluti: vt sibi propitius: inimicis autem eorum esset inimicus: & aduersariis aduersaretur: sicut lex dicit. Et ita post orationem sumptis armis longius de ciuitate procedentes & proximi hostibus effecti resederūt. Primo autem solis ortu vtriq; commiserunt: isti quidem victorie & prosperitatis sponsorem cum virtute dominum habentes:

tes: maccabe⁹ ad vrgentes locos
τας, ὁ μακκαβαῖος εἰς ἐπείγοντας τόπους
relinquēs simonē ⁊ iosephū: adhuc āt ⁊
ἀπολιπὼν σίμωνα καὶ ἰώσηφον, ἔτι δὲ καὶ
zaccheū ⁊ q̄ cū eo multos ad
ζακχαῖον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἱκανοὺς πρὸς
horū obsidionē: ipe secessit. q̄
τὴν τούτων πολιορκίαν, αὐτὸς ἐχωρίσθη. οἱ
āt circa simonē pecunie auidi a
δὲ περὶ τὸν σίμωνα φιλαργυρήσαντες ὑπό
qbusdā q̄ in turrib⁹ psuasi sunt argē=
τινων τῶν ἐν τοῖς πύργοις ἐπείσθησαν ἀργυ
to. septies āt decē milia drachmarū accipiē=
ρίῳ. ἑπτάκις δὲ μυριάδας δραχμὰς λαβόν
tes: pmiserūt quosdā diffluere. cū nūcia=
τες, εἴασάν τινας διαρρυῆναι. προσαγγελ=
tū esset āt maccabeo de eo q factū ē.
θέντος δὲ τῷ μακκαβαίῳ περὶ τοῦ γεγονότος,
congregās pncipes ppli: accusa
συναγαγὼν τοὺς ἡγουμένους τοῦ λαοῦ, κατη=
uit q pecunia vēdidissent fra=
γόρησεν ὡς ἀργυρίου πεπράκασι τοὺς ἀδελ
tres: aduersarios cōtra eos dimit=
φούς, τοὺς πολεμίους κατ' αὐτῶν ἀπολύ=
tentes. hos qdē igit pditores factos
σαντες. τούτους μὲν οὖν προδότας γενομένους
interfecit: ⁊ cōfestim duas tur=
ἀπέκτεινε, καὶ παραχρῆμα τοὺς δύο πύρ
res occupauit. at armis omni=
γους κατελάβετο. τοῖς δὲ ὅπλοις τὰ πάν
no in manib⁹ psperat⁹: peremit in
τα ἐν ταῖς χερσὶν εὐοδούμενος, ἀπώλεσεν ἐν
duab⁹ munitionib⁹ plusq̄ viginti
τοῖς δυσὶν ὀχυρώμασι πλείους τῶν δισμυ
mille. timothe⁹ āt q̄ pus supat⁹ fuit a
ρίων. τιμόθεος δὲ ὁ πρότερον ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν
iudeis: cōgregās pegrinos exercit⁹ mul=
ἰουδαίων, συναγαγὼν ξένας δυνάμεις παμ
tos: ⁊ q̄ asie erāt eq=
πληθεῖς, καὶ τοὺς τῆς ἀσίας γενομένους ἵπ
tes cōgregās nō paucos: affuit q̄si
πους συναθροίσας οὐκ ὀλίγους, παρῆν ὡς
armis captur⁹ iudeā. q̄ āt
δοριαλωτον ληψόμενος τὴν ἰουδαίαν. οἱ δὲ
circa maccabeū appropinquāte eo
περὶ τὸν μακκαβαῖον συνεγγίζοντος αὐτοῦ
ad supplicatōez dei: terra capita asp=
πρὸς ἱκετείαν τοῦ θεοῦ, γῇ τὰς κεφαλὰς κατα
gentes ⁊ lūbos ciliciis cingē
πάσαντες καὶ τὰς ὀσφύας σάκκοις ζώσαν
tes: ad eā q̄ est e regione altaris crepi
τες, ἐπὶ τὴν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κρη
dinē procidētes: rogabāt ppitiū eis
πῖδα προσπεσόντες, ἠξίουν ἵλεων αὐτοῖς
factū: inimicū esse inimicis suis:
γενόμενον, ἐχθρεῦσαι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν,
⁊ aduersari aduersantib⁹: sicut
καὶ ἀντικεῖσθαι τοῖς ἀντικειμένοις, καθὼς
lex declarat. cū fuissent āt post ora
ὁ νόμος διασαφεῖ. γενόμενοι δὲ ἀπὸ τῆς δεή
tionē: assumētes arma: pcesserūt ab
σεως, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, προῆλθον ἀπὸ
vrbe nimiū. appropinquātes āt
τῆς πόλεως ἐπιπλεῖον. συνεγγίσαντες δὲ
inimicis: in se ipis fuerūt. nup āt
τοῖς πολεμίοις, ἐφ' ἑαυτῶν ἦσαν. ἄρτι δὲ
solis ortu diffuso: cōmiserūt vtri
τῆς ἀνατολῆς διαχεομένης, προσέβαλον ἑκά
q;. isti qdē spōsorē habētes psperitatis ⁊ vi
τεροι. οἱ μὲν ἔγγυον ἔχοντες εὐημερίας καὶ νί
ctorie cū virtute: in dn̄m refugiū:
κης μετ' ἀρετῆς, τὴν ἐπὶ τὸν κν̄ καταφυγήν,

illi āt ducē certaminū cōstituētes
οἱ δὲ καθηγεμόνα τῶν ἀγώνων ταττόμενοι τὸν
animū. cū esset āt vehemēs pugna: appa
θυμόν. γινομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, ἐφά-
ruerūt aduersarijs de celo in eq̄s
νησαν τοῖς ὑπεναντίοις ἐξ οὐρανοῦ ἐφ' ἵππ-
aureos frenos habētib⁹ viri quinq; deco=
πων χρυσοχαλίνων ἄνδρες πέντε διαπρε-
ri: ꝛ duces iudeoꝝ duo:
πεῖς, καὶ ἀφηγούμενοι τῶν ἰουδαίων οἱ δύο,
ꝛ maccabeū accipiētes mediū: ꝛ
καὶ τὸν μακκαβαῖον λαβόντες μέσον, καὶ
cooperiētes ijs q̄ supra eos armis:
σκεπάζοντες ταῖς ἐπ' αὐτῶν πανοπλίαις,
inuulneratū fuabāt. cōtra āt aduersa
ἄτρωτον διεφύλαττον. εἰς δὲ τοὺς ὑπεναν-
rios tela ꝛ fulmina iacie=
τίους τοξεύματα καὶ κεραυνοὺς ἐξερρίπ-
bāt. quāobrē ꝯfusi cecitate intercidebanē
τουν. διὸ συγχυθέντες ἀορασίᾳ διεκόπτοντο
turbatiōe repleti. interfecti
ταραχῆς πεπληρωμένοι. κατεσφάγη-
sunt āt viginti mille supra quingen=
σαν δὲ δισμύριοι πρὸς τοῖς πεντακο-
tos: eq̄tes āt sexcēti. ipse āt
σίοις, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι. αὐτὸς δὲ ὁ
timothe⁹ cōfugit in gazarā dictū
τιμόθεος συνέφυγεν εἰς γάζαρα λεγόμενον
presidiū valde munitū: p̄sidente
ὀχύρωμα εὖ μάλα φρούριον, στρατηγοῦντος
illic cherea. q̄ āt circa maccabeū libē
ἐκεῖ χαιρέου. οἱ δὲ περὶ τὸν μακκαβαῖον ἀσ-
tes obsederūt p̄sidiū dies
μενοι περιεκάθησαν τὸ φρούριον ἡμέρας
quatuor ꝛ vigīti. q̄ āt intus firmitate
τέσσαρας καὶ εἴκοσι. οἱ δὲ ἔνδον τῇ ἐρυμνότη-
loci cōfisi: valde blasphe
τι τοῦ τόπου πεποιθότες, ὑπεράγαν ἐβλασ-
mabāt: ꝛ s̄mones nefandos iactabāt. illu=
φήμουν, καὶ λόγους ἀθεμίτους προΐεντο. ὑπο-
cescēte āt quīta ꝛ vigesima
φαινούσης δὲ τῆς πέμπτης καὶ εἰκοστῆς
die: iuuenes ex his q̄ circa maccabeū
ἡμέρας, νεανίαι τῶν περὶ τὸν μακκαβαῖον
accēsi animis ꝓpt̄ blasphemi=
πυρωθέντες τοῖς θυμοῖς διὰ τὰς βλασφημί-
as: accedētes muro: viriliter
ας, προσβαλόντες τῷ τείχει, ἀρρενωδῶς
ꝛ efferato aīo eū q̄ occurrebat ferie=
καὶ θηριώδει θυμῷ τὸν ἐμπίπτοντα ἔκοπ-
bāt. alij āt similiter ascēdentes in
τον. ἕτεροι δὲ ὁμοίως προσαναβάντες ἐν τῷ
circūflexiōe aduersus eos q̄ int⁹ incēdebāt
περισπασμῷ πρὸς τοὺς ἔνδον ἐπίμπρων
turres. ꝛ pyras incēdentes vi=
τοὺς πύργους. καὶ πυρὰς ἀνάπτοντες ζῶν-
uos blasphemos cōbusserūt: alij āt
τας τοὺς βλασφήμους κατέκαιον. οἱ δὲ τὰς
portas fregerūt. intromittētes āt reli
πύλας διέκοπτον. εἰσδεξάμενοι δὲ τὴν λοι-
quū exercitū occupauerūt ciuitatē.
πὴν τάξιν προκατελάβοντο τὴν πόλιν.
ꝛ timotheū occultatū in quodā
καὶ τὸν τιμόθεον ἀποκεκρυμμένον ἔν τινι
lacu iugulauerūt: ꝛ hui⁹ fra=
λάκκῳ κατέσφαξαν, καὶ τὸν τούτου ἀδελ-
trē chereā ꝛ apollophanē. hec
φὸν χαιρέαν καὶ τὸν ἀπολλοφάνη. ταῦτα
āt cū gessissent: cū hymnis ꝛ cōfessioni
δὲ διαπραξάμενοι, μεθ' ὕμνων καὶ ἐξομολο-
bus benedicebāt dn̄o q̄ magnifice
γήσεων εὐλόγουν τῷ κυρίῳ τῷ μεγάλως

illi autem ducem belli animū habebāt. Sed cum vehemens pugna esset apparuerunt aduersariis de celo viri quinq; in equis frenis aureis decori ducatum iudeis prestātes. ex quibus duo machabeum medium habentes armis suis circumseptum incolumē conseruabant: in aduersarios autem tela & fulmina iaciebant: ex quo & cecitate confusi & repleti perturbatione cadebāt: interfecti sunt autem viginti milia quingenti & equites sexcenti. Timotheus vero confugit in gazaran presidium munitū cui preerat chereas. Machabe⁹ autem & qui cum eo erant letantes obsederunt presidiū diebus quattuor. At hi q̄ int⁹ erāt loci firmitate confisi supra modum maledicebant: & sermones nephandos iactabant. Sed cum dies quinta illucesceret: viginti iuuenes ex his qui cum machabeo erant accēsi animis ꝓpter blasphemiam viriliter accesserunt ad murū & feroci animo incedentes: ascendebant sed & alii similiter ascendentes turres: portasq; succendere aggressi sunt: atq; ipsos maledicos viuos cōcremare. Per continuum autem biduum: presidio vastato timotheum occultantem se in quodam repertum loco peremerūt: & fratrem illius chereā & apollophanē occiderunt. Quibus gestis in hymnis & confessionibus benedicebant dominum qui magna fecit in israel: & victoriam dedit illis.

Capitulum vndecimum.

SEd paruo post tempore lysias procurator regis & propinquus ac negociorum prepositus grauiter ferēs de his que acciderant: congregatis octoginta milibus & equitatu vniuerso veniebat aduersum iudeos existimans se ciuitatē quidem captam gentibus habitaculum facturum: templū vero in pecunie questum sicut cetera delubra gētiū habiturum: & per singulos annos venale sacerdotiū: nusq; recogitans dei potestatem: sed mente effrenatus in multitudine peditum & in milibus equitum & in octoginta elephantis confidebat. Ingressus autem iudeam & appropiās bethsure q̄ erat in angusto loco ab hierosolyma interuallo quinq; stadiorum illud presidium expugnabat. Vt autē machabeus & qui cum eo erant: cognouerunt expugnari presidia cum fletu & lachrymis rogabant dominū: & omnis turba simul: vt bonum angelū mitteret ad salutem israel. Et ipse primus machabeus sumptis armis ceteros exhortatus est simul secum periculum subire & ferre auxilium fratrib⁹ suis. Cūq; pariter prompto animo procederēt hierosolymis: apparuit precedens eos eques in veste candida: armis aureis hastam vibrans. Tunc omnes simul benedixerunt misericordem dominum: & conualuerunt animis: non solū homines sed & bestias ferocissimas & muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur

beneficiebat israel. ꝛ victoriā ip= F
εὐεργετοῦντι τὸν ἰσραήλ. καὶ τὸ νῖκος αὐ-
sis dederat.
τοῖς διδόντι.

Ca. ii.

POst paruū āt oino tp̄s ly=
Μετ' ὀλίγον δὲ παντελῶς χρόνον λυ-
sias ꝓcurator regis ꝛ cognat⁹
σίας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως καὶ συγγενὴς
ꝛ sup negocia: valde grauiter fe=
καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, λίαν βαρέως φέ-
rēs ob ea q̄ facta sunt cōgregans circa
ρων ἐπὶ τοῖς γεγονόσι συναθροίσας περὶ
octo decē milia ꝛ eq̄tatū oēm
τὰς ὀκτὼ μυριάδας καὶ τὴν ἵππον πᾶσαν
venit aduersū iudeos: existimās
παρεγένετο ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους, λογιζόμενος
quidē ciuitatē grecis habitaculū facturꝫ:
τὴν μὲν πόλιν ἕλλησιν οἰκητήριον ποιήσειν,
at tēplū in pecunie questū sicut cetera G
τὸ δὲ ἱερὸν ἀργυρολόγητον καθὼς τὰ λοιπὰ
gētiū delubra. venale āt singulis ānis
τῶν ἐθνῶν τεμένη. πρατὴν δὲ κατ' ἔτος τὴν
summū sacerdotiū facturꝫ. nequaq̄ cōside
ἀρχιερωσύνην ποιήσειν. οὐδαμῶς ἐπιλο-
rans dei potestatē. extramētē
γιζόμενος τὸ τοῦ θεοῦ κράτος. πεφρενω-
fact⁹ āt decē miliarijs peditū ꝛ
μένος δὲ ταῖς μυριάσι τῶν πεζῶν καὶ
milib⁹ equitū ꝛ ele=
ταῖς χιλιάσι τῶν ἱππέων καὶ τοῖς ἐλέ-
phātis octoginta. ingressus in iu=
φασι τοῖς ὀγδοήκοντα. εἰσελθὼν εἰς τὴν ἰου-
deā ꝛ appropinq̄ns bethsure: q̄ erat
δαίαν καὶ συνεγγίσας τῷ βαιθσούρῳ, ὄντι
quidē forte castellū: distabat āt a hieroso=
μὲν ἐρυμνῷ χωρίῳ, ἀπέχοντι δὲ ἱεροσο-
lymis q̄si stadia quinq; hoc affli=
λύμων ὡσεὶ σταδίους πέντε τοῦτο ἔθλι-
xit. vt āt cognouerūt q̄ circa mac A
βεν. ὡς δὲ μετέλαβον οἱ περὶ τὸν μακ-
cabeū obsidere sua presi=
καβαῖον πολιορκοῦντα αὐτῶν τὰ ὀχυρώ-
dia: cū suspirijs ꝛ lachrymis supplicabāt
ματα, μετ' ὀδυρμῶν καὶ δακρύων ἱκέτευον
cū turbis dn̄m: bonū ange
σὺν τοῖς ὄχλοις τὸν κύριον, ἀγαθὸν ἄγγε-
lū mittere ad liberatōeꝫ isrl̄.
λον ἀποστεῖλαι πρὸς σωτηρίαν τῷ ἰσραήλ.
ipse āt p̄mus maccabe⁹ assumēs
αὐτὸς δὲ πρῶτος ὁ μακκαβαῖος ἀναλαβὼν
arma cohortat⁹ est alios: vt simul
τὰ ὅπλα προετρέψατο τοὺς ἄλλους, ἅμα
cū ipso piclitantes auxiliarent̄ fra
αὐτῷ διακινδυνεύοντας ἐπιβοηθεῖν τοῖς ἀ-
trib⁹ suis. parit̄ āt ꝛ ꝓmpte irrue
δελφοῖς αὐτῶν. ὁμοῦ δὲ καὶ προθύμως ἐξώρ-
rūt. ibidē āt circa hierosolyma B
μησαν. αὐτόθι δὲ πρὸς τοῖς ἱεροσολύμοις
exn̄tib⁹ apparuit p̄cedens eos eques
ὄντων ἐφάνη προηγούμενος αὐτῶν ἔφιπ-
in alba veste armaturā aureā
πος ἐν λευκῇ ἐσθῆτι πανοπλίαν χρυσῆν
vibrās. simul āt oēs benedixerūt
κραδαίνων. ὁμοῦ δὲ πάντες εὐλόγησαν
misericordē deū. ꝛ cōualuerūt
τὸν ἐλεήμονα θεόν. καὶ ἐπερρώσθησαν ταῖς
animis: nō solū hoīes bestias quinetiā
ψυχαῖς, οὐ μόνον ἀνθρώπους θῆρας δὲ
ferocissimas ꝛ ferreos muros fe=
τοὺς ἀγριωτάτους καὶ σιδηρᾶ τείχη τι-
rire exn̄tes parati: ibāt
τρώσκειν ὄντες ἕτοιμοι, προσῆγον

in dispositione a celo adiutorẽ habẽ
ἐν διασκευῇ τὸν ἀπ᾽ οὐρανοῦ σύμμαχον ἔχον
tes miserẽte illoꝝ dño. more leo
τες ἐλεήσαντος αὐτοὺς τοῦ κυρίου. λεοντι
nũ ãt irruẽtes in hostes:
δὸν δὲ ἐντινάξαντες εἰς τοὺς πολεμίους,
prostrauerũt ex eis mille supra de
κατέστρωσαν αὐτῶν χιλίους πρὸς τοῖς μυ
cẽ milia: equites ãt sexcẽtos supra mil=
ρίοις, ἱππεῖς δὲ ἑξακοσίους πρὸς τοῖς χιλί
le. at vniuersos coegerũt fugere.
οις. τοὺς δὲ πάντας ἠνάγκασαν φυγεῖν. οἱ
plures ãt coꝝ vulnerati: nudi
πλείονες δὲ αὐτῶν τραυματίαι, γυμνοὶ
euaserũt. ⁊ ipse ãt lysias turpiter
διεσώθησαν. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ λυσίας αἰσχρῶς
fugiẽs liberat⁹ ẽ. nõ insensat⁹ ãt existẽs
φεύγων διεσώθη. οὐκ ἄνους δὲ ὑπάρχων
intra se reputãs factã circa
πρὸς ἑαυτὸν ἀντιβάλλων τὸ γεγονὸς περὶ
se diminutionẽ: ⁊ intelligẽs inuictos
αὐτὸν ἐλάττωμα, καὶ συννοήσας ἀνικήτους
esse hebreos: oĩpotẽte
εἶναι τοὺς ἑβραίους, τοῦ παντοδυνάμου
deo auxiliãte eis: mit=
θεοῦ συμμαχοῦντος αὐτοῖς, προσαποστεί
tens psuasit cõsentire in oĩb⁹
λας ἔπεισε συλλύεσθαι ἐπὶ πᾶσι τοῖς
iustis: ⁊ obeã rẽ ⁊ regẽ psua
δικαίοις, καὶ διότι καὶ τὸν βασιλέα πεί
surũ amicũ eis cogere esse.
σειν φίλον αὐτοῖς ἀναγκάζειν γενέσθαι.
annuit ãt maccabe⁹ in oĩb⁹
ἐπένευσε δὲ ὁ μακκαβαῖος ἐπὶ πᾶσιν
q̃b⁹ lysias hortabat̃ vtilitatis
οἷς ὁ λυσίας παρεκάλει τοῦ συμφέροντος
curã habẽs. q̃cũq; eñi maccabe⁹ tradi
φροντίζων. ὅσα γὰρ ὁ μακκαβαῖος ἐπέ=
dit lysie p̱ scripta de iu=
δωκε τῷ λυσίᾳ διὰ γραπτῶν περὶ τῶν ἰου
deis: cõcessit rex. fuerũt eñi
δαίων, συνεχώρησεν ὁ βασιλεύς. ἦσαν γὰρ
scripte iudeis epistole:
αἱ γεγραμμέναι τοῖς ἰουδαίοις ἐπιστολαί,
a q̃dẽ lysia cõtinentes modũ
παρὰ μὲν λυσίου περιέχουσαι τὸν τρόπον
hũc. lysias mltitudini iudeoꝝ gau=
τόνδε. λυσίας τῷ πλήθει τῶν ἰουδαίων χαί
dere. ioannes ⁊ abesalon missi
ρειν. ἰωάννης καὶ ἀβεσαλὼμ οἱ πεμφθέντες
a vobis tradẽtes subscriptũ
παρ᾽ ὑμῶν ἐπιδόντες τὸν ὑπογεγραμμένον
respõsum: rogabãt p̱ ijs q̃ p̱ illud signifi
χρηματισμόν, ἠξίουν περὶ τῶν δι᾽ αὐτοῦ σημαι
cabãtur. quecũq; igit̃ oportebat regi perfer=
νομένων. ὅσα μὲν οὖν ἔδει τῷ βασιλεῖ προσε
ri significaui. q̃ ãt fuerũt possibilia cõces
νεχθῆναι διεσάφησα. ἃ δὲ ἦν ἐνδεχόμενα συ
sit. si igit̃ seruaueritis ad
νεχώρησεν. ἐὰν οὖν μὲν συντηρήσητε τὴν εἰς
negocia beniuolẽtiã: ⁊ in reliquũ tẽta=
τὰ πράγματα εὔνοιαν, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν πει
bo causa bonoꝝ esse. pro
ράσομαι παραίτιος ἀγαθῶν γενέσθαι. ὑπὲρ
ãt his q̃ s̃m p̱tem iussi his q;
δὲ τῶν κατὰ μέρος ἐντέταλμαι τούτοις τε
G ⁊ q̃ sunt a me: colloqui vos. vale
καὶ τοῖς παρ᾽ ἐμοῦ, διαλεχθῆναι ὑμῖν. ἔρρω
te. anno cẽtesimo quadragesimo octauo:
σθε. ἔτους ἑκατοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου,
iouis corinthij vicesima quarta. at re=
διὸς κορινθίου εἰκάδι τετάρτῃ. ἡ δὲ τοῦ βα

prompti de celo habentes adiutorem & miserantem super eos dominũ. Leonum autem more impetu irruentes in hostes prostrauerũt ex eis vndecim milia peditum & equitum mille sexcẽtos: vniuersos autem in fugam verterunt: plures autem ex eis vulnerati nudi euaserunt. Sed & ipse lysias turpiter fugiẽs euasit: & quia non insensatus erat: secũ ipse reputans factam erga se diminutionem: & intelligens inuictos esse hebreos: omnipotentis dei auxilio nitentes: misit ad eos promisitq; se consensurũ omnibus que iusta sunt & regem compulsurum amicum fieri. Annuit autẽ machabeus precibus lysie in omnibus vtilitati consulens. Et quecũq; machabeus scripsit lysie de iudeis: ea rex concessit. Nam erãt scripte iudeis epistole: a lysia siquidem hunc modum continentes. Lysias populo iudeorum salutem. Ioannes & abessalon qui missi fuerant a vobis tradentes scripta postulabant: vt ea que per illos significabãtur implerem. Quecunq; igitur regi potuerunt perferri: exposui: & que res permitebat: consensi. Si igitur in negociis fidem conseruaueritis: & deinceps bonorum vobis causam esse tentabo: de ceteris autem per singula verba mandaui & istis & his qui a me missi sunt colloqui vobiscum. Bene valete. Anno cẽtesimo q̃dragesimo octauo mensis dioscori die vicesima & quarta. Regis autẽ epistola ista continebat. Rex antiochus lysie fratri salutem. Patre nostro inter deos translato nos volentes eos q sunt in regno nostro sine tumultu agere: & rebus suis adhibere diligentiam: audiuimus iudeos non cõsensisse patri meo vt transferrentur ad ritum grecorum: sed tenere velle suuz institutum: ac propterea postulare a nobis concedi sibi legitima sua. Volentes igitur hãc quoq; gentem quietam esse: statuentes iudicauimus templum restitui illis vt agerent secundum suorum maiorum consuetudinem. Bene igitur feceris: si miseris ad eos & dexteram dederis vt cognita nostra voluntate bono animo sint: & vtilitatib⁹ propriis deseruiant. Ad iudeos vero regis epistola talis erat. Rex antiochus senatui iudeorum & ceteris iudeis salutem. Si valetis sic est vt volumus sed & ipsi bene valemus. Adiit nos menelaus dicens velle vos descendere ad vestros qui sunt apud nos. His igitur qui cõmeant vsq; ad diem tricesimum mensis xandici: damus dextras securitatis: vt iudaici vtantur cibis & legibus suis sicut & prius: & nemo eorum vllo modo molestiam patiatur de his que per ignorantiam gesta sunt. Misimus autem & menelaum qui vos alloquatur. Valete. Anno centesimo quadragesimo octauo xandici mensis quintadecima die. Miserunt autem etiã romani epistolaz ita se habentem.

gis epistola cõtinebãt sic.
σιλέως ἐπιστολὴ περιεῖχεν οὕτως. βα=
rex antioch⁹ fratri lysie gau=
σιλεὺς ἀντίοχος τῷ ἀδελφῷ λυσίᾳ χαί
dere. patre nr̃o in deos transla
ρειν. τοῦ πατρὸς ἡμῶν εἰς θεοὺς μεταστάν
to: volẽtes eos q̃ ex regno
τος, βουλόμενοι τοὺς ἐκ τῆς βασιλείας
sine tumultu sunt esse ad
ἀταράχους ὄντας γενέσθαι πρὸς τὴν τῶν
pp̃rioꝝ curã: audiẽtes iude=
ἰδίων ἐπιμέλειαν, ἀκηκοότες τοὺς ἰουδαί
os nõ cõsentiẽtes patris in
ους μὴ συνευδοκοῦντας τῇ τοῦ πρὸς ἐπὶ τὰ
greca trãslationi: sed suũ mo
ἑλληνικὰ μεταθέσει, ἀλλὰ τὴν ἑαυτῶν ἀγω
rem tenere postulãtes cõcedi
γὴν αἱρετίζοντας ἀξιοῦντας συγχωρηθῆναι
sibi legitima. volẽtes igit̃ ⁊ hãc
αὐτοῖς τὰ νόμιμα. αἱρούμενοι οὖν καὶ τοῦτο
gentẽ extra turbationẽ esse: iudicam⁹
τὸ ἔθνος ἐκτὸς ταραχῆς εἶναι, κρίνομεν
et tẽplũ ipsis restitui: ⁊
τό, τε ἱερὸν αὐτοῖς ἀποκατασταθῆναι, καὶ
vt viuãt s̃m eos q̃ sub maiorib⁹
πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων
suis mores. bñ igit̃ facies mit=
αὐτῶν ἔθη. εὖ οὖν ποιήσεις διαπεμψά=
tens ad eos ⁊ dãs dextras. vt
μενος πρὸς αὐτοὺς καὶ δοὺς δεξιάς. ὅπως
cognoscẽtes nr̃am volũtatẽ: bono
εἰδότες τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν, εὔθυ=
aio sint: ⁊ libẽter versent̃ ad
μοί τε ὦσι, καὶ ἡδέως διαγίνωνται πρὸς
pp̃rioꝝ p̃curationẽ. ad xo
τὴν τῶν ἰδίων ἀντίληψιν. πρὸς δὲ τὸ
gentẽ regis epistola talis
ἔθνος ἡ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ τοιαύτη
erat. rex antioch⁹ senatui
ἦν. βασιλεὺς ἀντίοχος τῇ γερουσίᾳ
iudeoꝝ ⁊ aliis iudeis
τῶν ἰουδαίων καὶ τοῖς ἄλλοις ἰουδαίοις
gaudere. si valetis: erit vt volum⁹.
χαίρειν. εἰ ἔρρωσθε, εἴη ἂν ὡς βουλόμεθα.
⁊ ipsi ãt valem⁹. significauit nobis
καὶ αὐτοὶ δὲ ὑγιαίνομεν. ἐνεφάνησεν ἡμῖν
menela⁹ velle descẽdentes vos
ὁ μενέλαος βούλεσθαι κατελθόντας ὑμᾶς
venire ad pp̃rios. descen
γίνεσθαι πρὸς τοῖς ἰδίοις. τοῖς κατα=
dentib⁹ itaq; vsq; ad trigesimã diẽ xãthi
πορευομένοις οὖν μέχρι τριακάδος ξανθι
ci erit dextra cũ securitate: vt vtã
κοῦ ὑπάρξει δεξιὰ μετὰ τῆς ἀδείας, χρῆ
tur iudei suis sum=
σθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ἑαυτῶν δαπα=
ptib⁹ ⁊ legib⁹ sicut ⁊ prius.
νήμασι καὶ νόμοις καθὰ καὶ τὸ πρότερον.
⁊ nemo eoꝝ s̃m vllũ modũ mo
καὶ οὐδεὶς αὐτῶν κατ᾽ οὐδένα τρόπον πα
lestiam patiet̃ de his q̃ ignorata fuerit. mi
ρενοχληθήσεται περὶ τῶν ἠγνοημένων. πέ
si ãt ⁊ menelaũ hortatu=
πομφα δὲ καὶ τὸν μενέλαον παρακαλέ
rum vos. valete. anno cẽtesimo
σοντα ὑμᾶς. ἔρρωσθε. ἔτους ἑκατοστοῦ
quadragesimo octauo: xanthici q̃nta
τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου, ξανθικοῦ πεντε
⁊ decima. miserũt ãt ⁊ romani
καιδεκάτῃ. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ ῥωμαῖ
ad eos epistolã habentẽ sic.
οι πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως.

quĩnꝰ mẽmius: titus mãlius: lega=
κόϊντος μέμμιος, τίτος μάνλιος, πρεσβύ=
ti romanoꝝ: pplo iudeoꝝ gau
ται ῥωμαίων, τῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων χαί
dere. de ijs q̃ lyſias cognatꝰ re=
ρειν. ὑπὲρ ὧν λυσίας ὁ συγγενὴς τοῦ βα
gis cõceſſit vobis: ⁊ nos cõ
σιλέως συνεχώρησεν ὑμῖν, καὶ ἡμεῖς συ
ſentimꝰ. q̃ ãt iudicauit referendũ eſſe
νευδοκοῦμεν. ἃ δὲ ἔκρινε προσανενεχθῆναι
regi: mittite aliquẽ cõfeſtim
τῷ βασιλεῖ, πέμψατέ τινα παραχρῆμα
conſideratuꝝ de his vt exponamꝰ ſicut
ἐπισκεψόμενον περὶ τούτων ἵν᾽ ἐκθῶμεν ὡς
cõgruit vobis. nos eñi accedimꝰ ad
καθήκει ὑμῖν. ἡμεῖς γὰρ προσάγομεν πρὸς
antiochiã: ideoq̧ feſtinate: ⁊ mittite
ἀντιόχειαν, διὸ σπεύσατε, καὶ πέμψατε
aliq̃s vt ⁊ nos cognoſcamꝰ cuiꝰ
τινας ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐπιγνῶμεν ὁποίας
eſtis ſentẽtie. valete. anno cẽteſimo
ἐστὲ γνώμης. ὑγιαίνετε. ἔτους ἑκατοστοῦ
quadrageſimo octauo xanthici q̃nta ⁊
τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου ξανθικοῦ πεντεκαι
decima.
δεκάτῃ.

Ca.12.

Factis ãt pactionibꝰ his: ipſe
Γενομένων δὲ τῶν συνθηκῶν τούτων, ὁ
q̃dẽ lyſias pgebat ad regẽ.
μὲν λυσίας ἀπῄει πρὸς τὸν βασιλέα.
at iudei circa agriculturã v̄ſaba
οἱ δὲ ἰουδαῖοι περὶ τὴν γεωργίαν ἐγίνον
tur. coꝝ ãt q̃ in locis ducũ timo
το. τῶν δὲ κατὰ τόπων στρατηγῶν τιμό
theꝰ ⁊ apolloniꝰ filiꝰ gẽnei: item
θεος καὶ ἀπολλώνιος ὁ τοῦ γενναίου, ἔτι
ãt hieronymꝰ ⁊ demophon: vltra ãt hos
δὲ ὁ ἱερώνυμος καὶ δημοφῶν, πρὸς δὲ τού
nicanor cypriaches: nõ ſinebãt e=
τοις νικάνωρ ὁ κυπριάρχης, οὐκ εἴων αὐ
os q̃ſcere ⁊ ſilentiũ age
τοὺς εὐσταθεῖν καὶ τὰ τῆς ἡσυχίας ἄγ=
re. ioppite ãt tale ꝑpetraue
ειν. ἰοππῖται δὲ τηλικοῦτον συνετελέ
rãt flagitiũ: rogãtes
σαντο δυσσέβημα, παρακαλέσαντες
eos q̃ cũ ipſis habitabãt iudeos vt
τοὺς σὺν αὐτοῖς οἰκοῦντας ἰουδαίους ἐμ
aſcẽderẽt in paratas ab ipſis ſca=
βῆναι εἰς τὰ παρασταθέντα ὑπ᾽ αὐτῶν σκά
phas cũ vxoribꝰ ⁊ filijs quaſi nulla
φη σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ὡς μηδὲ μιᾶς
ſtãte cũ eis inimicitia. ſm
ἐνεστώσης πρὸς αὐτοὺς δυσμενείας. κατὰ
ãt cõmune ciuitatis decretũ ⁊
δὲ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ψήφισμα, καὶ
his acquieſcẽtibꝰ tãq̃ pacẽ agere vo
τούτων ἐπιδεξαμένων ὡς ἂν εἰρηνεύειν θε
lentibꝰ ⁊ nihil ſuſpectũ habẽtibꝰ: in al
λόντων καὶ μηδὲν ὕποπτον ἐχόντων, ἐπα
tũ ductos eos ſubmerſerũt cũ eẽnt nõ
ναχθέντας αὐτοὺς ἐβύθισαν, ὄντας οὐκ
minꝰ ducẽtis. cognoſcẽs ãt
ἔλαττον τῶν διακοσίων. μεταλαβὼν δὲ
iudas factã in ſuã gentẽ
ἰούδας τὴν γεγονυῖαν εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς
crudelitatẽ: precipiẽs his q̃ circa ſe
ὠμότητα, παραγγείλας τοῖς περὶ αὐ
hominibꝰ ⁊ inuocãs iu
τὸν ἀνδράσι καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸν δί
ſtũ iudicẽ deũ: veniẽs aduerſus
καιον κριτὴν θεόν, παραγινόμενος ἐπὶ τοὺς

Quintꝰ memmiꝰ & titus manilius legati romanorum populo iudeorum ſalutem. De his que lyſias cognatꝰ regis cõceſſit vobis: & nos conceſſimus: de quibus autem ad regem iudicauit referendum: confeſtim aliquem mittite diligentius inter vos conferentes: vt decernamus ſicut congruit vobis. Nos enim antiochiam accedimus. Ideoq̧ feſtinate reſcribere vt nos quoq̧ ſciamꝰ cuius eſtis voluntatis. Bene valete. Anno centeſimo quadrageſimo octauo quintadecima die menſis xandici.

Capitulum duodecimum.

His factis pactionibus lyſias pergebat ad regem: iudei autem agriculture operam dabant. Sed hi qui reſederant timotheus & appollonius gennei filius: ſed et hieronymꝰ & demophõ ſuper hus & nicanor cypriarches non ſinebant eos in ſilentio agere & quiete. Ioppite vero tale quoddam flagitiũ perpetrarunt: rogauerunt iudeos cum quibus habitabant: aſcendere ſcaphas quas parauerant cum vxoribus & filiis quaſi nullis inimicitiis inter eos ſubiacentibus. Secundum cõmune itaq̧ decretum ciuitatis: & ipſis acquieſcentibꝰ paciſq̧ cauſa nihil ſuſpectum habentibus: cum in altum proceſſiſſent ſubmerſerunt non minus ducentos. Quã crudelitatem iudas in ſue gentis homines factam vt cognouit: precepit viris qui erant cum ipſo: & inuocato iuſto iudice deo: venit aduerſus interfectores fratruʒ & portum quidem nocte ſuccẽdit: ſcaphas exuſſit: eos autem qui ab igne refugerant: gladio peremit. Et cum hec ita egiſſet: diſceſſit quaſi iterum reuerſurus et vniuerſos ioppitas eradicaturus: ſed cum cognouiſſet & eos qui erant iamnie velle pari modo facere habitantibus ſecuʒ iudeis: iamnitis quoq̧ nocte ſuperuenit: & portum cum nauibus ſuccendit: ita vt lumem ignis appareret hieroſolymis ab ſtadiis ducentis quadraginta. Inde cuʒ iam abiſſent nouem ſtadiis & iter facerẽt ad timotheũ: cõmiſerunt cum eo arabes quinq̧ milia viri & equites quingenti. Cũq̧ pugna valida fieret & auxilio dei proſpere ceſſiſſet: reſidui arabes victi petebant a iuda dextras ſibi dari: promittentes ſe paſcua daturos: & in ceteris profuturos. Iudas autem arbitratꝰ vere in multis eos vtiles promiſit pacem: dextriſq̧ acceptis diſceſſere ad tabernacula ſua. Aggreſſus eſt autem & ciuitatem quandam firmam pontibus muriſq̧ circunſeptam que a turbis habitabatur gentium promiſcuaruʒ: cui nomẽ caſphin. Hi vero qui intus erãt confidentes in ſtabilitate murorum & apparatu alimoniaruʒ remiſſius agebant: maledictis laceſſentes iudam & blaſphemantes & loquentes

homicidas fratrũ: ipſi q̃dẽ por
μιαιφόνους τῶν ἀδελφῶν, τὸν μὲν λιμέ
tũ noctu ſuccẽdit. ⁊ ſcaphas cõbuſ
να νύκτωρ ἐνέπρησε. καὶ τὰ σκάφη κα
ſit: eos ãt q̃ illuc cõfugerunt
τέφλεξε, τοὺς δὲ ἐκεῖ συμφυγόντας
trãſfodit. ipſa ãt villa cõclu=
ἐξεκέντησε. τοῦ δὲ χωρίου συγκλεισθέν
ſa: receſſit q̃ſi iterũ vẽturꝰ ⁊
τος, ἀνέλυσε ὡς πάλιν ἥξων καὶ τὸ
vniuerſam ioppitaꝝ eradicaturꝰ gen
σύμπαν τῶν ἰοππιτῶν ἐκριζῶσαι πολίτευ
tem. cũ cognouiſſet ãt ⁊ eos q̃ in iamnia
μα. μεταλαβὼν δὲ καὶ τοὺς ἐν ἰαμνείᾳ
eodẽ facere volẽtes mo
τὸν αὐτὸν ἐπιτελεῖν βουλομένους τρό=
do habitãtibꝰ apd ſe iudeis ⁊
πον τοῖς παροικοῦσιν ἰουδαίοις καὶ τοῖς
iamnitis nocte ſupueniẽs: ſuccẽdit
ἰαμνείταις νυκτὸς ἐπιβαλών, ὑφῆψε τὸν
portũ cũ nauibꝰ. ita vt appareret
λιμένα σὺν τῷ στόλῳ. ὥς τε φαίνεσθαι
ſplẽdores ignis in hieroſo
τὰς αὐγὰς τοῦ φέγγους εἰς τὰ ἱεροσό
lymis ſtadia cũ cẽt ducẽta q̃dragi
λυμα σταδίων ὄντων διακοσίων τεσσα=
ta. inde ãt abeũtes ſta=
ράκοντα. ἐκεῖθεν δὲ ἀποσπάσαντες σταδί
dijs nouẽ: facientibꝰ iter cõtra
ους ἐννέα, ποιουμένων τὴν πορείαν ἐπὶ
timotheũ: ſuperuenerũt arabes in eũ
τὸν τιμόθεον, προσέβαλον ἄραβες αὐτῷ
nõ pauciores q̃nque milibꝰ: eq̃=
οὐκ ἐλάττους τῶν πεντακισχιλίων, ἱπ
tes ãt quingẽti. facta ãt vali
πεῖς δὲ πεντακόσιοι. γενομένης δὲ καρ
da pugna ⁊ his q̃ circa iudã
τερᾶς μάχης καὶ τῶν περὶ τὸν ἰούδαν
ob id q̃d a deo auxiliũ proſ=
διὰ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ βοήθειαν εὐημε
peratis: victi paſtorales ara
ρησάντων, ἐλαττονωθέντες οἱ νομάδες ἄρα A
bes petebãt dare iudã dextrã eis:
βες ἠξίουν δοῦναι τὸν ἰούδαν δεξιὰν αὐτοῖς,
promittẽtes ⁊ paſcua daturos ⁊
ὑπισχνούμενοι καὶ βοσκήματα δώσειν καὶ
in ceteris pfuturos eis. iu=
ἐν τοῖς λοιποῖς ὠφελήσειν αὐτούς. ἰού
das ãt arbitratꝰ q̃ vere in multis
δας δὲ ὑπολαβὼν ὡς ἀληθῶς ἐν πολλοῖς
eos vtiles: cõceſſit pacẽ
αὐτοὺς χρησίμους, ἐπεχώρησεν εἰρήνην B
actuꝝ erga eos. ⁊ accipiẽtes dex
ἄξειν πρὸς αὐτούς. καὶ λαβόντες δεξι
tras: in tabnacula diſceſſerũt. aggreſ
ὰς, εἰς τὰς σκηνὰς ἐχωρίσθησαν. ἐπέ
ſus ẽ ãt ⁊ in quãdã ciuitatẽ põte
βαλε δὲ καὶ ἐπί τινα πόλιν γεφυροῦν
munitã ⁊ muris circũſeptã ⁊
ὀχυρὰν καὶ τείχεσι περιπεφραγμένην καὶ
mixtis gẽtibꝰ habitatã: no
παμμιγέσιν ἔθνεσι κατοικουμένην, ὄνο=
mẽ ãt caſpin. q̃ v̄o intꝰ cõfiſi
μα δὲ κάσπιν. οἱ δ᾽ ἔνδον πεποιθότες τῇ
in muroꝝ ſtabilitate: ⁊ ali
τῶν τειχέων ἐρυμνότητι, τῇ τε τῶν βρω C
moniaꝝ apparatu: remiſſius vtebant:
μάτων παραθέσει, ἀναγωγότερον ἐχρῶντο,
iudã cõuitiis laceſſẽtes ⁊
τοῖς περὶ τὸν ἰούδαν λοιδοροῦντες καὶ
adhuc blaſphemãtes ⁊ loquẽtes
προσέτι βλασφημοῦντες καὶ λαλοῦντες

Joſue. vi.c. q̃ nõ fas. q̃ ãt circa iudan inuo=
ἃ μὴ θέμις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰούδαν ἐπικα
cantes magnũ mũdi pnci=
λεσάμενοι τὸν μέγαν τοῦ κόσμου δυνά=
pem: q̃ ſine arietib⁹ ⁊ machinis iſtrumẽ
στην, τὸν ἄτερ κριῶν καὶ μηχανῶν ὀργανι
talib⁹ precipitauit hiericho in
κῶν κατακρημνίσαντα τὴν ἱεριχὼ κατὰ
ieſu tẽporib⁹: irruerũt ferociter
τοὺς ἰησοῦ χρόνους, ἐνέσεισαν θηριωδῶς
in muꝝ. capiẽtes ꝗ ciuitatẽ
τῷ τείχει. καταλαβόμενοί τε τὴν πόλιν
dei volũtate: ineffabiles fecerũt
τῇ τοῦ θεοῦ θελήσει, ἀμυθήτους ἐποιήσαν
cedes. ita vt adiacẽs ſta
το σφαγάς. ὥς τε τὴν παρακειμένην λίμ
gnũ in latitudine habẽs ſtadia duo: flu
νην τὸ πλάτος ἔχουσαν σταδίους δύο, κα
ens ſanguine impletũ videre
τάρρυτον αἵματι πεπληρωμένην φαίνε=
tur. inde ãt diſcedẽtes p ſtadia
σθαι. ἐκεῖθεν δὲ ἀποσπάσαντες σταδίους
ſeptingẽta q̃nquaginta trãſierũt in
ἑπτακοσίους πεντήκοντα διήνυσαν εἰς τὸν
characa ad eos q̃ dicunt̃ tubiaeni
χάρακα πρὸς τοὺς λεγομένους τουβιηνοὺς
iudei. ⁊ timotheũ q̃dẽ in lo=
ἰουδαίους. καὶ τιμόθεον μὲν ἐπὶ τῶν τό=
cis nõ cõprehẽderũt īfectonegocio tũc a
πων οὐ κατέλαβον ἄπρακτον τότε ἀπὸ
locis regreſſum: relinquentẽ
τῶν τόπων ἐκλελυκότα, καταλελοιπότα
ãt preſidiũ in q̃dã loco ⁊ valde fir
δὲ φρουρὰν ἔν τινι τόπῳ καὶ μάλα ὀχυ
mũ. doſithe⁹ ãt ⁊ ſoſipater ex his q̃ circa
ράν. δωσίθεος δὲ καὶ σωσίπατρος τῶν περὶ
maccabeũ ducib⁹: exeũtes:
τὸν μακκαβαῖον ἡγεμόνων. ἐξοδεύσαντες,
peremerũt a timotheo reli=
ἀπώλεσαν τοὺς ὑπὸ τιμοθέου καταλειφ
ctos in preſidio plures decẽ
θέντας ἐν τῷ ὀχυρώματι πλείους τῶν μυ
mille viris. at maccabe⁹ ordinãs
ρίων ἀνδρῶν. ὁ δὲ μακκαβαῖος διατάξας
ſuũ exercitũ p cohortes cõſtituit
τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν σπειρηδὸν κατέστησεν
eos in turmas. ⁊ in timotheũ
αὐτοὺς ἐπὶ τῶν σπειρῶν. καὶ ἐπὶ τὸν τιμόθεον
impetũ fecit habẽtẽ circa ſe decẽ miliaria duo
ὥρμησεν ἔχοντα περὶ αὐτὸν μυριάδας δώ
decim peditũ: eq̃tes ãt duo mille ſupra
δεκα πεζῶν, ἱππεῖς δὲ δύο χιλίους πρὸς
quingẽtos. at aduentũ cognoſ=
τοῖς πεντακοσίοις. τὴν δὲ ἔφοδον μεταλα
cẽs iude: premiſit timothe⁹
βὼν ἰούδου, προσεξαπέστειλεν ὁ τιμόθεος
vxores ⁊ filios ⁊ reliquũ
τάς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν ἄλλην
apparatũ ad id q̃ð dicit̃ carnion. erat enĩ
ἀποσκευὴν εἰς τὸ λεγόμενον καρνίον. ἦν γὰρ
difficile obſeſſu ⁊ acceſſu difficile caſtellũ
δυσπολιόρκητον καὶ δυσπρόσιτον τὸ χωρίον
ob oĩm locoꝝ anguſtiã.
διὰ τὴν πάντων τῶν τόπων στενότητα.
cũ apparuiſſet ãt iude cohors pri=
ἐπιφανείσης δὲ τῆς ἰούδου σπείρας πρώ
ma: ⁊ facto timore in ho=
της, καὶ γενομένου δέους ἐπὶ τοὺς πολεμί
ſtes: trepidatiõe ꝗ ex illi⁹ q̃ vniuerſa vi
ους. φόβου τε ἐκ τῆς τοῦ πάντα ἐφο=
det apparentia facta ſup ipos: in
ρῶντος ἐπιφανείας γενομένου ἐπ' αὐτούς, εἰς

que fas non eſt. Machabeus autem in=
uocato magno mundi principe qui ſi=
ne arietibus & machinis: temporibus
ieſu precipitauit hiericho: irruit feroci=
ter muris & capta ciuitate per domini
voluntatem innumerabiles cedes fecit:
ita vt adiacens ſtagnum ſtadiorum duo
rum latitudinis ſanguine interfectorũ
fluere videretur. Inde diſceſſerũt ſtadia
ſeptingenta quinquaginta & venerũt
in characa ad eos: qui dicuntur tubia=
nei iudeos: & timotheum quidem in il=
lis locis non comprehenderunt: nul=
loꝗ negocio perfecto regreſſus eſt: re=
licto in quodam loco firmiſſimo preſi=
dio. Doſitheus autem & ſoſipater qui
erant duces cum machabeo pereme=
runt a timotheo relictos in preſidio de
cem milia viros. At machabeus ordi
natis circum ſe ſex milibus & conſtitu=
tis per cohortes: aduerſus timotheum
proceſſit habentem ſecum centum vi=
ginti milia peditum equitũꝗ duo milia
quingentos. Cognito autem iude ad=
uentu timotheus premiſit mulieres &
filios & reliquum apparatum in preſi=
dium quod carnion dicitur. Erat enĩ
inexpugnabile & acceſſu difficile pro=
pter locorum anguſtias. Cũꝗ cohors
iude prima apparuiſſet: timor hoſtibus
incuſſus eſt ex preſentia dei qui vniuer
ſa conſpicit: & in fugam verſi ſunt alius
ab alio ita vt magis a ſuis deicerentur:
& gladiorum ſuorum ictibus debilita=
rentur. Iudas autem vehementer in=
ſtabat puniens prophanos & proſtra=
uit ex eis triginta milia virorum. Ipſe
vero timotheus incidit in partes doſi=
thei & ſoſipatris & multis precibus po
ſtulabat vt viu⁹ dimitteretur: eo ꝙ mul
torum ex iudeis parentes haberet ac
fratres quos morte ei⁹ decipi eueniret.
Et cum fideꝫ dediſſet reſtituturũ ſe eos
ſecundum conſtitutuꝫ: illeſum eum di
miſerunt propter fratrum ſalutem. Iu
das autem regreſſus eſt a carnion in=
terfectis vigintiquinꝗ milibus. Poſt
horum fugam & necem: mouit exerci
tum ad effron ciuitatem munitã in qua
multitudo diuerſarum gentium habita
bat: & robuſti iuuenes pro muris conſi
ſtentes fortiter repugnabant. In hac
autem machine multe: & telorum erat
apparatus. Sed cum omnipotentem
inuocaſſent: qui poteſtate ſua vires ho
ſtium confringit: ceperunt ciuitatẽ: &
ex eis qui intus erant vigintiquinꝗ mi
lia proſtrauerunt. Inde ad ciuitatem
ſcytharum abierunt: que ab hieroſoly=
mis ſexcentis ſtadiis aberat. Conte=
ſtantibus autem his qui apud ſcythopo
litas erãt iudeis ꝙ benigne ab eis habe
rentur: & temporib⁹ infelicitatis ꝙ mo
deſte ſecuꝫ egerint: gratias agenteseis:
& exhortati etiam de cetero erga

fugã verſi ſunt. alius alio lat⁹.
φυγὴν ὥρμησαν. ἄλλος ἀλλαχῆ φερόμενος.
ita vt ſepe a pprijs lederen=
ὥς τε πολλάκις ὑπὸ τῶν ἰδίων βλάπτε=
tur. ⁊ gladioꝝ mucronib⁹ trãſfige
σθαι. καὶ ταῖς τῶν ξιφῶν ἀκμαῖς ἀναπείρε
rent̃. faciebat ãt pſecutionẽ inteſiorẽ
σθαι. ἐποιεῖτο δὲ τὸν διωγμὸν εὐτονώτερον
iudas ſtimulãs pphanos. occi=
ἰούδας συγκεντῶν τοὺς ἀλιτηρίους. διέφ=
dit ꝗ ad decẽ miliaria tria viroꝝ. ip=
θειρέ τε εἰς μυριάδας τρεῖς ἀνδρῶν. αὐ
ſe ãt timothe⁹ incidẽs in eos q̃ circa
τὸς δὲ ὁ τιμόθεος ἐμπεσὼν τοῖς περὶ
doſitheũ ⁊ ſoſipatrẽ: poſtulabat cũ
τὸν δωσίθεον καὶ σωσίπατρον, ἠξίου μετὰ
multis adulationib⁹ vt dimitterẽt viuũ ſe.
πολλῆς γοητείας ἐξαφεῖναι ζῶντα αὐτόν.
eo ꝙ pluriũ q̃dẽ parẽtes alioꝝ ãt fra=
διὰ τὸ πλειόνων μὲν γονεῖς ὧν δὲ ἀδελ
tres haberet. ⁊ hos decipi cõtin=
φοὺς ἔχειν. καὶ τούτους ἀλογηθῆναι συμ=
get. cũ firmaſſet ãt ipe p plu=
βήσεται. πιστώσαντος δὲ αὐτοῦ διὰ πλειό
ra definitionẽ reſtituturꝝ hos
νων τὸν ὁρισμὸν ἀποκαταστήσειν τούτους
illeſos: dimiſerũt eũ pter
ἀπημάντους, ἀπέλυσαν αὐτὸν ἕνεκα
fratrũ ſalutẽ. egrediẽs ãt in
τῆς τῶν ἀδελφῶν σωτηρίας. ἐξελθὼν δὲ ἐπὶ
carnion ⁊ atergateũ: iugula=
τὸ καρνίον καὶ τὸ ἀτεργατεῖον, κατέσφα
uit decẽ miliaria corpoꝝ duo: ⁊ quinꝗ mi=
ξε μυριάδας σωμάτων δύο καὶ πεντακιχι
lia. poſt ãt hoꝝ fugã ⁊ pdi
λίους. μετὰ δὲ τὴν τούτων τροπὴν καὶ ἀπώ
tionẽ exercitũ mouit ⁊ cõtra ephrõ ciuitatẽ
λειαν ἐπεστράτευσε καὶ ἐπὶ ἐφρὼν πόλιν
munitã. in q̃ omnigene in ipa m̃ltitudies ha
ὀχυράν. ἐν ᾗ πάμφυλα ἐν αὐτῇ πλήθη κα
bitabãt. iuuenes ãt robuſti ante mu=
τῴκει. νεανίαι δὲ ῥωμαλέοι πρὸ τῶν τειχέ
ros cõſiſtẽtes fortiter repugnabãt. hic
ων καθεστῶτες εὐρώστως ἀπεμάχοντο. ἔνθα
inſtrumẽtoꝝ ⁊ teloꝝ multi appara
δὲ ὀργάνων καὶ βελῶν πολλαὶ παραθέ=
tus erãt. inuocãtes ãt pn
σεις ὑπῆρχον. ἐπικαλεσάμενοι δὲ τὸν δυ
cipẽ cũ fortitudine cõfringẽtẽ
νάστην τὸν μετὰ κράτους συντρίβοντα τὰς
hoſtiũ vires: ceperũt ciuitatẽ
τῶν πολεμίων ἀλκάς, ἔλαβον τὴν πόλιν
ſubditã. pſtrauerũt ãt ex his q̃ int⁹ in
ὑποχείριον. κατέστρωσαν δὲ τῶν ἔνδον εἰς
decẽ miliaria duo quinꝗ milia. abeun=
μυριάδας δύο καὶ πεντακισχιλίους. ἀναζεύ=
tes ãt inde: pfecti ſunt in ſcythaꝝ ciui=
ξαντες δὲ ἐκεῖθεν, ὥρμησαν ἐπὶ σκυθῶν πό
tatẽ diſtantẽ a hieroſolymis ſta=
λιν ἀπέχουσαν ἀπὸ ἱεροσολύμων σταδί=
dijs ſexcẽtis. teſtantib⁹ ãt q̃
ους ἑξακοσίους. ἀπομαρτυρησάντων δὲ τῶν
illic erãt iudeis: quã ſcythopo=
ἐκεῖ καθεστώτων ἰουδαίων, ἣν οἱ σκυθοπο=
lite habuerũt erga eos beniuolẽtiã: ⁊ in
λῖται ἔσχον πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν, καὶ ἐν
aduerſitatis tẽporib⁹ benignũ occur
τοῖς τῆς ἀτυχίας καιροῖς ἥμερον ἀπάν
ſum: gratias agẽtes ⁊ hortan=
τησιν, εὐχαριστήσαντες καὶ προσπαρα=
tes etiã in reliqua erga
καλέσαντες καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πρὸς τὸ

genus benignos esse: venerūt in
γένος εὐμενεῖς εἶναι, παρεγενήθησαν εἰς
hierosolymā hebdomadaꝝ festo
ἱεροσόλυμα τῆς τῶν ἑβδομάδων ἑορτῆς
exñte ꝓpinquo. post āt dictā
οὔσης ὑπογύου. μετὰ δὲ τὴν λεγομένην
pētecosten: irruerunt cōtra gorgiā
πεντηκοστήν, ὥρμησαν ἐπὶ γοργίαν τὸν
idumee ducē. exierūt āt cū
τῆς ἰδουμαίας στρατηγόν. ἐξῆλθον δὲ με
peditib⁹ trib⁹ milib⁹: equitib⁹ āt quadri
τὰ πεζῶν τριχιλίων, ἱππέων δὲ τετρα
gentis. cōtra hūc āt pugnātes
κοσίων. πρὸς τοῦτον δὲ παραταξαμένους
cōtigit cadere paucos de iude
συνέβη πεσεῖν ὀλίγους ἐκ τῶν ἰουδαί
is. dosithe⁹ āt qdā de his q̄ bacenoris
ων. δωσίθεος δέ τις τῶν τοῦ βακήνορος
eques vir ⁊ fortis apprehēdit
ἔφιππος ἀνὴρ καὶ καρτερὸς εἴχετο τοῦ
gorgiā: ⁊ tenēs chlamyde:
γοργίου, καὶ λαβόμενος τῆς χλαμύδος,
duxit eū fortiter. ⁊ cū vellet sce
ἦγεν αὐτὸν εὐρώστως. καὶ βουλομένου τὸν κα
lestū capere viuū: equitū quo
τάρατον λαβεῖν ζωγρίαν, τῶν ἱππέων τι
dā thracēsiū inuecto in eū ⁊
νὸς θρακῶν ἐπενεχθέντος αὐτῷ καὶ τὸν
humeꝝ amputāte: fugit gorgias in mare
ὦμον καθελόντος, διέφυγε γοργίας εἰς μαρι
sa. his āt q̄ circa hesdrin diutius
σά. τῶν δὲ περὶ τὸν ἔσδριν ἐπὶ πλεῖ
pugnantib⁹: ⁊ fatigatis exñtib⁹: inuo
ον μαχομένων, καὶ κατακόπων ὄντων, ἐπι
cans iudas dñm adiuto=
καλεσάμενος ὁ ἰούδας τὸν κύριον σύμμα
rem apparere ⁊ ducē belli:
χον φανῆναι καὶ προοδηγὸν τοῦ πολέμου,
incipiēs patria voce cū hym
καταρξάμενος τῇ πατρίῳ φωνῇ τὴν μεθ᾽ ὕμ
nis clamorē: aggressus insperate eos q̄
νων κραυγήν, ἐνσείσας ἀπροσδοκήτως τοῖς
circa gorgiā: fugā eoꝝ fecit.
περὶ τὸν γοργίαν, τροπὴν αὐτῶν ἐποιήσα=
iudas āt colligēs exercitū: venit
το. ἰούδας δὲ ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα, ἧκεν
in odollā ciuitatē. at septima die sup
εἰς ὀδολλὰμ πόλιν. τῆς δὲ ἑβδομάδος ἐπι
ueniēte: fm cōsuetudinē purificati
βαλλούσης, κατὰ τὸν ἐθισμὸν ἁγνισθέντες
ibidē sabbatū egerūt. at sequēti
αὐτόθι τὸ σάββατον διήγαγον. τῇ δὲ ἐχομένῃ
venerūt q̄ circa iudā quo tpe
ἦλθον οἱ περὶ τὸν ἰούδαν καθ᾽ ὃν χρόνον τὸ
necessitas fuit: corpora ꝓstra
τῆς χρείας ἐγεγόνει, τὰ σώματα τῶν προ=
toꝝ tollere: ⁊ cū
πεπτωκότων ἀνακομίσασθαι, καὶ μετὰ τῶν
cognatis reponere in pater
συγγενῶν ἀποκαταστῆσαι εἰς τοὺς πατρῴ
nis sepulchris. iuenerūt āt vni⁹cuiusq͂ mortuoꝝ
ους τάφους. εὗρον δὲ ἑκάστου τῶν τεθνηκότων
sub tunicis sacra coꝝ q̄ de iā=
ὑπὸ τοὺς χιτῶνας ἱερώματα τῶν ἀπὸ ἰαμ
nia idoloꝝ: a qb⁹ lex ꝓhibet
νείας εἰδώλων, ἀφ᾽ ὧν ὁ νόμος ἀπείργει τοὺς
iudeos. at oīb⁹ manifestū fuit ob
ἰουδαίους. τοῖς δὲ πᾶσι σαφὲς ἐγένετο διὰ
hanc causam hos corruisse.
τὴν δὲ τὴν αἰτίαν τοὺς δὲ πεπτωκέναι.
oēs itaq͂ benedicētes opa iu=
πάντες οὖν εὐλογήσαντες τὰ τοῦ δικαιο=

genus suum benignos esse: venerunt hierosolymam die solenni septimanarum instante. Et post pentecosten abierunt contra gorgiam prepositum idumee. Exiuit autem cum peditibus tribus milibus et equitibus quadringentis. Quibus congressis cōtigit paucos ruere iudeorum. Dositheus vero quidā de bacenoris eques vir fortis gorgiā tenebat: & cum vellet illū capere viuū: eques quidā de thracibus irruit in eū: humerūq͂ eius amputauit: atq͂ ita gorgias effugit in maresa. At illis qui cum esdrin erant diutius pugnantibus & fatigatis: inuocauit iudas dominum adiutorem & ducem belli fieri: incipiens voce patria & cum hymnis clamorem extollens fugam gorgie militibus incussit. Iudas autem collecto exercitu venit in ciuitatem odollam. Et cum septima dies superueniret: secundum consuetudinem purificati in eodem loco sabbatum egerunt. Et sequenti die venit cū suis iudas vt corpora prostratorum tolleret: & cum parentibus poneret in sepulchris paternis. Inuenerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis idolorum que apud iamniam fuerunt: a quibus lex prohibet iudeos. Omnibus ergo manifestum factū est ob hāc causam eos corruisse. Omnes itaq͂ benedixerunt iustum iudicium domini q occulta fecerat manifesta. Atq͂ ita ad preces conuersi rogauerunt vt id quod factum erat delictum obliuioni traderetur. At vero fortissimus iudas hortabatur populum conseruare se sine peccato sub oculis videntes que facta sunt pro peccatis eorum qui prostrati sunt. Et facta collatione: duodeciē milia drachmas argenti misit hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium: bene & religiose de resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderāt resurrecturos speraret: superfluum videretur & vanum orare pro mortuis. Et quia considerabat q͂ hi qui cum pietate dormitionē acceperant: optimā haberent repositam gratiam. Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis soluantur.

Capitulum decimum. tertium.

Anno centesimo quadragesimo nono cognouit iudas antiochum eupatorem venire cum multitudine aduersus iudeam: & cum eo lysiā procuratorē & prepositum negociorum secum habentem peditum centum decē milia: & equitū quinq͂ milia: & elephātes vigintiduos: currus cum falcib⁹ trecentos. Commiscuit autē se illis & menelaus: & cum multa fallacia deprecabatur antiochum non pro patrie salute: sed sperans se constitui in principatū. Sed rex regum suscitauit animos antiochi in peccatorem: & suggerente lysia

sti dñi q̄ occulta manifesta fa=
κρίτου κυ´ τοῦ τὰ κεκρυμμένα φανερὰ ποι
cit: ad supplicatōes cōuersi sunt: rogā=
οῦντος, εἰς ἱκετείαν ἐτράπησαν, ἀξιώσαν=
tes factū delictū oīno dele= F
τες τὸ γεγονὸς ἁμάρτημα τελείως ἐξαλειφ
ri. at gn̄osus iudas hortat⁹ est
θῆναι. ὁ δὲ γενναῖος ἰούδας παρεκάλεσε τὸ
mltitudinē cōseruare se sine peccato
πλῆθος συντηρεῖν αὑτοὺς ἀναμαρτήτους
esse: sub oculis vidētes q̄ facta erāt ob
εἶναι, ὑπ᾽ ὄψιν ἑωρακότας τὰ γεγονότα διὰ
prostratoꝝ peccatū. fa=
τὴν τῶν προπεπτωκότων ἁμαρτίαν. ποιη=
ciēs q͂ ꝑparationes ꝑm viroꝝ colle
σάμενός τε κατασκευάσματα κατ᾽ ἀνδραλο
ctionē ad argēti drachmas duomille: mi=
γίαν εἰς ἀργυρίου δραχμὰς δισχιλίας, ἀπέ
sit in hierosolymā ad offerēdū pro
στειλεν εἰς ἱεροσόλυμα προσαγαγεῖν περὶ
peccato sacrificiū: valde bene ⁊ vrbane
ἁμαρτίας θυσίαν, πάνυ καλῶς καὶ ἀστείως
faciēs: de resurrectione cogitās.
πράττων, ὑπὲρ ἀναστάσεως διαλογιζόμενος.
nisi eñ eos q̄ ceciderant resurrecturos spe Deut.
εἰ μὴ γὰρ τοὺς προπεπτωκότας ἀναστῆναι προ 7.d.
rasset: supfluū ⁊ vanū pro mortuis G
σεδόκα, περισσὸν καὶ ληρῶδες ὑπὲρ νεκρῶν
orare. deīde cōsiderās his q̄ cū pieta
εὔχεσθαι. εἶτ᾽ ἐμβλέπων τοῖς μετ᾽ εὐσεβεί
te obdormierāt optimā repositā gra=
ας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαρι
tiā: scīā ⁊ pia cōsideratio. vnde ꝓ
στήριον, ὁσία καὶ εὐσεβὴς ἡ ἐπίνοια. ὅθεν περὶ
mortuis ꝓpitiationē fecit:
τῶν τεθνηκότων τὸν ἐξιλασμὸν ἐποιήσατο,
vt a peccato soluerētur.
τῆς ἁμαρτίας ἀπολυθῆναι. Ca.13.

Anno nono ⁊ q̄dragesimo ⁊ cē
Τῷ δὲ ἐννάτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκα
tesimo anno cōpertū est iu=
τοστῷ ἔτει προσέπεσε τοῖς περὶ τὸν ἰού
de: antiochū eupatorē veni=
δαν, ἀντίοχον τὸν εὐπάτορα παραγίνε=
re cū multitudinib⁹ aduersus iudeā:
σθαι σὺν πλήθεσιν ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν,
⁊ cū eo lysiā ꝓcuratorē
καὶ σὺν αὐτῷ λυσίαν τὸν ἐπίτροπον
et sup negocia: vnūquēq͂ habē
καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἕκαστον ἔχον=
tem exercitū grecū peditū decēmiliaria
τα δύναμιν ἑλληνικὴν πεζῶν μυριάδας
vndecī: ⁊ eqtes qnq͂ mille
ἕνδεκα, καὶ ἱππεῖς πεντακισχιλίους
trecētos: ⁊ elephātes viginti duos:
τριακοσίους, καὶ ἐλέφαντας εἰκοσιδύο, A
currus āt falcatos trecētos.
ἅρματα δὲ δρεπανηφόρα τριακόσια.
comiscuit se āt illis ⁊ menela⁹: ⁊
συνέμιξε δὲ αὐτοῖς καὶ μενέλαος, καὶ
hortabat̄ cū multa ironia
παρεκάλει μετὰ πολλῆς εἰρωνείας τὸν
antiochū: nō pro salute pa=
ἀντίοχον, οὐκ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πατρί
trie: existimās āt in ꝓncipatu cōstitu=
δος, οἰόμενος δὲ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατα=
tum iri. at rex re=
σταθήσεσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν βασι B
gū suscitauit animū antiochi
λέων ἐξήγειρε τὸν θυμὸν τοῦ ἀντιόχου
in peccatorē: ⁊ lysia
ἐπὶ τὸν ἀλιτήριον, καὶ λυσίου

ostendēte hunc causam maloꝝ esse
ὑποδείξαντος τοῦτον αἴτιον τῶν κακῶν εἶ
oīm: iussit vt cōsuetudo ē in
ναι πάντων, προσέταξεν ὡς ἔθος ἐστὶν ἐν
loco necare ducētes in
τῷ τόπῳ προσαπολέσαι ἀγαγόντας εἰς
bereā. est āt in loco turris qnq̄=
βέροιαν. ἔστι δὲ ἐν τῷ τόπῳ πύργος πεντή
ginta cubitoꝝ plena cinere. hec āt in
κοντα πηχῶν πλήρης σποδοῦ. οὗτος δὲ ὄρ
strumētū hēbat rotundū vndiqꝫ preceps
γανον εἶχε περιφερὲς πάντοθεν ἀπόκρημ
in cinerē. hic sacrilegū
νον εἰς τὴν σποδόν. ἐνταῦθα τὸν ἱεροσυλίας
reū: vel ꝛ quorūdā alioꝝ maloꝝ sūmitatē
ἔνοχον, ἢ καί τινων ἄλλων κακῶν ὑπεροχὴν
factū: oēs ꝓpellūt in mor
πεποιημένον, ἅπαντες προσωθοῦσιν εἰς ὄλε
tem. tali fato p̄uaricatorē cōtigit
θρον. τοιούτῳ μόρῳ τὸν παράνομον συνέβη θα
mori: neqꝫ terrā assecutum menelaū: val
νεῖν, μηδὲ τῆς γῆς τυχόντα μενέλαον, πά
de iuste. qm̄ eñ ꝑpetrauit multa
νυ δικαίως. ἐπεὶ γὰρ συνετελέσατο πολλὰ
circa arā delicta: cui⁹ ignis
περὶ τὸν βωμὸν ἁμαρτήματα, οὗ τὸ πῦρ
sanct⁹ erat ꝛ cinis: in cinere mortē
ἁγνὸν ἦν καὶ ἡ σποδός, ἐν σποδῷ τὸν θάνατον
tulit. at sup̄bia rex
ἐκομίσατο. τοῖς δὲ φρονήμασιν ὁ βασιλεὺς
efferat⁹ esse incipiebat: pessima eoꝝ q̄
βεβαρβαρωμένος ἤρχετο, τὰ χείριστα τῶν
sub patre suo facta fuerūt ostēsur⁹
ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγονότων ἐνδειξόμενος
iudeis. cognoscēs āt iudas hec:
τοῖς ἰουδαίοις. μεταλαβὼν δὲ ἰούδας ταῦ
precepit mltitudini ꝑ diē ꝛ no
τα, παρήγγειλε τῷ πλήθει δι' ἡμέρας καὶ νυ
ctē inuocare dn̄m: si qn̄ ꝛ alias
κτὸς ἐπικαλεῖσθαι τὸν κν̄, εἴποτε καὶ ἄλλο
ꝛ nūc: adiuuare eos q̄ lege ꝛ pa=
τε καὶ νῦν, ἐπιβοηθεῖν τοῖς τοῦ νόμου καὶ πατρί
tria ꝛ tēplo sancto priuādi erāt. ꝛ
δος καὶ ἱεροῦ ἁγίου στερεῖσθαι μέλλουσι. καὶ
q̄ nuꝑ paululū respirauerat ppl'm nō
τὸν ἄρτι βραχέως ἀνεψυχότα λαὸν μὴ
sinere blasphemis gētib⁹ subdi=
ἐᾶσαι τοῖς δυσφήμοις ἔθνεσιν ὑποχειρί=
tos fieri. oib⁹ āt idē facieti=
ους γενέσθαι. πάντων δὲ τὸ αὐτὸ ποιησάν
bus simł ꝛ petentib⁹ misericor
των ὁμοῦ καὶ καταξιωσάντων τὸν ἐλεήμο=
dē dn̄m cū fletu ꝛ ieiuniis ꝛ pro
να κύριον μετὰ κλαυθμοῦ καὶ νηστειῶν καὶ προ
stratione ꝑ dies tres assidue:
πτώσεως ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ἀδιαλείπτως,
hortat⁹ eos iudas iussit
παρακαλέσας αὐτοὺς ὁ ἰούδας ἐκέλευσε
venire. per se āt cū senio
παραγίνεσθαι. καθ' ἑαυτὸν δὲ σὺν τοῖς πρεσ
rib⁹ exn̄s: cogitauit p̄usquā irru
βυτέροις γενόμενος, ἐβουλεύσατο πρὶν εἰσ
eret regis exercit⁹ in
βαλεῖν τοῦ βασιλέως τὸ στράτευμα εἰς τὴν
iudeā ꝛ fierēt ciuitatis cōpo
G ἰουδαίαν καὶ γενέσθαι τῆς πόλεως ἐγκρα=
tes: egressos iudicare negocia
τεῖς, ἐξελθόντας κρῖναι τὰ πράγματα τῇ
dn̄i auxilio. dans āt ꝓcurationē
τοῦ κυρίου βοηθείᾳ. δοὺς δὲ τὴν ἐπιτροπὴν
creatori mūdi: hortat⁹ eos q̄
τῷ κτίστῃ τοῦ κόσμου, παρακαλέσας τοὺς

hūc esse causaꝫ oīm malorū: iussit vt eis est consuetudo apprehensum in eodeꝫ loco necari. Erat autem in eodem loco turris quinquaginta cubitorum: aggestum vndiqꝫ habens cineris. Hec prospectum habebat in preceps. Inde in cinerem deiici iussit sacrilegum omnib⁹ eum propellentibus ad interitum. Et tali lege preuaricatorem legis contigit mori nec terre dari menelaum. Et quidem satis iuste. Nam quia multa erga arā dei delicta cōmisit: cui⁹ ignis & cinis erat sanctus: ipse in cineris morte damnatus est. Sed rex mente effrenatus veniebat nequiorem se patre suo iudeis ostensurus. Quibus iudas cognitis precepit populo vt die ac nocte dominuꝫ inuocarent: ꝙ sicut sēper & nūc adiuuaret eos: quippe q lege et patria sanctorum templo priuari vererentur: ac populum qui nuper paululum respirasset ne sineret blasphemis rursus nationibus subdi. Omnibus itaqꝫ simul id facientibus & petentibus a domino misericordiam cum fletu & ieiuniis per triduum continuum prostratis: hortatus est eos iudas vt se p̄pararent. Ipse vero cum seniorib⁹ cogitauit priusqꝫ rex admoueret exercitum ad iudeam & obtineret ciuitatem exire: & domini iuditio cōmittere exitum rei: dans itaqꝫ potestatem omnium deo mūdi creatori: & hortatus suos vt fortiter dimicarēt & vsqꝫ ad mortem pro legibus: templo: ciuitate: patria: & ciuib⁹ starent: circa modin exercitum cōstituit. Et dato signo suis dei victorie: iuuenibus fortissimis electis nocte aggressus aulaꝫ regiam in castris interfecit viros quattuordecim milia & maximum elephantorum cū his qui superpositi fuerant. Sūmoqꝫ metu ac perturbatione hostium castra replentes: rebusqꝫ prospere gestis: abierunt. Hoc autem factum est die illucescēte adiuuāte eū dn̄i ꝓtectiōe. Sed rex accepto gustu audacie iudeorum: arte difficultatem locorum tentabat: & bethsure que erat iudeorum presidiū munitum castra admouebat: sed fugabatur: impingebatur: minorabatur. His autem qui intus erant iudas necessaria mittebat. Enunciauit autem mysteria hostibus rhodocus quidam de iudaico exercitu qui requisitus comprehensus est & conclusus. Iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in bethsuris: dextram dedit: accepit: abiit: cōmisit cum iuda: superatus est. Vt autem cognouit rebellasse philippum antiochie qui relictus erat super negocia: mente cōsternatus iudeos deprecans subditusqꝫ eis iurat de omnibus quibus iustum visuꝫ est: & reconciliatus obtulit sacrificium: honorauit templum: & munera posuit: machabeum amplexatus est: & fecit eū a ptolemaide vsqꝫ ad gerrenos ducem & principem. Vt autem venit ptolemaidā: grauiter ferebant ptolemenses amicitie conuentionem:

cū eo: generose dimicare vsqꝫ ad mor
σὺν αὐτῷ, γενναίως ἀγωνίσασθαι μέχρι θα
tem pro legib⁹ tēplo ciuitate patria
νάτου περὶ νόμων ἱεροῦ πόλεως πατρίδος
republica. circa āt modin fecit
πολιτείας. περὶ δὲ μωδεὶν ἐποιήσατο τὴν
exercitū. reddens āt his q̄ circa se
στρατοπεδείαν. ἀναδοὺς δὲ τοῖς περὶ αὐτὸν
signū dei victorie: cū iuuenib⁹ optimis
σύνθημα θεοῦ νίκης, μετὰ νεανίσκων ἀρίστων
electis admouēs noctu ad re
κεκριμένων ἐπιβαλὼν νύκτωρ ἐπὶ τὴν βα=
giā aulā castra: interfecit
σιλικὴν αὐλὴν τὴν παρεμβολήν, ἀνεῖλεν
ad viros duo mille. ꝛ maximū
εἰς ἄνδρας δισχιλίους. καὶ τὸν πρωτεύοντα
elephātoꝝ cū ea q̄ in domo turba
τῶν ἐλεφάντων σὺν τῷ κατ' οἰκείαν ὄχλῳ
cōposuit. ꝛ in fine castra
συνέθηκε. καὶ τὸ τέλος τὴν παρεμβολὴν
metu ꝛ turbatione cōpleuerūt ꝛ regres
δέους καὶ ταραχῆς ἔπλησαν, καὶ ἐξελύ=
si sunt ꝓsperati. illucescēte āt iā
σαν εὐημεροῦντες. ὑποφαινούσης δὲ ἤδη
die hoc factū fuerat: ob adiuuā
τῆς ἡμέρας τοῦτ' ἐγεγόνει, διὰ τὴν ἐπαρή
tem cū dn̄i ꝓtectionē. at rex
γουσαν αὐτῷ τοῦ κυρίου σκέπην. ὁ δὲ βα=
cū accepisset gustū iudeoꝝ
σιλεὺς εἰληφὼς γεῦμα τῆς τῶν ἰουδαίων
audacie: tentabat ꝑ cōpendia
εὐτολμίας, κατεπείρασε διὰ μεθόδων τοὺς
loca. ꝛ ad bethsura p̄sidiū muni
τόπους. καὶ ἐπὶ βαιθσοῦρα φρούριον ὀχυ=
tū iudeoꝝ accessit. fugabat̃. offen
ρὸν τῶν ἰουδαίων προσῆγεν. ἐτροποῦτο. προ
debat. minorabat̃. his āt q̄ int⁹ iudas
σέκρουεν. ἠλαττονοῦτο. τοῖς δ' ἔνδον ἰούδας
necessaria misit. nūciauit āt
τὰ δέοντα προσέπεμψε. προσήγγειλε δὲ
mysteria hostib⁹ rhodoc⁹ ex
τὰ μυστήρια τοῖς πολεμίοις ῥόδοκος ἐκ τῆς
iudaico exercitu. req̄sit⁹ est āt ꝛ cōpre
ἰουδαϊκῆς τάξεως. ἀνεζητήθη δὲ καὶ κατε
hēsus ē ꝛ cōclusus est. secūdo locut⁹ est
λήφθη καὶ κατεκλείσθη. ἐδευτερολόγησεν ὁ
rex his q̄ in bethsuris. dextrā de=
βασιλεὺς τοῖς ἐν βαιθσούροις. δεξιὰν ἔδω
dit. accepit. abiit. cōmisit cū
κεν. ἔλαβεν. ἀπῄει. προσέβαλε τοῖς περὶ
iuda. minor fuit. cognouit re
τὸν ἰούδαν. ἥττων ἐγένετο. μετέλαβεν ἀπο
bellasse philippū in antiochia q̄
νενοῆσθαι τὸν φίλιππον ἐν ἀντιοχείᾳ τὸν
relict⁹ erat sup̄ negocia. cō=
ἀπολελειμμένον ἐπὶ τῶν πραγμάτων. συ
fusus est. iudeos rogauit: sub
νεχύθη. τοὺς ἰουδαίους παρεκάλεσεν, ὑπε=
dit⁹ ē: ꝛ iurauit in oib⁹ iustis.
τάγη, καὶ ὤμοσεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις.
recōciliat⁹ ē ꝛ sacrificiū obtulit. honorauit
συνελύθη καὶ θυσίαν προσήγαγεν. ἐτίμησε τὸ
tēplū: ꝛ locū humane tractauit ꝛ
νεών, καὶ τὸν τόπον ἐφιλανθρώπησε καὶ τὸν
maccabeū amplexat⁹ ē. reliq̄t du
μακκαβαῖον ἀπεδέξατο. κατέλιπε στρατη
cē a ptolemaide vsqꝫ ad gerrenos p̄n=
γὸν ἀπὸ πτολεμαΐδος ἕως τῶν γερρηνῶν ἡγε
cipē. venit in ptolemaidē. graui
μονίδην. ἦλθεν εἰς πτολεμαΐδα. ἐδυσφό
ter ferebāt ꝑ pactis ptolemēses.
ρουν ὑπὲρ τῶν συνθηκῶν οἱ πτολεμαεῖς.

indignabant.n. p eo q volucrāt irrita facere
ἐδείναζον γὰρ ὑπὲρ ὧν ἠθέλησαν ἀθετεῖν
federa. accessit ad tri=
τὰς διαστάσεις. προσῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆ
bunal lysias. defendit possibiliter.
μα λυσίας. ἀπελογίσατο ἐνδεχομένως.
persuasit. sedauit. benignos fe=
συνέπεισε. κατεπράυνεν. εὐμενεῖς ἐποίη=
cit. regressus ē in antiochiā. sic
σεν. ἀνέζευξεν εἰς ἀντιόχειαν. οὕτω τὰ
regis pfectio τ reuer
τοῦ βασιλέως τῆς ἐφόδου καὶ τῆς ἀνα=
sio cōtigerūt.
ζυγῆς ἐχώρησε.

Ca.14.

Post āt triēnij tps inno=
Μετὰ δὲ τριετῆ χρόνον προσέπε
tuit iude: demetriū filiū
σε τοῖς περὶ τὸν ἰούδαν, δημήτριον τὸν
seleuci p eā q in tripoli por
τοῦ σελεύκου διὰ τοῦ κατὰ τρίπολιν λι
tū nauigantē cū multitudie for
μένος εἰσπλεύσαντα μετὰ πλήθους ἰσχυ
ti τ classe: obtinuisse regionē
ροῦ καὶ στόλου, κεκρατηκέναι τῆς χώρας
postq̄ occidit antiochū τ hui⁹
ἐπανελόμενον ἀντίοχον καὶ τὸν τούτου
procuratorē lysiā. alcim⁹ āt qdā
ἐπίτροπον λυσίαν. ἄλκιμος δέ τις
qui fuerat sūm⁹ sacerdos: volūtarie āt coin
προγενόμενος ἀρχιερεύς, ἑκουσίως δὲ με=
quinat⁹ in segregatiōis tēporib⁹:
μολυμμένος ἐν τοῖς τῆς ἀμιξίας χρόνοις,
cognoscēs q̄ fm quēlibet modū nō
συννοήσας ὅτι καθ᾽ ὅντινα οὖν τρόπον οὐκ
est ei salus: neq̄ ad sctm̄
ἔστιν αὐτῷ σωτηρία, οὐδὲ πρὸς τὸ ἅγιον
altare vltra accessus: venit ad
θυσιαστήριον ἔτι πρόσοδος, ἧκε πρὸς τὸν
regē demetriū q̄si pmo τ qn=
βασιλέα δημήτριον ὡς πρώτου καὶ πεν
quagesimo τ cētesimo anno: offerēs
τηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους, προσάγων
ei coronā aureā τ palmā: vltra
αὐτῷ στέφανον χρυσοῦν καὶ φοίνικα, πρὸς
āt hec ex legitimis ramis
δὲ τούτοις τῶν νομιζομένων θαλῶν τοῦ
tēpli. τ die illo silentiū
ἱεροῦ. καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡσυχίαν
habuit. opportūitatē āt sumēs pprie demē
ἔσχε. καιρὸν δὲ λαβὼν τῆς ἰδίας ἀνοί=
tie auxiliatricē: vocatus ad cōsiliū
ας συνεργόν, προσκληθεὶς εἰς συνέδριον
a demetrio τ interrogat⁹ in
ὑπὸ τοῦ δημητρίου καὶ ἐπερωτηθεὶς ἐν
qua dispositiōe τ cōsilio pstarēt
τίνι διαθέσει καὶ βουλῇ καθεστήκασιν οἱ
iudei: ad hec dixit. q̄ dicunt
ἰουδαῖοι, πρὸς ταῦτα ἔφη. οἱ λεγόμενοι
ex iudeis asidei: qb⁹ preest iu=
τῶν ἰουδαίων ἀσιδαῖοι, ὧν ἀφηγεῖται ἰού
das maccabe⁹: bella nutriūt τ
δας ὁ μακκαβαῖος, πολεμοτροφοῦσι καὶ
seditiōes mouēt: nō sinētes regnū
στασιάζουσιν, οὐκ ἐῶντες τὴν βασιλείαν
quietē assequi· vnde defraudat⁹
εὐσταθείας τυχεῖν. ὅθεν ἀφελόμενος τὴν
maioꝝ glīa: dico āt sūmo sa=
προγονικὴν δόξαν, λέγω δὲ τὴν ἀρχιερω
cerdotio: huc nūc veni: pmū qdē
σύνην, δεῦρο νῦν ἐλήλυθα, πρῶτον μὲν
pro his q̄ ptinēt ad regē legitime
ὑπὲρ τῶν ἀνηκόντων τῷ βασιλεῖ γνησίως

indignantes ne forte fedus irrūperent. Tunc ascendit lysias tribunal & exposuit ratione͞ & populum sedauit. regressusq̄ est antiochiaꝫ: & hoc modo regis profectio & reditus processit.

Capitulum decimū quartū.

SEd post triennii tempus cognouit iudas & qui cum eo erāt: demetriū seleuci cum multitudine valida & nauibus per portum tripolis ascendisse ad loca opportuna & tenuisse regiōes aduersus antiochum & eius ducem lysiaꝫ. Alcimus autem quidā qui summus sacerdos fuerat: sed voluntarie coinquinat⁹ est temporibus cōmixtionis cōsiderās nullo modo sibi esse salutem neq̄ accessum ad altare: venit ad regem demetriū centesimo quinquagesimo anno offerens ei coronam auream & palmam super hec & thalos qui tēpli esse videbātur. Et ipsa quidem die siluit. Tempus autem opportunum demētie sue nact⁹ conuocatus a demetrio ad consiliuꝫ & interrogatus quibus rebus & consiliis iudei niterentur: respondit. Ipsi qui dicuntur asidei iudeorum quibus preest iudas machabeus: bella nutriunt & seditiones mouent: nec patiuntur regnū esse quietum. Nam & ego defraudatus parentum gloria: dico autem summo sacerdotio huc veni: primo quidem vtilitatibus regis fidem seruans: secundo autem etiam ciuibus consulens. Nam illorum prauitate vniuersum genus nostrū non minime vexatur. Sed oro his singulis o rex cognitis & regioni & generi secundum humanitateꝫ tuam promulgatam omnibus prospice. Nam q̄ diu superest iudas impossibile est pacem esse negociis. Talibus autem ab hoc dictis & ceteri amici hostiliter se habētes aduersus iudam: inflāmauerunt demetrium. Qui statim nicanorem prepositum elephantorum ducem misit in iudeam: datis mandatis vt ipsum quidem iudam caperet viuum: eos vero qui cuꝫ illo erant dispergeret. et constitueret alcimum maximi templi summum sacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam: gregatim se nicanori miscebant: miserias & clades iudeorum psperitates rerum suarum existimantes. Audito itaq̄ iudei nicanoris aduentu et conuentu nationum: conspersi terra rogabant eum qui populum suum constituit: in eternum custodiret: quiq̄ suam portionem signis euidentib⁹ protegit. Imperante autem duce statim inde mouerunt: conueneruntq̄ ad castellum dessau. Simon vero frater iude cōmiserat cum nicanore: sed cōterrit⁹ est repentino aduentu aduersariorum: nicanor tamen audiens virtutem comitū iude & animi magnitudinem: quā pro patrie certaminibus habebant: sanguine iudicium

sapiēs: secūdo āt τ p pprijs ciuib⁹
φρονῶν, δεύτερον δὲ καὶ τῶν ἰδίων πολιτῶν
negocians. nā predicto=
χολαζόμενος. τῇ μὲν γὰρ τῶν προειρημέ=
rū stultitia vniuersum nr̄m gen⁹ nō
νων ἀλογιστίᾳ τὸ σύμπαν ἡμῶν γένος οὐ
parū vexat. singula āt hoꝝ cogno
μικρῶς ἀκληρεῖ. ἕκαστα δὲ τούτων ἐπε=
scēs tu rex: τ regioni
γνωκὼς σὺ βασιλεῦ, καὶ τῆς χώρας
τ obsesso generi nr̄o pros
καὶ τοῦ περιϊσταμένου γένους ἡμῶν προ= A
pice: fm q̄ habes erga oēs ob=
νοήθητι, καθ᾽ ἣν ἔχεις πρὸς ἅπαντας εὐα
uiā clementiā. quādiu .n.
πάντητον φιλανθρωπίαν. ἄχρι γὰρ
iudas supest: ipossibile ē pacē cōse
ἰούδας περίεστιν, ἀδύνατον εἰρήνης τυ=
qui negocia. talib⁹ āt di=
χεῖν τὰ πράγματα. τοιούτων δὲ ῥηθέν=
ctis ab hoc: cito ceteri ami
των ὑπὸ τούτου, θᾶττον οἱ λοιποὶ φί=
ci hostiliter se habētes aduersus iu=
λοι δυσμενῶς ἔχοντες τὰ πρὸς τὸν ἰού
dā inflamauerūt demetriū. ad=
δαν προσεπύρωσαν τὸν δημήτριον. προ
uocās āt statim nicanorē q̄
σκαλεσάμενος δὲ εὐθέως νικάνορα τὸν γε
erat elephātoꝝ pfect⁹: τ ducē desi=
νόμενον ἐλεφαντάρχην, καὶ στρατηγὸν ἀνα
gnās iudee: misit dans episto B
δείξας τῆς ἰουδαίας, ἐξαπέστειλε δοὺς ἐπιστο
las: ipm qdē iudā occidere
λάς, αὐτὸν μὲν τὸν ἰούδαν ἐπανελέσθαι,
qui āt cū ipo dispergere: cōstitue=
τοὺς δὲ σὺν αὐτῷ σκορπίσαι, καταστῆ=
re āt alcimū sūmū sacerdotē maximi
σαι δὲ ἄλκιμον ἀρχιερέα τοῦ μεγίστου
tēpli. q̄ autē ex iudea fuge=
ἱεροῦ. τὰ δὲ ἐκ τῆς ἰουδαίας πεφυγα=
rant iudā gētes cōmiscebātse gre
δευκότα τὸν ἰούδαν ἔθνη συνέμισγον ἀγε
gatim nicanori: iudeoꝝ aduer
ληδὸν τῷ νικάνορι, τὰς τῶν ἰουδαίων ἀτυ
sitates τ clades pprias psperitates exi
χίας καὶ συμφορὰς ἰδίας εὐημερίας δο
stimātes fore. audiētes āo
κοῦντες ἔσεσθαι. ἀκούσαντες δὲ τὴν τοῦ
nicanoris aduētū τ cōuentū
νικάνορος ἔφοδον καὶ τὴν ἐπίθεσιν τῶν
nationū: cōspersi terra rogabāt
ἐθνῶν, καταπασάμενοι γῆν ἐλιτάνευον
eū q vsq̄ in seculū cōstituerat suū C
τὸν ἄχρις αἰῶνος συστήσαντα τὸν ἑαυτοῦ
pplm: sēp āt cū ostēto ptegen=
λαόν, ἀεὶ δὲ μετ᾽ ἐπιφανείας ἀντιλαμβα
tem suā portionē. impe=
νόμενον τῆς ἑαυτοῦ μερίδος. προστα=
rāte āt duce: illinc statim
ξαντος δὲ τοῦ ἡγουμένου, ἐκεῖθεν εὐθέως
mouēs cōmiscet se ipis ad castellū
ἀναζεύξας συμμίσγει αὐτοῖς ἐπὶ κώμην
dessau. simō āt frater iude cōmi
δεσσαού. σίμων δὲ ὁ ἀδελφὸς ἰούδα συμ
serat preliū cū nicanore: paululū āt
βεβληκὼς ἦν τῷ νικάνορι, βραχέως δὲ
ob repētinā hostiū apparitōe͞ꝫ
τὴν αἰφνίδιον τῶν ἀντιπάλων ἀφασίαν
errauit. verūtn̄ audiēs nicanor quā
ἐπταικώς. ὅμως δὲ ἀκούων ὁ νικάνωρ ἣν
hēbant q̄ circa iudā fortitudinē:
εἶχον οἱ περὶ τὸν ἰούδαν ἀνδραγαθίαν,

ꝛ in pro patria certaminib⁹
καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος ἀγῶσιν
ꝓſperitatē: metuebat iudiciū ꝑ
εὐτυχίαν, ὑπευλαβεῖτο τὴν κρίσιν δι=
ſanguinē facere. quãobrē miſit
αἱμάτων ποιήσασθαι· διόπερ ἔπεμψε
poſidoniū ꝛ theodotū ꝛ matthiā vt
ποσιδώνιον καὶ θεόδοτον καὶ ματθίαν, δοῦ
darēt ꝛ acciperēt dextras. lõgiore āt fa=
ναι καὶ λαβεῖν δεξιάς· πλείονος δὲ γενο
cta de his cõſultatione: ꝛ
μένης περὶ τούτων ἐπισκέψεως, καὶ τοῦ
duce cū mltitudine cõmunicāte:
ἡγεμόνος τοῖς πλήθεσιν ἀνακοινωσαμένου,
ꝛ cū videret cõcors ſentētia: annu
καὶ φανείσης ὁμοψήφου γνώμης, ἐπε=
erūt pactis. cõſtituerūt āt di=
νευσαν ταῖς συνθήκαις· ἐτάξαντο δὲ ἡμέ
em in q̄ ſecreto venirēt in vnū.
ραν ἐν ᾗ κατ᾽ ἰδίαν ἥξουσιν εἰς τὸ αὐτό·
ꝛ acceſſit ab vnoquoqꝫ ſella. poſuerūt
καὶ προσῆλθε παρ᾽ ἑκάστου δίφραξ· ἔθεσαν
ſellas. diſpoſuit iudas armatos para=
δίφρους· διέταξεν ἰούδας ἐνόπλους ἑτοί
tos in opportunis locis: ne forte
μους ἐν τοῖς ἐπικαίροις τόποις, μήποτε
ab hoſtib⁹ repēte maleficiū
ἐκ τῶν πολεμίων αἰφνιδίως κακουργία
fieret. cõgruū fecerūt collo
γένηται· τὴν ἁρμόζουσαν ἐποιήσαντο κοινω=
quiū. morabatur nicanor in hieroſoly
λογίαν. διέτριβεν ὁ νικάνωρ ἐν ἱεροσολύ=
mis: ꝛ fecit nihil abſurdū. at
μοις, καὶ ἔπραττεν οὐθὲν ἄτοπον· τοὺς δὲ
cõgregatas gregarias turbas dimi=
συναχθέντας ἀγελαίους ὄχλους ἀπέλυ=
ſit: ꝛ hēbat iudam ſemp̄
σε, καὶ εἶχε τὸν ἰούδαν διαπαντὸς
in cõſpectu. ex animo viro incli
ἐν προσώπῳ· ψυχικῶς τῷ ἀνδρὶ προσε
nat⁹ fuit. hortat⁹ eſt āt eū ducere vxorē ꝛ
κέκλιτο· παρεκάλεσε δὲ αὐτὸν γῆμαι καὶ
filios gignere. vxorē duxit. q̄euit.
παιδοποιήσασθαι. ἐγάμησεν. εὐστάθησεν.
cõmunē duxit vitā. at alcim⁹ cognoſcēs
ἐκοινώνησε βίου. ὁ δὲ ἄλκιμος συνιδὼν
eā q̄ inter illos inuicē beniuolētiā ꝛ fa=
τὴν πρὸς ἀλλήλους εὔνοιαν καὶ τὰς γενο
ctas cõuentiões: venit accipiēs ad de
μένας συνθήκας, ἧκε λαβὼν πρὸς τὸν δη
metriū: ꝛ dicebat nicanorē aliena
μήτριον, καὶ ἔλεγε τὸν νικάνορα ἀλλότρια
ſapere de negocijs. nā inſi
φρονεῖν περὶ τῶν πραγμάτων· τὸν γὰρ ἐπί
diatorē regni ei⁹ iudā ſucceſ
βουλον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἰούδαν διά
ſorē deſignauit. at rex irat⁹
δοχον ἀνέδειξεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔκθυμος
fact⁹ ꝛ ſceleſti calū
γενόμενος καὶ ταῖς τοῦ παμπονήρου δια
nijs irritatus: ſcripſit nicanori di=
βολαῖς ἐρεθισθείς, ἔγραψε νικάνορι φάσ
cēs: pro q̄dē pactis grauiter
κων, ὑπὲρ μὲν τῶν συνθηκῶν βαρέως
ferre. iubēs āt maccabeū vin=
φέρειν. κελεύων δὲ τὸν μακκαβαῖον δέσ
ctū mittere in antiochiā. cito.
μιον ἐξαποστέλλειν εἰς ἀντιόχειαν ταχέως.
notificatis āt his nicanori cõfu
προσπεσόντων δὲ τούτων τῷ νικάνορι συνε
ſus erat ꝛ grauiter ferebat: ſi pa
κέχυτο καὶ δυσφόρως ἔφερεν, εἰ τὰ διε

facere metuebat. Quãobrem premiſit poſidonum & theodotium & matthiā: & vt darent dextras atqꝫ acciperent. Et cum diu de his conſiliū ageretur & ipſe dux ad multitudinem retuliſſet: omniū vna fuit ſentētia amicitiis annuere. Itaqꝫ diem conſtituerūt qua ſecreto inter ſe agerent & ſingulis ſelle prolate ſunt & poſite. Precepit autem iudas armatos eſſe locis opportūis ne forte ab hoſtibus repente mali aliquid oriretur. Et congruum colloquium fecerūt. Morabatur autem nicanor hieroſolymis: nihilqꝫ inique agebat: gregeſqꝫ turbarū que congregate fuerant dimiſit. Habebat autem iudam ſemper charū ex animo: & erat viro inclinatus. Rogauitqꝫ eum ducere vxorē: filioſqꝫ procreare. Nuptias fecit: qete egit: comūiterqꝫ viuebant. Alcimus autem videns charitatem illorum ad inuicem & conuentiones venit ad demetrium & dicebat nicanorē rebus alienis aſſentire. Iudamqꝫ regni inſidiatorem ſucceſſorem ſibi deſtinaſſe: itaqꝫ rex exaſperatus & peſſimis huius criminationibus irritat⁹ ſcripſit nicanori dicens: grauiter quidem ſe ferre de amicitie conuentione: iubere tamen machabeum citius vinctum mittere antiochiam. Quibus cognitis nicanor conſternabatur & grauiter ferebat: ſi ea que conuenerant irrita faceret: nihil leſus a viro: ſed quia regi reſiſtere nõ poterat: opportunitatē obſeruabat qua preceptū perficeret. At machabeus videns ſecum auſterius agere nicanorem: et conſuetum occurſum ferocius exhibentem: intelligens non ex bono eſſe auſteritatem iſtā: paucis ſuorum congregatis occultauit ſe a nicanore. Quod cum ille cognouit fortiter ſe a viro preuentum venit ad maximum & ſanctiſſimum templum: & ſacerdotibus ſolitas hoſtias offerentibus: iuſſit ſibi tradi virum: quibus cum iuramento dicentibus neſcire ſe vbi eſſet: q que rebatur: extendens manum ad templū iurauit dicens. Niſi iudam mihi vinctū tradideritis: iſtud dei phanum in planiciem deducam & altare effodiam: & tēplum hoc libero patri conſecrabo. Et his dictis abiit. Sacerdotes autem protendentes manus in celum inuocabāt eum qui ſemp̄ propugnator eſſet gentis ipſorum hec dicentes. Tu domine vniuerſorum qui nullius indiges: voluiſti templum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc ſancte ſanctorum omniū domine conſerua ineternum impollutam domum iſtam que nuper mundata eſt. Razias autem quidam de ſenioribus ab hieroſolymis delatus eſt nicanori: vir amator ciuitatis & bene audiens: qui pro affectu pater iudeorum appellabatur. Hic multis temporibus cõtinentie propoſitū tenuit in iudaiſmo corpuſqꝫ & animam

cta irrita faceret. cū nihil vir male
σαλμένα ἀθετήσει· μηδὲν τ᾽ ἀνδρὸς ἠδικη
feciſſet. qm̄ āt regi reſiſtere
κότος. ἐπεὶ δὲ τῷ βασιλεῖ ἀντιπράττειν
nõ erat: opportūitatē obſeruabat ſtratagēate hoc
οὐκ ἦν, εὔκαιρον ἐτήρει στρατηγήματι τοῦ
perficere. at maccabe⁹ auſte
τ᾽ ἐπιτελέσαι. ὁ δὲ μακκαβαῖος αὐστηρό
rius agentē cognoſcēs nicanorē erga
τερον διεξάγοντα συνιδὼν τὸν νικάνορα πρὸς
ſe: ꝛ cõſuetū occurſum durio
αὐτόν, καὶ τὴν εἰθισμένην ἀπάντησιν ἀγροι
rem habentē: itelligēs nõ ex
κοτέραν ἐσχηκότα, νοήσας οὐκ ἀπὸ τοῦ
optimo auſteritatē eſſe: cõgregãs
βελτίστου τὴν αὐστηρίαν εἶναι, συστρέψας
nõ paucos eoꝝ q̄ circa ſe: abſcõditus
οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτόν, συνεκρύπτε
eſt a nicanore. cognoſcēs āt ali⁹ φ
το τὸν νικάνορα. συγγνοὺς δὲ ὁ ἕτερος ὅτι
generoſe a viro aſtutia p̄uent⁹ eēt: ve=
γενναίως ὑπὸ τ᾽ ἀνδρὸς ἐστρατήγηται, πα
niēs ad maximū ꝛ ſanctū tēplū:
ραγενόμενος ἐπὶ τὸ μέγιστον καὶ ἅγιον ἱερόν,
ſacerdotib⁹ decētes victimas offerē
τῶν ἱερέων τὰς καθηκούσας θυσίας προσα
tib⁹: iuſſit tradere viꝝ.
γόντων, ἐκέλευσε παραδιδόναι τὸν ἄνδρα.
his āt cū iuramētis dicentib⁹ nõ ſcire
τῶν δὲ μεθ᾽ ὅρκων φασκόντων μὴ γινώσκειν
vbi eſt q̄ quer̄it: extēdēs
ποῦ ποτ᾽ ἐστὶν ὁ ζητούμενος, προτείνας τὴν
dxtrā in tēplū: iurauit hec. ſi nõ
δεξιὰν εἰς τὸν νεώ, ὤμοσε ταῦτα. ἐὰν μὴ
vinctū mihi iudā tradideritis: hoc
δέσμιόν μοι τὸν ἰούδαν παραδῶτε, τὸν δὲ
dei phanū in planitiē faciā: ꝛ
τὸν τοῦ θεοῦ σηκὸν εἰς πεδίον ποιήσω, καὶ
altare effodiā: ꝛ tēplū hic
θυσιαστήριον κατασκάψω, καὶ ἱερὸν ἐνταῦ
libero illuſtre erigā. tot
θα τῷ διονύσῳ ἐπιφανὲς ἀναστήσω. τοσαῦ
āt dicēs abijt. at ſacerdotes ꝓ
τα δὲ εἰπὼν ἀπῆλθεν. οἱ δὲ ἱερεῖς προ
tendētes man⁹ in celū: inuo
τείναντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπε
cabãt eū q̄ ſemp̄ ꝓpugnator fuit
καλοῦντο τὸν διαπαντὸς ὑπέρμαχον τοῦ
gētis nr̄e: hec dicētes. tu dn̄e
ἔθνους ἡμῶν, ταῦτα λέγοντες. σὺ κε̄ τῶν
vniuerſoꝝ nõ idigēs exiſtēs: ꝓbaſti tēplū
ὅλων ἀπροσδεὴς ὑπάρχων, εὐδόκησας ναὸν
tue habitatiõis in nobis fieri: ꝛ nūc
τῆς σῆς σκηνώσεως ἐν ἡμῖν γενέσθαι. καὶ νῦν
ſancte oīs ſanctitatis dn̄e: ſerua in
ἅγιε παντὸς ἁγιασμοῦ κε̄, διατήρησον εἰς
ſecula impollutā hãc nup̄ mun
αἰῶνας ἀμίαντον τόνδε τὸν προσφάτως κεκα
datā domū. razis āt q̄dā de hiero
θαρισμένον οἶκον. ῥαζὶς δέ τις τῶν ἀπὸ ἱερο
ſolymitanis p̄ſbyteris: dlat⁹ eſt nicano
σολύμων πρεσβυτέρων, ἐμηνύθη τῷ νικάνο=
ri: vir amator ciuitatis ꝛ valde bene
ρι, ἀνὴρ φιλοπολίτης καὶ σφόδρα καλῶς
audiēs: ꝛ ſm̄ beniuolētiā pater iu=
ἀκούων, καὶ κατὰ τὴν εὔνοιαν πατὴρ τῶν ἰου=
deoꝝ appellatus. fuit eñ in ſupe
δαίων προσαγορευόμενος. ἦν γὰρ ἐν τοῖς ἔμ=
riorib⁹ tēporib⁹ cõtinētie iudiciū ſe=
προσθεν χρόνοις τῆς ἀμιξίας κρίσιν εἰσενη=
rēs in iudaiſmo: ꝛ corp⁹ ꝛ aiam
νεγμένος ἰουδαισμοῦ, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν

pro iudaiſmo tradide=
ὑπὲρ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ παραβεβλημέ=
rat cũ oĩ pſeuerãtia. volens
νος μετὰ πάσης ἐκτενίας. βουλόμενος
ãt nicanor manifeſtã facere quã hẽbat erga
δὲ νικάνωρ πρόδηλον ποιῆσαι ἣν εἶχε πρὸς
iudeos maliuolẽtiã: miſit mi=
τοὺς ἰουδαίους δυσμένειαν, ἀπέστειλε στρα
lites ſupra quingẽtos vt cõpre
τιώτας ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους συλλα
hẽderẽt eũ. putabat enĩ illũ cõprehẽdẽs:
βεῖν αὐτόν. ἔδοξε γὰρ ἐκεῖνον συλλαβών,
his facturũ cladẽ. at
τούτοις ἐργάσεσθαι συμφοράν. τῶν δὲ
mltitudinib⁹ futuris turrẽ occupa=
πληθῶν μελλόντων τὸν πύργον καταλα=
re: ꝛ aulicã ianuã aggrediẽ
βέσθαι, καὶ τὴν αὐλαίαν θύραν βιαζομέ
tib⁹: ꝛ iubentib⁹ ignẽ admouere ꝛ
νων, καὶ κελευόντων πῦρ προσάγειν καὶ
portas incẽdere: cõprehẽſus ſa
τὰς θύρας ὑφάπτειν, περικατάληπτος γε
ctus ſuppoſuit ſibi gladiũ: gene
νόμενος ὑπέθηκεν ἑαυτῷ τὸ ξίφος, εὐγε=
roſe volẽs mori: poti⁹ ꝙ pecca=
νῶς θέλων ἀποθανεῖν, ἤπερ τοῖς ἀλιτη
torib⁹ ſubdit⁹ fieri: ꝛ ꝓpria
ρίοις ὑποχείριος γενέσθαι, καὶ τῆς ἰδίας
nobilitate indigne cõtumeliã pati. at pla=
εὐγενείας ἀναξίως ὑβρισθῆναι. τὴν δὲ πλη
gã nõ recte dirigẽs ob ago=
γὴν μὴ κατευθικτήσας διὰ τὴν τοῦ ἀγῶ
nis feſtinationẽ: ꝛ turbis intra
νος σπουδήν, καὶ τῶν ὄχλων εἴσω τῶν
oſtia irrũpentib⁹: recurrẽs
θυρωμάτων εἰσβαλλόντων, ἀναδραμὼν
ſtrẽnue ad muꝝ: ꝑcipitauit
γενναίως ἐπὶ τὸ τεῖχος, κατεκρήμνισεν
ſe viriliter in turbas. his
ἑαυτὸν ἀνδρωδῶς εἰς τοὺς ὄχλους. τῶν
ãt velociter retrocedẽtib⁹ facta diui
δὲ ταχέως ἀναποδισάντων γενομένου δια
ſione: venit ꝑ mediũ in la=
στήματος, ἦλθε κατὰ μέσον εἰς τὸν κενεῶ
tus. adhuc ãt viuus exiſtẽs ꝛ inflã
να. ἔτι δὲ ἔμπνους ὑπάρχων καὶ πε=
matus animo: ſurgẽs decur
πυρωμένος τοῖς θυμοῖς, ἐξαναστὰς φερο
rẽte fõtis more ſanguine: ꝛ graui
μένων κρουνηδὸν τῶν αἱμάτων, καὶ δυ=
bus plagis exñtib⁹: curſu
σχερῶν τῶν τραυμάτων ὄντων, δρόμῳ τοὺς
turbas ꝑtrãſiẽs: ꝛ ſtãs in quadã pe=
ὄχλους διελθών, καὶ στὰς ἐπί τινος πέ=
tra ꝓrupt⁹: penit⁹ exãguis iã
τρας ἀπερρωγώς, παντελῶς ἔξαιμος ἤδη
fact⁹: ꝓferens inteſtina ꝛ accipiẽs
γενόμενος, προβαλὼν τὰ ἔντερα καὶ λαβὼν
vtriſq; manib⁹: ꝓiecit ſup
ἑκατέραις ταῖς χερσίν, ἐνέσεισε τοῖς ὄχ
turbas. ꝛ inuocans dñatorẽ
λοις. καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸν δεσπόζοντα
vite ꝛ ſpũs: hec ei
τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ταῦτα αὐτῷ
iteꝝ reddere: hoc modo mor
πάλιν ἀποδοῦναι, τὸν δὲ τὸν τρόπον με
tuus eſt.
τήλλαξεν.

Ca. 15.

Et nicanor cũ cõperiſſet
Ὁ δὲ νικάνωρ μεταλαβὼν τοὺς πε
iudã exñtẽ in ſamarie
ρὶ τὸν ἰούδαν ὄντας ἐν τοῖς κατὰ σαμάρει

locis: cogitauit quie=
αν τόποις, ἐβουλεύσατο τῇ τῆς καταπαύ
tis die cũ oĩ munitiõe in
σεως ἡμέρᾳ μετὰ πάσης ἀσφαλείας αὐ
ipos irruere. at ob neceſſitatẽ ſequẽ
τοῖς ἐπιβαλεῖν. τῶν δὲ κατ' ἀνάγκην συνε G
tib⁹ eũ iudeis dicentib⁹: nequa
πομένων αὐτῷ ἰουδαίων λεγόντων, μηδα=
ꝙ ſic ferociter ꝛ barbare per
μῶς οὕτως ἀγρίως καὶ βαρβάρως ἀπολέ
eas: gl'iam ãt tribue honorate
σῃς, δόξαν δὲ ἀπομέρισον τῇ προτετιμημένῃ
ab oĩa cõſpiciẽte cũ ſanctitate di=
ὑπὸ τοῦ πάντα ἐφορῶντος μετὰ ἁγιότητος ἡμέ
ei. at ſceleſtiſſim⁹ interrogauit: ſi eſt in
ρᾳ. ὁ δὲ τρισαλιτήριος ἐπηρώτησεν, εἰ ἔστιν ἐν
celo pnceps ꝗ imperauit agere
οὐρανῷ δυνάστης ὁ προστεταχὼς ἄγειν τὴν
ſabbatoꝝ diẽ. illis ãt reſpõden
τῶν σαββάτων ἡμέραν. τῶν δὲ ἀποφηνα
tib⁹: eſt dñs viuẽs ipe in celo
μένων, ἔστιν ὁ κύριος ζῶν αὐτὸς ἐν οὐρανῷ
potẽs ꝗ iuſſit agere ſeptimã
δυνάστης ὁ κελεύσας ἀσκεῖν τὴν ἑβδομά
diẽ. at ali⁹ ꝛ ego inꝗt princeps ſup
δα. ὁ δὲ ἕτερος κἀγώ φησι δυνάστης ἐπὶ
terrã. ꝗ impero ſumere arma ꝛ
τῆς γῆς. ὁ προστάσσων αἴρειν ὅπλα καὶ τὰς
regia negocia cõficere: tamẽ nõ ob
βασιλικὰς χρείας ἐπιτελεῖν, ὅμως οὐ κα
tinuit ꝑficere miſerũ ſuũ cõſi
τέσχεν ἐπιτελέσαι τὸ σχέτλιον αὐτοῦ βού
liũ. ꝛ ꝗdem nicanor cũ oĩ iactã
λημα. καὶ ὁ μὲν νικάνωρ μετὰ πάσης ἀλα
tia ſuperbiẽs decreuerat cõmũe
ζονείας ὑψαυχενῶν διεγνώκει κοινὸν τῶν A
de iuda ſtatuere tropheũ.
περὶ τὸν ἰούδαν συστήσασθαι τρόπαιον.
at maccabe⁹ erat ſemꝑ cõfi
ὁ δὲ μακκαβαῖος ἦν ἀδιαλείπτως πεποι
dẽs: cũ oĩ ſpe auxiliũ
θώς, μετὰ πάσης ἐλπίδος ἀντιλήψεως
cõſecutuꝝ a dño. ꝛ hortaba
τεύξεσθαι παρὰ τοῦ κυρίου. καὶ παρεκά
tur eos ꝗ cũ eo nõ formidare gẽ
λει τοὺς σὺν αὐτῷ μὴ δειλιᾶν τὴν τῶν ἐθ
tiũ aduẽtũ: hẽntes ãt in mẽte ꝑus fa=
νῶν ἔφοδον, ἔχοντας δὲ κατὰ νοῦν τὰ προ
cta ipis de celo adiutoria:
γεγονότα αὐτοῖς ἀπ' οὐρανοῦ βοηθήματα, B
ꝛ nũc ſperare ab oĩ
καὶ τὰ νῦν προσδοκᾶν τὴν παρὰ τοῦ παν
potẽte futurã eis victoriã. ꝛ cõſul
τοκράτορος ἐσομένην αὐτοῖς νίκην. καὶ παρα
tans cũ eis ex lege ꝛ
μυθούμενος αὐτοὺς ἐκ τοῦ νόμου καὶ τῶν
prophetis: cõmonẽs ãt eos ꝛ
προφητῶν, προσυπομνήσας δὲ αὐτοὺς καὶ
certamina ꝗ cõfecerãt: ꝓm
τοὺς ἀγῶνας οὓς ἦσαν ἐκτετελεκότες, προ
ptiores eos cõſtituit. ꝛ ani
θυμοτέρους αὐτοὺς κατέστησε. καὶ τοῖς θυ=
mis excitãs eos: admonebat ſimul
μοῖς διεγείρας αὐτούς, παρήγγειλεν ἅμα
oſtendẽs gentiũ fallaciã ꝛ
παρεπιδεικνὺς τὴν τῶν ἐθνῶν ἀθεσίαν καὶ
iuramẽtoꝝ trãſgreſſionẽ. quẽlibet ãt eoꝝ
τὴν τῶν ὅρκων παράβασιν. ἕκαστον δὲ αὐτῶν
armãs nõ clypeoꝝ ꝛ haſtaꝝ
καθοπλίσας οὐ τὴν ἀσπίδων καὶ λογχῶν
munitione: ſed in bonis ſmõib⁹
ἀσφάλειαν, ὡς τὴν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς λόγοις

tradere contentus pro perſeuerantia. Volens autẽ nicanor manifeſtare odiũ quod habebat in iudeos: miſit milites quingentos vt eum comprehenderet. Putabat enim ſi illũ decepiſſet: ſeſe cladem iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius & ianuaꝫ diſrumpere: atq; ignem admouere cupientibus: cum iam comprehenderetur gladio ſe petiit: eligens nobiliter mori potius ꝙ ſubditus fieri peccatoribus: & contra natales ſuos indignis iniuriis agi. Sed cum per feſtinationem non certo ictu plagam dediſſet: & turbe inter oſtia irrumperent: recurrens audacter ad murum: precipitauit ſemet ipſum viriliter in turbas: quibus velociter locuꝫ dantibus caſui eius: venit per mediam ceruicem. Et cum ad huc ſpiraret accenſus animo ſurrexit: & cum ſanguis eius magno fluxu deflueret: & grauiſſimis vulnerib⁹ eſſet ſaucius: curſu turbam pertranſiit et ſtans ſupra quandam petram preruptam & iam exãguis effect⁹: cõplexus inteſtina ſua vtriſq; manibus proiecit ſuper turbas inuocans dominatorem vite ac ſpiritus: vt hec illi iterum redderet atq; ita vita defunctus eſt.

Capitulum decimum quintum.

Nicanor autem vt comperit iudam eſſe in locis ſamarie: cogitauit cuꝫ omni impetu die ſabbati committere bellum. Iudeis vero qui illum per neceſſitatem ſequebantur dicentibus: ne ita ferociter et barbare feceris: ſed honorẽ tribue diei ſanctificationis & honora eũ qui vniuerſa conſpicit. At ille infelix interrogauit ſi eſt potẽs in celo qui imperauit agi diem ſabbatorum: & reſpondentibus illis: eſt domin⁹ viuus ipſe in celo potens qui iuſſit agi ſeptimaꝫ diẽ. At ille ait. Et ego potens ſum ſuper terram qui impero ſumi arma & negocia regis impleri. Tamen non obtinuit vt conſilium perficeret. Et nicanor quidẽ cum ſumma ſuperbia erectus cogitauerat cõmune tropheum ſtatuere de iuda. Machabeus autem ſẽper confidebat cum omni ſpe auxiliuꝫ ſibi a domino affuturũ: & hortabatur ſuos ne formidarent ad aduentum nationum ſed in mente haberent adiutoria ſibi facta de celo: & nunc ſperarent ab omnipotẽte ſibi affuturam victoriam. Et allocutus eos de lege & prophetis: ammonẽs etiã certamina que fecerant prius: ꝓmptiores conſtituit eos. Et ita animis eorum erectis ſimul oſtendebat gentium fallaciam: & iuramentorum preuaricationem. Singulos autem illorum armauit non clypei & haſte munitione ſꝫ ſermonibus optimis

Tex.Gre.cū.iterp̄.lati.

adhortatione. ꝛ cū exposuisset somniū
παράκλησιν. καὶ προσεξηγησάμενος ὄνειρον
dignū fide: maxime vniuersos letificauit. erat
ἀξιόπιστον, ὑπέρτι πάντας εὔφρανεν. ἦν
āt hui⁹ visio talis. oniā q
δὲ ἡ τούτου θεωρία τοιάδε. ὀνίαν τὸν γενό=
erat sūm⁹ sacerdos viꝝ honestū ꝛ bonū:
μενον ἀρχιερέα ἄνδρα καλὸν καὶ ἀγαθόν,
verendū qdē aspectu: modestū āt
αἰδήμονα μὲν τὴν ἀπάντησιν, πρᾳὸν δὲ
morib⁹: ꝛ eloquiū emittētem decen
τὸν τρόπον, καὶ λαλιὰν προϊέμενον πρεπόν
ter. ꝛ q a puero exercuerat oīa
τως. καὶ ἐκ παιδὸς ἐκμεμελετηκότα πάντα
ꝟtutis ꝑpria: hūc man⁹
τὰ τῆς ἀρετῆς οἰκεῖα, τοῦτον τὰς χεῖρας
protēdentē orare pro oī
προτείναντα κατεύχεσθαι τῷ παντὶ τῶν
iudeoꝝ cetu. ꝺcinde sic apparuis=
ἰουδαίων συστήματι. εἶθ᾽ οὕτως ἐπιφανῆ=
se viꝝ canitie ꝛ glia prestātē:
ναι ἄνδρα πολιᾷ καὶ δόξῃ διαφέροντα,
mirabilē āt q̄ndā ꝛ magnificētissi
θαυμαστὴν δέ τινα καὶ μεγαλοπρεπεστά=
mā esse circa illū eminētiā. respō
την εἶναι τὴν περὶ αὐτὸν ὑπεροχήν. ἀπο
dentē ꝟo oniā dixisse. fratrū
κριθέντα δὲ τὸν ὀνίαν εἰπεῖν. ὁ φιλάδελ=
amatoꝛ hic est q multū orat
φος οὗτός ἐστιν ὁ πολλὰ προσευχόμενος
pro pplo ꝛ sancta ciuitate hie
ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἁγίας πόλεως ἱε
remias dei propheta. extendentē
ρεμίας ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης. προτείναντα
āt hieremiā dextrā tradere
δὲ τὸν ἱερεμίαν τὴν δεξιὰν παραδοῦναι τῷ
iude gladiū aureū: cū daret āt locu
ἰούδᾳ ῥομφαίαν χρυσῆν, διδόντα δὲ προσ
tū esse hec. accipe sanctū gladiū
φωνῆσαι τάδε. λάβε τὴν ἁγίαν ῥομφαί
mun⁹ a deo: ꝑ quē frāgas
αν δῶρον παρὰ τοῦ θεοῦ, δι᾽ ἧς θραύσῃς
aduersarios. exhortati āt
τοὺς ὑπεναντίους. παρακληθέντες δὲ τοῖς
.s.d. iude ſmonib⁹ valde bonis ꝛ poten=
.Re. ἰούδου λόγοις πάνυ καλοῖς καὶ δυναμέ=
.g. tib⁹ ad virtutē incitare ꝛ aīas iuue
ccl. νοις ἐπ᾽ ἀρετὴν παρορμῆσαι καὶ ψυχὰς νέ
s.d. nū viriles facere: statuerūt nō castrame
ων ἐπανδρῶσαι, διέγνωσαν μὴ στρατεύε
tari: generose āt inuehi: ꝛ cū
σθαι, γενναίως δὲ ἐμφέρεσθαι, καὶ μετὰ
omni virilitate cōgrediētes: iudicare
πάσης εὐανδρίας ἐμπλακέντες, κρῖναι τὰ
negocia: eoꝙ ꝛ ciuitas ꝛ sctā
πράγματα, διὰ τὸ καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ ἅγια
ꝛ teplū piclitarenẗ. erat eīn pro vxo
καὶ τὸ ἱερὸν κινδυνεύειν. ἦν γὰρ ὁ περὶ γυ=
rib⁹ ꝛ filijs item et fratrib⁹ ꝛ ꝓpi
ναικῶν καὶ τέκνων ἔτι δὲ ἀδελφῶν καὶ συγ
quis in minori parte positū eis picu
γενῶν ἐν ἥττονι μέρει κείμενος αὐτοῖς κίνδυ
lum. maxim⁹ ꝟo ꝛ prim⁹ pro san=
νος. μέγιστος δὲ καὶ πρῶτος ὁ περὶ τοῦ καθη
ctificato tēplo timoꝛ. erat āt ꝛ in
γιασμένου ναοῦ φόβος. ἦν δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ
ciuitate detētis nō mediocris solli
πόλει κατειλημμένοις οὐ πάρεργος ἀγω
citudo: turbāte in subdiali cōgres
νία, ταρασσομένης τῆς ἐν ὑπαίθρῳ προσ
su. ꝛ oib⁹ iā sperantib⁹
βολῆς. καὶ πάντων ἤδη προσδοκώντων τὴν

Trāsla.B.Hiero.

& exhortationibus exposito digno fi=
de somnio: per quod vniuersos letifica
uit. Erat autē huiusmodi visus. Oniaꝫ
qui fuerat sūmus sacerdos virum bo=
num et benignū verecundum visu: mo
destum moribus: & eloquio decorum:
& qui a puero in virtutibus exercitatus
sit manus protendenteꝫ: orare pro om
ni populo iudeorum: post hoc apparuis
se et alium virum etate & gloria mirabi
lem: et magni decoris habitudinem cir
ca illum. Respondentem vero oniam
dixisse. Hic est fratrum amator & po=
puli israel: hic est qui multum orat pro
populo et vniuersa sancta ciuitate hie=
remias propheta dei. Extendisse au=
tem hieremiam dextram & dedisse iu=
de gladium aureum dicentem. Accipe
sanctum gladium munus a deo: in quo
deiicies aduersarios populi mei israel.
Exhortati itaqꝫ iude sermonib⁹ bonis
valde de quibus extolli posset impetus
& animi iuuenum confortari: statuerūt
dimicare & confligere fortiter vt virt⁹
de negociis iudicaret: eo ꝙ ciuitas sctā
& templum periclitarentur. Erat enim
pro vxoribus & filiis: itemqꝫ pro fratri
bus & cognatis minor sollicitudo: ma=
ximus vero & primus pro sanctitate ti
mor erat templi: sed & eos qui in ciuita
te erant non minima sollicitudo habe
bat pro his qui congressuri erant: & iā
cum omnes sperarent iudicium futurū
hostesqꝫ adessent atqꝫ exercitus esset
ordinat⁹: bestie equitesqꝫ opportuno
loco compositi considerans machabe
us aduentum multitudinis & apparatū
varium armorum ac ferocitateꝫ bestia
rum extendens manus in celum: pro=
digia facientem dominum inuocauit:
qui non secundum armorum poten=
tiam: sed prout ipsi placet dat dignis vi
ctoriam. Dixit autem inuocans hoc
modo. Tu domine qui misisti angelū
tuum sub ezechia rege iuda: & interfeci
sti de castris sennacherib centum octo=
gintaquinqꝫ milia: & nunc dominator
celorum mitte angelum tuum bonum
ante nos in timore & tremore magni=
tudinis brachii tui vt metuant qui cuꝫ
blasphemia veniunt aduersus sanctuꝫ
populum tuum. Et hic quidem ita per
orauit. Nicanor autem & qui cum ipso
erant cum tubis & cāticis admouebāt.
Iudas vero & qui cum eo erant inuoca
to deo per orationes cōgressi sunt: ma
nu quidem pugnantes: sed et dominū
cordibus orantes prostrauerunt nō mi
nus trigintaquinqꝫ milia: presentia dei
magnifice delectati. Cumqꝫ cessassent &
cum gaudio redirent: cognouerunt ni
canorem ruisse cum armis suis. Facto
itaqꝫ clamore & perturbatione suscita=
ta: patria voce omnipotentem domi=
num benedicebant. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

futuꝝ iudiciū. ꝛ iā se miscentib⁹
ἐσομένην κρίσιν. καὶ ἤδη συμμιξάντων
hostib⁹ ꝛ exercitu ordina
τῶν πολεμίων καὶ τῆς στρατιᾶς ἐνταγεί=
to: ꝛ bestijs in parte opportu
σης, καὶ τῶν θηρίων ἐπὶ μέρος εὔκαι=
na cōstitutis: atqꝫ eqtatu
ρον ἀποκατασταθέντων, τῆς τε ἵππου
ꝑ cornua disposito: cognoscēs mac
κατὰ κέρας τεταγμένης, συνιδὼν ὁ μακ
cabe⁹ mltitudinū ꝑsentiā ꝛ
καβαῖος τὴν τῶν πληθῶν παρουσίαν καὶ
armoꝝ variū apparatū:
τῶν ὅπλων τὴν ποικίλην παρασκευήν,
ipsamqꝫ bestiaꝝ ferocitatē: extēdens
τήν τε τῶν θηρίων ἀγριότητα, ἀνατείνας
man⁹ in celū: inuocauit
τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπεκαλέσα
prodigia faciētē dn̄m: sciēs ꝙ
το τὸν τερατοποιὸν κύριον, γινώσκων ὅτι
nō est ꝑ arma: sicut āt in ipo iudica
οὐκ ἔστι δι᾽ ὅπλων, καθὼς δὲ ἐν αὐτῷ κρι=
tū fuerit dignis tribuit victoriā.
θῇ τοῖς ἀξίοις περιποιεῖται τὴν νίκην.
dixit āt inuocās hoc mo=
ἔλεγε δὲ ἐπικαλούμενος τὸν δὲ τὸν τρό=
do. tu dn̄e misisti ange
πον. σὺ δέσποτα ἀπέστειλας τὸν ἄγγε
lū tuū sub ezechia rege
λόν σου ἐπὶ ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς
iudee: ꝛ interfecit de castris
ἰουδαίας, καὶ ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς
senacherib ad cētum octoginta qnqꝫ
σενναχηρεὶμ εἰς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε
milia. ꝛ nūc ꝑnceps celoꝝ:
χιλιάδας. καὶ νῦν δυνάστα τῶν οὐρανῶν,
mitte angelū bonū ante
ἀπόστειλον ἄγγελον ἀγαθὸν ἔμπροσθεν
nos ad timorē ꝛ tremorē. magnitudīe bra
ἡμῶν εἰς δέος καὶ τρόμον. μεγέθει βρα=
chij tui ꝑterreātur q cū bla=
χίονός σου καταπλαγείησαν οἱ μετὰ βλα
sphemia veniunt aduersus sanctū tuū
σφημίας παραγινόμενοι ἐπὶ τὸν ἅγιόν σου
pplm. ꝛ hic qdē in his finiuit. q ꝟo
λαόν. καὶ οὗτος μὲν ἐν τούτοις ἔληξεν. οἱ δὲ
circa nicanorē cū tubis ꝛ
περὶ τὸν νικάνορα μετὰ σαλπίγγων καὶ
canticis ꝑcedebāt. q āt circa iu=
παιάνων προσῆγον. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰού=
dam cū inuocatione ꝛ votis cōgres
δαν μετ᾽ ἐπικλήσεως καὶ εὐχῶν συνέ=
si sunt cū hostib⁹: ꝛ qdē ma=
μιξαν τοῖς πολεμίοις, καὶ ταῖς μὲν χερ
nib⁹ pugnātes: sed cordib⁹ ad
σὶν ἀγωνιζόμενοι, ταῖς δὲ καρδίαις πρὸς
deū orātes: prostrauerūt nō min⁹
τὸν θεὸν εὐχόμενοι, κατέστρωσαν οὐδὲν ἧττον
decē miliarijs trib⁹ ꝛ qnqꝫ millib⁹:
μυριάδων τριῶν καὶ πεντακισχιλίων, τῇ
dei maxime letati presen
τοῦ θεοῦ μεγάλως εὐφρανθέντες ἐπιφα
tia. cessantes āt a necessitate: ꝛ
νείᾳ. γενόμενοι δ᾽ ἀπὸ τῆς χρείας, καὶ
cum gaudio recedētes: cognouerūt
μετὰ χαρᾶς ἀναλύοντες, ἐπέγνωσαν
ruisse nicanorē cū arma
προπεπτωκότα νικάνορα σὺν τῇ πανο=
tura. facto āt clamore ꝛ ꝑturba
πλίᾳ. γενομένης δὲ κραυγῆς καὶ ταραχ=
tione: benedicebāt ꝑncipē patria voce.
χῆς, εὐλόγουν τὸν δυνάστην τῇ πατρίῳ φωνῇ

τ precepit ꝑ omnia corpore τ ani
καὶ προσέταξεν ὁ καθάπαν σώματι καὶ ψυ
mo prim⁹ pugnator pro ciuib⁹
χῆ προταγωνιστὴς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ὁ τὴν
etatis beniuolētiā erga cōtribules
τῆς ἡλικίας εὔνοιαν εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς
conseruās: nicanoris caput
διαφυλάξας, τὴν τοῦ νικάνορος κεφαλὴν
abscindētes τ manū cū hūero:
ἀποτεμόντας καὶ τὴν χεῖρα σὺν τῷ ὤμῳ
ferre in hierosolyma. adueniēs
φέρειν εἰς ἱεροσόλυμα. παραγινόμενος
āt illuc: τ cōuocās cōtribules:
δὲ ἐκεῖ, καὶ συγκαλέσας τοὺς ὁμοεθνεῖς
τ sacerdotes: ante altare stās
καὶ τοὺς ἱερεῖς, πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου στή-
accersijt eos q̄ de arce.
σας, μετεπέμψατο τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας.
τ ostendēs scelesti nicano-
καὶ ἐπιδειξάμενος τὴν τοῦ μιαροῦ νικάνο-
ris caput τ manū blasphe-
ρος κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα τοῦ δυσφή-
mi: quā extendēs cōtra sanctā omni
μου, ἣν ἐκτείνας ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ παν
potētis domū gl'iat⁹ fuerat: τ
τοκράτορος οἶκον ἐμεγαλαύχησε, καὶ τὴν
linguā impij nicanoris abscin
γλῶσσαν τοῦ δυσσεβοῦς νικάνορος ἐκτε-
dēs: dixit particulatim se datuꝝ aui-
μών, ἔφη κατὰ μέρος δώσειν τοῖς ὀρνέ
bus: at premia demētie cōtra
οις, τὰ δ' ἐπίχειρα τῆς ἀνοίας κατέναν
tēplū suspēdere. at oēs
τι τοῦ ναοῦ κρεμάσαι. οἱ δὲ πάντες
in celū bñdixerūt illustri
εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησαν τὸν ἐπιφανῆ
dño: dicētes. benedict⁹ q̄ serua-
κύριον, λέγοντες. εὐλογητὸς ὁ διατηρή-
uit suū locū icōtaminatū. suspē
σας τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἀμίαντον. ἐξέδη
dit āt nicanoris imaginē ex
σε δὲ τὴν τοῦ νικάνορος προτομὴν ἐκ
arce: manifestū oib⁹ τ eui-
τῆς ἄκρας, ἐπίδηλον πᾶσι καὶ φανε-
dēs dñi auxilij signū.
ρὸν τῆς τοῦ κυρίου βοηθείας σημεῖον.
decreuerūt āt oēs cū cōmuni
ἐδογμάτισαν δὲ πάντες μετὰ κοινοῦ

Precepit autē iudas qui per omnia corpore & animo mori pro ciuibus paratus erat: caput nicanoris & manum cū humero abscissam hierosolymam perferri. Quo cum peruenisset conuocatis cōtribulib⁹ & sacerdotib⁹ ad altare: accersiit & eos qui in arce erāt. Et ostēso capite nicanoris & manu nepharia quam extenderat contra domum sanctam omnipotentis dei magnifice gloriatus est. Linguam etiam impii nicanoris precisam iussit particulatim auibus dari: manum autem dementis contra templum suspendi. Omnes igitur celi benedixerunt dominum dicentes: benedictus qui locum suum incontaminatum seruauit. Suspendit autem nicanoris caput in summa arce vt euidēs esset & manifestum signum auxilii dei. Itaq; omnes cōmuni consilio decreuerunt nullo modo diem istum absq; celebritate preterire: habere autem celebritatem tertiadecima die mensis adar q̄ dicitur voce syriaca pridie mardochei die. Igitur his erga nicanorem gestis: & ex illis temporibus ab hebreis ciuitate possessa: ego quoq; in his faciam finem sermonis. Et siquidem bene & vt historie competit: hoc & ipse velim: si autem minus digne: concedendū est mihi. Sicut enim vinum semp bibere aut semp aquam contrarium est: alternis autem vti delectabile: ita legentib⁹ si semp exactus sit sermo: non erit gratus hic ergo erit consumatus.

Explicit secundus liber Machabeorum.

decreto nequaquā sinere incele-
ψηφίσματος μηδαμῶς ἐᾶσαι ἀπαρασή-
brē hunc diē: habere āt
μαντον τήνδε τὴν ἡμέραν, ἔχειν δὲ
insignē tertiādecimā duo-
ἐπίσημον τὴν τρισκαιδεκάτην τοῦ δω-
decimi mēsis: adar dicit syria-
δεκάτου μηνός, ἀδὰρ λέγεται τῇ συρια-
ca voce: ante vnā diē mardo-
κῇ φωνῇ, πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς μαρδο-
chei diei. ijs igit q̄ erga nicano
χαϊκῆς ἡμέρας. τῶν οὖν κατὰ νικάνο-
rem cōtingentib⁹ sic: τ ab illis
ρα χωρησάντων οὕτω, καὶ ἀπ' ἐκείνων
tēporib⁹ possessa ciuitate
τῶν καιρῶν κρατηθείσης τῆς πόλεως
ab hebreis: τ ipe hic
ὑπὸ τῶν ἑβραίων, καὶ αὐτὸς αὐτόθι τὸν 1.Mac.7.g
smonē finiā. τ si qdē bene
λόγον καταπαύσω. καὶ εἰ μὲν καλῶς
τ vt cōpetit historie: hoc τ
καὶ εὐθίκτως τῇ συντάξει, τοῦτο καὶ
ipo volui. si āt exiliter τ mo-
αὐτὸς ἤθελον. εἰ δὲ εὐτελῶς καὶ με-
dice: hoc attingibile fuit mihi. sicut
τρίως, τοῦτο ἐφικτὸν ἦν μοι. καθάπερ
eni vinū solū bibere: similiter
γὰρ οἶνον καταμόνας πίνειν, ὡσαύτως
āt τ aquā rursus cōtrariū: quo āt
δὲ καὶ ὕδωρ πάλιν πολέμιον, ὃν δὲ
modo vinū aque mixtū dulcē
τρόπον οἶνος ὕδατι συγκραθεὶς ἡδεῖαν
τ delectabilē grām pficit:
καὶ ἐπιτερπῆ τὴν χάριν ἀποτελεῖ,
ita τ preparatio smo
οὕτω καὶ τὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ λό-
nis delectat audit⁹ legen-
γου τέρπει τὰς ἀκοὰς τῶν ἐντυγχα-
tiū historiā. hic āt erit
νόντων τῇ συντάξει. ἐνταῦθα δὲ ἔσαι
finis.
ἡ τελευτή.

finis maccabeoꝝ secundi.
Τέλος τῆς τῶν μακκαβαίων δευτέρας.

INCIPIT TERTIVS LIBER MACCABEORVM: QVI IN LATINO NON HABETVR.

At philopator à referentibus
δὲ φιλοπάτωρ παρὰ τῶν ἀποκομισθέντων
discens factā ab ipso possessor
μαθὼν τὴν γενομένην τῶν ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένων
locor abstractionē ab antiocho: denun=
τόπων ἀφαίρεσιν ὑπὸ ἀντιόχου, παραγγεί
ciās oīb⁹ exercitib⁹ pedestrib⁹ q̄s
λας ταῖς πάσαις δυνάμεσι πεζικαῖς τε
⁊ eq̄strib⁹ suis: ⁊ sororē arsinoē secū accipi=
καὶ ἱππικαῖς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀρσινόην συμπα=
ens: exiuit vsq; ad ea q̄ sm raphiā loca: vbi
ραλαβών, ἐξώρμησε μέχρι τῶν κατὰ ῥαφίαν τόπων, ὅπου
castrametati fuerāt q̄ circa antiochū. theodot⁹ āt q̄dā cōple=
παρεμβεβλήκεισαν οἱ περὶ ἀντίοχον. θεόδοτος δέ τις ἐκπλη
re insidias cogitās: assumēs ex suppositis
ρῶσαι τὴν ἐπιβουλὴν διανοηθείς, παραλαβὼν τῶν προυπο=
tis sibi armis ptolemaicis optima: cōtulit se
τεταγμένων αὐτῷ ὅπλων πτολεμαϊκῶν τὰ κράτιστα, διεκομίσθη
noctu in ptolemei tabnaculū: tāq̄ sol⁹ īterfectur⁹ eū:
νύκτωρ ἐπὶ τὴν τοῦ πτολεμαίου σκηνήν, ὡς μόνος κτεῖναι αὐτόν,
⁊ in hoc dissolutur⁹ bellū. hunc āt ducēs dosithe=
καὶ ἐν τούτῳ διαλῦσαι τὸν πόλεμον. τοῦτον δὲ διαγαγὼν δωσίθε
us fili⁹ drimyli dict⁹: genere iude⁹: postea āt cōmu=
ος ὁ δριμύλου λεγόμενος, τὸ γένος ἰουδαῖος, ὕστερον δὲ μεταβα=
tās legitima ⁊ a patrijs sanctionib⁹ alien⁹ fact⁹:
λὼν τὰ νόμιμα καὶ τῶν πατρίων δογμάτων ἀπηλλοτριωμένος,
ignobilē quēdā reclinauit in tabnaculo: quē cōtigit ferre
ἄσημόν τινα κατέκλινεν ἐν τῇ σκηνῇ, ὃν συνέβη κομίσασθαι τὴν
illi⁹ suppliciū. facto āt forti prelio ⁊ rebus
ἐκείνου κόλασιν. γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης καὶ τῶν πραγμά=
magis bn̄ succedentib⁹ antiocho: valde arsinoe obambu
των μᾶλλον ἐρρωμένων τῷ ἀντιόχῳ, ἱκανῶς ἡ ἀρσινόη ἐπιπορευ
lans exercit⁹ hortabat̄: cū miseria ⁊ lachrymis
σαμένη τὰς δυνάμεις παρεκάλει, μετὰ οἴκτου καὶ δακρύων τοὺς
capillos soluta: vt auxiliarent̄ sibiipsis ⁊ filijs ⁊ vxo
πλοκάμους λελυμένη, βοηθεῖν ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς τέκνοις καὶ γυ
rib⁹ audacter: promittēs se daturā vincētib⁹ cuilibet duas
ναιξὶ θαρραλέως, ἐπαγγελλομένη δώσειν νικήσασιν ἑκάστῳ δύο
minas auri. ⁊ sic cōtigit aduersarios in manuū pu
μνᾶς χρυσίου. καὶ οὕτω συνέβη τοὺς ἀντιπάλους ἐν χειρονομί
gna perimi: multos āt ⁊ captiuos cōprehen=
αις διαφθαρῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ δορυαλώτους συλληφθῆ=
sos esse. cōpos fact⁹ āt insidiar iudicauit ppin=
ναι. κατακρατήσας δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἔκρινε τὰς πλησί=
quas ciuitates adueniēs hortari. faciēs āt hoc: ⁊
ον πόλεις ἐπελθὼν παρακαλέσαι. ποιήσας δὲ τοῦτο, καὶ
delubris dona tribuēs: bono eē aīo subdi=
τοῖς τεμένεσι δωρεὰς ἀπονείμας, εὐθαρσεῖς τοὺς ὑποτεταγμέ
tos fecit. at iudeis mittentib⁹ ad eū ex
νους κατέστησε. τῶν δὲ ἰουδαίων διαπεμψαμένων πρὸς αὐτὸν ἀπὸ
senatu ⁊ seniorib⁹ salutaturos eū ⁊
τῆς γερουσίας καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοὺς ἀσπασομένους αὐτὸν καὶ
munera portaturos ⁊ pro his q̄ cōtigerant cōgratulaturos: cōtigit
ξένια κομιοῦντας καὶ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι χαρησομένους, συνέβη
magis ei in aīo sedere vt citissime ad eos veni=
μᾶλλον αὐτῷ προθυμηθῆναι ὡς τάχιστα πρὸς αὐτοὺς παραγενέ
ret. perueniens āt ad hierosolyma: ⁊ sacrificās maximo deo:
σθαι. διακομισθεὶς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ θύσας τῷ μεγίστῳ θεῷ,
⁊ grās reddēs: ⁊ eor̄ q̄ deinde aliq̄d loco faciēs: ⁊
καὶ χάριτας ἀποδιδούς, καὶ τῶν ἑξῆς τι τῷ τόπῳ ποιήσας, καὶ
tā veniēs in locū: ⁊ diligētia ⁊ deco
δὴ παραγενόμενος εἰς τὸν τόπον, καὶ τῇ σπουδαιότητι καὶ εὐπρε
re stupefact⁹: mirat⁹ āt ⁊ tēpli optimā īstructionē: co
πείᾳ καταπλαγείς, θαυμάσας δὲ καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ εὐταξίαν, ἐνε
gitauit decernere in tēplū intrare. his āt dicentib⁹
θυμήθη βουλεύσασθαι εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν. τῶν δὲ εἰπόντων
nō licere fieri hoc q̄a neq; his q̄ ex gēte licet
μὴ καθήκειν γίνεσθαι τοῦτο, διὰ τὸ μηδὲ τοῖς ἐκ τοῦ ἔθνους ἐξεῖναι
intrare neq; oīb⁹ sacerdotib⁹: sed soli p̄posito
εἰσιέναι μηδὲ πᾶσι τοῖς ἱερεῦσιν, ἀλλ' ἢ μόνῳ τῷ προηγουμένῳ
omniū sūmo sacerdoti: ⁊ hoc in anno semel. ille āt nequaq̄ p̄sua
πάντων ἀρχιερεῖ, καὶ τοῦτο κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ, ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπει
debat̄. ipaq; lege spreta: nullaten⁹ cessabat prefer
θετο. τοῦτε νόμου παραναγνωσθέντος, οὐδαμῶς ἀπέλειπε προφε
re seipm: oportere intrare dicēs. ⁊ si illi fraudati sūt hoc
ρόμενος ἑαυτόν, δεῖν εἰσελθεῖν λέγων. καὶ εἰ ἐκεῖνοι ἐστέρηνται ταύ
honore: me nō oportet. ⁊ interrogabat: ob quā causam intrā=
της τῆς τιμῆς, ἐμὲ οὐ δεῖ. καὶ ἐπυνθάνετο, διὰ τίνα αἰτίαν εἰσερ=
tem ipm in oē fanū null⁹ p̄hibuit p̄sentiū.
χόμενον αὐτὸν εἰς πᾶν τέμενος οὐθεὶς ἐκώλυσε τῶν παρόντων.
⁊ q̄dā imprudēter dixit male ipm hoc mōstrosum eē. fa=
καί τις ἀπρονοήτως ἔφη κακῶς αὐτὸ τοῦτο τερατεύεσθαι. γινομέ
cto āt inq̄t hoc p̄pt aliquā cām: nōne oīno ingressu=
νου δέ φησι τούτου. διά τινα αἰτίαν, οὐχὶ πάντως εἰσελεύ
rum eē ⁊ volentib⁹ eis ⁊ nō? at sacerdotib⁹ ī oīb⁹
σεσθαι καὶ θελόντων αὐτῶν καὶ μή; τῶν δὲ ἱερέων ἐν πάσαις
vestib⁹ p̄cidentib⁹: ⁊ orantib⁹ maximū deū au=
ταῖς ἐσθήσεσι προπεσόντων, καὶ δεομένων τοῦ μεγίστου θεοῦ βοη
xiliari instāti necessitati: ⁊ īpetū male irruētis
θεῖν τῇ ἐφεστώσῃ ἀνάγκῃ, καὶ τὴν ὁρμὴν τοῦ κακῶς ἐπιβαλλομένου
cōprimere: clamore etiā cū lachrymis tēplū implentib⁹: q̄
μεταθεῖναι, κραυγῆς τε μετὰ δακρύων τὸ ἱερὸν ἐμπλησάντων, οἱ
in ciuitate relicti erāt: turbati exilierūt: occul
κατὰ τὴν πόλιν ἀπολιπόμενοι, ταραχθέντες ἐξεπήδησαν, ἄδη
tū q̄d existimātes factū. ⁊ incluse virgines in cubi
λόν τι θέμενοι τὸ γινόμενον. αἵτε κατάκλειστοι παρθένοι ἐν θαλά
culis cū matrib⁹: egresse sunt ⁊ reddiderūt puluerē co
μοις σὺν ταῖς τεκούσαις, ἐξώρμησαν καὶ ἀπέδωκαν κόνιν ταῖς κό
mas spargētes: gemituq; ⁊ suspirijs plateas implebāt.
μαις πασσόμεναι, γόου τε καὶ στεναγμῶν τὰς πλατείας ἐνεπίμπλ(α)ν.
alie āt ⁊ nuper seposite ad oēs nūc ordi
αἱ δὲ καὶ προσαρτίως ἐσταλμέναι τοὺς πρὸς ἀπάντας νῦν διατε=
natos ⁊ decentē pudorē relinquētes: cursū
ταγμένους καὶ τὴν ἁρμόζουσαν αἰδῶ παραλείπουσαι, δρόμον
inordinatū in ciuitate cōfecerūt. at infantes ex filijs ipe q;
ἄτακτον ἐν τῇ πόλει συνίσταντο. τὰ δὲ νεογνὰ τῶν τέκνων αἵτε
preter hos matres ⁊ nutrices deserētes aliter atq; aliter:
πρὸς τούτοις μητέρες καὶ τιθηνοὶ παραλιποῦσαι ἄλλως καὶ ἄλλως,
alie q̄dē p domos: alie āt p vias irreuocabilr in emi
αἱ μὲν κατ' οἴκους, αἱ δὲ κατὰ τὰς ἀγυιὰς ἀνεπιστρέπτως εἰς τὸ πα
nētissimo tēplo cōgregabant̄. varia āt erat in hoc cōgrega
νυπέρτατον ἱερὸν ἠθροίζοντο. ποικίλη δὲ ἦν τῶν εἰς τοῦτο συλλε=
tor oratio pro his q̄ iniuste ab illo tētabant̄.
γέντων ἡ δέησις ἐπὶ τοῖς ἀνοσίως ὑπ' ἐκείνου καταγχειρουμένοις.
cūq; his ex ciuib⁹ audētes nō ferebāt: deniq;
σύν τε τούτοις οἱ τῶν πολιτῶν θρασυνθέντες οὐκ ἠνείχοντο, τέλεον
co instāte ⁊ p̄positum cōplere cogitāte.
αὐτοῦ ἐπικειμένου καὶ τὸ τῆς προθέσεως ἐκπληροῦν διανοουμένου.
clamātes āt: impetū ad arma facere ⁊ virili=
φωνήσαντες δέ, τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὰ ὅπλα ποιήσασθαι καὶ θαρραλέ
ter pro patria lege mori: multā fecerunt in lo
ως ὑπὲρ τοῦ πατρῴου νόμου τελευτᾶν, ἱκανὴν ἐποίησαν ἐν τῷ τό
co exasperationē. vix q; a senib⁹ ⁊ presbyte
πῳ τραχύτητα. μόλις τε ὑπό τε τῶν γηραιῶν καὶ τῶν πρεσβυ=
ris cohibiti: ad eundē orationis affuerunt sta
τέρων ἀποτραπέντες, ἐπὶ τὴν αὐτὴν τῆς δεήσεως παρῆσαν στά
tū. ⁊ q̄dē turba vt pri⁹ in his versabat̄ orās.
σιν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὡς ἔμπροσθεν ἐν τούτοις ἀνεστρέφετο δεόμενον.
at q̄ circa regē seniores: multipliciter tētabant
οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα πρεσβύτεροι, πολλαχῶς ἐπειρῶντο τὸν
superbū ei⁹ animū cohercere a proposito cōsilio. indura
ἀγέρωχον αὐτοῦ νοῦν ἐξιστάνειν τῆς ἐντεθυμημένης βουλῆς. θρασυν
tus āt ⁊ oīa pretermittēs: adhuc ⁊ impetū faciebat fi=
θεὶς δὲ καὶ πάντα παραπέμψας, ἤδη καὶ πρόσβασιν ἐποιεῖτο τέ
nē impositur se existimās predicto hec igit̄ ⁊ q̄ circa eū exi
λος ἐπιθήσειν δοκῶν τῷ προειρημένῳ. ταῦτ' οὖν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὄν
stebāt videtes: cōuersi sunt vt cū nr̄is inuocarēt
τες θεωροῦντες, ἐτράπησαν εἰς τὸ σὺν τοῖς ἡμετέροις ἐπικαλεῖσθαι

eũ q̃ oẽm poteſtatẽ habet: presentib⁹ auxiliari nõ deſpi
τὸν πᾶν κράτος ἔχοντα, τοῖς παροῦσιν ἐπαμῦναι μὴ παρι=
cientẽ iniquũ ⁊ ſuperbũ facin⁹. ex ãt denſiſſima
δόντα τὴν ἄνομον καὶ ὑπερήφανον πρᾶξιν. ἐκ δὲ τῆς πυκνοτάτης
q3 ⁊ laborioſa turbaꝝ cõgregata exclamatiõe: incõpabiliſq; edã
τε καὶ ἐμπόνου τῶν ὄχλων συναγομένης κραυγῆς, ἀνείκαστός τις
fuit vox. videri eñi erat nõ ſolũ hoĩes: ſed ⁊ mu
ἦν βοή. δοκεῖν γὰρ ἦν μὴ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὰ τεί
ros ⁊ oẽ ſolũ reſonare: ceu iã oĩb⁹ tũc
χη καὶ τὸ πᾶν ἔδαφος ἠχεῖν, ἅτε δὴ τῶν πάντων τότε
mortẽ cõmutãtib⁹ pro loci cõtaminatione.
θάνατον ἀλλασσομένων ἀντὶ τῆς τοῦ τόπου βεβηλώσεως.
⁊ dicebãt vnanimiter. dñe dñe rex celoꝝ ⁊
καὶ εἶπον ὁμοθυμαδόν. κύριε κύριε βασιλεῦ τῶν οὐρανῶν καὶ
domine oĩs creature: ſancte in ſanctis: monarcha: omni=
δέσποτα πάσης κτίσεως, ἅγιε ἐν ἁγίοις, μόναρχε, παν=
potẽs: intẽde nobis oppreſſis ab impio ⁊
τοκράτορ, πρόσχες ἡμῖν καταπονουμένοις ὑπὸ ἀνοσίου καὶ
profano audacia ⁊ fortitudine ſupbiente. tu eñi q̃ creaſti
βεβήλου θράσει καὶ σθένει πεφρυαγμένου. σὺ γὰρ ὁ κτίσας τὰ
oĩa ⁊ oĩm dominãs princeps iuſt⁹ es. ⁊ eos q̃ cũ
πάντα καὶ τῶν ὅλων ἐπικρατῶν δυνάστης δίκαιος εἶ. καὶ τοὺς ὕβ
cõtumelia ⁊ ſupbia aliq̃d agũt iudicas. tu illos q̃ prius impie
ρει καὶ ἀγερωχίᾳ τι πράσσοντας κρίνεις. σὺ τοὺς ἔμπροσθεν ἀδικί
tatẽ fecerũt: inter q̃s ⁊ gigãtes fuerũt robore ⁊ audacia cõfidẽ
αν ποιήσαντας, ἐν οἷς καὶ γίγαντες ἦσαν ῥώμῃ καὶ θράσει πεποι
tes: interemiſti: ſupinducẽs eis immẽſam aquã. tu ſup=
θότες, διέφθειρας, ἐπαγαγὼν αὐτοῖς ἀμέτρητον ὕδωρ. σὺ τοὺς ὑπε
biã operãtes ſodomitas manifeſtos in iniqui
ρηφανίαν ἐργαζομένους σοδομίτας διαδήλους ταῖς κακί=
tatib⁹ factos: igne ⁊ ſulphure cõbuſſiſti: exẽplum
αις γενομένους, πυρὶ καὶ θείῳ κατέφλεξας, παράδειγμα τοῖς
venturis cõſtituẽs. tu audacẽ pharaonẽ q̃ ſeruitute op
ἐπιγινομένοις καταστήσας. σὺ τὸν θρασὺν φαραὼ καταδουλω=
preſſerat pp̃lm tuũ ſanctũ iſrael: varijs ⁊ multis
σάμενον τὸν λαόν σου τὸν ἅγιον ἰσραήλ, ποικίλαις καὶ πολλαῖς
tentãs supplicijs: notã feciſti potẽtiã. in qb⁹ notifica
δοκιμάσας τιμωρίαις, ἐγνώρισας τὴν δυναστείαν. ἐφ᾽ αἷς ἐγνώρι=
ſti magnã tuã fortitudinẽ. ⁊ pſequentẽ eũ cũ currib⁹ ⁊
σας τὸ μέγα σου κράτος. καὶ ἐπιδιώξαντα αὐτὸν σὺν ἅρμασι καὶ
turbaꝝ mltitudie: inũdaſti pfundo maris. eos ãt q̃ crediderũt
ὄχλων πλήθει, ἐπέκλυσας βάθει θαλάσσης, τοὺς δὲ ἐμπιστεύσαν
in te omni creature imperãti: ſaluos reduxi=
τας ἐπὶ σοὶ τῷ τῆς ἁπάσης κτίσεως δυναστεύοντι, σώους διεκόμι
ſti. q̃ ⁊ cognoſcẽtes opa tue man⁹: laudauerũt te omni
σας. οἳ καὶ συνειδότες ἔργα σῆς χειρός, ᾔνεσάν σε τὸν παντο
potentẽ. tu rex q̃ creaſti infinitã ⁊ immẽſam terrã:
κράτορα. σὺ βασιλεῦ κτίσας τὴν ἀπέραντον καὶ ἀμέτρητον γῆν,
elegiſti ciuitatẽ hãc: ⁊ ſanctificaſti locũ hũc in no
ἐξελέξω τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἡγίασας τὸν τόπον τοῦτον εἰς ὄνο
mẽ tibi oĩm minime ĩdigẽti. ⁊ gl̃ificaſti apparitione
μά σοι τῷ τῶν ἁπάντων ἀπροσδεεῖ. καὶ παρεδόξασας ἐπιφανείᾳ
magnifica: cõmẽdationẽ faciẽs ei⁹ ad gl̃iã ma=
μεγαλοπρεπεῖ, σύστασιν ποιησάμενος αὐτοῦ πρὸς δόξαν τοῦ με=
gni ⁊ venerabilis nominis tui. ⁊ amãs domũ iſrael:
γάλου καὶ ἐντίμου ὀνόματός σου. καὶ ἀγαπῶν τὸν οἶκον ἰσραήλ,
pollicit⁹ es q̃ ſi eſſet nr̃m aduerſitas: ⁊ cõprehẽderet
ἐπηγγείλω δὴ ὅτι ἐὰν γένηται ἡμῶν ἀποστροφή, καὶ καταλάβῃ
nos afflictio: ⁊ veniẽtes in locũ hũc orarem⁹: exau
ἡμᾶς στενοχωρία, καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν τόπον τοῦτον δεηθῶμεν, εἰ
dires orationẽ nr̃am. ⁊ nũc fidelis es ⁊ verax. qm̃ ãt
σακούσῃ τῆς δεήσεως ἡμῶν. καὶ δὴ πιστὸς εἶ καὶ ἀληθινός. ἐπεὶ δὲ
ſepe oppreſſis patrib⁹ nr̃is auxiliat⁹ es ĩpis in
πλεονάκις θλιβέντων τῶν πατέρων ἡμῶν ἐβοήθησας αὐτοῖς ἐν τῇ
humilitate: ⁊ liberaſti eos ex magnis malis: ecce ãt nũc
ταπεινώσει, καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐκ μεγάλων κακῶν, ἰδοὺ δὲ νῦν
ſancte rex: ob multa ⁊ magna nr̃a peccata
ἅγιε βασιλεῦ, διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἡμῶν ἁμαρτίας
oppugnamur: ⁊ ſubiecti ſum⁹ inimicis nr̃is ⁊ contẽni=
καταπονούμεθα, καὶ ὑποτέταγμεθα τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν καὶ παρεί=
mur in imbecillitatib⁹. in ãt nr̃a ruina audax ⁊
μεθα ἐν ἀδυναμίαις. ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ καταπτώσει ὁ θρασὺς καὶ

profan⁹ hic ſtudet iniuria afficere in terra deſigna=
βέβηλος οὗτος ἐπιτηδεύει καθυβρίσαι τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀναδεδειγ
tum nomini gl̃ie tue ſanctũ locũ. nã habitaculũ
μένον τῷ ὀνόματι τῆς δόξης σου ἅγιον τόπον. τὸ μὲν γὰρ οἰκητήριόν
tuũ celũ celi incõprehẽſibile hominib⁹ eſt. ſed qm̃ pba
σου οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ ἀνέφικτος ἀνθρώποις ἐστίν. ἀλλ᾽ ἐπεὶ εὐδό
ſti gl̃iam tuã in pp̃lo tuo iſrael: ſanctificaſti locũ
κησας τὴν δόξαν σου ἐν τῷ λαῷ σου ἰσραήλ, ἡγίασας τὸν τόπον
hũc. nõ vlciſcaris nos in hoꝝ imũditia: neq3 punias
τοῦτον. μὴ ἐκδικήσῃς ἡμᾶς ἐν τῇ τούτων ἀκαθαρσίᾳ, μὴ δὲ εὐθύνῃς
nos in pollutione. vt nõ glorientᷣ iniqui in furore
ἡμᾶς ἐν βεβηλώσει. ἵνα μὴ καυχήσωνται οἱ παράνομοι ἐν θυμῷ
ſuo: neq3 exultẽt in ſuperbia lingue
αὐτῶν, μὴ δὲ ἀγαλλιάσωνται ἐν ὑπερηφανίᾳ γλώσσης
ſue dicẽtes. nos calcauim⁹ domũ ſanctifi
αὐτῶν λέγοντες. ἡμεῖς κατεπατήσαμεν τὸν οἶκον τοῦ ἁγι=
cationis: ſicut calcantᷣ dom⁹ abominationũ.
ασμοῦ, ὡς καταπατοῦνται οἱ οἶκοι τῶν προσοχθισμάτων.
dele peccata nr̃a: ⁊ diſperge erro
ἀπάλειψον τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ διασκέδασον τὰς ἀμπλα=
res nr̃os: ⁊ oſtẽde miam tuã in tẽpore hoc.
κίας ἡμῶν, καὶ ἐπίφανον τὸ ἔλεός σου κατὰ τὴν ὥραν ταύτην.
cito preocupẽt miſerationes tue: ⁊ da laudes in
ταχὺ προκαταλαβέτωσαν οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ δὸς αἰνέσεις ἐν
ore procidentiũ ⁊ confractoꝝ animab⁹:
στόματι τῶν καταπεπτωκότων καὶ συντετριμμένων τὰς ψυχάς,
faciẽs nobis pacẽ. hic oĩm viſitator deus ⁊ ante
ποιήσας ἡμῖν εἰρήνην. ἐνταῦθα ὁ πάντων ἐπόπτης θεὸς καὶ πρὸ
oẽs ſanct⁹ in ſanctis exaudiẽs iuſtã orationẽ:
πάντων ἅγιος ἐν ἁγίοις εἰσακούσας τῆς ἐνθέσμου λιτανείας, τὸν
cõtumelia ⁊ audacia valde elatũ flagellauit eũ: hinc ⁊
ὕβρει καὶ θράσει μεγάλως ἐπηρμένον ἐμάστιξεν αὐτόν, ἔνθεν καὶ
inde vibrãs eũ vt arũdinẽ a vẽto: adeoq; in ſo=
ἔνθεν κραδάνας αὐτὸν ὡς κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου, ὥστε κατ᾽ ἐδά=
lo inutilẽ adhuc ⁊ mẽbris ſolutũ: neq3 lo=
φους ἄπρακτον ἔτι καὶ τοῖς μέλεσι παραλελυμένον, μὴ δὲ φωνῆ
qui poſſe iuſto implicatũ iudicio. vnde et amici
σαι δύνασθαι δικαίᾳ περιπεπλεγμένον κρίσει. ὅθεν οἵ τε φίλοι
⁊ corporis cuſtodes celerẽ intuẽtes cõprehendentẽ eũ
καὶ οἱ σωματοφύλακες ὀξεῖαν ἰδόντες τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν
caſtigatõez: timẽtes ne ⁊ vitã deſereret: cito eũ eduxe=
εὐθύναν, φοβούμενοι μὴ καὶ τὸ ζῆν ἐκλείπῃ, ταχέως αὐτὸν ἐξείλκυ
rũt maximo perculſi timore. in tp̃e ãt poſtea
σαν ὑπερβάλλοντι καταπεπληγμένοι φόβῳ. ἐν χρόνῳ δὲ ὕστερον
colligẽs ſe ipm̃: nequaq̃ in penitentiã venit improperat⁹.
ἀναλεξάμενος ἑαυτόν, οὐδαμῶς εἰς μεταμέλον ἦλθεν ἐπιτιμηθείς.
cũ minis ãt acerbis receſſit. pueniens xo in egy=
μετ᾽ ἀπειλῆς δὲ πικρᾶς ἀνέλυσεν. διακομισθεὶς δὲ εἰς τὴν αἴγυ=
ptũ: ⁊ malitiã augẽs: per q3 pre demõſtratos
πτον, καὶ τὰ τῆς κακίας ἐπαύξων, διά τε τῶν προαποδεδειγμένων
coadiutores ⁊ ſocios ab oĩ iuſto remotos: nõ ſo
συμπότων καὶ ἑταίρων τοῦ παντὸς δικαίου κεχωρισμένων, οὐ μό
lũ in infinitis libidinib⁹ pſeuerauit: ſed ⁊ ad tã
νον ταῖς ἀναριθμήτοις ἀσελγείαις διηρκέσθη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ το
tum audacie pceſſit: vt blaſphemias in locis cõmẽ
σοῦτον θράσους προῆλθεν, ὥστε δυσφημίας ἐν τοῖς τόποις συνί
daret: ⁊ multi amicoꝝ intẽdentes in regis
στασθαι, καὶ πολλοὺς τῶν φίλων ἀτενίζοντας εἰς τὴν τοῦ βασιλέως
ppoſitũ: etiã ipi ſeq̃rentᷣ illi⁹ volũtatẽ. ppoſuit publice
πρόθεσιν, καὶ αὐτοὺς ἕπεσθαι τῇ ἐκείνου θελήσει. προέθετο δημοσίᾳ
cõtra gentẽ tradere vitupiũ. in ea q̃ ẽm au=
κατὰ τοῦ ἔθνους διαδοῦναι ψόγον. ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν αὐ=
lam turre colũnã erigẽs: inſculpſit ſcripturã: nullũ eoꝝ q̃
λὴν πύργου στήλην ἀναστήσας, ἐκόλαψε γραφήν, μηδένα τῶν
nõ ſacrificarẽt in ſctã eoꝝ ingredi: oẽs ãt iu=
μὴ θυόντων εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν εἰσιέναι, πάντας δὲ τοὺς ἰου
deos in pp̃li ſcriptionẽ ⁊ ſeruilẽ diſpoſitionẽ duci:
δαίους εἰς λαογραφίαν καὶ οἰκετικὴν διάθεσιν ἀχθῆναι, τοὺς
at cõtradicentes vi tractos vita priuare: ipoſq3 deſ=
δὲ ἀντιλέγοντας βίᾳ φερομένους τοῦ ζῆν μεταστῆσαι, τούς τε ἀπο
criptos ſignari ⁊ p ignẽ in corpore inſigni
γραφομένους χαράττεσθαι καὶ διὰ πυρὸς εἰς τὸ σῶμα παρασήμῳ

dionysii hedere folio: quos ⁊ segregare in precōtrac=
διονύσου κισσοφύλλω, οὓς καὶ καταχωρίσαι εἰς τὴν προσυνεσταλμέ
tā libertatē. vt āt nō oib⁹ infensus appareret: sub=
νην αὐθεντίαν. ἵνα δὲ μὴ τοῖς πᾶσιν ἀπεχθόμενος φαίνηται, ὑπέ
scripsit. si āt quippiā ex illis voluerint inter eos q̄ sa=
γραψεν. ἐὰν δέ τινες ἐξ αὐτῶν προαιρῶνται ἐν τοῖς κατὰ τὰς τε
cris initiati sunt versari: hos eq̄les ciues alexā=
λεταῖς μεμυημένοις ἀναστρέφεσθαι, τούτους ἰσοπολίτας ἀλεξαν=
drinis esse. aliq̄ q̄dē igit̄ in ciuitatē ciuitatis pieta=
δρεῦσιν εἶναι. ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ πόλεως τὰς τῆς πόλεως εὐσε=
tes scalas abominati: faciliter se ipos dederūt: tāq̄ ma
βείας ἐπιβάθρας στυγοῦντες, εὐχερῶς ἑαυτοὺς ἐδίδοσαν, ὡς με
gne cuiusdā pticipaturi glie ob futurā cū re=
γάλης τινὸς κοινωνήσοντες εὐκλείας ὑπὸ τῆς ἐσομένης τῷ βα=
ge cōmunicationē. at plurimi gnosa aīa pualuerūt: ⁊
σιλεῖ συναναστροφῆς. οἱ δὲ πλεῖστοι γενναίᾳ ψυχῇ ἐνίσχυσαν, καὶ
nō recesserūt a pietate. et pecunias pro vita cōmutā
οὐ διέστησαν τῆς εὐσεβείας. τά τε χρήματα περὶ τοῦ ζῆν ἀντικα
tes intrepide: tentabāt se ipos liberare ab ascri
ταλλασσόμενοι ἀδεῶς, ἐπειρῶντο ἑαυτοὺς ῥύσασθαι ἐκ τῶν ἀπο
ptionib⁹: sperātes q̄ pseuerauerūt auxiliū se cōsecuturos. ⁊
γραφῶν, εὐέλπιδές τε καθειστήκεισαν ἀντιλήψεως τεύξεσθαι. καὶ
eos q̄ recesserāt ab ipis abominabant̄: ⁊ tāq̄ hostes
τοὺς ἀποχωροῦντας ἐξ αὐτῶν ἐβδελύσσοντο, καὶ ὡς πολεμίους τοῦ
gētis iudicabāt: ⁊ cōmuni cōuersatione ⁊ vtilitate puabāt.
ἔθνους ἔκρινον, καὶ τῆς κοινῆς συναναστροφῆς καὶ εὐχρηστίας ἐστέρουν.
q̄ ⁊ cū cōperisset impi⁹: adeo irat⁹ est: vt
ἃ καὶ μεταλαμβάνων ὁ δυσσεβής, ἐπὶ τοσοῦτον ἐχόλησεν, ὥστε
nō solū in alexādriā indignaret̄: sed ⁊ ijs q̄ in regio
οὐ μόνον κατ' ἀλεξάνδρειαν διοργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ χώ
ne graui⁹ aduersaret̄: ⁊ iuberet accelerātes cōgre
ρᾳ βαρυτέρως ἐναντιωθῆναι, καὶ προστάξαι σπεύσαντας συναγα
gare oēs in idē: ⁊ pessima nece vita puare.
γεῖν πάντας ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ χειρίστῳ μόρῳ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι.
his āt dispositis fama inimica diuulgabat̄ cōtra
τούτων δὲ οἰκονομουμένων φήμη δυσμενὴς ἐξηχεῖτο κατὰ τοῦ
gentē hoīb⁹ cōcordib⁹ ad malefaciendū: occasione data
γένους ἀνθρώποις συμφρονοῦσιν εἰς κακοποίησιν, ἀφορμῆς διδομένης
ad cōstitutōez: tāq̄ a legib⁹ eos phibētib⁹. at iu
εἰς διάθεσιν, ὡς ἂν ἀπὸ τῶν νομίμων αὐτοὺς κωλυόντων. οἱ δὲ ἰου
dei q̄dē erga reges beniuolētiā ⁊ fidē imutabilē
δαῖοι, τὴν μὲν πρὸς τοὺς βασιλεῖς εὔνοιαν καὶ πίστιν ἀδιάστροφον
fuerāt seruātes. colētes āt deū ⁊ in hui⁹ lege
ἦσαν διαφυλάσσοντες. σεβόμενοι δὲ τὸν θεὸν καὶ τῷ τούτου νόμῳ
rēpublicā gerētes: separatōez faciebāt in aliq̄s ⁊ subuersiones.
πολιτευόμενοι, χωρισμὸν ἐποίουν ἐπί τινων καὶ καταστροφάς.
ob q̄ causam aliq̄b⁹ odiosi videbant̄. at iusticie opatio
δι' ἣν αἰτίαν ἐνίοις ἀπεχθεῖς ἐφαίνοντο. τῇ δὲ τῶν δικαίων εὐπρα
ne ornātes cōuersationē: oib⁹ hoīb⁹ pbati extite=
ξίᾳ κοσμοῦντες τὴν συναναστροφήν, ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδόκιμοι καθειστή
runt. ipam q̄dē igit̄ de gn̄e in oibus vulgatā modestiā
κεισαν. τὴν μὲν οὖν περὶ τοῦ γένους ἐν πᾶσι θρυλλουμένην εὐπραξίαν οἱ
alienigene nequaq̄ cōnumerauerūt. at de adorationib⁹
ἀλλόφυλοι οὐδαμῶς διηριθμήσαντο. τὴν δὲ περὶ τῶν προσκυνήσεων
⁊ morib⁹ dissensionē diuulgabāt: dicētes neq̄ regi neq̄
καὶ τροφῶν διάστασιν ἐθρύλλουν, φάσκοντες μήτε τῷ βασιλεῖ μήτε
exercitib⁹ amicos homines esse: odiosos
ταῖς δυνάμεσιν ὁμοσπόνδους τοὺς ἀνθρώπους γίνεσθαι, δυσμενεῖς
āt esse ⁊ maxime negocijs aduersantes. ⁊ nō quo
δὲ εἶναι καὶ μέγα τι τοῖς πράγμασιν ἐναντιουμένους. καὶ οὐ τῷ τυ
uis diffamauerūt vitupio. q̄ āt in ciuitate greci nihil le=
χόντι περιῆψαν ψόγῳ. οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἕλληνες οὐδὲν ἠδικη=
si: turbationē insperatā circa hoīes vidētes: ⁊
μένοι, ταραχὴν ἀπροσδόκητον περὶ τοὺς ἀνθρώπους θεωροῦντες, καὶ
cōcursus subitos factos: auxiliari q̄dē nō poterāt. tyran
συνδρομὰς ἀπροσκόπους γινομένας, βοηθεῖν μὲν οὐκ ἔσθενον. τυραν
nica enī erat oppressio. cōsolabant̄ āt ⁊ grauiter ferebāt: casu=
νικὴ γὰρ ἦν ἡ διάθεσις. παρεκάλουν δὲ καὶ δυσφόρως εἶχον, μεταπε
ra q̄ hec existimabāt. nō enī sic contēnet ta=
σεῖσθαί τε ταῦτα ὑπελάμβανον. μὴ γὰρ οὕτω παροραθήσεσθαι τη
le cōstitutū q̄ nō ignorauerit. iā āt ⁊ q̄dā vicini q̄ ⁊
λικοῦτο σύστημα μηδὲν ἠγνοηκώς. ἤδη δὲ καί τινες γείτονές τε καὶ

amici ⁊ q̄ cōuersabant̄: secrete q̄sdā attrahētes: fi=
φίλοι καὶ συμπραγματευόμενοι, μυστικῶς τινας ἐπισπώμενοι, πί
dē dabāt ptegere: ⁊ oē diligēs admittere ad auxi
στεις ἐδίδουν συνασπιεῖν, καὶ πᾶν ἐκτενὲς προσοίσεσθαι πρὸς ἀντί
liū. ille q̄dē igit̄ in p̄senti psperitate exultās:
ληψιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν τῇ κατὰ τὸ παρὸν εὐημερίᾳ γεγαυρωμένος,
⁊ nō vidēs maximi dei fortitudinē: existimās āt cōti=
καὶ οὐ καθορῶν τὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ κράτος, ὑπολαμβάνων δὲ διηνε
nue in eodē pseuerare cōsilio: scripsit cōtra eos epistolā hāc.
κῶς ἐν τῇ αὐτῇ διαμένειν βουλῇ, ἔγραψε κατ' αὐτῶν ἐπιστολὴν τήν
rex ptoleme⁹ philopator in egypto ⁊ in
δε. βασιλεὺς πτολεμαῖος φιλοπάτωρ τοῖς κατ' αἴγυπτον καὶ κατὰ
loco ducib⁹ ⁊ militib⁹ gaudere ⁊ valere. valeo
τόπον στρατηγοῖς καὶ στρατιώταις χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι. ἔρρωμαι
āt ⁊ ego ipe ⁊ res nr̄e. in asiam fa=
δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸς καὶ τὰ πράγματα ἡμῶν. τῆς εἰς τὴν ἀσίαν γενο=
cta nobis expeditione: quā scitis ⁊ ipi: deoꝝ inuisibili
μένης ἡμῖν ἐπιστρατείας, ἧς ἴστε καὶ αὐτοί, τῇ τῶν θεῶν ἀπροπτώτῳ
auxilio s̄m rōnē ad finē ducta: putauim⁹ nō vi
συμμαχίᾳ κατὰ λόγον ἐπὶ τέλος ἀχθείσης, ἡγησάμεθα μὴ βίᾳ
lācee: benignitate āt ⁊ multa humanitate idulgēter tractare ha
δόρατος, ἐπιεικείᾳ δὲ καὶ πολλῇ φιλανθρωπίᾳ τιθηνήσασθαι τὰ κα
bitantes celē syriā ⁊ pheniciā gētes: bn̄facere q̄ libēter.
τοικοῦντα κοίλην συρίαν καὶ φοινίκην ἔθνη, εὖ ποιῆσαί τε ἀσμένως.
⁊ his q̄ in ciuitatib⁹ tēplis tribuētes redit⁹ multos:
καὶ τοῖς κατὰ πόλεσιν ἱεροῖς ἀπονείμαντες προσόδους πλείστας,
venim⁹ ⁊ in hierosolyma: ascēdentes honorare tēplū
προσήχθημεν καὶ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, ἀναβάντες τιμῆσαι τὸ ἱερὸν
scelestoꝝ ⁊ nūq̄ cessantiū ab amētia. illi āt verbo q̄dē
τῶν ἀλιτηρίων καὶ μηδέποτε ληγόντων τῆς ἀνοίας. οἱ δὲ λόγῳ μὲν
nr̄am libēter suscipiētes p̄sentiā: at re falso:
τὴν ἡμετέραν ἀποδεξάμενοι παρουσίαν, τῷ δὲ πράγματι νόθως,
volentib⁹ nobis intrare in tēplū coꝝ: ⁊ decēti=
προθυμηθέντων ἡμῶν εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐκπρεπέ
bus ⁊ pulcherrimis donis honorare: supbijs adducti anti
σι καὶ καλλίστοις ἀναθήμασι τιμῆσαι, τύφοις φερόμενοι παλαιο
quis phibuerūt nos ab ingressu: cū inferiores eēnt nr̄o robore:
τέροις εἶρξαν ἡμᾶς τῆς εἰσόδου, λειπόμενοι τῆς ἡμετέρας ἀλκῆς,
ob q̄d habem⁹ erga oēs hoīes amicitiā. at suā in
δι' ἣν ἔχομεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους φιλίαν. τὴν δὲ αὐτῶν εἰς ἡ=
nos inimicitiā manifestā statuētes: tāq̄ soli gētiū ɔtra re
μᾶς δυσμένειαν ἔκδηλον καθιστάντες, ὡς μονώτατοι τῶν ἐθνῶν βα=
ges ⁊ suos bn̄factores ceruicē tollētes: nihil legitimū
σιλεῦσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ὑψαυχενοῦντες, οὐδὲν γνήσιον
volūt ferre. nos āt hoꝝ stultitia adducti:
βούλονται φέρειν. ἡμεῖς δὲ τῇ τούτων ἀνοίᾳ συμπεριενεχθέντες,
⁊ cū victoria aduenientes: ⁊ in egyptū oib⁹ gē
καὶ μετὰ νίκης διακομισθέντες, καὶ εἰς τὴν αἴγυπτον τοῖς πᾶσιν ἔθ
tib⁹ humanit̄ occurrētes: vt decebat fecim⁹. in āt
νεσιν φιλανθρώπως ἀπαντήσαντες, καθὼς ἔπρεπεν ἐποιησάμεθα. ἐν δὲ
his erga hoīes eiusdē nationis cū eis obliuionē maloꝝ oib⁹ notifi
τούτοις πρὸς τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν ἀμνησικακίαν ἅπασιν γνωρί=
cātes: ob q̄ societatē. ⁊ creditas cū simplici=
ζοντες, διά τε τὴν συμμαχίαν. καὶ τὰ πεπιστευμένα μετὰ ἁπλότη
tate ipis a pricipio īfinitas res audētes mutare:
τος αὐτοῖς ἀρχῆθεν μυρία πράγματα τολμήσαντες ἐξαλλοιῶσαι,
⁊ participes semp sacerdotū cōstituere voluim⁹: ⁊ iure ciuita
καὶ μετόχους τῶν ἀεὶ ἱερέων καταστῆσαι ἐβουλήθημεν, καὶ πολιτεί
tis eos alexādrinoꝝ dignari. illi āt cōtrariū sperātes:
ας αὐτοὺς ἀλεξανδρέων καταξιῶσαι. οἱ δὲ τοὐναντίον ἐκδεχόμενοι,
⁊ ingenita malignitate honestū repellētes: semp āt in
καὶ τῇ συμφύτῳ κακοηθείᾳ τὸ καλὸν ἀπωσάμενοι, διηνεκῶς δὲ εἰς τὸ
malū pni: nō solū respuerūt inhonoratā poli=
φαῦλον ἐκνεύοντες, οὐ μόνον ἀπεστρέψαντο τὴν ἀτίμητον πολιτεί=
tiā: sed ⁊ abominant̄ verbo q̄ ⁊ tacite in ipis paucos
αν, ἀλλὰ καὶ βδελύσσονται λόγῳ τε καὶ σιγῇ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὀλίγους
erga nos legitime dispositos: semp suspicātes ob infa
πρὸς ἡμᾶς γνησίως διακειμένους, παρ' ἕκαστα ὑφορώμενοι διὰ τῆς δυσ
matā vitā cito nos dissipaturos officia
κλεεστάτης ἐμβιώσεως διὰ τάχους ἡμᾶς καταστρέψαι τὰ κατορθώ
recta. ob q̄d ⁊ cōiecturis optime psuasi: hos in omnib⁹
ματα. διὸ καὶ τεκμηρίοις καλῶς πεπεισμένοι, τούτους κατὰ πάντα

dissentire a nobis modis: ⁊ ꝓuidētes ne forte subito po=
δυσνοεῖν ἡμῖν τρόπον, καὶ προνοούμενοι μήποτε αἰφνιδίου με=
stea tumultu instāte nobis impios hos ad ter
τέπειτα ταραχῆς ἐνστάσης ἡμῖν τοὺς δυσσεβεῖς τούτους κατὰ νώ
gus ꝓditores ⁊ barbaros habeam⁹ hostes: iussi=
του προδότας καὶ βαρβάρους ἔχωμεν πολεμίους, προστετάχα=
mus simul vt notificata erit epistola hec: eadē hora habitā
μεν ἅμα τῷ προσπεσεῖν τὴν ἐπιστολὴν τήνδε, αὐθωρὶ τοὺς ἐννεμω=
tes cū vxorib⁹ ⁊ filijs cū cōtumelia ⁊ supplicijs mit=
μένους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις μετὰ ὕβρεως καὶ σκυλμῶν ἀπο=
tere ad nos in vinculis ferreis vndiq; cōclu
στεῖλαι πρὸς ἡμᾶς ἐν δεσμοῖς σιδηροῖς πάντοθεν κατακεκλεισ=
sos: ad imedicabilē ⁊ ignominiosā decentē inimicis cedē.
μένους, εἰς ἀνήκεστον καὶ δυσκλεᾶ πρέποντα δυσμενέσι φόνον.
his eñ simul punitis: putam⁹ in futurū tem
τούτων γὰρ ὁμοῦ κολασθέντων, διειλήφαμεν εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρό
pus ꝑfecte nobis res in bono statu ⁊ optima dispositiōe
νον τελείως ἡμῖν τὰ πράγματα ἐν εὐσταθείᾳ καὶ βελτίστῃ διαθέσει
constitutū iri. q̄cūq; āt ꝓtexerit aliquē iudeoꝝ a se=
κατασταθήσεσθαι. ὃς δ' ἂν σκεπάσῃ τινὰ τῶν ἰουδαίων ἀπὸ γηραι
ne vsq; ad pueꝝ vsq; ad lactētes: turpissimis tormētis pu=
οῦ μέχρι νηπίου μέχρι τῶν ὑπομαστίων, αἰσχίσταις βασάνοις ἀπο
niet cū tota domo. nūciare āt q̄ voluerit: obid
τυμπανισθήσεται πανοικίᾳ. μηνύειν δὲ τὸν βουλόμενον, ἐφ' ᾧ τὴν
substātiā incidētis in penā accipiet: etiā de re=
οὐσίαν τοῦ ἐμπίπτοντος ὑπὸ τὴν εὐθύναν λήψεται, καὶ ἐκ τοῦ βασι
gali pecunia drachmas duomille: ⁊ libertate coronabi=
λικοῦ ἀργυρίου δραχμὰς δισχιλίας, καὶ τῆς ἐλευθερίας στεφανωθή
tur. oīs āt loc⁹ vbicūq; deprehēsus fuerit oīno occultat⁹ iu
σεται. πᾶς δὲ τόπος οὗ ἐὰν φωραθῇ τὸ σύνολον σκεπαζόμενος ἰου
de⁹: iaccessibilis ⁊ igne cōbust⁹ fiat: ⁊ toti mortali nature
δαῖος, ἄβατος καὶ πυριφλεγὴς γινέσθω, καὶ πάσῃ θνητῇ φύσει
penit⁹ inutilis apparebit in sēpiternū tp̄s. ⁊ q̄dē epi=
κατὰ πᾶν ἄχρηστος φανήσεται εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐπι
stole typus sic script⁹ erat. oīno āt vbi innotuit hic
στολῆς τύπος οὕτως ἐγέγραπτο. πάντῃ δὲ ὅπου προσέπιπτε τοῦ=
iussus: populare cōstitutū est gētib⁹ cōuiuiū cū
το τὸ πρόσταγμα, δημοτελὴς συνίστατο τοῖς ἔθνεσιν εὐωχία μετὰ
iubilationib⁹ ⁊ gaudio. tanq̄ inueterata eis diu
ἀλαλαγμῶν καὶ χαρᾶς. ὡς ἂν τῆς προκατεσκιρωμένης αὐτοῖς πά
in mēte: cū audacia nūc demōstrata inimicitia.
λαι κατὰ διάνοιαν, μετὰ παρρησίας νῦν ἐκφαινομένης ἀπεχθείας.
at iudeis incessabilis luct⁹ fuit ⁊ lugubris cū lachry
τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἄληκτον πένθος ἦν καὶ πανόδυρτος μετὰ δακρύ=
mis clamor cū gemitib⁹: inflāmato vndiq; ipoꝝ corde ge
ων βοὴ στεναγμοῖς, πεπυρωμένης πάντοθεν αὐτῶν τῆς καρδίας ὀλο
mētiū insperatā subito eis illatā ꝑni
φυρομένων τὴν ἀπροσδόκητον ἐξαίφνης αὐτοῖς ἐπικριθεῖσαν ὀλεθρί
tiē. que lex: vel vrbs: vel q̄s oīo habitabilis loc⁹: vel q̄ vie
αν. τίς νόμος, ἢ πόλις, ἢ τίς τὸ σύνολον οἰκητὸς τόπος, ἢ τίνες ἀγυι
plāctu ⁊ luctib⁹ sup eos nō implebant? sic eñ cū
αὶ κοπετοῦ καὶ γόων ἐπ' αὐτοῖς οὐκ ἐμπιπλῶντο; οὕτω γὰρ μετὰ
acerba ⁊ imite aīa ab his q̄ ꝑ ciuitatē ducib⁹ vna
πικρᾶς καὶ ἀνοίκτου ψυχῆς ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν στρατηγῶν ὁμο=
nimiter expellebant: vt ad externa supplicia etiā
θυμαδὸν ἐξαπεστέλλοντο, ὥστε ἐπὶ ταῖς ἐξάλλοις τιμωρίαις καί
aliq̄t inimicoꝝ: accipiētes ante oculos cōmunē mīsi
τινας τῶν ἐχθρῶν, λαμβάνοντας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν κοινὸν ἔλε
cordiā: ⁊ cōsiderātes incertū vite statū: plorarēt eo=
ον, καὶ λογιζομένους τὴν ἄδηλον τοῦ βίου καταστροφήν, δακρύειν αὐ=
rū infelicē expulsionē. ꝑibat eñ senū mltitudo canitie
τῶν τὴν τρισάθλιον ἐξαποστολήν. ἤγετο γὰρ γηραιῶν πλῆθος πολιᾷ
coopertoꝝ ex senectute tarditate pedū incuruoꝝ ꝓuer
πεπυκασμένων τὴν ἐκ τοῦ γήρως νωθρότητα ποδῶν ἐπικύφων ἀνα
sionis ipetu violēte oī pudore absq; ad velocē abuten=
τροπῆς ὁρμῇ βιαίας ἁπάσης αἰδοῦς ἄνευ πρὸς ὀξεῖαν καταχρω=
tiū itinerationē. q̄ āt nup ad vite cōmunionē cōiugalē intraue=
μένων πορείαν. αἱ δὲ ἄρτι πρὸς βίου κοινωνίαν γαμικὸν ὑπεληλυ=
rāt thalamū puelle: pro letitia suscipiētes luct⁹: ⁊ pul
θυῖαι παστὸν νεάνιδες, ἀντὶ τέρψεως μεταλαβοῦσαι γόους, καὶ κό
uere vnguētatā mixtā habētes cesariē: aperte āt ducte:
νει τὴν μυροβραχῆ πεφυρμέναι κόμην, ἀκαλύπτως δὲ ἀγόμεναι,

plāctū ꝓ hymeneis vnanimiter incipiebāt: tanq̄ lacerate vexa
θρῆνον ἀνθ' ὑμεναίων ὁμοθυμαδὸν ἐξῆρχον, ὡς ἐσπαραγμέναι σκυλ=
tionib⁹ alienigenis. vincte āt populares vsq; ad in nauē imis
μοῖς ἀλλοεθνέσι. δέσμιαι δὲ δημοσίᾳ μέχρι τῆς εἰς τὸ πλοῖον ἐμ
sionē trahebant cū violētia. ipsiq; haꝝ cōiuges laqueis loco coro=
βολῆς εἵλκοντο μετὰ βίας. οἵ τε τούτων σύζυγοι βρόχοις ἀντὶ στέφε
naꝝ ꝑm ceruices implicati cū florida iuuenili eta=
ων τοὺς αὐχένας περιπεπλεγμένοι μετὰ ἀκμαίας νεανικῆς ἡλικί
te: pro cōuiuio ⁊ adolescentiū ocio reliquos
ας, ἀντὶ εὐωχίας καὶ νεωτερικῆς ῥαθυμίας τὰς ἐπιλοίπους τῶν
nuptiaꝝ dies in luctib⁹ trāsegerūt: ad pedes iā mortē viden
γάμων ἡμέρας ἐν θρήνοις διῆγον, παρὰ πόδας ἤδη τὸν ᾅδην ὁρῶν=
tes positā. abducebant āt feraꝝ more tracti vinculoꝝ fer=
τες κείμενον. κατήχθησαν δὲ θηρίων τρόπον ἀγόμενοι σιδηροδέσ=
reoꝝ necessitatib⁹. hi q̄dē trāstris nauiū affixi
μοις ἀνάγκαις. οἱ μὲν τοῖς ζυγοῖς τῶν πλοίων προσηλωμένοι τοὺς
collis: illi āt ꝑm pedes insolubilib⁹ cōstricti pedicis:
τραχήλους, οἱ δὲ τοὺς πόδας ἀρρήκτοις κατησφαλισμένοι πέδαις,
itē ⁊ desuper dēsa tabula imposita. vt vndi
ἔτι καὶ τῷ καθύπερθεν πυκνῷ σανιδώματι διακειμένῳ. ὅπως πάν
q; obtenebrati oculis: vitā insidiatoꝝ in omni
τοθεν ἐσκοτισμένοι τοὺς ὀφθαλμούς, ἀγωγὴν ἐπιβούλων ἐν παντὶ
nauigatione acciperēt. his āt ad dictū nauigiū
τῷ κατάπλῳ λαμβάνωσι. τούτων δὲ ἐπὶ τὴν λεγομένην σχεδίαν
actis ⁊ nauigatione traiecta: sicut fuit sanci=
ἀχθέντων καὶ τοῦ παράπλου περανθέντος, καθὼς ἦν δεδογματισ=
tum a rege: iussit eos in ante ciuitatē hippo
μένον τῷ βασιλεῖ, προσέταξεν αὐτοὺς ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως ἱππο
dromo castra figere ingēti existēte mēsura: ⁊ ad
δρόμῳ παρεμβαλεῖν ἀπλέτῳ καθεστῶτι περιμέτρῳ, καὶ πρὸς
manifestū opprobriū valde opportuno existēte oīb⁹ ꝑ
παραδειγματισμὸν ἄγαν εὐκαιροτάτῳ καθεστῶτι πᾶσι τοῖς κα
gētib⁹ in ciuitatē: ⁊ ab his ad regionē
ταπορευομένοις εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς ἐκ τούτων εἰς τὴν χώραν
proficiscentib⁹ ad ꝑegrinationē. vt neq; exercituū ei⁹ cō=
στελλομένοις πρὸς ἐκδημίαν. πρὸς τὸ μηδὲ ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ κοι
mūicatiōe: neq; oīno dignarēt muris. postq̄ āt hoc fac
νωνεῖν, μηδὲ τὸ σύνολον καταξιῶσαι περιβόλων. ὡς δὲ τοῦτο ἐγε
tū est: audiēs ciuitatis cōtribules clam egrediētes
νήθη, ἀκούσας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ὁμοεθνεῖς κρυβῆ ἐκπορευομένους
frequētius lugere ignominiosā fratrū miseriā:
πυκνότερον ἀποδύρεσθαι τὴν ἀκλεᾶ τῶν ἀδελφῶν ταλαιπωρίαν,
iratus iussit ⁊ his simul eodē modo diligēter
διοργισθεὶς προσέταξε καὶ τούτοις ὁμοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελῶς
sicut illis facere: nō diminutis ꝑm vllū modū illo
ὡς ἐκείνοις ποιῆσαι, μὴ λειπομένοις κατὰ μηδένα τρόπον τῆς ἐκεί
rū supplicio: describi āt oē gen⁹ ex nomine. nō eñ
νων τιμωρίας, ἀπογραφῆναι δὲ πᾶν τὸ φῦλον ἐξ ὀνόματος. οὐ γὰρ
ante paulo demonstratā operꝝ laboriosam ser
τὴν ἔμπροσθεν βραχὺ προδεδηλωμένην τῶν ἔργων κατάπονον λα
uitutē: tortos āt denūciatis tormētis ad finē dele
τρείαν, στρεβλωθέντας δὲ παρηγγελμέναις αἰκίαις τὸ τέλος ἀφανί
re vni⁹ sub tēpus diei. facta est q̄dē igit hoꝝ
σαι μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας. ἐγίνετο μὲν οὖν ἡ τούτων
descriptio cū acerba festinatiōe ⁊ ambitiosa assessio
ἀπογραφὴ μετὰ πικρᾶς σπουδῆς καὶ φιλοτίμου προσεδρί
ne ab ortu solis vsq; ad occasū: inexpeditū accipiēs
ας ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, ἀνήνυτον λαμβάνουσα τὸ
finē ad dies quadraginta. maxime āt ⁊ cōtinue rex
τέλος ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. μεγάλως δὲ καὶ διηνεκῶς ὁ βασι
gaudio replet⁹: cōuiuia in oīb⁹ ido=
λεὺς χαρᾷ πεπληρωμένος, συμπόσια ἐπὶ πάντων τῶν εἰδώ=
lis cōstituēs errāte vltra veritatē mēte ⁊ pro
λων συνιστάμενος πεπλανημένῃ πόρρω τῆς ἀληθείας φρενὶ καὶ βε
fano ore: ipsa q̄dē muta ⁊ nō potētia eis loqui vel au
βήλῳ στόματι, τὰ μὲν κωφὰ καὶ μὴ δυνάμενα αὐτοῖς λαλεῖν ἢ ἀρή
xiliari laudās: in āt maximū deū nō decētia loquēs. post
γειν, ἐπαινῶν, εἰς δὲ τὸν μέγιστον θεὸν τὰ μὴ καθήκοντα λαλῶν. μετὰ
āt predictū tēporis internallū nūciauerūt scri=
δὲ τὸ προειρημένον τοῦ χρόνου διάστημα προσηνέγκαντο οἱ γραμμα=
be regi: nō vltra posse iudeoꝝ descriptionē
τεῖς τῷ βασιλεῖ, μηκέτι ἰσχύειν τὴν τῶν ἰουδαίων ἀπογραφὴν

fieri ꝓpter immēsam eoꝝ mltitudinē: quū essent in
ποιεῖσθαι διὰ τὴν ἀμέτρητον αὐτῶν πληθύν, καίπερ ὄντων κατὰ
regione plures adhuc: hi qđē in domib⁹ adhuc exñ=
τὴν χώραν τῶν πλειόνων ἔτι, τῶν μὲν κατὰ τὰς οἰκίας ἔτι συνεστηκό
tes: hi āt in loco: tāq̄ ipossibile existēte oib⁹ in egy=
των, τῶν δὲ κατὰ τόπον, ὡς ἀδυνάτου καθεστῶτος πᾶσι τοῖς ἐπ᾽ αἰ=
pto ducib⁹. minante āt ipis duri⁹ tāq̄ donis
γυπτον στρατηγοῖς. ἀπειλήσαντος δὲ αὐτοῖς σκληρότερον ὡς δεδωρο
corruptis ad machinatōez fuge: cōtigit manifeste ipm circa
κοπημένοις εἰς μηχανὴν τῆς ἐκφυγῆς, συνέβη σαφῶς αὐτὸν περὶ
hoc paruisse dicēib⁹ cū demōstratiōe: ⁊ chartā iā
τοῦ πεπεῖσθαι λεγόντων μετὰ ἀποδείξεως, καὶ τὴν χαρτηρίαν ἤδη
⁊ scriptorios calamos in qb⁹ vtebanᵗ defecisse. hoc āt
καὶ τοὺς γραφικοὺς καλάμους ἐν οἷς ἐχρῶντο ἐκλελοιπέναι. τοῦτο δὲ
erat opatio auxiliātis iudeis e celo ꝓuidētie inui
ἦν ἐνέργεια τῆς τοῦ βοηθοῦντος τοῖς ἰουδαίοις ἐξ οὐρανοῦ προνοίας ἀνι=
cte. tūc vocans hermonē p̄positū elephātoꝝ
κήτου. τότε προσκαλεσάμενος ἕρμωνα τὸν πρὸς τῇ τῶν ἐλεφάντων
cure: graui plen⁹ ira ⁊ idignatōe oīno inuertibi
ἐπιμελείᾳ, βαρείᾳ μεμεστωμένος ὀργῇ καὶ χόλῳ κατὰ πᾶν ἀμετάθε
lis: iussit in sequēti die abūdantib⁹ pugnis thu
τος, ἐκέλευσεν ὑπὸ τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν δαψιλέσι δράκεσι λι
ris ⁊ vino multo puro oēs elephātos pota=
βανωτοῦ, καὶ οἴνῳ πλείονι ἀκράτῳ ἅπαντας τοὺς ἐλέφαντας ποτί=
re: q̄ erāt numero qngenti. ⁊ efferatos poculi
σαι, ὄντας τὸν ἀριθμὸν πεντακοσίους, καὶ ἀγριωθέντας τῇ τοῦ πόματος
nimia subministratiōe: adducere ad occursum mortis iudeo=
ἀφθόνῳ χορηγίᾳ, εἰσαγαγεῖν πρὸς συνάντησιν τοῦ μόρου τῶν ἰουδαί=
rū. ille qđē hec iubēs: versus est ad cōuiuiū cōgregās
ων. ὁ μὲν τάδε προστάσσων, ἐτρέπετο πρὸς τὴν εὐωχίαν συναγαγὼν
maxime ex amicis ⁊ exercitu odiose habētes cōtra
τοὺς μάλιστα τῶν φίλων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεχθῶς ἔχοντας πρὸς
iudeos. at elephātoꝝ p̄posit⁹ preceptū apte hermō
τοὺς ἰουδαίους. ὁ δὲ ἐλεφαντάρχης τὸ προσαγὲν ἀραρότως ἕρμων
adiplebat. atq₃ ad hec ministri ad vesperā exeūtes
συνετέλει. οἵ τε πρὸς τούτοις λειτουργοὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐξιόντες
miseroꝝ ligabāt man⁹: ⁊ reliq̄ machina
τὰς τῶν ταλαιπώρων ἐδέσμευον χεῖρας, τήν τε λοιπὴν ἐμηχανῶν
banᵗ circa eos securitatē: nocturnū existimātes simᵗ accepturā gē
το περὶ αὐτοὺς ἀσφάλειαν, ἔννυχον δόξαντες ὁμοῦ λήψεσθαι τὸ φῦ
tem terminū mortis. q̄ āt oī ꝓtectione destituti videbanᵗ esse
λον πέρας τῆς ὀλεθρίας. οἱ δὲ πάσης σκέπης ἔρημοι δοκοῦντες εἶ
gētib⁹ iudei: ꝓpᵗ vndiq₃ opprimentē eos
ναι τοῖς ἔθνεσιν ἰουδαῖοι, διὰ τὴν πάντοθεν περιέχουσαν αὐτοὺς
cū vinculis necessitatē: oīpotentē dñm ⁊ ois potē
μετὰ δεσμῶν ἀνάγκην, τὸν παντοκράτορα κύριον καὶ πάσης δυνά=
tie dominantē: mīsicordē deū eoꝝ ⁊ patrē: incessabili
μεως δυναστεύοντα, ἐλεήμονα θεὸν αὐτῶν καὶ πατέρα, δυσκαταπαύστῳ
voce oēs cū lachrymis inuocauerūt: orātes quod cōtra se
βοῇ πάντες μετὰ δακρύων ἐπεκαλέσαντο, δεόμενοι τὴν κατ᾽ αὐτῶν
cōuertere cōsiliū impiū: ⁊ liberare eos cū magni=
μεταστρέψαι βουλὴν ἀνοσίαν, καὶ ῥύσασθαι αὐτοὺς μετὰ μεγαλο=
fica apparitione ab ea q̄ erat ad pedes in ꝓmptu morte. hoꝝ qđē
μεροῦς ἐπιφανείας ἐκ τοῦ παρὰ πόδας ἐν ἑτοίμῳ μόρου. τούτων μὲν
assidue supplicatio ascēdit in celū. at hermō immites
ἐκτενῶς ἡ λιτανεία ἀνέβαινεν εἰς οὐρανόν. ὁ δὲ ἕρμων τοὺς ἀνηλεεῖς
elephātos potās repletos vini abūdāti
ἐλέφαντας ποτίσας πεπληρωμένους τῆς τοῦ οἴνου πολλῆς
subministratōe ⁊ thure saturatos: mane ad
χορηγίας καὶ τοῦ λιβάνου μεμεστωμένους, ὄρθριος ἐπὶ τὴν
aulā affuit: de his nūciare regi.
αὐλὴν παρῆν, τὰ περὶ τούτων προσαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ.
at a seculi tp̄e creationē bonā in nocte ⁊ die
τὸ δὲ ἀπ᾽ αἰῶνος χρόνου κτίσμα καλὸν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ
cōcessam ab eo q̄ gratificaᵗ oib⁹ qb⁹ ipe vult
ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ χαριζομένου πᾶσιν οἷς ἂν αὐτὸς θελήσῃ
somni ꝑtem misit ad regē. ⁊ dulcissimo ⁊ ꝓfūdo cōpre
ὕπνου μέρος ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἡδίστῳ καὶ βαθεῖ κατε
hensus ē opatione dñi: iniquo qđē ꝓposito valde frau
σχέθη τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ δεσπότου, τῆς ἀθέσμου μὲν προθέσεως πολὺ διεσ
dat⁹: at ab irreuocabili cogitatōe maxime decept⁹. at
φαλμένος, τοῦ δὲ ἀμεταθέτου λογισμοῦ μεγάλως διεψευσμένος. οἱ δὲ

iudei presignatā horā fugientes: sanctū laudabāt
ἰουδαῖοι τὴν προσημανθεῖσαν ὥραν διαφυγόντες, τὸν ἅγιον ᾔνουν
deū suū. ⁊ iteꝝ orabāt facilē: demōstrare magnipotē=
θεὸν αὐτῶν. καὶ πάλιν ἠξίουν τὸν εὐκατάλλακτον, δεῖξαι μεγαλο=
tis ei⁹ man⁹ potestatē gentib⁹ supbis. media exñte āt
σθενοῦς αὐτοῦ χειρὸς κράτος ἔθνεσιν ὑπερηφάνοις. μεσούσης δὲ
iā decima hora ferme: q̄ ad excitandū cōstitut⁹ erat: subi=
ἤδη δεκάτης ὥρας σχεδόν, ὁ πρὸς ταῖς κλήσεσι τεταγμένος, ἀθρό=
to vocatos vidēs: pupugit accedens regē. ⁊ vix
ως τοὺς κλητοὺς ἰδών, ἔνυξε προσελθὼν τὸν βασιλέα. καὶ μόλις
excitās: nūciauit cōuiuij tp̄s iā p̄terire:
διεγείρας, ὑπέδειξε τὸν τῆς συμποσίας καιρὸν ἤδη παρατρέχον
de his ꝑmonē faciens. quē rex repu=
τα, τὸν περὶ τούτων λόγον ποιούμενος. ὃν ὁ βασιλεὺς λογισά=
tās ⁊ versus in cōuiuiū: iussit eos q̄ venerāt
μενος καὶ τραπεὶς εἰς τὸν πότον, ἐκέλευσε τοὺς παραγεγονότ
in conuiuiū corā accūbere se. quo ⁊ facto: hoꝛ
εἰς τὴν συμποσίαν ἄντικρυς ἀνακλιθῆναι αὐτοῦ. οὗ καὶ γενομένου, πα
tabaᵗ in cōuiuiū dedētes se ipos: p̄sentē cōuiuij summe
ρῄνει εἰς εὐωχίαν δόντας ἑαυτούς, τὸ παρὸν τῆς συμποσίας ἐπὶ πολὺ
celebrātes in letitia cōsumere ꝑtem. lōge āt pro
γεραιρομένους εἰς εὐφροσύνην καταθέσθαι μέρος. ἐπὶ πλεῖον δὲ προ
cedente cōuiuio: hermonē accersens rex:
βαινούσης τῆς ὁμιλίας, τὸν ἕρμωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεύς,
cū acerba cōminatōe interrogauit: quā ob causam ꝑmissi sunt
μετὰ πικρᾶς ἀπειλῆς ἐπυνθάνετο, τίνος ἕνεκεν αἰτίας εἰάθησαν
iudei p̄sentem diē supuiuere. ipo āt nūciāte
οἱ ἰουδαῖοι τὴν περιοῦσαν ἡμέραν περιβεβιωκότες. τοῦ δὲ ὑποδείξαν
nocte iussionē ad finē ꝑduxisse: ⁊ amicis ei⁹
τος νυκτὸς τὸ προσαγὲν ἐπὶ τέλος ἠγηοχέναι, καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ
testimoniū ꝑhibentib⁹: crudelitatē peiorē phalaridis habēs dixit:
προσμαρτυρησάντων, τὴν ὠμότητα χείρονα φαλάριδος ἐσχηκὼς ἔφη,
hodierno somno grām habere eos. sine dilatione āt ad
τῷ τῆς σήμερον ὕπνῳ χάριν ἔχειν αὐτούς. ἀνυπερθέτως δὲ εἰς τὴν
ventuꝝ diē similiter prepara elephātos
ἐπιτέλλουσαν ἡμέραν κατὰ τὸ ὅμοιον ἑτοίμασον τοὺς ἐλέφαντας
ad scelestoꝝ iudeoꝝ ꝑnitiem. cū dixisset āt rex:
ἐπὶ τὸν τῶν ἀθεμίτων ἰουδαίων ἀφανισμόν. εἰπόντος δὲ τοῦ βασι=
vltro oēs cū gaudio p̄sentes simᵗ collau
λέως, ἀσμένως πάντες μετὰ χαρᾶς οἱ παρόντες ὁμοῦ συναι
dātes: in ꝓpriā domū vnusqsq₃ reuersi sūt. ⁊ nō tā
νέσαντες, εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἕκαστος ἀνέλυσε. καὶ οὐχ οὕτως
in somno cōsumpserūt tp̄s noctis: q̄ in
εἰς ὕπνον κατεχρήσαντο τὸν χρόνον τῆς νυκτός, ὡς εἰς τὸ
oīmodas excogitādo miseris existimatis illusiones.
παντοίους μηχανᾶσθαι τοῖς ταλαιπώροις δοκοῦσιν ἐμπαιγμούς.
dudū āt gall⁹ cātauerat matutin⁹: ⁊ bestias cū armasset her
ἄρτι δὲ ἀλεκτρυὼν ἐκέκραγεν ὄρθριος, καὶ τὰ θηρία καθωπλικὼς ὁ ἕρ
mō in magno porticu expectabat: q̄ āt ꝑ ciuitatē mltitudo
μων ἐν τῷ μεγάλῳ περιστύλῳ διεκίνει, τὰ δὲ κατὰ τὴν πόλιν πλήθη,
cōgregata erat ad miserandū spectaculū expectās aurorā
συνήθροιστο πρὸς τὴν οἰκτροτάτην θεωρίαν προσδοκῶντα τὴν πρωΐαν
cū auiditate. at iudei in indiuisibili animo suspēsi tp̄e:
μετὰ σπουδῆς. οἱ δὲ ἰουδαῖοι κατὰ τὸν ἀμερῆ ψυχουλκούμενοι χρόνον
mltilachryma supplicatiōe i cāticis luctuosis tendētes man⁹ in
πολυδάκρυον ἱκετείαν ἐν μέλεσι γοεροῖς τείνοντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν
celū orabāt maximū deū: iteꝝ eis auxiliari breui. nōdū
οὐρανὸν ἐδέοντο τοῦ μεγίστου θεοῦ, πάλιν αὐτοῖς βοηθῆσαι συντόμως. οὔπω
āt solis radij spargebanᵗ: ⁊ rege amicos excipien=
δὲ ἡλίου βολαὶ κατεσπείροντο, καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς φίλους ἐκδεχομέ
te: hermō adstās: vocabat ad exitū ostendens volū
νου, ὁ ἕρμων παραστάς, ἐκάλει πρὸς τὴν ἔξοδον ὑποδεικνύων τὸ πρό=
tatē regis in p̄ōptu esse. ille āt cū ꝑcepisset
θυμον τοῦ βασιλέως ἐν ἑτοίμῳ κεῖσθαι. τοῦ δὲ ἀποδεξαμένου
⁊ obstupuisset in iniquo exitu: oīno ignorā
καὶ καταπλαγέντος ἐπὶ τῇ παρανόμῳ ἐξόδῳ, κατὰ πᾶν ἀγνω
tia detent⁹ querebat: q̄ causa obq̄ hoc il=
σίᾳ κεκρατημένος ἐπυνθάνετο, τί τὸ πρᾶγμα ἐφ᾽ οὗ τοῦτο αὐ=
li cū festinatiōe cōfectū est. hoc āt erat opatio cūcto
τῷ μετὰ σπουδῆς τετέλεσται. τοῦτο δὲ ἦν ἡ ἐνέργεια τοῦ παν
rū dominātis dei: eoꝝ q̄ pri⁹ illi excogitata fuerāt obliuionē
τὰ δεσποτεύοντος θεοῦ, τῶν πρὶν αὐτῷ μεμηχανευμένων λήθην

in mēte ponētis. nūciauit hermō ⁊ oēs ami
κατὰ διάνοιαν ἐντεθεικότας. ὑπεδείγνυεν ὁ ἕρμων καὶ πάντες οἱ φί-
ci: feras ⁊ exercitꝰ patos esse rex fm tuū
λοι, τὰ θηρία καὶ τὰς δυνάμεις ἡτοιμάσθαι βασιλεῦ κατὰ τὴν σὴν
instās ꝓpositū. ille āt in dictis repletꝰ graui ira: eo ꝙ
ἐκτενῆ πρόθεσιν. ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι πληρωθεὶς βαρεῖ χόλω, διὰ τὸ
circa hec ꝓuidētia dei dispsus fuisset oīs eiꝰ cogitatꝰ: intu-
περὶ τούτων πρόνοια θεοῦ διεσκεδάσθαι πᾶν αὐτοῦ τὸ νόημα, ἐνατενί-
ens cū minis dixit. qtqt parētes affuerūt aut filioꝝ filij:
σας μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν. ὅσοι γονεῖς παρῆσαν ἢ παίδων γόνοι,
hunc bestijs ferocibꝰ pauerūt abūdantē cibū pro irreprehē-
τήνδε θηρσὶν ἀγρίοις ἐσκεύασαν δαψιλῆ θοίναν ἀντὶ τῶν ἀνεγκλή-
sibilibꝰ mihi ⁊ maioribꝰ meis pre se ferētibꝰ cōtinuā firmā fi-
των ἐμοὶ καὶ προγόνοις ἐμοῖς ἀποδεδειγμένων ὁλοχερῆ βεβαίαν πί-
dē eminēter iudeis. ꝙꝙ siqdē nō ob simlʼ educatiōis amorē
στιν ἐξόχως ἰουδαίων. καίπερ εἰ μὴ διὰ τὴν τῆς συντροφίας στοργὴν
⁊ necessitatis: vita pro his ꝓuare deberes. sic hermō inspera
καὶ τῆς χρείας, τὸ ζῆν ἀντὶ τούτων ἐστερήθης. οὕτως ὁ ἕρμων ἀπροσδό-
tam piculosam sustinuit cōminationē. ⁊ aspectu ⁊ vul
κητον ἐπικίνδυνον ὑπήνεγκεν ἀπειλήν. καὶ τῇ ὁράσει καὶ τῷ προσώ-
tu turbatꝰ est. vnusqsqꝫ āt amicoꝝ cū tristitia erubescebāt: cō
πω συνεστάλη. ὁ καθεὶς δὲ τῶν φίλων σκυθρωπῶς ὑπεκρέων, τοὺς συ
gregatos dimiserūt quēlibet ad ꝓpriū negociū. ipiqꝫ iu
νηθροισμένους ἀπέλυσαν ἕκαστον ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀσχολίαν. οἵ τε ἰου-
dei ea q̄ a rege audiētes: illustrē deū dn̄m
δαῖοι τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες, τὸν ἐπιφανῆ θεὸν κύριον
regē regū laudabāt: ⁊ hanc opē ab eo cōse
βασιλέα τῶν βασιλέων ᾔνουν, καὶ τῆσδε τῆς βοηθείας αὐτοῦ τετευ
cuti. fm āt has leges rex cōstituēs rursus
χότες. κατὰ δὲ τούτους τοὺς νόμους ὁ βασιλεὺς συστησάμενος πάλιν
conuiuiū: ad letitiā verti hortabatʼ. at hermo
τὸ συμπόσιον, εἰς εὐφροσύνην τραπῆναι παρεκάλει. τὸν δὲ ἕρμω-
nē aduocās cū minis dixit. quotiēs tibi oportet de
να προσκαλεσάμενος μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν. ποσάκις σοι δεῖ περὶ
his ipis imperare infelicissime? elephātos adhuc ⁊ nūc
τούτων αὐτῶν προστάττειν ἀθλιώτατε; τοὺς ἐλέφαντας ἔτι καὶ νῦν
arma in crastinū ad iudeoꝝ pnitiē. at
καθόπλισον εἰς τὴν αὔριον ἐπὶ τὸν τῶν ἰουδαίων ἀφανισμόν. οἱ δὲ
simlʼ discūbentes cognati icōstantē mentē eiꝰ admirātes: ꝓtu
συνανακείμενοι συγγενεῖς τὴν ἄστατον διάνοιαν αὐτοῦ θαυμάζοντες, προ
lerūt hec. rex: vsqꝫ quo tāqꝫ insensatos nos ten-
εφέροντο τάδε. βασιλεῦ, μέχρι τίνος ὡς ἀλόγους ἡμᾶς διαπειρά-
tas: iubēs iā tertio eos delere: ⁊ iteꝝ in
ζεις, προστάσσων ἤδη τρίτον αὐτοὺς ἀφανίσαι, καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν
rebus ex mutatione reuocās a te sancita? quoꝝ grā
πραγμάτων ἐκ μεταβολῆς ἀναλύων τὰ σοὶ δεδογμένα; ὧν χάριν ἡ
ciuitas ob expectatōēꝫ tumultuatʼ. ⁊ adaucta cōuersionibꝰ: iā
πόλις διὰ τὴν προσδοκίαν ὀχλεῖ. καὶ πληθύνουσα συστροφαῖς, ἤδη
⁊ periclitatʼ sepe diripi. vnde in oībꝰ phala-
καὶ κινδυνεύει πολλάκις διαρπασθῆναι. ὅθεν ὁ κατὰ πάντα φαλα-
ris rex impletꝰ inscitia: ⁊ factas ad cōsi-
ρις βασιλεὺς ἐμπλησθεὶς ἀλογιστίας, καὶ τὰς γινομένας πρὸς ἐπι-
deratiōnē iudeoꝝ in ipo mutationes aīe nihili esti
σκοπὴν τῶν ἰουδαίων ἐν αὐτῷ μεταβολὰς τῆς ψυχῆς παρ' οὐδὲν ἡ-
mās: nō iniciatū firmiter iusiurādū determinās: hos qdē sine
γούμενος, ἀτελέστατον βεβαίως ὅρκον ὁρισάμενος, τούτους μὲν ἀνυπερ
dilatione missuꝝ in īfernū in genibꝰ ⁊ pedibꝰ ferarū punitos: du
θέτως πέμψειν εἰς ᾅδην ἐν γόνασι καὶ ποσὶ θηρίων ᾐκισμένους, ἐπι
centē exercitū āt cōtra iudeā solo equatā igne ⁊ hasta po-
στρατεύσαντα δὲ ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν ἰσόπεδον πυρὶ καὶ δόρατι θήσε
situꝝ velociter: ⁊ inacessibilē illoꝝ nobis tēplū igne ꝓstratū velo
σθαι διὰ τάχους, καὶ τὸν ἄβατον αὐτῶν ἡμῖν ναὸν πυρὶ πρηνέα τάχ-
citate ꝑficientiū illic sacrificia in oē tꝑs cōstitu
χει τῶν συντελούντων ἐκεῖ θυσίας εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον καταστή-
tuꝝ. tūc leti discedētes amici ⁊ cognati cū
σειν. τότε περιχαρεῖς ἀναλύσαντες οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς μετὰ
fide: disposuerūt exercitꝰ in opportunissimis locis
πίστεως, διέταξαν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τοὺς εὐκαιροτάτους τόπους
ciuitatis ad obseruatōēꝫ. at elephātoꝝ ꝑpositꝰ feras ferme vt sic
τῆς πόλεως πρὸς τήρησιν. ὁ δὲ ἐλεφαντάρχης τὰ θηρία σχεδὸν ὡς εἰ-
dicā in opus insanū adducēs: odoratissimis poculis vino
πεῖν εἰς κατάστημα μανιῶδες ἀγηοχώς, εὐωδεστάτοις πόμασιν οἴνω

thure cōmixto horribiliter patas ꝑparationibꝰ circa aurorā:
λελιβανωμένω φοβερῶς κεκοσμημένα κατασκευαῖς περὶ τὴν ἕω,
ciuitate iā mltitudinibꝰ innumerabilibꝰ in hippodromo ple
τῆς πόλεως ἤδη πλήθεσιν ἀναριθμήτοις κατὰ τοῦ ἱπποδρόμου κα-
na: intrās ad aulā ad cōstitutū: incitauit
ταμεμεστωμένης, εἰσελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν ἐπὶ τὸ προκείμενον, ὤτρυνε
regē. ille āt ira graui implēs impiā mentē: omni
τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὀργῇ βαρείᾳ γεμίσας δυσσεβῆ φρένα, παντὶ τῷ
mole cū feris exiuit: volēs immiti corde ⁊
βάρει σὺν τοῖς θηρίοις ἐξώρμησε, βουλόμενος ἀτρώτω καρδίᾳ καὶ
pupillis oculoꝝ aspicere laboriosā ⁊ miserā pre
κόραις ὀφθαλμῶν θεάσασθαι τὴν ἐπίπονον καὶ ταλαίπωρον τῶν προ
dictoꝝ subuersionē. iā xo elephātoꝝ egredientiū circa por
σεσημασμένων καταστροφήν. ὡς δὲ τῶν ἐλεφάντων ἐξιόντων περὶ πύ-
tā ⁊ subsequētis armati exercitꝰ: et mltitudinis iti-
λην καὶ τῆς συνεπομένης ἐνόπλου δυνάμεως, τῆς τε τοῦ πλήθους πο
neris puluerē vidētes: ⁊ horrisonū tumultū audiētes iu
ρείας κονιορτὸν ἰδόντες, καὶ βαρυηχῆ θόρυβον ἀκούσαντες, οἱ ἰου-
dei: vltimū vite momētū ipis illud existimātes esse finē
δαῖοι, ὑστάτην βίου ῥοπὴν αὐτοῖς ἐκείνην δόξαντες εἶναι τὸ τέλος τῆς
miserrime expectatiōis: ad miseratōēꝫ ⁊ luctꝰ versi: osculaban
ἀθλιωτάτης προσδοκίας, εἰς οἶκτον καὶ γόους τραπέντες, κατεφί-
tur se ad inuicē cōpliciti cognatis in col-
λουν ἀλλήλους περιπλεκόμενοι τοῖς συγγενέσιν ἐπὶ τοὺς τραχή-
la ꝓcumbētes: parētes filijs ⁊ matres puellis. alie āt
λους ἐπιπίπτοντες, γονεῖς παισὶ καὶ μητέρες νεάνισιν. ἕτεραι δὲ
nupgenitos ad vbera habētes īfantes vltimū sugētes lac. at
νεογνὰ πρὸς μαστοὺς ἔχουσαι βρέφη τελευταῖον ἕλκοντα γάλα. οὐ
q̄ ⁊ priꝰ eis facta auxilia de ce
μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ἔμπροσθεν αὐτῶν γεγενημένας ἀντιλήψεις ἐξ οὐ
lo cognoscētes: pronos vnanimiter ꝓiciētes seipos ⁊ in
ρανοῦ συνιδόντες, πρηνεῖς ὁμοθυμαδὸν ῥίψαντες ἑαυτοὺς καὶ τὰ νή-
fantes amouētes ab vberibꝰ: clamauerūt voce magna valde:
πια χωρίσαντες τῶν μαστῶν, ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ σφόδρα,
vniuersi principi supplicātes: misereri cū apparitiōe
τὸν τῆς ἁπάσης δυναστην ἱκετεύοντες, οἰκτεῖραι μετὰ ἐπιφανείας
eoꝝ iā ad portas mortis cōstitutoꝝ. eleazarꝰ āt qdā vir
αὐτοὺς ἤδη πρὸς πύλαις ᾅδου καθεστῶτας. ἐλεάζαρος δέ τις ἀνὴρ
insignis eoꝝ q̄ ex regione sacerdotū: ī senectute etatē
ἐπίσημος τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἱερέων, ἐν πρεσβείῳ τὴν ἡλικίαν
iā sortitꝰ: ⁊ oī q̄ fm vitā virtute ornatꝰ: eos q̄
ἤδη λελογχώς, καὶ πάσῃ τῇ κατὰ τὸν βίον ἀρετῇ κεκοσμημένος, τοὺς
circa se cōprimēs seniores ab inuocādo sanctū deū:
περὶ αὐτὸν καταστείλας πρεσβυτέρους ἐπικαλεῖσθαι τὸν ἅγιον θεόν,
orauit hec. rex magnipotēs: altissime: oīpს deꝰ:
προσηύξατο τάδε. βασιλεῦ μεγαλοκράτορ, ὕψιστε, παντοκράτορ θεέ,
oēm gubernās in mīsericordijs creaturā: inspice in abraam
τὴν πᾶσαν διακυβερνῶν ἐν οἰκτιρμοῖς κτίσιν, ἔπιδε ἐπὶ ἀβραὰμ
semē: in sanctificati filios iacob: partis sanctificate tue po
σπέρμα, ἐπὶ ἡγιασμένου τέκνα ἰακώβ, μερίδος ἡγιασμένης σου λα
pulū ī pegrina trā pegrinū iiuste peuntē pater. tu pharaonē abūdantē
ὸν ἐν ξένῃ γῇ ξένον ἀδίκως ἀπολλύμενον πάτερ. σὺ φαραὼ πληθύνοντα
curribꝰ olim egypti huiꝰ ꝑncipē sublatū immiti auda
ἅρμασι τὸν πρὶν αἰγύπτου ταύτης δυνάστην ἐπαρθέντα ἀνοίκτω θρα-
cia ⁊ lingua magniloqua: cū supbo exercitu mari vin-
σεῖ καὶ γλώσσῃ μεγαλορρήμονι, σὺν τῇ ὑπερηφάνῳ στρατιᾷ ποντοβρό-
ctos perdidisti: lucē ostēdens mīe israel generi. tu im
χους ἀπώλεσας, φέγγος ἐπιφάνας ἐλέους ἰσραὴλ γένει. σὺ τὸν ἀνα
mēsis exercitibꝰ superbientē senacherib grauē assirioꝝ re-
ριθμήτοις δυνάμεσι γαυρωθέντα σενναχηρεὶμ βαρὺν ἀσσυρίων βασι
gē: lancea oēm subditā iā accipiētē terrā: ⁊ ela-
λέα, δόρατι τὴν πᾶσαν ὑποχείριον ἤδη λαβόντα γῆν, καὶ μετεωρι
tum cōtra sctām tuā ciuitatē: grauia loquentē supbia ⁊ au-
σθέντα ἐπὶ τὴν ἁγίαν σου πόλιν, βαρέα λαλοῦντα κόμπῳ καὶ θρα-
dacia: tu dn̄e fregisti. manifestā demōstrās gētibꝰ multis tuā
σει, σὺ δέσποτα ἔθραυσας. ἔκδηλον δεικνὺς ἔθνεσι πολλοῖς τὸ σὸν
potentiā. tu in babylonia tres socios igni ani
κράτος. σὺ τοὺς κατὰ τὴν βαβυλωνίαν τρεῖς ἑταίρους πυρὶ τὴν ψυ
mā volūtarie tradētes vt nō seruirēt vanis: igni
χὴν αὐθαιρέτως δεδωκότας εἰς τὸ μὴ λατρεῦσαι τοῖς κενοῖς, διάπυ
tū rorefaciēs caminū: liberasti vsqꝫ ad capillū illesos: flāmā
ρον δροσίσας κάμινον, ἐρρύσω μέχρι τριχὸς ἀπημάντους, φλόγα

oībus immittēs aduersarijs. tu calūnijs inuidie leo=
πᾶσιν ἐπιπέμψας τοῖς ὑπεναντίοις. σὺ τὸν διαβολαῖς φθόνου λέου
nib⁹ in terra ꝓiectū feris cibū danielē ad lucē reduxisti icolumē.
σι κατὰ γῆς ῥιφέντα θηρσὶ βορὰν δανιὴλ εἰς φῶς ἀνήγαγες ἀσινῆ.
et in mari educati in vētre ceti ionā liquescentē icessant: ille=
τόν τε βυθοτρεφοῦς ἐν γαστρὶ κήτους ἰωνᾶν τηκόμενον ἀφειδῶς, ἀπή
sum oīb⁹ familiarib⁹ demōstrasti pr̄. ꝛ nūc maloꝝ ōtestator. mīficors.
μαντον πᾶσιν οἰκείοις ἀνέδειξας πάτερ. καὶ νῦν μισύβρι. πολυέλεε.
oīm ꝓtector. cito appare his q̃ ex israel genere:
τῶν ὅλων σκεπαστά. τὸ τάχος ἐπιφάνηθι τοῖς ἀπὸ ἰσραὴλ γένους,
ab āt abominatis scelestis gētib⁹ afflictis. si āt impietatib⁹
ὑπὸ δὲ ἐβδελυγμένων ἀνόμων ἐθνῶν ὑβριζομένοις. εἰ δὲ ἀσεβείαις
ſm ꝑegrinationē vita nr̄a cōstricta ē liberās nos de ini
κατὰ τὴν ἀποικίαν ὁ βίος ἡμῶν ἐνέχηται, ῥυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ ἐχ=
micoꝝ manu: vt volueris dn̄e perde nos morte. nō va
θρῶν χειρός, ὡς προαιρῇ δέσποτα ἀπόλεσον ἡμᾶς μόρῳ. μὴ τοῖς μα
nis vana sapientes benedicāt in dilectoꝝ
ταίοις οἱ ματαιόφρονες εὐλογησάτωσαν ἐπὶ τῇ τῶν ἠγαπημένων
a te ꝑditione dicētes: neqꝫ de⁹ illoꝝ liberauit eos. tu āt
σου ἀπωλείᾳ λέγοντες, οὐδὲ ὁ θεὸς αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. σὺ δὲ
oēm fortitudinē ꝛ potētiā habēs oēm sēpiterne: nūc ꝓspice. mise
ὁ πᾶσαν ἀλκὴν καὶ δυναστείαν ἔχων ἅπασαν αἰώνιε, νῦν ἔπιδε. ἐλέη
rere nr̄i q̃ ꝑ iniuriā iniquoꝝ iniustā e vita sūmouemur ad
σον ἡμᾶς τοὺς καθ' ὕβριν ἀνόμων ἀλόγιστον ἐκ τοῦ ζῆν μεθισταμένους ἐν
insidiatoꝝ morē. admirent̄ āt gētes tuā virtutē inuictā hodie
ἐπιβούλων τρόπῳ. πτηξάτω δὲ ἔθνη σὴν δύναμιν ἀνίκητον σήμερον
venerāde: potētiā habēs in saluatōe iacob generis. orat te oīs
ἔντιμε, δύναμιν ἔχων ἐπὶ σωτηρίᾳ ἰακὼβ γένους. ἱκετεύει σε τὸ πᾶν
mlt̄itudo infantū ꝛ hoꝝ parētes cū lachrymis. demōstret̄
πλῆθος τῶν νηπίων καὶ οἱ τούτων γονεῖς μετὰ δακρύων. δειχθήτω
oībus gētib⁹ ꝙ nobiscū es dn̄e: ꝛ nō auertisti fa=
πᾶσιν ἔθνεσιν ὅτι μεθ' ἡμῶν εἶ κύριε, καὶ οὐκ ἀπέστρεψας τὸ πρόσω=
ciē tuā a nobis. sed sicut dixisti: ꝙ neqꝫ in terra inimicoꝝ
πόν σου ἀφ' ἡμῶν. ἀλλὰ καθὼς εἶπας, ὅτι οὐδ' ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν
suoꝝ exn̄tes cōtēpsisti eos: sic adimple dn̄e. at eleazaro
αὐτῶν ὄντων ὑπερεῖδες αὐτούς, οὕτως ἐπιτέλεσον κε. τοῦ δὲ ἐλεαζάρου
desinēte iā ab oratione: rex cū feris ꝛ om=
λήγοντος ἄρτι τῆς προσευχῆς, ὁ βασιλεὺς σὺν τοῖς θηρίοις καὶ παν
ni exercit⁹ horrore ſm hippodromū aderat.
τὶ τῷ τῆς δυνάμεως φρυάγματι κατὰ τὸν ἱππόδρομον παρῆν.
ꝛ aspiciētes iudei: valde in celū exclamauerūt: adeo vt ꝛ
καὶ θεωρήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, μέγα εἰς οὐρανὸν ἀνέκραξαν, ὥστε καὶ
adiacētes cōualles simul̄ sonātes continuū luctū
τοὺς παρακειμένους αὐλῶνας συνηχήσαντας ἀκατάσχετον οἰμωγὴν
facerēt cū vniuerso exercitu. tūc gl'iosus. oīps
ποιῆσαι παντὶ τῷ στρατοπέδῳ. τότε ὁ μεγαλόδοξος. παντοκράτωρ
ꝛ verax de⁹: ostendēs sanctā suā faciē: apuit ce=
καὶ ἀληθινὸς θεός, ἐπιφάνας τὸ ἅγιον αὐτοῦ πρόσωπον, ἠνέωξε τὰς οὐρα
li portas. a q̄b⁹ inclyti duo terribiles aspectu angeli descēde
νοῦ πύλας. ἐξ ὧν δεδοξασμένοι δύο φοβεροειδεῖς ἄγγελοι κατέβη=
rūt manifesti oīb⁹ p̄terqꝫ iudeis. ꝛ restiterūt. ꝛ exer
σαν φανεροὶ πᾶσι πλὴν τοῖς ἰουδαίοις. καὶ ἀντέστησαν. καὶ τὴν δύνα
citū hostiū repleuerūt turbatione ꝛ timore: ꝛ imobilib⁹
μιν τῶν ὑπεναντίων ἐπλήρωσαν ταραχῆς καὶ δειλίας, καὶ ἀκινήτοις
ligauerūt pedicis. ꝛ horrēs etiā regis corp⁹ factū est:
ἔδησαν πέδαις. καὶ ὑπόφρικον καὶ τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα ἐγενήθη,
ꝛ obliuio audaciā ei⁹ graue cepit. ꝛ cōuerterūt be
καὶ λήθη τὸ θράσος αὐτοῦ τὸ βαρύθυμον ἔλαβε. καὶ ἀπέστρεψαν τὰ θη
stias aduersus cōsequētes armatos exercit⁹. ꝛ cōculcabāt il=
ρία ἐπὶ τὰς συνεπομένας ἐνόπλους δυνάμεις. καὶ κατεπάτουν αὐ=
los ꝛ interficiebāt. ꝛ cōuersa est regis ira in miām ꝛ
τοὺς καὶ ὠλόθρευον. καὶ μετεστράφη τοῦ βασιλέως ἡ ὀργὴ εἰς οἶκτον καὶ
lachrymas pro ijs q̃ pri⁹ a se excogitata fuerāt. audiēs eīm
δάκρυα ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν αὐτῷ μεμηχανημένων. ἀκούσας γὰρ
clamorē: ꝛ vidēs ꝓnos oēs in ꝑditionē: la=
τῆς κραυγῆς, καὶ συνιδὼν πρηνεῖς ἅπαντας εἰς τὴν ἀπώλειαν, δα
chrymās cū ira amicis minabat̄ dicēs. rege abutimi=
κρύσας μετὰ ὀργῆς τοῖς φίλοις διηπειλεῖτο λέγων. παραβασιλεύ
ni: ꝛ tyrānos trāsgressi estis crudelitate. ꝛ me ipm̄ vr̄m
ετε, καὶ τυράννους ὑπερβεβήκατε ὠμότητι. καὶ ἐμὲ αὐτὸν τὸν ὑμῶν
bn̄factorē conamini a ꝓncipatu iā ꝛ aīa submouere
εὐεργέτην ἐπιχειρεῖτε τῆς ἀρχῆς ἤδη καὶ τοῦ πνεύματος μεθιστᾶν

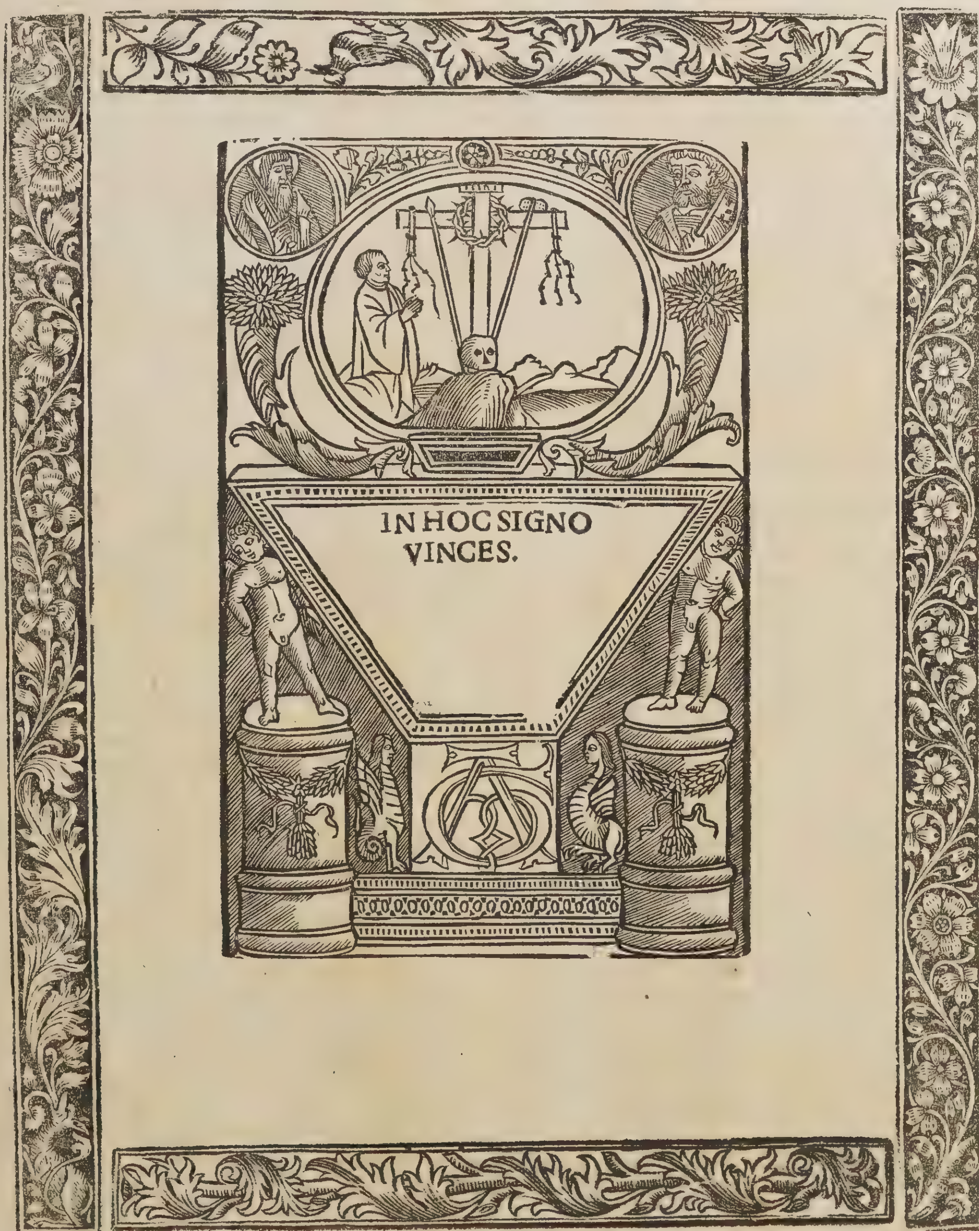
clam machinātes q̃ nō expediūt regno. q̄s eos q̄ obti
λάθρα μηχανώμενοι τὰ μὴ συμφέροντα τῇ βασιλείᾳ. τίς τοὺς κρα=
nuerūt nr̄e in fide regionis munitiones: domo remo
τήσαντας ἡμῶν ἐν πίστει τὰ τῆς χώρας ὀχυρώματα, τῆς οἰκίας ἀπο
uens vnūquēqꝫ iniuste cōgregauit huc: q̄s eos q̄ a ꝓncipio beniuolētia erga
στήσας ἕκαστον ἀλόγως ἤθροισεν ἐνθάδε, τίς τοὺς ἐξ ἀρχῆς εὐνοίᾳ πρὸς
nos in oīb⁹ supant oēs gētes: ꝛ q̃ laborio
ἡμᾶς κατὰ πάντα διαφέροντας πάντων ἐθνῶν, καὶ τοὺς χει=
sissima sepe hoīm susceperūt ꝑicula: sic
ρίστους πλεονάκις ἀνθρώπων ἐπιδεδεγμένους κινδύνους, οὕτως
iniq̄s implicuit supplicijs? soluite. dissoluite iniusta vin
ἀθέσμοις περιέβαλεν αἰκίαις; λύσατε. ἐκλύσατε ἄδικα δε=
cula. ad ꝓpria cū pace dimittite: ante facta
σμά. εἰς τὰ ἴδια μετ' εἰρήνης ἐξαποστείλατε, τὰ προπεπραγμένα
euitantes. dimittite filios oīpotētis cele=
παραιτησάμενοι. ἀπολύσατε τοὺς υἱοὺς τοῦ παντοκράτορος ἐπουρα
stis dei viuētis. q̄ a nr̄is vsqꝫ nūc maiorib⁹ incolumē
νίου θεοῦ ζῶντος. ὃς ἀφ' ἡμετέρων μέχρι τοῦ νῦν προγόνων ἀπαραπόδι
cū gl'ia statū exhibet nr̄is negocijs. ille
στον μετὰ δόξης εὐστάθειαν παρέχει τοῖς ἡμετέροις πράγμασιν. ὁ
q̄dē igit̄ hec dixit. ipi āt in indiuisibili tp̄e soluti: sanctū saluatorē
μὲν οὖν ταῦτα ἔλεξεν. οἱ δὲ ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ λυθέντες, τὸν ἅγιον σωτῆρα
deū suū bn̄dicebāt: nuꝑ mortē euadētes. postea rex
θεὸν αὐτῶν εὐλόγουν, ἄρτι τὸν θάνατον ἐκπεφευγότες. εἶτα ὁ βασι
in ciuitatē reuersus: p̄fectū redituū accer=
λεὺς εἰς τὴν πόλιν ἀπαλλαγείς, τὸν ἐπὶ τῶν προσόδων προσκαλε=
sens: iussit vina qꝫ ꝛ reliqua ad cōuiuiū necessaria
σάμενος, ἐκέλευσεν οἴνους τε καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς εὐωχίαν ἐπιτήδεια
iudeis p̄bere ad dies septē: iudicās eos in quo loco
τοῖς ἰουδαίοις χορηγεῖν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, κρίνας αὐτοὺς ἐν ᾧ τόπῳ
putauerāt mortē suscipere: in hoc in letitia omni so=
ἔδοξαν τὸν ὄλεθρον ἀναλαμβάνειν, ἐν τούτῳ ἐν εὐφροσύνῃ πάσῃ σω
teria celebrare. tūc q̃ pri⁹ cōtumelijs affectui erāt ꝛ ꝓpe mortē: poti⁹ āt
τήρια ἄγειν. τότε οἱ πρὶν ἐπονείδιστοι καὶ πλησίον ᾅδου, μᾶλλον δ'
in ipa ambulauerāt: pro acerba ꝛ lugubri morte: cōuiuiū
ἐπ' αὐτῷ βεβηκότες, ἀντὶ πικροῦ καὶ δυσαιάκτου μόρου, κώθωνα
salutare cōstituētes: ad mortē ipis ꝛ sepulturā deputa
σωτήριον συστησάμενοι, τὸν εἰς πτῶσιν αὐτοῖς καὶ τάφον ἡτοιμασμέ
tū locū tentorijs diuiserūt pleni gaudio. finien=
νον τόπον κλισίαις κατεμερίσαντο πλήρεις χαρμονῆς. καταλήξαν
tes āt luct⁹ gemitosū cantū: resumpserūt cantū patriū: saluatorē
τες δὲ θρήνου πανόδυρτον μέλος, ἀνέλαβον ᾠδὴν πάτριον, τὸν σωτῆρα
ꝛ miraculoꝝ factorē laudātes deū. luctū qꝫ oēm ꝛ gemitū repel
καὶ τερατοποιὸν αἰνοῦντες θεόν. οἰμωγήν τε πᾶσαν καὶ κωκυτὸν ἀπω
lentes: choreas cōstituerūt letitie pacifice signū. eodēmō
σάμενοι, χοροὺς συνίσταντο εὐφροσύνης εἰρηνικῆς σημεῖον. ὡσαύτως
āt et rex ꝑ his symposiū magnū cōgregās: inces=
δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ τούτων συμπόσιον βαρὺ συναγαγών, ἀδια=
santer in celū cōfitebat̄ magnifice pro inopina
λείπτως εἰς οὐρανὸν ἀνθωμολογεῖτο μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῇ παραδό
ta facta ei saluatione. q̃ qꝫ pri⁹ in ꝑditionē ꝛ auiū escā
ξῳ γενηθείσῃ αὐτῷ σωτηρίᾳ. οἵ τε πρὶν εἰς ὄλεθρον καὶ οἰωνοβρότους
eos futuros existimabāt: ꝛ cū gaudio descripserāt: gemue
αὐτοὺς ἔσεσθαι τιθέμενοι, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀπογραψάμενοι, κατεστένα
rūt pudorē in seipis induti: ꝛ inflāmata audacia
ξαν αἰσχύνην ἐφ' ἑαυτοῖς περιβαλλόμενοι, καὶ τὴν πυρίπνουν τόλμαν
inglorie extincti. et iudei sicut ꝓdixim⁹ cōstituentes
ἀκλεῶς ἐσβεσμένοι. οἵ τε ἰουδαῖοι καθὼς προειρήκαμεν συστησάμενοι
predictū choꝝ: cū cōuiuio in gratiaꝝ actionib⁹ letis ꝛ
τὸν προειρημένον χορόν, μετ' εὐωχίας ἐν ἐξομολογήσεσιν ἱλαραῖς καὶ
psalmis trāsigebāt. ꝛ cōmunē statuentes de his legē: in om=
ψαλμοῖς διῆγον. καὶ κοινὸν ὁρισάμενοι περὶ τούτων θεσμόν, ἐπὶ πᾶ=
ni habitatione sua in ḡnatiōes ꝑdictos dies agere
σαν τὴν παροικίαν αὐτῶν εἰς γενεὰς τὰς προειρημένας ἡμέρας ἄγειν
decreuerūt hilares: nō pot⁹ causa ꝛ gule: saluatiōis x̃o ꝑ
ἔστησαν εὐφροσύνους, οὐ πότου χάριν καὶ λυχνείας, σωτηρίας δὲ τῆς διὰ
deū facte ipis. adierūt āt regē: dimissionē su=
θεὸν γενομένης αὐτοῖς. ἐνέτυχον δὲ τῷ βασιλεῖ, τὴν ἀπόλυσιν αὐ=
am ad ꝓpria petentes. describūt āt eos a q̄nta
τῶν εἰς τὰ ἴδια αἰτούμενοι. ἀπογράφονται δὲ αὐτοὺς ἀπὸ πέμπτης
ꝛ vicesima pachō: vsqꝫ ad quartā epiph ad dies qua
καὶ εἰκάδος τοῦ παχών, ἕως τῆς τετάρτης τοῦ ἐπιφὶ ἐπὶ ἡμέρας τεσ

draginta. cõstituũt ãt eoꝝ pditionẽ a q̃nta
σαράκοντα. συνέστησαν δὲ αὐτῶν τὴν ἀπώλειαν ἀπὸ πέμπτης τοῦ
epiph vsq; ad septimã: diebꝰ tribꝰ. in q̃bꝰ τ gl'iose osten=
ἐπὶφ ἕως ἑβδόμης, ἡμέραις τρισίν. ἐν αἷς καὶ μεγαλοδόξως ἐπιφά=
dens miam suã oĩm pnceps: incolumes eos liberauit
νας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ὁ τῶν ὅλων δυνάστης, ἀπταίστους αὐτοὺς ἐρρύσατο
vnanimiter. comessabant ãt oĩbꝰ ab rege necessarijs donati: vsq;
ὁμοθυμαδόν. εὐωχοῦντο δὲ πάνθ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως χορηγούμενοι, μέ=
ad quartã decimã. in q̃ τ colloquiũ fecerũt de
χρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης. ἐν ᾗ καὶ τὴν ἔντυχίαν ἐποιήσαντο πε
liberatione sua. collaudãs q; eos rex: scri=
ρὶ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν. συναινέσας τε αὐτοὺς ὁ βασιλεύς, ἔγρα
psit eis subscriptã epistolã ad in ciuitate
ψεν αὐτοῖς τὴν ὑπογεγραμμένην ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς κατὰ πόλιν
duces magnanimiter instantiã habentẽ. rex ptole=
στρατηγοὺς μεγαλοψύχως τὴν ἐκτενίαν ἔχουσαν. βασιλεὺς πτολε
meus philopator q̃ sunt in egypto ducibꝰ τ oĩbꝰ pre
μαῖος φιλοπάτωρ τοῖς κατ' αἴγυπτον στρατηγοῖς καὶ πᾶσι τοῖς τε
positis sup negocia gaudere τ valere. valemꝰ ãt τ
ταγμένοις ἐπὶ πραγμάτων χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι. ἐρρώμεθα δὲ καὶ
nos τ filij nr̃i: psperãte nobis magno deo
αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, κατευθύναντος ἡμῖν τοῦ μεγάλου θεοῦ τὰ
negocia sicut volumꝰ. ex amicis q̃dã maloꝝ morũ frequẽ
πράγματα καθὼς προαιρούμεθα. τῶν φίλων τινὲς κακοηθείᾳ πυκνό=
tius nobis adstãtes: psuaserũt nobis ad eos q̃ sub
τερον ἡμῖν παρακείμενοι, συνέπεισαν ἡμᾶς εἰς τὸ τοὺς ὑπὸ τὴν
regno iudeos cõiunctos in cõgregatõez puniẽdũ no=
βασιλείαν ἰουδαίους συναθροίσαντας σύστημα κολάσασθαι ξενιζού=
uis rebellatoꝝ supplicijs. ptẽdentes nũquã bonũ statũ habituras nr̃as
σαις ἀποστατῶν τιμωρίαις. προφερόμενοι μήποτε εὐσταθήσειν ἡμῶν
res: ob q̃ habẽt hi cõtra oẽs gẽtes inimicitiã:
τὰ πράγματα, δι' ἣν ἔχουσιν οὗτοι πρὸς πάντα τὰ ἔθνη δυσμένειαν,
donec pficiat hoc. q̃ τ vinctos adducẽtes eos
μέχρις ἂν συντελεσθῇ τοῦτο. οἳ καὶ δεσμίους καταγαγόντες αὐτοὺς
cum afflictionibꝰ tãq̃ mãcipia: potius ãt tãq̃ pditores: sine vl=
μετὰ σκυλμῶν ὡς ἀνδράποδα, μᾶλλον δὲ ὡς ἐπιβούλους, ἄνευ πά=
lo discrimine τ inq̃sitione: conati sunt occidere: lege scy=
σης ἀνακρίσεως καὶ ἐξετάσεως, ἐπεχείρησαν ἀνελεῖν, νόμου σκυ=
thaꝝ ferociorẽ induti crudelitatẽ. nos xͦo pro his
θῶν ἀγριωτέραν ἐμπεπορπημένοι ὠμότητα. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τούτοις
acerbiꝰ cõminantes: iuxta q̃ habemꝰ erga oẽs hoĩes
σκληρότερον διαπειλησάμενοι, καθ' ἣν ἔχομεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους
benignitatẽ: vix vitã eis cõdonantes: τ celestẽ deũ co=
ἐπιείκειαν, μόγις τὸ ζῆν αὐτοῖς χαρισάμενοι, καὶ τὸν ἐπουράνιον θεὸν ἐγ
gnoscẽtes fortiter ptegentẽ iudeos: vt patrẽ pro
νωκότες ἀσφαλῶς ὑπερησπικότα τῶν ἰουδαίων, ὡς πατέρα ὑπὲρ
filijs semp pugnare: et amicitie ob quã habẽt erga
υἱῶν διαπαντὸς συμμαχοῦντα, τήν τε τοῦ φίλου δι' ἣν ἔχουσι πρὸς
nos firmam τ maiores nr̃os beniuolẽtiã recolẽtes: iu=
ἡμᾶς βεβαίαν καὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν εὔνοιαν ἀναλογισάμενοι, δι=
ste dimisimus oĩs iuxta quẽcũq; cause modũ. τ iussi=
καίως ἀπολελύκαμεν πάσης καθ' ὁντινοῦν αἰτίας τρόπον. καὶ προσ
mus cuilibet oĩa in ppria cõuertere: in oĩ lo
τετάχαμεν ἑκάστῳ πάντα εἰς τὰ ἴδια ἐπιστρέφειν, ἐν παντὶ τό=
co nullo eis oĩno ledẽte: neq; iniuriari de
πῳ μηθενὸς αὐτοὺς τὸ σύνολον καταβλάπτοντος, μήτε ὀνειδίζειν πε
factis p̃ter rõnem. scitote eñi q̃ cõtra hos si
ρὶ τῶν γεγενημένων παρὰ λόγον. γινώσκετε γὰρ ὅτι κατὰ τούτων ἐάν
q̃d machinemur malũ: vel offendamꝰ eos oĩno: nõ
τι κακοτεχνάζωμεν πονηρόν, ἢ ἐπιλυπήσωμεν αὐτοὺς σύνολον, οὐκ
hoĩez sed oĩs principẽ potẽtie deũ altissimũ aduersan=
ἄνθρωπον ἀλλὰ τὸν πάσης δεσπόζοντα δυνάμεως θεὸν ὕψιστον ἀντικείμε
tez nobis ad vltionẽ reꝝ in oĩbꝰ ineuitabiliter semp
νον ἡμῖν ἐπ' ἐκδικήσει τῶν πραγμάτων κατὰ πᾶν ἀφεύκτως διαπαν
habebimꝰ. valete. accipiẽtes ãt epistolã hãc: nõ festinaue
τὸς ἕξομεν. ἔρρωσθε. λαβόντες δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, οὐκ ἐσπούδα
rũt statim fieri circa recessum: sed regẽ orauẽ=
σαν εὐθέως γενέσθαι περὶ τὴν ἄφοδον, ἀλλὰ τὸν βασιλέα προσηξίω
rũt: eos q̃ de genere iudeoꝝ sanctũ deũ vltro trãsgres
σαν, τοὺς ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων τὸν ἅγιον θεὸν αὐθαιρέτως παρα
si fuerãt τ dei legẽ: cõseq̃ p eos debitã pu
βεβηκότας καὶ τοῦ θεοῦ τὸν νόμον, τυχεῖν δι' αὐτῶν τῆς ὀφειλομένης κο
nitionẽ: asserẽtes vẽtris causa diuina trãsgressos
λάσεως, προφερόμενοι τοὺς γαστρὸς ἕνεκεν τὰ θεῖα παραβεβηκότας
precepta: nũquã beniuolos fore neq; regis pre=
προστάγματα, μηδέποτε εὐνοήσειν μηδὲ τοῖς τοῦ βασιλέως προσ=
ceptis. ille ãt veꝝ eos dicere pcipiẽs τ collau=
τάγμασιν. ὁ δὲ τἀληθὲς αὐτοὺς λέγειν παραδεξάμενος καὶ συναι=
dãs: dedit eis facultatẽ oĩm: vt q̃ transierãt
νέσας, ἔδωκεν αὐτοῖς ἄδειαν πάντων, ὅπως τοὺς παραβεβηκότας
dei legẽ occiderẽt in oĩ q̃ sub ditio=
τοῦ θεοῦ τὸν νόμον ἐξολοθρεύσωσι κατὰ πάντα τὸν ὑπὸ τὴν βασιλεί=
ne sua loco cũ audacia citra oẽm regalẽ potestatẽ vel
αν αὐτοῦ τόπον μετὰ παρρησίας ἄνευ πάσης βασιλικῆς ἐξουσίας ἢ
visitationẽ. tũc beneprecãtes ei: vt decẽs erat: hoꝝ
ἐπισκέψεως. τότε καταφημήσαντες αὐτόν, ὡς πρέπον ἦν, οἱ τούτ
sacerdotes τ oĩs multitudo inclamãtes alleluia: cũ gau
ἱερεῖς καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἐπιφωνήσαντες τὸ ἀλληλούϊα, μετὰ χα=
dio recesserũt. sic ãt obuiantẽ ex pollutis cõciuẽ
ρᾶς ἀνέλυσαν. οὕτω δὲ τὸν ἐμπεσόντα τῶν μεμιασμένων ὁμοεθνῆ
in via puniebãt: τ cũ exprobationibꝰ interficiebãt.
κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκολάζοντο, καὶ μετὰ παραδειγματισμῶν ἀνῄρουν.
illa ãt die occiderũt supra trecẽtos viros: τ ege
ἐκείνῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἀνεῖλον ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους ἄνδρας, καὶ ἤγα
rũt letitiã cũ gaudio pfanos perimẽtes. ipi
γον εὐφροσύνην μετὰ χαρᾶς τοὺς βεβήλους χειρωσάμενοι. αὐτοὶ
ãt q̃ vsq; ad mortẽ deũ habuerãt: integrã saluatiõis fruitionẽ
δὲ οἱ μέχρι θανάτου τὸν θεὸν ἐσχηκότες, παντελῆ σωτηρίας ἀπόλαυσιν
accipiẽtes: recesserũt ex ciuitate oĩmodis odorãtissimis floribꝰ
εἰληφότες, ἀνέζευξαν ἐκ τῆς πόλεως παντοίοις εὐωδεστάτοις ἄνθεσι
coronati cũ letitia τ clamore: ĩ laudibꝰ τ dulcibꝰ
κατεστεμμένοι μετ' εὐφροσύνης καὶ βοῆς, ἐν αἴνοις καὶ παμμελέσιν
hymnis gr̃as agẽtes deo patrũ suoꝝ sancto saluatori isra=
ὕμνοις εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν ἁγίῳ σωτῆρι τοῦ ἰσρα
el. cũ venissent ãt in ptolemaidẽ vocatã ob
ήλ. παραγενηθέντες δὲ εἰς πτολεμαΐδα τὴν ὀνομαζομένην διὰ τὴν τοῦ
loci pprietatẽ rosiferã: in q̃ expectauit eos classis ƒm cõmu
τόπου ἰδιότητα ῥοδοφόρον, ἐν ᾗ προσέμεινεν αὐτοὺς στόλος κατὰ κοι=
ne eoꝝ cõsiliũ dies septẽ: illic fecerũt cõuiuiũ salutare:
νὴν αὐτῶν βουλὴν ἡμέρας ἑπτά, ἐκεῖ ἐποίησαν πότον σωτήριον, τοῦ
rege suppeditãte eis abũde q̃ ad recessũ om=
βασιλέως χορηγήσαντος αὐτοῖς εὐψύχως τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν πάν
nia vnicuiq; vsq; ad propriã domũ. delati ãt cũ
τα ἑκάστῳ ἕως εἰς τὴν ἰδίαν οἰκείαν. καταχθέντες δὲ μετ'
pace in decẽtibꝰ gr̃aꝝ actionibꝰ: codẽ mõ et illic
εἰρήνης ἐν ταῖς πρεπούσαις ἐξομολογήσεσιν, ὡσαύτως κἀκεῖ
statuerũt τ has agere dies ad pegrina=
ἔστησαν καὶ ταύτας ἄγειν τὰς ἡμέρας ἐπὶ τὸν τῆς παροι=
tionis coꝝ tp̃s letas. q̃s τ cõsecrãtes in colũ
κίας αὐτῶν χρόνον εὐφροσύνους. ἃς καὶ ἀνιερώσαντες ἐν στή=
na: in cõuiuij loco votũ cõfirmantes:
λῃ, κατὰ τὸν τῆς συμποσίας τόπον προσευχῆς καθιδρύσαντες,
recesserũt illesi. liberi. iocũdi. p q; terrã τ mare
ἀνέλυσαν ἀσινεῖς. ἐλεύθεροι. ὑπερχαρεῖς. διά τε γῆς καὶ θαλάσσης
τ fluuiũ saluati regis iussu q̃libet in
καὶ ποταμοῦ ἀνασωζόμενοι τῇ τοῦ βασιλέως ἐπιταγῇ ἕκαστος εἰς τὴν
propriã. τ maiorẽ q̃ prius in inimicos potestatẽ habẽtes
ἰδίαν. καὶ πλείστην ἢ ἔμπροσθεν ἐν τοῖς ἐχθροῖς ἐξουσίαν ἐσχηκότες
cũ gl'ia τ timore: oĩno a nullo excussi a
μετὰ δόξης καὶ φόβου, τὸ σύνολον ὑπὸ μηδενὸς διασεισθέντες τῶν
substãtijs. τ oĩa sua oẽs attulerũt ex descri
ὑπαρχόντων. καὶ πάντα τὰ ἑαυτῶν πάντες ἐκομίσαντο ἐξ ἀπο
ptione. ita vt habẽtes aliq̃d: cũ timore maximo restituerẽt
γραφῆς. ὥστε τοὺς ἔχοντάς τι, μετὰ φόβου μεγίστου ἀποδοῦναι
eis: magnalia maximo deo faciẽte pfecte
αὐτοῖς, τὰ μεγαλεῖα τοῦ μεγίστου θεοῦ ποιήσαντος τελείως
pro liberatione coꝝ. benedictꝰ liberator israel in sẽpiterna
ἐπὶ σωτηρίᾳ αὐτῶν. εὐλογητὸς ὁ ῥύστης ἰσραὴλ εἰς τοὺς ἀεὶ
tẽpora. amen. Finis
χρόνους. ἀμήν. τέλος.

Explicit quarta et vltima pars totius veteris testamēti hebraico grecoq; et latino idiomate nunc primū impressa in hac preclarissima Complutensi vniuersitate. De mandato ac sumptibus Reuerendissimi in christo patris & domini: domini. F. Francisci Ximenez de Cisneros tituli Sancte Balbine sacrosancte Romane ecclesie presbyteri Cardinalis Hispanie Archiepiscopi Toletani & hispaniarum primatis: ac regnorum castelle Archicancellarii. Industria & solertia honorabilis viri Arnaldi Guillelmi de Brocario artis impressorie Magistri. Anno Domini Millesimo qngētesimo decimo septimo. mēsis Iulii die decimo.

Que in hoc volumine continentur hec sunt.

Esaias. Hieremias. Threni. Baruch. Ezechiel. Daniel. Osee. Iohel. Amos. Abdias. Ionas. Micheas. Naum. Abachuc. Sophonias. Aggeus. Zacharias. Malachias. Machabeorum primus. Machabeorum secundus. Machabeorum tertius.

Esaias.

Capi.1.d. πληθύνετε pro πληθύνητε.ca.1.g.σιπτύου ꝑ συπτείου.ca.2.b.θησαυρῶν pro θησαυρῶν.ca.3.b.ψηχῆ ꝑ ψυχῆ.ca.9.c.ἔσι pro ἔτι.ca.14.e.διύτι pro διότι.ca.21.a.ἀνηγγέλει pro ἀνηγγέλη. & τὸ pro τοῦ.ca.22.e.ἔγραψας ꝑ ἔγραψας.ca.27.d.ἀπολόμενοι.bis pro ἀπολλόμενοι.ca.30.e.ἐξαρεῖς pro ἐξαρεῖς. & ἀπὸ καθημένης pro ἀποκαθημένης.ca.30.e. λεπλὰ pro λεπτὰ.ca.34.a.κεκροὶ pro νεκροὶ.ca.35.a.ἐξανθήση pro ἐξανθήσει.ca.36.d.σαμνᾶ ꝑ σομνᾶ.ca.37.d.ἀνέβην pro ἐνέβην.ca.38.b.ἔπι ꝑ ἔτι.ca.40.d.ἐλογισθήσονται ꝑ λογισθήσονται.ca.40.e.ἀνηγγέλει pro ἀνηγγέλη.ca.42.b.ἐκ οἴκου pro ἐξ οἴκου.a.44.b.συνάχθησαν pro συνήχθησαν.ca.45.b.ἐγγυσάτωσαν ꝑ ἐγγισάτωσαν.ca.46.c.ἄρουσι ꝑ αἴρουσι.ca.47.d.ἀσρολόγοι ꝑ ἀστρολόγοι.ca.49.a.τὰ superfluit.ca.49.e.ἀλ᾽ ἐγὼ ꝑ ἀλλ᾽ ἐγὼ.ca.94.g.σκρίσιν ꝑ κρίσιν.ca.52.f.σεύτλιον ꝑ σεῦτλον.ca.52.d.ἀνηγγέλει ꝑ ἀνηγγέλη.ca.54.a.ἀρηστερὰ ꝑ ἀριστερὰ.ca.54.c.θυμωθήσεσθε ꝑ θυμωθήσεσθαι. & μεταστήσεσθε ꝑ μεταστήσεσθαι.ca.59.b.μεσουνβρία ꝑ μεσημβρία.ca.60.c.παρωξυνάν pro παρώξυναν.ca.61.d.ἔγονα ꝑ ἔκγονα.ca.63.a.ιοτος ꝑ οὗτος.ca.63.c.τὸν ꝑ τῶν.ca.65.a.πιλαίοις ꝑ πηλαίοις.

Hieremias.

Capi.1.a.ἱερουλαλὴμ pro ἱερουσαλήμ.ca.3.b.ἀπηναιχύντησας ꝑ ἀπηναισχύντησας.ca.3.b.ὑψυλὸν ꝑ ὑψηλὸν.ca.3.e.εἰκείνω ꝑ ἐκείνω.ca.4.d.ταλαιπωροῦμεν ꝑ ταλαιπωροῦμεν.ca.4.f.ὤρημος pro ἔρημος.ca.5.c.παντοκράτορ ꝑ παντοκράτωρ.ca.5.c.ἡμᾶς ꝑ ὑμᾶς.ca.5.f.ὑμῶν ꝑ ἡμῶν.ca.6.e.κιννάμωμον ꝑ κινάμωμον. & ἀντοῦ ꝑ αὐτοῦ.ca.7.b.πεποίθετε ꝑ πεποίθατε bis.ca.7.g.πετηνοῖς pro πετεινοῖς.ca.8.a.ὀσᾶ τὰ ꝑ τὰ ὀσᾶ. & ὀπίσονται pro ὀφθήσονται.ca.9.b.πεποίθετε pro πεποίθατε.ca.9.c.πετηνῶν pro πετεινῶν.ca.9.e.τὰ δὲ pro τάδε. & δάκρια pro δάκρυα.ca.12.c.ὠνειδισμοῦ pro ὀνειδισμοῦ.ca.13.b.γνωσώμεθα pro γνωσόμεθα.ca.14.c.ὢν pro ὁ ὤν. & μαντίας pro μαντείας.ca.15.a.πρωσώπου pro προσώπου. & πετηνὰ pro πετεινὰ. & ἐξεκίου pro ἐζεκίου.ca.16.a.λέγων pro λίγον. & ὐῶν pro ὑιῶν. & πετηνοῖς pro πετεινοῖς.ca.16.b.νυμφίουου pro νυμφίου.ca.17.a.ἄνθρωποι pro ἄνθρωπον. & στηρίσει pro στηρίσει.ca.17.b.βάλει pro βάλλει.ca.18.c.διαπορευόμενοι pro διαπορευόμενοι.ca.20.d.εἰσι pro ἐστι.ca.21.a.ὑμῶν pro ἡμῶν.ca.22.d.πλωνσει pro πλοῦσι.ca.23.a.πληθήσονται pro πληθήσονται.ca.27.a.λέγων pro λέγον. & βωβυλῶνος pro βαβυλῶνος. & σεσεκίαν pro σεδεκίαν.ca.28.a.τῶς pro τῶν.ca.30.d.ἀντοῦ pro αὐτοῦ.ca.31.a.πίρροθεν pro πόρρωθεν.ca.31 b.πινάσουσι pro πεινάσουσι.ca.30.d.καθεσθεῖται pro καθεδεῖται.ca.36.b.νερίου ꝑ νηρίου.ca.36.e.λέγους ꝑ λόγους.ca.36.g.νερίου ꝑ νηρίου. & ἐπαγετῶ ꝑ παγετῶ.ca.39.d.προρεύου ꝑ πορεύου.ca.42.c.οἰκήσωμεν ꝑ οἰκήσωμεν.ca.44.c.ἐπισκεψάμην ꝑ ἐπεσκεψάμην.ca.44.d.ποιήσωμεν ꝑ ποιήσομεν.ca.44.g.ἐγκλείπωσιν ꝑ ἐκλείπωσιν.ca.49.b.παραπορευόμενος ꝑ παραπορευόμενος.ca.49.e.δύνονται ꝑ δύνωνται.ca.49.g.πλωήσω ꝑ πλήσω.ca.50.c.ποήσατε ꝑ ποιήσατε.ca.51.e.οὐκ ꝑ οὐ. & αἰχυνθήσεται ꝑ αἰσχυνθήσεται.

Threni hieremie.

Capi.3.a.συνέτριψεν ꝑ συνέτριψεν.ca.4.f.μου ꝑ σου.ca.5.b.χειρσὶν pro χερσὶν.

Baruch.

Ca.1.a.ἀυγύριον ꝑ ἀργύριον. & ἁματίας ꝑ ἁμαρτίας. & δουλεύσωμεν ꝑ δουλεύσομεν. & φωτίση ꝑ φωτίσει.ca.1.b.εὑρίσωμεν pro εὑρίσομεν.ca.6.g.σικυκλάτω pro σικυηλάτω.

Ezechiel.

Capi.1.f.πορεύσθαι ꝑ πορεύεσθαι.ca.3.b.σου ꝑ μου.ca.3.f.ἀποίησεν pro ἐποίησεν.ca.4.a.πλῦνθον ꝑ πλίνθον. & παριβαλεῖς ꝑ περιβαλεῖς.ca.4.b τέθηκα pro τέθεικα.ca.8.c.θισιαστηρίου pro θυσιαστηρίου. & οὗτο ἱ ποιοῦσιν ὧδε pro οὗτοι ποιοῦσιν ὧδε.ca.12.c.ἀπώλολεν pro ἀπόλωλεν. & εἶπε pro εἰπέ.ca.13.d.ᾇ pro ἃς. & συστραφὴν pro συστροφὴν.ca.17.b.πολοῖς pro πολλοῖς.ca.18.e.ἢ pro ἡ.ca.20.a.πρεσβυτέρους pro πρεσβυτέρους.ca.20.d.παρώργησαν pro παρώργισαν.ca.22.f.ὑψυλὸν pro ὑψηλὸν.ca.23.c.χρόμασιν ꝑ χρώμασιν.ca.25.a.ἐβεβυλώθη pro ἐβεβηλώθη.ca.27.a.οἰκοδομηθήσηται pro οἰκοδομηθήσεται.ca.32.e.πεπλωκόκες pro πεπτωκότες.ca.33.c.τηκώμεθα ꝑ τηκόμεθα.ca.33.e.πὸς pro πρὸς.ca.36.b.εὐφροσύσης pro εὐφροσύνης.ca.36 c.αὐξυνθήσονται pro αὐξηθήσονται.ca.37.g.προσωχθιεῖτε pro προσοχθιεῖτε.ca.37.f.προσκόμμαασιν pro προσκόμμασιν.ca.39.c.κατορύξουσι pro κατορύξουσι ter.ca.40.d.οἰκοσιπέντε ꝑ εἰκοσιπέντε.quinquies.ca.40.e.κλιμα=

Esaias.

Cap.1.b.in margine in quibusdam libris. נָכָה pro נָחָה
Cap.6.d.in margine. בִּין pro כִּין
Cap.10.d.in margine. נָשַׁר pro נָשַׁד
Et in eodem.e. כְּחוֹל pro בְּחוֹל
Cap.11.b. יַשְׁחִיתוּ pro יַשְׁהִיתוּ
Cap.13.c. בְּעֶבְרַת pro בְּעֶבְרַת

Hieremias.

Cap.3.g. יִשְׂרָאֵל pro יִשְׂרָאֵל
Cap.5.f. וְלֹא יַעַבְרֻנְהוּ vbi deficit colum.
Cap.9.f. רְעוּתָה pro רְעוּתָה
Cap.14.c. מִתְנַבְּאִים pro מִתְנַבְּאִים
Cap.16.c. וַעֲבַדְתֶּם pro וַעֲבַדְתֶּם
Cap.18.d. וִיהִיוּ pro וְיִהְיוּ
Cap.20.b. לִשְׂחוֹק pro לִשְׂחוֹק
Cap.26.c.in quibusdam libris. הָעָם pro הָעָם
Ca.29.d. נְבוּכַדְרֶאצַּר pro נְבוּכַדְרֶאצַּר
Cap.30.b. מֵאַיִן pro מֵאַיִן
Cap.31.b.in margine. נֶגֶד pro נֶגֶד
Cap.32.c. וְהִנְךָ pro וְהִנְךָ
Cap.34.c. לְנַפְשָׁם pro לְנַפְשָׁם
Cap.36.d.in margine. קָרָא pro קָרָא
Cap.50.f.in margine. שָׁבָה pro שָׁכָה

Ezechiel.

Cap.6.d. יְהוָה pro יְחוָה
Cap.7.d. יִתְאַבַּל pro יִתְאַבַּל
Et in eodē.f.in margine. נְשָׂה pro נָשָׂה
Cap.10.c.in margine. נֶב pro נָב
Cap.14.d. עַמִּי pro עַמִּי
Cap.17.a. דְּבַר pro דְּבַר
Cap.26.c. בְּנֵי pro בְּנֵי
Cap.27.b. וְלוּד pro וְלוּד
Cap.30.f. לְתַפְּשׂ pro לְתָפְשׂוֹ
Cap.32.f. קְבֻרֹתֶהָ pro קִבְרֹתֶהָ
Cap.34.d. מוֹשְׁבֵי pro מוֹשְׁבֵי
Cap.37.c. תִּקְוָתֵנוּ pro תִּקְוָתֵנוּ

Et in eodē.g.in margine. שָׁם לַ pro שָׁלַם

Cap̄.48.a. יָד pro יָד

Danielis.

Cap̄.2.f. אֲנַתְּה pro אַנְתְּה

Et in eodem.g. תקום pro תְקוּם

Cap̄.3.g. וּשְׂעַר pro וּשְׂעַר

Cap̄.4.e מְצַבְעִין pro מְצַבְעִין

Et in eodem.g. כְּתוֹרִיו pro כְּתוֹרִין

Cap̄.5.c.in margine. שְׁנָא pro שְׁנָא

Cap̄.7.a. וְלִשְׁטַר pro וְלִשְׁטַר

Et in eodem.d. שָׁלְטָנֵה pro שָׁלְטָנֵה

Cap̄.11.e. בַּחֲלַקוֹת pro בַּחֲלַקוֹת

Osee.

Cap̄.9.b. באוּ pro בָּאוּ

Ioel.

Cap̄.2.f.in margine. גָּרַל pro גָּדַל

Amos.

Cap̄.7.b. וְנָשַׁמּוּ pro וְנָשַׁמּוּ

Cap̄.8.a. כְּלוּב pro כְּלוּב

Ionas.

Cap̄.4.d.in margine. בַּנָּה pro בָּנָה

Abachuc.

Cap̄.2.c.in margine. דום pro רום

Et in eodem.d. הַס pro הָס

Zacharias.

Cap̄.7.b.in margine. שִׁבַע pro שָׁבַע

Cap̄.8.c.in margine. הָיָה pro הָיָה

Cap̄.10.b.in margine. נָגַשׂ pro נָגַשׂ

τῆρσιν pro κλιμακτῆρσιν.ca.40.f.κλιματῆρες pro κλιμακτῆρες.ca.40.g. νότου pro νώτου.bis.& ἐξαίδρα ꝑ ἐξέδρα.ter.& idē error iterū bis.ca.41 b.ἐξαιδρῶν ꝑ ἐξεδρῶν bis.ca.42.a.b.c.d. ἐξαίδραι ꝑ ἐξέδραι.terdecies. ca.42.c.εἰσελευεσεται ꝑ εἰσελεύσεται.ca.43.d. ἱλαστήον pro ἱλαστήριον.ca. 44.c. βεβυλοῦν ꝑ βεβηλοῦν.ca.44.c. πάτα ꝑ πάντα.ca.44.e.ἐξαί-δραις ꝑ ἐξέδραις.ca.45.d.πέντε καὶ δέκα ꝑ πεντεκαίδεκα.ca.45.f. τῶν ꝑ τὸν.ca.46.f.ἐξαῖδραν pro ἐξέδραν.ca.46.g.ἐξαῖδραι ꝑ ἐξέδραι.& ἐξαι-δρῶν pro ἐξεδρῶν.ca.47.a.κλήτους pro κλίτους.ca.47.c.ἕκατος ꝑ ἕκα-στος.ca.48.b.ἀπλανήθησαν ꝑ ἐπλανήθησαν.ca.48.d. πεντακόσιοι ꝑ πεν-τακόσιοι.

Daniel.

Ca.3.c.βαλέως ꝑ βασιλέως.ca.3.e.δούλοίς σου ꝑ δούλοις σου.ca7.d.ἐθεώ-ρων ꝑ ἐθεώρουν.ca.7.c.βασιλεῖαι ꝑ βεσιλεῖς.ca.8.c.ἀρχιστρατηγοῦ ꝑ ἀρχι-στρατήγου.ca.8.d.εὐοδώθη ꝑ εὐωδώθη.& εἰκεῖνον pro ἐκεῖνον.ca.9.d.ἡμάρτω-μεν ꝑ ἡμάρτομεν.ca.9.g.συνσέλεια ꝑ συντέλεια.ca.11.a.βασιλεῖς pro βασι-λεῖς.ca.13.c.εἰσεπίδησαν ꝑ εἰσεπήδησαν.ca.13.g. ἐκπεπιδηκέναι ꝑ ἐκπε-πηδηκέναι.

Osee.

Ca.2.a.τέκτνα ꝑ τέκνα.bis.ca.2.b.ἡ pro ἤ.ca.4.a.ἀκροῦ ꝑ ἀγροῦ.ca.6.a. ἀναστησῶμεθα ꝑ ἀναστησόμεθα.& ζησώμεθα ꝑ ζησόμεθα.& γνωσώμεθα ꝑ γνωσό-μεθα.& διώξωμεν ꝑ διώξομεν.ca.6.b.εὑρήσωμεν pro εὑρήσομεν.ca.7.b.ἔφρα-ναν pro εὔφραναν.ca.8.b.ποίησεν pro ἐποίησεν.ca.8.d.ἀπελάθετο ꝑ ἐπε-λάθετο.& ἀντοῦ pro αὐτοῦ.ca.9.a.ἀσυρίοις pro ἀσυρίους.ca.9.c. ἐν ἀνθρώ-πων ꝑ ἐν ἀνθρώποις.ca.13.c.ὁμοιώθην ꝑ ὡμοιώθην.ca.14.b.ἀναβησώμεθα ꝑ ἀνα-βησόμεθα.ca.14.d.ποικάζουσα ꝑ πυκάζουσα.

Ioel.

Ca.1.c.ὀλιγώθη pro ὠλιγώθη.& ἡμῶν pro ὑμῶν.ca.2.a.πολλὺς bis ꝑ πολύς.

Ammos.

Ca.7.a.ἐπογονὴ pro ἐπιγονή.

Abdias.

Ca.1.c.μεγαλορημονήσης pro μεγαλλορρημονήσης.ca.1.f.τῆ pro γῆ.

Ionas.

Ca.1.a.θαλάσσαν pro θάλασσαν.ca.4.b.συσκιάξειν pro συσκιάζειν.

Micheas.

Ca.3.c.ἐξέδηραν pro ἐξέδειραν bis.ca.6.a.ἐξ pro ἐκ.ca.7.a. ἀπώλολεν pro ἀπόλωλεν.ca.7.b.ποήσει pro ποιήσει.ca.7.d.ἐξ pro ἐκ.

Naum.

Ca.1.d.ὀκεῖς pro ὠκεῖς.

Abacuc.

Ca.2.a.ὀυχὶ pro οὐχί.

Sophonias.

Ca.1.c.ἐξολοθρεύθησαν ꝑ ἐξωλοθρεύθησαν.

Aggeus.

Ca.1.a.τὸν pro τῶν.& ἐγγαίου pro ἀγγαίου.ca.2.b.ʼγγαίαν pro ἀγγαίαν.ca. 2.c.ἰούσα pro ἰούδα.

Zacharias.

Ca.1.a.δυνάμστεμεων pro δυνάμεων.ca.1.d. ἐρετικῆ bis pro αἱρετικῆ.ca.9.c. ἐξολεθρεύσει pro ἐξολοθρεύσει.

Malachias.

Ca.3.b.ἰωκώβ pro ἰακώβ.ca.3.d.τὸν pro τὸ.

Errores translationis latine interlinearis.

Esaias.

Ca.1.a.ierusalem ꝑ Hierusalem.ca.1.d.oratione ꝑ orationem.ca.1.g.vo caueris ꝑ vocaberis.& stuppe ꝑ stupe.ca.2.a.contūndent ꝑ contundēt. ca.3.d.ānulos ꝑ anulos.ca.4.a. opprobium ꝑ opprobriū. ca.5.a. eo ꝑ ea.ca.5.b.ascendet ꝑ ascendent.ca.7.b.intelligitis ꝑ intelligetis.ca.7.d a multum facere lac ꝑ eoq multum faciet lac.ca.8.d. requiret ꝑ requirent.& videre ꝑ videret.ca.9.a.habitat ꝑ habitatis.ca.9.c.est ꝑ adhuc. ca.9.d.adsinistrā ꝑ asinistris. ca.9.a.positū ꝑ positū est. ca.9.b. pciat⁹ ꝑ pricipat⁹.ca.10.a.quā ꝑ quē.ca.10.d.fugiet ꝑ fugiat.& deest.et.bis.ca.10 g.vocem tuam ꝑ voce tua.ca.11.a.terra ꝑ terram.ca.11.b. foramen pro foramine.ca.11.d.ita vt transire eum ꝑ ita vt transiret ipse.ca.13.a.applaudite ꝑ aduocate.ca.12.c.irricatus ꝑ irritatus.ca.14.e.descendentium ꝑ descentibus.ca.15.a.nobis ipsis ꝑ vobis ipsis.ca.17.c.filiorum ꝑ filiorū. ca.17.d.tempestatis impellentis ꝑ tempestate impellente.ca.19.a.quod ꝑ quam.ca.19.b.seminatū ꝑ quod seminatur.& a ventis pro vanū.& depuratum ꝑ fissile.& ceruiciam ad decipiendum ꝑ ceruiciam solū.& animas ꝑ animabus.ca.21.c.diei ꝑ diem.ca.21.d.multtudinem ꝑ multitudinem.ca.22.a.ciuitaa ꝑ ciuitas.ca.22.d.bibant ꝑ biberent.ca.22.f. stolam tuam ꝑ stola tua.& disoluetur ꝑ dissoluetur.ca.23.a.gentium ꝑ gē tium.ca.23.d.comedere bibere impleri ꝑ vt comederent biberent im-

plerentur.ca.24.b.igrediantur ꝓ ingrediantur.ca.25.a.ci
uitates pro ciuitates.ca.27.a.forte ꝓ fortem. & ſecundum
eum ꝓ cõtra eam.ca.27.c.habitans ꝓ quod habitatur.& ſu
pereſt non.ca.27.d. perierunt ꝓ pereunt.bis.ca.29.b.ſup
ꝓ aduerſus.& iplebũtur ꝓ implebuntur.ca.30.e.mẽſtruata
ꝓ mẽſtruate.ca.30.f.ſue ꝓ tue.ca.32.c.accingimini ꝓ accin
gite.& dom ꝓ domus.ca.33.d. non dirumpentur ꝓ diſrum
pentur. ca.33.c.pro fundam vocem ꝓ pro fundam vocem
habentem.ca.35.b.venit ꝓ veniet.& torrens ꝓ vallis.ca.35
c.ſupeſt non.ca.36.a.deficit iã.bis.ca.37.d multitudinẽ pro
multitudini.ca.38.a.ezechiam ꝓ ezechias.ca.38.b.gradus
ꝓ gradibꝰ.ca.38.d.abſtuſtulit ꝓ abſtulit.ca.39.d.qui ꝓ que.
bis. & deeſt iam.ca.40.d.deeſt aut. & quadrupedia ꝓ qua-
drupeda.ca.40.e.non ꝓ nonne.ca.41.b.ea ꝓ eam.bis.& eã
am ꝓ ea.bis.& mouebitur ꝓ mouebuntur.ca.41.d.iirael ꝓ
iſrael.ca.41.f.principiot ꝓ principio.ca.42.a.de vinculos
ꝓ de vinculis. ca.43.c.|educi ꝓ eduxit. ca.44.a.ſabaoih ꝓ
ſaboth.ca.44.c.icuruatur ꝓ incuruatur.& ne ꝓ vt.& cõbu
ſerunt ꝓ combuſit. & ei ꝓ eum.ca.44.d.facens ꝓ faciens.
ca.45.b.cius ꝓ eius.ca.45.c.deeſt.et.ca. 45.d. diuiſit pro
terminauit.ca.47.a. terrram pro terram. ca.49.a. antten
dite pro attendite.& deeſt.et.ca.49.c.abominatur pro abo
minationi habetur. & adiuuaui pro adiuui.ca.49.d. dicen
tem pro dicens.ca.49.e.hintatntibus pro habitantibus.ca
50.b.tenebra pro tenebris.& renuam pro renuo. ca.52.e.
ſabaotb pro ſabaoth. ca.53.a. gloriam tuã pro gloria tua.
ca.57.b. habiturus pro habebit.ca.58.a. dereliquens pro
derelinquens.ca.58.d.irriguus pro ebrius.ca.59.a.dolorẽ
pro cedem.ca.59.b.ventilatum pro vrinum. & facta eſt eis
tenebra pro facte ſunt eis tenebre.ca.59.c.peperimus pro
concepimꝰ.& iuſticiam quaſi loricam pro iuſticia quaſi lo
rica.ca.60.a. gephath pro gephar. ca.61.c. ſc ctur pro ſcie-
tur.ca.61.d. veſtimentum ſalutis & tunicam pro veſtimen
to ſalutis & tunica. & mitran pro mitram. ca.53. virtutes
pro virtutum. & reprobrantes pro reprobantes. ca.53.d.
no pro nos.ca.64.b.ſedentis pro menſtruate.ca.65.a.incẽ
ſant pro adolent incẽſum.& demonis pro demoniis.ca. 65
b.illud pro illũ.ca.66.b.que pro quas.ca.66.d.etus pro eiꝰ.

Hieremias.

Cap̃.1.b. iuuenis pro iunior. bis. & deeſt ad. ca.1. c. facere
pro vt facerẽ.& conuocabo pro conuoco.& quicunq; pro
quecũq;. & precipero pro precepero.& eeos pro eos.ca.1.
d.liberare pro vt liberem.& dicit pro dixit. ca.2.f. n pro in.
ca.3.a.poſtrata pro proſtrata.& deſerita pro deſerta.ca.3.b
ccce pro ecce.ca.3.c.hec omnia pro his omnibus.ca.3.d.ab
pro a.ca.3.c.reuerſus pro reuerſa.ca.4.c.dominus pro do-
mine.ca.4.g.ſtibio pro honore.ca.5.b.iurant pro iurabãt
ca.5.d. adducã ꝓ adduco. ca. 5.f.traſgredietur pro tranſgre
dietur. & veſtrum pro noſtrum.ca.5.g.traſgreſſi pro tranſ
greſſi.ca.6.a.aquolone pro aquilone.ca.6.e. eece pro ecce.
& cinnamomũ pro cinamomum.ca.7.b.nulla vtilitas pro
nulla vtilitas vobis.& incenſatis pro adoletis incenſum. ca.
7.f.os pro eos. & ſua pro ſuas.ca.8.a.monmortẽ pro mor
tem.ca.8.c.a pro et.ca.8.e.conſpetu pro conſpectu. ca.9.a
deeſt in. ca.9.b. defecerunt pro receſſerunt. ca.9.e. ea pro
eo.& aquam pro aqua.ca.10.a. tolluntur pro tollentur.& ti
bi pro te. & inſcendent pro incendent. ca.10.b. hyancithũ
& purpuram pro hyacintho & purpura. ca.11.b. colligatio
pro coniuratio. ca.13.c.veſtre pro veſtro. & eleuanimi pro
eleuamini.& contenebreſcant pro contenebreſcat.& ocu-
lin pro oculi.ca.14.c.ſeductiones pro electiones.ca.15.a.cũ
eis pro ad eos.ca.18.c.aut pro vt.& ſybillum pro ſibilum.ca
18.d.audiemus pro audiamus.& acceperunt pro aggreſſi-
ſunt. ca.19.a.omnis audientis pro omni audiente. ca.19.d
vt dem ciuitatem iſtã pro vt detur ciuitas iſta.ca.20.d. for-
tium pro fortiorum. ca.21.a. vobis pro nobis. ca.21.d. oĩo
pro omnia.ca.22.f.qui pro que.ca.23.b.& pro ea. ca.23.e.
ipſi pro ipſi. ca.23.g. homiui pro homini. ca.25.e. didam
pro dedãt & ihemam pro themam.ca.27.a. st pro et.& ve
nerunt pro veniunt. & moad pro moab. ca.27.d.pricipes
pro principes.& hierſalem pro hieruſalẽ. ca.28.c.eos pro
eas.ca.29.g.preuaricat pro preuaricationem.ca.30.b.gen
tibus bl pro gentibus.ca.31.a.ſaluũ pro.ſaluũ fecit.& ad
pro ab.ca.31.f.deſtruerẽ ꝓ vt deſtruerẽ.ca.32.c.argenti ꝓ
argento.ca.33.duo cognationes elegit pro dne cognatio
nes quas elegit.ca.34.c.rcctũ pro rectũ. & proximũ ſuũ
pro proximi ſui. ca.36. d. nerii pro nerie. & omne pro
omnes.ca.36.e.ſedebet pro ſedebat. & quod pro quibus
ca.37.c. hieremias pro hieremiã. ca. 38.b. abdemalech
pro abdemelech.ca.39.b.ſupeſt que. ca. 42.c. quã ꝓ quẽ
ca.43.d.egyti pro egypti. ca.44.b. terrã pro terra. ca.
44.d.a te pro te.ca.44.g.agypti pro egypti. ca.48.g
conſcenderit pro qui conſcenderit.ca.49.a.ſicut ꝓ ſũt.
ca.49.b.pcriit ꝓ periit.ca.49.d.le pro leo.ca.51.c. cor-
ruptũ pro corrupte.ca.51.e. neq; nõ pro nõ.& aiam pro
aĩam.ca.52.a. edificaucrũt pro edificauerunt.

Threni hieremie.

Ca.1.f.ſeparatã pro menſtruatã. ca.3.b.ſagittã pro ſagit
tã.ca.4.a.magnificata pro magnificata eſt.ca.4.b.ira ꝓ
irã.& confoſi pro confoſſi.ca.4.c.eis pro eos.

Baruch.

Ca.1.a.contra pro et.& filius pro filii.ca.2.b. facta pro fa
cta.& qui ꝓ que.ca.3.a.auguſtiis pro anguſtiis. & eternũ
nũ pro eternũ.ca.3.d.infero pro inferos. & conſiderer ꝓ
conſideret.& cos pro eas. & illos pro illas. ca.5.a. qui ꝓ
que.& eterne pro eterni.ca.6.a.timete ꝓ cauete. & inter
fecit pro iuterficiet.& cdrpus pro corpꝰ. ca.6.f. in domꝰ
pro in domo.& ſpendide pro ſplẽdide.

Ezechiel.

Ca.1.c.eorũ pro earũ.ca.2.c.timeãt ant pro timeãt.ca.3.
f.loquetur pro dicetur.ca.4.b. ſue pro tue. ca.4.c. iſael
pro iſrael.ca.7.f. mea pro meã.ca.9.b.miſereamini pro
miſeremini.ca.10.b.eorũ pro earũ. ca.12.c. profodiet ꝓ
perfodiet.ca.15.a.faciat pro faciãt. & ſuſpendant pro vt
ſuſpendãt.ca.16.f.abũdantiiis pro abundantiis. & iguo
miã pro ignominiã.ca.17.b. appareret pro apparerent.
ca.17.c.eeuellat pro euellat.ca.17.d.mittã ꝓ mittat.ca.18
a.pignũ pro pignus.ca.19.a.facta eſt pro nata eſt. ca.19.
c.factus pro factũ.ca.20.e.poſuerũ pro poſuerũt.& ſuaui
tutis pro ſuauitatis.ca.20.f.ſanccto pro ſancto.ca.21.c.aſi
niſtrĩs pro a ſiniſtris. ca.21.d. vt ſtateat virgã pro vt ſcate
re faciat virgã.ca.21.f.hũmile pro humile.ca.22.a.que ꝓ
quos.ca.23.c.earũ ꝓ eorũ.ca.23.e. deeſt et. ca.23.f. eorũ
ꝓ earũ.& venirent ꝓ venirẽt.ca.24.c.ſcelus ꝓ feruor.&
incenſa eſt ꝓ decocta ſũt.ca.26.a.deeſt in prepoſitio. ca.
27.d.princices ꝓ principes. ca.29.b. egytũ ꝓ egyptũ.
ca.29.c.ſpe ꝓ ſpẽ.ca.31.e.deſcendcrũt ꝓ deſcenderũt. &
ſteſterũt ꝓ ſteterũt.& hoim ꝓ hoĩm.ca.32.d.ex aquarũ ꝓ
ex aquis.ca.32.e. gladio dio ꝓ gladio. ca.33.a. dederit ꝓ
dederint.ca.33.b.populi ꝓ populus.ca.35.b. colles valles
tuos ꝓ colles & valles tuas.ca.36.g. iniquetatibus ꝓ ini-
quitatibus.& faciã ꝓ faciã.ca.37.b.ſpritibus ꝓ ſpiritibus
ca.39.d.feceruẽt ꝓ ſecernẽt.ca.40.a.& equalẽ ꝓ et thei
equalẽ.ca.40.b.equale ꝓ equalẽ.ca.40.c.ni ꝓ in.& colũ
ne ꝓ columna.ca.40.e.duo ꝓ due.ca.40.g. auſtrũ ꝓ la-
tus.bis.ca.41.c.circultũ ꝓ circuitũ.& duo ꝓ due. & faciẽ
ꝓ facies.ca.43.d.duo ꝓ duorũ.ca.45.c. imprimẽt ꝓ op
primẽt.& vltta ꝓ vltra.ca.45.f.acipietis ꝓ accipietis. ca.
45.f.que ꝓ et.ca.46.c. viã que porte ꝓ viã porte.ca.46
f.coqnẽt ꝓ coquũt.ter.ca.47.a.quã ꝓ quẽ.ca.47.b.qui
ꝓ que.& bulientiũ ꝓ bullientiũ. ca.47.c. argumentũ ꝓ
additamentũ.ca.47.d.hec pars ꝓ hãc partẽ bis. ca.48.
b.mentiẽtur ꝓ metiẽtur.ca.48.d.iſte ꝓ iſti.& que ꝓ qui

Daniel.

Ca.2.b.qr nisi ꝓ nisi.ca.2.c. conconstituit ꝓ constituit. ca.2.e.manifestaret ꝓ manifestarem.& cõminuti ꝓ comminuta.& erea ꝓ area.ca.2.f.conmixt ꝓ commixti.ca.2.g.consittuit pro constituit. & babybylonis ꝓ babylonis . ca.3.b. ardentis ꝓ ardenti.ca.3.d.angnorum pro agnorum. & impleat ꝓ impleatur.ca.3.e.stuppa pro stupa.& maleolis pro malleolis.ca.3.f. benedicitete ꝓ benedicite. & deest omnis. ca.3.g.ssmilis pro similis.ca.4.b.fructu ꝓ fructus. & ea pro eo.ca.4.c.conturbat ꝓ conturbet. ca.5.f.cun pro cum. ca.5.f.lgneos pro ligneos.ca.6.c.astiterunt ꝓ obseruauerunt ca.7.d.deest.et. ca.7.e.alterius ascendentis & excutientis pro de altero ascendenti & excutienti. & regna pro reges. ca.10.d.alitus ꝓ halitus.ca.11.d.statuant pro vt statuant.ca 11.e.deest et.ca.11.g.terram ꝓ terra.ca.13.a.videbam ꝓ videbant.ca.13.g.vocanit pro vocauit.& inocentem ꝓ innocentẽ. & interficis ꝓ interficies.ca.14.a.intrsecus ꝓ intrĩsecus & comedit ꝓ comedet . ca.14.b. ipsam ꝓ ipsum.& inspicẽs pro inspiciens.& vel pro bel.ca.14.g.duo pro due.

Osee.

Ca.2.a.qui ꝓ que.ca.4.a.saguine ꝓ sanguinem.ca.5.a. nã q̃ꝫ ꝓ nancꝫ.ca.5.d.epraim ꝓ ephraim.ca.6.a.renertamur ꝓ reuertamur.ca.6.b.quic pro quid.ca.7.b.cõmixtione pro commixtione.ca.7.c. quosi ꝓ quasi. & flamme pro flãma ca.8.a.semet ipsis ꝓ sibi-met ipsis.ca.8.d. ligitima ꝓ legitima.ca.9.b.eius pro eorum.ca.9.c.nntrierint ꝓ nutrierint.

Ioel.

Ca.1.a.proiis pro super hec.& brucho pro bruchus.ca.1.d. superest que.ca.iii.b.adducite pro accedite.

Amos.

Ca.5.a.adiiciat ꝓ adiiciet. ca.5.d.conmutationes pro commutationes.ca.5.g.salutaris ꝓ salutare.ca.6.c.hinnitas pro hinnitus.& semep ipsum ꝓ semet ipsum. ca.8.c.meridiei ꝓ meridie.

Abdias.

Ca.1.b. perscrutatus est ꝓ inuestigatus est. ca.1.f. absorbentur pro absorbebuntur.

Ionas.

Ca.4.c.factus pro factum.ca.4.a.constritatus est pro constritatus es.

Micheas.

Ca.1.c.sirenarum pro sirenum.& ascꝫ ꝓ abscꝫ.ca.3.d. hĩtatis ꝓ edificatis.ca.5.b.erunt ꝓ erit.ca.6.d. sybilũ ꝓ sibilum ca.7.b. deo salutari pro dño saluatore. ca.7.c. semet ipsas pro semet ipsos.

Naum.

Ca.3.a.maleficorũ pro maleficiorũ.

Abachuc.

Ca.2.a. sustine pro expecta.ca.2.c. cogltasti ꝓ cogitasti.ca.2.d.formuerunt pro formauerũt.& apidi pro lapidi.& sculptili pro sculptile.ca.3.a.erit pro stetit. & apropinquauerit pro appropinquauerint.

Sophonias.

Ca.2.c.aceruuus pro aceruus.

Ageus.

Ca.1.c. exsuflaui pro exufflaui. ca.1.d. precepit pro misit. ca.2.c.arguentes pro arguebant. & facta pro facte.ca.2.d. ordes pro ordei.

Zacharias.

Ca.1.d.difundẽtur ꝓ diffundẽtur.ca.4.d.duo ꝓ due.ca.7.a prohetas pro prophetas.& ii pro in.ca.8.c. vnusquicꝫ pro vunsquiscꝫ.ca.9.b.sup veniat pro supueniet.ca.10.a.pluuiam si nyemalẽ pro pluuiã hyemalem. ca.12.b.semet ipsum pro semet ipam.ca.13.b. con pro cũ.

Malachias.

Ca.1.a.dominus pro dicit. ca.1.b.meor pro meus. ca.1.c. offeretur pro offertur.

Errores translationis Beati hieronymi.

Esaias.

Capi.7.c.fruiectis pro fructetis.ca.14.g.extẽte pro extẽta.ca.16.c.videmiã pro vindemiã.ca.17.a.emarscescet ꝓ emarcescet.ca17.c.sicur pro sicut.ca.18.a. papiri pro papyri.ca.37.e.erradicationẽ pro eradicationẽ.ca.37.g.augelus pro angelus. ca.38.a. tuis pro tui. ca.39.a. eis pro eis.ca.39.d.aaudi pro audi.ca.84.d.madata pro mandata.ca.54.hynni pro hinni.ca.26.d.elegite pro eligite.

Hieremias.

In prologo. nõnulli pro nõnulla. ca.6.e. loginqua pro longinqua.ca.9.f.morticiuũ pro morticiniũ. ca.11.b.terrra pro terra.ca.15.a.famen pro famem.ca.16.a.qui pro que.ca.17.d.habitores pro habitatores. ca.19.a. fuper ꝓ sup.ca.23.a.aquas pro quas.ca.26.b.loquetẽ pro loquẽtem.ca.26.c.heremiã pro hieremiã.ca.28.c.tathenã pro catenã.ca.19.e.fecerlnt pro fecerint. ca.33.d. semem pro semen.ca.40.a.cathenis pro catenis bis.ca.41.a. vestistibus pro vestibus.ca.42.c.ingrediatur pro ingrediantur ca.48.g.pupule pro popule.ca.49.e.mnia pro menia. ca.49.g.cam pro eam.ca.51.a.no pro nõ. ca.52.e.bassibus pro basibus.

Threni hieremie.

Capi.1.g.refocilarẽt pro refocillarẽt. ca.2.c. turrriũ pro turriũ.ca.4.b.saphyro pro sapphiro.

Ezechiel.

Ca.2.a.igressus pro ingressus.ca.3.c. tranmigrationẽ ꝓ transmigrationẽ.ca.6.b.scientis pro scietis.ca.6.d.viuerssis pro vniuersis.ca.18.a.aceruã ꝓ acerbã. ca.19.a.cathenis pro catenis bis.ca.23.c.tyaras pro tiaras . ca.23.f. nũcius pro nuncios.ca.29.a.dices pro dicẽs.& squamis pro squãmis.ca.30.e.rubur pro robur.ca.31.d.codensis pro cõdensis.ca.31.g. multitndo pro multitudo.ca.33.d.fili pro filii.ca.34.e.hyrcorũ pro hircorũ. ca.38.b. ethiopies ꝓ ethiopes.ca.40.b.orietalẽ pro oriẽtalẽ.ca.40.c.secnudum pro secundũ.ca.41.b.superioria pro superiora.ca.44.b.fufficiat pro sufficiant.ca.45.a. longitutudinem pro longitudinẽ.

Daniel.

Capi.1.a.nabuhcodonosor pro nabuchodonosor.ca.1.b. anaie ꝓ ananie.ca.3.e. sepexaltate ꝓ supexaltate ca.3.f.tenebres pro tenebre.ca.4.a. chadei pro chaldei. ca.5.g. numerabit ꝓnumerauit.ca.6.f.annulo pro anulo bis.ca.10. d. alitus pro halitus. ca.11.d. vilisimus pro vilissim⁹. ca.13.f. dimissit ꝓ dimisit.

Osee.

Ca.4.c.ascenderis pro ascendetis.ca.13.c. dirsumpã pro disrumpam.

Ioel.

Ca.3.a. sydon pro sidon.

Ammos.

In prologo. zaharias pro zacharias.ca.1.d.pregnates ꝓ pregnãtes. ca.9.b.vt pro et. ca.9.d. apropinquabit pro appropinquabit.

Abdias.

Ca.1.e.mifit pro misit.

Ionas.

Ca.4.b.proptegeret pro protegeret

Micheas.

In prologo spiritufacto pro spiritusancto.ca.3.d.resquiescebãt pro requiescebãt.

Naũ.

Ca.1. b.desolate pro desolati.

Abacuc.

In prologo.nabuchodosor pro nabuchodonosor. ca.2. b.consurget pro consurgẽt.ca.2.d.inquitas ꝓ iniquitas.

Aggeus.

Ca.2.c.manũ ꝓ manuũ.

Zacharias.

Ca.9.a.sydon pro sidon.

Finis quarte partis.

GAUDEO